

1834
2

Ff 94.

John Carter Brown.

Collegii Paris. Soc. Jesv.

TERTIA HVIVS OPERIS PARS

omnes Prouincias,

OMNESQVE TVM FRATRVM, tum quoque ſororum Vltramontanæ familiæ conuentus complectens,

Exceptis his quæ in partibus Indiarum continentur.

Fr. Francisci Mariani Cremonensis.

RPJCB

PROVINCIA FRANCIAE.

A PROVINCIA Franciæ, cæterarum totius Franciſcani Inſtituti Prouin-
ciarum apud Vltramontanos prima, à nulla alia genita, ſed eius, quę Fran-
ciæ Pariſienſis nomen ſortita eſt, pro bona parte, alterius verò quæ S. An-
dreæ, ab anno Domini 1559. nuncupata extitit, ex integro genitrix agno-
ſcitur: Iſtam etenim parturiuit electo illic primo Miniſtro, V.P.F. Sebaſtia-
no Vuillemart, Doctore Cadomenſe: Idq; cogente ex apoſtolica auctoritate Philip-
po Rege Hiſpaniarum II. & annuente Henrico Rege Galliarum etiam II. eiſdemq;
aſtipulantibus R.P.F. Franciſco à Zamora Hiſpano, tunc temporis Generali Miniſtro,
& Magiſtro ac P.F. Bernardino Pollet eiuſdem Prouinciæ Franciæ Miniſtro. Fœcun-
B diſſima hæc Franciæ Prouincia, tamquam pia mater, multos eoſq; pientiſſimos va-
riarum regionum ambabus vlnis amplectitur filios: vtpotè Campanos, Picardos, Lo-
tharingos, Normannos, Burgundos, Francos, & ex Bryæ, Belciæq; regionibus non
paucos. Præterea inſignis hæc Prouincia ei, quæ S. Bonauenturæ dicitur, ex vna parte,
ex altera verò ei, quæ nuncupatur Turoniæ, vicina, erecta fuit totius noſtri Ordi-
nis inclyto fundatore beatiſſimo Franciſco adhuc ſuperſtite: quæ etiam primum ſuum
prouincialem Miniſtrum habuit vnum ex ſocijs præfati B. P. quippe qui (authore diuo
Bonauentura) poſtquam fuiſſet curioſa ſectatus, in beatiſſimo patre viſis portentis haud
C vulgaribus, verborum ignitorum ipſius virtute compunctus, ſæculi vanitatibus ex ani-
mo deſpectis, profeſſione ſolemni tanto patri adhæſit. Quem intuens maxima cum ani-
mi alacritate B. P. ab inquietudine mundi moleſta toto cordis affectu ad Chriſti pacem
conuerſum, fratrem Pacificum nominauit: illumq;, ob multiplicem gratiam à Do-
mino Deo acceptam, maximè idoneum iudicans, onus Miniſteriatus in hac Prouincia,
vt in prooemio Prouinciæ Turoniæ fuſius patebit, primum ſubire coëgit: Et creditur ei-
dem ſigillum, quo hucuſq; vſi ſunt ſui Miniſteriatus ſequaces, tradidiſſe: quod quidem
habet impreſſam imaginem S. Petri Apoſtolorum Coryphæi ſtantem inter duo lilia, in
dextera clauem, & in leua librum tenentem, cum his circumpoſitis verbis. SIGIL.
D FRATRVM MINORVM PROVINCIÆ FRANCIÆ. Conſtat de-
niq; hæc Franciæ Prouinciæ 5. Cuſtodijs, Campaniæ ſcilicet, Rhemenſi, Pariſienſi,
Normanniæ, & Picardiæ; 39. conuentus fratrum, 13. Clariſſarum, & 5. Tertiariarum
amplectentibus. Quia verò S. Ludouicus Francorum Rex plurium huius Prouinciæ
conuentuum, præcipuè verò almi Pariſienſis, qui ſibi aliquando ſubiacuit, inclytus
fundator extitit, eius iconem graphicè depictum ſibi præferendum curaui.

De conuentu SS. Ioannis Euang. & Mariæ Magd. Trecis. Conu. I.

CVM enim ex Ordinibus fratrum Prædicatorum, ac Minorum nonnullos, tum
E ſanctitate, tum eruditione conſpicuos in Franciam emiſiſſet Gregorius IX. Pont.
max. ad excitandos Chriſtianorum principum animos, vt fidelibus ſocijs in terra ſan-
cta aduerſus Saracenos, alioſq; infideles maximè laborantibus ſuccurrerent, anno ſci-
licet Chriſti 1237. feliciter ſuccedente huiuſmodi expeditione, Theobaldus huius nomi-
nis IIII. dictus Poſthumus, Campaniæ, ac Bryæ Comes XIII. Palatinus, ac Rex Na-
uarræ, fratres Minores benignè excipiens, in loco extra (attamen prope) muros ciui-
tatis Trecenſis, quæ tunc dicebatur Cæſaris, qui quidem locus hodie S. Trinitatis nun-
cupatur, collocauit: vbi manſerunt circiter 20. annos, eò quòd locum de Brocia intra ci-
uitatis mœnia à præfato Rege & Comite, (qui vtriuſq; loci dominio gaudebat) ſibi
amore Chriſti collatum, ædificare prohiberentur à Decano, & capitulo eccleſiæ colle-
giatæ S. Stephani, & à quibuſdam alijs ſacerdotibus, ob annuos redditus à poſſeſſoribus

domorum illic exiſtentium ſibi debitos, vt videre eſt ex literis Officialis Trecenſis, an- A
no Domini 1248. probè ſigillatis, & fratris Ioannis tunc Guardiani, totiuſq; conuen-
tus, anno Domini 1250. confectis. Verùm prædicti Theobaldi Regis & Comitis filius,
& ſucceſſor inclytus Theobaldus huius nominis V. anno Domini 1259. per ciues, quos
pro fratribus procuratores inſtituit, omnes domos illas cum adiacēte ſolo proprijs com-
parauit pecunijs, vbi conuentum ædificare cœpit à ponte Sequanæ fluuij, iuxta ther-
mas, quas mulierum vocant, ad turrim regiam vſq;, & vicum cui nomen eſt veteris
Romæ, vt videre eſt ex literis non paucis probè ſigillatis ab eiſdem Officiali, Decano, &
capitulo emanatis. Porrò hanc loci de Brocia emptionem, & donationem, (vbi antea
morabantur Iudæi) nec non præfati conuentus erectionem, ac manutentionem proba-
runt & confirmarunt patentibus ſuis literis, quibus etiam maiora ſuorum inſignium ſi-
gilla appendi iuſſerunt, ſubſcripti Reges Henricus ſuperioris Theobaldi frater, Rex B
Nauarræ, Campaniæ, & Bryæ Comes Palatinus, anno Domini 1271. menſe Septembri
Trecis: Philippus Pulcher Francorum Rex, qui præfati Henrici vnicam filiam nomine
Ioannam duxit vxorem, anno Domini 1299. die Mercurij poſt Epiphaniam apud Ca-
ſtrum nouum ſuper Ligerim. Ludouicus Huttinus eius filius & ſucceſſor, Trecis 10.
die Septembris, anno Domini 1312. & Pontiſaræ 7. Maij 1316. quo anno obijt Caro-
lus V. Francorum Rex, ſapiens cognominatus, die 17. Septembris, anno 1378. plateam
horti, & viam tempore belli factam inter conuentum & turrim regiam, totumq; ſpa-
tium vſq; ad fundum eiuſdem turris reſtitui fecit. Carolus VI. ſuperioris filius & ſuc-
ceſſor eoſdem fratres exemptos eſſe voluit ab omnibus exactionibus in introitu porta-
rum ciuitatis Trecenſis, per quæ empta, vel ſibi per eleemoſynam data vina tranſirent
ad conuentum pro ſe, ſuiſq; famulis tantùm: imò præcepit ſuis Officiarijs, vt reddi cu- C
rarent quædam vaſa argentea eccleſiaſtica, quę nonnulli exactores ab eis, quaſi pro re-
gio iure ſoluendo, abſtulerant; eoſdemq; fratres pro huiuſmodi ſolutione vexari, aut
perturbari nunquam paterentur: Datæ literę Trecis, anno Domini 1385. menſe No-
uembri, regni ſui anno vj. Carolus VII. huius filius & hęres prędicta ratificauit, ac an-
nuum cenſum ſolidorū 7. ex horto conuentus ſibi debitum remiſit per literas datas Tu-
ronibus; in Ianuario, anno 1435. regni ſui anno xiiij. Franciſcus Valeſius, huius no-
minis primus, annuum cenſum 40. ſolidorum pro parte horti conuentus debitum remi-
ſit, ac de rationibus, ſeu computis regijs deleri fecit, ſolo pietatis intuitu motus, lite-
ras etiam manu propria ſignauit in caſtro de Fontainelleau mēſe Auguſto, anno 1519.
& regni ſui v. Eccleſia huius venerabilis conuentus, numeris omnibus abſolutiſſimi,
nec non ſtudio Theoſophiæ cœleſtis inſigniti, ædificata cernitur, primò cura Alexan- D
dri Papæ IIII. vt videre eſt ex bullā eiuſdem data Anagniæ, etiam ſub plumbo, 14. Iu-
nij, anno ſalutis reſtitutæ 1259. Pontificatus ſui anno v. ad Epiſcopum Trecenſem di-
recta his verbis: *Cùm primarium lapidem pro eccleſia fratrum Minorum de ciuitate Trecenſi*
proprijs manibus benedixerimus, fraternitatem tuam rogamus per apoſtolica tibi ſcripta man-
dantes, quatenus ipſum lapidem in eccleſia ipſa honorificè, ſicut decet, ſine obſtaculo difficulta-
tis apponas: & omnibus verè pœnitentibus, & confeſsis, die appoſitionis eius, ad eandem eccle-
ſiam conuenientibus, vnius anni & 40. dierum, auctoritate noſtra, largiaris indulgentiam.
Hoc mandatum eodem anno 1259. expleuit Nicolaus 64. Epiſcopus Trecenſis. Præfa-
ta hæc eccleſia (fragmento non paruo Dominicæ crucis, nec non venerabilibus reliquijs
S. Ioannis Euangeliſtæ, S. Ludouici Epiſcopi, S. Bernardini, SS. Catharinæ, & Barbaræ,
atq; Margaretæ virg. & mart. & aliorum plurimorum ſanctorum inſignis) diuino cul- E
tui conſecrata, ab hæreticis intacta manet præſidio diſcipuli à Chriſto Domino dilecti
S. Ioannis Euangeliſtæ, & S. Mariæ Magdalenæ titularium eius. Ex ſummario priuile-
giorum tribus Ordinibus conceſſorum, contento in firmamento eorundem, colligitur
in hoc celebri conuentu Trecenſi diplomatum apoſtolicorum ſub plumbo 19. origina-
lia haberi, cum quibus ſub fideli cuſtodia ſeruatur illud, quod Mare magnum vocatur.
Ex hoc conuentu, tamquam ex ſacro virtutum, bonarumq; literarum ſeminario, pro-
dierunt patres penè innumerabiles moribus, & eruditione inſignes, quorum multi, tum
Pariſijs, cùm in alijs Franciæ facultatibus Theologicis laurea magiſtrali donati ſunt:
qui fermè omnes Prouinciæ, & plurimis conuentibus laudabiliter præfuerunt. Cæte-
rum

A rum Prædicatores ſuo tempore eximij ad diuerſos eiuſdem Prouinciæ locos & conuen-
tus tranſmiſſi, ob ſingularem pietatem, eruditionem, & eloquentiam, populis Gallia-
rum chariſſimi fuerunt. Fratres ad minus 60. quondam in hoc conuentu vixerunt: nunc
verò charitate refrigeſcente, viuunt numero 30. quorum 12. Euangelicæ veritatis Con-
cionatores ſunt: Hic conuẽtus & 6. immediate ſequẽtes ad Cuſtodiã Campaniȩ ſpectãt.

De conuentu S. Catharinæ Altiſsiodori. *Conu. II.*

CELEBERRIMI cœnobij fratrum Minorum in ciuitate, quȩ ab omni ferè ȩuo
Altiſſiodorum, quaſi alta ſedes Deorum eſt nuncupata, conſtructi memoriale
habetur ſculptum in cuprea tabella, ad dexteram nauis eccleſiæ, cura honorandi quon-
dam P. Doctoriſq; eruditiſſimi, fratris Hilarij Cogny, dicti cœnobij alumni, & Guar-
B diani poſita paucis his verbis: *Beatus pater Franciſcus, totus vir ſeraphicus, diuinitus fra-
trum Minorum Ordinem orſus eſt, anno à partu Virgineo 1206. Tum demum carne ſolutus fato
conceſsit, & cœlis ſpiritum reddidit iiij. nonas Octobris, anno mundi redempti 1226. Fratres
autem ipſius Inſtituti hoc quod cernitur terræ conſeptum beneficio & authoritate illuſtriſsimæ
Principis Maltidis Altiſsiodorenſis, atq; Niuernenſis Comitiſſæ primò incoluerunt, anno Domi-
nicæ incarnationis 1252. menſis Aprilis die prima.* Sed (proh dolor) hoc tantum cœno-
bium flammis ardentiſſimis perijt, anno 1425. Iunij die 8. Vbi verò pſeudo Chriſtiani
inſigni ſtropha prȩfatam hanc Altiſſiodorenſem ciuitatem, anno 1567. menſis Septem-
bris 27. ſacras ædes, atq; monaſteria funditus profligarunt: & ſanctuaria conſpurca-
runt, id temporis prȩdictum hoc cȩnobium, inter cȩtera totius Prouinciȩ celeberrimum,
inconfuſos lapidum aceruos mutauerunt. Verùm vbi iuſtus Dominus ſuos Altiſſiodo-
C renſes mira ſua prouidentia libertati orthodoxæ reddere dignatus eſt, anno 1568.
menſe Aprilis, fratres ſui ſtatus memores, priſtinæq; ſuæ Franciſcanæ ſolitudinis fer-
uentiſſimi zelatores, adeò ſui cœnobij reparationi inſudarunt, quòd breui ſpatio vi-
ſum ſit (cunctis etiam diitoribus admirantibus) non tam reſtauratum, quàm renoua-
tum: ne dum in officinis neceſſarijs, ſed maximè in eccleſia cernitur: quæ & ſi ſacrile-
ga hæreticorum manu maneat permultis diuerſorum ſanctorum reliquijs, iocalibus,
vaſis tum argenteis, tum aureis, infinitiſq; ornamentis nudata: ſtat tamen diuinis ob-
ſequijs dicata ſub patronatu & nomine S. Catharinæ virginis & mart. cuius imago in
leua ſummi altaris colitur. Deo opt. max. inſeruiunt in hoc celeberrimo cœnobio fra-
tres, vt in pluribus, numero 27. quorum 12. verbo veritatis & ſalutis incumbunt.

D

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Senonibus. *Conu. III.*

CIVITAS Senonenſis, (quæ eſt metropolis) vetuſtiorum hiſtoricorum multi-
plici teſtimonio, prima inter cæteras omnium Galliarum vrbes ædificata fuit, &
ex illis prioribus, quæ viuente B. Petro Apoſtolo fidem Domini noſtri Ieſu Chriſti ſu-
ſceperunt, prior cenſetur: ita incredibili animi affectu Minoritas ſuſcepiſſe fertur, quùm
etiam vix dimidia Gallia virtutum illius odorem ſubolfeciſſet, vt Ordinis Franciſcani
ſtudioſos alumnos in laudabili numero amplexata ſit, & exceperit in conuentum extra
(quamuis iuxta) fores, quas hodie communes vocant, ſibi ædificatum, ante an-
num 1282. prout videre eſt ex literis Philippi, nutu diuino Francorum Regis Chriſtia-
niſſimi, ſigillo inſigniori, in cera viridi, filis ſericeis appenſo, authenticis. In hoc con-
uentu fratres morati ſunt vſq; ad annum redempti ſæculi 1360. tantùm: eò quòd timo-
E re Anglorum ſolo adequatus fuerit, loco cuius continuò (ſed infra ciuitatis mœnia)
alius longè celebrior conſtructus cernitur inuictiſſimi Ioannis Francorum Regis nutu,
ſed deuotione ſingulari, liberalitateq; generoſi domini Ioannis de Diciaco Senonenſis
ciuis, ſibi ſtipulante ex animo dilectiſſima coniuge. Huius conuentus vndequaq; per-
fecti eccleſia, octo ſacellis aſſociata, imaginibus atq; picturis deuotiſſimis inſignis, ſed
multorum ſanctorum ſacris reliquijs inſignior, diuinis obſequijs conſecrata fuit, ſan-
ctiſſimo Ioanne Baptiſta titulari, anno Domini 1579. menſis Nouembris 19. miniſte-
rio R. P. F. Chriſtophori à Capitefontiũ, Cæſarienſis Archiepiſcopi, Ordinis Minorum,
& eiuſdem paulò ante Generalis Miniſtri, nec non illuſtriſſ. domini Nicolai de Pelue
S.R.E. Cardinalis, ac Senonenſis Archiepiſcopi, à ſuffragijs: idq; ſedẽ apoſtolicam te-

nẽte Gregorio XIII. Pont. max. regnante Henrico III. Gallorum Chriſtianiſſimo Re- A
ge. In archiuis ſacrarij conſeruantur diplomata varia non pauca & plumbata, ſed
quæ Trecis, & in omnibus fermè conuentibus habentur. Ex hoc conuentu à prima ſui
conſtructione ad hæc vſq; noſtra tempora prodierunt patres & Doctores perplures
moribus & eruditione conſpicui: inter quos exprimere minimè pigebit V. P. in ſacra
Theologia Doctorem, immortali memoria dignum, F. Simonem Fontanum. Hic con-
tra pſeudochriſtianos, maximeq; Lutheranos, dum ſuperſtes eſſet, tum diſputationi-
bus, cùm ſcriptis animo indefeſſo aduerſatus eſt. Vixerunt quondam in præfato hoc
conuentu fratres numero pluſquam 50. poſtquàm verò (proh dolor) refriguit charitas
multorum, & eorundem abundauit iniquitas, imminutus eſt numerus, & factus eſt
hodie 40. horum 12. ſunt diuini ſeminis ſagaciſſimi ac diligentiſſimi ſatores.

De conuentu S. Crucis Vezeliaci. Conu. IIII. B

IN decliuo montis, (Scorpionis quondam dicti) in cuius cacumine conſtructa ma-
net celebris vrbs Vezeliacenſis, iuxta ſed extra portam, quæ hactenus S. Crucis
nuncupata eſt, ædificatum fuit monaſterium fratrum Minoritarum vndequaq; abſolu-
tum liberalitate generoſi herois de Caſtaluce, vulgò Chaſtelux, dicti monaſterij præ-
cipui fundatoris: procurantibus pientiſſimis patribus fratribus Pacifico huius almæ
Prouinciæ primo Miniſtro, ac Ludouico, B. P. Franciſci ſocijs, ipſoq; beatiſſimo patre
adhuc in terris agente. Huius monaſterij eccleſia, bona parte reliquiarum confeſſoris
Chriſti S. Fiacrij decorata, diuinis cultibus dedicata fuit ſub titulo Crucis Dominicæ,
miniſterio R. P. Alberti, eccleſiæ Bethlehemiticæ Præſulis digniſſimi, anno Dñi 1491.
Hæc cum toto monaſterio, omni ſuppellectili hæreticorum ſacrilega manu ſublata, in- C
ſtigante humanæ ſalutis inimico, circa annum Domini 1568. funditus fuit euerſa, quę
nunc vtcumq; reparata videtur cura ſolerti eorum patrum, qui dicto monaſterio præ-
fuerunt. Vixerunt hoc in monaſterio diu fratres numero 25. hodie verò ſunt 7. quorũ 4.
ſunt Prędicatores diſertiſſimi catholicę veritatis, cęteri ſunt choriſtæ deuotiſſimi.

De conuentu S. Michaelis Sezanij. Conu. V.

CONVENTVS Sezanienſis, diœceſis Trecenſis, non inuenitur fundatio neq;
fundator, quòd bellorum infortunijs totus ſit euerſus incendio. Conſtat autem
per bullam apoſtolicam, qua 5. Cardinales S. R. E. varias & multiplices indulgentias
fidelium populis contulerunt, quibus prouocarentur ad adminiſtranda ſubſidia fra-
tribus in conuentus reparationem, ſub R. P. F. Angelo de Peruſio totius Ordinis gene- D
rali Miniſtro, anno Domini 1459. Pontificatus Pij II. anno primo. Inuenitur & monu-
mentum veteris chartæ, qua conſtat Pont. max. Vrbanum admiſiſſe cum benedictione
tranſlationem domus ſeu conuentus, vel magis amplificationem commodiorem, re-
quirente, & poſſeſſionem agri donante sereniſſ. Rege Nauarræ, Campaniæ & Briæ
Comite Palatino. Habetur aliud teſtimonium authenticum Eccleſiaſticæ curiæ Seno-
nenſis de bulla Benedicti XI. Pont. max. ad Archiepiſcopum Rhemenſem, & Epiſcopos
Tullenſem & Pariſienſem, quibus mandatur, vt ſolicitam curam habeant, ne fratres
Minores, & Prædicatores quomodolibet impediantur à libera verbi Dei adminiſtra-
tione, & ſacramentalium confeſſionum auditione. Habetur inſuper ab eadem Seno-
nenſi curia teſtimonium breuis apoſtolici, quo Martinus V. Pont. max. concedit libe-
ram poteſtatem Miniſtris tum Generalibus, cùm Prouincialibus, & Cuſtodibus inſti- E
tuendi Procuratores, œconomos, ſyndicos, adminiſtratores, & actores rerum om-
nium, vel in teſtamentis, vel aliàs fratribus, aut conuentibus donatarum. Contigit
anno Domini 1568. graſſantibus per vniuerſam eccleſiam Gallicanã hæreticis Hugno-
ſticis, perſonaſq;, & domos Eccleſiaſticas, & maximè Regulares inſectantibus, con-
uentum hunc incendio datum, & propè totum redactum in cineres, relictis tantùm
quibuſdam templi murorum fundamentis. Ab hinc autem reparatum, & quaſi to-
tum renouatũ cura diligenti perdocti P. Ludouici Priuey Doctoris Theologi, tunc Cu-
ſtodiæ Campaniæ Cuſtodis. In medio chori eccleſiæ (diuino cultui S. Michaële Archan-
gelo patrono conſecratæ) coram ſummo altari cernitur ſepulchrum V. P. F. Iuliani
Formont

A Formont in ſacra Theologia profeſſoris ſuo tempore, ob inſignem pietatem, vtriuſq; Philoſophiæ peritiam, & ſingularis eloquentiæ candorem nominatiſſimi, in quarum dotum memoriam lapidi ſuperpoſito inſcribitur: *Magis Angelus quàm homo*. Præfatus conuentus hodie eſt ſexdecim fratrum, quorum quinque ſunt eximij Prædicatores.

De conuentu S. Annæ iuxta Ioniuillam. Conu. VI.

IONIVILLA Cathalaunenſis diœceſis, & principatus illuſtriſſimæ familiæ Guiſianæ locus præcipuus, vrbs profectò non mediocris nominis, à Ionio quodam viro illuſtri ſic nuncupata, quòd primus illam ædificare cœperit: idq; ſupra Matronam famæ non vulgaris flumen, ſupra cuius ripam ſatis altam, vinea quadam interpoſita, ab vrbe præfata vnico milliari, in loco prioratus S. Amæ Ordinis S. Benedicti, à B monaſterio S. Vrbani præfati Ordinis dependentis, annuentibus illuſtriſſ. domino Carolo Cardinali à Lotharingia, dicti monaſterij digniſſimo Abbate, cæteriſq; religioſis capitulariter congregatis, ſtipulante etiam R. Hieronymo Epiſcopo, & Comite Cathalaunenſi, factus eſt conuentus fratrum Minorum Prouinciæ Franciæ, Cuſtodiæq; Campaniæ, anno Domini 1567. ab illuſtriſſ. ac pientiſſima Antonia à Borbonio Duciſſa Guiſiana potente quidem diuitijs, ſed Chriſti paupertate inſigniori: qua nulla vnquam ad dilectionẽ Inſtituti ſeraphici fortius efferbuit, quæ & cupiditate incredibili in diſtribuendis opibus perpetuò ardebat, & nihil prius animo cogitaſſe fertur, quàm quo pacto diſtractis in pauperum, & maximè Franciſcanorum alimenta rebus, expeditius Deo ſoli obſequeretur. Diem obijt extremum, anno Domini 1583. Inter chartas in archiuis conuentus conſeruatas, ſyngraphis apoſtolicorum notariorũ authẽticas, habetur C originale diplomatis apoſtolici plumbati, quo conſtat eccleſię viſitatores, & benefactores magnas lucrari indulgentias: conuiuunt hîc 10. fratres, quorũ 4. ſunt Prædicatores.

De conuentu S. Margaretæ Pruuini. Conu. VII.

SICVTI inter cæteras Comitatus Brię vrbes Pruuinenſis, Senonẽſis dięceſis, haud quaquam exigua eſt, ita & conuentus fratrum Minorum in medio illius ſitus non mediocris nominis eſt, profectò deuotioni, & comtemplationi apprimè commodus. Præterea eius eccleſia prægrandis, multiſq; ſacellis, imaginibus, varijſq;, & deuotis picturis celebris. Clauſtro inſuper cum capitulo, dormitorijs, refectorio, curia quadrata, fonte excellenti iugiter manante, hortis omnis generis arboribus conſitis abſoluitur. Præfati huius conuentus eccleſia ab initio Deo opt. ſacra ſuæ maieſtatis cultui dedicata D fuit, B. Margareta virgine & martyre titulari, miniſterio cuiuſdam R. Meldenſis Epiſcopi, proprio annuente Paſtore, anno Domini 1395. bona parte ſacrarum reliquiarũ S. Mauritij martyris conſpicua. Antiquitas venerabilis huius conuentus conſtat ex ſepulchris varijs, tam in eccleſia, quàm in clauſtro, & capitulo habitis ante annum 326. In ſacrario habetur diploma apoſtolicum ſanctiſſimi Honorij cum plumbo, quo paterna ſolicitudine annuit toti Ordini, vt ſi diœceſani à toto Ordine requiſiti primum lapidem in eccleſijs, vel oratorijs ponere, eccleſias, vel oratoria, ac etiam altaria conſecrare, & cœmeteria benedicere denegauerint, vel id facere vltra quatuor menſes diſtulerint, nos ad quoſcunq; maluerimus Epiſcopos, gratiam & communionem apoſtolicæ Sedis habentes, pro ijs rebus peragendis recurrere poſſumus: quibus etiam licitum erit executioni demandare quæcunq; in hac bulla continentur: Viuunt in hoc celebri conuentu, ſub obſeruantia regulari, fratres 24. quorũ 7. ſunt ſacri Euãgelij pręcones eximij. E

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Rhemis. Conu. VIII.

NVLLVM exhibetur validum inſtrumentum, quo docere valeamus ſumptuoſi conuentus Rhemenſis, qui ſicut & 6. immediate ſequẽtes ad Rhemẽſem Cuſtodiã ſpectat, antiquitatem: quippe qui anno 1451. conflagarit. Verùm habẽtur illic nonnulla monumenta, quorum antiquiſſimum poſitum fuiſſe legitur, anno Domini 1250. Ipſe tamen conuentus adeò decorus, tum in eccleſia, cùm cæteris ædificijs cernitur, vt vix pulchrior illo in tota habeatur Prouincia; hoc autem deuotione, & expenſis, primò cuiuſdam pientiſſimæ matronæ, cuius ignorantur genus, patria, & nomen. In cubrare

ius gratiam,ratione tanti beneficij, tenentur fratres ſingulis hebdomadibus vnam cele- A
brare Miſſam, quod factum fuit conſentiente V. P.F. Petro Quatreſoli Doctore theolo-
go,tunc Prouinciæ Franciæ Miniſtro : Secundò pijſſimi Alberici, inſignis eccleſiæ Rhe-
menſis canonici, qui bibliothecam cum clauſtro etiam à fundamentis ædificari fecit.
Eccleſia conſecrata fertur traditione viuæ vocis ſeniorũ dicti conuẽtus,titulari B.Ioan-
ne Baptiſta. Cuſtodiuntur in archiuis ſacrarij breuia apoſtolica 11. quorum ſumma
per ordinem ſequitur: 1. Eſt ſanctiſſimi Pontificis, Innocentij IIII. quo nulli per-
mittitur habitum fratrum Minorum, aut ei conſimilem, deferre: Ita vt frater Minor
credi poſſit, abſq; mandato Sedis apoſtolicæ ſpeciali. 2. Quod eiecti ab Ordine poſſint
de licentia Miniſtri ad alium Ordinem ſe transferre, & eſt eiuſdem Innocentij IIII.
3. Eſt præfati Innocentij IIII. quo Miniſtri prouinciales poſſunt & ſuos fratres, & ad
Ordinem venientes ab excommunicationis vinculo ſoluere. 4. Eſt etiam Innocentij B
prædicti,quo inhibetur Dominicanis fratribus ſub excommunicationis ſententia,ne Or
dini noſtro obligatos voto, ſeu iuramento recipiant. 5. Eſt Eugenij IIII. quo poſ-
ſunt Miniſtri prouinciales, & Cuſtodes, inſtituere & creare œconomos, procuratores,
& ſyndicos. 6. Eſt iam memorati Innocentij: quo ſi fratres dixerint officium cum
extraneis non teneantur aliud dicere. 7. Eiuſdem Innocentij Summi Pontificis: quo
monet Archipræſulem Rhemenſem ſuper pace reformanda inter fratres, & capitulum
epiſcopalem eccleſiæ collegiatæ ſancti Simphoriani ciuitatis Rhemenſis. 8. eiuſdem
Innocentij IIII. quo contra Regulam licet Miniſtris Prouincialibus, aſſumptis ſecum
Diffinitoribus,in Comitijs prouincialibus congregatis,fratres examinare,& idoneis of-
ficium prædicationis committere. 9. Eiuſdem Innocentij:quo exponitur priuilegium
de receptione obligatorum ſuorum. 10. Sepius dicti Innocentij:quo Generalis, & Pro-
uinciales Miniſtri auctoritate apoſtolicæ Sedis poſſunt apoſtatas ab Ordine excommu- C
nicare, capere,& ligare, & carceribus mancipare. 11. Eſt Benedicti XI. quo fratres
Minores cum ſuis locis eximuntur à quacunq; iuriſdictione, ſiue quorumcunq; præla-
torum correctione, ſed ſolis ſummis Pontificibus ſubijciuntur immediatè: Incipit: In-
ter cæteros Ordines. In hoc celebri conuentu viuunt Domino Deo, non ſuo ventri ſer-
uientes, fratres 22. ex quibus 4. habentur Euangelicæ veritatis declamatores.

De conuentu SS. Petri, & Pauli Metis. *Conu. IX.*

IN ciuitate quondam imperiali, nunc autem ſub Regis Francorum ditione facta,
Metenſi,ſuperioris Germaniæ, adeò floruit Seraphici B. Franciſci Ordo, vt illo ad-
huc in terris agente quædam,ſucceſſu verò temporis plura vtriuſq; ſexus,& familię ædi- D
ficata fuerint cœnobia:duo fratrum,& totidem vtriuſq; Regulę ſororum.Horum aliud,
quod fuit Prouinciæ Franciæ,Pariſianæ,ſolo adæquatum manet ab annis ad minus 30.
Quod autem ſpectat ad Prouinciam hanc Franciæ in eminentiori loco totius ciuitatis
ſtat, nulla prorſus exhibens documenta de ſuæ erectionis tempore, multominus de
præcipuis ſuis fundatoribus; ſolùm videre eſt ex tumbarum ſuperpoſitis epitaphijs ab
anno Domini 1257. ibidem hominum honorabilium corpora ſepulturæ fuiſſe tradita.
Verùm non tam fratrum, quàm ſæcularium relatu dicitur, quòd quidam pius canoni-
cus ſupremæ Metenſis eccleſiæ, Deo & B. Franciſco deuotus,ad inſtar beati Antonij Pa-
duani à canonicatu ad Franciſcanam Religionem euolauit; vbi eiuratis cum ſæculo di-
cti ſui canonicatus haud exiguis prouentibus,Regulam S. Franciſci profeſſus eſt: mul-
tis facultatibus (quibus tamquam primus fundator ſolum comparauit, vbi conuentũ E
poſtea ædificauit) apoſtolicę conuerſationis nuditatem pręponens,cœleſtis regni ſpem
animo concipiẽs,vt Chriſto Domino placeret, cuius corpus contemporanei fratres ho-
norabili dederunt ſepulturę,anno Dñi 1285. poſteri verò eius animę benè precantur.
Huius ampliſſimi conuẽtus prægrandis eccleſia,cum fornicibus lapideis conſtructa,
famulatui diuino conſecrata creditur, numeroſis diuerſorum ſanctorum reliquijs con-
ſpicua,ſub titulo SS. Apoſtolorum Petri & Pauli. Vixerunt diu in hoc conuentu ſub
obſeruantia diſciplinę Regularis,pluſquàm 60.fratres:poſtquàm verò multorum refri-
guit charitas,imminutus eſt numerus: qui factus eſt hodie fratrũ 13. quorũ 10. ſunt ſa-
cerdotes,cęteri iuuenes,& laici. Ex ſacerdotibus verò tres ſunt cęleſtis eloquij miniſtri.

De conuentu

A *De conuentu S. Lamberti Virduni.* *Conu. X.*

CIVITAS Virdunenſis, ab annis circiter 30. ex Imperiali vi armorum inuictiſſimi Regis Francorum Gallica facta, ſuper Moſam (inſigne etiam apud inferiores Germanos flumen) ædificata, fide cæteriſq; tam theologicis, cùm cardinalibus, atq; moralibus virtutibus conſpicua, intra ſui ſepta, tamquam pia Religionis catholicę mater, nec non vitæ apoſtolicæ æmulatrix feruentiſſima in ſuo gremio nutrit, & fouet monachorum, tam poſſidentium, quàm Mendicantium cœnobia non pauca: Inter quæ vnum habetur fratrum Cordigerorum ſiue Minoritarum dictum, quo maximè decoratur. Cuius antiquitatis, ſi deſideretur, cognitio liquidò conſtat, & ſi non inſtrumentalibus literis, illud anno Domini 1255. extitiſſe conſtructum: habentur ſiquidem & in B ecclеſia, & in clauſtris diuerſa fidelium mortuorum monumenta anno iam tacto poſita. Verùm non facilè cognoſcitur (omni deficiente valido inſtrumento) cuius, vel quorum ſumptibus huiuſmodi cœnobium ſit extructum. Relatu tamen R. Pręſidis Virdunenſis, maximè auctoritatis viri, imò & multorum proborum ſeniorum fidedignorùm fertur ciuem quendam Virdunenſem, religione pium, ſanguineq; clarum, cognomento de Porta, primum porrexiſſe manus adiutrices, magna cum deuotione, & cum ardenti charitate, in ſtructura tanti cœnobij. Huius præfati ciuis ingenua ſoboles tanto fuit in Ordinem deuotionis zelo ſuccenſa, vt nequaquam ab incepto ædificio quieuerit, donec extremam appoſuerit manum; quod maximè liqueſcit ex eo quòd impenſa ingenti ſed zelo ardentiori, filius prædicti ciuis, Simon ſcilicet de Porta, qua- C tuor clauſtri vias, imò totum clauſtrum fornicibus lapideis, opere exquiſitiſſimo extruendum curauerit. Eccleſia (ante cuius valuas eſt quædam platea, quam claudunt tres amplæ porticus, in quibus interdum fiunt conciones ad populum, ſępius verò ſupplicationes publicę) dedicata cenſetur titulari B. Lamberto, cuius ſanctis reliquijs multum inſignis eſt. In ſacello S. Sepulchri Saluatoris noſtri lapide ingenti perbellè polito, teritur corpus humatum R. P. F. Franciſci Chailletti, Doctoris theologi, & eccleſię Calcedonenſis Epiſcopi, nec non reuerendiſſimorum Epiſcoporum, primò Virdunenſis, deinde Leodienſis à ſuffragijs, antea inſtituti Franciſcani, & Cuſtodię Lotharingię, quę nunc Rhemenſis vocatur, Cuſtodis, & huius conuentus Guardiani. Qui, vt celebrior poſteritati eius eſſet memoria, ędē ſacrã, & cultũ diuinũ auxit iocalibus, & ornamẽtis pretioſis. Seruiũt Dño Deo in hoc cęnobio fratres, ſub obſeruantia diuinorũ pręceptorũ, & obediẽtia Regulę fratrũ Minorũ, numero 12. quorũ 4. ſunt Prędicatores.

D *De conuentu S. Bonauenturæ Sueſſionis.* *Conu. XI.*

SVESSIO (quaſi ſuauis ſeſſio) ciuitas eſt in valle delicioſiſſima, ſupra Axonam celebris famę flumen ſita, titulo Regni quondam donata, nunc verò inſulę Francię non poſtremus honos, multis eccleſijs, tum collegiatis, cùm parochialibus inſignis: ſed ſupra plurimas totius Chriſtianitatis eccleſias multitudine copioſa venerabiliũ reliquiarum infinitorum ſanctorum martyrum, Epiſcoporum, confeſſorum, atq; virginum inſignior, Franciſcanis fratribus adeò fuit dedita, vt eodem anno, quo dicti Ordinis coryphęus, S. ſcilicet Franciſcus, à Gregorio IX. ſummo Pontifice, in ſanctorum album relatus eſt, an no ſcilicet Domini 1228. illos exceperit. Cui iuxta, (extra tamẽ) valuas nouas conuentum, mira cum cordis lętitia, vndequaq; expletum, ędificauit. In E quo Deo opt. max. ſeruierunt vſq; ad annum Domini 1414. quo, irruente bellorum ſęuitia, omnino dirutus fuit. Fratribus verò hinc inde vagantibus data fuit quędam domus, qua (auctoritate iuſtitię) priuatus & expoliatus meritò fuerat Anſelmus quidam cognomento Baionet, eo quod Burgundorum Duci omnem, quem potuerat, fauorem exhibuerat, patrię interim proditor perditiſſimus. In hac autem domo iam dicti fratres, iuxta ſuę profeſſionis tenorẽ, Chriſto domino famulati ſunt vſq; ad annum Domini 1418. Reclamantibus autem pręmorati Anſelmi hęredibus, coacti ſunt famuli Dei ſecedere. Quorum miſertus generoſiſſimus quidam ordinis regij miles Ioannes ſcilicet de Brumis, ſolo charitatis intuitu, quoddam hoſpitium in vico Caniſtrarię ſitum dedit eis, vbi diligentius quo potuit fieri, eccleſiam, clauſtrum, dormitorium,

reliquaſq;

reliquasq; conuentus neceſſarias officinas extruxerunt, & ibidem moram fecerunt, A
ſuę Regulę perpetuò memores, vſque ad annum Domini 1430. Cùm autem eſſet huiuſmodi mora intra ſepta clauſtri canonicorum, hanc illis ægrè ferentibus, oportuit fratres denuò abire. Qui more bidentium ſine murmure ad menſam Domini oſtiatim (iuxta inſigne Regulæ documentum) recurrerunt: vbi multis à Chriſtifidelibus collectis eleemoſynis, R. P. F. Ioanne Mileto, Sueſſionenſi Præſule, præcipuo largitore, cuius etiam miniſterio præfatæ duæ ædes numini diuino conſecratæ fuerunt, aliam domum, cum adiacentibus locis cuiuſdam nobilis, & militis ordinis regij domini Ferrici de Cuiſe, in parœcia noſtræ Dominæ in Vineis prope ciuitatis forum, per manus amicorum ſpiritualium compararunt, vbi celeri dexteritate nouum conuentum excitarunt. Verùm (proh dolor) anno perſecutionis Hugnoſticæ, furentibus more rabidorum canum hæreticis, hoc conuentu omnino ſubuerſo, omniq; ſuppellectili ſpoliato, egredi, & conuentus viciniores petere fratribus operepretium fuit. Eodem tamen anno, Dei miſeratione, atq; edicti regiæ maieſtatis beneficio, illuc remearunt fugitiui fratres: vbi tanto affectu nouæ ſtructuræ operam dederunt, vt paucis admodum diebus interiectis, non tam reparatus quàm renouatus viſus ſit, facultatibus tamen, & miſericordia primò R. Caroli Ruſſiati Sueſſionēſis Antiſtitis. Secundò illuſtriſſ. Principis, ac archicœnobij noſtræ dominæ Sueſſionenſis primiceriæ digniſſimę, Catharinę à Borbonio: Tertiò pientiſſimæ domicellæ Margaretæ de Ceruio (vulgò dictæ de Incourt). Poſtremò domini Ioannis de Goſſet Iuriſconſulti famatiſſimi, in dicta ciuitate Præpoſiti, atq; in foro iudiciali pro regia maieſtate generalis locum tenentis, ſibi aſſentiente dilectiſſima vxore Anna de Ranis. Titularis eccleſiæ dudum conſecratæ eſt B. Bonauentura Doctor ſeraphicus. In capſa lignea habentur incluſa fideliter, & integrè cu- C
ſtodita, breuia apoſtolica numero 11. quorū aliud eſt Gregorij IX. quo inhibetur quorumcumq; Ordinum prælatis, ne votifragos Minoritas excipere, & ſecum retinere prę- ſumant. 2. eſt Nicolai IIII. indulgētias vnius anni, & 40. dierum collatas ędem ſacram conuentus viſitantibus in diebus feſtiuis beatiſſimæ Virginis matris Dei, SS. Franciſci & Antonij Paduani continens. 3. eſt Martini IIII. contra violentias, tum fratribus, cùm conuentibus inferentes, & vltimas voluntates impedientes. Reliqua 8. ſunt Innocentij IIII. per quorum aliud apoſtatæ nequeunt, nec debent confeſſiones audire, neq; verbum Dei diſſeminare. Sequenti, quod eſt 5. inhibetur, ne aliquis ad profeſſionem Franciſcanam admittatur niſi toto vno anno in probatione perſtiterit. 6. præcipit Archiepiſcopis, præſulibus, cæteriſq; paſtoribus, & prælatis, vt non tantùm excommunicatos apoſtatas vitent, ſed etiam quotieſcunq; fuerint requiſiti, eos tales denuncient. D
7. Miniſtri poſſunt abſoluere de iniectione manuum, tam ante quàm poſt Religionis ingreſſum. 8. Miniſtris prouincialibus præcipitur pauperibus dominabus, ſub priore Regula S. Clarę viuentibus in Francia, de patribus confeſſoribus prouidere. 9. facultate donat Miniſtros prouinciales, ſecum aſſumptis Diffinitoribus in Capitulo legitimè congregatis, inſtituendi Prædicatores. 10. eſt ad Abbates & conuentus Ciſtercienſis Ordinis, quo illis inhibetur apoſtatas Franciſcanos retinere. Vltimum eſt de ſepulturis. In hoc renouato conuētu Deo obſequūtur fratres 17. ex quibus 7. ſunt Cōcionatores.

De conuentu SS. Pauli Apoſt. & Laurentij mar. Cathalauni. Conu. XII.

CATHALAVNENSIS ciuitas Campaniæ Gallicanæ, propter Matronam, E
qua tota vallis, in qua ſita eſt, irrigatur, adeò frumentoſa eſt, vt nedum Campanię, & totius Franciæ, ſed & vicinarum regionum horreum frumentarium ritè vocetur. Locuples profectò temporalibus vitæ pereunti neceſſarijs: at vitæ permanenti ſpiritualibus maximè proficuis multò locupletior. Reſtant ſiquidem hucuſq; maximo cum ſplēdore priſtinorum Cathalaunenſium veſtigia pietatis eximiæ, ac charitatis ardentiſſimę memorabilia, non tantùm in cathedrali (B. Stephano ſacra) ac alijs collegiatis eccleſijs, ſed & in multis monachorum, & monialium tam poſſidentium, quàm Mendicantium monaſterijs, maximè verò in conuentu intra, ſed propè, ciuitatis muros conſtructo, ante annum Dñi 1251. Ordini fratrū Minorum conceſſo. Id verum eſſe ex conteſtantibus quorundam venerabilium canonicorum authenticis chartis: primò domini

Pagani,

A Pagani, ſupremæ eccleſiæ Decani : Secundò Magiſtri Stepani dictæ eccleſiæ canonici, curiæq; Cathalaunẽſis Officialis : Poſtea Magiſtri Thomæ de Sarreio eccleſiæ B. Mariæ in Vallibus canonici, & Cathalaunenſis Archidiaconi colligitur, quibus poſteritati notum fit, quòd cappellani præfatæ S. Stephani eccleſiæ vendiderint vnanimiter honorabili cuidam Cathalaunenſi ciui, nomine Rogerio, Prouiſori & Procuratori fabricæ eccleſiæ & domus fratrum Minorum, nomine eiuſdem eccleſiæ & domus, 56. ſolidos cenſuales, quos ijdem capellani habere ſolebant, aſſignatos ſuper plures domos in macello ſitas in platea, quam nunc poſſident prædicti fratres, quæ omnia facta fuêre anno Domini 1251. Singulares & præcipui huius conuentus fundatores fuerunt pijſſimus quidam Cathalauneñ. municeps, cui nomen erat Michaël de Papelart, & eius chariſſima coniux Margareta de Leſſon, quorum animæ ſupra cœlos aſſumptæ centuplo liberalitatis ſuæ gaudent; B corporibus interim in medio capituli iacentibus, diemq; optatam in ſpe bona expectantibus, coopertis diuerſis lapidibus, alteri quorum in dextra poſito impreſſa eſt effigies viri, ambabus manibus ſculptam eccleſiam tenentis, cum hac circumſcriptione: *Hîc iacet Michael de Papelart, qui ſuis temporalibus bonis ædificauit capellam, dormitoria, valetudinarium, & culinam huius conuentus, qui & animam exhalauit anno Domini 1258.* Ei autem, qui in leua poſitus eſt, ſculpta eſt imago mulieris, ſimiliter præ manibus ædem habentis, cum circumpoſitis his verbis: *Hîc quieſcit Margareta de Leſſon marito mitis, & humilis corde, pauperibus omnibus, ſed Euangelicis potiſsimùm in vita, & in morte multum liberalis, quæ Deo ſpiritum reddidit, anno Virginei partus 1254.* Eccleſia celebri parte capitis beati Huberti confeſſoris dedicata tenetur, patronis SS. Paulo Apoſtolo atq; Laurentio martyre, ſed à quo tempore, & cuius Præſulis officio neſcitur. C In ſacrario habentur, quæ ſequuntur, bullæ: Prima eſt Innocentij IIII. qua conceduntur 40. dies indulgentiarum benefactoribus manus adiutrices porrigentibus pro ædificatione, & conſeruatione frabicæ huius conuentus. Secunda (quæ eſt Honorij IIII.) declarantur nullius valoris eſſe quæ pacta, & facta ſunt per Prælatos Ordinis cum alijs clericis, vel laicis in præiudicium priuilegiorum dicto Ordini conceſſorum. 3. eſt dicti Innocentij, quæ fratribus Minoribus permittit oratoria habere, in quibus cum viatico altari poſſunt ſacra perficere, omni parochiali iure eccleſijs parochialibus reſeruato. 4. eſt Clementis Pont. max. huius nominis IIII. qua inhibetur quibuſcunq; Mendicantibus religioſis, ne audeant aliqua ædificare loca infra ſpacium 300. cannarum ab eccleſijs & conuentibus fratrum Minorum. 5. eſt Alexandri IIII. qua monet eccleſiæ Prælatos, ne de eleemoſynis, à Chriſtifidelibus Franciſcanis collatis, aliquid aut parum, D aut multum, quocunq; prætextu, exigere præſumant, ſed onera paupertatis eorum de bonorum ſuorũ ſubſidijs potius releuent. 6. quæ eſt Martini IIII. vult, quod Miniſtri generales, & prouinciales, ac Cuſtodes poſſint aliquem nominare, etiam ſæcularem, qui auctoritate eccleſiæ valeat coërcere ad bona, fratribus Minoribus legata, eiſdem fratribus reddenda. Domino deſeruiunt in hoc conuẽtu fratres 16. ex quibus 10. ſunt ſacerdotes, quorum 6. ſunt verbi diuini egregij ac fructiferi annunciatores.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Compendij. Conu. XIII.

CHRISTIANISSIMA deuotione S. Ludouici Galliarum Regis, beato Frãciſco eiuſq; familiæ ſemper deuoti, inſignior pars conuentus, qui hucuſq; habetur celebris in vrbe Compendienſi, diœceſis Sueſſionenſis, fuit extructa, anno Domi- E ni 1245. Reliqua verò temporum ſucceſſu, probatiſſimorum patrum, qui quondam ibi floruerunt, zelo, & ſagaci æconomia perfecta manet. Cum literis præfati S. Ludouici in ſacriſta diligenter incluſis cuſtoditur Innocentij Papæ IIII. breue, quo tota ſancti Franciſci ſacra proles, vbiq; terrarum degens, poſſit (ſubmiſſa voce tamen) in ſuis eccleſijs, clauſis ianuis, non pulſatis campanis, excluſis etiam quibuſlibet excommunicatis diuina officia celebrare tempore generalis interdicti. S. Ioanni Baptiſtę titulari eccleſia huius conuentus eſt conſecrata, ab anno Domini 1343. à R. P. F. Matthæo Ordinis Minorum, diuino nutu Orgenchenſi Epiſcopo, permiſſione R. Guillelmi Sueſſionenſis Epiſcopi. Viuunt in hoc conuentu fratres 18. quorũ 6. ſunt Prædicatores, ſinceritatiſq; Euangelicæ ęmulatores ſtrenui, reliqui ſunt choriſtæ Deo addictiſſimi.

De con-

De conuentu S. Mariæ, ac SS. Petri & Pauli Lauduni. Conu. XIIII. A

QVVM fragrantiſſimus Frãciſcanorum odor inter pijſſimos Regni Galliarum Chriſticolas paulatim creſceret, non mediocrem nactus eſt gratiam coram oculis præſtantiſſimorum canonicorum ciuitatis Laudunenſis, (quæ, vix abſcondi poteſt, in cacumine excelſi montis ſita) ſiquidem ante annum 1234. pietatis intuitu fratribus Minoribus conceſſerunt quoddam ſolum in ſuburbanis verſus campos S. Martini, vbi prefatorum fratrum œconomia ſagaci conſtructum fuit primũ cœnobium, in quo morati ſunt Deo opt. max. cultui deditiſſimi 35. annos. Videntes autem ſe non poſſe hoc in loco Regulam, quam profeſſi fuerant, ſpiritualiter obſeruare, arbitrantes ſe beatiores fore, ſi (iuxta vetus adagium) ciuitatis eſſent incolæ, hanc ingreſſi ſunt, licèt proceribus, & ciuibus Laudunenſibus id egrè ferentibus. Verùm chriſtianiſſimi Francorum B Regis, moderni cœnobij præcipui fundatoris, vrgente iuſſione admiſſi ſunt, vbi vocatis vicinarum ciuitatum latomis (qui enim habebantur ad manum, veluti familiares & domeſtici, non audebant metu procerum nec malleum tãgere pro cœnobij ſtructura) vna manu ædificantibus, altera verò, gladio armata, ſeſe & fratres defendentibus, mira cum diligentia cœnobium (cœleſtis Theoſophiæ meditationi maximè conueniens) extruxerunt, vndequaq; completum, anno Domini 1269. Cuius ædem diuinis perficiendis dedicauit, ſub patronatu B. Dei genitricis Mariæ, necnon SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, R. Ioannes Fenozienſis Epiſcopus, anno Domini 1360. Sub diligenti cuſtodia habentur in cubiculo patris Guardiani ſummorum quorundã Pontificum litteræ, originalia priuilegiorum toti Ordini indultorum continentes, quę etiam Trecis, Mettis, Cadomi, & in pluribus alijs conſeruantur conuentibus. In cœmeterijs huius ſpectabilis cœnobij C varia ſunt ſtudioſorum hominum monumenta, inter quę conſpicitur pientiſſimi benefactoris Guillelmi de Harſeguy, ſuis diebus peritiſſimi Medici, ſepulchrum, marmoreis lapidibus opere pręclaro perfectum, cinctura ferrea omni ex parte clauſum; in cuius ſuperpoſito lapide circumſcriptum eſt huiuſmodi epitaphium: *Inferius iacet ſepultus vir magnæ ſcientiæ Magiſter Guillelmus de Harſeguy, in artibus, & Medicina eximius Magiſter, & ſolemnis Philoſophus, qui diem clauſit extremum, die decima menſis Iulij, anni Domini 1393.* In pręcacti lapidis ſuperficie eſt impreſſa effigies Doctoris in cathedra magiſtrali ſedentis, librumq; apertum prę manibus habentis, ac quę ſequuntur verba ex eodem legentis: *Eſſentiæ elementorum manent in mixto, accidentia variantur, puta caliditas, & frigiditas, ſiccitas autem, & humiditas ſunt materia.* Supereſt alter marmoreus lapis ſuggeſtum prædicatoriũ, dicto ſepulchro contiguum, perficiens, in quo teſtimonia pietatis inſignis, liberalitatiſq; eximiæ dicti defuncti, ſub hac verborumforma, leguntur: D *Vniuerſis notum ſit, quòd famoſus, & ſcientificus vir Magiſter Guillelmus de Harſeguy, quondam Magiſter in Medicina, & maximus Philoſophus, hic tumulatus, huius diœceſis oriundus, ad deuotas orationes, & ſuffragia ſpiritualia cleri, & populi Laudunenſis ſuam gerens affectionem ſingularem, vt illis mediantibus ſalutem & redemptionem animæ ſuæ conſequi mereatur, de bonis ſuis temporalibus, ſibi à Deo conceſsis, ipſa temporalia in ſpiritualibus voluit commutari, & diſponi conſilio executorum ſuorum mediante, per hunc modum, videlicet quòd ex vna parte quinque calices auri puri, quorum maior ponderis quatuor marcharum cum dimidia auri, vnà cum vndecim centum francis aureis eccleſiæ Laudunenſi, & quatuor alij, quorum quilibet eſſet ponderis trium marcharum auri cum dimidia, eccleſiis conuentualibus ſanctorum Vincentij, E Martini, Ioannis, & fratrum Minorum huius villæ donarentur ſingulis eccleſiis ipſis ad laudẽ, & honorem perpetuis temporibus duraturi. Et ex alia parte nonnullis eccleſiis tam collegiatis, quàm parochialibus, ne dum Laudunenſibus, ſed & alibi, & alijs locis, ac pluribus, & diuerſis perſonis, tam eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus per ſuos exequutores factæ fuerunt largifluæ eleemoſynæ: ſic & in tantum, quòd vltra prædicta hæc in communi, ad reparationem murorum, turriũ, et foſſatorũ dictam villam ambientium, in ſumma ſex millium florenorum aureorum francorum, & amplius abundauit.* Obſequuntur Domino Deo & ſanctiſſimæ ac ſacratiſſimę virgini Mariæ, necnon ſanctiſſimis Apoſtolis Petro & Paulo, quibus præfata eccleſia (vt diximus) conſecrata eſt, in hoc conuentu fratres quindecim, quorum quinque ſunt ſacroſancti ac ſaluberrimi Euangelij diligentiſſimi atq; egregij Prædicatores.

De conuentu

A *De conuentu Minoritico Carnoti. Conu. XV.*

CIVITAS Carnotenſis,Belcię Regionis primalux,poſt Chriſtum,& ſanctiſſimã eius genitricem Virginem, cui pariturae, ſublucentibus adhuc penultimæ ætatis temporibus,ædificata fuit excellentiſſima ædes,in qua præfatæ Dei genitricis linea camiſia,miraculis prope innumeris inſignis, à Chriſtifidelibus,illuc vndequaq; cõfluentibus,non vulgaribus afficitur honoribus,B. patriarcham Franciſcum,eiusq; Ordinem ſacerrimum, totis cordis affectibus, illo adhuc ſuperſtite, adeò amplexata eſt, vt conuentum cæteris ſuis concuſtodialibus honoratiorem fratribus Minoribus tum pietate, cùm charitate haud exiguis,in ſuburbanis, & prope ſpartarum fores conſtruxerit.Hic ſemel, & iterum variorum bellorum iniurijs traditus flammis,totus (murorum fundamentis exceptis) in cineres eſt redactus. Tandem iteratò circa annum Domini 1568.
B hæreticis Hugunoſticis Carnotum obſidentibus funditus eſt euerſus. Verùm, quemadmodum Carnotenſes ab amore Chriſti, & eius matris honore nuſquam defecerunt, ſic nec à reuerentia ſeraphico Patriarchæ primitus præſtituta deflexerunt.Quinimo deuotione ſingulari, impenſiſq; non mediocribus multorum, maximè tamen illuſtris, ac generoſi herois à Verriginaco, necnon pientiſſimæ dominæ de Villabona comparatus eſt locus intra præfatæ ciuitatis mœnia, in quo ſagaci œconomia bonæ memoriæ V. P. F. Petri Morſelini; conuentus Pruuinenſis alumni,poſita fuêre eius,qui nunc eſt, prima fundamenta. Huius pijſſimum zelum pari ſagacitate ſecutus eſt pedibus, manibusq; venerandæ caniciei P. F. Mennas Iacobus,qui dictis fundamentis laudabile addidit incrementũ. Viuunt hoc in nouo conuentu,qui ſicut & 5. immediatè ſequentes ad
C cuſtodiã Pariſienſem attinet,25.fratres inter quos 10. ſunt diuini ſeminis ſatores.Obliuioni nullo modo debet dari martyrium (cuius odor vbiq; redolet) duorum probatiſſimæ conuerſationis patrum,huiuſce Carnotenſis conuentus filiorum, quibus nomina, erant Ludouicus Balleyus, & Ludouicus Panetius. Hi cùm ex obedientia morarentur, vnus in conuentu Meldenſi, alter in Stampenſi gladio nephandiſſimorum Hugnoſticorum, cum cordis incredibili magnanimitate occubuerunt, & in Domino quieuerunt.

De conuentu S. Iacobi Siluanecti. Conu. XVI.

ANNO, quo ſub Gregorio IX. ſummo Pontifice ſanctorum albo aſcriptus eſt militiæ minorum Dux inclytus B. Franciſcus, videlicet 1228. in ſuburbijs ciuitatis Siluanectenſis, infra limites paroeciæ Apoſtolorum Principis Petri, conceſſa eſt
D pietatis intuitu fratribus Minoribus capella, diuo prothomartyri Stephano dicata, in qua, iuxta votum, annis 15. cum Dei gloria, proximiq; ædificatione non minima diuina perfecerunt. Tranſactis verò dictis 15. annis, tempore quo florebat venerabilis pater F. Gaudefredus de Bria, almæ Prouinciæ Franciæ Miniſter, nec non Regulæ S.Franciſci interpres probatiſſimus,de dictis paroecia,& loco tranſlati ſunt infra metas eius ædis, quæ eſt S. Gononefæ ſacra: vbi primò eoq; præcipuo benefactore illuſtriſſimo Neuello de Chanerciacho,milite Ordinis regij ſtrenuiſſimo conuentus, quo adhuc gaudent fratres Minores, eſt erectus. Cuius eccleſia (vna coſtarum Doctoris ſeraphici Bonauenturę inſignis) famulatui diuino dedicata eſt beatiſſimo Iacobo maiore Chriſti Apoſtolo titulari, naui prius conſtructa affectu ſincero beatæ memorię Simonis Bonneti, diuina clementia tunc prędictę ciuitatis Antiſtitis, nunc è regione ſupremi altaris ſe-
E pulti. In hoc celebri conuentu Deo ſeruiũt fratres decẽ & nouem perfectionis,ſuęq; vocationis zelatores integerrimi, quorum ſeptem ſunt diuini verbi pręcones indefeſſi.

De conuentu B. Mariæ Magdalenæ Meldis. Conu. XVII.

IN ſuburbio, & pro foribus ſancti Nicolai ciuitatis Meldenſis, quæ eſt Comitatus Brię, ac ſupra Matronam flumen ędificata, habetur conuentus fratrum Minorum, eccleſia pręgrandi, clauſtro, dormitorijs, nonnulisq; alijs neceſſarijs officinis plenè completus,ab anno Chriſti Domini 1248. prout liquidò conſtat ex diplomatibus apoſtolicis in archiuis conſeruatis, ſumptibus primò (vt traditione vetuſtiorum dicti conuentus fertur) municipis cuiuſdam Meldenſis, cœleſti benedictione opulentiſſimi, no-

mine Ioannis Roze: ſecundò inſigni pietate ſanctiſſimæ Blanchæ, ſancti Ludouici Francorum Regis filiæ, ſuaſu probatiſſimi patris F. Adriani, qui ei erat à confeſſionibus. Huius conuentus eccleſia, cum duobus ſacellis dedicata tenetur, ſub patronatu beatę Mariæ Magdalenæ, cuius imago in leua ſummi altaris piè colitur. Inter varia diuerſorum diplomatum tranſumpta habetur illic breue plumbatũ Alexandri IIII. quo centum dies indulgentiarum concedũtur Chriſticolis omnibus corde deuoto, largaq; manu præfatam eccleſiam viſitantibus in præcipuis feſtiuitatibus ſanctorum ſeraphici Ordinis. Seruiunt Deo viuo & vero die noctuq;, ingenti animi alacritate, ac maxima deuotione, in hoc conuentu fratres 26. quorum 10. ſunt ſacri Euangelij annunciatores. A

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Stampis. Conu. XVIII.

IN vrbe Stampenſi, regionis Belciæ, Senonenſiſq; diœceſis, extitit erectus conuentus, fratrum Minorum Ordini ſacer, ante annum 1240. vt liquet ex multarum tumbarum ſupraſcriptis epitaphijs, deuotione sereniſſimę Blanchę Reginæ Frãcorum, ac S. Ludouici matris. Eccleſia, ſacellis aliquot venerabilis, conſecrata fertur beato Ioanne Baptiſta patrono. In hoc conuentu, cum mentis & corporis delectabili quiete, Domino ſeruiuit Minorum fratrum memorabilis numerus à primæua ſui ædificatione vſq; ad annum, quo Hugnoſtici pſeudochriſtiani Stampenſium ſacras ædes funditus deſtruxerunt, tunc enim temporis præfatus conuentus in confuſos lapidum aceruos mutatus eſt. Verùm Dei bonitate, Regiſq; Francorum prouidentia, compoſitis ſeditionibus, victiſq; Eccleſiæ Chriſti aduerſarijs, Stampenſes, laudabili cum diligentia, conuentum ſolo fermè adæquatum, ſplendori primæuo reddiderunt, fratribus eiuſdem conuentus alumnis id procurantibus. Viuunt illic hodie, diuinis alacri mente dediti, fratres numero 22. ex quibus 9. ſunt veritatis catholicæ zelantiſſimi concionatores. Sub immaniſſima Hugnoſticorum perſecutione V. P. F. Ludouicus de Plana, claro natus ſanguine, pro Chriſti gloria inuictiſſimo animo martyrium compleuit, qui erat huius Stampeñ. conuentus alumnus, ex eoq; magnos fructus ſpirituales reportauit. B C

De conuentu S. Bonauenturæ Meduntæ. Conu. XIX.

ANTE annum reſtitutæ ſalutis 1234. ſecus fluminis Sequanæ decurſum, quarto ab vrbe Medunta (Carnotenſis diœceſis) lapide, ædificatus fuit conuentus, Ordini ſeraphico dicatus, charitate ardẽti primò generoſiſſ. Nicolai dicti le Char militis: cuius literę ſuo ſigillo in cera viridi appenſo authenticę, in archiuis dicti conuẽtus conſeruãtur integrę. Secũdò inclyti herois Roberti Cati militis, vt conſtat literis ſimiliter authẽticis. Tertio Ioannis dicti Rhemenſis, p̃fatę vrbis Meduntę ciuis, & Eudelinę eius vxoris chariſſimæ, qui feruenti, qua fratribus Minoribus afficiebãtur, dilectione prædicto conuentui dederunt cum vinea ſibi vicina quintam omnium ſuorum bonorum partem, quod liquidò conſtat literis ſuo ſigillo in cera viridi appenſo munitis, actis & datis anno ſalutis æternæ 1292. menſe Ianuario. In hoc conuentu moram fecit Doctor ſeraphicus S. Bonauentura, vbi cæleſti afflatus numine omnium diuinornm ſuorum voluminum maiorem edidit partem, qui præfati conuentus tanta angebatur ſolicitudine, vt illud paterno commendaret affectu, nedum maiori, ſed & toti dictæ vrbis Meduntenſis communitati, vt videre eſt ex literis patris fratri Petri, tunc temporis Francię Miniſtri, quarum tenor ſequitur: *In Chriſto ſibi dilectis maiori Meduntenſi, & communitati eiuſdem villæ frater Petrus Minorum fratrum in Francia Miniſter & ſeruus ſalutem, & pacem in Domino ſempiternam. De voluntate reuerendi patris noſtri fratris Bonauenturæ generalis Miniſtri volumus, & acceptamus, quòd ſub dominio, & patronatu communitatis veſtræ locus fratrum Minorum de Medunta ſupponatur, fratres autem loci, & ipſum locum veſtræ in Domino recommẽdamus charitati: Datum Attribati tempore prouincialis Capituli, anno Domini 1268.* Inter nonnullas huius conuentus chartas habetur cum varijs diuerſorum priuilegiorum, toti Ordini conceſſorum, tranſumptis breue Alexandri IIII. quo 100. dies indulgentiarum concedũtur Chriſti fidelibus omnibus, qui piè, & charitatiuè viſitauerint ędem, ſanctiſſimò Bonauenturę ſacram, eiuſdẽq; reliquijs inſignem, in feſtiuitatibus SS. Franciſci, Antonij & Claræ virginis. Seruatur in dictæ ædis muro, ſub craticula ferrea, D E

A ferrea, lapis incluſus, quem aiunt ſeraphicum Doctorem pro puluinari habuiſſe in ſuis meditationibus, & ſtudijs aſſiduis. In hoc Meduntenſi conuentu meritis & interceſſione confeſſoris Chriſti beati Bernardini, anno 1454. factũ fuit prodigiũ ſuper abortiua puella non vulgare. Vita enim corporali accepta, protinus per lauachrum regenerationis ſpiritualem ſuſcepit vitam Bernardina vocata: paulò pòſt animam Deo, qui dederat, reddidit, vita cœleſti immortalitate plena in perpetuas æternitates gauiſurã. Huius miraculi publicum extat inſtrumentum Officialis Archidiaconi Piſſiacenſis, nedum ſuæ curię ſigillo, ſed & ſyngraphis publicorum, & iuratorum Notariorum, imò etiam & multorum religioſorum, & ſęcularium vtriuſq; ſexus fide dignorum, authenticum, datum & actum Meduntæ in eccleſia collegiata beatæ Mariæ de Medunta circa altare ſancti Pauli gentium Doctoris, anno ſupra nominato. Viuunt in hoc conuentu Domino Ieſu Chriſto ſeruientes fratres 24. quorum 10. ſunt concionatores.
B

De conuentu Ennetenſi. Conu. XX.

ANNO Domini 1580. celebre iuxta caſtrum Enneti, Carnotenſis diœceſis, & ſuper ripam Vrę fluminis ædificari cœpit hic conuentus, eximia deuotione illuſtriſſimi, & ſanguine regio clari herois Ducis Daumale, qui quidem etiã in dies incrementum accipit ſolerti fratrum cura. Conuiuunt interim hoc in loco 7. fratres: quorum tres ſunt diuini pabuli diſpenſatores fideliſſimi, maxima charitate pręditi.

De conuentu SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Baiocij. Conu. XXI.

C BAIOCARVM ſeu Bellucaſiorum ciuitas, in extremis penè Normanniæ finibus antiquiſſima eſt, vtpote cuius ciues à Iulio Cæſare numerantur in fortiſſimis Cœltis, qui patriæ libertatem vindicare, & Romanorum iugum excutere enixiſſimè conati ſunt. Hi cùm diuinum Domini noſtri Ieſu Chriſti Euangelium toto orbe ſpargeretur, diuum Exuperium, ſibi à S. Clemente Apoſtolorum coadiutore, & ſucceſſore miſſum, veluti cœleſtium oraculorum præconem, veræ pietatis Doctorem, ac primum Epiſcopum ſuſceperũt, circa annum Domini 94. qui eos cum tota vicinitate Chriſtianis ſacris initiauit, & conſecrauit. Ille poſtea poteſtatis & doctrinæ in eadem diœceſi ad hunc vſq; annum 1587. ſucceſſores Præſules 52. habuit, quorum 11. maiori ex parte, ex eò loco oriundi, in ſanctorum catalogum adſcripti ſunt. Protulit rurſum eadem ciuitas viros, ob inſignem vitæ ſanctimoniam, beatorum addictos conſortio, Marculphum, Ebrulfum, & Gaufredum obſeruatione vitæ monaſticæ, Reuerentium ſacerdo-
D tio, & Spaſium martyrio claros. Cæterum cùm à B. P. Franciſco inſtitutus Ordo, per omnes huius Occidentis plagas diffunderetur, contigit vnum eius ſodalitij patrem, Lombardum origine, nomine Gregorium, qui aliquandiu cum ſanctiſſimo viro vitam religioſam duxerat, in Baiocarum ciuitatem vſq; penetrare. Huius ſacris concionibus mirificè delectati, ac monaſticæ conuerſationis exemplis capti ciues, vt eiuſdem Inſtituti fratres in poſterum collegium penes ſe haberent, eiſdem monaſterium in finibus ſuis, coniunctis animis, erigere decreuerunt. Ad id autem ſatis amplum, commodumq; in fundo ſuo locum ad ciuitatis Meridiem, primumq; lapidem, magna alacritate ac liberalitate contulit principis eccleſię canonicus Arrienſis nuncupatus: omni cenſu, ſeruituteq; ſibi debitis exemit illuſtris Baro à Campignero: probauit ſuis diplomatibus Epiſcopus, & vnà cùm clero, ciuibus, & vicinis nobilibus, ſuis eleemoſynis tanta
E animi propenſione cœnobium conſtruxerunt, vtintra paucos annos, nimirum anno 1222. beato Franciſco adhuc in terris agente, iam multorum fratrum habitationi aptum eſſet ac commodum. Locum adeò amplificauerunt, poſtmodum pij viri, circa annum Domini 1271. 1284. & 1363. aliquot hortorum agrorumq; ſuorum donationibus, vti ex literis, inſtrumentiſq; publicis, quę ibidem aſſeruantur, manifeſtum eſt, vt nunc totius monaſterij ſpatium, firmiſſimis altiſq; muris omni ex parte concluſum, ſupra 24. iugera terrę complectatur. Horum maior pars lignis pomiferis conſita eſt. Altera ędificia plurima continet, quę nunc ſingillatim, ſtrictim tamen recenſebimus. Imprimis inſigne templum quadratis, ſectiſq; lapidibus conſtructum, quem ſexdecim maximæ, triplicatęq; feneſtrę omni ex parte colluſtrant. Vitrum earum

exornant diuerſę diuerſorum ſanctorum depictę imagines, vnà cum piorum virorum, A
qui eas contulerunt, inſignibus gentilitijs. Chori potior ara memorię beatorum Apo-
ſtolorum Petri & Pauli dicata eſt; quinq; verò alię in diuerſis ſacellis, recordationis
nominis Ieſu, beatiſſimę Deiparę, S. Antonij Paduani, S. Bonauenturę, S. Fidei virginis
& martyris erectæ & conſecratæ fuerunt. Porrò vniuerſa hæc tēpli ſtructura conſum-
mata, & diuino cultui dedicata fuit, anno Domini 1265. Eſt enim in cartophilacio
eiuſdem conuentus diploma, pontificio ſigillo munitum, quo Clemens IIII. anno
Pontificatus primo, eccleſiam illam honrificè (inquit) conſummatam, in proximo
dedicandam, ipſo dedicationis die accedentibus & viſitantibus vnum annum, & 40.
dies de iniuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxat. Iis verò, qui per octauas eiuſ-
dem dedicationis acceſſerint, centum dies. Chorum non ita pridem exornabant 80. li-
gneæ cathredæ, duobus diſtinctæ ordinibus; vt & maiorem aram aliquot cupreæ co- B
lumnæ, cum lectiſſimis epiſtylijs. Extabant quoq; in eiuſdem chori ſiniſtra parte qua-
tuor operoſa ſepulchra, cum totidem Principum corporibus ſuperpoſitis, ac cum eorun-
dem armatis effigiebus. Horum nomina nullibi reperi: inſignia gentilitia erant illu-
ſtriſſ. Aurelianenſium. Erant quoq; in ſacello, S. Fidei nuncupatot, res aliæ nobiliſſ.
virorū ſepulchrales imagines: quorum animæ ſint in ſorte iuſtorum, & memoriæ in be-
nedictionibus: Sepulchra namq; iſta omnia, & corporum figuras Caluiniani peſtilen-
tiſſimi hæretici, cùm totius illius quondā florentiſſimæ Prouinciæ tēpla vaſtarent, an-
no 1561. malleis contuderunt. Superſunt autem, tum in eodem choro, tum in naui,
clauſtro, capitulo, aliquot Epiſcoporum, Doctorum, nobilium ſepulchrales lapides
in terram depreſſi, quorum inſcriptiones, temporum lapſu pedumq́; greſſibus detritę,
iam legi nequeunt. Vnius tantum, nimirum beati patris Gregorij, qui omnium fra- C
trum noſtrorum primus illuc appulit, & in ingreſſu capituli ſepulturæ locum accepit,
hoc compræhenſum epitaphium, minùs licèt elegantioribus verſiculis, illo tamen ſæ-
culo vſitatis, in antiquitatis gratiam ſubiungere in medium mihi viſum fuit.

Hîc ſub tumba inferius: Iacet frater Gregorius:
Sancti Franciſci ſocius: Nationeq; Lombardus:
Parcat ei Altiſsimus.

Atq; hæc de templi conſtructione, conſecratione, ornatu, ſacriſq́; ſepulturis. Ad dex-
teram templi adiacet aliud ædificium; cuius pars inferior hæc comprehendit: Sacrariū,
in quo ſancta vaſa, veſtes, & alia ad diuinum officium neceſſaria conſeruantur. In eo-
dem, antequam ab hæreticis Hugnoſticis expilaretur, repoſitæ erant ſequentes vene-
randæ ſanctorum reliquiæ, thecis argenteis, vel mundiſſimis vaſculis, ac pretioſis lin- D
theaminibus incluſæ: Fruſtulum veræ crucis Domini noſtri Ieſu Chriſti. Eiuſdem præ-
ſepis, atq; ſepulchri fragmenta. De beatiſſimæ Virginis ſepulchro, peplo, veſtibus,
zona ſegmenta quædam. De oſſibus SS. Apoſtolorum Petri, Pauli, Andreæ, Philippi,
Iacobi, & Bartholomæi. De oſſibus SS. Magdalenes, Agnetis, & vndecim millium vir-
ginum. Item SS. martyrum Vincentij, & Chriſtophori. Ex cilicio & corda S. Franciſci.
Ex velo & capillis S. Claræ. Pileus S. Ludouici Francorum Regis. Ex ſancti Ludouici
Epiſcopi Tholoſani oſſibus, habitu, capillis, ſepulchro, & cilicio. Ibidem rurſum erat
in archiuis diploma Clementis IIII. datum Peruſij x. cal. Iunij, anno Pontificatus pri-
mo, cuius ſuperius meminimus. Diploma quoq; Nicolai IIII. quo beati patris Franci-
ſci ſtigmata ſacra confirmabantur. Aliud rurſum diploma Radulphi Albanenſis Epi-
ſcopi, & Sedis apoſtolicę in Francia Legati, anno Domini 1260. quo indulgentias 40. E
dierum impertiebatur his qui eccleſiam fratrum Minorum, quæ tunc inſtauraba-
tur, viſitarent. Seruabantur rurſum quædam mandata Epiſcopi Baiocenſis, data anno
Domini 1241. & 1256. fratribus eiuſdem conuentus, pro ſacris concionibus habendis,
confeſſionibuſq́; pœnitentium per totam diœceſim audiendis. Hic conuētus plurimos
fratres ſanctimonia & eruditione inſignes nobis peperit: Ex quibus quatuor dumtaxat
celebres Theologos Doctores commemorabimus, nimirū Guilelmum Aucupē, (Gal-
licè Loiſeleur) Leobinum Colleuillanum, Ioannem de Mara, Gulielmum ſolo cogno-
mine Superbum. Quorū primus, ſua pietate & eruditione meruit in Epiſcopū Abeho-
nenſis eccleſiæ coaptari, demumq́; in eiuſdem conuentus medio choro locum accipere
ſepulturæ.

A ſepulturæ. Huius baculus paſtoralis, trabea, mitella, & reliqua Pontificis inſignia, antequã ab hæreticis deuaſtaretur conuẽtus, ibidẽ aſſeruata habebantur. Poſtremus, cùm reformationi eiuſdem monaſterij plurimam operam dediſſet, anno Domini 1506. & Cuſtodiæ Normanniæ Præfectus, in conuẽtu Pariſienſi nihilominus Regentis (ſic enim primum ordinariumq́; in Theologia lectorem nuncupant) munus grauiter obiret, ibi vitam iſtam cum altera commutauit, & in medio capituli terræ conditus fuit. Ad hæc è ſepulchrorum formis, & inſcriptionibus colligitur quatuor eiuſdem monaſterij patres ſacrorum Hieroſolymorum peregrinationes diuerſis temporibus ſubijſſe, & ad ſuos redijſſe incolumes. Nec ſilentio præterire licet duos pijſſimos eiuſdem conuentus patres, qui pro fidei catholicæ aſſertione ab hæreticis Hugnoſtis trucidati, fortiſſimo martyrio & Ordinem, & patriam, & Eccleſiam plurimùm illuſtrarunt: alter Andreas de Monte, alter Petrus Berot vocabatur. Quoniam verò martyrium eorum iam alibi deſcriptũ
B eſt, in eo recenſendo non erimus prolixiores. Notandum porrò idem monaſterium perſecutione Hugnoſtica ſemel & iterum direptum fuiſſe. Primò, anno Domini 1561. à quibuſdam vicinis nobilibus & conciuibus, Caluinianis erroribus conſpurcatis & faſcinatis. Secũdò, anno 1562. à Collignij & Bezę ſatellitibus, cum fracti fugatiq́; in campis Druydum, in illam maritimam oram confugiſſent, vt auxiliares copias ex Anglia reciperent. Nunc diuina ope, piorum virorum eleemoſynis, & proborum patrum, qui huic præfuerunt, laboribus, ſatis commodè reparatum eſt. Superſunt fratres 24. qui in eo ſacræ Religionis vota emiſerunt: ex quibus vndecim vtriuſq; Philoſophiæ ſtudio Pariſijs, magnis laboribus, aſſiduisq́; vigilijs, exacto, periti ſunt verbi Dei præcones.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Ebroicis. *Conu. XXII.*

C INGENVIS benefactricibus Ioanna de Allis, & eius filia Ioanna, inclyti Henrici dicti de parte Dei coniuge dilectiſſima & pijſſima, ædificatus fuit conuẽtus in altero ſuburbiorum ciuitatis Ebroicenſis; ante annum mundi redempti 1270. vt liquet quibuſdam literis Officialis Curiæ Ebroicenſis hoc anno confectis. Huius conuentus eccleſia diuinis peragendis, patrono beatiſſimo Ioanne Baptiſta, dedicata, tumultibus bellicis Anglorum in cineres fuit redacta, anno à Chriſto nato 1381. protinus tamen reſtaurata religioſa ſolicitudine illibatæ vitæ patris fratris Roberti Contain Doctoris Theologi, conuẽtus Rothomagenſis alumni, ſed Ebroicenſis tunc Guardiani. Viuunt Ebroicis Regularis obſeruantiæ obſeruatores fratres 18. ex quibus 9. ſunt diuini verbi præcones. Anno Domini 1563. ſub perſecutione Hugnoſtica charas Deo reddiderunt animas duo venerandæ ſenectutis viri ferè octogenarij, huius celebris conuen-
D tus alumni, patres Dionyſius de Ponte, & Ludouicus le Grip: quorũ prior confeſſarius, effoſſis oculis, capite cõquaſſato, ac penè toto varijs plagis affecto corpore, copia cruoris incredibili paſſionis locum ornauit. Poſterior Eccleſiaſtes egregius ac pius, in cœmeterio diui Dionyſij, deſertoribus etiam tyrannis obuius, plumbo tranſuerberato gutture, occubuit. Quorum corpora à confratribus poſt meridiem eius diei, quo pro Chriſti gloria paſſi ſunt, collecta religioſeq́; curata in clauſtro conuentus humata, gloriam futuræ reſurrectionis cum palma ſui glorioſiſſimi martyrij præſtolantur.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Cadomi. *Conu. XXIII.*

CADOMVM (quaſi Caij domum) vrbs eſt in plana Campania ſita, diœceſis Ba-
E iocenſis, vniuerſitate ſcientiarum humanarum & diuinarum celebris, quæ virtutum omnium, maximè verò paupertatis (& ſi ditiſſima) adeò amatrix ab omni æuo extitit, vt cum mira animi lœtitia, pauperes indiſcriminatim, ſed vultu hilariori euangelicos vitæ apoſtolicę ſequaces fouerit, maximeq́; Frãciſcanis fratribus ſuæ charitatis viſcera, amore incredibili, ab anno Domini 1262. hucuſq; effundere minimè piguerit: dicto enim Ordini Franciſcano, anno nunc nunc memorato, ædificatus fuit conuentus, ſuo ſtatui maximè conueniens, & omnibus ſuis partibus abſolutiſſimus. Cadomenſium omnium beneuolentia, ſed pręcipua benefactrice ingenua Beletiorum familia, cuius inſignior pars in capitulo dicti conuentus ſepulta iacet, prout docet epitaphium, in alto muro ingreſſus dicti capituli poſitum, his verbis: *Hic iacent Guilelmus Beleth, & Hoberta*

eius coniux chariſsima, cum Magiſtro Ionne Beletio, & eius vxore, cumq; alio domino Ioanne Beletio, qui bonorum ſuorum temporalium largitate, maximo cum diuini cultus deſiderio, prioris huius conuentus poſuêre fundamenta, eis bene precemini. Extant in prænominato conuentu literæ cuiuſdam venerabilis ciuis Cadomenſis Thomę le Carrior, datę anno pręfato, donationem cuiuſdam plateæ quinq; pedum communis menſuræ, pro acceſſu faciliori fratrum in conuentum, conteſtantes. Eccleſia, olim multis, tum ſanctorum reliquijs, cùm iocalibus & ornamentis inſignis, dedicata fuit, Ioanne Baptiſta patrono, nunc autem Hugnoſticorum apoſtatarum tumultu in pomorum cuſtodiam, ſicut maior pars officinarum in aceruum lapidum, redacta eſt. Morantur in hoc conuētu, domino Deo famulantes, fratres viginti numero: quorum decem ſunt prædicatores. A

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Bernaij. Conu. XXIIII. B

ANNO ab obitu inclyti Ducis fratrum Minorum 49. apud Bernaium vrbem, in valle pingui ſitam, montibus omni ex parte circumuallatam, Normannię Ducatus, Lexouienſiſq; diœceſis, conſtructum fuit cœnobium in gratiam Minoritarum, piæ conuerſationis coryphæi ſeraphici ſequacium, communi pietate plurium præfatæ vrbis incolarum, Chriſto ſimul ac beato Franciſco deuotorum: maximè autem largitate regia chriſtianiſſimi Philippi Francorum Regis, cuius beneficentię monumentum, ſigillo maiori ſuæ maieſtatis in viridi cera authenticum, filis ſericeis appenſum, in archiuis iam dicti cœnobij conſeruatum extat, illius deuotionem exprimens. Cum hiſce monimentis habentur Sedis apoſtolicæ plurium diplomatum tranſumpta, à multis Officialibus diuerſorum epiſcopatuum confecta, quorum originalia plumbea in multis Prouincię conuentibus cuſtodiuntur illęſa. Huius cœnobij eccleſia pontificali immunitate, nonnulliſq; indulgentijs, cæterarum more donata, nec non reliquijs S. Ioannis Baptiſtæ, SS. Innocentium, 11. millium virginum celebris, diuino famulatui dedicata eſt, memorato Chriſti præcurſore patrono. Quùm in partibus Normanniæ graſſarentur in Chriſtifideles, & maximè Franciſcanos hæretici Hugnoſtici, & veluti leones rugientes Bernaium inuaderent, ex pijſſimo fratrum Minorum grege ouiculas deglutire ſathanico anhelitu cupientes, coacti dicti fratres fuerunt egredi etiam vrbem partim amicorum conſilio, partim metu mortis, cuius ſolius imaginem ob oculos poſitam cernebant, memores nihilominus Dei timoris, Chriſti honoris, Eccleſiæ catholicæ ædificationis, propriæq; ſalutis. Horum vnus religioſæ conuerſationis, ac probatiſſimæ vitæ pater frater Andreas de Guelz, pluſquam ſexagenarius, vt alter Eleazarus, compunctus animo, tactuſq; doloris corde intrinſecus, fugam nimia puſillanimitate conceptam execratus, ſeipſum proditionis accuſans, & pro Chriſti gloria, nedum teneri & ligari, ſed martyrio coronari toto affectu deſiderans, omni ſua primæua timiditate eiurata, forti factus animo vrbem redijt: in cuius ſuburbio crudeli hęreticorum gladio necatus in flumen vicinum proijcitur. Catholicorum tandem pietate ab aquis aſſumptus, ſepulturæ decenti traditus eſt, in oppido beati Albini prope Bernaium ad duo milliaria, anno Domini 1566. In angulo clauſtri huiuſce honorabilis cœnobij verſus eccleſiam ſeruatur cathreda concionatoria, in qua ferunt beatum Bernardinum Senenſem concionatum fuiſſe ſacroſanctum Dei verbum, venerabileq; nomen Domini, cum ſpiritus feruore vix imitabili, Bernaijcenſibus ciuibus toto tempore aduentus, & quadrageſimę manifeſtaſſe: vnde fructus ingens, copioſaq; ſeges ſubſequuta eſt ad Dei, præfatiq; ſancti honorem, Religionis Franciſcanę decus, necnon multorum fidelium vtilitatem: anno ſiquidem 1453. in ſepè dicta Bernaijcenſi vrbe, meritis & precibus ſancti Bernardini, ſtupendum factū fuit ſuper iuuenē nondum quinquennem miraculum, cuius narratio ſequitur. Scalam ſcanderat dicti iuuenis mater, vt poma in horreo recondita pro pueris pacificandis & recreandis aſſumeret, & eis præſentaret: hanc protinus ſenior trium ſuorum puerorum ſecutus eſt, hunc cùm vidiſſet adoleſcentior (de quo orditur ſermo) continuò ſcandit, ad ſummitatem ſcalæ peruentus veſtem talarem pede preſſit, quo facto lapſus in terrā interijt. Mater lapſu audito, à maiori gnato ſciſcitata eſt: quid audio? Num cecidit frater? Illa fremens, & vehementi affecta dolore, velociſſimo ſaltu ſeſe iuxta gnatum occiſum recepit, quo inter vlnas triſti amplexu ſuſcepto,

C D E

A ſcepto, plorans & eiulans omni deſtituta conſolatore mœſtiſſima mater ſuper lectulum cadauer reclinauit: poſitis verò luminibus verſus fratrum Minorum cœnobium, greſſus dirigit recordata canonizationis beati Chriſti confeſſoris Bernardini Romæ per Nicolaum Pontificē ſummum, anno iubilei 1450. Meminerat etiam cuiuſdam prodigij precibus dicti ſancti ſupra quandam iuuenculam nuperrimè facti: quam enim molendini rota necauerat, priſtinis vitæ & ſanitati reſtituit. Cùm hæc & ijs ſimilia meditaretur, credit, & ſperat tanti viri ſuffragijs ſimile portentum ſuper defunctum filium poſſe diuina virtute conferri. Hoc miraculum, & quamplurima alia de ſancto audiuerat in eccleſia dicti cœnobij prædicari, in qua quidem eccleſia nuper ſtatuta fuerat imago præfati ſancti, ad quam multi populi confluebant cum deuotione maxima, & veneratione. Cùm autem afflicta mater deſolaretur, audita fuit à vicinis, & amicis, quæ cùm eiulan-
B tem ſic audirēt, repentina incitatione ſeipſas mutuò vocantes congregarunt, eandemq; adeuntes reprehenderunt, quòd inaniter fleret, Deumq;, & ſanctos pro vita pueri reſtauranda inuocaret, atq; iteratam vitam ſperaret, dicentes: corpus mortuum humari petit. Coram quibus vicinis (earum dictis minimè acquieſcens) vouit ſe filium ſuum ad dictam eccleſiam delaturam, pro diuino auxilio, & ſancti ſubſidio implorando, confidens de Dei auxilio, deuotionis accenſa iter arripuit, puerumq; defunctum brachijs geſtans, profecta eſt. Vtq; primùm ad conuentum peruenit fratribus ſupplicauit, vt preces funderent ad ſanctum, quatenus apud Deum pro vita ſuo gnato reſtituēda intercederet. Qui, audita eius ſupplicatione, ſtatuentes cadauer ſuper altare, ſancto dicatum, iuxta ſuggeſtum in dictę eccleſię medio erectum, huiuſmodiq; preces deuotas fuderunt:
C *Gaudet Ordo Minorum Franciſci noua plantula &c.* cum verſiculo & oratiòne. Tunc vna ex concomitantibus vicinis adijt altare, & amplexatum iuuenem ſic allocuta eſt: O mi puer quę ſum ego? cui ille: matrina mea chariſſima: Hac reſponſione audita, omnes Deum laudauerunt & ſanctum. Chriſto omnium Seruatori famulantur in hoc cœnobio fratres numero viginti, ex quibus ſex ſunt veritatis euangelicæ prædicatores.

De conuentu S. Eligij Vernoni. *Conu. XXVI.*

SVPRA muros, & iuxta Biſiacas fores vrbis Vernonis, Neuſtrię Ducatus, & Ebroijcenſis diœceſis, admiſſi ſunt ſancti Franciſci filij fratres Minores, anno à partu Virgineo 1248. vbi, in totius Franciſcani ordinis fauorem, extructus fuit conuentus, ſtructura quidem lapidum excellens, ſed vita exemplari, doctrinaq; ſalutari fratrum in eo commorantium multò excellentior, id verò multiplicium latomorum ſolerti œcono-
D mia & zelo chriſtianiſſimo, regiaq; liberalitate ſanctiſſimi Ludouici Gallorum Regis inuictiſſimi, prout quiſq; ex ſequentibus facilè perpendere poterit. Siquidem ex vetuſtioribus chartis, ſicuti in nulla ſui parte viciatis, ita fideli diligentia in ſacrario conſeruatis, hæc conſtant luce clariora. Et quia neminem iſta (perpetua recordatione digniſſima) volumus latere, vnā formā actorū publicorum liberalitatis pręcipuorum huius conuētus fundatorum in medium adducere nequaquam pigebit: *Vniuerſis præſentes literas inſpecturis, vel audituris Ioannes de Sarceio armiger ſalutem in Domino. Noueritis, quòd ego penitus dimiſi 60. ſolidos Pariſienſes annui redditus, quos percipiebam ſupra domum, quæ fuit Magiſtri de Sarcophagis, vbi nunc fratres Minores habitant in municipio Vernonenſi: Ita quod nec ego, nec aliquis hæredum meorum poterimus aliquid in dicto redditu qualitercunq; de cætero reclamare, pro qua relaxatione recepi vigintiquinq; libras Pariſienſes, quas felicis*
E *recordationis Ludouicus Rex Francorum dederat ad hoc ſpecialiter faciendum. Datum anno Domini 1271.* Philippus huius ſanctiſſimi Ludouici ſucceſſor, nedum Regni ſed & pietatis verus hæres liberalitati paternæ ſubſcribens, in fauorem dictorum fratrum Minorum multò plura dedit, vt videre eſt duplici inſtrumento regiæ ſuæ Maieſtatis magno ſigillo in cera viridi filis ſericeis appenſo roborato, facto & dato anno 1286. Et quia vt à priſcis dictum fuit, *Regis ad exemplum totus componitur orbis*, nobiles non pauci tantorum Monarcharum liberalitatem æmulati, in ſuſtentationem præfatorum fratrum, temporalia miſericorditer erogarunt, vt æterna metere mererentur. Horum vnus fuit illuſtris heros Matthęus de Crepicordio miles ſtrenuus, qui concurrente aſſenſu Mileſendis coniugis ſuæ chariſſimæ, & Ioannis Richardi fratris, dedit dicto conuentui

uentui in augmentum eleemoſynę, quam prius erogarat Iſabella mater eius defuncta, A iugerem terræ perpetuò in manu mortua tenendum, quod ratum iri voluit inſtrumento quinq; ſigillis in cera appenſis, dato anno redemptionis æternæ 1248. Alter fuit laudabilis memoriæ Ioannes de Pormor Vernonicus municeps, qui, annuente Eremburgi vxore ſua dilectiſſima cęterisq; ſuis hæredibus, dedit vnam domum iure hæreditario in perpetuum poſſidendā, quod firmum fieri apud quoſcunq; iuſſit literis publicis, duplici ſigillo roboratis, actis & datis anno Virginei partus 1260. Cæteros benefactores nominatim recenſere tædium pareret. Relatu antiquiorum fertur, primum fundatorē beatum Ludouicum eo extitiſſe animo erga fratres, quòd propriam domum in præfatū conuentum commutarit: in caſtro enim conuentui vicino ſæpius moram trahens, per porticum deambulatorium, tum die, cùm noctu diuinis aderat officijs. Inter prætacta inſtrumenta Regum habetur, cum multiplicibus tranſumptis priuilegiorum, toti Ordi- B ni à diuerſis ſummis Pontificibus conceſſum, quorum originalia in multis alijs conuē-tibus ſeruantur, breue apoſtolicum Alexandri IIII. quo Chriſticolis pœnitentibus & confeſſis, ex miſericordia omnipotentis Dei, cum authoritate beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, de iniuncta ſibi pœnitētia centum dies miſericorditer relaxantur, modò pio corde & liberali manu in diebus feſtiuis ſanctorum Ordinis Franciſcani eccleſiam huius conuentus, ſancto Eligio Pontifice patrono dedicatam, viſitauerint. Hodie in hoc conuentu morantur, diuino cultui addicti, fratres 18. quorum 8. ſunt concionatores.

De conuentu S. Andreæ Apoſtoli Vernolij. Conu. XXVI.

VERNOLIVM vrbs eſt Ducatus Normanniæ, Regionis Perchiæ, diœceſisq; Ebroicenſis, quæ ardentiſſimi amoris pignora ſacro Minorum Ordini contulit, C cùm anno Domini 1310. eiuſdem alumnos in laudabili quantitate grato exceperint animo: in quorum gratiam iuxta Franciæ valuas ædificatus fuit conuentus, authore Ludouico chriſtianiſſimo Francorum & Nauarrę Rege. Hoc conteſtantibus dicti Regis literis eccleſia huiuſce Vernolienſis conuētus (ſacerrimis oſſibus ſancti Andreę Apoſtoli ſui patroni celebris) dedicata tenetur. Anno Domini 1513. motu Anglorum totus penè conuentus in cineres eſt redactus, verùm paulò pòſt, reparatione facta ædificiorum, ſuſcepta eſt reformatio fratrum, qui omni eiurata ſui ſtatus, vitæ, & morum corruptione, Capitulum prouinciale (quinq; interiectis annis) maxima charitate exceperunt. Ex hoc reformato conuentu, à prima ſui conſtructione ad hūc vſq; diem, prodierunt (ſicuti & ex omnibus) patres & Doctores plurimi moribus, & eruditione inſignes: quorum aliqui Miniſteriatus, alij Guardianatus, perplures verò lectora- D tus tum in Pariſienſi cœnobio, cùm in alijs Prouinciæ conuentibus laudabiliter admodum functi ſunt. Inter quos exprimere minimè pigebit honorandum patrem, Doctoremq; mirabilem, fratrem Nicolaum de Lyra, Normanniæ ſplendorem, ex Iudæis parentibus, in oppido Lyræ vetuſtioris commorantibus, oriundum. Hic inter Theologos eminentiſſimus claruit, egregius doctrina, & eloquentia grauis. Qui contra Iudæorum impietatem diſputationibus, concionibus, & ſcriptis animo indefeſſo aduerſatus eſt. nouum, & vetus Teſtamentum in eorum contumeliam, & opprobrium, perpetuamq; confuſionem plurimis voluminibus diligenti cura eſt commentatus. Qua de re, velut alter Apollo florens, nomen eius meritò per vniuerſum orbem celeberrimum effulſit. Hunc primò Iudæorum Doctorem fuiſſe ferunt, ac linguæ eorum peritiſſimum: qui, (nutu diuini numinis omnes ſaluos fieri volentis) tamquam roſa de ſpinis ortus, ex E peritiſſimo Hebræo conuerſus ad Chriſtum, in hoc conuentu habitu fratrum Minorum ſuſcepto, Franciſcanam Religionem eſt profeſſus. In eo enim hodie leguntur ſuarum lucubrationum, quæ propria manu ſcripſit, vetuſtiora exemplaria, in quorum alterius, & vt probabile eſt, in omnium ſuorum codicum fine, hæc propria eius manu ſcripta leguntur: *Ego Deo optimo max. gratias ago, qui mihi gratiam ſcribendi, ſecundum modulum ingenij mei, ſuper omnes libros in Biblia contentos dedit, & quoniam probabiliter timeo in pluribus defeciſſe, tum propter magnitudinem operis, cùm propter ſcientiæ meæ paruitatem, ideo de defectibus veniam poſtulo, & de alijs ad laudandum Deum mecum legentes inuito, deprecans humiliter & deuotè, vt apud Dominum me velint ſuis orationibus adiuuare.*

Quod

A *Quod actum eſt Pariſiis, anno Domini 1330.* Vbi cùm omnium mœrore animam exhalauit, cuius corpus honorificè, vt ibi annotauimus, ſepultum eſt in medio capituli conuentus Pariſienſis. Anima eius in pace quieſcat. Beatiſſimi Patriachæ Franciſci veſtigia ad vnguem ſequuntur in hoc conuentu fratres numero decem & ſeptem quorum vndecim ſunt ſacerdotes, & ex illis decem ſunt euangelicæ gratiæ annunciatores.

De conuentu S. Mariæ Magdalenes Falezij. Conu. XXVII.

CHRISTIANISSIMORVM Franciæ Regum Ludouici, & Philippi eius filij, necnon eiuſdem regni, & Angliæ Regis, & Hiberniæ Domini Henrici zelo, ſed primo motore inclyto domino Petro de Ponte Oilleij ędificatus fuit conuentus fratrum Minorum in vrbe Faleziæ, Ducatus Normanniæ, Sagienſiſq; diœceſis, ante an-
B num 1288. vt probant literę regiæ ſigillo inſigniori ſuæ Maieſtatis munitæ. Eccleſia diuinis obſequijs, S. Maria Magdalena titulari, dedicata, perfidorum hæreticorum Hugnoſticorum ſacrilegio nedum polluta, ſed multis ſanctorum reliquijs, iocalibusq; tum argenteis, cùm aureis ſpoliata, imò immanitate pluſquam Scytica nebulonum apoſtatarum dictorum demolita, atq; diruta fuit, non ſolum in mortuis, ſed (quod ſiccis oculis dici nequit) in viuis lapidibus: nam anno Domini 1561. quo ſolutus eſt Sathanas in perniciem eccleſiæ Gallicanæ, omnes fratres Falezienſes foras miſerunt, duobus deuotiſſimis ſacerdotibus, & prædicatoribus feruentiſſimis demptis, quos crudeliſſimis tormentis affectos immaniſſimè necarunt: nomen ſeniori erat frater Matthæus Picquetus, iuniori verò frater Ioannes Benedictus. Anno verò ſubſequente, profligatis Hugnoſticis hæreticis, beneficio edicti regij, fratres ſuæ profeſſionis nedum memores
C ſed ardentiſſimi zelatores, omni depoſito metu reuerſi ſunt in locum conuentus, vbi protinus cum maximo diuini cultus amore & ardore manus appoſuerunt, nullum non mouentes lapidem, quo tantarum demolitionum inſudarent reſtaurationi. Hos multum iuuit feruentiſſima deuotio optimi patris fratris Thomæ Colnij concionatoris egregij. Satagunt certam ſuam facere electionem per bona opera in hoc conuentu fratres duodecim, quorum ſeptem ſunt ſalubris verbi diuini concionatores.

De conuentu Bellouaci. Conu. XXVIII.

CONVENTVS Bellouacenſis, qui ſicut & 12. ſequentes ad cuſtodiam Picardiæ ſpectat, in ciuitate Bellouacēſi ſitus, de ſuæ conſtructionis tempore, vel auctoribus nullas poteſt inſtrumentales, aut certas chartas exhibere (licèt illic extiterint va-
D riæ, etiam pontificiæ) ob id quòd hæreticorum Hugnoſticorum, vſq; ad ciuitatis Pariſienſis obſidionem graſſantium, metu, anno ſæculi redempti 1560. archam omnium inſigniorum rerum chartas continentem, in antrum ſubterraneum occultauerint: vbi rancido mucore tandem adeò ſunt omnia corroſa, vt nihil ex eis legi, vel colligi poſſit. Conſtat interim ex vetuſtiorum ſcutorum tam pictis, quàm ſculptis formis, extructum fuiſſe pietate & facultatibus ſereniſſimæ cuiuſdam Reginæ Caſtellæ. Conſtat etiam ex monumentorum circumpoſitis epitaphijs, ab anno Domini 1270. ibidē apud fratres corpora variarum vtriuſq; ſexus perſonarum memorabilium ſepulta. Inter totius Prouinciæ Franciæ conuentus Bellouacenſis eſt celebratiſſimus profeſſorum in eo multitudine: numerantur enim ex eo ſuperſtites 80. quorum pars potior nunc in conuentu moratur, & ex eis 18. ſunt ſeminis cœleſtis ſagaciſſimi, diligentiſſimiq; ſatores.

E

De conuentu B. virginis Mariæ de Gardia. Conu. XXIX.

CONVENTVS noſtræ Dominæ de Gardia, diœceſis Bellouacenſis, ædificatus fuit ſub Ludouico XI. chriſtianiſſimo Francorum Rege: qui regnare cœpit anno Domini 1461. zelo religioſi viri Rodulphi de Putphaliza domeſtici fideliſſimi familię illuſtriſſimæ Borbonianę. Poſt exactā enim maiorē vitæ partem in militia, reliquum vitæ ætatis in ſylua nomine de Hez ſibi delegit. In cuius nemoris parte, velut colendæ pietati conuenientiore, ſub habitu propè Franciſcano degens, conſecutus eſt ab illuſtriſſimo Principe Petro Borbonio, Comite Claromontenſi, fauores & media quibus extrueretur: cuius eccleſia conſecrata fuit per R. Abbatem Frigidimontis, tunc Epi-

ſcopum

ſcopum Nazarenæ eccleſię, ſub titulo virginis Mariæ; his omnibus annuente Sixto IIII. Pont. max. vt patet in bulla, quæ in archiuis dicti conuentus manet integra. In dicto conuentu viuunt 25. fratres: quorum decem ſunt ſacri Euangelij prædicatores. A

De conuentu SS. Apoſt. Andreæ, & Ioannis Ambiani. Conu. XXX.

CIVITAS Ambianenſis munitiſſima totius Picardiæ prima laus iure cenſetur, iuxta cuius fores, (vbi nunc canonicorum Regularium S. Auguſtini nobile extat monaſterium (anno reparatæ ſalutis 337. B. Martinus adhuc cathecumenus, poſtea Turonenſis Antiſtites factus, Chriſto in paupere dimidiam chlamydem contulit. Hæc ciuitas tantum reuerentiæ, & fauoris ſeraphico Ordini impertita eſt, vt trino Ordini triplex monaſterium extruxerit: poſtremum ſororibus Tertiarijs B. Eliſabethæ Regis Vngariæ filiæ, ſequacibus, Prouinciæ Franciæ Pariſienſis, factum. Alterum pauperibus monialibus, ſub ſtrictiore Regula ſanctæ Claræ, iuxta reformationem beatæ Coletæ Boylettæ. Primum verò, fratribus Minoribus Cuſtodiæ Normanniæ factum, in paræcia ſancti Remigij ſitum, ante annos 232. In cuius archiuis apud ſacrarium habitis, ſub diligenti cuſtodia, habentur, cum tranſumptis ſigillorum diuerſorum Officialium munimine validis, diplomata pontificia, etiam plumbata nonnulla, ſed quæ vbiq; Prouinciæ locorum paſſim habeantur. Eccleſia (cuius chorus impenſis generoſi Ioannis Villani naui eſt additus) diuinis obſequijs dedicata manet, titularibus SS. Apoſtolis Andrea, & Ioanne Euangeliſta. Huius eccleſiæ ornatus conſtat ſex deuotiſſimis ſacellis imaginibus, & picturis refertis: quorum alterum noſtræ Dominæ de gratia conſecratum eſt, quòd ibi maximis honoribus afficiatur imago beatiſſimę Chriſti matris ſimillima ei, quã aſſerunt beatum Lucam Medicum, & Pictorem excellentiſſimum ſuis diebus pinxiſſe, quę quidẽ imago inſignis eſt, & multis maximi valoris circũhabitis gemmis & margaritis, ſed longè inſignior venerabilibus ibidem reconditis reliquijs. Venerantur enim illic cum crucis, & coronæ ſpineæ non modico fragmento reliquiæ SS. Andreæ & Iacobi maioris Apoſtolorum, Lucæ Euangeliſtæ, Laurentij, Clementis, Georgij, Chriſtophori martyrum, Nicolai Epiſcopi, Agathæ, Agnetis, Chriſtinæ, Margaretæ virginum & martyrum, atq; beatæ Mariæ Magdalenes. In dextera iam dicti chori tumulatum eſt corpus R. P. F. Nicolai Sutoris Eboracenſis Epiſcopi, ſanctæ Theologiæ Doctoris, Minorum Ordinis & huius Ambianẽſis conuentus alumni, & benefactoris perpetua memoria digniſſimi, qui mortis debitũ ſoluit, anno Domini 1517. Alius extitit benefactor nullo pacto obliuioni committendus, nobilis videlicet dominus & Magiſter Adrianus de Hennencourt, eccleſiæ Ambianenſis decanus, cuius cura ſolerti, & eleemoſyna non tenui, melior clauſtri pars ędificata eſt. Ex hoc venerabili conuentu, veluti ex horto cœlitus culto, prodière plantulæ, flores, & fructus non communes, quorum odor ſuauiſſimus vbiq; terrarum redolet, homines ſcilicet nominis nuſquam perituri, patres & Doctores celeberrimi, quorum vita exemplari, & doctrina ſalutari, in dies Dei ædificatur eccleſia: Horum multi cum Chriſto in pace quieuerunt, quibus dignus non erat mundus: qui in maligno poſitus eſt: ex quibus ſilere indignum foret venerabilem P. F. Bernardinum Pollet in ſacra pagina profeſſorem ſubtiliſſimum: qui duplici triennio, cum omnium applauſu permaximo, hanc Franciæ Prouinciam rexit, Lectoris officio apud Lutætiam Pariſiorum multis annis, pro multiplici à patre luminum ſuſcepta gratia, & cum ingenti fructu, functus eſt: Diem clauſit vltimum cùm conuentui Sueſſionenſi præeſſet. In hoc conuentu viuunt fratres decem & ſeptem: quorum duodecim ſunt ſacerdotes, & ex illis ſeptem concionatores. B C D E

De conuentu S. Mariæ Magdalenes Abbatiſuillæ. Conu. XXXI.

IN vrbe Abbatiſuillæ, diœceſis Ambianenſis, iuxta Lancearum pontem, conuentus fratrum Minorum, hodie vndequaq; completus, ędificari cœpit, anno ab obitu inclyti Ducis ſancti Franciſci, ſeraphici Inſtituti fundatoris eximij 13. Summa celebri flumine pro maiori parte cinctus, quod manifeſtum euadit ex literis cuiuſdam Antonij, tunc temporis Ambianenſis Epiſcopi, ſigillo eiuſdem communitis. Extant in archiuis ſacrarij dicti conuentus non ſolũ præfatæ literę, verùm & aliæ chartæ non minus antiquæ,

A antiquæ, quàm authenticæ hoc ipſum conteſtantes. Fertur autem traditione antiquiorum patrum, prædictum conuentum paulatim ædificatum fuiſſe vigili cura variorum benefactorum, ſed deuotione eximia pinguiq; eleemoſyna illuſtrium dominorum de Caux, prout docent eiuſdem familiæ inſignia pro foribus eccleſiæ non ſolum, ſed & vbiq; locorum totius conuentus impreſſa. Deinde pientiſſimi cuiuſdam Domini Guillelmi Bombergi non minus facultatibus & diuitijs, quàm pietate & deuotione, potentis Ordinis regij equitis ſtrenui; cuius corpus in ſaxeo locello, in medio capituli, ſub tumba marmorea nigra iacet. Habentur, & ſub fideli cuſtodia conſeruantur, cum multis alijs dicti conuentus validis monumentis diplomata aliquot, videlicet 4. priuilegia de indulgentijs à ſummis Pontificibus dicto conuentui, imò toti Ordini, eiusq; benefactoribus conceſſis. 1. eſt ſpeciale pro conuentu prædicto Abbatiſuillæ de vno anno
B & 40. diebus. 2. eſt generale toti Ordini de centum diebus. Cætera duo pro dicto conuentu de 40. diebus. Duo alia de confeſſionibus audiendis. Aliud habetur particulare de exēptione noua per Nicolaum ex ſacro Ordine noſtro aſſumptum. Tria alia extant fœlicis recordationis Alexandri IIII. cum tranſcripto non ſigillato de exemptione veteri. Aliud cuſtoditur pari diligentia, quod Maremagnum vocatur. Aliud eſt de approbatione miraculorũ beatiſſimi Franciſci, & maximè de eiuſdem ſacris ſtigmatibus. Aliud contra violatores eccleſiarum noſtrarum. Aliud ne pauperes religioſi ædificent iuxta nos infra ſpatium 300. cannarum. Alia duo priuilegia à ſacrario exhibentur eiuſdem tenoris, quæ ſunt de approbatione ſtatus, & mendicitate Ordinis, & contra detrahentes, qui coguntur reuocare huiuſmodi maledicta ſua: & de confeſſionibus audiendis, etiam Prælatis inferioribus inuitis. Alia duo ſunt, quorum vnum
C eſt Alexandri, aliud Gregorij contra fratrum Minorum oppreſſores: deq; cœmeterio habendo. Aliud legitur Innocentij, quòd de hortis, & virgultis fratrum non debentur decimę, & quòd poſſumus miniſtrare ſacramenta eccleſiaſtica eis qui nobis obſequuntur, & eos in cœmeterijs noſtris ſepelire. Aliud Alexandri, ne poſſint fratres cogi ad citationes faciendas, vel commiſſiones recipiendas. Aliud præterea ſupereſt Innocentij: nequis exigat portionem canonicam pro luminaribus, & ornamentis, &c. Eccleſia huius conuentus venerabilibus reliquijs ſanctorum Chriſti martyrũ Vincentij, & Chriſtophori, atq; beatæ Rolandæ virginis conſpicua, dedicata eſt, ſanctiſſima Maria Magdalena titulari. Ex hoc conuentu prodière patres præſtantiſſimi, & Doctores celeberrimi, ex quibus extitit vnus perpetua laude digniſſimus, frater Ioannes Mabillæ Doctor inſignis, & peritiſſimus Theologus, qui poſtquam non minus diu, quàm vtiliter apud
D Lutœciam Pariſiorum ſtudentibus de ſacra Theologia prælegiſſet, toto triennio laudabiliter Prouinciam Franciæ rexit; tandem reſtaurata optimis quibusq; omnium fermè Doctorum voluminibus bibliotheca, animam Deo, à quo acceperat, reddidit, corpore in archicœnobio monialium Longi campi, in quo è viuis exceſſerat, inhumato. Viuunt in hoc conuentu fratres 14. quorum 6. ſunt verbi diuini feruentiſſimi prædicatores.

De conuentu S. Catharinæ Mediæ curiæ. Conu. XXXII.

CONVENTVS Mediæ curiæ, diœceſis Nouiomenſis, omni ex parte perfectus, ædificatus eſt, anno à Chriſto nato 1423. benefactore ſingulari generoſiſſimo Gerardo Pathiæ, oppidorũ Montis mortis in Bria, & Medię curię in Normannia Domino. Nulla extant in hoc conuentu dictæ ædificationis monumenta, nullaq; breuia apoſto-
E lica: ſola ſuperſunt generoſitatis præfati fundatoris inſignia vbiq; affixa, maximè in ornamentis, & paramentis eccleſiæ pretioſiſſimis. Dicitur à patribus ſenioribus, huius conuentus alumnis, eccleſiam dedicatam fuiſſe ſub titulo & patronatu ſanctæ Catharinæ virginis & martyris. Diuinis obſequijs omnibus horis tum diurnis, cùm nocturnis adſunt fratres numero 7. quorum 4. præcones habentur euangelicæ veritatis.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Royæ. Conu. XXXIII.

ROYENSIS conuentus, diœceſis Ambianenſis, cultui diuino accommodatiſſimus habetur, prope, ſed extra muros vrbis Royæ officin is completus venerabilis & deuotiſſimi municipis, imò & ſuis diebus maioris dictæ vrbis Royenſis Radulphi

le Puthier

le Puthier ſumptibus non modicis. Cuius etiam deuotione haud exigua eccleſia, duobus deuotiſſimis aſſociata capellis, dedicata eſt ſub titulo beatæ Mariæ de Angelis, donata bona parte reliquiarũ corporis beati Fiacrij confeſſoris. In medio chori dictę eccleſię ſub pulpito iacet totius huius conuentus præfatus fundator, tumba marmorea contectus, cũ hac inſcriptione: *Anno Domini 1250. hoc lapide contectus eſt Radulphus le Puthier, huius conuentus primus fundator.* Extra eccleſiam coram ipſa ianua habetur ſepultura cuiuſdã venerabilis patris, quẽ aiunt etiam ſæculares vnũ fuiſſe ex ſocijs B. P. Franciſci: dictę autẽ ſepulturę ſciptura, prę nimia vetuſtate, adeò deleta eſt, vt nullo modo legi valeat: ob bellorum namq; tumultus varios periẽre inſtrumenta quæq;. Morantur in hoc conuentu fratres quindecim ex quibus 7. ſunt euangelicæ gratiæ annunciatores. A

De conuentu Nouiomenſi. *Conu. XXXIIII.*

B

PRIORIS conuentus in ſuburbijs ciuitatis Nouiomenſis quondam ædificati, ſuo tempore, in vita, & numero fratrum celeberrimi, nulla reſtant veſtigia, cuius etiam neq; fundatorum inueniuntur nomina, quòd conſtet bellorum iniuria totus euerſus incendio, graſſantibus Burgundis in Galliarum Regnum, & pręcipuè in Picardię partes. Quę deſtructio contigit anno Domini 1551. Ex omni ſupellectili pręfati conuentus, ſolo adequati, reſtat martyrologium, in quo legitur obijſſe ſanctę, ac celebris memoriæ V. P. F. Ioannes Presbyter, ex Beluacenſi ciuitate oriundus, ſed Nouiomi Franciſcanus factus, anno Domini 1230. Ab illa autem euerſione deplorabili illicò pio zelo, diligentiaq; ſolerti proborum quorundam patrum dicti conuentus, (quorum, vt memoria cum laudibus perſeuerat, nomina exprimere non inconuenit) fratrum Laurentij Maigret, & Ioannis Heruy, Carolo huius nominis IX. Regni Galliarum Rege Chriſtianiſſimo primo, & ſingulari fundatore, poſterior, qui nunc eſt, cœpit ædificari intra, & ſi propè dictæ ciuitatis muros. In medio chori eccleſiæ nondum dedicatæ, è regione ſummi altaris habetur probatiſſimi patris Roberti, olim huius almæ Prouinciæ Miniſtri, ſepulchrum, ex antiquo conuentu in nouum tranſlatum: cuius epitaphiũ ſculptum fuiſſe legitur, anno Domini 1242. In hoc conuentu degunt, diuinis laudibus animo indefeſſo dediti, fratres 16. ex quibus 6. ſunt catholicæ veritatis propugnatores. C

De conuentu S. Franciſci Peronæ. *Conu. XXXV.*

POSTQVAM Minoritanæ familiæ Dux inclytus ſanctus Frãciſcus morte præclara ſæculum hoc nequam deſeruit, pro tanto patre nati ſunt in Gallijs filij fratres Minores penè innumeri, & maximè in Picardiæ partibus, nominatim apud Peronam, Nouiomenſis diœceſis, vrbem munitiſſimam, præfatæq; Prouinciæ Picardiæ non poſtremam gloriam: iuxta cuius fores ſancti Saluatoris nuncupatas prædictis fratribus erectus fuit conuentus, ſumptibus non exiguis, ſed longè maiori deuotione illuſtrium virorum, necnon pientiſſimorum heroum Longæ vallis, & Haplin curiæ præcipuorũ benefactorum, quorum alter ſolum proprio comparauit ære, alter verò maiorem ædificiorum partem, ſolo pietatis intuitu, pro remedio animæ ſuæ, & anteceſſorum ſuorum dedit. Huius conuentus eccleſia miniſterio R. Odonis, Præſulis Tuſtulani, apoſtolicæq; Sedis Legati dedicata fuit B. P. Frãciſco patrono, anno Virginei partus 1246. vt teſtatur charta inſtrumentalis eiuſdem Antiſtitis, qua etiam de omnipotẽtis Dei miſericordia, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate, dictam eccleſiam pio animo, manuq; liberali viſitantibus in anniuerſario die dedicationis ipſius, vſq; ad ſeptem dies immediatè ſequentes, 40. dies de iniunctis ſibi pœnitentijs miſericorditer relaxantur. Verùm (proh dolor) anno Domini 1536. irruente bellorum ſæuitia & maioris periculi timore inuadente, de mandato Ducis Vindomienſis, regia poteſtate hoc in negocio fungentis, dictus conuentus, quòd vrbe huic Peronæ à parte hoſtium vicinus erat, pro maiore ſui parte deſtructus eſt, & tandem funditus euerſus, quòd omnimodam videretur vrbi afferre iacturam, aduerſariorum ſuperueniente congreſſu. Vbi liquidò conſtat fratres maximum incurriſſe detrimentum, nedum loci, imò etiam vtriuſq; ſupellectilis, ac omnium deniq; rerum ſuarum, cùm dicti conuentus eccleſia, clauſtrum, dormitorium, bibliotheca cum reliquis officinis neceſſarijs D E

dirutæ

A diruta fuerint, & omnia diſtracta. Ille verò præfatam ruinam ægrè ferentibus,ex eleemoſynis oſtiatim emendicatis plateam,intra dictæ vrbis mœnia,ſibi per manus amicorum ſpiritualium compararunt, in qua cum ſagaci æconomia, pariq; diligentia, nouam ecclesiam, noua dormitoria, omnia deniq; noua ędificari curarunt. Ex hoc conuentu prodijt indelebilis memoriæ V. P. F. Iacobus du Montier, Doctor Theologus, qui triennio conuētum Pariſienſem,ſed ſexennio Prouinciam Franciæ,omnibus & ſingulis gratus,rexit. Tritum eſt, & omnium vetuſtiorum Peronenſium ciuium communi voce fertur, in hoc conuentu celebri deſtructo piè,& ſanctè aliquandiu vixiſſe vnum ex diſcipulis B. P. Franciſci, cuius obitus multis claruit miraculis,quamobrem poſtulatione inſtanti præſtantiſſimorum dominorum canonicorum ſepulturam honeſtiſſimam habuit in celebriori eccleſia, quæ eſt beato Furſæo ſacra. Hodie hoc in conuentu
B Deo optimo maximo famulantur fratres duodecim,quorum duo ſunt prædicatores.

De conuentu S. Franciſci apud S. Quintinum. Conu. XXXVI.

IN vrbe ſancti Quintini, Nouiomenſis diœceſis (quæ à primæua ſui conſtructione Auguſta vocata fuerat,vt creditur, ab Auguſto Cæſare, nunc, quòd ab anno 1213. in maxima veneratione habeantur illic ſacræ reliquiæ Chriſti martyris beati Quintini, illius nomen ſortita eſt) in honorem coryphęi noſtri beati Franciſci ędificatus fuit conuentus,numeris omnibus abſolutiſſimus,ante annum 1270. benefactrice ſingulari illuſtriſſima Maria de Sarto, cuius corpus in medio eccleſię, patrono B.Franciſco dedicatę, humatū iacet,ingenti lapide ſuperpoſito,in cujus ſuperficie ſequētes legūtur verſus.

Laude micans varia dominarum gemma Maria:
C *Prædominans Sarto, loculo nunc conditur arcto:*
Forma, genus, mores, cuius comitantur honores:
Vos eius memores fratres eſtote Minores:
Litus ægenorum, nutrix, & mater eorum:
Propria ſubiecit, & eis communia fecit.

Inuida mors ſuo illam telo percuſsit, & ſæculum hoc in maligna poſitum cum gaudio deſeruit, anno Incarnationis Dominicæ 1271. in craſtino ſancti Matthæi. Hic conuētus diù pluribus gauiſus eſt diplomatibus, quorum nec vnicum exhibere valet, eò quòd flammis omnia fuere tradita,dicta vrbe ab ingenti exercitu Philippi Hiſpaniarū Regis catholici obſeſſa, & tādem victa,& capta,anno Domini 1557. menſe Auguſti.In hoc conuētu ſummo Creatori multū miſericordi obſequuntur fratres 8. ex quibus 3. ſunt prædicatores.

D *De conuentu Annunciationis B. Mariæ Dulendij. Conu. XXXVII.*

ANNO à Chriſto incarnato 1453. in ſuburbio, & ſubter in expugnabile oppidi Dulendij, diœceſis Ambianenſis, caſtrum, cura liberali, & ſolicitudine deuotiſſima generoſi herois Philippi de Sauenſes, Ordinis regij equitis, inuictiſſimiq; Burgundiæ Ducis conſiliarij,integrè, & omni ex parte perfectus extitit fratrum Minoritarū conuentus,ſolo primitus empto ſumptibus nō minimis illuſtris Domini Montis Calidi,eiuſdem conuentus fundatoris præcipui, ac apud fratres noſtros Pariſienſes ſepulti in ſacello Sepulchri,quod extrui fecerat iuxta exēplar à ſe in propria perſona Hieroſolymis conſpectum. Præfato verò conuentu gauiſi ſunt fratres noſtri, annuentibus, & omnem fauorem impēdentibus ſummo Pontifice, & Chriſtianiſſimo Galliarum Rege,
E eccleſia interim diuinæ Maieſtatis debitis cultibus conſecrata, protectrice beatiſſima virgine Dei genitrice Maria, ſub titulo Annūciationis eiuſdem, venerabilibus plurimorum ſanctorum reliquijs,in iocalibus maximi pretij reconditis conſpicua, nunc autem eorundem ſacrilegis hæreticorum manibus ſpoliata, imò ijſdem furentibus hæreticis flammis tradita, & in cineres (dirutis remanentibus muris) redacta,anno 1562. At religioſiſſimo probatiſſimorum patrum, qui ab eadem ruina dicto cōnuentui,ex iniuncto ſibi munere, pręfuerunt, honeſtè, quantum fieri potuit, inſtaurata, & fermè priſtino ſplendori reddita cernitur. Conſeruantur in arca ſacrarij, inter vetuſtiora acta,aliquę ſummorum Pont. bullæ,ſed quæ in maiori conuentuū noſtrorū parte habentur. In hoc conuentu cōmorantur 9. fratres,quorū 7.ſunt ſacerdotes, & ex his 3. concionatores.

De conuentu Minoritico Blangiaci. *Conu. XXXVIII.* A

INGENVVS heros Ioannes Maleacæus Baro, ſtrennuuſq́; Ordinis regij miles tanto fuit (dum ſuperſtes eſſet) in ſeraphicum Ordinem dilectionis igne ſuccenſus: vt ei, in omnibus fermè ſui dominij locis, cœnobia rerum æternarum ſanctę meditationi conueniẽtia, proprijs ſumptibus ædificari curauerit in Ambianenſi epiſcopatu: Quorum vnum habetur iuxta Blangiacienſis pagum, numeris quibuslibet abſolutum, anno Domini 1499. prout teſtantur nonnullæ literæ, inter chartas conuentus Abbatiſuillæ repertas. Huius cœnobij eccleſia, nullis ſanctorum reliquijs donata, nedum dedicata fertur, ſed tantùm benedicta. Clauſtrum verò conſtructum dicitur beneficio pientiſſimi cuiuſdam viri, qui vulgò Beau viſaige nuncupabatur. Viuunt hoc in cœnobio 5. fratres: quorùm duo ſunt diuini verbi egregij ac præſtantiſſimi prædicatores. B

De conuentu Dominæ noſtræ de Pietate Meleaci. *Conu. XXXIX.*

ALTERVM cœnobiũ, S. Mariæ de Pietate dicatũ, anno 1483. apud oppidũ Malleacenſe, Ambianeñ. diœceſis, à præfato heroë Maleacæo conſtructum fuit: quod cùm anno 1554. ruinæ militum Hiſpanorum, & anno 1562. ſubuerſioni ſæuiſſimorum Hugnoſticorum ſubiacuiſſet, à generoſiſſima ſtirpe dicti fundatoris, quę in hoc conuẽtu, in quo 10. fratres commorãtur, quorũ 4. prędicatores ſunt, ſepelitur, reſtauratum eſt.

De conuentu Minoritico Petræpontis *Conu. XL.*

IVXTA Petræpontis oppidum Ambianenſis diœceſis ſupereſt (eodem domino Maleacæo authore) Minoriticus locus, in quo, ex obedientia ſibi impoſita, morantur duo fratres: quorum alter Præſidens nuncupatur, vt plurimùm Prædicator electus, cœleſtis frumenti granũ oppidatim diſſeminans, & quæ decent ſanã doctrinã loquẽs. C

De monaſterio S. Catharinæ prope Pruuinum. *Mon. I.*

SERENISSIMVS Theobaldus, huius nominis IIII. ad ſeptimum lapidem à Pruuino, in medio monte, à multis annis, ſanctæ Catharinæ dicato, hoc monaſterium conſtruendum, monialibuſq́; S. Clarę Vrbaniſtis tradendum, anno 1237. curauit. Huius Theobaldi inclyta proles Theobaldus V. bonorumq́; illius verus hæres, liberalitati paternæ, nedum aſtipulatus eſt, ſed & multò plura adiecit: incrementum anhelans, maximè diuini cultus, in prænominato monaſterio, quod adeò toto vitæ ſuæ curſu dilexit, vt in eo poſt mortem corpus ſuum ſepeliri voluerit. Dictum monaſterium, anno Domini 1560. incendio deplorabili, ità exinanitum etiam vſq́; ad fundamenta, & omni ſupellectili adeò nudatum fuit, vt coactæ fuerint ſorores aliquandiu caſtrum, in loco totius vrbis eminentiori ſitum, magiſtratu ciuili permittente, inhabitare. Veruntamen, non poſt multos dies, viribus vtcumq́; reſumptis, prudens ſoror Barbara Colomnæ, tunc monaſterij Abbatiſſa manum admouit, Deo opem ferente, vt reſtauratrix fieret ſumptibus non modicis, ſed multò pluribus laboribus, tantarum præfati monaſterij ruinarum. Quibus (vt licuerat) reparatis, protinus reuerſæ ſunt ſorores, vbi vix ſeptem annos quieuerunt, quin viderẽt vix reparatum monaſterium, furentibus pèr Galliarum regnum hæreticis, penitus in cineres redactum, quod compulit pauperculas priſtrinum pro refugio petere caſtrum. Sed continuò ſagacitate, & æconomia admirabili ſororis Margaretæ de Bylli (ex nobili familia de Prunay) tunc Abbatiſſæ præfatum monaſterium, non tam reſtauratum, quàm renouatum cernitur. Huius eccleſia, & ſi non dedicata, inſignis tamen manet inſigniori fragmento capitis S. Firmidinæ, & quæ bona parte S. crucis. In hoc monaſterio Domino famulantur triginta ſorores. D E

De mon. S. Ludouici Francorum Regis Nogenti Netandi. *Mon. II.*

MONASTERIVM Clariſſarum ſororum Vrbaniſtarum conſtructum fuit in vrbe Nogenti Hertandi, diœceſis Sueſſionenſis, anno Domini 1299. benefactrice ſereniſſima Blancha, Regina Nauarræ, atq́; Campaniæ, & Bryæ Comitiſſa, pientiſſimo Henrico Regi Nauarræ primò deſponſata, ſecundò verò Edmondo Henrici Regis Anglorum

A glorum filio nupta. Huius filia Ioanna Ebroycenſis Nauarræ Regina, chriſtianiſſimiq; Francorum Regis Caroli, filij Philippi Pulchri ſuo tempore vxor, eodem quo religioſiſſima parens zelo ducta, dictæ matris pijſſimam voluntatem, nedum confirmauit, ſed & propriorum bonorum largiflua donatrix multùm amplificauit, prout teſtantur chartæ vetuſtiores, quæ in archiuis monaſterij hucusq; ſunt cuſtoditæ. Eremitici huius monaſterij Eccleſia Dei omnipotentis obſequio fuit conſecrata, tutore ſancto Ludouico Francorum Rege. In ea deuotè honorantur venerabiles reliquiæ ſanctæ Benedictæ martyris, quæ vt olim multis claruit miraculis, ita tenetur ex vndecim millibus virginum vna. In eadem alabaſtrinum filiæ fundatricis ſereniſſimæ monumentum habetur. Chriſto dilectiſſimo ſponſo miniſtrant ex animo ſorores numerò viginti.

De monaſterio S. Eliſabethæ Rhemis. Mon. III.

B SPECTABILE monaſterium Clariſſarum monialium Vrbaniſtarum in chriſtianiſſima ciuitate Rhemenſi ædificatum primitus fertur beneficio, & muneribus cuiuſdam dictæ ciuitatis Archipræſulis, cuius nomen obliuioni datum manet. Omnia enim præfati monaſterij vetuſtiora inſtrumenta incendio abſumpta fuerunt, ſub anno Domini 1413. Eccleſia dedicata tenetur, ſancta Eliſabetha filia Vngarorum Regis titulari. Viuunt (communiter) in hac ſpectabili domo ſorores profeſſæ numero 20.

De monaſterio SS. Claræ, & Barbaræ virg. Verduni. Mon. IIII.

PRIOR fundatrix deuoti monaſterij ſororum ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum ædificati in ciuitate Verdunenſi fuit pientiſſima quædam domina nobilis genere, ſed C ſanctitate nobilior, quæ in eodem poſtea, tum habitu cùm vita verè ſoror (tamquam vna cæterarum effecta) Agatha nuncupata. Altera fuit eiuſdem Inſtituti ſoror Sarra. Hoc verò ante annum 1293. prout videre eſt ex libro obituum præfati monaſterij, contigit. Eccleſia dedicata fuit, ſub nominibus ſanctarum Claræ virginis, & Barbaræ virg. & mar. miniſterio R. Franciſci Calcedonenſis Epiſcopi, noſtri quondã Ordinis alumni, anno Domini 1379. Chriſto domino obſequuntur in hoc monaſterio 9. tantùm ſorores.

De Clariſſarum monaſterio Nouicaſtri. Mon. V.

NOVVM caſtrum vrbs eſt in Ducatu Lotharingiæ haud parum celebris, Tullenſis diœceſis, Francorum Regno propinquiſſima, intra cuius mœnia, anno poſtremæ ætatis 1297. eximia deuotione, impenſa non leui pientiſſimi ſimul ac ſereniſ-D ſimi Ferrici Lotharingiæ Ducis comparatus eſt locus, in quo ſolicitudine chriſtiana ædificatum eſt hoc monaſterium, redditibus annuis non aſpernandis dotatum. Inſuper & ex cœnobio ſanctę Catharinæ Pruuienſi allata eſt deuotiſſima quædam ſoror (cuius nominis, & ſi non famę memoria perijt) ſanctimonialibus præficienda, aſſenſu accedente inclytę Margaretę prẹfati Ferrici Ducis coniugis, ac Regis Nauarrę filię, Duciſſę Lotharingię. Quorum deuotę donationi (pluribus additis temporalibus bonis) conſenſerunt ſucceſſores eiuſdem Ducatus inuictiſſimiq; Duces Theobaldus, & Radulphus. Quorum prior eccleſiam ædificauit: quę poſtea cum ſummo altari miniſterio reuerendiſſimi Ioannis eccleſię Tullenſis Epiſcopi diuinis obſequijs conſecrata extitit, ſub titulo beatiſſimę in cęlum ſupra choros Angelorum aſſumptę, anno à partu Virgineo 1300. Alter verò inter cętera dedit prẹfatis ſanctimonialibus E annuatim oprimam ſalis quantitatem. In huius monaſterij archiuis conſeruantur ſummorum Pontificum indulta, ſeu apoſtolica breuia, quibus prẹcipitur multis & diuerſis Prẹſulibus, vt ſępe nominatis ſanctimonialibus omne prẹſtent auxilium, quo (omni decimarum exactione adempta) liberè bonis temporalibus ſibi à benefactoribus conceſſis vti, & gaudere liceat, iuxta tenorem apoſtolici indulti, ab Vrbano IIII. collati. Viuunt Domino Deo viuo & vero in hoc monaſterio ſanctimoniales numero triginta.

De monaſterio SS. Coſmæ, & Damiani Mettis. Mon. VI.

IN deſcenſu loci eminentioris ciuitatis Mettenſis, iuxta quem maior fratrum conuentus ædificatus eſt, longè ab illo quantum iactus eſt lapidis, conſtructum hacte-

nus manet monaſterium ſororum ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum, veteri ſubuerſo, quod A
extiterat erectum, anno Domini 1258. Eccleſia conſecrata fuit, (vt videre eſt ex literis
reuerendiſſimi Mettenſis Epiſcopi)patronis Coſma & Damiano martyribus,dente bea-
tæ Claræ virginis conſpicua: imò & diuerſorum ſanctorum, ignotorum tamen, reli-
quijs celebris. Inter quas multa cum reuerentia ſeruatur corporale cum burſa, quod
proprijs manibus confecit,dum ſuperſtes eſſet, beata Clara, & eo vtitur dum ſacra per-
ficit in præcipuis anni feſtiuitatibus venerabilis ſororum pater & confeſſarius. Viuunt
quàm ſtudioſiſſimè in hoc monaſterio diuinis laudibus intentæ ſorores viginti.

De monaſterio S. Claræ Pontiſmonſionis. Mon. VII.

PONTISMONSIONIS vrbs, Ducatus Lotharingiæ haud vltimum decus, ſu-
pra Moſellam, famæ non vulgaris flumen, ſita, eccleſijs, collegijs, diuerſiſq; cœno- B
bijs, ſed præcipuè monaſterio reformatiſſimo monacharum ſtrictioris Regulæ ſanctæ
Claræ, ſub reformatione beatæ Coletæ, celebris. Anno ſiquidem ſalutis æternæ 1447.
quo pretioſa morte beata Coleta apud Gandauenſes (ſpiritu in cœlum ſublato corpus
traditum fuit ſepulturæ, extructum aſſeritur hoc monaſterium iuxta pręfatum flumen,
ſolis interpoſitis mœnibus, omni ex parte completum. Intra cuius ſepta receptæ ſunt
(cum omnium eiuſdem loci Chriſticolarum applauſu non minimo, hora ſecunda po-
meridiana diei ſancto Matthæo Apoſtolo & Euangeliſtæ ſacræ) ſorores in copioſo nu-
mero, præcipuo authore, & benefactore ſereniſſ. Renato Regni Siciliæ & Hieruſalem
Rege tum pijſſimo, cùm inuictiſſimo: ſingulari eius deuotioni, liberalitatiq; non exi-
guę aſſentientibus pientiſſimis Iſabella à Lotharingia eius coniuge chariſſima, & Mar-
gareta Bauariæ matre eiuſdem, hac tamen conditione poſita, vt ſi inclytus Dux eius C
maritus prior è viuis decederet, ipſa in conſortium prædictarum monacharum tranſi-
ret, à quibus ſub ſuæ Regulæ profeſſione excipienda veniret. Quod tamen aliter acci-
dit, præmatura morte ſuperueniente, ac monaſterij nondum completis ædificijs. Hunc
conuentum ingreſſa eſt anno à partu Virgineo 1519. pijſſima, ac ſereniſſ. Philippa de
Geldræ, Regni Siciliæ Regina, habituq;, & velo aſſumptis, ita generis nobilitatem ſan-
ctitate ſuperauit, vt nulla penitus Religionis officia, quãuis viliſſima, aſpernata ſit. Hæc
cùm adhuc in terris pro adipiſcẽdis cœleſtibus laboraret, ſingulari, quo perpetuò arde-
bat, diuini cultus deſiderio, ſed inclytæ ſobolis multis ſumptibus, duplex ſacellum con-
ſtrui curauit: immaculatæ Conceptioni Virginis Deiparæ dicatum: aliud in choro fra-
trum duplici cinctura, exteriori ſcilicet ferrea, interiori verò cuprea, circundatũ: aliud
verò (vt relatu accepi) in clauſtro ſororum, in quorũ medio, poſt mortẽ, ſepulta eſt. Eius D
ſepultura, miro artificio ex marmoreis lapidibus hinc & inde fabrefacta videtur. Eccle-
ſia inſigni fragmento Dñicę crucis cum quantitate ſanguinis Saluatoris noſtri, & lactis
Genitricis eiuſdẽ conſpicua, miniſterio pręſulis Tullẽſis eiuſdẽ loci diœceſani dedicata
eſt, B. virgine Clara titulari. Deo opt. max. obſequuntur in hoc monaſterio ſorores 30.

De monaſt. Humilitatis Virginis apud Longum Campum. Mon. VIII.

INFRA huiuſce venerabilis Cuſtodiæ Pariſienſis fines duo extant archicœnobia
ſororum ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum celebria, vnum quod humilitatis noſtræ Do-
minæ à Longo Campo nuncupatur, diœceſis Pariſienſis, & prope Lutœtiam Pariſio-
rum ad quatuor milliaria ædificatum, anno redemptionis æternæ 1260. authore ſan-
cto Ludouico inuictiſſimo Francorum Rege, inſtigante tamen ſereniſſima, ſimul ac E
pientiſſima beata Iſabella dicti ſancti Ludouici Regis vnica ſorore: cuius ſepultura,
infinitis miraculis conſpicua, habetur in medio Eccleſiæ (ſub patronatu humilitatis no-
ſtræ Dominæ dedicatæ) verſus leuam. In hoc celebri archicœnobio floruerunt quon-
dam ſanctimoniales ſummam generis nobilitatem ſanctitate vitæ ſuperantes, ſorores
Blancha, filia Regis Nauarræ, Magdalena generoſiſſimi Principis Franciſci Ducis
Britanniæ, ſoror, Ioanna, & Margareta filię potentiſſimi Godefredi Brabantij. Vi-
uunt illic hodie, Deo in timore ſeruientes, eidemq; cum tremore exultantes, ſorores nu-
mero 40. Chriſto ſeruatori ſumma cum humilitate commori gaudentes: quibus adſunt
in cœleſtibus, & diuinis diſtribuendis tres patres, quorum duo ſunt prædicatores.

A *De monaſterio S. Marcelli Pariſiis. Mon. IX.*

ALIVD archicœnobium ſororum ſancti Marcelli dicitur, quod in ſuburbio Pariſino, ſancto Marcello ſacrato, ædificatum eſt, eodem fundatore, quo prius tactũ videlicet Longi Campi monaſterium. Eccleſia diuinis perficiendis conſecrata tenetur, titularibus ſancto Stephano prothomartyre, & ſancta Agnete virgine & martyre. Numerus ſororum eſt tricenarius ſextus. His famulantur à confeſſionibus audiendis, ſacris perficiendis tres patres, ex quibus duo ſunt diſertiſſimi Theologi, gregem dominicum diuini verbi pabulo recreantes, in illoq; magnum fructum ſpiritualem facientes.

De monaſterio B. Mariæ ac S. Ioannis Baptiſtæ Rothomagi. Mon. X.

B DVCATVS Normanniæ metropolitana ciuitas eſt Rothomagum, ſenatu doctiſſimo, prudentiſſimis viris, qui toti Normanniæ ius dicunt, ditiſſimis deniq; mercatoribus, ob quorum traiectiones nomen eius longè, lateq; ad multas gentes eſt cognitum, inſignis, ſed copia monaſteriorum ſexus vtriuſq; Mendicantium, & poſſidentium multò inſignior. Inter quæ eſt monaſterium medij ſeu ſecundi Ordinis, pauperum ſcilicet dominarum prioris Regulæ ſanctæ Claræ, ſub reformatione anguſtiori, ſed non minus ſancta, beatæ Coletæ Boylettæ, iuxta fores Hilarianas & intra eccleſiæ parochialis beati Viuiani fines ſitum, anno a Virgineo partu 1483. ædificatum, tum deuotione, cùm charitate eximia, primò generoſi cuiuſdam Ioannis de Stonanilla, militis regij Ordinis, Domini de Torciaco & Blamuilla, nec non inclytæ Franciſcæ de Rupefoucandi eius vxoris dilectiſſimæ, Dominæq; Montis Daſonis & ſanctę Maurę. Quod tamen nemo inficias ire poterit, qui præfatorum fundatorum literas inſtrumentales, imò conceſſiones duorum ſummorum Pontificum, totidemq; Francorum Regũ harum ſanctimonialium benefactorum, ſuper hoc confectas, vtrorumq; ſigillis validas perlegere dignatus fuerit. Habentur præfatæ literæ in huius monaſterij archiuis: quorum originalia manent apud pauperes Clariſſas Gandenſes. Eccleſia (in cuius medio, coram ſupremo altari conditum eſt corpus pręfati fundatoris de Torciaco) diuinis cultibus conſecrata eſt, titularibus ſanctiſſima Maria virgine Ieſu Chriſti genitrice, & ſanctiſſimo Ioanne Baptiſta eiuſdem Chriſti præcurſore, quæ etiam celebris habetur quantitate vix numerabili venerabilium reliquiarum in cruce argentea non mediocris valoris olim, nunc autem in capſa lignea honorificè reconditarum: & ſi ſanctorum quorum ſunt reliquiæ nomina incognita ſint, non minus illorum mors in conſpectu Domini eſt pretioſa, quorum etiam memoria cũ perpetuis laudibus manet. Seruiunt Domino Deo, tũ die cùm nocte in hoc reformatiſſimo monaſterio ſorores numero 26.

C

D

De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Moncelli. Mon. XI.

IN limitibus præfatæ Cuſtodiæ Viromandiæ, iuxta oppidum Pontis ſanctæ Maxentiæ, Bellouacenſis diœceſis, habetur monaſterium Moncelli, aut potius Montis cœli, ſororum ſanctę Clarę Vrbaniſtarum, quod anno Domini 1336. Philippus Pulcher Frãcorum Rex chriſtianiſſimus ędificari curauit. Non tamen fuit ſuis tunc numeris abſolutum: ſed id ſibi contigit ſub eiuſdẽ Regni chriſtianiſſimo Rege Philippo Valeſio, ſub quo pręſente, ſimulq; ſibi coaſtantibus Regina, Principibus, & illuſtrioribus regni heroibus, aſſumptis ex ſingulis præfatorum trium monaſteriorum, Pruuinenſis ſcilicet, Longi Campi, & ſancti Marcelli, quatuor ſororibus, inſtituta, & cum illis introducta eſt Abbatiſſa ſoror Petronilla de Troya, quæ ob eam, quam ibi duxit ſanctiſſimam vitam, laudabili admodũ memoria ab omnibus huius monaſterij ſororibus maximè colitur. Inter inſigniores huius loci ſorores fuit filia Comitis Bolonienſis, ſoror Margareta à Bolonia: cuius frater illuſtriſſimus Cardinalis Guido à Bolonia ſacram ædem dedicauit, ſub nomine ſanctiſſimi præcurſoris Dominici Ioannis Baptiſtæ, præſentibus Rege, Regina, cęteriſq; aulicis. Anno Domini 1526. totum hoc monaſterium incendio, flammiſq; abſumptum eſt, & (exceptis aliquot muris) in cineres redactum. Sed regijs, & aliorum facultatibus nunc reſtauratum, & tanto ſplendori reſtitutum, vt inter elegantiora, ac nobiliora huius Prouinciæ monaſteria connumerari poſſit. Conſtat antiquio-

E

rum ſororum fide, & teſtimonio, hoc monaſterium quondam honoratum fuiſſe pon- A
tificijs, ijsq́; plumbatis, bullis triginta tribus, quibus varia priuilegia, tum monaſte-
rio priuata, tum quoq; cæteris communia conceſſa ſunt. Quæ omnes incendio ceſſe-
runt. Habetur deniq; hoc in loco corpus beatæ virginis Marcellinæ arcula reconditū.
Hæc vna fuit ex 11. millibus virginum. Huius oſſa tempore præmemorati incendij (ipſa
nihilominus arcula cum reliqua totius monaſterij ſuppellectile prorſus exuſta) intacta
reperta ſunt. Reliquiarum aliarum nihil inſigne à particula Dominicæ crucis habetur.

De monaſterio SS. Georgij mart. & Claræ virg. Ambiani. Mon. XII.

BEATISSIMO Franciſco ſeraphici Inſtituti fundatori eximio, nec non eius
vtriuſq; ſexus proli ciues Ambianenſes adeò affecti ſunt, vt intra munitiſſimæ ci-
uitatis mœnia, ambabus vlnis, & toto cordis affectu, ſuſceperint nedum priorem & B
poſteriorem Ordines, quos ipſe cœleſti monitu inſtructus ordinarat, ſed & medium,
pauperum ſcilicet Dominarum, ſub reformatione beatæ Coletæ Gandenſis viuentium:
quibus ædificatum eſt deuotiſſimum monaſterium, pietate ac ſumptibus generoſiſſi-
mi quondam Philippi de Sauenſes, Burgundiæ Ducis prudentiſſimi Conſiliarij, eiuſdē
deuotioni, ac liberalitati ſtipulante chariſſima ſimul ac pientiſſima ſua coniuge: ſub-
ſcribentibus tum demum donationi vtriuſq; ſummo Pontifice Romano, Epiſcopo;
ac Decano cum Capitulo Ambianenſibus: Immo etiam omnem fauorem hoc in nego-
cio neceſſarium ſubminiſtrantibus Chriſtianiſſimis Galliarum Rege atq; Regina:
Quorum voluntas fuit, (prout docent inſtrumentales chartæ maioribus eorundem ſi-
gillis communitæ) vt memoratæ ſanctimoniales omnibus immunitatibus, reliquo ea-
rum Ordini conceſſis, in perpetuum gauderent. Eccleſia prænominati monaſterij de- C
uotiſſimarum imaginum abundantia venerabilis, ſed pretioſiſſimarum reliquiarum
martyris Chriſti ſancti Sebaſtiani venerabilior, diuinis obſequijs conſecrata eſt, ſub pa-
tronatu ſancti Georgij martyris, & ſanctæ Claræ virginis. In cuius dextera honorificè
ſepultus iacet (donec dies eius optata veniat) eximius noſtri Ordinis benefactor, ac mi-
les Torquatus, illuſtris Adrianus Maleaceus. Inter inſigniores reformatiſſimi huius
monaſterij ſorores piè & ſanctè, ſupra id quod dici poteſt, vixit ſereniſſimi Iacobi Re-
gni Siciliæ Regis filia, nempe ſoror Maria à Borbonio: quæ beatæ Coletæ, nedum
contemporanea, verùm etiam angelicæ eius conuerſationis pia extitit æmulatrix. Deo
opt. max. hoc in monaſterio famulantur die noctuq́; ſorores circiter triginta.

De monaſterio S. Barbaræ Peronæ. Mon. XIII. D.

MVNICIPIBVS Peronenſibus adeò gratus fuit Ordinis Franciſcani odor, vt
cum priori, fratrum videlicet Minorum Ordine, ſecundum (vtpotè pauperum
Dominarum ſtrictioris Regulæ ſuæ matris ſanctæ Claræ, ſub reformatione beatæ Cole-
tæ) intra munitiſſimę vrbis mœnia ſuſceperint: vbi & monaſterium profeſſioni ea-
rundem aptiſſimum, diuerſorum benefactorum, præſertim verò ſingulari generoſi,
ac pientiſſimi Philippi à Crepicordio Regis Francorum Chriſtianiſſimi equitis, atq;
Conſiliarij, nec non in Artheſiæ Comitatu & alijs Picardiæ partibus locum tenentis,
regijq́; exercitus generalis Capitanei pietate, anno Domini 1482. conſtructum exti-
tit: ſicuti conſtat ex ſanctiſſimi Sixti IIII. publico diplomate ſuper hoc confecto, anno
Domini 1481. plumbeo ſigillo filis ſericeis, rubei & crocei colorum, appenſo, atq; ex E
literis Ludouici Francorum Regis Chriſtianiſſimi ſigillo maiori regiæ ſuæ Maieſtatis
communitis. Huius monaſterij eccleſia tribus ſacellis decorata famulatui diuino dedi-
cata eſt, ſub nomine B. Barbarę virg. & mart. Numerus huius loci ſororū vicenarius eſt.

De monaſterio ſororum Tertiariarum Chauniaci. Conu. XIIII.

OB ſingularem beneuolentiam, qua duas vterinas ſorores, easq́; Tertiarias, Eli-
ſabetham & Mariam Cornuail proſequuta eſt, dum in terris ageret, ſereniſſima
Eliſabetha à Vienna, locum in oppido Chauniaci Nouiomēſis diœceſis ſumptibus pro-
prijs acquiſiuit, quem & pia charitate pręfatis, alijsq́; ſororibus Tertij Ordinis Franci-
ſcani conceſſit in obſequium tum Chriſti, tum pauperum membrorum eius, nullo tamē
pacto

A pacto renitēte reuerendiſſ. Nouiomēſi Pręſule, vt conſtat ex literis pręmemoratæ fundatricis, datis anno Dñi 1520. Ibidem viuuut ſex ſorores (vt præfati ſumus) Tertiariæ.

De monaſterio Tertiariarum ſororum Bertholij. Mon. XV.

ZELO, quo indies magis, ac magis vritur in Chriſti, & pauperum eius obſequiū religioſa ſoror Margareta Parmentier Tertiaria, inſtanti ſua poſtulatione à regia Maieſtate dono accepit locum apud Bertholium oppidum, in quo vigilanti cura, ſumptibusq; à Chriſti fidelibus emendicatis domum ſimul & ſacellum ædificauit, pijs ſororis eiuſdē votis ſtipulante dicti oppidi Antiſtite, illuſtriſſ. ſcilicet Cardinale Borboniēſi, vt teſtatur literę regię, datę an. Dñi 1566. Dño Deo ſeruiūt hoc in loco 5. ſorores.

B *De monaſterio Tertiariarum ſororum in oppido ſancti Iuſti. Mon. XVI.*

OBTENTV ac inſtanti petitione præfatę ſororis Margaretæ Parmentier, conceſſit, regia liberalitate, Chriſtianiſſimus Francorum Rex Carolus nonus Regi Chriſto, Regisq; quondam Vngarorum filiæ S. Eliſabethæ ſororibus, quas Tertiarias Franciſcanas vocant, tum Deo cùm pauperibus eius membris obſequentibus, locum quendam in oppido ſancti Iuſti diœceſis Bellouacenſis, annuente eiuſdem diœceſis Antiſtite. Quem tamen maximè dirutum prædicta ſoror Margareta, œconomia ſolerti, adeò à fundamentis inſtaurauit, vt illic commodè commorari queant nouem ſorores eiuſdē Ordinis. Hoc conteſtantur regię Maieſtatis literę, datę anno Domini 1572.

C *De monaſterio Tertiariarum ſororum Firmitatis Milonis. Mon. XVII.*

IN terminis conuentus Sueſſionenſis duæ ſunt domus xenodochiales, vna in vrbe Firmitatis Minolis: (de qua impreſentiarum) alia in Vlchei pago, pro quarum regimine, beneuolentia vtriuſq; loci incolarum, admiſſæ ſunt ſorores Tertiariæ Franciſcanæ, vbi eleemoſynis, & charitatis ſubſidijs, à Chriſti fidelibus acceptis, ædificarunt capellas, dormitoria, & refectoria, quibus aduentantes ſingulis quibusq; horis pauperes mira cum charitate excipiuntur, ibidemq; ex itinere fatigati refocillantur ac recreantur, etſi valetudine vtuntur aduerſa ex eiuſdem itineris labore, medicamentis ſani efficiuntur. Viuunt hodie in priori domo ſorores 12. Deoq; fideliſſimè famulantur.

D *De monaſterio Tertiariarum Vlchei. Mon. XVIII.*

HIC ſecundus locus pauperibus etiam excipiendis mancipatus, ac Vlchei, qui Sueſſionenſis diœceſis pagus eſt, conſtructus, ex fidelium quoq; eleemoſynis ędificatus, ante aliquot annos, extitit, inhabiturq; à duabus tantùm Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, quæ pauperibus aduentantibus maxima charitate, ingentiq; diligentia inſeruiunt, eisq; neceſſaria, liberaliſſimè ſubminiſtrant, ſicq; his bonis operibus Deo optimo maximo acceptiſſimis, gratiſſimisq; certam ſuam vocationem, totis viribus, animoq; indefeſſo, facere nituntur, interim aduentum Domini præſtolantes.

PROVIN-

PROVINCIA FRANCIAE PARISIENSIS.

A EO ipſo tempore quo cœpit Ordo Minorum in Gallijs florere, cœperunt & conuentus conſtrui, cœpit & in Prouincias Ordo ille diſtribui, cœpit deniq; & Francię Pariſienſis Prouincia initium ſumere. Perſeuerauerunt prę-terea in ea fratres in Obſeruantia regulari multis annis. Sed cùm eorum plurimi à recto viuendi tramite aliquantulum deflexiſſent, qui ſui ſtatus zelotes erant ad ſacrum Conſtantienſe Concilium, quod anno Domini 1411. celebratum fuit, (vt ſuperius prælibauimus) huiuſmodi malis obuiaturi, rebusq; ſuis conſulturi confugerunt, eiusq; patres obnixè rogarunt, vt eis iuxta Franciſcanæ Regulæ nitorem, in poſterum viuere liceret. Quibus cùm pręfati patres annuiſſent, propriorumq;
B Prælatorum ſub titulo prouincialium Vicariorum eligendi facultatem dediſſent, vt à patribus Prouinciæ Franciæ, quibus permixti erant, diſcriminarentur, huic Prouinciç Pariſienſis cognomen indiderunt. A quo etiam tempore illa (de qua paulò ſuperius) Franciæ Prouincia extitit nuncupata. Hæc noſtra Prouincia complectebatur olim Flandriam, & Artheſiam & alias regiones, quæ ditioni catholici Hiſpaniarum Regis ſubiacent: verùm graſſante inter Francorum & Hiſpaniarum Reges cruentiſſimo bello, nec valētibus fratribus tutò à loco in locum progredi, de patrum conſenſu Flandria in peculiarem Prouinciam erecta fuit: ſicq; à Franciç Pariſienſis Prouincia defecit. Huius Prouinciæ conuentus, qui numero 54. fratrum ſcilicet 22. & ſororum 32. valde ſunt
C ab inuicem diſſiti: nam illorum pars Normanniam obtinet: altera Vaſtinenſem agrum, & Galliæ Campaniam aſſequitur: altera Lotharingiam: altera deniq; Viromandiam ſiue Picardiam complectitur, prout ex ſingulis eorum deſcriptionibus manifeſtum euadit. Vtitur hæc Prouincia pro maiori ſigillo ſeruatoris noſtri Chriſti, è ſepulchro ad fœmora vſq; prominentis, imagine: cuius lateribus ſingulis aſtant Angeli: pedibus verò beatiſſimus pater Franeiſcus ſub concamerato ædificio genuflexus, expanſiſq; manibus ſubſtat: ſed capiti lilium ſuperſtat: atqui ſigilli oram ſequentes literæ: SIGIL. MINISTRI. F. MINORVM. PROVINCIÆ. FRANCIÆ PARISI. 1549. circūſcribūt. Ne tandē hāc Prouinciā patrono deſtitutā reliquiſſe videremur, ſibi S. El-
D zearium, de Tertio Seraphici P. noſtri Franciſci Ordine, ab ea oriundū, prępọnere volui.

De conuentu S. Leonardi Sagÿ. Conu. I.

CVM beatiſſimus pater Franciſcus in ſalutem animarum inhians fratres ſuos ad diuerſas orbis plagas deſtinaſſet, quatuor eius fratres Deo auſpice Sagium, quæ Normanniæ ciuitas eſt, applicuêre, ſanctiſſimumq; eius Epiſcopum Godezrandū, aliâs Gaufridum conuenientes, locum in quo morari, Dominoq; famulari poſſent ab eo humiliter popoſcerunt, qui illorum modeſtiam, & animi feruorem alta mente reuoluēs,
E ex hocq; perpendens quantum emolumenti fidelium animabus, tum ex eorum honeſta, atq; religioſa conuerſatione, tum ex doctrina & orationibus accedere poſſet, lubens illos humaniſſimè excepit, ſibiq; in ea ciuitate locum in quo oratorium erigerent conceſſit. Quod & ipſemet Epiſcopus ad Dei honorem, ſub nomine S. Ioannis Baptiſtæ, Dominici præcurſoris, anno Domini 1223. menſis Iunij 12. conſecrauit: & in hodiernā vſq; diem integrum, atq; operandis ſacris deſtinatum, perſeuerat. Anno tamen 1226. ædificata fuit eccleſia maior, & conſecrata, eius tutelari S. Leonardo Abbate, opera atq; ſumptibus Philippi Francorum Regis, patris diui Ludouici eiuſdē quoq; nationis Regis inclyti: ac poſtea anno Domini 1252. menſis Maij 24. ſpineæ coronæ Seruatoris noſtri, ad inſtantiam præfati Ludouici Galliarū Regis Chriſtianiſſimi, poſtquā à tranſmarina expeditione reuerſus eſſet, ſibiq; alteram ſpinam, quæ etiam in dicta eccleſia vſq

vſq; impræſentiarum religioſè colitur,ex præfata corona liberaliſſimè contuliſſet,con- A
ſecrata extitit. Eius teſtimoniales literæ, datæ Lutœtiæ Pariſiorum,anno à partu Vir-
gineo 1259.in feſto S. Remigij,in huius conuentus archiuis aſſeruantur.Conceſſit etiam
ſanctus idem Ludouicus huic conuentui dimidiam fluuij Orſichij, quòd eius muros
allueret,portionem, vt in poſterum ſuum iter per medium eius teneret. Quam quidem
donationem confirmauit Carolus VII. Francorum Rex Chriſtianiſſimus: & hunc
conuentum in ſui, ſuorumq; ſucceſſorum protectionem recepit. Extant literæ datæ
Argentonij,anno Domini 1450. regni verò eius 28. In huius conuentus ſacrario præ-
fata Dominicæ coronę ſpina,& altera ex coſtis ſancti Laurentij martyris ſumma vene-
ratione coluntur. Cuſtodiuntur præterea in huius loci tabellario quędam bulla Six-
ti IIII. Pont. max. qua fratribus Minoribus, imò & ſæcularibus, diem B. P. Franciſci
feſtiuè tranſigentibus,plenaria conceditur indulgentia: Et alia bulla Gregorij Papę IX. B
qua cunctis alijs à Franciſcanis Ordinis S. Franciſci habitus interdicitur: idq; ſub pœ-
na excommunicationis. Data fuit huiuſmodi bulla Romæ apud Lateranum ſub plum-
beo ſigillo,anno ſui Pontificatus xiiij. Et alia bulla Innocētij IIII. qua concedit plena-
riam indulgentiam omnibus confeſſis, & verè pœnitentibus, qui eccleſiam fratrum
Minorum Sagienſem in die feſto coronæ Dominicę, dedicationis eius, & S. Antonij
Paduani, data Laterani Pontificatus ſui anno ij. Et alia bulla Nicolai Papæ IIII. qua
declarat fratres Minores immunes ab Ordinariorum iuriſdictione, atq; immediatè cū
ſuis locis ſanctæ Sedi apoſtolicæ ſubiectos eſſe: eſtq; data huiuſmodi bulla Romę apud
S.Petrum ij. cal. Maij,anno Domini 1467. Multi percelebres fratres ex hoc conuentu
prodiêre,præſertim 12. illi qui cum ſuo Guardiano generalem Conſtantienſem Syno-
dum pro tuenda ſacri Ordinis Minoritici Obſeruātia regulari, quouis poſtpoſito itine- C
ris labore petierunt. Hos ſequuti ſunt reuerendi patres fratres Ioannes Syluestri, &
frater Germanus Aubert, ſanctitate atq; ſcientia conſpicui. Horum prior ſexennio fa-
miliam Obſeruantem Vltramontanam generalis Vicarius,triennio prouincialis Vica-
rius Toloſæ Prouinciam,quam modo antiquioris Aquitaniæ vocant, & ſexennio hanc
Francię Pariſienſis laudabiliter rexit. Alter Commiſſarij generalis munere apud Vltra-
montanos patres ſemel, & prouincialis Miniſteriatus officio hac in Prouincia tertiò
functus eſt. Et V. P. F. Ioannes à S: Martino,qui per 12. continuos annos Guardianus
& Patriarcha Hieroſolymitanus exiſtens, ſemel atq; ſecundò pro ſummo Pontifice,&
Galliarum Rege, apud Turcarum Imperatorem honorifica legatione functus fuit: &
negotijs feliciter expeditis,Pariſijs in Auemariano monaſterio diem clauſit extremum.
Hoc noſtro ſęculo glorioſum martyrium pro Chriſti fide oppetiuêre venerabiles patres D
frater Ioannes Bourges octogenarius in parœcia S.Petri de Riparia,Ducatus Norman-
nię, diœceſiſq; Lexouienſis 18. menſis Martij, anno Domini 1562. qui à Caluiniſtis
hæreticis ſpherulis traiectus interijt: eius corpus in huius loci capitulo honorificè tu-
mulatum eſt: Et eius diſcipulus frater Stephanus du Barquel, ex diœceſis Sangienſis
parœcia Burgunica nobili genere ortus, ac vir doctiſſimus, qui à Caluinianis ijſdem
hęreticis in conuentu præhenſus,& ad ſecūdum lapidem à Sagienſi ciuitate deductus,
ibi plurimis confoſſus vulneribus glorioſè interijt. Paſſus eſt anno Domini 1569. & hoc
in eodem loco religioſè ſepultus. Hunc conuentum, qui & ſepultura alterius ex ſocijs
S.Franciſci,nomine Ægidius,honeſtatur, cùm 50. ad minus fratres incolere ſoliti eſ-
ſent,à 20. annis bello, & peſte ſupramodum ſæuientibus, 30. tantùm inhabitant. E

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Varennæ. Conu. II.

ILLVSTRIS Ludouicus à Bauoduce S.R.E. Cardinalis,Epiſcopuſq; Portuenſis, tum proprijs,tum quoq; cuiuſdam Varennenſis ciuis, cuius nomen reſciri minimè potuit,liberalioribus ſumptibus,hunc conuentum pro fratrum Minorum Obſeruantū habitatione, anno Dominicæ Incarnationis 1415. erexit: primò quidem in parte Occidentali & extra muros oppidi Varennarum. Verùm quoniam ob frequentes aquarum innundationes eius incolatus difficilior reddebatur, eum ad partem eiuſdem oppidi Orientalem, anno 1417. transferrendum curauit: quem & à fundamentis ad apicem vſq; conſtruxit. Cuius conſtructionem fœl. mem. Ioannes XXIII. Pont. max. expedita bulla

A ta bulla ſub datum Bononiæ ſecundo idus Septembris anno Domini 1415. ratam habuit. Tranſlationem verò Martinus V. cuius bulla data fuit Conſtantiæ tertio nonas Ianuarij anno ſui Pontificatus quinto, comprobauit. Habentur præfatæ bullę in huius loci archiuis. Idem illuſtriſſimus Cardinalis à Bauoduce huius conuentus eccleſiam conſecrauit, dedicauitq; beato Ioanni Baptiſtæ Dominico præcurſori: cuius dedicationis anniuerſaria dies Dominica quarta poſt Paſcha celebratur. Honeſtauit præterea illam idem illuſtriſſ. Cardinalis ſacro vnius virginis & martyris, ex cœtu 11. millium virginum, capite, quod magna Chriſti fidelium frequentia colitur. Hic deniq; locus, qui perpetuò regulari Obſeruantiæ obſecundatus eſt, à 12. fratribus vt plurimùm incolitur.

De conuentu S. Clementis Rothomagij. *Conu. III.*

B CIRCA Minoritici Inſtituti initia aliquot eius fratres Rothomagum Prouinciæ Normanniæ metropolim, & nobiliſſimum Galliæ emporium, applicuêre, vbi & perbenignè ſuſcepti in clauſtro diui Marci Euangeliſtæ, & eius eccleſia per aliquot annos in magna ſanctitate, & regulari Obſeruantia moram traxêre. Ex quo tandem loco R. Odonis Archiepiſcopi Rothomagenſis ſuaſu & aſſenſu egreſſi, ad eccleſiã diui Clementis, prope viam Templariorum ſitam, anno Domini 1246. conuolarunt. Quia verò ea erat parochialis eccleſia, R. frater Odo Rigaldus Minorita, qui prædicto Archiepiſcopo Odoni in Archiepiſcopatu ſucceſſerat, parochianis per proximas S. Stephani, & S. Martini prope pontem parochiales eccleſias diſtributis, illis eccleſiam omnino dimiſit. Cui quoq; Nicolaus de Lunda auratus eques, ad quem patronatus eius eccleſiæ ius pertinebat ex animo ſubſcripſit: idq; approbantibus sereniſſima Blancha Francorum Regina, & diuo Ludouico eius filio, eorundemq; Francorum Rege. Succeſſu C verò temporis fauentibus ſibi præfatis Regina Blancha, eiuſq; filio diuo Ludouico, qui perennem fontem monaſterio conceſſêre, ac Macthilde de Stonteuile, quæ tres domos, & proximam plateam, addita ſufficienti eleemoſyna, liberaliſſimè contulit: & nobili heroë Guillermo Camerario Francauillæ, plurimiſq; alijs pientiſſimis viris: præcipuè verò R.P.F. Odone Rigault Ordinis Franciſcani alumno, atq; Rothomagenſi Archiepiſcopo, præfati fratres celeberrimum hũc conuentum ſibi coœdificarunt. Cui & Chriſtianiſſ. Francorum Reges Philippus Valeſius, Ioannes huius nominis primus, & Carolus V. omnimodam immunitatem conceſſerunt. Præfata eccleſia, multis annis ante Ordinis Minorum inſtitutionem, ad Dei, & S. Clementis Papę & martyris honorem, dedicata fuerat. Locus hic abſolutiſſimus eſt, & omni ex parte perfectus, ſiue eius ſtructuram, ſiue dormitoria, ſiue bibliothecam, ſiue clauſtrum, ſiue duo capitula, ſiue etiã D refectorium, cæteraſq; officinas ſpectes: quapropter 70. fratribus eius accolis commodiſſimum præbet hoſpitium. Hic deniq; conuentus ab Obſeruantibus Franciſcanis ad patres eiuſdem Inſtituti Conuentuales, anno Dñi 1460. deuolutus eſt: ſed anno 1501. ex mandato Alexandri VI. ſummi Pont. opera tamen illuſtriſſimi Georgij ab Ambaſia S. R. E. Cardinalis, Rothomagenſiſq; Archiepiſcopi, ac apoſtolicæ Sedis per vniuerſam Galliam à latere Legati, ab iſtis ad eoſdem Obſeruantes, annuente Ludouico XI. Francorum Rege, redijt. Ex hoc conuentu prodiêre R.P.F. Odo Rigault, qui propter egregias eius virtutes ad Archiepiſcopatũ Rothomagenſem euectus fuit: & R.P.F. Franciſcus Lotharingus Sidoniẽſis Epiſcopus, virq; doctiſſimus: & V.P.F. Nicolaus de Nijſe pietate, ac ſcientia illuſtris, qui, poſt plurima Ordinis munia, quàm diligẽtiſſimè functa, E hoc in eodem loco 18. menſis Maij, anno Domini 1509. non abſq; ſanctitatis nota, diem clauſit extremum, ſepultus in medio capitulo: qui & aliqua edidit opuſcula.

De conuentu S. Iacobi Apoſtoli Pontiſaræ. *Conu. IIII.*

SERENISS. Blanchæ diui Ludouici Francorum Regis inclytæ matris opera, atque liberaliſſimis ſumptibus Minoriticus quidam conuẽtus, diuo Iacobo Apoſtolo ſacer, in ſuburbijs ciuitatis Pontiſaræ, quæ ad 14. lapidem à Lutetia Pariſiorum diſtat, anno Domini. 1255. ædificatus extitit. Cùm autem Pontiſarenſes eorum vrbi, propter continuas Anglorum incurſiones, (vigebat ſiquidem eo temporis cruentiſſimum inter Francorum, atque Anglorum Reges bellum) ſummoperè timerent, ab iiſdem, anno reſtitutæ

ſtitutæ ſalutis 1358. ſolo æquatus extitit. Sed collatis intra eiuſdem ciuitatis mœnia à A pijſſimis viris vterinis fratribus, ac Pontiſarenſibus ciuibus Ioanne Iuueni, Roberto, atque Guillermo quibuſdam domibus, annuenteque Innocentio Pontifice max. ac Carolo V. Gallorum Rege, & Roberto Beccihelouinij, in Normannia Abbate, quibuſdam iuribus, ad ſe ſpectantibus, ſpontè cedentibus, biēnio ſequenti, nēpe anno Domini 1360. præſens conuētus à fratribus ædificari cœpit: nec ita poſt multum temporis abſolutus fuit. Ceſſit quoq; hic locus in patrum Franciſcanorum Conuentualium ius, ſed anno Domini 1501. ex mādato Alexandri VI. Pont. max. opera tamē præfati Illuſtriſſ. Georgij ab Ambaſia Rothomagenſis Archiepiſc. ac S.R.E. Cardinalis, nec non & Sedis apoſtolicæ Legati, ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes, quibus vſq; impræſentiarum deſeruit, retroceſſit. In iſtius loci eccleſia, quæ à R. Minorita quodam Epiſcopo, R. quoq; Bellouacenſis Epiſcopi ſuffraganeo, in honorem ſancti Iacobi Apoſt. anno Dñi 1515. conſecrata extitit, ſequentes ſanctorum reliquiæ, nempe altera ex coſtis diui Bonauenturæ, B & alia itidem ex coſtis S. Barbaræ virg. & mar. atq; Dominicæ crucis particula quàm religioſè aſſeruantur. Coram ſummo præfatę eccleſiæ altari præmemorati Georgij ab Ambaſia S.R.E. Cardinalis cor ſepultum eſt: cuius quoq; ſepulchrum non longè ab eo loco cernitur. In capitulo verò corpus B. F. Ioannis Coignet quieſcit: ad cuius merita Deus plura miracula operari dignatus eſt. Hunc locum 40. fratres inhabitant.

De conuentu B. Mariæ & S. Antonij Paduani Noui caſtri. Conu. V.

EXIMIAM in Deum pietatem, ac ſummam in Franciſcanam Religionem beneuolentiam poſteris commendaturi sereniſſimi Lotharingiæ Ptincipes, & Bari Duces Matthæus atq; Federicus, hunc conuentum, Deiparæ virg. Marię, ac diuo Antonio C Paduano ſacrum, eius alumnis, anno à partu Virgineo. 1261. intra oppidi Noui caſtri, quod ad Lotharingos ſpectat, mœnia magnificè ſatis à fundamentis erexêre: nec prius operi ſuperſederunt, quàm vltimam artificis manum, anno Domini 1270. experiretur. Annuêre ex animo piæ huic ædificationi R. Gilonius Tullenſis Epiſc. atq; reuerendiſſ. itidem Catalonēſis Epiſc. Nam eæ amborum partes erāt. Nec minor fuit pietas sereniſſ. Lotharingię Ducum Ioānis, ac Caroli eius filij: qui & huiuſmodi conuentum à ſe perpetuò protegendum ſuſceperunt, & ſibi ſubditis imperarunt, vt eius fratres omni beneuolentia, omniq; fauore proſequerentur. Eccleſia, in cuius ſacrario altera ex ſpinis Dominicę coronæ, aliquantulum ex lacte B. Virginis, duæ particulę Dominicæ crucis, & aliquot oſſa diuæ Columbæ virg. aſſeruantur, Dei genitrici Mariæ, ac diuo Antonio de Padua, (vt præfati ſumus) anno Domini 1270. conſecrata extitit. Cùm autem hic locus D ad patres Franciſcanos Conuentuales defeciſſet, opera sereniſs. Renati Regis Sicilię, ex apoſtolica auctoritate, anno à partu Virgineo 1500. ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes redijt, atque huic Prouinciæ, ex mandato Iulij II. Pontificis maximi, anno Domini 1507. adiectus extitit; quem & in pręſentiarum viginti fratres inhabitant.

De conuentu S. Eliſabethæ Tulli. Conu. VI.

ADIECIT eadem pietate permotus sereniſſimus Federicus Lotharingiæ Dux, de quo ſupra, vt & hunc conuentum, ſanctæ Eliſabethæ ſacrum, anno Dominicæ natiuitatis 1272. iiſdem fratribus Minoribus, quibus ſummè afficiebatur, Tulli, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, ædificaret. Cui tamen, collatis in medium pro rata ſumptibus, adfuêre illuſtris heros, ac dominus de Lenoncourt eques, & R. Tullenſis Epiſcopus E cæteriq; eiuſdem eccleſiæ canonici. Quorum pietatem imitantes eorum ſucceſſores ipſum locum, eiuſq; incolas, qui vt plurimum ſunt numero 20. ſuis largiſſimis eleemoſynis confouent proſequunturq;. Huius conuentus eccleſia, anno Domini 1274. à quodam Tullenſi Epiſcopo, præfata S. Eliſabetha eius tutelari, conſecrata extitit: quam pars S. crucis Chriſti, & inſtructiſſima bibliotheca commendatiſſimam reddunt.

De conuentu B. Mariæ ac B. Franciſci Grandiſuillæ. Conu. VII.

QVVM Phillippus Francorum Rex Chriſtianiſſ. inſulam Chanſonenſem, quæ diœceſi Conſtantienſi ſubiacet, diſtatq; ab vrbe Grandiſuillæ 10. milliaribus, fratribus

A tribus noſtris, anno Domini 1343. conceſſiſſet, eiſq; pinguem ſatis eleemoſynam ad vnius conuentus erectionem contuliſſet: illi, omni poſtpoſita mora, annuentibus tamen Coſtantienſi Epiſcopo, & Clemente VI. ſummo Pont. Minoriticam quandam ędem in præfata inſula, non ita poſt multum temporis ab huiuſmodi conceſſione, conſtruendā curarunt. Quę tamen, anno Domini 1543. poſtquam ſecundò à milite Anglo plurimū detrimenti perpeſſa eſſet, fratribus mirum in modum, ab eodem, tertiò ſuperueniēte, variè excruciatis, expoliata extitit. Quapropter pauperculi fratres ſuis rebus conſulturi eam deſerendam cenſuerunt: atq; à pio quodam Iacobo Pigeonio Grandiſuillano proprio, eoq; humaniſſimo, hoſpitio, in ſuburbijs præfatæ ciuitatis Grandiſuillæ excepti, ibidem per tres continuos annos commorati ſunt. Quibus tandem exactis perdeuota matrona, ac illuſtres fœminæ Iacquelina à Touteuilla, & Adriana eius filia emptum Grandiſuillæ proprio ære fundum fratribus, ad alterius conuentus ædificationem, anno B Domini 1546. liberaliſſimè contulêre. Illi verò obtenta, tum à R. Philippo de Coſſe Conſtantienſi Epiſcopo, tum quoq; à Paulo III. ſummo Pont. humaniſſima facultate hoc ſacrum monaſterium, B. Mariæ ac B. P. Franciſco dicatum, à fundamentis ex diuerſis eleemoſynis Grandiſuillę erigendum, abſoluendumq;, imò & eccleſiam à R. quodā Porphyrienſi Epiſcopo, ac Conſtantienſis R. Præſulis ſuffraganeo, anno Dñi 1547. conſecrandam, præfatis ſanctis eius titularibus, quamdiligentiſſimè curarunt: quam & tres particulæ Dominicæ crucis honeſtant. Inhabitatur hic locus à 23. religioſis.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Vici. Conu. VIII.

C REVERENDIS. Conradus Mettenſis Epiſcopus fratribus Minoritis, quibus ſummopere afficiebatur, proſpecturus, Tertiariarum ſororum Franciſcanarum, quæ in arctiorem vitam inhiantes in Clariſſarum Regulam alio in loco verba fecerant, derelictū Vici quæ Lotharingię vrbs eſt, diſtatq; Mettis Germanica ciuitate 20. milliarijs, atq; eius iuriſdictioni ſubeſt, monaſteriū, prius tamē à ſe reſarcitū, ac in meliorē cōmodiorēq; formā redactum, de Martini V. ſummi Pont. auctoritate illis, anno à Chriſto ſeruatore nato 1420. menſis verò Febr. die 12. liberaliſſimè contulit: quem & immunē ab omni exactione eſſe, atq; huic Prouinciæ ſubeſſe voluit. Huius loci, quē 13. fratres incolunt, eccleſia conſecrata ex indubia traditione habetur: ſed quo certo tempore, vel cuius Antiſtitis miniſterio id ſibi cōtigerit, inueſtigari, deficiētibus ſcripturis, minimè potuit. Paret Vicus ciuitas tum in ſpiritualibus, tum quoq; in temporalibus Mettenſi Epiſcopo: eaq; de cauſa hic locus à quacumq; exactione ab eius fundatore eximi potuit.

D *De conuentu S. Laurentij Boloniæ. Conu. IX.*

SERENISS. Philippus Burgundiæ, Lothi, Brabantiæ, Limburgiq; Princeps, Flandriæ Dux, Artheſiæ, Boloniæq; Comes, Hannoniæ, Hollandiæ, Zelandiæ, & Namurci Palatinus, ac ſacri quoq; Imperij Marchio, Bolonienſeſq; ciues, quibus vna eademq; mens, atq; deuotio ad Franciſcanam Obſeruantem familiam erat, ſibi fundum ad ſuperædificandum ibidem conuentum, in ſuburbijs, ſiue potius in inferiori oppido Bolonia, 24. menſis Iulij, anno Dominicę natiuitatis 1444. liberaliſſimè conceſſerunt. Cumq; aliquot eius patres, quod à ſe maximè deſiderabatur, quamdiligentiſſimè pręſtitiſſent, ibidemq; tum ipſi tum quoq; eius ſucceſſores, per plurimos annos, ad Bolonienſium votum commorati eſſent, à ſuperueniente Anglicana claſſe, plurimis priE mùm diuexati verberibus, ac opprobrijs ſaturati, loco deturbati ſunt. Sed præfata ciuitate Bolonia in Henrici II. Gallorum Regis poteſtatē poſt ſexennium redacta, præfatus conuentus illis fuit redditus. A quo deniq; per hæreticos Hugnoſticos, anno Domini 1569. pulſi cùm eſſent, ſibi, catholicis ſuperuenientibus ac præualentibus, reſtituti ſunt. Nec interim parum detrimenti ſacra hæc domus ab huiuſmodi hoſtibus perpeſſa eſt, cùm ab ijſdem expilata, ac pro maiori parte euerſa ſit: licèt impræſentiarum diligenter refecta, reſarcitaq; fuerit. Huius loci eccleſia à R. quodam Moriuenſi Epiſcopo in honorem S. Laurentij mart. conſecrata extitit: qui & 40. dies de iniunctis pœnitentijs eā viſitātibus in die conſecrationis, quæ Dñica poſt octauā Apoſt. Petri, & Pauli, ſingulis annis cōtigit, liberaliſſimè admiſit. Incolitur deniq; hoc cœnobiū à 20. fratribus.

 A

De conuentu B Mariæ Miricuriæ. *Conu. X.*

PIISSIMVS quidam Miricurianus Richardus Fauard nomine, Miricuriȩ, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, Minoriticum hoc monaſterium, ex proprijs facultatibus, fa uente ſibi Nicolai V. ſummi Pontificis, ac Renati Siciliȩ Regis auctoritate, anno à Chri ſto in terris nato. 1447. ædificandum, abſoluendumq́; curauit. Cuius eccleſia à R. quo- dam Tullenſi epiſcopo 13. Februarij, anno Domini 1451. in honorem glorioſæ ſem- perq́; virginis Mariæ conſecrata fuit. Incolitur ſacra hæc domus, in cuius archiuis aſſer uatur bulla quædam Pij II. Pont. max. data 16. Ianuarij, anno Domini 1458. qua pro- hibetur, ne quis fratres Minores à ſacris concionibus, ad populum habendis, impedire præſumat, à viginti fratribus vt plurimum, qui ibidem Deo fideliſſimè famulantur.

B

De conuentu S. Ludouici Regis Valloniarum. *Conu. XI.*

OCCVPARANT fratres noſtri de venerabilis cuiuſdam Thomæ, monaſterij ſancti Vigoris de Seuaſeio Abbatis, conſenſu, anno à partu Virgineo 1424. ſancti Maculphi inſulam, Baiocenſi iuriſdictioni ſubiectam, inibiq́;, extructo monaſterio, per aliquot annos commorati fuêre. Sed tum aquarum inundationibus, tum quoque im- portunis pyratis ſibi indies negocium faceſſentibus, eam deſerere, ſeſeq́; aliò recipere coacti ſunt. Adfuit autem illis ex tempore illuſtris Guillermus le Telier Lutuniere Ba- ro, qui proprium hortum prope Valonias Normãniæ ciuitatem ſitum, ad cuiuſdam do- micilij conſtructionem ſibi quamliberaliſſimè contulit. Cùm enim loci anguſtijs præ- merentur, illuſtriſſ. Ludouicus à Borbonio Ruſſilionenſis Comes ac Franciȩ Ammiras, necnon Valoniarum temporalis Dominus emptum, prȩfato horto contiguum, eumq́; C capaciſſimum, fundum in iuſtum conuentũ, Paulo II. Pont. Max. ac Ludouico XI. Fran corum Rege ſibi annuentibus, anno Dñicȩ incarnationis 1477. promouit, prȩfatisq́; fratribus in perpetuam habitationem contulit. Acceſſit quoq; huiuſmodi conſtructioni aſſenſus R. Conſtantienſis Epiſcopi, cuius iuriſdictioni Valloniarum ciuitas ſubiacet. Ec cleſiam huius loci, cuius bibliotheca optimis libris abundat, ac fratrum numerus qua- dragenarius eſt, R. quidam Ioannes Ianopolitanus Epiſcopus in honorem S. Ludouici Francorum Regis conſecrauit: quam & Dominicȩ crucis particula commendatiſſi- mam reddit. Cùm V. P. F. Gulielmus Seruaſerius, huius cõuentus Vicarius, in Caluini- ſtas hȩreticos, toti Galliȩ infenſiſſimos hoſtes, acrius pro concionatoris munere inuehe retur, ab ijsdem deprȩhenſus, cõuicijsq́;, opprobrijs, atq; plagis ſaturatus, tum demum ſub eorum manibus, 18. Iunij anno Dñi 1562. illuſtre martyrium ſubijt. Voluit prȩfa- D tus huius loci fundator Ludouicus à Borbonio, extructo ſibi ſumptuoſiſſimo mauſo- læo in choro, quaſi fratribus diuino officio intẽtis perpetuò adfuturus, religioſè ſepeliri.

De conuentu S. Marthæ prope Voſagum montem. *Conu. XII.*

NE Sereniſſ. Nicolaus Lotharingiȩ, ac Calabriæ Dux, cuius ad Franciſcanam ob ſeruantem familiam deuotio incredibilis fuit, eius alumnis auguſtiorem conuen tum ad montis Voſagi radices, ac prope pagum Bauonum Tullenſis dioceſis, (de qua ſupra) iuxta ſibi factam, anno Dñi 1472. à Sixto IIII. Pont. max. facultatem, erigeret, in cauſa extitit eorum affectata paupertas, ac humilis ædificiorum ſtructura, qua nihil il- lis gratius accidere poterat. Quamobrem ſuccreſcenti fratrum numero conſulturus pijſſimus quidam Nicolaus Cachetius, huiuſmodi conuentum ſuis ſumptibus amplia- E uit, ac in multò commodiorem formam redegit: Vnde meritò eius fundator dici poteſt. Huius loci eccleſia, quȩ ſacroſanctis SS. Sebaſtiani, Blaſij, Damiani martyrum, Antonij Abbatis, Leonardi, & Leodegarij confeſſ. Marthæ virginis, Catharinæ, atque Barbaræ itidem virginũ inſuper & martyrum, 11. milliũ virginum, atq; decem millium marty- rum honeſtatur: atq; centum dierum indulgentia in fauorem eam in præfatorum ſan- ctorum feſtiuitatibus, inſuper & in diuorum Franciſci, Antonij Paduani, Bonauenturæ, ac Ludouici Epiſcopi, Petri, Berardi, Accurſij, Adiuti, atq; Othonis martyrum Minori- tarum ſolemnitatibus accedẽtium, ex illuſtriſſimi Raymũdi S.R.E. Cardinalis, ac Gur- cenſis Epiſcopi liberalitate, & conceſſione gaudet, in honorem S. Marthæ virginis, anno

à mundo

A à mundo redempto 1474. conſecrata extitit: eiuſq; conſecrationis dies Dominica tertia poſt Paſcha cuiuſq; anni celebratur. Cùm deuotiſſimus R. P. Claudius Roletus ſacerdos, huiuſq; cœnobij alumnus, à viſitandis diui Quirini liminibus rediret, ipſo die inuentionis S. crucis anni Domini 1575. in Caluiniſtas hæreticos incidit; à quibus tandem, poſt plura ludibria atq; tormenta perpeſſa, illuſtri martyrio, pro catholicæ fidei confeſſione coronatus eſt. Incolitur vt plurimum hic locus à 12. religioſis viris, qui ibidē diu noctuq; Deo optimo maximo inſeruiunt, & ei diuinas laudes, ſecundum formā præſcriptā à catholica ac apoſtolica Eccleſia Romana, ingenti iubilo decantāt.

De conuentu S. Ludouici Epiſcopi Ligneij. Conu. XIII.

QVÆCVNQVE in ſe bona eſſent, aut ſucceſſionis iure tributa, aut proprio B labore parta, Deo opt. max. atq; B. P. Franciſco, cui deuotiſſimus erat, aſcribens illuſtriſſ. Georgius à Trimouilla, Ligneij, quod Barenſis Ducatus oppidum eſt, digniſſimus Comes, antiquum quoddam eremitorium, Ligneianis muris excluſum, in conuentum, licèt anguſtum, anno Domini 1479. erexit, Minoribuſq; fratribus, tamquam eorum Patriarchæ ſeraphico gratias pro collato beneficio redditurus, tradidit. Cumq; illuſtriſſ. Ludouicus à Borbonio, Ruſſilionenſis Comes, atq; ex regia ſancti Ludouici Epiſcopi ſtirpe progenitus, ſibi in Ligneiano Comitatu ſucceſſiſſet, tanti cognati fratribus proſpecturus, illis intra eiuſdē oppidi Ligneij mœnia, multò auguſtius, atq; elegantius cœnobium ex religioſiſſ. P. F. Emerici Cheindenij Minoritæ, ac Nuncij, & Commiſſarij apoſtolicæ Sedis in Gallijs, & illuſtriſſ. Iuliani S. R. E. Cardinalis, Epiſcopiq; Sabinenſis, atq; per vniuerſam Galliam à latere Legati, imò & ex Sixti IIII. C Pont. max. facultate, anno humanæ ſalutis 1482. tum ex proprijs, tum quoque ex oppidanorum facultatibus, à fundamentis ad apicem vſque extruendum: atque diuo Ludouico Epiſcopo, per reuerendiſſimum Ioannem Buxetum titularem Epiſcopum, ac reuerendiſſimi quoq; Epiſcopi Tullenſis ſuffraganeum, anno reſtitutæ ſalutis 1485. conſecrandum curauit: quod frequentius 16. fratres incolunt, ibiq; Deum laudant.

De conuentu Annunciationis B. Mariæ Nanceij. Conu. XIIII.

SERENISSIMI Renati Siciliæ Regis, ac Lotharingiæ, Calabriæq; Ducis ſtudium Franciſcanæ Obſeruanti familiæ non defuit, cùm ſibi conuentum Nanceij, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, prope ipſam Regiam, anno à partu Virgineo 1482. ex facultate tamen Sixti IIII. Pont. max. Ludouico XI. Chriſtianiſſimo in Gallijs re- D gnante, magnificè ſatis, ac 30. continendis fratribus omnino idoneum, ſuis ſumptibus extruendum, abſoluendum, ac omnibus officinis, & neceſſarijs inſtruendum curauerit. Eius eccleſiam, beatiſſima ſemperq; virgine Dei genitrice Maria, diuiſq; Nicolao Epiſcopo, atq; Renato confeſſore titularibus conſecrauit reuerendiſſimus quidā Tullenſis Epiſcopus: in qua & ſequentes ſacroſanctæ reliquiæ honorificè aſſeruātur: nempe particula quædam Dominicæ crucis, eius peluis in qua Chriſtus Dominus diſcipulorum pedes lauit altera pars, quoddam os ſancti Ioannis Baptiſtæ, alter ex digitis diui Mauritij Thebęorum Ducis, caput ſancti Euentij Thebæi atque martyris, cranium ſanctæ Margaretæ vnius ex vndecim millibus virginum, brachium ſanctæ Bienæ virginis atq; Regis Vngariæ filiæ, quoddam os vnius ex ſanctis Innocentibus, & aliquot etiam oſſa ſancti Lutiuonij Treuerēſium Archiepiſcopi. Huius quoque loci templum, E ſibi ſumptuoſis mauſolęis erectis, in ſepulturam elegerunt præfatus ſereniſſimus fundator, ac pientiſſimi pariterq; ſereniſſimi Antonius Lotharingiæ Dux, qui hæreticos Lutheranos iuſto prælio, tertiò nempę Lauernæ, Lœſtani, atq; Cheruilierij, anno a lœtabunda Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate 1625. fudit, ſtrauit, fugauitq;: Et Claudia de Valois Caroli Lotharingiæ Ducis vxor, ac Henrici huius nominis ſecundi, Francorumq; Regis filia: & Nicolaus à Lotharingia Validimontis Comes, eiuſq; duæ vxores Margareta Egmōdana, & Ioanna à Sabaudia: & Renata à Borbonio, eiuſq; filia, ac duo filij: ac tandem illuſtriſſimus Ioannes Cardinalis à Lotharingia. Aſſeruantur deniq; in huius loci archiuis vnionis bulla Iulij II. Pont. max. & alia Leonis X, ſummi quoq; Pont. quibus Tullenſis, atq; Nouicaſtri conuētus huic Prouinciæ vniun-

 tur,

tur. Et alia bulla Clemẽtis Papæ VII. qua præfato Antonio Lotharingię Duci victoriam A
de Lutherano hoſte relatam congratulatur, ſibiq; ac eius aulicis, imò & omnibus Nanceianis plœnariam omnium peccatorum indulgentiam liberaliſſimè impertitur.

De conuentu ſeu eremitorio S. Trinitatis. Conu. XV.

EREXERANT ſibi 4. eremitæ Tertiarij, ex ſereniſſimi Renati Hieroſolymorum atq; Siciliæ Regis, Lotharingiæq; atq; Andegauenſium Ducis facultate eremitorium quoddam, S. Trinitati ſacrũ, ſyluoſo quodam in loco, circa annum à partu Virgineo 1462. Cumq; eius habitationis eos tæderet, illud poſt elapſum trienniũ, nempe anno Domini 1469. Obſeruantibus Minoritis à pręfato Rege Renato tradi curarũt. Cuius traditioni eius filius & hęres ſereniſſimus Renatus Lotharingię Dux, atq; nurus Iolanda, anno reſtitutæ ſalutis 1480. ſumma pietate, ſummaq; beneuolentia ſubſcripſere. B
Gaudet hic locus, qui & à 10. fratribus inhabitatur, quiq; plurimos viros grauiſſimos, ſuiq; ſtatus zelotes, ob ſui diſpoſitionem, huic Prouinciæ peperit, 200. dierum indulgentia, ſibi à 20. S. R. E. Cardinalibus conceſſa, in fauorem eum, in S. Trinitatis, Epiphaniæ, Apoſtolorum Petri & Pauli, Mariæ Magdalenæ, Dominicæ Natiuitatis, Annunciationis B. Mariæ, ac feriæ ſecundæ poſt Paſcha ſolemnitatibus viſitantium, ac manus adiutrices pro eius fabrica porrigentiũ. Huius deniq; conuẽtus eccleſia conſecrata habetur: ſed quãdo vel à quo cõſecrata fuerit, nec ſcripto nec traditione cõſtat.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Pontisaudomari. Conu. XVI.

ET ſi omni tempore ſummorum ſtudiorum, eximiæq; beneuolentiæ Chriſtianiſſ. Ludouici XI. Francorum Regis erga Franciſcanam Obſeruantem familiam indi- C
cia omnibus in propatulo fuerint, maximè tamen enituêre in huius præſentis conuentus ædificatione, quem is, anno Domini 1413. infra mœnia Pontiſaudomari, quæ Normanniæ oppidum eſt, à fundamentis erigendum curauit. Cùmq; ab eo, immatura morte præuento, abſolui minimè potuerit, ab eius filio & hærede Carolo huius nominis VIII. adamuſſim perfectus, huiusq; Prouinciæ fratribus collatus extitit. Huic erectioni atq; collationi ex animo annuit Sixtus IIII. Pont. max. Inhabitatur hic locus à 25. fratribus, cuius eccleſia, anno Dñi 1509. die verò mẽſis Iunij 5. ab illuſtriſſ. Gabriele Veneur S. R. E. Cardinale, ac Lexouienſi Epõ, in honorẽ S. Mariæ de Angelis, ſanctorũq; Michaëlis Archãgeli, ac Patriarchę Frãciſci conſecrata de religioſo more fuit.

De conuentu S. Ioannis ſanctorumq; omniũ Maſſeriarum. Conu. XVII. D

ILLVSTRISSIMVS Princeps Ioannes Brabãtię, Lothieri, ac Lemburgi Dux, Niuernenſiumq; Comes, conuentum in gratiam proprij legitimiq; filij Philippi à Burgundia, qui, chariſſima eius vxore Maria de Roie defuncta, Franciſcanorum Religionem profeſſus fuerat, ædificaturus, ab Innocentio VIII. ſummo Pont. vt id ſibi liceret, facultatem quàm humillimè petijt. Qua tamen, anno à mundo redempto 1489. pro votis obtenta, hoc monaſterium, diuo Ioanni Euangeliſtæ ac omnibus ſanctis, licèt Bethlehemiticus locus communiter appelletur, ſacrũ, proprijs ſumptibus ſtatim à pontificia conceſſione, ad 200. paſſus à munitiſſimo oppido Maſſeria ſiue Maſſerijs conſtruxit: Cuius Guardianum præfatus frater Philippus eius filius, per 35. continuos annos, ſtrenuè egit. Eius corpus in ſacello diui Philippi, in quo & chariſſima eius vxor E
Maria de Roie tumulata fuerat, honorificè quieſcit. Huius deniq; loci, quem 30. vel circiter fratres inhabitant, eccleſia à reuerendiſſimo Petro Sidonienſi Epiſcopo, ac Remenſis Archiepiſcopi ſuffraganeo, anno Domini 1504. conſecrata extitit: in qua & magna capitis ſancti Andreæ Apoſtoli pars, & integrum ſancti Vitalis caput, ac ſancti Bonauenturæ digitus, cum alijs ſanctorum reliquijs aſſeruantur. Cui quoque illuſtriſſimus GulIermus Remenſis Archiepiſcopus, ac S. R. E. Cardinalis in fauorem eam accedentium, in Aſſumptionis beatæ Mariæ virginis, ſanctæ Annæ, ſancti Ioſeph, ſanctorum Philippi & Iacobi, ac propriæ dedicationis ſolemnitatibus, centum & quadraginta dies de iniunctis pœnitentijs remiſit: dummodo preces ad Deum fuderint, adiutricesq; manus pro eius fabrica porrexerint.

De con-

A *De conuentu S. Antonij de Padua Caſtri Theodorici. Conu. XVIII.*

QVA cura fuerit illuſtriſſ. Antonius S. Menechaldis Comes, ac Caſtri Theodorici, quod Matrona fluuius interfluit, Dominus temporalis, erga id quod ad Franciſcanæ Regularis Obſeruantiæ promotionem attinebat, vel hinc coniectare licebit. Ædificauit ſiquidem ſibi ad radices munitionis præfati oppidi Caſtri Theodorici, ſed intra eius mœnia, conuentum, diuo Antonio de Padua ſacrum, ex Innocentij VIII. Pont. max. facultate, anno Dñi 1492. quem & omnibus neceſſarijs, aſtantibus ſibi Petro Floreto ac Ioanne Balhamo, inſtruxit, ac fonte perenni decorauit. Huius loci eccleſiam, quam & R. P. F. Ioannes Miletus Minorita, Sueſſionenſis Epiſcopus, anno Dñi 1496. conſecrauit, os menti S. Catharinæ virginis & martyris, atque Dominici ſepulchri ſacellum commendatiſſimam reddunt: quemadmodum & ipſum conuentum viginti B duo fratres eius incolæ, ac bibliotheca præſtantiſſima, optimis plurimiſq; libris referta.

De conuentu S. Michaelis Archangeli Viriæ. Conu. XIX.

DE pientiſſimorum Thomæ Burdegalenſis, eiuſq; legitimæ vxoris Ioannæ Begenſis Virienſium ciuium ſtudio erga promotionem, & augumētum ſeraphicæ Religionis Franciſcanę ſatis cognoſcitur ex liberali collatione fundi, quem ij, anno à mundo redempto 1481. die verò menſis Septembris 15. ad Minoritici unius conuentus conſtructionē, Viriæ quæ Normanniæ inferioris ciuitas eſt, addita quoq; ſatis pingui eleemoſyna, fratribus noſtris contulêre. Quorū deniq; auſpicijs, ac Chriſtianiſſimi Francorum Regis Caroli huius nominis VIII. nec non & Virienſium aliquorū ciuium liberalitate, annuente tamen Innocentio VIII ſummo Pontif. præſens monaſterium, Archan-C gelo Michaëli ſacrum, poſt decennium, nempe anno Dñi 1491. omnibus ſuis numeris abſolutum extitit. Quod quidem monaſterium, cuius eccleſia à R. Guiliermo Porphyrienſi Epiſcopo, de conſenſu tamen R. Baiocenſis Epiſcopi, cuius eæ partes erant, anno humanæ ſalutis 1500. die verò menſis Maij 20. in S. Michaëlis Archang. honorem conſecrata extitit, plures patres atq; fratres vita, moribus, religione, fideiq; conſtātia conſpicuos nobis peperit: inter quos ſubſequentes illuſtre martyrium pro apoſtolicę Sedis defenſione ſubiêre: Nempe V. P. F. Petrus Goſſet Virienſis, qui adoleſcēs ſacram Minorum Religionem profeſſus, ac in illa optimè inſtructus, nec non ſacerdotij, atq; euāgelici prędicatoris munijs inſignitus, ab Hugnoſticis hęreticis ſuſpenſus, vitæ huic mortali, in ęternum victurus, vale dixit: Et V. P. F. Iulianus Maignenſis nobilis ſacerdos, qui ab D ijſdem hæreticis Viriæ comprehenſus, ac plurimis primùm ininrijs, grauiſſimiſq; tormentis exagitatus, ſuffocatus tandem, anno Dñi 1568. menſis verò Septembris die 3. in Domino obdormiuit: Et conſtantiſſimus frater Ioannes Mecenſis diaconus, qui eodem die atque anno, ſub eorundem hęreticorum manibus, poſt plurima perpeſſa ludibria, plumbea glande traiectus, martyrij palmam adeptus eſt: Et V. P. F. Ioannes Buni ſacerdos, qui eorundem hęreticorum gladijs confoſſus, eodem die atq; anno, quo duo pręcedētes, diem clauſit extremum. His adijciendus venit, omni laude digniſſimus, P. F. Guiliermus de Monte magno ſacerdos, qui ab ijſdem Hugnoſticis hęreticis captus, atq; naribus, auriculiſq; orbatus, poſtremò repetitis bellicorum tormentorum ictibus confoſſus, animā exhalauit. Hoc ipſo anno 1568. Montis Gomerij Comes, peſtilentiſſimus hæreticus, cum pleriſq; ſuę factionis militibus, ne potius dicam ſatellitibus, Viriam vrbem E dolo ingreſſus, poſt maximam catholicorum cędem, hunc conuentum iniecto igne ſuccendit, funditusq; euertit: ea tantùm de cauſa, quòd plurimi eius patres, ac ſtrenui concionatores in Hugnoſticos, atq; Caluiniſtas hęreticos, tamquam in homines ſanguinarios, atq; Sathanę miniſtros, liberè pro ſuggeſtu inuecti eſſent, fidelibuſq; ſuggeſſiſſent, vt ab illis, eorumq; peſtifera doctrina omnino cauerent. Pręterea is idem Comes, quibuſdam ſanctorum reliquijs igne iniecto, argenteas earum thecas ac calices, tū aureos, tum quoque argenteos in ſui, ſuorumq; ſequacium vſum conuertit. A quibus tamen Deus opt. max. iuſtiſſimas pœnas in hoc ſęculo exegit: cùm ij omnes ad vnum cum ſuo Duce, aut fame, aut gladio, aut infami ſuſpendio perierint. Inſtauratur nihilominus hic locus, qui & à 30. fratribus inhabitatur, ſumma eorundem cura ſummaq; diligētia.

De conuentu S. Mariæ de Pietate Malarumherbarum. Conu. XX. A

PRÆMEDITANTIBVS fratribus noſtris Minoritici vnius conuentus conſtructionem prope Seſiacum, Aurelianenſis diœceſis oppidum, ex tempore adfuit illuſtriſſ. ac excellen. Ludouicus à Grauilla Franciæ Ammiras, qui ad 300. paſſus à prefato oppido, atq; ad proprij caſtri radices, iuxta præterlabentis cuiuſdam riuuli marginem, hoc ſacrum monaſterium, Dominę noſtrę de Pietate dicatum, anno à partu Virgineo 1494. Carolo VII. Rege Francis iura dicente, ac Alexandro VI. ſummo Pontif. in beati Apoſtoli Petri cathedra ſedente, qui & anno Domini 1495. huiuſmodi conuentus conſtructionem ratam habuit, illis à fundamentis erexit: nec prius à cœpto opere deſtitit, quàm vltimam artificis manum experiretur. Eius eccleſia conſecrata habetur, ſed à quo Antiſtite, vel quo id ſibi tempore contigerit, exuſtis ab Hugnoſticis ſimul cũ hoc ipſo conuentu omnibus ſcripturis, penitus ignoratur. Euaſit nihilominus violentas præfatorum hæreticorum manus pars quædam ligni Dominicæ crucis, quæ adhuc in ſacrario religioſè aſſeruatur. Manet adhuc conuentus ipſe, qui & amœniſſimus eſt, ampliſſimiſq; gaudet hortis, & ab 18. fratribus inhabitatur, irreparatus omnino, eiusq; rei in cauſa eſt ciuile Francorum bellum, tumultuantibus indies hæreticis, atq; catholicis negociũ faceſſentibus. Quòd ſi huiuſmodi tumultus ſedarentur, haud dubiè præfati fundatoris ſucceſſores, qui & noſtro Ordini ſummè afficiuntur, ipſum reſarcirent. Pepercerunt interim hæretici, dum locum comburerent, cuidam eius ſacello, quòd præfati fundatoris, eiusq; ſucceſſorum ſepulchrum alabaſtrinum ibidem eſſet erectum. Hocq; ſacello fratres pro ehoro atq; eccleſia vtuntur, ibidemq; Deo laudes decantant. B

De conuentu Bethlehemitico Maſſerijs Conu. XXI. C

ILLVSTRISS. atq; excellentiſſ. Principes Ludouicus Gonzaga, Niuernenſium atq; Rethellenſium Dux &c. eiusq; legitima vxor Henrica à Cliuia (Gallicè de Cleues) quorum laus Franciſcana in eccleſia præcipua eſt, ſuperioribus diebus cum reuerendo patre huius Prouinciæ Miniſtro, cæteriſq; Diffinitoribus, quorum ex munere intererat, pacti ſunt Minoriticum conuentum, ex proprijs facultatibus, ad nonum lapidē à Maſſerijs, nobili munitaq; ciuitate, in fundo, cui Caſſina nomen eſt, ædificare, huicq; Prouinciæ adijcere, ſi tamen ab ipſis, quæ ſequuntur, leges obſeruentur: Si videlicet præfatus à ſe conſtruendus conuentus perpetuò à 12. fratribus inhabitetur, quorum ſex ad minus ſacerdotio fulgeant. Si ſingulis ſecundis ferijs cuiusq; hebdomadis, vel alia, ſi ſecunda legitimo impedimento teneatur, defunctorum officium pro ipſis fundatoribus celebretur. Si in choro poſt laudes, ſextam, veſperas, completorium atq; ſummum ſacrum quandam collectam, viuentibus ipſis fundatoribus, & aliam, ijſdem defunctis, ſingulis diebus ijdem fratres recitauerint. Habentur hæ collectæ in pactionis huiuſmodi literis. Si, exigente id neceſſitate, in oppidis atq; pagis, ædificando conuentui nouo vicinis, alijsq; ijſdem fundatoribus ſubiectis locis, ſacras ad populum conciones fratres habuerint. Si deniq; diſtributis & iſti, atq; Bethlehemitico Minorum conuentui, prope Maſſerias præfatam ciuitatem erecto, pro rata eleemoſynis, (volunt enim præfati fundatores, vt nouus hic conuentus, ſub vnius Vicarij regimine, à præfato Maſſerienſi conuentu omnino dependeat, & vt iſtius Guardianus illius Vicario cæteriſq; fratribus ius dicat: volunt præterea, vt quæuis eleemoſynæ, ab vtriuſq; loci fratribus emendicatæ, communes ſint, atq; pro rata portione vtriq; conuentui diſtribuantur) calices, iocalia atq; ornamēta, ab ipſis pręſenti cœnobio collata, intacta omnino atq; loco immota manſerint. Venientibus igitur huiuſce Prouincię patribus in eandem cum illuſtriſſ. Principibus præfatis ſententiam, ſibiq; annuentibus, illi biennio ſuperiore, nempe 1585. hoc ſacrum monaſterium, cui Bethlehem nomen inditum volunt, in loco iuxta condictum ſtatuto à fundamentis erigendum eo ingenio curarunt, vt ipſum breui vltimam artificis manum experiri faciant. Cui & ſyluam, non longè inde diſtantem, pro ſcindendis neceſſarijs lignis, atq; certam tritici eleemoſynam à ſe, ſuiſq; poſteris infallibiliter in ſingulos annos erogandam aſſignarunt. Sęruarunt præterea ſibi, ac ſuis ſucceſſoribus præfati fundatores patronatus huiuſce loci ius. Pręfatæ tum demum pactionis ſiue contra-

A tractus authenticæ literæ, cum in præſentis loci, tum quoq; in præfatorum fundatorum archiuis diligentius aſſeruantur. Præfati fundatores fratres amore proſequuntur.

De Minoritico conuentu Niuernenſi. Conu. XXII.

NIVERNENSIS conuentus in ciuitate eiuſdem nominis & Epiſcopali ſede, primùm quidem conſtructus extra muros iuxta portam de Ardillerijs, fuit anno Dñi 1358. propter bella inter Reges Franciç & Angliç deſtructus, ſoloq; ęquatus fuit. Tunc enim, ob bella, omnia ſuburbia & eccleſiæ extra muros deſtruebantur. Sicq; fratres eam ob cauſam ſine conuentu, & conuenienti domicilio quinque integris annis manſerunt. Vnde illuſtriſſ. Margareta, filia Philippi quondam Regis Franciæ, & Burgundiæ, Attrebati ac Flandriæ Comitiſſa, maximo pietatis intuitu, vnicum à ſe filium genitum, Ludouicum ſcilicet Flandrenſium & Niuernenſium Comitem rogauit, vt qui
B fuerat in pueritia in prædicto fratrum loco piè & Chriſtianè enutritus ac educatus, per viſcera miſericordiæ Dei noſtri eis compateretur, & charitate eis ſubueniret: præſertim cùm eſſet Niuernenſium Comes, & à Iolanda clariſſ. quondam eorundem Niuernenſium Comitiſſa, apud fratres ſepulta, originem duceret. Inſuper & vt eius oſſa ex deſtructo loco, aliò intra muros ſuæ Niuernenſis ciuitatis transferret, ibiq; conuentum fratrum Minorum erigeret & ædificari curaret. Precibus itaq; maternis acquieſcens vir generoſiſſimus, ac minimè ingratus filius, prædictis fratribus locum in proprio caſtro Niuernenſi dedit, in fundo, qui Gloriette vulgò dicitur, anno Domini 1363. Hunc locum intrauerunt primò fratres & incoluerunt 16. menſis Aprilis, anno quo
C ſupra. Quem & Benedixit R.P. F. Ioannes Epiſcopus Cuſtodienſis die Iouis poſt Aſcenſionem Domini, videlicet 18. die menſis Maij præmemorati anni. Procurauit autem id ac impetrauit V. P. F. Ioannes Pinaudi, qui tunc illuſtriſſ. Comitiſſę à ſacris confeſſionibus erat. Extat etiam coram maiori altare eiuſdem conuentus prædictę Iolandæ huiuſmodi epitaphium, quo eius præſtantiſſimæ ac præclariſſimæ dotes manifeſtantur.

Hîc iacet (vt cernis) lapidis ſub pondere grandis,
Quondam Niuernis Comitiſſa potens Iolandis,
Iuſta fuit, ſtabilis, conſultaq; mitis, honeſta,
Compatiens, humilis, ſapiens, deuota, modeſta,
Eius nec merita caperent laudes, neq; petra,
Sitq; procul à tetra caligine, regnet in æthera,
Mæſtis ſolamen erat hæc, miſeriſq; iuuamen,
D *Sit tibi ſolamen trinus & vnus. Amen. Obijt anno Domini 1280.* Pro loci ampliatione aliqui ciues domos contulerunt: vnde eius eccleſia ſatis eleganter ædificari cœpit. Cuius fundamenta iacta ſunt anno 1381. menſe Iunio poſt octauas Corporis Chriſti. Cæterùm hic conuentus, à 20. fratribus frequentius incultus, à ſui erectione vſq; ad annum Domini 1586. Prouinciæ Turoniæ patribus ſubiacuit. Sed cùm excellentiſſ. ac de Chriſtiana religione optimè meritus, heros Ludouicus Gonzaga Niuernenſium Dux, qui plurimum ſanguinis cum Hugnoſticis, Caluiniſtiſq; hæreticis pro catholicæ fidei defenſione manus non ſemel, neq; ſecundò, ſed ſæpius conſerens fudit, in Prouinciæ Franciæ Pariſienſis patres voluntatis inclinatione propenderet, cuperetq; cum illis ſubactum, vt tandem illi ex voto ſuccederet, à ſanctiſſ. D. Sixto V. Pont. max. apoſtolici cuiuſdam breuis, dati Romæ apud S. Marcum 25. Octobris, anno Do-
E mini 1586. anno ſui Pontificatus ij. atq; ad reuerendiſſimum Niuernenſium Epiſcopum directi medio impetrauit. Tranſlatus igitur fuit prefatus hic conuentus à Prouincia Turoniæ ad hanc Franciæ Pariſienſis Prouinciam, anno ſuperius nominato 1586. Cuius tranſlationis apoſtolicam breue in eius archiuis accuratiſſimè aſſeruatur.

De monaſterio SS. Ferrucij atq; Ferreoli Mettis. Mon. I.

CVM ſacrę aliquot virgines, de prima beatę virginis Clarę Regula, ex Brabantia, annuente tamen Sixto IIII. Pont. max. Mettas, quæ ſuperioris Germaniæ ciuitas eſt, appuliſſent, præparatumq; ſibi à perdeuoto Ioanne de Gournai Metenſi ciue, qui & Minorita effectus eſt, monaſterium, per 67. annos, ab anno videlicet Domini 1481. vſq; ad

vſq; ad annum 1558. religioſiſſimè habitaſſent, inde poſtquam huiuſmodi ciuitas in Gallorum poteſtatem venit, ſumpta occaſione, quòd earum monaſterium ciuitatis fortitudinem eneruaret, deturbatæ, ac per incertas ſedes diuagari coactæ ſunt: Nam in ſanctiſſimæ Trinitatis eccleſia exceptæ, inde ad parochialem SS. Ferrucij atq; Ferreoli eccleſiam tranſire compelluntur: vbi tum propter loci anguſtias, tum quoq; propter alia quamplurima incommoda, miſerrimam vitam per plurimos annos duxêre. Fuit nihilominus huiuſmodi eccleſia illis à canonicis S. Theobaldi, Frãciſco Gallorum Rege id expetente, liberaliter conceſſa. Ex hoc loco, in quo 25. ſorores inhabitant, prodiêre olim aliquot ſanctiſſimæ moniales, quæ Barenſe, Alanconienſe, atq; Pariſienſe monaſteria ſanctiſſimè fundarunt. Earũ eccleſia, cùm parochialis fuerit, conſecrata habetur. A

De monaſterio S. Claræ aliàs Auemariano Pariſiis. *Mon. II.* B

EREXERAT deuotiſſimus ſimul atq; ſanctiſſ. Ludouicus Francorum Rex honeſtis quibuſdam fœminis (quas vulgò Bighinas vocant) in S. Pauli parœcia, Pariſienſis ciuitatis, ſatis capax monaſterium, vt felicius ibidem Deo famularentur. Quibus tamen ad Ludouici XI. Gallorum Regis vſq; tempora ibidem perſeuerantibus, atq; ad ternarium tantùm numerum redactis, earum domus, ipſis nihilominus conſentientibus, à pręfato Ludouico XI. Rege ad ſorores de tertio ſeraphici patris Frãciſci Ordine tranſlata, ac huius Prouinciæ prouinciali Vicario ſubiecta extitit. Cumq; præfatæ Tertiariæ ſorores in perfectiorem, atq; ſtrictiorem vitam, nempe in primam beatæ Virginis Claræ Regulam inhiarent, annuente Innocentio ſummo Pont. aliquot eiuſdem Inſtituti ſanctimoniales ex Mettẽſi conuentu, anno à Chriſto nato 1484. menſis verò Ianuarij tertio idus, eductæ, ad hunc præſentem tranſlatæ ſunt, vt eius habitatrices, cæteraſq; aduentantes virgines, Clariſſis ritibus atq; cœremonijs imbuerent. Quibus sereniſſima Caroleta Francorum Regina, atq; præmemorati Ludouici XI. legitima vxor, nec non & Caroli VIII. ſtrenui Gallorum Regis mater, monaſterium proprijs ſumptibus ampliandum, neceſſarijſq; officinis colluſtrandum curauit. Cui quoq; prædictus Carolus VIII. Minoriticum conuentum coædificauit, volens vt 12. fratres ſacerdotes, treſq; laici, atq; aliquot famuli ſæculares, (hos familiares vocant) quorum alter Confeſſarij officio apud moniales, & ſuperioris munere apud fratres fungeretur, reliqui verò decantandis in eccleſia, vtriſq; communi, Miſſis, ac conquirendis pro vtraq; familia eeleemoſynis vacarent, ibidem commorarentur. Prouidæ huius Regis ſanctioni ſubſcripſit Henricus II. Galliarum Rex. Huius monaſterij eccleſiam, in qua os quoddam S. Lucæ Euangeliſtæ, pars menti diuæ Ceciliæ virg. & mart. caput diui Adriani vterini fratris S. Anaſtaſiæ, tibia S. Candidæ, alter ex digitis S. Ioannis Chryſoſtomi, brachium S. Chriſtinæ virg. atq; mart. pes alterius ex SS. Innocentibus, tria capita ſanctarum virg. atq; mart. Margaretæ, Odillæ, & Pacificæ de 11. millium virginum cœtu, & aliæ quamplurimæ ſanctorũ reliquiæ debita cum reuerentia aſſeruantur, R. Dionyſius Pariſienſis Epiſcopus, atq; Antiochenus Patriarcha, anno Dominicæ incarnationis 1481. menſis verò Martij die 18. in beatiſſimæ virginis Mariæ honorem conſecrauit, ſibiq; 80. dies indulgentiarum pro eam in propriæ dedicationis feſto accedentibus liberaliter conceſſit. Hic deniq; locus, qui & religioſiſſimus eſt, optimeq; apud Pariſienſes audit, à 55. Clariſſis ſororibus inhabitatur, quarum miniſterio 15. fratres (vt præfati ſumus) in proximo conuentu, religioſiſſimam vitam ducentes, intendunt. C D

De monaſterio S. Michaelis Archangeli Bariducis. *Mon. III.* E

PROPRIÆ ſaluti conſultura perdeuota Maria Traual, aliâs du Luc, vidua ex Martini Traual morte relicta, ex proprijs facultatibus, quę largiores erant, ſacrum monaſterium, ſub prima beatæ virgines Claræ Regula, Bariducis, annuentibus tamen Innocentio VIII. ſummo Pont. atq; ſereniſſ. Renato Siciliæ Rege, anno à Chriſto Seruatore nato 1583. à fundamentis extruendum, atq; infra triennij ſpatium abſoluendum omnino curauit. Quod tamen cum alijs ſanctiſſ. ſororibus aliundè euocatis, atq; alijs virginibus de nouo accedentibus ingreſſa, ibidem per 24. continuos annos religioſiſſimè atq; ſanctiſſimè conuixit. Huic monaſterio, cuius eccleſiam R. quidam Tullenſis Epi-

A ſis Epiſcopus, ſub inuocatione S. Michaëlis Archangeli, anno reſtitutæ ſalutis 1487. conſecrauit, atq; caput S. Amoris martyris, vnius ex 11. millibus virginum, & coſtę pars S. Margaretæ, de earumdem virginum ſocietate, commedatiſſimam reddunt. Leo X. Pont. max. aliquot gratias conceſſit, quas tamen, quòd nihil aut certè parum ad rem pertineant, data opera in mediũ adferre nolui. Obſequũtur Deo opt. max. hoc in eodẽ loco 22. ſorores Clariſſæ de prima (vt præfati ſumus) beatæ virginis Claræ Regula.

De monaſterio Mauritaniæ apud Vnellos. Mon IIII.

CVPIENTIBVS quibuſdam Tertiarijs, ſeu Franciſcanis ſororibus in arctiorem atq; perfectiorem vitam tranſire, adfuit illicò, atq; pro votis, illuſtriſſ. pariter ac pientiſſ. Princeps Margareta à Lotharingia, illuſtriſſ. Caroli Alenconienſium Ducis, atq; Vnellorum Comitis mater, quæ emptum Mauritaniæ, quæ Vnellorum oppidum eſt, capaciſſ. fundum, ſtrenuo heroi Ioanni à Monte Boſſerio cum pinguiſſima B eleemoſyna, anno Dominicæ natiuitatis 1502. contulit, vt ibidem, neceſſarijs ſuperadditis, conueniens monaſterium ædificandum curaret. Quo deniq;, poſt elapſum ſeptennium, nempe anno Domini 1509. abſoluto, præfatæ ſorores Tertiariæ ad ipſum, de ſummi Pont. Leonis X. facultate ſe transferentes, in primam beatæ virginis Claræ Regulam verba fecerunt, ſeſeq; curæ huius Prouinciæ Miniſtri commiſêre: in quo & ſanctiſſimè vſq; in præſens perſeuerarunt. Earum eccleſiam, in cuius ſacrario pars ligni Dominicæ crucis, atq; os quoddam S. Stephani prothomartyris religioſè aſſeruantur, R. Iacobus de Silli Sagienſis Epiſcopus, de religioſo more, conſecrauit. Cùm Hugnoſtici hæretici omnia penes ſacra loca horrendis cædibus fœdarent, atq; Mauritaniam, C Duce Gaſpare Coligneo Franciæ Ammirante, infeſtiſſimis ſignis ingreſſi fuiſſent, ſoror Margareta parua, ex Rothomago oriunda, in ſanguinarias illorum manus incidit: cumq; eorum libidini, atq; procacitati aſſentire nollet, ab ijſdem, feris in hoc immanioribus, diro mucrone confoſſa eſt, ſicq; palmam glorioſi martyrij eſt aſſecuta.

De monaſterio Annunciationis B. virginis Argentonij. Mon. V.

HVIC ſæculo nequam vale dictura illuſtriſſima Princeps Margareta à Lotharingia, Alenconienſium Duciſſa, atq; illuſtriſſ. nec non & religioſiſſimi Renati Alenconienſium quoq; Ducis legitima quondam vxor, poſtquam Mauritanicum, (de quo paulò ſupra) Alenconienſe, Caſtri Villanij, atq; Caſtri Gunterij monaſteria Clariſſis ſororibus ædificaſſet, hoc quoq; quintum, Annunciationi virginis Marię ſacrum, D Argentonij, quæ Normanniæ oppidum eſt, circa annum Dominicæ natiuitatis 1517. ex proprijs quoq; facultatibus, Leone X. Pont. max. atq; Carolo à Lotharingia Alenconienſium Duce proprio filio ſibi annuentibus, conſtruendum, atq; ad ipſum Franciſcanas quaſdam Tertiarias ſorores Argentonij, quodã in xenodochio degẽtes, tranſferendas curauit. Quibus tamen perfectiorem viuendi modum anhelantes, præfatus Leo X. ſummus Pontif. expedita plumbea bulla, ſub datum Romę anno Domini 1524. menſis verò Octobris iiij. idus, quæ & adhuc in huius loci archiuis perſeuerat, conceſſit, vt in beatæ virginis Claræ Regulam, ab Vrbano ſummo Pont. modificatam, vnde & Vrbaniſtæ dictæ veniunt, tranſirent: prout & fecerunt. Huius monaſterij eccleſia, in cuius maioris ſacello, iuxta locum pronunciandæ Epiſtolæ deputatum, illuſtriſſ. præfatæ Margaretę à Lotharingia corpus honorificè quieſcit, à R. Iacobo de Silli Sagienſi Epi-E po (de quo ſupra) in honorem Annunciationis Deiparæ Virginis (vt præfati ſumus) conſecrata extitit: in qua & caput vnius ex 11. millibus virginum religioſè cuſtoditur. Commorantur tandem hoc in monaſterio 35. religioſiſſimę virgines Clariſſæ.

De monaſterio S. Claræ Alenconij. Mon. VI.

SANE, ſi debita antiquitatis ſeries à nobis ſeruanda veniret, Alenconienſis hic monialium conuentus pręcedenti pręponendus fuiſſet: cùm ille (vt pręfati ſumus) ab illuſtriſſ. Principe Margareta à Lotharingia, Alenconienſium Duciſſa, anno Virginei partus 1517. iſte verò per 19. annos antea, nempe anno Domini 1498. Alenconij, quæ Normãnię ciuitas eſt, ſub titulo S. virginis Clarę, ab eadem pientiſſima fundatrice, Alexandro

xandro VI. ſummo Pont. ſedente, imò & annuente ædificatus fuerit. Sed cùm præfata antiquitatis ſeries nobis, qui vel vrbium dignitatem, vel locum à prouincialibus Capitulis cuiq; præfixum, potius attendimus, à propoſito non ſit, nihil aut certè parum refert, quòd illum iſti, aut iſtum illi præferamus. Huius ſacri conuentus, quem & 40. ſorores Clariſſę ſub reformatione beatæ Coletæ frequentius inhabitant, eccleſia à R. Iacobo de Silli Sagienſi Epiſcopo, anno Domini 1499. menſis verò Auguſti die 11. conſecrata extitit: quam & duę Dominicę crucis particulę, atq; caput S. Sapientię virg. & mart. quæ illuſtre cum cæteris virginibus martyrium apud Coloniam Agrippinam ſubijt, inſigniorem reddunt. Plures profectò ſorores vita illuſtres, moribus inſignes, atq; ſanctitate conſpicuæ in hoc ſacro monaſterio, in quo monaſtica diſciplina, atq; Regulæ candor mordicus ſeruantur, diem non abſq; ſanctitatis nota clausêre extremum. Ex harum numero fuêre ſoror Agnes Viotte tertium Seraphici patris Franciſci Ordinem primitus, ſed poſtmodum primam beatæ virginis Claræ Regulam profeſſa: quæ plurimas, easq; glorioſas, de Sathana victorias retulit. Cuius deniq; corpus, licèt humidiſſimo loco tumulatum, poſt 12. annos integrum omnino, incorruptum, atq; ſuauiſſima fragrantia reſperſum, fuit inuentum. Idipſum quoq; contigit pijſſimarum ſororum Gabrielæ à Nozai, atq; Mariæ Clementij corporibus: cùm poſterius poſt ſeptendecim annos ab eius funere, prius verò poſt vigeſimum ab eodem euentu, omnino redolentia, atq; integra, & vlla abſq; corruptionis læſione apparuerint. His monialibus fideliter inſeruiunt 10. huius Prouinciæ patres ac fratres, quorum alter iſtis præeſt, atq; monialibus à ſacrisconfeſſionibus eſt: reliqui verò ſacris tum faciendis, tum quoq; ſolemniter celebrandis, atq; eleemoſynis pro vtraq; familia perquirendis quamdiligentiſſimè intendunt, ſicq; in vinea Domini fideliſſimè laborant.

De monaſterio Clariſſarum Deſiræ. Mon. VII.

VT primùm illuſtriſſimus, ſimulatq; excellentiſſimus heros Ludouicus Gonzaga Niuernenſium Rethellenſiumq; Dux à ſanctiſſimo Domino Sixto V. Pontifice maximo impetrauit, vt Minoriticus Niuernenſis conuentus, Prouinciæ Turonię patribus olim ſubiectus, cæterorum locorum Prouinciæ Franciæ Pariſienſis albo aſcriberetur, eiusq; cura reuerendo patri eiuſdem Prouinciæ Franciæ Pariſienſis Miniſtro committeretur: adiecit, vt ab eodem ſanctiſſimo Domino Sixto Papa V. obtineret, quatenus Clariſſarum monaſterium Deſiræ, quæ Niuernenſis diœceſis oppidum eſt, diſtatq; à Niuernio viginti & vno millibus paſſuum, ab antiquo erectum, & à 25. ſororibus (vt præfati ſumus) Clariſſis frequentius inhabitatum, nec non curæ reuerendi patris Prouinciæ ſancti Bonauenturæ, à ſui erectione ad hæc vſq; noſtra tempora, commiſſum, reliquis ſororum præfatæ Prouinciæ Franciæ Pariſienſis monaſterijs annecteretur. Quod & apoſtolici cuiuſdam breuis, dati Romæ apud ſanctum Marcum 3. menſis Octobris, anno à ſalutifera ſeruatoris Chriſti natiuitate 1586. Pontificatus verò ſanctiſſimi eiuſdem Pontificis maximi Sixti V. 2. virtute pro votis aſſequutus eſt. Qua etiam de cauſa nos præfatum Deſiderenſe Clariſſarum monaſterium, pientiſſimis oppidanorum ſumptibus (vt creditur) ædificatum, tamquam legitimè, atq; conſultiſſimè à Prouincia ſancti Bonauenturæ ad hanc Franciæ Pariſienſis Prouinciam tranſlatum, hîc ſubiectum voluimus. Qui apoſtolicum huiuſcemodi tranſlationis diploma videre deſiderauerit, præſentis monaſterij archiuos, conſulat ſibiq; ſatisfactum experietur.

De Tertiariarum monaſterio Deyzichy. Mon. VIII.

SERENISSIMI Renati Hieroſolymorum, atq; Siciliæ Regis magnificētia, accedente tamen ſummi Pontificis tunc ſedentis aſſenſu, præſens conuentus, quem & decem Sorores de tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine inhabitant, in pago Deijzichio Mettenſis diœceſis, circa annum Dominicæ incarnationis 1413. constructus extitit. Cui, quòd eius incolæ, tum infirmis, tum quoque peſte laborantibus opportunè adſint, Mettenſis Epiſcopus, atq; quod cleri reliquum eſt plura priuilegia contulit.

De mon SS. Marthæ, Eliſabethæq; Caſtri Salinarum. Mon. IX.

PIISSIMI Chriſti fideles Robertus Morcelius, eiusq; legitima vxor Itillona Quacatia, atq; Titianus Boucher, facturi ſibi amicos, qui ſe in ęterna tabernacula reciperent

A ciperent,hoc ſacrum monaſterium, 20.Frãciſcanis ſororibus Tertiarijs continendis accommodum omnino, ex collatis in medium proprijs facultatibus in Caſtro ſalinarum, quod Mettentis diœceſis oppidum eſt,ſubeſtq; sereniſſimis Lotharingiæ Ducibus, circa annum à Chriſto in terris nato 1418. à fundamentis extruendum, ſuiſq; numeris abſoluendum curarũt.Eius eccleſia,ipſo die omnium ſanctorum anni Dominici 1479. à R.Deſiderio Natali Epiſcopo Pamadenſi, atque Mettẽſi Epiſcopo à ſuffragijs,ſanctis Martha virgine,atque Eliſabetha Vngariæ Regis filia eius titularibus, conſecrata extitit:gaudetque, ex Leonis X. Pontifice maximi liberalitate, omnibus priuilegijs, atque fauoribus Tertiariarum ſororũ Ordini à ſuis prędeceſſoribus antea cõceſſis, atq; à ſucceſſoribus in poſterum concedendis; inſuper & eleganti Dominicæ crucis particula religioſiſſimè exornatur, quæ ab omnibus ſanctimonialibus præfatis ſummè veneratur.

B *De monaſterio Tertiariarum Monſterolij. Mon. X.*

CONSVLTVRI deuotiſſimi Ioannes Bourſius in vtroq; Iure licentiatus, atq; itidem Ioannes Hulotus, eiuſq; chariſſima vxor Monſterolij, quod Viromandorum,atq; Ambianenſis diœceſis oppidum eſt,infirmis, quippe qui ex Archita Tarentino non ſibi, ſed charæ potius patriæ natos fuiſſe didicerant, hoc monaſterium, viginti Tertiarijs ſororibus Franciſcanis excipiendis idoneum, ſuis ſumptibus, anno Domini 1458. ædificandum curarunt.Cùmq; immatura morte pręuenti, eius eccleſiam, quam & plura ſanctæ Genouefæ virginis oſſa, & aliquot beati patris Franciſci reliquiæ eleganter exornant,abſoluere nequiuiſſent, R. Nicolaus de Pelue, tunc Ambianenſis Epiſcopus,ſufficientem eleemoſynam ad eius conſummationẽ & perfectionẽ, anno Dñicæ incar nationis 1559.poſt profligatũ à Gallorũ,atq; Hiſpanorum Regibus bellum, ſumma liberalitate (eſt enim in pauperes,præcipuè religioſos munificentiſſimus) contulit. C

De monaſterio S. Eliſabethæ Abbatisuillæ. Mon. XI.

CONSTRVXERANT ſibi honeſtæ quædam fœminæ (Biguinæ vulgò nuncupatæ) Abbatisuillæ, quæ Viromandorum ciuitas eſt, ſatis conueniens monaſterium,ibidemq; tum ipſæ, tum quoque aliquæ earum ſequaces, per aliquot annos commoratæ ſunt. Cùmque eis deficientibus, locus habitatore deſtitueretur, prouidi ciues communibus neceſſitatibus conſulturi, ſorores aliquot tertio beatiſſimi patris Franciſci Inſtituto aſtrictæ, eò aliunde, ex eorum quorum intererat facultate, anno Domini 1456.transferendas curarũt. Quæ ob præſtitum fidele obſequium, præfatos ciues adeo in ſui beneuolentiam traxerunt, vt ſibi, licèt ſint quadraginta numero, vllo abſque D grauamine, imò libentiſſimè neceſſaria miniſtrent. Præfatam translationem, vt ex eius diplomate, dato xj. calen. Aprilis, Pontificatus verò ſui anno iiij. liquidò conſtat, ratam habuit confirmauitq; Sixtus IIII. Pont. max. qui & hunc locum huius Prouinciæ Miniſtro ſubeſſe voluit. Huius deniq; monaſterij eccleſia, in cuius ſacrario duo capita ex 10. millibus martyrum,& ſacra ſanctorum Euſtachij,Suſannæ, Iulianæ, atque Margaretæ ex vndecim millium virginum atque martyrum cœtu capita, item duo alia capita ex tredecim millibus martyrum,& cranei pars ſanctę Vrſulę virginis & martyris, & quoddam os S. Adriani, atq; S. Eliadis brachium,inferior S. Adiuti martyris mandicula, atq; de lacte B. virginis Mariæ cum teſtimonialibus, eiſq; authenticis literis, fideliter aſſeruantur, in Dei atq; S. Eliſabethæ honorem conſecrata habetur.
E Sed per quem, vel quo certo tempore id ſibi euenerit, memoria penitus excidit.

De mon.SS. Michaelis,Pauli Apoſt.& Franciſci Olmæ. Mon. XII.

VT primùm Sixtus IIII. Pont. max. anno Dominicę Incarnationis 1472.illuſtri, ac pientiſſimo Gerardo de Huracourt Olmenſis oppidi temporali Domino, atq; Nacianenſi Baliuo, nec non & Lotharingiæ Ducis conſiliario, tria monaſteria Tertiarijs ſororibus Franciſcanis ædificandi per Lotharingiam facultatem feciſſet, atq; pontificiæ huiuſcemodi conceſſioni, tum sereniſſimus Nicolaus Lotharingiæ Dux, tum quoque R. Antonius à Nouo caſtro Tullenſis Epiſcopus ſubſcripſiſſent, hoc monaſterium, ad continendas viginti ſorores aptiſſimum, præfatus Gerardus ex proprijs facultatibus,

tatibus, intra Olmi oppidi mœnia, ſtatim à pontificio indultu ædificari fecit. Cuius ecclesiam quidam R. Tullenſis Epiſcopi, cui Olma in ſpiritualibus ſubeſt, ſuffraganeus, in ſanctorum Michaëlis Archangeli, Pauli Apoſtoli, atque patris Franciſci honorem, de religioſo more, conſecrauit: ac ſacroſanctæ ſequentes reliquiæ, nempe altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, Dominicę itidem crucis particula, & aliquot ſanctorum Hilarij Epiſcopi, atque Stephani prothomartyris oſſa commendatiſſimam reddunt. A

De monaſterio B. Mariæ ac S. Ludouici Regis Bellouaci. *Mon. XIII.*

CONSTRVXERAT ſanctiſſimus Gallorum Rex Ludouicus Bellouaci, quæ Picardiæ ſiue Normandiæ ciuitas eſt, Biguinis (de quibus ſupra) monaſterium. Quod tamen, eis temporis ſucceſſu omnino deficientibus, ad ruinam tendere cœpit. Quamobrem Bellouacenſis ſenatus tum illi, tum quoq; ſibi proſpecturus, à Christianiſſimo Francorum Rege Ludouico XI. ſupplex, anno Domini 1480. petijt, concedere dignaretur, quatenus huiuſmodi monaſterium ſibi ex regia facultate ad Tertiarias ſorores Franciſcanas transferre liceret. Quo deniq; annuente, ac adductis 11. ſororibus ex eiuſdem Ordinis monaſterio, Abbatiſuillæ erecto, hic locus in præfatarum ſororum Tertiariarum ius tranſijt. Quibus quotquot ab eo temporis fuêre Bellouacenſes Epiſcopi, tum propter earum ſanctimoniam, tum quoq; propter diligentem, quam circa infirmos gerunt, curam, benefici extitêre: & Leo X. Pont. max. anno Dñi 1515. conceſſit, quiſquis ſacerdos, ſiue is ſæcularis, ſiue regularis fuerit, ſacras earum confeſſiones exceperit, omnibus priuilegijs, Minoritico Ordini conceſſis, gaudeat. Huius ſacræ domus eccleſiam, quam & purpureæ veſtis Dominicæ pars, & Dominicæ itidem crucis particula, & altera ex coſtis S. Ludouici Francorum Regis, & pars menti S. Eliſabethæ vnius ex 11. millibus virginum, ac 40. Tertiariæ ſorores Franciſcanę, eius accolæ, commendatiſſimam reddunt, reuerendiſſimus Ludouicus de Villers, aliàs Inſulenſis ad Dei honorem, beata interim virgine Maria, atq; S. Ludouico Francorum Rege eius tutelaribus, 7. menſis Auguſti, anno verò Domini 1529. conſecrauit: ac 40. dies eã in feſto propriæ dedicationis viſitãtibus, atq; liberalibus eleemoſynis proſequẽtibus de iniunctis pęnitentijs remiſit. Pręfatas Tertiarias ciues Ieſu Chriſto diligunt in Dño. B C

De monaſterio B. Mariæ, ac S. Eliſabethæ apud S. Quintinũ. *Mon. XIIII.*

QVONIAM, debellata per Philippum huius nominis ſecundum atq; Hiſpaniarum Regem, & exercitum eius, Emanuele Philiberto Allobrogum Duce, pręfati exercitus Principe atque Præfecto, ſancti Quintini ciuitate, quæ totius Viromandię metropolis eſt, quicquid ſcripturarum; aut monumẽtorum in archiuis continebatur, militari ſæuitia atque impietate deperijt, quo certo tempore hoc ſacrum monaſterium, 30. Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis excipiendis omnino idoneum, atq; à pręfatis inciuibus, præſertim verò à nobilibus familijs de Mouy, atq; de Sciſchay ædificatum intra præfatæ vrbis mœnia, fuerit conſtructum minimè inueſtigare potuimus. Hoc nihilominus certiſſimum eſt, hunc ſcilicet locum à præfatis militibus maiori ex parte dirutum, ab ijſdem ciuibus, diligenti tamen ſororum opera, reſarcitum, ac penè reædificatum fuiſſe: nec non & eius eccleſiam à reuerendiſſimo Ioanne Montracs Ruſſionenſi Epiſcopo, ac R. Nouiomenſis Præſulis ſuffraganeo conſecratam extitiſſe. D

De monaſterio S. Nicolai Ambiani. *Mon. XV.* E

CVM pijſſimus Aegidius Rauinius, atq; eius legitima vxor Nicolaa Ambianenſes ciues xenodochium ad pauperes tum excipiendos, tum quoque curandos, ſibiq; eccleſiam, atq; monaſterium omnino contigua Ambiani, quæ Picardiæ vrbs eſt, anno reſtitutæ ſalutis 1481. ex communibus facultatibus erigendum, atq; Tertiarias aliquot ſorores Franciſcanas ad ipſum transferendas curaſſent, eę, quę numero ſunt 30. eoq; amplius, illud ſumma cura, ſummaq; diligentia, & ampliarunt, & in meliorem formam redegerunt. Quibus Sixtus IIII. Pont. max. expedita bulla ſub datum Romę nonis Septẽbris, anno verò Domini 1483. omnia priuilegia, omneſq; fauores, Minoritico Ordini cõceſſa, liberaliſſimè impertitus eſt. Cui & Leo ſummus Pont. ſubſcripſit.

A pſit. Huius loci Eccleſia conſecrata habetur miniſterio R. Nicolai Lagrencij Hebronenſis Epiſcopi, atq; reuerendiſſimo Ambianenſi Pręſuli à ſuffragijs, in honorem ſancti Nicolai Epiſcopi & confeſſoris: in cuius ſacrario ſancti Romani Rothomagenſis Archiepiſcopi vertex, & pars cranii S. Stephani prothomartyris, nec non & brachium ſanctæ Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ religioſiſſimè ac fideliſſimè aſſeruantur.

De monaſterio S. Catharinæ Boloniæ. Mon. XVI.

EXVSTIS ab Angelo milite omnibus literis atq; ſcripturis, quę in vrbis Boloniæ tabellarijs continebantur, nihil penitus de prima pręſentis conuentus erectione, ſcilicet à quo, vel quando extructus fuerit, haberi potuit. Conſtat tamē ipſum ante centum quadraginta annos initium habuiſſe, ibidemq; per multum temporis ſpacium aliquot
B Tertiarias ſorores Franciſcanas inhabitaſſe. Quę tamen à præfato milite Angelo loco deturbatę, atq; eiectæ, poſtquam per aliquot annos per incertas ſedes diuagatę fuiſſent, præfata ciuitate Bolonia, quæ Oceano mari alluitur, atq; ad Normannos ſpectat, in Henrici II. Gallorum Regis poteſtatem proſpero Marte redacta, Anglis interim inde pulſis, tum præfati Hērici Regis liberalitate atq; fauore, tum quoq; Bolonienſium beneficio, & propriū hoc monaſterium, diuę Catharinæ virg. & mart. ſacrū, repetiēre, & ipſum fermè euerſum reędificarunt. Sūt autē pręfatę moniales numero viginti.

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ Dulendij. Mon. XVII.

QVOD Dulendiana communitas Biguinis (de quibus ſupra ſemel atq; iterum) ab aliquibus annis, Dulendii, quod Viromandię oppidum eſt, ſacrum monaſte-
C rium erexerat, id in multò elegantiorem formam prius redactum, illis maximè deficientibus, ex ſummi Pontificis Innocentii VIII. facultate, ad Tertiarias ſorores Franciſcanas, anno Dominicæ incarnationis 1488. transferendum curauit. A quo quidem tempore 25. eiuſdem Inſtituti ſorores, maxima cum laude, ac infirmorum vtilitate, quibus curandis pręcipuè inuigilant, vt plurimùm ibidem commorantur. Quarum denique eccleſia capite S. Fabianæ, quæ vna fuit ex vndecim millium virginum cœtu, inſignis, à R. quodam Hebronenſi Epiſcopo, anno virginei partus 1550. conſecrata extitit.

De monaſterio S. Ludouici Epiſcopi Montis deſiderij. Mon. XVIII.

ILLVSTRIS, pijſſimaq; Iacoba de Launoy oppidorū Ploiron & Rembeſcourt (Gallicè nuncupatorum) temporalis Domina, vt primùm ex morte illuſtris Herois,
D ac chariſſimi viri Ludouici Dailli vidua relicta eſſet, eam dotem, quam à parentibus pro contrahendo matrimonio acceperat, conſtructioni vnius ſororum monaſterij, nihil interim gratiarum actionis, aut auræ popularis ab hoc ſæculo nequam deſiderans, adiudicauit. Obtenta itaq; anno humanæ ſalutis 1485. tum à R. Ambianenſium Epiſcopo, cuius eæ partes erant, tum à Gallorum Rege eo temporis regnante, tum quoq; à Pariſienſi ſenatu pro votis facultate, hoc monaſterium diuo Ludouico Tholoſatum Epiſcopo ſacrum, Montisdeſiderij, quod Viromandorum oppidum eſt, atq; Ambianēſi Epiſcopo in ſpiritualibus paret, à fundamentis ad apicem vſq; extrui, atque à Tertiarijs ſororibus Franciſcanis inhabitari curauit. Quarum 25. curandis infirmis potiſſimum intentæ, qua etiam de cauſa oppidanis gratiſſimæ ſunt, ibidem commodiſſimè conuiuunt. In huius loci ſacrario, cuius eccleſiam Ambianenſium Epiſcopus Franciſcus Hal
E uinius, anno Domini 1509. cōſecrauit, alter ex digitis S. Huberti, immo & aliquot eiuſdem ſancti, ac diui Blaſij Epiſcopi & martyris oſſa religioſè aſſeruātur, cuſtodiunturq;.

De monaſterio S. Eliſabethæ Roiæ. Mon. XVIIII.

HOC tantùm de præſentis Monaſterij Roiæ, quod Viromandorum oppidum eſt, erecti prærogatiuis dicere poſſumus, quòd videlicet anno Dominicæ incarnationis 1480. de Caroli VIII. Francorū Regis conſenſu, deq; diœceſani Epiſcopi facultate ædificatum: quòdq; à reuerendiſſimo quodam Hebronenſi Epiſcopo eius eccleſia, nō ita poſt multum temporis, ad Dei omnipotentis gloriam & laudē, interim Eliſabetha ſereniſſimi atq; etiam Chriſtianiſſimi Andreę Vngarorum quondam Regis ſanctiſſi-

ma filia eius patrona, conſecrata fuerit: quòdq; tandem ab vndecim ſanctimonialibus A
de tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine inhabitetur. Sed peculiari cuius opera, aut ſumptibus id ſibi contigerit, penitus ignoratur. Si tamen Roienſium beneuolentiam atque affectum largasq; eleemoſynas, quas eis munificentiſſimè tribuunt, liberaliſſimeq; elargiuntur, erga præfatas ſorores ſpectare velimus, eos huiuſcemodi loci fundatores, authores, atq; etiam conſeruatores facilè coniectabimus, depræhendemusq́;.

De monaſterio B. virginis, atq; S. Annæ eius matris Ruæ. Mon. XX.

RVA (Gallicè verò Rue) Normandorum, atq; Ambianenſis diœceſis oppidum Oceano imminet mari. Cuius communitas conterraneis infirmis conſultura, hoc ſacrum monaſterium, glorioſiſſimæ virgini Mariæ, atq; eius genitrici diuæ Annæ dicatum, de reuerendiſſimi Ambianenſis Epiſcopi, atq; de propriæ matricis eccleſiæ Recto- B
ris aſſenſu, & auctoritate, anno à partu Virgineo 1489. ex communi ærario, intra communes quoque muros, à fundamentis extruendum, omnibus ſuis numeris abſoluendum, atq; duodecim Tertiarijs ſororibus Franciſcanis tradendum curauit. Qui quidem numerus vſque impræſentiarum perſeuerat. Huius loci eccleſia à reuerendiſſimo quodam Ambianenſium Epiſcopo conſecrata habetur: inſuper & ſacroſanctis ſequentibus reliquijs, in eius ſacrario aſſeruatis, capite videlicet ſanctæ Chriſtianę virginis atque martyris, quæ ſancti Clodouęi Regis, ac ſanctiſſimæ eius vxoris Blandinæ filia creditur, ſimulq; cum beata Vrſula ac alijs virginibus illuſtri martyrio coronata extitit, atque cranij parte S. Appolloniæ virginis & martyris religioſiſſimè honeſtatur.

De monaſterio S. Antonij de Padua Luneuillæ. Mon. XXI. C

INTER cætera quæ ſereniſſimus Siciliæ Rex, ac Lotharingiæ Dux Renatus Franciſcano Ordini contulit beneficia, id quod Tertiarijs ſororibus Frāciſcanis Luneuillæ, quod Lotharingiæ oppidum eſt, non minus liberaliter, quàm piè contulit, ſanè non in fimum obtinet locum. Extruxit ſiquidem illis, annuente tamen Sixto IIII. Pont. max. anno à Chriſto ſeruatore in terris nato 1481. intra præfati oppidi mœnia optimum ex proprijs facultatibus monaſterium, atque 25. continendis monialibus omnino idoneum. Cuius deniq; eccleſiam reuerendiſſimus Ioannes à Sorzeio Chriſtopolitanus Epiſcopus, anno Domini 1494. menſis verò Maij 20. in ſancti Antonij Paduani honorem conſecrauit, benedixitq́;: & pars ligni ſanctiſſimæ crucis Chriſti, vniusq; ex vndecim millium virginum caput, & pars menti ſanctæ Catharinæ de Senis, atq; quoddam os S. Chriſtophori martyris Chriſti fidelibus commendatiſſimam reddunt. D

De monaſterio B. Mariæ virginis Nanceij. Mon. XXII.

CONSTRVXERAT, pro ſua in Deum pietate, atq; in pauperes, infirmosq́; miſericordia ſereniſſimus Carolus Lotharingiæ Dux Nanceij, quæ Lotharingiæ ciuitas eſt, pulchrum ſatis xenodochium, atq; huiuſcemodi hominibus excipiendis curandisq; accommodum, ſub B. Marię virginis inuocatione. Quod tamen, ex adminiſtratorum incuria, atq; vituperabili negligētia, maiori ex parte collapſum, ſereniſſimus Renatus Siciliæ Rex (de quo paulò ſuperius) liberalibus ſuis ſumptibus perficiendum, ac omnino reparandum, imò & in monaſterij formam redigendum, inſuper & Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, quarum quindecim ibidem vſq; impræſentiarum perſeuerant, anno Dominicæ Incarnationis 1495. conferendum curauit. Huius deniq; mo- E
naſterij eccleſiam plurimis priuilegijs ab aliquibus ſummis Pontificibus, dum adhuc intra hoſpitalis limites teneretur, honeſtatam reuerendiſſimus quidam Tullēſis Epiſcopus conſecrauit: quam & duo ex 11. millibus virginum capita ſummopere exornant.

De monaſterio S. Nicolai Meluduni. Mon. XXIII.

EANDEM quoq; conditionem ſubijt hoc ſacrum monaſterium, diuo Nicolao dicatum, atq; intra muros antiquiſſimę ciuitatis Meludunenſis à S. Ludouico Francorum Rege olim ædificatum. Cùm enim ibidem hoſpitale ad curandos infirmos ſanctiſſimus is Rex conſtruxiſſet, illudq; ex eorum, quorum intererat, ſupina negligentia ad

A tia ad terram vergeret, Chriſtianiſſimus Francorũ Rex Ludouicus huius nominis XI. illud, anno Dominicæ Incarnationis 1494. reparandum, atq; à ruinis vindicandum, inſuper & adiũcto ſibi honeſto monaſterio ſanctimonialibus de tertio ſeraphici ac beatiſſimi patris noſtri Franciſci Ordine, quę aduentantium infirmorum ſolicitam curam gererent, eosq; charitatis ac miſericordiæ officijs diligenter proſequerentur, reuerendiſſimo interim Triſtanno à Salazar Senonenſi Archiepiſcopo, atq; Germaniæ, Galliarumq; Primate, pro votis annuente, tradendum curauit. Cuius eccleſiam fortuitò pollutam reuerẽdiſſimus pater frater Chriſtophorus à Capitefontium, prędeceſſor noſter, Cæſarienſiſq; Archiepiſcopus, atq; Senonenſis ſuffraganeus, anno Dñi 1580. expiauit, ac in honorem beati Nicolai Myrenſis Archiepiſcopi ſacrauit: inſuper & 40. dies de iniunctis pœnitentijs omnibus eam in die propriæ dedicationis viſitantibus, adiutriceſq; manus pro eius reparatione porrigentibus, liberaliter remiſit. Incolitur ſacer hic
B locus ab octo tantùm monialibus, quæ partem menti ſancti Antonij Abbatis, per quam Deus ter optimus maximus Meludunenſibus plura beneficia conferre dignatus eſt, & quotidie liberaliſſimè impertitur, & quoddam os ſancti Blaſij Epiſcopi & martyris quamdiligentiſſimè, ac debita cum reuerentia cuſtodiunt, religioſeq; venerantur.

De Tertiariarum monaſterio Berneij. Mon. XXIIII.

AEDIFICARAT quoq; ſanctus Ludouicus Francorũ Rex, pro ſua in Deum pietate, ac in infirmos animi propenſione, quoddam iſtis excipiendis hoſpitale in oppido Berneio. Cumq; id, ſuperintendentium incuria, omnimodam minaretur ruinam, à Chriſtianiſſimo Francorum Rege Ludouico XI. fermè reædificatum, atq; Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, in perpetuum vſum & habitationem, collatum extitit.
C Quarum quidem ſororum numerus, licèt ſeptenarius tantummodo ſit, deuotio tamen tanta eſt, vt etiam, cum maximo proprię vitę diſcrimine, peſte ſublatos contrectare atq; ſepelire non reformident. Vnde & colligi facilè poteſt, quo pacto circa eoſdem, vita adhuc comite, pręfato morbo laborantes, ſe habeant, quauè animi teneritudine omnia neceſſaria eis ſubminiſtrent. An earum eccleſia ſit conſecrata penitus ignoratur.

De monaſterio S. Gabrielis Archangeli Nouicaſtri. Mon. XXV.

CVM huiuſmodi Tertiariæ ſorores animi erga ſe propenſionem, atq; beneuolentiam præmemorati ſereniſſimi ac Chriſtianiſſimi Ludouici XI. Francorum Regis ſemel atq; iterum expertæ fuiſſent, adiecère, vt & hoc ſacrum monaſterium, ſancto Archangelo Michaëli dicatum, de eius regia liberalitate ac munificentia plurimùm ſibi
D pollicentes, Nouicaſtri, quod Normanniæ oppidum eſt, ac reuerendiſſimo Rothomagenſi Archiepiſcopo in ſpiritualibus audit, erigerent, ædificarentq;. Quas deniq; ſpes de tanto ac tam pientiſſimo Rege concepta minimè fefellit: Nam eius auſpicijs quod prudenter propoſuerant, prudentius exequutæ ſunt. Huius loci eccleſia conſecrata habetur, ſed quis eius conſecrationis author fuerit penitus ignoratur. Deſeruiunt præfatæ ſorores de tertio Seraphici patris noſtri Franciſci Ordine, quæ numero ſunt 12. ex regio mandato leproſis, cui proculdubio iniuncto muneri pro votis ſatisfaciunt: nam illis pluſquam materno affectu obſequuntur, illiſq; omnia neceſſaria liberaliſſimè ſubminiſtrant: qua propter oppidani eas maximè venerantur, amoreq; proſequuntur.

De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Braij. Mon. XXVI.

E
CVM deuotiſſima ſimul atq; nobiliſſima matrona Dauſſemont ad maturiorem ætatem tenderet, aliquod Deo opt. max. ac beatiſſimo patri Franciſco obſequium præſtitura, hoc monaſterium diuo Ioanni Baptiſtæ Dominico præcurſori ſacrum, atq; decem monialibus continendis idoneum, Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, ex proprijs ab antiquo facultatibus Braij, quod nobile eſt oppidum, Summaq; fluuio alluitur, conſtrui fecit. Quia verò hic locus ex quodam infortunio conflagrauit, & quicquid in eius archiuis literarum continebatur, flammis abſumptum eſt, nihil certi de huiuſcemodi conſtructionis tempore tradere poſſumus. Conſtant nihilominus eum eſſe, & Ambia-

nenſi, & Roienſi monaſterijs antiquiorem, cùm illorum fundatrices hinc aſſumptæ ſint. Eius eccleſia conſecrata habetur, in cuius ſacrario aliquot oſſa ſancti Iuliani Cenomanenſium Epiſcopi, quæ incendium euaſerunt, fideliter cuſtodiuntur. A

De monaſterio S. Saluatoris Gorneij. Mon. XXVII.

AEDIFICARANT illuſtriſſimi pariter ac pientiſſimi quidam Normanniæ Duces Gorneij, quod Normannorum præſtantiſſimum ac notiſſimum oppidum eſt, Tertiarijs ſororibus Franciſcanis ſacrum hoc monaſterium, illudq; ſibi tradi curarunt. Quo nihilominus cùm ex Caroli VII. Francorum Regis mandato, quibuſdam ex cauſis, eiectæ fuiſſent, eidem, anno Dominicæ Incarnationis 1523. ex eius Regis, qui tunc Gallis ius dicebat, præcepto, reſtitutæ ſunt, ibidemq; vſq; impræſentiarum earum 6. honeſtiſſimè perſeuerant. Quarum eccleſia à reuerendiſſimo quodam Hipponenſi Epiſcopo, ad Domini noſtri Ieſu Chriſti Saluatoris mundi honorem, conſecrata extitit, atq; capite S. Agonidæ virginis & martyris condecoratur. B

De monaſterio B. Mariæ virginis Grandiſuillagij. Mon. XXVIII.

CVM pauperculæ quædam Tertiariæ ſorores, ob continuos militum incurſus, ac bellorum ſæuitiam, ſancti Pauli monaſterium, in Viromandia erectum, deſerere coactæ fuiſſent, ne hinc inde diuagari cogerentur, atq; iniurijs militum expoſitæ periculi tandem aliquid ſubirent, hanc ſacram ædem, Franciſco huius nominis primo, ac Gallorum Rege Chriſtianiſſimo, annuente, imò & ſibi fauente, Grandiſuillagij, quod Viromandię oppidum eſt, ex diuerſis fidelium eleemoſynis, anno humanæ ſalutis 1541. à fundamentis ad apicem vſq; ędificari curarunt. Cuius eccleſiam reuerendiſſimus quidam Hebronenſis Epiſcopus, atq; Ambianenſium Præſulis ſuffraganeus, ſub beatæ ſemperq; virginis Dei genitrici Mariæ patrocinio, conſecrauit ac benedixit: & pars humeri ſancti Lamberti, atque aliquot oſſa ſanctæ Barbaræ virginis & martyris fidelibus commendatiſſimam reddunt. Inhabitatur tandem ſacra hęc ędes à 20. ſororibus de tertio (vt pręfati ſumus) beatiſſimi patris Franciſci Ordine, quæ die noctuq; diuinas laudes altiſſimo ac omnipotenti Deo decantant, eiq; fideliſſimè famulantur. C

De monaſterio S. Margaretæ Trienſi ſiue Trijs. Mon. XXIX.

SVMMA pietate atq; beneuolentia, qua in Tertiarias ſorores Franciſcanas ferebatur illuſtriſſima pariter atq; pientiſſima heroina Iaquelina de Stonteuille impulſa, hoc illis ſacrum monaſterium Trijs, quod Normanniæ oppidum eſt, ſpectatq; ad Rothomagenſem diœceſim, ædificari, atq; illuſtriſſimo, ac reuerendiſſimo Georgio ab Ambaſia S.R.E. Cardinali (de quo ſupra) ſibi annuente, omnes ædiculæ S. Margaretæ, cuius patronatus ius ad ſe ſpectabat, redditus applicari curauit. Quos etiam illuſtriſſima atq; etiam pientiſſima Adriana, Duciſſa de Stonteuille, ac oppidi S. Pauli Comitiſſa, domo atq; prædio ſibi adiunctis, ea lege, anno à lætabunda Chriſti ſeruatoris natiuitate 1551. adauxit, vt pro ſe, eiuſq; chariſſima gnata Maria à Borbonio ad Deum ter opt. max. preces funderent. Huius ſacræ domus eccleſia, cuius duæ tantùm ſanctimoniales impræſentiarum curam gerunt, ad honorem ſanctæ Margaretæ virginis & martyris conſecrata habetur. Quando verò id ſibi acciderit memoria penitus excidit. D

De monaſterio ſanctæ Mariæ virginis, ac ſancti Eutropi prope Cantum lupi. Mon. XXX. E

CVM ſereniſſima pariter ac pientiſſima Ioanna, Franciæ atq; Nauarræ Regina, hoc monaſterium Annunciatarijs ſororibus, prope caſtrum, cui Cantus lupi nomen eſt, conſtruendum curaſſet, idq; bellorum iniuria, atq; militum petulantia dirutum, & à monialibus deſertum, derelictumq; fuiſſet, illuſtris ac pijſſimus Nicolaus à Nouo oppido (Gallicè Neufuillè) torquatus eques, ac Franciſco huius nominis primo Gallorum Regi Chriſtianiſſimo à ſecretis, ne omnino peſſum iret, ſumma pietate atq;

A te atque obſeruantia,qua in ſanctiſſimam Virginem & ſanctum Eutropium ferebatur, illud anno Dominicæ incarnationis 1521. præfato Franciſco Rege, ac illuſtriſſimo & reuerendiſſimo Georgio ab Ambaſia S. R. E. Cardinale, ac Sedis apoſtolicæ in Gallijs Legato,ſibi annuentibus,refici,imò potius reædificari,atq; à præfatis ſororibus Annunciatarijs,quas in Domino Ieſu Chriſto maximè diligebat, inhabitari curauit. Hoc docent literæ in huius loci archiuis aſſeruatæ: quibus & adiuncta ſunt duo pontificia diplomata, aliud Iulij II. aliud verò Leonis X. ſummorum Pontificum,quibus ſororum Annunciationis beatę Marię virginis Ordo confirmatur. Horum poſterius anno Domini 1517. prius verò anno 1506. datum fuit. Huius loci eccleſiam reuerendiſſimus quidam Carolus Epiſcopus Megarenſis, de licentia tamen illuſtriſſimi Pariſienſium Pręſulis, ac ſanctæ Romanæ Eccleſię Cardinalis,Ioannis Bellaij,glorioſiſſima Dei genitrice Maria, ac S. Eutropio eius tutelaribus,anno à Chriſto in terris nato 1544. conſecrauit:
B & Gallorum plures hydropiſi laborantes ſumma cum deuotione frequentant: atq; vigintæ duæ ſorores religioſa ac ſancta ſua conuerſatione commēdatiſſimam reddunt.

De monaſt. Annunciationis B. Mariæ prope Ligneium. Mon. XXXI.

SATISFACTVRVS pijſſimis illuſtriſſimæ heroidis Margaretæ à Sabaudia votis illuſtriſſimus pariter ac pientiſſimus Antonius à Lucemburgo Brianēſium atq; Ligneianorum Comes, hanc ſacram ædem, Annunciationi beatæ virginis Mariæ dicatam, atq; à reuerendiſſimo quodam Clemente Chriſtopolitano Epiſcopo, ac Tullenſium Præſulis ſuffraganeo, anno Dominicæ Incarnationis 1555. menſis verò Septembris 18. conſecratam,ſuis ſumptibus prope Ligneium, Tullenſis diœceſis oppidum,anno Domini 1554. à fundamentis extruendam, omnibusq; numeris abſoluendam cura-
C uit. Quam quidem conſtructionem Pius IIII.& Pius V. ſummi Pont.accepto tulerunt, concedentes,vt huius loci Annunciatariæ ſorores, quæ numero vt plurimum ſunt 15. omnibus gratijs atq; fauoribus,earū Ordini à ſuis prędeceſſoribus conceſſis,frui queāt.

De Clariſſarum monaſterio Giſortij. Mon. XXXII.

NOVISSIMVM huius Prouincię locū optimo iure aſſignauimus huic monaſterio præſenti, quòd primùm anno Dominicæ Incarnationis 1577. exordium ſumpſerit, quodq; à duabus tantùm ſororibus Clariſſis inhabitetur,quodq; tandem ſub artificum manibus conſtitutum,eccleſiam nondum conſecratam habeat. Cuius tamen origo huiuſcemodi eſt. Ædificarat S. Ludouicus Francorum Rex Giſortij, quod Ro-
D thomagenſis Archiepiſcopatus oppidum eſt, xenodochium quoddam pauperibus excipiendis, atq; curandis languentibus deſtinatum: quod tamen cùm ex ſuperintendentum incuria ruinæ approximaret, à Chriſtianiſſimo Francorum Rege Henrico huius nominis III. inſtantibus maximè Giſortianis,præfatis ſororibus collatum extitit: & à reuerendiſſimo patre fratre Chriſtophoro à Capitefontium,totius tunc noſtri Ordinis generali Miniſtro ac prædeceſſore noſtro, nunc autem Cæſarienſi Archiepiſcopo benemerito huic Franciæ Pariſienſis Prouinciæ adiectum ſuperadiunctumq; fuit.

PROVIN-

PROVINCIA CASTELLAE.

A INTER auguſtiores, atq; antiquiores Prouincias extremę totius Heſpe-
riæ Franciſcanas, ea, quæ Caſtellæ titulo inſignitur, locum primum ſem-
per obtinuit: Nam & plures Cuſtodias, quæ omnes in Prouincias temporis
ſucceſſu euaſerunt, ſibi annexas habuit, & ab Aragoniæ, atq; Portugaliæ
Regnis, quod reliquum eſt Hiſpaniæ complexa eſt. Siquidem, ante Fran-
ciſcani Ordinis reformationem, Toletanam, Hiſpalenſem, Murcianam, Segobienſem,
Victorianam, Burgenſem, Numantinam, atq; Palentinam Cuſtodias continuit. Poſt
Concilium verò Conſtantienſe, eo videlicet temporis, quo Franciſcana Regularis Ob-
ſeruantia fuſiùs dilatari cœpit, ex Toletana, Burgenſe, Cantabrica, Santojana, Tribu-
B lenſe (vulgò del Abrojo) Murciana, Bætica ſiue Granatenſe, Canarienſe ſiue Fortuna-
tarum inſularum, atq; Angelorum Cuſtodijs conſtitit: & à Cantabricis ad Gaditanos
vſq; populos in longum protendebatur: in latum verò à Celtiberorum confinibus ad
terminos vſque, qui Luſitaniam ab antiquiori Caſtella diuidunt, procedebat. Sed ſub-
tractis ab ea præfatis Cuſtodijs, atq; in Prouincias euectis, multò ſtrictius modò, ſub no-
biliori Caſtellæ titulo, patet. Nec ideo ab antiquo illo ſplendore vel latum vnguem ex-
cidit: nec tantæ fœcunditatis nomen aut gloriam amiſit: cùm eam omnes vt ſui genitri-
cem, legitimamq; parentem venerentur, & ſuſpiciant. Situm obtinet hæc Caſtellæ Pro-
uincia in Regno Toletano: cuius tanta eſt antiquitas, tātaq; nobilitas, vt nullam aliam
C in tota Hiſpania ſe aut antiquiorem, aut certè nobiliorem agnoſcat. Nam & Madriten-
ſem Minoriticum eius conuentum Seraphicus ipſe pater Franciſcus, anno humanæ ſa-
lutis 1213. dum Hiſpaniam peragraret, fundauit: & V. P. F. Ioannes Parens ab eodem
B. patre, propagandę Religionis gratia, ad Hiſpaniam deſtinatus, ſecundum conuentū
Toleti, apud S. Antonium, iuxta notata ab authore Franciſcanorū Chronicorum p. 2.
lib. 1. c. 21. ædificauit, & Hiſpanica Franciſcani Ordinis reformatio in Toletana Cuſto-
dia, tamquā reliquarū primipila, & anteſignana, anno à Chriſto ſeruatore nato 1366.
initium, B. P. F. Petro Villacretio auctore, qui locum ſanctæ Mariæ de Saliceto præfato
anno 1366. conſtruxit, optimiſq; moribus, atq; ſanctiſſimis Regularis Obſeruātiæ riti-
D bus, in quibus ſub huius Prouinciæ auſpicijs vſq; in præſens perſeuerat, conſtabiliuit; &
ædificatis ſub eadem viuendi norma Aquilariæ, atq; Tribuli cœnobijs, quæ ad Conce-
ptionis Prouinciam ſpectant, in Minoritico conuentu oppidi Peñafiel vulgò dicti,
diem clauſit extremū, feliciſſimè ſumpſit. Cùm autē, anno humanæ Redēptionis 1517.
ſummus Pontifex Leo X. Obſeruantiæ Regularis fautor indefeſſus, eam tot benefi-
cijs, gratijs, atq; fauoribus honeſtaſſet, pręmemoratæ Cuſtodiæ, quæ mirum in mo-
dum monaſterijs abundabant, Toletana dempta, vt tanti Pontificis in Obſeruantiam
Regularem beneuolentiam in ſe quoq; experirentur, ſibi ſupplicarunt, vt ſe Prouincia-
rum titulo inſignire dignaretur. Quod & ſumma liberalitate præſtitit. Cuſtodia verò
E Toletana, quæ ſola omnino remanſerat, cùm ab alijs ſeiungi minimè petijſſet, & anti-
quum Prouinciæ Caſtellæ nomen retinuit: &, iuxta ſtatutorum generalium decretum,
antiquitate, præcedentia, alijſq; fauoribus, & gratijs, antiquitus Prouinciæ Caſtellæ
conceſſis, gaudet. Extēditur itaq; hæc Prouincia in longum ad 60. leucas, ſiue 180. mil-
liaria, ſed in latum multò minus patet: circumſcribiturq; omnino à Regno Toletano,
ſiue noua Caſtella, ſiue (vt & alijs placet) Prouincia Carpentana: & conterminas habet
Conceptionis, Angelorum, Bęticam, Murcianam ſiue Carthaginenſem, Aragonenſem,
& ſancti Gabrielis Prouincias. Eius caput, primaq; domus, licèt origine ſit Madritenſe
(vt præfati ſumus) poſterior, eſt conuentus ſancti Ioannis Regum Toleti à Catholicis,
pientiſſimiſq; Ferdinando & Eliſabetha Hiſpaniæ Regibus auguſtiſſimè, atq; elegan-
tiſſimè

tiſſimè extructus. Nec immeritò ſanè: cùm ciuitas ipſa Toletana antiquiſſima, & ante bis mille annos à Terentio, vel(vt alij volunt) à Tholemone & Bruto, ſtrenuis Ducibus Romanis, à fundamentis erecta, inter cœteras Hiſpaniæ ciuitates nobiliſſima ſit. Fuit præterea olim Gothorum Regum ſedes: qui ne dum Hiſpaniæ, ſed etiam Galliæ Gothicæ principabantur: ideoq; iure optimo non tantum Caſtellæ nouę, ſiue Toletani Regni primatum, ſed & totius Hiſpaniæ, atq; etiam Galliæ Gothicæ principatum aliquando obtinuit. Quamobrem R. Rodericus, Toletanus Archiepiſcopus, in Concilio generali Lateranenſi, poſt acutam atq; prolixam diſputationem, ab eius Præſide Innocentio III. Pont. max. omnium Hiſpaniæ Epiſcoporum, atq; Archiepiſcoporum Primas declaratus eſt: quo etiam titulo eius ſucceſſores potiti ſunt, & vſq; in præſens, vlla abſq; contradictione, gaudent. Quid verò prohibuiſſet, quominus id aſſequeretur, cùm, præter præfatam antiquitatem, & loci dignitatem, Archiepiſcopus Toletanus vltra 200. coronatorum millia, ſingulis annis, redditũ iure recipiat? Eſt etiam præfata Toletana ciuitas illuſtris Conciliorum nationalium celebratione, quibus vniuerſi Hiſpaniæ, atq; Galliæ Gothicę Epiſcopi, & Archiepiſcopi interfuêre: quæ omnia à Sede apoſtolica approbationem, atq; confirmationem receperunt. Eſt eius deniq; tanta æſtimatio, vt non ſolum à Chriſtianis Hiſpaniæ Regibus, ſed etiam à Mauris, eo videlicet temporis, quo pulſis Chriſti fidelibus, ea patria potiti fuêre, maximo in pretio, eiuſq; regionis caput, caſtrum, atq; princeps habita ſit: adeò vt, qui eã occuparet, totius Hiſpaniæ Dominium facillimè ſibi polliceretur. Quo etiam factum eſt, vt eius arma Imperatorem, mundum altera manu tenentem, contineãt: Cuius quidem ſitus vniuerſæ Hiſpaniæ medium obtinet: & ſicut Hieroſolymitana ciuitas terræ vmbilicus appellata aliquando extitit, ita quoq; & Toletana vrbs Hiſpaniæ vmbilicus nuncupari poteſt. Quæ, iuxta Ptholomæi ſententiam, Virginis ſigno, quod Zodiaci circuli ſextã occupat manſionem, ſubiacet, & Arcticum polum ad 40. duos gradus ſupra ſe eleuatum habet, alluiturq; aurifero fluuio Tago, qui eam amœniorem, atq; fœcundiorem reddit. Continet deniq; hæc noſtra Caſtellę Prouincia 28. fratrum conuentus, quorum alter collegij fungitur officio: & 38. diuerſi generis ſanctimonialium monaſteria, de quibus ſuo loco agemus. Huius maius ſigillum ipſiſſima Regni Caſtellæ arma, nempe leonem & caſtrum, ſcuto inferiore parte diuiſo incluſa, imprimit: ſed leo eius leuam, caſtrum verò dexteram tenet. Superiorem autem partem B.P. Franciſcus genuflexus, atq; à Seraph ſacra ſtigmata in Aluernæ monte recipiens, cui ſocius ſopore oppreſſus aſtat, omnino occupat. Sigilli verò inſcriptio orbicularis hęc eſt. SIGILLVM MINISTRI PROVIN. FRATRVM MINORVM OBSER. PROV. CAST. Primus omniũ, qui Obſeruantibus Franciſcanis ex prouincialis Miniſteriatus munere in Prouincia Caſtellæ ius dixit, fuit V.P.F. Alphonſus Boroxius, vir vtiq; religioſiſſimus, ac maturo præditus conſilio, qui à patribus Toletanæ, Hiſpalenſis, Sanctojanæ, Burgenſis, atq; Murcianæ Cuſtodiarum, in conuentu S. Iuliani de Capraria capitulariter congregatis, communi ſuffragio, in Miniſtrum, ex apoſtolica Leonis X. auctoritate, anno Domini 1517. facta, electus eſt. Anno verò à Chriſti incarnatione 1479. ex indulto Sixti IIII. Pont. max. Sanctojana Cuſtodia, à Caſtellæ Prouincia dehiſcens, in Prouinciam euaſit: atq; hæc prima fuit aliarum omnium Cuſtodiarum, quæ ab hac Prouincia defecerunt. Fuit aliquando inter Caſtellanam & Burgenſem Prouincias maxima de antiquitate, de ſigillo, atq; de Prouinciæ Caſtellæ titulo altercatio. Contendentibus nempe Burgenſis Prouinciæ patribus, idq; adductis in medium non paucis rationibus, hęc omnia eorum Prouinciæ pleno iure deberi. Et Caſtellanis ſibi contradicentibus, mordicuſq; aſſerentibus ad ſe potius quàm ad illos ea attinere. Hæc autem diſceptatio, poſt diligentem omnium vtriuſq; partis rationum examinationem, à patribus quorum intererat, lata in huius Prouinciæ fauorem diffinitiua ſententia, è medio ſublata eſt. Sed antequàm huiuſmodi digladiatio exoriretur, anno ſcilicet Domini 1499. ijs in prouincialibus Comitijs, quę in oppido Almazanio celebrata fuêre, Hiſpalenſis Cuſtodia, ex omnium patrum ſententia, in Prouinciam euaſit, Bęticæq; nomen ſibi aſciuit: Et poſt ſexdecim annos, nempe anno à Chriſto Seruatore nato 1515. præfata Burgenſis Cuſtodia in prouinciali Capitulo Guadalfagarę habito, ex conceſſione ſibi à duobus capitu-

lis

A lis generalibus, quorum alterum Lauallis in Gallia Celtica, alterum verò Antuerpiæ
in Gallia Belgica celebratum fuit, facta: nec non & ex indulto Leonis X. Pont. max. in
Prouinciam quoque euecta eſt. Ea tamen lege, iuramento, ſponſionibusq; firmata, vt
Burgenſis appellanda foret: vtq; numquam vel Caſtellæ titulum vſurpare, vel de anti-
quitate, de ſigillo, aut de dignitate cum Caſtellę Prouincia contendere præſumeret.
Cùmq; in generali Capitulo Romæ, ſub Leone X. Pont. max. celebrato, ex patrum Capi-
tularium decreto, Angelorum Cuſtodiæ aſſumendi ſibi Prouinciæ honorem poteſtas
facta eſſet: & in generali quoq; Capitulo Lugduni, ob promotionem R. P. F. Chriſto-
phori à Forliuio, totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri, ad Cardinalatum, anno Do-
mini 1518. habito, R. P. F. Franciſco Lichetto, generali quoq; Miniſtro ibidem electo,
à cæteris patribus commiſſum fuiſſet, vt, ſi id ſibi Hiſpaniam penetranti conſultum vi-
B deretur, Murcianam Cuſtodiam in Prouinciam quoq; promoueret. Ea in generali pa-
trum Vltramontanorum Congregatione, quæ Toleti, anno Domini 1519. habita eſt,
tum Angelorum, tum quoq; Murciana Cuſtodia ad Prouinciæ dignitatem, ſub præfa-
to R. P. F. Franciſco Lichetto, ac admodum reuerendo P. F. Nicolao Gilberti Com-
miſſario generali Vltramontano ibidem electo, promota fuit. Cui quoq; promotioni
Leo X. Pont. max. ſubſcripſit, ac Murcianæ Prouinciæ conceſſit, vt, pro eius libito, & id
nominis retineret, vel Carthaginēſis nouum aſſumeret. Per id quoq; tempus Tribulen-
ſis, ſiue Domus Dei Cuſtodia à Caſtellę Prouincia diſcedens, Santojanæ Prouinciæ, quę
impræſentiarum Conceptionis dicitur, reiecto Cuſtodiæ titulo, adiungi voluit. Cùm au-
tem Toletana Cuſtodia immobilis perpetuò permanſiſſet, cæteriſq; à ſe recedentibus,
nunquam ab eis diuelli petierit, ne ipſa ſola inter tot Cuſtodias, ſub florentiſſima Ca-
C ſtellę Prouincia olim militantes, Prouinciæ titulo priuaretur, à patribus, quorum id
munus erat, in præfata generali Congregatione Toletana decretum fuit, vt ad Prouin-
ciæ gradum aſcenderet: vtq; ipſa ſola Caſtellæ titulo, ſigillo, antiquitate, dignitate, gra-
tijs, fauoribus, atq; priuilegijs, vniuerſæ olim Caſtellæ Prouinciæ debitis, nemine con-
tradicente, potiretur. Et hæc quidem de origine huius Prouincię, deq; eius progreſſu &
auſpicijs notanda occurrunt. Quæ tamen maiori ex parte in archiuis eius monaſterij,
quod ſub inuocatione ſancti Ioannis Regum Toleti ſurrigit, Hiſpanico idiomate ha-
bentur. De quo nobis ſermo ſtatim habendus erit, ſi primùm toti huic Prouinciæ patro-
num, pro more ſolito, conſtituerimus. Is enim eſt beatus frater Didacus à ſancto Nico-
lao: quem ideo ſibi præponendum voluimus, quòd eius alumnus aliquando fuerit;
quòdq; in Complutenſi conuentu (de quo inferius) tumulatus, innumeris miraculis
D coruſcet; quòdque tandem in maxima veneratione à Toletani totius Regni accolis,
cuius finibus vniuerſa hęc terminatur Prouincia, habeatur, ſummopereq; colatur.

Hic beatus Didacus à Sixto V. Pont. max. in Sanctorum numero aſcriptus eſt vi. non. Iulij An. 1588. Philippo II. Hiſpaniarum Rege catholico efflagitante.

De conuentu S. Ioannis Regum Toleti. *Conu. I.*

LEGIONIS atq; Caſtellæ Regnorum Ferdinando, qui & Sanctus dictus eſt, ſce-
ptra tenente, anno à ſeruatoris noſtri Chriſti natiuitate 1218. S. Dominicus chari-
tatis zelo accenſus, & propagandæ Religionis ſuæ cupidus, cuius approbationem,
atq; confirmationem à ſummo Pontifice Honorio III. Romę acceperat, commendati-
tijsq; eiuſdem Pont. max. literis fretus, Burgenſem ciuitatem acceſſit, præfatumq; Fer-
dinandum Regem ibidem agentem conueniens, huiuſmodi ſibi literas quàm humilli-
mè tradidit: à quo & humaniſſimè exceptus, & plurimis fauoribus, atq; gratijs honeſta-
E tus extitit. Paulò tamen ante, ſuperſtitibus adhuc præfati Ferdinandi Regis parentibus,
Alphonſo videlicet, Legionis Rege, atq; Berenguela eius vxore, vnicaq; Toleti, & Ca-
ſtellę Regnorum hærede; V. P. F. Ioannes Parens à S. P. Franciſco, ſuæ Regulæ diuul-
gandæ, atq; ſeraphicæ Religionis ampliandę cauſa, quę ab eodem Honorio III. con-
firmata fuerat, in Hiſpaniam Commiſſarius tranſmiſſus, eandem Burgenſem vrbem ap-
plicuerat, literiſq; in ſui fauorē à pręfato Honorio III. plurimiſq; Cardinalibus con-
ceſſis pręmemoratis Alphonſo, & Berenguelę Regibus, eorumq; filio, & hęredi Ferdi-
nando traditis, ab iiſdem prędicandi, domoſq; per vniuerſam eorum ditionem ędifi-
candi facultatem acceperat. Hinc conſtat, quàm egregiè fallantur ij, qui aſſerunt beatos
patres Dominicum, & Franciſcum ſimul Burgenſem ciuitatem fuiſſe ingreſſos, ſimulq;
apoſtolicas

apoſtolicas ſuarum Religionum commendatitias literas ſancto Regi Ferdinando exhibuiſſe. Quibus aſſentiri videntur lapideæ quædam imagines, portæ matricis eccleſiæ Burgenſis imminentes, quarum altera ſancti Regis Ferdinandi formam præſefert, aliæ verò duę beatorum Dominici & Franciſci, eidem Regi.S.R.E.literas offerentium, perſonas repræſentant. Sed hoc ex pictoria ac ſculptoria quadam licentia prouenit. Liquidò enim ex Franciſcanis, alijsq; chronicis conſtat B.P.Frãciſcum, anno Domini 1213. ex Gallijs in Hiſpaniam traieciſſe, ſtatimq;, ſalutato beati Iacobi Apoſtoli mauſolęo, ex Compoſtella per Luſitanos Italiam repetijſſe: & præfatum ſanctum Regem Ferdinandum, non ante annum Dominicę Incarnationis 1217. per patris Alphonſi mortem Regni ſceptrum accepiſſe. Verum tamen eſt, quòd ſacrę beatorum patrum Dominici & Franciſci Religiones iſtius Ferdinandi Regis fauore, atq; auſpicijs in Legionis, Toleti, atq; Caſtellę Regnis florere cœperũt: Nã is beatum Dominicum, atq; V.P.F.Ioannem Parentem, ex Ciuitate Caſtellana oriundum, beatiq; patris Franciſci Commiſſarium, Burgis (diuerſis tamen temporibus vt præfati ſumus) humaniſſimè excepit, plurimisq; obſequijs proſequutus extitit. Inſuper & vtriuſq; ſacræ Religionis plantandæ, latiusq; diſſeminandæ illis poteſtatem fecit. A quo tandem recedens præfatus P. Ioannes Parens aliquot fratres Toletum miſit, qui noſtræ Religionis ſemina ibidem iacerent. Qui eò appulſi, ædiculam ſemi dirutam, cui vulgò (Baſtida) nomen erat, non procul ab eius muris diſtantem, licèt alij eam diui Antonij eccleſiam fuiſſe aſſeuerent, occupantes, ibidem per aliquale tempus in maxima paupertate, regulari diſciplina, atq; ſanctitate perſeuerarunt. Quùm autem eorum duo Toletum die quadam, eleemoſynam petituri, acceſſiſſent, atq; fortè fortuna ad forum, in quo plures equites, ac reliquum vulgus tauros diuexebant, perueniſſent, à quodam nobili, tamquam per iocum atq; ludibrium, audierunt, habituros ſe quidem dono & taurum, & ipſam plateã, ſi in medium prorumpentes taurum, ferocius poſt homines curſitantem, caperent, remorarenturq;. Cùmq; eius dictis plures circumaſtantes nobiles ridiculosè ſubſcripſiſſent, eorum alter, præmiſſa oratione, atq; de Dei bonitate, in cuius honorem & gloriam id ceſſurum ſperaret, omnino confiſus, ad taurum rectà contendit, atq; vtroq; cornu prǽhenſum ſubſiſtere iuſſit, coëgitq;. Quo tanto ſpectaculo commotus Toletanus ſenatus, cuius id munus erat, ipſis fratribus & taurum, & plateam, iuxta factam pollicitationem, liberaliſſimè tradidit. Illi verò ex adminiſtratis eleemoſynis, eodem in loco, vbi modò immaculatæ Conceptionis conuentus ſubſiſtit, qui non longè à Regia aberat, domicilium quoddam, iuxta primæuę illius ſanctæ paupertatis normam, erigi, ædificariq; curarũt; quem tamen ſereniſſima Maria Caſtellæ, atq; Toleti Regina, & Regis Sanchij, cui Ferox cognomen fuit, legitima vxor, quodam à ſe viſo miraculo, cuius ſtatim meminerimus, perterrita, proprijs ſumptibus, adiuncta etiam ſibi Regiæ parte, mirum in modum ampliauit, auxitq;. Sedebat namq; die quadam præfata Regina ad feneſtram ſolitaria, dumq; verſus fratrum monaſterium proſpiceret, caniſtrum panibus plenum è cœlo demitti, atq; à viro quodam exceptum fratribus offerri vidit. Laborabant ſiquidem tũc temporis maxima panis inopia fratres, refectionisq; hora inſtabat. Qua rei nouitate perculſa Regina, poſtquàm illius panis particeps effecta, ac eius guſtu ſuauiſſimè recreata extitit, & conuentũ (vt pręfati ſumus) illuſtrauit, & fratres, quos prius vt nouatores deſpiciebat, aſpernabaturq; diligere, atq; frequẽtiſſimis eleemoſynis proſequi cępit.

Hoc itaq; in loco perſeuerarunt fratres ad 267. annos: ſed non ſibi ſemper ſimiles. Primò quidem religioſiſſimè, ac iuxta normam à B. P. Franciſco præſcriptam, ſine aliquo videlicet proprio, & in perfectiſſima caſtitate, atq; obedientia. Deinde verò quibuſdam pontificijs diſpenſationibus innixi, & redditus admittere, & in laxiorem quandam viuendi formam tranſire cœperunt: quapropter obedientia, caſtitas, paupertas, atq; reliquę virtutes, à priſcis illis patribus diligentiſſimè excultę, plurimum detrimenti paſſæ ſunt. Cui incommodo vt obuiaret B. P. Petrus Villacretius, poſtquam in pœnitentiæ paleſtra ſe mirum in modum (vt præfati ſumus) exercuiſſet, conuentum ſanctæ Mariæ de Saliceto in vaſta quadam ſolitudine, ac ſyluatico loco ædificauit: in eoq; Franciſcanum Inſtitutum pro viribus priſtino nitori reſtituere ſategit, atq; plures fratres ſui ſequaces auito in illo viuendi genere ſolidauit, inſtruxit, confirmauitq;.

Cum

A Cùm autem poſt Conſtantienſe Concilium aliquot Franciſcani Obſeruantes ad hanc
Toletanam ciuitatem tenellam illam plantam propagaturi conuolaſſent, ex eius no-
bilium beneplacito, præfatam ſancti Antonij eccleſiam, in qua & primæui illi noſtræ
Religionis laboratores indefeſſi habitarant, incoluerunt: quam & per 57. continuos
annos pacificè occuparunt: pluribusq; annis occupaſſent, niſi Catholici Hiſpaniæ Re-
ges Ferdinandus, eiusq; legitima vxor Eliſabetha eos & illum relinquere, & ad mo-
naſterium S. Ioannis Regum Toleti, à ſe regio ædificio extructum, ſe transferre coë-
giſſent. Principabatur tunc temporis Toletanę Cuſtodiæ, ſub Cuſtodis, ac Vicarij pro-
uincialis Commiſſarij muneribus, egregius P.F. Ioannes à Toloſa, ex cuius decreto hu-
iuſmodi translatio contigit: & fratres defunctorum correligioſorum oſſa, annuente Il-
luſtriſſ. Nicolao Franco, S.R.E. Cardinali, atq; apoſtolico in Hiſpaniæ Regnis à latere
B Legato, ex communi derelictæ eccleſiæ ſarcophago exhumata, ſolemni pompa, atq; re-
ligioſo cultu, ad nouam ſibi oblatam ædē, 22. Februarij anno Domini 1477. tranſpor-
tarunt. Inueſtiganti verò mihi quare præfati Reges magnificum hoc templum ædifica-
ri voluerint, ea ſe ſe obtulit ratio: votum ſcilicet de eo conſtruendo emiſſum, ſi Deus
opt. max. victoriam illis aduerſus Granatenſes Mauros, eorumq; Regem, contra quos
tunc bellum gerebant, concedere dignaretur. Sunt tamen qui aſſerant id quidem ex
voto, non hoc in bello, ſed in eo, quod contra Alphonſum Portugaliæ Regem, de quo
& celebrem victoriam prope Taurum, antiquioris Caſtellæ ciuitatem retulêre, com-
miſerunt, emiſſo obueniſſe. Mihi tamen prima ratio maximè probatur: Cui & aſtipulari
videntur catenæ, atq; compedes externis huius templi parietibus appenſi, quibus Chri-
ſtianos Malachæ detentos, atq; ab iiſdem Regibus liberatos, aliquando fuiſſe vinctos
C nulli dubium eſt. Quicquid tamen ſit: decreuerant ipſi Reges Catholici hunc conuen-
tum ſibi in ſepulturam eligere, eaq; de cauſa eum tam magnificè, tamq; ſumptuosè
conſtrui curarunt. Tranſactis autem ab huiuſmodi tranſmigratione 15. annis, cùm mo-
res, licèt honeſti, patrum Conuentualium, qui Toletanum ſancti Franciſci conuentum,
de quo ſupra, inhabitabant, ipſis Regibus minimè arriderent, ab eiſdem cautum fuit: vt
quotquot ex illis in Obſeruantum familiam tranſire vellent, manerent quidem: qui ve-
rò nollent è veſtigiò loco cederēt. Quibus deniq; obtēperantibus, pręfatus ſancti Fran-
ciſci locus penes aliquot patres Conuentuales, Obſeruantes tamen effectos, per qua-
driennium manſit. Quo tandem elapſo quotquot ibi aderant, ex eorumdem Catholico-
rum Regum mandato, ad hoc cœnobium, vt cœteris iungerentur, fieretq; ex illis om-
nibus vna familia, vnumq; corpus, commigrare compulſi ſunt: & eorum locus monia-
libus immaculatæ Conceptionis collatus extitit.

D Conuentus hic, ſiue elegantiſſimam eius eccleſiam, ſiue capaciſſimum chorum,
ſiue clauſtra, ſiue inſtructiſſimam bibliothecam, ſiue reliquam eius ſtructu-
ram, cuius ſingulæ partes pientiſſimam illam, vereq; catholicam, atque mul-
tis nominibus laudandam ſuorum fundatorum maieſtatem prædicant, diligenter ſpe-
ctes, inter celeberrima totius Frāciſcani Ordinis ædificia annumerari poteſt. Et vt pau-
cis multa perſtringam, nihil penitus ad eius ſiue decorem, ſiue perfectionem deſidera-
tur: imò potius ex omni parte perfectus regiam tantorum fundatorum dignitatem prę-
ſefert. Habet enim quatuor pulcherrima clauſtra, ex finiſſimo marmore fabrefacta, ac
pulcherrimis exornata imaginibus: Quorum alteri regia quædam domus, parua qui-
dem ſed artificiosè elaborata, innititur. Hæc cum, anno Dominicę incarnationis 1553.
E ex quodam infortunio conflagraſſet, pientiſſimi ſenatus Toletani, atq; religioſiſſimi,
pariterq; illuſtriſſimi canonicorum collegij opera, infra breuiſſimi temporis ſpacium,
multò elegantior, multoq; ſpecioſior reædificata extitit. In qua quidem conflagratio-
ne Toletana in fratres noſtros, atq; in hanc domum pietas, & beneuolentia ſupra mo-
dum elucuit. Cùm enim vorax flamma toti ædificio comminaretur, piiſſimorum ci-
uium ſolertia, atq; indefeſſo labore factum eſt, ne vltra prędictæ Regiæ limites progre-
deretur: Habet præterea auguſtiſſimum templum plurimis, iiſq; ſpecioſiſſimis, ſacellis
docoratum: cui adhæret ſacrarium precioſiſſimis ornamentis, plurimiſq; vaſis tum
aureis, tum quoq; argenteis diuino cultui deſtinatis, refertum. Habet deniq; cunctas ſi-
bi neceſſarias officinas, omnibus, quæ ad commodam fratrum habitationem requirun-
tur

tur,inſtructiſſimas. Qua etiam de cauſa locus hic 100. fratres ad minus continet. Quo- A rum 24. ſub duobus doctiſſimis pręlectoribus, diuinis literis incumbunt. Reliqui verò vel ſacras fidelium excipiunt confeſſiones: vel pro ſuggeſtu aliquid de ſacro Euangelio populo proponunt: vel diuinas laudes in choro, ſonora voce,decantant. Fuit pręfata Regina Eliſabetha diuo Ioanni Euangeliſtæ deuotiſſima, eumq;,quoad vixit, ſpeciali quodā religionis genere coluit: eaq; de cauſa hāc ſacrā ædē ſibi dicandā curauit.

Primus ſæcularis, qui Minoriticum habitum hoc in loco induit, (quicquid fratres conuentus ſanctæ Mariæ de Saliceto obganniant) fuit R.P.F.Franciſcus Ximenius. Is enim cùm eſſet doctiſſimus, atq; in vtroq; Iure, ciuili ſcilicet atq; canonico verſatiſſimus, cuiuſdam Epiſcopi (vt infra patebit) iudicem agebat: ſed eius vitæ tædio affectus illi vale dicens, atq; omnes ſæculi pompas aſpernatus, pauperculis fratribus, vt pauperem Chriſtum ſub Franciſco Duce ſequeretur, adiungi voluit. Cuius tamen tan- B ta fuit pietas, tantaq; religio, atq; prudentia, vt ad Toletani Archiepiſcopatus dignitatem (licèt inuitus,omninoq; renitens) aſſumptus ſit: atq; totius Hiſpaniæ Proregem ſecundò egerit: de quo tamen fuſius vtcumq; ſuo loco agemus.

Pluribus hauddubiè grauiſſimis patribus, atq; religione inſignibus ſepulturam miniſtrauit hic locus, quorum tamen nomina, ex repræhenſibili quadam noſtrorum fratrum negligentia, nos fugiunt. Ad quos nihilominus, anno Domini 1490. appoſitus fuit V. P. F. Michaël de Buſto: qui,ob eius virtutes, vitæ integritatem,compoſitos mores, atq; maximam religionem,ab omnibus,quoad vixit, in ſumma veneratione habitus eſt, & poſt mortem ſummè deſideratus fuit. Aſſeruatur præfato in ſacrario altera manus beati patris Martini Ruizij: de cuius tamen vita, morte, atq; miraculis in deſcriptione conuentus ſanctiſſimæ Conceptionis huiuſce ciuitatis Toletanæ aliquantu- C lum agemus. Gaudet tum demum ſacra hæc ædes altari quodam (vt aiunt) priuilegiato, idq; in ſacello ſancti Antonij de Padua erectum eſt, in quo, ex indulto Gregorij XIII. Pont. max. fidelium animæ, per Miſſæ ſacrificium, à Purgatorij pœnis liberantur: & pleniſſimo iubileo, ſiue indulgentia plenaria, quam aſſequuntur quotquot eam à primis veſperis feſtiuitatis diui Ioannis ante portam latinam, ad occaſum vſq; ſolis ſequentis diei, ritè tamen per ſacram præcedentem confeſſionem atq; communionem diſpoſiti,viſitauerint: quapropter ad eam illo die magnus populi fit concurſus.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Compluti. *Conu. II.*

SI quis eius amoris, atq; beneuolentiæ, qua illuſtriſſ. Alphonſus Carrillus Toletanorum Archiepiſcopus V. P. F. Ioannem Peñaluerium, ſtrenuum Franciſcanæ Re- D gularis Obſeruantiæ propugnatorem, eiuſq; Confeſſarium, inſuper & vniuerſum Ordinem Minoriticum proſequutus fuerit, experimentum facere cupiat, vel hunc ſaltem conuentum,glorioſiſſimæ virgini Mariæ ſacrum, ac Complutenſis nobiliſſimæ ciuitatis cinctum muris,præ oculis ſibi proponat: quem is, ex facta ſibi, anno Dominicæ Incarnationis 1456. ab Eugenio IIII. Pont. max. facultate, ſuis ſumptibus, à fundamentis, in vtriuſq; gratiam, extruendum curauit: atq; omnibus neceſſarijs inſtructum V. P. F. Alphonſo Boroxio, tunc Prouinciæ Caſtellæ Vicario prouinciali, à quo & virtute cuiuſdam Eugeniani diplomatis, quo Franciſcanis Obſeruantibus,tunc fœcundiſſimè per Hiſpaniam pullulantibus, 15. erigendorum conuentuum, 5. in S. Iacobi, 5. in Aragoniæ, & 5. in Caſtellæ Prouincijs poteſtas fiebat, admiſſus acceptuſq; fuit, cæteris annectendum locis,ſumma liberalitate, tradidit. Parochiam verò, quę ibidem, E ſub inuocatione eiuſdem Virginis glorioſæ, præextiterat, ne fratribus aliquando negocium faceſſeret, ad ſancti Ioannis ædiculam, non ita multum inde diſtantem, ex capituli, atq; canonicorum Toletanæ matricis eccleſiæ, quorum intererat, voto ac beneplacito, cum omnibus ad ſe pertinentibus, tranſtulit. Cùm autem pientiſſimus Præſul Deiparæ Virgini deuotiſſimus eſſet, nec præfatæ ædiculæ iniuriam fieri vellet, antiquum vtriq; nomen, addito tamen huic conuentui dulciſſimo agnomine Ieſu, reliquit. Quia verò poſſet aliquando alicui huius nominis, atq; tituli S. Mariæ de Ieſu, quo plures Franciſcani conuentus in Siciliæ, Valentiæ, atq; Cathaloniæ Prouincijs nuncupantur, cauſę atq; originis cognoſcendi deſiderium irrepere, conſultum fore

duximus

A duximus,ſi paucis hic noſtram ea de re ſententiam ferremus,eiusq; votis faceremus ſatis. Ea enim eſt:Cùm S.Bernardinus beatiſſimæ Dei genitricę Mariæ deuotiſſimus, atq; ſanctiſſimi nominis Ieſu,eiusq; dignitatis propugnator acerrimus,& pręco indefeſſus, plures calumnias, pluresque moleſtias, ob eius in publicis diſputationibus atque ſacris concionibus defenſionem, à quibuſdam æmulis perpeſſus eſſet:ac tandem, diuina ſibi aſpirante aura, glorioſam victoriam, atque triumphum de huiuſmodi conflictu retuliſſet, tum ipſe, tum eius diſcipuli atque ſequaces ijs monaſterijs, quę eo temporis erigi contigit, præfatum ſanctæ Mariæ de Ieſu nomen, in tanti beneficij recepti gratiam,imponi curarunt. Inhabitatur frequentius ſacer hic locus à centum vel circiter religioſis: quorũ 40.ſub duobus prælectoribus ſcholaſticę S. Bonauenturæ Theoſophiæ dant operam,communesq; Complutenſis Academiæ ſcholas, tũ lectionibus, tum B quoq; publicis diſputationibus interfuturi, frequentãt. Licèt ſcripto non conſtet, quot quiquè patres aut fratres,vitæ ſanctimonia conſpicui,mortem hoc in monaſterio obierint,certa tamen,atq; indubia traditione conſtat,eorum plures in eo ſolo, quàm in reliquis totius huius Prouinciæ locis diem clauſiſſe extremum,ſepultosq; eſſe. Liquet enim pręfatum illuſtriſſ. Alphonſum Carrillum,vel à ſummo Pontifice,vel à totius Minoritici Ordinis generali Miniſtro literas obtinuiſſe, quibus ſibi quemuis ex huius Prouinciæ Cuſtodijs patrem aut fratrem,regulari Obſeruantię aſtrictum, vel virtutibus inſignem, vel ſcientia & moribus clarum,vel quacunq; alia prærogatiua fulgentem,ad hunc conuentum euocare licebat. Quorum deniq; plurimi huic ſæculo ibidem vale dixerunt. Horum alter fuit beatus Didacus à ſancto Nicolao, vir vtiq; eo temporis, ob ſui ſanctitatem,omnibus notiſſimus:qui ex Hiſpalenſi Cuſtodia,iuſſu V.P.F. Roderici ab Occa-C nia ad hunc locum ſe contulit. Aduertendum tamen eſt obiter, ne & nos in quorũdam hiſtoriographorum errorem incidiſſe putemur, præfatum videlicet fratrem Rodericum huius Prouinciæ gubernaculum eo temporis minimè tenuiſſe, (vt aliqui falsò autumant)cùm id penes V.P.Alphonſum Boroxium fuerit: ſed eum potius,vel ab ipſo patre Alphonſo Boroxio Commiſſarium in Bæticam Cuſtodiam,cui is,alijs implicitus negocijs,intereſſe nõ poterat,deſtinatum: vel toti prouincię,quando anno Dñi 1450. pleniſſimo Iubileo,atq; canonizationis S.Bernardini,cui ter mille octingenti patres ac fratres Franciſcani Obſeruantes ex omnibus terræ plagis adfuère,& ipſe quoq; interfuturus Romam petijt,ab eodem,ſub Commiſſarij titulo,præfectum. A die igitur (vt vnde deflexit ſermo eò redeat) quo beatus frater Didacus à ſancto Nicolao hunc àppulit conuentum vſq; ad vltimum vitæ halitum,ſanctiſſimè in eo perſeuerauit: vbi & hono-D rifica reconditus arca, in proprio ſacello ſibi ſacro, in eadem glorioſus carne reſurrecturus,diem Domini præſtolatur. Cuius vitam atq; miracula, licèt apprimè, optimoq; ſtylo depinxerit 3.p.ſuorum Chronic.R.P.F.Marcus ab Olyſſipone, Portuenſis in Portugalia Epiſcopus, atq; profeſſione Franciſcanus, pauca nihilominus, ſed ab eo intacta,impræſentiarũ,in eius laudẽ,recenſere non pigebit, quòd nõ abs re futurũ ſperem.

Fuit igitur beatus Didacus à S. Nicolao Bæticus, atq; ex pago S. Nicolai, qui inter Conſtantinam,atq; Caſſaliam Bætica oppida itinerantibus occurrit,oriundus.Cùmq; innatam quandam pietatem, atq; humilitatem ab incunabulis ad iuuentam vſq; ſeruaſſet, ſęcularibus negocijs, atq; occupationibus vale dicens, in anachoriticam vitam inhians, quodam in eremitorio aliquamdiu commoratus eſt, vbi ſtrenuè in omni virtutum genere, ac ſpiritualibus exercitijs ſe exercuit.Inde verò, longè perfectiorem vi-E tam anhelans,ad conuentum S.Franciſci de Arrizafa, ſeſquimilliari à Corduba diſtantem,ſe contulit;ibiq; ſumpto Franciſcano habitu, ac communem cum alijs fratribus vitam, Regulamq; profeſſus, tantopere in paupertate, prompta ac voluntaria obedientia,puriſſima caſtitate,feruenti oratione,in Deum & proximum charitate,rerum diuinarum contemplatione,atq; regulari Obſeruãtia profecit, vt cœteros confratres longè poſt ſe reliquerit.Fuit quidem cuiuſuis ſcientiæ ignarus, cùm literis operã numquam dederit,ſed eorum,quę animarum ſalutem, vitęq; benè & catholicè inſtituendæ rationem concernunt,adeò,diuino ſibi afflante numine,conſcius, vt doctiſſimos quoſq; ſuperarit. Ad eum ſiquidem conſulendum omnes,tamquam ad diuinum oraculum,in rebus arduis,ſerioribus negocijs, atq; quouis grauiori diſcrimine confugiebant. Flagra-

Fff uit

uit aliquando, vt beatus alter Antonius de Padua, maximo ſubeundi, pro Chriſti fide A
eiusq; amore, martyrij deſiderio: quamobrem ad inſulas Fortunatas, nondum fidelium
armis omnino edomitas, vt illis neophytis Chriſtianis, alijsq; eius gentis nondum con-
uerſis, ſed in Gentiliſmo adhuc perſeuerantibus, Chriſti ſeruatoris Euangelium, atq; fi-
dem prædicaret, omni diſcrimine poſthabito, traiecit, factusq; inſulæ Fortisuenturæ,
quæ vna ex Fortunatis eſt, Guardianus, ſuis efficaciſſimis prædicationibus, ſaluberri-
mis conſilijs, atq; ſanctiſſimo viuendi modo, plurimos efferatos illius patriæ homines,
atq; Idolorum cultui deditiſſimos, à tam pernitioſis ſuperſtitionibus ad purum vnius
veri Dei cultum auocauit, atq; ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere colla coëgit. Et cùm au
diſſet ſupereſſe adhuc quoſdam barbaros, truculentosq; viros alijs in inſulis, qui anti-
quum ritum mordicus tenentes, Euangelio, eiusq; annunciatoribus reſiſterent, ad eos
transfretare decreuit: vt vel eos ad Chriſtum conuerteret, vel ſub eorum manibus ſpiri- B
tum, pro ſui Redemptoris amore, efflaret. Itaq; naui conſcenſa, dum virilius intentum
proſequitur, ab aduerſis ventis, importunaq; ſæui maris tẽpeſtate prohibitus eſt: quã-
obrem deſertam iam à ſe Fortiſuenturæ inſulam repetere cogitur, vbi vberrimos fru-
ctus in Dominicum intulit horreum. Inſtabat eo tẽporis annus Iubilei 1450. quo Ro-
mam adeuntes, pręmiſſa ſacramentali confeſſione, ſumptaq; ſacra ſynaxi, pleniſſi-
mam omnium tranſgreſſionum indulgentiam conſequi poterant. Quamobrem Hiſpa-
niam repetens, cum fratre Alphonſo Caſtrenſi ſibi ſocio itineri ſe accinxit, Vrbemq;
ingreſſus, cũ maxima deuotione & humilitate, loca illa ſancta viſitauit, atq; canoniza-
tioni S. Bernardini cum alijs tribus millibus, atq; octingentis fratribus Frãciſcanis Ob-
ſeruantibus, (vt ſuperius tetigimus) interfuit. Cùmq; illorum plurimi, ob aëris mutatio-
nem, perpeſſosq; in itinere labores, Romæ in morbum incidiſſent, eorum curam ſibi C
ſumendam fore ſtatuens, ſe totum eorum obſequio, cum maxima charitate, ſpiritusq;
hilaritate, vir Dei mancipauit. Ferebatur ſiquidem compaſſiua quadam teneritudine
ad infirmos, nihilq; ſibi gratius accidere poterat, quàm illis adeſſe, inſeruire, & opitula-
ri. Conſumpto verò in huiuſmodi charitatis opere, cum omni ſolicitudine & pietate, tri-
meſtri, & vltrà, Hiſpaniam repedauit, ac in conuentu S. Mariæ de Saliceto huius Pro-
uinciç Caſtellæ in maxima vitç aſperitate, corporisq; maceratione, prout reſidua quç-
dam veſtigia adhuc facilè indicãt, aliquamdiu deguit, ac tandem Complutum petens,
quod ſibi reliquum vitæ fuit, hoc in conuentu, cum maxima omnium admiratione, atq;
ædificatione, ſanctiſſimè tranſegit. Quis vnquam eius ad pauperes & infirmos, quorum
ſępius tabida vlcera proprijs manibus, ex maxima charitate, terſit, proprioq; ore deo-
ſculatus eſt, referre valeat? Quis eius ſingularem affectum ad Chriſti crucem, cuius ſi- D
gno plura miracula patrauit, exprimere queat? Ego quidem ingenuè fateor, id non eſſe
mearum virium, ideoq; ſilentio imbecillitati meæ conſulendum exiſtimo. Si quis au-
tem eius vitam, atq; miracula, authentica tamen, atq; fide dignorum teſtimonio viro-
rum, inſuper & regiorum, apoſtolicorumq; tabellionum calculo comprobata, adamuſ-
ſim, curioſiusq; noſſe deſiderat, tertiam partem Franciſcanorum chronicorum, à præ-
fato R. Portuenſi Epiſcopo editorum, conſulat, & ſibi ſatis ſuperq; factum experietur:
Nam quantum ad me attinet præſenti operi abundè me conſuluiſſe exiſtimauerim, ſi
vnum, vel alterum in medium produxero. Præſentiens itaq; beatus frater Didacus vlti-
mum ſuę vitæ terminum, inſtantemq; ſui tranſitus horam, S. Franciſci veſtigia ſequu-
tus, à patre tunc loci Guardiano habitum, cordam, atq; alia, quę ex Franciſcano more E
tunc temporis peti ſolent, quàm humillimè ſibi concedi rogauit: deinde ſumptam cru-
cem, cuius ſemper deuotiſſimus, atq; amantiſſimus fuit, qua etiam de cauſa crucem
manu geſtans depingitur, cum maximis lacrymis, profundiſſimisque ſuſpirijs deoſcu-
lari cœpit: cùmq; aliquantiſper reſpiraſſet, in hæc verba prorupit: *Dulce lignum, dulces
clauos, dulcia ferens pondera, quæ ſola fuiſti digna ſuſtinere Regem cœlorum & Dominum*. Qui-
bus tandem abſolutis, ſanctiſſimam illam animam, ex corporis ergaſtulo ſolutam, die
Sabbati, quæ fuit 13. Nouembris anni Domini 1464. ſuo Creatori reſtituit. Eius caro,
cùm prius ieiunijs, vigilijs, diſciplinis, macerationibus, atq; alijs plurimis pœnalitati-
bus ſummè attrita, ſubnigra, contracta, atq; aſperrima eſſet, ſtatim poſt mortem alba,
mollis, ſplendida, omninoq; tractabilis apparuit: adeò vt viuere potius, quàm è morta-
libus

A libus exceſſiſſe videretur. Cuius feliciſſimum tranſitum, vt primùm quotquot ſiue ciues, ſiue ſtudentes & exteri Compluti agebant reſciuiſſent, ad funeris locum conuolantes, eius corpus tangere, & deoſculari contendebant: ſtatimq; Deus opt. max. vt manifeſtè oſtenderet, quàm ſibi eius anima grata eſſet, ad ipſius inuocationem & claudis, debilibusq; membrorum rectificationem, & ſurdis auditum, & plurimis alijs diuerſis infirmitatibus detentis integram ſoſpitatem conceſſit. Illud tamen præ cæteris ſilentio prætereundum non eſt, quòd laborante grauiſſima paralyſi iuuencula quadam Complutenſi, ita vt omnino contracta corporis vſum non haberet, cùm per 9. continuos dies ad beati fratris ſepulchrum feruentius oraſſet, ex inſperato incolumis omnino euaſit. Adde quod sereniſſimus Princeps Carolus, inuictiſſimi atq; catholici Philippi eius nomini ſecundi, Hiſpaniarumq; Regis primogenitus, cùm ex quodam caſu in grauiſſimam infirmitatem Compluti incidiſſet: ita vt omnes Medici de eius ſalute deB ſperarent, nihilq; aliud præter eius mortem operirentur, ſe ex intimo corde B. F. Didaco commendauit, cumq; reſerato eius loculo, ad Principis præſentiam tantum pignus allatum eſſet, immediatè, præter omnium ſpem, conualeſcere cœpit: Vnde & maxima lætitia toti Hiſpaniæ ſubſequuta fuit. Adijciam & tertium: quòd videlicet, cùm poſt generalis Toletanæ Congregationis celebrationem, aliqua verba cùm præfato catholico Philippo Hiſpaniarũ Rege Madriti de huius ſancti canonizatione feciſſem, illismet diebus, nempe 2. Auguſti, anno à Chriſto ſeruatore nato 1583. mulier quædam nomine Maria Perez, ex morte Ioannis de Berruguilia vidua relicta, oppidiq; Daganzo Toletanæ diœceſis incola, quæ dimidiam corporis partem emortuam omnino, grauiq; paralyſi oppreſſam habebat, & vix, contracta ex eodem morbo eius lingua, loqui poterat, ſancti fratris ſepulchrum ad præcedentis iuuenculę inſtar per continuos 9. dies, maxima C cum fiducia, orationisq; perſeuerantia frequentauit: ac tandem die eiuſdem menſis Auguſti 10. quæ S. Laurentio ſacra eſt, poſt grauem ſomnum, quo ibidem correpta fuit, integram ſoſpitatem, atq; valetudinem conſequuta eſt. Quod quidem ſingulari, atq; maximo miraculo ab omnibus tributum extitit: Quod ſcilicet Deus opt. max. cùm multis retrò diebus à patrandis meritò huius ſancti mirabilibus ceſſaſſet, eo temporis, quo de eius canonizatione agebatur, quaſi vellet manifeſtiſſimè oſtendere, eam ſibi fore gratiſſimam, tã inſigne, tamq; celebre opus operari dignatus ſit: Quod vt oĩ prorſus ſuſpitione careat, ſufficiẽtiſſimis ac oĩ exceptione maioribus examinatis ea de re teſtibus, à generali Vicario Complutẽſi mirabilibus eiuſdẽ beati fratris operibus adiunctũ fuit.

Hoc in eodem conuentu ſepultus eſt bonæ memoriæ, ac ſummæ ſanctitatis vir, frater Alphonſus Sartor, qui ob eximias eius virtutes ſpiritu prophetico, quo & multa D prædixit, à Deo opt. max. inſigniri meruit. Quod cùm illuſtriſſ. ac R. Alphonſus Carrillus Toletanus Archiepiſcopus, cuius ſupra meminimus, reſciuiſſet, ab eo ſummis precibus exegit, vt quis ſibi in Archiepiſcopatu ſufficiendus foret, reuelare vellet. Cui tandem, poſt præmiſſam orationem, cui inſtantiſſimus erat, annuens, habiturum ſe quidem illuſtriſſ. ac R. Petrum Gonzalez à Mendoza, Epiſcopum tunc Palentinum ſui ſucceſſorem prædixit. Quo nihil ingratius petenti accidere poterat: cùm eum riualem, atq; æmulum haberet. Idq; nihilominus rei euentus comprobauit. Præcedenti fratri adiacet non minoris ſanctitatis, nec minoris religionis P. F. Ioannes Peñaluerius, quem ob eius compoſitos mores, vitæq; puritatem, intimè dilexit, atq; vt ſibi à confeſſionibus eſſet, elegit præfatus illuſtriſſimus Alphonſus Carrillus, imò & ad eius ſuaſum, (vt proloquuti ſumus) præſentem conuentum ædificauit, & ſecundum Paternia-E ni (vt ſuo loco dicemus) erigere cœpit. Nec tamen nobis prætereundus venit V. P. F. Franciſcus à Turribus, qui mortem anno à Chriſto nato 1580. obiens, in huius loci capitulo ſepultus eſt: Nam is, dum viueret, religioſiſſimam vitam duxit, ſuiq; ſtatus ac profeſſionis obſeruantiſſimus extitit. Vinum verò, aut carnes, niſi vrgentiſſima in neceſſitate, nunquam admiſit: paupertatem præterea & caſtitatem, quàm diligentiſſimè coluit. Cumq; prædicationis apoſtolicæ officio functurus vniuerſam ferè Hiſpaniam peragrarit, aſellum, aut aliquod aliud iumenti genus nunquàm admiſit, ſed pedes perpetuò inceſſit. Paſtoribus, atq; ruſticis libentiſſimè concionabatur, quòd huiuſce ſpirituali pabulo egere eos certò ſciret. His & etiam, vt à iuramentis, peierationibus,

maledictionibus, atq; choræis cum mulieribus ducendis, quæ peccata huiuſmodi hominum generi communia, atq; familariſſima ſunt, abſtinerent, pro viribus ſuadere conabatur. Eius igitur funeri, ob huiuſmodi aliasq; quamplurimas, quibus claruit, dotes, vniuerſa Complutenſis ciuitas interfuit, eumq; beatum, Deoq; charum plenis buccis prædicat, atq; eius vel habitus, vel crinium, vel cordæ particulam, non ſecus ac ſacroſanctas reliquias, accipere contendit. A

Poſtquam R. ille, nec non & religioſiſſimus P. F. Franciſcus Ximenius Toletanæ matricis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ac Franciſcani Inſtituti alumnus,& decus Complutenſem erexit Academiam, plures bonæ indolis, optimæq; expectationis, atq; ingenui adoleſcentes eò, literis operam daturi, confluxêre, indiesq; confluunt: quorum ſemper aliqui, diuino afflati ſpiritu, noſtræ philadelphiæ aſſociari cupiunt: quapropter in comitijs quibuſdam prouincialibus huius loci Guardiano nouitiorum fratrum recipiendorum poteſtas conſultiſſimè facta eſt. Ex hoc ſiquidem muſæo prodière olim, quotidieq; prodeunt religioſiſſimi, atq; doctiſſimi patres, qui reliquam Prouinciam, imò & vniuerſum Ordinem ſuis moribns, nobilitate, atq; doctrina ſummè illuſtrarunt, indiesq; magis, magisq; illuſtrant. Hoc in conuentu Minoritici Ordinis lac ſuxêre reuerendus P. F. Ioannes Alagonius, ex Regia Aragonum ſtirpe originem ducens, atq; huius Prouinciæ aliquando Miniſter: & doctiſſimus P. F. Didacus à Stunnica, amantiſſimus olim præceptor meus, ac filius illuſtriſſimi Ioannis à Stunnica maioris Cōmendatarij Caſtellæ, nec non frater illuſtriſſimorū Ludouici Requeſenij, & Ioannis à Stunnica, quorum vterq; vnus poſt alium, maior Caſtellæ Commendatarius fuit: & reuerendus P. F. Antonius à Mendoza illuſtriſſimi Marchionis de Zenete filius, ac excellentiſſimi Ducis de Infantado vterinus frater, nec non huius Prouinciæ Miniſter, primusq; Vltramontanæ familiæ Diffinitor: & reuerendus P.F. Antonius Manriquius illuſtriſſ. Marchionis de Guardia filius, atq; totius Vltramontanæ familiæ generalis Commiſſarius optimè meritus. Hîc quoq; & ego, tanquam abortiuus, mei nouitiatus incunabula tranſegi: cùm in eo 16. Maij anno Domini 1562. Minoriticum habitū induerim: qui licèt immeritus, diuina tamen diſpenſante bonitate, totius Obſeruantis Franciſcani Ordinis clauum aliquando tenui. Inuenire adhuc licèt in huius ſacræ domus archiuis literas à Toletanæ matricis eccleſiæ capitulo ad illuſtriſſimum Alphonſum Carrillum eius Archiepiſcopum miſſas, quibus alijs à ſe miſſis reſpondet, ſibiq; libentiſſimè huiuſce conuētus ædificandi, atq; parochiæ ſanctæ Mariæ ad ſancti Ioannis eremitorium (vt ſuperius meminimus) transferrendi, poteſtatem facit: Imò illum obnixè, & quàm humillimè rogat, vt ſe quantotius huiuſce operi accingat, quòd illud ad Dei honorem & gloriam, atq; ad plurimorum Iudęorum & Maurorum, quibus tunc Complutum ſcatebat, conuerſionem ceſſurum certò ſciret. Qui quidem illuſtriſſ. Archiepiſcopus, ob maximam, qua erga hunc locum eiusq; fratres & patres ferebatur, beneuolentiam, in medio maiori ſacello ſepeliri voluit. Cui alabaſtrinum quoddam mauſolæum, mira arte, miroq; artificio elaboratum, ac Archiepiſcopali ſtatua, plurimisq; alabaſtrinis imaginibus elegantiſſimè exornatum, nec non ſequenti inſignitum epitaphio poſitum eſt. *Sepulchrum reuerendiſsimi, admodumq; magnifici domini, glorioſæ memoriæ, Alphonſi Carillo, Toletani Archiepiſcopi, huiusq; monaſterij fundatoris, qui vixit Archiepiſcopus 35. annis 5. menſibus, & 10 diebus; mortuusq; eſt in hoc Complutenſi oppido prima Iunij anno Domini 1482. ætatis verò ſuæ anno 62. menſe 10. atq; die 20.* Suppeditauit inſuper reuerendiſſimus hic Archiepiſcopus, quandiu vixit, huius loci patribus ac fratribus largiſſimas eleemoſynas, omniaq; tam ad diuinorum cultum, quàm ad alias officinas neceſſaria, puta calices, paramenta, cruces, aurea vaſa atq; argentea, chorales, eosq; pulcherrimos libros, ſupellectilem, vtenſilia, hisq; ſimilia, libentiſſimè dedit. B C D E

De collegio Apoſtolorum Petri & Pauli ibidem. *Conn. III.*

ILLVSTRISSIMVS ille, ac miris laudandus encomijs, P.F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, necnon S.R.E. Cardinalis, atq; generalis Hiſpaniarum Inquiſitor duo, ſed coniuncta, collegia, maius videlicet, diuo Ildephonſo dicatum, & minus, ſanctiſſimis Apoſtolis Petro & Paulo ſacrum, iſtud quidē vt duodecim Franciſcanis

A ciſcanis ſtudentibus, eorum Guardiano, duobusq; laicis fratribus deſeruiat, illud verò vt ſęcularibus collegis ſit vſui, Cōpluti, quæ nouæ Caſtellæ ciuitas eſt, proprijs ſumptibus, pro ſua in ſacras literas, earumq; profeſſores animi propenſione, magnificè ſatis, ſatisq; eleganter erigi curauit, atq; ampliſſimis redditibus dotauit. Ita tamen vt eorum poſſeſſio, diſpenſatio, atq; proprietas penes ſęculares ſancti Ildephonſi collegas, quos & maiores vocari voluit, omnino ſit. Qui nihilominus prædictis 15. fratribus SS. Apoſtolorum Petri & Pauli collegis victum, amictum, neceſſariaq; omnia pro valetudine tum tuenda, tum quoq; aſſequenda, quoties ſe ſe occaſio offert, liberaliter & abundè miniſtrare tenentur. Statuit præterea præfatus Illuſtriſſ. Archiepiſcopus, vt ex 12. his collegis fratribus 5. ad hanc Caſtellæ Prouinciā pertineant, cœteri verò 7. ex certis atq; determinatis quibuſdam Hiſpaniæ Prouincijs aſſumantur. Luſitanis interim fratribus, cùm tunc temporis Portugaliæ Regnum proprio Regi paruerit, eaq; fundatoris mens B extiterit, vt huiuſmodi collegium earum ſolummodo Prouinciarum, quæ Hiſpaniæ Regibus tunc temporis parebant, alumnis pateat, nullum ius, nullaq; penitus ad ipſum actio eſt. Non tamen aſſeuerare auſim hunc duodenarium collegarum numerum inuiolabilem perpetuò manſiſſe, ita vt numquam maior extiterit: cùm hoc, non abſq; fundamento, quibuſdam in prouincialibus huius Prouinciæ Comitijs ventillatum fuerit. Ideoq; huiuſmodi lis ſub iudice maneat, quouſque certius aliquid ea de re occurrat. Ex hoc igitur minori collegio, tamquam ex vberrimo fonte, plures dimanarunt riuuli, qui ſua fœcunditate vniuerſas Hiſpaniæ Prouincias colluſtrarunt, & ab omni ignorantiæ ignominia vindicarūt. Nec puto abs re futurum, cùm quicquid de huiuſmodi collegio dicendum videbatur, paucis perſtrinxerimus, ſi breui ſtylo eius fnndatoris, C videlicet P. F. Franciſci Ximenij vitam, mores, atq; progreſſus quoq; depinxerimus. Erat itaque celeberrimus Antiſtes R.P. F. Franciſcus Ximenius Ciſnerius non vulgaris æſtimationis apud ſeculares, cùm adhuc cum illis ſęcularem duceret vitam. Nam in vtroque Iure peritiſſimus fuit. Quamobrem & ad Seguntinæ eccleſiæ canonicatum, maioremq; capellaniam aſſumptus: & ab illuſtriſſimo Petro Gonzaluo Mendozio eiuſdem eccleſię Præſule epiſcopalis Iudex creatus eſt. Quibus tamen honoribus poſthabitis, quòd Deo opt. max. liberius, feliciusq; inſeruire cuperet, Toletum accedens Franciſcanæ Religionis habitum in S. Ioannis Regum conuentu, anno Domini 1477. humillimè induit: primusq; eius ſacræ domus nouitius frater (vt præfati ſumus) extitit. Tranſacto verò, maxima cum laude, ac omnium patrum ędificatione nouitiatus, probationisq; anno, in arctiorem, quietioremq; vitam inhians, ad Caſtanetum, Toletanę tunc D Cuſtodiæ, modò verò huius Prouinciæ Caſtellę conuentum 22. milliaribus à Toleto diſtantem, atq; inter aſperrimos montes, denſamq; ſyluam ſitum, ſe contulit. Qui quidem conuentus, ob loci ſolitudinem, (diſtat ſiquidem ad 5. lapidem à proximiori pago) reformationi ſiue recollectioni huius Prouinciæ perpetuò deſeruit. Cùmq; ad mille paſſus à reliqua fratrum habitatione, adiuncto ſibi fratre ſocio, cellulam ſuper ſcopulum, ac inter denſiores arbores, ex viminibus atq; luto, opere tnmultuario, atq; impolito, fabricaſſet, in eadem vigilijs, orationibus, ieiunijs, corporis macerationi, diuinorum librorum lectioni, atq; cœleſtibus meditationibus intentus, ferè ſemper commorabatur. A quo etiam tempore vſq; in hodiernam diem præfatus ſcopulus, qui demolita cellula adhuc perſeuerat, à paſtoribus ibidem cum ſuis gregibus errantibus fratris cella nuncupatur. Habebat nihilominus commune cum alijs fratribus intra conuentus ſepta cu- E biculum ex pręcedentis materia omnino compactum: quod ſepulchri potius, ob eius anguſtias, quàm humanæ habitationis imaginem præſeferebat. Poſt elapſos verò aliquot annos, ad eiuſdem Toletanę Cuſtodiæ conuentum, beatæ Mariæ de Saliceto ſacrum, & Caſtaneto non abſimilem, ex ſuperiorum facultate tranſijt: ac vtriuſq; Guardianum egit. In quibus adeò in omni ſanctitate, præcipuè verò in ſacris meditationibus profecit, vt nihil mmune co cum hominibus habere videretur. Communis eius cibus panis abſque pulmento, potus verò ſimplex aqua erat. Accidit autem ijs temporibus, anno videlicet Domini 1492. vt pulſis, debellatisq; Mauris, atque Granatenſi Regno à catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eiuſque coniuge Eliſabetha expugnato, reuerendiſſ. pater F. Ferdinandus Talabricanus, Abulenſis Epiſcopus, eorumq;

 confeſſa-

confeſſarius, matricis eccleſiæ Granatenſis Archiepiſcopus crearetur. Cùmq; præfata A Regina Eliſabetha ſuæ conſcientiæ, cuius diligentiſſimam gerebat curam, conſultura, vnum aliquem patrem Franciſcanum, experientia doctum, prudentia & conſilio maturum, atq; vitæ ſanctimonia conſpicuum, qui ſibi à confeſſionibus eſſet, præteritiq; vices ſuppleret, anxiè quæreret, atq; huiuſmodi hominis inueſtigandi curam illuſtriſſimo Petro Gonzaluo Mendozio Epiſcopo Siguntino, atq; Archiepiſcopo Hiſpalenſi, nec non S.R.E. Cardinali, cuius ſupra meminimus, demandaſſet: is modeſtiæ, atque honeſtatis cum maturitate coniunctæ, necnon & ſanctitatis ac pœnitentię huius patris, eius olim Iudicis, memor, eum, tamquam tanto munere digniſſimum, Reginæ propoſuit. Acceſſitus igitur frater Franciſcus Ximenius, qui per id tempus Guardianatus officio apud præfatum conuentum S. Marię de Saliceto fungebatur, tantopere ſua prudentia, grauitate, maturitate, morum compoſitione, atq; venerabili aſpectu Reginam in ſui deſiderium traxit, vt ſtatim ab ea in confeſſarium cooptatus ſit. Quod munus cùm diu acceptare recuſaſſet, inſtantibus tamen Rege atq; Regina, ea lege admiſit: ne ſcilicet aulam ſequi, aut in ea commorari cogeretur: ſed vt ſuum repetens conuentum, quoties opus eſſet, excipiendarum confeſſionum cauſa Regiam accederet. Non poſſum tamen ſatis mirari quorundam hiſtoriographorum craſſam ignorantiam, qui, neſcio quibus adducti rationibus, aſſerere audēt patrem Franciſcum Ximenium, ex morte patris ac fratris Ioannis à Toloſa, regii (vt ipſi volunt) olim confeſſarij, (quod mihi nullo pacto probatur) ad huiuſmodi confeſſariatus officium aſſumptum eſſe: cùm liquidò conſtet præfatum fratrem Ioannem à Toloſa non tantùm eo ipſo tempore, ſed etiam multò poſt in viuis egiſſe. Nam anno Domini 1495. ex promotione eiuſdem patris fratris Franciſci Ximenij, qui tunc Vicarium Prouinciæ Caſtellæ agebat prouincialem, ad Toletanum Archiepiſcopatum, ſuffectus ſibi fuit prædictus frater Ioannes à Toloſa. Adde quòd anno Domini 1502. ad idem munus iteratò fuerit aſſumptus. Reuerſo igitur patre Ximenio ex aula, celebrata fuêre in conuentu S. Stephani, prope Burgenſem ciuitatem, Prouinciæ Caſtellæ Comitia prouincialia, quibus præmemoratus P. F. Ioannes à Toloſa, Vicarius tunc prouincialis, præfuit: & ſibi, omnium patrum capitularium ſuffragio, pater Ximenius, licèt abſens, in officio ſucceſſit. Quod quidem onus gratanter acceptauit admiſitq;, non quidē ob eius dignitatem, cùm nihil minus ſibi cordi eſſet; ſed quòd eius exercendi occaſione à frequentanda curia, quod ſibi ingratiſſimum omnino erat & oneroſum, diſtineretur. Aſſumpto itaq; ſibi ſocio V.P.F. Franciſco Ruizio, viro equidem religioſo, graui, ac experientia prędito, Bęticam tunc Prouinciæ Caſtellæ Cuſtodiam pedes petijt. Cùmq; ad Herculeas columnas (vulgò Zibilterra) perueniſſet, Africanum ſibi oppoſitum litus à Mauris poſſeſſum contemplatus, ad inſtar ſeraphici patris Franciſci, ſubeundi pro Chriſti fide martyrij deſiderio flagrare cœpit; decreuitq; in Mauritaniam Tingintanam traijcere, vt infidelibus illis populis, Fezij atq; Tetuani incolis, Chriſti fidem, eiuſq; ſanctiſſimum Euangelium prædicaret. Ne verò id opere compleuerit, in cauſa fuit Tertiaria quædam Franciſcana religioſa, ſanctiſſimaq; mulier, quę ob eius vitæ puritatem, multa, domino ſibi ea reuelante, prænouerat. Hanc cùm pijſſimus pater Ximenius, ne aliquid contra Dei beneplacitum attentare pręſumeret, conſuluiſſet, ab ea, ne huiuſmodi propoſitum exequutioni mandaret, quòd ſe Deus opt. max. alijs, ijſq; grauiſſimis negocijs, in quibus & martyrij vim ſæpius experiri facilè poſſet, reſeruaret, auerſus retardatusq; eſt. Obijt interim mortem illuſtriſſimus Petrus Gonzaluus Mēdozius Toletanus Archiepiſcopus (cuius ſæpe ſæpius meminimus) ſibiq; pater Ximenius, ex apoſtolica auctoritate, inſtantibus tamen Regina Eliſabetha, ac ſupremo Hiſpaniarum ſenatu, in tanta dignitate ſuffectus eſt. Apoſtolicas tamen literas, huiuſmodi promotionem concernentes, ſibi ab ipſa met Regina oblatas ille, tamquam œſtro percitus, quòd propriæ quieti, monaſticæq; vitæ deſerendæ viam ſtrui cerneret, acceptare recuſauit, imò ijs in Reginę manibus relictis, atque ex tēpore Regia, Madritoq;, vbi tunc curia agebat, excedens, propriū Saliceti conuentum remeauit. Quapropter triſtis effecta ſupra modū Regina, ac ex tanta viri in cōtemnendis honoribus conſtantia ſummè attonita, duos ex ſibi familiarioribus, qui eū Madritū reducerent, ſibiq;, vt eius votis annueret, electioniq; conſentiret, ſuaderent, poſt ſe

miſit

A miſit. Qui licet reuerſus, vt Reginæ deſiderio faceret ſatis, Archiepiſcopatum tamen acceptare noluit, quoadusq; id ſibi, poſt elapſum ſemeſtre, ab eodem ſummo Pontifice ſecundò, adiuncto etiam ſanctæ obedientiæ merito, imperatum fuit. Creatus eſt igitur R. P. F. Franciſcus Ximenius, anno Domini 1495. Toletanæ Eccleſiæ Archiepiſcopus: ac non poſt multum temporis factus quoq; extitit generalis Religioſorum omnium, per vniuerſam Hiſpaniam, Reformator: itidem & generalis hæreticæ prauitatis Inquiſitor: ac tum demum, opera catholici Regis Ferdinandi, iam ex chariſſima ſibi defuncta vxore Regina Eliſabetha vidui relicti, S. Romanę Eccleſiæ Cardinalis. Quarũ tamen dignitatũ occaſione nihil penitus de ſolito eius rigore, atq; regulari diſciplina, aut etiam de ſolita humanitate remiſit, nihilq; turgiditatis, aut ambitionis induit, nihilq; corpori indulſit: ſed intra ſolitæ humilitatis, atq; pœnitentiæ limites ſe continens, omnia Franciſcanæ Regulæ ieiunia quàm diligentiſſimè obſeruauit, à telæ ſiue
B lini vſu, etiam grauiſſima infirmitate oppreſſus, abſtinuit, omneq; verbum ocioſum, atq; ipſam ocioſitatem longè à ſe propulſauit. Lectioni verò ſacrorum librorum adeò fuit intentus, vt eam, niſi ob grauiſſima negocia, nunquam intermiſerit. Interim tamen nihil eorum, quæ vel ouium ſibi creditarum ſalutem, vel iniunctum ſibi munus concernebant, prætermiſit. Academiam præterea Complutenſem, eamq; ſupra modum inſignem, ſuis ſumptibus ipſe fundauit, atq; pinguiſſimis redditibus dotauit. collegia etiam (vt præfati ſumus) ſancti Ildephonſi, atq; SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, nec non & quaſdam alias domos pro ſacerdotibus, alijsq; pauperioribus ſtudentibus is met conſtruxit: quibus ad victum & amictum neceſſaria à maiori collegio S. Ildephonſi ſubminiſtrari voluit. Ædificauit ab his & pulcherrimum Franciſcanum conuentum apud Turrislacunæ oppidum, quod ſibi patria fuit: Clariſſarum cœnobium
C Compluti: & duæ ſanctimonialium de tertio Ordine beati patris Franciſci, eaq; pulcherrima monaſteria, ſub nomine & titulo S. Ioannis de pœnitentia: alterum quidem ibidem: alterum verò Toleti: quibus adiunxit & duo nobilium iuuencularum, ſed pauperum, collegia. Quibus omnibus ſufficientiſſimos prouentus reliquit, vt & iſtæ, virgines ſcilicet ſęculares quoadusq; vel nuberent, vel Religionem ingrederentur, ali poſſent; & illæ nempè ſorores nutrirentur. Præcedentibus annumerandum venit tertium aliud monialium eiuſdem tertij Ordinis monaſterium Illeſcis, quod eſt Toletanæ diœceſis oppidum, ab eodem extructum. Reparauit quoq;, & auxit collegialem Complutenſem eccleſiam, SS. Iuſto & Paſtori dicatam, in qua plures canonicatus, pluresq; alias præbendas ſiue dignitates, quas Hiſpani rationes vocant, ibidem inſtituit: ac firmiſſi-
D ma lege ſtatuit, ne aliquis ad illius eccleſiæ canonicatum promoueri poſſit, qui Doctoratus titulo non fuerit inſignitus: itidem ne aliquis ad rationem admittatur, niſi prius artium Magiſteriatum fuerit conſequutus. Reformauit, atq; à plurimis abuſibus omnes vtriuſq; Caſtellæ conuentus tam fratrum, quàm monachorum, quàm etiam monialium vindicauit. Vt quotquot erant Mauri in Granatenſi Regno ad Chriſti fidem, abiurato Mahumetiſmo, conuerterentur, hic ipſe heros, poſt multos eo in opere exantlatos labores, effecit. Bibliorum quadrilinguium, quæ vel Complutenſia, vel Cardinalitia paſſim nuncupantur, plurimis nominibus laudanda, iuxta Hebraicam veritatem, verſio huic celeberrimo Antiſtiti tribuenda venit. Qui peritiſſimos quosq; in linguis Hebraica, Græca, Syriaca ſiue Caldaica, atq; Latina, ex diuerſis terræ plagis, ad tanti operis editionem, non abſq; maximis impenſis, plurimisq; laboribus, aſciuit,
E atq; pretioſis muneribus, & honoribus cumulauit. Quod quidem fuit celeberrimum opus, & tanto Principe dignum. Coacto ſuis ſumptibus optimo exercitu ad Afros penetrauit, plurimisq; illorum pulſis, atq; occiſis, Oranum ciuitatem, cum maxima gloria, & incomparabili honore cœpit. Quæ & vſq; in hodiernum diem à Chriſtianis, non abſq; maxima Barbarorum pernicie, occupatur. Bis Hiſpanię Regnorum Gubernator, & Prorex extitit: quo in officio hominis prudentia, magnanimitas, generoſa indoles, atq; iuſtitia mirè elucuerunt. Deniq; plenus dierum in ſancta pace, atq; ſenectute bona, cum inuictiſſimo Carolo eius nominis V. Germanorum Imperatori, atq; Hiſpaniarum legitimo Regi obuiam iret, in oppido Roënſi, omnibus ſui maximum relinquẽs deſiderium, huic infelici ſæculo vltimum vale dixit, æthereasq; ſedes, vt piè nobis credere

dere licèt, ſuorum laborum mercedem ab Altiſſimo accepturus petijt. Cuius corpuſculum, ieiunijs, vigilijs, atq; curis mirè extenuatum, Complutum ab eius familiaribus delatum, in maiori ſacello eius eccleſiæ, quæ collegio S. Ildephonſi adiacet, honorificè ſepultum, atq; alabaſtrino quodam ſepulchro, eleganti quidem artificio fabrefacto, reconditum extitit. Quod tamen, ſi tanti viri munia, honores, dignitates, functiones, atq; merita ſpectes, potius humilitatem quandam Chriſtianam, ac verè Minoriticam, quàm humanam aliquam ambitionem præſefert. Hæc tantùm ex huius Archipræſulis excellentiſſimi vita, & geſtis colligere voluimus, ne contra noſtrum inſtitutum modum exceſſiſſe videamur. Qui verò, his minimè contẽtus, eius vitam perfectius noſſe voluerit Aluari Gomecij hiſtoriam conſulat, hoc interim certò ſciẽs, quòd multa ſibi adhuc deſideranda manebunt. Nam tot, tamq; illuſtres eius virtutes, mores, atq; actiones extitêre, vt vix eloquio, atq; ſtylo humanis proferri, & depingi valeãt. A B

De conuentu S. Franciſci Guadalfagiaræ. *Conu. IIII.*

NON longè à mœnibus ciuitatis Gaudalfagiaræ, quæ excellẽtiſſimorum Ducum de Infantado paret imperio, in loco quodam accliui, amœno, atq; aquarum ſcaturigine fœcundo, Minoriticum hoc monaſterium, diuo Ioanni Bapiſtæ ſiue (vt vulgo placet) B. P. Franciſco ſacrum, ſatis eleganter, ſatisq; comptè extructum eſt. Cuius ea eſt antiquitas, eaq; ſcripturarum penuria, vt à quo vel qua tempeſtate fuerit erectum, liquidò non conſtet. Quamobrem ad ſeniorum receptiſſimam eius ciuitatis traditionem, tamquam ad ſacram anchoram, recurrentes, ipſum olim ad Templarios pertinuiſſe, & ab ijs ad Franciſcanos Conuentuales deuolutum inuenimus. Quæ quidem traditio mihi maximè probatur: præſertim quòd altare in eius capitulo erectum, in quo plures lapideæ imagines, more Tẽplariorum comptæ, ab antiquo inſculptæ ſunt, fidem ſibi adhibere videatur. Cui tamen obuiare videtur altera ex pręfatis imaginibus, Franciſcano fune præcincta, Minoriticoq; habitu culta. Licèt & hoc facilè dilui poſſet, ſi id curioſæ alicuius Guardiani operæ aſcribere voluerimus; qui huiuſmodi metamorphoſim faciendam curauerit. Quid enim prohibuit lapidem, ſcalpello, malleoloq; facilè cedentem, diuerſas in figuras à perito ſtatuario transformari? Nihil equidem. Sed ſi minus noſtra hæc imaginatio alicui arriſerit, adducat is in medium de huius ſacræ domus fundatione aliquid certius, quod ſe facturum non facilè crediderim, & ei libentiſſimè auſcultabimus. Hoc ergo monaſterium, quod 6. fratres commodiſſimè inhabitant, antiquitus à patribus Franciſcanis Conuentualibus, vt plures ſcripturæ, in eius archiuis aſſeruatæ, facillimè indicant, occupatum, plurimiſq; ædificijs colluſtratum extitit. Nam eius eccleſia, longè tamen ignobiliori forma ab ea quam modò præſefert induta, hos patres ſui authores habuit. In cuius præcipuo, ac maiori ſacello illuſtriſſimi Marchiones de Santilliana tumulari voluerunt, eiuſq; legitimi ſucceſſores, illuſtriſſimi ſcilcet, pariterq; excellentiſſimi Duces de Infantado ſepeliuntur. Cùm itaq; illuſtriſſimus Marchio Innicus à Mendoza eandem cum illis ſepulturam nactus eſſet, eius filius reuerendiſſimus Petrus Gonzaluus à Mendoza Toletanus Archiepiſcopus, nec non & S. R. E. Cardinalis (de quo ſupra) iuſta tanto parenti redditurus, pręfatam eccleſiam longè elegantiorem, longeq; auguſtiorem ſibi ædificandam fore putauit. Qua propter, neceſſarijs expenſis in medium productis, negocium cœmentarijs, latomis, atq; fabris lignarijs commiſit. Qui cupiditati atq; emolumento, potius quàm debito, & ſtructuræ firmitati ſtudentes, eam debilius, atq; infirmius, quàm par erat, extruxêre. Vnde non ita poſt multum temporis maiori ex parte ad terram venit. Quo nihilominus caſu, imperterritus illuſtriſſ. heros eam ſecundò, ſuis ſumptibus, multò firmiorem, iuxta exteriorem apparentiam, atq; humanum iudicium, erigi curauit. Quæ tamen, non ita poſt multum temporis, eamdem prorſus cum priore fortunam ſubijt. Aſſeuerantibus verò, idq; legitimè probantibus fratribus, ſpopondiſſe quidem ſibi præfatum Toletanum Archiepiſcopum, toties ſe præfatam eccleſiam reædificaturum, quoties ruinam experiretur, donec tandem in eam formam, elegantiam, atq; ſtabilitatem euaderet, quam Pinciana S. Benedicti eccleſia haberet, tertiò ex ijs illuſtriſſimi Præſulis facultatibus, quæ ex eius morte ſuperfuerant, apprimè, eleganterq;, C D E

vt modo

A vt modo apparet, fabrefacta eſt. Quas ob res iure optimo præfati Duces de Infantado, prædictorum Marchionum de Santilliana, atq; illuſtriſſimi Dominici Innici à Mendoza quoq; Marchionis legitimi hæredes & ſucceſſores, ipſius iure patronatus gaudent, potiunturq; : & in mauſolęo affabre extructo, quod in medio maiori ſacello (vt præfati ſumus) exurgit, humari merentur: licèt eorum beneuolentia, liberalitas, atq; erga huius loci fratres magnificentia, quæ incredibiles ſunt, idipſum minimè mererentur. Quum enim illuſtriſſimus Innicus Lopetius à Mendoza, Marchio Santillanicus, maximo fratrum Minorum Obſeruantum deſiderio teneretur, cuperetq; hunc conuentum à patribus Conuētualibus ad ipſos translatum: id à ſummo Pontifice Calixto IIII. ſibi concedi quamhumiliter petijt, atq; tenore cuiuſdam apoſtolici breuis, dati anno Dominicæ Incarnationis 1455. cuius initium eſt, Calixtus Pontifex &c. Pro noſtro ingēti labore &c.
B impetrauit. Cùmq; aliud breue, cum eo è diametro pugnans, quod in conuentu S. Antonij de Capraria huiuſmet Prouinciæ vſq; in præſens perſeuerat, prȩfati Conuētuales patres ab eodem Calixto Pont. max. obtinuiſſent: quo ſub grauiſſimis interminationibus, eccleſiaſticisq; cenſuris prædicto Marchioni præcipiebatur, ne aliquo pacto eos loco pellere, perturbare, aut inquietare præſumeret, vel attentaret: ea tamen fuit iſtius nobiliſſimi Marchionis ſolicitudo, is deniq; apud eundem ſummum Pontificem fauor, vt eiuſdē auctoritate, prioribus interim ſuis literis reuocatis, præmemoratos patres Franciſcanos Obſeruantes, anno ſuperius citato 1455. iuxta votum loco reſtituerit. Huius reſtitutionis meminit Franciſcanus ille liber, cui Monumentum Ordinis titulus eſt. Peperit perpetuò hic locus, à ſuæ reformationis tempore ad noſtrum vſq; æuū, viros ſtrenuos, ſuiq; ſtatus ac profeſſionis zelantiſſimos, nec non & de Franciſcana Religione
C optimè meritos. Sereniſſimo Ioanne huius nominis II. in Hiſpanijs regnante, atq; ſegetibus præ ſiccitate areſcentibus, Guadalfagiarenſis ſenatus pluuiam à Deo opt. max. ſuppliciter petiturus, ſolemnem ſupplicationem ad ædiculam S. Dominici foro contiguam populo indixit. Cùmq; ſtatuta die deuotus quidam pater Franciſcanus concionem de ſacro Euangelio pro ſuggeſtu haberet, facta quadam apoſtrophe, ſuū ad Deum ſermonem conuertit, ac tanta fiducia, tantoq; ſpiritu, feruore, atq; lacrymis miſericordiam & imbrium abundantiam ab eo petijt, vt quotquot aderant in gemitus, ſuſpiria, atq; lacrymas ex quadam teneritudine prorumperent, atq; cum maxima deuotione, affectu, cordiumq; compunctione Deum orarēt, quatenus ſibi loquentem ſeruū exaudire dignaretur. Mirabile dictu! Apparuit è veſtigio ſupra ipſius Concionatoris caput prægrandis quædam, ignea, atq; ſplendidiſſima crux: ſtatimq; & mugire tonitrua, &
D multiplicari fulgura, & tam largæ, ſuperuenientibus nubibus, aquæ dilabi cœperunt, vt vix populus fuga ſibi conſulere potuerit, & inſtanti neceſſitati ſatis, ſuperq; itum ſit obuiam; & terra, cuius arentia, ſitibundaq; viſcera adurenti ſoli paulò ante patebant, abundantibus recreata lymphis, faciem mutarit, pallentiaq; arua ſuo humore reuireſcere fecerit. Quod reſciens Rex Ioānes ſibi timere cępit, ac datis ad B P. F. Vincentium Ferrerium, qui tunc in viuis agebat, literis, quibus ipſum de omnibus, quæ acciderant certiorem reddebat, quid ſibi foret agendum anxius rogauit. Cui B. P. reſcribens, ſaluberrima quædam monita ad diuinam Maieſtatem placandam præſcripſit. Extat adhuc eius epiſtola Madriti in Auguſtinienſium conuentu apud doctiſſimum P. F. Ferdinandum à Caſtello, catholici Philippi eius nominis II. vniuerſæ Hiſpaniæ Regis diſertiſſimum Eccleſiaſten. Adiacent reliquis ſcripturis, quæ in huius loci archiuis aſſeruantur,
E patentes quædam ſereniſſ. Ioannis Hiſpaniæ Regis (de quo paulò ſuperius) literæ, quibus præcipit, vt natalitius ſeraphici patris Franciſci dies feſtiuè ab omnibus ſibi ſubditis tranſigatur. Sepultus iacet in huius ſacræ domus eccleſia V. P. F. Antonius à Corduba, vir vtiq; doctiſſimus, atq; ſuæ profeſſionis obſeruantiſſimus; ad quem, tamquam ad certiſſimum quoddam oraculum, in dubijs conſcientiæ caſibus ex omnibus Hiſpaniæ partibus accurrebant. De quibus etiam doctiſſimam ſummam Hiſpanico idiomate edidit, vt doctis atq; indoctis communis eſſet. Hic pater numquàm, vel certè raro, proſpera ſibi aſpirante valetudine, à matutinis, quibus continuò, niſi graui conflictatus infirmitate, intereràt, lectulum repetijt: ſed diuerſis euoluendis libris, quod noctis reliquum fuit, inſumpſit. Gaudet tandem ſacrum hoc, atq; pulcherrimum monaſterium clementi

cœlo,

cœlo ſaluberrimaq; aura, atq; optima bibliotheca, plurimisq; libris referta; quam maiori ex parte reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, deq; omnibus viris doctis optimè meritus, inſtruxit: & plurimis, iisq; precioſis, ornamentis & vaſis tum aureis, tum quoq; argenteis, ad diuinum cultum, ſacroſanctumq; miniſterium attinentibus; quæ omnia illluſtriſſimi & excellentiſſ. Duces de Infantado eius patroni dono dedêre: ac quodam capite alterius ex 11. millibus virginũ A

De conuentu S. Franciſci Madriti. Conu. V.

COGIMVR, quoties nullæ ſuppetunt ſcripturæ, quæ nos de locorum erectione certiores reddere poſſint, ad vulgarẽ ſeniorum traditionẽ recurrere: nã ea ſanè maximæ eſt apud hiſtoriographos dignitatis: & ſi ab ijs, qui hiſtorias texere conãtur, repelli cõtigerit, eos in multis cœcutire, imò potius à toto ſcopo aberrare neceſſum eſt. Quod vel maximè nobis eueniret, quibus rarò; imò rariſſimè monumẽta ad noſtram rẽ attinẽtia, ob vituperabilem fratrũ incuriam, ſuccurrũt. Cùm igitur, poſt omnẽ motum lapidẽ iteratamq; archiuorũ euolutionẽ, nihil certi de huius Frãciſcani conuẽtus, qui Madriti, nõ longè ab eius mœnibus, ſub titulo S. Frãciſci erectus cõſpicitur, quiq; à 100. fratribus, ſi hoſpites continuò aduentantes enumerẽtur, inhabitatur, inuenire potuiſſemus, conſultiſſimũ fore duximus, ſi Madritẽſiũ ſeniores cõſuleremus. A quibus tandẽ retulimus eũ à B.P. F. Frãciſco primitus occupatũ, atq; pro ſolitæ paupertatis more extructũ. Hoc tamẽ adeò illis certum exiſtit, vt id inficiari, aut in dubium vertere nephas ſit, atq; inexpiabile piaculum. Quod & in cauſa eſt, vt tum ipſi loco, tum quoq; eius habitatoribus afficiantur, faueantq;: & vt procurantibus fratribus, ob aëris inſalubritatem fluminisq; proximitatem, cuius exhalationes peſſimæ ſunt, eius deſertionem, atq; ad alium ſitum multò ſalubriorem tranſlationem, Madritenſis ſenatus perpetuò reſtiterit, ſeſeq; oppoſuerit: aſſerens rem inhoneſtam, atq; vituperio plenam fore, ſi filij & ſucceſſores domum ſibi à tanto patre relictam, quauis etiam vrgentiſſima de cauſa, deſererent. Huic etiam traditioni aſtipulatur is fonticulus, qui inter duos huius ſacræ ædis populos ſcaturiens, beatiſſimo patri Franciſco ab omnibus Madritenſibus aſcribitur. Aſſerunt enim beatum ipſum patrem, vt primum Madritenſe oppidum applicuiſſet, tentorium ibidem fixiſſe, atq; tuguriolum pro ſui, ſuorumq; ſociorum habitatione, ex pauperrima, viliq; materia conſtruxiſſe. Ex his itaq; conſtat ſacrum hoc monaſterium antiquiſſimum eſſe, & à 370. eoq; amplius, annis initium ſumpſiſſe. Quod tamen, cùm iuxta priſcam illam Franciſcanam formam, vt aliqua eius veſtigia adhuc commonſtrant, conſtructum eſſet, atq; ſub ea diu permanſiſſet, temporis lapſu in multò elegantiorem, multoq; auguſtiorem, ſuppeditantibus interim Regibus, magnatibus, atq; Madritenſibus oppidanis, quæ ad eius promotionem neceſſaria erant, tranſlatum eſt. Nec facilè alicui ex cæteris Madritenſibus monaſterijs (tanta eſt oppidanorum ad eum beneuolentia, animiq; propenſio) cederet, niſi quædam antiquioris illius paternæ domus ſibi auguſtius, atq; iuxta architecticam normam debitè ædificando maximo eſt impedimento, huius Prouinciæ patres cohiberet. Ad dextrum maioris ſacelli latus, ſacro decantando Euangelio deſtinatum, ſereniſſimæ Reginæ Ioannæ, Henrici eius nominis IIII. atq; Caſtellæ Regis legitimę vxoris corpus, alabaſtrino quodam, atq; pulcherrimo mauſolæo reconditur. E veſtigio verò, ideſt ad ſiniſtrum eiuſdem ſacelli cornu, epiſtolæ pronunciandæ deputatum, illuſtriſſimi herois Henrici à Villena corpus, ſub nobili alio ſepulchro tumulatum eſt. Iacent quoq; alijs in loculis plures alij nobiles, & in conuentuali ſarcophago tot patres ac fratres, vt facilè cæteris, qui in reliqua hac Prouincia diem clauſerunt extremum, æquentur: nam (vt prædiximus) peſſimus hunc locum, ob peſtilentes præterlabentis fluuij exhalationes, conſequitur aër: In ſacello tandem, quod inter ſacrarium atq; ſummum altare occurrit, ſpectatq; ad nobilem Luxanorum familiã, diuæ Margaretæ virg. & mart. caput, pluresq; aliæ ſanctorũ, minimæ tñ quantitatis, reliquiæ aſſeruãtur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Saliceto. Conu. VI.

MIRABITVR fortè curioſus lector, cùm alium ordinem in conuentibus enumerandis, diſponendisq; à nobis obſeruatum animaduerterit, ab eo, quem Prouincia

A uincia hæc in ſuis Comitijs tenere conſueuit. Sed mirari protinus deſinet, ſi huiuſmodi diuerſitatis cauſam acceperit. Prouincia ſiquidem dignitatis, atq; magnificentiæ, non autem primæuæ locorum antiquitatis, & originis rationem in eorum enumeratione habet. Nos verò, ea neglecta, hiſtoriæ felicius texendæ, atq; tempori, à quo monaſteria ipſa erecta fuêre, in huius Prouinciæ deſcriptione, ſecus verò in alijs quàmplurimis, inſiſtimus. Cùm igitur præſens conuentus, beatiſſimæ ſemperq; virgini Dominæ noſtræ de Saliceto ſacratus, antiquioribus huius Prouinciæ locis annumerandus veniat, & Madritenſi tantùm (de quo ſupra) antiquitatis iure cedat, hanc ſibi ſextam ſedem, licèt aliam multò infirmiorem in capitularibus (vt vocant) diffinitionum tabulis obtineat, aſſignare voluimus. Vt autem eius originem, atq; vetuſtatem altius repetamus, hiſtoriam quandam ab huius patriæ ſenioribus ad poſteros, maxima ſolicitudine atq; religione ad hæc noſtra vſq; tempora, tanquam per manus, fideliſſimè
B tranſmiſſam, referre non pigebit: Quòd videlicet ſolus, ſiue fundus in quo pręſens conuentus ſubſiſtit, quique ſalebroſus, ſylueſtris, atq; montoſus omnino eſt, olim ad Hieroſolymitanos milites pertinuerit: quorum duo cùm die quadam venerationis gratia eum petiuiſſent, maximaque imbrium, fulgurum, atque tonitruum tempeſtate circumuenirentur, opprimerenturq;, ſe quàm humillimè ſeruatori Chriſto, eiusq; glorioſæ matri commendarunt. Cùmq; orationi anxius inſtarent, ipſa Virgo virginum, maximo amicta ſplendore, qui è medio cuiuſdam ſalicis ex tempore proruperat, illis apparuit, bonoq; animo eſſe præcepit. Qui deniq; milites è tanti periculi manibus erepti, ne de ingratitudine ab ipſa Dei genitrice aliquando arguerentur, ædiculam quandam ad
C eius honorem in ipſo prorſus apparitionis loco, qui vtrumq; terminum Peñaluerij, atq; Tendiliæ oppidorum complectitur, conſtruendam, atq; ſuper præfatæ ſalicis truncum altare erigendum, & ab arbore præciſa Saliceti cognomen ſibi imponendum curarunt. Cùm ergo venerabilis pater ac frater Petrus Villacretius, ſtrenuus regularis Obſeruantiæ propugnator (de quo in prima huius operis parte) ſpecu, in quo per 20. continuos annos vigilijs, ieiunijs, carnis macerationi, atq; orationi intentus delituerat, egreſſus eſſet, & per loca ſolitaria, nemoroſa, mœroribus, atq; diuinæ contemplationi amica, ſitum aliquem, in quo Obſeruantiæ regularis futuræ ſemina felicius iacere poſſet, ſibi quærens anxius, oberraret, in hoc eremitoriũ fortè fortuna incidit. Quod apprimè contemplatus, illud, tamquam tanto negocio peropportunum, ſibi ſuisq; aſſeclis ſumendum cenſuit. Quod tamen cùm ab ijs, quorum intererat, impetraſſet, eò ſe, anno à Chriſto ſeruatore nato 1376. cùm quibuſdam ſibi chariſſimis ſocijs, eiuſ-
D demq; regularis Obſeruantiæ amantiſſimis, contulit. Et ab eo temporis vſq; impræſentiarum ſacra hæc domus, quam 24. fratres inhabitant, huius Prouinciæ recollectioni ſiue reformationi deſeruit: eſtq; prima omnium Obſeruantum Franciſcanarum ædium Hiſpanicarum, & fortè Vltramontanarum: Nam hîc primùm, poſt admiſſos in Ordine redditus, venerabilis præfatus pater frater Petrus Villacretius priſcum illum viuendi modum, à noſtris patribus obſeruatum, poſterisq; traditum repetere, priuilegijsq;, & indultis, quæ Franciſcanæ Regulæ rigorem relaxare videbantur, renunciare, atq; ſanctiſſimæ illius euangelicæ paupertatis radices altius figere cœpit. Ex quibus tot fœcundi palmites, totq; vberrimi fructus prodiêre, vt Antipodas quoq; ipſos ſua dulcedine, & ſuauitate refecerint, recrearintq;. Nec mirum ſanè: cùm terram adeò fœcundam, diligentiſſimosq; ſui operarios nacti fuerint. Hæc ſacra domus, licèt inter
E confertiſſimas arbores, aſperrimosq; montes ſedem obtineat, maximè tamen à Chriſti fidelibus, ob innumera miracula, quę meritis glorioſiſſimę virginis Mariæ, ad eius imaginem ibidem erectam contingunt, ſtatutis diebus frequentatur: quorum plurima intuentium oculis depicta occurrunt. Intra huiuſmet ſacræ ædis ſepta, atq; inter denſiſſima dumeta conſpicere licet deuotiſſima quinq; eremitoria, ex conuicinorum arbuſtorum ramuſculis contexta, in quibus totidem fratres orationi, vigilijs, ſtrictiſſimo ieiunio, aſperrimis diſciplinis, atq; perpetuò ſilentio intenti ferè ſemper commorantur. Quamobrem licèt, ob ſupinam fratrum negligentiam, quæ excuſationem non admittit, eorum nomina nobis ignota ſint, audacter tamen aſſerere auſim, plures hîc religioſos viros, Deo charos, quàm in cæteris totius Prouinciæ locis vitam terminaſſe.

Nam

Nam inter fodiendam terram aliquot defunctorũ patrum corpora integra, incorrupta, A ſuauiſſimeq; redolentia, caſu inuenta ſunt. Quod abſq; dubio magnũ ſanctitatis ſignũ eſt. Addam quòd aliquibus religioſis Deo deuotis, dum feruẽtius orationi inſtarent, reuelatum ſit, hũc locum plurimis ſanctorum corporibus honeſtari: Quibus annumerandus venit religioſiſſimus pater frater Didacus à Barahona, vir vtiq; de omni virtutum genere optimè meritus: qui, tẽpore naſcentis Obſeruãtię regularis, huius cœnobij Guardianum vigilantiſſimum egit: quiq;, ob vitæ candorem, miraculis tum in vita, tũ quoq; in morte claruit, ſepultusq; eſt in communi fratrum ſarcophago. Eandem quoq; ſepulturam adeptus fuit venerabilis pater frater Petrus à Gamarra huius etiam loci aliquãdo Guardianus, atq; morum candore, & bonis operibus illuſtris: ad cuius feliciſſimũ tranſitum deuotus quidam pater, qui tunc Deo opt. max. plenis vacabat affectibus, coronam quandã mirè ſplendentem è cœlo demitti, huiusq; inſignis patris capiti imponi vidit. Hîc quoq; diuinum illum ſpiritum, quo plenus erat, imbibit reuerẽdiſſimus pater frater Franciſcus Ximenius, ſeq; in omni virtutum genere, non abſq; maxima omnium admiratione, in altero præfatorum eremitoriorum exercuit, atq; Guardianum agebat, quando à sereniſſima atq; catholica Regina Eliſabetha in ſui Confeſſarium electus eſt. Dum foſſores quidam terram altius exhumarent, inuenta eſt ab ijs argentea quædam imago, ſed inaurata, cui duo illi Hieroſolymitani equites, huius ædificij primi fundatores, ante virginis glorioſæ imaginem, in ſalice ſibi apparentem, genuflexi inſculpti ſunt: quam ipſi ad fundamenti radices, in tanti beneficij accepti memoriam, iaci hauddubiè curarunt. Inter cæteras huius loci ſcripturas aſſeruantur humillima quædam reuerendiſſimi patris fratris Franciſci Angelorum, ſiue de Angelis, totius Franciſci Inſtituti generalis Miniſtri, renunciatio, qua ex apoſtolica Clementis VII. Pont. max. auctoritate ſibi, anno Domini 1527. facta, Generalatus officio renunciat, atq; reuerendum admodum patrem fratrem Petrum de Calzena totius eiuſdem Ordinis Commiſſarium generalem inſtituit, vt liberius & expeditius ad Carolum V. Hiſpaniarum Regem, ac Germaniæ inuictiſſimum Imperatorem, ad quem iteratò eadem de cauſa fuerat deſtinatus, pacem inter ipſum & præfatum Clementem ſummum Pontificẽ compoſiturus, pergere poſſet. Et patẽtes quædã literæ Ioãnis eius nominis II. Caſtellæq; Regis, quibus fratres Minores Obſeruãtes ab omni vectigali, naulo pro fluminum ſiue pontiũ traiectione ſoluendo, atq; à quacũq; alia regia exactione eximũtur.

B

C

De conuentu S. Antonij ſiue S. Iuliani de Capraria. *Conu. VII.*

SI quibuſdam Gallis, Anglis, atq; Germanis hiſtoriographis cœcam fidem adhibere vellemus, ea vtiq;, quæ de conuentus Dominæ noſtræ de Saliceto proximè præcedentis antiquitate à nobis dicta ſunt, retractare cogeremur. Ii ſiquidem omnes in eam manibus, pedibusq; (vt aiunt) eunt ſententiam, pręſentem ſcilicet conuentum ſancti Iuliani ſiue ſancti Antonij de Capraria (eſt enim binomius) omnibus alijs huius Prouinciæ locis antiquiorem eſſe: Minoriticumq; Occanienſe monaſterium (de quo infra) primum atq; immediatum poſt ipſum obtinere locum. Qui tamen egregiè falluntur: Nam certo certius conſtat præcedentem locum, anno Domini 1366. ſub venerabili præfatoq; patre fratre Petro Villacretio erectum, hunc verò, non ante annum Domini 1400. ab eius diſcipulis extructum, & Occanienſem conuentum, circa annum 1440. opera venerabilis patris fratris Alphonſi Boroxij ædificatum fuiſſe. Cùm ergo ſacra ædes Salicetana. 34. annis hanc, & iſta Occanienſem. 40. alijs annis præceſſerit, iudicet prudens lector, quę potius, noſtra ſcilicet, vel illorum ſtet ſententia: & quis ex tribus his locis alteri præferendus veniat, ſitq; alijs antiquior. Inueſtiganti verò mihi ſolicitè erroris iſtorũ cauſam, ea, quæ ſequitur, ſeſe obtulit. Poſtquàm enim Eugenius. IIII. Pont. max. pro ſua in regularem Obſeruantiam, tunc mirè pullulantem, beneuolentia, atque paterna pietate, dipplomate cauiſſet, vt eius alumni, conuentu in Prouincijs habito, earum ſinguli vnum aliquem ex eorum numero patrem, vita ac moribus probatum, qui ſub titulo Vicarij prouincialis cæteris præeſſet, illosq; iuxta ritum regeret, corrigeret, atq; gubernaret, pręficere poſſent. Prouinciæ Caſtellæ patres, licèt per eius Cuſtodias diuiſi, hoc in monaſterio ſancti Antonij de Capraria, anno à mundi redem- ptione

D

E

A ptione 1447. capitulariter conuenêre, communibusq; ſuffragijs venerabilem patrem fratrem Alphonſum Boroxium ſui Vicarium prouincialem crearunt. Quod quidem Capitulum primum omnium eorum fuit, quæ à patribus Obſeruantibus in vniuerſa Hiſpania celebrata ſunt: extititq; plurimorum patrum grauiſſimorum, atq; ſanctitate inſignium præſentia celeberrimum: Eaq; de cauſa, quod ſibi dignitatis, atq; honoris gratia debebatur, id ab huiuſmodi authoribus antiquitatis iure tributum eſt. Quicquid tamen ipſis errandi cauſa fuerit, inter Hiſpanas omnes Franciſcanas domos, imò & Vltramontanas, quæ, ab introductis in Ordine ſeraphico redditibus, Obſeruantiæ regulari mancipatæ ſunt, præfata ædes Dominæ noſtræ de Saliceto principem obtinet locum, ſibi iure optimo primiceriatus munus debetur. His igitur vtcumq; enodatis ſiue potius prælibatis, ad huius noſtri conuentus de Capraria deſcriptionem accedamus. B Conſtiterat antiquitus decimo milliari ab oppido Buitrago Hiſpanicè dicto, quod ad illuſtriſſimos, atq; excellentiſſimos Duces de Infantado ſpectat, à pagulo verò Capraria ad primi lapidis ſignum, inter duos editos, niuoſoſq; montes, ædicula quædam ſiue potius eremitorium, in honorem S. Iuliani erectum: hoc primitiui illi Obſeruantes patres ſolitudinum, atq; inuiorum locorum amatores, quippe qui ſoli Deo placere, illiq; liberius vacare ſtudebant, circa annum Domini 1400. ſicuti ex Eugeniana quadam bulla, data in huius loci, eiuſq; accolarum fauorē, anno Domini 1435. quæ adhuc extat, facilè edocemur, ſuis vſibus minus comptè, ſed ſatis religioſè adaptantes occuparūt. Quia verò beato patri Antonio à fratibus dicatum extitit, & antiquum eremitorium diuo Iuliano ſacratum fuerat, binomium euaſit. Hincq; euenit, vt modò diui Iuliani, modò verò diui Antonij conuentus paſſim vocitetur, ſed Caprariæ cognomen C à viciniori pagulo ſibi impoſium eſt. Situm obtinet ſacer hic locus, quem viginti fratres Recollecti inhabitant, inter frequentes aſperrimoſque montes (vt dictum eſt) hominumq; ſæcularium frequentiæ minimè patet: quamobrem diuinis rebus, atque myſterjs contemplandis, nec non & huius Prouinciæ reformationi opportunè deſeruit. Inbuebantur olim hoc in conuentu, ob eius opportuniatem atque quietem, grammaticalibus, humanioribuſque literis iuniores huius Prouinciæ fratres, de quorum numero ego aliquando fui. Sed ab anno Domini 1570. ad inſtantem, deuotamque illuſtriſſimi pariter ac excellentiſsimi Innici Lopetij à Mendoza, Ducis de Infantado, petitionem, huiuſmodi ſtudio, ac literario exercitio diſſoluto, Prouinciæ Recollectio à patribus ſibi ſuffecta eſt. Quæ adeò excreuit, adeoq; profecit, vt nulli penitus eorum locorum, quibus huiuſmodi laudabilis viuendi modus viget, ſiue ſanctitatis, ſiue regularis D diſciplinæ, ſiue etiam aſperitatis palmam concedat. Gaudet hoc monaſterium aliquibus priuilegijs ſibi, ſub titulo & nomine oratorij, à diuerſis Caſtellæ Regibus conceſſis, & confirmatis, de quibus, poſtquàm ſuccintè ſatis, & compendioſiori ſtylo rationem reddiderimus, quare porius hic locus ab huiuſmodi Regibus oratorium, & non conuētus appelletur, fuſius agemus. Abhorrebant antiqui illi patres Recollecti ab omni pompoſo, atq; elato ædificio, eorumq; præcipuus ſcopus diuinarum rerum meditatio, perpetuum ſilentium, carniſq; maceratio erat, quas ob res nec chorum, nec cantum curantes, horas canonicas ſigillatim perſoluebant, atq; in ſuis cellulis, quæ frequentius vel criptæ, vel ſpecu, vel tuguriola ex humili materia contexta erant, ſe perpetuò continebant, indeq; ſtatutis horis egredientes, ad ædiculam ſiue paruum ſacellum, quod oratorium appellabant, Miſſam audituri pergebant: qua tandem perſoluta E ad propria remeabant. De cibo verò, & potu nulla eis erat penitus quæſtio, nullaq; ſollicitudo, cùm hunc fontes vel propinquiores riuuli, illum verò terra virens ſibi miniſtrarent. Indeq; euenit, vt eorum eccleſiæ oratoria ſiue eremitoria, communi vocabulo, quo & Reges in patentibus ſuis literis vſi ſunt, nuncuparentur. Aliorum autem patrum Obſeruantum, qui Recollectioni minimè intendentes orationem mentalem, aliaq; huiuſmodi pia exercitia non prætermittunt, non eadem eſt ratio: Nam ij cùm non ſibi tantum viuere, ſed & alijs proficere cupiant, auguſtiores ædes, in quibus diuinum officium ſolemniter, & cum cantu perſoluere, conciones ad populum habere, atq; fideliū confeſſiones excipere poſſent, erigi paſſi ſunt, atq; curarūt: quas & eccleſias vocari voluerūt. Et hęc eſt tota huius diſcriminis ratio, quare iſtorū domus eccleſię, il-

orū verò oratoria ſiue eremitoria dicātur. Hēricus III. Caſtellę Rex huius loci fratribus conceſſit, vt per quindecim milliariū ſpatium, in terminis Segobiēſis ciuitatis, atq; oppidorum Vzeda & Buitrago Hiſpanicè nuncupatorum, venari, piſcari, atq; ligna ſibi ſiue ad combuſtionem, ſiue ad ædificationem neceſſaria præſcindere poſſent. Quam conceſſionem confirmarunt Ioannes II. Caſtellæ Rex, Ferdinandus & eius vxor Eliſabetha catholici, Hiſpaniæq; Reges, ſereniſſima Ioanna eiuſdē Hiſpaniæ Regina, eiuſq; filius, & ſucceſſor Carolus huius nominis V. Germanorum Imperator, atq; ipſius filius Philippus II. vniuerſæ maioris Heſperię Rex. In medio maioris ſacelli ſepultus iacet reuerēdiſſ. Archiepiſcopi Toletani patris ac fratris Frāciſci Ximenij pater. Et vt vnico verbo, quæ de hoc loco dicenda forent perſtringamus, habet hæc ſacra domus plures ſibi benefactores: ſed inter illos longè eminent illuſtriſſ. Duces de Infantado, qui maxima cura & ſollicitudine, quæ fratribus neceſſaria ſunt, maiori ex parte, ſubminiſtrāt. A B

De conuentu Dominæ noſtræ de Spe Occaniæ. *Conu. VIII.*

EXISTIMARAM profectò inuenturum me in huius loci archiuis aliquas, imò potius plurimas ſcripturas, ad ipſius fundationem attinentes, quibus facilè eorum errorem, qui conuentum Dominæ noſtræ de Saliceto iſto poſteriorem aſſerunt, conuellerem. Sed longè me mea fefellit opinio, cùm nihil ferè eorum quæ deſideraueram inuenire potuerim. Quapropter his ſuperſedere, & quæ de huius ſacræ domus fundatione, atq; de huius authoribus inueſtigauerim, breuibus referre cogor. Cupiens igitur beatus pater frater Petrus Villacretius (de quo ſuperius ſæpius egimus) vt Franciſcana regularis Obſeruantia ad omnipotentis Dei laudem, fideliumq; ſalutem latius diffunderetur, aliquot ex ſequacibus, proprijſq; diſcipulis ſelegit, qui, iuxta præſcriptam à ſe normam, naſcentes illos palmites propagarent, excolerentq;: vt tandem eorum, ſibiq; ſimilium opera in fœcundam aliquando, iuſtamq; vineam prodirent, atque ſuccreſcerent. Qui dicto audientes, tantiq; patris ac præceptoris ſaluberrimi veſtigijs propenſius inhærentes, mandatum fideliſſimè exequuti ſunt. Ex ijs ergo diſcipulis alij præcedentem ſancti Iuliani de Capraria locum inter ſaxa, & ſcopulos conſtruxerunt: alij verò conſimilem prope Occaniam oppidū nacti ſitum, huic ſacræ ædi, non quidem eo in loco vbi modò ſubſiſtit, ſed in alio aſperiori (vti infra dicemus) circa annum à ſalutifera Chriſti natiuitate 1420. feliciſſimum dedêre initium. Habet Occania contiguos ſibi quoſdam aſperrimos montes, ſylueſtribuſq; indutos arboribus, atq; fœcundis, quos conſpicati cùm eſſent illi patres, ad eorum intimiora ſibi penetrandum fore ſtatuerunt. Itaq; mira arte, ſummaq; vi & indefeſſo labore, aperta ſibi via in altero illorum cliuo, excauata prius ſub rupe humo, oratorium, ſiue potius ſpecu in honorem ſancti Michaëlis fabricarunt. Nam ab effoſſa manibus terra, nihil penitus aliud artificioſum ibi videbatur, ſed quicquid prouida dederat natura omnino perſeuerabat: ita vt præter montem, ſpecu, atq; dumeta, nihil aliud prorſus appareret. Inibi ergo in eiuſdem criptæ penetralioribus, deuotiſſimum quoddam Chriſti ſepulchrum, conuenientibus ornatum imaginibus, atq; altare ad ſacrum faciendum conſtruxêre. Erexerunt præterea in gyro huius ſpeluncæ ipſi fratres, imo potius ex arbuſtorum ramis contexerunt octo cellulas, in quibus diuiſim commorabantur, Deoq; opt. max. in vigilijs, ieiunijs, aſperrimis diſciplinis, atq; perpetua oratione inſeruiebant. Ad quorum optimum odorem, optimumq; exemplū plurimi, ſęculo, laxioriq; viuendi modo relictis, eorum philadelphiæ aſſociati ſunt. Inter hos fuit venerabilis pater frater Alphonſus Boroxius Franciſcanus, Conuentualis quidem profeſſione, ſed viuendi genere ſtrenuus regularis eiuſdem Franciſcanæ Obſeruantiæ cultor & propagator. Hic cùm eſſet ſacræ Theologiæ Doctor frequentes habebat ad populum conciones: quamobrem eius ſanctitatis, ſpiritus, atq; feruoris fama per vniuerſam Hiſpaniam diuulgari cœpit. Vnde & Reges, & magnates, reliquumq; vulgus ad eum, tamquam ad diuinum oraculum, in occurrentibus ſibi neceſſitatibus, reſponſa, atq; remedia relaturi recurrebant. Celebrato deniq; Capitulo patrum Obſeruantum Prouincię Caſtellæ, in conuentu ſancti Iuliani de Capraria, vt in præcedenti loco inſinuauimus, pater Alphonſus Boroxius in primum eiuſdem familiæ Vicarium prouincialem electus, atq; per quindecim continuos annos eo offi- C D E

A eo officio functus eſt. Cuius quidem patris induſtria, ac diligentia mirum in modum primitiua illa ſeraphici Ordinis reformatio excreuit. Pertinet oppidum Occania ad nobilem S. Iacobi militiam, cuius Præfecti ſacrum hunc locum maxima ſemper beneuolentia proſequuti ſunt: Pręcipuè verò Henricus Ferdinandi Aragoniæ Regis filius: qui eius incolis, ob loci ſterilitatem plurimaq; alia incommoda, maximè compatiens, illis conuentum ſimul & eccleſiam in media valle, quæ inter aſperrimos montes ſita eſt, proprius ipſum oppidum, anno 1440. propijs ſumptibus ædificari, ſimulq; accedente apoſtolica auctoritate, V. P. F. Petro Villacretio, atq; Alphonſo Boroxio conceſſa eiſdem tradi curauit. Cuius deuotionem ſequuti illuſtriſſimi heroës Ioannes Pachiecus eiuſdem militiæ Magiſter, ac Villienicus Marchio, & Alphonſus de Cardenas pręfatæ quoq; militiæ Magiſter, & Ferdinandus Guſmanius Commendatarius maior Calatrauianus, & Gutierrus à Cardenas Legionenſis maior Commendatarius, nec
B non Gonzaluus Cachonius Quæſtor, & primus catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi, eiusq; legitimæ coniugis Eliſabethæ Oeconomus, hanc ipſam domum mirum in modum exornarunt. Sed inter omnes hos proceres longè enituit pietas, atq; liberalitatis catholicæ Hiſpaniarum Reginæ Eliſabethę, quę domum ſibi contiguam, quam vſq; in hodiernum diem Reginæ domum vocant, anno Domini 1500. conſtrui curauit. Quam poſtea catholicus totius Hiſpaniæ Rex Philippus II. anno Domini 1563. à fundamentis ferè reædificauit. Inſuper pientiſſimus is Rex huius monaſterij fratres, qui numero ſunt 50. continuis atque largiſſimis ſuis eleemoſynis refouet. Quia verò illuſtriſſ. Eliſabetha à Mendoza, eiusq; filia Eliſabetha Cachonia eccleſiam ſuis ſumptibus ampliarunt, patronatus ius, quoad maius ſacellum, acquiſierunt. Eo temporis, quo
C præfata eccleſia ampliata extitit, corpus V.P. F. Alphonſi Boroxij, quod peculiari ſepulchro recondebatur, inde iuſſu præfati ſereniſſimi, atq; catholici Regis Philippi effoſſum, ad mauſolęum, prope locum ſacro Euangelio ſolemniter decantando deputatum, honeſtè ſatis conſtructum, tranſlatum eſt, inibiq; modò quieſcit. Ad cuius pedes arcula quædam in antiquiori eius ſepulchro inuenta, ac humanam manum optimè redolentem, ſed ignotam, pluresq; literas ſibi à plerisq; Principibus tum eccleſiaſticis, tum quoque ſæcularibus tranſmiſſas continens, appoſita eſt. Deniq; Sixtus IIII. Pont. max. huius loci fratribus, cuiuſdam breuis virtute conceſſit, vt quoties antiquum ſacellum S. Michaëlis, adiunctasq; 8. cellulas (de quibus ſuperius egimus) viſitauerint, omnium exceſſuum plenariam indulgentiam promereantur. Cuius breuis initium hoc eſt. Quia audiuimus fuiſſe cellulas quorundā hominū probatiſſimæ vitæ &c. Idipſum
D quoq; cōceſſit catholicis Hiſpanię Regibus Ferdinādo, & Eliſabethę eius vxori, eorūq; domeſticis, atq; illuſtriſſ. Innico Lopetio à Mendoza Tendiliæ Comiti, dum pro iiſdem Regibus legatione apud ſe fungeretur in Romana curia, Innocētius VIII. Pont. max.

De conuentu S. Mariæ de Caſtaneto. Conu. IX.

AB vrbe Toletana 18. milliari & 6. à proximiori pago, inter confertiſſimas ſyluas, aſperrimosq; montes, qui ſolis apris, damulis, ceruis, alijsq; id genus feris patēt, conſtructum eſt hoc monaſterium, S. Mariæ de Caſtaneto ſacrum, quod 20. fratres Recollecti inhabitant: quorum nullus, etſi officio ſit Eccleſiaſtes, ad populum habet conciones, ſed eorum cuilibet, ex vetuſtiſſimo huius conuentus more, vitæ tantùm contemplatiuæ, pœnitentiæque, ac pijs exercitijs ſe dedit. Conſtiterat antiquitus hoc in
E eodem loco eremitorium quoddam, ſub eodē prorſus titulo S. Mariæ de Caſtaneto erectum, in quo duo illi anachoritæ, qui Hieronymiano Ordini apud Hiſpanos initium dedêre, aliquando commorati ſunt, pœnitentiamque egerunt. Sed ab ijs derelictum, cùm eius patronatus, atque proprietas ad nobiles, deuotosque Chriſti fideles Ioannem Ramirium à Guſmanio, eiusque legitimam coniugem Ioannam Palomeque pertineret, cuidam V.P.F. Garſiæ à Roales Conuentuali Franciſcano, eiusq; 8. aſſeclis, anno à Chriſti ſalutifera natiuitate 1415. eo videlicet temporis, quo in Eccleſia catholica maximum, atque periculoſum ſchiſma vigebat, ab iiſdē, ex auctoritate Benedicti. XIII. qui ſummo Pontificatu in Hiſpania potiebatur, collatum fuit. Anno verò Domini 1445. quo regularis Obſeruantia pullulare incipiebat, ijs loco cedentibus, à pientiſſimo

viro Ioanne Guſmanio, præcedentis Ioannis Ramirij filio, & hærede, ex apoſtolica A
auctoritate, ad patres Obſeruantes translatum eſt. Conceſſit pius hic heros V. P. F. Alphonſo Boroxio, qui tunc Vicarij generalis Vltramontani Commiſſarium agebat, quiq; hunc locum acceptauit, non tantùm ipſum eremitorium, ſed & proprias rurales domos ſibi contiguas, atque tantum terræ ſpatium, quantum ad commodiſſimam conuentus conſtructionem opus eſſet. Inſuper elargitus eſt plura, eaque optima, ornamenta, nec non & alia vaſa, & vtenſilia ad cultum diuinum, remq; domeſticam neceſſaria. Quamobrem maioris ſacelli patronatum optimo ſibi, ſuiſque poſteris iure ſeruauit: licèt poſtea à nobili viro Franciſco Rogiano, (vulgò de Rojas) qui huiuſmodi ius patronatus ad ſe, ratione prædij in quo ſacra hæc domus ſita eſt, pertinere contendit, in controuerſiam vocatum fuerit. Plurima etiam ad huius cœnobij ædificationem contulit illuſtriſſimus dominus Didacus Pachieco Villenicus Marchio: eiuſq; eccleſiã B
ſuis ſumptibus ex integro conſtruxit. Hæc vna eſt ex huius Prouinciæ domibus, quæ (vt præfati ſumus) reformationi, ſiue Recollectioni deſeruiunt: tantoq; in illa plus cœteris proficit, quantò à ſęcularium frequentia plus illis eſt ſequeſtrata, atque ſemota: quæ & à caſtaneis arboribus, quibus ad maximam vſque diſtantiam circundatur, Caſtaneti cognomen ſortita eſt: Intra eiuſq; ſepta 5. aut 6. ædiculas, ad eremitoriorum formã extructas, conſpicere licet, in quibus fratres in ſtrictiſſimo panis tantùm & aquæ ieiunio, diſciplinis, atque cœleſtibus meditationibus ſe exercent, ſuamq; carnem legi ſpiritus ſubijciunt. Tandem, vt paucis multa, quæ de cœleſtis huius muſæi, eiuſque accolarum virtutibus dicenda mihi forent, perſtringam: eſt locus hic cœleſtis quędam imago, Angelorum potius quàm hominum incolatus, & quædam beatifica quies in terris conſtituta: quapropter à ſummo Pontifice Martino V. ſummis honoribus, & priuilegijs C
cumulari meruit: quẽadmodum ipſius bullæ, in eius archiuis diligentet cuſtoditę, apertiſſimè indicant. Hoc in loco habitauit aliquando R. P. F. Ftanciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, qui vt liberius Deo vacare poſſet, in adiacentis ſyluæ penetralioribus vimineum ſibi tuguriolum, ſimplici luto illitum, conſtruxerat, ibique angelicam potius, quàm humanam duxit vitam. Nec caret ſacra hæc domus ſanctorum reliquijs: cùm duobus inſigniatur rubentibus ſeruatoris noſtri Chriſti ſanguine, atque pungentibus illis ſpinis, ex quibus contexta fuit ea corona, quæ tremendo ſummeq; venerando eius capiti impoſita extitit; atque quibuſdam alijs oſſibus, & ſanctorũ ſanctarumq; capitibus, quæ ob ſingularem eius ad locum deuotionem & affectũ dono dedit illuſtris domina Eleonora ab Aualos, olim ſereniſſimæ Germanorum Imperatricis Mariæ Auſtriacę domicella. Hîc tandem habitauit aliquando religioſiſſimus F. F. Didacus de D
Lumbreras ſacerdos: vir vtique maximæ ſanctitatis, atque pœnitentiæ: qui multis annis in quadam ſpelunca, huic conuentui vicina, pane tantùm & aqua, atque quibuſdam herbulis contentus, Deo opt. max. in maxima vitæ aſperitate inſeruiuit: quique, Deo ſibi reuelãte, diem ſui obitus multò ante præſciuit. Mortem obijt Toleti, ſepultuſq; eſt in conuentus Ioannis Regum tantus hic pater, poſtquam per aliquot annos præfati R. P. F. Franciſci Ximenij inſtructorem, optimumque magiſtrum hoc in monaſterio S. Mariæ de Caſtaneto egiſſet. Cuius tranſitum Toletani ciues cùm reſciuiſſent, omnes ad eius exequias confluxêre, vt cordæ, vel habitus particulam accipere poſſent. Tanta fuit iſtius venerabilis patris opinio, tantumq; nomen apud eos, à quibus cognoſcebatur.

De conuentu S. Franciſci Talabricæ. Conu. X. E

TOLETANA Cuſtodia, quæ, vt latius in huius Prouinciæ exordio diſſeruimus, in Caſtellæ Prouinciam euaſit, ex 5. tantùm fratrum conuentibus conflabatur, Toletano videlicet, Madritenſi, Talabricano, Guadalfagiarenſi, atque Regienſi ſiue Ciuitatisregiæ. Horum verò aliqui in ſtrictiſſima obſeruantia, atque primitiua illa Franciſcana paupertate fundati fuêre: de quorum numero ſunt Madritenſis, ſancti Ioannis Regum, & hic noſter locus, ſi tamen receptiſſimæ Talabricenſium ſeniorum traditioni, atque certiſſimis coniecturis fidem adhibere fas ſit. Reliqui verò, nempe Guadalfagiarenſis, atque Regienſis ſub laxiori viuendi norma à patribus Franciſcanis Conuentualibus primitus ædificati fuêre. Sed temporis ſucceſſu & iſti, & illi præ-

A illi præfatis patribus Conuentualibus paruêre, & ab ijs ad Minores Obſeruantes ſummorum Pontificum decretis deuoluti ſunt, illiſq; modò ſubſunt. Habuit ergo conuentus hic, beatiſſimo patri Franciſco ſacer, quem 40. fratres incolunt, primam ſui originem à quibuſdam patribus primęuæ illius Franciſcanæ reformationis, atq; Obſeruantiæ regularis cultoribus extra Talabricam ciuitatem, prope auriferi Tagi præterlabentis fluuii marginem: quemadmodum extantes adhuc ruinæ, & aquæductus, qui ab ipſo flumine ad interiora vſq; domus procedēs, aquam fratribus miniſtrabat, quiq; Excalceatorum fratrum nuncupabatur, facillimè commonſtrant; Cùmq; per aliquot annos patribus Conuentualibus deſeruiſſet, proſpecturus R. P. F. Ferdinandus à Talabrica, profeſſione quidē Hieronymianus, ſed dignitate primus, poſt debellatos expugnatoſq; Mauros, Granatenſis Archiepiſcopus, qui & sereniſſimæ atq; catholicæ Eliſabethæ Hiſpaniæ Reginæ à confeſſionibus fuit, fratribus eiuſdem Ordinis Obſeruanti-
B bus, quibus ſummopere afficiebatur, ſanctæ Leocadiæ eccleſiam prope Talabricanæ ciuitatis mœnia, ſed à parte interiori ſitam, vbi eius parentum corpora humata fuerant, ex auctotitate ſummi Pontif. Innocentij VIII. atq; ex licentia illuſtriſſ. Gonzalui à Mendoza Toletani Archiepiſcopi, nec non S. R. E. Cardinalis, cuius tunc iuriſdictioni Talabrica ſubijciebatur, nec non & ex Parochi eius eccleſiæ, cuius id munus erat, beneplacito, in iuſtum conuentum, ſuis liberaliſſimis ſumptibus promouit, atq; iiſdem in habitationem tradidit. Parochia verò cum omnibus ad ſe pertinētibus ad eremitorium ſiue ædem S. Eugeniæ, non procul inde diſtantem, translata extitit. Poſt elapſos verò pauciſſimos annos ab huiuſmodi translatione R. P. F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, Hiſpaniarum Cardinalis, Inquiſitor generalis, atq; vniuerſorum
C Ordinum tum monialium, tum fratrum, tum quoq; monachorum per Hiſpaniam, catholicis Regibus tunc ſubditam, generalis Reformator, in generali illa prima Frāciſcanorum Conuentualium reformatione, ex ſummi Pontificis auctoritate, ad catholicorum Regum Ferdinandi, eiuſq; coniugis Eliſabethæ inſtantiam, facta, cuius ipſe exequutor fuit, patres Conuentuales ex antiquo conuentu deturbauit, eorumq; redditus, poſſeſſiones, atq; hæreditates, quæ admodum pingues erant, Parochorum Talabricenſium capitulo contulit. Quibus deniq; conuentus omnino deſtitutus, non ita poſt multum temporis, corruit, atq; ex eius ruinis eremitorium, ſub inuocatione S. Mariæ Magdalenæ coſtructum fuit. Poſt 30. autem annos à præfatorum patrum expulſione, huius loci pater Guardianus, fraterna pietate ductus, ne tantorum patrum, atq; ſacerdotum venerandi cineres viatorum pedibus paterent, prophanarenturq;, à Leone X. Pont.
D max. impetrauit, quatenus exhumata ex antiquiori ſarcophago huiuſmodi oſſa, ad nouum conuentum denuò ſub humo recondienda, ſibi transferre liceret. Quod &, tota ſibi applaudente ciuitate, præſtitit. Sacelli maioris patronatum, de eorum patrum, ad quos ſpectabat, conſenſu, illuſtriſſ. ac reuerendiſſ. Ioanni Suarez à Caruajalio Lucenſi Epiſcopo, (Hiſpanicè de Lugo) eiuſq; ſucceſſoribus reuerendus P. F. Antonius ab Aranda, tunc huius Prouinciæ Miniſter, anno Domini 1548. peracto inter eos publico atq; authentico inſtrumento, quod in huius conuentus archiuis aſſeruatur, ex mutuo pacto, atq; conuentione contulit. Sepultus eſt hoc in conuentu fratet Ioannes à Spinula, Hiſpanicè della Zarzuela, profeſſione quidem humilis laicus, ſed vita, & moribus longè præſtantiſſimus, qui & miracula, ante & poſt obitam mortem, feciſſe perhibetur.

E *De conuentu S. Franciſci Ciuitatis regiæ. Conu. XI.*

EA eſt ſeniorum huius Ciuitatisregiæ coniecturalis opinio (nam quicquid ſcripturarum erat, habitantium incuria perijt) hunc ſcilicet conuentum, B. P. Franciſco ſacrum, qui intra ipſius vrbis mœnia exurgit, antiquiſſimum eſſe, atq; ah Alphonſo huius nominis XI. Caſtellæ & Legionis Rege à fundamentis erectum, ſed à Sanchio Rege ſancto, eiuſq; matre Berenguela omnibus ſuis numeris abſolutum fuiſſe. Huic opinioni fidem aſtruere videntur regia arma, eccleſiæ parietibus affixa: & ſtructuræ nobilitas, quæ regia omnino eſt: & eiuſdem ciuitatis per præfatum Alphonſum Regem promotio. Nihilominus ij egregiè falluntur: nam, vt prælegentibus Hiſpanicas hiſtorias in confeſſo eſſe poterit, Rex Caſtellæ Sanchius, atq; eius mater Berenguela præfa-

tum Regem Alphonſum XI. præceſſerunt. Quicquid tamen ſit, quandoquidem nihil A
aliud certi hac de re ſuppetit, hic locus antiquiſſimus, atque antiquiori Talabricano
conuentui coæuus eſt: Nam ſi Franciſcanis ſcriptoribus fides adhibenda veniat, hic
idem vnus eſt ex primis illis 5. qui Toletanam Cuſtodiam olim perficiebant. Si ſtructu-
ram quoq; attendas, eius proculdubio vetuſtatem ſtatim depræhendes. Sed quis eius au-
thor fuerit, quoq; certo tempore, vel cuius auctoritate exordium ſumpſerit, abſumptis
omnino (vt præfati ſumus) eius ſcripturis, nulloq; inſtrumento, nullaq; certa traditio-
ne ſuppetentibus, non facilè eſt indagare. Huius monaſterij eccleſia, quæ omnimodam
minatur ruinam, & iam ex parte collapſa eſt, altari quodam priuilegiato, in fidelium
defunctorum beneficium, gaudet: plurimiſq; ſacellis, atq; nobilium aulicorum mauſo-
lęis honeſtatur. Nam eo temporis quo Bætica Mauris parebat, Caſtellæ, atq; Legionis
Reges hac in ciuitate, quæ barbaris illis tyrannis oppoſita erat, frequentius reſidebant. B
Paruit deniq; olim hoc cœnobium, quod vt plurimum 40. fratres inhabitant, patribus
Franciſcanis Conuentualibus: quibus tamen, ex catholicorum Regum Ferdinandi,
eiuſq; coniugis Eliſabethæ mandato, loco cedentibus, in fratrum eiuſdem Ordinis, ſed
Obſeruantum, ius ceſſit: ex deturbatis verò, vnus inter alios remanſit P. F. Petrus Ahu-
mada, beatiſſ. Virginis glorioſæ deuotiſſimus, ſuæq; profeſſionis zelātiſſimus: quamob-
rem moriēs, maximū ſui deſideriū reliqt, atq; honorificè hoc in eodē loco ſepultus eſt.

De conuentu S. Mariæ de gratia Paternianæ. Conu. XII.

EX indubitatis, certiſſimiſq; coniecturis, & indicijs luce clarioribus facillimè colli-
gitur, hunc conuentum, S. Dei genitrici Mariæ de gratia ſacrum, qui è regione
mœniū oppidi Paternianæ exurgit, atq; à 40. fratribus vt plurimùm incolitur, ante 150. C
annos ſumpſiſſe exordium: Nam & à religioſiſſimo P.F. Ioanne Peñaluerio ædificatus,
& à præſtantiſſimo P. F. Alphonſo Boroxio, tunc Prouinciæ Caſtellæ Vicario prouin-
ciali cœteris eiuſdem Prouinciæ monaſterijs adiectus fuit. Obtinuerat tamen in ſui pri-
mordio alium ſitum, ſeſquimilliari ab oppido diſtantem, eo ſcilicet in loco, qui Moro-
rum vallis Latinè nuncupatur, Hiſpanice verò Val de Morales. Sed cùm ea ſedes di-
ſcipulis præfati patris Alphonſi Boroxij, qui primi eius authores fuerunt, minus ad cor-
poralem ſalutem conduceret, opera præmemorati patris Ioannis Peñaluerij ad locum,
quem modò obtinet, tranſlatus extitit. Parebat eo temporis Paterniana, ſiue Paternia-
num, quod recenſioris Caſtellæ oppidum eſt, ſacræ Calatrauenſis militiæ Magiſtris:
eaq; de cauſa illuſtriſſimus Petrus Gironius, qui ea tunc dignitate potiebatur, ſuaſu
R. Alphonſi Carrillij Toletani Archiepiſcopi, eiuſq; patrui, & anctoritate Pij II. Pont. D
max. cuius breue, datum Romæ, anno à mundo redempto 1460. ab eius verò Pontificea
tu anno 2. adhuc extat, ſacram hanc ædem à fundamentis, eam profectò abſoluturus, ex
domeſticis facultatibus erigere cœpit: quo tamen immatura morte ſublato, eius cogna-
tus, pariterq; illuſtriſſ. Rodericus Gironius, qui ſibi in Calatrauenſi Magiſterio ſucceſ-
ſerat, monitu præfati R. Archiepiſcopi Toletani, cuius quoque nepos erat, opus iam
cœptum ad finem vſq; promouit, perduxitq;. Qùm autem illuſtriſſ. Didacus à Meu-
doza, eiuſq; vxor Anna à Zerda præfatum oppidum Paternianam emiſſent, huius ſa-
cræ domus maius ſacellū à primo ad vltimum vſq; lapidem elegantiſſimè conſtrui, ac
quibuſdam vaſis, diuino cultui deſtinatis, exornari curarunt. His deniq; noſtris tempo-
ribus longè emicuit pia illuſtriſſimorum Roderici Gomezuli à ſylua, eiuſq; legitimæ
vxoris Annæ à Mendoza & Zerda Ebolitanorum Principum deuotio: qui vt primùm, E
numerata prius iuſta pecunia, eiuſdem oppidi Paternianæ poſſeſſionē, proprietatemq;
adepti eſſent, & huius ſacri loci ædificium mirè colluſtrarunt, & eius fratribus accolis
largiſſimis ſuis eleemoſynis adfuerunt, & ſacrarium ſacro quodam vnius ex vnde-
cim millibus virginum, quæ pro Chriſti fide martyrium ſubiêre, capite cohoneſtarunt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Oliua. Conu. XIII.

INTER medios fines pagorum Nominchiar, atq; Rechas Hiſpanicè nuncupato-
rum, ſacra hęc domus, ſanctiſſimę Dominę noſtræ de Oliua dicata ſubſiſtit, quā 34.
fratres, quorum maior pars Grammaticalibus rudimentis incumbit, frequentius inha-
bitant:

A bitant: Eſt enim Muſis accommoda ſatis: cùm à proximiori pago ad mille paſſus, & vltra diſtet. Dicitur autem de Oliua, à quadam eiuſdem nominis prægrandi, antiquiſſima, necnon & elegantiſſima arbore, quæ præ foribus eccleſiæ, virentibus ſemper folijs, conſiſtit. Licèt hic locus antiquiſſimus ſit, atq; omnino memorabilis, nihil tamen certi, vel omnino parum de eius origine & fundatione, abſumptis olim à deuorante flamma omnibus eius ſcripturis, expiſcari valui. Fama eſt, eaq; ſatis vulgaris, ſed receptiſſima, imaginem glorioſæ Virginis ſemel ex quadam oliua hoc in loco cuidam apparuiſſe (quis tamen ille fuerit, vel quo tempore id acciderit, non facilè eſt indagare) eaq; rei nouitate, frequentibusq; miraculis permotos eonuicinos paganos, eremitoriolum, in eiuſdem beatæ Virginis honorem, conſtruxiſſe, atq; cuidam deuoto eremitę inhabitandum contuliſſe: Ioannemq; eius nominis I I. Caſtellæq; Regem, cùm B intempeſta nocte, ſuisq; ſequacibus amiſſis, ex venatione rediens ad ipſum diuertiſſet, atq; ſatis humaniter, pro modulo, à præfato eremita exceptus eſſet, ſuaſu cuiuſdam aulici, qui ſibi fortè aderat, id in fratrum Minorum de Obſeruantia conuentum promouendum curaſſe. Extruxit igitur (vt iſti volunt) Rex eccleſiam, illamq; proprijs armis exornandam curauit: ſed quod reliquum erat ædificij, eius aulici præſtiterunt. Atqui catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus, eiusq; coniunx Eliſabetha alterum ex clauſtris, poſt aliquot annos, refici curarunt. Aderat fortè præfato Regi Ioanni nobilis quidam Aluarus à Luna Caſtellæ Comeſtabilis, atq; militiæ ſancti Iacobi Magiſter, qui conſilium de ædificanda eccleſia Regi dederat: hic maioris ſacelli patronatum pro quodam Gottore ſibi famulo à Rege petijt, & impetrauit: atq; ab eo tempore eius ſucceſſores, qui in hodiernum vſq; diem perſeuerant, huius iure potiuntur. Frequen-C tatur maximè ſacra hæc domus à deuotis ſæcularibus, ob miracula quæ, ad beatæ Virginis ſanctiſſimæ merita, à Deo opt. max. in fidelium ſolatium atq; fauorem, indies patrantur: ibiq; plura iocalia, ac pretioſa veſtimenta, ad diuinum cultum pertinentia, & largiſſimas eleemoſynas contulit, quoad vixit, illuſtris pariter ac deuotiſſima Eliſabetha à Saa, illius egregij, nobiliſq; Poëtæ Petri Laſſi à Vega quondam vxor, Sed & ſereniſſima Maria Auſtriaca Germanorum Imperatrix, atq; inuictiſſimi Philippi eius nominis II. Hiſpaniarumq; potentiſſimi Regis vterina ſoror, ad præfatæ Eliſabethæ piam petitionem, huic eidem loco maximæ æſtimationis ornamenta, ad peragendam rem diuinam, atq; duo ex 11. millibus virginum capita, cum quibuſdam alijs ſanctorum reliquijs, ex Boëmia tranſmiſit: quæ omnes in maxima ſunt apud hos populos veneratione. Igitur vt ex probabilibus indicijs coniectare valui, eſt domus hæc D antiqua ſatis, atq; à diſcipulis pientiſſimi P. F. Alphonſi Boroxij primitus occupata.

De conuentu S. Franciſci Pinti. *Conu. XIIII.*

NIHIL penitus intactum reliqui, vt huius conuētus originem, & antiquitatem è tenebris eruerem: ſed deficientibus ſcripturis, oppidaniſq; diuerſa ea de re ſentientibus, nihil, aut certè parum profeci. Fert enim vulgaris fama, hunc locum, B. P. Franciſco ſacrum, atq; ad fines oppidi Pinti ſitum, quem 30. fratres frequentius occupant, ad Templarios aliquando pertinuiſſe. Sed qui huic ſententiæ acquieſcunt, toto (vt aiunt) cœlo errant. Alij verò, & certius, huius ſacræ domus authores tradunt diſcipulos, vel ſaltē ſequaces V.P.F. Alphonſi Boroxij: Quod quidē plurimis, pręcipuè verò mihi maximè probatur: cui Dñorū huiuſce oppidi ſcripturas luſtrāti vna inter alias occurrit, quæ E P. F. Antonium Legionenſem huius loci Guardianum egiſſe, anno Domini 1480. conſtituit. Cùm igitur in confeſſo ſit, priſcis illis Franciſcanæ naſcentis Obſeruantię temporibus, neophytos eius conuentus, ob fratrum paucitatem, non à Guardianis, ſed vel à Vicarijs, vel à Præſidentibus fuiſſe rectos, quis dubitat hunc locum per 20. annos ad minus ante prædictum tempus fuiſſe conſtructum: quo ſcilicet tempore pater Alphonſus Boroxius eiusq; diſcipuli maximè florebant. Fuit igitur conuentus hic ædificatus (niſi me mea fallit opinio coniecturalis) circa annum Domini 1460. Vt verò quod aſſerimus, manifeſtius appareat, breuibus quæ ſolerti adhibita cura accepimus, his ſubijciemus. Occurrebant olim in huius oppidi egreſſu duo eremitoria, alterum quidem S. Michaëli ſacrum, alterum verò S. Chriſtophoro dicatum: & hæc medio interpoſito itinere

itinere, quod Sanctorum nuncupabatur, ab inuicem diſtinguebantur. Quod quidem Sanctorum nomen ſibi, ſicut & contiguo prato, à Franciſcanis Obſeruantibus, qui communi vocabulo Sancti tunc tēporis à plebe, quemadmodum & patres Ieſuitæ Apoſtoli apud Luſitanos dicebantur, inde ſæpius pertranſeuntibus, atq; ad patrem Alphonſum Boroxium, tunc Prouinciæ Caſtellæ prouincialem Vicarium, diuerſis de cauſis, tendentibus obuenit. Cùm igitur præfati Franciſcani patres ſæpius ad ædiculam S. Michaëlis hoſpitij gratia diuerterent, inibiq; celebrarent, oppidani ex eorum viuendi modo, atq; religioſa conuerſatione allecti, illam ipſis ad futuri conuentus ędificationem, ſimul & eremitorium S. Chriſtophori cum adiacente ſitu, liberaliſſimè contulerunt. Qui vtroq; demolito ſacello, ex congeſta in vnum vtriusq; materia, atq; eorundem oppidanorum pijs eleemoſynis, hoc monaſterium, circa annum Domini 1460. (vt præfati ſumus) conſtruxêre. Cuius eccleſia ab Henrico eius nominis IIII. Caſtellæq; Rege ędificata traditur. Eius verò maius ſacellum illuſtris Gomezulus Carrillus, huius oppidi Pinti temporalis Dominus, non longè ab anno Domini 1518. ſuis ſumptibus à fundamentis erexit. A quo etiam tempore tam ſibi, quàm eius ſucceſſoribus, in peculiarem ſepulturam deſeruit. Exornatur tandē ſacra hæc domus duobus capitibus ex 11. millibus virginum & cruce quadam argentea, pluribus ſanctorum reliquijs referta: cui incluſa quoq; eſt paruula crux, ex illo ſanctiſſimo ligno, in quo mundi Seruator pependit, affabrè compacta. Quam argenteam crucem illuſtriſſ. Marchio Almenarenſis, dum pro catholico Rege Hiſpaniarum Philippo huius nominis II. apud Maxilianum eius quoq; nominis II. atq; Germanorum Imperatorem legatione fungeretur, ab eodem Maximiliano dono accepit, eiusq; genero, huius oppidi Pinti temporali Domino, liberaliſſimè contulit: à quo huius monaſterij eccleſiæ pientiſſimè oblata fuit.

De conuentu Domine noſtræ Excalceatorum Scalonæ. *Conu. XV.*

LICET hic conuentus in capitularibus congregationibus primum obtineat locum, is tamen non antiquitatis iure, ſed Capituli prouincialis ibidem celebrati priuilegio ſibi debetur. Conſtat enim ipſum ab illuſtriſſ. Didaco Pachieco Villenenſi Marchione, atq; oppidi Scalone Domino temporali, anno Dominicæ incarnationis 1502. ex Alexandri VI. Pont. max. auctoritate, cuius bulla adhuc in huius loci archiuis perſeuerat, ædificatum fuiſſe. Qui quidem ſummus Pontifex præfato Marchioni conceſſit, vt translato ad alium locum autiquiori quodam eremitorio, hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ Excalceatorum ſacrandum, quod frequentius 30. fratres inhabitant, ibidem exædificare poſſet: prout & fecit. Cùm autem pręfatus Marchio celebrem, ac deuotam fidelium Confraternitatem, quæ à 300. & vltra annis ibidem perſeuerabat, ab antiquo illo eremitorio ad nouum monaſterium translatā maximè cuperet, ſibiq; à cōfratribus in facie reſtitū eſſet: vt id ſibi liceret, prędicto ſum. Pōt. Alexādro VI. ſupplicauit. Quamobrem ille edito hac de re apoſtolico diplomate cauit, vt omnino ea Confraternitas ad Minoriticā ædem trāsferretur, atq; antiquū ſacellū ad noui ædificij promotionē penitus demoliretur: quod & fideliſſimè mandatū exequutioni extitit. Voluit autem Alexander Papa VI. hanc domum peculiari hoc Excalceatorum vocabulo inſigniri à priſcis illis Obſeruantibus Franciſcanis patribus, quibus pedum excalceatio pro religione, atq; voto tunc erat. Licebat præfato Marchioni Villenico, ex pontificia auctoritate, hanc à ſe conſtructam ædem, cui mallet ex Minoriticis conuicinis Cuſtodijs tribuere: qui cognita Toletanæ Cuſtodiæ religione & ſanctitate, illam ſibi adijciendam ac V.P.F. Petro Balcazaro, tūc patris Ioannis à Toloſa Vicarij prouincialis Commiſſario, conferendam cenſuit. Contulit præterea prædictus Didacus Pachiecus plura vaſa aurea, & argentea, necnon & quamplurima ornamenta, ad cultum diuinum neceſſaria, inſuper & largiſſimas eleemoſynas, quibus fratres commodè nutriri poſſent: quatenus minus de earum acquiſitione ſoliciti, Deo opt. max. liberius expeditiusq; vacarent. Fuit deniq; tanta iſtius herois ad fratres deuotio tantusq; affectus, vt nihil aliud ab eorum commodo quæſijſſe videatur, ita vt etiam poſt mortem ex teſtamento illis per modum eleemoſynę argenteum nummum, dimidiamq; tritici menſuram, in ſingulos dies reliquerit. Cuius pietatem imitatus etiam eius nepos Franciſcus Pachiecus, Villenicus

A nicus quoq; Marchio alium adiunxit argenteum nummum, aliamq́; mediam tritici
menſuram. Recipiunt itaq; huius loci fratres ſingulis diebus ab horum dominorum
ſucceſſoribus integram tritici menſuram, duosq́; argenteos denarios in eleemoſynam.
Ne autem præmemorato Didaco Pachieco Villenico Marchioni, atq; Excalonico Du-
ci aliquid ad conſumatam pietatem deeſſe videretur, omnia huius Prouinciæ Caſtellę
Capitula patrum Obſeruantum prouincialia, ſiue etiam generalia Capitula in Caſtellę
Prouincia celebrari in poſterũ contingeret, ſuorum ſucceſſorum ſumptibus celebraren-
tur: patribusq́; ac fratribus ſupplicauit, vt ſi commodè fieri poſſet, ne alibi quàm in
ſua ditione huiuſmodi Comitia habere vellent. Quod tamen ita temperauit, vt fratri-
bus eligendi capitularis loci facultatem liberam eſſe voluerit, licèt eius ſucceſſorum
expenſis habenda forent. Itaq; ab anno Domini 1524. vſq; ad hunc præſentem, qui
B eſt 1587. quot quot in hac Prouincia Caſtellæ Conuentus à patribus habiti ſunt, illu-
ſtriſſimorum Villenicorũ Marchionum facultatibus & liberalitate celebrati extiterũt.

De conuentu S. Antonij Mondexaris. Conu. XVI.

POSTQVAM illuſtriſſ. Innicus Lopetius à Mendoza, ſecundus Tendiliæ Co-
mes, atq; Mondexaranus Marchio, qui & apud ſummum Pontificem Innocen-
tium VIII. & Ferdinandum Aragoniæ Neapolitanorum Regem, cæterosq́; Italiæ Po-
tentatus, pro catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eiusq́; coniuge Eliſabetha le-
gatione fungebatur, pacem inter præfatos Principes dexterrimè ſtatuiſſet, compo-
ſuiſſetq́;, à prædicto Innocentio VIII. Minoritici cuiuſdam erigendi conuentus facul-
tatem, anno Domini 1486. impetrauit. Quapropter in Hiſpaniam, re feliciter expedita,
C reuerſus, ex communibus tum ipſius, tum quoq; eius vterini fratris, R. ſcilicet Petri
Gonzalui à Mendoza, Gienenſis Epiſcopi, atque Patriarchæ, nec non & S. R. E. Car-
dinalis facultatibus, hoc monaſterium, B. P. Antonio ſacrum, ac intra oppidi Monde-
xarani mœnia ſitum, quod communiter 30. fratres incolunt, magnificè ſatis ędifica-
ri curauit: plurimisq́;, ijsq́; pretioſis, ornamentis ſibi à præfato Rege Neapolitano dono
datis, alijsq́; aureis, atq; argenteis vaſis, ad rem diuinam peragendam neceſſarijs, di-
tauit. Potitur præterea domus hæc plurimis indulgentijs, ſibi à præmemorato Inno-
centio Papa VIII. in fauorem eam debitè ac deuotè in feſtiuitatibus immaculatæ con-
ceptionis Virginis glorioſæ, ſanctorumq́; patrum Franciſci, & Antonij Paduani acce-
dentium, conceſſis. Gaudetq; pinguiſſimis huius oppidi Marchionum eleemoſynis:
quamobrem inſtruendis fratribus iunioribus in grammaticalibus diſciplinis appri-
D mè deſeruit. Honeſtatur inſuper altari quodam, in fidelium defunctorum ſolatium,
priuilegiato, ex conceſſione Gregorij XIII. Pont. max. Eius verò maius ſacellum, hu-
mandis præfatorum Marchionum, eorumq́; prolium, & conſanguineorum corpori-
bus inſeruit. Contulit quoq; præfatus Innocentius VIII. Pont. max. illuſtriſſimo do-
mino Innico Lopetio à Mendoza præter ea, quæ ſuperius diximus, enſem pulcherri-
mum ſequentibus literis, ex vtraq; parte exornatum. Ex altera quidem. *Innocentius
Papa VIII. anno ſui Pont. vi.* Ex altera verò *Gladius defenſionis totius populi Chriſtiani*. Qui
quidẽ enſis ab eius ſucceſſoribus in maxima veneratione habetur, atq; ad poſteros, inter
prtioſiſſima quoq; alia iocalia, maxima religione, iure progenituræ tranſmittitur.

De conuentu S. Franciſci de Cruce Centumfontibus Conu. XVII.

E DVM V. P. F. Ioannes à Toloſa Prouinciæ Caſtellę Vicarium ageret prouincia-
lem, luſtrandarumq́; reliquarum Cuſtodiarum cauſa, Toletanam, Cuſtodiam
P. F. Didaco à Balcazar, Minoritici Madritenſis conuentus tunc Guardiano, ſub
Commiſſariatus titulo, crediđiſſet, illuſtriſſ. pariterq́; pientiſſimus dominus Ioannes
à Sylua Centifotanus Comes, domum ſimul atq; eccleſiam ſibi connexam, in honorem
B. P. Franciſci, à ſe ex ſummi Pontificis Innocentij VIII. auctoritate, prope oppidum
Centumfontes ædificatam, cuius ſummi Pontificis bulla 2. Ianuarij anno Incarnatio-
nis Dominicæ 1484. data, adhuc ſupereſt, præfato P. F. Didaco à Balcazar obtulit:
quam & ille 30. Apriilis, anno verò à Chriſto natiuitate 1488. ſummi Pontificis iuſſu
compulſus acceptauit, cæterisq́; eiuſdem Cuſtodiæ conuentibus annexuit. Reſplen-
duit

duit autem mirum in modum præmemorati Comitis pietas,atque in Franciſcanam familiam ſingularis deuotio,non ſolum in huius conuentus,quem 25. fratres commodiſſimè inhabitant,eleganti ſtructura, ſed & in reliquis omnibus, quę ad eius ornatum, atque ad ſubleuandam fratrum neceſſitatem deſiderari poterant. Nam & ſacriſtiam aureis,argenteiſque calicibus,& vaſis, nec non & pretioſis ornamentis, ad illud propitiatorium ſacrificium,ſoli Deo viuenti offerendum,inſigniuit,& bibliothecam optimis abundantibuſque libris inſtruxit, & chorum omnibus neceſſarijs, atque choralibus libris donauit, & largiſſimas eius incolis eleemoſynas, quoad vixit,elargitus eſt. Cuius quoque pietatem imitatus illuſtriſſ. dominus Franciſcus à Sylua eius filius, atque ſucceſſor, qui, ob eius ſingularem prudentiam atque maturitatem, pro inuictiſſimo Imperatore, atque Hiſpaniarum Rege Carolo eius nominis V. in Vrbe legatione functus eſt, quicquid à patre, immatura morte præuento, circa huius ſacræ ædis perfectionem prætermiſſum fuerat, abundantiſſimè pientiſſimeq; ſuppleuit, abſoluitque. A B

De conuentu S. Franciſci Turrigij. Conu. XVIII.

AD 200. paſſus ab oppido Turrigio,Toletanæ diœceſis,exurgit celebre quoddam ac omnino magnificum fratrum Minorum monaſterium, ſub inuocatione ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu,licèt communiter diuo Franciſco ſacratum,quod à 40. religioſis commodiſſimè incolitur,atque ex Alexandri VI. Pont. max. auctoritate, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1492. ab illuſtriſſimis ſimulatque deuotiſſimis dominis Gutierro de Cardenas,maiore Legionēſi Commendatario, eiuſque legitima coniuge Tireſia Henriquez ædificari cœpit, ſuique complemētum, eorundē heroum auſpicijs, anno Domini 1502. quod,pro tanti operis ſtructura impoſſibile videtur,accepit, atque V. P.F. Ioanni à Toloſa tunc Prouinciæ Caſtellæ Vicario prouinciali, anno ſequēti, nempe 1503. traditum fuit. Manſit ſacræ huius ædis patronatus ius penes eius auctores, eorumque ſucceſſores, illuſtriſſimos ſcilicet Duces de Macheda,quamobrem ſummum eius ſacellum ſolis illis humandis deſeruit. Vnde & elegantiſſimis, atque ſumptuoſiſſimis mauſoleis inſignitur. In eius ſiquidem medio nobile quoddam alabaſtrinum, iaſpideumque ſepulchrum, 12 leonibus artificioſiſſimè innixum,exurgit, in quo pręmemoratorum fundatorum corpora iacent. Ad eiuſdem verò latera alia quædam,minoris tamen æſtimationis,inuiſere licet. Moris eſt apud eos, qui magnificum aliquod ædificium erigere moliuntur,proijciendi in primo eius fundamento nummum aliquem aureum,ſiue argenteum,ſuam effigiem,ſuumque nomen præſeferentem: & hoc vel ad futuri operis nobilitatem inſinuandam,vel ad ſui memoriam poſteris tranſmittendam. Sic illuſtriſſimus hic dominus Gutierrus à Cardenas, ſub primo huius magnificentiſſimæ ſtruendæ domus lapide,aureas quaſdam,non paruæ æſtimationis,imagines recondi iuſſit, quibus & tanti, tamque celeberrimi opificij patentiſſimum præbuit indicium, & ſuam pietatem, atque nomen immortalitati conſecrauit. Licèt eo temporis feliciſſima ſęcula ſuccederent,omniaque vili compararentur: paruoque operarij ære contenti eſſent:nihilominus tamen vltra 130.aureorum coronatorum millia in huius monaſterij ſtructura conſumpta ſunt. Quid tamen mirum,cùm nulli alteri Franciſcanę domui,ſiue etiam de ſancti Ioannis Regum Toletana agatur, ad cuius exemplar,ne dicā æmulationem,conſtructum extitit, aliqua ex parte cedatur? & vix hoc infelici noſtro ſęculo aliud ſibi ſimile, numeratis 600. millibus coronatis aureis exædificari poſſit. Nam ſi vniuerſam ſpectes eccleſiam,eam aureo contectam facillimè iudicabis:ſi verò clauſtra, atque quicquid ædificij reſiduum eſt contempleris, mirari non deſines: cùm id ex optimo,fortiſſimo,atque polito lapide fabrefactum conſpicias: ſi denique eius contignationem,capacitatem,diſpoſitionem, atque pulchritudinem conſideres, tunc in tanti, tamque generoſi fundatoris animi conſiderationem rapieris. Ego quidem & ipſum opus regium,potiuſquàm priuatum, & eius potius auctores, omni memoria dignos iudico. Qui his neutiquam contenti, & domum ad ſui, ſuorumque domeſticorum habitationem, monaſterio contiguam, ædificarunt, & fratribus, pro tanti cœnobij exigentia, quæ ſibi neceſſaria forent liberaliſſimè ſubminiſtrarunt. Nam plurimos, eoſque pulcherrimos chorales libros,ad diuinum perſoluendum officium,contulēre: & ſacriſtiam C D E

pretio-

A pretioſiſſimis ornamentis, calicibus, crucibus, atq; alijs quamplurimis vaſis, tum aureis, tum quoq; argenteis, ad diuinum illud, nec non ſacroſanctum Miſſæ peragendum ſacrificium exornarunt: ac tum deniq; & largiſſimas tritici, ordei, atq; pecuniarum eleemoſynas, ad carnes pro fratrum ſuſtentatione emendas, erogarunt, atq; à ſuis poſteris erogandas conſtituerunt: licèt refrigeſcente charitate maiori ex parte diminutæ ſint. Quia verò impoſſibile foret recenſere, quod tapetia tum lanea, tum quoque ſericea, quot calices aureos, atque argenteos, quot cruces ex eadem materia, quotque eiuſdem generis vaſa, pientiſſimi huius ſacræ domus fundatores, ad ſacrum perficiendum miniſterium contulerint, his ſuperſedendum decreui. Hoc tamen vnum adijciam, quòd videlicet R.P.F. Franciſcus Angelorum totius Minoritici Inſtituti generalis Miniſter, cùm ſemel hunc conuentum viſitaret, tantamque vaſorũ, & ſupellectilis abun-
B dantiam contemplatus eſſet, quadam Minoriticæ paupertatis religione tactus, effecit, vt illuſtriſſima domina Tireſia Henriquez, quæ ex viri morte vidua remanſerat, bonam eius partem reſumeret, atque in alios pios vſus conuerteret. Nihilominus tamen, quæ ſibi ſatis ſuperque neceſſaria erant, conuentus retinuit. Conſtruxerunt præterea & hi nobiliſſimi fundatores egregiam, ſub ſanctiſſimi ſacramenti titulo, collegialem eccleſiam, intra eiuſdem oppidi Turrigij mœnia, quam & plurimis capellanijs, ſufficientibuſque redditibus exornarunt: & peramplum quoddam xenodochium ad vlceroſos, atque Gallico morbo tactos, curandos, quod non longè ab hoc monaſterio diſtat: & ſacellum cum adiuncta ſibi ſacriſtia, quod auguſtiſſimo Euchariſtiæ ſacramento dicatum eſt, in eccleſia S. Laurentij in Damaſo de Vrbe. Auſim quoque aſſerere, præfatam dominam Tireſiam deuotiſſimæ, atque nobiliſſimæ Confraternitatis ſanctiſſimi eiuſdem
C ſacramenti ibidem erectæ auctricem fuiſſe. Quamplurima alia eccleſiaſtica ædificia, quæ ne tædioſior ſim prætermittenda cenſui, extruenda curarunt præfati fundatores. Hæc tamen in medium, ex plurimis adferre volui, vt tantorum Chriſti fidelium, pientiſſimorumq; heroum deuotio hæc attentè legentibus innoteſceret, manifeſtaque fieret.

De conuentu ſanctiſsimæ Matris Dei Turrislacunæ. Conu. XIX.

NOVERAT illuſtriſſimus ille P. F. Franciſcus Ximenius Franciſcanæ philadelphiæ decus, ac Toletanæ eccleſiæ Archiepiſcopus, nec non S. R. E. Cardinalis, ſe iuxta celeberrimam illam Architæ Tatentini ſententiam, non ſibi ſoli, ſed & alijs atque præcipuè compatriotis natum eſſe: ideoque nacta opportunitate, aliquantulum ab oppido Turrislacunæ, quod ſibi patria erat, ex domeſticis facultatibus, circa annum Domi-
D nicæ incarnationis 1510. atque ex ſummi Pontificis Iulij II. auctoritate, hunc conuentum, ſanctiſſimæ Virgini Dominæ noſtrę ſacrum, atque ad 40. fratres, qui doctrina, verbo, atque exemplo, eiuſdem oppidi populo adeſſent, atque prodeſſent capeſſendos idoneum, ædificari curauit. Cùmque ſibi immatura morte præueniendo maximè timens, opus acceleraſſet, extructa ſemel eccleſia, quòd imbecillioris eſſet ſtructuræ, omnino corruit. Quamobrem eam ſecundò firmiorem, multoq; elegantiorem erigi, atque reædificari fecit, pulcherrimiſque ſacellis, & picturis exornauit. Sed & ſacriſtiam aureis argenteiſque vaſis, nec non & pretioſis ornamentis, ad diuinum cultum neceſſarijs, ditauit. Chorum verò atque bibliothecam choralibus, atque alijs elegantiſſimis libris inſtruxit, ac tum demum reliquas huius monaſterij officinas, omnibus, quæ ſibi, ad commodam fratrum habitationem opus erant dotauit. Quapropter inſtruendis iunioribus
E fratribus in Philoſophica ſcientia hic locus apprimè deſeruit. Et hîc ego eius lac per quadriennium ſuxi. Ne autem præmemoratus Antiſtes, atque fundator aliquid, quod ad fratrum atque compatriotarum commodum pertineret, prætermiſiſſe videretur, & fontem longiuſculus ſcaturientem, per continuos canales, atque ſcyphones, ad conuentum vſque perduxit, ac per eius officinas diſtinctis fiſtulis diſtribuit: & quinquies mille tritici menſuras proprio ære comparauit, atque in domum ad id deſtinatam, quam Poſitum vocant, inferri iuſſit, vt inde viritim, per ſingulos annos, pauperibus, iuxta pijſſimum pretiũ, diſtribuatur, ne ſi fortè pluris emere cogantur, plus æquo grauentur. Quod quidem Chriſtiani, atque religioſi viri opus fuit. Inter reliqua huius loci ſacella illud eſt celeberrimum, atque à conuicinis populis maximè frequẽtatum, quod Chriſto Redem-

ptori

ptori cruci affixo ſacrum eſt: cùm propter beneficia, quæ ibi à mundi Saluatore recipiunt, tum quoque ob ſingulare priuilegium, ſibi à ſanctiſſimo domino Gregorio XIII. ſummo Pontifice impertitum: quo, ad cuiuſlibet Miſſæ celebrationem, anima aliqua ex Purgatorij pœnis liberatur. Et primum poſt hoc locum tenet alterum, beato Ioanni Baptiſtæ præcurſori dicatum, ad cuius viſitationem in feſto natiuitatis eiuſdem ritè accedentes, plenariam ſuorum exceſſuum indulgentiam ex pontificia liberalitate conſequuntur. Idque ipſum promerentur, altera cuiuſlibet anni die, huiuſmet monaſterij capitulum viſitantes. Obierunt mortem hoc in conuentu deuotiſſimus piriterque zelantiſſimus P.F. Franciſcus Ortiſius, concionatorum ſui temporis facilè princeps: quamobrem eorum Monarcha ab omnibus communi vocabulo appellitabatur. Qui per 13. continuos annos ſe domi, meditationi, lectioni, vel exercitio ſpirituali intentus, continuit, nihilque magis quàm hominum frequentiam, præcipuè verò ſęcularium, atque colloquia fugiebat: Et V. P. F. Didacus à Stunnica, aliquando magiſter meus, atque præceptor, de quo vniuerſus Ordo Franciſcanus, ob ſingulares eius dotes, atque eminentes virtutes, plura ſibi pollicebatur. Qui cùm nobiliſſimus eſſet, nihil magis quàm humilitatẽ affectabat, libenterq; omnigenis humilitatis officijs ſe implicabat. Obijt quidem ætate iuuenis, ſed maturitate, vitæque ſanctimonia ſatis ſenex: Cuius corpus, cùm hîc ſepultum eſſet, eius vterini fratres, quorum nobilitas, ſanguiniſque claritas omnibus in propatulo eſt, ex apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, ad paternũ ſepulchrũ, in nobiliſſima ciuitate Barcinonenſi conſtructum, tranſtulerunt. Aſſeruantur in huius loci archiuis quidam donationis contractus, quo Illuſtriſſimus P. F. Franciſcus Ximenius eremitorium de Capite nuncupatum, huius cœnobij fratribus confert: quatenus ibidem aliquot ſui Inſtituti Tertiarios fratres conſtituere valeant: Et Leonis X. Pont. max. bulla, quam concordiæ inter Conuentuales, & Obſeruantes Franciſcanos nuncupãt, data anno à lętabũda Chriſti Natiuitate milleſimo quingenteſimo decimoſeptimo. A B C

De conuentu ſanctiſſimæ matris Dei Orapeſſæ. Conu. XX.

SI conuentuum tum fratrum, tum quoque monialium ſtructuram & capacitatem: ſi cœli clementiam: ſi patriæ fertilitatem: ſi lectorum, & concionatorum copiam: ſi denique vtriuſq; ſexus religioſorum nobilitatem ſpectes, hæc Caſtellæ Prouincia nulli alteri cedit: imò inter præcipuas totius Franciſcani Inſtituti Prouincias facillimè cõnumeranda venit: quemadmodum & ex præcedentibus atque ſequẽtibus conſtat: Nam nullum locum inuenies, qui affabrè non ſit conſtructus, atque ingenuis fratribus & doctis non abundet: vt vel ſaltem argumento eſſe poteſt hic conuentus, ſanctiſſimæ matri Dei ſacer, atque ad 200. paſſus ab oppido Orapeſſa Abulenſis diœceſis ſitus: quem illuſtriſſ. Franciſcus Aluarez à Toleto Orapeſſanus Comes ex domeſtico patrimonio, anno à mundi redemptione 1519. annuente R.P.F. Franciſco Ruizio, profeſſione quidem Franciſcano, ſed titulo & dignitate Abulenſi Epiſcopo ædificari curauit. Eſt hic locus non minus elegans, quàm capax & amœnus: cùm ex lapide polito conſtet, & 26. fratres ſui inquilinos commodiſſimè capiat, atque auguſtiſſimis, fructiferiſque hortis, nec non irriguis pratis abundet: ita vt nihil ad monaſticam vitam commodè tranſigendam deſiderari videatur. Nec tamen facilè erit percenſere deuotionem, tum huius ſacræ domus fundatoris, tum quoque eius ſucceſſorum, cùm nihil magis cordi habere videantur, quàm eius, ſuique habitatorum curam. Contulit ſibi quidem præfatus heros Franciſcus Aluarez à Toleto cuncta, quæ ſiue ad cultum diuinum, ſiue ad œconomiam neceſſaria erant: nempè aurea, argenteaq; vaſa, & id genus plures calices: necnon pretioſiſſima ornamenta ad tremendum illud, ac omnino ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium faciẽdum, & quamplurimos libros ad chorum atque bibliothecam adamuſſim inſtruendã, & 200. tritici, ordei verò 100. menſuras in ſingulos annos: aliaſque quamplurimas eleemoſynas ad fratrum victum & amictum. Et hæc omnia, imò & multò plura eius ſucceſſores liberaliſſimè vſque in præſens contulêre, atque conferunt. Quis referre valeat iſtorum Comitum ſolicitudinem, diligẽtiam, atq; liberalitatem in exornandis tapetibus, monaſterio, & eccleſia: in cõferenda cera, pro ipſius magnificẽtia neceſſaria, in excipiẽdis Franciſcanis quibuſcunq; Pręlatis ad hũc conuentũ confluẽtibus, atq; in ſubleuãdis D E

A quotidianis fratrum indigentijs? Nullus equidem, niſi plus æquo immorari cupiat, velitq;,quod abs re noſtra omnino eſt: cùm breuitati potius, quàm prolixitati ſtudeamus. Quamobrem alijs prætermiſſis, quæ ad rem non pertinent, hæc tantùm ad iſtorum heroum beneuolentiam, atq; affectum in Franciſcanam familiam commendandum addijciam. Cùm enim eius prædeceſſores duplici ſepultura gauiſi fuiſſent, atq; illarum vtraq; ſibi potiri liceret: altera quidem in Iuſtiano cœnobio(Hiſpanicè Iuſta) apud Hieronymianos patres,octaua leuca à ciuitate Placentina:altera verò in matrice Orapeſſana eccleſia: voluit pientiſſimus fundator præfatus Franciſcus Aluarez à Toleto,vt eius matris illuſtriſſimæ ſcilicet dominæ Mariæ Pachieco,quę & ſingulariſſima huius domus benefactrix fuit, & vxoris illuſtriſſimæ videlicet dominæ Mariæ à Figueroa,atq; ipſiuſmet corpora,poſtquā naturę debitum exoluiſſent,nec non & eorum,qui
B ſibi in poſterum ſucceſſuri forent,omnia in huius loci maiori ſacello humarentur. Imò & præſentibus R. P. F. Andrea Inſulano,totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro, & huius Prouinciæ tum reuerendo P. Miniſtro prouinciali, tum quoq; alijs quamplurimis patribus ac fratribus, eius prædeceſſorum oſſa, ex antiquiori Orapeſſano ſepulchro exhumata, cum ſolemni pompa,anno Domini 1548. in huius ſacræ ædis nouum, paratumq; ſepulchrum intulit, humauitq;. Potitur deniq; hoc ſacrum monaſterium parua quadam cruce,ex illo ſanctiſſimo ligno in quo Chriſtus Dominus mūdi Redemptor pro nobis liberandis pependit, elegantiſſimè fabrefacta, atq; optimo auro, pretioſiſq; gemmis exornata, ad quam viſendā, in feſtiuitatibus ſanctiſſimę crucis tum Orapeſſani,tum quoq; conuicini pagani confluūt, indeq; quamplurima beneficia referūt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Eſcamillæ. Conu. XXI.

C QVIA ſemper fratres noſtri animaduerterunt ſtudioſè illuſtriſſ. pariterq; pijſſimum Ferdinādum à Sylua Centifontanum Comitem,atq; oppidi Eſcamillę Conchenſis diœceſis temporalem Dominum, operam dare, vt nequid ſiue operæ, ſiue fauoris, ſiue etiam beneuolentiæ propriæ illis deeſſet, propterea non dubitarunt eum interpellare, vt ſibi conuentum, præſenti Prouinciæ ſubmittendum, non longè à præfato oppido Eſcamilla, quòd is pauperculis religioſis itinerantibus, ac de loco in locum tranſeuntibus,commodiſſimus, imò verò neceſſarius omnino eſſet, conſtruere vellet. Qui quidem heros & nobiliſſimus Comes, vt erat noſtræ Religioni addictiſſimus, atq; in Chriſti pauperes liberaliſſimus, nec tantillum ſibi eo in officio pręſtando immorandum putauit. Quapropter,apoſtolica ſibi auctoritate fauente, præſentem locum, circa
D annum à partu Virgineo 1523. prope ſupra memoratum oppidum Eſcamillam, ſub titulo ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis,à fundamentis erigendum, atq; temporis decurſu omni ex parte abſoluendum,nec non & R. P. F.Franciſco Angelorum,Minoritici totius Inſtituti tunc generali Miniſtro,ſumma liberalitate conferendum,curauit. Quem ille,anno Dominicæ incarnationis 1525. ex animo acceptans,in reliquorum huius Prouinciæ cœnobiorum numerum retulit. Eſt autem ſacra hæc domus, pro ſui capacitate, atq; diſpoſitione, nec nòn & oppidanorum conditione, ſatis eleganter conſtructa,omnibuſq; ſibi tum ad diuinum cultum,tum quoq; ad commodam incolarum habitationē neceſſarijs ab inclyto eius fundatore omnino inſtructa,quam & 16.fratres, Eſcamillanis ſupramodū gratiſſimi, à quibus tū ad victū, tū quoq; ad amictū neceſſaria pro modulo referūt,ſumma animi quiete, ſummaq; pace inhabitāt. Quod ſanè in cau-
E ſa eſt,vt ſęculariū beneuolētia,animiq; in eos propēſio magis,magiſq; indies augeatur.

De conuentu S. Franciſci Metymnæ Cœli. Conu. XXII.

ANIMADVERTENS pijſſimus, ac de noſtra Religione optimè meritus pater frater Didacus Ciſnerius, huius tunc Prouinciæ Miniſter, quantum emolumenti, quantumq; fructus ſæculares ex noſtrorum fratrum cohabitatione referrent, quantumq; mores ad frugem corrigerent,deuotiſſimam ſimul atq; illuſtriſſimam heroinam Mariam à Sylua,Metymnę Cœli Duciſſam ſolicitare non deſtitit,quouſq; conceptum ab aliquibus annis in mente conuentum ædificaret. Itaq; illa, vt in Franciſcanos voluntatis inclinatione propendebat, pijs tanti patris perſuaſionibus acquieſcens,

atque fauenti ſibi apoſtolicæ auctoritati innixa, præſens monaſterium, Seraphico patri Franciſco ſacrum, ad radices eius montis, cui oppidum Methymna cœli imminet à primis fundamentis, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1527. extrui fecit, atq; prætememorato P.F. Didaco Ciſnerio prouinciali Miniſtro obtulit. Quē ille admittens cęteris Prouinciæ locis annexuit. Nec facilè erit recenſere Methymnenſiū erga hunc locum, eiusq; incolas, qui frequentius ſunt numero 22. beneuolentiā atq; deuotionem, quippe qui nec labori, nec difficultatibus (diſtat ſiquidem hic locus ab oppido ad 1500. paſſus, inſuper & difficili, atque accliui via alterum ab altero diſtinguitur) parcant, vt diuino officio apud eos interſint. Quia verò hic locus niuibus, humiditati, atque perpetuę caligini, prę-ſertim brumali tempore, expoſitus eſt, atque ab inſalubri infeſtatur aura, licèt alia ex parte amęnus ſit, gaudeatq; abundantiſſimis lymphis, ridentibuſq; pratis, atque irriguis hortis, fratribus eſt omnino exoſus: qui vt facilius ibidem contineri valeant, aliquo ſemper debent ſtudiorum genere allici: Eaque de cauſa à Prouinciæ Miniſtris curatur, vt hîc perpetuò Grammatices rudimenta perlegantur. Adeſt etiam illis illuſtriſſimorum Ducum liberalitas, atque magnificentia, qui nihil eorum, quæ vel ad propriam conſolationem, vel ad eorum neceſſitatem ſubleuandam conducere videntur, vmquàm prætermittunt, indieſq; domum ipſam nouis ædificijs colluſtrant, exornantq;. A B

De conuentu S. Petri Cogolluti. *Conu. XXIII.*

EO anno, quo ex ſummi Pontificis, atq; ex regię catholicęq; maieſtatis Philippi eius nominis II. Hiſpaniarumq; Regis mādato, ob mortē illuſt. Archiepiſcopi Toletani, illuſtris heros Gomezulus Tello Gironius Toletani Archiepiſcopatus moderationē accepit, anno videlicet 1553. illuſtriſſ. Ioānes à Zerda, Methymnæ cęli Dux atq; oppidi Cogolludo Hiſpanicè nuncupati Marchio, à R.P.F. Clemēte Moneliano, totius Frāciſcanę Religionis generali Miniſtro, aliquot fratres, qui ędificādo à ſe cōuentui initiū darēt, impetrauit. Itaq; pręſentibus, ex pręfati generalis Miniſtri mādato R.P. Petro à Bouadillia tūc huius Prouincię Miniſtro ac V.P.F. Andrea Caruajalio Minoritici conuentus S. Mariæ de Ieſu Complutenſis Guardiano, plurimiſq; alijs patribus ac fratribus, 29. mēſis Iulij pręfati anni 1557. hoc ipſo in loco in quo modò couētus hic, beato Apoſtolo Petro ſacer, non longè ab oppido conſtructus eſt, erectū fuit altare quoddā, ibiq; ſummo decātato ſacro, atq;, atq; habita ad populū cōcione, & loci poſſeſſio accepta, & futuri monaſterij fundamēta iacta fuēre. Nemini tamen dubium eſſe debet, quin illuſtriſſimus Dux huiuſmodi conuentus ædificandi facultatem à præmemorato Gomezulo Tello Gironio, cuius tunc eæ partes erant, cùm oppidum Cogollutum ad Toletanam ſpectet diœceſim, cui ille ex pontificio, atque regio mandato præerat, impetrauerit. Fuit ergo ſacra hæc domus pro oppidi exigentia, ſumptibus tamen præfati Ducis, eleganter, commodeq; ſatis ad duodecim fratres ſui accolas continendos & alēdos ędificata, atq; perfecta. C D

De conuentu S. Franciſci Puebla de Montalban. *Conu. XXIIII.*

AD quintā leucam, à regia ciuitate Toleto exurgit oppidū quoddam, cui Puebla de Montalban Hiſpanicè nomen eſt: cuiuſq; extrema męnia ab aurifero pręterlabēte Tago alluūtur. Ex quorū aduerſo, cū illuſtr. Domina Catharina Pachieco, illuſtriſſimi quoq; Alphonſi Telles Gironij, eiuſdē oppidi tēporalis Domini vterina ſoror domum quandā ſatis ſuperq; amplā poſſideret, eā ex facultate Licētiati Buſto de Villegas, penes quē tūc tēporis Toletani Archiepiſcopatus moderatio, ob Archiepiſcopi abſentiā, ex regio mādato erat, Minoriticā eccleſiā conſecrauit: quā & R.P.F. Ioānes Lilius, tūc huius Prouincię Miniſter, anno Dominicę incarnationis 1560. miſſo P.F. Antonio de Aluarez, qui coſtruēdo conuētui pręeſſet, illā acceptauit, cęteriſq; Prouincię locis adiūxit. Sumptibus itaq; atq; operatū pręfatę Catharinę Pachieco, tū oppidani ſenatus, tū quoq; priuatorū benefactorū, necnō & ſedula pręfati patris Antonij diligētia, ea domus in iuſtū, atque pro ſui diſpoſitione in ſatis elegantē conuentū breui tēpore euaſit, ita vt 15. fratres ibidem commodiſſimè commorari queant. Quibus nihil penitus ad victum, atque amictū, ſubminiſtrantibus interim oppidanis, atq; conuicinis pagis quę neceſſaria ſunt ſatis abundè, deeſt: Nam ea eſt illorum populorum ad fratres deuotio, vt vix exprimi queat. E

Gaudet

A Gaudet huius loci eccleſia,quæ,ob ſui pulchritudinem,licèt non ſit adeò magna, ad deuotionem prouocat, altare quodam priuilegiato, in quo ex ſanctiſſimi domini Gregorij XIII. Pont.max.liberalitate atque miſeratione,ad cuiuſque Miſſæ celebrationem, vna anima ex Purgatorij pœnis liberatur, dummodo pro ipſa ſacroſancta fiat oblatio.

De conuentu S. Franciſci Colmenar de Oreia Conu. XXV.

QVVM illuſtriſſimus dominus Bernardinus de Cardenas oppidi, Colmenar de Oreja materna Hiſpanorum lingua nūcupati, Toletanæ diœceſis temporalis Dominus, eius communitatem in Franciſcanam Obſeruantem familiam, cui & ipſe addictiſſimus erat,procliuem omnino cerneret,domum eiuſque contiguum ſitum, à vinculo omnino immunem, quam ibidem poſſidebat,ad vnius conuentus ædificationem fratribus liberaliſſimè contulit, itaque obtenta à Licentiato Buſto de Villegas (cuius ſupra meminimus) facultate, anno à Chriſto ſeruatore in terris nato 1560. præfata domus in pulcherrimi monaſterij formam, ſub inuocatione beatiſſimi patris Franciſci redigi cœpit. Quam & reuerendus pater frater Ioannes Lilius, huius Prouinciæ Miniſter acceptauit,ac reliquis,quæ ſuæ incumbebant curæ,coniunxit. Contulit, præterea quæ diximus, ad huiuſmodi ædificationem præmemoratus fundator plures eleemoſynas. Cuius quoque filia, & vnica hæres, illuſtriſſima ſcilicet Ludouica de Cardenas, Paternianæ Duciſſa, tanti patris pietatem ſequuta fratribus ædificantibus liberaliſſimè adeſt. Sed mirum in modum elucet deuotio,atque magnificentia huius oppidi ſenatus, qui ſummo ſtudio ſummoque fauore huiuſmodi opus promoueri curat. Vnde aſſerere auſim intrepidè hanc ſacram ædem primatum inter eas omnes, quæ à 40.annis hac in Prouincia erectæ ſunt, facillimè obtenturam. Commorantur denique hoc in monaſterio 15.fratres,plures tamen,cùm opus ad perfectionē adductū fuerit,habitaturi: quibus omnia ad nutum neceſſaria & ab oppidanis & à circumuicinis populis ſubminiſtrātur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Victoria Villareio. Conu. XXVI.

POSTQVAM ſereniſſimus dominus Ioannes ab Auſtria inuictiſſimi Caroli V. Germanorum Imperatoris filius, necnon potentiſſimi atque catholici Regis Hiſpaniarum Philippi eius nominis ſecundi frater, fuſa fugataque ad Lepantum Turcica claſſe, glorioſam de immani illo Chriſtiani nominis inimico victoriam retuliſſet,eius Primipilus,illuſtriſſimus videlicet Ludouicus à Stunnica & Requeſenius, maior Caſtellæ Commendatarius,tanti beneficij cœlitus collati memor, ne ingratitudinis nota apud Altiſſimum inureretur,hunc cōuentum,ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Victoria ſacrum,quem 12. fratres incolunt,apud oppidum, Villarejo Hiſpanicè nuncupatum, Toletanæ diœceſis, proprijs ſumptibus, ex facultate Licentiati Buſto de Villegas, cui Toletani Archiepiſcopatus cura tunc ex regio mandato incumbebat,circa annum Dominicæ incarnationis 1572 ædificari curauit.Quem & optima bibliotheca, choralibus libris plurimiſque vaſis,& calicibus aureis,& argenteis,necnon & ornamentis, ad cultum diuinum neceſſarijs,inſtruxit.Inſuper & à ſummo Pontifice Pio eius nominis V.iubileum pleniſſimum,ac perpetuò duraturum,in fauorem ritè huius ſacræ ædis templū accedentium, ſeptima cuiuſlibet menſis Octobris die, quo & Turcica claſſis debellata fuit,& huius domus feſtiuitas, in eius memoriam agitur, impetrauit. Præterea ad eius piam inſtantiam, ex prædicti Pont.max.Pij V.indulto, quod & ſanctiſſimus dominus Gregorius XIII. Pont. quoque max. pro ſua in defunctos fideles paterna pietate, confirmauit, in ſummo huius loci altare ad cuiuſlibet Miſſæ celebraiionem, dummodo eius ſibi meritum applicetur, vna anima ex Purgatorij terribilibus pœnis liberatur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Conceptione Carrion. Conu. XXVII.

CVM perdeuoti Chriſti fideles Petrus Narangius, eiuſque legitima vxor Catharina Lopetia, oppidi Carrion vulgò nuncupati, Toletanæ diœceſis accolæ, in diebus ſuis proceſſiſſent, nec liberos ex ſe inuicem ſuſcepiſſent, quod charis communibuſque gnatis relinquendum fuerat, id de communi conſenſu, in pios vſus conuertere ſtatuerunt.Quamobrem impetrata prius à catholica Regis Hiſpaniarū Philippi, eius

nominis II.maieſtate, cui ex munere incumbebat,(ſubiacet enim in temporalibus oppidum Carrion nobili Calatrauenſi militiæ, cuius Rex ipſe eſt adminiſtrator & Magiſter) atque à Licentiato Buſto de Villegas,qui ex eiuſdem Regis mandato (vti prædiximus) Toletanum Archiepiſcopatum ad tẽpus moderabatur,facultate,antiquum quoddam eremitorium, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Conceptione ſacrum, ex communibus facultatibus,quæ pro eorum conditione pinguiſſimæ erant,ſub antiquiori titulo, in hunc Minoriticum conuentum, quem tredecim fratres inhabitant, circa annum à ſanctiſſima Christi incarnatione 1575.promoueri curarunt. Qui licèt neophytus ſit,paucis tamen in his, quæ ad commodam fratrum habitationem neceſſaria ſunt, cedit: Nam ea eſt iſtius oppidi, circumuicinorumque pagorum ad hunc locum pia deuotio, pia beneuolentia,atq; pius animi affectus,vt nihil magis, quàm ipſum curare videant. A

De conuentu S. Franciſci Moræ. *Conu. XXVIII.* B

NOVISSIMVM, idque iure optimo,tenet locum conuentus hic,diuo Eugenio, ſiue vt vulgus vult,beatiſſimo pauperum Patriarchę Franciſco ſacer,qui non longè ab oppido Mora,Toletanæ diœceſis,exurgit:Nam præter eius incapacitatem, atque anguſtias, necdum perfectus eſt,nec huiuſmodi perfectionis acquirendæ ſpes aliqua ſibi affulget: Siquidem oppidanorum charitas refriguit, quæ (vt verum ingenuè fatear) nunquam incaluit:& primitiuus ille ſui fundatoris motus,quo eum erigere cœpit,lentè ſatis procedit: ita vt de eius promotione ferè deſperetur. Perſeuerant nihiloſecius in eo 12.fratres,idque inuitè ſatis,ob plurima quę ibi patiuntur incommoda.Nec mirum, cùm ea ſit humanæ naturæ conditio, vt miſeriam quiſque pro virili refugiat, atque execretur. Sui tamen authorem atque fundatorem agnoſcit hic locus nobiliſſimum virum Franciſcum à Rogia, Hiſpanicè verò de Rojas, præfati oppidi Moræ Dominum temporalem:qui anno à mundi redemptione 1571.eum,collato ſufficienti fundo,ex facultate perdocti illius Licentiati Buſto de Villegas (cuius ſupra ſæpius meminimus) à fundamentis erigere cœpit,atque venerabili,pariterque doctiſſimo P.F.Antonio à Corduba, tunc huius Prouinciæ Commiſſario obtulit. Sed is, quòd Guadalfagiaræ maximis teneretur occupationibus, commiſſo admodum reuerendo patri fratri Franciſco à Guſmanio huiuſmodi domus acceptandæ negocio, illã eminus admiſit,cęteriſq; Prouincię locis connexuit.Atqui præfatus P.F. Frãciſcus Guſmanius, iuxta ſibi cõmiſſam prouinciã,eius poſſeſſionẽ 20.menſis Maij,anno à mũdi reparatione 1571. accepit. C

De monaſterio Clariſſarum S. Eliſabethæ Regiæ Toleti. *Mon. I.* D

CONSTAT ex ſupradictis hanc Caſtellæ Prouinciam ex 28. fratrum conuentibus,atque 920.fratribus conflari:quorum 200.ſacras habent ad populum ex munere conciones,& 30.ad minus, vel Philoſophiam, vel ſacram prælegerunt diuerſis in locis Theoſophiam,vt meritò, quæ de huius Prouinciæ dignitate curſim ſatis, dum de Minoritico Orapeſſano conuentu ageremus, ſuperius diximus, ſtatuere atque aſſerere valeamus.His igitur vtcumque prælibatis,ad monialium monaſteria,quæ numero ſunt 38. quæque nec in nobilitate,nec in regulari diſciplina, nec etiam in vitæ ſanctimonia ſacrarum virginum alicuius Prouinciæ domibus cedunt, nobis tranſeundum eſt. Ex quibus id primùm occurrit, quod intra Toletanæ ciuitatis mœnia,ſub titulo S. Eliſabethæ Regiæ conſurgit. Cùm igitur illuſtriſſimus heros Petrus Suarez à Toleto, eiuſque coniunx Ioanna Guſmania,oppidi Pinti Domini temporales,Mariam à Toleto ex legitimo toro ſuſcepiſſent, tam optimis pijſque moribus imbui curarunt, atque adultam iam effectam,contra virginis votum,quòd cęlibatum, potius quàm connubium affectaret,oppidi Carpij temporali Domino Garſiæ Mendez à Sottomaior matrimonio iunxerunt. In quo cùm per integrum ſeptennium, ob viri aſperitatem, plures difficultates atque anguſtias perpeſſa fuiſſet, ex eiuſdem viri conſenſu paternos repetijt lares. Cùm verò non poſt multum temporis, eius ex hac vita tranſitum accepiſſet, Deo opt. max. atque charitatis operibus liberius vacare cœpit. Itaque calceos exuta, atque viliſſimis, cilicineiſque veſtimentis induta, matutinis horis cum vna tantùm ſibi ſimili pediſſequa noctu intererat, ieiunijs, vigilijs, atque diſciplinis corpus affligebat, E

A gebat, & xenodochia, vlceroſorum præcipuè, atque eorum qui contagioſo morbo infecti erant, ſumma cura frequentabat: imò & Miſericordiæ hoſpitali cuius obſequio ſe omnibus manciparat, quicquid patrimonij habuerat, id in pauperum, infirmorumque vſum conſummendum liberaliſſimè erogauit. Sed dum grauiſſima conflictaretur infirmitate, diuinitus admonita eſt, vt ſi ſuam aliarumque plurimarum fœminarum animas ſaluas cuperet, monaſterium fundaret, inibique vitam duceret. Cùmque de huiuſmodi monitu ſolicita, ædificandi vnius alicuius conuentus modum quæreret, catholici Hiſpaniarum Reges, Ferdinandus eiuſque vxor Eliſabetha Toletum applicuêre: qui cognita tantæ fœminæ & ſanctitate & pio propoſito, pecnliares domos, quas intra eius ciuitatis mœnia poſſidebāt, ſibi maxima liberalitate, ad huiuſmodi monaſterij erectionē, contulêre. Vnde & Regium ſibi nomen aſciuit Obtenta igitur à Regibus domo, cùm ex B nobiliſſimæ dominæ Ioannæ à Toleto vterinę eius ſororis eleemoſynis, tum ex reſiduis eius facultatibus, tum quoque ex plurimorum ciuium liberalitate præfata Maria à Toleto eam in conuētus formam, breui tempore, redegit: quā & ibidem ſub perpetua clauſura deinceps manſura, cùm duabus alijs honeſtiſſimis fęminis, anno à Chriſti ſeruatoris natiuitate 1477. ætatis verò ſuæ 40. ingreſſa eſt. Cuius denique auſpicijs, ea domus adeò excreuit, vt cœteris huiuſce ciuitatis monialium conuentibus palmam facilè præripiat, & vltra 60. ſacras virgines Clariſſas Vrbaniſtas commodiſſimè contineat. Verum eſt tamen quòd tertio Ordini beati patris Franciſci, quem S. Eliſabethæ vulgò nuncupant, primitus eæ virgines ſubiacuerint Quæ denique arctioris vitæ cupidæ, tertio anno ab earū ingreſſu, Innoc. VIII. Pont. max. ſupplicarunt, vt ſibi & clauſuram, & beatæ virginis Claræ Regulam ex eius beneplacito profiteri liceret. Quod & ſua ſanctitas, com- C miſſo huiuſmodi negocio illuſtr. domino Iuliano S. R. E. Cardinali, & Oſtienſi Epiſcopo, qui tunc Franciſcani Ordinis Protectorem agebat, conceſſit, atq; omnes gratias, priuilegia, & immunitates, cęteris Ordinis eiuſdē monialibus cōceſſas, impertitus eſt. Deſiderabatur tantùm ad huius ſacræ domus perfectionē eccleſia, quamobrem præfati Reges catholici, anno à mundi redēptione 1483. ab eodē ſummo Pontifice Innoc. VIII. & ab illuſtr. & Reuerend. Petro Gonzaluo à Mendoza, tunc Toletano Archiepiſcopo, obtinuêre, vt eccleſia S Antolini, quæ huic loco propinquiſſima erat, conuentui annecteretur, & parochia, quæ ibidem fundata erat ad S. Marci baſilicā transferretur. Quod & factum exitit. Cùmq; in antiquiori S. Antolini, eccleſia ſepulta eſſet illuſtr. domina Agnes ab Aiala, vxor quondam Didaci Fernandez Caſtellæ Mareſcalli & catholici Hiſpaniarū Regis Ferdinandi auia, necnon & præfatæ fundatricis Mariæ à Toleto propinquiſſi- D ma cognata, eiuſq; ſepulchrum chori partem obtinuiſſet: quando ſereniſſ. Princeps Eliſabetha, præfatorum Regū catholicorum primogenita, quæ Cæſaraugustæ diem clauſit extremum, in eodem choro ſub humili pauimento, inter ſorores, iuxta eiuſdē defunctæ votum & petitionē, ſepeliri debuit, pręmemoratę dominæ Agnetis ab Aiala exhumata oſſa, ad ſibi ꝑparatū, in maiori ſacello mauſolęū, trāſlata ſunt, inibiq; perſeuerāt. Ex hac religioſiſſima domo plures ſanctimoniales, quę vel alia monaſteria fundarūt, vel ab abuſibus, & laxiori viuendi modo ea vindicarūt prodiêre. Siquidem Clariſſarum Orapeſſanus, Madrigalenſis, atq; Metinæcęlitanus conuentus iſtius loci moniales ſui fundatrices habuerunt. Et Occanienſe, Guadalfagaritanum, S. Claræ, atq; immaculatæ coceptionis Toletana monaſteria ab iſtiuſmet domus ſacris virginibus reformata, & in meliorē ordinem redacta fuêre. Obijt tandem mortem hoc in loco pręfata ſoror Maria à Toleto 5. E Iulij anno Domini 1507. cùm per 30. continuos annos Altiſſimo in ſumma paupertate, obedientia, vitæ puritate, & ſalutari pęnitentia famulata, atque diuerſis munijs præſertim verò Abbatiſſæ laudabiliter functa eſſet. Cuius mortē ſicut & vitā plurimis miraculis, quorū hîc vnū, vel alterum referre non pigebit, illuſtrare dignatus eſt Deus opt. max. Traxit hæc beata mulier originē ex nobiliſſima Toletanorū familia, ex qua excellētiſſimi quoq; Duces Albani, Orapeſſani Comites, necnō plures alij Hiſpani heroës prodeūt; iūctaq; fuit inuitè ſatis coniugio nobiliſſimo viro Garſię Mēdez à Sotto maior, à quo tamē, ex illius morte, ſoluta charitatis operibus, quibus à teneris vnguiculis addictiſſima fuerat, maximè tamen pauperibus, infirmiſq; inuiſendis, atq; curādis vacare cępit: ita vt die noctuq;, à Toletano Miſericordię hoſpitali nō recederet: ſed miſerorū obſequio intē-

ta, humilitatis exemplum Toletanis nobilibus facta ſit. Quorum aliqui ab eo temporis, A
erecta pia quadam Confraternitate, hebdomadatim infirmis eius xenodochij diligentiſſimè inſeruiunt. Prætereo interim, ne prolixior ſim, eius vigilias, continua ieiunia, carnis afflictiones, feruentem orationem, cœterasque virtutes, quibus ſummopere claruit: ob quas multa, diuino afflata ſpiritu, prænoſſe meruit. Prædixit ſiquidem Maurorū Granatenſium debellationem, illiuſq; Regni expugnationem: & plures ſuperſtitiones, atque maleficia, quibus Chriſtiani, ob Maurorum atque Iudęorum conuictum, in Hiſpanijs intenti erant, reuelauit. Quæ cum catholicis Regibus Ferdinando, atque eius coniugi Eliſabethæ innotuiſſent, Segobiam ab ijſdem euocata eſt. Qui tandem de omnibus certiores ab ea effecti, vt tantis malis occurrerent, ſanctiſſimam hæreticæ prauitatis inquiſitionem per vniuerſam Hiſpaniam inſtituerunt. Inter reliquas verò, quas nobiliſſima hæc fœmina coluit, virtutes, humilitas mirum in modum reſplenduit. Poſt- B
quàm enim quicquid ſibi ex dote obuenerat, orphanis, pauperibus, atque infirmis erogaſſet, ita vt nihil ſibi reſidui foret, non erubuit, vt vel ſic haberet quid egentibus pręſtare poſſet, oſtiatim emendicare, atque oblatum proprijs manibus, proprioque dorſo ad hoſpitale deferre. Qua etiam de cauſa plurimas ab eius conſanguineis, & à propria matre perſequutiones, ſcommata, dicteria, acque iniurias perpeſſa eſt: ita vt alij ſtultam, alij impudentem, & alij progeniei opprobrium vocitarent. Quæ tamen illa, vt Chriſtum lucrifaceret, æquo animo ac hilari fronte tulit: donec tandem, obtenta à catholicis Regibus domo, (vt ſupra meminimus) monaſterium iuxta diuinam præmonitionem, ingreſſa eſt: in quo demum ab omnibus in maxima veneratione habita fuit. Cùm autem compaſſiua quadam teneritudine, circa curſus ſui finem, in Chriſti amariſſimā paſſionem ferretur, rogauit Deum, vt ſe quoque acerbiſſimorum illorum dolorum partici- C
pem facere dignaretur. Et ecce ab eo temporis ſenſit corpus ſuum membratim quaſi diſcerpi, atque in fruſta concidi: ita vt grauiſſimè conflictaretur, nullamq; requiem inuenire poſſet. Quæ tamen omnia patientiſſimè, imò hilari ſemper vultu, per integrum annum, cum maxima gratiarum actione, pertulit. Sciebat enim virtutem in infirmitate perfici. Ad cuius tandem peruenta finem, ex peſtiferæ glandis ictu, poſtquā ſæpè ſæpiſſimè illos Pſalmiſtæ verſiculos repetijſſet: *In manus tuas domine commendo ſpiritum meum: & in pace in idipſum dormiam, & requieſcam: & hæc requies mea in ſæculum ſæculi: & vias tuas domine demonſtra mihi, & ſemitas tuas edoce me*: atque omnes ſibi aſtantes ſorores, quæ numero erant 30. materno benedixiſſet affectu, animam Creatori reddidit. Cuius corpus ieiunijs, macerationibus, atque vigilijs antea attritum, atque omnino ſuffuſcum, album ſtatim, tractabile, atque ſuauiter redolens apparuit: ita vt dormientem D
illam potius quàm mortuam exiſtimaſſes: eodemque modo vſque in præſentem diem perſeuerat. A cuius feliciſſimo tranſitu immediatè eius beatitudinis ſigna apparere cęperunt: Nam ſororibus circa eius funus occupatis, ſemel, ſecundò, atque tertiò auditus eſt ab illis ſuauiſſimus quidam concentus, hauddubiè angelicus. Et eius anima ſplendidiſſimo contecta amictu, atque cœleſti quadam proceſſione aſſociata, aſtantibus ſibi ab vtroque latere beata Clara, atq; beata Eliſabetha, à deuoto quodam patre Iordane Dominicano, Toletani conuentus Matris Dei Confeſſario, qui tunc fortè orationi inſtabat, quique rem poſtea ſub iuramento prodidit, cœlum conſcendere viſa fuit. Et quidam ſacerdos, cùm ex alterius tibiæ contractione vix incedere poſſet, ſe huic beatæ ſorori ex intimis præcordijs commendauit, eiuſque meritis integræ ſoſpitati reſtitutus eſt. Alia E
quoque fœmina grauiter infirma, ad ipſius tuniculę contactum, ſtatim conualuit. Quædam etiam iuuencula ſterilis, cùm in delirium incidiſſet, eius anxia mater impetratum à monialibus huius ſanctæ velum inſanæ filiæ capiti admouit, atque ipſo facto mentis ſerenitatem, imò & prolis fœcunditatem, temporis ſucceſſu, aſſequuta eſt. Adeſt tum demum hæc Chriſti ſponſa ſterilibus mulieribus, ſi eius cingulo ventrem deuotè circumcinxerint: prout rei euentus, atque longa experientia ſatis comprobarunt. Hæc tamen paruula, ex multis alijs, miracula, quia ſufficienti teſtium numero comprobata ſunt, hîc referre voluimus: vt Deus opt. max. in ſuis ſanctis glorificetur, & huius ſanctæ ſororis merita hæc legentibus innoteſcant. Obijt quoque mortem hoc in ipſo conuentu, anno Dominicæ incarnationis 1505. deuotiſſima ſoror Ioanna Rodriguez ſocia, diſcipula, atque

A atq; præfatæ ſorori Mariæ à Toleto perſimilis omnino. Iſtius parentes, cùm eſſent nobiles Toletani, Deoq; ſummè deuoti, nec prolem ex ſe inuicem ſuſcipere poſſent, ſe Altiſſimo ex voto obligaturos, erectum ſe quidem collegium in honorem immaculatæ Conceptionis glorioſæ Virginis, atq; ibidem 12. iuuenculas proprijs ſumptibus nutrituros, ſi eam aſſequerentur: qua tandem impetrata, quæ & præſens ſoror Ioanna fuit, & promiſſis ſteterunt, & eam cum alijs puellis in collegio à ſe extructo educandam curarunt. Quæ cùm ſeptennis Miſſam audiret, vidit manum quandam, ſimul & crucem, ſanguine intinctam, ex celebrantis hoſtia egredientem, indeq; ad ſe procedentē, ex qua viſione territa, atq; ferrè exanimis ad lectulum delata eſt, & ab eo tempore mira quadam teneritudine in Chriſti amariſſimā paſſionem ferri cœpit. Circa cuius meditationem cùm intenſius occuparetur, frequentiſſimos raptus paſſa eſt. Paupertatem etiam, atq; humilitatem, ad ſuæ Magiſtræ inſtar, ſummopere coluit, atq; beatum Ioannem
B Euangeliſtam ſibi familiariſſimum habuit. Quo etiam magiſtro plura, quæ inter meditandum diuinitus addiſcere meruit, ſcripto tradidit: quorum adhuc aliqua extant. Quod & miraculo minimè caret. Nam ab his nihil aliud vmquam ſcripſit, cùm ſcribere minimè noſſet. Moriens itaq; anno præmemorato, poſtquam legitimè certaſſet, curſum conſumaſſet, fidemq; ſeruaſſet, maximum ſui deſideriū, atq; ſanctitatis famā & ſororibus, atque ſæcularibus reliquit: ita vt eius patrocinium apud Deum implorauerint.

De monaſterio S. Claræ Regiæ ibidem. *Mon. II.*

QVIA beata Clara, ſumpto de manibus diui patris Franciſci habitu monaſtico, ac crine ad eccleſiam beatiſſimæ Mariæ de Angelis deuotiſſimam tonſo, in con-
C uentu ſancti Damiani, ex ſeraphici patris conſilio, tamquam in cauerna macerię gemebunda, ſimplexq; columba nidificans, virginum Chriſti collegium genuit, monaſterium ſacrum inſtituit, pauperumq; dominarum Ordinem inchoauit, eiuſq; ſequaces Damianitæ ſorores vulgò nuncupatæ ſunt. Quo etiam nomine, in prima ſui inſtitutione, huius ſacræ ædis virgines appellabantur: prout ex reuerendiſſimi Roderici Toletani Archiepiſcopi Hiſpaniarum Primatis, ac ſummi Pontificis per earum Regna vices gerentis ſcripta conceſſione, quę adhuc in huius loci archiuis perſeuerat, facillimè conſtat. Cùm igitur præfatæ virginis Claræ, Ordiniſq; à ſe inſtituti fama per Hiſpaniam diuulgaretur, plures virgines eius illuſtri exemplo commotæ, huic ſæculo nequam valedicentes, illius ſacræ philadelphiæ aſſociatæ ſunt. Inter has fuère nobiles quædam Toletanæ, quæ conſtructa, anno Domini 1250. ex pręfati Archiepiſcopi licentia, quam
D & Innocentius VIII. Pont max. anno Dominicæ Incarnationis 1254. confirmauit, quadam domo in honorem ſanctæ Mariæ extra ciuitatis mœnia, ac in valle ſanctę Suſannæ prope eiuſdem nominis ædiculā, ibidem ſub Regula beati patris Benedicti (quòd nondum beatę Clarę norma ſummi Pontificis calculo approbata, nec ipſa ſanctorum catalogo aſcripta eſſet) atq; ſub patrum Minorum cura & diſciplina recluſæ, per 122. annos, maxima cum laude perſeuerarunt. Donec tandem illuſtris, pientiſſimaq; domina Maria Melendez, Guttieri Telez Meneſij quondam legitima vxor, ob ſingularē deuotionem, qua in Clariſſarum Ordinem ferebatur, indignum omnino iudicans, vt tantæ virgines muris excluderentur, ex ſummi Pontificis Gregorij XI. conceſſione ſibi, anno à mundi redemptione 1371. facta, proprias domos, quas Toleti intra eius muros poſſidebat, in monaſterij formam redactas, atque honeſtis redditibus dotatas,
E præfatis monialibus, quæ 30. numero erant, inhabitandas poſſidendaſq;, anno Domini 1374. liberaliſſimè contulit. Quibus etiam poſt obitum quicquid ſibi patrimonij reſiduum fuerat, ex teſtamento reliquit. Illæ verò antiquiori æde relicta, ad hoc nouum ſibi præparatum monaſterium, quod ſub titulo ſanctæ Claræ Regiæ intra Toletana mœnia exurgit, præfato anno 1344. ſe transtulerunt. Succedentibus verò quibuſdam annis, duæ Caſtellæ Regis Henrici eius nominis II. legitimæ filiæ, ex ſacrarum virginum iſtarum optimo odore allectæ, mundum eiuſq; illecebras poſt ſe relinquentes, illis in habitu, profeſſione, modoq; viuendi, coniungi voluerunt. Quę & proprijs ſumptibus, locum annuis redditibus, atq; ædificijs mirum in modum colluſtrarunt. Ita vt ſeptuaginta moniales ſui accolas commodiſſimè & alere, atq; capere poſſit. Et

ſit. Et ab iſtarum ingreſſu Regium ſibi nomen aſciuit. Sepultæ ſunt hæ regiæ virgines A
in medio huius monaſterij choro, quibus quædam earum neptis, quæ plurimis annis
huius loci Abbatiſſam egit, & quidã Argionicus Dux, diſtinctis tamẽ in locellis, adiun-
cti ſunt. Honeſtatur deniq; ſacer hic ſororum muſęus altera ex ſpinis dominicę coronę,
& quodam capite alterius ex vndecim millibus virginum, & quibuſdam alijs ſancto-
rum reliquijs, nec non & ſequentibus priuilegijs: Nempe quodam breui Martini V.
Pont. max. dato Florentię, anno ſui Pontificatus ij. quo Abbatiſſæ conceditur, vt iuxta
gratiam ſibi primitus à totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro factam, vnum
aliquem Franciſcanum patrem, qui conuentum viſitet, atq; in ſpiritualibus, tempo-
ralibusq; regat, & gubernet, ad libitum eligere poſſit. Et altero Innocentij Papæ VI.
dato Auinioni, anno Pontificatus eiuſdem iiij. quo cœnobij ſorores à cuiuſlibet apoſto-
lici Nuncij viſitatione, & ab exactionibus, quas Ciſtercienſes, Benedictinæ, atq; Au- B
guſtinianæ ſorores iiſdem pro ſui viſitatione pendere aſſeuerant, immunes omnino
reddidit. Et alio quoq; ſummi Pontificis Clementis VI. apoſtolico breui, quo à penden-
da cuiuſcunq; rei, & fructuum primitia ſiue decima Curantis præcipuè verò Parocho
eccleſiæ S. Vincentij, intra cuius parochiæ fines hic locus conſiſtit, eius ſorores eximit.
Non enim verebatur huiuſmodi Parochus ſorores, exacto ab eis iuramento de renũcian-
do cuiuis apoſtolico indulto, etiam in earũ fauorẽ contra huiuſmodi ſolutionẽ à quouis
ſummo Ponrifice lato, ad præfatam decimæ, & primitiarum erogationem compellere.

De monaſterio S. Claræ Guadalfagiaræ. *Mon. III.*

VIXIT Guadalfagiarę æra 1350. nobilis quędã, atq; Frãciſcani Ordinis vtriuſq;
ſexus deuotiſſima fœmina, nomine Maria Fernandez Coronel vxor quondam C
cuiuſdam Ioannis à Zerda. Hæc cùm ſereniſſimæ Mariæ Caſtellæ Reginæ, Regiſq;
Sanchij, cui Ferox agnomen fuit, vxoris, atq; communis iſtorum filiæ Eliſabethę mo-
rum magiſtra fuiſſet, à præfata Eliſabetha, quæ Guadalfagiaræ principabatur, magni-
ficam quandam domum, Guadalfagiarenſibus muris circumſcriptam, pluresq; alias
diuitias, tum ab ea, tum quoq; ab eius matre impetrauit, quibus prædictam ædem in
peramplum auguſtiſſimumq; monaſterium, ſub titulo beatæ virginis Claræ, atq; ex
Clementis V. Pont. max. licentia, ſibi ad inſtantiam pręmemoratæ Reginę Marię, anno
à Chriſto ſeruatore nato 1307. facta, tranſtulit: ipſumq; plurimis præſidijs, poſſeſ-
ſionibus, atq; redditibus locupletauit, ac muneribus ampliſſimis, anno Domini 1312.
exornauit: Adeò vt inter celeberrimos Clariſſarum conuentus locum obtineat, atq; 66.
ſorores commodiſſimè capiat. Quia verò ſuperius Æræ mentionẽ fecimus, ne cui igno- D
tum eius nomen hæſitandi præbeat auſam, breuibus huius vocabuli etymologiam atq;
originem deſcribemus. Æra enim temporis nomen eſt, idemq;, quod annus omnino
ſignificat, ſuiq; ab æræ, quod Octauianus Cæſar Auguſtus Romanorum, imò totius
orbis Princeps, 38. anno ante Chriſti natiuitatem ſignauit, denominationem accepit:
quamobrem computanda venit ab anno 38. antequam Chriſtus Dominus in terris na-
ſceretur. Dum igitur dicimus ſuperius Æra 1350. idem eſt ac ſi diceremus, anno à mun-
di redemptione 1312. à quo etiam tempore ſacra hæc domus exordium ſumpſit. Ne ta-
men eorum quæ diximus, ſcrupulus aliquis iſtius loci ſcripturas legentibus ſubrepat:
cùm eius fundationem præfatæ Eliſabethæ Sanchij Caſtellæ Regis filiæ, & non Mariæ
Fernandez tribuant, pertranſeundo adnotare volumus, prædictas ſcripturas, ideo Eli-
ſabethæ, potius quàm Mariæ Fernandez fundatricis mentionem feciſſe, quòd quicquid E
ædificij erectum, vel reddituum relictum fuerit, id totum ex Reginæ, eiuſq; filiæ Eli-
ſabethæ liberalitate (vt ſuperius pertranſeundo tetigimus) prouenerit. Potitur ſacra
hæc domus plurimis priuilegijs, exemptionibus, atq; gratijs, ſibi tum à ſummis Pontifi-
cibus, tum etiam à Caſtellæ Regibus, in fundatricis gratiam, conceſſis, & confirma-
tis, quæ tamen, vitandę prolixitatis gratia, ſciens prętermitto. Habuit pręfata fundatrix
Maria Coronel aliquando virum, ex eoq; filium & filiam ſuſcepit. Quorum mauſo-
lęum ad dexterum maioris ſacelli latus, ſacro decãtando Euangelio deputatum ſepul-
tus eſt: fœmina verò, quæ Tauri Clariſſarum habitum profeſſa fuerat, atq; inde tranſ-
lata huius monaſterij Abbatiſſam plurimis egerat annis, ad præfati maioris ſacelli le-
uam

A uam tumulata eſt. Sed ipſa medium ſibi chorum in ſepulturam elegit. Mirum tamen eſt, quòd cùm à 250. eoq; amplius annis & mater & filia ex hac vita migrarint, vtriuſq; corpus adeò tractabile, integrum, atq; incorruptum perſeuerat, vt & à pauciſſimis horis vita functum videatur, & indui, atq; exui, ad monialium libitum, patiatur. Ne tamen ad huius celeberrimi monaſterij decorem aliquid deſiderari poſſet, ſequentes ſanctorum reliquiæ ſibi collatæ ſunt: videlicet fruſtulum pretioſiſſimę crucis Chriſti ſeruatoris noſtri, paruula quædam ampulla ſanctiſſimæ Virginis Deiparæ lacte referta, aliquot capilli eiuſdem beatæ Virginis, duo capita ex vndecim millibus illis virginibus, quæ beatam Vrſulam ſequutę ſunt, & quamplurimę alię, quorum teſtimoniales literę ab excellentiſſimis Ducibus de Infantado quàmdiligentiſſimè cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Claræ ſiue Viſitationis Madriti. Mon. IIII.

B NON immeritò conuentus hic, beatę Clarę, vel (vt alij volunt) ſanctiſſimę Viſitationi glorioſę ſemperq; virginis Mariæ ſacer, atq; intra mœnia oppidi Madriti erectus, quartum obtinet locum: cùm à ſuæ erectionis tempore regulari Obſeruantię perpetuò mancipatus fuerit, nec vnquam ad laxiorẽ viuendi modum declinauerit. Nam inter cæteras conditiones, quas eius nobiliſſima fundatrix Catharina Nuñeſia, illuſtriſq; Alphonſi Aluarez à Toleto Caſtellæ Regis Henrici Quæſtoris legitima vxor, cum venerabili patre fratre Alphonſo Complutenſi, Cuſtodiæ tunc Toletanæ Cuſtode, ac Vicarij prouincialis Prouinciæ Caſtellę, fortè abſentis, Commiſſario, nec non & cum ipſis ſororibus pacta eſt, ea fuit pręcipua, vt nunquam à regulari Obſeruantia C diſcederent. Conſtruxit itaq; ſacram hanc domum pręfata fundatrix, illamq; honeſtis redditibus, omnibusq; neceſſarijs, ex ſummi Pontificis Pauli II. auctoritate, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1460. exornauit, atq; pręmemoratis monialibus, poſt elapſum ab eo tempore quadriennium, ſeruato ſibi eiuſq; poſteris patronatus iure, nulloq; penitus grauamine illis impoſito, inhabitandam contulit. Quę adeò in ſanctitate, optima fama, atq; ſororum numero creuit, vt vltra earum 60. contineat, nulliq; alteri penitus cedat. Aſſeruantur hoc in loco duo ſanctarum capita, alterum ſanctę Chriſtinę, & alterum vnius ex 11. millibus virginum, quæ pro Chriſto martyrium ſubiêre.

De monaſterio Salutationis ſiue Matris Dei Madriti. Mon. V.

SANE, dum huius ſacrę ędis monumenta alta mente reuoluo, non poſſum non ſatis mirari pietatem, atq; merum eius fundatorum, illuſtris videlicet Petri Zapate, D Methymnę Tarritanę Cõmendatarij, illiuſq; legitimę coniugis Catharinę Lando, propagandę Religonis zelum: qui cùm ex communibus bonis, atq; ex reuerendiſſimi Nicolai Franci Parinthinenſis Epiſcopi, atq; apoſtolici per vniuerſam Hiſpaniam à latere Legati, facultate ſibi, anno à mundi redemptione 1469. facta, ſacrum hoc monaſterium, Salutationi ſanctiſſimę Dei genitricis Marię dicatũ, in Madritenſi quodam pago Rejas Hiſpanicè nuncupato, à fundamentis ad apicem vſq; erigi, abundantibuſq; redditibus, atq; omnibus tum ad rẽ domeſticam, tum quoq; ad cultum diuinum neceſſarijs exornari curarint, nihil penitus grauaminis, nihilq; oneris, à patronatus iure, quod ſibi ſuiſq; poſteris ſeruarunt, monialibus ipſum habitaturis reliquerint. Quod ſecus plurimis alijs ſacrarum virginum conuentibus euenit: cùm vel certum virginum numerum abſque dotibus recipere, vel Miſſas decantare, vel aliquid ſimile, ex loci funda-E tione peragere teneantur. Conſtructa itaq; domo, atq; perfecta, allatę ſunt ex cœnobio S. Mariæ de valle Zaffarenſi (Hiſpanicè de Cafra) religioſiſſimæ quinq; moniales, quarum duæ fundatrici ſorores fuerunt, vt aduentãtes iuuẽculas optimis moribus, monaſticiſq; ritibus imbuerẽt. Quarum bonus odor adeò exhalauit, totq; nobiles virgunculas allexit, vt non ita poſt multum temporis præcipuis etiam huius Prouinciæ conuentibus facillimè æquari potuerit. Sed cùm ob pagi anguſtias, atq; aëris intemperiem plurimis incommodis, atq; infirmitatibus ſorores conflictarentur, eo loco, in quo per ſexaginta quatuor continuos annos religioſiſſimè perſeuerarant, ex ſummi Pontificis Iulij III. auctoritate, relicto, anno Dominicæ incarnationis 1551. ad alium muris oppidi Madriti circumſeptum (de quo impræſentiarum) ſe tranſtulêre. Præerat tunc temporis

Poris vniuerſo regularis Obſeruantiæ Franciſcano Ordini reuerendiſſimus pater frater A
Andreas Inſulanus, ex cuius quoque beneplacito pręfata tranſlatio facta eſt. Commorantur deniq; hoc in monaſterio, quod binomium eſt, ſi fundatorum voluntati ſtandum ſit: cùm ipſum Salutationi Dominę noſtrę ſacrandum voluerint, licèt communiori vocabulo Sanctiſſimæ Matri Conſtantinopolitanę, à quadam eiuſdem virginis deuotiſſima imagine ibidem erecta, quę miraculis coruſcat, dicetur, ſexaginta virgines Deo ſacræ ſub habitu & norma beatæ virginis Claræ quarum, laus Madritenſibus, ob deuotã diuini officij celebrationẽ atq; religioſam earũ conuerſationẽ commendatiſſima eſt.

De Clariſſarum monaſterio S. Mariæ de Ieſu Occaniæ. Mon. VI.

QVONIAM oppidum Occania ſacrę nobiliq; diui Iacobi Militię in temporalibus, in ſpiritualibus verò Toletano Archiepiſcopo paret, deuota piaq; fœmina B
Catharina Roman, vidua ex Doctoris Nuñeſij eius coniugis morte relicta, catholico Hiſpaniarum Regi Ferdinando, præfatæ Militiæ adminiſtratori, atq; reuerendiſſimo patri fratri Franciſco Ximenio, tunc illius eccleſiæ Archiepiſcopo digniſſimo, nec non Hiſpaniarum Cardinali, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1515. ſupplicauit, quatenus propriam domum, Occanienſibus muris circumſeptam, in monaſterij formam, atq; in honorem ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu redigere, nec non & ad ipſam Tertiarias quaſdam diui patris Franciſci ſorores, eodem in oppido, ſed in anguſtiori domo commorantes, emiſſo prius voto de ſeruanda in poſterum beatæ virginis Claræ Regula, ſibi transferre liceret: idq; facillimè iuxta votum impetrauit, atq; exequuta eſt. Cùm autem eius loci anguſtia ſororibus, quæ ob earum optimam famam, mirum in modum multiplicari cœperant, minus faueret, impedimentoq; illarum fœcunditati eſſet, ab C
inuictiſſimo Carolo eius nominis V. Germanorum Imperatore, atq; Hiſpaniarum Rege, qui eius Auo Ferdinando in pręfata diui Iacobi militari adminiſtratione ſucceſſerat, & ab illuſtriſſimo pariter ac reuerendiſſimo Alphonſo à Fonſeca, Toletano Archiepiſcopo impetrarunt, vt, eo derelicto, ſe in alium auguſtiorẽ, multò commodiorem, ſeruato tamen antiquiori titulo, conferre poſſent. Mirum eſt, nec facilè dictu, quàm religiosè, quamq; compoſitè ſacræ hæ virgines ibi, & hoc in nouiſſimo loco conuixerint, & quam odoris fragrantiam de ſe dederint. Quamobrem intrepidè aſſerere auſim, quòd ſi adeò in temporalibus, ac in ſpiritualibus profeciſſent, multos profectò poſt ſe etiam celeberrimos atq; ditiſſimos ſanctimonialium conuentus reliquiſſent. Sua nihilominus ſorte, ſuaq; paupertate contentæ, Deo opt. max. quàm feliciſſimè inſeruiunt, & maxima in veneratione habent caput ſanctæ Neſtoriæ, quæ vna fuit ex vndecim mil- D
libus illis virginum, quæ pro Chriſti fide, eiusq; ſanctiſſimi nominis confeſſione, ſimul cum ſua primiceria beata ſcilicet Vrſula vitam cum glorioſa morte commutarunt. Hanc ſacram reliquiam ſorores, quæ numero ſunt 45. ab imperatoria regiaq; Eliſabethæ, præfati Caroli V. coniugis maieſtatæ, quę incredibili quodam affectu in ſacram hanc ædem, eiusq; accolas ferebatur, liberaliſſimo ac pientiſſimo dono acceperunt.

De monaſterio S. Claræ Compluti. Mon. VII.

ANIMADVERTENS circumſpectiſſimus ille, atq; reuerendiſſ. pater frater Franciſcus Ximenius, Toletanæ Eccleſiæ Archiepiſcopus & decus, dum fortè ædificando ſancti Ildephonſi collegio (cuius ſupra meminimus) Compluti intẽderet, E
quanto cum ſui pudoris, atq; famę diſcrimine, inter frequentiſſimos ſtudentes, atq; iuniorum collegia Tertiariæ quædam ſorores (quas vulgus honeſtas ſiue beatas nuncupat) Compluti, in eccleſia ſanctę Liberatę, cui poſtmodum ſancti Bernardi templum ſucceſſit, atq; in præſens vſq; perſeuerat, verſarentur, ſuaſit eis, vt beatæ virginis Clarę habitu & velo ſumptis, emiſſoq; ſolemni Clariſſarum voto, ſe ad monaſterium ab ipſo conſtruendum, ſufficientibusq; redditibus dotandum, inde transferrent. Quibus tandem annuentibus, præfatus Antiſtes hunc conuentum, beatæ virginis Claræ ſacrum, atq; intra Complutenſis ambitum ciuitatis contentum, anno Dominicæ Incarnationis 1515. eo videlicet temporis, quo reuerendiſſ. P.F. Franciſcus Angelorum totius Minoritici Inſtituti Vltramontani, ſub titulo Commiſſarij generalis clauum tenebat, ex

domeſticis

A domeſticis facultatibus, erigi curauit. Quem tamen immatura morte præuentus, nec perficere nec dotare potuit. Quamobrē ſua ſpe fraudatæ ſorores, quæ numero frequentius ſunt quadraginta, pauperem ſatis vitam ducunt: & perdeuotus quidam Ferdinandus Diaz, Complutenſis Archipresbyter, eccleſiam, quæ ad monaſterij complemētum ſummopere deſiderabatur, ſuis ſumptibus conſtrui fecit: eiusque patronatus iure ſibi ſeruato ex hac vita migrans, in illius maiori ſacello ſepeliri, ibidemq; requieſcere voluit.

De monaſterio S. Eliſabethæ Methymnæ Cœli. Mon. VIII.

QVIA illa cōceſſio acceptandi abſq; Ordinarij beneplacito & conſenſu quęcunque loca ſibi à Regibus, Principibus, Ducibus &c. oblata (de qua ſuperius egimus) facta fratribus Minoribus de Obſeruantia à ſummis Pontificibus Leone X. & Iu-
B lio II. extenditur etiam ad Monialium ijſdem fratribus ſubditarum loca, ea propter R. P. F. Didacus Ciſnerius, huius Prouinciæ Miniſter, hunc conuentum, ab illuſtriſſima Maria à Sylua, Oppidi Methymnæ Cœli Duciſſa, ad Clariſſarum monialium vſum, & habitationem, intra eiuſdem oppidi mœnia, ſub titulo ſanctæ Eliſabethæ conſtructum, ſibique oblatum, prima Iulij anni Domini 1528. abſque Ordinarij facultate acceptauit, cæterisque Prouinciæ monaſterijs adiunxit, atque ad ipſius inſtructionem, & ædificationem, quatuor optimi nominis moniales, quarum altera, Eliſabetha videlicet à Toleto, illuſtriſſimi Comitis Orapeſſani vterina ſoror erat, primamque ſacræ huius domus Abbatiſſam egit, ex religioſiſſimo ſanctæ Eliſabethæ Regiæ Toletano conuentu venire iuſſit. Illæ verò, pro munere ſibi iniuncto, confluentes iuuenculas optimis moribus, ſanctiſſimisque ritibus adamuſſim imbuentes, & locum, & proprium nomen ſummopere
C illuſtrarunt. Commorantur denique hoc in monaſterio 25. ſorores, ſub habitu, & regulari beatæ virginis Claræ diſciplina, debitaque cum veneratione S. Eulaliæ virginis & martyris caput, quæ vna fuit ex 11. illis millibus virginum, quę pro ſalutifera Chriſti confeſſione propriū ſanguinem fuderunt, atq; alias ſanctorum reliquias, ſibi ab illuſtriſſimo Ferdinādo à Zerda Ducis oppidi, huiuſce vterino fratre dono datas, cuſtodiūt.

De monaſterio S. Michaelis Regij Toleti. Mon. IX.

NOVERANT illuſtres, deuotique Chriſti fideles Didacus Lopetius à Toleto, eiusq; fideliſſima coniunx Maria à ſancta Cruce, quantopere id, quod cognatis, atque ſanguine coniunctis, iuxta vſitatum morem, relinquendum ex teſtamento fuerat, in pios vſus conſummere, atque conuertere præſtaret. Iccirco, cùm nullo penitus libe-
D ros ex matrimonio ſuſcepiſſent, vnum aliquem conuentum, ad monialium vſum, ex eo à ſe ipſis ædificandum, exiſtimarunt. Itaque conſtructo ex Ordinarij licentia præmeditato monaſterio, neceſſarijsque inſtructo, atq; duabus aduocatis ſororibus ex loco ſanctæ Mariæ de Cruce, quæ aduentantes nouitias monaſticis moribus, atq; regulari Tertiariarum Ordinis ſancti Franciſci diſciplina (erant enim duæ illæ ſorores de Tertio, vt vocant, Ordine Franciſcano) imbuerent, tredecim honeſtas, nobilesque fœminas ibidem recipi curarunt. Quum autem, poſt aliquantulum temporis, præfata fundatrix ex viri morte vidua remanſiſſet, collatis in medium omnibus bonis, eodemque habitu ſumpto, communem vitam, atque Religionem, cum alijs profeſſa eſt, atque loci Abbatiſſa poſtmodum electa, id munus quàm diligentiſſimè exercuit. Cùmque omnes ſimul ſtrictiori, atque perfectiori vitæ aſtringi cuperent, beatæ virginis Claræ Regulam ſibi aſ-
E ſumendam ſtatuerunt. Quapropter ex eius licentia, cuius eæ partes erant, Clariſſarum velo aſſumpto, præfatam Regulam, anno 13. à prima loci erectione, ſolemniter profeſſæ ſunt. Acceſſit ad huius loci promotionem, vt dum eius fundator, Didacus videlicet Lopetius à Toleto morti appropinquaret, duobus eius fratribus Ferdinādo Aluarez à Toleto, qui catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando & Eliſabethæ à ſecretis erat, ac Ioanni Aluarez à Toleto proprij teſtamenti condiendi vices commiſerit, inſtantiusque iniunxerit, vt ex eius hæreditate, hanc ſacram ædem pro virili promouerent. Qui libentiſſimè dicto audientes, eam mirum in modum, plurimis conuicinis domibus, tum ex fundatoris, tum quoque ex proprio peculio emptis, accedente tamen licentia reuerendiſſimi Leonardi S. R. E. ac tituli ſanctæ Suſannæ Cardinalis, necnon & Sedis apoſtolicæ Pę-

cæ Pęnitentiarij,cui id à ſummo Pontifice Leone X.viuę vocis oraculo commiſſum fuerat,ampliarunt,pinguiſſimisq; redditibus locupletarunt.Quamobrem illius patronatus ius ſibi,ſuisq; poſteris,pręfatus Ioannes Aluarez à Toleto ſeruauit: & eius frater Ferdinãdus,quòd ex regia liberalitate, & magnificentia plura ad eius perfectionẽ contuliſſet eam ſancti Michaëlis Regij titulo in ſigniendam voluit,cùm prius S.Michaëlis Angelorum nomine appellitaretur.Idq; tamquam gratias pro accepto beneficio Regibus relaturus.Obijt præfatus fundator Didacus Lopetius, anno à mundo redempto 1504. atq; in medio maiori ſacello tumulatus eſt.Ipſa verò domus,quã impræſentiarũ 50.moniales Clariſſæ inhabitant, poſt elapſos 16. annos, omnibus ſuis numeris abſoluta extitit. A

De monaſterio S. Mariæ Angelorum Madriti. Mon. X.

EXVRGIT impræſentiarum ad nobiliorem oppidi Madriti portionem,neophytus quidam Clariſſarum monialium conuentus,ſub titulo S.Marię de Angelis:qui cùm vltimam artificis manum expertus fuerit,plurimos abſq; dubio eorũ, qui alicuius ſunt nominis,longè poſt ſe relinquet. Nam ea fuit eius fundatricis, illuſtriſſimæ videlicet dominæ Eleonoræ Maſcareniæ,potentiſſimi Regis Hiſpaniarum Philippi, eius nominis ſecundi,atq; eius primogeniti Caroli Principis,olim nutricis diligentia, eaq; ſolicitudo vt nihil penitus eorum prætermiſerit, quæ ad eius perfectionem conducere potuerint.Siquidem,empto prius capaciſſimo ſolo,elegantiſſimam domum, atq; eccleſiã à primis fundamentis,ex optimo firmiſſimoq; lapide, atq; ex licentia ſummi Pontificis Pij IIII.cuius apoſtolicum breue adhuc extat,ibidem ſuperſtrui curauit: atque bis mille coronatis aureis,in ſingulos annos recipiendis,locupletauit,ditauitq;.Quæ licèt ex parte imperfectæ ſint,perficientur nihilominus breuì. Præterea ſacriſtiam plurimis ijsque pretioſis ornamentis, calicibus,vaſis,& iocalibus,tum aureis,tum quoque argenteis, ad diuinum cultum neceſſarijs inſtruxit.Tum demum,vt nihil ſibi decoris,patrocinij,atq; fauoris,deeſſe poſſet eius patronatus ius,ad præfati Regis Philippi maieſtatem, eiuſque poſteros transferri voluit.Cępit ędificari domus hæc,quam 30.ſorores modò inhabitãt, plures tamen ſuo tempore inhabitaturæ,anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1564.& anno 1565. die verò menſis Ianuarij 21. à patribus huius Prouinciæ, in Comitijs prouincialibus Scalonæ,ſub R.P.F.Alphonſo Ferrerio,R.P.F.Franciſci Zamoræ,totius Franciſcani Inſtituti generalis Miniſtri,per Hiſpaniã Cõmiſſario celebratis, receptus, aliorumq, catalogo aſcriptus eſt. Cuius primæ fundatrices fuêre ſeptem religioſiſſimę moniales,ex Abulenſi Clariſſarũ monaſterio,cui nomẽ S.Maria eſt,Prouincia verò ea, quæ immaculatę virginis Conceptioni ſacratur,allatę. Quę apud Madritẽſem populũ adeò benè audiũt,vt quiſq; ſuã virginem illis aſſociatam cupiat. Honeſtatur tandẽ ſacrũ hoc virginum collegium 12. capitibus earum virginum, quæ cum beata Vrſula glorioſum oppetiuêre martyrium,& altero ſanctæ Agnetis virginis & martyris brachio, alijſque quibuſdam ſanctorum reliquijs, quas quidem præfata fundatrix ab Imperatoria Mariæ Auſtriacæ maieſtate dono accepit, liberaliſſimeque ſuo huic dilecto loco contulit. B C D

De monaſterio Tertiariarum S. Mariæ de Cruce. Mon. XI.

HVCVSQVE egimus de monaſterijs Clariſſarum, ſiue ſecundi Seraphici patris Franciſci Ordinis huius Prouinciæ, quæ numero ſunt decem, continentq; quingentas & vltra ſorores, easq; profeſſas: nam de nouitijs, cùm liberum ſit illis, vel maternos lares durante probationis anno repetere: vel manere, non eſt nobis quæſtio. Nunc autem de ſororum Tertiariarum, ſiue Tertij eiuſdem beati patris Franciſci Ordinis conuentibus,qui numerum decimumtertium complent, nobis agendum erit. Inueſtiganti igitur mihi rationem, quare ex tribus Ordinibus à Seraphico patre Franciſco inſtitutis, hic qui tertius & vltimus eſt tantopere, ſororum ſaltem numero,in vtraque Germania, ſuperiore ſcilicet ac inferiore, in Italia, Cantabria, & præcipuè in hac Prouincia olim floruerit, & modò non tam latè pateat, hæc occurrit. Quum enim hoc Inſtitutum in maximo ſpiritu, mundiq; contemptu, abſque clauſura, & abſque ſequendæ communitatis debito,fundari cœpiſſet, nec ad eius aſſequutionem ea, quæ ad cæterarum monialium vitam benè inſtituendam neceſſaria ſunt, requirerentur: puta E

ampla

A ampla ædificia, officinarum ambitio, annuorum redditûum certa quantitas, eccleſię ad rem diuinam audiendam, horaſq; canonicas, pro debita honeſtate, perſoluendas, & id genus alia, quæ breuitatis cauſa prætermitto: imò potius poſſent ſub humili habitu huiuſcemodi ſorores, & fratrum eccleſias, ſacro diuinoq; interfuturæ officio, accedere: & victum, atq; amictum vel arte, vel oſtiaria emendicatione comparare: & in anguſta, vulgariq; domo ſuæ profeſſioni ſatisfacere, quotquot virgines, ſiue etiam pauperes viduæ ſuam pudicitiam Deo opt. max. ſub honeſto habitu, atq; aliquali libertate, conſecrare, eidemq; liberius vacare cupiebant, huic Ordini mancipabantur. Cùm autem huiuſmodi libertatis cauſa, & earum caſtitas, & etiam fama periclitarentur: & cæterarum monialium recluſarum, tamquam è diametro poſitarum, nomẽ melius meliuſq; indies audiret, maior illarum pars, vel promiſſa ex ſolemni voto clauſura, ſuas domos in monaſteriorum formam redigi curarunt, ac tandem ſucceſſu temporis, ſumpto Clariſſarum velo, in illarum Regulam verba fecerunt: vel rectà ad eaſdem tranſierunt: & B in Hiſpania, poſt generalem illam omnium eccleſiaſticorum Ordinum reformationem, per catholicos eius Reges Ferdinandum & Eliſabetham quàm religioſiſſimè factam, cuius reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, ac S. R. E. Cardinalis, nec non & generalis Inquiſitor, diligentiſſimus exequutor fuit, vel ad præfatas Clariſſas vel ad Conceptioniſtas ſorores, quarum Ordo tunc pullulare incipiebat, ſe contulerunt. Remanſit nihilominus in antiqua ſua vocatione conuentus hic, ſanctiſſimæ Mariæ de Cruce ſacer, ac quingentis paſſibus à pago Cuba Toletanæ diœceſis ſitus, quem 38. ſub præfato tertio diui P. Franciſci Ordine incolunt. Eſt enim C ex eorum numero, qui prius communes honeſtarum mulierum domus fuêre, ac poſtea in monaſteria erectæ ſunt. Nam fœminæ quædam Deum timentes, ad cuiuſdam miraculi (de quo paulò inferius) famam, Cubã ex diuerſis conuicinis pagis conuenêre, ibiq; modica conducta domo, atq; in communi viuentes, eo vſq; perſeuerarunt, quo ex emendicatis eleemoſynis, atq; ex communibus in medium collatis bonis, contiguum loci huius eccleſiæ conuentulũ fabricari curarunt. Quo tandẽ perfecto ad ipſum inhabitandum, anno Domini 1459. conuolarunt. Vagabantur nihilominus, cùm redditũ nihil penitus haberent, per pagos & oppida, neceſſaria ſibi ex mendicitatæ acquiſituræ, in eoq; viuendi genere perſtitêre, donec opera cuiuſdam ſororis (cui Ioanna de Cruce nomen erat) inuiolabili clauſuræ, ſeruato tamen à ſe ſemel accepto Inſtituto, tertio videlicet Franciſcano Ordini, ſe ex ſolemni voto obligarunt.

Vt igitur ad huius loci fundationem (quæ miraculoſa omnino eſt) deueniamus: Noſſe D oportet Virginem glorioſam, anno ab eius Virgineo partu 1449. cuidam 13. annorum iuuenculæ nomine Agneti, ac Alphonſi cuiuſdam Martinez, eiuſq; coniugis Mariæ Sanchez pagi Cubani accolarum filiæ, dum porcorum gregi inuigilaret, apparuiſſe, illiq; mandaſſe, vt Cubanis diceret, ſi à diuino imminente flagello immunes eſſe cuperent, ad Deum per iuſtam erratorum pœnitentiam conuerterentur. Quod cùm illa iuxta præceptum exequuta eſſet, nihilq; apud eos profeciſſet, apparuit illi beata Virgo ſecundò & tertiò, totieſq; idem mandatum dedit. Qua tamen nihil, ſicut & primò, ob eorum incredulitatem, referẽte, ſe quartò ei prodidit ſanctiſſima Dei genitrix, atq; illius pollicem ad ſupremam brachij partem contrahens, eadem denuò repetere iuſſit. Quam deniq; cùm ſic contractam vidiſſent Cubani, ex tanto rei euentu commoueri cœperunt; ac aſcito Parhoco, qui tunc fortè eos luſtrali aqua, poſt abſolutum ſa- E crum, ex more aſpergebat, nudis pedibus, ſacciſq;, pro pœnitentum laudabili conſuetudine induti, proceſſionaliter, ac maxima cum deuotione, lacrymarumq; effuſione, puellæ ductrici congreſſi ſunt, donec ad locum in quo ſanctiſſima Deipara virgo ſe illi manifeſtauerat, perueniſſent. Dumq; aliquantulum ſubſiſterent, illis relictis, cœpit prædicta Agnes feſtino incedere gradu. Et cum à proceſſionis directore, qui crucem, in apparitionis loco figendam, caſu deferebat, quò procederet interrogaretur, reſpondit ſe ad beatam Virginem properare, (vocauerat ſiquidem eam ex aëre, nemine tamen eorum id percipiente, piјſſima Dei mater) at ille, impoſita ſibi cruce, puellam dimiſit. Quam accipiens cœli Regina propria defixit manu, iuuenculæq; iniunxit, diceret Cubanis, vt ſibi eccleſiam, eodem in loco ſub titulo ſanctæ Mariæ de Cruce, erigi curarent.

Illis igitur ad locum peruentis, & crux humi defixa, & amborum beatæ Virginis pedum veſtigia arenę impreſſa apparuerunt. Quę cùm quamhumillime venerati eſſent, plures infirmos à diuerſis languoribus, ad contactum arenæ inde collectæ miraculosè liberarunt, & eccleſiæ ædificandæ ſe accinxerunt. Præerat tunc temporis Toletanæ eccleſię reuerendiſſimus Alphonſus Carrillus, penes quem ex officio collatio auctoritatis eius erigendæ erat. Ad eum ergo cùm eius impetrandæ cauſa Cubani veniſſent, Illeſcarum Archipræsbytero, atq; Madritenſi Vicario præcepit is, vt ad locum pergerent, diligentiq; adhibita indagine inueſtigarent, num ea, quæ illi homines aſſererent, ita ſe haberēt. Qui dicto audiētes, atq; omnia, pro mādatis voto, iuriſq; exigētia, quamdiligentiſſimè ſcrutantes, inuenerunt eos nec vel in minimo à puriſſima veritate deuiaſſe. Quāobrē pius Antiſtes, conſtruēdæ iſtius eccleſię facultatē impertitus eſt. Illi verò cùm ex eorū facultatibus, tū quoq; ex innumeris aduentātibus eleemoſynis (ea enim erat populorū ad tātę nouitatis famā deuotio, atq; liberalitas, is deniq; concurſus, & miraculorū frequentia, vt nulla penitus eſſet de pecunijs, ſiue de alijs, ad ædificiū neceſſarijs quæſtio) huius ſacræ ædis templū, infra annū, feliciſſimè extruxerunt. Constructa igitur eccleſia, mulieres illæ (de quibus ſupra) conuentulum ſibi contiguum coædificari curarunt. Cumq; per 30. continuos annos ibidem perſeueraſſent, aduentauit ex inſperato honeſta quædam iuuencula, nomine Ioanna, cui beata Virgo ſuaſerat, vt ſe ad hoc monaſterium Deo in poſterum famulatura conferret: ſororeſq; cum lacrymis rogare cœpit, vt ſe in earum conſortium admittere vellent. Quæ tandem ab illis recepta, totius ſanctitatis forma omnibus facta eſt: adeoq; in omni virtutum genere profecit, vt facillimè ſuę vocationis auctricem prodiderit, & ad clauum domus tenendum electa fuerit. Quo accepto ſororibus ex tempore ſuaſit, vt totius rei domeſticæ cogitatum in Domino iactantes, ſeq; omnino illi credentes, egrediendi libertati, qua gaudebant, ex ſolemni voto renunciarent, quatenus diuinorum contemplationi myſteriorum plenius vacare poſſent. Cuius deniq; opera factum eſt, vt ab eo tempore, quartum quoque votum huius loci religioſæ emiſerint. Nec defuit Deus opt. max. ancillis ſuis: quinimo excitauit ſtatim R. P. F. Franciſcum Ximenium Toletanum Archiepiſcopum, qui audita tantarum fœminarum virtute, ex apoſtolica auctoritate pagi Cubani beneficiū earum monaſterio annexuit, copioſaſq; eleemoſynas contulit. Erat tunc temporis nomen huius ſanctiſſimæ ſororis Ioannæ per vniuerſam Hiſpaniam celeberrimum: quamobrem ex diuerſis partibus nobiliſſimi quoque viri ad eam confluebant, ſeq; atq; eorum grauiſſima negotia ab ea omnipotenti Deo commendari maximè exoptabant. Inter hos fuêre inuictiſſimus Germanorum Imperator Carolus V. & magnus ille Capitaneus Gonzaluus Fernandez à Corduba, qui etiam eius cauſa conuentū ipſum pretioſiſſimis muneribus, atq; redditibus proſequuti ſunt. Sed inter cæteros longè emicuit pietas illuſtrium dominorū Petri Zapatę Oſorij, eiuſq; coniugis Tireſiæ à Cardenas: qui quouſq; vixerunt, vniuerſo ſororum collegio benefici omnino fuerunt. Præterea præfata Tireſia, ex viri morte vidua derelicta, illis coniungi, ac moriens ad leuam ſummi altaris ſepeliri voluit, maiuſq; ſacellum ſui hæredem ex aſſe inſtituit. Quo deniq; omnino perfecto, tantum ex eius bonis ſuperfuit, vt inde 300. aureos coronatos in ſingulos annos facillimè recipiat hæc ſacra domus. Cui etiam potentiſſimus, atq; catholicus Hiſpaniarum Rex Phillippus II. orationum eius accolarum particeps fieri cupiens, pinguiſſimam ad eas eleemoſynam pro domus perfectione tranſmiſit. Quia verò extat liber, in quo omnia miracula, tum à glorioſiſſima virgine Maria, tū quoq; à beata Ioanna, hoc in loco patrata, ex authentico teſtimonio collecta ſunt, his ſuperſedere decreui.

De monaſterio S. Ioannis de Pœnitentia Toleti. Mon. XIII.

INTER cætera memorabilia, quæ R. P. F. Franciſcus Ximenius Toletanus Archiepiſcopus, ac S.R.E. Cardinal, is nobis reliquit, illud ſanè fuiſſet celeberrimū niſi inuida mors obſtitiſſet, quod circa huius conuentus ædificationem, atq; fundationem moliebatur. Decreuerat ſiquidem pijſſimus ille Antiſtes ædificare monaſterium 50. ſororum Tertiariarum, ſub titulo ſancti Ioannis de Pœnitentia, illiq; honeſtarum, ac pauperum 200. virginum collegium adiungere: quæ ſexennio ad minus, expenſis eiuſdem

A dem domus à ſe conſtituendis, ac reliquendis, alerentur, ac à 4. contigui conuentus
monialibus inſtruerentur: quatenus optimis imbutæ moribus, præfinito tempore ela-
pſo, vel nuptui honeſtiſſimè traderentur, vel Religionis habitum induerent: quibus
etiam certa dos aſſignanda fuerat. Quamobrem tanti operis molimen, anno à Chriſti
natiuitate 1511. aggreſſus, intra Toletana mœnia, non longè à SS. Iuſti & Paſtoris
parochia, hanc ſacram ædem, quam 63. ſorores Tertiariæ inhabitant, ſub præfato ti-
tulo, magnificè ſatis conſtruere cœpit. Ne tamen aliquid temerè præſumpſiſſe, aut at-
tentaſſe videretur, id ſibi licere Leoni X. Pont. max. qui tunc Petri nauiculæ guber-
naculum tenebat, ſupplicauit. Qui pijs eius votis ex integro annuens, illi expedita bul-
la, ſub datum Romæ anno Domini 1514. conceſſit, vt prædicta monialium monaſte-
rium, ac virginum collegium conſtruere, ac illis aut 4. beneficia ſimplicia, ſiue cura-
B ta, pluſuè minus, iuxta proprium arbitrium, annectere, atq; 1500. coronatos aureos in
ſingulos annos, ex proprijs facultatibus relinquere, ac ſpontaneis conſtitutionibus
vtriusq; domus œconomiam, atq; conuerſationem concernentibus, communire poſ-
ſet. Quod tamen ille immatura morte præoccupatus, prout nobiliſſimo animo incœ-
perat, perficere nequiuit. Quod indiuiduus eius olim comes, ac gratiſſimus ſocius,
nec non R. P. F. Franciſcus Ruizius, Abulenſis Epiſcopus, cui defuncti animus & vo-
luntas in propatulo erāt, à pręmemorato ſummo Pontifice Leone X. quamhumillimè
petijt, vt quod ille adipſci non potuerat, ſibi præſtare liceret. Nec ſua eum ſpes fefel-
lit: nam quicquid pientiſſimo Archiepiſcopo à ſummo Pontifice conceſſum fuerat, id
quoq; virtute cuiuſdam bullæ, datæ anno Domini 1518. ex eadem auctoritate, con-
ceſſum eſt. Qua tandem facultate fretus, & ſtructuram abſoluit, & quod ſupplendum
C fuerat, adimpleuit. Verum eſt tamen, quòd ob immaturam reuerendiſſimi Archiepi-
ſcopi mortem, iuuencularum recipiendarum numerus, mirum in modum imminu-
tus ſit. Cùm enim ex Leonis X. conceſſione, iuxta Archiepiſcopi mentem, ducentæ ad
minus futuræ eſſent, atq; ex cuiuſdam breuis Pij V. Pont. max diſpenſatione, ad 24. nu-
merum redactæ ſint, imminutis ex œconomorum malitia, atq; improuida aliquarum
Abbatiſſarum diſpenſatione, ſupramodum redditibus, decimū octauum numerum im-
præſentiarum non excedunt. Recipiunt nihilominus præfatæ ſorores ex beneficijs à
R. Archiepiſcopo conuentui annexis, atq; ex redditibus fundatoris pecunia compara-
tis, 2500. frumenti menſuras, nec non 1500. coronatos aureos ad minus in ſingulos
annos: Inſuper & 500. alios, apoſtolica illis auctoritate fauente, ex ijs cui iuuencula-
rum dotibus deſtinati fuerant. Ipſe verò R. P. F. Franciſcus Ruizius, Abulenſis Epi-
D ſcopus, ex monialium, atq; Abbatiſſæ huius loci ſpotanea voluntate in maiori ſacello,
ſub elegantiſſimo quodam alabaſtrino mauſolæo ſepultus eſt. Quod quidem ſacellum
plurimis vaſis, calicibus, crucibus, iocalibusq; tum aureis, tum quoq; argenteis, nec
non optimis, abundantibusq; ornamentis, ad rem diuinam peragendam, locupleta-
uit: atq; 6. capellanijs à 6. ſæcularibus ſacerdotibus inſeruiendis, inſtruxit. Præfata-
rum verò capellaniarum, atq; aliorum officiorum, puta Sacriſtæ, Organici, & his ſi-
milium collatio, nec non quorundam pecuniarum portionum, prædictis ſæcularibus
virginibus elargiendarum, diſtributio, penes loci Abbatiſſam ſunt. Ad quæ omnia
præfatus Abulenſis Epiſcopus 1500. annuos coronatos aureos reliquit. Mirabere equi-
dem ſi conſtitutiones ab his monialibus ſeruandas, tum à R. Archiepiſcopo, tum ab
eius ſocio, pariter ac reuerendiſſ. Epiſcopo factas perlegeris. Nam ijs calceorum, telæ,
E atq; carnium vſus, ills interdicitur: qui tamen, ob euitandas plurimas infirmitates,
primitus ſuſtinere cogebantur, ex apoſtolica diſpenſatione, eiſdem modò conceditur.
Præterea oratio, ieiunium, atq; diſciplina, aſſidua eis eſſe debebant: quę nihilominus
modò ex eadem apoſtolica auctoritate temperata ſunt, atq; ad Franciſcanorum Ob-
ſeruantum normam redacta: ſecundum quam etiam religioſiſſimam vitam tranſigunt.

De monaſterio S. Ioannis de Pœnitentia Compluti. Mon. XIIII.

NISI nos vulgaris fama, manifeſtaq; quædam indicia fallunt, eo fine R. P. F. Franciſcus Ximenius hunc conuentum, diuo Ioanni de Pœnitētia ſacrum, quē 33. ſorores Tertiariæ incolunt, intra Complutenſis mœnia ciuitatis, ſuis ſumptibus ædifi-

cauit, dotauitq́;, vt Rectori collegij S. Ildephonſi, cuius ipſe quoq; author fuit, illum A
ſubmitteret: Nã vtriusq; loci ſtatuta communia ſunt. Sicut enim illius collegij alum-
ni, atq; commenſales, ita nec iſtius ſacræ domus ſorores, tricenarium tertium nume-
rum, ex præfati R. P. lege excedere poſſunt. Pręterea ſicut nullus ibi admittitur, qui
Iudæorũ, vel Maurorũ macula infectus ſit, ita quoq; neq; hîc. Sed quòd hoc ſuum intẽ-
tum exequutioni minime mãdauerit, inopinata, atq; immatura eius mors fuit in cauſa.
Subfuit nihilominus ex fundatoris decreto, cui poſtquã per integros 20. annos paruiſ-
ſet, à Clemente VII. Pont. max. cuius breue in huius loci archiuis cuſtoditur, impe-
trarunt ſorores, vt ipſi vale dicto, Franciſcanis fratribus de Obſeruantia de cætero
ſubderentur. A quo etiam tempore, ab anno ſcilicet Domini 1528. cæteris Prouincię lo-
cis annumeratus extitit. Eidem prorſus rigori, atq; eiſdem penitus conſtitutionibus,
quibus ſacræ virgines præcedentis conuentus, nempe S. Ioannis de Pœnitentia Tole- B
tani ſubiacebant, ſubdebantur & iſtæ: eademq́; omnino pontificia diſpenſatio fauet
impræſentiarum iſtis, atq; illis. Curauit quoq; conſtrui præfatus R. P. F. Franciſcus
Ximenius collegium quoddam, ſub titulo S. Eliſabethæ, huic monaſterio omnino con-
tiguum, illudq́; ſufficiẽtibus redditibus eo fine dotauit, vt certus honeſtarum virginum,
ſed pauperum, numerus ibidem recipiatur, vtq́; ex illis ad tempus alatur, atq; à tribus
boni nominis, exempliq; ſororibus, ſibi cohabitantibus, in omni pietate & morum
honeſtate inſtruatur. Ex iſtis quæ, poſt præfixum à fundatore tempus, ſub monaſtico
habitu, ad contiguum conuentum Deo famulaturæ tranſire cupiunt, gratis, dummodo
ſit locus, ex fundatoria conſtitutione recipiendæ veniunt. Quæ verò in nuptias inhiant,
certam pecuniarum ſummam, iure dotis ex conſimili conſtitutione recipiunt. Cuius
quidem collegij optima fama allectatus catholicus Hiſpaniarum Rex Philippus II. C
ſelectas plures virgunculas, anno Domini 1555. eò mittendas ac compoſitis moribus
ſimul cum alijs imbuendas, conſtitutis interim ſufficienti alimento, atq; 400. coro-
natis earũ cuilibet, ſiue monialis eſſe ſtatuat, ſiue nuptias affectet, ſtatuto tẽpore digniſ-
ſimè ac pientiſſimè curauit. Quod quidẽ pijſſimũ atq; verè catholici Regis opus fuit.

De monaſterio Conceptionis matris Dei Illeſcis. Mon. XV.

LICET plures ex ſubſequentibus conuentibus, ſint iſto multò antiquiores, ei ta-
men hunc locum aſſignare volui, tum quòd communem Ordinem cum duobus
proximè præcedentibus ſortitus ſit, tum etiam, quòd iſtius, atq; illorum vnus & idem
author fuerit. Extitit enim & hic quoq; fundatus ab eodem R. P. F. Franciſco Xime-
nio Toletano Archiepiſcopo, anno à Chriſto ſeruatore nato 1517. eo videlicet quo D
viam vniuerſę carnis fuit ingreſſus. Quamobrem nihil aliud ſibi ab ædificio debet. De-
buiſſet tamen abſq; dubio, & ſufficientes redditus, & multò plura ſibi ab ipſo, ſi vita
comes fuiſſet, elargienda? Nam is fuerat eius ſcopus, dum opus aggrederetur, vt non
ſolum monaſterium conſtrueret, ſed vt & conſtructum ſufficienter, pro numero mo-
nialium, ibidem conſtituendarum dotaret. Habitatur nihilominus à 30. ſororibus Ter-
tiarijs, quæ ſui primas fundatrices, atq; magiſtras agnoſcunt tres religioſiſſimas mo-
niales, ex deuotiſſimo conuentu S. Mariæ de Cruce (cuius ſupra meminimus) adductas.
Curarũt ſummopere aliquãdo huius Prouincię patres, vt ſacrę hę virgines, ſumpto velo,
clauſurã quoq; à ſe de cætero ſeruandã vouerẽt. Illę vero dolũ ſub pietatis ſpecie laten-
tẽ ſuſpicãtes, aliquidq́; nouitatis ſibi ab ijs ſtrui timẽtes, Pio V. Pont. max. ſcripſerunt,
vtrũ per huiuſmodi veli ſumptionẽ, ad aliquid aliud, ab eo quod ex antiquo voto pro- E
miſerãt, tenerẽtur. Qui dato etiã apoſtolico breui, eis reſcripſit, bono animo eſſent, clau-
ſuramq́; promitterẽt, atq; velũ acciperẽt, quandoquidẽ ex huiuſmodi acceptione, nihil
penitus nouæ obligationis, nec vnius etiã tantùm Aue Maria, ab ea, qua per emiſſum
primum votum, tenebantur, illis accederet. Qua de re certiores effectæ, omni metu
longè profligato, & clauſuram intrepidè vouerunt, & velum ſub R. P. F. Chriſtopho-
ro à Capitefontium totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro, ac prædeceſſore no-
ſtro libentiſſimè admiſerunt. Prima huius loci Abbatiſſa, vna fuit ex illis tribus, quæ
ex monaſterio ſanctæ Mariæ de Cruce allatæ fuêre, nomine Agnes à Conceptione
cui conſanguinitas cum fundatore interceſſit: cuiuſque ſanctitas tanta fuit, vt
plura

A plura Deo ſibi reuelante, prænoſſe meruerit: quamobrem & in vita, & in morte in maxima veneratione habita eſt. Honeſtatur tandem huius loci ſacrarium altero ex digitis ſanctæ Vrſulæ, & quadam ſpatula vnius ex vndecim millibus eius ſocijs, quas reliquias ſereniſſima Imperatrix Maria ab Auſtria dono dedit. Alias quoque contulit eius filia, pariter ac ſereniſſima Hiſpaniarum Regina Anna ab Auſtria, quarum nomina, prolixitatis quæ mihi minimè quadrat, vitandæ cauſa, ſciens prætermitto.

De monaſterio Dominæ noſtræ Planitiei Almagri. Mon. XVI.

DVM R.P.F. Franciſcus Ximenius catholicæ maieſtati Reginæ Eliſabethæ à confeſſionibus eſſet, conuentusq; ſanctæ Mariæ de Saliceto adhuc Guardianum ageret, deuota quædam fœmina nomine Catharina Sanchez, prædictæ Reginæ, eiusq; viro B Ferdinando Hiſpaniarum Regi, tamquam legitimis adminiſtratoribus nobilis militiæ Calatrauenſis, cuius caput Almagrum oppidum eſt, vt ſibi, alijsq; ſex honeſtiſſimis fęminis, ſub habitu & tertio B.P. Franciſci Ordine, in quadam domo à ſe prope antiquam S. Mariæ de Planitie ædiculam, cui quoq; pauperum, atq; infirmorum xenodochiũ contiguum erat, ædificanda, commorari liceret, quamhumillimè ſupplicauit. Quapropter dato dipplomate præfati Reges, anno à Virgineo partu 1492. eidem P.F. Franciſco Ximenio commiſerunt, vt Almagrum accedens, prædictæ ſupplicanti huiuſmodi conuentus ædificãdi locum, prope memoratam S. Marię eccleſiã aſſignaret, eccleſiamq; ipſam domui annectendã conferret. Cui quoq; mandato illuſtr. Petrus Gonzaluus à Mendoza Toletanus Archiepiſcopus, cuius eæ partes erant, (ſpectat enim Almagrum ad Toletanam diœceſim) ſubſcripſit. Voluerũt etiã prædicti Reges, literasq; patentes (quæ adhuc C apud huius loci moniales extant) hac dere dederunt, vt prædictæ, atq; ab eis futuræ ſorores Archiepiſcopo Toletano, tamquam loci Ordinario, parerent, neuè ab huius Prouincię Miniſtro, ſiue etiam à totius Ordinis generali Miniſtro, aliqua ex cauſa, viſitarentur, corrigerẽturuè. Inſuper cauerũt, vt contigui hoſpitalis cura monialibus incũberet. Fuit itaq; conuentus hic, quẽ 40. Tertiarię ſorores inhabitãt, intra oppidi Almagri muros ędificatus, atq; prędictę eccleſiæ S. Mariæ de Planitie, cuius quoq; nomẽ retinuit, adiũctus, circa annũ Domini 1493. multisq; annis Archiepiſcopo Toletano ſubiectus. Succeſſu verò tẽporis, ex apoſtolica auctoritate ab eo ſubtractus, F. Franciſcanorũ curæ ſe credidit. Quando tamẽ id contigerit, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Extat nihilominus ſcriptura quædã ab huius Prouinciæ Miniſtro, & Diffinitoribus acta, an. Dñi 1533. qua monialibus cuiuſdã acceptãdę capellanię facultas fit. Ex qua patet eo iã tẽporis ipD ſas ab Ordinarij iuriſdictione liberas, immunesq; fuiſſe. Fuit aliquãdo, & ſępius inter huius loci ſorores, atq; prędicti xenodochij confratres, maxima de eccleſia earũ quęſtio: ꝓtendẽtibus iſtis, atq; illis eius proprietatẽ, atq; poſſeſſionẽ. Quãobrẽ catholici Hiſpaniarũ Reges, ad quos militiæ Calatrauẽſis adminiſtratio ſpectat, prolata in monialiũ fauorẽ diffinitiua ſententia, ſuas patentes literas, quæ adhuc in huius loci archiuo perſeuerant, eis quã humaniſſimè dederũt. His tandẽ impoſiturus finẽ, hoc tantũ annectã, ꝙ videlicet hic locus, pro tãto ſacrarũ virginũ numero, pauperrimus ſit, plurimisq; neceſſitatib. pateat.

De monaſterio Conceptionis Dominæ noſtræ oppidi Viſus. Mon. XVII.

PARET oppidũ Viſus, in ſpiritualibus quidẽ, R. Eccleſię Toletanæ Archiepiſcopo, in temporalibus verò nobili Calatrauenſi militię. Ideoq; honeſti, pariterq; pij Chri E ſti fideles, Ioannes Martinez Montaraſius, eiusq; legitima coniunx Catharina Lopetia oppidi eiuſdẽ inquilini, cum ætate iam prouecti bonis abundarent, nec per totũ ſui matrimonij curriculũ communes charosq; liberos ex ſe inuicẽ procreaſſent, decreuiſſentq; ex eiſdem facultatibus & xenodochium, & conuẽtum, & etiam eccleſiam ſibi contiguã, in honorem immaculatæ Conceptionis ſanctiſſimæ matris Dei ibidem conſtruere, eius piæ voluntatis, atque intentionis exequendæ facultatem ab illuſtriſſ. Petro Gonzaluo à Mendoza, Archiepiſcopo tunc Toletano, ac Hiſpaniarum Cardinale, atque ab ſtrenuo pariterq; nobiliſſimo equite Garſia Lopetio ſacræ Calatrauenſis militię Magiſtro (nondum ea dignitas in Regium ius ceſſerat) petiêre. Qua tandem aſſequuta, hunc conuentum, ſanctiſſimæ Conceptioni Dominæ noſtræ dicatum, quem 23. Franciſcanæ ſorores

Tertiariæ occupant, intra præfati oppidi Viſus ſepta, anno à ſalutifera mundi redemptione 1488. ædificari curarunt, honeſtisq; redditibus, atq; alijs neceſſarijs pro modulo inſtruxerunt. Quem & eodem anno reuerendus P. F. Ioannes à Toloſa, huius tunc Prouinciæ Vicarius prouincialis, in cæterorum Prouinciæ locorum admiſit conſortium, eorumq; aſcripſit albo; vt verò quòd publicæ vtilitati præſtare decreuerant, ſtabilius permaneret, pręfati fundatores, Innocentio VIII. ſummo Pontifici, qui tunc vniuerſæ Eccleſiæ orthodoxæ præerat, humiliter ſupplicarunt, vt id quoq; ſuo calculo approbare dignaretur. Qui tandem paterna vſus clemētia, ac pietate, eodē anno 1488. apoſtolicum expediuit breue, quo præfatorum xenodochij, eccleſiæ atq; conuētus conſtructionem approbat, concedit, atq; commendat: Inſuper & pauperibus eodem in hoſpitali è vita egredientibus plenariam omnium exceſſuum perpetratorum indulgentiam impertitur. Ipſa verò Catharina Lopetia, ex communi pacto, atq; condicto, adiunctis ſibi honeſtis aliquot iuuenculis, vnà cum illis & habitum, & tertium diui patris Franciſci Ordinem, in poſterum ſibi ſeruandum ſuſcepit, monaſteriumq; ingreſſa, in eo ſanctę vixit, ſanctiſſimeq; vitā finiuit. Cui nec in minimo abſimilis fuit vir eius Ioannes Martinez, qui ſumpto quoq; pręfati tertij Ordinis habitu, eiusq; Regulā ſeruare pollicitus, quod ſibi reliquū vitę fuit in paupertate & pęnitētia, Chriſti amore, tranſegit. A B

De monaſt. ſanctiſſimæ Conceptionis oppidi Daimiel. Mon. XVIII.

NVLLA penitus ſcriptura, quæ de huius loci certo fundationis tempore, deq; conceſſa huiuſmodi erigendi ædificij auctoritate nos certiores redderet, inueniri potuit: eaq; de cauſa, ad humanam traditionem, tamquam ad ſacram ancoram confugere coacti ſumus. Ea enim eſt oppidi Daimiel vulgò nuncupati incolarum indubitata traditio, hunc videlicet conuentum, iuxta eccleſiam S. Conceptionis glorioſæ Virginis, quæ ad ipſum oppidum ſpectat, ædificatum, quem & 24. ſorores de tertio B. P. Franciſci Ordine inhabitant, à quodam militiæ Calatrauenſis equite, atq; huius oppidi Commendatario, nomine Alphonſo Caluillio ab antiquo conſtructum fuiſſe. Qui cùm eſſet vir deuotus, ac Roderico Lopetio Calatrauenſis Militiæ olim Magiſtro, qui ante 100. annos è viuis exceſſit, familiariſſimus, hunc locum proprijs ſumptibus conſtructum, præfatæ eccleſiæ medio tranſitu, quo eius inquilinæ ſorores ſecretò ad eam ſacris interfuturæ, ſe conferrent, facillimè iunxit. Cùm autem quidam eiuſdem Militiæ eques, ac oppidi Almagri Gubernator, malitia potius, quàm bono zelo ductus, poſt aliquot annos facultatem, qua fratæ huiuſmodi tranſitu gauderent, importunius à ſororibus peteret, nec eam illæ oſtendere poſſent, ipſum ex tempore demoliri iuſſit. Quapropter pauperculū quoddam, ac modicum cubiculum in oratorium ad tempus promouentes ibidem diuinum perſoluêre officium. Quod tandem religioſa ſoror Catharina Euangeliſta ex eodem oppido orunda, præfati fundatoris conſanguinea, ex domeſticorum, atq; conſanguineorum liberalitate, anno Domini 1573. in ſatis amplā, ſatisq; pulchrā eccleſiā, duplici choro, ſuperiori ſcilicet, atq; inferiori inſignitā, ſub eodē ſanctiſſimæ Conceptionis titulo redegit. Erat eo tēporis præfata ſoror Catharina Euangeliſta huius loci Abbatiſſa, optimeq; apud omnes, ob eius cōpoſitos mores, vitęq; ſanctitatē, audiebat, quod etiam fuit in cauſa, vt opus ipſum feliciter aggrederetur, felicius promoueret, ac tandem feliciſſimè ad finem vſq; intra paucos menſes perduceret. C D

De monaſterio S. Annæ Toleti. Mon. XIX. E

QVAM verum ſit illud triuiale, quod paſſim vulgò fertur, *concordia videlicet res paruas creſcere &c.* vel hunc ſaltem colligi poteſt: quòd cùm Toleti, circa annum à Virgineo partu 1510. honeſtæ quædam fœminæ 3. aut 4. numero ad ſummum, quarum altera ex Occaniæ orienda Maria Gonzalua nuncupabatur, ſub habitu Franciſcanarum ſororum Tertiariarum, honeſtè ſatis, atq; in maxima pace, animorumq; conſenſu victitarent: collatumq; ſibi eſſet cubiculum quoddam in domo Ducis de Macheda, atq; ſe illis perſimiles duæ mulieres, anno Domini 1513. coniunxiſſent, omnesq; ſimul religioſiſſimè viuerent: ac tandem venerabilis patris fratris Ioannis de Marquina, qui tunc Toletanæ præerat Cuſtodiæ ſuaſu communem cæterarum eiuſdem

A dem Inſtituti ſororum viuendi modum aggreſſæ fuiſſent: emptam prius ab honeſta quadam fœmina,cui Diues nomen erat,tum ex aduentantium dotibus,tum ex ijs, quæ propria induſtria, arte, atque labore acquiſierant (nam quicquid habere poterant, in medium libentiſſimè conferebant) domum muris Toletanæ ciuitatis circumſcriptam, anno Dominicæ incarnationis 1521. illam eccleſia, alijsq; neceſſarijs officinis ſibi coædificatis,intra breuiſſimi temporis ſpatium,in iuſti conuentus formam,ſub titulo S. Annæ,redegerunt,atque R.P.F.Andreę Ecigiano,huius Prouincię tunc Miniſtro, ſubegerunt.Qui eam ex apoſtolica Iulij II.Leonisq; X.ſummorum Pontificum auctoritate,accepto ferens cæterorum conuentuum albo aſcripſit. Quot verò,& quales progreſſus,tū in bona fama,tum in ſororum numero,tum quoque in optimo viuendi genere ſacra hæc domus fecerit,non facilè explicari poteſt:quapropter hæc tantùm dixerim,quòd paucis eiuſdem Ordinis domibus huius Prouinciæ ſaltem cedat,& 50.ſorores,Tertianæ cō- B modiſſimè contineat:plures etiam temporis ſucceſſu Deo opt. max.auſpice cōtentura.

De monaſterio S. Antonij Paduani Toleti. Mon. XX.

VALE dictura huius mundi illecebris, eiusq; inanibus pompis deuota piaq; fœmina Maria Gonzalua à Fonte quibuſdam ſibi amiciſſimis mulieribus, eodemq; ingenio,quo & illa,præditis ſuggeſſit, vt vulgari,curioſoq; habitu relicto,vnà ſecum,& honeſto quodam indumenti genere,& frugali menſa vti vellent. Tum demum pulla veſte induta in honeſtam quandam domum,ſimul cum illis ſe recipiens, ad tempus ibidē quam honeſtiſſimè eiſdem commorata eſt. Sed omnibus illis arctiorem,perfectioremq; viuendi modum ſimul anhelantibus ſuaſit R.P.F.Franciſcus Angelorum, qui tunc huius Prouinciæ Vicarium agebat prouincialem, ac poſtmodum in totius Minoritici In- C ſtituti Miniſtrum generalem euectus fuit,vt ad habitum,atque tertium diui patris Franciſci Ordinem tranſirent: quod & illæ fecerunt, ac per integrum decennium eodem in loco commoratæ ſunt. Quo tamen elapſo, præfata Maria Gonzalua à Fonte ad emptam, ex facta ſibi à R. P. F. Franciſco Ximenio Toletano Archiepiſcopo poteſtate domum,quæ præfatæ ciuitatis Toletanæ vallo circumſcribitur, & ad quendam Ferdinandum ab Aualos attinebat,parochiæq; S.Thomæ vicina eſt, anno Domini 1514. vnà cū ſibi adhærentibus ſororibus ſe tranſtulit.Quam denique in iuſtum monaſterium,ſub inuocatione S.Antonij Paduani,ſubminiſtrante ſibi interim, quæ neceſſaria fuerant illuſtri domina Catharina de Fonte eius matertera,promouit.Commorantur ibidem quinquaginta Tertiariæ ſorores ſub arctiſſima clauſura: quarum cura huius Prouinciæ Mi- D niſtris prouincialibus,ab eodē anno milleſimo quingēteſimo decimoquarto incumbit.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Bethlehē Centūfontibus. Mon. XXI.

QVO amore, qua charitate, qua denique beneuolentia illuſtriſſ. heros Ferdinandus à Sylua Centifontanus Comes illuſtriſſimam Comitiſſam,ſibi connubio iunctam,proſequutus fuerit,hinc coniectare licet: quòd ea è viuis exceſſa,licèt adhuc iuuenis,ad ſecundas nuptias tranſire noluerit:& cupientibus illius virginibus, atque pediſſequis Religionem ingredi, monaſterium, in quo Deo iuxta votum inſeruire poſſent proprijs ſumptibus,in defunctæ vxoris gratiam conſtruendum cenſuit. Extabat eo temporis,intra oppidi Centifontani mœnia, ædicula beatiſſimæ Dominæ noſtræ de Fonte ſacra, in qua eiuſdem ſanctiſſimæ Virginis plurimis miraculis coruſcabat: hanc itaque E præfatus Comes,ex Clementis VII.Pont.max.auctoritate,anno incarnationis Dominicæ 1525.in iuſtū monaſteriū,ſub inuocatione ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Bethlehē, quod 28.ſorores de Tertianæ inhabitant,pientiſſimè promouit:operamq; dedit,vt altare,in quo prædicta Virginis imago primitus conſiſtebat,primum locum inter cętera à ſe conſtructa obtineret.Cùmq; allatas ex conuentu S.Ioannis de pęnitentia Toletano religioſiſſimas duas ſorores,vt futuris monialibus præeſſent, easq; monaſticis ritibus regulariq; diſciplina imbuerent,proprio caſtro quam humaniſſimè excepiſſet, atque per 13.continuos menſes omni beneficiorum genere, ſummaq; beneuolentia proſequutus eſſet, eas eodem anno 1527. ſimul cum cęteris defunctæ Comitiſſæ domicellis, ac alijs quibuſdam virginibus,iam habitu Tertiariarum ſororum indutis, cum ſolemni pompa,atque

pa atque proceſſione , ad iam paratum,omnibusq; tum ad cultum diuinum, tum ad rē A
domeſticam neceſſarijs abundantiſſimè inſtructum,locum deduxit. Extruxit quoque
illuſtriſſimus idem Comes ad preces illuſtriſſimæ pariter ac religioſiſſimæ eius ſororis
Eliſabethæ à Sylua,quæ etiam Tertiaria fuit,licèt ſe domi contineret paternæ,pauperū
virginum collegium, huic conuentui contiguum,ſed ab eo omnino diſtinctum, quam-
uis adeò artificiosè diſpoſitum,vt eadem eccleſia vtrique loco commodiſſimè inſeruiat.
Recipit huiuſmodi collegiū in ſingulos annos ex annexis ſibi quibuſdam à Paulo III.
ſummo Pontifice beneficijs mille coronatos aureos.Cui etiam quicquid reddituum, at-
que bonorum præfata domina Eliſabetha poſſidebat, ex teſtamento reliquit : & plura
alia bona à nobiliſſimis quibuſdam fœminis ſibi vel amicitia, vel ſanguine coniunctis
acquiſiuit.Poſtquam certus virginum numerus per aliquot annos honeſtè ſatis vitæ ne-
ceſſaria eo in collegio receperit,ex eiuſdem redditibus vel honeſtis viris collocatur , vel B
ad habitum hoc in conuentu recipitur.Curam pręfati collegij gerunt tres probatiſſimę
ſorores:quæ eius habitatrices in omni pietate, morum grauitate, atque religioſa con-
uerſatione inſtruunt. Impetrauit præterea pientiſſimus idem Comes ab eodem ſummo
Pontifice Paulo III.dum apud eum in Romana curia pro inuictiſſimo Carolo V.Impe-
ratore,ac Hiſpaniarum Rege nobiliſſima fungeretur legatione,pleniſſimum,atque per-
petuum iubileum pro ijs omnibus, qui à primis veſperis cuiuſlibet diei feſti glorioſiſſi-
mæ,ſemperq; virginis Mariæ,ad occaſum vſque ſolis ſequentis diei, hanc Bethlehemi-
ticam eccleſiam viſitauerint, inibiq; ſemel Angelicam ſalutationem, atque orationem
Dominicam perſoluerint:Inſuper & obtinuit,vt per totam octauam Purificationis eiuſ-
dem Dei genitricis Mariæ vna anima, ad cuiuſuis Miſſæ in ſummo eius altari celebra-
tionem,ex Purgatorij pœnis liberetur : quapropter complures tunc ibi celebrantur. C

De monaſterio S. Martini oppidi Valliſeccleſiarum. Mon. XXII.

CVM deuotus quidam ſacerdos,nomine Franciſcus Ruizius, oppidiq; S. Martini
de Valleeccleſiarum oriundus, bonis vtcunq; abundaret, velletq; ex eis ſibi ami-
cos facere,qui ſe in æterna tabernacula reciperent,Tertiarijs ſororibus proprijs ſumpti-
bus monaſteriū conſtruendum meditari cępit.Quapropter conductis operarijs,neceſſa-
rijsq; in medium adductis,hunc conuentū,immaculatę virginis Conceptioni ſacrū,quē
20.ſorores Tertiariæ incolunt,intra præfati oppidi S. Martini męnia,anno à partu Vir-
gineo 1530.auſpicatus eſt.Cùmq; opus anno 1543.aliquantulum promouiſſet, R.P.F.
Antonium à Cruce,tunc huius Prouinciæ miniſtrum Illeſcis conueniens,illi locum à ſe
vtcunque ædificatum,omnino tamen perficiendum, inſuper & pro modulo dotandum D
obtulit, ac tādem conſtitutis quibuſdam legibus,à ſororibus perpetuò obſeruandis,tra-
didit. Deſiderabatur nihilominus ad operis perfectionem apoſtolica auctoritas, qua-
propter Paulo III.Pont.max.ſupplicatum eſt, vt huiuſmodi ædificationem, atque con-
uentus erectionem, ratam habere dignaretur. Qui denique,ob ſingularem qua Franci-
ſcanum Ordinem proſequebatur beneuolentiam,expedita bulla,ſub datum Romæ an-
no Domini 1545.ſupplicanti humaniſſimè annuit. Eo itaque anno quædam moniales
aliunde allatæ,quæ per continuos octo menſes in fundatoris domo commoratæ fuerāt,
aliquibus ſibi adiunctis virginibus,habitu monaſtico inducendis,quę nouo ædificio ini-
tium darent,hunc locum,nondum omnibus ſuis numeris abſolutū,ingreſſæ ſunt. Aedi-
ficarat prædictus ſacerdos pro ſuæ ſubſtantiæ modulo anguſtiſſimam eccleſiam, ac ſibi E
conſimilem chorum:inſuper & ſorores pro reddituum ſibi relictorum tenuitate intolera-
bilibus conſtitutionibus grauarat: quamobrem ſi rebus ſuis conſultum cuperent,locum
deſerere cogebantur : ſin minus plurima incommoda ſibi ſuſtinenda fuerant. Dum igi-
tur tamquam in biuio conſtitutæ, de ſaniori conſilio cogitant, deuotus quidam Anto-
nius Mudarra,Palentinæ matricis eccleſiæ Decanus,nouam eccleſiam multò auguſtio-
rem, multoq; elegantiorem, nouumq; chorum, ex mera tantùm in Deum pietate,illis
conſtruit,necnon & 200.tritici menſuras,& 200.aureos coronatos in ſingulos annos ex
teſtamento relinquit.Cùmq; pijſſimus hic vir ſorores tot beneficijs cumulauerit, nihil
aliud ab eis exegit, niſi vt ius ſibi patronatus eccleſię à ſe conſtructæ concedentes, ſe in
maiori eius ſacello ſepeliri paterentur.Quod & illæ libentiſſimè præſtiterunt, atque an-

tiquiori

A tiquiori ædicula derelicta,quòd illis vſui minimè eſſet, hac moderniori, ab eo temporis,commodiſſimè vtuntur.Ne verò ingratitudinis argui poſſent,præfati Frãciſci Ruizij corpus,ex veteri ſepultura exhumatum,in huius recentioris eccleſiæ præcipuum ſacellum inferri,atque ad præfati Decani dexterã,honeſtiſſimè tumulari curarunt. Vtebãtur antiquitus huius monaſterij ſorores,ex primitiua earum inſtitutione,ſimplici habitu Franciſcano abſque velo nigro: illud tamen,perſuaſæ à R.P.F. Franciſco Zamorẽſi totius Ordinis Minorũ generali Miniſtro, anno Domini 1560. de eius manibus ſumpſerunt.Gaudet ſacra hæc domus ſequentibus ſacroſanctis reliquijs, ſibi à patre atque eximio Doctore Didaco ab Auellaneda Societatis Ieſu alumno, prout teſtimoniales ac patentes ſereniſſimæ Imperatricis Mariæ de Auſtria literæ teſtantur,dono datis: Nempe ampulla quadam,virgineo ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ lacte referta, & quodã
B capite vnius ex illis 11.millibus virginum,quæ pro Chriſti amore ſanguinem fuderunt.

De monaſterio Annunciationis oppidi Grinionij. *Mon. XXIII.*

VT primùm exequendi pijſſimi deſiderij,multò iam antè concepti, poteſtas ab illuſtriſſ. Alphonſo à Fonſeca Toletano Archiepiſcopo, cui id ex munere incumbebat,facta eſt, nihil penitus prætermiſſum eſt in eo exequendo,quod poſitum eſſet,aut in pecuniarum erogatione,aut in neceſſariorum conquiſitione à pijſſimo ſimul ac prꝗſtãtiſſimo Roderico de Biuar,Doctore in vtroque iure.Quinimò omni adhibita diligentia, propriam domum,quam Grinionij,quod Toletanæ diœceſis oppidum eſt, optimo iure poſſidebat,ad perfectiſſimi conuẽtus formam,intra biennium,nempe ab anno incarnationis Dominicæ 1523. vſque ad annum 1525. redigi, omnibusq; neceſſarijs inſtrui
C curauit:ac prꝗterea omnibus ſuis bonis,tam mobilibus, quàm immobilibus dotatam R. P. F. Didaco Ciſnerio, tunc huius Prouinciæ Miniſtro liberaliſſimè tradidit. Adduci quoque curauit 10. menſis Maij, anno Domini 1525. pius ipſe fundator ex monaſterio Dominæ noſtræ de Planitie Almagrenſi,cuius ſuperius mentio facta eſt,duas religioſiſſimas moniales,quarum altera Franciſca à S. Anna ibidem,atque in conuentu S. Ioannis de Pœnitentia Toletano,Abbatiſſæ munus laudabiliter exercuerat, vt huic à ſe conſtructæ domui,in honorem ſanctiſſimæ Annunciationis beatæ ſemperq; virginis Mariꝗ exordium darent, atque aduentantes ad ſe virgines bonis moribus, regularibusq; ritibus,& cꝗremonijs imbuerent.Egit quoque primam huius loci Abbatiſſam prꝗfata ſoror Franciſca à S. Anna, quæ ſequuta in omnibus fundatoris voluntatem & ſtatuta (fecerat quidem ille quaſdam conſtitutiones à ſororibus,quoad nouitiarum receptionẽ, ob-
D ſeruandas,ſibiq; ea de cauſa,ius loci patronatus ſeruauerat) aliquot virgines ad habitũ, atque communem profeſſionẽ admiſit.Commorantur deniq; hoc in loco,ſub habitu,& tertio B.P.Franciſci Ordine 33.ſacrꝗ virgines:quarũ vita,& fama adeò bene apud eccleſiaſticos,ſꝗcularesq; à ſui exordio ad præſens vſq; tẽpus audiuit, vt vix explicari queat.

De monaſterio S. Spiritus Fonſalidæ. *Mon. XXIIII.*

VLTIMVM, idq; iure optimo, obtinet locum conuentus hic, ſanctiſſimo Spiritui ſacer, atque intra muros oppidi Fonſalidæ ſitus, quem 20. ſorores Tertiariæ incolunt:Nam & nouiſſimè conſtructus eſt,& ab alijs omnibus eiuſdem Inſtituti,& ſororum numero,& ædificiorum mole & elegantia,& redditũum quantitate longè ſuperatur.Nec mirum ſanè,cùm à deuoto quodam ſꝗculari ſacerdote, ex oppido Fonſalidæ
E oriundo,nomine Ferdinando Alphonſo,diuitijs non adeò abundante,pro eius ſubſtantiꝗ exigentia ædificatus fuerit. Quem tamen patres ac fratres Alphonſus Manriquius, ac Ludouicus Complutenſis huiuſce Prouinciæ alumni,nomine,& vice R.P.F. Antonij de Cruce,Prouinciæ tũc Miniſtri,25. Octobris, anno à ſanctiſſima Chriſti natiuitate 1533. acceptarunt,cꝗterorumq; Prouinciæ monaſteriorũ albo aſcripſerunt.Adductæ fuerunt nihilominus ad fundatoris inſtantiam tres probatiſſimæ moniales ex conuentu immaculatæ Conceptionis Illeſcarum: Quarum altera, Maria Chriſti nomine, prima huius loci Abbatiſſa fuit,alijsq; omnibus ſummæ humilitatis,religionis,atque pietatis extitit exemplar.Non poſſũt huius ſacræ ꝗdis ſorores,ex ipſius fundatoris lege vti velo nigro, ſicut nec præcedentis conuentus Grinionenſis moniales:cùm & illis,& iſtis vna & eadẽ

ſit poſita

ſit poſita ſanctio. Quid verò vtrarumq; fundatores ad id conſtituendum mouerit,me A
omnino latet. Ex his quæ præcedunt,ſatis conſtat Tertiariarum ſororum monaſteria,
quæ huius Prouinciæ Miniſtro ſubſunt, 13. numerum claudere, atque 460. virgines ſa-
cras, ſolemniq; voto aſtrictas continere. Nunc ergo reliquum eſt, vt ad conuentus mo-
nialium immaculatæ Conceptionis, qui numero ſunt quatuordecim, ſi Prouinciæ hu-
ius colophonem addere velimus, tranſeamus. Quia verò inter omnes, is, qui Toleti
elegãtiſſimè exurgit,principatum obtinet,ab eo nobis exordiendũ auſpicandumq; erit.

De monaſterio immaculatæ Conceptionis Toleti. Mon. XXV.

AEDIFICARANT eo temporis catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinãdus eiuſq;
legitima coniunx Eliſabetha,intra Toletanæ ciuitatis mœnia,elegantiſſimũ Mi-
noriticum conuentum,ſub titulo S. Ioannis Regum,eo fine,vt hac vita functi,ibidem ſe- B
pelirentur: eumq; patribus Franciſcanis Obſeruantibus tradi curarunt. Cumq; paulò
antè, ex apoſtolica auctoritate ad præfatorum Regum inſtantiam facta, patres Franci-
ſcani Conuentuales vel loco cedere, vel regularem Obſeruantiam ſubire cogerentur:
atque eorum conuentus, B. P. Franciſco dicatus, in præfatorum patrum Obſeruantum
ius conceſſiſſet,ne Toletana ciuitas duplici Minoritarum Obſeruantum conuentu gra-
uaretur,huius Prouinciæ patres,in quodam capitulo apud Ciuitatemregiam,anno Do-
mini 1501.celebrato,ſtatuêre, vt S. Franciſci monaſterio derelicto, atque neophytis ſo-
roribus Conceptioniſtis,iuxta præmemoratæ Reginæ Eliſabethæ votum,tradito, alter,
qui diuo Ioanni Regum ſacratus erat,retineretur. Quod tãdem executioni mandatum,
atque à ſummo Pont. Iulio II. approbatum fuit. Itaq; præfatæ ſorores,deſerto antiquio-
ri loco, qui tãdem,opera & ſumptibus illuſtr. Petri Gonzalui à Mendoza Toletani Ar- C
chiepiſcopi, in egregium euaſit xenodochium,ad collatum ſibi à fratribus conuentum,
mutato eius antiquo nomine in nouum Conceptionis titulum,ſe tranſtulêre, ibidemq;
vſque in præſens ſanctiſſimè perſeuerarunt. Inter omnes igitur huius Inſtituti conuen-
tus,hic qui Toleti ſub titulo S. Conceptionis exurgit, quiq; à 66. ſacris virginibus inco-
litur,primatum tenet, tum quia primus omnium ædificatus, tum quia ab eo,tamquam
ex fœcundiſſima ac nobili radice,conuẽtus Turrigianus,Conchenſis,Maquedanus,Ol-
medicus,Locronienſis, atque Paternianus, qui omnes iſtius loci ſorores primas ſui fun-
datrices,atque magiſtras habuerunt,prodiêre: tum quia in monialium numero reliquis
copioſior,tum denique quia fundatricis oſſa,præfatæ videlicet ſororis Beatricis à Sylua
eius chori ſiniſtra fideliſſimè cuſtodit:& ſacrarium caput vnius ex 11. millibus virginũ,
& quædam ſanctorum Zenonis, & Saturnini oſſa cum maxima religione aſſeruat. D

De monaſterio Conceptionis Turrigij. Mon. XXVI.

SECVNDVM locum obtinet conuentus hic,ſanctiſſimæ quoque Conceptioni ſa-
cratus, quem pia herois Tireſia Henriquez intra oppidi Turrigij ambitum,ſuis
ſumptibus, ex Iulij II. Pont. max. facultate,ſibi anno à Chriſti natiuitate 1507. facta,
ædificauit, quemq; trigintaquinque moniales,ſub habitu & norma eiuſdem immacu-
latæ Conceptionis,incolunt. Non fuit tamen hæc prima earum ſedes, ſed ædicula
quædam, ſanctæ Catharinæ dicata, in iuſtum nihilominus monaſterium,ex eiuſdem
Iulij II. indulto,à præfata fundatrice erecta. Quam denique, quòd aquæ penuria la-
boraret, ſecundo anno ab eius obtentu relinquentes, ad præſentem locum conuola-
runt. Deſerta verò ab eis domus excipiendis pauperibus, ac peregrinis, necnon & E
curandis infirmis, ab eo temporis, ex eiuſdem fundatricis liberalitate deſeruit. Flo-
ruit perpetuò hic conuentus maxima ſanctitate, pœnitentia, atque regulari diſciplina,
nobiliſſimoſque nobis edidit fœtus, nempè Madritenſe, Almerianum, Vſacricum,
Guadalfagarianum, Populare, Berlangenſe, atque Peñarandicum eiuſdem Inſti-
tuti cœnobia. Quæ omnia ab iſtius loci ſororibus fundata, optimiſque moribus, at-
que monaſticis ritibus imbuta ſunt. Honeſtatur denique hic locus altera ex ſpinis,
quibus ſacrum ſeruatoris Chriſti caput punctum fuit, & quibuſdam alijs ſanctorum re-
liquijs,ſibi ab illuſtriſſimo Almazanico Marchione dono datis:nam is pientiſſimus he-
ros præfatis ſanctimonialibus,ob earũ ſanctitatẽ, addictiſſimus atq; deuotiſſimus erat.

A *De monaſterio Conceptionis Maquedæ.* *Mon. XXVII.*

EANDEM prorſus ſui fundatricem, eamdemq; parentem habet hic conuentus, immaculatę Conceptioni ſanctiſſimæ matris Dei ſacer, qui ambitu oppidi Maquedæ Toletanæ diœceſis circumſcribitur, quiq; à 35. ſororibus eiuſdem Inſtituti inhabitatur, quas & præcedens conuentus habuit. Nam & à præfata Tireſia Henriquez, eiuſdē oppidi temporali Domina, ex ſummi Pontificis Iulij II. auctoritate, ſibi anno Dominicę incarnationis 1507. conceſſa, eodem in loco in quo prius ſancti Petri parochia conſtiterat, ædificatus, & à monialibus ſacræ Conceptioniſtæ ædis Toletanæ fundatus extitit. In cuius quidē archiuis bulla illa ſummi Pontificis Iulij II. cuius ſuperius, dum de monaſterio Conceptiouis Toletano ageremus, pertranſeundo meminimus, aſſeruatur: qua
B videlicet ipſe Pontifex huius Inſtituti moniales Ciſtercienſium, atque Clariſſarum, imò & à quocunque alio Ordine eximens, eas præſcriptis ſibi quibuſdam ad modum Regulæ ſtatutis, fratrum Minorum Obſeruantum curæ commiſit. Cuius quoque ſubmiſſionis rationem ibidem reddit Pontifex ipſe inquiens: *Congruum omnino, atque rationi conſonum eſſe, vt fratres, qui, ob immaculatam Deiparæ virginis Conceptionem tuendam atque defendendam, tot labores, atque difficultates perpeſsi eſſent, illius ſanctiſsimi nominis, & profeſsionis ſororum curam gererent.* Continet etiam præfata eadem bulla plures gratias, fauores, atque priuilegia, quibus ipſe ſummus Pontifex ſacrum hoc Inſtitutum, tunc primò naſcens, ac mirum in mod pullulās ſumma beneuolentia ac paterna pietate proſequitur.

De monaſterio Conceptionis Scalonæ. *Mon. XXVIII.*

C QVVM virgines quædam, ſoli Deo viuere cupientes ſpretis nuptijs, ſe domi, ſub cuiuſdam antiquioris, atque honeſtiſſimæ matronæ diſciplina, & cuſtodia, continerent, inibiq; communem atque laudabilem vitam ducerent, pientiſſimus Didacus Pachieco Villenicus Marchio earū bona fama, morigeraq; vita ſummè allectatus, eis per patrem tunc Minoritici conuentus eius loci Guardianum ſuaſit, vt ea ſęculari domo relicta, ad monaſterium, ſibi eius ſumptibus parandum, transferrent: promiſitq; daturum ſe quidem operam, vt duæ eius legitimæ filiæ, ſimul cum dotibus ſibi ex vtroque parente obuenientibus, eandem conuentum ingrederentur, prout & fecit. Vt igitur primùm earum virginum conſenſus acceſſit, pręfatus Marchio hoc ſacrum cœnobium in honorem Anunciationis B. Mariæ, intra mœnia oppidi Scalonæ elegantiſſimè, necnon magnificentiſſimè conſtruendum, circa annum à 1527. ſumma diligentia curauit. Quo deniq;
D abſoluto, præfatæ virgines ſumpto Conceptioniſtico habitu, atque aſcitis ſecum ambabus præfati fundatoris filiabus, eò ſe, ſub S. Conceptionis Regula in poſterum victuræ, contulerunt. Promouêre nihilominus ipſum, mirumq; in modum ſumptuoſo ædificio, ex obueniente ſibi hæreditaria portione, exornarunt, inſuper & honeſtis redditibus locupletarunt pręfatæ eiuſdem fundatoris filiæ: ſoror ſcilicet Franciſca, atque ſoror Ioanna Pachieco. Quibus accedens pia heroina Antonia Pachieco, alterius Didaci Pachieco, Villenici quoque Marchionis filia, ſummum ſacellum, atque elegantiſſimum mauſolęum ex pinguiſſima eius dote in eo erigi, ibidemq; corpus eius vterini fratris Franciſci Pachieco Villenici Marchionis inferri curauit. Locus hic, qui ferè ſemper ab aliquibus ſororibus de nobiliſſima Pachiecorum ſtirpe inhabitatur, nullum alium ſui progenitorem à patre illo Franciſcani conuentus Guardiano, agnouit: qui primas illas virgines,
E quarum altera, ſoror videlicet Franciſca Guaſcina, ob vitæ aſperitatem, atque angelicam conuerſationem, non abſque ſanctitatis opinione, mortem obijt, in omni religioſo ritu, monaſticaq; diſciplina, ac diuino officio apprimè inſtruxit. Commorantur denique in hac ſacra æde triginta ſeptem ſorores, maximaq; deuotione in alteram ex ſpinis ſacroſanctæ Chriſti coronæ feruntur: quam ab illuſtriſſimo fundatore dono acceperunt.

De monaſterio Conceptionis Madriti. *Mon. XXIX.*

CVM deuoti Chriſti fideles Archidiaconus quidam Methymnę cœli, atque Maria Mexia ex oppido Madriti oriūda, aliquot bona ex teſtamēto ea lege, ſeparatim tamē, reliquiſſent, vt ex eis monaſterium, ſanctiſſimę Conceptioni virgini Mariæ ſacrum, conſtrue-

conſtrueretur, nec ea diuiſim ſumpta, defunctorũ votis ſatisfacere valerent R.P.F.Franciſcus Ximenius, qui tunc Toletanæ eccleſiæ, cui Madritum in ſpiritualibus ſubeſt, diligentiſsimè præerat, edito dipplomate cauit, vt ex præfatis bonis in vnum coacervatis, eccleſia S. Petri in monaſterium, ſub Conceptionis virginis titulo, iuxta teſtatorum mentem, promoueretur. Quod eſt factum fuit. Acceſsit huiuſmodi dipplomati confirmatio Iulij II. ſummi Pontif. in forma breuius facta, ſub datum Romæ anno Domini 1512. Extructo igitur præfato monaſterio adductæ ſunt ex conuentu eiuſdem Inſtituti Toletano duæ ſacræ virgines, quæ aduentantibus ſororibus præeſſent, atq; quid ſibi facto opus eſſet religioſè oſtenderent. Cùm verò is locus ſororum neceſſitatibus minus ſatis faceret, oblatusq; eſſet illis alter multò auguſtior, multoq; elegantior à deuotiſſima Beatrice Galindo Ferdinandi Ramirez, qui catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando, eiusq; coniugi Eliſabethæ à ſecretis fuit, legitima vxor, illæ impetrata prius tũ à præfato R.P.F. Franciſco Ximenio, tum quoque à Iulio II. Pont. max. facultate, eo derelicto ad nouum ſibi oblatum ſe tranſtulerunt. Capit commodiſſimè is locus 43. moniales eius accolas: eidemq; S. Conceptioni B. Virginis ſacratus euaſit: atque intra oppidi Madriti muros ſedem obtinet. Cuius tamen ius patronatus, præfata fundatrix ſibi, ſuisq; poſteris ſeruauit. Decoratur deniq; ſacra hæc domus ſacris tribus capitibus totidẽ virginũ ex ſodalitio S. Vrſulæ: quæ ſibi pientiſſima Germanorũ Imperatrix Maria ab Auſtria, catholici Hiſpaniarũ Regis Philippi II. vterina ſoror, liberaliſſimo dono dedit. A B

De monaſterio Conceptionis Talabricæ. Mon. XXX.

PROVT ex antiquiſſimis ſcripturis accepimus, ſacra hęc domus, immaculatę virginis Conceptioni dicata, quæ Talabricæ conſurgit, quæq; 58. moniales eiuſdẽ Ordinis continet, à 200. annis, & vltrà, ſi primæuã eius originem ſpectes, exordium ſumpſit: non quidem ſub eodem habitu, atq; eodem in loco, ſed ſub diuerſis. Primitus enim Tertiarijs S. Franciſci ſororibus, ac prope S. Michaëlis parochiam, inſeruiuit, deinde verò inde ad locum, quem modò obtinet, tranſlata, Conceptioniſtis obſequuta eſt. Cùm enim aliquot Tertiariæ ſorores Franciſcanæ domum quandam ſatis auguſtam, ac altiſſimæ cuiuſdam contiguæ turris proſpectibus patentem, prope præfatam S. Michaëlis parochiam poſſiderent, perſuaſionibus cuiuſdam ſororis Mariæ à Canillo, eiuſdem Ordinis, ſed conuentus S. Mariæ de Planitie, cuius ſupra mentionem fecimus, quæ fortè fortuna Talabricam appulerat, annuentes, antiquioribus inſtituto & habitu relictis, in S. Conceptionis Regulam verba fecerunt: ſeq; ad conuentum eius opera, ſed perdeuotæ nobilisq; matronæ Mariæ ab Aiala ſumptibus conſtructum tranſtulerunt. Quibus ipſæ, tum etiam in ipſa tranſlatione, tum catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus, eiusq; vzor Eliſabetha, qui tunc fortè Talabricæ aderant, tunc quoque vniuerſa curia, ac reliquus populus Talabricanus 16. Octobris anno à Virgineo partu 1515. proceſſionaliter congreſſi ſunt, ac poſt elapſum annum cum dimidio Tertiariarum habitum, atque Regulam, cum Conceptioniſtarum norma, & amictu commutarunt. Nam ad id vſq; tempus antiquam Regulam, antiquumq; habitum retinuerant. Inter cęteras huius loci ſcripturas eſt breue quoddam Benedicti XIII. quo Tertiarijs monialibus Franciſcanis indulget, vt in mortis articulo, ab omni culpa commiſſa, atque à pœna ſibi correſpondente abſolui poſſint, dummodo ſingulis ſextis ferijs, per integrum annum, ieiunauerint: ſi verò ex voto, vel ex eccleſiæ præcepto, aliqua earum die ad ieiunium teneantur, vult, vt per alterius diei abſtinentiam, quod ex legitimo impedimento præſtare non potuerant, diligenter ſuppleant. Aſſeruantur denique in huius ædis ſacrario parua crux, ex illius ſanctiſſimæ crucis ligno, in qua Chriſtus Dominus pro mundi ſalute pependit, fabrefacta, & ſacrum quoddam caput vnius ex vndecim millibus virginum, quę pro Chriſto paſſę ſunt. C D E

De mon. Concep. apud oppidũ de la Puebla de Montalban. Mon. XXXI.

QVVM illuſtriſſ. Ioannes Pachiecus, oppidi de la Puebla de Montalban Hiſpanicè nuncupati, quod ad 15. lapidem à regia ciuitate Toleto diſtat, eiuſque iuriſdictioni ſubeſt, temporalis Dominus, orationi feruentius ſemel inſtaret, nec vllam adhuc ex eius legitima, atque nobiliſſima coniuge Eleonora Chiaconia prolem ſuſcepiſſet, quandam

A quandam eius filiam religioſo habitu indutam,tãquam per reuelationem vidit:ex qua viſione aliquod monialium monaſterium à ſe ædificandum fore exiſtimauit. Quapropter hunc conuentum,quē 32.ſacræ virgines,ſub habitu & Regula virginis Conceptionis occupant,in pręfati oppidi de la Puebla accliuiori parte,ex ſummi Pontificis Leonis X.auctoritate,ſibi anno Domini 1522.facta,circa idem tempus ædificari curauit. Quem nihilominus non ipſe,ſed eius pater Alphonſus Tellez huius Prouinciæ patribus obtulit.Quod tamen non abs re dixerim: nam pontificium conceſſionis dipploma præfatũ Ioannem Pachieco huius loci authorem fuiſſe aſſerit: & conuentio cum Prouinciæ patribus de ipſo acceptando facta prædictum Alphonſum Tellez eiuſdem fundatorem ex quodam tabellionis (ni fallor) errore conſtituit. Dum verò opus felicius promoueretur, præmemorata Ioannis Pachieco vxor concepit,peperitq; filam, nomine Ludouicã
B Fagiardo,quæ iuxta paternam viſionē,huius ſacræ ædis religioſa fuit. Nec ſilentio præteribo,id quod circa huius domus fundationem acciderit. Erat eo temporis in conuētu Conceptionis Turrigiano deuotiſſima,ſimul atq; religioſiſſima quædam monialis,nomine Maria Calderon,hanc ſibi concedi,vt monaſterio præeſſet, iusq; ſororibus diceret eodem ſimul tempore à ſummo Pontifice Leone X.hic noſter Ioannes Pachieco, & pien tiſſimus Orapeſlanus Comes,qui etiam alium eiuſdem Ordinis conuentũ Orapeſſæ con ſtruebat,inſtantius petière.Quapropter ſummus Pontifex,vt ab ipſis, qui & potentes & conſanguinei erant, omnis prorſus contendendi anſa procul pelleretur,ſtatuit,vt cuius tabellarius citius cum mandatis ad Hiſpaniam appelleret, ille eam ſui monaſterij fundatricem haberet.Præcurrente igitur nuncio illuſtriſſ.Ioannis Pachieco, præfata ſoror Maria Calderon, quæ ob eius religioſam vitam cum maxima ſanctitatis opinione diem
C hic clauſit extremum,cum alijs 7. monialibus ex conuentu Turrigiano ad hũc noſtrum tranſlata extitit.Nec illud etiam tacebo, quòd conuenientibus hoc in loco R.P.F.Aloyſio Puteo totius Ordinis Minorũ generali Miniſtro,ac fratre Franciſco Guſmanio eiuſdem Ordinis,ſed familiæ Vltramontano Commiſſario quoque generalı, vt Abbatiſſam eligerent,cùm humillima quædam ſoror,quæ ſæpius eo munere functa fuerat, ſe iterũ eligendam fore præſentiret,malletq; ſubeſſe,quàm præeſſe, vnica tantùm ſibi amiciſſima ſorore conſcia,ſub quodam altare,quouſq; electio fieret,deliteſcere curauit. Cumq; conſentiētibus in eam omnibus ſororibus à R.P.Generali appellaretur,nec compareret, iniunctum eſt ab eo, vt quæ eius latibulum ſciret, ipſum per obedientiam prodère teneretur:quamobrem compulſa ſecretaria ſoror factum protinus reuelauit. Educta igitur ex loculo triſtis omnino,ac lacrymoſa, vix compelli potuit,vt iniunctum munus acceptaret.Dignum certè viris religioſis exemplum,quod ab ipſis imitari debeat. Huius lo-
D ci patronatus penes oppidi Comites,qui ex illuſtriſſ. Pachiecorum familia deſcendunt, eſt: tum quia ab eorum prædeceſſore Ioanne videlicet Pachieco ædificatus, tum etiam quia ab illuſtriſſimo Petro Pachieco Seguntino Epiſcopo,ac S R.E.Cardinali, eiuſdem eccleſia apprimè,atque elegantiſſimè extructa eſt.Is enim illuſtriſſimus Antiſtes,annexis ex apoſtolica auctoritate quibuſdam eccleſiaſticis beneficijs, ſacro huic monaſterio 400.tritici menſuras,ac 1400.aureos coronatos in ſingulos annos,poſitis certis,ſed grauiſſimis legibus,vt videlicet 9.moniales,ad Patroni pro tempore exiſtētis libitum, abſq; dotibus ſorores recipiāt,quibus vita functis totidem ſuccedant:vtq; vna ſoror perpetuò coram venerabili ſacramento orationi inſtet,& alijs his ſimilibus,reliquit.Quibus etiam ex cauſis à ſummis Pontificibus Paulo III. ac Iulio III. eundem patronatum præfatus
E Antiſtes obtinuit,ac maius ſacellum ſepeliendis,tum ipſius,tum quoque Comitum pręfati oppidi de la Puebla, ex quibus ipſe originem ducebat,corporibus perpetuò mancipauit:inſuper & corpus præfatæ venerabilis ſororis Marię Calderon,ex choro ad alabaſtrinum,atque pretiorum ſibi eodem in maiori ſacello pręparatum mauſolęum,ob conceptum de ipſius ſanctitate opinionem,trāsferri curauit. Reliquit etiam huic ſacræ domui,quę duobus ex 11.millibus virginum capitibus,atque altero capite vnius ſanctæ ſororis Franciſcanæ,necnon plurimis alijs ſanctorum reliquijs exornatur illuſtriſſima Petronilla Pachieco Andradę Marchioniſſa,abſque vllo prorſus grauamine, 800. aureos coronatos in ſingulos annos. Quiſquis tandem ſacerdos in die commemorationis omnium fidelium defunctorum, in huius loci eccleſia celebrare voluerit,ex Pauli III.

Pont.max.conceſſione, ad inſtantiam præfati illuſtriſſimi ac reuerendiſſimi Cardinalis Petri Pachieco facta, ſecundò in fidelium defunctorum beneficium ſacrificare poterit. A

De monaſterio Conceptionis Orapeſſæ. Mon. XXXII.

COEPERAT pia heroina Mencia à Toleto, Coriani Comitis legitima filia, intra Orapeſſani oppidi mœnia, hunc conuentum, virginis Conceptioni ſacrum, circa annum Domini 1520. ędificare. Cumq; expoſitis 5000. coronatis aureis ipſum opus imperfectū reliquiſſet, pius heros Franciſcus Aluarez à Toleto, Orapeſſanus Comes, quod ſibi deerat, adamuſſim anno Domini 1523. præſtitit. Eaq; de cauſa patronatus ius ſibi ſuiſq; poſteris retinuit, ac R.P.F. Andreæ Ecigiano, tūc huius Prouincię Miniſtro, conuentū liberaliſſimè obtulit. Anno verò 1532. eius legitima filia Maria à Toleto ipſum ingreſſa, quicquid ſupellectilis, ac dotis, quæ quidē pinguiſſima erat, à parentibus acceperat, in mediū ea lege contulit, vt 9. iuuenculæ, quas ſecum adduxerat, gratis reciperētur. Quibus nihilominus defunctis totidem, à loci patrono aſſignandæ, eadem lege, ſuccederent. Sui fundatrices agnoſcit hic locus deuotiſſimas ſorores Catharinam à Buſto, Eliſabetham ab Aquila, ac Catharinam Brizenno, quæ ex conuentu Conceptionis Maquedano ad hunc, ex fundatoris voto, conuolarunt. Quamuis huius ſacri muſæi patronatus ad Orapeſſanos Comites ſpectet, ex liberali tamen fundatoris indulgentia, atque conceſſione, quotquot ex eius vterino fratre, illuſtriſſimo videlicet Ludouico à Toleto, deſcendūt, in eius maiori ſacello humantur. Inter quos ſunt ipſemet Ludouicus, & quidam eius ſucceſſor Ferdinandus à Toleto ſęcularis ſacerdos: vir vtique omni virtutum genere ornatus, ac eximius verbi Dei præco: qui etiam, ob maximam, qua fulgebat, humilitatem, cardinalitiam dignitatem, ſibi vltrò à ſanctiſſimo Domino noſtro Gregorio XIII. oblatam, conſtantiſſimè atque humiliter acceptare recuſauit: vt tandem nihil ſibi ad decorem deeſſe videretur, honeſtatur hæc ſacra domus, quam tringinta duę ſorores incolunt, particula eius tituli triumphalis, qui ſanctiſſimæ Cruci ſeruatoris noſtri Chriſti appoſitus fuit, & quodā oſſe diui Bartholomęi Apoſtoli, & quibuſdam crinibus beatę Mariæ Magdalenæ, necnon ſacroſancti Conſtantis martyris capite, & alio capite vnius ex vndecim millibus virginum, cui nomen Sapientia fuit, & quibuſdam oſſibus aliarum virginum eiuſdem ſocietatis, atque plurimis alijs ſanctorum reliquijs, quæ præmemoratus illuſtriſſimus Cardinalis Pachieco pio heroi Didaco à Toleto eius conſanguineo, ac Orapeſſani Comitis vterino fratri Romæ, dum ibi ageret, liberaliſſimo dono dedit. B C

De monaſterio Conceptionis Ciuitatisregiæ. Mon. XXXIII. D

CVM quædam Tertiariæ ſorores Franciſcanæ domum minus capacem, minuſq; commodam, imò plurimis difficultatibus expoſitam, apud Ciuitatemregiam occuparent, eiuſque deſertionem, ſiue potius commutationem, pro alia ſibi commodiori meditarentur, deuotus quidam ciuis nomine Ludouicus à Marmore, regius Tabellio, earum anguſtias ægrè ferens, amplam quandam ædem ſuis ſumptibus emit, eamq; in monaſterij formam omnino redactam, illis in habitationem contulit. Quę tandem, tanti beneficij grates pro modulo reddituræ, cùm præfatum Ludouicum à Marmore immaculatæ virginis ſanctiſſimæ Conceptioni deuotiſſimum agnoſcerent, in eius gratiā, antiquioribus habitu & norma relictis, in ſacram monialium Conceptioniſtarum philadelphiam tranſierunt, atque diuendita vetere domo, ad ſibi paratum, atque ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu dicatum monaſterium, anno à ſalutifera Chriſti ſeruatoris noſtri natiuitate 1527. ſe contulêre. Sunt autem præfatæ ſorores numero quadraginta, honeſtamque, ſed ſatis frugalem vitam ducunt, ſub quibuſdam ſtatutis ac conditionibus omnino moderatis, ſibi à loci pientiſſimo atque munificentiſſimo fundatore præſcriptis. E

De monaſterio Conceptionis Guadalfagiaræ. Mon. XXXIIII.

VT aliqua ex parte ſingulari deuotioni, qua in immaculatam ſanctiſſimæ virginis Conceptionem ferebantur, illuſtriſſimi Petrus Gometius à Ciuitateregia, eiuſque dilectiſſima coniunx Catharina Arias facerent ſatis, hunc conuentum in honorem ſancti Acacij, intra ciuitatis Guadalfagiaræ mœnia, ex communibus facultatibus; anno

A anno Domini 1532.ædificari, atque adductis ex Conceptioniſtico conuentu Turrigiano religioſiſſimis 5.ſororibus, optimis moribus imbui curarunt. Qui quidem conuentus cùm prius à pauciſſimis ſororibus inhabitari cœpiſſet, optimo tamen eius odore latè diffuſo, tot virgines confluxêre, vt plurimæ paſſæ ſint ſepulſam. Inhabitatur nihilominus à 52.monialibus Ordinis eiuſdem Conceptionis: quæ ſequentes ſanctorum reliquias, nempe duo SS.Matthæi, atque Philippi Apoſtolorum oſſa, & caput S. Acacij martyris, aliaq; quædam oſſa SS.Blaſij, Mauritij, & SS.Innocentium, diligentiſſimè cuſtodiunt. Ne verò ſterilitas maledictum ſacrum hoc monaſterium incurriſſe videretur tria eiuſdem Ordinis cœnobia, videlicet Turrislacunæ, Eſcaritiarum, atque Complutenſe nobis ſua fœcunditate peperit, quæ religioſiſſimum nomen aſſecuta ſunt.

De monaſterio Conceptionis Compluti. Mon. XXXV.

B QVIA conuentus hic, B. Vrſulæ ſacer, qui à 24.monialibus Ordinis Conceptionis inhabitatur, murisq; Complutenſis ciuitatis ambitur, omnino neophytus eſt: cùm ab anno tantùm Do.1573.exordium ſumpſerit: nihil aliud nobis memoria dignum miniſtrat, ab eo quod, ſub R.P.F.Chriſtophoro à capite fontium, totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, à perdeuoto quodã Gutierro à Zetina, Complutenſis S.Iuſti eccleſię canonico, ędificatus fuerit: ac ſacro quodã vnius ex 11.millib. virginũ capite inſigniatur.

De monaſterio Conceptionis Turrislacunæ. Mon. XXXVI.

C HIC locus, puriſſimę virg.Conceptioni ſacer, ac oppidi Turrislacunæ muris circũcinctus, quem 30.ſorores, ſub habitu & Regula eiuſdem Conceptionis inhabitant, vnus eſt ex illis, quos nobis ſuperior Guadalfagiarenſis conuentus peperit. Cùm enim deuotiſſimi Ferdinandus Bernardus, eiusq; vxor Guiomar à Berzoſa ipſum ex communibus bonis, atque ex facultate ſummi Pontificis Pij IIII. anno Domini 1562. conſtrui curaſſent, quatuor religioſiſſimas ſorores ex præfato Guadalfagiarẽſi monaſterio euocarunt, quæ ſacrandas Deo iuuenculas, optimis moribus, imbuerent, inſtruerentq;.

De monaſterio Conceptionis Paternianæ. Mon. XXXVII.

INTER cœtera memorabilia, quæ pientiſſima Princeps Anna à Zerda, atq; Mendoza ex morte illuſtr. Roderici Gomezuli à Sylua Principis Ebolitani, atque Paternianæ Ducis vidua relicta, præſtitit, illud quidem fuit inſigne opus, huius videlicet domus erectio: quę anno Domini 1576.intra oppidi Paternianæ ambitum, facta eſt. Cui ne D aliquid ad decorẽ deeſſe videretur, curauit præfata fundatrix, vt ex ſacro S.Conceptionis Toletano conuentu 4. ſorores adducerentur, quæ ſibi feliciſſimum darent initium. Quarũ auſpicijs adeò proſperatus eſt locus hic, vt 24.Cõceptioniſticas moniales imprę ſentiarum contineat: plures etiam ſuo tẽpore contenturus. Qui tandem virginis Conceptioni ſacratus, quodã vnius, ex 11. millibus virginum capite elegantiſſimè exornatur.

De monaſterio Conceptionis Eſcaritiarum. Mon. XXXVIII.

ESCARITIÆ, ſiue Eſcaritia oppidum eſt Toletanæ diœceſis, olimq; pijſſimo Nicolao Polo paruit. Is cùm propriam domum, quam intra eius ambitum poſſidebat, in conuentum promouere affectaret, vt id ſibi liceret, ab illuſtri domino Gomezulo Gironio Toletani Archiepiſcopatus tunc Gubernatore, penes quem ea erat auctoritas, E anno à partu Virgineo 1567.impetrauit. Qua denique habita, anno 1567.facultate pulcherrimum hoc monaſterium, ſub titulo S.Conceptionis, conſtruxit: ſufficientibusque redditibus locupletauit: atque omnibus neceſſarijs inſtruxit. Cùmq; præſcriptis, ex conſilio P.F.Antonij à Corduba, huius tunc Prouinciæ Miniſtri, quibuſdam legibus, ab eius accolis in poſterum ſeruandis, ipſum P.F.Ioanni à Lilio Prouinciæ Miniſtro, vt cœterorum conuentũ catalogo annecteretur, anno Domini 1570.ſua ſponte obtuliſſet. 3.ſacras virgines ex conuentu Guadalfagiarenſe Conceptioniſtico, ſeruato tamen ſibi, ſuisq; poſteris patronatus iure, vt locum incolerent, eiusq; 6.filias virgines, quę eidem Religioni mancipari cupiebant, necnon & reliquas aduentantes iuuenculas optimis moribus, cęterisque ad eam vitam tranſigendam neceſſarijs imbuerent, ex tempore adduxit.

PROVIN-

PROVINCIA SAXONIAE S. CRVCIS.

A ANTIQVISSIMA fuit hæc Prouincia,olim octauum inter alias locum poſſidens, atq; numero 12. Cuſtodiarum & 76. couentuum illuſtris: dum videlicet Germani vnius, veræ, catholicæ, Romanæq; Eccleſiæ veri eſſent alumni. Totam enim Germaniam ſub nomime Teutoniæ complectens, omnes alias Franciſcanas Prouincias & amplitudine, & fratrum numero longè antecellebat. Viris pręterea pietate, doctrina & vitę ſanctitate plurimũ cohoneſtabatur, prout, dum floreret, glorioſa illorum ſepulchra paſſim & vbiq; teſtabantur: præcipuè in conuentibus & locis Bremenſi, in quo corpus deuotiſſimi fratris Electi, qui dum caneret illud Euangelij: *Aſcendo ad patrem meum & patrem veſtrum*:
B obdormiuit in Domino: Vermeburcenſi,in quo beatus Ioannes: Hildeſemenſi,vbi pater Conradus cognomento Sanctus: Miſnenſi,vbi pater Odoricus Saxo: Oſſemenſi, in quo ſanctus pater Ioannes in vita,& poſt mortem miraculis clarus: Candeburgenſi, vbi honorandus ille pater Simon primus ſacræ Theologiæ hac in Prouincia Lector, & frater Iacobus Taruiſinus ſecundus eiuſdem Cuſtos: Saxonienſi, in quo frater Iordanis de Italia: Erdfordienſi,in quo frater Benedictus Marię virgini deuotiſſimus: Kercẽſi,vbi frater Amadeus de Stongelem miraculis clarus: Lumbergenſi,vbi F. Electus Guardianus,& frater Electus Procurator: Pruſienſi, in quo ſanctus Conradus martyr, & frater Voiſlaus quoq; martyr: Vuriſburienſi, in quo frater Ioannes ſanctitate clariſſimus: Oſſe-
C menſi,in quo frater Ioannes miraculis inſignis: Muenſcemienſi,in quo frater Hermannus de Gerſtagẽ, beato patri noſtro Franciſco in effigie ſimillimus: Halberſtadenſi, in quo frater Otho etiam miraculis clarus in Domino quieſcũt Et multi alij diuerſis alijs in locis iacent dormiunt, atq; ſecundum Dñi Ieſu Chriſti aduentum præſtolantur. Cùm Angelicus vir, (vt ad iſtius Prouinciæ inſtitutionem redeamus) pauperumq; Patriarcha Frãciſcus, diuino cerneret indicio ſe,ſuoſq; religioſiſſimos ſocios pro aliorum ſalute vocatos,anno à lætabunda Chriſti natiuitate 1217. Honorio III. Pontifice maximo Eccleſiam Dei gubernante in Capitulo generali Aſſiſij apud S. Mariam de Portiuncula celebrato, deſignauit Prouincias, earum Miniſtros inſtituit,illoſq; cùm fratribus
D ad omnes regiones, vbi fides Chriſti colebatur, deſtinauit. In Teutoniam miſſus fuit beatus pater Ioannes de Penna cum 60. fratribus, quibus illam Prouinciam aggredientibus, cùm quidam occurriſſent, rogaſſentq; an hoſpitari vellent, illos Germanicè ja, quod Latinè ſonat ita, reſpondentes perhumaniter excaperũt,& eis cibum & potum ſubminiſtrarunt: quare cùm Teutonicum idioma ignorarent,pręfatam reſponſionem cuicunq; interrogationi accomodare ſtatuerunt,arbitrantes ſemper ex illa ſimiles eleemoſynas reportaturos,& huiuſcemodi beneficijs proſequendos fore. Attamen contra euenit: nam alijs percontantibus,an hæretici eſſent, & ad auertendam à fide catholica
E Teutoniam illuc acceſſiſſent, cùm ſuum ſtatutum reſponſum in medium proferrent,ab ipſis non ſolum comprehẽſi,& in vincula coniecti ſunt,ſed etiam ludibria publica, atq; varia ſupplicia ſubierunt. Quare in Germania ſe nihil proficere conſpicientes, in Italiam remearunt, narrantes confratribus,ea quæ in Germania fuerant perpeſſi. Ex quo euentu Teutonia tale nomen apud fratres ſibi vendicauit,vt nullus niſi martyrij deſiderio flagrãs illuc conferre ſe vellet, & aliqui Deũ precarentur,vt illos à ſæuitia Teutonicorum liberare dignaretur, (de quorum numero fuit præfatus frater Iordanis de Italia) opinantes tantam eſſe eorũ ferocitatem, vt ad illã perferendã vires eis non ſuppeterẽt. Sicq; tota illa prima miſſio elumbis fuit,& eneruata, nullumq; fructum ex ſe produxit. Rogat interim dominum meſſis ſacer ſeraphicuſq; Ordo fratrum Minorum, ne deſinat mittere operarios in meſſem ſuam. Proinde nulla habita ratione tam oſtenſæ ingrati-

tudinis, quòd videlicet Teutonia exploſos habuerit fratres, anno ſubſequenti beatiſſimus pater Franciſcus, de illorum ſalute mirificè anxius, in illo celeberrimo Capitulo generali, cui quinq; millia fratrum interfuêre, apud ſanctam Mariam de Portiuncula celebrato, denuò in Germaniam fratres mittere decreuit, & quia ob nimiam debilitatem, qua tunc temporis laborabat, omnia per patrem fratrem Eliam fratribus capitulariter congregatis proponebat, ſedēs in expeditione illius Capituli ad pedes eius per tunicam illum traxit, mentemq; ſuam illi apperuit. Erigens ſe præfatus pater frater Elias, quæ audierat à ſeraphico patre in medium propoſuit, affirmans: Fratrem (ſic enim per antonomaſiam pauperum Patriarcha nuncupabatur) velle peculiaribus fauoribus eos proſequi, qui zelo Dei & animarum ſalute ducti, in Germaniam ſe conferrent. Surrexerunt illico Spiritus ſancti motu 90. patres ac fratres, quorum caput & Miniſter inſtitutus fuit beatus pater Cæſarius, qui, ſumma deuotione atq; pietate tactus, Ordinem ſancti Franciſci ingreſſus fuerat: Quem cernens ſeraphicus pater tot donis & virtutibus cumulatum, illi Regulam, quam ipſe prius ſimplicibus verbis conceperat, tradidit verbis euangelicis adornandam: Quod dictus P. Cæſarius doctè ac venuſtè eſt exequutus, ſub anno Domini 1219. Itaq; præfatus pater Cæſarius cum ſuis iter ingreſſus eſt: inter quos patres frater Palmerius, frater Hilarius de monte Gargano oriundus, frater Iordanis de Phano, omnes viri exemplaris vitæ, miræq; eruditionis fuerunt. Quorum deniq; ſtudio & zelo in Teutonia Ordo beati patris Franciſci initia ſumpſit, & altiores radices iecit. Nec cœptis defuit dictus pater Cæſarius, imò ex prouinciali Capitulo Auguſtę Vindelicorū celebrato, patres ac fratres non paucos, omnium virtutum ſtemmate claros, ad Prouincias regiones & fines Teutoniæ miſit. Fratrem quippe Ioannem de Plano, & fratrem Barnabam eximios prædicatores Herbipolim, qui in Moguntiam, Spiram, Argentinam, Coloniam & infinitas alias vrbes penetrantes, pœnitentiam omnibus ſuadebant, plurimosq; à vitijs atq; erroribus ad virtutes, ſanamq; mentem reuocarunt. Miſſi ſunt prætèrea ab illo Capitulo Auguſtano à pręfato patre Cæſario frater Iordanis de Phano cum alijs duobus ſocijs Abrahamo & Conſtantino in Saltzburgum, vbi à reuerendiſſimo Epiſcopo illius loci honorificè ſuſcepti fuêre: & frater Ioſeph cum tribus alijs ſocijs Ratiſbonam. Ipſe interim beatus pater Cæſarius negotium ſuis aſſiduis precibus Deo omnipotenti commendans mores, & veſtigia antiquorum pioru mq; patrum ſequebatur. Cui etiam non fuit ſatis à remotis partibus fratres in Teutoniam ad propagandum Minorum Ordinem adducere: quinimo Hiperbolis cùm ageret, plures alumnos, pluresq; filios eidem Ordini enixus eſt. Inter quos ipſo die, diuo Andreæ Apoſtolo dicato, anno verò Dominicæ natiuitatis 1221. doctum quendam iuuenē, cui Andreę nomē ob Apoſtoli reuerētiā impoſuit, ad Ordinē ſuſcepit. Hic ad ſacerdotij faſtigiū, atq; prædicationis munus promotus, Saxoniæ Cuſtos euaſit. Recepit etiam & fratrē laicū deuotiſſimū nomine Rodogerium: qui poſtmodū Guardianatus officium in Halberſtadēſi conuētu glorioſè eſt exequutus. Hic B. Eliſabethā ſereniſſ. Andreę Vngarię Regis filiā, atq; Ludouico Lantgrauio Turingię in coniugē copulatā, caſtitatem, humilitatem & patientiam ſeruare, in oratione vigilare, atq; bonis operibus inſudare docuit. Præterea & alium fratrem laicum, omni virtute præditum, eidem Ordini adiecit. Aucto igitur Minorū numero, iactiſq; in Teutonia firmiſſimis fundamētis, prouinciale Capitulum Vormaciæ per pręfatum patrem Cęſarium celebratum extitit. Cumq; locus præ ſui anguſtia eius celebrationi minimè faueret, media chori cathedralis eccleſiæ Vormacienſis pars fratribus ab eius canonicis, ac reliquo capitulo ex maxima charitate collata fuit. Pater interim Cæſarius maximo beatiſſimi patris Franciſci, cæterorumq; patrum, in valle Spoletana commorantium, videndorum deſiderio æſtuans, poſt celebratum Capitulum, atq; res omnes in Teutonia optimè compoſitas, aſſumpto ſocio patre ſcilicet ac fratre Symone filio illuſtriſſ. Comitiſſæ de Colozano, & patre fratre Thoma de Cælano Vicario inſtituto Aſſiſium, licèt aſſuetis laboribus plurimùm debilitatus, petijt. Vbi & à ſeraphico patre quamhumaniſſimè receptus, & à Miniſteriatus officio in Capitulo ibidem in Portiunculæ feſto, anno Domini 1223. celebrato abſolutus fuit. Cui pater ac frater Albertus Piſanus eodem anno in officio ſucceſſit. Hic Minoriticum Ordinem in Teutonica fœcundiſſimè pullulantem cernens,

pręfati

A prefati patris Cęſarij veſtigijs hęrens, aliquot fratres propagandi Ordinis gratia in Turingiã ad Rhenũ miſit, quibus patrem Iordanem Magdeburgenſem Guardianum prępoſuit. Applicuerunt itaq; prefati patres Erdfordiã ipſo die beati Martini Turonẽſium Epiſcopi, paulò poſt impreſſa beatiſſimo patri Franciſco ſacra ſtigmata. Hic pater Albertus Teutoniam petens, aliquot viros graues, atq; de noſtra Religione optimè meritos, inſuper apprimè eruditos, ex Italia ſecũ duxit: Ex horum numero fuêre frater Martinus à Mediolano, ac frater Iacobus Taruiſinus, qui plurium locorum in Teutonia Cuſtodes ſtrenuè egerunt. Hi enim vt primùm Hildeſem Teutonicam ciuitatem ſunt ingreſſi, tum ob morum compoſitionem, tum quoq; ob vitæ ſanctimoniam à reuerendiſſimo Conrado Hildeſemẽſi Epiſcopo, ac de ſacra Theologia benè merito, humaniſſimo hoſpitio excepti ſunt. Peracta verò cum maximo tum cleri, tum quoq; ſæcularis ſenatus concurſu, atq; applauſu ſacra concione, venerabilis pater Ioannes
B de Plano Carpenſis Saxoniæ Cuſtos conſtituitur. Fratribus interim per regiones illas diuini verbi ſemina felicius mittentibus, plurimi Teutones, ijq; nobiliſſimi, atq; doctiſſimi corde compuncti, mundiq; illecebris omnino poſthabitis, ad ſacram Franciſcanorum Religionem conuolarunt. Inter hos fuêre inclytus Comitis Popogardiæ filius nomine Berardus, atq; dignitate canonicus: Albertus præcipuus gymnaſij ciuitatis Hildeſemenſis Præpoſitus & lector: atque ſtrenuus quondam miles Adolphus. Quorũ conuerſio non parũ laudis ſacro attulit Ordini. Fuerũt etiã miſſi ſub iſto Cuſtode, fratre ſcilicet Ioanne de Plano, ampliandæ Religionis cauſa tum Solonam, tum Alberſtadium, tum quoq; Magdeburgum aliquot fratres & religione, & vitæ candore præditi. Interim celebratur Capitulum, & prætactus pater Ioannes de Plano à Cuſto-
C diatus officio abſoluitur, fratre Iacobo Taruiſino ſibi ſuccedente. Hic religioſiſſimus pater mox in muneris ſibi iniuncti auſpicijs in Magdeburgenſis conuentus ædificationem totus incubuit. Cuius eccleſiam reuerendiſſimus Albertus Magdeburgenſium Archiepiſcopus conſecrauit. Obijt tamẽ eodem in loco, non poſt multum temporis ab huiuſmodi conſecratione, præfatus pater Iacobus Taruiſinus. Cùmq; fratres nondum ſepeliendorum defunctorum locum haberent, ad prefatum Hildeſemenſem Epiſcopum recurrerunt ſupplices, vt eorum patrem vita functum humi de religioſo more tradendum curaret. Decumbebat fortè fortuna eo temporis pijſſimus, atque fratribus addictiſſimus Antiſtes lecto, ſibiq; in ſomnis prædictum patrem Iacobum albis veſtibus indutum, cœloſq; petentem conſpicere, atq; vocem ſibi dicentem: vade ſepelias illum audire viſus eſt. Et ecce præ eius cubiculi foribus adeſt famulus, qui ſe de
D patris tranſitu, atq; humili fratrum ſupplicatione certiorem redderet. Quamobrem lectum, dulceſq; plumas relinquens, conuentum petijt, atq; defuncti patris corpus ad nouum conuentum in noua quoq; ciuitate Magdeburgo erectum (eſt ſiquidem Magdeburgum duplex nouum ſcilicet & vetus, & in vtroq; fratribus monaſterium ædificatum fuerat) transferendum curauit, ſibiq; iuſta, pro ſua in religioſos animi propenſione, ſtudio atq; beneuolentia fecit. Eius tamen oſſa, poſt aliquot annos ad conuentum in veteri Magdeburgo, anno Domini 1239. conſtructum tranſlata fuêre: vbi & honorifico loco recondita ſunt. A cætero per totam ſuperiorem Germaniam ſeraphicus Ordo noſter mirum in modũ ſuas extendit radices, propagatuſq; eſt: Nam paſſim & vbiq; tum in ciuitatibus, tum quoq; in oppidis eius fratribus, à Chriſtifidelibus ingenti omnium deuotione, & liberaliſſima eleemoſynarum largitione conuentus erigebantur:
E Nam in Ebotenſi ciuitate vnus, in vrbe Lubecenſi alius, & in Erdfordiana ciuitate alius deuotiſſimi cuiuſdam Henrici Plebani eccleſiæ S. Bartholomæi, atq; plurium, quorundam nobilium fauore, patre tamen Iordane de Phano (cuius ſupra meminimus) ſtipulante, à fundamentis ad verticem vſq; ædificatus extitit. Præterea anno à partu Virgineo 1230. à patre Cuſtode miſſi fuerunt fratres Northuſen, & quamhumaniſſimè ab eius incolis excepti fuêre, & hortum, atq; domunculam pro erigendo conuentu ab ijſdem ſumma liberalitate receperunt: Eodem tempore à deuotiſſimo, atq; inclyto Molhuſtenſi Comite decem fratribus, qui Molhuſtum cum obedientialibus literis, ob ampliandæ Religionis cauſam, ingreſſi fuerant, propria domus cum adiacente horto in monaſterium euehenda collata extitit. A qua tamen poſt annum ab huiuſmodi col-

latione

latione expulſi fuêre. Cùm itaq; omnes ſimul ad hoſpitale diuertiſſent,neq; diu ibidem, ob loci pedorem, atq; infirmorum moroſitatem, commorari poſſent, quadam in area cœnobium ex Molhuſtenſium conſenſu erexêre. Anno verò Domini 1232. cùm illuſtriſſimus Ottho Dux in ſomnis præmonitus eſſet, vt fratribus griſeo habitu indutis, ſibi aliquando occurſuris, faueret, atq; egreſſus domum duos Minoritas oſtiatim mendicantes in itinere offendiſſet, præhabiti ſomnij memor illis, tum eccleſiam, beatę virgini Mariæ ſacram, tum quoq; monaſterium in amœni cuiuſdam monticuli cliuo ædificari fecit. Deinde venerabili patre ac fratre Simone Anglico, tertio huius Prouincię Miniſtro, frater Banonus, vir vtiq; doctiſſimus, primus ſacrę Theologię Lector inſtituitur, pluresq; fratres ac patres in Boëmiam, Vngariam, Poloniam, Daciã, Turingiam, atq; Magdeburgum in Germania ſuperiori eccleſias, atq; domos erecturi mittuntur. Beatus pater Franciſcus ſanctorum catalogo hoc tempore aſcribitur. Anno inſuper Dñi 1244. Scamemburgenſium Comes, erecto prius Minoritico Chilenſi conuentu, in eiuſdẽ Ordinis Chamburgẽſi monaſterio de proprię vxoris, quę pientiſſima erat, Deoq; etiam inſeruire percupiebat, conſenſu, fit Frãciſcanus. Demum Minoriticus Gothẽſis locus, anno à lætabunda Chriſti ſeruatoris noſtri natiuitate 1246. Periẽſis in noua ciuitate Brãdenburgo, anno redemptionis generis humani 1262. Gripſuualdenſis, anno à Virgineo partu 1263. Barbonenſis, anno Domini 1264. Vittembergenſis, anno à Virginali conceptione 1266. Bundinenſis, atque Francfordienſis, anno Ieſu Chriſti Domini noſtri 1269. Augremontenſis, atq; Prẽnſtoquẽſis, anno Domini 1270. ex diuerſis fidelium tum heroum, tum quoq; popularium eleemoſynis conſtruuntur, perficiunturq;. Anno verò eiuſdẽ Domini noſtri Ieſu Chriſti 1284. inclyti patres frater Corradus Saxo, atq; frater Stephanus Vngarus in Ormeria iuxta Caſpios montes glorioſo martyrio, pro catholicæ fidei confeſſione, occubuerunt. Hęc Teutoniæ Prouincia in primo Capitulo à patre fratre Alberto Piſano, anno à natiuitate Chriſti 1223. Spiræ celebrato ob ſui latitudinẽ in Franconiæ, Bauariæ & Sueuiæ, Coloniæ, atq; Saxoniæ diſtributa fuit: & tandem anno Domini 1230. in Capitulo generali Romæ celebrato, in quo præfatus pater frater Albertus Piſanus in totius Minoritici inſtituti generalẽ Miniſtrum cooptatus fuit, ob ſui maiorem extenſionem, in Argentinam videlicet, quę & ſuperioris Germanię dicta euaſit, & in Saxoniam, atq; etiam Coloniam diuiſa atq; diſſecta fuit. Pręterea temporis ſucceſſu Prouincia Argentinæ in Argentinenſem atq; Auſtriacam, Saxoniæ verò Prouincia in Saxonicam ſancti Ioannis Baptiſtę & Saxonicam S. Crucis ſubdiuiſa fuit. prouinciales Miniſtri, qui ab Ordine ibidem erecto vſq; ad annum Domini 1421. quo Brandẽburgi Regularis Obſeruantia primò introducta fuit, & à beato patre Ioãne Capiſtrano eius alumno ac accerrimo propugnatore, quãdo in illas partes ſe contulit, mirum in modum propagata, Saxonię Prouinciam rexerunt, gubernaruntq;, fuerunt numero triginta ſeptem. Hos ſequuti ſunt prouinciales Vicarij ſibi inuicem ſuccedentes vigintiquinq;. Quibus deniq; duo tantùm prouinciales Miniſtri, à tempore quo Ordinis ſigilla, atq; Miniſteriatuum tituli Regulari Obſeruantiæ tradita ſunt, ſucceſſerunt nempe R. P. Andreas Ebroncius, anno Domini 1518. electus, & R. P. frater Henricus Marcardius anno Domini 1521. ad Miniſteriatus dignitatẽ aſſumptus. Sub quo (proh dolor) anno Dñi 1524. omnes ferè Frãciſcani fratres à Lutheranis hæreticis expulſi, cęſi atq; miſerrimè afflicti, & eorum loca occupata fuerunt. Sicq; miſerrimè iacet deſolata atq; merore confecta antiquiſſima, ampliſſima atq; florentiſſima Saxoniæ Prouincia.

Nec vellẽ imputaret nobis diligẽs curioſusq; lector, quòd in huius Prouincię deſcriptione aliũ ab aſſueto in reliquis Prouincijs ordine ſeruauerimus. Nã & ſi diligẽtiſſima adhibita cura, nihil penitus de conuẽtuũ erectione, fundatoribus, aut memorabilibus ad manus habere potuimus: ſed quę ĩ mediũ adduximus inexhauſto labore cõparauimus. Qua etiã de cauſa, nõ eſt quòd à nobis reſcire ſperet, quot adhuc Minoritica ſiue fratrũ, ſiue monialiũ loca in Saxonia ſubſiſtãt, perſeuerentq;. Nam obſeſſis ab hæreticis omnibus itineribus, neq; nobis ad illos, neq; illis ad nos vllus patet acceſſus. Nihilominus tñ ex conuẽtibus, q̃ ab vna ad aliã capitularẽ congregationẽ deſiderati ſunt, qualis nũc ſit huius Prouinciæ facies facilè deprehendet. In Capitulari ſiquidẽ Congregatione Hallẽſi in monaſterio, anno 1535. celebrata, qui ſequuntur conuentus ſubſiſtebant: nempe

Hallen-

A	*Hallenſis*,	*CeltZenſis*,	*Stathaganenſis*,	*Guſtroenſis*,
	Brandenburgenſis,	*Magdeburgenſis*,	*Luneburgenſis*,	*Oſteroedenſis*,
	Augermundenſis,	*Egrenſis*,	*Gandeſhemenſis*,	*Gripſuualdenſis*,
	Rigenſis,	*ZutterbutZenſis*,	*Montis S. Mariæ*,	*Suuerinenſis*.
	Lypſenſis,	*Kempnitzenſis*,	*Schluſigenſis*,	

In ſecunda verò congregatione, quæ Brandenburgi, anno Domini 1538. habita eſt,
ſubſcripta monaſteria deſiderata fuêre, nempè: *Rigenſe, Celtzenſe, Luneburgenſe, Gande-
ſhemenſe, Montis S. Mariæ, atque Oſterodenſe*. In tertia congregatione in conuētu Statha-
ganenſi, anno Domini 1544. coacta, ſequentes conuentus ab alijs minus inuenti ſunt, nē-
pe: *Lypſenſis, Magdeburgenſis, Kempnitzenſis, & Guſtroenſis*. In congregatione Halber-
ſtadij habita, quæ ſequuntur loca, vel ſolo æquata, vel ab impijſſimis hæreticis conſpur-
B cata, atque occupata fuerant, puta: *Brandenburgenſis, Egrenſis, Stathaganenſis, Schluſigen-
ſis*. Atqui in quarta, quæ etiam Halberſtadij, anno Dominicæ incarnationis 1559. ce-
lebrata fuit, quæ ſequuntur monaſteria perierant, nempe: *Grypſuualdenſe, Suuerinenſeq;*.
Verum tamen eſt, quòd interdum aliqua ex prefatis locis recuperata fuerunt: quę tamē
poſtea in hæreticorum ius ſiue tyrannidem potius redierunt. Vt autem curioſus lector
florētiſſimæ huius Prouinciæ vices magis dolere poſſit, eorum monaſteriorum, ex qui-
bus, ante annum ſeruatoris noſtri Chriſti 1518. antè videlicet, quàm peſtilentiſſima im-
pijſſimi illius apoſtatæ Martini Lutheri hæreſis in Germania exoriretur, ſerperetq; con
ſtabat, catalogum, atq; numerum in medium adducere non grauabimur. Conſtabat ſi-
quidem ex 41. conuentibus, quorū aliqui perpulchris ædificijs condecorabantur, nēpe:

	In Saxonia.	*Egrenſi*,	*Lemſellenſi*,	*Guſtroenſis*,
C	*Stathaganenſi*,	*Stainelncenſi*,	*Velinenſi*,	*Ostoroedenſis*,
	Brandenburgenſi,	*Luſicenſi*,	In Pruſia.	*Montis S. Eliſabethæ*,
	Iſennacenſi,	*GutbatZenſi*,	*Vueloenſi*,	*Dilſenſis*,
	Augermundenſi,	*Vuynſenſi*,	*Salneldenſi*,	*Montis regij*,
	Arnſtendenſi,	*Kempnitzenſi*,	*Lanenbingenſi*,	*Grypſuualdenſis*,
	SaltZenſi,	*Luneburgenſi*,	His enumeratis ann.	Anno 1524. ſequētes.
	Vuimarienſi,	*Lypſenſi*,	Do. 1512. & 1513.	*Nuſemenſis*,
	Celtzenſi,	*ZutterbutZenſi*,	adiuncti ſunt.	*Danterſhemenſis*,
	Hallenſi,	In Liuonia.	*Gandeshemenſis*,	*Schleſeuuicenſis*,
	Magdeburgenſi,	*Rigenſi*,	*Montis S. Mariæ*	*Kilonenſis*,
	Gottingenſi,	*Terpatenſi*,	*Schluſigenſis*,	*Sustrucenſis*,

D Et hæc quidē de huius Prouinciæ origine, auſpicijs, progreſſu atq; pręſenti ſtatu. Cui
vt colophonē addamus, ſolūmodo dixerim, quòd maius eius ſigillū Chriſtū Dominum
cruci affixū, cuius dextro lateri ſol obſcuratus, & paulò inferius ſeraphicus pater Fran-
ciſcus, genibus flexis, complicatisq; ad pectus ſupplicibus manibus, à ſiniſtro verò te-
nebroſa luna, ac aliquantulū inferius eiuſdē Chriſti facies linteo impreſſa (hanc vulgò
Veronicā, ſiue vultū ſanctū appellant) hærent, capiti autē titulus, vt à Pilato poſitus, ſu-
perſtat, ſequentesq; literas: S. MINISTRI. PROVIN. SAXO. SANCTÆ. CRV.
REGVLAR. OBSER. OR. FRATRVM. MINORVM in gyro continet. Huic de-
niq; Prouinciæ Caroli magni effigiē, quòd is Saxones ad Chriſti fidē ſuſcipiendam ar-
mis, belloq; compulerit; quodq; eis cauſa ſalutis fuerit, præponendam volui. Fuit & ſe-
cunda Saxoniæ S. Ioannis Baptiſtæ Prouincia huic omnino contigua, quæ tamen ferè
E extincta habetur: quamobrē impræſentiarū nihil de ea dicemus, niſi quod hæreticorum
tyrannidi, atq; rabiei, eius fratribus hinc inde diſperſis profligatisq;, ceſſerit. Ita vt quæ
ex antiquioribus bellis ſuperfuerint ſacræ domus, vel habitatoribus vacuæ ruinā mini-
tētur: vel ab iniuſtis poſſeſſoribus teneātur. Non ceſſant interim pauperculi ipſi fratres,
qui ex copioſo olim numero reſidui ſunt, licèt ſub caprinis pellibus deliteſcētes, à ſacra-
mentorū miniſterio: imò quoties in campis, vel in ſęcularium penetralioribus ſeſe occa
ſio offert, vel coram Chriſti fidelibus & Orthodoxis ſacris operantur, vel ſacras eorum
confeſſiones excipiunt, vel illis aliquid de ſacro Euangelio proponunt, vel etiam eorum
exanima corpora ſepulturis de Chriſtiano more tradunt. Quibus denique exercitijs
victum atque amictum in proprij vultus ſudore acquirunt, merenturque.

PROVIN-

PROVINCIA TVRONIAE.

A PROVINCIA Turonię Ordinis Minorũ de Obſeruantia in Francię Re-
gno ſimul cum Prouincijs Franciæ & Burgundię naſcentis Ordinis exor-
dio germinare cœpit. Cùm enim S. Franciſcus Ordinem ſuum in Vltra-
montanas propagare ſtuderet regiones, celebrato, anno Dñi 1212. Aſſiſij
apud S. Mariam de Portiuncula in feſto Pentecoſtes generali Capitulo, in-
deq; miſſis in Galliarum partes quibuſdam ſuę familię fratribus, probitate ac induſtria
vtiq; pręcipuis, ibi Ordinis ſui multis in locis propagines extendit. Verùm Prouinciarũ
Miniſtros necdum Ordo habuerat, propter fratrũ, & domiciliorum eis conſtructorum
paucitatem, donec anno Domini 1215. ſub Innocentio III. præfato Pontifice, celebra-
B tum fuit Romæ Lateranenſe Concilium generale, in quo ab Eccleſia receptus, appro-
batus, & confirmatus eſt Ordo prædictus. Quod cùm vir beatus intellexiſſet, eodem an-
no ſuis fratribus loco & tempore prænominatis generale Capitulum denuò indixit. In
eo tunc primum inſtituti ſunt Prouinciales Miniſtri: qui cum prædicatoribus, alijsq;
fratribus inde progreſſi, in vniuerſas propemodum Chriſtiani orbis Prouincias effuſi
ſunt: nam hactenus, qui cæteris præerant, Guardiani ſeu locorum Cuſtodes nuncupa-
bantur. Porrò B. P. Franciſcus anno Domini 1217. terminato iam Concilio Lateranẽ-
ſi, & Innocentio PP. viam vniuerſæ carnis ingreſſo, eiq; Honorio in Pontificatu ſucce-
dente, V. P. F. Pacificum vitæ integritate, & regulari Obſeruantia valdè conſpicuum,
C vniuerſis fratribus in toto Franciæ Regno degentibus Miniſtrum cum poteſtatis pleni-
tudine præfecit, eidemq; Prouinciam vniuerſam Franciæ regendam comiſit. Pariſios
itaq; profectus cum alijs quibuſdam, Guardianum de nouo ibi inſtituit: nam primus
eius loci Guardianus, videlicet frater Agnellus Piſanus, Angliæ Miniſter fuerat
inſtitutus. Cumq; conuentum Pariſienſem ritè diſpoſuiſſet, ad viſitanda reliquorum
domicilia fratrum, quæ tunc pauca erant, & exigua ſeſe accingit. Tum deinceps ſolus
vniuerſam Francię Prouinciam adminiſtrauit, ac poſt eũ ſui ſucceſſores, donec facta eſt
Prouinciarum diuiſio. Cæterùm anno Domini 1271. cum reputatione, fratrum multi-
tudine, monaſteriorumq; eiſdem exſtructorum numero, aucta plurimùm Franciſcana
D Religio exiſteret: R. P. Generalis S. Bonauenturæ ſolertia, præſente S. D. Gregorio X.
Pont. max. facta eſt Prouinciarum Gallicarum diſtinctio. Vna enim quæ totius Fran-
ciæ fuerat, atq; vnius Miniſtri moderamine regebatur, in tres diſtincta, videlicet Fran-
ciæ, Turoniæ, & Burgundiæ, tribus eſt aſſignata Miniſtris, qui ſuarum Prouinciarum
curam ſuſcipientes, eas, vt tunc diuiſæ ſunt, perſeueranter, & ſucceſſiuè hactenus ad-
miniſtrarunt. Non tamen putandum eſt Prouinciam Franciæ ambas magis reliquas
peperiſſe, quam illam ambæ reliquæ, cùm (vt dictum eſt) in Gallijs ſimul exortę ſint,
ac ſimul ab inuicem diſtinctæ. Nec rurſus exiſtimandum eſt Prouinciam Aquitanicam
E quicquã cum alijs tribus commune vſquam habuiſſe; cum illa à ſuę erectionis exordio,
Miniſtrum ſpecialem habuerit, nempe fratrem Chriſtophorum columbinæ ſimplicita-
tis virum, eò tempore, quo in Ordine primùm inſtituti ſunt prouinciales Miniſtri. His
paucis de origine, incremento erectione & diſtinctione trium Gallicarum Prouincia-
rum prælibatis, nunc de Prouincia Turoniæ nobis ſermo ſpecialiter inſtituendus eſt.
Illa ampliſſimos terrarum tractus in Franciæ regno obtinet. Porrigitur namq; in lon-
gitudinem 300. milliariorum, in latitudinem vero 140. ad minus. A parte Orientali
Burgundiæ Prouincię (quæ nunc S. Bonauenturæ dicitur) adiacet: à parte Occidenta-
li mari Britannico: ab Auſtro Aquitaniæ cohæret: A Septentrione in territorio termi-
natur Cænomanico. Fines ergo illius ſunt à conuentus Niuernienſi ad Cori zopiten-
ſem in Britannica: & à Rupella rurſus ad Caſtridunum. Turonia autem ſortita eſt no-
men

men ab Archiepiſcopatu Turonenſi,in quo ſedit Apoſtolis compar ſanctiſſimus Martinus. Qua in ciuitate Turonica ſitus eſt ampliſſimus,& antiquiſſimus conuentus, vbi maximè viguit à principio reformationis diſciplina. In quinque cuſtodias diſtribuitur præſens Prouincia,in Aurelianēſem ſcilicet,Bituricēſem,Britanicā,Pictauienſem,& Xāctonēſem. Aurelianenſis 5.fratrum monaſteria habet,& 1.monialium. Bituricenſis 9.habuit fratrum,2.verò monialium. Britannica 8.habet fratrum,& 2.monialium. Pictauiēſis 7.conuentus fratrum amplectitur. Xanctonenſis verò 8.fratrum,ante tumultus bellicos ad hæreticis in illis partibus excitatos,habebat olim conuentus,& 1.monialium in Rupella. Aliàs inſuper longè plurima habuit fratrum monaſteria:ſed ab annis plus minus 80.à recentiorum Prouinciarum patribus occupata ſunt. Huius Prouinciæ ſigillum maius impreſſionem habet imaginis S. Martini Turonenſis Archiepiſcopi,ornamentis pontificalibus induti, ad modum celebrantis,cum globi ignei ſculptura,in eius calicem labentis, & tribus ei ſtellulis imminentibus, ad cuius pedes tenuiſſima hominis effigies in modum orantis expreſſa cernitur. Eius autem ſuperſcriptio eſt hæc: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIÆ TVRONIÆ. Huic Prouinciæ ea propter diuum Martinum præponere volui,quòd eius patrociniū ſuſcepiſſe exiſtimetur, quodq; Turonēſem Epiſcopum egerit,quodq; tādem maius ſigillum eius imaginem imprimat. A B

De conuentu Minoritico Aurelianis. Conu. I.

PRIMA igitur huius Prouinciæ Cuſtodia eſt Aurelianenſis: Cuius primus conuētus eſt in florentiſſima ciuitate Aurelia, in Ligeris fluuij margine ad latus Aquilonis ædificata. Primùm extra vrbis muros conuentus erat, verùm circa annum Do.1429. Anglis ciuitatem ex ea parte, nempe Aquilonari, obſidentibus, omninò deſtructus fuit, funditusq; euerſus. Tandem Anglis ſoluta obſidione in ſuos fines ex Francia fugatis, rurſus circa annum Dom.1456.in eodem loco cœpit reædificari, vt quodam veteri conſtat inſtrumento illius temporis,in eodem conuētu reperto. Cùm autem laxata fuiſſent vrbis ſpatia,& præſertim in ea parte,intra eius mœnia recluſus eſt, & integer permanſit vſque ad annum Domini 1563. Quo videlicet tempore ſeditioſi Caluiniſtæ ciuitatem tyrannicè occupantes prædictum conuentum cum omnibus ſacris locis incenderunt,ac demoliti ſunt. Ipſius interim amplitudo & elegantia ex eius ruinis vtcumq; deprehenditur. Ex eo nihilominus tempore reparata ſunt quædam domicilia admodum pauca,& valde exigua, quapropter nunc à paucis incolitur fratribus. In illo enim dumtaxat fratres 16.habitant, videlicet ſacerdotes 11.reliqui profeſſi 5. Iſtius conuentus eccleſia, prima omnium quæ in vrbe ſunt, poſt deſtructionem, vili quidem ſchemate,& nihil propemodum priſtini ſplendoris præſeferente, vrgente neceſſitate reparata eſt, R.P.F.Philippi Picardi eiuſdem Ordinis, Prouinciæ quæ Turoniæ Pictauienſis dicitur alumni, tunc Aurelienſium ciuium prædicatoris egregij,& catholicæ veritatis propugnatoris acerrimi,ſtudio ac diligentia,necnon in publicis concionibus crebra frequentiq; exhortatione,cùm præſertim in tota vrbe nullus locus aptior eſſet,& qui celerius minorisq; poſſet reſtitui. Vbi poſtmodum iugiter prædicans 12.circiter annis, tandem anno Dom.1571. dum actu concionaretur, apoplexia correptus, ab hac deceſſit vita, die S.Ioanni Euāgeliſtæ ac Theologo ſacra. Sepultus eſt in naui eccleſiæ prope cathedram prædicationis: cuius tumulum ænea ſtatua, eius effigiem repræſentante ad modum iacentis Minoritæ, ciues honorarunt. In illo Aurelianorum conuentu, tempore primorum tumultuum, anno Dom.1562.fratres 6.ab hæreticis incluſi & vallati, multis diebus fame afflicti, deinde intoxicato pane extincti ſunt. Nullas nunc præter pauculas habet reliquias, particulam ſcilicet exiguam ligni ſanctæ crucis, alteram item brachij ſancti Bonauenturæ. C D E

De conuentu Annunciationis B. Mariæ Cenomariorum. Conu. II.

SECVNDVS Cuſtodiæ Aurelianenſis conuentus ſitus eſt extra, ſed prope muros vrbis Cenomaniæ, totius diœceſis primariæ: cuius cathedralis eccleſia memoriæ ſanctiſſimi Iuliani Cenomanorum primi Præſulis, à S.Clemente Pont.Rom.ordinati, conſecrata eſt. Igitur cum B.Franciſcus fratres ſuos in Tranſalpinas Prouincias diſpergere cœpiſſet, Gaufridus de Lauale, ex illuſtriſſima domo & familia Laualenſis ortus, eiuſdē

A ecclesiæ canonicus: vir vtique prædiues, magnæq; apud Reges Franciæ & Angliæ auctoritatis, maximæq; verò in Deum & Eccleſiam deuotionis & zeli: audito beati Franciſci & fratrum ſuorum ſanctitatis rumore, cum literis ſupplicibus, anno domini 1209. expreſſum tabellarium direxit ad beatum Franciſcum, quatenus duos ſaltem ſuorum fratrum Cenomanos mittere dignaretur, promittens ſe eos benignè accepturum, illisq; apud quoſcunque poſſet fauorem impetraturum. Quibus perlectis literis beatus vir, lætus effectus, ex ſupra dicto generali Capitulo, nempe anno domini 1209. celebrato, V. P. F. Electum ſingulari prudentia, morumq; honeſtate præditum, literis optimè eruditum, vnà cum altero fratre (cuius nomen nobis ignotum eſt) cum obedientialibus literis Cenomanos tranſmiſit. Vbi & à præfato Gaufrido gratanter excepti, atque ab eodem reuerend. Hamelino Cenomanenſi Epiſcopo præſentati ſunt. Quos ille paterno
B affectu amplexatus, in domo ſua Epiſcopali eis hoſpitium decreuit. Volebāt quoque præfati Epiſcopus & Gaufridus eos ſuis alere expenſis, verùm illi ſuæ profeſſionis memores, maluerunt de eleemoſynis viuere. Morabātur interim in Epiſcopio, Domino Deo multa cum deuotione ſeruientes, & diuinum officium in cathedrali eccleſia recitantes. Reliquum verò temporis, aut infirmorum obſequio, aut prędicationibus, vel honeſtis laboribus impēdebant. Plurimi ciuium omnis ſtatus & conditionis conſiderantes ipſorum fratrum vitæ ſimplicitatem, Euangelicæ paupertatis æmulationem, & viuendi normam planè Euangelicam, relicto ſęculo, ſeſe habitu & vita illis adiunxerunt. Tantusq; ante completum annum 1210. fuit eorum numerus, vt conuentus dici mereretur, non à monaſterij ædificio, ſed à fratrum multitudinis conuentione. Quorum Guardianus ſemper extitit præfatus frater Electus, quoad vixit. Multiplicato ita fratrum nume-
C ro, dicti Epiſcopus & Gaufridus foris prope vrbis muros locum monaſterio ædificando ſatis opportunum contemplati, illicò Gaufridus ad Reginam Berengariam Regis Anglorum Ioannis coniugem, tunc Cenomanorum Comitiſſam proficiſcitur, ab eaq;, cùm religioſiſſima eſſet & deuotiſſima, præſignatū locū de conſenſu dicti Regis facilè obtinet. Sed quoniā propter quaſdā ſimultates crebra inter Philippū Regem Francorum, & dictum Regem Anglorum Ioannem bella concitabantur, ad annum vſq; 1215. dilata eſt monaſterij iſtius ædificatio. Cùm enim multis ante prælijs conflictati fuiſſent, tādemq; Philippus, fractis Anglorū viribus, ſuperior euaſiſſet, eosq; è Frāciæ finibus profligaſſet, omnium Prouinciarum in ea contentarum potitus eſt, & propterea ab omnibus Auguſtus eſt nominatus. Et cū Princeps eſſet Chriſtianiſſimus, prę fatā Berengarię donationē, præfati Gaufredi poſtulatione, approbauit & confirmauit. Igitur conuentus Cenoma-
D nenſis Berengaria fundatrix extitit: vtpotè quæ prima omniū dederat fundum. Sed magis Philippus Rex Francorum, in cuius ditionē & poteſtatē antè dicti conuētus conſtructionē Comitatus cum multis alijs obuenerat Cenomanenſis. Studio tamen & expenſis dicti Gaufridi (aliqua tamen ex parte ſuffragantibus patriæ nobilibus, & ciuibus, fratribusq; in eo laborantibus) anno Do. 1215. cępit conuentus ædificari. Sed quorundam Eccleſię Prælatorū in Cenomanenſem Epiſcopū murmure exorto, quòd tā facilè fratres huiuſmodi abſq; literis apoſtolicis recepiſſet, atq; eis prope ſuas ædes monaſterium extruere permitteret, opus vtcumq; retardatū eſt, nec ante annum Do. 1227. Regni verò S. Ludouici primū, conſummari potuit. Compietū eſt ita conuentus Cenomanenſis ædificiū ſecundū omnes ſuas partes anno Do. 1228. poſt tranſitū verò S. Franciſci ſecundo. Poſtmodū fratrū Minorum eccleſia ab ipſo Gaufrido tunc Cenomanēſi Præſule, Domi-
E nica 3. poſt Paſcha anni Do. 1232. ſub nomine Annūciationis B. virginis Mariæ dedicata & conſecrata eſt: In qua & ipſe ſepultus eſt, anno Do. 1233. Hoc inſuper liquidò conſtat ꝙ Philippus Valeſius Francorū Rex, & filius ſororis S. Ludouici Epiſc. Toleſanus Ord. Minorū ſpecialē huic conuētui deuotionē habuerit, qui authenticis literis, apud S. Germanū in Laya, 13. Septēb. anni 1331. expeditis, datisq; ſtatuit, & decreuit Miſſam in honorē dicti S. Ludouici, ſingulis hebdomadibus perpetuò in conuentu iſto ſolēniter decantari. Quod diligēter à fratribus obſeruatur. Graſſante tandē impia hæreticorū Hugnoſticorū rabie, anno 1562. ignis voracis applicatione conuētus iſte irreparabiliter conflagrauit, primusq; omniū q in Gallijs incēdio perierūt, exuſtus eſt. Cuius deſtructio magni cuiuſdā oppidi ruinas ac refert: tanta extitit olim ędificiorū amplitudo: Tāta itē fuit fratrū in

eo conuentu commorantium multitudo, vt ſexagenarium numerum excederet. Nunc propter habitationis incommoditatem, & cellarum paucitatem fratres circiter 28. habitant, ibiq; morantur 19. ſacetdotes, omnes quidem (tribus quatuorue exceptis) prædicatores: reliqui iuuenes. Speciales reliquiæ, de hæreticorum manibus elapſæ, ſunt de ligno ſanctæ crucis quatuor particulæ, in crucæ aurea incluſæ: de capillis beatæ Mariæ virginis: de brachio ſancti Eligij: de cilicio ſancti Franciſci: de ſancta Barbara, & integrum menti ſancti Sebaſtiani martyris, nuper conuentui donatum: de ſancto Gulielmo, & alijs nobis incognitis. Quæ omnes in theſauro ſacriſtię huius conuentus aſſeruantur. A

De conuentu Minoritico Bleſis. Conu. III.

TERTIVS Cuſtodiæ Aurelianenſis conuentus eſt Bleſis, quæ vrbs ſuper Ligeris fluuij ripam ædificata eſt. Ille à principio extra vrbis muros, in parte Septentrionali conditus fuerat. A quo, vel quo tempore, aut qua occaſione non compertum eſt. Sed circa annum Do. 1429. tumultu Anglico deſtructus fuit, & ſolo æquatus adeò, vt pauciſſima ex eo veſtigia appareant in loco qui etiam Anglia dicitur: quoniam ex eo loco Angli ciuitatem obſederunt. Poſtmodum circa annũ Dñi 1456. illuſtriſſ. Princeps Aurelianenſis & Bleſenſis Comitiſſa intra vrbis ambitum, emptis primùm à ciuibus multorum ædificiorũ ſpatijs, ſumptibus ſuis ipſum ædificari curauit. Cuius eccleſia muris ciuitatis in latere Septentrionis immediatè connectitur. Rurſus tamen anno Dom. 1568. tumultuoſo hæreticorum furore exuſtus eſt, omniq; ex parte deſtructus. Nunc verò honorãdi P. ac Magiſtri Ioannis Bourguegnon prædicatoris eximij, atque ipſius conuentus nunc etiam Guardiani, cura & diligentia, magna ex parte reparatus, fratres circiter 20. ibidem commorantes continet. Ex eodem conuentu V. P. ac Magiſter Iacobus Daultry prodijt, qui primus poſt reformationẽ conuẽtus Pariſienſis multis annis Guardianus eundẽ ſtrenuè gubernauit. Alia perinde ſcitu neceſſaria de illo conuentu deſiderantur, quæ, ob authenticorum inſtrumentorum conflagrationem, reſciri nequeunt. B C

De conuentu vtriuſque S. Ioannis Vindocini. Conu. IIII.

QVARTVS Cuſtodiæ Aurelianenſis conuentus eſt Vindocini, quod eſt oppidũ diœceſis Carnotenſis, in fluuij Lidi margine conditum. Vbi in monaſterio S. Trinitatis pretioſiſſima Domini noſtri lacryma, quam ipſe ante ſuſcitatum Lazarum fleuiſſe legitur, honorificentiſſimè ſeruatur. Non longe ab illo in latere Aquilonari extat conuentus S. Franciſci. Cuius tamen eccleſia in honorem & memoriam SS. Ioannis Baptiſtæ & Ioannis Euangeliſtæ conſecrata eſt. In quo nunc fratres circiter 12. habitant, quorum ſex ſunt prędicatores. Huius fundatrix fuit quędam Angliæ Regina, quam Berengariam fuiſſe (cuius ſupra meminimus) à vero non abhorret. Eius obitus legitur in calẽdario cuiuſdam vetuſtiſſimi Collectarij manu ſcripto. Vnde liquidò conſtat conuẽtum illum fuiſſe conditum S. Franciſco adhuc viuente, aut ſaltem paulò poſt eius obitũ. Cuius eccleſia a R. Godefredo Cenomanenſi Epiſcopo (de quo etiam ſupra) anno Do. 1249. (vt in præfato calendario reperitur) dedicata fuit. Authentico item inſtrumento, Latinè conſcripto, cuiuſdam Bochardi Vindocinenſis Comitis ſigillo obſignato, anno Dñi. 1269. fratribus Minoribus ſuæ villæ Vindocinenſis idem Comes concedit clauſurã aluei, ex Lido fluuio medios conuẽtus hortos percurrẽtis, vt videlicet ſuos pannos intra conuẽtus ſecreta poſſint abluere, ne id indecorè cum publicis lotricibus, & ſæcularibus facere cogerentur. Affirmant cuiuſdam fratris ſocij S. Franciſci nomine Maſſæi fortè illius Marigneni, & qui cum B. Franciſco in Gallias primũ venire diſpoſuerat, corpus in naui eccleſiæ ſepultũ eſſe in ſacello, quod nũc vocant S. Bernardini: vbi plerumq; miracula fieri perhibent. Quorundã ſanctorũ reliquias conuentus iſte habet: Nẽpe de brachio S. Marci Euãg. de capite S. Andreę Apoſt. aliaſq; plurimorũ ſanctorũ nobis incognitorũ. D E

De conuentu Minoritico Caſtridunij. Conu. V.

QVINTVS Aurelianenſis Cuſtodię conuẽtus extat Caſtridunij in diœceſi Carnotenſi, in ſuburbio S. Valeriani. In eo oppido ad latus Aquilonis ſuper Lidi fluuij ripam eſt elegantiſſimum Dunenſis Principis caſtrum, à quo Caſtridunienſem

ſortitur

A ſortitur denominationem,quia verò montibus magna ex parte conuentus cingitur, cũ ingens imber ceciderit,tanta aquarum innundatione alluitur,vt niſi gurges ibi exiſtens aquam pluuiam exciperet,atque ſubterraneis meatibus,vniuerſum oppidi medium penetrantibus,ſuo impetu in Lidum fluuium eijceret, ſæpenumero obrueretur. Attamen anno Do.1580.& 1581.tanta cecidit aquarum abundantia, vt gurges vniuerſas glutire non valens,in conuentus planitiem refuderit:totumq; illius ambitum obtexerit. Vnde effectum eſt,vt omnia inſtrumenta, quæ de conuentus origine & erectione nobis fidem facere,vel inſtruere poſſent, tanto fortè diluuio perierunt, ſi tamen quædam fuiſſent ab hæreticorum,qui anno Do.1568.conuentum expilauerant, eiusq; eccleſiam incenderant,furore ſeu incendio dimiſſa. Ornamenta inſuper eccleſiæ quamplurima,cũ omnibus libris,quorum vſus eſt pro cantu in eccleſia, nimio illius diluuij madore penè B computrueerunt,& emarcuerunt,quæ tamen ab hæreticorum rapina per amicos catholicos præſeruata fuerant. Antiquitatem tamen eius ex tribus ſepulchris ſeu tumulis in clauſtro, propè ingreſſum capituli exiſtẽtibus,arguere,ſeu demonſtrare poſſumus. Antiquiſſima enim ſunt illa, literis Gothicis deſcripta,ſed penè præ vetuſtare eraſa. Primũ eſt Margaretæ de S.Auito,anno domini 1252. Alterum Gaufridi de S. Auito, anno domini 1262.Tertium Goſſelini de S.Auito, anno 1272. Illi fortè conuentum illum fundarunt,vel ædificari curarunt.Cæterum à fratribus 12.inhabitatus,ſex ſacerdotibus,ijſdemq; prædicatoribus,reliquis autem iuuenibus. Quæ pręcedũt loca ad Aurelianenſem Cuſtodiam pertinent, quæ vero ſequuntur nouem ad Bituricenſem Cuſtodiã attinent.

De conuentu S.Sebaſtiani Andegauis. Conu. VI.

C HÆC Bituricenſis Cuſtodia 8.fratrum conuentus habet, 2.verò monialium. Vocatur autem ex illis primus fratrum conuentus Andegauenſis, in celebri ciuitate,ac vniuerſitate eiuſce nominis,ſitus & conſtructus.Cuius eccleſia in memoriam S.Sebaſtiani dedicata eſt,vulgò autem appellatur conuentus ſancti Franciſci, initio quidem à Templarijs incolebatur. Quibus extinctis in Regno Franciæ Rex aliquot fratres noſtri Ordinis in locis & domibus eorum ſubrogauit. Feruntq; patres prædicti loci quendam fuiſſe fratrem Hugonem ſocium, ſeu contemporaneum S.P.N.Franciſci, qui primus locum acceptarit.Quo ex tempore multi nobiles,Ordini noſtro bene affecti,locum auxerunt. Ex quibus D. Mauricius de Credonio eques regius elegans ſacellum in eccleſia conuentus ædificari curauit,in quo & ſepultus eſt.Obijt autem anno 1287.Auxit inſuper eundem conuentum Domina Iſabella Dauaugour, Vicecomitiſſa de Iouarico D in habitu S.Claræ ibidem inhumata. Rex deniq; ſereniſſimus Siciliæ & Hieruſalem Andegauenſiſq; Dux Renatus,magnificentiſſimum in honorem Dei & B. Bernardini memoriam,ſacellum excitauit, fieriq́ue mandauit. In quo poſt ſuum ac coniugis Ioannæ de Laual heroinæ mulieris obitum,vtriuſque corpus ſepeliendum & recondendum voluit ac ordinauit.Qui anno Dom.1444.Iulij 10.diem clauſit extremum.Habitant ibi ſimul fratres circiter triginta quinque ſacerdotes pariter ac iuuenes. In archiuis cuius plura ſummorum Pontificum diplomata,ſeu bullę,de quibus in firmamento trium Ordinum parte 2. tracta. 2. mentio habetur. Siquidem Martinus papa IIII. facultatem Miniſtris ac Cuſtodibus conceſſit nominandi procuratores & ſyndicos, qui nomine Romanæ Eccleſiæ petant,quæ fratribus legata fuerint:data apud Vrbem Veterem 15. cal.Februarij Pontificatus ſui anno 2.Originale extat Andegauis. Alexãder papa IIII. E ordinauit,quòd parochiales pręsbyteri non impediant populum ad loca fratrum deuotionis gratia conuenire: datum Neapoli 11.cal.Ianuarij Pontificatus ſui anno 1. Habetur ibidem originale.Innocentius papa IIII. permittit fratribus Minoribus,vt tempore generalis interdicti,& in terris excommunicatorum celebrare,& neceſſaria recipere valeant: data Laterani 11.cal.Decẽbris Pont.ſui anno 1. Clemens papa IIII. declarauit infringentes,ſeu violãtes loca fratrũ Minorum excommunicatos eſſe: datũ Peruſij 3.cal. Iulij Pont.ſui anno 3.Nicolaus papa V.in fauorẽ illuſtr.Principis,ac ſereniſ.Sicilię Regis Renati,qui ſacellũ (cuius ſupra meminimus) ad Dei honorẽ,& D.Bernardini memoriã ędificari curauerat,conceſſit omnibus verè pęnitẽtibus,qui in feſtiuitate ipſius dictũ ſacellũ viſitauerint 7.annos, & totidẽ quadragenas de iniunctis ſibi pęnitentijs: datum

Romæ apud ſanctum Petrũ, anno Domini 1452. tertio cal. Maij, Pontificatus ſui anno 6. In eodem conuentu ſeruantur plures reliquiæ ſanctorum: de ſpinea Domini noſtri corona: de S. P. N. Franciſci habitu: de capite ſancti Sebaſtiani: de ſancto Chriſtophoro: de ſancto Mauricio: de ſancta Margareta: de brachio ſancti Bonauenturæ: de coſta ſancti Leonardi: de pelle ſancti Bartholomæi: de ligno ſanctæ Crucis. Ibi videtur manica integra tunicę ſancti Bernardini, & zona qua præfatus beatus pater cingebatur. A

De conuentu Minoritico Salmuri. Conu. VII.

ALTER conuentus eſt Salmuri, quod eſt oppidum in Ducatu Andegauenſi, ac Epiſcopatu, intra muros vrbis ædificatus, in quo viginti quinque fratres morantur. Ex quibus 10. ſunt prædicatores, reliqui profeſſi. Qui quidem conuentus à Templarijs primò inhabitatus, tum demum, his à Regno Franciæ exterminatis, à fratre Maſſęo ſancti Franciſci ſocio, ſeu contemporaneo, acceptatus, & habitatus fuit. Qui obijt & ſepultus eſt in ſacriſtia anno Domini 1280. Extat ibi copia bullæ aureæ à diuo Sixto papa IIII. data Romæ apud ſanctum Petrum, anno Domini 1479. ſeptimo cal. Auguſti, Pontificatus ſui anno octauo. Inter reliquias habetur digitus vnus ſancti Ludouici Epiſcopi Toletani Ordinis noſtri, & zona beatiſſimæ virginis Dei genitricis Marię. B

De conuentu Minoritico Turonis. Conu. VIII.

TERTIVS Bituricenſis Cuſtodiæ conuentus appellatur Turonenſis, à quo & tota Prouincia denominationem ſortita, in Archiepiſcopali ciuitate incluſus & conſtructus, à Templarijs quidem incolebatur, ſed poſtmodum à Franciſcanis religioſis ad Chriſtianiſſimorum Franciæ Regum deuotas, piasq; conſtitutiones habitatus fuit. Vbi viginti quatuor fratres inſimul morantur: inter quos octo ſunt prædicatores, reliqui ſacerdotes & iuuenes. Et quoniam ſęuiſſimarum perſecutionum, per hæreticos in Gallijs ſuſcitaturum, temporibus omnia inſtrumenta authentica deperierunt, nihil ſpecialius de fundatoribus & benefactoribus primis dicti loci dici, vel commemorari poteſt: niſi quòd quædam bulla ibi habetur exemptionis & immunitatis conceſſæ fratribus à S.D.N. Nicolao papa IIII. qua declarat fratres Minores nulli niſi papę ſubijci, data Romę apud S. Petrũ xij. cal. Maij, Pontificatus ſui anno 1. Anno 1413. quinto cal. Aprilis obdormiuit in domino pia & ſancta domina Maria de Sille, in habitu noſtri Inſtituti ibi tumulata, è regione maioris altaris, multis in hunc vſque diem clara miraculis, vt patet in eius legenda. Nondum tamen eſt inter ſanctos relata, ſeu (vt loquuntur) canonizata. Anno verò Do. 1578. tempore perſecutionis ſecundæ in catholicos religioſos præſertim, ab hæreticis in territorio Bleſenſi interfectus eſt V. P. F. Ioannes Voyſin quondã Guardianus Turonẽſis ibidem profeſſus, ex honeſta familia Turonis natus, dominarum de Guiſchia confeſſor tunc, & prædicator, qui poſt diros cruciatus, membraq; præciſa, in fluuium Ligerim demerſus, diuino nutu ad præfatam Turonicam ciuitatem appulit, è regione ſuæ parœciæ, nec vltrà progreſſus, à ſuis tandem conſanguineis agnitus, in prędicti conuentus eccleſia honorificè maxima cleri, populiq; Turonenſium frequentia ſepultus eſt. De reliquijs ſauctorum (cùm ab hæreticis exuſtæ fuerint) nulla hîc habetur mentio. Quare ad alios conuentus properabit narratio, ſi tamen prius immaturam mei fratris mortem, quæ Turonis contigit, celeri calamo depinxerim. Voluiſſem ſanè, vt alius, quatenus eius dotes, & in Deum pietas hæc legentibus innoteſcerent, vterini fratris mei, ſcilicet domini Alphonſi Gonzaga, qui contra Hugnoſticos hæreticos infeliciſſimis his temporibus in Galliæ Regno, alioquin de Chriſtiana religione optimè merito, exortos proprijs ſtipendijs cum plurimis alijs Italis ſanguine claris, ob Chriſti fidem defendendam, atque ab omni iniuria vindicandam, ſub Chriſtianiſſimi Gallorum Regis ſignis militaturus, cùm in caſtris morbum contraxiſſet, Turonem celebrem Galliæ ciuitatem deferri voluit: vbi exceſſibus per ſacramentalem confeſſionem expiatis, atque viatico extra lectulum genibus ad terram demiſſis ſumpto, menſe Septembri anno verò Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono animam ſuo Creatori reſtituit, mortem deſcriberet: cùm id mihi, ne ſanguini & carni indulſiſſe videar, minimè liceat. Eius interim corpus in patrum Auguſtinenſium C D E

A ſtinenſium Ordinis Eremitarum eccleſia è regione ſacelli, diuo Sebaſtiano ſacrati, cum ſolemni pompa ſepultus eſt: cuius anima per Dei miſericordiam in pace quieſcat.

De conu. SS. Ioannis Euang. & Mariæ Magdalenæ Loxarum. IX.

LOXENSIS conuentus, extra vrbis muros poſiti, fluuio Ligerio circumuoluti, fundator alius quàm Rex Franciæ non reperitur. Auxit autem conuentum illuſtris Franciſcus de Rouij, eques Torquatus. Eius loci eccleſia anno Domini 1237. per R. Iahellon Turonenſium Archiepiſcopum in honorem Dei, ac ſancti Ioannis Euangeliſtæ, necnon & beatæ Mariæ Magdalenæ memoriam dedicata eſt. Cùm in illa per annos octo fratres antea Miſſam celebraſſent. Manent eo in conuentu octodecim fratres. Reliquiæ quæ in huius eccleſiæ ſacrario religioſiſſimè aſſeruantur ſanctæ Mariæ Mag-
B dalenæ & S. Sebaſtiani, extremum itẽ digiti ſancti Chodoaldi, ex ſtirpe Regia nati, ſunt.

De conuentu SS. Iacobi & Chriſtophori Iſſolduuij. Conu. X.

ISSOLDVVIENSIS conuentus extra oppidi muros ſitus eſt. Cuius eccleſia in memoriam ſanctorum Iacobi & Chriſtophori dedicata eſt, anno à ſalutifera mundi redemptione 1260. Huius conuentus fundator fuit Dominus de Chauuignij. Cumque fuerit ab hæreticis noſtra tempeſtate per tumultus bellicos depredatus, ac deuaſtatus, pauca de eius erectione, & alijs notatu dignis comperta ſunt, quandoquidem authentica inſtrumenta, quæ id edocerent, perierunt, cum ſanctorum reliquijs, quæ illic aſſeruabantur. Superfuit tamen aliqua pars reliquiarum ſancti Sebaſtiani. Habitant autem ibi, ob loci maximam incommoditatem & deplorandam ruinã, tantùm 5. fratres.

C

De conuentu S. Franciſci Biturigum. Conu. XI.

NON longè ab Exolduno ſita eſt metropolitana ciuitas, ac vniuerſitas Bituricenſis Archiepiſcopalis ſedes, quæ toti Cuſtodiæ nomen dedit, in qua conuentus noſter, domini Frãciſci vulgò nuncupatus, incluſus eſt, anno Domini 1228. ab illuſtriſſimo D. de Chauuignij (cuius immediatè mentio habita eſt) magna ex parte erectus & fundatus. Is enim, dum viueret, Ordini noſtro valdè deuotus, templi chorum, aliaq; ædificia profratrum mora & habitatione conſtrui curauit: & vt fundator eodem in loco ſepeliri voluit, qui anno Domini 1270. obijt. Poſt cuius deceſſum D. Ioanna de Viercon mulier ſancta, & verè pia, iam inchoatum templi ædificium à choro ad finem vſque ſuis ſumptibus perfecit ac compleuit. Quem locum impetrauit acceptauitque V. P. F. Maſſæus
D beatiſſimi Franciſci P. N. ſocius, & contemporaneus, à prænominato D. de Chauuignij clariſſimo viro. Eccleſia verò in honorem Dei, & ſanctorum Andreæ, & Ioannis Euangeliſtæ memoriam, anno Domini 1260. dedicata fuit, menſis Aprilis 21. Incolitur autem conuentus hoc tempore à duodecim circiter fratribus. Traditione à patribus didicimus venerabilem P. Maſſęum (de quo ſupra) Biturigibus nedum multis diebus habitaſſe, verumetiam ibi concionatum fuiſſe. Cumq; non conſtet eum diem ſuum ibi clauſiſſe, ac ſepultum fuiſſe, longè veriſimillimum eſt (quandoquidem non diſcordant temporum ſupputationes) eundem eſſe quem in ſacriſtia conuentus Salmurenſis, anno Domini 1280. ſepultum fuiſſe ſupra commemorauimus. Prædicauit inſuper in dicta Biturigum metropoli, atque ad hæreticorum confuſionem, & Catholicorum corroborationem ſingulare in IESV CHRISTI virtute ædidit miraculum D. Anto-
E nius Paduanus, quo de ſtupendo prodigio in eiuſdem ſancti vita, & Ordinis antiquis monimentis ſeu chronicis expreſsè & nominatim memoria habetur. Factum autem eſt miraculum in cæmiterio ſancti Petri de Guillard. Ad perpetuam verò rei memoriam ex eo tempore excitatum eſt, ac ędificatũ ibidem ſacellum, D. Antonio Paduano ſacrum. In præfato Bituricenſi conuentu aliquot indulta ſeu priuilegia à ſummis Pontificibus Ordini noſtro conceſſa habentur. Verbi gratia, quòd fratres Minores ſint exempti. Item quòd poſſint aliorum audire confeſſiones nempe ſ͏ęcularium. Quodq; à ſacerdotibus religioſis abſoluti non teneantur iterum à ſuis curatis, ſeu Paſtoribus parocchiarum abſolutionem petere & accipere. Aduerſus quendam dogmatiſtam, qui dicebat neque Deum neque Papam (ſtante canone, omnis vtriuſque ſexus in Concilio generali

Lateranenſi edito) concedere poſſe vni ex Ordine Mendicantium ſacerdoti generalem A
poteſtatem abſoluendi in foro conſcientiæ ſęcularem ſibi confeſſum, quin à proprio Curato abſolutionem antè, vel pòſt accepiſſet. Ideoque coram ſanctiſſimo D.N.Papa euocatus, palinodiam cantare ſeque retractare iuſſus eſt, ac condemnatus. De quo & in Extrauagantibus mentio habetur ſpecialis. Qui quidem dogmatiſta (ſi ſatis memini) Ioannes de Polliaco vocabatur, vir vtique nouarum opinionum amicus.

De conuentibus Vaſtini, ac montis Ioannis. Conu. XII. & XIII.

SVNT & alij duo conuentus fratrum, qui ob tumultus bellicos non habitantur: cùm penè omnia ibi vaſtata ſint. Vnus vocatur de Vaſtino: alter verò montis Ioannis: de quibus nihil dignum memoria compertum extat. His itaque prætermiſſis: ad Britannicam Cuſtodiā deſcribendam, ac res ſpectantes ad illā exarandas, pergimus. B

De conuentu Minoritico Nanetis. Conu. XIIII.

CVSTODIÆ Britannię primus qui occurrit, ſeque offert, vocatur Nanetenſis conuentus, in celebri vrbe Naneto, ac vniuerſitate, intra muros conſtructus, cura & expenſis clariſſimi viri Gulielmi de Rieux, & Annæ à Maſcolio eius vxoris, anno Do. 1296. In quo hodie triginta duo fratres ſimul habitant. Ex quibus duo ſunt lectores tam in ſacris, quàm humanioribus literis. In illo Ordinem profeſſus fuerat bonæ memoriæ honorandus ſacræ Theologiæ in facultate Pariſienſi Doctor, eiuſdemq; loci vigilantiſſimus olim Guardianus, necnon iſtius Turoniæ Prouinciæ Miniſter magiſter ac P. Iulianus Dauid, cuius inſignis eruditionis apud Hiſpanos, in Valliſoletano generali Capitulo, & apud Italos in Romano etiā generali Capitulo, ſplendor refulſit, famaq; C
apud exteras nationes percrebuit. Ex cuius ſchola, & diſciplina Lutetię Pariſiorū, tāquā ex equo Troiano, literatiſſimi, & optimi prodierunt diſcipuli, qui & ſucceſſione quadam non interrupta ibidem iuuentutem bonis literis, ac moribus imbuerunt, inſtituerunt, ac rexerunt hactenus. Qui circa annum Domini 1573. obdormiuit in Domino Nanetis, in templo ſeu eccleſia fratrum Minorum honorificè conditus. Habentur ibidem ſanctorum reliquiæ, veluti caput ſanctæ Vrſulæ: digitus ſancti Bonauenturæ: ſpina ex D. N. corona decerpta, vndecim item millium virginum aliquot oſſa.

De conuentu Minoritico Burginoni. Conu. XV.

AD ſalinas maris poſitus eſt antiquiſſimus conuentus Burginoni. Quis verò ipſum ædificauerit, & fundarit, docebit antiqua vetuſtaq; ſepultura in choro, maiori altari propinqua. In cuius circuitu ſic ſcribitur: *Hîc iacet Dominus Gerardus à Maſcolio Burginoni poſſeſſor, & domina Eleonora Tonarcenſis eius vxor, qui hunc conuentum fundarunt, & baſilicam conſtrui curarunt, & fratres Minores in illum introduxerunt, anno Domini 1332. Die verò menſis Octobris 10. Præfatus vero Dominus Gerardus fato ceſſit anno Domini 1343. Vxor autem eius obÿt anno Domini 1363. Februarÿ 27.* Habitant tantùm nunc ibi ſex fratres. Quo ex loco interim quidam grauiſſimi viri olim prodierunt, ſicut habet vetus admodum martyrologij ſcriptum, vbi ſic legitur: *Obÿt bonæ memoriæ magiſter N. P. ac F. Ioannes Amicus huius conuentus alumnus, quondam huius Prouinciæ Miniſter, tandem Epiſcopus Bethlemitanus, poſtmodum verò Sarlatenſis, anno Domini 1410.* Multæ quidem ſunt ſanctorum reliquiæ ibi, ſed nomina ignorantur. Extat etiam Ioannis XXII. priuilegij bulla concedentis indulgentiſq; fratribus dicti loci, vt poſſint bona mobilia & immobilia poſſidere, propter regionis illius ſterilitatem. Terra ſiquidem illa verſa eſt in ſalſuginem, nec aliqua producit ſemina, ad vitam traducendā neceſſaria, ſale excepto. D E

De conuentu S. Franciſci de Sylua. Conu. XVI.

EST & alius eiuſdem Cuſtodiæ conuentus, dictus Fulgeriarum, in denſiſſimo nemore erectus, iuſſu clariſſimi Britannorum Ducis Ioannis, idq; obtentu, ac induſtria Magiſtri Gulielmi Vorrillonis Dinannici conuentus alumni, & Ducis illius confeſſarij, anno Domini 1464. Vocatur autem conuentus S. Franciſci de Sylua. Manent ibi ferè ſemper 26. fratres: inter quos duo ſunt lectores, in Theologicis literis vnus, alter

A verò in grammaticis. Reliquiæ nullæ ibi ſanctorum præter illas, quæ in dedicatione & altarium conſecratione recondi ſolitæ ſunt. Nullæ item pontificiæ literæ ſeu bullæ.

De conuentu S. Iacobi Redonij. Conu. XVII.

REDONENSIS ciuitas ac Epiſcopalis ſedes, locuſq; ampliſſimi Britãniæ ſenatus, ſeu parlamēti, intra ſua mœnia, muroſuè fratrum Minorum celeberrimū conuentum continet, à Britanniæ Ducibus conſtructum, erectumq; ab annis circiter 300. in altiori loco ciuitatis. Cuius ſtructura ſuperba, magnificaq;, & elegans videtur. Eccleſia verò dicata eſt D. Iacobo minori. Interim tamen appellatur conuentus S. Franciſci. Ferunt quendam eiuſdem loci fratrem Radulphum nomine ibi ſepultum: cui viuo ſacrū facienti, & Miſſam celebranti, adſtabant & miniſtrabant Angeli. Quoad reliquias, videtur ibi particula S Crucis, digitus S. Catharinę, & coſta vna S. Andreæ, inſuper & capſula quædam reliquiarum vndecim millium virginum. De literis porrò huius conuentus nihil certi ſcribere poſſumus, quoniam ſacrarium, in quo aſſeruabantur, incendio conflagrauit, & ſolo æquatum eſt, ſicq; igni conſumptę ſunt literę. Fratres ſunt ibi triginta.

B

De conuentu S. Franciſci Venetarum. Conu. XVIII.

VENETENSIS conuentus in Venetarum ciuitate, & Epiſcopali ſede, littori maris adiacenti, vetuſtiſſimo ſanè (cuius etiam in commentarijs ſuis Iulius Cęſar meminit) loco, intra eius muros extructus, fundatorem habuit generoſiſſimum ac pium Arthurum, ſecundum Britanniæ Ducem: qui anno Domini 1265. vixit. Cuius tumulus in medio chori poſitus ſcripturam habet penè obliteratam, vt vix, ac ne vix quidem legi poſſit. Neſcitur itaque tempus, vel annus ſui obitus. Ferunt interim quamplures hunc Ducem monaſterium hoc erexiſſe. Quod verò ſimilius eſſe videtur: Nam & ipſius inſignia eccleſiæ parietibus circumquaque inſcripta ſunt. Quæ quidem eccleſia à R. Guidone Venetenſium Epiſcopo, anno Domini 1265. dedicata eſt. Vocatur autem conuentus S. Franciſci: in quo etiamnum hodie manent 22. fratres: ex quibus alter prælegit iuuenibus, reliqui ſunt prædicatores, ſacerdotes, profeſſi, & nouitij. Eſt ibi bulla Clementis IIII. qua anathemate ferit eos omnes, qui fratres Minores in ſuis conuentibus infeſtant. Habentur etiam in hoc conuentu quædam Apoſtolorum Petri, & Pauli reliquię. Huius vrbis Venetenſis incolæ, ante annos 40. lue inguinaria, morbouè peſtifero grauiter oppreſſi, vt liberarentur, periculumq; euaderēt, ſacellum, titulo noſtrę Dominæ de virtutibus inſignitum, ibi extruxerūt, ſicq; votorum, ac deſideriorū cōpotes redditi ſunt.

C

D

De cōu. S. Frãc. ſeu Dominæ noſtræ de virtutibus Dinanni. Conu. XIX.

DINNANVM vrbs pulcherrima in Epiſcopatu S. Maclouij conuentum habet diui Franciſci elegantiſſimum: cuius erectio, ſanctaq; eiuſdem conuentus deſtinatio, ſeu legatio, ſequenti patebit hiſtoria. Anno igitur Domini 1241. cùm S. Gallorū Rex Ludouicus, maxima ſui Regni magnatum, ac procerum multitudine ſtipatus in Turcas, & Saracenos ſe conferret, excelſus & generoſus Baro Dauaulgour, qui magna fide, ac pietate votum Domino & diuo Franciſco fecit, pollicitus, ſi de ſuis, vel potius Chriſti Chriſtianorumque omnium iuratis hoſtibus triumpharent, ſe Dinanni, ex proprio palatio fratrum Minorum cœnobium ædificaturum, atque Franciſcani Ordinis habitum ſuſcepturum, ſi ſaluus Rex, & incolumis, totuſq; exercitus ad patriam redirent. Quo in gemitu, ei Patriarcha ſanctus Franciſcus apparuit dicens, ne Chriſti milites animum deſponderent, futurumq; illis auxilium à Deo repromiſit. Quo peracto bello, dominus Dauaulgour deoſculatis Chriſtianiſſimi Francorum Regis manibus, huic ſęculo nequam, & pompis eius nuncium remittens, & abrenuntians, à beato Bonauentura habitu D. Franciſci ſuſcepto, Dinannum redijt, ibique, vt promiſerat, magnificentiſſimum conuentum erexit, qui à cunctis noſtra Domina de virtutibus nuncupatur. Hanc porrò imaginem noſtræ Dominæ de virtutibus miſerat ad præfatum fundatorem ſeraphicus Doctor Bonauentura, vt ex archiuis liquet. In eo autem conuentu laude, memoriaq; dignam vitam protrahens in Domino tandem obdormiuit, ac diem clauſit extremum. Sunt ibi commorantes triginta quinque fratres, Deo optimo max. inſeruientes.

E

De con-

De conuentu S. Franciſci Guingampij: *Conu. XX.* A

AD reliquos conuentus huius Cuſtodiæ in inferiori Britannia ſitos properantes,
prope vrbis Guingamp communiter appellatæ mœnia, in parœcia & priora-
tu ſancti Saluatoris Epiſcopatus Trecorenſis, ſitus eſt fratrum Minorum conuentus,
nomine ſancti Franciſci, quem Guydo II. filius Arthuri II. Britannorum Ducis, Co-
mesq; de Pentheuure erigi fecit, vaſtiſſimum quidem, & ampliſſimum: & fratres Mi-
nores illum inhabitare cœperunt, anno Domini 1283. in quo communiter 14. fratres
manent, & morantur. Inter quos 5. ſunt prędicatores & vnus lector. Ibiq; requieſcunt
multorum Britanniæ Ducum corpora: Inter quos vnus, videlicet Carolus Bleſenſis,
ob merita vitæq; ſanctimoniam, & auſteritatem, poſt obitum colitur vt ſanctus, &
in numerum ſanctorum creditur relatus à ſucceſſore Gregorij XI. Id comprobat dele- B
gata commiſſio patri ac fratri Radulpho Procuratori eiuſdem Guingampenſis conuē-
tus, qua Romam adiret impetraturus ab Vrbano V. ſummo Pontifice pręfati Ducis ſan-
cti canonizationem. Extat & bulla ipſius Vrbani, xvj. cal. Septēbris Pontificatus ſui an-
no vij. qua affirmat ſe vehemēter ſolicitatum à proceribus cùm ſęcularibus, tum eccle-
ſiaſticis, maximè verò à Carolo VI. Francorum Rege, vt teſtantur literæ ipſius com-
mendatitiæ prænominato P. Radulpho collatæ, quatenus curaret præfatum Carolum
Bleſenſem in ſanctorum referri numerum, ac catalogum. Et vt de eius vita & miraculis
in propatulo eſſet veritas, ſuper hoc negotio deputatos commiſit Vrbanus V. Epiſco-
pum ſcilicet Baiocenſem, Abbatem maioris monaſterij iuxta Turones, & S. Albinum
Andegauenſem. Gregorius verò XI. ijs adiunxit Archiepiſcopum Rothomagenſem.
Hæc ſunt Caroli Britannorum Ducis canonizationis teſtimonia. Qua de re conſulendi C
ſunt grauiſſimi hiſtorię Francię, & Annalium ſcriptores Froiſſardus, Guaguinus lib. 9.
& Paulus Æmilius, Dutillet in ſuo Chronico, Polydorus Virgilius hiſtoriæ Anglorum
lib. 19. & moderni Iheuet, & Bellcforeſt in ſua Coſmographia. Clarum quoq; euadit
ex informationibus factis ſuper canonizatione S. Iuonis ipſum tertij Ordinis habitum
ſuſcepiſſe in conuentu Guingampenſi. Habentur etiam multæ ſanctorum reliquię, prę-
ſertim S. Ludouici Toloſani Epiſcopi, ſculptura ſigilli conuentus effigiem ipſius refert,
de coſta S. Chriſtophori martyris, de S. Marco Papa, SS. Eleutherij, Pontiani, Nerei,
Achillei, & Pancratij martyrum. S. Dorotheæ virg. & mart. S. Viti mart. S. Petri exor-
ciſtæ, S. Marcellini presbyteri, de dente B. Hieronymi, S. Petri Alexandrini, S. Lauren-
tij mart. ſanctorum Protaſij & Geruaſi martyrum, S. Cæſarij mart. de capite & brachio
S. Lidam confeſſ. SS. Coſmæ & Damiani martyrum S. Blaſij Epiſcopi & mart. de bra- D
chio B. Mathęi Apoſtoli, S. Anaſtaſię, S. Marię Magdalenę, SS. Apoſtolorū Petri & Pau-
li, de brachio B. Bartholomæi Apoſtoli, de dente S. Vincentij mart. de brachio Zacha-
riæ prophetæ, de purpurea veſte D. N. de corda B. Franciſci, de tunica B. Clarę & alio-
rum ſanctorum, quorum Deus ipſe nomina ſcit. Quæ quidem reliquiæ per reueren-
diſſimū Epiſcopum Ierracenenſem viſę, & plenius non ſemel fuerunt approbatæ. Quas
conuentui Guingampenſi dedit Henricus Ducis Britannię filius, ea interim lege, quòd
de ipſis reliquijs nullo vmquā tēpore aliquis fratrum alienare, aut diſtribuere præſumat
abſq; licentia ſereniſſ. Principis D. Marię Dei gratia Hieruſalē, atq; Siciliæ Reginę ſoro-
ris noſtrę, illuſtris & chariſſimi fratris noſtri Ioānis Comitis de Pēteuure, noſtra quoq;
& hęredū noſtrorū, ait & ſtatuit pręnominatus Henricus. Hę autē donationis literę cō-
ſcriptę ſunt ab eodē Henrico in conſeruationem prędictarū reliquiarū anno Dñi 1388. E

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Corizopiti. *Conu. XXI.*

IN ciuitate Corizopiti, vulgò Kimper nuncupata, & in caſtro fundatoris erectus eſt
conuentus Corizopitenſis. Porrò clariſſimus vir, & magnificus Baro Dominus à
Ponte, noſtri Ordinis amantiſſimus, eiuſdem ab omnibus affirmatur fundator. Baſilica
huius conuentus primò nomine S. Ioannis Baptiſtæ fuit inſignita, & fertur ibi Tem-
plarios aliquando habitaſſe. Rurſus ſub nomine S. Mariæ Magdalenæ, à reuerendiſſi-
mo Renato Corizopitēſium Epiſcopo, & conuentus huius alumno, anno Domini 1232.
dedicata eſt. Cui in Epiſcopatu ſucceſſit venerabilis pater Guydo, qui Venetis ſepultus
eſt. Eo-

A eſt.Eodem tempore floruit frater Ioannes diſcalciatus, Patriarchæ noſtri Franciſci ſocius,qui in eo conuentu obijt,& in ſacello S.Antonij extat eius ſepultura, craticulis ferreis circumſepta. Qui verò capitis dolore diuexantur,in illius tumulū caput ſuum intromittunt,ſicq; à morbo uindicati illinc abeunt. Videtur item ibi caput S. Turij Corizopitenſium quondam Epiſcopi. Habetur etiam ille agnus Dei,quem ſecum deferebat B. Ludouicus noſtri Ordinis ſacer Pontifex. Eſt ibidem illius cingulum, ſeu corda, & mulieres parturientes grauibus afflictæ doloribus, appoſitis illa agni Dei effigie, vel imagine,& corda,mox à tantis liberantur anguſtijs. Multorum inſuper ſanctorum viſuntur reliquiæ, quorum nomina ignorantur; nihilominus tamē maximè venerantur.

De conuentu S.Catharinæ Pictauij. Conu. XXII.

B CVSTODIA Pictauienſis penultima totius prouinciæ, à celeberrima Pictauorū ciuitate, & vniuerſitate nomen ſortita, ſeptem habet complectiturq; conuentus, in Aquitaniæ partibus ſita, & collocata,vnde fit vt,ob graſſantia bella, quæ in Gallia potiſſimum Aquitanica diu fuerunt, vniuerſi penè conuentus ab hęreticis perduellibus incendio funditus deuaſtati, ſoloq; æquati ſint, pauca perinde de illorum origine, erectione,& fundatione,alijsq; ſcitu neceſſarijs,hæc Chronica complectuntur:cùm authentica inſtrumenta,& originalia omnino perierint,& quàmplurimi fratres,qui alios his de rebus edocere potuiſſent, à catholicæ Religionis,ac monachiſmi oſoribus, iuratisq; hoſtibus interfecti fuerint.Paucula tamen ex quamplurimis delibantes,excerpentesq; ad Pictauienſem conuentum,totius Cuſtodiæ præcipuum magisq; integrum,atq; in totius Pictauiæ metropoli poſitum, ſtylum conuertimus, qui quidem,intra ciuitatis C muros concluſus,ædificari cæpit, viuentibus Hugone, & Guidone à Leziginaco eiuſdem loci fundatoribus, quo autem anno, vel tempore id euenerit, vel à quo primitius impetratus acceptatusq; fuerit fratre, quamuis ſedulò inueſtigatum ſit, tamen ex manuſcriptis exēplaribus,ſeu originalibus conuentus dicti loci minimè patuit.Conſtat autem illum in quodam ſacello, D. O. M. beatæq; Catharinæ virgini & martyri dicato, erectum fuiſſe, quaſi in ciuitatis medio,& prope palatium regium, vnde fit, vt dictum cœnobium præfatam martyrem ſemper habeat patronam. Interim circa annum Domini 1267. Pictauorum Comes Alphonſus nomine S.Ludouici Francorum Regis germanus & frater, permultis donis & beneficijs auxit, ex quo iſtius conuentus antiquitas demōſtratur.Adde quòd locus,in quo morabātur quidā dicti fratres de Sacco, fauore ſanctiſſimi D. Gregorij X. fratribus Minoribus, ad ampliationem ſeu augmen-D tum conuentus ipſorum,collatus eſt. Qui præfati ſummi Pontificis iuſſu Lugduni aboliti & condemnati fuerunt. Conuentus ſupramemoratus ita ampliatus, olim à fratribus Minoribus quaſi 60. numero incolebatur:(quemadmodum è cellis dormitorij colligere eſt facilè) nunc verò, ob fratrum paucitatem,20. duntaxat ibi commorātur. Inter quos cuſtos ac Guardianus F.Iacobus Symier multa collapſa inſtaurauit, ſuaq; diligētia reſarciri curauit,& pro curauit. Quinq; ſub ſe prædicatores is habet,ex quibus vnus iuniores fratres Grammaticæ elementa docet.Reliqui ſunt ſacerdotes,ac profeſſi.Quo ex conuentu præclari ingenio,ac vitæ ſanctimonia viri,noſtra etiam ætate prodierunt: inter quos, omnium inſtar memoria, laudeq; digniſſimus habetur R. P. ac Epiſcopus Hebron, Pictauorum Epiſcopi Suffraganeus, Frater Hilarius Choun, qui in Capitulo prouinciali Pictauij celebrato electus Prouincialis, prudenter, & ſanctè hanc modera-E tus eſt, rexitq; Prouinciam. Obijt autem Pictauij, ibidem ſepultus. Extant ibi quædam reliquiæ,vt portio aliqua Crucis viuificæ,de pallio B. P. Franciſci,& alię. Non prætermittendus eſt huius loci alumnus, & meritiſſimus Pictauienſis ciuitatis Epiſcopus B. Gualterus de Brugis,qui ſub R. P. Bona gratia,tunc generali Miniſtro electus Miniſter Turonie,ad Epiſcopatus tandem faſtigium à diuina prouidentia, & Sede apoſtolica aſſumptus eſt,S.Theologiæ Doctor egregius,& ſolemnis: quiq; ſuper ſententias eruditiſſimè commentatus eſt. Cuius uita, ac miracula exactè in Chronicis, Hiſpano idiomate conſcriptis, cùm de viris illuſtribus Ordinis noſtri mentio habetur, deſcribuntur; Meminit eiuſdem Raphaël Volaterranus. Super eius caput,in eximiæ cuiuſdam ſimplicitatis,innocentiæ,& ſanctitatis ſignificationem, nòn ſemel columba apparuit, dum ſacra miniſtra-

miniſtraret. Quamplurimi eiuſdem meritis & precibus à febre quartana conualuerunt, deq; paralyſi, alijsq; morbis. Quidam etiam comitiali morbo, ſiue epilepſia affectus ſanitati priſtinæ eſt reſtitutus. Huius ſepulchrum iuxta altare maius eccleſię fratrum Minorum viſitur, & à multis fidelibus eius opem ad Dominum implorantibus deuotè viſitatur. Eſt etiam iuxta refectorium dicti conuentus domuncula, ſiue cubiculum titulo S. Gualteri nuncupatum. Cætera quæ ad eiuſdem ſancti commendationem faciunt, & ab eo pręclarè in vita, & poſt mortem geſta copioſius in prius commemoratis authoribus explicantur. Suffecerit nobis ſi Volaterrani grauiſſimum hîc producamus teſtimonium. Is igitur author Apologiæ lib. 21. de claris viris Ord. D. Franciſci ſic commentatur. *GVALTERIVS BVRGENSIS Miniſter Turoniæ, quem ob ſanctitatem prodigijs clarere dicunt, magnumq; æs alienum benignè pauperibus faciendo contraxiſſe, cùm ſummus eſſet Theologus, multaq; ſcripſiſſet, ac inuitus Præſul Pitauienſis crearetur, venit in litem pro iure ſuæ Eccleſiæ cum Archiepiſcopo, & metropolitano ſuo Burdigalenſe Præſule, qui paulò pòſt ſummus Pontifex creatus nomine Clementis V. hunc aduerſarium ſuum Præſulatu deiecit.* Superſunt reſtantque, vt huic Prouinciæ finem imponamus, ſex Cuſtodię Pictauienſis conuentus deſcribendi, atq; exarandi, qui his pręnotātur peculiaribus nominibus, nempe. A B

Conuentus Hyortij. Conu. XXIII.
Conuentus S. Maxentij. Conu. XXIII.
Conuentus Partiniaci. Conu. XXV.
Conuentus Caſtriberaldi. Conu. XXVI.
Conuentus Iuliodunivel Loſduni. Conu. XXVII.
Conuentus Thouarci. Conu. XXVIII. C

IN quibus aliqui fratres etiam nunc commorantur, ſed quia pauci ſunt, ob demolitionem locorum, quæ per hæreticos hiſce turbulentiſſimis temporibus accidit, ideo de his ſilere potius duxi, quàm pauca dicere. Quorundam tamen fratrum, qui bellorum ciuilium graſſante perſecutione pro Chriſti fide, ac nomine mortem ſubierunt, nomina recenſenda meritò ſuut. Hyorti itaq; ſuæ fidei profeſſionem, & teſtimonium reddidit reuerendus P. ac Magiſter, Cuſtosq;, Ruellon cognomine: Loſduni autem reuerendus P. Michaël Deſmans: & venerabilis pater frater Ioannes Demalay, ex nobilibus, atq; claris parentibus ortus: & denique pater frater Iuo Boyer S. Theologiæ Licētiatus.

Conuentus S. Franciſci Engoliſmæ. Conu. XXVIIII. D

CVSTODIA omnium poſtrema Xantonica dicitur. Hæc in Aquitanicæ Gallia, olim ditionis Anglorum, nunc verò, & quidem antiquiſſimo iure, Regis Francorum Chriſtianiſſimi, ſita eſt. Nacta autem nomen Xantonicum, ab vrbe Xantonarum Epiſcopali ſede, ad fluuium Carentonam, quæ in extremis partibus Prouinciæ iſtius, fertilibus agris, & regijs vrbibus, & ciuitatibus, abundanti ſolo collocata eſt. Continebat olim octo fratrum monaſteria, atq; vnum dominarum ſororum S. Claræ Vrbaniſtarum (vt loquuntur) in arce & munitiſſimo regioq; oppido ſeu vrbe, vulgò la Rochelle nuncupata. Nunc verò illa graſſante bello ciuili, potiſſimum in Aquitania, ſunt vniuerſa (dempto vno Engoliſmenſi ſcilicet) ab hæreticis diruta, incenſa, & euerſa, fratribus, qui in illis erant, varijs cruciatibus in Chriſti odium excarnificatis, & mortem ab illis fortiter perpeſſis. Quorum vtiq; mors in conſpectu Domini precioſa eſt. Primus igitur huius cuſtodiæ Conuentus eſt ille, qui intra muros Engoliſmę, quæ eſt vrbs in montis cacumine, ſuper quem ædificata eſt, poſita, & ſedes Epiſcopalis, atq; Carētona fluuio allut a, ſurrigit. Qui ædificari cœpit, anno Domini 1282. viuente Hugone à Lezigniaco, Comite tunc Engoliſmenſi. Quem tamen poſtea Ordini noſtro auxit valde deuotus dominus, & Comes à Rupefucaldi, Gallicè la Rochefocault, nomine Guido. Ideoque præcipuus dicti cœnobij fundator habetur. Illiusq; ſpecialis, tutelarisq; patronus eſt S. Clemens diui Pauli diſcipulus, ac Apoſtolorum Coriphæi diui Petri tertius ſucceſſor. Cùm dictus Guido de la Rochefoucault, prolem maſculam ex coniuge ſibi cariſſima minimè ſuſcepiſſet, atque adeò de ſucceſſore ſibi hæredę deſperaret, exemplo Patriarchæ E

A chiæ D. Abrahæ, contra ſpem in ſpem credens, & in Domino confiſus votum emiſit, vt ſi prolem hæredem acciperet, in beneficij accepti gratiam memoriam perpetuò Franciſcus nominaretur, quicũq; ius primogenituræ in eius ditionibus, & poſteritate ſortiretur. Voti itaq; factus cõpos D. Frãciſci (cui ſpecialiter deuotus erat) precibus, eius ſodalitio & Ordini conuentum Engoliſmenſem erigi, conſtruiq; curauit. Cuius corpus humatum fuit ante maius altare, quod ab initio erectum fuerat, vbi nunc valuæ, ſeu oſtia ſunt eccleſiæ à conuentus amplificatione, quæ poſt centum fermè annos contigit. Siquidem Beatrix quædam Engoliſmæ Comitiſſa, Ordini D. Franciſci deuotiſſima, vt eccleſia longè amplior ac elegantior, ſplendidiorq; ędificaretur, augereturq; conuẽtus ſtudioſè curauit. Quæ circa annum Domini 1328. diem clauſit extremum. Tumulo autem conditum fuit eiuſdem corpus in præmemorata eccleſia ante altare maius, & circa annum 1562. feruente bello ciuili. Eiuſdem Beatricis à Britannia (hoc enim
B fuit ei cognomen) ſepulchro aperto repertum fuit corpus, non inuolutum ſindone, ſed ſacco coriaceo vndiq; compactum, & conſutum. Dictorum fidem faciunt, quæ Engoliſmæ aſſeruantur literæ, anno Domini 1564. conſcriptæ, V. P. F. Ioanne Thenaudi Doctore Theologo dicti conuentus tunc Guardiano, poſtea verò Mellinenſi apud Cenomanos Abbate, ex ſanctę Sedis diſpenſatione. In dicto conuẽtu primitus erant fratres 35. ſimul commorantes, quod conijci poteſt ex numero totidem cellarum dormitorij, nunc quidem maiore ex parte dirutarum. Modò verò manent ibi 8. tantùm, ex quibus vnus eſt lector, qui etiam iuuenibus Grammaticæ incunabula, & rudimenta prælegit. In archiuis conuentus aliquot literæ pontificię reperiuntur. Quarum alię ſunt à Gregorio IX. Pontifice ſummo ſui Pontificatus anno vj. conceſſæ, priuilegia ſepulturæ
C fratrum continentes. Alteræ autem à ſanctiſſimo Clemente IIII. Pontificatus ſui anno j. conceſſæ, vetantes ne fratrum mœnia vel domicilia infringantur, violenturque. Tranſcriptũ habetur Pictauij, anno Dominicę incarnationis 1430. Pontificatus Martini V. anno iiij. Aliæ quoq; extant, ne fratres cogi poſſint à cætero intereſſe alicui cauſæ, niſi ſit fidei, datę Romæ iij. cal. Iunij ſub Innocentio IIII. Pontificatus ſui anno primo. Hunc conuentum toto decennio prudentiſſimè rexit bonæ memorię, & eximię eruditionis Doctor Theologus in vniuerſitate Pictauienſi venerabilis. P. F. Iacobus Magnelotus prædicator, & ſui ſæculi phœnix, huius Cuſtodiæ meritiſſimus Cuſtos, qui annò à lætabunda Chriſti ſeruatoris noſtri natiuitate 1557. menſe Septembri obdormiuit in Domino, ibidem ſub lampade honorificè ſepultus. Eius cineres & oſſa ab impijſſimis hæreticis effoſſa, ac exhumata, impio quodam ſacrilegio indigniſſimè contrectata ſunt,
D ac diſperſa. Cùm etiam, circa annum Domini noſtri 1568. vrbe ab hoſtibus & perduellionis reis capta, venerand. pater frater Michaël Grelet Xanctonenſis Cuſtos, Guardianuſq; Engoliſmenſis (cuius memoria in benedictione eſt), ac domini Ioannis de la Rochefaucault maioris monaſterij Abbatis (cuius anima pace fruatur æterna) concionator ac confeſſor, ad furcas damnatus fuit. Qui cùm ad ſupplicij locum duceretur, Gaſparo de Colligny, Galliarũ Ammiranti (vt loquuntur) prædixit, quòd inſtar Iezabelis è feneſtra deijciendus, ſicq; mortem oppetiturus eſſet. Atq; ita ei accidit, circa annum Dominicæ incarnationis 1573. menſis Auguſti 24. Lutetiæ Pariſiorum. Is enim adhuc palpitans, mortiq; vicinus per feneſtras deiectus eſt, eiuſq; cadauer per vrbis compita & angiportus tractum à pueris, omniq; ludibrio expoſitũ, iuſtas Deo æquiſſimo ſcelerum, ac impietatis vindici dedit pœnas, prout ſibi viuo (vt dictum eſt) à præ-
E fato patre, ac glorioſiſſimo Chriſti martyre fuerat prænunciatum, nec ſine prophetico ſpiritu in ſcala, ſeu gradibus ſupplicij ingenuè prædictũ. Alter Petrus Boneau vocatus, ciuitatis Engoliſmẽſis prædicator ordinarius ſacræ Theologiæ eruditiſſimus Doctor, in facultate Pictauienſi (qua in vrbe Ordinem profeſſus fuerat) morti ſimiliter adiudicatus, paulò antequam è carcere educeretur, mortis ſuæ præſcius, ijs, qui ſecum clauſi tenebãtur, prædixit fore, qui ſe perderent iam iam venturos. Quo adhuc loquẽte, adſunt illi Satanici miniſtri, qui cum ingenti impietate, ac in fidem Catholicam odio ducti, ad ſupplicium atq; mortem quærunt: Et ſanctiſſimus pater qui diu podagra laborauerat, ac ſi nullum præſentiret dolorem, ingenti animi lętitia affectus, ad furcas rapitur, ſuis pedibus iter ingreſſus, ſicq; hanc miſeram vitam glorioſa morte commutauit in æternam bea-

nam beatamq; . Cuius corpus poſt duorum ferè annorum ſpatium ita repertum eſt incorruptum, ac integrum (cruribus tamen fractis) perinde ac ſi recens humi, raditum, & terrę commendatum fuiſſet. Atq; è loco patibuli, in quo ingloriosè iacuerat, in capitulo prædicti conuentus, magna cleri ac populi frequentia repoſitum eſt. Alij duo probi patres eiuſdem loci, nempe frater Ioannes Virolault tunc lector ibidem, ac frater Ioannes Aprilis, diu etiam Lector: Vterq; ſanè egregius concionator neci ab hęreticis traditus eſt, prior quidem gẽitalibus abſciſſis, ô barbarã, & plus quàm Turcicã carnificinã! Poſterior vero ceruicibus haſtis cõminutis. Sicq; martyriũ ſuũ ambo cõſummauerunt. atq; ſui ſanguinis effuſione illuſtre fidei teſtimonium Ieſu Chriſto domino dederunt. A

De conuentu S. Coſmæ Cognaeu. Conu. XXX.

COGNAEV vrbs regia ad fluuium Carentonam ſita, in Ducatu Engoliſmenſi, ac diœceſi Xantonenſi, habuit non ita pridem extra muros conuentum fratrum Minorum impenſis & ſumptibus pijſſimi herois domini Vgonis le Brun à Lezigniaco (de quo etiam ſupra non ita dudum) Domini Cognaënſis, & Engoliſmæ Comitis, circa annum humanæ reparationis 1288. aut circiter, conſtructum. Qui non multò pòſt functus vita in eodem Cognaënſi conuentu, quem conſtrui curauerat, & fundauerat, fuit ſepultus ante maius altare chori. Patronus autem dicti conuentus erat D. Coſmas S. Damiani frater. Nunc autem locus omnino deſolatus, & funditus euerſus eſt ab impijſſimis hęreticis. Attamẽ aliqui fratres morãtur intra mœnia vrbis, in domo dicta Cor Chriſti, quę olim fuerat conuentui legata à nobilibus Viuiano à Caſtro, & Bernardo à Burdigala, eo fine, vt fratres eorum ac ſuorum animas perpetuò apud Deum haberent commendatas, celebrarentq; cunctis ſextis ferijs Miſſam pro defunctis. In eo domicilio nũc tres tantũ patres cõmorantur ſub obedientia Guardiani, qui officio eſt prędicator. B C

De conuentu S. Franciſci Xantoni. Conu. XXXI.

XANTONVM vrbs regia ad fluuium Carentonam, metropolis Prouinciæ Xantonicæ, conuentum habuit D. Franciſci extra vrbem in ſuburbijs Viuianis: Qui modò dirutus eſt & ſolo æquatus. Nulli itaq; ibi morantur fratres, quòd ſit inhabitabilis locus. Quare ſuperſedentes pluribus deſcribendis, hoc vnum dumtaxat commemorabitur, quod eſt obſeruatione dignum: martyrium, inquam, P. F. Mirambeau: Qui ab hęreticis, vrbe Xantonica capta, velut alter Petrus à quatuor quaternionibus militum, haſtis conficiendųs in medium productus, pugionibus punctus, interijt. Fortes milites ſcilicet, qui tanto apparatu, in tam imbecillem, ac iuuenem hominem, ſed probum, ſed pium, ſed in fide (quæ vincit mundum) victorioſum, ac inuincibilem, ſæuire non erubuerunt. ô pluſquam parricidas immaneſq; beluas! qui cæteris impijs ac deteſtandis facinoribus, ab ipſis immaniſsimè perpetratis, hoc vnum addere voluerunt, vt euidentiſſimo argumento declararent, quanto odio fratres Minores, ſanctiſſimi Romani Pontificis auctoritatem, ac ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ fidem ſuo ſanguine vſq; ad glorioſam mortem proteſtantes, defendentes ac confirmantes, proſequerentur. D

De Minoritico conuẽtu & Clariſſarũ monaſterijs Rupellæ. Cõu. XXXII.

RVPELLA vrbs ſimiliter regia, ad mare Oceanum ſita, duos conuentus habuit. Alter erat in vrbe, fratrum ſcilicet: alius autem conuentus monialium diuæ Claręintra vrbem quoq; concluſus erat in loco, D. Margaretę dicato. Prior, eo quòd ab hęreticis vrbs detineatur, nedum dirutus eſt, ſed eo in loco collegium, in quo in hæretica prauitate catechizantur ſeu inſtruuntur adoleſcentes, filijq; hæreticorum, erectum, inſtitutumq; eſt. Poſterior autem, quia catholicorum ſacrę ędes deſolatæ & deuaſtatæ ſunt, ad diuina officia & Religionis exercitium, omnibus in vniuerſum catholicis & orthodoxis deſeruit. Quem locum ſibi pretio compararunt & redemerunt. Inuentæ ſunt ibi literæ, quibus continetur non eſſe contrarium fidei, aliquid ſanguinis Chriſti in terram fuſi pro ſalute hominum remanſiſſe. Quæ quęſtio cùm multorum animos permouiſſet, non ſolum ordinis Eccleſiaſtici (vt ijſdem literis continetur) ſed etiam ſæcularis, tandem Luteriæ Pariſiorum deciſa à facultate Theologiæ fuit & diſſoluta, ac ſupramemorata E

A memorata concluſio, ſiue articulus declaratus, & diffinitus tempore Nicolai V. Papæ Pontificatus ſui anno ſecundo. Idq; circa annũ ab incarnatione noſtri Domini 1448.

De conuentu Minoritico Oleronis. Conu. XXXIII.

OLERON inſula eſt omni ex parte Oceano cincta, à Rupella plus minus quinq; leucis diſtans. Habuit olim conuentum F. Minorum, diligentia generoſi & nobilis domini Pontenſis conſtructum. Quo tempore ignoratur, cùm ibi omnia, vt Rupellę, demptis parietibus, hæreticorum rabie & furore ſint euerſa. Ideoq; dictus conuentus, longo tempore ſine fratribus manſit. Nunc autem ex ordinatione nouiſſimi Capituli, anno Domini 1584. menſis Iulij octaua, Aurelianis celebrati, à V. P. ac M. Hylaret, tũc Prouinciali ac noſtro Commiſſario, nouiter inſtitutus eſt dicti loci Oleronis Guar-B dianus F. Ioannes Maigret, ſi quomodo fieri poſſit, vt fratres ibidem ſe recipiant, ac habitent Domino famulaturi, & Eccleſiæ Dei inſeruituri. Maiora, & ampliora deſcriberentur, ſi ſalua manſiſſent originalia dictorum locorum: attamen Vulcano tradita fuêre.

De conuentu S. Ioannis Angeriæ. Conu. XXXIIII.

ANGERIA vrbs regia, ad fluuium Vulturnum ſita, conuẽtum olim habuit fratrum Minorum, S. Ioannis Angeriatenſis dictum, intra mœnia. Nunc autem inhabitabilis, deſertusq; locus eſt. Habitatur autem vrbs à perfidis, eſtq; velut arx & aſylum, ſeu propugnaculum, ac receptaculum rebellium & perduellium hęreticorum.

De Minoritico conuentu Barbezilij. Conu. XXXV.

C BARBEZILIVM oppidum eſt ſupra fluuiũ dictum Nay, in Xantonica Cuſtodia, quod iure hæreditario euenit vni ex Dominis à Rupefucaldi. Habuit olim extra muros ſecus viam regiam, qua itur verſus munitiſſimam, & ob negotiationum varietatem, portumq; maris clariſſimam ciuitatem Burdigalenſem, totius Aquitaniæ metropolim, conuentum F. Minorum, eodem fundatore, ac pari tempore, quo conuentus Engoliſmenſis, de quo ſupra. Cæterum omnia ſunt (proh dolor) vi bellorum penitus deſtructa. Quamplures olim fratres eruditiſſimi, ſanctiſſimi, & qui apud omnes optimè audiebant, & magnum nomen ſibi acquiſierant, commorabantur, vitamque tranſigebant: Nunc temporis tamen omnino inhabitabilis eſt locus, & ab impijſſimis, peſtilentiſſimisque hæreticis omnino dirutus conſpurcatusque, nec ob Hugnoſticorum ibi commorantium multitudinem, ac ſæuitiam, tuta atq; ſecura eſſet ibi habitatio.

D

De conuentu SS. Franciſci & Dominici Pontis. Conu. XXXVI.

PONS à multitudine pontium dictus locus, vel ex nomine Domini à Ponte, ſupra amnem Senonam ſitus eſt, omni ex parte olim muro cinctus, conuentum ſanctorũ patrum Franciſci ac Dominici habuit olim extra muros vrbis. Conuentus fratrum Minorum fundatores primi fuerunt Domini Pontuenſes, vt ex ſepultura iuxta altare maius conſtat, quæ in hunc vſq; diem permanet. Qui ſolo planè æquatus eſt, & factus inhabitabilis. Nihilominus ad conſeruationem, & Religionis propagationem, ex ordinatione Aurelianenſis Capituli nuperrimè celebrati (vt ſupra tetigimus) deſignatus eſt eiusloci Guardianus, cùm licebit tutò illic manere. Reperitur ibi tranſcriptum bullæ Leonis X. datæ Romæ, anno Dominicæ natiuitatis 1513. v. cal. Iulij, Pontificatus E ſui anno j. apud ſanctum Petrum, continentis plenam liberationem à pœna & culpa conceſſam his, qui noſtri Inſtituti domos, clauſtra, ſepta, ædesq; ſacras ædificauerint, & auxerint, ædificari atq; augeri curauerint, ac procurauerint. Habentur inſuper aliæ literę in membrana deſcriptæ, duobus ſigillis appenſis, quibus continetur, quaſdam reliquias ſancti ac ſeraphici Doctoris Bonauenturæ fuiſſe illuc aſportatas Lugduno Galliarum, diligentia venerandi patris fratris Stephani Pariſeti noſtri Ordinis, ſacræq; Theologiæ eximij profeſſoris, conuentus Lugdunenſis Guardiani, ac Prouincię Burgundiæ (quæ modò S. Bonauenturæ vocitatur) olim Miniſtri, circa annum Dominicæ incarnationis 1490. mẽſis Octobris 18. Poſtremò extat etiam ibi conceſſio Epiſcopi Xãtonenſis pro Confraternitate beatiſſimæ, ſemperq; virginis genitricis

Dei mariȩ: quæ celebrabatur magna cum deuotione ibidem quotannis 15. Auguſti, die Aſſumptioni eiuſdem Dei parȩ virginis ſacra. Quȩ conceſſio data eſt circa annum reparationis generis humani 1535. Eodem in loco, diuæ virginis Mariæ precibus, ac meritis, quàmplurima, eaq; magna, fiunt miracula, ac Deo optimo maximo, eiusq; ſacerrimæ ac immaculatȩ genitrici, vota offerentes à cunctis eximuntur periculis, & de infirmitatibus, quibus laborabãt cõualeſcentes, priſtinȩ, & deſideratæ redduntur valetudini. A

De monaſterio S. Mariæ virginis Guyſchiæ. Mon. I.

NON multum procul, ſed quinq; duntaxat paſſuũ millibus à Bleſis, monaſterium ſororum ſanctæ virginis Claræ, ſub Regula & indulto Vrbani Pontificis maximi viuentium ac poſſidentium, quod Guyſchia vocatur, ſitum eſt, Cuſtodiæ beatiſſimæ virginis Mariæ ſacratum, à fluuio Ligeri mille circiter paſſibus diſtans. Fundatum eſt autem à Principe illuſtriſſimo ac pientiſſimo Ioanne de Chaſtillon Bleſenſi Comite, & ab illuſtriſſima pariter ac pientiſſima Alide ipſius cariſſima coniuge, atq; eorum expenſis ædificatum, anno ſalutis noſtræ ſupra milleſimum ducẽteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, menſe Martio, poſt beatiſſimi patris noſtri Franciſci tranſitum annis 58. & S. Claræ virginis 25. vt literæ fundationis eiuſdem monaſterij luculentiſſimè indicant. Ex veteri manuſcripto, quod in fine Regulæ monialium eiuſdem monaſterij habetur, colligitur, quòd cùm ille Comes religioſiſſimus Princeps eſſet, eidem in ſomnis reuelatum eſt, vt monaſterium curaret ædificari. At cùm de loco dubitaret, rubi ardentis ſigno, à paſtoribus illic exiſtentibus conſpecto, oſtenſum eſt. In eodem enim loco, vbi maius altare eccleſiæ erectum eſt, primùm reperta eſt parua glorioſæ virg. Mariæ imago, quæ vſq; nunc in choro ſororum erecta cernitur, maximaq; in deuotione habetur. Deinde lapis, ex quo confecta eſt altaris tabula. Aedificato itaq; ibidem monaſterio, ſacroſanctæ Sedis apoſtolicæ auctoritate (vt authentica indicant inſtrumenta iſtius monaſterij) in illud ſorores 50. introduxit, quibus, vnà cum multis priuilegijs, annuos redditus, ad vitæ ſuſtentationem neceſſarios, perpetuò munificentiſſimè pientiſſimeq; legauit. Prima huic monaſterio præfecta eſt Abbatiſſa religioſiſſima ſoror Iuliana de Trecis, monaſterij de Longo campo nuncupati ſoror profeſſa, In iſto monaſterio ſimul nunc commorantur 35. moniales. Multa ibi miracula per glorioſȩ virginis Mariæ merita facta fuiſſe, & plerumq; fieri commemorantur. Quorum conſideratione permotus ſummus Pontifex Nicolaus huius nominis IIII. indulgentias multas omnibus dicti monaſterij eccleſiam deuotè uiſitantibus paterna liberalitate conceſſit, in feſtis beatiſſimæ virginis Mariæ, eorumq; octauis, & in anniuerſario dedicationis illius, vt ex duabus bullis eiuſdem Pontificis ſummi, quæ in archiuis monaſterij aſſeruantur, perſpicuum eſt. Vna quidem data Reate, anno ſui Pontificatus 2. altera verò Romæ eodem anno ſui Põtificatus. Nonnullas ſanctorum reliquias habet iſtud monaſterium: quarum præcipuȩ ſunt de cruce Domini noſtri; de ſancto Andrea, de capillis beatæ Mariæ Magdalenæ; & de ſancto ac ſeraphico Doctore Bonauentura. Fundatoris ſepulchrum, ex atro marmore cum ſtatua eiuſdem, inſtar equitis armati ſuperiacentis confectum, ante maius altare cum circumſcriptione Gallica cernitur, à quo præfatum altare non parum condecoratur ornaturq;.

De Clariſſarum monaſterio Bituricum. Mon. II.

IN eodem Bituricum celebri ciuitate eſt etiam monaſterium ſororum S. Claræ, quod initio conſtructum, ædificatumq; fuit, ac impetratum & acceptatum à beata ſorore Coleta, quæ anno à lætabunda Ghriſti natiuitate 1470. à pientiſſimo D. Cadoit, tunc noſtræ Dominæ de Salles Priore, deinde Bituricenſi Archiepiſcopo obtinuit locum & fundum quendam in vico Arenarum intra mœnia vrbis, impenſis eiuſdem domini comparatum, cum Chriſtianiſſimi Francorum Regis licẽtia, quem ad ſororum S. Claræ habitationẽ conſtrui curauit. Sed morte præuentus opus imperfectũ reliquit, & dñs magni cenſus & nominis tunc temporis, Iacobus cor, vulgò Iacques Coeur dictus, inchoatum ad finem vſq; perduxit ædificium, atq; dominas pauperes ſorores ibi incluſas collocauit, & ſuper libros, qui choro ad pſalmodiam deſeruirent, ſua inſignia, ac in communibus clauibus D. Iacobi imagunculam apponi voluit, vt eius integrum nomen, ac cognomen

A men omnibus,tamquam fundatoris præcipui innoteſceret, & memorabile eſſet. Nimirum. *Iacobus Coeur.* Manent eodem in conuentu circiter ſorores viginti quinq; numero.

De monaſterio SS. Petri & Pauli Apoſtolorum DeſiZij. Monaſt. III.

IN territorio Niuernenſi, oppido Deſizes nuncupato, intra illius mœnia & muros, iuxta caſtrum Niuernēſium Ducum, ad ripam fluuij Ligeris, ſitum eſt monaſterium ſororum S.Claræ: cuius fundatores præcipui ac primi fuerunt præfati Comites illuſtriſſimi ſeu Duces Niuernenſes. Illud, inter reformatos conuentus dominarum pauperum à beata matre Coleta, ſi non primas, ſaltem ſecundas facilè tenet. Auctum autem eſt & ampliatum ab illuſtriſſima pariter ac pientiſſima Maria de Albret Comitiſſa Niuernenſi, & Druydum oppidi, eiusq; filio clariſſimo domino Franciſco de Cleues. Cuius ecclesia à reuerendiſſimo in Chriſto patre Niuernenſe Epiſcopo in ſanctorum Petri & B Pauli Apoſtolorum memoriam dedicata, & conſecrata eſt. Numerus ſororum ibidem commorantium, & Chriſto earū dilectiſſimo ſponſo inſeruientiū, ad 30. vſque peruenit.

De Clariſſarum monaſterio Nanetis. Mon. IIII.

NANETIS quoq; intra muros extat monaſterium ſororum ſanctæ Claræ de prima eius Regula à beata ſorore, & matre Coleta reformatarum, ſtudio & ſolicitudine præcelſi viri, & domini Petri de Rieua, olim Britanniæ Ducis, ædificatum, anno Dominicæ natiuitatis 1325. vocaturq; conuentus ſanctæ Claræ. Ibique communiter degūt incluſæ, vitamq; religioſiſſimā ac laude dignā tranſigunt, vigintiquinq; ſorores.

De monaſterio S. Claræ prope S. Dinannum. Mon. V.

C NON procul hinc diſtat ſororum ſanctæ Claræ, per quandam ſororem Coletam nomine, Ordinis eiuſdem monialem, reformatarum, conuentus, & monaſterium ad numerum decimum octauum ſub perpetua clauſura, in capella S. Catharinæ de Dinanno, & illi circunſtanti loco Maclonienſis diœceſis, in ditione nobiliſſimi viri, ac Ducis Britanniæ Franciſci, qui iuxta diploma ſanctiſſimi Sixti Papæ IIII. datum Romæ apud S. Petrum, anno Dominicæ natiuitatis 1480. idibus Decembris, Pontificatus ſui anno 10. illud ipſum S.Claræ monaſterium excitauit, & conſtrui curauit cum eccleſia, campanili, clauſtro, cœmiterio, hortalicijs, alijsq; ad id neceſſarijs officinis, & inhabitandum ſororibus dedit, ſpecialem gerens ad Ordinem S. Claræ deuotionis affectum. Habetur eiuſdem Sixti PP. bulla ibidem, quam non neceſſe habuimus hîc tranſcribere.

PROVIN-

PROVINCIA TVRONIAE PICTAVIENSIS.

A PROVINCIA Turoniæ Pictauienſis, in ampliſſimo Ordinis noſtri Vltramontani ſtatu ſeptimum ordinem, ſuo quodam ac peculiari iure, ſibi maximè vendicat. Ea enim eſt, quę cęteris Galliarum Prouincijs diſciplinę regularis habenas, ac reformationẽ induxit, ac puriorem illam Regulę Minorum Obſeruationem vnanimi voto amplexa eſt, vt etiam propterea ad SS. Synodum Conſtantienſem, anno Domini 1415. dare literas ſupplices non erubuerit. Cuius fratres in reſarcienda puriori Regulæ obſeruatione per multos annos laborauerunt in Gallijs. Quorum exemplum & reliquæ Galliarum Prouinciæ imitatę magna laude fuerunt. Antè ſiquidem SS. Synodum Conſtantienſem, magna pietatis &
B ſanctimoniæ exiſtimatione, florebant fratres in conuentibus Mirabelli, Lauаlis, Cliſſij Ambaſiæ, Fontiniaci comitis, Bercorij, Cholleti, & alijs permultis, vt in ſuæ probitatis fauorem plures ſummi Pontifices plurima eis beneficia, & gratias elargiri non fuerint dedignati, quorum diplomata per conuentus aſſeruantur. Vnde per antonomaſiam ſancta fuit appellata, quòd odore & opinione ſanctitatis ſuæ Gallos etiamnum reſperſerit. At (proh dolor) diu Francorum bellis & procellis non ita pridem ſic diuexata eſt, vt vix Prouinciæ illius ampliſſimę aliquod nunc ſpecimen habeat, quando in illius pręſertim fratres, ac cęnobia inanis hęteticorum furor, ac bellorum impetus debachari, ac inſanire viſi fuerint. Nam ex 24. conuentibus (quos & ampliſſimos, & fœ-
C cundiſſimos genuerat) 12. dati ſunt ignibus. Cæterorum verò perpauci bellorum procellas euadere potuerunt, vt præter tectum & parietes nihil in eis integri relictum fuerit. Quanta verò diligentia patres deſudarint in reſtaurandis hæreticorum ruinis, teſtantur conuentus Mirabelli, Fontiniaci, Cholleti, Cliſſij, quorum aliqui bis conflagrati, denuò etiam ædificati fuerunt, qui tamen vix colorem ſuum ſemel amiſſum, aut ſpeciem priſtinam, tandem recuperarunt. Ac tollerandum eſſet fortaſſis, niſi & in fratres noſtros hoſtilis furor deſæuiſſet. Præterquam enim quòd fratres ſub vitæ ſuæ periculo conuentus ſuos non auſi ſint ingredi, ac fugæ ſeſe mandantes miſerè occubuerint plurimi, alij ſuæ fidei & religionis palmam ad cœlos vſq; euexerint. A quibus bellis
D orta eſt, tum demum ea, quam modò cernimus, Prouinciæ diſſipatio, & fratrum penuria. Ea verò cùm in ampliſſimo Gallorum imperij vmbilico ſita ſit, longè lateq; diſtenditur per Turones, Aurelianos, Bituriges, Pictones, Xantones, Angoliſmos, Armaricos, Andegauos, Cenomanos. Ab Oriente Francos: ab Occidente Britannos minores: à Meridie Aquitannos: ab Aquilone Neuſtrios ſeu Northmannos. In omnibus autem huius Prouinciæ finibus, ſeu partibus patria fertilis eſt, & bonis omnibus temporalibus abundat, ita vt non difficilè ea, quæ ad vitæ cultum ſpectant, ſibi compararent fratres, ſi pax ſua Eccleſiæ, orbiq; Gallico à Domino Deo optimo maximo reſtitueretur.
E Et quod maius eſt homines ſunt valdè mites & ſociales, ac Religionis catholicæ feruidi cultores. Et ij quidem fratribus diui Franciſci deuotiſſimi. Cuius Prouinciæ conuentus, ſi de his, quos fratres inhabitant, fiat ſermo, ſunt 24. ſi verò de illis, in quibus ſanctimoniales morantur, oriatur quæſtio, ſunt numero 4. vt ipſam legenti manifeſtum fiet. Eius ſigillum maius Chriſtum cruci affixum, lateri cuius dextro doloroſa mater, ſiniſtro verò dilectus Euangeliſta Ioannes aſtant, ſed pedibus beatus pater Franciſcus genuflexus, expanſiſq; manibus ſubſtat, cum his verbis: S. MINISTRI PROVINCIALIS TVRONIÆ PICTAVIENSIS, in orbem imprimit. Duos autem noſtri Ordinis Religioſos, alterum quidem ſacerdotem, ac conuentus ſancti Martini Guardianum, nomine fratrem Franciſcum Drubadauię, alterum verò laicum, nomine fratrem Franciſcum Brutum huic Prouinciæ præponere volui,

quòd illuſtre in ea martyrium pro Chriſtianæ fidei confeſſione,atq; auctoritatis ſacroſanctæ Sedis apoſtolicę Romanę cõfirmatione,firmiter,maximaq; conſtãtia ſubierint. A

De conuentu Minoritico Mirabellenſi. Conu. I.

CONVENTVS Mirabellẽſis ordine primus in catalogo conuentuũ huius Prouincię meritò ſcribitur,eò quòd omnium,qui in eadem Prouincia inſtituti ſunt,vt multò antiquiſſimus, ita & longè celeberrimus & florentiſſimus extitit. Quod enim plurimis monimentis comprobatur, & pro certo creditur, circa tempora ſeraphici ac P. noſtri Franciſci inclytũ ac nobilẽ heroëm Rodulphum de Briſaio è terra Saracenorũ duos ſecum diui patris noſtri ſocios adduxiſſe, quibus & in ſuo proprio caſtro oppidi Mirabelli hunc conuentum ædificandum curaſſe. In quo deinceps patres Conuentuales Franciſcani commorati ſunt, quibus tandem aliò commigrantibus in eorum vicem B alij fratres,ſub Obſeruantia regulari viuere cupiẽtes, ſuffecti ſunt.Hoc autem tunc accidiſſe legimus, quando ſcilicet aliquot fratres (vt ſuperius prima parte meminimus) à Magiſtro Ioanne Philippi,Prouincię Turoniæ prouinciali Miniſtro, locum in quo pacificè & quietè ſalutem ſuam operari poſſent,ſecundum Regulę promiſſę puritatem, poſtularunt. Qui dictis fratribus conuentum prædictum Mirabelli conceſſit, vnumq; ex ipſis tribus fratribus Guardianum conſtituit & ordinauit,anno Domini 1384. Quo tempore noſtra regularis Obſeruantia in Turoniæ Pictauienſis Prouincia florere,atq; eluceſcere cœpit. Deinde in breui temporis ſpatio adeò creuit,vt tempore Conſtantienſis Concilij iam ad duodenarium numerum conuentuum peruenerit. In qua tandem Synodo in Prouinciam erecta, eiq; ſpecialis Vicarij eligendi poteſtas eſt conceſſa. Hic igitur conuentus huius Prouinciæ primus omnium & antiquiſſimus extitit, qui non C modò tempore,ſed etiam dignitate omnes anteceſſit. Qui ſitus eſt in dicto oppido Mirabelli in Epiſcopatu Pictauienſi,feraciſſima ac vberrima totius Galliæ regione. Ædificatus olim ab illuſtriſſimo præfato Rodulpho de Breſaio: his tamen nouiſſimis ac infeliciſſimis, in quæ deuenimus, temporibus, quibus iam ab hinc 25.annos,tumultus bellici à ſeditioſis hæreticis Caluiniſtis nouæ ſectæ excitati ſunt, idem conuentus ab hęreticis bis ſuccẽſus eſt,& ſimul cum illo conflagrarunt omnia monimẽta.Reliquiæ etiã omnes concultatę,& omnino incendio traditæ,ac deperditæ ſunt cæterę res ſacrę.Necdum hæc tanta immanitas ſatis fuit hæreticorum placandis impotentibus animis, ſed eò inſaniæ proceſſit, euaſit atq; prorupit,vt infinitis tormentis,atq; preſſuris excruciatos fratres noſtros interfecerint. Inter quos duo imprimis religioſi & ſacerdotes(digni D ſunt quos memoriæ ſempiternæ commendemus) fratres Nicolaus Clementeau,& Ioannes Thorignê. Qui mortem viriliter ſuſtinere potius, quàm ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſacramentum abiurare elegerunt; ſicq; tandem crudeliter enecati, illuſtre fidei teſtimouium Chriſto domino dederunt. Idem conuentus nunc tandem deuotione Chriſtianiſſimi Principis,regio ſanguinæ orti,Ludouici inquam à Borbonio, Ducis à Montepenſerio denuò ædificatus fuit, anno Domini 1577. In quo licèt viginti religioſi propter fertilitatem iſtius regionis communiter & commodè degere ſoliti eſſent ante ſeditiones, & hæreſim Galliæ; tamen hac infelici tempeſtate habitant ſolum octo fratres,& maximè ob penuriam fratrum. Habetq; Guardianum,lectorem ſacræ Theologiæ, Magiſtrum iuuenum, & duos prædicatores,qui omoes Deo fideliter famulantur.

De conuentu Minoritico Laualenſi. Conu. II. E

CONVENTVS Laualenſis ordine ſitus eſt in extremis finibus Epiſcopatus Cenomanenſis verſus ſuperiorem Britanniam in ſuburbio S. Martini (vt vulgò nuncupatur) ad partem Occidentalem ipſius vrbis Laualenſis. Ædificatus à pijſſimo Guidone Laualẽſi,& Ioanna eius vxore circa annum Domini 1396. eiſdemq; poſtquam huic ſęculo valedixerunt, ſepulturam miniſtrauit. Recondita ſunt eorum corpora corã maiori altari ſub tumbis æreis auratis.Introducti ſunt autem fratres de Obſeruantia in hũc conuentum per dominos Abbates de Cleremonte & de Bellabrancha,vt patet per bullã fundationis dicti conuentus,datam ſub plumbo Auinioni,à Benedicto XIII.Quæ in eodem habetur conuentu.Idem conuentus nunc tãdem ampliſſimus effectus eſt,cuius ampla

A pla quidem & ſublimia ædificia tum labore ac prouidētia fratrū,tum præſertim,ob prædictorum fratrum odorem, nomenq; bonum liberalitate fidelium excitata, conſtructa fuerunt.In quo habentur quatuordecim fontes irrigui,ſtructura & fabrica maxima conſtantes.Cuius aqua per canales in omnium conuentus officinarum ſubſidium decurrēs, non ſolum ipſi conuentui decorem,aut ſplendorum maximum, ſed etiam incredibilem commoditatem affert.Seruantur in archiuis eiuſdem conuentus literæ apoſtolicæ, ſeu priuilegia multa à Pontificibus delata, imprimis quæ ſequuntur.Literæ in membrana, quibus conſtat quomodo fratres & ſorores tertij Ordinis poſſunt recipere ſacramētum altaris à quocunque,excepto feſto Paſchæ. Aliæ literæ Regis Caroli, ad petitionem Regis Siciliæ & Hieruſalem,ac domini Laualenſis conceſſæ reuerendo P.F.Thomæ de Curia Vicario generali tam in ſui fauorem,quàm cęterorum fratrum Obſeruantiæ,maximè Prouinciæ Franciæ Pariſienſis,Prouinciæ Turoniæ Pictauienſis,ac Prouinciæ Burgundiæ. B Quibus literis ſatis amplificè commendatur perfectio illa inclyta ac ſingularis fratrum Obſeruantiæ. Hiſdemq; prohibitio facta eſt Prouincialibus quibuſlibet, ne vllo modo fratres Obſeruantinos inquietarent,atque perturbarent.Datę prædictæ literæ regiæ Lutetiæ Pariſiorum,die 17.Martij anno Domini 1409. & Regni dicti Caroli Regis anno 3. In hoc conuentu habentur reliquiæ S. Laurentij, Iuliani Epiſcopi Cenomanenſis,Vincentij,Thomę Cantuarienſis,Iuonis,Catharinæ,Margaretæ,Claræ,ac 11. millium virg.Quarum reliquiarum catalogus eſt in tabula coram imagine Crucifixi in naui eccleſiæ. Idem conuentus habet communiter quadraginta quinque fratres,quorum duo ſunt ſacræ Theologiæ ac Philoſophiæ lectores, decem vero prædicatores.

De conuentu Minoritico Caſtrirodulphi. Conu. III.

C CONVENTVS Caſtrirodulphi ſitus in dicto oppido, vnde nomen ſortitus eſt, verſus Meridiem in finibus Archiepiſcopatus Bituricenſis, ſui fundatorem agnoſcit præpotentem ac generoſum virum Guilelmum de Caluiniaco,temporalem eiuſdē oppidi Dominum. Qui (vt monimentis proditum eſt) in hunc conuentum ſecum adduxerat ex Italia vnum ex ſocijs B.P.noſtri Franciſci nomine Bonocontrum,patrem venerabilem,ac omni virtute conſpicuum.Qui veluti lapis primarius extitit huius venerabilis conuentus,& in vita & poſt mortem claruit miraculis,& ſepultus eſt in naui eccleſiæ verſus vrbem,anno Domini 1230 Anno vero Domini 1260. obijt præfatus Guilelmus de Caluiniaco Panormi.Cuius cor huc deportatum in choro eccleſię honorificè ſepultum eſt.Ex eodem autem Guilelmo oriundus eſt Guido à Caluiniaco dicti oppidi Caſtrirodulphi Dominus,& Brociæ Vicecomes, nobiliumq; gemma, qui iuſtitiæ adminiſtrator,ſanctimoniæ & maximè caſtitatis ſectator, diutinus in viduitate,pijsq; operibus perſeuerans,iure optimo vocatus pater, tutor ſeu defenſor, ac ſummus amator pauperū Chriſti,hunc præfatum conuentum indicibili labore, impendijsq; reformauit,ſeu reformandum curauit, in vera ſcilicet ac ſincera religionis B.P.noſtri Franciſci Obſeruatione.Itaq; patribus Conuentualibus Franciſcanis,huius loci accolis,aliò tranſlatis,in vicem eorum introducti ſunt fratres de Obſeruantia vulgò nuncupati,vt planè nobis conſtat bullis apoſtolicis à Nicolao papa V. fratribus Obſeruātinis conceſſis,ex reſcriptione præfati Domini Guidonis de Caluiniaco & Vicecomitis de Brocia.Item mandato regio in executionem earundem literarum apoſtolicarum obtento,& impetrato ab eodē Guidone de Caluiniaco. Quo dicti fratres de Obſeruantia intromiſſi ſunt in poſſeſſionē dicti conuentus,anno Domini 1460.Quæ prædictæ literæ ſeruantur in archiuis eiuſdē conuentus.Multæ verò aliæ,quæ priuilegia continebant,deſiderātur,quoniam ſuperioribus bellis,ac ſeditionibus Galliæ,anno Domini 1560. omnibus ſuis monimentis cum ſacris reliquijs,& eccleſiaſticis ornamentis à ſanguinarijs hæreticis ſpoliatus fuit. Multa præterea ſupplicia horrēda perpeſſi ſunt fratres miſerrimo illo temporum ſtatu, quorum pleriq; pro fide Chriſti martyrio occubuerunt. Digni profectò quorum memoriā poſteritati commendemus,quia charitas hoc à nobis expoſtulat. Inter quos P.F. Petrus Odion tunc lector eiuſdem conuētus in quodam caſtello,Oſan vocitato,exceptus hoſpitio,ab hæreticis inſidioſè trucidatus eſt.Nec pòſt multò V.P.F. Guido Germanus eiuſdē conuentus tunc Guardianus meritiſſimus in oppidulo S. Genulphi à Caſtroradulpho

diſtante

diſtāte ſeptem leucis, ab ijſdem viris ſanguinū, & doloſis truculenter interfectus eſt. Hęc eſt vera fraternitas, quę pro fide Christi effuſo ſanguine palmā triumphalem reportauit. Hic conuentus habet communiter 20. fratres, imprimiſq; lectorem, & 5. prædicatores. A

De conuentu Minoritico Bercorij. *Conu. IIII.*

BERCORII conuentus ſitus eſt in dicto oppido Bercorij in Epiſcopatu Maleacenſi in Pictauia, ædificatuſq; opera, & impenſis cuiuſdam pijſſimi viri nuncupati Gallicè de Chiche, accolæ dicti oppidi, & ſororis eius Coletæ, quæ erat de tertio Ordine B. Franc. ex auctoritate tamen & conceſſione Benedicti papæ XIII. anno ſui Pontificatus i j. ſed Dominicæ incarnationis 1404. Poſtea verò Ioannes de Bellomonte nobilis, & illuſtris vir, ſimul ac Mathurina eiuſdem coniux, qui erant præfati oppidi temporales Domini, & pietate ac deuotione inter ſe coniunctiſſimi, eundē conuentum amœno quodam viridario amplificè decorarunt. Seruantur huius loci in archiuis hęc in primis quę ſequuntur. Ac primùm bullæ Benedicti papæ XIII. & Clementis V. quibus præcipitur reformatio conuentuum Turoniæ, datæ ſub plumbo Baſilieæ, anno Domini 1439. Conuentus etiam bis conflagratus eſt, qui vix adhuc diligentia fratrum ex integro ædificari potuit. In quo licèt anteà commodè habitarent viginti fratres, quia ſitus eſt in patria fertili, tamen propter ædificiorum deſtructionem modò vt plurimum habentur decem fratres, quorum vnus eſt lector ſacræ Theologiæ, & quatuor prædicatores. B

De conuentu Minoritico Fontiniacicomitis. *Conu. V.*

CONVENTVS Fontiniacicomitis ſitus eſt in ſuburbijs eiuſdem oppidi Maleacenſis diœceſis in Pictauia, fundatus atque conſtructus per nobiles Dominos de Ardennes, ante Concilij Conſtantienſis tempora, ſed poſteriori memoria ſeditionum Galliæ iam per quatuor vices deſtructus eſt, atque funditus euerſus ab hæreticis, qui maiori ex parte regionem illam occupant, atque deuaſtant. Nullæ igitur literæ, aut reliquiæ requirendæ ſunt, quia nec ſuperfuerunt poſt miſerrimam euerſionem dicti conuētus. Qui vix dum ab integro, quantumlibet accurata diligentia fratrum ædificari potuit. In quo iam habitare vt plurimum poſſunt octo fratres. Habetque vnum lectorem ſacræ Theologiæ, & tres prædicatores, licèt ante deſtructionem nullum celebriorem illo haberet hæc Prouincia, quippe qui magno fratrum eruditiſſimorum numero abundaret. C

De conuentu Minoritico Cholleti. *Conu. VI.*

CONVENTVS Cholleti ſitus eſt in dicto oppidulo Cholleti, in dicta regione ampliſſima Pictauienſi, ac in extremis Epiſcopatus Maleacenſis finibus. Cuius quondā fundatrix extitit illuſtriſſima Maria de Montalays, Domina eiuſdē loci Cholleti & Montis Ioannis, quæ Ordini noſtro ſummè deuota & affecta erat. Idem conuētus ædificatus fuit, anno à Chriſto nato 1406. auctoritate Benedicti papæ XIII. vt patet ex bulla conceſſionis in regia ciuitate Maſſiliæ, data ſub ſigillo plumbeo, anno quo ſupra. Qua voluit ſummus Pontifex fratres, conuentum ipſum habitaturos, omnibus priuilegijs frui, & gaudere, in illud vſque tēpus per ſummos Epiſcopos conceſſis, & in poſterū concedendis. Fratres ibidem introducti fuêre cum ſolenni ſupplicatione, anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptimo, prima Aduentus Dominica, præſentibus eadem fundatricę cum filijs Ioanne & Regnaldo, Dominis poſtea Montis Ioannis: Aſſiſtente etiam Officiali diœceſano. In ſuperioribus verò ſeditionibus Galliæ, anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo demolitus fuit hic conuētus ab hæreticis, vbi etiam duo noſtri fratres magna fide, & incredibili conſtantia pro confeſſione Chriſtianæ, apoſtolicę, & Romanę religionis crudeliſſimum, ſed tamen glorioſiſſimum finem ſuſtinuerunt. Nunc verò tandem dictus conuentus labore & induſtria fratrum, ac piorum fidelium eleemoſynis fermè à fundamentis reædificatus eſt, & hodiè ſatis commodè habitatur à fratribus, qui ibidem diurnas ac nocturnas laudes decantant, quos ibidem Deus optimus maximus ad gloriam nominis ſui conſeruat. Habetq; cōmuniter quindecim fratres, quorū alter eſt lector, & quatuor ſunt concionatores, qui ex ſuis eruditiſſimis, pientiſſimiſq; concionibus magnos fructus reportant, D E

De con-

A *De conuentu Minoritico Cliſsij.* *Conu. VII.*

CONVENTVS Cliſſij ſitus eſt in ſuburbijs eiuſdem oppiduli Nannetenſis, diœceſis in Britannia minore, verſus Occidentem. Cuius pientiſſimus fundator extitit clariſſimus Oliuerius de Cliſſio, qui ędificauit dictum conuentum, anno Domini 1410. auctoritate Benedicti XIII. triennio ante Concilium Conſtantienſe. Idem conuentus non minorem, quam alij, paſſus eſt direptionem, ſeu ruinam. Reliquiæ ſiquidem & literæ omnes deperierunt in conflagratione dicti conuentus. Nunc verò pietate & munificentia municipiū eiuſdem oppidi, ac imprimis illuſtr. Comitis à Virtute, & primi Baronis Britanniæ, ac Cliſſienſium temporalis Domini, idem conuētus iterum ædificatus eſt ab iiſdē fratribus, qui magna laude & ſui æſtimatione hactenus ibidem conuerſati ſunt. B Habetq; conuentus communiter 15. fratres, quorum 4. ſunt diuini verbi annūciatores.

De conuentu Minoritico Ambaſiæ. *Conu. VIII.*

AMBASIÆ conuentus ſedem obtinet in ſuburbio eiuſdem vrbis Ambaſiæ, quæ dicitur vulgò S. Dionyſij ſuburbium, ſuper Ligerim fluuium verſus Occidentem in Archiepiſcopatu Turonenſi, regione totius Galliæ amœniſſima, & ſaluberrima. In hac vrbe Ambaſia, quòd cœli ſalubritate, atque optima aëris temperie donata ſit, ſępè ſæpius Francorum Reges moram trahunt, propriasq; proles tenerioribus ætatis ſuæ annis enutriri curant. Quæ quidem ciuitas à Turonenſi oppulentiſſimo, atque celeberrima quoque ciuitate ſeptem tantùm leucis diſtat. Fundator huius conuentus extitit olim pius dominus Petrus de Thouars, Comes eiuſdem vrbis Ambaſiæ, qui ipſum ædificandū curauit, anno Domini 1412. auctoritate Benedicti papæ XIII. biennio ante C Concilium Conſtantienſe. Idemq; prædictus fundator eundem conuentum amplificè decorauit, in quo tandem moriens ſepeliri voluit, atque nunc octodecim fratres habitant, quorum vnus eſt lector, & ſex prædicatores. Inſuper & aſſeruatur media pars alterius ex clauis, quibus Chriſtus Dominus cruci, pro ſalute generis humani affixus eſt.

De conuentu Minoritico Sauenaij. *Conu. IX.*

SAVENAII conuentus ſitus eſt in dicto oppidulo Sauenaij, Nannetenſis diœceſis Britanniæ ſuperioris propè Ligerim fluuium, à mari Oceano diſtante 4. leucis. Fundator eius aſſeritur illuſtriſſimus Ioannes Britanniæ ſuperioris Dux, qui ſumma pietate compulſus, eum ædificādum curauit, anno Domini 1418. Martino V. ſummo Pon- D tifice ſedente, & annuēte, Pontificatus ſui anno ij. vt patet ex bulla Romæ data ſuo plūbo anno ſupradicto. Habet communiter 15. fratres, & inter illos quinque prædicatores.

De Minoritico conuentu Olonæ. *Conu. X.*

CONVENTVS Olonę in inferiori Pictauia diœceſis Luxouienſis, à portu quodam celeberrimo maris, qui vulgò dicitur portus Sabulorum Olonæ, diſtans ſemileuca, qui propter oram maritimam amœniſſimus aſpectu, ac mirum in modum oculos paſcit & oblectat, ſui fundatores habuit piiſſimos heroës de la Trimouille, & Petrum Royrandum. Hic tandem conuentus miſerrimo illo tempore, quo tota Gallia bellis ciuilibus conflagrabat, incendio traditus eſt, videlicet anno Domini 1468. ab hæreticis, quibus tota penè regio iſta infeſtatur. Tamen in hac tanta malorum colluuie, E non omnino pietas quorundam fidelium extincta eſt, quin etiam redoluit aliquid charitatis, quę fratres noſtros reuocauit in dictum conuentum. Qui deniq; diligentia ſua effecerunt, vt iam ab hinc duodecim annis aliqua ſaltem ex parte reparatus ſit, quo tamen nullum antea celebriorem hæc Prouincia habebat. In eo nunc habitare poſſunt duodecim fratres, quorum quatuor ſunt ſaluberrimi verbi Euangelici prædicatores.

De conuentu Minoritico Enſeniſij. *Conu. XI.*

ENSENISII ſitus eſt in dicto oppido diœceſis Nannetenſis in ſuperiore Britannia iuxta ampliſſimum fluuium Ligerim, regione vtique locorum amœnitate, aëris temperie, & terræ fertilitate prædita, inter duas celeberrimas vrbes, Andegauenſis videlicet,

videlicet,& Nanetēſem,medium quaſi iter habens.Fuit autem conſtructus,anno à Chriſto nato 1448. à nobiliſſima Ioanna de Harricuria, quondam vxore & conſorte ampliſſimi Domini Bertrandi di Rieux,& à pijſſimo heroë eius filio Franciſco de Rieux, Enſeniſij Barone,Dominoq; de Rieux,Rupis fortis,ac Caſtribriandi. Bulla conceſſionis dictæ fundationis data fuit Romæ à Nicolao Papa eius nominis V.anno quo ſupra,quę adhuc in conuentu ſeruatur.Præcipitur namque in ea,expreſſo ſummi Pontificis mandato,Miniſtro Prouinciæ Turoniæ,ac eius Vicario,ne fratres, qui Obſeruantiæ nomen non dederint,corpori communitatis prædicti conuentus coniungāt,vt appareat ab initio ſuæ fundationis Obſeruantiæ dedicatum fuiſſe. Sub qua norma multi antiqui patres ibidem vitam degentes non ſolum ſibi nomen (à tota poſteritate celebratum) perturierunt,verùm etiam in Dei Eccleſia,ac Religione ſua innumerabiles fecêre progreſſus.Itē habetur in archiuis huius loci bulla,quæ aurea nuncupatur, priuilegia Mendicantibus omnibus indulta continens, inter quos fratres Minores de Obſeruantia particulariter cenſentur.Sunt aliæ literæ à ſummo Pontifice Iulio II.datæ ſub ſigillo ceræ viridis,Vicario generali de Obſeruantia miſſæ. Quibus prohibetur fratribus eiuſdem Inſtituti, ne ad Clauſtrales trāſeant, abſque ſuorum ſuperiorum licentia in ſcriptis obtenta.Ipſis autem Clauſtralibus permittitur,vt ad Obſeruantinam vitam ſe conferre poſſint,petita licentia licèt non obtenta. Quæ literæ perlectæ fuerunt in curia Epiſcopi Pariſienſis, ex mandato ſummi Pontificis die 9.menſis Iulij,anno Domini 1509.Inuenitur etiam confirmatio regulæ fratrum de pœnitentia tertij Ordinis S. Franc.ſub ſigillo cæræ viridis, per ſummos Pontifices Nicolaum III.Clementē IIII. & Ioannem XXII.exhibita.Illuſtratur deinceps prædictus conuentus bulla quadam indulgentiarum,in forma Iubilęi à Gregorio XIII.Pontifice maximo conceſſa,precibus venerandorum patrum ac fratrū Ioannis,ac Ludouici Benedicti germanorum fratrum, data Romæ ſub annulo Piſcatoris die 28.Aprilis anno Domini 1576. Qua omnibus contritis atque confeſſis, qui à primis veſperis feſti S. Barnabæ apoſtoli vſque ad ſolis occaſum diei feſti ſequentis,eccleſiam monaſterij ingreſſi fuerint, ibidem deuotè ac humiliter pro Chriſtianorum Regū concordia,hæreſum extirpatione,& S. matris Eccleſiæ exaltatione oraturi, omnium peccatorum conceditur remiſſio.Accepta & approbata fuit prædicta bulla ab Epiſcopo diœceſano.Decoratio atq; ornamentum huius percelebris domus magis,ac magis commēdatur à reliquijs SS.quantitate fermè infinitis,ac ſanctitate præclariſſimis. Extat namque ibi paruula quædam pars (ſatis tamen approbata) S. crucis, in qua Redemptor humani generis ſalutem noſtram operatus eſt.Habetur etiā de ſpinea corona,ac clamide coccinea. Aliquid de S.Paulo:de S.Luca Euangeliſta: de S.Maria Magdalena: de S. Stephano protomartyre:de vno Innocentium:de S.Sebaſtiano:de S.Chriſtophoro: de S. Eutropio:de S.Agapyto martyre:de S.Cherino:de S.Barbara:de ſanctiſſimis Albina, Cecilia & Sabina.Eſt ibi pars capitis S.Georgij martyris.Eſt dens S.Laurentij.Habetur etiam pars habitus S. Frāciſci. Corda S.Bernardini.De reliquijs ſanctorum Antonij Paduani,Bonauenturæ,ac virginis Claræ. In choro conuentus coram maiore ara eſt ſepulchrum fundatorum,è marmoreis lapidibus (in Gallia ſatis raris) nigris & albis, tanta artificij ingenioſitate confectum, vt omni admiratione dignum ſit, nec ſimile habeatur in tota Prouincia. In hoc autem monaſterio habitant viginti quinque fratres, è quibus ſeptem gaudent prædicatorum munere. Cæterorum verò maior pars continuis vacat lectionibus vtriuſq; Philoſophiæ,diuinæ ſcilicet & humanæ. Sunt etiam earum lectores eruditiſſimi, & pro inſtituenda iuuentute humaniorum literarum profeſſores eximij.

De conuentu Minoritico Argentonij. Conu. XII.

CONVENTVS Argentonij ſitus eſt in dicto oppido,ſuper Croſæ flumen in extremis finibus Archiepiſcopatus Bituricenſis, iuxta aliud oppidulum S.Marcellum nuncupatum, eò quòd in ipſo diuorum martyrum Marcelli & Anaſtaſij,pro Chriſto Argentonij martyrio coronatorū iij.cal.Iulij corpora honorificè requieſcant.Fundator huius conuentus quondam extitit generoſus heros Guido de Caluiniaco,qui ipſum ædificauit, auctoritate Calixti papæ III. vt patet ex bulla fundationis,quæ in eius archiuis ſeruatur. Multæ verò literæ priuilegiales deſiderantur : nonnullæ item reliquiæ,

quæ

A quæ perierunt:quas nimirum impia hæreticorum manus diripuit, atque lacerauit. Nunc verò fundator habetur liberaliſſimus Princeps ac illuſtriſſimus Dux à Montepenſerio, eiuſdem oppidi Argentonij temporalis Dominus,atque totius noſtri Ordinis fautor propenſiſſimus. In hoc deniq; loco ſatis commodè conuiuunt 20. fratres, quorũ imprimis vnus eſt ſacræ Theologię eruditiſſimus lector, & alij quinq; prędicatores.

De conuentu Minoritico Magduni. Conu. XIII.

CONVENTVS Magduni eſt in ſuburbio dicti oppidi Magduni,ab opulentiſſima ciuitate Aurelia diſtantis quinq; leucis,prope Ligerim flumen ampliſſimum in regione feraciſſima.Fundatus partim per Epiſcopum Aurelianenſem, partim per quendam nobiliſſimum heroëm de la Trimouille. Decoratur fonte quodam per meatus di-
B uerſos abundè ſcaturiente. Nec verò poteſt illius decor, atq; ſplendor priſtinus magis commendari,aut proprijs illuſtrari monimentis,cùm ijs omnibus ab hęreticis ſpoliatus & priuatus ſit. Fuit præterea conflagratus, ita vt remanſerit pauper rebus,pauperior reliquijs,pauperrimus iocalibus. Sed quod magis lugendum eſt, (ſi memoriam fratrum noſtrorum cum charitate vſurpare liceat) tunc fratres noſtri,qui in hac miſerrima temporum conditione degebant in eo,infinitas iniurias & calamitates ab ipſorum hæreticorum tyrannide paſſi ſunt,& æquiſſimè coacti fugę ſeſe tradere.Inter quos vnus religioſè memoriæ animis noſtris primus occurrit,nẽpe V.P.F. Ioãnes Teudriqui,qui cũ eſſet prædicator eximius, & ſæpè in dicto oppido Magduni verbum diuinum populo fideliter annunciaſſet,idcirco ab hæreticis depræhenſus,& tandem miris tormentis afflictus, pro fide ac religione catholica conſtantiſſimo animo martyrij coronam expetens,cru-
C deliſſimum vitæ finem ſuſtinuit.Hic tandem locus paulatim cum ſummo labore,& accurata diligentia fratrum, tum eleemoſynis piorum catholicorum reparari cæpit. Sed imprimis nobis commendandus venit generoſiſſimus Princeps,ac de catholica Religione optimè meritus, Dux Niuernenſium Ludouicus Gonzaga,qui miſeriam,inopiamq; fratrum planè perſpiciens,atq; conſiderans quòd nullum ſacrum haberent locum,niſi direptum (baſilica tum ab hæreticis diruta)vbi vehementiſſimis cœli tempeſtatibus expoſiti,diù noctuq; diuinum cultum,ac officium ſolemniter celebrare ſoliti eſſent. Tum inquam Princeps ille,cultus diuini imprimis amator, & miſericordia erga fratres adductus, impenſas non modicas facere non timuit, quibus ſacellum quoddam præclarum ædificandum curauit. Vbi hodie fratres deuotiſſimè diurnas ac nocturnas laudes
D decantant,atq; ibi fideliſſimè Deo opt.max.famulantur.Qui ſunt numero quindecim.

De conuentu Minoritico Fontis. Conu. XIIII.

CONVENTVS Fontis ſitus eſt in Epiſcopatu Xanctonenſi iuxta vrbem Rupellæ,omnium hæreticorum Gallię fortiſſimum propugnaculum,ac fundatus à quibuſdam dominis de Dure; ſed tempore ſeditionum,atq; tumultuum Galliæ ab hæreticis funditus dirutus & euerſus, necdum reædificatus eſt. Profectò eſſet incredibile memoratu,quanta immanitate & ſęuitia, quantaq; petulantia egerint iſti nouorum dogmatum aſſertores,atq; hęretici in fratres noſtros, cùm eodem deſtructionis tempore,ac die maximè efferberet eorum furor in ſacerdotes, ac religioſos.Eſt igitur hic conuentus hac miſerrima tempeſtate ab omni virtute,atq; penè fide aliena, maximè in hac regio-
E ne,(proh dolor) deſtitutus fratribus,& à peſtilentiſſimis impijsq; hæreticis occupatus.

De conuentu Minoritico Vertolij. Conu. XV.

CONVENTVS Vertolij ordine 15. ſitus eſt in eodem oppidulo Vertolij, diœceſis Pictauienſis, in parua quadam inſula Carathonæ amnis cuiuſdam, qui ipſum circunfluit & alluit: quapropter pluribus ijsq; perennibus fontibus decoratur. Eius fundatores fuëre quondam Guido de Rupe,& Franciſca eiuſdem coniunx. Quo autem tempore ædificatus fuerit,iam non planè conſtat,propterea quòd memoriales literę direptæ ſint ab hæreticis,à quibus etiam expulſi ſunt fratres,& Miniſtri hęreſeos illuc introducti ibidem remanſerunt cum vxoribus & liberis ſuis. Qui tandem (pace cum hęreticis conſtituta) inde receſſerunt, & rurſum illuc intromiſſi fratres noſtri, iuxta eius pa-
cis

cis edictum. Qui (laus ſuperis) nunc ibidem viuunt, & morantur pacificè, ſub cuſto- A
dia & protectione pientiſſimorum Comitis de Rupe, & Principis de Marſillac. Sunt autem præfati fratres numero decẽ, ex quorũ cohabitatione catholici fructus reportãt.

De Minoritico conuentu Fixæ. *Conu. XVI.*

CONVENTVS Fixę ſitus eſt in eodem oppido, ac Epiſcopatu Andegauẽſi iuxta fluuium Ligerim, inter antiquiſſimas ciuitates Cenomanenſem videlicet, & Andegauenſem, in regione fertilitate, & aëris ſerenitate imprimis prædita. Quem ędificandum curarunt illuſtriſſimus Princeps Renatus Dux Alenconij, Comesq; eius patriæ, quæ Gallicè Duperche appellatur, idemq; Par Franciæ: ſimul & ampliſſima Margareta à Lothoringia eiuſdem coniunx. Cùm enim ipſi ſanctiſſimi matrimonij vinculo colligati liberis carerent, poſtquam iam per quatuor annos cum ſumma dilectione & B
pace ſimul vixiſſent, hoc ſanctiſſimum votum fecerunt, ſe in honorem ſancti Franciſci (cuius Ordinem maximo proſequebantur amore) domum ſacram dedicaturos, ſi proles aliqua dignatione diuina ſibi concederetur. Quorum voto cùm Deus tandem annuiſſet, eisq; progeniem dediſſet, quæ bonis ſuis ſuccederet, nempe filium, & duas filias, tum ambo vno conſenſu in reuerentiam B.P. noſtri Franciſci, ſuis impenſis, id quod vouerant pręſtiterunt, anno Domini 1488. ex conceſſione tamen Innocentij Papæ VIII. Data autem fuit bulla Romæ, anno quo ſupra, & quinto cal. Auguſti. Magno verò conatu elaborauerunt prædicti fundatores, vt non niſi Obſeruantini fratres in prædictum conuentum inducerent. Quos ſumus Pontifex omnibus voluit frui priuilegijs, quæ in genere vel in ſpecie dicto Ordini conceſſa erant, vel in futurum concederentur. Decoratur hic locus, qui & à viginti fratribus incolitur, plurimis ſanctorum reliquijs. Eſt C
namq; ibi aliquid de S. Bartholomæo, de S. Martino, de S. Hylarione, de S. Alexio, de S Quintino, de S. Maria Magdalena, de S. Iuſtina, de S. Agatha, de S. Margareta, de habitu S. Frãciſci, de S. Bonauẽtura. Eſt etiã ibi pars paruula verę crucis, & alię quãplurimę.

De Minoritico conuentu Robineriarum. *Conu. XVII.*

CONVENTVS Robineriarũ ſitus in nemore iuxta vrbẽ voluenti, in Epiſcopatu Pictauiẽſi, ab illuſtriſſ. Gallię familia de Longueuille fundatus fuit, anno 1520. Et quoniam hic conuentus ſuperioribus ſeditionum temporibus conflagratus, & combuſtus ab hæreticis extitit, idcirco non poſſumus certum aliquod teſtimonium, vel de ædificationis occaſione, vel de miraculis perpetratis, vel de reliquijs ſanctis in medium proferre. Quamuis enim iam per 16. aut 17. annos conuentus deſertus manſerit, & ibi- D
dem nullus frater habitauerit: nunc tamen fauore Domini de Longueuille, & plurimorum fidelium, qui reparationem dicti conuẽtus mirum in modum exoptant, ibidem hodie duo fratres ſacerdotes cum duobus aut tribus laicis, & quinq; nouicijs inhabitãt.

De Minoritico conuentu Crollaij. *Conu. XVIII.*

CONVENTVS Crollaij non tamen poſtremum in Prouincia locum hactenus obtinuit, tum propter loci piam ſolitudinem, tum propter Principum viciniam, tum deniq; propter regionis fertilitatem. Is enim in Archiepiſcopatu Turonenſi, ad oram ſtagni Crolaiani (vnde conuentui nomen eſt inditum) in decliui trium montium ſitus, amœnisq; fontibus, atq; irriguis gaudet. Iure prætereа optimo eremi prius nomen ſubijt, quòd pręter ſyluarum denſiſſimarum viciniam, cętera circunſtantia ad mil- E
le paſſus, & horrida, & inculta, & deſertiſſima ſint. Reliquum verò regionis vberrimũ eſt ſolũ, vt ſi aliud ſit in Gallijs. Anno Dñi 1439. à nobilibus Ioanne Marquier & Maria de Gauberriere Dominis de la Rocheyon cõſtructus eſt. Sed anno Dñi 1569. à Germanis, quos Reiſtros vocant, ita dilapidatus, & conflagratus eſt, vt per incendium omnia monimenta ſanctorum & reliquiæ perierint. Inhabitatur nihilominus à 12. fratribus, illisq; neceſſaria miniſtrat. Seruantur tamen adhuc quædam literæ Sixti Papæ IIII. Datæ Romæ ſub plumbo anno Domini 1472. quinto nonas Octobris. Quibus ſummus Pontifex relaxat omnibus Chriſti fidelibus deuotè & piè feſtum B. P. noſtri Franciſci annuatim celebrantibus decẽ annos, & totidẽ quadragenas de iniunctis pœnitẽtijs.

De con-

A *De Minoritico conuentu Fulgerij. Conu. XIX.*

CONVENTVS Fulgerij,ſitus prope Dianam fluuium,diſtat ab vrbe Pictauienſi octo leucis. Cuius prima fundatrix quondam extitit domina Ioanna de Maillè, anno Domini 1428. poſtea fratrum opera hic locus ſuperędificatus extitit. Cumq; eccleſia conueniens deſideraretur, à pio heroë Ludouico de la Barre peditatus Franciæ Præfecto, qui deinde ſub vexillo S. Franciſci militauit, eiusq; habitum induit, ſumma liberalitate præſtita fuit. Idem tamen conuentus incendio comſumptus eſt ab hæreticis, ita vt nulla monimenta, & reliquiæ ſuperfuerint. Nec tamen ſatis commodè reædificatus eſt. Ideo ſolùm habet octo fratres,quorum tres ſunt Euangelici prædicatores.

B *De Minoritico conuentu Balmetæ. Conu. XX.*

CONVENTVS Balmetæ, omnium, qui in eadem Prouincia ſuperſunt,celeberrimus & florentiſſimus eſt. Is enim fabrica,& ſtructura propemodum incredibili, in rupe duriſſima & difficillima, ad Andium metropolim in aſpectu ipſius vrbis, & in ipſius Meduanæ maximi Andegauiæ fluuij littore, loco peramœno,& tantam præ ſe ferente iucunditatem, vt omnium viſitantium non tantum oculos paſcat, ſed etiam animos male affectos admodum reficiat. Qui quidem ſitus eſt in feraciſsima, & optima totius Galliæ regione Andegauenſis dięceſis,iuxta Ligerim fluuium ampliſſimum. Hunc ædificauit ſereniſſimus, ac optimus Princeps Renatus Dei gratia Hieruſalem & Siciliæ Rex, & Andegauiæ & Barri Dux,Prouinciæ,Forcaquerij ac Pedemontis Comes,ſub nomine eremitorij,ob reuerentiam Dei & beatæ Mariæ Magdalenes, inſtar loci de Balina,
C qui in regione Prouinciæ ſitus eſt: vt illi fratres Minores de Obſeruantia diu noctuq; diuinum officium celebrarent, vt conſtat eiuſdem Regis diplomate, dato in domo ſua de Chanſeio, die penultima menſis Ianuarij, anno Domini 1456. ſignato manu illius propria: Quam fundationem ſuo diplomate probauit Paulus II. anno Domini 1467.vj. idus Decembris. Baſilicam prædicti conuentus ornauit prędictus ſereniſſimus Princeps reliquijs ſacris, videlicet de ligno crucis ſalutiferæ, de ſpina coronæ,de lancea, qua perforatum fuit latus Chriſti; de veſtimentis beatæ Mariæ, vno oſſe beatæ Mariæ Magdalenes,in paruo cado criſtallino circulis aureis religato,quibuſdamq; capillis eiuſdem, in ampulla vitrea,& cuſtodia eburnea incluſis. Quas reliquias maxima pompa,& pręclara ſecum hominum, imprimis verò prædictorum Epiſcoporum, ac dominæ Iolandæ prædicti Principis filiæ, ac plurimorum tum nobilium, tum procerum, tum plebis
D frequentia, ab arce Studium ad Balmetam vſq; aſportari pedetẽtim, ac in eadem baſilica perpetuò conſeruandas recondi curauit præfatus Rex Renatus, vt manifeſtum eſt triplicis literis eorundem Epiſcoporum,datis ſub maiori ſigillo loco, die,& anno præſcriptis. Quia verò prędictam Balmetam in eremitorium conſtruxerat prędictus Princeps ea lege,vt illic diuinum officium perſolueretur ſine cantu, ſupplicantibus fratribus eiuſdem conuentus,obtinuit à Leone Papa X. præſentibus illuſtriſſ. Cardinalibus tituli SS. quatuor coronatorum, & S. Mariæ in Nauicula,de Medices nuncupato, & plurimis alijs, frater Ioannes de Coſta in curia Romana generalis Commiſſarius, die 28. menſis Maij, anno Domini 1517. vt pro Guardiani ordinatione liberè fratres diuinum officiũ cũ cantu perſoluere poſſint,vt conſtat prędicti Cõmiſſarij literis,datis ſub ſigno & maiore ſigillo eiuſdem, anno quo ſupra,die vero 6. menſis Iunij. Ac propterea anno
E Domini 1518. pridiæ Paſchæ in eodem conuentu officium diuinum cum cantu perſolui cœpit. Idem conuentus, vt plurimum,habitatur à 20. fratribus. Habetq; Guardianum, lectorem, & 5. concionatores, qui ab initio conditi conuentus hactenus in tanta hominum exiſtimatione verſati ſunt,vt nullus ſit illo propemodum celebrior. Quod teſtatur illius magnifica,ſancta,& aſſidua Principum,nobilium, vniuerſæ deniq; plebis Andegauenſis cum ſumma ædificatione frequens viſitatio,& eleemoſynarum largitio.

De Minoritico conuentu apud S. Martinum. Conu. XXI.

CONVENTVS S. Martini eſt in nemore denſiſſimo, adeò ſolitarius, vt iure optimo eremus potius nuncupetur, quàm conuentus, ſitus in minori Britannia

diœceſis Nanetenſis. Fundatus fuit quondam à quodam Domino de Caſtro Driando, qui fratribus dicti conuentus vſum in ſylua ſua perpetuum conceſſit. Cuius tamen nomen proprium nobis eſt ignotum, ſicut & tempus fundationis. Hic enim conuentus ab hæreticis incendio conſumptus, atq; etiam ſpoliatus fuit omnibus reliquijs, & literis. Cuius tamen baſilica, quæ funditus euerſa fuit, nunc iterũ ędificata eſt, ſumma & accurata diligentia, atq; induſtria fratrum, qui ibidẽ diu noctuq; (Deo protegente & conſeruante illos) officium diuinũ celebrant, licèt nondum ab hæreticorum inſidijs omnino liberentur, quibus quotidie expoſiti ſunt. A quibus antea ſceleratiſſimè, ac inſidioſiſſimè tractati, conuentum dolo ſuccenſum deſeruerunt. Inter quos nonnullos occiſos eſſe, non ſine dolore meminimus. Atq; imprimis V. P. frater Drouadeyne ſtatus ſui obſeruantiſſimus, & in literarum diſciplina eruditiſſimus, vnà cum fratre Franciſco Butault laico, ardentiſſimis (vt multi referunt) carbonibus iniectus eſt, anno Domini 1562. Deinde pòſt alius quidam V. P. Ioannes Tiſſerius Guardianus meritiſſimus, violento plumbo enecatus eſt, cuius poſtea corpus in profundum putei proiectum extitit. In hoc conuentu propter loci deſtructionem habitant vt plurimùm decem fratres.

De Minoritico conuentu S. Thomæ de Bodelio. Conu. XXII.

CONVENTVS S. Thomæ de Bodelio ſitus eſt in diœceſi Venetenſi ſuperioris Britanniæ, prope caſtrum Rupisfortis verſus Occidentem. Eius fundator habetur dominus Ioannes de Rieux Mareſchalis Britanniæ. Cuius corpus in conuentu Enſeniſij honorificè ſepultum eſt. Hic conuentus conſtructus eſt anno Domini 1440. Nullæ literæ, aut ſanctorum reliquiæ nobis ſuperſunt, quoniam hæretici his omnibus ſpoliarunt hunc locum. In quo habitãt modò, vt plurimum, quindecim religioſiſſimi fratres.

De Minoritico conuentu Cloſenſi. Conu. XXIII.

CONVENTVS à Cloſis eſt in extremis finibus Archiepiſcopatus Bituricenſis verſus Occidentem: Qui quidem ruſticus eſt, & campeſtris, in nemore ſitus prope quoddam caſtellum, quod vulgò appellatur à Cloſis, vnde conuentus ipſe nomen ſortitus eſt. Fuit autem ædificatus circa annum Domini 1466. à nobiliſſimo Andrea de Caluiniaco, qui verſus protector pauperum Chriſti olim fuit. Tempore ſeditionum, & tumultuum Galliæ ab hæreticis conflagratus, poſtea ab integro, pietate pientiſſimi Principis ac Ducis à Montepenſerio Ludouici à Borbonio, qui & Dominus eſt dicti caſtri à Cloſis, reædificatus extitit. Seruantur in ſacrario dicti conuentus reliquiæ de S. Radegonda: de 11. mil. virg. de S. Iuliana: de diuerſis locis Terrę ſanctę. In quo reſidẽt tãtùm 3. ſacerdotes cũ Guardiano & 5. alijs fratribus tũ iuuenibus, tũ quoq; laicis.

De conuentu B. Mariæ de Angelis. Conu. XXIIII.

CONVENTVS B. Mariæ Angelorum ſitus in Epiſcopatu Andegauenſi optima, nobiliſſimaq; totius Galliæ regione, prope nemus Caſtrimorticrolij, ampliſſimo & amœniſſimo, viridariohortuliſq; arboribus conſitis, atq; perbellè munitus. Locus peramœnus, vt ſi quis alius ſit in hac Prouincia: & amplificè conſtructus eſt. Fundator huius conuentus quondã extitit generoſus Dominus de Rohan Mareſchalis Frãciæ. Qui tanta pietate erga beatã Mariam de Angelis permotus erat, vt in honorẽ eiuſdem, impenſis ampliſſimis, ædificarit hunc conuentum, ex conceſſione tamen Alexandri Papæ VI. ſub diplomate dato, anno Domini 1500. pridiæ cal. Aprilis, ſui Pontificatus anno viij. Baſilicã decorauit R. Chriſtophorus Humaius S.R.E. Cardinalis: qui 100. dies indulgẽtiarum omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, verè pœnitentibus, & confeſſis, ſeu propoſitum confitendi habentibus, qui præfatam eccleſiam ſingulis diebus deuotè viſitauerint, miſericorditer relaxauit. Idipſum datum eſt tempore Leonis Papa X. Pontificatus ſui anno 6. Dñicæ verò natiuitatis 1519. Maxima aut deuotione, ac celebritate à fidelibus, illuc vndiq; confluentibus, viſitatur eccleſia, in qua piè ſeruãtur reliquię, ſcilicet de coronę Chriſti pretioſa ſpina: de ſepulchro S. Catharinæ; de altari S. Ioannis Euang. de vera cruce, in parua cruce aurea benè repoſita. Habitant nunc in hoc conuentu propter penuriam fratrum 12. fratres, quorum tres ſunt prædicatores.

De conuentu

A *De monaſt. decē Beneplacitorum, ſeu virtutū B. Mariæ Biturig. Mon. I.*

MONASTERIVM, titulo Annunciationis beatæ Mariæ, Ordinis decem Be-
neplacitorū, ſeu virtutum ſacratiſſimæ Virginis ſitus eſt Biturigibus, iuxta muros
ipſius vrbis. Cuius olim fundatrix pientiſſima Ioanna à Francia, filia Regis Ludoui-
ci XI. ſoror Regis Caroli VIII. & coniunx Regis Ludouici XII. fuit. Quæ omnibus
naturæ dotibus, ac virtutibus illuſtrata, ſoli Deo ſeruire, cætera contemnere, ab ineun-
te ætate conſtituit. Nam (quod admiratione dignum eſt) quùm annos quinque ſolùm
attigiſſet, iam aſſiduis in eccleſia precibus uacabat, cæteris exercitationibus uanis ex
alto cōtemptis: adeò vt omnes cogitationes, omniaq; ſtudia ſua in Deo figeret, & loca-
ret, adeoq; feruens erat in oratione, vt mente ſurſum, quaſi inter choros Angelorum ra
B peretur. Atq; imprimis ardentiſſima dilectione filij Dei, & genitricis eius Virginis de-
uotione incēſa, matrem miſericordiæ deprecari ſolita erat, vt ſibi perpetuò adeſſet, qua
duce ſemper id ageret, quo maieſtati filij ſui, quem vnicum animæ ſuæ ſponſum deſide
rabat, gratiſſimam ſeſe redderet. Cùm autem quadam die incredibili feruore preces
huiuſmodi ſacratiſſimæ Virgini offerret, ab illa reuelationem hanc accepit, futurum ali
quando diem, priuſquam ex hac vita diſcederet, cùm fundatura Religionem eſſet, ex
qua beata illa Virgo maximum obſequium, commodum, & honorem reciperet. Qua re
uelatione ſibi facta, inflammatum eſt adeò cor illius puellæ, vt ſtatim ab ætate ſex an-
norum in animum induxerit ſubiectum reuelationis adimplere, quamprimùm ad libe-
ram ætatem perueniſſet. Iam tanta virtute, prudentia & maturitate, tamquam ſpiritua
libus theſauris, animam ſuam decorabat, imprimiſq; orationis ac deuotionis ſanctiſſi-
C ma exercitia ſectabatur: vt cùm hæc, & alia præclara de filia ſua maieſtas Regis patris
ſui reſciret, ſtatim voluerit ei prouidere de optimo confeſſario, cuius conſilijs ſanctiſſi-
mis quotidiè magis ad amorem Dei inflāmaretur. At repentè paruula confugiens ad
orationem, & ſeſe totam Deo commendans, inſpiratione diuina, delegit ſibi confeſſa-
rium V. P. F. Gabrielem Mariam, tum Guardianum conuentus Ambaſiæ, qui fidelibus
exhortationibus ſuis aſſiduis illam vehementius, quàm credi poſſit, ad pietatem excita
bat. Ac tandem effectum eſt, vt ſicut corpore exterius creſcebat, ita ſpiritualiter & inte-
rius quotidiè magis excreſceret, & proficeret indies, ac de virtute in virtutem procede-
ret. Quod intelligens regia maieſtas eius pater, cùm iam apta viro & nubilis annis eſſet,
eam matrimonio dedit nobiliſſimo Duci Oreliæ Ludouico de Sabaudia, qui eandem ſi
bi deſponſauit in facie Eccleſiæ. Qui quidem Dux poſt deceſſum Regis Ludouici XI. ſo
D ceri ſui, & fratris dictæ ſponſæ ſuæ Regis Caroli VIII. obtinuit ſucceſſorio iure coro-
nam Regni Franciæ, tamquam proximior Princeps ſanguinis, cuius prædeceſſores ſui
nullum hæredem maſculum, qui poſſet in Regno ſuccedere reliquiſſent. At verò ſan-
ctiſſima illa heroina cùm 20. iàm annos caſtè permanſiſſet cum dicto eius coniuge, &
ab eo (licèt immeritò) ſæpè iniurioſius tractata, (quam Rex Carolus frater eius vindi-
care uolēs, dictū Ducē incarcerari fecit in fortiſſima turri Biturigibus ædificata,) ab eo
inquam Duce ac coniuge libellum repudij accepit. Quam ſeparationem à Sede apoſto-
lica obtinuit, cùm Rex ſacratus fuiſſet, quòd is mordicus aſſereret ſe eā inuitam in vxo-
rem duxiſſe, vt videlicet patris furorem, ac odium declinaret: ſeq; illam numquam fuiſ
ſe amore proſequutum, ſed potius maleuolentia quadam, imò potius illam fuiſſe eius
mentem, dum matrimonium cōtraheret, vt nullo pacto ad eam ingrederetur, ſed vt con
E nubium, Rege Carolo extincto, nullius eſſet valoris. Accipit igitur Rex in vxorem ſere-
niſſimam Annam à Britannia vnicam Britannici Ducatus hæredem, quòd eam Pro-
uinciam Regis coronæ annexam maximè cuperet. Volens igitur pientiſſima Ioanna à
Francia hanc Religionem erigere ac ſtabilire, quam inſpirante ſacra Virgine ab ætate
ſex annorum fundare, in Eccleſia Dei conſtituerat, imprimis dictam reuelationem pa-
tefecit præfato patri cōfeſſario. Cui pater ſapientiſſimè reſpōdit, nō modò id ſanctū eſſe
deſiderium, ſed etiam animæ ſuæ meritorium & ſalutate, ac Eccleſię ſanctæ Dei vtile,
quod à Spiritu ſancto procedere nullatenus dubitaret. Quamobrem hoc ſanctum cœ-
nobium virginum vnà cum fratrum aliquo numero, ſufficienti prouentu aſſignato, fun-
dauit, adhibito conſilio præfati patris fratris Gabrielis Aue Mariæ, qui iuxta eius pe-

titionem Regulam futurę Religionis, Annunciationis videlicet beatę Marię, ſeu decem Beneplacitorum, aut virtutum eiuſdem ſacratiſſimæ Virginis feliciter compoſuit. Qui deinde Romam delegatus ab eadem, vt eiuſdem Regulæ approbationem à ſummo Pontifice obtineret, eam non abſq; maximo labore, ab Alexandro VI. ſummo Pontifice 12. Februarij, anno Domini 1501. plurimis ſibi ex apoſtolica auctoritate adiunctis, conceſſiſq; fauoribus & gratijs impetrauit. Sibiq; proprium nomen, ab eodem ſummo Pontifice inditum, acquiſiuit. Vocabatur ſiquidem prius frater Nicolaus Giſberti, poſtmodū verò frater Gabriel Aue Maria appellatus euaſit. Poſtquā igitur hęc Regula confirmata fuit, illuſtriſſ. Ioanna profeſſionem eiuſdem Regulę ſolennem fecit, præſentibus Epiſcopo Albienſi, & alijs illuſtriſſimis viris, ac V.P.F. Gabriele Aue Maria, qui & elegantiſſimam, ac ſanctiſſimam exhortationem habuit. Cuius aſſiduis præceptis, & conſilijs eadem fundatrix cum ſororibus ſuis ſeſe totam commiſit. Porrò nunc beata in cœlis laureata perpetuò cum beatis Deo fruitur, defuncta die 5. Februarij, anno iucundæ incarnationis Domini 1504. Cuius ſacrum pignus honorificè ſepultum eſt, miraculis clarēs, vt teſtatur illius epitaphium, quod in omnibus cœnobijs Ordinis ſui à filiabus legitur, in die anniuerſarij eiuſdem defunctæ, vt obiectum ſemper ob oculos mentis habeant, quo ad imitationem tam heroicæ vitæ excitentur. Poſt cuius deceſſum baſilica huius monaſterij dedicata fuit per illuſtriſſ. Cardinalem Georgium de Ambaſia, tunc à Sede apoſtolica in Galijs legatum, anno Domini 1520. diligentia tamen præfati V.P. Gabrielis Aue Marię, qui hunc conuentum per aliquot annos feliciter gubernauit. Tādem poſt celebria in Ordine acta ad Dei laudem, Eccleſiæ, & Ordinis ædificationem poſt conuentuum in partibus diuerſis conſtructionem, & noſtrę Religionis propagationem, Prouincialis Prouinciæ Aquitaniæ Toloſanæ, Obſeruantis tamen, & poſtea generalis Commiſſarius Vltramontanæ familiæ, plenus bonis diebus, operibusq;, Ruthenæ in pace quieuit anno Domini 1531. die 27. Auguſti. In archiuis dicti conuentus ſeruantur literæ, quæ ſequuntur, apoſtolicæ. Imprimis bulla Alexandri Papæ VI. qua approbat Regulam dictæ Religionis decem Beneplacitonum ſeu virtutum virg. Mariæ, eamq; decorat, ac munit maximis priuilegijs & indulgentijs. Et ſpeciali gratia voluit fratres, ac ſorores dicti Ordinis tam præſentes, quàm futuras plenariè, & pacificè gaudere omnibus, & ſingulis priuilegijs, immunitatibus, & exemptionibus olim à ſummis Pontificibus conceſſis, & in futurum concedendis, Ordini fratrum Minorum. Data fuit anno incarnationis Dominicæ 1501. Pontificatus verò ſui anno decimo. Cui ſuffragati ſunt ſummi Pontifices Iulius II. & Leo X. vt patet ex bullis, quæ etiam ibidem cuſtodiuntur. Huius loci baſilicam decorarūt illuſtriſſimi Cardinales plurimis alijs priuilegijs. Nempè Georgius de Ambaſia præsbyter Cardinalis, ac in Regno Franciæ, nonnulliſq; alijs Prouincijs apoſtolicæ Sedis Legatus de latere, qui apoſtolica auctoritate declarauit religioſas dicti conuentus ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate Ordinarij, & cuiuſuis alterius exemptas eſſe, eaſq; penitus exemit. Idem Cardinalis omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus vtriuſq; ſexus verè pœnitentibus, & confeſſis qui dictā eccleſiam in omnibus B. Mariæ, ac S. Ioſeph, ipſius eccleſiæ dedicationis feſtiuitatibus, à primis veſperis, vſq; ad ſecundas veſperas incluſiuè, deuotè viſitauerint, annuatim pro ſingulis feſtiuitatibus & diebus peractis, quibus id fecerint tres annos & totidem quadragenas, de iniunctis pœnitentijs relaxat, perpetuis futuris temporibus duraturis, ſuis literis datis ſub plumbo anno 1506. Item illuſtriſſimus Cardinalis Chriſtophorus Humaius declarat ſorores Religionis virginis Mariæ debere perpetuò gubernari à fratribus Minoribus Obſeruantiæ, literis Romæ datis, anno Domini 1518. die 19. Auguſti. Extant alię quędam literę à reuerendiſſimo patre fratre Paulo de Parma Miniſtro quondam generali fratrum Minorum: quibus declaratur, quomodo iuxta prædictas literas apoſtolicas iſtud ipſum concluſum fuerit in Capitulo generali celebrato in conuentu Panormitano, die Pentecoſtes, anno Domini 1519. Quas idem R.P. ſcripſit dictis ſororibus huius conuentus. Reliquiæ verò, quæ hoc in conuentu habentur, ſunt paruula quædam oſſa SS. Stephani, Laurentij, Sebaſtiani, Fulgentij, Guilelmi Archiepiſcopi: Et SS. Barbaræ & Apolloniæ. Prçterea caput S. Aluernæ vnius ex 11. millibus virginū. Idem cōuentus 48. religioſiſſimas virgines perenni clauſura feliciſſimè cuſtodit, & continet.

De Mona-

A *De monaſterio S. Claræ de Patientia Lauàlis.* *Mon. II.*

MONASTERIVM ſanctimonialium S. Claræ dictum de Patientia, quod habitatur à ſororibus, quæ Leoniſtæ dicuntur, ſuntq́; numero 30. ſitum eſt in ſuburbio vrbis Laualenſis, eſtq́; præclara ædificij ſtructura ornatiſſimum. Fundatores huius conuentus quondam extiterunt dominus Nicolaus Comen Laualenſis, cum cariſſima eius vxore Margareta à Lotharingia. Quibus Leo X. Pont. max. aſsēſum prębuit. Eius loci ſorores fuêre quondā Tertiariæ, egrediq́; poterant, poſtea tamen patrū conuentus S. Franc. eiuſdē ciuitatis monitis, clauſurā vouerunt, quam deinceps ſemper profeſſæ ſunt.

De monaſterio Tertiariarum Caſtrigunterij. *Mon. III.*

B CONVENTVS ſanctimonialium tertij Ordinis Franciſcani, ſitus in ſuburbijs oppidi Caſtrigunterij, ac ab ipſo oppido Meduanæ amnis interiectione diſtinctus, ædificatus fuit, anno Domini 1507. Cuius primæua fundatrix extitit pia heroina Margareta, quondā Alenconij Ducīſſa. Quę omnia bona ſua dedit, vt ſibi compararet euangelicam illam pretioſam margaritam, gloriam nempe æternam. Hæc igitur nobiliſſima herois illuſtr. coniuge ſuo Alenconij Ducè, anno 1492. orbata, ac ſpreto natiuo genere, mundoq́;, ac voluptatibus omnibus conculcatis, verè vidua tantùm inhiabat in Deum, & inſtabat obſecrationibus & orationibus nocte ac die, ac bonis ſanctiſq́; operibus pro viribus intendebat. Nam, vt opera miſericordiæ exerceret ergà pauperes, emit quandam domum, vbi omnes mendicos, afflictos, nudos & languidos reciperet: quibus omnibus modis ſubueniebat. Honoris autem, cultusq́; diuini ita ſolicita erat, vt nihil magis cura-
C re videretur. Cuius denique pientiſſimæ fęminæ deuotio ſatis enituit ex conſtructione tum monaſteriorum, tum eccleſiarum, tum quoque & hoſpitalium: Nam paulò poſt deceſſum defuncti ſponſi, monaſterium ædificandum curauit in honorem Dei, & beatæ Claræ Alenconij iuxta caſtrum dictæ vrbis, vt commodius conuerſari poſſet cum dicti monaſterij ſororibus: quæ ex monaſterio Pariſienſi ſororum S. Claræ, quod paſſim Aue Maria nuncupatur, eò tranſlatæ fuerant. Deinde cum ſingulari quadam, & ſpeciali proſequeretur dilectione S. Eliſabetham, curauit, vt Tertiarias Frãciſcanas ſorores in hoſpitali Mortiniaco à ſe erecto haberet. Adiecit præterea, vt hoſpitale Caſtrigunterij, quod Andagauenſis dięceſis oppidum erectum eſt, earundem Tertiariarum ſororum miniſterio adiudicaret: prout & fecit: nam Caſtrigunterienſibus oppidanis iuri, quod in præfatū hoſpitale habebant, in eius fauorem cedentibus, atque adductis ex præfato Mortiniaco
D conuentu aliquibus ſororibus, & illis prædicti xenodochij curam commiſit, atque opportunum conuētum cum eccleſiâ, hoſpitali contiguum ædificauit. Hoc deniq́; monaſterium multis priuilegijs, à ſummis Pontificibus impertitis, honeſtatur. Imprimis Paulus III. ſuo diplomate, anno Domini 1534. declarauit præfatas ſanctimoniales gaudere omnibus priuilegijs, fratribus ac ſororibus eiuſdem tertij Ordinis à ſuis prædeceſſoribus conceſſis. Sedente præterea Alexandro papa VI. anno ſui Pontificatus ſecundo, 12. Cardinales relaxarunt, vnuſquiſque eorum, centum dies indulgentiarum omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus verè pœnitentibus & confeſſis, qui præfati monaſterij baſilicam, Dei & ſancti Iuliani Epiſcopi nomine erectam, annuatim viſitauerint, in ſingulis videlicet diebus Veneris, Dominicis, feriæ ſecundæ poſt Chriſti Reſurrectionem,
E & Pentecoſtes, die aſſumptionis beatæ Mariæ virginis, necnon & ipſius eccleſiæ dedicationis feſtiuitatibus: idque à primis veſperis vſque ad ſecundas diei ſubſequentis.

De monaſterio monialium Xampeniaci. *Mon. IIII.*

CONVENTVS ſororum titulo S. Mariæ bonæ ſpei ſitus prope caſtrum Xampeniacum, in dięceſi Pictauienſi fundatus extitit, atque dotatus à pientiſſimo Principe & Duce Montiſpēſerij Ludouico à Borbonio, ex regio ſanguine orto, auctoritate tamen papæ Pij huius nominis V. anno Do. 1565. Tuncq́; introductæ ſunt hunc in locum 16. religioſæ ex præcedenti monaſterio Caſtrigunterij. Sunt præterea hac in Prouincia 5. domus Tertiariarum, quæ tamē ab hæreticis dirutæ & conflagratæ ſunt, ita vt hodie à paucis ſororibus habitētur, quia illarum nonnullę ad ſuorū parentū domos diuerterūt.

PROVIN-

PROVINCIA ARAGONIAE.

A CVM ſeraphicus pater Franciſcus poſt generale illud Capitulum,à ſtoreis, quibus fratres pro tentorijs,atque cubilibus vſi ſunt, ſtorearum vulgò dictum,Aſſiſij in conuentu S.Mariç de Angelis,anno à partu Virgineo 1219. à ſe celebratum,in quo quinque fratrum millia conuenêre, tum diuini honoris promouendi zelo, tum quoque ſuæ Religionis propagandæ gratia, illorum plures ad diuerſas orbis plagas deſtinaſſet:ex centum & decem,qui ab eo in Hiſpaniam ſub beato patre Ioanne Parente Miniſtro miſſi ſunt,(vt vult quidam auctor antiquiſſimus noſtri Ordinis) decem cum ipſomet beato patre Cçſarauguſtam, quæ Tarraconenſis Hiſpaniæ celebris ciuitas eſt,circa feſtum aſſumptionis Deiparę virginis Mariæ eiuſdem anni 1219.applicuêre.Qui eius ciuitatis Archiepiſcopo,ac vtrique ſenatui, B ſęculari ſcilicet atque eccleſiaſtico,(vti par erat) ſe præſentantes, benignè ab eis recepti ſunt,ſtatamq; diem,in qua coram ſe conuenirent,atque quid vellent felicius proponerent,retulerunt.Qua tandem iuxta condictum adueniente,beatus ipſe Ioannes Parēs, decem ſuis ſocijs ſtipatus,in celeberrimæ illius coronæ medium deſcendit,atque in hæc verba maxima cum humilitate, ac religione prorupit: *Patres conſcripti,atque de catholica religione optimè meriti, Deus opt.max. qui dilectiſsimi filij ſui Ieſu Chriſti ſponſæ, catholicæ videlicet Eccleſiæ in omni tribulatione,atque in quacunque neceſsitate opportunè adeſt,nouiſsimis, ac verè calamitoſis his temporibus,hominem quendā,ſcientia vacuum,idiotam, ſimplicem,ac mercimonijs implicitum, cuiuſdamq; Petri Bernardonis Aſsiſinatis filium,nomine Franciſcum,qui mundo ſalutis viam oſtenderet,pœnitentiamq; ſuaderet,ſeligere dignatus eſt. Is igitur tanti patris* C *ac Domini dicto audiens, omnibus mundi illecebris longè poſthabitis,ſe totum paupertati,humilitati, atque omnium deſpectui commiſit: inſuper & quoſdam eiuſdem mentis homines, qui ſe in omnibus ſequerentur,elegit. Qui adeò,auſpice Deo,creuerūt,vt non ita ante multos dies milleſimum numerum quintò repetitum exceſſerint. Quod ſanè miraculo nō caret: cùm huiuſmodi electio à tredecim tantùm annis contigerit. Cupiens præterea is pater noſter Franciſcus,qui & ſummam Pont.max.Honorij III. (vt vobis videre licebit) humanitatem,atque paternam beneuolentiam in approbatione Regulæ,à ſe,Spiritu ſancto dictante, præſcriptæ, & eximium illuſtriſsimorum S.R.E.Cardinalium in eiuſdem Regulæ commendatione affectum expertus eſt,huiuſmodi vocatione facere ſatis,præfatos viros ſibi adhærentes, (de quorum numero & nos ſumus) qui vitia carpant,virtutes commendent,Chriſtum ſequi,eiuſq; præceptis mortales parere doceant, tum ad* D *Germanos,tum ad Gallos,tum ad alias orbis partes, tum quoque ad celeberrimam hanc ciuitatem delegauit.Vos igitur exoratos cupimus,vt ſi noſtra conuerſatio vobis arriſerit, nobis aliquod hoſpitiolum,vbi & diuinum penſum peragere,in poſterum victitare,atque tanti patris voto annuere poſsimus,aſsignare dignemini. Nec id vobis (oro) difficile ſit: nam nihil minus à diuitijs,& bonis veſtris exoptamus.Victum ſiquidem neceſſarium,qui & parciſsimus eſt,& vilem amictum vel corporalis labor,vel oſtiaria emendicatio ſuppeditabit.* Quibus dictis depromptas ex manica tum præfati ſummi Pont. Honorij III. tum quoque plurium S.R.E. Cardinalium commendatitias literas,præfato Cæſarauguſtanorum Archiepiſcopo,ac cętero conceſſui perlegendas obtulit.Illi verò hominis ſpiritum, humilitatem,atque habitum ſummè admirantes,ab eo inſtantius petierunt,vt,ſi quas haberet à ſuo patre literas, eis oſtende- E ret. Tunc beatus pater Ioannes ipſiſſimum earum literarum,quas ſeraphicus pater Frāciſcus ſuis fratribus ad prædicandum, atque conuentus per orbem ædificandum miſſis, ad Prouinciarum Magiſtratus,atque Epiſcopos dederat, tranſumptum, cuius formalia verba ſequuntur,tradidit. *Vniuerſis Poteſtatibus,& Conſulibus,Iudicibus, atque Rectoribus vbique terrarum & omnibus alijs, ad quos literæ iſtæ peruenerint, frater Franciſcus veſter in Domino Deo ſeruus,paruulus ac deſpectus,ſalutem & pacem omnibus vobis optans. Conſiderate & videte*

& videte quoniam dies mortis appropinquat. Rogo ergo vos cum reuerentia, ſicut poſſum, ne pro- A
pter curas, & ſolicitudines huius ſæculi, quas habetis, Dominum obliuioni tradatis, & à mandatis
eius declinetis: quia omnes illi, qui eum obliuioni tradunt, & à mandatis eius declinant, maledi-
ctiſunt, & ab eo obliuioni tradentur: & cùm venerit dies mortis, omnia, quæ putabant habere, au-
ferentur ab eis. Et quantò ſapientiores & potentiores fuerint in hoc ſæculo, tanto maiora tormen-
ta ſuſtinebunt in inferno. Vnde firmiter conſulo vobis Dominis meis, vt omni cura & ſolicitudi-
ne poſthabitis: & ſanctiſsimum corpus, & ſanctiſsimum ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti
in eius ſancta commemoratione benignè recipiatis. Et tantum honorem in populo vobis commiſſo
Domino conferatis, vt quolibet ſero annuncietur per nuncium, vel per aliud ſignum, quo omnipo-
tenti Domino Deo ab vniuerſo populo laudes & gratiæ referantur. Etſi hoc non feceritis, ſciatis
vos debere coram Domino Deo veſtro Ieſu Chriſto in die iudicij reddere rationem. Hoc ſcriptum
qui apud ſe retinuerint, & obſeruauerint illud, à Domino Deo ſe nouerint benedictos. His B
literis perlectis, tantus eorum omnium ad patrem Franciſcum affectus inceſſit animos,
tantaq; ad beatum patrem Ioannem, eiusque ſocios inceſſit beneuolentia, vt ſtatim
de conferenda illis habitatione inter ſe egerint, atque domos quaſdam, ſemi tamen diru
tas, iuxta Iberi fluminis marginem, aliquantulum à ciuitate ſitas, ipſo die, beato patri
Auguſtino dicato, contulerint: vbi & per aliquot annos cum maxima laude, atque po-
pulorum ædificatione commorati ſunt. Cùm itaque huiuſmodi, atque ſimilibus auſpi-
cijs Franciſcana Religio magis, magisq; apud Hiſpanos augeretur, indiesq; noui conuē-
tus ædificarentur, ij patres, quorum ex munere intererat, in quodam Capitulo Numan-
tię celebrato, vniuerſam Hiſpaniam in tres Prouincias, Caſtellæ videlicet, quę omnia fe-
rè Caſtellæ monaſteria complectebatur, S. Iacobi, quæ Portugaliæ, Galleciæ & Legio-
nis Regna, ac etiā veteris Caſtellę portionem ambiebat, atque Aragonię, quę ad Valen- C
tiæ, Cathalonię, Nauarræ, atque Balearium inſularum Regna ſe extendebat, diuiſerunt,
diſtinxeruntq;. Creſcente verò adhuc & fratrum, & monialium numero, Aragoniæ Pro-
uincia (de qua impræſentiarum) ſecundò diſſecta eſt. Primò quidem à ſeptuaginta
annis & vltrà: quando videlicet Maioricarum Cuſtodia ab ea diſcedens Prouinciæ di-
gnitatem aſſumpſit. Secundò verò in generali Capitulo, Aquilę apud Brutios celebrato,
vbi reuerend. P. F. Franciſcus Zamora in generalem totius Ordinis Miniſtrum electus
fuit: quando & à Cathaloniæ, & Valentiæ Prouincijs, retento antiquiori Aragoniæ ti-
tulo, ſeiuncta extitit. Monaſteria autem in Nauarræ Regno erecta, quæ ſibi adhęrebant,
temporis ſucceſſu, alijs Prouincijs à noſtræ Religionis proceribus adiecta fuêre. A cęte-
ro hæc Aragoniæ Prouincia, quæ ex nouendecim fratrum, & nouem monialium con-
uentibus conflatur, ſigillo, cui Franciſcanæ Regulæ confirmatio, nempe ſummus Ponti- D
fex ipſam Regulam præ manibus habens, cui duo Cardinales ab vtroque latere aſtant,
capiti Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuperſtat, & pedibus beatus pater Franciſcus
genuflexus, & gentilicia Regni Aragoniæ inſignia ſubſtant: atque ſequentes literæ: S I-
GILLVM. PROVINCIÆ. ARAGONIÆ. F. MINORVM. DE. OBSERVAN-
TIA, in orbem inciſæ ſunt, pro Miniſteriatus exequutione vtitur. Cui denique beatos
patres Ioannema tque Petrum, à ſeraphico patre in Hiſpaniam tranſmiſſos, ibiq; mar-
tyrio coronatos, atque in Turolienſi huius met Prouinciæ conuentu honeſtiſſimè ſe-
pultos, tamquā eius patronos non abs re, ſed legitimis cauſis innixus, præponere volui.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Cæſarauguſtæ. *Conu. I.*

NICOLAO V. Pont. max. atq; Alphonſo Aragonū Rege, anno verò Dominicæ E
incarnationis 1447. duo fratres Regularis Obſeruantiæ alumni Cæſarauguſtam,
quæ Tarraconenſis Hiſpanię (vt præfati ſumus) nobilis, famoſaq; ciuitas eſt, brumali
tempore applicuêre. Cumq; non eſſet illis locus in diuerſorio, ad ædiculam quandā cen-
tum paſſibus ab eius vallo, ex altera Iberi fluminis parte ſitam, diuerterunt. Cùm autem,
vigente frigore, quadam nocte ex proximiori vitium ſtrue vnum, vel alterum faſcicu-
lum, quo frigoris aſperitatem ſtructo igne temperare poſſent, maxima neceſſitate com-
pulſi accepiſſent: accidit, vt aliquot ſcintillę, à vento propulſę, vniuerſam è vicinio ſtruē
incenderint. Quod vt nobilis quidam Cęſarauguſtanus nomine Petrus Ferriz tum eius,
tum quoque adiacentis vineę dominus, primùm reſciuit, pręmemoratos fratres tamquā
huiuſmodi

A huiuſmodi incendij authores omni dicteriorum, atq; iniuriarum genere laceſſiuit, proſequutusq; eſt. Quamobrem Deus Opt. max. irrogatæ pauperculis religioſis iniuriæ vltor effectus, huiuſmodi vineam, immiſſo ſequenti vere æſtu, exſiccauit. Quo euentu præmemoratus Petrus Ferriz ad ſaniorem mentem reuerſus, ipſos fratres, vt ſibi parcerent, proq; ſe Deum deprecarentur, obnixè rogauit. Mirabile dictu! Vt primùm illi eius votis annuêre, pręfata vinea, reuireſcentibus folijs, priſtinę gloriæ, priſtinoq; decori reſtituta eſt. Tanto igitur miraculo per eundem Petrum Ferriz diuulgato, Cæſarauguſtanus ſenatus præmemorato Alphonſo eius Regi, vt à Nicolao V. ſummo Pont. tunc ſedente vnius à ſe Minoritici conuentus ædificandi facultatem impetrare vellet, obnixè ſupplicauit. Quo denique ſummo Pontifice ad Regis inſtantiam annuente, prout ex apoſtolicis literis, in huius loci tabellario aſſeruatis, ſatis liquet, præſens conuentus, S. Mariæ de B Ieſu ſacratus, eodem in loco, quo præfata ædicula præextiterat, à pientiſſimo Cæſarauguſtano ſenatu, quem & in omni euentu, ac neceſſitate ſui amantiſſimum, atque patronum ſummè beneficum experitur, ex publico ærario, anno à partu Virgineo 1449. à fundamentis extrui cœpit, atque breuiſſimo temporis interuallo, omnibus ſuis numeris abſolutus extitit. Cui & nobilis heros Petrus Ferriz, alterius (de quo ſupra) filius, atq; hæres, & pientiſſima eius mater Maria de Agñon, ob conceptam ad fratres deuotionē, prædictam vineam ſumma liberalitate contulêre. Obtinet autem præſens conuentus, qui & à 60. fratribus inhabitatur, primum hac in Prouincia locum, non quòd primus omnium ædificatus ſit: ſed quòd à ſui erectione impræſentiarum vſque Regulari Obſeruantiæ deſeruierit: quodq; elegantiſſimè conſtructus, atque omni ex parte perfectus grauiſſimis viris, atque omni Religione, & ſanctitate præditis, quorum vnum vel alterum in mediū C adducam, perpetuò floruerit. Hîc namque deuotiſſimus frater Bartholomęus profeſſione laicus, atque Vadiniæ (vulgò Victoria) oriundus, diu vixit, mortuus, ſepultusq; eſt. Qui dum viueret, profundiſſima humilitate, ardentiſſima charitate, atque præſago ſpiritu pręditus fuit. Præterea orationi, cui etiam intentus ſępè ſępiſſimè rapiebatur, adeò aſſuetus extitit, vt nihil illi familiarius, dulciusq; fuerit. Hunc ſequutus eſt tum in vita, tum quoque in morte, & alius eximiæ ſanctitatis frater laicus, nomine Ioannes Gometius, in quo ad Deum, atque ad proximum charitas mirum in modum emicuit. Vterq; iſtorum tum à fratribus, tum quoque à ſæcularibus vt ſanctus, & vt Deo charus, dum viueret, habitus fuit, atque impræſentiarum habetur. Honeſtatur denique ſacra hæc ædes particula Dominicæ crucis, & quibuſdam alijs ſanctis reliquijs, ſed tantùm ſine titulis.

D *De conuentu S. Franciſci ibidem.* *Conu. II.*

CVPIENS Cęſarauguſtanus ſenatus, vt decem illi patres, beati patris Ioannis Parentis ſocij, (de quibus in huius Prouinciæ proęmio) cominus ſibi adeſſent, quēdam locum, nouo ædificando conuentui accommodum, intra Cęſarauguſtanę ciuitatis mœnia, poſt aliquot annos ab eorum ingreſſu, illis deſignauit, contulitq;. Vbi & ab ijſdem præſens conuentus ſub titulo S. Franciſci, tum ex publicis, tum quoque ex priuatis eleemoſynis, intra tamen paupertatis limites, ędificari cœpit. Qui tēporis ſucceſſu adeò creuit, ampliatusq; eſt, vt cuicunque alteri, licèt percelebri, adæquari poſſit. Vt autem ad eius erectionem redeamus; licèt enim pręfati fratres, atque aliquot alij ſibi adhęrentes, ad hunc locum de nouo ędificatum ſe tranſtuliſſent, ne tamen antiquioris monaſterij eccleſia diuino cultu deſtitueretur, priuareturq;, certum fratrum numerum, qui E diuinis laudibus die noctuq; intenderent, ibidem reliquerunt. Pręterea cùm nouus conuentus neceſſarijs officinis inſtruendus veniret, maioremq; religioſorū partem incommodè ſatis contineret, ædiculas quaſdam, vetuſtiori annexas, demoliendas, atque ex earum materia, quod in nouo deſiderabatur, extruendum curarunt. Dum verò iſta geruntur, aliquot patres Auguſtiniani Cęſarauguſtam, anno Dominicę incarnationis 1286. & ipſi monaſterium ędificaturi applicuerunt. Quamobrem ipſis, atque Cęſarauguſtano ſenatu maximè inſtantibus, antiquior Minorum conuētus, ſexageſimo ſeptimo anno à prima eius ędificatione, nempe anno Domini 1286. ſub certis legibus, quę tamen inuiolabiliter obſeruantur, pręfatis patribus Auguſtinianis à noſtris traditus extitit. Ne verò beatorum patrum Agni, atque Bernardi à Viridante corpora ibidem ſepulta à ſe derelicta vi-

ɛta viderentur,ea ad noui monaſterij eccleſiam in feſto Apoſtolorum Philippi,atque Iacobi eiuſdem anni 1286. maxima cum ſolemnitate, atque nobili proceſſione tranſlata fuère.Quo quidem die,toto circumaſtante populo,eorum beatorum patrum meritis,& mulieri,quę à 50.annis oculorum vſum amiſerat,lumen extitit reſtitutum,& altera mulier cocles oculi rectitudinem aſſequuta eſt.Horum alter vocabatur frater Agnus , qui primus omnium,cùm eſſet genere nobilis, atque dignitate canonicus, vocareturq; Lupus Ferdinandus Dain, ſpretis huiuſmodi honoribus, Franciſcanæ Religionis habitum Cæſaraauguſtæ ſuſcepit, atque pauperculis fratribus adiunctus eſt. Hic denique à Miniſtro eius prouinciali Romam ad Gregorium IX. ſummum Pont. ob quædam negocia, Religionis ſtatum concernentia,miſſus,tanta tum apud ipſum ſummum Pont. tũ quoque apud illuſtr. Cardinales ſanctitatis opinione polluit, vt & ab omnibus maxima in veneratione habitus ſit,& Hieroſolymam accedendi facultatem à ſummo ipſo Paſtore petens,id,quod ſequitur,reſpõſum retulerit : Vade fili,concedo tibi quod poſtulas,dum tamen non vt lupus , ſed vt agnus pergas . A quo etiam tempore non frater Lupus , ſed frater Agnus dici voluit. Præfata tamen facultate gaudere nequiuit . Cùm enim per id tempus Marrochiorum Antiſtes vita functus eſſet,pluresq; eam dignitatem ſibi conferri ſupplicarent,reſpondit ſummus Pontifex:certè iam eſt alterius , quem nuper de lupo fecimus agnum , & ideo dignum eſt, vt de agno faciamus Paſtorem luporum . Et meritò:nam Marrochiani ipſis lupis in Chriſtianos ſæuiores ſunt . Hisq; dictis ſummus ipſe Pontifex patrem Agnum ad Marrochiorum Epiſcopatum promouit . Quam ille (licèt inuitus) dignitatem acceptans,relicta interim Hieroſolymorum peregrinatione,ad oues ſibi commiſſas ex tempore perrexit : quibus per aliquot annos ſanctiſſimè , & non abſque fructu , inſuper & gratiſſimus adeò , vt illud Eſaiæ : *Habitabit lupus cum agno , & puer paruulus minabit eos*, de ipſis verificari potuerit,præfuit.Sed cùm is huiuſmodi Marrochianos obſtinatiſſimos in abominabili ſua ſecta , atque vitijs irretitos plus æquo cerneret,nec eos ab huiuſmodi peſte ad ſalutis ſemitam reuocare poſſet,tædio affectus,atq; Franciſcanam paupertatem anhelans, à ſummo Pont.tunc ſedente,vt Epiſcopatui vale dicere, Hieroſolymam petere, atque propriam Prouinciam repetere poſſet , ſupplex petijt.Voti igitur compos effectus , poſt plurimos exantlatos in huiuſmodi peregrinatione labores,alteram ex coſtis,atque quoddam os S.Matthiæ Apoſtoli , caput vnius ex SS. Innocentibus,aliquotq; alias SS.reliquias,quas & loco contulit,ſecum deferens,ad antiquiorem Minorum conuentum, Cæſarauguſtæ erectum, (de quo in huius Prouinciæ prooemio) ſe tranſtulit : vbi & quàm diu ſibi comes vita fuit,ſanctè commoratus,atque ſanctius vita functus eſt.Eius corpus fratres honeſto loco tumulandum curarunt. Vnde & ad præſens monaſterium (vt prædiximus) tranſlatum extitit. Alter verò frater Bernardus à Viridante appellatus fuit . Beatus hic pater fuit vnus ex illis decem, qui cum beato patre Ioanne Parente Cæſarauguſtam ingreſſi ſunt . Cumq; maxima infirmitate detentus glorioſis quinque martyribus Franciſcanis , qui ex antiquiori Cæſarauguſtano fratrum Minorum conuentu egreſſi,apud Marrochium impiorum gladijs pro Chriſti fide occubuerunt,congredi minimè potuiſſet, tanta maceratione, tanta abſtinentia , tot vigilijs , ac tot denique pœnalitatibus proprium corpus afflixit , vt quod tyrannus præſtare nequiuerit,ille ſuo Marte,diuino tamen fauore fretus,aſſequutus ſit. Elucuêre mirum in modum hoc in beato patre humilitas,orationis aſſiduitas,cui ſæpius intentus in tertium cœlum, vt alter Paulus, rapiebatur, charitas,atque ſui contemptus . Quibus denique virtutibus tanta apud Deum , atque apud homines gratia polluit , vt viuens ac mortuus plurimis claruerit miraculis,atque à fratribus ſeparatim ab alijs religioſis honeſto in loco ſepultus ſit . A quo tandem cum præfato patre Agno ad hunc S. Franciſci conuentum (vt prælibauimus) tranſlatus extitit. Horum amborum patrum corpora , præcipuè verò beati patris Agni, licèt à 300. annis ſepulta,maiori ex parte integra perſeuerant . Duobus his patribus annectendus venit beatus frater Nicolaus de Orbita laicus ibidem ſepultus,cuius corpus,licèt à 330.annis exanime,incorruptum adhuc perſeuerat.Abſoluitur (vt de ipſius ędificatione aliquid dicamus) pręſens monaſterium duplici clauſtro,eoq; elegantiſſimo , dupliciq; dormitorio , plurimis atq; capaciſſimis officinis,pulcherrimo choro,atque ampliſſima,omninoq; decora eccleſia.Hęc anno Domini

A mini 1286.ſereniſſ. Aragoniæ Infantis Petri ſumptibus à fundamentis ædificari cœpit, atque anno à partu Virgineo 1399.tum ex ſereniſſimæ Reginæ Aragonum Tireſiæ,tũ quoq; ex aliorum facultatibus abſoluta extitit.Nec mirũ ſanè,cùm eius longitudo 240, latitudo verò 75. pedes contineat:& plurimis,ijsq; ſumptuoſiſſimis,ſacellis exornata, fabrorum incuria ſemel ad terram venerit, atque iteratò multò elegantior, multoque firmior reædificata extiterit. Accedit ad huius ſacræ ædis decorem,atque commendationem ſitus ipſe, in quo ædificata eſt, qui plurimorum martyrum,pro Chriſti fide à gentilibus Romanis ibidem olim occiſorum,ſanguine reſperſus, atque ſacratus extitit.Gommorãtur deniq;, Altiſſimoq; famulãtur,hoc in monaſterio octuaginta fratres.

De conuentu S.Franciſci Turiaſſonis. *Conu. III.*

B QVAMVIS nihil intactum reliquerim,quatenus præſentis conuentus,in beatiſſimi patris Franciſci honorem, ad 50. paſſus à Turiaſſone, (vulgò Tarazona) Celtiberorum ciuitate,erecti,authores,certumq; eius fundationis tempus è tenebris eruta poſteris proderem,nihil tamen profeci.Nam nec tantillum penitus ſiue ſcripturarũ, ſiue certæ traditionis eſt, quod nos ea de re certiores reddere valuerit. Nihilominus tamẽ ex pictura quadam eius clauſtro impreſſa, cui numerus 1399.adhæret,eius antiquitas quodammodo expiſcari quit. Præterea ſunt qui aſſerant (quibus tamen non adeò aſſentior) ipſum à trecentis annis & vltrà ædificatum fuiſſe. Quibus nihilominus imago beatiſſ.P. Franc.ad Capucini cuiuſdã inſtar fabrefacta,principaliori portæ imminẽs, cui & ſocius eodẽ modo cultus adhęret,aſtipulari videtur.Id tamẽ,quod ſequitur certiſſimũ eſt:hoc.ſ. monaſteriũ,à 28.fratrib: inhabitatũ,ad Conuẽtuales Franciſcanos patres C olim pertinuiſſe,& ab eis in prima reformatione Hiſpanica ad noſtros fratres deflexiſſe.

De conuentu S.Franciſci Bilbilis. *Conu. IIII.*

PROPE vallum, à parte tamen interiori, Bilbilis Celtiberorum in Hiſpania Tarraconenſi ad Salonem fluuium oppidi,ferri temperatura, atque Marcialis Poëtæ famoſi natiuitate nobilis,præſens conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus,atque à 40.fratribus incultus,ſurrigit.Cuius tamen fundatores,atque certum erectionis tempus penitus ignorantur.Conſtat nihilominus,idq; ex grauiſſimis Hiſtoriographis, Caſtellæ Regem Petrum Crudelem,dum bella inter ipſum atque Aragoniæ Regem vigerent, Bilbilim oppidum hoc expugnato monaſterio, anno à partu Virgineo 1364.ingreſſum fuiſſe & occupaſſe. Habetur præterea,idq; ex fide dignis monumentis, nobilis heros Gon- D zaluus Linianus, oppidi Cetinæ tunc Dominus temporalis, eius eccleſiæ non ita diu poſt huiuſmodi expugnationem fundator:In qua & moriens,erecto ſibi eleganti mauſolęo,ſepeliri voluit.Ex his igitur quanta ſit huius loci antiquitas,facilè quis intelligere poterit.Mortem obijt hoc in monaſterio, in quo ſacræ Theologiæ ſtudiũ perpetuò viget. atque in communi fratrum ſarcophago eximiæ ſanctitatis pater frater Caſulla ſepultus eſt, qui ob excellentes, quibus pollebat, virtutes, ab omnibus tum fratribus, tum quoque ſæcularibus ſanctus,Deoq; carus habitus eſt. Fuit ſiquidem inter humiles humillimus,inter pauperiores pauperrimus, atque inter caſtiſſimos ſummè (ſi ita fari liceat) caſtiſſimus.Quamobrem cum Iob dicere potuit: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ne cogitarem quidem de virgine.* Quo ad cœteras verò eius virtutes hoc tantùm dixerim, quòd nihil penitus ad earum perfectionem deſiderari potuerit. Hinc factum eſt, vt vni- E uerſum oppidum ad eius funus confluxerit: & alter crines, alter verò vel habitus,vel cordę partem in reliquiam à ſe ſummè venerandam atq; colendã,accipere contenderit.

De conuentu S.Franciſci Oſcæ. *Conu. V.*

ID tantùm,poſt adhibitam omnem curam,inuenire potui:hoc ſcilicet monaſterium, beatiſſimo patri Franc.Oſcę,quod Tarraconenſis Hiſpaniæ in tractu Illergetum oppidum eſt erectum,atq; a 22.fratribus inhabitatum,ad Conuentuales Franciſcanos patres olim pertinuiſſe,& ab eis ad noſtros Obſeruantes dimanaſſe. Quando autem id contigerit,vel quo certo tempore, aut a quo ædificatum fuerit, nullo pacto inueſtigari potuit. Ex quodam tamen monumento, in eius archiuis, ſubdatum, anno Domini 1304

ni 1304. aſſeruato, ipſum eo tempore & conſtructum,& abſolutum fuiſſe,ſatis conſtat. Præterea ſi ſeniorum traditioni, cui & antiquiſſima ſepulcra,in eius clauſtro erecta, fidem aſtruunt,aurem accommodare velimus, eius antiquitas ab anno Dominicę incarnationis 1280 nobis computanda venit. Inter cætera, parui tamen momenti, monumenta, atq; priuilegia huius loci tabellario credita, illud ab Aragoniæ Regibus Martino, atq; eius vterino fratre Ioanne, 17. Ianuarij, anno Domini 1398. datum inuenitur, quo immaculatæ virginis glorioſæ Conceptionis dies ab omnibus ſibi ſubditis,ſub grauiſſimis pœnis,in trāſgreſſores infligēdis,feſtiuè trāſigendus, colēdusq; præcipitur. A

De conuentu S. Franciſci Borgiæ. Conu. VI.

EX quodam contractu inter præſentis loci fratres, atq; Borgianæ matricis eccleſiæ canonicos, Barcinonis 26. menſis Maij, anno Domini 1365. acto,eius antiquitas B quodammodo colligitur: nam ab eo nihil penitus ſiue traditionis,ſiue ſcripturarū,quod nos de eius ædificatione, vel etiam authoribus certiores reddere poſſit, penitus inuenitur.Exiſtimarim tamen, idq; ex ciuium ad eius habitatores, qui frequentius ſunt 20. numero,affectu, tum ex publicis,tum quoq; ex priuatis eorundem ciuium facultatibus conſtructum fuiſſe.Surrigit autem,ſub beatiſſimi patris noſtri Franciſci inuocatione,ad quinquaginta paſſus à Borgia ciuitate, à cuius incolis maxima deuotione viſitatur.

De conuentu S. Franciſci Darocæ. Conu. VII.

TANTVM abeſt,vt(licèt omnes cartophilacij ſcripturas diligentius euoluendas curauerim)aliquid certi de præſentis conuentus, qui ſeraphico patri Franciſco dicatus, atq; à 28. fratribus,vt plurimū,incultus ad triginta paſſus à ciuitate Daroca ſurrigit,fundatione, aut fundatoribus inuenire potuerim. Extat nihilominus inter præfatas ſcripturas quædam à ſereniſſimo Iacobo huius nominis primo Aragonum Rege, data Bilbilis 10. Iulij,anno à partu Virgineo 1225. qua certam ſalis quantitatem, à monaſterij de Petra religioſis, præſentis loci incolis, per ſingulos annos, piētiſſimus is Rex pendendam ſtatuit. Cùm igitur eo temporis conuentus ipſe abſolutus omnino præſumatur, eius ætas ab annis 350. ad minus computanda veniet. Hæc Darocenſis ciuitas pretioſiſſimis quibuſdam corporalibus feliciſſimè gaudet, ſummeq; exornatur, in quibus hoſtiam,quam ſacerdos inter ſacrificandum conſecrauerat,& ſuperuenientibus hoſtibus,inuolutam panniculo cādido,ſub lapidè repoſuerat,inuenit in carnē conuerſam, & pāniculo adhærētem,cùm victores Chriſtiani à prælio reuerterentur,quę quidem res admirabilis & pro magno celebrata miraculo fuit,effecitq; vt Darocam vrbem feliciſſimam,illuſtrem,ac memoria dignam,vtq; à maxima populorum frequentia viſitaretur. C D

De conuentu S. Franciſci Iaccæ. Conu. VIII.

SANE, niſi quædam Innocentij IIII. Pont. max. bulla data Lugduni, anno à partu Virgineo 1246. Pontificatus verò ſui anno 4.atq; cœteris ſcripturis,in præſentis loci cartophilacio aſſeruatis,per mixta,qua 40. dies de iniunctis pœnitentijs ijs omnibus, qui adiutrices pro eius ædificatione manus porrexerint, remittuntur,ad manus veniſſet,nihil profectò certi de ipſius fundatione,vel fundatoribus tradere potuiſſemus. Ex ea ſiquidem ipſum tum ex publicis,tum quoq; ex priuatis Iaccenſium facultatibus, circa præfatum Domini annum 1246. conſtructum fuiſſe ſatis conſtat. Præterea eo ipſo E loco,nempe 50. paſſibus à ciuitate Iacca,in quo præſens monaſterium, beatiſſimo patre Franciſco eius tutelarij, ſubſiſtit,prçextitiſſe olim parochialem quandam eccleſiam, beato Apoſtolo Paulo ſacram, ex fide digna quadam traditione didicimus. Natalitius ſeraphici Doctoris Bonauenturæ dies, atq; etiam dies ſacris beati patris Franciſci ſtigmatibus dicatus, tum vniuerſo matricis eccleſiæ Iaccenſis canonicorum collegio, tum laico ſenatui, tum quoq; cœteris ciuibus ex ſolemni voto feſtiui, celeberrimiq; ſunt. Imò & omnes iſti à præfata matrice eccleſia ad hunc vſq; locum prædictis diebus, per ſingulos annos proceſſionaliter procedere,ſolemnemq; Miſſam ibidem audire, atq; ſacerdoti ſacrificanti duos cereos offerre tenentur. Idq;, quòd cōflagrante vniuerſa Iaccenſium ciuitate, in beati patris Bonauenturæ feſto, emiſſo huiuſmodi voto, ſtatim

incen-

A incendium ceſſauerit: Præterea quòd pereuntibus ſingulis annis,ob grandinum tempeſtates,Iaccenſium ſegetibus,à tanta clade emiſſo ſimili voto liberati ſint.Commorãtur deniq; hoc in loco 20.fratres,quibus hoſtiatim mẽdicãtibus Iaccẽſes liberaliter adſunt.

De conuentu S. Franciſci Barbaſtri. Conu. IX.

PRÆSENS conuentus,beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; in ſuburbijs ciuitatis Barbaſtri erectus,inſuper & à 20. fratribus inhabitatus, à trecentis vel circiter annis,nẽpe circa annum Domini 1290. conſtructus exiſtimatur. Idq; ex ſcriptura quadam 28. Auguſti, anno à partu Virgineo 1320. acta, atque in patris Guardiani cubiculo diligentius cuſtodia,facilimè conſtat. Aſſueuerat mulier quædam, ex Barbaſtro oriunda,confiteri patri huius conuentus Vicario. Cumq; vita functa ad ipſius eccle-
B ſiam tumulanda deferretur, erecto aliquantulum capite præfatum patrem Vicarium corã tota illa funebri caterua his verbis accerſiuit: Audi pater peccatum meũ: tuncq; accedens Vicarius quid illa vellet audiuit. Quo facto mulier vt prius defuncta feretro decubuit: ac tandem poſt aliquantulum temporis eius exanime corpus terræ mandatum eſt. Interim pręfatus Vicarius galero, atq; baculo ſumptis,nemineq; prorſus ſalutato, loco ceſſit, nec amplius viſus eſt. In cuius tamen rei memoriam, vti omnino contigerat, huiuſmodi euentus in iſtius monaſterij eccleſia artificioſè ſatis depictus extitit, inibiq; diu perſeuerauit. Nec deſunt adhuc fratres, qui huiuſmodi picturam proprijs oculis viderint. Huius ciuitatis accolæ ſancto Franciſco deditiſſimi ſunt.

De conuentu S. Franciſci Turolij. Conu. X.

C CVM beati patres frater Ioannes ſacerdos, atque frater Petrus laicus profeſſus relicta poſt ſe, anno à partu Virgineo 1220. Cæſarauguſta nobili,celebrique ciuitate (cuius ſupra meminimus) Valentiam Chriſti fidem Mauris eius accolis prædicaturi, iuxta datum ſibi à beatiſſimo ac ſeraphico patre Franciſco mandatum, tenderent, Turolium Aragoniæ ciuitatem,quæ Turrupia ſiue Tintana olim appellabatur, à sereniſſimo Alphonſo ſeu Ildephonſo Raymundi Principis Aragoniæ filio, Aragonum Rege & Barcinonæ Comite (vt Roderico Toletano & Franciſco Taraphæ placet) conditam, applicuêre. Cumq; eius populum ſibi ſupra modum affectum cernerent,extructis duabus ex vili materia cellulis, iuxta ædiculam, beato Apoſtolo Bartholomęo ſacram, pedem ibidem ad tempus fixêre. Qui tamen, poſt elapſum decennium, Va-
D lentiam muneri ſibi iniuncto ſatisfacturi, appulſi, cum in Mahumetanam legem publicè inuecti eſſent, illamq; prælato ſibi ſacro Euangelio damnaſſent, ab Azoto ſiue (vt alij volunt) Zeitabuzeit Valentiæ Rege, qui & poſtea Chriſtianus effectus ſub Chriſti vexillo ſtrenuè militauit, multaque præclarè geſſit,opprobrijs, atq; diuerſis iniurijs primò ſaturati, 29. Auguſti, anno verò Dominicæ incarnationis ducenteſimo trigeſimo primo ſupra milleſimum, capite truncati ſunt. Quorum reliquiæ demptis capitibus à Chriſtianis honorificè ibidem ſepultæ, atq; poſtea ad hanc vrbem Turolium ex ſereniſſimi Iacobi huius nominis primi Aragonum Regis, Barcinonenſiumq; Comitis mandato, qui fortunatus atq; felicis memoriæ, ob res pręclariſſimè geſtas, appellatus ab omnibus eſt: nam imprimis inſulas Baleares, expulſis illinc impijs Saracenis, pridie cal. Februarij anni Domini 1226. recuperauit; poſtea verò quarto vide-
E licet cal. Octobris anni Dominicæ natiuitatis 1238.fugatis Mauris Valentiam vrbem, prouinciamq; Murcię vſq; ad nouam Carthaginem adeptus eſt, ſuoq; adiũxit Regno, tranſlatæ fuerunt. Ne igitur huiuſmodi cellulę habitatore deſtitutę aliquando corruerent, Turolienſes, qui & in beatos patres præfatos,atq; in reliquos Franciſcanos ſumma deuotione atq; animi affectu maximo ferebantur, ex eis aliquot, qui Minoriticum conuentum erigerent, ſecumq; habitarent,vt ex eorum cohabitatione fructus ſpirituales reportare poſſent, ad ſe mitti curarunt.Quo tamen certo anno id factum ſit,non ſatis conſtat.Exiſtimarim nihilominus, idq; ex patentiſſimis coniecturis præfatam beati Bartholomæi ædiculam in hoc ſacrum monaſterium, quod 24. fratres frequentius inhabitant, ex diuerſis Turolenſium eleemoſynis, circa annum Domini 1225. tranſlatam extitiſſe. Cuius ſitus 30. tantùm paſſibus à præfata ciuitate Turolio diſtat. Hone-

ſtatur huius loci eccleſia, quam reuerendiſſimus, pariterq; pietiſſimus Garſias Cæſarau- A
guſtanus Archiepiſcopus ædificandam curauit, ſacris præfatorum patrum beatorum
reliquijs, quorum meritis Deus ter optimus maximus quamplurima miracula patrare
dignatus eſt. Inſuper condecoratur particula illius crucis, in qua Redemptor noſter Ie-
ſus Chriſtus pro noſtrorum peccatorum expiatione pependit. Tandem altera ex ſpinis,
quę ſacroſanctum, ac omni ex parte venerandũ Chriſti caput pupugerunt, exornatur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Ergauicæ. *Conu. XI.*

NON ſumptus, non etiam labor pijſſimum Andream Viues, eruditiſſimum in arte
Medicea Doctorem, atque apoſtolicæ Sedis Protonotarium terruêre, quo minus
hoc ſacrum monaſterium, ſub inuocatione ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu in Ergauicæ, Re-
gni Aragoniæ oppidi, quod vulgò Alcañis nuncupatur, &, vt annotat Ioannes Vaſæus, B
olim Epiſcopum habuit, ſuburbijs, anno reſtitutæ ſalutis 1528. à fundamẽtis ad apicem
vſque conſtrueret. Commorantur hoc in monaſterio, die noctuq; Altiſſimo Domino fa-
mulãtes, diurnas nocturnasq; laudes ipſi per ſoluentes, viginti fratres, vt plurimũ, quos
oppidani magno amore proſequuntur, eiſq; hoſtiatim mendicantibus liberaliſſimè ne-
ceſſaria ſubminiſtrant. Hæc autẽ & concionibus & confeſſionibus fratres repenſant.

De conuentu S. Franciſci Montionis. *Conu. XII.*

PROVT ex reuerendiſſimi cuiuſdam Bernardi Tarraconenſium Archiepiſcopi li
teris, datis 19. Septembris anno Dominicæ natiuitatis 1280. edocemur, pręſens mo-
naſterium, beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, licèt à ſui erectione glorioſiſſimæ, ſem- C
perq; virgini Dei genitrici Mariæ dicatum, quod 30. tãtùm paſſibus à Montione, Hiſpa-
niæ Tarraconenſis oppido, diſtat, & à Conuentualibus Franciſcanis patribus ſub Pio V.
Pont. max. ad 20. fratres huius Prouinciæ Recollectos tranſlatum extitit, ante annum à
partu Virgineo 1280. ex diuerſis, vt credere licet, fidelium eleemoſynis exordium ſum-
pſit. Conſtituuntur ſiquidem huiuſmodi literis à reuerendiſſimo Archiepiſcopo, idq; ex
illuſtriſſimi ac reuerendiſſimi Matthęi S.R.E. Cardinalis, atq; Franciſcani Ordinis tunc
Protectoris commiſſione, eius ſyndici, atque procuratores. Ab his tamen literis nihil pe-
nitus aliud ſiue ſcripturarum, ſiue traditionis habere potuimus, quo de certo erectionis
tempore certiores redderemur. Præterea cùm huius loci eccleſia à ſui origine Deiparæ
virgini Mariæ, vt ex reuerendiſſimi cuiuſdam Gulielmi Tarraconẽſium Archiepiſco-
pi literis, datis Ilerdę 17. Februarij, anno Domini 1314. quibus 40. dies de iniũctis pęnitẽ- D
tijs ijs, qui eleemoſynas pro eius reędificatione contulerint, elargitiq; fuerint, ex apoſto
lica auctoritate remittũtur, ſatis patet, ſacrata euaſerit, neſcio quid factũ ſit, quòd paſſim
ab omnibus tum fratribus, tum quoq; ſęcularibus nomine S. Frãc. appelletur. Quicquid
tamẽ ſit, eius ſacrarium media ſpina Dominicę coronæ quam religioſiſſimè exornatur.

De conuentu S. Catharinæ Carinienæ. *Conu. XIII.*

SI receptiſſimæ Carinienenſium traditioni fidem adhibere velimus, beatus pater
Bernardinus de Senis Carinienam, Tarraconenſis Hiſpaniæ oppidum, anno à læta-
bunda Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate quadrigenteſimo quadrageſimo quinto ſu-
pra milleſimum, appulſus, in amęnum quendam collem, ad tertium lapidem ab ipſo op-
pido diſtantem, cum vno aut altero religioſiſſimo ſocio ſeceſſit, ibiq; tuguriolo, atq; ora- E
torio ex humili materia erectis, ad tempus ſubſtitit. Quo denique recedente, Carinienen-
ſis ſenatus, ne tantus locus habitatore deſtitutus prophanis vſibus aliquãdo pateret, prę-
ſens monaſteriũ, ſub titulo S. Catharinę virginis & martyris, tum ex publicis, tum quo-
que ex priuatis facultatibus ibidem ædificandum curauit. Hic locus, quòd à ſæcularibus
ſequeſtratus, quodq; optimis moribus, atque regulari diſciplina imbutus ſit, grauiſſimis
religioſis, atque omni ſanctitate præditis perpetuò floruit. Inter hos autem eximiæ reli-
gionis pater frater Didacus Diſcalciatus longè emicuit. Cuius humilitas, charitas, patiẽ-
tia, atque religio cum cœteris virtutibus coniuncta incredibilis fuit. Quamobrem & vi-
uens ab omnibus in maxima æſtimatione habitus extitit, & moriens peculiari ſepul-
cro recondi meruit. Oppidani 16. religioſiſſimos patres ac fratres, huius monaſterij ac-
colas,

A colas,omni genere beneficiorũ proſequuntur, ipſiſq; in omnibus neceſſitatibus adſunt.

De conuentu S. Franciſci Exeæ equitum. Conu. XIIII.

AD lapidis iactum ab oppido,cui Exea equitum nomen eſt,præſens conuẽtus,beatiſſimo ac ſeraphico patri Franciſco erectus,atque à 16. fratribus inhabitatus,extitit.Qui cùm plurimis annis Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubfuerit,ab eis tãdem ad noſtros fratres ex apoſtolica auctoritate tranſlatus extitit.Eius tamen fundatio, atque author,deficientibus ſcripturis, nos omnino latent: licèt ex quodam teſtamento in archiuis aſſeruato, quod anno Dominicæ incarnationis milleſimo trigenteſimo vndecimo in ipſius fauorem conditum fuit, eius antiquitas haberi quodammodo poſſit. Ex ea ſiquidem, ipſum tunc temporis perfectum, abſolutumque fuiſſe ſatis conſtat.

B

De conuentu S. Chriſtophori Alpartilij. Conu. XV.

AEDIFICARANT olim recreationis ergô Conuentuales Franciſcani patres Bilbilenſis conuentus incolæ,ædiculam quandam,ſiue potius eremitorium, diuo Chriſtophoro ſacrum, in amœni cuiuſdam montis, mille quingentis paſſibus ad oppido Alpartilio diſtantis,decliuio.Sed præfatis patribus loco cedentibus, atque eiuſdem Inſtituti Obſeruantibus ſibi ſubrogatis, præfatum eremitorium deuotiſſimi cuiuſdam patris fratris Inici opera, circa annum Dominicæ natiuitatis 1500. in iuſtum conuentum euaſit.A quo etiam tempore 16.huius Prouinciæ religioſiſſimis patribus ac fratribus deſeruit.Quia verò is locus deuotioni,atque diuinarum rerum contemplationi maximè fauet, Recollectis eiuſdem à proceribus adiudicatus extitit, illiſq; impræſentiarũ C ſubeſt.Cùm quodam tempore huius loci fratres,obſeſſis niue itineribus, maxima cõflictarẽtur inedia, eorum alter,ſuperatis itinerum difficultatibus, Alpartilium,ad generoſi,pientiſſimiq; Frãciſci à Luna temporalis eius Domini ædes conuolauit,inſtantemq; confratrum neceſſitatem eius œconomo patefecit.Cumq; panes è furno deferẽdos anxius præſtolaretur,à pręfato heroë Franciſco,quid ſibi ageret,quidq; ſibi vellet interrogatur.Illo verò ſui aduentus cauſam referente,præcepit Dominus,vt quicquid panis domi inueniri poſſet,ſibi ex tempore traderetur.Cùm autem œconomus nec bucellam ſupereſſe reſpondiſſet,iuſſit ſtatim ille omnia domus promptuaria diligentius luſtrari: Et ecce dum nihil minus ſperatur, ea omnia panibus redundare inueniuntur. Quibus denique & famelicis fratrum inteſtinis ſatisfactum eſt. Ne igitur tanti miraculi memoria aliquando periret, iuſſit præfatus heros Frãciſcus illud,fidedignis teſtibus adhi-D bitis,à publico Notario ſcripto excipi, ſicq; effectum eſt, alboq; mandatũ,exaratumq;.

De conuentu Dominæ noſtræ de Monlora. Conu. XVI.

FACILE perſpicitur ex præſenti monaſterio, Dominæ noſtræ de Monlora ſacrato,atque in editi cuiuſdam montis cacumine,ad mille quingentos paſſus ab oppido Luna,erecto,quod ſemper pijſſimus Michaël Torrerius Cæſarauguſtanus ciuis ſtuduerit,& ſe à fratribus noſtris plurimi fieri,& illos intelligere,quàm ſibi carus eſſet.Is ſiquidem ædiculam quandam, Dominæ noſtræ ſacram, ex facultate ſibi ab Alexandro VI. ſummo Pont.facta in iuſtum,atque continẽdis 16.fratribus omnino accommodum conuentum (de quo impræſentiarum) ex proprijs tantùm facultatibus,anno reparationis humanæ 1500.euehendum curauit,atque eius accolis, quandiu vixit,beneficus extitit, E largiſſimaſq; eleemoſynas elargitus eſt. Aſſeruatur huiuſmodi apoſtolica conceſſio in forma bullæ,data Romę 18.menſis Martij,anno verò Dominicę incarnationis 1500.in patris Guardiani cubiculo.Eſt hoc monaſterium (bona tamen omnium pace dixerim) vnum ex totius Prouinciæ deuotioribus,atque amœnioribus, in cuius ſacrario cuiuſdã beati patris Didaci Minoritæ os aſſeruatur. Hoc ſi aqua perfundatur,& illa armenta reſpergi contigerit,à quauis infirmitate liberantur. Qua etiam de cauſa præſens locus paſtoribus celeberrimus eſt. His annectere libet miraculum,quod (ni fallor) anno à Dominica natiuitate 1578.in proximiori oppido Erla contigit. Erat ibi quædam matrona, huic loco eiuſq; fratribus deuotiſſima:atqui eius vir nihil magis quàm & iſtos, & illum oderat.Cùm igitur maxima vigente in his partibus fame,deuota mulier pauperculis re-

ligioſis ad futura, refertum panibus caniſtrum in propria perſona illis obtuliſſet, atque A
reuerſus domum vir eam apud fratres eſſe didiciſſet, vt primùm redijt, illam primò, atque ſecundò pugione confodere conatus eſt: Sed fruſtra: nam deficientibus ſibi viribus, atque huiuſmodi pugione è manibus labente, quod impiè propoſuerat, exequutioni mandare nequiuit. Quod tamen ille diuinæ voluntati aſcribens, & proprium crimen alteri ex fratribus ſacerdotibus in confeſſione detexit, & quicquid ſiniſtræ ſuſpicionis de pudica coniuge conceperat, longè à ſe abiecit, & fratres atque eorum conuentum omni beneficiorum genere in poſterum, non abſq; omniũ admiratione, proſequutus eſt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Ixary. *Conu. XVII.*

CVM pia heroina Timbor Capraria, cuiuſdam Lezarenſium Ducis vxor, ampliſſimam pecuniarum ſummam ad vnius Clariſſarum monaſterij ædificationẽ ex teſtamento piẽtiſſimè, liberaliſſimeq; legaſſet, nec eius ſucceſſores ex quadã incuria, quod illa pijſſimè præceperat, exequutioni mandaſſent, illuſtriſſimus Ludouicus de Ixar, qui teſtatrici poſt aliquot annos elapſos hæreditario iure ſucceſſerat, huiuſmodi monialiũ, quibus addictiſſimus erat, ingentiq; animi affectu eas proſequebatur, monaſteriũ, in Franciſcanorum fratrum conuentum, ad inſtantes pientiſſimæ heroinæ Beatricis Alagoniæ Belchitenſium Comitiſſæ preces commutare decreuit. Obtenta itaque apoſtolica auctoritate, præſentẽ conuẽtum, Dominæ noſtræ de Angelis ſacrum, præfatus heros Ludouicus de Ixar ad mille paſſus ab oppido Ixario, (vulgo Ixar) anno à partu Virgineo 1524. tũ ex acquiſito huiuſmodi legato, tũ quoq; ex peculiaribus alijs facultatibus, à fundamẽtis ad apicẽ vſq;, extruendũ, abſoluẽdumq; curauit. Cui quoq; tũ ipſe, tũ quoq; eius ſucceſſores in omni euẽtu, omniq; neceſſitate & adfuerunt, & adſunt. Inhabitatur interim hic locus à 16. Recollectis fratrib. optimeq; apud oẽs, ob inculpatã eorũ vitã, audit. B C

De conuentu S. Saluatoris Pinæ. *Conu. XVIII.*

CVM pientiſſimus heros Blaſcus Alagonius Saſtagenſium Comes præſentem conuentum, ſancto Saluatori dicatum, atque à 16. religioſis frequentius incultum, in medio foro oppidi Pinæ, anno à Chriſto ſeruatore nato 1530. à fundamentis eo fine, vt ipſum perficeret, & in maiori eius ſacello vita functus ſepeliretur, exædificandum curaſſet: immatura morte præuentus, & cœptum opus imperfectum relinquere coactus fuit, & ad patres ſuos in Cæſaraugustana S. Mariæ de Columna (vulgò del Pilar) eccleſia apponi voluit. Quapropter generoſa domina Anna ab Eſpes, ex eius morte vidua relicta, quod eius vir piè incœperat abſolutura, pręfati conuentus eccleſiam, atq; neceſſariores officinas quãtocitius perfici, atque defuncti coniugis oſſa ex maiorum eius ſepulcro, licèt canonicis maximè renitentibus, ad præcipuum ſacræ huius ędis ſacellum, ex apoſtolica ſibi facta poteſtate, anno Domini 1539. transferri fecit. Cumq; ſuperueniente morte, nec ipſa nec eius hęres atq; filius dominus Artalus Alagonius huiuſmodi opus ad perfectionem adducere potuiſſent, pientiſſimus ſimul atq; illuſtriſſimus Artalus Alagonius Saſtagenſium Comes, beatiſ. P. Franciſci deuotiſſimus, qui illis hæreditario iure ſucceſſit, eiusq; cariſſima coniunx Ludouica ab Heredia, qui ex intimis præcordijs Frãciſcanos fratres diligunt, ijsq; in omnibus neceſſitatibus liberaliſſimè adſunt, quod ab illis minus pręſtari potuit, abundãtiſſimè ſuppleuêre. Nã & conuentũ, ſimulatq; eius eccleſiã omnibus ſuis numeris abſoluerũt, & hortos ampliarũt, & ſacriſtiã ſacris vaſis, pretioſiſſimisq; ad cultũ diuinũ ornamentis, & bibliothecã libris, ac deniq; cęteras officinas omnibus neceſtarijs inſtruxêre. Quia verò hic locus iuxta antiquiorẽ quandã S. Saluatoris eccleſiã, ſub ſummo cuius altare plurimis annis hydria oleo, ad plures pellẽdos languores ſalutifero, redundauit, ędificata extitit, eodẽ S. Saluatoris titulo inſignitus euaſit. D E

De conuentu S. Franciſci Sarinienæ. *Conu. XIX.*

LICET nulla traditio, nullaq; extent monumẽta, quę nos de eius authoribus, aut certo erectionis tempore certiores reddant, exiſtimatur nihilominus, idque ex ipſa ſtructura, atq; Sarinienenſium ad eum beneuolentia, hic conuentus Montionenſi (cuius ſupra meminimus) omnino contẽporaneus, atq; ex publicis oppidi Sarinienę, à cuius męnibus

A nibus non multum diſtat, facultatibus conſtructus. Cuius habitatio, tum ob eius capacitatẽ, tum ob amplos, amœnosq́;, quibus gaudet hortos, tum quoque ob aquarum abundantiam, 16. fratribus eius accolis gratiſſima eſt. Ergaſtulo carnis ſolutus hinc, relicto in præſentis loci eccleſia corpore, idque in florida ætate, ne malitia mutaret intellectum eius, aut fictio deciperet animam illius, ad aſtra migrauit eximiæ ſanctitatis, atque religionis frater Michaël Moronus laicus profeſſus: cuius ſimplicitas incomparabilis, humilitas profundiſſima, oratio feruens, charitas ardentiſſima, atque obedientia promptiſſima extitêre. Quamobrem moriens maximum tum fratribus, tum quoque ſæcularibus ſui deſiderium, maximamq́; ſanctitatis opinionem reliquit. Pertinuit autem hic conuentus ad patres Conuentuales Franciſcanos Prouinciæ Aragoniæ, quæ ex ſeptem Cuſtodijs, nempe Barcinonenſi, Ilerdenſi, Cæſarauguſtana, Maioricenſi, Valentina, Na-
B uarrenſi, atque Saranienſi conflabatur, cuius patres hoc in conuentu, anno à natiuitate Domini 1566. vel circiter ſuum vltimum capitulum celebrarunt: anno verò ſequenti, ex indulto Pij V. Pont. Max. ad inſtantiam Catholici Regis Philippi II. hic conuentus ſicut & reliqui prefatę Prouincię ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes patres translatus extitit.

De monaſterio S. Catharinæ Cæſarauguſtæ. *Mon. I.*

CVM illuſtriſſ. atque pientiſſima Ermiſenda à Silis beatę virginis Claræ, eiusque ſororum nomen, famamq́; accepiſſet, hoc ſacrum monaſterium, beatæ Catharinæ virgini dicatum, à Clariſſis inhabitandum, ex facta ſibi à Gregorio IX. ſummo Pont. facultate, Cæſarauguſtæ, anno à partu Virgineo 1235. à fundamentis ad verticem vſque ædificandum curauit. Cuius ſanctitas à ſui erectione impræſentiarum vſque tanta ſem-
C per extitit, vt plures ſorores ad alios conuentus tum erigendos, tum quoque bonis moribus inſtruendos, ex eo prodierint. Cùm autem, vt receptiſſima, atque certiſſima traditione patet, duæ huius loci moniales Aſſiſium benedictionem tum earum, tum quoque cœterarum ſororum nomine, à beata Clara adhuc ſuperſtite accepturæ, petijſſent, ab ea, quòd ſpreta clauſura (vt aliqui volunt) tantum iter emenſæ eſſent, vel (vt alijs placet) quòd redditus in communi haberent, repulſam paſſę fuerunt. Huius monaſterij eccleſiã, quòd maximis pateret anguſtijs, à ſereniſſimo Aragonũ Rege Iacobo, ex maxima quã in beatam Claram ferebatur deuotione, ampliata, eleganterq́; exornata extitit. Vt autẽ, quæ de huius monaſterij ſanctitate diximus, clarius innoteſcant, aliquot ſorores in eo ſepultas, quæ peculiari aliqua prærogatiua emicuerunt, in medium adducemus: Nempe ſororem Magdalenam Magaloniam, cuius vita perpetua oratio, atque contemplatio ex-
D titit, qua etiam de cauſa plures moleſtias a Dęmone pertulit. Et ſororem Mariam Lopetiam à Viel, quæ, ob vitæ ſanctimoniam, multa prænoſſe meruit. Et ſororem Mariam Lorienam, cuius ſilentium, abſtinentia atque charitas incredibiles fuêre. Et ſororem Angelam à Verueto, quæ Chriſtum Dominum in elegantiſſimi pueruli forma in ſacroſancta hoſtia proprijs oculis intuita eſt. Poſſem quoque & alias plurimas his annectere, quas tamen breuitati ſtudẽs prætermitto. Honeſtatur pręterea, ab harum ſororum corporibus, ſacra hæc ædes, quæ à ſexaginta Clariſſis inhabitatur, duobus capitibus duarum virginum atque martyrum, ſanctarum videlicet Conſtantiæ, atque Catharinæ ex vndecim millium virginum conſortio, & particula ſanctiſſimæ crucis, atque particula itidem vnius ſpinæ, qua ſacrum Chriſti caput pũctum fuit, & lapidea quadã glorioſiſſimæ virginis imagine in clauſtro erecta, quæ miraculis coruſcat, in maximaq́; eſt veneratione.
E

De monaſterio Hieroſolymorum ibidem. *Mon. II.*

EXTAT & aliud Clariſſarum, ſed de prima beatæ virginis Claræ Regula monaſterium Cæſarauguſtę, ſub Hieroſolymorum inuocatione, non longè à pręcedenti, ac prope Regium hoſpitale, ex Alexandri VI. Pont. max. facultate, anno reſtitutę ſalutis 1496. erectum, quod ab antiquo à Franciſcanis quibuſdam Tertiarijs ſororibus inhabitatum, ac poſtmodum ad præfatas Clariſſas nobilis herois Ioannis Colomæ ſumptibus, & opera ſub elegantiori, atque capaciori forma, ſereniſſimis atque Catholicis Ferdinando & Eliſabetha Aragoniæ Regibus, translatum extitit. Sunt autem huiuſmodi Clariſſæ ſorores quadraginta numero, Chriſtumq́; pauperem, & ipſæ Euangelicæ pauperta-

tis ſectatrices ſequuntur,atq; apoſtolicum Alexandri VI. diploma (de quo ſupra) datum Romæ 18. menſis Iunij, anno verò Domini 1496. in archiuis, in ſacrario verò particulam Dominicæ crucis, aliquotq; ſanctorum reliquias diligentius cuſtodiunt. A

De Monaſterio Dominæ noſtræ de Altabaſio ibidem. Mon. III.

IS Clariſſarum Vrbaniſtarum conuentus,qui Cæſarauguſtæ, ex altera Iberi fluminis parte,nō longe ab ipſo ponte,ſub inuocatione Dominæ noſtrę de Altabaſio,ſurrigit,& à 40. ſororibus frequentius inhabitatur,anno à mundi redēptione 1526. à fundamentis ædificatus, atque ſequenti anno 1527. à religioſis primò occupatus extitit.

De Monaſterio S. Claræ Bilbilis. Mon. IIII.

PRÆSENS monaſterium, beatæ virgini Claræ ſacrum,atq; à 40. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis incultum,ſi primæuam eius fundationem ſpectes, antiquiſſimum eſt. Conſtat ſiquidem ex quibuſdam literis, in eius fauorem ad Bilbilenſem ſenatum à sereniſs. Aragonum Rege Iacobo, (cuius ſupra ſemel,atq; iterum meminimus) 12. mēſis Nouembris,anno verò Dominicæ incarnationis 1249. datis,ipſum eo temporis omnibus ſuis numeris,ſub beatæ Agnetis inuocatione,abſolutum fuiſſe. Si verò ſecundam eius ædificationem attendas, eius tibi antiquitas ab anno Domini 1336. computanda veniet: Nam primò extra Bilbilenſis præfatæ ciuitatis mœnia ædificatum, à ſuperueniente Petri crudelis Caſtellæ, Legioniſq; Regis exercitu expugnatum, maioriq; ex parte dirutum extitit: poſtmodum verò, anno ſcilicet præfato 1336. ſereniſſimorum Aragoniæ Regum Petri, eiuſq; coniugis Leonoræ ſumptibus,atq; opera inter præfatæ ciuitatis ambitum reędificatum,prędijs atq; redditibus ditatum,atq; certis legibus ſtabilitum fuit. Id tamen diſcriminis inter vtramq; ædificationem eſt: quòd iſtius ſecundæ ſcilicet fundator, atq; certum fundationis tempus tradi poſſit: illius verò primæ videlicet neutiquam. Præterea primi cōuentus eccleſia diuæ Agneti: ſecundi verò beatæ virgini Claræ ſacrata extitit. Poſt aliquantulum verò temporis, cùm Benedictus XIII. duas ſorores huiuſmet loci accolas inuiſurus Bilbilem petijſſet,eccleſiam à præfato Rege Petro ædificatam in earum gratiam ampliandam, atq; in meliorem elegantioremq; formam transferēdam curauit. Qui pleniorem eorū,quæ diximus inſtructionē deſiderauerit,pręſentis cōuentus archiuos conſulat,& ſibi ſatisfactū experietur. B C

De monaſterio S. Catherinæ Turolij. Mon. V.

QVANTA fuerit ſereniſſimæ, pariter ac pientiſſimæ Leonoræ ſereniſſimi Petri huius nominis quarti coniugis, ac filiæ ſereniſſimi Regis Siculorum, ad Deum pietas,quantaq; ad Clariſſas deuotio,hinc facilè coniectare licet. Cùm enim pręfatis ſororibus conuentum Bilbilis, anno Domini 1336. præfato ſereniſſimo Petro Regi eius coniugi,à quo ſummè diligebatur,eò quod ei peperiſſet dilectiſſimum Principem Ioānem, qui poſtea in Regno ei ſucceſſit,& Martinum, qui Dux Montis albi effectus fuit, & Leonoram,quæ nupſit ſereniſſimo Principi Ioanni Caſtellæ Regis filio,prçcata eſt, vt regiam,quam Turolij erexerat, quando oppidum Turolium ciuitatis titulis, & inſignibus ornauit,ei concedere dignaretur, ad hoc vt ipſam in monaſterij formam, ſub inuocatione beatæ virginis & martyris Catharinæ,redigeret; cuius votis annuēte piētiſſimo Rege, ipſa quod piè cogitauerat, anno à partu Virgineo 1369. pijſſimè opere adimpleuit,& monaſteriū omnibus numeris abſolutum,& ampliſſimis dotatū, ac cumulatum redditibus,Clariſſis monialibus,quibus addictiſſima erat,inhabitandum tradidit. Obtinuit præterea à Gregorio XI. Pont. max. facultatem,vt huius conuentus,qui & à 40. Clariſſis ſororibus inhabitatur,Abbatiſſa paſtorali baculo vti poſſet. Habetur huiuſmodi apoſtolica facultas ſub datum Auinionis, ſexto nonas Maij, Pōtificatus verò præfati Gregorij XI. anno 2. cum alijs quamplurimis tùm pontificijs, tùm quoque regijs priuilegijs in præſentis loci archiuis. Habentur & in eiuſdem ſacrario Dominicæ crucis particula,& cordæ, qua ſeraphicus pater noſter Franciſcus prçcingi aſſueuerat,bona pars. Hoc monaſterium,à ſuæ erectionis exordio vſq; ad tempora ſanctiſſimi Pij V. Pontificis maximi,curæ & viſitationi patrum Conuentualium Franciſcanorum D E

commiſſum

A commiſſum fuit,ſed,anno à Chriſti natiuitate 1567.præfatis patribus,ex indulto præmemorati Pontificis, ad inſtantiam potētiſſimi ac verè catholici Regis Philippi huius nominis ſecundi,expedito,ad regularem Obſeruātiam redactis, & moniales huius couentus reformatę fuêre,earumq; curá patribus Minoritis Obſeruātibus tradita extitit.

De monaſterio S. Luciæ Barbaſtri. Mon. V I.

CVM deuota piaq; fœmina Ioanna Lunela quæcunq; poſſidebat bona Barbaſtriano ſenatui ea lege,vt Clariſſis ſororibus monaſterium apud ſe erigendum curaret, moriens ex teſtamento pientiſſimè reliquiſſet; is delecto prius iuxta quandam eccleſiam, ſanctæ Luciæ virgini atque martyri dicatam, ſufficienti fundo, prǫſentem conuentum tum ex præfatis bonis, tum quoq; ex communibus facultatibus

B ibidē,anno à Chriſto ſeruatore nato 1560. ſuperædificari fecit, ac poſtmodū à Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitari voluit. Sunt autē huiuſmodi ſorores numero viginti.

De monaſterio S. Claræ Oſcæ. Mon. V II.

PRÆSENS monaſterium,B.virgini Claræ dicatū,atq; ad iactum lapidis ab Oſca ciuitate ſitum,nullū alium ab Oſcenſe ſenatu ſui authorē, fundatoremq; agnoſcit: cùm ex publico ærario ab antiquo ædificatum fuerit.Qua etiam de cauſa quoties ab earum ſyndico, ſiue œconomo dati atq; accepti ratio reddēda venit, aliquis à præfato ſenatu deputatus huiuſmodi rationi intereſſe tenetur. Subfuerunt eius habitatrices, quæ frequentius ſunt 25. numero, atq; ſub ſecunda beatæ virginis Claræ Regula militant, à ſui origine ad multū vſq; temporis Conuentualibus Frāciſcanis patribus:ſed ab vlti-

C ma eorundem reformatione patris Miniſtri huius Prouinciæ dictis audiunt,parentq;.

De Conceptioniſtarum monaſterio Turiaſſonis. Mon. VIII.

NON ita vulgariter Turiaſſonēſis pientiſſimi ſenatus ad immaculatā glorioſiſſimæ, ſemperq; virginis Dei genitricis Marię Conceptionem deuotio commēdanda venit:imò potius multis nominibus laudanda extolendaq;,cū is ſacrū hoc monaſterium, eidem glorioſæ virginis Conceptioni dicatum, ex facta ſibi à Iulio III. Pont. max.poteſtate, publicis ſumptibus,anno à partu Virgineo 1549. intra communis ciuitatis mœnia à fundamētis erigi,omnibusq; ſuis numeris abſolui pientiſſimè, atq; munificentiſſimè fecerit, atq; à 23. ſororibus ſub eiuſdem ſanctiſſimæ Conceptionis Ordine militantibus, & omnipotenti Deo famulantibus,inhabitandū perpetuò cōtulerit.

D *De monaſterio Montis ſancti. Mon. IX.*

LONGIOR profectò nobis hiſtoria, & fortè ad nauſeam vſq;, texenda veniret, ſi præſentis monaſterij originem,eiusq; erectionis cauſas omnes referre vellemus. Quamobrem eas leuiori ſtylo depingentes, quantò compēdioſius fieri poterit, quæ dicendæ forent in medium adducemus.Vt igitur ad rem deueniamus.Cùm Ioannes quidam Ferrarius iniuſtè ad ſupplicium deferretur,prǫſago ſpiritu coram tota ſibi aſtante corona dixit,futurum aliquādo tempus, quo in oppoſiti collis ſupercilio glorioſæ Virginis imago inuenienda,atq; ibidem ſacrarum virginum monaſteriū ædificandū venirent.Poſt ſexenniū verò elapſum, dum quidā alius Ioannes Ferrarius infra aſſumptionis B.V.Mariæ octauā,anno Dn̄i 1526.duos arietes ad natiuū ſibi oppidum, cui (Vil-

E larluengo) Hiſpanicè nomē eſt,minaret,lapideam,paruę tamē quantitatis,imaginē eo ipſo loco,ab altero Ioāne Ferrario prędicto, ex inſperato inuenit,atq; in propriā domū intulit. Quod tamē cùm matricis eius oppidi Præpoſito innotuiſſet, eā cū maxima veneratione,atq; ſolemni pompa ad eiuſdē eccleſię ſacrariū deducendā curauit. Memor præterea tum ipſe, tū quoq; reliqua eius oppidi communitas præſagij Ioānis Ferrarij eo ipſo loco,in quo inuēta fuerat,eremitoriū,ac poſtmodū monaſteriū ſub Montis ſancti titulo,ex communibus facultatibus erigi fecerūt,ac Tertiarijs quatuor Frāciſcanis ſororibus, eiſq; religioſiſſimis,ex Valētino quodā conuētu allatis, q̄bus & ipſam imaginem credidêre,inhabitandū tradiderūt: Cuius ſanè ſanctitas tanta eſt,vt vix explicari poſſit. Sunt autem eius ſorores omnes ſimul computatæ numero vigintiquinque.

PROVINCIA
ARGENTINENSIS.
BEATVS TERTERICVS
PRIMVS MIN. PRO: ARGENTINÆ.
BEATVS IACOBVS DE PORTA.

PROVIN-

PROVINCIA ARGENTINAE.

HÆC Argentinenſis Prouincia, iure optimo, à nobiliſſima, atq; imperatoria vrbe Argentorato, ſiue Argentina (vulgò Strasburg) ſibi nomen vendicauit: nam huiuſmodi vrbs cœteras inter omnes imperatorias principatum obtinet; omnibus bonis temporalibus abundat; ſumptuoſiſſima turri, quæ inter ſeptem mundi miracula olim numerata fuiſſet: nunc autem totius Teutoniæ ſpectaculum, & ornamentum cenſetur, ſupra modum exornatur; & fratres noſtros ab ipſo Franciſcanæ Religionis exordio, constructo illis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1228. intra ſui ambitum, celeberrimo monaſterio, quamhumaniſſimè excepit, omniq; beneficiorum genere proſequuta extitit. Præterea hæc ipſa Argentinenſis Prouincia Franconiæ, Bauariæ, Sueuiæ atq; Alſatiæ Cuſtodias, ex quibus, & adiunctis ſibi Coloniæ, atq; Saxoniæ Cuſtodijs florentiſſima Teutoniæ Prouincia, à religioſiſſimis, erudiſſimisq; patribus fratribus Cæſareo Spirenſi & Alberto Piſano (vt in Prouincia Saxoniæ S. Crucis fuſius meminimus) conflata extitit, olim complexabatur, nunc verò non tam latè patet: cùm 15. tantùm vtriusq; ſexus religioſorum monaſteria, fratrum ſcilicet 8. & monialium 7. contineat. Quæ autem reliqua erant tum fratrum, tum quoq; ſororum loca à ſanguinarijs hæreticis, quibus hęc patria ſcatet, vel ſolo æquata, vel in prophanos, impiosq; vſus conuerſa fuêre. Quod ſanè maximè dolendum eſt: Nam ea in illis relucebat ædificiorũ moles, ea ſanctitas, ea religio, ea deniq; doctrina & ſcientia, vt facilè inter celebriora totius noſtri Ordinis monaſteria referenda venirent. Nec interim cruentas hæreticorum manus euaſit Argentinenſis conuentus, qui & toti Prouinciæ (vt præfati ſumus) nomen dedit, imò in cineres ab ijs redactus extitit. Retinuit nihilominus antiquum hæc Prouincia nomen: ne interim priſcis illis Argentinenſibus, quibus ſe plurimùm teneri nouerat, iniuriam feciſſe; neuè eius recuperandæ ſpem omnino amiſiſſe videretur. Dum itaq; catholica fides iſtis in partibus mirũ in modum floreret, (vt ad noſtram regularem Obſeruantiam deueniamus) miſſus fuit ex Turoniæ Prouincia, idq; ſub anno Domini 1426. in Teutoniam religioſiſſimus pater, ac de Franciſcana regulari Obſeruantia optimè meritus, frater Nicolaus Karoli, qui plurimos ſibi collatos conuentus eiuſdem regularis Obſeruantiæ moribus, atq; ritibus informauit; quiq; plurimos alios ſub illius auſpicijs de nouo erexit; quiq; tãdem plurium Franciſcanorum vitam ad frugem correxit. Cumq; is pater diligentius in vinea Domini Sabaoth laboraret, beatus pater Ioannes Capiſtranus peropportunè ad has partes aduenit, ſeq; illi adiunxit. Ipſe namq;, cùm in omnibus Teutoniæ ciuitatibus & oppidis, non ſecus ac Angelus Domini exciperetur; cumq; tot, tantisq; miraculis coruſcaret, ita vt infirmi, ad veſtimentorum eius contactum, ex tempore conualeſcerent, adeò doctiſſimis atq; feruentiſſimis ſuis concionibus eam excoluit, vt vberrimos fructus, infra breuiſſimi temporis ſpatium, ex illa retulerit. Nam ex vnica tantùm Bambergenſi ciuite 60. ingenuos atq; bonæ indolis adoleſcentes, quorum 30. cum eleganti, atq; ad inſtruendos, bonisq; moribus imbuendos tyrones aptiſſima epiſtola, Nurnbergam miſit, ad Ordinem recepit, & ex eleemoſynis ſibi à fidelibus oblatis aliquot alios conconuentus à fundamentis conſtruxit; alios verò iam omnino erectos, atq; vltroneè ſibi oblatos, illis adiunxit. Horum itaq; præſtantiſſimorum patrum opera, atq; indefeſſo labore Argentinenſis Prouincia, ſub Frãciſcanę Obſeruantiæ auſpicijs, primùm in lucẽ prodire cœpit; atq; tales progreſſus fecit, vt cuicumq; alteri, florẽtiſſimę licèt, comparãda veniret: ſed (proh dolor) eò miſeriarum, eoq; calamitatis, infeliciſſimis his noſtris temporibus, hæreticorum opera deuenit, vt inter poſteriores locum obtineat, & ex diametro cum priſtino illo ſplendore pugnet. Quod ſi quis nos eius gloriæ inuidiſſe exiſtimet,

exiſtimet, tempora temporibus comparet, iungatq́;, & facillimè addiſcet, nos nec latum vnguē à veritate deuiaſſe. Vt enim ex Chronicorum noſtri ordinis authore, R. ſcilicet P. F. Marco ab Olyſippone conſtat, hæc Prouincia ſub anno Dñi 1517. ex 26. fratrum conuentibus conſtans, mille ad minus religioſos continebat: nunc verò vix 150. producere poteſt. Quando autē primùm præfata hęc Prouincia, vt Obſeruantibus ſubacta, ad tantam dignitatem euecta fuerit, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Exiſtimauerim nihilominus, idq́; ex non vulgaribus quibuſdam indicijs, eam ſub Eugenio IIII. Pont. max. huiuſmodi honorem aſſequutam fuiſſe. Cuius maius ſigillū Chriſtum Dñm genuflexum, iunctisq́; ad pectus manibus, in horto orantem, atq́; huiuſmodi verba, Va pater non mea voluntas, proferentem, Apoſtolosq́; Petrum, Iacobum, & Ioannē dormientes, quorū capitibus, quę ſequuntur literæ, Apoſtoli dormiunt, ſuperſtant, necnon & ſequētes literas S. MINISTRI FRATRVM MINORVM ARGENTINÆ. iconicè, ſphericeq́; imprimit. Cęterū, quòd beati patres Tertericus, primus huius Prouinciæ Miniſter, miraculis clarus, atq́; Auguſtæ Vindelicorum ſepulturam nactus, & Iacobus de Porta, miraculis etiam inſignis, atque Baſileæ tumulatus, huiuſmet Prouinciæ alumni extiterint, eam ſibi dicatam volui: quamobrem vtriuſq́; beati patris, ac zelantiſſimi religioſi, iconem, graphicè depictum, illi præponendū volui. A B

De conuentu S. Franciſci Monaci. *Conu. I.*

FACTVRVS ſatis ſereniſſimus pariter ac piētiſſimus Bauariæ Dux Ludouicus, Rheniq́; Comes Palatinus ei deuotioni ac pietati, qua in ſeraphicum patrē Franciſcum, eiusq́; ſequaces ferebatur, hoc monaſterium Monaci, quæ totius Bauariæ metropolis eſt, non procul à proprio caſtro, ex domeſticis facultatibus, à primis fundamētis ad vltimum vſq; lapidem, ſub anno à Chriſti natiuitate 1289. ædificari iuſſit, ac omnibus tādem ſuis numeris abſolutum Minoritis fratribus, in perpetuum vſum, atq́; habitationem, collatum voluit. Cuius poſtmodum monaſterij eccleſiam R. Embo Friſingenſis Epiſcopus, Dñica prima poſt SS. Apoſtolorum Philippi & Iacobi feſtū, anno verò Dñi 1294. præſentibus Rodulpho & Ludouico Bauariæ Ducibus, totaq́; inſpectāte ciuitate, de religioſo more benedixit, conſecrauitq́;. Eaq́; conſecratione peracta, pontificalibus (vt erat) indutus & pedes, præfatisq́; Bauariæ Ducibus, & ciuitate ſe ſequentibus, ad Eremitarum S. Auguſtini cœnobium (tanta erat huius præſtantiſſimi Præſulis ad religioſos Mendicantes deuotio, tantusq́; animi affectus) perrexit, eiusq́; cœmeteriū maxima cum ſolemnitate benedixit. Cùm autem, ſub anno Dñi 1327. die verò menſis Februarij 14. tertia, Monacenſis ciuitatis pars, cum præfato caſtro, & hoc noſtro conuentu, vniuerſaq́; eius re familiari, ex quodam infortunio, arſiſſet, pauperculi fratres per incertas Prouinciæ ſedes diuagari coacti ſunt; donec tandem pientiſſimus miſericordiarum Deus eorum miſertus, verè catholicorum fratrumq́; vterinorum, ac Monacēſium ciuium, Gabrielis ſcilicet Ridlerij, ac Vincentij Ridlerij animos ad alterius conuentus ædificationem flexit. Hi ſiquidem monaſterium omnino incineratū, atq́; in fauillam redactum, communibus ſumptibus, ſub anno Dñi 1380. à tanta ruina vindicandum, omnibusq́; neceſſarijs inſtructum, fratribus ad propria reuocatis conferēdum, atq́; demùm eius eccleſiā pulcherrimis iconibus, & Dñico ſepulchro ſupra modum elegantiſſimo exornatam, à R.P. fratre Alberto Salonenſium Epiſcopo, ac profeſſione Minorita, in ſanctiſſimæ Trinitatis, B. Mariæ virginis, SS. Apoſtolorum, ac beatorum patrum Franciſci, & Antonij Paduani honorem, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1385. conſecrandam curarunt. Huic eccleſiæ Bonifacius IX. Pont. max. anno Dñi 1401. Pontificatus verò ſui 12. in eorum fideliū, qui eam confeſſi, & ſacra Euchariſtia refecti, in feſto S. Petri ad Vincula, & per tres dies ſequētes, deuotè viſitauerint, fauorē, eandem prorſus plenariā indulgentiā, monaſterio S. Mariæ de Angelis prope Aſſiſiū, (hanc de Portiuncula nuncupant) à ſecundis veſperis diei feſti S. Petri ad Vincula vſq; ad diei ſequentis ſolis occaſum, à ſummis Pontificibus cōceſſam, ex paterna pietate, atq́; ad præfati Gabrielis Ridlerij inſtantiam, impertitus eſt. Præfatorum verò fundatorum alter, Gabriel ſcilicet Ridlerius, in omni euentu opportunè adfuit: alter verò, Vincentius nempe Ridlerius, relicto ſæculo, atq́; eius illecebris, pauperculisq́; C D E

fratribus,

A fratribus, ſub Minoritico habitu adiunctus, Chriſtum pauperem ſequi voluit. Sub cuius tandem vexillo adeò profecit, vt in prȩſtantiſſimum religioſum, atq; doctiſſimum tum Philoſophiæ, tum quoq; Theologiæ lectorem, ac tandem in Bauariæ Cuſtodem euaſerit. Obijt mortem, atq; in huius loci eccleſia ſepultus eſt tantus hic pater, ſub anno Domini 1408. cui R. P. F. Michaël à Seſena generalis olim totius noſtri Ordinis Miniſter, & R. P. F. Albertus Solonenſium Epiſcopus, & Nominalium princeps frater Gulielmus Ocham Franciſcanus & doctiſſimus pater frater Bonagratia à Pergamo V. I. D. & P. F. Gaſpar Scatzgerus Cuſtos Bauariȩ & Guardianus Monacenſis, qui multis æditis operibus accerrimè hæreſim Lutheranam, ſub primis eius initijs, impugnauit, diemq; extremum clauſit, anno Domini 1527. diſtinctis tamen in ſepulcris, hærent. Eadem in eccleſia, honeſtiſſimo tamen loco, corpus beati patris Mar-
B quardi de Meiſmaler, qui poſt diutinam grauiſſimamq; infirmitatem, cùm ſanctiſſimè obijſſet, & cœcum illuminauit, & contractum hominem priſtinȩ rectificationi reſtituit, ac plurimis alijs miraculis claruit, reconditum eſt. Pertinuit deniq; hic conuentus, à ſecunda ſui erectione ad annum vſq; Domini 1480. ad Conuentuales Franciſcanos patres: ſed ijs ex præfati ſummi Pontificis, ad pientiſſimi tamē Bauariæ Ducis, atq; Federici Germanorum Imperatoris generi inſtantiam, alio tranſlatis, ad huius Prouinciæ Obſeruantes deflexit. Cuius incolæ quadragenarium numerū attingunt.

De Minoritico conuentu Ingolſtadienſi. *Conu. II.*

INGOLSTADIVM præſtantiſſima Bauariæ ciuitas, iuxta Danubiū flumen ſita, atque florentiſſima Academia illuſtris, ſtatim à Franciſcanȩ Religionis exor-
C dio, ſolerti pientiſſimorum Ludouici & Annæ à Polonia eius coniugis Bauariæ Ducum opera, Minoritas amplexata eſt. Hi namq; heroës, de R. Hildeprandi Aichſtadiani Epiſcopi (cuius eæ partes erant) conſenſu, Minoriticum monaſteriū, non longè à præfatæ ciuitatis mœnibus, anno 1245. conſtrui curarunt, tanti interim operis executorem conſtituentes perdeuotum Vibrordum Rorbarchium Ingolſtadienſium Iudicem, atq; Præfectum: qui infra breuiſſimi temporis ſpatium magnificè ſatis abſolui fecit, fratribusq; tradidit. Subiacuit tamen huiuſmodi conuentus ad annum vſq; Domini 1466. Conuentualibus patribus: ſed ijs, prȩſtantiſſimi Principis atq; Bauariȩ Ducis Ludouici opera, aliò tranſlatis, ad fratres huius Prouinciæ Obſeruantes declinauit. Inhabitatur à cætero hic conuentus à 30. religioſis, quorum maior pars diuinis atq; humanis literis ſedulam nauat operam, publicasq; Ingolſtadienſes ſcholas
D vel lectiones auditura, vel de propoſitis theſibus diſputatura, frequentat: inſuper & reuerendiſſimi patris fratris Gulielmi Berto generalis Vltramontanæ familiæ Vicarij, qui, anno Domini 1481. iniuncti verò muneris 3. maximum ſui deſiderium (erat enim bonus pater) omnibus relinquēs, ex hac vita migrauit, funere honeſtatur.

De Minoritico conuentu Landshutenſi. *Conu. III.*

VT primùm inclytus heros henricus Ludouico fratri vterino Bauarico in Ducatu ſucceſſit, ne interim ſibi deuotionis, atq; beneuolentiæ erga Franciſcanos palmā ceſſiſſe videretur, emptā Landshutæ, quæ Bauariæ ciuitas eſt, aream ad conuētus dignitatē promouit, atq; Minoritis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1280. tradidit. Cumq; huiuſmodi conuentus ad annum vſq; Domini 1466. Conuentua-
E libus patribus ſubiacuiſſet, Ludouico ad Bauariæ Ducatum aſſumpto, ex Pauli II. Pont. max. decreto ad Obſeruantes fratres tranſlatus extitit. In quo deniq; 30. fratres inhabitant, ſepultusq; iacet religioſiſſimus ſimul atq; doctiſſimus pater frater Conradus Nocylkeimus, quondam Bauariæ Cuſtos, qui Commentarios in beati Ioannis Apoſtoli & Euangeliſtæ Apocalypſim luculentiſſimè edidit, compoſuitq;.

De Minoritico conuentu Bambergenſi. *Conu. IIII.*

BAMBERGA ſeu potius Babēberga nobilis Franconiæ ciuitas, adeò ab inclyto Henrico eius nominis I. Germanorū Imperatore, Bauariæ Duce, atq; inter ſanctos relato, qui cum caſtiſſima Imperatrice Kunegunde ſibi coniuge cœlibē vitā duxit,

duxit, dilecta extitit, vt ſub anno Dñi 1006. cathedrali eccleſia, atq; ſumptuoſis ędificijs locupletata fuerit. Apud hanc igitur ciuitatẽ conſtructus perſeuerat Minoriticus hic conuentus, à 24. fratribus frequentius incultus; cuius tamen prima erectio penitus ignoratur. Fuit nihilominus, ſicut & præcedentes, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes deuolutus; idq; ſub anno 1460. per reuerendiſſimum Georgium Bambergenſem Epiſcopum, ac generalem omnium vtriuſque ſexus religioſorũ, in ſua diœceſi degentiũ, Reformatorẽ ex Pij II. Pont. max. auctoritate. A

De Minoritico Fremebergenſi conuentu. Conu. V.

CVM deuotus quidam anachorita nomine Henricus Mulhuſerius, vt liberius Deo vacare poſſet, ligneam ſibi ędiculam in Fremebergenſis montis latere prope Badã Helueticam ciuitatem, ſub anno à partu Virgineo 1411. ex diuerſis fideliũ eleemoſynis conſtrui; atq; poſt elapſum biennium, à R. quodam Epiſcopo ad ſanctiſs. Trinitatis honorem, virginis Mariæ, & B. Vrſulę memoriam, conſecrari curaſſet; aliquotq; poſtmodum viri, eodem ingenio præditi, ſe illi adiunxiſſent, eam tandem firmiſſimo lapide cõmuniri, atq; domum in monaſterij formam redactã tum ſui, tum quoq; ſociorum habitationi accommodatiſſimam, ſibi annecti fecit. Cumq;, præfato anachorita vita functo, huiuſmodi hominum congregatio diſſoluta, atq; eorum domus habitatore deſtituta eſſet; ne pij tamen aliquando tanti viri conatus peſſum irent, pijſſimus Iacobus Badenſium Marchio, huiuſmodi domũ, ſimulatq; eccleſiam V. P. F. Nicolao Karoli, prouinciali tunc huius Prouinciæ Vicario, cæteris locis adijciendam, ex apoſtolica ſibi auctoritate facta, tradidit, & ab eo temporis impræſentiarum vſque Franciſcanæ regulari Obſeruantiæ deſeruit: nunc autẽ 3. fratres ibi morantur, antea verò multo plures. B C

De Minoritico Kelhemmenſi conuentu. Conu. VI.

CONSTRVXERAT ſibi Antonius quidam à Septẽ caſtris Tertiarij, idq; ſub anno Domini 2450. nõ procul à Kelhemmo Bauariæ oppido, vbi Altmonius fluuius patentiſſimis faucibus in Danubium influit, ſub rupe tuguriolum ad eremitorij inſtar: inibiq; per aliquot annos inhabitauit. Dumq; perfectiorem vitam hanelat, eo relicto, Viennam Auſtriæ ſe confert, vbi & Franciſcanæ Religionis habitum in Minoritico Paradiſi conuẽtu induit. Cùm autem, huiuſmodi habitu reiecto, antiquum domicilium remeare contenderet, à latronibus graſſatoribusq; truculenter in itinere occiditur. Generoſi itaq; Bauariæ Duces Ioannes atq; Sigiſmundus, ne præfatum tuguriolum, cui pulcherrima ædicula, diuo Nicolao Epiſcopo ſacra, adiuncta erat, prophanis vſibus pateret, ipſum Obſeruantibus huius Prouinciæ fratribus, 19. menſis Iulij, anno Dñi 1454. ex apoſtolica Nicolai V. Pont. max. facultate adiudicandũ, atq; in monaſterij formam ex proprijs facultatibus transferendũ, curarunt. Verumtamẽ cùm is locus continuis vtriuſq; fluuij exhalationibus obnoxius eſſet, ab habitatoribus, id tamẽ maximè ſolicitantibus prędictis Ducibus, poſt 17. annos derelictus, atq; Tertiarijs quibuſdam Franciſcanis traditus eſt. Ipſi interim fratres noſtri alium conuentum, multò elegantiorem, à ſe deſerto, ſibi à præmemoratis Ducibus in iugulo montis S. Michaëlis, non longè ab ipſo oppido Kelhemmo, ædificatum petierunt. Idq; tamen non citra contradictionem illis accidit: Nam, repugnantibus Ratiſponenſi Epiſcopo, atq; Kelhemmenſi clero, ſemel & iterum loco cedere coacti ſunt. Donec tandem re per Pium II. Pont. max. cognita, & iſtis fratribus ſcilicet pacifica loci habitatio collata, & illis Epiſcopo videlicet & clero perpetuum ſilentium impoſitum eſt. Cæterùm ſecundus hic locus, in ſancti Michaëlis monte conſtructus, à quatuor tantùm religioſis inhabitatur. D E

De Minoritico Saliſburgenſi conuentu. Conu. VII.

CIRCA annum à Chriſto Saluatore nato 540. diuus Rupertus Vormacienſium Epiſcopus, à regia Francorum ſtirpe oriũdus, cum 12. diſcipulis ad Bauaros profectus, Ratiſponæ Theodorum Ducẽ cum aulicis, reliquoq; populo baptizauit: indeq; Noricum penetrans, quamplurimos ſacris ſuis concionibus ad fidem couuertit, Chriſtoq; peperit. Cumq; ad Iauarium flumen peruentus, Iauariam florentiſſimam quondam

A dam ciuitatem collapſam,virgultiſq; opertam inueniſſet, eius reædificationi ſe accinxit.Quamobrem impetrata prius à præfató Bauarorum Duce Theodoro facultate,eam eruderandam,arboribus expediendam,ampliſſima eccleſia,Apoſtolo Petro ſacra, pluri miſq; alijs ædificijs illuſtrandam,ac tandem Salisburgum appellãdam curauit. Cumq; poſt 163.annos elapſos,nempe anno Domini 803.Archiepiſcopalis ſedes ex ciuitate Patauio ad eam,Caroli magni Imperatoris iuſſu,tranſlata eſſet, ad tantam dignitatis atq; honoris excellentiam hęc noſtra Salisburgenſis ciuitas peruenit,vt cuicunq; alteri Germanicæ vrbi facilè æquari poſſit. Intra huius igitur ciuitatis męnia,ac intra S.Petri monaſterium Benedictinũ,& parochialem eccleſiam, ſanctiſſimæ Virgini dicatam, vbi antea moniales Ordinis ſancti Benedicti commorabantur,R.Ioannes Iacobus piæ memoriæ Archiepiſcopus Saliburgenſis,ac Sedis apoſtolicæ Legatus, anno Domini 1583. locum fratribus Minoritis Obſeruantibus conceſſit, vbi 9. eorum morantes, fideliumque operariorum (habent enim ibi largiſſimam animarum meſſem) tum concionando, tũ
B confeſſiones audiendo munere fungentes,multos, iam à peſtilentiſſima hæreſi conuerterũt; quos accuratè & viriliter in vinea Dñi Sabaoth laborãtes conſpiciẽs R.Georgius modernus Archiepiſcopus omnib. & amoris & beneuolẽtię officijs intimè proſequitur.

De conuentu Minoritico Hachingenſi. Conu. VIII.

TVM propriæ, tum quoque ſuorum ſubditorum ſaluti opportunè conſulturus zelantiſſimus, ac de Chriſtiana religione optimè meritus Comes Fridericus Hohenzolenſis,hoc monaſterium,diuo Lucio ſacrum,ſuperiori anno,nempe 1586.ex domeſti cis facultatibus Hachingenij,quod ſuperioris Germaniæ oppidum eſt, VVittembergen-
C ſemq; Ducatum,Lutherana peſte longè infectum,attingit,à fundamẽtis extrui,huiuſq; Prouincię fratribus,quatenus ſuis ſacris concionibus,atq; adhortationibus Hachingenſes, conuicinoſq; populos in officio contineant, rapaceſq; lupos, Lutheranos ſcilicet longius à Dñico grege abigant,propulſentq;,ac tãdem ſalutis viam ſibi oſtendãt, tradi curauit.Nec facilè referri poteſt,quàm opportunè hic locus ędificatus ſit:Nã peſtilentiſſima Tubingenſis Academia,ex qua,tamquã ex omniũ malorũ ſentina, purulentũ Lutheranę hęreſis virus continuò prodit,duobus tantũ germanicis milliaribus ab Hachingenio diſtat: atq; in id omnino incũbit, vt eius accolas in ſuã pluſquam Satanicã trahat ſententiam.Cui deniq; malo 10.fratres huius loci accolę quãdiligentiſſimè occurrunt.

De monaſterio S. Iacobi in Anger. Mon. I.

D EX illis religioſis,qui cum V.P.F.Cæſareo Spirenſi (vt in Prouincia Saxoniæ ſanctæ Crucis fuſius meminimus) à B.P.Franciſco in ſuperiorem Germaniam, propagandæ Religionis ergô,miſſi fuerãt,vnus fuit frater Caſtmus. Is cùm eſſet religioſiſſimus, ſuiq; ſtatus zelantiſſimus, inſuper & Monacenſibus ea de cauſa gratiſſimus, ſacellum diuo Iacobo in Anger Monaci ab antiquo erectum, ab eis facillimè impetrauit, illudq; infra breuiſſimi temporis ſpatium, ex diuerſis fidelium eleemoſynis ſibi ſumma liberalitate oblatis,ad iuſti conuẽtus dignitatem promouit: ac per aliquot annos vnà cum ſocijs ſat commodè inhabitauit. Accidit verò poſtmodum,ſub anno ſcilicet Domini 1284. vt nobiliſſimæ, paritérq; religioſiſſimæ duæ ſorores Clariſſæ ex Seflingenſi conuentu (cuius infra meminimus) Monacum conuolarent,maximoq; huiuſmodi conuẽtus habendi deſiderio arderent. Quod vt primùm generoſo heroi Ludouico Bauarorum Duci
E innotuit:is,vt ſingulari quadam voluntatis inclinatione tum in Franciſcanos,tum quoque in Clariſſas propendebat,& fratribus aliud monaſterium iuxta proprium caſtrum, ſiue munitionem (vt ſupra patuit) à fundamentis multò ſumptuoſius,multoq; elegantius conſtruendum, & ſacram diui Iacobi domum præmemoratis Clariſſis conferendã curauit. Ab eo itaque temporis impræſentiarum vſque hic locus Clariſſis ſororibus deſeruit:& licèt Conuentualibus Franciſcanis fratribus aliquando ſubiacuerit,paret tamẽ modò Minoritis Obſeruantibus:& à 40.religioſis vt plurimum incolitur. Ex hoc monaſterio,dum ad totius Ordinis clauum ſederem,ſub anno Domini 1580. quatuor religioſas ſorores ad conuentum Viennæ,à ſereniſ.Eliſabetha Francię olim Regina ædificatũ, quatenus iuniores virgines religioſis moribus ritibuſq; imbuerent,transferẽdas curaui.

De monaſterio Clariſſarum Seflingenſi. Mon. II. A

CVM pauperum omnium Dominarum primiceria, beata ſcilicet virgo Clara, diuino ſpiritu afflata, ſe ſibiq; adhærentes ſorores, non tantùm pro propria, ſed etiã pro aliarum ſalute vocatas certò ſciret, earum aliquot vitæ ſanctimonia inſignes, plurimiſq; dotibus illuſtres, ſub anno reſtitutę ſalutis 1238. in ſuperiorem Germaniam, inſtitutæ à ſe Religionis propagandæ cauſa, miſit. Illæ igitur vt primùm Vlmam inſignẽ Sueuiæ vrbem, ad Danubij ripam ſitam, applicuerunt, ab Vlmenſibus gratiſſimè exceptæ ſunt: & monaſterium, cui poſtea famoſum hoſpitale, beatæ Eliſabethę ſacrum, ſucceſſit, ex diuerſis fidelium eleemoſynis apud eos conſtruxêre: atque S. Auguſtini Regula, & alijs conſtitutionibus (nondum enim Clariſſarum Regula à Sede apoſtolica confirmationem acceperat) à beata virgine Clara editis, communiendũ curarunt. Cumq; B huiuſmodi monaſterium incommodum omnino euaſiſſet, (erat enim ſęcularium frequentiæ, à qua illæ maximè abhorrebant, ſupra modum expoſitum) & de eius deſertione à ſororibus ſerius ageretur, generoſus heros Hartmannus, eiuſq; cariſſima vxor Dillingenſium Comites aliud eis cœnobium, extra præfatæ ciuitatis mœnia, in loco, qui Seflingen nuncupatur, in natiuitatis glorioſæ Virginis honorẽ communibus ſumptibus, ex ſingulari quadam in Deum pietate, atque in eas beneuolentia, idq; ſub anno Dominicę incarnationis 1258. ædificarunt, ſufficientibus redditibus ad commodã 72. ſororum ſuſtentationem locupletarunt. Floruit hoc in loco à ſui erectione ad Alexandri V. Pont. max. vſque tempora ſupra modum religio. qua etiam de cauſa idem Pontifex omnes gratias, omneſq; indulgentias, S. Damiani monaſterio prope Aſſiſium erecto, à ſuis prædeceſſoribus conceſſas, ei ex apoſtolica liberalitate impertitus eſt. Sed cũ C poſt aliquot annos elapſos eius habitatrices à recto tramite aliquantulum deuiaſſent, eò vnde deflexerant, paſtorali Sixti IIII. Pont. max. cura, ſub anno Do. 1484. redierunt. Hunc denique conuentum ſui parentem atque authorem agnoſcunt Nurnbergenſe, Pfullingenſe, atque Monacenſe monaſteria: cùm ab iſtius ſororibus illa fundata ſint.

De Monaſterio Clariſſarum Nurnbergenſi. Mon. III.

AD eminentiorem aſpirantes virtutem honeſtæ quædam fœminæ, quæ Nurnbergæ ſub beati patris Auguſtini Regula, ac quibuſdam conſtitutionibus Gulielmi Pariſienſis Doctoris, à Gregorio IX. Pont. max. confirmatis, ad tempus militarant, in B. virginis Claræ Regulam, ex Ioannis XXI. Pont. max. auctoritate tranſiêre. Vt autem feliciores in ea progreſſus facere poſſent, religioſas aliquot ſorores ex proximè præcedẽti Seflingenſi conuentu ad ſe adduci curarunt. Cumq; poſtmodum laxiorem vtcumq; D viuendi normam (vt eſt humanum ingenium ad noxiam quandam libertatem procliue) ſibi preſcripſiſſent, à Nicolao V. Pont. max. ſub anno Domini 1452. eò, vnde decidérant, reductæ, atque Obſeruantibus huius Prouinciæ fratribus commiſſæ ſunt. Sed cùm earum aliquot id ægerrimè ferrent, beatus pater Ioannes Capiſtranus, qui Nurnbergam, Nortgoię metropolim, ac mercimonio inſignem (in agro namq; ſterili ac arenoſo ſita, induſtrios, vigilantiſſimoſq; producit alumnos) per id tempus fortè fortuna appulerat, eas ſacris ſuis concionibus, atq; priuatis adhortationibus, in officio continuit, confirmauitq;: vnde & hoc monaſterium ad tempus omni ſanctitate, ac copioſo ſororũ rum numero floruit. Sed (proh dolor) Nurnberga in hæreſim miſerrimè lapſa, præfatum hoc monaſterium omnimodam minitatur ruinam, ſummaque pauperie labo- E rant, vixq; 2. ſorores Clariſſas iam ſenio confectas infelici hac noſtra tempeſtate continet: inſuper & timendum eſt, ne paucos intra annos, quemadmodum & olim Minoriticus Nurnbergenſis conuentus, ſolo ab impijſſimis & inhumanis hæreticis æquetur.

De Monaſterio Clariſſarum Pfullingenſi. Mon. IIII.

GENEROSÆ heroinæ Irmegilda & Mechtildis, pro ea qua in Clariſſas ſorores ferebantur deuotione & pietate, anno Dñicę incarna. 1250. prope Pfullingen, eis monaſterium conſtrui curarunt, & omnibus numeris abſolutum, & quibuſdam earum ex monaſterio Seflingenſi adductis inhabitandum conſulerunt, quarum ſancta conuer-

ſatione

A ſatione allectæ, & ipſæ anno Domini 1278. præfatum monaſterium aggreſſæ ſunt, ibiq; voto Religionis S. Claræ emiſſo, vſque ad vltimum vitæ halitum ſanctiſſimè vixerunt.

De monaſterio Clariſſarum Bambergenſi. Mon. V.

CVM Clariſſarum nomen in ſuperiori Germania celeberrimum eſſet, honeſtiſſima virgo Catharina Zoluermia hoc eis monaſterium, ex pinguiſſima hæreditate ab vtroque ſibi parente relicta, Bambergæ quę Bauarię ciuitas eſt, ſub anno à partu Virgineo 1341. à fundamentis ad apicem vſque ædificandum, tradendumq; curauit. Quæ quidē ſorores cùm Conuentualiū Franciſcanorum patrum curę, ab huius loci erectione ad annū vſq; Do. 1460. ſubiacuiſſent: patrū iſtius Prouincię Obſeruantū correctioni, atq; reformationi per R. Georgiū Scanēbreghium, idq; ex apoſtolica ſibi facta poteſtate, per B id tēpus commiſſæ ſunt. Præterea Huſſitis truculētiſſimis hæreticis Bauariam, ſub anno Domini 1429. tumultuosè inuadentibus, miſerrimeq; vaſtantibus, pręfatę huius loci ſorores Clariſſæ, Vrbaniſtæ tamen, relicto conuentu ad Nurnbergenſe monaſterium (de quo ſupra) propriæ ſaluti conſulturæ conuolarunt: præmemoratis verò Huſſitis Bauaria excedentibus, illæ in propria remearunt: ſuntque impræſentiarum numero 30.

De monaſterio Clariſſarum Halsbachenſi. Mon. VI.

MONASTERIVM hoc Halſbachæ, quæ ſuperioris Germaniæ ciuitas eſt, erectum ad Benedictinas ſorores (niſi nos vulgaris, receptiſſima tamen fallat traditio) aliquando pertinuit: & ab eis ab Clariſſas moniales Halsbachenſis ſenatus opera, idq; ex Martini IIII. Pont. max. facultate ſibi facta, ſub anno Do. 1283. tranſlatum extitit. C Cùm enim præfatæ ſorores Benedictinæ indies magis, magiſq; deficerent, ne earū locus habitatore deſtitutus prophanis vſibus aliquando pateret, vel ad terram veniret: curauit ſolicitus ſenatus (de quo ſupra) vt is Clariſſis traderetur. Quo verò die huiuſmodi traditio contigit, 40. honeſtæ virgines ſumpto Clariſſarū habitu ſe ſororibus aliunde adductis feliciter iunxerunt. Tranſiuit hoc monaſterium à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes ſub Baſileenſis Concilij celebratione, idq; ex eius patrum decreto, atque ad inſtantem ſororum petitionem. Cœterum in huius loci eccleſia ſepultus iacet beatus pater Ioannes Gontingerius, prophetico ſpiritu afflatus, miraculiſq; inſignis: de quo beatus pater Ioannes Capiſtranus pientiſſimo Iacobo Badenſium Marchioni ſe roganti, vt Badā concederet, huiuſmodi reddit teſtimonium: Haberet ſe excuſatum, quòd grauioribus implicaretur negocijs: contentuſq; eſſet pręſentia D patris Ioannis Gontingerij, cùm is ſe multò ſanctior, multoque religioſior eſſet.

De monaſterio Clariſſarum Heilbrunenſi. Mon. VII.

QVO animi affectu, quouè pietate Talhemica nobilis familia in Clariſſas ſorores perpetuò fuerit, hinc facili negocio coniectare licet. Cùm enim perpulchrum monaſterium Fleini quod ditionis ſuæ oppidum erat, præfatis ſororibus ab antiquo ædificaſſet, omnibuſq; numeris abſolutum, atque redditibus locupletatum tradidiſſet; & illius habitatio eis ob exortum bellum minus commoda, minuſq; tuta eſſet, aliud multò auguſtius, multoq; pulchrius (de quo impræſentiarum) Heilbruni, quod Germanię ſuperioris oppidum eſt, ædificandum, redditibuſq; firmandum, atque eiſdem ſororibus tradendum curauit. Priores monaſterij fundatrices ex Seflingenſi Clariſſarum monaſterio, ſummi Pontificis tunc ſedentis iuſſu, allatæ ſunt. E Complectitur præterea hæc Prouincia viginti Tertiariarum Franciſcanarum ſororum domos, quarum 12. in hæreticorum oppidis, ac ciuitatibus erectæ ſunt, atque ad omnimodam ruinam tēdunt: nam nullus iſtius Prouinciæ religioſus ad eas, ſub extremi ſupplicij pęna, penetrare poteſt, vt vel afflictas ſoletur, vel illis ſacramenta miniſtret. Quamobrem coguntur paupérculæ ſorores, quæ vel textoria arte, vel agrorum cultura ſibi neceſſaria acquirunt, intempeſta nocte, idq; non abſque maximo vitę diſcrimine, atq; clanculum, in aliquorum fidelium domibus ſacris intereſſe, atque Dominico corpori communicare. Quæ verò reſiduæ ſunt earundem ſororum ædes, quòd non multo meliorem fortunam nanciſcantur, quodq; ad exitum (vt præfati ſumus) tendant conſultò à nobis prætermittuntur.

PROVINCIA EQUITANIAE
ANTIQVIORIS
F. BERNARDINVS DE TVRGA F. BERNARDVS
DE ALENCO SAC.
F.
BERNARDIN
GENESIE
LAICVS
MAR.

A PROVINCIA AQVITAN. ANTIQVIOR.

CVM celebre ſeraphici P.Franciſci,eiuſq; ſequacium nomen ad Aquitaniã,
quę à Circeo Oceanum,ab Occaſu Hiſpaniam,à Septentrione Lugdunen-
B ſem,à Meridie vero Narbonenſem Prouincias habet,& Burdigalam,atque
Toloſam nobiliſſimas ciuitates complectitur,duorum eiuſdem B.P.Franci-
ſci ſociorum opera,anno Domini 1220.penetraſſet,Mirapiſcenſis conuen-
tus,vt ibi huius Prouinciæ,quam,ad alterius ſibi contiguę differentiam,Aquitanię anti-
quioris patres noſtri appellandam voluerunt,fundamenta iacere poſſent,illis à pientiſ-
ſimis quibuſdam Aquitanis oblatus extitit.Cui cùm 8. alij eiuſdem ſanctitatis conuẽtus
acceſſiſſent,huiuſmodi locorum aggregatio ſub primis prouincialibus Vicarijs in Pro-
uinciam euaſit: atque huiuſmodi finibus contenta,ad annum vſque Domini 1542.ſub
cõſtitutionibus à maioribus acceptis ſanctiſſimè perſeuerauit.Anno verò pręfato 1542.
reformatis per Galliam,ad eius Regum inſtantiam, ex apoſtolica auctoritate Conuen-
tualium Franciſcanorum patrum monaſterijs, multò latius patere cœpit: cùm eorum
C vigintiquatuor ſibi acceſſerint.Ab eo igitur anno vſque ad 1560. vel circiter,hæc noſtra
Aquitaniæ Prouincia 33.fratrum conuentibus abſoluta fuit. Horum verò,graſſantibus
in Gallia,præſertim verò in Aquitania,bellis ciuilibus, impiaq; Hugnoſticorum hæreſi
ſacra prophanis miſcente,7.ſolo æquati ſunt,atque 13.maiori ex parte diruti. Id tamen
inter hos diſcriminis eſt,quòd poſtremi pientiſſimorum Chriſti fidelium beneficio,atq;
ſolerti fratrum induſtria bona ex parte refecti,reparatiq; ſint, vltimam aliquando arti-
ficis manum experturi:at illi ſub perpetuis ruinis, niſi feliciora aſpirent tempora, ma-
nere debeant. Conſtat itaque,infeliciſſimis his temporibus, vniuerſa hæc Prouincia ex
26.fratrum,atque 8.monialium monaſterijs. De quibus tamen ita ſuo ordine dicemus,
vt illa etiam 7. ſolo æquata in medium ſuis locis adducamus. Maius huius Prouinciæ
ſigillum B.Mariæ omnino ſtantis,ancoræ innixæ,ſolaribus radijs in gyro irradiatę,pue
D rum Ieſum dextro brachio ſuſtinentis,ac corona redimitæ,& ſequentes literas. SIGIL-
LVM. PATRIS. MINISTRI. PROVINCIALIS. PROVINCIÆ. AQVITA-
NIAE. orbiculatim imprimit.Ne tandem præſens Prouincia proprijs patronis, pręter
aliarum morem,deſtitueretur,tres eius alumnos, videlicet beatos patres Bernardinum
à Turga,Bernardũ ab Alancho ſacerdotes & prædicatores,& Bernardum Geneſiũ pro-
feſſione laicum,qui pro orthodoxæ fidei confeſſione, atque defenſione impiorum hęre-
ticorum gladijs truculentiſſimis ſuperioribus annis occubuęre,ſibi præponẽdos curaui.

De conuentu Minoritico Mirapiſcenſi. Conu. I.

LEVISIA ſtirps non infimum, neque etiam medium inter nobiliores Gallorum
familias obtinet. Hæc enim ex Leuitico genere originem ducens beatis Lazaro,
E Mariæ Magdalenæ,Marthæ, cęteriſq; ſocijs ex terra promiſſionis in Galliam congreſ-
ſa, ita ſuam nobilitatem, atque ſuſceptam Chriſti fidem ab eo temporis impræſentia-
rum vſque tenuit, ſeruauitque, vt nec latum vnguis ab eis diſceſſerit, declinaueritque.
Quamobrem eorũ princeps atq; caput Mareſcalli fidei honore,atq; titulo ab antiquio-
ribus Gallorum Regibus honeſtari meruit,& in hodiernam vſq; diẽ honeſtatur. Nobi-
liſſima itaq; hæc familia,vt primum duo illi B.P.Franciſci ſocij(de quibus in huius Pro-
uincię proęmio) in Aquitaniã deſcenderunt,& fundum, & neceſſaria ad huius Mirapi-
ſcẽſis conuẽtus ędificationẽ,anno Do. 1220.eis liberaliſſimè contulit,ſucceſſuq; tempo-
ris omni beneficiorũ,omniſq; beneuolentię genere proſequuta extitit.Tãtis igitur auſpi
cijs conuentus hic ædificatus,adeò in monaſtica diſciplina, in euangelica paupertate,ac

in omni denique virtute profecit, vt plurimos religioſos moribus graues, vita conſpicuos, ac ſanctitate inſignes, produxerit, & meritò principem locum inter reliquos huius Prouinciæ conuentus tenens eius ſeminarium dici poſſit. Ad cuius tamen decorem augendum alter ex digitis diui Ioannis Baptiſtæ, duæ ſpinæ Dominicæ coronæ, tunicula quædam B. P. Ludouici Toloſani Epiſcopi, & beatiſſ. P. Franciſci corda, quæ fęminis in puerperio periclitantibus opportunè adeſt, maximè conducunt. Commorantur frequentius hoc in loco viginti fratres, ex quibus quinque ſunt egregij concionatores. A

De conuentu S. Franciſci Toloſæ. *Conu. II.*

POST biennium elapſum à præcedentis conuentus erectione, nempe anno Dominicæ incarnationis 1222. cœpit & hic, Toloſæ in B. P. Franciſci honorem erectus, à diuerſis ædificari. A diuerſis dixerim, quòd nobiliſſima familia de Faudoas eius partem cum minori eccleſia: R. verò. P. F. Petrus de Fuxo Minorita, ac S. R. E. Cardinalis maius templum: atque R. P. F. Ioannes de Teiſſanderia Riuorum Epiſcopus quod ad eius perfectionem deſiderabatur liberaliſſimis ſuis ſumptibus conſtruxerint. Eſt hic conuentus capaciſſimus, omniq; ex parte perfectus, & à ſui erectione ad hæc vſque noſtra tempora tum Philoſophicum, tum quoque Theologicum ſtudia nutriuit. Quo & factum eſt, vt plures viros doctos, ſanctitateq; conſpicuos ſacræ Religioni noſtræ pepererit. Inter hos autem longè emicuêre illuſtr. ac R. P. F. Vitalis de Furno Vaſatenſiũ Epiſcopus, ac S. R. E. Cardinalis, B. P. Stephanus, atque P. F. Raymundus, qui Auenionem contra hæreticos fidei Inquiſitores deſtinati, ibidem ſub eiſdem glorioſo martyrio occubuêre, illuſtriſſ. P. F. Bernardus à Turre, qui ob doctrinæ præcellentiam, vitæq; ſanctimoniam S. R. E. Cardinalis creatus extitit, illuſtriſſ. P. F. Petrus Aureoli, à Ioanne XXII. Pont. max. in S. R. E. Cardinalium numerum etiam relatus, R. P. F. Gerardus Odonis vir vtique doctiſſimus, totiusq; Franciſcani Inſtituti generalis Miniſter, ac tandem S. R. E. Cardinalis, R. P. F. Petrus Sulpini Vaſatenſium Epiſcopus, R. P. F. Ioannes à Porta S. Pauli Epiſcopus, ac reuerendi patres fratres Ioannes Galteri, Theodoricus Andreas, Giraldus Brianſonis, & Arnaldus de Valle. Hi omnes doctiſſimi, pariterq; religioſiſſimi patres ſeraphicum Ordinem noſtrum, plurimis editis lucubrationibus, mirum in modum colluſtrarunt. His adijciendus venit B. P. Antonius de Padua, qui & hunc locum ſuis lectionibus, atque feruentiſſimis concionibus, dum viueret, exornauit, & poſt mortem miraculis illuſtriorem reddit. Cui ſacellum, idque pulcherrimum, atque Toloſanis celeberrimum, ibidem erectum eſt. Pertinuit pręterea, idq; plurimis annis, hoc monaſterium, cuius eccleſia (vt pręfati ſumus) S. Frãciſco ſacrata eſt, domus verò ab 100. fratribus incolitur, ad Franciſcanos patres Conuentuales: ſed ab eis, die 4. menſis Decembris, anno verò humanæ ſalutis 1552. ex apoſtolica auctoritate, Franciſco I. Gallorum Rege, ad eiuſdem Ordinis Obſeruãtes deuolutus extitit. A quo etiam tempore huic Prouinciæ, non abſque maximo Toloſatum fructu, & emolumento, feliciſſimè deſeruit. Prope ſummum ſacræ huius ædis altare R. P. F. Bernardus, huius olim Prouinciæ Miniſter, tumulatus eſt, qui ſtrenuus, dũ viueret, hæreticorum oppugnator extitit. Vnde meritò hæreſiomaſtix appellari potuit. Hic nihilominus conuentus, anno Domini 1561. Toloſana ciuitate ab hęreticis capta, in eorundem manus atque poteſtatem, fratribus interim, poſt opprobriorum atque iniuriarum ſaturationem, hinc inde diſperſis, incidit. A quibus tandem ſpoliatus, atq; omnibus eius imaginibus confractis, ſanctiſq; prophanatis, aliqua ex parte exuſtus fuit. Sed ciuitate à Catholicis recuperata, & Chriſti fidelium liberalitate reſarcitus, & exulibus pauperculis fratribus reſtitutus extitit. Cuius denique ſacrarium altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, aliquot SS. martyrum Primi & Fęliciani oſſa, epiſcopalia ornamenta, quibus beatus pater Ludouicus Toloſanus Epiſcopus ſacris operari aſſueuerat, eiuſq; manus pars, mantellum, habitus, & aliquot aliæ reliquiæ mirum in modum exornant.

B C D E

De conuentu S. Eduardi Burdigalæ. *Conu. III.*

CVM Burdigalenſis ſenatus monaſterium, ſimulatq; eccleſiam tumultuario opere, anno Domini 1230. Franciſcanis fratribus Burdigalæ ædificaſſet: nec iſta aduẽtantem populum ob ſui anguſtias capere poſſet, deuotus quidam Petrus, ex eadem ciuitate

A uitate oriundus,tantum terræ ſpatium à canonicis, ac cætero matricis eccleſiæ S. Andreæ capitulo ſuis ſumptibus, anno Domini 1247.emit,quantum ędificando magnifico templo,atque adiacenti cœmeterio ſat eſſet. Poſt elapſos verò aliquot annos, Angliæ Reges,qui Burdigalenſibus tunc principabantur,& ipſam eccleſiam, prout nunc eſt, in honorem S.Eduardi Anglorum Regis conſtruendam,& plurimis imaginibus, atque ſacellis exornandam curarunt. Quod verò ad præfati monaſterij perfectionem deſiderabatur,id totū tū ex publicis,tum quoque ex priuatis Burdigalenſium eleemoſynis antiquiori ædificio adiectum extitit.Floruit hic locus, quem frequentius 40. fratres inhabitant, tum ſub patribus Franciſcanis Conuētualibus,quibus ab admiſſis redditibus vſq; ad annum 1522.ſubfuit,tum quoq; ſub eiuſdē Inſtituti Obſeruantibus,quibus ab eo tēporis,idq; ex Leonis X. Pont.max.auctoritate, impræſentiarū vſq; pro voto deſeruiuit.

B

De conuentu Minoritico Caſtrenſi. Conu. IIII.

MINORITICVS hic conuentus Caſtris,quæ Aquitaniæ ciuitas eſt,olim erectus,à pientiſſimis eiuſdem ciuitatis Comitibus, paulò poſt B.P.Franciſci mortē, ædificatus extitit. Sed turbulentiſſimis his temporibus noſtris, atque Gallicis tumultibus à ſanguinarijs hæreticis,quibus Franciſcana Religio eſt omnino exoſa,ſemel atque iterum combuſtus,atque ad terram deiectus, omnibus interim eius fratribus carceribus mancipatis, miſerrimeq; afflictis, atque vniuerſa ſupellectile ab impio milite direpta, fuit.Secunda autem vice ruinis adeò ceſſit,vt nulla eius reædificandi ſpes affulgeat. Inter præfatos fratres in vinculis detentos vnus erat ſanctimonialium Confeſſarius,hæreticis Hugnoſticis,ob vitæ candorem atque vehementiſſimas conciones,maximè infenſus Ioannes Trenquerij nomine. Quamobrem cęteris dimiſſis ipſe ſolus extra Caſtrenſem præfatam ciuitatem actus,ibidem ſub ijſdem in fidei confeſſione martyr euaſit. Atqui Deus vltionum Dominus huiuſmodi flagitium nullo pacto inultum reliquit:nam, immiſſa grauiſſima peſte,adeò ciuitatem ipſam Caſtrenſem,ab hæreticis tyrannicè poſſeſſam,atque occupatam deformauit, vt nihil aliud à mortis imagine in ea per multum tēporis apparuerit:ita vt vix vigeſima eius accolarū pars ſuperfuerit,remanſeritq;.

C

De conuentu Minoritico Ruthenenſi. Conu. V.

VT primùm noſtri fratres Ruthenam Aquitaniæ ciuitatem, anno à partu Virgineo 1232.applicuêre,adfuerunt illis nobiles heroës,Hugo Ruthenēſium Comes, Almaricus à Narbone eiuſdem Comitis patruus,& Deodatus, qui maiorem huius conuentus partem, ſimul atq; eccleſiam,Ruthenicis muris contiguam,ſuis ſumptibus ędificari curarunt.Quod verò reliquum fuit ædificij,putà dormitorium,refectorium, atq; aliquot aliæ neceſſariæ officinæ, id totum ex liberaliſſimis Ruthenenſium eleemoſynis conſtructum fuit.Præterea reuerendiſſimus Gulielmus à Cardailharco S.Pauli Epiſcopus ipſam eccleſiam de Chriſtiano more conſecrauit. Cùm autem hic locus,Ruthenenſibus mœnibus omnino conterminus,ciuitatem redderet imbecilliorem,atq; inter proceres de eius ad terram deiectione ageretur,illuſtriſſima ſimulatq; pientiſſima Beatrix à Claromonte Armaniaci,Ruthenæq; Comitiſſa, atque Ludouici Regis Francorum neptis,ne tantum incommodum fratres ſubire cogerentur,conuentus muros turribus, atque firmiſſimo agere firmari iuſſit: adeò vt nulla ex parte ipſa ciuitas munitior ſit. Hæc igitur nobiliſſima heroina moriens,erecto ſibi ſumptuoſo mauſoleo,in huius loci eccleſia in Minoritico habitu ſepeliri voluit. Hanc ſibi per omnia ſimilis illuſtriſſima quędā Domina de Bithurio Armaniaci atque Ruthenæ etiam Comitiſſa ſubſequuta eſt. Harum igitur duarum heroinarum ſepulcris, atque pluribus aliorum nobilium mauſoleis, necnon & ſacroſanctis diui Eutropij reliquijs huius monaſterij,à triginta fratribus inhabitati,eccleſia illuſtrior redditur. Pertinuit à cętero aliquando hic locus,ex quo venerabilis pater frater Petrus Borgelarius inſignis concionator,atque eius Guardianus, & etiam P.F.Petrus Tauzietius officio ſacerdos,atque ſummę integritatis F.Ioachimus Dardanius à truculentiſſimis hæreticis martyrio pro Chriſti fide laureati glorioſè prodierūt,ad Conuētuales Franciſcanos patres:à quibus tamē ex Alexandri VI.Pont.max. mādato,anno Do.1496. ad Franciſcanos regularis Obſeruātię ſectatores deuolutus eſt.

D

E

De con-

De conuentu Minoritico Albienſi. Conu. VI. A

PROVT ex antiquiſſimo quodam monumento facilè conſtat, hic conuentus Albiæ, quæ Aquitanorum ciuitas eſt, erectus, ante annum Do. 1275. ędificatus extitit: cuius antiquiorem eccleſiam perdeuotus quidā Petrus Borreſa Albienſis ſacellanus ex maxima in Deum pietate conſtruxit. Quę tamen, cùm fratribus ob ſui anguſtias minus deſeruiret, in eorundem bibliothecam, alia interim à R. Ludouico ab Ambaſia Albienſiū Epiſcopo multò elegantiori, multoq; capaciori ędificata, tranſlata fuit. Curauit prætereà idem R. Epiſcopus, idq; ex Caroli VIII. Frācorum Regis mēte, anno Do. 1491. apud Innocētium VIII. ſummum Pontificem, vt hoc monaſterium, omnibus ſuis numeris ex diuerſis fideliū eleemoſynis abſolutum, atq; à 20. fratribus inhabitatū, à Conuētualibus Franciſcanis patribus, quibus tūc parebat, ad eiuſdē Inſtituti Obſeruātes transferretur. B

De conuentu Minoritico Rapiſtanenſi. Conu. VII.

HIC quoq; conuentus Rapiſtani, quod Aquitanię oppidum eſt, erectus, pręmemorati R. Albienſium Epiſcopi opera, ex Conuentualibus Franciſcanis patribus, circa annum Do. 1491. huic Prouinciæ acceſſit. Eius fundatores inclyti Vicecomites Paulini aſſeruntur. Cuius tamen antiquitas ab anno Do. 1280. tibi computanda venit. Cùm autem huius Prouincię fratres hoc loco à pręmemorato anno Do. 1491. ad annum vſq; 1560. pacificè ſatis, atq; aliqua abſq; moleſtia potiti eſſent, ab Hugnoſticis hęreticis, aris interim confractis, imaginibus vel obliteratis vel demolitis, vniuerſaq; ſuppellectile expilata, loco pulſi ſunt. Sed pace poſtmodum inter catholicos atq; hæreticos conſtituta, ijdem fratres eū repetentes, quicquid perierat, Rapiſtanenſis ſenatus liberalitate, reſarciri curarunt. Hoc deniq; ſacrū monaſteriū, à 20. fratrib. incultū, egreſſi P. F. Antonius de Turno minoris conuētus Toloſani Guardianus, ac P. Gerardus Bonetus, vt vrgētiorib. quibuſdam negocijs facerent ſatis, à perditiſſimis hęreticis immaniſſimè trucidati ſunt. C

De conuentu Minoritico Montiſalbani. Conu. VIII.

ETIAM hoc monaſteriū Montisalbani, quę munitiſſima Aquitaniæ ciuitas eſt, olim erectum, huic Prouinciæ à patribus Conuentualibus eodē ferè tempore, quo & duo proximè præcedentia, obuenit: cuius tum monumenta, tum quoq; indubia traditio duplicē conſtituunt auctorem, maioris nempe ſacelli, atq; ſacrarij ſibi coniuncti quendam Dominū de Salit, qui & moriens ibidem tumulari voluit, reliqui verò ædificij quoſdam Montisclari Vicecomites. Quorū tamen auctoritas atq; nobilitas tantū præſtare nequiuit, vt vniuerſa ciuitate & Deo, & legitimo Regi, à 20. annis, & vltrà rebellante, ſibi parceretur. Imò in ipſis primis tumultibus, tū eccleſia, tū quoque fratrū habitatione ſolo penitus ęquatis, pauperculi fratres opprobrijs, plagiſq; ſaturati loco cedere coacti ſunt. D

De conuentu Minoritico Ortenſiano. Conu. IX.

QVANTVM diſcriminis inter antiquiores atq; recētiores Biernenſiū Principes ſit, ex pręſentis monaſterij viciſſitudine facilè colligi poteſt. Curarunt ſiquidē illi, idq; ex maxima in Deū, atq; in Chriſtianam Religionem pietate, hoc monaſteriū ad fluminis Gadij marginē, circa annum Do. 1222. à fundamentis ad apicem vſq; erigi, iſti verò nihil minus facientes, & eius fratres innumeris moleſtijs, atq; perſequutionibus deuexarunt, & tandem ipſum opus ad terram deijci fecerūt. Quod ſanè dolendū eſt. Cùm enim Mirapiſcenſi conuentui contemporaneum, ac per omnia ſimile eſſet, & antiquum illū rigorē monaſticū perpetuò retinuit, & plures P. ac F. ſanctitate cōſpicuos produxit. Patet itaq; hic locus omnimodę ruinę, nec ab aliquo penitus religioſo inhabitatur: in cuius etiā demolitione cū cęteris fratrib. loco cedētibus, vnus tantū ſtrenuus Chriſti athleta, P. f. Bertrandus à Lazanoba, remanſiſſet, ab hæreticis gladijs confoſſus, occiſuſq; eſt. E

De conuentu Minoritico Baſtidano. Conu. X.

ANTIQVITATE non caret pręſens conuentus, aliquantulū à Baſtida Aquitanorum ciuitate, ad Pyræneorum montium radices, ex plurium nobilium facultatibus

A tatibus conſtructus, cùm circa annum Domini 1222. ædificatus fuerit. Viguit hoc in loco à ſui erectione ad annum vſque Domini 1560. regularis diſciplina, viguit & monaſticus rigor, viguit & etiam commendatiſſima illa à B. P. Franciſco paupertas. Quod & in cauſa fuit, vt plures grauiſſimi patres ex eo prodierint. Anno tamen Do. 1561. graſſantibus per Aquitaniam ciuilibus bellis, ac perditiſſimis hæreticis in Deum, atq; proprium Regem rebellantibus, conuentus hic fratribus interim propriæ ſaluti Baſtidæ conſulentibus, ab ijſdem ſpoliatus, dirutus, atque maiori ex parte combuſtus extitit. Pace poſtmodũ inter eos atq; catholicos inita, maiori ex parte reſarcitur, reparaturq;. Atqui redintegrato inter iſtos atq; illos bello, à ſuperuenie͂tibus ijſdem hæreticis ſolo æquatus eſt.

De conuentu S. Mariæ de Angelis prope Toloſam. Conu. XI.

B CVM ſereniſſimus Francorum Rex Ludouicus XI. Minoriticum regularis Obſeruantiæ conuentum apud Toloſates erectum cuperet, à ſummo Pont. Sixto IIII. vt huiuſmodi conuentus aliquantulum à ciuitate Toloſa conſtrui poſſet, ſupplex obtinuit. Cumq;, grauioribus implicitus negocijs, id per ſe operis præſtare non poſſet, Ludouicus Luithierius Toloſanæ matricis eccleſiæ Archidiaconus eius clauſtrum, quod verò ædificij reliquum fuit, atque adiacentem eccleſiam, S. Mariæ de Angelis ſacram, pius Ioannes Buiſon Toloſanus ciuis, anno Domini 1481. ſuis ſumptibus conſtruenda curarunt. Ab eo igitur temporis impræſentiarum vſque hoc ſacrum monaſterium, à 30. fratribus habitatum, huic Prouinciæ paret, atque plurimos patres tum ſcientia, tum quoq; ſanctitate illuſtres ſeraphicæ Religioni peperit. Inter quos tame͂ beatus pater Oliuerius Maillhardi, prophetico ſpiritu donatus, atque Vltramontanæ Obſeruantis familię iteratò Commiſſarius, qui etiam apoſtolica legatione ab Innocentio VIII. ſummo Pont. ad
C Carolum itidem VIII. Gallorum Regem prudentiſſimè fructus eſt: & P. Melchior Flauius natalibus illuſtris, ſcientia & linguarum peritia illuſtrior, ſed moribus atque ſanctitate illuſtriſſimus, qua etiam de cauſa plurima præſago ſpiritu prędixit, & generalem Commiſſarium in ſuperiori Germania, Carolo V. eius Imperatore, ex R. P. F. Ioannis Calui noſtri olim Ordinis generalis Miniſtri mandato egit, longè enituêre. Horum vterque hoc in eodem loco ſepultus eſt, & miraculis coruſcare glorioſiſſimè aſſeritur.

De conuentu S. Mariæ de gratia Burdigalæ. Conu. XII.

NIHIL gratius Carolo VIII. Francorum Regi à quibuſdam literis ſibi à Burdigalenſi ſenatu, anno reſtitutæ ſalutis 1487. in regularis Franciſcanorum Obſeruan-
D tię, cui ille addictiſſimus erat, fauorem tranſmiſſis accidere poterat. Quamobrem à ſummo Pontifice Innocentio VIII. ſupplex per literas petijt, vt, non obſtantibus pluribus Mendicantium etiam Minoritarum patrum Conuentualiũ monaſterijs Burdigalæ erectis, ſibi Franciſcanis Obſeruantibus conue͂tum ibidem conſtruere liceret. Summo itaq; annuente Pontifice, Burdigalenſium pietatem præuenturus pijſſimus Rex, hoc ſacrum monaſterium, S. Mariæ de gratia dicatum, initio ſequentis anni, à funda me͂tis ex proprio ęrario extruendum curauit. Ne autem Burdigale͂ſes, qui huiuſmodi opus proprijs ſumptibus perfectũ affectabant, à tanto merito excluſiſſe videretur, permiſit, vt & aliquid ad eius promotione͂ erogare poſſent. Quo & factũ eſt, vt & nobiliſſimũ quendã ex S. Magrini familia heroëm & pios aliquot ciues coadiutores habuerit. Summè ſibi beneficos experiuntur 30. fratres huius loci habitatores eos qui Burdigalæ agunt, idq; ob pietatem.

E *De conuentu Minoritico Agerienſi. Conu. XIII.*

CVM Minoriticus hic conue͂tus, ab antiquo extra Agerienſis ciuitatis męnia conſtructus, ipſam ciuitatem redderet imbecilliorem, Philippi Valleſij Fra͂corum Regis iuſſu, id ciuibus maximè exoptantibus, expoſcentibusq;, ſolo æquatus, ac alius multò pulchrior, multoq; amplior intra eadem mœnia tum regijs, tum quoque priuatis ciuium, potiſſimùm verò cuiuſdam Domini de Monpenſi ſumptibus, anno à partu Virgineo 1344. eius loco ædificatus fuit. Cumq; Conuentualibus patribus plurimis annis deſeruiſſet, ijs omnibus in regularem Obſeruantiam, anno Domini 1517. verba facientibus atque tranſeuntibus, tranſiuit & ipſe in cęterorum huius Prouinciæ locorum catalogum

logum. Anno verò Domini 1561. in primis illis Galliæ tumultibus, ab hæreticis excitatis, capta ciuitate, captus fuit & ab iiſdem ipſe conuētus, fratribus interim 20. fuga propriæ pelli conſulentibus: & ſtructo ex libris, imaginibus, ſedilibus, atque altaribus in media eccleſia igne maiori ex parte arſit. Redijt nihilominus poſt aliquot annos ipſa Agenienſis ciuitas, pulſis pſeudochriſtianis, in catholicorum poteſtatem: redijt quoque & ipſe conuentus in fratrum ius, atque breui tempore ex piorum eleemoſynis commodè vtcumque reſarcitus extitit. Sed iſtis atque illis nihil minus timentibus, Biarnenſium Princeps Agienum, anno Domini 1575. ingreſſus, vtriſque negocium faceſſere moliebatur: à quo tamen exequendo, Catharina Gallorum Regina, atque Duce de Montpenſier ſuperuenientibus omnino deſtitit: atque ita conatus illius elumbis effectus extitit. A

De conuentu Minoritico Lectorenſi. Conu. XIIII. B

LECTORENSIS hic conuentus, qui & ad Conuentuales patres diu ſpectauit, & ab ijs Leone X. Pont. max. anno à partu Virgineo 1517. ad regularē Obſeruantiam deflexit, inter non aſpernanda huius Prouinciæ loca annumerandus aliquando venit. Sed, anno Domini 1560. Hugnoſticis hæreticis & Deo, & legitimo Regi bellum inferentibus, atque Lectorenſi ciuitate ab iiſdē capta, adeò deformatus, adeòq; deſtructus extitit, vt vix inter minima ſedem obtinere meruerit. Ipſa tamen ciuitate per Monlucium Torquatum militem, atque inſignem equitum Præfectum ab illis vindicata, euocati ſunt fratres, qui in priori ſeditione fuga ſibi conſulentes Toloſam petierāt, quatenus ex eleemoſynis derelictum monaſterium, denuò incolorent. Dumq; illi iniuncto ſibi muneri inſtantius incumbunt, à Biarnenſium Principe hęreticorum fautore, præfato conuentu prius deſtructo, Toloſam nullo interim incommodo ab inſolenti alioquin, hæreticoq; milite accepto, anno Do. 2580. repetere coguntur. Quando autem pręfatus hic locus, à 12. fratribus olim inhabitatus, reædificandus ſit, Dominus nouit. C

De conuentu Minoritico Baionenſi. Conu. XV.

BAIONA, quæ & Aquę Auguſtæ munitiſſima Aquitaniæ ciuitas eſt, atque Garumna fluuio alluta, Cantabris fortiſſimis Hiſpanorum populis opponitur. Hæc tum Deo opt. max. tum quoque legitimis ipſius Regibus fidem perpetuò ſeruauit. Quo factum eſt, vt peſtifera ſiue Hugnoſtica, ſiue Caluiniſtica, ſiue etiam quæcunque alia hęreſis in ea locum minimè inuenerit. Intra fideliſſimæ igitur iſtius ciuitatis mœnia præſens conuentus, à 20. fratribus incultus, ac quibuſdam S. Antonij Abbatis reliquijs exornatus, à Chriſtianiſſimo quodam Gallorum Rege, circa annum Do. 1350. ædificatus extitit, & ab eo temporis ad annum vſque Do. 1522. Conuentualibus patribus paruit. Ab illo tamen impræſentiarum vſque, Franciſcano I. Gallorum Rege id maxime ſolicitante, atq; Leone X. ſummo Pont. idipſum præcipiente, huius Prouinciæ locis connectitur. D

De conuentu Minoritico Aquenſi. Conu. XVI.

AQVENSIS conuentus à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdē Ordinis Obſeruantes, anno Do. 1522. ex ſummi Pont. Leonis X. decreto, id Gallorum Rege Franciſco I. maximè exigente, deuolutus, atque à 10. fratribus inhabitatus, à Chriſtianiſſimo quodam Franciæ Rege ædificatus creditur. Qui tamen, quòd munitiſſimæ ciuitatis vallo circumſcribatur, nullis vmquam hæreticorum inſultibus patuit.

De conuentu Minoritico Montiſmarſanenſi. Conu. XVII. E

PROLIXIVS debito ſanè nobis agēdum eſſet, ſi ciuitatis Montiſmarſani, ac conuentus in ea erecti vices, calamitates atque miſerias impræſentiarum referre vellemus: cùm ab anno Domini 1561. in hodiernam vſque diem, illa ab Hugnoſticis hæreticis capta, atque ſpoliata, & iſte etiam expilatus, confractus, atque pro maiori parte ab iiſdem exuſtus, catholicis interim ciuibus atque fratribus profligatis, fuerint. Quapropter his fuſius referendis deſiſtam. Hoc nihilominus adijciam, quod cùm hoc monaſterium à Montiſmarſanenſium Comitibus, circa annum à partu Virgineo 1260. à fundamentis ad verticem vſque extructum fuerit, ab eorum ſucceſſoribus, vel ſaltem eius coniunc-

A tibus deploratis his temporibus, circa annum videlicet 1563. ab inſolente hæretico milite rapinas, atque demolitionem perpeſſum ſit. Laus tamen ſuperis, pij herois Montiſluuij, qui vel trucidatis, vel pulſis pſeudochriſtianis Montiſmarſanenſem præfatam ciuitatem, anno Dñi 1567. recuperauit, beneficio, præfatus hic locus à 15. fratribus eius incolis omni ſolicitudine, omniq; cura reſarcitur, vltimã breui, Deo auſpice, artificis manum experturus. Spectauit idem hic conuentus aliquando ad Minoritas Conuentuales: à quibus tamen ad Franciſcanos Obſeruantes, Leone X. ſummo Pont. id præcipiente, anno Dñi noſtri Ieſu Chriſti milleſimo quingẽteſimo vigeſimo ſecundo dimanauit.

De conuentu Minoritico prope S. Maccharium. *Conu. XVIII.*

NON meliorem à præcedentibus ſubijt conditionem præſens conuentus prope S. Maccharium Aquitanorum ciuitatẽ à Iozanorũ Comitibus, anno Domini 1265.
B ædificatus, & à Conuentualibus patribus ad noſtros Obſeruantes ex Leonis X. Pont. max. mandato, anno Domini 1517. deuolutus: cùm à Duraſenſi Domino hæreticorum Duce præfata Montis S. Maccharij ciuitate, anno Domini 1563. capta ignibus traditus fuerit. Cùm autem per id tempus Burdigalenſis ſenatus quoſdam hæreticorũ Miniſtros capite damnatos igni tradidiſſet, præfatus Duraſenſis Dominus, tãquam par pari redditurus, 3. patres Bernardum ſcilicet à Turga, Bernardum Boërinum, atque Bernardum itidem Dalencum nobiles ſacerdotes, atque officio concionatores ſuſpendio necari, atque in Garumnam flumen eorum corpora, reliquis interim confratribus carceribus mancipatis, proijci iuſſit. Quæ tamen cùm per triduum inſanis aquis expoſita fuiſſent, à Chriſti fidelibus inde, non abſq; præſentiſſimo vitæ diſcrimine, rapta, atque in ipſa flu-
C minis margine humata fuerunt, nec aliquo pacto, licèt curioſius conquiſita, ab huius Prouinciæ fratribus honeſtiori loco recondienda inueniri potuerunt. A cœtero cùm Dominus Monlucius optima catholicorũ militũ manu collecta ſe præfatæ ciuitatis S. Maccharij obtutibus, anno Do. 1567. oppoſuiſſet, quotquot hæretici eius vallo tenebantur, ſuis pellibus timentes, relictis interim in cuſtodia fratribus, loco ceſſere. Illi verò tanti herois beneficio è mortis faucibus eruti præfati monaſterij ruinas ex catholicorum liberalitate reparare cęperũt: ita vt eorum octo ibidem ſatis commodè commorari poſſint.

De conuentu Minoritico Marmandenſi. *Conu. XIX.*

EX præſentis conuentus Marmandę, quæ Aquitaniæ oppidum eſt, erecti, atq; maiori ex parte deſtructi reſiduis ruinis eius fundatorum magnificentia ſatis, ſuperq;
D deprehenditur. Hi enim Anglorũ Reges, qui aliquando vniuerſa Aquitania potiti ſunt. fuiſſe ab omnibus traduntur. Sed (proh dolor) adeò, hæreticis in ipſum ſeuientibus, deſtructus, deformatusq; eſt, vt antiquam illam faciem omnino mutarit. Fuit ſiquidem ab anno Domini 1560 ad annum vſque 1580. ſecundò ab ijs ſpoliatus, ac maiori ex parte combuſtus, & ad terram deiectus. Prætermitto interim calamitates, quas iam ſub Anglis, iam verò ſub Gallis, dum alij alios loco atque Regno pellere contendunt, paſſus eſt. Quod etiam effecit, ne, deperditis ac laceratis omnino ſcripturis, certum eius fundationis tempus aſſequi potuerimus. Conſtat nihilominus eum à Conuentualibus patribus à ſui erectione vſque ad annum Do. 1522. occupatum fuiſſe, atque eo temporis, Leone X. ſummo Pontifice, ad noſtros Obſeruantes patres deuolutum. Duos denique martyres nobis hic locus, à 16. fratribus vt plurimum incultus, peperit, P. ſcilicet Ioannem Goſſo-
E nium ſeptuagenarium, qui ad palum in medio foro alligatus, atque plumbeis ſpherulis ab hæreticis tranſuerberatus animam cœlo reddidit. Et egregius Chriſti athleta pater Raymundus Roiſſellius, qui etiã hæretico gladio confoſſus, ad aſtra feliciter migrauit.

De conuentu Minoritico Muratenſi. *Conu. XX.*

CONVENTVS hic olim Murati, quod Aquitanium oppidum eſt, quibuſdam Muratenſium, atque Carlatenſium Vicecomitibus ab antiquo ędificatus, atque ſecundò exuſtus, primò quidem fortuitò, ſecundò verò Muratenſium opera, ne ipſo ab hęreticis capto caperetur & oppidum, quo & fit vt habitatoribus omnino vacet, ad Conuentuales Franciſcanos patres aliquando attinuit. Qui tamẽ Ludouico XI. Francorum

Rege, atq; Leone X. Pont. max. anno Dñi 1514. ſua ſponte, proprioq; motu in Regularē Obſeruātiā verba faciētes, & ſe & ipſum locū patri iſtius Prouinciȩ Miniſtro cōmiſerūt. A

De conuentu Minoritico Reollenſi. Conu. XXI.

REOLLA Aquitaniæ oppidum eſt, cui munitiſſimum caſtrum à Saracenis olim conſtructum imminet. Huic igitur oppido cùm maioris Britanniæ, Angliæ ſcilicet Reges ius dicerent, principarenturq;, præſentem conuentum ex politis lapidibus eleganter ſatis intra eius mœnia ædificandum, atque Conuentualibus Franciſcanis patribus tradendum curarunt. A quibus tamen, anno à partu Virgineo 1522. ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, Franciſco I. Gallorum Rege id maximè ſolicitante, tranſlatus extitit. Quo autem certo tempore præfatus conuentus fuerit erectus, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Aſſeruntur quoque & eius fundatores quidam Canconenſium heroës, idq; non quòd ipſum primò ædificarint, ſed quòd iam ſibi ędificato plura beneficia contulerint. Hic denique conuentus, oppido Reolla in hæreticorum poteſtate, anno Domini 1576. redacto, ab ijſdem expilatus, atque ex parte dirutus, fratribus interim ſuis pellibus fuga conſulentibus, exuſtusq; fuit. Sed præmemorato oppido Reolla à catholicis militibus recuperato, & 15. fratres, qui Burdigalam ad tempus commoraturi petierant, à pijs oppidanis euocati ſunt, & conuentus ipſe tum ab iſtis, tum quoque ab illis reſarciri, reparariq; cœpit. Quo fit, vt de eius integra reædificatione bene ſperemus. B

De conuentu Minoritico Tutellano. Conu. XXII.

CONVENTVS hic Tutellę, quę Aquitanica ciuitas eſt, a quodam S. Amantij heroë (hunc Baronem vulgò nuncupant) ex apoſtolica Innocentij VIII. Pont. max. auctoritate, Carolo tamen itidem VIII. Francorum Rege annuente, in Franciſcanæ Obſeruantis familiæ gratiam, anno Domini 1491. erectus, numquàm per Dei gratiā Hugnoſticis, aut Caluiniſtis hæreticis ſubiacuit, nec vel tantillum detrimenti ab ijſdem perpeſſus eſt: ſed illæſus, à 20. fratribus inhabitatur. Nihilominus tamen pauperculis fratribus ipſum, vt per pagos, atque oppida concionentur, ſibiq; neceſſaria acquirant egreſſis non ita contemnēdum diſcrimen ab hæreticis per campos errantibus imminet. C

De conuentu Minoritico Tarbienſi. Conu. XXIII.

TARBIA Aquitanorum ciuitas ab anno Domini 1569. ad hęc vſque noſtra tempora plura incommoda, pluresq; moleſtias, putà bonorum expilationem, domorum combuſtionem, ararum atque templorum euerſionem, & his ſimilia à truculentiſſimis Hugnoſticis hæreticis perpeſſa eſt. Quo etiam factum eſt, vt nec præſenti conuentui ibidem à Lauadanenſium Vicecomitibus ab antiquo (de certo fundationis tempore ſcripturis omnino deperditis nihil conſtat) erecto parcitum ſit. Pace interim inter hęreticos atque catholicos firmata, conuentus ipſe omnino dirutus, tum publicis, tum quoque priuatis oppidanorum ſumptibus quamdiligentiſſimè à 10. fratribus eius accolis reædificatur. Qui & ex Clementis VII. Pont. max. auctoritate, Frāciſco I. Gallorum Rege, à Couētualibus præfatis patribus ad noſtros Obſeruātes, anno Dñi 1528. dimanauit. D

De conuentu Minoritico Riuorum. Conu. XXIIII.

RIVORVM ciuitas, quæ ad Aquitanos ſpectat, in catholica fide à ſuorum maiorum accepta perpetuò manſit, nec quid magis ab hæreſi deteſtata eſt. Quo fit, vt tum ſibi, tum quoque præſenti conuentui à Leuiſianorum familia (de qua in primo iſtius Prouinciæ loco) ante plurimos annos à fundamentis ad verticem vſque conſtructo benè ſemper fuerit, ſitq;. Quia vero quidam heros oppidi S. Pauli temporalis Dominus fundatoris filiam ſibi matrimonio iunxit, huius conuētus patronatus iure dotis obtinuit. Qua etiam de cauſa eius erectio S. Pauli Dominis, & non Leuiſianę familiæ à plurimis aſcribitur. Eſt quoque & hic locus de eorum numero, qui a patribus Conuentualibus ex Clementis VII. Pont. max. auctoritate, anno Domini 1534. ad regularis Obſeruantiæ alumnos tranſlati fuêre. Cœterum hoc monaſterium, à 12. fratribus plerumque inhabitatum, tum Riuenſibus, tum quoq; adiacentibus populis ſummè commēdatum E

reddit

A reddit beati Ferreoli corpus,honeſtiſſimo loco ibidē tumulatū,ad cuius mauſoleum plura, eaq; potiſſima beneficia Dei opt. max. bonitate in fideliū fauorē contingūt: quapropter à præfatis finitimis populis magna deuotione, & frequentia viſitatur.

De Minoritico conuentu Villæfrancæ. Conu. XXV.

VILLAFRANCA Aquitanorum ciuitas in primis illis Gallicis tumultibus (de quibus aliquando ſuperius) nouatoribus Hugnoſticis, atq; quinti Euangelij (ſi Dijs placet) ſectatoribus aurē plus ęquo accomodauit. Quamobrem in hoc ſacrum monaſterium intra eius mœnia, ante plurimos annos à Sauigniacorū familia affabrè ædificatū,& Conuentualibus Franciſcanis ad eiuſdē Ordinis Obſeruātes, ex apoſtolica Pauli III. Pont. max.auctoritate,anno Dñi 1541. deuolutum,irruens
B & aras ſubuertit,& SS. imagines cōfregit,& fratres eius accolas,niſi ſenatus ſubminiſtrandę iuſtitię prętextu eos ad carceres ex induſtria deferri iuſſiſſet,mortali vita priuaſſet. Atqui poſt aliquot annos ad ſaniorem mētem reuerſa, & huiuſmodi Euāgelium, atq; peruerſum dogma deteſtata eſt, & præfatos fratres ad alios conuentus à ſenatu occultè dimiſſos ad ſe euocans, illis omnia ad præfati monaſterij reparationem neceſſaria ſumma liberalitate ſubminiſtrauit. Sunt autem huiuſmodi fratres numero 18. Dum religioſiſſimus pater Ioannes Guilotus à ſacra concione è vicino quodam pago reuerſus ſacram hanc ædem repeteret, ab hæreticis interceptus,poſt plurima ludibria, atq; opprobria patientiſſimè perpeſſa, ab altero eorum plumbea glande traijcitur, animamq; agens ad prothomartyris Stephani inſtar,ne id peccati illis ſtatueret Deum opt.max.exorabat: ſicq; ſpiritū ſuo reddidit Creatori.

C
De Minoritico conuentu Aureliacenſi. Conu. XXVI.

CVM beatus pater Antonius de Padua ſacras ad Aureliacenſem populum haberet conciones, ne ipſe eiuſq; fratres vel ſub dio, vel apud ſæculares commorari cogerentur, ſacellum, ac contiguum tuguriolum, iuxta illius temporis rationem, quo diuertere poſſent, a pientiſſimo quodam Aureliacenſium heroë ædificata extitêre. Cumq; fratrum numerus indies, magis magisq; excreſceret, huiuſmodi ædificium in pulcherrimum monaſterium, ampliſſimamq; eccleſiam eiuſdem herois ſumptibus euaſit. Contigit autem id, circa annum Domini 1332. Cæterum cùm præfatum monaſterium ab his ferè temporibus ad annum vſq; Domini 1542. Conuentualibus patribus ſubfuiſſet, Minoritis regularis Obſeruantiæ ſectatoribus
D à Paulo III. Pont. max. Franciſco eius nominis primo Gallorum Rege, adiudicatum extitit: quibus & ad annum vſq; 1569. pro votis inſeruiuit. Sed eo temporis Aureliacenſi oppido ab hæreticis expugnato, fratribusq; carceribus mancipatis, ita ſpoliatum, dirutum, atq; in cineres redactum extitit, vt nec coruis quidem habitationem præbere poſſit. Anno tamen ſequenti, qui à Chriſti incarnatione fuit 1570. pace inter catholicos atq; hæreticos inita, atq; Deo & Regi rebellibus oppido excedentibus, præfati fratres, qui vinculis ſoluti ad alia loca diuerterant, à pijſſimo Aureliacenſi ſenatu, vt conuentum ſolo æquatum ex collatis facultatibus reædificarent euocati ſunt. Qui interim 15. numero ſæcularem quandam domum vltrò illis oblatam inhabitant. Dum, hæreticis hunc locum inuadentibus, P. F. Franciſcus Pogetius ex prati parte egreſſus eorum manus euadere nititur, in quendam nebulo-
E nem incidit: a quo tandem gladio confoſſus ad ſuum dilectum Creatorem euolauit.

De Minoritico conuentu Murellenſi. Conu. XXVII.

DVPLICEM agnoſcit hic conuentus Murelli, quod Aquitaniæ oppidum eſt, erectus, & à Conuentualibus patribus, à quibus ad noſtros Obſeruantes, ex apoſtolica Pauli III. Pont. max. auctoritate tranſlatus extitit, ad annum vſq; Dominicæ incarnationis 1534. inhabitatus, fundatorem, nempe illuſtriſſimum quendam Comeniarum Comitem, atq; pientiſſimum, ſimul atq; illuſtriſſimum quendam Dominum de Pins, iſtum quidem reparationis, atq; beneficiorum ab eo receptorum ergô; illum verò omnimodæ conſtructionis cauſa. Vtriuſq; tamen illorum ſucceſſores

& eius fundatores & patroni dicuntur, agnoſcunturq́;. Huius deniq; loci à 14. fratribus inhabitati, eccleſia duobus Dominicæ coronæ ſpinis, atq; quibuſdam diui patris Bonauenturæ reliquijs cohoneſtatur, ob quas à fidelibus magna obſeruantia viſitatur. A

De Minoritico conuentu Rioncienſi. Conu. XXVIII.

MIRACVLO non caret, quòd hic conuentus extra Rioncium Aquitaniæ oppidum ab illuſtriſſimo quodam Albertenſium Principe ab antiquo ædificatus, & à Conuentualibus patribus ad Minoritas Obſeruantes ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, Franciſco Valleſio eius nominis primo Gallorum Rege, anno à partu Virgineo 1522. tranſlatus, hæreticorum inſidijs, atq; ludibrijs expoſitus nihil detrimenti, nihilq́; penitus incommodi ab ipſis in præſentem vſq; diem per Dei gratiam perpeſſus ſit. Accedit quòd eius incolæ, qui frequentius ſunt 8. numero intra eius limites tutò, & abſq; aliquo vitæ diſcrimine viuant: ſecus autem extrà, vel ſaltem ex ſequenti exemplo manifeſtum euadit. Cùm enim religioſus pater Ioannes Peteus ſacerdos hoc ſacrum monaſterium, aliquantulum itineris ex patris Guardiani mandato facturus, egreſſus eſſet, à truculentiſſimis hæreticis circumuentus, atq; poſt aurium abſciſſionem gladio iteratò confoſſus in Domino occubuit, atq; vitam temporalem cum morte, ne potius dicam hanc mortem cum æterna, ac feliciſſima vita cõmutauit. B

De Minoritico conuentu Montiſregalis. Conu. XXIX.

CONVENTVS hic Montiſregalis erectus nobilem quendã Iacobũ Duceiemoſie, Sixto IIII. ſummo Pont. ac Ludouico XI. Francorum Rege, anno Dñi 1483. primum ſui authorem, atq; fundatorem, ac poſtmodum R. Albienſium Epiſcopum Ludouicum ab Ambaſia ſui reparatorem ſiue potius reædificatorem habuit. Quorum auſpicijs, ſub ſtrictiſſima Regulari diſciplina, vſq; ad annum Dñi 1566. 10. fratribus ad nutum deſeruiuit. Eo tamen temporis, eius fratribus primò malè affectis verberibus, cõuicijsq́; laceſſitis, atq; carceribus mãcipatis, ita dirutus, expilatus, atq; immiſſo igne in fauillam redactus eſt, vt nuda tantùm fundamenta appareant, nullaq́; eius reædificandi ſpes affulgeat. Ex præfatis verò patribus duo martyrij laurea inſigniti in cœlum euolarunt. Quorum alter V. ſcilicet P. Franciſcus Lardegarius ſacerdos plumbeis glandibus ab Hugnoſticis traiectus interijt: alter verò videlicet frater Iacobus Laggerius laicus profeſſus eodem mortis genere, atq; gladio tranſuerberatus occubuit. C

De conuentu S. Pergeti. Conu. XXX. D

QVIDAM Ventadourenſium Dux, atq; quidam heros ex nobiliſſima Scorrailhenſium familia tum Deo opt. max. tum quoq; ſeraphico patri Franciſco aliquod obſequium præſtituri, hoc ſacrum monaſterium in profundiſſima quadam valle, iuxta Dordoniæ fluminis marginem, communibus ſumptibus, ex apoſtolica tamen Innocentij VIII. Pont. max. auctoritate, Ludouico huius nominis XI. Francorum Rege, anno reſtitutæ ſalutis 1489. ædificandum, atq; huius Prouinciæ patribus tradendum curarunt. Cuius ſolitudo, diſpoſitio, atq; amœnitas ſui habitatorum, qui frequentius ſunt numero 12. animos ad ſupernorum myſteriorum contemplationem tollit. Eius præterea eccleſia à reuerendiſſimi Claramontenſis Epiſcopi Suffraganeo vltima Auguſti, anno verò Domini 1505. ad glorioſiſſimæ Deiparæ virginis honorem cõſecrata extitit: quæ & ſumptuoſiſſimo ſepulchro, quo illuſtriſſima Catharina Beaufortia Turonenſium Comitiſſa, Dominici aduentus diem præſtolatura reconditur, elegantiſſimè honeſtatur. Anno Dominicæ incarnationis 1574. cùm venerabilis atq; deuotus pater Petrus Guarrigueius ad Mauriacum oppidum tertio tantùm milliare diſtans, perficiendorum quorundam negociorum ergô, àpatre huius loci Guardiano miſſus eſſet, in hæreticos ipſum oppidum expugnantes fortè fortuna incidit, à quibus tandem ob Chriſti confeſſionem atrociſſimè occiſus, martyrio laureatus aſtra petijt. Eius corpus, ex maxima hæreticorum immanitate, inhumatum omnino per integrum diem remãſit: ac poſtmodũ noctu à fidelibus ſublatum honorifico loco, non abſq; maxima omnium circumaſtantium lachrymarum effuſione, reconditũ eſt. E

A De Minoritico conuentu Villanouano. Conu. XXXI.

QVAMVIS ſacrum hoc monaſterium Villænouæ, quæ Aquitaniæ oppidum eſt, tum ab illuſtriſſimo quodam Piuolienſium heroë, tum quoq; à pientiſſimo Iſaaco ex eodem oppido oriundo, anno Dominicæ incarnationis 1512. ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. conceſſione, Ludouico huius nominis XII. Francorum Rege, erectum, in Gallicanis primis tumultibus, anno Domini 1561. excitatis, pulſis interim atq; malè affectis fratribus, maximam, illius patriæ hæreticis eius bona expilantibus, imagines minutatim contundentibus, araſq; ſubuertentibus, incurrerit iacturam, & anno 1577. poſt reſtitutos ſibi fratres, pacemq; inter catholicos & votifragos hæreticos conſtitutam, ſecundò ab ijſdem nullam non ſit expertum iniuriam, Deo tamen
B fauente impræſentiarum & pijſſimis oppidanorum eleemoſynis pro maiori parte reſarcitũ refectũq; eſt,& à 14. religioſiſſimis patribus ac fratribus pacificè inhabitatur.

De Minoritico conuentu Montisguiſcardi. Conu. XXXII.

CVM duo Domini de Guarrault filij Franciſcanę Religionis habitum hac in Prouincia ſuſcepiſſent, ne hæreditaria portione ſibi aliâs contingente defraudari omnino viderentur, pijſſimus ac de noſtro Ordine optimè meritus pater hoc monaſterium Montisguiſcardi, quod Aquitaniæ oppidum eſt, ex facta ſibi à Iulio II. Pont. max. poteſtate, Rege interim Ludouico huius nominis XII. in Gallijs regnante, à fundamentis extruendum, omninoq; abſoluendum, atq; huic Prouinciæ adijciendum, anno Domini 1512. curauit. Quod tamen, cùm præfato oppido ab hæreticis expu-
C gnato, eiuſq; fratribus pulſis, qui frequentius ſunt 8. numero, non ita aſpernandum incommodum ab ijſdem, anno Domini 1568. ſuſtinuiſſet, poſt compoſitam inter catholicos atq; hæreticos pacem reparari, reſtaurariq;, fratribus interim in ſæculari quadã domo commorantibus, cœpit. Nec tamen præfati fratres periculo vacant, cùm vndiq; hęreticis, qui catholicum pręcipuè verò religioſum ſanguinem maximè ſitiunt, obſideantur. Vt autem quæ diximus exemplo pateant, quæ ſequuntur adieciſſe libuit. Cùm enim ſuperioribus diebus venerabilis pater Antonius Abbas loci Guardianus, ſubditorum ſibi rebus prudẽter conſulturus, proximius oppidum peteret, ab hæreticis interceptus, illuſtre ſub eorum manibus martyrium pro fide Chriſti, atq; Eccleſiæ catholicæ, & apoſtolicę atq; Romanæ cõfeſſione & teſtificatione cõſtantiſſimè pertulit.

D De Minoritico conuentu Bellimontenſi. Conu. XXXIII.

PIISSIMVS Ioannes Cedraillus cuidam voto, ex concepta ad Franciſcanam regularem Obſeruantiam deuotione à ſe emiſſo, ſatisfacturus, hoc monaſterium aliquantulum à Bellomonte Aquitanorum oppido, Leone X. Pont. max. ſibi annuente, atq; Franciſco huius nominis primo Gallorum Rege, anno à partu Virgineo 1516. à fundamentis erigi, omninoq; perfici fecit. Quia verò oppidi muris excluditur, ab anno Domini 1561. ad hæc vſq; noſtra tempora, nempe ad annum vſq; 1587. & omnium mobilium rapinam, & imaginum, atq; ararum confractionem, & omnimodam ferè demolitionem ab hæreticis perpeſſum eſt. Quamobrem eo derelicto fratres, qui frequentius erant numero 10. ad xenodochium oppidi vallo circuncinctum, atq; ab
E oppidanis vltrò ſibi oblatum, huic mortali vitæ conſulturi, ſe transferre coacti ſunt. Sed præfato Bellimontis oppido proditoriè ab ijſdem hæreticis capto, huiuſmodi xenodochium, fratribus eius accolis in vincula coniectis, omnino conflagrauit. Quibus deniq; liberatis, atq; profectionem parantibus, catholica eiuſdem oppidi communitas aliam domum, quouſq; vel monaſterium, vel xenodochium præfata erigerent, perficerentq; in habitationem contulit. Et hæc quidem de fratrum monaſterijs. Reliquum eſt igitur vt ad ſanctimonialium loca deſcribenda atq; exaranda tranſeamus.

De monaſterio S. Claræ Caſtrarum. Mon. I.

CVM Caſtrarum ciuitate (de qua ſuperius) ſecundò ab hæreticis expugnata, pauperum de prima Regula Clariſſarum monaſterium ab eiuſdem ciuitatis Co-

mitibus ab antiquo erectum ab hæreticis expilatum, ſoloq; æquatum fuiſſet, pauper- A
culæ eius ſorores, quæ & quadrageſimũ numerũ attingebant, poſt plurima ab ijſdem perpeſſa ludibria, ſalua tamen (laus ſuperis) pudicitia, in duas turmas diuiſæ Toloſam atq; Albiam, cum eiuſdem Inſtituti monialibus vitam ducturæ, ſe contulerunt. Vbi & abſq; huius recuperandi loci ſpe in hodiernam vſq; diem religioſè perſeuerant.

De Monaſterio S. Claræ Albiæ. Mon. II.

NON eandem cum præcedenti conditionem expertum eſt hoc monaſterium, à quadraginta Clariſſis de prima Regula monialibus inhabitatum, & à reuerendiſſimo Ludouico ab Ambaſia Albienſium Epiſcopo ex apoſtolica Sixti IIII. Pont. max. poteſtate ſibi facta, Ludouico XI. Gallorum Rege, anno Dominicæ incarna-
tionis 1481. erectum: cùm à ſui fundatione in hodiernam vſque diem nullam peni- B
tus vim, nullamq; iniuriam à perditiſſimis hæreticis perpeſſum fuerit. Qua etiam de cauſa eius accolæ ſumma quiete fruuntur, Chriſtoq; ſponſo vllo abſq; redditu felicius famulantur. Huius aliquando loci habitatrix fuit illuſtriſſima ſimulatq; pientiſſima ſoror Eliſabetha à Nauarra, ex ſereniſſima Briariæ Principum familia oriunda, cuius humilitas, charitas, paupertas, atque cæteræ virtutes incredibiles fuêre.

De Monaſterio S Claræ Toloſæ. Mon. III.

CVM Benedictinæ quædam moniales huius monaſterij Toloſæ erecti habitatrices peſte, ac alijs infirmitatibus è viuis ſublatæ eſſent, ne præfatum monaſterium incolis deſtitutũ ruinã aliquando minaretur, Tertiarijs aliquot ſororibus Fran-
ciſcanis à V.P. Dauratæ eccleſiæ Priore, cuius eę partes erant, anno Domini 1464. C
Pio tamen II. Pont max. annuente, atq; Ludouico huius nominis XI. Gallorum Rege id maximè ſolicitante, collatum extitit. Quæ quidem Tertiariæ ſorores ſua ſponte ſe huius Prouinciæ Vicario, anno 1507. ſubmiſerunt. Atqui anno 1516. Leone X. ſummo Pont. Franciſco Valleſio Gallorum Rege, atque patre fratre Gilberto Nicolai totius Franciſcanæ Obſeruantis familiæ generale Vicario, eductæ ſunt ex Albienſi Clariſſarum conuentu (de quo paulò ſuperius) quatuor ſorores, quæ præfatas Tertiarias in Religione continerẽt, atq; aduentãtes iuuẽculas Clariſſis moribus, ritibusq; apprimè imbuerent. Ab eo igitur temporis impræſentiarum vſq; hic locus Clariſſis de prima Regula ſororibus, quarum numerus quadragenarius ad minus eſt, pro votis deſeruit.

De Montiſmarſanico Clariſſarum monaſterio. Mon. IIII. D

CVM pientiſſimus Gaſto Biernenſium Princeps, atq; Montiſmarſanicorum Comes monaſterium quoddam in loco Veirienſi ad ſextum milliare à Montemarſano Aquitanorum oppido 25. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, ſiue de ſecunda B. virginis Clarę Regula, anno Domini 1270. erexiſſet, ſufficientibusq; redditibus ditaſſet, quòd prætatarum ſororum quieti non ſatis proſpectum videretur, aliud multò elegantius, pijſſimi eius ſucceſſores prope præfati oppidi Montiſmarſanici mœnia à fundamentis extruendum curarunt. Nec ideo illis conſultum eſt, cùm anno Dñi 1569. & monaſterium ſuppellectile omnino ſpoliatũ, & ex parte combuſtum, atq; eius habitatrices alia loca, eo relicto, petere coactæ fuerint. Præterea cùm, pace in Gallijs conſtituta, pręfatę
ſorores conuentũ à ſe deſertum, anno Dñi 1574. repetijſſent, eiusq; refectioni ſolicitius E
incumberent, poſt elapſum triennium, nempe anno Dñi 1577. loco, ſolo penitus ęquato, ita vt vix fundamentorum veſtigia appareant, ab ijſdem hæreticis cedere coguntur.

De Monaſterio Conceptionis B. virginis Mariæ Albiæ. Mon. V.

PRÆSENTIS monaſterij Albiæ (de qua ſuperius) erecti eccleſia à reuerendiſſimo Berardo Albienſium Epiſcopo, anno Domini 1325. ea lege conſtructa fuit, vt Prioratus titulo inſigniretur. Quo tandem per centum octoginta annos, ad annum vſq; videlicet 1505. potita, ex ſummi Pont. Iulij II. auctoritate, Ludouico XII. Francorum Rege, à reuerendiſſimo Ludouico ab Ambaſia Albienſium quoque Epiſcopo, viro vtique integerrimo atque nobiliſſimo in monaſterio Annunciatarum ſo-

rorum

A rorum (de quibus ſuperius) vſibus mancipandi formam transferri cœpit. Cùm autem, præfato Epiſcopo immatura morte præuento, optatum finem aſſequuta minimè fuiſſet, à pientiſſimo eius nepote Ludouico etiam ab Ambaſia Albianenſium itidem Epiſcopo omnibus ſuis numeris abſoluta, atque in eam, quam modò induit, monaſterij formam tranſlata extitit. Anno verò Domini 1508. allatæ ſunt aliunde aliæ quædam Annunciatariæ ſorores, quæ & huic loco initium darent, & confluentes virgines earum viuendi modum apprimè docerent. Quæ omnes quadraginta numero ſunt, licèt nihil incommodi in propria perſona ab hæreticis pertulerint, maximam tamen bonorum iacturam eorundem impijſſimorũ hæreticorum miniſterio fecerunt.

De Monaſterio Annunciationis Burdigalæ. Mon. VI.

B HOC ſacrum monaſterium, beatæ Mariæ doloribus dicatum, atque Burdigalę ex Leonis X. Pont. max. facultate, anno Domini 1521. erectum, & à quadraginta Annunciatarijs ſororibus inhabitatum, Iacobinam, ex illuſtriſſima Lanſacorum familia genus deducentem, primamſui auctricem habuit. Deinde verò, tum illuſtriſſimæ Catharinæ Bironiæ Geniſacij Dominæ, tum quoque Ioannis Mancanij Burdigagalenſis ciuis beneuolentiam expertum, optato fine potiri meruit. Præterea, cùm ſuperioribus diebus, circa annum videlicet Domini 1570. omnimodam, præ ædificiorum imbecillitate, minaretur ruinam, à pijſſimo Franciſco Hortio dignitate Priore reſarcitum, imò potius reædificatum extitit. Eius primæ fundatrices ex Albienſi Annunciatarum monaſterio, præfato anno 1521. allatæ fuerunt. Cùm autem huius loci ſorores ſumma pauperie, ob reddituum tenuitatem, laborarent, atque Vrba-
C niſtæ aliquot moniales Burdigalæ agentes paulatim deficerent, vt ſimul iunctæ felicius coaleſcerent, illæ, Vrbaniſtæ ſcilicet, iſtis ex apoſtolica auctoritate cum redditibus ad ſe pertinentibus adiectæ ſunt, & ſumma pace reliquum vitæ ſuæ tranſigerunt.

De Monaſterio Annunciationis B. Mariæ Rutheni. Mon VII.

VT primùm hoc monaſterium à deuotiſſimo Helione Geoffrerio vtriuſq; Iuris Doctore, & matricis eccleſiæ Albienſis Præpoſito, necnon & cathedralis Ruthenorum eccleſiæ canonico, Rutheni (de quo ſuperius) ex Leonis X. Pont. max facultate à fundamentis ad verticem vſq; ędificatum, honeſtiſq; redditibus dotatũ eſt: octo ſorores ex Albienſi Annunciatariarum monaſterio ſorores, & duas ex Bituricenſi eiuſ-
D dem Ordinis conuentu, quæ & locum incolerent, & aduentantes nouitias bonis moribus, religioſiſq; ritibus imbuerent, anno à partu Virgineo 1574. ipſe adduci curauit. Quę adeò creuerunt vt trigeſimum numerum impręſentiarum feliciſſimè attingant.

De Monaſterio Annunciationis B. Mariæ Agenis. Mon. VIII.

CLEMENTE VII. Pontif. max. atque Franciſco Valleſio huius nominis primo Francorum Regę, anno verò à mundi redemptione 1530. præſens monaſterium, à quadraginta Annunciatarijs ſororibus, vt plurimum, inhabitatum, atque intra Agenenſis ciuitatis (cuius ſupra meminimus) à perdeuoto Vincentio Vilhonio Agenenſium Epiſcopi generali Vicario à fundamentis ad apicem vſque extructum, atque honeſtis redditibus cumulatum extitit. Quod tamen Annunciatariæ aliquot
E ſorores, ex Bituricenſi atque Albienſi conuentibus allatæ, primò occuparunt. Cùm autem à ſui erectione ad annum vſque 1560. ſumma pace, ſummaq; tranquillitate potitum fuiſſet, ſequentiq; anno, qui à mundo reparato fuit 1561. hæreticis ſacra prophanis miſcentibus, Agenenſis ciuitas ab ijſdem proditoriè capta eſſet, pauperculæ ſorores & huic loco cedere, atque hinc inde diuagari coguntur. Quæ tamen ciuitate per illuſtriſſimum heroëm, atque ſtrenuum Gallicarum copiarum Ducem Monlucum capta, atque præſidiario milite optimè firmata, domum illicò reuertentes, inibi ſatis quietè, Deo fauente, ab eo temporis impræſentiarum vſque commoratæ ſunt.

PROVIN-

PROVINCIA
SANCTI IACOBI.

A PROVINCIA ſancti Iacobi ſuã denominationem,atq; originem à Ia-
naſo ſiue Flauio Brigantio,ciuitate ſcilicet Compoſtellana ſiue diui Ia-
cobi in Compoſtella, ſumpſit: quoniam Ea in ciuitate ſeraphicus pater
Franciſcus primum huius Prouinciæ conuentum, anno Dominicæ in-
carnationis 1214. erexit. Quando videlicet viſitaturus corpus Apoſto-
li Iacobi ad Ianaricos vſque ſiue Gallecos penetrauit. Hæc igitur Prouincia,non vt
erecta, ſed vt in vno vel altero conuentu inchoata, ſui progenitorem nullum alium
habuit à beatiſſimo patre Franciſco: imò ipſa nobis ſua fœcunditate plures alias pe-
perit: Nempe Prouincias S.Michaëlis,S.Gabrielis,Portugaliæ,atq; Pietatis. Quarum
media,Portugalię ſcilicet,cùm eſſet eius Cuſtodia,tempore illo infelici,quo ſub duo-
B bus Pontificibus,de totius Eccleſię militantis clauo regendo contẽdentibus, Apoſtoli
Petri nauicula fluctibus quatiebatur, ac Caſtellani à Luſitanis diuerſa ſentiebant,à
ſua parente defecit,criſtaſq; erigens Prouinciæ nomen ſibi vſurpauit.Poſteriores ve-
rò duæ poſtmodum idem iter tenuêre. Peperit quoq; nobis apud Indos Occidentales
Prouinciam S.Euangelij: Nam pater ac frater Martinus de Valentia eius fundator,
licèt catalogo fratrum Gabrielitarum adſcribatur(vt in deſcriptione Prouinciæ ſan-
cti Gabrielis fuſius agimus)ex hac tamẽ Prouincia ſancti Iacobi prodijt, eiuſq; alum-
nus fuit. Præterea aliquot ſacras ædes Prouinciæ Conceptionis ſubminiſtrauit.Tan-
ta denique fuit olim huius Prouinciæ fœcunditas atque amplitudo, vt ad 270.leucas
eius longitudo olim extenderetur. Quæ tamen modò non tam latè patet,cùm vix ad
C 70.protendat. Si quis enim diſtantiam inter Aluam oppidum,ad quartam leucam à
ciuitate Salmanticenſi diſtans,atq; Corunnam Gallecorum ciuitatem, quæ eius lon-
gitudo eſt,fideliter fuerit emenſus, nihil amplius à præfato leucarum numero inue-
niet. Latitudo verò 50.tantùm continet leucas. Complectitur nihilominus Aſturum
Principatum,Lugdunenſe Regnum,Galleciam,atq; Caſtellæ antiquioris portionem.
Si verò Hiſpaniæ ſitum attendas, ab Aquilone procedens in Occidentẽ vergit. Cuius
ſigillum maius imagines S.Iacobi Apoſtoli,ad peregrini inſtar induti, atque ſeraphici
patris Franciſci ſtantes complectitur,quorum capitibus colũba radians,Spiritus ſan-
cti typum præſeferens, ſuperſedet, pedibus verò huiuſmodi characteres MA. ſub-
ſtant. Sed ſigilli gyrus ſequentibus ornatur literis: SIGILLVM MINISTRI
D PROVINCIÆ SANCTI IACOBI. Conſtat deniq; vniuerſa hæc S.Iaco-
bi Prouincia, quæ poſt introductam regularem Obſeruantiam per aliquot annorum
decadas exordium ſumpſit,cui eandem diui Iacobi maioris imaginem non immeritò,
cùm eius beatus is Apoſtolus tutelaris ſit,præmittendam volui, ex 37 fratrum conuẽ-
tibus, 15. Clariſſarum monaſterijs, 3. Conceptioniſtarum cœnobijs,atq; totidem Ter-
tiariarum ſororum Franciſcanarum domibus. Cùm igitur conuentus S.Franciſci Cõ-
poſtellæ erectus primus,atq; antiquior cęteris oĩbus ſit,ab ipſo nobis auſpicandũ erit.

De conuentu S.Franciſci Compoſtellæ. *Conu. I.*

E QVVM pauperum Patriarcha Franciſcus peregrinationis gratia Compoſtellã,
anno incarnationis Dominicæ 1214: (vt in huius Prouinciæ procemio, & alibi
ſæpius tetigimus) petijſſet, atq; paupertatis ipſe amantiſſimus apud pauperem quen-
dam carbonarium,cui domus in ſuburbijs,nomen verò Cotalai erat,diuertiſſet, noctu
contemplationi vacandæ cauſa in viciniorem monticulum ſe recipiebat,in quo diuinę
voluntatis eſſe intellexit, vt ſuis fratribus conuentum in Dei atq; Inferni vallibus eri-
geret. Huiuſmodi igitur valles quæſiturus ſummo mane ſurrexit,atq; poſt adhibitam
diligentem

diligentem curam eas ad Benedictinos quoſdam patres monaſterij ſancti Paij eiuſdem A ciuitatis,quorum ſucceſſores modò in conuentu ſancti Martini commorantur, pertinere accepit, easq; valles ſibi contiguas eſſe inuenit. Memor igitur beneuolentiæ præfatorum fratrum erga ſe, atq; ſuum Ordinem, nec non & monaſterij ſanctæ Mariæ de Angelis Aſſiſinatis,quod ab ijſdem gratuitò acceperat,ſancti Paij Abbatem humiliter aggreſſus,huiuſmodi conuentus præfatis in vallibus ædificandi facultatem ab eo maxima cum fiducia, conſtantiq; animo petijt: præfatoq; Abbate quid ſibi in pretium daturus eſſet reſpondente ſubiecit: Cùm pecunia longè à me ſit, nec quicquam aliud occurrat (ſum enim pauperrimus) quod tibi pro tanto beneficio erogare poſſim,lubens fluuialium piſcium ciſtellulam in annum cenſuum dabo, pendamq;, dummodo capi poſſint. Cuius fiduciam, atq; ſimplicitatem admiratus pius Abbas eius votis ſub oblata conditione annuere decreuit. Quamobrem confecta de tradendis vallibus ſub præſcripta lege ſcriptura,eaq; chirographo beati patris Franciſci,atq; B Abbatis ſubſignata, domum Cotolai repetens pater ſeraphicus inquit: Cariſſime hoſpes,vt ad labores accingaris oportet, voluntas ſiquidem Dei eſt, vt ſibi Ordinis mei domum in vallibus Dei, atq; Inferni ædifices: Nam quod ad ſitum attinet is mihi ea propter à patribus Benedictinis conceſſus eſt. Cui Cotolai: quonam pacto pater mi id præſtare potero, cùm ex mercenario labore victitem? Nonne me pauperrimum noſti? Tuncq; beatus pater ſubiunxit: Bono animo eſto, quamobrem, ſumpto protinus ligone,proximiorem petito fontem,cùmq; terrę aliquantulum effoderis,opulentiſſimũ inuenies theſaurum,quo iniuncto tibi muneri ſatisfacere valeas. Quod cùm Cotolai ex deuotione ad patrem concepta præſtitiſſet, omnia ſibi iuxta patris Franciſci præſagiũ ſucceſſerunt. Itaq; ex adinuento à pio Cotolai theſauro conuentus hic, eidem patri C Franciſco ſacer, partim in valle Dei,partim verò in valle Inferni,anno 1214.opera tamen eiuſdem Cotolai ædificatus eſt: quem vt plurimum 36.incolunt fratres. Quorum duo ſacram perlegunt Theologiam,reliquorum verò 17.eidem incumbunt. Ipſe verò Cotolai hoſpitij mercedem à Domino recipiens ex theſauri reſiduo diues ſatis,atq; nobilitatus euaſit. Hæc omnia veriſſima ſunt,atq; fide digna, tum ex antiquiſſima & fideliſſima traditione, tùm etiam ex authentico quodam ſcripto,ex patrum Benedictinorum huius Compoſtellanæ ciuitatis archiuis ſumma fidelitate extracto ad inſtantiam patris ac fratris Garſiæ à S.Iacobo Minoritæ. Annuum verò cenſum,fiſcellam videlicet fluuialium piſciculorum,ad tempus exſoluerunt Franciſcani huius loci fratres patribus Benedictinis, ex præmemorata conuentione facta inter ſeraphicum patrem Franciſcum ac conuentus ſancti Paij Abbatem. Succeſſu verò temporis eis remiſſus D fuit. Præmemoratum B. P. Franciſci chirographum in eorum patrum Benedictinorum ſacrario diligentius aſſeruatum,tanquam quid memoria dignũ oſtenſum fuit catholico Hiſpaniarũ Regi Philippo huius nominis ſecundo,anno Dñi 1554.dum in Angliam transfretaturus ad matrimonium contrahendum Coruñiæ Galecorum ageret.

De conuentu S. Franciſci Corunniæ. *Conu. II.*

POST diligentiſſimam indaginem adhibitam, atque poſt plurimos ſcripturarum ſcrutatos archiuos,nihil certi de huius erectione cõperire potuimus. Quamobrem ad humanam traditionem,probabilioraq; indicia recurrentes inuenimus hunc conuẽtum,beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, atq; in littore Oceani maris,paululum à mœnibus Coruñię Galecorum ciuitatis erectum, ſui fundatorem habuiſſe beatum quendam patrem ſeraphici P.Franciſci ſociũ, cuius nomen vel ex eiuſdem induſtria,fugiẽdæ videlicet auræ popularis ergò,vel ex craſſa fratrum incuria,nos latet. Si verò ſtructuræ faciem,epitaphia, atq; ſepulchra ibidem erecta conſideres, eum antiquiſſimum conuentum, necnon & Compoſtellano (de quo ſupra) contemporaneum facilè iudicabis: Nam ædificium vetuſtiſſimam illam conſtruendi normam præſefert, & huiuſmodi epitaphium,cuiuſdam defuncti ſepulchro inciſum,inuenire licet. *Hic iacet famulus Dei Hernandus Ioannes de Gube, qui obijt ſub æra milleſima trecenteſima, ideſt anno Domini 1262.* Fundatoris verò corpus in huius loci eccleſia ſepultum eſt,in quodam videlicet peculiari ſepulchro, cuius dextro lateri ſequentes literæ impreſſæ ſunt: *oſſa fratris ſan-*

A *tris ſancti.* Nec abs re quidem, cùm plura Deus opt. max. miracula ad eius merita operari dignetur. Aliquot autem eius oſſa inde exhumata honorifica quadam arca, ſed lignea, recondita ſunt, atque ad eiuſdem ſepulchri latus eminentiori in loco appoſita: vbi & in maxima veneratione à Coruñienſibus habentur. Nec referre piget patratum à præfato loci fundatore miraculum, cùm in pariete depictum eius mauſoleo immineat. Cùm enim Dei famulus omni pecuniarum genere, quo operarijs ſatisfaceret omnino careret, victum eis ſaltem miniſtrare curabat. Quapropter mare petens, piſceſq; ſibillo vocans, cùm plures accurrerent, ſibi tantùm neceſſarios, alios interim benedictione dimittens, præhendebat, domumq; reuerſus pulmentum ex eis opificibus parabat, ſicq; hunc locum maiori ex parte promouit. In huius monaſterij ſacrario ſequens aſſeruatur reliquia, quædam ſcilicet ſpina coronæ Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti. In archiuis verò, quæ ſequuntur, habentur literæ: Nempe bulla quædam Bonifacij VIII.
B Pont.max. data anno primo ſui Pontificatus, qua fratres Franciſcanos à quocunque Iudice eximit, ipſoſq; apoſtolicæ Sedi immediatè ſubijcit. Et alia bulla Benedicti Papæ XI. data apud Lateranum 16. Februarij, anno verò primo Pontificatus eiuſdem, qua fratribus Minoribus prædicandi licentiam concedit tum in eccleſijs, tum quoque in plateis, quacunque hora ſibi libuerit, dummodo in eccleſia eiuſdem loci parochiali eadem hora non fiat concio. Et alia bulla eiuſdem Benedicti XI. data Romæ 2. Aprilis anni primi Pontificatus eius, qua eoſdem fratres Minores à quocunque Iudice ſiue Eccleſiaſtico, ſiue ſęculari eximit, eiſq; concedit, ne in iudicio cuiuſcunq; delicti, ſiue contractus cauſa conueniri poſſint. Vocatur tandem hoc monaſterium, quod & 30. fratres incolunt, nomine S. Franciſci Regalis ſiue Regij, tum quia bona eius pars, anno
C Domini 1554. à catholico Hiſpaniarum Rege Philippo huius nominis ſecundo ædificata fuerit, tum quia apud Riaam, quæ Latinè idem quod regalis ſonat, erectus ſit.

De conuentu S. Franciſci Oueti. *Conu. III.*

SICVT ex bulla quadã Benedicti XIII. data, in oppido Morellę Dertoſanæ diœceſis 15. menſis Septembris, anno verò ſui Pontificatus 20. qua confirmat ſtatutũ quoddam à primis fratribus huius loci habitatoribus conditum, ne videlicet aliquis religioſus in eo profeſſus Doctoratus aut Magiſteriatus dignitate ſiue in ſacra Theologia, ſiue in quauis alia ſcientia, quòd huiuſmodi honos ſimplicitati, atq; humilitati eiuſdem loci repugnet, inſigniri poſſit, facilè conſtat, ſacra hæc ædes, beatiſſimo patri Franciſco dicata, atq; aliquantulum à muris ciuitatis Ouetenſis Principatus Aſturi-
D cenſis erecta, à quodam ſocio ſeraphici patris Franciſci nomine fratre Petro Compatre, circa annum Dominicæ incarnationis 1214. ædificata fuit. Quam & impræſentiarum incolunt 32. fratres, quorum duo ſacram prælegunt Theologiam, reliquorũ verò 12. eidem dant operam. Præfata verò bulla in huius monaſterij archiuis fideliter cuſtoditur, cui adiuncta eſt alia Martini IIII. Pontif. max. data apud Veterem Ciuitatem 18. Ianuarij anni 2. Pontificatus eiuſdem, qua Prçlatis Franciſcanorum facultatem eligendi ſyndicos concedit. Gaudet hic locus quodam priuilegio ſibi à plurimis Ouetenſibus Epiſcopis conceſſo: ne videlicet eius fratres ad quartã funeralem pendendam teneantur: vtq; cum cruce erecta ad funera procedere poſſint. Quod quidem vſq; in præſens inuiolabiliter cuſtoditur. Aſſeruantur etiam in huius loci ſacrario pars quædam ligni ſanctiſſimæ crucis, & altera ex ſpinis coronæ Saluatoris noſtri
E Ieſu Chriſti. Iuxta portam verò eccleſiæ à parte interiori humatus diu iacuit pręfatus pater Petrus Compater, qui ab omnibus eius patriæ accolis vt ſanctus, Deoq; carus habetur, quiq; diem clauſit extremum anno à Chriſti natiuitate 1216. dũ adhuc beatus pater Franciſcus in Hiſpanijs ageret. Sed anno Domini 1487. ad locum quendam eminentiorem, atque honorabiliorem, nempè ſupra præcipuam eccleſiæ portam tranſlatus fuit. Cuius ſepulchro ſubſequens epitaphium à pijs quibuſdam viris, qui eum ſummo amore atque obſeruantia maxima proſequebantur, appoſitum fuit.

Frater Petrus ego, cognomine Compater antè,
Carnis hic oſſa tego, me Saluatore vocante
Annis millenis centũ bis decem ſex Oct. plenis
Sanctus obijt frater de gente Minorum,
Compater immo pater appellatus miſerorum,
Filius atq; Dei, voce fauente Dei.

Diem

Diem quoq; clauſit extremum in ciuitate Ouetenſi,ſepultusq; eſt in choro eccleſiæ cathedralis eiuſdem reuerendiſſimus pater ac frater Alphonſus à Palenzuela huius Prouinciæ diui Iacobi alumnus, atq; Ouetenſis Epiſcopus, doctiſſimus quidem vir,atq; diſertiſſimus Concionator, qui cùm eſſet catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eiusq; coniugi Eliſabethæ à ſacris confeſſionibus, ab ijſdem miſſus fuit in Angliam acturus cum Henrico VIII. Anglorum Rege de matrimonio eiuſdem cum ſereniſſima, pariterq; Chriſtianiſſima Catharina eorundem catholicorum Regum filia, anno à mundi redemptione 1470. Obijt reuerendiſſimus hic Antiſtes non abſq; ſanctitatis opinione,maximũ interim omnibus,qui eum cognoſcebãt deſideriũ relinquens. A

De conuentu S. Franciſci Ribadei. Conu. IIII.

PROVT poſteri à ſuis prędeceſſoribus tãquam per manus indubitata traditione acceperunt,conuentus hic in honorem beatiſſimi patris Franciſci aliquantulum à Gallecorum oppido, Ribadeo vernacula lingua nuncupato, erectus, antiquiſſimus eſt, atq; à quodam ſocio beatiſſimi patris Franciſci fundatus. Cuius oſſa quodam eccleſiæ eminentiori in loco recondita, hoc epitaphio inſigniuntur. *Ieſus. Hîc iacent venerabilia oſſa cuiuſdam fratris ſocij beati Franciſci, qui obijt anno Domini milleſimo ducenteſimo ſecundo & vigeſimo.* Iuxta quam ſupputationem præfatus pater, octiennio ab ingreſſu beatiſſimi patris Franciſci in Hiſpaniã, diem clauſit extremum. Cùm enim conuentus eo temporis iam extructus eſſet,facillimè eius vetuſtas inde colligitur. Aſtipulatur quoque huic opinioni diligentiſſima ſcripturarum præhabita lectio, ex qua nullus alius fundator inueſtigari potuit. Ipſius tamen patris fundatoris nomen, licèt in magna veneratione apud populum ſit, tum ipſos, tum quoq; nos omnino fugit. Huius tamen loci maius ſacellum ſui patronos paucis ab hinc annos agnoſcit nobiles quoſdã ex familia Anleorum, vti patet ex literis fornici eiuſdẽ ſacelli inciſis. Hoc igitur in monaſterio, 15. fratres diu noctuq; Deo famulantes commorantur. B C

De conuentu S. Laurentij extra Compoſtellam. Conu. V.

HVIVS loci fundatio difficilis eſt omnino inueſtigatu: alijs interim opinantibus eum à Lope de Moſcoſo Altamirano Comite ædificatum eſſe,qui tamen falluntur ſuaſi ex donatione cuiuſdam nemoris facta ipſis fratribus ab eodem pientiſſimo Comite:alijs verò aſſerentibus cum R. Petro Muñiz Necromantico,atq; ſancti Iacobi in Compoſtella Archiepiſcopo,quod is aliquando eodem in loco à ſummo Pont. in cuiuſdam exceſſus pœnam recluſus fuerit: alijs deniq; vtrumq; negantibus,atq; tenentibus eum fuiſſe erectum opera atque ſumptibus reuerendiſſimi Martini Arias Epiſcopi Zamorenſis. Harum nihilominus opinionum vltima (vt verum fatear) mihi magis probatur. Cui & ſcriptum priuilegium Alphonſi IX. Regis Legionenſis,datum anno Domini 1223. menſis verò Iunij 26. quod in archiuis eccleſiæ cathedralis Compoſtellanæ fideliſſimè cuſtoditur aſtipulari videtur. Cuius ipſiſſima verba ſubſequuntur: *Ego Aldephonſus Dei gratia Legionis Rex vnà cum filijs meis per hanc cartam perpetuò valituram concedo, & confirmo eccleſiæ ſancti Laurentij, quam dominus Martinus Zamorenſis Epiſcopus Compoſtellæ ædificaſtis, omnia quæ tam de patrimonio veſtro, quàm donationis, vel emptionis, vel alio quocunq; modo acquiſita, eidem eccleſiæ contuliſtis,vel in futurum conferetis &c. facta carta apud Zamoram 20. die Auguſti æra 1254.* Ex quibus verbis facillimè colligitur eum locum nec à reuerendiſſimo Archiepiſcopo ſancti Iacobi, Petro videlicet Muñiz, nec ab illuſtriſſimo Altamirenſium Comite, ſed à præfato Martino Arias Epiſcopo Zamorenſi fuiſſe conſtructum. Quod tamen quantum coniectari licet ſic contigit. Cùm prædictus epiſcopus Zamorenſis ex Compoſtella oriundus eſſet omnino decrepitus, atq; valetudinarius, Epiſcopatui ſe ex apoſtolica auctoritate prius vale dicto, ſe Compoſtellam quietiori vitæ poriturus recepit, vbi ad trecentos paſſus ab ipſa ciuitate Tanaſo domum quandam in modum monaſterij, ſub titulo ſancti Laurentij,ex proprijs facultatibus ædificari curauit, eamq; tribus pinguiſſimis capellanijs pro tribus ſacerdotibus, qui Miſſas ibidem celebrari, diuinumque officium pro eius anima perſoluere tenerentur, dotauit. Horum patronos D E

tronos

A tronos Archiepiſcopum Compoſtellanum, atque matricis eccleſiæ canonicos ex teſtamento, atque ex alijs ſcripturis eſſe voluit. Quibus tandem ita diſpoſitis, anno à Chriſti natiuitate 1223. mortem obijt, ibidemque ſepeliri voluit. Sed cùm reuerendiſſimus Petrus Muñiz Archiepiſcopus Compoſtellanus, qui & Necromanticus extitit, ibidem ex Pontificio mandato (vt proloquuti ſumus) teneretur incluſus, ibidemq; diem, anno Domini 1224. clauſerit extremum, facillimè potuit & præfatum opus ſuis ſumptibus promouere, atq; ipſum patronatus iure, quo potiebatur, Frãciſcanis fratribus in habitationem conferre. Quibus tandem temporis ſucceſſu præmemoratus illuſtriſſimus Comes Altamiranus nemoris partem monaſterio contiguam liberaliſſimè elargitus eſt. Hæc autem omnia veriſſimè comprobantur ex præfato Alphonſi Regis priuilegio, atq; ex eiuſdem Zamorenſis Epiſcopi teſtamento, ſeruatis in B matricis Compoſtellanæ eccleſiæ archiuis. Huius conuentus eccleſia, quæ 15. huius Prouinciæ Recollectis fratribus deſeruit, conſecrata fuit à præmemorato reuerendiſſimo Petro Muñiz Compoſtellano Archiepiſcopo, anno Domini 1222. Et hæc ſunt quę ſolerti indagine habere potuimus de huius loci fundatore, atq; fundationis tẽpore.

De conuentu S. Franciſci Legionis. Conu. VI.

VT primùm noſtri fratres hortum quendam aliquantulũ à muris Legionenſis ciuitatis ex eleemoſynis hinc inde acquiſitis, anno Dominicę incarnationis 1340. à filijs, & hæredibus Bonadij cuiuſdam de Spinaza ad huius conuentus ædificationẽ emiſſent, quadraginta dierum indulgentiam à ſummo Pont. Innocentio IIII. vt eius bulla, data Lugduni 30. mẽſis Iunij, anno verò Domini 1246. ſed Pontificatus eiuſdem C anno 3. quæ in huius loci archiuis aſſeruatur, manifeſtè indicat, pro ijs, qui ſua liberalitate, atq; munificentia hunc conuentum à ſe tunc conſtruendum promouerent, impetrarunt. Quo factum eſt, vt breui tempore ſacra hæc ædes, beatiſſimo patri Franciſco dicata, quam 32. fratres inhabitant, omnibus ſuis numeris fuerit abſoluta. Pium Legionenſium animum ad huiuſmodi beneficium præſtandum mirum in modum accendit quoddam os diui Blaſij Epiſcopi & martyris, & aliud itidem os ſancti Totiſſi, quæ ſumma ab ijs in huius loci ſacrario veneratione honorantur, quemadmodum & decem ſanctorum corpora in matrice Legionenſi eccleſia honorificentiſſimè tumulata. Habentur in huius monaſterij cartophilacio quædam bulla Nicolai Papæ IIII. data Romæ 30. Aprilis, anno verò Pontificatus eius primo, qua vniuerſum Ordinem Franciſcanum à cuiuſcunque iudicis iuriſdictione immunem reddit, Sediq; apoſtolicæ imme- D diatè ſubijcit, atque omnium rerum Franciſcanis conceſſarum, præterquam earũ quarum vſus à conferentibus ijſdem fratribus conceſſus eſt, in ſe dominium transfert: & alia bulla Benedicti XI. data Romæ 2. Aprilis, anno primo Pontificatus eiuſdem, qua ſancti Iacobi, atque Olyſipponenſium Archiepiſcopos, necnon & Epiſcopum Zamorenſem huius Prouinciæ religioſorum Conſeruatores conſtituit: & quoddam ampliſſimum priuilegium Regis Sanctij huius nominis IIII. datum in fauorem eorundem fratrum Zamoræ 18. Aprilis, atque confirmatũ à Regibus Caſtellæ Ferdinando IIII. & Alphonſo XI. quo fratres ipſos ab omni regio vectigali, atq; à quacunq; alia exactione eximit, ijſdemq; plurimos fauores & gratias confert. Deſeruit hic locus duodecim ſtudentibus, quibus quidam pater in ſacris literis verſatus Theologiam prælegit.

E *De conuentu S. Franciſci Zamoræ. Conu. VII.*

ANTIQVITVS anno videlicet Domini 1246. occuparant noſtri fratres eremitorium quoddam, beatæ Catharinæ dicatum, atque ex altera parte Duriæ famoſi fluuij ſitum, ad cuius iniuſtum conuentum euectionem Innocentius IIII. Pont. max. bullam Lugduni, anno ſui Pontificatus 3. cõceſſit, qua omnibus aliquid laboris, vel eleemoſynarum ad huiuſmodi ædificium conferentibus 40. dierum indulgentiam, ex apoſtolica auctoritate largiebatur. Habetur hæc bulla in huius loci archiuis. Anno verò à mundi redemptione 1260. (vt fide digna traditione accepimus) eremitorio cũ ad ſe pertinentibus, quòd ſui habitatoribus minus faueret, ex mandato reuerendiſſimi Archiepiſcopi S. Iacobi in Compoſtella, ab Epiſcopo Zamorenſi diuendito, nouum aliud

aliud multoq; commodius eremitorium in honorem beatæ Mariæ de miraculis ere- A
ctum, atque à priori 60. tantùm paſſibus diſtans, cùm ſibi adiacentibus hortis à nobili
quodam Gallinato Zamorenſi ciue oblatum acceptarunt prædicti fratres, & ex obue-
nientibus diuenditi loci pecunijs paruulum clauſtrum, ſimul atq; dormitorium ædifi-
cari curarunt, eo videlicet in loco, vbi modò conuentus hic, beatiſſimo patri Franciſco
ſacer, qui ab ipſa vrbe Zamora interlabente tantùm fluuio Duria diuiditur, ſibiq; pon-
te iungitur, exurgit. Conſtructa poſtmodum ex diuerſis Zamorenſium eleemoſynis
magnifica quadam eccleſia, ſecundum hoc eremitorium in præcipuum eius ſacellum
plurimis annis deſeruiuit, in quo & præfatus nobilis Gallinatus cum plurimis alijs
eius ſucceſſoribus iure patronatus ſepultus eſt. Sed cùm minus ob eius anguſtiam re-
liquo correſponderet ædificio, (eſt enim hic locus vnus ex totius Prouinciæ pręcipuis)
aliud auguſtius, atq; ſumptuoſius ſacellum, eo derelicto, ab illuſtri quodam Arnaldo B
Solerio, oppidi Villalpandei temporali Domino, extructum fuit, quo & fratres ad ſum-
mum ſacrum faciendum opportunè vtuntur. Idq; gentilitia eius inſignia parietibus
impreſſa facilè indicant. Præcipuum verò huius loci clauſtrum, quod & inſigne eſt,
nobilis fœmina Leonora Muñiz ex peculiaribus facultatibus, ob receptum meritis ſe-
raphici patris Franciſci à Deo opt. max. beneficium, ædificari curauit. Cùm enim par-
uula quędam eius filia quadriennalis, nomine Maior Muñiz, mortem obijſſet, materq;
ſingulari deuotione in beatum patrem Franciſcum ferretur, ſumptum puellę cadauer
ante ſummum huius monaſterij altare deportari iuſſit: cumq; per totā noctem anxia
tanti patris patrocinium imploraſſet, ſequenti mane puellam viuam, atq; incolumem
miraculosè recepit: quo miraculo huius vrbis ciuibus, maxima ad Franciſcanam fa-
miliam accreuit deuotio. Quod tandem reliquum eſt operis, ſumptibus Zamorenſis ci- C
uitatis erectum exiſtimatur: id interim maximè procurantibus patribus Franciſcanis
Conuentualibus, ad quos aliquando ſacra hæc ædes ſpectauit, à quibus ad Obſeruantes
huius Prouinciæ patres, quorum 65. ibidem commorantur deuoluta eſt. Prælegitur hic
perpetuò ex procerum decreto, quòd locus maximè faueat, deſeruiatq; iunioribus 17.
fratribus, Philoſophia. Ad dexteram ſummi altaris erectum conſpicitur nobile quod-
dam mauſoleum, in quo sereniſſimæ cuiuſdam Infantis Regis Caſtellæ filiæ, cuius ta-
men nomen nos omnino latet, honorificè quieſcit. Ad eiuſdem verò altaris ſiniſtram,
ac in quodam lapideo ſepulchro debita cum reuerentia conſeruantur oſſa beati patris
Roderici Martinez de Lara, huius Prouinciæ alumni, qui diu in monte, cui nomē val-
lis de Rago eſt, aſperrimam maximamq; egit pœnitentiam, atq; ſanctiſſimam ſolita- D
rius vitam duxit. Huius beati patris corpus cùm præfato in monte Rago tumulatum
eſſet, opera V. P. F. Petri Segundez Magiſtri in ſacra Theologia, atq; huius Prouinciæ
Miniſtri prouincialis, ad hac eccleſiam, maximo cum totius ciuitatis honore, applau-
ſu, atq; veneratione, anno à Chriſti natiuitate 1584. tranſlatum fuit. Aſſeruantur de-
niq; in huius loci ſacrario & ſequentes reliquiæ: Nempe altera ex ſpinis Dominicę co-
ronę, coſta vnius ex ſanctis Innocentibus, aliquod oſſa ſanctorum Iacobi Alphæi, Ste-
phani prothomartyris, Vincentij, Donati, Triphonis, Euſtachij, Rochi, Acatij, Mariæ
Magdalenæ, Conſtantiæ, Barbaræ, Ceciliæ, fragmentum menſę in qua Chriſtus Domi-
nus cum diſcipulis vltimam cœnam fecit, pars ſtolæ S Silueſtri, aliquot crines S. Cla-
ræ, & partes veli, atque manteli eiuſdem, inſuper & aliquot aliæ partes cordæ, atque
ſandaliorum beati patris Franciſci, atque vnius ex calceis ſancti Martini Papæ. E

De conuentu S. Franciſci Salmanticæ. Conu. VIII.

CONVENTVS hic, beatiſſimo patri Franciſco ſacer, atq; intra mœnia Salmā-
ticenſis florentiſſimæ, ob Academiam ibi erectam, atq; ingenuitatem ciuitatis ſi-
tus, quem 120. fratres Minores incolunt, ſanctitatis, religionis, doctrinę, atq; grauitatis
palmam cæteris omnibus huius Prouinciæ monaſterijs, licèt antiquioribus, cùm ſit eo-
rum omnium ſeminarium, (longè abſit inuidia atque ambitio) facilè præripit. Vnde
& vſitatiori vocabulo ab hoc cœnobio Prouincia ipſa Salmanticenſis denominatur.
Ad hunc ſiquidem locum plures viri ſanguine illuſtres, doctrina conſpicui, moribus
atque facultatibus inſignes, Franciſcanæ philadelphiæ aſſociandi confluunt. Quo-
rum

A rum non pauci, contemptis honoribus, gradibusq; Magiſtralibus, quibus in ipſa Salmaticenſi Academia eminebant, in Franciſcana ſimplicitate, atque paupertate ſummopere profecerunt. Et quemadmodum eo temporis, quo à patribus Conuentualibus occupabatur hic locus, plurimis doctiſſimis viris, atque acutiſſimis prælectoribus, qui publicè ſubtiliſſimi Doctoris Scoti, aliorumq; ſcholaſticorum difficultates in ipſa Academia feliciſſimè enodabant, floruit, ita quoque modo non paucis patribus Obſeruantibus ſumma religione, atque doctrina prǫditis caret. Huius ſiquidem conuentus alumni fuêre vir ille grauiſſimus, multisq; nominibus honorandus pater frater Alphoſus à Caſtro Hǫreſiomaſtix acerrimus, ſcriptorq; feliciſſimus: & doctiſſimus pater, ac Magiſter Vega, qui de iuſtificatione ſubtiliſſimè diſſeruit: nec non & ſanctiſſimus ille frater Ioannes Hortulanus laicus profeſſus, cuius fuſius Franci-
B ſcanorum Chronica meminerunt. Quod verò ad huius ſacræ domus ſtructuram attinet, ea eſt capaciſſima, omni ex parte perfecta, pulcherrima, atq; ſatis religioſa, quæ tamē nullum ſui peculiarem fundatorem habet ſed plures, quorum magnificis eleemoſynis ad apicem vſq; perducta eſt. Sed quod ad eius fundationis tempus ſpectat, eam temporibus, quibus ſeraphicus pater Franciſcus apud Hiſpanos fuit commoratus, coëuam facilè exiſtimarem. Sed ne plus ſapere, quàm oportet, videar, ſcripturarum veſtigijs inhærens dicam illam à 330. atque eò amplius annis fuiſſe erectam. Quod faciilimè comprobatur ex quadam bulla Alexandri IIII. Pontif. max. data anno Domini 1254. Pontificatus verò eiuſdem primo, in huius loci archiuis aſſeruata, qua præfatus ſummus Pont. quadraginta annorum indulgentiam omnibus huius ſacræ ædis eccleſiā in feſtiuitatibus diuorum patrum Franciſci, atque Antonij viſitan-
C tibus liberaliter impertitur. In ſacello diuæ Catharinæ huius eccleſiæ erecta conſpicitur pyramis, quæ oſſium beati patris Roderici Martinez de Lara (cuius in præcedenti Minoritico Zamorenſi conuentu meminimus) partem continet. Et in eiuſdem eccleſiæ inferiori clauſtro ſepultus iacet quidam nepos ſereniſſimi Caſtellæ Regis Alphonſi XI. vt ex eius epitaphio eidem appoſito conſtat.

Tandem in huius ſacræ, atque celeberrimæ domus archiuis ſequentes aſſeruantur Pontificiæ bullæ: Nempe altera Alexandri IIII. Pont. max. data apud Lateranum, anno ſui Pontificatus primo, die verò menſis Decembris prima, qua fratribus Minoribus facultatem celebrandi quocunque loco interdicto concedit, dummodo campana non pulſetur, nec ipſi fratres interdicto cauſam dederint. Et alia eiuſdem data eodem anno ſed 2. Nouembris, qua ſtigmata beati patris Franciſci veriſſima aſſeruntur,
D Prælatisq; omnibus eccleſiaſticis præcipitur, vt aduersè de illis ſentientibus debitas infligant pœnas. Et alia eiuſdem data Anagniæ 15. Iulij eiuſdem anni, qua Miniſtro generali Ordinis Franciſcani capiendi, incarcerandi, atque alijs pœnis arbitrarijs in apoſtatas ſui Ordinis animaduertendi poteſtatem facit: imò & fauorem inuocandi brachij ſæcularis, ſi opus fuerit. Et alia eiuſdem data Neapolis die 28. Aprilis eiuſdem anni, qua vniuerſa priuilegia ſeraphico Ordini Franciſcano à ſuis prædeceſſoribus Gregorio IX. atque Innocentio IIII. ſummis Pontificibus conceſſa liberaliſſimè confirmat. Et alia data Anagniæ die 9. Octobris eiuſdem anni, qua Miniſtris generalibus, & prouincialibus, necnō Cuſtodibus fratrum Minorum abſoluendi ſibi ſubditos fratres à quocunque vinculo excommunicationis, etiam Sedi apoſtolicæ reſeruatæ, licèt eo ante Ordinis ingreſſum innodati fuerint, facultatem impertitur. Et alia
E eiuſdem data die quartadecima menſis Octobris eodem loco & anno, qua ſuperioribus Franciſcanis concedit, quatenus ſibi ſubditos fratres mittere poſſint ad quemcunque Epiſcopum recipiendorum ſacrorum Ordinum cauſa: vtq; compelli non poſſint ab Epiſcopis ad ſubeundum ſub eis examen: ſed hoc vltimum per ſacrum Concilium Tridentinum abrogatum eſt. Et alia eiuſdem data die quartadecima Iulij eodem loco & anno, ne aliquis ſæcularis, quacunque fulgeat dignitate eccleſiaſtica, & ſi Legatus Pontificius dummodo non ſit à latere aliquem fratrem Minorem ad ſibi conuiuendum, vel ad ſua negotia peragenda abſque expreſſa vel prouincialis, vel generalis Miniſtri, vel Cuſtodis facultate compellere poſſit. Et alia eiuſdem data eodem in loco die vigeſima menſis Iulij, ſed Pontificatus eius anno ſecundo,

vt Minoritarum Prælati confeſſarijs ſibi ſubditis præfatam abſoluendi à quacunque A
excommunicatione, etiam Sedi apoſtolicæ reſeruata (de qua ſuprà) poteſtatem committere poſſint, & valeant. Et alia eiuſdem data apud Lateranum die 18. Ianuarij, anno ſui Pontificatus iij. vt Miniſtri prouinciales cum Prouinciæ diffinitoribus abſq; ſpeciali Miniſtri generalis licentia inſtituere poſſint fratres, qui ſacras ad populum conciones habeant. Et alia eiuſdem data ibidem die 15. Maij, anno Pontificatus eius ij. vt fratres alicuius Epiſcopi, vel Domini temporalis obſequio aſtricti ſubſint correctioni, atque voluntati Ordinis Prælatorum: à quibus etiam auocari poſſint ad Ordinis obſequium. Monet nihilominus ſummus ipſe Pontifex Alexander eoſdem Ordinis Prælatos, vt huiuſmodi auocatis alios ſubrogare curent. Et alia eiuſdem data Viterbij die ſecunda Auguſti, anno tamen ſui Pontificatus vj. quæ vſitatiori vocabulo Mare magnum nuncupatur, quo plura priuilegia Ordini Franciſcano impertitur. B
Et alia eiuſdem Alexandri IIII. qua indulgentiam huius loci eccleſiam ſtatis diebus viſitantibus concedit, de qua ſuprà. Et alia bulla Bonifacij Papæ VIII. data apud Vaticanum, die 12. Nouembris, anno ſui Pontificatus primo, qua Ordinis Franciſcani ſuperiores inter corrigendum fratres ſibi ſubiectos à iuris communis apicibus, & punctis immunes omnino reddit. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed menſis Nouembris die vndecima, quę vulgari nomine Mare magnum Bonifacij VIII. nuncupatur. Et alia Clementis Papæ IIII. data Peruſij die tertiadecima Iulij, anno ſui Pontificatus primo, vt quicunque Minorita ab aliquo Epiſcopo, Archiepiſcopo, aut quouis alio Prælato prædicandi, ſiue confeſſiones audiendi facultatem obtinuerit, ſi huiuſmodi facultatem concedens mortem obierit, illa vſque ad ſucceſſoris electionem vti valeat. Et alia eiuſdem data die vndecima Octobris eodem anno & lo- C
co, qua centum dierum indulgentiam omnibus Chriſti fidelibus fratrum Minorum eccleſias in diebus dedicationum earundem, & per earum octauas, atque in feſtiuitatibus ſanctorum patrum Franciſci, & Antonij, atque beatæ virginis Claræ, necnon in ſolemnitatibus ſanctorum, in quorum honorem præfatæ eccleſiæ erectæ fuerint, viſitantibus concedit. Et alia bulla Gregorij Papæ IX. data Anagniæ die quintadecima Februarij, anno ſui Pontificatus ſexto, qua omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, atque Epiſcopis facultatem facit quoſcunque fratres Minores, à quauis irregularitate, & vinculo excommunicationis etiam Sedi apoſtolicæ reſeruatis abſoluendi abſque alia ſpeciali apoſtolica licentia: dummodo crimen, ob cuius cauſam in huiuſmodi cenſuras incurſum eſt, non fuerit omnino enorme. Et alia eiuſdem data apud Lateranum die decimaſecunda Decembris, anno ſui Pontificatus quartodecimo; vt Fran- D
ciſcanorum Prælati ſibi ſubditos fratres ab excommunicationis nodo abſoluere valeant, ob manuum violentarum in confratrem iniectionem, & à quauis alia excommunicatione ante Ordinis ingreſſum incurſa, dummodo parti (ſi opus fuerit) ſit factum ſatis. Et alia Honorij Papæ IIII. data Romæ die decima Februarij, anno primo ſui Pontificatus, qua quemcunque contractum inter Miniſtros prouinciales, ſiue Cuſtodes & ſæculares in receptione, vel alienatione alicuius conuentus ſine expreſſa Miniſtri generalis licentia factum infirmat, irritumq; facit. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed die decimaoctaua Nouembris, plurimis priuilegijs referta, quæ & mare magnum Honorij Papæ IIII. communi omnium vocabulo appellatur. Et alia Innocentij Papæ IIII. data Anagniæ die decima Octobris, anno primo ſui Pontificatus, qua Prælatis Franciſcanis concedit, quatenus cum diſcretorum E
patrum conſilio abſoluere valeant ſibi ſubditos fratres ab excommunicationis ſententia Sedi apoſtolicæ reſeruata. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed Octobris die ſeptima, qua Ordini Franciſcano in domibus ab eius fratribus inhabitatis oratoriorum erigendorum facultatem facit, ibiq; ſacram Euchariſtiam conſeruandi. Et alia eiuſdem data die nona Octobris, eodem loco & anno, vt fratres Minores in oppidis & locis excommunicatorum inhabitare, & ab eis eleemoſynas petere valeant & poſſint. Et alia eiuſdem Pontificis ſummi data Genuæ, die quarta menſis Octobris anno ſecundo ſui Pontificatus, vt ijdem fratres Minores inter Saracenos, atque alios infideles habitantes Chriſtianos ibidem commorantes ab omni excommunicatione,

atque

A atque peccato abſoluere queant. Et alia eiuſdem Innocentij Pontificis maximi, data Lugduni tertiadecima die menſis Ianuarij anno ſui Pontificatus tertio, qua quidem præcipit, vt Franciſcani fratres in prædicatione orthodoxæ fidei apud infideles ex apoſtolicæ Sedis mandato occupati, ſubſint nihilominus Miniſtro generali, teneanturq; euocati apud eundem comparere. Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, vt fratres Minores tempore interdicti, abſque pulſu tamen campanæ, & clauſis ianuis, dummodo interdicto cauſam minimè miniſtrauerint, diuinum officium celebrare poſſint. Et alia eiuſdem data 23. Ianuarij eodem in loco, ſed anno ſui Pontificatus vij. qua prælatis Franciſcanis poteſtatem facit abſoluendi de nouo venientes ad Ordinem à quocunque vinculo excommunicationis, & etiam iam profeſſos ab eo excommunicationis ligamine, quo ante profeſſionem irretiti tenebantur, dummodo parti (ſi B opus fuerit) fiat ſatis. Et alia bulla Ioannis Papæ XXII. data Auinionis 24. Aprilis anno iij. ſui Pontificatus, qua Archiepiſcopum Bracarenſem, nec non Epiſcopos Mindonienſem, & Legionenſem Franciſcani Ordinis Conſeruatores inſtituit, eis tamen excommunicandi quemcunque ſibi moleſtum poteſtatem impertiens: Et alia Iulij Papæ II. data Romæ 16. Maij, anno Domini 1504. qua omnia priuilegia Ordini Franciſcano à ſuis prædeceſſoribus in Concilijs, & extra conceſſa confirmat. Et alia eiuſdem data eodem loco prima Iulij, anno Domini 1506. qua omnes apoſtolicas literas à ſeipſo Recollectis huius Prouinciæ fratribus, qui nouæ Prouinciæ erectionem moliebantur, conceſſas reuocat: præcipiens ipſis, vt Miniſtro prouinciali diui Iacobi in omnibus pareant. Quod ſi reſtiterint, Epiſcopis Legionenſi, & Zamorenſi, nec non Abbati conuentus ſancti Vincentij Salmanticenſis præcipit, vt eos ad obedien-C dum præfato Miniſtro compellant. Et alia eiuſdem data Romæ 21. Auguſti, anno Domini 1508. qua confirmat quandam aliam bullam Alexandri Papæ VI. ne aliquis frater familiæ Vltramontanæ Minor abſque licentia Miniſtri generalis, vel Commiſſarij generalis Vltramontani, vel ſui Miniſtri prouincialis, extra conuentum inhabitare poſſit: neuè quis frater eiuſdem Ordinis & familiæ, ex vna Prouincia in aliam, vel ex vna Cuſtodia in alteram, abſque prædictis licentijs, tranſmigrare queat. Et alia eiuſdem data Romæ 9. Auguſti, anno Domini 1508. ne quis Minorita, ſiue Dominicanus Salmanticæ, vel in alia quacunque vniuerſitate ſtudens, abſque ſui ſuperioris licentia, extra ſui Ordinis monaſterium commorari valeat: quòd ſi huiuſmodi facultatem aliquis eorum fratrum impetrauerit, ſtatim poſt eius reuocationem ad proprium conuentum remeare teneatur. Quod ſi minus faxit, cenſuris alijsq; cor-D poralibus pœnis compellatur. Et alia eiuſdem data Romæ 25. Maij, anno Domini 1508. qua confirmat omnia ſtatuta generalia in Capitulo generali Valliſoletano condita, & omnia ibidem acta per reuerendiſſimum patrem fratrem Reginaldum Gratianum à Cotiniola totius Franciſcani Inſtituti generalem Miniſtrum, & per admodum reuerendum patrem fratrem Martialem Bouler, generalem Vltramontanæ familiæ Vicarium. Et alia eiuſdem data Romæ die 26. Februarij, anno Dominicæ incarnationis 1509. qua vniuerſo Franciſcano Ordini facultatem concedit ſepeliendi fratres tempore interdicti defunctos cum ſolita pompa, atque campanæ ſonitu. Et alia bulla Nicolai Papæ III. data Suriani prima Septembris, anno ij. Pontificatus ſui, qua de verbo ad verbum Franciſcanam Regulam confirmat. Et alia bulla Nicolai Papæ IIII. data apud Ciuitatem Veterem 21. Octobris, anno iij. ſui Pontifica-E tus, qua vnius anni, & quadraginta dierum indulgentiam concedit ijs omnibus, qui confeſſi eccleſiam ſancti Franciſci Zamoræ erectam in feſtiuitatibus annunciationis, natiuitatis, purificationis, & aſſumptionis beatiſſimæ virginis Mariæ, & in ſolemnitatibus beatorum patrum Franciſci, atque Antonij, & per eorum octauas viſitauerint. Et alia eiuſdem data eodem loco 14. Maij, anno ſui Pontificatus primo, ne fratres Minores tranſeuntes ad alium quemcunque Ordinem abſque ſpeciali Sedis apoſtolicæ licentia, curam animarum gerere, vel Prælatura aliqua ſiue officio fungi poſſint. Aſſeruatur tandem ijſdem in archiuis bulla quædam Gregorij XIII. Pontif. max. qua concedit, vt per Miſſæ celebrationem in altari annunciationis beatiſſimæ virginis Mariæ, huius eccleſiæ, vna anima ex Purgatorij pœnis feliciſſimè liberetur.

De conuentu S.Franciſci Maioricæ. *Conu. IX.* A

QVEMADMODVM ex quadā bulla Alexādri IIII.Pont.max.data Viterbij 1.Nou.Pontificatus verò ipſius anno 3.facilè colligitur,conuentus hic.B.P.Frāciſco ſacer, atq; intra mœnia Maioricenſis ciuitatis erectus, quē 30.fratres incolunt,ex eleemoſynis vndequaq; collectis,circa annū 1257.ædificari, atq; à fratribus Frāciſcanis inhabitari cœpit.Conceſſerat ſiquidem ipſe Pontifex Alexander tenore præfatę bullæ 100.dierū indulgentiam omnibus & ſingulis,qui aut opera,aut eleemoſynis huiuſmodi erigendū conuentum promouerent. Cùm autē hic locus in primęua ſui erectione auguſtè ſatis pro illorū temporum ratione ędificatus eſſet,fratrumq; numerus magis magisq; in dies augeretur,ſumptibus,opera,atque munificentia ſereniſsimi Caſtellæ, B Legionisq; Regis Sanctij IIII. auctus eſt. Contulit ſiquidem pientiſſimus is Rex, anno 1292.ad huiuſmodi auctionem,ſiue promotionē & viam quandam huiuſce Maioricenſis ciuitatis regiam,domos,atq; pecunias . In maiori ſacrę huius ædis ſacello, iuxta locū ſacro decantando Euangelio deputatū,ſepultus iacet honorifico quodam in mauſoleo reuerēdiſſimus pater frater Didacus Badam Minorita, præfatiq; maioris ſacelli fundator,qui cum à teneris vnguiculis regulari diſciplinæ,ſacrisq; literis operam dediſſet,adeò inſignis in vtroq; exercitio euaſit,vt ob eximias eius virtutes , poſt functum huius Prouinciæ Miniſteriatum prouincialem,ad epiſcopales Badeiocianæ,atque Placentinæ , nec non & nouæ Carthaginis eccleſiarum dignitates, & honores euectus ſit . Cui tandem,anno à Chriſti natiuitate 1400. vita functo,atq; in maiori huius monaſterij ſacello(vt præfati ſumus)tumulato,ſequens epitaphiū eius ſepulchro poſitum fuit . C

Hunc Maiorica genuit, quem ſummus ad alta perduxit,
Hunc religio docuit, quem aptum virum produxit.
Badam hic vulgò Didacus vocatus
Eſt, gratum donum, de hac ſtirpe natus.
Gradibus ternis præfuit excelſus.
Gratia Chriſti moribus præuentus.
Puer vndenis mundana contempſit,
Minorum veſtes minimus accepit.
Profeſſus Tauri ſtuduit artes,
Audiuit, legitq; per varias partes,
Doctrinæ ſacræ eſt factus Magiſter, D
Prouinciam rexit electus Miniſter.
Succeſsit Paſtor Eccleſiæ trinæ
Carthaginis, Paceæ, atque Placentinæ.
Sex vixit vndenis annorum ætates.
Ieſus illi merces ſit fons pietatis.
Carthaginenſis Præſul hîc eſt ſepultus.
Poſt hanc mundi vitam morte defunctus,
Bis ſeptingentos Domini poſt annos.

Adduntur numero.

Die hoc & menſe migrauit prædictus,
Quieſcat in pace, ſitq; benedictus Amen. E
Viuens ſic ſcribit de ſua certus morte:
Incertus de hora gaudet mortis mora,
Tempus ſi addatur ſummo dirigente
Verſus mutabitur viuo congaudente.

Sepultus quoque iacet eius frater vterinus Garſias Badam in quodam laterali huius eccleſiæ ſacello , eius ſumptibus extructo , inculpatæ cuius vitæ , quod ſequitur carmen, eius ſepulcro inciſum,laudabile reddit omnibus illud legentibus teſtimonium .

Is qui iacet mortis diem nouit & horam.

Aſſeruantur præterea in huius loci ſacrario ſequentes reliquiæ , videlicet quædam ſpina coronæ Saluatoris , quoddam os ſancti Laurētij,duo oſſa,& dens ſancti Blaſij,

os tibiale

A os tibiale prothomartyris Stephani, quidam lapis, quo iſmet à Iudæis petitus fuit, ex ligno cunabuli Chriſti Domini noſtri, & ex habitibus beati patris Franciſci, & beatæ virginis Claræ. Sed in archiuis infraſcriptæ cuſtodiuntur bullæ: Altera nempè Alexandri IIII. data Viterbij 20. Nouembris, anno ſui Pontificatus iij. qua centum dierum indulgentia omnibus hanc eccleſiam in diebus dedicationis & conſecrationis eiuſdem, atque in diebus ſanctorum patrum Franciſci, & Antonij, atque beatæ virginis Claræ, & per eorum octauas viſitantibus conceditur. Et altera Nicolai IIII. ſummi quoque Pontif. data Reatis 14. Maij, qua cauet, ne Minorita, qui abſque licentia, vel cum ea, dimiſſo Franciſcano habitu, ad alium Ordinem tranſierit, ſine ſpeciali ſummi Pontificis facultate animarum curam gerere, vel aliquod illius Ordinis, quem fuerit ingreſſus, officium exercere, contrarijs non obſtantibus, valeat.

B

De conuentu S. Franciſci Aſturicæ Auguſtæ. *Conu. X.*

PROVT ex epiſtola quadam data 9. Aprilis, anno verò Domini 1272. à ſenatu Aſturicenſis Auguſtæ ciuitatis, quæ tunc temporis Tarraconenſis Hiſpaniæ oppidum tantùm erat: nunc verò vrbis titulo inſignitur, ad prouincialem huius Prouinciæ Miniſtrum, atque ex alia donatione huius loci fratribus ab eodem ſenatu facta, quarum vtraque in eiuſdem loci archiuis aſſeruatur, pluſquam liquidò conſtat, hæc ſacra ædes beatiſſimi patris Franciſci nomine dedicata, præfatæq; Aſturicæ Auguſtæ ciuitatis vallo cincta, antiqua ſatis eſt, atq; publicis oppidanorum ſumptibus à fundamentis ad verticem vſq; conſtructa extitit. Fundamentalis verò eius lapis prętacto anno 1272. iactus fuit: atqui vniuerſum ædificium, non ita poſt multum temporis (tanta erat antiquorum populorum ad noſtros fratres deuotio) vltimam artificis manum expertum eſt. Commorantur vt plurimum hoc in loco 25. fratres, qui licèt debito in honore allatas à quodam Aſturicenſi ciue ex ſuperiori Germania ſanctorum (vt ipſe fuit faſſus) reliquias in ſacrario habeant, eas tamen, quòd authentico teſtimonio careant, non ita multùm ſęcularibus commendare audent. Erecta perſeuerat in hac domo deuotiſſima quædam, atque celebris ſatis ſanctiſſimæ veræ crucis domini noſtri Ieſu Chriſti Confraternitas, quæ ijſdem omnino gratijs, atque Pontificijs priuilegijs gaudet, quibus Confalonis ſocietas, Romæ à beato patre Bonauentura inſtituta, potitur. Peculiare verò præfatæ Confraternitatis ſacellum huiuſmodi priuilegio, ſibi à ſummo Pontifice Gregorio XIII. conceſſo, gaudet, vt per Miſſæ ſacrificium ibidem peractum fidelium animæ ex Purgatorij pœnis feliciſſimè liberentur.

C

D

De conuentu S. Franciſci Villæfrancæ. *Conu. XI.*

SICVT ex fide digna, atq; certiſſima traditione accepimus, ſacra hæc domus in honorem B. P. Franciſci Villæfrancæ, quæ Tarraconenſis Hiſpaniæ, atq; Aſturicenſis diœceſis oppidū eſt, erecta in alio eiuſdem oppidi loco primitus ædificata extitit: à quo tamen, quòd fratribus minus deſeruiret per illuſtriſs. heroidem Mariam à Seta (vulgò de la Zerda) anno 1285. ad eum, quē modo obtinet, tranſlata fuit. Aſtipulantur huic traditioni gentilicia eiuſdem heroinæ Mariæ arma portæ huius eccleſiæ inciſa, atq; eius ſepulchrum, quod olim in maioris ſacelli medio ſubſtitit, nunc verò (idq; ab anno Dñi 1465. atq; opera illuſtriſſimi Petri Aluarez Oſorij Lemoſienſiū Comitis, qui illuſtriſſimæ Beatrici à Caſtro præfati huius oppidi Villæfrancæ temporali Dominæ nupſit) ſiniſtram maioris eiuſdem ſacelli latus tenet. Quantum verò laboris, operæ, curę, atq; ſtudij pręfatus Lemoſiēſiū Comes Petrus Aluarez Oſorius in hoc loco promouendo conſumpſerit, non facilè eſt percenſere. Is enim & eum ampliauit, & princeps ipſius ſacellum à fundamētis fermè refecit, reędificauitq;: quamobrem tum ipſe, tum quoq; eius ſucceſſores gētilicio ſacerdotio (id ius patronatus vocant) optimo iure potiuntur, atq; pręfato in ſacello ſepulti ſunt. His quoq; adiacet peculiari ſibi mauſoleo erecto reuerendiſſimus pariter ac illuſtriſſimus Garſias Henriquez Hiſpalēſis Archiepiſcopus, ac pręmemorati Petri Aluarez Oſorij vterinus frater. Illuſtriſſimus pręterea Petrus à Toleto huiuſce oppidi Villæfrancę Marchio, atq; Neapolitanus Prorex huncipſum locū ſatis eleganter, ſatiſq; cōptè exornauit: Nam & bibliothecā, optimis

E

refertã libris,ſuis ſumptibus conſtruxit, & aliquot hoſpitia erexit, & ſacriſtiã pretioſis ornamentis iocalibusq; ditauit. Qua etiam de cauſa eodem patronatus iure meritò gaudet. Eius inſuper ſucceſſores ſibi omnino beneficos experiuntur triginta fratres huius loci incolæ, qui debita cum reuerentia mediam capitis beati patris Rogerij partem in ſacrario aſſeruant. Fuit hic pater natione Italus, atque ex ſeraphici patris Franciſci adhuc ſuperſtitis mandato ad has regiones traiecit. Gaudet præterea hic locus huiuſmodi priuilegio ſibi à ſummo Pont. Gregorio XIII. conceſſo, vt videlicet quicunq; in altari diui Ambroſij pro aliqua anima in Purgatorio exiſtente Miſſam celebrauerit, eã à pœnis, quas patitur, ex tempore liberet. Seruantur tandem in huius conuentus archiuo literæ quædã datæ à sereniſſimo Rege Caſtellæ, & Legionis Henrico III. anno Domini 1392. ad omnes tum Caſtellanos, tũ quoq; Legionenſes Archiepiſcopos, & Epiſcopos, quibus pręcipit, vt anniuerſaria B.P. Frãciſci dies in ſuis dįceſibus feſtiuè colatur. A B

De conuentu S. Franciſci Betanzos. Conu. XII.

LICET vulgaris accolarum opinio aſſerat ſeraphicum patrem Franciſcum, hunc conuentum ſibi ſacrum, ac intra mœnia oppidi Betanzos vulgò nuncupati, quod ad Gallecos ſpectat, primitus erectum, conſtruxiſſe, eam tamen eſſe falſam ex quodam emptionis & venditionis contractu, in huius loci archiuis aſſeruato, facilè comprobatur. Ait enim huius monaſterij ſitum, anno Dominicæ incarnationis 1289. primò emptum fuiſſe. Quo tamen tempore iam ſeraphicus ipſe pater in patria erat. Quapropter illis potius aſſentiendum exiſtimo, qui quendam patrem eiuſdem beatiſſimi patris ſocium eius fundatorem conſtituunt. Quod & vero ſimilius eſt. Potuit ſiquidem aliquis ex ſocijs vſq; ad illud tempus vixiſſe. Quicquid tamen ſit, (cùm parum aut nihil referat) eius antiquitas nobis ab anno Domini 1289. computãda venit. Cùm autem præfati conuentus ædificium vel in minimo primitiuæ illius Franciſcanæ ſtructuræ limites non excederet, nec fratres pro ſibi aſſignato à Prouincia numero capere poſſet, illuſtriſſimus heros Ferdinandus Perez ab Andrada, à quo nobilis Andradeorum familia originem duxit, hoc monaſterium, relicto tamen antiquiori, vt veſtibuli vices ſuppleret, anno Domini 1387. magnificè ſatis ſuis ſumptibus ædificari curauit. Commorantur ſatis commodè ab eo temporis hoc in loco vigintiquinq; fratres, atque ad dextrum maioris eius ſacelli latus in quodam ſumptuoſo mauſoleo præfati fundatoris corpus tumulatum eſt. Prædictum verò mauſoleum ſequentes literæ, quæ non parum ad noſtrum propoſitum agunt, orbiculariter ambiunt. *Hîc iacet Ferdinandus Perez de Andrada eques, qui hoc monaſterium conſtruxit anno à natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1387.* Sed eius vxoris corpus eiuſdem ſacelli ſiniſtrum tenet. In capitulo verò humatus diem Domini præſtolatur quidam huius Prouinciæ pater, qui Marrochiorum Epiſcoporum aliquando egit. Cuius ſepulchrum ſequens ornat epigramma. C D

Si quæris hîc tumulatus Præſul tunc Marrochiorum,
Alphonſus, frater, Minorum hoc conuentu Deo datus,
Nonnunquam diſciplinatus in capitulo præſenti,
Parcat Deus ſibi nocenti, non obſiſtat ſuus reatus.
Sed cum bonis numeratus, precatur perenniter,
Succurrat, pater noſter in cœlis ſanctificetur.
Vt in pace requieſcat, Amen, ſitq. Deo gratias. E

De conuentu S. Franciſci Orenſæ. Conu. XIII.

HIC conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; intra mœnia eius ciuitatis, quæ materna Hiſpanorum lingua Orenſe appellatur, ſitus, necnon & à 30. fratribus occupatus, antiquiſſimus eſt, tertiamq; ad minus annorum centuriam attingit. Idq; ex quodam ſereniſſimæ Reginæ Violantis vxoris quondam ſereniſſimi Caſtellæ Regis Alphonſi ſapientis teſtamento, quod in archiuis monaſterij ſanctæ Claræ de Allariz ſeruatur, facilè conſtat. Sui verò fundatorem (ſi receptiſſimæ ciuium traditioni fides adhibenda ſit) quendam eiuſdem ciuitatis Epiſcopum habuit. Is enim (vt illa vult) dum œſtro percitus cariſſimi ſibi nepotis occiſores, qui ad Franciſcanorum

ſcanorum cęnobiũ, tamquam ad tutiſſimum aſylũ confugerãt, ibiq; ſe abſconderant, inſtantius perſequitur,in tantã efferbuit irã, vt admoto igne præfatũ cœnobium,quod ante aliquot annos extructũ fuerat,in fauillam redegerit. In cuius facinoris pœnã & Epiſcopatu à ſummo Pontifice Romano tunc nauiculæ Petri clauum tenente ſpoliatus, & ad Minoritici præſentis monaſterij exædificationem compulſus fuit. Sepulta manent hoc in loco corpora beatorum patrum Ioannis Cretenſis, atque Gonzalui Sanchez, quorum ſecunda Minoriticorum Chronicorum pars latius meminit. Nec tamen ſilentio tranſiliendum exiſtimo quid mulierculæ cuidam hac in ciuitate contigerit. Cùm enim ea ab alio quopiam, quòd diem feſtum diui patris Antonij Paduani violaret, acrius redargueretur, impudenter reſpondit. Numquid ſuppeditabit mihi ipſe Antonius ad victum neceſſaria, ſi ab opere abſtinuero? Nec illum agnoui, nec
B an ſanctus ſit ſatis ſcio. Ito ergo vias tuas. Et ecce ſtatim ab immiſſo diuinitus igne cœpit eius manus aduri. Quapropter ne ignis vlterius ſerperet, ſibi abſciſſa, atq; tantę rei teſtimonium ad latus ſacelli,ſancto eidem Antonio hac in ipſa ęde erecti,exuſta manus appenſa eſt. In huius tandem ſacræ domus ſacrario debito cum honore aſſeruatur alter ex digitis Bartholomæi,cui viuo pellem tyrannus quidam detrahi iuſſit.

De conuentu S. Franciſci Viueri. Conu. XIIII.

VIVERVM Mindonienſis diœceſis oppidum eſt, intra cuius ſepta ædificatus conſpicitur conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco dicatus. Eius nullum agnouimus peculiarem fundatorem,cùm cartophilacium ſcripturis omnino vacet. Quod verò ad eius antiquitatem attinet, vetuſtiſſimus eſt,cũ trecenteſimum annum egerit.
C Extat enim ad latus eius ſacelli,quod immaculatæ conceptioni Virginis glorioſæ hoc in ipſo loco erectum eſt, ſepulchrum quoddam hoc epitaphio honeſtatum. *Hîc iacet dominus Marçus Petri Archidiaconus, æra milleſima tricenteſima trigeſima ſecunda,ideſt anno Domini 1294.* Cùm igitur eo iam temporis conuentus ipſe erectus eſſet, ſatis colligitur nos ea in annorum ſupputatione minimè hallucinatos. In præfati deniq; loci archiuis ſubſequentes Pontificiæ bullæ aſſeruãtur: Altera quidẽ Bonifacij VIII. ſummi Pont. data Agnaniæ 24. menſis Maij Pontificatus verò ſui anno 6.qua Franciſcanis fratribus quoſcunq; defunctos in ſuis cœmeterijs ſepeliendi libera facultas conceditur, imò & mandatur ne Parochis ad aliud quàm ad quartam funeralem à iure communi conceſſam atq; ſtatutam pręfati fratres teneantur. Et altera Gregorij XIII. Pont. itidem max. data Romę 13. Iunij anno Domini 1582.qua concedit,vt per Miſſę
D ſacrificium in altari ſancti patris Antonij peractum fidelium defunctorum animæ ex Purgatorij pœnis liberentur, & in cœlum æthereum beatè atq; feliciter aſcendant.

De conuentu S. Franciſci Pontiſuedri. Conu. XV.

NISI vorax flamma quicquid ſcripturarum in huius loci archiuis aſſeruabatur abſumpſiſſet, potuiſſemus hauddubiè certum fundationis eius tempus,atq; proprium fundatoris nomen aſſignare. Ijs tamen deficientibus ad indicia, atq; antiquorum traditionem, tamquam ad ſacram ancoram confugere cogimur. Erectio igitur huius ſacræ ædis, quæ pauperum Patriarchæ Franciſco eius tutelari, intra muros oppidi Pontiſuedri diœceſis Compoſtellanæ ſita eſt, niſi eius vetus ſtructura, atq; ſepulchrum ibidem ad latus epiſtolæ pronunciandæ deputatum ab antiquo erectum
E nos fallant,à trecentis ferè annis contigit. Aſſerit enim epitaphium eidem inciſum nobilem Paium Gomezulum, anno Dominicæ incarnationis 1308.meo tumulatum fuiſſe. Sunt tamen qui aſſerant hunc conuentum olim ad Templarios pertinuiſſe, & ab eis ad noſtrates deuolutum. Quicquid tamen ſit, quandoquidem eorum aſſertio nullo fulcitur teſtimonio authẽtico, nobis certiſſimum eſt eum,anno Domini 1396.à Minoritica familia poſſeſſum. Idq; apertiſſimè indicat teſtamentum cuiuſdam Marię Dominguez in archiuis monialium ſanctæ Claræ huiuſce oppidi cuſtoditum. Huius monaſterij eccleſiam in ſepulturam nactus fuit beatus pater Ioannes Nauarrette, cuius 3. chronicorum Ordinis Frãciſcani pars lib.9. c.23.meminit.Beatus hic pater plurimis claret miraculis: quorum aliqua authentica quidem,ſed in præfato libro, quod

poſt

poſt eius editionem contigerint, minimè contenta, hîc ſubijciemus. Agnes quædam ex oppido ſancti Martini oriunda, atq; cuiuſdam Gregorij à ſancto Martino legitima filia, cùm ex pertranſeunte corrupto aëre membrorum omnium contractionem, atq; paralyſim, anno Domini 1559. incurriſſet, poſt annum ad hunc locum, quem 20. fratres frequentius incolunt, delata, meritis huius beati patris incolumis omnino euaſit. Et quidam etiam Ioannes à Caſtro, cùm à teneris vnguiculis maximam alterius tibiæ contractionem paſſus fuiſſet, & ad huius viri ſancti ſepulchrum, ſua vota ſanitatis impetrādę ergò perſoluturus, aduētaſſet, eius interceſſione ab huiuſmodi infirmitate liber extitit. Plura quoque alia miracula Deus opt. max. ad huius ſancti merita edere dignatus eſt: quæ tamen omnia authenticè in quodam libello manu ſcripto cùm continerētur, ab illuſtriſſimo Comite de Nieua Gallecię Prorege ad Indos Occidētales, quibus catholici Philippi huius nominis ſecundi, atque Hiſpaniarum Regis vice ius B dicturus erat, delata ſunt. Gaudet præterea ſacellum diui Marci in huius loci eccleſia erectum hoc priuilegio ſibi à ſummo Pontifice Gregorio XIII. conceſſo, vt qui Miſſam ibidem pro alicuius defuncti anima celebrauerit, is eam ex Purgatorij pœnis, ſi fortè illis implicari contigerit, protinus per Dei miſericordiam & pietatē liberet.

De conuentu S. Franciſci Beneuenti. Conu. XVI.

PROVT ex quodam emptionis & venditionis contractu inter Clariſſarum huius oppidi Beneuentani Abbatiſſam & quoſdam alios acto, qui in pręfatarum monialiū archiuis aſſeruatur, cuiusq; teſtis quidam huius loci Guardianus fuit: conuentus hic in honorem beatiſſimi patris Franciſci intra ſepta oppidi Beneuenti erectus, quem quadraginta fratres ad minus incolunt, ducenteſimum annum à ſui erectione C expleuit: &, niſi me aliquot fallūt indicia, circa annū Dominicę incarnationis 1270. quando & Clariſſarum huiuſmet oppidi monaſterium ſumpſit originem, ædificari cœpit. Cùm autem antiquam illam paupertatem, ſumptibus illuſtriſſimorum Comitum Beneuenti, præſertim verò illuſtriſſimi Alphonſi Pimentelij, circa annum Domini 1500. omnino reædificatus, atq; ad egregiam illam formam, qua modo fulget, redactus eſt. Præfatos Comites ſibi beneficos, atq; patronos amantiſſimos vniuerſa hæc ſancti Iacobi Prouincia indies magis magiſq; experitur, præſertim hic locus, cuius ſacellum maius eorum humandis corporibus deſeruit. Quanta autem ſit huius loci capacitas, vel hinc ſaltim conijci poteſt, quòd commodiſſimè omnes patres totius Prouinciæ capitulares, ad prouincialia Comitia celebranda conuenientes, excipere poſſit. Quæ quidem Comitia præfatorum Comitum expenſis, atque liberalitate hoc D in monaſterio ſemper habentur. Sub glorioſiſſimæ Virginis Dei genitricis altare in Domino quieſcunt, ac ſumma veneratione à Beneuentanis coluntur beati cuiuſdam patris Leonis ſocij ſeraphici patris Franciſci oſſa. Cuius etiam caput theca contectum argentea in ſacrario cuſtoditur. An verò hic pater Leo vnus ex duodecim primis ſocijs beati patris Frāciſci ſit, quem & ipſe, ob ſummam eius ſimplicitatē, Dei ouem appellare ſolitus erat, vel alius quiſpiam, contradicētibus ſibi hac de re quibuſdā, aliorum eſto iudicium. Eaq; de cauſa hoc tantùm dixerim: quòd videlicet eius loculo ſequentes literæ inciſæ ſint, *Sanctus Leo, ſocius ſancti Franciſci hîc iacet.* Altare demum annunciationi B. virginis Marię dicatum hac gaudet gratia ſibi à ſummo Pont. Gregorio XIII. conceſſa, vt per Miſſæ ſacrificium fidelium animæ ex Purgatorij pœnis liberentur. E

De conuentu S. Franciſci Lucentiæ. Conu. XVII.

QVIA illuſtriſſimus Petrus Lemoſinarum Comes, primuſque Caſtellę Magiſter equitum (hunc vulgò Comeſtabilem vocant) atque eiuſdem Caſtellæ Regis Alphonſi eius nominis vndecimi nepos in quodam celebri mauſoleo prope ſummum huius loci altare tumulatus eſt, autumant plurimi hunc conuentum, ſeraphico patri Franciſco dicatum, muriſq; ciuitatis Lucentianæ (vulgò Lugo) quæ ad citeriorem Hiſpaniam pertinet, & Romanorum colonia aliquādo fuit, cinctum, atq; à duodecim fratribus inhabitatum, à pręd icto Comite Petro ædificatum eſſe. (Sed vt verum fatear) id mihi minimè probatur. Conſtat enim ex quodam eiuſdem Regis Alphon-

ſi XI.

A ſi XI. priuilegio anno Domini 1332.in fauorem huiuſce conuentus dato, ipſum ante illuſtriſſimi Federici Militię diui Iacobi magni Magiſtri,qui pater pręfati Comitis Petri,& filius præmemorati Regis Alphonſi XI. fuit,natiuitatem extra fundamēta fuiſſe. Alij verò argumento cuiuſdā ſcripti, quod in huius monaſterij ſacriſtia legere licet, ipſum non à præfato Comite,ſed à quodam Duce de Argiona erectum aſſeuerant. Ait ſiquidē huiuſmodi ſcriptum: Meminerint patres ſacerdotes in ſuis ſacrificijs illuſtriſſimorum dominorum Ducum de Argiona, quos hic locus ſui fundatores atque patronos agnouit.Quod tamen mihi incredibile,imò potius impoſſibile eſt,ſi prophanis hiſtorijs aurem accōmodare velimus. Cùm enim ex eis pluſquā liquidò conſtet illuſtriſſimum heroëm Federicum, præmemorati Petri Lemoſianorum Comitis filiū,primum Argionenſium Ducem extitiſſe,& hic locus antequam eius progenitor naſceretur (vt B ſuprà tetigimus) iam extaret, quonam pacto ab eo ædificari potuit? Nullo quidem per omnem modum. Quamobrem omnino mihi ſuadeo hanc ſacram ædem ab aliquo Lemoſianorum Comite fuiſſe conſtructam, & ab illuſtriſſimo Comite Petro ſuperius nominato, vel ab eius filio Federico primo Argionenſium Duce, qui ſibi in Comitatu hæreditario iure ſucceſſit, maiori ex parte refectam, atque ædificatam: eaq; de cauſa huiuſmodi Argionenſium Duces eius patronos & fundatores agnoſci. Et hoc ipſum indicare videtur præfata memoria ſacriſtiæ inſcripta. Quoad tempus verò ædificationis huiuſce noſtri monaſterij ex priuilegio prædicti Regis Alphonſi XI. manifeſtum euadit ipſum ante annos 250. exordiū habuiſſe, & extra fundamenta extitiſſe.

De conuentu S. Franciſci Montiſregalis. Conu. XVIII.

C QVEMADMODVM ex alio Caſtellæ Regis Alphonſi XI. (de quo ſuperiori loco egimus) monumento, quod Villafrancæ apud Minoritas aſſeruatur, ſatis conſtat,conuentus hic in honorem B.P. Franciſci,aliquantulum à muris oppidi Montiſregalis (vulgò Monte Rey) erectus,circa annum Domini 1336.ædificatus fuit. Præcipit ſiquidem ſereniſſimus is Rex eius ſcripti tenore,vt gratiæ,immunitates, atq; priuilegia à ſummis Pontificibus Franciſcanis conuentibus Lucentiano,præſenti, & quibuſdam alijs conceſſa illæſa omnino à ſibi ſubditis ſeruentur. Contigit autem id anno Domini 1337. Sui tamen amantiſſimos patronos agnoſcit hic locus, quem 20.fratres inhabitāt,illuſtriſſimos eiuſdem oppidi Montisregalis Comites, cùm primus eius fundator extiterit illuſtris Ioannes Rodericus de Biedma præfati oppidi temporalis Dñs, antequam Comitatus titulo inſigniretur. Hoc autē ita eſſe tum epitaphia, tum quoq; D gentilitia præfatorū Comitum inſignia parietibus inciſa, atq; impreſſa facillimè indicant. Extat præterea altare quoddam, B. virgini Mariæ de Roſario hoc in monaſterio ſacrum,in quo ex priuilegio ſummi Pont. Gregorij XIII. dato Romæ 22.Iunij,anni Dñi 1572.per Miſſarum celebrationes animæ fidelium ex Purgatorij pœnis liberātur.

De conuentu S. Franciſci Tinei. Conu. XIX.

QVANTVM ſolerti adhibita indagine de huius loci fundatione expiſcari potuimus,is à ducentis quadraginta annis,& vltrà Minoritis deſeruit, nēpe ab anno Dñi 1548. vſq; in præſens. Idq; eiuſdem ſepulcri epitaphium præfato anno 1348. poſitum apertiſſimè commonſtrat. Præterea ſi ſeniorum traditioni fidem adhibere fas ſit,ad Templarias moniales aliquādo pertinuit,quo tēpore, vel cuius auctoritate ab eis E ad noſtrates tranſierit,vel cuius eius fundator extiterit,nulla ratione ſciri potuit. Hoc tñ certiſſimum eſt eum aliquando à Franciſcanis Cōuentualibus inhabitatū: quo quidem tēpore adeò floruit,vt ſæpius 12.in ſacra Theologia Magiſtros,atq; egregios concionatores,qui conuicinos populos pabulo ſpirituali,catholicaq; doctrina imbuerent, ſuppeditarit,ſubminiſtraritq;. Ex quodam huius ſacræ ædis arcu pendet enſis,quo immanis ille archipirata, atq; Chriſtiani nominis infenſiſſimus hoſtis Adrianus Barbaruſſa præcinctus erat, quando occiſus fuit à nobili quodā Hiſpano Garſia Fernandez de Platea,qui & alios quatuor Capitaneos ſiue Duces Turcas eodem gladio interemit. Quamobrem in tanti facinoris pręmium, ex ſingulari Caroli V. Imperatoris,atq; eius filij Philippi Hiſpaniarū Regis priuilegio, quinq; Turcarū capitibus depictis pro gentilitijs

tilitijs inſignijs vtitur, & ſicut olim à debellata Carthagine Publius Cornelius Scipio A
Africanus, & eius frater Lucius Scipio à deuicto Antiocho Rege, Aſiaq; ſubacta, Aſia-
ticus dictus eſt, ſic iſte ab occiſo Barbaruſſa, Garſias Fernandez Barbaruſſa, prout ex
Pontificia quadam bulla ad eius inſtantiam data comprobatur, nuncupatus euaſit.
Præfata verò bulla ab huiuſmodi verbis exorditur: Cupientes igitur pro eccleſia ere-
mitorium nuncupata ſancti Rochi del Viſo, ſita infra terminos oppidi de Tineo,
Ouetenſis diœceſis, ad quam (ſicut accepimus) dilectus nobis in Chriſto ſtrenuus vir
Capitaneus Garſias de Tineo, aliàs Barbaruſſa, laicus dicti oppidi ſingularē gerit de-
uotionis affectum &c. Hoc deniq; in conuentu, patri Franciſco dicato, Tineiq; ere-
cto ſexdecim fratres die noctuq; fideliter Deo opt. max. famulantes commorantur.

De conuentu S. Franciſci Auileſij. Conu. XX.

B

INVESTIGANDI mihi diligentius primam præſentis conuentus, qui ſera-
phico patri Franciſco ſacratus, à muris eius oppidi, quod Hiſpanicè Auiles nun-
cupatur aliquantulum diſtat, erectionem, occurrit quoddam inter cætera monumen-
tum in Ouetenſis noſtri conuentus archiuis, quo conſtat eum anno Dominicæ natiui-
tatis 1380. iam à fratribus noſtris inhabitari & nihil præterea. Quapropter ad ſenio-
rum traditionem confugiēs, id quoq; didici: ipſum videlicet à Templarijs olim ædifi-
catum, diuq; poſſeſſum, atq; ab ijs ad noſtrates ex apoſtolica auctoritate tranſlatum.
Sed quando id euenerit, vel cuius ſummi Pontificis decreto factum ſit, nullo pacto ſci-
re potui. Conſiſtit ad dextrum maioris ſacelli latus altare glorioſæ virgini Mariæ dica-
tum, cui beati patris Antonij de Padua imago ſuperſtat: hanc perdeuoti Ioannes Al-
phonſus Ouetenſis mercator, eiuſq; cara coniux Aldonza Gonzales, dum viuerent, C
religioſius, quòd ſibi omnia eius ſancti meritis ex voto ſuccederent, venerati ſunt, atq;
iſtius loci fratribus opiparum prandium ſingulis anniuerſarijs eiuſdem ſancti diebus
propinarunt, imò & morientes ſuis hæredibus quædam prædia, atq; domos ea lege ex
teſtamēto reliquerūt, ut id ipſum quoq; & ipſi, eorumq; ſucceſſores ſingulis annis præ-
ſtarent. Accidit igitur, vt inter nauigandū annulus, quē à caris parentibus hæreditario
iure acceperat, ex digito Nicolai Alphonſi præfatorū fundatorū nepotis in mare labe-
retur: cumq; inſtāte beati patris Antonij feſto quo fratribus, iuxta auorū mādatū pra-
dium parare decreuerat, aliquot piſcatores, qui piſces ad conuiuium lautius inſtruen-
dum caperent ſolicitè miſiſſet, quidam piſcis, in cuius ventriculo amiſſus annulus à
coquo fuit inuentus, in rete incidit. Quod omnes beati patris Antonij beneficio tri-
buentes Deum laudauêre, præſertim verò ipſe Nicolaus Alphonſus, qui & maiori de- D
uotione erga eundem ſanctum in poſterum latus fuit, & rei euentum, vt omnino acci-
derat, ad eius gloriam in gyro præfatæ imaginis curioſus depingi curauit. Hæc, quia
veriſſima ſunt, atq; fide dignis teſtibus comprobata, hîc ſubijcienda curaui, quibus
huic præſenti loco finē imponā, ſi prius dixero eū à 20. fratribus frequētius inhabitari.

De conuentu S. Antonij Padroni. Conu. XXI.

CONSTRVXERANT ſibi olim huius Prouinciæ patres in territorio S. Mariȩ
de Heruon apud Gallecos conuentum, beato patri Antonio de Padua ſacrum, in
quo & aliquandiu commorati ſunt. Sed cùm is locus ſæcularibus plus æquo pateret,
fratrūq; quieti ac tranquillitati minus faueret, eo derelicto, ſe ad oppidū Padron, quod
ſeſquimilliari à Compoſtella diſtat præfati fratres contulêre; vbi & præſens monaſte- E
rium, eodem patre Antonio de Padua eius tutelari, ex diuerſis eleemoſynis erigendum
curarunt. Eius verò ſitum eccleſiæ S. Mariȩ de Iria canonicorum collegium ea tamen
poſita lege, vt perpetuò à Franciſcanis Obſeruantibus inhabitaretur, religioſis patri-
bus ac fratribus Petro de Nemanzos, atq; Gonzaluo Marino contulit. Qua etiam
de cauſa prȩfatus hic locus 12. Recollectis fratribus continendis alendiſq; deſeruit.

De conuentu S. Marthæ Ribadauiæ. Conu. XXII.

RIBADAVIA Gallecorum oppidum, ob peroptimi vini feracitatem, omnibus
Hiſpanis notiſſimum eſt. Ad mille itaq; paſſus ab eius vallo, cùm beatus quidā
pater

A pater Dominicanus nomine Petrus Gonzaluus, beato Dominico adhuc ſuperſtite, eremitorium ſiue potius tuguriolum ſibi, pœnitentiæ agendæ ergo, ſub titulo ſanctę Marthæ conſtruxiſſet, inibiq; poſt aliquantulum temporis vita functus eſſet: Ribadauienſes, ne huiuſmodi ædicula, quam in eius fundatoris memoriam maxima veneratione proſequebantur, peſſum iret, eam Franciſcanis deuotis patribus conferendam, tradendamq; curarunt. Sed quo certo tempore, vel cuius auctoritate id euenerit, non ſatis conſtat. Nihilominus tamen ex quodam Eugenij IIII. Pont. max. diplomate, dato anno Dominicæ incarnationis 1432. atq; in præſentis loci, quem duodecim fratres frequentius occupant, archiuis aſſeruato eius antiquitas quodammodo relucet: Fit enim in illo tum eius, tum quoq; Minorum fratrum ibidem commorantium, atq; fideliter diu noctuq; altiſſimo Domino famulantium, expreſſa mentio.

B *De conuentu S. Franciſci Murorum.* *Conu. XXIII.*

SVRRIGIT præſens conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, & à 15. fratribus incultus, ſeſquimilliari à Muris Gallecorum oppido, atque Compoſtellanæ diœceſis. Cuius antiquitas ſi monumento cuidam (apocrypho tamen) aurem accommodare velimus, ab anno Dominicæ incarnationis 1280. connumeranda, atq; author quidam Pettus Aluarez Marinus nobis ſtatuendus venient. Sed quia præfatum monumentum debita certitudine caret, tutioribus atq; certioribus inhærentes veſtigijs dicimus ipſum vtcũq; antiquũ, & à centũ quinquaginta annis ad minus ędificatum extitiſſe. Conceſſit ſiquidem ei Eugenius IIII. Pont. max. plumbea edita bulla, ſub datum anno Dominicæ incarnationis 1432. quæ in eius archiuis alia inter C monumenta cuſtoditur, aliquot indulgentias in fauorem ipſum ſtatis diebus accedentium. Si verò in eius ſtructuram atq; formam intendere velimus multò antiquior, multoq; vetuſtior apparebit. Quod verò ad eius fundarorem pertinet, mihi Murenſium erga Franciſcanam familiam deuotionem conſideranti eorum opinio, qui ipſum ex publicis atq; priuatis eorumdem ſumptibus ædificatum fuiſſe contendunt, maximè probatur. Aſſerit præterea præfatum monumentum huius conuentus eccleſiam à reuerendiſſimo Petro Mugñiz Compoſtellano Archiepiſcopo in honorē B. P. Franciſci conſecratam extitiſſe, certum interim conſecrationis diem & annum reticens.

De conuentu S. Mariæ de capite Albæ. *Conu. XXIIII.*

D ALTA mente reuoluentes perdeuoti viri Didacus Garſias, atq; Ferdinandus Perez quantùm periculi, quantumq; diſcriminis fallaces mundi voluptates in ſe continerent, ijs omnino contemptis atq; longè poſt ſe habitis, eremitorium tertio milliari ab oppido Villafranca quodam in nemore, vt communem ibi vitam, atq; omnino anachoriticam ducerent, erigendum ſibi exiſtimarunt. Ne tamē tantum opus in conſultò aggreſſi viderentur, eius conſtruendi facultatem à reuerendiſſimo Gonzaluo Aſturicenſium Epiſcopo, cuius id munus erat, ſibi concedi ſupplices petierunt. Quo denique 9. menſis Nouembris, anno Domini 1423. piè annuente, atq; certas leges & ſtatuta eorum tum intrinſecam, tum quoq; extrinſecam conuerſationem concernentia ſibi præſcribente, ſumpto prius Tertiariorum Franciſcanorum habitu, ædiculam quandam præfato in loco prius electo erigendam, perficiendamq; curarunt. E Cumq; ibidem eius ſucceſſores ſub eodem Tertiariorum habitu à præfato anno 1423. vſq; ad annum 1441. perſeueraſſent, nec amplius, ædificio omnimodam minitante ruinam commorari poſſent, alioq; ſe transferre vellent, ne is locus peſſum iret, prophaniſq; vſibus aliquando pateret, ipſum ſummus Pontifex Eugenius IIII. apoſtolico diplomate, ſub datum Florentiæ, anno ſuperius memorato 1441. edito, cuidam Petro Oſorio Caprariæ, atq; Ripariæ oppidorum temporali Domino in conuentum ad Obſeruantum Franciſcanorum vſum, ſub titulo B. virginis Marię capitis Albæ, erigendum conceſſit. Ille verò, vt erat in ſeraphicum Ordinem propenſiſſimus, demolita antiquiori domo, præſens hoc monaſterium, in quo 20. fratres commorantur, & Philoſophiæ ſtudium perpetuò viget, ſub præfato titulo à fundamentis ad apicem vſq; erigi fecit. Non erit abs re (exiſtimo) ſi paucis quid in hac ſacra æde, non ita ante multum

multum temporis acciderit retulero. Fuit enim ſartori cuidam Beneuentano filia nubilis omnino, atq; optimis moribus prædita, quam cùm alteri ſartori connubio iungere vellet, illaq; omnino recuſaret, magis magisq; furens pater in huiuſmodi nuptias inhiabat. Quamobrem virgo caſtitatis amantiſſima, ſumpto virili cuiuſdam fratris vterini habitu, intempeſta nocte dum ſe cæteri omnes ſopori dediſſent, domum ſupra fœmineum animum egreſſa, ſancti Iacobi iter arripuit. Cumq; ad hunc conuentum laſſa applicuiſſet, tanti itineris pertæſa, atq; perfectiorem vitam anhelans Franciſcanæ Religionis habitum à loci Guardiano quamhumillimè petijt. Quo deniq; ſibi conceſſo, adeò in omni virtutum genere, maximè verò in humilitate, atq; oratione profecit, vt omnibus fratribus ac patribus & cariſſima, & ſanctitatis exemplum forma facta ſit. Quapropter cùm huius Prouinciæ Miniſter pater Antonius Guſmanius, poſt tranſactum quinquennium, iniuncti muneri ſatisfacturus iſthac trāſiret, eiusq; religionem, atq; ſanctitatem accepiſſet, illam non fœminam, ſed maſculum exiſtimans ad ſubdiaconatum promouere voluit. Quamobrem pia virgo ne in tantum veniret conſcientiæ diſcrimen, poſtquam ſæpius eundem Miniſtrum, (ſed fruſtrà) vt ſibi ablata tonſura fratrum laicorum habitum concedere dignaretur, rogaſſet, exoraſſetq;, ſui ſexus conditionem eidem maximis cum lacrymis apperuit. Qua re cognita prudens Miniſter, vt primum vnam vel alteram nobilem, atq; deuotam matronam ad rei veritatem certius firmandam adhibuiſſet, eam habitu muliebri indutam ad conuentum ſanctæ Claræ Beneuentanum monaſtico amictu, cum cæteris Clariſſis ſororibus veſtiendam, cum honeſtis quibuſdam matronis tranſmiſit. Quæ tandem eò appulſa, atq; de religioſo more profeſſa, poſtquam per quinquennium integrum in omni ſanctitate, religione, atq; pietate ibidem vixiſſet, animam, (vt piè creditur) cum Saluatore noſtro Ieſu Chriſto in æternum regnaturam, cœlo empyreo reddidit. A B C

De conuentu S. Franciſci Benauides. Conu. XXV.

QVID ego hîc Didaci Quinnionij Lunenſium primi Comitis atq; eius coniugis Ioannæ Henriquez in Deum pietatem, atq; in noſtram Religionem affectum commendem, cùm præſens Minoriticus conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; intra muros eius oppidi, cui Benauides Hiſpanicè nomen eſt, liberaliſſimis eorum ſumptibus, anno à partu Virgineo 1460. à fundamentis ad apicem vſq; conſtructus, vtrumq; magis magisq; præſtet? Quamobrē hoc tantùm dixerim, quòd humandis tum eorum, tum quoq; eorundem ſucceſſorum corporibus optimo iure, idq; patronatus, maius præſentis loci, à 20. fratribus vt plurimùm inhabitati, ſacellum deſeruiat. Contulit nihilominus ad huiuſmet monaſterij reparationem, dum ruinam ſuperioribus annis minaretur, quamplurima deuotus quidam præfati oppidi Benauides inquilinus, nomine Stephanus, atq; officio Barbitonſor: qua etiam de cauſa non vulgarem commendationem meretur. Duplici, prout ex ſcripturis in eius archiuis diligentius aſſeruatis, edocemur, gaudet hic locus prærogatiua. Altera quidem remiſſionis ſeptem annorum, atque totidem quadragenarum de iniunctis pœnitētijs, qui in Dominicæ Natiuitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, Corporis Chriſti, Aſſumptionis beatæ virginis Marię, beati patris Franciſci, atque vndecim millium virginum feſtiuitatibus eius eccleſiam deuotè viſitauerint. Altera verò conceſſionis illarum indulgentiarum, quę Romæ in omnibus beatę virginis Marię, ſanctorum Apoſtolorum, Corporis Chriſti, feriæ quintæ in cœna Domini, Conuerſionis diui Pauli Apoſtoli, Mariæ Magdalenę, atq; omnium Sanctorum ſolemnitatibus acquiruntur, in fauorem ſacellum ibidem erectum, in quo nobilis cuiuſdam Sueri de Gauillanes corpus humatum eſt, præfatis ſolemnitatibus accedentium, ibiq; ſuas orationes perſoluentium. D E

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Liuiæ. Conu. XXVI.

VOTO à ſe legitima de cauſa emiſſo facturus ſatis Rodericus Pimētelius Benauentanorum apud Hiſpanos Comes hunc conuentū, glorioſiſſimę virgini Marię de Ieſu ſacrum, in quo triginta Recollecti huius Prouincię fratres commorantur, aliquantulum à Liuia ſiue Auia (vulgò Villalon) Legionenſis diœceſis oppido, ex apoſto-

lica

A lica facultate ſibi à ſummo Pontifice Paulo II. anno à mundi redemptione 1469. facta, poſt elapſum ab huiuſmodi facultate annum, nempe anno 1470. à fundamentis extruẽdum atque omnibus ſuis numeris à ſuis hæredibus, ſi fortè ſe morte præoccupari, præueniriq; ante eius conſummationẽ contingeret, abſoluendum, prout ex cuiuſdam donationis contractus verbis, quæ & ſequuntur, *Si contigerit Franciſcanum hoc monaſterium à me incæptum, immatura morte ſuperueniente, imperfectum remanere, præcipia meis hæredibus; atq; ſucceſſoribus ſub maledictionis meæ, atq; à primogenitura priuationis pænis, vt ipſum perficiāt, omnibusq; ſuis numeris abſoluāt, quatenus voto à me emiſſo ſatisfacere queā*, facilè conſtat, ſolicitus de ſua ſalute tantus heros curauit. Fuit itaq; præſens monaſteriũ, tũ præfati Comitis Roderici Pimentelij, tũ quoq; eius ſucceſſorũ ſumptibus & inceptum, & omnino perfectum. Mortem obijt hoc in ipſo monaſterio, ſepulturamq; obtinuit, anno Dñi 1571.
B deuotiſſimus ac ſumme religioſus P. F. Didacus Villalonius, dum eius Præſidem, ac nouitiorum P. Magiſtrum ageret: cuius in laboribus atq; infirmitatibus perferendis patiẽtia, in aduerſitatibus conſtantia, in Deum atq; proximum charitas, & erga omnes humilitas, vt interim aſſiduam eius orationem, ſummam abſtinentiam, modeſtiam atq; morũ compoſitionem taceam, incredibiles fuêre. Quapropter, paulò antequam animam ſuo Creatori reſtitueret, Chriſti Saluatoris noſtri, ac S. eius Matris, cuius ille, dum viueret, obſeruantiſſimus extitit, præſentia dignari meruit. Ad hunc tãtum patrem appoſitus eſt deuotiſſimus, atque omnibus nominibus ſummè laudandus F. Ioannes à Guaza laicus profeſſus, qui anno à partu Virgineo 1580. diem clauſit extremum. Religioſiſſimus hic frater præcedenti P. Didaco Villalonio ſimilis in omnibus fuit: Nam & in laboribus indefeſſus, in ieiunijs, oratione atque vigilijs aſſiduus, in charitate ad Deum & proximum
C feruidus, in aduerſis patientiſſimus, conſtantiſſimusq;, atque Regulæ à ſe profeſſæ obſeruantiſſimus, zelantiſſimusq; extitit. In cuius rei teſtimonium Deus opt. max. Taurinum quendam ciuem graui, moleſtaq; paralyſi laborantem, ad contactum eius corporis, antequam ſepulturæ traderetur, integræ reſtituit ſanitati. A cœtero, quæ ſequuntur, apoſtolica diplomata in huius loci tabellario aſſeruãtur. Alterum quidẽ Innocẽtij IIII. Pont. max. datum Lugduni 30. Iulij, anno ſui Pontificatus 3. quo S. Iacobi, atq; Tarraconenſem Archiepiſcopos, inſuper & Burgenſem tunc Epiſc. nunc autem Archiepiſc. F. Minoritarum per Hiſpaniam conſeruatores cum excommunicandi quoſcunque Epiſcopos, Abbates, atque Prælatos, qui præfatos fratres ad ſacram ſęcularibus confeſſionem faciendã, vel ſuos defunctos apud eoſdem ſęculares ſepeliendos, vel fructuũ, aut olerũ in proprijs hortis productorũ decimas pendendas compellere niterentur, prout aliqui
D illorũ iã attentarant, poteſtate inſtituit. Et alterum Alexandri itidem IIII. datũ Laterani 5. Martij, anno ſui Pontific. iij. quo eoſdem fratres Minores à pendenda Parochis de oleribus, fructibusq; apud ſe productis decima immunes omnino reddit: illisq; ſacramenta ſęcularibus ſuis famulis miniſtrandi facultatẽ impertitur. Et alterum Iulij II. datum Romæ 26. Iulij, anno ſui Põtificatus v. quo apoſtolicas literas ab Innocẽtio VIII. in Minoritici conuentus Albani iſtius Prouinciæ fauorẽ editas confirmat, ratasq; habet, vt videlicet eius fratres 12. ſęculares, qui à quocũq; ſacerdote ſiue regulari, ſiue etiã ſęculari à quouis crimine, licèt Sedi apoſtolicæ reſeruato abſolui queant, in ſua eccleſia ſingulis annis ſepelire valeant. Idipſum quoq; huius loci fratribus præfati diplomatis tenore concedit. Hærent præfatis diplomatibus apoſtolicis & literæ datæ Segobiæ a R. Roderico Albanẽſi Epiſc. atq; S. R. E. Card. necnon & ſummi tũc Pont. Sixti
E IIII. à latere apud Hiſpanos Legato, anno Dñi 1473. quibus tres annos, treſq; quadragenas de iniunctis pęnitentijs condonat ijs, qui ſacrã huius loci ædem in Aſſumptionis Deiparæ virginis, SS. Franciſci, Antonij atq; Bernardini feſtiuitatibus ritè viſitauerint. Eaſdẽ quoq; gratias impertitur ijs, qui eãdẽ eccleſiã ſuis eleemoſynis proſecuti fuerint.

De conuentu S. Antonij de Padua Popula. *Conu. XXVII.*

CVM fratres noſtri locum, diuo Ioanni de Miſerella ſacrum, incommodum omnino, ac minus ſibi fauentem occuparent, eorum calamitati compatiens nobilis quidã Gallecus, nomine Arias Lopetius de Goiaãs, P. Benedictinorũ monaſterij S. Paij (cuius ſupra meminimus) feudatarius, ſitũ quendã ad præfatos patres attinentẽ, quem

iure feudi poſſidebat,perſoluto prius per aliquot annos feudo,illis ad alterius conuētus A
multò commodioris ędificationē,ex patrū tamen,quorū intererat,conſenſu,anno Dñi
1474.obtulit,contulitq́;.Quē ex animo acceptātes iſtius Prouincię patres tū ex pręme-
morati S.Ioannis conuētus ruinis, tū quoq; ex eleemoſynis vndequaq; acquiſitis in iu-
ſtū monaſteriū,ſub titulo S.Antonij de Padua,ſtatim euexerunt.Diſtat autē huiuſmodi
monaſteriū 200.paſſibus à Popula(vulgò Puebla) Gallecorū,atq; Compoſtellanę dię-
ceſis oppido.Pręfatū verò fundū noſtri fratres, quorū 12. ſed Recollecti pręſentē inco-
lunt locū,ſucceſſu tēporis à prædictis S.Paij monacis ea lege dono acceperunt,vt ſiquis
eorum Abbas apud eos vel in eccleſia,vel in eius maiori ſacello ſepeliri deſideraret,id ſi-
bi liberum omnino eſſet.Hinc luce clarius conſtat eos egregiè hallucinari,qui huius lo-
ci patronatum P.Benedictinis (de quibus ſuprà) tribuūt:cùm illi ſibi,præmemorata le-
ge, cui noſtri fratres omnino ſtant, poſita, in noſtrorum fratrum fauorem ceſſerint. B

De conuentu S. Mariæ Albæ. Conu. XXVIII.

CVM pientiſſimus heros Garſias Aluarez à Toleto Dux Albanus hunc conuētum,
Deiparę virgini Marię ſacrum,ad 300.paſſus ab oppido Alba ex altera Tormij flu
minis parte,à fundamentis eo animo extruēdum curaſſet,vt ipſum omnino abſolueret,
perficeretq́;,immatura tamen morte pręuentus,quod ſanctè,pieq́; decreuerat executio-
ni mandare nequiuit.Quamobrem Federicus à Toleto eius filius atq; ſucceſſor ab Inno
centio VIII. ſummo Pontifice eius vel abſoluendi, vel alicuius collegij ibidem erigen-
di,in quo 12.Minoritę ſuis ſumptibus literis vacare poſſent,facultatem,anno reſtitutæ
ſalutis 1489.obtinuit.Apoſtolica Innoc.VIII.facultas in forma bullę 13.Ianuarij,anno
Dñi 1489.facta in pręſentis loci archiuis aſſeruatur. Cui adhęrent & aliæ duæ eiuſdem C
ſummi Pontificis bullę,quarum altera 10.anni,totidemq́; quadragenæ de iniunctis pę-
nitentijs adiutrices manus ad huius conuentus promotionem admouentibus ex apoſto-
lica auctoritate remittūtur. Altera verò,quę Romæ 6.Iulij,anno Dñi 1491.data fuit hu
iuſmet loci fratribus,qui vt plurimū ſunt 30.duodecim apud ſe ſęculares ſingulis annis
ſepeliēdi (vt in penultimi præcedētis monaſterij S. Marię de Ieſu Liuię erecti deſcriptio-
ue fuſius meminimus)fit facultas.Huiuſmodi igitur apoſtolico fauore fretus pius heros
Federicus à Toleto pręſens hoc monaſteriū iuxta iacta fundamenta abſoluendū cura-
uit.Cui quoq; tū ipſe,tum quoq; eius ſucceſſores benefici ſupramodū extitêre,exiſtūtq́;.
Qua etiā de cauſa eos amantiſſimos ſui patronos hic locus agnoſcit,veneraturq́; Quòd
ſi eū à ſacrę S.Ioannis militiæ apud Hiſpanos magno Priore Ferdinando Aluarez à To
leto iuxta conceptā formā dilatari contigerit,proculdubio conuentus (de quo impræ- D
ſentiarum)inter huius Prouinciæ nobiliores computandus veniet.Infeſtatur nihilomi-
nus,ob fluminis propinquitatem,inſalubri aura, nec magna ſui ampliationis ſpes efful-
get. Habentur in ſacrario tria ſanctorum capita, quorum nominà ignorantur:licèt id
tum fratrum, tum quoque ſęcularium ad ipſa deuotionem atq; cultum non minuat.

De conuentu S. Antonij de Padua Monfortij. Conu. XXIX.

CONVENTVS hic, B.P.Antonio de Padua dicatus, ac prope oppidum, quod Hi-
ſpanicè Monforte nuncupatur, Lucentanorumq́; Epiſcopo in ſpiritualibus audit,
ſitus,quē frequētius 20.fratres incolunt,à Roderico Henriquez Oſorio Lemoſianorum
Comite,anno Dñi 1503.eo animo,vt ad finem vſq; perduceretur,primò à fundamentis
ędificari cępit:à quo tamē morte ſuperueniēte abſolui nequiuit. Quapropter eius filius E
atq; heros Aluarus Oſorius Lemoſianorum quoq; Comes cum cariſſima ſibi vxore Bea
trice à Caſtro eius eccleſiam,quæ & ſatis elegās eſt, ex peculiaribus facultatibus ad op-
tatum finē perduxit.Vnde & patronatus ipſius ius meruit,& iuſtè tum ipſe,tum quoq;
eius ſucceſſores in maiori ſacello,erectis peculiaribus mauſoleis,ſepeliuntur. Accedit
quod fundatoris nepos,illuſtriſ.ſcilicet atque R.Rodericus a Caſtro Hiſpalenſium Ar-
chiepiſcopus,atque S.R.E.Cardinalis,pinguiſſimam eleemoſynam ad totius operis con
ſumationem per aliquot annos erogarit.Cuius deniq;,atq; aliorum fundatoris deſcen-
dētium auſpicijs,hoc monaſterium aliquādo Deo fauente abſoluetur. Quod tamē per-
petuò,ex conuentione inter ipſius fundatorem atq; fratres facta,ab Obſeruātibus Frā-
ciſcanis

A ciſcanis inhabitari debet. Quæ ſequuntur Pontificia diplomata in præſentis loci cartophilacio cuſtodiuntur, habenturq;. Alterum quidem Eugenij IIII. Pont. max. datum Romæ 28. Octobris, anno Domini 1432. quo ad cuiuſdam Legionis atque Caſtellæ Regis inſtantiam omnibus fratribus, atque Clariſſis ſororibus conuentuum S. Laurentij, S. Iacobi, Murorum, Noiæ, de Padron, S. Ioannis de Miſerella, Ribadauię, Portus manni, Villæ veteris, S. Mariæ de Angelis, Foueæ (vulgò del Hoyo) Caſtaneti, S. Clarę apud Zamoranos, Villę frechoſi, Tordeſilliarum, Palentię, S. Auderij, atque Cafræ habitatoribus plenariam omnium perpetratorum exceſſuum indulgentiam ſemel tantùm in articulo mortis à ſacerdote impertiendam, dummodo omnibus 6. ferijs per integrum annum, vel alio quopiam die per quamlibet integri anni hebdomadã, ſi tamen eo die ad ieiunium vel ex Eccleſiæ præcepto, vel ex ſolemni aut priuato voto, vel ex B impoſita ſibi pœnitentia non teneantur, ieiunauerint, ex apoſtolica auctoritate concedit. Aliud Martini V. ſummi Pontif. Romæ 12. Maij, anno ſui Pontificatus x. expeditum, quo libros, cœteraſq; Minorum fratrum decedentium ſarcinulas ei conuentui in quo quiſque illorum moritur, non autem ei in quo profeſſus eſt, adiudicat. Alterum Calixti III. datum Romæ 11. Februarij, anno Domini 1456. quo defectus quoſdã à Conuentualibus Franciſcanis patribus, dum ſe relicto eorum viuendi modo ad regularem Obſeruantiam ſimul cum Villalpandeo atque Pontiſuedrano locis transferrent, ob iuris formam minus ſeruatam, commiſſos ſupplet. Aliud Pij II. ſummi quoque Pontificis datum Romæ 2. Octobris, anno ſui Pontificatus j. quo cauet ne Franciſcani Obſeruantes patrum eiuſdem Ordinis Conuentualium conuẽtus occupent: neuè eorũ apoſtatas recipiant, & è conuerſo: ne videlicet patres Conuentuales Obſeruantũ do- C mos inuadant: neuè à ſe ſine facultate recedentes ad ſuum conſortium admittant: neuè etiã vbi Obſeruantes mendicare aſſueuerunt, & ipſi mendicent. Et aliud Alexandri VI. Pont. itidẽ max. datũ Romæ 4. Septẽbris, anno Dñi 1501. quo pręfato Roderico Henriquez huius ædificandi conuẽtus facultas fit. Cũ quidã mercator ex hoc oppido Monfortij oriundus in mari ex Flandria rediens animã ageret, arculã quandã reliquijs refertã Monfortiano monaſterio ex teſtamento reliquit. Quamobrẽ inter huius loci atq; cœnobij S. Benedicti, hoc in eodem oppido erecti, monacos maxima oborta eſt lis. Contendẽtibus ſiquidẽ iſtis quòd huiuſmodi donatio ad ſe pertineat, noſtris verò fratribus contradicentibus, atq; eam potius ad ſe, quàm ad illos ſpectare mordicus aſſerentibus. Huiuſmodi verò contentionis cauſa fuit, quòd præfatus mercator eã arculã fratribus conuentus Monfortiani abſq; alia vel Benedictini, vel Franciſcani ſpecificatione dari D iuſſerit. Eaq; de cauſa lis adhuc inter vtroſq; pẽdet. Cõmorãtur hoc in loco 20. fratres.

De conuentu S. Franciſci Noiæ. *Conu. XXX.*

AEDIFICARANT antiquiores huius Prouinciæ patres, anno Domini 1356. ad 3. lapidẽ à Noia Gallecorũ oppido in loco aſpero, ſalebroſo, difficili, eorumq; habitationi minus commodo conuentum, ſub titulo B. P. Franciſci de Sueiro, in quo, licèt plurimis impliciti difficultatibus, 170. annis commorati ſunt. Anno tandem Dñi 1522. diuẽdita per eorum ſyndicum nobili cuidam Galleco Suero Gomez à Sottomaior antiquiore domo, ex eius pretio, atq; ex ampliſſima quadam eleemoſyna à nobili fęmina Ioanna Guizmonda, ex maxima liberalitate collata, alium ſitum multò familiariorem, multoq; commodiorem, non longè a præfato oppido Noia emendum, atq; E temporis ſucceſſu aliud monaſterium, ſub antiquiori B. P. Franciſci titulo, in eo tum ex publicis, tum ex priuatis Noienſium eleemoſynis conſtruendum, atque ibidem 20. fratres Recollectos collocandos curarunt. Quia verò maius eccleſiæ ſacellum pientiſſimorum Garſiæ à Camagno, eiuſq; coniugis Conſtantiæ Sanchez ab Auendagno ſumptibus ædificatum extitit, exanimis eorum corporibus excipiendis patronatus iure, quod ſibi ſuiſq; poſteris reſeruarunt, deſeruit. Quod autem reliquum eſt eccleſiæ, imò & ſacellum ad ſummi altaris ſiniſtram erectum ex domeſticis illuſtris viri Roderici Perez ab Acoſta, prout eius gentilitia inſignia eiuſdem eccleſiæ foribus inciſa manifeſtè indicant, facultatibus conſtructum eſt. Huius loci ſacrarium quodam vnius ex vndecim millibus virginum & martyrum capite religioſè honeſtatur, condecoraturque.

De conuentu boni Ieſu de Limia. *Conu. XXXI.* A

CVM Deipara virgo ſemel atque iterum pauperi cuidam ſeni, ſimplici tamen atque deuoto, Ioanni Fulgoſio nomine, atque ex Tandera Oretanæ diœceſis pago oriũdo, prope Limiam fluuium, anno à Virgineo eius partu 1513. apparuiſſet, ſibiq́;, vt eccleſiam eodem in loco conſtruendam curaret, præcepiſſet, is vnico, quem poſſidebat, diuendito boue iniuncto ſibi operi quantocitius ſe accinxit. Cumq́; ab omnibus, quòd pauperrimus homuncio rem ſupra vires aggrederetur, deriſui haberi cępiſſet: pręcipuè verò à nobili quodã, atq; prędiuite Alphonſo Diaz, qui tamen Domini manũ expertus veridicus diuinæ voluntatis teſtis euaſit, pijſſimus Alphonſus à Pina temporalis præfati pagi Tarderæ Dominus, & Saar atque Iunqueræ Prior hominis conſtantiam ſummopere admiratus, & crucem eo ipſo loco, vbi ſacra ædes conſtruenda veniebat, fixit, B & futuro ædificio initium dare cœpit. Sed confluentibus ad tantæ nouitatis famam ex Caſtellæ, Portugaliæ atque Galleciæ Regnis plurimis mortalibus, ſuasq́; eleemoſynas ſumma liberalitate offerentibus, præfatus Prior Alphonſus à Pina huiuſmodi ſacram ædem, quam in eremitorij formam conſtruendam decreuerat, in iuſtam eccleſiam, adiuncto ſibi conuentu, tum ex illis, tum quoq; ex proprijs euexit, atque iſtius Prouinciæ proceribus in poſterũ habitandã obtulit. Quãobrẽ patres, quorũ ex munere intererat, in prouincialibus Comitijs Albę, anno Dñi 1522. celebratis eã poſt maturã deliberationẽ acceptarũt, & 15. fratribus crediderunt. Pręfatus verò Ioãnes Fulgoſius, qui &, ob eius ſanctitatẽ, certũ ſui obitus diẽ à Deo opt. max. per reuelationẽ reſcire meruit, quiq́; omni virtutũ genere clarus ab hac vita migrauit, ac tandẽ, quãdiu vita comes illi fuit fideliſſimũ eius loci ſyndicũ egit, prope altare, bono Ieſu hoc in loco dicatum, ſepultus eſt. C

De conuentu S. Franciſci Acañizij. *Conu. XXXII.*

QVOD antiquior conuentus ſub nomine S. Marię veteris ad tertium lapidem ab Acañizio Gallecorum oppido, horrido quodam atque ſalebroſo in loco erectus, nec fratribus plurima ob incommoda, nec ſęcularib. ob ſui diſtantiã atq; viarũ difficultatẽ deſeruiret, hic præſens à Franciſco Henriquez ab Almanza primo Ergauicanorũ Marchione, cuius ad Franciſcanum Inſtitutũ deuotio incredibilis fuit, in præfati oppidi Acañizij ſuburbijs, anno à Chriſto nato 1542. à fundamentis ad apicẽ vſq; extructus, atq; iſtius Prouincię fratribus collatus extitit. Cui etiã Pius IIII. Pont. max. plenariam omniũ peccatorũ indulgentiã pro ijs, qui eius eccleſiã in Dñicę Aſcenſionis, atq; virginis glorioſę Conceptionis feſtiuitatib. ritè viſitauerint, conceſſit. Commorãtur frequẽtius hoc in loco, qui antiquiori multò commodior, multoque auguſtior eſt, 25. fratres. D

De conu Dominæ noſtræ de fontibus Aquilarij. *Conu. XXXIII.*

CONVENTVS hic, glorioſiſſimæ Dominę noſtrę de fontibus dicatus, atq; mille paſſibus ab oppido, cui Hiſpanicè Aquilar de cãpo nomen eſt, ſitus, ab illuſtriſ. Caſtellæ Ammirantibus olim ędificatus, plurimisq́; pręd ijs, poſſeſſionibus atq; redditibus cumulatus, inſuper & Hieronymianis patribus in habitationẽ ab antiquo collatus extitit. Cumq́; poſt diutinam eius habitationem ab ijſdem patribus, anno Domini 1521. derelictus eſſet, Federicus Henriquez Caſtellę tunc Ammiras, ad quem patronatus iure attinebat, eum matrici pręfati oppidi Aquilarij eccleſię tradẽdum curauit. Nec tamen eidem ſubfuit: Nam ſequenti anno, nempe 1522. eodem heroë id procurante, E Tertiarijs patribus Franciſcanis ex apoſtolica auctoritate traditus fuit. Quibus deniq́; anno Domini 1561. deficientibus, ad huius Prouincię patres tranſlatus extitit, cùm autẽ Ludouicus Henriquez Caſtellę quoq; Ammiras, atq; pręfati Federici ſucceſſor maximo patrũ Recollectorũ deſiderio teneretur, vt hic locus eiſdẽ in habitationẽ traderetur à Prouincię patribus Salmanticę, anno Dñi 1570. capitulariter congregatis inſtantiſſimè petijt. Quod & obtinuit. Ab eo igitur tẽpore eorũ 16. ibidẽ commorantur. Aſſeruãtur in huius loci tabellario duę bullę à Gregorio XIII. cõceſſę. Quarũ altera 4. Decẽbris, anno Dñi 1576. data plenaria omniũ peccatorũ indulgẽtia ijs omnibus conceditur, qui ritè diſpoſiti, huius conuẽtus eccleſiã pro pace, atq; pro hęreſũ extirpatione in nati-

A uitatis glorioſæ Virginis feſto Deũ oraturi viſitauerint. Altera verò, quę 23. Martij anno Dñi 1580. expedita fuit, huiuſmodi priuilegio altare in honorem B. Marię eadem in eccleſia erectũ donatur: vt videlicet quicunque ſacerdos pro fideli defuncto ſacrum ibi fecerit, eius animam ex Purgatorij pęnis, ſi fortè ijs implicare contigerit, protinus eruat.

De conuentu S. Antonij Salmanticæ. Conu. XXXIIII.

SATISFACTVRI prouidi huius Prouinciæ patres ingenuis adoleſcentibus, atq; optima indole pręditis, qui mundi illecebris, atque academicis honoribus longè poſt habitis ad perfectiorem vitam aſpirarent, hũc conuentum, diuo Antonio de Padua ſacrum, ex facta ſibi à R. Petro Gonzaluo à Mendoza Salmanticenſium Epiſcopo facultate, anno à partu Virgineo 1564. non longè à muris Salmanticæ ciuitatis ædificandũ, B atque 20. Recollectis patribus, vt tyrones ad ſacram Minorum Religionem accedentes in paupertate, atque monaſtico rigore felicius inſtruerentur, tradendũ curarunt. Ad cuius ædificationem atque promotionem deuotiſſimi Franciſcus à Parada, atque Anna Martinez eius vxor Salmanticenſes ciues pinguiſſimam 1500 aureorum eleemoſynam, præter ſitum, ea tam ẽ lege poſita, vt perpetuò patribus Recollectis deſeruiat, liberaliſſimè contulêre. Quòd verò reliquum eſt operis ex diuerſis fidelium eleemoſynis erectum eſt. Quot quot fideles confeſſi, atque ſacroſancto Euchariſtiæ ſacramento muniti hanc ſacram ædem in B.P. Antonij de Padua ſolemnitate pro Eccleſiæ augmento, hæreſum extirpatione, atq; inter Principes cęteroſq; Chriſtianos pace Deum opt. max. deprecaturi fuerint ingreſſi, plenariam omnium tranſgreſſionum indulgentiam, idq; ex conceſſione Gregorij XIII. Pont. max. cuius bulla data Romæ 26. Februarij, anno Dñi 1578. in C præſentis loci tabellario habetur, cõſequũtur. Nullus alius à pręfatis Frãciſco à Parada, Anna Martinez eius vxore, eorum ſucceſſoribus, atq; huius loci religioſis, idq; ex lege à Franciſco & Anna pędictis poſita, in maiori pręſentis eccleſiæ ſacello humari poſſunt.

De conuentu S. Franciſci Tauri. Conu. XXXV.

PRÆSENS atque duo proximè ſubſequentes conuẽtus, quòd certum fundationis tempus, vel primos ſui fundatores prodere nequeant, locum ſibi in Prouinciæ catalogo debitum, ſaltim hac in noſtra deſcriptione amiſerunt. Nihilominus tamẽ præſentis monaſterij Tauri (vulgò Toro) quæ veteris Caſtellæ ciuitas eſt, in ſancti Franciſci honorem erecti, antiquitas quodammodo expiſcari poteſt. Conſtat ſiquidem ex quibuſdam ſcripturis maius eius ſacellum à nobilibus Tauriniſq; ciuibus Ioanne Rodriguez D de Puerto carrero, eiuſq; coniuge Beatrice Barreto, anno Domini 1463. reædificatum fuiſſe. Qua etiã de cauſa tum ipſis, tum eorum ſucceſſoribus, tũ quoq; ijs qui ex Acuñiorum proſapia deſcendunt, idq; affinitatis contractæ ergô, in ſepulturam deſeruit. Quod tamen, cùm eius contignatio omnimodam minaretur ruinam, à R. Frãciſco de Seſa Almerianorum Epiſcopo, anno à Chriſto nato 1520. reſarcitum, imò verius arcuato opere iteratò ędificatum extitit. Reliquit præterea R. idem Epiſcopus, idq; ex teſtamento moriens, tum ad præfati operis conſummationem, tum quoque ad reliqui ædificij promotionem plura vaſa aurea, atque argentea, pluraq; pretioſa tapetia, pontificium ornamentum quo indutus ſacris operari aſſueuerat, octingẽtos coronatos aureos in pecunia numerata, atque inſtructiſſimam ad huius ſacræ domus ornatum bibliothecam. Quod verò reliquum eſt in hoc monaſterio ædificij, id pro maiori parte R. Alphonſus à Fonſeca E Vxamę (vulgò Oſma) Epiſcopus liberalibus ſuis ſumptibus, anno Dñi 1480. reſarciuit, refecit, imò potius denuò conſtruxit. Eſt nihiloſecius hic conuentus vnus ex totius Prouinciæ præcipuis, frequentiuſq; à 60. fratribus inhabitatur. Qua etiam de cauſa ſacræ Theologiæ ſtudium perpetuò in eo viget. Ad alterum maioris ſacelli latus ſepultus iacet integerrimæ vitę pater ac frater Didacus à Solorzano ex Ineſtroſa oriundus, qui anno Dominicæ incarnationis 1470. diem clauſit extremum. Huius religioſi patris humilitas, paupertas, oratio, abſtinentia, charitas, ac reliquæ virtutes, præcipuè verò in perferendis aſſiduis infirmitatibus, quibus continuò conflictatus fuit, patientia incredibiles fuêre. Qua etiam de cauſa, quodq; plurima prophetico ſpiritu prædixerit, quòdq; etiam mulierum conſortia diligentius vitauerit, ab omnibus Taurinis ſanctus,

Deoq; carus habitus eſt. Quibus etiam loci Guardianus renuere nequiuit, quin eius A
exanime corpus per integrum diem inſepultum in eccleſia remanſerit. Quo quidem die tantus fuit ad ipſum populi concurſus, vt nunquam talis, tantuſq; in ea fuerit: & omnium miſerrimus ille haberetur, qui eius pedes, manus, aut habitū deoſculatus non fuiſſet. Plurimis hauddubiè gratijs, atque priuilegijs ſacra hæc ædes ex apoſtolica auctoritate gaudet. Nam quicunque altare beatæ Catharinæ virginis in ea erectum die feriali viſitauerit, inibiq; quinquies orationem Dominicam, quinquieſq; ſalutationem Angelicam pro ſanctæ matris Eccleſiæ augmento, pro hæreſum extirpatione, proq; Chriſtianorum Principum concordia deuotè recitauerit, tres plenarias indulgentias, ſi verò id ſibi in annunciationis, aut aſſumptionis glorioſæ virginis Marię, aut etiam beatę Catharinæ ſolemnitatibus contigerit, pleniſſimum iubileum ex ſummi Pont. Pij IIII. conceſſione, anno Domini 1560. facta, conſequetur. Eandem gratiam atque indulgentiam, B
idq; ex Gregorij XIII. liberalitate, obtinebit ille, qui hanc ipſam eccleſiam à primis veſperis Dominici natalis vſq; ad ſecundas ingreſſus fuerit, preceſq; pro ſupra memoratis effectibus fuderit. Præterea quicunque ſacerdos Miſſam in eiuſdem eccleſiæ altari, diuo Quintino dicato, pro aliquo fideli in Purgatorio exiſtente celebrauerit, eius animam ex eiuſdem ſummi Pont. Gregorij XIII. conceſſione, 25. Iunij anno Domini 1578. facta, liberabit. Aſſeruātur deniq; in huius loci ſacrario tria ex 11. millibus virginum capita, quartum etiam alterius ſancti, cuius nomen nos latet, caput, & aliquot SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, Vincentij, Georgij, Vrſulę, Ceciliæ, Catharinæ, Barbarę, atq; Agnetis oſſa.

De conuentu S. Franciſci Villalpandi. Conu. XXXVI.

QVO tempore conuentus hic, B.P. Franciſco ſacer, atque aliquantulum à Villal- C
pando Legionenſis diœceſis oppido erectus, à Conuentualibus Franciſcanis patribus occupabatur, inter præcipua huius Prouinciæ loca ſedem obtinebat. Atqui modò inter media connumerandus venit. Eius antiquitas ex ædificiorum facie, atque ex campana, anno Domini 1283. conflata, (niſi fortè aliunde venerit) ſatis apparet. Quæ tamē nulla alia via propter abſumptas incendio, quod huic domui anno 1570. contigit, ſcripturas indagari potuit. Quod verò ad huius loci fundatores attinet, ij ab indubitata traditione huius Prouinciæ fratres, qui ipſum ex eleemoſynis vndequaque acquiſitis ædificandū curarūt, traduntur. Quod facilè crediderim: cùm nullū alium ſui patronū agnoſcat. In altari B. Mariæ de conſolatione dicato per Miſſæ ſacrificium, idq; ex priuilegio ſummi Pont. Gregorij XIII. Romæ 18. Februarij, anno Dominicæ incarnationis 1581. conceſſo, à quocunque ſacerdote huiuſce domus inquilino factum vna anima ex Pur- D
gatorij pœnis liberatur. Commorantur frequentius hoc in monaſterio 27. fratres.

De conuentu S. Franciſci Ferroli. Conu. XXXVII.

FERROL Gallecorum oppidum eſt, ſpectatq; ad Compoſtellanam diœceſim. Intra eius igitur ſepta conuentus hic, S. Franciſco ſacer, quem 12. fratres occupant, exurgit. Quando autem vel à quo ædificatus fuerit, alijs ex quibuſdam inſignijs eccleſiæ foribus affixis eum, à Rege Caſtellæ Henrico II. qui Petri Crudelis Caſtellæ quoq; Regis frater & occiſor fuit, conſtructum coniecturantibus: alijs verò nobilem quendā Ferdinandum Perez de Andrada, eiuſdem Regis Henrici clientulum, à quo Andradæ Comites deſcenderunt, eius authorem tradentibus, non ſatis conſtat. Sed cum præfati Ferdinandi Perez inſignia aprum atque vrſum contineant, illa verò quæ portæ eccleſiæ af- E
fixa ſunt leonem circumſcribant, vtrunque cum verò pugnare videtur. Auſim tamen aſſerere ipſum ab aliquo Andradę Comite maxima pietate & deuotione fuiſſe erectum.

De Monaſterio S. Claræ Salmanticæ. Mon. I.

CELEBRE S. Claræ monaſterium, quod intra Salmantinæ ciuitatis mœnia erectum conſpicitur, & à 60. Clariſſis, ſed Vrbaniſtis ſororibus inhabitatur, beata virgine Clara adhuc ſuperſtite, nempe anno Domini 1238. ex diuerſis fidelium eleemoſynis, ſub titulo S. Mariæ Salmantinæ ædificari cœpit. Quo etiam tempore huiuſmodi ſorores non Clariſſæ, prout ex bulla quadā Gregorij IX. Pont. max. data anno ſui Pontificatus

A tificatus ij.(de qua inferius) ſatis patet, ſed Damianitæ vocabantur. Beata verò Clara
inter ſanctos relata & hic locus eidem ſacratus , & eius ſorores Clariſſæ impoſterum
nuncupatæ euaſerunt. Quanti verò nominis , quantæq; Religionis hic conuentus per-
petuò extiterit , & apoſtolica ſummorum Pontificum diplomata in eius gratiam atq;
fauorem conceſſa,& S. moniales ibidem defunctæ atque tumulatæ,& aliæ pluriũ con-
uentuum fundatrices,quæ ex eo tanquam ex equo Troiano prodierunt , & Salmanti-
cenſium ad eum deuotio facillimè indicant. Pretioſam ſiquidem mortem in ipſo obiê-
re beata ſoror Maria Suarez,cuius tertia Chronicorum noſtri Ordinis pars lib. 9. cap.
45. abundè meminit. Et ſibi per omnia ſimilis ſoror Agnes, cuius prima epitaphij ver-
ba membranæ impreſſa, vt cœteris eius laus innoteſcat, hîc ſubijciemus . *Anno Domini
1283. menſe Iulij, in feſto SS. Proceſsi & Martiniani quædam religioſa fœmina nomine Agnes*
B *mortem perdidit & vitam inuenit. Hæc religioſa nobilis Agnes dicebatur, quæ Agnum Chriſtũ
in omnibus ſequebatur: vnde Agnes agnum ſequitur , & in bonis operibus eius filia inuenitur .*
Fuit enim hæc religioſa in oratione feruida, in vigilijs ſedula, & in ſeruitio deuota , ab
omnibus dilecta & omnibus cara. Et huius etiam conuentus alumna fuit ſoror Marina
à Turribus , quæ quadraginta continuis annis ſtrenuam in Octodurenſi Clariſſarum
monaſterio Abbatiſſam egit, adeoq; dœmonibus ob eius ſanctitatem formidabilis fuit,
vt illorum plures ad contactum eius cordæ, qua præcingebatur, à poſſeſſis exierint. Aſ-
ſeruantur præterea in huiuſmet loci archiuis ſubſequentes bullæ : Altera ſummi Ponti-
ficis Gregorij I X. qua Damianitas huius monaſterij ſorores Salmanticenſis ciuitatis
Epiſcopo, atque ſenatui commendatiſſimas reddit. Et alia eiuſdem data ibidem eodem
anno atque die, qua Caſtellæ Regem hortatur, quatenus prefatas ſorores foueat, com-
C mendataſq; habeat. Et alia eiuſdem data ibidem, eodemq; anno , ſed 4. Februarij , qua
Salmanticenſi Epiſcopo præcipit, vt cumprimùm hoc monaſterium fuerit abſolutum,
eius eccleſiam de religioſo more conſecret, monialeſque benedicat . Et alia Innocentij
I I I I. ſummi quoque Pont. data Lugduni 17. Februarij anno ſui Pontificatus ij.
qua huius loci eccleſiam viſitantibus viginti dies de iniunctis pœnitentijs remittit . Et
alia eiuſdẽ data apud Ciuitatem Caſtellanam 20. Iunij , anno ſui Pontificatus primo ;
qua Salmantino ſenatui præcipit, vt his ſororibus faueat, ſuiſq; eleemoſynis ædifitium
promoueat. Et alia eiuſdem data ibidem eodem anno, ſed 13. menſis Iunij, qua Salman-
tinæ matricis eccleſiæ Epiſcopum, Decanum, ceteroſq; canonicos harum ſororum de-
fenſores , protectoreſque conſtituit . Et alia eiuſdem data Laterani die 28. Maij , eo-
dem anno , qua diuinum celebrandi tempore interdicti officium , dummodo id abſ-
D que campanæ pulſu , ſummiſſaque voce perſoluatur , facultatem impertitur . Et alia
eiuſdem data Lugduni die 26. Iunij , anno ſui Pontificatus ſecundo, qua confeſſis ,
ſacraq; confeſſione munitis , atq; huic loco manus adiutrices porrigientibus 40. dierũ
indulgentiarũ concedit. Et alia eiuſdem data ibidem 7. Iulij, anno ſui Pontificatus III.
qua Clariſſis omnibus Regulam, quam ſequantur præſcribit. Et alia eiuſdem data ibi-
dem eodem anno, ſed 21. Auguſti, qua declarat præfatam à ſe editam Regulam huius
loci ſorores ad tria tantùm eſſentialia, nempe caſtitatis, paupertatis, atq; obedientiæ
vota obligare. Et alia eiuſdem data ibidẽ 11. Martij anno ſui Pontificatus viij. qua vt
bonorum perperam acquiſitorum vſq; ad 100. aureorum coronatorum ſummam,
dummodo certus eorum Dominus inuenire non poſſit reſtitutio huic conuentui pro
eius ædificatione fieri poſſit, ex apoſtolica auctoritate concedit. Et alia eiuſdem data
E ibidem, eodemq; anno, ſed menſis Septembris 30. qua 40. dies hanc ſacram ædẽ in eius
dedicatione, atq; in S. Agnetis feſto viſitantibus de iniunctis pœnitentijs relaxat . Et
alia eiuſdem data eodem loco & anno , atq; eiuſdem menſis 20. qua huius monaſterij
ſororibus quæcunq; bona mobilia, & immobilia, dummodo feuda non ſint, à nouiter
aduentantibus accipiendi facultatem facit. Et alia Alexãdri IIII. data Viterbij, annò
ſui Pontificatus iij. menſis verò Decembris prima, qua Caſtellæ, atq; Legionis Reginã
hortatur, quatenus huius conuentus ſorores protegere, atq; tueri velit. Idipſumq; Re
gi eius viro alia bulla eodem die, loco & tempore data ſuadet . Hoc etiam ipſum dua-
bus bullis eodem loco & tempore expeditis Salmanticenſium Epiſcopo atq; ſenatui
præcipit. Et alia eiuſdem data eodem loco, & anno, atq; eiuſdem menſis 2. vt ex bonis
per tur-

per furtum aut uſuram partis,quorum tamen legitimus dominus ignoratur, huic lo- A
co vſq; ad ducentorum aureorum ſummam reſtitutio fieri poſſit.Et alia eiuſdem data eodem loco,& tempore, vt huius monaſterij ſorores itinerantes ad quemcunq; ſui Ordinis conuentum abſq; alia quacunq; facultate diuertere poſſint. Et alia eiuſdem data eodem tempore & loco,ne huius ſacræ ædis Abbatiſſa aliquam ſororem ad probationis habitum abſq; maioris partis cæterarum conſenſu recipere valeat. Et alia eiuſdem data ibidem, vt huius loci ſorores quæcunq; bona mobilia & immobilia ad moniales pertinentia, demptis feudis,recipere poſſint. Et alia eiuſdem data ibidem, qua 40. dierum indulgentiam ſacram hanc domũ in feſto dedicationis eius viſitantibus concedit. Et alia eiuſdem data Viterbij 3.Ianuarij,anno ſui Pontific.iiij. qua 100. dies de iniunctis pœnitentis hanc eccleſiam in dedicationis atque conſecrationis eius, in glorioſæ virginis Mariæ,B.P.Franciſci,beati quoq; Antonij de Padua,& ſanctarum B
Claræ atq; Agnetis ſolemnitatibus, & per eorũ octauas viſitãtibus ex apoſtolica liberalitate remittit.Et alia eiuſdem data eodem loco & anno,ſed 3. Maij, qua Aſturicẽſium Epiſcopo præcipit, quatenus huius loci moniales, conuentum Aſturicæ erigere cupientes,benignè ſuſcipiat.Et alia eiuſdem data eodem loco & anno, ſed 14.Decembris,qua huiuſmet ſororibus omnes gratias, omniaq; priuilegia Franciſcanis à ſummis Pontificibus conceſſa impertitur. Et alia Clementis Papæ IIII. data Peruſij. 4. Maij, anno ſui Pontificatus primo, qua centum dierum indulgentiam hanc eccleſiã in ſolemnitatibus natiuitatis, & aſſumptionis glorioſæ uirginis Mariæ, atq; S.Claræ, & per earum octauas deuotè uiſitantibus concedit. Et alia eiuſdem data ibidem eodẽ anno, qua huius loci moniales Caſtellę Regi ſummè commendat. Et alia eiuſdem data ibidem, eodem anno,ſed 7.Auguſti,qua 40. dies de impoſitis pœnitentijs hãc ſacrã C
ędem orationis ergò in feſtiuitatibus SS.Catharinę & Agnetis ingredientibus liberaliter remittit. Et alia Gregorij ſummi quoq; Pont. vt huius loci moniales pręfata bona mobilia atq; immobilia,demptis feudis,hęreditario iure obtinere poſſint.Et alia bulla Nicolai Papę IIII. data Viterbij 5.Septẽbris,anno ſui Põtificatus primo,qua idipſum confirmat, conceditq;. Et alia eiuſdem data ibidem eodem tempore, qua omnes gratias atque priuilegia huic monaſterio à ſuis prædeceſſoribus conceſſa confirmat.

Aſſeruantur deniq; in ijſdem archiuis ſubſequentia Caſtellæ Regum priuilegia. Alterum quidem Regis Caſtellæ Sanctij IIII. datũ Salmanticæ, quo tres eiuſdem ciuitatis reddituarios huius monaſterij vſibus adiudicat. Quod priuilegium à Ferdinãdo IIII. & Ioanne primo eiuſdẽ Caſtellæ Regibus, atq; illius ſucceſſoribus confirmatum extitit.Et aliud eiuſdem Sanctij IIII.quo iuxta ſummorum Pontificum diploma- D
ta huius loci monialibus concedit,quatenus hæreditariæ portionis ſibi vel à conſanguineis,vel à parentibus obuenientis capaces ſint. Fuit hoc priuilegium & à præfato Ferdinãdo IIII. & ab Alphonſo XI. Caſtellæ Regibus confirmatũ. Et aliud præmemorati Ferdinandi IIII.datũ Salmanticæ, quo regionum trium reddituariorum Salmantinæ ciuitatis prouentus huic monaſterio concedit. Et hoc priuilegium ab Alphonſo XI. Petro Crudeli,Henrico II. atq; Ioanne primo Caſtellæ Regibus confirmatũ fuit. A cętero, quæ ſubſequuntur ſacroſanctę reliquiæ, in præſentis conuentus ſacrario habentur.Nempe ex veſtibus Saluatoris Chriſti,& ex oſſibus S.Ioãnis Baptiſtę, atq; SS. Apoſtolorum Thomę,Matthęi,Petri,Barnabę,Matthię,atq; Marci.Item ex oſſibus SS.Laurentij,Sebaſtiani,Blaſij Thomę Cantuarienſis, Martini Epiſcopi,Dominici, Bernardi, Aegidij,atq; Alexij.Inſuper & ex oſſibus SS. Catharinæ, Luciæ, Agathæ, Emerentia- E
næ,Petronillæ,Claræ,atq; Mariæ Aegyptiacę.Ex velis. SS. Iuſtæ & Rufinæ:Ex ueſte S. Anaſtaſię:Ex ſanguine SS.Innocentum:Ex uirga Moyſis:Ex lapide ſuper quem beatus Iacobus Apoſtolus decapitatus fuit; Ex ſepulcro beatæ Mariæ Magdalenæ; corporalia quædam beatę uirginis Clarę manibus compoſita; & integrum caput S. Gilberti.

De monaſterio S. Claræ Zamoræ. Mon. II.

ANNO à partu Virgineo 1229.à quibuſdam beatę virginis Clarę diſcipulis(niſi nos communis receptiſſimaq; fallit traditio(monaſterium quoddam ſub titulo S. Franciſci Sabuloſi, ad tertiũ milliare à ciuitate Zamora ex collectis undequaq; eleemoſynis

A moſynis erectum fuit: in quo cum ſuperuenientibus ſacris uirginibus illę per quadraginta annos ſanctiſſimè commoratæ ſunt. Sed cùm eorum habitationi minus faueret, eo monaſterio derelicto, aliud multò commodius, multoq; auguſtius in ciuitatis Zamoranæ ſuburbijs tum ex publicis, tum quoque ex priuatis ciuium largitionibus, ad beatæ virginis Claræ honorem, ædificandum curarunt: in quo 50. Clariſſæ de ſecunda Regula ſorores impræſentiarum perſeuerant. Eius igitur tabellarium ſcrutantibus, quæ ſequuntur, Pontificiæ bullæ occurrent: Altera quidem Innocentij IIII. ſummi Pont. data Laterani 5. Aprilis, Pontificatus ſui anno ij. qua huius loci ſororibus bona in communi poſſidenda concedit. Et altera eiuſdem data Lugduni 27. Aprilis, anno ſui Pontificatus 3. qua antiquioris conuentus S. Franciſci Sabuloſi ſorores tum generali totius Ordinis, tum quoque prouinciali huius Prouinciæ Miniſtris in omnibus ſubmittit. Et altera B eiuſdem data loco & anno ijſdem ſed 24. Octobris, qua R. Legionenſium Epiſcopum, atque Pelleianum Abbatem huius loci ſororum defenſores, atque conſeruatores conſtituit. Et altera eiuſdem data ibidem eodem anno, qua præfatis monialibus viuendi modum pręſcribit. Et altera Alexandri. IIII. Pon. max. data Laterani 23. Ianuarij, Pontificatus ſui anno 2. qua annuos redditus poſſidendi, neophytarumq; ſororum dotes recipiendi facultatem impertitur. Et altera eiuſdem data loco & anno ijſdem, ſed Ianuarij 26. qua Zamorenſium, atq; Salmantinorum Epiſcopos harum ſororũ, earumdemq; bonorum defenſores patronoſq; conſtituit. Et altera eiuſdem data ibidem 21. Ianuarij, anno ſui Pontificatus iij. qua eiſdem ſororibus pręcipit, quatenus uiuendi modum ſibi ab eius prędeceſſore Innocentio IIII. pręſcriptum teneant, obſeruentq;. Et altera bulla Martini Papę V. data Romę 12. Iulij, anno ſui Pontificatus vj. qua prę- C fatis monialibus plenariam omnium peccatorum indulgentiam in mortis articulo à ſacerdote, dummodò ſibi peccata ſacramentali in confeſſione reuelauerint, impertiendam ex apoſtolica auctoritate concedit. Nec ſacris reliquijs deſtituitur hic locus, cùm eius ſacrariũ ſequentibus honeſtetur: Nempe oſſibus SS. Apoſtolorum Petri, Bartholomæi, Philippi, Andreę, & vtriuſq; Iacobi: Item oſſibus SS. Blaſij, Laurentij, Sebaſtiani, Geneſij, Georgij, Onuphrij, Romani, Chriſtophori, Gordiani, Viti, Modeſti, atq; Mauritij martyrum: Item reliquijs SS. Hieronymi, Silueſtri, Auguſtini, Ambroſij, Leonis, Nicolai, Martini, Ildefonſi, Franciſci, Dominici, Vincentij, atq; Friderici: Item oſſibus SS. Margaretæ, Barbaræ, Ceciliæ, Catharinæ, Lucię, Priſcę, Mariæ Magdalenę, Dorothęę, Brigidæ, atq; Eliſabethæ Vngaræ. Item duobus capitibus ex 11. millibus virginum, & altero brachiorum S. Eraſmi. Particulis itidem terrę S. ſepulcri, fragmento nauiculæ D beati Petri Apoſtoli, cappæ S. Dominici, veli atq; cilicij B. virginis Claræ, Ac tandem corporalibus ab ipſamet B. Clara compoſitis, & cochleario, quo eadem ſancta vtebatur.

De monaſterio S. Claræ Tauri. Mon. III.

CLARISSARVM monaſterium, quod Tauri beata virgine Clara eius tutelari ſurrigit, & à 60. ſororibus de ſecunda eiuſdem Regula inhabitatur, à ſereniſſima Berenguela Alphonſi X. atque Violantis illius vxoris Caſtellę Regum filia, anno à partu Virgineo 1255. à fundamentis extructum, breuiq; temporis interuallo abſolutum fuit. Pientiſſima præfata fundatrix in maiori huius monaſterij ſacello, ad latus ſacro decantando Euangelio deputatum, moriens ſepeliri voluit. Idq; mauſoleum affabrè ibidẽ erectũ facillimè indicat. Idem ſacellum cũ reliqua eccleſia illuſtrius reddunt E religioſſima ſororis Marię à Turribus corpus ibidem tumulatum, altera ex Dominicę coronæ ſpinis, atq; plures abſq; titulis tamen ſanctorum reliquię, Huic deniq; monaſterio ſereniſſimus Caſtellę Rex Ioannes II. ſeptem Taurinæ ciuitatis reddituarios, datis litteris 15. menſis Martij, anno verò Domini 1408. ea tamen lege poſita, vt Miſſam pro præfatę fundatricis anima quotannis celebrandam curent, mancipauit.

De monaſterio S. Claræ Beneuenti. Mon. IIII.

QVEMADMODVM ex quadã Gregorij X. Pon. max. bulla data anno Dominicę incarnationis 1271. & ex alio Alphonſi X. Caſtellę Regis priuilegio patet, hoc Clariſſarũ monaſteriũ, quod Beneuentanæ ciuitatis apud Hiſpanos muris circumſcribitur,

tur,tituloq; S.virginis Claræ honeſtatur, atq; à 60.ſororibus de ſecunda eiuſdem virginis Regula incolitur,aliquantulum à præfatis muris ex diuerſis fideliũ eleemoſynis, à trecentis annis & vltrà primò exædificatum fuit.Cumq; bella eis in partibus,anno Domini 1388. vigerent, ne moniales mœnibus valloq; ciuitatis excluſæ à ſuperueniente importuno milite moleſtiarum aliquid paterentur, pientiſſimus Caſtellæ Rex Ioannes I. illud ad eiuſdẽ vrbis interiora tranferendum curauit. Eſtq; id de quo impræſentiarũ. Quòd & ſequentibus tum pontificijs,tum quoq; regijs litteris, in eius archiuis diligentius cuſtoditis,exornatur. Et primò quidem bulla quadam Nicolai III. Pont.max. data Viterbij 5. Septembris, anno ſui Pontificatus primo, qua huius loci tum ſorores, tum quoq; cœtera bona ſub ſui protectionem recipit. Et alia eiuſdem data ibidem eodẽ tempore,qua cuncta priuilegia tum à ſummis Pontificibus eius prędeceſſoribus, tũ quoq; à Caſtellæ Regibus ad ſua vſq; tempora huic eidem loco conceſſa confirmat, rataq; habet.Et alia eiuſdẽ data eodem loco & tempore ſuperius citatis, qua Ciuitatenſem Epiſcopum omnium tum huius loci ſororum,tum quoq; bonorum conſeruatorem, defenſoremq; conſtituit. Et alia eiuſdem data vt ſupra,vt huius monaſterij moniales, etiam profeſſæ cuiuſcunq; hæreditatis, demptis feudis, capaces eſſe poſſint. Et alia Martini Papæ IIII.data apud Ciuitatem Veterem 11.Martij,anno ſui Potificatus primo,qua huius cœnobij monialibus,quatenus generalis interdicti tempore clauſo oſtio,campanaq; non pulſata & diuinum officium perſoluere,atq; Miſſæ ſacrificio intereſſe poſſint,dum modo ipſe,vel celebrans interdicto cauſam non miniſtrauerint, ex apoſtolica auctoritate concedit. Et alia eiuſdẽ data ibidem 12.Aprilis anno ſui Pontificatus ij. qua omnia priuilegia huic ſacræ ædi à ſuis prædeceſſoribus, atq; à Caſtellæ Regibus impertita approbat,confirmatque. Ac tum demum priuilegio quodam Sanctij IIII.Caſtellę Regis quo huius loci moniales, earumq; œconomus ab omni impoſitione regia immunes redduntur.Quod quidem priuilegium à Caſtellæ quoq; Regibus Ferdinando IIII.Ioãne II.& Alphonſo XI. pro ea qua in eas pietate amoreq; ferebãtur, confirmatũ extitit.

A B C

De monaſterio Sanctæ Claræ Ianaſi. Mon. V.

PROVT ex quibuſdam Caſtellæ Regũ Henrici,atq; Alphonſi priuilegijs conſtat, præſens monaſterium,beatæ virgini Claræ ſacrum,atq; in ciuitatis Compoſtellanę ſuburbijs ſitum, quendam Caſtellæ Regem ſui fundatorẽ,authoremq; habuit.Sed quis ille fuerit nõ ſatis patet.Ipſum nihilominus incolunt 50. moniales de ſecunda beatę virginis Claræ Regula,ex præfatorum Regum indulto ab omni regia impoſitione immunes. Antiquitate non caret hic locus, cùm ante annum Domini 1289. ædificatum extiterit. Idq; profecto nullus inficiari poterit, cùm ex quadam quadraginta dierũ indulgentia Reati à quatuor Archiepiſcopis, atq; ſexdecim Epiſcopis omnibus huius loci eccleſiam in feſtiuitatibus Natiuitatis,Reſurrectionis & Aſcẽſionis Chriſti Domini, in die Pentecoſtes, Inuentionisq; S. crucis, in quatuor glorioſæ virginis Mariæ ſolemnitatibus, & in feſtis omnium Apoſtolorum, ſanctorumq; Laurentij,cuius caput ibidem religioſè cuſtoditur, Vincentij,Stephani, Sebaſtiani, Blaſij, Felicis, Axametis, Gregorij, Alexij,Chriſtophori,Silueſtri, Auguſtini,Hieronymi,Ambroſij,Ægidij,Benedicti,Frãciſci,Dominici, Antonij de Padua, Bernardini, atq; SS.Mariæ Magdalenæ,Catharinę, Margaretæ,Agathæ,Luciæ,Praxedis,Barbaræ,Priſcæ,Scholaſticæ,nec nõ & S. Vrſulæ diebus, inſuper & feria quarta cinerum, in paraſceue, & in anniuerſaria dedicationis eiuſdem die viſitantibus conceſſa manifeſtũ omnino euadat. Præfatæ indulgentiæ originales litterę in huius monaſterij archiuis accuratiſſimè aſſeruantur,cuſtodiunturq;.

D E

De monaſterio S. Claræ Allarizij. Mon. VI.

CVM ſereniſſima Violans Caſtellæ Regina, atq; eius Alphonſi X. Caſtellę Regis, qui per antonomaſiã ſapiens cognominatus eſt,cariſſima vxor ſumma in beatam Claram,eiuſq; familiã deuotione ferretur,ad præſentis monaſterij,beatæ virgini Claræ ſacri,atq; Allarizij (Hiſpanicè Allariz) quod Orenſanæ diœceſis oppidũ eſt,erecti ędificationem ſe ex voto obligauit.Congeſtis itaq; omnibus in medium neceſſarijs,ipſum ex proprijs facultatibus vita comite à fundamentis, anno Domini 1292. extruendum, atque

A atq; tandem peregrinationi cuidam intenta moriens ex teſtamento ex ijſdem facultatibus omnino abſoluendum curauit. In huius loci choro duo præfatæ fundatricis nepotes, Philippus videlicet & Margareta, inſuper & Rodericus Paëz de Biezma, atque Ioannes Rodericus à Biezma ambo Montis regij apud Gallecos Vicemotes erectis quatuor mauſoleis reconditi ſunt. In altero verò eccleſiæ ſacellorum beatus pater Garſias Blandes præfatæ Violantis Reginæ, atq; huius loci ſororum, quæ impræſentiarum ſunt quinquaginta numero, aliquando cõfeſſarius, & huius Prouinciæ Miniſter in Domino quieſcit. Cuius meritis plura indies beneficia Deus opt. max. fidelibus, præſertim ipſis monialibus, quarum ad ipſum deuotio incredibilis eſt, impertitur: cuiusq; 3. Chronicorum noſtri Ordinis pars abundè meminit. Aſſeruantur à cętero in huius monaſterij cartophylacio, quæ ſequuntur, pontificiæ bullę. Altera nempe Nicolai IIII. data Romę 20. Aprilis, anno ſui Pontificatus j. qua huius conuentus ſorores ab omni regia exactione immunes redduntur. Et alia eiuſdem data apud Ciuitatem Veterem 3. menſis Februarij, anno ſui Pontificatus 3. qua Epiſcopo Orenſano præcipit, vt primum lapidem huius ſacræ ædis fundamentalem benedicat. Et alia eiuſdem data ibidem, qua eaſdem moniales ab omni interdicto, dummodo eidem cauſam non miniſtrauerint, ex apoſtolica auctoritate eximit. Et alia eiuſdem data vt ſuprà, qua præfatas ſorores ab omni Orenſani Epiſcopi excommunicatione & cenſura liberas eſſe vult. Et alia eiuſdem data ibidem, qua centum dies de iniunctis pęnitentijs hanc ſacrã ædem in Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis & Aſſumptionis B. Marię virginis, ac SS. Frãciſci, Antonij, Clarę atq; Eliſabethæ feſtiuitatibus, & per earum octauas orationis ergò introeuntibus ex apoſtolica facultate remittit. Et alia eiuſdem data etiã ibidem, eodem anno, ſed menſis Octobris 16. qua ſuę protectioni huius monaſterij bona ſubmittit. Et alia eiuſdẽ Nicolai IIII. data quoq; apud Ciuitatem Veterem 27. Septembris, anno ſui Pontificatus iiij. qua vniuerſa Clariſſarum monaſteria ab omni exactione libera vult. Et alia Bonifacij VIII. data Anagniæ 3. Iulij anno ſui Pontificatus ij. qua proximè præcedenti Nicolai IIII. diplomati ſubſcribit. Et alia Martini V. data Romę 24. Iulij, anno ſui Pontificatus viij. qua ſub ſui, Sedisq; apoſtolicę protectione tum præſentia, tum quoq; futura huius monaſterij bona recipit. Cuſtodiuntur inſuper in huius conuentus ſacrario, quæ ſubſequuntur, reliquiæ. Duæ videlicet paruæ cruces ex Dominicæ crucis ligno frabrefactæ, ex pueri Ieſu faſcia, ex eiuſdem cunabulis & ſepulcro, quidam beati Apoſtoli Bartholomæi digitus, ex ſanctorum Romani, & Sabbæ Abbatis oſſibus, ex crinibus, habitu & velo beatæ virginis Claræ, quædam eiuſdem corda, atque ex ſanctæ Criſpinæ cucuſa.

D *De monaſterio S. Claræ Pontiſuedri. Mon. VII.*

SI quis de nobilis fœminæ Maioris Perez in B. Claram, eiusq; ſobolem fide atque voluntate dubitauerit, is præſentis monaſterij, quod ſub titulo S. Clarę Põtiſuedri ſurrigit, & à 37. Clariſſis Vrbaniſtis inhabitatur, archiuos cõſulat, eiusq; monumenta ſcrutetur, & huiuſmodi dubitationem à ſe longius propulſabit. Ex ijs namq;, quot illa prædia, quotq; domos atq; redditus pręfato huic monaſterio contulerit, facillimè addiſcet. Attamen quis eius primus fundator, primusq; author extiterit, nullo pacto ex præfatis monumentis reſcire poterit: niſi quòd anno à partu Virgineo 1510. vltimam artificis manum expertus ſit. Prima huius loci Abbatiſſa, quæ & ſoror Leonora Rodriguez appellabatur, plura miracula edidiſſe fertur: qua etiam de cauſa eius corpus, in ſacra huius conuentus æde ſepultum, in maxima eſt apud omnes veneratione. A ſacra quadam cruce ex eius ligno, in qua Chriſtus mundi Saluator pronobis pependit, fabrefacta nihil aliud ſacrarum reliquiarum hoc in loco inuenitur, quare his ſuperſedendũ puto.

De monaſterio S. Claræ Aſturicæ Auguſtæ. Mon. VIII.

QVANTA fuerit Aluari Nuñeſii Oſorii Lemoſianorum Comitis, atq; primi Caſtellæ, Legionisq; Regis Alphonſi X I. Oeconomi, ad Clariſſarum Ordinem pietas, quantaq; deuotio, vel ſaltem ex præſenti monaſterio, quod ille ſuis ſumptibus non longè ab Aſturica Auguſta (vulgo Aſtorga) Hiſpaniæ Tarraconenſis ciuitate, anno Domini 1328. à fundamentis ad apicem vſq; ſub titulo S. Claræ ædificandum curauit,

colligere

colligere quis facillimè poterit. Id enim & ab eo (vt præfati ſumus) conſtructum, & ſufficientibus redditibus ad commodam 50. Clariſſarum, ſed Vrbaniſtarum habitationē dotatũ extitit. Quod tamen ab eo temporis adeò tum ex aduentantium ſororum dotibus, tum quoq; ex eleemoſynis vltrò a fidelibus oblatis dilatatum eſt, vt nonaginta ſorores commodè ſatis impræſentiarum capiat, contineatque. Cuius præterea decorē caput vnius ex vndecim millibus virginũ, pars eius aſſeris cui Chriſtus Dominus genibus innixus Diſcipulorum pedes lauit, fragmentum eius ſcalæ per quam idem mundi Saluator ad Pilatum iudicandus aſcendit, fragmentum itidem menſæ in qua cum iiſdem Diſcipulis vltimam idem Chriſtus cœnam fecit, particulæ veli glorioſæ virginis Mariȩ, habitus beati patris Franſciſci, ſtolæ beati patris Dominici, atq; induſij S Demetrij martyris, aliquantulum ſanguinis. S. Blaſij Epiſcopi & martyris, & aliquot oſſa SS. Petri Apoſtoli, Coſmæ, Sebaſtiani, Chriſtophori, Blaſij, Lazari, Benedicti, Pantaleonis, Hermetis, Agapiti, Iuſtini, & Ioannis Chryſoſtomi, atq; SS. Agathæ & Luciæ mirũ in modum adaugent. Sunt deniq; huius loci moniales, idq; ex quodam Alphonſi XI. Caſtellæ, Legioniſq; Regis priuilegio, ab omni Regia exactione immunes, atque liberæ. A B

De monaſterio ſanctæ Claræ Villeluporum. *Mon. IX.*

CVM piētiſſimi Ferdinandus Rodriguez Oſorius, eiuſq; cariſſima cõiunx Agnes à Zerda quendam Clariſſarum conuentum ex communibus facultatibus ædificare decreuiſſent, atq; re infecta Ferdinandus è viuis exceſſiſſet, prouida vxor, ne quid ſibi ſimile contingeret, propriam domum, quam intra oppidi Villelupi (vulgò Villalobos) muros obtinebat, poſſidebatque, in monaſterium, coædificata ſibi ſub titulo ſanctȩ Claræ eleganti eccleſia, anno à Chriſto Saluatore nato 1386. euehendum, atq; ſufficiētibus, honeſtiſq; redditibus cumulandum curauit. Incolunt frequentius hoc monaſterium perquam religioſæ 50. moniales de ſecunda (vt vocant) B. virginis Clarȩ Regula. C

De monaſterio S. Claræ Brigatij. *Mon. X.*

QVAMVIS aliqui hoc monaſterium, à 40. Clariſſis Vrbaniſtis inhabitatũ, atq; aliquantulum à Brigatio (vulgò Ouiedo) ciuitate ſub titulo S. Claræ erectum, à tribus eiuſdem Ordinis, ſed Beneuentani apud Hiſpanos conuentus ædificatum velint; aliiq; id omnino inficiantur, aſſerantq; illud cuiuſdam Brigatianæ viduæ ſumptibus conſtructum: neutra tamen illorum ſententia, quòd vtraq; fidelio teſtimonio cabus, mihi probatur. Quamobrem id tantùm, quod & certiſſimum eſt, in mediũ adducam, ipſum videlicet circa annum 46. erectum fuiſſe. Quis tamen eius author, fundatorq; extiterit, nec certa traditione, nec ſcripto conſtat. Mortem obijt hoc in conuentu, anno Domini 1533. deuotiſſima ſoror Clara Rodriguez, cuius abſtinentia incredibilis, oratio feruentiſſima, humilitas profunda, ſilentium perpetuum atq; charitas ardentiſſima fuit. Quapropter, quodq; ante eius tranſitum dulciſſimus quidam lyræ ſonus à ſibi aſtantibus ſororibus auditus extiterit, cum Domino regnare exiſtimatur. D

De monaſterio S. Claræ Villæfrechioſi. *Mon. XI.*

PROVT ex quodam Benedicti XIII. diplomate dato Niciæ 16. Septembris, anno Domini 1408. edocemur, hoc monaſterium, beatȩ virgini Claræ ſacrum, ac intra muros eius oppidi, quod Hiſpanicè Villafrechos nũcupatur, attinetq; ad Legionenſem diœceſim, erectum, atq; à 60. Clariſſis Vrbaniſtis inhabitatum, ab Vrraca Guſmania eiuſdem oppidi Domina temporali, anno à mundi redemptione 1410. conſtructum, plurimiſq; prȩdijs, poſſeſſionibus atq; redditibus dotatum fuit. Ipſa verò nobilis Vrraca ſumpto Clariſſarum habitu, & ſolemne votum de religioſo more emiſit, & primam huius loci Abbatiſſam ſtrenuè egit. Cùm autem poſt elapſum ab eius profeſſione triennium nobiles quidã aliquot prædia huic loco mãcipata vſurpare, atq; per vim auferre niterentur, intenderentque, præfatus Benedictus XIII. edito diplomate reuerēdiſſimos Legionenſium, Palentinorũ atq; Zamorenſium Epiſcopos huius loci, eiuſq; ſororũ defenſores, conſeruatoreſque inſtituit: eiſq; præcepit, vt ipſas atq; locum ab omni violentia, atq; tyrannide vindicarent, tuerenturque. Gaudet deniq; conuentus hic, idq; E

cx

A idq́; ex duplici gratia ſib à Ioanne II. Caſtellæ Legioniſq́; Rege, anno Domini 1410. & 1421. facta, & ab Henrico IIII. Ferdinandoq́; Regibus, nec non & à Regina Ioanna confirmata, ijs prouentibus, qui à ſex huius oppidi reddituarijs Regi obueniebant.

De monaſterio Dominæ noſtræ portæ cœli de Spineto. Mon. XII.

A pago ſpineto 200. paſſibus Salamantinæ diœceſis, atq; monticuli cuiuſdam arboribus veſtiti radices, hoc monaſterium, Dominæ noſtræ portæ cœli de Spineto ſacrum, atq; à 60. Tertiarijs ſororibus incultum, ſurrigit. Quod quidem Gomezulus de Venauides oppidi Fromeſte temporalis Dominus, anno 1444. à fundamētis ædificari, atq; ſufficientibus prædijs, redditibuſq; dotari curauit. Cùm autem præfatæ ſorores per 20. annos, nempe ab anno 1444. vſq; ad annum 1464. egrediendi ſepta
B monaſterij libertate gauiſæ fuiſſent, ſua ſpontè ei cedentes, quarto voto clauſuræ videlicet ſolemniter aſtringi voluêre. Præterea vale Tertiarijs eiuſdem Ordinis patribus, quibus per idem temporis ſubfuerant, ex apoſtolica Pauli II. ſummi Pont. auctoritate facta 26. Septembris eiuſdem anni 1464. prius dicto, ſe huius Prouinciæ Miniſtri correctioni ſubmiſerunt. Viguit hoc in loco à prima ſui erectione ad præſens vſq; tempus regularis diſciplina, diuinus cultus, atq; ſumma religio: quapropter plures ſanctiſſimæ virgines hinc prodierunt. Nec mirum ſanè, cùm ipſe locus ad præfatas cæteraſq; virtutes excolendas aptiſſimus ſit: eſt enim amœnus, atq; ab hominum frequentia omnino ſemotus: & clementi, ſaluberrimoq; cœlo gaudet. Duplici præterea venerabili imagine ſacra hæc ædes inſignitur: altera Crucifixi in choro erecti, ad quam tum ſorores, tum quoq; ſæculares maxima feruntur deuotione,
C & altera B. Mariæ portæ cœli miraculis, quorum vnum aut alterum hic ſubijciam, omnino illuſtri. Cùm enim honeſta quædā matrona ex Norba Cæſarea, vulgò Alcantara, oriunda, grauida vterinam ſororem monialem inuiſura hunc locum petijſſet, atq; immaturo partu præuenta animam ageret, ita vt nihil minus ab eius ſalute ſperaretur, ab hac imagine viſitata pręter omnium ſpem ex tempore miraculoſè conualuit. Et pater ac frater Franciſcus de Rabanales harum ſororum Confeſſarius, cùm computreſcentibus eius tibijs nihil aliud à morte operiretur, facto maxima cum fiducia ad huius imaginis altare ſacro, omnino incolumis ex tempore mirabiliter euaſit.

De monaſterio S. Claræ fontis Sambuci. Mon. XIII.

CVM moriens pius vir Petrus à Fonte cariſſimam ſibi coniugem Mariam Sanchez
D hęredem ex aſſe inſtituiſſet, proprium nepotem Ioannem à Leone nomine Bacalarium ea poſita lege ſibi ſubſtituit, vt poſt illius tranſitum quicquid bonorum reſidui eſſet, id totū in vnius xenodochij, ad pauperes peregrinoſq; excipiendos, conſtructione conſummeret. Verùm pręfatus Bacalarius Ioānes à Leone Paulo III. Pōt. max. ſupplicauit, quatenus ſibi Clariſſarum monaſterium intra Fontis Sambuci patrij, atq; Salmaticenſis diœceſis oppidi mœnia, ex pręfata hęreditate conſtrui liceret. Pijs itaq; eius votis annuente pręfato ſummo Pont. Paulo III. expedita bulla, ſub datum Romę 26. menſis Octobris, anno ſui Pontificatus iiij. hoc monaſterium, S. Clarę dicatum, quod 26. Clariſſę ſorores Vrbaniſtę incolunt, anno 1538. ędificatū fuit.

De monaſterio Corporis Chriſti Salmanticæ. Mon. XIIII.

E CVM perdeuotus Chriſtophorus Suarez Salmanticenſis ciuis, ac regius Quęſtor pręſens monaſterium, ſanctiſſimo Corpori Chriſti ſacrum, quod 35. Clariſſę ſorores Vrbaniſtę pro votis incolunt, intra Salmanticenſis ciuitatis męnia, anno Domini 1538. à fundamentis magnificè ſatis extruendum, temporiſq́; ſucceſſu ex proprijs facultatibus abſoluendum, atq; honeſtè dotandū, ex facultate ſibi à R. Ioanne Poggio apoſtolico Nuncio, atq; ſummi Pont. Pauli III. à latere Legato Pincijs 13. Septēbris, anno verò Pontificatus eiuſdem Pauli III. facta quartò, curaſſet: vt tandem quod piè pręſtiterat, ſecurioribus atq; felicioribus auibus perſeueraret, huiuſmodi facultatem ſibi à Paulo III. Pont. max. anno 1541. ſupplex confirmari curauit. Differunt tamen huius loci, in cuius archiuis vtraq; facultas (cuius ſupra meminimus) aſſeruatur, ſoro-

res à cæteris Clariſſis, quòd iſtæ ſimplici habitu, illæ verò ſericea cruce rubea, in cuius A meditullio calix cũ erecta hoſtia conſpicitur, ad pectus ex fundatoris mãdato vtantur. Quod hauddubiè ob loci inuocationẽ illis accedit. Quicunq; in altari ſanctiſſimo Crucifixo in hac ſacra æde erecto ſacrũ vel fecerit vel fieri curauerit, vel ipſum preces ad Altiſſimum fuſurus viſitauerit, vel eleemoſynã ad lampadẽ coram ſacramento accenſam confouendã contulerit, is ex apoſtolico Pauli III. Pont. max. indulto oẽs indulgentias eccleſiæ D. Sebaſtiani ad Catacũbas à ſummis Pontificibus coceſſas promerebitur.

De monaſterio S. Claræ Ribadei. Mon. XV.

NVLLO pacto inueſtigari potuit, quiſnam præſentis monaſterij, quod non longè à Ribadeo Gallecorum oppido ſub inuocatione beatæ virginis Claræ ſurrigit, & à quinquaginta Clariſſis ſororibus inhabitatur, author fundatorq; fuerit, vel B quo tempore ædificatum extiterit: quapropter ad alia noſtri inſtituti properabimus.

De monaſterio Conceptionis Legionis. Mon. XVI.

CVM illuſtriſſima Ioanna Henriquez prima Lunẽſium Comitiſſa, propriam domum ad monaſterij dignitatem promouere ſtatuiſſet, nec id morte præuẽta executioni mandare potuiſſet, ne pia parens tanta ſpe fruſtraretur, cariſſima eius filia, Leonora Qniñonia quòd illa animo conceperat, pientiſſimè executa eſt. Collatis itaq; in medium omnibus ad tãtum opus neceſſarijs, hoc ſacrum monaſterium, immaculatę Deiparæ Virginis Conceptioni dicatum, intra mœnia eius ciuitatis, cui Legio Germanica nomen eſt, anno reſtitutæ ſalutis 1518. ex apoſtolica ſibi facta facultate à fundamentis extruendum, honeſtisq; poſſeſſionibus, prædijs, atq; redditibus cumulandum, C atq; ſequentibus prærogatiuis à Clemente VII. ac Paulo III. ſummis Pontificibus, ad vterini eius fratris, illuſtriſſimi ſcilicet ac R.P.F. Franciſci Quiñionij S.R.E. Cardinalis, atq; totius noſtri Ordinis olim generalis Miniſtri inſtantiam conceſſis, inſigniendum curauit: Vt videlicet quicunq; Conceptioniſtico habitu indutus hoc in loco ſepultus fuerit, omnes gratias ac indulgentias Minoritico in habitu decedentibus conceſſas aſſequatur, vtq; quiſquis ſacræ huius ædis altare, in quo plures SS. reliquiæ à præfato R. Cardinale fratre Franciſco Quiñionio ex vrbe Roma ttanſmiſſæ aſſeruantur, in Natiuitatis, atq; Reſurrectionis Dominicæ, in S. Crucis, atque Pentecoſtes, in Conceptionis, Natiuitatis, & Aſſumptionis beatæ virginis Mariæ ſolemnitatibus, & in ſanctorũ Ioannis Baptiſtæ, Philippi, atq; Iacobi Apoſtolorum, Lucæ Euangeliſtæ, Marię Magdalenæ, atque vndecim millium virginum feſtiuitatibus viſitauerit, omnes indulgen- D tias, quæ ijſdem diebus Romæ conceduntur, ex apoſtolica liberalitate aſſequatur. Prętere a, vt quotquot hanc ſacram ædem, quam triginta tres Conceptioniſtæ ſorores frequentius incolunt, ipſa die glorioſæ Conceptioni beatæ Virginis ſacra, orationis ergô ingreſſi fuerint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam percipiant. Cohoneſtatur inſuper ſacra hæc domus particulis tituli Dominicæ crucis, ligni eiuſdem crucis, earum virgarum quibus Chriſtus Dominus cæſus eſt, eius columnæ ad quam idem mundi Saluator alligatus fuit, atque velorum ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ, diuę Mariæ Magdalenes, & beatæ Claræ: inſuper & aliquot oſſibus ſanctorum Philippi Apoſtoli, Lucæ Euangeliſtæ, Blaſij, Coſmæ, Feliciſſimiq; martyrum, Dominici confeſſoris, Hilarionis Abbatis, & SS. Margaretę, Brigidę, Petronillę, atq; 11. millium virginum: nec non & capite vnius ex SS. Innocentibus, atq; alio itidem capite alterius ex E vndecim millibus virginum: ac tandẽ particulis eius gladij, quo beata Catharina capite truncata extitit, crucis boni latronis, atq; habitus ſeraphici patris noſtri Frãciſci.

De monaſterio Conceptionis Pontisferrati. Mon. XVII.

ID monaſterium, immaculatę Deiparę Virginis Conceptioni dicatum, atque à 30. Conceptioniſtis ſororibus incultum, quod mœnibus oppidi Pontisferrati circumſcribitur, tum Aluari Perez Oſorij Militię S. Iacobi equitis aurati, tum quoq; fideliſſimę eius coniugis Briandę Quiroſię opera, anno Domini 1524. à fundamentis extructum, omnibusq; ſuis numeris abſolutum, atque aliquot redditibus dotatum extitit.

De mona-

A *De monaſterio Conceptionis Villefrancæ. Mon. XVIII.*

MONASTERIVM, Conceptioni virginis ſacrũ, quod in oppidi Villefrancę ſuburbijs erectum conſpicitur, pijſſimi herois Petri à Toleto eiuſdem oppidi Marchionis, atq; Neapolitani Proregis, nec non & generoſæ eius vxoris Marię Oſorio ſumptibus, anno Dominicæ incarnationis 1543. ex apoſtolica ſibi facta facultate ędificari cœpit, atq; non ita poſt multum temporis ijſdem ſumptibus abſolutum, honeſteq; dotatum à P. F. Antonio Guſmanio huius Prouinciæ Miniſtro admiſſum, cæterisq; locis adiectum fuit: Eius verò fundatrices ſorores tum ex Conceptioniſtico Legionenſi conuentu, tum quoq; ex Beneuentano Clariſſarum monaſterio allatę fuerunt. Quarum deniq; auſpitijs & hic locus omni ex parte perfectus extitit, atq; 30.
B Conceptioniſticas moniales commodiſſimè capit, continetq;. Mortem obijt hoc in loco, in cuius ſacrario aliquot SS. Anaſtaſij, Protaſij, Sixti, atq; Marcelli martyrum oſſa, & pars lapidis, cui beatus Laurentius martyr poſt aduſtionem ſuperpoſitus fuit, habentur, deuotiſſima atq; eximia ſanctitate prædita ſoror Maria à Loſada, cui Deus opt. max. ob eius tum merita, tum quoq; inculpatam vitam ſui tranſitus diem prædicere dignatus eſt, quare in cœlis beatam felicemq; eſſe piè creditur.

De monaſterio S. Eliſabethæ Zamoræ. Mon. XIX.

CVM perdeuota fœmina Beatrix à Vaſurto domum quandam in monaſterij forma, aliquantulũ à ciuitatis Zamoranæ muris, ſub inuocatione S. Eliſabethæ Vngarorum Regis filię ex proprijs facultatibus, anno à partu Virgineo 1500 ędificari,
C atq; à Tertiarijs quibuſdam ſororibus Franciſcanis, ſimplici tantùm non autem ſolemni voto aſtrictis, tradi curaſſet: perſeuerauerũt ibidem ſub eo modo viuendi ab eo temporis pręfatæ ſorores, aliquãdo 15. aliquãdo verò 20. numero, vſq; ad annũ 1582. Vt verò primùm P. F. Franciſcus à Burgis huius Prouinciæ clauum regendum ſuſcepit eas ad triplex Religionis votum, caſtitatis ſcilicet, paupertatis atq; obedientiæ ſolemniter emittendum, vel proprios lares repetendum, præfato anno 1582. compulit. Quamobrem earum aliquæ emiſſo huiuſmodi voto eadem in domo perſeuerarunt, aliæ verò parentum domos petiêre. Commorantur nunc ibi ſorores duodecim.

De monaſterio S. Mariæ de Bethlehem ibidem. Mon. XX.

D CVM deuota matrona Maria Alphonſi cœlibem omnino vitã anhelaret, domum quandam, intra præfatæ ciuitatis Zamoranæ muros, anno Domini 1540. ex proprijs facultatibus emit, inibiq; cum aliquibus mentis eiuſdem fœminis ſub tertio B. patris Franciſci Ordine, aliquantulum tempus vixit. Sed, ea vita functa, cùm ſororum numerus indies magis magisq; augeretur, nec illas locus capere poſſet, ea diuendita eius accolæ tum ex obueniente pretio, tum quoq; ex aduentantium dotibus aliam extra eiuſdem ciuitatis muros, ac prope S. Iuliani ædem, anno Domini 1563. conſtruendam, atq; præfatam S. Iuliani eccleſiam ex R. Zamorenſium Epiſcopi, cuius id munus erat, ſibi annectendam curarunt. Vbi & ad annum vſq; Domini 1582. earum 20. ibidem commoratæ ſunt. Quo deniq; tempore, quòd ad huiuſmodi tertium Franciſcanorum Ordinem ex ſimplici tantùm voto tenerentur, eas ad ſolemne emit-
E tendum, vel in propria recedendum præfatus pater Franciſcus à Burgis compulit.

De monaſterio S. Eliſabethæ Legionis. Mon. XXI.

AEDIFICARANT olim duæ fœminæ Legionenſes, nomen vni Rodiermo, alteri verò Tiraſia Ordoñez intra ciuitatis Legionenſis muros, domũ quandam ſatis honeſtam, in qua ſimul cum quibuſdam alijs virginibus, ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine, ſanctiſſimè per aliquot annos commoratę ſunt. Sed cùm is locus prę ſui anguſtia eas omnes commodè capere non poſſet, ſitum à canonicis, ac cætero Legionenſis ciuitatis capitulo ementes inibi hanc ſacram ædem, beatę Eliſabethę Vngarorum Regis filiæ dicatã, cum adiuncto ſibi monaſterio, anno Domini 1544. conſtruendam curarũt. Quarum ſex ibidem impræſentiarum vſq; religioſè perſeuerant.

PROVINCIA
COLONIÆ
S·VRSVLA

PROVINCIA COLONIAE.

A CVM ſeraphicus pater Franciſcus Ordinem à ſe inſtitutum propagaturus aliquot patres ac fratres religione inſignes, anno Domini 1217. ad Teutoniam deſtinaſſet, (vt in Prouincia Saxoniæ S. Crucis fuſius diximus) illiq; re infecta in Italiam remeaſſent, B.P. Cæſarius Spirenſis tum in humanis, tum quoque in diuinis literis apprimè eruditus, iuſſu eiuſdem patris ſeraphici in eandem Teutoniam, anno Domini 1219. cum quibuſdam ſocijs Franciſcanis ſe contulit, & Auguſtæ Vindelicorum interim primum prouinciale Capitulum tenuit. Cùm igitur Teutones poſt vnum vel alterum annum elapſum fratribus aſſueti illis indies magis magiſq; afficerentur, tanta eis liberalitate de locis B atq; conuentibus prouiderunt, vt intra breuiſſimi temporis ſpatium, vna tantùm Coloniæ Prouincia, quæ tum inferioris, tum quoq; ſuperioris Germaniæ partem amplectebatur, ex 46. fratrum conuentibus in 7. Cuſtodias diuiſis conſtiterit. Quæ ſanè Prouincia, doctiſſimis atq; grauiſſimis patribus illuſtris, ad annum vſq; Domini 1439. ſub patrum Conuentualium ferula perſeuerauit. Præfato verò anno 1439. cùm, beato patre Bernardino de Senis adhuc in viuis agente, aliquot Prouinciæ Franciæ Pariſienſis religioſi regularis Obſeruantiæ alumni Odomaropolim, quæ Galliæ Belgicæ ciuitas eſt, applicuiſſent, inibiq; monaſterium, ſub eiuſdem regularis Obſeruántiæ auſpicijs, cum maximo ciuium applauſu ædificaſſent, atq; eodem anno hoſpitium C Gaudæ, quæ Batauorũ ciuitas eſt, erectum, ad quod Conuentuales Vltraiectenſis conuentus patres, concionũ habendarum, atq; eleemoſynarum acquirendarũ cauſa diuertere aſſueuerant, Gaudanis id maximè ſolicitantibus, in conuentum euexiſſent, tanta tum Batauis, tum Brabantinis, tũ Geldris, tum Leodiẽſibus, tum quoq; ſuperiobus Germanis, Treuerenſis Archiepiſcopi, atq; Colonienſis itidem Archiepiſcopi dictis audientibus, Obſeruantum Franciſcanorum apud ſe habendorum inceſſit cupiditas, vt illis infra 60. annorum ſpatium 51. ampliſſimos conuentus, diuerſis in partibus erigendos, curarint. Vt igitur primùm Gaudano monaſterio Leidenſis, Antuerpienſis, & Alchmarienſis conuentus (de quibus inferius in Prouinciç D Germaniæ inferioris deſcriptione) acceſsêre, omnes 4. ſimul ex eorum patrum, quorum interérat, decreto in Prouinciam ſub peculiari Coloniæ titulo euecti, atq; à cæteris Prouinciæ Franciæ Pariſienſis monaſterijs ſeiuncti ſunt. Contigit autem id anno à partu Virgineo 1447. in prouinciali Capitulo Gaudæ celebrato: in quo doctiſſimus pater Ioannes Goës ſacrę Theologię Licentiatus in primum Colonienſis Prouinciæ Vicarium prouincialem electus fuit. Cùm autem præfata hæc Colonienſis Prouincia in tantum creuiſſet, vt 51. fratrum locis abſolueretur, eaq; de cauſa à prouinciali Miniſtro maxima cum difficultate viſitari poſſet, conuenientibus in vnam & eandem ſententiam omnibus Prouinciæ patribus, in Capitulo Durſtenſi, anno Do- E mini 1529. celebrato, per P. F. Matthiam Vincenium Commiſſarium in duas, nempe Germaniæ inferioris, atq; Colonienſem diſſecta eſt: & iſti, Colonienſi ſcilicet, P. F. Nicolaus Herbonius vir ſanè doctiſſimus, qui & Commentarios in diui Pauli Epiſtolas, & conciones per totum annũ habẽdas felliciſſimè edidit, illi verò, ſcilicet Germaniæ inferioris, V. P. Ioannes à Louanio admirabili ſanctitate prȩditus in prouinciales Miniſtros præfecti fuêre. Idq; ſanè diſpari lance: cùm P. Ioanni à Louanio 34. atqui P. Nicolao Herbonio 17. quibus alijs 3. poſtmodum acceſsêre, fratrum conuentus obuenerint. Poſt elapſum nihilominus bienniũ, quòd huiuſmodi diuiſio in maximũ vergeret detrimentum, curarũt pro viribus vtriuſq; Prouinciȩ patres, vt prȩfata diuiſione ſublata, iteratò conuentus vnirẽtur, fieretq; ex ambabus vnica tantũ Prouincia:

ſed fruſtra, prædicto patre Commiſſario Matthia Vincenio in ſententia perſtante. Hæc itaq; Coloniæ Prouincia, cui B. Vrſulam virginem atq; martyrem, nec non & aliarum 11. millium virginum anteſignanã, quòd eius corpus Coloniæ Agrippinæ, à qua vniuerſa Prouincia denominari voluit, tumulatum ſit, tamquam ipſius tutelarem præponendam volui, 21. fratrum, ac 3. Clariſſarum ſororum monaſterijs abſoluitur. De quibus tamen, quòd maior eorum pars perierit, quodq; itinera iſtis in partibus ob continua quæ vigent bella, atq; ob patentiſſima vitæ diſcrimina, imperuia, clauſaq; ſint, pauca in medium afferemus. De monialium verò Tertiariarum locis non eſt, quòd curioſus lector aliquid à nobis ſperet: cùm eorum nihil ad manus habere potuerimus. Vtitur nihilominus huius Prouinciç Miniſter pro ſui muneris executione ſigillo, cui 3. Regum adoratio, atq; ſequentes literæ. S. MINISTRI. FRA. MINORVM REGV. OBSER. PROVINCIÆ. COLONIÆ. inciſæ ſunt. A B

De conuentu S. Sebaſtiani Confluentiæ. Conu. I.

QVANDO hic conuentus, diuo martyri Sebaſtiano Confluentiæ, quæ Treuerenſis diœceſis ciuitas eſt, erectus, primò fundatus, vel ex cuius facultatibus conſtructus fuerit omnibus eius documentis vel temporum iniuria deperditis, vel ab inundante Rheno famoſo flumine, quo Confluentia ciuitas alluitur, conſumptis, nullo pacto haberi potuit. Id tamen certiſſimò ex literis, in publicis Confluentinis archiuis diligentius aſſeruatis, conſtat, beatum ſcilicet patrem Bernardinum Senenſem iſtis in partibus aliquando fuiſſe, atq; plurima miracula patraſſe: qua etiam de cauſa noſtri fratres in tanti patris memoriam adhuc in eis optimè audiunt: & beatum patrem Ioannem Capiſtranum huius conuentus incolam extitiſſe, ſibiq; partem brachij C eiuſdem martyris Sebaſtiani, quæ adhuc perſeuerat, & maxima à Confluentinis in veneratione habetur, contuliſſe: atq; demum prefatum hunc conuentum à patribus Frãciſcanis Conuẽtualibus ad noſtros Obſeruãtes ex Nicolai V. Pont. max. decreto anno à partu Virgineo 1451. deuolutũ eſſe. Commorãtur frequẽtius hoc in loco 20. fratres.

De Minoritico conuentu Hammonenſi. Conu. II.

LICET plurimis, iiſq; ſerioribus negotijs implicaretur generoſus Comes Gerardus à Marchia vterinus Ioannis Cliuenſium Ducis frater, illis tamen à præſentis conuentus Hammonæ, quę Iuliacenſis Ducatus ciuitas eſt, erecti ędificatione abduci non potuit. Quinnimo pientiſſimus is heros, vt primùm ſibi per otium licuit, eum, anno Dominicæ incarnationis 1454. Nicolao V. Pont. max. ſedente à fundamentis extruendum curauit: nec prius deſtitit cœptis, quàm ſibi vltimam artificis D manum experiri faceret: Supereſt adhuc hic conuentus & à 16. fratribus incolitur.

De Minoritico conuentu Nouiomagenſi. Conu. III.

QVANTA fuerit priſcorum Nouiomagenſium in Deum pietas, quantaq; in Franciſcanos beneuolentia hinc liquidò patet: quòd videlicet, cùm ante annum Dominicæ incarnationis 1450. iſtis conuentũ aliquãtulum à Nouiomago inſigni Geldriæ ciuitate ſatis auguſtè conſtruendum curaſſent, iſq; locus eorum ſaluti minus faueret, expenſis tum factis, tum quoq; faciendis longè poſthabitis, adiecerunt, vt & hunc intra præfatæ ciuitatis mœnia multò elegantiorem, multoq; auguſtiorem eiſdem fratribus, ædificarent. Longè tamen aliter eorum ſucceſſores exulceratis his no- E ſtris temporibus, & erga Deum, & erga noſtrum Ordinem ab eis ſeſe habuêre: cùm, anno Domini 1570. catholica fide abiurata, nephandiſſimiſq; quibuſdam hæreticis manu porrecta, & ſanctorum reliquias ſacrilego pede conculcarint, & hoc monaſterium plurimis cum alijs eccleſijs ſolo æquauerint, funditusq; (proh dolor) euerterint.

De Minoritico conuentu Bieluelden ſi. Conu. IIII.

BIELVELDIA Iuliacenſis Ducatus ciuitas eſt, atque catholicam fidem ſibi à maioribus traditam adhuc per Dei gratiam retinet. Eius igitur pientiſſimus ſenatus cùm anno à partu Virgineo 1458. Minoriticum hunc conuentum intra communis

A munis ciuitatis mœnia ex apoſtolica auctoritate, atque ex communibus facultatibus ædificandum curaſſet, qui ei impræſentiarum vſque in officio ſucceſſit, in id maximè incubuit, vt creditum ſibi à prædeceſſoribus depoſitum, catholicam ſcilicet fidem, mordicus retineret,& præfatum Minoriticum hunc conuētum à duodecim fratribus frequentius incultum ab omni prorſus iniuria immunem ſeruaret ſibi imminente.

De Minoritico conuentu Zutfanienſi. *Conu. V.*

QVOD noſtri fratres tum in priuatis adhortationibus, tum quoque in publicis concionibus pro ſuggeſtu Zutfaniæ, quæ Geldriæ ciuitas eſt, in hæreſim vehementius inueherentur, eius fautores excandeſcentes hunc conuentum ab optimis, catholicisq; ciuibus intra præfatæ ciuitatis mœnia, ſub anno natiuitatis Domini 1455.
B exædificatum, anno ſalutis humanæ 1572. funditus euerterunt, demolitiq; ſunt.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Duræ. *Conu. VI.*

QVICQVID monumentorum in præſentis loci archiuis aſſeruabatur, id Durenſis ciuitatis expugnatione per Carolum V. Germanorum Imperatorē, quòd ſibi Iuliacenſium atq; Cliueſium Dux rebellaſſet, anno Dominicæ incarnationis 1545. facta miſerè perijt. Quamobrem de præſenti conuentu B. Mariæ Magdalenæ Duræ, quæ Colonienſis diœceſis ciuitas eſt, erecto id tantùm dicere poſſumus: quod videlicet à pientiſſimo Cliuenſium atque Iuliacenſium Duce cognomine de Merode, ſub anno Domini 1459. à fundamentis ad apicem vſque conſtructus,& à quodam apoſtata hæretico ex maxima impietate, anno ſalutis humanæ 1533. omnino combuſtus, atque
C tandem ex pijs Durenſium eleemoſynis poſt elapſum quadrienniū, nempe anno 1537. rędificatus,& in multò meliorem ſpeciem redactus fuerit. Quem & quindecim fratres ſatis commodè inhabitāt,& caput S. Theodori martyris, & vtrunq; brachium S. Lamberti Tungrenſium Epiſcopi atq; martyris, & decem capita ex 11. millibus virginum ſupra modum exornant. In matrice Durenſium eccleſia caput S. Annæ Dei genitricis Mariæ parentis quamdiligentiſſimè aſſeruatur: quod per quendam fabrum murarium ex Moguntinenſi eccleſia furto ſublatum, atq; Duram tranſlatū extitit, cuius rei cauſa inter ſenatū Moguntinum & Durenſem magna controuerſia orta fuit, & diu agitata.

De Minoritico conuentu Embricenſi. *Conu. VII.*

D CVM nihil diſſidij, nihilq; diſcordiarum inter Cliuenſes, atq; Geldrenſes intercederet, ſed omnia in ſumma pace conſtituta eſſent, inclytus heros, atque Montenſium Dominus hunc conuentum aliquantulum ab Embrico Iuliacenſium oppido, ex mera in ſeraphicum patrem Franciſcum deuotione, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1463. conſtrui, atque huius Prouinciæ fratribus tradi curauit. Cumq; eius habitatores, exorto inter præfatos Geldrenſes atque Cliuenſes cruentiſſimo bello, maximis quaterentur difficultatibus atque incommodis, ipſumq; ad præfati Embricenſis oppidi interiora tranſlatum cuperent: ne id aſſequerentur præfatus fundator in cauſa extitit. Quamobrem eas conſtanti animo, atque incredibili patientia ſuperare coacti ſunt. Exorta tamen in Belgio peſtifera hæreſi, atque rebus omnino turbatis, præfatus hic Embricenſis conuentus à perditiſſimis quibuſdam nebulonibus Satanæ miniſtris, ſub anno Dominicæ incarnationis 1573. funditus euerſus eſt, ita vt veſtigium eius non remanſerit.
E

De Minoritico conuentu Lemghedenſi. *Conu. VIII.*

NOBILIS quidam eques nomine Ioannes Molembetrius propriam habitationis domum, quam Lemeghedi optimo iure poſſidebat, huius Prouinciæ fratribus in monaſterium euehendam, ſub anno Domini 1464. liberaliſſimè obtulit, contulitq;. Cui operi cùm fratres ſe accinxiſſent, vniuerſum ferè oppidum ſibi contrarium atque reſiſtens experti ſunt. Quamobrem re ad generoſum Bernardum de Lyppia temporalem eiuſdem oppidi Dominum delata, atque duobus ex præcipuis ſibi contradicentibus fulgure mirabiliter è medio ſublatis, diffinitiua ſententia in fratrum fauorem ceſſit. Qua denique obtenta præfatus hic conuentus ex diuerſis fidelium eleemo-

ſynis

ſynis eleganter ſatis conſtructus fuit, eiſdemq; fratribus ad annum vſq; Domini 1575. A
quo à cruentiſſimis hęreticis Lutheranis in fauillam redactus eſt, pro votis deſeruiuit.

De Minoritico conuentu Lympurgenſi. Conu. IX.

HIC conuentus Lympurgi, quod Treuerenſis diœceſis oppidum eſt, ex publicis oppidanorum facultatibus, ſub anno Dominicę incarnationis 1464. erectus, atq; à fratribus primò inhabitatus, ab ijſdem, quòd mirum in modum hac in Prouincia deficerent, nec cæteris locis ſatisfacere poſſent, anno Domini 1577. derelictus, atq; tandem per patrem Commiſſarium ad hanc Prouinciam à nobis deſtinatum, anno Domini 1582. iteratò reaſſumptus, cæterisq; monaſterijs denuò agglomeratus extitit. A quo etiam tempore ab octo fratribus, non abſq; Lympurgenſium fructu, inhabitatur.

De Minoritico conuentu Corbeienſi. Conu. X. B

SVBSISTIT hic conuentus, Corbeij, quod Comitatus Haſſiæ oppidum eſt, ex diuerſis Corbecenſium eleemoſynis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1479. ędificatus, ab eo temporis vſque ad annum 1573. quo, deturbatis eius habitatoribus atque ſupra modum diuexatis, à perditiſſimis hæreticis, infeſtiſſimisq; religioſorum inimicis, eò quòd auctoritatē ſummi Pontificis Romani tueantur, deuaſtatus, deſtructusq; fuit.

De Minoritico conuentu Zeghenenſi. Conu. XI.

EANDEM prorſus fortunam expertus eſt præſens conuentus Zeghenij, quod eiuſdem Haſſienſis Comitatus oppidum eſt, erectus. Cùm pijſſimorum Zeghenenſium ſumptibus, anno à partu Virgineo 1488. conſtructus, ab impijſſimis, hæreticisq; C eiuſdem oppidi habitatoribus, anno Domini 1573. deſtructus expilatusq; extiterit: fratribus interim eius accolis opprobrijs, ac verberibus ſaturatis, & hinc inde diſperſis.

De Minoritico conuentu Dorſtenſi. Conu. XII.

NON eadem cum duobus præcedentibus conditio, atque infelicitas pręſenti huic monaſterio Dorſtenij, quod Iuliacenſibus ciuitatis honore inſignitum paret, erectoeſt: cùm à Dorſtenſi ſenatu ex communibus facultatibus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1488. piè ædificatum, ab eius ſucceſſoribus in hodiernam vſque diem, eadem prorſus pietate illæſum omnino ſeruetur, diligentiusq;, ne quid detrimenti à conuicinis hæreticis recipiat, cuſtodiatur. Quo denique fit, vt à duodecim fratribus, Altiſſimo fideliter famulātibus, calamitoſo hoc noſtro æuo cōmodè ſatis inhabitetur. D

De Minoritico conuentu Arnehmenſi. Conu. XIII.

LONGE aliter ſucceſſit huic conuentui Arnehmij, quod Geldriæ oppidum eſt, anno Dominicæ incarnationis 2489. prius conſtructo. Cùm poſt 90. annum ab huiuſmodi conſtructione, anno videlicet Domini 1580. ab hæreticis, quibus Franciſcana Religio infeſtiſſima eſt, ſpoliatus, dirutus, atq; in lapidū aceruum conuerſus fuerit.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Brulæ. Conu. XIIII.

PRÆSENTIS conuentus Brulæ, quæ Colonienſis diœceſis oppidulum eſt, diſtatq; Colonia Agrippina quatuor millibus paſſuum, in honorem ſanctæ Mariæ de Angelis erecti tum antiquitatem, tum quoque ædificationem deſcripturus, quæ ex E defunctorum libro habere potui, ea in medium afferre decreui. Suntq; huiuſmodi. *Illuſtriſsimus dominus Hermannus Lantgrauius Aſsiæ Dei & apoſtolicæ Sedis gratia ſacroſanctæ Colonienſis eccleſiæ Archipræſul, ſacri Romani Imperij Archicancellarius, Princeps Elector, Vueſtualiæ, & Angariæ Dux, Legatusq; natus hunc locum, anno Domini 1491. fundans, primarium lapidem in ſacro Aſcenſionis Dominicæ die poſuit, ac, vt cernitur, egregiè ſatis vſque ad perfectum proprijs ſuis impenſis deduxit. Anno verò Domini 1493. prædictam loci eccleſiam menſis Decembris die 7. ingenti feruore, & non ſine magna multorum tum nobilium, tum quoque vulgarium ædificatione, conſecrauit. Porrò anno Domini 1494. menſis Maij 21. feria videlicet quarta quatuor temporum poſt Pentecoſten, fratres Minores de Obſeruantia*

A *uantia maxima cum ſolemnitate in præfatum locum introduxit, infinitisq; fauoribus, ac paternis affectibus ſimul & effectibus fratres eoſdem & ornauit, & præuenit. Cuius innumera beneficia Ordini & familiæ, præſertim verò huius loci patribus, & fratribus exhibita Deo, beatæ Mariæ ſemper virgini, ac ſanctiſsimo patri noſtro Franciſco ſemper ſint accepta Amen. Obÿt autem præfatus illuſtriſsimus Princeps in Caſtro Popperſdoro, præſente ibidem iſtius conuentus Guardiano cum 5. fratribus, cuius cor in ſignum præcipui amoris, quem ad fratres vſq; in finem geſsit, aromatibus conditum ſimul cum interioribus in choro ante ſummum huius cõuentus altare (prout eiſdem ipſe ſæpius promiſerat) honeſtiſsimè iacet, plumbeæ in capſa ſepultum & teſtudinatum. Cuius perpetua memoria ſit in benedictione, & anima in ſancta requieſcat pace, Amen.* Fuit autem præfata hæc ſacra ædes, quam & duodecim fratres pro voto inhabitant, à pientiſſimo præfato Archiepiſcopo elegantiſſimè, licèt non adeò B auguſtè, prope proprium caſtrum conſtructa, omnibusq; tum ad diuinum cultum, tum quoque ad rem familiarem neceſſarijs cumulata. Idq; ex apoſtolica Innocentij VIII. ſummi Pontificis auctoritate, cui Alexander VI. Pont. max. anno Dominicæ incarnationis 1494. ſubſcripſit, ſibi anno ſalutis 1490. facta. Apoſtolica tum Innocentij VIII. tum quoque Alexandri VI. ſummorum Pontificum breuia cum alijs tum pontificijs, tum etiam imperatorijs priuilegijs noſtrum Ordinem, præſertim verò hanc ſacram domum concernentibus, in eius archiuis diligentius aſſeruantur. In eiuſdem verò loci ſacrario ſancti Iuſtini Archiepiſcopi, ſancti Terentij Epiſcopi, ſancti Coſtini Ducis, vnius ſancti Aethyopis, atque ſanctæ Brigidæ capita, itidem & alia octodecim diuerſorum ſanctorum capita, nec non & brachium ſancti Lamperti ſumma veneratione cuſtodiuntur. Atqui in choro ſupra ipſa fratrum ſedilia innumerę ſan- C ctorum reliquiæ à præfato illuſtriſſimo Archiepiſcopo liberali dono datæ & collocatæ habentur, quas Brulenſes maxima deuotione atq; obſeruantia proſequuntur. Quæ tamen ſub põtificiæ excõmunicationis pęna inde nec auferri, nec aliò transferri poſſunt.

De Minoritico conuentu Martpurgenſi. Conu. XV.

MINORITICVS hic conuentus Martpurgi, quæ Haſſienſis Comitatus ciuitas eſt, ab antiquo ex publicis Martpurgenſium facultatibus erectus Conuentualibus Franciſcanis patribus ad annum vſque humanæ ſalutis 1497. ſubfuit. Eorum tamen plurimis eo ipſo anno in regularem Obſeruantiam tranſeuntibus, alijs verò ad alia loca diuertentibus, in patrum eiuſdem inſtituti Obſeruantum poteſtatem, idq; ex apoſtolico Alexandri VI. decreto, cuius executor extitit illuſtriſſimus Princeps Gu- D lielmus Lantgrauius Haſſienſium, venit. Cumq; eo pacificè per quinquaginta annos, eoq; amplius præfati Obſeruantes potiti eſſent, exorta in ſuperiori Germania Lutherana illa peſtifera hæreſi, loco cedere poſt plurima perpeſſa ludibria coacti ſunt. Ipſe verò conuentus prophanis vſibus ab ipſis impijſſimis hæreticis adiudicatus extitit.

De Minoritico conuentu Groenemburgenſi. Conu. XVI.

NEC latum (vt aiunt) vnguem diſcedit præſens conuentus Groënemburgi, quod eiuſdem Haſſienſis Comitatus oppidum eſt, conſtructus à præcedenti. Cùm à ſui erectione ad præfatum vſque annum Domini 1497. Conuentualibus Franciſcanis patribus paruerit, & eo ipſo anno, quo & ille, eodem Alexandro VI. ſummo Pontifice id præcipiente, opera illuſtriſſimi eiuſdem Gulielmi Lantgrauij ab eis ad regula- E ris Obſeruantiæ Minoritas deuolutus fuerit: ac tandem vno & eodem tempore, quo & etiam ille, pulſis eorum habitatoribus, in impijſſimorum hæreticorum ius ceſſerit.

De Minoritico conuentu Emdenſi. Conu. XVII.

SANE parum profuit P. F. Ludolpho Graningenſi prouinciali Vicario, ac decem alijs Obſeruantibus Frãciſcanis patribus cum maximo ſubmerſionis ac vitæ amittendæ diſcrimine Emdam, Emdenſis Comitatus metropolim, anno Domini 1498. appuliſſe, atq; Conuentualibus Franciſcanis patribus hoc in cõuentu ibidem antiquitus erecto ex apoſtolica Alexandri VI. Pont. max. auctoritate ſucceſſiſſe. Cùm & ipſi variè prius diuexati inde, poſt 50. annos vix elapſos, ab hæreticis pulſi, eiectiq; fuerint.

De con-

De conuentu S. Iodoci prope Bilueldiam. *Conu. XVIII.* A

CVM Ioannes quidam Scrageus eò diuitiarum proceſſiſſet, vt omnes ſui temporis mercatores longè ſuperaret, Deo pro tãtis à ſe receptis beneficijs gratias redditurus, deuotam eccleſiam, diuo Iodoco ſacram, longiuſculus à Bilueldia Iuliacenſium oppido, in accliuiore nemoroſi cuiuſdam montis parte, anno à partu Virgineo 1501. conſtruendam, eamq; omnino perfectam ſequenti anno, nempe 1502. huius Prouinciæ patribus Zegheni, reuerendo admodum patre fratre Oliuerio Mallardi generale Vicario eorum Præſide, capitulariter congregatis, tradendam curauit. Cumq; conuentum iuxta condictum minimè ædificare vellet, eaq; de cauſa pauperculi fratres plurimis quaterentur difficultatibus, atq; incommodis, huiuſcemodi eccleſiam poſt elapſum ſexennium, anno ſcilicet 1508. deſerere, atq; ad paratum ſibi ab oppidanis Bilueldiæ conuentum ſe transferre coacti ſunt. Vbi per 50. ferè annos moram traxêre. Quibus tamen elapſis vniuerſa hac patria hæreſi infecta, & ipſi oppido cedere coguntur, & eorum conuentus ſacrilegas hæreticorum manus expertus extitit. B

De Minoritico conuentu Groningenſi. *Conu. XIX.*

PRÆSENS conuentus Groningæ, quæ Phriſienſis Comitatus metropolis eſt, ante 200. annos communibus Groningenſium ſumptibus erectus, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem ordinis Obſeruantes, Alexandro VI. Pontif. max. id decernente, atque reuerendiſſimo Raymundo eius Legato huiuſmodi decretum executioni mandante, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1502. deflexit. Ab eo igitur tempore impræſentiarum vſque, licèt ea patria hæreſi pro maiori parte infecta, præfatus hic conuentus per Dei gratiam in officio manet, & à viginti huius Prouinciæ fratribus ſat commodè, non abſque catholicorum ingenti fructu, incolitur. C

De conuentu S. Nicolai Aquiſgrani. *Conu. XX.*

AQVISGRANVM Brabantini Ducatus nobiliſſima ciuitas, quæ & ſepulcro Caroli Magni Imperatoris maximè condecoratur, plura olim nomina ſortita eſt: cùm & Batauodurum, & Vergera aliquando nuncupata extiterit. Intra huius igitur antiquiſſimæ ciuitatis mœnia Minoriticus quidam conuentus, diuo Nicolao ſacer, (de quo impræſentiarum) à nobili Palantorum familia ab antiquo (fortè ante 200. annos) à fundamentis ad verticem vſq; ex polito, firmiſſimoq; lapide, marmoreis columnis innixo, ædificatus extitit. Cumq; per centum eoq; plures annos Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubiacuiſſet, poſt generale totius noſtri Ordinis Capitulum Romæ ſub Iulio II. Pont. max. anno à partu Virgineo 1506. celebratum, eodem Pontifice id mandante, ad huius Prouinciæ Obſeruantes, ſupra modum tunc tẽporis florentes, ab eis tranſlatus, atque eius poſſeſſionibus & redditibus diuenditis, ab ipſis fundamentis refectus, ſiue potius reædificatus extitit. Huius conuentus eccleſia, quæ & pulcherrima, & ſatis auguſta eſt, elegantiſſimis aris, & nobiliſſimis heroum ſepulcris, inſuper & duabus Dominicæ crucis particulis, ſiniſtro pede alterius ex ſanctis Innocentibus, aliquot oſſibus ſancti Georgij martyris, molari dente S. Lamberti Leodienſium atque Tungrenſium Epiſcopi & martyris, oſſibus ſanctarum Agathæ virginis & martyris, & Margaretæ itidem virginis & martyris, & beatæ Eliſabethæ viduæ, eiuſdem annulo, corporalibus eiuſdem quoque ſanctæ manibus contextis, atq; innumeris aliorum ſanctorum & ſanctarum reliquijs, honeſtiſſimo loco ſub ſummo altari reconditis, ſupra modum exornatur. In huius denique loci, à viginti fratribus plerumq; inhabitati, archiuis noſtri Ordinis Mare magnum, (hic libellus eſt pontificia eiuſdem Ordinis priuilegia concernens,) & apoſtolicæ Sixti IIII. Innocentij IIII. atque Innocentij VIII. ſummorum Pontificum literæ, quibus certi indulgentiarum dies in Chriſtifidelium fauorem ſtatutis temporibus huius loci eccleſiæ conceduntur, & Imperatoria Friderici III. atque Maximiliani huius nominis primi Imperatorum diplomata, quibus præſentis monaſterij fratres ab omni exactione immunes redduntur, olim aſſeruabantur. Quæ tamen omnia ſimul cum pretioſioribus D E

ribus

A ribus vaſis tum aureis, tum quoque argenteis, atque ſacris veſtibus ad diuinum cultum pertinentibus, ad inexpugnabile illuſtriſſimi atq; ſummè catholici Iuliacenſium Principis caſtrũ, 16.millibus paſſuum ab Aquiſgrano diſtans, quòd huiuſmodi Aquiſgranenſis ciuitas mutationem in negotio fidei (niſi Dominus adſit) minitetur, ante quadriennium ex maturo illorum patrum, quorũ intererat, conſilio tranſlata fuêre.

De Minoritico conuentu ſiue collegio Coloniæ Agrippinæ. Conu. XXI.

CVM paucis ab hinc annis aliquot Prouinciæ Germaniæ inferioris patres ac fratres, ob hæreſim in Belgio ſupra modum graſſantem, cara patria, natiuisq; laribus relictis Coloniam Agrippinam Vbiorum ciuitatem in ripa Rheni fluuij ſitam, Vbiopolim antea nuncupatam, poſtea verò à Marco Agrippa, qui eam inſtaurauit, ac
B præſtantiſſimis ædificijs eam exornauit, fuitq; Cæſaris Auguſti gener, vel vt alij volũt ab Agrippina Neronis matre, quæ vt ſocijs quoque nationibus potentiam ſuam oſtentaret, in hoc oppidum, vbi genita erat, Coloniam ex veteranis deduci imperauit, ſic dictam, conceſſiſſent, ſæcularem quandam domum ex oblatis ſibi à fidelibus eleemoſynis conducentes, ibidem impræſentiarum vſque eorum 20. & vltrà ſatis religioſè, ac cum ingenti fructu totius ciuitatis, circumuicinorumq; oppidorum, & pagorum ad quos vtiliſſimas, atque frequentes de ſacroſancto Euangelio habent conciones, commorati ſunt. Quam quidem domum, licèt collegij titulo inſigniatur, quod aliqualis ædificandi eadem in ciuitate temporis ſucceſſu conuentus, vel eiuſdem domus ad conuentus dignitatem promouendæ ſpes affulgeat, præcedentibus annectere volui.

De Clariſſarum monaſterio Treueris. Mon. I.

C

ANTIQVISSIMVM ſanè eſt hoc monaſterium Treueris, quæ ſuperioris Germaniæ ciuitas eſt: Belgisq; finitima, atque inſignis olim cognoſcendarum cauſarum populi Romani curia, Treuirorum cognominata, extitit, in beatæ virginis Claræ memoriam erectum, atque à quadraginta Clariſſis ſororibus, ſub prima eiuſdem beatæ virginis Claræ Regula ſanctiſſimè degentibus inhabitatum: cuius author pijſſimus Treuerenſium ſenatus facillimè creditur. Ad hoc monaſterium, tanquam ad ſacram ancoram, Clariſſæ aliquot atque religioſiſſimæ ſorores, à cara patria, ob conſtantem catholicæ fidei confeſſionẽ, exules ex Belgio infeliciſſima hac noſtra tempeſtate confugerunt: atq; à cęteris ſororibus, quæ & religioſiſſimæ, & charitate ſunt præditæ, humaniſſimo hoſpitio, nobis interim id præcipientibus, exceptæ ſunt.

D *De Clariſſarum collegio Coloniæ Agrippinæ. Mon. II.*

EXTAT & aliud Clariſſarum de prima (vt aiunt) Regula beatæ virginis Claræ monaſterium, ſiue potius collegium Coloniæ Agrippinæ (de qua ſupra) erectum, quod viginti ſorores pro maiori parte patrijs laribus, natiuoq; ſolo, quòd catholicam fidem, Romanamq; Eccleſiam abiurare noluerint, profugæ inhabitant.

De Clariſſarum collegio Confluentiæ. Mon. III.

PERSIMILIS eſt omnino hic locus proximè præcedenti: eaq; de cauſa collegium potius quàm conuentus appellandus venit. Eſt ſiquidem domus Confluentiæ erecta, in qua viginti Clariſſæ de prima Regula ſorores, quæ, vt propriæ ſaluti
E conſulerent, ex Belgio iſtas ad partes conuolarunt, ad tempus ſub antiquioris cuiuſdam patris, ac ſub propriæ Abbatiſſæ ſiue matris cura pauperrimè ſatis, ſed omnino religioſè degunt. Quia verò tum iſtius, tum quoq; proximè præcedentis loci ſorores, vt primùm fidei negotium melius ibi habuerit, patrios lares remeare decreuerũt, hæc tantùm de ipſis dicta volui. Habet quoque hæc Prouincia aliquot Tertiariarum ſororum Franciſcanarum domos, quarum tamen, quòd ad finem tendant, ſingulariter, aut latius meminiſſe nolui. Et hæc maximo ſanè labore, deperditis (vt præfati ſumus) oĩbus conuentuum monumentis, parta de Colonienſis Prouincię exordio & progreſſu, deq; eiuſdem conuentibus, atq; rebus memoria recordationeq; dignis dicta ſunto.

PROVIN-

PROVINCIA S. BONAVENTVRAE.

A AMPLISSIMA eſt hæc Prouincia inter Galliam Celticam, Belgicam &
Narbonenſem ſita,partem ab vtriſq; capiens,quibus cingitur.Multas prę-
terea Prouincias continet,nimirum Lugdunenſem, Forencem, vtramque
Burgundiam,Lotharingiam,Delphinatum,Borbonenſem , ſuperiorem &
inferiorem Aluerniam & Sabaudiam.Italis inſuper,Heluetijs, Germanis,
Gallis & Narbonenſibus vicina,omniumq; rerum opulentiſſima eſt,Rhodano interim,
Iſera atq; Sona famoſis fluminibus placidam nauigationem,irrigationē,& piſciū abun-
dantiā ſubminiſtrantibus.Antiquitatum etiā monumentis inſignis, & Chriſtiana reli-
gione,quam ſummè aluerunt & auxerunt illa SS.martyrum Blandillę,& aliorū prope
infinitorum glorioſa certamina,mox poſt Chriſti Aſcēſionem decorata, à diuo Euſebio
B atq; Nicephoro calculis diligenter redacta extitit. Proinde non mirum ſi tantorum ſa-
crorum Conciliorū (ſubmiſſo collo Euangelij Ieſu Chriſti iugo)altrix extiterit,vtpote
Viennenſis, Cabilionenſis,plurium Lugdunenſium &c. Tamē oblita beneficiorum ſibi
præſtitorum,prurientes aures ſcorto & adulteræ Gebennæ,à fide apoſtatrici,ſub anno
Dñi 1560. ſatis impudenter præbuit. Vnde non erubuit hæc Lugdunenſis Gallia adul-
terinam,eamq; hæreticam,doctrinam è Gebennenſibus lacunis haurire, è proprijs in-
terim finibus catholica fide,religione,ſacramentis,& alijs catholicæ Eccleſię pretioſiſ-
ſimis depoſitis longè eliminatis.Quo factum eſt,vt in rabiem conuerſa,proſtratis inte-
rim & ſolo æquatis ſacroſanctis eccleſijs , vaſiſq; ſanctis nephandiſſimo ſacrilegio inde
aſportatis,pollutas tandem ſanctorum ſanguine manus cruentarit , manens ebria ſpa-
C tio decem annorum.Nunc autem Dei auxilio ad meliorem mentem rediens,gratam ſu-
per his pœnitentiam Domino agit. His igitur de Lugdunenſi Gallia vtcumque præli-
batis, Franciſcanæ noſtræ Prouinciæ hiſtoriam exordiamur . Quæ profecto vniuerſa ea
patria,in qua ſita eſt,bello,peſte,atq; fame ſummopere conflictata,eaq; de cauſa fratri-
bus,qui ſingulorum conuentuum memorabilia feliciori calamo excipere poſſent , om-
nino impenetrabili,manca & plus æquo pauperior euaſit . Hæc itaque Prouincia anti-
quitus Burgundię Prouincia appellabatur. Tamen à tempore,quo diuus Bonauentum
inter ſanctos relatus eſt,ob tanti viri reuerentiam,eius nomen ſortiri meruit . Præterea
nullam aliam ſui progenitricem agnoſcit:ſed Franciæ,atque Turoniæ Prouincijs coæ-
ua,ſeraphico patre Franciſco adhuc in viuis agente , exordium ſumpſit.Continet autē
D ſex Cuſtodias , & fratrum conuentus non minus 50. (nam de monialium monaſterijs
nihil impræſentiarum vel certè parum ob præfatas difficultates dicere poſſumus) gra-
uiſſimisq; viris ſcientia atque doctrina conſpicuis (quorum nomina & facta ſuis locis
vtcumq; patebūt)dum Religio iſtis in partibus reſplenderet,maximè floruit.Quia verò
præfata hæc Prouincia beati patris Bonauenturæ nomen hæreditauit , eiuſq; ſigillum
eiuſdem patris iconem ſtantem omnino , cui Crucifixus arbori innixus aſtat , necnon
& ſequentes literas : S. PROVINCIAE SANCTI BONAVENTVRAE ORDINIS
MINORVM . orbiculatim imprimit,& Minoriticus Lugdunenſis conuentus tanti pa-
tris corpus ad hæc noſtra vſq; infeliciſſima tempora (vt infra patebit) ſumma venera-
tione continuit,præfatum ſanctiſſimum patrē graphicè depictum ſibi prępọnere volui.

E

De conuentu S. Bonauenturæ Lugduni. Conu. I.

PRIMVM locum , non ſolum in Cuſtodia Lugdunenſi 7. conuentus immediatè
ſequentes amplectente,verumetiā in tota Prouincia,obtinet is locus qui Lugduni,
olim ſub titulo ſancti Franciſci,nunc verò S.Bonauenturæ, ampliſſima , eaq; pulcher-
rima ſtructura ędificatus.Impenſis interim à nobiliſſimis heroibus de Grollici liberaliſ-

ſimè ſubminiſtratis. Eius tamen conſtructionis tempus, licèt præciſè non habeatur, nihilominus tum ex coniecturis, tum quoq; ex epitaphijs antiquioribus monumentis atq; ſepulcris, præſertim nobiliſſimæ cuiuſdam matronæ Franciſcano in habitu, anno Domini 1252. tumulatæ inciſis, commodè haberi poteſt. Inter cœtera quæ hunc conuentum toto orbi illuſtrem reddunt vita, conuerſatio, doctrina atq; ſepulcrum beati patris Bonauenturæ, de quo paucis verbis in omnipotentis Dei laudem, & ſerui eius honorem multa complecti non pigebit, primas partes tenent. A

Beatus igitur Bonauentura originem traxit ex Balneo regio Prouinciæ Tuſciæ oppido, qui dum eſſet paruulus ſingulari omnipotentis Dei auxilio, atq; ſeraphici patris Franciſci interuentu, voto à cariſſima matre emiſſo, à mortis faucibus erutus fuit. Hunc cùm (veluti altera Anna Samuelis mater) cariſſima parens ſub hac conditione, ſi ex tali (alioquin mortali) infirmitate euaderet, ipſum Ordini Franciſcano fore aggregandum, Deo vouiſſet, exaudita eſt, atq; proli myſterium opportuno tempore detexit. B Qui vbi ſe aſtrictum materno voto cognouit, Sapientis conſilium ſequutus, vt videlicet Domino redderet, omnem ſuſtulit moram, ſacræq; initiatur Religioni. In qua, dum profeſſionem admittit, illum coram conceſſu accepta à Deo optimo max. meritis B. P. Franciſci, & maternis precibus beneficia, ratum interim habens quicquid de ſe mater Domino & ſeraphico patri promiſerat, recenſere minimè puduit. Aſcriptus itaq; per ſolemni votis emiſſionē ſacro Franciſcanæ philadelphiæ numero, ſe ad Dei, atq; ſui ipſius cognitionem, quod ſapientiſſimorum eſt, ſummo ſtudio ſummaq; diligentia totum contulit: quam & orationis inſtantia, aſſidua diuinarum rerum meditatione, atq; frequenti ſacrarum literarum lectione perfectè aſſequutus eſt. Diſciplinam nihilominus præfulgidi illius iubaris, ac ſingularis viri Alexandri de Ales minimè aſpernans, ſub illo adeò profecit, vt ſeptimo à ſua profeſſione anno omnium applauſu Magiſtrū ſententiarum lepidè in publico Pariſienſi gymnaſio interpretatus ſit. Idq; non tam edoctus in ſcientijs, quas veluti alij homines diffinitione, diuiſione & alijs medijs aſſequuntur, quàm diuina inſpiratione atq; doctrina, potius infuſa, quàm acquiſita: atq; proinde non inflans, ſed ædificans ſupra veræ humilitatis fundamentum. Sciebat enim ſuper humilem & timentem Deum Domini ſpiritum requieſcere. Hanc itaq; humilitatem nedum in ſacro pectore ſeruabat, verū etiam in omnibus externis operibus, quorum nec minima faſtidiebat, præ oculis ſemper habebat. Infirmis ſiquidem, afflictis & tentatis, quamuis in legendo ſedulus eſſet, minimè deerat: nec à ſua præſentia quempiam ſubtriſtem diſcedere permittebat. Vnde non mirum ſi tanti apud omnes haberetur, ſiq; in Comitijs noſtri Ordinis generalibus nihil penitus ſine eius ſententia atque cenſura tractaretur. Tandem pro ſuis meritis in generalem totius Ordinis Miniſtrum omnium ſuffragio aſſumptus eſt. In quo munere quàm glorioſè, quamq; religioſè ſeſe geſſerit, abundè oſtendunt æquiſſima illa decreta, Franciſcanæ Regulæ expoſitiones, ac tranſmiſſæ epiſtolæ, quæ dum Generalatu fungeretur, toto Ordini (ex quo illum perſonaliter perluſtrare non poterat) zelo zelans pro domo Domini deſignauit. Sola etiam iuſtitia munitus oblatrantium contra euangelicam paupertatem ora ſtrenuè compeſcuit. Deuotiſſimus præterea fuit virgini Mariæ, ad quam, in diuini verbi incarnationis memoriam, angelico elogio ſalutandam Chriſtianum populum ſub cāpanæ ſigno adhortatus eſt. Huius tanti viri ſanctitate cognita eum Clemens IIII. Pont. max. in ſolicitudinis partem locupletiſſimè Eboracenſi eccleſiæ præficiens, pro viribus trahere niſus eſt. Quod tamen aſſequi non potuit. Idq; non ſanctæ Sedis apoſtolicæ contemptu, cuius dicto audiens omnino erat, ſed tranquillioris atq; pauperioris vitę agendæ deſidetio. Cupiebat ſiquidem tantus is pater diuitias in cœlo cumulare, quàm illis irretitus in terris periclitari. Moderato itaque per decem & octo annorum ſpatium, ſeraphico Ordine ſibi concredito non ſubterfugit vocatus à Gregorio X. ſummo Pontifice intereſſe Concilio Lugdunenſi. Cuius ſingularis doctrina & prudentia Chriſti Eccleſiæ, quæ tunc varijs agitabatur moleſtijs & difficultatibus, non parum contulêre. Vnde ad Cardinalatus faſtigium euectus, adiunctiſque ſibi reuerendiſſimis Rotomagenſi atque Tripolitano Epiſcopis, (viris vtique illius æui clariſſimis preſtantiſſimiſq;) grauiſſimis rebus ſe accinxit, Grecos cū ſuo Imperatore Paleologo

Romanę

A Romanæ Eccleſiæ ſubmittens, aliaq; præclariſſima agens. Tandem anno Domini.1274.ætatis verò ſuæ 53.ad patres ſuos hoc in cõuentu,tũc ſeraphico patri Frãciſco dicato,apponitur,vbi & plurimis claruit miraculis. Sanctiſſimo interim Gregorio Papa X.ac vniuerſa Eccleſia ob iacturam, quam immatura tanti viri mors incuſſerat,maximè dolentibus. Eius lingua poſt plurimos annos recens omnino reperta in eburnea pixyde honorificentiſſimè magnoq; cultu repoſita fuit.

Vt igitur ad Lugdunenſem noſtrum cõuentum redeamus:is ſub anno Domini 1561. tempore tumultuum à Caluiniſtis hæreticis in Gallia excitatorum, omnino ferè combuſtus fuit:mobilibus interim tum ſacris, tum vſualibus, & antiquitatum documentis vel ſacrilego latrocinio ablatis vel exuſtis. Corpus præterea beati patris Bonauenturæ, quod argentea capſa affabrè elaborata recondebatur, ſacro interim auro atq; argento reſeruatis, ab iiſdem nepharijs hominibus in Rhodanum flumen ſceleratè proiectum B extitit. Eius tamen caput,diuino fauore atq; laudabili quorundam fratrum diligentia, ſanguinarias eorum manus euaſit, & hoc in ipſo loco impræſentiarum vſq; ſummo honore à fidelibus colitur: Nec tamen per huiuſmodi nebulonum diligentiam ſtetit,quin in eorum poteſtatem veniret.Nam V. P.atq; de catholica fide optimè meritum F. Ioannem Gaiettum loci Guardianum,cuius agonem hîc ſubijcere libuit,diris cruciatibus diuexarunt,vt tantum pignus ſimul cum corpore perdendum detegeret. Sed fruſtrà, eligente præfato patre potius mori, quàm margaritas ante porcos, in inferno torrendos, ponere.Hic deniq; conuentus,qui & à 30.fratribus commodè ſatis inhabitatur patrum diligentia,atque fidelium pietate ſuperioribus annis reſtauratus extitit.

Capta ciuitate Lugduno, anno Domini 1460. omnibusq; eccleſijs à ſacrilegis hæreticorum turmis paſſim expoliatis, tandem ad ſacrum diui Bonauenturæ pignus ipſi Sa- C tanæ miniſtri, execrabili quadam auri cupiditate & ſiti æſtuantes, in hunc fratrum Minorum conuentum ſe contulerunt:ipſumq; ſancti viri corpus, ſacellum illius aggreſſi, ex argentea capſa, in qua honorificentiſſimè repoſitum erat, extraxêre; atq; auro, argentoq; reſeruatis, in flumen Rhodanum proiecêre. Atq; inſuper eodem inſatiabilis auaritiæ ſtimulo acti, ipſius ſancti patris caput (quod ſciebant gemmis, margaritiſq; pretioſis affabrè diſpoſitum atq; ornatum) reperire ſatagunt. Illud autem opportunè fuerat a fratribus abſconditum; ingruente ſcilicet hęreticorum perſecutione. Vnde ij ſpe, inquiſitioneq; fruſtrati patrẽ fratrẽ Ioannem Gaiettum prȩfati cœnobij Guardianum impetunt, rapiunt,probris & verberibus afficiunt, atq; in tortura diſtendunt,quęrentes ab eo,vt ſancti viri caput reuelare, fideiq; catholicæ renunciare velit. Idq; cùm acrioris ſupplicij cõminatione, tum maximis pollicitationibus obnixè perquirebant. D Quorum ſanè conatus inualidos reddidit prȩfati patris,diuino fauore, interceſſioneq; beati Bonauenturæ confirmata in tormẽtis conſtantia. Cumq; ij ſeſe à viro Dei deluſos vident,eum ſub ferrea crate,ſub qua ſanctum corpus iam ſeruabatur, arctarunt, fame, ſiti,ſqualore ac pedore torquendum. Quo in loco,licèt quędam mulieres deuotę pauxillo panis,& aquę,per cratis foramina illum aliquandiu furtim ab initio ſuſtentaſſent attamẽ plurimis tranſactis diebus, pedore, atq; inedia conſumptus fortis Chriſti athleta,rerumq; ſacrarum ac religionis catholicę fideliſſimus cuſtos,fide,amore, & conſtantia inſignis obdormiuit in Domino:quare cũ is tãtus P.pro lege Dei ſui ad mortem vſq; certauerit, ab ipſo gloria & honore(vt piè credere poſſumus(coronatus in cælo extitit.

De Minoritico conuentu Villæfrancæ. *Conu.* *II.*

E CVM inclytus Belliloci Comes Conſtantinopoli, quò à Gallorum Rege Legatus fuerat miſſus, in Galliam rediret, Aſſiſiumq; tranſiens Minoriticum Ordinem non ita pridem inſtitutum ibi vidiſſet, maximo animi affectu erga illum captus fuit. Vnde in Galliam properans aliquot illius Inſtituti fratres, ſeraphico patri Franciſco contemporaneos,anno à prȩfati Ordinis exordio octauo,ſecum adduxit. Horum alter Viennę manſit,alius in ciuitatẽ Montisferrandi miſſus fuit,reliqui verò prȩfato Comiti in caſtrũ de Poulls cõgreſſi ſunt. Conſtructo itaq; ſumptibus tãti Comitis ibi elegãti cõuẽtu,in eo prȩmemorati fratres,eiuſq; ſucceſſores per cõtinuos 100. annos morã traxêre. Quibus demum annis tranſacti, illuſtriſſimus quidam heros atq; à Borbonio tẽ-

poralis Dominus alium conuentum (de quo impræſentiarũ) multò elegantiorẽ, multoq; commodiorem, quem & 14. fratres in hunc vſq; diem pro votis inhabitant, ſuper ipſas Sonæ fluuij oras, atq; iuxta mœnia Villæfrancæ Lugdunenſis diœceſis oppidi, atq; ad 15. tantùm milliaria à Lugduno diſtantis, extruendum, aliumq; relinquendum curauit. Inter huius loci chorum atq; eccleſiæ nauim ſepulti ſunt religioſiſſimi duo patres, ſeraphico patri Franciſco coæui, ſummaq; pietate, deuotione, atque ſanctitate prædití. A

De Minoritico Matiſconenſi conuentu. Conu. III.

HVIVS conuentus Matiſconis vulgò Maceon, quæ Lugdunenſis diœceſis ciuitas eſt, ab antiquo erecti, nõ poteſt haberi fundatio nec ſciptis, nec monumentis, adeò fuit libera Caluiniana crudelitas in Matiſconenſi ciuitate, tamquã Gebennæ vicina, vt conuentus funditus fuerit euerſus, combuſtus atq; expilatus. Pijs tamen catholicorum eleemoſynis illum fratres, qui numero frequentius ſunt 12. reædificare, atq; reſtituere ſatagunt. Graſſante, anno Domini 1563. Caluiniana perſecutione in Matiſconenſi ciuitate V.P. Ioãnes Giboſus huius monaſterij Guardianus pro fide catholica cõſtãtiſſimè decertauit, atq; victor tandem euaſit: qui ab hæreticis compræhenſus, poſt plurima ludibria, nouiſſimè amputatis naſo, auribus, atq; manuum extremitatibus, in Sonæ profluentem tota inſpectante ciuitate proiectus, atq; ſubmerſus, animam ſuo Creatori reſtituit, ac tandem glorioſo fine dirutum colluſtrauit cœnobium, quod antea incoluerat. B

De Minoritico conuentu Montisbriſonis. Conu. IIII.

HIC conuentus Montisbriſonis, vulgò Montbriſon, quæ Galliæ Lugdunenſis ciuitas eſt, per nobiliſſimum heroëm Ioannem à Borbonio, anno à partu virgineo 1270. ædificatus, cuius eccleſia, anno Domini 1275. conſecrata extitit, Caluiniſtarum etiam hæreticorum rabiem, anno Domini 1562 menſis verò Iulij 14. expertus eſt. Nam præfata vrbe Montebriſone capta, quatuor admirandæ conſtantię patres frater Ioannes Baſſonus, frater Frãciſcus Borgonius, frater Antonius Malinus & frater Stephanus Cortantius varijs ſupplicijs ac plagis afflicti, tandem turpiſſima morte ſunt ab hæreticis interempti. Quorum corpora, poſtquam in plateis & compitis diu iacuerunt inhumata, terræ volatilibus atq; canibus dilanianda tradita ſunt, ita vt vix à quoquam dignoſci poſſent. Comorantur interim hoc in conuentu, altiſſimo Domino famulãtes, 12. fratres. C

De conuentu S S. Trinitatis & B. Virginis Pontisuallium. Conu. V.

PONSVALLIVM Gallicè Pont. de vaus Lugdunẽſis diœceſis oppidum eſt, ſpectatq; ad Allobrogum Ducẽ. Hoc igitur in oppido, currente anno Domini 1474. præſens conuentus, qui & à 14. fratribus inhabitatur, ſub titulo ſanctiſſimæ Trinitatis, atq; glorioſiſſime virginis Marię, cura atq; procuratione bone memorię P.F. Ioannis Burgenſis à sereniſſimo Philippo Sabaudię Duce à fundamentis ad verticem vſq; conſtructus fuit. D

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. VI.

ID chriſtianiſſimi, atq; de Franciſcana Religione optimé meriti Gallorum Reges Carolus VI. & Anna à Britannia eius conſors in lucris poſituri, ſtipulante tamen patre Ioanne Burgenſi & procurante, ſub anno Domini 1470. hoc monaſterium, ſanctiſſimę Marię de Angelis ſacrum, quem & 12. fratres inhabitant, in Lugdunenſi diœceſi à fundamentis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendũ pientiſſimè curarunt. E

De Minoritico conuentu Baſtidæ. Conu. VII.

AEDIFICATVRI ſibi pientiſſimi Chrifideles Claudius de Vrſe atq; Catharina de Polignat eius cariſſima vxor domum, in qua ſecundum Chriſti aduentũ prętolarentur, hoc monaſteriũ ſiue potius eremitorium, à 7. fratribus frequẽtius inhabitatũ, Baſtidę ex cõmunibus expenſis, ſub anno Dominicę incarnationis 1473. à primo ad vltimũ vſq; lapidẽ conſtruendum, atq; exanima eorũ corpora in eius eccleſia ęneo ſepulcro affabrè elaborato claudenda curarunt. Hactenus de Lugdunenſi Cuſtodia.

De Mi-

A *De Minoritico Diuionenſi conuentu.* *Conu. VIII.*

DIVIONENSIS Cuſtodia ex 11. conuentibus immediatè ſequentibus conflatur: quorum primus eſt is, qui Diuionis (Gallicè Dyon) quod Lingonenſis diœceſis oppidū eſt, in eccleſia, atq; antiquiſſimo Templariorum loco, prout ex quibuſdam tumulis altero quidē, anno Domini 1077. altero verò anno 1090. ibidem erectis, habetur, conſtructus extitit. Quo tamen certo tempore huiuſmodi locus Ordini noſtro conceſſus fuerit, deficientibus ſcripturis, & antiquorū traditione, penitus ignoratur. Sub anno verò Domini 1578. iuniorum huius Prouinciæ fratrū collegium, in quo eorū aliquot tum Grammaticam, tū quoq; Rhetoricam addiſcere poſſint, hoc in ipſo cōuentu à Prouinciæ patribus conſultiſſimè erectum fuit. Agente ſiquidem Diuionis regio Prouinciæ Burgundiæ ſenatu, atq; eleemoſynas liberaliſſimè ſubminiſtrante, 70. ad minus religioſi patres atq; fratres hoc in monaſterio commodè ſatis aluntur, ſuſtentanturque.

B

De Minoritico Caſtellionenſi conuentu. *Conu. IX.*

HIC cōuentus Caſtellionis, (Gallicè Chaſtillon) quod ſuperioris Burgūdiæ oppidū eſt, erectus, expenſis Burgundiæ Ducum, ſub anno 1278. extructus fuit; ſed per nobilē heroëm Cameſſonū poſtmodū ampliatus. In quo tredecim religioſiſſimi Minoritę fratres non abſque Caſtellionenſium circunuicinorumq; oppidorum & pagorum ingenti fructu commodè ſatis cōuiuunt, quos magno amore & beneuolētia proſequūtur.

De conuentu S Franciſci Belnæ. *Conu. X.*

C RESPONDET ſanè hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco Belnæ, quæ Lingonenſis diœceſis, atq; ſuperioris Burgundiæ ciuitas eſt, erectus, & à 15 fratribus plerumq; inhabitatus, eximiæ tanti fundatoris, generoſi ſcilicet Domini de Vienna erga noſtrum Ordinem beneuolentiæ: cùm ampliſſimus atq; elegātiſſimè conſtructus ſit Eius tamen fundationis tempus, tum quia antiquiſſimus eſt, tum etiam quia ipſius inſtrumenta tempore belli ab importuniſſimis hæreticis combuſta fuēre, penitus ignorantur. Huius monaſterij alumnus extitit ille nunquam ſat laudatus Magiſter, ac pater frater Petrus de Cornibus plurimis, dum viueret, à Chriſtianiſſimo Gallorum Rege Franciſco honoribus atq; muneribus cumulatus. Cuius memoria in benedictione eſt, & corpus in almo noſtro Pariſienſi conuentu (de quo ſupra) honeſto loco reconditur.

De Minoritico conuentu Caſtriuillani. *Conu. XI.*

D

NON minori ſtudio Caluiniſtæ noſtri temporis hæretici Minoriticum hunc conuentum, Caſtriuillani à pientiſſimis ſimul atq; nobiliſſimis Ioanne, atq; Ioanna conſortibus, nec non & eiuſdem oppidi Comitibus prope eorum munitionem, ſub anno Domini 1287. ædificatum, ſemel atq; iterum à vertice ad vſq; fundamenta euertendum curarunt, quàm illum præfati fundatores ab ipſis fundamentis ad apicem vſq; conſtrui iuſſerunt. Eius interim eccleſia, morā trahentibus octo fratribus in loco quodā ſatis anguſto, ex fidelium eleemoſynis ſumma cura ſummaq; diligentia reficitur. In præfatorum hęreticorum perſecutione, anno à partu virgineo 1562. P. F. Paulus Tonelier meritiſſimus huius monaſterij Guardianus cum fratre Toſſanctio Fortino varijs tormētis ac ſupplicijs à truculentiſſimis hęreticis affecti fuēre, ac tandem glorioſè pro

E Chriſto ſub eorundem manibus occubuerunt. Eorum oſſa, temporis ſucceſſu atq; pace inter catholicos & hæreticos inita, collecta, & in huius loci eccleſia recondita extitēre.

De conuentu S. Franciſci Barri ſuper Albam. *Conu. XII.*

HIC conuentus Barri ſuper Albā (Gallicè Barſur Aube) quod Lingonēſis diœceſis oppidū eſt, ſeraphico patri Frāciſco erectus, varijs poſt iacta fundamenta tēporibus incrementū ſumpſit. Primo enim tēpore ſub pauperioris ædiculæ, perdeuoti cuiuſdam fratris ſtudio conſtructæ, anguſtijs ſubſtitit. Poſtmodum verò in iuſtam eccleſiam in B. P. Franciſci honorem pientiſſimi Iacobi de Montier ſumptibus ędificatam, in qua idem Iacobus ante ſummum altare honorificè ſepultus eſt, anno reſtitutæ ſa-

lutis 1289 euaſit. Tandem monaſterium, in quo octo fratres commorantur,& quod A
reliquum eſt ædificij ſibi adiunctum ex deuotiſſimorum Patritij Lambreti de Auberina atque cariſſimæ eius vxoris facultatibus,ſub anno Dñi 1297. conſtructum extitit.

De conuentu Minoritico Cabillionenſi. Conu. XIII.

VT primùm religioſiſſimus P.F.Ioannes à Portugalia inclytus Portugaliæ Regis filius ſuperioris Burgundiæ appulit oris, pientiſſimus atque nobiliſſimus heros Philippus Burgundiæ Dux hunc conuentum Cabillionis, (Gallicè Challon) quæ antiquiſſima,atq; vnius generalis Concilij celebratione nobiliſſima Burgundiorum ciuitas eſt,in tanti patris gratiã à fundamentis ædificandum,omninoq; abſoluendũ, atq; plurimis iocalibus ſacris & ornamentis eccleſiaſticis exornandum curauit. Eius tamẽ certum fundationis tempus, omnibus monumentis à ſanguinarijs hæreticis Vulcano B
traditis, haberi minimè poteſt. Inhabitatur interim hic locus à duodecim fratribus.

De conuentu Minoritico Briſatenſi. Conu. XIIII.

BRISATVM (Gallicè Briſon) Eduenſis diœceſis oppidum eſt,hæreticorumq; incurſibus atque iniurijs omnino patet. Quo denique tactum eſt, vt Minoriticus conuentus à catholicis oppidanis ibi ab antiquo conſtructus, atque à neotericis huius noſtræ tempeſtatis miſerandæ hæreticis funditus euerſus, omnino expilatus extiterit,& à nullo penitus patre ac fratre inhabitetur, ſed derelictus miſerrimè iaceat.

De conuentu S. Franciſci Inſulæ. Conu. XV.

CVM religioſus P. F. Iulianus Leonetus hoc monaſterium ex diuerſis fidelium C
eleemoſynis, præcipuè verò clariſſimi viri Ludouici Cabillionenſis Inſulæ, quę Lingonenſis diœceſis oppidum eſt, temporalis Domini,anno Chriſti 1471. erigere cępiſſet,nec ipſum ad optatum finem perducere potuiſſet, pijſſimus Ludouicus à S. Maria, eiusq; cariſſima parens nomine Anna, quicquid ad huiuſmodi operis conſummationem deſiderabatur,id ex maxima in Deum pietate,atque erga Franciſcanam Religionem beneuolentia,communibus ſumptibus pręſtiterunt. Vniuerſus tamen hic locus, vnico tantùm dempto ſacello,in quo octo fratres diuina peragunt, hæreticorum inſaniæ,ſub anno Domini 1569. ſubiacuit, atque in fauillam ab iſdem nebulonibus redactus eſt. Quem tamen præfati fratres pro viribus reſtaurare ſatagunt, anno verò Domini 1562.in prima hæreticorum perſecutione venerabiles duo patres Franciſcus Paredius,atq; Claudius Moncaretus nomine,huius tunc conuentus incolę,in pręfato op- D
pido Inſula ab immaniſſimis hęreticis à vertice capitis ad dorſum vſq; ſecuri percuſſi, diſſectiq; ſunt. Pẽdentibus interim ex vtroq; latere ceruicibus,ac dorſo,naribusq;,auribus atq; manibus truncatis,conſtãtes in fide catholica in finẽ vſq; pro Chriſti nomine dimicarũt.Sicq; glorioſo agone triũphantes felici morte extremũ diẽ pariter clauſêre.

De conuentu Dominæ noſtræ de pietate Tanlai. Conu. XVI.

IN diçceſi Lingonenſi,atq; in oppido Tanlai,procurante præfato P.F.Ioanne Leoneto,ſumptus interim neceſſarios ſubminiſtrantibus nobiliſſimis Chriſti fidelibus Petro a S.Theobaldo,Anna & Margareta eius ſororibus, præſens conuentus in honorem Dominæ noſtræ de pietate,ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio conſtructus fuit. Verùm in primo Caluiniſtarum hæ- E
reticorum tumultu,reſeruatis duobus eccleſiæ ſacellis,in quibus duodecim fratres diuinum perſoluunt officium, quicquid ædificij reliquum erat, id omnino igne cum documentis ad ſe pertinentibus combuſtum fuit. Plures hauddubiè præclaros viros Franciſcanæ Religioni peperit hic conuentus, inter quos tamen primum obtinet locum honorandus Magiſter ac doctiſſimus pater frater Iacobus Hugonis, qui Chriſtianiſſimo Gallorum Regi Carolo eius nominis IX. & à conſilijs, & à ſacris confeſſionibus & prædicationibus fuit: imò & pro eodem apud catholicum Hiſpanię Regem Philippum eius nominis II. honorifica legatione functus extitit. Cuius denique corpus in almi noſtri Pariſienſis conuẽtus eccleſia honeſto quodã in ſepulcro quieſcit.

De con-

A *De conuentu Minoritico Eduenſi.* *Conu. XVII.*

CVM deuotiſſimi Chriſti fideles Matthæus Bigornetus, & Margareta eius vxor patria Eduenſes in diebus ſuis abſq; liberis proceſſiſſent, boniſq; affluerent, quod alioquin caræ proli relicturi erant, id in vnius Minoritici conuentus ædificatione inſummendum decreuêre. Quamobrem, apoſtolica auctoritate impetrata, hoc monaſterium Eduni, (vulgò Edun) quæ Epiſcopalis ciuitas eſt, à fundamentis ad verticē vſq; ædificarunt, atq; in eius eccleſia, erecto ſibi honeſtiſſimo mauſoleo, tumulari voluerūt. hoc deniq; monaſterium, quod V. Magiſtrum & doctiſſimum P. Tuſtanum, aliosq; plures admirādę doctrinę & ſanctitatis religioſos peperit, hęreticā rabiē, prout & pręcedentes cōuētus, expertū extitit. Eoq; factū eſt, vt abſumptis igne ſcripturis, & bona eius parte euerſa, & certum eius erectionis tps nos lateat, & à 12. tantùm fratribus inhabitetur.

B *De conuentu Vallisarduennæ.* *Conu. XVIII.*

PRIMO ſat anguſtus erat hic conuentus à religioſo quodam eremita ſyluoſo in loco ex cuiuſdam Domini de Charnel liberalitate cœptus, ſed temporis ſucceſſu à ſolicitis quibuſdam huius Prouinciæ patribus ſtructura, atque ædificijs dilatatum fuit. Attamen, anno à partu Virgineo 1561. graſſantibus vbique hæreticis, illorum labores igne atque parietum ſubuerſione in caſſum redacti ſunt. Nihilominus tamen inter eius ruinas duo fratres, hoſpitalitatis gratia erga hoſpites exercendę, adhuc latitant.

De conuentu Minoritico Montisferrandi. *Conu. XIX.*

C ALVERNÆ Cuſtodia 11. immediatè ſequentes conuentus complexatur, inter quos primū obtinet locū is qui in oppido Monteferrando (Gallicè Montferrand) diœceſis Clarimontenſis, diuo Thomæ Cantuarienſi Archiepiſcopo & martyri, atque Margaretę virgini itidem atque martyri ex pijſſimis oppidanorum eleemoſynis, anno à mundi redemptione 1229. erectus. Cuius eccleſia de Chriſtiano more conſecrata eſt, & præfatorum ſanctorum reliquijs, duabus Dominæ coronæ ſpinis, brachio alterius ex ſanctis Innocentibus, funere vnius ex ſocijs B.P. Franciſci, ſepulcro B.P. Gulielmi Mariconij ſacræ Theologiæ Doctoris atque eximię ſanctitatis viri, & parte tuniculæ ſeraphici patris Franciſci religioſiſſimè honeſtatur. Præfatus pater Guilielmus Mariconius & iſtius, & Clarimontenſis atque Rionenſis conuentuum tum ſacriſtias, tum quoque bibliothecas mirum in modum adauxit, exornauitque; inſuper & plurimis hoc in eodem loco, quem duodecim fratres incolunt, coruſcat miraculis. Præterea quamplurima ſummorum Pontificum diplomata noſtrum Ordinem concernentia (de quibus tamen alibi ſæpius) in huius monaſterij archiuis accuratiſſimè, fideliterq; aſſeruantur.

D

De conuentu B. Mariæ virginis Clarimontis. *Conu. XX.*

GVIDO à Turre Bolonienſium Dux, atque oppidi Rupisfortis temporalis Dominus aliquid & Clarimontenſium expectatione, & ſua perſona dignum effecturus, hunc conuentum, glorioſiſſimæ virgini Marię ſacrum, quem & 10. fratres commodè ſatis incolunt, Clarimontis, quæ antiquiſſima ciuitas eſt, anno à partu Virgineo 1273. à fundamentis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum curauit. Cuius denique conuentus eccleſia, anno Dñi 1280. de more benedicta, conſecrataq; fuit.

E *De conuentu Minoritico Rionienſi.* *Conu. XXI.*

HIC conuentus primò conſtructus fuit aliquantulum à Rionio Clarimontenſis diœceſis vrbe, non tamen longè ab eccleſia ſanctę Radegundis quondam Frācorum Reginæ: inibiq; fratres multo tempore moram traxerunt. Verum, ingruentibus bellorum turbinibus, ne fortè captus & hoſtibus pręſidio eſſet, & ciuitati negotium faceſſeret, vt ſolo æquaretur à Rionienſibus, ſub anno Dominicę incarnationis 1353. decretum eſt. Eo igitur deſtructo non defuit diuinum auxilium. Quinimo ſtatim Rionenſis quidam ciuis locupletiſſimus, honorabilis videlicet Michaël Bordenius, cuius ad Franciſcanam Religionem, præſertim verò ad S. Ludouicum Toloſanum Epiſcopum,

atque ad S. itidem Ludouicum Francorum Regem eiuſdem Ordinis alumnos affectus A
incredibilis erat, quaſdam domos, ampliſſimumq; ſolum fratribus alioquin loco deſtitutis obtulit, contulitq; : inſuper & vt hic conuentus eodem in loco tum ex proprijs, tum quoque ex temporalium Geachij, Rupis, Caſtrinoui atque Caſſeronij Dominorum facultatibus conſtrueretur ſolicitè curauit, Abbate interim & monacis monaſterij ſancti Amabilis (licèt fruſtrà) ſummè reclamantibus. Hoc tamen cũ monaſterio mira mole extructo eius eccleſiæ non minima pars terremotu corruit. Cui nihilominus calamitati atque infortunio perdeuotus vir Ioannes Senerius collapſa proprijs ſumptibus reparans, reſtauransq; tempeſtiuè obuiauit: inſuper & pulcherrimam turrim (hoc campanile vulgò appellant) in eiuſdem eccleſiæ ornatum adiunxit. Commorantur plerunq; hoc in loco 18. fratres, qui diu noctuq; diuinas laudes perſoluunt.

De conuentu Annunciationis B. virginis Briuatenij. *Conu. XXII.* B

QVAMVIS, teſtimonijs, titulis, ſcripturis atque documentis bellorum iniuria aut combuſtis, aut ſuffuratis, nullum de ijs firmum habeatur teſtimonium, nihilominus tamen, ſi coniecturis, gentilitijs, ſcilicet Borbonicæ nobilis familiæ inſignijs tũ feneſtris, tum quoque parietibus inciſis, impreſſisq; aurem accommodare liceat, præſens conuentus Briuatenij, quod diœceſis S. Flori oppidum eſt, in Anunciationis glorioſæ virginis honorem erectus, & à 12. fratribus inhabitatus à diuerſis, idq; varijs temporibus, conſtructus fuit. Veriſimile namq; eſt aliquem heroëm ex præfata Borbonica familia eius fundatorem extitiſſe: imò multum vrget ipſius ſepultura è regione principis altaris erecta. Temporis verò ſucceſſu nobilis Dominus Dachonius huius locis eccleſiam ampliauit, eamq; proprio funere & mauſoleo adornauit. Quæ tandem ſucceſſiuè à multis, quorum tamen nomina nos latent, aucta, doniſq; cumulata extitit. C

De conuentu Minoritico S. Porcini. *Conu. XXIII.*

SANCTVS Porcinus Clarimontenſis diœceſis oppidum eſt, in eoq; præſens conuentus, qui ſimilem omnino iacturam ei, quam præcedens expertus extitit, ſimilibus quoque cladibus incurrit, quiq; ab eodem fundatore, à quo & ille, conſtructus creditur, idq; ex plurimis inſignijs eiuſdem Borbonicæ domus vitreis eius feneſtris, atque parietibus impreſſis ædificatus cernitur. Præter iſta, quodque à quindecim fratribus inhabitetur, nihil aliud certi de hoc loco dicendum nobis occurrit.

De conuentu S. Ioſephi Campiaquoſi. *Conu. XXIIII.* D

STATVERAT nobiliſſimus Archimbaldus Borbonius hunc conuentum Campiaquoſi, quæ ciuitas eſt, Epiſcopali ſtemmate decorata erectum ſuis tantùm ſumptibus ſub anno Domini 1260. conſtruere. Verùm eius conſilium immatura mors fregit. Quamobrem eo è medio ſublato, ne tantum opus debito fine careret, inſignis pater frater Ioannes de Mailli, illuſtri proſapia natus, eccleſiam, ſacella, clauſtrum, Capitulũ & cœtera ad eius perfectionem neceſſaria ſummo ſtudio, ſummaq; diligentia fieri procurauit: inſuper & ſacriſtiam vaſis tum aureis, tum quoque argenteis, atque ſacris veſtibus inſtruxit. Obijt tãdem venerabilis hic pater anno Domini 1266. & egregio ſepulcro in eccleſiæ medio honoratus extitit. Iuxta ſummum altare, ad latus ſacro Euãgelio decantando deputatum, Guido de Dampierre vterinus præfati Archimbaldi frater ſepultus eſt. E regione verò nobiliſſima heroina Maria de Hainant prima Borbonij Duciſſa E
tumulata quieſcit. Sed ingenua, pientiſſimaq; Clarimontenſium Comitiſſa, atque temporalis Borbonij Domina Beatrix chori medium tenet. Tribus his heroibus ſplendidiſſimt tria ſepulcra ab inuicem diſtincta erecta ſunt. Huius denique loci à 20. fratribus frequentius inhabitati eccleſia, anno Domini 1275. ſub titulo S. Ioſeph conſecrata fuit.

De conuentu B. Mariæ Montislucij. *Conu. XXV.*

QVOD non obſcura fuerit illuſtriſſimi Ioannis Borbonij Ducis in Franciſcanam familiam beneuolentia, ſatis conſtat ex præſenti conuentu in glorioſiſſimæ virginis Mariæ honorem Montislucij eius tantùm ſumptibus ſub anno Dominicæ incarnationis

A carnationis 1441. conſtructo. Cuius quidem conuentus, à 16. fratribus plerumq; inculti, eccleſia, poſt elapſum ab huiuſmodi conſtructione ſexennium, nempe anno Domini milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo ſeptimo de more conſecrata extitit.

De conuentu Minoritico Caſtriodonenſi. *Conu. XXVI.*

NOBILIS ac pientiſſimus heros Philippus à Vienna Liſtenenſium Dominus cùm precibus, tum quoque optimo fratrum præcedentis monaſterij exemplo motus præſentem conuentum, in quo 12. fratres pro votis commorantur, Caſtriodonis, quod eius oppidũ erat, ex domeſticis facultatibus, ſub anno Dñicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo nono, à fundamẽtis extrui, perficiq; imperauit.

B *De conuentu Minoritico Donionico.* *Conu. XXVII.*

VT primùm nobiliſſima Agnes Borbonij Duciſſa apoſtolicam à Nicolao V. Pont. max. ſub anno Domini 1450. facultatem obtinuit, fundum Minoritico conuentui ædificando accommodatum, atque capaciſſimum Donionis tum ex proprijs, tum quoque ex piæ heroinæ Guicherdæ, atque perdeuoti cuiuſdam Ioannis Mochardi facultatibus emendum, inibiq; præſens monaſterium à fundamentis ad apicẽ vſque conſtruẽdum curauit. Cumq; huiuſmodi monaſterium, ex imbecilliori materia ędificatum, poſt aliquot annos maiori ex parte collapſum eſſet, à pientiſſimis Philippo à Vienna, atque Pernetta Chalceronia eius vxore inſtauratum, reparatumq; eſt. Huius denique conuẽtus, qui & à 15. fratrib. inhabitatur, eccleſia à R. Barnaba Epiſcopo de more cõſecrata extitit, & ſumptuoſiſſimo nobiliſſimæ Ludouicæ ab Ambaſia mauſoleo honeſtatur.

C *De conuentu S. Michaelis Selletæ.* *Conu. XXVIII.*

CVM nobilis Iacobi Lupi temporalis Monfangenſiũ Domini prædeceſſores prioratum Selletæ, quod Clarimontenſis dięceſis oppidum eſt, vt Deus opt. max. continuò ibidem laudaretur, conſtruendũ curaſſent, tẽporisq; ſucceſſu diuinus eo in loco cultus extinctus fuiſſet: id pręfatus Iacobus Lupus ęgerrimè ferẽs, huiuſmodi prioratũ ex obtẽta à Sixto IIII. Pont. max. apoſtolica auctoritate in iuſtũ conuentum, ſub anno à partu Virgineo 1478. coaptari, atq; huius Prouincię fratrib. tradi curauit. Cuius deniq; conuẽtus eccleſia ſub titulo S. Michaëlis Archãgeli cõſecrata eſt, & à 10 fratrib. colitur.

De conuentu S. Marthæ Vicicomitis. *Conu. XXIX.*

D PLVRES ſui benefactores habuit hic conuentus Vicicomitis, quod Clarimontenſis diœceſis oppidum eſt, in honorem S. Marthæ erectus. Nam à nobiliſſimis Bertrando à Turre, & Ludouica de la Tramoile eius coniuge, ſub anno Domini 1473. primò conſtructus, & à pientiſſima Ioanna à Vandoma vidua ex Borbonij ducis morte relicta poſtmodum ampliatus, atque maximis beneficijs honeſtatus, à ſereniſſima tandem Catharina Medices Francorum Regina, & Henrici II. Galliæ Regis quondã vxore, pretioſiſſimis iocalibus, ijsq; plurimis, cumulatus extitit. Cuius eccleſia duplici eoq; famoſo mauſoleo honeſtatur. In quorum altero præfata Ioanna à Vandoma in habitu Minoritico, ſub anno Dñi 1511. tumulata fuit: in alio verò inſignis Ioannes Stuardus Albaniæ Dux, atq; Scotorum Regis cognatus germanus, cùm anno Dñi 1536. diẽ clauſiſſet extremũ, honorificentiſſimè quieſcit. Cõmorantur interim hoc in loco 16. fratres.

E *De conuento Minoritico Dolenſi.* *Conu. XXX.*

DOLA Burgundiæ ſuperioris, atque Biſuntinenſis dięceſis ciuitas eſt, famoſa quidem tum regio ſenatu, tum quoque inſigni Academia: paretq; Flandriæ Comitibus. Hanc igitur tantã ciuitatẽ decoraturi pientiſſimi Ioannes & Theobaldus de Ries, atq; eorũ vxores Margareta & Margareta Burgũdię Comites, Minoriticũ hunc conuẽtũ, quẽ 22. fratres impręſentiarum inhabitãt, Carolo IIII. Germanorũ Imperatore, atq; Gregorio XI. Auenionis reſidente, intra eius mœnia, ex apoſtolica ſibi facta auctoritate, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1372. ab ipſis fundamentis extruendũ, atq; omnino abſoluendũ curarũt. Hic conuẽtus ſicut & 7. immediatè ſequẽtes ad Cuſtodiã Biſuntinã ſpectat:

De con-

De conu. Annunciationis B. virginis Ledoniſalnerij. Conu. XXXI. A

PRAESENS conuentus Ledoniſalnerij, quod ſuperioris Burgundiæ oppidum eſt, lętabūdę virginis glorioſiſſimæ Anunciationi erectus, ab inclytis Viennæ Dominis primò conſtructus, ac poſtmodum per generoſos Chalonenſium heroës atq; Auranię Principes mirum in modum auctus, atq; tandem ab edace, infeſtoq; igne conſumptus fuit Qua etiam de cauſa eius certum erectionis tempus ignoratur. Incumbunt nihilominus fratres eius incolæ, qui frequentius ſunt 16. numero, idq; pro viribus, eius reparationi atque reſtaurationi. Huius conuentus alumnus fuit reuerendiſſimus atq; de Franciſcana Religione optimè meritus P.F. Ioannes Henrici Damaſcenorū Epiſcopus.

De conuentu B. Mariæ Cheriaci. Conu. XXXII. B

CVM inclyta Margareta Duciſſa, ſimulatq; Burgundiæ Comitiſſa apoſtolicas pro hoc Minoritico conuentu Cheriaci, qui Biſuntinenſis dięceſis pagus eſt, ædificādo literas à Ioanne XIII. Pont. max. ſub datum tertio idus Februarij, anno ſui Pontificatus iiij. humanæ verò ſalutis 1414. impetraſſet, atque huiuſmodi literæ, præfato ſummo Pontifice morte præuento, Sedeq; vacante, ſuum effectū ſortiri minimè potuiſſent, alias à ſacro Conſtancienſi Concilio, quarum exequutor fuit reuerendiſſimus Theobaldus Biſuntinenſium Epiſcopus, obtinere curauit. Voti itaq; compos effecta hunc conuentū, quē & 12. fratres plerumq; occupant, ex proprijs facultatibus pręfato in loco, ſub anno Dñi 1420. à fundamētis ad apicem vſq;, idq; in honorem B. virginis Marię, extrui fecit.

De conuentu S. Franciſci Salerianum. Conu. XXXIII. C

MAXIME nobis commendanda venit inclytorum heroum atque temporalium Viennę Dominorum in Deum pietas, & in ſacrum Ordinē noſtrum affectus atq; animi propenſio. Cùm plurimis a ſe conſtructis conuentibus (de quibus ſuprà) & hunc, ſeraphico patri Franciſco Saleriarum erectum, adijciendum curarint. Fuit ſiquidē eius author atque fundator, idq; ſub anno à partu virgineo 1447. nobiliſſimus Gulielmus à ſanto Georgio Viennenſium Dominus. Huius denique conuentus, qui & à 10. fratrib. incolitur, cuiusq; alumnus extitit doctiſſimus, paritęrq; zelantiſſimus Magiſter ac pater de Cathalando, eccleſia, anno Domini 1452. de Chriſtiano more conſecrata fuit.

De conuentu Mozoretico. Conu. XXXIIII. D

CVM nobiliſſimus atque ſtrenuus miles Ludouicus à Chalonio ſub Regis Galliæ ſignis in Italia militaret, Minoriticum quendam conuentum, belli neceſſitatibus ſatisfacturus, combuſſit. Quamobrem ſibi à patre eius confeſſario iniunctum fuit, vt in commiſſi criminis ſatisfactionem alium conuentum eidem Ordini erigendum curaret. Is igitur eius patris dicto audiens, proprium caſtrum Mozoreti conſtructum in monaſterium (de quo imprę ſentiarum) adaptari, atque huius Prouinciæ fratribus, ſub anno Dñi 1462. tradi fecit Commorantur vt plurimùm hoc in loco, in quo quidam eximiæ ſanctitatis pater natione Sabaudus, qui & ſtigmata plurimùm ſimillima illis, quibus beatus Franciſcus inſignitus fuit, impreſſa habuiſſe fertur, ſepultus eſt, octo religioſi.

De conuentu B. Mariæ de gratijs Rubeimontis. Conu. XXXV.

CVM regularis Obſeruantia, circa annum a partu Virgineo 1450. iſtis in partibus mirum in modum floreret, indiesq; magis ac magis augeretur, ita vt conuentus fratres minimè capere poſſent, duo monaſteria, alterum in vrbe Bellicardi, alterum verò (de quo impræſentiarū) è regione Caſtri Rubeimontis ab inclytis heroibus Theobaldo atque Catharina Beaufermontia eius vxore eiuſdem caſtri temporalibus Dñis, idq; ſolicitatione atq; opera patris conuentus Dolenſis Guardiani, conſtructa fuêre. Prę- E
terea hoc noſtrū monaſteriū, S. Mariæ de gratijs ſacratum, atq; à 10. fratribus plerumq; incultū, cuius eccleſia de catholico more, anno Dñi 1457. conſecrata extitit, plurimū anno Dñi 1461. auxit, atq; non contēnēdis beneficijs cumulauit nobilis Thomas Gramontius. Cuius deniq; corpus in habitu Minoritico honeſto eiuſdē eccleſię loco reconditur.

De con-

A *De conu. B. virginis atque P. Franc. Tonarum. Conu. XXXVI.*

VV primùm ſereniſſimus Renatus Hieroſolymorum, Siciliæq; Rex, Prouinciæ Comes atque Lotharingiæ Dominus, cuius in Deum pietas atq; in Franciſcanã Religionem beneuolentia vix explicari poſſunt, apoſtolicam ædificandorum ſex conuentuum, trium quidem iſtis in partibus, aliorum verò trium in Barri atque Lotharingia facultatem à Nicolao V. Pont. max. obtinuit, hoc monaſterium, glorioſiſſimæ virgini Mariæ atque ſeraphico patri Franciſco ſacrum, quod & 12. fratres impræſentiarum occupant, Tonarum, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1472. à fundamentis ad apicem vſque conſtrui imperauit. Cui poſtmodum, quòd anguſtijs pateret, pientiſſimi Gulielmus Stolupius atque cariſſima eius vxor Ioanna, oppidi Tonarum temporales Domi-
B ni viridarium, ſimulatq; pratum annexuerunt. Præterea eius eccleſia, quæ & anno Dominicæ incarnationis 1528. per reuerendiſſimum Petrum Taſſardum Chriſopolitanum Epiſcopum conſecrata extitit, ex diuerſis fidelium eleemoſynis, ſub anno humanæ ſalutis 1527. ampliata, atque in meliorem, præſtantioremq; formam redacta eſt.

De conu. B. M. atq; S. Ant. de Padua Prouencherij. Conu. XXXVII.

APPENDERANT aliquot Chriſtifideles ex arbore, fonticulo cuidam imminente, deuotionis excitandæ ergô, glorioſiſſimæ virginis Mariȩ, atque S. Antonij de Padua imagines, eoq; factum eſt, vt is locus in veneratione à tranſeuntibus, atque conuicinis populis haberetur. Quamobrem quidã Iacobus à Nouauilla Tertiarij, permittentibus interim, imò & contiguum viridarium atque plurima bona conferẽtibus,
C piẽtiſſimis Carolo à Nouocaſtro & cariſſima eius vxore Margareta à Vienna, ad quos huiuſmodi fons atque circumadiacens fundus attinebant, hoc monaſteriolum, ſiue potius eremitorium ſub S. Mariæ virginis, atque beati patris Antonij de Padua titulo, anno à partu Virgineo 1484. eodem in loco conſtrui, perficiq; fecit; vbi & plurimis annis habitauit. Tandem ſenio confectus, ne ſe defuncto huiuſmodi ruinis pateret, eam Cheriacenſi conuentui, (de quo ſuprà) annuente interim venerabili patre fratre Iacobo Monallio huius tunc Prouinciæ Vicario, annexam voluit. Quæ tamen ſucceſſu temporis in conuentum euaſit; vnde & impræſentiarum ab octo fratribus inhabitatur.

De conuentu Minoritico Viennenſi. Conu. XXXVIII.

QVIA mox in initio bellorũ, ab hȩreticis excitatorũ, hæc Galliæ Lugdunẽſis pars
D circa Viennã antiquiſſimã ciuitatẽ plurimũ fuit laceſſita, ob id de huius conuentus, qui primus eſt illorum ſeptẽ conuentuum quibus Cuſtodia Viennenſis omnino abſoluitur, quiq; ab ipſis truculentiſſimis hæreticis (vt hoc euidentiſſimo argumento declararent, quanto odio fratres Minores ſummi Pontificis Romani authoritatem ac ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ fidem proteſtantes atque defendentes proſequerentur) funditus fuit euerſus, fundatione vix aliquid certi haberi poteſt. Hoc nihilominus comprobatum eſt, ipſum ſcilicet primò intra præfatȩ Viennenſis ciuitatis mœnia in platea S. Geruaſij ȩdificatũ: deindeq; vltra Rhodanum flumen ad ſanctȩ Columbȩ plateã ex parte Delphinatus tranſlatum: ac demum inde ad locum, in quo impræſentiarũ ſubſiſtit, per R. Ioannem Viennenſium Archiepiſcopum, anno humanæ ſalutis 1290. tranſportatum, atque tertiò munificentiſſimè extructũ fuiſſe. Voluit præterea R.is An-
E tiſtes in eius eccleſia cum patre, matre & ſororibus ſepeliri. In matricis eccleſiæ ViennSſis cȩmeterio quidã ex ſocijs ſeraphici P. Frãciſci, qui & miraculis coruſcat, tumulatus fertur. Ad quem religioſiſſimi P. F. Michaël miraculis quoque inſignis, F. Drodo, cui ſacrum facienti Angelus in humana forma inſeruiuit, atq; F. Gulielmus prophetico ſpiritu donatus appoſiti ſunt. Non deſunt qui aſſerãt B. P. Frãciſcum hunc locũ in propria perſona viſitaſſe: quod ſanè inficiari nollẽ. Commorãtur interim hoc in loco 8. fratres.

De conuentu Minoritico Romanenſi. Conu. XXXIX.

NON pepercit hæreticorum rabies huic conuentui, qui de Romanis nuncupatur, quiq; liberaliſſimis quondam inclytorum Eduardi & Gulielmi à Pictauij vterinorum

norum fratrum expenſis extructus,ingentiſſimisq; muneribus locupletatus fuit. Quinimo eorum opera, atque inſano furore totus iacet ruina irreparabili. Tantorum præterea patronorum cœptis non defuerat cariſſimi nepotis Ioannis à Pictauijs benignus fauor, opportunumq; auxilium, ſi ſanguinarij hæretici id, quod ille piè præſtiterat, impiè omnino atque ſacrilegè demoliti non fuiſſent, expilaſſentque. Vnde nunc decem fratres ſat miſerè ibidem hoſpitantes collapſa ex fidelium eleemoſynis reſtaurare pro viribus adnituntur. Faxit Deus opt.max.vt optatum finem conſequantur. A

De conuentu S. Petri Charreriarum. Conu. XL.

CHARRERIÆ (Gallicè Charrieres) Viennenſis diœceſis pagus eſt, attinetq; ad inclytos Caſtrinoui, aliàs de Moncenai, heroës. Cùm igitur parochialis eius eccleſia, Apoſtolo Petro ſacra, in Cluniacenſi quodam prioratu erecta eſſet, atque inter ipſam & pagum rapidus quidam torrens laberetur, pluriesq; parochiani ab æſtuãtibus aquis in extrema neceſſitate ad parochiam tranſire prohiberentur; tanto incommodo obuiaturus perdeuotus ac nobilis Caſtrinoui Dominus antiquã ædiculam, iuxta proprium caſtrum erectam, cum ſufficiente ad iuſtæ vnius eccleſiæ ædificationem adiacente fundo, illis ea lege, eoq; pacto, vt huiuſmodi prioratus in fratrum huius Prouinciæ Minorum ius cederet, liberaliſſimè obtulit, contulitq;. Quibus denique ex animo conſentientibus, ac ſummo Pontifice, imò & Viennenſium Archiepiſcopo annuentibus, præfatus prioratus tum ex eiuſdem herois de Moncenai, qui & loci fundator habetur, tum ex priorum eleemoſynis in hunc conuentum ſub antiquiori titulo S. Petri, anno Dñi 1457. tranſlatus fuit. Quem & decem fratres commodè ſatis inhabitant. B

C

De conuentu S. Andioli Burgi. Conu. XLI.

DVM Galli bellum in Italia gererent, nobilis heros de Baiard Gallicarum copiarum Dux tres Minoritarum conuentus deſtruxit, ſoloq; æquauit. Vnde in Galliam reuerſus totidem ſuis ſumptibus fieri, ædificariq; procurauit. Horum vnus eſt hic in vrbe, quæ Burgus ſancti Andioli nuncupatur, Rhodanoq; celebri fluuio alluitur, atque ad Vuierienſem diœceſim attinet, erectus. Qui tamen à Caluiniſtis hæreticis pro maiori parte combuſtus extitit. Inhabitatur nihilominus à quatuor fratribus qui inter ruinas ibi ſat incommodè manent non tamen abſq; catholicorũ fructu.

De conuentu Minoritico Turnotenſi. Conu. XLII.

SECVNDVS verò conuẽtus à præfato heroë de Baiard, ob ſupra memoratã cauſam conſtructus, fuit hic hic Tournotẽſis non longè ab oppido Tournoto olim erectus: ſed à truculẽtiſſimis, atq; omni execratione digniſſimis hȩreticis funditus euerſus. D

De conu. Dominæ noſtræ de gratijs Coſtæ S. Andreæ. Conu. XLIII.

PRÆSENS conuentus, virgini Mariæ de gratijs ſacratus, atq; ſumptibus sereniſſ. Franciſci à Vienna Francorum Regis primogeniti in oppido, cui Coſta S. Andreæ nomẽ eſt, ſub anno à partu Virgineo 1520. idq; opera atq; ſtudio religioſi P.F. Bonauẽturȩ Rupini ȩdificatus, graſſantibus hȩreticorũ tumultibus à perditiſſimis quibuſdã illius farinȩ nebulonibus deſtructus, funditusq; euerſus fuit. Manẽt nihilominus adhuc 2. fratres, in quadam ſæculari domo, vt tranſeuntes fratres hoſpitio excipere poſſint.

E

De conuentu Montiſcaluarij Romanorum. Conu. XLIIII.

AEDIFICATVRVS Emanuel Rauſinus in vrbe de Romanis conuentũ ad inſtar Dñici ſepulcri, architectos extra omnẽ ingenij aleam abſolutiſſimos, qui eius, in quo Chriſtus mundi Saluator tumulatus fuit, formã explorarent, ex Gallijs Hieroſolymã vſq; ſecum duxit. Reuerſus itaq; cum illis ex ea peregrinatione hoc monaſterium, Dñico ſepulcro omnino ſimillimum, ex proprijs facultatibus conſtruendum, huiusq; Prouinciȩ fratribus tradendum, atq; exanime corpus ibidem ſepeliendum curauit. Tamen Caluiniſtæ inimici crucis Chriſti huiuſmodi locum, ſub anno Domini 1562 deſtruentes in aceruum lapidum reduxêre. In quo nihilominus duo fratres commorantur.

De con-

A *De conuentu Aſſumptionis B. Mariæ Bellici.* *Conu. XLV.*

SABAVDIENSIS ſiue Allobrogenſis Cuſtodia ex his ſex conuentibus immediatè ſequentibus cõponitur, quorum primus eſt, is qui in vrbe Bellici (vulgò Bellai) anno 1473. ab inclyto Ludouico Sabaudiæ ſeu Allobrogũ Duce, atq; à ſereniſs. Anna eius vxore, ſereniſs. Iani Regis Cypri filia, à fundamentis ad apicem vſq; conſtructus fuit, omnibusq; neceſſarijs inſtructus. Fuit hic Dux filius illius præſtantiſſimi viri Amedei primi Sabaudiæ Ducis, hoc titulo in Conſtantienſi Concilio à Germanorum Imperatore inſigniti, qui defuncta vxore, relictaq; Ducali cura præfato filio Ludouico, ſtudio rerũ diuinarum, ac cęleſtium cõtemplatione allectus, cum paucis ſuorum in agrum Gebennenſem ſeceſſit, & prope lacum Lemannum cœnobium conſtruxit, ibiq;
B diu noctuq; fideliſſimè altiſſimo Dño famulabatur. Cuius odor ſanctitatis in omnẽ terram, vbi fides Chriſti colebatur, effuſus cùm eſſet in Concilio Baſilienſi ad ſummum Pontificatum ex illo cœnobio aſſumptus fuit, Felixq; nuncupatus, cui ſupremæ dignitati concordiæ gratia ſeſe poſtea voluntariè abdicauit. Huius itaq; tanti parentis pietatem filius imitatus totum ſe dedit pietatis officijs, nam inter alia præſens monaſterium (vt præfati ſumus) conſtruxit, in quo ſat commodè 12. fratres commorãtur. Huius eccleſia à reuerendiſſimo Bartholomęo Eliuetio Epiſcopo Nicæno in honorem Aſſumptionis Deiparę ſemperq; virginis Mariæ illico, vt conſtructus fuit, conſecrata extitit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Mianis. *Conu. XLVI.*

VT primùm nobiliſſimus heros, atq; ſtrenuus miles Iacobus Montismaioris Co-
C mes ſacra Hieroſolymorũ loca ex paterno præcepto viſitauit, & caro parente defuncto D. Iacobi apoſtoli limina in Compoſtella ſalutauit, debellandis Saracenis ſub Caſtellę Regis vexillo ſedulã nauauit operam. Cumq; ea in expeditione plurima, eaq; non contemnenda ſubijſſet pericula, ne virgini Mariæ, atq; B. Franciſco, quorũ auxilio ea ſe euaſiſſe cognoſcebat, ingratus haberetur, ſtatim vt in patriã reuerſus eſt, antiquiorẽ ædiculam, Dominæ noſtræ de Mianis ſacram, atq; miraculis meritis eiuſdẽ virginis ibidẽ patratis omnino illuſtrem, ad ſe tamen pertinentẽ, ex apoſtolica Calixti III. Pont. max. auctoritate, ſub anno 1458. in iuſtam eccleſiã ſub antiquiori titulo euehendam, atq; Minoriticũ conuentũ, in quo 18. fratres pro votis conuiuunt, ſibi ex proprijs facultatibus annectendũ curauit. Præterea huiuſmodi ædiculã, à parochialis eccleſiæ, iure immunẽ eſſe voluit. Quo quidẽ in negotio quamplurimas expertus eſt, ſuperauitq;
D difficultates. Cęterùm nobiliſſima Ludouica à Camera pręfati Comitis vxor, ac Franciſca eiuſdẽ Comitis vterina ſoror, nec nõ & ꝑdeuoti Hugo Chaleius Prior S. Georgij, atq; Ludouicus Rubodius hoc pręfatũ monaſteriũ plurimis beneficijs cumulãtes eius eccleſiã proprijs ſepulcris affabrè elaboratis elegantiſſimè adornarunt. Ad hunc locũ, in quo non vulgaria experiuntur beneficia, ex diuerſis mundi partibus Chriſtifideles ſua vota perſoluturi confluunt. Non pigebit interim quæ à maioribus accepimus paucis referre. Fertur etenim ſeraphicũ P. Franciſcum, dum olim iſtac pertranſiret, ante glorioſiſſimę virginis imaginem genuflexum prophetico ſpiritu prędixiſſe ędificandũ aliquando eo in ipſo loco ſuo Ordini conuẽtum, maxima in veneratione habendum.

De conuentu S. Franciſci Cluſenij. *Conu. XLVII.*

E NOBILISSIMVS Ioannes Gebennẽſium Comes Cluſerienſes, quibus imperabat, fortiori vinculo ſibi aſtricturus, Minoriticũ hunc cõuentum, ſeraphico patri Franciſco dicatum, quem & 14. fratres incolunt, ex facta ſibi à Paulo II. Pont. max. poteſtate, ſuis ſumptibus apud eos, ſub anno Domini 1470. ędificari, perficiq; fecit.

De conuentu S. Michaelis Tarantaſiæ. *Conu. XLVIII.*

ILLE R. P. F. Thomas à Suſa Franciſcanæ Regularis Obſeruantiæ alumnus ſuo Ordini, ex quo ad Tarantaſienſem Archiepiſcopatum, ſimulatq; Ducatum aſſumptus fuerat, debitas gratiarum actiones redditurus, parochialem S. Michaelis eccleſiã Tarantaſiæ, quæ Centronum metropolitana ciuitas eſt, erectã, atq; ad ſe iure Archie-

piſcopatus pertinentem, cum omnibus ædificijs, atq; dependentijs, præter redditus, eò quòd cũ inſtituto regularis Obſeruantiæ ex diametro pugnent, nec ſe mutuò compatiantur, ſe concernentibus, annuente tamen ſummo Pont. Sixto IIII. huius Prouinciæ fratribus in monaſterium transferendã, ſub anno 1471. contulit, elargitusq; eſt. Tãta igitur occaſione ſibi oblata benè vſi fratres, hoc monaſteriũ, in quo eorũ 15. impręſentiarum commorantur, ſub antiquiori S. Michaëlis titulo ſibi ædificandum curarunt. A

De conuentu S. Mariæ Aegyptiacæ Ciamberiaci. *Conu. XLIX.*

CVM nobilis Stephanus Roſetus Ducalis conſiliarius, atq; Cameræ computorum Prępoſitus ædiculam, S. Mariæ Ægyptiacę ſacram, non longè à Ciamberiaco Allobrogum ciuitate, ex mera tantùm deuotione, ſub anno 1462. ędificaſſet, eiusq; Rectorem atq; ſacellanum venerabilem Ioannem Darbonium ſacerdotem conſtituiſſet: victus tamen inclyti Sabaudię Ducis Amedei, atq; eius vxoris precibus huiuſmodi ædiculam cum horto & domo ſibi adhærentibus, de conſenſu præfati Ioannis Darbonij, Sixto tamen IIII. Pont. max. annuente, V. P. F. Ioanni Burgenſi conuentus Dominę noſtræ de Mianis Guardiano in monaſterium transformandam, atq; huic Prouinciæ agglomerandã, ea tamen lege, vt perpetuò regulari Obſeruantię ſubeſſet, anno Dominicæ incarnationis 1468 tradidit. Quod & ille quamdiligentiſſimè præſtitit. Hic igitur locus, qui ſub eremitorij, beatæ Marię Aegyptiacę ſacri, titulo, per 27. continuos annos, Mianenſis conuentus Guardiano ſubiacuit, monaſterij dignitatem ex Alexandri VI. Pontif. max. decreto, anno humanæ ſalutis 1455. adeptus, ſortitusq; extitit. In quo & 18. fratres ſub proprio Guardiano cõmodè ſatis impræſentiarũ inhabitant. B

De conuentu S Crucis Annæſoſiaſſi. *Conu. L.* C

CVM R. Petrus Lamberti Caſertanus Epiſcopus in Celeſtinorum patrum Ordinem maximè propenderet, hunc conuentũ, S. Cruci ſacrum, Annæſoſiaſſi, quod Gebennenſis diœceſis oppidum eſt, ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, ſub anno 1518. illi à fundamentis ad apicem vſq; conſtruendum, tradendumq; curauit. Poſt elapſos verò aliquot annos, nempe anno Dominicæ incarnationis 1533. legitimis quibuſdam de cauſis Clementi VII. Pont. max. ſupplicauit, vt huiuſmodi conuẽtus, præfatis patribus Celeſtinis eius habitatoribus aliò tranſlatis, Franciſcanis regularis Obſeruantiæ alumnis conferretur: quod & obtinuit. Ab eo igitur temporis impræſentiarum vſque præfatus hic locus à decem huius Prouinciæ fratribus inhabitatur.

Et hæc ſunt, quæ ex diuerſis huius Prouinciæ ſancti Bonauenturæ documentis hinc inde collectis, conſumptis interim, combuſtis atque deperditis antiquis ſcripturis & monumentis, ob temporum atque bellorum iniuriam, haberi à nobis potuerunt. D

De monaſterio Clariſſarum Gratianopolis. *Mon. I.*

HOC monaſterium Gratianopolis, quæ Accuſiorum colonia (vulgò Granobles) dicitur, & Allobrogum vrbs putatur, erectum, & à viginti Clariſſis de prima Regula ſororibus inhabitatum, vtrum ante beatę virginis Coletæ tempora ędificatum, & ab ea poſt modum reformatum, vel potius ipſius opera primò in lucem prodierit, nos omnino latet: cùm inſtrumenta hæc concernentia omnino perierint.

De monaſterio Clariſſarum Ciamberiaci. *Mon. II.* E

VIGET profectò regularis diſciplina, à beata virgine Clara ſuis ſequacibus tradita, hoc in monaſterio Ciamberiaci, quæ Allobrogum metropolis eſt, ex publicis ciuium facultatibus conſtructo, & à triginta Clariſſis de prima Regula ſororibus inhabitato; quas Ciamberiacenſes magno amore & obſeruãtia proſequuntur.

De monaſterio Clariſſorum Neſſiaci. *Mon. III.*

TRIBVITVR Neſſiacenſium pietati præſens conuentus Neſſiaci, quæ Allobrogum quoque ciuitas eſt, ædificatus, & à vigintiquinque ſororibus, quæ ſub prima B. virginis Claræ Regula feliciſſimè militant, atq; Deo famulantur, incultus.

De mona-

A *De monaſterio Clariſſarum Burgibreſſæ. Mon. IIII.*

NE iterata eorumdem repetitione curioſum lectorem offendamus, eum præmonitum volumus tum præcedentia, (vt patet) tum præſens Burgibreſſæ (vulgò Burgambreſſa) quod Allobrogum oppidum eſt, extructum, & à viginti monialibus occupatum, tum quoque ſequentia monaſteria à Clariſſis de prima Regula ſororibus inhabitari. Quo tempore fuerit hoc monaſterium cōſtructum penitus ignoratur.

De monaſterio Clariſſarum Montisbriſonis. Mon. V.

PLVRA hauddubiè nobis tum de præcedentis, tum de præſentis Montisbriſonis, quod Galliæ Lugdunenſis oppidum eſt, ædificati, & à vigintiquinque ſororibus
B bus inculti, tum quoque de ſubſequentium monaſteriorum ædificatione, deq; eorum fundatoribus & ſanctitate dicenda occurrerent, ſi antiquiora eorundem documenta ad manus habere potuiſſemus. Quæ tamen ne aſſequuti ſimus, in cauſa extitêre & peſtis, & bella iſtis in partibus à multis diebus ſæuiſſimè graſſantia.

De monaſterio Clariſſarum Aluernæ. Mon. VI.

VNICVM tantum monialium monaſterium in Aluernæ Cuſtodia inuenitur, quod & ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de puteo ſacratum eſt, & a vigintiquinq; Clariſſis ſororibus inhabitatur; quę & religioſiſſimè & cptimè audiunt.

De monaſterio Clariſſarum Aquæ amiſſæ. Mon. VII.

C BORBONENSI in patria duo habentur Clariſſarum monaſteria, alterum (de quo impræſentiarum) quod non vulgare oppidum eſt: alterū verò Molendinis, de quo ſtatim inferius. Iſtud interim a Clariſſis vigintiquinq; ſororibus inhabitatur.

De monaſterio Clariſſarum Molendinorum. Mon. VIII.

QVID mirum, quòd præſens monaſterium Molendinis erectū à Clariſſis quadraginta ſororibus, & proximè præcedens a vigintiquinque tantùm earumdem inhabitetur: cùm Aqua amiſſa Galliæ Borbonenſis oppidum, vbi illud conſtructum eſt, non tam latè pateat, ac Molendinorum eiuſdem quoque patriæ oppidum, vbi iſtud ſedē obtinet: quapropter plures dominas pauperes pientiſſimè alere poteſt.

D *De monaſterio Clariſſarum Gieni. Mon. IX.*

GIENVM famoſum oppidum eſt, Borbonenſiſq; Galliæ finibus excluditur, & hoc monaſterio, a Clariſſis 20. ſororibus inhabitato, ſupra modum honeſtatur.

De monaſterio Clariſſarum Suorij. Mon. X.

SVORIVM (vulgò Suor) ſuperioris Burgundiæ oppidum eſt, ſuiſq; mœnibus hoc ſacrum monaſteriū, à 35. Clariſſis ſororibus plerumq; inhabitatū circūſcribit.

De monaſterio Clariſſarum Auxonij. Mon. XI.

AD eandem quoq; ſuperiorem Burgundiam ſpectat oppidum Auſonium: quod & nobiliſſimum eſt, & quadraginta Clariſſas ſorores pręſentis monaſterij acco-
E las ſumma beneuolentia ſummaq; liberalitate proſequitur.

De monaſterio Clariſſarum Briſanſonij. Mon. XII.

NON me fugit, quòd præſens monaſterium Briſanſonij, quæ imperialis ciuitas eſt, erectum, & a Clariſſis quadraginta ſororibus frequentius inhabitatum, multò antiquius ſit aliquibus, quæ à me ſibi prępoſita ſunt. Ipſum nihilominus hoc loco poſitum volui, quòd certa tum ipſius, tum quoque aliorum fundationis dies me (vt ſæpius memini) omnino lateat, quodq; patriarum potius, in quibus illa erecta ſunt, quam antiquitatis rationem (pluribus adductus cauſis) habuerim.

PROVIN-

PROVINCIA PORTVGALIAE.

A CVM ex mandato ſanctiſſimi patris noſtri Franciſci,atq; ex reliqui generalis Capituli Aſſiſij,anno à Virgineo partu 1217.celebrati decreto ſancti patres frater Zacharias, atq; frater Gualterus cũ plurimis alijs fratribus ad Hiſpaniam,plantandæ Religionis ſeraphicæ gratia,deſtinati eſſent,eorum aliqui, eadem prorſus de cauſa, in Portugaliam conceſſerunt: quorum feliciſſimis auſpicijs adeò ſacra Franciſcanorum Religio illo in Regno propagata eſt,vt non ita poſt multum temporis Olyſipponẽſis, Conymbricenſis,atq; Eborenſis Cuſtodiæ,ſub Miniſtri Prouinciæ S. Iacobi cura & regimine erectæ fuerint, atque per 151.annos perſeuerauerint.Quæ tandem,recrudeſcentibus inter Caſtellę atq; Luſita-

B niæ Reges grauiſſimis bellis, pernicioſiſſimoq; ſchiſmate per ſummi Pontif. Gregorij XI. mortem in Eccleſia Dei,anno Domini 1376.oborto,contendente ſcilicet altera Cardinalium parte,Neapolitano Archiepiſcopo,qui & Vrbanus VI. dictus eſt, quiq; præfato Gregorio immediatè ſucceſſit,à ſe (abſente tamen) electo parendum eſſe,altera verò negante,mordicusq; aſſerente Gienenſis Cardinalis, qui & Clemens VII. appellari voluit,dicto,tamquam legitimo Apoſtolorum Principis ſucceſſori,audiendum fore: quandoquidem à pluribus Cardinalibus liberè (licèt poſterius) electus fuiſſet: inſuper Luſitanis patribus Paſtore, qui ſui curam gereret ferè orbatis (præcluſa ſiquidem atque obſeſſa à milite via prouinciali Miniſtro ad eos traijcere minimè licebat)

C atq; Vrbano VI. adhærentibus, Caſtellanis verò Clementis VII. partes ſequentibus in prouinciali Capitulo intra Portugalię Regni fines præfato anno 1378.celebrato, ab earum proceribus in Prouinciam ſub Portugaliæ titulo,ac peculiari Miniſtro prouinciali erectæ fuerunt. Præfati verò patres,pro aliarum more Prouinciarum,propriũ ſibi ſigillum Portugaliæ armis, nec non dulciſſimo nomine Ieſu tortuoſis micantibus radijs orbiculariter colluſtrato,hisq; literis: SIGILLVM MINISTRI OBSERVANTIÆ PROVINCIÆ PORTVGALIÆ. eius oram ambiẽtibus, cohoneſtatum efformarunt.Huiuſmodi electionem R. P. F. Leonardus de Giffonibus totius Franciſcani Inſtituti tunc generalis Miniſter ratã habuit,confirmauitq;.Hinc ino-

D leuit huius Prouincię mos, vt prouincialis Miniſter nouiter electus à generali totius Ordinis Miniſtro confirmandus veniat,prout facillimè indicat breue quoddam, ab illuſtriſs.Iordane S.R.E. Cardinale, atq; noſtri Ordinis tunc Protectore, datũ anno Domini 1421.quo ex mandato,atq; auctoritate Martini V. Pont.max.patrem quendam ac fratrem Aegidium Lupum,huius Prouinciæ Miniſtrum nouiter creatum per mortem R. P. F. Antonij à Pyreto generalis Miniſtri confirmat. Maximam proculdubio iniuriam huic Prouinciæ faceret, qui eam inter ſteriles connumeraret, cùm nobis Algarbiorum,atq; S.Antonij Prouincias hoc in ipſo Portugaliæ Regno erectas, nec non & S.Thomæ Cuſtodiam apud Indos Orientales pepererit.Nam anno à Chriſti natiui-

E tate 1400.religioſiſſimos octo fratres is Miniſter,qui tunc huius Prouinciæ clauum tenebat, cum ſecunda inuictiſſimi Luſitanorũ Regis Emanuelis claſſe ad præfatos Oriẽtales Indos tranſmiſit,quatenus eos,poſtpoſito quocunq; vitæ diſcrimine, ſuis prædicationibus,atque exhortationibus Chriſto lucrifacerent. Quorum anteſignanus, atq; pater frater Henricus à Conymbria, cùm ſolis alijs ſeptem ſocijs diuerſimodè ab illis barbaris oppreſſis, atque glorioſo martyrio coronatis, ex tam famoſo certamine ſuperfuiſſet, plurimis exantlatis laboribus præfatam ſancti Thomæ Cuſtodiam erigere,atque plantare cœpit. Quæ adeò (vt ſuo loco dicemus) excreuit,vt plurimis Prouincijs æquiparari, imò potius pręferri optimo iure poſſit: qua etiam de cauſa in generali Toletana congregatione, anno Domini 1583. celebrata à patribus decretum

fuit, vt Prouinciæ dignitate honeſtaretur. A qua tamen legitimis de cauſis ad tempus A
ſibi temperat. Præterea cùm anno Dominicæ incarnationis 1532. generalis totius Ordinis Congregatio Toloſæ celebranda foret, iſtaq; Prouincia plurimis conuentibus abundaret, præfatus Portugaliæ Rex Emanuel à capitularibus patribus petijt, vt in duas diuideretur. Quapropter ex præfatorum patrum decreto, anno ſequenti nempe 1533. Algarbiorum Prouincia, hoc in eodem Regno ſituata, ab hac deducta, diſſectaq; eſt. Tum demum reuerendus pater frater Franciſcus de Côceptione huius Prouinciæ Miniſter, Recollectis huius Prouincię domibus, quæ mirum in modum excreuerant, conſulturus, eas ex Capituli prouincialis decreto, anno humanæ ſalutis 1565. in Cuſtodiam euexit: quæ tamen poſt elapſum triennium, anno videlicet Domini 1568. Prouinciæ nomen, atq; dignitatem ſub titulo S. Antonij ex ſuperiorum decreto aſſequutæ ſunt. Remanſiſſet ſanè hæc Portugaliæ Prouincia, tot olim famoſis fœtibus B
fœcundiſſima, extenuata omnino, ac inter mediocres, ne dicam infimas connumeranda, cùm poſt tot ſoboles atque fœtus 16. tantùm fratrum conuentibus, atque 20. ſanctimonialium monaſterijs conſtaret, niſi exauthorata ex decreto generalis Congregationis, Toleti anno Dominicæ incarnationis 1583. celebratæ, Portuenſi Cuſtodia, quæ hoc eodem in Regno ſedem aliquando obtinuit, atq; à patribus Franciſcanis Côuentualibus occupata extitit, 9. fratrum, atque duo monialium loca in Capitulo prouinciali Olyſipponis, anno redemptionis noſtræ 1584. per me celebrato, ex ea ſibi acceſſiſſent: quarum acceſſione antiquam dignitatem retinens Prouincia hæc latius vtcunq; patet. Conflatur ſiquidem impræſentiarum ex 26. fratrum cœnobijs, atq; 22. ſororum monaſterijs, de quibus ſuo ordine, pro ſolito more agemus: & primò quidem de eo, quod Olyſipponis, in honorem ſanctiſſimi patris Franciſci erectum eſt. Quia verò hæc Portugaliæ Prouincia eiuſdem Regni cæteras antiquitate præcellit ſimul & C
fœcunditate, eam Regis Luſitaniæ armis, atque ſacrorum quinque martyrum Minoritarum Marrochij, ſub Miramolino Saracenico Rege glorioſo pro Chriſti fide martyrio laureatorum, quorum corpora Conymbriæ in eccleſia ſanctæ Crucis canonicorũ Regularium Obſeruantũ honorificentiſſimè cuſtodiuntur, iconibus inſigniẽdam, honeſtandamq; (prout & alias Prouincias ſanctorũ iconibus illuſtrauimus) curauimus.

De conuentu S. Franciſci Olyſipponis. Conu. I.

QVEMADMODVM ex c. 27. lib. 6. primæ patris Chronicorum noſtri Ordinis, atque ex certiſſimis inditijs edocemur, vt primùm fratres Minores ſereniſſimo Alphonſo II. atq; Portugaliæ Regi, anno 1217. præſentati ſunt; 3. monaſteria pri- D
tiuæ ſuæ Religionis plantandæ accommoda, nempè Vimaranicum, Alanquerianum, atq; Olyſipponenſe (de quo impræſentiarum) ab eo retulerunt. Ab eo igitur temporis, & ante omnes alios conuentus hic, B. P. Franciſco ſacer, atq; muris eiuſdẽ ciuitatis cinctus, piorum Chriſtifidelium eleemoſynis exordium ſumpſiſſe exiſtimatur. Meritò ſanè præfati patres, quorum primipilus erat prędictus pater Zacharias, quorumq; iniunctum munus erat pœnitentiæ prædicatio, celebrem hanc vrbem primò ſibi in habitationem elegerunt: nam vt eſt celeberrimum totius illius Regni emporium, ad eam plures exteræ nationes, pluresq; mercatores, quibus lucrum Deus eſt, confluunt, qui huiuſmodi prędicatione maximè egent. Prima igitur huius loci conſtructio, cuius vix aliquod veſtigium remanſit, præfato patri Zachariæ, eiuſq; ſocijs tribuenda venit. E
Poſt 55. verò annos, nempe anno Domini 1272. cùm creſcente fratrum numero creſceret & fidelium deuotio, generoſus quidam, nobilis ac deuotus ſacerdos Ioannes Monnizius regius Theſaurarius huius ſacræ domus maius ſacellum, atque clauſtrum, vti epitaphium æreum, alteri eius parieti affixum, apertè commonſtrat, ex proprijs facultatibus ædificari curauit. Sed ſub Ioanne III. Portugaliæ Rege, eccleſia ex antiquiori loco ad hunc, quem modo obtinet, priuatis Olyſipponenſium ſumptibus tranſlata multò illuſtrior, multoq; elegantior conſtructa eſt.

Hoc in conuentu contigit id quod in libro Chronicorum noſtri Ordinis de quodam deuoto fratre Ioanne legitur. Is enim cùm quibuſdam ſpiritualibus immiſſionibus à Deo optimo maximo ſingulis diebus viſitari ſolitus eſſet, & quodam feſtiuo, atque

A celeberrimo die huiuſmodi gratia & dono priuaretur, cæteris correligioſis refectorium petentibus, ipſe ſolus conſuetum donum inſtantiſſima oratione à Deo impetraturus in choro permanſit. Et ecce dum ardentius orat, huiuſmodi vocem ſe alloquentem audit: *Frater Ioannes pete refectorium, communitatemq; ſequere: nec te alijs meliorem exiſtimaueris*. Quibus auditis confuſus omnino refectorium rectà contendit. Dumq; exterritus, atq; rubore perfuſus cibum capit, cœlos aperiri, atq; Angelum inde egredientem, aureumq; calamum, mappam, nec non & cultrum manu geſtantem conſpexit: qui deniq; rectà refectorium ingreſſus, eius fratris, qui ad menſam fortè legebat, pectus præfato cultro incidit, thoracem aqua lauit, mappula terſit, atque in corde ſequentes literas: *Ioannes eſt nomen eius*, inſcripſit: idpſumque & ſibi, atque cæteris commenſalibus, prætérquam vni, qui ſequenti nocte habitu
B Religionis relicto mundum repetiturus erat, conſequenter fecit: Atq; à menſali lectore iterum incipiens tum eius, tum quoque aliorum menſæ aſſidentium pectora manibus tangẽs priſtinæ ſanitati reſtituit, ſinguliſq; dixit: *Confirmatum eſt nomen eius*. Aberat fortè fortuna eo temporis à conuẽtu pater lector, qui concionis habẽdæ cauſa parochiã quandã petierat, eiuſq; ſocius, quibus tñ, quod cæteris præſtiterat, facere recuſauit. Cumq; à prædicto fratre Ioanne ea de re rogaretur reſpondit: Se id illis minimè collaturum, quòd propriam domum in tanta ſolemnitate deſeruiſſent. Nihilominus tamen inſtantiſſimis præfati fratris Ioannis precibus deuictus, quod & alijs inpenderat, (tanta eſt orationis vis, atque efficacia) idipſum & illis contulit.

Hoc in ipſo loco, quem frequentius 100. fratres inhabitant, diem clauſit extremũ ſepultuſq; eſt deuotiſſimus ille frater Martinus Martini laicus profeſſus, cuius Fran-
C ciſcanorum Chronicorum author in ſuis libris meminit. Is deuotus frater, cùm ſibi culinæ miniſterium incumberet, atq; quadam die ſęculares aliquot nobiliores cum fratribus commeſturi eſſent, nihil minus ab ijs, quæ paranda erant, mente reuoluens ſe aſſuetæ contemplationi dedit. Cumq; pater Guardianus ſæcularium ſcandalum pertimeſcens ſibi iraſceretur, proboq; daret, quòd, hora prandij inſtante, nec ignem ſtruxiſſet, nec aliquid præparaſſet, ille clauſo poſtſe officinæ oſtio, iterum orationi incubuit. Et ecce, dum minus cogitat, vehementiſſimus ignis ſe ipſo accenditur, & quæ diſponenda fuerant, Angelorum miniſterio diſponuntur. Quibus tum à ſęcularibus conuiuis, tum quoq; à patre Guardiano, reliquiſq; fratribus cognitis, maximæ Deo grates obuenerunt. Hoc ſacrum monaſterium commendatiſſimum reddunt venerandæ ſequentes reliquiæ: nempè quædam paruula crux ex ea, in qua Chriſtus
D Dominus pro mundi ſalute pependit, compacta, & quoddam os diui patris Antonij de Padua, & brachium alterius ex ſanctis Innocentibus, & pars quædam eius cordæ, qua beatiſſimus pater Frãciſcus pręcingi ſolitus erat: quas ciues religioſè colunt.

De conuentu S. Franciſci Alanquerij. Conu. II.

BEATVS pater Zacharias, impetrata ab Alphonſo II. Portugaliæ Rege facultate (prout ſuperiori loco meminimus) Alanqueriũ oppidum Olyſipponẽſis diœceſis petijt, ædiculamq;, beatæ virgini atq; martyri Catharinæ dicatam, nec non è regione præfati oppidi vltra pręterlabentem fluuium ſitam, à sereniſſima Sanctij eius nominis II. vterina ſorore pro ſui, ſuorumq; fratrum habitatione, anno à Chriſto Saluatore nato 1517. impetrauit, ibidemq; beatiſſimos patres Berardum, Petrum,
E Accurſium, Adiutum, atq; Othonem ſtrenuos Chriſti athletas, dum Marrochium martyrij ſubeundi ergò peterent, humaniſſimo hoſpitio, anno Domini 1219. excepit. Cum quibus & præfata ſereniſſima Sanctia colloquium habuit. Hęc pientiſſima herois poſtmodum, ob admirabilem deuotionem atq; beneuolentiam, qua in pręfatos martyres, necnon & in V.P. Zachariam, cęteroſq; fratres ferebatur, propriam domũ, non longè à pręfata ędicula diſtantem, in iſtius conuentus, B. P. Franciſco ſacri, ędificationem pręfato patri Zacharię, anno à Virgineo partu 1222. liberaliſſimè contulit. Si Franciſcanorum Chronicorum authori fides habenda ſit, B. P. Franciſcus ſuam benedictionem ſacrę huic domui, dum Luſitaniam peragraret, fuit impertitus, prędixitq; nunquam ſibi defuturum fratrem, qui promiſſam à ſe Regulã adamuſſim,

diligenterq;

diligenterq́; obſeruaret. Quod & rei euentus vſq; in prẹſens proculdubio compro- A
bauit. Subiacuit aliquando hic locus quibuſdam de cauſis laicis fratribus noſtris,
cùm ex triginta eius accolis tres tantùm eſſent ſacerdotio initiati, quibus tamen anno
Dominicæ incarnationis 1408.ceſſantibus,ſacerdotibus,quorum triginta vel circiter
ibidem commorantur,reſtitutus eſt. Adiacent nihilominus præfatis ſacerdotibus ſex
laici fratres, & aliquot iuuenes ſacris initiati, vel initiandi. Hoc in conuentu præfa-
tus beatus pater Zacharias,tamquam eius author,atque promotor,maxima in vene-
ratione ab omnibus habitus eſt,ſanctéq; vixit,atque ſanctiſſimè vitam finiuit. De cu-
ius vita, licèt à Chronicorum noſtrorum authore fuſius diligentiusq́; deſcripta, hæc
pauca impræſentiarum referre placuit. Quòd videlicet, vnus ex diſcipulis beatiſſi-
mi patris noſtri Franciſci, ſibiq́; cariſſimus fuerit: quodq́; à quadam Crucifixi ima-
gine,quæ in huius loci capitulo vſque ad annum Dominicæ incarnationis 1414. per- B
ſeuerauit, plura oracula tum ſui Guardianatus exequutionem, tum propriæ animæ
ſalutem concernentia, retulerit: quodq́; viuens adhuc diuina virtute aliquot mirabi-
lia operatus ſit. Venerabili cuius corpori conſepultum eſt quoq; corpus alterius di-
ſcipuli eiuſdem beati patris Franciſci, quod in maxima eſt apud omnes ſẹculares ve-
neratione. Ex plurimis literis apoſtolicis, quæ in huius loci archiuis aſſeruantur,
quæq́; vel reuocationem paſſæ ſunt, vel alijs in locis referuntur, in medium tantùm
adducam breue quoddam Gregorij XI. ſummi Pontif.quo illuſtriſſimis Cardinalibus
Franciſcani Ordinis Protectoribus præcipit, atque mandat, ne in Capitulis fratrum
vel extrà ſtatuta vel ordinationes condant: neuè leges à patribus editas ſoluant & in-
fringant: neuè Prælatos inſtituant, vel exauthorent inſtitutos,aut ab officiorum exe-
quutione impediant, aut priuent: neuè fratres ad ſtudium, aut aliquem gradum pro- C
moueant, aut promotos à ſtudijs remoueant, vel aliò tranſmittant: neuè Religionis
rebus atq; negotijs ſe intromittant,niſi fortè (quod Dominus auertat) in Capitulo eo-
rum generali aliqua ſtatuta contra ipſam Regulam à patribus edita fuerint. Quòd ſi
ſecus faxint, nullius roboris, nulliusq́; momenti quicquid fecerint,aut attentauerint
omnino ſit. Eos præterea ſummopere hortatur, vt Ordinem ſibi commiſſum prote-
gant,atque pro viribus defendant. Et bullam Clementis IIII. ſummi Pont. ne fra-
tres Minores ab aliquo Legato apoſtolico excommunicari poſſint, niſi hoc ſpeciali-
ter in ſua Legatione contineatur. Et aliam Sixti Papæ IIII. qua fratres Minores ab
omni eccleſiaſtica iuriſdictione eximit, atque Sedi apoſtolicæ immediatè ſubmittit.

De monaſterio diui P. Franciſci Vimarani. Mon. III. D

MONASTERIVM diui Franciſci in ſuburbijs oppidi Vimaranenſis (vulgò
de Guimaranes) Prouinciæ Interamnenſis,quæ Doria & Minio fluminibus cin-
gitur,Bracarenſis diœceſis ſitum,tribus in locis fuiſſe conſtructum veteres annales, &
documenta publica, in eiuſdem monaſterij archiuis aſſeruata, teſtantur. Honorio
namque III. ſummo Pont.diui Petri ſedem occupante, atque in Portugaliæ Regno
Alphonſo huius nominis ſecundo feliciter regnante, circa annum humanæ ſalu-
tis 1218. plus minus,beatus Franciſcus Ordinis Minorum pater,poſt generalem Aſſi-
ſienſem congregationem (vt ſuprà tetigimus) patres Zachariã,Gualterum, & alios
diſcipulos ad dictum Portugaliæ Regnum deſtinauit, qui ob habitus nouitatem, &
ſermonis differentiam à Luſitanis non ita humaniter excepti fuerunt: quòd ſuſpica-
rentur eſſe aliquos ex hæreticis,aliquibus tunc temporis in partibus nouiter exortis. E
Habita tamen diligenti de ipſorum vita, atque moribus inquiſitione,Regina Vrraca
prẹfati Regis Alphonſi vxor,ſummæq́; pietatis fœmina ab illis,veluti & maritus eius,
ſacella,& ædiculas, quibus ſe reciperent,conſtrui permiſit. Præterea pater Gualterus
non longè à dicto oppido Vimaranenſi,inter fundum,qui Villæuiridis nuncupatur, &
alium, cui Cabalinus nomen eſt, oblatam ſibi à Chriſtifidelibus aream acceptans,
inibiq́; oratorium ædificans tum vitæ ſanctimonia, tum quoque miraculis claruit,
quibus eius patriæ indigenas ad frugem correxit. Poſt huius patris mortem quidam
ſuauiſſimus liquor ex eius ſepulcro per multos annos emanaſſe fertur, qui plurimis
infirmis maximè contulit. Qua etiam de cauſa 2. menſis Auguſti dies, quæ eius

mortis

A mortis anniuerſaria erat, conuicinis populis, per maximum temporis ſpatium, ce-
leberrima, nundinariaq; extitit. Cùm autem præfatum oratorium, iam vtcumq; ob
fratrum numerum auctum, atq; in conuentus formam redactum, inſalubri infeſtare-
tur aura, longiusq; ab oppido Vimaranenſis communitas, fratrum ſaluti atq; neceſ-
ſitatibus conſultura, illis xenodochium Albergaria vulgò nuncupatum, ac portæ
turris veteris continguum, anno 1271. liberaliter contulit. Contigit autem id ipſo
die beatę Catharinæ virginis atq; martyris, quo & præfati fratres tum ab ipſa Vima-
ranica communitate, tum quoq; à clero in prædicti hoſpitalis poſſeſſionem miſſi ſunt,
& ſummum ſacrum celebratum, ac concio de ſacro Euangelio habita fuit. Poſt duos
verò annos fratres, propter ſuſcitatam litem inter eos atq; canonicos Vimaranenſes,
loco deturbati antiquam ſedem repetierunt. Sed ea lite ſopita, ac rebus inter vtroſq;
B compoſitis, ad hoſpitale reuerſi, monaſteriolum à ſe antea vtcumq; conſtructum, ex
eleemoſynis à Chriſti fidelibus elargitis, atque ex quibuſdam domibus, ac poſſeſſio-
nibus eidem xenodochio adiacentibus, à filijs nobilis cuiuſdam Roderici Faſes vltrò
collatis, ampliarunt, ac in multò commodiorem formam redegerunt, fauorem inte-
rim pręſtante R. Thelio Brâccarenſi Archiepiſcopo, anno reſtitutę ſalutis 1280. Cùm
autem ex antiquiori oratorio à fratribus derelicto Vimaranicæ matricis eccleſiæ ca-
nonici beati Gualteri corpus laudabili furto ſublatum in propriam eccleſiam tranſ-
ferre curarent, à ſua ſpe ſuoq; propoſito defraudati ſunt: Nam plurimis hominibus
atq; bobus amotis ita reſtitit, vt nullo pacto vel tantillũ inde amoueri potuerit. Quam-
obrem, poſtulata prius à tanto patre de huiuſmodi facto venia, cœptis deſtitêre, de to-
ta interim re geſta fratres non abſque rubore certiores reddentes. Vt igitur pri-
C mùm res detecta fuit, fratres, pauciſſimis ſibi aſcitis hominibus, & immobilem prius
lapidem facili negocio amouerunt, & ſacrum pignus, corpus videlicet beati Gualte-
ri in nouum monaſterium tranſtulêre. Regnantibus verò Dionyſio, Ferdinando, atq;
Ioanne I. in Portugalia, cùm Vimaranici oppidi mœnia dilatanda venirent, hocq;
monaſterium impedimento eſſet, tum ex præfatis Regis Dionyſij, tum ex eius ſucceſ-
ſorum Ferdinandi atq; Ioannis, tum quoque ex Viramanenſium facultatibus ad
eum locum, vbi nunc eſt, nempè intra oppidi muros tranſlatum, ibidemq; magnifi-
cè, atq; auguſtè ſatis conſtructum eſt: nobili interim quodam viro ex illuſtri Cugno-
rum familia propriam ſuæ habitationis domum, ad huiuſmodi opus perficiẽdum, fra-
tribus conferente. Frigeſcentibus porrò fidelium animis & charitate, cùm anniuerſa-
ria B. Gualteri dies, pro more atq; veneratione ſolitis, minimè coleretur, nobiles qui-
D dam, atque perdeuoti Vimaranenſes Confraternitatem in eius honorem hoc in ipſo
loco, anno Domini 1573. erexêre. Poſt quatuor verò tranſactos annos Vimaranicus
populus diuo eidem patri ſacellum ex publico ærario ædificandum, atque ad ipſum
eius oſſa maxima cum veneratione, populiq; tum eccleſiaſtici, tum quoq; laici fre-
quentia transferrenda curauit. Aderat ſiquidem pius Fulgentius eccleſiæ Vimara-
nicæ Prior, atque Brigantinorum Ducis filius: aderant & matricis eccleſiæ Vima-
ranenſis canonici, cæteriq; ſacerdotes & miniſtri, atque quotquot Vimarani erant
tum monaci, tum ſacerdotes ſæculares, tum quoq; (vt prædiximus) laici. Qui om-
nes ſolemni proceſſione inſtituta, principalioribusq; oppidi vijs atq; plateis luſtratis,
hunc locum petentes, præfata patris oſſa ad nouum ſibi pręparatum ſacellum ſumma
religione tranſtulêre. Contigit autem hoc Dominica prima menſis Auguſti, anno ve-
E rò Domini 1577. Quæ quidem dies ex ſenatus eius oppidi conſulto eſt Vimaranen-
ſibus ſingulis annis, in tanti patris memoriam, atq; venerationem, ſolemnis atq; feſti-
ua. Et ne hoc hominum memoria aliquando excideret in anteriori pręfati ſacelli par-
te, quę ſequuntur literę, ſcriptę ſunt: *Diuo Gualtero D. F. D. Vimaran. Patrono inſtaurati
feſti voto iij. anno M. D. LXXVII. P. V. F. C.* Eius verò ſepulcrum huiuſmodi epi-
taphium inciſum habet. *Gualteri tegit hoc venerabilis oſſa ſepulcrum.* Cùm autem ad Ro-
mani Pontificis, Gregorij videlicet XIII. aures beati Gualteri fama perueniſſet, is in
diuini cultus augmentum, & ad ſancti venerationem magis, magiſq; commendandam
omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus pœnitentibus, atq; confeſſis, qui deinceps in
perpetuum præfatę Confraternitati aggregari voluerint eo die, quo ſe reliquorum
con-

confratrum catalogo aſcribi fecerint, nec non & in eorundem, tam receptorum, quàm A recipiendorum mortis articulo, ſi tamen delictorum pœnituerint, ſacramq; eorum confeſſionem fecerint, ſeu confiteri non valentes ſacroſanctum nomen Ieſu ore, vel ſaltim corde deuotè inuocauerint, contritionisq; ſigna oſtenderint, plenariam omnium peccatorum indulgentiam, eorumq; remiſſionem conceſſit. Idipſum quoq; præſtitit (per 20. tamen tantùm annos) tum præfatis confratribus, tum quoq; reliquis Chriſtifidelibus qui ſecunda die menſis Auguſti, qua beati Gualteri feſtiuitas occurrit, eius ſacellum, ſiue altare à primis veſperis vſq; ad ſolis occaſum ſequentis diei deuotè viſitauerint, & quinquies Dominicam orationem, atq; toties Angelicam ſalutationem pro Romani Pont. S. R. E. totius eccleſiaſtici ſtatus, Portugaliæ Regis pro tempore exiſtentis, atq; illius Regni proſpera, & felici conſeruatione deuotè recitauerint. Hæc omnia latius continentur in bulla ſub plumbo ab eodem ſummo Pontif. data 17. Decembris anno verò Domini 1577. Extitit & hoc in ipſo loco beati fratris Roderici corpus honeſto loco reconditum. Nec abs re quidem, cùm ob eius merita prophetico ſpiritu à Deo ter opt. max. cohoneſtari meruerit. Audiuit præterea religioſiſſimus hic frater optimè apud omnes Hiſpanos, dum adhuc in viuis ageret: quapropter quædam Caſtellæ Regina Henrici Regis quondam vxor, atq; Ioannis quoq; Regis mater, cùm anno à partu Virgineo 1270. graui infirmitate detineretur, ab eo per quoſdam fratres ad id ſpecialiter miſſos ſciſcitata eſt, cui potius in ſchiſmate in eccleſia tunc oborto Ioannes eius filius obedire teneretur, Clementi videlicet, an Vrbano de regendo totius Eccleſię clauo contendentibus: vixq; fratres, qui miſſi fuerant, commiſſam ſibi legationem proponere inceperant, quando vir Dei prophetico ſpiritu afflatus in hæc, quæ ſequuntur, verba prorupit: Scitote, inquit, fratres Reginam, quæ C vos huc venire coëgit, vitę pręſentis curſum iam conſummaſſe, eiusq; filium Ioannem Regem Vrbano ſummo Pont. legitimè creato minimè obtemperaturum, ideoq; pęnas daturum: pręterea & Carolum Gallorum Regem paucis ab hinc diebus mortem obijſſe, & apud inferos cum malis genijs, propter ſchiſma in Dei Eccleſia excitatum, conſepultum eſſe. Idq; totum certiſſimus rei euentus comprobauit. Huius pijſſimi fratris corpus, licèt diligentiſſimè conquiſitum inueniri hoc in loco non poteſt: quapropter ad matricem Vimaranenſis oppidi eccleſiam occultò aliquando tranſlatum, inibiq; editiori in loco Aquilonem verſus tumulatum ab oppidanis aſſeritur. Quod mihi quidem maximè probatur, eiusq; rei in cauſa eſt eorundem ad eum locum deuotio. In medio huiuſmet loci maiori ſacello ſepulta iacet pientiſſima Conſtantia Noronnia Alphonſi I. Brigantinorum Ducis, atq; Ioannis I. Portugaliæ Regis filij quondam D vxor. Hæc ſummæ religionis, ſummæq; ſanctitatis fœmina fuit, ita vt hauſtus ex eius ſepulcro puluis infirmis maximè verò febricitantibus conferat. Eſt & hoc eodem in loco altare, diuo Antonio Paduano ſacrum, ac per ſacrificium Miſſæ liberandis à Romano Pont. Gregorio XIII. iij. cal. Martij, anno verò Domini 1581. priuilegiatum. Sunt præterea ibidem ſex Confraternitates erectæ. Prima quidem atq; antiquior ſeraphico patri Franciſco, atq; Deiparę virgini dicata: 2. immaculatæ eiuſdem Virginis Conceptioni: 3. beato Ioanni Baptiſtæ: 4. beato Antonio de Padua: 5. beato Gualtero: 6. atq; nouiſſima ſanctiſſimis quinque plagis Domini noſtri. Et hæc poſtrema ex iuuenibus in cœlibatu exiſtentibus conflatur, annoq; à partu Virgineo 1580. primùm inſtituta fuit: quam & ſummus Pontifex Gregorius XIII. triennio ab eius erectione nempè anno 1583. plurimis indulgentijs, plurimisq; fauoribus cumulauit: idq; E eius bulla ſub plumbo data patentiſſimè demonſtrat. Nec reliquijs caret ſacra hæc domus, quam & olim inhabitarunt plures patres, impræſentiarum verò 34. tantùm fratres incolunt, cùm capite beati patris Gualteri, & particula cordæ ſeraphici patris Franciſci, & ampulla, in qua beatus Leo eius ſocius panniculos ex eius laterali vulnere depromptos, ſacroq; ſanguine madidos conſeruare ſolitus erat, cohoneſtetur.

De conuentu Dominæ noſtræ de virtutibus Azambuciæ. Conu. IIII.

VT ſereniſſimus Portugaliæ Princeps Eduardus Portugalięq; itidem Regis Ioannis I. filius primo loco genitus, atq; Regni ſucceſſor in Africam cum patre traie-

A traiecturus, cumq; Saracenico truculento hoſte manus conſerturus Deum optimum max. propitium ſibi redderet, ſe B. P. Franciſci alumnis, quibus addictiſſimus deuotiſſimusq; erat, integrum conuentum erecturum prudentiſſimè promiſit, ſi deuictis ſtratisq; inimicis tum ipſe, tum quoq; carus eius parens proprijs laribus victor reſtituerentur. Voti igitur compos effectus vt primùm, Cepta Maurorum ciuitate expugnata, fugatoq; inimico exercitu atq; eneruato, victor Portugaliam repetijt, ædiculam beatiſſimæ virgini Mariæ de virtutibus dicatam, quæ ob frequentia miracula ibidem contingentia omnibus commendatiſſima erat, atq; in territorio oppidi Zambuza Luſitanicè dicti ſedem obtinebat, ſummi Pontificis Martini V. ſibi facultate fauente, tum ex proprijs facultatibus, tum quoq; ex Saracenorum ſpolijs, anno à Virgineo partu 1538. in hoc iuſtum monaſterium, ſub antiquiori tamen Dominæ
B noſtræ de virtutibus titulo promouit, quod plerumq; 16. fratres inhabitant. Vt autem ſacræ huius Domus originem altius repetamus, tum quid ex antiquiſſima ſeniorum traditione, tum quoq; quid ex documentis in huius loci archiuis aſſeruatis didicerim breuibus enarrabo. Aſſueuerat Bubulcus quidam vaccarum armentum his in locis paſcere, cumq; taurus communia paſcua aſpernans aliò declinaſſet, eum reducturus paſtor accurrit, dumq; nihil minus cogitaret, præfatum taurum ante eburneam glorioſæ Virginis imaginem ſeſquipedalem, atq; ex arbuſto pendentem genuflexum conſpexit: quam ille humillimè veneratus ſylueſtri tuguriolo ex diuerſis arborum ramuſculis contexto circundedit, atq; compatriotis quid ſibi acciderat exterritus omnino, atq; mira religione tactus retulit. Quibus deniq; nouitatis ſpectandęq ergô diligẽter accurrẽtibus, tantis cœpit deuota illa imago coruſcare miraculis, vt
C intra paucos dies eius fama per vniuerſam Portugaliam diuulgata, atq; ex oblatis eleemoſynis ædicula in laudem beatæ Marię de Ademis (emendicato à ſitu vocabulo) conſtructa ſit: Contigit autem id anno Dominicæ incarnationis 1403. Hanc igitur tum voto ſatisfacturus, tum quoq; pro in glorioſam Virginem ſingulari deuotione illuſtriori ædificio, atq; ſolemniori obſequio præfatus Princeps Eduardus, anno humanę ſalutis 1438. perſoluto primùm cuidam priori, qui ſibi præerat ex pontificia auctoritate iuſtiſſimo pretio, in monaſterij formam redegit, in quo prout ex authentico quodã libello in eius archiuis recondito liquidò patet, innumera beneficia, eaq; mirabilia atq; ſupra naturã fidelibus, ob ſanctiſſimę virginis merita, ab Altiſſimo indies præſtantur. Quia verò non licet ſæcularibus, maximè verò mulieribus, quoties occurrit neceſſitas eum locum in quo præfata imago inuenta fuit, petere, cum al-
D tera clauſtri parte, quæ è regione eccleſiæ portam reſpicit, ferrea crate circundetur, paruulũ ſpecu in ipſa eccleſia excauatũ eſt, ex quo infirmi terrã ad diuerſos languores curandos opportunè hauriunt, atq; optatam ſalutẽ intus ingreſſi ſæpius referunt.

De conuentu S. Spiritus Cartaxi. *Conu. V.*

PERDEVOTA fœmina Eliſabetha à Mendañha, Ioannis Meneſij Ruſibis portus (vulgò Azamor) Capitanei quondam vxor, poſtquam ex proprijs facultatibus xenodochium, infirmorum curationi mancipandum, ſub titulo Spiritusſancti in pago Cartaxo, Luſitanicè nuncupato, Olyſſiponenſis diœceſis, circa annum Domini 1510. ædificari curaſſet, atq; à Leone X. Pont. max. vt ibi à quibuſdam ſacerdotibus ſæcularibus diuinum officium ſolemniter perſolueretur, anno 1514. impe-
E traſſet: necnon & monaſterium ſpei monialibus Olyſipponis, atque monacis Incarnationis conuentum in oppido, cui Villa Comitis nomen eſt, ex ijſdem quoq; bonis conſtruxiſſet: ne minori deuotione, atq; affectu in B. P. Franciſcum, eiusq; fœcundam prolẽ, cui proculdubio addictiſſima erat, ferri videretur, præfatum hoſpitale ſub antiquiori titulo in iuſtum conuentum, ad fratrum Minorum habitationem, anno Domini 1526. ex Clementis VII. ſummi Pontificis conceſſione redegit. A quo etiam obtinuit, vt quindecim fratres plerumq; ibidem commorantes gratijs, atq; priuilegijs antiquiori hoſpitali conceſſis potirentur. Hæc pientiſſima heroina quoad vixit largiſſimis eleemoſynis, ac omni beneficiorũ genere fratres Minores proſequuta eſt. Aſſeruantur accuratè in ſacrario aliquot ſanctorum reliquiæ, ſed ſine titulis exiſtunt.

De conuentu S.Franciſci Santareni. *Conu. VI.* A

NEQVE ex antiquioribus monumentis, neque ex certa aliqua ſeniorum traditione quis huius Minoritici conuentus,diuo patri Franciſco ſacri, ac aliquantulum à muris oppidi Santareni, Luſitanicè ſic dicti, Olyſipponenſis diœceſis erecti author extiterit, vel quo certo tempore ædificatus fuerit, aliquo pacto conſtat: Fertur nihilominus apud vulgares Templarijs, qui, antequam ſacer Franciſcanus Ordo in Portugalia plantaretur,finem ibidem habuerunt, aliquando ſubditus, atque ab aliquo Luſitanorum Rege huic Prouinciæ collatus. Quibus hauddubiè ſepulcrum Regis Portugaliæ Ferdinandi huius nominis primi, qui anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo trigeſimo tertio è viuis exceſſit, in huius loci choro erectum aſtipulari videtur. Eius tamen antiquitas ex quadam ſcriptura in conuentualibus archiuis ſanctæ Claræ huiuſce oppidi aſſeruata, anno incarnationis Dominicæ milleſimo ducenteſimo ſexageſimo tertio data, quodammodo conſtat, cùm in ea expreſſa huius Franciſcanæ domus tamquam omnino iam perfectæ mentio fiat. Habet ſacra hæc domus, quæ plerumque à quadraginta quinque fratribus occupatur, alteram ex ſpinis Dominicæ coronæ, atque quoddam caput ſanctæ Aureæ virginis & martyris, nec non ſanctæ Vrſulæ conſodalis. Huius loci inquilinus aliquando fuit frater ille Rodericus à Santaren, cuius Chronicorum noſtri Ordinis author, 2. p. l. 4. cap. 17. meminit. Is enim cùm nobilem quandam iuuenculam ardenter amaret,eiq; blanpiretur, ab ea ſemel per ludibrium audiuit petendum ſibi fore fluuium Iordanem, vt eius lymphis ablutus candidior tandem fieret, ſi ſibi connubio iungi vellet. Cui ille obtemperans & Iordanem petijt, & hauſtam ex eo aquam in Portugaliam reuerſus amaſiæ in ablutionis ſignum obtulit. Quæ amoris conſtantiam ſummopere admirans ipſum in proprium virum accepit. Ea tandem non ita poſt multum temporis vita functa Rodericus, qui & nobilis omnino erat, Franciſcanum habitum ſolemniter induit, tantaq; æmulatione literis atque orationi incubuit,vt breui in virum doctiſſimum Deoq; carus euaſerit: ita vt mulierem pertinacem,quæ nullis precibus vt alteri reconciliaretur, impelli potuit, Satanæ in carnis interitum ab eo traditam eueſtigio peſſimus genius inuaſerit: & plurimi carceribus mancipati, dum ab eo conſolationis ergo viſitarentur,diuina ope ad eius preces liberati è præfatis locis ſint.

(B and C are printed in the right margin beside this section.)

De conuentu S.Franciſci Leiriæ. *Conu. VII.* D

INTER reliquas Olyſipponenſis Clariſſarum conuentus ſcripturas eſt monumentum quoddam,datum anno Dominicæ incarnationis 1294. atq; cuiuſdam fratris Ioannis Galleci Leirienſis Guardiani teſtimonio communitum, ex quo liquidò conſtat,hoc monaſterium, beato patri Franciſco ſacrum, atque non procul à muris Leiriæ ciuitatis erectum,ante id tempus ſumpſiſſe principium. Sed quo certo tempore ædificatum fuerit, vel quem primum ſui fundatorem habuerit,nos omnino fugit.Hæc autem de prima eius fundatione dicta ſunto, nam de ſecunda non idem eſt iudicium. Fuit enim hic locus longiuſculus à ciuitate, ac prope fluuium primò conſtructus, ſed poſtmodum,anno videlicet Dominicæ incarnationis 1384.ad eum locum, quem modò obtinet,à Portugaliæ Rege, Ioanne huius nominis primo, ſequenti de cauſa,tranſlatus. Obierat ſine liberis mortem legitimus Portugaliæ Rex Ferdinandus, quapropter eius frater Ioannes (illegitimus tamen) occiſo Comite Andeirano Regni ſceptrum inuaſit, obtinuitq;,ac filiam cuiuſdam Ducis de Alencaſtro,quæ & Regis Angliæ neptis erat, licèt matrimonij incapax eſſet,ob Magiſteriatum de Auiz, quo inſigniebatur, inconſulto ſummo Pontifice, in matrimonium duxit. Diſpenſaturus igitur ſecum Pont max. vt matrimonio vti poſſet,ſibi iniunxit, quatenus tria fratrum, ſiue ſororum monaſteria ſuis ſumptibus erigeret. Rex itaque Ioannes pœnitentiæ ſatisfacturus, cùm eſſet in Franciſcanum Ordinem propenſiſſimus,hanc ſacram ædem, quam triginta tres fratres vt plurimùm occupant, antiquiori,quòd habitatoribus minus faueret, relicta, præfato anno Domini milleſimo trecenteſimo octuageſimo quarto,quemadmodum ex Regni Portugaliæ Annalibus edocemur,ædificari fecit. Quibus

A ſi aliquis minus crediderit, armis ſaltem regijs eiuſdem Ioannis portæ conuentus affixis fidem adhibeat. Aſſeruatur hoc in cœnobio quædam corda beati patris Franciſci.

De conuentu S. Antonij de Ficu. Conu. VIII.

VENERABILIS pater frater Antonius de Buarcos huius Prouinciç alumnus, accepto prius anno à Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſeptimo à Portugaliæ Rege Ioanne huius nominis III. ſpeciali mandato, hoc monaſterium, beato patri Antonio de Ficu ſacrum, tum ex regijs facultatibus, tum quoque ex fideliũ eleemoſynis in faucibus ipſius Mondegi fluuij ædificari curauit. Cuius maius ſacellum temporis ſucceſſu cuidam Ferdinando Gometio nobili viro collatum eſt, quamobrem eius patronatus ad illius ſucceſſores pertinet. Inſeruiuit ſacra hæc domus à ſui erectio-
B ne vſque ad annum milleſimũ quingenteſimũ octuageſimũ quartũ communi fratrum viuendi modo, ſed ab eo temporis, ex prouincialis Capituli Olyſipponis celebrati decreto, fratribus Recollectis, quorum tredecim ibidẽ commorãtur, paret obtemperatq;.

De conuentu S. Chriſtinæ Pouoæ. Conu. IX.

PROFECTO niſi antiquum quoddam monumentum ad manus fortè veniſſet, huius conuentus, S. Chriſtinæ dicati, atque in terminis oppidi Pouoæ Conymbricenſis diœceſis conſtructi tum antiquitatem, tum quoque authorem penitus ignoraſſemus. Eius itaque beneficio edocemur, eum à quodam fratre Ioanne laico profeſſo atq; deuotiſſimo, auſpicijs tamen, ac munificentia sereniſſimi Infantis Petri Eduardi Portugaliæ Regis vterini fratris, anno Domini 1437. in religioſiſſimi cuiuſdam oratorij mo-
C dum conſtructũ fuiſſe: quod tamen R.P.F. Ioannes ſiue Zanetus de Vtino totius Franciſcani Inſtituti tunc generalis Miniſter, anno Dñi 1474. conuentus titulo inſigniuit.

De conuentu S. Franciſci Conymbriæ. Conu. X.

ETSI communis ſeniorum traditio, atque aliquot epitaphia antiquiſſimis ſepulturis inciſa huius monaſterij, quod diuo patri Franciſco ſacrum eſt, ſedemq; non procul à muris Conymbricenſis ciuitatis, in margine Mondegi fluuij obtinet, antiquitatem minimè commonſtrarent, ipſius tamen tum antiquæ eius ruinæ, tum quoque diſpoſitio manifeſtiſſimum præberent indicium. Fuit itaque hic locus, quẽ triginta quinque fratres plerumq; inhabitant, quemadmodum ex quibuſdam caracteribus in choro inſcriptis liquidò conſtat, à reuerendiſſimo Blaſco Toletano Archiepiſcopo conſe-
D cratus, anno à Chriſto Saluatore nato 1004. eo videlicet temporis, quo Portugalia non dum in Regnum euecta erat, ſed Comitibus, à Caſtellæ tamẽ Rege dependentibus, parebat. Quorum quidem caracterum occaſione ſunt qui autument, hanc ſacram ædem à Templarijs fuiſſe ædificatam. Iis hauddubiè aſtipulari videntur antiquiſſima eius, atque ſemidiruta ædificia. Sed illis contradicit antiqua quędam ſcriptura, quę aſſerit hoc cœnobium à ſereniſſimo Infante Petro Sanctij Portugaliæ Regis vterino fratre, anno Domini 1220. poſtquam ſacra Minoritarum martyrum Berardi ſcilicet atque ſociorũ corpora, quæ & in huiuſmet ciuitatis S. Crucis eccleſia honorificè quieſcunt, ex Marrochio in Luſitaniam tranſtuliſſet, conſtructum eſſe. Nihilominus tamen ſtat prima aſſertio. Nam re vera hæc domus primò à Templarijs ante annum Dominicæ incarnationis milleſimum ædificata, poſtmodum verò à præfato Infante Petro poſt ducentos
E annos & vltrà, ſcilicet anno 1220. reſarcita, atq; reparata, ſiue potius reædificata fuit.

De conuentu ſiue collegio S. Bonauenturæ Conymbriæ. Conu. XI.

CVM ſereniſſimus Ioannes eius nominis III. atque quintusdecimus Portugaliæ Rex, necnon de ſibi credito Regno, atque viris doctis optimè meritus, ſuæ ditioni promouendæ deſiderio flagraret, plurimis doctis viris, atque in qualibet ſcientia peritis ex diuerſis Regnis in Luſitaniam adductis, euocatiſq;, ac ſibi annuis redditibus pro regia liberalitate ſtatutis, celebrem, atque florentem Academiam Conymbrię, quę Luſitanorum ciuitas eſt, erexit, atq; aliquot Minoritica collegia, in quibus Portugalenſiũ Prouinciarum fratres ſacris literis incumbere poſſent, anno Domini 1530. ibidem ſuis

ſumptibus ædificauit, quibus & annuas eleemoſynas pro ſtudentium victu atque veſti- A
tu ex regio ærario conferendas aſſignauit. De quorum numero hoc, diuo patri Bonauenturæ ſacrum, atque intra muros Conymbricenſis eiuſdem ciuitatis ſitum vnum eſt, quod plerumque decem huius Prouinciæ fratres inhabitant. Cùm autem re diligentius trutinata, atque penitus introſpecta conſultius fore videretur, ſi quæcunque noſtri Ordinis collegia ſeparatim, atque ab inuicem diuiſa ibidem ſubſiſtebant, in vnum conflarentur, redigerenturque: in eo huius Prouinciæ Capitulo quod Olyſipponis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto celebraui, patrum, quorum intererat, voto atque conſenſu accedentibus à me decretum eſt, vt quotquot fratres alijs in locis literis inſudarent, ſe ad præſens collegium de cœtero ſub Miniſtri huius Prouinciæ obedientia moraturi protinus transferrent, prout & factum eſt. Ab eo igitur tempore 36. fratres, & vltrà in eo ſatis commodè commorantur. B

De conuentu S. Antonij Ferrerim. Conu. XII.

CVM piiſſimi Maraluarius Comes, atque beatrix Meneſia legitimi coniuges pari in Deum pietate, pariq; in Franciſcanum Ordinem beneuolentia prędití eſſent, ferrenturq;, ſe ex communi voto ad vnius Minoritici conuentus ædificationem obligarunt: quapropter congeſtis ijs quę ad voti ſolutionem neceſſaria erant, hoc monaſterium, beato patri Antonio ſacrum, in pago Ferrerim Luſitanicè nuncupato, Lamecenſis diçceſis, anno humanę ſalutis milleſimo quingenteſimo vigeſimo quinto adamuſſim ædificari curarunt, atque huius Prouinciæ patribus ea lege contulerunt, ne ab alijs fratribus, quàm à Minoritis Obſeruantibus, illud vmquam inhabitari permitterent. Voluêre præterea præfati fundatores, ex maxima qua hunc locum deuotione proſequebātur, in maiori eius ſacello ſepeliri, ſuisq; poſteris ex teſtamento præceperunt vt neceſſitatibus fratrum, qui frequentius ſunt 15. numero liberaliter, diligenterq; occurrant. C

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Matozinhos. Conu. XIII.

SVBSTITIT aliquando ad tertium lapidem à pago Matozinhos Luſitanicè nuncupato, Portuenſis diçceſis in ipſo littore maris, Minoriticus quidam conuētus, diuo Clementi ſacer, atque vnus ex antiquioribus, qui regulari Obſeruantiæ, anno Dominicæ incarnationis 1390. vel circiter, hoc in Regno nomen dederunt. Sed cùm vicino mari plurima incommoda pateretur, opera cuiuſdam fratris Ludouici à Begia ad hunc, quem modò obtinet locum, videlicet prope præfatum pagum Matozinhos, anno Domini milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo octauo tranſlatus eſt. Cuius vtique D
tranſlationem, atque ædificationem plures cooperati ſunt: Nam Sixtus IIII. Pont. max. eius faciendæ copiam expeditis literis 9. Iulij anno Dominicæ incarnationis 1478. dedit: deuoti coniuges Ferdinandus Cothinius, & Maria ab Acunia ſitum contulêre: nobilis, piaq; fœmina Margareta Villenica maius ſacellum atque chorum perfecit: eccleſiæ reſiduum Alphonſus V. Portugaliæ Rex ſuis ſumptibus conſtrui curauit: quod verò reliquum fuit operis ex piorum eleemoſynis, cura præfati fratris Ludouici emendicatis, acquiſitisq; abſolutum eſt. Hoc in loco, quem 18. Recollecti fratres frequentius inhabitant, è viuis exceſſit anno Domini 1506. ſepultusq; eſt ſummæ ac miræ ſanctitatis P. F. Ioannes de Pouoa, qui ob vitæ candorem atque prudentiam, qua pollebat, ſeptimò in huius Prouinciæ Miniſtrum electus fuit, nouiesq; ad diuerſa generalia Capitula pedes perrexit: Quapropter moriens maximum ſui deſiderium, optimamq; famam E
reliquit, prout Chronicorum noſtri Ordinis author 3. p. ſui operis ſatis, ſuperq; meminit. Plurima hoc in loco miracula contingunt ad inuocationem deuotiſſimæ cuiuſdam imaginis Virginis glorioſiſſimæ: quamobrem mirum in modum à nautis, peregrinisq;, atque ab alijs ſua vota ſoluturis, atque beneficia impetraturis frequentatur.

De conu. Annunciationis Dominæ noſtræ Villæcomitis. Conu. XIIII.

CVM moniales Clariſſę oppidi Villęcomitis Braccarenſis Archiepiſcopatus huius Prouincię fratribus ſufficientem ſitum ad vnius conuentus ædificationem tam liberaliter, quàm piè ibidem contuliſſent, pientiſſima fœmina Eliſabetha à Mendaňha vidua

A vidua ex morte ſtrenui Ruſibis portus Capitanei Ioannis Meneſij relicta, (de qua ſuprà) pro ſua ſingulari in Franciſcanum Ordinem deuotione atque pietate, hoc monaſterium, Dominæ noſtræ de incarnatione ſacrum, quod vt plurimum quatuordecim fratres incolunt, anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo vigeſimo ſexto ſuis ſumptibus, intra ſepta præfati oppidi Villęcomitis ædificandum curauit. Cuius ſanè pietas atque in noſtrum Ordinem affectus (vt ſuprà meminimus) incredibilis fuit.

De conuentu S. Franciſci Portus. Conu. XV.

IN meditullio Portuẽſis ciuitatis, quæ caput atque metropolis eſt eius Epiſcopatus, qui Portuenſis dicitur, conuentus hic fratrum Minorum, ſeraphico patri Franciſco ſacer, exurgit, qui à primis huius Luſitanici Regni Regibus ędificatus certiſſimò fertur: B Eorum tamen nomina, certumq; conſtructionis annum temporis diuturnitas abſumpſit. Aſſeruantur hoc in loco aliquot apoſtolicæ literæ, datæ à Gregorio IX. ſummo Pontif. contra quendam Portuenſem Decanum nomine Chriſtianum, eò quòd fratres ab ædificando hoc conuentu plurimis tum moleſtijs, tum quoque iniurijs remoraretur: inſuper & ſequentes ſanctorum reliquiæ, videlicet duæ ſpinæ eius coronæ, quæ Chriſti Saluatoris noſtri capiti impoſita fuit, quoddam os ex altero brachiorum diui Blaſij martyris, quod argenteo recluditur brachio, pluresq; aliæ thecis argenteis debita cum reuerentia reconditę. Commorantur hoc in conuentu 50. Franciſcani fratres.

De conuentu S. Franciſci Brigantiæ. Conu. XVI.

APVD Brigantinam ciuitatem, (vulgò Barganza) quæ Epiſcopatui Mirandæ C Durianæ, ſiue (vt alij volunt) Dorianę ſubeſt, erectus proſpicitur conuentus quidam, diuo patri Franciſco ſacer, quem vigintiquinque Franciſcani incolunt, ex quibus ſex continuò (eſt enim locus grammaticali ſtudio deſtinatus) Latinæ linguæ rudimentis incumbunt. A quo tamen, vel quo tempore exædificatus fuit, non ſatis conſtat. Sunt tamen qui aſſerant ipſum à Brigantinæ ciuitatis ſenatu ex publicis facultatibus erectum. His ſanè aſtipulari videtur præfati ſenatus beneuolentia in ipſos fratres. Nihilominus eorum opinio præualet, qui dicunt eum à beatiſſimo patre Franciſco, quando his in partibus fuit, primò acceptum, atque ab aliquo diſcipulorum eius ædificatum, tandem à sereniſſimo Dionyſio Portugaliæ Rege reædificatum. Idq; profectò & regia inſignia parietibus impreſſa manifeſtè ac euidenter atteſtari videntur.

De conuentu S. Spiritus ſiue S. Onuphrij Golegani. Conu. XVII.

D PROPE id oppidum (quod vulgò Golegan nũcupatur) vbi prius conſtiterat ædicula quædam, ſiue malueris eremitorium, diuo Onuphrio dicatum, ſed patribus Hieronymitis ſubiectum, munificentia, opera, liberalitate, atque induſtria perdeuoti Thomæ cuiuſdã Luſitanię Regi quondam dilectiſſimi, cęnobiũ hoc, S. Spiritui ſacrũ, licèt paſſim titulo adhuc S. Onuphrij honeſtetur, erectum fuit, quod vt plurimùm viginti fratres Minores incolunt. Credendum tamen eſt præfatos patres Hieronymitas proprio iuri in fauorem Franciſcanorum vel gratis, vel pretio ex mendicatione tamen acquiſito, ab eis poſtmodũ accepto, vel ab aliquo pio viro pro ipſis oblato ceſſiſſe. Obijt autem prædictus Thomas, anno Dominicę incarnationis 1520. & in hoc loco ſepultus eſt, quem eiusq; poſteros patronos agnoſcunt fratres Minoritę, huius loci incolæ.

E *De conuentu S. Cittæ in termino Aceiceiræ. Conu. XVIII.*

FVIT olim in hoc Portugaliæ Regno deuotiſſimus quidam eremita natione Italus, qui ſolitariæ vitæ cupidus eremitorium pœnitentiæ agendæ ergò in termino oppidi Aceiceira Luſitanicè nuncupati Olyſipponenſis diœceſis, in honorem ſanctæ Cittæ virginis ex emendicatis eleemoſynis ſibi ædificauit, in quo, & in maxima vitæ aſperitate, atque paupertate vſque ad vltimum vitę halitum perſeuerauit. Cui tamen uita functo aliquot fratres de tertio beatiſſimi patris Franciſcani Ordinc ſucceſſerunt. Hi, cùm ſibi tum eleemoſynę, tum quoque cœtera ad uictum neceſſaria deficerent, loco cedere decreuerunt. Quamobrem venerabilis pater frater Petrus Aluarez

Franciſcanus illud ab ijſdem Tertiarijs capitulariter congregatis, anno à Chriſti natiuitate milleſimo quadringeteſimo vigeſimo tertio ſummis precibus impetrauit, atque pro modulo, iuxta loci diſpoſitionem, paupertatiſq; limites, adaptauit. Cùm verò temporis ſucceſſu ruinam minaretur, sereniſſimus Emanuel Portugaliæ Rex, atque Franciſcani Inſtituti ſtudioſiſſimus ipſum reſarciri, refici, ampliariq; curauit, ac tandem eius ſucceſſor & filius ſereniſſimus Ioannes eius nominis III. omnibus ſuis numeris abſoluit, atque ad eam formam, qua nunc inductum eſt, redegit. Vnde & viginti fratres ibidem commorantes commodiſſimè capit, atq; abundantiſſimè alit. A

De conuentu S. Franciſci Guardiæ. *Conu. XIX.*

SI humanis traditionibus fidem habere liceat, quibus de plurimis (quæ nos omnino laterent) certiores reddimur, quibuſq; plura tamquam per manus à noſtris prædeceſſoribus poſtea ſimili modo ad ſucceſſores tranſmittenda accipimus, cœnobium hoc, diuo patri Franciſco dicatum, quod Guardię (Luſitanicè verò Guarda) erectum conſpicitur, incoliturq; à ſeptemdecim Franciſcanis, olim ad Templarios ſpectauit, quibus tamen ob aliquas nobis ignotas, eaſq; grauiſſimas cauſas deletis, à Rege, qui per id temporis Luſitanici Regni clauum tenebat, Minoritico Inſtituto adiudicatum fuit, vnde & in Portuenſis Cuſtodiæ ius ceſſit. Quis tamen is fuerit Rex, quouè tempore id acciderit, omnino ignoratur. Cuius quidem rei id cauſæ eſt, quòd noſtri fratres nunquam iſta curarint, nullaq; vel certè pauca habeant loca ſeruandis ſcripturis deſtinata, quodq; illis locum occupare ſatis eſt, ac ſi diligens monumentorum cuſtodia noceret. Huius tamen ſacræ ædis antiquitas ex quodam teſtamento, in archiuis matricis eccleſiæ Guardienſis ſeruato, atque acto anno Dominicæ incarnationis milleſimo trigenteſimo vigeſimo quodammodo conſtat. Eo ſiquidem teſtator quidam bona ſua tum præfatæ matrici eccleſiæ Guardienſi, tũ quoq; huic domui ex ęquo relinquit. B C

De conuentu S. Spiritus Goueæ. *Conu. XX.*

GOVEA vicus eſt ad Conymbricenſem diœceſim ſpectans, in qua multis retro annis quodam oratorio Franciſcani fratres commorati ſunt: ad quorum tamẽ petitionẽ Eugenius IIII. Pont. max. dum nauiculæ Petri gubernaculum teneret, per apoſtolicum diploma Ceutano ſiue Exiliſſienſi Epiſcopo commiſit, vt ijs fratribus locum ad noui conuentus conſtructionem ſatis capacem aſſignaret. Quod & ille præſtitit. Vnde & eodem loco, in quo prædictum oratorium prius conſtiterat, hic conuentus, ſanctiſſimo Spiritui ſacratus, ex eleemoſynis vndequaque collectis exædificatus fuit, circa annum, niſi nos coniecturæ atque indicia fallunt, 1430. Quantæ verò æſtimationis atque dignitatis hic locus apud proceres, reliquoſq; huius Regni populares fuerit, vel ſaltem ipſa nobilium ſepulcra ibidem erecta facilè indicant. Nec immeritò ſanè, cùm Spiritus paracletus ſpeciali quodam miraculorum priuilegio in Luſitanicæ gentis beneficium hunc locum proſequatur, & in eo honorificentiſſimè aſſeruetur ſpatula alterius illorum quinque Chriſti militum Franciſcanorum, qui pro ipſius nomine nec Iudicum minas timuerunt, nec terrenæ dignitatis gloriam venati ſunt, ſed ſacratum ſuum ſanguinem apud Marrochium fuderunt. Hęc ſiquidem ſacrata reliquia, cùm in monaſterio de Loruao ſororum Ordinis diui patris Bernardi prope Conymbriam cuſtodiretur, ab illuſtri ac deuotiſſima ſorore Catharina Deza eius loci Abbatiſſa ex apoſtolica diſpenſatione, anno Domini milleſimo quingenteſimo quintodecimo huic loco liberaliſſimo dono data fuit. Quæ etiam Abbatiſſa voluit, vt ſuorum prædeceſſorum cineres, atq; oſſa, quæ in præfato monaſterio de Loruao recondita erant, inde exhumata ad hoc Minoriticum, in quo plerumq; 20. fratres commorantur, denuò ſepelienda trãſferrentur. D E

De conuentu S. Franciſci Couilliani. *Conu. XXI.*

ANTIQVVS ſatis eſt conuentus hic, B.P. Franciſco ſacratus, cùm paulò poſt tẽpora ipſius patris extructus ſit, non quidẽ eo in loco, vbi nunc eſt, ſed vbi prius Couillianũ (vulgò Couilhan) oppidum extitit. Antiquiori ſiquidem oppido ab inquilinis deſerto, derelictus quoque fuit à fratribus ipſe conuentus, atque trãſlatus ad eum locũ,

vbi &

A vbi & nouum oppidum Couillianum exædificatum eſt. Tanta enim fuit illius populi ad Franciſcanam familiam deuotio,tantusque affectus, vt ab ea elongari nullo pacto voluerit, ſed potius curarit, hoc cœnobium ex communibus facultatibus nouiter inter nouas domos,ad eius vſum atque habitationem,extrui. Sunt præterea hoc in ipſo loco, quem incolunt decem fratres, plures nobiles, illuſtresq; huius Regulæ propugnatores ſepulti, qui ipſum pulſis Saracenis ex eorum manibus vindicarunt. Vnde etiam facillimo negotio expiſcari poteſt quanta ſit huius ſacræ ædis antiquitas: quapropter non erit mirum ſi certus annus, quo hic locus reædificatus ſit, ignoretur.Longa ſiquidem temporis intercapedo ſæpius eſt in cauſa,vt monumenta pereant, vtq; nos,ob defectum illorũ,in cognitionẽ rerum antiquarum deuenire non poſſimus

B *De conuentu boni Ieſu Balhellas.* *Conu. XXII.*

AD mille quingentos paſſus ab oppido quod Luſitanicè Balhelhas appellatur, pertinetq; ad Guardienſem Epiſcopatum, conſpicere licet conuentulum quendam ſiue potius oratorium Franciſcanum,à ſeptem tantùm fratribus ſub titulo bon Ieſu inhabitatum. Quod quidem licèt ſtructura minimum ſit, nomine tamen atqu populorum frequentatione maximum eſt. Eius præterea eccleſia ex quodam miraculo ibidem euento extructa fuit. Cùm enim pauper quidam ac deuotus paſtor commiſſum ſibi gregem ex antri cuiuſdam penetralioribus ad aperta loca abigere contenderet, nec poſſet, quid eius rei in cauſa eſſet proſpecturus, præfatum antrum penetrauit. Dumq; cautius ingreditur,proprium nomen audiuit. Sequutus igitur vocis ſonitum vidit ex inſperato imaginem quandam Saluatoris Chriſti ſemicubitalem ſu-
C pra lapidem, ad modum crucis extenſam, non tamen cruci affixam: quam humiliter adorans, licèt tantæ rei nouitate perterritus eſſet, poſt aliqualem reſpirationem (erat enim ex euentu commotus, atque ferè attonitus) ſic affatus eſt: Domine ſi tu es Deus meus iube me venire ad te, ſtatimq; ſurgens præfatam Chriſti imaginem, quàm deuotiſſimè potuit, ſecum extra nemus detulit. Cumq; ad eius imaginem deueniſſet duos Minoritas habuit obuios. A quibus tamen poſtquam factum ſibi retuliſſet, rei benè gerendæ concilium popoſcit, ac iuxta eorum ſententiam oppidanorum ſacerdotum Præpoſito præmemoratam imaginem contulit. Qui eam reuerenter ſuſcipiens cum ſolemni ſacerdotum atque laicorum pompa in matricem oppidi Balhelhani eccleſiam intulit. Contigit autem id anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſecundo. Sed cùm ſemel & ſecundò ſe ad præfatum nemoris locum, in quo
D & à paſtore inuenta primò fuerat, tranſtuliſſet, illuſtris quidam Rodericus à Caſtro eius nemoris dominus, vir vtique pius & deuotus, quòd ſibi conſonum diuinæ voluntati videretur,eo loco vbi imago ipſa conſtiterat, ex proprijs,peculiaribusq; facultatibus huius conuentus eccleſiam, dulciſſimo nomini Ieſu ſacram, ædificandam curauit: in qua & imaginem argenteæ cruci affixam collocauit. Nec facilè dici poſſet, quot ibi miracula contigerint, indiesq; contingant: quamobrem non tantùm ex Portugaliæ Regno, ſed & aliundè eò confluunt mortales ſua vota perſoluturi, quorum plurimi iuſtè poſtulata reportant. Anno tandem Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quarto præfatæ eccleſiæ cultus concreditus fuit fratribus Franciſcanis Portuenſis Cuſtodiæ à quodam Didaco de Caſtro præfati fundatoris Roderici nepote, qui & moriens ibidem humari voluit. Ipſi verò fratres ex eleemoſynis
E tum ab ipſo Didaco, tum quoque ab alijs oppidanis, ſumma liberalitate huic eccleſiæ elargitis, annexum ſibi conuentum erigi, perficique maxima diligentia curarunt, quos pręfatus Didacus, quoad vixit,fratres omni beneficiorum genere proſecutus eſt.

De conuentu S. Franciſci Funhialij. *Conu. XXIII.*

HIC conuentus,beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atq; duo immediatè ſequentes ſedem obtinent in inſula Lignorum (Hiſpanicè della Madera) Oceano maricincta,quæ & à Luſitania ſex millibus milliarijs diſtat.In his conuentibus inuenire ſemper licuit probatos,religioſoſq; patres, prout facto ſereniſ. Portugaliæ Regis Alphonſi V. comprobatur. Is enim Minoriticum conuentum de Enxobregas Prouinciæ Algar-

biorum prope Olyſſiponē, anno Dominicæ incarnationis 1459. ædificaturus aliquot patres,qui operi perficiendo præeſſent,quiq; perfectū inhabitarent,ex præfata Lignorum Inſula euocauit.Hanc igitur ſacram atq; religioſam ædem,quæ muris metropolitanæ ciuitatis Funchial vulgò dictæ cingitur, 35. fratres vt plurimum occupant. A

De conuentu S. Crucis Marhico. *Conu. XXIIII.*

CVM perdeuotus atque pius Vrbanus Lomelli nus maxima beneuolentia Franciſcanum Ordinem proſequeretur,cuperetq; illum ſibi ob præſtitum aliquod beneficium magis deuinci, hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Cruci ſacrum,anno à ſalutifera mundi redemptione 1527.intra mœnia oppidi, Marhico Luſitanicè nuncupati,præfatæ inſulæ lignorum ſuis ſumptibus ad commodiorem 18.fratrum habitationem conſtrui, atque reuerendo patri fratri Franciſco Olyſſiponenſi, tunc huius Prouinciæ B Miniſtro, reliquorum conuentuum Prouinciæ catalogo adſcribendum tradi curauit.

De conuentu S. Bernardini inſulæ Lignorum. *Conu. XXV.*

QVIS huius conuentus,beato patri Bernardino dicati,atque in quadam ſolitudine præfatæ inſulæ Lignorum ſiti,fundator extiterit, vſque impræſentiarū ignoratur. Hoc tamen omnibus in confeſſo eſt ipſum ſcilicet perpetuò à quindecim religioſiſſimis fratribus, optimeq; audientibus inhabitatum fuiſſe. In quo, vt noſtrorum Chronicorum author 3. p. l. 9. 31. cap. refert, pijſſimus, eximiæq; ſanctitatis vir, frater videlicet Petrus à Guardia laicus profeſſus in perpetuum victurus requieſcit. Huius ſancti fratris tanta fuit auſteritas, atque rigor ad ſe ipſum, tantaq; charitas ad proximum, vt vix humana lingua exprimi queat. De eius tamen oratione atque C exitu hæc tantùm dixerim, quòd per continuos viginti annos, quibus hoc in loco deguit, ſemper ferè inter orandum raptum pateretur,& moriens cœleſtem quandam ex ſe fragrantiam emiſerit. Quia vero lignea ſiue Lignorum inſula longiuſculus à Regno Portugaliæ diſtat,neque abſque nauigio,atque aliquali vitæ diſcrimine peti poteſt, is, qui conuentus ſancti Franciſci ciuitatis Funchial Guardianus pro tempore eſt,à patribus in Capitulo huius Prouinciæ Commiſſarius conſtituitur, vt præcedentibus tribus conuentibus, atq; cuidam ſanctimonialium monaſterio in eadem inſula erecto præſit.

De conuentu S. Franciſci Trancoſi. *Conu. XXVI.*

MINORITICVS hic locus, Trancoſi non abſque contradictionibus ex piorum eleemoſynis, poſt annum a partu Virgineo ſeſquimilleſimum erectus, à patribus,quod eorum habitationi non adeò faueret,in Capitulo prouinciali Olyſſiponis, D anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio per me celebrato, in quo maior Portuenſis Cuſtodiæ pars huic Prouinciæ acceſſit, ex communi omnium eorum,quorum intererat,conſenſu,derelictus eſt. Nec immeritò profectò,cùm vix quinque,aut ſex fratres accolas, tum ob loci incapacitatem, tum quoque ob victus penuriam continere poſſit. Sed ne remanentibus ibidem,alio tamen in conuentu,de quo ſuo loco, quibuſdam Tertiarijs ſororibus habitatio ob patris Confeſſarij abſentiam oneroſior,difficiliorq; fieret, à præfatis patribus ſequenti anno, nempè anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto,vt derelictus hic locus denuò à fratribus reſumeretur, inhabitareturq;,decretum fuit. Acceſſère quoque & Trancoſienſium preces, qui fratrum abſentiam egerrimè ferentes in- E genuè faſſi ſunt, malle ſe potius oppido, quàm Franciſcanorum præſentia priuari atque deſtitui, à quibus plurima, eaque magni momenti, olim beneficia recepiſſent.

De monaſterio S. Claræ Olyſipponis. *Mon. I.*

ANNO à lætabunda Chriſti natiuitate 1294. eo videlicet temporis,quo Prouincia hæc,Cuſtodiæ limitibus adhuc incluſa Prouinciæ ſancti Iacobi Miniſtro parebat, nobilis quædam fœmina nomine Agnes, atque patria Aſtur, vidua ex morte illuſtris cuiuſdam Viualdi relicta, hoc monaſterium, beatæ Claræ ſacrum, intra muros Olyſſiponenſis ciuitatis,eo ſcilicet loco,in quo maius ſacellum Trinitariorum patrum modò

A modò ſubſiſtit, ſuis ſumptibus ædificare cœpit. Cumq; opus aliquantulum promouiſſet, dum quadam nocte ſe ſopori dat, ſcala cœlum terræ, vbi olim extra ciuitatem malefactores diuerſis puniebantur ſupplicijs, iungentem, perq; eam Angelos aſcendentes, atq; deſcendentes cōſpicit. Sciſcitata verò ab illorum altero quid hoc ſibi vellet, huiuſmodi retulit reſponſum: Diuinæ ſcilicet voluntatis eſſe, vt conuentus ſororibus à ſe ędificandus eo in loco, quo præuiſa à ſe ſcala terram tangeret, antiquiori ſede relicta conſtrueretur, quandoquidem plures ex eo animę in cœlum euolaturę eſſent. Quamobrem ſurgeret ſummo mane, eoq; properaret, & eum locum ædificandæ à ſe domui à diuina voluntate delectum intelligeret, vbi crucem ex duobus lapidibus compactam cerneret. Et hæc quidem omnia in ſomnis contigerunt illi. Surgens itaq; ſummo mane deuota Agnes, præoſtenſumq; ſibi dum dormiret locum petens, & lapideam crucem
B inuenit, & ſacrum hoc monaſterium, in quo plerunq; 160. Clariſſæ, ſed Vrbaniſtæ conuiuunt, eadem beata Clara tutelari atq; patrona, ibidem à fundamentis ſtatim exædificandum curauit: Nec prius ab opere deſtitit, quàm ipſum omnibus ſuis numeris abſolutum viderit. Ex propriæ, atq; infirmę carnis ergaſtulo ad æthereas ſedes migrauit deuotiſſima ſoror Agnes à ſancto Dominico, ſacræ huius ædis alumna, quæ omnibus virtutibus, ſed præſertim humilitate, paupertate atq; feruentiſſima oratione, dū viueret, mirum in modum reſplenduit. Quamobrem plures moleſtias ſibi à Dæmone illatas viriliter ſuſtulit, & innumeris miraculis claruit. Nam ad contactum eius baculi, cui decrepita innitebatur, & R. P. F. Andreas Inſulanus totius Minoritici Ordinis olim generalis Miniſter à podagra, qua acerbiſſimè afflictabatur, & ſereniſſima Catharina Portugaliæ Regina à vehementiſſima chiragra, & plures alij à diuerſis infirmitatibus libe-
C rati fuêre. Mortem quoq; obijt hoc in ipſo loco deuotiſſima, atq; pijſſima ſoror Leonora à Regibus, in qua obedientię donum cum profundiſſima humilitate coniunctum ſupra modum emicuit. Qua etiam de cauſa ab huius ſacri conuentus ſororibus, quæ ſumma cum veneratione quoddam vnius ex vndecim millibus virginum caput cuſtodiunt, inter cœlicolas annumeratur omneſq; illam felicem beatamq; prædicant.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Spe Olyſipponis. Mon. II.

NON minus reſplenduit monaſticus rigor, regularisq; diſciplina in ſanctimonialibus Clariſſis inſulę Lignorum (vulgò Iſla de la madera) quàm in prioribus Franciſcanis eiuſdem: eaq; de cauſa aliquot ex eis anno à Virgineo partu 1536. Olyſipponē, quatenus hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Dominę noſtrę de ſpe dicatum, ſumptibusq;
D illuſtris, ac perdeuotæ heroidis Eliſabethę à Mendaña ſtrenui Ruſibis portus (vulgò Azamor) apud Aphros pro Portugalię Rege Ducis, ſiue Pręfecti Ioannis Meneſij olim vxoris ex parte erectum, atq; Olyſipponenſis pręfatę ciuitatis ambitu circumſcriptum optimis moribus, religioſis ritibus, atq; cęremonijs imbuerent, aduentanteſq; ad ipſum iuuenculas in omni pietate, honeſtate, atq; morum compoſitione inſtruerent. Quarum deniq; auſpicijs tot progreſſus ſacra hęc ædes in via ſanctitatis fecit, vt plures virgines Deo ſacras, ſibiq; cariſſimas pepererit. Harum vnam aut alteram, vt inde debitus honor Altiſſimo obueniat, in medium adducemus. Et primo quidem loco ſororem Agnetem Dei, fœminam vtiq; incomparabili humilitate, patientia, atque charitate præditam, primamq; huiuſce loci Abbatiſſam, atq; vnam ex eius fundatricibus. Cuius obitus cùm die feſto contigiſſet, nec præ manibus pollinctor adeſſet, portarijs ſororibus alia de cau-
E ſa portam aperientibus pulcherrimus quidam iuuenis ex inſperato apparuit, illiſq; ad præſtandum defunctæ ſorori ſepulturæ obſequium ſeſe obtulit. Qui tandem introductus & oblata præſtitit, & exhibita ſororibus maxima reuerentia vlla abſq; mercede recedere voluit. Hic annectam ſororem Annam à Conceptione, nobilem quidem natalibus, ſed multò nobiliorem virtutibus. Quæ licèt in ipſa iuuenta, nempè anno ſuę ætatis 28. deceſſerit, feliciſſimum tamen ſeniorum curſum conſummauit. Vniuerſa ſiquidem eius actio, quoad ſibi vita comes fuit, perpetua oratio, perpetua abſtinentia, ac perpetua deniq; pœnitentia fuit. His duabus præcedentibus quàm plures aliæ, illis per omnia ſimiles, à me adiungi poſſent, quas tamen breuitati ſtudens ſciens tranſilio. Commorantur deniq; hoc in conuentu, quem pręfata Eliſabetha à Mendaña, anno Domini 1531.

incœpit, & illuſtris Ioanna Deza prima ſereniſſimæ Catharinæ Portugaliæ Reginæ A
Cubicularia omnibus ſuis numeris, circa annum 1536. abſoluit, Clariſſæ ſed Vrba-
niſtæ ſorores 50. quæ particulam ſanctiſſimæ crucis Chriſti, articulum alterius ex digi-
tis ſanctæ Annæ beatiſſimæ ſemperq; virginis Mariç genitricis, atque tria capita earũ
virginũ, quæ cũ beata Vrſula glorioſè de tyranno triumpharunt, religioſè cuſtodiunt.

De Monaſterio Dominæ noſtræ Caſtaneti. Mon. III.

CVM illuſtris Ferdinãdus à Taide (vt certiſſima traditione habetur) adhuc pue-
rulus grauiſſima cõflictaretur infirmitate, magnoq; in diſcrimine vitæ coſtitutus
eſſet, à pijs parẽtibus ædiculæ cuidã, beatç virginis & martyris Margaretç ad radices al
tiſſimi cuiuſdam montis 100. paſſibus ab oppido Caſtaneto erectæ, ſalutis aſſequendæ
ergô, oblatus eſt. Cùmq; iam adultus eodẽ in loco ſolus obambularet, & à muliere qua- B
dam ſibi penitus incognita ſolicitaretur, vt ſanctimonialium monaſterium ibidem eri-
geret, reſpondit id non ſuarum eſſe partium, cùm pauperrimus ac ſecundò genitus ſit,
ſed primogeniti, fratris ad quem paterna hæreditas deuoluenda foret. Grandçuus tamẽ
atq; primogenitus, ob immaturam fratris mortem ſucceſſor effectus, dum auram eodẽ
in loco carperet, à moniale inopinata interpellatur, vt ſuis ibidem ſororibus conuentũ
exçdificaret. Ille igitur (vt erat in Deum benè affectus) huiuſmodi euentum diuinç vo-
luntati, atque miſericordiç aſcribens prçfatam çdiculam in monaſterium, ſub eodem
Dominç noſtrç titulo, transferendam ex tempore curauit. Contigit autem id anno à
partu Virgineo 1520. Morte tamen prçuentus, quod pio conceperat animo, prçſtare
nequiuit. Quamobrem pia eius, atq; deuotiſſima vxor Leonora à Noroñha impetrata
prius à Leone X. Pont. max. facultate, quod à cariſſimo coniuge prætermiſſum fuerat, C
liberaliſſimè ſuppleuit: atq; 13. ſorores Tertiarias aliunde deductas, in locum iam om-
nino perfectum introduxit. Poſt eius verò mortem Antonius à Taide vtriuſq; coniu-
gis ſucceſſor, atq; primus Caſtanetanus Comes huiuſmodi monaſterium à fundamen-
tis reædificauit, mirumq; in modum adauxit, ita vt 35. religioſas eius accolas commo-
dè capere poſſit, & ad ſorores de ſecunda beatæ virginis Claræ Regula ex apoſtolica
auctoritate, anno ſalutis humanæ 1541. deuoluendum curauit. Claruit ſacer hic locus,
quem pars ligni ſanctiſſimæ crucis, atq; caput vnius ex vndecim millibus virginum
cohoneſtant, plurimis virginibus Deo gratis: quamobrem Deus opt. max. ad ſanctiſſi-
mç Virginis inuocationem plurimis plura beneficia ibidem conferre dignatur. In eo ſi-
quidem ſoror Mentia à Conceptione per 50. continuos annos in maxima humilitate,
paupertate, obedientia, oratione atq; vitæ aſperitate deguit: in cuius feliciſſimo tran- D
ſitu, tantus taliſque ſplendor totam ædem colluſtrauit, vt ab omnibus conflagrare
viſus ſit, & aliquot tum regulares, tum quoque ſæculares à diuerſis infirmitatibus
eius meritis liberati ſint. Cùm enim ſemel in feſto ſanctiſſimç Trinitatis, dum adhuc
loci ſorores primæuam illam à maioribus traditam ſimplicitatem, ac religionem ſecta-
rentur, ſacerdote, qui rem diuinam coram eis faceret, omnino carerent, atq; occurren-
tem Miſſam intentiſſimè ex miſſali omnes ſimul in choro legerent, diues quidam ho-
mo, tranſuerſum os in gutture deferens, auxilium à Deo petiturus ſemineces, eccleſiam
ingreſſus eſt. Cui mater Abbatiſſa, quæ & religioſiſſima erat: Da nobis, inquit, ſacerdo-
tem, qui hodie ſacrificet, idipſumque ſingulis annis ex voto hoc in loco agito, & ſta-
tim eris liber. Cumque ille ſalutaribus eius conſilijs annuens id ſe facturum ſpopondiſ-
ſet, eueſtigio os, illæſo interim gutture, expuit, atque promiſſum infallibiliter præſtitit; E
Sic enim Altiſſimus inueſtigabilibus eius vijs ſuis fideliſſimis ancillis adeſſe voluit.

De Monaſterio Conceptionis B. Virginis Mariæ Alanquerij. Mon. IIII.

HVIVS monaſterij, immaculatæ ſanctiſſimæ Virginis Conceptioni de Chri-
ſtiano more dicati, atque infra oppidi Alanquerij ambitum ſiti, author fun-
datorque extitit Ioannes Gometius à Carauallho, qui vt affectui, quo in Clariſſa-
rum ſororum Ordinem ferebatur, atque quibuſdam conſcientiæ vinculis faceret ſa-
tis, ipſum ex domeſticis facultatibus, anno à Dominica natiuitate 1553. ædificari,
atque reuerendiſſimo patri fratri Andreæ Inſulano totius Franciſcani Ordinis tunc
gene-

A generali Miniſtro poſt elapſum biennium tradi, necnon ſacris virginibus Clariſſis ex Olyſipponenſi Spei monaſterio adductis, inſtrui curauit, in quo vt plurimùm triginta moniales ſub ſecunda Regulæ beatæ virginis Claręmilitant, commoranturq́; . Ex hac vita ad aſtra migrarunt hoc in loco ſoror Maria ab Aſſumptione, quæ vna ex eius fundatricibus extitit, & ſoror Achatia de Paſſione, ambæ humiles, & charitate flagrantes, ambæ inſuper contemplationi deditæ, paupertatis amantiſſimæ, ac tandem omni virtute fulgentes. Harum poſterior, ſoror ſcilicet Achatia fidelium animas commendatiſſimas habuit, dum viueret, proq́; eis perpetuò Dominum exorauit, dumq́; ad cœmeterium tumulanda deferretur, auditum fuit à ſororibus murmur, tamquam perſoluentium defunctorum officium. Non caret ſacra hæc ædes ſacroſanctis reliquijs, cum particula ſanctiſſimæ crucis Chriſti, capite vnius ex vndecim millibus virginum, & oſſe quodam ſanctæ Hilariæ exornetur, quæ maxima in veneratione ſunt. B

De monaſterio S. Claræ Santareni. *Mon. V.*

QVEMADMODVM ex apoſtolicis quibuſdam literis datis à ſummo Pontif. Alexandro IIII. tertio Calendas Maij Pontificatus verò ſui anno quinto didicimus, ſacer hic conuentus, beatæ Claræ dicatus, atque extra muros oppidi Santareni Olyſipponenſis diœceſis ſitus, quem & frequentius ſeptuaginta ſorores ſub ſecũda Regula atque habitu eiuſdem beatę Claræ occupant, ſumptibus ſereniſſimi Alphonſi III. atque in Portugaliæ Regum Ordine quinti, anno à Dominica incarnatione 1259. ędificari, atque anno 1272. quo etiam tempore maiori ex parte perfectus erat, à quibuſdã ſororibus Lamecenſis Epiſcopatus primùm inhabitari cœpit. Huiuſmodi autem opus C mirum in modum promouit pientiſſima Helena à S. Antonio, præfati Alphonſi Regis legitima filia, quæ collatis omnibus ſuis bonis pręfatis ſororibus adiungi voluit. Fuit hęc virgo religioſiſſima, pariterq́; ſanctiſſima, atque omnibus virtutibus, pręcipuè verò humilitate, atque charitate exornata: Nam perpetuò vel culinę vel valetudinario, vel huiuſmodi officinis, in quibus hę virtutes exercẽtur, à ſuo in Religione ingreſſu totis viribus incubuit. De qua & illud legitur. Cũ enim infirmis inſeruiret ſororibus, atque ſoror quędam, extra tempus tamen, comedendorum ceraſorum deſiderio teneretur, illa clauſtrum maxima cum fiducia petens, ad ſignum crucis arborem ceraſum fructibus, ſed immaturis, onuſtum ad maturitatem excitauit. Cumq́; collecta ceraſa languenti obtuliſſet, ijs deguſtatis, quę male habebat, ſtatim conualuit. Ad pręfatũ ſanctitatis ſignum accedit & aliud: cùm enim huius virginis oſſa, alium in locum inferenda, D proceſſionaliter à monialibus per valetudinarium deferrentur, quotquot lectulis decumbebant ſorores, impetrata ex temporę eius meritis ſoſpitate, ſacra pignora ſequutę ſunt. Plura etiam alia miracula authentica, cuidam libello olim credita, edidit, quę tamen, eo libello à latronibus ſublato, nos latent. Claruit perpetuò hic locus in quo Dominicę crucis particula religioſiſſimè aſſeruatur, ſanctiſſimis atque nobiliſſimis ſororibus: de quorum numero fuêre ſoror Eliſabetha à ſancto Hieronymo, atque ſoror Maria à Plagis illuſtriſſimorum Villęregię Marchionum legitimę filię, quarum vtraq; fide, ſpe, charitate, ac deniq; omni virtutũ genere, omniq́; ſanctitate prędita fuit.

De monaſterio S. Eiriæ Tomarij. *Mon. VI.*

FVIT ab antiquo intra oppidi Tomarij, vulgò Tomar, mœnia eo ipſo loco in E quo pręſens monaſterium, beatę Eirię ſacrum, ſurrigit, Benedictinarum monialium cœnobium, quod beata Eiria virgo gladijs impiorum confoſſa ſuo ſanguine ſacrauit. Cuius corpus in torrentem fluuium proiectum, cùm alteri eius margini adhęſiſſet, à fidelibus, erecta ibidem inſigni pyramide, tumulatum fuit. Cùm igitur pia fœmina Mentia Vaaz ex morte Petri Vaaz ab Almeida cum tribus filiabus vidua relicta eſſet, cuperetq́; ſimul cum illis relicto ſeculo, ſub habitu, atque tertia beati patris Franciſci Regula Deo felicius inſeruire, pręfatum cœnobium ab Epiſcopo, cuius id muneris erat, (defecerant ſiquidem omnes eius incolę) anno à ſalutifera mundi redemptione milleſimo quadringẽteſimo ſeptuageſimo ſexto, numerata prius pecunia emit, ibideḿq; religioſiſſimè vixit. Cùmq́; poſt aliquantulum temporis ſimul cum duabus filiabus carnis

carnis debitum exoluiſſet, tertia, quæ à Chriſtoſuperſtes, remanſit, Martha ſcilicet euocata ad ſe moniali quadam Clariſſa ex conuentu Guardienſi, in eius manibus vitam atq; Regulam beatæ Claræ ſecundam ſolemniter profeſſa eſt, præfatiq; loci ruinas ex remanente ſibi ſubſtantia reparans, ipſum in monaſterij formam redegit, atque creſcente ſororum numero, anno Domini 1520. Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubegit: à quibus tandem ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes ex apoſtolica auctoritate, anno Dominicæ incarnationis 1562. deuolutus eſt. Surrigit intra ſacræ huius ædis ſepta ſyluula quędã amœna, è cuius meditullio ſaxum eminet, in quo beata Eiria virgo Benedictina monialis ſeorſum orare ſolita erat, & ab impijs Saracenis ob Chriſti fidem iugulata eſt. Eius ſanguis, quo prę fatus lapis aſperſus fuit, adeò rubicundũs apparet, vt ab externa die effuſus videatur. Huius beatæ virginis dies feſtiuè omnino, atq; maxima cum veneratione ab oppidanis celebratur: quorum etiam plurimi ad epotationẽ eius aquæ, quæ præfatum ſaxum ambit, à diuerſis infirmitatibus liberantur. Commorantur deniq; hoc in monaſterio 40. Clariſſæ ſorores, ſummaque reuerentia proſequuntur ſanctarum Iuliæ & Caſtæ vterinarum ſororum atq; Benedictinarum, nec non & ſanctæ Eiriæ amitarum corpora, quæ in earundem Capitulo honeſtiſſimè quieſcunt. A B

De monaſterio Dominæ noſtræ de Spe Abrantij. Mon. VII.

CVM ſeptem aut octo ſorores Tertiariæ domum quandam muris oppidi Abrantij (vulgò Abrantes) ab exteriori parte contiguam, minus tamen monaſticæ vitæ idoneam, anno humane ſalutis 1575. vel circiter inhabitarent, P. F. Philippus de Ieſu huius tunc Prouinciæ Miniſter patrem ac fratrem Emanuelem Trauacos eò delegans ſibi commiſit, vt vel eas ad alterius honeſtioris, atq; tutioris domus ædificationem, vel ad petendos alios conuentus compelleret. Cui deniq; munus debitè exequenti libentiſſimè præſtoq; affuit ſoror Hilaria Meneſia earum tunc ſuperior atq; mater. Quæ tum ex communibus bonis, tum quoq; plurimis alijs, ſua tamen ſolertia acquiſitis hoc monaſterium, ſanctiſſimę Dominæ noſtræ de ſpe dicatum, quod plerumq; 20. ſorores incolunt, honeſtè atq; eleganter ſatis prę fato anno 1575. ædificandum curauit. Tranſiuit poſtmodũ præfata ſororum Hilaria cum alijs ad ſecundam B. virginis Clarę Regulam. C

De monaſterio S. Claræ Conymbriæ. Mon. VIII.

NON mirum ſi hoc ſacrum monaſterium, in honorem beatæ virginis Claræ intra Conymbricenſis ciuitatis moenia erectum, à primæua ſui erectione impræſentiarum vſq; ſanctiſſimis monialibus fuerit illuſtre, atq; inſigne. Cùm sereniſſimam Eliſabetham Portugaliæ Reginam, atq; Regis Dionyſij I. vxorem, nec non & ſanctæ Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ ex fratre nepotem, ſui fundatricem habuerit: cui ſumma deuotio ac beneuolentia, qua tum religioſos, tum quoq; religioſas proſequebatur, atque deſiderium Chriſto ſponſo, ſub habitu & ſecunda beatæ virginis Claræ Regula, ibidem expeditius obſequendi, eius ædificandi cauſæ fuerunt. Obijt ſanctiſſima hęc Regina Eliſabetha hoc in eodem loco: de cuius tamen vita mirabili, atq; glorioſa morte nihil dicemus, cùm abundè ſatis à reuerendo patre fratre Marco Olyſipponenſi ac Portuenſi Epiſcopo, Franciſcanorumq; Chronicorum authore 2. p. ſui operis à capite 26. vſq; ad 32. hac de re ſatisfactum ſit. Sed tantùm adiungam, quòd ex apoſtolicis Leonis X. Pont. max. literis, ad inſtantiam sereniſſimi Portugaliæ Regis Emanuelis conceſſis, atq; ex alijs Pauli III. Pont. quoque max. ad ſupplicationem Regis Luſitanorum Ioannis III. datis, dies obitus eius in toto Conymbricenſi Epiſcopatu feſtiuus ſit, ac de ea celebrari, diuinumq; officium perſolui liceat. Commorantur in hac ſacra domo octoginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ eoq; amplius, quę duas particulas ſanctiſſimæ crucis Chriſti, atq; partem carnis ſancti Laurentij martyris quamdiligentiſſimè cuſtodiunt. Nec referre interim pigebit, quid hoc in conuentu ſemel acciderit. Laborante ſiquidem vniuerſa Conymbricenſi ciuitate grauiſſima peſte, cœpit & hic locus inſici, cumq; Abbatiſſa daret operam ad cratem vt ſorores ſibi, ſubiectæ aliò transferrentur, vt vel ſic mortem euadere poſſent, affuit ex inſperato mendicus, qui ab ea tantę triſtitiæ & ſolicitudinis cauſam ſciſcitatus, atq; certior de his factus membranulam D E

A nulam ſibi porrexit,inquiens , ſi curaueris , vt antiphona & oratio hac in cartula ſcriptæ ſingulis diebus decantentur,hic locus immunis omnino à peſte erit : hisque dictis euanuit.Antiphona verò & oratio ab ipſo traditæ huiuſmodi erant. Antiphona.

Stella cœli extirpauit, quæ lactauit Dominum, mortis peſtem , quam plantauit primus parens hominum : ipſa ſtella nunc dignetur , ſydera compeſcere , quorum bella plebem cædunt diræ mortis vlcere . O pijſsima ſtella maris à peſte ſuccurre nobis . Audi nos Domina , nam filius tuus nihil negans te honorat : Salua nos Ieſu pro quibus virgo mater te orat . ℣. Ora pro nobis ſancta Dei genitrix . ℟. Vt digni efficiamur promiſsionibus Chriſti. Oratio.

Deus miſericordiæ,Deus pietatis,Deus indulgentiæ , qui miſertus es ſuper afflictionem populi tui,& dixiſti Angelo percutienti populum tuum,contine manum tuam , ob amorem illius ſtellæ glorioſæ, cuius vbera pretioſa contra venenum noſtrorum delictorum quàm dulciter ſuxiſti,præ-
B *ſta auxilium gratiæ tuæ, vt ab omni peſte & improuiſa morte ſecurè liberemur , & à totius perditionis incurſu miſericorditer ſaluemur. Per te Ieſu Chriſte Rex gloriæ qui viuis & regnas in ſæcula ſæculorum . Amen .* Exiſtimarunt ſorores huiuſmodi mendicum fuiſſe beatum Bartholomæum Apoſtolum . Quicquid tamen ſit, indubia res eſt , cœnobium ab eo temporis ab omni peſtifera lue , Conymbricenſi etiam ciuitate infecta , liberā fuiſſe.

De Monaſterio ſanctiſsimæ matris Dei Portus. Mon. IX.

CÆTERIS noſtri Ordinis benefactoribus annumerādi veniunt illuſtres perdeuotiq; Petrus ab Acunia eiusq; legitima vxor Beatrix à Villena , qui pro ſua tantùm in Franciſcanam familiam deuotione,atq; affectu, hoc monaſterium,in ſanctiſſimæ matris Dei honorem,ex ſummi Pontif. Pauli III.auctoritate ſibi Romæ,an-
C no à Virgineo partu 1535. facta,intra Portuenſis ciuitatis ambitum,proprijs ſumptibus,conſtrui curarunt:in quo plerumq; ſexaginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ, eoq; amplius commorantur, religioſiſſimèq; partes maxillæ S. Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ,atq; veli S.Claræ cuſtodiunt . Ex ergaſtulo carnis ſoluta ad aſtra hoc in loco migrauit ſoror Eliſabetha ab Annunciatione,quę ob eximiam ſanctitatē vigintiocto continuis annis Abbatiſſæ munus obiuit . Cuius oratio tam frequens , tamq; aſſidua fuit,vt eius genibus callum ad inſtar beati Iacobi Apoſtoli obduxerit.Cumq; in morbum, qui ſibi familiariſſimus erat, incidiſſet,hæc Pſalmiſtæ verba continuò repetebat *Etenim illuc manus tua deducet me , & tenebit me dextera tua .* Et morti propinqua ſubiecit illud pſal. 3. *Ego dormiui , & ſomnum cœpi , & exurrexi , quia Dominus ſuſcepit me.* Quod vt omnipotens Deus confirmaret , palamq; faceret,voluit , vt cùm eius corpus
D aliquandiu terræ ſubiacuiſſet, caſuq; effoſſa terra detegeretur , tanta inde exhalaret fragrantia, vt omnem conuentum ſimul & ſorores repleret . Plures præcedenti conſimiles ſanctiſſimas religioſas peperit hic locus , quas , ne longior ſim , lubens omitto.

De Monaſterio S. Claræ ibidem. Mon. X.

CONVENTVS hic, beatæ Claræ ſacer , ac intra muros ciuitatis Portuenſis ſitus,ſi primæuam eius fundationem ſpectes, antiquus ſatis eſt , cùm anno à Chriſto Saluatore nato 1258. (prout ſcripturæ in eius archiuis aſſeruatæ facilè indicant) opera atq; ſumptibus illuſtris viri Roderici Floſij, eiusq; legitimæ coniugis Chamuæ Gomezulæ,non quidem eo in loco, vbi modò ſubſiſtit,ſed extra mœnia inter duos (vt vocant) riuulos initium ſumpſerit. Si verò eius tranſlationem attendas , modernior
E vtcumque eſt: Nam Ioannes huius nominis primus Portugaliæ Rex , vigente inter ipſum atque Caſtellę Regem bello , tum conuentui , tum quoque eius ſororibus deuotiſſimis ſummopere timens,ipſum ex apoſtolica Innocentij VII. Pont.max. auctoritate , anno Dominicæ redemptionis 1454. ad eum locum, quem modo obtinet, transferri curauit.Pręterea pijſſimus idem Rex,pro ſua in Deum pietate,atque in religioſos beneuolentia , ſimul cum filijs atque Portuenſi Epiſcopo primos fundamenti lapides iacere voluit: atque quod reliquum fuit ædificij ſuis ſumptibus(vt credere licet) perfici fecit .Commorantur frequentius hoc in monaſterio octoginta Clariſſę ſorores Vrbaniſtæ, diligenterq; ac maxima deuotione ſanctæ Eliſabethæ Vngarorum Regis cariſſimæ filiæ dentem , atque veli beatæ Claræ particulam cuſtodiunt .

De mona-

De monaſterio S. Franciſci Pontislimæ. *Mon. XI.* A

INVESTIGANTI mihi huius loci erectionem, deficientibus interim ſcripturis, quibus ea de re edoceri poſſem, affuit receptiſſima traditio, quæ intrepidè aſſerit ipſum primitus à parentibus noſtri Ordinis ex diuerſis eleemoſynis constructum, & ab iiſdem, quòd comodè habitationi minus deſeruiret, derelictum, inſuper & à duabus vterinis ſororibus ex oppido Villæ comitis oriundis, poſt aliquot annos, nempe anno Dominicæ incarnationis 1508. ex facta ſibi facultate occupatum, atq; ab omnimoda ruina vindicatum, nec non & in monaſterij formam redactum fuiſſe. Harum deniq; feliciſſimis auſpicijs, hæc ſacra domus, in honorem beati patris Franciſci prope oppidum Pontislimæ Braccarenſis diœceſis conſtructa, adeò excreuit, vt ſexaginta quinque Vrbaniſtas ſorores Clariſſas eius accolas commodè capiat atq; alat. B

De monaſterio ſanctæ Claræ Caminij. *Mon. XII.*

CVM pauperculæ quinque ſorores Clariſſæ Vrbaniſtę in oppido Aguſtrelio morarentur, pauperrimamque vitam ducerent, à reueren. padre Franciſcanorum Conuentualium Miniſtro, cui ſuberant, obtinuêre, vt ſe aliò transferre poſſent. Cumque luſtratis plurimis Clariſſarum monaſterijs nuſquam reciperentur, ad oppidum Caminium (vulgò Caminha) Braccarenſis Archiepiſcopatus ſe contulerunt. Subſiſtebat fortè tunc temporis ibidem ædicula quædam in honorem Dominæ noſtræ de miſericordia, quam ex diœceſani Epiſcopi mandato, atque ex oppidanorum beneplacito occupantes, miniſtrantibus interim ſibi pro maiori parte, magna pietate & beneuolentia Caminianis quæ neceſſaria erant, in commodum monaſterium, anno à partu Virgineo 1561. ſub titulo ſanctę Claræ promouerunt. Præfatis ſororibus inter reliquos benefactores ſumma liberalitate affuit illuſtriſſimus Andreas Epiſcopus, qui illis & eleemoſynas & ſitum ſufficientem, ad huiuſmodi opus neceſſarium, non minus piè quàm religioſè obtulit contulitque. Perſeuerarunt nihilominus præmemoratæ religioſæ, quæ impręſentiarum ſunt quadraginta numero, vel circiter, ſub ferula atq; correctione patrum Franciſcanorum Conuentualium vſque ad annum Domini 1569. quo ex apoſtolico mandato Pij V. Pontificis maximi clauum Eccleſiæ tunc fæliciter tenentis fratrũ noſtrorũ curæ commiſſæ fuêre, ſub qua in hodiernũ vſq; diẽ perſeuerantes, magnos progreſſus in religione, pietate ac deniq; omni virtutum genere fecerunt. C

De monaſterio ſanctæ Claræ Amarantij. *Mon. XIII.* D

NEC ſcripto, nec certa traditione, licèt diligentiſſima indagine adhibita, inueſtigari potuit quis huius conuentus, intra oppidi Amarantij Braccarenſis Archiepiſcopatus mœnia erecti, author ſiue fundator extiterit: ſiue quo certo rempore primæua eius fundamenta iacta ſint. Hoc nihilominus indubium eſt, eum videlicet antiquiſſimum eſſe, ac religioſiſſimis, ſuique ſtatus zelantiſſimis Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis, quarum ſexaginta impræſentiarum ibidem commorantur, perpetuò claruiſſe: prout rei euentus, anno à ſalutifera mundi redemptione 1575. vel circiter facilè comprobauit. Laborante ſiquidem oppido Amarantio, ac tota circumquaque regione maxima fame, plurimiſque ea propter infeliciſſimè proprijs laribus cedentibus, cùm vix triticum ad anni medietatem eis eſſet, poſt tranſactum pro ſolito more annum, ad quinquaginta frumenti modios ſororibus ſuperfuiſſe manifeſtiſſimum eſt. E Inter illuſtriores ſanctimoniales, quæ ex hoc monaſterio ad aſtra, vt ibi cum ſanctis virginibus obiecto beatifico fruerentur, conuolarunt, vna fuit ſoror quædam vigeſimum vix annum attingens, iuuencula quidem ætate, ſed moribus maturiſſima: ad cuius obitum, qui anno Dominicæ natiuitatis 1550. contigit, & angelicus concentus ſuauiſſimus à ſororibus auditus fuit, & ſuauiſſima fragrantia ex eius corpore exhalauit, quæ omnium circumaſtantium animos magna voluptate afficiebat. Dum nihil minus cogitarem epitaphium quoddam ſacræ ædis parieti impreſſum ſeſe mihi obtulit, cuius verba ſunt hæc quę ſequuntur: *Domina Mafalda me fecit*. Sed quæ iſta fuerit aliorum eſto iudicium, cùm id (licèt omni adhibita cura) inuenire minimè potuerim.

De mona-

A *De monaſterio S. Claræ Villæcomitis.* *Mon. XIIII.*

CVM inclyti, omniq; pietate præditi Alphonſus Sanctius Dioniſij Portugaliæ Regis naturalis filius, eiusq; legitima coniux Tiraſia ſiue Tereſa Miz Sanctij Caſtellę Regis ex filio neptis oppidi Vıllęcomitis Braccarēſis Archiepiſcopatus, atq; circum adiacentis regionis temporales Domini munitionem quandam, ſiue caſtrum ad eoru m ditionis defenſionem contra imminentia bella conſtruere pararent, diuinitus in ſomnijs admoniti ſunt, vt domū potius, ex qua facilius in cœlum aſcēderetur, ædificare ſtuderent: Qui dicto audientes hoc ſacrum monaſterium, in beatæ virginis Claræ honorem, intra præfati oppidi Vıllæcomitis muros, anno 1318. ex communibus facultatibus ad Vrbaniſtarum ſororum Clariſſarum vſum, quarum 65. vt plurimum ibidem perſeuerāt, maximaq; veneratione proſequuntur duas ſpinas eius coronæ, quæ Chriſti Saluatoris capiti ſuperpoſita fuit, & particulam ligni S. crucis, nec non & partem habitus beati patris Frācíſci, in eius ſacrario aſſeruatas, erigi curarūt. Viguit hoc in loco à ſuis incunabulis regularis diſciplina, vitę cādor, atq; ſumma pœnitentia: quare plurimæ religioſæ omni virtutum genere illuſtres ex eo prodière, vt infra ſubijciemus, ſi tamen primò vnum vel alterum notabilem caſum ibidem euentum in medium adduxerimus. Fuit ſemel ſoror quædam nomine Berengaria, quæ humilitatis ergô culinæ obſequijs ſua ſponte ſeſe omnino dederat. Cumq; ſemel de eligenda Abbatiſſa inter ſorores ageretur, illarumq; plures ad id munus aſſumi contēderent, cœpit vnaquæq; ſigillatim altera inconſulta præfatæ Berengariæ ſorori, quæ nihil minus cogitabat, votum in mente offerre. (Exiſtimabat vnaquæq; ſe ſolam id facturam, nam propter nimiam eius humilitatem, inepta omnino ad id munus obeundū ab omnibus habebatur) ne dum alteri votum porrigit illa in Abbatiſſam fortè eligatur. Et ecce dum ad calculum vota reducuntur, omnia in præfatam Berengariam conueniunt conſentiuntq;. Quæ deniq; ſic electa, ac tandem à Prælato confirmata, moniales ſic diuina voluntate deluſæ, ei obedire detrectabant. Quamobrem ipſi primum Capitulum de religioſo more celebranti pauciſſimè affuêre. Illa verò cum maximo ſpiritus feruore ait. Quandoquidem meę ſorores mihi obtemperare renuunt, meq; legitimam earum Prælatam aſpernantur, ſurgite vos, quæ hoc in loco dormitis, mihiq; paretote. Ecce ex tempore 7. moniales, quæ ibidē ſepultæ erant, ex ſuis locellis egredientes præſtò ſibi fuêre, nec prius receſſerunt, quàm illis ab ea imperatum fuit. Quo facto exterritæ reliquæ, quæ ſibi tergiuerſabantur, multò dociliores redditæ ſunt. Dum enim tum in oppido, tum quoq; hoc in conuentu maxima graſſaretur peſtis affuit præforibus peregrinus quidam, qui portarijs beati Rochi imaginem ex inſperato offerēs, hęc verba ſubiecit: Hanc ſeruatæ, debitaq; veneratione proſequi curatote, & ab omni lue immunes eritis: hisq; dictis euanuit. A quo etiam tempore peſtis ibidem ceſſauit. Extat quoq; hoc in eodem loco deuota quædam beati Blaſij imago, quæ religioſas è mortis faucibus eruit: alteram quidem ob læthalem cancrum, quem ſub lingua nutrierat, alteram verò ob virulentum apoſtema, quod in gutture patiebatur. Inter eas religioſas, quæ hoc in conuentu cum maxima ſanctitatis fama in Domino obdormierunt, hæ principatum obtinent, venerabilis ſcilicet ſoror Catharina Vaaz dilecta, ſoror Eliſabetha à ſancto Franciſco, ſoror Guiomar à ſancto Antonio, ſoror Eliſabetha à ſancto Ludouico, & ſoror Maria de Sepulcro, quarum vita atq; mores mirabiles omnino fuêre, præcipuè verò ſororis Eliſabethæ à ſancto Franciſco, in cuius rei teſtimonium Deus optimus max. plura beneficia, eaq; mirabilia fidelibus eam inuocantibus, eiusq; fauorē implorantibus ob eius merita, præſtare dignatus eſt, & adhuc præſtat.

(margin letters: B, C, D, E)

De monaſterio S. Claræ Funihalij. *Mon. XV.*

TEMPORIS anguſtia in cauſa fuit, ne huius celebris conuentus, beatæ virgini Claræ dicati, atq; intra muros ciuitatis Funhial vulgò dictæ, in inſula Lignorum erecti, quem frequentius 65. Vrbaniſtæ ſorores Clariſſę inhabitant, longiorem, atq; debitam rationem redderem: Nam à ſui fundatione is in eo viguit diuinus cultus, ea regularis diſciplina, eaq; ſanctitas, atq; morum compoſitio, vt longiorem à præſen-

 ti rela-

ti relationē meritò requirat: Ab eo ſiquidem prodiêre zelantiſſimę ſorores, quæ alijs A
monaſterijs leges, ſalutisq́; monita darent, vt ex antedictis conſtat. Fuit itaq; hoc monaſterium fundatū, dotatumq́; ab illuſtri ſtrenuoq; pręfatę inſulæ Lignorū quodam Capitaneo ex nobili Gonzaluorum familia, quæ adhuc ſupereſt floretq́;, oriūdo.

De monaſterio S. Annæ Olyſipponis. *Mon. XVI.*

PIENTISSIMA ſimul atq; ſereniſſima Catharina Ioannis III. Portugalię Regis legitima vxor cùm miſerrimis mulierculis, quæ corpus ſimul cum fama proſtituunt, ex intimis præcordijs compateretur, per quandā Æthiopiſſam, ſed maximè deuotā, quę ſibi familiaris omnino erat, earū 20. in vnū collegit, quas per cōtinuos 20. annos in quadā honeſta domo aluit, induit, confouit, atq; omnibus neceſſarijs proſequuta eſt: nihil interim eorum prætermittens, quæ ad ipſarū ſpiritualē ſalutē conducere viderentur. Cumq́; iſtis aliquot aliæ ad hæſiſſent, ne fortè, ſe è viuis ſublata, eas B
vomitū repetere contingeret, hoc ſacrū monaſteriū, in honorē S. Annę intra ciuitatis Olyſipponēſis muros, anno à Chriſto nato 1564. ſuis ſumptibus ædificari, inſtrui, atq; dotari, pręfatisq; mulieribus, dummodo tertiū B. P. N. Franciſci Ordinē profiterētur, tradi curauit. Fuêre igitur 24. quę huiuſmodi viuendi modum ſumpſerunt, quarum laus, bonusq́; odor, atq; numerus adeò excreuit, vt impræſentiarum hic locus præcipuis eiuſdem ciuitatis annumerandus veniat, ac 64. ſorores Tertiarias contineat.

De monaſt. Dominæ noſtræ de poteſtatibus Villælongæ. *Mon. XVII.*

QVVM deuota quędam Beatrix à S. Franciſco, adhuc matrimonij vinculis irretita, maximo ingrediēdę Religionis deſiderio teneretur, ex voto ſe Altiſſimo ad C
vnius conuentus ędificationem aſtrinxit, ſi viro prius defuncto ſe ſuperſtitem manere contingeret. Voti itaq; compos effecta, dum ſolicita defuncti viri vltimam voluntatem exequitur, atq; conſtruendum à ſe cœnobium anxia mente reuoluit, Clariſſarum monialium proceſſionem in ſomnis videt, illarumq́; alteram ſibi ſic alloquentem audit: Hic tuus habitus, tuusq́; amictus futurus eſt. Quamobrem ſummo mane ſurgēs cinericium habitum, ad inſtar eius, quem in ſomnis viderat, quantocitius conficiendū ac à R. P. fratre Marco Olyſipponenſi Frāciſcano ac Portuenſi meritiſſimo Epiſcopo benedicendum curauit. Quo deniq; induta, cùm viri teſtamento prius feciſſet ſatis, paternā domum cum vna eiuſdem mētis ſocia repetijt, illicq́; aliquandiu ſanctiſſimè vixit. At pius eius pater Hector videlicet Mendius rē gratiſſimam tū Deo opt. max. tum filiæ ſe facturū ſperans, ſitum ad vnius conuentus ædificationem, intra ſepta op- D
pidi Villęlongę Olyſipponenſis Archiepiſcopatus, conuenientē liberaliſſimè pientiſſimeq́; contulit. Quē cùm illa acceptaſſet, inibi poſt debitas gratiarū actiones, de laudabili more patri redditas conuentū, ſub titulo Dominę noſtrę de poteſtatibus, anno à partu Virgineo 1516. ex propria ſubſtantia ſuperędificauit, ſereniſſimoq́; Henrico Olyſipponenſi Archiepiſcopo, atq; S. R. E. Cardinali, qui & Portugalię Rex fuit, quàm humillimè ſubiecit. Cùm verò anno 1566. tum ipſa tum quoq; alię 7. quę ſibi adhęſerant nigrum velum ſumpſiſſent, ex pręfati Cardinalis mandato omnem obedientiam, omnemq́; ſubmiſſionē huius Prouincię Miniſtro pollicitę ſunt. Deniq; anno Domini 1584. cùm earum numerus mirum in modum excreuiſſet, & ea loca fortè fortuna ex officio luſtrarem, 26. ſororum, quę ibi tunc inhabitabant, ſolemne votū, atq; eandem profeſſionem, quam Tertiarię (vt vocant) noſtrę ſorores laudabiliter ac E
pientiſſimè emittere aſſolent in propria perſona, legitimis de cauſis adductus, excepi.

De monaſterio S. Spiritus Turribuſnouis. *Mon. XVIII.*

QVÆDAM Dominicana religioſa, impetrata (vti credere licet) à ſuis ſuperioribus facultate antiquiorem ædiculam, Spiritui ſancto dicatam, atq; aliquantulum à muris oppidi Turriumnouarū ſitam, anno redemptionis humanæ 1536. cum alijs honeſtis fœminis, ſed merè ſæcularibus ingreſſa eſt, ibidemq́; conſtructo dormitoriolo, antiquū habitum abiecit, nouumq́;, quo Tertiariæ ſorores Franciſcanæ vtuntur, vnà cum illis induit, ſeq; cum eis P. F. Didaci ab Andrada Tertiariorum tunc fratrum

A trum diui P. N. Franciſci prouincialis Miniſtri curæ, atq; correctioni ſubiecit. Succeſſu verò tẽporis tum ipſa, ſibiq; ſociæ, tum quoq; aliquot aliæ, quæ ſibi denouo acceſſerant, in curã atq; ſolicitudinem huius Prouinciæ Miniſtri, ex mandato P. F. Chriſtophori Abrantes Commiſſarij Portugaliæ generalis, trãſiêre. Hoc in loco, quem vt plurimùm 27. ſorores Tertiariæ inhabitant, viam vniuerſæ carnis ingreſſa eſt religioſiſſima ſoror Helena à Latere, in qua patientiæ virtus in perferendis tribulationibus, infirmitatibus, alijſq; anguſtijs, maximè verò in vltima aduerſa eius valetudine, in qua poſt multiplicem repetitionem illius ſententiæ, *Omnis, qui inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit:* animam cœlo reddidit, corpus interim ſumma claritudine reſperſum deſerens, & conſoribus Clariſſis ſui magnum deſideriũ relinquẽs, mirum in modũ enituit.

B *De monaſterio S. Claræ Fregeiroo.* *Mon. XIX.*

CVM Tertiarię aliquot ſorores conuentũ quendã minus commodũ, minuſq; ſibi fauentẽ inhabitarent, inter ſeſe conuenerunt, vt collatis in medium tum communibus, tum quoq; peculiaribus propria induſtria acquiſitis facultatibus, aliũ ſibi aptiorẽ, imò & ſalubriorem erigerent. Omnibus itaq; primò ritè diſpoſitis, vnaquæq; illarum, ad argumentoſarum apum inſtar, iniuncto ſibi muneri pro viribus ſatisfaciẽs hoc ſacrum monaſteriũ, B. virgini Clarę dicatum, in pago Fregeiroô vulgò dicto, Conymbricenſis diœceſis, anno Domini 1540. pro ſua parte ædificauit promouitq;. Affuêre & illis piorum fidelium eleemoſynæ, quibus tandem opus ad apicem perductum eſt.

De monaſterio Conceptonis B. Mariæ Cernamcellæ. *Mon. XX.*

C CVM pientiſſimi inquilini eius oppidi, cui Cernamcella Luſitanicè nomen eſt, metropolis Braccarenſis eremitorium quoddam in margine fluuij Tauoræ, non procul ab oppido obtinerent, cuperentq; illud in monaſterium euectum, id cuidam P. F. Petro à Merxocira de tertio B. P. N. Franciſci Ordine tradiderunt. Quo quidem ipſum in ordinem redegit, atq; fratribus eiuſdem Ordinis, anno 1460. inſtruxit. Sed cùm morte præuentus opus imperfectum reliquiſſet, quædã eius conſanguinea diues, atq; præpotens, pulſis religioſis, ac ſi iure hęreditario is locus ad ſe ſpectaret, ipſum occupauit quouſq; videlicet interpellatus Portugaliæ Rex Ioannes II. à quodã fratre Tertiario laico profeſſo, fratre nempè Ioanne eã, anno Dñi 1495. loco cedere coëgit, atq; locũ fratribus reſtituit. Quo & pacificè, ſed minus commodè, ad
D tẽpus vſi ſunt: Nã deficientibus eleemoſynis illi ſua ſponte vale dixerunt. Hũc deniq; ſic deſertum nobilis quædã fœmina Maria, anno Dñi 1500. ſuis ſumptibus à ruinis vindicauit, atq; priſtino nitori reſtituit, nec non & ſororibus Tertiarijs, ſub patrum Tertiariorum ferula degentium, inſtruxit. A quibus tandem ad huius Prouinciæ obedientiam, anno Domini 1569. deuolutæ ſunt: in quo 40. ſorores commorantur.

De monaſterio Tertiariarum Trancoſi. *Mon. XXI.*

SPECTAVERAT olim hic locus ad Guardianenſem Cuſtodiam, cumq; legitimis quibuſdam de cauſis à patribus Prouincię Portugaliæ in eorum Capitulo Olyſipponis, anno 1583. per me celebrato repulſam paſſus eſſet, nec inter cætera eius Cuſtodiæ loca, quæ Prouinciæ acceſſerant, admiſſus fuiſſet. Ne tamen ſic derelictus
E aliquam ſui ſtatus iacturã incurreret, ab iiſdem patribus anno ſequẽti, nẽpè 1584. ex noſtra auctoritate receptus, atq; cæteris Prouincię monaſterijs adiunctus eſt. Cuius fundatio à 100. annis, & vltrà contigit. Commorãtur hoc in monaſterio 30. ſorores.

De monaſterio Tertiariarum Campis. *Mon XXII.*

NON abſimilem cõditionem à præcedenti ſubijt hic locus apud Campenſe oppidum erectus. Cùm ambo ſimul à Prouinciæ Portugaliæ patribus prius reiecti, eodem tempore, eodemq; decreto (vt præfati ſumus) admiſſi fuerint. Quapropter nõ eſt, quòd diutius in eius deſcriptione immoremur, ſed vt paucis dicamus ipſum ex diuerſis eleemoſynis conſtructum fuiſſe, præcedentiq; contemporaneum omnino eſſe, atq; à totidem Tertiarijs ſororibus hiſq; religioſiſſimis impræſentiarum inhabitari.

PROVIN-

PROVINCIA SANCTI LVDOVICI.

A IN Gallia Narbonenſi ſita eſt Prouincia ſancti Ludouici, quam pleriq; conſtituunt in quadrageſimo gradu parum plus aut minus, ſic à Romanis dicta, quæ cum potiſſimè duas complectatur partes, perinde duplex nomen ſortita eſt. Ea enim pars quæ Narbonæ adiacet, Gallia Gothica appellatur, ſicut illa pars quæ Arelati Burgundia. Inde corrupto vocabulo Gothiano Linguamocitanam vocitant. Verum Gallia Burgundia optimo iure dicta eſt Prouincia, quia à Romanis armis acquiſita, proinde hæc ſancti Ludouici Prouincia crebrò dicitur Prouincia Prouinciæ, ſaltim ante tempora Clementis VII. & Franciſci I. Regis Franciç, qui in honorem ſancti Ludouici nomen impoſuerunt: vt à cætero Prouincia Prouinciæ ſancti Ludouici Prouincia diceretur. Cuius longitu-
B do ab Oriente in Occidentem à fluuio Varo vſq; ad promontorium Veneris per ſpatium 300. milliarium protenditur, à montibus Alpibus vſq; ad Pyrenęos. Latitudo verò in Gallica Gothica à mare Mediterraneo vſq; ad Aluernos montes per 30. milliaria. In Gallia verò Burgundia à Tirunico ſiue Tholono vſq; ad Alpes Lugdunenſes. Calidior omnibus Galliç Prouincijs, ſummeq; temperata, iucundiſſimo ſimul atq; ſaluberrimo cœlo gaudens. Vnde non mirum ſi omnibus rebus victui humano neceſſarijs, nedum ſibi, ſed & Hiſpanis, Italis, Vaſconibus, Delphinatibus (quibus eſt vicina) adeò abundet. Nec ibi deſunt amœniſſimi Rhodani, Vari, Druentiæ, Kere Aude, Gardummi & Vidurli, lympidiſſimorum ac fœcundiſſimorum fluuiorum influxus. Mare præterea Mediterraneum eam cùm recentibus, tùm ſalſis piſcibus
C nutrit, veluti montes armento & gregibus, planities frumento, colles vino, oleo, omniumq; ſpecierum dulciſſimis fructibus. Ea in ſumma & generaliter hæc Prouincia producit, quæ aliæ Prouinciç particulatim gignunt. Verùm parui ponderis ſunt hæc ad corpus tantùm attinentia, ſi (pro ſuſcepto opere) ad ea quæ religionis ac pietatis ſunt, oculos lubuerit aperire. Quippe hæc Narbonenſis Gallia nullam Prouinciam in toto Regno Galliç in ſuſcipiendo fidem Ieſu Chriſti ſe admittit antiquiorem: nam mox poſt aſcenſum Chriſtum in cœlos, prædicantibus Maria Magdalena, Martha, Lazaro, Maximo & Celidonio in Gallia Narbonenſi diuinitus deſignatis, mox iugo Chriſti ſeſe ſubmiſit, idolorum interim cultu eliminato. Perinde non mirum ſi
D tot ſanctorum pignoribus, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum ſedibus colluſtretur, quas omnes recenſere non eſt noſtri inſtituti. Et vt dictum eſt, hęc Gallia Narbonenſis mox poſt aſcenſionem miniſterio prædictorum ſanctorum fuit colluſtrata. Sic frigeſcente mundo, laceſſitaq; Eccleſia Chriſti, Albigenſium potiſſimum erroribus, orbe inſuper toto in varia ſcelera collapſo, placuit altiſſimæ bonitati homines à vanis mundi illecebris euocare, eorumq; mores in melius componere. Ob id deſignauit famulum ſuum beatum Franciſcum, qui verbo, vita & exemplo corda hominum inflammaret, & ad pœnitentiam incitaret. Cuius exemplis, ſanctaq; doctrina mox à ſui Ordinis exordio dictam Galliam Narbonenſem voluit eſſe illuſtrem. Idq; non in
E vna ciuitate, aut loco tantùm, verùm vbiq;, longè lateq; domos, eccleſias, conuentusq; tanti patris filijs, veluti nidos ædificans, in quibus vt gemebundæ columbæ oua ſanctiſſimorum deſideriorum fouerent, aliquando rumpenda in profuſionem digniſſimorum fructuum pœnitentię, nedum in ſalutem ſui, ſed & totius populi. Proinde non mirum ſi cohoneſtetur hæc ſancti Ludouici Prouincia Cuſtodiarium ſeptenario numero, & conuentuum olim 52. quodq; neminem ſui genitricem admittat, cùm immediatè à beatiſſimo patre Franciſco & initium ſimul & conſtitutionem ſe accepiſſe compertum habeat, & exploratum: potiſſimè ex ijs quę deſumi poſſunt &

temporum & annorum ſupputatione & calculo. Quippè conſtat ſole clarius beatum A
Franciſcum & Antonium ſuperſtites ſimul fuiſſe per aliquot annos, & ex beato patre Bonauentura liquet, beato Antonio prædicante de titulo crucis fratribus in Capitulo Arelatē. patrem Franciſcum in remotis agentem præ foribus Capituli viſum fuiſſe fratres benedicentem. Vnde apparet antiquitas huius Prouinciæ, imò multò magis ſi ſociorum ſuorum, quæ paſſim in deſcriptione conuentuum occurrent, colluſtrare lubuerit. Nec permittendum quod inſignis ille Theologus, huiusq; Ordinis decus diuus videlicet Bonauentura, dum officio Generalatus fungeretur, in antiquiſſima ciuitate Narbonenſi generalia Comitia celebrauerit totius Ordinis: in quibus nedum æquiſſima ſtatuta Ordini adeò neceſſaria, apologiamq; cōtra morſus ſycophātę Petri de Bruis Ordinum Mendicantium ſummi oſoris edidit; verum etiam multa alia prę-
clarè geſſit, anno Domini 1260. Inſuper nec alienum puto ſi ad ſtruendam huius Pro- B
uinciæ antiquitatem Capitulum generale celebratum in conuentu Montiſpeſſullani, anno Domini 1387. in medium proferam, in quo 12. Generalis Ordinis fuit electus reuerendiſſimus pater frater Matthęus de Aquaſparta. Anno verò 1289. reuerendiſſimus pater frater Raymundus Gaufredi aſſumptus fuit ex hac Prouincia in Capitulo Reatino tempore Nicolai IIII. ſummi Poutificis in generalem Miniſtrum; & fuit 13. ordine. Pater ergo ex dictis huius Prouincię antiquitas. Nunc verò paucis perſtringemus, quibus potiſſimè viris fuerit illuſtris. Primò igitur ſe offert diuus Ludouicus tamquam titularis patronus, quondam Archiepiſcopus Toloſanus ex regali proſapia natus: videlicet filius Caroli II. filij Caroli I. Regis Siciliæ & Hieruſalem, & Mariæ filiæ Regis Vngariæ, huic filio, quamuis iure primogenituræ pater-
na & materna Regna deberentur, tamen propter Chriſtū omnia paruipendēs, capto C
patre, dum obſes eſſet Barcinonis, ita feruenter ſe ſtudio literarum dedicauit, vt intra ſeptēnium in ſacra Theologia ſic profecit, vt ſcientia eius infuſa ſib magis diuinitus, quàm humanitus acquiſita putaretur. Votum etiam emiſit de intrando diui Franciſci Religionē. Cui cū fratres minimè vellent annuere, (paterno timore perculſi) perinde nec mutat regius filius animū, quinimo pace firmata inter patrem & Regem Aragoniæ, dum tranſiret Montempeſſulanū, ad propria rediens ad conuentū fratrum Minorum ſe cōfert, cupidus iam emiſſi voti executionis, quam aſſequi minimè potuit, tanti filij fratribus verentibus patrem. Verùm ibidem emiſſum Barcinonis votum firmum, ac ratum noua ſponſione publica eſſe voluit. Quod adimpleuit in præſentia Bonifacij Papæ VIII. & patris ſui Romę, aſſentiens primò prouiſioni eccleſię Toloſa-
næ de ſe factæ. Huius virtutes, quas à cunabulis venuſtati corporis adiunctas eſſe cu- D
rauit, impoſſibile eſſet recenſere, quapropter eas ſilentio præterire decreui. Eius tamen iconem huic Prouinciæ præponendum volui, quòd in celebri Maſſilienſi Minorum conuentu ſepultus ſit, quodq; eius totius peculiaris patronus, tutelarisq; habeatur. Floruit præterea hac in eadem Prouincia pater ille Rogerius vitæ ſanctitate, & angelica conuerſatione conſpicuus, verùm eius ſepulcrum quemq; latet. Inter omnes virtutes quibus erat præditus, amor humilitatis album tenuit, ſummus deinde oſor vanæ gloriæ, tanta fide & amore ad Deum tendebat, vt mox ſubortam quamcumq; tentationem ad petram allideret. Nec mirum, nam ſuper omnia ſatagebat munditiam cordis habere, frequenter ſacerdotis pedibus in die prouolue-
batur, omne verbum otioſum diligenter fugiebat, pollebat inſuper cognitione diui-
narum rerum. Fertur dum ſemel in officio matutino pſalleret, vbi deuentum fuit E
ad illum verſum; *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium*. per ſplendorem maximum ad inſtar Lunæ ſuper caput eius deſcendiſſe. Cumq; à ſuo confeſſore rogaretur, ſpirituali quodam gaudio ebrius reſpondit fuiſſe Angelum Domini; longè ante mortem de die obitus ſui habuit reuelationem, & poſtquam obdormiuit in Domino multa mirabilia ad eius inuocationem operatus eſt Deus ter opt. max. Claruit etiam hac in ipſa Prouincia beatus Elzearius tertij Ordinis inſignis vir, nobilitatiſq; limpidæ non obſcurus apud ſpectabiles Comites Danſuis, qui quanto amore in Deū flagraret, ſatis demonſtrat à cunabulis eius conuerſatio. Cū eñ eſſet annorū 13. aſſueuit frenū carnis petulantię imponere, rudi corda renes conſtringēs, cumq; cilicio dormiens.

A dormiens, quod, exemplo B. Ceciliæ, ſub pretioſis veſtibus carni hærens deferebat. Nec, cùm ſomni neceſſitas vrgeret, præter nudam humũ pro molli cubili aliud habebat. Solertiſſimus deinde cuſtos pudicitiæ perpetuum cum vxore ſancta Delphina duxit cœlibatum, iura interim coniugij minimè ſpernens: & quia ſanctorum virtus dignoſcitur eſſe præcipua humilitas, proinde nec generis claritas, nec bonorum affluentia, nec gloriæ magnitudo, nec ſublimitas potentatus vnquam virum Dei Elzearium in excelſum extulerunt, imò in omnibus mitem, placidum, & humilem ſe ipſum præbebat cum ſui non vulgari abiectione. Inducit papyro maius huius Prouinciæ ſigillum glorioſæ virginis Mariæ imaginem, cuius capiti Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuperſtat, pedibus verò ſeraphicus pater Franciſcus genuflexus iunctisq; manibus orat, ſub concamerata fornice ſedentem, atque coronam de dilectiſſimi filij, omnipo-
B tentisq; patris manibus ſuſcipientem, ac ſequentes in orbem literas: SIGILLVM MINISTRI FRATRVM MINORVM PROVINCIÆ SANCTI LVDOVICI. His igitur ſacris pignoribus, illuſtriſſimisq; viris colluſtratur hæc Prouincia inter alios multos, quorum nomina ſunt ſcripta in libro vitæ, ſuisq; locis in diſtributione conuentuum huius quondã feliciſſimæ Prouinciæ amplius patebunt.

De Minoritico conuentu Montispeſſulani. *Conu. I.*

HÆC ciuitas varijs nominibus nuncupatur: aliquando Monſpeſſulus, interdũ Monſpuellarum, frequenter Agathopolis, quaſi ciuitas bonorum: Verùm frequentius Monſpeſſulanus vocatur. Sita eſt in Gallia Gothica, ſiue Linguaocitana, extructa tempore Scipionis Africani à Carthaginenſibus eò aduentantibus, ante na-
C tum Chriſtum, anno 179. Tamen perfecta & coſummata fuit tempore Claudij Imperatoris, qui ibidem diem clauſit extremum. Conſtructa inquam in monticulo cui adiacet Lerdum fluuius, agroq; cultiſſima, mœnibus & ædificijs glorioſa. Medicinæ cultrix, omniumq; plantarum generibus ditiſſima, à mari non multum diſtans, aëre gaudet ſaluberrimo. Præterea ante Caluinianam ac Lutheranam hęreſes 37. eccleſijs ornabatur, quarum caput ſancti Germani ſub titulo Magalonen. Epiſcopatus, cui paret. Hæc prædicatione Pauli Sergij, & Cleophæ conuerſa eſt ad Chriſtum. Poſtmodum ſub anno Dominicæ incarnationis 1327. enixa ſanctum Rochum. Catholicis tempore Albigenſium aſylo, tutoq; refugio fuit. Non parum præterea laceſſita à Carolo quinto Rege Francorum rebellionis ergô ab Vrbano Papa V. eius mœnia dilatante, collegia erigente, ſacras ædes ditante, conuentus reficiente, quibus plu-
D rimum ſplendoris recepit, multis prærogatiuis cumulata auctaq; extitit. Verùm inter alia Minoriticus mirabilis ſtructuræ conuentus eam omnino celebrem reddebat, propter ingentem eius molem, atque venuſtatem. Nec mirum, nam expenſis inclyti quondam Iacobi Maioricarum Regis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1230. erectus perfectusq; fuit, in quo ſtudia fauore Vrbani Papæ V. plurimùm floruerunt, & beatus Antonius de Padua aliquando pręlector extitit, & generalia totius ordinis Comitia celebrata fuêre, ſub anno Dominicæ incarnationis 1287. Inter cætera verò, quę ſacrarium obſeruantiſſimi huius conuentus venerabile reddebant omnino fuit vna ex ſpinis Dominicæ coronæ affabrè in auro puriſſimo depoſita. Sed iam tempus eſt vt cithara noſtra vertatur in luctum: nam facta eſt meretrix ciuitas quondam fidelis: potiſſimè ab anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo: & quę (vt diximus)
E fuit cultrix Medicinæ, ſuperbia, abundantia & otio eneruata, altrix facta eſt nephandiſſimi Lutherani, & Caluiniani toxici, læthalisq; veneni, ſimulq; extraneum cultum, Religionem, & ſacramenta cum extraneis Germanis, Anglis, Scotisq; artis Medices alumnis ſuſcepit. Mox enim vt Petrum Viretum hæreſiarcham è lacunis antroq; Gebennenſi ſuſcepit, tectum ouina pelle, adeò crudelis facta eſt, vt prima ſit, quæ ſanguinem Sanctorum crudeliter fuderit. Nam illicò vt præfatus Viretus ciuitatem eſt ingreſſus, hæretici penes quos erant arma ciuitatis (ſic enim faciebant illo tempore Rege ſub tutoribus agente, Magiſtratuq; diſſimulante) Eccleſiam Dominæ de Tabulis inuadunt, timuit catholica plebs (erat enim ſine Paſtore, nam Epiſcopus malè de Religione audiebat, vnde poſtea iuſtè dedit pœnas) & ad

arcem

arcem,ſiue eccleſiam ſancti Germani ſe recipit ſecum deferens pretioſiora ſuppellecti- A
lia. Et ne deeſſet in tot ærumnis paracletus & conſolator, obnixè rogat P. Anto-
nium Brunellum meritiſſimum Guardianum, Eccleſiaſtemq́; doctiſſimũ, oriundum
ex Podio in Aluernia, ne deeſſet in perſecutionibus gregi, quem iampridẽ verbo ſacri
Euangelij nutriuerat, parteſq́; ageret Epiſcopi alioquin fugacis. Quorum precibus
annuens, habito tamen aſſenſu P. F. Antonij Fabri, tunc prouincialis Miniſtri, &
Montipeſſulani tunc agentis, & data benedictione fratribus remanentibus in conuẽ-
tu,aſſumptoq́; ſocio ad præfatam eccleſiam ſe contulit, non timore mortis,ſed ardo-
re charitatis,cui etiam coniunxit & meritum obediẽtię. Excipitur omni cum gaudio,
& cordis lętitia à catholico grege in præfata arce. Quod tamen non latuit hæreticos,
vnde hoc vnum à cętero excogitarunt,quonam videlicet pacto,aut vi,aut inſidijs poſ-
ſent locum alioquin inexpugnabilem obtinere. Sciebant enim ſe pati nedum iacturã, B
verumetiam vehemẽs periculum illis imminere ex vita tanti concionatoris, cuius do-
ctrina tanti habita fuiſſet Narbonæ, Arelati,& vbicunq; locorum conciones habuiſſet:
Vnde meritò timebant,ne ſi diu viueret,in eos inſurgerent. Tranſactis igitur diebus
aliquot (veluti leones,tauri pingues,& apes) technis & inſidijs arcem capere moliun-
tur,& inde ſaturari ſanguine catholico, ex quo aperto Marte aliud efficere non pote-
rant,nihil interim aliud velle geſtientes, quàm fœdera ac mixtim poſſe viuere, ſub iu-
reiurando promittentes nihil mali cuiquam catholicorum ſe irrogaturos. Quibus ca-
tholica ſimplicitas (iam rerum penuria, & fame plurimum laceſſita) fidem præbuit,
& portas aperuit,neutiquam exiſtimãs vt homo homini fieret lupus.Ingreditur itaq;
Satanica cohors præfatam eccleſiam, moxq́; irruit in ouile Chriſti. Sed primò P. F.
Brunellum hora nona vitulos labiorum ſuorum Domino offerentem, & in medio C
nauis eccleſiæ pſalterium, ſiue calculos in honorem virginis Mariæ inter manus habẽ-
tem,obſcęniſq́; pro more hæreticorum afficiunt calumnijs, ſcomatibuſq́; animũ eius
excruciant:deinde nulla habita aut pietatis,doctrinæ,aut ætatis tanti viri ratione, po-
tiſſimè verò exhortationis,quam illis fecit,vt à cœptis deſiſterent,& pœnitentiã age-
rent,framea corpus eius perforarunt, reliqua membra pugionibus confodientes, ſicq́;
intra templi ſepta veluti alter Zacharias, oculis in cœlum eleuatis, cruoreq́; ſparſo
(cuius veſtigia adhuc videntur hęrere parieti) ſpiritum reddidit Altiſſimo. Corpus ve-
rò inhumatum remanſit per tres dies,donec videlicet cruenta, & crudeliſſima perſe-
cutio deſineret graſſari contra catholicos. In qua promiſcuè eccleſiaſticos viros cum
plebeis iungentes non canitiei,non ſacroſancto ſacerdotio, aut virginum pudori par-
centes, multos aut iugularũt,aut lapidibus obruerũt. Inter quos vnus repertus eſt bo- D
næ expectationis adoleſcens oriũdus ex Rellania in Prouincia diœceſis Aquenſis,fra-
ter nimirum Pontius Chayſſi, iam ordine diaconatus inſignitus,ſociuſq́; fideliſſimus
præfati patris Guardiani, veluti alter leuita Laurentius poſt triduum ſacerdotem ſe-
quens.Cui etiam remanſerant maiora certamina,nam eductus extra eccleſiam graui-
ter enſe in capite percutitur,pectore trãſuerberato,& ſeminex,veluti exanguis, reptã-
do & volutando ad cuiuſdam piſtoris domũ ſe recepit,ibiq́; biduo delituit. Quod cùm
relatum eſſet hæreſiarchæ, velut hypocrita ſimulat ſe factum ignorare, iubet interim
ſaucium fratrem ad hoſpitale deferri,nõ ductus charitate,ſed vt ſaltim de iuuene alio-
quin ſaucio,& ærumnoſo,in fine Satanæ afferret prędam.Venit igitur ad decumbentẽ
ſaucium tota Caterua Miniſtrorum ſynagogæ Satanicæ,vt eius animum multis pro- E
miſſionibus à vera catholicaq́; Religione,& à gremio Eccleſiæ Romanæ euocent: nec
deſunt Medici nihil periculi ex infirmitate,& ex tot plagis fore aſſerentes: vnde de du-
cenda vxore potius agendum eſſe,& indulgendum aliquando Veneri. Et ne cacodæ-
mon aliquid ſineret intemptatum, quominus ex omni parte concuteret caſtrum Spi-
ritui ſancto dicatum. Mulieres nedum pulcherrimas,ſed & hæreticas etiam introdu-
cit,quæ ſuis aſſuetis illecebris,lenocinijs & blanditijs pauperem iuuenem ſuperarent.
Verùm tanta conſtantia erat præditus, tantiq́; patris exemplo edoctus, quòd nec mi-
lites ferro,nec Miniſtri verbis, nec Medici promiſſis, nec tandem mulieres blanditijs
eum vſquam amouere à fide,& vera Religione potuerint. Vltimò factus comes indiui-
duus ſuo patri moriens in Domino, triduò in corpore grauiſſimos dolores, & in ani-
mo angu-

A mo anguſtias pro Chriſti nomine ſuſtinuit. Sicq; illorum vterq; populo ſummæ conſtantiæ exemplum reliquit. Quibus ſic crudeliter occiſis, fratres alij fugerunt per deuia latibula, & cryptas, requirentes in quibus poſſent adeò immanem perſequutionẽ vitare. Bona interim & ædificia aut diripiuntur, aut ſolo æquantur à ſacrilega & hæretica rabie, quæ nec ſacris virginibus & monialibus ſanctæ Claræ pepercit, ſed coëgit illas fuga ſibi conſulere, ductrice matre Ioanna Carpentana Abbatiſſa Toloſana, cuius prudentia quædam Auenionem, aliæ Aquaſextias, aliæ Maſſiliam, aliæ verò Carcaſſonam adductę ſunt, fauore quorũdam catholicorum, omnibus interim bonis expoliatæ. Sub hoc tempore hæretica rabies non ſanè ſanguine catholico, aut rapinis eccleſiarum ſaturata, ſed potius tanti piaculi patratione laſſa, non pacem ſed inducias à Rege quæſiuit, impunemq; manere pro tot commiſſis ſceleribus. Quod & illis
B conceſſum eſt cuiuſdã edicti Aurelijs facti proclamatione. Cuius tenore licebat cuiq; viuere pro velle, nulla interim habita catholicæ Religionis ratione, quamuis Rex iuberet vbiq; in ſuo Regno illam vigere. Sub ijs inducijs acrius bellum parant hęretici, æquo animo non ferẽtes virorum doctiſſimorum catholicorum, vel aſſiduas conciones, aut librorum editiones, aut ſubtiliſſimas concertationes. Ijs enim pijs officijs vehementer operam dabant viri celebres, quorum numerus erat eximius, potiſſimè in Gallia Narbonenſi. Vnde ſuborta eſt ſecunda tribulatio, ſub anno Domini 1567. menſe Octobri. Et cùm in præfata ciuitate Montiſpeſſulani fratres pleriq; manerent in eccleſia ſancti Pauli (nam conuentus erat deſtructus) manu armata in catholicos inſurrexit truculenta perſequutio. Rapitur P. F. Nicolaus Bermundus meritiſſimus Guardianus, ac diſertiſſimus Eccleſiaſtes, & eorum tribunali hæreticorum adducitur, ibiq;
C Miniſtros piſcibus mutiores reddidit, de ſua fide & religione doctiſſimè diſſerens. Tandem à quodam catholico noctu ſuſcipitur multis iniurijs ſaturatus, afflictusq;, latitat per loca ſubterranea, cryptas, & latibula. Quæritur interim ad mortem; verùm diuina ſe protegente gratia liberatur, occiſo coram ſuis obtutibus deuoto religioſo, ac laico fratre Andrea Roberto ex Barchinonia in Alpibus oriundo, ſpherula ſclopetaria in os eius ex machina immiſſa, dicente *Ieſus Maria*, dum ictum ſuſciperet, alijsq; fratribus fugientibus. Sicq; diſperſi ſunt omnes omnibus bonis mobilibus ſublatis. Illorum, qui occiſi ſunt in ijs perſecutionibus, dignum duxi, ſi imagines graphicè depictas coram legentium oculis propoſuero, vt facilius talium athletarum Chriſti virtus cognoſcatur: imò & in quod ſcelus lapſa ſit illa adeò florens ciuitas Montiſpeſſulani, ex quo ſpõſo Chriſto promiſſam, neceſſariamq; ad ſalutẽ fidem violauit, & Sata-
D næ inimico eius aurẽ prębuit. De qua denique ciuitate & conuentu hactenus dictũ ſit.

De conuentu S. Franciſci Maſſiliæ. *Conu. II.*

SECVNDO loco ſe offert conuentus Maſſilienſis. Verùm primò de ciuitate tam celebri aliquid dicam, in gratiam illorum, quibus placet iocundæ antiquitatis lectio. Quamuis etenim, cùm propter varias nationes eò aduentantes, tum quòd ſit emporium in toto mari Mediterraneo celeberrimum inter Hiſpaniæ, Galliæ, & Italiæ oras, omnibus nota ſit, paucis tamen de eius antiquitate dicam. Tradit itaq; antiquitas à Focenſibus Aſianis natiuas ſedes relinquentibus, tyrannide cuiuſdam Arpalæ Pręſidis Medorum, & Perſarum Regis Cypri, ductore Berania, qui duxerat in vxorem filiam Regis Segoregientiũ, hanc ciuitatem Maſſilien̄. iuxta profluuium Rhodani fa-
E moſiſſimi fluminis fuiſſe conditam, anno mundi 3351. primo anno Sedechiæ Regis Iuda, nec Rhodo in mari ſiue claſſe, nec Lacedemonijs ſtructa acie, nec Atheniẽſibus in re literaria vllo pacto inferiorem, quippe quę rebus pacatis mox ad Philoſophiam, & eloquentiam, artesq; liberales ſe totam dediderit, & amica Romanis, nedum illorũ filios alendos & educandos ſuſcepit, verùm & præcepta honeſtè viuendi & Gallis non pauca præſtitit, quamuis ipſa nunquam leges ab alijs ſuſceperit. Interdum verò diſpendia ſubijt, & primò à Romanis, à quibus tandem ſubacta, demum à Catalanis expoliata ſiue à Tarraconẽſibus, qui inter cætera pignora corpus beati Ludouici Ordinis B. Franciſci ſecum in Hiſpaniam detulerunt. Verùm celebrior habetur hæc ciuitas ex prærogatiuis illi diuina clementia conceſſis mox poſt Aſcenſionem Domini.

Nam

Nam illuſtrata eſt ſacroſancto Euangelio, miniſterio beatæ Mariæ Magdalenæ, Mar- A
thæ, Lazari, Maximini, & Celidonij Maſſiliam aduentantium, cui ſtatim Rex humi-
liter acquieuit, totaq; ciuitas: & eliminato idolorum cultu, templum in honorem vir-
ginis Mariæ conſecratum eſt, & cathedralis eccleſia, cui primus præfuit S. Lazarus
Epiſcopus: cuius reliquiæ ibidem ſummo honore habentur, veluti S. Victoris marty-
ris in Abbatia iuxta portũ, paſſi ſub Diocletiano anno 330. erecta extitit. Fuit & con-
uẽtus S. Franciſci extra muros prope portã regiam miræ ſtructuræ, in quo fuit ſepul-
tus beatus Ludouicus Epiſcopus Toloſanus Ordinis beati patris Frãciſci. Verùm poſt
bellum Borbonicum, ne præfatus conuentus hoſtibus eſſet à cætero refugio (arx enim
potius quàm conuentus videbatur) ciues illum demoliti ſunt funditus, Rege id iuben-
te. Et ſub anno Domini 1533. Clemente VII Papa, & regnãte Franciſco I. Rege Chri-
ſtianiſſi no, decretum fuit ab eodem Rege, aſſentiente Pontifice præfato, ambobus ta- B
men Maſſiliæ exiſtentibus, ne à cætero in toto agro Maſſilienſi alius eſſet conuentus
S. Franciſci patrum Conuentualium. Imò omnia indulta, immunitates, ac priuilegia
conceſſa deſtructo conuentui, ad conuentum de Obſeruantia extructum intra ciuita-
tem expenſis pijſſimi viri domini de Romeſano, tempore beati Bernardini, cui nomen
beati Franciſci impoſitum eſt, antiquiori interimnomine ſancti Bernardini abolito,
transferenda curarunt. Huic conuentui ſummus Pontifex, aſſentiente Rege, quædam
mobilia conceſſit, in cuius ſacrario brachium ſancti Ludouici, indumenta pontifica-
lium eiuſdem ſancti, & teſtamentum honorificè ſeruantur. Corpus verò beati Hugo-
nis creditur in maiorem ædem poſt ruinas conuentus fuiſſe delatum. Qui beatus Hu-
go, dum viueret, fuit plenus ſpiritu intelligentiæ, efficaciſſimæq; doctrinæ, vt librum
ediderit de triplici via perueniendi ad beatitudinem, Franciſcanamq; Regulam ex- C
poſuerit. Vt igitur ad conuentum Obſeruantiæ noſtra reuertatur oratio, mox poſt
Concilium Conſtan. fuit conſtructus, eiuſq; eccleſia conſecrata extitit à reuerendiſ-
ſimo quodam Epiſcopo de Troia: in qua ſunt famoſa ſepulcra cùm Florentinorum,
tum quoque Corſicorum. Viget præterea hoc in loco ſtudium, moranturq; commo-
dè quadraginta fratres. Non procul à Maſſilia Salonem verſus, in loco qui vulgò
Berra dicitur, quidã deuotus frater laicus Antonius Carbonatius, oriundus de Guil-
leſtre in Delphinatu conuentus Maſſilienſis, dum ex obedientia ſui patris Guardiani
à Salone Maſſiliam rediret, captus eſt à Circumlionibus hæreticis in arce de Maner-
ba præſidiarijs, quem mox habitu expoliauerunt, deinde verendis amputatis, auri-
bus & naſo, nudum alligarunt ad caudam indomiti equi. Per dumetum igitur &
cardetum crudeliter tractus crudeli morte ſpiritũ Domino reddidit, ſub anno Dñicæ D
incarnationis 1575. Cuius quoque effigiem præfata tabella ſiue pictura indicabit.

De conueatu S. Crucis Auenionis. Conu. III.

DICTVRO de ciuitate Auenionenſi præclara ſeſe offerunt argumenta eius
ſplendorem, gloriam, & antiquitatem atteſtantia. Primò enim illam illuſtrem
reddit nomen coloniæ Auenionum ex Ptolomęo, nedum 2000. hominum Gallorum à
Q. F. Magno cognomento Æmiliano Proſtratio. Vnde apparet nedum tempore Ro-
manorum fuiſſe in pretio, ſed quòd eius conditor incognitus habeatur. Si verò ad ea
quæ ſunt pietatis, ac Religionis Chriſtianę attendas eam, mox poſt Maſſiliam per prę-
dicationem beatæ Marthæ hoſpitæ Chriſti hoſpitio ibidem ſuſceptam fidẽ Ieſu Chri-
ſti ab initio coluiſſe, præceptiſq; beati Ruffi filij Simonis Sirenęi præfatæ ciuitatis pri- E
mi Epiſcopi, cuius reliquię deuotè venerantur, paruiſſe, depręhendes. Verùm illa ſum-
morum Pontificum à Clemente V. vſque ad Gregorium XI. reſidentia in præfata ci-
uitate eam non parum illuſtrem reddit. In ea præterea plures illuſtriſſimi viri præ-
fuerunt orthodoxa fide, ſumma prudentia & pietate inſignes. Hæc eadem ciuitas,
dum Romanis ſubijceretur, à Gothis inuaditur, inde Gothis expulſis Burgundi illam
ſubiungant, deinde à filijs Boſonis, ſub titulo regni Arelatenſis prædominatur, vlti-
mò Othone imperante ſub Imperio illam reduxit. Tandem temporis ſucceſſu deuo-
luta eſt ad Prouinciæ Comites, quare Carolus Gallus Prouinciæ Comitiſſam in vxo-
rem, & ad Regnum perueniens Siciliæ, eius hæred es nedum Prouinciæ, ſed etiam &

A Auenionenſis Comites fuêre. Vnde Ioanna Regina Roberto Neapolitanorum Regi ſuccedens, patre pugnante contra Pannoniæ Regem, vt eidem opem ferret, Aueniomem vendidit ſummo Pontifici Clementi VI. Modò inter omnes, ne dicam Galliæ ciuitates, verùm totius orbis vna eſt venuſtiſſima, amœniſſima, atque irrigua nedum profundiſſimo Rhodano, rapidaq; Druentia, verum lympidiſſima Selga fonte perenni totum agrum pontificium irrigante & fœcundante. Quid de altiſſimo, eoq; longiſſimo ponte, apoſtolicoq; palatio è muro, altiſſimis turribus miro modo diſpoſitis adornato, dicam? cùm plerique in dubium vertant ſit opus humanum nec ne? Inſuper plurimum auget ſplendorem huius ciuitatis numerus ſeptenarius tum parochialium eccleſiarum, quarum caput & mater eſt eccleſia Dominæ de donis, beatæ Marthæ ſtudio ædificata, in qua ſederunt multi ſummi Pontifices (vt dictum eſt) Archie-
B piſcopali titulo decorata: tum quoque conuentuum, monaſteriorum, collegiorum, & hoſpitalium. Ibi floret omnium facultatum vniuerſitas. In arte ſerica neminem commodiorem ſe admittit. Verùm pro ſuſcepto opere de conuentu Obſeruantiæ dicam, alioquin deuotiſſimo, iucundiſſimo, ſtructuraq; nullo inferiore. Hic fuit fundatus anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono, expenſis nobilis Ludouici Auriæ tannenſis annuente ſanctiſſimo Paulo II. prout extat breue authenticum. Eius eccleſia, quæ & multis gaudet prærogatiuis, præſertim ſacellum ſancti Hieronymi, in quo illuſtriſſimus Iulianus Epiſcopus Sabinenſis Cardinalis ſancti Petri ad Vincula, dum eſſet Legatus à latere in Regno Galliæ tempore Sixti IIII. indulgentiam poſuit, ſub titulo ſanctiſſimæ Crucis conſecrata extitit. Inſuper gaudet ſequentibus ſacroſanctis reliquijs, videlicet particula Dominicę Cru-
C cis, & altero ex digitis diui Bonauenturæ. Præfata hac in eccleſia plures patres, ijq; celeberrimi ſepulti ſunt, quorum primus occurrit reuerendiſſimus pater Paulus de Soncino Doctor Theologus ac Medicus, totiusq; Ordinis Minorū generalis Miniſter. Hic quodam in mauſoleo coram ſummo altari ſepultus eſt, obijtq;, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo trigeſimo nono. Hunc comitatur pater frater Claudius bis officio prouincialis Miniſtri in Prouincia omni cum laude functus, qui & multa contulit extructioni huius conuentus. Occurrit deinde pater frater Antonius Faber, qui tertiò rexit Prouinciam inſignitus Diffinitoriatus honore in Capitulo Aquilano, & ſuper Prouincias familiæ Gallicanæ Commiſſariatus. Hic pater librum edidit Gallico ſermone contra quendam hæreſiarcham Arelatenſem, quem ſtylo, & pietate diſertè confutat. His appoſitus eſt ille non ſatis laudandus, propter
D fidem, conſtantiam, & patientiam in aduerſis, pater frater Ludouicus Columbus, vehemens hæreticorum inſectator, quos adeò proſequutus eſt, nedum verbis, calculo, & ſcriptis, verumetiam caput proprium ſub mortis diſpendio coram ſuprema curia Toloſana poſuit: potiſſimè contra quendam pſeudochriſtianum nomine la Bartam à monte Albano trahente originem, cum quo literis primò ſingulare inijt certamen, licèt ei plurimum hæreticorum proceres fauerent. Verùm poſt varia particula quibus multo tempore præfatus pater Columbus ſubiacuit. Tandem Toloſæ, victrice euangelica veritate, dictus la Barta igni traditus eſt. Quod ceſſit in laudem & decus Eccleſiæ Chriſti, & ſummum honorem tanti viri, noſtræq; Religionis. Perinde nulla fuit ciuitas, nullusq; ſenatus in Narbonenſi Gallia, qui non auidè eum in concionatorem habere vellet, quorum votis, tamquam verus Chriſti miniſter in domo Domi-
E ni, ſatisfacere maximè curauit. Dictus pater Columbus crebrò dicere ſolebat ſe moriturum fore inter prædicandum. Quod & rei euentus comprobauit. Functo ſiquidem concionatoris officio per ſpatium 52. annorum, dum vltimò in oppido Rupe Maura prope Auenionem concionaturus Virginem de religioſo more ſalutaret, repente correptus catharro in ſenectute bona, plenusq; dierum moritur. Hunc Prouincia, cui bis honorificè præfuit, adhuc deſiderat, maximeq; dolet. Inſignitus præterea huius loci eccleſia famoſis plurium heroum ſepulcris, videlicet Rouiliaſcorum, Taurinenſium, Franciſci à Luna Florentini, Bartholomęi Peretij itidem Florentini, Iuliani Valbij à ſancto Seuerino Gaiatij Comitis, Martineſij à Firmo Comitis Burgenſis, Balthaſaris Bruſquetij ſancti Seuerini Comitis, qui omnes à ſummis Potificibus Auenionem Gubernatores

bernatores miſſi fuêre. Commorantur denique hoc in loco trigintaſex fratres Franciſcani, quorum maior pars dat accuratiſſimam operam literis, idq; vtiliter ob inſtructiſſimam bibliothecam, qua præfatus locus gaudet, atq; non parum condecoratur. A

De conuentu Annunciationis B. Mariæ Aquis. Conu. IIII.

ANTIQVISSIMA eſt hæc ciuitas extructa in medio Prouinciæ, anno Dominicæ incarnationis 331. poſt conditam Vrbem. Primò fuerunt in ea Salinenſes, quos Caius Sextus domuit. Hic ciuitatem ampliauit, muroq; cinxit, ac propter copiam aquarum ſulphurearum, quibus abundat, Aquēſem ciuitatem appellãdam voluit. Sunt in ea multa antiquitatis monumenta: potiſſimè in Archiepiſcopali eccleſia, cui nomen & titulus eſt ſancti Saluatoris. In ea primus Epiſcopus ſedit beatus Maximinus, vnus ex 72. diſcipulis Chriſti, cuius prædicatione Aquenſes conuerſi ſunt ad fidem. B Huic ſancto à Domitiano Imperatore pro Chriſti fide, anno Domini 46 occiſo ſucceſſit Celidonius ille cœcus à natiuitate, quem Chriſtus illuminauit. In matrice huius Aquenſis ciuitatis eccleſia quieſcit etiam corpus beati Mitri martyris, ad cuius ſepulcrum multa miracula operatus eſt Dominus. Quo in honore habita ſit præfata eccleſia ſatis oſtendunt Concilia Aurelianenſe & Matiſconenſe. Ei quoq; multum detulit inuictiſſimus Carolus V. Imperator, dum, ſub anno Domini 1536. caſtra pro foribus ciuitatis admoueret. In ea ſiquidem (vti pius erat in Deum) ne quid committeretur ſacrilegij fortè deſignans ex ſelecto milite præſidium, Germanos aliquot in veſtibulo eccleſiæ patibulo ſuſpendi iuſſit, veluti de ſacrilegio conuictos: & in monaſterio monialium ſanctæ Claræ, quòd vellent vim inferre ſororibus, ſimiles ab eis pœnas exegit. Hæc ciuitas ſemper fuit fidelis Chriſto, quamuis in initio tumultuum ab anno 1560. C Francorum Rege Carolo IX. exiſtēte in minoribus grauiſſimas iacturas ſubierit. Eſt deniq; in ea conuentus fratrum Minorum de Obſeruantia, ſub anno Dominicę incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſexto cęptus procurante P. de Sothono Neapolitano, ſumptusq; ſuppeditantibus Conſulibus ciuitatis, & familia de Meyrargnes, poſtmodum auctus, eleemoſynis Regis Renati Comitis Prouinciæ, ſub titulo Annunciatæ. In eius eccleſia ſunt ſepulcra Præſidum, fuitq; conſecrata nono calend. Iunij Paulo II. ſummo Pontifice, anno ſui pontificatus ſecundo. Commorantur denique hoc in loco ſatis commodè triginta fratres.

De conuentu S. Crucis Niciæ. Conu. V.

IN littore maris Liguſtici prope profluuium Vari ſita eſt ciuitas Niciæ, à Focēſibus tempore fundationis Maſſiliæ fundata, non multùm diſtans à Simello, Epiſcopali inſignita titulo, locupletiſſimum nedum emporium, ſed & inexpugnabile propugnaculum Alpini dominij Ducis Sabaudiæ. D Inter ea quæ illuſtrem quondam reddiderunt hanc ciuitatem, fuit ille ſacer conuentus & nuſquam viſa communio trium Monarcharum, videlicet Pauli III. Pont. max. Caroli V. Imperatoris inuictiſſimi, & Franciſci primi Regis Galliæ Chriſtianiſſimi, ſub anno Dominicæ incarnationis 1539. Verùm chorus & gloria huius ciuitatis verſa fuerunt in luctum, quando canis ille rabidus, ſummusq; oſor nominis Chriſtiani pirata Barbaroſſa eò appulit cũ ingenti claſſe, ciuitatem florentiſſimam populationi ſubigens, captiuitati, ac ruinis, demptis paucis qui fuga & latibulis propriã vitam ſeruarunt. Hos Dominus ſeruauit, vt collapſam ciuitatem erigerent. E In qua cùm eſſet pulcherrimus conuentus ſancti Franciſci regularis Obſeruantiæ extra mœnia ciuitatis extructus, ad requiſitionem ſereniſſimæ Annæ Duciſſæ Sabaudiæ filiæ Regis Cypri, & Conſulum ciuitatis, quos fundatores habuit, ſub anno Dominicæ incarnationis 1461. & 7. Septembris patre fratre Franciſco de Rauenna nomine Prouinciæ ſtipulante, ſummoq; Pontifice Pio II. annuente, prout extat breue authenticum, & bulla in fauorem prædictæ Duciſſæ, datum anno Domini 1457. nono Septembris ſub titulo ſanctæ Crucis. Nihilominus refecta vtcunque ciuitate, ne in poſterum eſſet præſidio inimicis in ſimili obſidione, ex decreto ſereniſſimi Ducis & ſenatus præfatus conuentus ſolo fuit ęquatus, non ſine tum fratrum, tum ſęcularium lacrymis, cùm eſſet ſummo ornamēto ciuitati, quodq; aliquando ho-

A do hoſpitium præbuerit ſummo Pontif.Paulo III.& generalium noſtri Ordinis Commitiorum, in quibus R. P. F. Vincentius Lunellus 15. Maij anni Domini 1535. in generalem totius ordinis Miniſtrum aſſumptus fuit, inſignis eſſet. Conuentu tamen ſic diruto non paſſa eſt clementia ſereniſſimi Ducis, ac pietas procerum fratres diu hinc inde vagari, ſed (prout patiebantur illa tempora) prouiſum fuit illis de loco, nimirum quadam eccleſia Dominæ de Angelis in antiquiſſima ciuitate Simellæ, vbi ſe receperunt, ibiq; Domino famulantur 12. fratres, gaudentes priuilegijs, & indultis conceſſis diruto conuentui ex decreto ſummi Pontificis. Manent tamen ſepulta in antiquo conuentu multorum patrum præſtanriſſimorum corpora, inter quæ eſt corpus ſub marmore coram maiori altari R. patris Dominici à Foſſano, viri vtiq; integerrimi.

B *De conuentu Obſeruantiæ Arelatis. Conu. VI.*

VETVSTISSIMA eſt hæc ciuitas, cuius conditores pleriq; exiſtimant fuiſſe Focenſes, extructa inter Rhodani paludes ſuper montem, ſiue aggerem à mari per 18. milliaria diſtans. Eius ſortem abundè tetigimus, cũ de Auenione tractaremus, modò nomine imperiali præclara, antiquitatis monumentis, potiſſimè amphiteatri altiſſimarumq; turrium inſignitur. Olim in duo diuiſa, Rhodano fluuio medio fluente, nunc tota contigua Campummariũ aliàs Camarga habet pro fœcũdiſſimo agro, à quo nedum frumenti ingentem copiam, ſed & armenti & gregis non vulgarem recipit commoditatem. Hæc olim nondum illuſtrata Euangelij radijs ferox fuit atq; crudeliſſima, quippe (ab Hiſpanis ſumpto exemplo) annuatim ſuper altari, Cæſari dicato, in loco qui vulgò la Roquete dicitur (vbi tres columnæ adhuc viſuntur) tres deco-
C ros ac obeſos iuuenes, expenſis communibus aſſeruatos, falſis Dijs immolabant, hoc nephandiſſimo idolotico ſacrificio miſerè ſeipſos polluentes. Verùm ille, qui gloriam ſuam alteri non dat, Deus æternus, vt ab æterno diſpoſuit mundum labe peccati infectum, vnigeniti filij ſui pretioſo ſanguine mundandum: mox poſt Aſcenſionem eiuſdem in cęlos, diuum Trophimum Pauli diſcipulum prioris nephandiſſimi generis libandi accerrimum deſtructorem, ac veriſſimi & ſalutiferi ſemel à Chriſto peracti ſacrificij vehementiſſimum defenſorem, Arelati miſerè periclitanti ſua gratia diſignauit miniſterij Euangelij fideliſſimum diſpenſatorem, pro quo tandẽ martyrium obiuit, anno Domini 66. Fuit hic ſanctus Trophimus Arelatenſium Epiſcopus, cui nõ defuerunt ſanctiſſimi ſucceſſores, perinde nec ſacrorum Conciliorum frequens celebratio præfata in eccleſia, cùm tempore Silueſtri, tum Leonis ſummorum Pontificũ: quæ
D referenda ſunt nedum meritis B. Trophimi, cuius titulo cohoneſtatur, verùm prothomartyris Stephani: cuius caput in ſummo honore habetur: inſuper & multorum pro Chriſto occiſorum Innocentium. Nec tacendum ſacrum pignus S. Antonij Abbatis exemplaris anachoritarũ, quibus quàm illuſtris habetur illa ciuitas, in qua Deus ſanctorum ſuorũ meritis aſſiduè operatur miracula. Huic ciuitati per tria millia paſſuũ verſus Orientem inter paludes adiacet mons dictus Monſmaior, in quo ſunt ſpecus, latibula, & cryptæ, in quibus cum B. Trophimo Chriſtiani latitabant, & ſacra faciebant tempore perſequutionis, nolentes margaritas ponere ante porcos: Hoc in monte Carlomanus Imperator ingentem Agarenorum copiam vſq; ad 80000. proſtrauit. Hic mons viſus fuit inſtituto S. Benedicti plurimũ commodus, proinde extructa fuit domus contemplationi maximè accomoda, quã ſummis diuitijs affecerunt Reges: tanta
E erat monacorũ deuotio, licèt de eadẽ nunc tantùm parietes teſtentur. Verùm ad ciuitatem redeamus. Eſt prope mœnia eiuſdem ſacrũ cœmeteriũ, in campis Eliſijs, de quo, quæ deſumi poſſunt ex quadam tabella appenſa in eccleſia S. Seuerini Burdegalis, paucis recenſere non pigebit. Legitur ergo in illa: In mundo ſunt duo celeberrima cœmeteria præcipua & ſacroſancta, primũ Arelatenſe in campis Eliſijs, ſecundum ad S. Seuerinum Burdegalis, quæ D. N. Ieſus Chriſtus in ſpecie cuiuſdã inſignis Epiſcopi apparẽs cũ ſeptẽ Epiſcopis benedixit, ac conſecrauit, ijſdem non auſis interrogare, tu quis es? ſcientibus quòd Dominus eſt, donec ex oculis eorũ euanuit. Nomina verò 7. Epiſcoporũ ſunt hæc: Maximinus Archiepiſcopus Aquẽſis, Trophimus Arelatẽſis, Paulus Narbonẽſis, Saturninus Toloſanus, Froto Pitagoricẽſis, Martialis Lemoniſcẽſis, & Entropius

Xantonenſis. In quibus coemeterijs pars maxima eorum, qui in Eliſijs campis & in acie Montiſgarſani gladijs interfecti pro nomine Chriſti obierunt, aromatibus peruncti, ſepulti ſunt. Hactenus ex illa tabella. In præfato cœmeterio ſummè colitur veſtigium genu Domini noſtri Ieſu Chriſti, concluſum lapideo ſacello artificioſè extructo. Nunc ad potiſſimam noſtri inſtituti partem accedamus. Fuit itaq; in præfata ciuitate vltra Rhodanum famoſum fluuium antiquiſſimus ſancti Franciſci conuentus, in quo, beato Antonio prædicãte de titulo crucis, beatus pater Franciſcus fratribus benedixit, (prout pater Monaldus vidit) quamuis in remotis ageret ſeraphicus ipſe pater. Verùm ſubiacet ille conuentus ruinis propter bellorum ac temporum iniquitatem. In Archiepiſcopali verò eccleſia quieſcit vnus ex ſocijs beati Franciſci, cuius nomen ignoratur: claret tamen miraculis. Hic fuit ſublatus eo tempore, quo fuit deſtructus conuentus. Modò eſt conuentus Obſeruantię, cuius fundator fuit reuerendiſſimus Ioãnes Forrerius Archiepiſcopus Arelatenſis Hiſpanus, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo, ſub titulo noſtræ Dominæ de conſolatione, annuente ſanctiſſimo Leone X. prout extat breue authenticum, aſſuetis indulgentijs gaudens, & decoratur reliquijs ſancti Laurentij martyris, & alijs multis. Et vt primus ille conuentus multorum patrum clariſſimorum ſepulcro cohoneſtabatur: vtpote beatis patris Monaldi, de quo ſuprà, beati patris Bertrandi de Bologna, ſic conuentus Obſeruãtię, primò tumulo reuerẽdi patris fratris Ioannis Rinuſtorti religioſiſſimi, qui multa paſſus eſt ab hæreticis. Is in Capitulo celebrato Auenionis, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, factus Miniſter prouincialis, mox, quæ erant ſui muneris, cupiens perficere, omni ſepoſito metu (quãuis vbique hæreticorum ſtructæ eſſent inſidiæ) Arelate diſcedens, & ad partes Lingua occitanas pergens, iuxta Aquas mortuas, ſiue Foſſas Marianas fuit captus ab hęreticis, ex latibulis loci de Valuert egredientibus ſclopetarijs, in quo loco præſidiũ habebant & refugium. Eum igitur ligatum manibus à tergo, laqueo iniecto collo, ad latibulum truculentiſſimarum beſtiarum virum probum, ſenem venerandum, & mitiſſimum patrem adducunt, tamquam reum, affectum ſummis iniurijs, opprobrijs, dicterijs, tunſionibus ac ludibrijs. Socium verò ſuum cariſſimum patrem fratrem Petrum Menquium, oriundum ex ſancto Paulo in Prouincia prope Mannaſcaui diœceſis Aquenſis ſacerdotem ac concionatorem ſtudioſiſſimum, ac de Religione meritiſſimum, mulo inſidentem (laboris ſubleuandi gratia) patris iuſſu, pugionibus crudeliter occiderunt coram oculis patris ſic ligati. Quem alloquebatur ſeminex ſocius, eumq; interpellabat, vt conſtanter mortem pro ſimili cauſa ſubire vellet. Occiſo itaque ſocio, & eius corpore inſepulto ibidem relicto pium patrem in ergaſtulum detrudunt, in quo per trimeſtre manſit, ſaturatus pane lacrymarum. Vbi quæ, & quanta paſſus ſit nouit ille, pro quo patiebatur. Tandem ſub ſumma pretij ingentiſſimi vita illius reuoluitur 500. nimirum aureorum, nullo interim habito defectu ſarcinarum cum quibus fuit captus, quas iure belli ſibi vendicarunt. Ad hoc tandem deuentum fuit, vt ſi vellet vitæ conſulere eum oporteret 300. aureos ſoluere. Hanc ſummam ſoluit pauper- cula Prouincia, verùm parum fuiſſet ſi mors ſocij non interceſſiſſet, & infirmitatem ad mortem ex captiuitate præfatus pater non contraxiſſet. Nam vita eius non fuit à cœtero niſi continuus languor, & aſſidua mortis apprehenſio. Mortuus eſt tandem Arelatis meritiſſimus Guardianus. Eius captionem ſimul & cariſſimi ſocij necem penicillo pręfata in tabella habes depictam. Mortui ſunt etiam plures alij inſignes patres, quos breuitati ſtudens prætermitto. Ad hos appoſiti ſunt plures generoſi heroës ac catholicæ fidei propugnatores. Et vt finem imponam narrationi huius ciuitatis, vnum tantùm dicam, nempe ſemper illam ſeruaſſe auitam, eamque catholicam Religionem, victricemq; crebrò euaſiſſe, quamuis frequenter technis & inſidijs hæretici ſint illam adhorti, meritis ſanctorum, quorum reliquiæ vt diximus ibidem venerantur: & ſacris concionibus à triginta ſeptem annis continuò à patribus noſtræ Religionis ſumma in æde, non abſque ingenti accolarum ſpirituali fructu, peractis. Commorantur denique hoc in conuentu commodè quindecim religioſiſſimi patres ac fratres Franciſcani, qui apud conuicinos populos optimè audiunt.

De con-

A *De conu Dominæ noſtræ de Conſolat. & S. Franc. Narbonæ. Conu. VII.*

VARIE à diuerſis vetuſtatis authoribus de Narbonæ conſtructione conflictatũ eſt, à quo ſcilicet aut quo tempore primordia ſuſceperit. Quantum ad ſitum vtique exploratum eſt iuxta Pyrenços montes, ad ripam fluuij Ataxij eſſe poſitam. Quantum ad tempus fundationis attinet, alij dicunt illam extructam anno mundi 2316. eo tempore quo Ioſeph mortuus eſt in Ægypto, Moyſe exiſtente paruulo, regnante verò ſuper Celtas quodam Narbone: vnde hæc ciuitas longè antiquior eſt Troia & Roma. Nec facilè eſt credendum ijs, qui dicunt illam dictam eſſe Narbonam à Martio quodam Narbona Romano: nam ante illum fuit ibidem colonia Atatienſium, nomen à fluuio, cui adiacet, accipiens, licèt poſtea colonia Decumanorum à Romanis
B inſtituta fuerit, & decima legio in præſidium. Dicitur interdum Narbo Martia, ſed hoc à fortitudine, & rei militaris diſciplina. Quamobrem veriſimile eſt illam dictam eſſe Narbonam à Prouincia ſic dicta Narbona Dalmatię ſita, inter flumina Daronis & Dinæ, quæ à montibur Dardanis profluunt in ſuperiori Miſia. Prouincia vtique ditiſſima parum à mari diſtans, habensq; ſub ſe Prouincias Liburniæ, Dardaniæ, Illyricæ, Epiri, quam Galli deprædati ſunt, dum in Aſiam copias ducerent. Vnde incolæ relictis proprijs ſedibus atque natali ſolo, extructa acie centum millium hominum, rependere vices Gallis decreuerunt. Tandem in illos erumpentes, & parta victoria ſex ciuitatum fundatores extiterunt, quatuor in Linguaoccitana Prouincia, reliquarum autem in Prouincia, quarum caput fuit Narbona, ſic à ſupradicta Prouincia dicta. Hæc multis fortunæ telis variè à principio fuit laceſſita: nam à Romanis amittitur Gothico
C bello profligatis, Rege Theodorico imperante caſtris. Deinde à Totila Rege Hunnorum incenſa funditus euertitur, cùm Romanorum, tum Gothorum monumentis dirutis, exquiſitisq; omnibus antiquitatum inſignijs. Et vtcumq; reſtaurata non defuit Carolus Martellus Gallorum Rex, qui de Auenione triumphans, Rhodano tranſuadato cum ingenti milite contra Aquitaniæ Regem, cui nomen Enelas quantocius properat, ad quem non vulgares copiæ Maurorum nuperaduenerant, caſtra Narbonæ admouit, Regem illius Euthymam ſuperauit, vrbem cœpit, totamq; regionem incendio vaſtauit, vtpote Biterras, Agatha, inſignes ciuitates, & alia multa loca. Sicq; ſub Imperio Gallorum redacta eſt totius Regni firmiſſimum propugnaculum contra Hiſpanos, cui nauium appulſus non mediocrem ſplendorem præbet, quamuis eius aër non admodum hominibus ſit ſalubris, vt frequenter dicatur Narbona cloaca mundi & ſen-
D tina. A Romanis (dum orbis Imperio potirentur) præcepta honeſtè viuendi ſuſcepit, ſed multò præſtantius à Proconſule Paulo Sergio præcepta ſalutis æternæ, eò miſſo à Cypro tẽpore Claudij, Imperatorisq; primus, ibi Epiſcopus fuit ordinatus, à quo Euãgelium ſuſcepit præfata ciuitas. Huic ſucceſſit Stephanus eius diſcipulus, & alij multi ſanctiſſimæ vitæ, & puriſſimæ doctrinę, quorum meritis illuſtrata ſancta eccleſia Narbonenſis nuncupatur metropolis & primâs ſub titulo ſancti Iuſti, ſuaq; mirabili ſtructura facilè ſuperat omnes eccleſias Galliæ. Extra mœnia ciuitatis fuit à primordijs noſtrę Religionis conſtructus conuentus, in quo ſub anno Domini 1260. diuus Bonauentura Comitia generalia celebrauit, in quibus multa præclara geſſit, Epiſtolam inſtructoriam per totum Ordinem tranſmiſit, obloquentium impudenter contra Mendicantes ora compeſcuit in fauorem Ordinis miro ſtylo. Qui quidem conuẽtus, veluti alio-
E rum Ordinum, bellorum incurſu fuit deſtructus ſimul & monaſterium pauperum dominarum ſanctæ Claræ, prout adhuc viſuntur monumenta. In eo fuit ſepultus frater Electus laicus clarus dono ſanitatum. Sub anno verò Domini 1513. alius fuit intra mœnia ciuitatis extructus expenſis egregij viri Petri Ioëllis locupletiſſimi mercatoris, ſub titulo Dominæ de Conſolatione, & ſancti Franciſci: demum plurimùm auctus fauore illuſtriſſimæ domus de Archos, alias Ioyenſe: ad hoc ſolicitante bonæ memoriæ patre fratre Ioanne Gineſtois. Gaudet hic locus priuilegijs & indultis conceſſis primo conuentui, multisq; ſanctorum reliquijs decoratur ſacrarium. Potiſſimè vna ſpina coronę Domini noſtri, oſſibus S. Vrſulę, tunica B. P. Franciſci, oſſibus S. Andreę Apoſtoli, Georgij, Adriani martyris, digito S. Silueſtri, S. Ludouici Ordinis noſtri, multorumque

ſanctorum Innocentium: Manent in hoc conuentu quindecim fratres: & vt finem imponam, hoc vnum in laudem, & decus Narbonæ ciuitatis dicam; quòd videlicet nunquam in procellis hæreticorum diſceſſerit à fide vera catholica Romana, ſed potius fuerit ſecuriſſimum & fideliſſimum aſylum, atque refugium catholicorum. A

De conuentu ſanctæ Claræ Carcaſſonæ. *Conu. VIII.*

CARCASSONA ciuitas eſt antiquitate, ſitu, propugnaculoque celebris, amne Ataxio perenni irrigua ciuitatem à ſuburbio diuidente, à Narbonenſibus iuxta Pyrenæos montes extructa, ſtemmate epiſcopali inſignita, cuius cathedrali eccleſię titulus eſt S. Nazarij, ac ſanctiſſimis reliquijs decorata. Hęc ciuitas fideliſſima ſemper fuit Chriſto, nedũ tempore Albigenſium, verũ etiam in procellis Caluiniſtarum: quibus frequenter tum aperto Marte, tum inſidijs fuit agitata: imò à domeſticis ſuis diuino auxilio fuit protecta. Proinde manet locuplex omnium bonorum, legibus optimè conſtituta, licèt multorum ædificiorum ruina & caſu, potiſſimùm conuentuum, & eccleſiarum humiliata. Inter hæc conuentus ſancti Franciſci iure primum tenet locum, propter ſuam antiquitatem ac venuſtatem: quem funditus ad terram decit quidã ſurreptitius ac perſonatus regius Gubernator, (an odio vel zelo videat Deus & iudicet) quamuis ſe id geſſiſſe, ne Galliarum Ammiranti Gaſparo à Colligni hæreticorum Duci, potiſſimè Teutonum, illâc tranſeunti eſſet præſidio, in iacturam ciuitatis & ſuburbij, audacter aſſerat. Verùm hæc miſſa faciamus. Fuit igitur hic conuentus vnus ex præcipuis Prouinciæ Narbonenſis, titulo ſancti Franciſci inſignitus, multumque celebris tumulo beati patris Barralis: in quo aſſiduò conferuntur & elargiuntur dona ſanitatum, quamuis nõ ſit relatus in numerũ ſanctorũ decreto ſummi Põtificis. Inſuper & multorũ ſanctiſſimorũ reliquijs: videlicèt ſpinæ coronæ Domini affabrè diſpoſitæ, beati Sebaſtiani martyris, beati Ludouici Epiſcopi Toloſani. Hunc conuentũ plurimis indulgentijs cumularunt ſummi Pontifices, potiſſimè Innocentius VI. anno quarto & ſexo ſui Pontificatus, vt plebs Chriſtiana manus adiutrices admoueret fabricæ. Fuit etiã bis combuſtus, & nunc tertiò (prout diximus) ſolo æquatus: quare omnia monumenta fuerunt etiam deperdita, propter temporũ & bellorũ iniurias. In ruinis nunc tantùm videtur erectum quoddam ſacellum, & crux lapidea auro & vario colore inſignis, cum imagine Mariæ Magdalenæ ad pedem Crucifixi tamquam typus pœnitentiæ. Ad hanc crucem acceſſit in ſecundis tumultibus hęreticus quidam volens illam ad terram deijcere (quia ſcandalum illi erat) iniectoque laqueo ad collum imaginis beatæ Mariæ Magdalenæ multũ laborauit, vt deſideria pro ſui cacodæmonis voto perficeret, ratum habens illam imaginem & crucem non eſſe tantæ fortitudinis, vt poſſet vi à ſe intentatę reſiſtere. Sed Dominus Deus non permiſit inultam remanere temeritatem flagitioſi hominis ſed illicò immiſit ſpiritum vertiginis & relicto laqueo appenſo in collo dictæ imaginis trepidus aufugit. Quod ubi relatum fuit Epiſcopo, & Chriſtiano populo ſolemni ſupplicatione indicta, nedum ciuitati, verùm & locis vicinis ad præfatam crucem cum maxima pompa itur. Antiſtes ſcalam iubet erigi, per quam aſcendit, & laqueum è collo imaginis amouit, non ſine fletu & eiulatu omnium, & poſtulatione veniæ pro tanto reatu commiſſo. Huic conuentui præfuerunt multi patres eximij, inter quos fuit venerabilis pater frater Bonauentura Brochardus natione Normandus, atrox hæreticorum impugnator, homo ſingularis doctrinæ (prout eccleſiæ Arelatenſis, Aquenſis, Maſſilienſis, Narbonenſis, Montis peſſulanenſis, Nemauſenſis teſtari poſſunt) imò ſummè ſagax conſilio, & multorum laborũ, quos pro Eccleſię catholicę Romanę defenſionę ſuſtinuit perpeſſusque eſt, patientiſſimus. Quamobrem peragratis Paleſtinæ, & Arabiæ, biæ vſque ad Sinai montem partibus, pulchram typis demandauit chronographiam, quæ paſſim in manibus à doctis habetur. Tandem mortuus in ſenectute bona, ſepultusque in præfato conuentu cum alijs multis grauiſſimis patribus, quorum corpora inter ruinas eccleſiæ deliteſcunt. Modò vero fratres manent in ſolo, quod olim fuit monaſterium ſanctæ Claræ, in quo viuebant octoginta ſorores, quæ omnes ſub anno Dominicæ incarnationis 1478. obierunt epidimia. Fratres ſub

A ſub Rege Ludouico fundum retinuerunt, & eccleſiam ſanctæ Claræ, quibus modò vtuntur numero quindecim cùm olim in conuentu eſſent 40. ibiq; cōmodè alerentur.

De conuentu ſancti Franciſci Bitterarum. *Conu. IX.*

ANTIQVA hæc ciuitas prope Narbonam, à Narbonenſibus condita, non multùm à mari diſtat, vberrimoq; agro, ac iucundo cœlo (quippe eminentiori in loco ſita) gaudet, cui epiſcopale faſtigium in laudis cumulum accedit, olim crebris bellis Anglicis laceſſita, aſſiduò Regi ſuo ſeruauit fidem, prout teſtatur vicus Gallus ſic dictus, à beato Euphrodiſio Euangelium Chriſti ſuſcepit, in cuius honore pulcherrima fuit ædificata eccleſia. Tamen epiſcopali Eccleſiæ titulus eſt ſancti Nazarij. Hæc ciuitas tempore Albigenſium ſatis fuit in rebus Religionis dubia, in B ſuſcipiendo verò toxico Caluinico mox à principio bellorum ciuilium nimis præceps & expedita, inter priuatos parietes Circucelionem hæreſiarcham alens & protegens. Vnde meritò omnibus iocalibus eccleſiarum vſque ad ſummam & pondus 1400. librarum fuit expoliata, remanentibus tantummodo nudis parietibus, ſemotoque omni ornatu & decore, non ſine ingenti perſonali perſequutione: quàm præcipuè paſſi ſunt fratres Minores de Obſeruantia: quorum pulcherrimus conuentus adhuc extat, licèt nomina fundatorum, aut tempus fundationis non facilè reperiantur: quippe aut combuſta, aut in reformatione fuerunt ſublata. Sunt tamen qui aſſerant præfatum conuentum fuiſſe conſtructum à reuerendiſſimo epiſcopo Gulielmo, anno Domini 1447. Tamen tum ex inſignijs nobilum in pariete appenſis, tum ex ſepulcris antiquiorem longè fuiſſe conuentum conſtat. Quod ſi tribuendum eſt C aliquid dicto Epiſcopo Gulielmo, ſanè non initium erit, ſed potius collapſi reparatio facta conuentus in eius tranſlatione. Nam atiquitus extra ciuitatem fuit extructus, prout ſolum & monumenta oſtendunt. In hoc conuentu (quamuis multa paſſi ſint patres) nihilominus nunquam à prædicatione ceſſarunt, vt populum aut ad gregem, & ouile Chriſti reuocarent, aut continerent, ſtrenuè opus Domini perficientes ſic vt, ſemel eliminato errore, profugatiſque Miniſtris & pſeudo fratribus, nunquam hæreticæ prauitati portas aperuerint. Aſſiduoque præterea vigilijs & excubijs intendentes ciues, non ſine ſummis expenſis, crebrò imperiti ſunt modò inſidijs, modò fraude, aliquando verò violentia, in quibus tamen diuino auxilio freti, & precibus beati Franciſci victores euaſerunt, prout ſub anno Domini 1572. in nocte feſtiuitatis eiuſdem omnibus fuit exploratum. Dum enim hora tertia poſt mediam D noctem, cùm ſomno & ſopori indulgeret ciuitas, nocturno excubitore inſimularet, aut certè proditoriè ageret, mox afluit caterua camiſiatorum militum ad murum ſcalas erigens, vt iampridem exoptatam de ciuitate reportaret victoriam, aſſuetamque exerceret in catholicos crudelitatem. Sacriſta verò conuentus, peracto matutinali officio ductus ſpiritu diuino ad pinnaculum eccleſiæ aſcendit, videnſque cuneos hæreticorum iam aſcendere per muros, velociter ad campanam cucurrit claſicum canens. Tunc hæretici pauore correpti atque perculſi relictis armis & ſcalis aufugerunt: ſicque liberata eſt ciuitas, vnde quotannis in memoriam tanti beneficij in die ſancti Franciſci fit proceſſio generalis, & gratiarū actio à populo. Commorantur hoc in loco, diurnas nocturnasq; laudes Deo opt. max. deuotiſſimè decantātes 20. fratres.

E *De minoritico conuentu Nemauſi.* *Conu. X.*

NEMAVSVS caput eſt Volcenſium & Arcomentium, vocabulo à Græcis vſurpato. Erant enim Nemauſenſes Græcorum colonia inibi poſita à Focenſiſibus. Hæc ciuitas à mari parum diſtans montibuſque fœcundiſſimis, planicie, perenni fonte irrigua, & oleaſtri nemore ſuper omnes alias illuſtrior, dulce Hiſpanis, & Italis, alijſq; viatoribus (veluti in medio itineris ſita) præbet hoſpitium. Hanc Antoninus Pius, anno Domini 160. amphiteatro decorauit, veluti Adrianus eius predeceſſor, mirabili ſtructura cuiuſdam templi in honorem vxoris ſuæ Plotinæ. Tātis inſuper cohoneſtatur antiquitatis monumentis, potiſſimè domus quadratæ, turris magnæ, vt quemque architecturę artis affectum è longinquis partibus ad ſe facilè attrahat. Quip-

pè multa inter ruinas indies reperiuntur integra, licèt diuerſo Marte,tum ſub Gothis, A
Vandalis, vltimò ſub Carolo Martello Francorum Rege ſucceſſiuè,bellis ſolo ſint æquata omnia. Sat ſtrennuè tempore Albigenſium in tuendas partes fidei catholicæ ſe geſſit. Antiquiſſima ſacri dogmata Euangelij à Paulo Sergio, ibidem primò prædicata fideliter ſeruans, Epiſcopali ſtemmate eſt inſignita, ædeque maiori nomine Deiparæ virginis Mariæ intitulata. Inſuper multorum ſanctiſſimorum Præſulum ſucceſſione claret. Inter quos beatus Bauzilius ſummè à catholicis colitur. Verùm procax & ingrata ciuitas oblita tantorum beneficiorum,otio,ventri,& Veneri indulgens (veluti omnium errorum fonti & ſcaturigini) proauis renuntians, auitamque religionem, eamq; catholicam deſerens, corrupta Lutheri, & Caluini pſeudofratrum toxico, mox in auſpitijs illorum nephandiſſimi dogmatis relicto Chriſto legitimo & fideliſſimo ſponſo,cui ſub Paulo Sergio (vt diximus) ſpoponderat, fidem,cultum,& religionem, B
inter obſcœniſſimos,adulterinosq; amplexus mulieris Iezabel poculum abominationis in manu habentis,beſtiæq; ſuper mare inſidentis, data in reprobum ſenſum,miſerè prolapſa eſt,cœpitq; meretricari quæ quondam fuerat ſponſa fidelis,ſub anno Domini 1562. è latibulis Gebennenſibus Petro Vireto inſigni hæreſiarchæ venienti gratum præbens hoſpitium, dicansq; eius facinoroſæ doctrinæ ſacram ædem Franciſcanam, quam polluit ſuo hæretico dogmate,inibiq; conuentus promiſcuè frequentiſſimos faciens, in quibus ex virginibus matronas facere minime verebatur, fratribus expulſis, omnibus expoliatis,altaribus imaginibusq; miſeris modis confractis. Nihil tādē relictū fuit,quod aut non perdidit,aut non polluit humana audacia,catholicis non ſine lacrymis & ſuſpirijs intuentibus,hæreticis verò ridentibus & ſubſannantibus: Sicque caput Volcenſium Nemauſus ciuitas ſola remanſit deſolata: ſola, inquam ſine Paſtore, ſine C
Propheta,ſine ſacerdote,& ſine ſacrificio,quouſque Rex Carolus IX. ſuo edicto Aurelianenſi iuſſit catholicam Religionē in locis, ex quibus fuerat expulſa,in priſtinum ſtatum reſtitui,permittens nihilominus vnicuique vel poſt vitulos aureos,aut poſt verum Deum Iſraël abire. Sicq; mixtim victitatum eſt vſque ad annum Domini 1570. tamen diuerſo (quod aiunt) cœlo. Interim hæretici vagi & impatientes (quorum pedes veloces ſunt ad effundendum ſanguinem) occaſionem pro cauſa aſſumentes,aſtu & violentia acriorem aſtruunt perſequutionem. Nam prima tantùm in iocalibus, imaginibus, boniſq; inanimatis egit: Hæc verò perſonalis fuit in corpora nullo habito delectu ſtatus,dignitatis,aut ſexus: ſed in omnes Chriſtum Ieſum confitentes, ſanctamque Religionem catholicam ſectantes truculenter efferbuit,veluti beſtia illa pedibus,& dentibus omnia deuaſtans. Et ne videar in dicendo deficere,paucis tangam,quę ſub præfa- D
to anno contigerunt menſe Septembri,dum ſub inducijs catholici mixtim cum hæreticis viuebant,potiſſimè in locis,in quibus hæretici numero catholicos ſuperabant,quorum Nemauſus vnus erat. Igitur per totum Regnum vno die, deſignataq; hora hæretici arreptis armis erumpunt in munitas ciuitates,loca ſibi vendicantes. Vbiq; vnus Catilina,qui ſigna det,& ad arma conclamet, exotico milite ſtipatus reperitur. Nec permiſit Nemauſus aliquem locum in toto Regno ſæuiendi ſibi anteponi:quinimo intempeſta nocte (excubitore ſpeculatorio proditore) proditione cuiuſdam molendinarij & ope,crate ferrea aquæductus limata, vrbem nocturno tempore inuadunt hæretici,quibus mox affuerunt qui in penarijs domorum latitabant loricati & galeati vim inferētes,regium Gubernatorem ſeſe præcipitem dare è muro cogunt,in arcem & catholicorum prœſidium arma conuertunt. Verùm qui intus erant,domeſticis armis impotentes, E
commeatu penè erecto,deditionem tandem fecerunt. Ad mortem rapiuntur catholici, potiſſimè viri Eccleſiaſtici. R. Marcellus natione Florentinus ciuitatis Epiſcopus fuga vitæ conſuluit,cęterisq; ignorantibus quibus terrarum oris ſe tutò crederent. Sed vt dicant in poſterum filij,qui naſcentur,quanta audiuimus,& patres noſtri annunciauerunt nobis,intelliganrq;, quam belli aleam tentarunt in certamine Nemauſenſi ſtrenui milites Ieſu Chriſti, potiſſimè ex acie Franciſcana regularis Obſeruantiæ ductore P. F. Balthaſaro Prato oriundo ex vrbe Brienſonenſi diœceſis Ebredunenſis in Delphinatu,Guardiano conuētus Nemauſenſis meritiſſimo,quæ acta ſunt enarrare non pigebit, veluti digna admiratione & imitatione. Pater enim iſte tantis erat tum corporis, tum

A tum animi prædítus dotibus,vt nulla ſit eum obſcuratura obliuio,tanto denique pietatis ſtudio adornatus,vt in certamine omnia pericula,labores & odia propter Chriſtum alacri animo ſuſceperit. Omnia in eo erant,quæ hominis aut inſtitutio,aut forma,aut natura largitur. Hic igitur (cùm ætate floreret) poſtquam multo tempore Eccleſiam Arelatenſem, Narbonenſem, Carcaſſonēſem,ac Lymoſinenſem ſacro Euāgelij verbo aluiſſet, hac fama commota ciuitas Nemauſenſis inducijs (de quibus dictum eſt) gaudens proceres tam ex clero,quàm è vulgo ad patrem deſignat, eum interpellantes,quatenus talentum ſibi à Domino conceſſum, etiam Eccleſiæ catholicę Nemauſenſi diffunderet, ea quæ ab anno Domini 1560.facta fuerant contra Religionem Chriſtianam recenſentes,quibus hominem ad hoc pellicerent. Addebant inſuper à reuerendiſſimo Præſule, à toto ſenatu eum ſummè deſiderari: ſuper quibus fortiter
B inſiſtebant coram patribus in capitulo Aquiſſextijs celebrato. In horum igitur præſentia præfatus pater interrogatur num velit ire Nemauſum,& pro obedientia, & ſalute animarum velit ſe mortis periculo exponere,eamq́; ſubire, ſi opus fuerit. Intrepidus pater humiliter aſſenſit, Arelatemq́; velociter petijt, vbi per quinq; annorum ſpatium prædicauerat aſſiduè, ibiq́; in die Aſcenſionis Domini vltimum vale populo Arelatenſi dixit,affirmans ſe Nemauſum ex obedientia profecturum,ipſosq́; Arelatenſes faciem ſuam non amplius viſuros,tamquam Paulus loquens ſuis Epheſinis.Sicque omnibus flentibus ad victimam properat Nemauſum,vbi cum tripudio à catholica plebe recipitur, moxq́; ſarta tecta eccleſiæ,& mores,Religionē (quæ omnino corruerant) manum admouente Paſtore,& fauorem curia impertiente,inſtaurari curauit.Illico fit ſolemnis catholicorum proceſſio,Synodi celebratio,ſacramentorum diſpenſatio,veluti
C tempore Ioſiæ Regis Iuda. Procurante igitur patre Balthaſare, iubenteq́; Epiſcopo indicta eſt ſolemnis ſupplicatio,itumq́; eſt ad quendam puteum, quem ſub anno Domini 1567.hæretici corporibus catholicorum trucidatis oppleuerant, ſatagitq́; pro virili pater Pratus,vt illa ſanctorum corpora illinc educantur, honorificeq́; recondantur. Eò igitur pergit populus cum clero, extrahuntur corpora ſummo odore fragrantia, ſternuntur ſuper faciem campi,vaticinaturq́; Propheta Pratus publico aſcenſo ſuggeſtu,ac multa de martyrio,perſequutione, ac patientia diſſerens illos prædicat beatos, qui pro fide Chriſti & Religione catholica coniecti fuerant in illū puteū,& qui mox alia truculentiori perſequutione in proximo futura pro ſimili cauſa ſubmergendi erant, variaq; tormenta paſſuri.Quod & euentus rei illum diuino numine proloquutum fuiſſe, veluti prophetam,clarè oſtendit. Hæc enim dicta ſunt in menſe Iunio,& ſequenti
D menſe Nouembri fuit capta ciuitas. Quis igitur dubitet hunc patrem præditum fuiſſe ſpiritu prophetico?Irrumpentes itaq; nequiſſimi milites capitur primò pater Pratus,& præuidens quod futurum eſſet,nec blanditijs deliniri,nec promiſſionibus corrumpi,nec minis deterreri, nec laboribus frangi potuit, quominus quæ erant viri fortis, ſtrenuiq́; athletæ Chriſti perageret:nam cùm raperetur,& an vellet palinodiam canere, & Miniſtri officium exercere,vxorem ducere,& diuitijs cumulari,illecebriſq́; indulgere, ſicq́; vitæ conſulere,interrogatus,ad omnia ſibi propoſita aſſiduò reſpondebat: *Vade poſt me Satana Dominum Deum tuum adorabis,& illi ſoli ſeruies*, tamquam edoctus à ſummo Magiſtro ſuo Domino noſtro Ieſu Chriſto.Magis timens eum,qui poſtquam occiderit corpus,habet poteſtatem animam mittere in gehennam, quàm illum,qui occiſo corpore non habet amplius quid faciat. Quamobrem adiutus eius auxilio,pro quo patiebatur,
E hoſtiam viuam Domino ſeipſum obtulit plenum fide, & ardore charitatis. A ſicarijs, & immaniſſimis hæreticis totum corpus ſuum pugionibus paulatim crudeliter confoſſum fuit, & capite enſe ſciſſo, & gutture gladio tranſuerberato, ultimò ſeminex in præfatum puteum primò proijcitur,ſpiritu eius in cœlos euolante,beateq́; dormiens in Domino,taliq́; fine finem impoſuit lacrymabili vitæ.Sed primò fratres ſibi creditos benedixit,adhortans illos,quatenus uiriliter bellarent pro Domino Deo ſuo.Nec fruſtrà, aut vana fuit hæc exhortatio. Nam mox ſequutus eſt eum V. F. Ioannes Chaluetus conſobrinus eius ſecundum carnem,ſed multò magis ſpirituali affinitate animatus ſui Guardiani exemplo.Qui etſi iam eſſet prouectæ ætatis,canus,ac debilis corpore,nihilominus adiutus brachio diuino,circundatus ſclopetarijs cuneis hæreticorum, ſpherulis

tormenta-

tormentarijs,toto corpore transfoſſo & traiecto,factus eſt pro Chriſto,coniectione corporis in præfatum puteũ,& aſſumptione ſpiritus in cęlos,conſobrino ſuo,patriq; Guardiano indiuiduus comes. Nec illis defuit conſtantia, & columbina ſimplicitas patris fratris Gulielmi Scofre ſacerdotis perquàm venerandi,quem crudeliſſimè trucidarunt eodem modo quo alios immanes illi lupi, nempe pugionibus, haſtisq; vnà cum patre Ioanne Lantret ſacerdote ac ſacrarum rerum cuſtode. Quibus omnibus tãdem puteus commune præbuit ſepulcrum,veluti catacumbæ Apoſtolis Petro & Paulo: in quo quidem puteo adhuc inhoneſtè iacent. Siquidem cùm nocturno tempore viderent hæretici ex illo flammas ignis erumpere,ſui facinoris conſcientia perculſi,ne id diuulgaretur, egeſtis & exoneratis ciuitatis ſordibus, vehementi aggere puteum oppleuerunt. Verùm clamant ſub altare animæ interfectorum propter verbum Dei. Reliqui patres & fratres non adeò conſtantes fugæ per deuia ſe commiſerunt. Præfatorum patrum occiſorum exemplar in gratiam legentium libuit tabellæ (de qua ſuprà) committere. Cæterùm fundamenta conuentus, mobilia, & omnia documenta funditus fuerunt aut euerſa,aut ſublata,vt qualis & quantus fuerit nec reliquiæ monſtrare poſſint, eaque de cauſa nihil,quod de ipſo dicere poſſimus, occurrit. Fuit nihilominus ſuo tempore celebris,religioſiſſimus,ac à 30. fratribus Minoritis vt plurimùm inhabitatus,incultusq;.

De conuentu Dominæ de gratia Carpentoractis. *Conu. XI.*

CARPENTORACTE ciuitas eſt totius Comitatus Venicini pontificij dominij non multũ ab Auenione,Anzarica, Caballione, & Vayſione ciuitatibus diſtans,amęniſſimo in loco ſita,pulcherrima quidem męniorum diſpoſitione,ſed multò pulchrior ſacræ catholicæ Religionis depoſito,quod inuiolabiliter obſeruauit,cuius cathedralis eccleſia honeſtatur clauo,quo Chriſtus Dominus noſter cruci fuit affixus: in cuius præſentia quotidie qui vexantur à ſpiritibus immundis curantur. Hunc tanta deuotione veneratur ciuitas,vt pro inſignijs ſuis ſelegerit eius exemplar. Hæc igitur ciuitas (quia caput eſt totius dominij Pontificij) tribunali iudiciario decoratur,in quo ſedet pro ſanctiſſimo Domino noſtro ab eodem deſignatus Prætor,imprimisq; tumultibus hæreticorum,vt alia vicina loca,ſimilem experta eſt belli aleã,ductore des Adrets ſtipato 1400.militum cuneo,caſtraq; admouente muro ciuitatis in ponte aquarum fontalium,domeſtico interim inimico, patriæq; oſore id procurante. Quorum temeritatem diuina vltio non reliquit inultam, elumbem oſtendens,& proditorum & exequutorum eſſe conatum,nedum ſociorum (qui erant domi) defectione à male cęptis,quos ſuffaſcinatos putabant,pellectosq; ad ſuas partes: verùm & globus machinæ tormentariæ è turre demiſſus æquiſſimum iudicem geſſit, cùm tam dictum des Adrets,quam proditores cœnantes iuxta aquæductũ pontis fontalis à cępta cęna deturbauerit, eſculento & poculento in terram deiectis, quamuis iam biberent honorarium vinum ſuper deditionem ciuitatis. Multis tandem ex phalangis occiſis,alijs verò ſauciatis,cæteris tonitruo attonitis caſtra mouerunt reſidui,Impraſi fœcundiſſimo agro depopulato, potiſſimum conuentu antiquiſſimæ Obſeruantiæ loci de Montilijs per milliare diſtante, extructo ab antiquiſſima,& illuſtriſſima domo de Fuxio,& de Armigniaco, ingẽti incendio nulla habita ratione ſanctitatis,loci antiquitatis,aut tantorum nobilium ſepulcrorum ibidem perpulchrè erectorum,potiſſimè Comitatus Venitini, nec P.fratis Pracri (de quo paulò ſuperius) qui quàm religioſè bis quondam Prouinciæ pręfuerat,multumq; conuentui tribuerat,aliorumq; multorum. Ex eo itaque tempore deſtructionis conuentus Montiliorum fratres intra mœnia Carpentoractis ſe receperunt, vbi fuerũt humaniſſimè recepti fauore illuſtriſſimi Fabricij Sorboleti generalis Gubernatoris pro ſanctiſſimo Pontifice: Cuius procuratione quædam domus cuiuſdam hæretici nomine Dalmatij fuit à ſummo Pontifice Pio IIII.fratribus conceſſa. Tandem procurantibus reuerendiſſimo Sadoleto Epiſcopo, & Conſulibus ciuitatis, factaq; præfatæ domus permutatione,conuentus eſt cœptus. Cuius fabricæ multùm contulerunt ſanctiſſimus Dominus papa Pius V. & Gregorius XIII. Hic enim poſtremus nedum aſſenſum præbuit,ſed fauore reuerendiſſimi Dominici Grymaldi quondam rectoris Carpentoractenſis æquiſſimi,demum Epiſcopi Sanonenſis, poſtea Caballicenſis, nũc vero Archiepiſcopi

A chiepiſcopi Auenionenſis atque Vicelegati meritiſſimi, vberem eleemoſynam fabricę elargitus eſt. Quæ quidem ſtructura indies in altum educitur piorum catholicorum beneficijs: Nec mirum, nam habuit hæc ciuitas multos patres vita, doctrina, & ſcientia præditos, quorum tumulo noſtra eccleſia decoratur. Eius titulus eſt Domina de gratia, gaudetq; omnibus & ſingulis prærogatiuis, quibus gaudebat conuentus Montiliorum, prout conceſſit ſanctiſſimus papa Gregorius XIII. cuius extat breue in archiuo conuentus diligenter aſſeruato. Manent præfato in loco commodè quindecim fratres.

De conuentu beatæ Mariæ de pietate Forouly. *Conu. XII.*

CONSTRVCTA eſt hæc ciuitas Foroiulienſis in fœcundiſſima planitie, in territorio Echibientium in Prouincia iuxta mare, irrigua flumine Argentio. Cu-
B ius fundatores fuerunt Maſſilięſes, facta deinceps colonia Romanorum tempore Octauiani Augusti. Eius antiquitas vel theatro, aut fonte per ſeptem leucas ad ciuitatē adducto apparet luculenter. Olim portu exquiſita arte facto multùm commoda, quamuis lacunis & paludibus plurimùm laceſſita, veluti fumo artis figulinæ, quæ abundè ibidem exercetur, in ordine Epiſcopalium eccleſiarum Prouinciæ primum obtinet locum, ſemper fidelis inter hæreſes ſuo ſponſo Chriſto permanſit. Proinde olim conuentum patrum Minimorum habere voluerunt, & alium Ordinis ſancti Franciſci. Verùm non permiſit temporum iniuria niſi vſq; ad annū Domini 1571. Cùm enim patres Minimi, quibuſdam rationibus moti, conuētum, quem illis ciues conceſſerant, dimiſiſſent, ex vtriuſque partis beneplacito, & aſſenſu ſummi Pontificis, bonis mobilibus, & immobilium pretio ad propinquiorem conuentum illorum Inſtituti tranſlatis, ne locus, cui
C titulus eſt ſancta Maria de pietate, vacuus remaneret, R. Epiſcopus Romanus dictus, & Conſules ciuitatis Ordini noſtro pręfatum locum obtulêre, obnixè rogantes P.F. Ioannem Riuumtortum pro tunc prouincialem Miniſtrum, vt per modum prouiſionis aliquot patres & fratres eò deſignaret, vſquequò à ſummo Pontifice aſſequi poſſent ſuper receptione dicti loci requiſitum aſſenſum. Quem tandem pręfatus Pontifex Gregorius XIII. ſub anno Domini 2583. (prout extat breue apoſtolicum) benignè præbuit. Plenariam inſuper conceſſit indulgentiam ad decēnium fabricę manus adiutrices porrigentibus, die omnium ſanctorum lucrandam. Hęc omnia facta ſunt me ad totius noſtri Ordinis clauum ſedente, & R.P.F. Amando Carbonacio Prouinciali huius Prouinciæ. Gaudet iſte conuentus, prout & cęteri, aſſuetis immunitatibus Ordini conceſſis: in quo manēt 10. fratres, itinerātibus ab Italia in Hiſpaniā cōmodi ad pręſtādū charitatē.

D *De conuentu S. Franciſci Auxiliani.* *Conu. XIII.*

AVXILIANVM oppidum eſt non multum à Narbona diſtans, bonorum omnium abundans, cohoneſtatum Comitatus titulo: cuius incolæ intrepidè pro paternis legibus dimicarunt, nec paſſi ſunt hæreticum hoſtem ingredi, non tamen ſine bonorum ſuorum diſpendio. Vnde non vulgarem laudē præ cæteris vicinis ſuis ſibi compararūt. Summè afficitur hic locus Ordini B.P. Franciſci. Nec mirum, nam à primordijs eius à ſocijs ſancti ipſius patris præcepta ſalutis accepit. Perinde cuſtos effectus eſt corporis cuiuſdam ſocij eiuſdem patris, cuius nomen nihilominus ignoratur. Gaudet igitur antiquiſſimus conuentus titulo S. Franciſci, quo cohoneſtatur. Quamuis aſſiduis bellorum ruinis vix antiqua documenta haberi poſſint, tamen ex marmoribus, & ſe-
E pulcrorum fragmentis multa deſumi poſſunt, eius antiquitatem abundè teſtantia. Inuenitur ergo in elaborato lapide quendā P.F. Ioannē Forneriū pręfato in conuentu Guardianatum geſſiſſe ſub anno 1298. Inuictiſſimo Euſtachio de Leuis Comiti Auxiliano & inſulę Iordanis (cuius pompatico ſepulcro cohoneſtatur eccleſia) quidā fundatoris gloriam tribuunt. Verùm potius eſt exiſtimandum quòd conuētum ampliauerit, nā vitafunctus eſt anno 1327. & iā præceſſerat dictus P. Fornerius ſub anno 1298. Fuit igitur dictus Comes non fundator, ſed reparator. Adiacet etiā ſepulcro proſapię Comitū aliud valde antiquū, nec pręruinis & vetuſtate aliquid rati aut certi poteſt haberi. In eccleſia ſunt reliquię S. Antonij Abbatis, S. Martialis Epiſcopi Lemouiſcēſis, de capillis B. Marię Magdalenæ, de habitu S. Claræ, de coſta S. Laurentij, S. Ruffinę & multorum aliorū SS.

De con-

De conuentu SS. Ioſeph & Franciſci Draguigniani. *Conu. XIIII.* A

DRAGVIGNIANVM oppidum eſt regiũ in Prouincia ad radices Alpiũ mõtium ſitum diœceſis Foroiulienſis, regio tribunali inſignitum, populoſum, ſummeq; Religionis Chriſtianæ cultrix, altrixq; virorum ſtudioſorum in omnium diſciplinarum genere, potiſſimum ſacræ paginæ, fundatum (vt creditur) ſub anno Domini 800. antea dictum Ingrimaldum. Verum à quodam Dracone à ſancto Armentario ſocio beati Honorati, prout in geſtis & Annalibus habetur, nomen ſibi Draguigniani aſciuit, & inſignia Draconis effinxit, eccleſia collegiata titulo ſancti Michaëlis illuſtratur, veluti oppidum ipſum omnium Mendicantium pulcherrimis eccleſijs. Inter quas conuentus fratrum Minorum de Obſeruantia iure primum obtinet locum. Cœptus ſiquidem fuit, anno Dñi 1500. vigeſimaſexta Ianuarij, ad requiſitionem egregij Petri Fabri Doctoris artis Medices, Iacobi Fabri Prioris de Montefarone, & Raymundi Petri Fabri mercatoris eiuſdem oppidi, regnante Chriſtianiſſimo Rege Ludouico XII. Francorum. Fuit, inquam, cœptus in loco, in quo erat extructum ſacellum in honorem S. Ioſephi, proinde tali titulo & beati Franciſci eccleſia conuentus decorantur. Non defuerunt huic tam ſancto operi proceres, Conſules, & primates vrbis, quinimo quandam antiquiſſimam turrim vltrò dederunt, ex cuius materia potiſſima pars fabricæ fuit in altum adducta ſpatio annorum 12. Summè honoratur in huius eccleſia loci ſacellum diui Ioſephi, quod multis indulgentijs cumulauit illuſtriſſimus ac reuerendiſſimus Cardinalis de Claramonte quondam Legatus Auenionenſis, prout authentica documenta teſtantur. Sub anno Dñi 1489. breue fundationis ab Innocentio VIII. datum & anno ſui Pontificatus iij. habetur. Præfata eccleſia conſecrata eſt à R. Epiſcopo Troiano Bartholomęo Portenenqui in die omnium ſanctorum. Patrinus fuit Gulielmus Barbocius Doctor & Iudex regius, cuius ope ſacellũ Anunciationis B. Mariæ fuit erectum, in quo ipſe eſt tumulatus. Multa ſunt inſuper pręclara ſepulcra tum fundatorum, tum multorum aliorum, vtpote nobiliſſimæ Annæ Carlottæ de Villa noua, cuius expenſis chorus eccleſiæ fuit factus, Balthaſaris Fonque Domini de la Guardia, Domini Dãtipolis proſapiæ de Frãſio Marchionis, Domini Auſſonis, & aliorum, quę eam multum illuſtrant, & percelebrem reddunt, & totum conuẽtum etiam, in quo manent duodecim fratres. B C

De conuentu S. Mariæ de compaſſione Manuaſchæ. *Conu. XV.*

IN vberrimo ſolo, iucundiſſimaq; planitie ſita eſt villa Maunaſchę in Prouincia dięceſis Ciſtarienſis prope Alpes varijs olim laceſſita bellorum ſucceſſibus: vnde conuentus Ordinis ſancti Franciſci extra mœnia ſitus, à militum cuneis ſolo fuit æquatus. Verùm ſub anno Domini 1364. quarto Idus Iulij procurante fratre Ioanne Donando equite hoſpitalis S. Ioannis in Hieruſalem, & ſancti ſepulcri, Commẽdatore S. Ægidij, & Baliuio Mannaſcenſi, fuit fratribus de loco intra mœnia prouiſum. Erigentibus itaque fratribus quoddam oratorium conuentus fuit extructus, potiſſimè eleemoſynis proſapiæ Hugolini de Vacherijs, Volandi Rodorterij & aliorum, quorum ſepulcris adornatur eccleſia conſecrata in honorem B. Mariæ de compaſſione. Hoc in conuentu mox in initio bellorum hæreticorum prima ſacrilegia fuerunt patrata ductore de Monaris ſummo, ac crudeliſſimo perſequutore catholicorum. Calix enim è manu ſacerdotis celebrantis fuit à militibus ſacrilegè ſublatus. Quidam etiam fratres fuerunt in puteum capite deorſum pedibus ſuſpenſi, vt iocalia & ſacra vaſa detegerent, quibus occurrit pietas & deuotio nobiliſſimæ ac religioſiſſimę Comitiſſę de Maille ſocrus Comitis Claudij de Tenda, Religioni Franciſcanæ plurimum affectæ. Horum patrum exemplaria patebunt in tabella (de qua ſæpius) depicta, vt maior de ijs rebus habeatur cognitio. Manent commodè dicto in conuentu quindecim Franciſcani fratres. D E

De conuentu Dominæ noſtræ de pietate Pedenacij. *Conu. XVI.*

PEDENACIVM oppidum eſt pulcherrimum, ac ditiſſimum inter Biterras & Montempeſſulanum in Gallia Goticha ſitum, dięceſis Agathenſis, cuius nomẽ paſſim & vbique perfertur propter frequentes nundinas. In primis Galliarum tumultibus ab hæreticis

A ab hæreticis excitatis, iocalibus eccleſiæ omnino extitit expoliatum, hæreſiarchis placidum præbens hoſpitium. Verùm ſemel poſtea excluſis, nunquam à cætero portas illis aperuit: ſed catholicũ permanſit. Fuit ibi conuentus pulcherrimus atque deuotus Ordinis ſancti Franciſci regularis Obſeruantiæ, fundatus primò à patre fratre Laurentio de Monte Vicario prouinciali Prouinciæ, cuius prædicatione adeò delectatus fuit populus, vt quandam domum Ordini daret, anno Domini 1452. annuente Nicolao V. Pont. max. prout extat breue. Tempore verò Calixti III. anno ſcilicet Domini 1456. facta fuit præfatæ domus alienatio, & fundi, in quo ſitus eſt modò, acquiſitio. Sed anno Dominicæ incarnationis 1472. annuente Sixto IIII. ſummo Pontifice ad inſtantiam pijſſimi cuiuſdam Iacobi Laureti Pedenacij, cuius filius vnicus, cariſſimusq; patrum doctrina & exemplo allectus, Religionis habitum induerat, hic locus eiuſdem ſupplicantis ſumptibus conſtructus fuit. Qui quidem Iacobus meritò eius fundator dici poteſt, B imò & ipſius frater vterinus Bernardus Toloſanus in iure Doctor, atque Aduocatus, qui tum apud Regem, tum apud Pontificem non paruos labores aſſumpſit, vt opus perficeretur. Titulus huius conuentus eſt Domina noſtra de pietate, cui idem Sixtus IIII. multas indulgentias conceſſit, potiſſimè lucrãdas in die Corporis Chriſti. Fuit hic locus ab hæreticis combuſtus fratribus hinc inde fugientibus, & bis eorundem opera, ſed piorum Pedenacienſium fauore reſtauratus, quem 12. fratres modò occupant.

De conuentu Minoritico Limoſii. Conu. XVII.

LIMOSIVM oppidum eſt ſitum in vltimis huius Prouinciæ finibus, vicinum Prouinciæ Aquitaniæ, quod in duas partes maiorem ſcilicet, & minorem diuidit C Ataxium flumen, eiusq; agrum commodè irrigat. Diues eſt lanificio, eccleſiam habens pulchram ſub nomine ſancti Martini ædificatam, ſub diœceſi Arelatenſi, nec multum à Carcaſſona diſtat. Munitiſſimum inſuper eſt, tamquam Hiſpaniæ oppoſitum. A vicinis hæreticis, pluries laceſſitum modò, non minus quàm olim à varijs nationibus. Vnde non mirum ſi conuentus ſancti Franciſci, olim extra oppidum extructus, ruinis ceſſerit: verùm adeò ſunt affecti Limoſienſes huic Ordini, vt mox voluerint alium habere intus mœnia maioris oppidi: quamuis documenta, aut hominum ignauia, aut temporum iniuria non habeantur. Tamen extant ſepulcra admodum antiqua non longè à maiori altari Dominorum de Beſim proſapię de Leuis, vnde ex coniectura habetur eos ipſius fuiſſe fundatores. Solum tamen iuxta antiquum ſacellum ſancti Spiritus dedit illuſtris Antonius de Barrilis. Nec illæſum permanſit Limoſium ab iniurijs bellorum D hæreticorum, ſed datum fuit in prædam, ſub anno Domini 1562. prima Martij vſque ad 27. Aprilis, & à catholicis, & hæreticis diuerſo Marte dimicatum eſt, ductoribus hæreticis Domino de Nouellis, ac Domino de ſancto Colgato cum phalange hæreticorum quorũ vi catholici ab vrbe ſunt expulſi. Tamen illicò affuêre auxiliares copiæ à Carcaſſona & Toloſa ductoribus Poniaſio Carcaſſonenſi & Petro Lupiano Cathalano, cum ſelectiſſimo milite, qui, vrbe impetita per 29. dies validiſſimis machinis, victores euaſerunt, cohorte interim hæretica aut armis trucidata, ac hæreticorum Miniſtris flammis admotis. Ducibus de Nouellis, & de ſancto Colgato adactis cum 60. militibus patibulo. Sicq; redijt ſub protectione catholicorum clariſſimum oppidum Limoſij, quamuis expoliatum omnibus bonis, non tamen amiſit pignus ſacelli ſancti ſepulcri, in quo eſt imago Crucifixi mirę compũctionis, ac deuotionis, in cuius pręſentia multa E facit Deus miracula. Conuẽtus igitur fuit reſtauratus eleemoſynis catholicorũ, maxima liberalitate fratribus, quos deuotione proſequũtur, oblatis, in quo manent eorũ 12.

De conu. Dominæ noſtræ de Angelis Antipolis. Conu. XVIII.

NON longè à Varo flumine in littore maris prope inſulam Leronis, ſiue Lyrinẽſem à Maſſiliẽſibus extructa eſt vrbs Antipolis, multa pręclara antiquitatis monumenta continẽs: vtpotè theatri, fontis, columnarumq;, quæ omnia eximiæ ſunt contemplationis. Hæc illuſtris fuit quondam ſede prætoria Romanorum: veluti antiquitus Epiſcopali, qua nihilominus orbata Graſſienſis locus coronam accepit. In ea eſt conuentus Ordinis diui Franciſci regularis Obſeruantiæ, fundatus ſub anno 1516. procurante

curante patre fratre Petro Saxi commiſſario prouinciali. Fundum ſuppeditauit honorabilis matrona Anthea Hugolina relicta quondam vidua ex morte Honorati Hugolini. Primum eius lapidem fundamentalem iecit R. Petrus Lambertus Epiſcopus Venuſinus nepos præfatæ dominæ, aſſiſtentibus inclytis Ioanne de Seua, & Gaſparo de Grimaldis condominis Antipolitanis. Anno verò Dñi 1510. & 12. Maij inchoata eſt eius eccleſia expenſis inuictiſſimi Renati patris Claudij Comitis de Tenda, magni Magiſtri Franciæ, & anno 1532. cal. Octobris conſecrata extitit per reuerendiſſimum Petrum Ranelli Epiſcopum Ebroniſſenſem Ordinis Minorum Prouinciæ Franciæ, ſub titulo noſtræ Dominæ de Angelis. In præfato conuentu manent opportunè fratres 14. A

De conuentu S. Franciſci Lunelli. Conu. XIX.

INTER Nemauſum, Montempeſſulanum, & Foſſas Marianas propè mare conſtructa eſt vrbs Lunelli vberrima vino, tritico & paſcuis, ac commoda Italis, Hiſpanis & omnibus itinerantibus, quæ non parum moleſtiæ intulit caſtris Ammirantis de Collignі, & Teutonum in vltimis tumultibus: quamuis defecerit ex illo tempore à catholica Religione. Hęc quãtũ dilexerit Ordinis S. Frãciſci ſat demonſtrabat conuẽtus. Fertur enim diuũ Antoniũ Paduanum ſacras ibidẽ conciones habuiſſe, raniſq; obſtrepẽtibus ſilentium impoſuiſſe. Vnde in lacunis viridarij conuentus piſcibus ex eo tẽpore mutiores videntur. Non me pigebit rem narrarę admirabilem, quæ hac in vrbe contigiſſe paſſim aſſeritur, imò quòd conſtet authentico inſtrumento. Iam à 200. annis quædam deuotiſſima mulier propinqua morti, dum teſtamentum conderet, aſſeruit futurũ eſſe, vt conuentus beati Franciſci extra mœnia ſitus ab hæreticis combureretur. Vnde domum ſuam legauit Religioni eo adueniente caſu, quæ erat intra ſepta vrbis. Quod tamen factum eſt, tum anno Domini 1562. tum anno 1575. ſuccedentibus atrociſſimis perſequutionum procellis. Nam quod è primis cladibus anni 1562. remanſerat, anno 1575. fuerunt funditus conſumpta igni, & patres ac fratres grauiſſimum genus mortis ſubierunt, maximè ſub anno 1575. Primò pater frater Claudius Faber digniſſimus Guardianus atque diſertiſſimus verbi diuini proclamator, conſobrinuſq; patris Prati Nemauſi occiſi, ſimilem mortem ſubijt fortiter: nam toto corpore pugionibus confoſſo in altiſſimum puteum ſemiuiuus à quodam confratre fuit proiectus, hoc iubente hęreticorum ferocitate, non pauperculi & timorati fratris voluntate, aut liuore, qui tandẽ proiecto ſuo caro patre Guardiano, ſuper illum ſaucius fuit etiam ipſe proiectus & demerſus. Super quos ne elaberentur, magna lapidum congerie tantorum patrum occiſa corpora fuerunt obruta. Huic vltimo erat nomen pater Animondus ex Sabaudia. Pater verò Guardianus erat oriundus ex Brienſone vt pater Pratus. Elapſis aliquot annis corpus dicti patris Animondi repertum fuit inter alia corpora totum recẽs, atque proprio cruore madidum, non ſine multorum admiratione, ſiquidem clamat ſanguis de terra. Proiectis igitur patribus in puteum totus furor filiorum tenebrarum ad V.P.F. Ioannem Capucium oriundum de Rouerga, Vicarium meritiſſimum, atque egregium prædicatorẽ ſe conuertit, illumq; adoritur armata caterua ſclopetariorũ in cãpis, & globis, & ſpherulis miſerè, ac crudeliter conſternarũt. Hic annexa fuit hęc perſequutio atrox, multumq; vniuerſalis. Interim Lunellum poſſidetur ab hęreticis omnibus eccleſijs, & conuẽtibus, præſertim noſtro celebri Frãciſcano conuẽtu, dirutis ſoloq; miſerè æquatis. B C D

De conu. S Catharinæ de monte Syon Selli Robaudi. Conu. XX. E

HIC conuentus eſt campeſtris, amœniſſimus, omnium arborum ſpeciebus conſitus, irriguus, atque inter Forumiulium & Dragnignianum extructus in Prouincia diœceſis Foroiulienſis, qui olim fuit monaſterium monialium Ordinis Cluniacẽſis, fundatum expenſis illuſtris Alijonis de Villa noua magni Magiſtri Rhodi, anno 1206. Veruntamen, anno Domini 1501. ſub Papa Alexandro VI. & Ludouico Galliæ Rege, ad requiſitionem pijſſimi Ludouici de Villa noua Marchionis de Trãſio, moniales fuerunt tranſlatæ in locum de Tranſio, conſentiente dicto ſummo Pontifice, prout conſtat ex tranſumpto, ſub anno Domini 1499. ſeptimo cal. Octob. & alio ſub anno Domini 1504. & fratres introducti ſunt. Eius eccleſia eſt conſecrata ſub nomine beatæ Catharinæ de

A rinæ de monte Syon à reuerendiſſimo Elzeario de Villa noua fratre Alijonis fundatoris, & beatæ Roſſolinæ quondam Abbatiſſæ dicti monaſterij. Cuius corpus integrum, odiferumq; aſſeruatur cum magno honore, licèt non ſit canonizata. Commorantur hoc in campeſtri loco,& ſatis commodè,decē religioſi fratres Franciſcani.

De conuentu S. Franciſci Rellaniæ. Conu. XXI.

ANTIQVISSIMA eſt hæc ciuitas Rellania,prout monumenta antiquitatis euidenter demonſtrāt,inter Ciſtericum,& Aptam Iuliam prope Ciſſariſtam extructa,iuxta Alpes diœceſis Aquenſis in Prouincia,iucundiſſima præterea, irrigua,& fertiliſſima valde.Cuius eccleſia parochialis honoratur nomine & reliquijs diui Dionyſij Areopagitæ Epiſcopi & martyris, atq; ſancti Pauli Apoſtoli dilectiſſimi diſci-
B puli. Non procul ab ea eſt antiquiſſimus conuentus fratrum Minorum de Obſeruantia,extructus à ſocijs beatiſſimi patris Franciſci, quorum corpora ibidem feliciſſimè quieſcunt cum maximo honore, ac reuerentia: non tamen inueniuntur documenta authentica atteſtantia quo tempore, vel à quo ſingulari benefactore præciſè fuerit conſtructus. Tamen apud publicos Notarios teſtamenta quædam ſcripta reperiūtur, ſub anno Dominicæ natiuitatis 1237.die 4. Nouembris acta,in quibus quædam eleemoſynæ conuentui legabantur, & ſub anno Dominicæ incarnationis 1248. Sunt in multis locis præfati conuentus inſignia inclyti Ducis Britanniæ. Fortè ille pientiſſimus heros pro maxima deuotione ac pietate,qua Franciſcanam Religionē proſequebatur,adauxit aut ampliauit dictum conuentum.Sunt quoque & ibidem inclytorum Comitum Rellaniæ, Baronū de Ciſſariſta,Baronis de Falcone, & aliorum nobiliū he-
C roum ſepulcra, quæ penitus fuêre igne combuſta ex præcepto cuiuſdam Domini de ſancta Cruce nequiſſimi, peſtilentiſſimiq; hæretici, atque inſignis prædonis. Capti fuerunt hoc in loco ab ipſis hæreticis monachiſmi oſſoribus fratres Minores, & flagris crudelibus affecti, & varia ludibria experti, tandem in vincula coniecti fuerunt: ſed tandem liberati fauore illuſtriſſimarum filiarum Dominæ Ancipolenſium,Comitiſſæ videlicet de Grigniano & ſororis ſuæ Dominæ de Ciſſariſta. Reſtauratus pedetentim conuentus eleemoſynis Rellanienſium, in quo interim manent 8.fratres.

De conuentu B. Mariæ de conſolatione Pignacij. Conu. XXII.

PIGNACIVM oppidum eſt in valle vberrima & amœniſſima,omniumq; plātarum varietate inſigni,non multùm à mari diſtās,inter Forum iulium, & Tho-
D lonum ſita, diœceſis Forumiulienſis,cuius deuotiſsimi incolæ tanto affectu, tantaq; pietate proſequuti ſunt ſacram Religionem Franciſcanam,moti exemplo patrum,ac ſana doctrina, vt ſpontè Cōſules nomine communicatis ad ſanctiſsimum Dominum SIxtum IIII. Pont. max. anno Domini 1474. humiliter acceſſerint ſupplicantes, vt illis liceret conſtruere conuentum Religionis præfatæ, ſub titulo noſtræ Dominæ de conſolatione. Quorum deniq; votis benignè annuit præfatus Pontifex,prout conſtat ex breui ſuper ijs authentico. Veruntamen repugnantibus canonicis eccleſiæ collegiatæ, fauore ſereniſſimi ac pijſſimi Regis Renati,tunc in Prouincia agentis, & illuſtris Palamidis de Solerijs eius locum tenētis, non obſtantibus oppoſitionibus quibuſcunq;,volūtas ſummi Pontificis, & deuotio fidelium plenè ſortita eſt ſuum effectum. Non quidem intra metas diœceſis Forumiulienſis ſed Tholonenſis in territorio Ca-
E ſtri Regalis per milliare diſtans à Pigniaco extructus fuit conuentus, qui decoratur multis ſanctorum reliquijs,videlicet ſancti Blaſij Epiſcopi ac martyris,ſanctę Claræ, SS.Teodori,& Seuerini martyrū,S.Agathę,& Vrſulæ virginū & martyrum,Philemonis marty.Fabricijq;,ac lingua ſancti Mauritij.Conſecrata eſt eius eccleſia à R. Dionyſio Baſſoneti Epiſcopo Tholonenſi, qui ſibi aſſuetam indulgentiam in die anniuerſario conceſſit.Expertus quoque eſt conuentus hic cladem ſub hæreticis in primis tumultibus à quodam de Soreda, qui magna audacia atq; execrabili blaſphemia ſpoponderat ex eccleſia facere ſtabulum. Quo tempore fratres Minoritæ compulſi ſunt fugere, & ad loca tutiora ſe conferre. Sed malè mortuus eſt inimicus ille Eccleſiæ catholicæ, & conuentus remanſit, vbi morantur modo ſatis commodè decem fratres.

De Minoritico conuentu Florenſiaci. Conu. XXIII. A

FLORENSIACVM vrbs eſt iuxta mare frumẽto refertiſſima in Gallia Gothica diœceſis Aghatenſis, in qua conuentus fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ pulcherrimus & ſelectiſſimis lapidibus quadris, impenſis pientiſſimorum Ducũ de Cruſſolis Vticenſis proſapiæ de Leuis, fundatus extitit. Verùm ſi patrũ pietas & religio conuentum erexit, hunc ipſum filiorum hæreſis (proh dolor) funditus euertit, ita vt iaceat ſicut vmbraculum in cucumerarium. Videat Deus & iudicet.

De conuentu S. Mariæ de gratia Carcerum. Conu. XXIIII.

CARCERIS oppidum eſt inter Argentium, & Caramiam fluuios ſitum, non longè à Braguiniano diœceſis Aquenſis in Prouincia, pertinens ad illuſtriſſimum B Dominum de Pontenes Baronem de Cotigniaco, & Comitem Carcerum. Hoc in loco fuit inceptus conuentus Ordinis Minorum regularis Obſeruantiæ, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimò vigeſimo, & die ſextadecima menſis Ianuarij, Prouinciam adminiſtrante patre fratre Antonio Panicando, aſſiſtentibus ſibi pluribus patribus, dum Regno potiretur Franciſcus Valeſius huius nominis primus, ac Galliarum Rex. Quidam aſſerunt hunc conuentum extructum eleemoſyna relicta à quodam reuerendiſſimo Epiſcopo, qui, dum illâc trãſiret, ibidem diem clauſit extremum, proficiſcens in Hiſpaniam. Verùm inſtrumenta, quæ nos certiores de hac re efficere poterant, ſunt deperdita. Eccleſia honoratur titulo beatæ ſemperq; virginis Mariæ de gratia, vbi octo tantùm fratres morantur frigeſcente charitate multorum.

C

De conuentu beatæ Mariæ de pace, ac S. Franciſci Olleollarum.
Conu. XXV.

OLLEOLLARVM locus prope Tholonem eiuſdem diœceſis in Prouincia ſumma amœnitate arborum, fructuumq; varietate donatus, ſuper omnia alia Prouinciæ loca conſpicuus eſt: ſed magis incolarum deuotione in Deum, ac fidelitate in Regem, quippè qui nunquam monſtra hæreticorum paſſus ſit intra mœnia ſua inhabitare. Tanta præterea deuotione iampridem Ordinem diui patris Franciſci amplexatus eſt, vt ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringẽteſimo trigeſimo primo, toto conatu eius ciues ſummum Pontificem tunc clauum Eccleſiæ catholicæ gubernantem obteſtati ſint, quatenus ſuper conſtructionem vnius conuentus D ſancti ac ſeraphici patris Franciſci benignum præberet aſſenſum in agro Olleollarum. Quod & illis paterna beneuolentia fuit conceſſum. Tamen inſurgentibus vbiq; impedimentis intentum opus non fuit executioni demandatum. Non ideò perinde ceſſauit populi deuotio: quinimò ſub anno Dominicæ natiuitatis 1536. ſummè cupiens ac ſummopere deſiderans votorũ ſuorum effici compos, operi manum admouere cœpit, ſed perinde illi non defuit impedimentum, (Deo ſic permittente) vt tot, tantiſq; repulſis maior & feruentior cognoſceretur eius deuotio. Sicq; vſq; ad annum Dominicæ incarnationis 1570. & 28. Martij hac ſpe nutritus ad ſenatum iterum recurrit, à quo (prout ſuprà) beneplacitum optatiſſimum reportauit. Verùm non permittebant illa infeliciſſima tempora in Regno Galliæ nouas eccleſias conſtruere, cùm antiquæ impijſſimorum hæreticorum rabie funditus diruerentur ſoloq; æquarentur. Prorogatum fuit ergo opus non abſque ingenti dolore & perturbatione Olleollarenſium, qui E tot impedimenta & dilationes egerrimè ferebant, vſque ad annum Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimũ octuageſimum primum, & 18. Auguſti. Sedente demum in cathedra Petri ſanctiſſimo Domino Gregorio XIII. regnãte Chriſtianiſſimo Rege Henrico III. meq; totius Ordinis Franciſcani clauum tenente, prouinciali verò Miniſtro patre fratre Nicolao Bermundo præfatus conuentus feliciter fuit inceptus, expenſis pijſſimæ Reipublicæ, ſub titulis beatę ſemperq; virginis Mariæ de pace, & beati Franciſci, quem reuerendiſſimus Epiſcopus Maſſilienſis (conſentiente reuerendiſſ. Epiſcopo Tholoneñ.) benedixit, quemq; 12. fratres commodè inhabitant.

De con-

A *De conuentu ſeu eremitorio S. Petri de Canono. Conu. XXVI.*

SVNT & in hac ſancti Ludouici Prouincia quatuor deuotiſſima eremitoria, de quibus ſuo ordine agemus, & primò quidē de eo quod Apoſtolorū corypheo diuo Petro de Canono dicatum eſt. Præfatum igitur eremitorium iure optimo primum inter cætera tria locum obtinet: nam mox poſt Concilium Conſtantienſe fuit conceſſum à quodam reuerendiſſimo Epiſcopo Aquenſi, & capitulo cathedralis eius eccleſiæ, cùm antea fuiſſet Prioratus. Eius ſitus ſedem obtinet in territorio de Horonis inter Auenionem & Aquaſſextias in monte amœniſſimo, irriguo, atque arboribus diuerſi generis conſito: qua etiam de cauſa contemplationi ſummoperè fauet, & à religioſiſſimis patribus ac fratribus ſemper fuit deuotiſſimè incultū, multorumq; nobiliū
B ſepulcris cohoneſtatum, potiſſimè proſapiæ Rupis martinæ. Huius conuentus, in quo 7. fratres morantur, eccleſia conſecrata eſt ſub titulo diui Petri Apoſtolorū Principis.

De conuentu B. Mariæ de pulchro viſu Taraſconis. Conu. XXVII.

EXTAT & aliud eremitorium inter Auenionem & Taraſconem, quod olim fuit domus campeſtris prope Caſtrum de la Motta. Nobilis autem ac potentiſſimus Raymundus de Monte falco motus in Ordinem diui Franciſci deuotione illā (quòd ad ſe pertineret) ſpontè dedit, vt à cætero eſſet habitatio fratrum, ſub anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo ſeptimo, aſſentiente ſanctiſſimo Domino Pio II. Pontifice maximo, prout extat breue authenticum. Titulus eccleſiæ eſt Domina de pulchro viſu. Manent hoc in loco ſatis commodè ſex fratres.

C *De conuentu B. Mariæ de gratia Turris aquarum. Conu. XXVIII.*

IN diœceſi Aquenſi in territorio Turris aquarum prope Pertuſium ſuper flumen Veſium, in valle quadam nemoroſa conſtructum fuit hoc eremitorum, ſub anno Dominicæ annunciationis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quinto, expenſis pijſſimi Domini Falconis de Agante regij Equitis, ac Domini de ſaltu Carpentoractenſis diœceſis, annuente tamen ſanctiſſimo Domino Sixto IIII. Pontifice ſummo, prout liquet ex eius breui. Titulus eccleſiæ eſt noſtra Domina de gratia. Hunc locum ex parte combuſſerunt caſtra hæreticorum, dum Pertuſium obſiderent, ductore des Adrets, de quo dictum fuit, dum de Carpentoracto ageremus. Multa paſſi ſunt ibi fratres, imò & ipſe locus à nefarijs hæreticis: verùm illorum temeritatem diuina
D vltio inultam non reliquit: nam eos qui auſi ſunt ſanctos viros moleſtare, vel temerario ſceleris auſu inuadere, tamquam ſacrilegos, & in Deum blaſphemos dira & grauis vltio ſemper ſubſequuta eſt, quia contra omnipotētiſſimum Deum, & contra propriā conſcientiam quamplurima ſcelera tyrannicè nimium patrarunt: quare huic nefario Duci, ſeu Capitaneo des Adrets ſuiſq; militibus, id accidit quod, dum de præfato conuentu Carpentoractēſi ageremus, diximus. Modò verò reſtauratus 6. fratres continet.

De conuentu ſeu eremitorio S. Hieronymi. Conu. XXIX.

IN territorio Maſſilienſi diſtans per tria milliaria à ciuitate Regia fundatum fuit hoc eremitorium impenſis pijſſimi ac ſereniſſimi Renati Regis Sicilię, Hieruſalem,
E & Comitis Prouinciæ, aſſentiente ſanctiſſimo Domino Sixto IIII. anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo, 6. nonas Iulij, anno verò ſui Pontificatus decimo, ſub titulo ſancti Hieronymi. Sunt hoc in loco plura notatu digniſſima, & primò quidem imago præfati ſancti Hieronymi manibus prædicti Regis Renati venuſtè depicta, & ſequentes ſanctorum reliquiæ: de oſſibus ſanctorum Sebaſtiani, & Fabiani, quæ præfatus Sixtus Papa tranſmiſit ad ipſum Regem Renatum per venerandum patrem ac magiſtrum Bernardum de Capua præfati Regis Confeſſarium. Commorantur commodè hoc in eremitorio ſex fratres.

VT autem pollicitis ſtemus, pateantq; ad oculum huius Prouinciæ martyres (de quibus tum ſuperius, tum quoque inferius) eos graphicè in tabella depictos hoc in loco ponendos curaui, in gratiam illorum, qui iconibus maximè oblectantur.

GLORIOSV̄ CERTAMĒ FRATRV̄ MINORV̄ OBSERVANTIÆ PROVINTIÆ SCTI LVDVICI
F. ſpontius chaiſſi. F. Antonius brunellus. F. Andreas Robert9.
F. Claudi9 faber. G. F. Animon. F. Jobānes Capucius.
F. Baltazar prati9. F. Jobān. Chalueti. F. Guillerm9. F. Jobanes lautrec.
F. Jobānes Riuustort9 Miñr. Pro. F. Petrus Menqui
F. Antonius carbonacius.
F. Antonius Gai. F. Jobānes Vachet

PROVIN-

A PRÆCEDENTIBVS quoque fratribus pro Chriſti fide occiſis anne-
ctendi veniunt duo noui ſacerdotes, qui Pariſios ſtudij cauſa mittebātur
à Prouincia. Ii capti fuère prope locum, qui vulgò dicitur la Palſi in co-
finibus Comitatus Veniani ſuper Auxaricam, quorum alter vocabatur
frater Antonius Gaijns, oriundus ex pago de ſancto Zacharia diœceſis
Maſſilienſis, alter verò dicebatur frater Ioannes Vachetus oriundus ex Caſtro Vul-
pini prope Auenionem. Ambo religioſæ vitæ, bonæq; expectationis. Fuerunt igitur
in via capti à militibus hæreticis, detruſiq; in ergaſtulum, ibiq; rigidè, ac cum maxi-
ma crudelitate ſeruati per quindecim dies, ad quos frequēter Miniſter hæreticorum
venit ſatagens animos illorum à vera fide, & Religione ſeducere. Primò quidem pro-
miſſionibus, deinde minis. Verùm illi iuuenes quidem ætate, tamen cum prudentia
B ſerpentis euangelici corpora ſua flocci pendebant, vt caput ſuum Chriſtum, cui fi-
dem ſpoponderant, ſeruarent. Quamobrem conſtanter, ac intrepidè permanentes
ſententiam mortis à præfato Miniſtro ſubierunt, quam mox exercuerunt iniqui mili-
tes colligantes ſimul præfatorum fratrum manus ad ſtipitem arboris. Ibidem corpo-
ra illorum irriſoriè, ac crudeliter ſpherulis catapultæ diuerſis in locis tranſuerbera-
runt, perforaruntq;, non quidem illicò, ſed theatrum excitantes, paulatimq;, vt ma-
ior illis infligeretur pœna. Illi verò mutuò ſe exhortantes vnus poſt alium ſpiritum
reddiderunt altiſſimo Creatori, pro cuius nomine ingenti lætitia affecti libentiſſi-
moq; animo talia patiebantur. Cui honor & gloria in ſæcula ſæculorum Amen.

De monaſterio Clariſſarum Biterrarum. Mon. I.

C SVNT & à præfatis locis hac in Prouincia ſeptem monialium monaſteria, quo-
rum primum occurrit id quod Biterrarum (de quibus ſuprà) erectum eſt. Id ta-
men diſcriminis à prima ſui erectione vſque impræſentiarum intercedit, quòd videli-
cet anno Dominicæ incarnationis 1280. extra ipſius ciuitatis muros extructum fue-
rit. Tamen cum ipſa ciuitas Anglico bello crebrò laceſſiretur, anno Dominicæ incar-
nationis 1364. facta primùm fundi commutatione cum canonicis eccleſiæ ſancti Eu-
phrodiſij, aliud (de quo impræſentiarum) ædificatum extitit. Cùm autem ſucceſſu
temporis ſorores à vero inſtituto ſuæ Regulæ deſtitiſſent, à ſororibus monaſterij Lezi-
gniani fuerunt reformatę, multorum patrum eximiæ ſanctitatis auxilio, quorum cor-
pora ibidem requieſcunt. Bis expertæ ſunt huius loci moniales in tumultibus Galliç
aſſuetas miſerias, & clades, nulla tamen perijt in fuga: laus ſuperis. Quibus tamen
D vtcunque ſedatis reuerſæ ſunt, manentq; ibi modò triginta earum, vitam interim ſat
pauperem ducentes, paupertatem tamen propter ſponſi amorem libenter perferunt.

De monaſterio S. Claræ Auenionis. Mon. II.

RELIGIOSISSIMVM eſt hoc monaſterium inter alia totius Galliæ olim à
ſororibus ſancti Damiani Aſſiſinatibus conſtructum. Verùm paulatim rigidam
ſui ſtatus diſciplinam reliquit. Tamen illuſtriſſimus Franciſcus Cardinalis de Cla-
romonte, dum eſſet Legatus Auenionenſis propriam ſororem Franciſcam de Claro-
monte monialem ſanctiſſimam ex monaſterio Albigenſi euocans, eam huic loco in
Abbatiſſam præfecit. Cuius denique pietate, & fratris auxilio fuit ad plenum refor-
matum. Præfatæ ſororis Franciſcæ corpus honeſtè à ſororibus honoratur. Huius
E loci eccleſia decoratur titulo ſanctæ Claræ, atque etiam ſepulcro nobiliſſimæ domus
Vicecomitum de Cadeneto, patrum, fratrumq; tum Epiſcoporum, tum equitum re-
giorum, veluti monaſterium vigilantia matrum, filiarum, & ſororum eorundem.
Sunt omnes ſimul ſorores numero quinquaginta, Deoq; fideliſſimè famulantur.

De monaſterio S. Annæ Lezigniani. Mon. III.

MONASTERIVM Lezigniani pauperum dominarum ſanctæ Claræ, non
longè à Narbona diſtat, antiquitate, & deuotione non vulgare, ſub anno Do-
minicæ incarnationis 1306. à pientiſſimo Iacobo à Borbonio Rege Siciliæ, & Hieru-
ſalem, & Vngariæ, atque Neapolis, Comite Marchiæ, Carlati, ac Caſtrenſis fuit extru-

ctum, ad requiſitionem tamen ſanctæ matris Coletæ, cui præfatus Rex fundum conceſſit, ſub Eugenio IIII. ſummo Pontifice, anno ſui Pōtificatus primo, prout extat breue. Hoc in monaſterio tantùm viguit Regulæ & ſtatus obſeruantia, quòd meritò multorum aliorum cognoſcatur veluti parens, & ſeminarium, potiſſimè monaſterij Perpiniani, & Biterrarum, imò etiam & Aquenſiū. Titulus eccleſiæ eſt diua Anna mater virginis Mariæ, quam eccleſiam legimus conſecratam à quodam reuerendiſſimo Epiſcopo ſancti Pauli. Plurimùm honorantur hoc in loco oſſa, ſummo odore fragrantia, beatæ ſororis Bonæ ex proſapia d'Arminiaco: quæ tantæ fuit vitæ auſteritate, tantaq; prædita eleuatione mentis in Deum, vt dono prophetię aliquando fuerit illuſtrata, potiſſimè ſuper obitum patris ſui, prout legenda eius teſtatur. Fertur quoque ad ſepulcrum dictæ ſororis Bonæ quidam mortuus olim reſuſcitatus. Non pepercit huic deuotiſſimo monaſterio Caluinica rabies, potiſſimè ſub anno Domini 1576. dum è ſacris excubijs matutinalibus hora tertia poſt mediam noctem redirent ſorores. Quippe ab irrumpentibus per tectum & parietes ſacri clauſtri prædonibus, & circumcelionibus hęreticis pauperes ſorores circundantur, à quibus vſque ad ſacrum velum omnibus bonis fuerunt expoliatæ, ac ſummæ viginti aureorum pro cuiuſlibet redemptione expoſitæ, Angelo Domini nihilominus ſacrum pignus virginitatis, quod Domino vouerant integrum ſeruante. Illas mater Abbatiſſa poſt varias tribulationes Narbonam iniuncto muneri ſatisfactura conduxit. Vbi fuerunt humaniſsimè & à ſenatu, & tota ciuitate ſuſceptæ. Poſt aliquot annos reuerſæ ſunt ad præfatum monaſterium omnino deſolatum, inibiq; modò manent Domino ſeruientes ad numerum 26. de prima (vt aiunt) Regula, magnam interim charitatem pauperibus tranſeuntibus pro ſuo modulo ſubminiſtrantes, eoſq; omni beneficiorum genere proſequentes.

De monaſterio Dominicæ natiuitatis Aquis. *Mon. IIII.*

MONASTERIVM ſanctæ Claræ in ciuitate Aquenſi fuit fundatum ſub titulo natiuitatis Domini à Chriſtianiſſima Regina Sanctia vxore inuictiſſimi ac ſereniſſimi Regis Roberti Hieruſalem, & vtriuſque Siciliæ, Comitiſq; Prouinciæ. Quæ quidem Regina multa pretioſa magniq; valoris dedit iocalia eidem monaſterio. Inter quæ ciborium & pixis ad deferendam ſacram communionem ſororibus ſingularis fabricæ primum iure obtinet locum. Sunt inſuper multæ reliquiæ: Vtpote de ligno ſanctæ crucis, vndecim millium virginum & martyrum, ſancti Andreę Apoſtoli, ſanctæ Catharinæ virginis & martyris, ſanctæ Mariæ Magdalenæ, ſancti Ludouici Epiſcopi Toloſani Ordinis diui Franciſci. In præfati monaſterij eccleſia quieſcit corpus à ducentis annis vel circiter ſancti patris Foraſterij quondam monialium Confeſſoris: vir vtiq; mira pietate, ac ſingulari obedientia præfulgens, præcipuè paupertatem Euāgelicam coluit, quam velut theſaurum incomparabilem in cœlo reconditum verbo ſimul & opere mirificè extollebat. Hic amore Ieſu Chriſti omnia deſpexit, & Religionem Franciſcanam eſt aggreſſus, ibiq; magnos progreſſus fecit, & tandem, omni perfectione plenus, huic vitæ mortali vltimum vale dixit, & honorifico in ſepulcro poſitus fuit: ob cuius merita Deus optimus maximus quamplurima, eaq; maxima, miracula operatus eſt, indieſq; patrat. Licèt non ſit ſanctorum catalogo aſcriptus, habetur nihilominus in ſumma reuerentia à fidelibus Chriſtianis. Clauditur eius ſepulcrum ſera fortiſſima, clauesq; ſeruant ciuitatis Conſules. Præfato in monaſterio commorantur 30. ſorores de prima (vt aiunt) Regula: quapropter nullos redditus, etſi liberaliſſimè ab aliquibus Galliæ principibus ſæpe ſæpius eis oblati fuerint, penitus admittunt, ſed exemplum B. virginis Claræ earum primipilæ imitātes, in ditiſſima paupertate, quam ab initio elegerunt, vitam ſuam traducunt, & ingenti hilaritate diurnas nocturnaſq; laudes ſuo dilectiſſimo ſponſo Ieſu Chriſto, cui fidē dederunt, continuò decantant. Vnde omnes illas magna obſeruantia proſequuntur.

De monaſterio S. Claræ Maſſiliæ. *Mon. V.*

OLIM fuit monaſterium primo extra mœnia ciuitatis Maſſilienſis in loco, qui dicebatur Nazareth. Sorores verò vocabātur ſorores ſancti Damiani, fuitq; illud monaſte-

A monaſterium multorũ ſummorum Pont. vtpote Vrbani IIII. anno 2. ſui pontificatus, Alexandri itidem IIII. anno 1. ſui Pont. indultis plurimùm cohoneſtatum, imò & oliuetis & prędijs ditatum. Tamen bellis ingruentibus ſolo extitit æquatum. Vnde ſorores facultatem petierunt ab Vrbano V. anno 1. ſui Pont. ædificandi intra ſepta eiuſdem ciuitatis aliud monaſterium aſſentiente ſenatu, & fundũ concedente egregio viro Ioanne de Quinciaco Iuris Doctore, & Gulielmo à ſancto Ægidio, idq; ſub anno Domini 1366. & 26. Maij. Huic etiam monaſterio, veluti & Aquenſi, Ciſtericenſi, ac Manuaſcenſi, quæ quondam floruerunt ſub titulo ſanctæ Claræ, Regina Sanctia (de qua ſuprà dictum eſt) multas immunitates conceſſit, & vnicuiq; mille vncias auri elargita eſt, dum ageret Neapolis ſub anno Domini 1337. veluti & Papa Alexander IIII. intrantibus eius eccleſiam in die eiuſdem feſtiuitatis, & per octauas, anno B ſecundo ſui Pontificatus plures gratias atq; indulgentias impertitus extitit. Hic Papa Alexander retulit beatam Claram in numerum ſanctorum. Cuius canonizatio aſſeruatur ſcripto in membranis hoc in loco omnino authentica, idq; magna cum reuerentia. Nicolaus etiam IIII. conceſſit indulgentias intrantibus hanc eandem eccleſiam in omnibus feſtiuitatibus beatæ Mariæ virginis. Fuit deniq; reformatum hoc monaſterium, cuius eccleſia ſub titulo ſanctæ Claræ conſecrata fuit, quodq; à 38. ſororibus de prima (vt vocãt) Regula inhabitatur, anno Domini 1516. & 15. Martij per R. P. F. Petrum Achardum prouincialem Miniſtrum, vocatis, & deſumptis quibuſdam religioſiſſimis ſororibus ex monaſterio ſororũ Clariſſarũ ciuitatis Aquenſi.

De monaſterio Clariſſarum Arelatis. Mon. VI.

C HOC monaſterium recens eſt ab anno Domini 1562. citra: nam antea ſorores monaſterium habebant Nemauſi prope murum ciuitatis extructum, expenſis cuiuſdam herois ac Domini de ſancto Romano, & procerum ciuitatis. Cui tamen non pepercit ad omne flagitium parata cohors hæreticorum. Qui tamquam Satanę miniſtri fideliſſimi illius pręcepto non obedire nequeunt, & exequutioni mandare illud, ob quod illos ſuſcitauit. Dũ enim hoſtis humani generis Diabolus videt aliquos Deo ſe conſecraſſe, & ad Franciſcanam Religionem tamquam ad ſecuriſſimum aſylum & refugium confugiſſe, nefarios miniſtros omnibus artibus & vijs ſuſcitat, vt ipſos diriſſimis tormentis perſequatur: ſicut in omni tempore & ætatæ ſuſcitauit ipſe nequiſſimus Satan miniſtros & carnifices, qui impijſſimè eccleſiã Dei perſequuti ſunt, ſicut in duodecima perſecutione Eccleſiæ catholicæ ſuſcitauit illum crudeliſſimum Iu- D lianum apoſtatã (defecerat enim à fide catholica cui initiatus à principio fuerat) qui Chriſtianorum ſanguinem ingenti immanitate idolis vouit: Veruntamen Deus opt. max. non permiſit inultam permanere temeritatem flagitioſi hominis: nam factus Cæſar & dolo Auguſtus, ſuſcepto aduerſus Perſas bello, in ipſo prælio lethale vulnus accepit, & in cœlum iaculatus in hæc verba prorupit: Exple iram tuam Galileæ (ita enim Chriſtum appellare conſueuerat) abs te fateor me ſuperari. Cùm itaq; pręfatæ Clariſſæ moniales ſponſo dilectiſſimo Ieſu Chriſto ſe coſecraſſent, & habitum cum regula ſanctæ Claræ virginis ſuſcepiſſent, in ipſas tamquam in ſelectiſſima veræ fidei membra Dæmon hos ſuos nefarios miniſtros ſuſcitauit, qui illarum monaſterium omnibus bonis expoliauerunt, ſoloque æquauerunt, & pauperes ſanctimoniales bis terque inde expulerunt, quæ, ductrice illius exilij matre Angelica Cal- E ua Nicęna primiceria religioſiſſima, ac in aduerſis fortiſſima per varias ſedes vagatæ ſunt, ſemper bonũ odorẽ exhalantes. Has primò ſuſcepit Taraſco, poſtmodum Arelatum, vbi in ſumma rerum, & hoſpitij penuria manent earum duodecim numero.

De monaſterio Aziliæ. Mon. VII.

VLTIMO loco ponitur monaſterium Aziliæ. Cuius ſorores viuunt ſub priuilegijs Vrbani ſummi Pontificis. Eius fundatrix extitit inclyta ac pijſſima Eliſabetha de Leuis Azilienſium Comitiſſa, ſimul & inſulę Iordanis, anno Domini 1361. eccleſia conſecrata habetur ſub titulo ſanctæ Claræ. Commorantur deniq; hoc in loco duodecim religioſiſſimæ ſorores Clariſſæ, ſed Vrbaniſtæ ſiue poſſidentes.

PROVIN-

PROVINCIA HYBERNIAE.

A QVIA rabida hæreſeos peſtis, infeliciſſimis his noſtris temporibus, in florentiſſimis Angliæ, Scotiæ, Daciæ atq; Hyberniæ Regnis adeò percrebuit, vt ex plurimis Franciſcanorum conuentibus, ibidem in quatuor diſtinctis Prouincijs videlicet Hyberniæ, Scotiæ, Daciæ atq; Angliæ erectis aliquot tantùm in Hybernia reſidui ſint, qui à fratribus adhuc occupentur: vtq; nulli ex noſtris citra pręſentiſſimum vitę diſcrimē ad ea pateat acceſſus, quatenus breuiori ſaltem compēdio quæ de ipſis Prouincijs, deq; eorum monaſterijs dicēda forent colligere poſſint, alium à ſeruato in alijs modum impræſentiarum tenere cogimur. His accedit, quòd à breuiſſima quadam relatione nobis per R.P.F. Marcum ab Olyſippone Portuenſem Epiſcopum in 3. ſuorum Chronicorum
B parte tradita nulla penitus apud nos extent monumenta, ex quibus vel ipſarum Prouinciarum antiquitas & erectio, vel ſaltem conuentuum in eis erectorum numerus & nomina innoteſcant: quodq; ex Daciæ atq; Angliæ Prouincijs nullus penitus frater ſuperſit, ex quo iſta addiſcamus: quodq; tandem vnus aut alter ex Scotiæ Prouincia ſuperuiuat frater, & quotquot Hyberniæ patres ac fratres noſtris in partibus inueniantur, inter ſe omnino diſſideant, nulloq; pacto in conuentuum Hybernicorum nominibus atq; numero conſentiant. Nihilominus tamen, quæ hîc de præfatis Prouincis, deq; eorum conuentibus, atq; glorioſis fratrum agonibus à nobis dicentur, ea nouerit curioſus lector non abſq; maximo labore parta, & ad calculum ſæpè ſæpiſſimè reuocata fuiſſe, vt omnis mendacij ſuſpicio à noſtris ſcriptis longius eliminetur.
C Quamobrem eundem pium lectorem exoratum cupimus, vt à nobis his de quatuor Prouincijs dicta, qualiacunq; ſint, boni conſulat, gratantiq; animo excipiat. Quem tamen pręmonitum volumus, nos impræſentiarum alium ab aſſueto (vt pędiximus) morem ſequuturos: Nam ipſas quidem Prouincias ab inuicem ſeparabimus, & illarum cuiq; ſub proprio titulo locum ſtatuemus, non quidem illum, qui ſibi ex antiquitate debetur, cùm inter Prouinciam Scotiæ atq; Daciæ Conceptionis Prouincia interpoſita ſit, & inter Daciæ atq; Angliæ Prouincias ea quæ Britannię dicitur, medium locum teneat, ſed eum, qui ſibi inter ſeſe contingit. Deinde ſi qui adhuc ſuperfuerint conuentus, eos in medium adducemus. Tum demum patres ac fratres no-
D ſtros in ipſis à truculentiſſimis hæreticis pro Chriſti fide martyrio coronatos prælegentium oculis ponemus. Præfatarum verò Prouinciarum, cùm aliquot tantùm conuentus in ea, quæ Hybernię dicitur, adhuc (vt præfati ſumus) perſeuerent, in cęteris autem nullus penitus reſiduus ſit, ſiue ſigilla, ab eo ſolummodò, quo Hybernię Miniſter pro muneris exequutione fungitur, ſiue etiā prępoſitos ſibi patronos à ſancto Malachia Hybernicorum Epiſcopo: qua etiam de cauſa Prouincię Hybernię à nobis pręponitur, cùm cui patrocinentur non adſit, nec debita Prouinciarum deſcriptio fieri poſſit, non eſt quod à nobis ſperet. Vt igitur quæ polliciti ſumus pręſtemus ab Hyberniæ Prouincia, tamquam ab antiquiori, atq; adhuc aliquo modo ſuperſtite
E auſpicabimur.

HÆC itaq; Hybernię Prouincia, licèt antiquitate non careat, nullam aliam nobis peperit, nec ab aliqua originē duxit, ſed quēdam ex ſeraphici patris Franciſci ſocijs, qui ex Compoſtella eò traijciens aliquot monaſteria in inſula conſtruxit, & tandē ibi cum maxima ſanctitatis opinione diem clauſit extremū, ſui fundatorem erectoremq; habuit: eiuſq; inſulæ, quę inter Septentrionem, atq; Occidentem ſolum emergens Britannia, cui propinqua eſt, dimidioq; minor exiſtit, & ab hyberno tempore propter hyemis magnitudinem, (vt quidam putant) Hybernia appellatur, finibus

bus clauditur:& anno à partu Virgineo 1517. iuxta præfati R. P. atq; Epiſcopi fratris A
Marci ab Olyſippone ſententiam,ex 17.monaſterijs conſtans,in tantam poſtmodum fœcunditatem prorupit,vt ſecundum aliquos ex 56. ſecundũ verò alios ex 34.conſtiterit. Quicquid tamen ſit nunc Bucltfurmainenſis,Chauanireilleienſis, Ardmachanus,Lisgouiſcẽſis,Rilconillẽſis atq; Roſcẽſis conuẽtus ſuperſunt,& alij omnes diruti ſunt ſoloq; æquati. Vtebatur nihilominus prouincialis eius Miniſter pro muneris ſibi iniuncti exequutione ſigillo,cui Dominica crux triplici clauo,atq; ſpinea corona, nec non & titulo I. N. R. I. inſignita, cui humanum caput pelle nudatum, duoq; oſſa in crucis modum diſpoſita ſubſunt,atq; ſequentia verba: SIGILLVM. PROVINCIÆ. HIBERNIÆ. FRATRVM. MINORVM. DE. OBSERVANTIA. in orbem impreſſa ſunt. Vt autem, quantum diſcriminis inter antiquiora atq; hæc noſtra deploranda tempora interſit, facilius innoteſcat,præteritam Regni Hyberniæ fortunam cum præſenti comparabimus. Pertinet itaq; Hybernia ad ſummum Pontificem,licèt ab Angliæ Regina per tyrannidem maiori ex parte occupetur. Cumq; olim eius incolæ in tradita ab antiquioribus fide ſe continerent, Pontificisq; maximi dictis audirent, vniuerſa Hybernię inſula in quatuor Prouincias nempe in Ardmachanã, Dublinẽſem,Caſſinenſem atq; Tuomenſem ordinatè diuiſa, ſingulari in Deum pietate atq; ſanctimonia,& maxima religione florebat:Nam Ardmachanus Archiepiſcopus Primatus etiam totius Hyberniæ titulo inſignitus, & toti Prouinciæ,atq; 9. Epiſcopis,nẽpe Dunenſi, Derenſi,Midenſi,Clochorẽſi,Adachadẽſi, Kelmorenſi,Rapotenſi,Dromorenſi atq; Cluanenſi, in quorũ dięceſibus Minoritica 9. monaſteria,vel ſecundũ alios plura erecta erant,maxima ſolicitudine pręerat. Dublinenſis verò Archiepiſcopus ita Dublinenſi Prouincię præpoſitus erat, vt & ipſi atq; 4. C
Epiſcopis videlicet Darenſi,Oſſerenſi,Fernenſi atq; Lelglinenſi, in quorũ territorijs 7. vel plures Minoritarum conuentus ſubſiſtere contigit, ius ex apoſtolica auctoritate dicebat. Præterea Caſſellenſis Archiepiſcopus Prouincię Caſſelenſi, atq; octo Epiſcopis,ſcilicet Corgagenſi,Limiricenſi,Vaterfordenſi,Laonenſi,Imellacenſi,Ardfertenſi, Roſſenſi & Finaborenſi præfectus 14. Franciſcanorũ Obſeruantũ cœnobia,vel plura omni beneficiorum genere proſequebatur. Tum demum Tuomenſis Archiepiſcopus Tuomenſi Prouinciæ,atq; ſex Epiſcopis Clonfertẽſi videlicet,Elfinẽſi,Auadẽſi,Aladenſi, Duacẽſi atq; Maionenſi prælatus ea in quatuor fratrum Minorũ loca, vel fortè plura, eorumq; alumnos ferebatur beneuolentia, vt nihil magis ab eis curare videretur. Atqui impræſentiarum fracta à præfatis incolis,tum Crhiſto, tũ quoq; eius Vicario Pont. ſcilicet max. dataq; tũ Caluiniſtis,tũ Anabaptiſtis, tũ quoq; quamplurimis D
alijs peſtilẽtiſſimis, atq; de omni maledicto optimè meritis hęreticis manu,tũ ſeculares,tũ quoq; regulares eccleſię vel ſolo ęquatę,vel immiſſo igne ab iiſdẽ hęreticis exuſtę ſunt, & præfati Archiepiſcopi,Epiſcopi,atq; etiam fratres Minores,& ſi qui fuerint alterius Ordinis alij,imò & quamplurimi ſæculares ſacerdotes, eccleſiaſticis interim redditibus in ſanguinariorum vſum conuerſis, vel profligati vel diuerſo cruciatuum genere examinati,vel vltimo ſupplicio (vt de aliquib⁹ noſtri Ordinis religioſis ſtatim patebit) affecti ſunt,ita vt in toto Hybernię Regno confuſio,execratio,mortiſq; imago paſſim appareant. Allaturi igitur in medium eos Franciſcanos patres,qui in pręfato Hybernię Regno martyrij palmam ſub truculentiſſimis hæreticis aſſequuti ſunt, à R. patre fratre Patricio Helio, eiuſq; ſocio Cannocio à Reuereche exordiemur.

Reuerendiſſimus itaq; pater Patricius Helius,Franciſcani Inſtituti deuotus cultor, E
ab ipſa adoleſcẽtia optimis diſciplinis imbutus, in Hiſpaniam ſe contulit,ſeriam literis operam nauaturus,delegens ad hoc florentiſſimam Accademiam Complutenſem:vbi ſupra ſuos coëtaneos ſummopere profecit in ſacrarum literarum ſtudijs. Hinc verò, anno Domini 1577. Romam petit, diuinoq; ſpiritu afflatus, ac zelo animarum actus, cum obedientię merito à ſuo deſiderio non defraudatur, ſed catholicis prædicationis gratia,ab ipſo eiuſdem Ordinis Generali Miniſtro (S. Papa Gregorio XIII. annuente) in Hyberniam mittitur,creatus Epiſcopus ab ipſo Pontifice, quippe qui in eo tum ſingularis prudentię atq; eruditionis, tum verò eximij pro fide catholica zeli manifeſtiſſima perceperat indicia: vnde magnifica admodum largitione erga eum vſus dimittit, ſe-

A tit,ſeriò gregis ſui curam,& ſalutem illi commendans,qui ineffabili charitatis ardore æſtuans,præſentiſſimis etiam vitę periculis non abſterritus,Hybernorũ ſtudebat ſaluti. Is itaq; Pariſios adiuit: atq; inde Lutetiæ conſtitutus euenit,vt noua quædã ex patrio ſolo reciperet,infauſta penitus,quę ſanè hominis animũ non ignari, quàm periculoſa ſit res inter hęreticos agere,potuiſſent à concepto in Hybernıã proficiſcendi propoſito deterrere: Verùm maluit vir Dei, & legitimus obediẽtię filius,ſingularisq; cōſtantiæ gloria illuſtris,ſummi Pont.mandato obtẽperare, accenſoq; ex S. Spiritus inſtinctu,deſiderio morẽ gerere,& animarum ſaluti intendere,quàm proprię vitæ rationem habere, non certè ignorans cũ capitis periculo hoc iter ſe fore ingreſſurũ; paratus,ſcilicet,vt bonũ paſtorem decet,pro ouibus ſuis animã ponere, dum occaſio adeſſet. Accingit ſe igitur, atq; iter arripiens Britanniam petit; ac mari ſe cōmittens ad littus quoddã deſertũ applicuit: vbi cùm in Hybernicum ſolũ deſcendiſſet, domum Comitis Deſmoniæ diuertit; vbi ab illius coniuge,eo abſente, perhumanè receptus,poſt triduum vnà cum ſocio ſuo fratre Connacio à Ruereche proditur; qui poſt triduum diſceſſit Limiriũ verſus,vt inde ad copias catholicas tranſiret. At verò ibi, operã nauãte ipſa Comitis Deſmoniæ coniuge, à prætore loci illius in vincula coniectus eſt; ſtatim ad oppidum Malogenſe mittitur; vbi tunc tẽporis Prorex reſidebat, qui optimis quibusq; viris infenſus,& ſupplicia,& mortem ſolebat inferre:ibiq; vnà cũ ſocio fratre videlicet Cōnacio à Ruereche inclyti Principis Bernardi à Ruereche filio, abſq; aliqua iuris forma,ipſius Proregis decreto mortis ſententiã ſubijt. Atq; tunc,dũ illi Prorex & beneficij ſui ius integrum,& poſſeſſionẽ, & quicquid ad ſui epiſcopatus rationẽ pertineret,& honores deniq; maximos offerret,modò fidẽ catholicã abnegaret, & negotiũ omne proderet:de fide reſpondit ſe nolle illã cum vitę poſſeſſione,aut honoribus commutare: de negotio verò,cur illuc venerat,nimirum reſpōdit ſe ideo veniſſe, vt in epiſcopali functione (quam ſe obire palã profeſſus eſt) cauſam Religionis promoueret, & ſalutem animarum procuraret; nec propterea mortem ſe recuſare, quæ cũ pietate eſſet cōiuncta. Dumq; vlterius Prorex ab eo requireret,vt indicaret quid Pontifex Romanus, Rexq; catholicus Philippus captaſſent conſilij pro inuaſione Hyberniæ, nihil reſpondit;quãuis certè ſciret,pro hac eius taciturnitate,grauiſſimas pœnas ſe daturũ. Hinc namq; Satanæ miniſtri tenuiora, acutiſſimaq; ferramenta digitis illius ſuperponentes,ac mallei ictibus imprimentes,digitos ipſos in partes ſecarũt. Eo nihilominus acerrimo ſupplicij genere vir Dei conſtantior effectus, temerariã Proregis petitionem ſilentio damnauit. Quo factum eſt,vt ſtatim ad patibulum duceretur;qui,dum illuc cũ ſocio iter ageret copiam legendi Litanias petiuit, atq; vt abſolutionem à ſocio acciperet,eãdemq; illi impartiretur, quæ cum obtinuiſſet,deuotè expleuit; ac deniq; grauiſſima oratione ad populum habita de fidei neceſſitate,de ſeruanda conſtantia, deq; ſui inſtituti ratione; in quibus aſſerendis anno Domini 1579.vnà cum ſocio,pro catholicæ fidei profeſſione ſuſpendio necatus,felicem mortem libenter ſubijt. At verò Prorex,qui mortis ſententiam in viros Dei tulerat,diuinæ ſuccumbens vindictæ, læthali morbo ſtatim à Deo percuſſus Vuaterfordiæ infeliciter obijt,manum Dei agnoſcens, palamq; aſſerens mortem ipſius Epiſcopi ſui interitus fore cauſam. Corpora autem martyrum Chriſti,cùm diu in patibulo catenis ſuſpenſa permanerẽt, immutata qualitate,eodem vultu,aſpectuq; ſemper apparuerunt, quem iam obitus ſui hora præſeferebant: ex quibus inſuper ſuauiſſimus odor prodibat, ita vt ad rei nouitatem populus omnis vndiq; conflueret: vnde & eorum veſtimẽta pia deuotione ab ipſo populo fruſtatim fuerunt conſciſſa,atq; ablata,adeò vt penè nuda remanerent. Sed & feris, moloſſisq; atrocibus, qui in eo ſupplicij loco ſuſpenſorum corpora deiecta ſtatim diſcerpunt,ac deuorant, atq; cornicibus,alijsúe volucribus,quę cadaueribus nutriuntur,hæc duo tantummodò corpora illæſa, intactaq; penitus remanſerunt. Poſtmodum verò Ioannes Deſmoniæ ipſorum martyrum corpora maximo cum honore curauit inhumari. Præterea prope ciuitatem Aladenſem frater Felimeus Hara laicus profeſſus, filius illuſtris herois Ioannis Hara principalis ſuę nationis cal. Maij 1582. gladijs hæreticorum occubuit. Tum demum frater Thadęus Dalaigh ſacerdos cal. Ianuarij 1576. in ciuitate Limiricenſi ab ijſdem hęreticis crudeliſſimè ſuſpenſus eſt.

PROVIN-

PROVINCIA
SCOTIÆ.

SCOTIÆ Prouincia, vt ex antiquiſſimis Annalibus accepimus, anno A
à partu Virgineo 1224. beatiſſimo patre Frãciſco adhuc in viuis agente,
exordium ſumpſit, eoq; fœcunditatis deuenit, vt circa annum Domi-
ni 1400. ex quatuordecim conuentibus conſtiterit. Quorum patres ac
fratres cùm & annuos redditus admitterent, poſſeſſionesq; & prædia
poſſiderent, Iacobus eius nominis primus, Scotorũ Rex centeſimus primus, de Chri-
ſtiana religione optimè meritus, vt primùm audiuit nouum quoddam fratrum Mi-
norum examẽ, duce beato patre Bernardino de Senis, ex Frãciſcana Religione in Ita-
lia felicius prodijſſe, atq; ad ſuperiores vſque Germanos peruaſiſſe, Prouinciæ Colo-
niæ patres datis ad ſe literis, vt aliquot patres, qui vel collapſam apud ſe vtcunq; Frã-
ciſcanam Religionem priſtino nitori reſtituerent, vel aliquos conuentus de nouo eri- B
gerent, mittere vellent, obnixè rogauit. Quod vt reuerendus admodũ pater Ioannes
Mahubertus totius Vltramontanę Obſeruantis familiæ Franciſcanæ Generalis Vi-
carius reſciuit, venerabilem atq; eximia ſanctitate præditum patrem Cornelium à
Zirichzea natione Batauum cum ſex alijs ſocijs, Eugenio IIII. Pont. max. in Sco-
tiam, tantæ Regis pietati morem geſturus, tranſmiſit. Illi verò Scotorum littoribus
appulſi tale, tantumq; ſuæ ſanctitatis, atq; Religionis ſpecimen dederũt, vt intra pau-
ciſſimos annos, tum præfati Regis Iacobi, tum quoq; reliquorum eius inſulæ, atq;
Regni nobilium auxilio nouem conuentus Regulari Obſeruantię mancipatos erexe-
rint. Ex his igitur 9. monaſterijs vniuerſa Scotiæ Prouincia conſtabat, quando no-
ſtri Ordinis ſigillũ, atq; Miniſteriatus ſub Leone X. ſummo Pont. anno Dñi 1517. ad C
Regularẽ Obſeruantiã deuoluta ſunt: imò & quãdo exorta apud Scotos, de Chriſtia-
na Religione olim optimè meritos, peſtifera hęreſis eſt, & ſacra prophanis mixta, &
ipſi conuẽtus, pulſis fugatiſq; eorũ fratribus, vel ſolo ęquati, vel combuſti ſunt. Nolim
tamen ex his quæ dicta ſunt à nobis, exiſtimet aliquis ſeptem millia Scotorum, qui
non curuauerint genua ante Baal ea in inſula minimè inueniri: cùm ſint plurimi
tum nobiles, tum quoq; populares, qui nec latum vnguis à catholia fide diſceſſe-
rint: quiq; & vniuerſam ſubſtantiam, imò & proprium ſanguinem pro reſtituenda
reducendaq; in patriam catholica fide, abominabili interim hæreſi longè profli-
gata, dummodo opportunitas adſit effundere parati ſint. Vt autẽ ad huius Prouinciæ D
ſtatum redeamus, ea fuit præfatorũ ſex patrum, Cornelij ſcilicet atq; ſociorũ religio,
ea deniq; vitæ puritas, aſperitas, atq; ſanctimonia, vt omnes Scotos in ſui admiratio-
nem traxerint, effecerintq;, quatenus nihil arduum ſe inconſultis aut attentare,
aut decernere præſumerent. Nec mirum ſanè, cùm humili atq; cinericio ſacco induti
pauciſſimis contentarentur, ſacræq; lectioni, diuinorum meditationi, aut diuinis
perſoluendis laudibus perpetuò intenderent, atq; ſęcularium conſuetudinem pro vi-
ribus vitarent, omnibusq; dum opus eſſet, pro modulo adeſſent. Qua etiam de cau-
ſa eorum plurimi miraculis tum in vita, tum quoq; in morte clarere meruerunt. De E
horum numero fuêre præfatus pater Cornelius à Zirichzea, qui tandem in Belgium
reuerſus, Antuerpię in Minoritico noſtro conuẽtu, cum maxima ſanctitatis opinione,
diem clauſit extremum. Et venerabilis pater Robertus Creijthius in ſacra Theologia
cõſummatiſſimus, atq; Miniſteriatus munere bis functus. Et venerabilis pater Rober-
tus Stuardus Iacobi V. Scotorum Regis cognatus, qui & certum ſui exitus diem, atq;
futuram Regni Scotiæ calamitatem multo ante prædixit. Et de noſtra Religione
optimè meritus pater Ioannes Patricius, qui ex Scotia in Belgium cum 80. alijs fra-
tribus ſacerdotio initiatis, ob conſtantẽ fidei confeſſionem, relicta interim cara patria,
anno

A anno Domini 1559.exul traiecit.Et quamplurimi alij fratres,quos prolixitatis vitandę ergô ſciens prætermitto. Vtebatur olim huius Prouinciæ Miniſter ad muneris ſibi iniuncti exequutionem ſigillo,diui patris Bernardini imagine, cuius pedibus tres mitræ ſubſtabant,dextrę verò manui dulciſſimum nomen Ieſu hęrebat,elegantiſſimè inſignito. Ex præfatis verò nouem conuentibus quod Edimburgi erectum aliquādo fuit principatum inter reliquos obtinuit, ideoq; ab eo vt à præſtantiori,nobis auſpicādum erit.

De conuentu Minoritico Edimburgi. Conu. I.

VT primum præfatus pater Cornelius à Zirichzea Scotiam ingreſſus fuit, ſacris ſuis concionibus Scotorum animos ad ſe traxit, ſecumq; de Minoritici vnius conuentus ædificatione ſerius egit.Qui tamen,aurem ſibi accommodantes,pręſens mona-
B ſterium Edimburgi,quę totius Scotiæ metropolis ciuitas eſt, anno ſequenti ab eius ingreſſu,nempe à partu Virgineo 1447.tum ex publicis,tum quoque ex priuatis facultatibus magnificentiſſimè extruendum, atque amœniſſimis hortis exornandum curarunt.Cumq; pater Cornelius,quod regia eius ſtructura Franciſcanæ Regulæ,quæ ait: libenter maneant fratres in eccleſijs,atque domibus pauperculis & derelictis præcepto contradicere videretur,ipſum recipere recuſauit. Quamobrem qui tunc S. Andreæ Archiepiſcopum,atque totius Regni Primatem agebat Pio II. Pont.max.qui S.R.E.Cardinalis exiſtēs apud Iacobum I. Scotorum Regem pontificia legatione functus fuerat, ſupplicauit,vt eum ad huiuſmodi conuentum acceptandum compelleret.Quod & ille ex animo præſtitit.Habitarunt præfato in conuentu frequentius 80 fratres,quorum 60. ex nobiliſſimis vt plurimùm parentibus orti ſacerdotio inſigniebantur. Fama ſiquidē
C tantorum virorum,Cornelij ſcilicet atque ſociorum vndequaque diffuſa plurimos nobilium filios ſcientia præditos, atque etiam ſcholaſticis titulis honeſtatos ex Pariſienſi atque Colonienſi Academijs in patriam reuocauit, illoſq; ad induendum ſeraphicæ Religionis habitum impulit. Quorum plurimi cùm loci huius alumni effecti eſſent, in cauſa extitit,vt tum Philoſophiæ, tum quoque ſacræ Theologiæ ſtudium perpetuò in ipſo floruerit.Sed (proh dolor) tantus hic conuētus,profligatis eius incolis,mirumq; in modum diuexatis,furenti hęreticorum rabiei,anno Dn̄icę incarnationis 1559.ceſſit.

De conuentu Minoritico apud S. Andream. Conu. II.

INTER eos clariſſimos iuuenes Doctoratus titulo laureatos, quos ſacra Religio Franciſcana ſui hac in Prouincia alumnos habuit,longè emicuit doctiſſimus F. Ro-
D bertus Creijthius Merchalenſium Comitis filius,qui humilitatem cum ſcientia coniūgens omnes ſibi coætaneos longè poſt ſe reliquit. Ad iſtius igitur patris inſtantiam R. Iacobus ciuitatis S.Andreæ Archiepiſcopus,atq; Scotiæ Regni Primas hoc monaſteriū inter præfatæ ciuitatis mœnia,anno Domini 1458.ab ipſis fundamentis extruendum, curauit.Quod quidē ob ſui diſpoſitionē educandis fratribus nouitijs inſeruiuit,& à 40. fratribus frequētius inhabitatus extitit,ac tandē graſſante in Scotia hæreſi ruinę ceſſit.

De conuentu Minoritico apud S. Ioannem. Conu. III.

NOBILISSIMVS bonæ indolis iuuenis Hieronymus Lindſayus V.I.D. atque Comitis de Crafuurot legitimus filius,vt primùm P.Cornelij à Zirichzea in Scotiam aduentum accepit, ſe ad illum contulit, atque Franciſcano habitu ab eo indutus
E tantopere in ſeraphica Religione profecit,vt quamplurimis etiam præſtantiſſimis patribus humilitatis,orationis,atque abſtinentiæ palmam præripuerit. Eius deniq; familiaritate atque conſilio vſus Oliphanti Comes præſens monaſterium,viginti fratribus continendis omnino accommodum,intra oppidi ſancti Ioannis ſepta ex domeſtico patrimonio,anno Dn̄i milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo à fundamentis erexit.

De conuentu Minoritico Aberdoniæ. Conu. IIII.

QVIDAM R.Aberdonienſium Epiſcopus,poſtquàm Aberdoniæ, quæ Scotorum ciuitas,atq; florentiſſima Academia eſt,ex epiſcopalibus prouentibus,atq; domeſtico patrimonio celeberrima quatuor Iuris,Liberalium artium,Medicinæ,atque Phi-

loſophiæ collegia erexiſſet, plurimiſq; redditibus, atque poſſeſſionibus ditaſſet, inſuper A & xenodochium honeſtis 20. viris, ſed pauperie laborantibus, continendis accommodatum omnino conſtruxiſſet, boniſq; firmaſſet, adiecit, idq; ex maxima beneuolentia in Frãciſcanã familiã concepta, vt & pręſens monaſteriũ, quod 40. fratres incolebãt, anno 1470. intra eiuſdẽ ciuitatis męnia ędificaret. Quod tñ ab hęreticis omnino dirutũ fui.

De conuentu Minoritico Glaſconis. Conu. V.

DVAE fuerunt olim in Scotorum Regno eccleſiæ matrices erectæ, altera quidem in S Andreæ ciuitate, altera verò Glaſconis, quæ & celeberrima ciuitas eſt. Huius igitur ciuitatis Archiepiſcopus huius Prouinciæ patribus hoc monaſterium, intra eiuſdem Glaſconenſis ciuitatis mœnia, ex domeſticis facultatibus, anno 1472. ædificandũ, abſoluendumq; ſumma cura, ſummoq; ſtudio curauit, atq; 30. fratres eius inquilinos, B quoad ei vita comes fuit magno amore, omniq; beneficiorũ genere ꝓſequutus extitit

De conuentu Minoritico Areæ. Conu. VI.

AREANI accepta Minorum Obſeruantum fama, ſibi quieſcendum minimè putarunt, quoad vſq; huius Prouinciæ fratres monaſterium à ſe Areæ, quæ Scotorum oppidum eſt, atque ad Occidentalem inſulę plagam ſitum, illis ędificandum acceptarent. Quorum deniq; aſſenſus vt primùm acceſſit, præſens conuentus, qui & à 30. fratribus inhabitatus extitit, & Scotis ob frequentia miracula, quæ ibidem ad virginis Mariæ imaginem indies contingebant, celeberrimus fuit, tum ex proprijs, tum quoq; ex priuatis mercatorum, quibus id oppidum abundat, facultatibus à perdeuota Areana communitate, anno Dñi 1474. erectus, breuiq; temporis interuallo abſolutus extitit. C

De conuentu Minoritico Elginij. Conu. VII.

PIENTISSIMVS heros Ioannes Inneſenſium Vicecomes, ex maxima qua in Franciſcanos Obſeruantes ferebatur beneuolentia, hunc conuentum Elginij, quod Boreale Scotorum oppidum eſt, ex domeſticis facultatibus, anno Dñi 1479. à primis fundamentis ad vltimum vſq; lapidẽ ædificandum, huicq; Prouinciæ adijciẽdum curauit. Qui quidẽ conuentus, poſtquã per plurimas annorum decadas 30. fratribus, & eo amplius deſeruiſſet, ab impijſſimis hæreticis occupatus prophanationi expoſitus extitit.

De conuentu Minoritico Striclingij. Conu. VIII.

IACOBVS IIII. vt primùm, anno Dñi 1494. Striclingij, quod Scotiæ oppidum eſt, D regiam tanta maieſtate dignam abſoluit, adiecit, vt & præſens monaſterium, 40. continendis fratribus accommodatiſſimum, ex regio ærario non longè ab ea erigeret. Hoc monaſterium, vt proprium fœtum præfatus Rex ſummopere dilexit, ſinguliſq; diebus Striclingij agens & ſacro, atque etiam veſperis interfuturus frequentauit, & ſtrictioris pęnitentiæ in hæbdomada ſancta agendæ ergò in habitationem delegit. Cuius quoque Regis tanta fuit in Deum pietas, tantaq; in fratres beneuolentia, vt per integram maiorem hæbdomadam quolibet anno fratribus in refectorio priuatim conueſci voluerit, & feria ſexta in Paraſceues humi de religioſo fratrum more ſedens panem tantùm & aquam in potum, & cibum cum illis admiſerit. Exemplum certè imitatione dignum.

De conuentu Minoritico Ieduardæ. Conu. IX. E

NOBILIORES Scotorum, Iacobo V. Scotię Rege regnante, præſens monaſterium ex proprijs facultatibus, quacunq; alia ſecluſa Ieduardiæ, quæ Scotorum oppidum eſt, Scotiamq; ab Anglia diſterminabat, anno à partu Virgineo 1513. à fundamentis extruendum, omnibuſq; ſuis numeris abſoluendum curarunt. Diuerſam nihilominus fortunam præſens locus à præcedentibus expertus eſt: cùm illi à compatriotis, Scotis videlicet, ijſq; hæreticis, vel diruti, ſoloq; ęquati, vel immiſſo igne cõbuſti ſint, & iſte ab Anglis tunc temporis catholicis, dum bellum inter vtriuſque Regni, Anglorum ſcilicet atque Scotorum Reges vigeret, triginta interim fratribus eius accolis hinc inde diſperſis, voraci flammę cum ipſo oppido traditus ſit, ita vt ex ipſo nihil remanſerit.

PROVINCIA DACIAE.

A QVANTVM detrimentum catholicæ Eccleſiæ Romanæ, ſeraphicæ pręſertim Religioni noſtræ Franciſcanæ, infeliciſſimi huius temporis nouatores ſuo falſo Euangelio ſub ſcabello inuento attulerint, vel ſaltem ex duabus proximè præcedentibus, præſenti atque ſequenti Prouincijs (prætermitto interim vtriuſque Saxoniæ, ſancti ſcilicet Ioannis Baptiſtæ, atque ſanctæ Crucis, Auſtrię, Boëmiæ, atque alias quamplurimas Prouincias, quas, ne tædioſior ſim, data opera prætermitto) coniectare licet: quæ cùm olim tum elegantiſſimis monaſterijs, tum quoque plurimis, ijsque religioſiſſimis, deq; Franciſcana Religione optimè meritis patribus ac fratribus, inter quos primatum tenent venerabilis ac bea-
B tus pater frater Ioannes de Barfordio, qui ante & poſt obitam mortem quamplurimis miraculis claruit, & venerabilis etiam pater frater Ioannes de Gadfordio, qui ob ſuam ſanctitatem diem obitus ſui, multò ante quàm eueniret, prænoſce meruit, atque etiam ſanctimonialibus religioſiſſimis & perfectiſſimis floruerint: impræſentiarum, præfatis peſtilentiſſimis nouatoribus ac Satanæ nefarijs miniſtris id maximè procurantibus, & iſtis atque illis orbatæ, omninoq; ſolutæ ſunt, atque in maceriæ cauernam tranſierunt. Si quis verò nos plus æquo (quod minimè exiſtimauerim) in huiuſmodi perditos, ſanguinariosq;, atque omnino facinoroſos homines inuectos ſuſpicetur, vel ſaltem præſentem huius Prouinciæ (ſi Prouincia appellanda veniat) faciem cum præterita compa-
C ret, & nos minus, quàm par erat, de eis dixiſſe cognoſcet. Conſtabat ſiquidem præfata hæc Daciæ quondam florentiſſima atque latiſſima Prouincia, anno à Virgineo partu 1385. quo ille eruditiſſimus vir, ac ſacræ Theologiæ Doctor eximius pater frater Bartholomæus Albiſij Piſanus pulcherrimum librum Conformitatum vitæ ſeraphici patris Franciſci ad vitã Domini noſtri Ieſu Chriſti ædidit, ex octo Cuſtodijs nempe Noruegienſi, Octonienſi, Lindenſi, Lancopenſi, Ripenſi, Vrbergenſi, Scotonenſi, & Riſchildenſi, & 33. conuentibus. Et quando ſeptimum generaliſſimum Franciſcani Ordinis Capitulum Romæ in Aracœlitano conuentu, Leone X. ſummo Pont. anno Dñi milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo celebratum extitit, conflabatur ex viginti
D duobus Minoritarum Obſeruantum monaſterijs, plurimis, ijsq; grauiſſimis, eruditiſſimisq; patribus refertis, eorumq; Prouincialis Miniſter ſigillo, Chriſti Saluatoris noſtri crucem proprijs humeris geſtantis imagine inſignito, ad muneris ſibi crediti exequutionem vtebatur: atqui impræſentiarum nec huiuſmodi fratrum, aut ſigilli aliqua memoria apud Danos reſidua eſt, nec ruinarum ſaltim præfatorum conuentuum veſtigium apparet. Præterea tantis cladibus noſtro Inſtituto illatis minimè contenti huiuſmodi homines ſeditioſi, ac peſſimo genio agitati, quicquid ſcripturarum, aut monumentorum præfatis in viginti duobus monaſterijs inueniri poterat, ignibus non abſq; maximo piaculo tradiderunt. Hæc quidem monaſteria elegantiſſimè, ſatisq; affabrè
E erecta erant per Noruegiæ, Sueciæq; Regna, quæ circa annum à Virgineo partu 1160. ęruditiſſimus, pariterq; pientiſſimus Nicolaus Breakſpear Anglus ex oppido Langley propè ſanctum Albanum, qui poſtea ad ſummum Pontificatum aſſumptus Adrianus IIII. appellari voluit, ſua eruditione, ſuisq; feruentiſſimis concionibus atque ſanctitate eximia ad fidem catholicã, (eliminatis procul illorum erroribus) conuerterat, atq; per Daciàm Scythiæ Europeæ regionem, quam quidam Thraciæ partem, quidam conterminam dicunt, & ad Septentrionem Carpato monte à Sarmatia, ad Occaſum Tibiſco fluuio ab Iazygibus Metanaſtis, ad Meridiem & ad Ortum vſque ad Dannubium famoſum flumen extenſam volunt, cuius populi olim Daui nunc Daci appellãtur. Vnde euidẽtiſſimè colligitur quàm latè olim patuerit hęc quondã celeberrima Prouincia.

PROVINCIA ANGLIAE.

ANGLIA, quę & Britannia dicitur,inſula eſt inſignis,in Oceano vndique A
à circumfuſo mari complexa,ac nuſquam continenti iuncta: quæ olim ab
albis rupibus, quas mare vndique alluit, Albion nuncupabatur. Hanc
primùm Troës incoluerunt, qui Troia diruta,igneq; abſumpta, exciſam
patriam fugientes,claſſe Palladis oraculo in hanc inſulam migrarunt, at-
que gigantes tunc eam tenentes multis victos prælijs expugnauerunt. Hanc eandem
inſulam poſtmodum longo temporum tractatu Saxones, qui ſunt illuſtres ſuperioris
Germaniæ populi, oppreſſêre, agroſque, & opes inter Saxonum legatos Regina An-
gela, cuius ductu victa eſt, diuiſit, atque vt linguæ, pariter & gentis memoria in deui-
cta inſula ſempiterna foret, eam Angliam à proprio nomine Angela vocari voluit. B
Quanquam plerique Angliam veluti noſtri orbis angulum prædicent dictam. Sita
eſt ex in inferioris Germaniæ,Galliæ,atq; Hiſpaniæ interuallo,licèt longiore,tranſuer-
ſo. Cuius longitudo octies centena paſſuum millia, latitudo verò tercentena millia
tantùm complectitur. Hanc denique Gregorius magnus Pont.max.miſſis Auguſtino,
atque alijs monachis, qui efferatos illius gentis mores ad frugem, atque ad Chriſtia-
næ Religionis normam corrigerent,ad fidem conuertit. Poſtmodum verò ſeraphicus
pater Franciſcus, miſſis eò quibuſdam ex ſuis, qui conuentus erigerent, virtuteſq; de
ſuggeſtu commendarent, atque vitia infeſtiſſimis ſignis oppugnarent, in eadem ca-
tholica fide confirmauit. Cumq; temporis tractu poſt introductam in Scotiam (vt C
ſuperius tetigimus) Regularem Obſeruantiam, & Angli eidem apud ſe locum dediſ-
ſent, eius alumni tum Anglorum Regis,tum eius aulicorum,tum quoque vulgarium
hominum auxilio duodecim conuentibus diuerſis in inſulæ partibus,in quibusplures
ſanctiſſimi patres ac fratres religioſam omnino vitam duxêre, ſibi ædificandos cura-
runt. Ex his igitur duodecim conuentibus vniuerſa hæc Prouincia, anno Dominicæ
incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo ſeptimo,conflabatur. Quorum Pro-
uincialis miniſter ſigillo,cui beatæ virginis Mariæ in vlnis puerum Ieſum geſtantis, at-
que lunæ eiuſdem Virginis pedibus ſubſtantis imagines, necnon & ipſiſſima Angliæ D
Regni inſignia impreſſa erant, iniunctum ſibi munus exequuturus vtebatur. Perſeue-
rauit præterea, idq; feliciſſime,ad annum vſque Dominicę incarnationis milleſimum
quingenteſimum trigeſimum ſextum, ſub eodem conuentuum numero,præfata hæc
Prouincia. Sed cùm ignis ille à Chriſto in terram miſſus, qui priſcis temporibus arde-
re cœpit,nondum extinctus ſit, immo adhuc eius flamma in piorum pectoribus ca-
leat,ardeatq;,& ſuo fulgore hoc ſæculum illuſtret, hanc noſtram ætatem inauret, at-
que exornet: quæ ſanè ætas in varijs orbis plagis ex fidelium, atque etiam religioſo-
rum virorum triumphis glorioſis prodijt: eorum ſcilicet, qui poſt inteſtina certami-
na vitiorum, & poſt carnis, & Dæmonis obtentas victorias, inuictis animis nedum E
mundum, & quæ mundi ſunt, ſpreuêre: ſed probra, timores, tyrannos, & tormen-
ta atrocia, & mortes varias vicerunt, & nomen, & titulum Franciſcanæ Religionis,
in terris, & in cœlis feliciſſimis triumphis ſublimarunt, quorum inſignes pugnæ
vbique terrarum claruerunt: dum ij in Anglia, in Flandria, in Hybernia, in Fran-
cia, in Turonia, in Aquitania, atque etiam apud Indos, cùm ab infidelibus, tum
ab hæreticis diuerſis, pro fide & Eccleſia Chriſti catholica trucidati ſunt: Dæmon
hæreſum ſeminator, qui in cœlo, & in terra mendacio armatus docuit,quæ ſua ſunt,
quærere, proprio amore contra Dei, & maiorum obedientiam certare, & nouas
technas machinari: quique vel ſuperbiæ vel luxus ſuggeſtione tam infideles, & ido-
latras, quàm perfidos apoſtatas, atque hæreticos à verò Dei cultu, & à catholi-
cæ fidei

A cæ fidei obſeruantia abſtrahere conatus eſt (vnde hæreſum omnium cœpit origo) Regem Angliæ Henricum huius nominis VIII. (vt ab annis antiquioribus fiat exordiũ noſtræ narrationis) prout à fide dignis teſtimonijs accepimus, qui vel proprijs oculis, vel digno multorum relatu fidelium, ex proprijs locis, vbi hæc geſta ſunt, facti veritatem fideliter ediderunt: anno à Chriſti natiuitate 1536. effrenæ libidinis incentiuis ſtimulans, ita ſibi obſequentem reddidit, vt legitimam ſuam vxorem, omni maiorem exceptione, optimam quidem tum animi, tum corporis, & fortunę dotibus ſummè exornatam (contra legem Dei, & euãgelicam, ac apoſtolicam doctrinam) putauerit dimittendam, aliamq́; ſuperducendam. Vnde Rex ille, qui iam & fidelis, & fidei propugnator extiterat, hoc ſe facinore, prius factis, deinde etiã verbis palam fidei inimicum, deſertoremq́; probauit. Quippe qui poſtquàm à ſummo Pontifice, (cuius aſſenſum hac

B in re procaci oratione requiſiuerat) reiecta ſuæ impietatis ſententia, fuerat exploſus, non rationibus, & monitis ſaluberrimis, non pontificiæ auctoritati ceſſit: ſed pertinax & ſua captus firmatusq́; libidine, eos, qui erroneæ ſuæ conſcientiæ ſtimulis ſatisfacerent, cœpit inueſtigare. Et à ſummo Eccleſiæ catholicæ Paſtore abſcedens, ab alienis quærebat refugium, & in membris vtcumq́; refrigerium indagare geſtiebat, qui iam à capite apoſtauerat. Hinc ſaltem ſui Regni peritiſſimos Theologos, vt huic ſuæ petitioni ſubſcriberent, fruſtrà tentauit. Quapropter ipſis, maximè verò religioſis, qui ſibi, ne hoc faceret, & publicis concionibus, & priuatis adhortationibus contradicebant, infenſiſſimus, ex eis plurimos crudeliſſimè necandos, eorumq́; domos omnino ſubuertendas, expilandas, atque comburendas curauit. Quo denique factum eſt, vt religioſiſſima hæc Prouincia perierit, atque in nihilum omnino redacta ſit. Cumq́; ſimul cum

C ipſa, quicquid ſcripturarum in locorum archiuis continebatur, vel diſcerptum, vel igni traditum ſit, nihil impræſentiarum occurrit, quòd de præfatorum conuentuũ vel fundatione, vel antiquitate, vel etiam memorabilibus ad poſteros tranſmittere poſſimus. Eorum tamen patrum, atque fratrum noſtrorum, qui pro orthodoxæ Eccleſiæ defenſione ſub ipſo Henrico Rege, atque poſtmodum in eodem Angliæ Regno paſſi ſunt, agones, eorum, quæ aliàs dicenda forent, loco hîc ſubijciemus. Et primo quidem loco illuſtre venerabilium patrum Reſibe, atque Riche martyrium.

Anno igitur ſequenti, hoc eſt 1537. ex præcepto ipſius Regis, ea de re, plurimi eximiæ tum doctrinæ, tum probitatis religioſi viri pertrahuntur ad carceres: inter quos duo de catholica Religione optimè meriti, præfecturæ in ſuo vterque collegio decorati dignitate, hoc eſt pater Reſibe Guardianus Cantuarienſis, & pater Riche Guardianus

D Richinotenſis captiui adducuntur. A quibus Rex, manifeſtiùs ſuam profeſſus rebellionem, Anglicanæ Eccleſiæ caput cupiebat declarari. Eo enim dementiæ genere laborabat, vt facilè crederet ad ſuæ eccleſiaſticæ auctoritatis vim aliquorum confeſſionem ſubditorum, etiam metu extortam, ſibi ſufficere. Abnuunt illi rem tam ſtultam, quàm impiam perpetrare. Interim ferro, compedibus membra piorum ſtringuntur, moleſtijsq́;, ac contumelijs varijs humi iacentes afficiuntur, velut pecudes macello deſtinatæ. Poſtmodum paucis interiectis diebus, inſignis patientiæ, ac manſuetudinis patres educuntur è carcere, extremo plectendi ſupplicio: imponunturq́; vehiculis, quę non rotis, ſed lignis rudibus per glebas, ſaxaq́; agitata trahebantur, vt eis nullum tempus, nulluſq́; locus pęnę deeſſet. Vbi verò ad locum ſupplicij ventum eſt, en aſtat altiſſimum patibulum, iuxta quod lebes erat, igne ſuppoſito, plenus aqua feruenti: vt ij tormento-

E rum aſpectu, ac terrore vel ſententiam mutarent, vel futuri diri ſupplicij pęnam pręguſtarent in animo, quam in corpore erant paſſuri. Primus per ſcalas trahitur Guardianus Cantuariẽſis, atq́; interim accurrit regius nuncius, qui nutu regio & libertatẽ, & vitã eis promittit, ſi ſaltẽ ſummo Eccleſię Pontifici velint renunciare. At illi in ſententia perſiſtunt, & pro ſancta eorũ matre Eccleſia, cuius caput Chriſtus, & Chriſti Vicarius ſummu Põtifex eſt, quodlibet atrociſſimę etiã mortis genus ſubire profitẽtur. Itaq́; qui in ſcalis erat, ſępius repetẽs Prophetę verba dicẽtis: *Voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum eſt*, ſublatus in patibulũ, pręceps è ſcalis eijcitur: moxq́; à carnifice ſcinditur laqueus: ruit corpus viuũ adhuc in terrã, vt inuſitatæ crudelitatis opus perficiatur à Diaboli miniſtris: adeſt carnifex, ac primum mẽbra virilia martyri Chriſti

 abſcindit,

abſcindit, cor ex corpore aperto ventre reuellit, quod dum manu tenet, vniuerſo ſpe- A
ctante populo ſaltitat:illudq; in ignem cum inteſtinis conijcit:caput amputat à corpo-
pore,corpuſq; in quatuor partes diſcerpit,in ipſumq; lebetem igne feruidum proijcit.
Inde ad portas Londinenſis ciuitatis aſportat,atque ſuſpendit:caput verò (vt in crimi-
ne læſæ maieſtatis expiando fieri ſolet) ſtipiti impoſitum in ponte publico erectũ fuit.

Poſt huius patris agonem,& lugubre ſpectaculum,alter Guardianus per ſcalas tra-
hitur, qui interea multorum hortamenta, ſuaſioneſq; callidas, & delira verba reiece-
rat:& ſimili impietate,vt præcedens ſocius,ſuſpenditur, deijcitur viuus, euiſceratur,
virilibuſq; & capite truncatur,atque in quatuor partes diſcinditur,& coquitur: dumq;
carnifex aperto ventre cor attigit,vt extraheret, ait Chriſti athleta, quod in manu ha-
bes ſacratum eſt Deo.Sicq; in ignem viſcera conijciuntur,& eodem atrocitatis genere,
vt in priori patre,omnia peracta ſunt: amboq; atrociſſimo, ac ſimili ſupplicio fortiter B
martyrium paſſi, diem clauſerunt extremum.

Præterea R. P. Antonius Brorbe vir cùm in humanis, tum in diuinis literis apprimè
verſatus, græcã,& hebraicã linguã callens, inſigniſq; Theologus,eodẽ anno 19.men-
ſis Iulij,eademq; de cauſa, laſciuientis furentiſq; Regis imperio capitur, in carcerem
retruditur,quæſtionibus acerrimis torquetur,eoq; ſupplicij genere, & neruis, & iun-
cturis toto corpore,tortorum vi tam immaniter diſtenditur,vt os oſſi vix hæreret. In-
credibili tamen conſtantia vir Dei hæc pertulit,ad exemplum ſui capitis Chriſti, ſum-
mo ſubeundi martyrij deſiderio affectus.Interim eo ſupplicio impotens effectus, atque
inutilis,qui nec manus ad os quiuerit attollere,à fideli muliere nutricis officio fungen-
te (ex Dei prouidentia) vtcunque ſuſtentatur. At vero poſt dies vigintiquinque car-
nifex mittitur,qui cum illa,quam ex diui Franciſci Inſtituto geſtabat,corda,in carcere C
vbi maxima cordis afflictione,ac miſeria preſſus iacebat,in catholicæ fidei, & obedien-
tiæ confeſſione fortiter permanentem ſtrangulauit.

Hoc ipſo anno, eiuſdemq; menſis die 27. alius quidam pater Thomas Cort genere
nobilis nobilior tamen eximia,qua pollebat,dicendi facultate pijq; atque catholici
animi ſtrenuitate, implacabilem Regis furorem non dubitauit in ſuggeſtu pro concio-
ne publica,cum vitæ periculo,excitare,dum grauiſſima oratione in indomitam Regis
ſuperbiam, & ſæuitiam ſumma cum impietate coniunctam inuehitur: vt potè qui pro
Chriſti nomine,& pro fide & obedientia S.R.E.vilem habebat animam. At verò Chri-
ſti preco in ipſo concionis loco ſtatim captus à Regis fautoribus atque hæreticis in car-
cerem conijcitur teterrimum,in quo pius pater maximo pędore, & ſqualore affectus, D
atque multo miſeriarum cumulo preſſus in ſua fideli confeſſione conſtantiſſimus mi-
grauit ad cœlum. Vbi fidei,& conſtantiæ ſuæ meritum voluit Chriſtus patenti miracu-
lo mundo clareſcere, dum hora ſui tranſitus lumine incenſo totum repleuerit carcerẽ,
omnibus, qui aderant, videntibus ac ſtupentibus. Huius rei nouitas animum Regis,
alioquin optimis quibuſq; viris infeſtiſſimi,ac ſæuiſſimi, aliqualiter perſtrinxit, ita vt
tam regij conſilij nutu, quàm ſui imperio corpus ſancti viri ſepulturæ mandatũ fuerit.

Eodem anno die 3. menſis Auguſti frater Thomas Belchiam ſacerdos, & conciona-
tor ætatis annorum 28.incredibili conſtantia, & mira eruditione, pietateq; armatus
regiæ impietati ſeſe oppoſuit, Regem ipſum eſſe hæreticum apertè declarauit, atque
pro huius rei euidentia librum in lucem emiſit,in quo Regis errores, vitiorum labem,
Epiſcoporumq; inconſtantiam (velut ſal infatuatum) incuſat, & damnat, qui Regis E
potius,quàm Dei iram timebant,& eius,qui poterat corpus tantummodo occidere,ma-
gis quàm illius,qui gehennæ tradere illud valebat, ſeſe mortis metu ſubiecerant impe-
rio. Ea de re ſtrenuus Chriſti miles carceri fœtidiſſimo mancipatur: in quo tanta ine-
dia,fameq; cruciatur,vt tandem cutis arida oſſibus hæreret,eoq; ſupplicij genere neca-
tus eſt conſtans & victor. Dumq; in ſuo tranſitu cœleſtem patriam anhelaret, & ani-
mam Deo commendaret,intremuit terra,tantoq; motu concuſſa eſt, vt vniuerſi terre-
motus facilè crederentur. Quo ſanè Dei vindicta in nefarios Diaboli miniſtros, & pro-
tectio erga ſuos milites portendebatur. Atque is in precibus ſemper aſſiduus: tandem
ex aperto precum libro tota animi intentione intuens,recitanſq; pſalmum triceſimum
incipientem: *In te Domine ſperaui, non confundar in æternum*: in fine pſalmi animam

A Deo reddidit: atq; inde ſepulturæ traditus eſt. Hæc vt ad Regis aures delata ſunt, octo alij fratres, qui in cuſtodia detinebantur ſunt libertate donati, qui Angliam relinquẽtes, cùm in Scotia, tum in Belgio exules degerunt. Multi autẽ alij, hoc eſt trigintaduo, qui in carceribus erant mancipati, famiſq; & frigoris aſperitate cruciati, huc, illucq; ad diuerſa loca per totum Regnũ bini catenis grauibus onuſti mittebantur, ijq; egentes, anguſtiati, afflicti in fidei agone conſtantes vitam glorioſo triumpho finiuerunt. Prædicti verò libri ab ipſo fratre Thoma compilati exemplar relictum in carcere Regi allatũ eſt, qui & ſi in Religionis, fideiq; catholicæ zelatores omnes implacabili odio æſtuaret, attamen librum legit, ſyndereſiſq; ſtimulo actus, ſui aliquo modo conſcius facinoris lacrymas cohibere non potuit, ſed conſcientia dictante, propriam miſeriã, damnationemq; grauiter deplorauit. Et quia non virtutis amore, ſed formidine pœnæ, futu-
B riq; æterni ſupplicij dolebat, ideo tenaci proprij amoris viſco detentus, vinctuſq; ſua libidine adhuc obduratur corde, ita vt meliora probans, deteriora ſequeretur, vnde librum ipſum, quem, velut ſuæ ſalutis inſtrumentum à Deo ſibi exhibitum, perpetua obſeruantia amplecti, & in regio archiuo ſiue tabulario recondere debebat, ignibus tradiderit: quamuis poſtmodum cogitans quandoq; nefandas cædes perpetratas, piorumq; effuſum ſanguinem, vicem ſuam deplorauerit, animumq; ſuum, hac de re (& præcipuè Franciſcanorum interitu) quàm maximè torqueri profeſſus fuerit.

Dum verò Rex ſuorum facinorum pondere preſſus, inclinatuſq; pronior indies fieret ad malum, in meliorem vitam, & maximè Franciſcanorum machinatur; eorum ſcilicet, quos ſuo furori, ac malefactis obuiare poſſe metuit. Ex his verò vnum de medio tollere curauit, qui ſingulari ſcientia & virtute inſignis nomine Ioannes Foreſt, iam ab
C ipſa repudiata Regis vxore Catharina Imperatoris Caroli V. amita pijſſima matrona fuerat electus, qui ſibi eſſet à confeſſionibus. Hic nempe inſigne opus conſcripſerat de Eccleſiæ, atque ſummi Pontificis auctoritate: in quo (vt talem decebat virum) grauiter admodum in Regis ſuperbiam, & impietatem inuehebatur: qui cum putridum & abſciſſum Eccleſiæ membrum eſſet, non dubitarit Anglicanę Eccleſię caput ſe appellare. Non enim timuit vir Dei in apertum vitæ diſcrimen ſeſe conijcere, modo aliqua ratione tum impio Regi, tum labaſcenti populo veritatis lumen, ſalutiſq; adminiculum ferre ſperaret. Dum is librum in lucem curat emittere, ante illius æditionem, maleuolorum aſſentatione ad Regis aures delatus eſt, quod vbi ipſi innotuit, diabolica verſutia contra Chriſti preconem Rex machinatur, mandans cuidam vt perſonam gereret, quæ ſibi eſſet infeſtiſſima, atque nequiter ſe humilians in ficta confeſſione, incuſanſq;
D Regis ſæuitiam, & impietatem confeſſarium tentaret, ab eoq; hauriret, quæ in ſui culpam, & perniciem apud Regem deferret. Hanc verò fictam illius narrationem, & quærelam veris argumentis, ſcripturæq; ſacræ auctoritatibus optimus pater ſtuduit confirmare, veritatiſque lumen ingerere ei, qui in dolo loquebatur. Quæ audiens Rex, & ægrè ferens, ſatellites mittit, virumq; Dei trudit in carcerem, vincit compedibus, ferreiſq; manicis arctat, affligitque. Inde coram Rege ſiſtitur, ad ſuæ catholicæ ſententiæ reuocationem incitatur, vrgeturq; vt Angliæ Regem Anglicanę Eccleſiæ caput eſſe fateatur. Ipſe uerò conſtanti animo à catholicæ Romanæ Eccleſiæ placitis uel latum unguem nunquàm ſe diſceſſurum affirmauit, grauiſſima quæque tormẽta, mortemque duriſſimam ſpernens, ut innoxium ſeruaret animum. Hinc in carcerem recluditur ut prius: illucq; mittuntur, qui illi ſuaderent, ut à ſententia diſcederet, ne exacer-
E batum Regem iu ſe armaret, promittentes ei nedum libertatem, ſalutemq; corporis, ſed & diuitias & dignitates, ſi aſſentiret monitis. Verùm Chriſti confeſſor in priſtina confeſſione perſiſtit, paratum ſe iterum aſſerens acerbiſſima quæq; perpeti, quàm tantillum à profeſſa veritate diſcedere, damnans velut infandum nefas, quòd Rex eccleſiaſticam ſibi voluerit uſurpare auctoritatem, ſubdenſq; ualde eſſe præclarum per pœnas ad cœleſtia gaudia tendere: tempeſtatemque hanc obortam eſſe ob ſua ac populi peccata, quæ quidem vt in illo populo grauiſſima fuerant, ita etiam grauiſſimè punierit Deus, eo nimirum punitionis genere, quo maius dici, aut cogitari non poſſit, deſerens planè eos, & in eorum ſententiam labi permittens. Sicq; ſua & populi peccata incuſans aiebat tandem, *Parce Domine, parce populo tuo*. Reuertuntur ad Regem uacui,

qui miſſi

qui miſſi fuerant, & fidem, & conſtantiam athletæ Chriſti referunt. Quatuor poſt transactis diebus trahitur vir Dei ad publicum Concilium regium ex Regis mandato. Hîc grauiter accuſatur tamquam reus læſæ maieſtatis, quòd Regi ſuo foret infenſus, refractariuſque, qui dignitatem regiam non imminuere modò, verùm etiam vellet extinguere, dum nequicquam vult eum Eccleſiæ Anglicanæ caput appellari. Hæc & alia ſimilia optimo patri obijciuntur; lecta etiam quorundam articulorum ſchedula; acclamanteq; quodam de conſiſtorio, interroganteque ſi in ſua is vellet opinione perſiſtere, & eorum quæ contra Regē aſſeruerat palinodiā recantare; alioquin omnes illi aſſiſtentes apertiſſimè decernerent eū eſſe Regi ſuo rebellē, ac propterea reum mortis. Ad hæc vir Dei non horrens, ſed cupiens pro Chriſti nomine, eiuſque S. Eccleſiæ fide, & obedientia paratam ſibi mortem ſubire, in hæc feruens ſpiritu verba prorupit: Gratias tibi ago Domine Deus, qui me peccatorem miſerrimum ad ſummam gloriam vocare dignatus es, vt pro nomine tuo ego hodierna die fidem veram, quam colo, hîc coram omnibus profitear; & quid de tua ſponſa, caſta illa, immaculata, vnica, catholica Romana Eccleſia ſentiam, liberè indicare nō verear. Non enim timeo Regis minas, flocci facio eius ſupplicia, quæ mihi ob cauſam fidei parari non dubito, pariterque oblatas mihi dignitates ſperno, ſed mortem libenter ſubibo. Hanc verò cernentes conſtantiam in Chriſti milite Duces, Comites, alijque Primates Satanæ miniſtri ibi aſſiſtentes, mendacio protecti, mendacibuſque eorum concionatoribus fidentes, vt occaſionem aliquam captarent, qua falſo aliquo colore apud populum poſſent impietatem eorum in peccatis excuſare, & ſancti viri conſtantiam deterrere, ac labefactare, illum ſuadent, vt ſi veram eſſe ſuam ſententiam aſſeueret, pro qua ſe conſtanti animo moriturum pollicetur, paratum ibi ſuggeſtum aſcendat, certetque diſputatione cum eo, qui in oppoſito pulpito diſputaturus aſtabat Hugo Latimar nomine, Lutheranorum Doctor, & Epiſcopus. Qui fucatas rationes, argumentaque fallacia plurima obijcit contra fidei & Eccleſiæ catholicæ veritatem, auctoritatemque; quæ omnia vir Dei in ſcripturis ſacris diſertiſſimus, atq; ſancti ſpiritus vnctione edoctus, velut friuola & vana quædam deliramenta facilè confutauit; ita vt aduerſarius obmuteſcere cogeretur; qui intra ſe confuſus, dum populum hac de re ſuſurris videret agitari, ne tamen ſuccumbere, ac ex palæſtra victus racedere videretur, Regis, & Principum auctoritate fretus, cùm iam rationum, & auctoritatum pondere preſſus, ad catholicæ fidei confeſſionem à fideli Chriſti præcone vrgeretur, in apertam (vt hæreticorum mos eſt) inſiliuit iniuriam; & vt (qui ratione non poterat) reſiſtere conatur clamans: Comburatur, comburatur. Moxque ad eius clamorem mouentur Primates, accurrunt ſatellites, qui vi, & probris ex ſuggeſtu virum Dei trahunt. Iudexque aſſiſtens eum reum eſſe mortis pronunciat. Sicque lata ſententia ab iniquo Iudice, cōfeſſor Chriſti ducitur ad locum, vbi erectum erat patibulum, ſub quo lignorum, ſtraminumque cumulus erat copioſus. Hoc ſupplicii atrociſſimum ſpectaculum vt is vidit, fideli, ac ſtrenuo animo, altaque voce ait: Nec ignis, nec patibulum, nec tormenta quæq; me ſeparabunt à te Domine. His dictis ſuperiori veſte exuitur, & catena circa ventrem ligata ſuſpenditur: ſupponitur ignis ad pedes tantummodo, vt paulatim flamma procedēte diutius cruciaretur; ventus ignem dimouet à corpore pendentis, ac diuturno cruciatu gratius fit holocauſtum Deo, eximiumque patiendi pro Chriſto deſiderium in Chriſti martyre adimpletur. Tandemque patibulum vnà cum ipſo in ſubiectum ignem coniectum eſt. In hiſque perferendis conſtanti animo, hæc frequentius verba ex corde pronunciabat: *In vmbra alarum tuarum ſperabo, donec tranſeat iniquitas.* Sed & poſt ſancti viri obitum non defuêre, qui, vt eius dicta famamque delerent, & proprijs voluptatibus liberius vacarēt, procaci & impudenti animo poëmata quædam contra eum ediderunt; vtpote qui hoc atrociſſimę mortis genus non immeritò fuiſſet perpeſſum. Quorū hoc erat vnū, tam in ipſo ſupplicij loco, quàm per diuerſa ciuitatis copita affixum.

Foreſtus frater, mendacij pater,
Qui mortis author voluit eſſe ſuæ;
Per ſummam impudentiam, negauit Euangelium,
Et Regem eſſe caput Eccleſiæ.

A Quando hic venerandus ſenex, glorioſusque Chriſti martyr coniectus fuit in carcerem, & ſententia ſuſpenſionis & combuſtionis, lata eſt, eo prætextu, quòd matrimonium Reginæ Catharinæ (de qua ſuprà) accerrimè defenderet, liberiusque tam in publicis diſputationibus, quàm concionibus ſacris loqueretur, viuebat ſummis afflicta calamitatibus ſanctiſſima Regina; quæ præter ingentes dolores quos in dies ex impijs Regis Henrici coniugis ſui factis hauriebat; affligebatur quoque ab impijſſima atque hæreſi Lutherana infecta Anna Bolena eius æmula, quæ frequentes exploratotes ad eam mittebat, vt aliquid ſaltem moleſtiæ inferrent ſed in primis cruciabatur ex illa barbara & inhumana ſæuitia, qua vtebantur miniſtri Regis in confeſſorem ſuum dilectiſſimum patrem fratrem Ioannem Foreſt. Nam poſt duorum annorum duriſſimam captiuitatem, qua inter latrones vir ſanctus iacuerat; plurimoſque cruciatus perpeſſus fuerat, cùm Regina audiuiſſet ſentẽtiam hanc in eùm latam eſſe, vt ſimul ſuſpenderetur ac combureretur viuus, patrem ſuum cariſsimũ commiſerata continere ſe non potuit, quin ad eum ſcriberet, quamuis illud non niſi magno ſuo periculo faceret. Miſit ergo ad carcerem Londinenſem, vbi fortis Chriſti athleta detinebatur litteras in hæc verba, quæ ex Anglica lingua in Latinam verſa talia ſunt.

B *Mi venerande pater: Qui in dubijs caſibus alijs conſilio ſolet adeſſe, nouit & ipſe ſibi quid conueniat melius conſulere; ea de re, ob tuam, qua præditus es, tum pietatem, cùm eruditionem, non dubito quin velis pro Chriſti nomine (ſi opus erit) mortem ſubire; agnoſcaſque hac de cauſa non eſſe aufugiendum. Age itaque, & bono animo eſto: nam & ſi breues in hiſce tormentis pœnas ſufferas, æternam (vt ignorare non potes) mercedem es recepturus; quam qui negligit, ſeque ea permittit deſtitui, grauiſsimè arbitror inſanire. Me tamen (proh dolor) filiam tuam in vulneribus Chriſti genitam relinques interim ad breue ſolummodo tempus, relinques (dico) mæſtam, & ſummo mœrore confectam, dum eum virum amitto, qui à me in diuinis rebus vnicè colebatur, quòd earum cognitione, & in Deum pietate ſummè eſſet inſtructus: Atqui*
C *profectò ſi quod optarem, liberè exprimendum eſt, mallem ego per mille tormentorum genera te præcedere; quàm poſtmodum ſequi. Verum enim verò ſi vnicuique, quod in votis habet, contingeret ex animi ſententia, quis quæſo diu in ſpe viueret? Quapropter propriæ meæ volũtati renuncians, iſtarum rerum ſummam penes eum eſſe opto; qui (nobis etiam præbens exemplum) propriam maluit abnegare voluntatem, quàm eidem obſequi, ad patrem ſuum dicens: Sed non quod ego volo; ſed quod tu: fiat voluntas tua. Præibis tu ergo, & quidem præibis. Verum efficies, vt precibus tuis eodem te ſequar itinere, forti (vt ſpero) atq; conſtanti animo. Age igitur, certoque ſcias, quantumcunque ea, quæ pateris, tormenta ſint grauia, eorundem me eſſe participem; quæ non dubium quin incorruptibilem tibi reddent coronam, pijs omnibus & pro Chriſti nomine decertantibus paratã*
D *ſi modo forti, & intrepido animo ea perferas, quæ in te congerentur, tormenta. Memor ſis nobilis, & auitæ tuæ familiæ, quæ te (non dubito) ad generoſam pro Chriſti nomine mortem ſuſtinendã extimulabit; ne qui nobilitate generis es illuſtris, eandem turpiter (impiæ Regis petitioni ſubſcribens) contamines: quamuis non ignorem te Ordinis tui dignitati tantùm deferre, vt nobilitatis iſtius mundanæ (quæ perexigua eſt, ſi non adſit virtus) rationem non habeas. Reddes ſumma cum gloria corpus id tuum Creatori ſuo, quòd tam diu ſanctam vitam colens ſub pauperculo iſto Franciſcani Inſtituti tegumento obſeruaſti. At nihilominus dum cogitatione voluo filia ego tua obediens, quantum tua de cauſa mœroris ſim habitatura, neſcio quid dicam, hanc potiſsimam ob cauſam, quod me ſine conſolatione aliqua relinques; ita vt hæc in hoc mundo habitatio, expecta-*
E *tioque mea aliud eſſe non poſsit, quàm miſeria, & in corporali vita mera mors; ſed tamen in Domino confido, cui dixi, Pars mea es in terra viuentium: in qua te me viſuram ſpero, non ita multò pòſt, vbi tempeſtate huius ſæuientis in me ſæculi ceſſante, ad ſerenam illam beatorum vitã aſſumar. His vale honorande mi pater; me tuis hìc in terra precibus ſemper commendans; quibus quoque me maximè conſolandã, dum ſupernas illas ſedes fueris conſequutus, firmiter ſpero.*

Filia tua mœroris pleniſsima Catharina.

Ex his litteris ingenti pietate à ſereniſſima Regina ad ſanctum ſenem miſſis patet cùm pietas, tum prudentia optimæ matronæ; qualemque etiam, & quàm beneuolum gerebat erga ſanctum patrem animum: verè martyrij amore æſtuaſſe inſuper ipſam quis non dixerit, qui conſiderabit quàm prudenter, & quàm ſedulò eum ad martyrium conſtanti animo ſubeundum adhortatur? quem ſciebat in rebus diuinis verſa-

verſatiſſimum; & proinde ea pietate, ea virture, eaque conſtantia pollere, vt non A
ambigeret, quia in obeundo martyrio ne dum non metueret, ſed intrepido, & ſitienti
animo ad illud aſpiraret; vt inde rei euentu probatum eſt. Huic verò epiſtolæ, quam
cum ingenti animi lætitia fidelis Chriſti confeſſor, ac conſtantiſſimus Chriſti martyr
accepit, nactus chartam, ac aliquam ſcribendi commoditatem ex carcere ſic reſpondit:

*Sereniſsima Domina mea Regina filia in viſceribus Chriſti longè cariſsima. Accepi tuas,
quibus lectis incredibili gaudio fui perfuſus ob magnã illam, quam in te perſpicio in fide conſtan-
tiam; in fide (inquam) matris tuæ ſanctæ Eccleſiæ: in qua ſi perſiſtes, non dubiam conſequeris ſa-
lutem. Nec eſt profectò quod de me dubites; cùm inconſtantiam aliquam hos meos canos dedecere
planum ſit. Interim obnixè te rogatam velim, vt indefeſſo labore apud Deum pro me inſtes, pro
cuius quidem ſponſa hìc tanta, tamque multa tormenta patimur, vt me in gloriam ſuam recipiat,
pro qua toties (annis videlicet quadraginta tribus) in Ordine diui Franciſci conſtitutus decerta-* B
*ui. Et ſexageſimum quartum modò agens annum populo neceſſarium me amplius non eſſe perſpi-
cio: quare omnibus votis opto diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Interim cauebis à peſtifera hæreticorum
doctrina, vſque adeò vt ſi Angelus de cælo deſcendat, aliam afferens, præter eam, quam te do-
cui, doctrinam, fidem dictis eius adhibere nulla ratione debeas. Si enim aliud dogma, quàm quod
te pridem docui, afferat, non à Deo proficiſcitur. Pauca hæc conſolationis loco habitura es, quàm à
Domino noſtro Ieſu Chriſto maximè expectare debes: cui te commendo plurimum, vt & patri
meo ſancto Franciſco, diuæque Catharinæ: quemque obnixè te rogo vt ores, cùm in ſupplicijs me
cõſtitutum intelliges. His vale. Miſi ad te roſarium meum; quòd triduum tantùm ſuperſit vitæ meæ.*

Scripſit etiam D. Eliſabetha Hammon ipſius Reginæ ancilla aliam epiſtolam ad eun-
dem venerabilem patrem, dum is adhuc eſſet in carcere: cuius tenor talis eſt.

Colendiſsime mi pater incredibile eſt quanta Domina mea ſereniſsima Regina; & ego mæſti- C
*tia afficiamur, dum de grauiſsimis, acerbiſsimisque tuis pœnis intelligimus: atq; ea magis de re,
quòd omnes nos ſimus conſolatione deſtitutæ; ita quòd Domina mea ſine vlla intermiſsione lacry-
mis ſe ſe irrigans nihil aliud quàm preces agat. Si fieri poſsit aliquo modo, vt amicorum quorundã
opera euadas, quæſo ne nos te orbatas velis relinquere, timeo enim ne Domina mea Regina tam fu
neſto commota caſu in grauem incidens morbum mortem incurrat; eò maxime, quòd furor Regis
is ſit, qui Reginæ intolerabilis videatur. Die ſiquidem Lunæ nouiſsimè elapſo venerunt ad nos
Regis ſatellites; qui neſcio quid perquirentes, minis nos vſque adeò terruerunt, vt quid conſilij
caperemus, nõ ſatis agnoſceremus; ita vt terrifico hoc actu quid Rex ſibi velit, penitus ignoremus.
Vnicè autem te rogo, vt ſupplices ad Deum preces fundas, eum deprecans pro me, & ſocia mea
Dorothea Lichfilde, quæ te ſalutat ex animo. Vale & pro nobis Dominum Deum exora.*

Ad has litteras ſanctus pater ac Chriſti martyr ex eodẽ carcere in hæc verba reſpondit. D

*Filia mea Eliſabetha Hammon. Doleo profectò ob grauem illum Dominæ tuæ, tuumque mærò-
rem, propter has meas, quas ſuſtineo, pœnas, quaſi verè non ſit reſurrectio ad gloriam: Non ſunt
certè hæc, quæ ſæpius inter alia pietatis documenta tibi inculcaui: quòd ſi ſint, me longè tunc à ve
ritatis via abberraſſe tibi ſciendum eſt. Si velim fidem frangere, & præ tormentorum timore, ac
diuitiarum huius ſæculi cupiditate diabolo me prodere, non dubium quin facilè ſim euaſurus. Tu
autem non ita arbitrare. Addiſce ergo pro fidei Chriſti veritate pati, & pro eius ſponſa, & tua
matre Eccleſia mori; & non me ab illis tormentis, quibus ſpero beatitudinem æternam conſequi,
coneris diuerti. Obſecro, vt veſtigia ſequaris Dominæ tuæ Reginæ, præclara, quæ in ea comperies,
exempla ſequens; & pro me ora, vt tormentorum, quæ aduerſarij inferre cogitant, cum pro gloria
Dei conſequenda exigua ſint, augeant aſperitatem.*

Hac in epiſtola ſtrenuus miles Chriſti, feruenti actus patiendi deſiderio, correctione E
quadam monuit D. Eliſabetham, quòd humana pietate & induſtria, inclyti ſui marty-
rij palmam impedire, ſiue eum à tali propoſito retrahere aliquo modo conaretur.
Præterea vir quidam bonarum litterarum non ignarus Abel nomine, qui etiam in-
ter reliquos eadem fidei cauſa erat in carcerem coniectus, ad eundem patrem talem
ſcripſit epiſtolam.

*Reuerende admodum pater. Quamuis tormentorum grauitatem exhorreant ſenſus, profectò ea
tamen ſuſtinenda fides noſtra exigit, & requirit. Dixi, motus eſt pes meus; propter auerſionem
faciei tuæ: Verùm quò hæc tardatio cui auidè expectatur ſumma illa beatitudo? O beata facies; in
qua conſiſtit ipſa ſatietas. Vnde inquit Dauid: ſatiabori cum apparuerit gloria tua. Sed auertiſti*

faciem

A *faciem tuam à me & factus ſum conturbatus: conturbatus (inquam) quia tormentorum, quæ pat percupio, prolongatur cruciatus. Prolongatus itaque eſt, cùm & ſim humiliatus; homiliatus & non exaltatus, quia ad Saluatorem non tractus: non autem tractus, quia peccatorum pondere oneratus: oneratusque; & ab ipſo non refectus. Quid ergo proderit mea condemnatio, ſi vlterius fuerit expectandum? Expectans expectaui Dominum, & non intendit mihi. Quare quæſo, quia nimirum fuſis pro me precibus Dei miſericordiam, qua erga me vteretur, nõ implorasti: ſcio enim quanti ponderis ſit oratio iuſti apud Deum: quia apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eũ redemptio. In te ſperauerunt Domine patres noſtri; ſperauerunt & liberaſti eos; idque propter Dauid ſeruũ tuũ. Quare ergo pœnis his finis non imponitur? Per triginta ſeptem iam dies ſuſtineo, & requiem non inuenio: attamen ſpes mea eſt, quòd ſimul vno ſupplicio moriemur. Moriamur quæſo, vt viuamus cum illo; cui precum tempore plurimum te commendo martyrum omnium martyri.*

B *Vale & pro me ora.*

Huic epiſtolæ ſanctus Chriſti confeſſor tale dedit reſponſum.

Multũ generoſe Domine. Sicut in claritate cognitionis, ita & in fruitione gaudij, & æternæ habitationis. Vnde beatus Auguſtinus in libro de ciuitate Dei, Multæ, inquit, mãſiones in domo vna ſunt erunt etiã variæ præmiorũ dignitates: ſed vbi Deus erit omnia in omnibus, erit quoq; in diſpari claritate per gaudium; vt quod habebunt ſinguli, commune ſit omnibus; quia etiam gloria capitis, omnium erit per vinculum charitatis: & ſic tantùm quiuis gaudebit de alterius bono, quantùm gauderet ſi in ſe ipſo haberet. Noli, fili mi numerare pœnas; quia hoc eſt dolori dolorem addere: ſed cogita quod dicit diuus Paulus exiſtimans paſſiones huius ſæculi eſſe indignas ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Cuius verbis benè additur dictum Prophetæ; qui ait ad Dominum: Mille anni ante oculos tuos, tamquam dies heſterna, quæ prꝛterijt. Si patienter fers, quæ in-

C *feruntur, tormenta, ne dubites de retributione. De qua Pſalmographus inquit: Inclinaui cor meũ ad faciendas iuſtificationes tuas in æternum propter retributionem. O beata, & ter felix illa retributio, quæ fit timentibus Deũ. Vnde oramus, Retribue ſeruo tuo Domine. Non tamen, niſi quia cuſtodiui ſermones tuos. Si ergo eſt retributio in cuſtodiendis ſermonibus Domini, cuſtodi eos fili mi. Sed, ais quouſque? Vſque in finem. Quia dicit ipſe Saluator: Qui perſeuerauerit vſque in finẽ hic ſaluus erit. Neq; igitur pœnæ triginta ſeptem dierum, nec mille annorum, ſed vltimus finis coronabit opus tui certaminis. Laborantibus vnico die non ſatis ſit pro anno integro: neq; qui Romam ſtipendio mittuntur, tantùm recipiunt, quantùm ij qui proficiſcuntur Hieroſolymam. Si tu tãtùm curras, vt Romã aſſequaris, putas ne Hieroſolymas venires? Hieruſalẽ (inquã) quæ eſt ciuitas Regis magni: in domibus eius cognoſceris, cũ ſuſcipies eã: eã dico) in qua eſt pax ſumma & trãquillitas maxima. Putas fili mi quòd ſimul curremus; & in vno ſupplicio gaudebimus, & de vno calice*

D *bibemus? Maiora me expectant certamina; te verò leuiora ſupplicia manent. Verum qualiacunq; tandem ea fuerint; viriliter age ſuſtinens Dominum. Vale.*

Non itaque multò poſt ipſe D. Abel propter ſanctæ Romanæ Eccleſiæ fidem; quòd que Regis impij importunę, & iniquæ petitioni putarit eſſe contraueniendum, ſuſpendio necatus fuit. Poſt mortem inſignis huius patris Henricus Rex in peiora prolapſus, omnes Ordinũ Mendicantium fratres, & moniales ſuis ex ædibus eiecit, illaſque ſibi applicuit; quando hoc impijſſimum factũ executioni demandauit, vidiſſes illicò perditiſſimos quoſq; homunciones, viris religioſis grauiſſimis inſultantes, ac in ſacrarum virginum clauſtra vbiq; inuolantes, eaſq; ad luxum ac libidinem ſolicitantes, quæ aſylis illis ſanctiſſimis, ad quæ, fugiendi mundi ergo, ſe receperant, excluſæ, quò ſe verterent, aut vbi caput reclinarent non habebant: nemini tamen ſine ſummo peri-

E culo illud verbo, vultuvè improbare licebat, quare quia duo viri Londinenſes alter clericus ſæcularis, alter verò monachus audacius hoc iniquum factum arguerunt Londini laqueo enecati, & in partes diſſecti fuêre. Monaſteria monachorũ, proſſeſſiones & annuos redditus eorum vniuerſæ ferê nobilitati diſtribuit: atque hîc finis fuit monachorum in Anglia. Et vt iniquus Rex in rebus peſſimis exultaret, & de peccato ſuo gloriaretur, omnibus concionatoribus præcepit, vt omnibus, ſuis in concionibus, eiectionem monachorum, Mendicantiũq; fratrum gratularentur, plebemque docerent, quãtum beneficij ex ea reciperent, cùm ne dum à Tyrannica Papę iuriſdictione, verùm etiam ab eorum importunitate immunes, atq; liberi omnino exiſterent.

P. CŌCEPTIONIS
S. Ambroſius
S. Hieronimus
S. Auguſtinus
S. Ildefonſus

PROVIN-

PROVINCIA CONCEPTIONIS.

A HÆC Conceptionis Prouincia eam vlterioris Hiſpaniæ portionem obtinet, quę vetus Caſtella paſſim nũcupatur: & ab Occidente Meridiẽ verſus ſancti Iacobi, ab eo verò quod meridionalis plagæ reliquum eſt Caſtellæ, ſed ab Oriente Aragoniæ, atq; à Septentrione Burgenſem Prouincias ſibi conterminas habet. Pręterea ſui authores fundatoresq; agnoſcit beatos patres, atq; ſtrenuos regularis Obſeruantiæ propugnatores Petrum Villacretium, ac Petrum à Sanctojo, quorum in prima huius noſtri operis parte, atq; alibi ſuprà meminimus. Cùm enim beatus pater Petrus à Sanctojo Minoritici conuẽtus Caſtricæſaris (Hiſpanicè Caſtroxeriz) alũnus, à Hieroſolymitana peregrinatione, in Hiſpaniã reuerſus, quonam pacto Obſeruantiã ibidem introducere poſſet, alta mẽ-
B te reuolueret, in B.P. Petrum Villacretium, qui per 40. continuos annos huiuſmodi operi incubuerat, feliciſſimè incidit. Cuius tandẽ tum conſilio, tum quoq; opera vſus, religioſiſſimum conuentum Dominæ noſtrę de Saliceto, ad Caſtellę Prouinciam modò attinentem, tamquam firmiſſimum præfatæ Regularis Obſeruantię apud Hiſpanos fundamentum, ſimul cum eo erexit: deinde ad ſacram, deuotiſſimamq; Domus Dei de Aquilaria ædem, quæ ſub huius Prouinciæ vexillo impræſentiarum militat cum eodem ſocio manus admouit: poſtmodùm verò eiuſdem patris Villacretij opera vſus celeberrimum monaſterium Scalæcœli de Tribulo, (vulgò Abrojo) cuius infra meminerimus, ad famoſi fluminis Duriæ fluenta ædificauit; ac tandem cariſſimo ſibi ſocio, beato ſcilicet patre Villacretio hoc in vltimo conuentu relicto, ad vſq; pien-
C tiſſimi Comitis Haro dominium penetrauit, inibiq; Minorum Cuſtodiam erexit. Vnde poſt aliquantulum temporis deflectens, quatuor conuentus, nempe S. Mariæ de gratia Villaſilos, qui & primus antiquiorq; huius Prouinciæ, tunc verò Cuſtodiæ locus eſt, S. Mariæ de conſolatione Hamuſci, Dominæ noſtræ de miſericordia prope oppidum (Paredes de Naua) Hiſpanicè nuncupatum, atq; S. Mariæ de ſpe (vulgò Val de Scopeſo) ad mille paſſus ab oppido Methymnę Roſecę ſub eiuſdem regularis Obſeruantiæ auſpicijs de nouo conſtruxit, & Minoriticum Valiſoletanum conuentum ad frugem correxit: vbi iam ſenio confectus, meritiſq; opimus, poſt plurimos præfato in opere exanthlatos labores, animam, anno à partu Virgineo 1431. cœlo
D reddidit. Eius corpus ex ſepulcro, in quo per 20. & vnum annos tumulatum fuerat, ad id quod modò ſub ſummo altari honorificentiſſimè obtinet, anno Domini 1452. tranſlatum extitit. Ex præfatis verò omnibus monaſterijs quinque poſtrema in peculiarem Cuſtodiã, quæ Vltramontana, eò quòd vltra eos montes, qui Caſtellam nouam à Caſtella veteri diuidunt, ſedem obtineret, dicta euaſit, euecta fuêre: ſextum verò, nempe Tribulenſe Tribulenſi Cuſtodiæ adiectũ extitit: ſed ſeptimũ, Aquilarianũ ſcilicet, Palentinæ Cuſtodiæ acceſſit: atqui octauum, Salicetanum videlicet, Toletanæ Cuſtodiæ partes tenuit. Cuius quidem rei in cauſa extitit, quòd Caſtellæ Prouincia eas omnes, atq; alias (vt ex Conformitatum libro ſatis patet) ſub ſe tunc tẽporis Cuſto-
E dias haberet. Pręfato verò patre Petro à Sanctojo vita functo, aliquot patres tum ſcientia, tũ quoq; religione inſignes ex hac Vltramontana Cuſtodia prodierũt, qui sereniſſ. Ioanne II. Caſtellæ atq; Legionis Rege ſibi ſummopere fauẽte, Minoriticos Salmantinũ, Beneuentanũ, Corumniẽſem, Zamorenſem atq; Capitiſalbæ conuẽtus reformarũt, cęteriſq; p̄fatę Cuſtodię locis annexuerũt. Quę quidẽ Cuſtodia à ſui origine ad id vſq; tempus, quo in Prouinciam euecta eſt, nempe ad annum vſq; 1478. nouẽ Cuſtodes, eoſq; grauiſſimos patres, quorũ primus extitit beatus pater Petrus à Sanctojo, ſui rectores, gubernatoreſq; habuit. Vt igitur primũ religioſiſſimus pater frater Didacus

Monroi Catholicæ Hiſpaniarũ Reginæ Eliſabethæ Confeſſarius,præfato anno 1478. A
in nonum præmemoratæ Cuſtodiæ Cuſtodẽ electus fuit,huiuſmodi Cuſtodia adiecta ſibi Tribulenſi Cuſtodia, à R. P. totius noſtri Ordinis generali Miniſtro ad Prouinciæ dignitatẽ ſub Sanctoij titulo,in tanti fundatoris gratiã, aſſumpta eſt. Cuius ſigillum Chriſtũ Dominum glorioſè reſurgentẽ,atq; quoſdã cacabos, qui gentilitia Legionenſis Præfecti Petri Mãriquij,cui ſe Cuſtodia ob recepta beneficia aſtrictiſſima nouerat, inſignia erant,ad tempus impreſſit.Sed patribus tum præfatæ Tribulenſis Cuſtodiæ, tum quoq; reliquæ Prouinciæ in Minoritico Caſtrocæſareo (vulgò Caſtroxeriz)conuentu,anno Domini 1518.capitulariter congregatis,& præmemorata Tribulẽſis Cuſtodia,ſuppreſſo Cuſtodiæ titulo, in ipſam Prouinciam tranſijt: & Prouincia ſic ſimul ex omnibus tum proprijs,tum quoque illius conuentibus collecta Sanctoij nomẽ pro Deiparæ Conceptionis titulo commutauit:& reiecto antiquiori ſigillo, aliud nouum B
glorioſiſſimę virginis Marię Sole amictæ,Lunęq; innixæ cuius pedibus ſacrę Religionis noſtræ inſignia,nempe ſeraphici patris Franciſci ſtigmata ſubſtant, imagine inſignitum,atq; ſequentibus literis: PROVINCIA SANCTAE MARIAE DE CONCEPTIONE, ſphericè circũſcriptum ſibi efformauit. Huic denique Conceptionis Prouinciæ,quæ ex 36.fratrum conuentibus,atq; 38.monialium monaſterijs, Clariſſarum ſcilicet 21.Conceptioniſtarum 7.atque Tertiariarum 10.conſtat, glorioſiſſima virginis Mariæ Conceptionem graphicè depictã,ne interim ab eius nomine atq; ſigillo degenerare videar,ornatus cauſa,his adductus rationibus,antepoſitam volui.

De conuentu S Franciſci Pinciarum. Conu. I.

CVM sereniſſ. Regina Berenguela Ferdinandi Regis Sancti mater maxima in Minoritas ferretur beneuolentia,illis conuentum,ſeraphico patri Franciſco dicatũ, C
ad mille paſſus à Pincijs veteris Caſtellę oppido,ſub anno Domini 1248. ędificandum curauit.Cumq; is locus inſalubris omnino,ob ſibi adiacẽtes aquas,euaſiſſet,fratrumq; ſaluti maximè aduerſaretur,ab ijs derelictus,aliusq; (de quo impræſentiarum) à pientiſſima Regina Violante Alphonſi cognomine Sapientis Caſtellæ Regis vxore, non longè à præfati oppidi mœnibus,licèt modò illis claudatur,obtineatq; præcipuã,atq; nobiliorẽ ipſius oppidi partẽ,ſub anno Dñi 1267.ſibi ſub eodẽ titulo conſtructus, occupatus,admiſſusq; extitit.Qui poſtmodũ conuentus à B.P.Petro à Sanctojo,circa annũ Dñi 1440.reformatus,atq; Vltramontanæ Cuſtodiæ (vt præfati ſumus) adiectus fuit. Meritò ſanè huic conuentui primus aſſignatur locus.Nã cęteros omnes & magnitudine,& elegantia,& fratrũ,qui 90.numerum frequentius excedũt,numeroſitate,& omnium neceſſariorũ copia,& florentiſſimo ſacræ Theologiæ ſtudio,antecellit.Pręterea D
eius eccleſia religioſorũ quorũdã patrũ funeribus honeſtatur. Et primò quidẽ tumulo B.P.Petri à Sanctojo,cuius ſuprà in iſtius Prouincię proœmio meminimus. Deinde ſepulcro religioſiſſimi P.Ioannis à S.Cruce,viri vtiq; mirabili abſtinentia,oratione atq; charitate prędití.Qui cùm,poſt functũ cũ maxima laude per 30. continuos annos Vicariatus officiũ,in nobili atq; regio Clariſſarũ monaſterio Tordeſyllano hoc in loco, qui 15 millibus paſſum ab eo diſtat,ex ſuperiorũ mandato morã traheret,quædamque monialis nomine Conſtãtia cęteris monialibus noctu in refectorio agentibus, animam in cubiculo ageret,ab Angelo pręmonitus fuit,vt ſumpto de ſacrario venerabili ſacramẽto ſibi congrederetur: dumq; nihil minus cogitaret,agonizãtis oſtio appulit. Cũq; E
ſibi & Pęnitentiæ,& Euchariſtiæ ſacramẽta miniſtraſſet,atq; ad animæ vſq; exhalationem adfuiſſet, per eundem Angelum in locum,vnde aſſumptus fuerat,mirabiliter ſub noctis ſilẽtio relatus extitit.Id autem tum apud fratres, tum quoq; apud moniales ita çertum eſt, vt piaculum ſit inexpiabile, vel minimum circa eius veritatem dubitare. Huic tanto patri adijciendus venit pater Franciſcus à Vera paupertatis, orationis humilitatis, obedientiæ atq; omnium deniq; virtutum amantiſſimus, diligentiſſimusq; cultor, qui ex grauiſſima quadam infirmitate, quam & patientiſſimè tulit,hoc in loco,anno Dñi 1556.è medio ſublatus maximam poſt ſe ſanctitatis famam reliquit. Præcedentibus duobus patribus nec in minimo abſimulis fuit pater Hieronymus Oliuarius vir ſanè doctiſſimus, ac omni virtutum genere ornatus, ad cuius funus, quod contigit

A contigit hoc in ipſo loco 29. Auguſti anno Domini 1580. vniuerſum oppidum ob eius ſanctitatem accurrit: illeq; feliciſſimum ſe exiſtimauit, qui vel tantillum habitus, aut cordæ ipſius habere potuit. Honeſtatur præterea prefata huius loci eccleſia ſepulcro reuerendiſſimi patris fratris Antonij à Gueuara Mendonienſis (vulgò de Mondoñedo) Epiſcopi, qui Carolo V. Germanorum Imperatori, Hiſpaniæq; Regi à ſacris concionibus, & à chronicis fuit. Hic doctiſſimus, atq; tum in humanis, tum quoq; in diuinis literis verſatiſſimus extitit: inſuper & plura opuſcula omni laude digniſſima vernaculo ſermone edidit: ac tandem huic ſæculo nequam, anno Domini 1545. vale dicto in ſacello à ſe affabrè hoc in conuentu conſtructo ſepeliri voluit. Non minorem profecto ſplendorem huius monaſterij eccleſiæ affert mauſoleum reuerendiſſimi patris fratris Franciſci Orantij Ouetenſis Epiſcopi, atq; huius Prouinciç alumni,
B qui vnus ex ſacri Tridentini Concilij patribus fuit, acutiſſimeq; contra Caluinum heresiarcam ſcripſit, atq; poſt plurima munia, eaq; honorificentiſſima feliciſſimè functa, ergaſtulo carnis ſolutus iuxta infimum ſummi altaris gradum tumulatus extitit. Famoſis his ſepulturis adijcenda veniunt nobiliſſima duo mauſolea, hoc in eodem loco erecta, alterum Infantis Henrici ſereniſſimæ Berenguelæ Caſtellæ Reginæ, atq; præſentis monaſterij fundatricis ex filio nepotis: alterum verò honeſtiſſimç Leonorç Henrici eiuſdem Caſtellæ Regis filiæ. Huius deniq; conuentus alumnus fuit, imò & hinc exiuit religioſiſſimus pater Ioannes à Zuazo, qui in Ægyptum vſq; penetrans, dum Memphis (vulgò Cairo) tum coram eius Præfecto, tum quoq; corã cçteris Saracenis fidem prædicare nititur, glorioſo martyrio, hanc mortalem vitam terminauit.

De conuentu S. Franciſci Palentiæ. *Conu. II.*

C CONVENTVS hic Palentiæ intra mœnia ſub beatiſſimi patris Franciſci titulo erectus, antiquiſſimus eſt: cùm ex apoſtolico quodam Innocentij IIII. Pont. max. diplomate in eius archiuis aſſeruato, ante annum à Chriſto Saluatore nato 1246. idq; ex diuerſis fideliũ eleemoſynis çdificari cœperit. Qui ſanè conuẽtus capaciſſimus eſt, atq; omni ex parte perfectus, cùm 60. fratres commodiſſimè contineat, grauiſſimisq; patribus, ſimul atq; doctiſsimis olim, antequam videlicet Academia ex Palentina hac ciuitate ad Salmanticenſem Sanctij Regis Caſtellæ iuſſu, ſub anno Domini 1290. transferretur, floruit. Inter cæteros magni nominis patres, in huius loci eccleſia ſepultos, admirandæ religionis atq; doctrinæ pater Alphonſus à Spina iacet. Hic, cùm eſſet inſignis concionator, animarumq; ſalutem ſupramodum ſitiret, in id
D maximè incumbebat, vt aliquos Chriſtro lucrifaceret. Cumq;, ex melancolica imaginatione ſubtriſtior quadam die effectus, puteo iuxta Minoritici conuentus Valiſoletani (de quo ſuprà) ſacrarium hæreret, anxius cogitaret, num frequentiſsimis ſuis concionibus aliquem fructum feciſſet: vocem è ſublimi delatam ſibi præcipientem, vt ſitulã ex trochlea pendentem in puteum demitteret, aquamq; hauriret, audiuit. Cui cùm obtemperaſſet, 24. ſubalbos lapillos Ieſu nomine inſignitos, iuxta 24. ſermones, quos paucis ante diebus ad populũ Valiſoletanũ de ſanctiſsimo nomine Ieſu habuerat, in ſitulæ fundo inuenit. Ex quo demum euentu confirmatus, omnibus neruis prædicationis officio in poſterum incubuit, atq; doctiſsimũ libellũ, cui Fortalitium fidei titulus eſt, edidit, typiſq; mandauit. Horum lapillorum 12. argenteæ cruci præinſerti in præcedenti conuentus ſacrario aſſeruantur; reliqui verò 12. à catholica Hiſpaniarũ
E Regina Eliſabetha Granatã delati ſunt. Referrè non grauabor (vt interim addiſcant mortales Chriſti Vicariorũ dictis audire) q̃d Fromeſtæ, quæ Palẽtinç diœceſis oppidũ eſt, ſub anno 1493. acciderit. Præceperat Sixtus IIII. Pont. max. idq; anno 1476. vt natalitius ſeraphici patris Franciſci dies feſtiuè à fidelibus tranſigeretur: cumq; ruſticus quidam auaritia ductus, tantoq; præcepto longè poſthabito, nihil minus curaret, ſeq; increpanti reſpondiſſet: num mihi Franciſcus neceſſaria ſubminiſtrabit, an potius manus iſtç, famulũ in agrũ prçmiſit, eumq; poſtmodum ſequutus terrã aratro proſcindere cœpit. Et ecce, dũ famulus caput fortuitò voluit, miſerũ hçrũ terrç hçrentem, imbecillem omnino effectum, mutum, ac ferè exanimem videt. Quem tandem domum curru deductum ab eius familia paucos poſt elapſos dies ſepulturam accepit.

De conuentu S. Franciſci Segobiæ. Conu. III. A

PRIORIS conuentus Segobienſis antiquitas ante annum Domini 1252. (prout ex ſequenti hiſtoria manifeſtum euadit) computanda venit. Cùm enim Caſtellæ, atq; Legionis Rex Alphonſus cognomine Sapiens blaſphemiam in diuinam maieſtatem protuliſſet, atq; à religioſiſſimo quodam patre huius tunc loci accola, ex diuina ſibi facta reuelatione, præmonitus, quòd in cęlo contra eũ lata eſſet ſententia, vt malè & abſq; liberis periret, quamobrẽ cùm, vt tantum crimen commiſſum condigna pęnitentia redimere ſatageret, nihil minus curaret, maxima quadã tum fulgurũ, tum tonitruum, tum quoq; imbriũ tempeſtate intempeſta nocte oppreſſus extitit, ita vt fulmen ex aëris interſtitio delapſum Reginæ ſibi vxoris velum, ſe præſente, combuſſerit. Quo tanto euentu territus Rex, ac animo conſternatus pręfatum patrẽ accerſiri iuſſit, B ſibiq; commiſſa crimina in ſacramentali confeſſione detexit, atq; tandem prolatã à ſe aliquando blaſphemiã coram frequentiſſimo cœtu maxima cum humilitate retractauit, damnauitq;: quo facto huiuſmodi tempeſtas ex tẽpore ceſſauit. Contigerunt autem hæc ſub anno Dñi 1252. Ex quibus ſanè liquet præfatum hunc conuentũ ante id tempus exordium ſumpſiſſe. Sed quo certo tempore id ſibi contigerit, non ſatis patet. Dixerim autem prioris: nam is conuentus Clariſſis monialibus ſub titulo S. Antonij, anno Dñi 1498. relictus extitit, & fratres ad præſentem, qui ſub S. Franciſci titulo infra Segobienſis ciuitatis mœnia elegantiſſimè, ita vt 70. fratres ſui accolas commodiſſimè excipiat, ex publicis Segobienſium facultatibus poſterius ædificatus fuit, ſe trãſtulêre. Viget hoc in loco, ꝙ huiuſmodi exercitio accommodatiſſimus ſit, quodq; omnibus neceſſarijs abundet, Theologicum ſtudium, cui iuniores 20. ſacerdotes ſub C duobus doctiſſimis prælectoribus incumbunt. Cùm S. Antonius quodam in pago non longè à Segobia diſtante deuoto cuidam iuueni ſemel ac iterum appruiſſet, ſeq; præmonuiſſet, vt ſacellum ſibi in ſemidiruta quadã ædicula procul à præfato pago ab eius communitate ædificandum, inibiq; Confraternitatem in ſui honorem erigendam curaret, & ille iniuncti ſibi muneris executioni ſolicitius incumberet, accidit, vt eius mater è viuis excederet. Quod vt ille primùm reſciuit, genuflexus coram pagi multitudine beatum Antonium interpellare cœpit, quatenus defunctam ſibi cariſſimam matrem eius meritis & interceſſione viuam recipere mereretur. Mirabile dictu! Vix petitionem iuuenis præmiſerat, quando, tota ſtupente corona, voti compos effectus eſt. Et ne quis nos anile commentum referre ſuſpicetur, hæc nouerit per publicum Tabellionem, adhibitis pluribus oculatis, atque fide dignis teſtibus memoriæ mandata. D

De conuentu S. Franciſci Sahaguni. Conu. IIII.

CVM religioſiſſimus monaſterij patrum Benedictinorum Sahaguni (Hiſpanicè Sahagun) erecti Abbas, ex incredibili quadam in Franciſcanam familiam animi propenſione, quibuſdam eius alumnis fundum ad præfatum monaſterium attinentẽ, de monachorum tamen ſibi creditorum conſenſu, ad vnius conuẽtus ædificationem, ſub anno Domini 1257. contuliſſet: huiuſmodi fratres fundamentalem lapidem tanto ſubijciendum ædificio ab Alexandro IIII. Pont. max. Romæ tunc agente, benedicendum curarunt. Cuius ſanè Pontificis tanta fuit erga præfatos fratres pietas, vt, pręter huiuſmodi collatum beneficium, apoſtolicas etiam illis literas ad reuerendiſſimũ Martinum Legionenſium Epiſcopum dederit, quatenus huiuſmodi lapidem à ſe be- E nedictum in totius futuri operis fundamento poneret, eccleſiamq; ſimul & cœmeteriũ benediceret, inſuper & omnibus fidelibus adiutrices manus ad tantum opus promouẽdum porrigentibus annum & quadragenam de iniunctis pœnitentijs ex apoſtolica liberalitate remiſerit. Eius denique ſummi Pontificis beneficio effectum eſt, vt præſens conuentus, quem & triginta fratres commodiſſimè inhabitant, ex diuerſis fidelium eleemoſynis à fundamentis ad apicem vſque conſtructus fuerit, & ipſius eccleſia in ſeraphici patris Franciſci honorem à præfato Legionenſium Epiſcopo Martino conſecrata extiterit. Nihilominus tamẽ princeps ſacellũ à nobili heroina Maria legitima quondam ſtrenui illius Hiſpani militis atq; herois Roderici Ciſnerij, agnomine Superbi

A perbi Caſtellani vxore conſtructum eſt: qua etiam de cauſa tum ſibi, tum quoq; eius filiæ Ioannæ Rodriguez nobili ac pientiſſimè heroinæ, in ſepulturam deſeruit.

De conuentu S. Franciſci Carrionis de Comitibus. Conu. V.

HIC conuentus ſeraphico patri Franciſco intra eius oppidi, quod Carrion de los Condes Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Palantinam diœceſim, ambitum erectus, & à 25. fratribus incultus, multò antiquior præcedentibus eſt: cùm ſtatim à Compoſtellana eiuſdem ſeraphici patris peregrinatione conſtructus extiterit. Quia verò Eugenius IIII. Pont. max. apoſtolicas quaſdam literas in eorum fauorem, qui adiutrices manus ad eius refectionem reparationemq; admouerent, ſub anno Domini 1436. dedit, non deſunt, qui ſuſpicentur ipſum per id tempus exordium ſumpſiſſe. B Cæterùm fertur Calixtum III. Pont. max. dum ſalutandorum Apoſtoli Iacobi liminum cauſa Compoſtellam peteret, per hunc conuentum tranſijſſe, ac in eius clauſtro Miſſam celebraſſe, inſuper & loci Guardiano pro tempore exiſtenti, vt ad Epiſcoporum inſtar 40. dierum indulgentiam fidelibus concedere poſſet, facultatem feciſſe. Quod an verum ſit aliorum potius, quàm meum eſto iudicium. Id nihilominus aſſeuerauerim, quòd hoc tum apud oppidanos, tum quoq; apud fratres indubium non ſit. In huius deniq; loci eccleſia admirandæ religionis & ſanctitatis pater Franciſcus Numantinus (vulgò de Soria) tumulatus quieſcit: qui ſereniſſimo Nauarræ Regi à ſacris confeſſionibus extitit, atq; apud eundem pro Ioanne eius nominis II. Caſtellæ, Legionisq; Rege honorificentiſſima atq; feliciſſima legatione functus eſt: quiq; iuxta Ferdinandi Piretij à Guſmanio in ſuis Chronicis ſententiam plurimis mi- C raculis poſt obitam mortem claruit, meritoq; inter ſanctos viros referri meruit.

De conuentu S. Franciſci Pennafelij. Conu. VI.

MAGNO equidem ornamento eſt Pennafelio, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad nobiliſſimos Oſſunenſium Duces, Minoriticus hic conuentus, beatiſſimo patri Franciſco dicatus, atq; ad 200. paſſus ab ipſo oppido ſitus, tum ob eius antiquam nobilemq; ſtructuram, tum quoq; ob alabaſtrinum beati patris Petri Villacretij ſepulcrum (cuius ſuprà meminimus) ibidem erectum. Cuius tamen certa fundatio, deperditis omnino eius documentis, omnino ignoratur. Exiſtimatur nihilominus communibus oppidanorum ſumptibus, idq; ante 200. annos, ex- D tructus. Cui ſanè opinioni & ædificij vetuſtas, & oppidanorum in trigintaſex fratres eius accolas beneuolentia, quibus neceſſaria ſubminiſtrat, fidē aſtruere videntur.

De conuentu S. Franciſci Arandæ Durianæ. Conu. VII.

ADIECTVRA catholica Hiſpaniarū Regina Eliſabetha Ferdinādi V. vxor, quamplurimis à ſe præſtitis Franciſcanæ Religioni beneficijs aliud, nouū hunc conuentū, ſeraphico patri Frāciſco, cui à teneris vnguiculis deuotiſſima extitit, ſacrū, paululum ab Aranda Duriana, quòd Duria celebri flumine alluatur, ſic diſtans atq; inſigni oppido ex regio ærario, apoſtolica tamē Alexandri VI. Pont. max. auctoritate ſibi fauente, ſub anno Dn̄i 1499. à primo ad vltimū vſq; lapidē ędificandū, atq; cęteris huius Prouinciæ locis agglomerandū curauit. Inhabitatur hic locus à 30. fratribus E ob iſtius patrię fertilitatē, oppidanorūq; erga eos beneuolentiā, atq; ſui capacitatem.

De conuentu Dominæ noſtræ de Falce, vulgo de la Hoz. Conu. VIII.

AMORIS quidem ſereniſſimæ Hyſpaniarum Reginæ (de qua præcedenti loco) erga ſeraphicam Religionem noſtram quoquò me vertam, veſtigia proſpicio. Cùm enim huius conuentus, qui ſub titulo Dominę noſtrę de Falce, ad ſextum lapidem à Sepulueda Segobianæ diœceſis oppido diſtat, atq; ſolitario in loco editiſſimos inter montes ſedem obtinet, antiquitatem diligentius perſcrutarer, in authenticas quaſdam literas incidi, quibus deniq; edoctus fui ipſum ante annum Dominicę incarnationis 1231. ex diuerſis fidelium eleemoſynis exordium ſumpſiſſe, atq; à præfata Regina, cùm fortè fortuna, anno Domini 1495. dempta eccleſia, corruiſſet, ab ip-

ſis fundamentis ad apicem vſq; ex firmiori lapide reædificatum fuiſſe. Cæterum hic locus,quamuis ab hominum frequentia ſemotus,à 25. fratribus,idq; nullo abſq; grauamine, quòd adiacentes populi maxima in eum deuotione ferantur,incolitur: inſuper & quodam oſſe diui Chriſtophori martyris,atq; quibuſdam etiam alijs oſſibus ex vndecim millibus virginum honeſtatur. In quo deniq; illud mirabile accidit. Reuerſus fuerat domum poſt octo milliariū emenſionem religioſus quidam à mēdicatione panis laſſus omnino,atq; madidus,in profeſto Natiuitatis glorioſiſſimæ virginis Mariæ: cumq; vocatus ſemel à patre loci Guardiano, vt cùm cæteris fratribus matutinis intereſſet, ſe excuſaſſet, adiecit Guardianus, idq; præter morem,vt nulla interpoſita mora ſurgeret: quamobrem is ſtatim relicto grabato chorum acceſſit: vixq; eius limen tetigerat, quando vniuerſa domus præter eccleſiam & chorum, ad terram venit, corruitq;. Sicq; ille per obedientiæ ſanctæ meritum tantum euaſit diſcrimen. A B

De conuentu S. Ioannis de Pœnitentia Fontidonij. Conu. IX.

CONVENTVS hic Fontidonij, quod Segobianæ diœceſis oppidum eſt, in honorem ſancti Ioannis Baptiſtæ de Pœnitentia erectus, ad alterius Ordinis monachos olim pertinuit,& ab ijs,legitimis quibuſdam de cauſis,ex Alexandri VI. Pont. max. decreto, eius interim executore R. patre fratre Franciſco Ximenio Toleranorū Archiepiſcopo,ſub anno à partu Virgineo 1496.ad huius Prouincię fratres,quorū 20. impræſentiarum ibidem commorantur, tranſlatus fuit. In principe huius loci ſacello nobiliſſimus heros Petrus à Luna Caſtellæ Comeſtabilis, atq; ſacræ Iacobitarum Militię Magiſtri filius,primuſq; oppidi Fontidonij temporalis Dns,erecto ſibi famoſo mauſoleo, cuius pulchritudine præfatum ſacellum condecoratur, tumulatus iacet. C

De conuentu Dominæ noſtræ de Viginti. Conu. X.

HÆC domus olim Dominæ noſtræ de Lilijs, nunc verò de Viginti, quòd vigeſima fuerit earum domuum,quas pientiſſimus Caſtellæ Comeſtabilis (de quo in Burgenſis Prouinciæ deſcriprione fuſius) tum fratribus, tum quoq; monialibus conſtruxit,ſic dicta,ruralis patrū Benedictinorum monaſterij S.Petri de Arlanza,ad nonū lapidē ab ea diſtantis,ędes fuit.Hanc igitur pręfatus Comeſtabilis à deuotiſſimo quodam Franciſcano laico rogatus, ſibi à præfatis patribus Benedictinis donari petijt, atq; tandem obtentam, beato patre Bernadino de Senis adhuc in viuis agente, Burgenſi Cuſtodiæ adiecit. Quæ quidem ſacra ædes, ob veneranda pignora, corpora videlicet beatorum patrū ex Religione Benedictinorum Februarij atq; Camilli, qui ibidem,ob catholicæ fidei cauſam, à Saracenis trucidati ſunt, in ſacello Crucifixi honeſtiſſimè tumulata, omnibus in gyro populis commendatiſſima eſt: atq; ex eleemoſynis ab ijſdem ſatis liberaliter collatis 18. fratres commodè ſuſtentat, continetque. D

De conuentu S. Ludouici Gormaſii. Conu. XI.

HIC conuentus Gormaſij,quod Oſmenſis diœceſis oppidum eſt,paretq; Caſtrēſium Comiti, in honorem S. Ludouici Toloſani Epiſcopi erectus, vnus eſt ex totius iſtius Prouinciæ minoribus: cùm ab octo tantùm fratribus inhabitetur, nec plures ob ſui anguſtias capere poſſit. Eſt nihilominus oppidanis tum ob ſui diſpoſitionem, quæ deuotionem maximè excitat, tum quoq; ob inculpatam, exemplaremq; eius accolarū vitam maximè commēdatus,omniūq; beneficiorū genere proſequutus. E

De conuentu Corporis Chriſti. Conu. XII.

SEDENTE Ioanne XXII. Pont. max. Saracenus quidam, abiurato Mahumetiſmo,Romam petijt, vbi & ſacro regenerationis lauacro initiatus, atq; in fide ſatis inſtructus fuit. Cumq; familiaritate cuiuſdam fratris Aluari Minoritæ, atq; Pœnitentiarij inibi vſus eſſet, id ab eo concilij retulit, vt videlicet in Hiſpaniam rediret, atq; eccleſiam in editiori, aſperiorique montis Lieuani Palantinæ diœceſis parte ædificaret. Cuius denique ille, qui & Ioannes de Rupe (vulgò de la Peña) vocari voluit, ſanis conſilijs acquieſcens,vt primùm ad præfixum ſibi locum peruenit, hoc ibi

A hoc ibi monaſterium ſub titulo Corporis Chriſti conſtruendum curauit,atque Minoritico indutus habitu, quod ſibi reliquum vitæ fuit, id in proximiori quodam ſpecu ſanctiſſimè tranſegit. Quia verò hic locus,qui & plurimis ſanctorum reliquijs honeſtatur,procul ab oppidis diſtat,& eius accolis,qui octauum numerum non excedunt, omnibus itineribus altiſſimis niuibus obſeſſis,ad nullum penitus locum hyemali tempore patet acceſſus: coguntur ij, ſi ſibi conſultum velint, omnia ad victum & amictū neceſſaria in æſtate ſibi aliunde comparare, atque in cellariam ad formicarum inſtar inferre. Quo etiam fit, vt eius habitatio fratribus ſit ſupra modum oneroſa.

De conuentu S. Franciſci Numantiæ. *Conu. XIII.*

B CVM ſeraphicus pater Franciſcus limina beati Iacobi Apoſtoli in Compoſtella viſitaturus Numantiam pertranſiret, atq; ad patrum Benedictinorum monaſterium, ſub titulo Dominæ noſtræ de Emporio ibidē erectum, hoſpitij ergò declinaſſet, pratum inde non multùm diſtans ſequenti luce petens,quinque aceruos ex lapidibus, hinc inde diſperſis inibi erexit: Interrogatus verò à ſocijs,quid ſibi huiuſmodi lapidū congeries vellent,ſpiritu afflatus prophetico reſpondit eum locū à Domino ad vnius conuentus Ordini ſuo adijciēdi ædificationem electum, ideoq; velle ſe materiam pro ſuo modulo diſponere ac præparare. Cui ſanè reſponſioni rei euentus fidem aſtruxit. Nam (ſi Chronicis noſtri Ordinis fides adhibēda ſit) beatus pater Ioannes Parens primus Prouinciꝫ Caſtellꝫ prouincialis,atq; poſtmodū totiusOrdinis generalis Miniſter, dū Generalatus officio fungeretur, generalē quandam patrum noſtri Ordinis Vltramontanorum Congregationem Numantiæ, (de qua impræſentiarum) idq; in conuentu iuxta patris Franciſci præſagium erecto, anno Domini 1233. qui ſeptimus ab eiuſdem patris Franciſci morte fuit,celebrauit. Ex ſupradictis igitur,quanta ſit huius conuentus (cuius tamen certa ætas ignoratur) antiquitas,ſatis patet. In præfata generali congregatione,quæ in feſto Pentecoſtes de more habita fuit, illud memorabile accidit.Laborabat omnis circumquaq; regio maxima ſiccitate,nullaq; futuræ meſſis ſpes eius accolis erat: quamobrem patres ſic in vnum collectos obnixè rogarunt, vt pro ſe apud Deum intercedere vellent. Quibus deniq; ſimul cum Generali ad orationem recurrentibus,tanta ex tempore aquarum abundantia è cœlo ſubminiſtrata eſt, vt ſegetes,quæ iam omnino præ ſolis ardore pallebant, faciē immutarint,ac in maximam fœcunditatem proruperint: vnde & fertilitas ſubſequuta eſt. Minoriticum hoc in conuentu habitum induit, immo & ſepultus eſt admirandæ religionis frater Ioannes Tozalius: qui relicto Mahumetiſmo Chriſtianorum albo aſcribi voluit,ac tantopere in humilitate,ac cæteris virtutibus profecit,vt,ad inſtar ſeraphici patris Frāciſci, Diaconio initiatus,nūquam ad ſacerdotium, quo ſe indignum ex maxima animi ſubmiſſione iudicabat, promoueri voluerit: & genuflexus, complicatiſq; ad modum orantis manibus poſt mortem inuētus ſit. Qua etiam de cauſa vt ſanctus ac Deo carus ab omnibus habetur.Hoc etiam in loco,quem & 40. fratres commodè inhabitant,animam,anno Domini 1553. ſuo Creatori reſtituit, ſepultuſq; extitit ſummæ integritatis frater Alphonſus à Nebreda laicus profeſſus,cuius vita nihil aliud quàm omnium virtutum ſpeculum fuit.In eo ſiquidem profundiſſima humilitas, ardentiſſima charitas, atque feruentiſſima oratio à ſui profeſſione ad vltimum vſque mortis inſtans reſplenduit. Quo denique factum eſt, vt à fratribus inter cœlicolas annumeretur.

C D E

De conuentu S. Franciſci Metymnæ Campi. *Conu. XIIII.*

HÆC ſacra domus Metymnæ Cāpi,quod famoſum Salmantinæ diœceſis oppidum eſt,in honorē beatiſſimi patris Franciſci erecta,antiquitate non caret: cùm ante 200. annos Segobianæ Cuſtodiæ ſubiacuerit. Erectionis tamen eius certum tempus,quòd in quibuſdam tumultibus, Carolo V. Germanorum Imperatore ac Hiſpaniæ Rege,ſub anno reſtitutꝫ ſalutis 1521.omnino conflagrarit,reſciri non poteſt.Fuit nihilominus,idq; ex diuerſis Metymnenſiū,præcipuè verò mercatorum eleemoſynis, multò elegantius,multoq; auguſtius,quàm prius reædificata:vnde & 50.fratres commodiſſimo excipit hoſpitio. Præfatꝫ igitur ex cōbuſtionis cauſa euenit,vt nihil aliud

memorabile

memorabile de præſenti conuentu, alioquin pulcherrimo, atque omni commendatione digniſſimo, in medium adducere poſſimus ab eo, quòd ampliſſima eccleſia perpulchris ſacellis exornata, gaudeat, nihilq; ad ſui perfectionem, atque decorem deſideret. A

De conuentu S. Franciſci Abulæ. *Conu. XV.*

MINORITICVS hic conuentus Abulæ, quæ epiſcopalis veteris Caſtellæ ciuitas eſt, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo conſtructus proximè præcedenti coæuus extitit, atq; ad eandem Segobienſem Cuſtodiam, ad quam & ille, olim pertinuit. Nec ab eo multum differt: cùm & quadraginta quinque fratres frequẽtius contineat, & omnibus ſuis numeris, idq; ſatis eleganter ſatiſq; auguſtè, abſolutus ſit. In cuius denique eccleſia venerabiles patres frater Franciſcus à Valentia, frater Petrus à Fonte, atq; frater Gabriel à Capitibus orationis prærogatiua, atq; cæteris virtutibus olim inſignes tumulati ſunt. In principe verò eiuſdẽ eccleſiæ ſacello nobiliſſimus atq; pius quidam Gallus nomine Rubinus atque Franciæ Ammiras honorificè quieſcit. B

De conu. B. Mariæ de Scala cœli vulgò dicto Abroio. *Conu. XVI.*

DISTAT religioſiſſima hæc domus à Pincijs, ſiue Valleoleti famoſiſſimo, celeberrimoq; totius Hiſpaniæ oppido ſex millibus paſſuum, ædificataq; fuit ex diuerſis fidelium eleemoſynis, ſub anno à partu Virgineo 1415. à beato patre Petro Villacretio in fundo, ſiue horto vocabulo Tribulus, (vulgò Abrojo) à quo & nomẽ traxit, ſibi à perdeuoto quodam Aluaro Diaz Villacretio liberaliſſimè collato: Cuius religio, ſanctitas atq; regularis diſciplina, vix explicari poſſunt. Vnde nec mirum, ſi tot patres ſcientia illuſtres, moribus graues, religione atq; ſanctitate inſignes noſtro Ordini pepererit. Ex quibus tamen ne tædioſior ſim, vnum vel alterum in medium adducam. Et primo quidem loco admirandæ religionis atq; ſanctitatis patrem Zumarragam natione Cantabrum, qui ob eius virtutes, excellentiſſimaſq; animi dotes per reliqua Ordinis munia ad huius Prouinciæ Miniſteriatum, quo maxima cum laude functus fuit, de communi patrum conſenſu peruenit, atq; primus Mexicanorum Epiſcopus apud nouæ Hiſpaniæ Indos, Carolo V. Germanorum Imperatore atq; Hiſpaniarum Rege id maximè procurante, creatus fuit. Quo in munere adeò ſtrenuè, adeoq; laudabiliter ſe geſſit, vt nihil eorum quæ diuus Paulus ad Timoteum ſcribens ab Epiſcopis obſeruari vult, in eo deſiderari potuerit. Nihil ſiquidem monaſtici rigoris, aut Franciſcanæ paupertatis, licèt ad tantam dignitatem promotus, remiſit: ſed perpetuò cilicineo habitu ad carnes indutus, nudiſq; pedibus incedens, quæ erant vigilantiſſimi Paſtoris, ea quamdiligentiſſimè exercuit. Præterea frugali contentus mẽſa, quicquid ſibi ex epiſcopalibus prouentibus reſiduum erat, id pauperibus atq; infirmis, quorum etiam vlcera proprijs manibus curare ac tergere ſolitus erat, liberaliſſimè erogabat. Quamobrem ex hac vita, cum maxima ſanctitatis fama diſcedẽs ab omnibus tum Hiſpanis, tum quoq; Indis ad fidẽ de nouo conuerſis, non ſecus ac communis parens, deſideratus fuit, miraculiſq; coruſcare meruit. Deinde meminiſſe libet deuotiſſimi, atq; de omni virtute optimè meriti patris Bernardini ab Areualo, qui inter doctos ſuæ tempeſtatis viros doctiſſimus, inter præcipuos concionatores diſertiſſimus ac ſingulari facundia præditus, inter religioſos religioſiſſimus, atq; inter pauperes euangelicos pauperrimus fuit. Hic ſiquidem tantus pater, licèt ſępius Guardianatus officio, atq; ſecundò Miniſteriatus munere maxima cum laude functus fuerit, omnes ferè tum ſcholaſticos, tum quoq; poſitiuos ſcriptores quamdiligẽtiſſimè legit, nulliſq; feſtiuis, aut quadrageſimalibus diebus per 30. continuos annos, eoq; amplius, à ſacris concionibus vacauit. Pręterea ſingularem quandam abſtinentiam cum feruentiſſima oratione, profundiſſima humilitate, incredibili patientia, atq; ardentiſſima charitate copulauit: Ac tandẽ laboribus potius, quàm ſenio confectus, anno Domini 1553. ętatis vero ſuę 61. vniuerſo Valleoletano oppido conlacrymante, in Minoritico eiuſdem oppidi conuentu ex contracta pleuritide diem clauſit extremum, ſepultuſq; eſt. In cuius funere accidit, vt fratribus in refectorio agentibus ſęculares effractis eccleſiæ cancellis effoſſa terra eius corpus exhumauerint, deuotioniſq; ergo deoſculati fuerint, atque tandem habitum

(margin letters: C, D, E)

A habitum,quo indutus erat,in fruſta conſciderint. Præcedentibus patribus adijciam ſummis encomijs venerandū patrē Ioannem Calagurritanū virum vtiq; abſtinentiſſimum,atq; in oratione exercitatiſſimum : qui & miracula edidiſſe fertur, atq; hoc in loco,anno humanæ ſalutis 1575.in Domino obdormiuit.Cæterū celeberrima hæc domus,cui Dominę noſtræ de Scala cęli in titulum eſt,à 25.patribus inhabitatur,obtinetq; inter cæteras huius Prouinciæ Recollectionis domus principatum, atq; ſacroſanctis tribus Dominicę coronæ ſpinis,plurimisq; alijs ſanctorū reliquijs honeſtatur.

De conuentu Domus Dei de Aquilaria. Conu. XVII.

VTPRIMVM beati patres Petrus Villacretius, ac Petrus à Sanctojo Salicetanam domum (de qua in Prouinciæ Caſtellæ deſcriptione) ædificarunt, eos B montes, qui veterem à noua Caſtella diſterminant, ſuperantes ſimillimam ei ædem (de qua impræſentiarum) ſub titulo Domus Dei de Aquilaria (vulgò del Aguilera) ad ſextum lapidem ab Aranda Duriana Oſmanæ diœceſis oppido,ſub anno reſtitutæ ſalutis 1404 conſtruendam curarunt. Quæ quidem domus arctiſſimam eam regularem diſciplinam,quam à ſuis fundatoribus accepit, impræſentiarum vſq; mordicus ſeruat.Deſeruit nāq; 24.fratribus huius Prouinciæ Recollectis:quorū laus in circumuicinorum populorum ore eſt. Quemadmodum beatus pater Petrus Villacretius Pēnafelianum, & beatus pater Petrus à Sanctojo Pincianum conuentus ſuis funeribus illuſtres reddunt,ita quoq; beatus pater Petrus à Regalada (cuius Chronicorū noſtri Ordinis author 3.ſui operis parte meminit,noſq; in Caſtellæ Prouincia mentionē fecimus) pręſentem conuentum ſuo obitu ſummopere commendat.Nam vtprimùm 30. C Martij,anno verò Domini 1456. diem clauſit extremum, miraculis coruſcare cępit. Quadraginta ſiquidem & ſex vtriuſq; ſexus homines omnino contractos,tres paralyticos, duos itidem leproſos, alioſq; quamplurimos grauiſſimè febricitantes integræ ſoſpitati reſtituit: inſuper & ſurdis auditum, & mutis affatum,& cęcis viſum, atque claudis rectificationem ſuis meritis à Deo opt. max. omnium bonorum largitore impetrauit.Præterea mortali adhuc carne indutus, dum præcedentis atq; præſentis domuum, quarū altera ab altera 40. eoq; amplius miliarijs diſtat, Vicarium ageret,ad vtriuſq; loci fratres infra horam Capitulum de religioſo more habuit: atq; ſępius ſtrato ſupra Duriam flumen palliolo ex vna in alterā ſe tranſtulit. Cuius denique corpus,cùm per aliquot annoș in communi fratrum ſarcophago iacuiſſet,inde ad alabaſtrinum ſepulcrum, opera ſereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniarū Reginæ fabrefactum, D translatum extitit. Vbi & in maxima veneratione tum à ſęcularibus, tum quoque à fratribus habetur, & innumera ferè miracula cōtigerūt,atq; adhuc hodie contingūt.

De conuentu S.Mariæ de Gratia Villaſilos. Conu. XVIII.

PRÆSENS conuentus ſanctę Mariæ de Gratia de Villaſilos tertius in ordine eſt eorum,qui Recollectioni hac in Prouincia deſeruiunt, fuitq; ædificatus à beato patre Petro à Sanctojo, ſub anno Dominicæ incarnationis 1409. in fundo ſibi à nobili Roderico Garſia ex maxima liberalitate collato. Cumq; poſt aliquot annos ruinam minaretur, à reuerendiſſimo Antonio Rojas ex ſtabiliori materia reædificatus extitit. Cuius eccleſia honorifica illuſtrium heroum Ioannis ab Acunia, atque Antonij Rojas præfati Antonij Rojas ex fratre nepotum ſepultura exornatur, & ſacrarium E altera ex Dominicæ coronæ ſpinis venerabilius redditur. Commorantur frequentius in hac religioſiſſima domo, quæ in Palentina diœceſi ſita eſt, 20. patres Recollecti.

De conuentu B. Mariæ de Conſolatione Calagurris. Conu. XIX.

CVM illuſtriſſimo Petro Manriquio Lugdunenſis Regni Præfecto (hunc Hiſpani Adelantado vocant) maxima cum beato Petro à Sanctojo intercederet neceſſitudo, eiuſq; nobiliſſima vxor Leonora à Caſtella non minori in eundem patrem deuotione ferretur,vtprimùm pientiſſimi coniuges præfati à Martino V. Pont. max. facultatem obtinere potuerunt,ſufficientem fundum ſibi à reuerendiſſimo Gutiero Palentinæ matricis eccleſiæ Epiſcopo, cæteroq; canonicorum Capitulo concedi, inibiq;

præſentem

præſentem conuẽtum ſub titulo Dominæ noſtræ de conſolatione à Calagurre, quem & viginti patres Recollecti commodè ſatis inhabitant, ex communibus facultatibus, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo vigeſimo ſeptimo ædificari, ac tandem eum Vltramontanæ Cuſtodiæ in tanti patris gratiam adijci curarunt. Calagurris hæc non eſt ciuitas illa Epiſcopalis, ſed fundus ſic nuncupatus. A

De conuentu S. Mariæ de ſpe Val de ſcopeſſo. Conu. XX.

CVM beatus pater Petrus à Sanctojo collatam ſibi ad mille paſſus à Methymna Roſeca Palentinæ diœceſis oppido antiquiorem ædiculam, adiecto ſibi humili ædificio, in conuentum, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo vigeſimo nono adaptaſſet, atq; tribus alijs à ſe antea conſtructis monaſterijs annexuiſſet, illuſtriſſimus Federicus prefati oppidi Methymnę Dux, Caſtellæq; Ammiras, nec non & Ferdinandi eius nominis V. Hiſpaniæ Regis auus, huiuſcemodi conuẽtum, anno Domini milleſimo quadringẽteſimo ſeptuageſimo ſeptimo ampliauit, imò & à fundamentis, antiquiori caſula ad terram deiecta, ſimul cum contigua eccleſia erexit, ampliſſimiſq; hortis, atque ſupra modum amœnis cumulauit. Præterea eius inquilinis, quibus, quod ſibi ab huiuſmodi erectione reſiduum vitæ fuit, conuixit, ad victum atque amictum neceſſaria liberaliſſimè miniſtrauit. Inſuper ſi eius votis fratres annuere voluiſſent, ſui ſucceſſores ad idipſum præſtandum ex teſtamento obligaſſet. Nam tanta in eos voluntatis inclinatione propendebat, vt ſui corporis interiora, cùm Clariſſarum monaſterium Palentiæ erectum in ſepulturam elegiſſet, hoc in ipſo loco tumulanda curauerit. Adiacet nihilominus præfatis interioribus & integrum tanti herois corpus alabaſtrino mauſoleo reconditum: nam cariſſima eius vxor Tiraſia à Sixto IIII. Pont. max. tunc ſedente impetrauit, vt prememoratum corpus, Palentiam transferendum, in huius loci eccleſia ſepeliri poſſet. Adhæret quoque præcedenti ſepulcro aliud non minori artificio fabrefactum, in quo nobiliſſimus Ludouicus Henriquez Caſtellæ quoque Ammiras honeſtiſſimè quieſcit. Sepultus etiam iacet in huiuſmet monaſterij eccleſia humillimus, ac ſupra modum religioſus frater Ioannes à Campo laicus profeſſus, qui, dum viueret, & mulierem grauiſſima infirmitate laborantem, ſigno crucis ſuper eam facto, è mortis faucibus ex tempore eripuit: & puerum incurabili febre oppreſſum porrectis ſibi quibuſdam bellarijs integræ ſanitati reſtituit: & ſubuenturus ſemel ſibi obuio in itinere pauperi, qui à ſe inſtantius eleemoſynam petebat, poſt præmiſſam orationem, tres ante ſe pulcherrimos panes poſitos conſpexit. Quibus denique tum ſui, tum egeni, tum quoq; ſocij viſcera recreauit. Huius deniq; conuentus, qui & à 20. patribus Recollectis inhabitatur, incolã agebat, frater Laurentius profeſſione laicus, dum ſui præceptoris animam, poſt quàm per continuos 12. annos pro ea Dñm obſecraſſet, è Purgatorij pęnis in cęlum euolantẽ cerneret. B C D

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Villaluini. Conu. XXI.

HIC conuentus, Conceptioni glorioſiſſimæ virginis Mariæ dicatus, atq; lõgiuſculus à Villaluino Palentinæ diœceſis oppido conſtructus, licèt certum eius erectionis tempus ignoretur, ſatis antiquus eſt, pertinuitq; olim ad Conuentuales Franciſcanos patres: à quibus tamen ad huius Prouinciæ Obſeruantes, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1564. Pio V. Pont. max. ſedente imò & præcipiente deuolutus fuit. Quia verò ab hominum frequentia ſemotus contemplationi fauet, atque maxima orandi ſpatia præbet, cæteris huius Prouinciæ Recollectis domibus conſultiſſimè à patribus adiecta extitit. Antiquiorem pręterea formam, quòd eius ędificia maiori ex parte ruinã minarentur, immutauit, aliamq; multò elegantiorem induit. Quo denique factum eſt, vt 20. fratres comodiſſimè contineat. Cæterùm in eius eccleſia nobiliſſima heroina Maria à Velaſco oppidi Pennafiel olim Marchioniſſa honorificẽtiſſimè tumulata iacet. E

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis. Conu. XXII.

PERTINET quoq; hęc ſacra domus, in honorem ſanctiſſimę Marię de Angelis ex diuerſis adiacentium populorum eleemoſynis in eius oppidi, quod Caſtro

A mocho Hiſpanicè nuncupatur, atque in ſpiritualibus Palentino Epiſcopo, in temporalibus verò Beneuētanorum Comiti paret, territorio, ſub anno natiuitatis Dñi 1575. erecta ad Recollectos huius Prouinciæ patres: cùm ab eorum 18. inhabitetur.

De conuentu S. Franciſci Palentiolæ. Conu. XXIII.

ANTIQVIORIBVS documentis omnino deficientibus, nihil aliud de præſenti conuentu Palentiolæ, quæ Palentinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad generoſos Caſtellæ Ammirantes, conſtructo ab eo dicere poſſumus, quòd à vigintiquinque fratribus inhabitetur: quodq; particula Dominicæ crucis, atque aliquot oſſibus ex vndecim millibus virginum cohoneſtetur: quodq; tandem antiquitate non careat. Conſtat ſiquidem generale totius Vltramontanæ Obſeruantis familiæ Capi-B tulum, idq; liberaliſſimis pientiſſimi Federici Henriquez Caſtellæ Ammirantis (cuius ſuprà meminimus) ſumptibus, in eo ſub anno Domini 1470. celebratum fuiſſe.

De conuentu S. Dominici Silos. Conu. XXIIII.

MINORITICVS hic conuentus, à viginti vtplurimùm fratribus inhabitatus, atque prope Silos, quod Oſmanæ diœceſis oppidum eſt, erectus, ad Numantinam Cuſtodiam ante 200. annos pertinuit: vnde & eius antiquitas quodammodo colligi poteſt. Cæterùm nihil aliud memoriæ dignum de eo nobis dicendum occurrit: niſi quòd oſſe ſancti Laurentij martyris, & quibuſdam itidem oſſibus ex vndecim millibus virginum & martyrum, atque ex decem millibus martyrum Moguntiæ pro Chriſti confeſſione occiſorum, & parte habitus ſeraphici patris Franciſci, atq; ex veſte C ſancti Eleutherij mart. honeſtetur, ob quas reliquias in magna veneratione habetur.

De conuentu S. Franciſci Almaſani. Conu. XXV.

PROVT ex Conformitatū libro ſatis patet, hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, Almaſaniq;, (vulgò Almaſan) quod Saguntinæ diœceſis oppidum eſt, pientiſſimorumq; Comitum Montisacuti imperio ſubeſt, erectum, ſub anno à partu Virgineo milleſimo trigenteſimo octuageſimo quinto, ad Numantinam Cuſtodiam attinebat. Cumq; Conuentualibus Franciſcanis patribus pareret, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo octauo ad Obſeruantes huius Prouinciæ fratres deuolutum, atque anno Domini milleſimo quingenteſimo octauo ab inclyto ac generoſo heroë Petro à Mendoza præfati oppidi Co-D mite ex integro reædificatū extitit. Qui quidem pientiſſimus Comes cùm maxima in noſtrum ſeraphicum Ordinem deuotione ferretur, & ſacellum ſub ſummo altari conſtruendum curauit, & inibi exanime corpus, Minoritico habitu indutum, ex hac vita diſcedens tumulandum ex teſtamento reliquit. Commorantur hoc in loco 25. fratres.

De conuentu B. Mariæ de Spe Parietibus à Naua. Conu. XXVI.

CONSTRVXERAT beatus pater Petrus à Sāctojo (de quo ſæpius ſuprà meminimus) ſub anno Dominicę incarnationis milleſimo quadringenteſimo trigeſimo, ad mille quingentos paſſus à Parietibus de Naua, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, monaſterium ſub inuocatione Dominæ noſtræ de Miſericordia, inibiq; huius Prouinciæ fratres per nonaginta continuos annos inhabitarunt. Sed cùm mulier E quædā pręfati oppidi accola, quod ab eo charitatiuè pręmonita eſſet, vt vitam infamē, quam cum incolarum ſcandalo degebat, in melius mutare vellet, deuotum quendam fratrem ex oppido ipſum monaſterium repetentem interimi curaſſet, pientiſſimus heros Petrus Manriquius eiuſdem oppidi Comes, ne quid ſimile aliquādo accideret, pręfatum monaſterium ad oppidi interiora, ſub anno Dñi 1521. ex proprijs facultatibus transferri fecit: vbi & impræſentiarū 25. fratres pro votis commorantur. Plura, eaq; inſignia, in huius conuentus eccleſia, B. Marię de Spe dicata, cuius ſacrarium altera ex ſpinis Dominicę coronę, atq; quamplurimis alijs ſanctorum reliquijs honeſtatur, cuiusq; princeps ſacellum præfato fundatori, atq; eius ſucceſſoribus in ſepulturam deſeruit, beatus pater Antonius de Padua miracula edidit. Cùm enim effoſa altius terra

nulla

nulla inueniendæ aquæ ſpes fratribus reſidua eſſet, dum illi tanti patris auxilium implorant, puteus ſcaturientibus ſupra modum venis æſtuare cœpit. Præterea cùm nouitius quidam frater aquam hauſturus in præfatum puteum, qui & profundiſſimus eſt, incautè cecidiſſet, atq; inter cadendum beatum Antonium, vt ſibi in tanto diſcrimine adeſſe vellet, ſæpius interpellaſſet, illæſus omnino, atq; ab aquis intactus, quod præter miraculum accidere non potuit, inde extractus eſt. His poſſem hauddubiè & quãplurima alia miracula addere, niſi me incurrendæ prolixitatis timor retardaret. A

De conuentu S. Bernardini Ferrariæ. Conu. XXVII.

CVM beatus pater Bernardinus de Senis Ferrariam, quæ Palentinæ diœceſis oppidum eſt, Compoſtellam peregrinationis ergò petiturus, pertranſiret: atque ab illuſtriſſimo Petro Fernandez à Velaſco, primo familiæ illius Caſtellæ Comeſtabile B humaniſſimo hoſpitio exceptus, ab eius pientiſſima vxore, vt ſui memor apud Altiſſimum, quatenus prolem ex viro concipere meretur, (proceſſerant ſiquidem ambo cõiuges in plurimis annis ſine liberis) eſſe vellet, rogatus fuiſſet, quod ſibi piè iniunctum fuerat, id diligenter executioni mandauit. Cùm igitur peregrinatione abſoluta per idem oppidum reuerſus præfatam heroinam de vnius infantis conceptu certiorem reddidiſſet: illaq; iuxta tanti patris prædictionem puerum peperiſſet, eum Bernardini nomine, in tanti patris memoriam, appellãdum, atq; præſens monaſterium, quod poſt eiuſdem patris canonizationem eodem nomine inſignitum euaſit, & impræſentiarum à vigintiquinq; fratribus incolitur, ab ipſis fundamentis ad apicem vſq; præfato in oppido Ferraria conſtruendum curauit, omnibusq; neceſſarijs inſtruxit.

De Minoritico conu. apud S. Stephanũ à Gormaſio. Conu. XXVIII. C

SANCTVS Stephanus de Gormaſio Oſmanæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad Villenicum Marchionem. In eo igitur cùm primò atq; ſecundò diuerſis in locis minus tamen commodis Minoriticus hic conuentus ex oppidanorum eleemoſynis ædificatus, atque totidem vicibus à fratribus ea propter relictus eſſet: constructus fuit & tertiò eorundem oppidanorum opera eo loco, in quo impræſentiarum perſeuerat, nempe in ipſis hortis Almanſoris Saracenorum Regis. Qua in re oppidanorũ in noſtros fratres beneuolentia, atq; liberalitas nobis maximè commẽdatur. His præterea accedit ſolicitudo, qua 20. religioſis huius loci accolis neceſſaria ſubminiſtrant.

De conuentu S. Vincentij de Barchera. Conu. XXIX. D

MINORITICVS hic conuentus in ipſo Oceani maris litore, atq; in Burgẽſis Epiſcopatus territorio conſtructus eſt, fuitq; ædificatus & id ex diuerſis fideliũ eleemoſynis, ſub anno 1468. Cuius incolæ fratres, qui frequentius ſunt 18. numero, pleni maris proſpectu gaudent, atq; ſummopere in eius fluxu atq; refluxu delectantur.

De conuentu S. Franciſci Areuali. Conu. XXX.

EIVS oppidi, quod Areualo Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Abulenſem diœceſim, accolæ relatu paternæ traditionis inſtructi, mordicus aſſerunt, præſentem conuentum, ſeraphico patri Frãciſco ibidem erectum, eiuſdem patris opera exordium ſumpſiſſe. Quibus aſtipulari videntur antiquiſſima ædicula prope ipſum conſtructa, quæ & ab eodem beatiſſimo patre ædificata fertur, eaq; de cauſa ab ijſdem oppidanis E in maxima veneratione habetur: & alabaſtrinum ſepulcrum, in huiuſmet loci eccleſia ad latus pronunciandæ epiſtolæ deputatum, ſatis artificioſè erectum: in quo admirandæ religionis pater Leo, vnus ex ſeraphici patris Franciſci ſocijs, alius tamen ab eo, qui inter primos duodecim ſocios computatur, honorificè quieſcit. Pertinuit prætcrea antiquitus hæc ſacra domus ad Conuentuales Franciſcanos patres: à quibus tamen ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes ex apoſtolica auctoritate, ſub anno Dominicæ incarnationis 1432. deuoluta eſt. Cumq; omnimodam minaretur ruinam, à sereniſſima Maria Caſtellæ Regina, Regiſq; Ioannis eius nominis II. vxore, atq; Regis Henrici IIII. matre ab ea vindicata, omninoq; reparata extitit: vnde & 50. fratres ſat commodè

A modè continet. Tumulatus quoq; iacet in huiuſmet loci eccleſia ſub ſummo altari beatus frater Laurentius Rapariegos plurimis miraculis tum in vita, tum quoq; in morte inſignis. Qui ad inſtar beati Ioannis Euangeliſtæ eo ipſo die, quo vxorem ducturus erat, caris parentibus, cariſq; amicis, & ſponſa inſalutatis, ad hunc conuentum confugit, atq; ſumpto de patris Guardiani manu Minoritico habitu profeſſorũ fratrum laicorum albo aſcribi voluit. Obijt beatus hic frater, poſtquàm per 60. continuos annos Deo opt. max. in Religione plenis affectibus vacaſſet, pluraq; prophetico ſpiritu prædixiſſet, anno Domini 1517. Referre non grauabor id, quod nobili cuidam Nuñio Verdugo nomine huius oppidi inquilino, atq; ſeraphico patri Franciſco deuotiſſimo, anno Domini 1330. accidit. Dederat is vnicam filiam in vxorem alteri nobili: à quo tamen illa peſſimè tractabatur. Cumque eius pater auditurus hoc in conuentu ſacrum generum iuxta templi fores offendiſſet, atque grauiter increpaſſet, eum tandem poſt plura verba occidit. Quo facto propriam ruralem domum, ad nonum lapidem inde diſtantem, ſe contulit. Cumq; poſt aliquot dies manus & faciem in propinquo fonte ex more loturus, huiuſmodi domum talari veſte indutus egreſſus eſſet, in quatuor nobiles defuncti generi cognatos, qui, vt illum occiderent, data opera venerant, ex inſperato incidit. Quem cùm illi lanceis confodere nituntur, eum Minoritico habitu præter ſpem indutum conſpiciunt. Quamobrem ſtupefacti, omninoque territi ipſum interrogant, num Nuñium Verdugo illâc tranſeuntem vidiſſet, exiſtimantes interim eum Minoritam eſſe. Quo denique reſpondente ſe nullum alium à ſe ipſo eo mane offendiſſe: exilierunt illi ſtatim ex equis, atque ad eius pedes prouoluti, quid in animo habuiſſent, reuelarunt, omnique depoſito liuore condonataq; noxa eidem reconciliati ſunt, atq; in mutuos irruerunt amplexus. Hęc omnia in tanti euentus memoriam depicta ſunt in altero huius conuentus ſacello, à præfato Nuñio Verdugo elegantiſſimè constructo; in quo altera ex maxillis beati Blaſij Epiſcopi & martyris honorificentiſſimè aſſeruatur, maximuſque fidelium concurſus natalitio eiuſdem ſancti die fit.

De conu. S. Mariæ de Spe Methymnæ Roſecæ. Conu. XXXI.

CVM vulgaris quidam homo, deuotus tamen, eius oppidi, quod Methymna Roſeca nuncupatur, pertinetq; in temporalibus quidẽ ad Caſtellæ Ammirantes, ſed in ſpiritualibus ad Palentinum Epiſcopum, accola nomine Andreas, Methymnę conuenientem ſitum aliquantulum à præfati oppidi vallo, ab vterino fratre numerata pecunia, ſub anno Domini 1491. emiſſet, inibiq; Minoriticum hunc conuentũ conſtruere cœpiſſet, nec eum ad optatum finem, deficientibus ſibi neceſſarijs, perducere poſſet: pientiſſimi coniuges Federicus Henriquius eius nominis II. Caſtellæ Ammiras, atq; Anna à Capraria, non ſecus ac ſi huiuſmodi munus ſibi iniunctũ eſſet, quicquid ad operis perfectionẽ deſiderari poterat, id adiectis pulcherrimis hortis, plurimiſq; ædificijs, comunibus ſumptibus præſtãdum curarunt: inſuper & in eius eccleſiæ, quam & elegantiſſimè conſtrui fecerunt, principe ſacello, erectis ſibi alabaſtrinis pretioſiſſimiſq; mauſoleis, tumulari voluerunt. Præfata eccleſia, quæ ex Alexãdri VI. Pont. max. iuſſu, Dñę noſtrę de Spe dicata eſt, à R. patre fratre Alphõſo Spina, profeſſione Minorita atq; Tinopolinenſium Epiſcopo primò benedicta, poſtmodumq;, ſub anno Dñi 1520. menſis vero Iunij 29. per reuerendiſſimũ patrem Antonium de Garai, eiuſdẽ Ordinis alumnum, atq; itidẽ Epiſcopũ conſecrata extitit, in ſuper et duobus ex vndecim millibus virginum capitibus, & quodã oſſe S. Columbini Epiſcopi: atq; quamplurimis alijs ſanctorum reliquijs honeſtatur. Commorãtur commodè ſatis hoc in monaſterio 40. fratres.

De conuentu S. Franciſci Aillonij, Conu. XXXII.

QVOD Minoriticus hic conuentus, Aillonij, quod Saguntinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad Villenicum Marchionẽ, erectus, à ſeraphico patre Franciſco, dũ Cõpoſtellam peteret, ędificatus fuerit, quamplurima, eaq; certiſſima indicia teſtatur. Et primò quidẽ fonticulus in huiuſmet loci horto conſiſtens, eiuſdẽq; patris nomine inſignitus. Deinde antiquiſſimum ſacellum in clauſtro erectũ, cuius fornici ſequẽtes literæ inciſę ſunt: *Hanc S. Franciſcus fecit eccleſiam.* Poſtmodum verò receptiſſima op-

pidanorum traditio, quæ idipſum, omni dubitatione procul, mordicus aſſerit. His accedit ſeraphici eiuſdem patris cubiculum ex arũdinibus, arborumq; ramuſculis contextum, quod non ante multos annos hoc in ipſo loco conſpicere licuit. Cæterùm hæc ſacra domus, quæ eidem beatiſſimo patri Franciſco dicata euaſit, & à 35. fratribus impræſentiarũ incolitur, ex cõmunibus oppidanorũ ſumptibus ædificata creditur. Idq; ſanè ſingularis eorum, qui ſibi ſucceſſêre, in fratres beneuolẽtia patentiſſimè indicat. A

De conuentu S. Franciſci Vlmeti. Conu. XXXIII.

VLMETVM Abulenſis diœceſis oppidum eſt, atque præſenti Minoritico conuentu, qui ad Segobienſem Cuſtodiam (pro vt ex Conformitatũ libro ſatis patet) olim pertinuit, vnde eius antiquitas eſt in aperto, & oppidanorum ſumptibus conſtructus creditur, atq; à 40. fratribus, ſub titulo S. Franciſci, incolitur, maximè exornatur. B

De conuentu S. Franciſci Collaris. Conu. XXXIIII.

AD eandem quoq; Segobienſem Cuſtodiam Minoriticus hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco dicatus, atq; Collaris, quod Segobienſis diœceſis oppidum eſt, paretq; Alburquerquienſiũ Ducum mandatis, erectus olim ſpectauit, & ab ea ad hanc Prrouinciã, prout & proximè præcedens, deuolutus eſt. Exiſtimatur interim communibus oppidanorũ ſumptibus ędificatus: & à 40. vel circiter fratribus incolitur: inſuper & quibuſdã S. Mauritij martyris, ac Thebęanæ Legionis primipili oſſibus inſignitur.

De conuentu S. Franciſci Caſtri Cæſaris. Conu. XXXV.

PIENTISSIMI heroës Ferdinandus Haro atq; cariſſima eius vxor Maria Alphonſi Portugaliæ Infantis filia propriã ſuæ habitationis domũ cum adiacentibus hortis Burgenſis Cuſtodiæ patribus, quòd Caſtrũ Cæſaris eorum oppidũ eius ambitu circumſcriberetur, in conuentũ euehendã, ex maxima, qua in ſeraphicũ patrẽ Franciſcum eiuſq; filios ferebantur deuotione, ſub anno Dñicæ incarnationis 1315. non minus liberaliter, quàm piè contulerunt. Sed cùm is locus præfatis religioſis minus faueret, illiſq; plurimùm incommodi afferret, ab ijſdem ex Ioãnis XXII. Pont. max mandato, ſub anno Dñi 1326. derelictus, atq; alius (de quo impræſentiarũ) longiuſculus ab ipſo oppido ex diuerſis fideliũ eleemoſynis, ſub beatiſſimi patris Frãciſci inuocatione, conſtructus extitit. Cuius ſanè amœnitas atq; elegantia vix exprimi poſſunt: Prętere a eius eccleſia aliquot Deiparę Virginis crinibus, atq; quibuſdã oſſibus ſanctorum Iacobi & Bartholomęi Apoſtolorũ, Laurẽtij, Marcellini, atq; Ignatij martyrum, Bernardi Confeſſoris, Mariæ Magdalenæ, ac ſanctarũ Apolloniæ & Agnetis virginũ & martyrũ, nec non & fragmẽto Moſaycarũ tabularũ ſupra modũ exornatur. Conuiuũt hîc 30. fratres. C D

De conuentu S. Franciſci Atienſæ. Conu. XXXVI.

MINORITICVS hic conuentus, Atienſę, quæ Saguntinæ diœceſis oppidum eſt, in honorem ſeraphici patris Franciſci erectus, antiquiſſimus eſt: cùm ante annum à partu Virgineo 1266. ex diuerſis oppidanorum facultatibus conſtructus fuerit. De quo tamen, quòd eius monumẽta à vetuſtate abſumpta ſint, nihil aliud dicendũ occurrit. Inhabitatur interim à 25. fratribus, atq; ſacræ Theologię ſtudio inſignitur.

De monaſterio S. Claræ Tordeſyllarum. Mon. I. E

CVM pientiſſima Beatrix Petri agnomine Crudelis Caſtellæ Regis filia vnius monaſterij pro Clariſſis ſororibus ædificationem in votis haberet, eius pater regiã ad Duriæ celeberrimi fluminis fluẽta Tordeſyllarum, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, diſtatq; Pincijs octodecim millibus paſſuum, erectã ſibi in huiuſmodi monaſterium transferendã contulit, atq; plurimis redditibus cumulauit. Præterea voluit idem Rex, vt 12. Franciſcani, quorum alter Confeſſarij munus obiret, alter cœteris præeſſet, reliqui verò Sacellanorum officium exercerẽt monialibus, diſtincta tamen in domo, cohabitarent. Præfati igitur Regis liberalitate, atq; eius filiæ opera huiuſmodi regia in hoc monaſterium, B. Clarę ſacratum, & continendis 80. Clariſſis eius accolis accõmodatũ, ſub

A ſub anno à lætabunda Chriſti natiuitate 1366. euecta extitit. Cœterum ſacra hæc domus, licèt opulentiſſima atq; redditibus affluens, ſub arctiſſima tamen diſciplina à ſororibus inhabitari cœpit. Quod & in cauſa fuit, vt plures virgines Deo ſacræ tum religione, tum quoq; ſanctitate in ea floruerint. Ex eis tamen, ne interim tædioſior ſim, vnam vel alteram in medium adducam. Et primò quidem admirandæ religionis ſororem Mariam à Queto, quæ cùm intentiſſimè circa amariſſimam Chriſti paſſionem, eiuſq; valorem coram Crucifixo per aliquantulum temporis ſpatium meditata fuiſſet, ac poſtmodum in copioſiſſimas lacrymas, quòd plurimi tanta ſibi oblata gratia abuterentur, prorupiſſet: vocem quandam ſibi dicentem audiuit: Menſa quidem parata, atque pecunia in promptu eſt: qui igitur colligere voluerit, colligat. Deinde ſummæ ſanctitatis, atque prudentiæ ſororem Gaudegiam, ſanctam paſſim ob eximias B eius virtutes ab omnibus appellitatam, quæ ad Burgenſe Clariſſarum monaſterium, vt ei præeſſet, hinc tranſlata extitit, atque plurimis nautis in mari periclitantibus tum in vita, tum quoque in morte opportunè apparuit. His adijciam inculpatiſſimæ vitæ ſorores Ginebram à Fonſeca clariſſimis ortam natalibus, atque Catharinam Soliſiam: quarum iſta tanto feruore orabat, vt ſæpius inter orandum raperetur, atque pluries in aëram ſubleuata à monialibus viſa ſit: illa verò ne dum orationi inſtantiſſima fuit, cùm à matutinis nunquam lectulum repetierit: ſed & quod ſibi vitæ ab ingreſſu Religionis reſiduum fuit, id in perpetuo ieiunio, atque carnis maceratione tranſegit. Quamobrē plurimis prærogatiuis, hiſq; maximis, à Deo opt. max. cumulari meruit.

De monaſterio S. Antonij Regij Segobiæ. Mon. II.

C QVANDO primùm Clariſſæ moniales Segobiam applicuerint, ibique conuentum ædificarint, exuſtis omnino antiquioribus earum documentis, penitus ignoratur. Conſtat nihilominus, idq; ex antiquo quodā donationis cōtractu, præfatas moniales multò ante annum à partu Virgineo 1430. præfata in ciuitate Segobia moram traxiſſe. Cùm enim antiquior earū domus ex quodā infortunio ſimul cum omni re familiari, atq; prememoratis documētis arſiſſet, pientiſſimi nobileſq; coniuges Ioannes Hurtado à Mendoza, atq; Maria à Luna, ne per incertas ſedes vagari cōpellerētur, propriā, cōmunemq; domum in parochia S. Michaëlis eiuſdē Segobianæ ciuitatis ſitam, cui poſtea matrix Segobienſis eccleſia ſucceſſit, cū adiacentibus hortis eis liberaliſſimè contulerunt, conceſſeruntq;. Hæc domus monialium opera poſtmodum in monaſterij formam redacta, titulo S. Claræ nouæ ad diſtinctionem alterius, quæ (vt meminimus) D incendio ceſſerat, appellata euaſit. Sed cùm huiuſmodi monaſterium anguſtius iuſto euaſiſſet, nec aduentantes iuuenculas capere poſſet, sereniſſima Eliſabetha Hiſpaniarum Regina, atque Regis catholici Ferdinandi eius nominis V. legitima vxor regiam Segobienſibus muris circumſcriptam, ad alterius conuentus ædificationē, ex apoſtolica Innocentij VIII. Pont. max. auctoritate ſibi, anno Domini 1488. facta præfatis monialibus contulit. Hanc itaq; regiam commodiſſimè prius adaptatam, quam & S. Antonij Regij nomine appellandam voluerunt, relicto antiquiori S. Claræ nouæ domicilio, præfatæ moniales Clariſſæ, ſed Vrbaniſtę, poſt elapſum ab huiuſmodi collatione decenniū, nempe anno Domini 1498. Alexandro VI. Pont. max. ſedente, ingreſſæ ſunt. Quæ adeò excreuerūt, vt ſeptuagenarium numerum impræſentiarum attingant. Habitarunt aliE quando (vt ſuprà meminimus) hoc in loco fratres, antequam videlicet ad Minoriticum huiuſcemet ciuitatis conuētum ſe transferrent. A cætero harum moniali ū miniſterio incumbunt nouē fratres Minores, quorum alter in Vicariū electus cæteris præfertur, alter Confeſſarij officio fungitur, reliqui verò Sacellanorū onus accuratiſſimè ſubeunt.

De mona. Dominæ noſtræ de Conſolatione Calabazanos. Mon. III.

CONSTRVXERAT pientiſſima heroina Leonora à Caſtella, pientiſſimi quoq; Petri Mãriquij Legionenſis Regni Præfecti (hunc Hiſpani Adelantado vocāt) vxor in oppido Amuſco Palentinæ diœceſis, ſub anno Domini 1449. quoddā Clariſſarū monaſteriū, ad quod & duas ſibi filias eiuſdē Religionis alūnas ex Aſtudino conuentu transferendas curauit. Cumq; poſt aliquot annos, ex cariſſimi viri morte vidua

relicta eſſet, vt Deo opt. max. felicius vacare poſſet, præfatis filiabus monaſtico ha- A
bitu induta aſſociari voluit. Poſt elapſos verò 12. annos ab huiuſmodi conſtructione:
nempe anno Domini 1458. ex legitimis tamen cauſis, præfatum monaſterium ad op
pidum Calabazanos, quatuor millibus paſſuum à Palentia diſtans, idq́; Calixto III.
Pont. Max. annuente, ſub titulo Dominæ noſtræ de Conſolatione ſimul cum præfati
Præfecti oſſibus translatum extitit. Cuius ſanè ſanctitas atq; religio, vt ex his, quæ
ſequuntur, coniectare facilè licebit, incredibilis eſt. Huius ſiquidē loci ſorores in cinere
atq; cilicio Chriſto ſponſo olim famulantes eo die, quo Dominico corpori communi-
caturæ erant, nunquam à matutinis cellulas repetebant: ſed quod noctis reſiduū erat,
id in choro orationi inſtantes vel humi proſtratæ, vel ſedilibus hærentes inſumme-
bant. Præterea frugali menſa contentæ maiorem anni partem ieiunijs, atque abſtinen-
tiæ conſecrabant. Quo deniq; factum eſt, vt plures in ipſo religioſiſſimæ virgines Al- B
tiſſimo feliciſſimè obſecundauerint. Inter quas tamen longè emicuit ſoror Cathari-
na Gonzales, quæ ex piſtrino, cui ex iniuncto ſibi munere incumbebat, eleuatam à ſa-
crificante ſacerdote in eccleſia hoſtiam, licèt plurimi intercederent parietes, proprijs
ſæpius oculis conſpicari meruit, atque miraculis claruit. Nam Ferdinando eius nomi-
nis V. Caſtellæ Rege ex cælolyſia atque argina ad quartum milliare ab hoc monaſte-
rio in oppido Duennas in extremis agente, vt primum venerabilis huius ſororis os ſibi
applicatum fuit, is prȩter omnium Medicorum ſpem ex tempore conualuit. Huic an-
nectendæ veniunt prudentiſſimè ſorores Mentia Aualos, atq; Catharina Manriquia.
Harum primæ Crucifixi imago, quæ adhuc hoc in loco perſeuerat, habeturq́; in maxi
ma veneratione, loquuta eſt, atq; huiuſmodi verba dixiſſe fertur: Pium me vocas, ſum
etenim, tibiq́; pius ero. In ſecundæ verò obitu deuotiſſimus ille hymnus à ſacris Ec- C
cleſiæ Doctoribus Ambroſio & Auguſtino compoſitus, *Te Deum laudamus vſque ad ver-
ſiculum, Te ergo quæſumus &c.* ab Angelis, ſororibus ferè omnibus id audientibus, con-
centus fuit. Poſſem & iſtis adiungere admirandæ ſanctitatis ſorores Catharinā Quȩ-
uede, quæ plurima prophetico ſpiritu prædixit: & Annam ab Hæredia, quæ raptum
inter orandum ſæpius paſſa eſt: & alias quamplurimas eis omnino ſimiles: quas tamen
breuitati ſtudens ſciens prætermitto. Cùm ante 12. annos ſepulcrum, in quo religio-
ſiſſimus quidam frater laicus nomine Balthaſar per 40. annos iacuerat, fortè fortu-
na aperiretur, eius corpus integrum omnino, incorruptum, tractabile atq; ſuauiter re-
dolens inuentum fuit. Quod præter miraculum accidere non potuit. In huius prȩte-
rea monaſterij choro illuſtriſſimorum Petri Manriquij Legionenſis Prȩfecti, (de quo
ſuprà) eius filij Innici Manriquij, qui cum maxima ſanctitatis opinione diem clau- D
ſit extremum, atque Alphonſi Manriquij Hiſpalenſis Archiepiſcopi, & S.R.E. Cardi-
nalis, necnon & maioris fidei primi Inquiſitoris apud Hiſpanos corpora honeſtiſſimè
ſepulta ſunt. Cœterùm huius conuentus Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ, quæ ſexagenariū
numerum excedunt, bis in anno ſolemniſſimam proceſſionem in Archangeli Michaë
lis honorem, quòd Hiſpanorum tumultuum tempore, conantibus quibusdam militi-
bus, Carolo V. eorum Regi rebellibus, monaſterium ingredi, ſanctisq́; virginibus
vim inferre ſupra murum viſus ſit, atque eas à tanto diſcrimine eripuerit, per clau-
ſtrum habent. Honeſtatur deniq́; huius ſacræ ædis ſacrarium particula Dominicæ
crucis, fragmento eius columnæ, ad quā Chriſtus Dominus alligatus fuit, aliquantulo
ſanguinis ſeraphici patris noſtri Franciſci, atque quibuſdam alijs ſanctorū reliquijs. E

De monaſterio S. Mariæ de Ieſu Abulæ. Mon. IIII.

VT primùm nobiliſſima Maria ab Abula à viro, nobiliſſimo ſcilicet Ferdinando
ab Acunia Regni Siciliæ Prorege, per eius mortem ſoluta fuit, Hiſpaniam repe-
tens honeſtiſſimam domum, non longè à proximè prȩcedente conuentu, ædificari fe-
cit: illamq́; cum honeſtiſſimis 12. feminis ingreſſa, inibi ſub tertio ſeraphici patris
Franciſci Ordine, per continuos quinque annos, illis ſanctiſſimè conuixit. Cùm autem
ſtrictiorem, perfectioremq́; vitam anhelaret, pulcherrimum monaſterium, non longè
ab Abula Epiſcopali, nobiliq́; ciuitate, vnde & illa originem ducebat, iuxta pagum,
cui Gordillas Hiſpanicè nomen eſt, à fundamentis extrui, ac pinguiſſimis redditi-
bus

A bus dotari curauit. Quo denique omnibus ſuis numeris abſoluto, illud cum 12. illis ſibi adhærentibus Tertiarijs, ac alijs ſex præcedentis conuentus ſororibus, quæ tum ſe, tum quoque cœteras in monaſticis ritibus, ac regularibus diſciplinis felicius inſtruerent, ſub anno Dominicæ incarnationis 1502. ingreſſa eſt. Fuit tamen huiuſmodi monaſterium ad præfatæ ciuitatis Abulenſis interiora, ſub anno Domini milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſecundo tranſlatum. Vbi & impręſentiarum vſq; ſub titulo S. Marię de Ieſu perſeuerat, inhabiturq; à 55. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, iuxta numerum ab ipſa fundatrice, cuius oſſa in inferiore huius loci choro alabaſtrino clauduntur lapide, præfixum. Agnomen tamen, licèt inde tranſlatum, à pago, in quo primò fuit conſtructum, iam antea emendicatum retinuit. Vocatur ſiquidem paſſim monaſterium de Gordillis. Cœterùm hoc in monaſterio à prima ſui erectione in hodiernum vſ-
B que diem plures virgines Deo ſacræ omni virtute, omniq; ſanctitate claruerunt. Eiuſque rei in cauſa eſt: quòd mores ac leges à beata virgine Clara traditæ ab omni violatione immunes ſumma in eo diligentia, atque ingenti obſeruantia reddi curentur.

De monaſterio S. Claræ Palentiæ. Mon. V.

NON omnes conueniunt in prima huius conuentus erectione. Nam alij aſſerunt ipſum anno Dominicæ incarnationis 1338. exordium ſumpſiſſe: alij verò volunt illud non ante annum Domini 1373. à primis fundamentis ædificari cœpiſſe. Nihilominus tamen tum iſti, tum quoque illi in vnnm atque eundem eius fundatorem, nempe in pientiſſimum Alphonſum Henriquez Caſtellæ Ammirantem conſentiunt. Mihi verò poſtremorũ ſẽtẽtia, quibus apoſtolicę quędã Gregorij XI. Pont. max. literæ aſtipu-
C lantur, magis probatur. Conſtat ſiquidẽ ex pręfatis literis hoc monaſteriũ à pręmemorato Caſtellæ Ammirante in oppido Renoſæ, ſub anno 1373. primitus conſtructũ, atq; poſt elapſum quadrienniũ, nempè anno Dñi 1477. ex eiuſdẽ ſummi Pontificis decreto ad Palentinam ciuitatem trãſlatum fuiſſe. Quicquid tamen ſit, præfatum hoc monaſterium, B. virgini Claræ ſacrum, atque Palentiæ elegantiſſimè erectum, quod & 60. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ ſat commodè incolunt, liberaliſſimis pręfati Ammirantis ſumptibus tum primò, tum quoq; ſecundò ab ipſis fundamentis ad verticem vſq; ædificatum extitit. In quo ſupra modum enituêre ſoror Blancha Henriquez vterina præfati fundatoris ſoror, atque Ferdinandi eius nominis V. Caſtellæ Regis auia, quæ viliora conuentus obſequia, licèt tantis orta natalibus, adeò coluit, vt quamcunque aliam correligioſam longè ſuperarit; & ſoror Catharina Tortoles, quæ ſæpiſſimè in oratione per-
D noctare aſſueuerat: & ſoror Ludouica Villalobos, quæ quamlibet aliam religioſam aliqua virtutis laude excellentem curioſius imitari ſtuduit, ſicq; ſanctiſſima euaſit.

De monaſterio Annunciationis B. Virginis Areuali. Mon. VI.

VT primùm Arnaldus Velaſco Ferdinandi eius nominis V. Hiſpanię Regis Quęſtor diem clauſit extremum, honeſtiſſima eius vxor Maria Gueuara hoc monaſterium, Anunciationi glorioſiſſimę virginis ſacrum, aliquantulum ab Areualo Abulenſis diœceſis oppido tum ex relictis ſibi ab illo facultatibus, tum quoque ex propria dote, ſub anno Domini 1496. ædificari curauit, atque in ipſo ad vltimum vſque vitę halitum, ſub Tertiariarum Franciſcanarum habitu, cum quibuſdam alijs honeſtiſſimis eiuſdẽ Inſtituti fęminis egit. Poſt elapſos verò aliquot annos ab huiuſmodi ædificatio-
E ne, quotquot erant hoc in loco ſorores in ſecundã (vt vocant) B. virginis Claræ Regulã tranſierunt. Sub qua 35. ſacræ virgines ibidem impræſentiarũ feliciſſimè militant, atq; particulã Dñicæ crucis, aliaſq; quamplurimas ſanctorũ reliquias diligentius cuſtodiũt.

De monaſterio ſanctæ Claræ Rapariegos. Mon. VII.

PROVT teſtimonio antiquorum quorundam monumẽtorum inſtruimur, præſens monaſterium, in pago Rapariegos Hiſpanicè nuncupato, ad tertium lapidẽ ab oppido Areualo B. V. Claræ erectum, à pientiſſimis pariterq; inclytis coniugibus Dominico Ægidio, atque Maria Verdugo ex communibus facultatibus, ſub anno Domini 1270. ædificatum, & à quibuſdam eiuſdem beatæ virginis Claræ ſocijs primò in-

habitatum extitit. Vnde nec mirum ſi tanta in eo ſanctitas, tantaq; religio reluceat: A atq; adeò benè ſexaginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ eius incolæ apud omnes audiant. Cæterum hoc in monaſterio altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, atque caput vnius ex vndecim millibus virginũ diligentius, ac ingenti cultu atq; obſeruantia aſſeruantur.

De monaſterio S. Claræ Tordehumos. *Mon. VIII.*

QVALEM fructum pijſſima Mentia à Mendoza ex Granatæ Infatis morte vidua relicta ex hoc S. Claræ monaſterio Tordehumos, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, ſub anno à partu Virgineo 1519. pro Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis à ſe conſtructo, atque pinguiſſimis redditibus dotato cœperit, hinc facilè coniectare licet, quòd à 60. ſacris virginibus, eisq; religioſiſſimis, quarũ aliquot à luceſcente die ad meridiem vſq; orationi inſtantes, ex laudabili more in choro agunt, nec prius inde diſcedunt, quàm aliæ ſibi ſuccedant, commodè inhabitetur: quodq; plurimæ ſorores virtutibus, ac ſanctitate inſignes Chriſto ſponſo ibidem quamfeliciſſimè famulatæ ſint. B

De monaſterio S. Claræ Concæcamporum. *Mon. IX.*

CVM beatus pater Bernardinus de Senis Compoſtellam viſitaturus Liuiam (vulgò Villalon) Palentinæ diœceſis oppidum diuertiſſet, tantam apud oppidanos ſuæ ſanctitatis famam reliquit, vt eos omnes in ſui deſiderium traxerit, maximè verò generoſam heroinam Mariam à Velaſco, quæ pro ſua in eum perpetua deuotione propriam domum, quam Concæ camporum, quod eiuſdem Palentinæ diœceſis oppidum eſt, diſtatq; Liuia mille quingentis paſſibus, poſſidebat, in iuſtum conuentum, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1450. euehendam, atque eiuſdem beati patris nomine appellãdum C curauit. Vocatur nihilominus huiuſmodi conuentus nomine S Claræ, idq; ob 40. Clariſſas ſorores Vrbaniſtas ipſum incolentes. Ex plurimis ſacris virginibus, quæ cũ non vulgari ſanctitatis fama hoc in loco diem clauſêre extremum, in medium adducam religioſiſſimam ſororem Mariam à Montaluo. Nam eius oſſa, poſt plurimos annos elapſos, ſuauiſſimum ex ſe odorem emiſêre. Præterea collecti ex eius ſepulcro pulueres plures febricitantes priſtinæ ſaluti reſtituerunt. Huic annectam ſororem Ioannam à Gueuara primã huius loci Abbatiſſam, quę integras noctes integris quoq; diebus orationi intenta iungere aſſueuerat, omnibusq; claruit virtutibus. His poſſem proculdubio aliquot alias admirabili ſanctitate inſignes adijcere, quas tamen prolixitatis vitandæ ergò miſſas facio, ab huius tamen loci accolis ac beatos inter cælicolas annumerantur. D

De monaſterio S. Claræ Methymnæ Campi. *Mon. X.*

QVAMVIS certo certius huius monaſterij ſorores, idq; ex falſa quadam traditione, aſſeuerent hoc monaſterium à Petro Crudeli Caſtellæ Rege ædificatum, & ab eius ſucceſſore & fratricida Henrico eiuſdem Regni Rege dotatum, ac tandem à duabus B. Claræ ſocijs atque diſcipulis à ſeraphico patre Franciſco, ad præfati Regis Henrici inſtantiam, miſſis primò ædificatum & inhabitatũ. Nihilominus tamen, vetuſtiſſimis hiſtorijs ſibi contradicẽtibus, cum eis hac in re conuenire non poſſumus. Conſtat ſiquidem ex illis ſeraphicum patrem Franciſcum, anno à partu Virgineo 1226. viã vniuerſæ carnis ingreſſum fuiſſe, & B. virginem Claram, non ante annum 1253. ex hac vita migraſſe. Præterea præfatus Rex Petrus, anno Domini 1336. primò natus, & anno E 1369 à præmemorato eius fratre & ſucceſſore Henrico occiſus fuit. Quamobrem ſi hoc monaſterium (vt prædictæ ſorores volunt) beato patre Franciſco in viuis agente atq; annuente, à Caſtellæ Rege primò ædificatum, atque à duabus B. virginis Claræ diſcipulis (quod & certiſſimum eſt, nam eius corpora iuxta chori cratem honeſto loco ſepulta ſunt) inhabitatum fuerit, dicendum nobis eſt, id ſibi ex Ferdinando agnomine Sancto, qui Regni Caſtellæ ſceptrum, anno Domini 1217. ſuſcepit, atque ad obitum vſque ſeraphici patris & vltrà regnauit, eueniſſe. Quicquid tamen ſit, quandoquidem traditio rei veritati non conſentit, pręſens monaſterium antiquiſſimum eſt, & ante annum 1256. vt ex antiquioribus quibuſdam monumentis ſatis patet, initium ſumpſit. Succeſſit tamẽ antiquiori cuidam ędiculę, beatę Catharinę virgini & martyri dicatę, idque

A idque intra vallum oppidi Methymnę Cāpi : qua etiā de cauſa eiuſdē B. Virginis commemoratio ſingulis diebus fit in choro: vocaturq; nomine S.Claræ,& à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis commodè ſatis inhabitatur. In quo tandem admirandæ ſanctitatis ſoror Franciſca Bracamonte, atque religioſiſſima ſoror Agnes ab Ortega à præfatis duabus B.Claræ diſcipulis ſepultę ſunt. Harum prima ob eximias eius virtutes certiſſimam ſui obitus horam prænoſce meruit, ſecunda vero huius loci excidium, atque ſororum diſperſionem, quæ poſt 16. annos infallibiliter euenerunt, nam, maiore huius domus parte ad terram lapſa, 30. eius habitatrices ad tempus, quouſq; ſcilicet reparata extitit, ad diuerſa huius Prouinciæ loca tranſmiſſæ fuerunt, morti propinqua prædixit.

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ Collaris. *Mon. XI.*

B SCRIBENS enim Innocentius IIII. Pont.max. ad Ferdinandum agnomine Sanctum Caſtellæ Regem, atque ad eius filium Alphonſum eius nominis X. anno Dominicæ incarnationis milleſimo ducēteſimo quadrageſimo quarto, Pontificatus verò ſui anno 2. qui fuit nonus ante B. virginis Claræ obitum, illis Damianitarum ſororum (quo nomine tunc Clariſſę appellabantur) conuentum Collaris, quod Segobianæ diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad Alburquerquienſium Ducem, ſub titulo S. Marię Magdalenę erectum (de quo impręſentiarum) quammaximè commendat. Ex ijs ergo literis huius conuētus, qui à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis plerumq; incolitur, paſſimq; nomine ſanctę Clarę appellitatur, vetuſtas facilè deprehendi poteſt. De quo tamen, quòd non ita pridem vulcanio ceſſerit incendio, nihil aliud ab his dicendum occurrit.

C *De monaſterio S. Claræ Aſtudilij.* *Mon. XII.*

PRAESENS monaſterium in beatæ virginis Clarę honorem Aſtudilij, quod Palentinæ diœceſis oppidum eſt, erectum, anno à partu Virgineo 1355. idq; Innocentio VI. Pont.max. annuente, à Maria à Padilia, ſiue potius à Petro Crudeli Caſtellæ Rege, anno ſui Regni primo ædificatum extitit, & à ſanctorum Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatur, inſuper & quibuſdam ſanctorum Petri, Pauli atque Andreæ Apoſtolorum, & ſanctarū Cecilię & Catharinę virginum atq; martyrum reliquijs honeſtatur.

De monaſterio S. Claræ Carrionis de Comitibus. *Mon. XIII.*

HAEC ſacra domus (niſi nos vulgaris traditio fallat) antiquiſſima eſt, & à duabus ex diſcipulis B. virginis Claræ, quæ Galleciam aliquot ibi monaſteria erectu-
D ræ petebant, beata Clara adhuc in viuis agente, ſolitario quodam in loco, atque ab hominum frequentia procul, vbi antiquior ædicula, beatæ Mariæ de Paramo dicata, præextiterat, conſtructa extitit. Quæ tamen cùm eius incolis plurimis de cauſis oneroſior eſſet, maximaq; pauperie grauaretur, ad interiora eius oppidi, cui, Carrion de los Condes, Hiſpanicè nomen eſt, ex apoſtolica auctoritate, idq; à multis annis, tranſlata fuit. Cœterum hoc monaſterium, quod à 50. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis ſat commodè inhabitatur, atq; B. virginis Claræ titulo inſignitur, funere religioſiſſimæ ſororis Mariæ à S.Clara, quæ omnes virtutes, præcipuè verò humilitatē, obedientiā atq; charitatē mirificè coluit, certumq; ſui obitus diem, Deo ſibi reuelante, ſupra modum exornatur.

E *De monaſterio S. Claræ Methymnæ Roſecæ.* *Mon. XIIII.*

CVM Tertiariæ quædā ſorores Franciſcanæ numero quatuordecim Methymnæ Roſecæ (de qua ſuprà) religioſam in ædicula ſancti Sebaſtiani ducerenr vitam, cuperentq; in ſecundam beatæ virginis Claræ Regulam tranſire, illuſtriſſimus Federicus Henriquez Caſtellæ Ammiras, cui tunc Methymna oppidum parebat, hoc eis monaſterium ex proprijs facultatibus, non longè ab oppidi vallo, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo octauo elegantiſſimè conſtruxit, honeſtisq; redditibus cumulauit, atque tandem non minus liberaliter, quàm piè tradidit. Eius itaque herois beneficio & liberalitate factum eſt, vt 50. ſacræ virgines Deo opt. max. hoc in loco feliciſſimè obſequantur. Idque facillimè patet ex earum quamplurimis, quæ cum maxima ſanctitatis fama feliciſſimè diem clauſerunt extremum.

De mo-

De monaſterio S. Claræ Pinciarum. *Mon. XV.* A

QVOD hoc monaſterium, beatę virgini Claræ non longè à Pincijs famoſiſſimo totius Hiſpaniæ, atque Palentinæ diœceſis oppido erectum, vetuſtiſſimum ſit, & eius ſtructura, quæ tamen ſatis magnifica eſt, & R. cuiuſdam Auguſtini Oſmenſis Epiſcopi literæ, datæ anno Domini 1266. in quibus apoſtolicorum quatuor diplomatum, duorum quidē Alexādri IIII. aliorum verò duorum Clementis itidem IIII. Pont. max. in huius loci fauorem conceſſorum mentio fit, facilè indicant. Quodq́: etiam ab altera ex B. virginis Claræ ſocijs conſtructum, fundatumq; fuerit, eius corpus, honeſto mauſoleo hoc in eodē loco tumulatum, argumento nobis eſt. Cuius verò liberalitate atq; munificentia ædificatum extiterit, non ſatis patet. Exiſtimatur nihilominus, idq́; ex aliquibus indicijs, communibus oppidanorum ſumptibus extructum. Ne tamē curioſus lector nos in huius monaſterij, quod ab 80. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis incolitur, titulo hallucinatos exiſtimet, nouerit illud antiquitus omnium Sanctorū nomine appellatum fuiſſe, atq; poſtmodum beatæ virginis Claræ vocabulo inſignitum euaſiſſe. B

De monaſterio Dominæ noſtræ de Pietate ibidem. *Mon. XVI.*

PLVRIMVM inter ſe differunt proximè præcedens atque præſens monaſteria eodem in oppido, Pinciarum ſcilicet, erecta. Nam illud B. virgini Claræ dicatum eſt, iſtud verò Dominæ noſtræ de Pietate ſacratur. Præterea illud ante annum Domini 1266. initium ſumpſit: iſtud verò non ante annum 1550. ædificatum extitit: idq́; ſanè diuerſis in locis. Nam primò Villaſirgæ, quæ Palentinæ diœceſis oppidum eſt, attinetq́; ad Oſornienſium Comitem, ędificari cœpit, indeq; ad Pincianum hoc oppidum, ſed extra eius męnia, iuxta ædiculam S. Ioannis Lateranenſis poſt elapſum ſeptennium trāſlatum extitit, ac tandem poſt alios 14 annos tranſactos, eo quoque loco derelicto, eius habitatrices alium (de quo impræſentiarum) intra præfati oppidi ambitum extrui curarunt. Demum iſtius habitatrices, quę numero ſunt 33. nudis pedibus incedunt, nullos redditus admittunt, piſcibus pro obſonio vtuntur, atque ex mendicatione tantùm ſub prima beatæ virginis Claræ Regula victitant: illius verò incolæ annuis redditibus fruuntur, calceatæ incedunt, carnibus veſcuntur, ſuntq́; de ſecunda eiuſdem beatæ virginis Claræ Regula. A cœtero ad huius ſacræ domus ædificationem plura contulit nobiliſſima Maria à Velaſco Petri Manriquij Fernandez Oſornienſiū Comitis quondā vxor: inſuper & ex religioſiſſimo matris Dei Olyſipponenſis monaſterio octo ſorores, quæ cœteras in omni pietate atque religione diligenter inſtruerēt, adduci curauit. C D

De monaſterio S. Claræ Numantiæ. *Mon. XVII.*

HOC ſacrum monaſterium, Numantiæ (vulgò Soria) in honorem beatę virginis Claræ erectum, inter antiquiſſima huius Prouinciæ loca computandum venit. Quo tamen certo tempore ædificatum fuerit, vel quem ſui authorem habuerit, non ſatis conſtat. Exiſtimatur nihilominus communibus oppidanorum ſumptibus extructum, interimq́ue à quadraginta Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis religioſè incolitur.

De monaſterio S. Claræ Almaſani. *Mon. XVIII.*

QVANTÆ ſit antiquitatis præſens conuentus, Almaſani, (cuius ſuprà meminimus) non quidem eo loco, in quo nunc perſeuerat, ſed vbi prius præextitit erectus, ex eo facillimè colligi poterit: quòd ex oppidanorum facultatibus, beata virgine Clara adhuc ſuperſtite, ab altera ex eius diſcipulis ædificatus fuerit. In quo tandem triginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ hac noſtra tempeſtate cōmodiſſime cōmorantur. E

De monaſterio S. Claræ Aquilarij de Campò. *Mon. XIX.*

CVM pientiſſimus Ioannes Manriquius Caſtanetani oppidi Comes eo in oppido, quod Aguilar de Campò Hiſpanicè nuncupatur, attinetque ad Palentinam diœceſim Cōuentualibus Franciſcanis patribus conuentum erexiſſet: eius filius atque hæres Garſias Manriquius Sixto IIII. Pont. max. humillimè ſupplicauit, vt, huiuſmodi patribus

di patribus(quorum tamen conſenſus aderat)aliò trāſlatis, præfatus conuentus Clariſsis monialibus Vrbaniſtis,quæ monaſterium ſub titulo S.Mariæ de Cameſa,ad Cameſæ fluminis fluenta,1050 paſſibus à præfato oppido erectū,incolebāt, conferre dignaretur. Quo deniq; ſummo Paſtore annuēte præfatæ ſorores,poſtquā per decenniū antiquiorem domum inhabitaſſent,ad præmemoratum fratrum conuentum, quem tamē nomine S.Claræ in poſterū appellandū voluêre,ſub anno à partu Virgineo 1483. Pontificatus verò eiuſdem ſummi Pontificis xiij. & vltimo conuolarunt. Præterea in eiuſdem loci, quem & 35. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ incolunt, ſacrario Dominicæ crucis particula, atque caput vnius ex vndecim millibus virginum cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Claræ Caſtri Cæſaris. Mon. XX.

B HOC monaſterium,B.virgini Claræ ſacrum,atque longiuſculus à Caſtro Cæſaris Burgenſis diœceſis oppido conſtructum,vetuſtate non caret: cùm,ex fideli quadā traditione, à Petro Crudeli Caſtellæ Rege,ædificatum fuerit.Præterea Conuētualium Frāciſcanorum patrum curæ à ſui exordio ad annum vſq; Domini 1564. ſubiacuit. Quo deniq; anno, ex Pij V. Pont. max. decreto, cœteris huius Prouinciæ locis adiectum extitit. Inhabitatur interim à quadraginta Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis.

De monaſterio Corporis Chriſti Segobiæ. Mon. XXI.

QVOD ſacra hæc domus,Corpori Chriſti dicata, atq; intra Segobianæ ciuitatis ambitum erecta,neophyta omnino ſit,atque ſub anno Domini 1572. primò ædificari cœperit, nihil aliud nobis memorabile ſubminiſtrat ab eo, quòd à 20. pauperri-
C mis ſororibus de prima (vt aiunt) beatæ virginis Claræ Regula religioſè inhabitetur.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Vlmeti. Mon. XXII.

EXIMIA nobiliſſimorum coniugum Alphonſi Paterno ſacræ diui Iacobi Militiæ equitis ac Commendatarij, & Eliſabethæ Velaſquez virtus, ſummuſq; tum in religioſos,tum quoq; in religioſas amor fecerunt, vt ij hoc ſacrum monaſteriū ad Dei honorem,atque in Conceptionis Deiparæ virginis Mariæ memoriam, Vlmeti ex cōmunibus facultatibus, annuente tamen Leone X. Pont.max.ſub anno 1516.erigerēt, pinguibuſq; annuis redditibus cumularent: voluêre tamen pręfati fundatores, vt ex ijs ſororibus,quæ hoc in loco cōmoraturę eſſent,13.gratis,& vlla abſq; dote, quòd ſibi ſatis de prouentibus prouiſum ſit,reciperentur. Quibus denique vita functis,aliæ ſub ijſ-
D dem legibus, ijſdemq; priuilgijs ſuccedere debeant. Cōmorātur itaq; hoc in couētu 30. ſorores Conceptioniſtæ, ſiue Ordinis immaculatæ Conceptionis Dei genitricis Mariæ.

De monaſterio B. Virginis. Pinciarum. Mon. XXIII.

OMNIA ſua ſtudia in huius monaſterij conſtructione fixiſſe atq; locaſſe, inſuper & pietatis in ea laudem quæſiuiſſe videntur pijſſimi coniuges Ioannes à Figueroa Valiſoletani oppidi Senator,& Maria Nunneſia à Toleto:tanta eſt eius capacitas atq; pulchritudo .Cùm enim ſingulari quadam deuotione in Deiparæ virginis Conceptionem ambo ferrentur,erigēdam à ſe in eius memoriam domum omnibus numeris abſolutam, atq; tanta deuotione dignam voluerunt.Fuit itaque huiuſmodi domus ab eis intra Valiſoletani oppidi mœnia,ſub anno à partu Virgineo 1521.ædificata,atque ho-
E neſtis vtcunque redditibus dotata:eis tamen poſitis legibus, vt à Conceptioniſtis ſororibus in habitetur:vtq; 13.virgines,iuxta eius votum, penes quem patronatus ius pro tempore eſſe contigerit, recipiantur: vtque tandem altera earum defuncta alia eius loco ſubroganda veniat. Commorantur denique hoc in loco trigintaquinque ſorores Conceptioniſtæ tum religione & uirtutibus, tum quoque natalibus inſignes.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Aillonij. Mon. XXIIII.

CVM pientiſſimus heres Didacus Lopetius Pacieco Villenicus Marchio, atq; oppidi Aillonij temporalis Dominus hoc monaſteriū, Conceptioni beatsſimæ virginis Mariæ ſacrum,præfato in oppido Aillonio, ſub anno 1546.ędificari, dotariq; curaſſet,

raſſe,nec ad optatum finem morte prę uētus adducere potuiſſet:eius filius atq; ſucceſ- A
ſor,nec latum vnguem à tanto parente degenerans, & huiuſmodi monaſterium om-
nibus ſuis numeris abſoluit,& religioſiſſimas tres ſorores,quæ confluentibus iuuencu-
lis præeſſent,atque ſalutis monita darent,ex Turgiano conuētu Conceptioniſtico,apo
ſtolicæ innixus auctoritati,adduxit.Quamuis hæc ſacra domus non ita pridem cōſtru-
cta fuerit, plures tamen ſorores religione inſignes, ac ſanctitate conſpicuas huic Pro-
uinciȩ peperit.Inter quas tamen principem locum obtinent ſoror Anna Angelorum,
prima eius Abbatiſſa,atq; vna ex tribus prȩfatis fundatricibus:& ſoror Maria à S.Pau-
lo,cuius in Deum pietas atq; ad proximos charitas incredibiles fuêre. A cœtero Con-
ceptioniſtæ huius loci moniales 30.numerum frequentius attingunt,aliquotq́; ſancto-
rum Fabiani,Petri.atq; Mauritij martyrum, necnon &S. Annæ Dei genitricis Mariæ
matris,atque vnius ex 11. millibus virginum reliquias ſumma diligentia cuſtodiunt. B

De monaſterio conceptionis B. Mariæ Berlangæ. Mon. XXV.

ANNO ſequenti à proximè præcedentis conuentus erectione, nempe anno à par-
tu Virgineo 1547. pijſſima atque nobiilſſima matrona Ioanna Henriquez, ex
morte Ioannis Touar Berlangenſium Marchionis vidua relicta hoc monaſterium, Con-
ceptioni Virginis ſacrum, præfato in oppido Berlanga,quod Caſtellæ Comeſtabilibus
paret,ex domeſticis facuIiatibus ab ipſis fundamentis ad verticem vſq; ædificandum,
redditibusq́; cumulandum,atq; plurimis tandem ſanctorum,præcipuè verò martyrum
Thebæorū,& Agnetis virg. & mart.reliquijs exornandum curauit. Primæ huius loci
fundatrices fuêre nobiliſſimæ ſorores Violās à Mēdoza, & Bernardina Touar præfati
Berlāgēſiū Marchionis filia.Commorātur hoc in conuētu 33. Conceptioniſtæ ſorores, C
quȩ,quia accuratiſſimè deuotiſſimeq́; Deo famulātur,optimè apud Berlāgēſes audiūt.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Abulæ. Mon. XXVI.

PIISSIMVS Maldonatus Abulenſis eccleſiæ canonicus, credita ſibi bona fideliter
diſpenſaturus,hoc monaſterium,ad Saluatoris Chriſti laudem,atq; in feliciſſimi cō
ceptus eius matris memoriam Abulæ, quæ Epiſcopalis ciuitas eſt,ex eis ȩdificari, ſub
anno 1539. fecit, atq; nobiliſſimas duas ſorores,quȩ cȩteris aduentantibus iuuenculis
Religionis viam felicius oſtenderent,ex Conceptioniſtico Vlmetenſi conuentu adduci
curauit. Sunt autem quotquot hoc in loco commorātur ſorores Cōceptioniſtȩ nu. 30.

De monaſterio Conceptionis B Mariæ Pennarandæ. Mon. XXVII. D

SINGVLARI quadam in Conceptioniſtas ſorores beneuolentia, atq; incredibili in
propriam ex filio neptem Annam à Stunnica eiuſdem Religionis alumnam animi
propenſione impulſi pijſſimi coniuges Petrus à Stunnica & Auellaneda, atque Maria à
Cardenis oppidi Pennarandæ Comites,hoc monaſterium Conceptioni Virginis ſacrū,
quod & 25.Conceptioniſtici eiuſdē Ordinis ſorores inhabitant,infra eiuſdē oppidi Pen
narandæ ambitum,ſub anno Dñi 1564. à fundamentis ad apicem vſq; conſtruxerunt:
atq; communem neptem ex Turgiano conuentu Conceptioniſtico,quatenus primam
eius Abbatiſſam ageret, apoſtolica ſibi auctoritate fauente, deducendam curarunt.

De monaſterio Ieſus Mariæ Pinciarum. Mon. XXVIII. E

VT primum prouincialia huius Prouinciæ Comitia celebraturus ex generali To-
letana Congregatione Pincias,ſub anno Dñi 1583. me contuli, atque hoc mona-
ſterium Ieſus Mariȩ à perdeuoto,doctiſſimoq; Licentiato Gueuara non longè à Pincia
nis mœnibus eo fine,vt à Conceptioniſtis ſororibus inhabitaretur, erectum didici: dedi
operam,vt religioſæ,optimiq́; nominis 3.ſorores ex antiquiori eiuſdem oppidi Conce-
ptioniſtico conuentu cum ſolemni totius Capituli ſupplicatione, 18.menſis Septēbris
præmemorati anni educerentur, atq; ad præfatum hoc monaſterium transferrentur.
Quæ ſanè opera noſtra non inanis fuit, cùm plures virgines Conceptioniſticum habi-
tum in eo induerint,Deoq́; felicius obſequātur. Eſt præterea præmemoratum hoc mo-
naſterium nobilium virginum ſeminarium, cui loci Abbatiſſa diligentius incumbit,

De Mon.

A *De Monaſterio S. Eliſabethæ Areuali.* *Mon. XXIX.*

PIENTISSIMA Sanctia Martinez à Montaluo Dei Eccleſiam hęredem ex aſſe inſtitutura, hoc monaſterium, beatę Eliſabethę ſacrum, Areuali, ex proprijs facultatibus ſub anno à partu Virgineo 1440. ędificauit, atq; honeſtis redditibus locupletauit. Præterea Franciſcanarum Tertiariarum habitu de religioſo more induta cœteris aduentantibus iuuenculis religioſè viuendi norma facta eſt. Cuius ſanè humilitas tanta extitit, vt, licèt claris orta natalibus & nobiliſſimo olim viro iuncta, nō erubuerit aquā ex fonte hauſtam, proprijs humeris per medium forum, monaſterio à ſe conſtructo inferre. Huic ſimilis omnino extitit ſoror Anna ab Areualo, quę per 100 cōtinuos annos hoc in eodem loco, quem 30. Tertiarię ſorores frequētius incolunt, in ſumma humili- B tate, patientia, oratione, abſtinentia atq; charitate vitam egit. Vocatur paſſim hęc domus agnomine de las Montaluas ab eius fundatrice Sāctia Martinez à Montaluo.

De monaſterio S. Mariæ de Ieſu ibidem. *Mon. XXX.*

CVM nobilis quidam patria Murcianus alterius nobilis neci interfuiſſet, tum defuncti cognatorum, tum quoq; iudicis iram declinaturus, patrijs latibus relictis, Areualum cum duobus filijs atq; 4. filiabus ſe contulit. Quo deniq; vita functo, prefatorum liberorum qui mares erant, Frāciſcanum habitum induêre: reliquę verò fœminę ſub maioris, quę Aldonza Lopetia nuncupabatur, & ſingulari quadam prudentia, atque honſtate pollebat, cuſtodia remanſerunt. Poſt elapſos autē aliquot annos, cùm nobiliores oppidi Areuali tum viri, tum quoq; fœminę in huiuſmodi iuuēculas ſupra C modum quadam voluntatis inclinatione propenderent, illiſq; neceſſaria ſatis liberaliter ſubminiſtrarent, pręfata Aldonza Lopetia hoc monaſterium, in S. Marię de Ieſu honorem, ſumpto prius Tertiariarum Franciſcanarum habitu, ſub anno Dñi 1490. ędificare cœpit, atque temporis decurſu ad optatum finem perduxit. Vt igitur tātæ fundatricis memoria perpetuaretur, voluêre Areualenſes, vt pręfatum hoc monaſteriū, quod 30. Tertiariæ ſorores in habitant, Aldonzæ cognomine appellaretur. Vocatur ſiquidem paſſim, idq; Hiſpanicè, conuento de las Aldonzas. Nec immeritò ſanè: cùm præmemorata fundatrix eximia sāctitate, atq; prophetico ſpiritu, quo plurima prædixit, prædita fuerit. Præterea nihil illa continentius, nihilq; tandē pauperius extitit. Qua etiam de cauſa quamplurimis prærogatiuis à Deo cumulari meruit. Huic annectenda venit nobilis virgo Eliſabetha Verdugo huius quoq: loci alumna, quæ Chri- D ſtum Dominū in propria forma, dum Hoſtia à ſacerdote eleuaretur, videre meruit, atque quamplurima alia priuilegia ab Altiſſimo omnium bonorum largitore obtinuit.

De monaſterio S. Eliſabethæ Pinciarum. *Mon. XXXI.*

HONESTISSIMAE fœminę Ioanna Hermoſilla, atque eius ex fratre neptis Beatrix Hermoſilla nihil minus ab hoc mundo, eiuſq; pompis facientes quicquid habere poterant, id pauperibus erogabant: inſuper & ex proprio labore, atq; eleemoſynis victitantes hoc ſacrum monaſterium Pincianū, ſub inuocatione S. Eliſabethæ, oppidanis interim ſibi ſummopere fauentibus, erigere cœperunt. Cumq; honeſtæ aliquot virgines atq; vidua ſibi adhæſiſſent, ſumpto cum illis Tertiariarum Franciſcanarum habitu, patribus Tertiarijs obedientiā, ſub anno 1462. pollicitæ ſunt. Erat per id tēpo- E ris huius Prouinciæ fama vbiq; celeberrima: quapropter præfata Beatrix Hermoſilla Innocentio VIII. idq; anno Dñi 1484. ſupplicauit, quatenus ſibi, ſuiſq; ſocijs in Minoritanum huius Prouinciæ patrum curam tranſire liceret. Facturus igitur præfatus Pōtifex eius votis ſatis, Compoſtellano Archiepiſcopo iniunxit, ut conſtructam à præfatis ſororibus domum in iuſtum monaſterium euehendam, atque eccleſiam, cœmeterium inſuper, & campanile ſibi annectendum curaret. Quod & ille diligentiſſimè præſtitit. Ab eo itaq; temporis, hoc monaſterium à ss. Tertiarijs ſororibus inhabitatum impręſentiarū vſq; huic Prouinciæ ſubiacet. Inter cœteras huius monaſterij religioſas, quæ ſanctitate claruerūt, emicuit præfata ſoror Beatrix Hermoſilla. Cuius oſſa, poſt 47. annos ab eius obitu, ſuauiſſimè fragrantia apparuerunt, atque ex antiquiori ſepulcro ad

aliud

aliud multò honeſtius tranſlata ſunt: vbi Deus ad tantæ ſororis inuocationem aliquot A miracula ædere dignatus eſt, ob quæ à Pincianis maxima in ueneratione habetur.

De monaſterio S. Eliſabethæ Segobiæ. *Mon. XXXII.*

CVM nobilis virgo Maria à ſancto Spiritu ex Guadalfagiara ciuitate oriunda diuinis obſequijs ſeſe omnino dedere cuperet, Deum orare aſſueuerat, vt ſibi, quæ illi placita forent, inſpirare dignaretur. Cumq; quadam die huiuſmodi orationi inſtaret, per reuelationem accepit, vt ſe, relicta cara patria, Segobiam conferret. Vt igitur primùm diuinæ reuelationi acquieſcēs hāc ciuitatē fuit ingreſſa, in honeſtiſſimas quaſdam virgines eadem prorſus mente, qua & illa præditas, quæ & ſe ei adiunxerunt, incidit: atq; tanta occaſione oblata, antequam è manibus laberetur, benè vti cupiens, domum, in qua ſimul cum illis Deo felicius famulari poſſet, tum ex communibus facul- B tatibus in medium collatis, tum quoque ex diuerſis fidelium eleemoſynis, anno 1486. ædificandum curauit: vbi & per 12. continuos annos cum cariſſimis ſibi adhærentibus ſocijs, ſub Tertiariarum ſororum Frāciſcanarum habitu ſanctiſſimè perſeuerauit. Sed cùm is locus auguſtiſſimus eſſet, sereniſſima Eliſabetha Hiſpaniæ Regina, Regiſq; Ferdinandi V. legitima vxor per R. F. Franciſcum Ximenium à ſummo Pontefice Alexādro VI. ſibi, anno Dñi 1498. conceſſa egit, vt Conuentuales S. Claręſorores ſe Obſeruantibus Clariſſis monaſterij S. Antonij accolis coniungerent, in patrum huius Prouinciæ Obſeruantum curam: & pręfata ſoror Maria à ſancto Spiritu tum ſuis Tertiarijs ſororibus S. Claræ antiquioris (ſic enim Conuentualium Clariſſarum cœnobium appellabatur) ibidem in poſterum habitatura peteret. Quod & iuxta tantæ Reginæ votum factum extitit. Ab eo igitur tempore huiuſmodi Tertiariæ, relicto antiquiori domici- C lio, S. Claræ antiquioris conuentum, quem tamen nomine S. Eliſabethæ appellandū voluêre, impræſentiarum vſq; inhabitant: ſuntq; numero 50. Quarum ſanè pauperies ſumma eſt, religioq; mirabilis. Idq; profectò exemplaris aliquarum ſororum hoc in ipſo loco defunctarum vita facilè oſtendit. Obijt ſiquidem hoc in conuentu mortem religioſiſſima ſoror Maria Pennaloſa, quæ & defunctum puerum ad vitam reuocaſſe fertur, & vix ſibi parem in humilitate, oratione, charitate atq; cœteris virtutibus ſuo tempore habuit. Ad hanc appoſitæ ſunt ſoror Eliſabetha Peralta, & ſoror Ioāna Lopetia, quæ ſicut ſanctè vixerūt, ita quoq; ſanctè in Domino, in æternū victuræ, obierunt.

De monaſterio Crucis Vlmeti. *Mon. XXXIII.*

NOBILIS pijſſimaque Vrraca Rodriguez Bezerra ex opido Vlmeto oriunda, D cùm ex cariſſimi viri morte vidua, atque diuitijs opulentiſſima relicta eccleſiam quadā die ingreſſa eſſet, illudque ex Euangelio audiuiſſet, *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus*, tamquam ea ſibi dicta fuiſſent, ſic Chriſto Domino obtemperādum exiſtimauit. Itaq; plurimis ex proprijs hæreditatibus Hieronymitis patribus cōuentus de Mejorada dono datis, ſufficientibus redditibus pro curandis ſuſtentandiſq; ſex infirmis Vlmetenſi xenodochio relictis, atque propria domo in monaſterium euecta, inſuper & cœtera re familiari diuendita, pecuniam ferè omnem pauperibus diſtribuit, atq; ſumpto Tertiariarum Franciſcanarum habitu præfatā domum ſimul cum quinque tum ex fratre, tum quoque ex ſorore neptibus, ac alijs tribus pediſſequis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1491. ingreſſa eſt, inibiq; ſanctiſſimè vixit. Nam ea nihil continentius, nihilq; vigilantius erat. Patientia inſuper, manſuetudi- E ne, miſericordia, humilitate ac propriarum manuum labore cœteras ſuperabat. Eā interim quotquot erant eius ſociæ, pro viribus imitari ſtudebant. Cùm igitur tales, tantæq; Dei famulæ euaſiſſent, prudentes religioſas hoſtis humani generis vatijs tētationibus aggreditur, quas illę ieiunio & oratione vincebant. Nec uerò frequens de Satana triumphus ſecuras reddebat Chriſti ancillas: quippe quæ Diaboli innumerabiles nocendi artes optimè noſſent. Hoc demum iacto fundamento præfata hæc domus, quæ Dominicæ cruci ſacrata euaſit, Vlmetaniſque cingitur muris, adeò coaluit, vt inter præcipuos eiuſdem Inſtituti conuentus numeranda veniat, atq; 30. Tertiarias ſorores Franciſcanas cōmodiſſimè contineat, eiſque neceſſaria miniſtret.

De Mo-

A *De monaſterio S Eliſabethæ de Ieſu ibidem. Mon. XXXIIII.*

NON abſimilis eſt huius ſacræ domus origo ei, quam proximè præcedēs habuit. Cùm enim nobiliſſima Agnes Ferro patria Aragonēſis, atq; Reginæ Aragoniæ, matris ſcilicet Ferdinandi V. Hiſpaniæ Regis, domicella, regię tędio afficeretur, cuperetq; id, quod ſibi vitæ reſiduum erat Deo ſacratum, ſpretis mundi honoribus, atque omni ferè familiari re pauperibus diſtributa, Vlmetum ſe contulit, ędificatoq; ibi pręſenti monaſterio ſub nomine S. Eliſabethæ de Ieſu, Tertiariarum Franciſcanarū Regulam ſimul cum 3 ex filio neptibus, poſt tranſactum probationis annum, de religioſo more, anno Domini 1496. profeſſa eſt: vbi & in maxima paupertate, humilitate atque ſanctimonia cum illis, atque cęteris ſibi adhærentibus egit. Nunc præſens conuentus à triginta etiam Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, prout & ille, incolitur.

B *De monaſterio S. Eliſabethæ Methymnæ Campi. Mon. XXXV.*

QVI aureæ illius ſententiæ nempe; *Concordia res paruæ creſcunt*, experimentum facere voluerit, in præſentis monaſterij ſub inuocatione S. Eliſabethę Methymnæ Campi erecti progreſſus oculorum aciem dirigat. Cùm enim pauperculę quędam, ſed honeſtę mulieres 5. numero, humili quadam in domo, ſumpto prius Tertiariarum Franciſcanarum habitu, conueniſſent, inibiq; in maxima charitate, & fraternitate vitam ducerent, adeò prędfata domus ob huiuſmodi concordiā excreuit, vt, licèt in ſumma paupertate, ſub anno Dn̄i 1481. fundata, impræſentiarum 40. Tertiarias ſorores Franciſcanas contineat, illiſq; ad victū neceſſaria ex proprijs redditibus ſubminiſtret.

C *De monaſterio S. Eliſabethæ Arandæ Durianæ. Mon. XXXVI.*

CVM honeſta matrona Mentia Martinez Contreras nullos prorſus liberos ex viro ſuſcepiſſet, vt primùm ab eius lege ſoluta eſt hoc monaſterium, S. Eliſabethæ ſacrum, intra Arandæ Durianæ (de qua ſuprà) ambitum tum ex proprijs, tum ex ſibi relictis à præfato viro facultatibus, ſub anno Dominicę incarnationis 1460. à fundamentis ad verticem vſq; ædificari fecit: atq; ſumpto Tertiariarum habitu primā eius ſororem, primamq; Miniſtram ſiue Prælatā egit. Adhęſerunt nihilominus ſibi aliquot aliæ honeſtæ tum virgines, tum quoq; vidu ę, ſuntq; impræſentiarum numero decem.

De monaſterio S. Annæ Collaris. Mon. XXXVII.

D NOBILISSIMA Franciſca à Cueua, Bertrandi à Cueua Albulquerquiēſium Ducis filia, atq; Lunenſium Comitiſſa, cùm ſingulari quadam animi inclinatione in Tertiarias ſorores Franciſcanas ferretur, hoc eis monaſterium, nomine S. Annæ inſignitum, ex proprijs facultatibus, ſub anno Domini 1552. Collaris, quod cariſſimo eius patri ſuberat, ædificandum, tradendumq; curauit. Inhabitatur interim præfatū hoc monaſterium, quòd recens omnino ſit, à 13. Tertiarijs ſororibus Franciſcanis.

De monaſterio S. Eliſabethæ Spineti. Mon. XXXVIII.

CVM pauperes quædam mulieres tum virgines, tum quoq; viduæ in pauperrima quadam domo, ſub anno à lætabūda Chriſti Domini natiuitate 1512. (prout ex quibuſdam indicijs facilè coniectare licet) ſimul cōueniſſent, ac quicquid ex pro-

E prio labore acquirere poterant, id in medium conferrent, pluresq; aliæ ſibi adiungi cuperent, in eam omnes ſententiam venerunt, vt ſub Tertiariarum Franciſcanarum habitu religioſè, atque ſub legibus Tertiarijs iiſdem præfixis, præfata prius domo in monaſterij formam tranſlata, in poſterum viuerent. Vt igitur primùm huiuſmodi poteſtas eis facta eſt, omnes ſimul, licèt nullos penitus annuos redditus haberent, tum in prędfatum Tertiariarum habitum, tum quoque in earundem Regulam tranſiêre. Quarum denique numerus, licèt Spinetum Segobianę diœceſis oppidum, vbi prędfata hęc domus ſub titulo ſanctæ Eliſabethæ conſtructa eſt, pauperie grauetur, vicenarius eſt. Cęterum huius ſacræ ædis, quæ ſatis ampla, ſatiſq; elegans pro oppidi conditione eſt, religio, honeſtas, charitas, concordia, atq; ſanctimonia vix explicari poſſunt.

PROVIN-

PROVINCIA BRITANNIAE.

A BRITANNIA duplex eſt, altera maior, quæ è Septētrionali Oceano mari emergēs Europicarum omnium inſularum maxima eſt, & Albion antiquitus nuncupata, à Bruto ſtrenuo milite, atq; Troianorum Duce, qui eam vi armorum ſibi ſubegit, Britannia (hanc Angliam vſitatiori vocabulo nunc appellant) dicta euaſit. Altera verò minor, à qua & Britones populi. Hæc Galliæ Celticæ regio eſt, & ad Occidentale Oceanum mare vergens à Iulio Cæſare Armoricæ cognomen obtinuit, Britanniamq; maiorem ſui parentē agnoſcit: cùm à Conano Britanno fortiſſimo equite, atq; regiæ ſtirpis alumno vi ſubacta, captaq; ſit. Paruit præterea modò peculiaribus Regibus, modò verò Ducibus; nec à
B Gallorum Regibus, licèt cruentiſſimo ſæpius bello laceſſita, vnquā ſubiugari potuit: donec tandem, poſt maximam illā Britonum ſtragem à Gallis in S. Albini ſyluis, anno Dñi 1488. editam, ſereniſs. Anna Britonum Duciſſa ſereniſs. Ludouico XII. Gallorum Regi nupſit. Quo tandē factum eſt, vt Britannia minor in Gallorum Regis ius ceſſerit. Cęterùm minor, ſiue Armorica Britannia in ſuperiorem, quę ab ortu ſolis Normānię, & ad Aſtrum Pictauię contigua eſt, Gallicoq; vtitur idiomate, & in inferiorē, quę ad Solis occaſum vergens, Britannicè pro maiori parte loquitur, à Coſmographis ſubdiuiditur. Huic ergo patriæ Britanniæ ſcilicet Armoricæ, cùm aliquot Franciſcani, ſeraphico adhuc patre Franciſco ſuperſtite, appuliſſent, aliquot conuentus in Nanetenſi,
C Coriſopitenſi, Dinanica, Redonenſi, Venetenſi atq; Giugampēſi ciuitatibus erexiſſent, eos in Cuſtodiam redigi, atq; curæ patris Miniſtri Prouinciæ Turoniæ committi curarunt. Cumq; poſt elapſos plurimos annos, regularis diſciplina in his à recto tramite aliquantulū declinare cępiſſet, eamq; eò nitoris, atq; cādoris, vnde exciderat, zelotes aliquot patres redactā cuperent, Conſtantienſe Concilium acceſsêre, & ab eius patribus, vt peculiares aliquot conuentus, in quibus id felicius præſtarent, ſibi conſtruere poſſent, anno Dñi 1414. obtinuerunt. Quamobrem ex ſuperiori Germania in hāc Armoricam Britanniam reuerſi huiuſmodi conceſſionē ſibi factam in quibuſdam inſulis ſterilibus omnino, atq; deſertis executioni mandarunt. Vbi tandem erectis ſibi ex cæ-
D mento atq; vili materia caſulis, in maxima ſanctitate, perfectiſſima ſuæ Regulę obſeruantia, necnon & in extrema omnium rerum penuria per aliquot annos vixerunt. Cogniti tamen ab illius patriæ proceribus atq; Præſulibus, in magno ab eis honore haberi cęperunt: vnde & illis melius eſſe cępit. Subfuerunt autem à præfato anno 1414. vſq; ad annum 1472. proprio Cuſtodi, idq; inferioris Normāniæ atq; Anglię patribus vniti. Sed præfato anno 1472. R. admodum P. F. Ioanne Philippi R. patris generalis noſtri Ordinis Miniſtri Commiſſario, huiuſmodi fratres eorumq; conuentus Prouinciæ Turoniæ Pictauienſis in Capitulo Laualenſi adiuncti, atq; curæ prouincialis Vicarij eiuſdē Prouinciæ commiſſi ſunt. Poſt elapſos verò 12. annos, nempe anno Dñi 1484.
E præfati conuentus in Capitulo generali Brugis apud Belgas celebrato, & à Turoniæ, Anglię, atq; inferioris Normānię monaſterijs ſeiuncti, atq; proprio prouinciali Vicario commiſſi extitêre. Sub quo deniq; ad annum vſq; Dñi 1517. perſeuerantes, in generaliſſimo Capitulo Romę eo temporis ſub Leone X. Pont. max. habito Prouincię dignitate, atq; honore à patribus donati ſunt. Conflatur vniuerſa hæc Prouincia ex 10. tantùm fratrū conuentibus: cuius prouincialis Miniſter ſigillo, cui B. Mariæ puerū Ieſum ſiniſtra tenentis, ac Lunę innixę imago, atq; gētilitia Britannici Ducatus inſignia præfatæ B. Virginis imagini ſubmiſſa, necnon & ſequentes literæ: S. MINISTRI PROVINCIAL. BRITANNIÆ ORD. MIN. REG. OBSERVANTIÆ. ſphericè inciſa ſunt, ad muneris ſibi commiſſi executionem vtitur. A cætero, quòd

ſanctus Iuo Britonibus celeberrimus, atque in maxima veneratione ſit, quodq; tertij ſeraphici patris Franciſci Ordinis alumnus extiterit, eum huic Britanniæ Prouinciæ, tamquam eius tutelarem atq; patronum, graphicè depictum, præponendum curaui. A

De Minoritico conuentu inſulæ Viridis. *Conu. I.*

CVM antiquiores huius Prouinciæ patres ſtatim à reditu Conſtantienſis Concilij in inſula Viridi, quæ inſularum Britanniæ Armoricæ vna eſt, attinetq; ad Dolenſem diœceſim, pauperrimam eccleſiam in glorioſæ virginis Mariæ honorem, atq; caſulam omnino humilem, vltra quindecim palmos in altitudine non habentem, ſibi contiguam ex viliſſima materia conſtruenda curaſſent, inibiq; per aliquot annos in maxima paupertate, atq; ſumma Franciſcanæ Regulæ obſeruantia conuixiſſent, generoſus heros Ægidius de Torneminne eorum neceſſitatibus ex maxima in Deũ opt. max. pietate, atq; in ſeraphicum patrem Franciſcũ deuotione compaſſus, illis & vnius iuſti conuentus ibidem ædificandi facultatem conceſſit, & pinguiſſimã ad huiuſmodi ædificationem eleemoſynam elargitus fuit. Eius igitur ſingulari beneficio factum eſt, vt pręſens conuentus, à 24. olim fratribus inhabitatus, ſed impræſentiarũ à 13. tantum incultus, glorioſiſſimæ ſemper virgini Mariæ, anno Domini 1436. erectus ſit, atq; omnium aliorum primus iuxta Religionis normam conſtructus prodierit. Nam ante ruſtici potius tugurioli, quàm monaſterij formã præſeferebat. Verùm quia abſq; ſpeciali apoſtolicæ ſedis facultate id factum fuerat, à Sixto IIII. ſummo Pontifice tũc ſedente, idq; anno Domini 1479. fratribus eius inquilinis conceſſum extitit, vt huiuſcemodi conuentum pacificè poſſiderent, omnibusq; gratijs atq; priuilegijs cæteris Frãciſcanis cõceſſis fruerẽtur. Eſt inſula Viridis parua ſatis atq; inhabitata, difficillimeq; ob inacceſſibiles ſcopulos, quibus ferè cingitur, atq; impetuoſum ventũ, necnon & tumeſcentes perpetuò fluctus petitur. Idq; in cauſa eſt, vt plures naues circa ipſam periclitentur. Nihilominus tamen hoc certiſſima experientia conſtat, nullum ſcilicet vnquam fratrem, vel ſęcularem, dum vel hanc inſulam conuentum, qui orationi & contemplationi accommodatiſſimus eſt, viſitaturus peteret, vel ex conuẽtu ſoluens continentem repeteret, naufragatũ fuiſſe. Cùm primitiui huius Prouinciæ patres prouinciale Capitulum hoc in conuentu celebraturi deuotiſſimum illum hymnum: *Veni creator ſpiritus*: de religioſo more concinere cœpiſſent, tantus ex tempore ignis è cœlo demiſſus locum circumcinxit, vt vniuerſa inſula ardere viſa ſit. Cumq; tum fratres, tũ quoq; ſęculares eo ex continente, atq; ex proximioribus inſulis, vt ignẽ extinguerent, concurrentes eccleſiam ingreſſi eſſent, omnia integra, omniaq; illæſa, & religioſos ſummo decantando ſacro omnino intentos inuenerũt. Quapropter redditis Deo opt. max. ſimul cum illis debitis gratiarum actionibus in propria reuerſi ſunt, & quid ſibi acciderat longè lateq; diffamantes, vt omnes in gyro populi fratres maiori in poſterũ veneratione, & obſeruantia, atq; omni beneficiorum genere proſequerentur, in cauſa fuêre. Cæterùm inſula Viridis ab Oriente inſulam Brehatam fertilem omnino, populoſam, diuitem, atq; munitiſſimã habet; & ab Aquilone inſulam S. Mahudeti ſerpentibus, buffonibus, atq; venenoſis animalibus olim ſcatentẽ: ideoq; ab hominibus inhabitatam, ſed à B. Mahudeto Hyberniæ Regis primogenito, qui eò agendæ pœnitentię ergò confugerat, repurgatã ita, vt huiuſmodi beſtiæ aliunde eò illatæ ſtatim moriãtur.

B C D

De conuentu S. Franciſci Bernonij. *Conu. II.* E

SECVNDVS huius Prouinciæ conuentus eſt Bernonienſis, à loco, qui vocatur Bernon, ſic dictus. Cœpit autẽ ædificari anno Domini 1454. die 18. Auguſti. Fuit eccleſia dedicata in honorẽ S. Franciſci. Quo etiam die cętera altaria, capitulũ, ſacrarium & clauſtrum conſecrata ſunt. Habitauerant tamen prius fratres in quadã maris inſula huic loco ſatis vicina: ſed omnino inhabitata, atq; piratarũ iniurijs paſſim expoſita. Quamobrem sereniſs. Anna Bernon Britanniæ Armonicæ Ducissa eorũ monaſterium in propriã ſuæ habitationis domũ transferre voluit. Verùm id propter continua bella, quæ inter Anglos, atq; Gallos gerebantur, vſq; ad tempus Ducis Britanniæ Franciſci, qui tantę heroinę filius fuit, dilatũ extitit; tunc ſiquidẽ Eugenio IIII. Pont. max.

A max annuente huiuſmodi trāſlatio effectum ſortita fuit. Huius monaſterij ſitus multò amœniſſimus eſt, nempe remotus ab hominum frequentia in ſylua, quæ ipſum vndequaque ambit,& iuxta litus maris,vt vix eo iucundior inueniri queat. Cæterùm hoc in loco iuxta ſummū altare ſepultus iacet doctiſſimus vir, qui eruditiſſima opera edidit,pater frater Stephanus Bruliferus.Cuius epitaphium hîc adſcribere viſum eſt.

Diui profeſſor Franciſci Religionis,
Sacræ ſcripturæ Doctor & eximius;
Non minor eſt Scoto, cunctisq. authoribus illis,
Ingenuas artes qui cecinêre prius.
Hic fuit errores concremans Stephanus ille,
Brulefer ingenio quem locus iſte tenet.
Siderea loca poſsideat. Amen.

B Vt plurimùm prædicto in loco morantur Franciſcani fratres circiter vigintiquinq;.

De conuentu S.Catharinæ Blaneti. Conu. III.

BLANETVM flumen eſt in Britannia Armorica,in cuius quadam inſula, inter Henebantum & Loperanum eiuſdem patriæ oppida,obtinuerunt fratres noſtri,vt ſibi cœnobium ædificarent,circa annum Domini 1446.idq; à pientiſſimo Petro Bernocenſium Comite, atq; Ducis Britanniæ filio, qui in præfati cœnobij eccleſia,B. Catharinæ virgini dicata,ante ſummū altare ſepultus eſt. Præfata eccleſia,anno Domini 1450.die 7.Martij, à R. Venetēſium Epiſcopo conſecrata extitit.Demum hoc in loco,qui & annuente Eugenio Papa IIII. conſtructus fuit,15.fratres commorantur.

C

De conuentu S.Valentini Pontiniaci. Conu. IIII.

PONTINIACENSIS hic conuentus à pientiſſimo heroë Alano Rhoanenſiū Vicecomite,anno Dominicæ incarnationis 1457.Calixto III. Pont.max ædificari cœpit,& ſequenti anno, nempe 1458. Pio II. ad totius militantis eccleſiæ clauū ſedente,huiuſmodi ædificatio abſoluta eſt Supradictus Vicecomes cùm abſq; apoſtolicæ ſedis licentia hunc conuentum, quem vt plurimùm 25. fratres inhabitant, conſtruere cœpiſſet; & pro ea obtinenda ad Calixtum III. miſiſſet, facilè impetrauit, vt in re cœpta pergeret. Deniq; Pio II. ſummo Pontifice hunc præmemoratum locum fratribus aſſignauit,& eius eccleſiam 14.Februarij eiuſdem anni milleſimi quadringenteſimi quinquageſimi octaui in honorem S. Valentini conſecrandam curauit.

D

De conuentu S Franciſci Trecorij. Conu. V.

EST inſula quædam in Britanniæ Armoricæ finibus, quæ Taluerna dicitur: vbi Minoritarum monaſterium olim ędificatum fuit.Cùm autem contigiſſet propter pericula ſemper inquieti maris aliquot fratres ſummergi, eosq; plurimis hebdomadibus ob maritimas tempeſtates domi remanere, adeò vt omnibus ad vitam tranſigendam neceſſarijs deſtituerentur: à ſummo Pontifice Nicolao V. obtinuerunt,vt huiuſmodi monaſterio relicto aliud ſibi alibi conſtruere liceret. Quod tamen vſq; ad Sixti IIII. Pont.max. tempora,neſcio quibus de cauſis,executione caruit. Tunc enim fratres comportatis ex antiquiori cœnobio lignis,atq; lapidibus hunc præſentem cōuentum,ſeraphico patri Franciſco ſacrum, quem vigintiquinque fratres pro votis inhabitant,in continente iuxta Trecorium paruam quidem,ſed pulcherrimam, ſed nobiliſſimam,atq; ſacro beati Iuonis (cuius ſuprà meminimus) corpore honeſtatā Britanniæ ciuitatem,anno reſtitutæ ſalutis 1483.pręfato Sixto IIII. Pont.max.annuēte,conſtrueudum curarunt. Quod verò ad eius ædificationē deſiderabatur,id sereniſſimus Britanniæ Dux Franciſcus magna deuotione,& affectu liberaliſſimè contulit.

E

De conuentu S.Ioannis Euangeliſtæ Cuburij. Conu. VI.

CONSTRVXERANT antiquiores huius Prouinciæ patres in inſula maritimis vndiq; cincta fluctibus,quæ Latinè Virgo appellatur, ſubeſtq; iuriſdictioni Epiſcopatus Leonenſis,ex humili materia conuentū.Cumq; is,ob pſatæ inſulę ſterilitatē

incommodus omnino, atq; ad habitationem ineptus euaſiſſet, eo derelicto, tres alios, A nempe Landernienſem, & ſanctæ Mariæ de Angelis, (de quibus inferius) atque hunc præſentem alijs in locis conſtruendos ſibi curarunt. Hinc natum eſt inter fratres prouerbium: *Virgo peperit tres, & poſtea infirmari cœpit, fuitq. derelicta & ſterilis*: Ideſt inſula Virgo tres peperit in continenti conuentus, poſteaque manſit ſicut & antea habitatoribus deſtituta. Antiquioribus igitur præfatis patribus, ex incredibili in Deũ pietate, compaſſus generoſus heros Alanus Rohanenſium atq; Leonenſium Vicecomes (de quo ſuprà) hoc ſacrum monaſterium, quod vigintiquinque fratres frequentius incolunt, non procul ab oppido, cui Monsrelaxus nomen eſt, nemoroſo quodam in loco nomine Cuburium, à fundamẽtis ad apicem vſq; conſtrui, perficiq; fecit. Idq; circa annum Domini 1458. atque auctoritate Eugenij IIII. Pont. max. qui conceſſerat licere fratribus noſtris in Britannia, & locis ſibi vicinis ædificare 14. monaſteria. B

De Minoritico conuentu Briocenſi. Conu. VII.

ANNO à partu Virgineo milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, quando generale Vltramontanæ Obſeruantis familiæ Capitulum Barcinonis auctoritate Nicolai V. Pont. max. celebratum fuit, ab eius patribus eodẽ in Capitulo decretum extitit, vt conuentus fratrum de Obſeruantia non procul à Brioco Britãnię Armoricæ ciuitate extrueretur: vel ob hoc potiſſimum, quòd eius populus maximo ad Ordinem duceretur affectu, & quòd huius Inſtituti ne vel vnum eſſet in Briocenſi tota diœceſi monaſterium. Decreuit verò hoc Capitulum auctoritate apoſtolica. De quo etiam nũc literæ habentur apoſtolicę. Tunc venerabilis ac perdeuotus Magiſter Ioannes Goueorius eiuſdem ciuitatis canonicus obtulit Ordini, deditq; quoddam hoſpitale à ſe reædificatum in ſuburbio, qua itur ad ſacellum beatæ Mariæ de Fonte, vt prȩfatus conuentus ibidem conſtrueretur. Hunc locum dedit ipſe canonicus ſtipulata manu coram illuſtriſſimo Petro Bernonenſium Comite, ac Britanniæ Ducis filio: C quare factum eſt, vt is ſe veluti fundatorem loci exiſtimans gentilitia ſua inſignia appingi iuſſerit. Denique Pio II. Pont. max. ſedente præmemoratus locus à fratribus fuit aſſumptus, & per aliquot annos inhabitatus. Deinde labente tempore prædicti fratres à reliquis canonicis variè fatigati ſunt, ita vt loco ceſſerint: ſed ab illuſtriſſimis Frãciæ Comeſtabili, atque Stampenſium Comite reſtituti. Attamen non ceſſarunt huiuſmodi canonici ſuum collegam Magiſtrum Ioannem Goueorium fatigare, adeò vt [illegible] præbendam reſignare compulerint. Re tamen ad Romanam curiã deducta, illuſtriſſimus Beſſarion S. R. E. Cardinalis, cui huiuſmodi cauſę diſcuſſio atq; iudicium commiſſa erant, ſub grauioribus cẽſuris monuit canonicos, vt abhuiuſmodi litibus abſtinerent. Sed nihil effecit: nam fratres coacti ſunt rurſus loco cedere. Multò poſt orta D eſt lis inter duos, qui de Briocenſi Epiſcopatu concertabant, Petrum ſcilicet Leualenſem atque Chriſtophorum Penmarchium. Ille præſtabat viribus & fauore: ſed hic iure potior erat. At ſuperatus Chriſtophorus cauſam ſuam deuotiſſimæ cuidam fœminæ, iuxta porticum ſancti Gulielmi recluſæ, ſępius commendare aſſueuerat. Cumq; iter Romam verſus inſtitueret, prædicta fœmina ei ſuggeſſit, vt ius & negocium beatis patribus Franciſco atque Antonio de Padua commendaret: promitteretq; ſe Franciſcano Ordini ea in ciuitate monaſterium ædificaturum, id quod multo tempore à populo fuerat deſideratum. Epiſcopus vbi conſilium hoc ſequutus fuiſſet, victor cum omnium admiratione ex Vrbe redijt. Denique promiſſi memor, etiam inuitis canonicis, ſed auctoritate Alexandri Papæ VI. atque Chriſtianiſſimi Franciæ E Regis Ludouici XII. & eius coniugis Annæ Reginę ſimulatq; Britonum Duciſſæ munitus, fratres reſtituit ad hoſpitale B. Magdalenę, vbi morati ſunt, donec eis de aptiori loco prouideretur. Eò miſſus eſt à R. admodũ P. F. Oliuerio Mallardi generali Obſeruantis familię Vicario doctiſſimus pater frater Stephanus Bruliferus, qui nuper à patribus Conuentualibus ad Obſeruantes tranſierat. Hic tantus vir ex ciuitate Maclouienſi minoris Britanniæ oriundus, in alma Pariſienſi vniuerſitate laurea doctorali inſignitus fuit, & in 4. libros ſententiarum ſeraphici Bonauenturæ reportata edidit, de timore ſeruili & alijs donis ſcripſit eleganter: atq; etiam de ſanctiſſima Trinitate, vbi

A vbi multa docet contra pictores ipſam indiuiduam Trinitatē varijs modis depingentes: ſcripſit tandem tractatum aduerſus quendam Epiſcopum Franciſcanum Conuētualem damnantem patres ac fratres Obſeruantiæ regularis, vtpote quia contra Regulæ tenorem, alio nomine quàm ipſa expreſſerat nuncuparentur. Deinde idem ſupranominatus Epiſcopus locum emit circa portum Legneum, ibiq́; conſtructa iuxta aliorum conuentuum morem eleganti æde, fratres aliquanto tempore manſerunt. At propter eos, qui ſe Epiſcopo opponebant, opportuit rurſum locum deſerere. Animaduertens igitur Epiſcopus ſe non poſſe monaſterium proprio nomine ædificare, miſſis fratribus cum literis ad nobilem heroëm Theobaldum Keimerium, eum rogauit, vt illum locum, in quo nunc conuentus hic erectus eſt, fundaret, & ipſe ſolus eius author haberetur. Id quod facilè impetrauit, & ſua auctoritate, anno Domini 1503.
B confirmauit. Porrò anno ſequenti eius eccleſia fuit conſtructa, & primus lapis ab eodem Epiſcopo poſitus. Deinde multis adiuuantibus præfata eccleſia, anno Dñi 1505. die verò mēſis Martij 11. omnibus ſuis numeris abſoluta, inſuper & benedicta, quemadmodum & clauſtrum, capitulum atq; cœmeterium, non tamen conſecrata extitit, per R. Porfiriēſem Epiſcopū: Nam R. Chriſtophorus (de quo ſuprà) 17. mēſis Decembris præcedētis anni diē clauſit extremū. Commorātur deniq; hoc in loco 25. fratres.

De conuentu S. Franciſci Landerij. Conu. VIII.

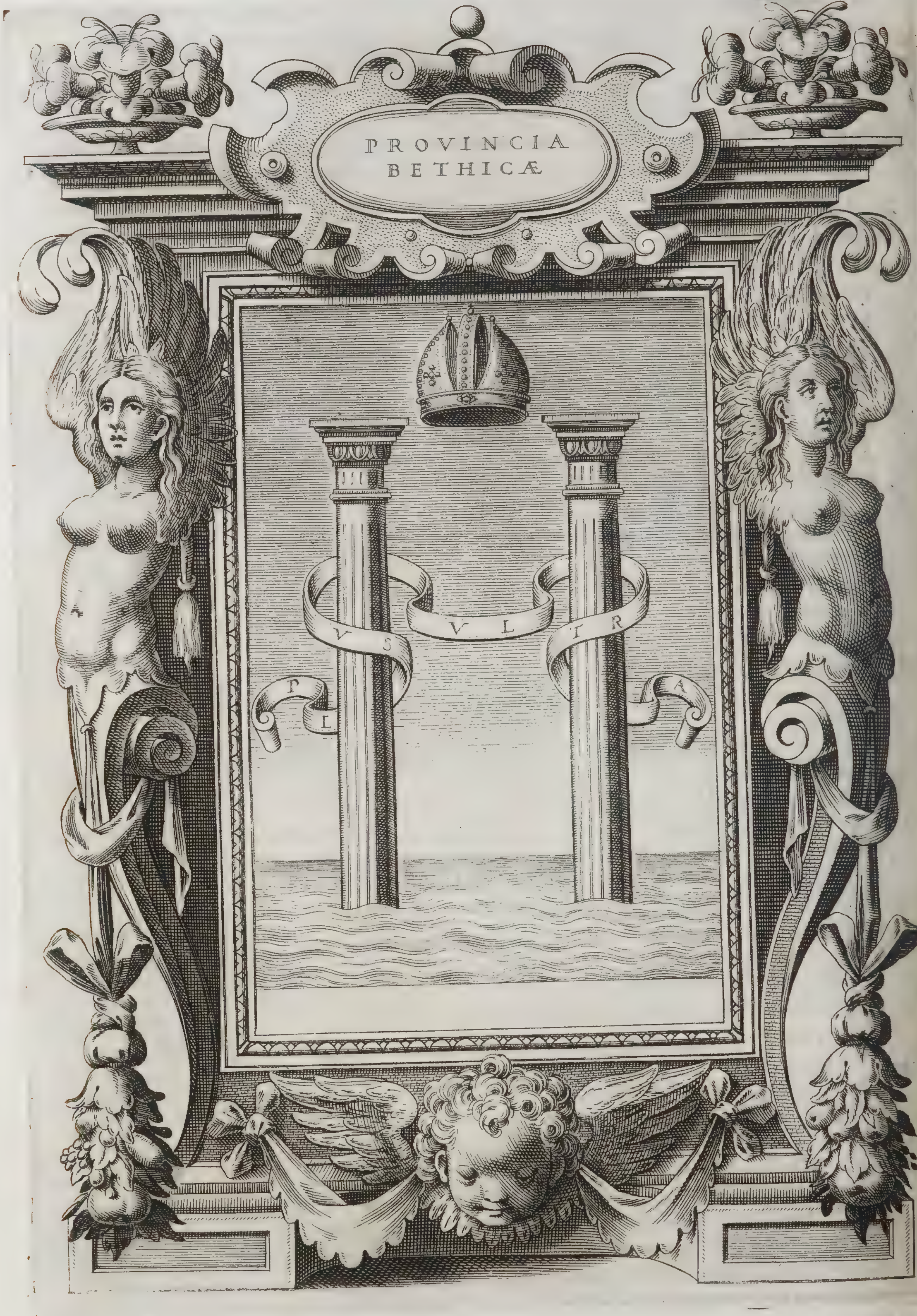
HOC ſacrum monaſterium ędificari cœpit circa annum Dominicæ incarnationis 1484. à pientiſſimo heroë Ioanne Rohanenſium Vicecomite, cuius ad Franciſcanam Religionem deuotio incredibilis fuit, Innocentio VIII. ſummo Pontifice
C ſedente. Eius præterea eccleſiæ dedicatio habita fuit, anno Domini 1490. ipſa Dominica Lætare, quæ Quadrageſimæ quarta eſt. Quo etiam die clauſtrum atq; cœmeterium à reuerendiſſimo Alano Cornubienſium Epiſcopo, idq́; in honorem S. Franciſci conſecrata fuêre. Præfatum hoc monaſterium ſitum eſt in parochia S. Thomę Cantuarienſis Epiſcopi, in ipſo litore maris, atq; à Landernio Britonum ciuitate procul, communiterq́; à 25. fratribus inhabitatur. Hic eſt vnus ex tribus illis locis, qui ex inſula Virgine (vt in couentu Cuburiēſi proloquuti ſumus) huic Prouinciæ prodierunt.

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. IX.

ANNO à partu Virgineo 1507. Dominica quarta poſt Paſcha, quæ erat prima Dominica menſis Maij, præſens conuentus B. Marię de Angelis fuit fundatus
D in parochia de Landeda ſupra maris portum, qui Britannica lingua Abegrach nuncupatur, diœceſis Leonēſis, idq́; à nobiliſſimo viro Tanguido de Caſtro eiuſdem loci temporali Domino, eiuſq́; nobili coniuge Maria de Irach. Aderant autem multi viri primarij tum eccleſiaſtici, tum quoq; ſæculares, & plurimi fratres ex vicinis locis. Poſtquam verò iſti omnes ſupplicationem maxima cum maieſtate de more celebraſſent, prædicti fundatores primos lapides pro fundamento iecerunt. Porrò huius monaſterij, quod 12. fratres frequentius incolunt, eccleſia conſecrata fuit anno Domini 1509. ipſo die Viſitationis B. Mariæ cum ſacrario, capitulo & clauſtro à reuerendiſſimo Ioāne Leonenſiū Epiſcopo, fratribus Frāciſcanis Obſeruātibus addictiſſimo.

De Minoritico conuentu Cæſſembrienſi. Conu. X.

E AIVNT antiqui patres, quòd cùm Carolus Magnus Inſularem antiquam ciuitatem obſideret, infideleſq́; eius habitatores debellaret, occiſa fuerunt ab ipſis ad duo Chriſtianorum millia: & ab eo nomen loco impoſitum Cæſſembria, quod ſonat membra ſicca. Ad Cæſſembriam igitur Armoricę Britannię, atq; Maclouienſis diœceſis inſulam cùm ex inſula Virgine (vt proloquuti ſumus) aliquot fratres conuolaſſent, hoc ibi monaſterium, in quo 20. fratres vt plurimùm commorantur, ex diuerſis fidelium eleemoſynis à fundamentis ędificandum, atq; omnibus ſuis numeris abſoluendū curarunt. Hac deniq; in Cęſſembrienſi inſula, quę ſatis ſterilis eſt, quidā frater Petrus eremiticam olim atq; ſanctiſſimam vitam duxit, cui duo tantū corui ſolatio erant. Et ab eo temporis in hunc vſq; diem pręfati corui hoc in loco perſeuerarūt.

PROVIN-

PROVINCIA BAETICAE.

A OLIM (vt pręfati ſumus) Caſtellæ Prouincia pluribus Cuſtodijs ius dixit, de quarum numero hæc, quæ Bętica modò Prouincia appellatur, tunc verò Hiſpalenſis Cuſtodia dicta eſt, vna fuit: quæ licet ab Hiſpalenſi tria alia Regna, nempe Cordubenſe, Granatenſe, atq; Gienenſe complecteretur; à celebri tamē ciuitate, nobiliq; totius Heſperiæ maioris emporio, Hiſpali denominari maluit. Hæc igitur Hiſpalēſis Cuſtodia, anno à ſalutifera mūdi redemptione 1500. à ſummo Pontifice Alexandro VI. quemadmodum ex eius bulla data 21. Septembris eiuſdem anni, pontificatus verò ſui nono, atq; in archiuis Minoritici Hiſpalenſis conuentus maioris aſſeruata, facillimè conſtat, ad catholicorum Regum Ferdinandi, eiuſq; coniugis Eliſabethæ inſtantiam, in Prouinciam erecta, atq;
B Beticæ titulo à celeberrimo fluuio Bæti, quo præfata alluuntur Regna, inſignita eſt. Cuius maius ſigillum Saluatoris noſtri Chriſti imaginem columnæ alligatam, atq; duo flagella eius pedibus cohęrētia, nec non & ſequentes characteres: SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIÆ. BÆTICÆ. imprimit. Ne verò ſterilitatis maledictum incurriſſe videretur, aliquot ex ſuis alumnis ad Fortunatas inſulas, (vulgò verò Canarias) qui eius patriæ efferatos homines ab eorum ritibus, atq; ſuperſtitionibus auocarent, Chriſtiq; fide imbuerent, atq; ad meliorem frugem cohortarentur, deſtinauit. Quorum ſolerti induſtria, atq; ſingulari doctrina, optimoq; exemplo aliquot conuentus ibidem erecti ſunt, qui & in Cuſtodiam ſub iſtius Prouinciæ ferula emerſerunt, ac tandem anno à Dominica natiuitate 1553. ex eiuſdem Prouin-
C ciæ beneplacito in Prouinciam euaſerunt. Huius Prouinciæ fœcunditas tanta extitit, vt intra 250. milliarium ſpatium & 58. fratrum conuentus, atq; 35. monialium monaſteria produxerit. Quod in cauſa fuit, vt eius Miniſtri prouinciales paſtorali iniuncto officio ſatisfacere non quirent, imò vt in non contemnendam iacturam regularis Obſeruantia, monaſticaq; diſciplina in illa incurrerint. Quamobrem reuerendus pater frater Antonius Bellonus Prouinciæ S. Iacobi alumnus, ex apoſtolica atq; reuerendiſſimi patris fratris Chriſtophori à Capitefontium totius Ordinis generalis Miniſtri auctoritate Commiſſarius, cùm fortè anno Domini 1576. Beociæ prouinciale eius Capitulum celebraret, eam in duas Prouincias diuidere voluit: Sed
D exorientibus maximis difficultatibus, à propoſito (licèt conſultiſſimè) abſtinuit. Cùm tamen ad Prouinciæ bonū, atq; communem vtilitatem id omnino neceſſarium videretur, conſultis ijs patribus quorum intererat, eo in Capitulo, quod anno Domini 1583. præfata in ciuitate Beociana celebraui, eam in duas, nempè in Bęticam, atq; Granatenſem Prouincias, duobus electis Miniſtris prouincialibus, quorum alter alteri præeſſet ex apoſtolica auctoritate diuiſi. Non defuêre tamen aliqui patres qui pręfato anno 1583. in generali Congregatione noſtra Toleti celebrata, adductis in medium quibuſdam rationibus, huiuſcemodi diuiſionem per me factam, tamquam iniuſtam, minuſq; commodam taxarent, infirmandamq; curarent. Sed ijs adamuſ-
E ſim trutinatis, examinatiſq; à patribus eiuſdem generalis Congregationis Diffinitoribus, alijſq;, quorum intererat, decretum eſt atq; ſtatutum prædictæ diuiſioni, tamquam conſultiſſimæ, omninoq; neceſſariæ atq; iuſtiſſimæ, fore ſtandum. Quibus quoq; & ego ſubſcribens, diffinitiuam meam ſententiam, in præmemoratæ diuiſionis ſtabilitatem, atq; vim protuli. Conſtat igitur Bętica hęc Prouincia, quę antiquiorem locum, dignitatem, atq; ſigillum retinuit, ex triginta & vno fratrum conuentibus, quorum viginti octo in Regno Hiſpalenſi, reliqua verò tria in Granatenſi ſedem obtinet, & ex quindecim ſanctimonialium monaſterijs, quę ſuo ordine ſequuntur.

Com-

Complectitur intra ſui ambitum hæc Prouincia duas Herculis columnas, quas totius orbis terminum atque metam antiqui ſapientes eſſe volebant, eaq; de cauſa, tamquam quid celebre atq; memoria dignum, eas ſibi pro inſignijs præponere volui. A

De conuentu S. Franciſci Hiſpalis. *Conu. I.*

SVPERFLVVM profectò eſſet, & omnino à noſtro propoſito alienum, cùm breuitati ſtudeamus, ſi ciuitatis Hiſpalenſis diuitias, antiquitatem, ſtructuram, dignitatem: atq; pulchritudinem referre vellemus, quapropter, curioſioribus iſta relinquentes, ad Minoritici noſtri conuentus, qui in nobiliori ac frequentiori eius parte, ſub titulo beatiſſimi P. noſtri Franciſci, elegantiſſimè prominet exurgitq;, deſcriptionem properabimus. Is enim conuentus, ſi humanæ traditioni, cui & antiquiſſimæ ſcripturæ ſubſcribunt, fidemq; aſtruunt, aſſentire velimus, ſequenti anno ab B Hiſpalenſis præfatæ ciuitatis recuperatione, nempe anno Dominicę natiuitatis 1260. quo videlicet inde Mauri, ſiue Saraceni à Chriſti fidelibus eiecti, pulſiq; ſunt, eo ipſo loco in quo patres Carmelitani modò commorantur, originem habere cœpit, fuitq; ædificatum. Sed poſt elapſum triennium, anno videlicet 1263. ex liberalitate, atq; munificentia ſereniſſimi Regis Alphonſi huius nominis X. qui fratribus eius ſitum contulit ad eum locum, quem modò obtinet, tranſlatus eſt, licèt non ante annū 1268. ab ijſdem inhabitatus fuerit. Quamuis autem conſtet, huiuſmodi conuentus ſitum à præfato Rege Alphonſo fratribus fuiſſe collatum, non tamen pro comperto habetur, quis eius ędifitia promouerit. Verum eſt tamen, quòd eccleſiam ſimul atq; ſacriſtiam Rex Caſtellę Petrus, cui agnomen Crudelis ſiue iuſtitię exequutor fuit, ſuis ſumptibus ædificari curauit: quam nihilominus morte præuentus abſoluere nequiuit. C Quod verò ſtructuræ reliquum eſt, deuotiſſimę ciuitati attribuendum hauddubiè exiſtimo. Cuius tanta eſt ad fratres noſtros pietas, tantaq; beneuolentia, atq; tanta deniq; liberalitas, vt vix exprimi poſſint. Nec immerito ſanè, cùm omnium Religioſorum primi omnino fuerint, qui poſt expugnatam, atq; captam à Saracenis ciuitatem, eam ingreſſi ſint, ibidemq; pedem fixerint. Nam ſi de Benedictinis, qui huiuſmodi prioritate cum noſtris fratribus contendere nituntur, oriatur quæſtio, ij profectò non intra ciuitatis muros, ſed extra, locum occuparunt. Præterea tanta erat tunc temporis (quæ tamen imprę ſentiarum non deſideratur) fratrum noſtrorum ſanctitas, tantaq; apud ſæculares opinio, vt infelices illi omnino exiſtimarentur, qui eorum præſentia carerent. Et quid mirum? Cùm regularis illa diſciplina, affectataq; paupertas, columbina ſimplicitas, religioſiq; mores à ſeraphico patre Franciſco traditi, in ſua fœcunda prole maximè eluceſcerent. Qui quidē, licèt hic locus modò ſub D Conuētualibus patribus, modò ſub Obſeruātibus fuerit, maximè in eo reſplēduerunt. Vnde non minima gloria perpetuò ſibi acceſſit. Adde, quòd à ſui origine ad hæc vſq; tēpora eximijs cōcionatoribus, doctiſſimiſq; patribus abundauerit. Abſumptis (vt ad conuētus viciſſitudines redeamus) à vorāte igne quotquot ſcripturæ in eius archiuis continebantur, non facilè conſtaret, quo tempore à patribus Conuentualibus ad Obſeruantes deuolutus ſit, niſi patrum Dominicanorū iſtiuſmet ciuitatis monumēta nos certiores redderent. Quibus tandem edocemur huiuſmodi deuolutionem, anno humanæ ſalutis 1492. contigiſſe. A quo tempore regulari Obſeruantiæ, abſq; aliqua intermiſſione, ſacra hæc domus deſeruiuit. Peperit præterea nobis hic locus, qui quamplurimis ex nobilioribus noſtri Ordinis conuentibus magnitudinis, elegantiæ atq; E ſtructuræ palmam præripit, quiq; frequentius à 150. fratribus domeſticis inhabitatur, plures viros graues, doctos, nobiles atq; ſui ſtatus zelantiſſimos. Inter hos fuêre P. F. Chriſtophorus à Toleto diuini verbi angelicus præco: Et P. F. Ioannes de Salazar: quorum doctrinam atq; dicendi energiam, nec non vitæ integritatem omnes admirabantur: Et P. F. Ludouicus de Vtrera, qui ob vitæ innocentiam, atq; aſperitatem, tum in vita, tum quoq; in morte dignus Regno cœleſti ab omnibus habitus eſt. Pręcedentibus patribus annectendum cenſeo eximiæ charitatis P. F. Ludouicum de Sandoual, qui ſeraphici patris Franciſci veſtigia ſequutus, cùm omnem eius ſubſtantiam, quæ pinguiſſima erat, pauperibus erogaſſet, Religioniſq; habitum in-

duiſſet,

A duiſſet, per 40. continuos annos, quibus in Ordine ſuperuixit, charitatem, paupertatem, humilitatem atq; puriſſimam caſtitatem diligentiſſimè coluit. Peperit quoq; & alios plurimos, quos vitandę prolixitatis ergô prætetmittere decreui, Eſt inſuper hoc cœnobium ſeminarium tum ſcientię, tum quoq; religionis. Nam & in eo 40. ad minus fratres nouitij perpetuò religioſis ritibus imbuuntur: Et duo ſacrę Theologiæ prælectores plurimis alijs fratribus ſtudentibus ſpeculatiuæ Theologiæ difficultates enodant: Hunc conuentum illuſtrem reddunt ſacroſanctæ reliquiæ, videlicet 5. ſpinę depromptæ ex ſacra illa corona, quæ tremendo Chriſti Saluatoris capiti impoſita fuit; & particula quædam S. crucis Chriſti; & os quoddam S. Laurentij martyris, & aliud S. Blaſij Epiſcopi & martyris, & duo crania beatorum patrum Ioannis, & Petri Minoritarum, qui pro Chriſti fide in regia ciuitate Granata à Saracenis illuſtri martyrio coronati ſunt: & alia quædam oſſa S. Helenæ Imperatoris Conſtantini matris, atq; B S. Vrſulę. Inſuper & plures aliæ ſanctorum reliquię in quadam ciſta honeſtiſſimè reconditæ, quas sereniſſimus Caſtellæ Rex Petrus Crudelis dono dedit. Quæ quidem omnes reliquię authēticis fulciuntur teſtimonijs. Adiungitur & ipſis lapis quidam ex torrēte Cedron depromptus, cui impreſſum manet veſtigiū alterius pedis Saluatoris.

De conuentu S. Mariæ de Valle Hiſpalis. *Conu. II.*

AD mille paſſus à nobili atq; fertiliſſimo Bęticæ oppido, cui vulgò Ezija nomen eſt, monaſterium quoddam patrū Hieronymitarum, B. Mariæ de Valle ſacrum, atq; omnino celebre ob miracula, quæ ibi ad eiuſdem Deiparæ Virginis imaginem patrantur, exurgit; in quod omnes eius oppidi accolę, ac conuicini populi maxima deuotione feruntur. Cùm ergo popularis quædam mulier ex defuncto viro vidua re- C licta, huiuſmodi oppidum, ex quo originem ducebat, deſerens Hiſpalim petijſſet, ibidemq;, erecto diuerſorio, ſuos compatriotas domo exciperet, accidit, vt eius vnigenitus, puerulus ſatis, quem ex viro conceperat, dum caſu inter ludendum in profundum puteum proſpiceret, ſimilemq; ſui imaginem intueretur, exiſtimans ſe illam manu appræhenſurum, ad ima eius tenderet, aquisq; ſubmergeretur. Quod infortunium deſolata ac mœſta mater ægerrimè ferens, ad præfatam B. Virginis de Valle imaginem gemebunda maximaq; cum deuotione recurrit, ſibiq; ſpopondit, vt ſi eius filium ſibi incolumē reſtitueret, oblaturam ſe quidem præfatum hoſpitium ad vnius monaſterij ædificationem, in quo ſibi ſiue à fœminis, ſiue à viris religioſis felicius inſeruiretur. Mira res! vix mulier huiuſmodi pollicitationem abſoluerat, cùm exæſtuantibus aquis, ac præter naturam extra puteum inundantibus, coram frequentiſ- D ſimo populo, qui ad lamentabilē caſum conuenerat, paruulus incolumis omnino matri reſtituitur. Quem pia mater cum maxima gratiarum actione, non abſq; maxima circumaſtantium admiratione, ſuſcipiens ad monaſteriū S. Pauli Ordinis Dominicanorum, voto ſatisfactura, illico ſe cum eo contulit, illisq; patribus hoſpitium in conuentum promouendum liberaliſſimè obtulit. Qui iuſtis eius deſiderijs annuentes ipſum in monaſterium, ſub titulo S. Marię de Valle, in accepti beneficij memoriam, trāsformarunt, atq; ſanctimonialibus eiuſdem Ordinis ſibi ſubiectis inſtruxerunt. Quas tamen ſucceſſu temporis, redimendæ vexationis ergô, loci Ordinario, ideſt Hiſpalenſi Archiepiſcopo, ſeruata tamen ſibi eius domus proprietate, commiſerūt. Accidit quoq; vt ſacriſta parochialis eccleſiæ S. Romani, quæ non longè ab hoc monaſterio diſtabat, dum noctu ligna pro conficiēdis hoſtijs anxius quęreret, in antiquam beatę Virginis E imaginem incideret, illamq; abſq; reuerentia in fruſtra redacturus ſecuri percuteret, dumq; ille inſolentius ictus repeteret, audiuit huiuſmodi vocem, tamquam ex eadem imagine procedentem; Non te pudet me ita laceſſere? Reuerearis ſaltē eius præſentiam, cuius figuram & formam præ me fero. At miſer ille homo, cùm ſemimortuus ex inſperato euentu in terram corruiſſet, reaſſumptis aliquo modo viribus, ad Archiepiſcopum conuolauit, ſibiq; factum aperuit, atq; ſalutarem pœnitētiam ab eo retulit. Cumq; Archiepiſcopus ipſe rem diligentius, & pro more ſolito, indagaret, adfuêre reliquo populo admixti præfatus puer liberatus eiusq; pia parens. Intuitus verò puer imaginem ex tempore, toto admirante populo, clamare cœpit: Hæc eſt pijſſima illa

Virgo,

Virgo,hæc eſt glorioſiſſima illa imago,quę me ab aquis, atq; à mortis faucibus erutū A huic vitæ reſtituit.Dumq; ſæpius ab Archiepiſcopo interrogatus,num res ita ſe haberet,ſemper in propoſito perſtitit. Quamobrem ſolemnis ſupplicatio in ſequentē diem ab eodem Archiepiſcopo indicta eſt. Qua tandem,tum clero,tum reliquo populo cōgrediente, de religioſo more deuotiſſimè ad locum S. Germani conueniente,ipſa imago cum maxima pompa, atq; deuotione inde ad monaſterium S. Mariæ de Valle nouiter erectum trāſlata,atq; in ſummo eius altari collocata extitit, ſtatimq; miraculis coruſcare cœpit,à quibus & vſq; in præſens non ceſſauit. Quamobrem non ſolū apud Hiſpalenſes, ſed etiam apud omnes conuicinos populos in maxima eſt veneratione. Hæc autem ita eſſe nemo in dubium reuocet,cùm ex authenticis Archiepiſcopaliū archiuorū ſcripturis deſumpta ſint. Tendentibus verò huius loci monialibus ad laxiorem quendam viuendi modum,loci Ordinarius,vt tanto malo iret obuiam, eas inde B amotas per alia ſibi ſubiecta monaſteria diuiſit, adiudicatis interim ſibi pro rata redditibus atq; ſuppellectile. Cumq; vaſa tum aurea,tum argētea, tum quoq; ornamēta diuino cultui mancipata inde transferre,atq; conuentum alijs tradere curaret,Dominicani patres,qui ſibi eius dominium ſeruarant,ſe illi oppoſuerunt. Re igitur diligenter diſcuſſa in prefatorum patrum fauorem diffinitiua ſententia lata eſt,qui ibidē honeſtas quaſdā mulieres voto tamen ſui Ordinis aſtrictas (quas vulgò beatas vocant) ſub probati cuiuſdam ſęcularis ſacerdotis cura,anno Dñi 1507. collocarūt. Quę per 22.annos in maxima ſanctitate,pietate,atq; religione perſeuerarunt. Erat eo temporis ad tertium lapidem ab Hiſpali celeberrima ciuitate, conuentus quidam fratrum Tertiariorum Ordinis B.P.Frācìſci,in honorem S.Ioannis de Alfarache erectus,cuius C fratres,cùm occupandi aliquem locum intra ipſius ciuitatis mœnia maximo tenerentur deſiderio,ſolutis prius 420.coronatis aureis,hanc ſacram domum cum ad ſe pertinentibus à Dominicanis patribus emerunt,religioſiſq; illis fœminis, atq; ſęculari ſacerdote aliò abire iuſſis,occuparunt,anno Domini 1529.Quibus tandem ex mandato Pij V.Pont.max.ad inſtantiam inuictiſſimi atq; catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II.dato,in ordinem redactis,atq; ad Franciſcanā regularem Obſeruantiā coactis,8. die menſis Septembris, anno Domini 1566. præfata hæc domus S. Mariæ de Valle in ius fratrum Minorum de Obſeruantia tranſijt, à quibus & vſq; in præſens feliciſſimè inhabitatur,qui vt plurimùm ſunt numero 50. quorum alter Grammatica iunioribus fratribus prælegit, alter verò patribus ſacerdotibus ſacros Canones exponit, caſuſq; conſcientiæ ſiue difficultates in ſacris confeſſionibus occurrentes enodat. Non caret D hęc ſacra ædes ſacroſanctis reliquijs, cùm in quodam promptuariolo argēteo affabrè elaborato alterā ex ſpinis, quibus ſpinea Chriſti Dñi corona contexta fuit,& aliquot oſſa SS.Blaſij,Sebaſtiani,atq; Catharinę mart.fideliſſimè aſſeruet. Quæ quidē ſanctorū oſſa deuotus Petrus de Eluas cū authētico veritatis teſtimonio liberaliter contulit.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Alcala de Guadaira. Conu. III.

SERENISSIMVS Caſtellæ Rex Ferdinandus III. qui ob eiuſdem in Chriſti pietatem atq; obſeruantiam Sanctus ab omnibus dictus eſt, tum ob affectum atq; ſingularem deuotionem,qua in Franciſcanam pullulantē Religionem ferebatur,tum quoq; in gratiarum actionē, ob relatam de Saracenis victoriam, ſecundo anno,nempe 1259. ab expugnatione eius oppidi, quod vulgò Alcala de Guadaira nuncupatur, E diſtatq; ad ſextum lapidem ab Hiſpali hunc conuentum,B.Marię de Angelis ſacrum, ad mille paſſus à pręfato oppido ex regio ærario ędificari curauit.Cui profectò titulus omnino conuenit:tum quòd eius ſitus ſimillimus ſit ei,in quo eccleſia B.Marię de Angelis prope Aſſiſium ædificata eſt,tum etiā quòd iſta plurimis annis (ſi tamē humanę traditioni fides habenda ſit) eadem plenaria indulgentia,qua illa ſingulis annis, ſecūda cuiuſlibet menſis Auguſti gaudere ſolet,gauiſa ſit.Ad quam aſſequendā circumuicini omnes populi,prout & Aſſiſij contingit,deuotiſſimè conueniebant, modoq; conueniunt:licèt non ita frequenter. Subiacuit olim hic locus patribus Frāciſcanis Conuentualibus,quibus tamen aliò profectis,ad eiuſdem inſtituti Obſeruantes deuolutus eſt. Vt autem quæuis digladiādi anſa ab iſtis,pariter & ab illis penitus auferretur,per-

deuotus

A deuotus ac reuerendus quidam P. F. Petrus de Archilloa Magiſter fratrum Conuentualiũ prouincialis,anno 1525.iuri,quod ſibi ac ſuis fratribus eum in locum eſſe poterat,ſpontaneè ceſſit.Idq; ex ſcripturis in archiuis eius loci aſſeruatis ſatis patet. Fuit autem hic locus,ob ſitus diſpoſitionem,inſalubris omnino,eaq; de cauſa non benè erat fratribus,qui potius langueſcere,quàm viuere videbantur.Quamobrẽ habita,anno Dñi 1537.à R. P. F. Vincentio Lunello Minoritici totius Inſtituti generali Miniſtro prius facultate,emptoq; ex acquiſitis eleemoſynis alio commodiori ſitu,atq; ſalubriori,in eiuſdem oppidi ſuburbijs hoc ſacrum monaſteriũ, ſub antiquiori titulo,ſequẽti octiennio,anno 1545.fratres eius accolæ tum ex publicis,tum quoq;ex priuatis oppidanorũ eleemoſynis conſtrui fecerunt:quod vtplurimùm 25.fratres inhabitant, ex quibus 12. ſub vno didaſcalo Grãmaticæ incũbunt.Nec ſanctorũ reliquijs noſtra hæc ſacra ædes B deſtituitur,cùm quodam capite vnius ex 11. millibus virginum,& ſpatula atq; cranij parte S. Liberij Epiſcopi & martyris,duobus oſſibus S. Cœleſtini Papæ & confeſſoris, alio itidem oſſe S. Antonij martyris,& altero ſancti Marcelli Papæ & martyris,ſibi à sereniſſima Maria ab Auſtria Imperatrice dono datis, elegantiſſimè honeſtetur.

De conuentu S. Franciſci Xerez. Conu. IIII.

INTER nobiliores atque antiquiores totius Bæticæ ciuitates ea eſt vna,quæ vulgò Xerez de la Frontera nuncupatur,in cuius ſuburbijs,ad 50. paſſus ab eius mœnibus,erectus conſpicitur conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco ſacer,quem ſereniſſimus Princeps Alphonſus X. ac Ferdinandi III.Caſtellę Regis filius & ſucceſſor, antequàm ad Regni clauũ ſederet,primo anno ab eiuſdem ciuitatis expugnatione,qua pul C ſis Mauris in Chriſtianorum poteſtatem deuenit,ex domeſticis facultatibus atque caſtrenſi peculio conſtrui curauit: quemq; anno ſalutis humanæ 1264. menſe videlicet 10.poſtquàm eius fundator in Regem aſſumptus erat,Franciſcani fratres occuparunt. Paruit nihilominus hic locus,ſicut & duo præcedentes,patribus Conuentualibus, vel iuxta communem traditionem 80. annis & vltrà,vel ſecundum aliquas ſcripturas in eius archiuis aſſeruatas 55. tantùm: Quibus tranſactis,anno ſcilicet 1495. ex pacto, & conuentione inter ipſos ac noſtros fratres facta, ad iſtos tranſiit, conuolantibus interim illis,ideſt Conuentualibus,ad regularem Obſeruantiam.Floruit à ſui exordio impræſentiarum vſq; conuentus hic ſanctitate,pietate atq; religione:quapropter & à nobilioribus totius ciuitatis ſummoperè frequentatur,& in ſepulturam eligitur, quemadmodum plurima ſacella atque mauſolea, affabrè ibidem erecta,facillimè teſtantur. D Inter quæ ad ſiniſtrum ſummi altaris latus,epiſtolæ decantandæ deſtinatum,inuiſere licet ſepulcrum ſereniſſimæ Blanchæ à Borbonio Caſtellæ Reginæ,atque Regis Petri, cui agnomen Crudelis fuit,legitimæ vxoris: cui & ſequens epitaphium appoſitum eſt: *Chriſto opt. max. ſacrum diua Blancha Hiſpaniarum Regina, patre Borbonio, ex inclyta Francorum Regum proſapia,moribus & corpore venuſtiſſima fuit,ſed præualente,publicè occubuit,iuſſu Petri mariti crudelis anno ſalutis 1361. ætatis verò ſuæ 25.* Deſeruit conuentus hic inſtruendis fratribus in philoſophicis litteris,quapropter ex 60. religioſis,qui ipſum perpetuò inhabitant,12.ſeliguntur,qui ſub vno prælectore eiſdem ſedulò incumbant.

De conu. S. Mariæ de Rabida oppidi Palos. Conu V.

E TERTIO milliari ab oppido Palos Hiſpanicè nuncupato, quod inclytis Duci Methymnæ Sidoniæ,atq; Comiti de Miranda paret,ſpectatq; ad diœceſim Hiſpalenſem,quadam in ſylua quercubus, piniſq; altiſſimis conſita,non longè à mari Oceano,vbi prius Saracenicum quoddam delubrum præextiterat, conſtructus conſpicitur Minoriticus hic conuentus, S. Mariæ de Rabida dicatus, qui tamen ſcripto nullatenus exhibere valet quando,vel à quo erectus, vel in conuentus formam redactus ſit, vel quando primùm à fratribus inhabitari cœperit. Nihilominus, ſi receptiſſimæ cuidam traditioni ſtari velimus, eum, eo ipſo tempore, quo & proximè præcedens initium ſumpſit,nempe anno à partu Virgineo 1261. ædificatum aſſeremus. Edocemur præterea ex eadem traditione Rabidæ cognomen, quo & antiquum delubrũ (de quo ſuperius) inſignitum fuerat, ab ipſis Mauris ſiue Saracenis vſurpatum: nam Rabida

Arabicum nomen eſt, idemq; quod eremitorium, ſiue locus ſolitarius & ſacer, ac contemplatiuæ vitæ ducendæ idoneus, pœnitentiæq; agendæ accommodus, Latinè ſonat. Eandem prorſus fortunam expertus eſt hic locus, & præcedentes: nam in prima ſui erectione à Minoritis Obſeruantibus occupatus, ab ijs ad patres eiuſdem Inſtituti Conuentuales deflexit, ac tandem, anno à Chriſto Saluatore nato 1445. ex auctoritate Eugenij IIII. Pont. opt. max. iterum ab iſtis redijt, quibus & vſque in præſens obtemperauit. Verum eſt tamen, quod anno 1448. Nicolaus V. ſummus Pontifex tenore cuiuſdam bullæ huiuſmodi vltimam translationem irritam fecerit atque caſſam, quam tamen, à multis rogatus, exequutioni mandari noluit. Cùm locus hic, qui vt plurimùm à 20. fratribus inhabitatur, quiq; ob ſui ſolitudinem atq; religionem, apud conuicinos populos in maxima eſt veneratione, Conuentualibus patribus ſubeſſet, di- A uitijs atq; poſſeſſionibus affluebat; inter quas potiſſima fuit inſula de Saltibus, quam P.F. Ioannes à S. Anna Prouinciæ Caſtellæ Miniſter, cùm primùm loci poſſeſſionem accepiſſet, cuidam Duci Methymnæ Sidoniæ, eiuſq; poſteris dono dedit. Eſt præterea conuentus hic ſæcularibus, ob lapideam glorioſæ virginis Mariæ imaginem ibidem erectam, ad quam plura miracula in fidelium ſolatium in dies patrantur, omnino venerabilis: quamobrem aliud ſibi nomen, nempe S. Maria de Miraculis, acquiſiuit, tamen à prima ſui inſtitutione S. Maria de Rabida appellatur. Hanc imaginem piſcatores quidam, cùm fortè fortuna capturi piſces non longè ab hac domo in mare Oceanum rete ieciſſent, eodem interceptam extraxerunt. Quam à Chriſtianis, dum proprias ſedes relinquere à Mauris compellerentur, aquis fuiſſe immerſam, ne aliquando ab ijs impijſſimis infidelibus ludibrio haberetur, nulli dubiũ eſſe debet. B C

De conuentu S. Mariæ de Spe Moguer. Conu. VI.

EST & oppidum Moguer vulgò dictum, Hiſpalenſis diœceſis, quod Marchionibus Villæ nouæ de Fraxino paret. cuius ſimulatque præfatorum Marchionum ad Franciſcanam familiam deuotio incredibilis omnino eſt. In eius ergo meditullio, anno Domini 1350. à pientiſſimis Alphonſo Gaufredo de Tenoiro, eiuſque legitima coniuge Eluira Aluarez, eiuſdẽ oppidi Dominis temporalibus, atque Hiſpanici maris pro Caſtellæ Regibus Ammirantibus, conuentus quidam, pauperũ Patriarchæ Franciſco ſacer, ex domeſtico peculio, communibusq; bonis ædificatus, atq; eius alumnis, nempè Franciſcanis fratribus collatus fuit. Creſcente verò magis in dies & vtriuſque fundatoris ſucceſſorum, & oppidanorum ad Franciſcanam familiam deuotione, Petrus Portocarreius, eiuſq; coniunx Ioanna de Cardenis, quorum vterque non magis in hæreditate, quàm in miſericordia & deuotione huius ſacræ ædis authoribus ſucceſſêre, anno Domini 1482. quòd antiquior locus eſſet minus idoneus, hoc monaſterium, antiquiori pro excipiendis pauperibus, atq; peregrinis relicto, multò auguſtius, ad 50. tantùm paſſus à primo in honorem S. virginis Mariæ de Spe ædificari curarunt. Idq; ſcripturæ in huius oppidi archiuis cuſtoditæ facillimè indicant. Hic locus continet ſatis commodè 30. fratres, quorum 12. ab vno prælectore grammaticalibus litteris imbuuntur, reliqui verò, vel publicis concionibus, vel ſacris fidelium confeſſionibus excipiendis de religioſo more, atque cum maxima populi vtilitate vacant. D

De conuentu S. Eulaliæ Marchenæ. Conu. VII.

SVBSTITERAT olim tertio milliari ab oppido Marchena Hiſpanicè nuncupato, in medio cuiuſdam olиueti eremitorium paruum, beatæ Eulaliæ ſacrum, atque diuinis contemplationibus omnino idoneum: quod animaduertens pijſſimus Petrus Pontius à Lugduno Arcuenſis Comes, rem longè gratiſſimam ſe Deo opt. max. facturum exiſtimauit, ſi ipſum in iuſtum conuentum, ad fratrum Minorum habitationem, quorum nomen tunc apud omnes optimè audiebat, erigi curaret. Eo itaque à R. Didaco de Agnaya Hiſpalenſi Archiepiſcopo, penes quem ea erat auctoritas, pro votis impetrato, ſufficientique ſitu in eius gyro empto, hunc conuentũ ſub antiquiori ſanctæ Eulaliæ titulo, anno Domini 1420. ſatis eleganter, ſatiſque religioſè, ex proprijs facultatibus ædificari fecit. A quo etiam tempore, tum ob loci diſpoſitionem, tum ob com- E

A ob compoſitos mores, quibus à ſui exordio imbutus fuit, ſanctiſſimos, eoſq; plures religioſiſſimos patres vſq; impræſentiarum in eo continuò inuenire licuit. Inter quos fuêre P.F. Ioannes à S. Marina vir doctiſſimus, qui ob eius ſanctitatem ab Eugenio IIII. ſummo Pont. perpetuus iſtius loci Vicarius confirmatus extitit: Ad quod vicariatus officium à P.F. Ioanne à S.Anna Prouinciæ tunc Caſtellæ Miniſtro aſſumptus fuerat. Et F. Ioannes à S.Torquatio ſingularis ſanctitatis religioſus, primuſque iſtius met loci inquilinus atque fundator. Et P. F. Ioannes à Tauira Luſitanus, cuius humilitas, oratio atque abſtinentia tanta fuit, vt vix exprimi queat: quapropter dulciſſimis ſuauibuſque raptibus frui, etiam in hoc mundo, meruit, & maximam ſanctitatis famam moriens hoc in conuentu omnibus reliquit. Et F.Petrus à Ronda ſacerdos, qui præcedenti tum in oratione, tum quoque in abſtinentia, atque diuinis raptibus perſi-B milis omnino fuit. Et F.Petrus à Turribus, de cuius integritate, candore, atq; ſanctitate hoc tantùm reddã teſtimoniũ; quòd videlicet in ipſius morte non ſecus ac in tranſitu B.P. Antonij Paduani contigerit: cùm celantibus eius obitum ipſis religioſis, pueri, iuuenes, atq; ſenes per oppidum curſitarint dicentes, mortuus eſt vir ſanctus F.Petrus: iã è viuis exceſſit ille Deo carus pater de Turribus: ac tandẽ, vniuerſo populo ad eius exequias conuolante, vix ſepulturæ mandari potuit, contendentibus quidẽ alijs, vt vel habitus, vel criniũ aliquid habere poſſẽt: alijs verò, vt vel eius manus, aut pedes deoſcularẽtur. Commorãtur frequẽtius hoc in loco 20. fratres, qui contẽplationi atq; orationi ex profeſſo vacãt: nã hic eſt vnus ex his, q hac in Prouincia Recollectioni deſeruiũt.

De conuentu S. Franciſci ibidem. Conu. VIII.

C FVERE olim in præfato oppido Marchena, quod euntibus à Regno Granatæ in Beticã in ipſo recto itinere occurrit, duo coniuges deuotiſſimi, Deumq; ſupra modum timentes, atq; de tertio Ordine D.P. Franciſci, alteri quorum nomen fuit Didacus Nunneſius à Patris, alteri verò Ioãna Blaſquez. Hi pro ſua in Deum pietate, atq; in Franciſcanum Ordinem beneuolentia, quotquot fratres Minores ad eorum oppidũ declinabant, humaniſſimo excipiebant hoſpitio. Cumq; præfata Ioanna morti appropinquaret, ne poſt eius tranſitum pauperculis fratribus itinerantibus de opportuno remedio prouidiſſe minimè videretur, eius virum, Didacum videlicet Nunñeſium, vniuerſorum hæredem ea lege inſtituit, vt propriã atq; communem domum in Minoriticum conuentum promoueret, quatenus fratres eius accolæ ſua præſentia, atq; doctrina ſuis compatriotis adeſſe poſſent, & alij vndequaq; confluentes propriam domum, D ad quam diuerterent, opportunè haberent, neuè cogerentur laſſi ad tertium milliare, ad conuentũ videlicet ſanctæ Eulaliæ progredi. Qui quidẽ hæres viduus ex cariſſimæ vxoris morte relictus debito ſatisfaciens, præfatam domum in iuſtiſſimũ atq; commodiſſimum conuentum ſub titulo S.Franciſci ſuis ſumptibus trãſtulit, fratribuſq; iſtius Prouinciæ, anno à Chriſto in terris nato 1530. abſolutum omnino tradidit, & ne illis quoquo modo impedimento eſſet, in aliam domũ ſe recepit. Quia verò hic locus continuo hoſpite grauatur, vltra 26. accolas fratres nec alere, nec continere cõmodè poteſt.

De conuentu S. Mariæ prope Vtreram. Conu. IX.

APPARVIT à 260. eoq; plus annis ad mille paſſus ab oppido, cui (Hiſpanicè) Vtrera nomen eſt, inter confertas oliuas deuotiſſima quædam imago beatæ ſemperq; virginis Mariæ, quæ ab eo temporis vſque impræſentiarum à præſtandis beneficijs, patrandiſq; miraculis non ceſſat: quapropter & à fidelibus maxima in veneratione habetur, & ex communibus atque priuatis eleemoſynis, eo in itinere, cui Semita nomen eſt, eremitorium quoddam ſatis deuotum ab antiquo ſibi erectum fuit, in quo aliquot anachoretæ ſub monaſtico quodam ritu ad tempus habitarunt. Quibus tamen, (vti ex receptiſſima traditione edocemur) anno Domini 1431. loco pulſis, præfatum eremitorium ex R. Archiepiſcopi Hiſpalenſis, cæteriq; cleri facultate atque licentia Minoribus Conuentualibus acceſſit, qui ipſum ex eleemoſynis vndecunque emendicatis in anguſtũ atque incommodũ conuentum euexerunt. Cùm autem minus illis arrideret, vltroneè, gratãtiq; animo patribus Obſeruantibus Canariẽſis Cuſtodiç

ab ijs oblatus collatuſque eſt. Obtinuit enim præfata Cuſtodia hunc & alium conuen- A
tum in oppido Sanlucar vulgò dicto,per aliquot annos,ſcilicet ad annum vſq; 1488. quo, in congregatione per R. admodum P. F. Oliuerium Maillardi Vltramontanum generalem Vicarium hoc in loco celebrata,de patrum,quorum intererat, conſenſu in Bęticæ Cuſtodiæ fauorem vtriq; renunciauit. Perſeuerarunt ſub pauperrimis his ædificijs noſtri fratres plurimis annis,eaque de cauſa plures,eaſq; grauiſſimas infirmitates incurrerunt,& eorum non pauci ex hac vita migrarũt, donec Lopetius à Lugduno Arcuenſis Comitis filius legitimæ ſuæ vxori Catharinæ à Perea moriens ex teſtamento præcepit,vt ex primis occurrentibus redditibus huius loci eccleſiam,chorum atque maius ſacellum auguſtè ſatis, atque affabrè omnino ædificari curaret, ibidemq; tum ipſius,tum quoque communis filij Ioannis Pontij corpora, quorum vterque in bello contra Mauros occubuit,tumulanda inferret. Inſuper mandauit, vt & fratribus adiu- B
mento eſſet,quatenus conuentum,pro tantæ eccleſiæ exigentia, promouere poſſent. Quod & illa ex tempore præſtitit. Vnde & ipſum opus,pro teſtatoris voluntate, anno Domini 1525.omnibus ſuis numeris abſolutum extitit,& fundatorum corpora, penes quorum ſucceſſores ius patronatus eſt, elegantiſſimis quibuſdam mauſoleis recondita fuere. Sacratur deniq; hæc Minoritica domus,quam frequentius incolunt 45. fratres, quorum 20.Grãmaticæ inſudant, S.Mariæ de Semitis,Hiſpanicè verò de las Veredas.

De conuentu S. Sebaſtiani Carmonæ. Conu. X.

AD mille paſſus ab antiquiſſimo oppido Carmona Hiſpalenſis diœceſis, in latere cuiuſdam montis Meridiẽ verſus,conſpicere licet eremitorium quoddã,diuo Benedicto ſacrum, incompoſitum ſatis,atq; anguſtum,ſed deuotioni atq; contẽplationi C
omnino adaptatum,in quo aliquot eremitę,ex Ordinarij facultate,ab anno Dñi 1467 vſq; impreſentiarũ ferè ſucceſſiuè habitarunt : nam antiquitus pauperculis Frãciſcanis fratribus deſeruiuit,à quibus & conſtructum fuit.Hoc autem ita eſſe ex apoſtolicis quibuſdam literis Pij II. Pont. max. ſatis conſtat,licet de certo ſuæ erectionis tempore maxima quæſtio ſit. Cùm igitur pręfatum eremitorium nec ipſis fratribus,nec etiã oppidanis,quos maximum eius frequentandi deſiderium tenebat, ob eius incapacitatem atque diſtantiam, pro votis deſeruiret, maxima ſolicitudine à Carmonenſibus apud præfatum ſummum Pontificem Pium II. curatum eſt,vt xenodochium S. Sebabaſtiani,quod in oppidi ſuburbio 200. tantùm paſſibus à mœnibus cõſurgebat, inhabitãdum fratribus concederetur,ipſiſq; liceret ipſum ex publicis eleemoſynis in conuentum ſub antiquiori titulo S.Sebaſtiani transferre. Impetrata igitur ab ipſo ſummo D
Pont. huiuſmodi facultate,vt eius bullæ in huius loci archiuis aſſeruatæ patentiſſimè indicant,non prius fratres ab opere deſtiterunt,quàm præfatum xenodochium in monaſterium,ex Carmonenſium tamen liberalitate,anno à Chriſto Saluatore nato 1467. promouerint,Conuolarunt itaq;,antiquiori loco relicto,ad hunc conuentum multò commodiorem, ac deniq; oppido multò viciniorẽ fratres præfato anno 1467.in eoq; vſq; impreſentiarũ 50.quorũ 16.Grãmaticæ incumbunt, reliqui verò vel confeſſionibus excipiendis vacant, vel aliquid de Euangelio proponunt, commorantur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Sanlucar. Conu. XI.

VNICO tantum milliari ab oppido,quod (materna Hiſpanorum lingua)Sanlucar nuncupatur,ſpectatq; ad Hiſpalenſem diœceſim,atq; inclytis Methymnæ Si E
doniæ Ducibus ſubiacet,verſus eam partẽ,qua famoſus celeberrimuſq; fluuius Bętis Oceanum mare ingreditur,conuentus hic, S.Mariæ de Ieſu ſacer,expenſis atq; opera perdeuotæ fœminæ Mentię, Alphonſi,aliorumq; 5.oppidanorũ,circa annũ Dñi 1443. ædificatus fuit : ea tamen poſita lege, vt perpetuò lectio in eo haberetur, quod & obſeruatũ fuit.Nam ab anno 1443.quo Frãciſcani fratres ipſum ingreſſi ſunt,nunquã defuit doctus aliquis pater,qui 12.ſtudẽtibus,vel circiter,aut ſacros canones, aut Philoſophiã prælegerit.Animaduertendũ eſt tamen(quemadmodũ ex quadam bulla Eugeniana, atque alijs ſcripturis in huius loci archiuis aſſeruatis facillimè conſtat) hoc monaſterium à ſui erectione Canarienſi Cuſtodiæ collatum fuiſſe, peneſque illam

per 45.

A per 45. continuos annos extitiſſe, nempe vſque ad annum 1488. quo ex conuentione facta ad Bęticā Cuſtodiam tranſijt. Cōmorantur frequentius hoc in loco 30. fratres.

De conuentu S. Franciſci Gibraltar. Conu. XII.

IN ſuburbijs antiquiſſimæ eius ciuitatis, quę Hiſpanicè Gibraltar, Latinè verò Calpe appellatur, ſubeſtq; iuriſdictioni Gaditani Epiſcopi, conuentus quidam, B. Franciſco ſacer, ex publicis ciuium eleemoſynis, anno à mundi redemptione 1471. à patribus Conuentualibus ædificatus fuit: qui tamē, anno Domini 1529. ſua ſponte & ſe, & præfatum conuentum patribus Obſeruantibus tradiderunt. Et hic vltimus conuentus eſt eorum, qui in hac Bætica Prouincia à Conuentualibus ad Obſeruantes deflexêre. Mortem obijt hoc in conuentu anno Domini 1568. P. Didacus Guſmanius, eximię ſan-
B ctitatis atq; perfectionis vir, qui vt fuit ſanguine atque natalibus inſignis, (deſcendebat ſiquidem ex nobiliſſima Methymnę Sidoniæ Ducum progenie) ita quoq; virtutibus inſignior extitit. Nam poſt aliqua grauiſſima munia, quibus in curia ſereniſſimi Boëmorum Regis Ferdinandi I. functus fuerat, atq; matrimonium cum nobiliſſima vxore contractum, vltimum ſibi vale dicens, habitum Religionis Franciſcanæ quadragenarius induit: in quo per 40. alios continuos annos adeò religioſè vixit, vt omnibus abſtinentiæ, paupertatis, orationis atque ſimplicitatis exemplum factus ſit. Quamobrem ex hac mortali vita diſcedens ab omnibus verè ſanctus, vereque beatus habitus eſt: Præſertim verò à Calpenſibus, qui audito eius tranſitu tanto impetu, tantaque contentione ad feretrum concurrerunt, vt niſi fratres obſtitiſſent, vix aut veſtimentorum, aut corporis partem reliquiſſent, contendentibus pro viribus illis, vt
C aliquid reliquiarum eius, pro ſua in virum pietate atque deuotione, habere poſſent, de cuius hauddubie interceſſione apud altiſſimum Dominū multa ſibi pollicebantur.

De conuentu S. Franciſci Aſtigij, Conu. XIII.

INTER feraciſſima totius Bæticę oppida id, quod Hiſpanicè Eciia, Latinè verò Aſtigium nuncupatur, optimo iure annumerari poterit. In hoc igitur oppido cùm ex ſenatus conſulto ſemel decretum eſſet, vt in ipſius medio conuētus, ſeraphico patri Franciſco ſacer, ad eius fratres continendos ex publicis facultatibus ædificaretur; tanta fuit oborta ſeditio, tantaq; tempeſtas, vt impellentibus ad id tum vulgus, tum quoque maiorem nobilitatis partem quibuſdam alterius Ordinis religioſis, murus vtcun-
D que in altum erectus, tertiò maxima vi atque populi furore demolitus, & ad terram deiectus ſit: imò & alio ſenatus conſulto cautum, vt ab huiuſmodi opere promouendo omnino abſtineretur; Nihilominus tamen ea fuit deuotio, iſq; feruor trium Equitum, videlicet Ioannis Fernandez Galindi, Federici Manriquij, atque Ferdinandi Aquilarij, vt arreptis gladijs ſe ſe, non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine, incondito vulgo viriliter oppoſuerint, reliquamque nobilitatem in ſuam ſententiam pertraxerint, ac tandem ipſum opus, inuitis plurimis, ad finem vſque feliciſſimè perduxerint; moram interim trahentibus Franciſcanis religioſis in eremitorio ſancti Georgij extra eiuſdem oppidi muros, atque ad victum & veſtitum neceſſaria ex præfatis tribus viris nobilibus abundantiſſimè ſumentibus. Licèt itaque verſipellis ille, atque veternoſus ſerpens omnes ſuas vires intenderit, ne Minoritica domus optato fine
E potiretur, non tamen intentum aſſequi potuit: quinimo perſoluto ædificio, anno Domini 1473. aduentantibuſque fratribus, tanta deuotio, tantaque beneuolentia illi populo ad eos inceſſit, vt vix exprimi queat: quorum denique pietatem, atq; veſtigia imitati eorum ſucceſſores 50. fratres huius loci accolas abundantiſſimis proſequuntur eleemoſynis. Illi verò tres nobiles poſtquam ſe fortiſſimum murum pro domo Iſraël, ideſt pro Minoritica æde oppoſuiſſent, atque ad illorum Hebræorum inſtar altera manu lapides concinnaſſent, altera verò gladios tenuiſſent, quod opus omni ex parte perfectum eſſet, de nobilioribus tribus ſacellis inter ſeſe diuidendis agere cœperunt, atque ſortibus in vrnam immiſſis, indeque extractis maius Federico Manriquio obtigit: quod verò eius dextram tenet in Ferdinandi Aquilarij ius ceſſit: ſed quod ad eius leuam ſedem obtinet, id Ioanni Ferdinando Galindo à con-

tingēte ſorte adiudicatum eſt. In quibus tandem peculiaria mauſolea, pulchrè fabre- A facta, quæ ſibi ſuiſq; poſteris vſque in præſentem diem inſeruiunt conſtrui curarunt.

De conu. S. Franciſci Rondæ. Conu. XIIII.

RONDA Bæticæ oppidum eſt, pertinetq; ad diœceſim Malacenſem, quod & Saraceni multis annis tyrannicè occuparunt. Hoc catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus V. atq; eius vxor Eliſabetha cùm è manibus eorum inuicto animo, ſanguineoq; Marte eripuiſſent, delubrum, quod in medio oppido olim à Mauris cōſtructum fuerat, in monaſterij formam redactum, Franciſcanis fratribus, pro ſua in eos animi propenſione, inhabitandum contulêre. Sed cùm is locus inſalubri infeſtaretur aëre, ſuiſq; habitatoribus minus faueret, alius ad 100. paſſus ab ipſo oppido Orientem verſus, in honorem S. Franciſci, ex Regis eiuſdem facultatibus illis, anno Domini 1490. B erectus extitit, antiquiori interim eorum domicilio in parochiam ſub Spiritus ſancti honore euecto, idq; ex plurimis ſcripturis hoc in loco, quem vtplurimum quadraginta religioſi patres ac fratres incolunt, accuratiſſimè aſſeruatis, manifeſtiſſimè conſtat.

De conu. S. Franciſci ſiue S. Ludouici Malacæ. Conu. XV.

CVRIOSIVS mihi inueſtiganti quare hic conuentus binomius ſit, nulla ſuccurrit ratio. Communiter enim à ſæcularibus diuo patri Franciſco dicatur. Præterea ſi fundatorum ſcripturas ſpectes, eam fuiſſe eorum voluntatē certò intelliges, vt videlicet ſeraphico patri Franciſco ſacraretur. Nihilominus tamen & conuentus ſigillum beati patris Ludouici Ordinis Minorum imaginē præſefert, & is met in Prouinciæ iſtius catalogo diui Ludouici nomine appellatur. Nec ad rem facit, quòd Ma- C laca Bętica vrbs ipſo die beati Ludouici pulſis Mauris ſiue Saracenis in Chriſtianorum poteſtatem venerit: nam ea propter in editiore totius caſtri parte eccleſia in eiuſdem ſancti honorem erecta extitit, ad quam ſingulis annis, ipſo S. Ludouici die, vterq; ſenatus, eccleſiaſticus ſcilicet, atq; laicus proceſſionaliter conuenire tenebatur, vt ibi ſacris intereſſent, quod tamen, antiqua illa deuotione refrigeſcente, à plurimis annis prætermiſſum eſt. Quicquid tamen ſit, Hiſpaniæ Reges catholici Ferdinandus, atque Eliſabetha, poſt debellatos Mauros, Malacamq; ciuitatem expugnatam, quod contigit 19. Auguſti anni Domini 1487. tamquam beato Ludouico, cuius feſtum eo die celebratur, debitas in ſuis fratribus gratiarum actiones reddituri, hoc monaſterium, B. Franciſco, vel (vt alij volunt) beato Ludouico ſacrum, non procul à mœnibus prædictæ ciuitatis Malacæ, ex regio ærario ædificare cœperunt, atq; ſucceſſu temporis ad D apicem vſque perduxerunt, fratribuſque Minoritis, anno Domini 1495. tradi curarunt: quorum 60. continuò ibidem commorati ſunt. Inter cætera, quæ huius cænobij eccleſiam illuſtriorem reddunt, duo potiſſimùm occurrunt: Alterum eſt ſacellum ibidem affabrè erectum à R. Ludouico de Turribus Salernitano Archiepiſcopo in totius eius familiæ ſepulturam, quòd, ex ſummorum Pontificum Clementis VII. Paulique III. conceſſione atque liberalitate ſecunda die menſis Auguſti cuiuslibet anni, ad perpetuam rei memoriam, gaudet indulgentia plenaria, ijſq; gratijs, quibus eccleſia S. Mariæ de Angelis prope Aſſiſium eo ipſo die gaudere aſſolet: Qua propter in tanta eſt reuerentia apud Malacitanos, conuicinoſq; populos, vt quantus eo temporis ad ipſum concurſus ſit, vix exprimi queat: ſacelli verò nomen eſt S. Maria de Portiuncula: Alterum verò eſt inſignis quædam atque prægrandis crux ex Indico ligno mi- E ro quodam artificio elaborata, atque in medio ſummo altari erecta, in qua elegantiſſimè adaptatæ ſunt 1336. ſanctorum reliquiæ fide dignis teſtimonijs communitæ. Inter illas eſt particula quædam ligni S. crucis à pientiſſimo Gabriele de Zayas, catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II. Secretario dono data. Sunt & aliæ particulæ tum oſſium, tum quoque veſtimentorum B. virginis Mariæ, ſanctorumque Apoſtolorum, nec non & plurium martyrum, atque virginum, quas fratrer Ferdinandus à Specu (vulgò de la Cueua) ex Belgio allatas hanc in ipſam crucem inſerendas contulit, quasque ego tædij vitandi cauſa ſciens pertranſeo. Sunt etiam in præmemorato S. Mariæ de Portiuncula ſacello ſacroſanctæ aliquot reliquiæ eiuſdem crucis

A crucis Chriſti,S.Pauli Apoſtoli.S.Blaſij.S.Zenonis, atq; aliorum ſanctorum à præfato R. Archiepiſcopo ibidem collocatæ,quibus etiã authentica teſtimonia fidẽ aſtruunt. Fuit is vigilantiſſimus Paſtor religioni Franciſcanæ addictiſſimus, illiusque alumnos largiſſimis eleemoſynis,atque omni beneficiorum genere pientiſſime proſequutus eſt.

De Conuentu S. Zoili Antichera. *Conu. XVI.*

CVM ſereniſſimus Ioannes Hiſpaniarum Princeps, ac catholicorum eorundem Regum Ferdinandi & Eliſabethæ filius grauiſſima renum infirmitate, ex qua mortẽ oppetijt,conflictaretur,vt diuinum numen facilius placare poſſet, beatũ Zoilũ martyrem, qui Cordubæ pro Chriſti fide glorioſo martyrio vitam finiuit,in ſui patronum atq; aduocatum delegit,ſibiq; eccleſiam in ſui honorem à ſe fabricãdam ſpopõ B dit Quo tamen uoto morte præuentus potiri minimè valuit.Quaproqter moriens ex teſtamento cauit,vt quod ipſe præſtare non potuerat,cari ſaltẽ eius parentes exequutioni mandarent.Illi verò,vt erant pientiſſimi eiuſq; amantiſſimi,hunc conuentum, S. Zoilo martyri ſacrum, in ſuburbijs eius ciuitatis, cui materna Hiſpanorum lingua Antequera nomen impoſuit, ex proprijs facultatibus ædificari curarunt, atq; à Franciſcanis fratribus;tum ob ipſorum in eos beneuolentiam,tum quoque vt piis cariſſimi defuncti filij votis,qui idipſum ex teſtamento præceperat,annuerent, occupari voluerunt,anno à Chriſto Saluatore nato. 1504. Hoc in conuentu mortem obijt, anno Domini 1545.F.Franciſcus de Villar,cuius humilitatem,paupertatem,ſpontaneam obedientiam,atq; inſtantẽ orationem ſi referre vellemus,nullo pacto breuitati, cui ex profeſſo ſtudemus,à nobis ſatisfieret. Nihilominus tamen, ne eius virtutibus inuidiſſe vi- C deamur,aliqua, licèt paucula, de eius conuerſione in medium afferre decreuimus, vt tandem glorificetur Deus in ſanctis ſuis.Hic igitur cùm eſſet Ducũ Sogobricẽſium primogenitus,al ereturq; in regia inuictiſſimi Caroli V.Imperatoris atq; Hiſpaniarũ Regis ſimul cum eius filio Philippo II. Hiſpaniarum Principe,accidit,vt inter colludendũ puerili quadam bile(non dum enim quiſquam illorum vndecimũ annum attigerat) liberins inſolentiuſq; in Principem inſurgeret,quapropter ab eius nutricio 'ſiue morũ magiſtro acrius pro tanti Principis reuerentia correptus,redargutuſq; eſt,is verò ſibi ſummopere timens,& regiam deſeruit,atq; incognitus in pauperis cuiuſdã ruſtici famulatum tranſijt.Cui cùm vili in quodam obſequio per 5.continuos annos, non abſq; maxima penuria, inſeruiſſet, accepta ab ipſo venia Franciſcanum Hiſpalenſem conuentum petijt,vbi ſub pauperrimi ruſtici ſpecie,proprio ſemper nomine atq; proſapia D occultis,Minoriticum habitum induit. In quo tantopere profecit, vt omnibus admirationis cauſa eſſet. Tandem deuentus ad 33.ſuæ ætatis annum,cũ hoc in conuentu moraretur, fortèq; fortuna à panis mendicatione rediret,antiquum nutricium, ſiue morum magiſtrum,qui ex Imperatoris mandato eum vbiq; perquirebat, in conuẽtus veſtibulo offendit,à quo & agnitus fuit.Cùmq; ille iuxta Regis præceptum ipſum regiæ reſtituere contenderet,rogauit humillimus pater,ne id incõſulto prouinciali Miniſtro, qui 40.tantùm milliaribus inde diſtabat,fieret.Dumq; curſor,qui miſſus fuerat reuertitur, F.Franciſcus (ſic enim à ſua conuerſione vocari voluerat) in accutiſſimam incidit febrem,ex qua tandem intra ſexquidiei ſpatium occubuit. Quod non abſque ſpecialiſſima Dei prouidentia factum exiſtimari debet,nam is, vt ſæpius ab alijs fratribus obſeruatum fuit,inter orandum Deum inſtantius interpellabat, ne ſe aliquando agno- E ſci permitteret,neuè ſuum genus atq; parentes proderet. Eius igitur obitu diuulgato, tota ferè ciuitas ad eius funus, atq; exequias confluxit,magnaq; ęmulatione ex aſtantibus quiſque contendit, vt vel habitus, vel cordæ particulam acciperet. Nec immetitò quidem, cùm per ſeptemdecim annos, quibus in Religione fuit,cœleſtem potius atque angelicam,quàm humanam vitam duxit. Commorantur hoc in conuentu 40. fratres, quorum 15.iuniores ſub vno præceptore Grammaticę operam nauant.Inſuper & quoddam ſacellum in honorem S.Ioannis Lateranenſis erectum eſt; quod omnibus gratijs & indulgentijs,quibus eccleſia eiuſdem nominis Romana gaudere ſolet,ex põtificia conceſſione fruitur,ſpectatq; ad venerabilem Confraternitatem ſacratiſſimi ſãguinis Chriſti,atq; quadam S. Achatij martyris reliquia religioſiſſimè honeſtatur:

De Con-

De conuentu S. Antonij Arcubus. Conu. XVII. A

BEATRICIS Pacieco Gadium Marchioniſſæ, atque ex Roderici Pontij Gadiũ quoq; Marchionis morte viduæ relictæ ad Franciſcanum Ordinem, pręcipuè verò ad beatum Antonium de Padua ſingularis deuotio plurimis in rebus elucuit; præſertim verò in huius ſacræ ædis,ſub honore pręfati S.Antonij de Padua ad mille paſſus à ciuitate Arcuenſi Hiſpalenſis diœceſis erectione, quam anno à Chriſto Saluatore nato 1510. ſumma diligentia,ſummaq; liberalitate fieri curauit. Adiecit quoq;, vt & monaſterium omni ex parte perfectum,atq; neceſſarijs iuſtructum ſibi coædificaret,ac noſtris fratribus præfato anno 1510. in perpetuam habitationem conferret,in quo 40.cõmorantur religioſi,quorum 18. ex fundatricis decreto atq; pia intentione, literis philoſophicis incumbunt. Diem clauſit extremum hoc in ipſo loco deuotiſſimus pater F. B Antonius Zamorenſis, cuius pietatem,religionem,atq; vitæ candorem non potuerunt nõ venerari Arcuẽſes, licèt eccleſiaſticis,pręſertim verò religioſis minimè afficiantur; Nam tanta viri ſanctitate coacti, & celebre ſacellum pro celebrandis diuinis officijs, ſacriſq; faciendis in fidelium animarum ſolatium atque refrigerium,quibus ille addictiſſimus fuit,ex communibus facultatibus conſtruxer unt,& ipſum, quem paſſim ſanctum prædicant,ac in occurentibus neceſſitatibus patronum exoptant, eumq; inſtanter precantur, ut illis ſuccurrere velit, ibidem honorificè ac deuotè tumulari curarũt.

De conuentu S. Mariæ pulchræ Lepæ. Conu. XVIII.

NE pauperculi piſcatores, qui vel oppidum Lepe vulgò dictum vel pagum, cui Turriſuillæmarini nomen eſt Hiſpalenſis dięceſis religioſis inſtructoribus atq; C pedagogis,qui ſe doctrina cœleſti atq; pabulo ſpirituali imbuerent, ſalutiſque viã docerent,cũ maximo propriæ ſalutis diſcrimine carerent,deuotiſſimi Franciſcus à Stunnica atq; Leonora Manrique à Caſtro Aiamontani oppidi Marchiones, illiusq; patrię Domini temporales eremitorium,quod ſub titulo S.Mariæ pulchræ ad tertium lapidẽ à præfato oppido Lepa, ſed ad mille tantùm paſſus à prædicto pago Turriſuillęmarini non longè ab Oceano mari erectum erat, ex proprijs atque communibus facultatibus,anno à mundi redemptione.1513. in ſatis capacem conuentum ſub antiquiori titulo tranſtulerunt,iſtiuſq; Prouinciæ fratribus inhabitandum pientiſſimo affectu cõtulerunt.Commorantur hoc in loco 25.fratres, qui pręfatis piſcatoribus quacunq; in neceſſitate opportunè adſunt.Et vt temporalibus ſpiritualia bona, quę ab ipſis ingenti pietate,ac magno animarũ zelo indies accipiunt,ipſi piſcatores repẽdãt,piſcium par D tem pijſſimè eis elargiuntur. Ad tertium milliare ab hoc ipſo loco iuxta præfatũ mare Oceanum,ſed inter quoſdam ſcopulos, ſubſtitit quoddam patrum Conuentualium eremitorum à nobili quodam Franciſco Luxanio Cordubenſi ad eorum vſum, anno Domini 1431.ædificatum, atq; ſufficientibus annuis redditibus dotatum: qui tamen (neſcio quibus de cauſis)ab Aiamontanis inde auctoritate pulſi, locum deſerere coacti ſunt:quapropter huiuſmodi expulſionis authores à ſummo Pontifice excommunicationis ſententia icti fuêre.Tamen cauſa huiuſmodi expulſionis per ipſum examinata,& illi abſolutionis beneficium promeruêre,& is locus huic Prouinciæ adiudicatus fuit,in quo & 6.eius fratrès,quouſq; eius ędificia perſtiterunt,commorati ſunt.Sed ipſis ruinã minantibus omnimodam,ab ijſdem deſertus eſt.In eius eccleſia conſpicere adhuc licet E ſepulcrum cuiuſdam Ioannis Lepani ex vulgaribus prædicti oppidi Lepę originẽ trahentis,qui cùm fortè fortuna eſſet Henrico. VII. Anglorum Regi familiariſſimus,ſecumq; ſæpius conueſceretur,ac etiam luderet,contigit, vt quadam die & redditus omnes, atq; iuriſdictionem naturalis vnius diei totius Anglici Regni à Rege lucraretur, vnde & ab eo temporis ſpatio,ablato antiquiori Ioannis Lepẽſis nomine, paruus Rex ab omnibus Anglis dictus eſt.Qui tandem adiunctis antiquioribus diuitijs, & ijs redditibus regijs,quos ſibi tradere voluit,ſumptaq; à præfato Henrico.VII.venia,natiuos lares repetijt,ibiq;,poſtquã aliquandiu omnibus bonis affluxiſſet,mortem obijt, atque præfata in eccleſia ſepulturam elegit.Cui eius amici,& conſanguinei huiuſmodi hiſtoriam epitaphij loco apponi curarunt:quam & ego licèt vtũq; abs rę hìc inſerere volui.

De con-

A *De conuentu S. Franciſci Portus S. Mariæ. Conu. XIX.*

VT Ioannes à Zerda, Methymnę cœli Dux, atq; oppidi Portus S. Mariæ Comes beneuolentię, pietati, atq; affectui, quo in Franciſcanum Ordinem ferebatur, faceret ſatis, hoc monaſterium, B.P. Frãciſco eius inſtitutori, atq; Principi ſacrũ, ad 400. paſſus à prętato oppido Portus S. Mariæ, non tamen longè à mari, ſed è regione Gaditanę inſulę, anno ſalutis humanę. 1517. ex domeſticis facultatibus, eo ipſo loco, in quo eremitoriũ quoddã, S. virg. Brigidę dicatũ ſubſiſtebat cõſtrui, fratribus Minoribus inſtrui curauit, in quo pro religioſo more, 20. fratres diligẽtius Deo opt. max. famulãtur.

De conuentu S. Mariæ Lauretanæ. Conu. XX.

B INTER conferta pulcherrimaq; Hiſpalenſia olíueta, ad ſextum lapidẽ ab ipſa nobili ciuitate Hiſpali, ex altera parte Bætis famoſi fluminis, atque ad 1500. paſſus ab oppido Eſpartinas, Hiſpanicè nũcupato, ꝓpe Turrimlauretanã pijſſima herois Maria Manuel vxor quondã Henrici Guſmanij hunc conuẽtum, B. Marię de Laureto dicatũ, ex proprijs bonis, anno Dñi 1528. ad fratrum Minorũ vſum conſtrui iuſſit. Cuius ædificandi hęc cã fuit. Duxit prętata fundatrix ex nobiliſſima Ducum Methymnæ Sidonię familia originem, fuitq; pulcherrima, ita vt nulli ſui temporis cederet, neq; ex viro prolem ſuſciperet, nihil magis quàm corporis comptũ curabat, ita vt plures in ſui concupiſcentiã traheret. Sed pijſſimus, atq; miſericors Deus, cuius iudicia abiſſus multa, cuiusq; viæ inueſtigabiles ſunt, ne nobilis hæc fœmina carnis petulantiam ſequens miſererè aliquando periret, eam in maximum vitæ diſcrimen incidere permiſit. Cùm C enim ſemel multò petulantius, multoq; curioſius ſimul cum quadam Methymnenſi Duciſſa Bætim per pontem, quo Hiſpalis ſuburbio Trianæ iungitur, traijceret, ſoluto ponte in profundiorem totius fluuij partẽ, ac inter denſiſſimas trabes aſſereresq; cecidit: ita tamen vt aliquantiſper, toto proſpiciente populo, detecta omnino per veſtium fimbrias ex vna trabiũ pependerit: quo temporis ſpatio voto ſe omnipotẽti Deo aſtrinxit, vt ſi inde ſe liberari contingeret, incolumisq; euaderet, & vitam in melius commutatura, & conuentum ad Minoritarum vſum ædificatura eſſet. Tandem, Deo ſibi fauẽte tum ipſa, tum ẽt Duciſſa, quæ ſibi comes & in itinere, & in aquis fuit, tãtũ diſcrimen euaſerunt. Vnde prętata Maria Manuel beneficij recepti, atq; promiſſi memor, tantoperè apud virum laborauit, vt, huiuſmodi conuentus fabricandi facultate, & eremitorio, quod in honorem ſanctæ Mariæ de Valleuiridi non longè à prętata Turri Laure- D tana eiusq; domibus conſurgebat, ab Hiſpalẽſi Archiepiſcopo impetratis, quod in afflictione poſita efficaciter promiſerat, efficacius exequutioni mandaretur. Eremitorio igitur præfato in pulcherrimam eccleſiam, atq; elegantiſſimum monaſteriũ promoto aliquot fratres eò deducti ſunt, qui ipſum occuparẽt. Et ab eo temporis vſq; impręſentiarum hic locus continendis 30. religioſis deſeruit. Qui aliquando philoſophicis literis inſudabant, modò verò neutiquã, ſed Recollectioni intẽdũt. Accidit aũt vt prętata fundatrix ex viri morte vidua remaneret, arreptamq; crinibus benè operãdi occaſionem, eam non prius abire permiſerit, quàm ſibi vſui eſſet: nam vt primùm ſe liberam atque ſolutã à matrimonij legibus ſenſit, quicquid diuitiarum habere potuit, id in pios vſus, atq; in pauperum ſubleuamen erogauit: adeoq; paupertatem, & honeſtatem dilexit, vt nihil vnquam proprij poſſidere, vel ab aliquo in facie videri voluerit. Et vt melius, E liberiusq; Chriſto ſponſo, cui à ſua viduitate nupſerat, inſeruire poſſet, cũ vna ſibi cariſſima ſocia conuentum S. Claræ Hiſpalenſem ingreſſa eſt, ibiq; in pauperrima quadam cellula degens, atq; pauperiorem vitam ducens, per aliquot annos in omni humilitate, pœnitentia, ac continua oratione ſe exercuit. Vnde poſtea ad conuentum eiuſdẽ ciuitatis de Ieſu tranſlata, in habitu ſancto atq; monaſtico ſanctiſſimè uixit, ſanctiſſimèq; uitam finiuit anno Dñi. 1543. Cũq; poſt 40. annos eius ſepultura aperietur, corpus in ſuę ſanctitatis teſtimonium integrum, atq; incorruptum inuentũ eſt. Quapropter ad nouum ſepulchrum ſibi in choro præparatum à monialibus tranſlatũ eſt. Non me latet interim quid à R. patre Marco ab Olyſippone in ſuis Chronicis ſcriptum ſit; Inquit enim, deſcribens vitam beati fratris Didaci à S. Nicolao, eum ſcilicet aliquando hoc

do hoc in conuentu egiſse,dum uidelicet in Fortunatas inſulas traiectionem pararet. A
Quod haud dubiè ſcripturis in huius loci archiuis aſſeruatis è diametro cōtradicit. Ex
quibus manifeſtiſſimè conſtat,hunc conuentum à 60.tātùm,vel circiter,annis erectū,
& à fratribus ab eo temporis occupatum fuiſſe.Sed huic contradictioni anſam præbuit
conuentus Villæviridis, ſiue ſancti Franciſci de Monte , in quo aliquādo beatus ipſe
frater Didacus habitauit, dum videlicet ad hanc Prouinciam ſpectaret; nam modò ad
Angelorum Prouinciā attinet . Eſt tandē is locus rerū diuinarū contemplationi aptus .

De conuentu S.Franciſci Aiamontis. Conu. XXI.

PIISSIMI heroës Franciſcus à Stunnica,eiuſq; cariſſima coniux Leonora Mā-
rique à Caſtro Aiamontenſes Marchiones aliquod vnum obſequium B.P. Fran-
ciſco præſtare decreuerunt,vt vel ſic eum ſibi deuincerent. Quamobrem hoc monaſte B
rium,eidem ſacrum,ex communibus facultatibus,quibus abundabant , intra mœnia
oppidi Aiamontis Hiſpalenſis diœceſis,quod eorū parebat imperio,anno à partu Vir-
gineo.1527.eius filijs atq; ſequacibus, Franciſcanis ſcilicet fratribus conſtrui, tradiq;
curarunt.Horum 24.ibidem perpetuò commorantur,atq; à præfatorum fundatorum
ſucceſſoribus,ad quos maiorum pietas atq; deuotio cum hæreditate coniuncta trāſijt,
quacūq; in neceſſitate occurrēte,nō minus liberaliter,quàm opportunè ſubueniūtur.

De conuentu Matris Dei Oſſunæ. Conu. XXII.

CVM de viris omnibus doctis optimè meritus Ioannes Tellez Gironius Vrenianus
Comes tum philoſophicarum,tum quoq; ſacrarum literarum promouendarum,
atq; oppidi Oſſunæ,quod ſui iuris erat,nobilitādi gratia vtriuſq; facultatis Academiā C
ibidem erexiſſet,atq; à nobili fœmina Agnete Cherinos Ludouici Perniæ ſtrenui mi-
litis olim vxore in teſtamentarium,ſiue ſui teſtamenti exequutorem electus eſſet,qua-
tenus piæ eius voluntati,qua ex teſtamento cauerat,vt ex eius bonis,atq; domibus in-
tra præfati oppidi ſepta conſurgentibus eccleſia,ſibiq; adiunctus conuentus cōſtrue-
rentur,faceret ſatis:is pro ſua in Franciſcanam familiam ſingulari deuotione , tum ex
præfatæ teſtatricis facultatibus,tum quoque ex proprijs ſibi adiunctis,atq; ex eremiti-
torio B.Dei genitrici Mariæ ſacro, nec longè à præfatis domibus diſtante,hoc mona-
ſterium ſub antiquiori titulo, anno Domini 1524. ædificare cœpit, ipſumq; auguſtè
ſatis,atq; elegantiſſimè omni ex parte perfectum,anno Dñi 1528.Franciſcanis Obſer-
uantibus in habitationem contulit. Inſuper & inſtituit , vt ex habitatoribus fratribus
aliqui ſemper conſtituerentur,qui Philoſophiæ atq; Theologiæ vacarent,ſcholaſq; pu D
blicas in oppido à ſe erectas frequentarent . Præterea cùm ſeraphico Ordini deuotiſſi-
mus eſſet,voluit,vt ex iſtius conuentus patribus duo eligerentur , quorum alter Phi-
loſophiam,alter verò ſacram Theologiam iuxta diui Bonauenturæ doctrinam publi-
cè in ipſa Academia prælegeret.Ne tamen affectui,quo in beati Franciſci alumnos fe-
rebatur,plus æquo indulſiſſe,atq; ſtudentibus defuiſſe videretur,inſtituit,vt ſi præfati
lectores iniuncto ſibi muneri minus ſatisfacerent,tunc huiuſmodi honor, atq; onus ad
ſæculares,iuxta ſtudentiū voluntariam,liberamq; electionem,& vota,deuoluerentur.
A tempore autem huiuſce inſtitutionis vſq; impræſentiarum diui Bonauenturę præle
ctio penes noſtros fratres fuit,miniſtrantibus interim maxima cura & diligentia iſtius
Prouincię patribus in Comitijs Prouincialibus viros doctos atq; in ſacra pagina peritiſ
ſimos:Philoſophica verò,curātibus id Oſſunæ Ducibus, atq; fundaroris ſucceſſoribus; E
ad ſæculares omnino deuoluta eſt.Commorantur deniq; hoc in muſęo 60. fratres, vel
circiter,quorum 24.tū in publicis ſcholis,tum quoq; domi,ſub doctiſſimo quodā præ
ceptore,ſacris litteris inſudant : reliqui verò diuino cultui,atq; familiaribus obſequijs
intēdunt. Oēs tñ ſimul præfati oppidi Dominum atq; Ducem huius conuētus patronū
agnoſcūt : nā præfatus fundator ius eius patronatus ſibi,ſuiſque poſteris iure retinuit.

De conuentu Montis Caluarij prope Oſſunam. Conu. XXIII.

CVM inclytus Ioannes Tellez Gironius Vrenianus Comes mira quadam pieta-
te,& in Caluarium montem,in quo Chriſtus mundi Saluator humanam ſalutem
operatus

A operatus eſt,& in Franciſcanum Ordinem ferretur,ſimillimumq; præfato monti Caluario collem ad tertium lapidem ab oppido Oſſuna inueniſſet, rem gratam atq; acceptam tum Deo, tum D.P.Franciſco ſe facturum ſperans,hunc conuentum in honorem atq; memoriam eius montis Caluarij,qui in medio terræ conſiſtit,in ipſius inuēti collis iugulo,ex domeſtico patrimonio,anno à mundo redempto 1549. conſtrui curauit. Voluit tamen,vt 13.fratres Minores,quorum alter cœteris ſub titulo Guardiani præeſſet,ad Apoſtolorum,atq; Chriſti eorum magiſtri inſtar,perpetuò in eo commorarentur,atq; tum ſuis,tum quoq; pijs ſuorum ſucceſſorum eleemoſynis nutrirentur . Quorum deniq; pietas,atq; liberalitas eo in exequendo mandato tanta eſt,vt nihil penitus deſiderari poſſit.Quia verò ſacra hęc domus ab omni tumultu,atq; populi frequentia ſemota eſt,contemplatiuisq; religioſis , atq; aſperiorem vitam affectantibus maximè
B fauet,reformationi,ſiue Recollectioni huius Prouinciæ à patribus adiudicata extitit.

De conuentu S. Antonij Eſcazenæ. Conu. XXIIII.

CVM perdeuoti,nobileſq; coniuges Ludouicus Mendez à Sotto maior, atq; Ioanna prolem,ad quam communem hæreditatem,quæ pinguis ſatis erat,tranſmittere poſſent,ex ſe inuicem minimè ſuſcepiſſent,ne memoria eorum periret, ſed vt potius in benedictione eſſet,bona,quæ fortè ingrato hæredi relicturi erant,in vnius Frāciſcani conuentus ædificationem conferre decreuerunt . Quapropter,pio operi ſe accingētes,hoc cœnobium,B.P.Antonio de Padua ſacrum,ſiue(vt alij volunt,de Ieſu,ob incredibilem beneuolentiam,quæ Franciſcanum Ordinem vterq; proſequebatur , ad mille paſſus ab oppido,quod Eſcazena Hiſpanicè nuncupatur,pertinetq; ad Hiſpalēſē dioecesim,in media quadam ſylua,anno Dñi 1531.erigi curarunt, atq; fratrum Minorum
C
vſibus manciparunt.Horum 12.diuinis laudibus, deuotè intēti ibidem commorantur.

De conuentu Corporis Chriſti Moroni. Conu. XXV.

QVANTA fuerit Ioannis Tellez Gironij Vreniani Comitis ad Franciſcanum Ordinem deuotio,vel hinc ſaltem coniectari licebit,quando ex ijs,quæ ſuperius diximus,minimè conſtaret:cùm duorum conuentuum Franciſcanorum erectione minimè contentus,hunc tertium in honorem S.Corporis Chriſti,quod mirum in modum venerabatur,intra oppidi Moron vulgò nuncupati mœnia,quod R.Archiepiſcopi Hiſpalenſis iuriſdictioni ſubeſt,ipſiusq; Ducis dicto audiebat,ex proprijs bonis, anno humanę ſalutis 1541.ad fratrum Minorum vſum , atque habitationem ædificari curarit.
D
In quo & 24 fratres frequentius commorantur,ſanctiſſimèque eius vitam finiuit P. F. Andreas à Guirola,qui pèr 40.annos mundo,eiuſque illecebris,atque ēt nuptijs deſeruijt,ac per alios 50.quibus in Ordine ſuperuixit,Deo opt.max.coplacuit, adeoq; ſtrenuè ac religiosè atq; perfectè vitam duxit, vt uix ſibi parem ijs temporibus habuerit.

De conuentu S. Mariæ de Clarinis Beier. Conu. XXVI.

CVM nobilis quidā Ioannes à Maria ex opido Bejer vulgò dicto , quod R.Archiepiſcopo Gaditano in ſpiritualibus , in temporalibus verò Duci Metthymnæ Sidoniæ paret,oriundus,tum ſibi,tum quoq; compatriotis adeſſe cuperet,vnum quendam conuentum ex proprijs facultatibus præfato in oppido ædificare ſtatuit . Quamobrē aliquot Franciſcanis fratribus ex ſuperiorum facultate,anno Domini 1552. eo addu-
E
ctis præmeditato operi initium dedit.Sed cùm vel pœnitentia, vel auaritia ductus prætermiſſo monaſterio ab eccleſia exordiri vellet , pauperculoſque fratres in domo laica morari cogeret,atq; præmonitus , vt ſtaret promiſſis, in ſecunda ſententia perſiſteret, communi prouincialis Capituli ſuffragio decretum fuit , vt euocatis fratribus is locus deſereretur.Quod etiam decretum loci anguſtia,inſalubritas, atq; peſſima diſpoſitio, maxima ex parte,accellerarunt.Cùmq; huiuſmodi fratrum abſceſſum Beierenſis communitas ægerrimè ferret,illoſq; ſibi conuiuere cuperet, à præmemoratis dominis Gaditano epiſcopo, atq; Methymnenſi Duce,quorum intererat,ædiculam quandam deuotiſſimam B.Mariæ de Clarinis dicatam,atq; ad mille paſſus ab oppido erectam , impetrauit,illamq; tum ex publicis,tum quoque ex priuatis eleemoſynis in iuſtum conuentum

uentum quantocitius promouere ſtuduit,atq; prædictis patribus,anno Domini 1578. ſummo applauſu contulit. Commorantur ab eo temporis hoc in loco 14.religioſi, qui maiori ex parte alũtur eleemoſynis,quæ à fidelibus deuotiſſimæ,atq; antiquiſſimæ cuidam glorioſæ Virginis imagini ibidem erectæ,ob frequentia miracula, ibi indies ex diuina miſeratione contingentia, offeruntur. Antiquior uerò locus à Ioãne à Maria ſemi cõſtructus,qui immaculatæ Virg.Cõceptioni ſacratus euaſit,ac in Ordinarij ius ceſſit, tũ ab eo,tũ quoq; à præfata Beierẽſi cõitate ſacrarũ virginũ habitationi adiudicatus eſt. A

De conuentu S.Franciſci Gadibus. *Conu.* XXII.

VLTRA fines Bæticę Prouinciæ, & in extremo huius noſtri Orbis verſus Occidentem,vbi Europa ab Aphrica dirimitur,inter criſpantes,ſpumanteſq; maris vndas,duæ inſulæ,quarũ maior Eritia,minor verò Gadis appellatur, diſtatq; altera ab altera Euripo interlabente,vnius tantùm ſtadij ſpatio,ſurrigunt.In harum altera celebris ciuitas Gaditana, Romanis olim nota,nũc aũt mercatoribus familiaris ædificata eſt:ad cuius extremitates Occidentem verſus erectus conſpicitur hic fratrum Minorũ conuentus, B.P.Franciſco ſacer,qui ex peculiaribus mercatorũ , præcipuè verò extraneorum eleemoſynis,circa annum Dñi 1560.conſtructus,ijſdemq; fratribus biẽnio ſequenti,nempe anno 1562.inſtructus fuit. Cuius loci eccleſiã tria ſacella elegantiſſimè ab Italis,Flandris,ac Cantabris mercatoribus elaborata mirum in modum exornant. In ijs ſtatutis diebus præfatæ nationes , vel reddendorum votorum vel rei diuinę aſſiſtendi gratia conueniunt. Cõmorantur denique hoc in conuentu 36.religioſi fratres. B

De conuentu S. Mariæ de Conſolatione Algaidarum. *Conu.* XXIII. C

INTER medios fines oppidi Archidona Hiſpanicè nuncupati diœceſis quidẽ Hiſpalenſis,ſed iuriſdictionis Ducis Oſſunenſis,atq; oppidi Benamexi vulgò dicti. Sed ad 6.lapidẽ ab vtroq;,in Algaidani nemoroſi montis latere,Orientẽ verſus, ex pergrãdis cuiuſdam ſaxi præcordijs conuentus hic,S. Dei genitrici Mariæ de Cõſolatione dicatus,cui tamen de Algaidis cognomen frequentius inditur , quod idem ac voluptuoſus,ſiue amœnus mons ſonat , nam Algaida quod Arabicum nomen eſt,mons hilaris, ſiue viridis campus Latinè interpetratur,in altum exurgit , cuius ſtructura eſt omnino mirabilis. Nam eius eccleſia, refectorium, ſacriſtia,cœteræq; officinæ,pro maiori parte ex ipſo lapide ſiue ſcopulo mirificè,laborioſiusq; excauato conſtant. Licèt enim hic locus ex diuerſis offerentium eleemoſynis fabricatus,perfectusq; ſit,ſuum tamen patronum agnoſcit illuſtriſs.Ducem Oſſunenſem,cum & hortorum,atq; totius domus ſitũ, ſimulatque aliquot eleemoſynas ad ſui promotionem is heros liberaliſſimè cõtulerit. Huius præterea ſacræ ædis amœnitas,quies,atque tranquillitas vix explicari poſſent, cùm rariſſimè à ſęcularibus frequentetur,& pulcherrimis arboribus cõſepiatur, atque 12.limpidiſſimis fontibus, in gyro ſcaturiẽtibus, irrigetur:quamobrem conſultiſſimè à Prouincię proceribus Recollectioni adiudicata extitit. Hanc 16.religioſiſſimi fratres inhabitant,quorum nomen optimè apud conuicinos populos audit. Non erit abs re ſi altius,breuius tamen,huius loci originem repetamus.Habitarunt igitur in duobus huius Algaidani mõtis ſpecubus,quorum alteri B.Magdalenæ , alteri verò Columbæ nomen erat,aliquot anachoretæ,qui ex acquiſitis eleemoſynis,atque ex pretio, quod ſibi ex fiſcellis,& ſedibus propria arte elaboratis obuenerat,in amborum ſpecuũ meditullio ædiculã B.Marię de Conſolatione ſacram,vbi orationis cauſa ſtatutis horis conuenirent,ædificari curarunt.Qua tamen anno Dñi 1544 intempeſta nocte , abſque aliqua eorum læſione(quod miraculo minimè caruit)à quodam nimbo , atque rapidiſſimis aquis ex imminentis montis cliuo impetuoſius deſcendentibus demolita,aliam,eadem arte , eodemque opere , atque ſub eodem prorſus titulo , tantùm paſſibus à prima Orientem verſus , eo videlicet loco, in quo conuentus modò ſubſiſtit, conſtrui fecerunt. D E

De conuentu S Franciſci Nebriſſæ *Conu.* XXIX..

RESTITERE diu(neſcio quibus de cauſis) tum R.Hiſpalenſis Archiepiſcopus, tum quoque Nebriſſenſis clerus, ne Nebriſſæ, quæ Hiſpalẽſis diœceſis oppidũ eſt, fratrum

A fratrum Minorum conuentus erigeretur. Sed reclamante toto oppido, ægerrimeq; ferente quòd ſe tanto bono, tantaq; ſpirituali conſolatione abs re priuarent, non potuêre non piæ oppidanorum deuotioni annuere. Quibus deniq; annuentibus pijſſimus Didacus Minnez Pintennius Nebriſſenſis capaciſſimum ſitum intra eiuſdem oppidi mœnia ex proprijs facultatibus ad iſtius conuentus, qui ſeraphico patri Franciſco ſacer euaſit, ædificationem, anno à Chriſto nato 1570. emit, atq; Nebriſſenſis pia communitas quod reliquum eſt operis ex publicis prouētibus, atq; facultatibus, non minus liberaliter, quàm diligenter conſtruxit, fratribusq; Franciſcanis omnibus ſuis numeris abſolutum, præfato anno 1570. ad perpetuum vſum, atq; habitationem contulit. Horum 18. religioſam vitam pro debito ducentes in eo commorantur.

De conuentu S. Franciſci, ſiue S. Petri martyris Tebæ. Conu. XXX.

B CVM inclytus Didacus Guſmanius Ardalenſis Marchio, atq; Tebenſis Comes, occultis quibuſdā de cauſis Dominicanis patribus ad quandam bonorum reſtitutionem teneretur, eius legitimo filio atq; ſucceſſori Ludouico Guſmanio moriens ex teſtamento præcepit, vt eremitorium beato Petro martyri dicatum, quod intra Tebani oppidi mœnia conſurgebat, ex obuēta ſibi hæreditate, in contracti debiti ſatisfactionem, in iuſtum conuentum quantò citius promoueret, atq; Dominicanis patribus inhabitandum conferret. Qui quidem hęres, pijs defuncti patris iuſſionibus obtēperans, hoc monaſterium, ſub eodem antiquiori titulo, circa annum humanæ redemptionis 1550. ædificari, præfatisq; Dominicanis patribus retento ſibi patronatus titulo, anno ſequenti videlicet 1551. tradi curauit: quem tamen illi poſt decennium, C neſcio qua de cauſa, ex R. patris Seraphini totius Dominicani Ordinis generalis Magiſtri deſeruêre. Sicque 12. continuis annis habitatoribus caruit: donec videlicet anno Domini 1573. ad inſtantiſſimas pręmemorati Ludouici Guſmanij preces à P. F. Garſia à Ribera tunc Bæticæ Prouincię Miniſtro reliquorum Prouinciæ monaſteriorum cathalogo aſcriptus, atq; fratribus Minoribus, inuitis tamen omnibus ferè Prouinciæ maioribus, inſtructus eſt. Commorantur ab eo temporis hoc in loco 14. fratres, qui caput vnius ex vndecim millibus virginum atque martyrum obſeruant.

De conuentu S. Pauli de Eremo. Conu. XXXI.

CVM ſingulari affectui, atq; beneuolentiæ, qua illuſtriſſimi Oſſunenſium Duces ſeraphicum Ordinem Franciſcanum proſequuntur, accederet peculiaris deuotio, qua Leonora Guſmania Petri Gironij Oſſunenſium quoq; Ducis legitima vxor D in diuum Paulum Apoſtolum, cuius feſtum natalitius ſibi dies fuerat, propenſiſſimè ferebatur, ruralem recreationis domum, quam ad radices prærupti cuiuſdam montis in medio confertiſſimæ, atq; ferè impenetrabilis ſyluæ, cui Hiſpanicè Cote nomen eſt, ſuper ſcopuloſum ſaxum atq; arboribus veſtitum 8. milliari ab oppido Morono Hiſpalenſis diœceſis, atq; ad 5. lapidem à viciniori pago, occupabant pijſſimi hi Principes anno à partu Virgineo 1575. in optimam conuentus formam, ſub titulo ſancti Pauli de Eremo, redigendam, huiusq; Prouinciæ patribus, ea tamen lege addita, ne videlicet eam aliquando vel deſererent, vel alicui alteri Ordini traderent, nevè ab alijs quàm à patribus iſtius Prouinciæ Recollectis occupari ſinerent, tradendā curarunt. Quamobrē ab 18. huiuſmodi fratribus à ſui exordio vſq; impræſentiarū inhabitatur. E Quibus etiam, ob maximā ſui quietē atq; ſolitudinem, maximè fauet. Nam ab vno vel ab altero paſtore, qui vel ſacri audiēdi, vel confeſſionis faciendę cauſa eò accedit, nullus alius comparet, aut ſe illis oſtendit. Eſt nihilominus ſacra hæc domus ſalubris, atq; amœna, quā pulcherrimi horti gelidiſſimis aquis irrugui, atq; diuerſis arboribus, ſed feraciſſimis conſiti, nec non & ſequentes ſanctorum reliquiæ exornant: Nempè quoddam os vnius ex 11. millibus virginum, aliud ſanctæ Margaretæ virg. & mart. aliud S. Zenonis, aliud S. Caliſti Papæ & mart. & alia quædam 40. SS. martyrū: præterea fragmentum lapidis S. ſepulcri, aliud columnæ ad quam alligatus idem Saluator flagellatus fuit, & aliud ex ipſo loco depromptum in quo Domini crux erecta extitit, inſuper & pars eius habitus B. P. Franciſci, quo indutus ſacra ſtigmata recepit,

particula cuiuſdam tunicæ B.P.Bernardini,alia particula alterius tunicæ beati Ioannis de Capiſtrano, & pars eius ligni,quo ſeraphicus P. Frãciſcus pro ceruicali vtebat. A

De monaſterio S. Claræ Hiſpalis. Mon. I.

CVM ſereniſſimus Federicus Ferdinandi III. Caſtellę Regis filius, atq; Alphonſi X. vterinus frater, ex teſtamento cauiſſet, vt propria eius domus, quam intra mœnia Hiſpalenſis ciuitatis poſſidebat, in pauperum ſororum Franciſcanarum monaſterium transferretur, Rex Caſtellę Sanctius ipſius teſtatoris ex fratre nepos, anno Domini 1293. pijs patrui votis ſatisfaciens prętatam domum monialium vſibus adaptari, illisq; ſequenti biennio, nẽpe anno 1295. tradi curauit. Hanc Ferdinãdus IIII. Caſtellę Rex, atq; filius & ſucceſſor prędicti Regis Sanctij cùm nihil proprij haberet, annuis redditibus dotauit. Licet hæc domus, beatæ virgini Claræ ſacra, modò patribus Conuentualibus ad annum vſq; 1495. modò verò Obſeruantibus ab eo videlicet temporis vſq; impræſentiarum paruerit, optimè tamen apud omnes ſemper audierunt atq; audiunt 70. ſorores eius incolę, quę religioſiſſimè venerantur ſequẽtes reliquias: Nempè particulam S. crucis Chriſti, quoddam os B. Rochi, maximam partem cranij S. Petri martyris, aliud os S. Donati, & quamplurimas alias authenticis teſtimonijs ſuffultas, quas tædij vitandi cauſa conſultò prætermitto. Inter cæteras ſanctiſſimæ vitæ moniales, quę hoc in loco virtutibus atq; religione floruerunt, vna longè emicuit nomine Leonora Guſmania, ex Ducũ Methymnę Sidonię familia originem trahens. Hęc ſicut ſanguinis claritate reſplenduit, ita quoq; vitę ſanctimonia atq; nitore claruit. Cùm enim octiennis vtroq; parente orbata temporalibus diuitijs afflueret, ac ſub auunculi cuiuſdã tutela diligẽtiſſimè conſtituta, & vix 11. ſuę ętatis annum attingens ab eo maximè ſolicitaretur, vt temporali ſponſo nuberet, nunquam eam in ſententiam adduci potuit. Aiebat ſiquidem ſe Chriſto cœleſti ſponſo à plurimis diebus nupſiſſe, nec poſſe citra eius iniuriam alteri deſponſari. Cumq; timeret ad temporales nuptias cogi, actu quodam Religionem ingreſſa eſt. Finxit enim ſe maximo inuiſendæ matertere, quę tunc conuentus ſanctę Agnetis agebat Abbatiſſam, deſiderio teneri, quapropter ad illam ducta, dum quaſdam alias moniales in monaſterij porta alloqui ſimulat, loci penetralia leui pede protinus petijt, à quibus nullo pacto excludi potuit. Minitantibus verò prętato loco ruinam omnibus eius tum conſanguineis, tum quoq; affinibus ex catholicorum Hiſpanię Regum Ferdinandi atq; Eliſabethę mandato ad ſanctę Clarę monaſterium, vt coram R. Hiſpalenſi Archiepiſcopo, atq; regio ciuitatis Gubernatore mentis ſuę propoſitum liberius aperiret, tranſlata eſt. Quę tamen in ſententia perſiſtens liberè coram toto illo nobiliſſimo conſeſſu faſſa eſt ſe inde nullo pacto niſi in fruſtra diuellẽdam: inſuper & addidit, vt ſe Chriſti ſui ſponſi dulciſſimis alloquijs frui ſinerent. Ab eo igitur tempore tota illa neceſſariorum, atq; ſanguine coniunctorum tempeſtas ceſſauit. Ingreſſa eſt itaque nobiliſſima hęc ſoror Leonora Guſmania Religionem, cùm annum ageret duodecimum, atque in ea per ſexaginta & nouem annos in maxima paupertate, profundiſſima humilitate, incredibili pœnitentia, atq; continua oratione per 28. annos ſubdita, & per quadraginta & vnũ Abbatiſſa (licèt inuita) perſeuerauit: ab anno ſcilicet 1510. vſq; ad ad annũ 1579. Cuius corpus, cùm 13. continuis menſibus in quodã ſubterraneo ſepulcro humido, atq; corrumpendis corporibus aptiſſimo perſeueraſſet, nihilominus imputre omnino incorruptum inuentum eſt. Quod miraculo omnibus tributum eſt. Eaq; de cauſa ad nobilius quoddam mauſoleum, ſibi in choro à monialibus erectum, honorificè tranſlatum eſt. Cui etiam è regione aſtat corpus R. ſanctiſsimiq; patris Aluari Minoritæ, atq; Syluenſis epiſcopi alio ſepulcro reconditum. Is R. Epiſcopus mortem ſanctè obijt, anno Domini 1335. hocq; monaſterium pluribus redditibus ditauit.

B C D E

De monaſterio S. Agnetis Hiſpalis. Mon. II.

NOBILIS Maria Coronel vidua ex morte ſui viri Ioãnis à Zerda relicta, cùm prole, quæ ſibi ſuccederet, deſtitueretur, nihil conſultius ſe facturã duxit, quàm ſi quod ſanguine coniunctis relictura erat, id in Chriſti obſequiũ conſummeret. Quapropter

A propter ex domeſticis facultatibus,quibus maximè abundabat,& hoc monaſterium, B.Agneti ſacrum,intra Hiſpalenſis ciuitatis mœnia,in quo cum maxima Hiſpalenſiũ ædificatione 80. Clariſſæ ſorores commorantur , circa annum Dñi 1393. ædificauit , competentibusq; redditibus dotauit,& aliud in Regno Caſtellæ ad earundẽ ſororum habitationem conſtruxit, prouentibusq; communiuit . Ingreſſa præterea præcedens S.Claræ monaſterium,& Religionis habitum induit,& vitam in ipſo ſanctiſſimè finiuit. De hac pientiſſima fundatrice illuſtre illud factum apud vulgus receptiſſimum ſpargitur , atq; à prædeceſſoribus ad poſteros,tamquam quid certiſſimũ & indubitatum,veluti per manus tranſmittitur: Fuiſſe ſcilicet ipſam ſpecioſiſſimã,atq; pulcherrimam,eaq; de cauſa à Rege Caſtellæ Petro Crudeli ſummopere concupitam,atq; perſequutam . Cumq; nec ſuaſionibus, nec precibus eum à ſe ſolicitanda auertere poſſet, B titione ex igne ſublato propriam faciem deformare contendit, vt vel ſic Regis manus effugeret : Quo nihilominus in ſententia perſtante,ad huius loci moniales ſe contulit, illasq; rogauit, vt ſe viuam humarent , quandoquidem Regis demẽtia efferueret,nec prius ceſſatũ foret , quàm optatis,licèt iniuſtiſſimis, potiretur ; & præſtare glorioſam mortem oppetere,quàm famam commaculare,Deumq; opt.max.offendere . Mirabile dictu ! vix hortulanus foueam,in qua ad tempus delituit,leui terra contegerat, quando tota ſuperficies ſpiſſiſſimo petroſelino virentibus folijs conſperſa fuit : ita vt furibundus Rex poſt eam ingreſſus , totumq; conuentum , atque hortum diligentiſſimè ſcrutatus , nullo pacto eam ibi latentẽ inuenire potuerit.Quod hauddubiè futuræ ſuæ pietatis,religionis & ſanctitatis, quibus inſignis fuit, manifeſtiſſimũ extitit inditium.

C *De monaſterio S. Mariæ de Ieſu Hiſpalis. Mon. III.*

SVPERIORA duo monialium monaſteria ad ſecũdam S.Claræ Regulam, ſiue ad Clariſſas ſorores Vrbaniſtas ſpectant , ſed hoc tertium , quod intra Hiſpalenſis eiuſdem ciuitatis muros ſub titulo S. Mariæ de Ieſu conſurgit , ad pauperes S. Claræ ſorores,ſiue de prima eiuſdem B.Claræ regula attinet.Quod quidem ab inclyto Aluaro à Portugalia Ieluenſi Comite,anno Dñi 1520.ex peculiaribus eius domibus atq; facultatibus,ædificatum fuit. Cuius ſorores nihil annui redditus obtinent , ſed ex mera tantùm emẽdicatione,atq; proprio labore ſuſtentantur . Quapropter in maxima ſunt veneratione atq; pretio apud omnes Hiſpalẽſes. Nec immeritò ſanè,cùm præfixas ſibi in Regula leges inuiolabiliter ſeruẽt , primamq; ſui fundatricem habuerint religioſiſ- D ſimam fœminã ſororem Eluiram à Villaſicca . Hæc cùm ex morte proprij viri Cordubæ derelicta fuiſſet vidua,propriã ſuæ habitationis domum in ſanctimonialiũ conuentum,ſub titulo S.Eliſabethę de Angelis,ibidem euexit,eiuſq; primã,atq; omnino ſtrenuam Abbatiſſam egit.Vnde poſtea cum alijs 12.ſororibus ad hunc locũ tranſlata,eodẽ munere ſub rigidiſſima pęnitẽtia, atq; incredibili humilitate plurimis annis functa eſt . Huius ſacræ ædis ſorores , quæ numero ſunt 33. vili amictu,ligneiſq; calepodijs (quod in Hiſpania rariſſimum eſt) Italico more pro calceamento vtuntur,atq; quàm diligentiſſimè obſeruant,religioſeq; venerãtur S.crucis Chriſti particulam, & quoddam caput alterius ex 11.millibus virginum,aliudq; vnius ex ijs SS. Innocẽtibus, qui pro Chriſti fide ſub impio Rege Herode glorioſo martyrio coronati ſunt , atque aliud caput alterius ex ſtrenuis illis athletis,atq; Chriſti martyribus,qui Treueris pro Chri- E ſtiana confeſſione glorioſam mortem oppetiuêre, atq; alias 12. ſanctorum reliquias , quas omnes ſereniſſima Maria Auſtriaca Germanorum Imperatrix , atque catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II. vterina ſoror ex vrbe Vienna, ad inſtantiam nobilis Comitiſſæ Montis acuti , liberaliſſimè , pro ſua in hunc locum pietate , dono miſit .

De monaſterio ſanctiſſimæ Matris Dei Xerez. Mon. IIII.

HABITARANT patres Franciſcani Obſeruantes aliquandiu anguſto quodã in conuentu extra muros eius ciuitatis , quæ vulgò Xerez nuncupatur . Sed reductis ad regularem Obſeruantiam Conuentualibus patribus in ea reformatione,quę ſub catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando atq; Eliſabetha contigit,illum deſerere atq; alium multò auguſtiorem, multoq; commodiorem intra eiuſdem ciuitatis mœ-

nia erectum, diuoq; patri Franciſco ſacrum, occupare compulſi ſunt. Quapropter pij A
ciues, ne primus ille atq; derelictus conuentus omnino periret, ſed vt potius ſacris
virginibus, quæ diuerſis in monaſteriolis pauperem ſatis, atq; incommodam vitam
ducebant, vſui eſſet, ipſum tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis eleemoſynis in
iuſtiſſimum, capaciſſimumq; monaſterium promoueri, atq; ab omnibus præfatis mo-
nialibus, anno incarnationis Dominicę 1504. inhabitari curarūt. Quas deniq; cùm ex
apoſtolica auctoritate patrum Franciſcanorum Obſeruantum ferulæ atq; correctioni
ſubegiſſent, inſignis Theologus Emanuel à ſancto Martino ſecundus Bæticæ Prouin-
ciæ Miniſter eas, adductis aliunde quibuſdam monialibus Clariſſis, quæ illas mona-
ſticis ritibus imbuerent, ſacraſq; cœremonias docerent, ſanctæ Claræ habitum atq;
Regulam ſumere, ac ſuo tempore ſolemne votum emittere compulit. Cuius feliciſ-
ſimis auſpicijs, atq; diligentia ſacer hic locus adeò creuit, adeoq; profecit, vt pauciſ- B
ſimis cedat. Eſt enim nobiliſſimus, atq; competenter dotatus, ſeptuagintaq; ſorores
commodiſſimè cōtinet, atq; quodā oſſe ſancti Zenonis honeſtatur, condecoraturq;.

De monaſterio S. Claræ Moguer. Mon. V.

OBTENTA prius à Clemente VI. pont. max. facultate, quam & Innocentius VI. Pont. itidem ſummus, confirmauit, de Franciſcana familia optimè meriti Alphonſus Gaufredus à Thenoiro Hiſpanici maris Ammiras, eiuſq; legitima, coniux Eluira Aluarez, ne beatæ Claræ eiuſq; filiabus, ſi beato tantùm patri Franciſco atq; eius filijs in oppido, cui Moguer vulgò nomen eſt, conuentum erexiſſent, iniuriam feciſſe viderentur, hoc quoq; monaſterium, beatiſſimæ virgini Claræ dicatum, pro excipiendis ſacris virginibus eiuſque ſectatricibus intra præfati oppidi C Moguer mœnia, anno à mundi redemptione 1350. ex proprijs communibuſq; facultatibus ædificari curarunt, honeſtiſſimiſq; redditibus inſtruxerunt. Cuius ſanctitas atq; religio adeò per vniuerſam Hiſpaniam diffuſa eſt, vt feliciſſimus ille habeatur, qui vel filiam vel cognatam Deo conſecrandam ibidem collocare poſſit. Quamobrē, ne creſcente numero locus vltra modum grauetur, plurium ſummorum Pontificum diplomate decretum eſt, ne à pluribus quam à quinquaginta ſororibus inhabitari poſſit. Quarum vna vix per mortem deſideratur, cùm eueſtigio plures etiam nobiles ac honeſtiſſimæ virgines adſint, quę maxima contentione recipi exoptent, petātq;.

De monaſterio S. Claræ Marchenæ. Mon. VI.

CVM honeſtæ duæ viduæ, nec non vterinæ ſorores, quarum alteri Ioanna Gonſaluez, alteri vero Eluira Gonſaluez nomē erat, proceſſiſſent in diebus ſuis, pro- D libuſq;, quibus bona relinquerent, omnino carerent, hoc monaſteriū, B. virgini Clarę ſacrum, ac 200. paſſus ab oppido Marchena Hiſpanicè nuncupato, à fundamentis, ex propria atq; communi ſubſtantia, erigi omninoq;, anno Domini 1498. abſolui curarunt, atq; ex apoſtolica auctoritate ſibi ab Alexandro VI. Pont. max. conceſſa, cuius bulla cū alijs plurimis ſcripturis in eius archiuis aſſeruātur, monialibus Clariſſis tamē Vrbaniſtis eodē anno inſtruxerunt. Quibus & honeſtiſſimos annuos redditus reliquerunt. Adeò enim illuſtris hic locus euaſit, vt 50. ſorores & vltrà frequētius contineat.

De monaſterio S. Mariæ de Gratia Vtreræ. Mon. VII.

AEDIFICARAT Ioannes Pontius à Lugduno Comitis Arcuenſis legitimus E filius intra ſepta eius oppidi, quod Vtrera Hiſpanicè nuncupatur, monaſteriū quoddam in honorem ſanctæ Mariæ de Gratia, illudq; anno a Dñica natiuitate 1512. honeſtis quibuſdam fœminis inhabitandum contulit. Sed cùm eius deuotio ad Franciſcanum Ordinem incredibilis eſſet, cuperetq; præfatam domum à ſe conſtructam religioſiori quodam ritu diuino cultui mancipatam, illam monialibus ſanctæ Claræ, à fratribus tamen Minoribus regēdis, corrigendiſq; tradere decreuit. Quapropter re ſerius per integrum triennium trutinata, his fœminis, quæ monaſticum S. Claræ habitum ſumere, atq; eius Regulam ſolemniter profiteri noluerunt, loco anno Dñi 1515. pulſis, Clariſſas moniales, ſufficientibus annuis redditibus ſibi interim conſti-

A conſtitutis,ſuffecit,ſubrogauitq; ; quas & regimini huius Prouinciȩ patrũ ſubeſſe voluit. Commorantur in hac ſacra domo 70. ſorores, diligentiusq; quoddam os ſancti Andreæ Apoſtoli,& partem cranij beatæ Mariȩ Magdalenæ cuſtodiunt,aſſeruantq;.

De monaſterio S. Claræ Carmonæ. Mon. VIII.

FVERE olim in oppido Carmona honeſtæ duæ matronæ atq; Tertiariæ, ſiue de tertio Ordine beatiſſimi patris Franciſci, quæ, pro ſua in Deum pietate,propriã domum,quam intra eiuſdem oppidi ambitum poſſidebant, ex communibus bonis in vnum congeſtis,atq; in medium collatis, in cuiuſdam monaſterioli formam ſub titulo ſanctæ Claræ redegerunt,atq; pro modulo dotarunt, nec non & monialibus beatæ virginis Claræ,quibus & ipſæ ſub eodem habitu,atq; ſub eadem profeſſione adiunctæ
B ſunt,in habitationẽ,anno Domini 1463. ex facultate Pij II. Pont. max. contulerunt. Quarum ſanctitas,vitæq; integritas, cùm in dies magis,magisq; excreſceret, Beatrix Pacieco Gadiũ Marchioniſſa illis & domũ magnificè ſatis ampliauit,& annuos redditus abundãtiſſimè adauxit; ita vt commodè ſatis 60. earũ numero ibidẽ commorẽtur. Voluit prætere a præfata fundatrix,hoc in loco,honeſto mauſoleo ibi erecto, ſepeliri.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Carmonæ. Mon. IX.

NVPSIT honeſtiſſima quędam virgo Lucia Sanctia Beociana, immaculatæ beatiſſimæ Mariæ virginis Conceptioni deuotiſſima peritiſſimo cuidam Medico Chriſtophoro Tacto, ſed omnino indeuoto, atq; temporalium rerum cupidiſſimo. Cumq; illa pauperibus ex intimis præcordijs compateretur, atq; de communi
C ſubſtantia illis eleemoſynas faceret, ille verò è conuerſo tenacior erga eoſdem eſſet, ducebat eapropter pia vxor miſerrimam vitam. Accedebat, vt illa immaculatæ virginis Conceptioni,eiusq; domibus atq; ſacris monaſterijs deuotiſſima eſſet,ipſe verò longius ab huiuſmodi deuotione fieret, quod & eius miſeriam non parum augebat. Vnde ſæpius pijs ſuis votis factura ſatis eccleſiæ ſibi occultè, atq; inconſulto viro accedẽda veniebat. Igitur cùm Sabbatinis diebus Completorio virginis interfutura,eremitorium quoddam longiuſculus ab oppido Carmona diſtans accedere,pro laudabili more,aſſueuiſſet:contigit vt,ea diuinis laudibus eo in loco ſemel occupata,tanta tãq; continua,atq; procelloſa oriretur tempeſtas, vt excreſcentibus riuulis,aquisq; inundantibus,propriam domum repetere nullo pacto potuerit.Quapropter anxia mulier, ſibiq; ſummopere à zelotypo, atq; rudi viro timẽs, per totam noctem ab interpellan-
D da Virgine glorioſa non ceſſauit. Et ecce dum ſummo mane poſt factam diligentem omnium peccatorum ſuorum confeſſionem, atq; ſacram ſynaxim quamdeuotiſſimè ſumptã,domum non abſq; timore petit, virumq; omnino hilarem pręter conſuetudinem inuenit.Sciſcitata deniq; tantæ nouitatis cauſam,audit ab eo benè quidem ſibi illa nocte fuiſſe, ſed ignorare penitus qua de cauſa ipſa nec ſecum loqui, nec comedere voluerit. Vnde deuota mulier manifeſtè intellexit beatiſſimam virginem Mariã eius abſentiam ſuppleuiſſe. Cumq; rem geſtam lætabunda omnino,atq; non abſq; maximis lacrymis viro ſuo narraſſet, ille protinus è mẽſa, cui aſſidebat,exiliens,atq; genua coram Deiparæ Virginis imagine flectens, præteritæ indeuotionis, anteactæq; vitę veniam exorauit, atq; eius correctionem in futurum ſpopondit, nec non & pię vxori promiſit,vt quicquid ſibi liberet pauperibus erogaret,atq; pro voto eccleſias peteret.
E Qua habita facultate ſedula mulier debitas gratiarũ actiones Virgini glorioſę,eiusq; dilectiſſimo filio relatura præfatum eremitorium ex tempore repetijt, votoq; erigẽdi cuiuſdam monaſterij in honorem Conceptionis, ſi eã viro ſuperuiuere contingeret,ſe aſtrinxit. Cùm ergo non ita poſt multum tẽporis eius vir ex hac vita migraſſet,grata mulier quicquid hȩreditatis vnico communi filio obueniebat,ſibi contulit, ac propriã domum in Carmonenſibus ſuburbijs ſubſiſtentem, annuente Leone X. Pont. max. ex bonorum reſiduo in monaſterium,ſanctiſſimę Conceptionis ſacrum,euexit, & à monialibus Ordinis eiuſdem ſanctiſſimæ Conceptionis inhabitandum curauit, & illud, ſub habitu Tertiariarum ſororum beatiſſimi patris Franciſci, cum quibuſdam alijs eiuſdem Inſtituti religioſis, anno à ſalutifera noſtra redemptione 1513. ingreſſa eſt.

Contradicētibus verò ſibi quibuſdam conſanguineis, atq; vniuerſo Carmonēſi clero, A
non paucas difficultates atq; moleſtias perpeſſa eſt. Quibus tamē prudentiſſimè,atq;
patientiſſimè ſuperatis,poſt trienniū elapſum,nempè anno 1516.ipſa ſimul cum alijs
ſuis ſequacibus & clauſuram ſolemniter profeſſa eſt,& ſanctiſſimę Conceptionis habitum,antiquiori relicto, induit.Commorantur itaq; hoc in loco ſub habitu & Regula
prȩfatȩ ſanctiſſimȩ atq; immaculatȩ Conceptionis virg.Mariȩ 70.virgines Deo ſacrȩ.

De monaſterio Reginæ Cœli San Lucar. *Mon. X.*

SATISFACTVRVS Garſias Diaz Gibraleonius ſingulari deuotioni, qua & in Virginem glorioſam cœlorum Reginā, & in beatam Claram ferebatur, peculiarem ſuæ habitationis domum,quā intra muros oppidi San Lucar Hiſpanicè nuncupati optimo iure poſſidebat, in monaſterij formam adaptauit,ſacriſq; virginibus B
ac Chriſti ſponſis, ea lege eoq; pacto in earum habitationem, propriumq; vſum dono dedit, vt Deo opt. max. ſub beatæ virginis Claræ habitu,Regula atq; religioſis ritibus degerent, eccleſiamq; non alio quam Reginæ Cœli titulo aliquando inſigniri permitterent. Quibus deniq; annuentibus moriens quicquid bonorum,atq; redditū obtinebat ex teſtamēto reliquit. Vltimam artificis manum experta eſt ſacra hæc domus,anno Domini 1519. quo etiā à monialibus occupata fuit. Quæ tamen fundatoris mandatum obſeruantes,pauperem ſatis,ob reddituum tenuitatē, cùm frequētius ſint numero 44. licèt religioſiſſimam, vitā ducunt: pieq; venerantur S. crucis Chriſti particulam, alteram ex ſpinis Dominicæ coronæ,cranij partem vnius ex 11. millibus virginum,quoddam os ſancti Geruaſij,aliud S. Antonij Abbatis,aliud S. Achatij,aliud S. Apollonij,itidem & aliud beati fratris Andreæ Spoletani Minoritæ.De harum reli- C
quiarum veritate dubitare non licet,aſtruentibus ſibi fidē teſtimonialibus literis Ratiſbonæ 27. Auguſti anno Domini 1546. datis,atq; in huius loci archiuis aſſeruatis.

De monaſterio S. Agnetis Aſtigij. *Mon. XI.*

PIA Agnes Cherina, cùm ex morte ſtrenui Capitanei Ludouici Perniæ eſſet relicta vidua,boniſq; abundaret,hoc monaſterium, diuæ Agneti ſacrum,in Aſtigiani oppidi ſuburbijs, 200. paſſibus ab eius mœnibus,anno à partu Virgineo 1487. ex propria ſubſtātia ædificari, ſufficiētibusq; redditibus, pro ipſius loci exigentia,inſtrui curauit Quod 70. ſorores Clariſſæ inhabitant,quæ cuſtodiunt alteram ex ſpinis, quibus ſacroſanctum Saluatoris Chriſti caput punctum fuit, atq; triginta alias ſanctorum reliquias à sereniſſima Germanorum Imperatrice Maria Auſtriaca dono datas. D

De monaſterio S. Eliſabethæ Rondæ. *Mon. XII.*

PERSÆPE cogitātibus Ludouico Ortefano,eiuſq; coniuge Catharina Treuinnia,qui plurimis annis in matrimonio abſq; prole, pacificè tamē,vixerant, de aliquo obſequio Deo præſtando, venit in mentem vnius monaſterij conſtructio. Quapropter propriam domum,quam intra oppidi Rondæ ambitum obtinebant,religioſis fœminis continendis mancipare ſtatuerunt. Obtenta igitur à loci Ordinario facultate,præfatam domum in monaſterij formam prius tranſlatam,atq; beatȩ Eliſabethȩ ſacrā, anno ſalutis humanæ 1542. à monialibus ſanctæ Claræ occupandam,atq; annuis redditibus pro ſuo modulo dotandam curarunt, quorum auſpicijs 40. ſorores, quæ ibidem commorantur, optimeq; apud omnes audiunt, Deo opt. max. ſub ſecunda E
beatȩ virginis Claræ Regula ibidem obſequuntur. Vt autem fundatricis pietas omnibus in propatulo ſit, hȩc tantùm de ea dixerim, quòd videlicet cùm primùm matrimonialibus vinculis per viri mortem expedita fuerit, huic mūdo vale dicens, prȩfatis ſororibus ſub eodem prorſus habitu, profeſſione,atq; conuictu adiuncta ſit. Cuius deniq; tanta fuit vitȩ aſperitas, paupertas atq; humilitas, vt monaſterium ingreſſa vix parem ſibi habuerit; & quȩ temporali viro aliquando complacuerit,in id omnes ſuos neruos intenderit, vt Chriſto ſecundo atq; ęterno ſponſo gratantius fideliuſq; complaceret. Impetrauit Ferdinandus Aluarez à Toleto magnus Melitenſis militiȩ apud Hiſpanos Prior, atq; Ferdinandi itidem Aluarez à Toleto Albani Ducis filius huic ſacro

A ſacro loco à ſummo Pontifice Pio IIII. plenarium iubileum perpetuò valiturum, in eorum omnium fauorem, qui eius eccleſiam à primis veſperis ſanctiſſimæ Epiphaniæ vſque ad ſequentis diei ſolis occaſum viſitarint, ſuisq; pijs eleemoſynis liberaliter iuuerint: qua de cauſa à plurimis Chriſtifidelibus eo die ingenti deuotione viſitatur.

De monaſterio ſanctiſsimæ Conceptionis Malacæ. Mon. XIII.

LICET conuentus hic B.virginis Mariæ Conceptioni ſacratus euaſerit, non tamē ab eius Ordinis ſororibus, ſed à Clariſſis monialibus pro fundatorū mandato inhabitatur. Ij ſiquidem fuère R.Petrus à Toleto Malacenſis Eps, ac Gutierrus à Cardenis maior Lugdunenſis Commēdatarius, qui cùm eſſent & Conceptioni Virginis deuotiſſimi, ac Clariſſarum Ordini addictiſſimi, collatis in medium ſufficiētibus facul- B tatibus, vnum aliquod monaſterium ſub titulo eiuſdē B. virginis Claræ ædificare decreuerant. Morte tamen præuenti, quod piè propoſuerant, infectum relinquere coacti ſunt. Quamobrem moriens præfatus R.Epiſcopus ſui teſtamenti, atq; huiuſce volūtatis executorem reliquit R.P.Ferdinādum à Talabrica Granatenſium Archiepiſcopū, virum vtiq; ſanctiſſimum, atq; catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi & Eliſabethæ confeſſarium olim gratiſſimum, qui pro ſua in Deum pietate, atq; in defunctos beneuolentia, hunc conuentum in honorem puriſſimæ Conceptionis B.Virginis, intra Malacenſis ciuitatis mœnia, anno Dñi 1505. iuxta eorum votum atq; deſiderium, conſtrui, ac pijſſimis quibuſdam monialibus Clariſſis Vrbaniſtis ex Granatenſi monaſterio adductis, optimis moribus, religioſisq; ritibus imbui curauit. Quibus tamquam per manus à prædeceſſoribus ad eas maxima cura tranſmiſſis, 70. ſacræ virgines, quæ ibi- C dem frequentius commorantur, tenaciſſimè hærent. Honeſtatur ſacer hic locus particula quadam ſanctiſſimæ Crucis Chriſti, atq; quibuſdam oſſibus tum Apoſtolorū, tum quoq; aliquorum martyrum, & quodam capite vnius ex 11. millibus virginum.

De monaſterio S.Mariæ de Pace Malacæ. Mon. XIIII.

EST & ſecundus Clariſſarum conuentus non contemnendus Malacæ erectus, qui præcedēti nec ſanctitatis, nec numeri, nec religionis palmam quoquo modo concedit. Is à perdeuoto Gutierro Gomezulo à Foſalida nobilis diui Iacobi militiæ Commendatario primæuā ſui originem duxit: non quidē in loco in quo modo ſubſiſtit, ſed intra eiuſdē ciuitatis mœnia. Cùm enim præfatus heros piæ virginis Claræ ſoboli de- D uotiſſimus eſſet, ſæculares quaſdam domos, in monaſterij formā adaptatas, anno Domini 1521. illi contulit. Cumq; eius loci ſitus ſororū ſoſpitati minimè faueret, imò potius ob inſalubrem auram, qua infeſtabatur, nocumento eſſet, poſt 45. annos quibus ibidem commoratæ fuerāt, ab eiſdem derelictus eſt. Ne igitur anteactæ ibidem religioſæ vitæ pertæſæ, atq; in laxiorem inhiare viderentur, peculiares cuiuſdam Ludouici Mendez à Sotto maior Malacenſis ciuis domus, numerata prius pacta cum eo pecunia, in conuentum, ſub ſanctiſſimæ Mariæ de Pace titulo, promouerunt, atq; ad illum anno Domini 1566. ſe contulerunt, in quo impræſentiarum earum 70. commorātur.

De monaſterio S.Annæ Oſſunæ. Mon. XV.

INERANT ferè ex æquo Mariæ à Specu (vulgò de la Cueua) Vreniēſi Comitiſ- E ſæ ſingularis ad diuam Annam B.Virginis matrē deuotio, atq; ad ſorores Clariſſas non vulgaris beneuolentia. Cumq; vtriſq; patens aliquod ſpecimen eius, quæ intus latebat, pietatis exhibere vellet, antiquiſſimā ædiculam præfatæ diuæ Annæ ſacrā, quæ ad 500. paſſus ab oppido Oſſuna, derelicta ferè, ſurrigebat, in monaſterij formā ex proprijs facultatibus, ſub antiquiori titulo, refici, atq; monialibus aliquot Clariſſis aliūde adductis, quæ aduentantes virgines nouitias earū Regulam, cæremonias atq; religioſos mores docerent, anno Dñi 1550. conferri curauit. Sed cùm is locus inſalubris omnino eſſet, facileq; ob eius diſtantiam cuicunq; facinoroſorū hominū iniuriæ pateret, emptis primò ſæcularibus alijs domibus in Oſſunenſi ſuburbio, atq; in cōmodū monaſterium trāſlatis, à ſororibus anno Dñi 1566. derelictus eſt. Continet vltimus hic conuentus 40. Clariſſas moniales, quæ religioſius quoddā os S.Mauritij mart. obſeruant.

PROVINCIA
BVRGENSIS.
B. IOHANNES DE ORTEGA
LITERIS ET CONTEMPLA-
TIONE INSIGNIS.

PROVINCIA BVRGENSIS.

A QVIA ſatis ſuperq; in Prouinciæ Caſtellæ proœmio de præſentis Prouinciæ Burgenſis origine, dignitate atq; promotione egimus : impræſentiarum pertranſeundo, ac tamquam per epilogum, tantùm dicemus eam vnam fuiſſe ex quatuor illis Cuſtodijs, quibus præfata Caſtellæ Prouincia ante generale Capitulum Romæ in Aræcœli conuentu ſub Leone X. Pont.max.anno Domini 1517.celebratum, nempe anno 1514. omnino abſoluebatur: atq; Prouinciæ dignitatem anno ſequenti, nempe 1515. idq; duplicium generaliũ noſtri Ordinis Comitiorum, quorum altera Lauallis in Gallia Celtica, altera verò Antuerpię in Gallia Belgica celebrata fuêre, apoſtolici cuiuſdã breuis eiuſdem Leonis X. dati Romæ, pręfato anno Domini 1514.tenore, eo in prouinciali Capitulo, quod
B Guadalfagiaræ à patribus habitum fuit, aſſequutam fuiſſe: inſuper & Cantabriæ Prouinciam, vt in eius præfatione latius patebit, nobis anno à mundi redemptione 1551. ſub reuerendiſſimo patre fratre Andrea Inſulano totius noſtri Ordinis generali Miniſtro produxiſſe. A cætero præfata hæc Burgenſis Prouincia, per Tarraconenſem Hiſpaniã vtcunq; diffuſa, ex 22. fratrum conuentibus, quorum tres ſeraphicus ipſe pater Franciſcus, aliquot verò alios beatus pater Lopetius à Salinis erexêre, & 10. Clariſſarũ monaſterijs, atq; tribus Conceptioniſtarum ſororum ædibus conſtat. Maius pręterea eius ſigillum (vt cõſuetum morem teneamus) Dominica cruce, cuius dextro lateri glorio-
C ſa Virgo ſtans, atq; puerum Ieſum ſiniſtra ſuſtentans, ſed ſiniſtro genuflexus S. Franciſcus, atq; Seraph aſtant, baſi verò caput corona redimitum, duoq; caſtra hinc inde diſpoſita, quæ ipſiſſima ſunt Burgenſis celebris ciuitatis gentilitia inſignia, ſubſtant, atque ſequentibus literis: SIGILLVM PROVINCIÆ BVRGENSI SIGILLVM PROVINCIÆ BVRGENSIS. in orbem inſignitur. Hanc denique Prouinciam beato patri Ioanni de Hortega Minoritæ, qui deuotionis gratia Hieroſolymam petijt, quiq; tum ſcientia, tum quoque miraculis in vita & morte claruit, quòd ex Tarraconenſi Hiſpania oriundus fuerit, ſtatuere, atque dicare volui.

De conuentu S. Franciſci Burgis. *Conu. I.*

D APPVLSVS pauperum Patriarcha Franciſcus, dum Compoſtellam corpus diui Iacobi Apoſtoli viſitaturus peteret, Burgenſem celebrem, famoſam atque inſignem Tarraconenſis Hiſpaniæ ciuitatem, Alphonſum IX. Caſtellæ, atque Legionis Regẽ, qui per antonomaſiã Sanctus extitit appellatus, quiq; inſignem illam ducẽtorum millium Maurorum ſiue Saracenorum ſtragem apud Toloſæ Nauas, anno à Chriſti natiuitate 1212. diuino fretus auxilio fecit, ibidem agentem humillimè conuertit: atque poſt exhibitam ſibi Franciſcanam Regulam, à ſummo Pontifice Honorio III. confirmatam, ædificandorum in ſua ditione conuentuum facultatem ab eo
E humillimè retulit. Id enim & ex ſęcularibus hiſtorijs, atq; ex lapideis quatuor imaginibus portæ matricis eccleſiæ Burgenſis imminentibus, quarum altera diui patris Franciſci, altera beatiſſimi patris Dominici, altera eiuſdem Alphonſi Regis, altera verò vxoris præfati Regis perſonam repræſentat, liquidò conſtat. Huiuſce itaq; regia facultate fretus beatus ipſe pater ædiculam, Archangelo Michaëli dicatam, atque è cuiuſdam monticuli cliuo, aliquantulum à præmemorata ciuitate Burgenſi diſtãtis, eminentem occupauit, inibiq; aliquandiu ſubſtitit. Cœptam autem peregrinationem continuaturus ſeraphicus pater vnum vel alterum ex ſocijs, qui eius curam gereret, quiq; accedentes ad Religionem Minoritico habitu indueret, eadem in ædicula reliquit. Sed cùm is locus fratribus minimè faueret, ab ipſis poſt aliquot annos derelictus,

atque alius (de quo impræſentiarum) multò commodior, multoq; auguſtior, ab eo ta- A
men non ita diſtans, acceptus, admiſſusq; extitit. Quando autem id acciderit, non ſa-
tis conſtat. Si tamen authentico cuiuſdam Petri Diaz eccleſiæ Burgēſis canonici, qui
pinguem ſatis eleemoſynam ad eius conſtrúctionem reliquit, teſtamento fides adhi-
benda ſit, præfatus hic conuentus, qui poſtmodum beatiſſimo patri Franciſco ſacra-
tus euaſit, quiq; longiuſculus à mœnibus diſtans 60. fratres commodè ſatis continet,
ante annum Domini 1230. idq; ex diuerſis (vt facilè crediderim, nam hac de re nullū
extat monumentum) eleemoſynis, originem ſumpſit. His, quæ ſuperius diximus, aſti-
pulari videtur apoſtolicum Innocentij IIII. Pont. max. diploma, in huiuſmet loci
archiuis aſſeruatum, datumq; anno Domini 1240. quo certa annorum de iniunctis
pœnitentijs quantitas fidelibus, adiutrices manus ad huius loci conſummationē por-
rigentibus, ex apoſtolica auctoritate relaxatur. Eſt autem hic conuentus, licèt tanta B
antiquitate præditus, affabrè atque elegantiſſimè conſtructus, gaudetq; ampliſſimis,
amœniſſimisq; hortis, necnon & neceſſarijs officinis, atque pulcherrima eccleſia: in
altero cuius ſacello, ſeraphico eidem patri Franciſco ſacrato, (niſi nos vulgaris quæ-
dam traditio fallat) religioſiſſimus quidam pater, atque eiuſdem ſeraphici patris ſo-
cius tumulatus eſt: cuius nomen nos latet. In præfata verò Archangeli Michaëlis
ædicula tria primitiuorum illorum patrum Franciſcanorum corpora humata iacēt:
quæ anno Domini 1569. dum fortè fortuna ipſa ædicula reædificaretur, integra om-
ninò, carnibus tamen conſumptis, vno & eodem in loco apparuerunt, & ab vniuerſa
ferè ciuitate viſa ſunt. Qua etiam de cauſa is locus in magna eſt apud Burgenſes vene-
ratione. Cùm deuotus quidā Petrus à Renuntio eius oppidi Tardajos Hiſpanicè nun-
cupati, diſtatq; Burgis ſex mille paſſibus, accola, qui Franciſcanos inde tranſeuntes C
humaniſſimo hoſpitio excipere ſolitus erat, in grauem infirmitatem incidiſſet, atque
morti, iuxta reuelationem ſibi diuinitus factam propinquus aliquot ex hoc conuentu
fratres, qui ſibi moriēti adeſſent, euocari iuſſiſſet: nec illi, itineribus altiſſimis niuibus
obſeſſis, eius votis ſatisfacere potuiſſent: adfuêre ex inſperato duo grauiſſimi Franci-
ſcani circa medium noctis, quorum ſenior infirmo plura de cœleſti Regno, deq; vita
beata propoſuit, aperuitq;, atq; tamdiu adfuit, quouſq; animam ſuo Creatori ille red-
deret, reſtitueretq;. Eo tamen vita functo, vt primùm eius animam Deo opt. max. de
religioſo more ambo commendarunt, omnibus interim, qui defuncto aderant, ſaluta-
tis, receſſerunt: nec ab aliquo ſuperuenientium poſtea fratrū agniti ſunt. Qua de cau-
ſa tum à fratribus, tum quoq; à ſęcularibus is rei euentus ſingulari Dei beneficio tri-
butus extitit. Præterea cuidam præfati Petri à Renuntio filiæ grauiſſimè infirmanti, D
quæ poſt cari parentis obitum tranſeuntes Franciſcanos ad ſe declinare voluit, adfuit
ſeraphicus pater Franciſcus, qui ſe ex tempore integræ ſoſpitati reſtituit, atq; de obi-
tus die certiorem reddidit. Hæc autem, quæ & veriſſima ſunt, ideo in medium af-
ferre volui, vt innoteſcat, quantæ apud Deum ſit æſtimationis quicquid Chriſti pau-
peribus, præcipuè verò religioſis patribus ob eius amorem impenditur, erogaturq;.

De conuentu S. Franciſci Iuliobrigæ ſeu Logronij. Conu. II.

CVM ſeraphicus pater Franciſcus Iuliobrigenſis cuiuſdam nobilis cognomine
Medrani, qui tunc fortè ſub Regis Caſtellæ ſignis aduerſus Nauarræ Regem mi-
litabat, filium grauiſſimo morbo laborantem è mortis faucibus, anno Domini 1214.
in ipſo Hiſpaniarum ingreſſu eruiſſet, priſtinæq; ſoſpitati reſtituiſſet, pater gratias pro E
tanto beneficio recepto relaturus, eum iam longiuſculus præcedentem à cępto itinere
reuocauit, ac Iuliobrigam, quæ Cantabrorum ciuitas eſt, reuerti compulit, nec non &
propriam domum, contiguosq; hortos ad ſe pertinentes ſibi ad huius conuentus ædi-
ficationē liberaliſſimè contulit. Hanc beatiſſimus pater libentiſſimè admiſit, ac in mo-
naſterij formam tranſlatam alteri ex ſocijs commiſit. Fuit autem hic conuentus, cuius
maius ſacellum præfati equitis Medrani ſucceſſoribus in ſepulturam patronatus iu-
re deſeruit, primus eorum omnium, quos ſeraphicus ipſe pater apud Hiſpanos erexit.
Cæterùm hęc ſacra domus, quę & ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtructa extitit,
atque beatiſſimo eidem patri poſt eius mortem ſacrata euaſit, amœniſſima eſt: cùm à
præfata

A præfata ciuitate Iuliobriga aliquantulum diſtãs,ad fluminis Iberi marginem ſita ſit, pulcherrimoq; gaudeat proſpectu. Beatus etiam pater Bernardinus de Senis,dum Logronium tranſiret,alterius Logronienſis filium è cœnaculo lapſum,omninoq; extinctum ad vitam reuocauit: & prohibitus à nauclero ne nauim ingrederetur, ſtrato ſuper flumen Iberum palliolo,ad alteram continentis partem ſimul cum ſocio traiecit. Quod vt primùm proximioris oppidi, cui Puebla Hiſpanicè nomen eſt, diſtatq; bis mille paſſibus à Logronio, accolæ reſciuerunt, & edita lege ſtatuêre,vt quicunq; ille eſſet Franciſcanus gratis ad alteram fluminis marginem huiuſmodi nauigio in poſterum traijceretur, & vt natalitius eiuſdem beati patris Bernardini dies feſtiuè omnino apud ſe tranſigeretur. Commorantur denique hoc in conuentu quadraginta fratres.

De conuentu S. Franciſci Tudelæ. Conu. III.

B CERTISSIMVM apud Tudelanos eſt ſeraphicum patrem Franciſcum, dum in Galleciam tenderet, per ſe tranſiuiſſe, atque conuentum non longè à Tudela Vaſconum,communiq; ciuitate extruxiſſe. Qui quidem conuentus,cùm per centum quinquaginta annos,eoq; amplius ibidem conſtitiſſet, ingraueſcente inter Nauarræ atque Caſtellæ Reges cruentiſſimo bello, quòd ciuitati plurimùm incommodi,hoſte ſuperueniente,allaturus eſſet,dirutus, atq; ad terram deiectus eſt. Quamobrem Paulus II. Vaſconum (hos vulgò Nauarros vocant) Rex,idq; ex Gregorij XI.Pont.max. facultate ſibi(anno Domini 1372.facta,alium (de quo impræſentiarum) multò auguſtiorem,multoq; commodiorem, ſub ſeraphici patris Frãciſci inuocatione, intra pręfatæ ciuitatis Tudelanæ mœnia ædificari iuſſit. Eo tamen è viuis immatura morte C ſublato,cùm præfatus conuentus ſub fabrorum, latomorumq; manibus remanſiſſet, Carolus II. eorundem Vaſconum Rex,atq; Carolus eius filius, & ſucceſſor quicquid ad operis perfectionem deſiderari poterat,liberaliſſimè contulêre. Huius denique conuentus eccleſia,in qua sereniſſima Ioanna Aragonum Regis filia, atq; Ferdinandi V. Hiſpaniæ Regis ſoror,& eiuſdem nobilitatis heroina Ioanna Portugaliæ infans, atq; Alphonſi Vaſconum Regis vxor, & plures alij ex regia ſtirpe originem ducentes diuerſis in mauſoleis affabrè elaboratis tumulati ſunt,cùm ruinam omni ex parte minaretur,à reuerendiſſimo quodam Tyri Archiepiſcopo reædificata extitit. Extat in maiori eiuſdem eccleſiæ ſacello, ad latus ſacro decantãdo Euangelio deſtinatum, B.P.ac magiſtri Gerardini ſepulcrum: cuius corpus,cùm anno Domini 1433. ſepulturæ traditum eſſet,fortè fortuna poſt 70. annos exhumatum integrum omnino atq; illæſum D comparuit. Quapropter inde ad præſens ſepulcrum elegantiſſimè fabrefactum à nobili Varaizorum familia, retenta interim ſibi ex maxima deuotione antiquiori eius ſepultura,tranſlatum extitit: & ſingulari quadam deuotione à Tudelanis colitur. Extat & ſacellum, diuo Bernardino de Senis ſacrũ, in quo plura indies miracula ad eius inuocationem contingunt. Cùm itaque hic conuentus, qui & à viginti fratribus frequentius incolitur, & ad nobilem Henriquiorum de Carra familiam patronatus iure pertinet, Conuẽtualibus Franciſcanis patribus olim ſubiacuiſſet, ab ijs ad huius Prouincię fratres,ex Pij V.Pont.max.decreto,anno Domini 1567.deuolutus eſt. In huius deniq; loci tabellario plura inuenire licet tum pontificia, tum quoq; regia diplomata, Minoritarum priuilegia atque immunitates concernentia: ſed quæ alibi ſæpius in medium producta ſunt atq; exarata:qua etiam de cauſa ea ſilentio præterire decreui.

E *De conuentu B. Mariæ Minorum Viruieſcæ. Conu. IIII.*

EX octo conuentibus, quos beatus pater Lopetius à Salinis,inſignis Obſeruantiæ regularis apud Hiſpanos propugnator, ante generale Capitulum Bononiæ, anno Dominicæ incarnationis 1455. reuerendiſſimo patre fratre Iacobo à Mozanica totius Franciſcani Ordinis generali Miniſtro eius Præſide celebratum, ſub arctiſſima diſciplina, atque ſub ſanctiſſimis legibus ædificauerat, is eſt vnus, (de quo & impræſentiarum) qui aliquantulum à Viruieſca Caſtellæ oppido, in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ Minorum, erectus conſpicitur, & à viginti quatuor fratribus, quorum plures ſub vno prælectore philoſophicis literis incumbunt, frequentius inhabitatur.

Fuit

Fuit autem conſtructus, idq́; ex diuerſis fidelium eleemoſynis, anno Domini milleſi- A
mo quadringenteſimo decimo ſecundo, & ab eo, tamquam ab antiquiori & digniori,
ſanctæ Mariæ Minorum Cuſtodia, cuius primum Cuſtodē pręfatus beatus pater Lope-
tius à Salinis egit, pręmemorato in generali Capitulo erecta, denominationē ſumpſit.

De conuentu S. Bernardini Pozæ. *Conu. V.*

PRÆSENS conuentus, beato patri Bernardino ſacratus, atque ad tertium la-
pidem ab eo oppido, cui Poza Hiſpanicè nomen eſt, erectus ſecundum obtinet lo-
cum inter eos, quos beatus pater Lopetius à Salinis (de quo paulò ſuperius) ſub re-
gularis Obſeruantiæ auſpicijs ædificandos curauit. Fuit autem conſtructus non lon-
gè ab anno Domini milleſimo quadringenteſimo decimo quinto, idq́; ſumptibus cu-
iuſdam Marchionis de Poza. Qua etiam de cauſa eius ſucceſſores in omni euentu be- B
neficos experitur. Quia verò præfata hæc domus maxima fruitur quiete, & nihil,
aut certè parum de antiquo illo rigore, in quo antiquitus fundata fuit, temporis ſuc-
ceſſu remiſit, 15. Recollectis huius Prouinciæ fratribus impræſentiarum deſeruit.

De conuentu S. Franciſci Veloradi. *Conu. VI.*

CVM beatus pater Lopetius à Salinis antiquiorem conuentum, beatiſſimo patri
Franciſco aliquantulum ab oppido Velorado antiquitus erectum, ad meliorem
frugem correxiſſet, atq; regularis Obſeruantię ritibus & moribus ex apoſtolica aucto-
ritate informaſſet, recrudeſcente inter Nauarræ atq; Caſtellæ Reges bello, oleum (vt
aiunt) atq; operam perdere coactus eſt. Cùm enim præfatus conuentus pręfato oppi-
do à parte poſteriori propinquus, hoſte ſuperueniente, non ita contemnendum diſcri- C
men oppidanis afferre poſſet, ſolo æquatus extitit. Rebus tamen inter vtrunq; Regem
compoſitis à pientiſſimo quodam Comite de Aro, idq́; ex maxima, qua in præfatum
beatum patrem Lopetium à Salinis ferebatur animi propenſione, atque ex facultate
Eugenij IIII. Pont. max. eidem beato patri facta, anno Dominicæ incarnationis 1441.
reædificatus eſt. Hic deniq; conuentus, qui & à Conuentualibus Franciſcanis patri-
bus ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes, ante 150. annos deriuauit, & ante annum ſalu-
tis noſtræ 1350. primò in lucem prodijt, à 25. fratribus impræſentiarum incolitur.

De conuentu S. Bernardini de Monte. *Conu. VII.*

CVM beatus pater Lopetius à Salinis eximius regularis Obſeruantiæ cultor eſ-
ſet, ſuosq́; fratres ab omni ſæcularium frequentia atq; familiaritate ſemotos cu- D
peret, hunc conuētum ab inclyto Comite de Aro, cui ipſe à ſacris confeſſionibus erat,
inter aſperos quoſdā atq; ſolitarios montes, ſeſquimilliari ab oppido Fraxineto (vul-
gò Freſneda) B.P. Bernardino de Senis erigendum, atq; ædificandum curauit. Contigit
autem id circa annum Dñi 1440. Aliam quoq; domū, B.P. Antonio de Saltu ſacratā,
ad tertium tantùm lapidem ab hoc conuentu conſtruxerat idem B. P. Lopetius à Sali-
nis. Quam tamen huius Prouinciæ patres, quòd plurimis difficultatibus quateretur,
quòdq́; altera alteri ob nimiam vicinitatem impedimento eſſet, omnino deſerendam
ex capitulari decreto ſtatuerunt. Hoc deniq; in conuentu, quod & 20. fratres frequen-
tius inhabitāt, R.P.F. Bernardus à Freſneda, qui catholico Hiſpaniarum Regi Philip-
po II. à ſacris confeſſionibus fuit, quiq́; Conchenſis, poſtmodū verò Cordubenſis Eps,
ac tandē Cęſarauguſtanus extitit Archiepiſcopus ſuę Religionis incunabula trāſegit. E

De conuentu Dominæ noſtræ de Vico. *Conu. VIII.*

QVOD deuotiſſima glorioſæ Virginis imago potētiſſimo cuidā Mauro, cui Ca-
nis de Vico nomen erat, ex inſperato apparuiſſet, is maxima religione tactus ru-
ralem domum, quam ſeſquimilliari ab oppido Arnedo poſſidebat, in eccleſiā Deipa-
ræ Virgini dicatā transformandam, atq; præfatam imaginem ibidē collocandam cu-
rauit. B. igitur P. Lopetius à Salinis, cùm piētiſſimis, ac de Frāciſcana Religione opti-
mè meritis Petro Ferdinandez à Velaſco, eiusq́; coniugi Beatrici Manriquæ Arenſiū
Comitibus, quibus & præfatum oppidum Arnedo tunc parebat, familiariſſimus eſſet,
præfataq́;

A meris coruſcaret miraculis,& eccleſiam ab iiſdem heroibus impetrauit, & conuentum tum ex eorum,tum quoque ex aliorum fidelium facultatibus ſibi annecti, anno à partu Virgineo 1456. fecit. Cœterum præfatus hic couuentus, qui & à 26. fratribus, quorum duodecim ſub vno prælectore Philoſophiæ operam nauant, commodiſſimè inhabitatur,conuicinis populis, ob frequentia miracula, quæ meritis ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ ad præfatam imaginem indies contingunt, commendatiſſimus eſt.

De conuentu S. Mariæ apud S. Dominicum Calciatenſem. Con. IX.

NOVERAT, idq; ex multiplici experientia, R. P. Lopetius à Salinis contēplatiuę vitæ ſtudioſiſſimus,quantopere ſolitudo religioſis viris patrocinaretur: quapropter quotquot ferè conuentus erexit,eos ſolitarijs in locis, atq; ab hominum frequentia longè ſemotis ędificandos curauit.Ex eorū itaq; numero fuit is, qui eius ſuaſu ad 5. lapidem ab eo oppido, cui ſanctus Dominicus Calciatenſis nomen eſt, atque longiuſculus ab oppido Cidamonio ab ſtrenuo Duce Innico Ortitio à Stunnica,à quo nobiliſſima Stūnicarum familia originem ducit, in honorē glorioſiſſimæ virginis Marię de Angelis,anno à partu Virgineo 1456.ædificatus extitit. Qui tamen conuentus, cùm iſtius Prouinciæ fratribus poſtmodum minus deſeruiſſet,ab ipſis derelictus, atq; alius longè commodior prope prędatum oppidum ſub eadem inuocatione tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis ciuiū facultatibus, anno Domini 1535. à fundamentis ad apicem vſq; cōſtructus fuit.Quia verò R.P.F.Bernardus à Freſneda plura tapetia, eaq; pretioſiſſima, pluraque ſacra veſtimenta,ac plura denique vaſa tum aurea,tum quoq; argentea diuino cultui deſtinata huic conuentui ex apoſtolica Pij V.atq; Greg.XIII. C ſummorum Pontificum auctoritate reliquit,moriens anno Dñi 1577 ex teſtamento in maiori eius ſacello patronatus iure ſepeliri voluit.Qui & ab iiſdem ſummis Potificibus impetrauit,ne ſub grauiſſimis pœnis,atq; cenſuris præfatorum ſiue veſtimentorū,ſiue tapetium,ſiue etiam vaſorum,aliquid aut diuendi, aut alienari quoquo modo à quopiā poſſit.A cętero ſacra hęc domus,quæ & à 22.fratribus incolitur,quodā diui Philippi Apoſt.oſſe,ſibi à p̄fato R. P. F. Bernardo à Freſneda dono dato,religioſè honeſtatur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Nauarrettæ. Conu. X.

EIVS oppidi,quod Nauarrette vulgò nuncupatur,Duciſq; Nagerani imperio ſubeſt, incolæ, quòd ægrè ferrent antiquum Minoriticum conuentum mille paſſibus ab oppido diſtare, eum à fratribus relinquendum, atque hunc, ſanctiſſimæ Ma- D riæ de Ieſu dicatum, tum ex priuatis, tum quoque ex publicis facultatibus ad centum tantùm paſſus à ſe, anno Dominicæ incarnationis 1555. ædificandum,atque ab eiſdem fratribus acceptandum curarunt. Pertinuit, idque plurimis annis, hic conuentus, qui & à 18. fratribus inhabitatur, ad Prouinciæ Conceptionis patres:ſed cùm illis, quòd longius à cœteris diſtaret, minus deſeruiret, huius verò Prouinciæ religioſis opportunè adeſſet, pro alio ex vtrorumque voto commutatus eſt.

De conuentu S. Mariæ de Campo Cornagi. Con. XII.

CVM pientiſſimi heroës Ioannes à Luna, eiuſq; vxor Maria à Luna oppidi Cornagi temporales Domini Minoritas ſingulari pietate, atque ſumma beneuolentia complecterentur,ruralem domum,atque ædiculam ſub inuocatione ſanctæ Mariæ E de Cāpo ſibi annexā,à patribus Ciſterciēſibus iuſto pretio emptā,in monaſteriū, 16. cōtinendis fratribus omnino accommodatum,transferendā,atq; cęteris huius Prouinciæ conuentibus ex Nicolai V.Pont.max.auctoritate adijciendam curarunt. Diſtat præfatus hic conuentus non multùm ab oppido Cornago:cuius patronatus ius,cùm ad præmemoratos eius fundatores pertineret,in fratrum fauorē, perſoluta certa pecuniarum quantitate,anno Dñi 1466.ceſſit.Quod tandem legitimis de cauſis tum ex R. P. huius Prouinciæ Miniſtri,tū quoq;ex cœterorum,quorum ex munere intererat, patrum decreto ad eorundem fundatorum ſucceſſores,nempe Aluarum à Luna, atque eius vxorem Mariam Curiel,anno Domini 1582.regreſſum eſt.Quamobrem princeps huius loci ſacellum tum eis, tum quoque eorum ſucceſſoribus humandis deſeruire debet.

De conuentu S. Stephani Burgis. Conu. XII. A

PROSPECTVRVS B.P.Lopetius à Salinis ſuis fratribus, qui indies magis magisq; numero augebantur, antiquũ eremitoriũ, prothomartyri Stephano ad 5. lapidẽ à Burgẽſi ciuitate erectũ, ſibi à R.Ludouico ab Acunia Burgenſiũ tunc Epiſcopo, cuius eæ partes erãt, ſupplex concedi petijt. Quod tandẽ vt primùm anno Dñi 1458. obtinuit, illud in iuſtũ, humilẽ tñ atq; impolitum, conuentũ euehendũ curauit. Cùm autẽ nobilis heros Petrus Gironius Vterinus præfati Epiſcopi frater, atq; Valpoſtanus Archidiaconus, cuius ſtudia erga Frãciſcanã Religionẽ, atq; officia quãplurima extitêre hunc ipsũcõuentũ ex domeſticis facultatibus ampliaſſet, atq; in meliorẽ formã tranſtuliſſet, patronatus ius tũ ſibi, tũ quoq; ſuis hæredibus acquiſiuit Qua ẽt de cã moriẽs in maiori eius ſacello tumulari voluit. Hoc in monaſterio, 16. F.Recollecti inhabitant. B

De conuentu S. Franciſci Mirandæ. Conu. XIII.

EA eſt profectò præſentis conuentus, qui non longè à Miranda Iberina Cantabrorum oppido ſub inuocatione B. P. Frãciſci ſurrigit, vetuſtas atq; antiquitas, vt nullo pacto quis eius author atq; fundator fuerit, quoue certo tẽpore ędificatus extiterit, inueniri potuerit. His accedit, quod ad Conuentuales Franciſcanos patres aliquando pertinuerit, & ab eis ſub Catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque Eliſabetha eius vxore ad eiuſdem inſtituti Obſeruantes tranſlatus ſit: & in ea tranſlatione quicquid ſcripturarum, ſiue monumentorum, in eius archiuis aſſeruabatur, deperditũ fuerit. Inhabitatur interim à viginti quinque huius prouinciæ patribus ac fratribus. C

De conuentu S. Franciſci Stellæ. Conu. XIIII.

COMMENDAT non ita vulgariter Stellanorũ erga Franciſcanã Religionem beneuolentiã, atq; humanitatem hic conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, qui Vaſconicæ ciuitatis, cui Stella Hiſpanicè nomen eſt, mœnibus clauſus, ex publicis eorundem facultatibus ab antiquo ędificatus extitit: quique à Conuentualibus Franciſcanis patribus Prouinciæ Aragoniæ ad Minoritas huius Prouincię Obſeruantes ex Pij V. Pont. max. mandato, anno Dominicæ incarnationis 1567. deuolutus eſt, & ab eorum 20. inhabitatur, & quodam oſſe vnius ex ſanctis Innocentibus, & altero ex lapidibus, quibus prothomartyr Stephanus lapidatus fuit, honeſtatur. Quo verò certo tempore fuerit ædificatus, deficientibus omnino ſcripturis, penitus ignoratur. D

De conuentu S. Franciſci Nageræ. Conu. XV.

QVOD eius habitatio fratribus minus commoda eſſet, is conuentus, qui ſub titulo ſanctæ Helenæ à monialibus inhabitatur, fuitq; anno Dominicę incarnationis 1517. ex xenodochio in monaſterium tranſlatus ab ijſdẽ religioſis anno Dñi 1532. derelictus, atque alius non longè à Nagera Caſtellæ ciuitate ſub ſeraphici P. Franciſci inuocatione, ſumptibus tamen pientiſſimorum eiuſdem ciuitatis Ducum ſibi ſuffectus extitit. Cuius quidem princeps ſacellum exanima illuſtriſſimorum Antonij Manriquij de Lara, eiuſque coniugis Ioanna à Cardona Nagerenſium Ducum corpora nobiliſſimo excepit mauſoleo: idq; patronatus iure ſibi ex fundatione debito.

De conuentu S. Mariæ de Miſericordia Taffaliæ. Conu. XVI. E

CVM ſereniſſima Vaſconum Princeps Leonora Minoriticum hoc monaſterium ſub inuocatione Dei genitricis Marię de Miſericordia, an. à partu Virgineo 1468. ex Pauli II. Pont. max. facultate nõ procul à Taffallia antiquiſſimo Vaſconũ oppido, atq; à Tubal Patriarchę Noë ex filio Sẽ nepote olim cõſtructo, ædificari iuſſiſſet, atq; proximã S. Sebaſtiani parochiã ſibi poſtmodũ, Innoc. VIII. Pont. max. annuente, annectendũ curaſſet, eũ S. Sebaſtiani nomine in poſterũ appellandũ voluit. Cũq; ptæfatũ monaſteriũ, quod & à 20. fratribus inhabitatur, per integros 100 anno Cõuentualibus Frãciſcanis patribus Prouinciæ Aragonię ſubiacuiſſet, Pio V. Põt. max. id ad Catholici Hiſpaniarũ Regis Philippi II. inſtantiã iubente, in Obſeruantũ huius Prouinciæ patrũ

ius,

A us,anno reſtitutæ ſalutis 1567. tranſijt. In cuius deniq; ſacrario articulus alterius ex digitis beati Sebaſtiani martyris quàmdiligētiſſimè aſſeruatur,& ab oppidanis ob frequentia miracula,quæ ad p̄fati mart.inuocationē ibidē cōtingunt,religioſiſſimè colit̄.

De conuentu S.Franciſci Olibæ. *Conu. XVII.*

HIC quoq; conuentus,qui aliquantulum ab Oliba(vulgò Olite)Vaſconum oppido à Carolo II.Nauarræ Rege,anno Dn̄i 1345. ſeraphico P.Frāciſco erectus fuit, à prefatis Cōuētualibus Franciſcanis Prouinciæ Aragonię patribus Burgēſi huic Prouinciæ,an.Dn̄i 1567.ex Pij V.Pon.max.decreto acceſſit;ſed à 12.tātùm fratribus, collapſis aliqua ex parte eius ædificijs , cū plures olim cōmodiſſimè exceperit inhabitatur.

B *De conuentu S.Franciſci Alphari.* *Conu. XVIII.*

CVM F.quidam Minor nomine Didacus à Preiano monaſterij beatiſſimæ Mariæ de Vico accola,obedientiæ facturus ſatis,Alpharum oppidum petijſſet, atq; ferociſſimum in ſe à quodam Martino de Leza,dum eius areā,ſacris in eccleſia S. Michaëlis operaturus,fortè fortuna pertranſiret concitatum canem ſigno crucis ſtrauiſſet,occidiſſetq;: Alpharēſes tāto permoti euētu Minoriticum hunc conuentum,quem & 16. fratres commodiſſimè incolunt , ex publicis facultatibus intra præfati oppidi mœnia à fundamentis ad vltimum vſque lapidem , anno à partu Virgineo 1547. erigendum , atque ſeraphico P. Franciſco,cui deuotiſſimi erant, ſtatuendum curarunt.

De conuentu S. Ioannis de Ramo. *Conu. XIX.*

C PLVRES proculdubio fortunæ viciſſitudines (ſi ita fari liceat)expertum eſt hoc monaſterium,ſiue potius eremitorium, diuo Ioanni de Ramo dicatum,atq; à 10. religioſis frequentius incultum:cùm à ſereniſſimo quodam Nauarræ Principe Ioannis eiuſdē Nauarrę,atq; Aragoniæ Regis & Blāchæ eius coniugis filio,atq; Ferdinādi V. Hiſpaniæ Regis ex parte patris fratre in loco ſylueſtri atq; nemoroſo conſtructū,à Frāciſcanis Obſeruantibus primò occupatum extiterit:ac Conuentualibus eiuſdem Ordinis,ſed Prouinciæ Aragoniæ patribus ab ijs poſtmodum conceſſum,ad eorundē tandē huius prouinciæ Obſeruātes,Pio V.Pont.max.id iubēte,anno Dn̄i 1567.regreſſū fuerit.

De conuentu S.Saluatoris Calagurrij. *Con. XX.*

D CALAGVRRIVM antiquiſſima Hiſpaniæ ciuitas eſt, ex eaq; celebris ille Rethor Quintilianus originē duxit.Cùm igitur Calagurritani,ſiue(vt alijs placet) Calaguritani Minoriticum quendā conuentū aliquantulum à mœnibus ſub inuocatione S.Saluatoris,anno Dominicæ incarnationis 1552. erigi feciſſent:eum poſt elapſos 18. annos,quòd fratrum ſaluti inſidiari videretur,deſerendum,aliūq; intra præfatæ ciuitatis muros,atq; ſub eodem prorſus titulo conſtruendum curarunt. Quem & 15. fratres pro votis inhabitant: Accidit,dū huius conuentus eccleſia conſtrueretur,vt quidā Dominicus à Ciauarria natione Cantaber,atq; lapicida extra omnem ingenij aleam abſolutiſſimus,ad baculum offendens oculi effoſſionem pateretur , utq; eū manu ex terra collectū proprio loco cum maxima aſſequendæ ſalutis fiducia admoueret , inquiēs. Digneris ſeraphice P. Franciſce mihi miſerrimo in tanta calamitate adeſſe,Mirabile dictu ! Vix huiuſcemodi ſermonem abſoluerat,quando integram ſoſpitatē aſſequutus eſt.

E *De conuentu S.Victoris.* *Conu. XXI.*

CVM B.Victor,poſt functum per plurimos annos cum maxima laude atq; ſolicitudine in oppido Ceraſo(Hiſpanicè Cereza)Parochi officiū, quietiorē atq; aſperiorem vitam anhelans in editum quendam atq; ſalebroſum montē receſſiſſet,indeque poſt elapſum ſeptennium,ad Angeli cuiuſdam monita præfatum oppidum eodē Parrochi officio functurus repetijſſet,ab impijs Saracenis,quòd publicè in Maumetiſmū inuectus eſſet,quòdq; Chriſti fidē palā p̄dicaſſet, ibidē cruci affixus,atq; capite plexus eſt. Quod tādē à cruce depoſitus manibus accipiēs,nō ſecus ac alter Dion. Areop. ad 1500. vq; ſpaſſus detulit,ibiq; in Dn̄o quieuit.Cuius venerabile corpus Chriſtifideles oppidi

Ceraſi habitatores ibidem honorificè tumulandum, atque eremitorium ſibi dicatum eodem in loco erigēdum curarunt. Hoc poſtmodum Dominicani patres ampliatum, atq; in monaſterij formam redactum per aliquot annos inhabitarunt, occuparuntq;. Sed cùm ab eis legitimis de cauſis derelictum in quorundam ſæcularium ſacerdotum ius ceſſiſſet, ad huius tandem Prouinciæ fratres ex apoſtolica auctoritate, Petro Ferdinandez à Velaſco Caſtellæ Comeſtabili, cui oppidum Cereza ſuberat, id maximè ſolicitante, anno à mundi redemptione 1559. deuolutum eſt. Cæterùm hic locus, qui & à 16. fratribus plerunque inhabitatur, omnibus in gyro deuotis populis ob frequentia miracula, quæ ad ſancti Victoris ſepulcrum contingunt, commendatiſſimus exiſtit. A

De conuentu B. Mariæ de Linaribus. *Conu. XXII.*

SANE, ſi iuxta antiquitatis ſeriem cuique conuentui propria ſedes aſſignanda veniret, quod nobis, idq; plurimis de cauſis à propoſito nō eſt, præſens locus glorioſiſſimę virgini Mariæ de Linaribus ad prærupti cuiuſdā montis radices in loco ſylueſtri, atq; ab hominum frequentia procul, inſuper & ad 3. lapidem ab eo oppido, quod Hiſpanicè Velorado nuncupatur, erectus inter priores atq; antiquiores annumerandus foret; cùm à B.P. Lopetio à Salinis, ſumptibus tamen pientiſſimi cuiuſdam Caſtellæ Comeſtabilis, circa annum à partu virgineo 1443. ex pauperrima materia atque anguſtè ſatis, qua etiam de cauſa à 6. tantùm fratribus inhabitatur, conſtructus fuerit. Hunc ſiquidem conuentum, ſiue potius eremitoriolum, ob eius ſolitudinem atque paupertatem, B.P. Lopetius veræ paupertatis cultor ſibi in habitationem delegerat, in eoq; vltimum perfectionis gradum aſſequutus eſt. Hinc præterea, niſi ad luſtrandas cœteras ædes ſibi ex Cuſtodiatus munere commiſſas, raro egrediebatur. Hinc tandem Methymnam de Pomar, (cuius inferius in Cantabriæ Prouincia meminerimus) vt ſacras Caſtellæ Comeſtabilis confeſſiones exciperet, profectus, diem ibidem clauſit extremum, atq; in ſororum Clariſſarum eiuſdem oppidi monaſterio ſepeliri voluit. B C

De monaſterio S. Claræ Burgis. *Mon. I.*

PRAESENS monaſterium, quod à 70. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatum, celebris ciuitatis Burgenſis mœnibus excluditur, antiquiſſimum profectò eſt, cùm anno Dñicæ incarnationis 1218. initium ſumpſerit. Idq; in parochiali quadam eccleſia, glorioſæ Virgini dicata: qua etiam de cauſa genitricis eiuſdem Virginis titulo ad obitum vſq; beatæ Claræ inſignitum fuit. Sed beata Clara inter ſanctos relata eius nomine in poſterum appellatum euaſit. Cùm autem præfatum hoc monaſterium omnimodam præ vetuſtate minaretur ruinam, à perdeuoto Ioanne à Salmantica Pollanco Burgenſi ciue, qui ab anno Dñi 1525. vſq; ad annum 1545. triginta coronatorū millia in eius reædificatione conſumpſit, reſarcitus, refectus atq; ampliatus extitit. In cuius deniq; choro deuotiſſima, atq; admirandæ religionis ſoror Eliſabetha à Turri honeſto recōditur tumulo. Hæc ſiquidem cùm humilitatē, paupertatē, charitatē atq; cęteras virtutes quādiligentiſſimè excoleret, atq; die quodā Dominico circa correligioſam infirmam intenſius occupata, & ſacramentali confeſſione, & ſacra communione, atq; etiam ſacro priuata fuiſſet, anxiuſq; coram venerabili ſacramento preces funderet, ſibique culpam, ſi quam fortè incurriſſet, ſupplex condonari peteret, aſtitit ei ex inſperato religioſus quidam Minorita, qui & ſibi vtrunque ſacramentum miniſtrauit, & rem diuinam coram ſe fecit. Præterea plurimis chariſmatibus exornata certum ſui obitus diem, Deo ſibi reuelante, prænoſſe meruit ſancteq; obijt. D E

De monaſterio S. Claræ Stellæ. *Mon. II.*

HOC monaſteriū, B. virgini Clarę ſacrū, atq; aliquātulū à valle eius ciuitatis, cui Stella nomen eſt, erectū, niſi nos vulgaris traditio fallat (nā quicquid ſcripturarū in eius archiuis aſſeruabatur, id totū atrox inter Nauarræ atq; Aragoniæ Reges bellū abſūpſit) antiquiſſimū eſt, & ante annū à mundi redēptionę 1290. ſumptibus deuoti cuiuſdā mercatoris natione Galli, ſed cognomine Mōtanerij initiū ſumpſit. Fuit nhilominus, ꝙ ad terrā vergeret, ex ſumma. Sere. Blācæ Nauarrēſiū Reginę liberalitate maiori ex

A ri ex parte reſarcitum, refectum, amplificatum atque plurimis, ijsque pretioſiſſimis, ornamentis,& vaſis tum aureis,tum quoq; argenteis locupletatum. Cumq; Conuentualium Franciſcanorũ patrũ curæ, atq; diſciplinæ per plurimos annos ſubiacuiſſet, huius Prouincię patrum ſolicitudini à Pio V.Pont.max. idq; anno Domini 1567.commiſſum extitit. Inhabitatur vt plurimũ à 40.Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis,gaudetq; ſaluberrima aura:qua etiam de cauſa religioſas cētenarias ibidē ſępius inuenire licet.

De monaſterio S.Claræ Tudelæ. Mon. III.

NE, ad terram deiecto antiquiori ſanctæ clarę monaſterio, quod aliquantulũ ab ab oppido Tudela erectum,inſolentum militũ violentię,ingraueſcente inter Nauarræ atq; Caſtellę Reges bello,ceſſerat,Clariſſæ moniales eius accolæ per incertas ſe-
B des vagari cogerētur,pijſſimus Nauarrę Rex Carolus illis ſufficiētē fũdũ intra p̄fati oppidi Tudelę męnia,atq; pinguiſſimã eleemoſynã ad alterius ędificationē,an.Dñi 1359. ex maxima in Deũ pietate liberaliſſimè cõtulit.Vt igitur primũ præfatũ monaſterium abſolutũ extitit,ad ipsũ ſe moniales trãſtulēre,inibiq; earũ 30.impræsētiarũ morãtur.

De monaſterio S.Claræ Caſtrilendij. Mon. IIII.

PERSEPE cogitanti pientiſſimę heroinę Sanctię de Rojas de finali iudicio,deq; ratione æquiſſimo Iudici reddenda venit in mentem vnius monaſterij ædificatio. Quãobrem,vt primùm à ſummo Pontifice tunc ſedente facultatem obtinuit, hoc monaſterium, B.virgini Claræ ſacrum,Caſtrilendij, (vulgò Caſtil de Lences) qui Burgēſis diœceſis pagus eſt,idq; vt 60.Clariſſę ſorores Vrbaniſtæ eius accolę quietius feliciuſq;
C Chriſto ſponſo inſeruire poſſent,ex proprijs facultatibus,anno Domini 1389.à fundamentis extruendum,omninoq; abſoluendum,atq; honeſtis redditibus & prædijs locupletandum curauit. In cõi huius monaſterij ſororum ſarcophago,dũ fortuitò defuncta quædã ſoror tumulanda veniret,inuentum fuit alterius monialis,à 20. & vltrà annis vita fũctę, caput omnino incorruptũ, quod haud dubiè euidētiſſimũ eius ſãctitatis ſignũ fuit.Quãobrē honeſtiori loco recõditũ in veneratione à cęteris ſororibus habet.

De monaſterio S.Claræ Viruieſcæ. Mon. V.

NON ſolum hominibus,ſed etiam & fœminis proſpectum voluit B. P. Lopetius à Salinis.Cùm.n.aliquot illis conuentus in ſumma paupertate,atq; regulari diſciplina ædificaſſet,adiecit,vt & iſtis monaſterium ſub ijſdem legibus, atq; ſub eodem ri-
D gore Viruieſcæ conſtrueret.Sed cùm pręfatum monaſterium,intra paupertatis limites erectũ,præ vetuſtate,atq; materiæ vilitate minaretur ruinam,adeò magnificè, adeoq; auguſtè à pientiſſima Mentia de Velaſco Arenſium Comitis,atq; Caſtellæ Comeſtabilis filia,anno Domini 1523. reædificatum, immo & ampliatum extitit,vt facilè cum quouis alio de ſtructura,atq; de amplitudine contendere valeat.Reliquit ſiquidē præfata heroina ad huiuſmodi reædificationem 1500.annuos coronatos aureos,ea tamen lege poſita,vt cùm primùm omnibus ſuis numeris iuxta formam à ſe præſcriptam abſolutus eſſet, xenodochium ad excipiendos peregrinos, atq; ad ſenes, pauperes tamen & imbecilles,perpetuò ſuſtentandos ex ijſdem conſtrueretur. Sed cùm id monaſteriũ, deficientibus ſibi redditibus,minimè conſeruari poſſet,eiuſq; ſorores, quę 35. numerum attingunt, nec eum ex fundatoris decreto tranſgredi ualent, ſumma pauperie
E grauarentur,data eſt à Caſtellæ Comeſtabili, ad quem huiuſmodi redditum adminiſtratio attinebat, opera, vt media eorum pars ex ſummi Pontificis diſpenſatione à pręfatis ſororibus, quæ in ſecundam beatæ virginis Claræ Regulam verba fecerunt, ſingulis annis in poſterum reciperetur,& alia media in præfatorũ pauperũ atq; peregrinorum ius cederet. Quo tandem & iſtis & etiam illis ſatis, ſuperq; proſpectum eſt.

De monaſterio S.Mariæ de Bretonera Veroladi. Mon. VI.

CVM honeſtę aliquot atq; deuotæ fœminæ Veloradi religioſam atque honeſtiſſimam vitam, abſque vlla tamen voti emiſſione, in communi agerent, cuperentque Clariſſarum Vrbaniſtarum Regulę aſtrngi, id ſibi ab Innocentio VIII. ſum-

mo Pōtifice Auenionis tunc agente, anno Dominicæ incarnationis 1358.cōceſſum extitit. Vt igitur primùm huiuſmodi conceſſionem acceperunt,& monaſteriū, B. virgini Mariæ de Bretonera ſacrum, aliquantulum à præfati oppidi mœnibus ex collatis in me dium facultatibus erigendū curarunt,& ipſum ſimul ingreſſę ſecundæ B. virginis Claræ Regulæ nomen dederunt. Sed huiuſmodi monaſterium, quòd exorto inter Nauarræ atque Caſtellæ Reges cruentiſſimo bello militum iniurijs plus ęquo expoſitum eſſet, ab eis poſt aliquot annos derelictum, cùm maiori ex parte corruiſſet: pace tamen præfatos inter Reges firmata, à B.P. Lopetio de Salinis idq; ex Burgenſis Epiſcopi facultate, anno Domini 1459. reſarcitum, atq; quibuſdam monialibus ex Viruieſcano ſuperiori conuentu allatis, quę aduentantes virgines religioſis moribus imbuerent, inſtructū extitit. Cumq; nihilominus ex humiliori materia ędificatum non ita poſt multum temporis ad terram vergeret, ſumptibus pientiſſimæ heroinæ Mariæ à Velaſco Bernardini à Velaſco Caſtellæ Comeſtabilis filię refectum, immo potius denuò conſtructū fuit. Hæc poſtmodum nobilis virgo Religionem ibidem ingreſſa tantopere in omni virtute, atq; ſanctitate profecit, vt anno Domini 1557. paulùm antequam animam exhalaret, ſanctorum Aqoſtolorum Petri,& Pauli, atq; Euangeliſtæ Ioannis præſentia dignari meruerit. Huic adijcere, libet admirandæ religionis ſororem Caſildē Calderoniā, cuius humilitas, atq; in perferendis infirmitatibus patientia incredibiles fuêre. Cùm.n. ſupplex à Deo opt.max. petijſſet, vt pęnas pro exceſſibus in Purgatorio dandas ſibi in hac vita infligere dignaretur: igne ſacro, qui à pedibus ad humeros vſq; ſerpens eam omnino cōſumpſit, tacta nunquā vel ſubtriſtis viſa eſt, nec aliquid aliud ſuauius aut iucundius aliquādo tulit. Cōmorātur deniq; hoc in monaſterio 60. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtę.

De monaſterio B. Mariæ de Rubo Viuarij. Mon. VII.

VIVARIVM ad 6. lapidem à Burgenſi ciuitate diſtans eiuſdem diœceſis pagus eſt, atq; fortiſſimi herois Roderici Diez, (hunc Cid Ruy Diez Hiſpanicè nuncupant) qui innumeros Mauros ſtrauit, atq; plurimas ciuitates ab eis tyrannicè occupatas fortiſſimè expugnauit, recuperauitq;, natiuitate inſignis. Cùm igitur canonicorum Regularium Ordinis D. P. Auguſtini monaſterium ibidem ab antiquo erectū funditus à Mauris euerſum eſſet, à pientiſſimis Petro à Padilia, atq; eius cōiuge Eliſabetha Pacieco, idq; ex facta ſibi à Sixto IIII. Pont.max. facultate, in honorem B. virginis Marię de Rubo, anno Domini 1477. elegantiſſimè reædificatum, prædijs atq; poſſeſſionibus locupletatum, atq; Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, quarum 30. ibidē imprę̄ſentiarū vſq; perſeuerant, in perpetuam habitationē traditum fuit. Erecta habetur hoc in monaſterio deuotiſſima quædam B. virginis Marię imago miraculis omnino inſignis, quæ cùm diu ſub terra latuiſſet, ſe ipſam cuidam paruulo, anno Domini 1251. miraculosè prodidit.

De monaſterio S. Mariæ de Angelis Entrennæ. Mon. VIII.

SI quis vnquam de Aquilarij Comitum erga Clariſſas ſorores beneuolentia dubitauerit, hoc monaſterium Entrennæ, quę Caſtellæ oppidum eſt, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Angelis ab eorum prædeceſſoribus antiquitus erectum, atq; prædijs & redditibus locupletatum, eiſdemque ſororibus traditum præ oculis ponat. Ij ſiquidem heroës antiquam parrochiam, Beatæ virgini Mariæ de Barrionero ſacram, ex apoſtolica ſibi facta auctoritate in pulcherrimam eccleſiam ex domeſticis facultatibus transferendam, atque ſatis capax monaſterium triginta continendis ſororibus omnino accomodatum ſibi agglomerandum pientiſſimè curarunt.

De monaſterio S. Helenæ Nageræ. Mon. IX.

NON ſemper hoc monaſterium S. Helenæ, aliquātulum à Nageranę ciuitatis mœnibus erectum, ſub ijſdē habitatoribus perſeuerauit. Nam à prima ſui erectione ſub xenodochij forma pauperes, atq; peregrinos humaniſſimo excepit hoſpitio, poſtmodum verò in cōuētum euectum. Minoritis huius Prouinciæ fratribus per aliquot annos deſeruiuit: atqui tandem ab eis derelictum,& à pientiſſima Aldonza Manriquia de Lara dilatatum, redditibusque, poſſeſſionibus, ac prædijs locupletatum Clariſſis ſororibus

A ribus,ſed Vrbaniſtis,anno à partu Virgineo 1561.in perpetuam habitationem collatũ extitit. Voluit tamen præfata pientiſſima fundatrix, Aldonza videlicet Manriquia de Lara, quæ & ab illuſtriſſimus Nagerenſium Ducibus prognata fuit, & virginitatem perpetuò coluit, vt ius præſentis monaſterij patronatus penes generoſos Nagerenſiũ Duces in poſterum eſſet, vtq; eius corpus in eius eccleſia tumularetur ſepeliretur que, quod executioni mandatum fuit. Inhabitatur interim ſacra hæc ædes à 30. ſororibus.

De monaſterio S. Claræ Arnedi. Mon. X.

ADFVTVRI oppidi Arnedi (cuius ſuperius mentio facta eſt) proceres Mariæ Gomezulæ à ſancta Cruce, atque eius filiæ Annæ ab Angulo, nec non & deuotis alijs quinq; feminis ex eodem oppido Arnedo otiundis, quę, ſumpto Tertiariarum B ſororum Franciſcanarum habitu ſub legibus huiuſmodi ſororibus à ſummis Pontificibus præfixis, in communi viuere affectabant, xenodochium præfati oppidi muris circumſcriptum eis in perpetuum vſum atque habitationem contulêre. Quod tandem in conuentum euectum adeò floruit, vt earum triginta aliquando continuerit, commodiſſimeq; aluerit. Cùm autem eius habitatrices in perfectiorem, atque ſtrictiorem vitam in hiarent, relicta Tertiariarum norma in ſecundam B. virginis Claræ Regulam de religioſo more, anno Domini 1561. verba fecerunt. Quia verò præfatus hic locus ſumma pauperie laborat, à 30. tantũ Clariſſis impręſentiarum inhabitatur.

De monaſt. Conceptionis B. virginis Mariæ S. Gadeæ. Mon. XI.

AEDIFICARAT olim, anno ſcilicet Dominicæ incarnationis 1458. B. P. C Lopetius à Salinis mille paſſibus ab oppido ſancta Gadea monaſterium, à Minoritis Obſeruantibus inhabitandum. Hoc poſt 70. annos tranſactos, nempè anno 1526. in elegantiorem auguſtioremq; formam translatum, ædificijsq;, nec non & plurimis redditibus locupletatum pientiſſimus quidam Caſtellæ Præfectus, (hunc Adelantado de Caſtilla vulgò appellant) eiuſque cariſſima vxor, Maria Manriquia nomine, Conceptioniſtis ſororibus tradiderunt. Cumque polliciti fuiſſent erecturos ſe quoque ad inſtar collegij conuentum, in quo duodecim Minoritæ ſtudentes, ſub vno aut altero eruditiſſimo prælectore, ſacris literis felicius vacarent, qui & eorum, atque ſuorum poſt ipſos ſucceſſorum ſumptibus & eleemoſynis alendi munificentiſſimè venirent, promiſſis immatura morte præuenti ſtare non potuerunt, nec quod piè ac ſanctè propoſuerant executioni mandare. Eo igitur factũ eſt, vt præfatum collegiũ iam ſe- D mi conſtructũ optato fine caruerit, & vt hic conuẽtus penes pręfatas Conceptioniſtas moniales, quarum 25. ibidem in hodiernam vſq; diem perſeuerant, omnino remãſerit.

De monaſterio Matris Dei Iuliobrigæ. Mon. XII.

MONASTERIVM (de quo impræſentiarum) ſanctiſſimæ matri Dei 100. paſſibus ab antiquiſſima ciuitate Iuliobriga (vulgò Logroño) erectum, atq; à 36. Conceptioniſtis ſororibus plerunq; inhabitatum, deuotiſſimi Ioannes Enciſius primus Caroli V. Germanorum Imperatoris ac Hiſpaniæ Regis Quæſtor, atq; cariſſima eius vxor Maria à Gaona ex mera in Deum pietate, atque in ſacrũ immaculatæ Conceptionis beatę virginis Ordinem animi propenſione, communibus ſumptibus, anno à partu Virgineo 1531. à fundamentis exædificandum, redditibusque locupletandum, atque E religioſiſſimis ſex ſororibus ex Conceptioniſtico conuentu Toletano allatis, quæ confluentes virgines religioſis ritibus atque moribus imbuerent, tradendum, conferendumque curarunt. Ex his ſex ſororibus duæ præfatorum fundatorum filiæ erant.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Burgis. Mon. XIII.

DE præſenti monaſterio, Conceptioni Deiparę virginis Mariæ dicato, atq; Burgis ex communibus pijſſimorum coniugũ Antonij Salazarij Burgenſis Ephori atq; Catharinæ ab Aſtudillio paucis ab hinc annis erecto, hęc tantùm dicẽda atq; in mediũ afferenda occurrunt, quòd videlicet 20. Conceptioniſtas ſorores non ſatis commodè contineat, quòdq; redditibus vacãs pauperie grauetur. Et hæc de Burgenſi Prouincia.

PROVIN-

PROVINCIA ANGELORVM.

A CVM pientiſſimus Ioannes à Sotto maior Bellalcazarenſium Comes, ſæculo eiuſq; illecebris vale dicturus, ad Hieronymitas monaſterij ſanctæ Mariæ de Guadalupe patres confugiſſet, illiſque ſub eorundem habitu & norma aliquandiu conuixiſſet, arctioris tamen vitæ deſiderio flagrans, ſumpto prius Minoritico habitu de manu Sixti IIII. Pont. max. in Vmbriam, patribus Prouinciæ S. Franciſci cohabitaturus, receſſit. Cumq; ab eodem ſummo Pont. vt ex fratre nepotis, pupilli omnino atque Comitis curam gereret, tutoremque ageret, coactus in Hiſpaniam anno Domini 1476. traieciſſet, Caſtellæ Prouinciam, vt iniuncto muneri felicius ſatisfacere quiret, ex tempore petijt, ibidemq; B aliquandiu commoratus eſt. Antiquioris tamen propoſiti memor apoſtolicas quaſdã literas, quibus vnam vel alteram domum, in qua ſanctam paupertatem iuxta Franciſcanæ Regulæ exigentiam excoleret, ſibi erigere liceret, à ſummo Pontifice Innocentio VIII. idq; interuentione sereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniæ Reginæ, anno à mundi redemptione 1489. impetrauit. Cùm igitur, huiuſmodi pontificiam conceſſionem ſibi factam ex bona patrum venia exequutioni mandaturus, Rupellenſem Prouinciæ Turoniæ conuentum eodem anno 1489. adijſſet, id à P. F. Ioanne Chroyn generali Franciſcanæ Obſeruantis familiæ Vltramontanæ Vicario, atque à cæteris patribus, quorum intererat, capitulariter ibidem congregatis retulit: vt videlicet duos conuen- C tus, qui tamen ſub Cuſtodiæ titulo Prouinciæ Caſtellæ ſubeſſent, iuxta apoſtolicum Innocentij VIII. diploma, in Mariano monte (Hiſpanicè ſierra morena) conſtruere poſſet. Reuerſus tandem in Hiſpaniam ædiculam ſiue potius eremitorium, ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis ſacrum, in quodam ſylueſtri montis Mariani loco ex humili materia, atq; opere tumultuario ædificauit, illiq; per quinque continuos annos, nempe ab anno 1490. vſq; ad annum 1495. quo ex hac vita ad aſtra migrauit, ſub Cuſtodis titulo præfuit, atq; feliciſſimũ huic Angelorum Prouinciæ initium dedit. Cùm igitur ſolerti fratrũ cura 12. alij conuentus prefato S. Mariç de Angelis monaſterio, infra 27. annorum ſpatium, acceſſiſſent, data fuit in Capitulo generali Romæ anno Dñi 1517. D celebrato eius patribus facultas, vt huiuſmodi Cuſtodiã ad Prouinciæ dignitatẽ promouere poſſent. Illi itaq; coacto, anno ſequenti, qui fuit à partu Virgineo 1518. in Bellalcazarenſi conuentu de religioſo more Capitulo, & Cuſtodiam in Prouinciã, ſub eorundẽ Angelorũ titulo, iuxta factã ſibi facultatem, euexerunt, & religioſiſſimum P. F. Franciſcũ Angelorum, qui & aliquando eius Cuſtos, dum Cuſtodiæ limitibus circumſcriberetur, fuerat, poſtmodumq; Generalis totius Ordinis Miniſter, ac tandem S. R. E. Cardinalis fuit, in prouincialẽ eius Miniſtrũ elegerunt. Prodijt itaq; nobis hçc Angelorum Prouincia, idq; anno Dñi 1518. ſuiq; authorẽ habuit V. P. F. Ioannẽ à Sotto maior, aliàs de la Puebla. Prçterea S. Gabriëlis Prouinciam quodãmodo peperit. Nam religio- E ſus P. F. Ioannes à Guadalupe eius fundator iſtius alumnus fuit. Eſt autẽ ſita hæc Prouincia in Mariani montis, atq; eius patriæ, cui Eſtremadura Hiſpanicè nomen eſt, confinio: & ab Oriente Cordubenſẽ diœceſim, ſed ab Occidente Legionenſẽ prioratũ conterminos habet. A meridie verò præfato monte Mariano, atque Bæti fluuio contigua eſt: atqui ab Aquilone Toletano Archiepiſcopatui circa Anam flumen coniungitur. Cuius ſigillum B. Virginis ſedentis, ſiniſtraq; puerũ Ieſum tenentis, cui ab vtroq; latere duo aſtant genuflexi Angeli, & Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuperſtat, imaginem, necnon & ſequentes literas. AVE. DOMINA. ANGELORVM. PROVINCIA. ANGELORVM. ſphericè continet. Hanc deniq; Prouinciam, SS. Angelis dicatam, plurimis eorundem iconibus graphicè depictis, in ipſo exordio exornandam curaui.

De con-

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. I. A

CVM deuotiſſimus P.F. Ioannes de la Puebla ædificaturus conuentum, in quo pœnitentiã ageret, Angelorumq; Cuſtodiæ fundamenta iaceret, in cauã quandã atq; à confluentibus aquis ferè exciſam rupem, luſtrato prius vniuerſo Caſtullonẽſi ſaltu, (hunc vulgò Sierra Morena vocant) fortè fortuna anno Dñi 1490. incidiſſet, hanc pro voto oblatã, atq; tamquam ædificãdæ à ſe domui omnino accommodatam elegit. Congeſtis itaq; primũ plurimis arborũ corticibus, terra, ſtraminibus atq; cęmẽto ædiculã, (de qua impræſentiarũ) ſanctiſſimæ Dei genitrici Marię de Angelis ſacrã, atq; tuguriolum ſibi contiguum impolitè ſatis, atq; vlla abſq; curioſitate ibidem conſtruxit. Quæ quidem ſacra ædes, licèt ab eo oppido, cui Hornacuelos Hiſpanicè nomẽ eſt, non ita multùm diſtet, fauet nihilominus, idq; mirũ in modũ, vt alter Carmelus mons, viris B ſpiritalibus, atq; contẽplationi deditis. Nec hortis, licèt ſalebroſo in loco conſtituta, caret: immo ijs abundat. Quos tamen improbus labor, atq; artificioſa tũ præfati P. Ioãnis de la Puebla, tum quoq; ſociorũ eius manus, aſportata aliunde mobili terra, elegãtiſſimè condidit. Cùm igitur fratres huiuſcemodi paupere atq; humili habitatione contenti, feliciſſimè atq; pro voto omnipotẽti Deo inſeruirẽt, eorum quieti lucro atq; ſpiritus tranquillitati inuidens humani generis truculẽtiſſimus hoſtis, callidus inquã ille ſerpens, excitata in vicini nemoris penetralioribus vorante flãma, quæ longè lateq; ſerpſit, quicquid pauperculi fratres ſummo labore, atq; longiore temporis tractu conſtruxerant, id totum is in momento atq; ictu oculi abſumpſit, & in cineres redegit: ita vt vix ſacerdos venerabile Euchariſtiæ Sacramentum per mediã flammã irrumpens ab immaniſſimo incendio eripuerit. Fratres nihilominus, licèt tãta clade accepta, ani C mo conſternati, ne Satanas de eis victoriã retuliſſe videretur, neuè tanta domus, quæ totius Cuſtodiæ baſis, fundamentumq; erat, omnino periret, aliã, reaſſumptis viribus, ex promptiori, quam ad manus habere potuerunt, materia, primæ tamen omnino ſimili infra breuiſſimi temporis ſpatium reædificarũt. Hæc ſecunda ædes, eidẽ S. Mariæ de Angelis dicata, licèt ex temerè congeſtis lapidibus, ſylueſtriq; materia tumultuariè ſatis conſtructa, perſeuerauit nihilominus eo in ſtatu, ac omnino immobilis vſq; ad annũ Dñi 1510. Quo tandem opera præfati P.F. Franciſci Angelorum ex lateribus, ſectiſq; lapidibus, atq; tignis à cœmentarijs, latomis atq; fabris lignarijs à fundamentis ad verticem vſq; conſtructa extitit. Præterea præfatus P.F. Frãciſcus Angelorum longiuſculus ab hoc conuentu, intra tamẽ hortorum ſepta, quatuor ædiculas ſiue oratoria ab inuicem longiori intercapedine diſtincta, in quibus alternis hebdomadibus 4. fratres pa- D ne tantùm & aqua contenti, orationiq; inſtãtes vitã tranſigere aſſolent, conſtrui curauit. Inſuper & iſtorũ oratoriorum alterum Archangeli Gabriëlis, alterũ Michaëlis itidem Archangeli, alterum Raphaëlis Angeli, alium verò Angeli Cuſtodis nominibus exornanda appellandaq; voluit. Cùm autẽ malignus ipſe ſpiritus primã combuſtionẽ in huius loci vtilitatẽ atq; fratrũ meritum ceſſiſſe cerneret, adiecit, vt & ſecundã, multò tñ acriorẽ, atq; vehementiorẽ, quæ nec eccleſiæ, neq; contiguo domicilio, neq; etiam conuicinis arboribus pepercit, ſed omnia in fauillam trãsformauit, anno à partu Virgineo 1543. excitaret: periculũ interim facturus fratrũ conſtantiæ atq; patientiæ, vt vel ſic eos inde ad alia loca ſęcularibus familiariora pellere poſſet: Sed Deus opt. max. iſtis, fratribus ſcilicet, coronam duplicaturus, atq; illi, Satanæ videlicet, confuſionem E præmij loco redditurus, nobilis cuiuſdam fratris nouitij Ludouici à Cruce, atq; Vegiarenſiũ Ducis germani, qui nondum paternæ hæreditati renuntiarat, animũ excitauit, vt ipſum conuentum, multò tamen ſolidiorẽ, elegantioremq; primo, atq; etiã ſecundo, conſtruendum curaret. Præterea huius conuentus deuotione, atq; pulchritudine ſummopere delectatus Philippus II. Hiſpaniarum Rex, dum Granatã, expeditionẽ contra Chriſtianos Maurizantes, Deo tamen atq; ſibi rebelles, paraturus, pergeret, pinguiſſimam eleemoſynã ad conſtruendũ pro fratribus dormitoriũ, pluraq; iocalia ad eccleſię ornatum, inſuper & adiacens nemus, atq; conuicina paſcua, quę ad 2. ferè milliaria ſe extendunt, eidem contulit. Quoties huius loci patres ſacerdotes ſacris ritè diſpoſiti operãtur, toties plenariam omnium peccatorum indulgentiã ex apoſtolica Leonis X.

Pont.

A Pont. max. auctoritate aſſequuntur. A cætero ſacra hæc domus, quæ & particula Dominicę crucis,& eius ſpongiæ,qua myrrhatū vinum Saluatori Chriſto propinatū fuit, itidem particula,& altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, & articulo vnius digiti Dñici Præcurſoris,& quodam oſſe diui Sebaſtiani martyris cohoneſtatur, ſanctiſſimis viris, quorum aliqui (vt ſtatim patebit) in ea ſepulti ſunt, perpetuò floruit. Sepultus ſiquidem iacet in huius monaſterij eccleſia maximæ ſanctitatis frater Andreas profeſſione laicus,atq; Caroli V. Germanorum Imperatoris olim Pincerna. Hic claris ortus natalibus, atque virtutibus multò illuſtrior ab ingreſſu Religionis ad vltimum vſq; vitæ halitum in pane tantùm & aqua,niſi grauiſſima infirmitate correptus, ieiunauit. Præterea laborum patientiſſimus extitit, atq; charitatem,cum cæteris tamen virtutibus coniunctam,mirum in modum excoluit. Quamobrem & certum ſui obitus diem,
B & ſacræ huius domus incendium ſecundò à Dœmonibus excitatum prænoſſe meruit: & cum maxima ſanctitatis opinione ex hac vita diſceſſit.Eius interim caput theca reconditum tum apud fratres,tum quoq; apud ſæculares in maxima veneratione habetur. Huic beato patri adiacet ei per omnia ſimilis,ac religioſiſſimus P.F. Bernardinus à Caſtrouiridi ſacerdos,qui integros dies integris quoq; noctibus orationi tantùm intentus coniungere aſſueuerat,quiq; pœnitentiæ ergò à vino & carnibus perpetuò abſtinuerit,ac omnes virtutes quàmdiligentiſſimè coluit. Ad hos patres appoſitus eſt & tertius, P. ſcilicet Ioannes Aſſilles ſacerdos, atq; vir omni ex parte perfectus. Huic venerabili P.opportuna ad contemplationem loca quærēti obuiauit ex inſperato mulier nuda omnino,atq; crinibus ab ipſa natura veſtita,quæ,aliquando peccatrix cùm extitiſſet,ad Deum conuerſa in quodam ſolitario, ac procul ab omni hominum fre-
C quentia ſemoto ſpecu per integrum decēnium ſtrictiſſimam pœnitentiā egerat. Hanc igitur proprio mantelo contectam ad huius loci eccleſiam perduxit deuotus P. ſibiq; & Confeſſionis,& Euchariſtiæ Sacramenta miniſtrauit.Cùm itaq; idem beneficiū iterum,atq; iterum à P. receptura hunc locum præfata mulier repetijſſet, graui tandem infirmitate correpta obdormiuit in Domino,atq; in præſentis monaſterij eccleſia ſepulta eſt.Quo quidem tempore P. ipſe Ioannes hanc vocem è cœlo delapſam audiuit; Dilectā meam ego iam in cœlo me ipſo paſco. Huiuſce ſanctæ mulieris corpus,immo & ſpelunca,vbi tādiu egit,prout & pręmemoratorū patrum cineres in maxima apud conuicinos populos veneratione ſunt.Commorātur freqūetius hoc in loco.20.fratres.

De conu. SS.martyrum Berardi & ſociorum Bellalcazaris. Con II.

D PRAESENS conuentus,ſanctis martyribus Minoritis Berardo, Petro, Accurſio, Adiuto atq;Othoni ex apoſtolica Innocentij VIII.Pont.max.auctoritate ab inclyta Tiraſia Henriquez, non procul à Bellalcazare Cordubenſis diœceſis oppido,anno à partu Virgineo 1490. erectus,ad Prouinciæ Conceptionis patres olim pertinuit, & ad huius Prouinciæ,tunc tamē Cuſtodiæ,fratres deflexit. Cùm enim præfati patres S. Frācíſci de Columna ſibi à piētiſſima Eliberia Bellalcazarenſium Comitiſſa ad 300. paſſus ab hoc oppido,anno 1474.conſtructum(vt infrà patebit)deſerere coacti fuiſſet, ad hunc nouiter ſibi ipſis erectum,atq; oppido viciniorem,anno 1490. ſe tranſtulêre. Cumq; nimiùm à cæteris Prouincię locis diſtaret,cuperetq; Alphonſus à Sotto maior præmemorati P.F.Ioannis de la Puebla ex fratre nepos,atq;(vt ſuprà meminimus)pupillus,eum præcedenti S.Mariæ de Angelis monaſterio adiectū,vt id tādem fieret,atq;
E vt eius habitatoribus conſuleretur,ab Alexandro VI.ſummo Pontifice anno 1493.impetrauit.Eo igitur factū eſt,vt antiquioribus eius habitatoribus inde recedētibus, atq: cætera ſuæ Prouinciæ loca repetentibus,hoc monaſterium Angelorū Cuſtodiæ acceſſerit.Non abs re (puto)erit ſi,quanta fuerit nobiliſſimorū Comitum Bellalcazarenſiū in Deum pietas,quantuſq; ad Franciſcanū Ordinem affectus,paucis impræſentiarū retulerimus,ideoq;,quæ ſequuntur,adijcere præcedētibus libuit. Cùm enim (vt præfati ſumus) heros Ioannes à Sotto maior fundamentalis huius Prouincię lapis, ſpreta Comitatus dignitate,ſpretiſq; fallacibus huius mundi delicijs & honoribus, Frāciſcano indutus ſacco,ſtrenuum ſeraphici patris Franciſci militē ad vltimū vſq; ſui obitus diē egiſſet:eius nepos atq; pupillus,(cuius ſuperius mentio facta eſt)Alphonſus inquam à

Sotto

Sotto maior Bellalcazarenſium quoq; Comes, vt primùm matrimonij legibus & vincu A
lo per cariſſimæ vxoris mortem ſolutus fuit, mundo eiuſq; pompis vale dicto, pauper-
culis Franciſcanis ſub nomine Alphonſi à Cruce hac in ipſa Prouincia, ſed tunc tem-
poris Cuſtodia, adiungi voluit. Cuius ſanè humilitas, in ſe ipſum rigor, atq; ſui quoq;
met contemptus cum cęteris virtutibus coniunctus incredibiles fuêre. Hunc poſtmo-
dum eius filius ſecundò genitus, qui cùm militiam ſub Caroli V. Germanorum Im-
peratoris, Hiſpanięq; Regis inuictiſſimi ſignis ſtrenuè per aliquot annos militaſſet, re-
diens ab infelici illa Africana expeditione, in qua tot Chriſtianorum millia propè Iu-
liam Cæſaream (vulgò Algier) miſerrimè, Deo id propter noſtra peccata permittente,
perierunt, omnibus poſthabitis honoribus, atq; B.P. Franciſci Regulam in ſanctæ Ma-
riæ de Angelis conuẽtu ſolemniter profeſſus eſt, eamque, quoad vixit, inuiolatã ſerua
uit. Hic eſt ille nouitius, qui præfatum ſanctæ Mariæ de Angelis monaſterium ſuis ſum B
ptibus in ſecunda illa combuſtione (vt ibi meminimus) reparauit, refecit, ampliauitq;.
Sepulti ſunt præfati duo vterini fratres ſimul, & eorum parens, omnes tamen ex Mino
ritico habitu in Chriſto fratres, in huius conuentus eccleſia: quam duo ex 11. millibus
virginum capita, altera ex auriculis, & os quoddam beatæ Mariæ Salomè, atque aliud
itidem os beatæ Catharinæ virginis & martyris elegantiſſimè exornant. De fęminis
autem ex hac eadem nobiliſſima familia prognatis, quæ ſæculo longè poſthabito Cla-
riſſarum Ordinem nobilitarunt, inferius, idque ſuis in locis atque pertranſeundo, Deo
duce, agemus. A cætero conuiuũt plerumq; hoc in monaſterio trigintatres fratres.

De conuentu S. Ludouici Portocarrerij. Conu. III.

CVM maximæ expectationis adoleſcens Ludouicus Portocarrerius, ſpectabilium C
heroum Ludouici Portocarrerij, atque Franciſcæ Manriquæ eius coniugis tem-
poralium oppidi Palmæ Cordubenſis diœceſis Dñorum vnigenitus, atque vnicus hæ-
res, ea patria grauiſſima peſte infecta in læthalem morbum incidiſſet, ſolicita parens ſe
ad vnius Minoritici conuentus, beato patri Ludouico Toloſano Epiſcopo ſacrandi, ædi
ficationem deuinxit, ſi filium ex ea infirmitate ereptum reciperet. Vt igitur primùm
voti compos effecta eſt, præſens monaſterium, eidem B.P. Ludouico ſacrum, quod &
25. fratres commodiſſimè incolunt, ad tertium lapidem à præfato oppido Palma in lo-
co quodam ſyluatico ædificandum curauit. Contigit autem id anno Domini 1494.
Præterea pientiſſimus Ludouicus Portocarrerius, pientiſſimæ quoq; matris pietatem
imitatus, ſecũdum ſub S. Mariæ de Bethlehem inuocatione conuentum conſtrui fecit.
Extitit ad tertium lapidem ab hoc monaſterio, in quo ſacræ Theologię ſtudium perpe- D
tuò viget, in oppido, quod Pennaflor Hiſpanicè nuncupatur, deuota quædam mulier,
quæ Franciſcanos fratres eò diuertentes, in B.F. Franciſci gratiam, humaniſſimo ho-
ſpitio, quoad ſibi comes vita fuit, excepit. Hæc igitur, cùm impoſito ex liuore cuidam
muleiri falſo teſtimonio è viuis exceſſiſſet, atq; tremendo tribunali pręſentata ab æquiſ
ſimo iudice Chriſto Domino æternis ignibus adiudicata eſſet, ſeraphicus ipſe pater be-
neficiorũ ſibi in ſuis fratribus præſtitorũ memor, ad pedes pro tribunali ſedentis pro-
uolutus illi commiſſi criminis, nec tamen expiati, veniam exorauit, ac tandem, vt ad
mortales rediens laceſſitæ feminæ faceret ſatis, impetrauit. Quod cùm illa viuis reſtitu-
ta præſtitiſſet, ad Dominũ ſtatim carnis ergaſtulo denuò ſoluta, euolauit. Hęc autẽ om
nia authẽtica ſunt, atq; pluriũ teſtiũ omni exceptione maiorũ iureiurãdo confirmata. E

De conuentu S. Mariæ de Pietate Guadalcanalis. IIII.

VT ipſiſſimis Innocẽtij VIII. Pont. max. cuius diploma Romę 29. Martij anno 1491
datum in pręſentis conuentus tabellario aſſeruatur, verbis vtar. Dñi Henrique
Henriquez Legionẽſis Commendatarius, primuſq; regiæ Hiſpanię Regum Ferdinãdi,
atq; Eliſabethę Pręfectus, atq; eius vxor Maria à Luna hanc ſacrã ædẽ S. Mariæ de Pie-
tate dicatã in Prioratus Legionenſis Ordinis D. Iacobi confinio, atq; ad Mariani mon-
tis radices, prope deuotiſſimũ appidũ Guadalcanal, ex Alphonſi à Cardenis ſacræ D. Ia
cobi Militiæ Magiſtri facultate, confirmata tamen à præfatis Regibus, communibus
ſumptibus extrui curarunt, cęteriſque Cuſtodiæ Angelorum cœnobijs agglomerarũt.

A Adiacet præfato diplomati bulla Alexandri VI. Pont. max. data die vigeſimaquarta menſis Octobris, anno Domini 1493. qua vigintiquinque Franciſcanis, ex quacunque eſſent Prouincia, in hunc locum, quem & 30. incolunt religioſi, cum libris atque ſarcinolis tranſmigrandi, etiã nulla ad hoc ſuorum ſuperiorum licentia requiſita, facultas fit: daturq; omnibus huiuſmet loci Confeſſarijs poteſtas abſoluendi quoſcunq; ſęculares ad ſe aduentantes à quouis crimine & exceſſu, tam de iure communi, quam ex conſuetudine ſupremo Prælato Prouinciæ Legionenſis Ordinis diui Iacobi reſeruato.

De conuentu S. Dominici Xarandiliæ. Conu. V.

CVM illuſtriſſimus heros Ferdinandus Aluarez à Toleto Orapeſſanorũ Comes, atq; oppidi Xarandilię temporalis Dominus ſeraphico patri Franciſco, atq; bea-
B tiſſimo patri Dominico deuotiſſimus eſſet, hãc ſacram ædem in eiuſdem beati patris Dominici honorem, à Minoritis tamen inhabitandam, ad 500. paſſus à præfato oppido Xarandilia ex domeſticis facultatibus, anno à partu Virgineo 1500. vtriq; ſatisfacturus à fundamentis ad apicem vſq; conſtruendam curauit. Vix profectò huius monaſterij, quod & à 20 fratribus frequẽtius inhabitatur, amœniſſimiſq; hortis, gelidiſq; lymphis, atq; oratorijs, in quibus fratres ſeorſim ab alijs Deo opt. max. in ſtrictiſſimo ieiunio, atq; continua oratione vacare aſſueuerunt, elegantiſſimè exornatur, ſalubritatem, quietem atq; deuotionẽ explicare quis poſſit: cùm à ſęcularibus procul, ad editiſſimi cuiuſdam montis radices, atq; inter confertiſſimas arbores ſitum omnes in ſui admirationem rapiat. Quo deniq; factum eſt, vt plures patres religione, moribus atq; vitæ ſanctimonia inſignes huic Prouinciæ pepererit. Inter quos ſanè longè emicuit
C P. Alphonſus ab Herrera ſacerdos, qui abſtinentiæ, vigilijs, manſuetudini, atque charitati orationis aſſiduitatem perpetuò adhibuit, quiq; fidelium animas in Purgatorio exiſtentes adeò commendatas habuit, vt earum pater paſſim ab oĩbus appellitaretur.

De conuentu S. Franciſci Conſtantinæ. Conu. VI.

CVM Henricus Caſtellæ atq; Legionis IIII. Rex propriæ valetudini conſulturus domum quandam, ex Medicorum conſilio apud antiquiſſimam ciuitatem Conſtantinam in frigidiori quodã, atq; aquarum ſcaturigine fęcundiſſimo Mariani montis loco erigi curaſſet, & morte præuentus eius habitatione frui minimè potuiſſet, eam Conuentualibus Franciſcanis patribus in conuentum transformandam ex teſtamẽto
D reliquit. Cumq; eorum opera id dignitatis ſub titulo ſeraphici patris Franciſci aſſequuta eſſet, ab ijs ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes, poſt plurimos ab huiuſmodi trãſformatione annos, Ferdinando atq; Eliſabetha eius coniuge Hiſpaniæ Regibus, idq; maximè ſolicitantibus, deflexit. Huius ſacrę domus, quam & 20. fratres frequentius incolunt, & quoddam diui Blaſij Epiſcopi os Conſtantinianis commendatiſſimam reddit, vetuſtas tum ex his, quæ diximus, tum quoq; ex eius ſtructura ſatis ſuperq; cõſtat.

De conuentu S. Franciſci de Monte. Conu. VII.

EIVS oppidi, quod Valuerde Hiſpanicè nuncupatur, diſtatq; Hiſpali celebri Bæticæ ciuitate nouem millibus paſſuum, accolę habitaturi proprius Minoritas, qui ſibi opportunè in quacunq; occurrenti neceſſitate adeſſent, antiquum eremitorium
E longiuſculus ab oppido in fluuij Bætis margine erectũ ex communibus facultatibus, idq; circa annum Domini 1433. ampliandum, atq; in multò meliorem formam ſub titulo S. Franciſci redigendum, nec non & contiguum monaſterium, in quo 20. fratres commodè commorari poſſent, ſibi annectendum curarunt. Cùm in huius monaſterij exordio omnis circumquaq; regio ſæuiſſima peſte cõflictaretur, omneſq; fratres, vno tãtùm Oſtiario dempto, fuga ſibi conſuluiſſent, cępit is poſt aliquot dies fame torqueri: quare ad quandam deuotiſſimam Deiparæ Virginis imaginem in eccleſia erectam conuerſus, in hęc verba prorupit: Glorioſa Virgo, atq; miſericordię mater vel victum, quo ſuſtenter, mihi miniſtrare digneris, vel totius domus claues ſuſcipito, eiuſq; curã gerito: quandoquidem, niſi mihi ex tempore adfueris, proculdubio ſuccumbendũ erit. Vixq; ille huiuſmodi verba protulerat, quando pulcherrimus quidam iuuenis tum

eſculentis,tum quoq; poculentis onuſtus ad fores aſtitit,qui & collatis ſibi, quæ attu- A
lerat,diſparuit. Et ab eo temporis præfata Virginis glorioſæ imago miraculis coru-
ſcare,& peſtis ijs in partibus ceſſare cœpit,& maxima illis populis ad hunc locũ deuo-
tio acceſſit. Mortem obijt hoc in loco religioſiſſimus F Bernardinus à Laredo laicus
profeſſus,qui licèt eſſet Medicus extra omnem ingenij aleam abſolutiſſimus,nunquã
tamen aliquo ſacrorũ ordinum initiari voluit: ſed Chriſto Domino ſub ſimpliciſſimo
fratrum laicorum habitu inſeruire maluit. Scripſit nihilominus humillimus hic frater
plures libellos, quorum alteri Aſcẽſus montis Sion,alteri Modus faciendi, alteri verò
Metaphora Medicinæ titulus fuit. Huius religioſi fratris opera in ſuis infirmitatibus
vſus maximè fuit sereniſſimus Portugaliæ Rex Ioannes II. in eiusq; gratiam ſingu-
larem piperis,cinamomi,aliarumq; ſpecierum,quæ ex Orientali India in Hiſpaniam
iuuehuntur, eleemoſynam in ſingulos annos huic Prouinciæ erogandam contulit. B
Hãc catholicus Hiſpaniarum Rex Philippus II. perpetuò duraturam conceſſit. Fuit
præterea deuotiſſimus frater Bernardinus maxima abſtinentia, patientia, charitate,
taciturnitate atq; orationis aſſiduitate pręditus: inſuper & acerrimus Dęmonum ho-
ſtis:aduerſus quorũ inſidias lignea cruce tribus clauibus exornata vtebatur. Hæc etiã
monialem epilenticam pręter omnium Medicorum ſpem atq; ſententiã priſtinę ſani-
tati in conuẽtu S.Claræ de Columna(cuius inferius mentio fiet) mirabiliter reſtituit.

De conuentu S.Hieronymi Caſſalliæ. *Conu. VIII.*

NOBILISSIMA Tireſia Henriquez, cuius memoria ob ſingularia beneficia
viris atq; fœminis religioſis,præſertim verò Franciſcanis præſtita in benedictio-
ne eſt,poſtquam quinq; martyrum Minoritarum conuentum ædificauit,adiecit,vt & C
hunc,diuo Hieronymo Eccleſiæ Doctori ſacrum, ex apoſtolica Alexandri VI. Pont.
max.facultate,ſibi,anno Domini 1493. facta, R. tamen Didaco Hurtado à Mendoza
Hiſpalenſi Archiepiſcopo commiſſa prope Caſſalliã,(vulgò Caçalla) oppidum opti-
mi vini feracitate nobiliſſimum,à fundamentis conſtruendum,omnibusq; ſuis nume-
ris,iuxta eius temporis exigentiam,abſoluendum, atq; cæteris annectẽdum curaret.
Cùm autẽ poſtmodum doctiſſimus Iacobus à Turribus in arte Medica Doctor, atq;
Aſtronomiæ in famoſa Salmanticenſi Academia profeſſor, huius monaſterij eccleſiã
ſacrum auditurus fortè fortuna,Hiſpalim petẽs,eſſet ingreſſus,ſibi, quòd anguſtè ſa-
tis extructa eſſet,compatiens, eam ex ſcholaſticis ſtipendijs ampliauit,ſacellisq; locu-
pletauit. Vnde & eius patronatus ius patribus id decernentibus meruit,& moriens in
maiori ſacello honorificè tumulatus eſt. Quæ verò ſequuntur,quòd veriſſima ſint, D
quodq; diuinam prouidentiam ſummopere commendent, præcedentibus adijcere li-
buit. Aſſueuerat Caſſalienſis quædam puella,ſub patris poteſtate conſtituta,atq; B.P.
Franciſco deuotiſſima hauſtum ex dolio vinum ſingulis diebus huius loci fratribus,
qui plerumq; ſunt numero 20.in eleemoſynam conferre, nec prius periculum ſenſit,
quàm vas exhauriretur. Cumq; ſibi à patre plus æquo auaritiæ dedito timere cępiſſet
beatiſſimum Franciſcum,vt ſibi adeſſe dignaretur,precibus interpellare non deſtitit,
donec vino præfixis terminis ſe minimè continente, vas redundauerit. Quod tamen vt
primùm patri innotuit,in cauſa extitit,vt ille dolium, vti erat,vino plenum fratribus
liberaliſſimè conferret, atque maiori poſtea deuotione tum in eos, tum quoque in eo-
rum patrem Franciſcum ferretur, & vt puella Clariſſarum Ordinem ſpreto ſæculo
ingreſſa mirificè in omni virtute, charitate,obſeruantia, atque ſanctitate profecerit. E

De conuentu S.Gilberti Bucæ. *Conu. IX.*

PROSEQVVTVRVS pientiſſimus heros Gonzaluus à Mexia B.Gilbertum,
ſpecialis aliquo honoris genere,ædiculã,vbi pro Chriſti fide is occubuerat, inter
Bucenſis antiquiſſimæ ciuitatis ruinas,atq; ad 3. lapidem à S.Euphemię caſtro ſibi eri-
gendam curauit. Sed cùm circumuicinorum populorum ad S. deuotio in dies magis,
magisq; augeretur,isq; innumeris coruſcaret miraculis, huiuſmodi ædiculã in con-
uentum ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. facultate ſibi,anno Domini 1507.facta præ-
fatus heros euexit, Minoritisq; Angelorum Cuſtodiæ fratribus in habitationem con-
tulit.

A tulit. Pręceperat tamen ſummus ipſe Pont. vt huiuſcemodi conuentus à 9. tantùm fratribus incoleretur: idq; in memoriam atq; honorem 9. eorum mẽſium, quibus mundi Saluator Chriſtus in vtero Virginis delituit. Quamobrem idem fundator ſibi ſupplicauit, vt ſi tum loco, tum quoq; fidelibus ad eum confluentibus conſultum cuperet, huiuſcemodi limitationem numeri è medio tollere dignaretur. Summo itaq; Pontifice eius votis annuẽte effectum eſt, vt præfatus hic conuentus, qui eidem beato Gilberto ſacratus euaſit, à 20. fratribus, & aliquando à pluribus inhabitetur. Quia verò præfati fundatoris pronepos Gonſaluus à Mexia Guardienſium Marchio, atque Caſtri S. Euphemiæ temporalis Dominus, nec non & nobiliſſima eius vxor Eliſabetha à Mẽdoza mira in ſanctum Gilbertum deuotione feruntur, & præſens locus, qui & ſacro præfati ſancti corpore, atque quibuſdam ſanctorum Anaſtaſij, & Albani martyrum
B oſſibus, ſibi à Pio V. Pont. max. dono datis, nobilitatur, Chriſtifidelibus circũquaque commorantibus commendatiſſimus eſt, præcepit præmemoratus Guardiẽſium Marchio, vt natalitius S. Gilberti dies ab omnibus ſibi ſubditis feſtiuè colatur, trãſigaturq;.

De conuentu S. Antonij Chillonij. Conu. X.

CVM nec Almadenij, nec Chillonij Hiſpalenſis diœceſis oppidorum opes Franciſcanis duobus monaſterijs ædificãdis ſatisfacere poſſent, in eam ab vtriuſq; oppidi communitate ſentẽtiam ventum eſt, vt ex communibus facultatibus ſimul congeſtis inter medios tum iſtius, tum quoq; illius oppidi fines Minoriticus vnius conuẽtus, beato patri Antonio de Padua ſacratus, qui omnibus ex æquo deſeruiret, erigeretur, abſolueretur q;. Cumq; præfatus conuentus, qui & à viginti fratribus impræſen-
C tiarum incolitur, ex viliori materia conſtructus breuem minaretur ruinam, à quodam Comarenſium Marchione reædificatus, ampliatusq; extitit, nec non & Angelorum Cuſtodiæ ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, anno Domini 1514. collatus. Mirum ſanè eſt quantum boli, quantumq; emolumenti ex altero præfatorum oppidorum, Almadenio videlicet, ob argenti viui fodinas, quibus ea patria abundat, Caſtellæ Regibus obueniat. Quarum profectò fodinarum tanta eſt fœcunditas, vt ſcaturientibus atque emanantibus ſupra modum earum venis vix vnquam exhauriri poſſint.

De conuentu S. Mariæ de Succurſu Petrochij. Conu. XI.

PLVRES ſanè ſui authores atque fundatores agnoſcit ſacra hæc ædes, B. virgini Mariæ de Succurſu non longè ab oppido Petrochio (Hiſpanicè Pedroche) erecta,
D atq; à 30. fratribus plerunq; inhabitata. Et primò quidem inſignem illũ, atq; ſtrenuum Ducem ſiue Capitaneum cognomento Magnum Gonſaluum Ferdinandez à Corduba, qui eccleſiam ſuis ſumptibus à fundamentis ad apicem vſq; extruxit, atq; poſita lege cauit, ne quis alius à Minorita, vel à nobili, qui tamen ſe, ſuoſq; poſteros ad eius reparationem, atq; reædificationem (ſi opus eſſet) perpetua obligatione aſtringeret, in principe eius ſacello humari poſſet. Deinde verò sereniſſ. Hiſpaniæ Regem Ferdinandum V. atq; Petrochianam communitatem, quorum ſumptibus quod reliquum eſt ab eccleſia ædificij conſtructum extitit. Contigit autẽ hoc circa annum Dñi 1510. R.P.F. Franciſco Angelorum Cuſtode. Præterea R. pater frater Ioannes Barrienſis, huius aliquando Prouinciæ alumnus, atque Granatenſis apud occiduos Indos Archiepi-
E ſcopus, erectis ex apoſtolica ſibi facta facultate quatuor capellanijs, ſacræ Theologię ſtudium perpetuò duraturum hoc in eodẽ monaſterio, in cuius ſacrario pars oſſis diui Sebaſtiani martyris religioſè aſſeruatur, non minus liberaliter, quàm piè inſtituit. A cætero in huius loci eccleſia ſepultus iacet venerabilis, ac omni ſanctitate conſpicuus P.F. Ioannes Petrochius ſacerdos, cui ipſa Dominicę Natiuitatis nocte celebrãti Chriſtus Dominus in elegantiſſimi pueruli forma apparuit, cuiq; ad crucis ſignum pauperem quendam claudum, atque ad incedendum omnino ineptum rectificare contigit.

De conuentu S. Mariæ de Bethlehem Palmæ. Conu. XII.

PALMA Cordubenſis diœceſis oppidum eſt, dupliciq; flumine, Bęti ſcilicet, atq; Guadaxenili alluitur. Hoc igitur oppidum nobilitaturus pijſſimus heros Ludo-

uicus, primus eius Comes pręſentē conuentum, S. Mariæ de Bethlehem ſacrum, quem A 20. fratres frequentius incolunt, eo in iſthmo, ſiue peninſula, quam vterq; fluuius facit, ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate, anno à partu Virgineo 1518. extrui, perficiq; fecit. Quamuis huius loci ſitus ex conuentione inter Caſtellæ, atq; Bęticæ Prouinciarum patres facta ad Bęticam ſpectet, quòd pauperculi conuentuum ſancti Ludouici, atq; S. Marię de Angelis (quorum ſuprà meminimus) habitatores procul ab oppidis conſtituti, ob Medicorum atq; pharmacorum defectum, infirmitatum tēpore non ita contemnendum propriæ ſalutis diſcrimen ſubirent, voluit nihilominus ſummus ipſe Pontifex Leo X. vt conuentus in eo erigendus, ad quem infirmi pręfatorum locorum fratres deferendi venirent, Angelorum Cuſtodiæ adijceretur. Viam vniuerſæ carnis hoc in loco ingreſſus eſt admirandæ humilitatis, atque ſimplicitatis frater Barnabas laicus profeſſus, qui integras noctes integris diebus orationi intentus B iungere aſſueuerat, quiq; prophetico ſpiritu afflatus plurima adhuc futura certiſſimè pręđixit, atque deuotiſſimum libellum, vereq; mellifluum ſub Viæ ſpiritus titulo, licèt idiota eſſet, nec vel grammaticales literas à liminibus ſalutaſſet, artificioſiſſimè edidit, quiq; tandē mulierē graui morbo laborantem ſtatim à morte integræ ſoſpitati miraculosè reſtituit, & alia quamplurima miracula auxilio diuino munitus edidit.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Herreræ. *Conu. XIII.*

ANTEQVAM pientiſſimus Alphonſus à Sottomaior, Bellalcazarenſiū Comes (cuius ſuprà meminimus) ſacram Franciſcanorum Religionem ingrederetur, dumq; matrimonij vinculo Philippæ à Portugalia adhuc iungeretur, ſuæ voluntatis ſpecimen daturus hoc ſacrum monaſterium in immaculatæ Conceptionis B. Virginis C honorem, prope Herreram, ſiue Ferrariam Toletanæ diœceſis oppidum ſibi ſubditum ex proprijs facultatibus, atque ex facta ſibi à ſummo Pontifice Leone X. poteſtate, anno Dominicæ incarnationis 1517. à fundamentis ad verticem vſque conſtruendum, cæterisq; Angelorum Cuſtodiæ locis adijciendum curauit. In cuius deniq; gratiam nobiliſſimi Vexaranorum Duces, atq; Bellalcazarenſium Comites, qui ab eo per propagationem deſcendunt, viginti fratres pręfati huius monaſterij accolas omni humanitate, omni fauore, ac omni deniq; beneficiorū genere omni in euētu proſequuntur.

De conuentu S. Mariæ de Spe Antiquæmellariæ. *Conu. XIIII.*

QVA in Franciſcanam Religionem mente nobiliſſima heroina Ioanna à Cardenis eius oppidi, quod Puebla del Conde Hiſpanicè nuncupatur, Comitiſſa fuerit, vel ex hoc ſaltem pietatis ſpecimine edocemur. Vt enim primùm matrimonij vin- D culis per viri mortem ſoluta eſt, hoc monaſterium ex proprijs facultatibus non longè ab Antiquamellaria (vulgò Fuente Ouejuna) à fundamentis erigendum, omninoq; abſoluendum, atq; ſanctiſſimæ Mariæ de Spe ſtatuendum curauit. Contigit autem id anno Domini 1520. A quo etiam tempore 30. huius Prouinciæ fratres, quorum maior pars ſub prælectoribus apprimè eruditis Philoſophicis incumbit literis, præfatū hunc locum commodiſſimè inhabitant. Pręſenti ſęculo vale dixit hoc in ipſo loco B. F. Ildephoſus ab Antiquamellaria laicus profeſſus, qui licèt humilibus ortus natalibus, atq; ſeruilibus, dum in ſæculo ageret, intentus operibus humilitate nihilominus, abſtinentia, charitate non ficta, cęterisq; virtutibus illuſtris, clarusq; extitit. Cùm enim ex pa- E rētum mandato matrimonio iunctus eſſet, non amplexibus, nec reliquis delicijs, iuuenilem ſequutus petulātiam, vacauit, ſed caſtitatem cum vxore pari mente prędita perpetuò coluit. Ea tamen vita functa, diuino monitus oraculo, Franciſcanam Religionem, in qua vſque ad decrepitam ſenectutem ſanctiſſimam egit vitam, ingreſſus eſt. Fuit ſiquidem B. hic F. in oratione aſſiduus, ſæpiusq; de humani generis hoſte viſibili forma induto glorioſam reuexit victoriam. Præterea tanta fuit diuinorum myſteriorum ſcientia ab alto illuſtratus, vt omnes in ſui admirationem, atq; ſtuporem conuerteret; Spiritu etiam prophetico, quo quāplurima prædixit, donatus extitit. Et, vt paucis multa perſtringam, quantæ apud Deum æſtimationis huius B. F. opera fuerint, ſatis ſuperq; ex eius miraculis tum in vita, tum quoque in morte patratis innotuit.

A *De conuentu S. Mariæ de Pace Populæferrariæ. Conu. XV.*

ANTEQVAM illuſtriſſimus Ludouicus à Sotto maior (cuius in deſcriptione conuentus ſanctæ Mariæ de Angelis mentio facta eſt) ſolemne Religionis Frãciſcanę votum emitteret, pinguem ſatis eleemoſynam ad vnius Minoritici conuentus ſanctæ Mariæ de Pace ſtatuendi, quòd præfata in Religione pacem, quam in ſæculo longè à ſe factam nouerat, aſſequutus eſſet, ædificationem ex teſtamento reliquit. Quem nobiliſſima eius ſoror Philippa à Sotto maior piè ſatis imitata, priuſquã beatæ virginis Claræ Regulam in conuentu ſanctæ Claræ de Columna (de quo inferius) profiteretur, optimam pecuniarum ſummam ad eiuſdem conuentus promotionem etiam ex teſtamento legauit. Ex ijs igitur, atque alijs oppidanorum facultatibus prę-
B ſens conuentus, glorioſiſſimę virgini Mariæ de Pace ſacratus, longiuſculus à Populaferraria (vulgò Puebla de Herrera) Toletanæ diœceſis oppido à fundamentis, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo quadrageſimo tertio extrui cœpit, ac tandem poſt decennium, nempe anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio omnibus ſuis numeris abſolutus extitit. Qui interim & à viginti fratribus plerunque incolitur, & pientiſſimos Bellalcazarenſium Comites ſibi addictiſſimos, deuotiſſimos, atque ſummè beneficos quocunque in euentu infallibiliter experitur.

De conuentu S. Franciſci de Angelis Algauæ. Conu. XVI.

DEBITAS gratiarum actiones Frãciſcanis huius Prouinciæ fratribus, quorum ſe precibus, & è mortis faucibus erutum, & prolem vniuerſæ ditionis hęredẽ ex
C cariſſima coniuge Briãda Portocarreria ſuſcepiſſe nouerat, redditurus illuſtriſſimus Franciſcus Guſmanius, hanc ſacram ædem in honorem ſancti Franciſci de Angelis ad tertium tantùm lapidem à famoſa ciuitate Hiſpali ex domeſticis bonis, atque ex apoſtolica Gregorij XIII. Pont.max. facultate ſibi facta, à fundamentis extruendã, omnibusq; ſuis numeris abſoluendam, atque reliquis huius Prouinciæ locis agglomerandã curauit. Cùm autem Bęticæ Prouinciæ patres ob violatas noſtrę Religionis leges (eſt ſiquidem præfatus hic conuentus intra præfixos prememoratis patribus limites ædificatus) quererentur, ſanctiſſimus idem Pontifex Gregorius XIII. omnem iurgij fomitem ab iſtis atq; ab illis eliminatum exoptans, edito diplomate, quod apud octo religioſos huius monaſterij accolas adhuc extat, conſultiſſimè cauit, voluitq;, vt, quandoquidem nihil aut certè parum referret, quamuis hoc cœnobium Prouinciæ
D Bęticæ limitibus clauderetur, ad hanc nihilominus Angelorum Prouinciã ſpectaret: inſuper & perpetuũ ſilẽtium auctorirate apoſtolica vtriſq; huius rei gratia impoſuit.

De monaſterio S. Claræ de Columna Bellalcaʒaris. Mon. I.

CONSTRVXERAT (vt pertranſeundo meminimus in deſcriptione conuentus 5. martyrum Minoritarũ) Eliberia à Stunnica vidua ex morte Alphõſi à Sottomaior Bellalcazarenſium Comitis relicta, ac venerabilis P. F. Ioannis de la Puebla huius Prouinciæ authoris mater ex apoſtolica Sixti IIII. Pont.max. auctoritate ſibi anno Domini 1474. facta, conuentum (de quo impræſentiarum) ſeraphico patri Frãciſco de Columna ſacrum, ad 300. paſſus ab oppido Bellalcazare, illumq; Prouinciæ Conceptionis fratribus tradendum curauerat. Sed cùm nobiliſſimę virgines Eliſabe-
E tha atq; Leonora à Sottomaior eius filiæ diuę virginis Claræ Ordinem ingredi cuperent, pręfatoq; conuentui mirum in modum afficerentur, ab Innocentio VIII. ſummo Pontifice, idq; anno Domini 1486. impetrarunt, vt tranſlatis pręfatis fratribus ad alium conuentum propius ipſum oppidum, à piẽtiſſima Tiraſia Henriquez conſtruẽdum, is ſibi, atque alijs ſacris virginibus aduenturis omnino relinqueretur. Fuit autem id primùm executioni mãdatum, anno Domini 1490. die verò menſis Martij 21. Quo die ſimul cum duabus pręfatis ſororibus vterinis Eliſabetha atq; Leonora à Sottomaior ingreſſę ſunt hanc ſacram domum, quam nomine S. Clarę de Columna in poſterũ appellandam voluerunt, nobiliſſimę duę virgines alię, & religioſiſſimę ſorores Catharina, atq; Ludouica Manriquia ex famoſo Calabazanico Prouincię Conceptionis

conuentu allatæ, illę quidem quatuor vt Clariſſarum habitu induerentur, ſed iſtæ A
vt tum ipſas, tum quoque cęteras aduentantes iuuenculas religioſis moribus atque
ritibus imbuerent. Quarum denique opera tantopere hoc ſacrum monaſterium, quod
& à quadraginta Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis impræſentiarum inhabitatur, in om-
ni ſanctitate, nobilitate, atque morum grauitate profecit, vt cum quouis alio, licèt re-
ligioſiſſimo, de primatu contendere poſſit. Cæterùm hæc ſacra ædes, quæ & plurimis
fauoribus à ſereniſſima Eliſabetha Hiſpaniæ Regina cumulata extitit, ſequentibus ſa-
croſanctis reliquijs exornatur: Nempe Dñicæ crucis particula, fragmēto eius colum-
næ, ad quam Chriſtus mundi Saluator alligatus, cæſusq; fuit, altero ex crinibus Dei-
paræ Virginis, pluribus quoq; crinibus B. Mariæ Magdalenes, quodam capite vnius
ex 11. millibus virginum, & altero ex digitis diuæ Catharinæ virginis & martyris. B

De monaſterio S. Claræ Palmæ. Mon. II.

CVM nobilis quidam nomine Ioannes à Manibusalbis, furenti zelotipia perci-
tus, in propriam vxorem, innocentem tamen, animaduertiſſet, atq; poſt tantum
perpetratum facinus, ad ſanam mentem rediens, Deo opt. max. aliqualiter ſatisface-
re vellet, propriam domum, quam Palmæ poſſidebat, in Clariſſarum Vrbaniſtarū mo-
naſterium, anno Dominicæ incarnationis 1509. transferri, atque huic Prouincię adij-
ci curauit. Sed cùm eius ſorores, quę 30. numerum attingunt, deficientibus ſibi reddi-
tibus, pauperie, atque plurimis alijs difficultatibus conflictarentur, huiuſmodi mona-
ſterium ab illuſtriſſimis Palmæ Comitibus ampliatum, atque plurimis poſſeſſionibus
& prædijs locupletatum extitit. Vnde factum eſt, vt eius habitatricibus felicius Chri-
ſto ſponſo ſeruientibus, inter præcipuos huius Prouinciæ conuentus annumerandum C
veniat. Subiacuit præterea hæc ſacra ædes à ſui erectione ad annum vſque 1517. Pro-
uinciæ Bæticæ patribus, ſed conſtructo eo temporis conuentu S. Mariæ de Bethlehem
ab eis, Palmæ Comitibus id maximè ſolicitantibus, ad huius Prouinciæ alumnos tranſ-
lata eſt. Quorum ſanè cura, & ſolicitudine tantopere in regulari diſciplina, atq; ſan-
ctitate profecit, vt inde nobilium trium monaſteriorum, Conſtātiniani videlicet, Caſ-
ſalienſis atque Alaniſiani (de quibus inferius) fundatrices prodierunt. Carnis erga-
ſtulo ſoluta ex hoc loco ad aſtra migrauit religioſiſſima ſoror Catharina, meritis om-
nino opima, cuius corpus honeſto loco reconditum tum apud ſæculares, tum quoque
apud ipſas ſorores in maxima veneratione eſt. Nec abs re quidem, cùm angelicam
potius, quàm humanā vitam duxerit, omneſq; virtutes ſumma ſolicitudine coluerit. D

De monaſterio S. Claræ Caſſaliæ. Mon. III.

CVM Tertiariæ Franciſcanæ ſorores Clariſſis ſex monialibus, quæ ex Palmenſi
conuentu cum apoſtolicis literis ad eas reformandas Caſalliam venerant, inſtan-
tius reſtitiſſent, loco motæ ſunt, & earum domus, quæ aliquantulum à præfato oppi-
do Caſſallia diſtat, præfatis ſex Clariſſis collata extitit. Quæ tamen cum ſumma
pauperie laboraret, à perdeuotis Didaco de Almanſa, atq; eius vxore Maria de Vlloa,
quòd nullam ex ſe inuicem prolem ſuſcipere potuiſſent, hæres ex aſſe, anno à partu
Virgineo 1571. inſtituta eſt. Eorum igitur beneficio atque liberalitate quadraginta
eius habitatrices ſecundæ Clariſſarum Regulæ aſtrictæ ſatis commodè, atq; pro voto
viuunt. Euaſit autē præfata domus ab huiuſmodi tranſlatione B. virgini Clarę ſacrata. E

De monaſterio S Claræ Alaniſij. Mon. IIII.

QVID ſimile atque præcedenti contigit præſenti monaſterio, beatæ virgini Cla-
ræ ſacrato, atque muris oppidi Alaniſij circumſcripto. Cùm enim à Tertiarijs
ſororibus Franciſcanis inhabitaretur, miſſæ ſunt aliquot ex Palmenſi conuentu mo-
niales Clariſſæ tum pontificijs, tum quoque regijs literis munitæ, quæ & locum occu-
parent, & eius habitatrices ad ſeruandam ſub Clariſſarum habitu clauſuram com-
pellerent. Illis tamen contradicentibus, atque aliò declinantibus, pręfatus earum lo-
cus in Clariſſarum Vrbaniſtarum ius ceſſit. Qui interim, quòd redditibus non abun-
det, imò paupertate laboret, à quindecim tantùm ſacris virginibus inhabitatur.

De mona-

A *De monaſterio S. Claræ Conſtantinæ. Mon. V.*

CVM nobilis atq; honeſta fœmina Conſtãtia Velasquez, vidua ex cariſſimi viri morte relicta, nullã prorſus prolem ex ipſo ſuſcepiſſet, Deo opt. max. quod ſibi vitæ reliquum erat liberius vacatura, ſpretis ſecundis nuptijs, & propriã domũ, muris oppidi Alaniſij incluſam, eccleſiam in honorem beatę virginis Claræ conſecrauit, & honeſtum monaſterium ſibi adiunxit, & religioſiſſimas 6. Clariſſas ſorores, quę ſe atq; duas eius conſanguineas, nec non & cęteras aduentãtes iuuenculas monaſticis ritibus & cęremonijs imbuerent, eò anno Dñi 1579. adducendas curauit. Ingreſſa igitur Conſtantia Velasquez cum his omnibus monaſterium, ſecundam beatæ Clarę Regulam de religioſo more profeſſa eſt, & quicquid bonorum atq; redditũum obti-
B nebat, id totum ſibi reliquit. Commorantur itaq; hoc in loco 20. ſorores, plures aliquando commoraturæ, cùm & bonis abundet, & anguſtijs minimè coarctetur.

De monaſterio S. Ioannis de Pœnitentia Beluiſij. Mon. VI.

SVI fundatricem atq; auctricem agnoſcit hoc monaſterium, diuo Ioanni de Pœnitentia Beluiſij, quod Placentinæ diœceſis oppidum eſt, erectum, pientiſſimam, ac de Franciſcana Religione optimè meritam heroinam Beatricem Monroi ab Aiala Orapeſſanorũ Comitiſſam, atq; præfati oppidi temporalem Dominam: cùm ex eius tantùm facultatibus, anno Domini 1563. à primo ad vltimũ vſq; lapidem ędificatum atq; honeſtis redditibus locupletatum fuerit. Qua etiam de cauſa Orapeſſanorum Comites prefatæ fundatricis ſucceſſores eius iure patronatus potiuntur: nec id ſane
C in 30. Clariſſarum ſororum Vrbaniſtarum eius incolarum grauamen, ſed potius in fauorem atq; beneficium, cùm illis omni in euentu opportunè adſint, ſubueniantq;.

De monaſt. Conceptionis B. Virginis Antiquæ mellariæ. Mon. VII.

PIISSIMI coniuges Ferdinandus Matthæus Schina, atque Catharina Ruizia, cùm eorum filium, quem ſibi hæredem ex aſſe futurum ſperabant, funus accepiſſent, propriam domum Antiquæ mellariæ erectam in monaſteriũ, Conceptioni glorioſæ virginis Mariæ ſacrum, anno Domini 1531. euehentes, eam omniũ bonorum hæredem inſtituerunt. Cuius tamen curam Cordubenſium Epiſcopo commiſſam voluêre. Sed eius ſorores, quæ in Conceptionis glorioſæ Virginis Ordinem verba fecerunt, ſuntq; numero 30. poſt elapſos 50. annos, nempè anno Domini 1580. ſe ex apo-
D ſtolica Gregorij XIII. Pont. max. auctoritate huius Prouinciæ patrũ correctioni, atq; curæ propria ſponte ſubmiſerunt. A cætero honeſtatur hæc ſacra domus aliquantulo Dñicę crucis, & particulis oſſium SS. Pauli & Andreæ Apoſtolorum, Marci Euangeliſtæ, Laurentij, & Chriſtophori marty. Hieronymi, Auguſtini, & Ambroſij Eccleſiæ Doctorum, & ſanctarum Annæ matris glorioſæ Virginis, Mariæ Magdalenæ, atque Catharinæ virginis & martyris ſibi à ſereniſſima Ioanna Portugaliæ Principiſſa, & vterina Philippi II. Hiſpaniarum Regis ſorore liberali dono datis.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Hinoioſæ. Mon. VIII.

CVM pijſſimus iuuenis Ludouicus à Sotto maior 16. coronatorum aureorũ mil-
E lia ad vnius monaſterij ędificationem, antequam B. Franciſci Regulã in conuentu S. Marię de Angelis profiteretur, non minus piè quàm liberaliter ex teſtamento reliquiſſet, proſpecturus Vexaranus Dux, atq; Bellalcazarenſium Comes Franciſcus à Stunnica, penes quem huiuſmodi teſtamẽti executio erat, duobus Tertiariarũ ſororum Frãciſcanarum conuentibus Hinoioſę, quod ſuę ditionis oppidum erat erectis, ſed ſemideſtructis, & ſemiderelictis, vt primũ ſibi à ſede apoſtolica facultas facta eſt, & vtrunq; ad terram deijci, & hoc ſacrũ monaſterium, immaculatę Virginis glorioſę Conceptioni ſacrum, ibidem ſatis auguſtè, ſatiſq; eleganter, anno Dñi 1570. conſtrui, atq; honeſtis vtcunq; redditibus dotari curauit. Quod quidẽ monaſterium, licèt non ita à multis annis erectũ, continet nihilominus impręſentiarũ 40. ſacras virgines Ordini immaculatę Conceptionis Deiparę Virginis ex ſolemni voto aſtrictas.

PRO·PIETATIS·
Orichienſis victoria, primũ,
Regni Luſitaniæ. Auspicium:

PROVIN-

PROVINCIA PIETATIS.

A PRODIERE olim, Ferdinando atq; Eliſabetha eius coniuge catholicis Hiſpanię Regibus, Alexandro VI. ſummo Pont. atq; anno à partu Virgineo 1497. ex ſancti Iacobi Prouincia F. Petrus Melgarenſis, F. Ioannes à Guadalupe, F. Ioannes Abulēſis, atq; F. Angelus Pincianus, qui arctiorem vitam anhelantes, conuentus aliquot ex apoſtolica præfati ſummi Pontificis facultate, vt eius bulla data, anno Domini 1500. canit, Scalabiæ (vulgò Truxillo) alijsq; in Caſtellæ patribus erexêre. Inde tamen à Conuentualibus Franciſcanis patribus (de quorum numero & ipſi aliquando fuerant) tamquam nouatores, Iulio II. ſummo Pontifice id præcipiente, deturbati in Portugaliam conceſſerunt. B Vnde tandem, poſtquam vnam vel alteram domum excellentiſſimi, pariterq; pientiſſimi Iacobi Brigantinorum Ducis fauore erexiſſent, ex Emanuelis Portugalię Regis mādato aliò migrare coacti ſunt. Recepti poſtmodum, idq; præfati Iacobi Brigātinorum Ducis interceſſione, à præmemorato Rege Emanuele, cui Iacobus ex fratre nepos erat, in gratiam: atq; conuentione poſt plurimas digladiationes inter ipſos & prædictos Prouinciæ S. Iacobi patres ſtatuta, vt videlicet ijs monaſterijs, quos eo temporis in Portugaliæ Regno occuparent, & poſtmodum ocupaturi eſſent, contenti, reliquis, quos ſibi in Caſtellę partibus erexerant, vale dicerent, & relictas domos repetierunt, atq; alias ſibi de nouo adijciendas curarunt. Cumq; pręfatę domus ab anno Domini 1500. vſq; ad 1517. Cuſtodiæ titulo poſitę fuiſſent, ſub Leone X. ſummo Pontifice, idq; eodem anno 1517. Prouincię honore dignatę ſunt. Hęc igitur Prouincia, quę per vniuerſum Portugalię Regnum ex 28. fratrum monaſterijs conſtans longè, lateq; diffunditur, Pietatis nomen ab antiquiori Pietatis ędicula iuxta Villamuiciosam Luſitanorum oppidum antiquitus erecta, cui primus cęterorum locus ſucceſſit, ex fratrum conſenſu hęreditauit. Cui celebrem victoriam, quam sereniſſimus Alphonſus Henriquez, qui, poſtquam per 27. annos ſub Comitatus titulo Luſitanis pręfuiſſet, in primum eorum Regē electus fuit, de 5. vel (vt alij volunt) 6. Saracenis Regibus, deq; innumerabili eorum exercitu miraculosè, (apparuerat ſiquidem ſibi pręcedente nocte Chriſtus Dominus ſacris ſtigmatibus inſignitus, vnde & Portugalię Regum inſignia iuxta veriores hiſtorias prodierunt, vtq; bono animo eſſet, viriliterq; ſequenti luce pugnaret, ſuaſit) ac pręter omnium expectationem retulit, quòd intra eius fines contigerit, graphicè depictam pręponere volui. A cętero pręſens Prouincia, cuius maius ſigillum Chriſtum Dominum exanimem Virginis glorioſę genibus (hanc Pietatem vulgò vocāt) exceptū, atq; ſequentia verba: S. PROVINCIÆ. PIETATIS. orbiculatim imprimit, in 4. hierarchias ſiue ordines, quorum alteri vnus ex 4. eius Diffinitoribus, qui abſente Miniſtro difficultatibus inter fratres obortis, atq; emergētibus negocijs, ne poſt ipſum religioſi diſcurrere cogantur ex tempore obuiare, atq; ſatisfacere valeat, ex conſulto pręeſt, impręſentiarum diuiditur. Harum ea, quę Algarbiorum dicitur, princeps meritò cenſetur, primumq; locum inter cęteras obtinet.

E

De conuentu S. Vincentij de ſacro Promontorio. *Conu. I.*

INTER Anam & Chalibem fluuios ſacrum Promontorium, quod & totius Luſitanię extremum eſt, elegantiſſimè prominet: vbi S. Vincentij martyris corpus ex Valētia ciuitate eò vſq; tranſlatū, in quadā ędicula per aliquot annos reconditum fuit. R. igitur Ferdinandus à Sylua Algarbiorum Epiſcopus, eidemq; martyri deuotiſſimus, ne ſęcularium ad pręfatam ędiculam deuotio, quòd ſacrum illud pignus, pręfati ſcilicet martyris corpus Olyſipponem ex Alphonſi Henriquez Luſitanorum Regis

Regis mandato tranſlatum eſſet, aliquando periret, eam in iuſtum conuentum, ſub A
antiquiori eiuſdem martyris titulo, anno Domini 1518. euehendam, atq; à 10. huius
Prouinciæ fratribus inhabitandam curauit. Præterea ſereniſſimus Portugaliæ Rex
Ioannes III. quòd hic locus non longè à mari ſitus piratarum incurſibus pateret, ne
eius accolæ detrimenti aliquid ab huiuſmodi hominibus aliquando acciperent, mu-
nitiſſimam turrim, ſufficienti militum numero firmatam, ſibi adiecit. Hunc deniq;
conuẽtum quoddam pręfati martyris Vincentij os, & plenaria omnium peccatorum
indulgentia, quam ex apoſtolica auctoritate promerentur quotquot eius eccleſiam
à primis veſperis feſti eiuſdem martyris vſq; ad ſolis occaſum ſequentis diei deuotè
viſitauerint, atq; antiquius eius ſepulcrũ, cuius effoſſa terra ad diuerſos morbos pel-
lendos maximè confert, commendatiſſimum atq; veneratione digniſſimũ reddunt.

De conuentu S. Franciſci Lacuum. Conu. II. B

ADIECIT, idq; ex beneuolẽtia, R. Ferdinãdus à Sylua Algarbiorũ Epiſcopus,
vt & ſecundum conuentum in B. P. Franciſci honorẽ, non procul ab ea Luſitana
ciuitate, cui Lagos vulgò nomen eſt, ex proprijs facultatibus, anno Domini 1518. à
fundamentis ad verticem vſq; ædificaret. Cuius tamen patronatus ius penes ſereniſſ.
Portugaliæ Regem Ioannem III. eiuſq; ſucceſſores eſſe voluit. Sed cùm eius ſitus in-
commodus euaſiſſet, præfatus conuentus, poſt aliquot annos tranſactos, ex diuerſis
fidelium eleemonſynis, fratrum tamen, qui frequentius ſunt 18. numero, opera ac-
quiſitis, ad eum, quem modò obtinet, locũ, alio multò ſalubriorem, tranſlatus extitit.

De conuentu B. Mariæ de Paradiſo. Conu. III. C

SATISFACTVRVS deniq; inexhauſtę eius in huius Prouincię fratres animi
propenſioni R. idem Antiſtes Ferdinandus à Sylua hunc 3. conuentum, ſub ſan-
ctæ Mariæ de Paradiſo patrocinio ex epiſcopalibus prouentibus, non procul ab ea ci-
uitate cui Sylues Luſitanicè nomen eſt, præmemorato anno Domini 1518. à funda-
mentis ad apicem vſq; ædificandum, atq; ab octo fratribus inhabitandum curauit.

De conuentu expectationis B. Mariæ Villænouæ. Conu. IIII.

CVR non Villanouanis gratificabuntur huius Prouinciæ fratres, cùm ipſis hunc
conuentũ, Expectationi Virginis glorioſæ ſacrum, in eius fluuij, quo Villanoua
commune eorum atq; Algarbiorum oppidum alluitur, margine ex communibus fa-
cultatibus, anno Domini 1530. ędificari curarint? Pręſertim cùm eoſdẽ in omni euẽtu, D
vt ſibi adſint, promptiſſimos experiantur. Maius huius loci ſacellum à perdeuoto
Balthaſare à Mello ſacræ Chriſti Militiæ Equite conſtructum extitit. Pro quo tan-
dem 12. fratres præfati huius loci accolæ preces ad altiſſimum Dominum fundunt.

De conuentu S. Antonij Paduani Louleæ. Conu. V.

BENEFICIIS à Deo opt. max. acceptis reſponſuri perdeuoti Rodericus Bar-
reto, eiuſq; cariſſima vxor Leonora Mediolanenſis præſentem conuentum, B. P.
Antonio Paduano ſacrũ, ex communibus facultatibus, anno Domini 1546. à funda-
mentis erigendum, atq; à 12. fratribus inhabitandum curarunt. Mortem obijt hoc
in monaſterio ſummæ integritatis P. Antonius Nebriſſenſis, qui ſicut in vita moribus,
atq; virtutibus fuit conſpicuus, ita quoq; in morte miraculis, quorum vnum, aut al- E
terum hîc ſubijciemus, claruit. Cùm enim cuiuſdam Franciſci de Valle filius altero
pede claudicaret, ad huius P. defuncti habitus contactum rectificatus extitit. Præte-
rea Emanuelis cuiuſdam Mendez filia cùm eſſet morti propinqua, ad eiuſdem habitus
tactum integram atq; extemporaneam ſoſpitatem adepta eſt. Præfata hæc miracula,
aliaq; per multa, ex R. Algarbiorum Epiſcopi mandato per publicum Notarium au-
thenticè excepta, in epiſcopalibus eius archiuis aſſeruata habentur. Fuit demum prę-
fatus P. Antonius prophetico ſpiritu inſignitus, quo & certum ſui obitus diem, & fe-
licem victoriam, quam Germanorum Imperator Carolus V. de Archipirata Ariade-
no Barbaruſſa prope Tuneti Gulettam reportauit, multò ante prædixit. Præſens,
atque

A atque quatuor præcedentes conuentus, quòd in Algarbiorum Epiſcopatu ſiti ſint, ad Algarbiorum hierarchiam ſpectant. Nunc ad ſecundam hierarchiã deueniendum eſt,

De conuentu S. Mariæ Pietatis prope Villamuitioſam. Conu. VI.

PRÆSENTI conuẽtui, S. Mariæ de Pietate ſacrato, ſi primæuam eius fundationem attendamus, primus locus in huius Prouinciæ catalogo debetur: cùm ab inclyto heroë Iacobo Brigantinorum Duce, anno Domini 1500. aliquantulum ab eius oppido Villauitioſa primò coſtructus fuerit, & ab eo Prouincia ipſa denominata euaſerit, ſed quia eius ędificio, quòd tumultuario opere erectum fuiſſet, omnimodam ruinam minitante, præfatus conuentus derelictus, atq; præſens aliquantulum ab eo, ſub eodem tamen titulo, à Theodoſio Brigantinorum quoq; Duce, atq; ipſius Iacobi pri-
B mogenito, circa annum Dñi 1547. ædificatus ſibi ſuffectus eſt, hunc ei ſextum locum aſſignare volumus. Eſt nihilominus hic conuentus cæterorum omniũ celeberrimus, & à quatuordecim fratribus frequentius inhabitatur. In quo demum ſuperioribus annis religioſiſſimus frater Marcus à Portalegre laicus profeſſus ſanctiſſimè obijt.

De conuentu S. Mariæ de Conſolatione Borbæ. Conu. VII.

TANTA fuit inclyto Ioanni Brigantinorum Duci ad huius Prouinciæ alumnos deuotio, vt nihil intentatum reliquerit, quatenus tanta dignitare poſtpoſita illis & in habitu, & in viuẽdi modo iungeretur. Sed ne huiuſmodi voti compos fieret, à Luſitanorum Rege Emanuele eius patruo prohibitus eſt. Deſiderio tamen fruſtratus, ab eis ſummopere diligendis, quoad ſibi comes vita fuit, nunquam deſtitit: imò & omni
C beneficiorum genere, & duplici conuentu illos extitit proſequutus. Cùm enim præcedentem non longè à Villauitioſa conſtruendum curaſſet, adiecit, vt & præſentem, S. Mariæ de Conſolatione ſacrum, prope Borbam eius oppidum, anno Domini 1505. ædificaret. Hoc igitur in conuentu, quem 14. fratres frequentius incolunt, diem clauſit extremum religioſiſſimus P. F. Petrus de Melgar præcipuus huius Prouinciæ fundator, qui & præfato Iacobo Brigantinorum Duci, ob ſingulares animi dotes, gratiſſimus fuit, & in ſæculo ſub catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinando eiuſq; coniuge Eliſabetha ſignis ſtrenuè militauit, & ſub viuifico Chriſti vexillo in Religione fortiſſimum Ducem egit. Ad hunc tantum patrem appoſitus eſt eximiæ pietatis F. Franciſcus de Gatta laicus profeſſus, qui tum in vita, tum quoq; in morte miraculis coruſcauit. Cùm enim ſibi panem emendicanti quædam fœmina nomine Maria Lopetia ex
D præfato oppido Borba oriunda, quę brachium omnino contractũ habebat, vt ſibi compateretur, ſoſpitatemq; à Deo opt. max. ſuis precibus impetrare vellet, ſupplicaſſet, vt primũ ille domum redijt, Deoq; commiſſum negotium commẽdauit, præfata mulier voti compos effecta eſt. Præterea eiuſdem oppidi Borbæ Pretor cùm ventris profluuio ad mortem laboraret, nullaq; ſibi ſalutis ſpes reſidua eſſet, vt primùm hauſtam ex defuncti fratris Franciſci ſepulcro terram ventri admouit, illico conualuit. Alia quoq; plurima edidit hic frater miracula, quæ tamen ad alia properans ſciens tranſilio.

De conuentu S. Franciſci Deluas. Conu. VIII.

CVM deuota quędam matrona nomine Iambra de Roſa ſitum ad vnius conuentus ædificationem huius Prouinciæ fratribus non longè ab ea Luſitanorum ciui-
E tate, quæ Deluas vulgò nuncupatur, ex maxima in Deum pietate, anno Dñi 1518. contuliſſet, adfuit Iacobus Brigantinorum Dux, adfuêre & quamplures deuoti ciues, qui ſuis eleemoſynis hunc conuentum, ſeraphico P. Franciſco ſacratum, atq; à 15. fratribus, vt plurimùm incultum, ibidem ſuperædificandum ex tempore curarent. Prodijt igitur nobis ſacra hæc ædes circa præfata tempora, idq; pluriũ fidelium beneficio.

De conuentu S. Antonij de Padua Portalegre. Conu. IX.

HVIVS Prouinciæ fratres Portalegrenſium votis facturi ſatis conuentum quẽdam, B.P. Antonio ſacrum, aliquantulum à communi illorum ciuitate, cui Portalegre Luſitanicè nomen eſt, inſalubri tamen in loco, circa annum Dñi 1522. ędificã-

dum

dum abſoluendumque curarunt. Quibus tamen, quòd plura ibidem paterentur incommoda, diuerſasq; contraherent infirmitates, reuerendiſſimus Andreas à Noroñha eorundem Portalegrenſium Epiſcopus ex charitate compatiens, poſt 50. annos ab huiuſmodi ædificatione, nempe anno Domini 1572. hunc præſentem in loco ſalubriori, ciuitatiq; præfatę viciniori ſub eadem prorſus inuocatione ex domeſticis, epiſcopalibusq; prouentibus à fundamentis erigi, omnibusq; ſuis numeris abſolui, atque duodecim fratribus Franciſcanis ſibi cariſſimis inhabitationem tradi fecit. A

De conuentu S. Antonij Eſtremozij. *Conu.* X.

CVM ſereniſſimus Portugaliæ Rex Ioannes III. pinguem ſatis eleemoſynam ad vnius conuentus ædificationem, anno Domini 1537. huius Prouinciæ fratribus contuliſſet, is Nauarchus, qui tunc regiæ claſſi præerat, principis eius ſacelli conſtructionem ſibi committi petijt. Accedentibus igitur poſtmodum neceſſarijs oppidanorum eleemoſynis hic conuentus, B Antonio Paduano ſacratus, atq; à 12. religioſis incultus, non longè ab eo oppido, cui Luſitanica lingua Eſtremoz nomen eſt à fundamentis ad verticem vſq; erectus extitit. Ad cuius eccleſiam tũ oppidanis, tum quoq; conuicinis populis, ob frequentia miracula, quæ Deus opt. max. meritis B. P. Antonij Paduani in dies ibidẽ operari dignatur, maxima eſt deuotio, & obſeruantia. B

De conuentu boni Ieſu Vallis viridis. *Conu.* XI.

SERENISS. Henricus Portugaliæ Infans, Eborenſium Archiepiſcopus, S.R.E. Cardinalis, atq; poſtmodũ eiuſdẽ Regni Rex hunc conuentum, bono Ieſu de Valleviridi ſacrum, ad 60. ſtadia ab Ebora inclyta Portugalenſium ciuitate, ex domeſticis facultatibus, anno à partu Virgineo 1544. ædificandum, atq; omnino abſolutum cæteris huius Prouinciæ locis adijciendũ curauit: inſuper & 8. fratres eius accolas, quoad vixit, ſummis fauoribus, ſummisq; beneficijs pijſſimè extitit proſequutus. C

De conuentu S. Antonij Eboræ. *Conu.* XII.

PLVRIMIS beneficijs hanc Pietatis Prouinciã cumulaturus, ſibiq; deuincturus ſereniſſimus Portugaliæ Rex Henricus hunc conuentum, S. Antonio Paduano ſacrum, dum totius Luſitanici Regni clauum teneret, Eboræ, quæ Archiepiſcopalis ciuitas eſt, ex regio ærario, anno Domini 1580. à fundamentis eo animo, vt illum paucos infra dies abſolueret, erigi fecit. Cumq; morte præuentus, quod piè ſtatuerat, exequi per ſe minimè valeret, ex teſtamẽto cauit, vt ex proprijs facultatibus poſt mortem reſiduis, quicquid ad operis perfectionem deſiderabatur, omnino per ſui teſtamẽti exequutores abſolueretur. Cuius deniq; voluntati abundè ab ijs ſatisfactum fuit. Huius loci fratrum, qui frequentius ſunt 12. numero, erga infirmos Eborenſes charitas longè, lateq; emicuit in peſtifera illa lue, quæ vniuerſam ferè Portugaliam, anno Dñi 1580. peruaſit, in qua nihil aliud à quadã mortis imagine cunctis in ciuitatibus, oppidis atq; pagis ſe mortalium oculis offerebat. Nec tamen ea propter & illi mortẽ euaſerunt, cùm eorũ aliquot eodẽ morbo icti, dũ inter infirmos verſarent, occubuerint. Horum alter fuit eximiæ ſanctitatis, atq; pœnitentiæ F. Hieronymus à Villauitioſa, cuius humilitas, atq; ad proximum compaſſio incredibiles fuerunt. D

De conuentu Annuntiationis B. Mariæ Vidigueræ. *Conu.* XIII. E

SI aliunde minimè commendanda veniret, vel hinc ſaltẽ nobis commendatiſſima redderetur piorum heroum Franciſci à Gama, eiusq; coniugis Guiomaris à Villena Vidiguerenſiũ Comitum in Deũ, atq; ſeraphicũ P. Frãciſcum pietas, cũ ex ea tãtùm hũc conuentũ, Annuntiationi B. Mariæ dicatũ, aliquantulũ à ſibi ſubiecto oppido Vidiguera ex communibus facultatibus, anno Dñi 1545. ab ipſis fundamẽtis erigendum curarunt. Horum inclytorum heroum pietatẽ imitati eorũ ſucceſſores 12. fratribus præſentis loci accolis neceſſaria, ſubminiſtrãt, atq; beatos patres Benedictũ, ac Ludouicũ Toloſanũ Epiſcopũ ob miracula, quę ad duo eorũ altaria in huius monaſterij templo erecta Dei beneficio contingũt, ſingulari quadã veneratione proſequuntur.

De con-

A *De conuentu S. Franciſci Portelij. Conu. XIIII.*

QVVM Theodoſius V. Brigantinorum Dux maſculinam ex cariſſima ſibi vxore Eliſabetha, quæ ſibi ſuccederet, prolem ſuſcipere non poſſet, ad vnius conuentus ædificationem, ſi eam B.P. Franciſci meritis obtineret, ſe ex voto aſtrinxit. Deſiderij itaq; compos effectus, debitum redditurus, hoc monaſterium, eidem ſeraphico patri ſacrum, atque 10. continendis fratribus accommodatum, non procul ab eius oppido Portelio, anno à ſalutifera mundi redemptione 1547. ædificandum curauit.

De conuentu B. Mariæ de Saxo. Conu. XV.

REVERENDISS. Didacus à Sylua ex pago, cui Fundao Luſitanicè nomen B eſt, oriundus cùm ex Ioannis III. Portugaliæ Regis Conſiliario Minorita, poſtmodumq; eiuſdem Regis confeſſarius, Cœptæq; Epiſcopus, atque tandem Bracharenſium Archiepiſcopus factus eſſet, ſuam patriam nobilitaturus antiquius ſacellum, in B. Mariæ de Saxo honorem aliquantulum à præfato pago erectum, atque à paupere quodam eremita inhabitatum, in præſentem ſub antiquiori titulo conuentum, ex domeſticis facultatibus, anno à Chriſto Saluatore nato 1526. euehendum curauit. Quod quidem tum compatriotis, tum quoque conuicinis populis tantò gratius fuit, quantò præfatum ſacellum, ob glorioſæ Virginis imaginem ibi erectam, atque ſub ſaxo olim inuentam, miraculiſq; inſignem illis celebrius erat. Cùm autem præfatus conuentus 12. fratribus minus deſeruiret, ad alterum locum anno 1577. tranſlatus extitit.

C *De conuentu S. Antonij de Padua Abrantij. Conu. XVI.*

CONSVLTVRVS pius heros Lopetius ab Almeida eius oppidi, quod Luſitanica lingua Abrantes nuncupatur, Comes quorundam huius Prouinciæ fratrū, qui antiquiorem ædiculam à præfato oppido vtcunq; diſtantem minus commodè habitabant, quieti atque tranquillitati, quendam conuentum, B. P. Antonio Paduano dicatum, in quo & moriens ſepeliri voluit, longiuſculus à præfato ſacello, circa annū à mundi reparatione 1526. ex domeſticis facultatibus ædificari iuſſit. Sed cùm eius habitatio, tum ob longiorem ab oppido diſtantiam, tum quoque ob inſaluberrimum, quo infeſtabatur, aërem, 12. fratribus eius inquilinis oneroſa, minuſq; fauorabilis eſſet, ab iiſdem derelictus, atque alius ſub eodem prorſus titulo multò ſalubrior, ex publicis oppidanorū facultatibus ſibi ſuffectus eſt. Ad quem etiam, ne aliquando pro-
D phanationi ſubiacerent, tum præfati Comitis Lopetij ab Almeida, tum quoq; cœterorum fratrū defunctorū oſſa ex antiquiori monaſterio transferenda curarunt fratres.

De conuentu Annuntiationis B. Mariæ Tomarij. Conu. XVII.

PIA Tomarēſis communitas, ne ſe illis oblata occaſio elaberetur, vt primùm perdeuota matrona Eliſabetha Teineria fundum, anno Dn̄i 1528. obtulit, hunc conuentum, Annunciationi B. Mariæ ſacrum, atq; 12. continendis fratribus omnino accommodatum ex publicis prouentibus ibidem ſuperædificandum piētiſſimè curauit.

De conuentu S. Antonij de Padua Couilliani. Conu. XVIII.

CONTIGIT vt, Couilliano Luſitanorū oppido, atq; circumquaq; eius regione
E extrema ſiccitate laborantibus, pluuiæ impetrandæ gratia, deuota quædā proceſſio ad S. Mariæ de Saxo monaſterium, quod 90. ſtadijs à præfato oppido diſtat, à deuota Couillianenſi communitate decerneretur, habereturque. Cumq; huiuſmodi proceſſio ex voto ei ſucceſſiſſet, ita vt increbreſcēte pluuia vix domū remeare poſſet, ne ingratitudinis aliquando argueretur, imò & vt Minoriticā domum, ad quā in conſimili euentu recurrere poſſet, in promptu haberet, hoc ſacrum monaſterium, ſub B.P. Antonij Paduani tutela, ex publicis facultatibus, anno Dn̄i 1553. extrui fecit. Accidit, dum ſacra hæc domus, à 12. fratribus frequētius inhabitata, erigeretur, vt latomus quidam ingenti lapide, qui ex ædificij ſummitate corruerat, ictus nihil detrimēti perpeſſus fuerit, & vt auriga à curru lapidibus onuſto oppreſſus, illęſus omnino mirabiliter euaſerit.

De conuentu S. Antonij de Padua Caſtrialbi. Con. XIX. A

VT primùm pius Ferdinandus Meneſius ab honorifica legatione,qua pro Ioanne III.Luſitanorum Rege apud Pontificem Romæ functus extitit,in Portugaliã reuerſus eſt,hoc monaſterium, B.P. Antonio Paduano dicatum , & à 12. fratribus incultum,non procul ab oppido Caſtroalbo ædificandum,atq; Dñicæ crucis particula, & quodam vnius ex 11.millibus virginum capite religioſè exornandũ,inſuper & plenaria indulgentia perpetuò duratura in eorum fauorem , qui eius eccleſiam à primis veſperis feſtiuitatum Inuentionis ſanctæ Crucis,atque B. Antonij Paduani vſque ad ſequentium dierũ ſolis occaſum deuotè viſitauerint, donandam pientiſſimè curauit.

De conuentu S. Antonij de Padua Pennamazor. Con. XX. B

DIOECESANO Epiſcopo piè conſulenti,vt Minoriticam ædem apud ſe erigere vellet,morẽ geſtura deuota eius oppidi,quod Pẽnamazor Luſitanicè nuncupatur, communitas,hoc monaſterium in B.F. Antonij Paduani honorẽ conſtrui fecit.Cuius quidem pietatem imitatus Stephanus Tauarius ſacræ Chriſti militiæ eques maius eccleſiæ ſacellum ſuis ſumptibus ædificauit. Commorantur hìc 12. fratres.

De conuentu S. Mariæ de Charitate Sordoalij. Conu. XXI.

CVM pia eius oppidi,quod Sordoal Luſitanicè nuncupatur, communitas hunc conuẽtum,B.Mariæ de Charitate ſacrum, ex publicis facultatibus non procul ab ipſo oppido maiori ex parte erexiſſet,nec eum ijs deficientibus ad optatũ finem breui tempore perducere poſſet , inclytus Eduardus ab Almeida Abrantinenſium Comitis C filius,hoc ſibi munus iniunctum exiſtimans,quicquid ad operis perfectionẽ deſiderabatur,anno à partu Virgineo 1571. præſtitit,inſuper & poſtquàm 12.fratres eius accolas omni beneficiorum genere proſequutus extitiſſet, in maiori ſacello humari voluit.

De conuentu S. Mariæ Clauium. Conu. XXII.

QVI proximè pręcedunt 7.conuentus ad 3.hierarchiam ſpectãt: Atqui reliquis, qui ſequuntur,perficitur 4.hierarchia. Inter eos autẽ is,qui prope id oppidum, cui Chaues Luſitanicè nomen eſt,erectus conſpicitur,principem obtinet locum . Fuit ſiquidem ab antiquo ex oppidanorum facultatibus à Conuentualibus Frãciſcanis patribus ædificatus,& ab ijs ad huius Prouinciæ fratres,ad pijſſimi Iacobi Brigantinorũ Ducis inſtantiã,anno à Chriſto nato 1505. tranſlatus . In cuius deniq; maiori ſacello D Alphonſus I. Brigantinorum Dux , atq; Ioannis I. Portugaliæ Regis filius erecto ſibi ſumptuoſo mauſoleo tumulatus eſt.Cùm anno 1550.Iamacus fluuius,qui inter oppidum atq; pręſentẽ conuentũ labitur,tantoperè inundaſſet,vt & altiſſimum pontem, quo alter alteri iungitur,operiret , fratres deficiente ſibi pane fame laborare cœperunt. Quod præſentiens deuotus quidam Iacobus Feixerius & ſufficientem panem cum quibuſdam alijs oppidanis oſtiatim emendicauit , atque conſcenſo fortiſſimo equo , ſe rapidiſſimo fluuio committens,per medias vndas,non abſque immenſo labore,atque præſentiſſimo vitæ diſcrimine,ad fratres penetrauit , panemque emendicatum opportunè ſatis illis obtulit,ac tandem ſic recreatis ipſummet fluuium eodem equo vectus cum eodem periculo , atq; maxima omnium admiratione ſecundò traiecit . Nocte verò ſequenti , dum ſe ſopori dediſſet , inter dormiendum ab infirmitate, E qua laborabat , (erat enim ex vtraq; parte ruptus) miraculoſè curatus extitit . Quod cum oppidanis innotuiſſet , vt 12.fratres maiori cultu proſequerentur in cauſa fuit.

De conuentu boni Ieſu Barzelos. Conu. XXIII.

QVOD hęc Prouincia illuſtriſ.Iacobo Duci(cuius ſuperius mentio facta eſt)ſummopere teneatur,nullus inficiari poterit : cùm cœteris beneficijs tũ ſibi,tũ quoq; eius alumnis à ſe præſtitis adiecerit, & hunc conuentum, à 10. fratribus inhabitatum, quem in editi cuiuſdam montis cliuo longiuſculus ab eo Luſitanorum oppido , cui Barcelos vulgò nomen eſt , ex proprijs facultatibus, anno Domini 1505. extruxit.

De con-

A *De conuentu S. Mariæ de Angelis Azurariæ. Con. XXIIII.*

IS conuentus, qui prope pagum Azurariam in S. Mariç de Angelis honorem ſurrigit, ad Conuentuales fratres olim pertinuit, & ab ijs, ex maxima qua eruditiſſimus P. F. Ioannes de Caues Prouinciæ Portugaliæ Miniſter in huius Prouinciç fratres ferebatur beneuolentia, ad eos, anno Dominicæ incarnationis 1518. tranſlatus extitit. Inhabitatur igitur ab eo temporis à duodecim præfatæ huius Prouinciæ religioſis.

De conuentu S. Fructuoſi Bracharæ. Conu. XXV.

CVM S. Fructuoſus Bracharẽſiũ Archiepiſcopus eccleſiam, nõ longè à Brachara celebri Luſitanorum ciuitate, anno Domini 659. ædificandam curaſſet, ibidemq; moriens tumulari voluiſſet, S. Giraldus Bracharẽſium quoq; Archiepiſcopus venerabile eius corpus in Apoſtoli Iacobi eccleſia honeſtius recondẽdum Compoſtellam, anno Dñi 1102. clanculum transferri iuſſit. Cùmq; præfata eccleſia tãto pignore deſtituta à ſæcularibus minus frequentaretur, ne eius memoria aliquando periret, eam Didacus à Souſa Bracharẽſis eccleſiæ Archiepiſcopus, omnino refecit, atque pulcrum ſatis conuentum, 15. fratribus continendis ſatis accommodatum, anno Dñi 1522. ſibi adiunxit. Idque ſequentes literæ cuidam lapidi ad templi ſiniſtram non longè à principe porta inciſæ ſatis indicant. *Didacus Souſa Archiepiſcopus Bracharẽſis hãc eccleſiam à diuo Fructuoſo, antequàm Hiſpania à Mauris expugnaretur, conditam cum ædificijs adiacentibus à ſe conſtructis in monaſterium redegit, anno Chriſti 1522. die 12. menſis Decembris.* Ad dextram verò eiuſdem tẽpli prope locum pronunciando Euangelio deſtinatum, vbi & olim præfatũ diui Fructuoſi corpus reconditum fuit, alterum ex ipſius oſſibus religioſè aſſeruatur.

De conuentu S. Antonij Auerij. Con. XXVI.

QVANTO habendorum huius Prouinciæ fratrum deſiderio teneretur Aueriẽſis cõitas, vel hinc ſaltẽ plus liquidò cõſtat, quòd licèt an. Dñi 1524. grauiſſima peſte conflictaretur, præſentem conuentum, B. P. Antonio Paduano ſacrũ; atq; no procul ab eius oppido Auerio erectum perficeret, atq; 15. religioſis inhabitandũ traderet.

De conuentu S. Antonij Abbatis. Conymbriæ. Conu. XXII.

CONSTITIT olim ſacellum, diuo Antonio Abbati aliquantulum à Conymbria, quod primùm Frãciſcani à B. Franciſco in Portugaliã plantandç Religionis ergô tranſmiſſi occuparunt, ac per aliquot annos inhabitarunt: quoad vſq; ſcilicet monaſterium multò commodius ipſis conſtructum fuit. Eo itaq; in ſacello B. Antonius Paduanus Minoriticum habitum induit, nomenque Ferdinandum, quo prius nuncupabatur, ad eius Sancti, cui eccleſia primùm dicata fuerat, honorem in nomen Antonium commutauit. Cùm igitur præfatum ſacellum habitatoribus deſtitutum in matricis eccleſiæ Conymbricẽſis, ad quam aliquando ſpectarat, ius redijſſet, atq; ſic derelictum ruinam minaretur, dum huius Prouinciæ fratres locum ædificando à ſe Conymbriç conuentui accommodatum, anno Dñi 1540. diligentius inquirũt, ſe ſe illis opportunè obtulit. Quo nihil gratius, quòd in eo B. ipſe Antonius Paduanus ſuç Religionis incunabula peregiſſet, accidere poterat. Ipſum itaq; à Portugaliæ Rege Ioanne III. iuſto pretio emptum Aluarus ab Acoſta ex domeſticis facultatibus, anno incarnationis Domini 1540. refecit, atque conuentum, 15. continendis fratribus acommodũ, ſibi adiunxit.

B C D E

De conuentu S. Antonij Portus. Conu. XXVIII.

VLTIMVM hac in Prouincia obtinet locum prçſens conuentus, B. P. Antonio Paduano ſacratus, atq; in Duriæ fluminis margine non longè ab ea ciuitate, quæ Oporto Luſitanica lingua nũcupatur, anno à partu Virgineo 1569. cõſtructus, & à 12. fratribus inhabitatus. Cuius tamen fundum perdeuoti, atque illuſtres Blaſius Pereira ſacræ Chriſti Militiç eques, eiuſq; cariſſima coniux Mentia Pais contulêre. Huius monaſterij eccleſiam Dominicæ crucis particula, ſibi à ſereniſſimo Eduardo Portugaliæ Regni Principe dono data, Portuenſibus commendatiſſimam, celebrẽq; reddit.

PROVIN-

PROVINCIA S. GABRIELIS.

A HAEC ſancti Gabrielis Prouincia Portugaliam ab ea Regni Caſtellę portione, quę vſitatiori vocabulo Eſtrematura nuncupatur, diſterminat,
cùm in vtriuſq; limitibus ſita ſit, ſedemq; obtineat. Quę ſanè regio temperatiſſima eſt, clementique cœlo gaudet, atque præfatę Prouincię fratrum, qui nudis pedibus, humiliq; tunica induti, atque breuiſſimo tecti
palliolo incedunt, viuendi modo pro votis fauet. Exordium præterea ſumpſit præmemorata hæc ſancti Gabrielis Prouincia ſub Alexandro VI. Pont. max. idque anno à
partu Virgineo 1500. reuerendiſſimo patre fratre Aegidio ab Amelia totius ſeraphici Ordinis Franciſcani generale Miniſtro, ac reuerendo patre fratre Oliuerio Mal-
B lardi Vltramontanæ Obſeruantis familiæ generale Vicario. Cuius ſanè author, primuſque fundator agnoſcitur religioſus P.F. Ioannes à Guadalupe Cuſtodię tunc, nũc
verò Prouinciæ Angelorum alumnus. Qua etiam de cauſa hanc ab illa Prouinciam
prodijſſe aliquando meminimus. Hic ſiquidem pater Ioannes aſperiorem quandam
vitam, atq; Euangelicæ paupertati magis accommodatam anhelans, Romam petens
apoſtolicas literas, quibus pauperculos humileſq; aliquot conuentus in Hiſpania ſibi
erigere liceret, à prædicto ſummo Pontifice Alexãdro VI. impetrauit, obtinuitq;. Quarum etiã literarũ tenore voluit idẽ ſummus Pontifex, vt quotquot Franciſcani fratres,
cuiuſcunq; eſſent Prouinciæ, ad huiuſmodi domus trãſire vellent, id liberè, atq; licen-
C tia etiã à ſuperioribus minimè obtenta, facere poſſent: vtq; Cuſtodia per F. Ioannem à
Guadalupe de nouo erigenda generali totius Ordinis Miniſtro immediatè ſubeſſet.
Cùm igitur præmemorato P. Ioanni à Guadalupe religioſi P. F. Petrus Melgarius, F.
Angelus Pincianus, F. Michaël Cordubenſis ac F. Ioannes ab Aquila Prouincię S. Iacobi regularis Obſeruãtię alumni, atq; aliquot alij fratres adhæſiſſent, ipſo die Annuntiationis Deiparæ virginis, anno verò 1500. primus, fundamentaliſq; conuẽtus glorioſæ
virginis Mariæ, qui & totius Cuſtodiæ baſis ad tempus extitit, lapis de religioſo more,
ac de omniũ ciuim ſententia prope Scalabiam, vel (vt alij volunt) Caſtrum Iulij (vulgò
Trugillo) iactus extitit. Cumq; huic conuẽtui 4. alij, nempe Villanouanus ſub S. Euan-
D gelij inuocatione, Salualeonicus nomine montis Sion inſignitus, S. Marię de Luce, atq;
S. Mariæ de Pietate eorundem patrum opera acceſſiſſent, omnes 5. ſimul Cuſtodiæ S.
Euangelij titulo & honore, ex pontifica eiuſdem Alexandri VI. Pont. max. conceſſione eidem F. Ioanni à Guadalupe facta, cohoneſtati fuêre. Metuẽtes interim Vltramontanæ regularis Obſeruantiæ proceres, atque zelotypi patres, ne regularis Obſeruantia, quæ mirum in modũ tunc vbiq; terrarum florebat, detrimenti aliquid ob huiuſmodi innouationem pateretur, indicta in Prouincia Caſtellæ, ſub R. P. F. Martiale Boulierio tunc eiuſdẽ Vltramontanæ regularis Obſeruantię generali Vicario, generali Congregatione, omnes ſimul in præfixum locum ſtatuta die, atq; anno 1502. conuenêre,
E & certum quendam Recollectarũ domorum qualibet in Prouincia erigendarũ, in quibus fratres ſtrictius viuerent, ſanctamq; paupertatẽ felicius excolerent, numerum ſtatuerunt, decreueruntq;. Quamobrem huiuſmodi Cuſtodiæ adhuc tenerrimæ conatus eneruati ſunt, ita vt, eius fundatoribus ſyluiuagis, atq; in melotis & caprinis pellibus hinc inde diſcurrentibus, fermè diſſoluta ſit. His accedebat fauor cęteris Obſeruãtibus optimè apud omnes audientibus à catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. & Eliſabetha eius vxore opportunè atq; libentiſſimè præſtitus. Obtinuerũt nihilominus præfatus F. Ioãnes à Guadalupe, eiuſq; ſocij tria, minimi tamen momẽti, patrum Conuentualium loca à R. totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, in quibus ſimul, atq; in alio de nouo erecto ad tẽpus commorati ſunt. Euecto verò ad generalẽ totius Ordinis Mi-

 niſteria-

niſteriatum R. P. fratre Bernardino à Prato, atque Leone X. ſummo Pontifice ſedente, huiuſmodi patrum res melius ſe habuit. Nam præfata ſancti Euangelij Cuſtodia, quæ extincta omnino videbatur, reuiuiſcere cœpit, & ex quatuor illis locellis ſibi à patribus Conuentualibus obuentis conſtans Cuſtodiæ dignitate ſub nomine Extrematuræ à præfato reuerendiſſimo patre fratre Bernardino à Prato, ex commiſſa tamen ſibi à Leone X. Pont. max. poteſtate, dignata fuit. Quibus quatuor locellis acceſsêre & alia à fratre Ioanne à Guadalupe, eiuſque ſequacibus olim conſtructa, & à Prouinciæ ſancti Iacobi patribus ex eorum, quorum intererat, decreto poſſeſſa, idque ex generalis Capituli Romæ ſub eodem Leone X. ſummo Pontifice anno reſtitutæ ſalutis 1517. celebrati mandato. Ac tandem reuerendiſſimo patre fratre Franciſco Lichetto totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, ac reuerendo admodum patre fratre Gabriele Maria Vltramontanæ Obſeruantis familiæ generali Commiſſario, in generali Congregatione Toleti, anno Dominicę incarnationis 1519. habita præfata Extrematuræ Cuſtodia omnium patrum, quorum ex munere interat, ſuffragio Prouincia pronunciata extitit. Id tamen dignitatis ſub titulo ſancti Gabrielis, idque in præfati generalis Commiſſarij gratiam, in prouincialibus Prouinciæ ſancti Iacobi Comitijs Beneuenti apud Hiſpanos ſub R. admodum patre fratre Gabriele Maria Vltramontano Commiſſario eodem prorſus anno Domini 1519. celebratis, aſſecuta eſt. Anno itaque 19. à tempore, quo hæc Prouincia primùm in Cuſtodiam euecta fuit, prouincialem obtinuit dignitatem, quam & Leo X. & Clemens VII. datis literis, vt videre eſt in Placentinæ matricis eccleſiæ archiuis, confirmarunt. Quæ tamen tantopere proſperata eſt, vt ex 11. ſolùm locis tunc temporis conſtans, 28. conuentibus impræſentiarum abſoluitur. Huius denique Prouinciæ maius ſigillum (nam de minori nulla nobis quæſtio eſt) diuini verbi incarnationem, (hanc glorioſæ virginis annuntiationem vulgò vocant) nempe ſanctiſſimam Dei genitricem genuflexam, atque Paranymphum Gabrielem ſceptrum manu tenentem, diuiniq; verbi conceptum eidem Virgini prænunciantem, atque huiuſmodi verba AVE MARIA proferentem, quorum capitibus Deus pater orbem ſiniſtra tenens, atque dextra Virginem benedicens imminet, typicè continet, atque ſequentes literas: S. MINISTRI. PROVINCIALIS. SANCTI. GABRIEL. DIVI. ORDINIS. MINORVM. ſphericè impricmit. Quia verò, idque ex multiplici experientia, minimè dubitauerim beatum Gabrielem Archangelum ſolicitum huius Prouinciæ patrocinium ſuſcepiſſe, ideo illum ſibi politè depictum præponendum volui. Et hęc quidem de præſentis Prouinciæ exordio, & progreſſibus ſatis ſuperque dicta ſunto. Nunc autem ad ſingulos eius conuentus, ſi conſuetum morem tenere velimus, deſcendamus oportet; & primò quidem ad eum, qui ſanctiſſimæ ſemperque virginis genitris Dei Mariæ de Angelis erectus eſt.

De conuentu S. Mariæ de Angelis. Conu. I.

CVM ſeraphicus P. Franciſcus poſt viſitatum, anno Dominicæ incarnationis 1214. cum maxima humilitate, ac deuotione diui Iacobi Apoſtoli corpus in Portugaliam concederet, ſuperatoque cuiuſdam editi montis iugo apricam planitiem ad eius rad ices, ſed in Cantiani (vulgò Coriani) epiſcopatus territorio, ſitam contemplaretur, prophetico afflatus ſpiritu, locumque indice oſtendens ſequentibus ſe diſcipulis dixit: Ad illius Aquilę fluenta (volitabat ſiquidem longiuſculus inde aquila, quę à multis annis iuxta riuulum nidificarat) perpetuò ardebit facula, Deoque opt. max. fideliſſimè inſeruietur. Idque rei euentus facilè comprobauit. Nam canonicus quidam eccleſię diui Iacobi in Compoſtella ex eorum numero, qui Cardinales appellantur, ad ſeraphici ipſius P. doctrinam, feruentiſſimasq; conciones pœnitentię agendę ſtimulis tactus relicta dignitate, relicto ſæculo, ac omni denique re familiari relicta, ad locum non multò diſtantem ab eo, quem B.P. inſinuarat, ſe contulit, inibiq; humili ſub ſancti Spiritus inuocatione conſtructo tuguriolo pœnitentię viam maximo cum feruore ingreſſus eſt, eamque pro voto emenſus omnibus adiacentibus populis mirabilis omnino apparuit. Vacabat præterea inſignis ille vir diuinis concionibus, ſacramentalibusque ſęcularium excipiendis confeſſionibus. Quibus exercitijs plures à ſęculi

A ſęculi vanitatibus ad Deum conuertit, atq; ad ſumendum Tertiariorum Franciſcanorum habitum impulit. Accidit interim, dum idem canonicus, qui & Tertij eiuſdem Ordinis fuiſſe creditur, ad tugurioli oſtium ſtaret, ut paſtor paſtori à ſe ſciſcitanti, quo gregem ſibi commiſſum minaturus eſſet, reſponderet: ad Aquilę fluenta. Quamobrem, intelligens eum eſſe locum à beatiſſimo patre Franciſco præmonſtratum, relicto antiquo tugurio Tertiarijs quibuſdam ſororibus, quæ ad ſalutaria eius monita in huiuſmodi Ordinem tranſierant, atque in communi viuebant, præfata Aquilæ fluenta ad tertium lapidem inde diſtantia petijt, ibidemq; quodam in ſpecu pœnitentiæ ſtrictionis iter arripuit. Poſt tranſactos verò aliquot dies miſit ad eum, idq; iuxta condictum, ſeraphicus pater Franciſcus aliquot fratres, qui vnà ſecum ad lapidis iactum à præmemorato ſpecu hunc conuentum, ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis ſacratum, tum ex la B pidibus temerè congeſtis, tum quoque ex impolitis lignis atque vili materia à fundamentis ad verticem vſque ędificarunt, Diſtat hic conuentus, qui & diuinorum contemplationi, atque diuinis recipiendis immiſſionibus acccommodatiſſimus eſt, à proximiori oppido Robledilio tribus paſſuum millibus, altiſſimiſque montibus in gyro cingitur, & à duodecim fratribus, quibus, omnibus itineribus altiſſimis niuibus obſeſſis, eius ſepta, vt ſibi neceſſaria quærant, egredi non valentibus, miſericordiarum pater opportunè non abſque maxima admiratione ſæpius adfuit, adeſtque, inhabitatur. Nec facilè erit percenſere quot patres, ac fratres moribus & ſanctitate inſignes vitam hoc in loco fineirint. Quamobrem vt primùm vnum, aut alterum, vt interim in ſanctis ſuis laudetur Deus, in medium adduxerimus, cœteris referendis ſuperſedebimus. Huic itaque ſæculo nequam hoc in conuentu vale dixit, ſepultuſque eſt præfatus canoni- C cus meritis omnino opimus, atque miraculis clarus. Cuius corpus, cùm poſt plurimos annos effoſſa fortè terra integrum, illæſumque apparuiſſet, ad ſacrarium, vbi & in maxima habetur veneratione, honeſto loco recondiendum extitit translatum. Altera interim eius tibia ad conuentum ſanctę Marię de Monte cœli, altera verò ad monaſterium ſancti Marci huiuſmet Prouinciæ honoris, & deuotionis ergô delata. Ad hunc tantum patrē appoſiti fuêre eximię ſanctitatis patres, ac inter beatos relati, frater Rodericus Robicius, qui miraculis illuſtris, ac prophetico afflatus ſpiritu, anno Dominicę incarnationis 1378. Vrbano VI. ſummo Pontifice ſedente in cœlum euolauit: & frater Ioannes à Ponte Vedra, ac frater Petrus à Corduba Prouincię olim diui Iacobi alumni, ac admirandis operibus clari. Horum poſtremorum author Chronicorum noſtri Ordinis, reuerendiſſimus ſcilicet pater frater Marcus Olyſippo D nenſis 3. ſui operis parte lib. nono. cap. quadrageſimoquinto primi verò libri, Conformitatum author fructu tertio, atque vndecimo. abundè meminêre. Præcedentibus patribus adiūgendus venit admirandæ religionis pater frater Franciſcus Ciuitatenſis (vulgò de Ciudad Rodrigo) qui ad huius Prouinciæ clauum ſedens, atq; prophetico donatus ſpiritu hac in æde ſacra, an. Dñi 1554. diē clauſit extremum, tumultuſque eſt.

De conuentu B. Mariæ de Luce Monte cœlij Conu. II.

HAVD abſimilem obtinet ſitum ſacra hæc domus de Monte cœli ei, in quo præcedens ædificata eſt: cùm in profunda quadam valle altiſſimis montibus circum cincta conſtructa ſit, & à proximiori oppido, quod Gatta Hiſpanicè nuncupatur, ſubeſtque iuriſdictioni Coriani epiſcopatus, ad tertium diſtet lapidem, & maxima tran- E quilitate gaudeat. Qua etiam de cauſa contemplationi atque ſpiritui ſummopere, prout & præcedens, deſeruit. Exiſtimatur præterea & ei coëtanea, atque ſacræ nobilique Alcantarenſis Militiæ, in cuius territorio ſita eſt, fauore & auxilio à primæuis illis patribus quos ſeraphicus Patriarcha Franciſcus ſuum Ordinem propagaturus ſecum in Hiſpaniam duxit, erecta. Idque ſanè indicare videntur catholici Hiſpaniæ Regis Philippi II. atque præfatæ Militiæ adminiſtratoris in hunc locum pietas, atq; animi propenſio, quibus ille tactus collabentia eius præ vetuſtate ædifitia ſuperioribus annis refecit, reparauit, atque ab imminente prorſus ruina vindicauit. Inter quāplurimos patres ac fratres vita & religione inſignes hoc in eodem loco, quem quatuordecim fratres plerunque inhabitant, vita functos, longè emicuêre venerabilis P. Ioannes

nes à Spinoſa,qui poſt functum cum maxima laude huius Prouinciȩ Miniſteriatū,non A
abſque ſanctitatis opinione, obdormiuit in Domino. Et deuotiſſimus pater Cypria-
nus incredibili patientia cum cœteris virtutibus coniuncta prȩditus. Et profundiſſi-
mæ humilitatis frater Michaël laicus profeſſus, cuius etiam ad Deum, atque ad pro-
ximum charitas inenarrabilis eſt. Et probatiſſimæ vitæ religioſus cognomine de Caſ
ſalibus, atque profeſſione laicus,qui ob ſummam eius humilitatem, atque columbi-
nam ſimplicitatem inter cœlicolas ab omnibus refertur. Huius religioſiſſimi fratris
funeri adfuit ex inſperato circa medium noctis venerabilis quidam pater ab omnibus
incognitus qui,præmiſſa coram quatuor excubantibus religioſis ante feretrum oratio-
ne,defuncti corpus ſigno crucis conſignauit, benedixitque, atque ſtatim diſparuit.
Quamobrem is beatiſſimus pater Franciſcus,qui fratrē ſibi cariſſimum ſua præſentia
dignare voluerit, fuiſſe ab omnibus indubiè creditur. Prȩterea, dum huius deuotiſ- B
ſimi F.corpus terrȩ mādaretur,conuētus cāpana,nemine impellente,ſed ſe ipſa ſonuit.

De conuentu S. Mariæ de Luce Moncarij. Conu. III.

SI conſtructionem attendas,præcedentia duo loca multò antiquiora ſunt prȩſen-
ti, qui in Moncarij montis iugulo ad quinq; millia paſſuum ab oppido Alcon-
celio ſanctiſſimæ Mariæ de Luce erectus eſt: cùm iſte anno Dominicæ incarnatio-
nis 1500. primò conſtructus fuerit,illa verò circa annum Domini 1214. ſeraphico
Franciſco adhuc in viuis agente,initium ſumpſerint. Si verò receptionis illorum, atq;
iſtius rationem habueris, hic ſanè tibi antiquior apparebit; cùm ſtatim poſt Scalabia
num conuentum (de quo fuſius in huius Prouinciȩ proœmio) à venerabili patre fra-
ter Ioanne à Guadalupe ædificatus,repceptusque fuerit; præcedentia verò poſt ali- C
quot annos ab huiuſmodi receptione ex ſancti Iacobi Prouincia obuenerint. Hic eſt.n.
ille locus,ad quem, tamquam ad ſacram anchoram, primitiui huius Prouinciæ, tunc
Cuſtodiȩ,fratres, dum inter ipſos atque Prouinciæ ſancti Iacobi patres de diuerſo vi-
uendi modo ageretur, confugerunt. Nam quoad Regulam, cœteraque Frāciſcane
profeſſionis eſſentialia nihil inter hos,atque cœteros Recollectos, & reliquos Obſer-
uātes diſcriminis eſt.Quid nam refert vtantur illi pyramidali capuccio,iſti uerò rotun
do. Præterea,quid nam periculi eſt,quòd iſti triticum & vinum in horrea, atque cel-
laria pro neceſſaria fratrum ſuſtentatione inferant, cùm id totum ex mendicatione
proueniat, ſibique liceat ex apoſtolicæ Sedis declaratione, cui in totum & per omnia
editam à ſe Regulam, eiuſque modificationem atq; declarationem ſeraphicus pater
Franciſcus ſubmiſſam voluit: illi verò nequaquam, ſed ex quotidianis eleemoſynis vi D
ctitēt? Eſt ne eadem ratio prouidendi,miniſtrandique neceſſaria octo fratribus, atq;
ſexaginta? Habent ne patres Obſeruantes aliquid proprij, quo huiuſmodi Recollecti
priuentur? Non vtique. Inſuper quidnam Obſeruanti religioſo potius ex magnifi-
ca,quàm ex humili conuentus ſtructura prouenit? Non ne & illius, ſicut & iſtius do-
minium penes Saluatoris Chriſti Vicarium manet? Vna eſt ergo & iſtorum, atque il-
lorum Regula, vna Religio, vna eſt ipſiſſima profeſſio, atque vnus ſcopus: ſed vi-
uendi modus vtcunque diuerſus,illorum videlicet ſtricta: ſed iſtorum vtcunq; latior.
Nihilominus tamen vterque ſanctus, vterque licitus, vterque ſecurus, vterque ap-
probatus, atque vterque Franciſcanæ Regulæ conſonus, & neuter periculoſus eſt.
Ita vt meritò cum ſācto Apoſtolo Paulo dicere poſſimus: *alius quidem ſic alius vero ſic.*
Cœterum hanc ſacram ædem, quæ tuguriolum potius, ſi eius humilem ſtructuram E
attendas, appellanda venit,quæque concauo quodam in ſaxo ædificata vltra viginti
paſſus minimè extenditur, octo tantum fratres inhabitant: qui diurnas nocturnasq;
laudes fideliſſimè Deo optimo maximo decantantes,& diuinȩ contemplationi totis
viribus inſiſtentes(eſt namque hic locus diuinarum rerum contemplationi, atque di-
uinis recipiendis immiſſionibus aptiſſimus) ei famulantur. Quam denique frequen-
tia miracula, quæ Deus opt. max. meritis glorioſiſſimæ Virginis ibidem operari di-
gnatur, atque religioſiſſimi fratris Didaci Villanouani profeſſione laici corpus in
eius eccleſia ſepultum, & ab omnibus tum ſæcularibus, tum quoque religioſis maxi-
ma in veneratione habitum, commendatiſſimā,frequentiaq; non parū dignā reddūt.

De con.

A *De conuentu S. Franciſci Beluisij. Conu. IIII.*

DECLINATVRVS ad tempus religioſiſſimus pater frater Petrus Melgarius (de quo ſuprà) eas moleſtias, quæ ſibi ob vitę habituſque innouationem inferebantur, imminebantque, antiquam ædiculam beatæ virgini Mariæ de Berrocal ad mille paſſus à Beluiſio Placentinæ diœceſis oppido erectam ex pientiſſimi herois Franciſci de Monroi Delectoſæ Comitis facultatibus, atque ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. cuius breue in præſentis loci tabellario aſſeruabatur, auctoritate, anno Dominicę incarnationis 1507. facta, in anguſtum conuentum, ſed continendis 14. fratribus omnino accommodatum, atque eidem glorioſæ Virgini ſacrum ſibi, ſuiſq; ſequacibus conſtruendum, euehendumque curauit. Idque in cauſa eſt, vt Orapeſſani Comites præfati Franciſci à Monroi ſucceſſores ſolicitam eius curam gerant. Longior B profectò nobis texenda foret hiſtoria, ſi omnium patrum ac fratrum religione ac ſanctitate inſignium hoc in monaſterio tumulatorum imprę ſentiarum meminiſſe vellemus. Quamobrem, vno vel altero in medium adductis, cęteris recenſendis ſuperſedebimus. Mortem itaque obijt hoc in loco venerabilis P. F. Alphonſus Suarez dignitate ſacerdos, atque vnus eorum, qui ad Occiduos Indos prædicandi ſacri Euangelij, ac propagandæ Religionis Franciſcanæ ergò cum patre Martino à Valentia (cuius quarta huius operis parte mentio fiet) non abſque vitę diſcrimine traiecit. Religioſiſſimus hic pater, cùm plurimos eo in opere labores exantlaſſet, Hiſpaniam repetens, vitam hoc in conuentu cum maxima ſanctitatis opinione finiuit. Ad hunc appoſitus eſt admirandæ ſanctitatis P. F. Franciſcus à Villisbonis, qui poſt functum hac in Prouincia C Miniſteriatus officium, ad hanc ſacram ędem pœnitentiæ agendæ cauſa accedens, ſe totum orationi, diuinorum contemplationi, vigilijs, ieiunijs ac cœteris operibus bonis cum maxima cura, omnibusque neruis dedidit: quique ipſo beatæ Agathæ feſto, prout ipſe met multò ante prædixerat, viam vniuerſæ carnis, anno Domini 1566. ingreſſus eſt. Eius caput in ſacrario maxima cum veneratione aſſeruatur. Adiacent quoque pręfatis patribus religioſiſſimi patres ac fratres Franciſcus à Rota Pincianus, Ioãnes à Coria atque Didacus Safranus ſacerdotio illuſtres, atque omni ſanctitate conſpicui. Sepulta etiam iacet hoc in eodem loco venerabilis quædam matrona: cognomine Maldonata, quæ anno Domini 1535 in Domino obdormiuit. Eius vita, cùm ob plurima, quæ præſago ſpiritu prædixerat, adeò mirabilis eſſet, vt in ſui ſuſpicionem plurimos abduceret, à Placentino Epiſcopo examinata integerrima omnino, atq; ab D omni ſuperſtitione procul inuenta eſt. Quamobrem non abſque ſanctitatis opinione ex hac vita diſceſſit. Hinc tandem B. P. Petrus ſoluens ad Aphros traiecit, ac ſub truculentiſſimis eorum manibus, ob catholicæ fidei prædicationem, martyr occubuit.

De conuentu B. Virginis Mariæ Alburquerquij. Con. V.

HVIVS Prouinciæ patres, vt liberius Deo vacare poſſint, ſuas ædes longiuſculus ab oppidis ædificare conſueuerunt. Quamobrem erecturi ſibi anno Dominicæ incarnationis 1506. ex Alburquerquienſium facultatibus præſentem conuentum, non minus tribus millibus paſſuum ab oppido Alburquerquio diſtantem, elegerunt. Sed cùm ſucceſſu temporis is locus fratrum ſaluti minus fauorabilis euaſiſſet, cuperentque Alburquerquienſes eum ſibi aliquantulo viciniorem, vt diuino officio E ibidem facilius intereſſe poſſent, derelictus omnino eſt, aliuſque beatæ Virgini ſacratus (de quo imprę ſentiarum) multò ſalubrior, multò amœnior, multoque tum fratribus, tum quoque ſæcularibus commodior, ad 1500. tantùm paſſus à præfato oppido Alburquerquio communibus oppidanorum ſumptibus ſucceſſit. Cuius ſanè amęnitas, atque tranquillitas vix explicari poſſunt. Nam pulcherrimis hortis, circumriguis aquis atque quernea ſylua circundatus nullis ſæcularium agitatur moleſtijs. Idq; ſanè in cauſa eſt, vt plures patres moribus graues, religione inſignes atque ſanctitate conſpicuos nobis pepererit. Ex horum numero fuêre P. Ioannes à Bouadilia omni virtutum genere apprimè ornatus, P. Anaſtaſius, P. Didacus de Monte, atque P. Franciſcus Moneus, qui omnes hoc in eodem loco meritis opimi viam vniuerſæ carnis ingreſſi

greſſi ſunt. Accidit circa annum Domini 1530. Vt,oppido Alburquerquio ſæuiſſima A
peſte laborante,caſtri Præfectus,qui & fratribus deuotiſſimus erat,ad hunc locum tā-
quam ad ſacram anchoram confugeret,atque ex fratribus duos,qui interim caſtri cu-
ram gererent,eius loco à patre Guardiano mitti curaret. Cumque eorum alter religio-
ſiſſimus eſſet,atque circa medium noctis in editiore caſtri parte orationi incumberet,
Deoque opt. max. vt iram ab oppido auertere dignaretur, inſtantius ſupplicaret,plu-
res Angelos ignitas ſagittas in miſerum oppidum immittentes conſpexit. Quamob-
rem Deum obnixius, ac cum maxima lacrymarum effuſione rogauit, vt afflicto
populo parcere vellet. Cuius denique precibus motus Altiſſimus Angelo præcepit,vt
ſibi indicaret,quatenus eius oratio exaudita eſſet. Et ab eo temporis huiuſmodi lues
ceſſauit.Commorantur denique hoc in conuentu quatuordecim religioſiſſimi fratres. B

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Saluaterræ. Conu. VI.

VT primùm venerabilis pater frater Petrus Melgarius ſancti Euangelij Cuſto-
diam ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. auctoritate erecturus, ex vrbe Roma in
Hiſpaniam, anno Domini 1506. redijt, hunc conuentum,ſanctæ Mariæ de Ieſu ſacrū,
ad mille paſſus à Saluaterra Feriani Ducis oppido,ex pientiſſimorum Ferdinandi Go-
mezuli à Soliſio, atque eius vxoris Beatricis Manuel facultatibus à fundamentis ex-
trui perficique curauit. Qui quidem conuentus, licèt ea regio calidiſſima ſit, ſalu-
berrima nihilominus,atque ſatis temperata gaudet aura, duobusque ſacellis, altero
quidem beato patri Franciſco, altero verò beatæ Annę ſacris, in quibus fratres,qui
frequentius ſunt numero 12. ſtatutis temporibus ſe in oratione,vigilijs,ieiunio,atque
carnis maceratione mirificè exercent,inſignitur. Vnde nec mirum eſt, ſi plures patres C
ac fratres ſanctitate illuſtres hinc prodierint. Huius ſiquidem conuentus aliquando
incolę fuerunt ſtrenui Saluatoris Chriſti athletæ pater Damianus Valentinus ſacer-
dos, & frater Alexander Italus profeſſione laicus. Imò hinc tum iſte Memphim ci-
uitatem (vulgò Cairo) petens ibidem impiorum Aegyptiorum gladijs pro catholicæ
Fidei confeſſione confoſſus occubuit,tū quoq; ille,pater ſcilicet Damianus ad Aphros
traijciens, poſtquam è rogo illæſus omnino exilijſſet,eorundem gladijs tranſuerbera-
tus, atque ab ijſdem lapidibus obrutus animam, anno Domini 1533. cœlo reddidit.
Præterea hoc in eodem loco ſanctiſſimā egit vitam,ſanctiſſimamque mortem obijt,at-
q; ſepultus eſt eximiæ religionis pater frater Michael à Corduba, qui religioſiſſimus
& ſui ſtatus zelātiſſimus atq; vnus ex fundamētalibus huius Prouinciæ lapidibus fuit. D

De conuentu S. Onuphrij de Lappa. Conu. VII.

CONSTITERAT olim ad quintum lapidem à Safra inſigni Feriani Ducis
oppido antiquiſſimum eremitorium beato Onuphrio ſacrum,quod pientiſsimus,
atque de Franciſcana Religione optimè meritus Laurentius Suarez à Figueroa tunc
Ferianorum Comes pro ſua in Deum pietate, atque in Franciſcanos animi propenſio
ne,ex domeſticis facultatibus, anno à partu Virgineo 1447. ab imminente ruina vindi
cans,in iuſtum conuentum transferendum,atque Conuentualibus Franciſcanis patri-
bus tradendum curauit. Sed cùm poſt aliquot annos, quòd eius habitatio illis omni-
no oneroſa eſſet, is conuentus à Conuentualibus præfatis patribus derelictus omnino
fuiſſet, huius tunc naſcentis Prouinciæ fratribus in perpetuam habitationem, anno
Domini 1507. conceſſus extitit. Incredibile ſanè eſt qua deuotione,quovè affectu Fe E
riani Duces in hunc locum,à duodecim fratribus plerumque inhabitatum, ferantur:
cùm eorum alter contiguum domicilium,in quo quadrageſimali ſaltem tempore ſæ-
cularibus negocijs abſtractus Deo,atque propriæ conſcientiæ expurgandę vacare poſ
ſet,ſibi adijciendum curarit: alter verò xenodochium, vbi eius fratres infirmitatibus
oppreſſi opportunè curari poſſint, Safræ conſtrui iuſſerit: atqui alius, nempe inclytus
Gomezulus Suarez à Figueroa Ferianorum Comes, atq; fundatoris pronepos eius ec-
cleſiam,in qua religioſus frater Alphonſus ab Amigdaleto profeſſione laicus,atq; ora
tionis pręrogatiua maximè præditus, ſepultus eſt,ſuis ſumptibus anno Dominicæ in-
carnationis 1560. reædificauerit, atque omnibus numeris pientiſſimè abſoluerit.

De con-

A *De conuentu S. Franciſci de Maniaretibus.* Conu. *VIII.*

QVANTVM ex ipſa ſtructura coniectare licet, hæc ſacra domus, ſeraphico patri Franciſco de Maniaretibus in Regnorum Portugaliæ, & Caſtellæ confinio erecta, antiquiſſima eſt, redoletque priſtinam illam ędificiorum paupertatem, à primitiuis Ordinis noſtri patribus ſummè affectatam. A quibus haud dubiè ad Conuentuales eiuſdem Ordinis patres aliquando tranſijt, & ab ijs demum ad huius Prouinciæ fratres, anno reſtitutæ ſalutis 1513. ex R. patris fratris Bernardini à Prato totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri mandato, ſub P. ac F. Franciſco à Fraxineto tunc Cuſtodiæ Extrematuræ Cuſtode deuoluta eſt. Hanc vtplurimum 14. fratres incolunt, qui liberalibus oppidi Valentiæ Alcantarenſis, ad tertiũ lapidem inde diſtantis, eleemoſynis maximè ſuſtentantur. Ad trecentos paſſus ab hoc conuentu duo, ſed omnino mirabiles, &
B omnino diuerſi ſcaturiunt fontes ab inuicẽ non multùm diſtantes, quibus horti abundè irrigantur. Siquidem eorum alter ab ineunte vere vſque ad ingreſſum autumni largiſſimas ſubminiſtrat aquas: ſed quod reliquum eſt temporis ſiccus omnino apparet. Alter verò è diametro cum eo pugnat, nam ab introitu autumni vſque ad finem hyemis abundanti ſcaturigine fontis defectum ſupplet: ſed quod reſiduum eſt æui vſque ad autumnum exſiccata vena ceſſat à fluxu. Mortẽ obijt hoc in monaſterio, anno Domini 1559. inſignis pater atq; egregius diuini verbi declamator frater Antonius Lopetius, qui ſuis concionibus, atq; cœleſti potius, quàm humana doctrina plurimos à vero ſcopo aberrantes ad paſtorem Chriſtum reduxit, plurimosq; alios in ſancto propoſito confirmauit: Quique, ſi eius vitam, mores atq; pœnitentiam attendas, ſeraphicum
C patrẽ Franciſcum in omnibus imitari ſtuduit. Eius denique corpus poſt multũ temporis, dum fortuitò ſepulcrum aperiretur, integrum, incorruptum, atque ſuauiſſimè redolens apparuit, ita vt ex odore vnguenti tota domus repleta ſit. Qua etiam de cauſa maximæ ſibi ſanctitatis nomen acceſſit. Ad hunc tantum patrem appoſitus eſt eximiæ ſimplicitatis & obedientię frater Iacobus Italus profeſſione laicus, qui ab omnibus huius Prouinciæ fratribus ob vitæ candorem, integerrimosque mores inter cœlicolas refertur. Quia verò hic conuentus, ob aquarum abundantiam, aliasq; quamplurimas difficultates, fratribus immo & ſæcularibus incommodus omnino eſt, Prouinciæ proceres in eam venerunt ſententiam, vt omnino deſereretur. Quamobrem oblatam ſibi à R. Corianorum Epiſcopo, cuius id munus erat, ædiculam, diuo Bartholomęo Apoſtolo ſacram, atq; muris præfati oppidi Valentiæ proximam, ex Hiſpanię Regis Philippi II.
D atq; ſacræ Alcantarenſis Militię Adminiſtratoris, cui ipſum oppidum paret, auctoritate acceptantes in conuentum, eidem Apoſtolo Bartholomęo ſacrum, ex præfati Regis Philippi liberalitate, atque ex diuerſis oppidanorum eleemoſynis tranferendam, anno Domini 1585. curarunt. Nec dum tamen, licèt ab vno vel altero fratre inhabitetur, vltimam artificis manum expertus eſt: ſed eã breui Deo fauente experietur. Tũcq; quotquot fratres in pręcedẽti cõmorantẽ conuẽtu, ad hũc ſibi de nouo pręparatũ ſe trãsferẽt.

De conuentu S. Marci Euangeliſtæ. Conu. *IX.*

EST etiã domus hæc, beato Euangeliſtæ Marco ſacra, atq; in iugulo eius editi mõtis, qui de Altamura materna Hiſpanorum lingua cognominatur, ſita, antiqua ſatis, cùm anno Domini 1488, ędificata fuerit, & à Conuẽtualibus Franciſcanis patribus,
E prout & præcedens ex R.P. F. Bernardini à Prato totius Minoritici Ordinis generalis Miniſtri mandato, religioſo P.F. Franciſco à Fraxineto huius tunc Cuſtodiæ Moderatore, ad P. Petrum Melgarium, eiuſq; ſequaces, anno Dñi 1513. defluxit. Diſtat præterea à proximiori oppido, cui ſancta Crux nomen eſt, 5000. paſſuum. Idque in cauſa eſt, vt à Corianorum Epiſcopis, quibus præfatum oppidum pro camera (vt his verbis vtar) deſeruit, ſæpius, Quadrageſimali pręſertim tẽpore, viſitetur: vtq; R. Didacus Hẽriquez ab Almanſa Corianorum etiam Epiſcopus domum ſibi contiguam, quatenus animum à paſtorali cura ad tempus remittens, vnicoque tantùm puero contentus liberius ſuo Creatori inter fratres, vt eorum alter conuerſans ibidem vacare poſſet, conſtruendam curarit. Cœterùm, cùm hæc præfata domus, quæ & à duodecim fratribus incolitur,

præ

præ vetuſtate immo potius præ materię imbecillitate omnimodam minaretur ruinam, A
à præfato reuerendiſſimo Corianorum Epiſcopo Didaco Henriquez ab Almanſa, qui vnus fuit ex œcumenici Tridentini Concilij patribus,atque à monialibus Ordinis diui Iacobi Salmanticæ degentibus non minus liberaliter, quàm piè, circa annum à partu Virgineo 1554. ab ipſis fundamentis ad apicem uſque reædificata extitit.

De conuentu S. Margaretæ Xereſij. *Conu. X.*

HIC conuentus,ſanctæ Margaretę dicatus,atque ad tertium milliare à nobili ciuitate Xereſio amœniſſimo quodam in loco conſtructus, tertius eſt eorum,qui à patribus Conuentualibus ad hanc Prouinciam anno Dominicæ incarnationis 1513. reuerendiſſimo patre fratre Bernardino à Prato generali Miniſtro id pręcipiente, (vt ſæpius meminimus) deriuauit. Qui quidem conuentus, cùm ſimplex eremitorium B
antiquitus fuiſſet,à perdeuota matrona Catharina Piretia vidua ex Alphonſi Sirgadi morte relicta, anno Domini 1440. ad eam dignitatem promotus, atque honeſtis quibuſdam prædijs,& poſſeſſionibus locupletatus extitit. Cæterùm cùm à quatuordecim huius Prouincię fratribus ſuperioribus annis cõmodè ſatis inhabitaretur, erecto poſtmodum à Xereſiano ſenatu Prouinciæ S.Michaëlis patribus non longè à ciuitatis mœnibus alio conuentu,ne pijſſimi ciues plus ęquo grauarentur,huiuſmodi fratrum quantitas imminuta, atque ad ſextum numerum redacta eſt. Sepultus iacet in huius monaſterij eccleſia omni virtutum genere pręditus,omniq́ue ſanctitate conſpicuus pater frater Antonius Ortitius,qui poſt Miniſteriatus officium hac in Prouincia bis laudabiliter functum ad Occiduos Indos prædicandæ catholicæ fidei gratia cum quibuſdam alijs patribus(de quibus 4.huius operis par.fuſius)traiecit,quiq; martyrij deſiderio fla- C
grans ex India reuerſus ad infideles Aphros transfretauit. A quibus tamen poſt perpeſſa plurima ludibria,verbera atq; tormenta,Deo opt.max.cuius conſilium inſcrutabile eſt, ſic diſponente, in Hiſpaniam ſua ſpe fruſtratus remiſſus eſt. Adiacet huic tanto patri religioſus pater ac frater Hieronymus ab Ariza concionatorum ſui temporis facilè princeps, atque vitæ candore omnino inſignis, quamobrem cum cœlicolis beari exiſtimatur. Ne aũt quis falli poſſit,curioſũ lectorẽ præmonitũ volumus,præfatã ciuitatẽ Xereſiũ eã eſſe,cui de Equitibus(Hiſpanicè de los Caualleros)cognomen eſt. Hæc dixerim, ꝙ ſint aliç ciuitates in Hiſpania huiuſmodi nomine Xereſij nuncupatæ.

De conuentu Dominæ noſtræ Rupis Amatoris. *Conu. XI.*

QVANTAE amœnitatis ſit præſens conuẽtus,Dñæ noſtrę de Rupæ Amatoris ad D
2000.paſſuũ à Villa noua de Scapha fracta Ferianorum Ducis oppido,ab inclyto quodam Duce, anno Dñi 1513.maiori ex parte erectus,atq; à perdeuota matrona Blãcha de Vargas, poſt elapſos aliquot annos, cũ adiũcta ſibi eccleſia omnino abſolutus, vix explicari põt:cùm frõdeis,vmbriferiſq; cingatur nemoribus,atq; altiſſimorũ mõtiũ longè patentiũ fruatur aſpectu.Quãobrẽ hæc tantùm dixerim: quòd videlicet princeps eius ſacellũ humandis præfatę Blanchę ſucceſſoribus,patronatus ſibi reſeruato iure,atq; etiam loci religioſis,qui decimũquintũ numerũ attingunt, ex eiuſdem Blãchæ beneplacito deſeruiat.Huic infelici atque nequam ſæculo vltimum vale hoc in loco dixit admirandæ ſimplicitatis,abſtinentiæ,vigiliæ,orationis atq; charitatis vir, pater ſcilicet ac frater Franciſcus Moneus dignitate ſacerdos, qui, pro Chriſto diſſolui cupiẽs, Marrochium petijt, inibiq́ue fidem catholicam coram illis Mahometiſtis conſtanter E
pręedicauit. Cuius rei cauſa plurimis ab ijſdem ſaturatus opprobrijs ad Chriſtianorum plagas remiſſus fuit. Cumq; ſe tanto fraudatum deſiderio cerneret, vigilijs atq; cœteris operibus bonis,quod ſibi vitæ reliquum fuit,inſtantius ſolito inſtitit,donec tandem animam cœlo reddidit. Eius corpus integrum omnino,atq; incorruptũ, immo & ſuauiter redolens adhuc perſeuerat.Quamobrem ab omnibus tum fratribus,tum quoq; ſæcularibus beatus,Deoq́ue carus exiſtimatur.Obijt quoque mortem hoc in eodem loco admirandæ innocẽtiæ pater frater Rodericus à Beluiſio,qui licèt conſummatus in breui (deceſſit ſiquidem in florida ætate)expleuit nihilominus tempora multa.Cùm.n.placita eſſet Deo anima illius: propter hoc properauit Dominus educere illum de medio iniquitatis

A iniquitatis, ſibiq; certam ſuæ mortis horam ſignificare dignatus eſt. Hunc ſequutus fuit pari ſanctitate præditus frater Ioannes à ſancto Michaële profeſſione laicus, Franciſcanæq; paupertatis amantiſſimus, atque omnibus ſummè carus. Sepulta quoq; iacet hoc in ipſo loco deuotiſſima, atq; omni commẽdatione digna Eliſabetha Lopetia, quæ, zelo charitatis accenſa, quicquid bonorum ſibi poſt viri mortem reliquum fuit, pauperibus liberaliſſimè erogauit, quæque domum quandam à diro incendio ſigno crucis miraculosè vindicauit, liberauitque, aliaque mirabilia fecit.

De conuentu S. Gabrielis Badeiocij. *Conu. XII.*

BADEIOCIVM, quæ & olim Pax Auguſta, vna ex antiquioribus Hiſpaniæ ciuitatibus eſt, atq; in Caſtellæ, & Portugaliæ Regnorum confinio ſita, Ana famo-B ſo fluuio, qui olim Luſitaniam à Bætica diuidebat, alluitur. Milliari igitur ab hac ciuitate conuentus hic, Archangelo Gabrieli ſacer, qui & amœno quodam in loco, delicioſo, atq; viuendi huius Prouincię modo ſatis accommodato conſiſtit, communibus pientiſſimorum heroum Gomezuli Fernandez Soliſij, eiusq; cariſſimæ vxoris Catharinæ à Sylua ſumptibus, anno reſtitutæ ſalutis 1519. à fundamentis ad verticem vſque conſtructus, atq; cæteris huius Prouinciæ locis, reuerendo patre fratre Angelo à Valleoleto primo eius Miniſtro, adiectus extitit. Cùm enim perdeuoti hi coniuges nullam penitus ex ſe inuicem prolem ſuſcepiſſent, quicquid illi hæreditario iure relicturi erant, id totum circa pia opera conſumpsêre. Nam & Dominicanis patribus monaſterium hac in eadem ciuitate ex integro conſtruxerunt, & princeps ſacellum apud Auguſtinianos ab ipſis fundamentis ad apicem vſque augu-C ſtè ſatis ædificarunt, & hanc ſacram ædem, in cuius maiori ſacello ambo ſimul tumulari voluerunt, atque peramplam ſibi contiguam domum, in qua aliquando catholicus Hiſpaniæ Rex Philippus eius nominis II. cum vxore, liberis, & nepote illuſtriſſimo ſcilicet Alberto Auſtriaco S. R. E. Cardinale, dum Portugaliam, eo Regno potiturus, peteret, accommodo hoſpitio exceptus fuit, non minus liberaliter quàm piè extruxêre. Cæterum huius monaſterij à 16. fratribus inhabitati eccleſia, ſimul atq; cœmeteriũ à reuerendiſſimo Alphonſo Manriquo Hiſpalenſium Archiepiſcopo, anno Dominicæ incarnationis 1526. de religioſo more conſecrata fuêre. Diem hoc in loco clauſit extremum religioſiſſimus, pariterque doctiſſimus pater, nec non & diſſertiſſimus Concionator frater Didacus Ferdinandez, qui cùm Sal-D manticenſi in Academia Lectorem ageret, eo honore longè poſt habito, Franciſcano ſacco indutus, ac communem Regulam cùm cęteris fratribus in ſancti Iacobi Prouincia profiteri voluit, vbi & in maximo honore propter vitæ candorem habitus eſt. Cumque ſtrictiorem vitam anhelaret, ad hanc ſancti Gabrielis Prouinciam conuolauit, vbi & tot progreſſus qualibet in virtute fecit, totque populos à vitijs ad virtutes reduxit, vt relatu difficille ſit. Quamobrem moriens maximum ſui deſiderium omnibus huius patriæ tum regularibus, tum quoque ſæcularibus reliquit. Nec abſimiles illi fuêre deuotiſſimi patres frater Ioannes à Salualeone, frater Bernardus à ſancto Ioanne, ac frater Martinus à Numbela, quorum omnium corpora hoc in loco in Domino feliciter quieſcunt, atq; ſecundum Domini aduentum præſtolantur.

E *De conuentu S. Michaelis Placentiæ.* *Conu. XIII.*

HIC conuentus, Angelo Michaëli ad 5. lapidem ab antiqua ciuitate Placentia erectus, præcedenti contemporaneus eſt: cùm ex priuatis pientiſſimi Federici à Stunnica Mirabellanorum Marchionis, atq; ex publicis Placentinorum facultatibus in fundo à nobiliſſima matrona Mentia Caruagialia liberaliſſimè collato, venerabili patre fratre Angelo à Valleoleto huius Prouinciæ Miniſtro, anno Dominicæ incarnationis 1519. ædificatus fuerit. Qui licèt longiuſculus à ciuitate diſtet 18. nihilominus fratres, quorum maior pars ſacræ Theoſophiæ ſub vno aut altero Prelectore dat operã, commodè ſatis continet, ſuſtentatq;. Afficitur ſiquidem ſummopere huic ſacræ domui vniuerſa Placẽtina ciuitas; pręſertim verò R. eius Epiſcopus, qui ex Clemẽtis VII. Pont. max. decreto vniuerſę huius Prouincię defenſor atq; Protector cõ-

Mmmm ſtitutus

ſtitutus eſt.Quia verò ob loci intercapedinē infirmis fratribus neceſſaria incommodè A
ſatis hoc in loco miniſtrari poſſent,Placētinus ſenatus xenodochiū,in quo non tātùm ipſi, ſed & aliorum 3. aut 4. conuentuum vicinorum infirmi, quoties ſeſe offerat occaſio, curari poſſint, ex maxima in Deum pietate non longè à communibus muris ædificari fecit. Animam cęlo reddidit hoc in loco beatus frater Ludouicus à Salmantica profeſſione laicus, cuius ad Ordinem receptio mirabilis, humilitas incredibilis, charitas inenarrabilis, atq; abſtinentia vix imitabilis fuêre. Quamobrem plurimis prærogatiuis à Deo opt. max. honeſtari meruit. Præterea & hominem quendam rabie laborantem,porrecto ſibi aliquātulo panis, ab huiuſmodi morbo liberauit,& plurimis plurima adhuc futura certò pręddixit. Et ipſa Dominicę natiuitatis nocte,quam ille, dum viueret, ſumma alacritate atq; deuotione coluerat, è mortali vita ad immortalem euolaturus, prout ipſe à Domino inſtantiſſimis precibus petierat, finem B
impoſuit. Appoſiti quoq; ſunt ad B. hunc fratrem religioſiſſimi fratres Ioannes à Beluiſio, Ioannes à Vite (vulgò de la Parra) profeſſione laici, ac venerabilis pater frater Franciſcus à Fraxineto ſacerdos, qui omnes ob ſingulares eorum virtutes cum cœlicolis beari exiſtimantur.Qui monumenta hanc Prouinciam concernētia videre deſiderauerit,Placentinę matricis eccleſię archiuos,vbi diligentius aſſeruātur,conſulat.

De conuentu S. Gabrielis Alconcelij. Conu. XIIII.

QVOD non obſcura nobilium heroum Ioannis à Sottomaior,eiusq; cariſſimæ coniugis Franciſcæ Portocarreriæ temporalium oppidi Alconcelij Dominorū in huius Prouinciæ fratres beneuolentia fuerit, ſatis patet ex præſenti conuentu, Archangelo Gabrieli ſacro, quem ipſi ad 5. lapidem à præfato oppido in loco, ab homi- C
num frequentia remoto, ſolitario, amœno,aquisq; irriguo,anno Dominicæ incarnationis 1526. ex communibus facultatibus, magnificè ſatis pro Prouinciæ norma à fundamentis ædificandum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum, atq; 12. fratribus inhabitandum tradi curarunt. His accedit ſumma cura & diligentia,qua præfati fundatores huiuſmodi fratribus ad victum,& amictum neceſſaria,quoad illis vita comes fuit,miniſtrarunt. Quorum etiam pietatem imitati eorum ſucceſſores nihil magis ab huiuſmodi negotio curare videntur. In huius ſacræ ædis ſarcophago Domini aduentum præſtolatur profundiſſimæ charitatis P. F. Alphonſus de Mançanete ſacerdos, qui cum in Italiam triremi vectus trajiceret, vidiſſetq; ibi miſerum quendam hominem ſibi notum ad triremes damnatum, miſericordia ad inſtar B. Pauli Nolanorum Epiſcopi motus,quod ille vxorem cum paruulis reliquiſſet,claſſis Pręfectum acceſſit, D
ſibiq; quam humillimè ſupplicauit, vt dimiſſo remige, quòd domui ſuæ eſſet ſummè neceſſarius,ſe eius loco ſufficere vellet. Cuius ardentiſſimo charitatis zelo commotus Pręfectus remigem dimiſit,ſeq; rogauit,vt apud ſe ſacellani officio functurus pęr tantum temporis, quantum illi dimiſſum erat,ſubſiſteret. Quod & lubens ille acceptauit, libentiusq; mancipati loco, ſi ei permiſſum fuiſſet,remigaſſet. Hanc præterea charitatem vſq; ad vltimum vitæ halitum excolens, cùm maxima ſanctitatis fama, plenusq; dierum, anno à Chriſti natiuitate 1569. è viuis exceſſit, ad cœlosq; euolauit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Spe Villæ nouæ de Fraxino. Conu. XV.

CVM religioſus P. F. Ioannes à Guadalupe in ipſo huius Prouinciæ, tunc verò Cuſtodiæ tantùm, exordio, conuentulum ſub S. Euangelij inuocatione lon- E
giuſculus ab oppido Villanoua de Fraxino, anno Domini 1500. conſtruxiſſet,illudq; poſtmodum redimendæ vexationis ergó deſeruiſſet, eius filij atq; ſequaces tum Marchionis eiuſdem oppidi Ioannis I. tum quoq; Villanouanorum precibus adducti illum, anno Dominicæ incarnationis 1538. denuò reſumendum decreuerunt. Cùm autem plus æquo à præfato oppido diſtaret, in eam ab omnibus ventum eſt ſententiam,vt ad aliū locum proximiorē,atq; vtriſq; commodiorē transferretur. Quāobrem pijſſimus ipſe Villanouanorum Marchio Ioannes id ſibi oneris iniunctum exiſtimans hunc conuentum Dominæ noſtræ de Spe,longiuſculus ab antiquiori, ſed 50. tantùm paſſibus à præmemorato oppido Villanoua de Fraxino, eodem anno Domini 1538. ex pe-

A ex peculiaribus facultatibus erigendum, abſoluendumq; curauit. Fuit præterea præfatus Villanouanorum Marchio huic domui, quandiu comes ſibi vita fuit, beneficus omnino, nihilq; magis à fratrum eius accolarum, qui frequentius ſunt quatuordecim numero, neceſſitatibus curare videbatur. Idipſum quoq; ad tempus pręſtitit eius filius atque hæres Petrus, quouſque videlicet ei fratres in omnibus morem geſsēre. Sed cùm cuiuſdam huiuſmet conuentus patris Guardiani opera in ſacris confeſſionibus vteretur, nec à patribus capitulariter eodem in loco congregatis (quòd hoc eſſet contra Prouinciæ ſtatuta) vt is eodem in officio poſt expletum triennium ibidem continuaretur, obtinere potuiſſet, iratus omnino quicquid eleemoſynarum illis erogare aſſueuerat, id totum ſubtractum eis eſſe voluit. Vnde non ita contemnenda incommoda fratribus inde obueniebant. Decreuēre nihilominus tum pater
B Prouincialis, tum quoque cæteri Prouinciæ Diffinitores, idq; vt ipſi Marchioni annuiſſe viderentur, vt ille frater Guardianatus munere in conuentu Rupis Amatoris, (de quo ſuprà) qui ad 2000. ſolùm paſſuum à Scapha fracta Hiſpanicè Barcarotta eiuſdem Marchionis oppido diſtat, in poſterum fungeretur, quatenus ſibi in omni euentu opportunè adeſſe obſequiq; poſſet. Sed fruſtrà: Quamobrem præfati patres habito prius conuentu hanc domum eius habitatoribus interim conſulturi omnino deſerendam ſtatuerunt, decreueruntq;. Eductis itaque quadam die eorum ſarcinolis, clauſoq; poſt ſe oſtio domui, quotquot ibi aderant fratres, vale dixerunt. Frater verò Aluarus à Tauira, cui deferendarum ad præfatum Marchionem Petrum clauium munus iniunctum fuerat, eum his verbis adortus eſt: Quandoquidem nos, quòd pro legibus à noſtris patribus ſanctiſſimè editis ſteterimus, fame opprimere voluiſti, atq;
C tãto cum opprobrio domum relinquere cogis, eius capito claues. Interim tamen caueto, ne ante annum tantæ nobis illatæ iniurię pœnas dederis. Ille verò nihilominus ab his verbis curans, acceptas claues quibuſdam alterius Prouinciæ patribus obtulit, tradiditq;, atque ante exactum annum abſque prole vitam finiuit. Vtrum autem id ſibi in culpæ vltionem iuxta fratris Aluari præſagium contigerit, aliorum eſto iudicium. Interim tamen vterinus eius frater Alphonſus, qui in Marchionatu ſucceſſerat, ſibi à ſimili euentu timens reuocandos huius Prouinciæ fratres, ijsq; conuentum reſtituendum curauit. Præterea & Ioannis pijſſimi parentis pietatem imitatus, eos, quoad vixit, omni beneuolētia, omni humanitate, atq; omni demum liberalitate proſequutus extitit. Idipſum quoque quotquot poſt ipſum fuēre non minus liberaliter,
D quàm piè præſtiterunt. Mortem obijt hoc in monaſterio humillimus, atque in perferendis laboribus patiētiſſimus frater Ioannes de Badonal profeſſione laicus, qui cùm in ſęculo mercimonium exerceret, omni re familiari diuendita, atq; pauperibus iuxta Saluatoris Chriſti conſilium erogata, Frãciſcanam Religionem hac in Prouincia ingreſſus eſt, in eaq; maxima cũ omnium fratrum ædificatione, quod ſibi vitę reliquum fuit conuerſatus extitit. Nam circa pauperes, præſertim verò infirmos & vlceroſos, ſupra modum miſericos fuit, ita vt nihil ſibi gratius accidere potuerit, quàm circa eos occupari. Hos ſiquidem oblatos cum maxima charitate fouebat, nutriebat atque curabat. Præterea in oratione aſſiduus, atque ſanctiſſimæ paupertatis quàm diligentiſſimus cultor fuit, ita vt nihil ſibi ad perfectionem deeſſe videretur: Quibus tandem bonis operibus opimus huic ſæculo, anno Dominicæ incarnationis 1556. vale dixit.

E

De conuentu S. Crucis Tabladiliæ. *Conu. XVI.*

AD quintumdecimum lapidem à ciuitate Placentia in herbifera, ſyluoſaq; valle conuentus hic, S. Cruci dicatus, & à 12. fratribus frequentius incultus, à deuotiſſimis, nobilibusq; cõiugibus Lopetio à Catena, atq; Mentia à Carauigialio, anno Domini 1540. ædificatus extitit. Qui quidem conuentus ęſtatis tēpore gelidiſſimis aquis, pulcherrimo proſpectu, atq; omni amœnitate gaudet: Nam vallis ipſa altiſſimis montibus omni arborum genere veſtitis cincta contuentiũ oculos maximè oblectat. Duodecim millibus paſſuum ab hoc loco erectum cernere licèt celebre illud Hieronymitarũ patrum cœnobiũ nomine Iuſte, in quo inuictiſſimus Carolus V. Germanorũ Imperator, ac Hiſpaniæ Rex ſoli Deo vacaturus, reiecta in cariſſimũ atq; prudentiſſimũ

ſilium Philippum II. regia cura, biennio ante mortem ſeceſſit: vbi & anno à Chri- A
ſto Saluatore nato 1558. cum maxima lacrymarum effuſione ſanctè mortem obijt.

De conuentu matris Dei Vallis-viridis. Conu. XVII.

VALLISVIRIDIS vlterioris Hiſpaniæ oppidum eſt, atq; 1500. tãtùm paſſibus à Portugaliæ finibus diſtat. Iuxta id ergò oppidum ſacra hæc ædes in S. matris Dei honorem tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus, circa annum à partu Virgineo 1540. constructa extitit. Ad quam ſanè tum ex Caſtellæ, tum etiam ex Portugaliæ partibus quamplurimi ſua vota perſoluturi confluunt. Eſt enim erecta ibidem pulcherrima quædam S. Dei genitricis imago, quæ plurimis coruſcat miraculis. Nam tres pueros inſanis obrutos aquis, atq; ad hunc locum adductos ad vitam reuocauit, & mulierem animam iam agentem, cuius guttur tranſuerſa ſpina fermè corruperat, ab huiuſmodi diſcrimine liberauit. Ex horũ itaq; aduentantiũ eleemoſynis, atq; ex ijs quæ ab oppidanis ſubminiſtrantur, 10. fratres commodè aluntur. Sepultus eſt in huius loci eccleſia profundiſſimę humilitatis frater Ioannes à Capraria laicus profeſſus Norbæ Cæſareæ claris ortus natalibus, qui cùm adhuc iuuenis inclyto Oſornienſium Comiti ex paterna voluntate obſequeretur, diuina intrinſecus inſpiratione tactus Minoriticum fratrum laicorum habitum à patre Minoritici conuentus Beluiſiani Guardiano inſtantiſſimè petijt. A quo tamen, quòd ſibi ad tot ſubeundos labores ineptus omnino, atq; nimis delicatus videretur, repulſam paſſus, mutata chlamyde, ſuæq; nobilitatis oblitus, vt laboribus aſſuefieret, ruſtico cuidam ad tempus adhæſit, inſeruiuitq;: imò & tantopere apud eum profecit, vt ad eos natus facillimè apparuerit. Regreſſus itaq; inde in præfatum Beluiſianum conuentum ab eius Guardiano libentiſſimè ad probationis fratrum laicorum habitum, atq; demum ad profeſſionem admiſſus extitit. Fuit ſanè hic vir eximia charitate pręditus, nihilq; gratius, quàm circa proximorum, præſertim verò pauperum, quibus quicquid ad manus habere poterat ex animo pro Chriſti amore, eiusq; amariſſima paſſione porrigebat, neceſſitates occupari eidem accidere poterat. In oratione præterea feruentiſſimus extitit, ita vt integras noctes integris quoq; diebus ei intentus iunxerit. Quantum verò dulcedinis, quantumq; ſpiritualis oblectamenti inter orandum receperit, non facilè explicari poteſt. Inſuper Dæmonibus, cum quibus ſibi diutinus fuit conflictus, formidabilis extitit, eorumq; plures ex poſſeſſorum corporibus ſigno crucis longè abegit. Nec ſanitatum gratia tanto viro defuit: Nam ſereniſſimam pariterq; pientiſſimam Portugaliæ Principem Ioannam Auſtriacam Ppilippi II. Hiſpaniæ Regem vterinam ſororem grauiſſimè laborantem integræ ſanitati reſtituit. Idipſum quoq; nobiliſſimæ Ferianorum Duciſſæ, atq; quamplurimis alijs præſtitit. Hic tandem beatus frater, cùm ab omnibus, ob eximias eius virtutes, vt ſanctus adhuc mortali trabea indutus coleretur, meritis omnino opimus anno ſuæ ætatis 60. à redemptione verò mundi 1575. hoc in conuentu, prout ipſe ex reuelatione diuina multò ante prædixerat, diem clauſit extremum. Cuius corpus, cùm fortè tumulus poſt elapſum quinquennium apperiretur, incorruptum, atque integrum omnino in incorruptæ, quam tranſegit, vitę, atq; eximiæ tanti viri ſanctitatis teſtimonium apparuit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Luce Broßarum. Conu. XVIII.

CVM eius oppidi, quod Broças Hiſpanicè nuncupatur, ſubeſtq; ſacræ Alcantarenſi Militiæ, perdeuoti incolæ antiquum eremitorium, prædijs atq; poſſeſſionibus vtcunq; locupletatum, atq; 500. paſſibus ab oppido diſtans, huic Prouinciæ in monaſterium euehendum obtuliſſent, eius fratres, impetrata prius ab apoſtolico Nuncio tũc in Hiſpanijs agente, atq; à Carolo V. Hiſpaniæ Rege, nec non & Alcantarenſis Militię Adminiſtratore, quorũ eę partes erãt, facultate, huiuſmodi conuẽtũ ex eius poſſeſſionibus atq; prędijs primò diuẽditis, atq; ex quãplurimis alijs eleemoſynis à pręfatis oppidanis liberaliſſimè collatis in hũc conuentũ, ſub B. Marię de Luce patrocinio atq; tutela, anno 1554. trãsformandũ curarũt. Cui etiã trãsformationi RR. P. Andreę Inſulani gñalis Vltramontanę familię Cõmiſſarij, atq; P. Frãciſci Zamorę generalis totius

A totius noſtri Ordinis Miniſtri calculi acceſsêre.Cumq; poſtmodum inter iſtius atque S. Michaëlis Prouinciarum patres, ob præſentis conuentus erectionē, lis oborta eſſet, contendentibus illis,quòd eorũ finibus circumſcriberetur, ſibi iniuriã fieri, iſtis verò reclamantibus,allegantibusq; conſimilem ſibi aliquando in alterius conuentus conſtructione factam, in fauorem tamen iſtorum, qui 16. frequentius ſunt numero,idq; quibuſdam de cauſis huiuſmodi lis per præfatum R. P. F. Andream Inſulanum dirēpta extitit.Non abs re erit paucis hîc perſtringere quid ſingulis annis in feſto S.Marci Euangeliſtæ hoc in oppido contingat. Erecta perſeuerat Confraternitas quædam in eiuſdem Euangeliſtę honorem,idq; in eremitorio quodam eidem ſacrato,atq; ad 500. paſſus ab oppido diſtante. Huius igitur Confraternitatis Prior ſiue princeps,aſſumptis ſecum in profeſto diui Marci alijs 5. confratribus, vaccarum armentum petit, inuen-

B tumq; ibidem ferociorem taurum ſic alloquitur: *Veni Marce,ecce iam appropinquat hora.* Statimq; taurus ferocitatis oblitus, non ſecus ac manſuetus agnus ad præfatum vſq; eremitorium ab ijs minatur, inibiq; nemine cogēte ſolemnioribus veſperis,ſummoq; ſacro, & concioni ſequenti die patientiſſimè intereſt. Quo quidem toto tempore inter viros, atq; mulieres vt ouis verſatur, ita vt alij eius cornua ſertis coronent, alij pannibus ornent, alij malis ſtipent, omneſq; eum familliariſſimè contingant, atq; per vniuerſas oppidi plateas circumducant, domoſq; ingredi cogant, ac tandem ad hunc vſq; conuentum deducant. Vbi proceſſionaliter à fratribus exceptus eccleſiam ingreditur,graduſq; ſummi altaris,qui numero ſunt 8. ſcandit. Sed ſummo ſacro,atq; concione abſolutis, vt primùm à ſacerdote celebrante ſibi benedictio datur,priſtinam induens ferocitatem campos,celerrimo gradu, nemine tamen læſo,petit. Quod ſanè

C mirabile eſt. Cùm autem quidam Epiſcopi in alicuius ſuperſtitionis ſuſpitionem adducti, huiuſmodi ritum atq; cœremoniam præpedire conati eſſent, re ad ſummum Pontificem delata, atq; quàmdiligentiſſimè examinata, præcepit is, vt huiuſmodi conſuetudo ſeruatis tamen quibuſdam conditionibus: ne videlicet eius tauri pilis, vt Sanctorum reliquijs, vel ad pellendos morbos,vt quibuſdam mulierculis moris erat, vterentur: nevè candelas accenſas eius cornibus affigerent, quòd aliquid ſuperſtitionis præſeferre videretur,in poſterum ſeruaretur. Accidit hoc in loco, vt maxima ſemel ingruente tempeſtate fratres ad orationem coram venerabili ſacramento confugerent, quorum alter, frater ſcilicet Franciſcus de Oliua,dum ad ſummi altaris gradus fortè ſubſtitiſſet, præter morem,nam id ſibi minimè ex officio incumbebat, quiſ-

D nam eo temporis campanam pulſaret, viſurus portam acceſſit. Cumq; nemine inuento eccleſiam repetere contēderet, fulgur è cœlo lapſum deſertum à ſe locum fratre inoffenſo tetigit. Quod ad omnibus miraculo atq; diuinæ diſpenſationi, quæ religioſum ſeruatum ſibi voluit, attributum fuit. In huius deniq; loci eccleſia ſepultus manet profundiſſimæ humilitatis, atq; ardentiſſimæ charitatis pater frater Antonius Alcantarenſis ſacerdos, cuius corpus poſt elapſum à funere quadriennium, nempe anno Domini 1569. ſuauiſſimè redolens, atq; incorruptum omnino ſeſe contuentibus præbuit, quapropter ab omnibus fratribus inter cælicolas connumeratur.

De conuentu S. Franciſci Coriæ. Conu. XIX.

CORIA, quæ & Caurium, vlterioris Hiſpaniæ ciuitas eſt, Albaniſq; Ducibus

E paret. Cuius epiſcopatus, licèt ipſa ciuitas anguſta ſit, pinguiſſimus,atq; maximæ auctoritatis eſt. Huius ergo vrbis ciues,cùm ex intimis præcordijs huius Prouinciæ religioſis afficerentur,eis apud ſe conuentũ erectum multis retro annis cupiebant. Sed iſtis atq; illis,quòd fratres huiuſmodi conuentum ad 2. millia ad minus paſſuum ab oppido, vt liberius Deo vacarent, ciues verò vel intra ipſa mœnia, vel ſaltim è mœnium veſtigio,vt eius opera facilius vti poſſent, conſtructũ vellent,in loco diſſentientibus,huiuſmodi deſiderium optato fine per aliquot annos caruit. R. verò Didaco Henriquo ab Almanſa (cuius ſuprà meminimus) ad Caurianum Epiſcopatũ euecto,atq; inclytis pariterq; pientiſſimis Albæ Ducibus Ferdinando Aluarez à Toleto, atq; eius coniuge Maria à Toleto maximè inſtantibus,à patribus, in prouinciali Capitulo Badeiocij, ſub R. P. F. Franciſco Zamora totius noſtri Ordinis generali Mini-

ſtro, anno à partu Virgineo 1561. celebrato, concluſum fuit, vt hic conuētus, ſub ſeraphici P. Franciſci tutela, 300. tantùm paſſibus à pręfata ciuitate Caurio ędificaretur. Accedentibus igitur poſtmodum largiſſimis, atq; liberaliſſimis tum præfatorum Ducum, tum quoq; ſenatus Cauriani eleemoſynis, præfatus hic conuentus, anno Domini 1563. primùm ædificari cœpit, atq; poſt quadriennium elapſum, nempe anno Domini 1567. moram interim trahentibus religioſis quodam in xenodochio, maiori ex parte abſolutus extitit, atq; 16. impræſentiarum fratres omni ex parte perfectus commodiſſimè continet. In Caurianæ matricis eccleſiæ ſacrario ſumma cum diligentia, atq; veneratione aſſeruantur mappa, qua Chriſtus Dominus morti propinquus, vltimam cum ſuis diſcipulis cœnam facturus, vſus eſt, atq; ſuper quam panem in veriſſimum eius corpus, & vinum in eius ſanctiſſimum ſanguinem tranſubſtantiauit, conſecrauitq;, atque ſuis diſcipulis, eis idipſum faciendi facultatem tradens, porrexit: & altera ex maxillis diui Ioannis Baptiſtæ: inſuper & molaris maximæ magnitudinis dens beati Chriſtophori martyris. Quæ omnes ſacroſanctę reliquiæ confluētibus è longinquo ad nundinas populis in feſto Inuētionis S. Crucis oſtenduntur. Hoc deniq; in conuentu mortem obijt, ſepultusq; eſt admirandę religionis P. F. Franciſcus à Beluiſio dignitate ſacerdos, qui ipſo ſeraphici P. Franciſci die natus, eodemq; die, ſed poſt aliquot annos, Franciſcano habitu indutus, atq; poſt elapſum annum eodem die de religioſo more ſolemniter profeſſus, & eodem Sācti dies poſt aliquot annorum curricula, ſacris primò operatus eſt, ac tandem in ipſa ſenecta eodem etiam beatiſſimi patris die, vt ipſe inſtantibus precibus à Deo opt. max. petierat, mortem obijt.

A B

De conuentu S. Spiritus Vallis Arragi. Conu. XX.

C

HIC eſt ille conuentus primùm à canonico, ſiue Cardinale Compoſtellano (cuius in primo huius Prouinciæ loco ſatis, ſuperq; meminimus) ædificatus, atq; Tertiarijs quibuſdam ſororibus Franciſcanis, dum Aquilæ fluenta peteret, relictus. Qui tandem creſcente mirum in modum huiuſmodi ſororum numero, bonisq; hinc inde ſibi accedentibus in iuſtum, capaciſſimumq; euaſit temporis ſucceſſu monaſterium, ac præfatis monialibus intra vrbis Ciuitatenſis mœnia ibidem in poſterum, iuxta ſacri œcumeniciq; Tridentini Concilij decreta, habitaturis, ſe anno à partu Virgineo 1566. recipientibus in huius Prouinciæ ius iteratò redijt. Retinuit autem antiquum Spiritus ſancti titulum, tantumq; 3. diſtat à monaſterio ſanctæ Mariæ de Angelis milliario, & in media Arragi Valle ſitus vnius ſolum milliaris intercapedine ab oppido Robledilio diſtinguitur, atq; tantundem ab alio oppido, cui Scarga Maria Hiſpanicè nomen eſt. Quia verò eius ædificia ſanctæ paupertatis, atq; laudabilis huius Prouincię conſuetudinis limites longè ęxcedebant, ſumptibus atq; opera tum pientiſſimorum Orapeſſæ Comitum, tum quoq; nobilis honeſtęq; matronæ Beatricis à Tregio reformatus, atq; ad aliorum conuentuum normam redactus extitit. Inhabitatur interim à 10 fratribus, quibus ex eleemoſynis hinc inde confluentibus quicquid ad honeſtum, frugemq; victum, & amictum neceſſum eſt, opportunè ſubminiſtratur. Cùm monialibus (vt pręfati ſumus) hinc ad vrbem Ciuitatenſem emigrandum eſſet, quæ tum huius loci agebat Abbatiſſam, ſoror videlicet Aldonza Pantoxia, (vulgò Pantoja) quòd maxima in hanc ſacram ædem deuotione ferretur, cùm adhuc optimè valeret Deo opt. max. obnixè ſupplicauit, ne ſe alio in loco mori, ſepeliriq; permitteret. Et ecce ipſomet receſſus die extemporaneo morbo correpta, atq; neceſſarijs ſacramentis munita ad ſponſum, iuxta votum, cunctis ſororibus id ſummè admirantibus euolauit. Eius corpus poſt elapſum ſexennium, dum fortuitò exhauſta terra detegeretur, integrum omnino, incorruptum, atque ſuauiſſimè redolens apparuit. Quamobrem in magna veneratione tum à fratribus, tum quoque à ſæcularibus habetur, ab omnibusque felix & ſancta prædicatur.

D E

De conuentu Dominæ noſtræ de Monte. Conu. XXI.

APPARVIT olim ſeſquimilliari à Villalua Ducis Ferianorum oppido, ac non longè à fluuio Guadaxira deuotiſſima quædam beatæ virginis Mariæ imago. Hanc

A go. Hanc Safranus populus inuentam mulo ſuperimponendam, atq; Safram deferendam curauit. Sed vix mulus itineris medietatem emenſus fuerat,quando crepuit medius, oneriq; ſubiacuit. Quamobrem exterriti Safrani eam ad proprium locum maxima cum religione redeuntes ædiculam ibidem,eidem glorioſæ Virgini ſacram, extrui iuſſerunt. Cùm autem Chriſtifidelium deuotio ad huiuſmodi imaginem,quòd innumeris coruſcaret miraculis, indies magis magisq; excreſceret,pluresq; ſibi ex diuerſis partibus obuenirent eleemoſynæ,pluraq; non contemnenda munera, inclytus ac multis nominibus laudandus heros Gomezulus Suarez à Figueroa primus Ferianorum Dux, vt primùm ſibi à reuerendiſſimo Ioãne à Ribera tunc Badeiocianorum Epiſcopo,nunc verò Antiocheno Patriarcha,atque Valentino Archiepiſcopo,& à reuerendo admodum patre fratre Franciſco Guſmanio generali Vltramontanæ Obſeruantis familiæ Commiſſario,quorum eæ partes erant, poteſtas facta eſt, huiuſmodi B ædem in iuſtum conuentum, ſub inuocatione beatæ virginis Mariæ de Monte, tum ex præfatis eleemoſynis,tum quoque ex proprijs facultatibus,anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo ſexageſimo octauo,euehendam,atque decem huius Prouinciæ religioſiſſimis fratribus in perpetuam habitationem tradendam curauit.

De conu. ſacrorũ Stigmatũ B.P. Franciſci Burgiliorum. Conu. XXII.

EA fuit pientiſſimæ Tiraſiæ à Stunnica Beſiaranorum Duciſſæ ad ſacroſancta Saluatoris noſtri Chriſti vulnera, atq; ad ſeraphici patris Franciſci Stigmata deuotio,eaq; religio,vt hunc conuentum, ſacris eiuſdem beati patris Frãciſci Stigmatibus ſacrum,ex proprijs facultatibus,vnico tantùm milliari ab oppido, quod materna Hi- C ſpanorum lingua Burguillos nuncupatur, ſibiq; parebat, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto, à fundamentis erigendum curauerit: inſuper & immatura morte præuenta quicquid ad operis conſummationem neceſſarium foret,id ex teſtamẽto reliquerit. Quamobrem huius Prouinciæ fratres,quibus huiuſmodi ædificium conſtruebatur, antiquum eremitorium ſibi proximum, anno Domini milleſimo quingẽteſimo ſeptuageſimo primo petentes, hunc ad optatum finem perduxêre. Vnde & eorum duodecim commodè ſatis ibidem commorantur.

De conuentu S. Antonij Veladæ. Conu. XXIII.

QVANTOPERE nobiliſſimus heros Gomezulus ab Abula Veladanorum Marchio huius Prouinciæ fratribus deuotus, affectusq; fuerit, hinc ſaltem colli- D gi poteſt: quòd nullum ſcilicet non mouerit lapidem, quouſq; eis hunc conuentum, beato patri Antonio de Padua ſacratum, non procul ab eius oppido Velada, quod iuriſdictioni Abulenſis Epiſcopi ſubeſt, peculiaribus ſuis ſumptibus ædificari fecerit. Sciebat ſiquidem præfatos fratres multis de cauſis,præſertim quòd Talabricana ciuitas, & oppidum Orapeſſa, in quibus duo Prouinciæ Caſtellæ monaſteria conſtructa ſunt,non multùm inde diſtarent,quodq; longior inter hunc & reliquos huius Prouinciæ conuentus intercederet itineris tractus,huiuſmodi erectioni contradicturos. Quapropter impetratis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo,à reuerendiſſimo patre fratre Chriſtophoro à Capitefontium generale totius noſtri Ordinis Miniſtro patentibus literis, eos ad ſibi aſſentiendum compulit. Præterea ne Prouinciæ Caſtellæ patres, quòd huiuſmodi conuentus ſuis finibus cir- E cumſcriberetur, iniuriam ſibi factam aliquando conquererentur, præfatas literas à Pio V. Pont.max.confirmandas,corroborandasq; curauit. Datæ igitur fuerunt (vt præfati ſumus) huiuſmodi literæ, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo, eo ſcilicet anno, quo 18. Franciſcani patres religione & ſcientia inſignes,inter quos & reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Zamora totius noſtri Ordinis generalis olim Miniſter, generali Capitulo interfuturi nauigio Romã petentes, peſte ſublati ſunt, & præfatus reuerendiſſimus pater frater Chriſtophorus à Capitefontium ad generalem eiuſdem Ordinis Miniſteriatum aſſumptus eſt, & inuictiſſimus Princeps Ioannes Auſtriacus catholici Hiſpaniæ Regis Philippi II. frater, atque totius catholicæ claſſis Præfectus longè digniſſimus glorioſum illum naualem

de Turca

de Turca truculentiſſimo Chriſtiani nominis inimico reuexit triumphum: & ſequen- A
ti anno nempe milleſimo quingẽteſimo ſeptuageſimo ſecundo, decem huius Prouincię fratres, ne ſuperiorum voluntati tergiuerſari viderentur, hoc ipſum monaſterium, in poſterum ibidem habitaturi, ingreſſi ſunt. Hoc deniq; in loco, in cuius ſacrario ſudarium ex eo, quo Chriſtus Dominus ſepulturæ tradẽdus obuolutus fuit, extractum, atque duo ex vndecim millibus virginum capita debita cum veneratione aſſeruantur; mortem obijt, dum Guardianatus munere fungeretur, admirandæ ſanctitatis pater frater Petrus à Valentia, qui ob eximias animi dotes, quibus ornatus, præditusq; erat, cum cœlicolis beari exiſtimatur, & magna in veneratione habetur.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Serralui. *Conu. XXIIII.*

CVM deuotiſſimus heros Rodericus Paciecus primus Serraluenſium Marchio B
hunc conuentum, beatiſſimæ virgini Mariæ de Angelis ſiue de Portiuncula ſacrum, non longè ab oppido Serraluo, Hiſpanicè verò Cerraluo, ſuis ſumptibus eo fine, vt ab huius Prouinciæ fratribus inhabitaretur, conſtruendum curaſſet: nec propoſitum, quòd quadraginta milliaribus & vltrà à proximiori eiuſdem Prouinciæ monaſterio diſtaret, aſſequi potuiſſet, eum Prouinciæ ſancti Michaëlis patribus ad tempus tradendum cenſuit. Obtentis verò poſtmodum apoſtolicis à Pio V. Pontif. max. literis, præfatisq; Prouinciæ ſancti Michaëlis patribus loco, quòd ſibi omnino incommodus eſſet, ſpontè atque ex animo cedentibus, voti compos effectus eſt. Ingreſſi ſunt itaque primùm huius Prouinciæ patres hunc conuentum, anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quarto. Nec tamen eius dominium adhuc in Romanæ Eccleſię ius tranſijt, ſed penes ipſum fundatorem manet. Inhabitatur nihilo- C
minus interim à duodecim fratribus, à pluribus, dum abſolutus omnino fuerit, inhabitandus. Nec facilè explicari poteſt, quantus ſit tum Caſtellanorum, tum quoque Portugalenſium ad hunc locum, qui ferè in vtrorumq; confinio ſitus eſt, ſecunda mẽſis Auguſti cuiuſlibet anni die concurſus, idq; ob plenariam omnium peccatorum indulgentiam, quam quotquot ritè diſpoſiti ipſum accedunt, ex apoſtolica auctoritate conſequuntur, atque ob os diui Thomæ Aquinatis Angelici Doctoris, & aliquot alias SS. reliquias in eius ſacrario accuratiſſimè magnaq; obſeruantia aſſeruatas.

De conuentu S. Franciſci Cymbæ Abulenſis. *Conu. XXV.*

HVIVS Prouinciæ fratres ſibi ab intenſiſſimis eius oppidi, quod Hiſpanicè Barco d'Auila nuncupatur, paretq; Duci Albano, atque ad gelidiſſimorum eorum D
montium, qui antiquiorem Caſtellam à temperata, ſatiſq; amœna valle Placentina diſterminant, radices ſedem obtinet, frigoribus ſummopere timentes, nunquam in eam ſententiam adduci potuerunt, vt oblata ſibi intra præfati oppidi mœnia domum in commodum conuentum breui euehendam acceptarent, quouſq; id ſibi à reuerendo admodũ patre fratre Franciſco Guſmanio generali Vltramontanæ familiæ Commiſſario iniunctum, imperatumq; extitit. Is enim cùm pientiſſimæ Mariæ à Toleto Albanorum Duciſſæ, atque omnium oppidanorum in huius Prouinciæ fratres animi propenſionem ſatis, ſuperq; cognoſceret, conſultum fore duxit, ſi eorum votis annueret. Quapropter datis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto, patentibus literis, huius Prouinciæ Miniſtro mandauit, vt aliquot E
fratres, qui ædificando monaſterio inuigilarent, ad præfatum oppidum Barco d'Auila quanto citius deſtinaret. Accedente itaque reuerendiſſimi Abulenſium Epiſcopi, cui huiuſmodi oppidum in ſpiritualibus paret, facultate, tanta cura, tantaq; ſolicitudine præfata domus tum publicis, tum quoque priuatis oppidanorum ſumptibus in monaſterium, ſub beatiſſimi patris Franciſci inuocatione, moram interim trahẽtibus religioſis in quodam xenodochio euecta eſt, vt ante elapſum biennium, antequàm videlicet annus Domini milleſimus quingẽteſimus ſeptuageſimus octauus elaberetur à duodecim fratribus commodè inhabitari potuerit. Licet enim hæc patria intenſiſſimis frigoribus expoſita ſit, ipſe tamen conuentus, oppidi mœnibus circũſcriptus, adeò circumſpectè conſtructus extitit, vt huiuſmodi aſperitatem bona ex parte temperet.

De con-

A *De conuentu B. Mariæ de Aquis ſanctis Xereſij. Conu. XXVI.*

CVM beatæ Margaretæ conuentus, qui in huius Prouinciæ ordine decimus eſt, tertio à Xereſio nobili ciuitate diſtet milliari, cuperentq; Xereſiani, vt diuino officio facilius intereſſe, atque ſacras confeſſiones commodius frequentare poſſent, ſibi fratres viciniores fieri, vnum alium conuentum non longè à communi vallo illis ædificandum decreuêre. Quamobrem impetrata à reuerendo patre fratre Ioanne Nauarro reuerendiſſimi patris fratris Chriſtophori à Capitefontium totius noſtri Ordinis tunc generalis Miniſtri Commiſſario, atque à catholico Hiſpaniæ Rege Philippo II. penes quem ſacræ Iacobitarum Militiæ adminiſtratio eo temporis erat, facultate, antiquum eremitorium, ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Aquis ſanctis, 200. paſſi-
B bus à præfata ciuitate erectum, ex publicis facultatibus, anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo in hunc conuentum ſub eodẽ titulo transferendum curarunt. Cuius tanta eſt capacitas, vt cùm omnino abſolutus fuerit, 18. fratres commodè ſatis continere valeat, licèt impræſentiarum à duodecim tantùm inhabitetur. Gaudet hic locus pulcherrimo quodam atque gratiſſimo fonte, ad cuius contactum meritis glorioſiſſimæ, atque ſuper benedictæ virginis Mariæ plures à diuerſis infirmitatibus mirabiliter curantur. Vnde & ſanctitatis prærogatiuam acquiſiuit, & à conuicinis populis in maxima veneratione habetur, multũq; frequentatur.

De conuentu B. Mariæ de Miſericordia Fonſalitæ. Conu. XXVII.

SVAM in Deum pietatem, atq; in Franciſcanam familiam beneuolentiam com-
C mẽdaturus humaniſſimus heros Petrus ab Aiala eius oppidi, quod Fuenſalida Hiſpanicè nuncupatur, atque ad Toletanam diœceſim attinet, Comes; vt primùm, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo apoſtolicam à Gregorio XIII. Pont. max. facultatem, atque patentes à reuerendiſſimo patre fratre Chriſtophoro à Capitefontium generale noſtri Ordinis Miniſtro literas obtinuit, hanc ſacram ædem in honorem Dominæ noſtræ de Miſericordia ex domeſticis facultatibus, intra præfati oppidi mœnia, à primo ad vltimum vſque lapidem elegantiſſimè ædificandam, atque ſatis honeſtum pro eius capacitate hortum ſibi adijciendum curauit. Inſuper & ab eodem ſummo Pontifice obtinuit, vt quicunque ſacerdos in ſummo eius altari pro anima in Purgatorio exiſtente ſacris fuerit operatus, is protinus eam ab huiuſmodi pœnis liberet. Huius denique monaſterij fratres,
D qui diu noctuq; fideliſſimè Deo omnipotenti famulantur, 12. numerum attingunt.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ apud S. Eulaliam. Conu. XXVIII.

FACTVRVS ſatis nobiliſſimus Ioannes à Mendoza benemeritus eius oppidi, quod Orgaz Hiſpanicè nuncupatur, Comes, atque temporalis oppidi ſanctæ Eulaliæ Dominus tum propriæ, tum quoque oppidanorum in huius Prouinciæ fratres beneuolentiæ; literas tum proprio, tum oppidanorum chirographis ſubſcriptas, quibus reuerendum admodum patrem fratrem Antonium Aquilarium generalem Vltramontanæ familiæ Commiſſarium, cæteroſq; huius Prouinciæ patres, in conuentu ſancti Michaëlis prope Placentiam capitulariter congregatos obnixè rogatos cupiebat, vt ad ſe aliquot fratres, qui ædificando in præfato ſanctæ Eulaliæ oppido conuen-
E tui inuigilarent, deſtinare vellent, cum maxima ſolicitudine dedit. Quibus literis præfati patres ob interceſſoris auctoritatem atque pietatem annuendum cenſuerunt. Impetrata itaq; à reuerendiſſimo Toletanorum Archiepiſcopo, cuius id munus erat, nam præfatum ſanctæ Eulaliæ oppidum ſibi in ſpiritualibus ſubeſt, atque octodecim tantùm milliaribus ab inſigni ciuitate Toleto diſtat, facultate, Dominico Præcurſori, diuo ſcilicet Ioãni Baptiſtæ ſacratus, tum ex communibus oppidanorum, tum quoque ex priuatis præfati Comitis facultatibus, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo, intra eiuſdem oppidi mœnia ædificari cœpit. Qui tamen quòd non dum vltimam artificis manum expertus ſit, ab 8. tantùm religioſis patribus ac fratribus inhabitatur, inhabitandus aliquando nihilominus à duodecim & vltrà.

PROVINCIA
CARTAGINENSIS
SEQVERE ME

PROVINCIA CARTHAGINENSIS.

A PROVT ex apoſtolicis quibuſdam Sixti IIII. Pont.max.literis,in Mi-
noritici Murciani conuentus cartophilacio aſſeruatis, facillimè con-
ſtat,eo ipſo tempore,anno videlicet à partu Virgineo 1484.die verò mẽ-
ſis Februarij 6. quo Conceptionis Prouincia Prouinciæ honorem atque
dignitatem ſibi aſciuit,Carthaginenſis Cuſtodia erecta eſt.Quæ tamen in
generali quadam Congregatione Burgis celebrata ex patrum,quorum intererat,cõ-
ſenſu in peculiarem Prouinciam ſub eodem Carthaginenſis titulo euaſit. Cùm au-
tem id abſq; ſpeciali pontificia auctoritate factum eſſet, vt ſcrupulis omnibus ampu-
taretur anſa,à Leone X.Pont.max.apoſtolicum quoddam diploma,ſub datum Romæ
die 18.menſis Martij,anno verò Dominicæ incarnationis 1521.impetratum fuit, quo
B ſummus ipſe Pontifex omnia acta per patres in prædicta Congregatione generali ra-
ta habet & confirmat, nec non & quoſcunque defectus quomodolibet ibidem com-
miſſos ſupplet. Patet itaque hæc Carthaginenſis Prouincia,quæ ex 31.fratrum con-
uentibus,quorum 5. Recollectioni deſeruiũt, & 6.Clariſſarum monaſterijs,ac decem
Tertiariarum ſororum Franciſcanarum domibus, atque vnico Conceptioniſtarum
monialium cœnobio conflatur, ſatis latè: cùm vniuerſum Murciæ Regnum circum-
ſcribat,& Granatæ, Aragoniæ, atque Valentiæ Regnorum limites, nec non & Afri-
canum littus attingat.Maius eius ſigillum Chriſtum Dominum crucem ſibi baiulan-
tem, duoſq; fratres Minores,quorum alter ſeraphici patris Franciſci perſonam præ-
C ſefert,poſt ſe ſequẽtes, quorum pedibus Carthaginenſis ciuitatis inſignia,nempe ca-
ſtrum è mari emerſum ſubſtãt, atque ſubſequentia verba: SIGILLVM MINI-
STRI PROVINCIÆ CARTHAGINENSIS. in orbem complectitur.
Quoniam verò nihil preſtantius à Ieſu Chriſto Saluatore noſtro, atq; ſeraphico pau-
perumq; Patriarcha Franciſco, quorum iconibus præfatum ſigillum inſignitur, præ
manibus occurrere poterat, eos, tanquam ſui patronos, ſibi anteponendos curaui.

De conuentu S. Franciſci Murciæ. *Conu. I.*

IVRE equidem optimo conuentus hic,ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atque
D ad viginti paſſus à Murcia Hiſpanorum ciuitate, licèt nondum omnibus ſuis nume-
ris abſolutus, eleganter ſatis erectus, primum inter huius Prouinciæ reliquos locum
obtinet. Conſtat ſiquidem ex regio quodam Sanctij Caſtellæ Regis diplomate,dato
ante annum Dominicæ incarnationis 1310.atque ab eius ſucceſſoribus Henrico, Fer-
dinando, eiuſq; coniuge Eliſabetha, Ioanna, Carolo V.Germanorum Imperatore,
atque Philippo II. confirmato ipſum ante præfata tempora in medio Murcianæ ciui-
tatis foro, vbi nunc ſanctæ Catharinæ parochia ſurrigit, præextitiſſe, & ab eo loco,
quem impræſentiarum tenet,tranſlatum eſſe.Quo tamen certo tempore conſtructus,
atque cuius ſumptibus primò ædificatus fuerit,deficiẽtibus tum ſcripturis,tum quoq;
traditionibus,quæ nos hac de re certiores reddere poſſint, penitus latet. Secunda ve-
E rò eius ædificatio,quæ & magnifica ſatis, & pulcherrima eſt, circa annum à Chriſto
Saluatore nato 1310.contigit,atque tum ex publicis, tum quoque ex priuatis ciuium
eleemoſynis facta eſt. Hanc nondum abſolutam diximus, non quòd nunquam per-
fecta extiterit,cùm ſecus ſe res habeat,ſed quòd creſcente in dies fratrum numero, qui
impreſentiarum 60.eſt,ſibi aliquid addendum veniat. Pertinuit preterea olim hic lo-
cus ad Conuentuales Franciſcanos patres, quorum plurimi doctiſſimi ſanè,atq; gra-
uiſſimi ibidem ſepulti diem Domini preſtolantur: ſed ab anno Dominicę incarnatio-
nis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo quinto regulari Obſeruantię deſeruit.

De con-

De conuentu S. Franciſci Huetæ. *Conu. II.* A

NISI nos receptiſſima traditio,& huiuſmodi literæ : *En eſta capilla eſtuuo nueſtro padre S. Franciſco anyo de 1214.* Quę Latinè quod ſequitur ſibi volunt:hoc in ipſo ſacello fuit pater noſter S.Franciſcus anno 1214.fornici cuiuſdam ſacelli inciſę,nos fallant,conuentus hic,ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atq; ad lapidis iactum ab eo oppido,cui Hiſpanicè Huete nomen eſt,conſtructus, anno Domini 1214.dum beatiſſimus ipſe pater,limina diui Iacobi in Compoſtella viſitaturus, iſtac pertrāſiret,exordium ſumpſit. Non etiam deſunt,qui aſſerant præextitiſſe hoc in eodem monaſterio cubiculum ab eodem patre Franciſco inhabitatum, eoq; præ vetuſtate collapſo, ne eius memoria aliquando aboleretur,à curioſo quodam loci Guardiano prętactum ſacellum ipſius loco ædificatum fuiſſe. Et hæc quidem de præſentis monaſterij antiquitate.Quis verò eius fundator fuerit nec traditione,nec ſcripto vllo pacto conſtat: crediderim tamē ipſum ex diuerſis ciuium eleemoſynis temporis ſucceſſu, ac diuerſimodè ædificatum. Ea lapidea ſeraphici patris Franciſci imago ſuper præcipuum altare erecta,à perfido quodam Iudęo per ludibrium fabrefacta dicitur. Quod an ita ſit Dominus nouit. Hoc tamen certiſſimum eſt, quod aqua eius cicatricibus infuſa morbos à gregibus, ſi tactæ pecudes ipſa reſpergantur, abigit. Commorantur vt plurimum hoc in loco,qui à Conuētualibus Franciſcanis patribus ad Obſeruātes anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo primo deuolutus eſt,quadraginta fratres, quorū maior pars ſub peritis Prælectoribus Philoſophicis literis diligenter incumbit. B

De conuentu S. Franciſci Conchæ Valeriæ. *Conu. III.* C

CVM Alphonſo VIII. vel (vt alij volunt) IX. Concham Valeriam Hiſpanię ciuitatem,iniuſtè à Mauris occupatam,oppugnanti ſacrarum S.Iacobi Ioannitarū, atq; Templariorum Militiarum Magiſtri adfuiſſent, ſtrenuamq; operam nauaſſent; gratiſſimus ipſe Rex, poſt eam pulſis Saracenis expugnatam, Ioannitis equitibus eccleſiam,diuo Ioanni Lateranenſi ſacram,intra ipſius mēnia; Iacobitis xenodochium, ſed extra illa; & Templarijs aliam itidem eccleſiā in ipſis ſuburbijs ædificari curauit. Cumq; à patribus in generali concilio Viennenſi congregatis præfati Templarij,anno Dñi 1313.deleti fuiſſent,eorum eccleſia,atq; contigua domus in Conuentualium Franciſcanorum patrum ius ceſsêre. A quibus tamen anno Dñi 1500. vel circiter, ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes dimanauit. Ædificarunt prętérea circa annum Domini 1530. pijſſimi Ioannes ab Ortega,& Catharina à Coalla eius vxor prope hoc ipſum monaſterium,B.P.Franciſco ſacratum,atq; à 50.fratribus frequētius incultum, collegium 14.fratribus continendis omnino accommodū;ea tamen lege poſita,vt 12.iſtius Prouincię fratres inibi perpetuò commorarentur,qui ſub vno vel altero ſęculari Pręlectore aut Theologicis literis,aut Philoſophicis incumberent.Quibus & certam eleemoſynam quotannis tum pro eorum victu, tum quoq; pro Prælectorum ſtipendio à ſuis hæredibus pendendam ex teſtamento reliquerunt. Sed cùm ijs vita functis,nec eorum ſucceſſores huiuſmodi legibus ſtare vellent, nec citra iniuriam fieri poſſet, vt ſęcularis quis fratribus prælegeret; Prouinciæ proceres capitulariter congregati, vt, huiuſmodi eleemoſyna longius relegata,12. fratres ſtudentes ſingulis in capitulis deſignarentur, qui ſub duobus patribus Lectoribus ſacræ Theologiæ hoc in ipſo loco operam darent, conſultiſſimè decreuerunt: Quod & diligenter obſeruatur.Cùm fortè fortuna communis fratrum ſarcophagus, vt defunctus frater terræ mandaretur, apertus eſſet,cuiuſdam deuotiſſimi patris fratris Ioannis à Villamaiori corpus, à viginti annis & vltra ſepultum, imputre omnino, incorruptum atque illæſum fuit inuentum. Quod miraculo ab omnibus aſcriptum extitit,in eodem tamen loco manet. D E

De conuentu Angelorum Alcozerij. *Conu. IIII.*

CVM noſtri fratres,ædificato ſibi, ad 1500. paſſus ab Alcozerio,Hiſpanicè Alcoçer,Conchenſis diœceſis oppido, deſerto in loco (cui ſanctus Michaël de Monte nomen eſt) humili conuentu,ab anno Dñi 1373. vſq; ad annum 1569.ibidē cum maxima

A xima ſanctitatis opinione commorati fuiſſent: quòd is locus ob ſui diſtantiam nec oppidanis, nec etiam ipſis fratribus deſeruiret, derelictus eſt, & hic ſub ſanctorum Angelorum inuocatione, non longè à præfati oppidi vallo tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus, pręfato anno à natiuitate Domini 1569. ędificari cœpit. Cuius tamen optima pars extra artificis manus eſt: ita vt 18. fratribus commodum præbeat hoſpitium. Prioris conuentus antiquitati aſtipulatur Henrici II. diploma in pręſentis monaſterij chartophylacio aſſeruatum, quo fratribus præcidēdi ex regio proximiori nemore, quęcunq; ſibi neceſſaria fuerint, ligna facultas fit.

De conuentu S. Franciſci apud ſanctum Stephanum de Portu. Con. V.

CONCEPTA de Franciſcana Religione, deque eius ſanctitate opinio effecit, vt
B Didacus Sanctius à Benauides, temporalis oppidi ſancti Stephani de Portu, quod Granatenſi Minoritarum Prouinciæ conterminum eſt, atque Gienenſium Epiſcopo in ſpiritualibus paret, Dominus, hoc monaſterium, beatiſſimo patri Franciſco ſacratum, atque à viginti religioſis frequentius incultum, ſuis ſumptibus circa annum à partu Virgineo 1406. à fundamentis extrudendum, abſoluendumque curaret. Cuius denique pientiſſimi herois tanta extitit ad Minoriticum habitum deuotio, vt ipſo indutus in maiori huiuſmet loci ſacello, quod ſibi ſuiſque poſteris patronatus iure deſeruit, ſepeliri voluerit. Hæc autem à nobis dicta ex monumentis in præfati oppidi ſancti Stephani Comitum archiuis ſūma cura ac diligētia aſſeruatis liquidò conſtant.

De conuentu S. Franciſci Alcarazij. Con. VI.

C HIC conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atque ad quinquaginta paſſus ab Alcarazio Toletanæ diœceſis ciuitate erectus, longiuſculus olim, ante annum videlicet Domini 1430, (ſi coniecturis adhærere liceat) ædificatus extitit. Cùmque eius ſitus, atque habitatio tum ciuibus, tum quoque fratribus minus deſeruiret, eo relicto, hunc ex eiſdem coniecturis, circa annum 1460. tum ex publicis ciuium facultatibus, tum quoque ex priuatis ipſi fratres ædificandum curarunt. Coacti fuimus ad coniecturas, tamquam ad ſacram anchoram recurrere, quòd nihil ſiue ſcripturarum, ſiue etiam traditionis penitus ſit, quod nos tum de antiquioris, tum quoq; de recentioris conuentuū erectione certiores reddere poſſit. Obſequuntur frequentius Deo opt. max. hoc in loco triginta fratres, qui optimos ciues in omni pietate, ſanctitate, atque Dei timore pro viribus inſtruunt, ab ipſis tamen eleemoſynas accipiunt.

D

De conuentu S. Franciſci Veas. Conu. VII.

NIHIL ſanè intactū reliqui, vt huius conuentus, ad 50 paſſus ab oppido, cui Veas Hiſpanicè nomē eſt, in ſeraphici P. Frāciſci honorē erecti, antiquitatē, atq; authores certò aſſequerer: ſed fruſtrà, deficientibus omnino ſcripturis, ex quibus id haberi potuerit. Sūt nihilominus ex antiquioribus oppidanis aliquot, qui aſſerāt ipſū circa annū Dñi 1430. ex cōnibus oppidi facultatibus conſtructū. Quod tñ, & loci ſtructura, & oppidanorū beneuolentia fidē ſibi aſtruentibus, inficiari non auſim. Nam & illa vetuſtatē pręſefert, & Veēſes 20. fratribus huius loci accolis neceſſaria ſatis liberaliter miniſtrāt, & ſi quid reparandum occurrat, vlla abſque difficultate reparāt. Cùm quidā huius loci Guardianus inferius clauſtrū à cœmeterio honeſtatis cauſa dealbari iuſſiſſet, iſque,
E qui gypſabat, ad antiquiorē glorioſiſſimæ Virginis imaginē peruentus, eā gypſo obliterare contēderet, ſemel atq; ſecundò repulſam paſſus eſt: cūq; cęptis adhuc inſiſteret, retortum miraculosè gypſum in ipſum recidit. Quamobrem ſtupefactus omnino, atq; timore perculſus vlterius progredi nō fuit auſus, Quod cū idē præfatus Guardianus, cęteriq; eius fratres reſciuiſsēt, eā & iocalibus, atq; ſuppoſito altari cohoneſtari curarūt. Et ab eo tēporis plura ibidē ad eiuſdē glorioſę Virginis inuocationē miracula cōtingūt.

De conuentu S Catharinæ de Monte Murciæ. Conu. VIII.

CVM deuotus quidā Murcianus ciuis Ioannes Mercator perfectiorē uitam anhelaret, fontem, adiacētēq; fundum ad 3. milliare à Murcia ciuitate diſtātes, atq; ad

editi cuiuſdam montis radices ſitos ſibi à Murciano ſenatu, quatenus ibidem domum religioſis viris excipiendis idoneam ædificare poſſet, ſupplex dari petijt. Quibus denique impetratis, atque apoſtolica Eugenij IIII. Pont. max. auctoritate obtenta, hoc ſacrum monaſterium, diuæ Catharinæ dicatum, anno Dominicæ incarnationis 1441. à fundamentis ad apicem vſque ędificandum, atque huius Prouincię fratribus tradendum curauit: quibus & ille vſque ad ſui obitus diem conuixit. Cùm autem, ex ſtatuto inter præfatum Ioannem Mercatorem, atque Murcianum ſenatum pacto, præfati fratres ad annuum cenſum, licèt exiguum, pendendum tenerentur, ab huiuſmodi vexatione per ſereniſſimum Caſtellę Regem Ioannem, vt ex eorum chartophylacio conſtat, redempti ſunt. Conuentus hic quòd ſolitudine, amœnitate, atque maxima quiete gaudeat, contemplatiuæ ducendæ vitæ accommodus eſt, eaque de cauſa à Prouinciæ proceribus decretum extitit, vt quindecim Recollectis fratribus perpetuò deſeruiat. Hoc denique in conuentu meritis opimus mortem obijt, ſepultuſque eſt religioſiſſimus ille, ac ſanctus frater laicus nomine Didacus, cuius author Chronicorum noſtri Ordinis tertia ſui operis parte lib. 3. cap. 9. abundè meminit. Ad hunc deuotiſſimum fratrem appoſitus eſt quidam alius frater iuuenis Blaſius à Vilalua ſumma charitate, ſumma obedientia, ſumma humilitate, atque quacunque alia virtute præditus. Qui quidem ætate iuuenis, ſed maturitate antiquus, non crinibus, ſed ſenſibus canus; non denique temporum diuturnitate, ſed morum grauitate ſenex obijt. Totius autem vitæ ſuæ decurſus fuit nouemdecim annorum. Tranſiuit præterea ex hoc mundo ad cœlum hoc in ipſo loco, meritis opimus, atque omnibus ſuis confratribus magnum ſui deſiderium relinquens anno incarnationis Domini 1575. idibus Auguſti. Habetur in maxima veneratione ab huius loci fratribus & à circunuicinis populis paruula quædam crux ex ea, quæ prima apud occidentales Indos erecta fuit, & plurimis ac magnis olim miraculis coruſcauit, fabrefacta.

A B C (margin letters)

De conuentu S. Franciſci Carthaginis. Conu. IX.

HABITVRVS apud ſe pius Carthaginenſis ſenatus Minoriticum monaſterium, ædiculam, diuo Sebaſtiano martyri ſacram, intra nouę Carthaginis ab Aſdrubale Pœno conditæ, nouæ inquã, ad Libycæ Carthaginis differentiam perpetuo epitheto dictæ, quæ etiam à ſparti copia, quod in eius agro copioſiſſimè prouenit, Spartaria paſſim nuncupatur, mœnia erectam, huius Prouinciæ fratribus in conuentum euehendam, anno à partu Virgineo 1548. menſis verò Auguſti duodecimo contulit. Cùmque pręfati fratres poſt trium annorum habitationem non contemnendis agerentur moleſtijs, ea ex eiuſdem ſenatus conſenſu derelicta, hoc monaſterium, beatiſſimo patri Franciſco eius tutelari atque patrono, tum ex publicis, tum quoque ex priuatis Carthaginenſium eleemoſynis intra eiuſdem ciuitatis vallum ab ipſis fundamentis extruendum curarunt. Nec dum tamen ultimam artificis manum, licèt commodum ſatis hoſpitium octodecim fratribus præbeat, expertum eſt. Eius nihilominus eccleſia quibuſdam ſanctorum Calixti Papæ & martyris, Vincentij martyris, atque Zenonis eiuſque ſociorum martyrum reliquijs honeſtatur, ac cõdecoratur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Hortis. Conu. X.

HVIVS Prouinciæ proceres eam, dum adhuc intra Cuſtodiæ limites teneretur, protracturi, ædiculam Dominæ noſtræ de Hortis ad trecentos paſſus à Lorca Carthaginenſis diœceſis ciuitate erectam, ex facta ſibi à reuerendiſſimo Lopetio Carthaginenſium Epiſcopo facultate, tum ex priuatis, tum ex publicis Lorcanorum facultatibus, tum quoque ex Saracenorum Granatenſis Regni ſpolijs à fidelibus militibus liberaliſſimè oblatis, anno Dominicæ incarnationis 1467. in monaſterium viginti quinque continendis fratribus omnino accommodum, relicto ſibi antiquiori titulo, tranſtulerunt. Quibus etiam, vt nihil deeſſe videretur, acceſſit Pauli II. Pontificis maximi conſenſus in forma bullæ ſub datum Romæ ſexto Decembris, anno à partu Virgineo 1476. factus. Huius loci accola fuit, idque multis annis, R. P. F. Vincentius Lunellus totius noſtri Ordinis generalis Miniſter, qui Tridenti ſub gñali Concilio diē

clauſit

A clauſit extremum. Quia verò hic conuentus tum fratribus, tum quoque Lorcanis ob ſui diſtantiam minus deſeruiebat, oblatū ſibi ab honeſta quadam matrona cum horto, atque domo adiacentibus fundum ex ſenatus beneplacito iſtius Prouinciç patres, in capitulo Belmontis, anno Domini 1554. celebrato, acceptarunt. Sed cùm ædificando de nouo conuentui is minus deſeruiret, ab ijſdem patribus pro alio multò cōmodiori, atque ciuitatis Lorcanę ſuburbio ſatis proximo, idque ex apoſtolica Pauli IIII. ſummi Pontif. auctoritate facta, anno Domini 1555. die verò menſis Nouembris vndecima commutatus eſt. Ea igitur auctoritate obtenta, fratres hunc alium locum, ſub beatiſſimi patris Franciſci inuocatione, ex acquiſitis tantùm eleemoſynis ædificandum curarunt. Qui tamen adhuc ſub artificis manum verſatur, & à paucis fratribus incolitur. Nec ideo hi (de quibus ſuprà) duo conuentus cenſendi ſunt, ſed B vnicus ſolùmmodo; cùm vnus tantum pater Guardianus vtrique præſit, ſitque & iſtius, atque illius vna communitas, ac tandem, hoc perfecto, ille derelinquendus ob fratrū commoditatem veniat: qua etiam de cauſa eos minimè diſtinguendos cenſui.

De conuentu S. Franciſci Belmontis. *Conu. XI.*

SI quis beneficia noſtro Ordini ab inclyta Pacciecorum, eorum, inquam, qui ſub Marchionatus titulo oppido Villenæ principantur, principatique ſunt, collata noſſe voluerit, Prouinciæ Caſtellæ chronologiam perlegat: quamobrem ijs referendis ad alia feſtinans impræſentiarum minimè immorabor. Tranſlaturus itaque heros Ioannes Pacciecus Villenicorum Marchio ędiculam, diuæ Annæ ſacram, ac oppidi Belmontis vallo cinctam, in Minoriticum conuentum, eam ſibi à ſummo Pontif. C Pio II. concedi ſupplex petijt. Quo denique, anno à partu Virgineo 1462. vt ex apoſtolico eius diplomate dato eodem anno, menſis verò Februarij decimo calēdas, ſatis ſuperque conſtat, annuente, hoc monaſterium ſeraphico P. Franciſco de paſſione Domini ibidem circa præfata tempora ex domeſticis facultatibus à fundamentis ad apicem vſque extruendum, abſoluendumque curauit. Cuius ea eſt capacitas, vt 40. fratres commodè ſatis contineat. Eius denique eccleſia altero dentium diui Bartholomæi Apoſtoli, & alio itidē dēte beatæ Apolloniç virginis, atq; martyris cohoneſtatur.

De conuentu S Annæ Orihuelæ. *Conu. XII.*

AD 200. paſſus ab ea ciuitate, cui Orihuela Hiſpanicè nomen eſt, hæc Minoritica domus, diuæ Annæ ſacrata, atque à 15. Recollectis fratribus inhabitata ſur D rigit. Quæ quidem à pluribus ędificata nullum ſui peculiarem patronum agnoſcit. Nam, vt antiquior ædicula, eidem beatæ Annæ dicata, ibidemq; erecta in conuentū, eueheretur, collato ſufficienti ad id fundo, curauit quidam heros Gregorius Rocca nomine: quo autem certo tempore id contigerit, nec ſcripto, nec traditione haberi potuit. Conſtat nihilominus ex apoſtolicis quibuſdam literis in Minoritici conuentus Murciani (de quo ſuperius) chartophylacio aſſeruatis hunc conuentum circa annum Domini 1480. conſtructum fuiſſe. Præterea (vt ad eius fundationem redeamus) refectorium, quo fratres ſumendæ refectionis ergô conueniunt, liberaliſſimis R. Turiaſſonenſium Epiſcopi Andreæ Martinez ſumptibus, prout gentilitia eius inſignia parietibus inciſa indicāt conſtructum extitit. Clauſtrum verò pientiſſimus quidam Sanctus Angelus Vique, vt eius quoque gentilitia inſignia ibidem impreſſa E commoſtrant, ex proprijs facultatibus ædificandum curauit. Præcepit inſuper deuotus hic vir, idque ex teſtamento, hæredibus ſuis, vt duas piſcium libras ex quaque piſcium ſarcina aliunde Orihuelam inuecta ſibi ex regia donatione pendendas huius loci fratribus in eleemoſynam conferrēt, quod & ab illis in præſentem vſq; diem obſeruatum eſt, Quod tandem ædificij reliquum eſt, id ex diuerſis fideliū eleemoſynis fratrum induſtria acquiſitis perfectū eſt beatus pater fuit. In huius loci eccleſia ſepultus Matthæus à Valentia officio concionator, ac ſummæ religionis vir. Cui adijciendum cenſui eximiæ ſimplicitatis, abſtinentiæ, orationis, atq; charitatis fratrem Bartholomæum à ſanta Marina laicū profeſſum, qui ob ſingulares eius animi dotes in maiori ſacello iuxta locum pronuntiandæ epiſtolæ deputatum honorificētiſſime ſepultus eſt.

De conuentu Dominæ noſtræ de corpore Chriſti Villæuiridis. Conu. XIII. A

LICET inclytus heros Petrus Manriquius Parietinenſium (vulgò de Paredes) Comes apoſtolicas à Sixto IIII. Pontifice maximo literas anno à Chriſti Saluatoris natiuitate 1477. impetrauerit, vt ædiculam ad 200. paſſus à Villauiridi Toletanæ diœceſis oppido, inter editos duos montes ſitam, in Minoriticũ conuentum trãſferre poſſet: idq́; ſtatim exequutioni mandari curaſſet: non tamen ante annum Domini 1489. huiuſmodi conuentus ab iſtius Prouinciæ fratribus occupatus extitit. A quo etiam tempore impræſentiarum vſque ab 18. religioſis inhabitatur. Cùm autem eius ædificium præ vetuſtate, immo potius præ materiæ imbecillitate minaretur ruinam, à Ludouico Manriquio præcipuo Philippi II. Hiſpaniarum Regis eleemoſynario, præfatiq́; fundatoris ex filio nepote, reędificata ſatis eleganter eius eccleſia, ſuperioribus B hiſce diebus refici, repararíq; cępit. Sed, eo immatura morte pręuẽto, an optato fine aliquãdo potiturus ſit, Dñs nouit. Volumus tñ curioſũ lectorẽ admonitũ, ne nos fortè hallucinatos exiſtimet, hũc locũ Dñę noſtræ de corpore Chriſti à Sixto IIII. ſummo Pontifice in ſuo diplomate, licèt paſſim ſeraphico patri Franciſco à ſæcularibus dicetur, fuiſſe ſacratum. Extat huiuſmodi diploma in præſentis monaſterij tabellario.

De conuentu S. Franciſci Albazeti. Conu. XIIII.

CVM deuotus Alphonſus Lopetius Tellio propriam domum, annexumq́; ſibi hortum huius Prouinciæ fratribus ad vnius conuentus ædificationem, circa annum Domini 1580. non minus liberaliter, quàm piè contuliſſet, adiecit & ipſa Albazetana communitas, vt & illis quicquid fundi, ſiue ſitus deſiderabatur conferret. His deni- C que obtentis præfati fratres hunc conuentum muro eius oppidi, quod Hiſpanica lingua Albacete nuncupatur, ſpectatque ad Carthaginenſem diœceſim, ferè contiguũ, non ita poſt multum temporis ab anno 1580. ſuperius citato, ex diuerſis eleemoſynis, ædificandum, perficiendumque curarunt. Non tamen ideo hoc monaſterium inter infima huius Prouinciæ loca annumerandum venit, cùm triginta fratres frequentius contineat. Quæ autẽ ſuperius diximus, ea ex ſeniorum traditione habuimus.

De conuentu S. Franciſci Villæ nouæ Infantium. Con. XV.

NE Franciſcanorum pijſſimi Ioannis Moreni erga ſe meritorum memoriam vlla vnquam deleat obliuio in cauſa eſt hic conuẽtus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, quem is, obtenta ab Alphonſo à Cardenis magno ſacræ S. Iacobi Militiæ Magiſtro, cu D ius tũc id munus erat, facultate, in ſuo prædio, tunc quidẽ oppidi Villę nouę de Infantibus, ſiue Infantiũ, muris excluſo, nũc verò iiſdẽ circunſcripto, ex proprijs facultatibus, anno à Chriſto Saluatore nato 1491. à fundamentis extrui, ac omnino perfici curauit. Eſt etiam 30. Franciſcanis huius loci accolis commendatiſſimus R. Thomas à Villa noua Valentinorum Archiepiſcopus, qui maiorem principis ſacelli partem ædificari fecit; qua etiam de cauſa eius conſanguineis in ſepulturam deſeruit. Diem clauſit extremum hoc in monaſterio eximię ſanctitatis pater Didacus Ximenius, qui integras noctes in oratione, ac diuinorum meditatione conſumere aſſueuerat.

De conuentu S. Geneſij de Xara. Conu. XVI.

QVOD hic conuentus, in loco deſerto ac vaſtæ ſolitudinis ad decem millia paſ- E ſuum à noua Carthagine, atque ad tria millia ab Oceano mari ſitus, diuo Geneſio dicatus euaſerit, in cauſa eſt circunuicinorum populorum ad ipſum ſanctum, ob recepta ab eo beneficia, deuotio. Nam ex ſummi Pont. Innocentij VIII. qui inclyto heroi Ioanni Ciaconio olim eius ædificandi facultatem, anno à partu Virgineo 1491. fecit, mandato, ſanctiſſimæ virginis Mariæ Annuntiationi ſacrandus veniebat. His acceſſit præexiſtens eodem in loco ædicula, in eiuſdem ſancti Geneſij honorem erecta, quæ prępfatis populis cõmẽdatiſſima erat. Extitit igitur ædificatũ hoc monaſteriũ, à 20. fratribus frequẽtius inhabitatũ, ſtatim ab an. Dñi 1491. à p̃fato heroë Ioãne Ciaconio, idq́; ex apoſtolica Innoc. VIII. auctoritate: ea tñ poſita lege, vt Frãciſcanis Amadeis deſeruiret,

A uiret,immediateq; generali totius Minoritici Ordinis Miniſtro ſubeſſet. Eidē legi ſubſcripſit Alexander VI. Pont. max. anno Dñi 1493. Habentur amborum Pontificum ſummorum diplomata in huiuſmet loci archiuis. Hæc tamen lex ob plurima, quæ ſequebantur incommoda, exequutione caruit: immo conuentus ipſe à prima ſui erectione huius Prouinciæ patribus paruit. Eſt locus hic Carthaginēſibus celeberrimus, præcipuè verò in mari periclitantibus, quòd ſanctus Geneſius Rolandi magni Frācorum Regis, ac Oliuæ Reginæ olim filius, cuius corpus occulto in loco in præſentis monaſterij eccleſia ſepultum creditur, illis opportunè quacunque in neceſſitate adſit.

De conuentu S. Franciſci apud ſanctum Clementem. Con. XVII.

INTER præſentis monaſterij fundatores principem locum obtinent oppidi communitas, B atq; quidam Alphonſus à Caſtello: cùm hic fundum, illa verò pinguem ad ipſius promotionem eleemoſynam contulerint. Eſt autem conſtructum in ipſo oppidi S. Clementis, quòd Cōchēſium Epiſcopo in ſpiritualibus, in temporalibus verò Villenicorum Marchioni paret, medio: originemque habuit, anno Domini 1503. idque ex diuerſis, præcipuè verò (vt præfati ſumus) publicis oppidanorum facultatibus. Inhabitatur vt plurimùm hic locus à triginta fratribus, nullumque alium ab ipſius oppidi communitate, quam in omni euentu promptiſſimam habet, ſui patronum agnoſcit.

De conuentu S. Franciſci Orani. Con. XVIII.

CVM R. P. F. Franciſcus Ximenius Toletanorum Archiepiſcopus, Hiſpaniarū Primas, S. R. E. Card. ac Hiſpaniæ Prorex, an. Dñi 1509. menſis verò Maij 17. quæ C trāſlationi S. P. Bernardini dicata eſt, Oranum ciuitatem Hiſpaniæ, ex altera Mediterranei maris parte oppoſitam, pulſis occiſiſq; Mauris vi expugnaſſet, fundum Minoritico ædificando conuentui in media ciuitate ſufficientem delegit, Minoritas ex Caſtellę Prouincia fratres, qui operi promouendo inſtarent, maiorem Heſperiam repetiturus reliquit. Illi verò muneri ſibi iniuncto ſatisfacturi tum ex relictis à præfato R. P. eleemoſynis, tum quoq; ex oblatis à Chriſtifidelibus bonis hunc conuentum, B. P. Franciſco ſacrum, intra breuiſſimi temporis ſpatium à fundamentis erigendum, omninoque abſoluendum curarunt: quem & 40. fratres commodè ſatis inhabitant. Cùm autem hic locus à Prouinciæ Caſtellæ patribus (vt pręfati ſumus) conſtructus fuerit, & Oranum ad Toletanam diœceſim ſpectet, eidem Prouinciæ Caſtellæ aliquandiu ſubfuit. Hac tamen Prouinciæ honore inſignita, quòd facilior ex ipſa, quam ex illa ad eum traD iectio ſit, in ipſius ius ceſſit. Iſtac tranſiuit beatus pater Andreas à Spoleto, dum martyrio coronandus ad Saracenos Chriſti fidem illis prædicaturus ſe transferret.

De conuentu S. Franciſci Molinæ. Con. XIX.

PROPRIÆ ſaluti conſultura sereniſſima Blancha sereniſſimi Infantis Ferdinādez oppidi Molinę tēporalis Domini & ſereniſſimæ Moſaltæ Manriquæ filia, atq; ſereniſſimi Alphonſi Infantis Alphonſi Sapientis Hiſpaniæ Regis filij, vxor hunc conuentum, glorioſiſſimę Dominę noſtrę de Angelis (licèt vulgò ſeraphico P. Franciſco dicetur) ſacratum, ex apoſtolica Leonis X. Pont. max. auctoritate ſibi 13. Iulij, anno verò Domini 1520. facta, ad 40 paſſus à Molina Regni Aragoniæ oppido circa eadem tempora ædificandum, abſoluendumq; curauit. Conſtat id totum ex eiuſdem fundaE tricis teſtamento in publicis oppidi Molinæ archiuis aſſeruato. Cùm aūt hic conuētus in Conuentualiū Franciſcanorū patrū ius ceſſiſſet, ad eiuſdē Inſtituti Obſeruātes, quorum 40. ibidem perſeuerāt, an. Dñi 1526. ex apoſtolica auctoritate deuolutus eſt. Inter cęteros P. in huius loci eccleſia ſepultos lōgè emicuit eximiæ religionis P. Torruuia, cuius ad fideliū animas in Purgatorio exiſtētes deuotio & affectus incredibilis fuit. Pręfata huius cōuētus fundatrix cū Moſalta cariſſima ſibi filia in ipſo ſacello ſepulta eſt.

De conuentu S. Franciſci Henlinij. Conu. XX.

QVICQVID ædificij hoc in cōuētu Dñę noſtræ de Angelis (quamuis S. Franciſci paſſim appellitetur) ſacrato, atque in Henlinij Carthaginenſis diœceſis

oppidi margine conſtructo,habetur, id totum ſolerti antiquiorum patrum curę atq; ſolicitudini debetur.Hi ſiquidem ipsũ,anno à Chriſto Saluatore nato 1524. prout ex literis eius eccleſiæ à parte poſteriori inciſis manifeſtum euadit, ex eleemoſynis vndequaque acquiſitis faciendum curarunt. Idque in cauſa eſt, vt nullum ſui peculiarem auctorem,atque patronum agnoſcat. Habitatur interim à viginti religioſis patribus. A

De conuentu S. Mariæ de Rupe. Conu. XXI.

CVM Saracenis Hiſpaniam ingreſſis, omniaque ferro & igne vaſtantibus, Chriſtifideles,patrijs laribus,proprijſq; domibus relictis,tutiora peterent loca: qui Securã Carthaginenſis diœceſis oppidum habitabãt,proprię ſaluti fuga conſulturi deuotiſſimam glorioſiſſimæ Virginis imaginẽ,ne loco cedentes in Saracenorum manus veniret,illisq; ludibrio eſſet,ad 1500.paſſus à pręfato opido Secura ſub humo abdiderũt. B
Cùmq; poſt aliquot annorum centurias, ruſticus terram aratro proſcindens in ipſam incidiſſet,ſacerdotibus,atque reliquæ communitati,quid ſibi acciderat,ſtupefactus ex tempore retulit. Quæ tamen,ſolemni inſtructa proceſſione,cum maxima pompa inde ad oppidum delata,cùm ſe inde ad antiquiorem locum tranſtuliſſet, Securana cõnitas ædiculã ſibi ibidem ex cõi ærario,ſub inuocatione S Mariæ de Rupe, ędificandam curauit.Cupiens præterea eã maiori religione cultam,præfatam ædiculam in iuſtam eccleſiam,adiuncto ſibi pulcherrimo conuentu,atq; continẽdis 20.religioſis omnino accõmodo,ex eodẽ cõi ærario, an. à partu Virgineo 1531. transferri fecit.Eſt itaq; ſacra hæc ædes,tum ob frequentia miracula,quæ glorioſæ virginis Mariæ meritis ad præmemoratam eius imaginem contingunt,tum ob aliquot ſanctarum Quiterię, & Agathæ virginum & martyrum oſſa, tum quoq; ob caput vnius ex vndecim millibus virginũ, C
in eius ſacrario religioſè aſſeruata, Securanis,atque conuicinis populis celeberrima.

De conuentu S. Franciſci Alcazar de Conſuegra. Conu XXII.

QVOD præſens conuentus,ſeraphico P.Franciſco ſacratus, atq; aliquantulũ ab eius oppidi,quod Hiſpanicè Alcacar de Conſuegra nuncupatur, attinetq; ad ſacrã Ioannitarum Militiam, domibus diſtet, maxima olim fuit inter ſæculares eiuſdẽ oppidi ſacerdotes ac noſtros fratres diſceptatio:vtrũ videlicet muris excluderetur, nec ne.Eiuſq; diſceptationis cauſa temporalis quidam bolus fuit: Nam ij qui apud fratres ibidem ſepeliri vellent, ſi domum muris excludi contingeret,ſtatutum pro ſepultura ſtipendium Parochis haud dubiè duplicare deberent, ſin minus nequaquam: ſed ſimplam tantum portionem pendere tenerentur. Re tamen diligentius trutinata in fratrum fauorem ſententia lata eſt: Quod ſcilicet eorum conuentus intra antiquiora oppidi mœnia,quorum tamen nullum apparet veſtigium,contineatur. Fuit autem præfatus hic conuentus,idq; ex diuerſis fidelium eleemoſynis,primò à fundamẽtis erectus, anno Domini 1532.Quod ne aliquis inficiari poſſit literas fornici eius eccleſiæ impreſſas in medium adducemus.Suntq; ſequẽtes. *Hæc eſt domus Domini firmiter ædificata iubente illuſtriſſimo domino domino Didaco à Toleto Priore Caſtellæ, Clemente VII. P.M. Imperatore Carolo V. Hiſpaniarum Principe,anno. 1532. vi.nonas Martij.* Qui quidem capaciſſimus, pulcherrimusque eſt, ac temporis decurſu, cùm videlicet fuerit abſolutus 50. ad minus fratres continebit, licèt impræſentiarum 36. eorum tantùm contineat. D

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Inieſtæ. Conu. XXV. E

CVM huius Prouinciæ patres monaſterium ſibi in oppido Inieſta,quod ad Cõchẽſem diœceſim ſpectat,ſubeſtq; Villenicorũ Marchioni,ædificaturi,ædiculã,Dñæ noſtræ de Stella ſacram,anno Dñi 1549. ex Conchẽſis tamen Epiſcopi conſenſu, occupaſſent;maxima inter eos atque ſæculares oppidi ſacerdotes altercatio oborta eſt. Cui tamen vitandi iurgij cauſa ex animo,protinuſq; cedentes,deſignatum ſibi à R.Michaële Munnozio Conchẽſium Epiſcopo intra eiuſdem oppidi mœnia ſitum acceptarunt, inibiq; hoc ſacrum monaſterium,immacalatæ Virginis glorioſę Conceptioni dicatũ, capta prius per R. patrem fratrem Franciſcum à Zamora tunc Minoritici conuentus Huetani Guardianum, poſtea verò totius noſtri Ordinis generalem Miniſtrum loci

A loci poſſeſſione, ex diuerſis Chriſti fideliũ eleemoſynis, anno Domini 1550. erigendum curarũt. Quod tamen ſub artificibus adhuc conſtitutũ à 20. tantũ fratribus inhabitatur.

De conuentu Ieſu Villæ nouæ à Xara. *Conu. XXIIII.*

QVOD hic cõuentus, ſactiſſimo nomini Ieſu ſacratus, ac Villę nouę à Xara, quòd Murciani Regni oppidum eſt, Concẽſiq; Epiſcopo in ſpiritualibus, in temporalibus verò Villenicorum Marchioni paret, ſit omnino neophytus, nihil aliud nobis miniſtrat ab eo quòd à R. P. F. Franciſco à Zamora totius noſtri Ordinis generali Miniſtro, ex R. tamen P. F. Bernardi à Freſneda Franciſcani Concheſium Epiſcopi, atq; catholici, inuictiſſimiq; Hiſpaniarum Regis Philippi II. Confeſſarij conſenſu, empto prius ex eleemoſynis ſufficienti fundo; anno à partu Virgineo 1564. menſis verò Octobris 8. acceptatus, atque ab iſtius Prouinciæ fratribus ex iiſdem eleemoſynis non abſque labore partis à fundamentis erectus fuerit. Qui tamen, quòd non dum vltimam artificis manum expertus ſit, à ſexdecim ſolummodo fratribus incolitur.

B

De conuentu S. Franciſci Vallis viridis. *Con. XXV.*

A Quadringentis aureis coronatis, quos inclytus Georgius de Alarcon oppidi Vallis viridis, quod ad Concheſem diœceſim ſpectat, erogauit, quicquid in præſentis conuentus, ſeraphico patri Franciſco dicati, ædificatione conſumptum eſt, id totum ex diuerſis fidelium eleemoſynis fratrum ſollicitudine acquiſitis prouenit. Hæc autem dixerim quòd præfati Georgij ſucceſſores aliquid iuris ad præſentis conuentus patronatum abſque legitima cauſa prætendant. Eſt autem hoc monaſterium prope ipſa mœnia ſitum, cœpitque anno à ſalutifera Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo primò ædificari, atque omnibus ferè numeris ab ipſa eccleſia abſolutus octodecim fratres commodiſſime continet.

C

De conuentu S. Stephani Ceeghini. *Con. XXVI.*

INTER cœteros huius Prouinci conuentus Recollectioni mancipatos is eſt vnus qui 200. paſſibus à Ceeghino Carthaginenſis diœceſis atq; Murciæ Regni oppido ſub B. P. Franciſci inuocatione erectus eſt: cuius antiquitas ab anno Dominicæ incarnationis 1566. computanda venit: cùm eo temporis tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus à fundamentis extrui cœperit. Quibus etiam optatũ finẽ per Dei gratiã aſſequutus eſt. Inhabitatur interim à ſexdecim fratribus Recollectis, qui tum oppidanis, tum quoque conuicinis populis Chriſti bonus odor ſunt.

D

De conuentu Dominæ noſtræ de Spe Villæ robledæ. *Con. XXVII.*

CVM deuota S. Quiteriæ Confraternitas ædiculam muris oppidi Villæ robledæ, quod Toletano Archiepiſcopo in ſpiritualibus ſubeſt, ſpectatque ad Villenicum Marchionem, contiguam, ad ſe attinentem huius Prouinciæ fratribus in monaſterium euehendam, anno Dominicæ incarnationis 1569. menſis verò Iulij 2. ex maxima in Deum pietate, atque in omnes beneuolentia contuliſſet; illi protinus hoc ſacrum monaſterium, glorioſiſſimæ Dominæ noſtræ de Spe dicatum (licèt paſſim ſancti Franciſci nomine appellitatum) ex priuatis fidelium eleemoſynis, non abſque maximo labore partis, à fundamentis extruendum curarunt. Præfatis verò eleemoſynis parcè nimium occurrentibus adhuc ſub cæmentarijs, latomis, atque fabris lignarijs hic locus verſatur. Inhabitatur interim à quindecim fratribus Deo ſeruientibus.

E

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Parriliæ. *Con. XXVIII.*

PLVRES haud dubiè benefactores, atq; ſui auctores conuentus hic ab anno Domini 1569. ad immaculatæ Virginis glorioſæ Conceptionis honorẽ Parriliæ, quod Concheſis diœceſis oppidum eſt, attinetq; ad inclytũ Didacum Hurtado à Mendoza Canneteníium Marchionem, ædificatus in ſui erectione expertus eſt. Cùm præfatus inclytus heros Didacus à Mendoza 400. aureos coronatos ad fundi emptionem, inclytus etiam Ferdinandus à Mendoza matricis eccleſiæ Archidiaconus 200. alios, & inclytus

pariter

pariter Rodericus à Mendoza alios octingentos ad eius ædificationem contulerint: Et ipſe Rodericus à Mendoza 4. coronatorum millia & 200. pro eccleſiæ conſtructione à ſuis hæredibus eroganda ex teſtamento reliquerit: & omnia paramenta, quibus ſacris operari conſueuerat, eius ſacriſtiæ dono dederit. Cœpit autem ædificari præfatus hic conuentus anno à partu Virgineo 1569. die verò menſis Decembris 12. Cumque non dum abſolutus ſit, octodecim tantùm fratres continet. Cuius ſacrarium quodam capite vnius ex 11. millibus virginum & oſſe ſancti Euſtachij martyris cohoneſtatur. A

De conuentu S. Mariæ de Gratia Carauaccæ. Con. XXIX.

LICET hic conuentus, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Gratia ſacratus, atq; ad 30. paſſus ab oppido Carauacca ſitus, à 13. tantùm annis, nempe ab anno Domini 1574. communibus atq; priuatis oppidanorum ſumptibus ædificatus, ac huic Prouinciæ adiectus fuerit: nihilominus tamen religioſiſſimum ac de omni virtute optimè meritum P. Petrum ab Ececa nobis peperit. Ad cuius exequias vniuerſum Lorcenſe oppidum eius vel pedes deoſculaturum, vel ſuffragium apud altiſſimum Dominum imploraturum confluxit. Nec abs re ſanè, cùm admiranda ſanctitate præditus extiterit. Obijt tantus hic P. mortem anno Dominicæ incarnationis 1582. atq; iuxta principis aræ gradus ſepultus eſt. Commorantur frequentius hoc in loco duodecim fratres Recollecti, quòd ob ſui diſpoſitionem huiuſmodi modo viuendi ſatis faueat. B

De conuentu S. Sebaſtiani Mortalliæ. Conu. XXX.

EIVSDEM omnino ætatis eſt hic cõuentus, diuo martyri Sebaſtiano ſacratus, atque prope Mortalliã Carthaginenſis diœceſis oppidũ erectus, cũ præcedenti: cùm anno Dñi 1574. tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis oppidanorum facultatibus ędificari cœperit: idq; in cauſa eſt, vt nondum omnino perfectus ſit. Inhabitatur nihilominus interim à 13. patribus Recollectis: quibus Mortalliana cõitas neceſſaria ſumma liberalitate, ſummaq; humanitate ſubminiſtrat. Cui etiam à plurimis alijs eleemoſynis pro conuentus ædificatione collatis & eius eccleſia, & vtriusq; fundus debentur. C

De conuentu conceptionis B. Mariæ Mulæ. Conu. XXXI.

COEPERANT huius Prouinciæ fratres, idq; anno Domini 1574. ædificare ſibi conuentum non longè à Mula Carthaginenſis diœceſis oppido: ſed cùm is locus eorum ſaluti, atq; quieti minus faueret, pia Mulenſis communitas, atq; inclyta Mentia Requeſenia à Stunnica temporalis eius Domina, & impreſentiarum Beneuentanorum apud Hiſpanos Comitiſſa antiquiorem ædiculam, immaculatæ Conceptioni Virginis glorioſæ ſacram, non longè ab eodem oppido diſtantem, in monaſterij formam prius redactam illis, anno Domini 1581. menſis verò Aprilis 22. ex R. Gomezuli Zapata Carthaginenſium Epiſcopi facultate, in perpetuam habitationem liberaliſſimè contulêre. Cõmorantur igitur ab eo tẽporis hoc in loco 12. fratres, qui eius promotioni, atq; diuinis laudibus ſumma cura, ſummaq; diligentia incumbunt. Quicquid verò ſacrorum vaſorũ, atq; pretioſi in præſentis monaſterij ſacriſtia inuenitur, hoc totũ præfatæ Comitiſſæ, cui etiam maior ædificij pars aſcribenda venit, proculdubio debetur. D

De monaſterio S. Mariæ aliàs S. Claræ regiæ Alcozerij. Conu. I.

CVM inclyta Maior Guillenia atq; Guſmania Clariſſas ſorores ex intimo cordis affectu diligeret, monaſterium quoddam, beatæ virgini Claræ ſacrum, deſerto in loco, cui S. Michaël de Monte nomen eſt, tum ex proprijs, tum quoq; ex Alphonſi X. Caſtellæ Regis, ex quo filiam, dum illorum neuter matrimonij legibus ſubeſſet, concepit, facultatibus conſtruendum, atq; abundantiſſimis redditibus dotandum curauit. Cumq; id in ſolitudine erectum humanę cuicunq; iniuriæ facillimè pateret, nobilis San ctius Ferdinandez Henrici II. Caſtellæ Regis Quæſtor, qui poſtea relicto ſæculo Hieronymitarũ patrũ habitũ induit, earũ quieti conſulturus, aliud nõ abſimile monaſteriũ tum ex proprijs, tum quoq; ex regijs bonis, Alcozerij anno Domini 1384. ædificari fecit. Ad quod tandem præfatæ moniales, ex patrum decreto in Toloſano generali capitulo fa- E

A tulo facto, annuente tamen præfato Henrico Caſtellæ Rege, eo ipſo anno 1384. tranſlatæ ſunt. Quæ cum plurimis annis Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubfuiſſent, ab Alexãdro VI. Pont. max. anno 1498. huius Prouinciæ Obſeruãtibus creditæ extitere. Gaudet hic locus plurimis priuilegijs tũ regijs, tũ quoq; pontificijs ſibi ab Vrbano IIII. Pon. max. Alphonſo X. atq; Hẽrico II. Caſtellę Regibus cõceſſis: quę in eius archiuis à 34. Clariſſis ſororibus diligẽtius aſſeruãtur. Gaudet & præterea particula Dñicæ crucis, & capite vnius ex 11. millibus virginum, atq; alijs quamplurimis SS. reliquijs.

De monaſterio S. Claræ Regiæ Murciæ. Mon. II.

PROVT ex quodam Sanctij V. Caſtellæ Regis priuilegio ſatis ſuperq; conſtat, hoc monaſteriũ, beatæ virgini Claræ ſacrum, atq; Murcię, non quidem eo in loco, quem modò obtinet, ſed in alio minus conuenienti erectum, ab Alphonſo X. Ca-

B ſtellæ quoque Rege eiuſdem Regis Henrici patre conſtructum extitit. Idque, & quòd Petrus Crudelis Caſtellæ Rex Regiam ſibi contiguam ad eius amplificationẽ monialibus contulerit, in cauſa eſt, vt præſens monaſteriũ, à 60. Clariſſis ſororibus inhabitatũ, Regiũ cognominetur. Subfuerunt quoq; per plurimos annos præfatæ moniales Conuentualibus Franciſcanis patribus, à quibus tñ ex Innocentij VIII. Pont. max. decreto ad eiuſdẽ Inſtituti Obſeruantes, anno Dñi 1490 tranſlatæ ſunt. Prolixitatis haud dubie notã incurrerẽ, ſi omnes huius loci ſorores aliqua ſpeciali prærogatiua inſignitas in medium adducere vellem. Quamobrem id tantùm dixerim: eum videlicet plurimas ſanctiſſimas virgines ſumma ſanctitate, ſummaq; religione præditas peperiſſe.

De monaſterio S. Ioannis Orihuelæ. Mon. III.

C CVM nobilis quædam matrona cognomine Criſpa, vidua ex morte Ioannis Hontinienſis relicta, atq; 3. Ordinis Franciſcani alumna, aliqua bona pro vnius monaſterij ædificatione reliquiſſet, pientiſſima quædam eius filia, tantæ parentis pietatem imitata, obtenta prius ab Innocentio VIII. Pont. max. ſub datum Romæ, anno Domini 1490. die vero mẽſis Februarij 17. facultate, tum ex eius bonis, tum quoq; ex ſibi hæreditaria portione obuentis hunc conuentum, diuo Ioanni ſacrum, aliquantulum ab oppidi Orihuelæ muris, eodem anno à fundamentis extruendum, atq; temporis ſucceſſu abſoluendum curauit. Quia verò patrum Mercenariorum inſignia huic loco impreſſa habentur, exiſtimauerim ipſum ſub peculiaris alicuius domus forma, vel ſaltẽ eius fundum ad eoſdem patres aliquando pertinuiſſe. Præfatus hic locus, cuius primæ fundatrices ex Murciano Clariſſarum monaſterio (de quo paulo ſuperius) anno Do-

D mini 1493. allatæ fuerunt, latius aliquando patuit: cùm à Clariſſis 50. Vrbaniſtis aliquando inhabitatus, ab illarũ 15. impræſentiarũ tantùm occupetur. Quibus nihilominus, ſumma ægeſtate laborantibus, nobilis ac deuota matrona Beatrix Martinez 600. aureos coronatos in ſingulos annos, ea lege poſita, vt 2. virgines ad habitum gratis recipere, eaſq; perpetuò alere teneantur, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingẽteſimo octuageſimo moriẽs ex teſtamẽto reliquit. Tenẽtur à cætero huiuſmet loci ſorores ex pręfati Innocentij VIII. Pont. max. mãdato huius Prouincię patribus ſubeſſe.

De monaſterio Miſericordiæ Huetæ. Mon. IIII.

VT primùm pijſſimus Huetanus ſenatus iuri, quod ſibi ad antiquiorem quandã ædiculã, aliquantulùm à vallo cõis ciuitatis Huete vulgò nuncupatæ erectã erat,

E in huius Prouinciæ fratrum fauorem, anno à partu Virgineo 1503. ceſſit: hoc monaſterium, Miſericordię ſacrum, allatis interim ex monaſterio Alcozerii ædificato Clariſſis 4. ſororibus, quæ ſibi initium darent, aduentanteſq; iuuenculas optimis moribus, religioſiſque ritibus imbuerent, ex priuatis quorundam facultatibus à fundamentis erectum, abſolutumque eſt. Quòd, licèt antiquitate careat, à triginta quatuor Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis omni religione, omnique pietate præditis inhabitatur.

De monaſterio S. Claræ Villæ nouæ de Xara. Mon. V.

QVOD præſens monaſterium à 9. tantùm annis, nempe ab anno Dominicæ incarnationis 1578. ſumptibus pijſſimi cuiuſdam Petri à Monteacuto exordium ſumpſe-

ſumpſerit,quòdq; nec dum omnino abſolutum ſit,à 15. ſolūmodò Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatur.Quæ tamen licèt paucæ numero,magna tamen pauperie laborant.Nam à quibuſdam domibus muro oppidi Villæ nouæ de Xara circuncinctis, in quibus ſub B.virginis Claræ titulo præſens monaſterium ædificatum eſt, & à bis mille coronatis aureis pro operis conſummatione nihil aliud à præfato Petro à Monteacuto receperūt.Qua etiam de cauſa,ſi ſibi conſultū cupiant, quicquid iure dotis ab aduētātibus iuuēculis recipiunt,id cæmentarijs,latomis, atq; fabris lignarijs pēdere cogūtur. A

De monaſterio Annuntiationis B. Mariæ Elchij. Mon. VI.

SI Elchenſium communitatē præſentis monaſterij, in ſuburbijs eius oppidi, quod Elche Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Machedanorum Ducem,ſub Annuntiationis glorioſę Virginis inuocatione,circa annū Dñi 1517.erecti,fundatricem ſtatuere liceat, cùm ad eius promotionem à 600.coronatis aureis,quibus ſæcularis quædā domus,vel potius eius fundus emptus extitit,nihil aliud cōtulerit, iudicet prudēs lector. Mihi interim eorum ſententia,qui ſibi patronatus ius tribuunt,minimè arridet. Quicquid igitur ædificij hoc in loco,à 25.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitato,conſpicitur,id totum & pijs priuatorum eleemoſynis,& iuuencularum aduentantium dotibus debetur.Inter cœteras huius conuentus moniales mirum in modū elucuit religioſiſſima ſoror Angela Martinez à Miedes,quæ angelicam potius, quàm humanam vitā duxit;& moriēs maximum ſui deſiderium omnibus,maximè verò ſororibus, quibus ob inexhauſtam charitatem, feruentiſſimam orationem, profundiſſimam humilitatem atque cœteras virtutes notiſſima fuerat, haud dubiè reliquit. Fuit hæc vna ex huius loci fundatricibus, ex Orihuelano Clariſſarum ſororum monaſterio allata. B C

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Conchæ Valeriæ. Mon. VII.

NESCIO quî factum ſit,vt hoc monaſteriū, Conceptioni Virginis glorioſę extra Concham Valeriam, ex altera fluminis parte à perdeuoto quodam Aluaro Piretio à Monte maiori,Toletanę matricis eccleſiæ canonico, anno Dñi 1504. ex Iulij II. Pont. max. auctoritate,ea lege vt Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis deſeruiret, qua etiam de cauſa illarum tres ex Alcozeriano conuentu allatæ fuerunt, erectum,poſt 3. à ſui ędificatione annum,illis ad propria remiſſis,4.Conceptioniſtis ſororibus ex Toletano eiuſdem Ordinis allatis,vt aduentantes virgines ſuis moribus imbuerent, anno à partu Virgineo 1507.traditum ſit.Quicquid tamen ſit parùm refert.Inhabitatur interim hic locus,cuius eccleſia eremitorium ſub ſanctiſſimę Trinitatis inuocatione olim extitit,à 23. Conceptioniſtis ſororibus,quarum conuerſatio ſācta ac religioſiſſima eſt. D

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ Alcarazij. Mon. XIII.

CVM honeſta quædam virgo Maria Ruizia, ex ciuitate Alcarazio oriunda, ad perfectionem tenderet, ſpretis nuptijs Tertiariarum Franciſcanarum habitu indui voluit. Cui cùm inclytus,qui tunc erat, Villenicus Marchio domū in editiori Alcarazianæ ciuitatis parte iuxta S.Marię parochiam,anno Domini 1471.ex maxima liberalitate contuliſſet,atq; decem aliæ virgines mente eadem prędità adhæſiſſent,religioſarum more viuere cœpit,prefatamque domum ex obtenta ab Innocentio VIII. ſummo Pontif.cui commendatiſſima extitit,auctoritate,anno Domini 1486. in conuentus formam trāsferendam curauit,atq; huius Prouincię Miniſtro obedientiam, omnemq; ſubmiſſionem promiſit. Poſt 40. verò annos elapſos,cùm is locus anguſtijs pateret, pro alio capaciori,intra eiuſdem ciuitatis mœnia erecto,commutatus eſt:cuius tutela beatę Mariæ Magdalenæ credita fuit.Inhabitatur plerunque ſacrum hoc monaſterium à 26. Tertiarijs ſororibus Franciſcanis:plurimaſq; ſanctiſſimas virgines Chriſto ſponſo peperit.De quarum numero fuêre ſoror Maria Ruizia eius fundatrix,quæ præſago ſpiritu ſui obitus diem prænoſſe meruit,& in omni virtute claruit:& ſoror Catharina Gonſalua,cui inuidus Dęmon plures, ſed fruſtrà, tetendit inſidias: & ſoror itidem Catharina Aluarez ſumma humilitate, ſummaq; charitate cum oratione coniuncta prædita.Fuêre & aliæ quamplurimæ his ſimillimæ,quas tamē breuitati ſtudēs prætermitto. E

De mo-

A *De monaſterio Annuntiationis B. Mariæ Albazeti. Mon. IX.*

VT primùm honeſta matrona Marina Aluarez Marco, ex oppido Albazete oriunda, ex viri morte matrimonij vinculis ſoluta fuit, Deo opt. max. quod ſibi vitæ reliquum erat conſecratura pauperem quandam domum, Albazetanę matrici eccleſię contiguam, cum Marina Aluarez Marco, atque Catharina Aluarez ſibi filiabus ingreſſa eſt, inibique ſub Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu per viginti duos continuos annos ſanctiſſimè, atque religioſiſſimè cum illis vixit. Qua denique, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo primo vita functa, atq; apud eiuſdem oppidi Franciſcanos, prout adhuc viuens pręceperat, ſepulta, eius filię & pręfatam domum ampliare, & virgines ſibi ſimiles ad eundem habitum recipere, &
B cum illis in communi ad religioſarum inſtar viuere cœperunt. Cùmque domus earum ſaluti minimè faueret, proprijs rebus conſulturę omnes ſimul ad aliam multò ampliorem, multoque ſalubriorem pręfati oppidi Albazete Hiſpanicè nuncupati muris incluſam (de qua impræſentiarum) ſe anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo trigeſimo tranſtulerunt. Vbi tum ipſę tum alię ſibi de nouo adiunctę ſub reuerendi patris huius Prouinciæ Miniſtri ferula impræſentiarum vſque commoratæ ſunt. Quæ omnes ſimul computatæ vigeſimum ſextum numerum perficiunt.

De monaſterio Conceptionis B. virginis Mariæ Veas. Mon. X.

RELIGIOSA fœmina Franciſca Rodriguez, ex oppido Veas Hiſpanicè nuncupato originem ducens, atq; ex viri morte vidua relicta, Altiſſimo felicius obſe-
C quutura, vt primùm Alphonſo eius filio, quem ex coniuge conceperat, vt ſe eiuſdem oppidi Franciſcanis coniungeret, ſuaſit; ſumpto cum Catharina Martinez, atque Eliſabetha de Cruce ſibi filiabus Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, humili quadam in domo cum alijs eiuſdem mentis virginibus ſibi adhęrentibus, ab anno Dominicę incarnationis milleſimo quingẽteſimo ſeptimo vſq; ad annum milleſimũ quingenteſimũ quadrageſimũ quartum in 3. beati patris Franciſci Ordine, atque ſub reuerẽdi patris huius Prouincię Miniſtri cura religioſiſſimè perſeuerauit. Cumque ſororum numerus in dies magis magiſque augeretur, ea domo, quòd anguſtior eſſet, relicta, ad aliam eiuſdem oppidi Veas vallo circunſeptam conuolarunt. Inhabitatur impręſentiarum pręfata domus, Conceptioniglorioſę virginis Dei genitricis Mariæ ſacrata, quę ſanctiſſimis virginibus floruit, à viginti quinque Tertiarijs ſororibus.

D *De monaſterio S. Franciſci Villænouæ. Mon. XI.*

CONVENERANT pijſſimi coniuges Petrus Garcia, atque Tiraſia Sanctia, idque ſumpto prius Tertiariorum Franciſcanorum habitu, vt ſi illa prius moreretur, ipſe Minoritis conuentum ex communibus bonis Villænouæ de Achiepiſcopo, quod Gienenſis diœceſis oppidum eſt, erigeret: & ſi, illo prius decedente, Tiraſiam ſuperuiuere contingeret, ipſa Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis domum eodem in oppido ex eiſdẽ facultatibus conſtrueret. Viro itaq; prius defuncto pientiſſima vxor quòd ſanctè pollicita fuerat, ſanctius exequutioni mandatura, domum eiuſdem oppidi muris circuncinctam, atque ædiculæ ſancti Sebaſtiani omnino contiguam, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo tertio iũcto iuſto pretio emit, at-
E que ad monaſterij dignitatem ſub ſeraphici patris Franciſci titulo promouit, inibique quoad comes ſibi vita fuit, cum alijs ſibi adhærentibus fœminis ſub tertio eiuſdem ſeraphici patris Ordine, atque ſub reuerendi patris huius Prouinciæ Miniſtri obedientia ſanctiſſimè perſeuerauit. Viguit hoc in loco, à 35. Tertiarijs ſororibus frequentius inhabitato, à ſui erectione in hodiernam vſque diem maxima ſanctitas, maximaque religio: quod & in cauſa eſt, vt plures ſacræ virgines Deo gratiſſimę, ex eo prodierint.

De monaſterio S. Annæ Lorcæ. Mon. XII.

PER aliquot annos antequam Iulius II. ad ſummum Pontificatum aſſumeretur, nobilis matrona Eliſabetha Pontia, vidua ex viri morte relicta, empto à Lorcenſi ſenatu

ſenatu ſufficienti intra eius mœnia fundo, domum in monaſterij formam ſub titulo A
S. Annæ ibidem ædificandā curauit:ſumptoq; ſimul cum Franciſca Pontia,atq;Maria Sanctia à Beocia ſibi filiabus Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, adeò ſe in omni virtutum genere cum illis exercuit, vt maximam ſanctitatis opinionem apud omnes acquiſierit, & plures virgines, 3. B. P. Franciſci Inſtituto mancipandas, ad ſe traxerit.Quo deniq; factum eſt, vt præfata domus in iuſtum monaſteriū euaſerit, atq; 30. ſorores impræſentiarum contineat. Prolixitatem vitaturus hæc tantùm de prædicta præſentis loci fundatrice,eiuſq; filiabus dixerim:quòd ſanctitatis norma Lorcanis factæ ſint,quodq; eius reliquiæ aliquot dæmoniacos ab immundis ſpiritibus, pluresq; infirmos à diuerſis lāguoribus liberauerint. Huius rei fideliſſimus teſtis eſſe poterit F. quidam Michaël laicus Franciſcanus, qui ad corporis præfatæ Eliſabethæ Pontiæ contactum,dum aliò transferendum honoris ac etiam deuotionis cauſa exhumaretur, B
ab hernia,cuius grauedine præmebatur,liber euaſit.Præſentis monaſterij eccleſia quibuſdam ſanctorum Zenonis, eiuſq; ſociorum reliquijs exornatur condecoraturq;.

De monaſterio S. Mariæ Magdalenæ ibidem. Mon. XIII.

PRAESENS conuentus, beatæ Mariæ Magdalenæ dicatus, atq; extra Lorcanæ ciuitatis mœnia erectus,præcedenti contemporaneus exiſtimatur: nam nulla extat ſcriptura,nullaq; penitus traditio, quæ nos de iſtius,aut de illius certo erectionis tempore certiores faciat.Eius nihilominus origo talis eſt:Cùm Tertiariæ ſorores Franciſcanæ Lorcani S.Eliſabethæ monaſterij incolæ inter ſeſe diſſentirēt,3.vterinę ſorores, apoſtolico diplomate à ſummo tunc Pont. ſedente impetrato, propriæ quieti conſulturæ paternos lares cęteris conſororibus relictis repetiêre: in quibus per aliquot annos C
ſanctiſſimè conuixerunt:Quibus cùm honeſta,deuotaq;alia matrona diuitijs affluens, cuius vir ex pacto ſecum inito Minoriticum habitum in Angelorum Prouincia induerat,duabus cum filiabus adhæſiſſet,emptam in Lorcanæ ciuitatis ſuburbio domum in monaſterij formam tranſtulêre.Quòd quidem monaſterium adeò coaluit,vt 20.Tertiarias ſorores Franciſcanas commodè cōtineat,nulliq; nec ſanctitatis, nec religionis, nec etiam honeſtatis palmam concedat.Nec mirū ſanè, cùm eius fundatrices,cum magna ſanctitatis opinione decedentes,maximum ſui deſideriū Lorcanis ciuibus reliquerint, quare ſingulari deuotione illas proſequuntur, ſummiſq; laudibus extollunt.

De monaſterio corporis Chriſti Villæ nouæ Infantium. Mon. XIIII.

CVM honeſtæ 2. virgines,quarum alteri Catharina Ruizia, alteri verò Cathari- D
na Gonzalua nomen erat, ſtrictiorem vitam anhelantes, collatis in medium ſuis facultatibus, ſub Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu ſimul viuerent, proprijſq; manibus neceſſaria ſibi ad victum acquirerent,deuotus quidam oppidi Villæ nouæ Infantium accola propriam domum illis ex teſtamento reliquit.Quibus cùm temporis ſucceſſu aliquot aliæ virgines eadem mente, ijſdemq; moribus præditæ, & inter illas quædam Oſornienſium Comitis ex fratre neptis diuitijs opima adhæſiſſent, religioſam ſororem Bernardinam à Monte maiori ex Alcaraziano Tertiariarum monaſterio,quæ ſe religioſis ritibus,boniſq; moribus imbueret,ad ſe adducendam, ſibiq; in matrem præferendam curarunt. Sed cùm is locus, accedentibus in dies de nouo ſororibus, quarum numerus impræſentiarum quadragenarius eſt,minus eis deſeruiret, alius multò capacior, multòque commodior, quibuſdam prædijs, atque molendinis E
ſibi adiunctis, illis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo primo die verò menſis Octobris 4. à perdeuotis Michaële Lorcano,atq; Eluira Garſia à Contreras eius coniuge maxima ex charitate collatus extitit.Præterea nobilis Licentiatus Mexia, eiuſque coniux Anna Muñozia elegantiſſimam eccleſiam, Corpori Chriſti ſacram, præfato monaſterio contiguam, eiuſdem ſororibus ex cōmunibus ſumptibus ædificari fecerunt. Quanta fuerit huius loci ſanctitas (vt interim breuitati ſtudeam) hinc colligi poteſt, quòd plures ex eo ſorores ad alia loca tum erigenda, tum fundanda, tum quoque gubernanda à patribus, quorum intereat, eductæ ſint. Cui prouinciæ atque oneri ſibi iniuncto prudentiſſimè fecerunt ſatis.

De mona-

A *De monaſterio Aſſumptionis B. Mariæ apud S. Clementem.* *Mon. XV.*

CVM vidua quædam, ſumpto Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, ſibiq; honeſtiſſimis duabus fœminis eodem ſub habitu adiunctis, propriam domum, præſtita prius patri huius Prouinciæ Miniſtro obedientia, in monaſteriũ transferre vellet: atq; ex eiuſdem patris decreto religioſa ſoror Anna Sanctiez ex Tertiariarum conuentu, Villæ nouæ Infantium erecto, vt eis præeſſet, Religionisq; viam felicius oſtenderet, adducta eſſet, præfata vidua, quæ ad huiuſmodi honorẽ aſpirabat, vt primùm ſe ſua ſpe fruſtratam intellexit, eas omnes propria domo eiecit, pepulitq;. Qua tamen de cauſa & illæ ſe ad pauperiorem quandam domum, religioſiſſimam vitam interim deducentes, ad tempus receperunt, & iſta Religionis habitu à Minoritici conuentus Guardiano exuta fuit. Accidit interim, vt quidam præfati oppidi ſan-
B cti Clementis incola Martinus Ruizius à Villa mediana è viuis excederet, atq; propriam domum in Clariſſarum, aut in Tertiariarum ſororum monaſterium transferendam ex teſtamento, anno Dominicæ incarnationis 1223. die verò menſis Octobris 8. relinqueret. Quod cùm præfatis ſororibus innotuiſſet, ad eam protinus, teſtatoris voluntati ſatisfacturæ, conuolarunt. Poſt aliquot verò annos, cùm plures aliæ virgines, atque honeſtæ matronæ earundem habitui mancipandæ ſibi adhæſiſſent, nobilis quædam vidua Eliſabetha à Pidrola plura prædia, pluresq; poſſeſſiones, atque capaciſſimam domum, quam in monaſterium euectam earum triginta impręſentiarum inhabitant, ad 14000. coronatorum ſummam eis ex teſtamento reliquit.

De monaſterio Veronicæ Murciæ. *Mon. XVI.*

C NOBILIS ſimul atq; pientiſſima Eliſabetha ab Alarconio, huic ſæculo, anno Dominicæ incarnationis 1529. vale dictura, ex teſtamento præcepit, vt propria ſuæ habitationis domus, intra Murcianæ ciuitatis mœnia erecta, in Tertiariarum ſororum Franciſcanarum monaſterium ſub Veronicæ titulo eueheretur. Cui & maiorem ſuorum bonorum partem ad 14000. coronatorum ſummam reliquit. Vt igitur primùm eius voluntati ſatisfactum fuit, duæ eiuſdem Ordinis moniales ex ſanctę Mariæ Magdalenæ monaſterio Alcarazij erecto, adductæ ſunt, quę & pręſenti conuentui feliciſſimum dedêre initium, & aduentantes iuuenculas in omni pietate, Dei timore, atque regulari diſciplina imbuerunt. Vt autem plures ſorores ſimul iunctæ felicius coaleſcerent, quotquot in huiuſmet Murcianæ ciuitatis conuentu, diuæ Brigidę dica-
D to, agebant Tertiarię ſorores ad pręſentem locum ex eorum, quorum intererat, decreto, anno reſtitutę ſatutis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſexto tranſlatę fuêre. Quę tamen omnes ſimul computatę quadrageſimum primum numerum abſoluunt.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Alcarazij. *Mon. XVII.*

ANIMADVERTENS religioſiſſima ſoror Franciſca à Cruce, conuentus ſancti Ioannis de Pœnitentia, Toleti à reuerendiſſimo patre fratre Franciſco Ximenio Toletanorum Archiepiſcopo erecti, qui ad Tertiarias Franciſcanas ſorores pertinet, olim alumna, ſe non ſibi, ſed patrię potius natam, poſtquam per quadraginta & eo amplius annos pręfato in conuentu ſanctiſſimè vixiſſet, ędiculam, Conceptioni Virginis glorioſę ſacratam, atque in ſuburbio oppidi Alcarazij, ex quo ipſa
E oriunda erat, erectam à ſe ab eiuſdem oppidi communitate impetrandam, atque in monaſterij formam, ex facta ſibi ab inclyto Antonio à Toleto ſacrę ſancti Ioannis Militię apud Hiſpanos Priore, cuius id munus erat, facultate, euehendam cenſuit. Vt igitur primùm pręfatam ędiculam, anno à mundi redemptione 1564. die verò mẽſis Maij vigeſima tertia obtinuit, eam tum ex conſanguineorum bonis, tum quoque ex piorum eleemoſynis ſumma diligentia acquiſitis, in monaſterium, immaculatę Conceptioni Virginis glorioſę ſacrum, atq; triginta Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis continendis omnino accommodum, transferendam curauit, eiusq; matrem, vt accedentes iuuenculas tum religione, tum quoq; honeſtate imbueret, per aliquot annos egit. Cuius hauddubiè vita pietatis atque ſanctitatis ſpeculum cęteris correligioſis fuit.

PROVIN-

PROVINCIA FLANDRIAE.

A CVSTODIA Flandriæ,olim ſubdita Miniſtro Prouinciæ Franciæ Pari-
ſienſis,ſeparata fuit,& in Prouinciam erecta,anno Dñi 1523. in Capitulo
generali Burgenſi,præſidente R. P. F. Franciſco de Angelis tum generali
Miniſtro,& à Clemente VII.eodem anno illius erectio confirmata,vt pa-
tet ex bulla ipſius data ſub annulo Piſcatoris anno 1523.1.Decēbris,Pon-
tificatus eius anno j. Maius huius Prouinciæ ſigillum (cuius ſuperſcriptio eſt: SI-
GILLVM MINISTRI ORD. MIN. PROVINCIÆ FLANDRIÆ.)
habet in medio Chriſti crucifixi imaginem: ad dexteram autem S. Franciſci exten-
dentis brachia,ad ſiniſtram verò S.Hieronymi pectus percutiētis icones, inferius ha-
bet arma & inſignia Comitatus Flandriæ quę ſunt Leo niger aſcendens in campo au-
B reo.Hæc porrò Prouincia non eſt in aliquo Regno,ſed conſtat ex varijs conuentibus
fratrum,& monialium conſtitutis in diuerſis Ducatibus, Comitatibus, & Prouincijs
Regis catholici,patria quoq; & diœceſi Leodienſi.Continet in latitudine 36.Flādri-
ca milliaria.In longitudine autem 66.Ab Oriente habet Prouinciā Pariſienſem,& ex
altera ſibi conterminam Prouinciā Franciæ: ſed à Septētrione mare Oceanū,in cuius
littoribus plures obtinet conuentus,reſpicit. Ab Occidente tandē Angliæ Regnū ſibi
habet oppoſitum.Eſt etiam coniuncta & commixta Prouinciæ S.Andreę.In tota autē
ſua latitudine & longitudine habet 17.conuentus fratrū,& plures monialium diuerſi
C generis,quorum tñ,ꝙ maiori ex parte diruti ſint ab hæreticis, nulla vel certè breuiſ-
ſima mentio fiet. Ideo huic Prouinciæ S.Audomari imaginē præfigere volui, ꝙ Odo-
maropolis Belgicę ciuitatis,in qua 1.conuētus ſitus eſt, peculiaris tutelaris habeatur.

De conuentu SS.Petri & Pauli Odomaropolis. Conu. I.

TEMPORE S.Franciſci extra & prope muros ciuitatis S. Audomari fundatus
fuit à Ducibus Burgundiæ,qui tum etiā erant Comites Artheſiæ,is conuentus:In
quo vſq; ad annum Dñi 1488.octoginta fratres habitarunt.Inter quos pręcipuus fuit
P.F.Ioannes Marcelli,qui anno 1408.exiſtēs Guardianus à S. Bernardino ad eas par-
tes veniente aſſumptus fuit in ſocium,pro reformatione quorundā conuentuum Flā-
D driæ & Galliæ.Huius venerabile corpus iacet in 9.conuentu. Quoniam autē circa an-
num 1478.propter continua bella,fratres nō poſſent ibi amplius pacificè viuere: Six-
tus IIII. Pont.max. ad poſtulationē ſereniſſimę Margaretæ filię Maximiliani Imp. &
amitæ inuictiſſimi Cęſaris Caroli V.Belgicarum Prouinciarum loco eiuſdē Guberna-
tricis,ordinauit illum totaliter diruendum,conceſſitq; alium in vrbe ædificari.Quem
fratres alterius conuentus ingreſſi ſunt,anno 1488.Patroni eccleſiæ ſunt SS.Apoſtoli
Petrus & Paulus. In hoc conuentu ſunt 59.fratres, inter quos ſunt 34. ſacerdotes,23.
prędicatores,2.Lectores in ſcholaſtica Theologia,& vnus in Philoſophia.In cuius ar-
chiuis ſequentes bullæ apoſtolicæ ſub plumbo datæ ſeruantur, bulla nempe Concilij
Conſtantienſis,qua annuitur poſtulationi Guardianorum & fratrum aliquot conuē-
E tuum, qui petebant Vicarium generalem ſibi aſſignari, ex cuius ordinatione poſſent
ſub arctiori viuendi norma degere. Bulla Innocentij IIII.qua concedit fratribus licē-
tiam celebrandi ianuis clauſis in ijs locis,quę excommunicationi vel interdicto ſubia-
cent.Bulla eiuſdē,ꝙ fratres non teneantur diuinum officiū dicere, ſi illud cum alijs in
choro dixerint Plurimæ aliæ bullæ ibi reperiūtur quas breuitati ſtudēs prętermitto.

Nec ſacroſanctis ſanctorū reliquijs caret ſacra hæc domus,cùm in eius ſacrario in-
fraſcriptæ aſſeruentur nempe: Ex oſſibus B.Barbaræ,S.Chriſtophori, S.Iacobi maio-
ris,S.Margaretæ,S.Huberti Epi Leodienſis,S.Iuliani marty.S.Annæ matris B. Mariæ,

B.Mariæ Salome,S.Eligij Epi,S.Ceciliæ,S.Vrſulę ſuarumq; ſociarũ, S.Audomari Epi, A
S.Vincentij mart.S.Sebaſtiani,ex habitibus ſiue veſtimentis B.patris noſtri Franciſci, S.Thomæ Archiepi Cantuarienſis,S.Eliſabeth,S.Bernardini,S.Thomæ,cuius corpus eſt Reate, de ſepulcro B. Barbaræ, pars petræ cuiuſdam ſciſſæ in morte Chriſti,de ſepulcro B.Mariæ,de monte Caluario,crines cuiuſdam S.Aurelianenſis Epi,ſunt deinde alię quamplurimæ in hoc conuentu reliquię,quæ religioſè ad SS.honorẽ reſeruantur.

De conuentu B. Mariæ virginis Brugis. Conu. II.

EXTRA & prope muros ciuitatis Brugenſis,tpe S.Franciſci fundatus fuit conuẽtus à generoſo viro & milite Henrico Rem,vt liquet ex pluribus antiquis literis, quæ adhuc reſeruantur. Quùm autem locus ille parum commodus eſſet fratribus, ad poſtulationem plurimorum tum eccleſiaſticorum,tum ſęcularium,pręcipuè verò R. B
Vualteri Epi Tornacenſis,fundari cępit alius conuentus intra oppidum Brugenſe, à generoſiſſima Ioanna Comitiſſa Flandriæ, vxore quondã filij Sebaſtiani Portugaliæ Regis,& ſorore ipſius Margareta illi ſuccedẽte,conſenſu & auctoritate Innocẽtij IIII. accedẽte,anno ſui Pontificatus v.anno verò Dñi 1258. Templum maius,in quo deinceps diuinum eſt perſolutum officium,beneficio mercatorũ potentiſſimorũ,qui tunc temporis ex cunctis penè orbis nationibus Brugis habitabant,maximè verò Florentinorum conſtructũ,idem prętactus Tornacenſis Eps Vualterus in honorem B.Virginis dedicauit.In quo equidẽ templo anno 1290.D.Balduinus filius Guidonis inclyti Comitis Flãdriæ,ac plurimi deinceps nobiles,Barones,Principumq; filij,ac filiæ in Ordinis habitu ſunt ſepulti.Puteus quidã eiuſdem cõuentus dicitur à D.Bernardino benedictus,ex cuius aqua bibentes certum aduerſus febres antidotum ſuſcipiebant. Cuius C
etiã D.Bernardini viua effigies depicta ibidem conſeruatur. Legimus deuotiſſimum Coſmã Medices auum Leonis Papæ X.proprijs impenſis ædificaſſe vnum conuentum fratrum extra muros & propè Brugenſem ciuitatem,fuiſſeq; ante diuiſionem Prouinciæ adiunctum Prouinciæ Franciæ Pariſienſis. In illo fratres habitauerunt vſq; ad reformationẽ conuentus ciuitatis: de quo ſubditur; Quum fratres magni conuẽtus Brugenſis aliquantulum lapſi fuiſſent ab obſeruantia Regulę, anno Dñi 1515. ad inſtantiã Dñorum vrbis Brugenſis auctoritate Leonis X. Pont.max. aliò commigrarunt, & introducti ſunt fratres Obſeruantiæ regularis, qui erant extra muros in conuentu præfati Coſmæ Medices. Tunc fuerunt in illo conuentu magno 108.fratres. Ab illo tempore multùm floruit in pietate,& doctrina: nam ibi etiã viguit ſtudium,in quo fuerũt 3.Lectores,vnus in ſacra ſcriptura,2.in Theologia diſputatiua,& 3.in Philoſophia.Hic D
maximus Prouinciæ Flandriæ conuentus (proh dolor) planè ab hæreticis in his tragicis tumultibus totus eſt dirutus, expulſis inde fratribus anno 1579. qui erant 32.inter quos erãt 20.ſacerdotes,è quibus 13.prędicatores,& vnus Lector Theologię.Alius etiam extra ciuitatem, in quo ab egreſſu fratrum Obſeruantiæ regularis 50.moniales (quas de Annuntiatione vocant) ſub obedientia Miniſtri Flandriæ habitarunt, totus etiam eſt demolitus. In hoc pulcherrimo conuentu ſolebant etiam 3.ſacerdotes ſororibus miniſtrare. Primi autem conuentus fundari tempore S. Franciſci nullũ penitus extat veſtigium. Aſſeruabantur hoc in Brugenſi conuentu integra ſiniſtra manus D. Margaretæ,quam ei illuſtriſsima Margareta Flandriæ Comitiſſa, ac conuẽtus fundatrix donauit, quæ equidem manus quotidianis clarebat circa mulieres, periculosè in partu laborantes,miraculis: capita 5.ex 11. millibus virginum: pars magna corporis E
D.Chriſtophori: pars brachij D.Panthaleonis mart.pars capitis D.Thomæ Archiepi Cantuarienſis: brachium integrum ex 11.millibus virginum: brachia deinde aliquot aliorum ſanctorum integra: ex reliquijs D. Ferguſani Epiſcopi: reliquiæ plurimæ D.Catharinæ, Barbaræ, D.Martini,Nicolai, Leonardi, Chryſogoni: brachium vnius ex pueris martyribus Innocentibus,qui mortem pro Chriſto ſunt perpeſſi.

Bullæ ſummorum Pontificum,quę adhuc in archiuis conuentus Brugenſis ſub plũbo conſeruantur ſignatæ,ſunt quæ ſequuntur: Bulla Innocentij IIII. quòd eccleſiarum Prælati admittant fratres noſtros ad prædicationes, & confeſſiones audiendas: Bulla eiuſdem, quòd excommunicationis & interdicti tempore liceat clauſis foribus

fratribus

A fratribus celebrare. Bulla eiuſdem, quòd poſſumus ad Ordinem accedentes ab omni excommunicationis ſententia abſoluere. Bulla eiuſdē, quòd nulli recipiantur ad profeſſionem ante completum annum probationis. Bulla eiuſdem, de captiuandis apoſtatis, & incarcerādis. Bulla eiuſdem, quòd Miniſtri prouinciales cum Diffinitoribus poſſint fratribus ſuis committere prædicandi auctoritatem. Bulla eiuſdem, quòd fratres Dominicani non poſſint noſtros fratres ad ſuum Ordinem recipere. Bulla eiuſdem, ꝙ nemini ſęcularium habitum noſtrū geſtare liceat. Bulla eiuſdem, ꝙ prouinciales Miniſtri vices alijs committere poſſint pro nouitiorum ad Ordinē receptione. Bulla eiuſdem, quòd fratres non poſſint acceptare cauſarum cognitiones, vel executiones ſententiarum. Bulla eiuſdem, quòd fratres apoſtatę, aut ab Ordine decedentes publicè denuncientur eſſe excommunicati. Bulla Innocentij IIII. quòd tranſeuntes ex Ordine noſtro ad alium ſine obtenta licentia, nō poſſint ſine ſpeciali licētia Papæ ad aliquod B officium promoueri. Bulla Clementis IIII. quòd liceat fratribus pręd icare, confeſſionesq; audire ſuperiorum conſenſu non requiſito. Bulla Alexādri IIII. reprobationis cuiuſdam libelli contra mendicitatem & Mendicantes. Bulla eiuſdem, quòd Miniſtri cū Diffinitoribus poſſint fratres in prouincialibus ſuis Capitulis ad prædicationis officium promouere. Bulla eiuſdem, quòd Epiſcopi in ſuis diœceſibus valeant fratres diſcurrentes abſoluere & punire. Bulla Honorij IIII. qua licentiam dat recurrendi ad alios Epiſcopos quàm diœceſanos, ſi ſe exhibeant difficiles in conſecrationibus templorum vel altarium. Bulla eiuſdem reuocatoria omnium pactorum & factorum per fratres cū prælatis ſine licentia facultateq; generalis Miniſtri, vel Capituli generalis.

De conu. SS. Petri, Pauli, & Mariæ Magdalenæ Gandaui. Conu. III.

C CONVENTVS Gandenſis paulò ante mortē S. Franciſci fundatus eſt à generoſiſſimo Ferdinando Flandriæ Comite, filioq; Regis Portugalię, & vxore ipſius generoſiſſima Ioanna, vt patet ex annalibus Comitatus Hannoniæ. Hic etiā fuit fundator conuentus Valencienenſis Prouincię S. Andreæ. Iſte conuentus ſimiliter lapſus à vera noſtræ Regulæ obſeruātia reformatus fuit, anno 1503. & Prouinciæ Pariſienſi coniunctus ante erectionē huius Prouinciæ. A tempore reformationis illius vixerūt in eo, & multo tempore 80. fratres & amplius, inter quos erant 43. ſacerdotes, prędicatores 30. alij erant iuuenes & laici. In hoc etiam conuentu floruit ſtudium ſacrę ſcripturæ ſcholaſticum & Philoſophicū, in quo fuerunt duo Lectores, vnus nempe in ſacra ſcriptura, alius in Theologia ſcholaſtica & Philoſophia. Fratres, qui erant numero 26. D (inter quos erant 11. prædicatores) fuerunt expulſi eodem tempore quo Brugenſes. Verumtamen conuentus non eſt planè dirutus ſicut Brugēſis, à quo diſtat octo leucis. Patroni eccleſiæ ſunt ſancti Apoſtoli Petrus & Paulus, Maria Magdalena, & Martha.

De conuentu S. Crucis Ipris. Conu. IIII.

QVO tempore fundatus fuerit conuētus Iprenſis penitus ignoratur. Conſtat autem antiquam eſſe illius fundationem, propterea quod proximè ſequitur conuentum Gandenſem. Fundatores eius fuerunt generoſus Ioannes de Porta, & nobilis Suſanna de S. Audomaro. Eccleſia dedicata eſt ad honorē S. Crucis, in qua ſeruabatur inter alias reliquias ſummitas pollicis dextri S. Antonij de Padua. Fuit & iſte conuētus lapſus ab obſeruantia Regulæ, ſed reformatus 1503. & Prouinciæ Franciæ Pariſiēſis E incorporatus. Floruit etiam in hoc conuentu ſtudium ſacræ ſcripturæ ſcholaſticum & philoſophicum. In quo fuerunt quinquaginta fratres, inter quos erant 30. ſacerdotes, è quibus 20. prædicatores. Cùm verò inde fuerint eiecti, neque licuerit eis aliquid tranſportare, non potuimus ſcire quales eſſent ibi reliquiæ qualiavè diplomata.

De conuentu S. Petri & Pauli Namurci. Conu. V.

CONVENTVS Namurcenſis, SS. Apoſtolis Petro & Paulo dicatus, tempore S. Franciſci à Philippo Comite Namurcēſi conſtructus eſt. Et cùm patribus Conuentualibus ſubiaceret, anno Domini 1490. ad inſtantiam generoſiſſimæ Margaretæ Diore Regis Angliæ ſorore & Caroli Ducis Burgundiæ relictę viduę, ad eiuſdem In-

ſtituti Obſeruantes deuolutus eſt. Huius conuentus, quem 50. fratres inhabitant, quorum 17. concionatores ſunt, alumnus fuit reuerendiſſimus pater frater Franciſcus Vualoncapelle ſecundus Namurcenſis Epiſcopus, vir vtiq; genere nobilis, ſed religione ac pietate nobilior, qui Guardianū huius loci ſtrenuiſſimū egit & poſtea dum eſſet Guardianus Niuellenſis ad Epiſcopatum, ob ſuas egregias virtutes, aſſumptus fuit. A

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Niuellæ. Conu. VI.

HIC conuentus Niuellę, quę Brabātię Ducatus oppidum eſt, anno Domini 1248. vt ex quibuſdam literis in huius loci archiuo aſſeruatis conſtat, erectus extitit. Pertinuit autem ad Conuētuales Franciſcanos patres à ſui erectione vſq; ad annū Dominicæ incarnationis 1524. quo ad inſtantiam ſereniſſimæ Margaretę, amitę Caroli V. Imperatoris inuictiſſimi, Flandriæ Gubernatricis, quæ proprijs ſumptibus magnificè ſatis huius loci eccleſiam, Conceptioni Virginis dicatam, exædificauit, ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes tranſlatus eſt. Commorabantur hoc in conuentu, in quo ſtudium Theologicum ac Philoſophicum vigebat, 50 fratres, quorum 30. ſacerdotes, & ex his 20. concionatores erant. Attamen anno Domini 1579. in feſto Conuerſionis S. Pauli ſeditioſi hæretici oppidum Niuellenſe proditoriè occupantes conuentum omnibus bonis ſpoliarunt, ipſumq;, dempta eccleſia quam abominationibus inenarrabilibus prophanarunt, penitus demoliti ſunt. Cùm autem infeliciſſimum oppidum ſpatio duorum annorum ab ipſis quater captum, & ſpoliatum fuerit: tandem anno Domini 1580. à ſereniſſimo Principe Parmenſi, & exercitu catholici Regis Philippi II. è manibus illorum ereptum fuit. Dum conuentus reſarcitur 7. fratres noſtri in domo cuiuſdam perdeuoti Niuellenſis commorantur, diuinum officium in conuētus eccleſia perſoluentes, ex quorū conſortio magnos fructus Niuellenſes reportant. B C

De conuentu S. Mariæ Ægyptiacæ Dunkerkæ. Conu. VII.

PERDEVOTI Guilielmus Dunkerkanus, & Lucia eius vxor pro ea, qua in Deū ferebantur pietate, ac in beatum Franciſcum deuotione ex proprijs facultatibus hunc conuentum, B. Mariæ Ægyptiacæ ſacrum, Dunkerkæ, quæ oppidum maritimum, vbi portus celeberrimus maris Oceani conſiſtit, ædificarunt. Cùm autem oppidum, & ex conſequenti conuentus, in manus hæreticorum deuenerit, vndecim fratres Franciſcani ibi commorantes, varijs opprobijs ſaturati, inde pulſi fuêre.

De conuentu SS. Apoſtolorum Petri & Pauli Athi. Conu. VIII. D

PLVRES fundatores hic conuentus Athi, quod eſt oppidum ad Hamonienſem Comitatū ſpectans, erectus cognoſcit; nam generoſus heros Ioannes de Ligne anno Domini 1445. eccleſiam, in qua & ſepultus eſt, in honorē SS. Apoſtolorum Petri & Pauli erexit: Ioannes de Traregnies miles, Ioānes de Maſtinch Hieroſolymitanus miles, filiaq; eius Quintnia de Maſtinch, (hæc pia fœmina in erectione huius conuentus & Aueſnenſis, & duorum ſanctimonialium monaſteriorum vniuerſum patrimonium conſumpſit, & in perpetua virginitate ex laboribus manuum ſuarum vitā tranſegit) nobilis etiam Antonius Coſpiau eiuſq; cariſſima coniux, atque etiam deuoti Athenenſes conuentum ſibi adiunctum ædificarunt. Olim hoc in loco 50. fratres commorabantur, nūc autem 40. quorum 15. diuini ſeminis ſatores ſunt, & vnus ſacrę Theologię Prælector. In eccleſia in medio chori (vbi canitur epiſtola) iacet corpus P.F. Ioānis de Mahuberto olim Vicarij generalis Ciſmontani per multos annos: obijt autem non ſine opinione ſanctitatis anno 1450. quo Romæ in Capitulo generali, tempore magni Iubilei, à Nicolao V. ſanctus Bernardinus ſanctorum catalogo aſcriptus eſt. In arca conuentus continetur vna bulla Pauli II. ſub plumbo, data Romæ apud ſanctum Petrum 1468. 15. calendas Ianuarij, Pontificatus illius anno v. ad poſtulationem generoſiſſimæ Iſabellæ Duciſſæ Burgundiæ, & quorundam ciuium ciuitatis Tornacenſis pro conſtructione alicuius monaſterij ſororum S. Claræ de prima Regula in præfata ciuitate, vel extra. Iſte conuentus eſt adhuc integer nimirum in oppido maximè catholico inter omnes ciuitates & oppida, quæ Regi catholico parent. E

De conuentu

A *De conuentu B. Mariæ Sluſis. Conu. IX.*

DE conuentu Sluſenſi, ſic vocato ab oppido, quod vocatur Sluſa, iuxta brachium quoddam magni maris Oceani, non habeo, quòd poſteris mandare poſſim, quia fratres omnes (qui erant numero nouem, è quibus quinq; ſacerdotes, & ex illis quatuor prædicatores) vt & alij diſſipati ſunt, & ſic præoccupati, vt cogerentur omnia relinquere in manibus hæreticorum. Iſte conuentus funditus eſt euerſus, nec vlla ſpes de reparatione illius nobis affulget. Patrona eccleſiæ erat beata virgo Maria.

De conuentu B. Mariæ Dixmudæ. Conu. X.

B CONVENTVS Dixmudenſis fundari cępit anno 1453. extra & prope muros oppidi Dixmudæ. Cuius fundatores fuerunt Domini Dixmuden. maximè verò generoſa herois Margareta de Berſta. Hæc autem patent ex bulla Nicolai V. data Romæ apud S. Petrum 1453. Pontificatus illius anno 7. quam obtinuit generoſiſſima Iſabella Burgundiæ Duciſſa (in cuius temporali dominio conſiſtit conuentus prædictus) inducta à P.F. Sigero de Nuſtaër tunc Vicario generali. Modò funditus eſt euerſus hic locus poſt exterminationẽ fratrum, qui reliquerunt omnia in manibus hęreticorum, vnde minimè occurrit quid de mobilibus ipſius dicamus. Quum exirent fratres erant numero 15. ſed quando florebat conuentus olim erant in eo 30. fratres.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Hulſti. Conu. XI.

C DE conuentu Hulſtenſi (ſic nominato ab Hulſto, in quo fundatus erat) ſimiliter nihil habemus, quia fratres eodem modo afflicti fuerunt ſicut & alij. Vixerunt quandoq; in illo conuentu 30. fratres ad minus, ſed poſt combuſtionem illius eorum numerus erat valdè imminutus: patronus eccleſiæ ſanctus Ioãnes Baptiſta habebatur.

De conuentu S. Bernardini Aueſnis. Conu. XII.

GENEROSISSIMVS Dux Burgũdiæ Carolus de Catalois, & eius cariſſima ac generoſiſſima coniunx Iſabella à Borbonio, atq; etiam nobilis Maria de Pontinara ex ſibi à Pio II. Pontifice max. anno Domini 1460. Pontificatus verò ipſius anno 3. hunc conuentum in oppido Aueſne nuncupato, quod in ſpiritualibus ad Cameracenſem Archiepiſcopatum, in temporalibus verò ad Hannoniæ Comitatũ attinet, à fundamentis ad apicem vſque in honorem beati patris Bernardini erexerunt. Cùm
D autem oppidum catholicũ ſit, conuentus, in quo 30. fratres commorantur, perſeuerat.

De conuentu S. Antonij de Padua Biezi. Conu. XIII.

PIENTISSIMVS Ioannes Biezenſis Hieroſolymitanus miles tanto affectu Franciſcanos fratres proſequebatur, vt eis ad ædificandum conuentum fundum liberaliter contulerit, vt conſtat ex bulla Sixti IIII. Pontificis maximi data Romæ, anno Domini 1474. Pontificatus verò ſui anno 4. In hoc ſereniſſima Iſabella Burgundiæ Duciſſa, & filia Regis Portugaliæ ex proprijs ſumptibus conuentum. S.P. Antonio Paduano ſacrum, & à 20. fratribus incultum, magnificè ſatis erexit; qui, & ſi ab impijſſimis hęreticis, cùm in loco campeſtri & nemoroſo conſiſtat, bis fuerit dirutus, opera tamen catholicorum reſarcitus extitit. In huius eccleſia quædam reliquiæ ſancti
E patris Antonij Paduani, & ſancti Ioannis Baptiſtæ religioſiſſimè aſſeruantur.

De conu. SS. Franciſci & Ludouici ſupra Sambram. Conu. XIIII.

HIC conuẽtus, SS. patribus Franciſco, & Ludouico Epiſcopo ſacratus in loco cãpeſtri, & ab hominum commercio ſatis remoto (à Bruxella namq; 9. milliaribus diſtat) iuxta flumen, quod corrupto vocabulo Sambra, ſed à Iulio Cęſare in ſuis commentarijs Sabis nuncupatur, anno Dñi 1417. à V.P. Gerardo de Eych Abbate monaſterij Floreſienſis Ordinis Præmonſtratenſis, & à V. Presbytero Thoma Hubuleto, auctoritate Sixti IIII. Pont. max. ſibi fauente, à fundamentis ad apicem vſq; conſtructus fuit. Hoc in loco, quem nunc ob dierum malitiam quindecim tantùm fratres inhabitant,

tant, ſtudium Hebraicarum ac Græcarum literarum, atque etiam ſacræ Theologiæ A
viguit, & triginta ſex fratres, quorum quindecim concionatorum munere fungebantur, olim commorabantur. Annis ſuperioribus ter ab hæreticis ſpoliatus fuit.

De conuentu S. Mariæ & B. Barbaræ Leodij. Conu. XV.

SATISFACTVRVS ſereniſſ. Princeps & Epiſcopus Leodienſis Ioannes Horneus pijs votis Ioannis Bilitonis canonici Leodienſis, qui ab illuſtriſſ. Iuliano Epiſcopo Sabinēſi, Cardinali ſancti Petri ad Vincula, atq; in vniuerſis Galliarum partibus apoſtolicæ Sedis Legato, anno Domini 1481. facultatem Minoriticum monaſterium erigendi intra Leodij mœnia obtinuerat, hunc conuentum à fundamentis ad verticem vſq; in præfata Leodienſi celebri ciuitate erexit: cuius eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ virginis Mariæ ac B. Barbaræ, anno 1507. die 25. Martij R. Erardus de Marcha B
Epiſcopus Leodienſis conſecrauit. Ad huius conuentus, quem 55. fratres inhabitant, quorum 3. Lectores & 20. concionatores ſunt, erectionem, aliquam eleemoſynam generoſus miles Ludouicus Angianus, pro ſua in B. Frãciſcũ deuotione, elargitus eſt.

De conuentu S. Michaelis Connini. Conu. XVI.

IN quodam territorij oppidi Connini diœceſis Leodienſis loco ſyluatico, nemoroſo, ac ab omni domo, pago, & oppido per milliare Germanicũ diſtante à quodam generoſo Franciſco de Furna, anno Domini 1486. hic conuentus, S. Michaëli Archãgelo ſacer, conſtructus extitit; qui tempore pacis à 20. fratribus incoleretur, nunc autem tantum 15. ibi morantur, ex quibus nouem ſeminis diuini diligentes ſatores ſunt. C

De conuentu B. Mariæ virginis Lucemburgi. Conu. XVII.

LVCEMBVRGVM caput & metropolis Ducatus Lucemburgēſis, ad Regem catholicum attinentis, conuētum Minoriticum, tempore B.P. Franciſci erectum, in ſe habet: qui cùm Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubeſſet, ex mandato Pij V. Pontificis max. ad inſtantiam catholici Regis Philippi II. anno Domini 1567. ſed Pontificatus ſui anno ij. dato, ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes deuolutus eſt. Cùm autem in huiuſmodi reformatione Magiſtratus in ſua retinuerit poteſtate conuentus ſcripturas, nihil certi de eius memorabilibus habere potuimus. In eccleſia, S. Dei genitrici Mariæ dicata, ſepultus iacet ſereniſſimus Ioannes III. Boëmiæ Rex, ex cuius epitaphio eius ſepulchro inciſo tres Auguſtos genuiſſe conſtat. Commorantur hoc in conuentu 11. Franciſcani fratres, quorum ſex ſunt fideliſſimi concionatores. D

De monaſterijs monialium.

SVNT præterea hac in Prouincia ſex monialium genera, de quibus, quòd eorum monaſteria ab hæreticis maiori ex parte diruta ſint, paucula, idq; ſatis cõpendioſè impræſentiarum referemus. Primũ itaq; genus eſt S. Claræ de prima Regula, quarũ ſunt duo conuētus, vnũ in oppido quod vocatur Inſula, alterũ in oppido quod Mildeburgũ Flandriæ dicitur, exiſtens in poteſtate hæreticorũ. Eſt etiã vnus conuētus Vrbaniſtarum in ciuitate Brugenſi, qui in manibus eorundem diu fuit. Sed iam, ipſa ciuitate in catholici Regis poteſtatē redacta, maxima nobis ſpes recuperandi affulget. Numerus illarum eſt 87. Secundum genus eſt monialium de Annunciatione B. Virginis, quarum duo ſunt conuentus, vnus in ciuitate Brugenſi, qui ſimiliter fuit in manibus E
inimicorum, modò verò catholicis ſubiacet. Quamobrem ab his, quæ ſuperfuerunt, & monialibus denuò inhabitari poterit, alius in oppido Berhunia dicto. Quarum numerus eſt 81. Tertium eſt ſororum quas Griſeas vocamus, à colore griſeo, ſiue cinericio. Iſtæ ſunt pauperes mendicantes, & diuinum officium facientes ſicut & nos, quarum erant 20. conuentus. Sed modò ſunt quinq; in manibus hæreticorum. Harum numerus eſt 420. Quartum genus eſt hoſpitalium, quas ita vocamus, quia hoſpitio recipiunt aduenas & peregrinos in ſuis xenodochijs & hoſpitalibus, & etiam miniſtrant infirmis in ciuitatibus & pagis. Illarum erant 33. conuentus, quorum 9. ſunt in manibus hæreticorũ. Numerus earum eſt 496. Quintum eſt ſororũ de Cella, quas ita vocamus,

A vocamus, quia in cellis & domibus ſeruiunt infirmis & peſte laborãtibus. Conuentus earum ſunt 12. In manibus hæreticorum ſunt duo. Numerus earum eſt 203. Sextũ eſt ſororũ S. Catharinę poſſidentiũ, & facientiũ officiũ diuinũ ſicut & nos: quarum erant conuentus 4. ſed 3. ſunt in manibus hęreticorum. Alius extat in ciuitate S. Audomari.

Anno 1552. erant hac in Prouincia 800. fratres, cùm tamẽ ex 16. conuentibus tantùm conſtaret, nunc autem, vltra diſperſos ratione belli per diuerſas & varias regiones, ſunt tantummodo 320. ex quibus 136. prædicatoris munere funguntur.

Floruit præterea olim hæc Prouincia doctiſſimis, ijsq; pijſſimis patribus, quorum aliquot in medium adducemus, & primo quidem loco V. P. F. Franciſcum Merot olim Guardianum, & Lectorem in conuentu S. Audomari, qui cùm eſſet in Italia cum R. P. F. Franciſco de Angelis (cuius erat Secretarius) anno 1526. electus fuit in ſecun-

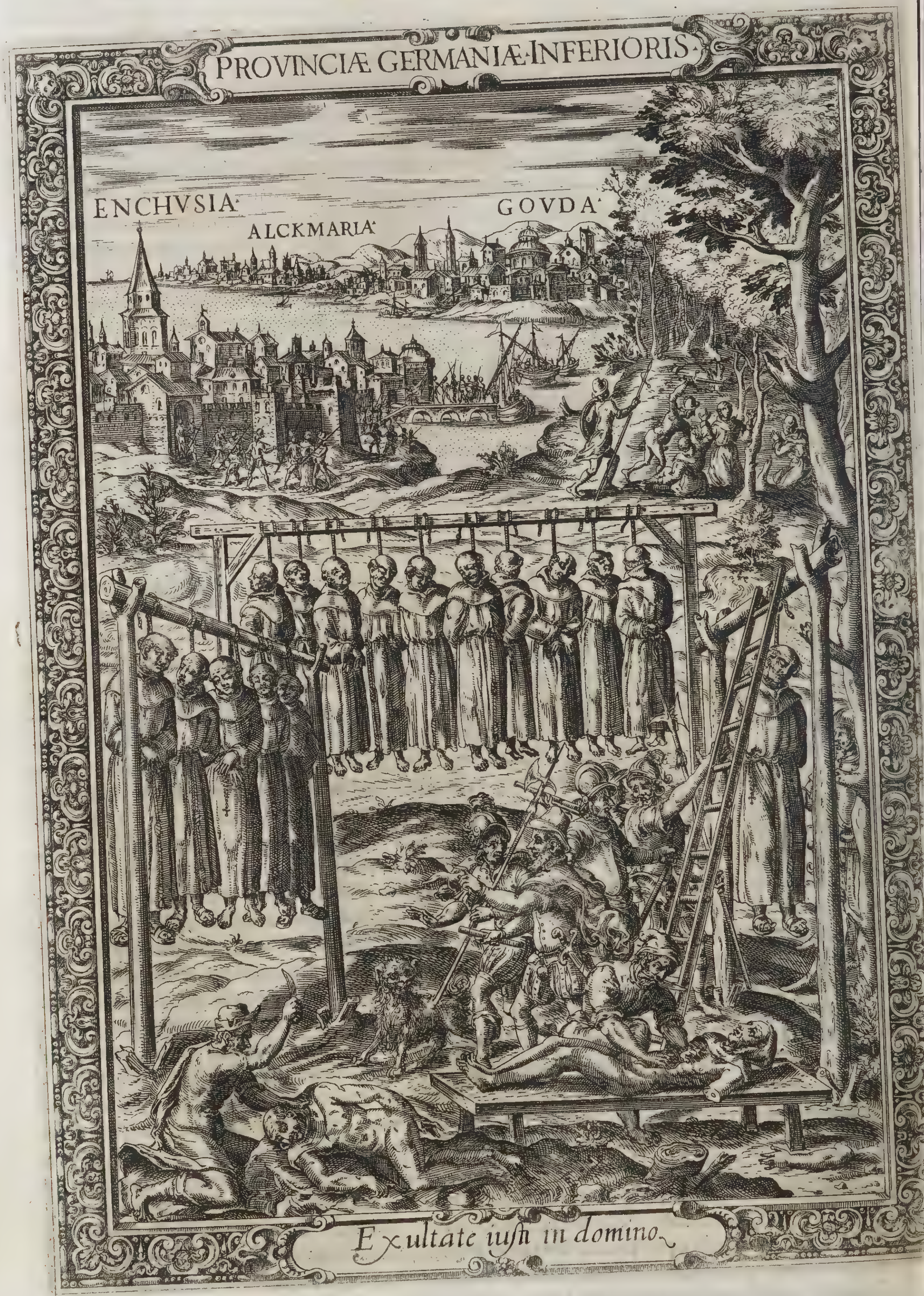
B dum Miniſtrum huius Prouincię, ad quã reuerſus pręfuit duobus annis, mortuusque eſt tempore ſui Miniſterij, anno nempe 1528. Hic fuit vir eximius & primus inter Prouincię patres. Deinde P. F. Ioannem Clerici quondam Guardianum conuentus Biezẽſis eximium concionatorẽ, qui ſcripſit plures egregios libros, qui obijt in conuẽtu ſuo Biezenſi, anno 1532. Et P. F. Rogerum Bruletum omnium Prædicatorum ſui temporis in Prouincia facundiſſimum, qui obijt in conuentu ſancti Franciſci ſupra Sambram anno 1537. Et P. F. Frãciſcum Regis olim Guardianũ Niuellẽſem, inſignẽ Theologum & concionatorem celeberrimum per 15. annos in curia Cæſaris Caroli V. & ſororis eius Mariæ Vngariæ Reginæ. Hic varia ſcripſit opuſcula, quibus poſteritati laudabilem ſui memoriam reliquit. Floruit autẽ, & obijt ſub eodem Carolo V. in conuẽtu Niuellẽſi, poſtea quàm ferè totũ à fundamẽtis, eleemoſynis Imperatoris, Reginę

C pręfatę, & procerũ patrię cõſtrui curauerat an. 1540. Et P. F. Ioannẽ Haya cõcionatorẽ eloquentiſſimũ, qui poſtquã ter munere Miniſteriatus functus fuerat, Namurci anno 1544. diẽ clauſit extremũ. Alios quãplurimos patres breuitati ſtudẽs prætermitto.

His patribus annectendi veniunt cæteri huius Prouinciæ patres ac fratres, qui pro fide & Religione catholica glorioſè ſub hęreticis noſtri temporis occubuêre. Anno ſiquidem 1571. 19. Nouembris cùm V. P. F. Petrus Prus Gallus Vicarius Athenſis, à Guardiano ſuo F. Bartholomęo Lamberti per obedientiam mitteretur Gandauum, circa noctem propè ciuitatem incidit in manus trium prædonum hæreticorum, qui immaniter eum tractauerunt, & vſq; ad mortem ſauciarunt (cùm tamen nulla eos affeciſſet iniuria, ſed tantùm pacifice illos ſalutaſſet) nam ſtatim ibi propè in aliqua do-

D muncula, ad quam ſe contulerat, cum lethalibus vulneribus in cerebro, & trans corpus inflictis iunctis manibus obdormiuit in domino, precatus veniam ijs, à quibus lethaliter fuerat vulneratus. Corpus eius poſtridiè allatum eſt à toto conuẽtu fratrum, cum maximo ciuium lamentãtium concurſu, & cum religioſa obſeruatione deportatũ, atq; ſolemniter in conuentu ſepultum. Quùm V. P. F. Ioannes Penneman Flãder olim Guardianus Sluſenſis anno 1575. iret Gandauum per obedientiam ibi moraturus, incidit etiam in hæreticos latrones, qui eum in quodam nemore trucidarunt, & in pago proximo ſepultus eſt. Frater Guilielmus Olis Gallus genere nobilis, ſacerdos conuentus Niuellenſis inter Gandauum & Brugas ab hęreticis graſſatoribus cuidam arbori fuit alligatus, deinde ictu ſclopeti per cerebrum transfixus, ac poſtremò in medio dorſi à capite ad longum vſq; ad inferiora ſectus fuit, & ita à ſęculo ad Dominum

E migrauit 1575. anno Domini 1579. cùm frater Guilielmus Strauus ſacerdos, & frater Chriſtianus Sui Treuerim irent, ambo in itinere vnico ictu ſclopeti ab vno hæretico fuerunt interfecti apud celebrem quendam pagum. Quod crudele facinus cùm Dominus & Capitaneus illius pagi (qui vir erat catholicus) intellexiſſet, veniẽs obuiam tyranno & malefactori dixit ei: Tu maledicte nebulo hæretice & prædo, interfeciſti duos bonos religioſos ſimpliciter ambulantes vnico ictu ſclopeti. Propterea accipe mercedem tuam, & hoc dicens ictu ſclopeti transforauit corpus eius, & ſic miſer miſerè obijt ſecundum opera ſua. Fuerunt & alij multi tempore præſentis perſecutionis ab eiſdem aduerſarijs nebulonibus, ac impijſſimis hęreticis, ob conſtantem confeſſionem ac defenſionem fidei Eccleſiæ catholicę Romanę incarcerati, grauiter cruciati, variaq; ludibria experti: qui aqua anguſtiæ, & pane tribulationis ſuſtentabantur.

PROVINCIÆ GERMANIÆ INFERIORIS
ENCHVSIA
ALCKMARIA
GOVDA
Exultate iuſti in domino

PROVINCIA GERMANIAE INFERIORIS.

A QVVM per orbem terrarum longè lateq; diffunderetur Ordo ſeraphici patris noſtri Franciſci, tanta fuit etiam in Germaniæ partibus huiuſmodi Inſtituti monaſteriorum multitudo, vt patres noſtri, matura deliberatione habita, partim ob locorum tam fratrum, quàm ſororum amplitudinem, partim ob alias easq; iuſtas cauſas Prouinciam Coloniẽſem diuidendam meritò iudicarint. Quocirca in duas primùm diuiſa fuit hæc Prouincia, anno Dominicæ incarnationis 1529. in Capitulo prouinciali Dorſtenſi: quarum vna nominatur Prouincia Colonienſis (de qua ſuprà) altera verò Prouincia Brabantiæ ſeu Germaniæ inferioris: (de qua impræſentiarum) quę pro ſui latitudine habuit conuentus fratrum 32. quorum ſitus partim in Brabantia, Hasbania, Hollandia, partim B in Zelandia, atq; Phryſia extitit: Sororum verò totidem, Clariſſarum nempe de prima (vt aiunt) Regula decem: de ſecunda autem, quas & Vrbaniſtas vocant, quinq;: ſed Tertiariarum vnum. Nunc verò (proh dolor) furentibus ſupra modum hæreticis, ac in religioſos, ſacrasq; ædes graſſantibus, illisq; infeſtiſſimum bellum inferentibus; non tam latè patet. Maioris huius Prouinciæ ſigilli impreſſio, ſeu figura eſt imago beatiſſimi patris Franciſci, ſuorum ſacrorum ſtigmatum impreſſionem in monte Aluernæ ſuſcipientis, atq; ſequentium literarum in orbem exaratio: SIGILLVM MINISTRI FRATRVM REG. OBSER. PROVINCIÆ INFER. C GERMANIÆ. Huic denique Prouinciæ noſtros fratres (de quibus infrà) in ea pro Chriſti fide ab immaniſſimis hæreticis, hoc noſtro ęuo, occiſos, quod minimè dubitem eam ſibi apud Deum ter opt. max. commendatiſſimam, anteponendos volui.

De Minoritico conuentu Louanij. *Conu. I.*

FVNDATVS eſt hic conuentus Louanij, quæ Belgij ciuitas eſt amœniſſima, ac literarum exercitio celeberrima, anno Dominicæ incarnationis 1228. biennio poſt mortem beatiſſimi patris noſtri Franciſci, eodem ſcilicet anno, quo Sanctorum catalogo aſcriptus fuit. Hunc locum primum incoluerunt patres Conuẽtuales, poſtmodum reformatur per fratres Colletanos, anno Dominicæ incarnationis 1499. die D vigeſimanona Aprilis. Datur verò inhabitandus fratribus de Obſeruantia, anno Domini 1506. pridie Exaltationis ſanctæ Crucis: ſed anno Domini 1533. pridie Viſitationis beatæ Mariæ virginis cœperunt fratres antiquum chorum diſſoluere atque diruere, qui anno Dominicæ incarnationis 1536. etiam pridie Viſitationis eiuſdẽ Virginis fuit de nouo reſtitutus ac conſummatus. Die verò decimaſexta Iulij eiuſdem anni, quæ erat Dominica tertia Iulij conſecratur, & auctoritate Epiſcopi ordinatur, vt deinceps Dominica tertia Iulij huius templi dedicatio celebretur. Tanta verò pietas, ac regularis diſciplinæ obſeruantia viguit in hoc conuentu, vt nedũ inter Brabantiæ, ſed & totius Ordinis conuentus, iure optimo, haberetur celeberrimus, eſſetq; ſuæ ſanctitatis odore vbiq; diffuſo celebris, vſque adeò, vt qui ſolo aliorum relatu tantæ E ſanctitatis fragrantia perfunderentur, eò cum mira pietate ſua dona, calices, libros, ornamenta Eccleſiaſtica, pretioſiſſima quæque vltrò tranſmitterent, etiam ex partibus remotioribus. Nec ſanè ſuppreſſum oportuit dictum reuerendiſſimi patris Franciſci Angelorum noſtri olim Ordinis generalis Miniſtri, ac tandem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, qui, luſtratis Prouincijs plurimis, ad ſuos reuerſus iſtud præbebat de hoc conuentu teſtimonium: *Lapides conuentus Louanienſis ſancti ſunt, & neſcio quam ſanctitatem redolent.* Tantam ibi (dum viſitaret) repererat pietatem, & humilitatem, tantam religionem, tantum ſpiritus feruorem, tantam concordiam, vt inſtar

vt inſtar aciei ordinatiſſimæ, omnibus intrantibus admirabilis hic locus redderetur, A ac intuentes etiamnum in ſtuporem raperet, atque compungeret. Hinc illa virorum ac mulierũ incredibilis in dies ſingulos conuerſio, qua ſua pretioſiſſima quæq; ſpolia Ægypto diripiuntur, currunt iuuenes ac ſenes in odorem vnguentorum optimorum, & in vocem illam ſaluberrimam erumpunt: Quid faciemus viri fratres? multiplicabatur quotidie filiorum numerus, magnificabatur & incredibilis lætitia: nam turmatim generoſi iuuenes, ditiſſimi atq; doctiſſimi omnia ſua proijciebant, calcatis patre & matre (vt verbis vtar D. Hieronymi) ſiccis oculis ad vexillum Chriſti euolabant. Quin etiam viri grandæui, maturi, in lege peritiſſimi, abiectis honorum titulis, ſæculo vale dicentes, cum omnium admiratione dexteras dabant D. Franciſci filijs. Quantum profuerit hic vnicus conuentus, nedum Ordini noſtro ſeraphico, ſed etiam Eccleſiæ Romanæ, id luculenter docuit experientia. Fuit enim fons & ſeminarium B veluti fœcundiſſimum, quo toti Prouincię abundè prouidebatur: ſi enim pietas & deuotio quærebatur, Louanij inueniebatur, ſi doctrina & eruditio petebatur, ex hoc loco latiſſimè diffluebat. Quod vt clarius euadat, nomina patrũ quorundã ſubnectemus, qui hoc in loco excelluerunt, citra annũ Domini 1506. ſub quo tempore à fratribus de Obſeruantia inhabitari cœpit. Eorum enim qui ante id tempus per annos 200. & amplius hunc locum incoluerunt, nihil inueniri potuit, niſi quòd ex veſtigijs veterum ædificiorum, præſertim prioris eccleſiæ, quæ modò in bibliothecam conuerſa eſt, ſatis appareat celeberrimum fuiſſe monaſterium. Vt verò de multis paucorum nomina ſubijciamus, qui ſingulari pietate ac eruditione claruerunt: imprimis eſt

Pater Theodoricus de Monaſterio, qui obijt anno 1516. ſepultusq; in choro noſtro, cuius effigies ibidem palàm aſſeruatur. Vir tam eximiæ ſanctitatis extitit, vt viuus C atq; defunctus miraculis claruerit. Multùm laborauit hic pro reformatione Prouinciæ Germaniæ inferioris, & maximè conuentus Louanienſis. De hoc patre memoriæ proditum eſt, ipſo ſuæ mortis die concionem ad populum habuiſſe, ac ſuæ reſolutionis horam imminere verè prædixiſſe. Suum animarum feruidum zelum clarè expoſuit, peſte graſſante Bruxellæ, vbi vices Paſtorum ſollicitè pieq; ſupplens, 32. millium peſte laborantium confeſſiones excepiſſe, aliaq; ſacramenta adminiſtraſſe certò conſtat, eumq; Dominus in medio tantorum periculorum ſic ſeruauit incolumem, vt poſtmodum veniẽs Louanium in reſtitutione regularis diſciplinę pręcipuus extiterit.

Pręterea inter huius conuentus egregios patres, non parua dignus eſt gloria P.F. Amandus de Zireeckzea, Louanienſis conuentus Lector eximius, poſtea Miniſter prouincialis, qui & multùm laborauit pro huius Prouinciæ reformatione. Edidit ſi- D quidem Chronicorum totius orbis libros ab origine mundi ad ſua vſq; tempora. Scripſit item in pſalmum 118. & in 78. Danielis Prophetæ hebdomadas. Trium linguarum tametſi eſſet peritiſſimus, ab humilitatis tamen ſemitis, vſq; ad vitæ finem, ne minimùm deuiauit. Miniſterij curſu laudabiliter peracto, Lectoris denuò officium non minus humiliter, quàm obedienter amplexus eſt, in quo vſq; ad mortem nullis gaudens priuilegijs perſeuerauit. Sepultus eſt in medio chori ſub pulpito, vbi cantatur Epiſtola, anno Dominicæ incarnationis 1525.

P. Martinus Vander Keele à Turnuth ſacræ Theologiæ etiam Lector admodum inſignis fuit, ac concionator zelo dei feruens auditores ſuos verbo & exemplo ſuę ſanctæ conuerſationis ad meliorem vitam contemplatiuam cogens. Scripſit opuſcula de 7. donis Spiritus ſancti: de vita quoq; contemplatiua ſed ſermone vernaculo. De E numeris autem myſticis ſcripſit ſermone Latino exactiſſimè, vt videre eſt in bibliotheca noſtra Louanienſi. Sepultus eſt iuxta ſcholam anno Dñicæ incarnationis 1540.

P. Nicolaus de Aſcha, vir angelicæ puritatis & columbinæ ſimplicitatis, ex opulentiſſimis ortus parentibus, noſtrã pannoſam amplexus eſt humilitatẽ, in eaq; ſemper amabat neſciri, eligens magis abiectus eſſe in domo Dei, quã frui ſæcularium notitia.

Pater Adamus Sasbouth Delphius Louanij Lector, triumq; linguarum Græcæ, Latinę, Hebraicæq; peritiſſimus fuit. In cella, pro ſua bibliotheca (ſicut erat paupertatis amantiſſimus) pręter breuiariũ, biblia, cum ſuis ſcriptis, quę & libenter erogabat petentibus, non aliud admittebat. Vir fuit magnę eruditionis, ſed pietatis maximę.

Habuit

A Habuit homilias Latino ſermone ad populum eruditas,& politas quidem,ſed ardore ſpiritus lectoris animum penetrantes: queq; eam ob cauſam crebrius ſtudioſorum teruntur manibus, vt ſępius eaſdem typis mandari opportuerit. Circumferuntur pretęrea eius nomine quæſtiones aliquot Quodlibeticæ, ſed & commentarij in Eſaiā,in epiſtolas D.Pauli ad Romanos,ad Galatas,ad Epheſios,ad Philippēſes,ad Coloſſenſes,ad Timotheum,ad Titum.Item in epiſtolā Iudæ Apoſtoli. In epiſtolam autē ad Hebręos morte præuentus non abſoluit,hærens cap. ſeptimo. Sepultus eſt in capitulo conuentus anno à natiuitate Domini 1552. ipſo ſancti Benedicti feſto.

Ex hoc quoque conuentu prodijt fortiſſimus martyr P. Daniel ab Arendock Guardianus Alckmarianus,qui ob liberrimā confeſſionē præſentiæ corporalis Christi in Euchariſtiæ ſacramento,vnà cum 4.ſocijs patre Cornelio à Platea,Dieſtemij Clariſſarum B Confeſſario,et patre Ioanne Nardeno, & P. Ludouico Voet Louanienſi ſacerdote, & fratre Adriano à Gouda Laico (quos omnes ad martyrium fortiter perferendum vir ſanctus feruido animabat affectu)poſt flagella ac ludibria multa,laqueo ad patibulum ab impijſſimis hæreticis ſtrangulātur.ipſo B.Ioannis Baptiſtæ die,anno Domini 1572.

Item beatus pater Nicolaus Picchius Guardianus Gorcomianus, qui ob conſtantē Romanæ Eccleſiæ Primatus cōfeſſionem, cum decē ſocijs ſimiliter ignominioſa morte affectus eſt ipſe vndecimus. Inter quos ſingulariter enituerunt pater Guardianus, quem vſq; ad locum ſupplicij,fratres eius germani ſecuti, de ignominia familiæ magis quàm Religionis ueritate ſoliciti; Ecquid frater (inquiunt)flagitij erit, ſi ſummo Pontifici renunties,vniq; homini vale dicas? cùm hoc ſolo ignominioſam mortē effugere poſſis? Quibus ille heroico pectore: *non ſapitis* (inquit) *quæ Dei ſunt*, ego hoc gñe, C mortis, qđ vos ignominioſū putatis,ad vitā trāſeo ſēpiternā,vobis aūt niſi reſipueritis ignis manet ęternus.His dictis diſceſſēre illi ad ſua,ipſe aūt gaudēs ad mortem perrexit.

Secundus eorum pater Hieronymus à VVeerdt Vicarius,peregrinus miles Hieroſolimitanus, ſicut gratia pollebat dicēdi,ita ſpiritu ardoris cōfratres ſuos die nocteq; ad martyrij conſtantiam animabat, tàm publicè, quàm priuatim: quamobrem acrius in eum viuum ac mortuum deſæuiunt noſtri temporis pſeudochriſtiani.

Tertius P. Nicaſius Heſius, olim Theologus Louanienſis, tunc autem ab aliquot annis theoricæ, ſiue myſticæ Theologiæ vacans, metuens ne fortè mortem differēdo, truculentus lupus aliquam ex ipſorum grege ſuffuraretur ouiculam, ſicuti paulò ante vnum ſubduxerat, qui temporalis vitæ amore ſe hoſtibus iunxerat:quid(inquit) cun ctamini? omnibus nobis vna mens eſt, eademque voluntas fortiter potius mortem ap D petere, quàm vel in minimo vobiſcum in malum conſentire.Paſſi ſunt in oppido Brielenſi anno 1572. die 9. Iulij.

Prodijt item ex conuentu Louanienſi fortis Chriſti atlheta P. Guilielmus Goudanus,qui tametſi Louanij profeſſus nō fuerit,tamen illuc ſtudiorū cauſa miſſus pietatis ſemina in bona ſui pectoris terra ſuſcepit,quæ ſuo tempore, anno videlicet 1572. ſub finem Auguſti,ſub eadem perſecutionis rabie glorioſum martyrij fructum pullularūt. Quo in certamine in quintum vſque diem, quo de morte triumphum egit, ita continuis precibus, pijſque colloquijs,quæ cum ſuo quodam concaptiuo miſcebat,die noctuque ita ſpiritum roborare ſatagebat,vt uoti compos factus,nullo priſcorum martyrum cenſendus ſit inferior,quemadmodum paſſionem eius legenti(quam breuitati ſtudens omitto) facile liquet. Compleuit ſuum martyrium 4. Septembris feria 6. in hoc E etiam ſuo Redemptori conformis.

Sunt & alij duo fratres,qui ex conuentu Louanienſi prodierunt, ac martyrium ſuſtinuerunt,dum per obedientiam ad loca ſuæ habitationis mittuntur. Frater Ioannes Amſterodamus ab impijſſimis hæreticis crudeliter eſt interemptus anno 1579. die 5.Aprilis,in qua tunc occurrebat feria 2.poſt Dominicā Paſſionis:ſepelitur ante ſcholam conuentus Louanienſis cum lamentabili ſpectaculo multorum vulnerum ſuę necis crudeliſſimę. Alter verò pater Ioannes de Puteo,poſtquam ſe die præcedenti (ſecūda nēpe Auguſti) deuotè pręparaſſet ad percipiendas Portiunculæ indulgentias (vti moris eſt)poſtridie inter Louaniū & Thenas occubuiſſe deprehēſus eſt in foſſa quadā, aqua & luto deformis,& quaſi manibus hęreticorū.ſepultus autē in ſchola Louanien.

Deinde eſt P. Franciſcus Meerbecanus,qui cùm fortè fortuna extra periculũ eſſet ſub A
initiũ tumultus Belgici, quo ciuitates Hollandiæ & Zelandiæ paſſim & à Religione
& à Rege catholico deficerent,metuẽs ne fratres Dordracenę ciuitatis totius Hollãdię
primarię,quibus ipſe aliquot annis magno cum fructu Guardianus præfuerat, aliquid
fortè ſua vocatione indignũ,metu vel ſpe deluſi cõmitterẽt,furentibus hæreticis maxi-
mè in Ordinis D. Franciſci fratres, tametſi ſpiritus ipſi prædiceret, ſicut olim Apoſto-
lo Paulo,quod nil niſi vincula & carceres,cruentęq; mortis pericula certa eũ Dordra-
ci manerent,nõ faciens animã ſuam pretioſiorẽ ſe, vt verè ſpiritu apoſtolico plenus,
ſacræ obedientiæ ſimul ac fratrũ ſibi commiſſorũ amore, forti animo ad conuentũ ſibi
commiſſum redijt,hoſtibus quibus,ob veritatem fidei catholicæ liberrimè prædicatã
odioſus effectus fuerat,fortitudinis ſpiritu animatus,virili pectore ſe oſtendit. Quibus
paulò pòſt ferali rabie furentibus,ab ipſis cõpræhenſus,multiſq; affectus contumelijs B
in carcerem conijcitur,aliud nihil ei obijcere valentibus, quàm quod ſubinde in ſacra
cõcione Vvatercramers Teutonica lingua eos appellaſſet,notans hoc nomine Anaba-
ptiſtas,quorũ ingens in ea ciuitate,ſicut & in plæriſq; alijs Hollandiæ,Zelandiæq; op-
pidis & villis tũc tẽporis erat numerus. Irridebat autem eis hoc nomẽ, redarguens in-
ſignẽ ſectæ illius Miniſtrorũ auaritiam:qui totius conſiſtorij cõi conſenſu ſanciuerãt,
neminem in ſuũ ſodalitium recipi poſſe, niſi prius numeratis in vſum Miniſtrorũ ſex
aureis,quibus oblatis tunc demũ in ſynagogam,ſeu conuenticulũ malignantiũ admit-
tebantur,& pro ſingulis aureis itidẽ frigidæ aquæ pugillis tincti nõ tã baptizabantur,
quã veriſſimũ Chriſti baptiſmum,quẽ olim in Eccleſiæ gremio perceperãt,abiurabãt,
atq; execrabantur. Hanc intollerabilẽ illorum hominũ impiamq; fraudem pius pater
non ferens,eos venditores aquæ vocabat,quod viliſſimã aquã ſuam,nimis carè vende- C
rent.Quam impietatẽ vt ſimplicioribus,nondumq; ſeductis notiſſimã faceret,ſi quan-
do in concione iſtius ſectæ mentio incidebat,haud alio nomine quàm ad hoc ipſum ab
eo conficto vocabulo Vvatercramers,id eſt aquæ vendulos ſubinde carpebat.Hanc ip-
ſius libertatem improbi nõ ſuſtinentes,in ipſum multò amplius quàm in aliũ aliquem
deſæuierunt,quare poſt plurimos exhantlatos labores,& poſt 23.menſium pedorẽ car-
celarem videntes eum non diu ſuperuiuere poſſe,emũcta prius à catholicis ingenti pe-
cunia,eundẽ ad ſuos redire permiſerunt.Qui ad conuentũ Louanienſem cũ ſic æger ma
leq; affect⁹ perueniſſet,nullaq; Mediocrũ arte curari poſſet, vix ad vnam ſeptimanã ſu-
peruixit. Obijt igitur Chriſti athleta,in ſuæ ætatis flore, cùm eſſet annorum plus 40.

Inſuper ex couentu Louanienſi prodijt glorioſus Chriſti martyr P.Reynerus à Lin-
tris ſacerdos,qui anno 1572.die 23.Iulij cùm Princeps Auriacus cum ſuis coniuratis ci- D
uitatem occuparet Ruræmundenſem: cæteris religioſis fugientibus, vel ſeſe occul-
tantibus,hic bonus pater in choro fratrũ orans,ſeſeq; Deo committens,eorum furorem
expectabat,à quibus eodem in loco & tempore multis confoſſus vulneribus, naribus
auribuſq; immaniter præciſis, attrociter interemptus,Chriſti victima affectus eſt.

Subijt martyriũ P.Theodoricus Loet Ordinis noſtri Zutphaniæ an. 1572.qui Guar-
dianus inſtitutus cũ eſſet Embricę,eo in officio ita ſe probè geſſit,vt nedũ ciuibus oĩbus,
ſed & Comiti Mõẽſi gratiſſimus extiterit,apud quẽ ab hæreticis falsò traductus,in ner-
uũ conijcit̃,exquiſitiſſimiſq; tormentis,vt fidẽ abneget,ſic ſubijcitur,vt mẽbra mẽbris
vix cohærerent: His verò omnibus cũ incredibili patiẽtia ſuperatis,tandẽ capite plecti-
tur, ac poſtmodũ in 4.partes diſſectus,pro muris ciuitatis nõ ſine magno gemitu ac la-
crymis optimorum ciuiũ ſuſpẽditur. Qui hæc viderunt fide digniſſimi hoc teſtimoniũ E
reddiderunt, R.cuidã P.Ioãni priori Neomagẽſi Ordinis P.Prædicatorũ per Gheldriã
& Phriſiã quondã Prouinciali:dicti P.Theodorici in verbi miniſterio collegæ: Quibus
accedit teſtimoniũ V. P.Hermanni Lochẽ, eò tẽporis Dauẽteriẽſis cõuẽtus Guardiani:
ſed & honorandi D.Philippi Boẽſtij Paſtoris eiuſdẽ ciuitatis Dauẽteriẽſis finitimæ ci-
uitatis Zutphanienſi, qui & ipſi ſimiliter à fide dignis edocti fidẽ ſupradictæ hiſtoriæ
ſuis chyrographis cõfirmarunt.Non tñ defuerunt aduerſarij, rumorẽ ſpargentes in eũ
iuſtè animaduerſum tamquam proditorem, Sed & à quibus rumor hic falſus ſpargi-
tur,niſi ab ijs qui ipſum pertinentiſſimè perſequebantur? Quorum ipſe dũ ſæpius car-
pſerat vitia, hæreſeſque conuicerat, ea qua pollebat dexteritate (quàmque ſtrenuè.
pro loco

A pro loco & tempore ſe exercebat)odium conciliarat.Quocirca,vt ſe vindicarent,reddidêre mala pro bonis,odiumq; pro dilectione,ſuis ementitis confictisq; calũnijs ei apud Comitem conflaruntSumma verò omnium calumniarũ alia non erat, quàm eum anno ſuperiori Romæ fuiſſe & ab Antichriſto idolo(ſic enim Pontificem ſummum vocãt hæretici)ſibi tot indulgentiarum annos impetraſſe, quot ipſe Theodoricus hæreticos, diuerſis maleficiorum artibus,è medio tollere poſſet. Eum quoq; Zutphaniam veniſſe,vt puteos fonteſque omnes toxico inficeret,& vt Comitem globulo ſterneret.Videbant autẽ hæc Comiti nimis credulo,eiuſq; aulicis haud diſſimilia tũ quòd re vera pater Theodoricus anno ſuperiori 1571.Romæ fuiſſet,illuc Prouinciæ nomine miſſus ad Capitulum generale,in feſto Pentecoſtes iſthic ex more celebrato,vnde & grana aliquot aſportarat,pro deuotione fidelium à Chriſti Vicario benedicta, ac multis donata
B indulgentijs,pijs ac ſimplicibus hominibus pietatis ergô diſtribuẽda: præterea prauis ſuſpitionibus fomitem miniſtrabat diſſimulatus habitus, quo ſæculariter & quodammodo militariter (vt militares ſtationes facilius pertranſiret)indutus fuerat, Romam proficiſcens. Quocirca has nacti calumniandi anſas filij Belial,ac Romani Antiſtitis odio in ardeſcentes,Comiti perſuadent virum quęſtionibus examinandum durioribus, eumque tradunt Præfecto homini hæretico: qui quidem non ſine voluptate cum ſuæ farinæ hominibus pium virum vt proditorẽ hoſtemq; patriæ duriſſimè excipiũt, ſartagines ignitas primo adhibent, quibus innocentis nudas plantas ſenſim exurunt, toto corpore nudatum,trochleisq; attractum,diſtentumque,membrorum iuncturas diſſoluunt,facibus ardentibus latera diſcindũt,ſed & laridum liquefactum vulneribus inſtillant,vt nedum coſtæ,ſed & viſcera nudarentur, tantamq; in eo exercuêre tyranni-
C dem,vt eorum mens diabolica quid amplius faceret, non inueniret. Quùm igitur per omnia iam inutilis factus eſſet, vixq; membra membris cohærerent,in eum mortis ſententiã proferunt,quã B.P. incredibili excepit patientia,ſui Regis inhærens veſtigijs,qui vt ouis occiſioni deſtinata nõ aperuit os ſuum.Quæ cùm ita ſint,num in eorum ibimus ſententiam, qui percuſſerunt fœdus cum morte,poſueruntq; mendacium ſpem ſuam, vociferantes virum condignas luere pœnas,quòd impoſita ſibi crimina, & in tormẽtis confeſſus,nec ante mortẽ reuocauerit? Sed quis accuſabit aduerſus electũ Dei?cui donatum eſt pro Chriſto nõ ſolum vt in eum credat;ſed & pro illo patiatur. Is ſcilicet cui dedit,ad Philipp.1.Deus forte certamen vt vinceret, ab eo in medio tormentorum delinquitur?ab eo inquam qui dicit:(& cuius dicere eſt facere) Sapien. 7. *Cum ipſo ſum in tribulatione,eripiam eum & glorificabo eum?* Anne verum erit quod Spiritus ſanctus loqui-
D tur:*Sapientiam non vincit malitia?* Abſit quæſo à pijs auribus tanta blaſphemia. Ego ſanè veritatis teſtimonio fretus liberè, ingenueq; profiteor, etiam hoc nomine martyrẽ noſtrum glorioſiorem,quo & Chriſto eſt ſimilior,in quem Caluinus,talem prorſus blaſphemiam euomere non eſt veritus,aſſerens Chriſtum in paſſione defeciſſe.O impietatẽ humanis auribus intollerandã! Sed inſuper arguũt & dicunt.In loco ſupplicij cum eade re examinaretur,tacuit,& qui tacet conſentire videtur:O argumentum neruoſum! quare non ſimili concludunt aduerſus Chriſtum, qui captus, & interrogatus aiebat: *Si vobis dixero non credetis,ſi autem & interrogauero vos, non reſpondebitis mihi neq; dimitetis?* Luc.22.Reliquũ eſt vt dilẽmate vnico aſſeratur cõfirmeturq; noſtri martyris innocentia:Tormentorũ cruciatuumq; magnitudine aut ſtuporem mentis incurrit,aut non incurrit:ſi præ acerbitate pœnarũ animi deliquium paſſus eſt,ergo cum innocen-
E tibus Chriſtũ non loquendo ſed moriendo cõfeſſus eſt:ſi verò,addiuuante ſpiritus fortitudine carnis infirmitatem,nihil tale paſſus eſt,& hoc illuſtriorem nobis reddit martyrẽ,vt qui terrore victo ſæculi,pœnisq; corporis ſpretis,mortis ſacræ cõpendio vitam æternam,iam firma ſpe poſſidere incipiebat. Carnificibus igitur foris ſęuientibus,ipſe in corde ſuo dicebat:*Etiamſi acciderit me ſperabo in eum,pone me iuxta te,& cuiuſuis manus pugnet contra me.In cælo teſtis meus,& cõſcius meus in excelſis:poſt tenebras ſpero lucem ſolis iuſtitiæ,quæ modo carnis mortalis nube præpedita, mox viuificæ lucis gratiſſimũ exhibebit fulgorẽ.* O beatiſſime martyr,quę lingua exprimet illũ iucunditatũ,quę venit tibi à Deo tuo, dũ experientia ſaperes & guſtares,quã ſuauis eſt Dominus ſuſtinentibus eũ,quàm fidelis in operibus ſuis,non ferens tentari ſupra id quod poſſit, ſed & faciens cum tenta-

tione prouentum? Quod nobis experiri concedat,qui eſt benedictus in ſæcula, Amen. A

Cùm iuxta dictũ Sapiẽtis Prouerb. 10. filia ſapiens lętitia ſit matris atq; gloria, catalogo inſigniũ patrũ couentus Louanienſis nõ immerito inſeremus eximiũ P. Frãciſcũ Titelmanũ,eruditione ſimul ac pietate ſingulari celeberrimũ. Obijt in Italiæ partibus Edidit inſigne opus elucidationis in Pſalteriũ.Itẽ in librũ Iob.In Cãtica cãticorũ. Præterea in Logicã ac Phyſicã Ariſtotelicã comentarios, pietate conditos atq; vtiliſſimos. Inſuper in epiſtolam ad Romanos, & contra errores Eraſmi Roterodami,erat enim lucerna non ſolum lucens,ſed vt ardens in DomoDei,audacter ſtylum ſtrigens in eũ,qui tum temporis ſummę apud omnes auctoritatis erat,Eraſmum ſcilicet Roterodamum, quòd ſua abuteretur ſcientia magis in Eccleſiæ deſtructionem,quàm ædificationem.

Franciſco Titelmano inferior non fuit R.P.Frãciſcus Domelanus, vir maximè pius ac doctus,ſuiq; contẽptor incomparabilis. Annis pluribus iuuenũ inſtructorẽ egit,qua B in re mira pollebat gratia,habens ſub ſe iuuenes non paucos, eosq; inſigues viros, artiũ profeſſores,Theologię,ac vtriuſq; iuris Bacalaureos,& Licentiatos quibus mira efficacia pietatem inſtillabat & humilitatem.Louanij bis in officio Guardianatus,ſemel in Prouincię Miniſteriatu maximo cũ fructu & laude pręfuit.Moritur anno 1558.mẽſe Februario,atq; ſepelitur in conuẽtu Louanienſi,cuius effigies extat ibidẽ,reſpiciens ex appoſito effigiem P. Theodorici de Monaſterio. Memoria eſt in benedictione plurima.

Hos patres ſequitur P.Liuinus Brectius ab Antuerpia, Poëta inſignis & ſanctiſſimæ vitæ,paupertatiſq; amantiſſimus:qui aliud habere nolebat præter biblia & breuiariũ. Edidit in lucẽ tragœdiam Euripi nomine,ad mundi contemptum vtiliſſimam,quę ipſo tam ſuperſtite, quàm defuncto diuerſis in ciuitatibus publicè acta eſt, multorum cum admiratione.Præterea in lucem edidit libellum,cuius inſcriptio eſt: Sylua piorum carminum.Inſuper & vitas diuerſorum ſanctorum partim carmine, partim oratione ſoluta à tineis & blattis vindicauit. Inter quas enituit vita S.Chriſtinæ patrię Leodiẽſis, cuius meminit in prologo ſui libri,quẽ R. Georgio ab Auſtria Ep̃o Leodiẽſi dedicauit. C Prodiêre inſuper ex conuentu Louanienſi patres ſubſequentes:imprimis eruditiſſimus P.Ioannes Mahuſius,qui cum ei ſpes magna affulgeret in ſęculo (fuerat in ſua promotione primus vniuerſitatis) elegit nihilominus abiectus eſſe in domo Dei.Edi in lucẽ cu rauit commentarios D.Bonauenturæ in Euangelium D.Lucæ,præmiſſo inſigni prologo in laudem auctoris, Contraxit item elucidationes Franciſci Titelmani in pſalmos. Conſcripſit præterea non ſine magno labore Elenchum locorum communiũ,quo præcipui concionatores plurimùm ſe iuuarunt. Qui cùm diu Lectorem Louanij egiſſet, à Carolo V. mittitur cum Doctoribus Louanienſibus ad Concilium Tridentinum, pri- D mumq; deſignat̃ Ep̃us Dauẽterienſis. Magnis ſumptibus introduci curauit fontẽ in cõ uentũ Bruxellenſem,cuius oẽs & ſingulas officinas irrigãs beneficium pręſtat plurimũ

Eiuſdẽ conuentus alumnus fuit & profeſſus R.P.Ioannes Knyphius Vltraiectinus, qui primũ Prouincię Miniſter, deinde primus extitit Eccleſię Groningẽſis Epiſcopus.

Pater Gerardus à Campis ante Ordinis ingreſſum vtriuſq; iuris Licẽtiatus ex clara familia ortus,delitiarum pertæſus ſancti Franciſci pauperiem amplecti maluit. Guardianum egit Louanij & Mechiliniæ.

R. P. Ioannes Patricius natione Scotus,Prouinciæ olim Scotiæ Miniſter, ſed & ſereniſſimi Iacobi V.Scotiæ Regis,plurimis annis à confeſſionibus ab hęreticis Regni ſubuerſoribus cum reliquis Prouincię fratribus profligatus,Louanium ſe recepit,vbi moritur in ſenectute bona anno 1572. ſepultus in domo capitulari. E

P.Balthaſar de Myriaca,cum eruditione iunctam habens ſingularem pietatem, tanta diuini verbi pollebat gratia, vt declamator angelicus optimo iure ab omnibus nominaretur.Sacris virginibus ſanctę Clarę oppidi Louanienſis ſic pręfuit annis 14.quod plurimùm profuerit.Coram eis conciones habuit 85.ſuper Cantica canticorum, tanta pietate ac eruditione conditas, vt nedum ſuæ ſacræ virgines,ſed & ſæculares plurimi, ſcripto excipiendas duxerint:quę etiã vſq; in hodiernũ diẽ veluti altera melliflui Bernardi monumenta,mira cũ ſuauitate ac animarũ refocillatione,pijs virginibus, varijs in locis pro lectione menſali pręleguntur.Habuit & alias non minus elegantes 60.conciones ĩ Dñicã paſſionẽ,quas pro feliciori memoria in 7.partes diſtribuit,quę ſingulis

7.horis

A 7.horis canonicis aptiſſimè accõmodari poſſunt.Præterea in pſalmũ 85.ſermones 8. In
pſalmũ 45.cõciones 2.In pſalmũ 102.cõciones 10. In pſalmũ Qui habitat conciones 7.
Inſuper per Quadrageſimam. Miſſarum officia magno cum fructu expoſuit. Morit͛ an-
no 1573.menſis Iulii die 14.ipſo D.Bonauẽturæ die,ſepultus loco humili,quem vir hu-
milis ſibi delegerat, iuxta ſcholã conuẽtus Louanienſis magno ſui relicto deſiderio. P.
Mathias Felizius à Brouvveers hauen, Theologiæ Lector, poſtea Miniſter prouincia-
lis, q nedũ biẽnio ſui miniſterij expleto, cũ omniũ patrũ mœrore ac lacrymis huic mũ-
do ſubducitur,quòd eo dignus nõ eſſet,maximo ſui deſiderio nobis derelicto.Cũ tanta
dulcedine ac ſingulari ſpiritus feruore ſuos exhortabat͛,vt eius eloquia,medullas cor-
dis penetrãtia, nõ aliter quã Spiritus sãcti per os eius manifeſtè loquẽtis excipiebãtur:
ſed & diuina faciens ſic lacrymis iugiter perfundebat͛,vt ſpiritus pietatis, q erat in eo,
B latere nõ poſſet.Scripſit & in librũ 2.ſententiarũ cõmẽtarios.Itẽ in Decalogũ tractatũ
longè vtiliſſimũ:Morit͛ anno 1575. Sepelitur in choro iuxta R.P.Frãciſcũ Domelanũ.

R.P. Aegidius de Monte concionator fuit admodũ inſignis,propter quã facundiam,
pietatem, ac feruidũ zelũ animarũ, ſublimari ad Epatum Dauentrienſem promeruit.

P. Petrus de mõte R.P.Aegidij germanus,ſacræ Theologiæ Licẽtiatus, almeq; vni-
uerſitatis Louaniẽſis Rector exiſtens,contẽpto tanti honoris faſtigio,cũ omniũ ſtupore
ac ſingulari pietatis zelo, ſacrã Ordinis noſtri diſciplinã, pluribus ĩ locis reſtituit atq;
promouit plurimùm. Ab eo cum aliquãdo exigeret͛ Antuerpiȩ ab iniquis obediẽtiȩ ca-
tholicæ Maieſtatis deſertoribus impijſſimũ rebellionis iuramentũ, prompto ac cõſtãti
animo in faciẽ eis reſtitit,obijciens illud dictũ apoſtolicũ: *Obedire Deo oportere magis quã
hominibus*.Eligẽs in exilium & mortẽ dãnari potius cũ ſuis ſubditis,quã vel in minimo à
C recto diſcedere.Scripſit in ſeptẽ pſalmos pœnitẽtiales,& in pſalmum 118.ſermones,nõ
minus eruditionẽ reconditã,quàm pietatẽ ſpirantes.Quos prælo cõmittere ei permiſ-
ſum nõ fuit,quòd acrius Principis Auriacẽſis vitia inſectaret͛.Scripſit prӕterea pium &
eruditum tractatum de paſſione Dñi,in cuius aſſidua meditatione ac deuotiſſima tre-
mẽdorũ myſteriorũ celebratione tantopere cõpungebat͛,vt totus in lacrymas,cordiſq;
deliquiũ multoties reſolueret͛.P.Arnoldus Aloſtanus,hæreticorũ inſectator acerrimus
ſcripſit ſuum primũ fœtum de plauſtris hæreticorũ ad ſenatum, populumq; Antuer-
pienſem.Itẽ de Cõfeſſione ſacramentali, de Purgatorio ad D.Duciſſam Parmẽſem.De
peregrinationibus ſacris,& veneratione ſacrarum reliquiarũ ad Thildiũ. De fugiẽda
hæreticorum conſuetudine.De hæreticis deferendis & accuſandis.Item elucubrationẽ
vnã de Confeſſione ſacerdoti facienda, De pœnitentia publica & ſolemni tractatum
D vnicum.Catheciſmum inſtar dialogi inter pœnitentem & Catheciſtam.Quæ omnia de-
dicata ſunt illuſtriſſimo D. Granuellano Archiepiſcopo Mechlinienſi.Inſuper Thea-
trum cõuerſionis gentium totius orbis, ſiue Chronologiam de vocatione ad vnitatem
fidei omniũ populorũ.Scripſit & alia quæ morte præuentus edere in lucem nõ potuit.

Subiunctis aliquot patrũ nominibus,qui in cõuentu Louanienſi claruerũt,incõgruũ
non erit, etiam hîc aliquorũ fratrũ laicorũ meminiſſe,quos cõditio fecit inferiores,ſed
vitæ innocentia reddidit egregijs patribus meritis nõ impares. Et quemadmodũ inter
patres ſiue diuerſa donorũ diſtributio, ita quoq; inter fratres laicos alius aliũ virtute
præceſſit.Inter cæteros fuit inſignis F.Petrus Amſterodamus laicus,vir miræ abſtinen
tiæ & auſteritatis, humicubationibus aſſuetus, ac vitæ contemplatiuæ deditiſſimus.

F.Iacobus Dieſt laicus,ſibi auſterus,alijs indulgentiſſimus,qui à primæua ȩtate vſq;
E in decrepitã inter aduerſa & proſpera Deo fidelis, ſuȩ profeſſionis zelator feruidus, ac
SS. patrũ imitator præcipuus extitit:nunquam ocioſus,ſed orans ſemper vel laborans,
ſomniq; parciſſimus:Dñicȩ paſſionis meditatione mũdũ calcabat, vitia vincebat atq;
Dæmonia. Demum laborioſæ peregrinationis curſum feliciter conſummauit in con-
uentu Traiectenſi ad Moſam,tertiò hæreticorũ rabie à ſuo monaſterio profligatus. Cõ
morantur vt plurimùm Louanij quadraginta fratres. Quia verò monialiũ huius Pro-
uinciæ monaſteria,pro maiori parte diruta,ac ſororibus profligatis ab hæreticis pluſ-
quàm tyrãnicè ſubuerſa ſunt,eorum,quæ adhuc,per Dei miſericordiam,ſubſtiterint,
(præter morem huc vſq; à nobis obſeruatũ) ad cuiuſq; fratrum conuentus,cui præfa-
ti monialium monaſterii oppidum, ſeu ciuitas fuerit communis, calcem mentio fiet.

De conuentu Minoritico Bruxellarum. Conu. II. A

CONVENTVS Bruxellenſis, à Bruxellis Belgica, eaq; inſigni ciuitate, ac Parlamẽti ſede ſic dictus, fundatur paululum poſt obitum patris noſtri Franciſci. Reformatur autem per vicinos patres Bootendalenſes, multùm in hac parte laborante venerabili patre Theodorico de Monaſterio. Pelluntur ex hoc conuentu fratres Dominica prima Aduẽtus, anno 1579. Reſtituuntur poſtmodum opera sereniſſimi Parmenſiũ Principis Alexandri Farneſij totius Belgij pro Philippo II. Hiſpaniarum Rege Gubernatore: ſuntq; numero duodecim. In conuentu fratrum, ad cornu dextrum ſummi altaris, iuxta ſepulcra illuſtriſſimorum Ducum Brabantiæ, ſepulti ſunt reuerendi patres F. Alphonſus de Caſtro Zamorenſis, concionator Caroli V. Romanorum Imperatoris, qui eximię eruditionis ſuæ præclariſſima reliquit monumenta: præſertim inſigne opus contra omnes hæreſes. Item de lege pœnali. Ibidem ſepultus eſt reuer. pater Alphonſus à Contreras, qui fuit à confeſſionibus illuſtriſſimo Duci Albano, pro catholico Rege Philippo Belgij Gubernatori generali, Ferdinando Aluarez à Toleto. B

De conuentu Minoritico Buſcoduci. Con. III.

CONVENTVS Buſcoducenſis à Buſcoduco nobili Belgarum vrbe, in qua ſedem obtinet, nomen accepit, fundaturq; anno 1228. Reformatur ſub idem tempus quo Louanienſis. Anno verò 1566. hæreticorum rabie prophanatur, euertuntur altaria, ſacræ imagines comburuntur omnes, quando fratres expelluntur. Poſtmodum opera illuſtriſſimi Ducis Albani (de quo ſuprà) piorumque ciuium ſedulitate, quorum ibi magnus eſt numerus, omnia reſtituuntur, atque vi armorum hæretici eijciuntur. In hoc conuentu per Dei gratiam adhuc degunt fratres trigintaduo. C

De conuentu Minoritico apud ſanctum Trudonem. Con. IIII.

CONVENTVS Trudonenſis à Belgico oppido ſancti Trudonis, cuius muris circumſcribitur, ſic appellitatus, vnus eſt etiam ex antiquioribus, in quo fertur diuum Franciſcum ſemel ceciniſſe Euangelium. Vnitur autem fratribus de Obſeruantia anno 1468. in vigilia Epiphanię, opera & ſtudio eximij ac ſempiterna memoria digni patris Ioannis de Ponte. Inhabitatur tandem à duodecim fratribus.

De conuentu Minoritico Diſtemij. Con. V. D

CONVENTVS Diſtemenſis fundatur Diſtemij, quod Brabantiæ oppidum eſt, à generoſo domino Arnoldo, temporali Domino Diſtemenſis Dominij, anno 1228. Euertitur autem ab immaniſſimis hæreticis anno Domini 1580. Exiſtimauerim tamen illum (niſi me aliquorum fallit relatio) opera præfati Parmẽſiũ Principis à fratribus reaſſumptum, & ab eorum quatuor in habitatũ, licèt nondũ refectum.

De conuentu Minoritico Thenis. Con. VI.

CONVENTVS Thenenſis ſub obitum S. patris noſtri Franciſci fundatur. Reformatur autem per Obſeruantes circa annum Domini 1540. Et inhabitatur à viginti fratribus, quorum tribulationes ab hæreticis perpeſſas ſi impræſentiarum referre vellemus, longior profectò ſermo à nobis texendus foret, quàm ratio poſtulat. E

De conuentu Minoritico Mechliniæ. Conu. VII.

CONVENTVS Mechliniẽſis ædificiatur anno 1231. anno ſcilicet quinto poſt obitum beatiſſimi P. noſtri Franciſci. Reformatur vero anno quinto poſt obitũ S. Bernardini, in feſto venerabilis Sacramenti anno Domini 1557. Fuitq; in habitatus à fratribus de Obſeruantia vſque ad diem 13. Aprilis anni 1580. Quo die expelluntur ab hæreticis, & vnà cum illis expellitur clerus vniuerſus. In hoc conuentu celebratur capitulum generale anno 1482. in feſto Pentecoſtes. Ex hoc tempore cœpit hæc Prouincia ſuos habere Prælatos, qui Vicarij duntaxat nuncupabantur, quorum primus fuit V.P. Ioannes Goës Zelandus, Conuentum Mechlinienſem ædificauerunt Domini Mechli-

A Mechlinienſes cognomento Berchovvt,quorum fundator ſepultus fuit in antiqua eccleſia,vbi poſtmodum fuit refectorium,inde trãſlatus vnà cùm coniuge de Arenborch ad chorum nouæ eccleſiæ,corã ſummo altari,cuius memoria cum armis depicta fuit ſupra oſtium ſacrarij.Alio nomine dicebatur Drakenbaert, hinc ibidẽ multi dracones barbati adpicti ſunt.Nouum templum dicitur extruxiſſe alter eiuſdem familiæ, ſepultus cum vxore ſub tumba coram altari venerabilis ſacramenti in choro, ſub fornice, dextra manu gladio armata,altera clypeo.Inter præcipuos huius conuentus benefactores cũ fundatoribus recẽſentur illuſtriſ. dña Margareta Caroli Audacis Ducis Burgundiæ vxor,quæ poſt incendium reædificauit vnã partem dormitorij cũ bibliotheca: alterã ex regione Aegidius Vrãx.Infirmariã Iodocus Vranno,quã denuo reſtaurauit Rumoldus Soctemonts Quęſtor ciuitatis. Item dña de Muyſem,domina de Dieſt familia tota Guilielmi Petri.anno Dñi 1532.Anno videlicet 6.poſt obitũ S.Franciſci,intro-
B ducti ſunt in hunc conuentum eius ſocij cum fratribus ex Italia,qui ſecum intulerunt duas ſcutellas teſtaceas,quibus dicitur vſus aliquando S. Franciſcus cũ iuſculũ ederet. Ex quibus fratres Mechliniæ in vigilijs præcipuorũ feſtorum ſub collatione bibere ſolebant.Dicuntur autẽ hi primi fratres eò adducti ex Italia,opera illius nobiliſſimi viri, cuius tumba erat coram venerabili ſacramẽto.Reformatur hic conuentus,& introducuntur fratres de Obſeruantia anno 6.poſt obitũ D. Bernardini.Mater noſtræ reformatæ Prouinciæ eſt conuentus S Odomari in Flandria,ex quo miſſi patres,primò oblatũ à ciuibus ſuſcepiſſe dicuntur conuentũ Goudanũ,deinde Mechlinienſem. Cuius anniuerſaria dies dedicationis recurrit Dominica poſt octauã P.Franciſci.Priuilegia totius Prouincię,quæ in Archiuis ſeruabãtur,tẽpore incendij huius conuẽtus,anno Dñi 1564.
C prorſus interierunt.In hoc cõuentu innumeris pene miraculis claruit B.Petrus Mechlinienſis,cui deuotiſſimè diuina myſteria celebranti,dũ eleuaret hoſtiã cõſecratã apparuit puerulus,quẽ propter mundiciam & innocentiã cordis primò conſpexerunt pueruli,præ admiratione matres incitãtes ad contuendũ miraculũ. Poſt mortẽ verò ſuper ſepulcrũ ipſius corã ſacramento tam crebra fiebant miracula, vt dum propter populi cõcurſum nimium interturbaretur diuinũ officiũ,neceſſum fuit vt P.Guardianus(ſicut fertur)ſuper eius ſepulcrũ accedẽs,pręciperet per obedientiã,vt ceſſaret,& ita deinceps ceſſarũt miracula.Caput poſt modũ tranſpoſitũ eſt in muro capellæ B.Virginis,ſeu ſanctæ Crucis,intra chorũ & ambitũ,non procul ab oſtio,quo aſcendebatur ad dormitoriũ. R.P. Henricus Herpius vir reconditæ eruditionis & contemplationis eximiæ. Scripſit deuotiſſima opuſcula ſuper Cantica canticorum.De myſtica theologia. Directorium
D contemplatiuorum.Item ſermones varios.Et in paſſionem Domini. Sepultus eſt in medio chori ſub lampade,tectus albo lapide.Ibidem ſepultus eſt R.P.Henricus Tuſphanię Guardianus,& Miniſter Prouinciæ Colonienſis ante diuiſionem.Item coram V. ſacramento ſepultus eſt R,P.Guilielmus Alcmariæ Miniſter Prouinciæ ante diuiſionem:vir ſummo zelo, operere & ſermone,ſeu vi quadã pertinaciſſimè retentans Ordinis diſciplinã. In cuius ſepulcro poſtmodum conditus V. P. Euerardus Campenſis in diuerſis conuentibus,& tandẽ huius conuentus Guardianus,vir totus pius & pacificus exactiſſimè obſeruans Religionis vigorẽ.Præterea R.P.Ioannes Louanienſis,cognomento Byl. Guardianus Mechlinienſis,& Prouinciæ Miniſter poſt diuiſionem.Scripſit de miſerijs Guardianorum. Aſſeruabantur præterea in huius ſacræ domus ſacrario ſacroſanctæ ſequentes reliquiæ:Nempe crux,ſeu pars Dominicæ crucis,non paruæ magnitudinis,
E cruce argentea inſigniter ornata,in cuius ſuperiori parte,alia crucicula erat cum ſpina Dominicæ coronæ, auro incluſa,& pretioſiſſimis ad angulos quoſq; redimita: quã illuſtriſſimus Dux Burgundiæ Carolus Audax dum in viuis eſſet, ad collum geſtare ſolebat.Item alia(vt vocant)monſtrantia argentea,plurimorum martyrum & ſanctarum virginum reliquijs plena. Inter cæteras erat pars tunicæ ſanctiſſimi patris Franciſci. Erat præterea inſignis pars columnæ, ad quam Chriſtus fuit flagellatus. Itẽ digitus S. Thadæi, & brachium D.Hieronymi.In porta quoq; parua erat monſtrantia cum reliquijs ſancti Franciſci,quæ ſolet deferri ad parturientes, cui alligatus erat lapis Ethytex qui naturali virtute,mira celeritate expedit partũ,ſed magna cautela eſt adhibendus,alioqui periclitatur parturiens,ſeu potius puerpera, vt norunt Medici & Obſtetri

ces

ces induſtriæ.Inſuper erant aliæ innumeræ reliquiæ in altari S. Franciſci,& S. Ramol- A
di,quæ omnia ferina barbarie Caluiniſtarum anno 1580. die 9. Aprilis direpta atq
prophanata ſunt. Mechliniæ,quæ Brabantiæ ciuitas eſt , eaq́; famoſa.tria erant , quæ
ſingulariter eminebant,præter latitudinem & munditiam platearum,fluuiorum ferè
per totam ciuitatem irrigationem,ſitus opportunitatem , & aëris ſalubritatẽ, templo
rumq́; inſignem ſtructuram. Turris D.Rumoldi,Beghinagium,& tumba , in qua con
ſeruabatur pretioſiſſimũ monile & gloria ciuitatis , corpus ſcilicet D.Rumoldi . Hæc
inter tres præcipuas tumbas totius orbis Chriſtiani medium obtinebat . Nam primâs
iure optimo concedunt omnes tumbæ D.Thomæ Cãtuarienſis Epiſcopi , & martyris,
quæ adeò grauis auro fuit,vt omnino moueri loco nequiret.Hanc ſequitur D.Rumol
di itidem Epiſcopi,& martyris natione Scoti,quæ miro artificio fabrefacta, tota deau
rata,& gemmis,lapidibuſq́; pretioſiſſimis ornata, ſingulis annis circa ciuitatem vix à B
viris viginti circumferri(nouis ſemper viciſſim ſibi ſuccedentibus)potuit. Tertia Tu-
ronis habetur,continens in ſe gemmam illam pretioſiſſimam omnium ſacerdotũ , cor-
pus nimirum ſanctiſſimi Epiſcopi,& confeſſoris D.Martini.Hę omnes(proh dolor)cru-
deliſſima hęreticorum impietate vnà cum pretioſiſſimis illis monilibus ſanctę Dei Ec-
cleſiæ ſublatæ ſunt. Conuentus autem præfatus cum præcipuis ferè eiuſdem ciuitatis
eccleſijs & monaſterijs euertitur funditus , fratreſq́; illinc haud ſine ignominia eijciũ-
tur 12.Aprilis 1580.duobus dumtaxat ibi præcipuis,nempè Vicario loci P.Rodolpho
Delphio,conuentus Louanienſis alumno,inſigni Thologo;& patre Lamberto ab Haſ-
ſelt ſacerdote & concionatote Iubilario,in diutina captiuitate detẽtis. Quorum prior
ex carceris ſqualore & incommodis vitam cum morte commutat in ætatis ſuæ flore.
Aſſulget nihilominus,rebus Belgicis in melius tendentibus,aliqua huius reædificandi C
loci ſpes,quę vtinã quãtocius ſuũ ſortiatur effectũ . Extabat quoq; Mechlinię famoſũ
monaſterium Clariſſarũ de prima Regula monialiũ,quod à Caluiniſtis hæreticis,ipſis
primũ ſororibus cũ fratribus ex vrbe pulſis ac eiectis ſolo adæquatũ ac ꝓphanatũ eſt.

De conuentu Traiecti ad Moſam. Conu. VIII.

CONVENTVS Traiectenſis ad Moſam eſt.Traiectum namq́; duplex hac in
Prouincia eſt,atq; vtrunq; ciuitatis titulo inſignitũ: aliud in Batauia ſiue Hollan-
dia,quod & inferius dicitur:Aliud verò(de quo impræſentiarum) in Brabantię finibus
prope ſuperiorem Germaniam,quod & ſuperius,atq; ad Moſam , quæ fluuius eſt, cu-
iuſq́; aquis alluitur,nuncupatur. Fundatur circa annum 1240.Reformatur autem an-
no milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto.Ex hoc pelluntut fratres an.1578: D
ſub finẽ Februarij à quodã Heſio inuito magiſtratu . Recipiũtur denuò fratres,qui nu-
mero ſunt 15.vel circiter,in ſuo cęnobio miſerè ab hęreticis deuaſtato anno 1579.in fe-
ſto Apoſtol. Petri & Pauli , ciuitate expugnata à ſereniſ. Principe Parmẽſi ſupradicto .

De conuentu Goudæ. Albazeti. Conu. IX.

CONVENTVS Goudanus fundatur an. 1439.tunc enim biennio ante obitum
S.Bernardini venerunt fratres de Obſeruãtia ex Prouincia Franciæ,ex Burgundia
& S.Odomaro obtinueruntq́; locum in oppido Hollandiæ, nomine Gouda.Qui locus
prius fuerat fratrum Conuentualium Vltraiectenſiũ, & in eo tãquam terminarij exci-
piebãtut. Verùm ciues Goudẽſes laudabili vita,optimaq́; fama fratrum de Obſeruãtia
excitati,eis ipſum hunc locum in modum monaſterij exædificarunt,ædificatumq́; ſuis E
ſumptibus ſemper repararunt,tanta cum pietate & diligentia,vt fratres loci illius nul-
latenus ſeſe de reſtauratione ædificiorum intromittere debuerint . Durauit illa ciuium
pietas vſq; ad an. 1572. quo ab hæreticis aliunde irrũpẽtibus fratres expulſi, ędificiaq́;
euerſa ſunt . In eadem ciuitate fuit quoq; monaſterium S.Claræ de prima Regula opti
mæ reformationis , cuius ſacræ virgines etiam de calice iræ Domini affatim biberunt.

De conuentu Minoritico Leydis. Conu. X.

CONVENTVS Leydenſis, paululum à Leydis Batauorum vrbe ſitus , à fratri-
bus de Obſeruãtia inhabitari cœpit anno Domini 1445. Fuerat is locus antea fra-
trum

A trum de tertia Regula beatiſſimi patris noſtri Franciſci. Habitauerunt autem ibi fratres de Obſeruantia vſque ad calendas Auguſti anni 1572. quo die & ipſi cum alijs religioſis impijſſimorum hæreticorum furia expulſi, ædificiaque demolita ſunt.

De conuentu Minoritico Antuerpiæ. Con. XI.

CONVENTVS Antuerpiẽſis ab Antuerpia famoſiſſimo totius orbis emporio, atq; totius Brabantiæ, immo totius Belgij metropolitana ciuitate ſic dictus, fratribus de Obſeruantia de nouo ędificatus fuit anno Domini 1447. habitaueruntque in eo vſq; ad annum 1578, in quo 18. menſis Maij ipſo nempe die Pentecoſtes, quia conſentire noluerunt Romanę Eccleſiæ, Regiſq; catholici hoſtibus, expuſi ſunt, tametſi quidã eorum diſſimulãdo iſthic hæſerint vſq; ad 28. diem menſis Maij anni ſeq. 1579. Tunc
B enim clerus, pauciſſimis exceptis, factione Principis Auriaci nauigijs impoſitus ſuis ſedibus pulſus eſt. Tres immediatè pręcedentes conuentus perſeuerarunt ſub regimine fratrum Francię vſq; ad reformationem conuentus Mechlinienſis, quę fuit facta anno Domini 1447. Hic denique conuentus, Antuerpienſi ciuitate in proprij Regis poteſtatem redacta, pręfati Parmenſium Principis opera, ac beneficio, noſtris fratribus reſtitutus eſt, licèt nondum reſarcitus omnino, quorum triginta ibidem commorantur.

De conuentu Minoritico Delphis. Con. XII.

CONVENTVS Delphẽſis cõſtruitur pro fratribus de Obſeruãtia an. Dñi 1448. inhabitaturq; ab ijſdẽ vſq; ad menſẽ Iuniũ anni 1572. Quo inſtantibus hæreticis hoſtibus, conuentuq; ad terram deiecto, è ciuitate quæ ad Batauos ſpectat, eiecti ſunt.

C

De conuentu Minoritici Gorcomij. Conu. XIII.

CONVENTVS Gorcomienſis ſimiliter fratribus Obſeruantibus ędificatur anno 1454. perſeueraruntq; in eo vſq; ad diem vigeſimum Iunij anni 1572. quo inde ab hæreticis pulſi fuêre. Ex eodem conuentu paulò poſt nempe ſeptima Iulij, pater Guardianus cum decem fratribus illuſtre ſubijt martyrium. Fuit in eadem ciuitate, quæ Batauis paret, etiam cœnobium ſanctæ Claræ de prima Regula, & vnum monaſterium ſororum tertiæ Regulæ Diui Franciſci. Quorum vtrumque ſimul cum fratrum loco ruinę, truculentiſſimis hæreticis id maximè ſolicitantibus, ceſſit.

De conuentu Minoritio Alcmariæ. Conu. XIIII.

D CONVENTVS Alcmarienſis anno 1455. ẽt fratribus de Obſeruantia cõſtruitur: quẽ incoluerũt vſq; ad 23. Iunij anni 1572. Nã poſtridie ipſo ſcilicet die S. Ioãnis Baptiſtæ, P. Guardianus Arendok, cũ quatuor ſocijs illuſtre teſtimoniũ Chriſto præbuit: eligens potius ignominiosè ad patibulũ ab hęreticis ſtrãgulari, quàm Romanę fidei ſinceritatẽ quoquomodo labefactare. Fuit ad męnia huius ciuitatis Batauię inſigne cœnobiũ Clariſſarũ primę Regulę. Itẽ duo monaſteria Tertiariarũ. In termino quoq; huius oppidi, alia duo cęnobia eiuſdem inſtituti Edãmis videlicet, & Enchuſiæ. Quę omnia hæreticorum feritate euerſa, ſacris virginibus haud ſine ignominia expulſis.

De conuentu Harlemij. Conu. XV.

CONVENTVS Harlemiẽſis ab Harlemio Batauorum vrbe ſic nuncupatus ſi-
E militer conſtruitur anno 1455. quẽ incoluerunt fratres de Obſeruãtia vſq; ad menſem Auguſtum anni 1572. Quo tempore vnà cum ſororibus ſanctę Claræ, quæ iſthic etiam inſigne habebant cœnobium, multiſque alijs vtriuſque ſexus religioſis (erant enim in eo oppido monaſteria viginti tria) omnes ab hæreticis expelluntur.

De conuentu Minoritico Leouardiæ. Conu. XVI.

CONVENTVS Leouardienſis in Friſia conſtruitur fratribus de Obſeruantia anno 1457. Perſeuerarunt ibidem vſq; ad feſtum Purificationis anni 1580. quo die & ipſi expulſi ſunt rebus omnibus ſpoliati. Dicitur autem Leouardienſis à Leouardia Friſię ciuitate, intra cuius muros præfato tempore fuerat conſtructus.

De conuen-

De conuentu Minoritico in Bootendal. Con. XVII. A

CONVENTVS Bootendalenſis iuxta Bruxellam in amœniſſimo regio nemore ſitus omninòq; delicioſus conſtruitur fratribus de Obſeruantia, anno à natiuitate Domini 1458. Euertitur ab hæreticis anno 1579. Quod abſque lacrymis dici nequit, cum contẽplationi aptiſſimus plurimos fratres ſanctitate coſpicuos pepererit.

De conuentu Minoritico Montis Lucis. Con. XVIII.

CONVENTVS Montis Lucis,ſiue diuine gratiæ,prope Traiectum ad Moſam fratribus de Obſeruantia conſtruitur anno à natiuitate Domini 1458. Sed funditus ab hæreticis euertitur anno 1578. Quapropter habitatoribus deſtituitur.

De conuentu Minoritico Amſterodami. Con. XIX. B

CONVENTVS Amſterodamenſis ædificatur ſimiliter anno 1561.Ex quo profligãtur fratres 26. Maij poſtridie Trinitatis an.1578.Sunt ibidẽ adhuc Clariſſæ, quæ licèt multa ab hæreticis patiantur, piorum tñ munificentia ſuſtentatæ in regulari uita perſeuerant. Amſterodamum Batauorum ciuitas olim catholiciſſima fuit.

De conuentu Minoritico Vuerti. Con. XX.

CONVENTVS Vuertenſis ab Vuerto Batauа ciuitate ſic dictus cõſtructus fratribus de Obſeruãtia anno 1461. qui tamẽ ab hæreticis incendio & demolitione fœdatus fuerit,à fratribus noſtris, qui numero ſunt decem vſq; in hodiernũ diẽ inhabitatur.Fundator eius fuit illuſtris D.Iacobus Comes Hornẽſis,ex illuſtri Cliuenſiũ Ducũ proſapia.Qui edificato nouo caſtro,antiquũ caſtrũ fratrũ de Obſeruãtia vſui adaptauit,extructa ibidẽ inſigni eccleſia in honorẽ S.Frãciſci,ad cuius exemplũ & ipſe,ſpretis mundi diuitijs & luxu,regulã & habitũ B.Frãciſci aſſumpſit;quo in Ordine perſeuerãs habuit filium Epiſcopum Leodienſem.In cuius primitijs,in cathedrali eccleſia S.Lãberti ſolemniter celebratis, F. Iacobus Epiſcopi pater Euãgelium deuotiſſimè decãtauit. C

De conuentu Minoritico Bergis. Con. XXI.

CONVENTVS Bergenſis ſupra Zomam etiam conſtructus fratribus de Obſeruãtia anno 1462. Euertitur ab hæreticis ipſo feſto Aſſumptionis B.Mariæ virginis anno 1578. Huius conuentus fundatores extiterunt illuſtriſſi. Marchiones Bergenſes.

De conuentu Minoritico Amesfordiæ. Con. XXII. D

CONVENTVS Amesfordienſis cui Amesfordium Batauorum oppidum nomen indidit ſimiliter conſtruitur,anno à natiuitate Domini 1471. in eo manſerunt fratres vſque ad annum 1578. Quo à feriſſimis hereticis inde pulſi fuerunt.

De conuentu Minoritico Herentalij. Conu. XXIII.

CONVENTVS Herentalienſis ab Herentalio Batauo oppido nomen ſibi vſurpatus ædificatus an. Domini 1473. Euertitur ab impuriſſimis hæreticis an.1577.

De conuentu Minoritico Bolſuardiæ. Con. XXIIII.

CONVENTVS Bolſuardienſis reformatur an.1474.Profligantur fratres an.Domini 1577.Eſt aũt Bolſuardię Friſie ciuitas,cuiuſq; muris hic locus circũſcribebatur. E

De conuentu Minoritico Campis. Conu. XXV.

CONVENTVS Campenſis ædificatur anno Domini 1478. inhabitatur vſque ad an. 1579. Quo à pluſquam Neronianis hęreticis fratres loco pelluntur.

De conuentu Minoritico Zierckzeæ. Conu. XXVI.

CONVENTVS Zierkcienſis vnitur cõuentibus fratrũ de Obſeruãtia an. 1489. quẽ incoluerunt vſq; ad v. Aug. an.1572. Quo die loco cedere ab hereticis coacti ſunt.

De con-

A *De conuentu Minoritico Migdelburgi. Conu. XXVII.*

CONVENTVS Migdelburgẽſis inhabitatur à fratribus Conuentualibus à fe-
rè ducentis annis,reformatur per Obſeruantes an.1489.à quibus inhabitatur vſq;
ad annum 1534.quo anno menſe Februario,capitur ciuitas à Principe Auriaco, omnia
ſacra prophanantur ac diripiuntur, eccleſiaſtici omnes ſuis rebus ſpoliati, haud ſine
graui contumelia profligantur. Eſt autem Migdelburgum inſulæ Zelandiæ muni-
tiſſima vrbs ,atque peropportuno, eoq; ampliſſimo portu nobilitatur,cõdecoraturq;.

De conuentu Minoritico Vltraiecti. Conu. XXVIII.

CONVENTVS Vltraiectenſis ab Vltraiecto Hollandica ciuitate ſic appel-
B latus à fratribus de Obſeruantia inhabitatur vſq; ad 12.Maij anni 1578.quo die,
qui coniuratis catholici Regis hoſtibus ſubſcribere noluerunt, abire compelluntur.
Quãobrẽ fratres noſtri in Regis officio perſeuerãtes loco cedere ab hęreticis cogũtur.

De conuentu Minoritico Dordraci. Conu. XXIX.

CONVENTVS Dordracenſis reformatur anno 1502.incoliturq;à fratribus de
Obſeruantia vſq; ad annum 1572. fuit ibi ſepultus ante ſummum altare venerã-
dus pater Matthias Vvenſem Dordracenus,vir inſignis,hęreticorum inſectator ſtrenu-
us, quartò huius Prouinciæ Miniſter, & Commiſſarius generalis Ciſmontanus.Obijt
an.1546.menſe Martio.Fuit quoq; in hac ciuitate monaſteriũ ſororũ tertiæ Regulæ D.
Frãciſci,quod cũ fratrũ conuentu ruinæ,hęreticis eius auctoribus,ceſſit. Et Dordracũ
C Hollãdorum ciuitas fortiſſima, quòd aquis,ijſq; dulcibus oĩno inſtar inſulæ cingatur.

De conuentu Minoritico Dauentriæ. Conu. XXX.

CONVENTVS Dauentrienſis reformatur poſtridie ſanctorum Ioannis
& Pauli martyrum, anno à natiuitate Domini 1569. ſub reuerendiſſimo patre
fratre Angelo Auerſano Prouinciæ Terræ laboris alũno, ac ex Pij V. ſummi Pontificis
mandato totius Belgij Minoritarum Commiſſario apoſtolico, necnon Tranſienſium
poſtea Archiepiſcopo. Inhabitaturque à decem religioſiſſimis patribus ac fratribus.

De conuentu Minoritico Harderuuich. Conu. XXXI.

HARDERVVICANVS conuentus ab oppido Harderuuich ſic nũcupatus
D eodem an. Dñi 1569. ſub pręfato apoſtolico Cõmiſſario fratre Angelo ab Auer-
ſa reformatur,perſtatq; hæreticis ſibi negocium minimè faceſſentibus,in officio,& ab
octo fratribus vel circiter inhabitatur. Et hæc quidẽ de hac florẽtiſſima atq; fęcũdiſſi
ma añ 20.annos Prouincia, cui impijſſimi hæretici bellũ ex profeſſo intuliſſe vidẽtur.

De conuentu Minoritico Ruræmundæ. Conu. XXXII

CONVENTVS Ruræmundenſis reformatur ſimiliter anno Domini 1569.
die tertio Septembris ſub eodem patre Angelo Auerſano fundatus à quodam
pio Comite Geldrenſi, qui ſuum caſtrum vertit in monaſterium, conferens Guar-
diano loci nonnullam etiam temporalem iuriſdictionem, quę durauit vſque ad annũ
ſupradictæ reformationis. Fuit autem ſuperioribus annis ex parte ab hæreticis Re-
E giſque catholici hoſtibus demolitus, atque habitatore deſtitutus, modò verò per
Dei gratiam quodammodo refectus ab octo fratribus, vel circiter incolitur.

LOVANII duo ſanctimonialium monaſteria adhuc perſeuerant; vnum anno
Domini 1516. à generoſa domina de Beloys erectum fuit,& Clariſſis Vrbaniſtis
oblatum; alterum à generoſa domina de Ceruia, Marchioniſſa Arſchotana extitit
conſtructum an.à natiuitate Domini 1530. quod Annunciatarijs ſororibus deſeruit.

IN ciuitate Bruxellarum altera duo monaſteria ſed Clariſſarum reperiebãtur; Vnũ
eſt dirutũ: Alterũ verò adhuc extat, inhabitaturq; à 50.Clariſſis de prima Regula.

PROVIN-

PROVINCIA ALGARBIORVM.

A ALGARBIORVM Prouincia Regni Portugaliȩ limites non tranſgreditur, ſed ijs omnino circunſcribitur. Defluxit autem ex Portugaliȩ Prouincia, quam ſui parentem ſuſcipit & veneratur, à qua tamen procedēs, Prouinciæ nomen, anno à partu Virgineo 1533. ad inſtantiam eius Regis, qui tunc Luſitanicæ clauum tenebat, ſibi aſciuit. Cuius quidem maius ſigillum imaginem beati Ioannis Euangeliſtæ ſpheræ innixam, ſequentesq; literas imprimit: SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIÆ. ALGARBII. Conſtat præterea hæc Prouincia ex 30. fratrum cœnobijs, atq; ex 22. ſanctimonialium monaſterijs. Inter quæ principatum cùm obtineat id, quod Olyſipponis, ſub titulo ſanctæ Mariæ de Ieſu, conſurgit, ne ordo atque debita ſeries prætermit-
B tatur, ab eo nobis exordiendum erit. Idcirco huic Prouinciæ ipſiſſimam maioris ſigilli imaginem præponendam volui, nempe diuum Ioannem Euangeliſtam ſpherȩ innixum, atq; 5. caſtra, quòd ea ſint Regni Algarbiorum ſtemmata atq; inſignia.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Denxabregas. Conu. I.

VT deuotiſſimi Princeps Regni Portugaliæ, quibus cognomen Ataides fuit, ſpecimen aliquod ſuæ deuotionis erga B. P. Franciſci Ordinem ederent, emptum à patribus Benedictinis ex proprijs facultatibus fundum, anno Domini 1459. fratribus noſtris ad Minoritici vnius conuentus ædificationem contulerunt. Accedenti-
C bus tum demum piorum Chriſti fidelium eleemoſynis, ſacra hæc domus in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ de Ieſu Denxabregas tēporis ſucceſſu, non longè à nobiliſſima ciuitate Olyſippone, in præmemorato fundo conſtructa extitit. Rex verò Alphonſus, qui tunc Regno Portugaliæ imperabat, 9. Franciſcanos fratres, quorū vita omnibus maximè probabatur, ex inſula Tertia, ſiue (vt alijs placet) Aſturū, euocauit, qui paratam ſibi domum deinceps incolerent. Quorum bonus odor, ſanctimoniæ nomen, inculpatæq; vitæ fama cùm magis ac magis per totum Regnum indies diuulgaretur, plures viri Deo deuoti ex proprijs patrimonijs ijſdem fratribus, eorumq; ſucceſſoribus monaſteria diuerſis in locis ædificari curarunt. Quo tamen factum eſt, vt
D pluribus ſibi inuicem ſuccedentibus ſacris domibus, noua nobis Prouincia prodierit. Habitant autem hoc in monaſterio 60. fratres, quorum duo 14. ſtudentibus Philoſophiam prȩlegunt. Nec tamen noſter hic conuentus ſacris ſanctorum reliquijs caret, cùm penes ſe debita cum reuerentia tria ſanctorum capita fideliſſimè aſſeruet. Quæ ſibi olim ſereniſſima Portugaliæ Regina Catharina, quæ Ioannis III. eiuſdem Portugaliæ Regis vxor fuit, dono dedit. Quibus etiam alterum ex pedibus B. P. F. Andreæ de Spoleto Franciſcani, qui in ciuitate Feſiana apud Mauros pro Ieſu Chriſti fide proprium ſanguinem fudit, ac glorioſo martyrio coronatus eſt, adiunxit.

De conuentu S. Antonij prope oppidum Torreſuedras. Conu. II.

E PRÆCEDENTIVM Principum deuotionem in Franciſcanam familiā imitatus ſereniſſimus Portugaliæ Rex Alphonſus V. anno à Chriſto Saluatore nato 1470. ex domeſticis facultatibus, hoc cœnobium, B. P. Antonio ſacrum, in oppido Torreſuedras vulgariter nuncupato, quod ad diœceſim Olyſipponenſem ſpectat, ædificari iuſſit. Quod tamen fratres (qui vt plurimum impræſentiarum 30. ſunt numero) ex literis apoſtolicis, anno Domini 1474. datis, ac in huius loci archiuis aſſeruatis acceptarunt. Floruit autem ſacra hæc domus à ſui erectione ſumma pietate, atq; ſanctitate: imò & ſtudio Grammaticali, quo iuniores fratres ibidem apprimè imbuuntur.

De conuentu S. Bernardini prope oppidum Atonguiæ. *Conu. III.* A

EST in Archiepiſcopatu Olyſipponēſi oppidum, quod Luſitano idiomate Atonguia da Balea nuncupatur, apud cuius mœnia 3. huius Prouinciæ fratres Reformati, ex eleemoſynis vndequaq; emendicatis, pręcipuè verò ex liberalitate inclytorum dominorum, quibus Ataides cognomen fuit, anno redemptionis humanæ 1451. hanc ſacram domum, quam 16. fratres incolunt, à primis fundamentis ad apicem vſq; in diui patris Bernardini honorem ædificari curarunt. Viguit autem hoc in loco ſemper quidam cultus diuini zelus, quędamq; religio inculpata, ita vt plures patres Deo gratos nobis pepererit. Quorum primus fuit beatus pater Alphonſus de Taide, qui, cùm eſſet præfati oppidi Atonguię da Balea Dominus temporalis, mundo eiusq; diuitijs renuncians, Franciſcanum habitum induit, illiq; adeò ſe conformauit, vt in ſanctiſſimum virum emerſerit. Obijt verò beatus hic pater Alphonſus in Prouincia Pietatis, attamen eius corpus ad hoc monaſterium delatum eſt, vbi in Domino requieſcit; pluraq; miracula diuina virtute, in circunuicinorum populorū beneficium, in dies edit. In huius verò loci capitulo ſepultus eſt venerabilis quidam pater Petrus de Clauibus (vulgò de Chiaues) qui ſicut in vita moribus reſplenduit, ita quoque in morte fama emicat. Nam ab omnibus ſanctus, Deoque charus reputatur. Vnus eſt hic locus ex huius Prouincię monaſterijs, quę Reformationi deſeruiūt, obſequūturq;. B

De conuentu boni Ieſu prope pagum Peniche. *Conu. IIII.*

DESERVIT quoq; Reformationi huius Prouinciæ conuentus hic, ſanctiſſimo atque bono Ieſu dicatus, nec non prope pagum Peniche materna Luſitanorum lingua dictum ſitus, qui ad Archiepiſcopatum Olyſipponenſem ſpectat. Qui quidem conuentus, anno à mundi redemptione 1452. ex fidelium eleemoſynis, opera tamen fratrum, conſtrui cœpit: licèt liberalitate pientiſſimi viri domini Ludouici à Taide, qui apud Indos Orientales Portugaliæ Regis vices aliquando geſſit, ibidemq; mortē obijt, maiori ex parte promotus ſit, abſoluiq; debeat, ſi tamen teſtatoris voluntas adimpleatur. Qui moriens teſtamento cauit, vt is locus ſuis ſumptibus ab eius hæredibus atq; ſucceſſoribus omnibus ſuis numeris abſoluatur. Quapropter eius cadauer ex Indis ad hunc locum, in quo & honorificè ſepultum eſt, transferri voluit: vnde & patroni nomen ſibi, ſuiſq; poſteris meritò obtinuit. Nec diſſentiunt hæredes à teſtatoris præcepto, cùm omni adhibita diligentia ad operis conſummationem tendant. Habitant tādem in hac ſacra æde duodecim tantùm religioſiſſimi fratres Reformati. C D

De conuentu S. Antonij prope oppidum Caſcaes. *Conu. V.*

TERTIVS fratrum Reformatorum huius Prouinciæ conuentus, licèt 5. in ordine exiſtat, eſt is, qui prope oppidum Caſcaës vulgò dictum, Archiepiſcopatus Olyſipponenſis, in honorem ſancti P. Antonij de Padua, conſtructus eſt. Ad cuius ædificationem, deuoti eius oppidi accolę quicquid opus fuit, liberaliſſimè contulêre. Huius verò loci eccleſia licèt maiori ex parte à fratribus ipſis, qui 16. ſunt numero, ædificijs atq; ſacris ſacellis ditata fuerit, eremitorium olim, diuo Roccho dicatum, præextitit. Cœpit hic locus ædificari circa annum à mundi redemptione 1570.

De conuentu beatiſſimæ Mariæ de Succurſu. *Conu. VI.* E

CONSTITERAT olim in meditullio eorum pagorum, quorum alteri Luſitanicè Aldea Galega, alteri verò Alconchete nomen eſt, Archiepiſcopatus verò communis nempe Olyſipponenſis, ſacra quædam ædes, in honorem S. Mariæ de Succurſu ædificata, quam cùm circunuicini populi ſolemniori atq; religioſo cultu exultam cuperent, in iuſtum fratrum conuētum eam promouere curarunt. Itaq; collatis in medium communibus facultatibus, hoc negocium religioſo admodum viro, atq; P. F. Gaſpari de Cuba huius Prouinciæ alumno commiſêre. Qui tandem eorum pijs votis annuens iniunctum ſibi munus fideliſſimè, imò & liberaliſſimè exequutus eſt: ita vt eam infra pauci temporis ſpatium, circa annum Domini 1572. ad finem

A ad finem vſque perduxerit. Hoc tamen in monaſterio, quod decem tantùm fratres inhabitant, plura opera, eaq; mirabilia, quorum aliqua hîc ſubijciemus, ad inuocationem ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariȩ Deus opt.max.operari dignatus eſt, indiesq; operatur. Accidit, dum Antonius quidam Lopetius, huic loco vicinus, deuotionis ergô lapides ad huius operis promotionem in propria cymba deferret, vt elapſus lapis caput cuiuſdam collaborantis grauiſſimè ſua ruina læderet, ita vt miſerum corpus vitalibus ſpiritibus ad horam priuatum fuerit. Concurrentibus verò circunſtantibus ad orationem, qui occubuerat, illæſus omnino ſurrexit. Hieronymus etiam à ſancta Maria, qui ſua quadriga, atque opera fratribus ædificantibus abſque mercede ex peculiari quadam deuotione adeſſe cõſueuerat, cùm xj.cal.Aprilis, anni Domini 1576. obuium quendam nobilem ex equo elapſum rota ſui currus onuſti lethaliter peſſun-B daret, dum vterque ad inuocationem ſanctiſſimæ huius virginis Mariæ occurrit, peſſundatus homo abſque læſione aliqua, admirantibus id maximè omnibus, euaſit; ſeque ex tempore templo huic ſancto, Deo eiusq; genitrici gratias redditurus, præſentauit. Aſſeruatur hoc in monaſterio, maxima tamen cum reuerentia, caput ſancti Martiani martyris, cui adiunctæ ſunt aliæ plures ſanctorum reliquiæ. Quas omnes sereniſſima Catharina Ioannis eius nominis III. Luſitanorum Regis vxor, ex pia quadam deuotione ac pietate, qua in hunc locũ, eiusq; accolas ferebatur, elargita eſt.

De conuentu S. Franciſci prope oppidum Setuual. Conu. VII.

CVM deuotiſſima fœmina Marianez Scholaris, Ioannis quondam Scholaris, qui Ferdinandi Portugaliæ Regis Fiſcus fuit, legitima filia, fundum ad cuiuſdam C conuentus ædificationem contuliſſet, fratres ex eleemoſynis circumquaq; coaceruatis, hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, non procul à nobiliſſimo oppido, cui Luſitanica lingua Setuual nomen indidit, circa annum Dominicæ incarnationis milleſimũ quadringenteſimum decimum conſtrui curarunt. Quia verò prædicta Marianez prȩter collatum ſolum, ſacellum etiam vtcunq; ſpecioſum hac in domo erexit, ſibi ſuisq; poſteris patroni nomen vſurpauit. Commorantur denique hoc in monaſterio, quod ad diœceſim Archiepiſcopatus Olyſipponenſis attinet, viginti Frãciſcani fratres, qui aliquas ſanctorum reliquias penes ſe debito in honore habent.

De conuentu S. Franciſci Eboræ. Conu. VIII.

D SVNT qui aſſerant hoc monaſterium, diuo patri Franciſco ſacrũ, quod intra mȩnia Eborenſis ciuitatis conſurgit, quoſdam venerabiles patres Gallecos, atq; ſocios ſeraphici patris noſtri Frãciſci ſui authores habuiſſe, quibus adſtipulari videtur ſepulcrum ad lȩuam eius portæ, quæ ex eccleſia clauſtrum ingredientibus occurrit, erectũ, in quo prȩdictorum patrum Gallecorum oſſa recondita aſſeruantur. Quicquid tamen ſit, locus hic olim ad patres Conuentuales Franciſcanos pertinuit, quorũ plurimi, cùm doctrina ſingulari, tum quoq; pietate claruerunt. Sed ijs ex mandato ſummi Pontificis Leonis X. cuius apoſtolicæ literæ in huius loci archiuis aſſeruantur, aliò ire iuſſis, ad Franciſcanos Obſeruantes, opera atque inſtantia ſereniſſimi Emanuelis tunc Portugaliæ Regis deuolutus eſt. Quod (ni fallor) circa annum Dominicæ incarnationis 1548. euenit. Hoc tamen in monaſterio, quod plerunque ſexaginta incolunt fra-E tres, ſubſequentes cuſtodiuntur apoſtolicæ literæ. Nempe bulla vnionis fratrũ Ordinis Minorum data à Leone X. Pont. max. Et alia contra Apoſtatas venientes in curiã Romanam, vel impedientes bullam abſque conſenſu Commiſſarij. Et alia lata contra occultantes ſuos defectus in profeſſione, cùm ſint interrogati. Qua etiam cauetur, vt huiuſmodi farinæ fratres propter veritatis taciturnitatem expelli poſſint. Et alia data ab Alexandro IIII. ſummo Pontifice, de non exhibenda canonica portione de his, quæ nobis legantur. Et alia Benedicti XI. vt fratres poſſint prædicare, & adminiſtrare Pœnitentiæ ſacramentum. Sunt & aliæ indulgentiæ à ſummo Pontifice Alexandro VI. huic monaſterio conceſſæ in fauorem ſacrorum ſtigmatum beatiſſimi patris noſtri Franciſci, quibus inſerta quoque eſt excommunicatio in eos, qui vel in toto, vel in parte, in præfata ſacra ſtigmata dicterijs inſurgere præſumpſerint.

De conuentu S. Antonij prope oppidum Alcazeredoſal. Conu. IX. A

EST oppidum in Archiepiſcopatu Eborenſi, cui materna Luſitanorum lingua
Alcazeredoſal nomen eſt, intra cuius muros conuentus hic, beato patri Anto-
nio de Padua ſacer, conſurgit; qui quidem conuentus ex emendicatis piorũ virorum
eleemoſynis, circa annum Dominicæ incarnationis 1524. ædificari cœpit, iiſdemq́;
auſpicijs. Ne verò cęteris huiuſce Prouinciæ conuentibus cedere videretur, ſequen-
tibus ſanctorum reliquijs honeſtatur: quas Petrus Maſcharenius eiuſq́; legitima vxor
in ſacello, ſuis ſumptibus affabrè ſumptuoſiſſimeq́; ædificato, aſſeruandas curarunt:
Nempe quoddam caput vnius ex 11. millibus virginum; Et alter ex denarijs, quo
Chriſtus generi humani Saluator atq; Redemptor à proditore Iuda Iudęis venditus
eſt. Et pars ligni ſanctiſſimæ crucis eiuſdem Chriſti Domini. Et vnus ex pilis ſanctiſ- B
ſimæ barbę Saluatoris Chriſti. Tandem præfatum ſacellum innumeris gaudet indul-
gentijs ſibi à Vicarijs Chriſti conceſſis in fauorem ipſum piè accedentium. Habitant
hoc in conuentu viginti fratres, qui fideliſſimè Deo ter optimo max. famulantur.

De conuentu ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Gratijs. Conu. X.

INCLYTVS, ac perdeuotus Ioannes Maſcharenius eorum Velitum Dux, qui
Cuſtodiæ sereniſſimorum Emanuelis, atq; Ioannis II. Portugaliæ Regum inuigi-
labant, hoc cœnobium, ſanctiſſimæ Marię de Gratijs ſacrum, intra ſepta eius oppi-
di, quod vulgò Montemaiorô nouo dicitur, attinetq́; ad diœceſim Eborenſem, ex
domeſticis facultatibus à primis fundamẽtis, circa annum Domini 1547. erexit: quod C
tamen nondum abſolutum eſt, ſed expenſis ſucceſſorum eius abſoluendum venit.
Vnde & iure optimo ius huius loci patronatus penes eos manet. Commorantur inte-
rim in eo 20. fratres. Primi tamen huius loci habitatores, atq; promotores fuêre mi-
ræ ſanctitatis, atq; religionis pater frater Chriſtophorus de Alcazere, & F. Ioannes
Narachius, quorum corpora ibidem requieſcunt, animæ verò ab omnibus eius pa-
triæ accolis, ob eorum inculpatam vitam, beatę exiſtimantur. Iuxta locum verò ſa-
cro Euangelio decantando deſtinatum, nempè ad ſummi altaris ſiniſtrum cornu
maxima cum reuerentia caput B. Apoſtoli Philippi cuſtoditur. Ad dextrum autem
eiuſdem ſummi altaris latus, quod pronunciandæ epiſtolæ deſeruit, cuiuſdam inco-
gniti martyris caput alterum aſſeruatur. Quorum gratia fideles hunc locum à primis
veſperis diui Apoſtoli Philippi vſq; ad ſecundas accedentes innumeras aſſequuntur
indulgentias à plurimis ſummis Pontificibus conceſſas. Ne autem alicui de his ſacris D
pignoribus dubitandi locus relinqueretur inclytus Ferdinandus Martinez Maſchare-
nius, qui in ſacro œcumenico Tridẽtino Concilio pro Portugalię Rege legatione fun-
ctus eſt, quiq́; liberalis eorum collator extitit, teſtimoniales literas ſibi adiunxit.

De conuentu S. Franciſci Eſtremoz. Conu. XI.

HOC monaſterium, B. P. Franciſco ſacrum, quod muris oppidi Eſtremoz vul-
gò nuncupati cingitur, attinetq́; ad Archiepiſcopatum Eborenſem, ob eius ve-
tuſtatem, atq; fratrum incuriam ſui fundatoris vel ſuæ fundationis tempus nobis
oſtendere nequiuit. Solers tamen indago ipſum aliquando ad Prouinciam ſancti Ia-
cobi pertinuiſſe prodidit. Cùm autem aliquandiu à Franciſcanis patribus Conuentua-
libus occupatus extitiſſet, ijs ex mandato sereniſſimi Regis tunc Portugaliæ clauum E
tenentis, anno à mundi redemptione 1542. aliò migrare iuſſis, ad Franciſcanos Ob-
ſeruantes tranſlatus eſt. Quem tamen vt plurimum 35. fratres incolunt. Viguit au-
tem perpetuò in ſacra domo maxima religio, maximaq́; Franciſcanæ Regulæ Obſer-
uantia, quam Deus opt. max. accepto ferens etiam viſibilibus ſignis comprobauit.
Nam deficiente ſemel pane, cùm diſpenſator domus vnde acquireret minimè haberet,
prętriſtitiaq́; ſedens ſe ſomno dediſſet, ecce diuinitus repletæ panibus menſæ apparue-
runt. Quibus & fratrum fami ſatisfactum, & plurimis conuicinorum populorum in-
firmitatibus occurſum eſt. Qua deniq; re per fratres, atq; ſæculares cognita, inde
maximæ gratię Deo miſericordiarum, omniumq́; bonorum largitori obuenerunt.

De conuentu

A *De conuentu S. Franciſci Iuliæpacis. Conu. XII.*

VT ex diuerſis ſcripturis, ſparſis tamen colligere potuimus domus hæc, ſeraphico P. Frãciſco dicata, quę Iuliæ pacis Archiepiſcopatus Eborenſis con ſurgit, plures ſui promotores agnoſcit. Nam eius fundum ſereniſſimus Dionyſius Portugaliæ Rex, ob nimiam pietatem, atq; beneuolentiam, qua ſeraphici Franciſci Ordinem proſequebatur, ad conuentus ædificationem liberaliſſimè contulit. Ciues verò Tulienſes, quod reliquum eſt operis ſuis facultatibus atq; eleemoſynis promouerunt. Certum tamen ædificationis tempus, licèt liquidò non conſtet, colligitur ex quibuſdam indulgentijs à reuerendiſſimo quodam ſancti Iacobi Archiepiſcopo in huius operis fauorem conceſſis, hunc locum ante annum Domini 1348. exordium
B habuiſſe. Vnde etiam nobis coniectare licet ipſum ad Prouinciam ſancti Iacobi aliquando pertinuiſſe. Qui quidem patrum Conuentualium Franciſcanorum iuri aliquando ſubiacuit, ſed ab anno à Chriſto Saluatore nato 1542. Franciſcanis Obſeruãtibus paret. Non aſpernatur Dominus Deus vota, & preces fidelium hunc locum accedentium, quinimo in quodam egregio ſacello, diuo Ludouico Epiſcopo ac Ordinis Minorum dicato, illis plura beneficia præſtare dignatur. Habitant tandem hoc in monaſterio quadraginta fratres, qui die noctuq; fideliter diuinis incumbunt laudibus.

De conuentu S. Antonij de Serpe. Conu. XIII.

CONVENTVS hic, beato patri Antonio de Padua ſacer, qui in oppido Serpe Luſitanicè dicto diœceſis Eborenſis conſurgit, nihil nobis memoria dignum
C prodit, niſi quod à ſereniſſimo pariter ac deuotiſſimo Emanuele Portugaliæ Rege, qui ſeraphicum B. P. Franciſci Ordinem maxima humanitate, pietate, atq; fauore, quoad vixit, proſequutus fuit, circa annum humanæ redemptionis 1520. conſtructus extiterit. Quem nihilominus viginti fratres diuinis laudibus intenti, pijsque oppidanorum eleemoſynis, illis liberaliter collatis, ſuſtentati iure optimo occupant.

De conuentu S. Franciſci de Moura. Conu. XIIII.

CVM ſereniſſimus, atq; pientiſſimus Ioannes III. Portugaliæ Rex, ob eius ſingularem affectum in Franciſcanam familiam, huius Prouinciæ fratribus ad cuiuſdam conuentus ædificationem ſyluulam quandam contuliſſet, illi, ea per Procuratorem diuendita, ex pecunijs inde obuenientibus huic monaſterio, quod muris
D oppidi Mouræ Archiepiſcopatus Eborenſis circunſcribitur, initium dedêre circa annum Dominicæ incarnationis 1547. Quod licèt aliquot fecerit progreſſus, nondum tamen abſolutũ eſt. Quapropter 20. fratres ſui habitatores incommodè ſatis continet.

De conuentu Dominæ noſtræ de Pietate Meſcranæ. Conu. XV.

NON venit aſpernanda, ſed potius magnis encomijs commendanda, deuotio inclyti ſimul atq; pijſſimi viri Laurentij à Sylua, qui cum Olyſipponis Gubernatorem ageret, ex peculiari patrimonio huic cœnobio, quod in laudem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Pietate ſumma veneratione à fidelibus colitur, anno Dñi 1570. prope pagum Meſerana à Luſitanis nuncupatum feliciſſimũ initiũ dedit, temporisq;
E progreſſu finem impoſuit, ita vt 10. fratres Recollectos ſui accolas facillimè capiat.

De conuentu Dominæ noſtræ de Martyribus Aluiti. Conu. XVI.

RECOLLECTIONI quoque ſiue reformationi huius Prouinciæ inſeruit is conuentus, qui prope oppidum Aluito à Luſitanis nuncupatum Eborenſis Archiepiſcopatus in honorem beatiſſimæ Dominæ noſtræ de Martyribus exurgit: qui cum olim intra eremitorij fines teneretur, ſub eodem titulo, expenſis atque munificentia inclyti ac deuotiſſimi cuiuſdam Baronis Aluitenſis, in iuſtum conuentum euaſit. Cœpit autem (vt nos certiſſima docent teſtimonia) exordium ſumere, anno à Dominica natiuitate 1534. diuino tandem in eo, cum maxima populi ædificatione vacant obſequio quindecim patres ac fratres huiuſce Prouinciæ reformati.

De conuentu S. Franciſci Miræ. Conu. XVII. A

QVANTVM temporis diuturnitas, hominumq; vecordium incuria, qui vel literis mandata contemnunt, vel ea quæ poſteris neceſſaria ſunt, ſcripto tradere negligunt, viris curioſis obſint, vel hinc ſaltē colligi poteſt. Cùm enim conuentus hic, beatiſſimo patri Franciſco dicatus, atq; in oppido de Mira Luſitanicè dicto Archiepiſcopatus Eborenſis ſitus, aliquādo initium ſumpſerit, ſuiq; authorem habuerit, nulla tamen adhibita diligenria, id vel ex ſeniorum traditione, vel ex aliquo ſcripto archiuis commiſſo inueſtigari potuit. Quamobrem & fundatoris, vel fundatorum nomen, & fundationis tempus ſilentio nobis prætereunda veniunt. Hoc nihilominus nobis certiſſimum eſt hunc videlicet locum correctioni, diſciplinæ atq; regimini patrum Franciſcanorum Conuentualium aliquando ſubiacuiſſe, & ab ijs in illa generali eorum reformatione facta per fel.rec. Pium V. Pont. max. anno à Chriſto Saluatore nato 1567. ad Franciſcanos Obſeruantes emanaſſe. Qui quidem locus adeò rimis parebat, vt omnimodam ruinam breui facturam minaretur. Quapropter diuenditis ex indulto pontificio per Obſeruantium Procuratorem eius annuis redditibus, anno Domini 1577. ex integro reſtitutus eſt: Ita vt non aliquando antiquum, ſed eum ſemper nouum fuiſſe facillimè iudicares. Suſpiciunt, ac tamquam ſui patronos beneficos venerantur huius ſacræ domus fratres, qui numero ſunt 16. inclytos Comites præfati oppidi Miræ, quos ſibi promptiſſimos in omni neceſſitate experiuntur. B

De conuentu S. Antonij de Cines. Conu. XVIII.

CVM homo quidam inter criſpantes feri maris vndas cymbula vectus nihil aliud præter naufragium operiretur, ac tandem ad ſcopulos alliſus altiſſimis rupibus hęſiſſet, ſe glorioſæ virgini Mariæ, atq; B. P. Antonio de Padua ex intimis præcordijs commendās, eorum fauore & beneficio à tanto diſcrimine ereptus eſt. Quod cùm eius patriæ incolis innotuiſſet, eremitorium quoddam rupibus ipſis imminens erigere cœperunt, quod tamen ad finem, refrigeſcente primo illo motu, minimè perduxerunt. Qua deniq; re per Franciſcanos quoſdam fratres, qui ex Caſtellæ partibus ad hoc Regnum appulerant, vt primùm cognita, tantopere conuicinos illos populos ſuis exhortationibus atq; ſacris concionibus, ob intermiſſum opus, carpſerunt, vt ad vnius conuentus ædificationem illos compulerint. Inter quos nobilis atque deuotiſſimi Georgij Huntado in Franciſcanos beneuolentia, atq; affectus maximè enituit. Is enim huic conuentui, B. P. Antonio de Padua ſacro, qui in oppido Cines Luſitanicè dicto Archiepiſcopatus Eborenſis ſedem obtinet, anno Dominicæ natiuitatis 1504. ex proprijs facultaibus felix initium dedit: atq; in cauſa fuit, vt reliquus populus, tāto exemplo excitatus, quod ad eius perfectionem deſiderabatur, liberaliſſimè præſtaret. Inhabitatur hic locus à 10. fratribus, qui Deo fideliſſimè obſequuntur. C D

De conuentu ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Laureto. Conu. XIX.

NON longè ab oppido, cui nomen Diuus Iacobus eſt, metropolis verò Eborenſis ciuitas, communibus ſumptibus perdeuotæ eius communitatis, cui non modica laus in Eccleſia Franciſcana eſt, hoc monaſterium in honorem atq; laudem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Laureto, circa annum humanæ reparationis 1505. ædificatum fuit. In quo ſexdecim fratres communem religioſamque vitam ducunt. E

De conuentu S. Franciſci apud Portum Lætum. Conu. XX.

SI indicijs, atq; manifeſtiſſimis ſignis fidem adhibere liceat ex inſignijs portæ huius conuentus imminentibus, quorum baſi ſequentes literæ ſubſtant: *Dominus Dionyſius Portugaliæ Rex ædificauit hoc monaſterium*, facillimè edocemur, hunc locum, qui muris ciuitatis Portus Læti circuncingitur, præfatum ſereniſſimum Dionyſium Portugaliæ Regem ſui authorem habuiſſe. Sed quo tempore, cuiuſq; ſummi Pontificis auctoritate id contigerit, omni adhibita diligētia, inueſtigare nō potuimus. Hoc tamen in propatulo eſt hoc videlicet cœnobium olim ad patres Conuentuales perti-

A pertinuiſſe,atq; ab ijs anno à Chriſto Saluatore nato 1542. ad Obſeruantes, quorũ 30. ibidem commorantur tranſlatum fuiſſe. Cuſtodiuntur tandem hoc in loco pars ligni ſanctiſſimę crucis,& altera ex ſpinis,quibus ſacrũ caput Ghriſti Saluatoris noſtri redimitum punctumq; fuit.Ad quas quidem ſacras reliquias inuiſendas ex omnibus ferè plagis Regni Portugaliæ Chriſti fideles maxima cum deuotione confluunt. Qui etiã earum ſuffragium plurimis in neceſſitatibus, per Dei miſericordiam, experiuntur.

De conuentu S. Antonij prope Campum maiorem. Conu. XXI.

VENERABILIS maximeq; religionis pater frater Georgius de Pama Luſitanus,indulto Alexandri VI. Pont.max. dato Pontificatus eiuſdem anno ſecundo ſibi fauente,hunc locum,beato patri Antonio de Padua ſacrum,ex eleemoſynis circumquaq; emendicatis, intra ſepta oppidi Campi maioris Eluenſis Epiſcopatus con-
B ſtrui fecit. Sed cùm in eius exordio humili quadam ſtructura contentus fuiſſet,ſuppetentibus poſtea pro voto rebus neceſſarijs, ipſum in meliorem atq; auguſtiorem formam redegit, ita vt commodiſſimè viginti fratres ſui habitatores capere poſſit. Nec ſilentio prætereundum exiſtimo, id quod præfatus pater Georgius de Pama, à prædicto ſummo Pontifice Alexandro VI. quoque impetrauit. Conceſſit ſiquidem ex apoſtolica auctoritate,vt ſibi liceret & fratres aliunde venientes recipere,& receptos,quãdo vellet remittere. Præterea vt nulli Ordinario prælato,pręterquam ſummo Pontifici,parere teneretur. Optimum tamen de ſe circumadiacentibus populis, tum ipſe, tum ſibi ſubditi fratres odorem dedêre, quare ab ipſis ſummopere diligebantur.

De conuentu S.Franciſci Oliuentiæ. Conu. XXII.

C

CVM inclytus Ferdinandus Meneſius Marchio Villæregiæ fundum, ſeu ſolum ad cuiuſdam conuentus conſtructionem liberaliter elargitus eſſet, eius affinis Aluarus Meneſius ex domeſticis facultatibus in eodẽ ſolo, non longè ab oppido Oliuentia Epiſcopatus Eluenſis hanc ſacram ædem in honorem ſeraphici patris Franciſci,circa annum Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimum, à fundamẽtis ad apicem vſque liberaliſſimè promouit. In qua plerunque 20.conuiuunt fratres.

De conuentu S.Franciſci Tauiræ. Conu. XXIII.

CVM religioſus arctiorisq; vitæ cupidus pater frater Petrus Conymbricenſis in Obſeruantum fratrum Franciſcanorum vitam, atque viuendi modum maximè
D anhelaret,ex conceſſione pręuia Leonis X.Pont.max.anno à mundo redempto 1517. hanc ſacram ædem,cui ſedes intra mœnia ciuitatis Tauiræ Epiſcopatus Algarbiorũ, beatiſſimo patri Franciſco dicatam,à patribus Franciſcanis Conuentualibus,quibus tunc parebat, ad Obſeruantes cum viginti tribus fratribus eius accolis feliciſſimè tranſtulit.Licèt hic locus auguſtus ſatis ſit,apprimeq; conſtructus,non tamẽ,ex craſſa fratrum negligentia,certum ſui authorem,ſiue certum ſuę fundationis tempus nobis pandere potuit. Ipſum nihilominus viginti fratres quietiſſimè ſatis inhabitant.

De conuentu S.Franciſci Farcàm. Conu. XXIIII.

OB ſingularem beneuolentiam, qua nobilis vir Noneſius Rodericus Barreto natione Luſitanus Franciſcanum Ordinem proſequebatur, ſacrum hoc monaſte-
E rium,beatiſſimo patri Franciſco dicatum, circa annũ Dominicæ incarnationis 1534. intra ſepta ciuitatis Farcàm Luſitanicè dictæ Epiſcopatus Algarbiorum à fundamẽtis ad apicem vſq; ædificari iuſſit. In quo vt plurimùm 20. fratres moram trahunt.

De conuentu B.Mariæ de Stella de Maruaò. Conu. XXV.

NIHIL certius de huius ædis fundatore, atque fundatione, ob cauſas retrò dictas,tradere poſſumus,præter id quod in vulgus fertur, atq; certiſſima eaq; antiquiſſima traditione receptum eſt. Quod videlicet conuentus hic ex fidelium eleemoſynis extructus fuerit. Cùm enim (vt firmiſſimè, conſtanterq; aſſeritur) paſtor quidam oues ſibi creditas ad radices huius montis (conſiſtit ſiquidem hoc cœnobium in cacu-

in cacumine editi cuiuſdam montis) paſceret, ac lucem quandam in modum ſtellæ micantis in cliuo eius montis ſæpius fuiſſet conſpicatus, inuſitatam illam claritatem quominus viſurus iugulum petijt. Quo cùm perueniſſet imaginem glorioſæ Dei genitricis Mariæ affabrè depictam, ac ſupra modum ſpecioſam ſub quodam lapide præter ſpem inuenit. Quam humiliter veneratus ſecumq; deductã populo viciniori oſtendit, reiq; euentum narrauit. Ille verò imaginis pulchritudine attractus, atq; magnitudine miraculorum quæ indies ab ipſa patrabantur incitatus, ędiculam quandam atq; domicilium ſibi contiguum ex communibus facultatibus ædificari, Frãciſcaniſq; fratribus tradi curauit. Sed cùm indies magis magiſq; Deus ter opt. max. in loco ad illius deuotę imaginis inuocationem plura tum incolis, tum quoq; peregrinis eò confluentibus beneficia præſtaret, adeò populorum deuotio creuit, adeoq; eleemoſynæ ſuppetebant, vt non ita poſt multum temporis eccleſia ipſa, atque ſibi annexum cęnobium in tantum dilatata fuerint, vt commodiſſimè vigintiquinq; fratres Minores, qui diu noctuq; obſequio Chriſti Domini, eiuſq; ſanctiſſimæ genitricis vacant, capere poſſint. Exiſtit autem locus hic, qui aliquando ad Portuenſem Cuſtodiam pertinuit, beatæ Mariæ virgini de Stella ſacratus. Eſt præterea in nobili ciuitate Conymbrica collegium quoddam in honorem diui patris Bonauenturæ erectum, quod omnibus Portugaliæ Prouincijs fideliſſimè inſeruit, quodque regijs eleemoſynis ſuſtentatur, vt ex his, quæ in Prouinciæ Portugaliæ deſcriptione fuſius diximus, liquidò patet.

De conu. B. Mariæ de Ducatu apud Inſulam Tertiam. Conu. XXVI.

INSVLA eſt in Oceano mari Tertia, ſiue Aſturum appellata à sereniſſimo Henrico Ioannis I. Portugaliæ Regis filio olim inuenta, armiſq; edomita, in qua 5. fratrum Minorum, totidemq; monialium Clariſſarum monaſteria conſtructa ſunt. Hæc omnia Portuenſi Cuſtodiæ aliquando paruêre, modò verò Algarbiorum Prouinciæ adiacent: licèt ob itineris mariſq; difficultates proprium Commiſſarium, patri tamẽ Miniſtro Algarbiorum Prouinciali ſubditum, habeant. Ciuitas igitur eſt in præfata Aſturum inſula nomine Angra, intra cuius ſepta monaſterium quoddam, beatiſſimæ Dei genitrici Mariæ de Ducatu, Hiſpanicè verò de la Guia, ſacrum, quod 25. incolũt fratres, quodq;, ſi receptiſſimæ Angranorum traditioni fidem adhibere liceat, circa annum Dñi 1400. ex eorundem eleemoſynis, ob ſummã, qua in Franciſcanam familiã antiquiores illi Angrani ciues ferebantur, deuotionẽ, ædificatũ fuit, in altũ conſurgit.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Plaiæ. Conu. XXVII.

EXTAT quoq; oppidum eadem in inſula Tertia Plaia Luſitanicè nũcupatum, apud cuius mœnia ex publicis oppidanorum facultatibus, priuatiſq; piorum hominum eleemoſynis, circa annum Dñi 1480. Conuẽtus hic, immaculatæ virginis Mariæ Conceptioni dicatus, quem vt plurimùm 15. fratres incolunt, ædificatus fuit.

De conu. Conceptionis B. Mariæ Subtilis Cuſpidis. Conu. XXVIII.

CONTINET eadem inſula Tertia ciuitatem, cui nomẽ Luſitanicè Punta delgada, Latinè verò Cuſpis ſubtilis eſt: intra illius ergo mœnia, prope munitionem quandam, circa annum Domini 1500. ex communibus eiuſdem ciuitatis prouentibus ſacra hæc ædes in honorem ſanctiſſimæ Conceptionis glorioſæ ſemperq; virginis Dei genitricis Mariæ ab eius deuoto ſenatu conſtructa fuit: quam & 24. fratres commodiſſimè inhabitant, quædamq; beatorum martyrũ Coſmæ & Damiani ſacræ reliquiæ ex vrbe Roma à perdeuoto ciue Iacobo Vulpino allatæ commendatiſſimam reddũt. Curauit idem Iacobus Vulpinus ſacellum ad eorundem martyrum honorẽ in huiuſmet loci eccleſia proprijs ſumptibus, quibus abũdabat, elegantiſſimè conſtruendum.

De conu. B. Mariæ de Roſario in inſula S. Michaelis. Conu. XXIX.

CONSTITERAT olim in S. Michaëlis inſula, quæ Aſturum quoque inſulæ adiacet, ciuitas ſub nomine Villæfrancæ de Campo, cuius excidium quidam P. F. Alphonſus à Toleto Dominicanus pro roſtris, dum publicè concionaretur, eius ciuibus

A ciuibus ſæpius prædixerat: Quamobrem aliquot eius inquilini, quibus ſanior mens erat, cognita viri ſanctitate, eiusq; verbis fidem adhibentes, ſe ad inſulæ prædictæ interiora contulerunt, vltricemq; Dei omnipotentis manum, diuina præuenti miſericordia effugerunt. Et ecce 20. menſis Octobris, anno Domini 1522. in ipſo ſanctarum vndecim millium virginum profeſto, ex maximo quodam terremotu, imminens prefatæ ciuitati mons radicitus euulſus vniuerſam ciuitatem, eiusq; accolas, atq; Minoriticum monaſterium ibidem erectum ſua ruina oppreſſit. Quapropter rediens cum profugis ſocijs præmemoratus pater frater Alphonſus à Toleto, nouum oppidum ſub eodem Villæfrancæ nomine, nouamq; eccleſiam in honorem Dominæ noſtræ de Roſario prope antiquioris ciuitatis ruinas condidit. Cui tandem, beneuolentia atque publicis præfatorum oppidanorum eleemoſynis, Minoriticum hoc monaſteriũ, quod quatuordecim fratres incolunt, circa annum à Chriſti natiuitate 1525. adiunctum
B fuit. Inoleuit à præfata Villæfrancæ ciuitatis ruina apud huiuſce recentioris oppidi accolas laudabilis quidam mos, luſtrandi videlicet ſingulis profeſtis vndecim millium virginum, intempeſta nocte, in præmemorati excidij memoriam, maxima cum deuotione, atque ſanguinis effuſione proceſſionaliter vniuerſum oppidum intrinſecus atque etiam extrinſecus, ad quam videndam circumuicini populi confluunt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Roſario in inſula Faial. Conu. XXX.

NON longè ab inſula Tertia, inter ſpumantes feri maris Oceani fluctus alia quędam inſula, cui Hiſpanicè Faial nomen eſt, in altum prorumpit: in qua antiquitus oppidum, ſub nomine Dorta, ædificatum fuit. Eius igitur deuotiſſimus ſenatus,
C cuius ſingularis omnino ad ſeraphicum patrem Franciſcum deuotio eſt, intra præfati Dortani oppidi ſepta, ex publicis bonis hoc monaſterium, in laudem & gloriam beatæ Mariæ de Roſario, conſtrui curauit. Sed quãdo id contigerit, vel cuius auctoritate licuerit non ſatis cõſtat. Ea eſt humani generis craſſa, atq; vituperabilis incuria. Quia verò hæc ſacra domus non ſatis auguſtè patet, à nouem tantùm fratribus inhabitatur.

De monaſterio Clariſſarum Enxabregas. Mon. I.

NON longè à muris ciuitatis Olyſipponenſis, in Villa, quę Luſitanica lingua Enxabregas nuncupatur, hoc monaſterium, ſanctiſſimæ matri Dei dicatum, exurgit. Hoc triginta tres ſorores ſub prima Regula beatæ virginis Claræ victitantes incolunt, atque sereniſſima Regina Leonora ſereniſſimi Regis Portugaliæ Ioannis II.
D vxor, ſuis ſumptibus, ædificandum curauit. Ea tamen lege, ne 33. numerum vnquam ſorores excederent. Summa cũ deuotione coluntur hoc in loco venerandæ ſequentes reliquiæ, videlicet altera ex ſpinis, ex quibus Saluatoris Chriſti corona contexta fuit, quædam pars ligni ſanctæ crucis Chriſti, atque tria capita ex 11. millibus virginum.

De monaſterio B. Mariæ de Martyribus Sacauen. Mon. II.

SECRETARIVS quidam ſereniſſimi Portugaliæ Regis Sebaſtiani I. eius inquam qui contra Mauros ob Chriſti fidem infeliciter, licèt ſtrenuè pugnãs in florida ætate occubuit, ob eius ſingularem in Chriſti ſponſas deuotionem, hoc monaſterium glorioſiſſimæ Dominæ noſtræ de Martyribus ſacrum, ad habitationem monialium Clariſſarum, prope locum, qui Luſitanico idiomate Sacauen nuncupatur, à plu-
E rimis martyribus ibidem pro Chriſti fide occiſis, ſic dictum, qui non longè à ciuitate, Olyſippone diſtat, ex domeſticis facultatibus, circa annum Dominicæ incarnationis 1583. conſtrui iuſſit: eo tamen pacto, ne moniales in eo degentes, quæ ſub prima Regula beatæ virginis Claræ militare tenentur 33. numerum tranſgrediantur. Huius ergo loci ſorores, quæ vſitatiori vocabulo Damianæ, ſiue Damianitę vocantur, ac impræſentiarum ob operis imperfectionem 12. numerum non excedunt, penes ſe caput beatæ virginis, & martyris Barbaræ, & alia quinque capita ex vndecim millibus virginum, nec non partem ſanctiſſimæ crucis Chriſti deuotiſſimè cuſtodiunt. Quas omnes ſacras reliquias præfatus fundator aliunde adductas dono ad domus decorem, ornatum, atque deuotionem munificentiſſimè maximaq; liberalitate dedit.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Gloria Olyſipponis. *Mon. III.*

A

CVM hæretica rabies in Belgio indies magis ac magis in religioſos, quibus eorũ procacitas, atq; libido minimè probabatur, ſęuiret, pauperes quędam, licèt ſanctiſſimæ, moniales Clariſſæ, quæ maxima cum laude ſub prima Regula beatæ virginis Claræ in diuerſis Germaniæ inferioris conuentibus victitarant, eorum furorem, poſt multa ludibria atque improperia, declinaturæ ex Gallia Belgica, vt felicius atq; quietius Chriſto earum ſponſo deſeruire valerent, ad hanc opulentiſſimam Olyſiponenſem ciuitatem ſimul cum ſuo patre Confeſſario, atque paſtore transfretarunt. Vbi tandem humaniſſimè, atque maxima cum beneuolentia tum à catholico atque sereniſſimo Hiſpaniarum Rege Philippo eius nominis ſecundo, tum quoque ab vniuerſis Olyſipponenſibus exceptæ ſunt. Quibus etiam à pręfata regia maieſtate de hoc monaſterio, cui nomen Domina noſtra de Gloria, ſedes verò ſuburbium Olyſipponẽſe eſt, anno Dominicę incarnationis 1542. prouiſum fuit. Hę autem moniales, quę numero ſunt 22. eleemoſynis tum regijs, tum quoque piorum Luſitanorum aluntur. B

De monaſterio Ieſus Setubliæ. *Mon. IIII.*

PRINCIPATVM obtinet inter reliquos monialium Clariſſarum huius Regni Portugaliæ locos domus hęc, dulciſſimo nomini Ieſu ſacra, quã ſuis ſumptibus perdeuota fœmina Iuſta à ſancta Roderica, Emanuelis Luſitanorum Regis olim pia nutrix, circa annum à Chriſti natiuitate 1540. intra mœnia oppidi Setubliæ Olyſipponenſis diœceſis ædificari curauit. Nam & ſtructura, quæ omnino regia eſt, & antiquitate cęteros antecellit. Eſt enim hæc prima ędes, primumq; Clariſſarum monaſterium, quod in Portugaliæ Regno erectum extitit, & à quo, quæ reliqua ſunt, tãquam à pio quodam ſeminario, dimanarunt. Maxima præterea cum reuerentia, maximaq; cum deuotione huius loci ſorores, quæ ſub prima beatę virginis Clarę Regula militant, ſuntq; triginta tres, nec plures ex fundatricis mandato eſſe poſſunt, ſanctiſſimę crucis Chriſti Saluatoris noſtri partem, atq; caput cuiuſdã Chriſti mart. incogniti (vt plurimi volunt) vel diui Eliodi, qui ſanguinem pro fide catholica fudit, cuſtodiunt. C

De monaſterio S. Claræ Eboræ. *Mon. V.*

REVERENDISSIMVS quidam Archiepiſcopus Eborenſis, cui nomen Vaſcus fuit, vt iniuncto ſibi muneri fideliter ſatisfaceret, & quæ ſub Chriſto militans ſtipendia abundantius acceperat, ea in eiuſdem Chriſti volũtarios pauperes ordinatiſſimè profunderet, hoc monaſterium, diuæ virgini Claræ ſacrum, quod vtplurimùm octoginta ſorores ſub ſecunda eiuſdem ſanctæ virginis Regula inhabitant, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo nono, intra mœnia Eborenſis ciuitatis, ex Archiepiſcopalibus redditibus, inſtrui curauit. D

De monaſterio Montis Caluarij Eboræ. *Mon VI.*

PRÆCEDENTIS Archiepiſcopi deuotionem ſequuta ſereniſſima pariter ac deuotiſſima Infans Maria Portugaliæ Regis filia, vt virginum, quæ, derelicto ſęculo eiuſq; pompis, Chriſto ſponſo ſecurius liberiuſq; in loco aliquo, à curis ſęcularibus, atque à mundi periculis ſemoto, inſeruire ſtudent, affectantq;, pijs votis faceret ſatis, ex domeſtico, atq; regio ſibi obueniente patrimonio, intra clauſtra Eborenſis ciuitatis, hoc cœnobium à triginta ſororibus Clariſſis, felici illi Monti Caluario, in quo Chriſtus Dominus in medio terræ humani generis ſalutem operari dignatus eſt, ſacrum, circa annum ab eodem Chriſto Saluatore in terris nato 1574. erigi fecit. E

De monaſterio Aracœli Salatici. *Mon. VII.*

PROPRIIS diffidentibus meritis, vt qui ſe nouerant ex radice infecta propagatos, atque toto curriculo vitæ ſuæ ad malum procliues, nobilis dominus Rodericus Saleme, & eius legitima coniunx Catharina de Sotto maior hanc ſacram ędem, Aracœli dicatam, quam vigintiquinque Clariſſæ moniales inhabitant, in oppido Salatij

A latij Luſitanicè dicto Archiepiſcopatus Eborenſis, vt haberent, qui poſt eorum obitum ad Deum opt.max.pro ſe preces effunderent, ex communibus facultatibus, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo tertio ædificari curarunt. Aſſeruatur hoc in loco quoddam caput vnius ex 11. millibus virginum.

De monaſterio S. Ioannis Eſtremoz. Mon. VIII.

MONIALES huius monaſterij, quod intra muros oppidi Eſtremoz vulgariter à Luſitanis nuncupato Archiepiſcopatus Eborenſis exurgit, nec Regulæ beatæ virginis Claræ ſubſunt, cùm eam non profiteantur: nec aliarum Clariſſarum habitu vtuntur: ſed ſub quibuſdam ſtatutis vitam degentes prouinciali huius Prouinciæ Miniſtro, eiusq; iuſſis adamuſſim, atq; libentiſſimè parent, ſui verò patronum atque loci fundatorem fatentur, & agnoſcunt Ludouicum Portugaliæ Infantem, atq; illius B patriæ Regis quondam filium: qui ob eius innatam beneuolentiam, atq; mirum affectũ in Dei famulos præfatũ hunc locum ſuis ſumptibus erigendum, abſoluendumq; curauit. Quem vtplurimùm 40. incolunt Chriſti virgines. Hæ debita cum reuerentia caput S. Bacchi martyris, qui pro Chriſti fide vitam cum morte commutauit, cuſtodiunt.

De monaſterio Spei Villæ vitioſæ. Mon. IX.

DIVINVS ille ſponſus Chriſtus Dominus, qui dilectam ſibi ſponſam abſq; macula, atq; ruga iunxit, vt perpetuò prudentes virgines cum lampadibus accẽſis, oleoq; redundantibus ſibi obuias habeat, plurimorum corda tangere non deſtitit, qui ex bonis ſibi communicatis collegia tum cœlibum virorum, tum quoque ſacrarum C virginum conſtruant. Inter quos non minorem laudem adepta eſt Eliſabetha ab Alẽcaſtro inclyti quondam Theodoſij Brigantiæ Ducis vxor, cùm ex domeſticis facultatibus in oppido Villauitioſa Eborenſis Archiepiſcopatus hoc monaſterium Spei, quæ Theologica virtus eſt, dicatum, in quo 04. ſanctimoniales ſanctam Deoq; gratam vitam ducunt, illiq; fideliter famulantur, adamuſſim conſtrui curauerit.

De monaſterio Plagarum Villæ vitioſæ. Mon. X.

EST & aliud ſororum monaſterium in præfato oppido Villæ vitioſæ, quod inclytus, ſimulatq; deuotiſſimus quidã Brigantiæ Dux in memoriam earum plagarum, quas Chriſtus Dominus, licèt peccatum non feciſſet, inter peccatores reputatus pro nobis patienter ſuſtinere dignatus eſt, proprijs ſuis ſumptibus erigendum cura- D uit. Impetrata tamen prius à ſummo Paſtore, atque Pontifice Romano facultate, & mandato, ne is locus pluſquam à ſororibus quadraginta duabus vnquam incoleretur, inhabitareturq;. Quamobrem eius incolæ præfatum numerũ minimè trãſgrediuntur.

De monaſterio Saluatoris Mautitiæ. Mon. XI.

SANCTIMONIALIVM cœnobium, quod in oppido Mautitia diœceſis Eborenſis conſpicitur, antiquiſſimum eſt: cumq; indies omnimodam ſui minaretur ruinam, circa annum Domini 1580. reparari (vel vt melius dicam) à fundamentis de nuò reædificari cœpit. Idq; in cauſa eſt, vt à nouem tantùm ſororibus inhabitetur.

De monaſterio S. Claræ Iuliæ Pacis. Mon. XII.

E INTRA Iuliæ Pacis clauſtra, (quæ Luſitanorum ciuitas eſt) exurgit monaſterium quoddam, beatæ virgini Claræ ſacrum, quod olim ad ſorores Conuentuales Clariſſas pertinuit, modò verò ad Obſeruantes eiuſdem Inſtituti ſpectat. Hæ, ablegata prima viuendi forma, regulari Clariſſarum Obſeruantiæ colla ſubmiſerunt. Quando verò id contigerit, ſicut & eius fundationis tempus, nos omnino latet. Hoc tamen nobis certiſſimum eſt, huius videlicet loci inquilinas octogeſimum numerum attingere. Quæ maxima cum veneratione quoddam os vnius ex quinque Franciſcanis martyribus, qui pro Chriſti fide ſub impio Rege Mauro martyrij palmam cõſequuti ſunt, penes ſe cuſtodiunt. Ad cuius inuocationem omnipotens Deus confluentibus Chriſtifidelibus ex cõuicinis populis & pagis plura, eaq; mira beneficia cõferre dignatur.

De mona-

De monaſterio Conceptionis Iuliæ Pacis. *Mon. XIII.* A

PRÆCEDENS monaſterium ſequitur ſacra hæc ædes, in honorem ſanctiſſimæ atque immaculatæ Conceptionis genitricis Dei Mariæ, intra muros præfatæ ciuitatis Iuliæ Pacis erecta: quam deuotiſſimus Ferdinandus Regni Portugaliæ Infans, ob eius innatam pietatem, atque diuinum zelum, ex domeſticis facultatibus, circa annum à Chriſto Saluatore nato 1471. magnificentiſſimè, ſimulatque auguſtiſſimè, à primis fundamentis ad apicem vſque ædificari fecit: quod vel hinc ſaltem colligi poteſt: Continet ſiquidem hic locus, idq; commodiſſimè, centum atque triginta ſacras virgines Deo dicatas: quæ ſumma cum diligentia partem ſanctiſſimæ crucis Chriſti, & caput cuiuſdam martyris, cui nomen Fermimanus erat, cuſtodiunt.

De monaſterio S. Claræ Portus Læti. *Mon. XIIII.* B

ANNVENTE Martino V. Pont. max. hæc ſacra domus, in honorem beatæ virginis Claræ, circa annum Domini 1425. intra mœnia ciuitatis Portus Lęti erigi cœpit, tēporisq; ſucceſſu ad finem vſq; perducta eſt. Quam tamen à Conuentualibus Clariſſis aliquandiu incultam, ab ijs ad Obſeruantes S. Claræ moniales deuoluēdam curauit pius eius vrbis ſenatus. Quando verò vel cuius auctoritate, ſiue iuſſu id contigerit nos penitus latet. Hoc tamen ſcimus eam à viginti monialibus inhabitari.

De monaſterio S. Claræ Eluæ. *Mon. XV.*

ELVÆ, quę Epiſcopatus Eluenſis metropolis eſt, exurgit monaſteriū quoddam, B. virgini Claræ ſacrum, quod anno humanæ ſalutis 1509. ædificatus fuit: quodq; C vigintiquinq; ſorores, vel circiter ſub ſecunda Regula pręfatæ diuæ Claræ, incolunt.

De monaſterio Ieſus Monfortij. *Mon. XVI.*

MONFORTII, quod Epiſcopatus Eluenſis oppidum eſt, cùm olim ſacerdos quidam perdeuotus, atq; eius 3. ſorores angelicam potius, quàm humanam in terris vitam agerent, aliquodq; obſequium Deo præſtare affectarēt, hoc monaſterium, in laudem atq; gloriā dulciſſimi & ſanctiſſimi nominis Ieſu, intra præfati oppidi ambitum ex communi patrimonio, anno Domini 1523. vel circiter, ædificari curarūt. In quo 21. ſorores, ſub habitu & Regula B. virginis Claræ communem vitam ducunt.

De monaſterio Aſſumptionis B. Mariæ Farcàm. *Mon. XVII.* D

EX huius Algarbiorum Prouinciæ laudabili conſuetudine pauperes Clariſſæ moniales, quæ Damianitæ à Luſitanis appellantur, quæq; ſub prima beatæ virginis Claræ Regula militant, 33. numerum ſuis in conuentibus tranſilire nequeunt. Quod haud dubiè in memoriam eorum annorum fit, quibus Dei verbum, humana carne velatum, inter homines homo factus verſari dignatus eſt. Quamobrem ſereniſſima atq; ſapientiſſima Catharina Regni Portugalię Regina, ex eius regio patrimonio, anno Dominicæ incarnationis 1541. hoc monaſterium, ſacroſanctæ Aſſumptioni beatiſſimæ virginis Mariæ dicatum, in quo vigintiſex ſorores ſub prima norma diuæ Claræ viuitant, intra ambitum ciuitatis Farcàm idiomatę Luſitanico dictæ conſtrui curauit: ea tamen lege à ſummo quodam Pontifice impetrata, ne plures 33. ſororibus aliquando in eo reciperentur. In huius loci ſacrario aſſeruantur ſequentes ſacroſanctæ reliquiæ: Nempe alter ex illis triginta denarijs, quibus Chriſtus Ieſus mūdi Redemptor E à degenere atque proditore diſcipulo Iuda impijs Iudæis venditus eſt. Et pars quędam Dominicæ ſpinæ. Et alter ex digitis beati fratris Didaci Complutenſis, Hiſpanicè vero de Alcala: cuius corpus Compluti quieſcit, miraculis ſupra modum illuſtre.

De monaſterio Clariſſarum Plaiæ. *Mon. XVIII.*

APVD eandem inſulam Tertiam, intra ciuitatis Plaiæ vulgò dictæ mœnia inuiſere licet 30. Clariſſarum monaſterium de ſecunda (vt aiunt) Regula, ſub titulo Dominæ noſtræ de Luce, quod ſuis ſumptibus ædificandum curauit perdeuota ac nobilis

A bilis fœmina Catharina de Ornelas, quæ tandem monaſtico induta habitu, prima omnium hoc in loco, immo & vniuerſa hac in inſula ſolemne Religionis votum emiſit. cuius exemplum imitatæ aliquot aliæ pientiſſimæ ac nobiles eiuſdem inſulæ fœminæ & habitum ſororum Clariſſarum induerunt, & ſecundam Regulam beatiſſimæ virginis Claræ profeſſæ ſunt. Vixit religioſſima hęc fundatrix hoc in monaſterio, quod triginta ſanctimoniales Vrbaniſtæ incolunt, aliquot annis in abſtinentia, oratione, humilitate, charitate ac in omni virtutum genere magnos faciens progreſſus: quapropter è viuis ſublata cū cæleſti illo ac dilecto ſponſo Ieſu Chriſto regnare exiſtimatur.

De monaſterio Dominæ noſtræ de Spe Cuſpidis ſubtilis. Mon. XIX.

SI quis de illuſtris ac pientiſſimæ heroinæ Philippę Continniæ natione Luſitanæ in B pauperum dominarum primipilam, beatam ſcilicet virginem Claram, eiuſq; ſobolem fide atq; voluntate dubitauerit, is pręſentis monaſterij archiuos conſulat, eiuſque monumenta ſcruterur, & à ſe longius huius dubitationem propulſabit. Ex his namq; facillimo negotio colliget præfatam nobilem fœminā ex domeſticis diuitijs, quibus maximè abundabat, intra ciuitatis Cuſpidis ſubtilis muros hoc monaſterium in honorem beatiſſimæ, ſemperq; virginis genitricis Dei Mariæ de Spe, à fundamentis ad verticē vſq; elegantiſſimè erigi, omnibuſq; numeris abſolui curaſſe, aliquotq; prædia, domos atq; redditus ei contuliſſe, competenterq; illud dotaſſe. Et cùm ex morte eiuſdem inſulæ Aſturum ſiue Tertię Capitanei eius viri vidua derelicta eſſet, cupiens carnem ſuam cū vitijs atq; concupiſcentijs huius ſæculi crucifigere, liberiuſq; atq; plenis affectibus Chriſto ſponſo vacare, vnà cum filiabus, plurimiſq; alijs conſanguineis monaſtico ſub C habitu, atq; ſolemni facta profeſſione, maxima cum laude quod ſibi reliquū vitæ fuit, tranſegit, mortalemque hanc vitam feliciter terminauit. Commorantur hoc in monaſterio triginta ſex ſorores Clariſſæ de ſecunda (vt aiunt) beata virginis Claræ Regula.

De monaſterio S Andreæ Villæfrancæ Mon. XX.

POST excidium antiquioris ciuitatis Villæfrancę apud inſulam S. Michaëlis, atque poſt noui oppidi eiuſdem nominis ædificationē (de quibus fuſius in deſcriptione conuentus Minoritici Dominæ noſtræ de Roſario eiuſdem oppidi paulò ſuperius egimus) perdeuoti viri Ioannes Rudanus de Acoſta, atq; Didacus Nunneſius Botello, pro ea qua in Deum pietate, atque in Frāciſcanam familiam propenſione ferebantur, ex collatis in medium eorum communibus facultatibus, hoc monaſterium Clariſſarū D monialium, quod quadraginta ſorores ſub prima beatę virginis Claræ Regula incolunt, in honorem beati Apoſtoli Andreę conſtrui curarunt, ibidemque eorum filias, pluresque alias conſanguineas, ſub monaſticis habitu, & ritu in poſterū victitaturas, collocarūt. Gaudet hic locus quibuſdā pōtificijs priuilegijs atq; diſpēſationibus.

De monaſterio Boni Ieſu Ripæ magnæ. Mon. XXI.

HOC monaſterium Clariſſarum de ſecunda Regula beatæ virginis clarę, Bono Ieſu ſacrū, quod intra oppidi Ripæ magnæ muros, in S. Michaëlis inſula perſeuerat, quodq; à viginti monialibus incolitur, opera atq; ſūptibus nobilis viri Petri Roderici de Camera ædificatū fuiſſe certiſſimū eſt. Sed quo id cōtigerit tpe penitus ignorat̃.

E *De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Dortæ. Mon. XXII.*

APVD oppidum Dortam inſulę Faial vulgò nuncupatæ hoc monaſterium præcurſori Chriſti Domini, diuo videlicet Ioanni Baptiſtę ſacrum, quod viginti moniales de ſecunda beatæ virginis Clarę Regula inhabitant, ex publicis prouentibus, ab eiuſdem oppidi ſenatu erectum, atq; à fundamētis ad apicem vſque perductū eſt.

INTER Algarbiorum & Maioricarum Prouincias ſancti Euangelij Prouincia ſuam propriam ſedem iure antiquitatis obtinet: veruntamen cùm quarta huius noſtri operis pars illis Prouincijs, quæ in partibus Indiarum continentur, deſeruiat, ideo deſcriptionem illius in illum vſque locum, vbi de illa ex profeſſo agemus, differimus.

PROVIN-

PROVINCIA MAIORICARVM.

A MAIORICA ex Balearibus inſulis à Baleo quodã Herculis comite ibi re-
licto,aut à Ballin verbo Græco,ideſt à iaculando,quòd fundę iaculatione
eius incolæ Baleares peritiſſimi habiti ſint,adeò vt iuxta Flori ſentẽtiã ea
in Balearibus inſulis inoleuerit conſuetudo,vt eſurientibus filijs à matri-
bus iẽtaculũ in ſublimi trabe proponeretur, quod illi aſſequi nõ poterãt,
niſi prius funda deieciſſent,ſic dictis,vna eſt,omnibusq́; abundat,ac nihil penitus eorũ,
quæ ad humanã vitam commodiſſimè tranſigendam requiruntur,deſiderat. Eſt enim
tum tritici, tum peroptimi vini,tum olei,tum carnium,tum quoq; omnis generis fru-
ctuũ feraciſſima. Inſuper limpidiſſimis fontibus riuuliſq́; irrigua,atq; editiſſimis,ſed
B tñ fructiferis,mõtibus in gyro cincta,sũma tẽperie, atq; maxima amœnitate gaudet.
Præterea plurimis,ijſq́; capaciſſimis atq; ſecuriſſimis portibus potitur,nullũq; noxiũ,
aut venenoſum animal aut producit,aut aliunde allatum patitur.Et vt paucis plurima
perſtringã,vix ſibi ſimilẽ in toto Heſperico mari inuenitur:vnde olim Aurea inſula nũ
cupari meruit.A cętero prępfata hęc noſtra inſula tres milliariũ cẽturias in orbẽ conti-
net,duabuſq́; ciuitatibus,atq; 33 parochialibus eccleſijs honeſtatur. Harũ eccleſiarum
princeps Maioricę,quæ totius ipſius inſulæ metropolis exiſtit, erecta epiſcopalis ſedes
eſt,plurimiſq́; ſacroſanctis reliquijs inſignitur. Cuius Epiſcopus, ꝙ hac ĩ inſula sũmus
quidã Pot.morã traxerit,diẽq; clauſerit extremum,qñ de ſolẽni more ſacris operatur,
C pontificali gaudet priuilegio. Ideſt 12. ſacerdotibus ſacris veſtibus indutis ſtipatus rẽ
peragit diuinã. His vtcũq; de iſtius inſulę prærogatiuis atq; nobilitate pręlibatis, re-
liquum eſt,vt ad Minoriticã Prouinciã in ea erectã deueniamus. Vt igitur primùm Ia-
cobus re atq; cognomine Sanctus Aragonum Rex,ante expugnatũ Valentię Regnum
ſibiq; ſubiectum,debellatis pulſiſq́; Saracenis, Balearibus inſulis potitus eſt,quod conti-
git an.Dñi 1229.infidelium delubris funditus euerſis,plures eccleſias erexit, religioſos
aliunde ad ſe vocauit,illiſq́; monaſteria extruxit,ac demũ omnibus ritè diſpoſitis Bar-
cinonẽ petijt:vbi & ad tẽpus ſubſtitit.Rogatus interim,an.Dñi 1238.à quibuſdã Fran-
ciſcanis fratribus,vt & illis locum ædificãdo conuentui accommodatũ Maioricę, quæ
D (vt præfati ſumus)Balearium metropolis eſt,aſſignare vellet: aſſenſit ſtatim pientiſſi-
mus ipſe Rex, atque eum fundum,per quem deiectis ad terram mœnibus vrbem vi in-
greſſus eſt, liberaliſſimè contulit. Vbi & præfati fratres tum ex regia liberalitate, tũ
quoque ex ciuium eleemoſynis pulcherrimum conuentum ædificandum curarunt.
Cùm autem is,ob aquarum abundantiã,eorum ſaluti minus faueret, à Sãctio Bleariũ
Rege pręfati Iacobi ex filio quoq; Iacobi nepote quã humiliter petierunt,vt ſibi alium
locum aliquantulo ſalubriorem,in quo & conuentum ædificare poſſent, intra eiuſdẽ
ciuitatis męnia conferre dignaretur.Is igitur cùm maxima animi propenſione in Fran
ciſcanã religionem ferretur,cumq́; vterino fratri Iacobo primogenito, quòd ille reli-
cta ſibi regia ſucceſſione ſimul cum quodam Ludouico Regis Francorum filio eãdem
E Franciſcanam Religionem ingreſſus eſſet, in Regno ſucceſſiſſet, ſibi ex tẽpore annuit,
atque pulcherrimum monaſterium(vt infrà patebit)maiori ex parte conſtruxit. Cum-
q́ue præfato huic monaſterio alia duo,quorum alterum Inchæ,alterum verò Ciuitatu
læ(de quibus inferius)erecta ſunt,acceſſiſſent:omnia ſimul inCuſtodiam redacta, atque
Prouinciæ Aragoniæ Miniſtro commiſſa,ſubiectaq́; extitêre. Florebant circa annum
Domini 1440.idq́; mirum in modum tum ſciẽtia,tum quoq; auctoritate hac in inſula
immo & in tota Europa Conuentuales Franciſcani patres,eorũq́; plurimi tũ in Italia,
tum in Gallijs,tum quoq; in Hiſpania paupertatem à ſeraphico P Franciſco tantope-
re commendatam anhelantes,relictis auguſtioribus monaſterijs,eorumq́ue redditibus,

vel in ſyluas,vel in paupercula tuguriola ex vili materia conſtructa ſeceſſerunt. Vnde (vt ſæpius meminimus) regularis Obſeruantia initium ſumpſit.Horum alter fuit doctiſſimus,atq; eximiæ ſanctitatis pater,in ſacra pagina Magiſter F.Bartholomæus Catanius præfatę Cuſtodię Cuſtos.Hic cùm ſe,per aliquot annos,in maxima paupertate, oratione,ieiunijs atq; vitæ aſperitate exercuiſſet,eaq; de cauſa Balearibus in maxima veneratione eſſet,atq; aliquot ſibi ſimiles religioſos poſt ſe abduxiſſet, tres conuentus, alterum ad primum lapidem à Maiorica Balearium principe ciuitate, alterum Sollaris, alterum verò Mahonis, (de quibus inferius) ex apoſtolica Eugenij IIII. Pont. max. auctoritate, circa annum Domini 1444. ſub regularis Obſeruantiæ auſpicijs, intra paupertatis tamen limites,erigendos,atque ſub Cuſtodię titulo Prouinciæ Aragoniæ regularis Obſeruantiæ annectendos curauit.Quæ poſtmodum Cuſtodia in peculiarem Prouinciam euaſit: ſed poſt aliquot annos elapſos vnde ad eam dignitatem aſcenderat,eò iterum retrogreſſa eſt,Cumq; ſecundò ad eandem Prouinciæ dignitatē promota eſſet,tertiò Cuſtodię titulo inſigniri voluit: donec tandem poſt generaliſſimum noſtri Ordinis Capitulum Romæ in Aracæli conuentu ſub Leone X. Pont. max.anno Domini 1517. celebratum,ad pręfatum Prouinciæ honorē ſub proprio Maioricarum nomine tertiò aſcendit. In quo ex decem monaſterijs, ſeptem quidem fratrum,tribus verò monialium conſtans in hodiernum vſq; diem perſeuerat.Huic denique Prouinciæ,cuius ſigillum caſtrum mari imminens,atq; triplici turri, cuius mediæ genuflexus Patriarcha Franciſcus,expanſiſq; in crucis modum brachijs innititur,diſtrictum,ac duo gentilitia Regni Aragoniæ inſignia,vtrumq; præfatæ munitionis latus claudentia,quorū alteri ſequentes literę: IHS alteri verò quę ſequuntur M A. ſuperſtant,nec non & glorioſiſſimæ Virginis Annunciationem de more depictam,inſuper & huiuſmodi literas: SIGILLVM PROVINCIÆ MAIORICARVM FRATRVM MINORVM OBSERVANTIÆ. papyro inducit,ſanctę Praxedis virginis & martyris, cuius corpus Maioricæ in eccleſia ſanctæ Annæ reconditum eſt,& à Balearibus, non ſecus ac promptiſſimæ tutelaris, in maxima veneratione habetur,iconē pro more huc vſque ſeruato anteponere volui.

De conuentu S. Franciſci Maioricæ. Conu. I.

MAIORICA commune nomen eſt tum alteri ex Balearibus inſulis,tum quoq; principi ciuitati,atq; metropoli in ea iuxta mare erectæ.Sed cū de ipſa inſula aliqualis ſuperius mentio habita ſit,reſtat, vt tum de præfata ciuitate, tū quoq; de duobus Minoriticis conuentibus,atq; duobus itidem monialium monaſterijs ibidē cōſtructis verba faciamus.Eſt igitur ciuitas Maiorica(vt meminimus)omnium Balearium tū oppidorum, tū quoq; ciuitatum princeps,atq; epiſcopalis ſedes, populoſaq; ſatis, nec non & mercimonio,ampliſſimis ędificijs,Academia,tum fratrum, tum quoq; monialiū monaſterijs, morū vrbanitate,doctiſſimis viris atq; opibus illuſtris. Cuius matrix eccleſia notabili particula longitudinis vnius palmi ad minus Dominicę crucis,tribus ſpinis Dominicę itidē coronę,ea parte,quæ inconſutili tunicę Saluatoris Chriſti Romę deeſt,glorioſiſſimę virginis Marię induſio,altero ex brachijs diui Sebaſtiani martyris, articulo indicis S.Ioannis Baptiſtæ,plurimiſq; alijs ſanctorum reliquijs,nec non & eo horologio,quo Hieroſolymitani Dominicę paſſionis tempore vtebantur, ex vrbe Hieroſolyma ad Baleares inſulas à Iudæis,quando per Titum Romanorum Imperatorem patria excedere,atq; aliò commigrare coacti ſunt,tranſlato,& candelabro,cui 366.lāpades certis interſtitijs ab inuicem diſtinctę innituntur,ex Hieroſolymitano templo ab iiſdem Iudæis præfata in tranſmigratione deducto, inſuper & penè innumeris alijs iocalibus tum aureis,tum quoq; argenteis inſignitur.Pręterea in quadam huiuſmet ciuitatis eccleſia,B.Annæ dicata,corpus B.Praxedis virginis & martyris honeſtiſſimo loco reconditum eſt: quod pientiſſimus Iacobus Balearium Rex, atq; Montis peſſulani (vulgò Mōtpellier)heros prefata ciuitate Monte peſſulano eò deduci curauit, In ipſis igitur huiuſce ciuitatis mœnibus cùm primęui noſtrę Religionis patres monaſteriū,ſeraphico P.Franciſco ſacrū,ex pientiſſimi Regis Iacobi conſenſu, atq; liberalitate, (vt ſupra meminimus) ſub anno Domini 1238. ſibi ędificandum curaſſet, inibique per aliquot

A aliquot annos commorati fuiſſent, eo tandem legitimis de cauſis ſuperius tactis relicto, ad aliud multò auguſtius, multòque celebrius à Sanctio Balearium Rege, atq; præmemorati Iacobi quoq; Regis ex filio Iacobo nepote ſibi intra eiuſdem ciuitatis mœnia regia ſtructura conſtructum (de quo impræſentiarum) ſe tranſtulerunt. Quo autem certo anno id contigerit, non ſatis conſtat. Eſt hic conuentus ampliſſimus, ſimulque elegantiſſimus, quadruplicique clauſtro, duplici refectorio, auguſtiſſima eccleſia, eaque pulcherrima, inſigni bibliotheca plurimis, iiſq; præſtantiſſimis libris referta, capaciſſimo dormitorio, innumeris penè vaſis tum aureis, tum quoq; argenteis diuino cultui deſtinatis, & ſacris veſtibus, amœniſſimis hortis, abundantiſſimiſque aquis irriguis: qua etiam de cauſa 40. fratribus eius accolis commodiſſimum, gratiſſimumque præbet hoſpitium, atq; particula Dominicæ crucis, inſuper & altera ex ſpinis Domini

B cæ crucis, inſuper & altera ex ſpinis Dominicę coronæ gaudet. Præterea huius conuẽtus eccleſia, quę ex firmiſſimo lapide opere concamerato conſtructa eſt, 24. ſacellis ſibi inuicem oppoſitis inſignitur: pauciſſimaſq; tum in magnitudine, tum quoque in elegãtia ſibi ſimiles habet. Cuius ſuperiorem, eamque conuexam partem, cùm lignea prius, atq; tanto opere indigna eſſet, optimo lapide ex domeſticis facultatibus contexit R. Sima Balearium Epiſcopus: qui ſimul cum alijs ſex eorundem Balearium Epiſcopis profeſſione Franciſcanis iuxta baſim ſummi altaris huiuſmet eccleſiæ ſepultus eſt. Cæteri ij duo vterini fratres cognomine Aſinelli, qui eius turris Bononiæ ſub eodem nomine erectæ opifices fuêre, extremam huiuſmet eccleſię partem Belgico more cõſtruxerunt. Vnde & in pręcipuo huius loci clauſtro, lapideo ſepulcro ęre contecto, eorum corpora recondi meruert. In quodam huius conuentus ſacello, puritati Virginis glorioſæ ere-

C cto, corpus Raymundi Lulij Tertij Ordinis Frãciſcani olim alumni, qui plura opuſcula edidit, honeſtiſſimè tumulatur, plurimiq; à Balearibus fit. Cuius rei ea potiſſimùm cauſa eſt, quod ſacrario, vbi prius aſſeruabatur, ex Sacriſtæ incuria omnino combuſto, atq; vaſis tum aureis, tum quoque argenteis ad caloris vim liquefactis, id illæſum omnino atq; intactum ab igne manſerit. Is Raymundus fertur catholicæ fidei propagandæ zelo ad Saracenos in Africam traieciſſe, atq; ab iiſdem, dum Numidiæ nouę (vulgò Bugia) eos ad Chriſti fidem perducere nititur, lapidibus obrutus. Cuius poſtea corpus, Arabico contectum palliolo, ad hãc Balearium inſulam à Chriſtianis Genuẽſibus nauigio delatum, atq; præſenti loco, honeſto recondendum ſepulcro, collatum extitit. Eius verò ſepulcri ſtructura nobili cuidã Antonio Serra eiuſdem Raymũdi interpreti, ſiue Regni proceribus debetur, Huic deniq; monaſterio colophonẽ addituri, hęc tãtùm

D dixerimus: ipſum videlicet à Conuentualibus Frãciſcanis patribus olim inhabitatum, atq; ab eis ad eiuſdem Ordinis Obſeruanres, anno Domini 1494. deuolutum: & ad eoſdem Conuentuales, poſt aliquot annos elapſos, retrogreſſum, ab iiſdem tandẽ ad præfatos Obſeruantes; quibus modò ſubijcitur, anno Domini 1567. idque ex apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, & ad inſtantiã catholici Regis Hiſp. Philippi II. deflexũ.

De conuentu S. Mariæ Angelorum de Ieſu etiam Maioricæ. Con. II.

CVM religioſiſſimus pater frater Bartholomæus Catanius (de quo ſuprà) in ſacra Theologia Magiſter, ac diſertiſſimus concionator inter Conuentuales Franciſcanos eius temporis patres maximi nominis eſſet, atq; in aſperiorem vitam & excellentiorem paupertatem mentis aciem direxiſſet: cumq; quonam pacto conuentulum hu-

E iuſcemodi viuendi modo à ſe excogitato accomodatum erigere poſſet, meditaretur: adfuêre illi ex tempore, idq; ſatis oportunè atq; pro voto nobiles, pientiſſimique Baleares Raphaël Aulega, & Matthæus Sanglada, qui præſenrem conuentum, ſantiſſimæ Mariæ Angelorum de Ieſu ſacratum, imperrata tamen prius ab Eugenio quarto Pontifice maximo facultate ad vnicum tantùm lapidem à præfata ciuitate Maiorica, amœno quodam in loco, fructiferis arboribus, atque vitibus conſito, ex communibus facultatibns in medium adductis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1444. à fundamentis ad apicem vſque exædificandum curarunt. Cuius ſanè conuentus amœnitas, deuotio atq; tranquillitas, cum triplici pineto, duplici quidem è regione forium, altero verò intra ſui ambitum, atq; elegantiſſimis hortis omnino irriguis exor-

netur, vix explicari pñt. Idipsũ quoq; dixerim de eius eccleſię elegãtia, venuſtate atque A
diſpoſitione. Quæ ſanè omnia tum fratrũ, qui tricenariũ numerũ attingũt, tũ quoq; ſęculariũ eò accedentiũ animos ad diuinorum myſteriorum contẽplationẽ excitant. His accedunt particula Dñicæ crucis, duæ ſpinæ Dñicæ coronæ, duo ſanctorũ Petri & Pauli Apoſt. digiti, duo itidẽ brachia ſanctorum Innocentũ, alterũ ex brachijs S. Hugonis, pars veli glorioſiſſimæ Virginis, alter ex denarijs, quibus Saluator Chriſtus à prodito re Iuda venditus extitit, atq; aliæ quamplures ſanctorum reliquiæ in eius ſacrario aſſeruatæ, inſuper & præfati beati patris Bartholomæi Catanij, ſpiritu olim prophetico, atq; miraculis poſt mortem illuſtris, corpus in altero eius ſacellorum, quod Magiſtri Catani paſſim appellitatur, honeſtiſſimè tumulatum, quod cùm poſt 13. annos ab eius funere elapſos imputre omnino, atque incorruptum à fratribus fortè fortuna inuentũ eſſet, ex communi ſarcophago ad eum locum, in quo modò reconditur, tranſlatum B
extitit: ac tandem ſanctorum imagines graphicè in ea tum depictæ, tum quoq; anaglyptico opere fabrefactæ. Quæ ſanè omnia animum in Deum eleuant. A cætero apoſtolicum Eugenij Pontificis maximi huius nominis IIII. diploma, huius monaſterij ædificationem concernens, (cuius ſuprà meminimus) in eius archiuis accuratè aſſeruatur.

De conuentu S. Franciſci Ciuitatulæ. Conu. III.

QVO certo anno hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco intra eius oppidi, quod Ciuitatula dicitur, ſpectatq; ad alteram Balearium inſulam nomine Minoricam, mœnia erectus fuerit conſtructus, pręfato oppido Ciuitatula à truculentiſſimis Turcis, Chriſtiani nominis infeſtiſſimis hoſtibus olim expugnato, direpto atq; exuſto, necnon & omnibus antiquitatum monumentis igne abſumptis, reſciri non poteſt. Sed ſi ſenio- C
rum traditioni aurem accomodare velimus, is ſanè ante trecentos annos, idq; ex liberaliſſimis R. Epiſc. Sima (cuius primo huius prouinciæ loco mentio facta eſt) atq; oppidanorum facultatibus initium ſumpſit. Subiacuit præterea Conuentualibus Franciſcanis patribus ad an. vſq; Dñi 1494. quo ex apoſtolicæ Sedis facultate ad eiuſdẽ Inſtituti Obſeruãtes deuolutus extitit. Cęterũ quicquid à pręfatis Turcis in ipſa oppidi expugnatione vel dirutũ, vel cõbuſtũ fuit, id ex piẽtiſſimis oppidanorũ eleemoſynis tẽporis decurſu reſarcitũ reparatũq; extitit: Vñ & 12. F. cõmodè ſatis impræſentiarũ continet.

De conuentu S. Franciſci Inchæ. Con. IIII.

MINORITICVS hic conuentus Inchę, quæ eius Balearis inſulæ, quæ Mallorca vulgò nuncupatur oppidũ eſt, in ſeraphici P. Frãciſci honorẽ conſtructus, D
& à 12. fratribus inhabitatus proximè pręcedenti contemporaneus, & in omnibus ferè ſimilis eſt. Nam eius eccleſia, ſicut & illius, à præfato R. Sima Epiſcopo ædificata extitit, & quod reliquum eſt operis deuotos oppidanos ſui authores agnoſcit. Præterea à Conuentualibus Franciſcanis patribus à ſui erectione ad annum vſq; Dñi 1494. inhabitatus, ab eis ad Minoritas Obſeruantes, Alexandro VI. Pont. max. ſedente, idq; præcipiente, deriuauit. Tandem maior eius campana, ſicut & ipſiuſmet proximè præcedentis, atque etiam primi hius Prouinciæ loci campanæ quoque maiores, à reuer. Epiſcopo Sans, quòd gentilitia eius inſignia campanam continerent, collata fuit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Sollaris. Conu. V.

CVM, poſt ædificatum ſecundum huius Prouinciæ monaſterium, Franciſcana re E
gularis Obſeruãtia his in partibus ſupra modum pullularet, nec pręfatum monaſterium omnes eius alumnos capere poſſet, B. F. Bartholomæus Catanius alium conuẽtum ſibi adijciendum cenſuit. Cuius deniq; propoſito pro votis adfutura pia Sollarenſis communitas, præſentem conuentũ, ſanctiſſimæ Dominæ noſtrę de Ieſu ſacrum, ad 500, paſſus à communi oppido Sollare ex publicis facultatibus, an. 1458. Pio II. Pont. max. ſedente, imò & annuente extrui curauit. Qui ſanè conuentus à decem fratribus plerunque incultus, amœniſſimus eſt, pulcherrimiſq; pro ſui capacitate ædificijs, atq; hortis omnino irriguis ſatiſq; amplis, inſuper & ſpecu, in quod B. P. Bartholomæus Catanius orationis atq; contemplationis ergô ſecedere aſſeuerat, honeſtatur.

A *De conuentu S. Mariæ de Ieſu Mahonis. Conu. VI.*

HIC eſt tertius ille conuentus à B.P.Bartholomæo Catanio cōſtructus,cuius adiectione Cuſtodia,quæ poſtmodū in Prouinciā (vt pręfati ſumus)euaſit, ſub regularis Obſeruantiæ auſpicijs inſtituta fuit. Nactus ſiquidē B. is P. ad 500. paſſus à Mahone nobiliſſimo inſulæ Minoricę oppido,atq; celeberrimo portu inſigni,locū ędificādo conuentui accommodatiſſimū: inſuper & oppidanorum in ſe,ſuiq; ſequaces ſingularem quandā beneuolentiam expertus,vt primùm à Pio II. Pont. max. tunc ſedente apoſtolicam obtinuit facultatem,præfatum hunc conuentū tum ex publicis, tū quoq; ex priuatis eorundē oppidanorum facultatibus à fundamētis extrui,perficiq; curauit. Cuius ſanè conuentus tanta eſt amænitas, tantaq; tranquillitas, vt vix explicari poſ- B ſint:& ſui accolas,qui frequentius ſunt 12.numero,ad eleuandā in Deum mentem maximè inuitet:& ſæculares ad ſe frequentandū ſupra modum ſolicitet. Abundat ſiquidē delicioſiſſimis hortis, perennibusq; irrigatur aquis,atq; deuotiſſima demum honeſtatur eccleſia. Adiacet pręterea ſibi id ſpecu,in quo pręfatus B.P.Bartholomęus Catanius vitam pro maiori parte duxit, pœnitentiamq; egit. Qua etiā de cauſa tum oppidanis, tum quoque eò aliunde aduentantibus in maxima veneratione habetur. Contigit præſentis conuentus ædificatio,ſub anno 1459.idq; (vt meminimus) ex apoſtolica Pij II. Pontif. max. conceſſione: cuius diploma in iſtius monaſterij tabellario aſſeruatur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Alcodiæ. Conu. VII.

PRÆSENS conuentus,ſanctæ Mariæ de Ieſu Alcodiæ (vulgò Alcudia) quæ Ba- C learium ciuitas eſt, erectus, meritò 7.locum hac in Prouincia tenet. Nam anno Domini 1536. communibus oppidanorum ſumptibus, annuente tamen Paulo III. Pont. max. primò conſtructus,atq; ab integerrimo, omniq; virtutum genere prædito patre fratre Ioāne Creſpi acceptatus,cœteriſq; huius Prouinciæ locis adiectus extitit. Quem decem fratres, quòd omni ex parte abſolutus ſit, ſat commodè inhabitant.

De monaſterio S. Claræ Maioricæ. Mon. I.

CONTINET præterea à præfatis 7. F. conuentibus hęc Maioricarū Prouincia (vt in eius procemio meminimus) tria Clariſſarū monaſteria: quorū duo Maioricæ,tertium verò Ciuitatulæ conſtructa ſunt. Horum alterum(de quo impræſentiarū) ſub B. virginis Claræ titulo Maioricæ erectum, & à 60. eoq; amplius Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatum,antiquiſſimum ſanè eſt: cùm ſtatim à morte eiuſdem bea- D tæ Claræ ex publicis ciuium (vt paſſim fertur) facultatibus exordium ſumpſerit. Aſſeruantur,idq; quàm diligentiſſimè,in præſentis monaſterij ſacrario quædam corporalia manibus beatæ virginis Claræ contexta, quæ febricitantibus opportunè adſunt.

De monaſterio Oliueti etiam Maioricæ. Mon. II.

QVO tempore,quovè authore hoc ſecundum monaſterium intra præfatę ciuitatis Maioricæ mœnia,ſub Oliueti titulo conſtructum, & à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis vt plurimùm inhabitatum,initium ſumpſerit, huicq; Prouinciæ acceſſerit, deficientibus tum fideli traditione, tum quoque antiquioribus monumentis, non ſatis conſtat. Fertur nihilominus, idque ſub dubio, ex publicis ciuium ſumptibus ab an- E tiquo ædificatum. Quicquid tñ ſit, cōpertū eſt ipſum multò recentius præcedenti eſſe.

De Clariſſarum monaſterio Ciuitatulæ. Mon. III.

EADEM prorſus dicenda occurrunt de præſenti monaſterio Ciuitatulæ (de qua ſuprà) erecto, atq; ab 18. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inculto, quæ & de proximè præcedenti. Quòd videlicet, antiquioribus documentis, dum monaſterium ſimul cum oppido igne à Turcis immiſſo conflagraret, igne abſumptis, nos omnino lateat, à quibus, & quo certo tempore conſtructum ſit. Si tamen vulgari cuidam traditioni aurem accommodare velimus, ante centum annos ab oppidanis primò ædificatum, ac ab ijſdem ex ingenti deuotione ſecundò reſarcitum, reparatumq; extitit.

PROVINCIA
EQVITANIÆ
RECENTIORIS
F. GVLIELMVS RENAC GVAR' CON' BAVRI
F. BERNARDINVS DE MOLMERIO GVAR' S. ANTONII
CVM XII SOCIIS MAR

PROVIN-

PROVINCIA AQVITANIAE RECENT.

A HAEC Aquitaniæ Recentioris Prouincia antiquiſſima eſt, cùm ſub B.P. Franciſco initium ſumpſerit, atq; multò latius aliquando, dum videlicet Conuentualibus Franciſcanis patribus pareret, quàm impræſentiarũ patuit. Conſtitit ſiquidem eo temporis ex 66. fratrum conuentibus in 10. Cuſtodias redactis: atqui infeliciſſimis his temporibus eo miſeriæ, calamitatis, anguſtiæq; deuenit, vt ex 43. qui ſibi, antequam reformationi ſubiaceret, reſidui erant, vix 8. aut 10. integros ab hæreticis intactos, (vt infrà patebit) retineat. Floruit prætereà doctiſſimis, grauiſſimiſq; patribus, quorum 4. R. videlicet P.F. Gerardus Odonis, F. Fortanerius Veſſallius, F. Guilielmus Farinerius ac F. Ioannes de Bucco ad generalẽ totius Ordinis Miniſteriatum aſſumpti fuêre: & 5. nempe frater Bertrandus à Turre, præfatus. F. Fortanerius, præmemoratus etiam frater Guilielmus, F. Vitalis de Furno, & F. Elias de Hannibalis ad Cardinalitiam dignitatem erecti ſunt. Inſuper doctiſſimus
B P.F. Petrus Aureoli in ſacra Theologia Magiſter, & P.F. Franciſcus de Fabrica eadem dignitate inſigniti huius Prouinciæ alumni fuêre. Miſſos interim facio plurimos alios patres ſcientia illuſtres, prædicatione inſignes, atq; ſanctitate conſpicuos, qui ex hac Prouincia tum ad Epiſcopatus, tum quoq; ad Archiepiſcopatus promoti extiterunt. Hæc interim præfata Prouincia, vt antiquum nomen atq; ſplendorem ſeruare poſſet, glorioſos aliquot Chriſti athletas, qui pro Chriſti nomine ſub nepharijs hæreticis ſanguinem ſuum fuderunt, non ita à multis annis nobis peperit. Cæterum hęc ipſa Prouincia, vt reliquis Galliarum Prouincijs ſe conformaret, generali Franciſcanæ Obſeruantię familiæ Miniſtro ſuperioribus annis nomen dedit, atq; in regularẽ Obſeruantiam,
C vnde & reformationis cognomẽ acquiſiuit, quodammodo tranſijt. Cuius ſigillũ maius B.P. Franciſcum ſtantem, atq; ſylueſtribus 12. auiculis, quorum ſex dextrum, aliæ verò ſex ſiniſtrum eius latus claudunt, prædicantẽ, ſub cuius pedibus genuflexus, atq; cõplicatis manibus alius Minorita erat, nec non & ſequentes literas S. MINISTRI. F. M. PROVINCIÆ: AQVITANIÆ: REFO. orbiculatim, typicè tamen continet. Minoritæ 14. diuerſis tormentorum generibus ab hæreticis è medio ſublati, qui in tabella graphicè depicti ex huius Prouinciæ veſtigio poſiti ſunt, hi omnes eius alumni aliquando fuêre, Quamobrem illam eis tamquam etiam pecularibus patronis, dicatam volui.

D *De Minoritico conuentu Apamienſi.* *Conu. I.*

QVID flagitij, quidvè facinoris nõ cõmitteret nepharius hæreticus, qui ſanctiſſimis legibus violatis omnia ſibi licere cõtendat? Vnde nec mirũ eſt, ſi ſanctis, imò & ipſi Deo bellum inferre præſumat. Sed aliquando excitatus tamquam dormiens Dominus, ac tamquam potens crapulatus à vino ſibi, ſuiſq; Sanctis inimicos percutiet, dabitq; illos in ſempiternum opprobriũ: & reddens hoſtibus ſuis vltionem, eis qui ſe, ſibiq; famulantes oderunt retribuet. Hæc dixerim, quòd cùm hęc Prouincia non ita pridẽ maximè floreret, ſummaq; trãquillitate & pace frueretur, exorta interim in Gallijs peſtifera quadam hæreſi, à quibuſdam nouatoribus, in nihilum ferè, cariſſimis in-
E terim eius filijs immaniſſimè trucidatis, vel hinc inde diſperſis, redacta ſit. Quod vel ſaltẽ hoc in Minoritico cõuẽtu Apamiæ, quæ Togatę Galliæ ciuitas eſt, olim elegãtiſſimè erecto, nũc verò flãmis atq; ruinę ab huiuſmodi hęreticis nouatoribus tradito facillimè patet. Cùm enim præfatus hic cõuentus ab antiquo ab Apamiẽſibus (vt facilè creditur, nam quicquid ſcripturarum in eo aſſeruabatur, id voraci flammę ceſſit) cõſtructus, & à 20. fratribus, & vltrà inhabitatus, grauiſſimis viris atq; diſertiſſimis concionatoribus, qui Apamienſes in officio continebant, abundaret, in tantas importuniſſimi hæretici exarſerunt iras, vt in 1. ipſius ciuitatis captione religioſiſſimis patribus Petro de Pulchro

Pulchro monte egregio Eccleſiaſte, Ioanne Rauleto, & quibuſdā alijs, quorū corpora A
in puteum proiecta fuêre, crudeliſſimè trucidatis, ipſum ſacris vaſis atq; veſtibus, imò
& vniuerſa ſupellectile ſpoliarint: in 2. verò in fauillam redegerint, atq; ſæua quadam
feritate admirandæ doctrinæ & religionis patrem Petrum à Molerio.

Cum igitur is pater Petrus à Molerio pietate, doctrina atq; facundia cōſpicuus eſſet,
atque propagandę, tuendæque fidei catholicæ ſummam operam nauaret, in eum hære
tici oculos collimabant. Quamobrē ab eorum turmis, vt à vera Romanæ Eccleſiæ fide
recederet, primò blandè admodū monetur, pecuniarumq; maxima copia inuitat, pro-
miſſisq; multis allicitur. Verū ille, vt verus mundi contēptor, Saluatoris ſententiæ non
ignarus, qui ait: *Nil homini prodeſſe ſi vniuerſum mundū lucretur, animæ verò ſuæ detrimentū*
patiatur, graui oratione eorū reiecit impudentiā, cohortans eos ad meliora cōſilia: annis
(inquiens) 32. contentus fui victu, & amictu in paupertate viuens, quæ Franciſcanorū B
theſaurus eſt, ſalubreq; Chriſti conſiliū, ne cōſuetudo plus habendi locū præberet aua-
ritiæ, quæ nullis expletur opibus: quātò magis enim quis poſſederit, tantò plus poſſide-
re deſiderat. Quibus dictis Satanæ milites in eum probris, ac verberibus ſæuientes, ad
poſtē illū alligant, & grauiſſimè cædunt: ac poſtmodū verenda ei abſcindunt, ventrēq;
aperiunt, & ſtipite, ſeu veru quodā vnco inteſtina exhauriunt, corq; ſimul euellūt, atq;
interim exclamās Chriſti athleta, *Ieſu miſerere mei, ac illis ignoſce*, animā Deo reddidit;
ſicq; felici hoc exitu vitæ ſuæ terminū cōcluſit. Sed vnus inſuper militum gladio caput
eius ad humeros vſq;, in duas partes fidit. Sequenti verò die, cùm ad catholicorū aures
execrabile facinus perueniſſet, concurrunt ij ad intuendū defuncti patris corpus, viſu
horrendū, crudeleq; ſpectaculū, quo perſpecto, pleriq; in fletum, lamentabilesq voces
erumpunt: ac deniq; multa cū reuerentia, ac deuotione, expletis de more exequijs, fune C
bri honore illud ſepeliunt. Inſuper & iuuenem quendā dignitate ſubdiaconū magnis
tormentis crudeliter etiam necarunt. Hic conuentus, qui à nullo impræſentiarū fratre
inhabitatur, ſicut & 4. immediatè ſequentes ad Cuſtodiam Toloſanam ſpectabat.

De Minoritico Daurenſi conuentu. *Conu. II.*

QVOD inclytus heros Dambreſius ex maxima in Deum pietate, atq; in Franci-
ſcanam Religionem beneuolentia Daurenſi ciuitati præſtitit, id noſtræ tempe-
ſtatis hęretici ex incredibili ī ſuū Creatorē impietate, atq; in noſtros fratres, quòd eorū
operibus contrarij ſint, inenarrabili odio in nihilum redigere conati ſunt. Conſtruxe-
rat ſiquidem ille ibi, anno Domini 1238. hunc conuentū, 20. continendis fratribus om-
nino accommodatum, atq; exanime corpus, erecto ſibi celebri mauſoleo, è ſummi alta D
ris regione recondendum curarat: atqui illi & ipſum conuentum tertiò expilarunt, &
tanti viri cineribus non minimam irrogarunt iniuriam; ac deniq; venerabilem patrem
Guilielmum Regnacum eius Guardianum, cuius martyrium his annexum voluimus,
miris affectum iniurijs immaniſſimè trucidarunt.

Anno itaq; Domini 1565. menſe verò Auguſti, vniuerſa ferè Aquitaniæ Prouincia ab
hæreticis occupata, ciuitas Daurenſis, quæ Chriſtianiſſimo Regi adhuc parebat; tandē
tyrannico hæreticorum Dominio ſubiecta fuit. A quibus ciuitatem ingreſſis illico Re
formatorum F. Franciſcanorum cœnobiū occupatur; in quo tunc aderat Guardianus
pater eximiæ pietatis, ac doctrinæ F. Guilielmus Reriachus. Quem impij ſatellites pro-
bris aggrediuntur, cædunt, rapiunt, & ad eorum Præfectū in tabernā cauponariam tra
hunt. A quo iam recumbente vir Dei interrogatur: Nū altaris Miſſa, adiecto conuiuio, E
potior ſit? Mos enim illorum eſt, in crapula, & ebrietate de diuinis oraculis tractare &
diſceptare, vinoq; feruentes inſulſas fabulas ac vana deliria efferre. His igitur ventris
mancipijs optimus pater ſic reſpondit. Cibus (inquiens) ille, qui reficiendo corpori
exhibetur, corruptibilis eſt; & qui eum comedunt, iterum eſuriunt, altaris autē cibus
eſt ſempiternus, & incoruptibilis; quē vera fide & pura conſcientia ſumentes, non am-
plius eſuriunt, at illi è contra aiunt. Quare ergo vos poſt Miſſam illam diabolicā come
ditis? Quibus is reſpondit Miſſa eſſe nō poteſt diabolica, cùm in ea realiter, & (vt Scho-
laſticas voces nō refugiam) corporaliter ac præſentialiter Dominus noſter Ieſus. Chri-
ſtus contineatur. Vos ergo potius ex Diabolo eſtis, qui ſic bonum malum ac Deū Dia-
bolum

A bolum eſſe arbitramini. Quibus dictis filij Belial, velut amentes atq; ebrij, ac furijs agitati varia in ipſum iactantes conuicia, carniũ oſſa, & crapulæ eorum reliquias, ſordeſq; alias & oris, & narium in venerandi patris faciẽ conijciunt. Hincq; pro receptis à Deo beneficijs gratias minimè agentes, repletis ventribus, ac vino madentes ſurgunt à mẽſa; ſeruumq; Dei interpellãt: An velit Romanum Pontificem, & fidem catholicam abnegare, aut in peſſima illa ſua doctrina mori? Is verò reſpondet. Mea doctrina vera eſt: & ſi ipſi renunciauerim damnabor. Nullam profectò fidẽ noui prẹter Romanã: & ideo nõ eſt cur, labefactari hac in re poſſe me, arbitremini veſtris hiſce ſtudijs. Poſt hæc tandem, & alia ſimilia, extenſis brachijs preces ad Deum fudit dicens: *Tu Domine Sabaoth; qui iudicas iuſtum, & impium; quiq; noſti renes & corda, ſcis quid cogitent hi aduerſum te, & tuos, quæſo, vt mihi non deſis in hac vita, donec tranſeat hæc iniquitas.* Illum verò ſic diuinam B opem implorantem miniſtri Satanæ veſtimentis exuunt, vtq; conceptam animo conſtantiam remitteret, virgis, ſpinis tribuliſq; atrociter cædunt. At verò cum ſe pœnarũ grauitate nec tantillum à catholicæ fidei propoſito eum dimouiſſe cernerent; ſtudent interimere: Vnusq; eorum gladio per vmbilicum lethaliter transfigit; humiq; procũbentem, dicentemque, *Ieſu parce mihi, & illis*, impij ſatellites (his ſcilicet verbis in furorẽ maiorem concitati) vibratis tormentorum globulis toto corpore perfodiunt: in humatumq; corpus relinquunt. Sequenti verò die egredientibus illis, vt in perpetrato facinore complacentes vulneratum corpus contemplarentur, vnus eorũ pia iam præmortui patris oratione compunctus; qui licèt conſenſu, non tamen opere ad virum Dei interimendum ſeſe contulerat: ſepeliatur (inquit) quia frater noſter eſt. Frater ne noſter? (aiunt cœteri) mẽtiris Papiſta. Frater ne? ergo tuus. Hinc verò extra hortum ſepultus C fuit. At ille hæreticus, qui pietate motus ſepeliendum ſancti viri corpus curauerat, militari vita relicta, totum ſe ad vitæ melioris inſtitutum, fidemq; catholicã conuertit: hęcq; ita eueniſſe veraciter retulit; qui velut alter Saulus protomartyris Stephani oratione commotus ad S. matris Eccleſiæ gremium reuerſus eſt. Idipſum quoq; fecerunt deuotiſſimo patri Stephano Regnaco, atq; admirandæ ſinceritatis & religionis patri Iacobo Iamberto fratrum tum nouitiorũ, tum quoq; iuuenũ Inſtructori diſertiſſimo.

De Minoritico Inſulæ Iordanis conuentu. Conu. III.

HVNC conuentum inclytus heros Iordanis ab Inſula ſuis ſumptibus atq; diligẽtia, anno à partu Virgineo 1288. erexit, conſtruxitque. Verùm multoties ab Anglis captus, penituſq; dirutus, ſolerti tandem opera tũ huius Prouinciæ patrum, tum D quoq; fratrum priſtino ſplendori reſtitutus eſt. Nouiſſimè verò, ſcilicèt anno Domini 1580. ab hæreticis, & Rege Nauarræ ſimul cum oppido, cui Inſula Iordanis nomen eſt, capitur, omnibuſq; bonis expoliatur, ac tandem funditus euertitur. Veruntamen paucis ab hinc annis ſolicitudine religioſi patris Bocri reparari, ſiue potius reædificari cœpit: Vnde & ab octo religioſis patribus ac fratribus impræſentiarum inhabitatur.

De Minoritico Samatarienſi conuentu. Conu. IIII.

QVEMADMODVM pientiſſimo Samatariẽſium Comiti pro ſua ſumma erga Franciſcanam Religionem beneuolentia magnæ curæ fuit, vt hic conuentus Samatarij, quod Aquitaniæ oppidum eſt, ex proprijs facultatibus, anno Domini 1276. à fundamentis ad apicem vſq; conſtrueretur, atq; in ipſius eccleſia eius exanime corpus E tumularetur, ita quoq; & eius hæredes in id maximè incubuerunt, vt quicquid ædificij ad terrã vergeret, id ſuis expenſis reficeretur, reparareturque: vtq; eius fratres, qui frequẽtius ſunt 12 numero, ſecurius, liberiuſq; Deo vacare poſſent. Cœterùm in huius loci, qui per Dei gratiã impiorũ hæreticorũ manus euaſit, ſacrario aliquot S. Innocentũ, Coſmæ & Damiani martyrũ, Lazari Epi, Antonij Abbatis, atq; Eutropij reliquiæ, nec nõ & aliquot lapilli Dominici & mõtis Synai debita cum reuerentia aſſeruantur.

De Minoritico conuentu Caſtri noui Darij. Conu. V.

HIC quoq; conuẽtus, qui adhuc per Dei gratiã perſeuerat, ſui auctorẽ agnoſcit Arnaldum Martinũ de Bordis: fuitq; conſtructus anno Domini 1293. Cuius habitatores

ſores 20.numero atq; alterum ex digitis diuo Blaſij Epiſcopi & martyris cuſtodiunt. A

De Minoritico Auxitano conuentu. Conu. VI.

HIC conuentus,qui Auxi ab illuſtriſſimo quodā Armaniachēſium Comite,anno 1274.cōſtructus extitit,& à 12.fratribus inhabitatur,immotus impræſentiarū ab hæreticis,atq; intactus permanet,qui & 4.ſequentes ad Cuſtodiā Auxitanam pertinēt.

De Minoritico conuentu Nugaroli. Conu. VII.

HVIVS quoq; conuentus Nugaroli,quod Aquitanorū oppidū eſt,anno reſtitutę ſalutis 1277.erecti auctor extitit idē Armaniachenſiū Comes. Sed tn̄ nō vtriuſq; vna & eadem fuit fortuna: cùm præcedens illæſus omnino huc vſq; ab hæreticis permanſerit,iſte verò tertiò ab ijſdē exuſtus fuerit. Cœpit nihilominus paucis ab hinc annis à fratribus,qui impræſentiarum 8. ſunt numero, ex piorum eleemoſynis reſarciri, B Hoc in loco venerabiles duo patres,atq; de catholica fide optime meriti, frater ſcilicet Ioannes Vanglius ſacerdos,& F.Ioānes Lana tunc monaſterij Guardianus ſub hæreticis in Romanæ fidei confeſſione prædicationis munus martyrij corona decorarunt.

De Minoritico conuentu Vici. Conu. VIII.

INCLYTVS pietiſſimusq; Armaniachenſiū Comes hunc quoq;conuentum tertium Vici,quod Aquitanorum oppidū eſt,anno 1383.exædificari curauit, quē ab hęreticis vniuerſa ſupellectile ſpoliatum, atq; maiori ex parte dirutum huius Prouinciæ fratres, quorum 10. impræſentiarum ibidem commorantur, ſumma diligentia ex diuerſis catholicorum Vicenſium eleemoſynis reparandum, reſarciendumque curant. C

De Minoritico conuentu Mirandæ. Conu. IX.

PRÆSENS conuentus Mirandæ,quod Aquitaniæ oppidū eſt, à deuotiſſimo heroë Bernardo Aſteriacenſiū Comite olim erectus,proximè præcedenti ſimilis eſt,cū anno Dn̄i 1283.primò conſtructus,ab hæreticis,anno Dn̄i 1577.exutus, prophanatus, atq; exuſtus fuerit.In hoc tn̄ ab eo differt,quod cùm nullus ſibi frater martyr occubuerit,hîc duo nempe P.F.Dominicus Beraldus & F.Ioānes Cozerius;iſte quidē dū in ciuitate Fauerēſi Quadrageſimali tēpore,ille verò dū in ciuitate Tarraubia per Aduentum ſacras ad populum haberēt conciones martyrij palma ſub pernicioſiſſimis hæreticis laureati euaſerunt. Inhabitatur interim hic locus ab octo religioſiſſimis fratribus.

De Minoritico conuentu Valliscaprariæ. Conu. X. D

EA fuit nobiliſſimo rū heroū,ac Malaleonū,& Larbuſti Aquitaniæ oppidorū temporaliū Dominorū erga Franciſcanā familiā beneuolentia,vt hunc cōuentū,à 20. fratribus in cultū, prope Vallē caprariā eiuſdē Aquitanię oppidū an. 1185. fundarint.

De Minoritico conuentu Bazatenſi. Conu. XI.

PRÆSENS conuentus,qui ſicut & 3.ſequētes ad Burdigalenſē Cuſtodiā ſpectat, cū multoties ab hæreticis ad terrā deiectus fuerit, omnia mobilia tū ſacra,tū quoq; prophana,atq; oīa demū monumēta ad ipsū pertinētia vnà cū F. amiſit, ita vt nec fundatoris eius nomen nobis reſiduū ſit, nec vlla penitus monaſterij veſtigia permāſerint.

De Minoritico conuentu Sparrenſi. Conu. XII. E

DEPLORANDVM hoc monaſteriū Sparræ,quod Aquitaniæ oppidū eſt,à pietiſſimis Senebrono Equite aurato, atq; tēporali quodā Sparrenſium Domino,anno Domini 1240. conſtructum extitit, anno Domini 1578. in cineres redactum eſt.

De Minoritico conuentu Liburniano. Conu. XIII.

CVM Eduardus Anglorū Rex Aquitania potiret,ac mira in P.F.Raymūdū Brunū, ob eius ſanctitatē,deuotione ferret,hūc couētū intra Liburnianę ciuitatis mœnia, anno 1287. extruxit. Cæterū tanta fuit Liburnienſiū in Deū pietas,atq; in Romanā

Eccleſiam

A Eccleſiam fides, vt nouatores hæreticos (de quibus ſuprà) ſumma diligentia, ſummaq; vi longè à ſe propulſauerit, & hoc monaſterium, à viginti fratribus frequentius incultum, ab eorum iniurijs immune impræſentiarum vſque eſſe voluerit. In cuius denique monaſterij ſacrario aliquot ſanctorum Laurentij martyris, Ceciliæ, atque Apolloniæ virginum itidem & martyrum reliquiæ religioſiſſimè aſſeruantur.

De Minoritico conuentu S. Miliani. Conu. XIIII.

SI ea in Deum recta fides, atque in Franciſcanam Religionem beneuolentia huius noſtræ tempeſtatis omnino deplorandæ hæreticis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo fuiſſet, quæ & Anglis, atque nobilibus Britonibus, huius conuentus apud ſanctum Milianum Aquitaniæ oppidum fundatoribus, olim extitit: profectò nec eum ſacris tum veſtibus, tum quoque vaſis, ac vniuerſa tan-
B dem ſupellectile ſpoliaſſent: nec ipſius monumenta cum altaribus, imaginibus, atque cuncto ædificio ignibus tradidiſſent: nec fratres accolas teterrimis per plurimos dies mancipaſſent carceribus, nec tandem venerabilem patrem, ac religione inſignem fratrem Maturinum de Pulchrouiſu iam ſenio confectum præ ipſius conuentus foribus diro mucrone confeciſſent, atque ad animæ vſque exhalationem tranſuerberaſſent.

De Minoritico conuentu Condomico. Conu. XV.

MINORITICVS hic conuentus, ad Cuſtodiam Agenenſem cum quatuor alijs attinens, Condomi, quod Aquitanorum oppidum eſt, antiquitus ab illuſtriſſimo Ioanne Anglo Condomienſium Comite conſtructus, tertiò ab importuniſſi-
C mis huius noſtri temporis hæreticis ſpoliatus, ac tandem anno Domini milleſimo quingenteſimo ſexageſimo nono deſtructus extitit. Sed piorum Chriſti fidelium liberalitate, atque ſolertium fratrum opera bona ex parte reædificatus eſt, ita vt octo fratres impræſentiarum contineat. In vltima huius conuentus euerſione venerabilis pater Raymundus Roëdanus impio hæreticorum mucrone pro catholicæ Romanæ Eccleſiæ confeſſione confoſſus, vt fortis Chriſti athleta, glorioſiſſimè interijt.

De Minoritico conuentu Pennenſi. Conu. XVI.

MINORITICVS hic conuentus ab illuſtri, perdeuotoq; Petro à Luſtraco, anno Dominicæ incarnationis 1261. piè omnino conſtructus, atque ab eminentiſſimo Almano à Luſtraco apoſtolico Prothonotario eadem pietate poſtmodum reædi-
D ficatus, cuius quoque eccleſia, anno Domini 1482. de religioſo more conſecrata extiterat: à facinoroſis infeliciſſimi huius æui hæreticis impiè direptus, ſoloq; æquatus fuit, ita vt habitatoribus Franciſcanis, à quibus incolebatur, carere cogatur.

De Minoritico conuentu Neracenſi. Conu. XVII.

PROVT ſui authorem, atq; eximium benefactorem agnoſcit hic conuẽtus Neraci, quod Aquitaniæ oppidum eſt, illuſtriſ. Albretenſiũ Comitem, ita huius noſtræ tempeſtatis hęreticos ſui perſecutores, atq; demolitores execratur, & odit: cùm ab illo anno Dñi 1367. piè ędificatus, atq; miris beneficijs cumulatus, ab iſtis verò impiè omnino, anno Dñi 1569. deſtructus, atq; execranda quadam auaritia expilatus extiterit.

E *De Minoritico conuentu Caſtrogeloſiano. Conu. XVIII.*

VNA & eadem prorſus fortuna fuit huius conuentus Caſtrigeloſij, quod Aquitanorum oppidum eſt, erecti, quæ & præcedentis: cùm à præfato pientiſſimo heroë Albretenſium Domino, anno Dominicæ incarnationis 1367. à fundamentis ad apicem vſque conſtructus, ab ijſdem hæreticis, anno ſuperius tacto 1569. à vertice ad vſque fundamenta euerſus fuerit, atque omnibus bonis ſpoliatus. Affulget nihilominus aliqualis vtriuſq; huius monaſterij reædificandi ſpes. Maximam profectò perſecutionem, atque innumeras moleſtias ab hæreticis excitatas in vtriuſque huius conuentus euerſione pauperculi fratres perpeſſi ſunt: cùm eorum plurimi carceribus mancipati, verberibus cæſi, fame, & ſiti diuexati, opprobrijsq; ſaturati fuerint: & ad-

mirandæ religionis patres frater Petrus Veroniēſis Lector, ac diſertiſſimus Concionator, atque frater Ioannes Moretus dignitate ſacerdos ante fores ædis beatæ, ſemperq; virginis Mariæ ex arbore ſuſpenſi, martyrij palma laureati animam cęlo reddiderint. A

De Minoritico conuentu Mauſiacenſi. Conu. XIX.

QVIS inexhauſtam huius noſtræ tempeſtatis hęreticorum auaritiam, atq; pluſquam ferinam crudelitatem ſatis explicare poſſit? Qui licèt opulentiſſimas ſęcularium domos in ciuitatum captione tyrannicè expilauerint, non tamen ſibi ſatis feciſſe videntur, niſi etiam pauperculorum fratrum ſcruta diripuerint. Præterea non ſibi ſatis indulſiſſe exiſtimant, ſi funeſtos gladios laicorum tantùm ſanguini immerſerint, niſi etiam illos in ſacrum ſacerdotum cruore intinxerint. Id quod ſanè patet in Mauſiaci oppidi inuaſione. In qua ſanè perditiſſimi illi homines Deo atque proprio B
Regi rebelles, poſt direptum oppidum, atq; poſt plures catholicos crudeliſſimè trucidatos, Minoriticum hunc conuentum, à pientiſſimis heroibus, ac temporalibus Albretenſium, Caumontenſium, atque Calongenſium Dominis, anno à partu Virgineo 1582. pientiſſimè ædificatum, omni ſupellectile ſpoliarunt, funditusq; euerterūt, atque venerabiles tres eius patres, inſignesq; Concionatores fratres videlicet Fortem Viuatum, Gallardum Viueum, atque eorum Guardianum, quòd catholicam fidem publicè, conſtanterq; tuerentur, furenti gladio confoderunt, tranſuerberaruntq;.

De Minoriticis conu. Morlanico, atq; Loronico. Conu. XX. & XXI.

CVM vterq; Vaſconienſis Cuſtodiæ conuentus Morlanius ſcilicet, atque Loronicus ab execrandis hæreticis ſuperioribus annis direptus, ſoloq; æquatus extiterit, nullusq; ad ea Aquitaniæ oppida, Morlanium videlicet, atq; Loronium, quòd ab C
hæreticis vigilantiſſimè cuſtodiantur, catholicis præcipuè verò Minoritis abſq; præſentiſſimo vitæ diſcrimine pateat acceſſus, nihil aliud peculiare de eis in medium afferre poſſumus ab eo, quod olim illorum quiſque à quindecim fratribus commodè ſatis inhabitaretur, & communibus oppidanorum ſumptibus conſtructus cenſeatur.

De Minoritico conuentu Lautricenſi. Conu. XXII.

INCREDIBILE eſt quanta huius noſtri temporis hæretici immanitate, quantaq; ſæuitia in hunc conuentum Lautrici, quæ Aquitanorum ciuitas eſt, à pientiſſimo Petro Lautricenſium Vicecomite, anno à partu Virgineo 1550. elegantiſſimè conſtructum, cuius eccleſia, anno Domini 1533. conſecrata extiterat, atque in ſex reli- D
gioſiſſimos patres eius accolas, nempe venerabilem patrem fratrem Franciſcum Pellicerium in ſacra pagina Doctorem, ac diſertiſſimum Concionatorem, necnon & loci Guardianum, patrem Antonium de Rupe, patrem Hieronymum Graiſetum, patrem Alexium Sanſonem, patrem Rogerium Viguerium, ac patrem Ioannem Riccardum, anno Dñi 1568. debacchati fuerint. Nam & ipſum conuentum, cuncta ſupellectile primò ſpoliatū, funditus euerterunt, & præfatos patres ſupramodū cruciatos crudeliſſimo mortis genere affecerunt. Hic tamen præfatus conuentus ex catholicorū eleemoſynis maiori ex parte reædificatus eſt, & ab octo fratribus impræſentiarum incolitur.

De Minoritico conuentu Figiaci. Conu. XXIII.

HIC conuentus Ruthenicæ Cuſtodiæ, quemadmodum & tres qui ſequuntur, E
Figiaci, quod Aquitaniæ oppidum eſt, antiquitus à catholicis oppidanis conſtructus, atque in cineres poſtmodum à perditiſſimis hæreticis redactus, celebris aliquando extitit, tum ſepultura beati patris Aldemarij, qui mortuos ſuis meritis ad vitam reuocauit, pluraq; miracula edidit: tum quoque profeſſione reuerendiſſimi patris fratris Bertrādi à Turre doctiſſimi in ſacra pagina Magiſtri, ac S.R.E. Cardinalis.

De Minoritico conuentu S. Africani. Conu. XXIIII.

HOC tantùm de præſenti conuentu dicere poſſum, quod videlicet à catholicis oppidi ſancti Africani inquilinis ab antiquo conſtructus extiterit, & ab eiuſdem

A dem oppidi truculentiſſimis hæreticis hoc infeliciſſimo æuo omnibus bonis ſpoliatus, ac tandem dirutus, ſoloq; æquatus fuerit, nullaq; eius reædificandi ſpes affulgeat.

De Minoritico conuentu Miliacenſi. *Conu. XXV.*

QVICQVID de præcedenti loco dictum eſt, idipſum quoque de præſenti conuentu Miliaci (Gallicè Miliau) olim erecto dicendum occurrit: cùm à catholicis oppidanis antiquitus ædificatus, ab eorum ſucceſſoribus, hæreticis tamen, à quibus & oppidum tyrannicè tenetur, circa annum Domini 1568. ad terram deiectus ſit.

De Minoritico conuentu S. Antonij. *Conu. XXVI.*

DEBVISSENT vereri beatum patrem Antonium de Padua iam in cœlis regnantem perditiſſimi huius patriæ hæretici, vel ſaltem eorum miraculorum,
B quę in ea aliquãdo is ſanctus edidit, quorumq; adhuc memoria viget, meminiſſe, quãdo ſacrilegas manus in hunc conuentum, à præfato beato patre olim erectum, iniecerunt, atque plus quàm canina rabie, deturbatis primò eius accolis, grauiſſimis moleſtijs affectis, omnibusq; bonis direptis, eum à fundamẽtis euerterunt, ſoloq; æquarunt.

De Minoritico conuentu Cadurcenſi. *Conu. XXVII.*

HIC conuentus Cadurci, quæ Cadurcorum populorum metropolis aliquando fuit, anno Dominicæ incarnationis 1255. à temporali Luzetenſium Domino, primoq; Barone, atq; Cadurcenſium Seneſcallo ſumma religione conſtructus, à Rege Nauarræ, atque impijs eius ſatellitibus, anno Dominicæ incarnationis milleſimo
C quingenteſimo octuageſimo, ſimul cum ipſa ciuitate combuſtus omnino, atque omnibus bonis ſpoliatus fuit. Quamobrem nihil aliud nobis de eo dicendum occurri. Is & duo ſequentes loci ad Cuſtodiã Cadurcenſem, ab hoc loco ſic denominatã, attinẽt.

De Minoritico conuentu Gordoniano. *Conu. XXVIII.*

NON abſimilem ei, quã proximè præcedẽs eſt hic conuentus Gordonij, quod Cadurcorum oppidum eſt, erectus fortunã expertus extitit: cùm à deuotiſſimo heroë, atque Thimenſium Barone, anno Domini 1273. exædificatus, à temporali Durenſium Dño, atque ab hæretico eius exercitu vnà cum ipſo oppido, anno Dñi 1579. direptus, expilatus, atque igni traditus fuerit. Id tamen inter hunc atq; præcedentem diſcriminis fuit, quod videlicet ibi nullus penitus frater martyr occubuerit, hîc verò
D religioſiſſimi quinque patres, atq; de catholica fide optimè meriti, nempe pater Carolus Luſachius meritiſſimus loci Guardianus, pater Henricus eiuſdem loci Lector, atque inſignis concionator, pater Petrus Vaboleſius, pater Arnaldus Viganultus, ac pater Petrus Quartus à præfatis hæreticis ſupra modum diuexati, atq; tandẽ crudeliſſimè pro conſtanti eiuſdẽ fidei catholicæ Romanæ confeſſione trucidati fuerint.

De Minoritico conuentu Montiſcutenſi. *Conu. XXIX.*

HIC conuentus Montiſcuti, quod Cadurcorum oppidum eſt, antiquitus ab illuſtri quodam ac temporali Montiſconelij Domino ędificatus, cuius eccleſia, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo tertio conſecrata extitit, pluries ab hæreticis ſpoliatus, dirutus atque exuſtus, aliquibus interim ex eius
E fratribus in ſpelũcas adactis, alijs miſerrimè cæſis, alijs verò immaniſſimè trucidatis, extitit. Nihilominus tamẽ, ex diuerſis catholicorũ eleemoſynis liberaliſſimè collatis maiori ex parte reædificatus, ab octo religioſis patribus impræſentiarũ inhabitatur.

De Minoritico conuentu Petragoricenſi. *Conu. XXX.*

ID tantùm de præſenti conuentu Petragoricæ, quod Aquitanorum oppidum eſt, ab antiquo erectum nobis impræſentiarum dicendum occurrit: quòd videlicet anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, infidorum huius patriæ hæreticorum rabiei ceſſerit, atque ab illis in cineres & fauillã redactus ſit. Spectabant ipſe & ſex ſequentes conuentus ad Cuſtodiam Petragoricenſem.

De Minoritico conuentu Albaterrano. Conu. XXXI. A

NEC meliora de hoc monaſterio Albæterræ,quod Aquitaniæ oppidum eſt,olim ab eius temporali Domino conſtructo in medium afferre poſſumus, cùm à præfatis hæreticis circa eundem annum Dominicæ incarnationis milleſimũ quingenteſimum ſeptuageſimũ ſecundum funditus euerſus,omnibusq; bonis ſpoliatus fuerit.

De Minoritico conuentu S.Fidis. Conu. XXXII.

SANCTA Fidis Aquitanorum oppidum eſt, ſæpiusq; ab illius patriæ hæreticis captum, atque mirum in modum diuexatum extitit. Quo etiam factum eſt vt nec Minoritico conuentui ibidem ab antiquo exædificato ſit parcitum, nec ſibi lapis ſupra lapidẽ relictus ſit,ſed etiam funditus euerſus,oĩbusq; bonis ſpoliatus extiterit. B

De Minoritico conuentu Ixidolienſi. Conu. XXXIII.

ALIQVID amplius facinoris commiſerũt ſanguinarij hæretici in oppidi Ixidolij,quod Aquitanis paret,quàm in præcedentiũ oppidorum captione:cùm & hunc conuentum ab illuſtriſſimo quodam Albretenſium Dño à multis annis ſumma pietate ædificatũ,poſt expilatum oppidũ denudauerint,funditusq; euerterint, & V.P. Petrum Blancartum ſacerdotẽ,eiusq; accolam iteratis gladiorũ ictibus confoderint: qui cũ eſſet vir tum corporis,tum animi dotibus præditus, in certamine omnes labores & odia propter Chriſtum, & fidei Romanæ confeſſionem alacri animo ſuſcepit.

De Minoritico conuentu Sarlatenſi. Conu. XXXIIII. C

MAGNA nobis huius conuentus Sarlati a pud Aquitanos erecti recuperandi ſpes affulget: cùm ab efferatis hæreticis ab ipſis fundamentis,ex teterrimo quodam iu Franciſcanos liuore,ſuperioribus annis, euerſus, ex oppidanorum facultatibus, huius Prouinciæ fratribus id maximè ſolicitantibus, iam denuò reædificari cœpit,& à 10.Franciſcanis fratribus Deo opt.max.fideliſſimè famulantibus incolatur.

De Minoritico conuentu Montiniacenſi. Conu. XXXV.

HIC locus maceria potius, quàm conuentus appellandus venit: cùm neque eccleſiæ, neque cæterarum officinarum veſtigium ſaltem aliquod reſiduum ſit: tanta fuit hæreticorum in ipſum, atque in eius accolas rabies, tantumq; odium. Et quod peius eſt,nulla nobis eius reædificandi ſpes relinquitur.Cæterùm admirandę religionis pater Eſmalius Vinacrius dignitate ſacerdos à truculentiſſimis eiuſdẽ hæreticis in ipſa oppidi Montiniaci captione,atq; conuentus euerſione pro conſtanti catholicæ fidei confeſſione plumbeis ſpherulis traiectus,atq; diro mucrone transfoſſus fuit. D

De Minoritico conuentu Brageracenſi. Conu. XXXVI.

ADEO Brageracum Aquitanorum oppidum ab hæreticis, poſt catholicorũ expulſionem,atq; poſt huius conuentus ibidem ab antiquo erecti expilationẽ, omnimodamq; euerſionẽ communitum eſt,atq; tanta cura, tantaq; ſolicitudine ab eiſdẽ cuſtoditur,vt nullo Chriſtifideli,maximè verò Minoritę ad ipſum pateat acceſſus.Timent ſiquidem huiuſmodi nebulones,atq; filij Belial,ne ſibi tantorum flagitiorũ tum in oppidũ ipſum,tum in fideles eius accolas,tum quoq; in hunc locũ atq; eius fratres, præcipuè verò in religioſiſſimum P.Petrum Toëlatum ſacerdotem, quẽ crudeliſſimè ob Romanæ Eccleſiæ defenſionem necarunt,perpetratorum iuſtas aliqñ dent pœnas. E

De Minoritico conuentu Lemouicenſi. Conu. XXXVII.

CVM beatus pater Antonius de Padua ex Biturigẽſi ciuitate Lemouicum Aquitaniæ vrbem cum octo ſocijs appuliſſet,adeò Lemouicenſium animos ſuis adhortationibus,atque ſacris concionibus allexit,vt ſibi hunc conuentum,quem 20.fratres impræſentiarum inhabitant, ex communibus facultatibus exædificandum curarint. In cuius deniq; conuentus ſacrario cyatus ex quo ſeraphicus pater Franciſcus bibere aſſueuerat,

A aſſueuerat, & altera ex tuniculis beati Ludouici Toloſan Epiſcopi diligentius aſſeruantur. Hic conuentus Cuſtodiæ Lemouicenſis, quę ex 7. locis conflabatur, caput erat.

De Minoritico conuentu S. Iuniani. *Conu. XXXVIII.*

HVIVS conuentus apud ſanctum Iunianum Lemouicenſium oppidum ab illuſtriſſimo quodam Opiſcabardenſium Comite, anno à partu Virgineo 1230. elegātiſſimè, licèt intra paupertatis limites, conſtructi, & ab hæreticis ſuperioribus annis ſolo æquati, Guardianum aliquādo egit B. P. Antonius de Padua. Quod ſanè remorari debuiſſet impudentiſſimos ipſos hæreticos, ne in ipſum ſacrilegas inijcerent manus.

De Minoritico conuentu Donzenachenſi. *Conu. XXXIX.*

B NON ſatis fuiſſe videbatur peſtilentiſſimis hæreticis hunc conuentum, ab immaniſſimo piētiſſimoq; heroë, atque Combortano Vicecomite, ante annum Dominicæ incarnationis 1230. Donzenachi, quod Aquitaniæ oppidum eſt, pro ſua in beatum patrem Antonium de Padua animi propēſione conſtructum, ſemel ſpoliaſſe, atq; bona ex parte ad terram deieciſſe: niſi & ſecundò quicquid in eo inueniri potuit, id totum expilaſſent, ac ipſum conuentum, cui quoque aliquando idem pater Antonius prę fuit, Vulcanio incendio tradidiſſent: ac tandem venerabiles patres eius accolas Ioannem Chambonium, quòd Romano Pontifici parendum fore conſtanter aſſereret, atrociſſimè trucidaſſent, & Martinum Didiramum lethaliter eadem prorſus de cauſa vulneraſſent: ex quo etiam vulnere animam cœlo reddidit, ac martyriū compleuit.

De Minoritico conuentu Briuenſi. *Conu. XL.*

C VT PRIMVM beatus pater Antonius, Briuam Aquitanicam ciuitatem ingreſſus, ſacras ad populum conciones habuit, deuotiſſimus quidam ciuis nomine Quintus de Falcici quicquid bonorum poſſidebat, id in vnius Minoritici conuentus ædificationem liberaliſſimè contulit. Ex eius igitur bonis præſens conuentus, in quo & aliquandiu beatus Antonius moram traxit, conſtructus fuit. Qui tandem ſuperioribus annis ab hæreticis impijſſimè dirutus, ſoloq; æquatus extitit. Nec id ſolùm facinoris perpetrarunt nefarij hæretici: ſed & catholiciſſimos patres fratrē Stephanum de Borda, ac fratrem Antonium de Pulcrouiſu, quòd eorum impietatem deteſtarentur, quodq; extra Romanam Eccleſiam ſalutem inueniri negabant, funeſtis gladijs confoderunt. Prope hanc ciuitatem Briuam adhuc inuiſere licet ſpeluncam, in quam
D beatus pater Antonius orationis, & pœnitentiæ agendæ ergò ſecedere aſſueuerat.

De Minoritico conuentu Martellenſi. *Conu. XLI.*

NEC hic conuentus Martelli, quod Aquitaniæ oppidum eſt, anno à Chriſto Saluatore nato 1266. erectus, ſacrilegas hæreticorū manus euaſit: cùm ab eis anno Dominicę natiuitatis 1569. ex parte dirutus, & ex parte edacibus traditus ſit ignibus.

De Minoritico conuentu Nontroniano. *Conu. XLII.*

SANGVINARII huius noſtræ tempeſtatis hæretici ferinam omnem ſęuitiam ſuperantes, & hunc conuentum Nontronij, quod Aquitanorum oppidum eſt, erectum vniuerſa ſuppellectile, vniuerſiſq; monumentis ſpoliarunt, & ſummis encomijs
E laudandos patres, fratrem Matthęū Monfaionium eius Guardianum, atq; huius Cuſtodiæ Cuſtodem, nec non & inſignem Eccleſiaſten, & fratrem Ioannē Borſerianum, ac F. Ioannem Broſierium opprobrijs, dicterijs atq; flagris ſupra modum diuexatos atrociſſimæ neci, ob catholicæ fidei, ac pontificiæ auctoritatis confeſſionem, tradiderunt.

De Minoritico conuentu Vociferrutenſi. *Conu. XLIII.*

VLTIMVM denique hac in Prouincia locum obtinet is conuentus, qui Vociferruti apud Aquitanos ex pijs oppidanorum facultatibus olim erectus extitit, atq; circa annum Dominicæ incarnationis milleſimū quingenteſimū ſexageſimū nonū à ſacrilegis hæreticis deuaſtatus, ſpoliatus, ac demum ſolo æquatus miſerrimè fuit.

PROVIN-

PROVINCIA S. MICHAELIS.

A SANCTI Michaëlis Prouincia à ſancti Iacobi Prouincia, quòd iſta latius
pateret, nec à prouinciali Miniſtro pro iniuncto munere commodè viſi-
tari, luſtrariq; poſſet, eo in prouinciali Capitulo, quod Beneuenti apud
Hiſpanos, ſub R. P. F. Andrea Inſulano totius noſtri Ordinis generali
Miniſtro, anno à partu Virgineo 1548. menſis verò Iulijs 15. celebratum
extitit, diſſecta nobis prodijt. Eius longitudo, quæ ab Oriente in Occidentem ten-
dit à Tormio inſigni, celebriq; flumine ad vſq; Marianum montem (hũc Hiſpani Sier-
ra morena nuncupant) protenditur: latitudo verò à Portugaliæ Regno, cui ab Aqui-
lone Occiduum verſus contermina eſt, in Angelorũ Prouinciam, à qua longo limite
B Meridiem verſus diſtinguitur, patet. Abſoluitur præterea vniuerſa hæc Prouincia 23.
fratrum, atq; 19. ſanctimonialium monaſterijs, de quibus ſuo ordine pro cõſueto mo-
re dicemus: ſi tamen prius ei patronum, atque tutelarem conſtituerimus, atq; quibus
imaginibus maius eius ſigillum inſigniatur, quibusq; literis exornetur breuibus per-
ſtrinxerimus. Ei itaq;, ne tanto Archangelo, cui conſultiſſimè à patribus dicata fuit,
iniuriam feciſſe videremur, ipſius iconem graphicè, politeq; depictum præponere vo-
luimus. Quod verò ad ſigillum attinet, id quidem beatum Michaëlem, cœleſtis mili-
tiæ Principem, ſtratum draconem gladio ferientem, atque ſeraphicum patrem Fran-
ciſcum à ſiniſtris ſibi aſtantem, quorum capitibus Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie
C ſuperſtat, ſequenteſq; literas: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIÆ
SANCTI MICHAELIS. iſtas quidem re vera, ſed illos in imagine tantùm
papyro inducit. Cùm igitur Ciuitatenſis conuentus inter huius Prouinciæ reliquos
primatum teneat, atq; reliquorum celeberrimus ſit, ab eo nobis exordiendum erit.

De conuentu S. Franciſci Ciuitatis. *Conu. I.*

VISITATVRVS pauperum Patriarcha Frãciſcus diui Iacobi Apoſtoli cor-
pus, cùm ex Italia in Hiſpaniam traieciſſet, atque eam vrbem, cui Ciudad Ro-
drigo Hiſpanicè nomen eſt, ex itinere tranſiret, ad ædiculam, diuo Aegidio longiuſ-
D culus ab eius mœnibus erectam, diuertit, inibiq; per aliquot dies ſubſtitit. Cùm igitur
poſtmodum eiuſdẽ ciuitatis ſenatus de erigendo eius fratribus monaſterio ſerius age-
ret, in eam tandem manibus pedibusq; venit ſententiã, vt is locus ædificando à ſe mo-
naſterio deſtinaretur, quem B.P. per eos tranſiens in habitationem delegiſſet. Conſtru-
ctum itaq; fuit huiuſmodi monaſteriũ, (de quo impræſentiarum) idq; ex ſenatuſcon-
ſulto, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis Ciuitatenſium facultatibus, atq; præfa-
tæ ædiculæ, quæ & nomen ſeraphici ipſius patris, prout & vniuerſa eccleſia, hæredita-
uit, & ſęcularibus commendatiſſima eſt, annexum, ita vt eius ſacrarium ſibi omnino
contiguum euaſerit. Deſeruit hic conuentus, qui omnibus ſuis numeris abſoluitur, &
à 40. fratribus plerumq; inhabitatur, celebrandis huius Prouinciẹ Comitijs, idq; ſum-
E ptibus R. Antonij ab Aquila Zamorenſium Epiſcopi, atque ex hac vrbe oriundi. Pien-
tiſſimus ſiquidem hic Antiſtes, qui & moriens in altero huius ſacræ ædis ſacello à ſe,
dum viueret, artificioſiſſimè fabrefacto ſepeliri voluit, ſufficiẽtibus relictis redditibus
ſuis hæredibus, eorumq; ſucceſſoribus ex teſtamento præcepit, vt fratribus hoc in lo-
co capitulariter congregatis neceſſaria miniſtrent. Quod & illi quamdiligentiſſimè,
atq; pro voto exequuntur. Addidit quoq; nobiliſſimus idem Præſul gratiſſimum ſibi
fore, ſi vnam & eandem ſecum ſepulturam fratres habere vellent. Quod ſanè paten-
tiſſimum humilitatis, atque in Franciſcanam Religionem beneuolentię inditium fuit.
Meminerat ſiquidem ex Sapientiæ libro vnum & eundem introitum eſſe omnibus, vi-
tam

tam,ſimilemq́; exitum : ideoq́; pijſſimus vir,licèt ſanguine clarus,atq; epiſcopali di- A
gnitate fulgidus, non eſt ad inſtar aliquorum , qui ſe ex aliorũ contactu contaminari
timent,quiq́; proprijs cineribus, ſi alienis commiſceantur,iniuriam fieri exiſtimant ,
aſpernatus pauperum religioſorum in ſarcophago ſocietatem . Cæterum in præſen-
tis loci tabellario aliqua aſſeruantur pontificia diplomata noſtrum Ordinem con-
cernentia , quæ tamen , quòd minus ad rem pertineant , ſilentio prçterire decreui :
in ſacrario verò duo habentur ex 11. millibus virginum capita Ciuitatenſi populo
commendatiſſima . Huius ciuitatis Epiſcopum agebat,anno Domini 1433. is cuius
Chronicorum noſtri Ordinis author 2.p.operis fuſius meminit.Cuius tamen hiſtoriã,
vt iſta legentibus in propatulo ſit , breuiori ſtylo perſtringemus . Fuit præfatus Epi-
ſcopus carnis illecebris nimium deditus,nihilq́; minus à morte cogitabat : cùmq́; in
grauem infirmitatem lapſus morti appropinquaret , vidit familiaris quidam eius fa- B
mulus per ſomniũ ipſum ſedentem , pluresq́; nigros cuniculos in eius veſtes laceratio-
nem nitentes : quos tamen Minorita quidam à tergo egrediens longè abigeret : qui
& ſibi iniunxit,ſuggereret Epiſcopo,vt pœnitentiam ageret , atq; commiſſa crimina
per ſacram confeſſionem abſtergeret , quandoquidem ſibi breui moriendum eſſet , &
huiuſmodi cuniculi nihil aliud à Dæmonibus,qui in ſe poteſtatem haberent, profectò
eſſent . Quod cùm Epiſcopo relatum eſſet , ſubriſit ille,atq; addidit : ſe melius habere,
quàm exiſtimarent , ideoq́; non ſibi ſacramentali confeſſione opus eſſe . Poſt 3. verò
elapſos dies vidit idem famulus ferociſſimos 2. canes omnino nigros , qui Epiſcopum
in fruſta diſcerpere nitebantur , quos nihilominus Minorita ex tempore de ſub ſede
exiliens longè propulſauit,atq; iteratò ipſum prçmonuit,vt Epiſcopum ad confitẽda
ſacerdoti peccata,quòd quantò citius ſibi ex hac vita migrandum eſſet,ſolicitare vel- C
let . Hoc cùm ille præſtitiſſet,Epiſcopus in furorẽ verſus eũ à ſe recedere iuſſit . Cumq́;
primùm alij tres dies elapſi eſſent,is met famulus ſomno correptus ingentem conſpe-
xit ignem, atq; cacabum pice refertum ſibi ſuperpoſitum,pluresq́; Dæmones,qui Epi-
ſcopum liquefactæ pici immergere contendebant, quibus tamen,ne id aſſequerentur,
Franciſcanus frater omnino obſtitit , atq; tertiò ſe ſolicitauit , vt Epiſcopum de bre-
uiſſima ſibi inſtante morte ſuo nomine certiorem redderet , vt tandem ſacerdoti com-
miſſa crimina in confeſſione detegere, ſeq́; ad tantũ tranſitum præparare vellet . Cui
famulus . Pater mi,hæc illi ſemel atq; iterum ſuggeſſi, ſed fruſtrà : nec adijciam,vt ite-
ratò illi ſuggeram , niſi aliquod mihi ſignum dederis . Tunc F. Admoue digitum ad
picem , & ſic intinctum oſtendito illi , atq; dicito : Sanctus Franciſcus cui tu deuotiſ-
ſimus perpetuò fuiſti , mihi præcepit,vt te ad confeſſionem faciendam hortari velim, D
quod & facio,quandoquidem breui tibi moriendum eſt : & in huius veritatis fidem re-
ſpice digitum pice linitum , atq; ſemicombuſtum . Quibus deniq; auditis exterritus
Præſul monitis tanti P. acquieuit , ac non ita poſt multum temporis è viuis exceſſit .
Hunc cognati & affines,vt eius bona inter ſe partiri poſſent,per triduum occuluerunt.
Cùm autem quarta poſt mortem die tumulandus ad eccleſiam delatus eſſet , coram
tota illa funebri corona caput eleuauit , atq; indito ſilentio in hæc verba prorupit :
Nolite (obſecro) fugere,ſed potius paululùm ſubſiſtite,mihiq́; aurem accommodatè.
Ego ſanè verè mortuus fui,vereq́; nunc in viuis ago . Nam vt primùm carnis ergaſtu-
lo ſolutus , ante æquiſſimi Iudicis tribunal de omnibus à me geſtis rationem redditu-
rus præſentatus extiti, æternis ignibus,quòd publici commiſſi criminis veram contri-
tionem in vltima mea confeſſione minimè habuerim , nec ab eo reſcipiſcere firmiter E
decreuiſſem,adiudicatus fui . Sed B, P. Franciſcus,quòd eum ſemper ſingulari quadã
deuotione proſequutus fuerim , quodq́ue eius fratribus largas eleemoſynas ſubmini-
ſtrauerim, quodq́; tandem eiuſdem meritis me in Domino moriturum,perpetuò con-
fiderim,me à tanta miſeria eripuit,mihiq́; à Deo opt. max. impetrauit,vt viuis per 20.
dies , in quibus iuſtam ob commiſſa peccata pœnitentiam agere debeam, reſtituerer,
vtq́; præfatis 20. diebus tranſactis huic ſæculo vale dicerem . His igitur abſolutis ſur-
rexit Epiſcopus, omnibusq́; bonis recuperatis,atq; pauperibus diſtributis talem, tan-
tamq́; pœnitentiam infra eos dies ſibi à diuina miſericordia præfixos, egit vt moriens
ad cœlos euolare meruerit . Habuit præterea præfatus Epiſcopus 25. Maij , quæ dies
tranſla-

A Tranſlationi ſeraphici P. dicata eſt, publicam ad Ciuitatenſem populum concionem, in qua iſta denuò retulit, Franciſcanosq; fratres, atq; eorum P. mirum in modum ſibi commẽdauit: inſuper & moriens in matrice huius vrbis eccleſia ad latus pronunciãdę Epiſtolę deſtinatũ ſepeliri voluit, ſibiq; marmoreũ mauſoleũ marmorea quoq; eius effigie pontificalibus indumẽtis ornata, atq; ſequẽti epitaphio: *Hic iacet Petrus Diaz Epiſcopus, quem à mortuis ſanctus Franciſcus ſuſcitauit*: inſignitũ, ibidẽ erigendum curauit.

De conuentu S. Franciſci Caſceres. Conu. II.

HABITARAT venerabilis, atq; eximiæ ſanctitatis P. F. Petrus Ferrerius, profeſſione quidem Franciſcanus, ſed natione Valentinus, atq; B. P. Vincentij Ferrerij Ordinis Prædicatorum alumni cognatus per annum cum dimidio quadam B in ædicula, longiuſculus ab eo oppido cui Caçeres Hiſpanicè nomen eſt, cum duobus ſibi cariſſimis ſocijs: atq; in id omnibus neruis incubuerat, vt ſibi, ſuisq; fratribus ibidem conuentum erigeret. Cumq; re poſt id tempus ad eius oppidi proceres delata, atq; infecta omnino receſſum inde pararet, nobilem Didacum ab Vlloa ſibi fortè fortuna obuiam factum rogare cœpit, vt ferream ſoleam pedi ipſius aſelli ſubijciendam ex charitate ſoluere vellet. Cui nihilominus neganti ſe pecunias ſecum habere, inſtitit adhuc P. vt ad ſinum manum admoueret, qua admota, cùm aureum nummum impræmeditatè, atq; præter ſpem inueniſſet, ab equo deſiliens, atq; ad tanti P. pedes prouolutus eum obnixè rogare cœpit, vt ibidem aliquantiſper ſubſiſteret. Eo itaq; annuente ad oppidum procurrens eius primatibus, quicquid ſibi acciderat, fideliſſimè retulit, inſuper & ſuggeſſit, ne tantum virum à ſe recedere permitterent, imò potius C ſibi fundum atq; neceſſaria ad conuentus ædificationem liberaliter conferre vellent. Huiuſmodi igitur ſanis conſilijs acquieſcentes præfati oppidi ſeniores & ſitum, Minoritico conuẽtui ædificando accommodatiſſimum, non longè à mœnibus præfato P. Petro Ferrerio deſignarunt, & apoſtolicam à Sixto IIII. Pont. max. facultatem ſub datum Romæ, anno Domini 1472. die verò menſis Decembris 3. qua id ſibi liceret, impetrarunt. Vt igitur primùm hæc pro tanti patris voto ſucceſſerunt, adfuêre plurimę oppidanorum eleemoſynę, adfuit & catholici Hiſpanię Regis Ferdinandi V. liberalitas, quibus deniq; præſens conuentus à primo ad vltimum vſq; lapidem ſeraphico P. Franciſco erectus extitit. Cuius ſanè tanta eſt capacitas, vt 40. fratres commodè continere poſſit. Fauet præterea ſtudioſis viris, qua etiam de cauſa ſacrę Theoſophiæ ſtudium ibidem à patribus, quorum ex munere intereſt, frequentius inſtitui-D tur. Cæterum in principe huius ſacrę ædis ſacello, ac iuxta locum ſacro decantando Euangelio deputatum lapidea conſiſtit arca, huiuſmodi epitaphio exornata: *Hic iacet reuerendus pater bon. me. F. Petrus Ferrerius huius notabilis monaſterij fundator*. In hanc, ob ſacros tanti patris cineres ibidem reconditos, atq; in eiuſdem patris caput in ſacrario aſſeruatum tum fratres, tum quoque ſæculares maxima deuotione feruntur.

De conuentu S. Benedicti Safræ. Conu. III.

QVVM inclytus heros Laurentius Suarez à Figueroa Ferianorum Comes, ac oppidi Safræ (Hiſpanicè Cafra) tẽporalis Dominus Dominicanis patribus monaſterium, ſub inuocatione S. Dominici de Campo nõ longè ab eiuſdem oppidi Safræ E vallo, anno Domini 1461. conſtrui feciſſet, pientiſſimus eius filius, atq; vniuerſorum hæres Gomezulus Suarez à Figueroa tanti patris pietatem imitatus hunc conuẽtum, diuo patri Benedicto ſacrum, atq; à 24. fratribus incultum, 300. paſſibus ab eodem oppido Safra, anno Dominicę incarnationis 1480. ex apoſtolica Sixti IIII. Pont. max. auctoritate ad fratrum huius Prouinciæ vſum à fundamentis ad vltimum vſq; lapidem ædificari, atq; amœniſſimis, ampliſſimisq; hortis locupletari curauit. Vix profectò explicari poſſunt huius ſacræ domus quies, tranquillitas atque amœnitas, cùm ab hominum frequentia procul fœcũdiſſimis hortis, omninoq; fructiferis, atq; limpidiſſimis, abũdatiſſimisq; aquis irriguis gaudeat, optimoq; cœlo fruatur. Quod & in cauſa eſt, vt plures viri graues, atq; in oratione exercitatiſſimi, necnon contemplationi diuinæ deditiſſimi hinc prodierint, qui non modicum ſplẽdorem huic Prouinciæ attulerunt.

De conuentu

De conuentu S. Franciſci Placentiæ. *Conu. IIII.* A

HIC conuētus, ſeraphico P. Frāciſco ſacer 100. paſſibus à Placētia vlterioris Hiſpaniæ ciuitate, atq; ad perlucidi eius fluminis, qui ſub Ezla nomine à Georgio à Monte maiori Luſitano, ac inſigni Poëta ſummè commendatur, diciturq; Hiſpanicè Xerete, ex Conuentualibus Franciſcanis patribus, Pio V. Pont. max. ſedente, idq; prę-cipiente, anno Domini 1567. huic Prouinciæ acceſſit. Quando verò primùm ædificatus extiterit, vel quo eius authore initium ſumpſerit, nec ſcripto nec traditione conſtat. Si tamen eius ſtructuræ ratio habeatur, antiquitate non caret: cùm & eccleſia, & alterum ex fratrum dormitorijs, (nam alterum à benemerito quodam huius Prouinciæ patre ſuperioribus annis conſtructum fuit) & ipſæ quoq; officinæ nihil aliud à vetuſto illo ædificādi modo redoleant, præſeferantq;. Floret frequentius hoc in conuentu, qui ob continuas ipſius fluuij exhalationes inſalubri infeſtatur aura, & à 35. fratribus incolitur, ſacræ Theologiæ ſtudium, idq; ob frequentes diſputationes, quas tum fratres ſtudentes, tum quoq; eius Prælectores cum patribus Dominicanis, atq; Ieſuitis, nec non & cum doctiſſimis ſæcularibus, quibus matrix Placentina eccleſia abundat, ſingulis ferè diebus vel de theſibus data opera propoſitis, vel de extemporaneis propoſitionibus in familiari colloquio occurrentibus habent. Hæc igitur Placentina ciuitas, licèt non latè pateat, nec à frequenti populo inhabitetur, eſt nihilominus nobiliſſima, atq; duplici collegio patrum videlicet Dominicanorum, atque Ieſuitarum, nec non & templo, quod & epiſcopalis ſedes eſt, elegantiſſimè inſignitur. B

De conuentu S. Franciſci Scalabiæ. *Conu. V.* C

CVM Prouinciæ S. Iacobi patres ædificandi Scalabiæ (Hiſpanicè Truxillo) conuentum ab Alexandro VI. ſummo Pontifice, anno Dñicę incarnationis 1500. facultatem obtinuiſſent, interimq;, dum ſe illis opportunior offerret occaſio, in xenodochio ſub Spiritus ſancti inuocatione ibidem erecto ex eiuſdem ſummi Pontificis conſenſu ſe continerent, oblatum illis fuit, idq; opportunè ſatis, anno Domini 1502. à catholicis Hiſpanię Regibus Ferdinando V. atq; eius coniuge Eliſabetha Maurorū delubrum, ab antiquo intra eiuſdem ciuitatis Scalabianę mœnia erectum, in monaſterium transferendum: ea tamen poſita lege, ne, eccleſiæ vices ſubiret, ſed vt templo de nouo ædificato, fratribus vel in refectorium, vel in aliam quamcunque officinam eſſet. Fratres igitur tanta ſe illis occaſione oblata opportunè vtentes, & præfatum delubrum tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis Scalabianorum facultatibus in hoc monaſterium, quod & 25. fratres commodiſſimè inhabitant, transferendum, & capaciſſimam, pulcherrimamq; eccleſiam, B. P. Franciſco ſacram, ſibi agglomerandam, annectendamq; curarunt. Qui vel apoſtolicas Alexandri VI. vel regias Ferdinandi V. literas (de quibus ſupra) videre deſiderauerit præſentis conuentus tabellarium conſulat. Cæterum Scalabianorum, præcipuè verò nobilium, quibus Scalabia Placentinæ diœceſis ciuitas abundat, in noſtros fratres animi propenſio, atque liberalitas incredibiles ſunt: nam eos omni beneficiorū genere pijſſimè proſequuntur. D

De conuentu S. Franciſci Badeiocij. *Conu. VI.*

BADEIOCIVM epiſcopalis, atq; antiquiſſima ciuitas à Romanis olim Pax Auguſta appellata extitit. Cumq; à Mauris ſiue Saracenis, quorum imperio plurimis paruit annis, tyrannicè occupata eſſet, ab eis mutata prima litera P. in B. Bazioz Punica lingua nuncupata euaſit: ſed poſtmodum à Chriſtianis recuperata nomen Badajoz Hiſpanicè, Latinè verò Badeiocium acquiſiuit. Intra iſtius igitur ciuitatis, quæ Luſitaniæ Regno ex vlterioris Hiſpaniæ parte oppoſita eſt, mœnia is conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ab antiquo ex Badeiocianorum (niſi nos aliquot indicia fallant) facultatibus conſtructus, atq; occupatus extitit: & ab eis ex apoſtolico Pij V. Pont. max. mandato ad huius Prouinciæ patres, anno ſuperius tacto 1567. deuolutus eſt. Quando verò, vel à quibus peculiariter conſtructus fuerit, deperditis omnino ea in deuolutione ſcripturis, nullo E

pacto

A pacto inueniri potuit. Quapropter his nobis ſuperſedendum erit, cùm primùm fratrum eius accolarum, ibi Deo optimo maximo famulantiũ, numerum pro ſolito more conſtituerimus. Is ſanè vicenarius plerumque eſt, licèt aliquando maior exiſtat.

De conuentu S. Franciſci Erenæ. Conu. VII.

ERENA antiquiſſimum vlterioris Hiſpaniæ oppidum eſt, atq; triplici tribunali ſanctiſſimæ videlicet Inquiſitionis, Prioratus Legionẽſis, atq; Militiæ diui Iacobi Magiſtratus inſignitum. Id tamen inter præfata tribunalia diſcriminis eſt, quòd 1. S. ſcilicet Inquiſitionis, in eos qui ad catholicam fidem impingunt, vel quomodolibet malè de ea ſentiunt, ex officio animaduertit: 2. verò Ordinarij vices obtinẽs in eccleſiaſticos ius exercet: atqui 3. Magiſtratus nempe Militiæ diui Iacobi, in laicos po-
B teſtatem habet. Pertinet ſiquidem id oppidum ad præfatam Militiam, nec alicui Epiſcopo quoquo pacto ſubeſt. Ad 1500. paſſus ab hoc oppido cùm Prouinciæ diui Iacobi patres, tum ex magni eiuſdem Militię Magiſtri, tum quoq; ex Benedicti XIII. facultatibus, ex pijs tamen Erenenſium eleemoſynis eremitorium, diuæ Elenæ ſacrum, in iuſtum conuentum ſub eadẽ prorſus inuocatione, circa annũ à partu Virgineo 1400. euehendum curaſſent, ne quis ipſis negocium aliquando faceſſere poſſet, huiuſmodi facultatem ſibi à Benedicto XIII. factam, ab Innocentio VII. Pont. max. qui Bonifacio IX. in Pontificatu ſucceſſit, ratam & confirmatam iri voluerunt. Cùm autem ibidem plurimis annis incommodè ſatis, ob nimiam ab oppido diſtantiam, habitaſſent, relicto anno Dñi 1502. Conceptioniſtis ſororibus huiuſmodi conuentu, ad xenodochium ſancti Lazari 200. paſſibus à præfato oppido Erena diſtans ſibi à catholicis
C Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque Eliſabetha eius vxore, penes quos præfata Magiſtratus diui Iacobi dignitas tunc erat, liberaliter oblatum, collatumq; ſe contulêre. Tandem anno à partu Virgineo 1519. impetrata à Carolo V. Germanorum Imperatore, Hiſpaniæq; Rege facultate ad hunc locum multò commodiorem, multoq; ſalubriorem, atq; 50. ad ſummum paſſibus ab oppido diſtantem, conuolarunt. Cuius quidem eccleſiam, ad quam tum fratrum, tum quoq; patrum oſſa ex antiquiori S. Elenæ monaſterio religioſè tranſlata ſunt, Sanctius quidam à Pace regius Quæſtor, ac patria Erenenſis ſuis ſumptibus ædificauit: vnde princeps ſacellum patronatus iure tum ſibi, tum ſuis poſteris in ſepulturam deſeruit, adeò, vt nec quempiam alium, nec etiam religioſum vitandę (ſi Dijs placeat) contaminationis ergò admittat. Quod
D verò reliquum eſt ędificij, id ex diuerſis fidelium eleemoſynis omnino abſolutum, perfectumq; extitit. Huius loci amœnitas, temperies, atq; aëris ſalubritas maxima eſt, cùm, patentiſſimo in loco, atq; à domibus procul cõſtructus, ampliſſimis, fructiferisq; hortis, atq; peroptimis aquis gaudeat. Quo etiam fit, vt à 25. fratribus commodiſſimè, atq; pro votis inhabitetur, & ſtudium tum philoſophicum, tum quoq; theologicum ibidem frequentius à patribus inſtituatur. Artium Pręlectorem aliquando hoc in monaſterio egit cariſſimus noſter ſocius, atq; pro Vltramontana familia, dum Generalatus officio fungeremur, Secretarius, pater inquam ac frater Thomas de Spinoſa, cuius ſedula, atque diligenti opera in huius libri editione opportunè vſi ſumus.

De conuentu S. Mariæ de Gratia. Conu. VIII.

E CONVENTVS hic, beatæ Mariæ de Gratia ſacratus, atq; mille paſſibus à ſancto Martino de Caſtaneto vlterioris Hiſpaniæ oppido, à deuotiſſima verò patrũ Dominicanorum æde ſanctiſſimę eidem virgini Marię de rupe Franca, ſiue Gallicana, Hiſpanicè la peña de Francia, in editiſſimi montis cliuo erecta, diſtans, ſui authorem atq; fundatorem agnoſcit R. quendã Salmanticenſium Epiſcopum nomine Sanctiũ. Is enim, iuxta cuiuſdam puellæ pręſagium, ruralem, ac maximę recreationis domum, quam ibi Epiſcopatus iure poſſidebat, in hoc monaſterium, anno Dominicæ incarnationis 1430. canonicis interim, atq; reliquo Salmantinæ matricis eccleſiæ collegio annuentibus, transformandam, atq; eccleſiam, glorioſæ Virgini ſacram, ſibi annectendam curauit. Quamuis ſacra hæc domus, quæ tum Salmantinis, tum quoq; conuicinis populis, ob frequentia miracula, ad glorioſæ Virginis imaginem ibidem erectã

contiu-

contingentia, atq; ob ſummam eius religionem, & regularem diſciplinam commen- A
datiſſima eſt, intenſiſſimo frigori, ob proximos montes perpetuis niuibus albeſcentes: expoſita ſit, pateatq;: gaudet nihilominus ſaluberrima aura, pulcherrimis aquis, nec non & nemoroſo, amœnoq; ſolo. Quo tandem fit, vt 20. patres Recollecti eius accolæ felicius, atq; quietius, totoq; pectore Altiſſimo vacent. Cæterum hæc eadem ſacra ædes altera ex ſpinis Dominicæ coronæ, quodam oſſe beati Pauli Apoſtoli, & alijs quamplurimis ſanctorum reliquijs, ex vrbe Roma à R. P. F. Franciſco à Figueroa huius Prouinciæ alumno, atq; Romanæ Curiæ olim pro Vltramontana familia generali Procuratore allatis, ſibiq; dono datis religioſè honeſtatur, condecoraturq;. Acceſſit denique ædificationi huius loci auctoritas apoſtolica Eugenij IIII. Pont. max.

De conuentu S. Franciſci Veiar. Conu. IX. B

ANTIQVISSIMVS ſanè eſt hic conuentus, ſeraphico P. Franciſcò dicatus, atq; aliquantulum à muris eius oppidi, quod Vejar Hiſpanicè nuncupatur, præcipiti in loco erectus, cùm 2. annorum centurias cum dimidia, eoq; amplius expleuerit. Nam, vt ex literis cuidam lapidi prope portam, qua clauſtrum petitur, inciſis manifeſtũ euadit, ſub fratre quodam Paſchaſio loci Guardiano, anno à partu Virgineo 1310. primùm ædificari cœpit, & poſt elapſum decennium, nempe anno 1320. matris eiuſdem Guardiani ſumptibus abſolutus extitit. Nec tamen ſemper à tempore, quo hæc Prouincia huiuſmodi dignitatem ſibi vſurpauit, eius patribus ſubfuit: ſed modò iſtis, modò verò Prouinciæ Angelorũ religioſis obtemperauit. Idq; in cauſa eſt, vt eius ædificia nec adeò promota ſint, nec antiquã faciẽ aliquando mutauerint. Gaudet nihilominus hic locus aliquali amœnitate, cùm in editiore loco conſtructus C
Tormio rapidiſſimo fluuio immineat, & longiſſimum proſpectum habeat. Inhabitatur præterea à 20. fratribus, & capite vnius ex 11. millibus virginum exornatur.

De conuentu S. Franciſci Secura. Conu. X.

PROVT ex quibuſdam literis datis Occaniæ 3. Maij anno Domini 1480. facilè edocemur, præſens conuentus B. P. Benedicto longiuſculus ab oppido Secura erectus, ab inclyto heroë Alphonſo à Cardenis ſacræ diui Iacobi Militiæ Magiſtro cõſtructus, atq; tum ab ipſo, tum quoq; à cæteris eiuſdem Militiæ equitibus, Occaniæ capitulariter congregatis, Prouinciæ S. Iacobi patribus collatus fuit. Quia verò antiquiori ædiculæ, B. Benedicto ſacratæ, atq; ruinam minitanti ſucceſſit, eius nomine nuncupatus euaſit. Cæterum, cùm longiuſculus à præfato oppido Secura, quod ad D
eandem ſancti Iacobi Militiam attinet, ædificatus, ſtudendi ſpatium ſui habitatoribus, qui frequentius ſunt triginta numero, præbeat, conſultiſſimè à patribus, quorum intereſt, Philoſophiæ ſtudium in eo frequentius feliciſſimè inſtituitur.

De conuentu S. Antonij Garrobiliarum. Conu. XI.

SOLICITI inclytus Henricus à Toleto, eiusq; nobiliſſima coniux Maria Guſmania Albaliſtæ Comites de ſibi ſubditorum ſalute, vt primùm ab apoſtolico Nuntio tunc in Hiſpanijs agente, anno à partu Virgineo 1476. die verò menſis Martij 16. Sixto IIII. Pont. max. ſedente, facultatem impetrarunt, hoc monaſterium, B. P. Antonio de Padua dicatum, longiuſculus ab oppido, quod Garrobillas Hiſpanicè nuncupatur, ſibiq; parebat, à primis fundamentis ad vltimum vſq; lapidem ædificandum, E
atq; Prouinciæ S. Iacobi patribus, qui populo verbo, & exẽplo opportunè adeſſent, tradendum curarunt. A cætero hæc ſacra ædes pro illius populi tenuitate ſatis ampla eſt, & à 20. fratribus commodè ſatis inhabitatur. Quibus tum Garrobiliani, tum quoq; circumadiacentia oppida ad victum, atq; amictum neceſſaria ſatis liberaliter pro ſua in Franciſcanam Religionem beneuolentia, animiq; propenſione ſubminiſtrant.

De conuentu S. Franciſci Norbæ Cæſareæ. Conu. XII.

NORBA Cæſarea antiquiſſimum oppidum eſt, & eorum religioſorum, qui viridi cruce ad pectus vtuntur, conuentu celebre. Huius igitur opppidi incola perdeuotus

A deuotus Bartholomæus Ouetenſis, cùm ex apoſtolica Innocētij VIII. Pont.max. poteſtate, ſibi anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſeptimo menſis verò Iulij die quartadecima facta, pro ſumma ſua in Deum optimum max. pietate, atque in beatiſſimum patrem Franciſcum, eiuſque ſeraphicam Religionem deuotione, propriam ſuæ habitationis domum in monaſterium euexiſſet, atque eccleſiam ſub beatiſſimi patris Franciſci tutela ſibi adiungendam curaſſet, eam Prouinciæ ſancti Iacobi patribus in perpetuum vſum tradidit, contulitque. Vt autem fratres eius habitatores, qui 20. numerum vt plurimùm attingunt, huiuſmodi monaſterio liberius feliciuſq; vti poſſent, catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus V. atq; eius vxor Eliſabetha datis literis ijs religioſis præceperunt, vt Franciſcanos fratres commendatiſſimos haberent, neuè illis vllam moleſtiam inferre præſumerent. B Quod ſanè neceſſarium non erat, cùm tanta inter iſtos atq; illos perpetuò interceſſiſſet neceſſitudo, atq; familiaritas, vt vix exprimi queat. Nec mirum profectò, cūm nullū vnquam offendiculū, nullumq; ſcandalū ab huius loci religioſis, qui Recollectionē quam diligentiſſimè exercent, imò potius optimū ſemper exemplum reportauerint.

De conuentu S. Mariæ de Pomerio. *Conu.* XIII.

CVM deuota quædam fœmina, nomine Marina quoddam ſpecu, Duriæ celebri flumini contiguum, agendæ pœnitentiæ ergo diu inhabitaſſet, inibiq; diem clauſiſſet extremum, Calixtus III. Pont. max. cognita eius ſanctitate, plures indulgentias ijs, qui adiutrices manus ad vnius ædiculæ, eidem dicandæ, conſtructionem porrigerēt conceſſit. Cumq; plures eleemoſynæ, quàm ad huiuſmodi ædificium perſoluendū deſiderari poterant, à fidelibus obueniſſent, indiesq; magis magisq; creſcerent, C præfata ædicula in iuſtum conuentum euaſit, atq; noſtris fratribus commiſſa extitit. In cuius principe ſacello inuiſere licèt arcam, cui tabella ſequenti epitaphio appenſa eſt: *Hic iacet corpus humillimæ, atq; deuotiſsimæ ſeruæ Dei B. Marinæ, quæ hoc deſertum, vt Chriſto Domino felicius, totoq; pectore vacaret, à ſua iuuenta petijt, quæq; feliciſsimè, atq; catholicè extremum in loco clauſit diem? Ad cuius tandem honorem ſacra hæc ædes ædificata fuit.* Ceterùm hic conuentus in Regnorum Caſtelle, atq; Portugaliæ confinio, atq; ad prærupti cuiuſdam montis radices conſtitutus, qui & à 20. fratribus frequentius incolitur, tanta amœnitate gaudet, vt à frequentibus conuicinis arboribus, ijsq; maximè fructiferis, Viridis per antomaſiam paſſim appelletur. Eſt præterea tum Luſitanis, tum quoq; Caſtellanis commendatiſſimus, idq; ob frequentia miracula, quæ meritis beatæ Marinæ ibidem contingunt. D Nam & terra ex præfato ſpecu, in quo pœnitentiā egit, religioſè hauſta, & aqua, ſi illi alterum ex eius oſſibus immerſum fuerit, epota diuerſos pellunt languores, plurimoſq; infirmos integræ ſoſpitati reſtituunt. Idipſum præſtat eiuſdem ſanctæ Marinæ caput theca in ſacrario reconditum, quod & in maxima eſt apud hos populos veneratione. Hic deniq; locus, qui & à proximiori pago ad 3. diſtat lapidem, imbuendis iunioribus religioſis grammaticalibus litteris pro voto deſeruit.

De conuentu S. Franciſci Metellinij. *Conu.* XIIII.

PRÆSENS conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, atq; non longè ab oppido Metellino (Hiſpanicè Medellin) erectus, licèt nondum vltimam artificis manū expertus ſit, antiquitate tamen non caret: cùm à pientiſſimis, Ioanne Portocarrerio, E eiuſq; legitima vxore Maria Manuel eiuſdem oppidi Comitibus, ex maxima animi propenſione qua in ſeraphicum patri Franciſcum ferebantur, anno Domini 1508. Iulio II. Pont. max. ſedente, imò & annuente, primùm ædificari cœperit, & Prouinciæ S. Iacobi adiectus extiterit. Affulget nihilominus breuis eius perfectionis ſpes, in id præfatorum fundatorum ſucceſſoribus toto pectore incumbentibus, vt quicquid ad eius conſummationem deſiderari poteſt, quantocitius perficiatur. Inhabitatur interim à viginti huius Prouinciȩ fratribus, qui tum oppidanis, tum quoque conuicinis populis Dei verbum de ſuggeſtu proponunt, atque opportunè quocunque in euentu adſunt. quare ab ipſis eleemoſynis, quibus aluntur, liberaliter accipiūt. Cœterùm ius huius loci patronatus ad præfatos Comites, fundationis atque reparationis iure, pertinet.

De conuentu S. Michaelis apud S. Martinum Conu. XV. A

CVM, Ciuitatenſi Epiſcopo annuente, imò & inſtante, Prouinciæ S. Iacobi patres præſentē conuentum, ſub B. P. Franciſci tutela, longiuſculus ab oppido, quod S. Martinus de Treuejo Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Ciuitatenſem diœceſim, tū ex publicis, tum ex priuatis oppidanorū facultatibus, tū quoq; ex eleemoſynis aliunde confluentibus à fundamentis ad verticem vſq; ædificandum curaſſent: ne fortè, eo Epiſcopo vita functo, ab eius ſucceſſoribus ſe diuexari cōtingeret, à Nicolao V. Pon. max. tunc ſedente, idq; anno reſtitutæ ſalutis 1452. menſis verò Iunij 3. huiuſmodi ædificij approbationem impetrarunt. Quòd ſacra hæc domus maxima tranquillitate fruatur, conſultiſſimè ab huius Prouinciæ patribus 18. Recollectis fratribus adiudicata eſt.

De conuentu S. Marinæ Sobradilij. Conu. XVI. B

ANTIQVAM ædiculam ſemicollapſam, omninoq; derelictam, atq; ad mille paſſus ab oppido Sobradilio B. Marinæ erectam, cùm aliquot Prouinciæ S. Iacobi fratres aliquandiu inhabitaſſent, ne fortè plurimis conflictati incommodis eā aliquando deſerere cogerentur, perdeuoti heroës Ludouicus ab Ocāpo, eiuſq; cariſſima coniunx Beatrix Mexia præfati oppidi temporales Domini, tum ſuæ, tum ſibi ſubditorum ſaluti maximè conſulturi, pręfatam ædiculam cum ſibi pertinentibus à Ciuitatēſi Epiſcopo, anno 1502. obtinuerunt, atq; in conuentum ex comunibus facultatibus euehendā, inſuper & Prouinciæ S. Iacobi adijciēdā curarūt. Ab eo vero tēporis, quo hæc Prouincia ab illa deſciuit, 18. & aliquādo 20. fratribus cōmodiſſimè inſeruiuit, deſeruitq;.

De conuentu S. Franciſci Auguſtæ emeritæ. Conu. XVII. C

INTRA huius itaq; ciuitatis mœnia præſens conuentus, ſeraphico P. Franciſco ſacratus, ex Caroli V. Germanorum Imperatoris, atq; Hiſpaniæ Regis, penes quē tunc eę partes erant, facultate, Madriti, anno Domini 1528. menſis verò Maij 19. facta, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis ciuium eleemoſynis ædificari cœpit. Qui tamen adhuc, refrigeſcente fidelium charitate, ſub latomis, fabris lignarijs, atq; cæteris artificibus eſt, experturus tandem vltimam eorum manum, quando Deus voluerit. Inhabitatur interim à 20. fratribus, eiuſq; eccleſia anno Dñi 1536. die verò menſis Octobris 12. à R. Alphonſo Guſmanio Scalabianorū Epō de Chriſtiano more conſecrata extitit.

De conuentu S. Ildephonſi Furnorum. Conu. XVIII. D

PIENTISSIMORVM Antiſtitū veſtigijs hærens R. Alphonſus Manriquius Hiſpalenſium Archiepiſcopus ruralem domum, atq; continguos hortos, quos recreationis ergò prope Furnos (vulgò Hornachos) oppidum, quod à neophytis Chriſtianis à Mahumetiſſimo ad fidem conuerſis, vno vel altero dempto omnino inhabitatur, ſibi comparauerat, noſtris fratribus, anno 1530. in conuentum transferendam liberaliſſimè obtulit. Cuius quidem domus poſſeſſionem cùm P. F. Gutierrus à Trejo cōuentus S. Helenæ Guardianus de more accepiſſet, eam Prouincię patres ex publicis oppidanorum facultatibus ſub S. Ildephonſi inuocatione in monaſterium euexerūt, atq; Recollectioni adiudicarunt. Eius pręterea eccleſiā R. Alphoſus Guſmanius Scalabianorū Epiſcopus anno Domini 1536. die verò menſis Octobris 14. benedixit, conſecrauitq;. Quod verò reliquū eſt monaſterij à 15. fratribus Recollectis pro voto inhabitat. E

De conuentu S. Spiritus Fouearum. Conu. XIX.

CVM perdeuotus vir Paulus Piretius pagi Fouearū incola propriam domum, huius Prouincię fratribus ad conuentus dignitatem promouendam anno Domini 1558. obtuliſſet, is P. qui tūc ad Prouincię clauū ſedebat, eam ex facta ſibi à R. Coriano-rū Epō facultate, eodē anno ſed die mēſis Septēbris 15. benedixit atq; ſanctiſſimo Spiritui ſacrauit. Hāc poſtmodū fratres ex diuerſis eleemoſynis hinc inde acquiſitis in iuſtum conuentū euexerunt, atque honeſtam eccleſiā ſibi annectendā curarunt. Quorum itaq; opera factum eſt, vt à 15. religioſis cōmodè ſatis impręſentiarū inhabitetur.

De conuen-

A *De conuentu S. Franciſci Fraxineti. Conu. XX.*

CONVENIEBANT equidem omnes accolæ eius oppidi, quod Hiſpanicè Frexenal nuncupatur, in Minoritici vnius cõuentus ædificatione, diſſentiebãt tamen in Prouinciæ, cui tradendus veniret, electione: altera eorum parte in Prouinciæ S. Gabrielis patres propendente, alia verò in huius alumnos inclinante. Quamobrem & iſtis, atq; illis de domo prouiſum eſt: illis ſiquidem de ædicula, B. Antonio de Padua dicata: iſtis verò de Martyrum eremitorio. Nec prius huiuſmodi lis deciſa eſt, quàm R. P. F. Franciſci à Zamora totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri diffinitiua acceſerit ſententia. Quo deniq; in pręſentis Prouinciæ, quòd oppidum Fraxinetum eius limitibus circunſcriberetur, fauorem pronuntiante, & Prouinciæ S. Gabrielis patres, relicta huiuſmodi ædicula, proprium remearunt locum, & præfati oppidi incolæ vnanimiter, B atq; communibus ſumptibus præſentem conuentum, B. P. Franciſco ſacrum, quem & 18. fratres vt plurimùm incolunt, apud ſe anno Domini 1562. erigendum curarunt.

De conuentu S. Antonij Texedæ. Conu. XXI.

QVOD conuentus hic, B. Antonio de Padua ſacratus, atq; Texedæ, quod Salmantinæ diœceſis oppidum eſt, à perdeuotis Alphonſo Lopetio à Texeda, atq; legitima eius coniuge Catharina à Robore temporalibus eiuſdem oppidi Dominis, anno Domini 1464. tumultuario opere, atq; ex inſtabili materia conſtructus, ex parte collapſus ſit, omnimodamque, niſi ab eorum ſucceſſoribus prius reficiatur, vel potius reædificetur, minetur ruinam, nihil aliud de eo nobis dicendum occurrit ab eo, quod diffi- C culter, atq; incommodè ſatis 12. fratres eius accolas continere poſſit, quod amœniſſimis, atq; peramplis hortis, abundãtibus lymphis, & ſaluberrima aura potiatur, quodque tandem altero ex brachijs beati Brandanij Abbatis religioſiſſimè honeſtetur.

De conuentu S. Iacobi Luponij. Conu. XXII.

CONSTRVXERAT, idq; ex nõ vulgari in eos pietate, ad pauperes, peregrinosq; hoſpitio excipiendos nobilis Didacus ab Aluarado ſacræ diui Iacobi Militiæ eques, & Commendatarius ex proprijs facultatibus xenodochium, non longe à Luponio (vulgò Lobon) nullius diœceſis, ſed eiuſdem Militiæ oppido, illudq; eius nepoti atq; ex aſſe hæredi Didaco ab Aluarado ex teſtamento reliquit. Cumq; inclyta Eliberia à Figueroa oppidi Populæ Comitiſſa præfatum oppidum Luponium, perſoluto D prius iuſto pretio, emiſſet, pręmemoratum etiam xenodochiũ ab eius poſſeſſore ea poſita lege obtinuit, vt ſcilicet illud in Minoriticum monaſterium quantocitius euehendũ curaret. Quamobrem nobilis heroina, quicquid illi pollicitus fuerat, nulla interpoſita mora, executioni mandauit. Prodijt igitur nobis hic conuentus, diuo Iacobo Apoſtolo ſacratus, ex præfatæ Comitiſſæ facultatibus, atq; ex prædicti Didaci liberalitate anno 1564. Huius Prouincię 13. fratres, quòd nõdũ vltimã artificis manũ expertus ſit, quodq; ea patria non adeò ferax exiſtat, minus cõmodè cõtinet, minusq; abundãter ſuſtentat.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Cellameæ, Conu. XXIII.

CELLAMEA (Hiſpanicè verò Salamea) oppidum ad ſacram Alcantarenſem Militiam ſpectat, antiquiſſimumq; eſt, cùm multò ante Traiani Imperatoris tempora exordium ſumpſerit. Nam parochialis eius eccleſia, quæ & B. Marię de Miraculis E dicata euaſit, ſepulcrum extitit olim in honorem præfati Imperatoris Traiani à Iulipenſibus municipibus erectum: hocq; titulo HÆC EST CELLAMEA inſignitum: in cuius tanti viri gratiam oppidani ipſum oppidum eo, reſecatis duobus primis verbis, appellãdum voluerũt: nempe Cellamea, licèt corrupto vocabulo Salamea paſſim ab omnibus nuncupetur. Ad iactum ergo lapidis à præfati oppidi Cellameę domibus F. Paulus Xerezanus Prouinciæ S. Ioſephi alumnus, Methymnenſiſq; conuentus eiuſdem Prouincię Guardianus, anno Domini 1576. hoc monaſterium, ſub ſanctæ Marię de Angelis inuocatione, iuxta illius Prouincię normam, ex publicis, priuatiſq; oppidanorum facultatibus ędificare cœpit. Sed cùm parcè ſatis, ac pręter votũ ad operis promotionẽ, atq; ad fratrum ſuſtentationem neceſſaria ſibi à Cellameana coitate

ſubminiſtrarētur,eū,eductis inde fratribus ſibi cōmiſſis,oīno deſeruit.Quapropter indi- A
gnata cōitas aliquot huius Prouinciæ S.Michaëlis patres aduocandos,ſibiq; huiuſmodi cōuentū tradendū cenſuit.Impetrata itaq; à catholico Hiſpaniæ Rege Philippo II. cuius ob pręfatę Alcātarēſis Militię adminiſtrationē,quę ſibi ex officio incumbebat, eę parteſerant,facultate,præfatus hic cōuentus,anno Dñi 1584.à S.Ioſephi Prouincia ad hāc tranſlatus extitit.Quia verò eius ſtructura fratrum habitationi minus accommoda eſt,demoliendaq; venit,à 6. tantùm fratribus impræſentiarum inhabitatur:à pluribus tamen temporis ſucceſſu inhabitandus:Nam eius ſitus capaciſſimus, amœnuſq; eſt,& ſaluberrima potitur aura : inſuper & ampliſſimis hortis,abundantibusque aquis gaudet. Præterea tanta eſt Cellameanorum in Franciſcanos fratres animi propenſio , tantuſq;, affectus, vt optimè nobis de huiuſmodi ædificio ſperandum veniat.

De monaſterio S Claræ Ciuitatis. Mon. I. B

ID monaſteriū,B.Claræ longiuſculus ab vrbis Ciuitatēſis mœnibus erectum, atq; à 55.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatū,antiquiſſimū eſt,& 2.eiuſdē S.Claræ ſocias ſui fundatrices habuit.In medio eccleſiæ choro admirandæ ſanctitatis religioſa ſoror Hadabona, cui & lapidea imago ibidem erecta eſt,ſepulta quieſcit.Hæc tantopere, dum viueret, in omni virtute,præcipuè vero in charitate , atque oratione profecit, vt ſtatim poſt mortem miraculis clarere meruerit. Quamobrem & monialibus, & ſæcularibus commendatiſſima eſt, & tum iſti, tum quoque illæ hauſta ex eius ſepulcro terra ad pellendam febrem quatriduanam vtiliter, atque pro voto vtuntur.

De monaſterio S. Claræ Safræ. Mon. II. C

HOC monaſteriū,muris oppidi Safræ clauſum,atq; S.Claræ,anno 1530.erectum, primatū inter cætera Clariſſarū(de 2.tamen Regula)cœnobia facilè obtinet.In eo ſiquidē & ſanguinis claritas fulget,& regularis diſciplina viget,& diuini cultus honor maximè reſplendet. Hoc itaq; tantum monaſterium à pijs Gomezulo Suarez à Figueroa,eiuſq; coniuge Eliberia Laſſa à Mendoza , ex apoſtolica tamen Martini V. Pont. max. facultate,ſibi anno ſui Pōtificatus 12.facta,conſtructū, pinguiſſimiſq; redditibus atq; capellanijs pro ſæcularibus ſacerdotibus,qui ſacris ibidē operari tenētur,locupletatum extitit. Apoſtolicum præfatæ facultatis diploma in præſentis loci, à 50.ſororibus inhabitati , cuius eccleſiam R. Ioannes de Morales Badeiocianorum Epiſcopus de religioſo more benedixit, conſecrauitq;,chartophylacio diligentius aſſeruatur.

De monaſterio S. Marinæ ibidem. Mon. III. D

ET ſi diligenti indagine adhibita,nullo tamen pacto vel quis præſentis monaſterij Safræ,in honorem ſanctæ Marinæ erecti,author fuerit,vel quo certo tēpore fundamenta iacta extiterint,aſſequi potui.Quamobrem hæc tantùm dixiſſe ſufficiat:quòd vi licet à 15.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitet,quòdq; redditibus minimè abundet.

De monaſterio S. Claræ Placentiæ. Mon. IIII.

PERDEVOTVS Alphonſus Ruitius à Camargo Placētinus ciuis quicquid facultatū obtinebat,id in vnius monaſterij conſtructione conſumendū cenſuit. Quamobrē,vt prius ſibi à ſede apoſtolica facultas facta eſt,hoc monaſteriū, beatæ Annæ nomine S.Claræ paſſim appellitatū,intra Placentinæ ciuitatis mœnia conſtruendū, atq; E
honeſtis vtcunq; redditibus, anno Domini 1475. dotandum curauit.Cuius deniq; beneficio factum eſt, vt 30 virgines Deo ſacræ ſub habitu & ſecunda beatæ virginis Claræ Regula ibidem Chriſto ſponſo nupſerint, totoque pectore ſibi inſeruiant.

De monaſterio S.Claræ Fraxineti. Mon. V.

ELIBERIA à Figueroa inclyti Laurētij Suarez à Figueroa Ferianorū Comitis filia, atq; cuiuſdā Mareſcalli Peraſanni à Ribera legitima vxor cētuplū acceptura,atq; æternam vitam poſſeſſura, hoc ſacrum monaſterium, Alexandro VI.Pont. max: ſibi annuente,aliquantulum ab oppido Fraxineto,vbi prius ædicula Conceptioni virginis ſacrata

A ſacrata ſubſtiterat, anno Domini 1501. exædificandum, honeſtisq; redditibus locupletandum, atq; beatæ Claræ dicandum curauit. Voluit tñ præfata fundatrix, vt à 33. Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis inhabitaretur, licèt impræſentiarũ à 20. tãtũ incolatur.

De Monaſterio Lucis Xereſij. Monaſt. VI.

QVOD de præſenti monaſterio, B. Claræ Xereſij erecto, dici poſſit, deperditis oĩno eius ſcripturis, nihil aliud occurrit ab eo, quòd à 10. tantũ Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitetur, quodq; nos penitus lateat, quis eius author ac fundator extiterit.

De monaſterio S. Claræ Amigdaleti. Mon. VII.

PERDEVOTVS Ioannes Piretius oppidi Amigdaleti (Hiſpanicè Almendral) incola, cùm hoc monaſterium intra præfati oppidi mœnia à fundamentis extruere cœpiſſet, nec immatura morte præuentus ad optatum finem perducere potuiſſet, B cariſſimam ſibi vxorem Mentiam Vaſquez vniuerſorum hæredem reliquit, ſibiq; iniunxit, vt quicquid ad huiuſmodi monaſterij conſummationẽ requireretur, id ex adepta hæreditate præſtaret: inſuper & voluit, vt cùm primùm præfatum monaſteriũ vltimam artificis manum expertum eſſet, à Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, vel ſaltem à Franciſcanis ſororibus Tertiarijs inhabitaretur. Quæ tamen ſiue iſtæ, ſiue illæ eſſent, prouinciali Franciſcanorum Obſeruantum Vicario parerent. Vt igitur primùm huiuſmodi ædificium extitit abſolutum, à Tertiarijs quibuſdam ſororibus inhabitatum eſt. Quę tandem eo ipſo anno, quo hęc Prouincia ab altera S. Iacobi diſſecta fuit, relicto huiuſmodi Inſtituto, in ſecundam beatę virginis Clarę Regulam verba fecerunt, ac in tantam proruperunt fœcunditatem, vt vigeſimumquintum numerum claudant.

C *De monaſterio matris Dei Erenæ. Mon. VIII.*

PERDEVOTA Eliſabetha Delgada vidua ex Roderici Porradi ſacræ diui Iacobi Militiæ equitis morte relicta, vt primùm à catholico Hiſpaniæ Rege, atque præfatæ Militiæ Adminiſtratore Ferdinando V. facultatem obtinuit, defuncto viro morem geſtura hoc ſacrum monaſterium, S. Matri Dei dicatum, intra oppidi Erenæ mœnia ex proprijs, atq; relictis à viro facultatibus, an. Domini 1508. extruxit. Præterea Clariſſarum monialium habitu induta, ipſum cum quibuſdam alijs virginibus ingreſſa eſt, atque ſolemne votum emiſit. Cæterum hæc ſacra ædes, quæ & à quadraginta Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis incolitur, & religione & etiam ſanctitate claret: nec facilè alicui in hac tota Prouincia ſanctimonialium conuentui palmam concedet.

D *De monaſterio S. Eliſabethæ ibidem. Mon. IX.*

ERENENSIS cõitas, antiquũ xenodochiũ, diuæ Catharinæ intra eius mœnia erectũ, Tertiarijs quibuſdã ſororibus Frãciſcanis ex apoſto. auctoritate an. Dñi 1496. in monaſteriũ trãsformandũ, atq; inhabitandũ tradidit. Poſt trãſactos verò ab hm͠ōdi traditione 60. annos R. P. F. Franciſco Zenone totius noſtri Ordinis generali Miniſtro his partibus appulſo, huiuſmodi Tertiarię ſorores, relicto antiquiori Inſtituto, & in habitum, atq; 2. B. virginis Claræ Regulam tranſierunt. Quæ quidem adeò coaluerunt, vt 40. numerum impræſentiarũ attingant. Licèt hæc ſacra domus nomine B. Eliſabethæ paſſim ab omnibus appellitetur, B. tñ Mariæ de Remedijs, in cuius ẽt honorem religioſa Confraternitas ibidem erecta eſt, in prima ſui erectione dicata, ſacraraq; fuit.

E *De monaſterio S. Annæ Badeiocij. Mon. X.*

CVM religioſa ſoror Leonora à Vega 2. B. Claræ Ordinẽ, cui ipſa in monaſterio eiuſdẽ S. Claræ nomẽ dederat, à ſe ꝓpagari cuperet, aſſũptis ſecũ 2. eiuſdẽ Inſtituti, ac optimi nominis ſororibus, Badeiociũ ciuitatẽ, anno à partu Virgineo conceſſit, inibiq; præſẽs monaſteriũ, diuæ Annæ Dei genitricis matri ſacrũ, ex diuerſorum, præcipuè verò Badeiocianorũ ciuiũ facultatibus erexit, optimiſq; legibus, atq; moribus cõmuniuit. Eius itaq; opera factũ eſt, vt 35. honeſtiſſimæ virgines ſub habitu, atq; 2. beatæ virginis Claræ Regula ibidem Chriſto ſponſo felicius, atque toto pectore vacent.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Cumbrium. *Mon. XI.* A

FIDELISSIMI diſpenſatoris munus exequuturus perdeuotus, atq; Frāciſcanę Religioni addictiſſimus Ferdinandus Vexaranus, matricis eccleſiæ Hiſpalenſis canonicus, quicquid ſibi ex eccleſiaſticis redditibus reſiduum fuit, id totum in 1. monaſterij ædificatione conſumendum cenſuit. Quamobrem, vt primùm ſibi poteſtas data eſt, hunc conuentū, immaculatæ Conceptioni Virginis glorioſę ſacrum, quod 26. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ inhabitant, Cumbrium (Hiſpanicè Cumbres) quod Hiſpalēſis diœceſis oppidum eſt, à fundamentis exædificandum, omninoq; abſoluendum curauit.

De monaſterio S. Antonij Scalabiæ. *Mon. XII.*

QVAMVIS huic ſacro Clariſſarum de 1. Regula monialium monaſterio, Scalabię ſub B.P. Antonij de Padua inuocatione erecto, quòd anno reſtitutæ ſalutis 1574. ex Placentini Præſulis facultate primùm conſtrui cœperit, vltimus inter cœtera huius Prouincię monaſteria locus antiquitatis iure debeatur: ei nihilominus, quòd & paupertate, & vitæ aſperitate reliqua longè ſuperet, hunc 12. aſſignare voluimus. His accedit, quòd nobis ad Conceptioniſtarum, atque Tertiariarum ſororum conuentus tranſeundum ſit, quòdq; (vt ſæpius meminimus) non multùm huiuſmodi antiquitatis ſeriem faciamus. Ne itaq; Clariſſas vel Tertiarijs, vel Conceptioniſtis miſceremus, cōſultum fore duximus, ſi huius monaſterij impræſentiarū meminiſſemus. Cœpit igitur ædificari præfatum hoc monaſterium anno Domini 1574. idq; ex priuatis atq; publicis Scalabianorū facultatibus; ſuiq; fundatrices agnoſcit religioſiſſimas 3. ſorores, quę ex Madritenſi eiuſdem Inſtituti monaſterio egreſſę, ad hoc cum obedientialibus literis appulſæ, ipſum ſanctiſſimis moribus imbuerunt. Inhabitatur interim à 22. ſororibus. B C

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Capitis bouini. *Mon. XIII.*

RELICTVRVS poſt ſe pijſſimus heros Martinus Rol ſacræ Alcantarenſis Militiæ eques, & Commendatarius deuotas aliquot virgines ſacras, quæ ſe perpetuò Deo opt. max. commendarent, hoc monaſterium, immaculatę Conceptioni Virginis ſacrum, quòd 38. Conceptioniſtæ ſorores impræſentiarū inhabitant, ex proprijs facultatibus, atq; ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. conceſſione, intra eius oppidi, quod Cabeca del buey Hiſpanicè nuncupatur, Latinè verò Caput bouinum appellari poſſet, ſubeſtq; ſacræ Alcantarenſi militiæ, mœnia anno à partu Virgineo 1508. à fundamētis primò erexit, temporiſq; ſucceſſu omnibus numeris abſoluit, atq; honeſtis redditibus, quibus 20. ſorores ali poſſent, locupletauit. Præterea religioſiſſimas 4. moniales, quæ aduentantes virgines ea, quæ ſunt Religionis, docerent, ex Hiſpalenſi ſanctæ Agnetis conuentu educendas, atq; adhūc anno Domini 1533. transferendas curauit. Quia verò præfatæ illę 20. virgines ad peculiares quaſdam horarias preces pro fundatoris anima tenentur, vnde & eius ſacellariæ paſſim nuncupātur, nihil penitus in dotem conferūt, ſed gratis omnino recipiuntur, & ex redditibus ab ipſo relictis ſuſtentantur. Egreſſis tamen ſuperioribus annis illarum 8. vt Conceptioniſticum Scalabianum cōuentum (de quo ſtatim) erigerent, huiuſmodi 20. numerus imminutus, & ad 12. redactus extitit. D

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Scalabiæ. *Mon. XIIII.*

PRODIIT nobis hoc monaſterium, S. Conceptioni B. Virginis Scalabiæ (vulgò Truxillo) erectum, atq; à 50. Conceptioniſtis ſororibus inhabitatum ex proximè præcedenti conuentu. Qua etiam de cauſa licèt quibuſdam alijs recētius ſit, hunc ſibi locum reſtituere voluimus. Vt igitur primùm præcedentis loci ſorores, P. F. Chriſtophoro Sedenio Prouinciæ S. Iacobi Miniſtro annuente, in eandē ſententiam conuenêre, illarum 8. quibus, quicquid bonorum atq; redditum à fundatore relictorum ſibi pro rata portione obuenire poterat, ab alijs cōceſſum eſt, Scalabiam anno Domini 1533. cōcedentes hoc monaſteriū à fundamentis ad apicem vſq; conſtruendū curarunt. Cumq; templo pro tāto monaſterio digno carerēt, cōceſſa illis fuit à bon. me. Pio V. Pon. max. parochialis eccleſia S. Clementis ſibi proxima, quā tādē illæ cætero ędificio adaptarūt. E

De mona-

A *De monaſterio Conceptionis B. Virginis. Erenæ. Mon. XV.*

VT primùm F. relicto S. Helenæ conuentu, ad S. Lazari xenodochium conuolarũt,
Conceptioniſtæ aliquot ſorores deſertum à ſe locum ex tempore occupantes in-
habitarunt. Cumq; eius habitatio, quòd ſeſquimilliari ab oppido diſtaret huiuſmodi
conuentus, quodq; facinoroſorum hominum inſultibus facillimè pateret, monialibus
periculoſiſſima eſſet, ab eis poſt aliquot annos derelicta, eiuſq; loco hic conuentus ſub
ſanctiſſimę Cõceptionis glorioſæ Virginis inuocatione intra prefati oppidi Erenę mu
ros, nec tamen longè ab eis, conſtructus fuit. Quia tamen eius eccleſia ad contiguum
xenodochium ſpectat, ſubeſtq; ſæcularibus, huiuſmodi ſorores Conceptioniſtę, quæ
35. numerum attingunt, quæq; religioſſimæ ſunt, plurimis quatiuntur difficultatibus.

B *De monaſterio Conceptionis B. Virginis Vſſagrij. Mon. XVI.*

CAETERIS tum fratrum, tum quoq; ſororũ monaſterijs à ſe erectis, atq; quã-
plurimis alijs pijs operibus præſtitis colophonẽ additura pientiſſima heroina Ti
raſia Hẽriquez, vt primùm Hiſpaniæ Regis Ferdinãdi V. interceſſione apoſtolicã à Iu-
lio II. Pont. max. facultatem obtinuit, hoc ſacrum monaſteriũ, ſanctiſſimæ Conceptio
ni glorioſiſſimæ virginis Mariæ dicatum, in ingreſſu eius oppidi, quod Vſſagre Hiſpani-
cè nuncupatur, ſubeſtq: ſacræ Iacobitarum Militiæ, & ab oppido Erena ad nonum tã-
tum lapidem diſtat, ex proprijs facultatibus anno à partu Virgineo 1509. à fundamẽ-
tis ad verticem vſq; eleganter ſatis ædificandum, atque Conceptioniſtis ſororibus in-
ſtruẽdũ curauit. Quod quidem monaſterium tantò plus in omni pietate, atq; regulari
C diſciplina profecit, quãtò magis ſæculariũ, cæterorumq; familiaritatẽ, & cõſuetudinẽ
deuitat. Quia verò eius redditus œconomorũ incuria in decliue tẽdũt, ab 18. tãtùm ſo-
roribus impræſentiarũ incolitur, incultũ aliqñ à 30. idq; ſatis commodè, atq; pro voto.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Metellinij. Mon. XVII.

HIC conuentus, immaculatæ Conceptioni Dei genitricis Mariæ intra oppidi Me
tellinij ambitum erectus, & à trigintaquinque Conceptioniſtis ſororibus inha-
bitatus, non ſibi ſemper ſimilis fuit. Nam à religioſa ſorore Agnete de Ieſu, & duabus
eius ſocijs ex apoſtolica Iulij III. Pont. max. auctoritate, anno Dominicæ incarna-
tionis 1551. exædificatus, & à Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis, de quorum numero
eius fundatrices fuerunt, per ſeptendecim annos incultus, in præfatarum tandem mo-
D nialium Conceptioniſtarum poteſtatẽ, R.P.F. Ludouico Zapata Prouinciali huius pro
uinciæ Miniſtro, anno à partu Virgineo 1568. venit, illiſq; impræſentiarũ vſq; deſeruit.

De monaſterio Matris Dei Safræ. Mon XVIII.

HOC ſolũ de præſenti cõuẽtu ſanctiſſimæ matri Dei dicato dicendũ occurrit, quòd
videlicet nõ ita antiquus ſit, quodq; ab oppido Safra 200. & à Minoritico mona-
ſterio 50. paſſibus diſtet, quodq; tãdẽ à 22. Tertiarijs ſororibus Frãciſcanis inhabitet.

De monaſterio Matris Dei Xereſij. Mon. XIX.

CVM Tertiariæ ſorores Franciſcanæ Monaſterij ſanctæ Mariæ de Gratia Xere-
ſij ab antiquo erecti in ſecundam beatæ Virginis Claræ Regulam tranſijſſent,
E earum aliquæ, quæ cæteris minimè conſenſerant, id ægrè ferentes hoc ſecundum
monaſterium ſub ſanctiſſimę matris Dei inuocatione, ex apoſtolica Leonis X. Pont.
Max. facultate ſibi anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo decimotertio, die
verò menſis Octobris vndecima, facta, atque ex diuerſorum eleemoſynis, non abſque
labore partis ibidem ſibi erigendum, abſoluendumque curarunt: vbi & ſub tertio
ſeraphici patris Franciſci Ordine, immo & ſub antiquiori habitu Conuentualibus Frã
ciſcanis patribus ſubiectę ad annum vſque Domini 1567. perſeuerarunt. Præfatis ve
rò patribus Conuentualibus ex Pij V. Pont. max. decreto in regularem Obſeruan-
tiam apud Hiſpanos tranſeuntibus, tranſiuit quoque & hic conuentus, qui & à vi-
ginti Tertiarijs ſororibus inhabitatur, in eorundem Obſeruantũ curã, atq; correctionẽ.

PROVIN-

PROVINCIA CANTABRIAE.

A CVM feliciſſima illa tempora,quibus per Eliſeum Prophetam pręfiguratus
Chriſtus Dominus,paruulo Franciſco ſacra ſtigmata imprimens, eum ſibi
aſſimilari voluit,aduentaſſent,tantiq́; prodigij fama ad extremos vſq; He-
ſperos penetraſſet, aliquot domus Cantabricam circa maritimam orã, in
quibus fœcunda ipſius ſeraphici P. proles commorari poſſet, erigi cœpe-
runt Quæ tamen,cùm in dies magis magiſq́; multiplicarentur, Cuſtodiæ Burgenſis ti-
tulo honeſtatę,Prouinciæq́; Caſtellæ annexæ ſunt, atq; tandem, anno Domini 1518.
ex Leonis X. Põt.max.indulto, vt apoſtolicum eius breue Romę datum facilè indicat,
in peculiarem ſub eodem prorſus titulo Prouinciam emerſerunt. Cùm autem vix
B ab uno tantùm prouinciali Miniſtro iuxta tempus à Franciſcanis legibus præfixum vi
ſitari poſſent,his alijſq́; iuſtis de cauſis huiuſmodi Burgenſis Prouincia, ſub R.P.F.An-
drea Inſulano totius noſtri Ordinis generali Miniſtro,in duas,nempe Burgenſem,atq;
Cãtabricam Prouincias ſecta extitit:ita vt ea conuentuum congregatio,quę vltra Ibe-
rum fluuium Occidentem verſus tendit,retẽto antiquiori vocabulo, Burgenſis Prouin
cia appelletur:quę uerò citra eundem fluuium ad Septentrionem, atq; Orientem ver-
git,ab eiuſdem regionis nomine Cantabrica dicatur.Nec iſtud abs re quidem:cùm Can
tabriæ nomen ſæcularibus Alauenſi,Guipuſcanæ,Montenſi,Vaſconicæ (vulgò Nauar
ra) atq; Biſcainæ Prouincijs,quas hæc Cantabrica complectitur, commune ſit. Nam
C ſicut olim vniuerſa circumquaque regio ab antiquiſſima,ac inter cæteras omnes eius
plagæ vrbes procul dubio principe,ſed à Romanis expugnata, Cantabrica ciuitate
Cantabria nuncupabatur,ita quoque nunc præfatarum quinq; Prouinciarum popu-
lo à Cantabrico communiori nomine Cantabri appellantur. Eſt præterea Cantabria
Septentrionalis Hiſpaniæ Prouincia,atque ad Orientem aliquantulum vergit. Cuius
Aquilonaris portio Oceano mari alluitur:Orientalis Galliam Narbonenſem, quam &
Togatã uocãt,ex aduerſo reſpicit:Meridionalis irrigatur Ibero inſigni flumine: Occi-
dẽtalis verò Aſturibus,qui de Sãtillana vulgò dicũtur,cõtigua,cõterminaq́; eſt.Huic
deniq; Prouincię,quę 21.fratrũ cõuẽtibus,7.Clariſſarũ monialiũ Vrbaniſtarũ monaſte
D rijs, atque 21. Tertiariarũ ſororũ Franciſcanarũ domibus abſoluitur:cuiuſq́; maius ſi-
gillum Dominicam crucem, cuius vtrique lateri ſeraphicæ Religionis inſignia, nem-
pe ſacra B.P.Franciſci ſtigmata ſcuto incluſa,non procul à baſi hærent, ſpineam coro-
nam ad brachia inſignitam, duoſq́; lupos ſcuto etiam circumſcriptos, quæ gentilitia
Cantabrię inſignia ſunt,atq; ſequentes litteras: SIGILLVM PROVINCIAE
CANTABRIAE ORDINIS MINORVM R, papyro inducit, deuotiſſi-
mam glorioſ. virg. Marię de Rubo imaginem,quòd in altero eius monaſteriorum ere-
cta,Cantabris celeberrima,atque commendatiſſima ſit,pro ſolito more pręferre volui.

E *De conuentu S. Franciſci Victorię. Conu. I.*

VT primùm ſeraphicus P.Franciſcus Cõpoſtellã petiturus, Victoriã, quę Calagur
ritanę diœceſis ciuitas eſt,ingreſſus,eius incolarum erga ſe humanitatem,atque
erga Deum pietatem expertus fuit: ędiculam intra eius ſepta, B. Marię Magdalenę ſa-
cram,ex diuerſis fidelium eleemoſynis erigendam curauit, vnumq́ue vel alterum ex
eius ſocijs,qui ipſius curam gereret ibidem reliquit.Hanc poſtmodum ſereniſſima pa
riterq́ue pientiſſima Berenguella ſereniſſimi Ioannis Caſtellę Infantis filia,atq; potẽ-
tiſſimi herois Lopetij Diaz de Haro Cantabriæ Domini neptis plurimis ſacellis auxit,
atque peramplo monaſterio ſibi adiuncto in iuſtam eccleſiam ſub eiuſdem B. P. titulo
erexit. Quo tamen certo tẽpore id contigerit,omnibus eius ſcripturis igne abſumptis,

non

non ſatis conſtat. Hoc nihilominus certum eſt: prꝙfatam videlicet heroidem Berengue A
lam, anno Dominicę incarnationis 1296. ex hac vita migraſſe, ſuiſque hæredibus ex te
ſtamento pręcepiſſe, vt huiuſmodi opus à ſe inchoatum, atque nondum perfectum ex
adeunda hęreditate quantocitius abſoluerent, perficerentque. Quod & illi quàm dili-
gentiſſimè præſtiterunt. Præfatæ fundatricis corpus in medio maiori ſacello, elegantiſ
ſimo ſibi mauſoleo erecto, quieſcit. Ad dextrum vero principis altaris cornu, ſacro Euā-
gelio decantando deſtinatum, nobile inclytorum Comitum de Vergara ſepulcrum ab
antiquo erectum conſpicitur. Atqui ad ſiniſtum, pronuntiandę Epiſtolę deputatum, in-
clytorum quoque heroūm ex antiquiſſima familia à Mēdoza originem ducentium bu-
ſtum affabrè elaboratum ſurrigit. Inter nobiliſſima 10. ſacella, à diuerſis tamen ciui-
bus in huius loci templo erecta, illud nobis primò commendatiſſimum venit, quod di-
uæ Mariæ Magdalenæ dicatum eſt; cùm certiſſima traditione conſtet ipſum à ſeraphi- B
co P. Franciſco fuiſſe constructum, deinde verò id, quod perdeuoti Ioannes de Arana,
eiuſque legitima vxor Mentia à Villella Victoriani ciues, atque de ſeraphica Religio
ne optimè meriti nouiſſimis his temporibus R.P.F. Franciſci à Tholoſſa huius conuen
tus, qui à 40. fratribus frequentius inhabitatur, tunc tēporis Guardiano, nunc verò Ro-
manæ Cutiæ Commiſſario diligenti opera, atq; conſilio vſi ex domeſticis, cōmunibuſ-
que facultatibus in Annuntiationis Deiparę Virginis honorem erigēdum, ſummiſq;
beneficijs cumulandum, atq; altari ad eruendas per Miſſæ ſacrificium ex Purgatorij
pænis fidelium defunctorum animas priuilegiato honeſtandum curarunt. Hi ſiqui-
dem pijſſimi coniuges inſtituto ex communibus facultatibus, regia tamē authoritate
accedente, vinculo, quo primogenitus, eiuſq; ſucceſſores iure primogenituræ potiren-
tur, cauerunt, vt ij dormitorium, atque gymnaſium ad collegij inſtar huic conuentui C
contigua ex obuenta hæreditate, atque ex huiuſmodi vinculi redditibus, qui pinguiſſi
mi ſunt, quanto citius conſtruerent, ſinguliſque annis trecentos aureos coronatos pro
duodecim fratribus ſtudētibus, præfatiq; ſacelli à ſe erecti ſacellanis, atq; duobus Præ-
lectoribus, quorū alter ſcholaſticam ex Angelico Doctore, diuo ſcilicet Thoma Aqui-
nate Theologiam, alter verò ex Doctore ſubtili Scoto prælegat, alendis induendiſque
penderent: inſuper & vt primus eorum ſucceſſor infra quadriennium ab adita eorum
hæreditate octoginta aureos coronatos, ſecundus infra idem tempus ſexaginta triti-
ci modios, tertius 50. alios aureos, quartus & qui hūc ſequuti fuerint, etiā totidem præ-
fatos trecētum aureos perpetui redditus iure, ſub præfixis pœnis, adjciēdos curarēt:
vtque tandem, iuxta reddituum quantitatem, & accrementum, prꝙmemoratorum ſtu
dentum numerus creſcere deberet. Hęc autem omnia à patribus in generali Capitu- D
lo Romæ, anno Domini 1571. celebrato approbata, & per Piū V. Pont. max. tunc ſedē
te medito apoſtolico breui confirmata ſunt. Inueniuntur à cætero in pręſentis loci ar-
chiuis aliquot tum apoſtolica, tum quoq; regia priuilegia noſtrum Inſtitutum cōcer-
nentia: nempe breue quoddam Innocentij IIII. Pont. max. datum anno ſui Pontifi-
catus I. quo cauetur, ne quis alius à Franciſcanis Minoritico habitu, vel ſibi ſimili vta-
tur: & quorundam Franciſcanæ Regulę articulorum declarationes ab eodem Innocē-
tio IIII. editæ: & authenticum quarūdam Sixti IIII. ſummi itidem Pontificis litera
rum tranſumptum, quo fauores, atq; priuilegia Frāciſcanis à ſuis prædeceſſoribus con-
ceſſa ex apoſtolica authoritate confirmat, atq; alia de nouo impertitur: & aliud aliarū
eiuſdem Sixti IIII. literarum tranſumptum, quo cauetur, ne moniales eiſdem Fran-
ciſcanis ſubiectę, ſub apoſtolici alicuius breuis prætextu, Confeſſarios, aut Viſitatores E
abſq; ſpeciali ſuorum Prçlatorum licentia ſibi eligant: Et aliud cuiuſdam bullę Alexā-
dri PP. IIII. tranſumptum, vt Minoritæ ſanctorum Franciſci, Antonij de Padua atq;
Claræ virginis feſtiuitates, earumq; octauas, etiam generalis interdicti tempore, ſolem
niter celebrare poſſint: & quædam bulla, cui Benedictus XI. ſummus etiam Pontifex
ſubſcripſit, Ioannis XXII. ſummi quoque Pontificis, qua RR. Toletanum Archie-
piſcopum, Burgenſem atq; Palentinum Epiſcopos fratrum Minorum Conſeruatores
inſtituit: & aliud tranſumptum cuiuſdam bullę Gregorij PP. X. quo vniuerſis per Hi-
ſpaniam Epiſcopis, Archiepiſcopis, atq; eccleſiaſtica dignitate fulgentibus Minoritarū
Obſeruantum protectio ſummè commendatur: & patentes quędam Alphonſi Caſtel-
lę,

A læ,Legioniſq; Regis literæ, quibus præfatis Obſeruantibus Minoritis abſq; vlla contradictione prædicandi,ſacraſq; confeſſiones excipiēdi facultas fit. Quibus quoq; literis Petrus,Alphonſus,Ferd.atq; Ioāna Caroli V. Germanorū Imper. mater Hiſpaniæ Reges ſubſcripſerunt.Habentur demū in eiuſdē loci ſacrario plures Sāctorū reliquiæ, quarū tamen nomina,quòd præ vetuſtate legi minimè poſſint,ſilentio prætereuntur.

De conuentu S. Mammetis Flauiobrigæ. Con. II.

ITA erant omnia,quæ apud Cantabros de Franciſcana Regulari Obſeruantia, deque feliciſſimis eius progreſſibus ferebantur, vt quæque eorum ciuitas, immo & quodlibet oppidum illorum apud ſe habendorum deſiderio flagraret. Eo igitur factū eſt,vt Flauiobrigana communitas antiquiorem ædiculam,diuo Mammeti ſacram, atque ad mille paſſus ab oppido Flauiobriga(vulgò Bilbao)accliui quodam in loco, ſed
B nemoroſo,amœno atq; ſaluberrimo ſitam,& ad eius nobiliores attinentem, pręſtantiſſimo patri fratri Ludouico à Saya Minoritarum Obſeruantum Prouinciæ Caſtellę Cuſtodi ex apoſtolica Eugenij IIII, Pont. max. cuius diplomata ſub datum anno Domini 1447.adhuc extāt,authoritate, poſt elapſum ab huiuſmodi authoritate trienniū, nempe anno Domini 1450. tradendam,ampliandam,atque in monaſterium,30. continendis fratribus accommodatum,ex publicis facultatibus euehendam curauit. Cùm autem præfati oppidi nobiliores,atque cæterum, à ſæcularibus tamen ſacerdotibus, vulgus huius monaſterij diſtantiam ægrè ferrent, eiuſque fratres ſibi viciniores cuperent, Sixto IIII. ſummo Pont. ſupplicarunt, vt nouum conuentum (de quo paulò inferius) præfatis fratribus propius ipſum oppidum à ſe ædificandum accepto ferre
C dignaretur. Quibus denique annuens ſummus ipſe Pontifex pręcepit, idque anno à partu Virgineo 1475. vt frātres relicto ſancti Mammetis monaſterio ad nouum, ſibi à Flauiobriganis conſtruendum, quantocitius transferrent. Cauerent tamen ne ipſum ſæculari alicui ſacerdoti, vel cuicunque alteri diuenderent, ſed vt ſingulis Dominicis diebus vnum aliquem ex ſe ipſis ſacerdotem, qui ſacris ibidem operaretur, eò tranſmitterent. Quod & impræſentiarum vſque inuiolabiliter obſeruatur.

De conuentu S. Franciſci Flauiobrigæ. Con. III.

VT igitur primùm ſæculares ſacerdotes futuram huiuſmodi tranſlationem acceperunt,eam omnibus neruis,arreptis etiam armis, de quęſtu potius,quàm de animarum ſalute ſolicitè anteuertere,atque impedire conati ſunt, ſed fruſtra, reſiſtē-
D tibus ſibi cæteris oppidanis, præcipuè nobilioribus: quorum Dux extitit Ioānes Saëz de Arbolanche.Is enim & fundum contulit,& princeps ſacellum cum ſibi à latere dextro hærenti ex proprijs facultatibus conſtruxit,& quicquid ſupellectilis,atque defunctorum oſſium in antiquiori ſancti Mammetis conuentu erat,in hunc nouum,beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, atque accliui,amœno,& ſaluberrimo in loco ex præfati oppidi Flauiobrigę aduerſo tum communibus,tum quoq; priuatis oppidanorū ſumptibus erectū,non abſque maximis difficultatibus intulit.Diſterminatur ab oppido hic locus,qui à quadraginta fratribus,quorum duo ſacram Theologiā cæteris pręlegunt, commodè ſatis incolitur,medio riuulo,qui ſcapha traijciēdus venit,non longiori tractu, quot quot oppidani ipſam accedere cupiunt. ſtratum lapidibus pontem ſuperare velint. In huius ſacrę ædis ſacello,Deiparæ virginis Conceptioni dicato,ac coram Sal
E uatoris Chriſti imagine peregrinus quidam incognitus omnino, qui peſte ictus diem clauſit extremum,genuflexus,manibuſque complicatis,atque exanimis omnino quodam mane à fratribus ex inſperato,anno Domini 1530.inuentus fuit.Cuius demūq; corpus terræ mandatum poſt quadraginta annos, nempe anno Domini 1570. imputre omnino,atque incorruptum fuit inuentum. Quamobrem, licèt nullis claruerit miraculis,veneratione non caret.Ergaſtulo carnis ſolutus ex hoc etiam loco, in cuius quoque eccleſia ſepultus eſt,ad aſtra migrauit ab aliquot annis venerabilis pater Orteſius, cuius meritis plurimi Flauiobrigani à diuerſis infirmitatibus liberati ſunt. Non procul à dextro ſummi altaris cornu eburnea quædam arcula,cum aliquibus ex vndecim millibus virginum reliquijs,conſiſtit. A cætero ſacra hęc domus à pendenda Parochis

quarta funerali immunis omnino eſt: idque ex diffinitiua quadam ſententia Romæ, anno Dominicæ incarnationis 1505. lata. In præſentis denique loci archiuis authenticum cuiuſdam bullę Nicolai IIII. Pont. max. tranſumptum aſſeruatur, quo Minoritæ conuentus à ſe abſque ſpeciali Sedis apoſtolicæ authoritate incœptos ad optatum finem perducere poſſunt. Præfato tranſumpto adhærent apoſtolicum quoddam Alexandri VI. ſummi Pontificis breue, datum anno Domini 1500. quo Franciſcani omnibus gratijs, indulgentijs atque fauoribus Dominicanis, Auguſtinēſibus, & Carmelitanis fratribus conceſſis gaudet: Et aliud itidem apoſtolicum Leonis X. ſummi quoque Pontifi. breue datum Romæ anno Domini milleſimo quingenteſimo quartodecimo. quo Brugenſis Minoritica Cuſtodia in Prouinciā erigitur. His adiacēt, & alia tum pontificia, tum quoq; regia diplomata minus tamen ad rē noſtrā agentia. A

De conuentu Dominæ noſtræ de Rubo. Con. IIII. B

CVM iuuenis quidam paſtor nomine Rodericus à Balzategni, atque natione Cantaber commiſſum ſibi gregem pauiturus, eum ad prærupti, atque aſperrimi montis Aloiæ radices quadam die minaſſet, pulcherrimam glorioſiſſimæ virginis Mariæ imaginem rubo innixam ex inſperato vidit. Quam non abſque maxima admiratione humillimè veneratus virentibus tum folijs, tum quoque herbis contexit, atque ad proprium oppidum, quod Onnate vulgò appellatur, diſtatque inde ſex millibus paſſuum, reuerſus, rem totam eius ſenioribus aperuit. Illi igitur ſolemni proceſſione inſtructa ſequenti die ad locum ſibi à præfato Roderico oſtenſum pergētes, vt primùm ipſam imaginem debitis honoribus proſequuti ſunt, ædiculam ſibi, ſub titulo ſanctę Mariæ de Arançaçu, ideſt de Rubo (nam arança Cantabricè, idem quod Latinè rubus ſonat) conſtruendam, erigendamque curarunt. Cuius denique euentus fama cùm ad cæterorum Cantabrorum aures perueniſſet, tantus fuit peregrinorum ad præfatam ædiculam concurſus, tantaque munerum oblatio, vt ex eis Mercenarij patres conuentum ſibi contiguum ædificare potuerint. Sed cùm is locus, quòd ab oppidis longius diſtaret, ab ijſdem patribus derelictus fuiſſet, à Tertiarijs quibuſdam Franciſcanis ex tempore occupatus, ab iiſdemque, quòd nondum vltimam artificis manum eſſet expertus, abſolutus fuit. Cùmq; præfati Tertiarij ex catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi, eiuſque coniugis Eliſabethæ voto in patrum Dominicanorum habitum atque Ordinem tranſijſſent, eaque de cauſa præfatus conuentus eiuſdē Inſtituti patribus per aliquot annos ſubfuiſſet, ex diffinitiua tandem quadam ſententia Romæ, anno à partu Virgineo 1514. ſub Leone X. Pont. max. data in huius Prouinciæ patrum ius ceſſit. Eſt ſacra hæc ędes ob frequentia, quæ ibi contingunt, miracula, Cantabris celeberrima: Idque rei euentus facilè comprobauit. Cùm enim vniuerſum monaſterium 20. menſis Decembris, anno vero Domini 1552. eius interim eccleſia mirabiliter omnino intacta, ex fortuito quodam caſu conflagraſſet, infra breuiſſimi temporis ſpatium ex eleemoſynis vltrò ab eis oblatis multò firmius, multò auguſtius, ita vt 36. fratres commodè capere poſſit, multoque elegantius reædificatū extitit. Plura nihilominus ad huiuſmodi reædificationem ex maxima deuotione contulit Illuſtriſſimus Rodericus Gomezulus à Sylua Ebolitanorum Princeps, atq; catholici Hiſpaniarum Regis Philippi eius nominis II. Cubicularius, Periêre præfata in conflagratione plura monumenta, pluraque pontificia diplomata in præſentis loci archiuis aſſeruata. Quamuis hic conuentus ad ſextum lapidem à proximiori oppido diſtet, tanta eſt ad eum fidelium deuotio, vt nihil eorum, quæ ad honeſtam fratrum habitationem, honeſtumque victum requiruntur, deſiderari ab eius incolis poſſit. Quo etiam fit, vt Philoſophiæ ſtudium perpetuò in eo maximè vigeat.

(Margin letters beside this paragraph: C, D, E.)

De conuentu S. Franciſci Pampilonis. Con. V.

CONSTITIT olim non longè à Pampilone (vulgò Pamplona) celebri atque munitiſſima citerioris Hiſpaniæ ciuitate pulcherrimus, perampluſq; P. Franciſcanorū Couentualiū conuentus, ſeraphico P. Frāciſco ſacratus, in quo aliquādo Rex Nauarræ Ioannes de la Brit ſperans ſe Nauarricum Regnum à Carolo V. Germanorum

A norum Imperatore, atque Hiſpaniæ Rege, occupatum per ſtratagemma recuperaturum, delituit. Sed cùm is conuentus, crudeſcente inter præfatum Carolum V. atq; Gallorum Regem Franciſcum eius nominis primum bello, ſi fortè hoſtis ſuperueniret, ciuitati negotium faceſſere poſſet, ex eiuſdem Imperatoris mãdato ab illuſtriſſimo Comite de Miranda Nauarrenſium Prorege, collata interim fratribus intra eiuſdem ciuitatis mœnia ſæculari domo, in qua ad tempus commorari poſſent, ad terram deiectus, ſoloque ęquatus fuit. Reparaturus verò pijſſimus ipſe Imperator Carolus huiuſmodi damnum turrim, atque contiguum ærarium, vrbis vallo circumſcripta, eiſdem fratribus, vt eo in loco nouum monaſterium ſub antiquiori S. Franciſci titulo erigerent, ſexta decima menſis Nouembris, anno Domini 1523. liberaliſſimè contulit. Cùm itaque pleniſſimum iubileum in eorum fauorem, qui gratis fratibus ædificantibus adeſſent, à ſummo Pontifice Clemente VII. conceſſum acceſſiſſet, hic conuentus tum B ex antiquioris demoliti materia, tum quoque ex noua imperatoria liberalitate, atq; pijſſimorum ciuium beneficio acquiſita, infra breuiſſimi temporis ſpatiũ, erectus, omnibusque ſuis numeris abſolutus, atque à 40. Conuentualibus Franciſcanis Prouincię Aragoniæ patribus ad Pij V. ſummi pontificis vſque tempora inhabitatus fuit. Sed, eo ad ſummũ Pontificatũ aſſumpto, ab ijs patribus ad totidẽ huius Prouinciæ fratres trãſlatus, cæterorumq; locorũ ad ſe pertinentiũ cathalogo aſcriptus extitit. Aſſeruantur denique in huius ſacræ ædis ſacrario quoddã os beatæ Barbaræ virginis & martyris, pars habitus beati patris Bernardini de Senis, & aliquot aliæ Sanctorum reliquiæ.

De conuentu S. Franciſci Methymnæ de Pomar. Conu. VI.

C EXESIS præ vetuſtate quibuſdã ſcripturis, alijsq; data opera obliteratis nihil certi de præſentis monaſterij, ſub inuocatione beatiſſimi patris Franciſci, non longè ab eo oppido, cui Medina de Pomar Hiſpanicè nomen eſt, erecti ædificatione, aut antiquitate inuenire potuimus. Ex quibuſdam nihilominus epitaphijs, inferiori eius clauſtro inciſis, eius vetuſtas, quæ niſi ea nos fallant, ante annum Domini 1323. computanda venit, aliqualiter innoteſcit. Quicquid tamen ſit præfatus hic locus ad Conuentuales Franciſcanos patres olim pertinuit, & ab ijs ad huius Prouinciæ fratres ſub Pio V. ſummo Pontif. deuolutus fuit. Cùm autem inter præfatos fratres, atque nobiles Lupertium Arze de Campo, eiuſque coniugẽ Eliſabetham Arze Manrique de præſentis monaſterij, à 25 fratribus vt plurimum inhabitati, patronatu contenderetur, eiſdem nobilibus, quòd ſibi benefici perpetuò fuiſſent, quòdque ſumptuoſum mauſoleum pro- D prijs, atque ſuorum ſucceſſorum tumulandis corporibus in medio eius maiori ſacello erigendũ curaſſent, à reuerẽdo patre fratre Franciſco de Arzubiaga tunc huius Prouinciæ Miniſtro, poſt aliquale litigium, anno à partu Virgineo 1581. adiudicatus, collatuſque extitit. In huius denique conuentus tabellario, quæ ſequuntur literæ aſſeruãtur: bulla nempe Martini PP. V. qua Frãciſcanorũ Guardiani Syndicos, qui relicta fratribus ex teſtamento legata in iudicio & extra petere poſſint, eligere, atque conſtituere queant. Huic bullæ ſubſcribit authenticum tranſumptũ alterius bullæ Sixti IIII. Pont. max. actum anno Domini 1471. ſibique adhærens. Et tranſumptum apoſtolici cuiuſdam breuis Clementis VII. quo anathemate feriuntur quotquot Minoritarum domibus vim intulerint, reſeruato interim abſolutionis beneficio eidem ſummo Pontifici, vel ei conſeruatori Iudici, quem aut loci Guardianus, aut Prouincię Miniſter E elegerint. Et authenticum tranſumptum alterius bullę Alexandri Papę VI. vt Chriſti fideles Miſſas, diuinumque officium apud Frãciſcanos audire poſſint, vtq; ijdẽ Franciſcani fideliũ confeſſiones excipere, atq; ſacras ad populũ conciones habere valeãt. Et priuilegiũ quoddã Ioannis Caſtellę Regis, datum anno 1383. quo cũcta priuilegia ab Alphonſo eius prædeceſſore Franciſcanis conceſſa confirmãtur, ijdemq; Frãciſcani à quauis decima, Regibus pro emptionis aut vẽditionis contractu pẽdenda eximuntur.

De conuentu S. Franciſci Bermei. Conu. VII.

NON procul ab eo oppido, quod Bermei Hiſpanicè nũcupatur, eſtq; totius Biſcainę Dominationis caput, atq; in quadã iuxta maris littus planicie conuentus hic, ſe-

raphico patri Franciſco ſacratus, atque à 20. fratribus frequentius incultus, anno à A
partu Virgineo 1357. ab illuſtriſſimis Tilli Caſtellę Regis Alphonſi filio, atque Comite, eiuſq; chariſſima coniuge Ioanna Nunneſia, Ioannis quoq; Nunneſij Cantabriæ temporalis Domini filia, à fundamentis ad apicē vſq; ædificatus fuit. Sed cùm ipſis vita functis eorum corpora ad ſuos prędeceſſores in mauſoleo, in medio maiori matricis eccleſię ſacello erecto, appoſita fuiſſent, eorumq́ue ſucceſſores nihil minus ab hoc conuentu, eiuſq; reparatione facerent, quicquid erat ædificij, non ita poſt multos, annos ruinam minari cœpit. Quamobrem illuſtriſſimi Gomezulus de Buitron, eiuſque ſapientiſſima coniunx Ludouica Manrique Barricanorum Comites, obtēto prius à patribus, quorum id munus erat, patronatus iure, & huiuſmodi ruinam anteuerti, atque præfatum hunc conuentum omnino refici curarunt: inſuper & pulcherrimo buſto, in principe eius ſacello conſtructo, tum propria, tum quoque ſuorum ſucceſſorum corpora inibi in poſterum tumulanda voluerunt. Patres monaſterij præſentis Confeſſarij B
quemlibet, ſemel tamen tantùm in vita, à quocunq; crimine licèt grauiſſimo, etiam apoſtolicæ Sedi reſeruato, & à quacunq; etiam irregularitate, tribus illis quæ à iure communi infliguntur demptis, ex apoſtolica authoritate ſacramentaliter abſoluere poſſunt: nec ab vlla prouinciali Epiſcoporum Synodo, nec etiam à quouis alio Prælato ab ipſo ſummo Pontifice, quominus id præſtent, impediri poſſunt. Honeſtatur ſacrę huius domus ſacrarium quibuſdam ſanctorum Pauli Apoſtoli, Stephani prothomartyris, atque Laurentij martyris oſſibus, lapillo Dominici ſepulcri, ramuſculo eius terebinthi, quæ inter Hieroſolymam, atque Bethlehem ſurrigit, terra eius ſpecus in quo beata Virgo cum puero Ieſu in Aegyptum ſecedens olim delituit, & pluri-
mis alijs Sanctorum reliquijs abſque tamen nominibus, quas omnes illuſtriſſimus, atque deuotiſſimus Commendatarius Arze ex Hieroſolymis, dum eius explorandæ regionis ergô à Carolo quinto Germanorum Imperatore, ad peregrini inſtar eò miſſus eſſet, ſecum detulit. Honeſtatur prętera & habituū beatorū patrum Dominici Ordinis Prędicatorum, atque Franciſci de Paula Ordinis Minimorū fundatorū particulis. C

De conuentu S. Franciſci Sangueſæ. Conu. VIII.

PROVT à vulgari quadam traditione accepimus, præſens monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacratum, atque muris eius oppidi, quod Sangueſa Hiſpanicè nuncupatur, ſpectatq; ad Nauarræ Regnum, circumſeptum, à ſeraphico eodem patre Franciſco, dum diui Iacobi Apoſtoli limina viſitaturus iſtâc tranſiret, non quidem vbi nunc conſiſtit, ſed aliquantulum ab ipſo oppido iuxta eremitorium, diuo Bartholomęo Apoſtolo dicatum, ſatis humiliter conſtrui, atque à Franciſcanis fratribus primùm inhabitari cœpit. Quia verò oppidum Sangueſa à Regni Aragonię finibus non longè diſtat, ne fortè exorto inter Aragoniæ, atque Nauarræ Reges bello præfatum monaſterium oppidanis nocumento aliquando eſſet, à sereniſſimo Theobaldo eius nominis III. Nauarræ Rege ad ipſius oppidi penetraliora, circa annum Domini milleſimum trecenteſimū, tranſlatum, omninoq́ue ædificatum extitit. Subiacuit hic locus, idque plurimis annis, Franciſcanis Prouinciæ Aragonię Conuentualibus, à quibus tamen ad huius Prouincię fratres, quorum 26. ibidem commorantur, ſub Pio V. Pont. max. deflexit. A cætero inuiſere adhuc licet in antiquioris conuentus veſtibulo Morum arborem, manibus beatiſſimi patris Franciſci plantatam, omninoq; virentē, cuius fructus alioquin dulciſſimus ab infirmis deuotè comeſtus diuerſos pellit morbos. Qua etiam de cauſa tum apud Sangueſanos, tum quoq; apud conuicinos populos in maxima veneratione tum ob Sancti reuetentiā, tū ob ſanitatē quā reportāt, habetur. D E

De conuentu S. Iuliani Piedrolæ. Conu. IX.

CVM temporales oppidi S. Crucis de Campeſo Dñi eo temporis, quo bella inter Nauarræ, atq; Aragoniæ Reges vigebant, oppidū Piedrolam vi expugnaſſent, omninoq; demoliti eſſent, defunctis in matrice eius eccleſia tumulatis ex Chriſtiana quadā pietate compaſſi, hoc monaſteriū, diuo Iuliano ſacrū, aliquantulum à præfato oppido Piedrola, atque ad editi cuiuſdam montis radices tum ex deuictorum ſpolijs

A ſpolijs,tum quoque ex proprijs facultatibus erigendum, abſoluendumque,atq; Franciſcanis Obſeruantibus tradendum curarunt.Exorto poſtmodum inter Caſtellæ,atq; Nauarræ Reges cruentiſſimo bello, cùm conuicinorum populorũ charitas refriguiſſet,pauperculiq; fratres plura incommoda pati cogerentur, præfatum hoc monaſterium ab ijſdẽ anno Domini milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſecundo,derelictum extitit. Illuſtris igitur Lopetius de Rojas, præfati oppidi Sãctæ Crucis de Campeſo temporalis Dominus, ne huiuſmodi monaſteriũ habitatore deſtitutum omnino periret, illud Conuentualibus Franciſcanis Prouinciæ Aragoniæ patribus, quibuſdam poſſeſſionibus, atque redditibus ſibi adiectis,ex Sixti IIII. Pont. max. anno Domini milleſimo quadringenteſimo octuageſimo quarto, atque ex Innocentij Papę VIII. anno Domini 1485.ſibi factis conceſſionibus, inhabitandũ anno Domini 1487. tradidit.Prǽfatis verò patribus Conuẽtualibus ex Pij V.Pont.max. mãdato in regularẽ Obſeruantiã tranſire iuſſis, hoc ipſum monaſterium ad huius Prouinciæ fratres, quorum 15.frequentius ibidem commorantur, anno Domini 1564. regreſſum eſt.

B

De conuentu S. Franciſci Caſtrodurdiales. Conu. X.

SI vulgari,licèt receptiſſimæ,oppidanorum traditioni aurem accommodare velimus,præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus,atque mœnibus eius oppidi,quod Caſtrodurdiales Hiſpanicè nuncupatur, attinetq; ad Burgenſem diœceſim, circuncinctus,ſeraphico patri Franciſco contemporaneus, coæuuſq; eſt. Idque ſanè eius ſtructura,atque vetuſtas facilè indicant. Si quis autem ea, quæ diximus, inficiari voluerit,hoc ſaltim ex quodam contractu inter Petrum Martinum à Victoria, & huius loci fratres authenticè anno Domini 1393. acto,atque ex facultate cuidã fratri Apparitio huiusmet loci accolæ,ab illuſtriſſimo Bernardo S.R.E.Cardinali,& Epiſcopo Tuſculano, anno Domini 1329. conceſſa fateri cogetur:eum .ſ. à 260. annis ad minus ſumpſiſſe exordium. Qui huiuſmodi monumenta videre voluerit, præfati huius loci archiuos conſulat.Quod hoc monaſterium,à 24. fratribus frequẽtius incultũ, nullum ſui peculiarem fundatorem agnoſcat, ex diuerſis tum oppidanorum,tum exterorum quoque mercatorum, quibus olim oppidum Caſtrodurdiales maximè ſcatebat, facultatibus extructum creditur. In cuius ſacrario ſequentes reliquiæ, nempe vnius ex ſanctis Innocentibus os, aliud itidem ignoti cuiuſdam Sancti os, duæ ampullæ diuerſorum martyrum ſanguine refertæ: ex crinibus,atque tunica beati patris Leonis ſocij ſeraphici patris Franciſci, ex habitibus ſeraphici eiuſdem patris, & beatorum quorundam aliorum Franciſcanorum, ex beatæ virginis Claræ ſepulcro, atque ex tela eiuſdem Virginis manibus contexta religioſius aſſeruantur. In eiuſdem verò conuentus archiuis plura,tum quoque regia priuilegia coſtodiuntur: quæ tamen quòd plurimis alijs in locis eorum mentio facta ſit,ſilentio præterire decreui.

C

D

De conuentu S. Franciſci Santander. Conu. XI.

VETVSTISSIMVS ſanè eſt conuentus hic,ſeraphico patri Franciſco dicatus, atque non procul à vallo eius oppidi, quod vulgò Santander nuncupatur, erectus,cùm ante annum reſtitutæ ſalutis 1270. niſi fortè ſepulcrum principi portæ, qua eccleſia petitur, proximum nos fallat,originem ſumpſerit. Quo verò certo tempore, vel à quo conſtructus fuerit, nec ſcripto, nec traditione conſtat. Si tamen oppidanorum tum in ipſum, tum quoque in viginti quatuor fratres eius accolas beneuolentiam, ſtudium, atque humanitatem attendamus, ipſorum prædeceſſores eius authores facilè conſtituemus. Pertinuit aliquando præfatus hic conuentus ad Conuentuales Franciſcanos patres, & ab eis ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes,ſedente Iulio II. Pont. max. immo ex apoſtolico eius mandato deuolutus eſt. In cuius quidem ſacrario aliquot diui Ioannis Baptiſtæ Dominici præcurſoris, ſanctorumque Laurentij martyris, atque Eulaliæ virginis & martyris reliquiæ diligentius aſſeruantur. Habentur præterea in eius archiuis aliquot tum pontificiæ, tum quoque regiæ literæ,quarum tamen ſæpius alijs in locis ſpecialis mentio facta eſt:qua etiam de cauſa, illis conſultò prætermiſſis, ad ſequentem conuentum deſcribẽdum conuolabimus.

E

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Reynoſæ. Conu. XII. A

CVM neutram eorum oppidorum, quorum alteri Neſtares, alteri verò Reynoſa Hiſpanicè nomen eſt, communitatem præteriret, quantum ſpiritalis emolumenti ſibi ex Minoritarum conſuetudine obuenturum foret, hunc conuentum, glorioſiſſimæ Virginis Conceptioni ſacrum, in vtriuſq; oppidi confinijs, atque ad mille tantùm paſſus à celebris fluminis Iberi, à quo aliquãdo vniuerſa Hiſpania Iberia dicta fuit, ſcaturigine, iuxta tamen eius marginem, ex collatis in medium communibus facultatibus, anno Dominicæ incarnationis 1514. à fundamentis erigendum, omnibuſque ſuis numeris abſoluendum, atque 24. huius Prouinciæ fratribus in habitationem tradendum curauit. Contulit nihilominus deuotus quidam Ioannes à Rebolledo ad huiuſmodi operis promotionem pinguiſſimam eleemoſynam: qua etiam de cauſa quidam eius ex filio nepos patronatus ius à Pio IIII. Pont. max. impetrauit, eoque per integrum decennium gauiſus fuit. Quo tamen, re diligentius diſcuſſa, atque examinata, per diffinitiuam ſententiam à Iudice latam excidit. Alluitur præterea hic locus perenni alio quodam riuulo ab ipſo Ibero flumine, quapropter & amœniſſimus, atque delitioſiſſimus eſt, inſuper & iunioribus fratribus, grammaticalibus literis perpetuò ibidem ſub præfixo ſibi à Prouincia Prælectore incumbentibus, maximè fauet. Hunc denique conuentum aliquot lapides ex Caluario monte, ex Dominico ſepulcro, item ex glorioſiſſimæ Virginis, atque beati Lazari ſepulcris, ex porta aurea, atque ex eo loco, in quo Chriſtus Dominus prolixius orans factus fuit in agonia, ſanguineumq; ſudorem emiſit, allati, atque in eius ſacrarium inuecti, inſuper & oſſis particula S. Blaſij Epiſcopi atque martyris commendatiſſimum reddunt. Quem nihilominus & ipſa ſolitudo, quies, atq; etiam eius ſtructura ſummè commendant. B C

De conuentu S. Marinæ Hordunia. Conu. XIII.

ILLVSTRISSIMVM heroëm Petrum Lopetium ab Aiala, qui honorifica & apud Gallorum Regem in Gallijs, & apud ſummum Pontificem in Romana Curia pro catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando, eiuſque coniuge Eliſabetha legatione functus fuit, & in Deum, atque in ſeraphicum patrem Franciſcum pietas, & in compatriotas animum fecerunt, vt is præſentem conuentum, S. Marinæ ſacrum, non longè, licèt extra eius fines, ab Hordunia Cantabrica ciuitate, vbi antiquum eremitorium prius ſubſtiterat, ex domeſticis facultatibus, apoſtolica Sixti IIII. Pont. max. authoritate ſibi fauente, conſtrueret, atque huius Prouinciæ fratribus, quorum 18. ibidem perſeuerant, inhabitandum traderet. Dixerim tamen extra eius fines, quòd fluuiolus præfatæ ciuitatis mœnia alluens, eius terminos ab ijs, quos patria Aiala ſibi prẹfixit, diuidat, diſtinguatq;. Ab infraſcriptis verò reliquijs, nempe à Dominicæ crucis, atq; veſtimentorũ Saluatoris Chriſti particulis, ab aliquot oſſibus ſanctorum Andreæ Apoſtoli, Matthæi, atq; Marci Euangeliſtarum, Laurentij, Sebaſtiani, Blaſij, Cornelij, Chriſtophori, Pantaleonis, Topredij, Eligemij, atq; Aduleſij martyrum, Hieronymi, Auguſtini, Nicolai, atque Operti confeſſorum, & ſanctarum Mariæ Magdalenæ, Margaretæ, Catharinæ, Petronillæ, Ceciliæ, Barbaræ, Apolloniæ, Dorothææ, Cordulæ, Iuſtinæ, Vrſulæ, atque quarundam aliarum ex vndecim millibus virginum, à quatuor capitibus ſanctarum Ioannæ, Ceciliæ, Iulianẹ, atque Eugeniæ, quæ cum beata Vrſula olim pro Chriſti fide paſſæ ſunt, à lapillo ſancti ſepulcri, à quibuſdam pulueribus ſanctorum Innocentum, atque ab aliquibus crinibus, corda, & parte habitus beatiſſimi patris Franciſci, quæ ab Illuſtriſſimo Commendatario Zarate ex ſuperiori Germania allatæ, atque in eius ſacrario illatæ ſunt, nihil aliud memorabile, ac recordatione dignum quod de hoc conuẽtu dici poſſit, ſe ſe imprẹſentiarum offert. D E

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ. Laredi. Conu. XIIII.

PIIS Laredanorum votis ſatisfacturus religioſus P. F. Martinus à Zerezeda ſacrẹ Theologiẹ Magiſter eremitoriũ, Archãgelo Michaëli de Barrieta ad 1500. paſſus à Laredo erectum, tum ex illuſtriſs. Comitis de Haro, tum quoq; aliorum Chriſti fideliũ facul-

A facultatibus in iuſtum conuentum ſub titulo ſancti Sebaſtiani martyris,apoſtolica Eugenij IIII. Pont.max. authoritate ſibi fauente,circa annum Dñi 1431. euehendum, transferendumq; curauit. Cùm autem ſenioribus,immo & cęteris oppidanis ad eum acceſſus,præſertim hyemali tempore,difficillimus eſſet , cuperentq; ij omnes fratres ſibi viciniores fieri,à Leone X. Pont.max.cui & Clemẽs VII.anno Dñi 1525. ſubſcripſit,anno à partu Virgineo 1516. vt huiuſmodi cõuentus ad ipſum oppidũ Laredo trãſferretur,pro votis impetrarunt. Quæ tamen translatio,ſęcularibus ſacerdotibus pro virili reſiſtẽtibus,exequutione caruit.Sæuiſſima verò peſte,quę circũquamq; regionẽ, præcipuè verò Laredum oppidum maiori ex parte depopulata eſt,exorta, cùm ſæculares præfati ſacerdotes arrepta fuga, nihilminus, quàm commiſſum ſibi gregem curaſſent, pater præfati loci Guardianus,frater videlicet Ioãnes Caſtaneaceus cum cęte

B ris ſibi ſubditis fratribus oppidũ petens tanta cura,tãtaq; ſolicitudine peſte ictis die noctuq; adfuit,vt tandẽ tum ipſe,tũ quoq; eius fratres,vnico tantũ fratre nouitio dẽpto, peſte ex obſequio infirmis pręſtito contracta,occubuerint. Quibus Laredana communitas,debitas gratiarũ actiones pro receptis beneficijs redditura,præmeditatũ conuentum,(de quo impręſentiarum) licèt ſæcularibus præfatis ſacerdotibus adhuc remurmurantibus,atque contradicentibus,non longè à Laredi communis oppidi vallo,tum ex publicis,tum quoq; ex priuatis oppidanorũ bonis in honorẽ B.Marię Magdalenę, anno à partu Virgineo 1569. erigendũ,perficiendumq; curauit. Cui nihilominus, quòd fundus,in quo pręfatus cõuentus ædificatus extitit,à Prouincię patribus ex eleemoſynis aliunde acquiſitis emptus fuerit,ius patronatus minimè debetur.Cõmorantur deniq; hoc in monaſterio 24. fratres,qui caput vnius ex vndecim millibus virginũ,ſibi à

C perdeuota Eliſabetha à Prato ſereniſſimę Annę Auſtriacę Hiſpaniarũ Reginę,atq; Maximiliani Germanorũ Imperatoris filiæ domicella dono datũ, diligẽter cuſtodiunt.

De conuentu S. Andreæ Baſtidæ. Conu. XV.

CVM antiquum eremitorium,diuo Apoſtolo Andreę ad quingẽtos paſſus ab oppido Baſtida erectum,omnimodam minaretur ruinam, religioſo patri fratri Roderico de Villa lacre reficiendum,atque in monaſteriũ transformandũ à reuerendiſs. Petro Calagurritanenſiũ Epiſcopo,cuius eæ partes erant,traditũ extitit. Cumq; illuſtriſſimus Salinarum Comes pinguiſſimã eleemoſynã ad huiuſmodi transformationẽ ex mera liberalitate,atq; in Franciſcanos beneuolentia contuliſſet,pręſens cõuentus, eidem Apoſtolo Andreæ ſacer,ex apoſtolica Nicolai IIII. Pont.max. auctoritate,om-

D nibus ſuis numeris abſolutus,atq; 26.fratribus, quorũ 12. ſub diligẽti Didaſcalo Grãmaticę incumbunt,cõtinendis omnino accommodatũ,anno à Chriſto Saluatore nato 1447. nobis prodijt.Pręfatus hic conuentus à ſui erectione impræſentiarum vſq; Franciſcanæ regulari Obſeruantiæ ſubiacuit, nec vnquam ad patres eiuſdem Inſtituti Conuentuales pertinuit. Hæc dixerim, quòd aliqui contrarium ſentire videantur.

De conuentu S. Franciſci Frias. Conu. XVI.

OCCVPARVNT antiquitus huius Prouincię patres quendã conuentũ, diuo Iuliano ſacrum, longiuſculuſq; ab ea ciuitate, quæ Frias Hiſpanicè nuncupatur,diſtantem. Quem tamen,quòd proximioris cuiuſdã riuuli inundationibus expoſitus eſſet, quodq; à mulieribus lotricibus ob aquarum opportunitatẽ frequentaretur,

E (quòd omnino indecorũ,atq; inhoneſtũ erat) relinquentes, ſe ad alium ſibi à Caſtellę Rege Sanctio eo loco,vbi eremitoriũ B Marię Magdalenę dicatũ,atq; leproſorũ hoſpitale prius conſtiterant,pręparatũ tranſtulerunt. Cuius quidẽ monaſterij ſyndicus ex eiuſdẽ Regis Sanctij priuilegio,cui Henricus, Ioannes, Ferdinandus eiuq; vxor Eliſabetha Hiſpanię Reges ſubſcripſerunt,ab omni regia impoſitione, in his tñ quę ipſum conuentũ,à 24. fratribus plerũq; inhabitatũ,concernunt,immunis omnino eſt. Aſſeruãtur à cætero in eius ſacrario plures reliquię ex terra Sancta allatę:aliquot videlicet mõtis Caluarij,portę aureę,pręſepis,atq; Dñici ſepulcri lapides,& nõ pauca Sanctorũ oſſa,quorũ tñ tituli,ſiue nomina prę tẽporis vetuſtate obliterata ſunt,nec legi poſſunt. Sunt nihilominus tum apud fratres, tũ quoq; apud ſęculares in maxima veneratione.

De conuentu S. Franciſci Saſſiolæ. Conu. XVII. A

CONVENTVS hic, qui, ſeraphico Patri Frãciſco ſacratus, in ipſo itinere, quod Sãcto Sebaſtiano maritimo, munitiſſimoq; oppido Deuam etiam maritimum Cãtabrorum oppidum ducit, eleganter ſatis, ſatiſq; artificioſè ſurrigit, diſtatque non ita multùm à pago Saſſiola, à perdeuoto quodam Ioãne Piretio de Licona ex apoſtolica authoritate circa annum Dominicæ incarnationis 1504. ædificatus extitit. Qui, vt inter denſiſſimas arbores erectus, atq; ab hominum frequentia ſemotus maxima quiete, maximaque tranquillitate gaudet, ita quoq; plures patres ac fratres de noſtra Religione optimè meritos, atque ſumma pietate præditos à ſui erectione impræſentiarũ vſque perduxit. Imminet præterea limpidiſſimo riuulo, in quo fratres eius accolæ, qui plerumq; ſunt 26. numero, tum arundinibus, tum quoq; retibus ex ipſis exedris, abſq; B ſæcularibus teſtibus, ſæpius recreationis, atque animi oblectandi ergò piſcantur. Quibus etiam conuicini populi, licèt pauperie pro maiori parte grauentur, victumq; nautica arte acquirant, neceſſaria ſumma liberalitate, ſummoque ſtudio miniſtrant.

De conuentu S. Franciſci Elgoibar. Conu. XVIII.

ELGOIBAR Cantabricum oppidum eſt, euntibuſque Deua Flaiuobrigam in ipſo recto itinere occurrit, & ab Oceano mari 1500. paſſibus diſtat. Eius igitur incolæ cùm maxima beneuolentia, maximoq; animi affectu in ſeraphicum patrem Franciſcum, eiuſq; ſobolem ferrentur, vt primùm à Leone X. Pont. max. anno Dominicæ incarnationis 1517. facultatem obtinuêre, hoc ſacrum monaſterium, eidem patri Frãciſco dicatũ, tũ ex publicis, tũ quoq; ex priuatis facultatibus intra præfati oppidi mœnia à fundamentis extruendum, omninoq; perficiẽdum curarunt. Eoq; factum eſt, vt C 26. fratres eius inquilini nullum peculiarem fundatorem, nullumque, cui ex patronatus iure teneantur, agnoſcant. Experiuntur nihilominus eiuſdem oppidi communitatem quocunque in euentu omnino ſibi beneficam, ſummeque affectam.

De conuentu S. Franciſci Mondragonis. Conu. XIX.

CVM ſtrenuus, nobiliſq; miles Ioannes de Araoz plura bona, pluresque diuitias, non abſque maximo labore, nec abſque maximo vitæ diſcrimine apud Occiduos Indos, ſub Hiſpaniæ Regis Philippi eius nominis II. ſignis ſtipendia merens, acquiſiſſet, nec Mondragonem Cantabricum oppidum, atque nobili Academia inſignem, quę ſibi patria erat, reuerſus ex cariſſima ſibi, atque legitima vxore Maria de Garibai pro- D lem aliquam ſuſcepiſſet, ſeraphicum patrem Franciſcum hæredem ex aſſe inſtituerę decreuit. Vſus itaque conſilio reuerendi patris fratris Franciſci à Tholoſſa, (cuius ſuprà meminimus) quem & teſtamenti à ſe conditi exequutorem (ſi tamen id Franciſcana Regula permiſiſſet) eſſe voluit, vt primùm à Gregorio XIII. Pont. max. cuius apoſtolicum breue adhuc perſeuerat, facultatem impetrauit, hunc conuentum, quem potius collegium appellare poſſes, in honorem beatiſſimi patris Franciſci, non longè à præfato oppido Mondragone, ex domeſticis facultatibus, anno 1582. à fundamentis extruendum curauit: inſuper & ſexcentos coronatos aureos ſingulis annis ex ſuis redditibus à Tertiarijs ſororibus eiuſdem oppidi Franciſcanis, atque monaſterij ſanctiſſimæ Conceptionis accolis, vt ex eis, quicquid ad præfati conuentus, ſiue collegij conſummationẽ deſiderari poſſit, perficiatur, atq; temporis ſucceſſu duo ſacræ Theo- E logiæ Prælectores, duodecimq; fratres ſtudentes, qui eidem ſimul cum ſæcularibus eò accedentibus incumbant, honeſtè alantur, recipiendos reliquit. Præfatus hic conuentus nondum abſolutus eſt, ideoque octo tantùm fratres, quorum alter bonæ indolis adoleſcentibus ſæcularibus, atque ex honeſtis parentibus procreatis Grammaticam prælegit, reliqui verò vel ſacris confeſſionibus excipiendis, vel prædicationi incumbunt, impræſentiarum continet, quadraginta ſuo tempore contenturus. Penes nullum tamen alium à præfati oppidi Mondragonis communitate ius huius conuentus patronatus, quatenus eius fratres liberius Deo inſeruirent, atq; diuinis laudibus, necnon aſſiduis ſcholaſticis lectionibus attentius vacarent, eſſe voluit præfatus Ioannes de Araoz.

De mona-

A *De conuentu S. Sebaſtiani Ani. Conu. XX.*

QVANTVM poſt diligentem adhibitam indaginem, ex patentibus quibuſdã Ferdinandi V. atq; eius coniugis Eliſabethæ Hiſpaniæ Regũ literis, quibus 12. huius conuentus fratres ab omni vectigali, atq; quacunq; alia exactione regia eximuntur, & propriam ſcapham, qua continentem petant, habere poſſunt, aſſequi valuimus, præfatus hic conuentus, diuo Sebaſtiano martyri ſacratus, atq; non longè ab oppido Ana in quadam inſula Oceano mari cincta erectus, ab illuſtri nobiliq; familia Gueuara circa annum Domini 1421. conſtructus extitit. In cuius maiori ſacello nobilis, perdeuotuſq; heros Petrus Gueuara ſacræ diui Iacobi Militiæ eques, atq; Commendatarius, nec non & pro Carolo V. Germanorũ Imperatore apud Polonorũ Regẽ Lega-
B tus, erecto ſibi ſumptuoſiſſimo mauſoleo, humari voluit. Pertinet ſiquidem hic locus, qui & amœniſſimus, atq; religioſiſſimus eſt, idque patronatus iure ſibi à fundatoribus ſeruato, ad præfatam familiam Gueuara. Honeſtatur deniq; conuentus hic plurimis iiſque pretioſis veſtibus ſacris, argenteiſq; calicibus, atque ſacroſanctis ſequentibus reliquijs, ex Septentrionalibus plagis à præfato Petro Gueuara allatis, ſibique liberali dono datis: Nempe ſex oſſibus ex ſanctis Innocentibus, tribus integris capitibus, duobus itidẽ medijs capitibus, duobuſq; molaribus dentibus ex vndecim millibus virginũ.

De conuentu S. Franciſci Iſari Conu. XXI.

AD tertium lapidẽ ab oppido Bermeo (cuius ſuprà meminimus) inſula ſatis parua, vix trecentos paſſus in gyro continens, & ab inconſtantibus maritimis flucti-
C bus perpetuò colliſa, emergit, cui Cãtabrica lingua (Iſaro) nomen indidit. Hæc altiſſimis ſcopulis, atque ſpumantibus vndis prohibentibus, niſi tranquilliſſimo mari, idque ſcapha, adiri minimè poteſt. Præterea cùm aliquis, lembo eò vſque vectus, cõuentum glorioſiſſimæ virgini Mariæ in eius ſummitate erectum, (de quo impræſentiarum) atq; à ſex tantùm fratribus inhabitatum accedere voluerit, ducenti & quinquaginta quatuor gradus, ad inſtar pulcherrimę ſcalæ diſpoſiti, quà tantùm ad eum patet acceſſus, ſibi ſuperandi veniunt. Fertur (idq; in vulgus) præfatã ſcalã ſereniſſimæ Eliſabethæ Hiſpaniæ Reginæ ſumptibus fabrefactã. Quod facilè crediderim, cùm regium opus omnino ſit. Præextitit igitur hac in inſula antiquius ſacellum, eidem glorioſiſſimæ Mariæ ſacrum, quod vt primùm religioſiſſimus pater frater Martinus ab Arteaga à reuerendiſſimo Didaco à Stunnica Calagurritano Epiſcopo, cui & oppidum Bermeo,
D & ipſa inſula præfatæ dignitatis iure in ſpiritualibus parebat, pro voto, anno Dominicæ incarnationis 1422. obtinuit, in conuentum ex facta ſibi à Martino V. Pont. max. anno Domini 1427. facultate Bermeanorum ſumptibus euehendum, erigendumque curauit. Vt autem fratres præfata inſula liberius vti poſſent, eam ſibi Henricus Caſtellæ Rex, anno Domini 1463. dono dedit. Præterea & pientiſſima Eliſabetha Ferdinandi eius nominis V. vxor, atque Hiſpaniæ Regina plura ad huius conuentus promotionem, ampliationemq; ex maxima in Deum pietate, atque in eius incolas beneuolentia & deuotione cõtulit. Fuit olim hic locus celeberrimus, & à religioſiſſimis 20. patribus, ſpiritualem omnino vitam ducentibus, inhabitatus: dum videlicet Bermeanum monaſterium à Conuentualibus Franciſcanis patribus occuparetur. Hincque, tamquam ex equo Troiano, plures patres, qui cæteris huius Prouinciæ religioſis leges dederunt, fe-
E liciſſimè prodiêre. Qui interim ipſum inhabitant, nec delicatè viuunt, nec delicijs fruuntur: cùm nauticum panem in quotidianum cibum admittant, & eò, quo extenuata præ inedia corpora reficere poſſint, ſæpius, hyberno præſertim tempore, careant. Qua etiam de cauſa linteo ad palum alligato ex editiori loco à vicinioris pagi accolis alimentum petere coguntur, ne omnino deficiant. Eo tamen viſo robuſtiores iuuenes, atque fortiſſimi nautæ panem tum recentem, tum quoque nauticum oſtiatim emendicatum arreptis lembis, atque fluctus findente carina per medias tumeſcentis Oceani maris vndas, non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine, in conuentum inferunt, famelicoſq; fratrum, quorum eſculenta ſunt piſces vel vltrò elargiti, vel ab aliquo fratre hamo, vel rete, poſt redditum Deo opt. max. penſum, capti, ventres reficiunt. Cùm illuſtriſ-

luſtriſſimus Caſtellæ Comeſtabilis maritimis decimis potiretur, quòd ij fratres nautas, nauigantesq; mercatores in ſuis orationibus cõmendatiſſimos haberent, quodq; noctu, atque tenebricoſo tempore lumen, quo nauigantes, ne in obuios, atque in extricabiles ſcopulos præcipites irent, monebant, editiſſima in ſpecula accendere aſſueuerant, ipſis largiſſimas conferebat eleemoſynas, quibus facillimè quamcumq; ſuperare poterant neceſſitatem. Sed à tempore quo præfatæ decimæ in regiũ ius ceſſerunt, quòd eorum loco annuam quadraginta coronatorum aureorum eleemoſynam recipiant, plurimis quatiuntur fratres difficultatibus. Deiparæ virginis imago, in ſummo huius conuentus altari erecta, miraculis coruſcat, eaque de cauſa conuicinis populis commendatiſſima eſt. Honeſtatur præterea ſacra hæc domus brachio vnius ex vndecim millibus virginum, aliquotq; Dominici præſepis, montis Caluarij, aureæ portæ Hieroſolymitanæ, atque Damaſceni campi reliquijs. Nec ſilentio prætereunda eſt albarum quarundam auicularum, ſed maritimarum, quibus hæc inſula ſcatet, moroſitas. Hæ ſiquidem, quæ & Chirrias, à garritu quem emittunt, Cantabricè nuncupantur, nidificaturæ, pullosq; educturæ, ſingulis annis infallibiliter 3. mẽſis Aprilis in maximo numero ad hanc inſulam confluunt, atque circa feſtum diui Matthęi Apoſtoli omnes ſimul cum prolibus calidiora loca petituræ recedunt. Dum autem hîc commorantur, quadripartito agmine inſulam occupant, earumq́ue altera ad gruum inſtar excubias in turris ſummitate agit. Cùm autem fratrem conuentus ſepta egredi, vel ſæcularem aliquem per inſulam gradi contigerit, illa clamitat, tunc agmen cui obambulans vicinior eſt, ſimul egreditur, eumq́ue roſtro laceſſere conatur, donec tandem inde recedens vel conuentum repetit, vel aliò diuertit: tuncq́ue ſecundum agmen, primo propria loca repetente, eum ijſdem armis & aſtu inde propellere nititur: & ſic conſequenter, de tertio & quarto agmine. Qua de cauſa fratres per inſulam obambulaturi vel baculum, vel arundinem, quo eas abigant, præ manibus habent. Sunt autem huiuſmodi volucres eiuſdem quantitatis, qua & turtures, piſcibusq; veſcũtur. Cùmq; huiuſcemodi quantitatis ſint, quandiu in inſula morantur, nec coruum nec miluum, nec huiuſmodi aues ſecum patiuntur. Quòd ſi earum aliquam ad eas fortè fortuna aliquando diuertere contigerit, tunc omnes ſimul iunctæ, vel eam in fruſta diſcerpunt, vel longius à ſe abigunt. Et hęc quidem de fratrum conuentibus. Nunc autem, vt ad monialiũ monaſteria, inſtitutum ordinẽ ſequentes, accedamus, reliquũ eſt.

A B C

De monaſterio S. Claræ Victoriæ. Mon. I.

CVM pientiſſima, pariterq; deuotiſſima Berenguela (cuius ſuprà meminimus) aliqua bona ad ſororum Clariſſarum hoc monaſterium Victorię ædificandum moriens ex teſtamento reliquiſſet, deuotus quidam Victorianę matricis eccleſię canonicus nomine Zeledonius Martinez de Suſo capaciſſimum, atque accommodatum huiuſmodi operi fundum, anno à partu Virgineo 1296. ea tamen poſita lege, vt duas eius ſorores monaſtico habitu induendas gratis reciperent, admitterentq́ue eius inceęle, ſumma liberalitate contulit. Vnde breui tempore hoc monaſterium, beatæ Claræ ſacrum, quod 60. Vrbaniſtæ ſorores Clariſſæ incolunt, aliquantulum à muris præfatę ciuitatis Victoriæ in lucem prodijt: in quo plures moniales ſanctiſſimæ euaſerunt. D

De monaſterio S. Claræ Methymnæ de Pomar. Mon. II.

HOC monaſteriũ, beatæ virgini Claræ ſacrum, quod trecentis paſſibus ab oppido Methymna de Pomar diſtat, incoliturq; à 70. Clariſſis monialibus Vrbaniſtis, ſumptibus illuſtriſſimorum Sanctij Sanchez de Velaſco, atque eius coniugis Sanctię Garſiæ, idq́ue ex apoſtolico Innocentij VI. ſummi Põtificis indulto, anno à partu Virgineo 1352. primum ædificari cœpit, atque breuiſſimi temporis interiectu abſolutum extitit. Sepulti ſunt præfati heroës in huius monaſterij eccleſia, ſibiq́ue plura vaſa tũ aurea, tum quoque argentea, inſuper & pretioſiſſima veſtimenta, diuino cultui deſtinata, ab honeſtiſſimis annuis redditibus, quibus ipſum locupletarunt, liberaliſſimè cõtulêre. Ad quorum etiam preces pręfatus ſummus Pontifex Innocentius VI. omnes gratias, omneſq; indulgentias, ac omnia denique priuilegia tum generalia, tum quoq; ſpecialia E

A ſpecialia quibuſcunque Clariſſarum monaſterijs à ſuis prædeceſſoribus conceſſa ſibi impertitus fuit. Gaudet præterea hic locus permultis fauoribus ſibi à diuerſis Caſtellæ Regibus collatis, quorum tamen, quòd parum ad rem pertineant, meminiſſe nihil refert. Humari debent Arenſium Comites, atque eius oppidi, quod Frias vulgò nuncupatur, Duces, idque ex iure iurando, atque ſub hęreditatis amittendæ pœna eorum ſucceſſoribus ex præfatorum fundatorum, quibus iſti ſucceſſerunt, decreto infligenda, in huius monaſterij ecclesia. Ad dextrum ſummi altaris cornu iuxta locum ſacro decantando Euangelio deputatum venerabilis patris, ac ſummæ ſanctitatis viri fratris Lopetij de Salinis corpus honeſto loco reconditum eſt. Ad cuius quidem patris ſuaſum & adhortationem illuſtriſſimus, ac pijſſimue heros Petrus Ferdinandez à Velaſco Arēſium Comes inſigne xenodochium ſub inuocatione ſanctæ crucis huic monaſterio conti-
B guum, in quo viginti quinque pauperes, qui quinquageſimum annum ad minus attigerint, honeſtiſſimè aluntur, amiciuntur, atque ſuſtentantur, ex domeſticis facultatibus erigendum, abſoluendumque curauit. Tenentur tamen præfati pauperes, quibus peculiaris chorus erectus eſt, canonicis horis in huius conuentus eccleſia intereſſe, ibidemq; penſum iuxta laicorum Franciſcanorum morem Deo opt. max. reddere. Quantæ autem pulchritudinis, quantæque nobilitatis ſit locus hic, cùm plurimis, ijſque famoſiſſimis mauſoleis, inquibus diuerſi heroës ex illuſtriſſima Velaſcorum familia originem ducētes tumulati ſunt, inſigniatur, atq; ſequentibus ſacroſanctis reliquijs, nempe duabus Dominicæ corone ſpinis, duabus quoque particulis Dominicę crucis, particula veſtimenti glorioſæ Virginis, aliquot oſſibus ſanctorū Andreæ atque Bartholomęi Apoſtolorum, ſanctorumq; Vincētij, Damiani, Dioſcori, Achatij, Hermolai, atque Adriani
C martyrū, indice B. patris Petri de Regalada Minoritæ, aliquot particulis eius domus, in qua beata Virgo à paranympho Gabriele ſalutata fuit, eius terrę quam Chriſtus Dominus ſanctiſſimis ſuis pedibus cruce onuſtus calcauit, eius columnæ ad quam idem mūdi Saluator flagellatus extitit, eius lapidis, in quo ipſe idem aliquando ſedit, probaticæ piſcinæ, atque eius quoque lapidis, ſuper quem Chiſtus Dominus ſtans Hieroſolymorum excidium prædixit, aliquot crinibus, & veſtimētorum particulis beatarum Ceciliæ, & Claræ, atq; alijs quamplurimis ex Terra ſancta allatis religioſè honeſtatur. A cætero habentur in huiuſmet loci archiuis quædā bulla Ioannis XXII. Pont. max. data anno ſui Pontificatus ſecundo, qua omnes Clariſſæ à quacumque decima, primitia, atque à quauis alia exactione, etiam à Legato à latere impoſita eximuntur. Et alia bulla eiuſdem data anno ſui Pontificatus 3. qua omnes indulgentiæ cuicunque Ordini,
D ſiue à ſe, ſiue à ſuis prædeceſſoribus vel alicui Ordini, vel priuatæ conceſſæ huic monaſterio communicantur. Huic bulla ſubſcripſit Martinus V. Pont. quoque max. Et alia quoque apoſtolica diplomata à ſummis Pontificibus Nicolao IIII. Eugenio IIII. Clemente III. plurimiſque alijs etiā ſummis Pontificibus paterna liberalitate cōceſſa, ne huius loci ſorores ad decimam, vel ſubſidium aliquod exoluenda penitus teneātur.

De monaſterio Sanctiſſimæ Trinitatis Onniati. Mon. III.

ILLVSTRES ac deuotiſſimi Ioannes Lopetius de Lazarraga primus Militiæ diui Iacobi Quæſtor, eiuſq; vxor Ioanna de Gamboa, cùm sereniſs. atque catholicis Ferdinando huius nominis V. Hiſpaniæ Regi, eiusque filiæ Ioannæ, atque vniuerſorum hæredi gratiſſimi eſſent, pluresq; diuitias ſub ijs acquiſiuiſſent, hoc monaſterium,
E ſanctiſſimæ Trinitati de Vidauretta ſacrum aliquantulū ab eo oppido, quod Hiſpanicè Onnate dicitur, in loco amœno ac delectabili, apoſtolica ſummi Pontificis Iulii II. authoritate ſibi fauente, ex propriis facultatibus, anno à partu Virgineo 1509. erigi curarunt, atque anno ſequenti, nempe 1510. omnino abſolutum redditibus ſufficientibus locupletarunt. A cætero hæc ſacra domus, quæ à 40. Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis inhabitatur, omnibuſque gratiis, atque priuilegiis cæteris eiuſdem Inſtituti monialibus à ſummis Pontificibus conceſſis ex Iulii II. Pont. max. indulto gaudet, aliquot ſanctorum Sebaſtiani, atque Chriſtophori martyrùm, Bernardi Abbatis, atque ſanctarum Ceciliæ, Agathæ, Margarętę & Apoloniæ virginum, atque mattyrum, nec non & aliorum quatuor martyrum, quorum nomina ignorātur, oſſibus religioſiſſimè honeſtatur.

De mona-

A

De monaſterio Beatiſsimæ Mariæ Riuas Mon. IIII.

RELIGIOSISSIMVM ſanè eſt hoc monaſterium, glorioſiſſimæ ſemperq; virgini Mariæ ſacratum, atque ad ſextum lapidem ab oppido Methymna de Pomar (cuius ſuprà meminimus) in pago, cui Hiſpanicè Riuas nomen eſt, erectum : cùm in ſumma paupertate, ac omnium rerum penuria ex eleemoſynis hic inde collectis, & à Chriſtifidelibus illis liberaliter elargitis, non ita à multis annis, à fundamentis ad verticem vſque conſtructum, exædificatum, omnibuſque numeris abſolutum, eandem paupertatem impreſentiarum vſque data opera conſeruet, obſeruetque. Nam 46. Clariſſæ ſorores, ſed Vrbaniſtæ, eius accolę nihil proprij, ob ingentem animi affectum, quo in paupertatem Euãgelicam feruntur, quam plenis affectibus, exemplum carum primipilæ, beatiſſimæ videlicet Claræ virginis ſequutæ, amplectuntur, habere volunt, B ſed quicquid ſiue ex mendicatione, ſiue ex proprio labore acquirunt, id totum in commune, atque in mediũ conferunt. Inſignitur huius conuentus eccleſia deuotiſſima quadam glorioſæ Virginis imagine, atque miraculis illuſtri. Cuius cauſa, & etiã quia præfatæ moniales ibi dilectiſſimo ſpõſo Chriſto fideliſſimè famulantur, eiq́ue diurnas nocturnaſq́ue laudes hilariter decantant, & apud omnes optimè audiunt, & ipſe primò conſtructus fuit, & plures eleemoſynæ ſibi à fidelibus liberaliſſimè oblatæ obueniunt.

De monaſterio S. Claræ Caſtrodurdiales. Mon. V.

QVVM id Cantabrorum oppidum, quod Caſtrodurdiales Hiſpanicè nuncupatur, frequentiſſimis, atque ditiſſimis mercatoribus, qui ſuas merces inſanis Oceani maris aquis committentes in Flandriam, in Galliam, in Italiam, atque in diuerſas C alias orbis partes importare conſueuerant, olim abundaret. Cumq́ue maritimæ euentus rei adeò inconſtans, adeoq́ue inſtabilis ſit, vt cùm quis ſecundioribus ventis ſe nauigare arbitretur, tunc extemporanea oborta tempeſtate vel ad ſcopulos allidat, vel intumeſcentibus ſupra modum fluctibus naufragium faciat: quo tandẽ ipſe cum mercimonio pereat, vxor vidua remaneat, atque liberi caro orbati parente pauperem ſæpius vitam ducere cogantur: plures tum viduæ, tum quoque virgines, quibus ea ſors in præfato oppido Caſtrodurdiales contigerat, adiũctæ aliquibus aliis, quę ne idipſum illis aliquando eueniret, ſummopere metuebãt, vel alijs, Chriſto cæleſti ſponſo (ſciebãt namq; vitam noſtram lubricam rem eſſe, quæ niſi ſumma circunſpectione fulciatur, facilè labaſcit) plenis affectibus vacare cupientes, poſt vltimum huic ſæculo nequam vale dictũ, fauentibus interim ſibi eiuſdem oppidi ſenioribus, atq; proceribus, nec non & illuſtriſſi- D mo & reuerendiſſimo Matthæo Rubeo tituli ſanctæ Mariæ in Porticu Cardinali, Franciſcanique Ordinis Protectore, vnius ędificandi monaſterii facultatem à ſummo Pontifice Ioanne XXII. anno à partu Virgineo milleſimo trecenteſimo vigeſimo ſecundo impetrarunt. Quod tamen iam ſemiextructum deuorans flamma, quæ totum etiã ferè oppidum abſumpſit, poſt elapſum ab huiuſmodi impetratione ſexennium in cineres & fauillam redegit. Quamobrem aliud, (de quo impræſentiarum) ſub inuocatione beatæ virginis Clarę ex apoſtolica eiuſdem Pontificis maximi Ioannis XXII. facultate, anno Dominicæ incarnationis milleſimo trecenteſimo vigeſimo octauo facta, tum ex peculiaribus, tum quoque ex publicis pręfati oppidi facultatibus à fundamentis ad apicem vſq; extruendũ curarunt. Allatę pręterea fuerũt ex quibuſdam Prouinciæ Caſtellæ, cui tũc Cantabrica Cuſtodia ſuberat, monaſterijs religioſiſſimæ, atque ſui E ſtratus zelãtiſſimę aliquot moniales, quæ tum præfatas virgines, atque viduas, tũ quoque alias aduentantes honeſtis atque religioſis moribus, nec non & monaſticis ritibus atque cœremoniis felicius imbuerent. Hoc deniq; monaſterium, quod & à triginta Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis frequentius inhabitatur, ex Clementis VI. Pont. max. indulto nulli penitus exactioni regiæ ſubiacet. Huic indulto Bonifacius IX. Eugenius IIII. Sixtus itidem IIII. atque alii ſummi Pontifices ſubſcripsêre. Gaudet præterea plurimis priuilegiis ſibi ab Hiſpaniæ Regibus Ioanne II. Henrico, Ferdinando V. eius coniuge Eliſabetha, atque communi filia Ioanna, nec non & Philippo eius nominis II. atque iſtius ex filio nepote conceſſis, ob ingentẽ deuotionem, qua illas proſequebantur.

De monaſte-

A *De monaſterio S. Claræ Santander. Monaſt. VI.*

PIENTISSIMA ac ſupramodũ honeſta femina Maria Guitarte, vxor quondam fortiſſimi atque ſtrenui Ducis Gonzalui Garſiæ à Santander, qui Alphonſo, eiuſque filio Sanctio Caſtellæ Regibus ſtrenuam in nauali contra Mauros bello operã olim nauauit, cùm ex eius morte vidua, atque ditiſſima relicta eſſet, ſacrum hoc monaſterium, beatę virginis Claræ dicatũ, ex proprijs facultatibus intra præfati oppidi mœnia, apoſtolica tamen ſibi authoritate fauente, circa annum à partu Virgineo 1323. à fundamentis extruendum, omninoque abſoluendum, atq; honeſtis redditibus & prædijs locupletandum curauit. Quod quidem monaſterium Eugenius IIII. ſummus Põtifex, atque Caſtellæ Reges Sanctius, Alphonſus & Catharina plurimis priuilegij & fa-
B uoribus proſequuti ſunt, & duæ Dominicæ crucis particulæ, aliquot ſanctorũ Andreæ Apoſtoli, Blaſij Epiſcopi & martyris, atq; vndecim millium virginũ & martyrũ oſſa, nec nõ & quidam lapilli ex Hieroſolymorum terra allati religioſiſſimè cohoneſtant.

De monaſterio S. Claræ Gueiuar. Mon. VII.

SEPTIMVM & vltimum Clariſſarum ſororũ Vrbaniſtarum monaſterium eſt id, quod aliquantulum ab eo Cantabrorum oppido, cui Gueiuar vulgò nomen eſt, ab honeſta ac pijſſima quadam matrona, ex maxima qua in Deum pietate, ac in beatã virginẽ Clarã, eiuſque ſacratiſſimam ſobolem ferebantur deuotione, ſuperioribus annis quibuſdam ſibi poſitis legibus erectum, abſolutum, atque honeſtis vtcunque redditibus locupletatum extitit. De quo quidem nihil aliud notandum occurrit ab eo, quod à
C 26. monialibus Deo opt. max. famulantibus cõmodiſſimè occupetur, inhabiteturque.

De tertiarum ſororum conuentibus.

SVNT præterea (vt proloquuti ſumus) hac in Prouincia à præfatis tum fratrum, tum quoque Clariſſarũ monialium monaſterijs viginti & vna Tertiariarum ſororũ Franciſcanarum domus. De quibus tamen quòd nihil interim memorabile ad poſteros tranſmittendum miniſtrent, ſuccinctè, atque breuiſſimè præter tamen conſuetum morem, idque prolixitatis vitandæ ergò, ſororum tantùm numerum, atque loca, in quibus præfatę domus erectæ ſunt, impræſentiarum referam. Eo itaque in oppido, quod Azpetia Cantabricè appellatur, quædam huiuſmodi ſororum, quæ vt plurimùm ſunt 36. domus, ſub Conceptionis glorioſæ Virginis titulo, erecta eſt. Flauiobrigæ (vulgò Bilbao)
D idque extra eius mœnia, quatuor aliæ conſimiles domus conſtructæ ſunt. Quarum prima eidem Conceptioni dicata euaſit, & à 18. ſororibus inhabitatur: ſecunda, quæ & Aſcao Cantabricè dicitur, à 18. etiam ſororibus incolitur: tertia, quæ & beato Ioanni ſacra eſt, à 14 tantùm ſororibus occupatur: atqui quarta, cui Barbara nomen eſt, 26. ſororibus commodum ſatis præbet hoſpitium. In oppido Durago ſexta conſiſtit domus à 12. ſororibus inculta. Mondragonis (de quo ſuprà) ſeptima perſeuerat à 16. ſororibus occupata. In oppido Onnate (Cuius ſupra meminimus) octaua, quam 16. quoque occupant ſorores. In oppido Vergara nona à 14. ſororibus inhabitata. In oppido Secura decima, quam 10. tantùm ſorores incolunt. In oppido Saluaterra vndecima, quam totidẽ ſorores poſſident. In oppido Aleçia duodecima. In ciuitate Ordunia tertia decima. In oppido Laredo quarta decima erectę ſunt: quarum vtraq; à 10. ſororibus inhabitatur.
E In Gordeiuela, Santvrze atque Moſque pagis, ſic Cantabricè nũcupatis, quinta decima, ſexta decima atque decima ſeptima conſiſtunt, in quarum qualibet 10. cõmorantur ſorores. In oppido Portugallette, atq; in pagis Rabeçua, & Vrdaiaga 18. decima nona, atque vigeſima perſeuerant, in quarum ſingulis octo conuiuunt ſorores. Atqui tandem in oppido Garniça (ſic Cantabricè nuncupato) vigeſima prima & vltima domus erecta eſt, quam 16. ex præfatis ſororibus incolunt, Altiſſimoq; fideliter inſeruiunt.

Prouincia Duodecim Apoſtolorum del Peru, atque etiã Prouincia Canarię, quę immediatè poſt huius Cantabricæ Prouinciæ deſcriptionem, ſi antiquitatis ordinẽ ſequuti fuiſſemus delineandæ erant, in quarta huius operis parte, Deo duce, deſcribentur.

PROVIN-

PROVINCIA SANCTI ANDREAE.

A PROVINCIA S. Andreæ Franciæ Prouinciam ex integro ſui genitricem agnoſcit: ei namq; ſub nomine Cuſtodiæ Artheſiæ plurimis annis coniuncta fuit, eiusq; Miniſtri prouincialis dictis paruit: Veruntamen cùm ob bella continua, qui illis in partibus maximè vigebant, à pręfato Miniſtro minimè viſitari perſonaliter quiret, & ex recurſu fratrum prætactæ Cuſtodię ad illum aliquot grauiſſima pericula Reipublicæ euenire poſſent, Paulus IIII. Pont. max. apoſtolico diplomate ad inſtantiam catholici Hiſpaniarum Regis Philippi huius nominis II. die 20. Auguſti anno Domini 1558. ſed. Pontificatus ſui anno iiij. expedito, reuerendo patri fratri Bernardo à Freſneda præfati catholici Regis Confeſſario pręcepit, vt Capitulũ prouinciale per patentes ſuas literas, aut aliâs B modo & forma per illum ſtatuendas in aliquo conuentu indiceret, conuocaret, ac iuxta morem aliarum Prouinciarum eiuſdem Ordinis celebrari mandaret, & faceret, & pręfatam Cuſtodiam in Prouinciam ſub nomine S. Andreę erigeret. His literis apoſtolicis pręd ictus regius Confeſſarius obtẽperans, eodem anno 1558. in profeſto ſancti Lucæ Euangeliſtę omnes patres vocales in conuentum Inſulenſem conuenire authoritate apoſtolica iuſſit. Pridie autem quàm deberet fieri electio præfatus Commiſſarius apoſtolicus ſingulos vocales ſeorſim aduocauit, inquirendo ab eiſdem, quem ſcirẽt eſſe idoneum adhunc primum nouę Prouincię Miniſteriatum peragẽdum; atq; C ita omnibus præmiſſis cœremonijs, in Capitulo prouinciali pro electione noui Miniſtri ſeruari ſolitis, canonicè electus fuit in primum Miniſtrum prouincialem reuerendus pater frater Sebaſtianus Vuillemart S. Theologiæ Licentiatus, & per dictum reuerendum patrem Commiſſarium apoſtolicum authoritate apoſtolica confirmatus. Similiter & quatuor Definitores electi, & confirmati fuerunt. Electus etiam fuit in eodem primo nouæ Prouinciæ Capitulo, & confirmatus Cuſtos Cuſtodum ad generale Capitulum Aquilæ celebrandum pater frater Bonauentura Meurat Guardianus Valencenenſis. In quo Capitulo generali Prouinciæ huius erectio ratificata fuit, tametſi reclamantibus, & renitentibus Gallis. Hæc quoad erectionem Prouinciæ D. Andreæ.

D Continetur hęc Prouincia in Epiſcopatibus Cameracenſi, Tornacenſi, Attrebatenſi, Audomarenſi, Iprenſi, Gandauenſi, & Brugenſi, in Comitatibus Flandriæ, Archeſiæ, Hannoniæ, in Dominijs Tornaceſij & Cameraſeſij. Conuentus celebres fratrũ habet 12. Habet etiam monaſteria pauperum Dominarum ſub reformationem B. Coletæ quinq;: Vrbaniſtarum ſiue poſſidentium habet tria monaſteria. Præter hæc habet etiam monaſteria tertij Ordinis D. Franciſci octo ſororum, & quædam alia fratrum, ſed hęreticorum rabie ſunt deſtructa. Huius Prouinciæ ſigillum oualem refert figuram cum diui Andreæ Apoſtoli imagine, quam & ego ſibi præponendam curaui, quòd is inferioris Burgundię, pręcipuè vero eius patrię, in qua pręſens pręfata Prouin E cia ſita eſt, patronus exiſtat, cum duobus lilijs lateralibus, & inſcriptione huiuſmodi. SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIÆ. S. ANDREÆ.

De Minoritico conuentu Cameracenſi. Conu. I.

CAMERACI ad ripã fluminis Scaldis conuentus celebris noſtri Ordinis extat conſtructus, anno Dñi 1262. expẽſis generoſi Ioan. de Flos equitis, qui fundũ amplisſimũ fratribus liberaliter dedit, ędificato in eodẽ loco monaſterio inſigni, ſtructura quidẽ non ita magnifica, ſed ſupra quã credi poſſit ad fratrum neceſſitates vndequaq; accomodatiſſima. Transfluit enim per medias ędes, & clauſtrum, atq; hortum Scaldis fluuius, qui aërem puriorem reddit, & prędulci quadam amœnitate locum commenda-

mendatiorem gratioremq; efficit. Accepit iſte conuentus breuiſſimo tempore magnum incrementum propter ſummorum Pontificum,& inclytorum Principum fauores,quod vel ipſæ literæ teſtantur,quæ in eiuſdem conuentus archiuis conſeruantur. Inter quas quæ præcipui ſunt roboris duæ ſunt, vnæ Clementis IIII.alteræ Innocentij V.quibus largiſſimæ indulgentiæ, & priuilegia non parua conuentui & fratribus conceduntur. Templum ad honorem Dei à fundamentis ad verticem vſque constructum, omnibusq; numeris abſolutū conſecratum fuit per R.Guidonem Epiſcopū Cameracenſem: (necdum enim,imò nec multis annis poſtea ſedes hæc Archiepiſcopali honore decorata erat) ſub titulo S.Crucis,S.Franciſci, & omnium Sanctorum,anno Domini 1303. Morantur communiter in hoc conuentu fratres 30. inter quos 8.ſunt prædicatores.Meretur conuentus iſte commendationem longè maiorem: ſed quia dū hæc conſcriberetur chronologia non licuit ei,cui eius colligendæ munus demandatū fuerat perſonaliter Cameracum proficiſci,eò quod Galli hæretici,partes Ducis Andegauenſium contra Regem catholicum defendentes,eam ciuitatem per tyrānidem occuparēt,his ſuperſedebo,ne incerta pro certis noſtræ hiſtoriæ attexamus. Id tn̄ vnum adijciam,fuiſſe ſcilicet conuentum iſtum optimorum virorum ſemper feraciſſimum. Prodierunt ſiquidem ex eo etiam noſtra memoria patres præſtantiſſimi, eximijq; concionatores.Nulli hactenus martyrio ſunt affecti fratres,tametſi Galli hęretici eam occupent ciuitatem, qui quidem catholicæ Religionis exercitium hucuſq; permiſerunt. Sed quem finem ſit habitura crudelium hominum ſimulatio incertum eſt.

De Minoritico conuentu Valencenenſi. Conu. II.

NESCIO an alibi in tota hac Prouincia, aut in toto Belgio conuentus ſit noſtri Ordinis,vel antiquior ſi tempus extructionis, vel illuſtrior ſi genus, fortunasq; nobilium & illuſtrium fundatorum,vel ſanctior ſi fratrum & patrum, qui hunc conuentum primi incoluerunt,religionem & ſanctitatem conſideres. Cùm enim Franciſcana Religio in exordio ſuæ inſtitutionis lætiſſimos, atq; ſaluberrimos lucis ſuæ radios per vniuerſum mundum longè lateq; diffunderet,& ad Belgium vſque ſingulari Dei optimi maximi beneficio penetrauit,viuente adhuc ſanctiſſimo patre noſtro Frāciſco,non ita diu poſt primum Capitulum generale Aſſiſij celebratum; ſedente Romę Honorio,ſub Impp.Othone IIII. & Federico II. regnante in Gallijs Philippo Conqueſtore,ſub Duce Brabantiæ Henrico,ſub Comite Flandriæ & Hannoniæ Ferrando à Portugalia,anno 12. à conuerſione beatiſſimi patris noſtri Franciſci, annis octo antequam ſpiritum Deo redderet,qui erat annus Dominicæ incarnationis 1215. vel circiter. Quo quidem tempore (quod felix & fauſtum fuit toti Belgio) venerunt ad Comitatum Hannoniæ,in ciuitatem Valencenarum ditiſſimum,& opulentiſſimum emporium fratres Minores numero ſex, è quibus duo erant ſacerdotes, reliqui quatuor laici,miſſi eò à fratre Pacifico ſocio beatiſſimi patris noſtri Franciſci, primo Franciæ Miniſtro. Nomina fratrum hæc erant: frater Guilielmus, vir pietatis & ſanctitatis eximiæ, quem beatus Pacificus cæteris quinque præfecerat: frater Iacobus Sportularius, ita dictus à ſportulis, quas quotidie victus lucrandi & otij fugiendi cauſa gnauiter conficiebat, cùm alioqui eſſet ſtemmate & ſanguine clarus,& illuſtris in ſæculo,& antequam Religioni eſſet initiatus, vocabatur Alphonſus à Baijonna: tertius frater Ioannes le Nattier,ita Gallicè nuncupatus,eò quod crates vimineas & ſtramineas optimè contexerat,vir ante Religionis ingreſſum etiam nobilis & clarus,appellatus Iodocus à Matrenas. Duorum reliquorum nomina non inueni. Hi itaq; primi fuerunt cum B. Pacifico,qui noſtræ ſacrę Religionis fundamenta feliciter in Belgio iecerunt. Quorum omnium tanta fuit vitæ ſanctitas, vt omnium animos in ſui admirationem attraherent,beneuolentiāq; facilè ſibi conciliarent.Quod effectus ipſe mox ſubſecutus comprobauit: nā confeſtim Valencenarum ſenatus communibus expenſis monaſteriū fratribus,propè mœnia quidē,ſed extra portam, vbi ſacellum erat,diuo Bartholomęo ſacrum,conſtruxit.In quo loco aliquot annos prædicti fratres in ſumma paupertate & humilitate habitarunt, in omnimoda Religionis obſeruantia Deo famulantes, plurimasq; animas ſacris ſuis concionibus, exemplis & admonitionibus Domino

A mino lucrantes. Itaq; odor ſuauiſſimus Religionis Franciſcanę ad omnium tam no-
bilium, quàm priuatorum animos & corda penetrans, admirabiliter omnes & ſingu-
los recreabat, atq; ad meliorem frugem, & emendatioris vitæ ſtudium prouocabat.
Hinc ſubſequutum eſt, accedente tempore, vt quàmplures ſummi viri, tam eccleſia-
ſtici, quàm nobiles profano mūdo ſupremum vale dicentes, & poſſeſſiones ſuas, iux-
ta Euangelij & Regulæ noſtræ præſcriptum, vēdentes, & pauperibus diſtribuentes,
fratribus habitu, & vitæ indiuiſa conſuetudine, & regulari Obſeruantiæ ſeſe coniun-
xerint. Inter quos fuêre Iacobus Sylueſter Decanus Chriſtianitatis Attrebatenſis, qui
fratres longo tempore in ſuis ędibus hoſpitio receperat, & Gubernator Valencenarū,
œconomus illuſtriſſimæ Comitiſſæ Flandriæ & Hannoniæ. Tandem aliquot annis
elapſis, illuſtriſſ. Ferrandus à Portugalia maritus ſupradictæ Comitiſſæ Flandriæ &
B Hannoniæ, de conſenſu eiuſdem ſuæ pientiſſimæ coniugis intra vrbis mœnia, in ar-
ce ſua, quæ ferè in media vrbe ſita erat, non procul à ripa Scaldis fluuij monaſterium
fratribus conſtrui præcepit regali munificentia, & magnificentia, quod & hodie ipſa
ſtructura tametſi vetuſtior abundè teſtatur. Tantus enim erat noui monaſterij ap-
paratus, tantaq; ædificiorum maieſtas, quod fratres illi, qui elegerant abiecti eſſe in
domo Dei, & in paupertate & humilitate pauperem & humilem Chriſtum imitari,
renuerint in eiſdem habitare. Quod vbi nobilis & pia Comitiſſa reſciuit, ſcripſit ad
ſummum Pontificem, ſimul etiam literas dedit ad B. Franciſcum tum adhuc inter
mortales agētem, quibus pium ſuum deſiderium aperiebat, vtq; fratribus liceret prę-
dictum monaſterium incolere poſtulabat. Quod etiam impetrauit: Nam confeſtim
frater Helias tunc tēporis generalis Miniſter Ordinis Minorum literas ad fratres Va-
C lenceneñ. ſancti Bartolomæi, ſic vocatos à loco prioris monaſterij, miſit, quibus prę-
cipiebat vt in nomine Domini nouum monaſterium relicto priori intrarent, & dein-
ceps incolerent. Sicq; ſanctæ voluntati Comitiſſæ factū fuit ſatis. Tanta fuit huius no-
biliſſimæ fœminæ in D. Franciſci Ordinem charitas & animi propenſio, vt non tan-
tum hunc conuentum, ſed etiam Gandaui, Brugis Flandrorum, Aldenardi, & in alijs
pleriſq; locis ſuæ ditionis monaſteria proprijs ſuis ſumptibus extrui mandauerit. In-
ſuper & cuilibet fratri in ſuo dominio commorāti annuatim tunicam vnam cum ca-
pucio, & aliam ſine capucio, quamdiu vixit, dederit. Extant multa alia beneuolen-
tiæ & charitatis eius præclara exempla in Annalibus Hannoniæ, quæ longū eſſet om-
nia ſingulatim recenſere. Hęc dixiſſe ſufficiat de exordio noſtrę Religionis in Belgio,
ac de conuentus Valencenenſis felici principio, fundatione, ac fundatoribus. Anno
D Domini 1233. ſupradicta Comitiſſa conſecrari & dedicari fecit templum monaſterij
nouiter erecti per R. Epiſcopum Cameracenſem, ſub titulis Trinitatis, S. Crucis, &
beati patris Franciſci, Dominica die poſt feſtum Inuentionis ſanctæ Crucis menſe
Maij: qua etiam die eadem illuſtriſſima herois cum celebritate & ſolemnitate maxi-
ma, & frequentiſſimo populi concurſu, deferri fecit ad templum nouiter conſecra-
tum corpus ſancti martyris Victoris, pretioſiſſimo & ditiſſimo loculo incluſum.
Fuit hic Chriſti martyr ſocius B. Mauritij ex legione Thebæorum, qui pro Chriſtiana
fide ſub Maximiano Imperatore in agro Sedunenſi Galliæ occubuerunt. Corpus etiā
virginis & martyris cuiuſdam è numero vndecim millium, quæ cū diua Vrſula apud
Coloniam Agrippinam in ſuperiori Germania ad Rhenum pro Chriſto & virginitate
ſanguinem & animas profuderunt, nomen eius hactenus fuit incognitum. In eadem
E dedicationis ſolemnitate, & ſpinam vnam ex corona Chriſti Domini, auro gemmiſq;
ornatam, templo & fratribus dedit, quę ſingulis noctibus ferię ſextæ Paraſceues per in-
tegram horam rubea & ſanguinolenta ſtupendo miraculo apparebat, cùm aliâs eſſet
aridior. Sed hæc omnia & alia multa ſanctuaria & ornamenta inſania & rabie hęreti-
corum Caluiniſtarum in vrbis vaſtatione circa annum Domini 1566. ſpoliata, dire-
pta & exuſta fuêre ſimul cū literis, bullis, priuilegijs & tota conuētus ſuppellectile. Tā-
ta enim erat rabidorum horum luporū auara crudelitas, vt ne quidem à mortuorū oſ-
ſibus & cineribus abſtinuerint. Monumēta ſiquidē & ſepulcra nobilisſimorū Princi-
pū effodiētes inter buſta & reliquias theſaurū requirebant. Iacēt in choro ſepulti illu-
ſtriſſ. Comites Flādrię & Hannonię in marmoreis & deauratis miro artificio ſepul-

cris: Comites etiam Palatini Hollandiæ & Friſiæ, Comites Namurci, Comites Bleſenſes, & multi alij nobiles & illuſtres viri, vt vel hinc luculenter appareat qualis conuētus iſte ante noſtra tēpora fuerit. Quanquā autē vrbs iſta multas moleſtias & deuaſtationes ab hęreticis partim ciuibus proprijs, partim exteris Gallis pertulerit, nulli tamen ex noſtris fratribus, tametſi ſemper conſtantiſſimè ipſorum impietati reſtiterint, hactenus martyrio ſanguinis fuêre affecti, licèt alioqui exulare fuerint coacti, & multas iniurias, & perſecutiones, & damna grauia, citra tamen mortem, ſint varijs vicibus perpeſſi. Habuit conuentus iſte & adhuc habet viros noſtri Inſtituti & doctiſſimos Theologos, & facundiſſimos diuini verbi concionatores. Habet pręterea & 24. accolas fratres, quorū octo ſacras ad populum pro roſtris frequēter conciones habent. A

De conu. S Franciſci ac S. Margaretæ in Hannonia. Conu. III. B

MONTES Hannonię metropolis, à montoſo ſitu ita appellata, inter alia multa, præclaraq; ornamēta etiam conuentum habet celebrem Franciſcani Inſtituti conſtructum circa annum Domini 1228. liberalitate pia generoſæ Ioannę filię illuſtriſſimi & potentiſſimi Balduini Comitis Flandrię, & Hannoniæ, poſtea Imperatoris Conſtantinopolitani, qui ob fortia & heroica facta, quæ pace belloq; geſſit Animoſi cognomen promeruit. Porro Margareta ſoror vterina Ioannę ampliſſimis ſumptibus templum in hoc cœnobio conſtrui, & conſecrari fecit circa annum Domini 1323. mēſe Aprili, in feſto diui Marci. Titulus conſecrationis, vel patroni eccleſiæ beatiſſimus pater noſter Franciſcus, ac beata Margareta ſunt. Locus omnis eſt peramœnus, non procul à Trulla fluuio ſitus, viuaria & paſcua habens fratrum vſibus aptiſſima & vtiliſſima. Et quamuis in vrbe populoſa, attamen quietiſſimos receſſus habet, pro his C qui ſolitudine oblectantur, pietatis aut ſtudiorum cauſa. Cæterùm ſtructura magnifica: ſed quod maximè conuentum hunc commendat, eſt fratrum hîc commorantiū frequentia, religio, & ſpectata vita atq; doctrina. Prodierunt ex hoc conuentu viri omnium ore laudatiſsimi ob ſingularem cùm pietatem, tum eruditionem. Inter quos præ cæteris claruit etiam noſtra memoria reuerendus pater frater Sebaſtianus Vuillemart ſacræ Theologiæ Licentiatus, primusq; Prouinciæ ſancti Andreæ nouiter erectæ Miniſter prouincialis. Prodierunt & pleriq; alij, quos longum eſſet enumerare. Literas pontificias & breuia apoſtolica variorum priuilegiorum habet plurima, ſed quæ vniuerſo Ordini ſunt communia, quorum pleraq; extant excuſſa in Firmamento trium Ordinum B. Franciſci. Eſt etiam in hoc conuentu ſacriſtia ſacra ſupellectile variorum ornamentorum, vaſorum argenteorum & imaginum inſtructiſsima, quan- D quam ibi nullas reliquias viderim, quæ locum aliquē in hac noſtra hiſtoria mererentur. Vocatur præterea hic conuentus fratrum Minorum, vel diui Franciſci, aut Cordigerorum, quibus nominibus omnes huius Prouincię conuentus vulgò appellantur. Fratres habet 30. è quibus octo ſunt Prædicatores. Illuſtriſsimus Antonius à Burgūdia Comes de la Roche & de Guiſnes &c. varijs ædificijs, donis & muneribus conuentum iſtum exornauit. Conſpicitur & in choro fratrum ante ſummum altare ſepulcrum marmoreum, magnis ſumptibus elaboratum, generoſiſsimi quondam Philippi de Croij Comitis de Chimaij, & nobiliſsimæ heroinę Vualburgis de Meurs ſuæ coniugis. Ciuitas hæc ſemper ſingulari Dei beneficio, & opera ſedula atq; indefeſſa catholicorum, ac diſertiſsimorum concionatorum, pręſertim fratrum Ordinis ſeraphici patris Franciſci, atque Magiſtratuum diligentia ſemper in fide catholica Romana, E & regiæ ac catholicę Maieſtatis obedientia perſeuerauit, & ab illis minimè defecit.

De conuentu nominis Ieſu Duaci Cathuacorum. Conu. IIII.

DE conuentu in vrbe atq; alma vniuerſitate Duacenſi Cathuacorum, ad Scarpis fluminis ripam extructo, nihil antiquum, neq; in archiuis conuentus, neq; in vrbis Annalibus potuit inueniri, quòd conuentus ab hinc triginta annis fortuito incendio conflagrarit, domus etiam ciuica cum omnibus antiquitatis monumentis & libris ante annos ferè 100. ſimili damno fuerit affecta. Attamen, quantum ex quibuſdam vetuſtiſſimis ſepulturis marmoreis conijcere licet, videtur initia habuiſſe circa an-

A ca annum Domini 1230. opera & eleemoſynis quorũdam nobilium & piorum ciuiũ, certè conuentum eſſe antiquiſſimum, & diuites nobilesq; habuiſſe fundatores res ipſa atq; ſtructura magnifica loquitur. Viſitur enim hîc templum pulcherrimum & maximum, quale nuſquam ferè in toto Belgio in noſtri Ordinis conuentibus. Cætera quoq; ædificia, & publicæ monaſterij officinæ, & altitudine & magnitudine atq; firmitate ſua palàm oſtendunt quales, qualiterq; erga noſtram Religionẽ affecti fuerint pientiſſimi fundatores. Grauiſſimam iacturam pertulit ex infelici conflagratione, tã in pulcherrimorũ ędificiorum ruina, quàm ornamentorum, reliquiarumq;, & aliarum rerum abſumptione. Verùm diligentia, cura, & labore indefeſſo P. F. Franciſci Petrart tum Guardiani, nunc prouincialis Miniſtri huius Prouincię ita eſt reſtauratus, vt nulli conuentui Prouinciæ ſit vel amplitudine, vel loci amœnitate, aut ædificiorum pulchritudine, & (quod longè omnium eſt præcipuum) religionis obſeruantia comparandus.
B Habet etiam templum & ambitum, præter ſpectabilem magnitudinem, lucidiſſimum iconibus, & exquiſitiſſimis picturis ornatiſſimum. Ambitus circa tẽplum, opere concamerato, & teſtudinibus ex lapidibus albis inciſis conſtructus, ſpecioſiſſimum, & lætiſſimum ad reliqua cœnobij domicilia præbet ingreſſum. Conuentus iſte prope forum loco præalto ferè in media vrbe ſitus eſt, quo fit, vt populus ſacrarũ precum & concionum cauſa frequentiſſimus huc confluat. Porro inter huius conuentus ornamenta, ſacellum etiam viſitur, quale vix in toto Belgio, magnificis ſumptibus ante quatuor annos ædificatũ, ſanctiſſimo noſtri Saluatoris nomini Ieſu ſacrum. In quo Confraternitas celeberrima ferè 800 hominum vtriuſq; ſexus, ſub inuocatione ſanctiſſimi huius nominis in pietate, precibus, ſacramentorũ frequẽtiori vſu, alijsq; bonis operibus cum maximo reipublicæ Duacenſis fructu exercetur.
C Quamobrem S.D.N. Gregorius Papa XIII. eandẽ anno Domini 1582. confirmauit, & magnis atq; plenarijs indulgentijs in ſingulos annos 14. Ianuarij, quæ dies nomini Ieſu eſt ſacra, à fidelibus lucrandis, & centum dierum indulgentia pro quolibet die anni conceſſis in bulla ſub annulo piſcatoris liberaliter dotauit & exornauit. Faxit Deus opt. max. vt tanta principia maiora indies percipiant incrementa. Abundat monaſterium hoc ornamentis, ſacris vaſis, imaginibus, calicibus argenteis, & inauratis, pia liberalitate Chriſti fidelium ad diuinum ſeruitium oblatis. Inter quæ eſt theca quædam argẽtea, quæ ciborium, vel repræſentatio diuiniſſimi ſacramenti vocatur, pulchritudinis raræ, & mirandæ magnitudinis, videlicet pondo quatuordecim argenti. Eſt etiam in hoc conuentu doctiſſima ſacræ Theologiæ & artium ſchola; Lectores quatuor duo in
D Theologia, reliqui duo ſunt Lectores Philoſophiæ & Grammaticæ. Commorantur hîc fratres circiter 50. è quibus 10. ſunt prædicatores. Vrbs iſta inter omnes alias totius Belgij ciuitates & vrbes, Dei gratia & fauore ſingulari, atq; diligentia Paſtorum, concionatorum, præſertim noſtri Ordinis, qui ob nulla pericula oblata, aut minas intentatas, temporibus turbulentiſſimis à concionibus ſacris, pro aſſerenda atq; tuenda fide catholica, & regiæ Maieſtatis obedientia vnquam abſtinuerunt, ſemper vnicè & firmiter catholicam Religionem retinuit, & obſeruantiſſima permanſit. Tametſi eius rei gratia fratres, ciues, & incolę plurimas iniurias, damna, & cædes à vicinis hęreticis Gallis & Flandris, Ducisq; Andegauenſis nefarijs militibus ſint patienter perpeſſi.

De Minoritico conuentu Attrebatenſi. Conu. V.

E ATTREBATVM ciuitas eſt Comitatus Artheſiæ, Epiſcopatu & regio Concilio inſignis, habetq; conuentum fratrum Minorũ, qui olim extra muros conſtructus erat, ſed anno Domini 1524. iuſſu Imperatoris Caroli V. ob bellorum pericula, quæ huic ciuitati à vicinis Gallis impendebant, deſtructus, & in media ciuitate in vetuſta quadam arce reædificatus fuit. Incertum qui fuerint fundatores, nam in tanta rerum labefactione difficile fuit antiquitatis monumenta conſeruare, niſi quod memoria quędam extet R. P. F. Thomæ Grault viri ſanctiſſimi & doctiſſimi, qui 34. annis Guardianatum in antiquo conuentu exercuit. Conuentus nouus ægrè perficitur, refrigeſcente indies charitate, pręſertim in hac ciuitate, vel ob monaſteriorũ (quę hîc plurima ſunt) frequentiam, vel quòd populus, tametſi magna ex parte catholicus,

teneram illam pietatem & ſanctam liberalitatem parum affectet, etiamſi plurima ſuæ ſalutis obſequia, præſertim è continuis fratrum concionibus percipiat. Habet conuentus iſte aliquot literas apoſtolicas, ſed toti Ordini communes, quale eſt Mare magnum ſub plumbo, & alias id genus. Quod autem præcipuam in hoc conuentu meretur commẽdationẽ eſt Confraternitas quędam, ferè 400. vtriuſq; ſexus Chriſti fideliũ, ſub titulis SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, nuper ſtudio patris fratris Caroli Magni huius domus Guardiani inſtituta, & à ſanctiſſimo D.N. Gregorio XIII. approbata & confirmata, atque largiſſimis indulgentijs etiam plenarijs dotata. Habuit etiam iſte conuẽtus olim reliquias plures, & inter eas brachium S. Eligij quondam Epiſcopi Nouiodunenſis in Gallijs, ſed militum inſolenti rapacitate omnes perierunt. Conſecrata fuit noua eccleſia Dominica ante feſtum omnium Sanctorum, ſub titulo B. Catharinę virginis & martyris. Morantur in eo fratres 20. ex quibus quinq; ſunt prædicatores. B

De Minoritico conuentu Inſulenſi. *Conu. VI.*

INSVLÆ vrbs eſt & emporium clariſſimũ, & toti Belgio, atq; exteris regionibus notiſſimum ſub Comitatu Flandriæ, tametſi vario eius vtantur idiomate, comprehenſum. Conuẽtus fratrum Minorum huius oppidi magna ex parte mœnibus cinctus, erectus atq; fundatus fuit, anno Dñi 1250. menſe Auguſti, per illuſtriſs. Margaretam Flandriæ & Hannoniæ Comitiſſam, cuius literæ originales in archiuis conuentus aſſeruantur. Inter ſcripturas conuentus nullæ apoſtolicæ reperiũtur, exceptis authenticis quibuſdam tranſumptis, quales ſunt, Mare magnum, & id genus aliæ, quæ apud Ordinarios parum aut nihil roboris habent. Sacriſtia duas pręcipuas reliquias habet. Vnam, quę in cruce aurea habet ex veſte qua induebatur Dominus noſter Ieſus Chriſtus, quam tetigit Hemoroiſſa & ſanata eſt. Alteram cum notabili parte crucis Dominicæ in argentea cruce deaurata incluſa, quam Carolus V. Imperator dono dedit P. F. Petro Fabro eius Confeſſario. Eſt etiam in hoc conuentu ſpina vna coronæ Domini noſtri, & caput virginis & martyris cuiuſdam ex 11. millibus cum B. Vrſula apud Coloniam Agrippinam paſſis. Beatos nullos in ſcriptis, aut ſepulturis habet hic locus, quamquam in ipſo plurimi religioſiſſimè & ſanctiſſimè vixerint. Conſecratio tẽpli prima Dominica poſt feſtum SS. Philippi & Iacobi mẽſe Maio anniuerſaria deuotione celebratur. Conuentus verò, propter piorum hominum frequentiam ad diuina officia & ſacras conciones audienda, eſt percelebris. Habet autem fratres 30. è quorum numero 8. ſunt prædicatores, reliqui ſacerdotes, iuuenes, & laici. Habuit & hactenus ſemper quamplurimos probatiſſimæ vitæ patres & fratres doctrina & religione conſpicuos, è quorum numero quidam fuerunt Imperatori Carolo V. à concionibus & confeſſionibus, vt multos interim breuitatis gratia prætereat ſacræ Theologiæ Baccalaureos, Licentiatos & Doctores, qui dum viuerent magno cum fructu in Religione Chriſtiana & monaſtica multum laborarunt. Vrbs Inſulenſis Dei optimi maximi beneficio in auita patrum morũ fide & Religione hucuſq; conſtanter perſeuerauit. C D

De Minoritico conuentu Tornacenſi. *Conu. VII.*

CONVENTVS fratrum Minorum ciuitatis Tornacenſis vocatur conuentus S. Franciſci, dedicatus ſub nomine S. Ioannis Baptiſtæ, & S. Mariæ Magdalenæ. Quis hunc conuentum fundarit omnino eſt incertum, neque inter chartas conuentus, neſcio qua incuria, inuenitur. Fama tamen eſt fuiſſe quendam Epiſcopum Tornacenſem nomine de Maruiſio, qui ex ſuis proprijs ædibus monaſterium ædificari fecerit. Videtur præterea conuentus iſte fundatus circiter annum Domini 1270. cuius dies dedicationis celebratur Dominica poſt feſtum beati Laurentij martyris. Inueniuntur hîc multa tranſumpta literarum apoſtolicarum, breuium & diplomatum, ſed quia videntur apud Ordinarios exoleuiſſe, propter ſacri Concilij Tridentini canones, ſuperfluum eſſet ea impræſentiarum commemorare, præſertim cùm nihil ſit huic conuentui proprium, ſed omnia totum Ordinem concernant. Sunt in hoc conuentu ſacerdotes quindecim, iuuenes & nouitij ſex, prædicatores ſex, Lector Philoſophiæ vnus. Inter reliquias, quę momenti quid habet, ſpina vna eſt coronę Domini: cætera aut parua ſunt, E

A ua ſunt, aut incerta. Ciuitas Tornacenſis corruptiſſima & hæreſi infectiſſima eſt, vſque adeò vt etiam vi armorum exercitus regij, Duce ſereniſſimo Principe Parmenſi, ſuperioribus annis ſit expugnata & victa. Fratres autem tempore obſidionis, cùm egredi non poſſent, conſtātiſſimè in fide catholica & aſſertione obedientiæ Pontificis Romani, ac catholici Regis Philippi, non ſine grauibus vitæ periculis, perſeuerarunt.

De Minoritico conuentu Betunienſi. Conu. VIII.

BETVNIA oppidum Artheſiæ Comitatus conuentum habet noſtri Ordinis, à nobili viro Roberto Gubernatore, & Blancha eius coniuge, anno Domini 1330. conſtructum. In hoc conuentu nullæ ſunt literæ apoſtolicæ, vel reliquiæ quæ aliquid habeant momenti. Dedicationis eius dies anniuerſaria celebratur Dominica feſtum B Apoſtolorum Petri & Pauli proximè ſequenti. Templum conſecratum fuit ſub titulo S. Agnetis virginis & martyris. Morātur hoc in loco fratres 20. ex quibus ſex ſunt prędicatores. Oppidum iſtud inter omnia eius farinæ in toto Belgio eſt maximè catholicum. Porrò conuentus iſte vt vnicus eſt in hoc oppido, ita fratres vnicè à ciuibus diliguntur, cùm ob Religionis obſeruantiam, atq; diuini officij reuerētiſſimam celebrationem, tum præcipuè ob continuas fratrum prædicationes, quibus adiuti (ſed prǽſertim Dei auxilio) hactenus in vna ſancta catholica fide Romana, & regiæ maieſtatis obedientia conſtanter perſeuerauerunt. Floruerunt denique hoc in monaſterio, tametſi paruo, plures patres ac fratres doctrina, pietate, atque religione conſpicui.

De Minoritico conuentu Lenſenſi. Conu. IX.

C CONVENTVS B. Franciſci in ſuburbijs oppidi Lenſenſis, loco peramœno & ſaluberrimo, fontibus irriguo, conſtructus fuit circa annum Domini 1220. à beato Pacifico ſocio beatiſſimi patris noſtri Franciſci primi Frãciæ Miniſtri, opera & largiſſimis eleemoſynis generoſi Domini à Nouauilla equeſtris ordinis viri. Multa & grauiſſima damna & iniurias ſuſtinuit hic conuentus ex bellorũ incommodis, & Gallorum hoſtium excurſionibus, qui bis hunc conuentum incenderunt, & ſpoliarunt, ſemel adhuc viuēte Imperatore Carolo V. iterum anno 1582. cum per inſidias oppidum inuaderent. Quibus incendijs ferè tota ſupellex cum omnibus literis pontificijs, & vetuſtatis monumentis, & reliquijs abſumpta fuit. Niſi quòd remanſit ex tam crudeli fortuna corpus beati Pacifici, in ſaxo marmoreo propè maius templi altare reconditum. Claruit Sãctus hic multis miraculis, & adhuc claret, nam ex eius tumulo ſuauiſ-D ſimus odor procedens fratres hìc commorantes non rarò recreat, tametſi nondum ſit canonizatus. Vita eius ſicut & alia huius conuentus ſcripta omnia perierunt. Fons in hoc loco ſcaturit beati Pacifici nomine, & miraculis clarus, qui à multis religionis & ſanitatis recuperandæ cauſa viſitur. Nam aqua eius epota febricitantibus præſentiſſimum affert remedium. Fuerunt etiam olim in hoc conuentu literę obedientiales eiuſdem B. Pacifici, conſignatæ à fratre Helia generali Miniſtro: ſed Franciæ Miniſtri prouinciales eas hinc transtulerunt Peronam Picardorum. Morantur communiter hoc in conuentu quindecim fratres, è quibus prædicatores ſunt quinque, Lector vnus, cæteri ſacerdotes, iuuenes & laici. Incredibile quantum fructum fratres huius domus his tēporibus periculoſiſſimis & peſſimis, frequentiſſimis ſuis concionibus, in pagis ferè cē-E tum circumiacentibus in vinea Domini protulerunt; ita vt ne vnus quidem è tanto numero hæreſi fuerit infectus. Singulis enim Dominicis diebus & feſtiuis, quilibet huius conuentus prædicator tres aut quatuor pagos viſitat, & Chriſti fidelibus diuini verbi annonam fideliter diſtribuit, quamobrem ab omnibus honorantur & amantur, & liberaliter excipiuntur, atque eleemoſynas largas propter Dei amorem reportant.

De Minoritico conuentu Cortracenſi. Conu. X.

CONVENTVS fratrum Minorum oppidi Cortracenſis, ad ripam fluminis Liſæ (qui magna ex parte locum alluit) fundatus atque conſtructus fuit, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo octauo, per illuſtrem Gualterum de Halevuijn equeſtris ordinis virum, & generoſam Iacobam à Capella

pella prædicti Gualteri eius coniugem amantiſſimam, filiumq; ipſorum Ioannem de A
Halevuijn tanta liberalitate, & pia atque prodiga charitate, vt latiſſimum fundum, ſiue ampliſſima domicilia, ornamenta ſacra, cęteramq; monaſterij ſupellectilem conſideres profudiſſe potius, quàm dediſſe bona ſua, meritò exiſtimare poſſis. Habuerunt huius ſancti operis coadiutores, & collegas venerabiles viros oppidi Curtracenſis ciues Ioannem de Vrient, & Guilielmum Noppe. Verùm hæreticorum noſtri temporis indomita rabies, tanta tantorum virorum pietatis monumenta impiè & fœdè, annis proximè elapſis, deiecit, ſpoliato conuentu, imaginibus ſacris confractis, magna parte officinarum conuentus diruta, & vendita vniuerſa ſupellectile, edicto publico impij & ſacrilegi Magiſtratus, fratribus in exilium non ſine iniurijs, moleſtijsq; grauibus & periculis miſſis. Itaque publicata fuêre omnia, direptæ literæ apoſtolicæ, & literæ priuilegiorum, paucis ſeruatis. Reliquiæ etiam Sanctorum extra argenteas B
capſas & pyxides ſacrilega auaritia extractæ, atq; diſperſæ fuêre, niſi quòd brachium ſanctæ Anaſtaſiæ virginis & martyris religioſa diligentia, quorūdam ſęcularium fuerit aſſeruatum, & conuentui reſtitutum, poſtquam oppidum ad regiam obedientiam armorum vi fuit redactum, ſimul cum magna parte cranij capitis ſancti Amandi Epiſcopi Belgarum Apoſtoli. Conſecratum fuit monaſterij huius templum per reuerendiſſimum Epiſcopum Sareptanum ſuffraganeum Tornacenſem, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſexto ad honorem Dei, & ſub titulo ſanctæ Barbaræ virginis & martyris, quamobrem vocatur conuentus ſanctæ Barbaræ. Porrò dedicationis anniuerſaria memoria celebratur Dominica prima menſis Auguſti. Commorantur in hoc monaſterio fratres vigintiquinque, è quibus vnus eſt Lector, & ſeptem prædicatores. Horum præcipua exercitatio eſt in concionibus C
ſacris, quas frequentiſſimas habent in oppido populoſo, quòd hic ſolus conuentus ibi ſit, in quibus viriliter pro Dei Eccleſia, & animarum lucro indies ferè deſudant, quibus breui tempore effecerunt, vt in oppido quod antea hæreſi erat infectiſſimum, nūc ne vnus quidem ſit, qui vel hæreſim ſapiat, vel hæreticum ſe profiteatur palàm, Deo optimo maximo bonorum largitori gratia omnis & gloria. Martyres nullos habet iſte conuentus, qui morte ſua catholicam fidem conſignarint, tametſi ſæuiſſima, & crudeliſſima, atque ſanguinaria ſit Caluiniana hæreſis, ſed videtur Satanas martyrij gloriam fratribus diui Franciſci in hac Prouincia inuidiſſe. Habet tamen plurimos, qui exilio, ærumnis & varijs calamitatibus, ob fidem catholicam in hoc oppido & circa, fuêre affecti. Inter quos præcipuam meretur laudem, ob patientiam & verè D
Chriſtianam in atrociſſima perſecutione conſtantiam, pater frater Antonius Benault Guardianus huius domus, & Prædicator inſignis, qui officium ſuum cùm exercuiſſet, etiam tempore libertatis conceſſæ per ſummum nefas, & hæreticis conſuetam perfidiam, captus & ad pedes fune alligatus, ita per ſordes platearum ad carceres pertractus fuit. In itinere pueri, & milites petulanter inſultabant, luto, & excrementis pecudum virum grauiſſimum, & qui paulò ante ſæpè verbo Dei, piè & eruditè propoſito, ingratum vulgus pauerat, conſpergebant. Imò priuſquam ad carceres pertrahi poſſet ſex vulneribus, cùm in capite, tum in corpore crudeliſſimè affectus fuit, ita vt ſemiuiuus vix tandem eò peruenerit. Multis pręterea incommodis in carcere afflictus fuit, vtpotè fame, frigore, pœdore grauiſſimo, nam in lacum profundiſſimum hominem religioſum & probum proiecerant, nulla habita ratione vel eruditionis, vel priſtinorum beneficiorum, ſed ne humanitatis quidem. His addere decet quotidia- E
nas vexationes, calumnias, blaſphemias, quas à Miniſtris Caluinianis, eum ex præcepto Magiſtratus viſitantibus, audire cogebatur, qui etiam loco argumentorum minas ſuppliciorum, & mortis eidem patri proponebant, ni in hæreſim damnatiſſimam conſentiret. Ipſe interim grauiſſimis & ſapientiſſimis rationibus homines perditos confutabat, & ad metam non loqui adigebat. Hæc & alia in carcere pertulit.

De Minoritico conuentu Aldenardenſi. *Conu. XI.*

De hoc conuentu, quia tertiò videlicet annis Domini 1566. 1572. 1578. ab hæreticis ſpoliatus, & grauibus damnis affectus fuit, nihil antiquū occurrit, quod huic hiſtoriæ

A hiſtoriæ inſeri valeat, niſi quod ſit antiquus, extructus videlicet ad ripam Scaldis fluminis, anno Dominicæ incarnationis milleſimo ducenteſimo trigeſimo. Fundatores fuêre deuotus quidam & venerabilis ciuis nomine Ioannes de Portre, & Iuetta vxor eius, qui in proprijs ſuis ædibus, conuentum iſtum, ferè in medio oppido ædificari fecerunt, quod conſtat ex antiquo Martyrologio ex tot ruinis reſeruato. Arca conuentus cum omnibus literis apoſtolicis ac alijs, imagines cum reliquijs ſanctorum, & (vt ſemel dicam) tota domus cum fratribus Franciſcanis omnibus, & vniuerſa ſupellectile miſerandas calamitates ab hæreticis tribus vicibus eſt perpeſſa. Fratres numero ſeptem vel octo anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo incarcerati, verberati, & tamẽ poſt multas illatas iniurias in exilium acti fuêre. Quod etiam alijs pleriſque tum eccleſiaſticis, tum ſæcularibus Chriſtifidelibus
B in oppido ingratiſſimo contigit: Nam incredibile eſt, quantam ex fratrum obſequijs ſemper perceperint, & adhuc percipiant vtilitatem, tam ex celeberrimis concionibus continuis, quàm ex ſeruitio Deo præſtito, & præſertim exẽplari vita, ac religioſa conuerſatione. Oppidum anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo, poſtquam ad inędiam redactum fuit duorum menſium obſidione, Duce sereniſſimo Principe Parmenſi, in regiam poteſtatem & obedientiam coactum fuit, fratribusq; conuentus laceratus, & ſpoliatus redditus. Attamẽ quotidie (vt viros apoſtolicos decet) bonum pro malo reddere minimè deſiſtunt, dum prædicatione verbi Dei corruptam plebem, & hæreſi infectam ad catholicæ Chriſti Eccleſiæ gremium reducere pro viribus adnituntur. Solent in hoc conuentu morari Franciſcani fratres triginta, nunc vix ibi habitant duodecim, è quibus ſex ſunt egregij prædicatores.

C

De conuentu S. Franciſci Vallis Entinæ. *Conu. XXII.*

IN pago Lvvez, non procul ab oppido & arce Hiſdinienſi, conuentus fratrum Minorum ſitus eſt, atque fundatus per Dominum eiuſdem pagi, circa annum Domini 1503. Locus paruus eſt, & ſolitudini atque contemplationi aptiſſimus. Fratres hîc commorantes numero duodecim, præſertim in ſacris prędicationibus, quas in circumiacentibus villis & pagis frequentiſſimas faciunt cum magno auditorum fructu, nihil habent vel literarum, vel reliquiarum, aut alterius alicuius rei memoria dignum. Templum ſub titulo beati Franciſci Deo conſecratum eſt, cuius anniuerſarius dedicationis dies celebratur menſe Maio, in feſto ſancti Ioannis ante portam Latinam.

D HÆC ſunt quæ de huius nouæ Prouinciæ S. Andreæ nupera erectione, deq; conuentibus fratrum inueniri certa potuerunt, vel quæ narratione aliqua digniora videbantur. Cæterùm habet hæc eadem Prouincia quædam monaſteria pauperũ Dominarũ, ſiue ſororum Clariſſarũ B. Coletæ, religioſiſſimam vitam agentium: qualia ſunt Cameracenſe, ad quod perſonaliter non licuit ire propter rebellionem ciuitatis contra proprium Principem: Attrebatenſe inſigne & religioſum monaſterium: Hiſdiniẽſe eiuſdem Inſtituti & Reformationis: Brugenſe, quod accedere quoq; non licuit, propter Flandrorum hæreticorum (qui hanc ciuitatem contra catholicum Regẽ, quando huius Prouinciæ deſcriptio facta eſt, occupabant, expulſis interim omnibus Eccleſiaſticis perſonis, monialibus pauperibus ſanctæ Claræ, vel ſanctæ Coletæ exceptis)
E rebellionem, quemadmodum neq; Gandauenſe, ob eiuſdem cauſas. Nunc autem præfatis ciuitatibus opera ſereniſſimi Principis Parmenſis in catholici Regis poteſtatem redactis, non modica melioris fortunæ ſpes affulget. Porrò apud ſorores pauperes ſanctæ Claræ Gandauenſes requieſcit corpus beatæ virginis Coletæ, quæ multis & in vita, & poſt mortem miraculis claruit, & adhuc claret. Digna quæ in Sanctorum numerum credatur relata, tametſi nondum ſecundum Eccleſiæ conſuetudinem ſit eorum catalogo aſcripta. Sunt etiam in hac Prouincia tria monaſteria ſanctæ Claræ Vrbaniſtarum, ſeu poſſidentium, quemadmodum & quædam alia cœnobia tertij Ordinis, ſed nihil ſingulare, aut egregium habent, quod meritò huic hiſtoriæ inſcribatur. Commorantur in iſtis monaſterijs ſanctæ Claræ patres Confeſſarij, & prædicatores, alijq; fratres in obſequium earundem monialium, quibus omni in euentu adſunt.

PROVIN-

PROVINCIA SARDINIAE.

A SARDINIÆ inſula eſt in mari Libyco, ita dicta à Sardo Herculis filio,
qui è Libya veniens cum multitudine colonorum inſulam occupauit:
cùm antea Sandaliotis appellaretur ab effigie ſoleæ, & Ichnuſa à ſimili-
tudine veſtigij. Huius longitudo eſt millium paſſuum nonaginta octo:
Latitudo verò ducentorũ viginti, quãquam alij ſtadia multo plura adij-
ciant. Habet hęc inſula à Septẽtrione montes editiſſimos, qui prohibent quominus à
Borea perflari poſſit. Quo fit, vt aëri peſtilẽtiæ maximè ſit obnoxia: quo nomine etiã
olim tam malè audiuit, vt Marcus Cicero Quintum fratrem moneat, etiã tum quum
optimè valeret, meminiſſe eum debere in Sardinia ipſum eſſe. Et alibi Tigellum quen-
dam Sardum hominem eſſe ait patria ſua peſtilentiorem. Martialis quoq; Sardiniam
B Tyburi, tamquam ſaluberrimo loco peſtilẽtiſſimum opponit. Nullo (inquit) fata lo-
co poſſis excludere, quum mors venerit, in medio Tybure Sardinia eſt. In hoc tamen
mirabilis eſt, quod in ea neq; lupus gignatur, neque ſerpens reperiatur. Abundat tota
hæc inſula frugibus, pecore, & armento: quo fit, vt ibi vili pretio carnes emantur, vtq́;
à mercatoribus hinc multa coria in Italiam, Hiſpaniamq́; abducantur, ſicut & mira
caſeorum copia aſportatur. Reperiuntur etiã ibi tot equi, vt non pauci agreſtes ſint,
dominisq́; peculiaribus careant, & generoſiores vili pretio emantur. Et quamuis ita
proceri, ſicut Hiſpanorum, ac Italorum equi, non ſint, in robore tamen agilitateq́; il-
lis deteriores minimè exiſtimantur. Tandem inſula hæc frumenti ac vini feraciſſima
C eſt, ſalinasq́; magnas, inexauſtasq́; non in vno tantùm, ſed in multis locis habet. Hanc
præterea inſulam Pœni occuparunt: ſed à Romanis primo bello Punico expulſi ean-
dem amisêre. Quæ tamen poſt plurimos annos elapſos, cùm à Piſanis, & Liguribus
ſeu Genuenſibus, qui eam diuiſerant inter ſe, partem vnam Caput Calaris vocitãtes,
alteram verò Caput Lugudori, quam & Ligures ſibi retinuerant, occuparetur, à Ca-
thalanis debellata, atq; ſubiecta in Aragoniæ Regum poteſtatem venit. Ad hãc igitur
inſulam transfretaſſe creduntur aliquot Franciſcani patres, ſeraphico patre Franciſco
adhuc ſuperſtite, qui vno aut altero conuentu ibi erecto Religionem plantarunt. Cui
D opinioni & antiquiſſimi aliquot patrum Conuẽtualium conuẽtus ibidem conſtructi,
& vulgaris quædam accolarum traditio aſtipulari videntur. Sed quando regularis
Obſeruantia exordium ea in inſula ſumpſerit nec ſcripto, nec traditione, noſtris fratri-
bus ibidem commorantibus, ad Sardorum ſęcularium inſtar, nihilominus ab hiſtorijs
etiam ſe concernentibus, atq; antiquitatum monumentis curantibus, quoquo pacto
conſtat. Nihilominus tamen ex antiquo quodã libello manu ſcripto, ac ferè obliuioni
tradito hęc didici. Sub R. ſcilicet admodum patre fratre Ludouico à Turre, patria Ve-
ronenſe, atq; Prouinciæ S. Antonij alumno, necnon generali Citramontanę Obſeruã-
tis familiæ Franciſcanæ Vicario dediſſe operam aliquot patres Sardos, qui ea propter
E ex Sardinia Mantuã ad generale Capitulum, ibi anno à partu Virgineo 1498. celebra-
tum venerant, vt eorum domus in Prouinciam à proprio Vicario prouinciali regen-
dam, gubernandamq́; eueherentur. Quod tamen obtinere minimè potuerunt. Idq́; (ni
fallor) ob præfatarum domorum paucitatẽ. Vt autem id ita eſſe, prout diximus, con-
ſtet, ipſiſſima præfati patris Ludouici à Turre, verba hîc adiecta volui. Quæ & ſe-
quuntur: *Tempore officij mei fratris Ludouici de Turre propoſitum eſt, & ſupplicatum no-
mine fratrum Vicariæ Sardiniæ cum multis literis tam regiæ Maieſtatis, quàm aliorum nobiliũ
illius inſulæ, vt Commiſſarius illorum habeat titulum Vicariatus, & vocem actiuam: in Capitu-
lo generali Mantuæ, anno Domini 1498. celebrato concluſum eſt, quòd ſint, vt hactenus fuê-
re. Et ſic reſponſum eſt literis præfatorum cum legitima excuſatione.* Ex præfatis itaque
verbis

verbis conſtat , quod regularis Obſeruantia eo temporis hac in inſula radices iactas A
haberet , ſed Commiſſarij tantùm , non autem prouincialis Vicarij curæ commiſſas .
Poſt aliquot verò annos ab huiuſmodi generali Capitulo elapſos,quotquot erant fra-
tres in Sardinia Obſeruantes ad reuerendiſſimi patris Conuentualium Minoritarum
Miniſtri obedientiam,generali interim Obſeruantum Vicario vale dicto, declinarũt :
ac ſub ea plurimis annis Chriſto Domino,& ſeraphico patri Frãciſco militarunt.Nam
in ſeptimo generaliſſimo noſtri Ordinis Capitulo , Romæ in conuentu Aræcœli ſub
Leone X.Pont.max. anno Domini 1517.celebrato,nulla penitus Prouinciæ Sardiniæ
mẽtio facta fuit,neq; etiam Chronicorum noſtri Ordinis author, R.ſcilicet P.F.Mar-
cus Olyſipponenſis Portuenſium Epiſcopus, qui vtriuſq; familiæ Vltramontanę ſcili-
cet,atq; Ciſmontanæ Prouincias 3.ſui operis parte quàmdiligentiſſimè deſcripſit,eius
aliquo pacto meminit.In Capitulo verò generali Mantuæ, anno Domini 1541.habi- B
to,Prouincia Sardiniæ erecta erat,vocemq; tum actiuam, tum quoq; paſſiuã ibidem
habuit.Sed quando id dignitatis acquiſiuerit , vel quo tempore à Conuẽtualibus prę-
fatis patribus ad regularem Obſeruantiã regreſſa ſit , nec ſcripto, nec traditione con-
ſtat.Præterea præfata hæc Sardiniæ Prouincia non ſatis ſibi conſtitit,nec in eadẽ ſem-
per ſententia permanſit : cùm modò Ciſmontanæ familiæ,modò verò Vltramontanę
adhæſerit . Audiuit ſiquidem à tempore,quo Obſeruantiæ regulari nomen dedit , ad
annum vſq; Domini 1511. Ciſmontani generalis Commiſſarij dictis . Inter cętera R.
admodũ patris fratris Franciſci Zenonis generalis Citramontanæ familiæ Commiſ-
ſarij decreta huiuſmodi verba leguntur. *Die 26.Februarij 1511.ſcripſi ego frater Frã-
ciſcus Zeno,dum eſſem Vicarius generalis , patri Vicario generali Vltramontano rogatus à fra-* C
*tribus Sardis,& à Rege Hiſpaniæ,quòd ſum contentus , quòd recipiat Sardos ſub cura , & obe-
dientia ſua .* Ab anno verò præfato 1511.ad certum vſq; tempus Vltramontanę fami-
liæ vnita extitit.A qua tandem ad Citramontanã redijt . Sed quo certo tempore id ac-
ciderit,nos omnino latet.Inſuper in generali Citramontanæ Obſeruantis familię cõ-
gregatione Romæ ſub R.P.F. Chriſtophoro à Capitefontium generali noſtri Ordinis
Miniſtro,Gregorio XIII. Pont.max.ſedente,anno Domini 1575.celebrata inſtitit,idq;
inſtantiſſimè grauiſſimas ob cauſas apud patres,quorum ex munere intererat,catho-
licus Hiſpaniæ Rex Philippus II.vt præfata hæc Sardinię Prouincia denuò Vltramõ-
tanę familiæ vniretur.Quod tamen,contradicẽtibus ſibi ob quoſdam reſpectus huma-
nos patribus,aſſequi non potuit.Quamobrem,vt primùm ad generalem totius Ordi-
nis Miniſteriatum à patribus aſſumptus fui,catholicus idem Rex ad me multis,eiſque
vrgẽtiſſimis , grauiſſimiſq; cauſis in medium adductis, eadem prorſus de re literas de- D
dit. Cui tñ,de conſenſu nihilominus patrum Citramontanæ familiæ Diffinitorũ,quo-
rum omniũ literæ penes me ſunt,annuendũ cenſui,dediq; huiuſmodi patentes literas.
*Frater Franciſcus GonZaga,totius Ordinis Minorum generalis Miniſter , & ſeruus vniuerſis,
& ſingulis præſentes literas inſpecturis ſalutem,& ſinceram in Domino Ieſu deuotionem. Tan-
ta eſt potentiſſimi Philippi Hiſpaniarum Regis catholici in Ordinem noſtrum beneuolentia , &
tam inſignis erga pauperes euangelicos Obſeruantia, vt obſequium omne ſuæ Maieſtati catholi-
cæ præſtare,ac religioſiſſimis tanti Regis petitionibus annuere,pro tenuiſſimis noſtris viribus,
meritò debeamus . Cùm ergo Rex ipſe catholicus ſolita animi pietate ad Prouinciam Sardiniæ
fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ iampridem attenderet , & eam in via Dei dirigere
optaret,ac certis quibuſdam grauiſſimis cauſis,& rationibus ductus illam Vltramontanæ fami-
liæ dicti Ordinis aſcribendam eſſe iudicaret,atque parti Hiſpaniarum applicandam , vehemẽter* E
*cupiebat eam applicationem executioni demandari, quemadmodum id denuò vehementius exo-
ptat. Quod vt ſuauiter,& aptiori modo fieri queat,aſſenſum noſtrum verbis efficaciſſimis pete-
re,ac inſtanter à nobis requirere non eſt dedignatus. Nos autem, tametſi ab incunabulis Maie-
ſtati ſuæ catholicæ addictiſſimi ſimus,attendentes negotium hoc ad totam familiam Ciſmonta-
nam attinere, omnibus Ordinis noſtri patribus in dicta familia conſiſtentibus illud exponendũ
eſſe, atque eorum de re iſta ſententiam expetendam duximus ; vt tantorum patrum conſilio ma-
turius in re graui procederetur. Habita igitur conſultatione cum præfatis patribus, omnes gra-
to animo catholicæ Maieſtatis petitioni obſequentiſſimè morem gerere cupientes,dictæ regiæ pe-
titioni aſſentiendum eſſe reſponderunt . Proinde attendentes ad efficaciam rationum, quæ ani-*

mum

A *mum præfati Regis catholici ad hanc petitionem impellunt, & ad præclara merita ſuæ catholicæ Maieſtatis, quæ mille titulis eſt de Ordine noſtro, Fideque catholica benemerita, atque ad debitam obſequij, & deuotionis ſinceritatem ei à nobis exhibendam, tenore præſentium, de communi conſenſu, voluntate, ac beneplacito dictorum Ordinis patrũ, videlicet admodũ RR. PP. Antonij Geneſtreti Prouinciæ Marchiæ, & Bonauenturæ de Clauaro Prouinciæ Genuæ, olim in dicta familia generalium Commiſſariorum: ac RR. PP. fratrum Danielis de Meduna Prouinciæ S. Antonij dicti Ordinis, ac generalis in curia Romana Procuratoris, Franciſci Panigarolæ Prouinciæ Mediolanij, Vincentij Guidi Prouinciæ Brixiæ, Thomæ de Maſſa Prouinciæ Marchiæ, Danielis à Monferrato Prouinciæ Baſilicatæ, Vincentij de Roma Prouinciæ Romanæ, Seraphini Monſalbani Prouinciæ S. Antonij, Ioannis Vollera Prouinciæ Terræ Laboris, Cornelij de Buxeto, & Hieronymi ab Imola Prouinciæ Bononiæ, Andreæ Cernata Prouinciæ Dalmatiæ, & Vincentij de Meſ-*
B *ſana Prouinciæ Siciliæ, Clementis à S. Petro in Galatina Prouinciæ S. Nicolai, ac proinde omniũ Ordinis noſtri patrum prænominatæ familiæ Citramontanæ conſenſum, & aſſenſum noſtrum, voluntatem, atque beneplacitum damus, vt dicta Prouincia Sardiniæ à ſæpe dicta familia Citramontana diſmembretur, & ſeparetur, ac alteri eiuſdem Ordinis familiæ, quæ Vltramontana à nobis Italis appellatur, ac proinde Hiſpaniarum parti vniatur, & incorporetur. Eritque nobis gratum, immo & gratiſsimum, quòd ſanctiſsimus D. noſter PP. hanc dictæ Prouinciæ Sardiniæ ſeparationem ab vna familia, & vnionem (vt præfertur) cum altera facere dignetur. In quorum omniũ, & ſingulorum fidem præſentes literas manu noſtra ſubſcriptas, & maiori noſtri officij ſigillo munitas damus. Parmæ die quinta menſis Nouembris 1581.*

Frater Franciſcus Gonzaga, qui ſupra, manu propria.

PERTINET itaque præfata hęc Sardiniæ Prouincia ab anno Domini 1581.
C impræſentiarum vſq; ad Vltramontanam familiam, & ab eo temporis ab eiuſdẽ familię patribus recta, gubernataque extitit. Inſuper & in generali Congregatione, per me Toleti anno Domini 1583. cum Vltramontanis patribus habita, proprius ſibi locus, nempe quadrageſimus, atq; inter ſancti Andreæ, & Valentiæ Prouincias medius, in Vltramontanarum Prouinciarum catalogo aſſignatus fuit. Cuius deniq; Prouincię ex ſeptem fratrum conuentibus, atque duobus monialium monaſterijs conflatæ, cui ſanctos martyres Gabinium, Brolum atque Baincum graphicè depictos in peculiares patronos, ac tutelares, pro more huc vſque à me ſeruato, anteponere volui, maius ſigillum glorioſiſſimæ virginis Mariæ imaginem ſtantem, ſiniſtraque vlna puerum Ieſum ſuſtinentem, atque Sole amictam, Lunamque ſub pedibus habentem, ad cuius dextrum latus genuflexus Patriarcha Franciſcus, complicatis ad pectus ma-
D nibus, orat: nec non & ſequentes literas. PROVINCIAE SARDINIÆ SANCTAE MARIAE GRATIAE. ſphericè papyro imprimit.

De conuentu S. Mariæ de Gratia Saſſaris. Conu. I.

INTER omnes huius Prouincię conuentus hic, diuo Petro Apoſtolorum Principi ad mille paſſus à Saſſare Sardinienſi ciuitate erectus, principatũ obtinet. Eſt nãq; omni ex parte perfectus & abſolutus, optimaq; aura atq; tranquillitate gaudet: inſuper & pulcherrimis hortis circundatus maxima amœnitate potitur. Ad quem tamen, licèt longiuſculus à ciuitate diſtantem, maximus fit ciuium, atque adiacentium populorum concurſus: idque ob ſacellum glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Gratia ibidem erectum, in quo meritis Deiparæ eiuſdem virginis frequentiſſima contingunt mira-
E cula. Cæterùm præfatus hic conuentus à 25. fratribus plerunque incultus, epiſcopalis olim camera extitit, & in monaſterij formam à Franciſcanis Obſeruantibus ex diuerſis Saſſarenſium eleemoſynis, anno Domini 1467. primò transferri cœpit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Calaris. Conu. II.

CALARIS, quę & Iole ab illa Iole, quã Hercules perditiſſimè amauit, à priſcis appellabatur, omniũ ciuitatum Sardinienſium tum ob coraliorum piſcationẽ, tũ ob curiam frequentius ibi reſidentẽ, tũ ob Archiepiſcopalẽ ſedẽ ibidẽ erectã, tũ quoq; ob ſacra B. Auguſtini oſſa plurimis ibi annis recondita, donec videlicet ab Heliprando Rege Papiã trãslata sũt, præclariſſima eſt. Lõgiuſculus igitur ab antiquiſſima hac ciui

tate, nec tamē procul à mari, erectus conſpicitur Minoriticus quidam conuentus, (de A
quo impræſentiarū) ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu ſacratus, atq; omni ex parte perfectus, qui tum ex publicis, tum quoque ex priuatis Calarenſium eleemoſynis constructus, à Franciſcanis Obſeruantibus, anno humanę ſalutis 1508. primò acceptus, occupatuſq; extitit. Adhæret huic conuentui, à 25. religioſis vt plurimùm inhabitato, pulcherrima, eaque capaciſſima, atque plurimis elegantiſſimiſque ſacellis exornata eccleſia, quæ plures ſui authores agnoſcit: Nam princeps eius ſacellum nobilem Petrum Maſſam ſui fundatorem habuit: quæ verò reliqua ſunt à diuerſis Calarenſibus, nobilibus tamen, constructa fuêre. In horum ſacellorum altero, ſub titulo ſancti Petri erecto, admirandæ religionis & ſanctitatis frater Saluator ab Horta laicus profeſſus, atque natione Cathalanus, necnon & miraculis inſignis quieſcit. Hic, cùm ob ſui ſanctitatē,
mirabilium curationum gratiam, atque exemplarem vitam, tum in Regno Valentiæ, B
tum quoque in Pincipatu Cathaloniæ, ac in reliquis Hiſpaniæ partibus maximi ab omnibus fieret, popularem declinaturus auram, ad hanc Sardiniæ inſulam cum quodam patre iſtius Prouinciæ Commiſſario, ſub anno Domini 1565. transfretauit, atq; præſentem conuentum in habitationem nactus, mulierem in puerperio exiſtentem, grauiſſimèque laborantem ſigno crucis à diſcrimine liberauit, ſibique prædixit: parituram ſe quidem puerum, qui Franciſcanæ familiæ aſcribendus aliquando veniret; quamobrem eum Saluatoris nomine nuncupandum curaret. Quæ ſanè omnia, prout frater Saluator prædixerat, omnino euenerunt. Nam illa puerum, qui poſtea vocatus Saluator Franciſcanum habitum induit, modoque ſupereſt, peperit. Huius tanti patris corpus in communi fratrum ſarcophago tumulatum, poſt 12. annos elapſos, integrum omnino, incorruptum atq; tractabile, dum fortè fortuna alius quidā religioſus ſepeliendus C
veniret, inuentum eſt. Quamobrem inde exhumatum ad præfatum S. Petri ſacellū, honeſtiori loco recondendū, tranſlatū extitit: vbi & à Calarenſibus maximè honoratur.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Oriſtagni. Conu. III.

ORISTAGNENSIS ciuitas, in ſolo plano, & parum diſtāte à mari ſita, portum habet Occidentem reſpiciens, in ſalubrique ob paludes & ſtagna, quibus abūdat, infeſtatur aura, atq; ob hanc cauſam parùm inhabitata eſt: Stagna tamen eius piſculentiſſima ſunt, & prope eam maior Sardiniæ fluuius labitur. Olim regio circumiacens Arborea nuncupata extitit, nunc autem Marchionatus Oriſtagni appellatur; cūque quidam Marchio Aragoniæ Regi rebellaret, Dominio priuatus fuit, & præfatus
Rex immediatus Dominus effectus extitit. Cùm igitur ſub anno Dominicæ incarna- D
tionis 1458. Frāciſcanis Obſeruantibus à reuerendiſſimo Oriſtagnenſium ſiue Arborenſium Archiepiſcopo ædicula quædam, B. Mariæ Magdalenæ ſacra, atq; duobus millibus paſſuum ab Oriſtagno ſiue Arborea diſtans, quæ & Archiepiſcopalis camera erat, liberaliter oblata eſſet, eam pientiſſimus, ſimulatq; de Franciſcana Religione optimè meritus heros Antonius ab Arborea, Oriſtagnenſiū Marchio, ſuis ſumptibus ampliandam, ac in iuſtam eccleſiam euehendam, nec non & cōuentum, (de quo impræſentiarum) decem continendis fratribus accommodatum, ſibi adijciendum curauit. A ſanctiſſimo quodam Crucifixo Oriſtagni in Conuentualium Franciſcanorum patrū conuentu erecto, qui cūctis Sardis, ob frequentiſſima miracula, quę ibi indies cotingūt, cōmēdatiſſimus habet, nihil aliud magis Oriſtagnēſiū cordibus eſt quàm pręsēs couētus.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Luſurgij. Con. IIII. E

HABITVRI Luſurgienſes propius Minoritas, qui ſe in via Domini inſtruerent, ſibique in excipiendis ſacris confeſſionibus, atque ſpiritualibus alijs neceſſitatibus opportunè adeſſent, hunc conuentum, ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis ſacrū, non longè à Luſurgio communi oppido, ex communibus quoque facultatibus ſub anno humane reparationis milleſimo quadringēteſimo ſeptuageſimo tertio à fundamētis erigendum, temporiſq; decurſu abſoluendū curarunt. Quorū ēt ſucceſſores decē fratres pręfati huius loci accolas & beneuolētia, atq; plurimis proſequūtur beneficijs. Particula ſanctiſſimæ crucis Chriſti, & alijs ſanctorū reliquijs hic conuētus cohoneſtatur.

De con-

A

De conuentu pietatis Algarij. Conu. V.

ALGARIVM Sardiniæ oppidum eſt munitiſſimum, domibus, ac ædificijs perpulchris ornatum, atque coralium piſcatione inſigne, cuius accolæ ferè omnes Cathalani ſunt. Cùm itaq; ad 200. paſſus ab hoc oppido Algarenſis cõmunitas hunc cõuentum, Pietati ſacratum, ex publicis facultatibus, ſub anno Dñicę incarnationis 1508. à fundamentis ad verticem vſque erexiſſet, Obſeruantibusq; Franciſcanis in habitationem contuliſſet, atque quæ poſtea ſibi ſucceſſit poſteritas nihil minus ab eius reparatione curaret, vnde & pro maiori parte corruerat, piæ Genuẽſis, atque Cathalana nationes Algarij mercimonij ergò agentes, duo eaque elegantiſſima ſacella, in quibus ſepeliri, atque diuino officio ſtatis diebus intereſſe poſſent, ſuperioribus annis hoc
B in ipſo conuentu conſtruenda, ac loci ruinas pro maiori parte reparandas curarunt. Quarum denique nationum beneficio fit, vt de omnimoda eius perfectione nobis benè ſperandum veniat, atque decem fratres commodè ſatis ibidem commorari poſſint.

De conuentu S. Franciſci Vſerij. Conu. VI.

HIC conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atque ex publicis oppidanorum facultatibus non procul ab Vſerio Sardinienſe oppido ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimooctauo conſtructus, atque huic Prouinciæ adiectus, ſatis elegans, ſatiſque comptus, pro iſtius incolarum exigentia, eſt, ac decem & octo patres ac fratres eius accolas ſat commodè capit, continetque.

C

De conuentu S. Franciſci Galuræ ſiue Templi. Conu. VII.

PATRIA, in qua conuentus hic, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, erectus eſt, licèt ad Terræ nouæ Marchionem ſpectet, diuitijs tamen minimè affluit: ideoque non erit mirum, ſi non adeò pinguem fortunam ipſe locus aſſequutus ſit, atque, eius parietibus omnimodam iam ruinam minitantibus, nondum vltimam artificis manũ fuerit expertus. Inhabitatur interim à ſex fratribus, idque ſatis incommodè, tum ob eius anguſtias, tum quoque ob neceſſariorum defectum. Si tamen (vt circumuicini populi polliciti ſunt) abſoluatur, habitatorum numerus facilè duplicari poterit. Cœpit aũt, prout ex quibuſdã monumẽtis liquet, primò ab ipſius fundamẽtis extrui, anno à lætabunda Saluatoris Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo quadrageſimotertio.

D

De monaſterio S. Luciæ Calaris. Mon. I.

A FRATRVM conuentu (de quo ſuprà) eſt & aliud Clariſſarum de prima Regula ſororum monaſterium Calaris erectum. Cuius duplex author aſſeritur, nobilis videlicet heros Antonius à Cardona, iſtius Sardinienſis inſulę olim Prorex, atque Petrus Ruecas, regiæ Maieſtatis hac in eadem inſula Quæſtor. Sed iſte eius eccleſiam, atque dormitorium conſtruxit, & tenues quoſdam annuos redditus ſibi reliquit. At ille quod reliquum eſt ædificij, id ſuis ſumptibus erigendum, atque religioſiſſimas duodecim ſorores ex Hieroſolymitano eiuſdem Ordinis conuentu, Barcinonis erecto, quæ locum incolerent aduenranteſque virgines optimis moribus, regularibuſque ritibus imbuerent, adducendas curauit. Inhabitatur interim hic conuentus à quadraginta ſororibus de prima (vt præfati ſumus) beatæ virginis Claræ Re
E gula, atque vt plurimùm nobilibus, quę in maxima paupertate, ac religione Chriſto ſponſo inſeruiunt, obediuntque, quæ apud omnes huius inſulæ accolas optimè audiũt.

De monaſterio S. Claræ Saſſaris. Mon. II.

EST & aliud, idque vltimum, eiuſdem Ordinis monaſterium intra Saſſarenſis ciuitatis mœnia erectũ, quod (niſi nos vulgaris Saſſarenſiũ traditio fallat) communibus eiuſdem ciuitatis ſumptibus, pro ea qua in beatam virginem Claram, eiuſq; ſobolem ferebantur deuotione, ante aliquot annos conſtructũ fuit. Eius habitatrices tricenarium numerum frequentius attingunt, Deoque opt. max. in maxima cordium ſimplicitate, ſummaque pauperie ſub prima beatæ virginis Clare Regula famulãtur.

PROVIN-

PROVINCIA VALENTIAE.

A VALENTIÆ Prouincia ex ea, quę Aragoniæ dicitur, nobis prodijt. Cùm.n.aliquot conuentus in Valentię Regno erecti an. Domini 1441. ex eorum patrũ, quorũ intererat, decreto ſub R.P. Prouinciæ Aragoniæ Miniſtri cura in Cuſtodiam euecti eſſent, ſibiq; aliquot alij eodem in Regno temporis tractu acceſſiſſent, Prouinciæ titulo, anno Domini 1559. in generali Capitulo Aquilæ celebrato, in quo R.P.F.Franciſcus Zamora in generalẽ totius noſtri Ordinis Miniſtrum electus extitit, donati ſunt. Perficitur præterea vniuerſa hęc Prouincia ex 26. fratrum, atq; 8. monialium monaſterijs. Cuius ſigillum maius glorioſiſſimæ virginis Mariæ pro throno ſedentis, atq; puerum Ieſum in vlnis geſtantis imaginem, cuius capiti ſuperſtat altera, quæ Spiritus ſancti in Apoſtolos aduentum
B repreſentat, pedibus verò illa ſubſtat, quę perſonã B.P.Franciſci ſupplicem præſefert, atque Regni Aragoniæ inſignia Franciſcana corda circumcincta, ſequenteſque literas: S.M. P.P.V.F.M.D.OBSERVANTIA in gyro imprimit. Quia verò id miraculum, quod 3.par.Chronicorum noſtri Ordinis lib.7.c.16.à R.P.F.Marco ab Olyſippone Portuenſi Epiſcopo refertur, nempe quod ad Dominici vultus (hanc Veronicam vulgò vocant) per beatum patrem Benedictum à Valentia de ſuggeſtu oſtenſionem tot, tamque largæ aquæ, terra ſiccitate maxima laborante, à nubibus ſubminiſtratę ſint, vt eius ſterilitas in fœcunditatem verſa extiterit, & quæ prius pallebat, viridis apparue-
C rit, in Minoritico Alacantenſi conuentu, qui ad hanc Prouinciam ſpectat, anno à natiuitate Domini 1490. contigit; præfatum beatum patrem Benedictum à Valentia Dominici vultus iconem de ſuggeſtu populo oſtendentem, graphicèque depictum, tamquam peculiarem eius patronum, huic Prouinciæ præponere volui.

De conuentu S.Franciſci Valentiæ. Conu. I.

CVM Maurus Valentiæ Rex, Zeite Buzeite nomine, 2. fratres Minores non longè ab ipſa ciuitate Valẽtia, quæ citerioris Hiſpaniæ inſignis vrbs eſt, & 3 millibus paſſuum à mari diſtat, quòd, Mahumetiſmum damnantes, Chriſti fidem prædicaſſent, va-
D rijs, ijſq; maximis tormentis cruciari, ac demum interimi curaſſet: ab ipſis prophetico ſpiritu afflatis, antequam ſpiritum Deo redderent, ad fidem Chriſti conuerſionem accepit. Regno itaq; à Zaëne Mauro Dianij (vulgò Denia) Rege ſpoliatus, cùm Iacobi S. Aragonum Regis fauore, & auſpicijs, pulſo tyrãno, eiuſque exercitu fugato, amiſſum regnum, anno Dominicæ incarnationis 1237. recuperaſſet, Mahumeticam ſuperſtitionem deteſtatus, atq; ſalutifero regenerationis lauacro ablutus, ipſummet locũ, vbi prędicti P.Minoritæ martyrij palmam aſſequuti fuerãt, vbi & horti eius regij, atq; voluptatis domus conſiſtebãt, duobus alijs Franciſcanis patribus, quos ſecũ præfatus Iacobus Aragonum Rex habebat, ad præſentis conuentus, ſeraphico P. Frãciſco ſacrati, ędi-
E ficationem liberàliſſimè contulit. Cùmque tunc ob ciuitatis anguſtias eius muris excluderetur, multiplicatis domibus, valloq; dilatato, eiuſdem mœnibus modò cingitur. Fuit pręterea hic locus ſumptibus vtriuſque Regis, Iacobi videlicet, atq; Zeite Buzeite pro Franciſcanæ paupertatis ratione ædificatus, ac temporis ſucceſſu Valentini ſenatus cura, atq; ſolicitudine adauctus. Ad cuius primi clauſtri læuam eccleſiam petentibus pręmemorati Regis Zeite Buzeite, qui & poſt regenerationem Vincentius Beluiſius appellari voluit, ſanctèque vixit, atque ſanctiſſimè mortuus eſt, mauſoleum affabrè elaboratum, & ſacellum paruum eo ipſo loco, in quo præfati Minoritæ ab eodem Rege, dum Mahumeticis erroribus irretiretur, occiſi ſunt,

erecta occurrunt. Extat & aliud ſacellum in ipſa eccleſia ab inclyta Cardonarum Aragoniæ Ammirantium proſapia constructum, omni veneratione digniſſimum, in quo beati patris Petri Aragonij Minoritæ oſſa lignea arca recondita habentur. Fuit beatus hic pater ſanguine clarus, cùm Iacobi eius nominis II. Aragonum Regis, & sereniſſimæ Conſtantiæ Reginæ beati patris Ludouici Toloſani Epiſcopi vterinę ſororis filius fuerit: ſed vitę ſanctimonia, atque moribus multò clarior, multoque illuſtrior extitit. Cùm huius monaſterij eccleſia omnimodam minaretur ruinam, beatus pater Frãciſcus, iam in Regno luminum agens, nobili cuidam Valentino Berengario Codinatio Petri IIII. Aragoniæ Regis Magiſtro Rationum in mendici forma inter connumerandam regiam pecuniam ſemel, atque iterum eleemoſynã pro Chriſti amore petens apparuit. Cui ille, pauperem eum exiſtimans, vt inferius eam à famulis habiturus ſecederet, quòdque ille locus expetendę eleemoſynę non eſſet accommodatus, reſpondit. Cumque tertiò eadem referens pauperum Patriarcha ad eum reuerſus eſſet, obiurgationem pro eleemoſyna retulit, parumque abfuit, quin vi loco eijceretur. Sed vt primùm brachia in modum crucis extendit, ſacraq; ſtigmata ſplẽdore perfuſa illi conſpicienda obtulit, pręfatus Berengarius ad eius pedes prouolutus furoris, atque inclementiæ oſtenſæ veniam exorauit. Cui ſeraphicus pater: Vade, inquit, repara domum meam quæ labitur. Statimque ab eius oculis euanuit. Quo euentu Berengarius omnino territus, relictis omnibus, ad huius loci fratres ſe contulit, illiſque capitulariter congregatis rem totam aperuit, atque quid ſibi neceſſitatis occurreret, quibuſque indigerent, vt reſciret ſupplicauit. Certior itaque de imminente templi ruina factus ipſum eueſtigio ex proprijs facultatibus reficiendum, reparandumque curauit, atque moriens anno Domini 1375. in eius meditullio ſepeliri voluit. Cuius denique euentus memoria, ne aliquando periret, Ioannes Aquilonius ſacræ diui Iacobi Militiæ Commendatarius, eiuſque legitimus hæres & ſucceſſor, præfati Berengarij ſepulcro lapidem, in quo huiuſmodi hiſtoria ex ordine ſculpta eſt, anno Domini 1578. ſuperponendum curauit. Denique cùm conuentus hic ad annum vſque Domini 1500 Conuentualibus Franciſcanis patribus ſubfuiſſet, & ab his ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes deuolutus eſſet, atque ab ijſdem poſt ſexennium elapſum, ad eoſdem Conuentuales redijſſet, ad pręfatos tamen Obſeruantes, anno Domini 1567. ex Pij V. Pont. max. mandato regreſſus eſt, atque imprę ſentiarum eorum centum, & vltrà deſeruit. In cuius ſacrario quoddam os alterius eorum patrum, qui ſub Azoto, vulgò Zeite Buzeite, Valentiæ Rege pro Chriſti fide paſſi ſunt, quorumque corpora ex hoc loco Turolium tranſlata fuêre, quàm diligentiſſimè aſſeruatur, cuſtoditurque. D

De conuentu S. Franciſci Morellæ. *Conu. II.*

VT omnia proſperè ſibi ſuccederent, pientiſſimus Aragonum Rex Iacobus, Sanctus ab omnibus appellitatus, cùm primùm Morellam Valentię Regni oppidum, pulſis Saracenis iniuſtiſſimis eius poſſeſſoribus, expugnaſſet, Chriſtianis, qui illis ſucceſsêre, quatenus Minoriticum conuentum erigerent, ſuaſit: inſuper & plura ad eius ędificationem cõtulit. Illi igitur tanto Regi obtemperaturi euocatis ad ſe an. Dñi 1272. Minoritis, domum ad caſtri radices ſitam, in qua B. Vincentius glorioſus Chriſti athleta, dum Cęſarauguſta Daciano Romano Præſidi ſiſtendus deferretur, olim pernoctauit, tum ex regijs, tum quoque ex communibus facultatibus in præſens hoc monaſterium, ſeraphico P. Franciſco ſacratum, transformandam curarunt. Inhabitatur frequẽtius hic locus à 30 fratribus, eiuſq; eccleſia à R. Hugone Dertoſanorum Epiſcopo anno Dñi 1390. de religioſo more cõſecrata fuit. Quia verò pręfatus Hugo Epiſcopus ſummum ſacrum, aſſiſtentibus ſibi ad altare duobus Epiſcopis, tribus diaconis, ac totidem ſubdiaconis ipſo cõſecrationis die fecit, aſſueuit aliquando huius cõuẽtus Guardianus, idq; in ſolemnioribus feſtiuitatibus, ſimul cũ duobus alijs ſacerdotibus, tribuſq; diaconis, atq; tribus etiam ſubdiaconis ſacris operari. Huius loci accola fuit Benedictus XIII. dũ de ſũmo Pontificatu cũ Bonifacio IX. contenderet, ſibiq; 2. ſpinas ex Dominica corona, Dñicæ itidem crucis particulam, alterũ ex digitis diui Ioãnis Baptiſtæ, quoddam os B. P. Bernardi de Quintaualle primi ſeraphici P. diſcipuli, atque plures

alias

A alias reliquias dono dedit:cumq; fratribus ſemel in refectorio cõueſcẽs,ab importunis muſcis diuexatus,eas maledictione percuſiſſet,euanuêre ex tempore huiuſmodi beſtiolæ,nunquamq; amplius eo in loco viſæ ſunt.Hic deniq; conuentus,in quo tum philoſophicum,tum quoq; theologicũ ſtudiũ viget, ad Conuentuales Franciſcanos partes pertinuit,& ab eis ad noſtros Obſeruantes,anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo octauo Pio V. ſũmo Pont. id præcipiente ſecũdò deuolutus eſt.

De conuentu S. Franciſci Sagunti. Conu. III.

SAGVNTINI eius fidelitatis,atq; beneuolentiæ,qua in proprium Regem ferebantur aliquod ſpecimen daturi,vt primùm à R. P. F. Raymundo Goffredi totius Ordinis Franciſcani generali Miniſtro eo in prouinciali Capitulo, quod Barcinonis
B anno Domini 1294.celebrauit,4.fratres,qui conuentui à ſe Sagunti ædificando inuigilarẽt,obtinuêre,xenodochiũ in pręfatę ciuitatis Saguntinæ ſuburbijs erectũ,cui & eccleſia, & capaciſſimus hortus adiacebant,in præſens monaſteriũ tum ex publicis,tum quoq; ex priuatis facultatibus ſub beati patris Franciſci titulo transferendum , cæteriſq; Prouinciæ Aragoniæ locis,ea tamen poſita lege , vt pro Iacobi , Petri , atque Alphonſi Valentiæ olim Regum animabus,atque pro Iacobi II. Valentiæ quoque Regis vita, feliciq; ſucceſſu fratres Deum exorarent,adijciendum curarunt.Cùmque,bello inter Petrum Crudelem Caſtellæ,atq; Petrum IIII.Aragonum Reges vigente , ad terram deiectum eſſet , rebus inter vtrumq; Regem compoſitis , ab iiſdem Saguntinis reædificatum extitit.Hic deniq; conuentus,qui & à 25.fratribus frequẽtius incolitur, ex eorum numero eſt , qui anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo
C tertio ex apoſtolica authoritate à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes deflexit . De Sagunto autẽ Romanorum obſidione famoſiſſima olim ciuitate , in cuius ſuburbijs (vt præfati ſumus) conuentus hic erectus eſt , hæc tantùm dixerim , quod à Zacinthijs vltra Iberum fluuium condita , quodque antiquiſſima ſit. Nam eam ante ſapientiſſimi Salomonis Hieroſolymorum Regis tempora originem ſumpſiſſe ex antiquiori ſepulcro non longè à Caſtri porta diſtante,in quo quidam eiuſdem Salomonis Legatus olim tumulatus fuit , facillimè conſtat Ex eo ſiquidem quod ſequitur epitaphium , Hebraicis literis lapidi inciſum, legitur :

זֶה הוּא קֶבֶר אֲדוֹנִירָם עֶבֶד הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה שֶׁבָּא לְגַבּוֹת אֶת הַמַּס וְנִפְטַר יוֹם — —

Ze hu keuer Adonirã heued Hamelec Scelomo ſceba legabot & hamas veniptar iom.
D Quod Latinè ſic verti poteſt . *Hic eſt tumulus Adonirami famuli Regis Salomonis , qui venit , vt reciperet tributum , & mortuus eſt die* . Obitus verò ipſius dies , quòd lapis ſit fractus , & epitaphium præ vetuſtate non ſibi ſatis cohærens , haberi non potuit.

De conuentu S. Franciſci Sætabis. Conu. IIII.

CONSIMILEM fermè fortunam ei,quam & præcedens,conuentus hic, B. P. Franciſco ſacratus,atq; Sætabis (vulgò Xatiua) quod Valentiæ Regni oppidũ eſt erectus,expertus eſt.Nam circa annũ Domini 1294.ex publicis Sætabenſium facultatibus in ſuburbio conſtructus, atq; crudeſcente inter præfatos Petrum Crudelem Caſtellæ,atq; Petrum IIII. Aragoniæ Reges bello ſolo æquatus , & poſtmodũ intra eiuſdẽ oppidi mœnia,pace inter eoſdem Reges conſtituta , communibus quoq; Sætabẽſium
E ſumptibus reædificatus,tandem anno Dominicę incarnationis milleſimo quingẽteſimo tertio à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad Obſeruantes Minores dimanauit.Incolitur plerumque hic locus à triginta quinq; fratribus , quorum 2. ex patrum decreto ſacram Theologiã iunioribus ſacerdotibus & clericis diligenter prælegunt.

De conuentu S. Franciſci Chelua. Conu. V.

SVAM in Deum pietatem , atq; in Franciſcanam ſobolem beneuolentiã poſteris commendaturus perdeuotus,ac de Chriſtiana religione optimè meritus heros Petrus Latro Cheluenſium Vicecomes 2.circa eadem tempora,nempe circa annum Domini 1388.Minoriticos conuentus,alterum quidem Cheluæ , quæ Regni Valentiæ oppidum eſt

dum eſt(de quo impræſentiarum) alterum verò Pomerij (de quo ſtatim inferius) ſuis A ſumptibus ædificandos,perficiendoſq; curauit.Vt autem ad præſentis conuentus,qui ſeraphico P.Franciſco ſacratus euaſit, deſcriptionem deueniamus : Diſtat is à præfato oppido Chelua aliquantulũ,ſcaturientibus aquis,atq; amœniſſimis hortis abundat,& fratribus cõtẽplationi deditis ad nutum fauet.In eius ſiquidem horto conſpicere licet 9 cellulas,ſiue oratoria,diuerſis Sanctis dicata,quò contẽplationis,atq; abſtinẽtię ergò ſe ad tẽpus cõferũt fratres,atq; in omni virtute mirũ in modũ ſe exercent.In horũ oratoriorum altero diu egit B.P.Ioãnes à Cetina,qui cum B.F.Petro de Duennas Granatę ſub Saracenorum Rege martyrij palmam aſſequutus eſt . B. hic P. Ioannes,dum cum alio ſocio ad Saracenos,vt Chriſti fidem illis prædicaret,traiecturus,ſe in omni virtute præcipuè verò in propriæ carnis maceratione præfato in oratorio exerceret,per ſibi diuinitus factam reuelationem accepit,non eum , qui ſibi tunc temporis adeſſet, ſed illũ B iuuenem , qui tunc fortè fortuna ſecus viam cantando tranſiret , pauculoſq; racemos ex vinea collectos,calathoq; commiſſos ad dominum deferret,ſibi præmeditato in itinere,atque in ſubeunda pro fide Chriſti morte ſocium futurum. Mirabile dictu ! Accepit pręfatus iuuenis,cui Petrus de Duennas nomen erat,Franciſcanæ Religionis habitum poſt aliquot dies in Caſtellę Prouincia : cùmque B.P.Ioannes traijciendi ad Mauros facultatem petiturus Caſtellam petijſſet, datus eſt ſibi pręmemoratus iuuenis in ſocium . Qui tandem martyrio vnà ſecum coronatus extitit . Egit aliquando huius loci hortulanum probus quidam,ac deuotus religioſus profeſſione laicus, cùmque pardali,quòd ſemina terræ mandata comederent,ſibi moleſti eſſent,Deum precatus eſt,vt huiuſmodi paſſeres longè à ſe abigeret.A quo etiam tempore nullus amplius ibi comparuit.Quod cùm fabuloſum cuidam Cheluenſium Vicecomiti , ac præſentis loci patrono videretur,is rei periculum facturus 2.eius generis auiculas puero ſe ſequenti occultè deferendas dedit:cùmq; cum loci Guardiano,plurimiſq; alijs fratribus hortum fuiſſet ingreſſus,pardalos dimittere iuſſit,qui tamen mortui omnino comparuerunt.Hæc tamen,licèt ridicula videantur,in medium afferre volui , vt innoteſcat, quanti ſit momẽti oratio iuſti apud Deum. Commorantur,deniq; hoc in cõuẽtu 30.religioſi patres ac fratres , quorum alter Grammaticam iunioribus religioſis accurariſſimè pręlegit. C

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Pomerij. *Conu. VI.*

PRÆSENS conuentus,in ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis honorem aliquantulum à Pomerio (vulgò Mançanera)Regni Valentiæ oppidi erectus,præcedenti contemporaneus eſt , cùm ab eodem heroë Petro Latrone Cheluenſium Vicecomite,à quo & ille circa annum Domini 1388. à fundamentis ad verticẽ vſq; extructus ſit.Quia verò ædiculæ cuidam,B.Mariæ de Campo dicatæ,hic conuentus ſucceſſit modò ab iſtis nomine beatæ Mariæ de Campo, modò verò ab illis beatæ Marię de Angelis nomine appellatur.Sed re vera 2.nomen ſibi ex fundatoris impoſitione debetur. Imminet portæ huius loci eccleſiæ lapidea quædam ac peruula B.Virginis imago : quã cùm pauper quidam furto ſublatam in propriam domum inferre vellet , ab obuio riuulo, mirum in modum vaſta voragine æſtuante,ne id faceret , prohibitus eſt . Cùmq; idem furtum ſecundò commiſiſſet,eundem riuulum ſibi aduerſarium expertus fuit . Quod deniq; miraculo(vti par erat)tribuens , & imaginem proprio loco reſtituit , & crimen publicè faſſus,in cauſa extitit,vt maiori deuotione populus in eam ferretur . Eſt quoq; in præſentis monaſterij eccleſia tabella Saluatoris Chriſti vultu exornata,quàm Pomarianus idem populus ſingulari veneratione proſequitur . Hanc cùm deuota quædam fœmina apud ſe depictam affectaret,nec pictoris copia ſibi adeſſet , dum quodam mane è lecto ſurgeret,huiuſmodi imaginẽ præter ſpem tabulę impreſſam conſpexit . Quã tñ ſummè venerata,quòd ſe eius retinendę indignã iudicaret,ad hunc cõuentũ , à 20. fratribus frequentius incultum , maxima cum ſolemnitate deducendam curauit . D E

De conuentu S. Spiritus. *Conu. VII.*

RELIGIOSISSIMVS hic conuentus, atq; contemplatiuę ducendæ vitę omnino accommodatus, qui ad 3. lapidem ab antiquiſſima , belliſq; illuſtri ciuitate

Sagunto

A Sagunto in valle de Ieſu ſurrigit, ſanctiſſimoque Spiritui ſacratus euaſit, ſumptibus ſereniſſimæ Mariæ à Luna Martini Aragonum Regis legitimæ vxoris, circa annũ Dominicæ incarnationis 1402. in lucem prodijt. Quia verò in ſolitudine conſtructus longius ab hominũ habitatione diſtat, ab 18. tantùm fratribus habitatur. Quibus nihilominus viciniores populi, ob inculpatã eorũ vitã, neceſſaria ſumma liberalitate miniſtrãt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Segobricæ. Con. VIII.

IDIPSVM omnino huic conuentui, quod & penultimo, contingit: Cùm enim ædiculę cuidã diuo Blaſio dicatæ ſucceſſerit, modò ab iſtis eiuſdem diui Blaſij, modò verò ab illis Dominæ noſtræ de Angelis nomine, quo ex fundatorum mente nuncupãdus venit, appellatur. Quicquid tamen ſit, cùm parum referat, id nihili facimus; ſed ad eius B fundationem tranſeũtes, dicimus ipſum à Segobricẽſibus ex publicis facultatibus anno Dominicæ natiuitatis 1412. non longè à Segobrica (vulgò Segorb) antiquiſſima Regni Valentiæ ciuitate à fundamentis ad vltimum vſque lapidem erectum. Hunc conuentum, quem frequentius 25. fratres inhabitant, quòd deuotus quidam Michaël Piretius à Medicis omnino derelictus circa medium noctis à ſeraphico P. Franciſco viſitatus, atq; ex tempore priſtinæ ſaluti, pręter omnium ſpem, reſtitutus fuerit, excellẽtiſſimus Alphonſus Aragonius Segobricenſiũ Dux sũmis beneficijs proſequutus eſt.

De conuentu Dominæ noſtræ de Ieſu Valentiæ. Con. IX.

NONVM obtinet hac in Prouincia locum ſacra ędes, (de qua impræſentiarum) ſanctiſſimæ Dñæ noſtræ de Ieſu dicata, quam ſereniſſimus ſimulatq; pientiſſimus C Aragoniæ Rex Alphonſus V. ex apoſtolica ſibi facta authoritate, circa annum à mundi redemptione 1428. ex proprijs facultatibus aliquãtulum à Valentia, Regni Valentini principe ciuitate, inter amœniſſimos hortos à fundamentis erigendam, omnibuſq; ſuis numeris abſoluendam curauit. Contigit anno Domini 1478. vt quidam latrunculi, huius monaſterij eccleſiam ingreſſi, argenteam thecam, in qua venerabile corporis Chriſti ſacramentum aſſeruabatur, ſacrilegè furarentur, eamque non procul à conuẽtu iuxta publicam viam effoſſa terra, ea ratione (ni fallor) vt ſecurius inde alio tempore extractam in fruſta conciderent, atque inter ſe diuiderent, abſq; hoc quod ſacrilegiũ ſuum reuelaretur cautius abſconderunt. Cùm autem poſt aliquot menſes eorum alter Barcinonis ob furtum commiſſum ad patibulum ſuſpendẽdus duceretur, rogauit, vt ſibi patrem conuentus de Ieſu Guardianum conuenire quadam de re graui lice D ret. Votum itaque aſſequutus, furtum manifeſtauit, remq; totam, prout contigerat, aperuit. Quod cùm huius loci Guardiano per literas innotuiſſet, vniuerſa fratrũ communitas proceſſionaliter ad ſignificatum locum procedens, vt primùm terram effodi iuſſiſſet, præfatam thecam, ſimulatq; venerabiles ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſpecies illæſas, incorruptaſq; inuenit: atque ſacellum in ſanctiſſimæ pietatis honorem ibidem erigendum curauit. Sunt qui aſſerant maximam lucis claritatem eo in loco, dum ſacrũ illud pignus ibi lateret, à plurimis noctu viſum fuiſſe. Quod tamen nec inficiari, nec aſſerere auſim. Mortem obijt anno Domini 1582. hoc in conuentu probatiſſimę vitę, ac religioſus frater Guilielmus, ex valle Spoletana oriundus, profeſſioneq; laicus, qui nũquam poſt matutinas, quibus ſemper, niſi grauiſſima fortè infirmitate detentus, aderat, à choro diſcedere viſus eſt: Sed orationi tum vocali, tum quoque mentali intẽtus, E quod reliquum noctis ſupererat, tranſigebat. Præterea in amariſſimam Chriſti paſſionem tanta teneritudine, tantaq; compaſſione ferebatur, vt quoties aliquid de ea vel audiret, vel cogitaret, in copioſiſſimas prorumperet lacrymas. Cùmque quadam die per longum temporis ſpatium acerbiſſimos cruciatus, quos Chriſtus Dominus tũ ſub impio ſatellite, tũ quoq; in cruce pro mundi redẽptione perpeſſus eſſet, intimius contẽplatus fuiſſet, tamquã è ſomno euigilãs, ſpirituq; ebrius, ad eccleſiã acceſſit, ſuggeſtumq; coſcẽdẽs, corã frequẽtiſſima corona tot arcana myſteria aperuit, vt facilè, vnde id hauſerat, indicauerit, atq; peccatricem mulierẽ ardentiſſimis ſuis adhortationibus à vitijs ad agendam pœnitentiam conuerterit. Huic tanto viro inuidus Dęmon plures tetendit inſidias, eumque ſæpius ſuis illuſionibus, atque phantaſmatibus ab

oratione

oratione auertere niſus eſt:ſed fruſtra. Quamobrem & prophetico ſpiritu, quo plura A
prædixit,& plurimis alijs prærogatiuis à Deo opt max.honorari meruit. Prædixit ſi-
quidem mulieri in puerperio periclitanti felicem partum,atq; incolumitatem, eamq́;
iteratò à grauiſſimo pectoris dolore ſigno crucis ex tempore liberauit Ad hunc pijſſi-
mum F. appoſitus fuit anno Domini 1539. deuotiſſimus, pariterq́; doctiſſimus P. atq;
inſignis Eccleſiaſtes F. Franciſcus Antonius,cui Deus opt.max.ob inculpatam eius vi-
tam,excultamq́; paupertatem ſui obitus diem reuelare dignatus fuit.Cùm enim quo-
dam ſibi ſimili P F.ſcilicet Petro à Villa noua familiariter vteretur,inſtantem ſuę mor
tis diem,dum adhuc benè valeret,ei ſecreto ſignificauit, inſuper & ſe illi poſt mortem
appariturum pollicitus eſt.Quod & præſtitit:Nam anno ſequenti,qui à partu Virgineo
fuit milleſimo quingenteſimo quadrageſimo in ipſo Purificationis glorioſiſſimæ virgi
nis Mariæ profeſto, dum ille poſt matutinas in choro de religioſo more contemplatio- B
ni vacaret,ſe ſibi iuxta condictum prodens ſubiecit:*Lætare F.mecumq; congaude,quia per*
horam tantum, quæ tamen mihi omni æuo longior viſa eſt, in Purgatorio fui. Veruntamen ea in
oratione,quæ nobis aliquando communis fuit (ſoliti ſiquidem erant ambo amariſſimã Chri-
ſti paſſionem,atq; acerbiſſimum dolorem,quo eius cauſa glorioſę Virginis cor tranſ-
uerberatũ fuit,mẽte euoluere) *perſeuera*,hisq́; dictis euanuit Nec multùm poſt tempo-
ris F.Petrus à Villa noua ipſo die B.P. Franciſci, poſtquàm ſacris deuotiſſimè operatus
eſſet,atq; ſuis confratribus vltimum vale dixiſſet, Segobricæ animam ſuo Creatori re-
ſtituit. Mortali etiam vitæ laudabilem finem impoſuit hoc in eodem conuentu 23.De-
cembris,anno à Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio venera-
bilis omniq́; ſanctitate conſpicuus pater Nicolaus Factor Sacerdos,diuiniq; verbi egre
gius,imò mirificus Prædicator: cuius ſanè pietas à teneris eius vnguiculis ſatis inno- C
tuit.Cùm enim puerulus adhuc eſſet,nec dum 10.attigiſſet annum,obuij pauperis vlce-
roſi pedes, atq; manus Valentiæ genuflexus publica in via deoſculatus eſt. Idipſum
quoq; non multos poſt dies mulierculæ leproſæ præſtitit. Ientaculum verò, atq; me-
rendulam, quam ſibi cara mater ſcholam petenti parare aſſueuerat, pauperculis 2.ve-
tulis liberaliſſimè erogabat: pauperum inſuper infirmorum xenodochia ſingulis die-
bus viſitans languentum pedibus ardentiſſima infigebat oſcula. Ad pubertatẽ autẽ per-
uentus Franciſcanum habitum hoc in conuentu induit, in eoq́ue per 44.continuos an-
nos sãctiſſimè perſeuerauit,atq; adeò in omni virtutũ genere profecit,vt moriens ma-
ximum ſanctitatis odorem poſt ſe reliquerit, miraculisq́ue, quorum aliqua inferius
ſubijciemus,claruerit.Fuit præterea B.hic P.humillimus,ita vt ex animo omnibus cede
ret,nihilq́; ſibi gratius accidere poſſet,quàm ab alijs reprehendi,redargui, peſſundari, D
atq; vilipendi Fuit & ſupra modum miſericors,atq; infirmis, præſertim verò leproſis,
quorum vlcera ſæpè ſæpiſſimè lauit, exterſitq́ue, ex intimis præcordijs compatiens.
Fuit deniq́; abſtinentiſſimus,ſomniq́; parciſſimus,ita vt ſæpius 3.& vltrà diebus à ci-
bo abſtinuerit,& integras noctes orationi intentus inſomnes duxerit.Quid de maxima
eius paupertatate,vigilijs,oratione,mãſuetudine,atq; carnis maceratione, quibus per
44.continuos annos ſtuduit, dicam? Quid etiam de eiuſdem erga venerabile euchari-
ſtiæ ſacramentum deuotione, quæ adeò excellens fuit,vt vix exprimi queat?Quid de-
nique de eius gratia,qua Chriſtum Dominum,non iam viſibilibus illis ſpeciebus vela-
tum,ſed in propria forma videre promeruit,referã?Penitus profectò ignoro.Quãobrẽ
hæc tantùm cum plurimis alijs grauiſſimis viris dixerim,quòd vix ſimilem ſibi noſtra
tempora habuerint. Dum enim ſemel compaſſiua quadam teneritudine in Dominicũ E
laterale vulnus ferretur,eiusq́; meditationi intimius intenderet,tali tãtoq́; dolore trãſ-
fixus fuit,vt trãsformatus omnino,& in alium hominem verſus videretur. Et ab eo tem
poris quoties præfati vulneris, vel amariſſimæ paſſionis Dominicæ,ſiue inter concio-
nandum,ſiue inter celebrandum,ſiue inter aliquid aliud faciendum meminiſſe contigit
raptus,atque in extaſim factus eſt. Qua etiam de cauſa B.ac de omni commendatione
optimè meritus P. Ludouicus Bertrandus Ordinis Prædicatorum alumnus, ſanctiſſi-
musq́ue vir, qui miraculis tum in vita, tum quoque in morte claruit, ac modò co-
ruſcat, de hocbeato patre loquens dicere ſolitus erat: *Pater Nicolaus Factor, cùm hu-*
ius mundi accola ſit,Paradiſum obtinet, atq; cæleſtibus alterius vitæ delitijs fruitur. Compatie-
batur

A batur præterea beatus pater Nicolaus, idq; mirum in modum, ijs qui in mortali peccato perſeuerabant. Quamobrem, vt Deus optimus max. eorum miſereri dignaretur, ſæpe ſæpiſſimè ad ſanguinem vſq; ſeipſum flagellabat. Poſtquàm enim ſemel per 4. continuas horas Sagunti coram venerabili Sacramento orationi incubuiſſet, eiuſque facies inter orandum ad ſolis inſtar vniuerſam eccleſiam colluſtraſſet, ita ſe per integram horam flagellis pro ijs, qui mortali noxa circundati erant, cęcidit, vt totum circumquaque pauimentum ſanguine reſperſerit. Quia verò beatus pater Nicolaus adhuc carne circundatus, non carne, ſed ſpiritu agebatur, Sanctorum ſpiritus carne ſolutos videre meruit: Nam & venerabilis patris Baptiſtæ Mercatoris Frãciſcani, qui hoc in conuentu diem clauſit extremum, dum eius corpus ad tumulum deferretur, animã cœlos petentem conſpexit: & alterius fratris Minoritæ, qui in Spiritus ſancti monaſterio (cuius ſuprà meminimus) è viuis exceſſerat, ſpiritum, dũ Valentiæ orationi vacaret, inter Angelorum choros conſpicatus eſt: & alterius cuiuſdam probi viri B Valentini animam à plurimis Angelis ſuauiſſimè concinentibus exceptam, ſimulq; cum illis ęthera ſcandentem vidit. Nec ſpiritu prophetico caruit beatus pater Nicolaus, cùm multa eo afflatus prędixerit. Cùm enim deuota quædam mulier, atque cuiuſdam regij Conſiliarij Valentinę ciuitatis vxor appropinquante partu ſibi maximè timeret, ſeque eius orationibus ex animo commendaret, eam bono eſſe animo, optiméque de partu, quòd gemellos abſque aliquo vitæ diſcrimine paritura eſſet, ſperare iuſſit. Quod tandem omnino iuxta eius pręſagium euenit. Pręterea cùm die quadam cum honeſtis tribus viris de Deo, eiuſq; bonitate & miſericordia conferret, non ſecus ac extaſim paſſus, raptus eſt: atque ad ſe poſt aliquantulum reuerſus, eos, vt ſe C prępararent, quòd illorum alter breui moriturus eſſet, charitatiuè monuit. Idque rei euentus comprobauit. Nam ex ijs tribus vnus non poſt multum temporis è viuis exceſſit. Quando Sebaſtianus Portugaliæ Rex cum ingenti exercitu in Africam profectus eſt, cuidam religioſo ſibi ſuggerenti, vt pro illo ad Deum preces funderes dixit: Melius illi erat, ſi illuc non adijſſet, cùm inde reuerſurus non ſit. Infirmabatur ſemel regius quidam Conſiliarius Valentię, qui miſſo ad patrem Nicolaum familiari, vt pro ſua valetudine preces ad Deum funderet, hoc retulit reſponſum: Ne videlicet de vita deſperaret, caueret tamen in poſterum à peccatis, vitamque in melius commutaret. Sed cùm poſt ſeſquiannum, ſecundò in morbum lapſus, idipſum pręfatus Conſiliarius à beato patre Nicolao exegiſſet, audiuit: Oraturum ſe quidem Dominum non pro ſoſpitate, cùm illi certè moriendum eſſet, D ſed vt ſibi in tanto agone adeſſe dignaretur. Nec vel in minimo deceptus eſt beatus ipſe pater, cùm vtrunq; certò euenerit. Rogatus quoq; à quodam correligioſo, vt ſuę matris infirmę, ad vndecim inde leucas diſtantis, ſalutẽ cõmendatã haberet; nõ ſibi opus eſſe, cùm iã carnis debitũ, prout literę intra triduũ aduenturę ſibi forẽt indicio, exoluiſſet, protinus reſpõdit. Dũ ſemel in quodã Cathalonię oppido, nõ longè ab Ibero flumine erecto concionẽ haberet, eius populũ tertiò pro ſuggeſtu, vt ſe ad mõtẽ cũ pretioſioribus cõferret, ſalubriter monuit: Quo tñ id negligente inundauit intempeſta nocte flumẽ, eiuſq; plurimos abſorbuit. Vt autẽ huius beatiſſimi patris ſanctitas oĩbus in propatulo eſſet, aliquot miracula per eum tum viuum, tum quoque mortuum Deus optimus maximus patrare dignatus eſt. Aurifex ſiquidem Valentinus quidam, qui ignę ſacro laborabat, cùm nihil aliud præter tibiæ abſciſſionem præſtolaretur, ſe ex in- E timis præcordijs precibus eiuſdem beati patris commiſit, dumque ſuccepto ab eo ſigno crucis ſe ſopori dediſſet, venerabilem quendam Franciſcanum maxillam ſibi, atque tibiam malè affectam manu tangentem inter dormiendum ſenſit, ſtatimque præter omnium ſpem, maxima tamen cum Chirurgorũ admiratione, ex morbo conualuit. Præterea cùm die quadam fideliſſimus ſeruus Dei Nicolaus in quodam huius conuentus cubiculo orationi inſtantiſſimè vacaret miſerum, quendam hominem ſuſpendium ſibi parantem per reuelationem videt, ad quem ex tempore accurrens, eum ab huiuſmodi pręcipitio liberauit, ſecumque ad monaſterium adduxit: vbi miſer ille ſuum facinus coram omnibus fratribus humillimè confeſſus eſt. Conferebat ſemel ſanctus ipſe pater cum quatuor ſæcularibus ſibi maximè deuotis

& eorum

& eorum alteri appropinquans eius frontem ſigno crucis conſignauit, dicens: *eia* A
tentante, eia tentante: quo facto (vt ſæcularis ille poſtea retulit) eum à peſſima qua-
dam tentatione liberauit. Tranſierat vir Dei ad fratres, ac patres Capucinos Pro-
uinciæ Cat'haloniæ, à quibus tamen ad hunc conuentum reuerſus, cùm ad Dormito-
rium per ſcalas aſcenderet, obuiam glorioſæ virginis Mariæ de Angelis imaginem
ſic aſſatus eſt: *Beatiſſima atque glorioſa Domina, non aufugit ille, qui domum reuertitur.* Hoc
dixit, quia relicta regulari Minoritarum Obſeruantia, in qua duplicem illum Eliæ
ſpiritum imbiberat, ad præfatos Capucinos confugerat. Statimq; ſubiunxit: *Nunc
dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundum verbum tuum in pace.* Cumque valetudinarium
eſſet ingreſſus (laborabat ſiquidem febre quatriduana) pleuritide, acutiſſimaque fe-
bre correptus eſt: & ante quàm ſacro muniretur viatico, ab omnibus circumſtanti-
bus fratribus, quòd eos, communemque matrem (ſic enim regularem Obſeruan- B
tiam appellare ſolitus erat) aliquando deſeruiſſet, quàmhumillimè in hæc verba pro-
rumpens veniam petijt: *Reus ſum, maximæque ſubÿcior culpæ, quòd ſacram Franciſca-
norum Obſeruantiam ad tempus deſeruerim, atque ad patrum Capucinorum congregatio-
nem, quærens quod minus mihi expediebat, tranſierim, licèt hoc bono zelo ductus (vt Deus
mihi teſtis eſt) fecerim. Quam obrem vos cariſſimos patres, ac fratres hortor, vt ſorte ve-
ſtra contenti ſitis. Nam Minoritæ Obſeruanti, ſi communem ſectetur vitam, nihil penitus eo-
rum quæ ad regulæ Franciſcanæ, & ſuæ profeſſionis perfectionem, atque nitorem deſiderari poſ-
ſunt, deeſt.* Hiſque dictis ſuper lectulum genuflexus, licèt viribus omnino deſtitutus,
ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum de manu patris Guardiani, ſumma cum de-
uotione ſuſcepit, atque Extremæ vnctionis ſacramentum ſibi conferri popoſcit. Quo
denique accepto, cùm ſibi quidam frater inſtantem mortem, quam ipſe multò ante, C
ſancto afflatus ſpiritu, prædixerat, de Medicorum mente prænuntiaret, reſpondit.
Rependat tibi Dominus tanti, tamque boni nuntÿ vices: Illicoque ſubiecit: *Lætatus ſum in
his quæ dicta ſunt mihi in domum Domini ibimus &c.* Rogans præterea patrem Guardia-
num, vt corpus ſuum exanime in ſterquilinio ſepeliri iuberet, cum ſumma animi tran
quillitate, atque alacritate ſpiritum Deo creatori reddidit. Ante cuius tranſitum, &
poſt, auditus fuit à diuerſis religioſis dulciſſimus paruulorum concentus, atque ſua-
uiſſima diuerſorum inſtrumentorum melodia. Ipſa etiam huiuſmodi tranſitus no-
cte cuidam religioſo dormiēti eximiæ ſanctitatis pater Hieronymus Stephani, qui mul
tò antea viam vniuerſæ carnis fuerat ingreſſus, apparuit, ſibique beatitudinem, qua
anima beati patris Nicolai frueretur, reuelauit. Obijt mortem beatus pater Nico-
laus Factor (vt proloquuti ſumus) 23. menſis Decembris, anno Domini 1583. ad cu D
ius funus omnes Dominicani Valentinæ ciuitatis patres, vt pro viri reuerentia reſpō-
ſorium canerent, conuolarunt, Qui vultus pulchritudinem, atque carnis tractabili-
tatem ſummopere admirantes, omneſque eius crines tamquam reliquias Deo gratas
euellentes, eum verè ſanctum, verèque beatum plenis buccis prædicabant. Vt autem
Valentinorum, qui eius reliquias anhelabant, deuotioni fieret ſatis, triplici habitu in-
dutus eſt beatus ipſe pater. Quidam nihilominus ſęcularis fingens velle ſe eius pedes
oſculari, minores ſiniſtri pedis digitos, licèt renitentibus fratribus, dentibus abſcidit,
ſecumque ore recluſos detulit. Tandem præſentibus ex regij Valentini Conſilij man-
dato quodam Iudice, alioq; Notario publico ſequenti nocte poſt feſtum S. Ioannis E-
uangeliſtæ, ſacrum pignus ſub quodam huiuſce eccleſiæ altari ſepulturę traditū fuit.
Quod tractabile omnino, atq; omni tetro carens odore, ſicut authentico eiuſdē publici E
Notarij teſtimonio comprobatur, perſeuerabat. Sequenti verò die, qui ſanctis Innocē-
tibus ſacer erat, in ſancti Franciſci huiuſce Valentinę ciuitatis conuētu, regio ſenatu,
totaq; nobilitate, atq; maxima reliqui vulgus multitudine aſtantibus, tanti patris exe
quiæ celebratæ fuerunt, concionemq; ad populum habuit P. ac F. Chriſtophorus More
no huius tunc Prouinciæ Miniſter. A quo quidem tempore adeò creuit pia Valentini
populi ad P. Nicolaum deuotio, vt in omni præſſura & neceſſitate ad eius interceſſio-
nem confugiat. Nec immerito quidem, cùm plura beneficia eius meritis Deus opt.
max. ipſi conferre dignetur. Nam & virginem quandam grauiter febricitantem, quę
ore particulam habitus ipſius patris Nicolai tenens, in hæc verba prorupit: *Domine*

Deus

A *Deus ſicut piè credo fratrem Nicolaum tecum regnare, ita me ſuis meritis ab hoc morbo liberare digneris*, integræ ſoſpitati reſtituit. Et quidam viator cùm per integram noctem, inter inuios, aſperosq; montes aberraret, minimeq; ab eis extricari valeret, ſe beato huic patri commendans, ab eodem ſibi apparente vſque ad proprium oppidum, intra dimidiæ horæ ſpatium, licèt maior interiaceret diſtantia, quam quis infra octo dies emetiri poſſet, manuductus eſt. Et alius quidam iuuenis ad mortem infirmus, dum ſe viro Dei Nicolao iam in cœlis regnanti inſtantiſſimè commendat, ab eo ipſa Epiphaniæ Domini noſtri Ieſu Chriſti nocte viſitatus præmonetur, vt ſe diligentius ad mortem ſubeundam diſponat, cùm illi in feſto diui Sebaſtiani proximè ſequenti occumbendum ſit. Idque ſibi omnino contigit, cùm die ſibi aſſignato ex hac luce migrauerit. Ceciderat mulier ex ſolario, cùmq; illam, quòd ſe penitus mouere
B non poſſet, minuere vellent, renuit affirmans ſe meritis beati Nicolai mirabiliter ſanandam. Nec ſpe, quam de ipſo conceperat, fruſtrata fuit, cùm ſequenti nocte ſibi comparens ſanctus pater, eam ſolo tactu perfectæ valetudini reſtituerit. Et quidam quatuor annorum puer, mortiferis febribus correptus, è ſomno euigilās dixit matri: *En ancilla quæ me ad ſepulcrum beati patris Nicolai Factoris, qui me à morbo conualere præcepit, opportunè duxit, nam ecce iam bene valeo*: atque ſtatim à febre liberatus optimè ſe habuit. Hæc tantùm ex plurimis, quæ operatus eſt tantus hic pater, miraculis hîc annectere volui. Qui plura noſſe deſiderauerit librum à reuerendo patre fratre Chriſtophoro Moreno (de quo ſuprà) editum conſulat, ſibiq; ſatisfactū experietur. Cæterum hunc conuentū incolunt 80. fratres, quorum duo ſacrā prælegunt Theologiam.

C *De conuentu B. Mariæ de Gratia Alacanti.* *Conu. X.*

QVVM ſereniſſimus Aragoniæ Rex Alphonſus V. quorundam apoſtolicorum breuium virtute præcedentem conuentum (vt, dum de eius deſcriptione ageremus, præfati ſumus) conſtruxiſſet, ſimilemq; ad Minoritarum Obſeruātum vſum prope Alacantum ciuitatem erigere meditaretur, aliquot patres obiecta ſibi quadam Bonifacij VIII. ſummi Pontificis conſtitutione, id pro virili præpedire conabantur. Cùmq; re ad doctos, atque peritos viros delata præfatam monaſterij erectionem nullo pacto pontificiæ determinationi contrariam eſſe determinatum fuiſſet, Alphonſus ipſe Rex hunc conuentum, ſub titulo Dominæ noſtræ de Gratia, ſeſquimilliari à præmemorata ciuitate Alacanto, circa annum à Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate milleſimū quadringētesimū quadrageſimum ex domeſticis facultatibus, atque ex apoſto-
D lica Eugenij IIII. Pont max. authoritate ædificari curauit, eumq; plurimis immunitatibus, atque priuilegijs inſigniuit. Sed cùm eius habitatio fratribus minus faueret, deputatis ad eius cuſtodiam duobus religioſis, antiquioriq; titulo in Dominæ noſtræ de Angelis titulum mutato, ab ijſdem derelictus, atque præſens ſub præfato Dominæ noſtræ de Angelis titulo mutato ab ijſdem derelictus, atque præſens ſub præfato Dominę noſtrę de Gratia nomine, in eiuſdem ciuitatis ſuburbio, non longè à mari, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo quarto ędificatus extitit. Quibus prædictæ ciuitatis ſenatus, ob eius in Religionem Franciſcanam affectum & deuotionē, liberaliſſimè adfuit. Quàm grata fuerit Domino Deo huius ſacræ ædis erectio, vel hinc conijcere licet. Cùm enim difficile omnino, atque laborioſum eſ-
E ſet, ex longinquiori lapicidina effoſſos lapides ad hunc vſque locum aduehere, dum futuræ domus fundamentum cęmentarij iacere geſtiunt, tam abundans lapidum vena ex tempore apparuit, vt materiam ſufficientem perficiendæ eccleſiæ miniſtrauerit. In Raguſienſium mercatorum ſacello erecta ſubſiſtit imago quædam glorioſiſſimæ virginis Mariæ de Gratia deuotiſſima, quæ miraculis claret. Nā & anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, maximæ ſiccitatis tempore, cùm proceſſionaliter ad locum fratrum antiquum delata eſſet, adeò largiſſimè meritis glorioſæ Virginis pluit, vt terræ ſterilitas aquis ſuperuenientibus in fœcunditatem verſa ſit. Et magiſter quidam Antonius amiſſum ferè viſum, ſumpto ex lampade, quę ad eius altare ardet, oleo, oculisq; delinitis, recuperauerit. Commorantur denique hoc in conuentu Domino Deo famulantium 28. fratres, quorum alter artium nodos diſſolu...

 A

De conuentu B. Mariæ de Pino Oliuæ. *Conu. XI.*

PRAESENTIS couuẽtus,qui, ſub titulo Dominæ noſtræ de Pino, in medio pi-
norum nemore longiuſculus ab oppido Oliua erectus perſeuerat, quemq; viginti
octo fratres, quorum alter Philoſophiam prælegit, commodiſſimè incolunt,inclytus
Franciſcus Gilabertus Centellas primus eiuſdem oppidi Comes,eiusq; legitima con-
iunx Beatrix de Vrrea authores traduntur, quòd ipſum circa annum Dominicæ in-
carnationis milleſimo quadringenteſimo quadrageſimo octauo ex apoſtolica Euge-
nij IIII. Pontificis maximi facultate ædificari curarunt. Qua etiam de cauſa præ-
fatum Comitem,eiusq; ſucceſſores, quos etiam omnino beneficos, atque amantiſſi-
mos in omni euentu experiuntur, ſummè venerantur præfati fratres. Sepultus iacet
in huius monaſterij eccleſia venerabilis P. F. Triſtanus natione Luſitanus, cuius 3. B
Frãciſcanorum chronicorum pars meminit, cuiusq; tanta vis in dicendo fuit, vt quic-
quid vellet facillimè ſuggereret. Ipſe enim abuſum emendi & vendendi diebus feſti-
uis, qui apud Valentinos ciues præualuerat, è medio abſtulit, & vt homines hone-
ſtius in eccleſijs, atque maiori cum reuerentia genuflecterent, & orarent effecit.

De conuentu S. Catharinæ Hondæ. *Conu. XII.*

OB reprehenſibilem fratrum iniuriam,quibus aliquando ſcripturarum, atq; mo-
numentorum contemptus religio eſt,nihil aliud, quoad huius conuentus,B.Ca-
tharinæ ſacrati,qui in iugulo cuiuſdam mõtis longiuſculus ab oppido Honda ædifica-
tus eſt,erectionem expiſcari valui ab eo, quòd antiquitus ad Tertiarias ſorores Fran-
ciſcanas attinuerit: quòdq;,illis ex oppidanorum conſenſu aliò tranſlatis,ad Franci- C
ſcanos Obſeruãtes deuolutus ſit.Sed quo tempore id contigerit,non ſatis conſtat.De-
ſeruit tamen à temporibus R.P.F. Franciſci Angelorum totius noſtri Ordinis olim ge
neralis Miniſtri,huius Prouinciæ Recollectioni,facillimeq; ob ſui diſpoſitionẽ cæteris
reformationis domibus palmam præripit. Exutus mortali carne huic ſæculo nequam
vltimũ vale dixit hoc in loco deuotus, ac ſanctitate inſignitus F.Aſſenſius natione Sa-
guntinus,atq; profeſſione laicus,cuius tanta fuit ad venerabile, ſummeq; tremẽdum
Euchariſtiæ ſacramentũ deuotio,tantaq; fides,vt vix humanis verbis explicari poſſit.
Cùm enim hortulum,quẽ curioſè ad floſculos pro ſummi altaris ornatu legendos co-
lebat,in profeſto venerabilis ſacramẽti omnino floridum vidiſſet,ſummè lætari cæpit:
cùmq; ſequenti luce ipſum à vermiculis depaſtum omnino inueniſſet, ad venerabile
ſacramentum accurrens,ſupplex Deum præcatus eſt, ne ſe permitteret tãta agi triſti- D
tia,vtq; ſibi amiſſos flores, quibus venerabile eius corpus in tanto feſto exornare va-
leret,reſtituere dignaretur. Mirabile dictu! ſequenti die cum maxima fiducia ad hor-
tulum accurrens eum floribus affatim ridentẽ, vermiculosq; emortuos inuenit. Præ-
terea diuina glorioſiſſimæ virginis matris,eiusq; dilectiſſimi filij,atq; ſeraphici patris
Franciſci præſentia in ipſa Dominicæ natiuitatis nocte dignatus,obdormiuit in Dño.
Cuius deniq; anima ab omnibus beari exiſtimatur. Aſſeruatur in huius ſacræ ædis ſa-
crario quidam glorioſæ virginis matris Mariæ calceus, quem ex vrbe Roma allatum
ſibi nobilis heros Rodericus Muñozius dono dedit. Mulieribus in puerperio periclitã-
tibus opportunè præfatus calceus applicatur. Cùm mulier quædam nomine Catha-
rina,cuiuſdã Beocij vxor,atque eius pagi,qui Hiſpanico idiomate Velhi nuncupatur,
nec multùm ab oppido Honda diſtat, incola, falsò à zelotipo viro adulterij arguere- E
tur,ſibiq; quòd ex alio concepiſſet imponeretur,genuflexa ante diui P.Franciſci ima-
ginem,quam domi habebat,ſummeq; venerabatur, rogauit,vt ſe à tanto crimine libe-
rare vellet, oſtenderetq; ſibi falſa imponi. Mirabilis Deus in omnibus operibus ſuis!
Peperit mulier paucos poſt dies (erat enim tunc tẽporis grauida) paruulum viro om-
nino ſimillimum,ſenosq; digitos in qualibet manu ad inſtar viri habentem. Quod ſa-
nè factum meritis B.patris Franciſci,qui innocentem à tanta impoſitione liberam eſ-
ſe voluit,aſcriptum fuit. Accidit quoque, vt frater quidam iuuenis omnino ad oppi-
dum Nules vulgò dictum,ſextoq; milliari ab Honda diſtãs, panem iuxta morem Sab-
batino quodã die mendicaturus à patre huius loci Guardiano mitteretur:Cùmq; tan-
tùm

A tùm panis acquiſiuiſſet, vt humanas vires longè ſuperaret, non ea propter deſperauit bonæ indolis adoleſcens, nec animum deſpondit, imò obedientiæ ſanctæ merito innixus, atq; de diuina bonitate confidens, ſupra modum onuſtus, ſequenti mane itineri ſe commiſit: & ecce ex tempore occurrens illi pulcherrimus quidam iuuenis, albis veſtimentis indutus, idemq; iter tenere ſimulans, ſe illi comitem, & adiutorem obtulit: arreptisq; de manu religioſi ſitarchijs, non prius eas deſeruit, quàm ad conuentum ambo ſimul appulerint. Ad quem tandem peruentus, fingens ſe eccleſiam orationis ergô petere, diſparuit. Quis eum Domini Angelum, qui obedientiæ morem gerenti adeſſe ex diuina prouidentia voluit, fuiſſe inficiari præſumat? Commorantur denique hoc in conuentu quindecim fratres Recollecti religioſiſſimam vitam traducentes.

B *De conuentu Vallis Ieſu.* *Conu. XIII.*

QVIDAM mercatores Germani, explendi voti, cui aſtricti tenebantur, gratia, hunc conuentum, Dominicę Transfigurationi ſacrum, inter Valentinos hortos ad 9. lapidem ab vrbe Valentia, atque ad cuiuſdam montis radices ex proprijs facultatibus erigi curarunt, erectumq; canonicis Ordinis diui patris Auguſtini regularibus inhabitandum tradiderunt: à quibus tamen cùm derelictus eſſet, ad sereniſſimi Aragoniæ Regis Ioannis II. inſtantiam ad fratres Minores Obſeruantes, anno Dominicę natiuitatis 1358. tranſlatus eſt. Qui profectò conuentus plurimis priuilegijs, atq; immunitatibus ſibi à præfato Aragoniæ Rege conceſſis gaudet, deſeruitq; fratribus huius Prouinciæ Recollectis: quorum 12. cum maxima circumuicinorum populorum ædificatione ibidem Deo opt. max. famulantur. Habitauit olim tertio milliari ab hoc C loco in pago, cui Hiſpanicè Puche nomen eſt, deuotus quidam vir, Franciſcanæq; Religionis amantiſſimus, qui fratres omnes per eum tranſeuntes hoſpitio humaniſſimè excipiebat. Adde quod nihil gratius ſibi accidere poterat, quàm fratres ſecum habere. Cùm igitur à multis diebus eorum præſentia caruiſſet, atque in grauem infirmitatem lapſus, anxius eos deſiderare cœpiſſet, beati patres Franciſcus, atq; Antonius in habitu Minoritico ſibi adfuêre, eumq; dulciſſimo colloquio conſolati ſunt. Quibus tamen recedentibus, animam cum maxima ſpiritus alacritate ſuo Creatori reddidit. Hæc autem, quia certiſſima, multorumq; proborum virorũ teſtimonio comprobata ſunt, hîc referre volumus. Mortẽ obijt hoc in loco, anno Domini 1580. ſanctiſſimæ vitæ P. Hieronymus Steue ſacerdos, vir ſanè in omni virtutũ genere apprimè verſatus, qui ſæpius inter orandum adeò diuinis contẽplandis myſterijs immergebatur, vt nihil eorũ, quę D circa ſe agebantur, ſentiret. Ad pauperes autẽ tanta ferebatur charitate, vt relatu difficile ſit. Præterea, præſago ſpiritu donatus, plurima ventura certiſſimè prædixit.

De conuentu S. Barbaræ Caſtellonij à Planitie. *Conu. XIIII.*

IVLIVS II. Pont. max. apoſtolico diplomate, anno Dominicæ natiuitatis 1504. dato, cauit, vt Minores Obſeruantes quæcunque monaſteria ſibi à quouis Comite, Marchione, Duce, Principe, aut etiam ab vniuerſitate oblata liberè acceptare poſſent. Hac itaq; authoritate freti huius Prouinciæ patres, quæ ſequuntur loca, imò & præſens cœnobium, diuæ Barbaræ ſacrum, quod longiuſculus ab oppido Caſtellonio ſurrigit, anno Domini 1539. ex publicis eiuſdem oppidi prouentibus ędificatum fuit, erigenda curarunt. Primitus tamen, idq; anno à Chriſto Saluatore nato 1531. ſub titulo E Dominæ noſtræ de Angelis prope eiuſdem oppidi muros conſtrui cœperat: ſed cùm eius ſitus ad fratrum quietem, atque commodam habitationem ineptus omnino videretur, ad eam ſedem, quam modò obtinet, vbi & eremitorium in ſanctæ Barbaræ honorem ſubſtiterat, præfato anno Domini 1539. tranſlatum extitit. In pago Almanzora, quem huius conuentus fratres, qui frequentius ſunt viginti numero, habendarum ad populum concionum, atque petendarum eleemoſynarum ergô ſæpius accedere aſſolent, probus quidam vir, qui Minoritas hoſpitio excipere aſſueuerat, mortem obijt; cuius exequijs cùm decem ex Hondenſi conuentu, totidemq; ex præſenti intereſſent fratres, beatus pater Franciſcus cum alio ſocio ſe illis coniunxit, funebriq; officio, mercedem hoſpitij defuncto ſua præſentia retributurus, aſtitit. Cùm quodam an-

no pater huius loci Guardianus proceſſionem iuxta Religionis morem Dominica infra octauam Corporis Christi per clauſtrum tantùm modò fieri decreuiſſet, cogereturq; à deuota communitate conuentus ſepta egredi, atq; ad oppidum vſq; proceſſionaliter progredi, atque ipſum totum luſtrare, venerabile ſacramentum, ſic ex quadam ſimplicitate affatus eſt: *Sanctiſsime Domine, proceſsio quidem iuxta populi votum fiet, ſed quicquid ceræ conſumptum fuerit, tu eris ſoluendo.* Mira res! Ex vigintiquatuor cereis, qui per quatuor horas & vltrà arſerunt, nihil penitus imminutum fuit. A

De conuentu S. Barbaræ Alziræ. *Conu. XV.*

CONVENTVS hic, B. etiam Barbaræ ſacer, qui ad cuiuſdam montis aliquantulum ab oppido Alzira diſtantis radices extructus eſt, atq; à 27. fratribus, quorũ duo ſacram prælegunt Theologiam, incolitur, olim ad quaſdam de tertio beatiſſimi patris Franciſci Ordine ſorores pertinuit. Quibus tamen aliò tranſlatis, die 8. menſis Aprilis, anno verò Dominicę natiuitatis 1583. à deuoto eiuſdem oppidi ſenatu, cuius erga Franciſcanam familiam deuotio, atq; beneuolentia ineffabilis eſt, huius Prouinciæ patribus ad vſum, atque habitationem oblatus, liberaliſſimeque collatus fuit. B

De conuentu S. Sebaſtiani Cozentainæ. *Conu. XVI.*

SEXTVMDECIMVM obtinet hac in Prouincia locum ſacra hæc ædes, diuo martyri Sebaſtiano dicata, quæ anno Dominicę natiuitatis 1560. ab inclytis, pariterq; deuotiſſimis Ximeno Perez Ruiſio de Corella, eiuſq; legitima vxore Maria à Mendoza Cozentainæ Comitibus, non longè à præfati oppidi Cozẽtainæ mœnibus, ædificari cœpit, & à viginti fratribus Recollectis inhabitatur. De qua quidem nihil aliud memorabile, quod ad poſteros tranſmitti poſſit, à ſingulari quadam fundatorum in ipſos fratres deuotione, & beneuolentia impræſentiarum occurrit. Quorum etiam tanta fuit ad ipſum opus ſolicitudo, vt infra annum præfata hæc domus à fundamentis ad verticem vſq; erecta, omninoq; abſoluta ſit, & à fratribus inhabitata. C

De conuentu B. Mariæ de Angelis Eldæ. *Conu. XVII.*

SVBSTITERAT olim non longè ab oppido Elda Orientem verſus eremitorium, diuo Sebaſtiano ſacrum, hoc igitur, ob ſingularem qua in Minoriticam familiam inclyti Ioannes Coloma, eiuſq; legitima vxor Eliſabetha Saa primi eiuſdem oppidi Eldæ Comites ferebantur deuotionem, ex communibus facultatibus circa annum Domini milleſimum quingenteſimum ſexageſimum, ſub titulo ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis, in iuſtum fratrum monaſterium euehendum, atque à 14. fratribus, patronatus interim iure ſibi, ſuiſq; poſteris ſeruato, inhabitandum curarunt. D

De conuentu S. Antonij de Padua Moxenti. *Conu. XVIII.*

AEDIFICATVS fuerat primitus conuentus hic, B. Antonio de Padua ſacratus, longiuſculus à Moxento Valentini Regni oppido. Cumq; id Moxentinorũ, quibus B. Antonij dies ex mera tantùm deuotione feſtiuus omnino eſt, atq; celeberrimus, ad eum affectus moleſtiſſimè ferret, opera P. F. Chriſtophori Moreni huius Prouinciæ impræſentiarum Miniſtri, atq; liberaliſſimis tum catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II tum inclyti Petri Ludouici Galzerandi à Borgia Nauarrenſium Marchionis, tũ inclytæ Franciſcæ à Mendoza Marchionis de Mondejar vterinæ ſororis, tũ quoq; eorũdem Moxentinorum ſumptibus, anno Dñi 1563. ad eum, quem modò obtinet, locum alio multò pulchriorem, multò ſalubriorem, multoq; ipſi oppido viciniorem, tranſlatus extitit. Quùm ſemel fratres, qui frequentius ſunt ſexdecim numero, hunc locum, quòd ſterilitate, atque ſumma pauperie premeretur, deſerere vellent, depicta ſummi altaris tabula per medium ſciſſa eſt: quod illi non abs re, ſed diuina voluntate factum exiſtimantes, pedem impræſentiarum vſque fixerunt. Honeſtatur denique ſacra hæc ædes Dominicæ crucis particula, ſibi à ſereniſſima pariter ac pientiſſima Germanorum Imperatrice Maria ab Auſtria dono data, & alijs ſanctorum ſacroſanctis reliquijs, quas tamen, quòd minutulæ ſint, ſilentio prætermittere decreui. E

De conuentu

A *De conuentu Coronæ Ieſu Valentiæ.* *Conu. XIX.*

PROPRIIS commodis conſulturæ Auguſtinianæ quædam ſorores, antiquum à ſe antea occupatum monaſterium, Coronæ Ieſu ſacratum, atq; Valentinæ ciuitatis mœnibus circunſcriptum vendere, & aliud de nouo extruere decreuerũt. Quod vtprimùm illuſtriſſimi heroës Hieronymus Ferrerius, eiusq; coniunx Angela à Borgia reſciuêre, illud iuſto prius pretio perſoluto emendum, atq; in commodiorem formam tranſlatum 18. huius Prouinciæ fratribus, anno Domini milleſimo quingenteſimo decimo octauo tradendum curarunt. Retinuit nihilominus antiquum nomen huiuſmodi monaſterij eccleſia, quæ & dimidia Dominicæ coronæ ſpina honeſtatur.

B *De conuentu S. Franciſci Alcoi.* *Conu. XX.*

CVM præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, antiquiori cuidam ædiculæ in honorem beati Rochi longiuſculus ab oppido, cui nomen Alcoi Hiſpanica lingua indidit, erectæ ſucceſſiſſet, minusq; ob ſui diſtantiam fratribus, atque etiam oppidanis deſeruiret, conuenientibus vtrorumq; votis ad eum quem modò tenet ſitum, præfato oppido viciniorem, ex communibus eorundem oppidanorum facultatibus, anno Domini 1566. tranſlatus extitit. Quia verò ſumma quiete, ſummaq; tranquillitate præfatus hic locus fruitur, ab 18. Recollectis fratribus inhabitatur.

De conuentu S. Bernardini Bocairenti. *Conu. XXI.*

C QVVM deuota quędam vidua cognomine Mollana domum, ac contiguum ſibi hortum, quæ optimo iure ad centum paſſus ab oppido Bocairento poſſidebat, ad vnius Minoritici conuentus ædificationem ex maxima in Deum pietate, atque in Franciſcanos beneuolentia contuliſſet, reuerendus pater Chriſtophorus Moreno (cuius ſuprà meminimus) huiuſmodi domum tum ex publicis, tum quoque ex priuatis oppidanorum facultatibus in iuſtum conuentum, atque duodecim Recollectis fratribus continendis omnino accommodatum, ſub ſancti patris Bernardini titulo, circa annum Dominicæ incarnationis 1567. euehendam, promouendamque curauit.

De conuentu B. Mariæ de Gratia Requenæ. *Conu. XXII.*

AD Meridiem eius oppidi, quod Hiſpanico idiomate Requena nuncupatur, aliquantulumq; ab eius muris conuentus hic, ſanctiſſimæ Dominæ noſtrę de Gra-
D tia ſacratus, atque à 15. fratribus incultus, ſurrigit, qui ſanè nullum alium ſui peculiarem fundatorem ab eiuſdem oppidi ſenatu agnoſcit: cùm ab eo ex publicis facultatibus, circa annum Dominicæ incarnationis 1569. eodẽ loco, in quo antiquitus eremitorium ſub ipſiſſimo titulo Dominæ noſtræ de Gratia conſtiterat, ædificatus fuerit.

De conuentu S. Antonij Abbatis Ontinenti. *Conu. XXIII.*

NON fuiſſe ſatis ſenatui eius oppidi, quod Hiſpanicè Ontinent appellatur, hanc ſacram ædem in honorem diui Antonij Abbatis ex communibus facultatibus, non procul à præfati oppidi mœnibus, circa annum à Chriſto Saluatore nato milleſimum quingenteſimum ſeptuageſimum tertium, erexiſſe videbatur: niſi eam quoque
E (quoties neceſſitas vrgeret) repararet, reficeretq;, nec non & quatuordecim fratres eius incolas ſuis eleemoſynis pro virili ſuſtentaret, proſequereturq;. Contigit, vt vxor cuiuſdam Medici apud præfatum oppidum Ontinent ad mortem, abſque aliqua ſpe ſalutis, anno Domini 1580. infirmaretur, duoq; fratres ex hoc conuentu, vt ſibi in extremo vitæ conflictu adeſſent, ad eam mitterentur, quorum ſuaſu cùm mulier Franciſcanæ Religionis habitum, vt ipſo induta lucrandæ indulgentię ergò ſepeliretur, petijſſet, allatumq; ſæpius deoſculata eſſet, ex voto ſe Deo, atq; ſeraphico patri Franciſco ad eum perpetuò deferendum, ſi ex ea infirmitate conualeſceret, religioſè aſtrinxit. Cùmq; ſe aliquantulum ſopori dediſſet, dum circunſtantes eam à mente alienam, atque extaſim paſſam exiſtimant, beatorum Hieronymi, atque Franciſci præſentia dignata eſt, eorumque meritis amiſſam ſoſpitatem ex integro recuperauit.

De conuentu B. Mariæ de Gratia Biar. XXIIII. A

INDECORVM omnino, atque planè abſurdum viſum eſt communitati eius
oppidi, quod Hiſpanicè Biar nuncupatur, quòd eremitorium, ſanctiſſimæ Do-
minæ noſtræ de Gratia ſacrum, aliquantulumq; ab oppido erectum, & à conuicinis
populis ob miracula, quæ ibi contingebant, maximè frequentatum, peculiari aliquo
miniſterij genere minimè coleretur. Quamobrem indictis primò comitijs ſtatutum
eſt, vt præfatum eremitorium ex communibus facultatibus in iuſtum monaſterium,
in quo aliquot Minoritæ, quæ diuinis laudibus, eiusq; obſequio continuò incumbe-
rent, commorari poſſent, quantocitius eueheretur. Deducto itaque ad exequutio-
nem decreto, conuentuq; abſoluto, miſſi ſunt 8. Septembris anni Dominicæ incarna-
tionis milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi quarti à patre huius Prouinciç Miniſtro B
duodecim fratres, qui Biarenſium votis facerent ſatis. Gaudet hic locus centum die-
rum indulgentia Romæ duodecima menſis Iunij, anno verò Dominicæ incarnatio-
nis milleſimo quingenteſimo decimo quarto à tribus Epiſcopis, atque ſeptem Cardi-
nalibus omnibus ipſum, à primis veſperis vſque ad ſecũdas feſtiuitatum Natiuitatis,
& Reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti, necnon Annunciationis, atque Aſſum-
ptionis beatiſſimæ ſemperq; virginis genitricis Dei Mariæ viſitantibus conceſſa.

De conuentu S. Guilielmi de valle Ebron Caſtelfaui. Conu. XXV.

CVM deuotus quidam anachoreta nomine Guilielmus, non procul ab eo oppi-
do, quod materna Hiſpanorum lingua Caſtelfaui nuncupatur, aſperrimam vi-
tam, eamq; ſanctiſſimam ob Chriſti amorem plurimis annis quodam in eremitorio C
duxiſſet, carnisq; ergaſtulo ſolutus ibidem ſepultus eſſet, atque innumeris coruſca-
ret miraculis; præfati oppidi communitas eius corpus inde exhumandum, atque ad
parochialem eccleſiam, vt maiori in veneratione haberetur, cum maxima pompa
transferendum curauit. Cùmq; temporis ſucceſſu præfatum eremitorium omnimo-
dam minaretur ruinam, ab eadem communitate reſarcitum, & in monaſterij for-
mam, ſub titulo ſancti Guilielmi de valle Ebron, tranſlatum, atque tandem Carmeli-
tanis patribus in habitationem collatum extitit. Quibus denique, anno à Chriſto Sal-
uatore nato milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo, aliò migrantibus, cæte-
ris huius Prouinciç locis, ſub reuerendo patre fratre Petro Manrique ſeptimo eius Mi-
niſtro, à præfata communitate adiectum extitit. Inhabitatur interim à viginti fratri-
bus, atque quodam prçfati S. Guilielmi oſſe religioſiſſimè exornatur, condecoraturq;. D

De conuentu B. Mariæ apud caſtrum Agres. Conu. XXVI.

QVVM pulſis Mauris Chriſtiani caſtrum, quod Hiſpanicè Agres appellatur, pa-
triamq; circumuicinam recuperaſſent, atque pulcherrimam glorioſiſſimæ vir-
ginis Mariæ imaginem prope præfatum caſtrum inueniſſent, ædiculam ſibi ibidem in
gratiarum actionem ædificari curarunt. Cumq; ob crebra, quæ ibidem continge-
bant miracula, plures ſua vota exoluturi accederent peregrini, vt eorum deuotio ma-
gis excitaretur, illuſtris Gaſpar à Calataiud, illius patriæ temporalis Dominus, hunc
conuentum, ſub titulo Dominæ noſtræ de Agres circa annum à mundi redemptione
milleſimum quingenteſimum ſeptuageſimum octauum tum ex proprijs, tum quoq; E
ex aliorum eleemoſynis conſtrui fecit. Ad quem tandem cum ſextodecima Februarij
prçfati anni milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi octaui, 13. Recollecti fratres ſe con-
tuliſſent (fuerat ſiquidem hic locus ea lege erectus, vt Recollectioni deſeruiret) cu-
pientes huius Prouinciæ patres peregrinorum votis ſatisfacere decreuerunt, vt Re-
collectis fratribus totidem ex reliquo Prouinciæ corpore patres ac fratres ſuccede-
rẽt, qui oblatas ab aduentantibus Miſſas celebrare, eorumq; votis ſatisfacere poſſent.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Valentiæ. Mon. I.

INTER cæteros Chriſtianos, qui Mauris Valentiæ, eius Regno Saracenis ſuba-
cto, cohabitabant, fuerunt & religioſæ quædam fçminæ, quæ ſub monaſtico habitu
ſancti

A ſancti Ioſephi eccleſiam Valentinis muris excluſam, ſed Regię contiguam incolebant. Valentia verò, eiusq; Regno ab Aragonum Rege Iacobo recuperatis, hęc eccleſia, ex eiuſdē Regis decreto, Regiæ coniuncta in ampliorē conuentū, illuſtrium quorundā equitum ex nobili Arenoſorum proſapia ſolicitudine, atq; opera euaſit, atq; Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis traditus extitit. Cùm autem, creſcēte Chriſtianorum numero, Valentiam ciuitatem ampliari contigerit, præfatus hic conuentus, qui antiquioribus muris olim excludebatur, recentioribus impræſentiarum circunſcribitur. A cætero hic locus qui ab 80. monialibus inhabitatur, ſacroſanctis ſequentibus reliquijs, tribus videlicet Dominicæ crucis particulis, fragmentulo eius ſpongiæ, qua mirratum vinum Saluatori Chriſto propinatum fuit, dimidia Dominicæ coronæ ſpina, brachio vnius ex ſanctis Innocentibus, capite ſanctæ Marinæ martyris, atq; itidem capite
B vnius ex vndecim millibus virginum honeſtatur. Gaudet præterea vna, aut altera tum glorioſiſſimæ Virginis, tum quoq; Crucifixi imagine deuotiſſima, ad quam plura contingunt miracula: qua etiam de cauſa ſacra hæc præfata domus Valentinis commendatiſſima eſt, & illuſtris quædam immaculatæ Conceptionis glorioſæ Virginis Confraternitas in ea erecta perſeuerat. Floruit deniq; ſacra hæc domus ſanctiſſimis monialibus, ijsq; plurimis: nempe ſorore Barbara Traueria, quæ Chriſtum Dominum iumento inſidentem eo ipſo modo, quo Hieroſolymam, applaudente turba, atq; Hebræorum pueris hilariter conclamātibus: *Oſanna filio Dauid,* ingreſſus eſt, dum reliquæ ſorores Dominica in ramis palmarū proceſſionaliter incederent, videre meruit: quæq; plurima futura per diuinam reuelationem præuidit: & ſorore Eſporellana, atq; ſorore Clara Builia, quarum vtraq; vt ſanctè vixit, ita quoque & ſanctè
C in Domino obdormiuit, & à reliquis monialibus beari exiſtimatur. His quamplurimæ aliæ annectendę venirent, quas tamen breuitati ſtudens prętermitto.

De monaſterio Annuntiationis B. Mariæ Setabis. Mon. II.

HABITARANT olim Vrbaniſtæ aliquot ſorores Clariſſę longiuſculus à Setabi (vulgò Xatiua) Valentini Regni ciuitate, ſed, vigente inter sereniſſimos Petrum Aragonię, atque itidem Petrum Caſtellę Reges cruentiſſimo bello, ne militum iniurijs facillimè expoſitę detrimenti aliquid reciperent, hoc ſacrum monaſterium, glorioſę, ſemperq; virginis genitricis Dei Marię Aſſumptioni dicatum, quod & inclyta Saurina ab Entenſa Terranouenſium Comitiſſa, atq; inclyti Rogerij ab Enia Aragonię, atq; Sicilię Ammirantis quondam vxor, prædijs, atq; redditibus di-
D tauit, intra pręfatę ciuitatis vallum ſibi ędificandum curarunt. Cumq; à primęua ſui inſtitutione aliquantulum excidiſſent, eò puritatis, atq; monaſtici vigoris vnde deflexerant, per aliquot religioſiſſimi monaſterij S. Trinitatis Valentini moniales ſimul cum præcedentis loci ſororibus, ànno Domini milleſimo quadringēteſimo nonageſimo ſeptimo reductæ ſunt. Commorantur frequentius hoc in conuentu 60. ſorores.

De monaſterio S. Trinitatis Valentiæ. Mon. III.

ALPHONSVS Aragonum Rex eius nominis V. vt primùm bonum nomen, optimamque quarundam fœminarum ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine, Gandię, quæ Valentini Regni oppidum eſt, in communi agentium famam ac-
E cepit, à Martino V. Pont. max. quatenus earum domum in monaſterium transferre, ibidemq; quadruplici, de religioſo more, voto emiſſo ſub ſecunda beatę virginis Clarę Regula commorari poſſent, anno à partu Virgineo 1420. impetrauit. Ipſo tamen vita functo ſereniſſ. Maria à Luna ex eius morte vidua relicta, eleganti prius, atque peramplo monaſterio Valentię ſub ſanctiſſimę Trinitatis inuocatione erecto, eas ex apoſtolica Eugenij IIII. Pont. max. authoritate, anno Domini 1445. menſis verò Ianuarij 27. eò deducendas, transferrendasq; curauit. Quantę verò ſanctitatis hic locus, qui & à ſexaginta monialibus inhabitatur, fuerit, vel hinc ſaltim colligi poteſt, quod Hieroſolymitani Barcinonenſis eiuſdē Ordinis conuentus fundatrices, atq; duorum pręcedentium, inſuper & Turolienſis monaſteriorum reformatrices ex eo prodierint. Pręfata Regina Maria à Luna in altero huius ſacrę ędis ſacello moriēs ſepeliri voluit.

De mona-

De monaſterio S. Claræ Gandiæ. Mon. IIII.

CVM nobiliores aliquot Galli Clariſſis de prima Regula ſororibus Luſiniani,
quæ Galliæ Celticæ ciuitas eſt, agentibus proprij conuentus combuſtionem,
atq; ruinam, niſi ſororem Scarlatam virginem Deo deuotiſſimam,atq; ex regia ſtirpe
oriundam, quatenus paternæ hæreditatis particeps effecta viro iungeretur, ex tem-
pore reſtituerent, ſatis petulanter meditarentur, prouidæ virgines, quæ denarium
numerum attingebant, propriæ ſaluti conſulturæ,naui clanculum cum patre earum
Confeſſario conſcenſæ,ſe criſpantibus maris fluctibus commiſerunt, ac tandem Barci-
nonenſibus oris appulſæ, vt primùm ſe ſereniſſimo Ioanni eius nominis II. Arago-
num Regi,atq; catholici Regis Ferdinandi huius nominis V. patri, præſentarunt, ab
eoq; humaniſſimę exceptę monaſterium(de quo ſuprà)Gandię erectum in perpetuam B
habitationem impetrarunt. Cumq; eò tenderent,à Gandianis 8.Maij anno Dñi 1462.
proceſſionaliter ad locum vſq; ſibi deſtinatum deductæ ſunt. Patre harum ſororum
Confeſſario coram glorioſiſſimæ, ſemperq; virginis genitricis Dei Mariæ imagine in
eccleſia feruentius orante,perlucidæ 7. ſtellæ ex præfatæ imaginis latere prodeuntes,
poſt vniuerſam eccleſiam adamuſſim luſtratam, ad locum, vnde exierant, reuerſæ
fuerunt. Cumq; pręfatus pater Confeſſarius de tanta viſione ſolicitus orationi magis
magiſq; inſtaret,Deumq; optimũ max.precaretur vt ſibi reuelare dignaretur,quid tã
mirabilis viſio ſignificare vellet, hoc reſponſum accepit,huiuſmodi ſtellas nihil aliud
à ſeptem conuentibus per ſibi commiſſas ſorores conſtruendis,ſeu reformandis ſignifi-
care ſibi velle. Idq; profectò rei euentus comprobauit. Siquidem 7. moniales,
quæ paucos ab huiuſmodi viſione poſt dies, monaſterium, diuæ virgini Claræ ſa- C
crum, Gerundæ, quæ celebris ac epiſcopalis ciuitas eſt in Cathalonię Principatu ſita,
ſub prima B. virginis Claræ Regula reformarunt: & aliæ 6. quæ anno Dominicæ
incarnationis milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſexto conuentui matris Dei
Olyſipponis ſub ijſdem legibus initium dedêre: & illę 7.quę anno Dominicę incarna-
tionis milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo domum ſub Hieroſolymo-
rum titulo, atq; ſub eodem Inſtituto Valentię fundarunt: & illæ, quæ poſtmodum
ſacram ædem (de quo & de monaſterio Clariſſarum Gerundenſi in deſcriptione im-
mediatè ſequentis Prouinciæ, quę Cathalonię eſt, ex profeſſo agemus) aliquantu-
lũ à Caſtilione Empuriarum Principatus Cathaloniæ oppido ſub ijſdem prorſus riti-
bus reformarunt: & illę etiam 7. quæ anno Dominicæ incarnationis milleſimo quin-
genteſimo decimo octauo cœnobium Alacantini ſanctiſſimæ Veronicæ honorem ſub D
eiuſdem beatæ virginis Claræ norma conſtruxerunt: & illæ octo quæ ædem, eiſ-
dem beatiſſimæ virgini Claræ ſacram, ea in patria quæ Rioja Hiſpanicè nuncu-
patur, à fundamentis ad verticem vſq;, ſub eadem ſanctiſſimæ Claræ virginis prima
Regula extruendam,omnibuſq; numeris abſoluendam,atq; etiam eius accolas bonis
moribus,atque religioſis ritibus inſtruendas curarunt: atq; illę tandem quę ſumptuo-
ſiſſimum monaſterium,à ſereniſſima,pariter ac pientiſſima Ioanna Auſtriaca Philip-
pi eius nomini II. Hiſpaniarum Regis vterina ſorore Madriti ędificatum, primò oc-
cuparunt, atq; ſanctiſſimis ac religioſiſſimis legibus, à beata virgine Clara in pri-
ma Regula pręſcriptis,imbuerunt, ex pręſenti loco tamquam ex fœcundiſſimo,atq;
ſanctiſſimo quodam ſeminario prodiêrunt. Honeſtatur deniq; hic locus, qui & ſan-
ctiſſimis ac ſui ſtatus zelantiſſimis virginibus,quę carnem ſuam crucifigentes cum vi- E
tijs totis viribus Chriſto ſponſo cęleſti placere ſtuduerunt,à ſui exordio in pręſentem
vſq; diem floruit, & à triginta ſororibus plerumq; inhabitatur,Dominicę crucis par-
ticula,altera ex Dominicę coronæ ſpinis,atque quodam capite vnius ex vndecim mil-
libus virginum, ſibi ab Alexandro VI. Pont. max. ex vrbe Roma tranſmiſſis.

De monaſterio Hieruſalem Valentiæ. Mon. V.

DERELICTAM à Tertiarijs ſororibus Franciſcanis domum, atq; aliquan-
tulum à Valentinę ciuitatis męnibus ſub Hieroſolymorum titulo erectam, pien-
tiſſimus, atq; illuſtris admodum Hieronymus Villaraſa Cabanillas ex proprijs fa-
cultatibus

A cultatibus refecit, ampliauit, in commodiſſimam formam tranſtulit, atq; eductis (vt præfati ſumus) ſeptem ex religioſiſſimo monaſterio ſororibus inhabitandam, optimisq; moribus, vt prima beatæ virginis Claræ Regula informandam, anno à partu Virgineo milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo tradidit. Cuius pietatem eius filius, atque hæres admodum illuſtris Hieronymus Cabanillas imitatus, pro ea qua & ipſe in Deũ pietate, & in B. Clarã deuotione ferebatur, & ſorores eius filias, quæ frequentius ſunt triginta numero, omni beneuolentia, omnique beneficio proſequutus extitit, & illis alteram ex ſpinis Dominicæ coronæ, atq; duo capita ex vndecim millibus virginum, quę cum beata Vrſula earũ primipila ſanguinẽ pro Chriſti fide fuderunt, ſibi à Franciſco I. Gallorũ Rege dono data, liberaliſſimè elargitus eſt.

B *De monaſterio S. Veronicæ Alacanti.* *Mon. V I.*

CVM Rector matricis eccleſiæ Alacantinæ Veronicæ imaginem ſerico impreſſam à quodam Cardinale, cui Romæ inſeruierat, Hiſpaniam repetiturus dono accepiſſet, eam plicatam omnino ſub veſtimentis arca recondidit. Quam tamen cùm ſemel atq; iterum explicatam, atq; veſtibus ſuperſtantem inueniſſet, eam maioris deuotionis ergò tabellæ affigendam, atq; in commiſſam ſibi eccleſiam inferendam curauit Cumq; Alacanto (quę ciuitas maritima eſt, & pręſtanti portu condecoratur, qui naues tutas continet) maxima ſiccitate laborante præfata imago proceſſionaliter deferretur, & ad eius oſtẽſionem, per beatum patrem Benedictum à Valentia Alacantenſi populo de ſuggeſtu factam, abundatiſſimæ aquæ è cœlo (vt in huius Prouincię procemio meminimus) ſubminiſtratæ fuiſſent, hoc monaſterium, S. eidem C Veronicæ ſacrum, à præfato Alacantino populo, aliquantulum à ciuitatis vallo, in gratiarum actionẽ ex communibus facultatibus, anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo decimo octauo ædificatum extitit Cùm autem inter eius proceres de futuris habitatoribus controuerteretur, (alij namq; hoc monaſterium quibuſdam viris religioſis tradendum eſſe affirmabant, alij verò contrarias partes pro virili tuebantur atq; defendebant) in eam tandem ſententiam ab ijs ventum eſt, vt videlicet à Clariſſis de prima B. virginis Clarę Regula ſororibus inhabitaretur. Adductis itaq; ex Gandiano monaſterio religioſiſſimis ſeptem ſororibus præſens locus ex omnium conſenſu inhabitandus, atq; optimis moribus imbuendus traditus extitit. Cùm ſemel in profeſto ſanctæ Veronicæ aliquot Saracenorum triremes, Chriſtianos D capturæ, littoribus non longè ab hoc monaſterio applicuiſſent, eiusq; milites per ciuitatis ſuburbia diſcurrentes hunc conuentum, à triginta ſororibus inhabitatum, iterũ, atq; iterum pertranſijſſent, neminem tamen, licèt eius eccleſia hominibus ſcateret, foresque reſeratæ eſſent, capere potuerunt. Quòd ſanè miraculo aſcriptum fuit.

De mona. Concept. B. Mariæ Caſtellonij à Planitie. *Mon. V I I.*

PRÆSENS conuentus Caſtellonij à Planitie, quod Valentini Regni oppidum eſt, erectus, à perdeuoto quodã eiuſdem oppidi Notario publico, ex maxima animi propenſione qua in immaculatam Conceptionẽ virg. Marię ferebatur, ędificatus, atque vtcunque dotatus fuit. Cumq; per aliquot annos epiſcopali curæ ſubiacuiſſet, Ordini noſtro ex apoſtolico Clementis VII. Pont. max. mandato adiudicatus extitit. Inhabitatur interim à quadraginta ſororibus Conceptioniſtis, quæ Vrbaniſtis E monialibus Clariſſis, anno Dñi milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſucceſſerũt.

De monaſterio Conceptionis B. Mariæ Hondæ. *Mon. V I I I.*

OCTAVVM & vltimum locum hac in Prouincia tenet conuentus, Conceptioni glorioſę virginis Marię ſacratus, atq; in oppidi Hondę ſuburbio erectus, qui & antiquitus à religioſiſſimis quibuſdam Franciſcanis ſororibus Tertiarijs iuxta paupertatem conſtructus, inhabitatusq; fuit; & eis vita functis, anno Dominicę incarnationis 1573. in Conceptioniſtarum ſororum ius tranſijt. Inhabitatur interim à triginta pręfatis ſororibus, quę optimè apud omnes audiunt, & aliquot ſacroſanctas reliquias religioſiſſimè in ſacriſtia, ſed absq; titulis, aſſeruant, atq; cuſtodiunt.

PROVINTIA CATHALONIÆ
HIC REPERTA FVIT IMAGO VIRGINIS MARIAE
SĀCTA·MARIA·DE·MŌTE·SERRATO

PROVIN-

PROVINCIA CATHALONIAE.

A CVM Aragoniæ Prouincia latius olim pateret, pluresque amplexaretur nationes, nempe Aragonenſem, Valentinam, atq; Cathalanam, quæ diuerſis vtuntur tum moribus, tum quoque idiomatibus, eaque de cauſa non contemnendæ pluries inter eius alumnos oborirentur difficultates: in eam illius proceres coiuerunt ſententiam, vt videlicet eæ tres Cuſtodię, nempe Aragonica, Valentina, atq; Cathalana, quibus abſoluebatur, in peculiares Prouincias eueherentur. Cùm itaq; generale totius noſtri Ordinis Capitulum Aquilæ, quæ Abrutiorum ciuitas eſt, ſub anno Dominicæ incarnationis 1559. celebraretur, tum à reuerendiſſimo patre fratre Franciſco Zamora in generalem totius
B Ordinis Minorum nouiter ibidem electo, tum quoq; à cæteris patribus, vt tandem tot incommodis iretur obuiam, Philippo eius nominis II. Hiſpaniæ Rege, idq; maximè expetente, pręfatę tres Cuſtodiæ ad Prouincię dignitatem aſſumptæ ſunt. Et quæ olim vnica tantùm erat Aragoniæ Prouincia, in tres nempe in Aragonenſem, in Cathalanam (de qua impræſentiarum) atq; in Valentinam diſſecta extitit. Cæterùm hæc Cathaloniæ Prouincia ex 24. fratrum conuentibus, atq; 9. ſanctimonialium monaſterijs conſtans, vniuerſum Cathalonię Principatum complectitur, eiusq; finibus omnino clauditur. Cuius maius ſigillum Dominicam Crucem, gentilitijs Regni Aragoniæ inſignijs innixam, atq; titulo inſignitam cum cæteris Dominicæ paſſionis
C improperijs, nec non & ſequentes literas: SIGILLVM. PROVINCIÆ. CATHALONIÆ. F. MINORVM. RE. OBSERVANTIÆ. ſphericè imprimit. Quia verò antiquiſſima, celeberrimaq; Dominæ noſtræ Montisſerrati domus ad 21. tãtùm milliare Barcinone diſtat, eiusq; Prouincię terminis circumſcribitur, tum glorioſæ Virginis iconem, tũ quoq; præfatum Monteſerratũ, de more graphicè depictum iſtius Prouincię conuẽtibus præpoſitũ volui. Pertinet hęc ſacra Montisſerrati ædes ad Benedictinos patres, ſed Obſeruantes, ſitaque eſt in æditiſſimi cuiuſdam montis latere, veruntamen amœniſſima, atq; ſpecioſa valle gaudet, condecoraturq;. Frequentatur præterea à plurimis tum Hiſpanis, tum quoq; Gallis, ac
D exteris alijs nationibus, idq; ob frequentiſſima miracula, quæ ad deuotiſſimam beatiſſimæ virginis Mariæ imaginem ibidem contingunt. Qua etiam de cauſa capaciſſima eſt, plurimisq; diuerſi generis honeſtatur hoſpitijs, quibus tum nobiles eccleſiaſtici atq; ſęculares, tum quoq; ignobiles, pro cuiusq; conditione, humaniſſimè excipiuntur. A cętero in accliuiori eius montis, cui pręfata ędes adhęret, parte 12. erecta conſpiciuntur eremitoria, in quibus totidem viri graues, ac ſanctimonia inſignes, perpetuò degunt, pœnitentiamq; agunt: qui & accedentibus ſanctiſſimè conſulunt.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Barcinonis. Conu. I.

E BARCINO, quę & vulgò Barçelona dicitur, vrbs apud Hiſpanos totius tractus Tarraconenſis celeberrima eſt. Ad hanc igitur percelebrem ciuitatem cùm alter ex ſocijs beati patris Bernardini de Senis, vir vtiq; doctiſſimus, religioſiſſimus atq; inſignis Eccleſiaſtes ſe ex Italia, ſub anno Dominicæ incarnationis 1427. contuliſſet, atq; plures ad eius populum conciones de ſacro Euangelio habuiſſet, Barcinonenſis ſenatus eius doctrina, atq; moribus ſummopere oblectatus de vnius ædificatione conuentus, in quem tum ipſe, tum eius ſequaces ſe recipere poſſent, ſerius agere cœpit. Vt igitur primum Alphonſi eius nominis V. Aragoniæ Regis, atq; Barcinonenſium Comitis fauor, beneplacitumque acceſſit, præfatus Barcinonenſis ſenatus hoc monaſterium, ſanctiſſimę Mariæ de Ieſu ſacrum, cuius primum ac fundamentalem lapidẽ

pientiſ-

pientiſſimus ipſe Rex poſuit, aliquantulum à communis vrbis vallo extra portam, A
quæ Angelica nuncupatur, ex publicis facultatibus ædificandum, omnibusq; ſuis
numeris abſoluendum, atq; præmemoratis religioſis tradendum curauit. Cuius ſa-
nè conuentus amœnitas, religio, atq; capacitas tantæ ſunt, vt ſe frequentantium
animos maximè oblectet, mentemq; in Deum eleuet, atq; ſeptuaginta fratres, ab
hoſpitibus, ſat commodè contineat. Eſt præterea hic conuentus celeberrimus ille lo-
cus, in quo nunquam ſatis laudanda illa Barcinonenſia ſtatuta ab Obſeruantibus Vl-
tramontanis patribus, capitulariter congregatis, olim edita fuêre. Quorum profectò
patrum tanta fuit modeſtia, tantusq; extitit paupertatis zelus, vt, quamuis ex pu-
blico Barcinonenſis ſenatus decreto, & liberalitate ad quancumq; liberet rem manus
admouere illis liceret, vnica tantùm gladiorum theca ab eorum altero accepta ſit.
Nec mirum ſanè quòd tanta extiterit Barcinonenſium ad huiuſmodi patres liberali- B
tas, cùm ij omnes maxima quadam voluntatis inclinatione in noſtrum Ordinē, præ-
cipuè verò in huius Prouinciæ patres, quibus quoties Comitia prouincialia ab ijs ce-
lebranda veniunt, (habentur ſiquidem omnia huiuſmodi Comitia Barcinonis ob
loci opportunitatem, quia ſita eſt in medio totius Principatus) ducentos coronatos au-
reos ex publico ærario, ac cætera omnia neceſſaria ex priuatis facultatibus liberaliſſi-
mè ſubminiſtrant, propendeant. Diem hoc in loco clausêre extremum, ſepultiq; ſunt
religioſiſſimi, pariterq; doctiſſimi patres, ac in ſacra Theologia Magiſtri, frater Boix,
& frater Sicardus: quorum iſte ex Conuentualibus Franciſcanis patribus ad noſtros
confugit, ac moriens omnibus ob eximiam doctrinam, atq; ſanctitatem maximum
ſui deſiderium reliquit: ille verò, Cartuſianis patribus apud quos communem cum
illis normam profeſſus fuerat relictis, Minoritis huius Prouinciæ patribus, quibus & C
ad vltimū vſq; vitæ halitū ſanctiſſimè cōuixit, aſſociari voluit. Quāplurimos alios pa-
tres ſcientia, atq; religione inſignes, & hoc in eodem loco tumulatos præcedentibus
annectere poſſem, niſi incurrendæ prolixitatis timor me retardaret. Adducam nihi-
lominus in medium de omni virtute optimè meritum fratrem Petrum à Campo lai-
cum profeſſum, & octogenarium, qui quicquid à neceſſarijs occupationibus ſibi reſi-
duum eſt, id totum in oratione conſumit, quiq; tanto deuotionis exceſſu frequen-
tiſſimè ſuſpenditur, vt ſupra ſe ipſum raptus, & vltra humanum ſenſum aliquid ſen-
tiens, quid circa ſe exterius agatur, neſciat. Sed quia is adhuc in viuis agit, & iuxta
Sapientis ſententiam vir poſt mortem laudandus venit, hæc de ipſius virtutibus dicta
ſufficiant: præſertim cùm ex his, quæ reſidua ſunt, ea facilè quis coniectare poſſit.
Tandem in huius ſacræ, atq; celeberrimæ domus archiuis plurimæ literæ apoſtoli- D
cæ, plurimaq; tranſumpta authentica aſſeruantur, attamen ex illis multis tantùm in
medium adducam breue quoddam Sixti V. Pont. max. datum Romæ apud ſanctum
Petrum ſub annulo Piſcatoris die 20. Ianuarij anno Domini 1586. Pontificatus verò
ſui anno primo, quo exempla Pauli III. & Iulij III. etiam Romanorum Pontificum
prędeceſſorum ſuorum ſequutus, authoritate apoſtolica diſtrictius interdicit tam fra-
tribus Capucinis, ne quenquam fratrum de Obſeruantia ad eos quouis habitu, & qua-
cunq; de cauſa tranſeuntem, ſine ſua aut Romani Pontificis pro tempore exiſtentis
licentia ſpeciali, per literas apoſtolicas expreſſam & in ſpecie, non autem per clauſu-
las generales idem importantes, pręſentis prohibitionis mentionem, & derogationem
continentes, aut generalis aut prouincialium Miniſtrorum fratrum de Obſeruantia E
licentia in ſcriptis obtenta, admittere, recipere, & retinere: quàm fratribus de Ob-
ſeruantia, ne quiſquam eorum ad Congregationem Capucinorum ſine huiuſmodi
licentia ſe transferre præſumat. In ſingulos verò Prælatos Capucinorum, & fratres
de Obſeruantia, qui in præmiſſis quoquomodo contrauenerint, excommunicationis
ſententiam fert, eoſq; omnibus & quibuſcunq; dignitatibus, adminiſtrationibus &
officijs priuat, & ad futura & ad quoſcunq; actus legitimos inhabiles reddit. Et duo
alia breuia eiuſdem Pont. ſummi data Romæ, alterum apud S. Marcū 6. die Aug. anno
Dñi 1585. alterum verò apud ſanctū Petrū die 8. Martij anni immediatè ſequentis, ſed
Pontificatus ſui anno primo, quibus prouinciali Cathalonię Prouincię Miniſtro præ-
cipiebat, vtq; tunc exiſtentem Abbatiſſam monaſterij S. Claræ de Petris albis, cuius
electio

A electio in Abbatiſſam per prædeceſſorem ſuum Gregorium XIII. Pont.max. ad eius
vitã confirmata fuerat,quacunq; appellatione, recurſu , & reclamatione poſtpoſita,
ab Abbatiſſatus officio realiter amoueret, curaretq́; , vt ſtatim per moniales eiuſdem
monaſterij ad nouam alterius Abbatiſſæ electionem,ſeruatis omnino decretis Conci-
lij Tridentini,& ſtatutis regularibus Ordinis Franciſcani,illis pręſertim quibus caue-
tur,vt Abbatiſſæ triẽnales omnino ſint, neq; eædem, niſi poſt intermiſſum triennium,
poſſint denuo eligi,procederetur . Et tranſumptum quoddam authenticum aliorum
apoſtolicorum diplomatum ad illuſtriſſimos noſtri Ordinis Protectores ſpectantium,
horum ſub verborum ſerie .

VNIVERSIS & ſingulis reuerendiſsimis, ac reuerendis in Chriſto patribus,& domi-
nis dominis Dei & apoſtolicæ Sedis gratia Patriarchis, Archiepiſcopis , & Epiſcopis, eo-
B rumq́;,& cuiuslibet ipſorum in ſpiritualibus,& temporalibus Vicarijs ſeu Officialibus generali-
bus,omnibusq́; alijs,& ſingulis,quorum intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurũ ,
quibuſcunq; nominibus cenſeantur,quacunq; præfulgeant dignitate , Adrianus Fuſconius,eadẽ
gratia Epiſcopus Aquinatenſis, Archiuij Romanæ curiæ Corrector,Iudex,& Executor ad infra-
ſcripta in vim priuilegiorum apoſtolicorum, dudũ eidem Archiuio, & illius correctoribus con-
ceſſorum,ſpecialiter aſſumptus,ſalutem in Domino, & noſtris huiuſmodi , imò verius apoſtolicis
firmiter obedire mandatis: Literas ſanctiſsimi in Chriſto patris,& domini noſtri domini Gre-
gorij diuina prouidentia Papæ XIII. eius vera bulla plumbea,cum cordula fili ſericei rubei, cro-
ceiq; colorum,more Romanæ curiæ impẽdentis,bullatas ſanas ſiquidem & integras , non vitia-
tas,nec in aliqua ſui parte ſuſpectas,ſed omni prorſus vitio,& ſuſpitione carentes , vt in eis pri-
ma facie apparebat,nobis pro parte R. in Chriſto patris domini domini Miniſtri generalis , ac
C reuerendorum,& religioſorum virorum omnium , & ſingulorum fratrum totius Ordinis Mino-
rum de Obſeruantia principalium , in ſubinſertis literis apoſtolicis reſpectiuè principaliter no-
minatorum,& comprehenſorum præſentatas,nos cum ea,qua decuit reuerẽtia,recepimus, huiuſ-
modi ſub tenore. GREGORIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad futurã rei me-
moriam : Prouiſionis noſtræ debet prouenire ſubſidio, vt ius ſuũ cuilibet conſeruetur.
Hinc eſt,quòd nos tenorem quarundam literarum felicis recordationis Iulij II. Papæ
prædeceſſoris repertum, pro eo quod exhibita nobis nuper pro parte dilecti filij Mini-
ſtri generalis Ordinis fratrum Minorũ de Obſeruantia nuncupatorũ petitio contine-
bat , quod tenore præfato ipſe ex certis cauſis ſe aſſerit indigere,de regiſtro ipſius prę-
deceſſoris de verbo ad verbum tranſcribi , & ad ipſius Miniſtri ſupplicationis inſtan-
tiam , præſentibus annotari fecimus , qui talis eſt. IVLIVS Epiſcopus,ſeruus ſeruorum
D Dei ad perpetuam rei memoriam . Dum fructus vberes,quos ſacer Ordo fratrum Ordinis Mino-
rum in agro militantis Eccleſiæ in propagatione Religionis,& fidei orthodoxæ hactenus produ-
xit vtiliter,& producit,ac in futurum producturum fore indubitanter ſperamus , diligenter at-
tendimus,dignum cẽſemus & debitum,nos ad illa noſtros debere dirigere cogitatus, per quæ ea,
quæ pro perſonarum in illo,ſub ſuaui Religionis iugo, Altiſsimo famulantiũ,quiete & tranquil-
litate, ac ad illorũ ſuperiorum exercẽdam iuriſdictionem,à Romanis Pont.conceſſa fore noſcun-
tur,in ſua integritate perſiſtant, & tanto firmius obſeruentur,quantò erunt ſæpius Sedis apoſto-
licæ munimine ſtabilita. Dudum ſiquidem felicis recordationis Gregorius Papa XI. prædeceſſor
noſter dicto Ordini ſuas literas conceſsit , poteſtatem Protectoris eiuſdem Ordinis prò tempore
exiſtentis limitantes,ac aliqua eidem Protectori inhibentes , necnon priuilegia & indulta alia
continentes,quas poſtmodum piæ memoriæ Sixtus Papa IIII. etiam prædeceſſor,& ſecũdum car-
E nem auunculus noſter,per ſuas literas cum literarum Gregorij prædeceſſoris huiuſmodi de verbo
ad verbum inſertione approbauit,prout in eiſdem literis,quas præſentibus , de verbo ad verbũ ,
inſeri fecimus,plenius continetur. Quare pro parte dilectorum filiorum Reginaldi generalis,&
modernorum Prouincialium omnium Prouinciarum iuxta morem dicti Ordinis, aſſerentium li-
teras prædictas eſſe in vſu, nobis fuit humiliter ſupplicatum , vt literas Gregorij, & Sixti præ-
deceſſòrum huiuſmodi approbare,atq; in præmiſsis opportunè prouidere de benignitate apoſtoli-
ca dignaremur. Nos igitur qui in minoribus conſtituti,Cardinalatus honore fungentes dicti Or-
dinis Protector xxvi. annis & vltrà fuimus, eoſdem fratres,tamquam peculiares filios , in vi-
ſceribus charitatis gerentes , eorum commoda & tranquillitatem ſinceris affectibus exoptamus,
Generalem & Prouinciales prædictos à quibuſuis excõmunicationis,ſuſpenſionis,& interdicti,

aliȷsq́ ecclesiaſticis ſentētiȷs,cenſuris,& pœnis, à iure vel ab homine,quauis occaſione, vel cauſa A
latis,ſi quibus quomodolibet innodati exiſtunt,ad effectum præſentium dumtaxat conſequendū,
harū ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes,huiuſmodi ſupplicationibus inclinati,literas
prædictas Gregoriȷ & Sixti prædeceſſorum huiuſmodi,quæ in vſu ſunt,vt præfertur , apoſtolica
authoritate tenore præſentium approbamus , & præſentis ſcripti patrocinio communimus . Non
obſtantibus cōſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis,ac quibuſdam literis in forma breuis,
Cùm noſtræ intentionis incipientibus,& ſub dat.17.Nouemb.Pontificatus noſtri anno 3.aliàs à
nobis emanatis . Vnà cum ſtatutis,& conſuetudinibus dicti Ordinis, iuramento,confirmatione
apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis,cæterisq́ contrarȷs quibuſcunque. Tenor verò di-
ctarum literarum ſequitur,& eſt talis. SIXTVS Epiſcopus ſeruus ſeruorū Dei ad per-
petuam rei memoriam.Sancta Minorum Religio,quæ agrum militantis Eccleſię ſan-
ctis operibus, & exemplis copioſiſſimè fœcundat , & ſapientiæ ſplendore catholicā il- B
luſtrat Eccleſiam,tantò vberioribus fructibus fertilior eſſe conſpicitur,quantò in ſuo
ſtatu quietior permanet, & conſiſtit , & maior promptiorq; à ſubditis eiuſdē Ordinis
fratribus,ſuis Prælatis obedientia exhibetur, nullis extrinſeci impedimēti perturba-
tionibus agitatur,& moleſtatur,cùm in ea caput vnicū ſit,& eſſe cenſeatur,à quo om-
nia dictæ Religionis negotia,& cauſę adminiſtrentur,& cui omnes & ſinguli dicti Or-
dinis fratres pareant,& illius ſubiaceant diſciplinę.Dudum ſiquidem felicis recorda-
tionis Gregorius Papa XI. prædeceſſor noſter , cognito quòd nonnulli dicti Ordinis
Protectores,dum maiorem,quam eis ex eiuſdē Ordinis Regula conceditur , authori-
tem vendicare, aut vſurpare ſibi ipſos voluerunt , vera ſubditorum prædicti Ordinis ,
ad ſuos prælatos obedientia ſubmoueatur:vnde perturbationes,inconuenientia mul-
ta,inutiles fratrum diſcurſus,& grauia ſcādala fuerunt exorta, in magnam ipſius Or- C
dinis iacturā,præiudicium,& detrimentum,literas ſequentes edidit in hunc tenorem.
GREGORIVS *Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.Sanctos Chriſti*
fideles,ſuper quibus curam ex debito officȷ ſummi Pontificatus gerere obligamur, per præſidētes
ſic eiſdem charitatiuè,ſicq́ prouidè , ac iuſtè cupimus gubernari, quòd illi in viam mandatorum
Domini dirigātur, & hi ex merito præſidialis ſolicitudinis vberius ſuperni remuneratoris præ-
mium nanciſcantur.Sed hoc nimirum in illis deſideramus ardentius, & affectuoſiori ſtudio pro-
curamus,quorum alȷ à mundanis abſtracti,& grauibus pœnitentȷs dediti, cæleſtibus inhiant ,
& ad id per contemplationis pennas ſuauius,& altius eleuantur vt aquila, & cum Maria parte
optima perfruuntur. Alȷ verò ſanctam ſolicitudinem Marthæ ſectantes,celebrationi diuinorū
vacant ſolertius.Alȷ diſcunt & docent ſcientiam Dei,& alȷ plebem inſtruunt in eadem . Alȷ
verò feruentioris operis ardore ſuccenſi , non timentes ſed amantes barbaras nationes ad illarū D
conuerſionem pergunt intrepidi,vt valeant ad Dominicam areā multos afferre manipulos,& de
talentis eis creditis bonam Domino reddere rationem. Hi profectò ſunt patres Minorū Ordinis,
in Dei Eccleſia multiplicibus ſplendoribus radiantes.Quorum ſonus prædicationis,& ſanctita-
tis opera,præ cæteris Religionum profeſſoribus vſq; ad extremū terræ noſcitur exiuiſſe.Hi ſunt,
quos Deus numero multiplicauit,& meritis quibusq;,& ſicut alȷs benè merētibus in ſtadio mili-
tantis Eccleſiæ æternum brauium,quod certatim apprehendere ſatagunt,elargitur. Et propterea
nos de ipſis dignè curam vigilem gerimus,vt eos nihil in his ſanctis operibus impediat,vel per-
turbet,ſed ipſi opportunæ quietis dulcedine potiantur.Sanè cum in B.Franciſci Regula,cuius ȷdē
fratres profeſſores exiſtunt,hæc verba contineantur expreſſè,videlicet : Quòd per obedien-
tiam ad hoc iniungo Miniſtris , vt petant à domino Papa vnū de ſanctæ Romanæ Ec- E
cleſiæ Cardinalibus,qui ſit Gubernator,Protector,& Corrector iſtius fraternitatis , vt
ſemper ſubditi & ſubiecti pedibus eiuſdē ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſtabiles in fide ca-
tholica , paupertatem,& humilitatē , & ſanctū Euangelium Domini noſtri Ieſu Chri-
ſti,quod firmiter promiſimus, obſeruemus : *Iidem fratres,exiſtentes pro tēpore,huiuſmodi*
Protectores dictæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales,ſucceſſiuis tēporibus , petierūt à Sede apoſtolica,
& etiam habuerunt: ſed aliqui eorundem Protectorum,putantes fortè bene & licitè,à certis tē-
poribus citra ſuam poteſtatem nimium extendiſſe dicuntur in pluribus , ex quibus in ipſo Ordi-
ne grauia perturbationes & ſcandala ſunt orta : Nos igitur, vt idem Ordo in ſua primæua quie-
te permaneat,de virtute in virtutem eat aſſiduè,quod quibuslibet amotis præpedȷs,eradicatisq́
ſpinis & tribulis,fructum non ſolum conſuetum, ſed etiam vberiorem afferat ad radicalē ſubmo-
tionem.

A *tionem,turbationum,& ſcandalorum huiuſmodi iam exortorum, & ne oriantur in poſterũ prouidere,& eiuſdem Ordinis Protectoribus,qui erũt pro tempore, cùm nullus ſit ad præſens Ordinis prædicti Protector,transgreſsionis ſuæ poteſtatis occaſionem tollere, efficaci remedio cupientes,authoritate apoſtolica eiſdem Protectoribus diſtrictius inhibemus,ne præſumant quæcunque ordinata,ſtatuta,ſiue diſpoſita,ac ordinanda,ſtatuenda,& diſponenda per generalia,& prouincialia,vel cuſtodialia Capitula infringere,reprobare, corrigere, ſuſpendere, aut diſpenſare ſuper ipſis,ſeu contra ea,vel eorum aliquod quomodolibet immutare,niſi contra præmiſſos articulos,in prædicta Regula,vt præfertur,poſitos, vel aliquem ipſorum exiſteret manifeſtè: aut quemcunq; Prælatum,ſeu Officialem dicti Ordinis,ſeu alicuius loci eiuſdem, quocunq; nomine nuncupetur, ponere,ſeu inſtituere,aut deponere,deſtituere,ſeu priuare: aut à ſuo officio ſuſpendere, ſeu impedire ſuper eius libero exercitio quouiſmodo: Aut aliquem fratrem Ordinis antedicti ad Lecto-*
B *ratum,aut quamcunq; lecturam, ſeu ſtudium,vel gradum promouere, aut promotos ab eis remouere,ſeu etiam reuocare,aut de loco ad locum mittere,vel mutare, ſiue alicui fratrum eorundem eũdi ad quodcunque monaſterium,vel locum alium,aut domum, vel aliam perſonam licentiã impartiri.Et ne inſuper quemuis ſingularem fratrem Ordinis memorati de quocunq; crimine, vel delicto punire,vel à pœna, ſeu ſentẽtia liberare,aut eam minuere,augere,vel immutare:aut etiã alicui fratrum locum,cameram,cellam,libros,vel alias res dicti Ordinis concedere,vel eius vſui deputare:aut quemcunque per Prælatos eiuſdem Ordinis,aut alios deputatos, quomodolibet amouere, nec etiam de rebus,aut de correctione fratrum dicti Ordinis in præmiſsis caſibus contẽtis in prædicta Regula,ſeu eorũ aliquo aliquatenus intromittere ſe quouiſmodo. Ita quòd dictus Ordo, ſeu fratres eiuſdem,in nullo ſubſint futuris Protectoribus, niſi duntaxat in caſu, in quo ipſorum fratrum communitas,vel generale Capitulum (quod abſit) à prædictis articulis, vel eorum*
C *aliquo deuiarent. Alioquin ſi ſecus fecerint, id decernimus irritum & inane. Et nihilominus fratres, qui contra noſtram huiuſmodi inhibitionem quidquam impetrabunt, ſeu poſt inhibitionem huiuſmodi vtentur etiam per alios impetratis, puniantur illis pœnis, quibus eſſent pro grauibus culpis ſecundum ſtatuta dicti Ordinis puniendi. Et ſint nihilominus actibus priuati legitimis, & à ſuis (ſi quæ habent) ſuſpenſi officijs ipſo facto. Cæterum nos eoſdem futuros Protectores hortamur attentius, quòd per facti efficaciam, ſic nominis ſui officij procurent effectum, quòd Ordo ipſe per eos non lædatur in aliquo, ſed potius ab aduerſarijs (ſi quando forſitan incumbunt) ſuo opportuno defenſionis clypeo protegatur, & à noxijs præſeruetur,ſic acturi prouidè,& æquitatis ac modeſtiæ limites ſeruaturi,ut non trahatur ad noxam,quod prouiſum extitit ad ſalutem. Sed ex charitatiuis geſtis eorum Ordo præfatus quietem & conſolationem percipiat,& ipſi Protectores magnum apud Deum præmium ſortiantur. Et ſu-*
D *per contrario,non oporteat dictæ Sedis prouidentiam,aliud remedium adhibere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, & cõſtitutionis infringere,vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei,& beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum apud Pontem Sergiæ Auinionenſis diœceſis ſexto Kal.Iunij pontificatus noſtri anno tertio. NOS autem cùm in minoribus conſtituti,ipſius Ordinis generalis cura & adminiſtratio incũberet,ſaluberrimum opportunum & neceſſarium dicti Ordinis eſſe conſpeximus, vt Protectores vltra præfixam ab eiuſdem Ordinis Regula authoritatem non extenderent,nam experti ſumus & vidimus quanta pax,quies,vtilitas,quantaq; commoda prædicto Ordini, & fratribus eiuſdem ex firma & incõcuſſa dictarum literarum obſeruantia prouenerint,quæ,& quantæ perturbationes,iacturæ,incõmoda,damna & grauia ſcãdala in dicto Ordine ſuſcitata ſunt, quotiens dicti Ordinis Protecto-*
E *res ſuæ authoritatis limites excedere attemptantes in particularibus dicti Ordinis, & fratrum eiuſdem cauſis & negotijs ſe intromittere,& vſurpata ſibi authoritate,ea videre,cognoſcere,iudicare,& diſcernere voluerint,cupiẽtes vt Religio, & Ordo præfatus,quem affectuoſiſsimæ charitate complectimur,vtpotè quia in eo à teneris annis enutriti,& doctrina, ac Regularibus diſciplinis, & moribus inſtituti fuimus, ac vti firma fide tenemus,certiſsimiſq; in nobis experimentis didiſcimus,ad officia & dignitates,ad quas in minoribus promoti ſumus, & adhuc ſummi Põtificatus apicem meritis & precibus ſeraphici patris, & fundatoris promoti fuimus,quieto conſiſtens ſtatu virtutibus,& meritis augeatur: & multiplicetur, vt fidei catholicæ, & Chriſtianæ Reipublicæ augmentum,& multiplicatur,ac ſolidum fundamentum, ex eiuſdem Ordinis fratrum operibus,& exemplis,ſapientiæ ſplendore,etiam fructuoſis ſtudijs, & prædicationibus*

proueniant,promptiſsimo & liberali animo,vti dignum cenſemus & debitum, ea quæ pro ipſius A
Ordinis quiete,pace, tranquillitate , & proſperitate à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus no-
ſtris prouidè ſtatuta,& ordinata ſunt, vt illibata perdurent,noſtræ approbationis munimine ro-
boramus,interpretamur & declaramus,prout ipſius Ordinis tranquillitati, conſpicimus ſalubri-
ter expedire: igitur vt de cætero ipſius Ordinis Profeſſoribus omnis euagandi extra Religionem
occaſio tollatur,& vera ſuis Prælatis obedientia,in qua Religionis verum & ſolidum fundamē-
tum,& robur conſiſtit exhibeatur,præfatiq; Ordinis, & fratrum eiuſdem negotia & cauſæ , non
alibi,neque per alios quàm in ipſo Ordine & per ipſius Prælatos,tractentur,agitentur, iudicen-
tur , & determinentur , dilecti filij Zanetti de Vtino generalis dicti Ordinis Miniſtri, & to-
tius generalis Capituli in hac parte ſupplicationibus inclinati,inhibitionem , & literas prædi-
ctas prædeceſſoris prædicti apoſtolica authoritate tenore præſentium approbamus , & robur per-
petuæ firmitatis obtinere debere decernimus,& per eas Protectori præfato,qui in tempore erit, B
niſi in illis caſibus & articulis , in Regula dictorum fratrum expreſsis,& præfati prædeceſſoris
literis declaratis, nec in illis, dum non vniuerſi , ſed aliqui ipſius Ordinis profeſſores in quouis
numero à fidei veritate,& ſanctæ Romanæ Eccleſiæ obedientia deuiarent , vel Regulam prædi-
ctam non ſeruarent,ſed de eorundem deuiantium , & non obſeruantium Regulam correctione ,
aut reductione,ac alijs quibuslibet cauſis , & negotijs dicti Ordinis ſe impendat,inhibitum fore
dicta authoritate decernimus & declaramus . Hortamur autem illum, qui officium Protectoris
huiuſmodi, quod impræſentiarum per obitum bonæ memoriæ Beſſarionis Epiſcopi Sabinenſis di-
cti Ordinis olim Protectoris , nuper vita functi,vacat, aſſumi & deputari contigerit , & ipſius
ſucceſſores dicti Ordinis Protectores , ac eis in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo
inhibemus,ne extra prætactos articulos,& caſus in Regula prædicta contentos & expreſſos,nec
etiam in illis,cùm non vniuerſus Ordo,ſed aliqua ipſius pars,vel ſpeciales perſonæ errarent, ip- C
ſorum fratrum querelas audire , ſeu de ipſorum cauſis & negotijs contra literas & declaratio-
nes huiuſmodi intromittere ſe quoquo modo præſumant , ſed curent,vigilent, & intendant, vti
eſt proprium eorum officium,& prædicti ſancti Franciſci , & apoſtolicæ Sedis intentio extitit,
ipſum Ordinem in quieto,& tranquillo,& pacifico ſtatu conſeruare & augere, ac ab impugnan-
tibus,moleſtantibus,& perturbantibus protegere & defendere,& tueri,ne ſecus agendo,Ordinē
prædictum non ſolum non protegant,conſeruent & exaltent,vt tenentur,ſed in animarum ſua-
rum perniciem,& dicti Ordinis detrimentū,& ſcandalū perturbent,deſtruant,& confundant.
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis , conſtitutionis , decreti,
declarationis,exhortationis,& inhibitionis infringere, & ei auſu temerario contraire , Si quis
autem hoc attentare præſumpſerit,indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli
Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum . Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Dominicæ D
incarnationis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo,quinto Kalen.Februarij, Pon-
tificatus noſtri anno ſecundo . N V L L I ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ
abſolutionis,approbationis, & cōmutationis infringere,vel ei auſu temerario contraire . Si quis
autem hoc attentare præſumpſerit,indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pau-
li Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.Datum Romæ apud S.Petrum, anno Dominicæ incar-
nationis milleſimo quingenteſimo ſeptimo , Idibus Octobris , Pontificatus noſtri anno quarto.
Cæterùm vt earundem literarum proceſſus ſic inſertus omnimodam rei, aut facti cer-
titudinem faciat,authoritate apoſtolica decernimus,vt illud idem robur,eamq; vim,
eundem vigorem dictus tenor per omnia habeat,quę haberēt literæ originales ſupra-
ſcriptæ , & eadem prorſus ipſi tenori fides adhibeatur quandocunq; & vbicunq; ſiue E
in iudicio,ſiue alibi vbi fuerit exhibitus & oſtenſus,& eidē ſtetur firmiter in omnibus,
ſicuti eiſdem literis originalibus ſtaretur,ſi forent exhibitæ vel oſtēſæ , Per hoc autem
nullum ius de nouo cuipiam acquiri volumus, ſed antiquum tantūmodo conſeruari .
Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri decreti & voluntatis infrin
gere , vel ei auſu temerario contraire . Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, in-
dignationem omnipotentis Dei , ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe no-
uerit incurſurum.Datum Romæ apud S.Petrum,anno Dominicæ incarnationis mil-
leſimo quingēteſimo ſeptuageſimo octauo,quintodecimo Kal. Ianuarij, Pontificatus
noſtri anno ſeptimo . *P O S T quarum quidem literarum apoſtolicarum præſentationem , &*
receptionem,nobis & per nos,vt præmittitur,factas,fuimus pro parte præfatorū reuerendiſsimi

patris

A patris domini Miniſtri generalis, ac reuerendorum & religioſorum virorum omnium & ſingu-
lorum fratrum totius Ordinis Minorum de Obſeruantia principalium, in præinſertis literis apo-
ſtolicis reſpectiuè principaliter nominatorum, & comprehenſorum debita cum inſtantia requi-
ſiti, quatenus ad executionem, & aſsiſtentiam præinſertarum literarum apoſtolicarum, & con-
tentorum in eiſdem procedere dignaremur iuxta illarum formam & tenorem.

NOS igitur Adrianus Fuſconius Epiſcopus Aquinenſis Corrector, Iudex, & Executor
præfatus attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam & rationi conſonam, volentesq́ lite-
ras apoſtolicas reuerenter exequi, vt tenemur, idcirco authoritate apoſtolica, qua fungimur, in
hac parte, præfatas literas apoſtolicas, huncq́ noſtrum proceſſum, ac omnia & ſingula in eis con-
tenta, nobis omnibus & ſingulis ſupra nominatis, quibus proceſſus noſter huiuſmodi dirigitur,
communiter vel diuiſim intimamus, inſinuamus, & notificamus, ac ad veſtram, & cuiuslibet ve-
B ſtrum notitiam deducimus, & deduci volumus per præſentes. Vosq́ nihilominus ſupradictos, &
veſtrum quemlibet inſolidum tenore præſentium requirimus & monemus primò, ſecundò, &
tertiò, & peremptoriè, communiter vel diuiſim, ac vobis, & veſtrum cuilibet inſolidum in vir-
tute ſanctæ obedientiæ, & ſub infraſcriptis ſententiarum pœnis diſtrictè præcipiendo manda-
mus, quatenus infra ſex dierum ſpatium, poſt præſentationem, ſeu notificationem præſentium, &
requiſitionem vobis ſeu alteri veſtrum factas, & poſtquam pro parte eorũdem R.D. Miniſtri ge-
neralis, & fratrum prædictorum principaliũ, vigore præſentium ſuper hoc fueritis requiſiti, ſeu
veſtrum alter fuerit requiſitus, immediatè ſequentium, quorum ſex dierum duos pro primo, duos
pro ſecũdo, & reliquos duos dies vobis vniuerſis, & ſingulis ſupranominatis pro tertio & perẽ-
ptorio termino, ac monitione canonica aſsignamus, eiſdem R.D. Miniſtro generali, & religioſis
fratribus Ordinis Minorum de Obſeruantia principalibus prænominatis in præmiſsis omnibus
C & ſingulis, in præinſertis literis apoſtolicis contentis, efficacis defenſionis præſidio aſsiſtẽtes fa-
ciatis, & veſtrum quilibet faciat, authoritate noſtra, imò verius apoſtolica, dictum R.D. generalẽ
Miniſtrum, ac omnes & ſingulos fratres principales prænominatos omnibus & ſingulis in præ-
inſertis literis apoſtolicis contentis, in omnibus & per omnia iuxta earũ literarum apoſtolicarũ,
ac præſentium formam & tenorem pacificè & quietè vti, frui, potiri, & gaudere, dictasq́ literas
apoſtolicas, & in eis contenta huiuſmodi ab omnibus inuiolabiliter perpetuò obſeruari, neq; eoſ-
dem R.D. Miniſtrum, & fratres principales vel eorum procuratorẽ ſeu procuratores, deſuper vl-
latenus moleſtetis, inquietetis, impediatis, vel perturbetis, nec aliquis veſtrũ moleſtet, inquietet,
impediat, vel perturbet: neq; etiam permittatis à quoquã, quauis authoritate, quomodolibet mo-
leſtari, inquietari, impediri, vel conturbari. QVOD ſi fortè præmiſſa omnia, & ſingula prout
ad vos, & veſtrũ quẽlibet mandatur, non adimpleueritis, ſeu diſtuleritis cõtumaciter adimplere,
D mandatisq́ & monitionibus noſtris huiuſmodi, imò verius apoſtolicis non parueritis, realiter &
cum effectu, nos in vos omnes & ſingulos ſupranominatos, qui culpabiles fueritis in præmiſsis, &
generaliter in contradictores quoslibet & rebelles, ac impedientes ipſos R.D. Miniſtrum, & fra-
tres principales, vel eorum procuratorem, ſeu procuratores eorũ nomine, aut ipſos impedientibus,
dantes auxilium, conſilium, vel fauorem publicè vel occultè, directè vel indirectè, quouis quæ-
ſito colore vel ingenio, cuiuſcunq; dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, ex
nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc, prædicta ſex dierũ canonica monitione præmiſſa,
excommunicationis: in capitula verò, conuentus, & collegia quæcunq; in his forſan delinquẽtia,
ſuſpenſionis à diuinis: & in ipſorum delinquentiũ, & rebellium eccleſias, monaſteria, & capellas
interdicti eccleſiaſtici ſententia ferimus in his ſcriptis, & etiã promulgamus. Vobis verò reue-
rediſsimis & reuerẽdis patribus dominis Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis, poteſtatibus
E duntaxat exceptis, quibus ob reuerentiam veſtrarum Patriarchalium, Aechiepiſcopaliũ, & Epi-
ſcopalium dignitatum deferimus in hac parte: ſi contra præmiſſa vel eorum aliqua feceritis, ſeu
fieri mandaueritis, per vos, vel ſubmiſſas perſonas publicè vel occultè quouis quæſito colore, vel
ingenio, ex nunc prout ex tunc, & è contra, dicta canonica monitione præmiſſa, ingreſſum eccle-
ſiæ interdicimus, in his ſcriptis. Si verò huiuſmodi interdictum per alios ſex dies, præfatos ſex
immediatè ſequentes animo indurato, quod abſit, ſuſtinueritis, vos in eiſdem ſcriptis, ſimili cano-
nica monitione, ſuſpendimus ſententias, per alios ſex dies prædictos duodecim immediatè ſequẽ-
tes, animo (quod abſit) ſuſtinueritis indurato, vos ex nunc prout ex tunc, & è contra dicta cano-
nica monitione præmiſſa excommunicationis ſentẽtia, authoritate apoſtolica tenore præſentium
innodamus. Cæterùm cùm ad executionem præmiſſorum vlterius faciendam nequeamus quoad

præſens perſonaliter intereſſe,pluribus alijs in Romana curia legitimè præpediti negotijs , vni- A
uerſis,& ſingulis dominis Abbatibus,Prioribus,Præpoſitis, Decanis,Archidiaconis,cæteriſq́
viris eccleſiaſticis,in quibuſcunq; dignitatibus,gradibus vel officijs conſtitutis,notarijſq́ & ta-
bellionibus publicis quibuſcunq; per quaſcunq; ciuitates & diœceſes, ac alias vbilibet cōſtitutis,
& eorum cuilibet inſolidum ſuper executione dictarum literarum apoſtolicarum , & mādati no-
ſtri huiuſmodi facienda,authoritate apoſtolica ſupranominata,plenariè committimus vices , do-
nec eas ad nos ſpecialiter,& expreſsè duxerimus reuocandas.Quos nos,& eorum quemlibet in-
ſolidum eiſdem authoritate,& tenore præſentium requirimus, & monemus primò , ſecundò , &
tertiò,& peremptoriè cōiunctim,vel diuiſim,ac eis,& eorum cuilibet in ſolidum in virtute ſan-
ctæ obedientiæ,& ſub excommunicationis pœna,quam in eos,& eorum quemlibet in ſolidū (niſi
fecerint,quæ eis in hac parte committimus,& mandamus) ferimus in his ſcriptis, districtè præ-
cipiendo mandantes,quatenus infra ſex dies poſt præſentationem ſeu notificationem præſentiū, B
& requiſitionem eis,& eorū cuilibet factas,& poſtquam pro parte dictorū R.D.Miniſtri gene-
ralis,& fratrum principalium vigore præſentium,ſuper hoc fuerint requiſiti, ſeu eorū alter fue-
rit requiſitus,immediatè ſequentes,quos dies ipſis,et eorum,cuilibet inſolidū pro omni dilatione,
terminoq́ peremptorio,ac monitione canonica aſsignamus . Ita tamen quòd in his exequēdis,al-
ter eorum alterū non expectet,nec vnus pro alio,ſeu per alium vel alios quouiſmodo ſe excuſet :
Ad vos omnes & ſingulos ſupranominatos, quibus proceſſus noſter huiuſmodi dirigitur , necnon
Eccleſiam ipſam,perſonaſq́,& loca alia,de quibus vbi, quando & quoties expediēs fuerit perſo-
naliter accedat,ſiue accedant,& prædictas literas apoſtolicas,huncq́ noſtrum proceſſum, ac om-
nia,& ſingula in eis contenta vobis omnibus & ſingulis ſupranominatis,quibus proceſſus noſter
huiuſmodi dirigitur, coniunctim vel diuiſim legant, intiment, inſinuent , & fideliter publicare
procurent,ac eiſdem R.D.Miniſtro generali , & religioſis fratribus Ordinis Minorum de Obſer- C
uantia principalis poteſtatis,in præmiſsis omnibus , & ſingulis , in præinſertis literis apoſtolicis
contentis,efficacis defenſionis præſidio aſsiſtentes faciant,& eorum quilibet faciat , authoritate
noſtra,imò verius apoſtolica,dictos R. D. Miniſtrum generalē,ac omnes & ſingulos fratres præ-
nominatos principales omnibus & ſingulis, in præinſertis literis apoſtolicis contētis in omnibus
& per omnia,iuxta earundem literarum apoſtolicarum,ac præſentium formam, & tenorem, pa-
cificè & quietè vti,frui,potiri,& gaudere,dictaſq́ literas apoſtolicas , & in eis contenta huiuſ-
modi ab omnibus inuiolabiliter perpetuò obſeruari,neque eoſdem R.D.Miniſtrum generalem,&
fratres principales,vel eorum procuratorē,ſeu procuratores deſuper vllatenus moleſtent,inquie-
tēt,impediāt,vel perturbēt,neq; etiam permittant à quoquam,quauis authoritate, quomodolibet
moleſtari,inquietari,impediri,vel perturbari,inuocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio bra-
chij ſæcularis,quemadmodū etiam ex nunc prout ex tunc,& è contra inuocamus & imploramus, D
ET generaliter omnia,& ſingula alia nobis in hac parte commiſſa,plenariè exequantur, iuxta
earundem præinſertarum literarum apoſtolicarum,& præſentis noſtri proceſſus vim,formā,con-
tinentiam, & tenorem.Ita tamen quòd dicti ſubdelegati noſtri vel quicunq; alius,ſeu alij, nihil
in præiudicium dictorum R.D.Miniſtri generalis,& fratrum principalium, vel eorum procura-
toris,ſeu procuratorum valeant attentare quomodolibet in præmiſsis,nec in proceſsibus, per nos
habitis,aut ſententijs per nos latis abſoluendo,vel ſuſpendendo,aliquid immutare.In cæteris au-
tem, quæ eiſdem R.D.Miniſtro generali & patribus principalibus , vel procuratoribus ſuis , in
præmiſsis nocere poſſent,ſeu quomodolibet obeſſe,præfatis ſubdelegatis noſtris,& quibuſuis alijs,
poteſtatem omnimodam denegamus . Et ſi contingat nos ſuper præmiſsis in aliquo procedere,de
quo nobis poteſtatem omnimodā reſeruamus , non intendimus propterea commiſsionem noſtram E
huiuſmodi in aliquo reuocare,niſi de reuocatione ipſa ſpecialem & expreſſam fecerimus mentio-
nem.Præfatas quoq; literas apoſtolicas huncq́ noſtrum proceſſum,ac omnia & ſingula huiuſmodi
negotium tangentia,volumus penes dictos R.D.Miniſtrum generalem, & fratres principales,
vel eorum procuratorem ſeu procuratores remanere,& non per vos,aut aliquem veſtrū,ſeu quē-
cunq; alium ipſis inuitis,ſeu contra eorum voluntatem quomodolibet detineri. Contrarium verò
facientes prædictis noſtris ſententijs , prout in his ſcriptis per nos latæ ſunt , dicta monitione
præmiſſa , ipſo facto volumus ſubiacere . Mandamus tamen copiam fieri de præmiſsis eam
petentibus , & habere debentibus , petentium ſiquidem ſumptibus & expenſis . Abſolutio-
nem verò omnium,& ſingulorum , qui præfatas noſtras ſententias , ſeu earum aliquam incur-
rerint , ſiue incurrerit quoquomodo , nobis vel ſuperiori noſtro tantummodò reſeruamus :

A *IN quorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium præmiſſorum præcedentes literas, ſiue hoc præſens publicum proceſſus inſtrumentum, exinde fieri & per Notarium publicum Archiuij Romanæ curiæ ſcriptorem infraſcriptum ſubſcribi, ſigilliq; dicti Archiuij, quo in talibus vtimur, iuſsimus & fecimus appenſione communiri. Datum & actum Romæ in ædibus noſtræ ſolitæ reſidentiæ, ſub anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo nono, Indictione ſeptima, die verò decima menſis Februarij, Pontificatus prælibati ſanctiſsimi in Christo patris & Domini noſtri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ decimi tertij anno ſeptimo, Præſentibus ibidem dominis Ioanne Vignodi, & Antonio Mignon dicti Archiuij ſcriptoribus, teſtibus ad præmiſſa vocatis atq; rogatis.*

Ego Franciſcus Sellier Archiuij Romanæ curiæ ſcriptor, quia pręmiſſis interfui, imò hoc præſens publicum proceſſus inſtrumentum ſubſcripſi, & publicaui rogatus.

B

De conuentu S. Franciſci ibidem. Conu. II.

CVM pauperum Patriarcha Franciſcus incredibili quodam martyrij deſiderio flagrans Marrochium, Miramolino eius Imperatori, atq; Mahumetiſtis populis ſibi ſubiectis Chriſti Euangelium prædicaturus, aſſumptis ſibi in ſocijs fratribus Bernardo & Maſſæo, ſub anno Domini 1214. (ſi humanæ fidei atq; receptiſſimæ traditioni aurem accommodare liceat) petere decreuiſſet, ex quo etiã itinere ſacrum diui Apoſtoli Iacobi corpus in Compoſtella viſitauit, atq; aliquantulum reſpiraturus in hoſpitali diui Nicolai tum mari, tum quoq; Barcinonenſibus mœnibus contiguo, Barcinonis ſubſtitiſſet, Barcinonẽſis ſenatus eius humilitatem, ſanctimoniam atq; paupertatem ſummopere admiratus, huiuſcemodi hoſpitale in monaſterium, quamuis à

C paupertate iuxta patris votũ non abhorrens, vt aliquot interim ex eius fratribus apud ſe habere poſſet transferri curauit. Huiuſmodi monaſterij pars, nẽpe eccleſia & clauſtrum, adhuc perſeuerat, & à Barcinonenſibus ipſo die beati patris Franciſci deuotiſſimè viſitatur. Cùm autem poſt elapſos ab huiuſmodi tranſlatione aliquot annos, Minorum Ordo magis magiſq; excreſceret, ſereniſſimi Aragoniæ Reges, & Leonora ex eorum ſtirpe prognata atq; Cypri Regina, ac R.P.F. Ioannes profeſſione Minorita & Calaritanorum Archiepiſcopus, nec non & quàmplures Barcinonenſes huiuſcemodi monaſterium ampliandũ, atq; ſumptuoſis ædificijs locupletandum curarunt. Cuius etiã monaſterij eccleſiam beatus Ludouicus Toloſanus Epiſcopus, reuerendiſſimo Bernardo Barcinonenſium itidem Epiſcopo præſente, ad honorem Dei, atq; in eiuſdẽ beatiſſimi patris Franciſci memoriam, ſub anno Dñi 1247. benedixit, conſecrauitq;.

D Quantæ verò capacitatis ſit præſens monaſteriũ, quod à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes ex Pij V. Pont. max. decreto, ſub anno Dñi 1567. tranſijt, ex duobus Capitulis noſtri Ordinis generalibus in eo celebratis patet. In horum Capitulorũ altero ſub anno Dñi 1312. habito R.P.F. Alexander ab Alexandria Prouinciæ Genuenſis alumnus in generalem Miniſtrum præfectus extitit: in alio verò, quod anno 1356. celebratum fuit, R. P. F. Ioannes de Bucco ad eandem Generalatus dignitatem aſſumptus eſt. Sepulti iacẽt hoc in monaſterio ſereniſſimus Alphonſus III. atq; Aragoniæ Rex, qui omnes virtutes, præcipuè verò caſtitatem, qua etiam de cauſa Caſtus agnominari meruit, nec vxorem duxit, mirificè coluit: quiq; anno Dñi 1292. ætatis verò ſuę 27. viam vniuerſę carnis ingrediens in Minoritico habitu ſepeliri voluit. Et pientiſſima Aragoniæ atq; vtriuſq; Siciliæ Regina Conſtan-

E tia, præfati Regis Alphonſi mater, atq; Manfredi Siciliæ Regis filia, quæ Siciliæ Regnum Aragoniæ Regi, cui nupſit, in dotem contulit. Et nobiliſſima Maria Iacobi II. Aragoniæ Regis vxor, atq; Hieroſolymorum & Cypri Regis filia. Et Sibilia Fortiana vulgaris cuiuſdam hominis filia, ſed ſpecioſiſſima, quam Petrus eius nominis IIII. Aragoniæ Rex connubio ſibi iunxit. De qua Lucius Marinæus Siculus hæc ſcribit. Rex Petrus IIII. iam ſenio confectus amore huius Sibiliæ mulieris viduæ deperditus, mortua Leonora filia Regis Siculorum coniuge, eam vxorẽ duxit. Sepulta tandem iacet in huius monaſterij eccleſia Leonora Cypriorum Regis vxor, & Petri eius nominis III. Aragonum Regis ex filio Petro neptis. Sereniſſimę huius Reginę Leonorę pater, Petrus ſcilicet, Conſtantia eius vxore cariſſima defuncta, Minoriticum habitum

induit,

induit, & ante expletum probationis annum, ex apoſtolica ſibi facta authoritate, in manibus reuerendi patris fratris Bernardi Bruni Prouinciæ Aragoniæ Miniſtri ſolemne votum de religioſo more hoc in eodem monaſterio emiſit. Etiam hoc in conuentu ſepulturā nactus eſt doctiſſimus, ac religioſiſſimus pater frater Carbonellus, à quo præfatus S. Ludouicus Toloſanus Epiſcopus literis, & bonis moribus imbutus extitit. Nec reliquijs caret ſacer hic locus, cùm particula ſanctæ crucis Chriſti, magna parte capitis S. Nicolai Epiſcopi, digito ſancti Ludouici itidem Epiſcopi, & aliorum Sanctorum particulis condecoretur. Commorantur hìc 60. vt plurimùm fratres, quorum 18. ſub doctiſſimis Prælectoribus vel Philoſophiæ, vel ſacræ Theologiæ vacant. A

De conuentu S. Franciſci Perpiniani. *Conu. III.*

CATHALONIÆ Principatus, imò & Hiſpaniæ Regnum Pyrenæo monte & latitudine, & longitudine longè alios montes excellente ad eum locum, vbi Salſulę fons ſcaturit, terminatur, & à Galliæ Regno diſtinguitur: vnde Syluius. B

Pyrene celſa nimboſi verticis arce
Diuiſos Celtis latè proſpectat Iberos,
Atque æterna tenet magnis diuortia terris.

In huius verò Pyrenæi montis vertice editiſſimus alius mons, Canus ab albedine appellitatus (altiſſimis ſiquidem niuibus tum in hyeme, tum quoq; in æſtate tegitur) ſurrigit, ex cuius cacumine alij duo montes procedunt: quorum alter ad Veneris tēplum mare pertingit, alter verò multa per oppida ad præfatum fontem Salſulæ peruenit. Inter horum montium terminos Ruſcilionenſis Comitatus conſiſtit, duo flumina, quæ in Mediterraneum influunt, habens, totidemque opulentiſſimis vrbibus, quæ tamen corruerunt, olim inſignis. Sed inter præſtantiora huius Comitatus oppida Perpinianum præſtantiſſimum eſt, atque inter munitiſſimas Hiſpaniæ arces principem obtinet locum. Pręterea Sigiſmundi Romanorum Imperatoris, atq; Ferdinandi eius nominis primi Aragonum Regis conuētu celebris olim extitit. Cùm enim Petri nauicula, ob obortum ſchiſma, periculoſis conflictaretur fluctibus, atq; ad eos ſedandos ſancta, œcumenicaq; Conſtantienſis Synodus indicta eſſet, is Sigiſmundus, qui huiuſmodi Synodo imperatorio iure, contendentibus interim aliquibus de ſummo Pontificatu, præeſſe debebat, antequam tanto operi ſe accingeret, grauiſſima aliquot negotia, Chriſtianam Rempublicam concernētia, cum præfato Aragoniæ Rege Ferdinando hoc in oppido Perpiniano, quòd vtriq; commodiſſimum eſſet, collata voluit. Huius igitur oppidi mœnibus præſens conuentus, ſeraphico patri Frāciſco dicatus, qui à 40. fratribus incolitur, & pro celebrādis noſtri Ordinis generalibus Comitijs, anno Domini 1332. à reuerendiſſimo patre fratre Gerardo Odonis electus fuit, & à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes, Ferdinando eius nominis V. Hiſpaniæ Rege tranſlatus extitit, cingitur: cuius tanta eſt antiquitas, vt eidem ſeraphico patri coæuus credatur. Idq; ſanè à veritate non abhorret, cùm ex epitaphio ſepulturæ nobilis cuiuſdam Arnaldi Coſtæ inciſo ipſum ante annum Domini 1292. ædificatum fuiſſe conſtet. Præterea tanta eſt huiuſmet conuentus magnitudo, vt tres eccleſias, quarum altera beatiſſimo patri Franciſco, (& hęc maior eſt, diuinoq; perſoluendo officio deſeruit) altera Angelorum Imperatrici, alia verò S. Mariæ de Clauſtro conſecrata exiſtit, habeat. Subiacuit præfatus hic conuentus à ſui erectione ad tempora vſq; Ioannis huius nominis II. Aragonię Regis, qui eius Regni clauum ab anno 1458. vſq; ad annū 1479. tenuit, Aragoniæ Prouinciæ, & ab ea ad Narbonenſem Cuſtodiam Prouinciæ Prouinciæ deriuauit: ſed poſtmodum ſub Carolo VIII. Gallorum Rege ad pręfatam Aragonię Prouinciam retrogreſſus eſt. Huius autem rei cauſa fuit, quòd præfatus Ioannes Aragoniæ Rex Cathalanis à ſe deficiētibus, atq; Caroli Viennenſium Principis eius filij partes in ſequētibus, bellū illaturus pecunia, quę belli neruus eſt eguerit, atq; 300. aureorū coronatorum millia à Ludouico XI. Francorū Rege mutuatus, ei, donec mutuū perſolueret, Ruſcilionenſem Comitatum, ſimul atq; Perpinianum oppidum oppignorauerit: & poſtmodū Ferdinando V. Hiſpanię Regi à Carolo VIII. pręfati Ludouici filio, atq; eorundem C D E

A eorundem Francorum Rege tum ipſum Perpinianum, tum quoque vniuerſus Ruſci-
lionenſis Comitatus gratis reſtituta ſint. Subacto ſiquidem oppido Perpiniano iam
iſti,iam verò illi Principi, neceſſum erat, (ſi tamen communi paci conſultum cuperetur) vt & hic conuentus in eo erectus modò Aragoniæ, modò verò Narbonenſi Cuſtodiæ, ſiue Prouinciæ Prouinciæ ſubeſſet. Cæterùm hoc in conuentu ſepulti iacent
beatus pater Paulus in ſacra Theologia Magiſter,qui,quòd mulierculæ cuidam abſolutionis beneficiũ in ſacramentali confeſſione legitimis de cauſis denegaſſet, à mœcho,ſiue eiuſdẽ mulieris complice cum ipſa ſede,idq; anno Domini 1458. gladio confoſſus fuit. Eius corpus,quod & integrum adhuc perſeuerat,honeſto loco reconditur,
& à Perpinianenſibus in maxima veneratione habetur. Et eruditiſſimus pater frater
Franciſcus Ximenius,qui ex Minoritico Ordine ad Elnenſem Epiſcopatum primò,ac
B poſtmodum ad Hieroſolymitanum Patriarchatum aſſumptus extitit: quiq; 13.volumina verã Chriſtianę vitę inſtitutionem concernentia,& libellum de Angelis,atque
alterum itidem libellum de mulieribus mira eruditione,ſed Cathalano ſermone, edidit. Volumus tamen præmonitum pium Lectorem hunc R. patrem fratrem Franciſcum Ximenium alium eſſe ab eo, qui Toletanis in Archiepiſcopum præfectus fuit.

De conuentu S. Franciſci Tarraconis. *Conu. IIII.*

TVBAL V. Noë ex Iapheto filio nepos, primus omnium Hiſpaniæ Regnũ obtinuit,multiplicandiſq; ouium gregibus, atq; tum boum,tum quoq; iumẽtorum
armẽtis ſedulam nauauit operam. Hinc Tarraco,ideſt paſtorum congregator cognominatus,Tarraconem,quæ clariſſima olim Citerioris Hiſpaniæ vrbs fuit,quęq; pręC cipuæ Hiſpaniæ parti nomen dedit, & altero capite Gallias, altero Bæticam Luſitaniamq; contingẽs,qua Meridiem ſpectat Mediterraneo,qua verò Septentrionẽ Oceano mari latera obijcit,à ſe conditã (quamuis alij eam Scipionũ opus eſſe velint) proprio nomine appellatam voluit. Iuxta antiquiſſimæ huius ciuitatis mœnia ædicula,
ſancto Saluatori ſacra,ab antiquo conſtructa cùm eſſet,minareturq; ruinam, eam reuerendiſſimus Allegarius Tarraconenſiũ Archiepiſcopus R.Vicenſi Epiſcopo, cæteroq; eius eccleſiæ Capitulo,ſub anno Domini 1248.liberaliſſimè contulit.Hanc poſt
aliquot annos elapſos,tum præfatus Vicenſis Epiſcopus, tum quoq; reliquum Capitulum Franciſcanis fratribus,ſupra modum iſtis in partibus pullulantibus,ampliandam, atq; ad monaſterij dignitatem promouendam non minus liberaliter,quàm piè
tradiderunt.Fratres igitur,vt primùm huiuſmodi ſibi beneficiũ collatum extitit,præ-
D fatã domum in monaſterium (de quo impræſentiarum) tum ex publicis, tum quoq;
ex priuatis Tarraconenſium eleemoſynis ſub titulo S. patris Franciſci euehendam curarunt.Cumq; huiuſcemodi monaſterium ad Conuentuales Franciſcanos patres plurimis annis pertinuiſſet,in generali illa reformatione per Hiſpaniã facta, Pio V. ſummo Pontifice,atq; Philippo II.Hiſpaniarum Rege,ad eiuſdem Inſtituti Obſeruantes,
ſub anno Domini 1567.ex apoſtolica authoritate tranſlatum fuit. In quo deniq; 26.
fratres frequentius commorantur,atq; alter ex digitis S.Ludouici Toloſani Epiſcopi,
atq; quoddam os S.Luciæ virginis & mart.diligentius aſſeruantur. Cæterùm Tarraconenſium ad ſeraphicum P.Franciſcum,ob innumera miracula, quę Deus opt.max.
eius meritis apud eos operari dignatus eſt, indieſq; operatur,deuotio incredibilis eſt:
E inter quæ,quę ſequuntur,non vltimum locum tenẽt:vt enim Dominus oſtenderet hoſpitalitatem,qua piẽtiſſimus Onufrius Baz huius ciuitatis alumnus Minoritas Obſer.
proſequebatur,gratiſſimã ſibi eſſe, effecit, vt, eo perdicẽ mãducante,& partẽ illius 4.
inter 2.paropſides collocante,hoc fine,vt illã P.F. Ioanni Falconi Cathaloniæ Cuſtodi,qui eò acceſſerat cum ſocio,vt ab eo hoſpitio reciperetur,dum cęna parabatur, miniſtraret,apertis catinis integra mirabiliter inueniret: Cumq; is morti appropinquaſſet Angelus Dñi,famuli illius aſſumpta forma,P.F.Ioãnem Riccardum Guardianum
Redẽſem,qui poſtea primus huius Prouinciæ Miniſter prouincialis fuit, euocauit, vt
illius obitui intereſſet: idipſum in vltima infirmitate Hieronymi & Ludouici Baz eius
fratrum pręſtitit.Iacobus Vidal huius etiã ciuitatis alumnus,meritis B.P.Frãciſci, cui
addictiſſimus erat, anno Dñi 1581.à riuo inundãte, cui immerſus fuerat,liber euaſit.

De conuentu

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Ilerdæ. Conu. V. A

ILERDA antiquiſſima citerioris Hiſpaniæ ciuitas in conuentu Tarraconenſi, non procul à Sycori fluuio, inter Cæſarauguſtam & Barcinonem poſita, pari fermè interuallo ab illarum vtraq; diſtat: & pulcherrimis templis, fructifero ſolo, atq; antiquiſſimo literarum gymnaſio inſignis, ciuilibus Romanorum bellis celeberrima eſt. Apud eã ſiquidẽ Iulius Cæſar Pompeij copias, q̃bus Marcus Varro, Lucius Affranius Marcus Petreius pręerant, fudit, ſuperauitq;. Huius itaq; famoſę vrbis ciues, cùm ſingulari quadã propenſione in Obſeruantes Franciſcanos ferrentur, quoddam monaſterium intra communis ciuitatis mœnia eo in loco, qui (Clot) Cathalana lingua nuncupatur, ex communibus facultatibus, ſub anno Domini 1464. eis ędificandum curarunt. Qui tamen fratres, cùm plurimis agitarentur difficultatibus, ipſum poſt elapſos ab huiuſmodi ædificatione 16. annos, nempe anno Domini 1480. ex ciuium voto deſerentes, ad aliud (de quo impræſentiarum) eorundem ciuium ſumptibus, non longè à mœnibus, ſed amœniſſimo quodam, atq; diuinorum contemplationi accommodatiſſimo in loco, ſub inuocatione S. Marię de Ieſu conſtructum, ſe tranſtulêre: inibiq; imprę ſentiarum vſq; perſeuerarunt. Inhabitatur plerumq; pręfatum hoc monaſterium à 20. fratribus, & reliquiæ cuiuſdam, cui ſanctum Dubium nomen eſt, cauſa Ilerdenſibus in maxima veneratione eſt. Cùm enim in conuentu S. Franciſci eiuſdem ciuitatis, à Conuentualibus patribus inhabitato, ſacerdos quidam inter celebrandum, poſt factam panis conſecrationem, an ſub illa ſpecie panis verè & realiter ſacroſanctum Chriſti corpus lateret, contineretur q;, dubitaret, huiuſmodi panis ſpecie corrupta carnis pars ſanguine reſperſa ex tempore apparuit. Quamobrem exterritus frater loci Guardianum accerſiri iubet, ſibiq; incredulitatis crimen fatetur, ac ſtatim in tanti piaculi pœnam medius crepuit. Quod vt primùm diffamari cœpit, huiuſmodi reliquia, quę & ſumma cũ veneratione cuſtoditur, S. Dubij nomine à ſacrificuli dubitatione appellata euaſit. Fuit etiam Gallus quidam frater illius loci Sacriſta, qui præfatæ reliquiæ partem dentibus abſciſſam in patriam inferre conatus eſt: ſed cùm maximum itineris ſpatium per integram noctem emenſus eſſet, ſummo tandem mane diei ſequentis præ huius monaſterij foribus laſſus omnino inuentus eſt. Quod ille miraculo (vt par erat) tribuens, & abſciſſam partem, vnde eam abſtulerat, reſtituit: & commiſſi criminis veniam humiliter & publicè flexis genibus exorauit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Dertoſæ. Conu. VI. D

IBERVS, à quo famoſus Hiſpaniæ amnis, qui plurimis populis, imò & ipſi Hiſpaniæ nomen aliquando dedit, huiuſcemodi nomine appellatus eſt, patri Tubali (de quo ſuprà) in Hiſpaniæ Regno, anno 49. Nini Aſſiriorum Regis, ſucceſſit: atq; ex altera præfati fluminis Iberi parte Occidentem verſus Iberiam nobiliſſimam aliquando vrbem, cuius ruinæ adhuc viſuntur, & Dertoſam tenue olim oppidum in opulentam ſatis ciuitatem vino, oleo, ſalinis, piſculentiſſimis ſtagnis, atq; denique omnibus bonis abundantem euexêre, condidit. Ad mille paſſus à præfata ciuitate Dertoſa cùm honeſtiſſimus vir, atq; Dertoſanæ matricis eccleſiæ Archidiaconus Guilielmus à ſancto Miniato ædiculam, Apoſtolo Barnabæ ſacram, ſub anno à partu Virgineo 1346. ædificandam curaſſet, pijſſimus pariterq; doctiſſimus Petrus à Garreto I. V. Doctore, ad quem præfata ædicula parochiali iure attinebat, eam religioſis E patribus Matthęo Camos, atq; Raymundo Manreſa profeſſione Franciſcanis in conuentum euehendam ex reuerendiſſimi Othonis Dertoſanorum Epiſcopi, atq; religioſiſſimi Eduardi Monticatini Dertoſanæ eccleſię canonici, quorum eæ partes erant, facultate tradidit. Quod vt primùm Dertoſani ciues reſciuerunt, præfatis patribus Matthęo, atq; Raymundo omnem operam, omnemq; fauorem piè polliciti ſunt. Oppitulantibus itaq; ſibi ſereniſſimis Regibus Aragoniæ Alphonſo V. & Maria eius coniuge, & Dertoſenſibus ex communi ęrario liberaliſſimè eleemoſynas ſubminiſtrãtibus, præfati patres monaſterium ædificare ibi cœperunt & breui, intra gyrum tamẽ & terminos paupertatis, quam ipſi ſummo amplectebantur affectu, omnibus numeris ab-

A ris abſolutum fuit, & à temporibus R.P.F. Franciſci Angelorum totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri Recollectioni huius Prouinciæ, tunc temporis Cuſtodiæ, deſeruiuit, & inter monaſteria Recollecta antiquiſſimæ Prouinciæ Aragoniæ (quæ tamen citra aliarum iniuriam dicta velim) primatum tenuit, in quo religioſiſſimi ac ſui ſtatus zelantiſſimi patres, qui magnum veræ ſanctitatis ſpecimen præbuêre, morati, & ex hac luce feliciter migrantes ſepulturam nacti ſunt; quare eius parietes quandam redolent ſanctitatem, ita vt omnes huc aggredientes quodam ſtatim deuotionis ſpiritu feriantur. Commorantur vt in plurimum in eo 23. religioſiſſimi patres ac fratres, quos Dertoſani ſummo amore proſequuntur, eiſque oſtiatim mendicantibus liberaliſſimè omnia neceſſaria ſubminiſtrant, & huiuſmodi deficientibus eleemoſynis, ex communi ærario eis ingenti charitate prouidetur, & patrem concionatorem, quem ex
B præfato conuentu, deuotionis ergò, ſemper ſibi aſſumunt lubenter ac deuotè audiunt.

De conuentu S. Franciſci Gerundæ. Conu. VII.

GERVNDÆ quæ ciuitatis dignitate decoratur, & à Gerione Chryſauri Hiſpaniæ Regis filio conſtructa fuit, hòc monaſterium ſeraphico patri Franciſco ſacrum, quod à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes ex apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, Philippo eius nominis II. Hiſpaniæ Rege, ſub anno Dominicæ incarnationis 1567. deriuauit, & à 30. fratribus impræſentiarum inhabitatur, ſeraphico patre Franciſo adhuc in viuis agente, erectum extitit. Cuius eccleſia ampliſſima eſt, atq; ex polito, quadratoq; lapide conſtructa pulcherrimis ſacellis exornatur. Inter præfata verò ſacella id, quod vndecim milli-
C bus virginum ſacratur, principem obtinet locum. Idq; ſanè optimo iure, cùm ſequentibus reliquijs, quarum maior pars ad eaſdem virgines ſpectat, nempe capite S. Valerij, parte cranij S. Roberti Ducis, duabus coſtis atq; duobus itidē oſſibus S. Studei Regis, oſſe S. Benedicti præsbyteri, brachio S. Corati, atq; oſſibus SS. Theodoſij, Iuliani, Adriani, Hieronymi Epiſcopi, Dioſcori Lectoris, Demetrij & ſociorum, Ludouiciq; Francorum Regis, inſuper capite atq; tribus oſſibus S. Margaretę Hiſpanię Reginæ, capite S. Odibiliæ nobiliſſimæ virginis cuiuſdam Principis cariſſimæ filiæ, capite crure atque brachio ſanctæ Fidei, capite S. Florentinæ, capite S. Clementiæ, capite S. Benedictæ, capite S. Engradis, capite atq; octo dentibus S. Reginæ, capite & oſſe S. Chriſtinæ, capite S. Fidelitatis, capite S. Coradæ, capite S. Concordiæ,
D capite, brachio, crure atq; quodam oſſe S. Petronillæ, capite S. Victoriæ, crure S. Albinæ, crure & brachio S. Conſtantinæ, crure S. Sapientiæ, atq; crure S. Olibiæ elegantiſſimè exornetur. In præmemoratæ verò eccleſiæ ſacrario ſacroſanctæ aliquot alię reliquię SS. Bartholomęi & Iacobi Apoſtolorum, Stephani pothomartyris, Dionyſij Epiſcopi & martyris, Thomę Cantuarienſis Epiſcopi & martyris, Sebaſtiani martyris, Chriſtophori martyris, Pauli martyris, Felicis Gerundenſis atq; Benedicti, inſuper & ſanctarum Catharinę virginis & martyris, atq; Elenę, nec non & pars pallij glorioſiſſimę Virginis, atq; aliquantulum ſanguinis ex latere ſeraphici patris Franciſci vulnere quamdiligentiſſimè aſſeruantur. Ex hac Gerundenſi ciuitate originem duxit dilectiſſimus ſocius quondā meus, atq; pro Vltramontana familia Secretarius, pater, inquam, ac frater Michaël Tauerner, vir vtiq; religioſiſſimus, Euangelicę pau-
E pertatis zelantiſſimus, & qui maximo ſtudio publicam Religionis rem curabat: cuius tum animi, tum corporis dotibus allectus, illico vt ad totius Ordinis noſtri generalem Miniſteriatū aſſumptus fui, ex hac Prouincia, vbi Commiſſarij prouincialis munere fungebatur, illum ad me accerſiui, in ſodalem delegi, & vſq; ad illius obitum retinui: cuius fidem & vtilem operam in rebus maximis & grauiſſimis expertus fui. Mortem obijt is tantus vir Pariſijs 3. Generalatus mei anno, & in Auemariano conuentu ſepultus eſt, cuius ex obitu doloris plurimū hauſi, illum namq; ex animo diligebā.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Balagarij. Conu. VIII.

NON procul à Balagario Citerioris Hiſpaniæ vrbe, atq; ad Sicoris fluuij marginem hoc monaſterium, ſanctiſſimæ Mariæ de Ieſu ſacrum, & à 15. fratribus plerumq;

rumq; inhabitatum erectum eſt. Cuius tamen certa ætas ignoratur, Balagarianis A nihilominus in confeſſo eſt ipſum antiquiſſimum eſſe, atq; vetuſtioribus (Franciſcanis tamen) Cathaloniæ conuentibus coæuum. Eius authorem ſiquis à me quęſierit, nullum alium ei à Balagariano ſenatu tradere potero. Nam tanta eſt ipſi de hoc loco cura, tantaq; ſolicitudo, vt facilè nos in huiuſmodi ſententiam traxerit. Cæterùm ab hoc monaſterio, quod præfatis Balagarianis commendatiſſimum eſt, deuotiſſima quadam Crucifixi imagine, quæ in Clariſſarum, reuerendiſſimo Vrgellenſi Epiſcopo ſubditarum, eccleſia erecta conſpicitur, quæq; innumeris coruſcat miraculis, ob quæ à quàmplurimis deuotè viſitatur, ciuitas Balagarium ſupra modum exornatur.

De conuentu S. Franciſci Caſtilionis Empuriarum. Conu. IX.

INTER florentiſſimas citerioris Hiſpaniæ vrbes, quæ olim deletæ fuerunt, non infimum locum tenuit Empuriarum ciuitas à Phocenſibus Græcis condita, & à B qua Emporitana Prouincia Gerundenſis diœceſis nomen hæreditauit: vrbs quidem olim nobiliſſima, & marmoreis ædificijs celeberrima, nunc verò ruinis ſubiecta, atq; omnino collapſa. Ex huius ciuitatis ruinis oppidum Caſtilion ædificatum fuit: & ex politis, quadratisq; eiuſdem lapidibus intra præfati Caſtilionis oppidi mœnia prægrandis quædam, pulcherrimaq; eccleſia, extra eadem verò mœnia Minoriticus hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, conſtructi fuêre. Cuius quidem conuentus antiquitas ex publico quodam inſtrumento inter eius fratres, & nobiliſſimum Pontium Vguetum Empuriarum Comitem, anno reſtitutæ ſalutis 1276. acto, quodammodo paret. A cætero præfatus hic conuentus, qui ex publicis oppidanorum facultatibus extructus creditur, elegantiſſimisq; hortis gaudet, quiq; à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes, Ferdinando eius nomi- C nis V. atq; Eliſabetha eius vxore Hiſpaniæ Regibus, ex apoſtolica authoritate deuolutus eſt, quòd inſalubri, præſertim æſtiuo tempore, ob adiacentes paludes infeſtetur aura, à 12. tantùm fratribus Deo opt. max famulantibus incolitur, inhabitaturq;.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Figueriarum. Conu. X.

PRAESENS conuentus, ſanctiſſimæ virgini Mariæ de Ieſu dicatus, & à 17. fratribus vt plurimùm incultus centum tantummodò paſſibus à Figuerijs (vulgò Figueres) Gerundenſis diœceſis oppido diſtat, & communibus Figuerienſium ſumptibus conſtructus fertur. Idq; ſanè eorum in fratres beneuolentia, animiq; propenſio, inſuper & liberalitas facilè indicant. Deſeruiuit præterea præfatus hic conuentus à D prima ſui erectione in hodiernum vſq; diem fratribus huius Prouinciæ Recollectis: mirumq; in modum præſepe, atq; ſepulchro Dñicis, anaglyptico opere de more fabrefactis, ſummoq; labore, ac ſummis deniq; expēſis ex Neapoli eò trāſuectis exornatur.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Redis. Conu. XI.

EIVS oppidi, quod Latinè Redis, Hiſpanicè verò Reus appellatur, attinetq; ad Tarraconenſem diœceſim, habitatores, vt præſentem conuentum, ſanctiſſimæ Marię de Ieſu ſacrum, ad centum paſſus vel circiter à præfati oppidi vallo, ſub anno Dominicę incarnationis 1488. Frāciſcanis Obſeruantibus, quorū fama iſtis in partibus celeberrima erat, erigerent, vel extranei tantillū adiumenti admittere noluerunt: ſed quicquid ad huiuſmodi opus perficiendum neceſſum fuit, id ex publicis eorum E facultatibus collatum voluêre. Vnde & præfatus hic conuentus, omnibus ſuis numeris abſolutus, atq; ab 18. fratribus frequentius inhabitatus, huic Prouinciæ acceſſit.

De conuentu S. Mariæ de Remedijs Inſulæ. Conu. XII.

QVOD, vigentibus, ac mirum in modū ingraueſcentibus inter Galliæ, atq; Hiſpaniæ Reges bellis, præſens conuentus, ſanctiſſimæ Mariæ de Remedijs ſacratus, atq; mille paſſibus ab oppido Inſula, totidemque à Franciæ finibus diſtans, ſecundò à Gallis ſuperioribus annis exuſtus, atq; ſimul cum omnibus adſe pertinentibus documentis expilatus fuerit, eius antiquitas, atq; prima erectio omnino ignoratur.

A tur. Atqui ſecunda in propatulo eſt,cùm liberaliſſimis potentiſſimi Hiſpaniæ Regis Philippi huius nominis II. ſumptibus acciderit. Quę ſanè ſecunda erectio tantò prima præſtantior eſt, quantò & conuentus ipſe, & 15. fratres eius habitatores, hac patria ab hæreticis ſummè diuexata, maioribus obijciuntur diſcriminibus. Id autem non abſq; maximo fructu euenit: cùm frequentiſſimis præfatorum fratrum concionibus & fideles in officio contineantur, & impudentiſſima hæreticorum, qui à conuitijs, dicterijs,atq; maledictis in pientiſſimos catholicos nunquam ceſſant, ora obturentur.

De conuentu S. Bartholomæi Pulchripodij. *Conu. XIII.*

ILLVSTRATVRVS nobiliſſimus Raymundus à Cardona Neapolitanus Prorex, atq; ſtrenuus militiæ Dux Pulchrumpodium, Vicenſis diœceſis oppidum, cuius Heros(hunc Baronem vulgò nuncupant) erat, ædiculam, Apoſtolo Bartholomęo B centum paſſibus à pręfato oppido erectam, in Minoriticum monaſterium euehendã, atque antiquam capellaniam ibidem conſtitutam ad parochialem eccleſiam transferendam,ex apoſtolica Iulij II. Pont. max. authoritate ſibi, anno reſtitutę ſalutis 1507. facta curauit. Cumq; eius miniſtri, fratribus interim acquieſcentes, ipſum conuentum anguſtiorem, pauperioremq; ædificaſſent, vt primùm præfatus heros reſciuit, non ſecus ac ſi ſibi maxima iniuria eo in negotio facta eſſet, oeſtro percitus eũ demolitum, atq; alium multò auguſtiorem,multoq; elegantiorem eodem in loco conſtructum voluit. Præterea, vt eius exanime corpus ibidem tumularetur, alabaſtrinum maximæ æſtimationis ſepulcrum, Neapolis per Ioannem Nolam ſtatuarium extra omnem ingenij aleam abſolutiſſimum,atq; Phidię,vel Praxiteli facilè comparãdum, C fabrefieri, ac non abſq; maximis impenſis ad hunc vſq; locum tranſuehi, ibidemq; elegantiſſimè collocari fecit. Adiacent præfato ſepulcro plurima maximi valoris anaglypha, pluraq; militaria ſigna: vel ab inimicis relata, vel tanti herois honores & munia glorioſè in bellis functa repreſentantia. Extat & aliud pulcherrimum mauſoleum in huiuſmet conuentus eccleſia polito ex marmore fabrefactum,quo plures ex fundatoris proſapia reconditi ſunt. Extat & etiam nobiliſſima Confraternitas in honorem S. Bartholomæi Apoſtoli,ſub anno Domini 1515. ex apoſtolica Leonis X. ſummi Pontificis authoritate erecta: cuius confratres idoneum huius monaſterij ſacerdotem, dummodò patris Guardiani conſenſus accedat, in Confeſſarium ſemel ſingulis annis in Quadrageſima, atq; iterum in mortis articulo eligere poſſunt, vt à quouis exceſſu,licèt enormi & grauiſſimo, apoſtolicæq; Sedi reſeruato abſoluantur. Ab alijs D verò caſibus non reſeruatis, toties quoties opus fuerit, per huiuſmodi Confeſſarium abſolutionem recipere queunt. Poteſt præterea huiuſmodi Confeſſarius quæcunque vota, vltramarino, Compoſtellano, viſitandorum Apoſtolorum Petri & Pauli liminum, caſtitatis atq; religionis demptis, in alia pia opera commutare. Cæterum hoc monaſterium, quod 18. fratres frequentius incolunt, altari quodam (vt vocant) priuilegiato ex apoſtolica Gregorij XIII. Pont. max. authoritate gaudet, in quo per Miſſæ ſacrificium fidelium defunctorum animæ ex Purgatorij pœnis liberantur: quod priuilegiũ obtinuit à pręfato Pont.max. anno Dñi 1575.inclytus ac piẽtiſſimus Antonius de Cardona Dux Somę, prætacti fundatoris nepos, atque in Dominio legitimus ſucceſſor;qui fratres ingenti animi affectu,ac omni beneficiorum genere proſequitur.

E *De conuentu S. Mariæ de Ieſu Ceruariæ.* *Conu. XIIII.*

CVM ſereniſſimus Aragoniæ Rex, atque Barcinonenſium Comes Iacobus I. qui ob res magnificè,ac magna cum æquitate geſtas(Baleares namq; inſulas acquiſiuit, & florentiſſimum Valentię Regnum expugnauit,) Fortunatus, Sanctusq; agnominatus eſt, primitiuos noſtræ Religionis patres ſingulari quodam amore proſequeretur, fundum eis cum omnibus iuribus, prouentibusq; ad ſe pertinentibus,ad ſuperędificandum ibi conuentum prope Ceruariam Vicenſis diœceſis oppidum, ſub anno à Chriſto Saluatore nato 1245. liberaliſſimè contulit. Cùmq; huiuſmodi regiæ liberalitati oppidanorum fauor acceſſiſſet, præſens conuentus, S.Marię de Ieſu ſacer, intra breuiſſimi tẽporis ſpatiũ nobis prodijt. Veruntamen Ioanne II. Aragonũ Rege,

ac Ferdinandi V.Hiſpanię Regis patre Cathalanis, anno Domini 1460. bellum, quod A
per continuos decem annos durauit, inferente, huiuſmodi conuentus ſolo æquatus extitit. Re verò ad pacem deducta, atq; bello abſoluto commiſit prędictus Ioannes Rex tum ſereniſſimę eius coniugi Ioannę, tum quoq; illuſtriſſimo Regni Aragonię Cancellario ac S.R.E. Cardinali à Cardona, vt alium conuentum, infra præfati Ceruariæ oppidi mœnia, in alterius deſtructi locum, ædificandum curarent. Quod & illi non minus liberaliter, quàm religiosè exequuti ſunt. Ceſſit tamen is conuentus in Conuentualium Franciſcanorum patrum ius, atq; ad annum vſq; Domini 1567. quo ad eiuſdem Ordinis Obſeruantes ex Pij V.Pont.max. decreto tranſlatus fuit, penes eos manſit. Interim religioſiſſimus pater frater Bartholomæus à Perpiniano Regularis Obſeruātiæ alumnus, atq; diſertiſſimus Eccleſiaſtes deſtructum huiuſcemodi monaſterium, ſub anno Domini 1516. ex communibus, ac peculiaribus ſumptibus B
pientiſſimorum huius oppidi incolarum, atq; etiā quorundam nobilium heroum, in ſuis ditionibus circa præfatum oppidum commorantium, præſertim illorum, qui ex inclyta Marleſiorum familia originem ducunt, eleemoſynis liberaliter collatis reſarciendum, reparandum, atq; Obſeruantibus huius Prouincię patribus adiudicandum curauerat. Cùm igitur iſtius habitatio multò commodior alterius incolatu eſſet, eo derelicto hunc patres retinendū cēſuêre. Cōmorantur hoc in loco 12. fratres.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Hortæ. *Conu. XV.*

TEMPLARIIS ſub Clemente V. Pont.max. omnino deletis, Horta Dertoſanę diœceſis oppidum, ad eos olim attinens, ad ſacram diui Ioannis Militiam (hanc Melitenſem ab inſula Melita paſſim appellant) tranſlatum extitit: & antiquior ædi- C
cula in memoriā ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis, ad mille paſſus ab huiuſmodi oppido in accliuiore cuiuſdā montis parte, à præfatis Templarijs conſtructa, in ſæcularium quorundam ſacerdotum, ac poſtmodum in huius Prouinciæ patrum, quibus & oppidani elegās ſatis monaſterium ex publicis facultatibus ædificarūt, ius ceſſit. Cumq; huiuſcemodi ædicula atq; monaſterium à patribus Recollectis, quibus ad tempus paruerant, quibuſdam de cauſis derelicta fuiſſent, Caroli V. Germanorum Imperatoris atq; Hiſpaniæ Regis interuentu, idq; Hortanis maximè inſtantibus, ab ijſdem reaſſumpta fuêre. Huius ſacræ domus, quam 12. Recollecti fratres incolunt, ac fideliſſimè Deo optimo maximo diu, noctuq; famulantur, quādoque accola fuit eximię ſanctitatis vir beatus pater Saluator Alphonſus profeſſione laicus, qui in oppido ſanctę Columbæ Farneſianæ Principatus Cathalonię ex humilibus, & pauperibus parenti- D
bus originem trahens, cùm pubertatis annos trāſegiſſet, mūdi contemptis illecebris, ſeraphicam noſtram religionem aggreſſus eſt, in eaq; tantùm in omni virtutū genere profecit, vt omnes in ſui admirationem adduxerit: nam ieiunijs, cilicio, flagellis vigilijs, orationibus corpus ſuum affligebat, illudq; laſſum non niſi ſuper tabulas ſternebat nudas, nudiſq; pedibus ſemper incedebat, opera etiam miſericordiæ erga ſuos confratres ardentiſſimo charitatis officio ſemper exercebat. Vir magnę puritatis, ac admirandę ſimplicitatis toto vitę ſuæ decurſu extitit: vnde omnipotens ille Dominus, qui humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit illum, in vita & poſt obitam mortē quàmplurimis miraculis clarum efficere voluit, quorum aliquot in medium proferre minimè pigebit: Anno itaq; à Virgineo partu 1559. erumpente per vniuerſam Hiſpaniam ex hoc paruo monaſterio fama eius ſanctitatis, quam Deus multis mira- E
culis teſtificatam eſſe volebat, quàmplurimi ad ipſum, vt ab infirmitatibus ſuis ſanarentur, cùm conuenirent, parentes cuiuſdam puellæ Beatricis nomine, quę ex viſceribus maternis monſtruoſitatem contraxerat, (incedens enim caput ſuum cum omnium admiratione & compaſſione verſus dorſum ſuum flectebatur) precantes, vt eam à monſtruoſitate huiuſmodi liberaret, inter eos acceſsêre, quod & obtinuerunt: nā tāti viri meritis puella à deformitate p̄fata libera mirabiliter euaſit: Etiā cuidā filio Alphonſi à Mena Bętici muto, & ſurdo à natiuitate & loquela, & auditus reſtituta fuêre. Iacobus Pallares huius ſancti interceſſione amiſſum viſum recuperauit: Et 4. vel 5. homines à paralyſi liberati extiterunt. Multa alia miracula Deus opt. max. meritis

A tis huius ſui fideliſſimi ſerui patrare dignatus eſt, quæ breuitatis gratia omittuntur. Cùm autem anno à Virgineo partu milleſimo quingẽteſimo ſexageſimo quinto cum quodam patre Prouinciæ Sardiniæ Commiſſario, in illam inſulam (popularem Cathaloniæ, vbi maximi ab omnibus fiebat, vitaturus auram) transfretaſſet, ibidemq; conuentum Calaritanum inhabitationem nactus diem feliciter clauſit extremum.

De conuentu S. Thomæ Apoſtoli Vici. Conu. XVI.

HIC conuentus S. Thomæ Apoſtolo ſacer, atq; ſeſquimiliario à Vico Citerioris Hiſpaniæ ciuitate diſtans, ad Regulares S. Auguſtini canonicos quondam pertinuit, ac poſtmodum ſub Præpoſituræ titulo ſæcularibus ſacerdotibus creditus extitit. Veruntamen, reuerendiſſimo Iacobo Caſſadorio ex præfata Vicenſi ciuitate oriũdo ad Barcinonenſem Epiſcopatum aſſumpto, ad huius Prouinciȩ patres tranſijt. Cùm B enim Vicenſes ob ſoli aſperitatem craſſa quadam, atque ſylueſtri ignorantia laborarent, pientiſſimus is Præſul compatriotis maximè conſulturus Pio V. ſummo Pontifici ſupplicauit, vt, præfata Præpoſitura omnino ſuppreſſa, S. Thomæ eccleſia ſimul cũ adiacentibus ædificijs in collegium eueheretur, Frãciſcanorumq; curæ committeretur. Quo deniq; ſummo Pontifice pro ſua in noſtri Ordinis religioſos animi propenſione, atq; in tantum Antiſtitem beneuolentia, anno Domini 1563. Pontificatus verò ſui anno primo annuente, annuoſq; redditus Vicenſi hoſpitali pro huiuſmodi fratrum ſubuentione applicante, & præfata S. Thomæ eccleſia (de qua impræſentiarum) in pulcherrimi monaſterij formam prius redacta, cęteris huius Prouincię locis ſub reuerendo patre fratre Ioanne Riccardo primo eiuſdem Prouincię Miniſtro acceſſit: & C in ea tum Philoſophiæ, tum quoq; ſacræ Theologiæ ſtudium erectum extitit. Quia verò prȩfatus redditus, Vicenſi xenodochio in huius loci ſubuentionem ex apoſtolica authoritate relicti, Franciſcanȩ paupertati aduerſari quodammodo videbãtur, pater huius Prouinciæ Miniſter, cæteriq; patres, vt interim omnem à ſe ſcrupulum longè propellerent, cuicunq; iuri, ſiue actioni, ſi quam fortè ad huiuſmodi redditus haberent, per publicum inſtrumentũ renunciarunt. A cætero prȩfatus hic conuentus à 24. fratribus, quorum maior pars Philoſophicis literis ſub vnico Prælectore, ſeu Theologicis ſub duobus incumbit, commodè ſatis, ſatiſq; inhabitatur, incoliturq;.

De conuentu S. Franciſci Villæfrancæ Pœnetentium. Conu. XVII.

VT primùm Pœni ſiue Carthaginẽſes Hiſpania potiti ſunt, ad effodiendum tum D aurum tum quoq; argẽtum ex mineralibus in Pyrenȩorum montium viſceribus abundè latentibus, ſe totos contulerunt. Ex qua deniq; effoſſione, fauente interim ſummopere loci fertilitate, celebris vrbs Carthagine vocabulo inſignita ad eorundem Pyrenȩorum montium radices in lucem prodijt. Sed Gneo Scipione ſtrenuo Romanorum Duce in vindictam, ob Saguntum captam, atq; Romanorum ſanguinem à Pȩnis effuſum, inhiãte huiuſmodi famoſa ciuitas à Romanis deleta, ſoloq; æquata extitit, atq; eius incolæ per Prouinciam Pœnetẽtium nomine appellatam diſperſi ſunt. Nihilominus tamen quatenus tantæ cladis aliqua remaneret memoria, præfatus Romanorum Dux Gneus Scipio publico edicto cauit, vt quicunq; oppidum à ſe ibidẽ ex ruinis conſtruendum inhabitare vellent, ij omnes à ſolitis exactionibus immunes eſſent. Hincq; Villæfrancæ nomen huiuſmodi oppido, adiecto tamen Pœnetentium E cognomine obuenit: E regione itaq; præfati huius oppidi Villæfrancæ Barcinonenſis diœceſis præſens monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacratum, liberaliſſimis cuiuſdam Archiepiſcopi (niſi nos vulgaris traditio fallat) ſumptibus erectum, atque poſtmodum à Villæfrancenſibus quibuſdã nobilibus, quorum gentilitia inſignia, atq; militares honores ex eccleſiæ parietibus ad eorum ſepulcra pendẽt, ſupra modum auctum, ampliatumq; fuit. Cuius ætas (vt aliquot epitaphia ſepulcris inciſa nos docẽt) ante annum Dñicȩ incarnationis milleſimum ducenteſimum nonageſimum nonum computanda venit. Cæterum præfatum hoc monaſterium ad Conuentuales Franciſcanos patres olim ſpectauit, & ab eis, ex Pij V. Pont. max. decreto, anno Dñi 1567. ad huius Prouinciæ Obſeruantes, à quorum 12. impræſentiarum habitatur, defluxit.

Huius oppidi accolæ, ob admiranda beneficia à Deo opt. max. meritis beatiſſimi patris Franciſci indies illis collata, quæ vitandæ prolixitatis ergô omitto, ſingulari quadã in ipſum ſeraphicum patrẽ pietate, ac in filios Frãciſcanos deuotione feruntur. A

De conuentu S. Franciſci Montisalbi. Conu. XVIII.

PERTINVIT & hic conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, nec procul à mœnibus Montisalbi Tarraconenſis diœceſis oppidi ex publicis oppidanorum facultatibus ab antiquo erectus, quemadmodum & proximè præcedens, ad Conuentuales Franciſcanos patres: & eodem tempore, imò & ex eadem apoſtolica Pij V. Pont. max. auctoritate, ex qua & ille ad huius Prouinciæ Obſeruantes ab eis deuolutus eſt. Cuius ſanè ętas (prout ex quodam sereniſſimi Martini huius oppidi Montiſalbi Ducis, atq; Petri eius nominis III. Aragonum Regis filij priuilegio ſatis conſtat) ante annum Dominicæ incarnationis 1287. ſumpſit exordium. Huius conuentus accolis, qui duodecimum numerum non excedunt, benè eſt omnino, eo quòd oppidani ſeraphicum patrem Franciſcum in peculiarem patronum, atq; aduocatum colant. B

De conuentu S. Franciſci Villæfrancæ Confluentis. Conu. XIX.

INTRA eos montes, quibus Ruſcilionenſis Comitatus (de quo ſuprà) omnino clauditur, atq; ad Pyrenæorum montium radices, amœna quadam ac fertili in valle Villafranca Confluentis Elnenſis Epiſcopatus oppidum elegantiſſimè ſurrigit. Cuius tanta eſt munitio, cùm ad ipſum niſi per montium anguſta penetrari minimè poſſit, vt inſuperabilis & expugnabilis omnino ſit. Non longè ergo ab huius oppidi porta hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco dicatum, tum ex publicis, tum ex priuatis pientiſſimorum nobilium oppidanorum facultatibus tanta magnificentia, tantaq; liberalitate, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1280. conſtructum extitit, vt tum ſingularem pręfatorum oppidanorum erga ſeraphicã Religionem noſtram beneuolentiam, tum quoq; antiquas eorundem oppidanorum diuitias, atque nobilitatem facilè indicet. His accedunt quàmplurima gentilitia inſignia ex eius eccleſiæ parietibus pendentia, atq; ad omnes ferè nobiles Ruſcilionenſis Comitatus proſapias attinẽtia; ita vt meritò hic locus commune nobilium Ruſcilionẽſium cœmeterium dici poſſit. Deriuauit tandem hic conuentus, ſicut & duo proximè præcedentes, idq; Pij V. Pont. max. iuſſu, à Conuentualibus Franciſcanis patribus ad huius Prouinciæ Obſeruantes: & ab eorũ quindecim impræſentiarum, & vt plurimùm inhabitatur, incoliturq;. C

De conuentu S. Franciſci Bergæ. Conu. XX. D

PER varios caſus, perq; plurima diſcrimina rerum præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, ac Bergæ, quod Vrgellenſis diœceſis oppidum eſt, ex publicis oppidanorum facultatibus ab antiquo erectus, ad Obſeruantes huius Prouinciæ patres peruenit. Nam vt primùm ædificatus, ac Conuentualibus Franciſcanis patribus creditus extitit, ab ijs poſtmodum (neſcio quibus de cauſis) derelictus fuit. Atq; interuentu sereniſſimi Alphonſi eius nominis III. Aragoniæ Regis, ſub anno Dominicę incarnationis 1330. ab ijſdem reaſſumptus, tandem anno Domini 1567. in Obſeruantum poteſtatẽ venit: à quibus, niſi Pij V. Pont. max. auctoritas obſtitiſſet, derelictus quoq;, ob eius incommoditatem, fuiſſet. Inhabitatur interim à 15. fratribus. E

De conuentu S. Michaelis Scornalbou. Conu. XXI.

VT primùm Chriſti fideles Hiſpani pulſis, debellatiſq; Saracenis Tarracone, adiacentiq; patria potiti ſunt, munitionem in latere Tarraconenſis campi, qua illi tamquam ſpecula vtebantur, erectam de Chriſtiano more expiandam, atq; in monaſterij formam ſub Archangeli Michaëlis inuocatione redactam, canonicis diui patris Auguſtini Regularibus tradendam curarunt. Cumque poſt plurimos annos elapſos illuſtriſſimus Gaſpar Ceruantes ſanctæ Romanæ eccleſię Cardinalis, ac Tarraconenſium Archiepiſcopus eius redditus ſeminario à ſe Tarraconis erecto ex apoſtolica auctoritate applicuiſſet, vt huiuſmodi monaſterium à præfatis canonicis Regu-

laribus

A laribus derelictum cæteris huius Prouinciæ conuentibus annecteretur, pro viribus egit: ſed fruſtra, patribus, quòd eis potius incommodo, quàm vſui eſſet, contradicentibus. Recollectis verò huius Prouinciæ fratribus excreſcentibus, ſuaq; loca multiplicare cupientibus, immediatus præfati reuerendiſſimi Cardinalis ſucceſſor, reuerẽdiſſimus ſcilicet ac pientiſſimus Antonius Auguſtinus Tarraconenſium Archiepiſcopus, cuius eruditio, ſanctimonia, diuini cultus, atq; honoris zelus vix vnquã exprimi poterunt, præfatũ S. Michaëlis monaſterium, antequam tanta ſeſe ei oblata occaſio è manibus laberetur, illis, ſub anno Domini 1580. in poſterum inhabitandum contulit, tradiditq;. Ab eo itaque temporis impræſentiarum vſq; eorum 12. hic locus deſeruit.

De conuentu S. Sebaſtiani Bisbalis. Conu. XXII.

B EANDEM prorſus occaſionem, quam & reuerẽdiſſimus Antonius Auguſtinus, (de quo ſuprà) nactus reuerendiſſimus quoq; Benedictus Tocco Gerundenſium Epiſcopus antiquum eremitorium, diuo Sebaſtiano ſacrum, atq; longiuſculus à Biſbale Gerundenſis diœceſis oppido diſtans, in monaſterij formã tum ex priuatis, tum quoq; ex publicis Bisbalenſium facultatibus, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1580. transferendum, atq; præfatis fratribus Recollectis, omnibus ſuis numeris abſolutum, tradẽdum curauit. Inhabitatur itaq; præfatum hoc monaſteriũ à 12. fratribus Recollectis.

De conuentu S. Annæ Alcouerij. Conu. XXIII.

CVM ſingularis reuerendiſſimi Antonij Auguſtini Tarraconenſium Archiepiſcopi erga Recollectos huius Prouinciæ patres beneuolentia Alcoueriẽſibus in C propatulo eſſet, ijq; rem illi gratiſſimam facere cuperent, antiquum eremitorium, aliquantulum à communi eorum oppido Alcouerio diuæ Annæ erectum, communibus ſumptibus, ex facta ſibi à reuerendiſſimo eodẽ Archiepiſcopo facultate, in iuſtum conuentũ, ſub anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo euexêre, ac 12. ex pręfatis Recollectis fratribus in poſterum incolendum tradidêre.

De conuentu S. Ioannis Riudonis. Conu. XXIIII.

FACILE oſtenſuri Riudonẽſes, quòd non minori voluntatis inclinatione in ſuũ Antiſtitem, præfatum ſcilicet Antonium Auguſtinum Tarraconenſium Archiepiſcopum, quàm Alcouerienſes, propenderent, hunc conuentum vtriq; Ioanni Euangeliſtæ ſcilicet atq; Baptiſtę, non longè à Riudone Tarraconenſis diœceſis oppido, ex D publicis facultatibus, ſub eodem anno Domini 1582. erectum, atque decem Recollectis huius Prouinciæ fratribus in perpetuam habitationem traditum piè voluêre.

De monaſterio B. Virginis de Petralbis. Mon. I.

SINGVLARE aliquod obſequium Deo optimo maximo præſtitura ſereniſſima pariterq; pientiſſima Eliſendis Monticatina, vltima Iacobi eius nominis II. Aragonum Regis atque Barcinonenſium Comitis vxor, emptum à vulgari quodam viro, cui Petralbes cognomen erat, & à quo hoc monaſterium vulgò cognominatum euaſit, fundum ad ampliſſimi, elegantiſſimiq; monaſterij dignitatem, ſub anno à partu Virgineo milleſimo trigenteſimo vigeſimo ſexto, atque glorioſiſſimæ, ſemperq; virginis Dei genitricis Mariæ tutela promouit: ipſumq; plurimis redditibus locupletatum E à 60. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, atq; à 12. ſacerdotibus, quorum ſex ſęculares futuri eſſent, reliqui verò ſex ex Franciſcanis aſſumendi venirent, inhabitatum voluit. Præfatum verò hoc monaſterium, quod & religioſiſſimas 14. ſorores ex Barcinonenſi ſanctæ Claræ conuentu allatas primas ſui fundatrices agnoſcit, quodq; mille quingentis paſſibus à Barcinone celeberrima, ac ditiſſima ciuitate diſtat, Franciſcanorum patrum Conuentualium curæ, à ſui erectione ad annum vſque Dominicæ incarnationis 1496. ſubiacuit: ſed R. P. F. Franciſco Ximenio Toletanorum Archiepiſcopo, atque S. R. E. Cardinale, generale omnium Ordinum per Hiſpanias Reformatore, idq; catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando eius nominis V. & Eliſabetha eius vxore maximè poſtulantibus, à Sede apoſtolica inſtituto reformatum, ac ſoli-

citudini & curæ Obſeruantum huius Prouinciæ patrum, adductis ex Bætica religio- A
ſiſſimis aliquot ſororibus, creditum extitit. Claruit præterea hoc monaſterium & ſororum ſanctitate, & maxima nobilitate: cùm à plurimis nobiliſſimis, omniq; religione præditis virginibus ex regia Aragonum ſtirpe, atq; ex clarioribus totius Cathaloniæ proſapijs propagatis & inhabitatum, & rectum extiterit. Ipſum etiam, vt primùm matrimonialibus vinculis per ſereniſſimi Iacobi Regis mortem ſoluta fuit, ſapientiſſima Eliſendis Monticatina eius (vt meminimus) fundatrix, plurimis honeſtiſſimis virginibus, atq; matronis aſſociata, in perpetuã habitationẽ atq; ſepulturã elegit. In huius deniq; monaſterij clauſtro ſepulta iacet religioſiſſima ſoror Delphina, quæ, per legitimi viri mortem Chriſto Dño ſub Clariſſarum habitu deſponſata, tantopere in omni virtutum genere profecit, vt miracula tum in vita, tum quoq; in morte edere meruerit: Nobiliſſimam ſiquidem ſororem Tiraſiam à Cardona loci Abbatiſſam, ex venę cuiuſdã ocularis fractione animã iam agentem, huiuſmodi vena conſolidata, extemporaneæ ſanitati ſuis precibus reſtituit: Cumq; quodam die nobilem quandam ſororem adoleſcentulam, Angelam Cornetam nomine, omni virtutum gloria florentem, in extremis conſtitutam conſpiceret, Altiſſimum, vt illam, tamquam conuentui vtilem, ad priſtinam ſanitatem reſtituere dignaretur, & eius loco ſe è medio tolleret, obnixè precata eſt. Cuius poſtulata Deus benigne concedens & illam, tranſlata hebdomada, perfectæ ſaluti reſtituit, & ſe ad cæleſtia Regna vocauit, cuius corpus, quadriennio elapſo, illæſum incorruptum, & fragrantiã redolẽs inuentũ eſt. B

De monaſterio S. Mariæ in Hieruſalem Barcinonis. Conu. II.

VT primùm honeſtiſſima fœmina Raphaëla Pageſa, ex Sarria Barcinonenſis C
diœceſis oppido orunda, Hieroſolymitana ex peregrinatione rediens ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli limina Romæ viſitauit, à ſummo Pontifice tunc ſedente, quatenus ſibi ſororũ monaſterium Barcinonis erigere, atq; illis in poſterum ſub tertio ſeraphici patris Franciſci Ordine conuiuere liceret, ſupplex petijt. Voti itaq; compos effecta Piſas, religioſiſſimam quãdam matronam nomine Antoninam inuiſura, atq; ſecum de aliquibus huiuſmodi negotium concernentibus actura, ſe contulit. Cuius deniq; colloquijs maximè oblectata ei, vt relicto filio Barcinonẽ ſibi congredi vellet, ſuaſit. Vt igitur primùm poſt plurima per ęquora emenſa milliaria, ſuperataq; diſcrimina, eò applicuerunt, monaſterium à Dominicanis ſororibus in Barcinonenſibus ſuburbijs olim inhabitatum, atq; ab iſtis derelictum, inhoneſtis, prophaniſq; vſibus mancipatum, à tanta iniuria vindicandum cenſuêre. Quamobrem expoſitis generali Barcinonenſium Epiſcopi Vicario apoſtolicis literis, (de quibus ſuprà) humiliter ei ſupplicarunt, vt huiuſmodi locum ab infamia liberare, ſibiq; tradere vellet. Quo deniq; annuẽte, præfatæ Raphaëla atq; Antonina domũ ſibi collatã in monaſterij formam ex diuerſis fidelium eleemoſynis redigentes, eam cum honeſtiſſimis quibuſdam alijs fœminis, induto prius Tertiariarum ſororum Franciſcanarum habitu, ingreſſę ſunt: inibiq; ad vltimum vſq; vitæ terminum ſanctiſſimè perſeuerarunt. Pręfuit autem, quandiu comes ſibi vita fuit, huiuſcemodi monaſterio ſoror Raphaëla: cui poſtmodum vita functæ ſucceſſit ſoror Antonina, de qua ſuprà. Cùm hæc perfectiorem vitam inhiaret, religioſiſſimas quatuor Clariſſas ſorores, quæ ſe, cæteraſq; in regulari diſciplina, Clariſſiſq; moribus felicius inſtruerent, fauentibus interim ſibi catholicis Hiſpanię Regibus Ferdinãdo huius nominis V. atq; Eliſabetha eius vxore ex Valentino ſanctæ Trinitatis monaſterio, ſub anno Dominicæ incarnationis 1499. adduci curauit. Quibus deniq; pro voto appulſis, tum ipſa, tum quoq; aliæ ſorores ſibi commiſſæ, relicto antiquiori habitu, in ſecundam beatæ virginis Claræ Regulam de religioſo more verba fecerunt. Quia verò præfata fundatrix ſoror Raphaëla ſingulari quadã deuotione in ſancta illa Hieroſolymitana loca ferebatur, hoc monaſterium à ſe erectum, atq; à 70 ſororibus impræſentiarum inhabitatum nomine S. Marię in Hieruſalem appellatum voluit. Ex hoc religioſiſſimo monaſterio prodière illæ 12. moniales perfectiſſimæ, quæ monaſteriũ Calaritanũ (de quo in Sardiniæ Prouincia) & illæ 5. quę Ilerdenſe (de quo inferius) erexerunt, boniſq; moribus feliciter inſtruxerũt. D E

De mona-

A *De monaſterio S. Claræ Gerundæ.* *Mon. III.*

PROPRIÆ erga Clariſſas pietati ſatisfacturus humaniſſimus Princeps Ioãnes Iacobi II. Aragonum Regis filius, hoc eis monaſterium, ſub beatæ virginis Claræ titulo, atque ſub anno Dominicæ incarnationis 1319. non longè à Gerunda Citerioris Hiſpaniæ ciuitate erigẽdum, atq; honeſtiſſimas ſex ſorores, quæ monaſticos ritus, regularesq; cęremonias cęteras docerẽt, ex Caſtilionenſi monaſterio, idq; ex facta ſibi à Ioanne XXII. Pont. max. facultate, ad ipſum transferendas curauit. Cumq; huius monaſterij ſorores à primo ſui ingreſſu ad annum vſq; Domini 1488. Conuẽtualibus Franciſcanis patribus paruiſſent, per id tempus reformatæ, atq; Obſeruantibus huius Prouinciæ patribus ſubiectæ, adeò opera religioſiſſimæ ſororis Catharinæ Ardieræ, B & aliarum ſex ſanctimonialium (ex monaſterio S. Claræ Gandiæ erecto ad reformationem huius cęnobij allatarum) mores, atq; vitã ad frugem correxêre, vt, omnibus redditibus longè eliminatis, pauperem Chriſtum, ſub paupere Clariſſarum de prima Regula habitu, pro viribus imitari ſtuduerint, nihilq; magis ab Euãgelica paupertate affectare videãtur. Sunt nihilominus quadraginta numero; quibus tamen Deus optimus maximus omnium bonorum largitor de neceſſarijs opportunè prouidet: & in ſacrario vnum os ſancti Sebaſtiani martyris, & alterum S. Apolloniæ aſſeruant.

De monaſterio S. Claræ Perpiniani. *Mon. IIII.*

CVM Gallorum Rex Franciſcus primus, Ruſcilionis & Cæritaniæ Comitatum ſuo Regno adiecturus, Pyrenęis montibus ſuperatis Perpinianum munitiſſimum C oppidum obſidione cinxiſſet, atque Clariſſarum monaſterium, in Dominicæ paſſionis memoriam aliquantulum à mœnibus extructum, ad terram deijciẽdum curaſſet: quotquot erant eius ſorores ciuitatis interiora petẽtes in honeſtiſſimi cuiuſdam ciuis domum ſe receperunt, inibiq; per ſeptem continuos annos religioſiſſimè, atq; maxima cum laude commoratæ ſunt. Quibus denique Carolus V. Germanorum Imperator atque Hiſpaniarum Rex, ex ſingulari quadam in Deum pietate, atque ex incredibili in eas animi propenſione maximè compatiens, præſens monaſterium, beatæ virgini Claræ ſacrum, intra eiuſdem ciuitatis ambitum illis à fundamentis ad apicem vſque ædificari fecit. Annuos interim redditus, quòd huiuſmodi moniales ſub prima B. virginis Claræ Regula militarent, nihilq; magis ab ipſis execrarentur, nullos penitus præfato huic monaſterio à ſe condito reliquit. A cætero huius loci incolæ tricenarium attingũt numerum, & ex eleemoſynis liberaliter ſibi oblatis, atq; ex alijs D propria arte, proprioq; labore partis victitantes ſanctæ Polibiæ, ex vndecim millibus virginum vnius, caput quamdiligentiſſimè, atque maxima cum deuotione cuſtodiunt.

De monaſterio S. Claræ Caſtilionis. *Mon. V.*

RECEPTVRA generoſa nobilisq; fœmina Dulcia Pauo vidua ex viri morte relicta in cœlis non manufactam, nec lateritiam aliquando ruituram domum, ſed perpetuò manentem, atq; omnino incorruptibilem, aliam, lateritiam tamen, corruptibilem, atq; ad tempus duraturam, cẽtum paſſibus à Caſtilione Empuriarum Citerioris Hiſpaniæ oppido, in B. virginis Claræ memoriã ex domeſticis facultatibus, ſub anno Domini 1267. ædificari, atque Clariſſis ſororibus ſub prima eiuſdem virginis E Clarę Regula degentibus tradi curauit. Cæterùm primæ huius loci, qui amęniſſimus, ſimulatque religioſiſſimus eſt, quiq; à vigintiquinque ſororibus inhabitatur, fundatrices ex Barcinonenſi tunc S. Claræ, nunc verò S. Benedicti monaſterio allatæ fuerunt. Victitant quoq; huius ſacræ ædis ſorores, ſicut & proximè præcedentis alumnæ, ex fidelium eleemoſynis, atq; ex manuali labore; vnde & cum Apoſtolo Paulo dicere poſſunt: *Quæ mihi opus erant, miniſtrauerunt manus iſtæ:* Deo tamen fideliſſimè inſeruiũt.

De monaſterio S. Claræ Tarraconis. *Mon. VI.*

PROVT cunctis Tarraconenſibus in confeſſo eſt, hoc monaſteriũ, B. virgini Claræ è Tarraconenſium mœnium veſtigio erectum, ante aliquot annorum centu-

rias

rias ſumpſit initium, atque ex publicis pijſſimorum ciuium facultatibus pro maiori A parte conſtructũ extitit. De certo verò erectionis ipſius tempore, vel deperditis, vel præ vetuſtate corroſis eius monumentis, nihil penitus certi habere potuimus. Subiacuit nihilominus à ſui erectione ad annum vſq; Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimũ ſexageſimũ ſeptimũ Conuentualibus Franciſcanis Prouinciæ Aragoniæ patribus, ſed ijs ad regularem Obſeruantiam ex Pij V. Pontificis maximi decreto, præfato anno Dominicæ natiuitatis milleſimo quingẽteſimo ſexageſimo ſeptimo trãſeuntibus, tranſiuit quoq; & ipſum in Obſeruantum Cathaloniæ Prouinciæ fratrũ curã ac ſolicitudinem: inſuper & à 7. monialibus ex proximè præcedenti Caſtilionẽſi conuentu allatis religioſis ritibus, regulariq; Obſeruantiæ conformibus informatum fuit. Earum deniq; ſororum opera factum eſt, vt 30. moniales huius loci accolæ cùm præfatos apud Tarraconenſes, tũ quoq; apud quoſuis in gyro fideles optimè audiãt. B

De monaſterio S. Claræ Dertoſæ. *Mon. VII.*

IDEM prorſus nobis de præſenti monaſterio Dertoſæ, ſub beatæ virginis Claræ tutela erecto, quod & de proximè præcedenti, dicendum venit: quòd videlicet ex publicis Dertoſenſium facultatibus ante plurimos annos conſtructum credatur: quodq; Conuentualium Franciſcanorum patrum curæ à prima ſui conſtruſtione ad annum vſque Dominicę incarnationis 1567. ſubiacuerit, & ab eo temporis impræſentiarum vſque, Pij V. Pont. max. iuſſu, reuerẽdi patris huius Prouincię Miniſtri dictis audierit: quodq; tandem à 30. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, eiſq; religioſiſſimis, ſimulatq; indigenis inhabitetur. Cæterũ cùm perdeuotus Ioannes Amella Dertoſanus ciuis, eiusq; coniunx in dies ſuos abſq; liberis proceſſiſſent, Deiq; Eccleſiam communium bonorũ C hæredem relinquere ſtatuiſſent, ipſa hoc monaſterium ingreſſa communem cum cęteris monialibus vitam, communemq; Religionem profeſſa eſt: ipſe verò conſtructa non longè à præfato hoc monaſterio humili ædicula, ibidem ſub Tertiariorũ Franciſcanorum habitu ſororibus vſque ad vltimum vitę halitum fideliſſimè, & honeſtiſſimè inſeruiuit: vnde & maxima laus tum vtrique, tum quoque cæteris monialibus acceſſit, & huic conuentui aliqua hæreditas, & ſi tenuis, obuenit. Cùm autem huius monaſterij moniales ingenti paupertate laborarent R. Martinus à Corduba, & Mendoza Epiſcopus Dertoſenſis, virtute cuiuſdam breuis Pij V. Pontif. max. ad inſtantiam Regis catholici Philippi II. anno ſui Pontificatus iij. expediti, omnia bona mobilia & immobilia, fructus, redditus, & prouentus, aliaq; iura, & emolumenta, quæ à patribus Conuentualibus Franciſcanis monaſterij ſancti Franciſci eiuſdem ciuitatis, quòd à patribus eiuſdem Inſtituti Obſeruãtibus anno Domini 1570. deſertum, ab D eo temporis à patribus Dominicanis incolitur, poſſidebantur, eis perpetuò cum oneribus applicauit & appropriauit: Et Sixtus V. Pontif. max. edito quodam diplomate viij. Kal. Nouembris Pontificatus ſui anno 2. eis conceſſit, vt quatuor Miſſas, vel vnũ Anniuerſariũ ſolemne qualibet hebdomada, & duo Anniuerſaria annuatim in earum eccleſia celebrari facientes, omnibus oneribus, ad quæ ratione præfatorum bonorum tenebantur, ſatisfaciant, & ſatisfeciſſe cenſeantur. Reuerendiſſimus etiam Ioannes Iſquierdo Dertoſenſium Epiſcopus virtute aliarum literarum apoſtolicarum Gregorij XIII. Pont. max. ſub datum iij. Kal. Ianuarij, Pontificatus ſui anno primo expeditarum, dimidiam partem omnium & quarumcunq; eleemoſynarum & largitionum E in pane, frumento, farina, vino, edulijs & alijs ad victum & veſtitum pertinentibus, & alijs quocunque nomine nuncupatis, quocunq; tempore & modo, per quoſcunq; diſtribui ſolitarum (dummodo non in certas perſonas, nec ad certos pios alios, quàm victus & alimenta pauperum diſtribuerentur) Chriſti pauperibus tam in ciuitate Dertoſenſi, quàm multis alijs in locis eiuſdem diœceſis exiſtentiũ, & tam eccleſijs, & monaſterijs, quàm hoſpitalibus, collegijs, confraternitatibus, & alijs locis pijs, etiam à priuatis hominibus tam eccleſiaſticis, quàm laicis erogari ſolitarum, & de cętero erogãdarum perpetuò applicauit & appropiauit; quam applicationem & approbationem prefatus Sixtus V. Pont. max. quodam apoſtolico diplomate, dato die 27. Septembris, anno Dominicę natiuitatis 1586. ſed Pont. ſui anno 2. confirmauit: quapropter impręſentia-

A præſentiarum triginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtę,hæq; religioſiſſimæ,ſimulatque ingenuæ commodiſſimè aluntur. In earum archiuis præfata duo diplomata Sixti V. Pontificis maximi,& inſtrumenta applicationum authentica aſſeruantur; & in ſacrario caput ſanctæ Liſanæ ex vndecim millibus virginum vnius, & brachium ſanctæ Agnetis virginis & mart. magna obſeruantia & reuerentia fideliſſimè cuſtodiuntur.

De monaſterio S. Franciſci Ilerdæ. *Mon. VIII.*

HOC monaſterium,ſeraphico patri Franciſco ſacrum, atque ducentis paſſibus à nobili ciuitate Ilerda conſtructum,antiquiſſimum eſt,cùm ſub anno Dominicæ incarnationis 1226. Franciſcana adhuc Religione in cunabulis agente, ex priuatis pijſſimi cuiuſdam Raymundi Baria Ilerdenſis ciuis facultatibus tum initium, tum B quoq; finem ſumpſerit. Veruntamen Conuentualibus Franciſcanis patribus ad annũ vſq; Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimum ſexageſimum ſeptimum paruit,obediuitq;. Sed illis ad Franciſcanam regularem Obſeruantiã ex Pij V. Pont. max.decreto per id tempus tranſeuntibus, cæteris huius Prouinciæ locis agglomeratum extitit. Cùm autem ab Obſeruantibus Minoritis,poſt elapſum annum, derelictum eſſet,ne habitatore ſic deſtitutum ad terram aliquando veniret,prophaniſq; vſibus pateret,pijſſimus Ilerdenſis ſenatus ipſum ex proprijs prouentibus reficiendum, reſtaurandum,atque in multò meliorem formam redigendum,inſuper & Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis tradendum curauit. Contigit autem id anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto,quo ex religioſo Petralbenſi conuentu (de quo ſuprà) zelantiſſimæ ſex ſorores, & ex deuoto monaſterio Hieroſoly- C mitano Barcinonis erecto (de quo etiam ſuprà) 5. aliæ ſorores,quæ ipſum in poſterum incolerent, confluenteſq; iuuenculas optimis moribus,atque religioſis ritibus informarẽt,allatę ſunt.Nec facilè erit recenſere qua pompa, quouè iubilo præfatæ ſorores ab vtroq; Ilerdenſi ſenatu, eccleſiaſtico ſcilicet atq; laico exceptæ, & hunc in locum, quem & impræſentiarum 25. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ incolunt,introductæ ſint.

De monaſterio S. Eliſabethæ Barcinonis. *Mon. IX.*

CVM honeſtiſſima fœmina Ioanna Forneſia ex Herbeca Tarraconenſis diœceſis oppido cùm viro,tum quoque liberis orbata eſſet, feliciuſq; Deo optimo maximo famulari cuperet,ſumptis ſecum Barcinonis nouem alijs bonę famæ fęminis,Tertiariarum Franciſcanarum habitum induit, ſimulq; cum illis priuata quadam in do- D mo ſanctiſſimè ad tempus vitam egit. Cumq; earum fama indies magis,magiſq; diuulgaretur, nobilis atque deuotus quidam Barcinonenſis ciuis,ex ſingulari quadam tum in Deum,tum quoq; in eas pietate, emptam Barcinonẽſibus in ſuburbijs domum eis in vſum,atq; perpetuam habitationem liberaliſſimè contulit.Præterea R.Iacobus Caſſadorius Barcinonenſium Epiſcopus pijſſimum huiuſmodi opus promoturus,eiſdem conceſſit,vt eccleſiam præfatæ domui contiguam ædificare poſſent. Cùm igitur præmemorata domus in iuſtum conuentum ex diuerſis fideliũ eleemoſynis euaſiſſet, eiuſq; incolarum bonus odor longè,lateq; diffunderetur,vtprimùm R.P.F.Franciſcus Zamora totius noſtri Ordinis generalis Miniſter Barcinonem appulit, catholico Hiſpaniarum Rege Philippo eius nominis II. ac vniuerſis eius aulicis pręſentibus,ſolemnem earum profeſſionem de religioſo more excepit, plurimiſq; alijs honeſtis virgi- E nibus Religionis habitum contulit, ac denique omnibus ſimul conceſſit, vt ſub tertio beatiſſimi patris Franciſci Ordine felicius in poſterum,atque ex profeſſo militare poſſent. Inhabitatur itaque præfatum hoc monaſterium,quod ſanctæ Eliſabethæ Vngarorum Regis filiæ ſacratum euaſit, & à triginta quinq; Tertiarijs ſororibus Franciſcanis, eiſq; tum nobilitate, tum quoque ſingulari pietate, ac ſanctitate præditis.

Cùm Cuſtodia Iucatanica,quæ nunc Prouincia S. Ioſeph de Iucatan nuncupatur, in capitulo generali Aquilę,anno Dñi 1559.celebrato ſimul cũ Guatemalica Cuſtodia Prouinciæ titulo dignata fuerit, ante Arrabidorũ Prouinciæ deſcriptionẽ delineanda veniebat,veruntamen ei inter alias Indiarũ Prouincias ſuã propriã ſedẽ concedemus.

Prouincia
Rabidæ
Rabiaa
S. Veriſſimus
Maxima
et
Julia eius
ſorores

PROVIN-

PROVINCIA
ARRABIDORVM.

A PROVINCIA Arrabidorum (ſiue vt alijs placet) Arrabidæ, ſita eſt in
Regno Portugaliæ, nec vltra Olyſipponenſis Archiepiſcopatus limites
protenditur, ſed ijs omnino cingitur. Hæc à nulla prorſus Prouincia ori-
ginem duxit, nec vſq; in præſens tempus aliã nobis peperit, ſed intra ſuos
ſe continet fines. Habuit enim ſui fundatorẽ V.P. ac F. Martinum à S. Ma-
ria profeſſione Minoritam, Prouincięq; Carthaginenſis alumnũ, ſed natione Caſtella-
num, atque ab inclytis S. Stephani Comitibus progenitum. Qui cùm peregrinationis
ergô cum grato eiuſdem Carthaginẽſis Prouinciæ ſocio religioſam glorioſæ virginis
Mariæ de Guadalupe adijſſet ędem, obuiumq; inclytum heroëm Ioannem ab Alenca-
B ſtro Aueranẽſium Ducem habuiſſet, atq; illum ſibi cognatum poſt mutuã colloqu-
tionem agnouiſſet, ab eo tandem, poſtquàm ſæpius de ſuæ Regulæ puritate, deq; deſi-
derio, quo in ſolitudines, aliaq; loca ab hominum conſortio ſemota, ſed ad rerum ſu-
pernarum contemplationem, pauperiemq; excolendã apta, ferebatur, ſecum egiſſet,
rogatus fuit, vt ſibi Luſitaniam petenti congredi vellet: quandoquidẽ ei eſſet eremito-
rium in patria, atq; propria ditione ijs omnibus, quæ ſuo animo inſederant, omnino
idoneum. His igitur ſuaſus P. Martinus vnà cum pręfato Aueranorum Duce ad mon-
tem quendam aſperum, ſaxoſum, atq; ferè inuium, faucibuſq; Tagi auriferi fluuij,
per quas Oceanũ mare ingreditur, imminentẽ, cui Latinè Arabrica, Luſitanicè verò
C Arrabida nomẽ eſt, peruenit: illumq; adamuſſim contemplatus, præſertim verò ere-
mitorium, (de quo præfati ſumus) quod eiuſdẽ montis lateri, cui Oceanum mare la-
tiſſimè patet, omnino hæret, eius oblationem ſibi ab inclyto Duce factã ex animo ad-
miſit, acceptauitq;. Contigit autem hoc circa annum humanę redẽptionis 1540. Sed
cùm præfatus P. Martinus aſperrimam, ac omnino pauperem duceret vitam, gaude-
retq; ſummopere illius loci ſolitudine, atq; aſperitate, quæ fratri ſocio minus arride-
bant, ab eo, propriam Carthaginenſem Prouinciam repetente, derelictus eſt. Nihil tñ
eapropter perterritus, magis magiſq; rigori, ieiunijs, vigilijs, orationi, cæteriſq; virtu-
tibus ſtudebat: quibus tandem omnibus inſignis euaſit: inſuper & à R. P. Prouinciæ
D Algarbiorum Miniſtro quẽdam F. Ioannem a Conymbria, inclyti Aueranorum Du-
cis (de quo ſuprà) opera vſus, impetrauit, qui ſtatutis temporibus eius confeſſionẽ ex-
ciperet, ſacramq; ſibi Euchariſtiam miniſtraret. Diuulgata igitur prędicti patris Mar-
tini per Hiſpaniã huiuſmodi fama, duo ſpectabiles patres, perfectęq; paupertatis ama-
tores, nempe frater Ioannes ab Aquila ex Prouincia S. Gabrielis, & eiuſdem Prouin-
ciæ alumnus F. Petrus de Alcantara ad eum conuolantes, poſtquàm eius vitam, ſim-
plicitatem, atq; mores contẽplati eſſent, libentiſſimè ſibi aliquandiu commorati ſunt.
Cùm autem huiuſmodi humilis congregatio temporis ſucceſſu illis minimè ſatisfa-
ceret, breuiq; diſſoluẽda videretur, ad propriam S. Gabrielis Prouinciam remearunt.
E Quo nihilominus patre Martino immoto, ac intrepidè in cœpto Inſtituti genere per-
ſeuerante, hæc Arrabidæ Prouincia initium habere cœpit: Nam ex R. P. F. Ioannis
Calui totius Franciſcani Ordinis generalis Miniſtri ad eas Portugaliæ partes aduentu
præmemoratum eremitorium ad præfati Ducis Auerani inſtantiam, atque preces in
iuſtum conuentum, licèt anguſtum (vt latius ſuo loco meminerimus) tranſlatũ fuit.
Vnde & principem locum in Prouincia meritò obtinet. Acceſſerant, dum adhuc duo
illi Prouinciæ ſancti Gabrielis patres (de quibus ſuprà) patri Martino adhærerent, &
alij ſex fratres nouitij: qua de cauſa idem frater Martinus alium ſibi locum, inde non
multò diſtantem, cui Luſitanicè nomen Pallhaës, vltrò oblatum, admittendum, acce-
ptandumq; cenſuit. Cui deniq; Deo tantùm vacare cupiens, atq; ab omni œconomiæ
ſolicitu-

ſolicitudine abhorrens,vt huiuſmodi tyronum curam gereret,quendam fratrem Andream Varellã ex licentia Miniſtri Prouinciæ Algarbiorũ ſub Cuſtodis munere præfecit,præpoſuitq́;.Nec ideo exiſtimandum eſt hanc Prouinciam aliquando Algarbiorum Prouinciȩ,tamquam eius Cuſtodiã,ſubiacuiſſe. Nam nec Miniſter Prouinciæ Algarbiorum prouincialis aliquid circa eam abſq; Cuſtodis & diſcretorum conſilio, nec ipſe Cuſtos abſq; fratris Martini facultate attẽtare,ſiue innouare quicquam poterat. Huiuſmodi autem Cuſtodis munus ſub diuerſis fratribus tum ex Algarbiorũ Prouincia,tum ex alijs,ſed in hac Cuſtodia incorporatis,tum quoque ex proprijs eiuſdem filijs ſibi inuicem ſuccedentibus,per octodecim continuos annos,perſeuerauit: licèt ſæpius inter reliquarum Luſitaniæ Prouinciarum patres, maximè tamen ſub reuerendiſſimo patre fratre Andrea Inſulano,dum Commiſſarij generalis Vltramontani munus obiret, huius congregationis, ſiue Cuſtodiæ reſolutio,atque anihilatio ventilata ſit: ſed fruſtra, contradicentibus ſibi aliquibus patribus Recollectis,quibus omnibus neruis fuit opitulatus inclytus Ludouicus Portugaliæ Infans,atque Regis Emanuelis filius. Tandem 22. menſis Decembris anni Domini 1560. à reuerendiſſimo patre fratre Frãciſco Zamora, totius Ordinis Minorũ generali Miniſtro, eo in capitulo, quod in conuentu ſancti Ioſephi prope Olyſipponem celebrauit, ad inſtantiam tamen ſereniſſimi Henrici Cardinalis, qui poſtea fuit Portugaliæ Rex, huiuſmodi congregatio (acceſſerant ſiquidem præcedentibus domibus, & aliæ quædam ædes) ex Cuſtodia in Prouinciam ſub titulo S. Mariȩ de Rabida, cuius primus Miniſter prouincialis fuit pater ac frater Iacobus Peregrinus inſignis prædicator,atq; ſui ſtatus zelantiſſimus, euecta fuit. Conſtat denique vniuerſa hæc Prouincia ex 14. conuentibus,& ex duobus xenodochijs. Huius Prouinciæ ſigillum, quo ad iniũcti muneris exequutionem vtitur prouincialis eius Miniſter,glorioſæ virginis Mariæ ſtantis, ac nubeculæ iunctis ad pectus manibus innixæ, cui à dextris ſeraphicus pater Franciſcus genuflexus, atq; manibus expanſis,à ſiniſtris verò B. pater Antonius de Padua etiam genuflexus, atq; erectam crucem vtraq; manu tenens aſtant; ſed à parte inferiori tres alij Franciſcani ſubmiſſis genibus, biniq; ab vtroq; latere gladij,quibus ſacra diui Iacobi Militia pro inſignijs vtitur,ſubiacent,imaginem,atq; ſequentes literas: ✠. SIGILLVM PROVINCIÆ S. MARIÆ DE RABIDA in orbem continet. Non longè ab huius Prouinciæ conuentu,diuo Ioſeph dicato, inclyti athletæ Veriſſimus, Maxima, atque Iulia eius ſorores martyrij palmam pro Chriſti fide aſſequuti, in mare proiecti ſunt, qui tandem longiuſculus prope Sanctorum monaſterium, in eorundem honorem poſtea ædificatum, atque à monialibus ſacræ ſancti Iacobi militiæ nunc inhabitatum,emerſi,ſe Chriſti fidelibus honeſto loco humandos,ac veneratione proſequendos,prodiderunt:ideoq; eos,vt peculiares patronos, huic Prouinciȩ prȩponere volui.

A B C D (margin letters)

De conuentu S. Mariæ de Rabida. Conu. I.

CVM mercator quidam natione Anglus in mari ob exortam tempeſtatem periclitaretur,nullaq; ſibi,naui,qua vehebatur,inter ſcopulos verſante,maritimiſq; fluctibus, magis magiſq; intumeſcentibus, atque atra nocte imminente, ſalutis ſpes reſidua eſſet,quocunque humano auxilio,atque remedio longè poſthabitis,ad deuotiſſimam quandam glorioſæ Virginis imaginem, quam ſecum deferebat,cum cæteris nautis ſupplex oraturus confugere decreuit. Quam cum nullo pacto inuenire potuiſſet, ſua ſpe fraudatus nihil aliud præter naufragium, & amaram mortem operiebatur. Et ecce, dum nihil minus cogitat, lumen quoddam ex Arabici montis latebre ſibi alluxit. Ad quod cùm nauis proram direxiſſet, poſt breuiſſimi temporis ſpatium in placidum quendam, quietum, ac omnino ſecurum portum incidit, vbi & anchoras præter omnium ſpem fixit, atque tantum imminens periculum euaſit. Dum igitur ſequenti luce, gratias Deo optimo maximo pro tanto accepto beneficio redditurus, locum ex quo lumen ſe conſpiciendum prodiderat,religioſè peteret, illa glorioſiſſimæ virginis Mariæ imago, quam in naui diligentius conquiſitam inuenire minimè poterat, ſcopulo cuidam innixa tum ſibi, tum quoque congredientibus nautis ex inſperato apparuit. Quod diuinæ bonitati, atque miſericordiæ tribuens

A buens ipſe mercator, mercibus primo diuēditis, ipſo eodem loco, in quo præfata imago conſederat, eremitorium, turrimque ſibi contiguam, in qua quod ſibi vitæ reliquū fuit ſub anachoritico habitu in ſumma paupertate, perpetua oratione, atque ſanctitate conſumpſit, conſtruenda curauit. Et hic eſt ille met locus ab inclyto Ioanne ab Alencaſtro Auerranorum Duce pręfato patri Martino à ſancta Maria huius Prouinciæ authori oſtenſus, atque collatus. Qui licèt rigidus, ſaxoſus, aſper, ſalebroſus, atque incultus ſit, gaudet nihilominus pulcherrimo, perenni, atque perlucido fonte: qui ſcaturientibus largiſſimè venis ad riuuli inſtar decurrens frequentes, amœnaſq; arbores, quibus Arabrici montis præfati radices elegantiſſimè veſtiuntur, irrigat, atque fœcundat. Hoc itaque eremitorium inclytus heros præfatus Ioannes ab Alecanſtro ex maxima qua in pręfatum patrem Martinum, eiuſque ſequaces ferebatur beneuolentia in iuſtū, B licèt pauperem, iuxta eorundē fratrum deſiderium, conuentum ſub glorioſiſſimæ virginis Mariæ de Rabida titulo, atque patrocinio ex R.P.F. Ioannis Calui totius tunc Minoritici Ordinis generalis Miniſtri facultate, circa annum à Chriſto Saluatore nato 1542. erigendum, conſummandumque curauit. Diſtat præfatus couuentus, qui à quindecim fratribus vt plurimùm inabitatur, quique totius Prouinciæ ſeminarium optimo iure dici poteſt à proximiori pago ſex milliarijs: quæ nudis pedibus eius incolæ, neceſſarias eleemoſynas emendicaturi, licèt pauciſſimis contenti oleribus vt plurimùm arborum fructibus, atque aqua pro potu ciboque vtantur, metiri tenentur.

De conuentu B. virginis Mariæ de Conſolatione Pallahes. Conu. II.

C DE inclyti herois Vaſci à Gama Vidigeiranorum Comitis ſtudio, atque beneuolentia erga præfatum patrem Martinum à ſancta Maria, eiuſq; ſequaces ex præſenti conuentu, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Conſolatione dicato, quem ille non longè à villula Pallhaës vulgò nuncupata ad nonum lapidem ab Arabrico monte diſtante, atque Tago celeberrimo flumine alluta, ex peculiaribus facultatibus, circa annum à partu Virgineo 1542. non minus diligenter, quàm piè ædificandum curauit, ſatis ſuperque cognoſcitur. In duobus his conuentibus præſenti ſcilicet, atque præcedenti hęc Arrabidorū Prouincia tāquā in cunabulis per aliquot annos egit: cùm iſte religioſis tyronibus educādis, ille verò veteranis patribus cōtinēdis deſeruierit. Impreſētiarū verò Prouincia iā ſuperadulta, atq; latius dilatata, inhabitatur hic locus à 12. fratribus.

De conuentu B. Mariæ de Pietate Saluaterræ. Conu. III.

D QVIS vnquam ſereniſſimi Ludouici Emanuelis Luſitanorum Regis filij in Deū, atque in Franciſcanam Religionem pietatem, animique propenſionē exprimere valeat? Cui præſentem conuentum, B. virgini Mariæ de Pietate ſacrum, prope Saluaterram Eborenſis diœceſis oppidum, atque in Tagi fluminis margine ſitum, ex proprijs facultatibus præfato anno Dominicę incarnationis 1542. erexiſſe non ſatis eſſe videbatur, niſi ēt eiuſdem Franciſcanæ Religionis habitum indueret, communemq; profeſſionem cum cęteris fratribus faceret. Sed ne voti compos quoad huiuſmodi profeſſionem fieret, in cauſa fuêre plures nobiles, qui ſe ab huiuſmodi propoſito legitimis de cauſis retraxerunt. Inſtituit nihilominus pientiſſimus is heros vitam, eamque ita ad Franciſcanam frugem correxit, vt à vero Minorita nec latum vnguē diſcederet. Quod vt felicius pręſtare poſſet, præfatum hunc conuentum, à 14. fratribus inhabitatum, E vt probos aliquot patres, quos imitaretur, quibuſque pro exemplari vteretur, conſtruendum (vt prædiximus) curauit. Præſens atque 2. præcedentia monaſteria à præfato patre Martino à ſancta Maria adhuc ſuperſtite conſtructa fuêre: ſed quæ ſequuntur poſt eius mortem, quæ ſatis immatura extitit, initiū feliciter ſumpſerunt.

De conuentu B. Mariæ de Pietate. Conu. IIII.

DVM tres pręcedentiū locorū Cuſtodē ageret P. ac F. Ludouicus Olyſipponenſis Prouincię Algarbiorū alumnus, Ludouicus à Souſa nobilis Luſitanus hunc 4. conuentū in B.V. Mariæ de Pietate honorē, non longe ab Olyſippone celebri totius Regni Portugalię metropoli, atque principe ciuitate, eo in loco, qui vulgò Caparica dicitur,

ex proprijs facultatibus anno Dominicæ incarnationis 1550. à fundamētis extruēdum, A
omnibuſque ſuis numeris abſoluendum curauit. Sed cùm is locus ab Olyſipponenſibus tum ob deuotionem ex ipſo conceptam, tum quoque ob peroptimum fontem ſibi vicinum, mirum in modum frequentaretur, minuſque tranquillitati, atq; quieti ea de cauſa faueret; eo poſt aliquot annos relicto, ſe ad alium conuentum, eodem beatę Mariæ de Pietate titulo inſignitum, tertioque milliari ab oppido Almada diſtantem, atque ab illuſtri Laurentio Pirizio à Tauora ad eorum vſum conſtructum ſe fratres, qui frequentius ſunt duodecim numero, atq; cum maxima cordis alacritate Deo opt. max. quietiſſimè, religioſiſſimè, & pro voto inſeruiunt, in poſterum habitaturi trāſtulerunt.

De conuentu S Catharinæ Supra mare. Conu. V.

QVOD non obſcura sereniſſimæ heroinæ Eliſabethæ sereniſs. Duartis quōdam vxoris in Franciſcanam familiā beneuolentia fuerit, ex præſenti conuentu, in B. Catherinæ virginis & martyris ſupra mare (vulgò de Riba mare) honorem ab ea ad 5. lapidē ab Olyſippone nobili ciuitate, ſupra editū montem mari imminētē (vnde & cognomen Supramare traxit) ex proprijs facultatibus, anno à Virgineo partu 1553. ædificato, primum vel ſecundū locū, elegantiæ, atq; deuotionis iure hac in Prouincia obtinet, frequentiusq; à 12. fratribus, qui & optimè apud conuicinos populos audiunt, inhabitatur. Vt autem quilibet nos carpere deſiſtat, quòd huius loci fundatricem, eiuſq; coniugem sereniſs. appellauerimus, is eos ex regia Portugaliæ ſtirpe originē duxiſſe nouerit. B

De conuentu S. Mariæ de Ieſu. Conu. VI.

SVMMA deuotiſſimi P. F. Ioannis ab Aquila huius tunc Prouinciæ Cuſtodis religio fecit, atque perpetuum inclyti Emanuelis à Portugalia, inclyti etiam Comitis Vimioſi filij de Franciſcanæ religionis ſanctitate, atque præfati P. Ioannis virtute iudicium, vt pientiſſimus is heros hoc ſacrum monaſteriū, S. Mariæ de Ieſu dicatum, ad 5. lapidē ab oppido, cui Santaren vulgò nomē eſt, ea in valle, quę Ficus paſſim nūcupatur, anno à partu Virgineo 1556. à fundamentis ad apicem vſque conſtrueret, eiuſque accolas, qui duodecimum numerum non excedunt, quandiu vita ſibi comes fuit, omni beneuolentia, omniq; beneficiorum genere proſequeretur. Non miretur (obſecro) curioſus lector, quòd à præſentium locorum fundatoribus nihil aliud in medium adducam. Nā, his à paucis diebus erectis, nihil aliud ab eorundem accollarum vita, quæ proculdubio exemplaris eſt, maximamque præſefert perfectionem, dicendum occurrit: quam ſi iterato referre vellē, vt hæc legenti faſtidiū generarē, quod vitare curamus, neceſſe eſſet. C D

De conuentu S. Ioſeph. Conu. VII.

CVSTODIS munere hac in Prouincia fungente P. ac F. Damiano, præcedentibus ſex locis præſens, beato Ioſeph glorioſiſſimæ Dei genetricis ſponſo dicatus, ab illuſtribus Franciſco Guſmanio, eiuſque cariſſima coniuge Ioanna de Braſſe, sereniſſimæ Marię Luſitanorū Regis filię Inſtructoribus, atq; morū Magiſtris, ad 3. milliare ab Olyſippone ciuitate, nō longè ab Oceano mari, ex comunibus bonis anno à partu virgineo 1559. à fundamentis ad apicem vſque conſtructus fuit. Qui quidē à ſui erectione in præſentem vſque diem & ſanctitate, & deuotione, atque grauiſſimis patribus, religioſiſſimisq; fratribus floruit: quem tandem 15. religioſi vt plurimùm inhabitant. E

De conuentu S. Crucis. Conu. VIII.

VT primùm hæc Prouincia à R. P. F. Franciſco Zamora totius noſtri Ordinis generali Miniſtro huiuſmodi titulo, atque honore anno Dominicæ incarnationis 1560. dignata fuit, ſibiq; P. ac F. Iacobus Peregrinus in prouincialem Miniſtrū prēfectus extitit, appoſuit inclytus Aluarus à Caſtro, inclyti Ioannis à Caſtro Orientaliū Indiarū Proregis filius, vt & hunc cōuentum, ſanctiſſimæ Cruci ſacrum, in amœniſſimi eius montis, qui Sintra Luſitanicè nuncupatur, cacumine ex domeſticis facultatibus ædificaret: quatenus octauum numerum clauderet. Qui quidem conuentus, licèt ſyluoſus, ſolitarius, atque paruus, cùm vix ſex fratribus eius accolis hoſpitiū præbere poſſit, mirum in modum

A in modum ſit, & à proximiori pago tertio ad minus milliari diſtet: eſt nihilominus amœniſſimus, ſæcularibus commendatiſſimus, ſaluberrimaque aura, quemadmodũ & vniuerſus eiuſdem montis ambitus, gaudet. Quantæ autem amœnitatis ſit præfatus mons Sintra, in quo pręſens conuentus erectus conſpicitur, hinc ſaltim conijcere licet quod eius latera, atq; radices, frequentiſſimis, iiſque fructiferis arboribus veſtitæ, limpidiſſimis alluantur, irrigenturque aquis. Vnde & riuulus, ex perennibus eiuſdem montis fontibus in vnum & eundem locum confluentibus elegantiſſimè, conflatus, à pomorum arboribus, quas vel irrigat, vel quarum poma leniter fluendo in ſe excipit, pomiferus à ſcriptoribus paſſim cognominatur. Idque in cauſa eſt; vt antiquiores Luſitanorũ Reges non longè ab hoc monte fructifera inter nemora, ruralem domum, ad quam ſæpius vel amœnitatis, vel ſoſpitatis aſſequendæ ergô ſe conferrent (eò quòd B eius loci clima clementiſſimum omni tempore ſit, ita vt nunquam ibi vel ferueat æſtus vel vigeat frigus, ſed ſumma ſemper dominetur temperies, qua etiam de cauſa eius accolæ diuitius viuunt) aprimè, atque ſatis eleganter à fundamẽtis ædificandũ curarint.

De conuentu B. Mariæ de Aegypto. *Conu. IX.*

POST viginti & vnum annos elapſos ab ædificatione conuentus S. Mariæ de Rabida, qui primum locum hac in Prouincia tenet, nempe anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio adiecit inclytus Ioannes Auerano rum Dux, (cuius ſuprà meminimus) idque ex maxima in Franciſcanam familiã, præcipuè verò in huius Prouinciæ alumnos beneuolentia, vt & hoc monaſteriũ, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Aegypto ſacratum, ex domeſticis facultatibus, ad 3. lapidem ab C oppido ſibi ſubiecto, cui Turres nouæ nomen eſt, à fundamentis ad verticem vſque cõſtrueret. Quia verò præfatus hic locus in ſolitudine ſitus eſt, non aſpernandos ſubeunt labores 10. fratres eius accolæ, vt ad victum ſibi neceſſaria ex mendicatione acquirãt. Quibus ea propter, quòdque nudis perpetuò pedibus incedant, conuicini populi maximè afficiuntur, atque ſuas eleemoſynas maxima cum liberalitate ſubminiſtrant.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ. *Conu. X.*

DVM reuerendus, ac de noſtra Religione benè meritus pater frater Damianus, qui ex apoſtolica Pij IIII. Pont. max. authoritate Prouincialatus munere ſexennio functus eſt, huius Prouinciæ clauum teneret, nẽpe anno à partu Virgineo 1566. ſereniſſimus Henricus S. R. E. Cardinalis, atque poſtmodum per ſereniſſimi Sebaſtiani D ni apud Afros mortem Portugalię Rex, cuius caſtitas, ſanctimonia, diuini cultus, atq; honoris zelus vix vnquam exprimi poterũt, hoc ſacrum monaſteriũ in B. Mariæ Magdalenæ honorẽ, in oppidorum Eboræ, atq; Alcobazæ meditullio, ex proprijs facultatibus à fundamentis erigendũ, breuiſſimiq; temporis ſpatio abſoluendum, atq; omnibus ad commodã, pro eorũ modo viuendi 10. fratrũ habitationẽ neceſſarijs inſtruendũ curauit. Fuit ſiquidẽ ſereniſſimus is heros huius Prouincię fratribus, præcipuè verò pręfato fratri Damiano, cui conſcientię arcana in confeſſione detegere aſſueuerat, ob vitę ingentem aſperitatem; atque optimos mores addictiſſimus, familiariſſimuſque.

De conuentu S. Michaelis prope Obbidum. *Conu. XI.*

IDEM ipſe ſereniſſimus S. R. E. Cardinalis, atq; Portugalię Rex Henricus ſupra E memoratus, cuius memoria in benedictione eſt, cuique laus, & honor in Franciſcana Religione ſunt, vt ſecundũ ſuę beneuolentię, atq; pietatis in huius Prouincię pauperes, primitiuosq; Minoritas ſpecimen nobis daret, hunc conuentũ, cœleſtis militiæ Principi Archangelo ſcilicet Michaëli ſacrũ, ad 1500. paſſus ab oppido Obbido, ex proprijs facultatibus, quas in pauperũ, pupillorũ, viduarum, atq; religioſorũ vſus liberaliſſimè diſtribuebat, anno à Chriſto Saluatore interris nato 1569. à fundamẽtis ad vltimũ vſq; lapidẽ ædificari fecit. Quẽ, ex R. P. F. Aloyſi Putei totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri facultate, præfatus P. Damianus, huius Prouinciæ Miniſter iuxta pontificiam diſpẽſationem ſecundò electus, acceptans, cęterorum locorũ catalogo aſcripſit. Cõmorãtur hoc in loco cũ maxima circũadiacentiũ populorũ ædificatione 10. tãtũmodo fratres,

De conuentu B. Mariæ de Angelis. Conu. XII. A

SERENISSIMA, ſimul atque pientiſſima heroina Maria ex eadem regia, piiſſimaque ſtripe, ex qua ſereniſſimus Portugaliȩ Rex, atque S.R.E. Cardinalis Hẽricus (de quo ſuprà) propagata, ne eius ad Franciſcanam familiam pietati, atq; beneuolentiæ cedere videretur, hoc ſacrum monaſterium, ſanctiſſimæ Angelorum Imperatrici, & Dominæ, virgini ſcilicet Mariȩ dicatum, ad huius Prouinciȩ fratrum habitationem, ad 3. lapidem ab oppido, cui Torres Vedras vulgò nomẽ eſt, ex domeſticis facultatibus, anno Dominicæ incarnationis 1570. tamquam pia, deuotaq; riualis à fundamentis erigi, abſoluique curauit. Ingratitudinis ſanè tum 10. fratres huius loci habitatores, tum quoque reliqui huius Prouinciæ alumni arguendi venirent, niſi regiam Portugaliæ ſtirpem, quam in omni euentu, vt ædificia ad eorum vſum ab ipſa conſtructa, quotidianæ eleemoſynȩ erogatæ, fauoreſque, & patrocinia maximè tamen in huius Prouinciæ exordio exhibita facilè teſtãtur, beneficam, ſibique addictiſſimam perpetuò experti ſunt, in ſuis ad Altiſſimum precibus commendatiſſimam haberẽt. Quis intimum illum ſereniſſimi Ludouici ex Portugaliȩ Regibus originem ducentis, atq; conuentus B. Mariæ de Pietate apud Saluaterram (de quo ſuprà) authoris, amorem, ſedulam diligentiam, nauatamque in huius Prouinciȩ eiuſq; alumnorũ fauorẽ operam vnquã exprimere poſſit? Quis ſereniſs. Eliſabethæ 5. huius Prouinciæ loci fundatricis, quȩ & ad eandẽ regiam ſobolẽ pertinuit, in eoſdem fratres pietatem, atq; beneficentiã enarrare queat? Quis præfati ſereniſſimi Cardinalis Henrici erga hos Chriſti pauperes affectum, protectionẽ, atque charitatẽ prȩdicare valeat? Cui 2. erexiſſe conuentus non fuiſſe ſatis videbatur, niſi etiam xenodochium (vt infrà patebit) pro infirmis huius Prouinciȩ fratribus curandis Olyſipponis ȩdificandum curaſſet? Quis tandem animi candorem, maternumque ſereniſſimæ Mariæ Regum quoq; Portugaliȩ filiȩ, atque prȩſentis loci fundatricis erga huius Prouinciæ fratres affectum, cùm hoc humanum ingenium longè ſuperet, ſatis referre præſumat? Ego ſiquidem, quantum ad me attinet, eos omni encomio, omnique laude dignos, atque de ſeraphica Religione noſtra ſupra modum benemeritos iudico. Quorum ſanè memoria ſimul cum eorum corporibus ſepelienda non venit. Sed ſicut eorundem animæ per Dei miſericordiam (vt piè exiſtimandum eſt) perpetuò regnaturæ perſeuerant in cœlis: ita quoque eorum nomina, atque laudes ſemper præ fratrum Minorum oculis habeãtur in terris: vt ipſis debitæ reddantur vices, & Deus opt. max. qui omniũ bonorũ author eſt, ad excitandos piorũ animos moueatur, quatenus illi pauperculis Frãciſcanis adſint, faueant, atq; opitulentur, ac demũ ab iſtis, & ab illis honorificetur idẽ Deus, qui eſt benedictus in ſeculorũ ſecula. B C D

De conuentu Spiritus ſancti. Conu. XIII.

COMMENDATIONE non vacat perdeuoti, atque magnifici Ludouici à Caſtrofluuiorum in Franciſcanam Religionem pietas: qui vt non manufactam, nec lateritiam aliquando ruituram, ſed perpetuò manentem, atque incorruptibilẽ domũ in cælis reciperet, hunc inſtabilem, atque corruptibilem couentum, ſanctiſſimo Spiritui ſacratum, ad ſextum lapidem ab Olyſippone percelebri ciuitate, ad huius Prouinciæ fratrum habitationem, ex proprijs facultatibus, anno reſtitutæ ſalutis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto, dum huius Prouinciæ clauum religioſus pater ac frater Balthaſar à Plagis, qui in Miniſtrorum ordine quartus, ſtrenuus ſanctiſſimæ paupertatis, atque diuini cultus zelator extitit, cui tamen tres prȩcedentes nec in minimo ceſſerunt, de religioſo more teneret, à primo ad vltimum vſque lapidem ædificandum, atque ſacris veſtibus ad peragendam rem diuinam, honeſtaque ſupellectili inſtruendum curauit. Commorantur vt plurimùm hoc in loco decem frattes, qui die, noctuq; cũ maxima cordis alacritate diuinis laudibus, & contẽplationi incũbunt. E

De couentu Conceptionis B. Mariæ virginis. Conu. XIIII.

NE inclytus heros Stephanus à Gama à proprio parente inclyto videlicet Vaſco à Gama Vidiguarẽſiũ Comite, qui 2. huius Prouinciæ côuẽtũ, ſub titulo B. virginis Mariæ

A Mariæ de Conſolatione prope villulã Pallhaës conſtrui iuſſit, degenerare videretur:
imò vt tanti P. verus filius,atq; imitator hoc 14.monaſterium,immaculatæ glorioſiſ-
ſimæ virginis Conceptioni ſacratum, ſeſquimilliari ab oppido,cui Settuual Luſitanicè
nomen eſt,ex peculiaribus facultatibus,circa annum 1578. ædificandũ curauit. Fuit
præfatus hic P. Petrus primus huius Minoriticæ vineæ palmes, à P. Martino à S. Ma-
ria eius authore propagatus. Qui cùm,bonis moribus imbuendus,ſecum eò in eremi-
torio,quod poſtea in principem huius Prouinciæ locum euaſit,adhuc ſecularis mora-
retur,à R.P.F.Ioanne Caluo totius Frãciſcani Ordinis generali Miniſtro, dum Ara-
bricum montem,primitiuæ,atq; naſcenti Arrabidorum Cuſtodiæ initiũ daturus, cũ
inclyto Ioanne Aueranorũ Duce peteret,ad probationis habitũ admiſſus fuit : ac tan-
dem Franciſcanã profeſſus Regulã,in ſtrenuũ virũ,atq; verę paupertatis ſectatorẽ, vt
B tanti magiſtri diſcipulus euaſit.Moram trahunt frequentius hoc in loco 10. fratres.

De Hoſpitali Olyſipponis erecto.

A PRÆFATIS 14.conuentibus,ex quibus hæc Arrabidorũ Prouincia conflatur,
& duo xenodochia,infirmis fratribus curandis deſtinata:quorum alterum Olyſ-
ſunt ſipponis,alterũ verò Santareni erectũ eſt. Nam licèt fratres charitate,quæ cætera-
rum virtutũ forma eſt,atque præcipuum inſtrumentũ, quo cælorum Regno à morta-
libus vis infertur,ad infirmos non vacent : quia tamen ob ſummam conuentuum in-
opiam,anguſtiam,ſolitudinem,atque ab oppidis diſtantiam maxima cum difficulta-
te infirmis neceſſaria miniſtrare poſſent,vixq; eis Medici opportunè adeſſe valerent:
ea propter (& conſultò quidem) oblatum ſibi in regio Olyſsipponẽſi hoſpitali ab in-
C clyto Ludouico, qui & 3. huius Prouinciæ conuẽtum conſtruxit,peculiarem locum,
in quo pauperculi fratres in loco pauperibus communi facilius, commodiuſq; curari
valerent,præfatus P. Martinus à ſancta Maria libẽter admiſit. Aſſiſtunt præterea huic
hoſpitali aliquot fratres,à ſuperioribus deſtinati,qui omni diligentia,ſolicitudine,atq;
charitate infirmorum patrum,ac fratrum curam gerunt : quibuſq; religio eſt,ne ma
lè habentibus,aut conualeſcentibus aliquid,quo vel amiſſam ſanitatẽ recuperare , vel
partam confirmare queant,fauentibus interim ſibi tum nobilibus, tum quoq; popula-
ribus Olyſſipponenſibus,quibus fratrum valetudo commendatiſſima eſt, penitus de-
ſit. Hoc valetudinariũ,prius tñ pro fratrũ numero ſatis capax,ampliarunt, ædificijſq;
exornarũt ſereniſs.Ioãnes Luſitanię Rex,atq; Henricus S.R.E.Car.eiuſdẽ Regni Rex.

De Hoſpitali Santareni erecto.

D QVIA perdifficile foret , vt ſuperiorum temporum experiẽtia facilè docuit, om
nes infirmos,tum propter adauctum fratrum numerum,tum quoq; propter ni-
miam aliquorum conuentuum diſtantiam , Olyſſiponem deferri : data fuit à R. P. F.
Damiano, dum huius Prouinciæ clauum teneret , opera, vt ſecundũ valetudinarium
in oppido,cui Santaren Luſitanicè nomen eſt,erigeretur:ad quod ex vicinioribus con
uentibus infirmi fratres facilius transferri poſſent. Vbi & tanta cura , atque pietate à
religioſis ad id munus deſtinatis curantur,vt nihil eorum,quæ ad ſanitatem acquiren-
dam conducunt,ab ijſdem omittatur.

Et vt quàmplurima, quæ de pręſenti Prouincia dicenda forent (quæ tamen citra
aliarum iniuriam dicta velim) paucis perſtringam , nihil magis ab Euangelica illa ,
E atque à ſeraphico P.Franciſco commendatiſſima paupertate in ea relucet.Eius ſiqui-
dem fratres cilicineo tantùm ſacco induti,nudiſque pedibus perpetuò incedentes,nihil
aliud ab aſſere,vel ſubere in lectũ,& à ligno, vel lapide in ceruical admittunt,nihilque
aliud à breuiario , & ab vno vel altero ſpirituali libello in cellulis,i jſque anguſtiſſimis
habent.Præterea tegula ſæpius malleolo,vel lapide icta pro tintinabulo , & in refecto-
rio,atque culina deſpectiſſimis,pauperrimiſque vaſis, idque non ex neceſſitate, ſed ex
mera tantùm voluntate,vtuntur.Nam ea eſt Luſitanorum,pręcipuè vero nobilium ad
eos deuotio , vt ſi vellent, facillimè omnibus abundarent . De eius tandem domibus
hæc ſolummodò dixerim,quòd taguriola po ius,vel pauperum paſtorũ caſulæ,quàm
religioſorum habitationes videantur , quibus contenti Deo fideliter famulantur .

PROVINCIA
S. IOSEPH.
SANCTVS IOSEPH.
SÃCTISSIMÆ GENITRICIS SPÕSVS

PROVIN-

PROVINCIA S. IOSEPHI.

A QVVM ſancti Gabrielis Prouincia (quæ incunabulis adhuc implicabatur) maximis quateretur diſſidijs,& difficultatibus,earumq; componendarum ergô religioſi patres F. Ioannes Paſchaſius præcipuus eius fundator,ac F. Angelus ſe Romam contuliſſent; nec vlla illis,poſt multos tum in itinere, tum quoque in eius negotio componendo exantlatos labores, quietis ſpes iuxta votum affulgeret, eorum alter F. videlicet Ioannes Paſchaſius ex F. Angeli conſilio, præſtita prius Magiſtro generali patrum Conuentualium Franciſcanorum obedientia, ab eodem in illis generalibus Comitijs Romæ, anno à Chriſto Saluatore nato 1517. in Aracœlitano conuentu ex ſanctiſſimi Domini Leonis X. Pont. max. mandato celebratis patentes literas, quibus conuentus erigere,fratreſque nouitios,atque Cõuentuales arctioris vitæ cupidos aduentantes recipere,Confeſſarios, atque Prædicatores inſtituere,ac Guardianos creare ſibi licitum erat, obtinuit,atq; apoſtolica authoritate à ſummo Pontif. Leone X.ſub plumbea bulla confirmari curauit. Quibus denique munitus Galleciam (quæ Hiſpaniæ Prouincia eſt) contendit, ac primum conuentum quadam in maritima inſula,oppido quod Gallecorum lingua Redondella nũcupatur, ſatis vicina,ſub ſancti Simonis titulo erexit. Cùmque eius ſanctitatis,ſuique ſequaciũ fama magis,magiſque diuulgaretur,illaque ſæculares allecti, ad eum tamquam ad diuinum aliquod oraculum,oportuna de ſua ſalute relaturi reſponſa,confluerent, naſcẽtemque familiam latius extendi cuperent, nec tamen palmites,quibus propagari poſſet,ad manus adeſſent,præfatus F. Ioannes Paſchaſius Romam ſibi ſecundò adeũdum fore exiſtimauit,vt à ſummo militantis Eccleſię Paſtore poteſtatẽ acciperet, qua Obſeruantes Frãciſcanæ familiæ fratres,licèt prouinciali Conuentualium Magiſtro Prouinciæ S. Iacobi ipſe ſubeſſet, in ſuum conſortium recipere poſſet. Compoſitis igitur domus ſuæ rebus, Romanum iter aggreſſus eſt, Vrbemq; anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo trigeſimo quarto primò appulit,atque ſummo Pontifici ſui animi votũ ſupplex aperuit. Sed cùm eius cauſæ diſcuſſio,atque cognitio illuſtriſs. noſtri Ordinis Protectori commiſſa eſſet,repulſam ab eo legitimis quibuſdam de cauſis paſſus eſt. Is verò nihiloſecius in propoſito per integrum ſeptennium ibidem perſeuerans,cùm interim ſuæ humilitatis, integerrimæque vitę,atque patientiæ euidentiſſimum vniuerſæ Romanæ curiæ teſtimonium perhibuiſſet,à Paulo tandem III. Pont. max.anno à partu Virgineo 1541.breue quoddã ſub annulo Piſcatoris impetrauit,quo fratres tum Obſeruãtes Franciſcanos, tum quoque cuiuſuis alterius laxioris tamen Ordinis ad ſe venientes,petita tamen prius à ſuis ſuperioribus,licèt non obtenta, facultate recipere,ſuæque congregationi adiungere ſibi liberum erat. Reuerſus itaque in Hiſpaniã,eiuſque apoſtolici breuis authoritate fretus,17. Prouinciæ S.Gabrielis fratres,ac aliquot alios ex Obſeruãtum Prouincijs recepit,admiſitque. Horũ tamen maior pars, cùm efferati,ruſticanique Gallecorum mores minus ſibi arriderẽt,eo relicto,in propria remearunt. Perſeuerantibus nihilominus ſecum aliquibus ex præfatis Obſeruantibus, alium locum ſibi prope Baionam eorundem Gallecorum ciuitatem, maritimumque portum,ad 15.tantùm lapidem à præmemorato conuentu S. Simonis diſtantẽ,ab eius incolis oblatum illicò admiſit,fratribuſque inſtruxit. Præterea accedentibus ſibi anno humanæ redẽptionis 1551. quibuſdam alijs religioſis ex S.Gabrielis,atque etiam Pietatis in Portugalia Prouincijs 3.locum prope oppidum Vigo Hiſpanicè nũcupatum, nec longè ab alijs diſtantem, ſub titulo S. Marthæ erexit,ædificauitque. Surrexit etiam eo temporis quidam F. Alphonſus à Mãzanete, eiuſdem S.Gabrielis Prouinciæ alumnus, qui nouæ Prouinciæ erigendæ cupiditate ductus, à generali patrum Conuentualium

Magiſtro

Magiſtro literas,quibus conuentus ſibi per Hiſpaniam erigere,ac fratres recipere lice- A
ret,impetrauit, pagumque Manzanete Hiſpanicè nuncupatum, Badeiocianæ diœceſis, vnde originem ducebat, petens, eius patruo, viro vtique deuoto, ac ſimplici, vt ſibi conuentulum in ſuo prædio ex diuitijs, quibus abundabat,conſtrueret, facillimè ſuggeſſit. Dumque deuotiſſimo, pariterque nobiliſſimo Ioanni Velaſco ab Auila ſupplicat,vt ligna ex proximo ad ſe pertinente nemore ad operis ædificationem ſuppeditare velit,in eam venit ſententiam,vt,dimiſſo ſcilicet loco iam ſibi à patruo conceſſo, alium,ſumptibus præfati herois Ioannis Velaſco ab Auila ſibi liberaliſſimè collatis,inipſo nemore ædificaret,incoleretque:prout & fecit.Quem tamẽ omnino,ſed intra paupertatis ſanctiſſimæ limites,perfectum patribus Conuentualibus Prouinciæ S. Iacobi, præſtita prius illis obedientia,ſubegit. Audito autem poſt aliquot dies optimo F. Ioannis Paſchaſij nomine,viuendique modo,cùm vtriuſque leges, vita,atq; mores in vnum B
conuenirent, conſentirẽtque,iuuante ſibi fundatoris fauore pręfati ſcilicet Ioannis Velaſco ab Auila,eidem P. F. Ioanni Paſchaſio,tradito ſibi prius à ſe constructo tuguriolo,nomen,& obedientiam dedit:à quo & humaniſſimè admiſſus,viſitatusq; fuit.Cumque is F. Ioannes 4. hanc domum cęteris annexuiſſet, Galleciamque, vnde venerat, repeteret, graui correptus infirmitate in Luſitania, diem ſuæ vitæ clauſit extremum. Qua occaſione oblata Franciſcani patres Prouinciæ S. Iacobi Conuentuales, ne huiuſmodi nouellæ plãtulæ lõgius,latiuſq; ſerperent,ac præfatæ domus, adiunctis ſibi alijs, fratribuſque multiplicatis,aliquando in Prouinciam euectæ,negotium illis faceſſerent, eas ſibi omnino ſumendas,atque reliquis Prouinciæ locis annectendas curarunt. Sed fruſtra,nam pręfatus Ioannes Velaſco ab Auila vſus fauore tum ſereniſſimarum Marię,atque Leonoræ inuictiſſimi Caroli.V.Imperatoris,ac Hiſpaniarum Regis vterina- C
rum ſororum,tum quoque P.F.Antonii Paulini à Santo Quirico,patrum Conuentualiũ tunc p vniuerſam Hiſpaniam Commiſſarii, eas in peculiarem Cuſtodiam ſub titulo ſanti Ioſephi,cui ipſe deuotiſſimus erat,euehendas,promouendaſque curauit. Quibus denique religioſiſſimus, atque humillimus P. F. Antonius à Conceptione, origine Luſitanus,atque Prouinciæ Pietatis alumnus,communi eorum patrum, quorũ ex munere intererat,ſuffragio in Cuſtodem præfectus eſt. His verò conuentibus confirmatis, eorũque negotiis adamuſſim compoſitis, Romam petiit.Egreſſus erat per id tempus ex Prouincia S.Gabrielis ſtrenuus quidam religioſus nomine F.Petrus ab Alcantara, qui ex apoſtolica ſibi facta poteſtate,locellum quendam prope pagum Pedroſo Hiſpanicè nuncupatum Placentinæ diœceſis ſibi, ſuiſque ſequacibus ſub obedientia tamen patrũ Conuentualium,ædificarat.Cùm igitur præfatus P. ac F.Antonius à Conceptione ge- D
neralem Conuẽtualium patrum Magiſtrum,P.videlicet Iulium Magnanum, à quo & humaniſſimè exceptus eſt,de ſuis negotijs,nouiterque erecta Cuſtodia,ac de morte F. Ioannis Paſchaſij certiorem reddidiſſet,patentes quaſdam litteras ſummi etiam Pontificis Pauli. IIII. calculo confirmatas ab eo retulit, quibus neophytæ Cuſtodiæ præmemoratus P.F Petrus Alcantarenſis cum plenitudine poteſtatis,ac facultate eiuſdem in Prouinciã pro arbitrio aliquando promouendi Commiſſarius præficiebatur. Is itaq; P.Petrus Alcantarenſis accepta commiſſione,poſtquã & domum à ſe ædificatam,& 2. alias ſibi ab inclyto Orapeſſano Comite oblatas,& 4.in Zamorẽſi Epiſcopatu cõſtructam cæteris adiũxiſſet, Capitulum celebrauit,ac,iuxta commiſſionis tenorem, Cuſtodiam ipſam in Prouinciam ſub antiquiori titulo ſanti Ioſephi erexit, benemeritumque P. F. Chriſtophorum Brauo à patribus vocalibus in primum prouincialem Miniſtrũ, E
anno à Chriſto Saluatore nato 1561.canonicè electum confirmauit.Qui quidem omnibus ſibi creditis conuentibus diligenter luſtratis, eorumque rebus ritè diſpoſitis, cùm illis quempiam alium ſibi oblatum adiũxiſſet,Romam,de negotiis Prouinciã ipſam concernentibus acturus,conceſſit.Cuius quidem itineris hæc potiſſimùm cauſa fuit.Dabatur ſiquidem eius fratribus,& ipſi probro,quòd,qui Regulæ zelotes haberi vellent,Cõuentualibus patribus ſubeſſent. Accedebat ijs rumor de reformandis, reducendiſque ijſdem patribus Conuentualibus ad regularẽ Obſeruantiam per vniuerſam Hiſpaniã vbique ſparſis:quapropter id ſibi itineris metiendum fore exiſtimauit.Præfatus interim P. F.Petrus Alcantarenſis,qui adhuc Commiſſariatus officio (vt præfati ſumus) fungebatur,literis

A tur,literis ſibi, ac cæteris Prouincię patribus, fratribuſque ex vrbe Roma ab illuſtriſſimo domino Pio Carpenſi S.R.E.Cardinali,atq; Minoritici Obſeruantis Inſtituti eximio Protectore, & à R.P. F. Franciſco Guſmanio,tunc Romano eiuſdem Ordinis Procuratore tranſmiſſis (ſuadebāt omnino illis præfati Ordinis illuſtriſſimus Protector, ac Romanus Procurator,vt patribus Conuentualibus vale dicto, Franciſcanis Obſeruantibus nomen,& obedientiam darent)annuendum cenſuit. Quamobrem peractis prouincialibus Comitijs,nouoque Miniſtro concurrentibus patrum ſuffragijs electo, F.ſcilicet Bartholomęo à ſancta Anna, patribus Obſeruantibus ſe,ſuoſque fratres ſubmiſit. At prouincialis Miniſter nouiſſimè electus, 4. primùm monaſterijs præcedentibus locis ſuperadditis,Romam ſe contulit. Cùmque Genuam appulſus intellexiſſet R.P.F. Franciſcum Zamorenſem totius Ordinis Minorum Miniſtrum tunc generalē B Venetijs agere, eò ſecum de actibus capitularibus collaturus, conuolauit,& ad locum peruentus,quid ab eorum vtroque huiuſmodi tranſlationis cauſa obſeruādum foret, vnanimi conſenſu ambo ſimul ſtatuêre.Indeque poſtea ſoluens Vrbē applicuit,factūq; ſummo Pontifici Pio IIII. omnino apperuit; Qui edita ſub titulo vnionis plumbea bulla 8. Februarij anno Domini 1562. Pontificatus vero ſui anno 4. præſtitam huiuſmodi Obſeruātibus obedientiā,& translationem,atque acta inter præfatos generalem,& prouincialem Miniſtros ſtabiliuit. Quæ verò inter vtroſque Miniſtros acta fuerant huiuſmodi tenoris erant.Renuntiauerat enim præfatus Miniſter Prouinciæ S.Ioſeph ſuo, ſuorumque fratrum, quorum partes agebat, nomine omnibus priuilegijs regulari Obſeruantiæ contradicentibus,ſeque,atque illos generalis fratrum Obſeruantum Miniſtri obedientiæ ſubmittebat,eum interim verum,atque legitimum paſtorem C in omnibus agnoſcens.Præcepit præterea idem ſummus Pontifex Pius IIII. præfato generali Miniſtro,eiuſque Commiſſarijs pro tempore exiſtentibus, quatenus prę fatæ S.Ioſephi Prouinciæ,eiuſque alumnis pro virili adeſſent,atque fauerent. Quam & denuò eiuſdē diplomatis tenore ratam habuit,confirmauitque: immo & conceſſit, vt eius Cuſtodiæ S. nempe Ioannis Baptiſtæ, atque ſanctorum Simonis,& Iudæ (quæ tamen in Toletana generali Congregatione à nobis celebrata,anno 1583.ex omnium patrum decreto legitimis de cauſis ſoluta eſt)cùm primùm 10 domos illarum quęque aſſequuta fuiſſet,in peculiares Prouincias euehi poſſent: ac tandem apoſtolicum Pauli III. Pont. max.breue,quo Ioſephitarum fratrū Prælato & Conuentuales,& Obſeruātes Frāciſcanos fratres,immo & cuiuſcunq; alterius,laxioris tñ,Ordinis religioſos ad ſe veniētes recipere licebat,eius calculo comprobauit,roborauitq;.Huius igitur D bullæ tenorem ſequutus pręmemoratus P. F. Franciſcus Guſmanius, tunc Franciſcanæ Obſeruantis familię Vltramontanę generalis Commiſſarius, dum huius Prouinciæ Capitulum in conuentu ſanctæ Mariæ de Angelis prope oppidum Cadahalſo Hiſpanicè nuncupatum celebraret, 6. domos,quæ in Valentiæ Regno ſedem obtinebāt, huicque Prouinciæ ſuberant, Cuſtodiæ titulo inſigniuit (nondum enim huiuſmodi dignitates aliqua prędfatarum Cuſtodiarū ex Capituli decreto,aſſequuta erat,ſed id tātùm ex Pontificia authoritate obtinuerat)eoque priuilegio donauit,vt iuxta S.Domini Pij Papæ IIII. conceſſionem,cùm primùm ad 10.numerum perueniſſent,in Prouinciam erigi poſſent.Quod & ſuceſſu temporis iſti,ſancti videlicet Ioannis Baptiſtę Cuſtodię euenit,prout eius chronica legenti manifeſtum erit:Ex ſupradictis manifeſtè patet,quàm egregiè fallantur ij, qui aſſerunt, hanc Prouinciam ab illa,quę Archangelo E Gabrieli dicata eſt,originem duxiſſe,cùm illi nunquam adiuncta fuerit. Verum eſt tamen quod eius authores,atque fundatores,nempe venerabiles patres F. Petrus ab Alcantara,F.Ioānes Paſchaſius, F.Bartholomæus à ſancta Anna, ac F.Alphonſus à Manzanete ex illa,tāquā ex equo Troiano, olim prodierint.Conſtat deniq; hęc Prouincia, cuius maius ſigillum imaginem S. Ioſephi ſtantis, ac ſiniſtra in vlna puerum Ieſum geſtantis, nec non baculum,ſiue floridam virgam,cui ſimplex colūba innititur, dextra manu tenentis, quam & ſibi ornatus ergô, pro ſolito more,prępnere volui, ſequenteſque literas, SIGILLVM PROVINCIÆ SANCTI IOSEPH. duplici Franciſcana corda circunſeptus orbiculariter imprimit,ex 33.fratrum conuētibus nam monialium nullum penitus admittit.Horum quiſque ab eo tantùm,qui prope Ri

uum porci

uum porci oppidum conſtruitur,cùm fratribus habitatoribus omnino vacet, vt plu- A
rimùm duodecim, aut tredecim religioſos continet. Ex his autem monaſterijs (eſt enim Prouincia hæc alijs Hiſpaniæ quàmplurimis inſerta,nullaque certa periodo circunſcribitur) vndecim Caſtella vetus habet,ſex verò ea Hiſpaniæ portio, quæ vulgò Eſtremadura nũcupatur,ſed 15. reliqua Toletanũ cõplectitur Regnũ. Inter quę id, quod diuo Iſidoro in nemore Loriano dicatũ eſt,immediatèq; ſequitur, primiceriatũ obtinet. Nam 3.alij conuentus,Baionenſis ſcilicet, Redondelanus, atque Vicenſis, qui in Galleciæ regno ipsũ origine præceſſerãt, exauthorata in Toletana gñali Cõgregatione SS. Simonis & Iudę Cuſtodia,cui ſuberãt,in Prouinciæ S. Iacobi ius ceſſerũt.

De conuentu S. Iſidori Syluæ Lorianæ. Conu. I.

SI huius Prouinciæ voluntariam paupertatem, quæ in communi fratrum victu, B
amictu,atque domorũ ſtructura maximè elucet, adamuſſim, & ex profeſſo referre vellemus, prolixa hauddubiè nobis hiſtoria texenda foret,ac præter intentũ omnino eueniret,cùm breuitati maximè ſtudeamus,eaque de cauſa leui eam penicillo depingẽtes,ne huiuſmodi illuſtrem,ac omnino laudabilem virtutẽ prætermiſiſſe negligẽtius videamur,paucula ſuis locis in mediũ tũ de ipſa, tum quoque de diuina prouidentia, qua eã accepto ferre Deus opt.max.manifeſtiſſimè indicat,adducemus. Vt ſaltẽ ex ijs prudens lector,quę reſidua ſunt,facillimè coniectare valeat. Vt igitur ad huius conuẽtus S.Iſidori,à 10.fratribus frequentius inhabitati,deſcriptionẽ deueniamus,aliqua ex ſupradictis nobis repetenda erunt. Conſtruxerat apud Gallecos, apoſtolica ſibi fauente authoritate, venerabilis P. F. Ioannes Paſchaſius Baionenſem, Redondelanum, atque Vicenſem conuentus,cuius exemplo permotus, eademque facultate munitus C
P.ac F. Alphonſus à Manzanete propriã S.Gabrielis Prouinciam,quę vtrique communis erat,linquẽs,in ſylueſtria loca,rigidiorem acturus pœnitentiam,conceſſit. Cùmq; in ea ſe per aliquantulùm temporis exercuiſſet, pagum Manzanete Hiſpanicè nuncupatum,ſibique natiuum petens,patruo adhuc ſuperſtiti, à quo plurimum diligebatur, ſugeſſit, vt in proprio prædio tuguriolum ſibi, ſuiſque fratribus exdomeſtica facultate conſtruere vellet. Cùmque, illo annuente,ambo ſimul illuſtrem dominũ Ioannem Velaſquium ab Abula, neceſſaria ligna pro futuro ædificio ab eo emendicaturi, conueniſſent,effectum eſt,vt prӕmeditato loco omnino prætermiſſo hunc, diuo Iſidoro ſacrum,atque expenſis prӕfati domini Ioannis Velaſquij in ſylua Loriana Badeiocianæ diœceſis, iuxta paupertatis normam, circa annum Dominicæ incarnationis, 1551.eo loco,in quo ędicula in honorem eiuſdem diui Iſidori ſubſtiterat,atque ad Tẽ- D
plarios aliquando (ſi tamen humanæ eius patriæ traditioni aſſentire velimus) pertinuit,ædificatum,acceptarit:atque, vltimo vale dicto patribus Franciſcanis Conuentualibus Prouinciæ S.Iacobi,quibus ad tempus paruerat,ſe, præfatamque domũ obedientię,atque curę prædicti P. F. Ioannis Paſchaſij,qui peculiaris Prouinciæ erigendę poteſtatem à ſede apoſtolica obtinuerat,lubentiſſimè commiſit.Sacra itaq; hæc ædes, quam eius fundator,quoad vixit,omni beneficiorum genere proſequutus fuit, quartũ aliquando locum hac in Prouincia obtinuit,Sed à generali Congregatione Toleti anno Domini 1583. celebrata,ex cuius decreto præmemoratæ Baionẽſis,Redondelana, atq; Vicenſis domus Prouincię S.Iacobi aduidicatę fuerũt,primiceriatus iure in ea gaudet. Hinc recedens venerabilis P.F. Ioannes Paſchaſius,vt Galleciam repeteret,dum apud Luſitanos in quodã pago, cui Rifagna de S.Maria Luſitanicè nomẽ eſt, immora E
tur,in grauiſſimã incidit infirmitatem,ex qua cum maxima ſanctitatis opinione mortem ibidem obijt.Et meritò quidem,nam conuerſus ad Dominum, ac Franciſcanã in Prouincia S.Gabrielis ingreſſus Religionẽ, per quadraginta continuos annos, tum in ea,tum quoque in hac ſancti Ioſephi,cuius author ipſe fuit,adeò paupertatem,humilitatemque coluit,vt à viliſſimo habitu, & pauperrimo mantelo nihil aliud perpetuò habere voluerit;& ictus aliquando in altera maxilla,aliam etiã, iuxta Saluatoris verbum, genuflexus,ac lubens percutiendam porrexerit. Hunc Galleci vt beatiſſimum alterum patrem Franciſcum audiebant,venerabanturque,atq; eius ſepulcrum,quod honorificè ſatis,pro paguli Rifagnæ modulo,in illius eccleſia erectum eſt, plurimi Luſitani à

A tani à diuerſis infirmitatibus eius meritis liberandi, maxima cum veneratione frequentant. Cuius etiã hauſta terra ad pellẽdas ex humanis corporibus febres maximè cõfert.

De conuentu Conceptionis beatæ Mariæ Petroſi. Conu. II.

EMINEBAT eo temporis inter cæteros Prouinciæ S. Gabrielis alumnos deuotiſſimus P. ac. F. Petrus ab Alcantara, qui poſtquam ſecũdò eius clauum ſub titulo Miniſtri prouincialis tenuiſſet, cuiuſdam reformationis inſtituendæ ergô tum ſibi, tum quoque regulari Obſeruantiæ terga vertit, ac Magiſtro patrum Conuentualium generali nomen dedit. Ex eius igitur facultate cùm ad 20. lapidẽ à Placentia, quæ antiquioris Caſtellę ciuitas eſt, in quodam prærupto monte, à quo oppidum Hiſpanicè Cannaueral, Latinè verò Arundinetum, nuncupatum, non multùm diſtat, ædiculam ſibi, B ſuiſque ſequacibus ex vili, ſylueſtrique materia non longè à pago, cui Pedroſo nomen eſt conſtruxiſſet: ac huius Prouinciæ, quæ Cuſtodia tunc tantùm erat, fratres tanto orbati parente, P. videlicet Ioanne Paſchaſio à præfato Magiſtro patrum Cõuentualium generali, P. ſcilicet ac fratre Iulio Magnano, cui tunc parebant, ſimilem ſibi dari Prælatum, qui naſcentem eorum Cuſtodiam promouere, ac ab inſultibus tutari felicius poſſet, inſtantiſſimè petijſſent, ex eiuſdem Magiſtri generalis, atq; apoſtolica Pauli IIII. ſummi Pontif. authoritate, eis in Commiſſarium præfectus, eaq; facultate donatus eſt, vt commiſſam ſibi Cuſtodiam in iuſtam Prouinciam pro arbitrio promouere poſſet. Quapropter, ne muneri ſibi iniuncto iniuriam feciſſe videretur, huiuſmodi mandatis obtemperans, & commiſſionem acceptauit, atque hanc domum, immaculatæ Virginis Deiparæ Conceptioni ſacram, & à 12. fratribus occupatam, cui 5. tunc obtigit locus, licet ſecundum modò obtineat, cæteris annexuit. In qua illud diuinæ miſericordiæ, atq; C prouidentiæ patentiſſimum ſignum anno à Chriſto ſaluatore nato 1560. elucuit. Cùm enim vnicus tantùm paruus panis adeſſet, quo duodecim fratres per integros 2. dies refici poſſent, illumque in 11. partes diuiſum P. loci Guardianus cæteris fratribus, nulla ſibi penitus portione relicta, diſtribuiſſet, eiſque ſumpto libello patientiam, atque hilarẽ paupertatem congratularetur, adfuit ex inſperato prę foribus ex pagulo, cui Serradilla Hiſpanicè nomen eſt, vnde rariſſimè fratribus tum ob loci diſtantiam, tum quoque ob eius pauperiem eleemoſynæ ſubminiſtrabãtur, ruſticus quidam panibus, piſcibus, oleo, atque aſparagis onuſtus, qui ſuo aduentu eorum neceſſitatibus occurrit. Nec abſimile eſt illud, quod anno à Virgineo partu 1581. hoc in eodem loco obuenit: Riuulis ſiquidem ob continuam pluuiam inundantibus, fratribuſque ea propter ſe neceſſario domi conti- D nentibus, quicquid edulij, atque panis erat, abſumptum omnino fuit. Et ecce, dum illi orationi feruẽtius inſtant, nihilq; minus quàm de humana ope cogitant, prohibentibus omnino imbribus fluuiorum tranationem, alius præter ſpem ruſticus præmemorati paguli incola aduentauit, qui, ſuperatis, licèt non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine, veloci equo torrentibus, panes, vinum, piſciculos, atq; aliquot fructus liberaliſſimè miniſtrauit, quibus extenuata ieiunijs corpora refecerunt, famemque procul propulſantes, Deo opt. max. omnium bonorum largitori debitas gratias (vti par erat) reddiderunt. Diem clauſit hoc in loco extremum, ſepulturamque obtinuit ſummę humilitatis, ſimplicitatis, atq; paupertatis cultor frater Franciſcus à Valentia laicus profeſſus, qui inter cæteras virtutes adeò ſanctam coluit paupertatem, vt nihil aliud vnquam, vel certè rarò in cibum admitteret præter id, quod cęteris fratribus ſuperfuerat. Nec ea propter à E mendicatione abhorrebat, cùm nihil ſibi gratius nihilque iucundius, ab ea euenire poſſet: eique tantò libentius incumbebat, quantò Chriſti Saluatoris noſtri pauperibus, in quos incredibili compaſſione, ac amore ferebatur, magis, magiſque adeſſe poterat.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Vitioſæ. Conu. III.

DVM præſens Prouincia inter anguſtias verſaretur, ac ex quinque tantùm domibus ſub Cuſtodiæ titulo conſtaret, in ſecundo eius Capitulo, quod in conuentu ſancti Iſidori de Loriana celebratum extitit, ſacra hæc ædes ad tertium lapidem ab oppido Deleitoſa Hiſpanicè nuncupato, illuſtriſſimi Comitis Orapeſſani ſumptibus, in honorem ſancti Ioannis Baptiſtæ pauperrimè ſatis, pro fratum tamen voto, prius conſtructa,

conſtructa, à patribus capitularibus admiſſa, cęteriſque 5. adiecta fuit, cuius ſanctitas A
ex ſequenti euentu, eoque mirabili ſatis conſtat. Aderat fortè dies eius feſtus, paniſq;,
quo fratres aliquantulas caules ſuilla carne conditas comedere poſſent, omnino deficiebat, quamobrem eorum P. Guardianus proximius oppidum, Delectoſam videlicet petiturus (eſt enim hic conuentus campeſtri, atque deſerto in loco ſitus) diuinum officium fratribus interim pro tantæ ſolemnitatis exigentia commendans, eos de alimonia benè ſperare iuſſit. Dumq; præfatum Oppidum ad Orapeſſanos Comites ſpectans, de emendicatione omnino ſolicitus ingreditur, grauioribus negotijs implicitus, eam diuina hauddubiè diſpoſitione, atq; prouidentia, quæ & conuallium lilia glorioſè induit, cæliique volucres paſcit, id efficiente, obliuioni tradidit. Et ecce ipſa prandij hora mulus à perdeuota quadam fœmina Druſiliana Agnete miſſus, atque exculentis, poculentisque onuſtus præ foribus conuentus adeſt, qui ſuo inopinato aduentu famelica fratrum viſcera abundè ſatis refecit, recreauitque. Cùm enim pręcedenti nocte ſomnus à præfata Agnete aufugiſſet, cœpit ipſa imaginari, ac intra ſe dicere, cùm ego molli in hoc lecto dormire nequeā, quo pacto pauperculi illi religioſi cōuentus diui Ioannis Baptiſtæ incolæ, ſuper nudam humum, aut ſuper duriſſimos aſſeres ſomnum capere quibunt? Cùmque per integram noctem inſomnis omnino in huiuſmodi imaginatione perſtitiſſet, perſeueraſſetque, ſummo adueniente mane è lecto ſurgens præfatū prandium illis mitti curauit. Moris eſt patribus Hieronymianis celebris, atque illuſtris monaſterij ſanctæ Mariæ de Gaudalupe pauperculis quibuſdam conuicinioribus fratrum conuentibus, olei, atque mellis aliquantulum, in ſingulos annos, liberaliter miniſtrandi, quapropter & huius loci fratres, qui frequentius ſunt 12. numero, quòd non longius abeſſent, eam ſibi eleemoſynam petendam quoque fore exiſtimarunt: Sed paſſi à portario repulſam P. Priori ea de re ſupplicarunt. Is verò conſultis prius de more capitulariter patribus, fratribuſq; ſibi ſubditis pręmemoratam eleemoſynam ſingulis annis erogandā, ex omniū ſuffragio eis ſtatuit, decreuitque. Dumque famulus iuxta Prioris decretum hydriam ferè exhauſtam, mel deprompturus, petit, eam exuberare conſpicit. Qua re per monaſterium diuulgata, concurrêre patres, atque viſo proprijs oculis miraculo, Deum opt. max. quòd huiuſmodi obſequiolum accepto ferre dignatus eſſet, laudare cœperunt, nec non rei euentum, fidedignis teſtibus adhibitis, ſcriptis mādari curarunt. Mortem obijt hoc in loco anno à Virgineo partu 1563. ſummæ ſimplicitatis vir, ac P. F. Leo Luſitanus dignitate ſacerdos, qui adeò animarum ſalutem ſitiuit, vt licèt grauioribus implicaretur infirmitatibus, atque doloribus, nunquā alicui ſacramentalis confeſſionis exceptionem denegarit. Quapropter ab omnibus huius D
patriæ accolis inter cælicolas adnumeratur. Huic adiunctus eſt conſimilis ſanctitatis vir. F. Alphonſus ab Erena laicus, qui poſtquā in Flandria ſub vexillis Caroli V. Imperatoris, cui ob animi fortitudinem gratiſſimus extitit, ſtrenuè militaſſet, ſub Chriſto Regum Rege, ac dominantium Domino hac in Prouincia multò fortius, felicius, atque glorioſius militauit, ob eiuſq; ſingularem vitam, atque heroicas virtutes Guardianatus, Cuſtodiatuſq; officijs functus fuit, in quibus tamen laudabiliter ſe geſſit, atque de Dœmone humani generis cruento hoſte illuſtres triumphos reuexit, diemque clauſit extremum anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto.

De conuentu Dominæ noſtræ de Roſario. *Conu. IIII.*

ANIMADVERTENS Illuſtriſſimus Comes Orapeſſanus proximè præcedē E
tem domum ab huiuſce Prouinciæ patribus admiſſam, adiecit vt & aliam non multò illi abſimilem duodecimo milliari ab oppido Orapeſſa ſyluatico in loco, ac in margine eius fluminis, cui Tietar Hiſpanicè nomen eſt à ſuis prædeceſſoribus conſtructam, atque à patribus Seruitis olim inhabitatam, ſed poſtea derelictam illis offerret. Quam cùm ab ijſdem acceptatam cerneret, pro aſſuetæ paupertatis huius Prouinciæ exigentia, refecit, reſtaurauitque, atq; quotidianis eleemoſynis, quo ad vixit, proſecutus extitit, prout & eius ſucceſſores in dies proſequuntur. Idq; ſpeciali Dei ter opt. max. miſericordia & prouidētia. Nam ea eſt itineris ad eam ob loci ſolitudinē, atq; viarum anfractus difficultas, vt vix accolis, atq; aſſuetis pateat. Et niſi horū inclytorū Comitū

ſedula

A ſedula munificentia fratrum neceſſitas ſubleuaretur, vix ab ijs inhabitari poſſet. Eſt nihilominus maxima in veneratione apud omnes conuicinos populos, & Altiſſimo, vt vno, aut altero exemplo in medium adducto facillimè commonſtrabimus, commendatiſſima. Accidit enim, vt quadam die nec panis buccella domi inueniretur, quod cùm Guardianus, frater videlicet Franciſcus à Galiſteo reſciuiſſet, ſibi ſubditos fratres ad bene de diuina liberalitate ſperandum, atque ad deuotius diuinum perſoluendum officium cohortatus eſt. Dumque feruentius orationi inſtant, adfuit prę ter morem mulus cibarijs, pane, atque vino onuſtus, quibus denique fratres, qui duo denarium numerum non excedunt, ieiuna corpora refecerunt. Et alio quodam die, cùm præter aliquantulum nautici panis, quo frequentius veſcuntur fratres, nihil penitus ad manus eſſet, quod tribus infirmis porrigi poſſet, Sacriſtæ altaria paranti ſuper alterum illorũ panis cũ dimidio omnino recens, ex inſperato, apparuit, quo mi-
B rum in modum præfati infirmi, Deo prius largitori gratijs de more actis, refecti ſunt.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ prope pagum Ligni. Conu. V.

CIRCA annum Dominicæ incarnationis milleſimum quingenteſimũ quinquageſimũ ſecundũ venerabilis pater Petrus Alcantarenſis præcedentes domos in Prouinciam erecturus, patrum Comitia in ſuo conuentu de Pedroſo (cuius ſuprà ſecundo loco meminimus) coëgit; ibidemque oblatum ſibi monaſteriolum, ædificandum tamen prope pagum Ligni (Hiſpanicè Aldea del Palo) quod Zamorenſis diœceſis caſtellum eſt, lubens acceptauit, ac fratrum eò mittendorum delectum habuit. Qui quidem, dum conuentus ſub titulo ſanctæ Mariæ Magdalenæ ædificaretur, in pauper-
C culo quodam, ac humili molendino commorati ſunt: in quo & illud memorabile accidit. Niuibus ſiquidem in maxima copia decidentibus, ac terram altè contegentibus, cogebantur pauperculi fratres, ne ob pedum nuditatem grauem aliquam infirmitatem incurrerent, ſe domi continere: cùmque ea frigoris, aërisque inclementia diu perſeueraſſet, quicquid panis erat abſumptum omnino fuit, ita vt nec eius fruſtum, aut buccella remanſerit. Et ecce, dum nihil minus ab ijs precibus intentis cogitatur, tintinnabuli ſonitus auditur, aperientique portario (cui id ex munere incumbebat) oſtiolum occurrit ſaccus panibus refertus. Cùm verò ille ex rei euentu ſtupefactus, ſolicitè eius latorem, gratias ſibi pro tanto beneficio redditurus, quęreret, neminem penitus, immo nec alicuius aut hominis, aut iumenti veſtigium niuibus impreſſum inuenire potuit. Commorantur frequentius hoc in loco duodecim religioſi fratres.

D *De conuentu S. Andreæ de Monte Arenis. Conu. VI.*

INTER aſperrimos montes, ſeſquimilliari tantùm ab oppido Arenarum, quod imperio inclyti Ducis de Infantado paret, anno 1571. couentus hic, S. Andreæ Apoſtolo de Monte dicatus, & à 14. fratribus incultus, expenſis præfati Ducis erectus fuit. A quo etiam quicquid pro infirmis curandis, cùm per mendicationem occurri minimè poteſt, requiritur, liberaliſſimè recipit. Nam ea eſt huius loci penuria, eaque aſperitas, vt nullo pacto abſque huiuſmodi adminiculo fratres ibidem perſeuerare valeãt. Hoc igitur in conuentu cùm quodam die panis, imminente iam prandij hora, penitus deficeret, nec eius habendi aliqua ſpes affulgeret, adfuit præ foribus ruſticus quidam, qui depromptos ex ſitarchijs magnos 5. panes portario ſibi cuſtodiendos tra-
E dit, ſtatimque diſparuit: pater verò Guardianus eos ſibi diuina prouidentia miſſos intelligens, vt rei euentus facillimè comprobauit, nam præfatus ruſticus amplius non comparuit, fratres diſcumbere, ſibique miſſos à Deo opt. max. panes apponere iuſſit. Quiſquis ille fuerit, qui apertis oculis huius Prouinciæ paupertatem, viuendique modum contemplatus fuerit, nullo pacto exiſtimabit nos apologi fabulas ad horum conuentuum deſcriptiones attexere, dum huiuſmodi euentus in medium adducimus. Mortem obijt hoc in monaſterio ſummæ ſanctitatis vir, ac P. F. Petrus Alcantarenſis, qui ex ingenuis parẽtibus Norbæ Cæſaræ quę Hiſpaniæ ciuitas, atq; ſacræ Alcantarenſis militiæ prima ſedes eſt, ortus, 16. annũ agẽs, Frãciſcanũ Inſtitutũ in S. Gabrielis Prouincia, cuius ſecundò Miniſtrũ prouincialẽ maxima cum laude egit, profeſſus, inde apoſtolici

cuiuſdam breuis facultate fultus, ad intimiora cuiuſdam montis ſub obedientia Franciſcanorum patrum Conuentualium penetrauit, ibidemque pauperrimum, atque anguſtiſſimum conuentū de Petroſo (cuius ſuperius mētio facta eſt) ædificauit, & ad præſentis Prouinciæ gubernationem aſſumptus, eam ſua ſanctitate, atq; prudentia mirū in modū auxit, illuſtrauitque. Huius P. abſtinentia incredibilis fuit, ita vt tertio quoque die pauculas herbas ſemicoctas cinere, aut frigida aqua conſperſas cum aliquantulo panis admiſcerit, & integras Quadrageſimas in pane tantùm & aqua tranſegerit. Somni præterea parciſſimus extitit, adeò vt per quadraginta continuos annos ſingulis diebus naturalibus per horam tantùm cum dimidia ſuper nudam humum, aut impolitum, rudemq; aſſerem dormitioni indulſerit. Nam quod reliquum ſibi temporis erat, aut diuinis laudibus perſoluendis, aut orationi, aut cæleſtium rerum meditationi, in qua ſæpè ſæpius rapiebatur, ſuauius intendebat: qua etiam de cauſa plura beneficia à Deo opt max. retulit, ſpirituque prophetico, quo multa certiſſimè prædixit, cohoneſtatus extitit. Adiecit quoque tantus hic vir præfatis virtutibus familiarē quandam conuerſationem omnino comem, hilarem, atque ſale conditam, licèt grauem, & religioſam; inſuper & voluntariam paupertatem, qua mirabiliter emicuit: & profundiſſimam humilitatem, atque ſummam patientiam. Quibus tandem ornatus, cùm per quadraginta ſeptem integros annos Altiſſimo in maxima cordis puritate, ſpirituſque feruore, tum in Prouincia ſancti Gabrielis, tum quoque in hac præſente famulatus eſſet, die menſis Octobris 18. anno verò à ſalutifera Chriſti natiuitate 1562. ætatis verò ſuæ 63. poſtquàm deuotum illum Dauidicum pſalmum in ordine 122. *Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi*. deuotiſſimè recitaſſet, omnibus ſacramētis munitus, animā cęlo reddidit. Idq; ſanè ſequentia miracula patentiſſimè indicant. Cùm enim puerulus Aethiops, inutilis penitus, atq; contractus ad illius ſepulcrum ab eius hera, vxore quōdam Martini de Frias, ac præfati oppidi Arenarum accola, adductus eſſet, eius meritis Deo opt. max. id operāte, integrę ſoſpitati reſtituitur; & Leonora Gōſalua eiuſdē oppidi Arenarū inquilina à paralyſi, qua grauiſſimè laborabat, ad eius quoq; ſepulcrū liberatur. Plura quoq; miracula edidit hic B. P. quę tū prolixitatis vitādæ ergò reticemus. A B C

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Cadafalſi. Conu. V I I.

CVM inclytus quidam Villenicus Marchio ex inclyta Ioanna à Toleto legitima vxore prolem, quæ ſibi hæreditario iure in Marchionatu ſuccederet, ſuſcipere minimè poſſet, ex præfatæ vxoris conſilio, voto ſe B. Ioſepho aſtrinxit, vt ſi eam eius interceſſione aſſequeretur, conuentum ad fratrum huius Prouincię habitationem proprijs ſumptibus ædificaturus eſſet. Quo emiſſo ſtatim voti compos effectus eſt, ita vt intra breuiſſimi temporis ſpatium quinque maſculinas proles, & vnam fœmininā obtinuerit, quemadmodum ſummi altaris pictura, ac teſtimoniales literæ archiuis commendatæ facillimè cōmoſtrant. Ne igitur pijſſimus heros ingratitudinis argueretur, hoc monaſteriolum, propè oppidū Cadafalſum, (Hiſpanicè verò Cadahalſo) ſuæ ditioni ſubditum, iuxta Prouinciæ normam, intra videlicet conſuetæ paupertatis limites, à fundamentis ad verticē vſq; conſtrui curauit, fratribusq; inhabitādum pientiſſimè contulit. Quod tandem admiſſum pater frater Frāciſcus ab Oliua, Prouinciæ S. Gabrielis alumnus, ac iſtius tunc Prouincialis Miniſter duodecim fratribus inſtruxit, ſāctiſſimęq; Dominæ noſtræ de Angelis iuxta fundatoris votum dicauit, atq; in eo vitæ mortalis debitum, ex protoplaſtorū culpa contractum Altiſſimo exſoluit. Hūc ſequutus eſt eximiæ ſimplicitatis religioſus, atq; ſuæ ſeruādæ Regulæ zelātiſſimus F. Frāciſcus à Magdalena, cuius tāta fuit humilitas, tantaq; ſui ipſius cognitio, vt licèt competēter literatus eſſet, tonſurāq; de ſacerdotali more, nouitiatus tēpore, inuitè tū admiſerit, nullo pacto ſub ea profiteri voluit, ſed in laicorū fratrū conſortiū trāſire maluit: aiens ſe quidem ad tantum munus obeundum indignū omnino, immo potius aptiorem ad vtenſilia abluēnda, cæteraq: humilitatis officia exercenda. Obijt venerandus hic F anno Dominicæ incarnationis 1567. eiusque corpus 13. anno à die tranſitus, cùm ſibi aliud cuiuſdam defuncti fratris adiungendum foret, imputre penitus, incorruptum, atque integrū inuētum eſt, licèt ſarcophagū maderet aqua, facilem q; corruptionis materiā miniſtraret. D E

De conuen-

A *De conuentu Dominæ noſtræ de Carduo Hontiueros. Conu. VIII.*

VT religioſus pater ac frater Petrus Xerezius, huius Prouinciæ Miniſter, deuotioni illuſtris ad modum, ac perdeuoti herois Didaci Sandoualij, Hiſpanici equitatus Philippi II. Hiſpaniarum Regis præſtantiſſimi Quæſtoris, faceret ſatis, conuentum eius expenſis, ad mille paſſus ab oppido Hontiueros Hiſpanicè nuncupato Abulenſis diœceſis, eo ipſo loco, in quo parochialis Eccleſia in honorem Dominæ noſtræ de Carduo (Hiſpanicè Cardillejo) ſubſtiterat, ædificandum anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo acceptauit, aliquotque fratres operi promouendo præfuturos eò tranſmiſit. Illi verò præfati fundatoris liberalitate, atque auſpicijs, de Curati eius eccleſiæ licentia, pręfatam ædiculam, ſiue parochiã
B ſub eodem prorſus titulo, intra conſuetę paupertatis ſepta, breui tempore promouerunt. Nec quis facilè exprimere queat quanta cura, atque diligentia pręfatus fundator fratrum neceſſitatibus occurrat, illisque in omnibus adſit. Quamobrem reliquis huius Prouincię benefactoribus palmam facillimè pręripit, & ab omnibus eius alumnis & religioſis quàm maximè commendatur, locique patronatum optimo iure meretur. Conuiuunt frequentius hoc in loco Deo opt. max. famulantes 14. fratres.

De conuentu S. Bernardini Madriti. Conu. IX.

DECREVERANT olim Madritenſes huius Prouincię fratribus non longè à Regio oppido Madrito conuentum extruere, ſed, maximis ea de re obortis difficultatibus, à propoſito deſtiterunt: Fratris tamen Alphonſi Lupi clamoribus, at-
C que feruentiſſimis concionibus excitati, ad id, quod ſemel mente cõceperant, denuo reuerſi ſunt, ac tandẽ ſereniſſima Ioanna ab Auſtria Portugalię Principis olim vxore, ac inclyta Leonora à Toleto, Marchionis Zerralui legitima filia quæ pauperũ Madritẽſiũ Clariſſarũ monaſteriũ ingreſſa, præfatũ cõuentulũ erigendũ hæredẽ coſtituerat pretioſiſſimis monilibus, ad mille paſſus à pędicto oppido Madrito fundũ emerunt, humileq; ſatis tuguriolũ aſſeribus, ſtoreisq; cotectũ ad fratres, pro paupertatis modulo, excipiendos, ſub titulo S. Bernardini, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ad tempus ibidem erexerunt. Deuotiſſimus verò Franciſcus à Garnica regiæ maieſtatis Quæſtor, alicuius obſequij Franciſcanę familię pręſtandi occaſionem nactus, præfatæ ſereniſſimæ Ioannæ Portugaliæ Principi ſupplicauit, vt, quod ipſa præſtare ſtatuerat, ſibi perficiendum committeret. Qua denique
D annuente, ac Philippo potentiſſimo, atque catholico Rege eius fratre prædictis votis ſubſcribente, hunc conuentum, à 20. fratribus occupatum, ex domeſtico peculio ad apicem vſque perduxit. Cùm igitur terra iaciendorum fundamentorum ergô altius foderetur, 2. imagines à foſſoribus inuentæ ſunt: altera quidem opere polymito apprimè elaborata, eamq; Chriſti Saluatoris noſtri ſimilitudinem præ ſe ferens, dum videlicet à Pilato Præſide impijſſimo Iudęorum populo ſub illa voce *Ecce homo* productus eſt: & altera ęnea: quas inde eductas curioſius cuſtodiunt. Hunc locum præfatus fundator, ſeruato ſibi, ſuisque poſteris patronatus iure, in ſepulturam, dum ſibi vniuerſæ carnis viam ingredi contigerit, elegit, ſibique ſæcularem domum, in qua quietius Altiſſimo pro tempore vacare poſſet, adiunxit, ac tandem ſequentibus Sãctorum reliquijs cohoneſtauit: Quodam videlicet capite vnius ex 11. millibus virgi-
E num, oſſibusq; ſanctorum Laurentij, Sebaſtiani, Hieronymi, Bernardini, Zenonis, atque Anaſtaſij. Huius ſacræ ædis maius altare hoc priuilegio à ſanctiſſimo domino Gregorio XIII. Pontif. max. liberaliſſimè conceſſo gaudet, vt videlicet ſi quis in eo Miſſę ſacrificium pro defuncto ſiue defuncta fidelibus Altiſſimo obtulerit, is eius animam ab ignis Purgatorij pœnis ex tempore liberet. Laudabilem mortem obierunt hoc loco, in quo miſericors Deus ſuæ bonitatis diuitias opportuno tempore pauperibus fratribus patentiſſimè ſæpius oſtendit, frater Didacus à ſanto Martino laicus profeſſus, qui per 42. continuos annos, tum in ſancti Michaëlis Prouincia, in qua nouitiatus incunabula tranſegerat, tum in India, tum quoque hac in Prouincia Altiſſimo in maxima cordis humilitate, ſuique contemptu, & agnitione fideliſſimè inſerui-

uit Et pater ac frater Antonius à Secura ſacerdos,cuius mirabilis charitas,atque com- A
paſſiua ad omnes,præcipuè verò ad pauperes teneritudo vix exprimi poſſent. Cui Dę-
mon ob eius vitæ puritatem ſummoperè inuidens, innumeros tetendit laqueos, mi-
riſque portentis timorem incutere tentauit. A quibus tamen omnibus, diuina ſibi
aſpirante aura, immunis omnino, atque illæſus euaſit. Et pater ac frater Hierony-
mus à Torregionzillio deuotiſſimus ſacerdos, qui vix ſuo æuo parem in orandi,atq;
contemplandi genere habuit: qua propter mirabilis omnino extitit. Et patres ac fra-
tres Narciſus Iuanì, & Ioſephus Albiz ambo ſacerdotes, & euangelicæ paupertatis
ſtrenui cultores ambo: quorum primus,frater ſcilicet Narciſſus Iuanì in Prouincia Ca-
thaloniæ profeſſus,indeque ad hanc præſentem tranſlatus, cùm doctiſſimus eſſet,adeò
in omni virtutum genere profecit, vt omnes ſui temporis longè poſt ſe reliquerit. Et
ſecundus,frater videlicet Ioſephus Albiz, etiam laudabilibus eius veſtigijs hærens,vix B
ſui ſimilem in perferendis infirmitatibus, excolendaq; patientia habuit: quamobrem,
licèt in florida decedentes ætate, maximum ſui deſiderium, maximamq; ſanctitatis
opinionem omnibus reliquerunt. Atque eximiæ ſanctitatis pater frater Melchior à
Gratia ſacerdos, qui cùm eſſet ex nobilibus parentibus Zamoræ (quæ Caſtellæ ciui-
tas eſt)progenitus,atque patris veſtigia inſequutus, ſub Philippi I I. Regis Hiſpania-
rum vexillis per quadriennium in Italia ſtrenuè militaſſet,Chriſto Regi ſæculorum,
multò felicius ſub eius ſalutifero ſigno militaturus,in S.Gabriëlis Prouincia nomē de-
dit. A qua poſt ſeptennium elapſum ad hanc ſe contulit. Cuius tanta, tamq; frequens
oratio tum vocalis,tū quoq; mentalis fuit,vt humanis verbis exprimi nequeat: Humi-
litas verò,carniſq; propriæ mortificatio incredibiles adeò extitêre, vt per obedientiā
coactus, culinarij officio, cui toto pectore,atque ex animo incumbebat, relicto,ad ſa- C
cerdotale munus aſcenderit,& nihil vnquam pręter aquam, & panem ab eius conuer-
ſione in cibum admiſerit. De eius verò ardentiſſima tum ad Deum, tū quoque ad pro-
ximū,maximè verò peccatis inuolutum,charitate illud tantùm dicam,quod cùm om
nibus virtutibus mirum in modum fulgeret,illi tantùm inſeruire viſus ſit: Nam quem-
libet laborem,atque difficultatem,licèt arduam,ſemper contempſit, ac pro nihilo pu-
tauit,dummodo aliquem à peccatorum laqueis,atque à tartareis faucibus erutū,Chri-
ſto lucrifaceret. His igitur chariſmatibus clarus,cùm,charitati morē gerens, hūc con-
uentum infirmis fratribus in generali illo pituitoſo morbo, qui longè, lateq; anno à
mundi redemptione milleſimo quingenteſimo octuageſimo per vniuerſam Europam,
Aſiam, atq; Aphricam ſerpſit, obſequuturus ingreſſus eſſet; eadem infirmitate cor
reptus pręfato an. Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo diē D
vitę ſuę clauſit extremum, communeq; cum alijs defunctis fratribus ac patribus ſarco-
phagum hoc in eodem loco nactus fuit, 34. interim annis tantùm ſuę ętatis expletis.

De conuentu S. Ludouici Paracuellos. *Conu.* X.

QVANTA fuerit inclytæ Ludouicę à Zerda, oppidi Paraçuellos vulgò dicti,
Dominę temporalis,humilitas,quātaq; ad Franciſcanum Ordinem deuotio,vel
hinc ſaltem expiſcari licebit: Cùm enim pecuniam,aliaque ad pręſentis conuentus cō
ſtructionē neceſſaria liberaliſſimè ex domeſticis facultatibus erogaſſet, ſibi viſum fuit
debito minimè ſatisfeciſſe,niſi etiam proprijs manibus, atq; pręſentia opus ipſum pro-
moueret,qua etiam de cauſa non eſt dedignata inter cæmentarios,latomos, atque foſ-
ſores verſari,vt felicius,atq; ſtabilius conuentus hic, beato Ludouico ſacer, atque ad E
marginem eius fluuij, qui materna Hiſpanorum lingua Xarama nuncupatur, ſitus,
200. tantùm paſſibus à pręfato oppido diſtans,conſtrueretur. Vt tandem ex omni par-
te perfectus 14. huius Prouincię fratres commodius excipere atque continere poſſet.
Qui licèt huiuſmodi locum multò ante acceptaſſent, eum tamen,ne Madritenſi mo-
naſterio iniuria fieret,ſi hoc ſibi pręferret,non ante annū à ſalutifera Saluatoris noſtri
Chriſti natiuitate milleſimū quingenteſimū ſeptuageſimū ingreſſi ſunt. Pręfatę tū fun
datricis pietas,his limitibus minimè contenta, ſe etiam ad eorum, pluriumque alio-
rum miniſtrationem extenditur, quę à pijs locorum authoribus huius Prouincię fra-
tribus, ob maximum animi affectum quo ipſos proſequuntur, conferri aſſolent.

A *De conuentu S Matthiæ Boniliæ. Conu. XI.*

BONILIA oppidũ eſt antiquiori Caſtellæ, atq; Duci Albano ſubiectũ: cuius, atq; reliqui adiacẽtis ſtatus cùm à præfato Duce, Ferdinãdo Aluarez à Toleto, illo, inquã ſtrenuo milite, cui vix ſimilis inueniri poterit, illuſtris, ac deuotus ſacerdos Gaſpar ab Hortunnio matricis Calagurritanæ eccleſiæ Decanus, eiuſdẽq; oppidi oriũdus, Gubernator eſſet conſtitutus, vt patriæ pro modulo inſeruiret, adeſſetque, atq; aliquantulas grates pro natalium debito referret, hunc conuentum, B. Matthiæ Apoſtolo ſacrũ, circa annum à partu Virgineo 1570. ex domeſtico patrimonio, ad 1. tantùm lapidem à præfato oppido iuxta conſuetam Prouinciæ paupertatem conſtrui curauit. Cùmque ſtatim ab eius perfectione, caſu quodam fortuito, ſed penitus ignoto, omnino conflagraſſet, eiuſq; fratres receſſum inde pararent, deſperantes ſe ob patriæ pauperiem 2. reędificare poſſe, piiſſimus fundator pro ſua in Deum, ac in ipſos pietate, necnon & in patriam charitate eos bono eſſe animo, pedemq; figere iuſſit, aſſerens ſe voto eius etiã 3. ædificandi, ſi opus eſſet, aſtrictum. Idq; rei euentus comprobauit. Nam comparatis iis, quæ ad perficiendum opus neceſſaria fuerant, ipſum 2. multò melius, multoq; elegantius eodem in loco erigi fecit. In quo & quietiſſimè 12. fratres, & vltra Altiſſimo famulantur, animamq; cœlo reddidit deuotus F. Ioãnes Linarius laicus profeſſus, qui, licèt agriculturæ prope Salmanticam inſigni Academia decoratam Ciuitatem, quæ ſibi patria fuit, vacaret, libellum tamen contemplatiuum à venerabili P. F. Petro Alcantarenſe (cuius ſuprà ſatis ſuperq; meminimus) editum, cui titulus de oratione erat, præ manibus ſemper habebat, ſæpiuſq; lectitabat. Ex cuius ſanè continua lectione vberrimos retulit fructus, illumq; ſpiritum, quo & Religionem hac in Prouincia ingreſſus eſt, & in ea ad vltimum vſque vitæ terminum maxima cum laude perſeuerauit, vtiliter hauſit. Fuit hic vir pœnitentiæ, atque laboribus deditiſſimus: nam nunquàm, etiam in aduerſa valetudine, vel ab horti cultura, vel ab humilium officiorum exercitio, vel à petenda pro fratribus, cæteriſq; pauperibus eleemoſyna vacauit: inſuper & continuis vigiliis, atq; diſciplinis perpetuum ieiunium adiecit, quod vt plurimùm in pane tãtùm & aqua celebrare ſolitus erat Si tñ, deficiẽtibus viribus, aliquid amplius aliquãdo adiicere voluit, id profectò calida aqua, aut ſimplex ius, quo panis molliretur, extitit.

(B and C are margin section letters.)

De conuentu Dominæ noſtræ de Gratia Pennarandæ. Conu. XII.

IISDEM temporibus, quibus præcedens locus ædificatus fuit, pientiſſimus Ioãnes à Braccamonte, oppidi Pennarandæ temporalis dominus, piaque Pennarandenſis Communitas in eam ſententiam manibus, pedibuſque iuêre, vt ex communibus facultatibus aliquis vnus conuentus huius Prouinciæ fratribus apud ſe conſtrueretur. Quapropter, impetrata à Salamantino Epiſcopo, cui præfatum oppidum Pennaranda in ſpiritualibus ſubeſt, præuia facultate, ad quinquaginta paſſus ab eorũ ſeptis, vbi ædicula quædam in honorem ſanctæ Mariæ de Gratia prius conſtiterat, hoc monaſterium ſub eodem prorſus titulo, ac iuxta receptiſſimum Prouinciæ morem, ſummo ſtudio, ſummaque pietate erigi curarunt: quibus etiam eius fratribus, qui ſunt 14. numero, pia ipſa communitas, quæ occurrunt neceſſaria, in dies ſuppeditat. Atqui pientiſſimus præfatus Ioannes à Braccamonte, eiuſque deuotiſſima vxor & horum partem, atque alia quæcunque occurrentia, ſiue Valetudinariũ concernant, ſiue ad humaniorem hoſpitalitatem, aduentantibus religioſis exhibendam, ſpectent, liberaliſſimè, pioq; pectore ſubminiſtrant: ita vt nihil prorſus à fratribus deſiderari poſſit. Huiuſce loci accola fuit aliquando ſummæ ſimplicitatis religioſus, ac frater Didacus à Sazedo, natione Cantaber, ſed profeſſione Franciſcanus laicus. Cuius ad Deiparã Virginẽ tãta fuit deuotio, vt, ex propriæ carnis ergaſtulo hîc exiturus, eius ſuper benedicta pręſentia dignari meruerit. Quamobrem omnibus tum religioſis, tum quoq; ſęcularibus, eius cubiculum vltima ſui exitus die vt ſe inuiſerent, ingredientibus, humiliter ſuadebat, vt ſe componerent, ac reuerenter, deuoteque ſe haberent, quòd ipſis ſanctiſſima Virgo Angelicis ſpiritibus ſepta aſtaret. Quod quidem in dubium vertere illis piaculum erat, cùm ſibi viri ſimplicitas, anteacteque vi-

tę ſanctimonia, atque candor ex communi habitatione, atoue familiaritate manifeſtiſſima eſſent. Quid ni beata Virgo fideliter ſibi famulantem viſitare dignetur, cùm totius pietatis, humilitatis, miſericordię atque clementiæ fons vberrimus, atq; fœcundiſſima ſcaturigo ſit? Ad huius igitur ſanctiſſimæ conſolatricis pedes quàm humiliter præuoluamur, illam inſtãter, atq; magna fiducia precemur, vt in hora mortis noſtræ nobis adeſſe, atque à cruento humani generis hoſte liberare dignetur. A

De conuentu S. Franciſci Alaeios. *Conu. XIII.*

CVPIENTI deuotiſſimo heroë Franciſco à Fonſeca, oppidi Alaëgij (Hiſpanicè verò Alaëjos) temporali Domino, ob eius ſingularem affectum, atque incredibilem deuotionem in Franciſcanũ Ordinem, conuentũ aliquem ad huius Prouinciæ fratres excipiendos, non longè ab ipſo oppido erigere, maior oppidanorum pars, præcipuè verò eorum, qui rebus communibus, publicisq; ſtudebant, in faciem reſtitit. Opinabantur enim (& falsò quidem) fratres ſibi maximo grauamine futuros. Quamobrem pientiſſimus Dominus, cùm longè ab huiuſmodi errore abeſſet, vt concepti iam voti compos effici poſſet, eos in vincula conijcere coactus eſt, donec tandem in eius ſententiam conſenſêre. Sed cùm poſtea, tum ex fratrum, qui etiam voluntariè oblata, niſi eos vrgeat neceſſitas, conſtantiſſimè reſpuunt, aduentu, tum quoque ex eorum viuendi modo, quàm egregiè hallucinati fuiſſent, luce clarius appareret; qui inſtãtius tergiuerſati fuerant, ij promptiores, atq; ſolicitiores operi inchoando, promouendoq; inſtabãt. Quorum deniq; ſolerti diligentia, atq; magnifica præfati Franciſci à Fonſeca liberalitate conuentus hic, B.P. Franciſco ſacer, 200. paſſibus à præfato oppido Alaëgio, anno à ſalutifera Chriſti natiuitate 1572. admiſſus, incœptus, atq; perfectus fuit. A quo etiam tempore tanta frugum fœcunditas, tantaq; vini abundantia incolis accreuit, vt paſſim, palamq; fateantur id ex fratrum, qui quartum decimum numerum attingunt, conuerſatione, atq; conuictu ſibi obueniſſe. Qui interim, ne ingratitudinis apud Deum opt. max. coarguerentur, illis, quæ ſibi opus ſunt, maxima liberalitate, maximoq; affectu ſuppeditant, ſubminiſtrantque. Nec abs re futurum exiſtimo, ſi quid hoc in loco ſemel acciderit (vt interim multa alia huiuſmodi ſilentio prętermittam) in medium adduxero. Statim ab huius loci ędificatione vnicus peritiſſimi cuiuſdã Medici filius Alaëgij grauiſſimam in infirmitatem, omninoq; lethalem incidit: cùmq; poſt præſtantiſſima ſibi adhibita remedia, nulla penitus ſalutis ſpes affulgeret, anxius pater hunc conuentum acceſſit, eiusq; fratres, vt pro pueruli incolumitate Deum exorare vellent, obnixius interpellauit: votoq; ſe aſtrinxit, vt ſi filium ab huiuſmodi periculo erutum, euaſumq; reciperet, quamdiu vita ſibi comes eſſet, infirmos fratres gratis, gratãterq; curaturus foret. Mira res! Intercedunt pro ipſo, eiusq; infirmo filio fratres ad Dominum, & qui liberum ſeminexum, animamque agentem reliquerat, domum repetens eodem die, eum ſanum, incolumemque recepit. Quapropter quod ſemel religiosè ſpopondit, religioſius, ac diligentiſſimè, quoties ſeſe occaſio offert, adimplere, atque præſtare omnibus viribus, & ingenti animi affectu contendit, nititurque. B C D

De conuentu S. Ioſephi Methymnæ de Campo. *Conu. XIIII.*

EODEM prorſus anno nempe 1572. cùm illuſtris Moregionius ſacræ S. Iacobi militiæ Commendatarius hortum, atq; adiacentem ſitum, quem ad millę paſſus à Methymna de Cãpo Caſtellę veteris oppido optimo iure poſſidebat, huius Prouinciæ fratribus ad vnius conuentus ædificationem, ex maxima liberalitate, ac deuotione cõtuliſſet: Methymnẽſes mercatores ex mercium obuentu, præſertim verò ex earum affirmatione (eſt nãq; mos apud huiuſmodi homines receptiſſimus, vt cùm ſuas merces mari in longinquas patrias, extraneaq; emporia tranſmittendas commiſſuri ſint, ne ſi fortè caſu aliquo fortuito, vel piratarum execranda inuaſione perire contigerit, in extremã pauperiẽ deueniant, eas ſtatuto pretio, iuxta maiorẽ aut minorẽ diſtantiã, vel imminẽs periculum, aliorũ mercatorum id diſcriminis ſubeuntium periculo, atq; fide iuſſione ſecuras reddere, & vt paucis, quæ dixerim, perſtringam, aſſolent prudẽtes mercatores, ob alicuius ſtatuti boli prouentum, aliorum merces ab omni fortuito E

caſu

A caſu reddere ſecuras,& immunes,ita vt ſi eas perire eo caſu contigerit, non ſuis dominis,ſed ſibi tantùm pereant,hoc monaſterium, diuo Ioſepho Chriſti Saluatoris noſtri nutricio ſacrum,eodem in loco,apprimè ſatis,ſed intra conſuetæ paupertatis metas cõſtrui,perficiq; curarunt.Dum hic locus adhuc ſub fabrorum manibus verſaretur mercatores quidam Methymnẽſes nauem opulẽtiſſimam,pretioſiſq; mercibus onuſtam, atque Italiam petentem,ſecuram eo pacto,quo præfati ſumus,reddiderunt:cùmq; maximum illis ex eius infortunio periculum,maximaq; immineret iactura, B.Ioſepho ſe voto aſtrinxerunt, vt ſi illa incolumis omnino,atque abſque diſcrimine ad deſtinatum perueniret portum,50.aureos coronatos ad operis conſummationem penderent.Et ecce,dum pelagi intimiora penetrat,ac deficientibus ſibi ventis ſubſiſtere cogitur,à vigintiduabus Turcarum triremibus,quę decem huius farinæ nauigia in tali ſtatu conſtituta
B facillimè ſuperare potuiſſent,omni tormentorum, atque telorum genere per integrum diem impetitur.Nihilominus tamen nihil detrimenti ab ijs accepit, immo potius maximum damnum intulit,donec tandem circa noctis crepuſculum ſecunda aſpirante aura,illis longè poſt ſe relictis,curſum velocius continuauit,atq; ad optatum portũ ſaluis mercibus peruenit.Quod quidem impoſſibile omnino videbatur,niſi pia B. Ioſephi protectio illi adfuiſſet. Commorantur frequentius hoc in conuentu viginti fratres, quorum potior pars ſacræ Theologiæ ſub docto quodam Prælectore dat operam.

De conuentu S. Pauli Cocæ. Conu. XV.

ANIMADVERTENS Pientiſſimus Frãciſcanus à Fonſeca, oppidi Cocę vulgò dicti temporalis Dominus,quàm proſperè ſibi erectio conuentus S. Franciſci
C in oppido Alaëgio(cuius ſuprà meminimus)ſucceſſiſſet,adiecit vt & hunc quoq; ſecũdum, 12, continendis fratribus accommodatum,ſub titulo S.Pauli Apoſtoli, cui legitima eius vxor Ludouiea Hẽriquez deuotiſſima erat,ducentis paſſibus à præfato oppido Coca,quod ſibi quoque parebat,anno Dominicę incarnationis 1573.tum ex proprijs, tum ex oppidanorum facultatibus conſtrueret.Cuius conſtructionem Deus opt. max. patentiſſimo quodam infinitæ ſuæ clementiæ ſigno accepto ferre viſus eſt:vt eo denique commoti accolæ,licèt pauperes egenis fratribus ex ſua pauperie neceſſaria liberalius miniſtrarent,prout & liberaliſſimè ſuppeditant. Conceſſerat ſiquidem fratribus pręfatus heros Franciſcus à Fonſeca propriam ſuę habitationis domum, quoad vſque conuentus perficeretur,dumq; quadam die omnes ſimul quadam in exedra,inſtar refectorij diſpoſita,incautius conueſcerentur, antiquus paries,cui maior eorum pars ad-
D hærebat,per medium diuiſus,leniterq; fratrum ſubiacentium capita tangens ad illorũ pedes,nemine penitus læſo, corruit.Quod haud dubiè mirum omnino fuit:Nam tanta erat eius latitudo,tantaq; altitudo, vt niſi Deo id mirabiliter operante, ſe in modũ arcus inter cadendum flexiſſet,quot quot ibi aderãt ſua ruina facillimè oppreſſurus fuiſſet. Aberat quoq; à loco ſeruitor menſæ,paulò ante à loci Guardiano ad culinarium cum mandatis miſſus, qui nullo pacto mortem euadere poterat, cùm inter menſas his, atque illis obſequuturus diſcurreret. Cùmque tanto ſtrepitu audito Cocenſes commouerentur,ęſtimarentque fratres à ruina oppreſſos accurrêre omnes, vt vel ſaltem eos vita functos egeſta terra exhumarent, ſacroque loco inferrent. Sed illis incolumibus, illæſiſque, licet contectis puluere, inuentis, non poterant à reddendis Deo, qui ſibi famulantes è tam præſenti diſcrimine eripuiſſet, gratiarũ actionibus abſtinere.

E

De conuentu corporis Chriſti Martinmunnoz. Con. XVI.

EA erat per id temporis oppidorum ad huius Prouinciæ fratres deuotio tum ob religioſam eorum conuerſationem,tum quoq; ob facilem victitandi modum,qui illis vtilitate potius atque commodo, quàm grauamini,aut incommodo erat, vt vnũquodque illorum,licèt paupertate prẹmeretur,vnum aliquem conuentum ad eos excipiendos, continendoſq; apud ſe erigendum pro virili contenderet. Inter quę vnum fuit oppidum Martinmuñoz hiſpanicè nuncupatum, Abulenſi iuriſdictioni ſubiectũ. Id enim anno à mundi redemptione 1573. ex Epiſcopi authoritate eremitorium oppido propinquum,ſanctiſſimoq; Chriſti Corpori dicatum, ex emendicatis tantùm accolarum

larum eleemoſynis in monaſterij formam transferre cœpit. Cùmq; illorum facultates A non adeò pingues, immo potius tenues ſatis ſuperq; eſſent, nec ad huiuſmodi opus aggrediendum nouem adhuc integri coronati aurei in medium collati eſſent, ea nihilominus fuit ipſorum liberalitas, eaque pietas, atq; feruor, vt intra breuiſſimi tẽporis ſpatium ex peculiaribus bonis gratuitò collatis, ſecluſo quocunque alio fauore extraneo, quod piè cœptum fuerat, pientiſſimè perfectum ſit. Vnde & hic conuentus, ſub antiquiori Corporis Chriſti inuocatione & titulo, nobis prodijt adeò elegans, adeoq; perfectus, vt nulli penitus alteri vniuerſa hac in Prouincia, conſuetæ paupertatis norma facilè cedat. Nec id incredibilè, ſiue difficilè eſſe debet ei, qui omnipotentis Dei bonitatem, atque diuitias præ oculis habuerit; quippe qui piorum voluntates, atque affectus aliquando apertè, aliquando verò occultè per ignotos humanis obtutibus ſiphones, atque meatus mirum in modum promoueat. Exquindecim fratribus præſentis B loci accolis maior pars philoſophicis literis religioſiſſimè acuratiſſimeq; incumbit.

De conuentu Minoritico Arroyo del Puerco. Conu. XVII.

OPPIDVM eſt 6. tantùm milliari à ciuitate Garenſi diſtans, atq; inter conuentus Petroſi, Lorianique nemoris (quorum ſuperius mentionem fecimus) ſitum, cui Arroyo del Puerco materna Hiſpanorum lingua nomen indidit, ſi verò Latinè vertere cupias, Porci riuulum dicere poteris. Huius inquilini, ne cæteris in his, quæ pietatem, deuotionem, atque affectum erga huius Prouinciæ fratres concernunt, cedere viderentur, aliquem vnum conuentum; ex communibus, ſingularibuſque facultatibus, in quo fratres ſibi conuiuere, ac ſpirituale pabulum miniſtrare poſſent, erigere decreuêre. Quapropter habita prius ab Epiſcopo facultate, congeſtiſq; in medium aliquibus pro eorum tenuitate facultatibus, anno Dñi 1574. intentum exequutioni mandantes, opus aggreſſi ſunt, atq; hunc conuẽtum, quem 12 fratres commodè inhabitãt, non longè ab ipſo oppido, quod inclyto Comiti Beneuentano paret, erigere cœperũt. Sed oppidanorum pauperies, quę, non quod ipſi cupiunt, ſed quod poſſent, ſolummodo permittit, conceditq;, in cauſa eſt, ne adhuc locus hic abſolutus, inhabitatuſq; ſit. Perficietur nihilominus, atque inhabitabitur Deo fauente quàm breuiſſimè. Interim tamen coueniunt eò aliquot fratres, à propinquioribus monaſterijs miſſi, cui promouendo operi intendant, incolaſq; in ſacris concionibus, alijſque ſpiritualibus exercitijs ſolẽtur. Nec id tãtùm effecit præmemorata paupertas, quinimò & ſacram hãc ædẽ abſq; titulo vſq; impræſens, non abſq; eius iniuria, eſſe patitur. A qua tãdẽ, Deo duce, vindicabitur, cùm primũ fratres opere abſoluto ad eã in poſterũ ibidẽ perſeueraturi ſe contulerint. Qui, niſi mea me opinio fallit, nemini inuidebũt, ſubminiſtrãtibus interim ſibi deuotis inquilinis, quæ ſibi, iuxta Prouinciæ morem, neceſſaria fuerint ſatis abundè. C D

De conuentu S. Bartholomæi villæ nouæ de Serena. Conu. XVIII.

EO ipſo loco, in quo ædicula quędam in honorẽ diui Bartholomæi Apoſtoli olim à Villanouenſibus de Serena conſtructa fuerat, nempè ſeſquimilliari ab eorum oppido, quod Villanoua de Serena appellatur, conuentus hic, eodem diuo Bartholomæo Apoſtolo titulari ex communibus, ac peculiaribus bonis à perdeuota eius communitate anno à Verbo incarnato 1575. ædificatus, fratribuſq;, qui ſunt 12. numero, collatus fuit. In quo anno ſequenti, nempè an. Dñi 1576. in Domino obdormiuit venerabilis P. F. Gaſpar à ſancto Ioſepho, natione quidem Beotianus, ſed dignitate ſacerdos. Qui, E cùm ſuæ ętatis annum agens, Franciſcanam Religionem hac in Prouincia eſſet ingreſſus, totidem in ea maxima cum laude, vitæque ſanctitate conſumpſit, ac plurimos fratres nouitios, ſiue tyrones mirabiliter in ſumma pietate, Dei timore, mundi, ſuiq; ipſius contemptu, paupertate, atque monaſticis ritibus educauit, præſentiq; Prouinciæ pepperit: ita vt vix ipſa ſibi ſimilem aliquando habuerit. Is igitur tantus P. vt interim eius cõtinuam orationem, ſpiritus feruorem, atque cęteras virtutes, ne oneroſior ſim, prudẽti ſilentio pertranſeam, mulierem quandam ab oculorum grauedine, qua maximè conflictabatur, recitato ſuper eam ſacroſancto diui Marci Euangelio, quod in celeberrima ſanctiſſimæ Chriſti Saluatoris noſtri Aſcenſionis die decantari aſſolet, manibuſque de

reli-

A religioſo more ſibi ſuper impoſita, ex tempore liberauit. Cuius fama permoti quàmplurimi alij infirmi, cùm ad eum ſoſpitatis recipiendæ ergô accurriſſent, protinus ſe humilis vir abdidit, nulloque pacto ab eo impetrari potuit, vt & illis manus imponeret. Quod ſanè fecit, ne ex huiuſmodi curatione, atq; cęleſti dono collato aliqua auræ popularis efflatio, aut aliquis vanę gloriæ ventus ſibi aſpiraret, irreperetque. Huic adiectus eſt deuotus F. Ioannes à Solitudine laicus profeſſus, qui vnus eſt ex ijs, quos religioſis, optimiſq; moribus præfatus P. Gaſpar inſtruxerat. Cuius mors eodem prorſus anno Domini 1576. ſed non eodem die contigit, Hic, dum viueret, ſacroſanctum, ac omni veneratione dignum Euchariſtiæ ſacramentum reuerentiſſimè coluit, diuinarumque rerum contemplationi feruentiſſimè inſtitit: in qua mirabiles techuas, atque inſidias à cruento illo, atque teterrimo humani generis inuiſibili hoſte viſibiliter perpeſſus eſt. B Quas nihiloſecius omnes ſumma prudentia, ſummaque virtute, ac ſumma deniq; cõſtantia in Chriſti nomine ſuperauit. Charitati præterea, maximè verò erga infirmos, omni ſtudio, omnique diligentia operam dedit, nihilque magis à proprio contemptu dilexit: quippe qui optimè atq; perfectè noſſet laudem non ex ſe ipſo, ſed ex Deo opt. max. omnium bonorum authore, atque liberaliſſimo largitore quærendam eſſe.

De conuentu Dominæ noſtræ antiquæ Auguſtæemeritæ. Conu. XIX.

QVVM Emeritenſes aliquot ciues ædiculam quandam ad mille paſſus ab Auguſtaemerita (Hiſpanicè verò Merida) communi eorum, atque inſigni olim ciuitate diſtantem, & in honorem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Antiqua erctam, ob creberrima miracula, quæ Deus opt. max. in fidelium fauorem, ad ſanctiſſimæ eius genitri- C cis inuocationem, ibidem operari dignabatur, maxima proſequerentur deuotione, & reuerentia, huiuſq; Prouinciæ fratribus ob eorum viuendi modum ſummopere afficerentur, atq; illos ſibi viciniores affectarent; omni ſtudio, omniq; ſolertia apud eum, cuius eæ partes tunc erant, egerunt, vt illam ſibi in conuentus formam redigere, præfatiſque fratribus inhabitandam conferre liceret Ea denique obtenta facultate, congeſtiſque, pro cuiuſq; deuotione, atq; pia liberalitate, in medium ſufficiẽtibus eleemoſynis, præfatam ædiculam ſiue eremitorium, ſub antiquiori ſanctiſſimę Dei genitricis Mariæ titulo, anno Dominicæ incarnationis 1576. in iuſtum conuentum transformarunt, omnibuſq; ſuis numeris abſolutum huius Prouinciæ religioſis, qui quintumdecimum numerum perficiunt, iuxta ſibi factam facultatem, promptiſſimis animis contulerunt. A quo etiam tempore tanto magis Emeritenſiũ ad hunc locũ deuotio excre- D uit, quantò diligentius ab eius inquilinis omni tũ pietatis, tũ quoq; religionis genere excolitur, atq; ab omnipotẽti Deo maximis miraculis illuſtratur, inſigniorq; reddit.

De conuentu nominis Ieſu Zeberos. Conu. XX.

AD 21. lapidem ab Auila nobili, antiquaque veteris Caſtellæ ciuitate, ſubſiſtit oppidum Zebreros materno Hiſpanorum idiomatæ nuncupatum, Auilenſiſque Antiſtitis iuriſdictioni ſubiectũ, pro cuius mœnibus præſens conuentus, à 12. fratribus occupatus, qui ſui authorem, primumq; atque ſolum fundatorem agnoſcit perdeuotũ quendam Franciſcum Albornozium ſæcularem ſacerdotẽ, conſtructus cernitur. Præfatus ſiquidem fundator, cùm maxima in ſanctiſſimum Ieſu nomen deuotione ferretur, huiuſq; Prouinciæ fratribus ob eorum pauperiem non vulgariter afficeretur, vnũ E aliquem conuentum, in quo & illud ſolemnius, religioſiuſq; coli, & iſti commodius victitare poſſent, ex proprio patrimonio ædificandum ſumpſit. Itaq;, comparatis pro futuro opere omnibus neceſſarijs, impetrataq; prius ab ijs, quibus ex officio incumbebat, debita facultate, hoc monaſterium, dulciſſimo, atque ſumma religione venerando nomini Ieſu ſacrum, anno Domini 1576. erigi, perficique, ac tandem ſufficienti fratrum numero, iuxta vſitatum Prouinciæ morem, inſtrui curauit. Cuius denique tanta fuit deuotio, atque humilitas, tantuſque feruor, vt licèt dignitate ſacerdos, atq; generatione nobilis, non erubuerit inter cœmentarios, foſſores, fabroſque lignarios, factus illis ſimilis, verſari, proprijſque manibus cœptum opus pro virili promouere. Retribuat illi Deus tantam in ipſum pietatem, & in præfatos religioſos deuotionem.

De conuentu Angeli Cuſtodis Compluti. Conu. XXI. A

COMPLVTENSES ciues , ne indeuoti erga Franciſcanam familiam , præ-
ſertim verò huius Prouinciæ , haberentur,licèt eorum pia mens,atq; deuotio cir
ca ipſam ex quotidianis eleemoſynis,quibus Minoriticũ conuentum,intra oppidi mœ
nia erectũ,proſequũtur,ſatis explorata ſit;vnũ monaſteriũ,in quo ſaltem 12.huius Pro-
uinciæ fratres excipere poſſent,tum ex communibus,tum quoq; ex priuatis facultati-
bus à ſe ædificandum cenſuêre.Quapropter,ab Archiepiſcopo Toletano venia impe-
trata, ædiculam ducentispaſſibus ab inſigni,celeberrimaq́;,ob erectam ibidem Acade
miam, ciuitate Compluto diſtantem,atq; Angelo Cuſtodi dicatam,in monaſterij for-
mam ſub antiquiori titulo redigentes,eam huius Prouinciæ fratribus,ipſorum vſibus,
atq; perpetuæ habitationi mancipandam tradiderunt,contuleruntq́;. Contigit autẽ B
huiuſmodi redactio anno Domini 1576.Licèt autem hic conuentus vltimam vſque in
præſens artificis manum expertus minimè ſit,eam tamen Deo fauente quàm breuiſſi
mè experietur: Nam ea eſt Complutenſium pia ſolicitudo,iſq́; ad huiuſmodi opus per-
ficiendum omnibusq́; numeris abſoluẽdũ effectus,vt nihil minus ab ijs præſumi debeat.

De conuentu S. Michaelis de Victoria Plico. Conu. XXII.

QVVM inclytus Ferdinandus Carıllius Comes Plicanus(vulgò de Pliego) atque
ſereniſſimi Ioannis ab Auſtria primus Oeconomus;cuius primogenitus filius Lu
douicus Carrıllius, primæ cohortis eiuſdem Principis Ioannis Dux,atque Capitaneus
erat; aliquod vnum obſequium in memoriam, atq; gratiarum actionem eius celeberri-
mæ naualis victoriæ, quam Deus opt.max.per manus prę fati Principis Chriſtiano po- C
pulo Epyri propè Lepantum contra Turcas Chriſtiani nominis acerrimos hoſtes con-
ferre dignatus eſt,cui illorum vterque,pater videlicet, atque filius ex officio interfuit,
ſedulamq́; operam nauauit,eidem Altiſſimo,ne fortè ingratitudinis næuum contrahe
ret,præſtare meditaretur:nihil ſibi præſtantius,nihilq́; aptius,aut reltgioſius ab alicu-
ius fratrum Franciſcanorũ conuentus,in quo perpetuò pro tãto ſibi collato beneficio,
reliquiſq; donis acceptis debitæ omnipotenti Deo grates redderentur , erectione oc-
currit.Cumq́; maxima beneuolentia,atq; deuotione in huius Prouinciæ fratres ferre-
tur, conſtructaq́; occurreret inter anfractus,præruptaq́; cuiuſdam montis, ſeſquimil-
liari ab eodem oppido Plico ædicula quędam in Archãgeli Michaëlis honorem,ſolitu-
dinibus expoſita,atq; contemplatiuę vitæ ducendæ omnino accommoda , hanc ille in
iuſtum conuentum promouere ſtatuit.Quamobrem aſcitis opificibus , neceſſarijſq́ue D
pro ſua liberalitate comparatis præfatam ædiculam in monaſterij formam,anno Do-
mini 1576. redigi fecit,præfatiſq́; huiuſce Prouinciæ fratribus ex prouincialis Mini-
ſtri facultate inſtruxit,atq; antiquiori ſancti Michaëlis titulo,addito tantùm Victorię
cognomine,in præfatę ſcilicet memoriam adeptæ victoriæ,appellari voluit.Quod qui-
dem ſe accepto tuliſſe ſæpe ſæpius oſtendere dignatus eſt Altiſſimus. Cùm enim colla-
bentibus ex accliuiore pręmemorati montis parte,atq; celerrimè decidentibus magni
tudinis mirę ſaxis hoc monaſterium ſit expoſitum,nihil vnquam diſcriminis, vel ipſis ,
nullo penitus illato damno,tranſilientibus,vel leniter eius parietibus,non abſq; maxi
ma admiratione , adhærentibus,ab ijs perpeſſum eſt . Quod haud dubiè non paruam
Deum laudandi anſam,tum fratribus,tum quoq; Plicanis,atq; cõuicinis populis ſub-
miniſtrauit,indieſq́; ſuppeditat.Immo illos ad liberalem eleemoſynarũ erogationem E
incendit.Hoc igitur in conuẽtu,quẽ 12. fratres inhabitant,aliquãdiu vixit,mortẽque
obijt maximæ humilitatis frater Georgius, qui plures victorias à Dæmone reportauit.

De conuentu S. Antonij Abulæ. Conu. XXIII.

FVERAT olim venerabilis P.F. Petrus Alcantarenſis Abulenſibus ciuibus,præ-
cipuè verò nobilioribus,familiariſſimus, atq; morum,beneq́; inſtituendæ vitæ Ma
giſter. Quamobrem delatus ſibi amor ab ijs in eius filios,fratres videlicet huius Prouin
ciæ,poſt eius mortem pertranſijt . Cùm enim cernerent plures conuentus in ſuæ ciui-
tatis gyro à diuerſis,licèt pauperrimis populis,ad huiuſmodi fratres excipiendos ædi-
ficari,

A ficari,ne illis negligentiores,atq; ob accepta beneficia ingratiores viderentur, vnum etiam conuentum apud ſe erigendum exiſtimarunt. Quod tamen præſentiens illuſtris admodum Rodericus ab Aquila,hunc honorem ſibi ſoli aſſumendum cenſuit.Quapropter euocatis ad ſe aliquibus huiuſce Prouinciæ religioſis ruralem domū ſimul ac hortum,quem aliquantulū ab vrbe poſſidebat,in habitationem,donec conceptum in mēte ædificium exequutioni mandaretur,ex tempore contulit;congeſtiſq; ijs, quæ ad huiuſmodi opus promouendum,perficiendumq; neceſſaria forent,futuro conuentui, anno à ſuperbenedicta Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate 1577. feliciſſimum dedit initium;Quem tandem non ita poſt multum temporis ſuis ſumptibus,ſub titulo S. Antonij de Padua,ad 300. paſſus à prædicta ciuitate Abula erexit,conſummauitque, atque prefatis fratribus in perpetuā habitationem ſummo gaudio,ſummaq; liberalitate contulit.Inſuper & effecit, vt vniuerſus Abulenſis ſenatus tum eccleſiaſticus, tum quoq;
B ſæcularis ipſos ad deſtinatum domicilium cum maxima pompa,atque ſolemni proceſſione deduceret.Hūc igitur ſingularē virū,perdeuotūq; dn̄m hic locus,à 15. religioſis incultus, ſūmè beneficū in quacūq; occurrēte neceſſitate experitur,atq; ſui legitimū patronū agnoſcit,oīq; beneuolētia,& fideliſſima apud Deū cōmēdatione proſequitur.

De conuentu S. Petri Conſuegræ. Conu. XXIIII.

QVA cura,quovè ſtudio perdeuotus quidam Petrus Diaz à Toleto,oppidi Conſuegra vulgò nuncupati incola,huius Prouincię dignitatem,& nomen promouere ſtuduerit,ex præſentis conuentus conſtructione facili negocio coniectari poteſt.Is.n. licèt diuitijs minimè abundaret,nullum tamē propterea lapidem immotum reliquit,
C quouſq; generoſo conceptum animo propoſitum exequutioni mandaret.Conceperat ſiquidem animo conuentum à ſe pro huius Prouinciæ religioſis ędificandū propè pręfatum oppidum Conſuegra,quod ad ſacræ Ioannitarum,ſiue Melitenſis militię Prioratum attinet. Cumq; omnes eius habitatores tum laicos, tū quoq; eccleſiaſticos indefeſſo animo ſolicitaret,vt opportunum tanto operi ſitum non longè à muris ſecū quærerent,diligentiuſque indagarent,in cuiuſdam deuoti ruſtici agrum,cui nullus ſimilis ob eius opportunitatem inueniri poterat,fortè fortuna incidit. Quo denique iuxta votum oblato,id pretij pro eo obtulit,quod vel duobus arbitris iuſtū videretur, vel animo eiuſdem domini inſederet, dummodo mentis compos efficeretur, optatumq; agrū obtineret. At ruſticus,cùm eſſet pijſſimus,ſimul cum vxore ante circumaſtātes,poplitibus terræ iunctis, manibusq; complicatis,ac in cælū elatis,tantùm ex eo liberaliter ob-
D tulit,contulitque,quantum pro monaſterij erectione,atque contiguo horto neceſſariū foret.Adiecit præterea ſe maximas gratiarum actiones Deo opt. max.agere,quòd huiuſmodi præſtandi obſequij occaſionem illi offerre dignatus eſſet. Inſuper & ſpopondit ſe cum cara ſibi vxore neceſſaria fratribus eius habitatoribus, quandiu vita comes eſſet,pro modulo miniſtraturum.Quod & liberaliſſimè præſtitit.Emenſo itaq; neceſſario ad huiuſmodi opus fundo,prefatus Petrus Diaz à Toleto hunc locum ſub titulo S. Petri Apoſtoli ex domeſticis,proprijſque facultatibus,anno Domini 1577.erigi,omnibusq; ſuis numeris abſolui curauit,atq; illum quibuſdam ſacroſanctis martyrum reliquijs ex vrbe Roma adductis, quibus Pij V,Pont.max.authoritas, quemadmodū ex eius bulla ibidem aſſeruata facillimè conſtat,fidem aſtruit,elegātiſſimè cohoneſtauit, decorauitque.Hoc ipſo anno 200.paſſibus ab oppido Cellamea (Hiſpanicè verò Zala-
E mea)quod eidem quoq; militiæ paret,extrui cœpit ex communibus oppidanorum facultatibus alius quidam conuentus,cui elegans ſatis adiacet hortus. qui in honorē Dominę noſtræ de Angelis eo fine,vt huius quoque Prouincię fratribus inſeruiret,ędificatus extitit. Qui tamen,obortis inter oppidanos,& fratres ipſos, qui iam aduentarant, quibuſdam difficultatibus,cùm à religioſis ad tempus derelictus fuiſſet, ab ijs ex diffinitiua regij Conſilij ſententia, ad Cellameenſis ſenatus, huiuſmodi deſtitutionem egerrimè ferentis,inſtantiam lata,ablatus,atq; Prouinciæ S.Michaëlis (vt ibidem fuſius ſuo loco notatur)adiudicatus eſt.Nec ſilentio præteribo quid hoc in S.Petri monaſterio fratribus ſemel ex diuina liberalitate acciderit. Inſtabat omnino meridianæ refectionis tēpus,nihilq; obſonij,aut panis domi inerat;quapropter P.loci Guardianus, vir vtiq; deuotus,

deuotus, F. ſcilicet Franciſcus à S. Ioſepho, qui & ibidem non abſq; ſanctitatis opinione animã efflauit, ſepultusq; eſt, fratres bono eſſe animo, eosq; absq; vlla murmuratione ſiue moleſtia huiuſmodi neceſſitatẽ pro Chriſti nomine ferre, atq; chorũ petere, vt Deo opt. max. gratiarum actiones de religioſo more redderent, cum maxima confidentia, animiq; alacritate iuſſit. Quibus tandem libenter ſibi morem gerentibus, operiq; iniũcto intendentibus adfuit ex inſperato ſeruus quidam eſculentis, poculentisq; onuſtus, quibus Chriſti familia, quę quintumdecimum numerum attingit, abundè ſatis refecta, largamque omnipotentis Dei manum, atq; prouidentiam ad oculum experta fuit. A

De conuentu S. Ioſephi Toleti. Conu. XXV.

CVM illuſtris admodũ Antonius à Corduba, poſt plurima ſuo Regi tum à ſe, tum quoq; ab eius patre impenſa obſequia, curiæ Philippi II. Hiſpaniarũ potẽtiſſimi Regis vale dicto, cum cariſſima ſibi vxore Polixena, cõnibusq; liberis in ruralem domum, non longè à nobiliſſima ciuitate Toleto, ſe recepiſſet, ibidemq; priuatam vitam, ſed iuxta eius nobilitatem ſatis pauperem, ageret, atq: quarundã Commendarũ ſacræ Militiæ diui Iacobi, cuius & ipſe alumnus erat, diſtributio ex regio conſilio habẽda foret: Regiam ſibi repetendam exiſtimauit, vt, meritorũ iuſtã mercedem recepturus, illarum altera inſigniretur. Cui tamen aduentanti, cùm aulicus quidã ſibi amiciſſimus moram, atq; negligentiã exprobraſſet, ſuaderetq; vt inde citius recederet, ne riualibus idẽ prorſus affectantibus, quorum ſolicitudo Regi notiſſima erat, odioſus fieret, maxima præfatæ dignitatis aſſequendæ humana inceſſit deſperatio. Quãobrem domum, intentato negotio reuerſurus, regiã Maieſtatem obiter ſalutauit. Dum aũt ille abeſſet, deuotiſſima vxor voto ſe aſtringens promiſit, ſi vir intentum aſſequeretur (dummodo is aſſentiret) ſe domum quandam in honorem diui Ioſephi, ad huius Prouincię fratrum cõmodam habitationem, ex cõnibus bonis erecturam. Quod & ipſe rediens ex animo confirmauit. Et ecce poſt ſecundum diem ab eius reditu, dum nihil minus cogitãt, pręfatus Philippus Rex potiorem Commendam ex propria prorſus mente, nemineq; ſe inſtigãte ſibi contulit. Quamobrem ne ingratitudinis næuo, ſi fortè quod opportunè, pièq; vouerant negligentius redderent, ab Altiſſimo notarentur, vt primùm optatis potiri fuerunt, nempe an. Dñi 1577. conuentum hunc, B. Ioſepho ſacrum, ad 1500. paſſus à præfata ciuitate Toleto, non tñ abſq; maximis difficultatibus, quas nihilominus conſtãtiſſimè pertulêre, ſuperaruntq;, apoſtolica ſibi fauente authoritate, conſtrui, modiciq; tẽporis interuallo adamuſſim abſolui ex proprijs facultatibus, atq; 16. fratribus, quos omni beneficiorum genere, omniq; beneuolentia, atq; liberali ſubuentione proſequũtur inſtrui curarunt. Viam vniuerſæ carnis ingreſſus fuit hoc in loco anno ſequẽti ab eius origine, ſcilicet. 1578. deuotiſſimus P. F. Alphonſus à Zamora nobilis ſacerdos, qui ob eius ſingularem ad Deiparam Virginem affectum, atque deuotionem, illius ſuauiſſima, atque ſuperbenedicta pręſentia, paulò ante obitum, dignari meruit. Huius etiã patris tanta fuit in laboribus, maximè verò in infirmitatibus perferendis patientia, tantaque humilitas, vt patientiſſimo cuicunque alteri aſſimilari queat. Cùm enim per integrum annum marcore, hydropiſi, atque aſthmate grauiſſimè laboraret, nihil vnquam murmuris, nihilque diſplicentiæ in ipſo animaduerti quiuit, ſed ea omnia lætiſſimo potius, atque animo ſummè ſereno pertulit. Quapropter ad eius funus vniuerſa Toletana ciuitas, ipſius pedes deoſculatura, cucurrit, properauitque. B C D

De conuentu S. Sebaſtiani Aunonij. Conu. XXVI. E

PRÆCEDENTIS herois pietatem imitatus perdeuotus Melchior de Herrera oppidi Auñonij (vulgò verò Auñon) Marchio, præfato anno Domini 1577. non procul ab ipſo oppido, demolita prius antiqua quadam ædicula, diuo Sebaſtiano dicata, conuentum hunc, à 14. fratribus occupatum, ſub antiquiori titulo, eodem prorſus in loco ex domeſticis facultatibus erigi, omnibusq; ſuis numeris abſolui curauit, eiq; contiguam domum, in qua deuotionis, atq; quietis ergô ad tempus commorari poſſet annexuit. Maius verò huius loci ſacellum in ſui ſepulturam prudens ipſe vir futuris prouidens elegit. Quamobrem elegans ſatis mauſoleum apprimè fabrefactum in eius

medatullio

A meditullio ad propria, atq; poſterorum oſſa religioſè excipienda conſtruī quoque fecit. Cuius denique pietas, atque continua erga huius loci fratres liberalitas vix exprimi poſſunt; cùm diligentiſſima quadā cura, quæ illis neceſſaria ſunt, prouideat, atq; ijſdem in omnibus ex tempore adſit. Quapropter iure optimo loci patronatu tū nomine, tū quoq; re ipſa gaudet. Et niſi fratres, paupertatis cōſuetæ veſtigijs inhęrentes, ſibi obſtitiſsēt, multò elegātiorē, multoq; auguſtiorē domū illis haud dubiè exædificaſſet.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Zamoræ. Conu. XXVII.

ANNO à partu Virgineo 1577. habita fuēre in conuentu S. Andreę de Monte prope Arenas prouincialia Comitia, in quibus ex communi patrum ſuffragio electus eſt in prouincialem Miniſtrum pater ac frater Ioannes Ruizius, vir vtiq; omni pie-
B tate, atq; religione præditus, qui, licèt inuitus omnino huius Prouincię clauum regendum ſuſceperit, omnemq; mouerit lapidem, vt onus ſibi iniunctū alicuius alterius fortioris, robuſtioriſq; ſe humeris ſuperimponeretur, nihil tamen eorum, quæ vel ad Prouinciam benè regendam, promouendamq;, vel ad fratrum conſolationem requirebantur, prætermiſit. Is igitur anno primo ab eius promotione, nēpe 1578. ad inſtantes Zamorenſium ciuium preces conuentū hunc, diuo Ioāni Baptiſtæ Chriſti Saluatoris præcurſori ſacrū, admiſit, cęteriſq; Prouinciæ locis annexuit. Qui tū & à 14. fratribus inhabitatur, & maxima ex parte ſumptibus R. Simancas Zamorenſis Epiſcopi, centum paſſus ab antiquiſſima nobiliq; ciuitate Zamora, exædificatus eſt. Quod verò reliquū eſt ædificij eius perdeuoti, pijque Zamorenſes liberaliter conſtruendum curarunt.

De conuentu S. Annæ Talabricæ. Conu. XXVIII.

C PRÆFATVS pater ac frater Ioannes Ruizius, ne iniūcto ſibi Miniſteriatus muneri, quod alteri impoſitum omnibus neruis contendebat, vt, ab eius cura atque exequutione liber, otio ſancto, diuinarumq; rerum contēplationi vacare poſſet, deeſſe, neuè pium Talabricanorum ciuium petitionem aſpernari videretur, eodem anno à Chriſto Saluatore nato 1578. hoc monaſterium, B. Annæ matri ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ dicatum, quod 15. fratres plerunq; inhabitant, acceptauit, reliquorūq; Prouincię locorum catalogo adſcripſit. Quod tū nondum abſolutum eſt, ſed breui Deo fauente tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis Talabricanorū eleemoſynis abſoluetur. Nam ea eſt eorum ad locum deuotio, ea pietas, is deniq; affectus, vt illata abſq; iniuria non poſſimus nō optimè de ipſius breui promotione ſperare. Non poſſum interim anti-
D quiſſimæ huius ciuitatis in Deum, atque religioſos viros pietatem, affectū, & deuotionem ſilentio præterire, quę licèt diuitijs minimè abundet, nec adeò magna ſit, omnium tamen ferè Ordinum conuentus continet, amplectiturque: atq; eius habitatores liberaliter ſatis pro eius modulo confouet, alitq;. Quod tamen excelſi potentiæ, eiuſq; mirabili dexterę mutationi tribuendum eſt. Mirabiliter ſiquidem effecit, vt ea ciuitas, quæ olim omnium ſuperſtitionum ſentina extiterat, idolorumq; cultui, maximè verò Palladis, vt eius veſtigia facillimè docent, mancipata fuerat, eo radicitus eliminato, omnis bonitatis, atque religionis receptaculum fieret, & quod Dęmonibus, tenebrarumq; harum principibus iniuſtè aliquando, minuſque prudenter detulerat, id omnipotenti Deo, ſæculorumque Regi, atque Imperatori, peculiari quodam, atque religioſo obſequio prudentiſſimè tribueret; atque illi propenſius inſeruiret, adhæreretque,
E cui adhærere bonum, atque inſeruire regnare, principarique proculdubio eſt.

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Turris Stephani. Conu. XXIX.

HVNC etiam tertium locum, qui eſt in ordine vigeſimus nonus, & à duodecim fratribus incolitur, huic Prouincię adiecit præfatus pater ac frater Ioannes Ruizius eodē anno milleſimo quingēteſimo ſeptuageſimo octauo, antequā Miniſteriatus officio cederet. Quē quidē locū illuſtris admodū, ac pientiſſima herois Anna Manrique, cuiuſdā Vargas, qui potentiſſimo Philippo eius nominis II. Hiſpaniarumque Regi à ſecretis fuit, legitima vxor, ex proprijs tantùm monilibus, ornamentis, atque iocalibus tum aureis, tum quoque argenteis ad centum paſſus ab oppido, quod

Turni Stephani Abrani nuncupatur, & vtriusque præfati coniugis imperio ſubeſt, A
ſub titulo S. Ioannis Euangeliſtæ, cui ipſa deuotiſſima à teneris vnguiculis fuit, ędi-
ficari, omnibusq́; tum ad diuinum cultum, tum quoque ad commodam fratrum habi-
tationem neceſſarijs inſtrui, adeoq́; perfici curauit, vt ſi ipſum omni ex parte attentius
contemplêre, ſanctuarium potius, quàm conuentum dixeris. Feliciſſima ſanè orna-
menta, atque iocalia, quę in tãtum, tamq́; celebre opus conſummari, ſiue potius tranſ-
formari meruerunt, & feliciſſima earum domina, quæ prudentiſſimè fidiſſimos ſibi
amicos, qui ſe opportuno tempore in æterna tabernacula recipiant, ex ſuperfluo cultu
facere nouit. Hunc igitur ſibi locum in ſepulturam elegit præmemoratus venerabilis
pater frater Ioãnes Ruizius Occaniæ oriundus, qui ne parẽtum, propinquorum, atq;
amicorum inſidijs, moleſtijsq́; pateret, ijs atq; patrijs laribus longè poſt ſe relictis, in
Bæticæ Prouinciam conceſſit, inibiq́; ſacrum ſeraphicę Religionis habitum induit, ac B
tandem profeſſorum catalogo adſcriptus, Caſtellæ Prouinciã, quæ ſibi patria erat, vtro-
que iam parente orbatus repetijt. In qua cùm per aliquantulùm temporis commora-
tus fuiſſet, ſtrictioris vitę cupidus, ea quoq; relicta, ad hanc conuolauit, eiusq́ue Mini-
ſtrum prouincialem ſtrenuè aliquando egit. Hic pater ſui ſtatus, atque profeſſionis ze-
lantiſſimus, euangelicęq́; paupertatis amantiſſimus, nec non & egregius Eccleſiaſtes
fuit. De cuius profundiſſima humilitate hęc tantùm dixerim, vt ex his, quantùm in ea
profecerit, facillimè coniectari liceat. Quum enim abſens ad Prouinciæ huius Miniſte-
riatum à patribus, quorum intererat, euectus eſſet, vix ab ijſdem per cautelam vocatus
adigi potuit, vt munus acceptaret. Coactus tandem ad ipſum obeundũ, nunquam quie-
uit, quoad ipſi renuntiauit, illudq́; à ſe propulſum alterius humeris credidit. Quod ta-
men nollẽ eius ſocordiæ, aut puſillanimitati adſcriberetur; ſed potius humilitati, qua C
(vt præfati ſumus) maximè præditus fuit. Nam adeò prudenter, adeòque pacificè per
annum cum dimidio Prouinciam rexit, vt vix ſibi parem ab eius erectione habuerit.
Quibus tandem chariſmatibus cumulatus, anno à mũdi redẽptione milleſimo quingẽ-
teſimo octuageſimo generali illo pituitoſo morbo, quo vniuerſus orbis eo temporis in-
fectus fuit, correptus, ex hac vita ad cœleſtem patriam quàm fœliciſſimè migrauit.

De conuentu S. Franciſci Iepes. Conu. XXX.

IEPES oppidum eſt ſatis celebre ob vini copiam, atque excellentiam, qua inter
alias Toletani Regni tum ciuitates, tum quoq; oppida abundat, dictis reuerẽdiſſi-
mi Archiepiſcopi Toletani, Hiſpaniarumq́; Primatis audit, paretq́;. Cuius præcipui,
ditioresq́; inquilini, cùm maximo habendorum apud ſe huius Prouinciæ fratrum deſi- D
derio tenerentur, datis anno à lętabunda Redemptoris Chriſti natiuitate 1578. ad eorũ
Miniſtrum Prouincialem, cęterosq́; prouinciæ patres, quorum ex munere intererat, cõ-
munibus literis, ijs ſupplicarunt, vt conuentum, apud ſe ex publicis oppidanorum bo-
nis, atq; priuatis eleemoſynis breui erigendum, acceptare vellent: datisq́; ſyngraphis
ſpoponderunt, niſi intra biẽnium ex communi ęre abſolueretur, ſe illum ex domeſticis
peculijs perfecturos. Quod neutiquam opus fuit. Nam ea extitit omnium tum libera-
litas, tum quoq; ſolicitudo, atque opera, vt, breuius quàm polliciti ſint, hoc monaſte-
rium, beatiſſimo patri Franciſco ſacrum, à quindecim fratribus plerumque in habita-
tum, ad centum paſſus à præfato oppido, Iepes vulgò nuncupato, vltimam artifi-
cis manum ſit expertum. In cuius ædificatione eius populi ad Franciſcanum Ordinẽ
deuotio, & pietas ſupra modum elucuerunt. Nullus enim ſiue maſculus ſiue fœmina, E
puer aut ſenex, nobilis aut ignobilis ſtatutis diebus ſe ab opere promouendo, donec tã-
dem conuentus abſolueretur, diuerſis in munijs, prout ſe propria impellebat inclina-
tio, ſubtraxit. Immo potius quid quiſq; ſibi ex delecto munere impẽdebat, id maxima
contentione, atque ſancta æmulatione quàm diligentiſſimè præſtare nitebatur. Quo-
rum pietatem accepto ferens Deus vno, aut altero mirabili euentu commendauit.
Nam corruenti ex editiore parte celerrima ruina maximo lapidi cùm caſu ſe iuue-
nis quidam oppoſuiſſet, & lapidi alio adactus, colliſus omnino ab omnibus exi-
ſtimaretur, nihil penitus mali perpeſſus eſt, ſed incolumis omnino permanſit. Quod
impoſſibile omnino fuiſſet, niſi ſpeciali quodam fauore à Deo præuẽtus eſſet. Et alius
quidam

A quidam puer, dum oppreſſus à quodam alio præcipiti lapide à circunſtantibus iudica
tur, exiliente præter naturam grauiſſimo in altum ſaxo, periculum mirabiliter euaſit.

De conuentu S. Gabrielis Segobiæ. *Conu.* XXXI.

RENVNTIANTI, propriaq; ſponte muneri Miniſteriatus prouincialis ce-
dēte deuoto patre fratre Ioanne Ruizio (cuius penultimo loco meminimus) cano
nicè ex receptiſſimo religionis ritu, in officio ſucceſſit ſingularis pater frater Franciſ-
cus ab Hinojoſa, qui licèt multò aptior, multòq; procliuior ad contemplatiuam vitã,
cellulamq; ſeruandam, ob eius debilitatem, atque anteactum viuendi modum, videre-
tur, eſſetq; : nihilominus tamen ſtrenuè, ſatiſq; viriliter pro eius imbecillitate, Prouin-
ciam rexit, gubernauit, & auxit. Nam eius fratres in ſumma pace, & conſolatione con
B tinuit, primitiuoſq; illos rigoris conſueti mores mordicus reſtaurauit, conſeruauitq; ,
& duos conuentus huic Prouinciæ acquiſiuit, adiecitq; . Quorum alter hic eſt, qui tri-
geſimum locum in Prouincia obtinet, quiq; non longè à muris nobiliſſimæ ciuitatis
Segobiæ anno à Chriſto mundi redemptore nato 1580. ſub titulo paranymphi Gabrie-
lis, ex priuatis piorum ciuium eleemoſynis exædificari cœpit: quiq; tandem nondum
perfectus eſt: ſed breui abſoluetur Deo opt. max. fauente. Nam ea eſt illius ciuitatis pie-
tas, eaque ad Franciſcanam philadelphiam deuotio, vt nos ad benè de eius fęlici pro-
motione ſperãdum omnino impellat, adigatq;. Inhabitatur tñ interim à 12. fratribus.

De conuentu S. Laurentij Conchæ. *Conu.* XXXII.

SECVNDVS verò conuentus, qui à pręfato patre fratre Franciſco de Hinojoſa
C acceptus fuit, quiq; vltimũ in Prouincia obtinet locum, eſt hic, beato martyri Lau-
rentio ſacer, ac in crepidine eius fluuij, qui materna Hiſpanorum lingua Xucar nun-
cupatur, ſitus, nec multùm à mœnibus Conchẽſis ciuitatis diſtans. Cuius author aſſeri-
tur perdeuotus Marcus à Parada Conchenſis eccleſiæ matricis canonicus, atque
Alarconenſis Archidiaconus, qui ob animi in Franciſcanam familiam affectum, atque
propenſionem, ex proprijs facultatibus anno à partu Virgineo milleſimo quingenteſi
mo octuageſimo primo eum ædificari curauit, præfatoq; titulo ſancti Laurentij inſi-
gniri voluit. In cuius gratiam, Franciſcaniq; Ordinis honorem aduentantes fratres nu
mero ſexdecim, qui locum incolere ex ſuperioris mandato debebant, ab vtroq; ſenatu,
eccleſiaſtico videlicet, atq; ſæculari, nec non à R. præfatæ Conchẽſis ciuitatis Epiſco-
po honorificè ſatis, atq; proceſſionaliter cum maximo omniũ applauſu excepti fuêre.
D

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Baragiæ. *Conu.* XXXIII.

AD ea beneficia, quæ Baragię (vulgò Baraias) Toletanæ diœceſis oppidũ, quod
ad quartum milliare à Madrito diſtat à temporalibus ſuis Dominis olim acce-
pit, acceſſit Minoriticus hic conuentus, immaculatę Conceptioni Deiparæ virginis
Mariæ, à pientiſſimo Franciſco Capata Ciſneros primo eius Comite, atque regij Con-
cilij Pręſide, anno ſuperiori, erectus. Pręfatus ſiquidem heros, ſubditum ſibi oppidum
honeſtaturus, hunc conuentum cęteris huius Prouinciæ locis annectendum 16. Februa
rij, anno verò Dñi 1586. à fundamentis, ex priuatis tamen facultatibus, extruendũ, fra-
tribuſq; poſt primum ſacrum maxima cum ſolemnitate à Madritenſi Vicario in profe
ſto Conceptionis B. virginis eiuſdem anni factum, tradendum, atq; tum defunctæ vxo-
E ris Mariæ à Mendoza, tum quoq; primogeniti Ioannis Capata oſſa ad ipſum ex paro-
chiali eccleſia, cui ad tempus credita fuerant, cum ſolemni pompa transferenda, ini-
bique ſub ſummo altari honeſtiſſimè collocanda curauit. Præterea tanta cura, tan-
taque ſolicitudine huiuſmodi opus promouit, vt id infra breuiſſimi temporis ſpatium
vltimam artificis manum experturum ſit, interimque decem fratres ſat commodè
capiat, contineatque, contenturum tamen breui viginti. Ex hoc denique oppido Ba-
ragiæ originem ducit religioſus frater, ac extra oẽm ingenij aleã abſolutiſſimus Scul-
ptor, frater inquã Ludouicus à Baragijs, ſacerdos Prouincię Caſtellæ, qui bonã eorum
iconum, quibus noſter hic qualiſcunque libellus condecoratur, partem in ære ſculpſit.
Hi deniq; ſunt quotquot conuentus hæc S. Ioſephi Prouincia vſq; in præſens continet.

P·S·ANTONII
LVSITANIÆ
REG·
S
A
L
Prædariſſimum
Luſitaniæ Decus·

PROVIN-

PROVINCIA
S. ANTONII PORTVGALIAE.

A ANNO Domini 1486.multò antequã Prouincia Algarbiorum ab ea, quæ
Portugaliæ dicitur,ſeiungeretur,cùm Vicariũ ageret prouincialem P. F.
Ioãnes à Pouoa,quidã fratres ſingulari quodã ſtudio,& ardore Religio-
nis perfectius colendę incenſi, vitęq; ſuæ in maiori rerum inopia arctius,
& laborioſius traducendę,illum adierunt,omnibus ab eo precibus ſuppli
citer petentes,vt illis cęnobiũ,aut cœnobia opportunis in locis aſſignare vellet,vbi at
tentiori cura,ſtrictioreque viuendi modo,& paupertate,Deo,& orationi toto pectore
vacare poſſent.Ille verò ſtudio honoris diuini, & cœleſti quodã afflatu concitatus , id
curans potiſſimũ,vt Dei opt.max.gloriæ,atq; obſequio oẽs incumberent, tam ſanctis,
& pijs votis aſſenſus eſt. Conuentu igitur prouinciali intermedio,Alanquerij in ſacris
B ædibus diui Frãciſci celebrato,2.excepit, & ſecreuit cęnobia , in quibus prædicto mo-
do,& inſtituto religioſo fratres cõuiuerẽt. His ergo duobus,elapſo quinquẽnio,acceſſe
rũt monaſteria S.Mariæ à Moſteirô,& diui Bernardini in oppido,qđ vocabatur Atou-
gia,qđ nunc occupant Recollecti Prouincię Algarbiorũ,atq; B.Marię in Inſula. Poſt
aliquot verò annos hi conuentus ad fratrũ Recollectorũ vſum à præfato V.P.F. Ioãne
à Pauoa deſtinati,ad cęterorum monaſteriorũ normã, iuſtis forſan de cauſis defluxe-
runt.An. Dñi 1524.cùm hæc Regna Luſitana luſtraret , & inuiſeret R. P. F. Frãciſcus
Angelorum totius Frãciſcani Inſtituti miniſter gñalis,Capitulumq; in oppido, quod
Oliuẽſa dicitur,celebraret,cũq; ſtudioſiſſimus eſſet Recollectionis, nec ignoraret quã
C ti intereſſet in Prouincijs eſſe aliquas ædes ſacras,quas Recollectas nuncupant,in qui-
bus viri religioſi à ſęculi commotionibus remoti,maiore animi trãquillitate,& ſui In-
ſtituti obſeruantia mentes,atq; cogitatus ſuos ad Deum referrent: inſtituit , denuoq;
fundauit ædes ſacras Recollectas ad priſtinã viuẽdi cõſuetudinẽ,quam antea religioſi
tenebant,redactas.Ex quibus fuit in oppido quod dicitur Atouguia ædes,diuo Bernar
dino ſacra,quam nunc habent Recollecti Prouincię Algarbiorũ,& ea quę dicitur Car
nota.Præcepit ẽt præmemoratus gñalis Miniſter P.F.Antonio Magiſtro , qui tũc erat
Prouincialis,vt plures cõuentus,niſi prædicti ſufficerẽt,aſſignaret . Qui poſtea adiecit
D in oppido,quod Caſtagneirã nuncupatur,ædẽ S.Antonij,& in oppido,quod S.Iacobũ
Acacem appellant,ędem Laureti: Procedẽte verò tpe Prouinciales,qui illi ſucceſſerũt,
adiecêre ędem diui Antonij Copigneirô,denuoq; cœnobiũ Aluiti fundarunt,ædemq;
S.Antonij in oppido,quod vocatur Caſcaës.R.aũt P.F.Franciſcus Angelorũ leges , &
inſtituta ijs conuentibus dedit,quę nunc ẽt obſeruantur,abrogatis interim nonnullis,
quæ diligentius perpenſa fuerunt eo tempore,quo hæc Prouincia fundata eſt. Iure er-
go optimo huic R. P. initium , & fundamentum Recollectorum huius Inſtituti referri
debet:cùm,ſublatis iã,& penitus extinctis ædibus Recollectis,eas refecerit,atq; inſtau-
rauerit, authorq; fuerit,vt tandiù perſeuerarent.Præcepit etiam,& mandauit ſtrictiſſi
E mè Prouincię Portugaliæ Prouincialibus,in quorũ fide,patrocinio,& obedientia prę-
dicta erãt cęnobia,vt illis sẽper præſidio eſſent , permittentes fratribus Prouincię , qui
ab illis eò tranſmigrandi facultatem peterent, vt vitã illic in Dei opt. Max. obſequio
traducerent.Qui autem ſimilem religionis,& ſanctitatis gradum tenere nõ crederent,
eos inde ad Prouinciæ cęnobia abducendos curarent.Hac igitur indole, & præſidio ef-
fectum eſt,vt diuino beneficio,Prælatorumq; vigilãtia & ſtudio,ſemper in his ædibus
reperti fuerint monachi,quorum ſumma integritas,virtus admirabilis, ſancta & ſalu
bris paupertas maiora indies incremẽta ſuſcipere viderẽtur. An.verò Dñi 1532. quum
Prouincia Algarbiorũ à Luſitana ſepararetur, aliquot ex ijs ædibus Recollectis Algar
biorum Prouinciæ Luſitanæ ſiue Portugaliæ Miniſter P.F.Vaſcus Correa,qui ſingula-

ri beneuolentia familiã Recollectam proſequebatur, adiũxit illi ędem, quæ Moſteirô A
nuncupatur,& eam quæ ſita eſt in Inſula:præterea etiam cœnobiũ diui Franciſci fundatum Mirtili, quod oppidum nunc Viannam incolæ appellant.His itaq; ædibus,alijſq́ue inſuper ab alijs Prouincialibus conceſſis, iam illæ ad octonarium, aut nouenariũ numerum peruenerant, antequam in Prouinciam redigerentur. In quibus omnibus religioſi ſemper viri diuina quadam charitate inflammati, & orationi aſſiduè vacantes floruerunt, qui non ſolùm ſibijpſis, & animarum ſuarum ſaluti ardentiſſimè conſulerent, verùm etiam ad clauum Ordinis tenendum, gubernaculaq́ue tractanda diuinitus nati viderentur, vt experientia edocti ſumus, cùm ex ijs ædibus Prouinciales ad regendam Prouinciam Luſitanam,pluresq́; patres diffinitores creati fuerint: eoq́; proceſſerunt incremento,numero,& copia religioſorum,vt à Luſitana Prouincia obnixè peterent,quatenus inCuſtodiam redigerentur.Deo tandem illis fauente,idq́; pro vi B
rili curante R. P. F. Andrea Inſulano, qui Miniſtri generalis munus aliquando laudabiliter obierat,à R. P.F. Aloyſio Puteo totius Minoritanę familiæ generali Miniſtro impetratum fuit anno à Chriſti natiuitate 1565.Vnde præfata domorum Recollectarum congregatio in Capitulo,quod anno præmemorato celebratum fuit Olyſipponis in ędibus diui Frãciſci,aſſenſu atq; voluntate Luſitaniæ Prouinciæ, & fauore præfati patris Aloyſij Putei,in Cuſtodiam euecta fuit. Proximis verò Comitijs prouincialibus habitis itidem Olyſipponis in eodem conuentu, an. Domini 1568. prędicta Cuſtodia, quę iam ex decem ędibus conſtabat, Prouincię nomine dignata fuit, iuxta diploma apoſtolicum Pij V. Pontificis maximi,impetratum opera & precibus Hẽrici Infantis, atque Portugalię Cardinalis,penes quem eo tẽporis Regni gubernatio erat, qui poſtmodum Rex Luſitanię fuit creatus. Cui ſucceſſit tandem catholicus & Chriſtianæ re- C
ligionis aſſertor maximus Rex Philippus Auſtriacus. Huius igitur Prouinciæ primus Prouincialis creatus fuit P. F. Antonius ſancti Vincentij, qui proximè Cuſtodię munus obierat,vir non admodũ literis excultus,religione verò, virtute, & ſanctitate præclarus. Is per ſeptem continuos annos ſumma pace, & tranquillitate in gubernatione fuit.Cùmq́; ſexageſimum annum excederet, Prouinciam ſemper pedibus luſtrauit, quatuorq́ue conuentus in oppidis maximè opportunis oblatos accepit, quos ipſe ædificari, perficiq́; iuſſit,vt cùm de ſingulis illorum mentio inciderit exprimetur. Vt verô quaſi incunabula, & fundamẽta,fundatoreſq́; harum ædium magis in aperto ſint, aduertendum eſt, anno Domini 1392.orto ſchiſmate in Romana Eccleſia,veniſſe in hoc Portugaliæ Regnum ad reformandum Ordinis Franciſcani ſtatum,exędificandasq́ue aliquot ædes Obſeruantiæ viros quoſdam religioſos, F. videlicet Didacum Ariã Aſtu- D
rem,virum bonarum artium ſcientia apprimè imbutum,optimumq́; Concionatorem, F. Gonſaluum Marignum Gallecum virum nobilem, olimq́ue Dominum eius oppidi, quod Altamira dicitur,nec non aliorum oppidorum, atq; caſtellorum, F. Petrum de Alemancos,fratremq́; Alfonſum Salum cum alijs. Huic igitur proloquio colophonẽ addidero,ſi prius huius Prouincię maioris ſigilli inſignia patefecero,ſiq́; ędiũ numerũ retulero,atq; toti ipſi Prouincię patronũ prætulero.Prouincia ergo S.Antonij in Luſitania patet,habetq́; 15.cęnobia Sigillũ aũt maius ipſius continet effigiẽ S.Antonij Paduani, in cuius orbe talis eſt literarum inſcriptio: SIGILLVM PROVINCIAE S. ANTONII REGNI PORTVGALIAE. Ne autem quis circa picturam huic Prouinciæ à nobis præpoſitam hęſitet, quàm breuiſſimè quid ſibi velit, ediſeremus. Qui in ſuprema eius parte nubeculæ innititur, is eſt B. P. Antonius à Padua hu- E
ius Prouinciæ,quòd ab Olyſippone inſigni ciuitate,vbi & ille domũ obtinet, oriũdus, optimo iure patronus.Nauis verò maritimis fluctibus agitata, cuius proræ, atq; puppi ſinguli ſuperſtant corui,nauigium, quo B. Vincentij Valentini Leuitæ, & martyris corpus Olyſipponem delatum fuit,præſefert.Litera autem L coruum ab vtroq; latere habens Olyſipponenſis ciuitatis inſignia repræſẽtat.Atqui corui depicti eos duos,qui pręfati martyris corpus, dum inſepultum in ſacro promontorio remanſiſſet, ab omni iniuria vindicarunt,quiq́;,corpore naui cõmiſſo,nauem congreſſi ſunt, nobis indicãt. Pars tandem ciuitatis, quæ ſeſe oculorum obtutibus obijcit, Olyſipponem celeberrimam ciuitatẽ,vbi præfati martyris Vincentij corpus honorificè ſepultũ eſt,ſignificat.

De con-

A *De conuentu ſanctæ Mariæ à Moſteiro. Conu. I.*

AEDES S. Mariæ à Moſteirô, quæ iam multos annos huius Recollectionis eſt, prima fuit ex Obſeruantia Prouinciæ Portugaliæ,in qua fermè habitant duodecim Minoritæ. Condita verò eſt anno Domini 1392. ab ijſdem religioſis viris,quos ex Gallecia veniſſe dictum eſt Situm habet vbi prius fuerat vetuſtiſſimum ſacellū, quod admirabili cultu,& veneratione gens finitima tam Luſitaniæ, quàm Galleciæ, & reuereri,& frequentare identidem ſolebat,adducta ſcilicet nouo quodam,& memorabili miraculo inibi viſo. Cùm enim omni ex parte ſylua,quæ circum erat, ingenti incendio conflagraret, ſubitò inualeſcens flamma ad fores ſacelli nullo illato detrimento extincta eſt. In hoc cœnobio, cùm ſitum ſit in abditiſſimo ſeceſſu, ad vacandum Deo
B maximè opportuno,ſemper reperti ſunt fratres ſummo officio, atq; virtute prędití,nec non ſanctitate vitæ,pœnitentia,obſeruantia ſui Inſtituti,atque ſtudio in Deū opt.max. admirabili.Hîc humatus eſt F.Ioannes à Baſto laicus profeſſus,quem ſibi patronum, & depræcatorem apud Deum incolæ illius regionis ex animo ſuſcipiunt, & cùm fortè ægrotant,ab eius ſepulcro terram petunt,qua ex collo ſuſpenſa diuinitus cōualeſcūt. Quidam Guardianus eiuſdem conuentus cùm grauiſſimo quartanæ morbo conflictaretur,animaduertens quo animi ardore terra ex ſepulcro ſerui Dei expeteretur,quotq; homines illius beneficio ex morbis euaſiſſent, benè ſibi ab illo ſperare cœpit, atque adeò debilitatus morbo, peneque deplorata ſalute lectulo decumbens his verbis ad illum tota mente, atque animo conuerſus eſt. Beatiſſimè ſerue Dei frater Ioannes ſi tuis precibus quartanæ morbum depulero, & à Deo opt.max. ſanitatem impetrauero,
C promitto me ex pulcherrimo lapide locum, in quo corpus tuum aſſeruetur, confecturum.Hoc voto emiſſo(mirabile dictu) ex diuturno morbo recreatus eſt,& ad priſtinam valetudinem rediens,ſumma obſeruantia,& pietate ſuſceptum votum perſoluit. Alter etiam Guardianus anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo octauo huius ſerui Dei oſſa ex periſtylio,vbi ſub leui quodam lapide recondebantur,ad lapideum monumentum,quod extruendum curauit in pariete quadriuiualis ſtructuræ,è regione recitando Euāgelio deſtinata,tranſtulit. Quod teſtatur ſe feciſſe commotum duobus miraculis,quæ à Deo opt. max. huius ſancti viri patrocinio, & meritis erga ſe profecta fuiſſe aſſerit. Hoc idem cœnobium, quòd multis ab hinc annis exædificatum fuiſſet, vitium iam omni ex parte faciebat,nihilq; proprius erat, quàm vt ruina collaberetur: quapropter frater Didacus de Anſede, qui bis Prouin-
D cialatus munere functus eſt in Prouincia Portugaliæ, quo tempore Miniſter ſecundò creatus eſt,ſtudio ſingulari in ipſum commotus, multis eleemoſynis tam à Rege bonæ memoriæ Ioanne III. qui eo temporis regnabat, quàm ab alijs pijs collectis, inſtaurandam & reficiendam,atq; denuo conſtruendam curauit.Quod opus, cœptum anno Dominicæ incarnationis 1557. breui tempore ad finem peductum fuit. Eſt autem vnum ex nobiliſſimis, & ſanctiſſimis cœnobijs totius huius Prouinciæ.

De conuentu ſanctiſſimæ Mariæ in Inſula. Conu. II.

AEDES Dominæ noſtrę Inſularis, quę,vndique mari clauſa,ſita eſt in oſtio fluminis Minij,ſpatio mille paſſuū ab oppido, qđ vocatur Camigna,condita fuit à P.Didaco Aria & ſocijs.Incolitur fermè à 10.aut 12.fratribus,qui ſemper ferè in ea ſui
E Inſtituti obſeruantiſſimi,orationi mirum in modum dediti, veræque paupertatis ſtudioſiſſimi reperti ſunt. Vnde effectum eſt,vt non ſolū finitimi homines hanc cæleſtem Dominā,& ſeruos eius ſumma obſeruantia,& propenſione animi proſequantur,verū etiam per totum Regnum,aliasq; regiones exteras hęc eadem animorum affectio, & ardentiſſimum ſtudium,multis miraculis à Virgine editis excitatum, longè,latèque propagatum fuerit. Cùm verò in hac inſula aquarum dulcium penuria laboraretur, neque eſſet vnde exhauriri poſſent,immenſi enim laboris eſſet & ad bibendum, & ad alios vſus eas à Camigna petere, atque hac de cauſa non poſſent eā præterquàm pauci fratres incolere:placuit Virgini Dei genitrici miraculo (quod ſubijcietur ſuis ſeruis proſpicere.Intempeſta nocte,cùm arctiſſimus ſomnus F. Didacum Ariam Aſturē com

plexus

plexus eſſet, viſus eſt ſibi videre diuina quadam ſpecie puellam, quæ iuberet certum A
quendam inſulæ locū fodi, fore enim vt aqua expetita reperiretur. Id quod poſtero die
rei euentus comprobauit: effoſſo enim loco inuenta eſt aqua dulcis, quæ adhuc durat,
nec vnquam poſtea defecit. Res quidem mirāda in medijs ferè maris fluctibus, locisq;
arenoſis aquarum dulcium copiam largiſſimè Virginē matrem ſeruis ſuis ſuppeditaſ-
ſe. Contigit etiam ſæpiſſimè, vt, violento fluctuum, & ventorum impetu concitato ma-
ri, religioſi fratres ab omni commeatu, & cibarijs intercluderentur; ipſi autem tenuiſ-
ſima panis nautici, & opſonij particula corpora ęgrè ſuſtētates, totam verò mentem,
& cogitationem ad Deum referentes, cæleſti quadam lætitia perfuſi, gratias agerent
maximas patri ſempiterno, quòd ipſos ad obſeruantionem ſui Inſtituti tempeſtatis oc-
caſione dirigeret: & quò longius ab omni ſpe humanæ opis cōmeatus aberant, eò pro-
pius ad cœleſtis ſubſidij fiduciam accedebant. Cùm verò illius regionis incolæ de ſalu B
te eorum ſolliciti, ne fame abſumerētur, valdè timerent, lintribusque ad illos trāſmit-
tere propter maris ſæuitiam arduum imprimis, & periculoſum videretur, tunc ſingu-
gulare quoddam ſtudium, & ardorem aliquorum hominum animis Deus ipſe inijcie-
bat, vt, omni depoſito timore, diuina charitate inflammati, horribilem maris impetum
contemnentes, cibaria ſeruis Dei opt. max. importarent. Id quod monachis, tam alie-
no tempore nihil tale meditantibus, pro miraculo erat. Neq; illud quidem abſre: ſatis
enim diuini opus auxilij potius, quàm humani videbatur, tam aduerſa tempeſtate illuc
impunè tranſmiſiſſe. In hac ipſa æde rudimenta, & incunabula Religionis poſuit R. P.
F. Andreas Inſulanus totius Franciſcanæ philadelphiæ olim Miniſter generalis. Mar-
chiones Villæ regalis ſemper ſingulari quadā voluntatis inclinatione in hoc cœnobiū
propenderunt, & immaculatā Virginem, cui dicatum eſt, ſibi patronam deuotiſſimo C
animo delegerunt. Id quod ab ipſa matre ſanctiſſima videntur impetraſſe, cùm & ipſi
huius ædis ſuæ curam. & patrocinium ſuſceperint, fratribusq; Minoritis, vbi opus eſt,
admirabili ſtudio præſto eſſe ſoleant. Neq; verò hanc tantùm ædē beneficijs, & eleemo-
ſynis proſequuntur, ſed alias etiam huius & aliarum Prouinciarum Franciſcani Inſti-
tuti, cui minimè ſtudent, & fautores ſemper omnibus in rebus mirificè extiterunt.

De conuentu S. Franciſci Mirtili. Conu. III.

DVODECIM à præfata Inſula paſſuum millibus, circiter autem duobus à Mir-
tilo (quod oppidum nūc Vianna appellatur) ad radices editiſſimi montis ſitum
eſt hoc cœnobium diui Franciſci, quod plerunque 14. aut 15. fratres incolunt. Erectū,
& fundatum fuit ab ijsdem religioſis, de quibus iam ſæpius mētio facta eſt. Hoc in mo- D
naſterio diem obijt ſuū frater Gonſaluus Marignus, vnus ex Obſeruantiæ conditori-
bus, qui plurimis annis iacuit ſepultus ſub ſtructura quadriuiali eccleſiæ: vbi impoſiti
fuerunt eius ſepulcro albi quidam lapides, quos primus Dux Brigantiæ, filius nothus
Ioannis I. Luſitaniæ Regis illis imponendos curauit, cui cum fratre Gonſaluo mag-
gnus fuit vſus, eiusq; vitæ ſanctiſſimè actæ locupletiſſimus, & certiſſimus teſtis extitit.
Poſtea Guardianus quidā prædictæ ædis eius ſepulcrum effodi imperauit, omniaque
iam oſſa abſumpta reperijt, & quicquid ex illis reliquum fuit in capſula incluſum ſub
altari maximo præcipui ſacelli collocari iuſſit. Hîc etiam, cùm Guardiani munus obi-
ret, è vita ceſſit, humatusque eſt in periſtylio primus Prouincialis huius Prouinciæ: de
cuius probitate, & ſanctis moribus breuius quidem eſt actum, quàm pro magnitudine
præſtātiſſimarū virtutum, in quibus mirabiliter ſemper floruit, opportuerat. Hîc prę- E
terea ſepultus eſt F. quidam laicus, Gualterus nomine, vir ſanè incredibili rerum diui-
narum ſtudio flagrans, & alta quadam, atque excelſa mente præditus: qui triduo an-
tequā è vinculis corporis ſolueret, ſepulturā ſibi parari iuſſit, pedibus interim ipſe lo-
cū illū abiēs, in quo tertiū poſt diē humatus eſt. Neq; enim cōceſſit Deus vt longiorem
morā in terris faceret: vnde coniectari poteſt, illi Deum extremum diem prænuntiaſſe.

De conuentu S. Antonij prope Pontem Limæ. Conu. IIII.

DVODECIM millibus paſſuū ab oppido Mirtili, prope ripā fluminis Limæ, cir-
citer ad ſagittę iactum ab oppido, quod Pons Limæ vocatur, fundatum eſt hoc 4.
cœnobium,

A cœnobium,ſancto Antonio Paduano dicatum, quod tredecim aut quatuordecim fratres incolere ſolent. Fuit autem conditum anno Dominicæ incarnationis milleſimo quadringenteſimo octuageſimo per primũ Vicecomitẽ Villænouæ à Ceruería,inclytũ videlicet Leonellũ ad vsũ fratrũ Prouinciæ Portugaliæ:ille verò, cũ eſſet patronus huius ædis,iuri ſuo in fauorẽ Sixti IIII.Pon.max.ceſſit. Qui diplomate quodã apoſtolico, dato anno ſui Pontificatus 3. quod in chartophylacio prædicti conuentus aſſeruatur, ędẽ illam fratribus ſupradictæ Prouinciæ donari iuſſit, quæ nunc ad hanc trãſlata eſt, tradita prius eius æde Conceptionis in oppido, quod vocatur Matonſihos. In hoc ipſo cœnobio S.Antonij ſepultus iacet religioſus quidã P.F.Petrus à Carnota,qui poſt obitum munus Prouincialis Portugaliæ,poſt maxima etiã,& pręclara documenta ſanctitatis,& religionis, quippe qui ſacco indutus Prouinciam ſemper pedibus luſtrare B ſolitus eſſet, ſe huc recepit, vt quietius, & maiore animi tranquilitate remotus à fluctibus, & ſtrepitu magnorũ conuentuũ,occupatus deniq; humilibus,& ſanctis exercitationibus, in Deũ opt.max.omnes ſuas curas,& cogitationes dirigeret. Quapropter ita ſe comparauit, vt poſtquam in hũc quietis portũ,tamquam ex alto mari,inuectus eſt,ferè ſemper in Inſula habitauerit.Vbi poſtquam cõmunitatibus fatisfeciſſet(in quibus aſſiduus erat) operã ſuã collocabat in colendo horto, nudiſq; pedibus incedẽs, algam coarceuabat ad ſtercorandum locum oleribus conſerendum. Optimum quidem documentum ad poſteros tranſmittendum. Hoc eodem tempore è vita exceſſit alter religioſus monachus,cui nomẽ fuit frater Saluator, laicus, alta quadã mẽte præditus, paupertatis & religionis obſeruantiſſimus.De quo multi religioſi viri,qui cum illo vixerunt,id teſtantur:& in templo,& in cella varijs & horribilibus figuris, Dæmonẽ illi C ſe ſiſtere ſolitum,quibus ille ope & præſidio Dei facilè reſiſtebat,atq; adeò præ aſſiduitate,& vſu ſimilium viſionum,& laruarum,vt illas omnino vilipenderet.Timens interim ne alij religioſi tantùm animi & roboris haberent ad illas ſpectandas, admonere illos ſolebat,ne noctu certis quibuſdam horis eccleſiam ſoli adirent, cauſam interim huius rei ſubticens:quam tamen plerique fratres non ignorabant: nonnulli enim ſpectra illa interdum etiam ſenſerant.Id quoque vir quidam religioſus fidedignus de hoc ſeruo Dei cõmemorat,aliquoties ſcilicet Virginem Dei matrem illi ſeſe obtuliſſe, id quod ſe ab eo accepiſſe ait,ea lege,ne aliquid euulgaretur, donec ipſe vita cederet, In hac æde aſſeruatur ſpina quædam ex corona,quæ capiti Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti impoſita fuit: quam maximo cultu,& reuerentia capſulæ argenteę incluſam, omnes venerantur,& obſeruant.Cùm verò populus aliquibus malis,& calamitatibus pre D mitur,ſolemni pompa per oppidum inuehi ſolet ad implorandam, & expoſcendã Dei miſericordiam, vnde contingit, vt ſępè virtute huius ſacroſanctæ ſpinę veniam impetret,& exaudiatur.Sacerdos autem,qui in altari maximo huius conuentus Miſſam celebrat,pro aliqua anima,quę in Purgatorio tenetur, à pœna, quam patitur,eam liberat:quã prærogatiuã Gregorius XIII.Pont.max.conceſſit. Hîc etiam primus Vicecomes fundator huius ędis, habitu B.Frãciſci indutus, in ſacello maximo ſepeliri voluit.

De conuentu S. Franciſci de Orgens. Conu. V.

DVOBVS paſſuũ millibus ab vrbe Viſontio ſitum eſt monaſterium ſancti Frãciſci de Orgens, quod fermè tenent tredecim, aut quatuordecim fratres. Conditum fuit à fratre Petro de Alemancos eo in loco, vbi olim ſacellum quoddam, diuo E patri Dominico ſacrum, conſiſtebat. Patronum autem huius ędis nuncupant fratrẽ Rodericum Gometium à Sylua Luſitanum, Principem olim Ebolenſem, quòd caſtella illi finitima habuerit, quòque multis officijs, & eleemoſynis, donec vixit, monachos ibi degentes affecerit, quòdq; tandem ſacello maximo ſemper prohibuerit eos, qui ibi ſe humari contenderent. Circuinuicini populi fratres proſequuntur amore.

De conuentu S. Franciſci Iamaci. Conn. VI.

INTRA vrbem Iamacum fundatum eſt monaſteriũ ſancti patris Franciſci, quod fere incolunt 12. aut 14. fratres. Donatum fuit huic Prouincię quo tempore patres Conuentuales in Hiſpania reformati ſunt, eſtq; vnum ex 19. quo completus eſt numerus,

numerus,vt iuxta diploma apoſtolicum Prouincia conſtitueretur. Fuerat quondam A hoc cœnobium frequens,& antiquus conuentus,qui cùm priſca illa ſtructura, & laxitate ædificiorum,quę iam in aliquibus locis corruerant,parum accommodatus videretur,ſolo penitus æquatus eſt,exceptis templo,& choro.Fratres autem huius Prouincię collectis eleemoſynis illum denuo ad huius Prouincię normam,atq; ſtructuræ rationem aptiſſimè refecerunt.Fontem inſuper ſuauiſſimæ aquæ non ſine magna impēſa ex longinquo in ædem intulerunt,cuius antea penuria laborabatur, nec niſi longa, difficiliq; vectura ad bibendū importabatur.Nihil verò aut ſcripto,aut certa auditione traditum reperiri poteſt de conditore,primiſque initijs & incunabulis huius loci. Tenet tamen fama in vulgus edita Templarios hanc habuiſſe ædem , priuſquam ad Franciſcanos ipſa deuolueretur. Vir quidam religioſus reperijt lapidem in huius cœnobij pariete locatum, in quo inciſæ erant Latinę literæ ferè iam exeſæ, quibus B ſumma cum difficultate perlectis hoc continebatur Anno Domini 1532. vigeſima quinta die menſis Ianuarij obijt Ioannes Ioannis bonæ mmoriæ quondam Abbas eccleſiæ ſancti Petri de Aquias, Cancellarius domini Martini Comitis Portugaliæ, & poſtmodum domini Ferdinandi Sanctij filij Dionyſij Regis Portugalię, qui fecit perfici, fieri, & cooperiri eccleſiam iſtam, & fieri iſtam aueiam, & eſt hîc ſepultus in habitu beati Franciſci, vbi ipſe elegit ſepulturam: Cuius anima requieſcat in pace.

De conuentu S.Franciſci prope Turrim à Mencoruo. Conu. VII.

PROPE oppidum, quod Turris à Mencoruo appellatur, Lamaco verò paſſuum millibus ſex & quinquaginta,fundatū eſt aliud monaſterium S.Frāciſci, quod incolunt fermè decem, aut vndecim fratres. Quam ędem condiderunt religioſi quidā C huius Prouinciæ ductu & imperio fratris Antonij S. Vincentij Prouincialis eiuſdem Prouincię,anno Domini 1569. Senatus deuotus huius oppidi Legatos ad ſereniſſimū Cardinalem Henricum miſit,qui ab eo fratres huius Prouinciæ peterent,à quibus ad virtutem, & obſequium Dei excitarentur,eiuſq; opera, & authoritate ædes illic exędificata eſt.Verebantur enim fratres tam longè ab alijs cœnobijs diſiungi.Vtq; opus cōficeretur,aſſignauit ſenatus ſingulis annis certum pecuniarum numerum,donec abſolueretur,qui ad magnam ſummā euaſit.Reliqua confecta ſunt eleemoſynis,quas tum à Rege, tum ab alijs Franciſcani inſtituti ſtudioſis viris monachi ipſi contraxerunt.

De conuentu S. Franciſci prope villam Regiam. Conu. VIII.

IVXTA villam Regiam,ſiue Regalem ſexdecim Lamaco paſſuum millibus ſitū D eſt aliud cœnobium,diuo Franciſco ſacrū, quod tenent decem,aut ad ſummum vndecim fratres. Hanc ędem accepit frater Antonius S. Vincentij, quo tempore Prouincialis munus obiret,miſſis ſtatim ad illud oppidum fratribus,qui ad eam extruendam aliquid adiumenti compararent. Cùm verò frater Marcus Olyſipponenſis, qui nunc eſt Portuenſis Epiſcopus,Prouincialis eſſet, iuſſit illius ædificationem inchoari, anno Domini 1573. Fabricata eſt eleemoſynis,quas fratres collegerunt, & Marchio oppidi præfati villæ Regalis vnà cum oppidana communitate obtulit. Hîc ſepultus iacet illuſtriſſimi Emanuelis Marchionis filius, qui, quòd multis beneficijs totam Prouinciā afficiat,huius ædis(licèt eā non condiderit)iure quodā ſuo patronus habetur,& agnoſcitur. Quare tn̄ eum non agnoſcet patronū, quē ſibi beneficium perpetuò experitur? E

De conuentu S.Franciſci in monte Ouens. Conu. IX.

CONYMBRIA paſſuū millibus ſexdecim, duobus verò ab oppido Pengila in monte,cui nomen eſt de Ouens, ſitum erat paruum quoddā ſacellum ſancti Frāciſci,quod olim aliquot fratres Franciſcani Conuentuales tenuiſſe ferunt,vnde poſtea emigrarunt anno Domini 1460. illudq; nunc etiam noſtra memoria eremitam quendam incoluiſſe conſtat. Oppidani verò ægrè ferentes illud maiorum ſuorum monumētum obliterari, illudque vnum ſtudentes,vt locus ille à religioſis incoleretur,à quibus doctrina,& exemplis ad ſalutis viam informarentur, à Prouincia obnixè petierunt,vt vellet ea in parte ędem recipere. Pater autē frater Marcus, qui tunc Prouincialis erat,

A nunc verò Portuenſis Epiſcopus illis aſſenſus eſt, mittens fratres, qui ædem illam prope oppidum ędificarent. Sitū eius, totumq; ambitū largitus eſt illuſtriſſimus Dux Auerienſis, qui cum Rege Sebaſtiano in pręlio morte occubuit, additis inſuper eleemoſynis quę ad prouehendam ædificationem adiumento eſſent, præter alia multa beneficia, quę ad ſubleuandam patrum inopiam conferebāt. Auxilio etiam fuit oppidum, quamuis tenui, atque adeò eleemoſynis, quas fratres, alijque fideles Chriſtiani cōtrahere curarūt cœnobiū ædificatur, quod ferè vndecim aut duodecim fratres capere poterit.

De conuentu B. Mariæ à Laureto prope Tancos. Conu. X.

PROPE oppidum, quod appellatur Tancos, & caſtellum à Templarijs ædificatū nomine Almourol, ſitum eſt cœnobium Dominę noſtræ à Laureto, quod plerunq; B decem vel vndecim, aut ad ſummū duodecim fratres incolūt. Hanc etiā ædem accepit F. Antonius S. Vincentij, cœperuntq; religioſi eius ductu, & imperio illā cōdere anno 1570. omnē verò poſitionē circū, & partem huius ædis cōſtrui iuſſit pijſſimus Aluarus Contignus filius illuſtriſſimi Comitis eius oppidi, quod Redondo dicitur. Vnde ipſe, & poſteri eius patroni iure optimo habētur. Reliqua, quæ ad opus perficiendū fuerūt neceſſaria, à Rege, & alijs Frāciſcani Inſtituti ſtudioſis hominibus donata sūt fratribus ſatis liberaliter, quorum ope & auxilio tandem is locus in iuſtum euaſit monaſterium.

De conuentu S. Antonij prope Chamuſcam. Conu. XI.

QVATVOR paſſuum millibus à caſtello, quod vulgò vocant Almourol, duobus verò paſſuū millib⁹ ab oppido, quod appellatur Chamuſca, cōditū eſt cœno C biū S. Antonij, quod dicitur do Pinheiro, habitatū plerūq; ab 11 aut 12 fratribus. Rex autē Emanuel, iuſtis quibuſdā cauſis, cū alijs nonnullis cœnobijs aliorū Inſtitutorū illud exædificari iuſſit. Eſt hæc ædes in fide & clientela Regū Luſitanorū, eosque patronos agnoſcit. Fama etiam & auditione à maioribus nata accepimus ſub altari maximo humatos eſſe duos filios Infantis cuiuſdā Portugaliæ. Nullū tamē extat in chartophycio conuentus huius rei teſtimonium. Hæc ædes, & illa inſuper ſacra Dominæ noſtrę à Laureto verno tempore peſtilentiſſimę ſunt, multisq; morbis obnoxiæ, vnde pauci ad modū fratres illarū incolæ febrium ardorē efugere poſſunt. Cūq; nulla eſſet opportunitas in Regione illa ad curandos ęgrotos, quod pauci & infrequentes vicini circū eſſent, medicis interim atq; medicinis carentes, intra xenodochiū regiū, quod eſt Scalabiſci largitus eſt Rex Portugalię Sebaſtianus Prouincię huius fratribus cōmodiſſimū va- D letudinarium, quod ſeparatum habent, & peculiari claue obſeratum cū medicinis omnibusq; neceſſarijs. Quo etiā pacto alterum huiuſmodi habet Prouincia, quæ de Arrabida nuncupatur. Hîc igitur fratres prædictarum ędium incolę quàm commodiſſimè curantur. Abundat.n. xenodochiū illud omnibus rebus conuenientibus & neceſſarijs.

De conuentu S. Antonij à Caſtanheira. Conu. XII.

PASSVVM millibus vigintiquatuor à nobiliſſima vrbe Olyſippone in confinio trium oppidorum, quę appellantur Villafranca, Pouos, Caſtenheira, ſitum eſt cœnobium ſancti Antonij à Caſtenheira, quod plerunque incolunt decem & octo aut viginti fratres, & nobiliſſimus eſt totius Prouincię cōuentus. Cōditum verò fuit, à fratre Petro de Alemancos ſocio fratris Gonſalui Marigni, & aliorum qui ex Gallecia ve- E nerunt. Cùm autem eſſet à multis annis ędificatum, & nimia vetuſtate malè affectum, denuò reſtitutum eſt eleemoſynis, opera tamē cuiuſdam religioſi laici fratris Georgij à ſancto Bernardino, à sereniſſimo Rege Ioanne III. impetratis, qui & in ipſum peculiari quodam ſtudio fuit, alijsq; inſuper adiumentis à fidelibus Chriſtianis Franciſcani Ordinis ſtudioſis liberaliſſimè oblatis. Qua in re Comes Caſtenheiræ, illuſtriſſimus videlicet Antonius à Taide, qui tunc rebus Indicis præerat, magno illi uſui fuit, tum decernendis nummis, ex Indiarum rationibus perſoluendis, tum prę̨ſcribēdo illi alios modos eleemoſynarum contrahendarū, adeò vt eius ſtudio, & induſtriæ pleraq; omnia accepta referri debeant. Ipſe verò, & maiores eius ſingulari quadam propenſione animi, & voluntate erga fratres huius ędis diui Antonij ſemper fuerūt, Illorūque inopiam &

piam,& paupertatem incredibili ſtudio ſubleuandam ſemper curarunt: à quorum tamen veſtigijs eorum poſteri non recedunt. Vnde iure quidem ſuo patronorum titulum ſuſtinent. Prędictus etiam Comes, qua erat in religioſos voluntate,& obſeruantia, ædes magnificas, ſummoque artificio elaboratas, ſibi prope hoc cœnobium ædificari iuſſit. Aediculam præterea intra templum, ab ea parte, vbi Euãgelium recitatur, affabrè & politè extruendam curauit: in qua & ipſe ſepultus eſt. Spatium autem ſoli ædificando monaſterio ſancti Antonij cum exiguo quodam ambitu elargitus eſt quidam Dominicus Simonis ex oppido Villa franca dicto. Poſtea verò Rex Emanuel mercatus eſt circum circa agros,& poſſeſſiones, quibus ad magnitudinem, quam nunc habet, propagatus eſt circus. Extat in chartophylacio huius ædis diploma Martini V. Pont. max. quo imperabat Priori canonicorũ Regulariũ monaſterij ſancti Vincẽtij Olyſipponenſis, vt ſuo nomine occuparet poſſeſſionem illius cœnobij,& fratribus Minoribus illud traderet. Eſt ibi præterea alterum diploma Pij IIII. Pontif. max. quo adeuntibus, & inuiſentibus ſtatis anni diebus templum huius conuentus plena,& abſoluta peccatorum venia conceditur. Aſſeruatur inſuper in hac æde ſacrum caput vnius ex vndecim millibus virginum. Vixit in hoc cœnobio Guardianus quidam, cui nomẽ erat frater Ioannes ab Outeirô, vir aſſiduæ orationi & pęnitentiæ deditus, qua fama & opinione de moribus,& virtute eius per regionem finitimã diuulgata, contigit, vt ab oppido Caſtanheira puella à Dæmone obſeſſa ad eum ſananda adduceretur, quæ ad conſpectum viri ſancti horribilem fremitum,& clamorem edebat. Ille verò adiurato per Chriſtum Dęmonio imperat, vt confeſtim corpore illo excedat, in eius rei fidem velle ſe, vt tribus ictibus obiter cymbalum percutiat, aſſerens. Id quod perinde fecit: nã & ex corpore continuò effugit, & imperatas percuſſiones edidit, varijs interim conuitijs & maledictis eum, qui ſibi illud imperauerat, conſectans. Puella verò incolumis permanſit.

A B C

De conuentu S. Catharinæ à Carnota. Conu. XIII.

PASSVVM millibus duobus ab Alanquerio anno Domini 1408. conditum eſt cœnobiũ ſanctæ Catharinæ à Carnota (quod vt plurimum 6. fratres tenent) à fratre Didaco Aria Aſture, qui cum ſupradictis religioſis ad Luſitaniam venit. Solũ huic ædi colendæ cum loco, quem habet, mercatus eſt Rex ſereniſſimus Ioannes I. à ſacris virginibus cœnobij, quod vocant de Odiuellas. Anno verò Dñicæ incarnationis 1455. idem Rex Portugaliæ Ioannes, vrbem nomine Exiliſſam, quæ nunc Cepta appellatur, in Aphrica expugnauit, vnde exportatæ ſunt 12. illæ columnæ, quæ in periſtylio eiuſdem cęnobij nunc viſuntur. In hoc autem monaſterio, vt etiam in illo S. Antonij à Caſtenheira, tenuiter admodum,& auſterè ſe id temporis gerebãt fratres, qui fermè omnes laici erant, & diuina quadam ſimplicitate præditi, adeò, vt Alanquerij in conuentu S. Franciſci, quam ædem 30. fratres incolebant, nõ amplius quàm quatuor ſacerdotes degerent: ex quibus aliqui ad ędes Carnotæ, & S. Antonij ad celebrandum rem ſacram mittebantur. Tanto erat illis temporibus ſimplicitas, & rerum humanarum contemptus apud fratres Franciſcanos de Obſeruantia. In hoc igitur cœnobio incredibili pœnitentia ſe ipſos torquebant fratres, longumq́; per tempus tribus hebdomadæ diebus ad condienda opſonia ignis apud illos non incẽdebatur. Multi præterea fratres admirabili virtute,& prudentia ſingulari ad clauum Ordinis tenendum,& religionis gubernacula tractanda in hac ipſa æde habitauerunt. Ex quorum numero fuit pater ac frater Vaſcus Correa, qui olim Luſitanicæ Prouinciæ Prouincialiatus munere honeſtiſſimè functus eſt. Hic religioſus vir fratrem habuit Antonium Corream Bairem, cuius,& poſterorum eius eſt ędicula maior huius monaſterij. Idẽ etiam propter ſuum in fratres ſtudium,& aſſiduitatem in ſubleuanda eorum inopia, patronorũ monaſterij circulum meritiſſimè ſuſtinent. Hîc etiam vixit aliquot annos pater ac frater Marcus Olyſipponenſis, Franciſcani Ordinis Hiſtoricus, qui incredibili ſtudio animarum flagrans, crebras ad populum habuit conciones. Edidit præterea Latino ſermone aliquot libros, doctis & literatis hominibus aptiſſimos, nonnullos quoque Luſitanico ad imbuẽdos animos religione,& charitate Dei accommodatiſſimos, fuitq́; ſecundus huius Prouinciæ Miniſter prouincialis, nũc verò Epiſcopus eſt Portuẽſis.

D E

De con-

A *De conuentu B. Mariæ Auxiliatricis prope Aluercam. Conu. X I I I I.*

OLYSIPPONE ſexdecim paſſuum millibus, duobus autem ab oppido quodā paruo, quod uocatur Aluerca, ſitum eſt cœnobium, cui nomen eſt Domina noſtra Auxiliatrix, in quo fermè habitare ſolent 11. fratres: Conditū fuit anno Dñi 1546. à Petro de Alcaçoua Carneiro regio Conſiliario, & Præfecto rationibus & vectigalibus regijs, ductu & mandato patrui ſui Ferdinandi ab Alcaçoua, qui inibi ſepulcrum extruendum curauit. Prædictus uerò Petrus de Alcaçoua à Pio I I I I. Pont. max. huiuſmodi diploma impetrauit, vt quicunque ſtatis anni diebus puro & contrito corde, atque confeſſi, vel ſaltem animo confitendi peccata ſua hoc ſanctū templū adirent, & inuiſerent plenam & abſolutam ſuorū peccatorū indulgentiam conſequerentur. Obtinuit etiā, vt ſanctum caput vnius ex vndecim millibus Virginum cum alijs multis Sanctorum reliquijs ex vrbe Roma ad hanc ædem importaretur. Cuius ipſe, & poſteri eius patroni ſunt. Fuit primus huius cœnobij Guardianus pater ac frater Bartholomæus, vir & humilitate maxima, & charitate præditus: adeò auſterus, & pœnitētiæ deditus, vt nec carnibus, nec piſcibus fermè veſceretur. Cæterùm nec propterea cùm Prælati munus obiret, rebus neceſſarijs ad alendam communitatem non prouidebat, imò potius vniuſcuiuſque indigentiæ diligentiſſimè conſulebat. Cùm uerò vrbem Olyſipponem adiret elephantiacos ſemper inuiſebat, ſpirituali alloquio eorum miſeriam alleuans, eorumq; tolerātiam mirificè adhortans. Neque interim obliuiſcebatur aliquid illis corporalis alimenti deferre, poma ſcilicet ex horto, & quicquid aliud comparare poterat. Vnde admirabilem ſanctitatis opinionē apud ægrotos illos obtinuit. Neq; id immeritò: multa enim & certiſſima documēta vitę ſanctiſſimè actæ omnibus reliquit.

De conuentu ſancti Antonij Olyſipponis. Conu. X V.

AEDEM ſancti Antonij, quę ſita eſt Olyſipponis in parochia ſancti Ioſephi extra portam ſancti Antonij, oblatam ſibi accepit frater Antonius ſancti Vincentij, non ſine controuerſia & interceſſione Prouinciarum tum Portugaliæ, tum Algarbiorum, tum quoq; Arrabidę. Habent enim in ea vrbe monaſteria, quę eleemoſynis oſtiatim petitis ſuſtentantur. Verùm cùm hæc Prouincia à Luſitana ſeparata fuiſſet, haberetque prope eam vrbem aliquot ædes, viſum eſt conducere, vt haberet etiam in illa ędem aliquam, quò fratres aliarum incolæ, qui, vt rebus neceſſarijs prouideant, vrbem adeunt, ſe reciperent, & cùm fortè in morbos incidiſſent, in promptu illis eſſet valetudinarium, quòd vrbs illa omnibus ijs rebus ſufficere poſſet. Vnde effectum eſt, vt & ſtudio ſereniſſimi Cardinalis Henrici, & induſtria primi Prouincialis fratris Antonij à ſancto Vincentio, aliorumque religioſorum ædificari cœperit prædictum cœnobium, anno Domini 1570. Locus vbi nunc ſita eſt prędicta ædes fuit olim ager vectigalis patrum Dominicanorum eiuſdem vrbis, quem ipſi liberaliter elargiti ſunt. Regionem vero totius circi donauit quidam Didacus Botellio. Cœnobium autem ipſum exędificatum eſt eleemoſynis, quas fratres à Rege, & alijs deuotis collegerunt. Ex quorū numero fuit Hieronymus quidam à Conymbria, qui teſtamento illis reliquit quatuor aureorum millia, quique eodem in monaſterio ſepultus eſt. Hęc Prouincia nullas habet ſcholas ad vacandum literis, neque etiam moris eſt Prouinciarum Recollectarū in hoc Regno gymnaſijs operam dare. Prouincia tamen Portugaliæ certam aromatū quantitatem in omnes ædes diſtribuēdam ſingulis annis à Regibus obtinuerat. Cùm verò non eſſet illi facultas, & opportunitas ad ædificādum Conymbriæ collegium, petiuerunt fratres à ſereniſſimo Rege Ioanne huius nominis tertio, vt permitteret prædictam aromatum ſummam in victum, quo fratres in collegio alerentur conferri & commutari. Qua re impetrara à Rege ædes Conymbrię hac fide compararunt, vbi nūc collegium eſt ſancti Bonauenturæ. Cùm verò ædes noſtrę è numero olim fuerint Prouinciæ Portugaliæ, aromatumque diſtributio ad illas etiam pertineret, noluerunt Prouinciales huius Prouinciæ de iure quod in collegium habebant cedere: omnis enim aromatum ſumma illuc confertur. Rationibus itaque pro rata portione ſupputatis, 4. loca Prouincię huic obuenerunt, quę nunc in eodē S. Bonauēturæ collegio poſſidet.

Fffff

PROVIN-

PROVINCIA S. IOANNIS BAPTISTAE.

A PROVINCIA S. Ioannis Baptiſtæ ex Prouincia ſancti Ioſephi patrum apud Hiſpanos Diſcalciatorum nobis prodijt, & Murciæ, atq; Valentiæ Regna, in quibus & ſexdecim fratrum conuentus, monialium verò nullum obtinet, ſuis finibus complectitur. Obtinuerat ſiquidem, dum Cuſtodiæ limites minimè egrederetur, apoſtolicũ à ſummo Pontifice Pio IIII. diploma, vt cùm primùm eius domus denarium numerum attigiſſent, Prouinciæ dignitatem ſibi aſſumere poſſet. Temperauit ſibi nihilominus, licèt 13. loca diuerſis in partibus erecta haberet, ab huiuſmodi titulo vſq; ad annum Dñi 1577. Tunc enim Gregorio XIII. Pont. max. atq; R. P. F. Chriſtophoro à Capitefontium totius noſtri B Ordinis generali Miniſtro, ex præfata ſibi facta facultate in Prouinciã ſub antiquiori S. Ioannis Baptiſtę titulo euehi voluit. Cuius quidem euectionis in Capitulo generali Pariſijs, anno à partu Virgineo 1579. celebrato confirmationem accepit. Maius eius ſigillum diui Ioannis Baptiſtæ deſerto in loco ſtantis, pelliceaq; tunica induti, atq; agnum dextro indice promentis, nec non & crucem ſiniſtro brachio amplexantis iconem, ſimul atq; ſequentes literas: S.M.M. PRO. PROVIN. S. IOAN. B. PATRVM. DISCALCIATORVM. orbiculatim continet. Ne autẽ Dñico eidẽ præcurſori iniuriã feciſſe videremur, ſi quempiã aliũ ſanctũ præſenti Prouincię, præpoſuiſſemus, eius imagine graphicè depicta eã pro ſolito more honeſtare voluimus.

C *De conuentu S. Ioſephi Elchij.* *Conu. I.*

CVM nobiliſſima Ioãna à Portugalia Elchenſiũ Marchioniſſa maxima volũtatis inclinatione in Prouinciæ S. Ioſephi patres propenderet, cuperetq; Elchij quod Valẽtini Regni oppidũ eſt, conuentũ illis erectum, datis illorũ duobus commẽdatitijs literis Elchenſium proceres monuit, vt ſi tum ſibi, tum quoq; populo conſultum cuperent, & præfatos patres benignè exciperent, & illis locum ędificando conuentui accommodatum apud ſe deſignarent. Pręfatis igitur proceribus annuentibus, & plurima ad huiuſmodi opus conferentibus adfuit ipſa heroina, fuitq; in cauſa, vt hic D conuentus, beato Ioſepho dicatus, & à 20. fratribus incultus, non longè à præfati oppidi vallo omnibus ſuis numeris abſolutus, anno Domini 1558. nobis acceſſerit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Pietate. *Conu. II.*

CVM huius Prouinciæ fratres, alterius conuẽtus in Regno Valentię erigendi cupiditate ducti, cryptã quãdam inſalubrẽ omnino, ſolitariam atq; ab hominũ frequentia procul, ad 9. lapidẽ à ciuitate Valentia aliquandiu, non abſq; proprię ſalutis iactura inhabitaſſent, pijſſimus heros Federicus à Portugalia eorũ incómodis ex charitate compatiẽs, illis & eccleſiã S. Marię de pietate ſacram, & contiguũ monaſterium E longius à præfata crypta in eius oppidi, quod Solana vulgò nũcupatur, ſibiq; parebat, territorio ex domeſticis facultatibus, anno Domini 1558 extruenda curauit. Præfati itaq; herois beneficio factum eſt, vt 10. fratres multò melius hoc in loco ſe habeant.

De conuentu Dominæ noſtræ de Laureto Monfortij. *Conu. III.*

ASSVEVERANT oppidi Monfortij (vulgò Monfort) habitatores, idq; ex pia quadam deuotione, ſingulis annis in menſe Aprili, quo tempore, opportuna deficiente pluuia, illius patriæ ſegetes maiori ex parte areſcunt, fonticulum quendam, longiuſculus ab eorum oppido diſtantem, proceſſionaliter accedere, atq; crucem eius aquis tertiò immergere, Deum opt. max. interim deprecantes, vt illis aquarum abun-

dantiā ſuppeditare dignaretur. Relaturi igitur diuinæ Maieſtati, quòd ſæpius eius bonitate intentū obtinuiſſent, aliquales gratiarū actiones, ædiculam ſiue potius eremitorium ibidem erigendum decreuêre. Cùm autē de ſancto, cui ſacrandum veniret, inter ſe controuerteretur, in eam tandē ſententiā ab oībus ventum eſt, vt ei cœlicolæ dicatū euaderet, cui locus in litanijs, dum ſacerdos ad fontē perueniret, fortè fortuna contingeret. Præfato itaq; Parocho intonante verſiculum: *Sancta Maria ora pro nobis*, cùm eius pes fontis marginē tetigiſſet, decretum ab oībus extitit, vt huiuſmodi eremitoriū natiuitati B. Mariæ ſtatueretur. Vocatur tñ paſſim Dña noſtra de Laureto. Vt igitur primùm & ædicula, & contiguum tuguriolū extructa fuêre, adfuit P. quidā Mercenarius, qui eius obſequio intenderet. Cumq; is quodā mane rem ſacrā facturus corporalia explicaret, paruulā B. Virginis imaginem illis inuolutā ex inſperato inuenit: idq; miraculo tribuens, eā in ſacrariū honorificè recondidit, atq; totius rei euentū oppidanis aperuit. Applicuerunt fortè illis diebus Monfortio aliquot huius Prouinciæ fratres, quorum paupertate, viuendi modo atq; conuerſatione ſummopere delectati eius incolæ, præfatā ædiculam, in conuentū 10. continendis fratribus accommodatū, anno Dñi 1558. euexerunt. A quo etiam tempore pręfata imago miraculis coruſcare cœpit. A B

De conuentu S. Iacobi Almanſæ. *Conu. IIII.*

CVM huius Prouincię fratrum fama ad Murcianum vſq; Regnū penetraſſet, eius oppidi, quod Almanſa Hiſpanicè nuncupatur, atq; in ſpiritualibus Carthaginēſium Epo, in tēporalibus verò Villenico Marchioni paret, maiores natu illis apud ſe conuentum ædificandum ſtatuêre. Quamobrē apoſtolica authoritate impetrata, hanc domum, S. Iacobo Apoſtolo, non longè à præfati oppidi vallo, anno Dñi 1562. extruēdam curarunt. Cui deniq; deuotus quidam oppidanus nomine Ioannes Merinus monaſterium, 12. continēdis fratribus aptiſſimum, priuatis ſuis ſumptibus annexuit: atq; ſe ſuosq; ſucceſſores & hæredes eius reparationi, atque reædificationi (quoties opus fuerit) ex lege & ex pacto aſtrinxit. Duos itaq; ſui authores, nēpe oppidi proceres ſiue ſenatum, & præfatum Ioannem Merinum agnoſcit hic locus: qua etiam de cauſa & iſti princeps ſacellum, & illis quod reliquum eſt eccleſiæ patronatus iure deſeruit. C

De conuentu S. Annæ Villenæ. *Conu. V.*

SVI authorem agnoſcit Minoriticus hic conuentus, B. Annæ ſacer, atq; non procul à Villena Carthaginenſis diœceſis ciuitate erectus, eiuſdem ciuitatis ſenatum: cùm ab eo circa annum Dominicæ incarnationis 1564. ædificatus fuerit, atque decem fratres ſui accolas ex pijs eiuſdem, atq; quotidianis eleemoſynis honeſtè ſatis ſuſtentet. D

De conuentu S. Franciſci Teclæ. *Conu. VI.*

OCCVPARANT, idq; anno Domini 1565. huius Prouinciæ fratres ædiculā, B. Mariæ Magdalenæ ſacram, atq; ſeſquimilliari à Tecla Carthaginēſis diœceſis oppido diſtantē: inibiq; per 17. continuos annos incommodè ſatis ob aquarum penuriam, atq; ob plurimas alias, quibus premebantur, difficultates commorati ſunt. Quibus deniq; Teclana communitas ſummoperè compatiens, præſentē conuentum, B. P. Franciſco dicatum, non ita procul à communi oppido Tecla, communibus ſumptibus, circa annum à mundi redemptione 1582. à fundamentis extruendum curauit. Præterea & decem religioſos fratres eius accolas omni beneficiorum genere proſequitur. E

De conuentu S. Annæ de Monte. *Conu. VII.*

AD eandem quoq; Carthagineñ. diœceſim ſpectat id oppidum, quod Tumilla Hiſpanicè nuncupatur, cuius habitatores præcedentium Teclanorum pietatē imitati, hanc ſacrā ædem in B. Annę de Monte honorem, ad 3. lapidē à pręfato oppido Tumilla, circa annum Dñi 1574. perfici, atq; huic Prouinciæ adijci ex apoſtolica authoritate curarūt. Quia verò pręfatus hic conuentus in ſeceſſu, & procul ab hominum frequentia ſitus eſt, maxima perfruitur tranquillitate, atque decem fratribus eius accolis, vt ſe totos ſpiritui, diuiniſq; contemplandis rebus dedant, ſummopere fauet.

De conuentu

A *De conuentu S. Antonij de Padua Aioræ. Conu. VIII.*

HIC conuentus, B.P. Antonio de Padua dicatus, cõmunibus Aiorenſiũ ſumptibus non longè ab Aiora Valentini Regni oppido anno 1574. ædificatus extitit. Hunc decem fratres frequentius incolunt, atq; 2. oſſa alterum quidem vnius ex vndecim millibus virginum, alterum vero B. Antonij Paduani ſibi, à deuotiſſima atque pientiſſima Leonora Manuel Nauarrẽſium Marchioniſſa liberali dono data, religioſè cohoneſtãt.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Valentiæ. Conu. IX.

CVM præſens conuentus, Dominico præcurſori ſacratus, aliquantulum à Valentia inſigni citerioris Hiſpaniæ ciuitate, anno 1575. ædificari cœpiſſet, nec eius opus adeò promoueretur, pijſſimus, atque nobilis ſacerdos Rocca Valentinæ matricis eccle-
B ſiæ Decanus id ſibi derelictũ exiſtimans, quicquid ad oneris perfectionẽ deſiderari poterat, ex domeſticis facultatibus contulit, præſtititq́ue. Idq́; tãta liberalitate atq; munificentia, vt præfatus hic cõuentus, qui antiquitatis iure nonũ in hac Prouincia locũ obtinet, principẽ impræſentiarũ meritò teneat, atq; ipſi Prouinciæ nomẽ dederit. Inhabitatur à triginta fratribus, quorũ 2. iunioribus ſacerdotibus ſacrã prælegunt Thoſophiã.

De conuentu S. Onuphrij Setabis Conu. X.

REVERENDISSIMO Ioanne à Ribera Valentinorũ Archiepiſcopo, & nobili heroë Hieronymo Ferrerio Setabenſis ciuitatis Præfecto id maximè ſolicitantibus, hoc ſacrum monaſterium, ſub diui Onuphrij tutela ex publicis ciuium prouentibus, non lõgè à Setabi (vulgò Xatiua) citerioris Hiſpaniæ ciuitate, anno Domini 1576. conſtructus, atque duodecim huius Prouinciæ fratribus inhabitandus extitit traditus.

C *De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Almenaræ. Conu. XI.*

EODEM prorſus anno Domini 1576. hæc ſacra ædes, S. Marię de Angelis dicata, in qua 10. frequentius fratres inhabitant, non procul ab Almenara Valentini quidem Regni, ſed Dertoſanæ diœceſis oppido, conſtructa extitit. Quæ tanto felicius eius accolis inſeruit, quanto magis ſæcularium frequentiam, & conuerſationem fugit.

De conuentu S. Sebaſtiani Caſtallæ. Conu. XII.

HIC conuẽtus, S. Sebaſtiano ſacer, atq; à 10. fratribus incultus, à pia Caſtallẽſi cõmunitate, anno 1576. ex publicis facultatib⁹ à fũdamentis ad verticẽ ędificatus eſt.

De conuentu S. Antonij de Padua. Conu. XIII.

D QVA cura fuerit pia eius pagi, cui Benigamir Hiſpanicè nomen eſt, communitas quo ad huius Prouincię fratres hinc liquidò cõſtat, quòd cũ diuitijs minimè afflueret, nihilominus tamen hunc conuentũ, beato patri Antonio de Padua ſacrum, anno Domini 1576. erigendũ, atque eorum decem in hahitatationem tradendum curauerit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Roſario, Conu. XIIII.

CVM huius Prouinciæ fratres antiquũ eremitorium, dominæ noſtrę de Gratia ſacrum, ac longiuſculùs à Villa regia Dertoſanæ diæceſis oppido diſtantem per aliquot annos incommodè ſatis occupaſſent, ſeriuſq́ue quòd plurimis quaterentur difficultatibus, de eo relinquendo agerent: pia eius communitas, ne religioſorum præſentia ſe aliquando deſtitui contingeret, hunc conuentum, dominæ noſtræ de Roſario ſacrum, alio in loco ſalubriori, atq; commodiori, ac propius ipſum oppidum, anno ſalu-
E tis 1578. ædificandũ curauit. Quo tandẽ factum eſt, vt 10. fratres ibidem commorentur.

De conuentu S. Franciſci Benicarlon. Conu. XV.

PRÆSENS conuentus, ſeraphico patri Franciſco erectus, apud oppidum Benicarlon Dertoſanę diœceſis perſeuerat: qui anno à mundi redemptione 1578. ędificatus extitit, & à decẽ huius Prouinciæ fratribus cõmodè ſatis pro modulo inhabitatur.

De conuentu S. Benardini apud S. Matthæum. Conu. XVI.

DEVOTI incolæ oppidi S. Matthæi Dertoſanæ diœceſis hanc ſacram ædem, quam & 12. huius Prouincię fratres iuxta votũ inabitant, in B.P. Bernardini honorem aliquantulum à vallo, idq́; anno reſtitutæ ſalutis 1582. à fundamentis ædificarunt.

PROVIN-

PROVINCIA GRANATENSIS.

A CVM in Prouinciæ Bæticæ exordio fuſius vtcumque de huius præſentis origine, progreſſu atque diuiſione egerim, non erit quòd inpræſentiarum, quę ibi dicta ſunt, repetamus: ſed vt paucis tantùm, léuiſſimoq; ſtylo quicquid ommiſſum fuit, ſuppleamus. Fuit igitur hæc Prouincia aliquãdo Prouinciæ Caſtellæ Cuſtodia: quæ tamẽ ex apoſtolica Alexãdri VI. Pont. max. authoritate, catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinando atque Eliſabetha eius coniuge maximè inſtantibus, in prouincialibus Comitijs Hiſpali à Prouincię Caſtellæ patribus habitis, idque ex R. P. F. Franciſci Sanſonis totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri, cœterorumque, quorum intererat, patrum decreto facto in generali Capitulo Mechliniæ, B quæ ad Colonienſem Prouinciam tunc ſpectabat, anno à partu Virgineo 1499. celebrato, in Prouinciam ſub Bætice cognomine euecta, cùm per 83. continuos annos eo in ſtatu perſeueraſſet, mirumque in modum excreuiſſet, à me in duas, nempe in Bæticam & in Granatẽſem Prouincias ex apoſtolica Gregorij XIII. Pont. max. authoritate, eius tamen patrum conſenſu accedente, xj. cal. Martij, anno verò Domini 1583. eo in Prouinciali Capitulo, quod Beaciæ ijſdem temporibus celebraui, diſtinxi, diuiſique. Complectitur pręfata hæc Prouincia 3. Regna, Granatenſe ſcilicet, Giẽnenſe atque Cordubẽſe: & ab Oriente Carthaginenſem, ab Occidente Bæticam, & ab Aquilone Angelorũ Prouincias ſibi contiguas habet. A Meridie verò nulli opponitur, ſed Mediterraneo mari alluitur. C Cuius longitudo à Corduba celebri ciuitate ad vſque Abdaram (vulgò Almeria) quoq; ciuitatem protenditur: latitudo verò id ſpatij, quod inter Granatam, & oppidum Linares Hiſpanicè nuncupatum eſt, continet. Maius eius ſigillum duos patres Minoritas, atque inclytos Chriſti martyres, beatum videlicet Ioannem à Cetina ſacerdotem, atque fratrem Petrum à Dueñas laicum profeſſum, qui Granatæ, ob catholicę fidei confeſſionem, ab impio Mahomad à Bembalua XII. Granatenſium Rege Mauro, anno 1397. occiſi, martyrij palmam conſequuti ſunt, paruamque crucem eorum capitibus ſuperſtantem, atq; malum punicum, ſiue granatum, quod Granatenſis Regni inſigne eſt, eorũdem pedibus ſubſtantem, nec non & ſequentes literas: SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIÆ. GRANATENSIS. D orbiculatim imprimit. Conflatur deniquę hæc Prouincia, cui præfatos ſanctos martyres, tamquam eius tutelares, patronoſq; præponẽdos cenſui, ex viginti ſex fratrum & viginti ſororum monaſterijs.

De conuentu S. Franciſci Cordubæ. Conu. I.

MAGNA profectò fuit priſcorum ſæcularium tum eccleſiaſticorum, tum quoq; laicorum ad noſtrum Ordinem deuotio, atque beneuolentia, prout ex conuentuũ ædificijs, atque ex pactionibus & conuentionibus cum eorum habitatoribus factis facillimè conſtat. Nec abs re quidem, cùm exurgentibus tunc nouellis illis Franciſcanis E plantulis, mireque redolentibus, quilibet ſuauiſſimo earum odore allectus eis pro uiribus frui contenderet, nec facilè ob earum teneritudinem (non enim tunc tam latè ſicut nunc Ordo patebat) poſſet. Quod maximè erat in cauſa, vt ab oppidis, ciuitatibus, atq; heroibus ſibi omnis fauor, omnis neceſſitudo, atque omnis denique bona ſocietas, dummodò apud ſe commorari vellent, promitteretur. Exiſtimabat ſiquidem vnuſquiſque Deũ ſibi fore propitium, ſi tamen alicuius Minoritæ oratio pro ſe intercederet. Imò illa cõmunitas omnia bona ſibi pollicebatur, quę ſuis finibus Minoriticum conuentũ circũſcriberet. Si tamen propter iſta, quæ diximus, alicui ſcrupulus fortè ſuboriatur, matricis eccleſiæ Cordubenſis archiuos petat, eorumq; ſcripturas cõſulat, & ex eis multò plura, quàm præfati ſumus, addiſcet. Cùm igitur, ſuperſtite adhuc ſeraphico Patriarcha Frãciſco

ciſco ipſius fama ad Cordubenſium aures perueniſſet, ſummis votis inſtarunt, vt eius fi- A
lij locum ſibi Cordubæ, quæ Hiſpaniæ Bęticæ ciuitas eſt, & Senecæ, atque Lucani nati-
uitatibus illuſtrior euaſit, ad futuram habitationem deligerent. Quibus denique annuen
tibus quod ſequitur mandatum à venerabili patre Samuele Prouinciæ Caſtellæ Mini-
niſtro datum eſt. *Vniuerſis in Chriſto fratribus, ad quos iſtæ literæ peruenerint, frater Samuel*
Miniſter, & ſeruus fratrum Minorum in Caſtella ſalutem, & pacem in Domino Ieſu Chiſto.
Præſentis vobis ſcripti ſerie notum fiat, me ad inſtantiam, & deuotam petitionem venerabilium
canonicorum Capituli S. Mariæ de Corduba conceſſiſſe eiſdem omnimodam ſocietatem & fami-
liaritatem, omniumq́; bonorum plenariam participationem, quæ per Ordinem noſtrum vbique ter-
rarum Dominus dignabitur operari. Volo etiam, & mando ſpecialiter fratribus apud Cordubam
commorantibus, vt cùm contingat aliquem ſupradictorum canonicorũ viam vniuerſæ carnis in-
gredi ex hoc mundo, teneantur pro eo, ſicut pro vno fratre, diuinum Domino officiũ exhibere: & B
propter hoc aliqui de ipſis fratribus interſint exequijs, cùm à dictis canonicis defunctus debeat
ſepeliri. Si qui verò ex prædictis canonicis, dominis, & amicis ſepulturæ fratris noſtri defuncti
voluerint intereſſe, cedant eis fratres in officio Miſſæ, ſi ipſi voluerint in hoc Domino deſeruire.
Vt autem hæc noſtra conceſſio robur obtineat, firmitatis ſigilli Prouinciæ noſtræ feci munimine cō
firmari. Valete in Domino, & orate pro me. Datis Cordubæ anno Domini 1246. menſe Iulij vlti-
ma die Dominica eiuſdẽ. Nec admiratione caret, quòd cũ à trecentis quadraginta annis,
& eo amplius huiuſmodi conuentio, atque ſocietas inter præfatos canonicos ac fra-
tres noſtros inita ſit, adhuc ab iſtis, atque ab illis ſeruetur. Volui tamẽ præfatum patris
Samuelis mandatum in medium afferre, tum vt Cordubenſis Eccleſiæ canonicorum ad
noſtros fratres pietas, tum quoque præſentis conuentus; beatiſſimo patri, Franciſco in-
tra Cordubenſis ciuitatis mœnia erecti, atque à 100. fratribus frequentius inculti, an- C
tiquitas in propatulo eſſent. Quæ quidem antiquitas, deperditis prę temporis diutur-
nitate ſcripturis, in cauſa eſt, vt præſentis loci fundatores, atque certum fundationis tẽ-
pus penitus ignorentur. Non tamen idem eſt de eius fundo iudicium, cùm ipſum à per-
deuotis Iuliano Piretio, atque Maria Piretia Cordubenſibus ciuibus fuiſſe donatum, ex
literis inferiori clauſtro impreſſis liquidò conſtet. Aſſeruantur in præſentis loci tabella-
rio duo apoſtolica breuia: alterum Leonis X. Pont. max. datum Romæ 15. Aprilis, anno
Domini milleſimo quingenteſimo decimo ſexto, Pontificatus verò ſui anno 4. ne quis
Franciſcanus, licèt apoſtolicis literis communitus, ad alium quempiam etiam Mẽdicã-
tium Ordinem, dummodò ſtrictior non ſit, & ſibi prouincialis, vel generalis Miniſtri
facultas non faueat, tranſire poſſit. Et alterum Clementis Papę VII. datum Romæ
26. mẽſis Iulij, anno Domini 1533. Pontificatus verò ſui anno 10. quo cuilibet Minoriti- D
co Prælato apoſtolicas literas vel fratri, vel ſorori Frãciſcanis, vt ad laxiorem Ordinem
tranſire, vel extra Ordinẽ manere poſſint, conceſſas examinandi poteſtas ſit: vt ſi huiuſ-
modi clauſula ſuorum ſuperiorum petita, & obtenta licentia, in eis inſerta minimè fue-
rit tamquam ſubreptitiæ, atque de veritate ſuſpectæ habeãtur. Si vero præfata clauſula
inſerta ſit, vt huiuſmodi perſonas ab Ordine egreſſas diſtincto habitu ab eo, quem in cō
uentibus commorantes deferunt, vti compellant. Aſſeruantur & duæ patentes literę ab
Alphonſo huius nominis X. Caſtellæ Rege datæ. aliæ quidẽ 14. Decembris, anno 1264.
aliæ verò 7. Aprilis, anno Domini 1266. quibus huic loco eã fluẽtis aquæ portionẽ, quæ
per diſtinctos ſiphones ad neceſſarias eius officinas deducitur, liberaliſſimè cõceſſit. Sũt
qui dicãt, & hoc ipsũ aſſerere videtur antiquior, ſcriptura in præſentis loci chartophyla
cio cuſtodita, cuius verba ſequuntur: *Requieſcunt in ſupradicto monaſterio corpora ſanctorũ* E
martyrũ fratrũ Minorũ, qui paſſi ſunt Granatæ propter ſancti Euangelij prædicationẽ, anno Do-
mini 1397. ſcilicet beatos martyres Ioannem à Cetina, atque Petrũ de Dueñas (quo-
rum ſupra meminimus) ſepulturam hoc in conuentu eſſe adeptos. Quod autem an ve-
rum ſit, aliorum eſto iudicium; nam ego, licèt diligentiſſima indagine adhibita, nec eo-
rum ſepulturam, nec aliquid certius à præfata ſcriptura, mihi tamen minimè authen-
tica, ea de re inuenire potui. Honeſtatur denique ſacra hæc ædes quadam Dominicæ
crucis particula, & aliquot oſſibus eorum beatorum martyrum Minoritarum, qui Mar
rochij, atque Granatæ martyrij palmam pro Chriſti Saluatoris fide glorioſè conſe-
quuti ſunt, atque etiam aliorum ſanctorum reliquijs, ſed abſque titulis condecoratur.

De conuen-

A *De conuentu S. Franciſci Vbetæ. Conu. II.*

QVAMVIS vniuerſa præſentis conuentus,non procul ab Vbeta Bȩtica ciuitate in ſeraphici patris Franciſci honorem erecti, ſcripta quàmdiligentiſſimè ſcrutari,rimariq; curarim,nullo tamen pacto,oleum interim,atq; operã perdens,quis eius author fuerit,quoúe certo tempore ædificatus ſit,aſſequi potui. Quapropter ad receptiſſimam antiquiorum traditionem,tãquam ad ſacram anchoram confugiens,eum hunc 2.locum optimo iure obtinere,atq; vnum ex vetuſtioribus eſſe didici. Cui quidẽ traditioni teſtamentum quoddam datum Vbetæ,anno Dñi 1364. aſtipulari videtur. Conſtituitur ſiquidem eius exequutor quidã F. Bartholomæus Hiſpalenſis, huius tũc loci omnino perfecti,atq; vtcunq; grãdeui Guardianus. Inter cætera præſentis monaſterij,à 50.fratribus,quorum alter Prælectoris officio inſignis iunioribus ſacerdotibus B Philoſophiam perlegit,frequentius inhabitati,monumẽta, quæ ſequuntur, ad noſtrũ propoſitum facere deprȩhendi. Diploma videlicet quoddam Pauli III. Pont.max.datum Romæ 19.Februarij,anno Dñi 1536.Pontificatus verò ſui anno ij.quo Clariſſȩ, Cõceptioniſtæ,atq; Frãciſcanæ Tertiariȩ ſorores omnes à quauis decima,atq; à quocunq; ſubſidio pendendis immunes redduntur. Et aliud Iulij III. ſummi itidem Pont. datum Romȩ 30.Auguſti,anno Dñi 1553.Pontificatus verò ſui anno iiij.quo Expectationis B.Virginis ſacellum hoc in eodem loco erectum, atq; ad eiuſdem Chriſtophori ab Hortega hæredes pertinens à primis Annunciationis B. Virginis veſperis vſq; ad ſequentis diei ſolis occaſum deuotè viſitantibus plenaria omnium exceſſuum indulgentia,ad perpetuam rei memoriam duratura, Aſſiſinati S. Mariæ de Angelis (hanc de Portiuncula alio cognomine vocant) eccleſiæ conceſſa ex apoſtolica auctoritate imC pertitur. Et aliud Pauli Papæ IIII.datum Romæ 23.Nouembris,anno Dñi 1558. quo omnes indulgentiæ & gratiæ prȩfato ſacello conceſſæ ex maxima liberalitate confirmantur. Huic diplomati,edita bulla ſub datum Romæ 2.Iunij anno Dñi 1561.Pontificatus verò ſui anno ij.ſubſcribit Pius IIII Pont.max. Gaudet prȩterea à præmemoratis indulgentijs huiuſmodi ſacellum omnibus gratijs,atq; immunitatibus,quibus Romana Lateranenſis eccleſia gaudere aſſueuit: idq; ex literis ab eiuſdem eccleſiæ Lateranẽſis Capitulo,atq; canonicis in eius fauorem 8.Octobris,anno Dñi 1558. datis. Ad noſtram quoq; rem pertinet priuilegium à ſereniſs. Ioãna Hiſpanorum Regina, datũ Madriti 2.Aprilis,anno Dñi 1510.& ab eius filio Carolo X.inuictiſſimo Germanorum Imperatore 5. Octobris, anno Dñi 1555. nec non & ab eius ex eodem Carolo nepote D Philippo II.catholico Hiſpaniæ Rege 13.Septembris, anno Dñi 1558. confirmatum, apoſtolicisq; prȩcedentibus literis adiacens,quo aſſignati à Franciſcanis Guardianis ijs locis,in quibus Minoritici conuentus erecti non ſunt, vt pauperculos fratres itinerantes,ſeu ex propoſito diuertentes proprijs domibus excipiant hoſpites,à regio milite recipiendo, vel à ſibi vtenſilia, aut alimenta miniſtrandis omnino eximuntur. A cætero huius loci eccleſia fragmẽtulo eius columnæ, ad quam Chriſtus Dominus pro nobis peccatoribus flagellandus alligari voluit,quodam, licèt minutulo, beati Pauli Apoſtoli oſſe, duobus capitibus duarum ex vndecim millibus virginum & martyrũ, aliquantulo beatiſſimi atque ſeraphici patris Franciſci ſanguine,vitreo vaſculo excepto,atq; quibuſdã Terræ ſanctæ reliquijs religioſè ſatis exornatur,condecoraturq;.

De conuentu S. Franciſci Beatiæ. Conu. III.

E PROVT ex apoſtolicis quibuſdã Gregorij XI. Pont.max. literis datis Auinionis iiij.Kal.Iulij,anno Dñi 1373.noſtri fratres antiquiorem quendam locum ſub inuocatione S.Leonis,non longè à Beatia Bȩtica ciuitate,circa annum Dñi 1370. inhabitabant. Cuius tamen quanta fuerit ætas,deficientibus omnino ſcripturis, nullo pacto inueſtigari valuit. Eo tamen ob imminentia Beatianæ eidem ciuitati à Mauris bella, circa annum Domini 1370.ad terram deiecto,penitusq; demolito, alius ſeraphico patri Franciſco ſacratus,atq; à 50.fratribus incultus, (de quo imprȩſentiarum) ex apoſtolica præfati Gregorij XI.authoritate,intra præfatæ vrbis ambitum,ex publicis atq; vrbanis facultatibus, (vti credere licèt) nam quis peculiaris eius fundator fuerit nec

ſcripto, nec traditione conſtat, adde quod antiquior ex Beatiani ſenatus decreto rui- A
nam perpeſſus) anno Dñi 1373. erigi cępit: qui tamen temporis lapſu abſolutus extitit. Aſſeruantur in præſentis loci archiuis plures pontificiæ literæ, quæ tñ, quòd nihil, vel certè parum ad noſtram rem pertineant, ex conſulto prætermittuntur. Quibus nihilominus authenticũ apoſtolici cuiuſdam breuis Clemẽtis VII. ſummi Pont. dati Romæ 19. Martij, anno Dñi 1525. Pontificatus verò ſui anno ij. trãſumptũ adiacet, quo in ſanctæ obedientiæ virtute, & ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pęna vniuerſis Prouincialibus, Guardianis, fratribusq; regularis Obſeruãtiæ Minoribus in Hiſpania degentibus interdicitur, præcipiturq;, ne aliquẽ, ſiue aliquos trahentem, ſiue trahentes originem, ad quartã vſq; generationẽ incluſiuè, tam ex parte matris, quàm patris à conuerſis, ſiue ex Iudæis, ſiue ex hæreticis pro talibus condemnatis & declaratis in vita, ſiue in morte, vel ipſi, aut eorũ corpora vel oſſa, ſeu ſtatuæ combuſta fuerint, in prouinciales Miniſtros eligant. Quod ſi ſecus faxint, huiuſmodi electio nullius roboris eſto. Mortẽ obijt hoc in loco eximię ſanctitatis vir, ſummaq; ſimplicitate prędítus F. Michaël Aquilarius laicus profeſſus, qui à Religionis ingreſſu, imò & à teneris ipſis vnguiculis Deo opt. max. fideliſſimè inſeruiuit. Eius corpus à ſeptennio ſepultum, cùm fortè fortuna effoſſa terra detegeretur, integrũ omnino, imputre, atq; abſq; omni tetro odore inuentum fuit. Quod vt primum Beatianis innotuit, vniuerſa ciuitate ad eius ſepulcrum deuotè concurrente, ab illis vt ſanctus, Deoq; carus habitus eſt. B

De conuentu S. Franciſci de Monte. Conu. IIII.

POST diligentem ſcripturarum euolutionem habitã, quicquid de præſentis conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacrati, atque Cordubẽſibus in montibus, non longè ab oppido, cui Adamuz Hiſpanicè nomen eſt, erecti, authoribus, aut certo fundationis tempore inuenerim, breuibus enarrabo. Cùm perdeuotus quidam ac nobilis Martinus Ferdinandez ab Iliturgi vulgo de Andugyar pœnitentiæ agendæ ergò, ſæcularibus honoribus longè poſthabitis, ſolitudinem mœroribus amicã petere ſtatuiſſet, atq; maxima animi propenſione in Franciſcanam familiam ferretur, prædium, ſupra quod hoc monaſterium, à 20. fratribus incultum, ædificatum eſt, ad ſe iure optimo pertinens huic Prouinciæ ad eius conſtructionem liberaliſſimè pieque contulit. C

De conuentu S. Franciſci de Arizafa. Conu. V.

AD ſtadium 16. ab antiquiſſima ciuitate Corduba hic conuentus, beatiſſimo patri Franciſco ſacratus, atque à 15 fratribus frequẽtius incultus, ſurrigit, qui anno Domini 1416. à perdeuoto, pioq; viro Ferdinando à Rota ex domeſticis facultatibus à fundamentis ad verticem vſq; ædificatus extitit. Cùm autem eius ędificandi poteſtatem prædictus fundator à Benedicto XIII. qui de ſummo Pontificatu per plurimos annos cum alijs contendit, obtinuiſſet, ne ſibi aliquando negotium faceſſeretur, eam à Martino V. ſummo Pontifice confirmari, comprobariq; curauit. Voti itaque compos effectus, Franciſcanoq; habitu indutus in fratrum Minorum regulam de religioſo more verba fecit. Hoc in loco Franciſcanæ Religionis vbera ſuxit, ſuiq; nouitiatus incunabula feliciſſimè, necnon & ſanctiſſimè trãſegit beatus frater Didacus à ſancto Nicolao, cuius vita atq; miracula lib 5. 3. par. chronicorum noſtri Ordinis fuſius deſcribuntur: inſuper & quidam lapilli tum ex columna, ad quam Chriſtus Dominus flagellatus fuit, tum ex ſepulcro, tum ex præſepio eiuſdem Chriſti Saluatoris noſtri, tum quoque ex ſepulcro beatæ virginis eius matris Mariæ deſumpti, atque paulum oſſis alterius ex Minoritis martyribus Marrochij pro Chriſto paſſis aſſeruantur. D E

De conuentu S. Franciſci Gienni. Conu. VI.

VEL abſumptis à vetuſtate ſcripturis, vel à vituperabili hominum incuria deperditis, ſi memorabile quid è tenebris eruere, atq; in lucem afferre voluerimus, ad vulgarem traditionem, tamquam ad tutiſſimum aſylum recurrere cogimur: prout inueſtiganti mihi Franciſcani huius loci, qui Gienni ſub beatiſſimi patris Franciſci inuocatione ſurrigit, exordium, antiquitatem, atq; authores contigit. Cùm enim, eius

archiuis

A archiuis diligentius luſtratis, nihil eorum, quæ anxius quęrebam, inuenire potuiſſem, ad antiquiores ea de re conſulendos me conuerti: ex quibus tamen ipſum à 160. annis & eo amplius, ideſt circa annum Domini 1420. ex publicis vrbaniſque Giennenſium prouentibus maiori ex parte ædificatum fuiſſe didici. Nec abſre me facturum ſpero, ſi quid ſecunda die menſis Maij, anno à partu Virgineo 1527. mirabiliter hoc in loco contigerit, paucis enarrauero. Aſſidebāt ſiquidem menſis hora prandij 30. fratres, alijs interim 20. domo abſentibus, dumque nihil minus cogitarent, refectorij teſtudo, quæ lateritia erat, eorū nemine lęſo, in eius mediū maxima & repētina ruina corruit. Quod ſanè diuinę miſericordiæ ab omnibus tum fratribus, tum quoque ſęcularibus aſcriptum eſt. Inter alia quamplurima tum pontificia, tum quoque regia priuilegia atque indulta, quę in præſentis loci archiuis aſſeruantur, minusq; ad noſtram rem pertinent, inuenire licet 2. diplomata: Alterum quidem Pij V. Pont. max. datum Romę xvij. cal.
B Iulij anno 1567. Pontificatus verò ſui anno 2. Alterum verò Gregorij XIII. ſummi itidem Pontif. datum ibidem 21. Maij anno à partu Virgineo 1575. ſed à ſuo Pontificatu anno 3. quibus vniuerſæ immunitates, vniuerſaque priuilegia Franciſcanis Obſeruātibus, monialibusq; Clariſſis, atq; de tertio ſeraphici patris Frāciſci Ordine ab eorū prædeceſſoribus conceſſa confirmantur. Adiacet præfatis diplomatibus priuilegiū à ſereniſſimis Caſtellæ Regibus Sanctio IIII. Ferdinando IIII. Alphonſo XI. Henrico III. Ioanne II. Carolo V. eiuſque matre Ioanna & filio Philippo eius nominis II. quo vniuerſi fratrum Minorum Prouinciarum Caſtellę, Carthaginenſis, Burgenſis, Cantabriæ, Angelorum, S. Iacobi atque S. Michaëlis Procuratores ſiue Syndici ab omni tributo, omnique contributione, quandiu eo munere funguntur, tamquā
C emeritæ militiæ viri, immunes redduntur. Nec reliquijs ſacra hæc ædes omnino deſtituitur, cùm duobus SS. martyrum Minoritarum, patris videlicet à Cetina, & fratris Petri de Duēnas oſſibus, & altero etiā S. Laurētij martyris oſſe eius ſacrariū honeſtet.

De conuentu S. Franciſci prope Loxam. Conu. VII.

INVICTISSIMI, atque catholici Hiſpaniæ Reges Ferdinandus, & Eliſabetha debitas gratiarum actiones Deo opt. max. ob Granatenſe Regnum in libertatē vindicatum relaturi, vt primum ab inimicorum cæde, atque debellatione rediêre, hoc monaſterium, B. P. Franciſco, in quem ambo maxima deuotione ferebantur, ſacrum, quod 30. fratres pro voto occupant, non procul à Loxa Bætica ciuitate, anno à ſalute mortalib⁹ reſtituta milleſimo quadrāgenteſimo octuageſimo nono ex partis de hoſte ſpolijs, alijſque proprijs facultatibus, à fundamētis vſque ad verticē ædificādū curarunt.

D

De conuentu S. Franciſci prope Bazam Conu. VIII.

CONVENTVS hic, B. P. Franciſco dicatus, atque in eius Bęticæ ciuitatis, quę Baza vulgò nuncupatur, ſuburbijs erectus, ex liberaliſſimis inclytorum Henrici Henriquez Caſtellæ Regis Ferdinandi eius nominis V. Archiœconomi, eiuſque auunculi, atque Legionenſis ſacræ Militiæ S. Iacobi maioris Commendatarij, eiuſque nobiliſſimæ, ſimulatque cariſſimæ coniugis Mariæ à Luna facultatibus, die mēſis Decembris 8. anno Dominicæ incarnationis 1490. primò exordium ſumpſit. Hi ſiquidē heroës, vt piæ deuotioni, qua in ſeraphicum patrem Franciſcum, eiuſque alūnos propenſius ferebantur, facerent ſatis, ipſum à fundamentis (vt præfati ſumus) extruendū, atque ad commodiſſimam 30. fratrum habitationem omnino abſoluendum curarūt.
E Cuius eccleſia ex apoſtolica Gregorij XIII. Pont. max. facultare facta Romæ 5. Iunij anno 1582. altare quodā priuilegiato, in quo ad vnūquodq; propitiatoriū ſacrificiū pro fideli defuncto à ſacerdote oblatum illius anima à Purgatorij pœnis liberatur.

De conuentu S. Franciſci Accij vulgò Guadix. Conu. IX.

INIVNCTO ſibi muneri ſatisfeciſſe minimè videbantur pientiſſimi, atque verè catholici Hiſpaniæ Rege Ferdinandus, & ſapientiſſima eius coniunx Eliſabetha, ſi Mauros Chriſtiano populo infenſiſſimos inimicos, atq; fertiliſſimi Granatenſis Regni poſſeſſores, & tyrannos vel ſibi tantùm ſubiugaſſent, vel à præfati Regni limitibus lógius

gius

gius pepuliſſent:niſi etiam ijs in ciuitatibus,quas illi tyrānicè occuparant,eorum delu A
bris dirutis,ſoloque ęquatis Chriſtianæ religionis vexilla plantarent, orthodoxamq; fidem, Mahumetanis interim ritibus omnino profligatis,propagandam curarēt,atque eccleſias,vt ſequenti exemplo manifeſtum euadet,erigerent. Vt igitur primùm Guadigium(olim Acci)Bæticā ciuitatem infeſto Marte, infeſtioribusq; ſignis ex eorū manibus,optatæ libertati reſtituentes,eripuerunt,Minoriticum hoc monaſterium,beatiſſimo patri Franciſco ſacrum,in quo viginti fratres frequentius commorantur,22.Decembris,anno verò Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo in eius ſuburbio diuæ Annæ ſacrato,à fundamentis erigendum,temporiſque ſucceſſu omnino abſoluēdum curarunt. Inuenire licebit in huius loci archiuis bullam quandam Iulij III. Pont. max.datam Romæ 26.menſis Iulij,anno Domini milleſimo quingenteſimo quinquageſimo,ſui verò Pontificatus anno primo,atque ab his verbis exordientem: *Dum regularis vitæ ſtudio &c.* qua omnes gratias, immunitates, atque priuilegia tum à ſuis prædeceſſoribus,tum quoque ab Imperatoribus,Regibus,& Principibus tribus Ordinibus B.patris Franciſci conceſſa corroborat,confirmatque:& aliam Pauli PP. IIII. quæ ab his verbis exorditur: *Poſtquam diuina bonitas &c.* datam Romę xiij.cal.Auguſti,anno Dominicæ incarnationis 1558.ſui verò Pontificatus anno 4. vt omnes Religioſi extra ſuos Ordines agentes,licèt apoſtolicis literis eos communiri cōtingat,eos repetere cōpellantur:& aliam ſanctiſſimi Domini Pij PP. V. datam Romę xiiij.cal.Decembris anno humanę ſalutis 1571.Pontificatus ſui anno 6. qua omnibus Chriſti fidelibus ritè huius loci eccleſiā à primis veſperis diei feſti immaculatę virginis Conceptionis vſque ad occaſum ſolis ſequentis diei ingredientibus, ſuaſq; preces fundentibus, plenariā omnium peccatorū indulgentiā perpetuò valiturā ex apoſtolica authoritate cōcedit.

B (margin) · C (margin)

De conuentu S. Franciſci Abdaræ vulgò Almeria. *Conu. X.*

HOC quoque monaſterium,B.P.Franciſco ſacrum,atque à 12.fratribus impræſentiarum occupatum, ſereniſſimi Hiſpaniæ Reges Ferdinandus, & Eliſabetha ab omnimoda Granatenſi expugnatione reuertentes, vt Mahumetana ſuperſtitio ab eius finibus omnino eliminaretur,6.Februarij anno verò reſtitutæ ſalutis 1492.tum ex regio ærario,tum quoque ex Maurorum ſpolijs à primo ad vltimum vſque lapidē Abdaræ (vulgò Almeria)quæ Bætica ciuitas eſt,ædificandum curarunt.Cui etiam optimam aquarum portionem ex publico ciuitatis fonte ad eius interiora per occultos ſyphones deducendam, Abdarano ſenatu interim conſentiente, ex regia liberalitate contulerunt.Cū paupercula quędam,ac deuota mulier depictam in papyro Saluatoris imaginem intra propriæ domus ſepta omni, qua poterat, veneratione proſequeretur, eam 14 menſis Auguſti,anno Domini 1532.ſudore madentem,atque in diuerſos colores frequentius mutatam conſpexit.Cùmque certius huiuſmodi euentus periculum factura,eius propalandi negotium in ſequentem diem diſtuliſſet,eademque in pręfata imagine animaduertiſſet, P.pręſentis loci Guardianum ea de re conſultura, protinus petijt,illique ſupplicauit,vt,factum proprijs oculis viſurus,ædiculam,quæ non longè inde diſtabat,ſecum petere vellet.Qui denique accedens,ita eſſe, quemadmodum ſibi à muliere relatum fuerat,conſpexit:atque pluribus tum fratribus,tum quoque ſæcularibus conuocatis,pręfatam imaginem maxima cum veneratione,atque ſolemni pōpa ad præſentem conuentum proceſſionaliter transferendam, ſummoque eius altari honorificentiſſimè collocandam curauit.In qua quidem tranſlatione illud euenit;vt videlicet cęcus quidam, applicato ad oculos huiuſmodi ſudore, viſum toto ſpectante populo mirabiliter receperit.A quo tēpore præfata imago miraculis coruſcare cœpit.

D (margin) · E (margin)

De conuentu S. Franciſci Alhambræ. *Conu. XI.*

ALHAMBRA Arabicum nomen eſt,idemque quod Latinè caſtrum,ſiue munitio Arabicè ſignificat.Ea igitur in arce,quam Saraceni intra Granatam celebrem ciuitatem ſub nomine Alhambræ obtinebant, catholici Hiſpaniæ reges Ferdinādus,& Eliſabetha,cū primū,expugnatis Mauris,ciuitatē atq; arcem anno Domini milleſimo quadringenteſimo nonageſimo quinto ingreſſi eſſent, hoc monaſterium,

ſeraphico

A ſeraphico P. Franciſco ſacrũ, à fundamentis extruẽdum, omnibuſq; ſuis numeris abſoluendum curarunt. Et hic conuentus, qui à 20. fratribus inhabitatur, primus fuit eorum omnium, qui à Granatenſis vrbis expugnatione intra eius mœnia extructi fuêre.

De conuentu S. Franciſci ſiue S. Iacobi prope Velezium. *Conu. XII.*

HIC conuentus, ſuburbiis eius ciuitatis, quæ Velez Hiſpanicè, vocabulo à Mauris emendicato, nuncupatur, contiguus, atque à 30. fratribus vt plurimùm incultus, binomius euaſit: cùm ab antiquiori ſacello, in honorẽ diui Iacobi Apoſtoli erecto, atq; ex liberaliſſimis catholicorum Ferdinãdi, & Eliſabethæ Hiſpaniæ Regum facultatibus anno à Chriſto Saluatore nato 1498. in ipſum translato, diui Iacobi nomine in capitulari diffinitionis tabula, atque in ſigillo, quo eius pater Guardianus ad ſibi iniuncti muneris exequutionẽ vtitur, nuncupetur: & in regiis eius erectionis literis, atq; à ſecularibus B. P. Franciſci vocabulo inſigniatur. In huius chartophylacio inuenire licebit originales illuſt. Antonii tit. SS. quatuor Coronatorũ literas, datas Romæ 24. Octobris, Pontific. Pauli 3 anno 2. quibus Conceptionis B. Virginis Confraternitas in altero eius ſacello erecta, ſimulatq; à confratribus condita ex apoſtolica authoritate confirmatur.

De conuentu S. Franciſci Alcaudete. *Conu. XIII.*

NE etiam Bæticum oppidum, cui Hiſpanicum idioma Alcaudete nomen indidit, Minoritico careret monaſterio, ſumma inclytorum heroum Alphonſi Ferdinandez à Monte maiori, atq; eius legitimę vxoris Mariæ à Velaſco pietas fecit. Qui, vt ſubditorum ſuorum ſaluti proſpicerent, hoc B. Franciſco ſacrum à Minoritis, qui eos ſalutaribus monitis, religioſiſq; ritibus, atque Chriſtianis moribus imbuerent, perpetuò inhabitandum, non longè à muris præfati oppidi Alcaudete, quod eorum ſucceſſoribus ſub Comitatus titulo paret, anno Domini, 1500. erigi, omnibuſq; ſuis numeris abſolui curarunt. Quod decem præfati Ordinis Franciſcani fratres commodè ſatis inhabitant.

De conuentu S. Ludouici Azubiæ. *Conu. XIIII.*

CVm catholica Hiſpaniæ Regina Eliſabetha, dum Granatenſis ciuitas ab eius milite obſideretur, pauciſſimis ſtipata ſeruis, atq; nobilibus ad 4. lapidem ab exercitu vſque ad oppidulum, cui Azubia Arabicè, ſimulatq; Hiſpanicè nomen eſt, quodq; inter frequentiſſimos, ameniſſimoſq; hortos ſedem obtinet, recreationis ergò proceſſiſſet, accidit, vt egredientibus è latebris plurimis Saracenis, tum ipſa, tum eius comitatus maximum vel vitæ, vel libertatis amittendæ diſcrimen ſubirent. Quamobrẽ pientiſſima Regina ab eius Confeſſario, R. ſcilicet P. Ferdinãdo à Talabrica, tunc Abulenſi Epiſcopo, atq; poſtmodum 1. Granatenſium Archiepiſcopo, cuius feſtum illa die celebraretur ſciſcitata eſt. Cùmq; eam diuo Ludouico Frãcorum Regi ſacratã retuliſſet, quocunq; humano auxilio longè poſthabito, ad cæleſte numen inuocandũ, aſcito ſibi in patronum præfato B. Ludouico, totam ſe contulit, atq; ad vnius Minoritici conuentus, ſibi eo ipſo loco, in quo tantis obſideretur anguſtijs, dicandi, ædificationem ex voto ſe obligauit. E tanto igitur periculo diuinitus erepta, vt primùm Granatẽſis vrbs capta fuit, ne ingratitudinis argueretur, hunc cõuentum, eidem diuo Ludouico Galliarum Regi dicatum, anno Domini 1500. præmemorato in loco à fundamenris ædificandum curauit.

De conuentu S. Franciſci Granatæ. *Conu. XV.*

NON facilè erit nobis percenſere catholicorum Hiſpaniæ Regum Ferdinandi V. atq; Eliſabethę animi propenſionẽ in Franciſcanam regularem Obſeruãtiã, cùm Minoriticis ijs conuentibus, diuerſis in locis à ſe ædificatis minimè contenti adiecerint, vt & hunc quoq; celeberrimũ ex ſequenti cauſa conſtruerent: Cùm enim ſtatim à Granaten. vrbis expugnatione matricẽ quandã eccleſiam in matris Dei honorẽ intra eius muros erexiſſent, ſibiq; & collegium, & hoſpitale infirmorum vſui mãcipandum annexuiſſent, ac tandem R. P. Ferdinandum à Talabrica Ordinis diui Hieronymi alumnum, qui ipſis à ſacris confeſſionibus erat, in primum eius Archiepiſcopum à ſummo Pontif. Romano eligendum curaſſent, & prętatæ eccleſię ſtuctura nec tantæ ciuitatis

Ggggg nobi-

nobilitati, nec magnitudini, nec etiam decori reſponderet, aliam ſibi multò elegantiorem alio in loco ſubrogantes, tum ipſam matricem eccleſiam, tum xenodochium, tum Archiepiſcopalem domũ, tum quoq; collegium (de quo ſuprà) ſibi contigua, anno 1507. ex proprijs, atque peculiaribus facultatibus in hoc præſens monaſterium, B. P. Franciſco ſacrum, quod 80. fratres ſui accolas, quorum alter Philoſophiam, alter verò ſacram Theologiã prælegit, cõmodiſſimè capit, non minùs liberaliter, quàm piè transformandam curarunt. Quam quidem transformationẽ ſummus Pontifex Leo X. apoſtolicis ſuis literis datis Romæ, anno 1516. Pontificatus verò ſui anno 4. ratam habuit, confirmauitq;, inſuper & huius Prouinciæ fratribus in perpetuum vſum, atque pacificam habitationem conceſſit. Quibus apoſtolicis literis in præſentis loci tabellario aſſeruatis quamplurimę aliæ à diuerſis Pontificibus datæ, noſtriq; Ordinis immunitates, priuilegia, atque fauorem concernentes adiacent. Hunc locum illuſtrem omnino reddunt B quoddam caput vnius ex vndecim millibus virginum, duæ oſſium partes S. Laurentij martyris, atque duæ quoque craniorum partes beatorum martyrum Minoritarum, patris videlicet Ioannis à Cetina, atque fratris Petri de Dueñas: quorum ſanguine ab impio Mahomad à Bembalua Mauro XII. Granatenſis Regni tyranno, atque iniuſto Rege 19. Maij, anno Dñi 1397. effuſo Granatẽſis ciuitas laureata extitit. Qui horũ martyrum glorioſam mortem noſce deſiderat primum lib. 3. par. chronicorum R. P. F. Marci Olyſipponenſis Portuen. Epiſcopi cõſulat, ſibiq; abundè ſatisfactum intelliget.

De conuentu S. Annæ Iliturgij. Conu. XVI.

HVNC conuentum, B. Annæ ſacrum, ac Iliturgij, ſiue Foro Tulij (Hiſpanicè Andugiar) erectum, Franciſcanę quædam Tertiariæ ſorores olim inhabitarunt. Quæ C tamen eius vitę atque inſtituti pertæſæ, cùm arctiorem vitam anhelarent, præfatum hunc locum huius Prouinciæ patribus in perpetuum vſum atque habitationem anno Domini 1513. ex maxima liberalitate concedentes, ad ſanctæ Claræ monaſterium, ciuitatis eiuſdem Iliturgenſis vallo circumſcriptum, Vrbaniſtis eius ſororibus, habitu, moribus, & viuendi modo coniungendæ cõuolarunt. Hîc 15. fratres cõmorãtur.

De conuentu S. Stephani Plico. Conu. XVII.

QVOD ad poſteros tranſmittere poſſimus, nihil aliud præſens conuentus, S. Stephano ſacratus, atque aliquantulùm ab eius oppidi, cui Hiſpanicè Pliego nomen eſt, muris ſitus, nec non liberaliſſimis herois Petri Ferdinandez à Corduba eiuſdem oppidi Marchionis ſumptibus, anno 1515. conſtructus, atque à 30. fratribus inhabitatus, à D nobili quadam virginis Mariæ Conceptionis Confraternitate in quodam eius ſacello erecta, quam & ſummus Pontifex Adrianus VI. edita bulla ſub datum Tarraconis, vltima Iulij, anno Dominicæ Incarnationis 1522 Pontific. verò ſui anno primo, plurimis gratijs, priuilegijs, atque fauoribus paterna liberalitate auxit, nobis ſubminiſtrat.

De conuentu S. Laurentij Montiliæ. Conu. XVIII.

MIHI diligentius huius conuentus, qui diuo Laurentio martyri ſacratus, nõ longè ab oppido, cui Hiſpanicũ idioma Montilia nomen indidit, ſatis eleganter ſurrigit, quiq; anno 1515. ex publicis oppidanorũ (niſi nos vulgaris traditio fallat) eleemoſynis, atque facultatibus conſtructus extitit, ſcripturas rimanti, atq; memorabilia inueſtiganti venerabiles duorum patrum, Bartholomęi ſcilicet Guadalupen, atq; Petri de Angelis ſepulturæ occurrerũt. Quorum primus pijſſimus videlicet P. Bartholomæus ſacer E dotio inſignis adeò diuinis contẽplationibus, atq; meditationibus aſſuetus erat, vt inter orandũ frequentius raperetur, extaſimq; paſſus videretur: adeòq; corporali appetitui dominabatur, atq; virtutibus clarebat, vt in eo Adamus humani generis prothoplaſtes peccaſſe minimè videretur. Qua etiã de cauſa veternoſum ſerpentem, ignem, conflagrationẽ, atq; omnimodã ruinã Minoritico cuidam conuentui, cuius tunc ipſe inhabitator erat, ferocius, importuniuſq; minitantẽ, ſuis ad Deũ precibus cõpeſcuit: & è viuis hoc in loco, anno 1581. excedens inter cęlicolas ab oĩbus annumeratus eſt. Et ſecundus deuotiſs. ſcilicet P. Petrus de Angelis præcedenti in moribus, atq; vitæ ſanctimonia omnino ſimilis

A ſimilis adeò reuerenter, adeoque religioſè ſacris operari aſſueuerat, vt Deus opt. max. eius oblationem patentibus etiam ſignis in ſuauitatis odorē acceptaſſe viſus ſit. Inter cætera quæ hunc locum, à 26. fratribus occupatum, commendatiorem reddunt, cranij pars S. Sebaſtiani martyris, & aliquot SS. Zenonis, Luciæ virginis & martyris, atque alterius vnius ex vndecim millibus virginum oſſa principem locum obtinent.

De conuentu S. Franciſci Buialance. *Conu. XIX.*

EIVS oppidi, quod Buialançe Hiſpanicè nuncupatur, habitatores hoc ſacrū monaſteriū, ſub B. P. Franciſci tutela intra præfati oppidi ambitū eleganter ſatis, ſatisq; ad commodā 33. fratrum habitationē auguſtè, ex publicis prouentibus anno Dñi 1537. pro eorū modulo, atq; ſubſtantia conſtrui curarunt. Inſuper & nō vulgarē Con-
B ceptionis immaculatæ Virginis Cōfraternitatē ibidem erexerunt, quā Clemens VII. Pont. max. plurimis priuilegijs, atq; fauoribus pio, paternoq; affectu proſequutus fuit.

De conuentu S. Franciſci Alcalaregiæ. *Conu. XX.*

QVANTA beneuolentia, ſum. Pontifex Clemēs VII. Franciſcanū Ordinē proſequutus ſit, vel hinc ſaltem colligere licebit: Cùm non ſolū ipſum, eiuſq; alumnos honoribus atq; priuilegijs cumulauerit: ſed & etiā ſorores, tū Clariſſas, tū Conceptioniſtas, tū quoq; Tertiarias ad eorū curā pertinentes, immo & iſtarū, atq; etiā illorū Syndicos, ſiue Procuratores, eorūq; vxores, atq; liberos plurimis fauoribus atq; beneficijs proſequut⁹ fuerit. Quę ſi quis latius noſce voluerit, apoſtolicū eius diploma datū Romę anno Dñi 1526. quod in archiuis pręſentis cōuētus, ſeraphico patri Frāciſco, nō procul à mœnibus eius ciuitatis, cui Hiſpanicè Alcala la Real nomē eſt, anno 1546.
C erecti habetur, diligētius perlegat. Cōmorantur deniq; in hoc monaſterio 20. fratres.

De conuentu S. Matris Dei Illiciæ. *Conu. XXI.*

INCLYTVS Ludouicus Ferdināдez à Corduba, Comarenſiū Marchio, præſentē conuentū, S. Dei genitrici Mariæ ſacrū, atq; à 36. fratribus in eius ciuitatis, cui Illicias Latinè, Hiſpanicè verò Luçena nomē eſt, ſuburbio 2. mēſis Februarij, anno Dñi 1558. erigendum, curauit. Me non abs re facturum exiſtimo, ſi quid nobilibus duabus virginibus hac in Illicienſi ciuitate, anno Dñi 1582. circa menſis Auguſti mediū contigerit, paucis enarrauero. Cùm igitur nobiles duo fratres maxima duarū ſororū vterinarū ex familiari earū cū ſæculari quodā ſacerdote cōſuetudine zelotipia agitarētur, eas in villā ad ſextū lapidē à ciuitate diſtantē, ſub carpendæ ſalubrioris auræ prætextu
D eductas, duabus arboribus alligarunt, flagriſq; crudeliſſimè ceciderunt, atq; illis ita in nemore relictis abierūt. Cùmq;, poſt tranſitū diei cū dimidio, pauperculę illę virgines ſe ex intimo cordis affectu tū B. Frāciſco, tū quoq; B. Antonio de Padua comendaſſent, venerabiles duo Minoritę aſpectu graues, atq; ætate prouecti celeri paſſu gradiētes, eas primò ſolutas proprijs pallijs contexerunt, & ad portā vſq; ciuitatis ſub maximo ſilentio conduxêre. Quibus deniq; oībus ad cuiuſdā earundē ſororis domū peruentis, cùm eorū alter ſe B. Franciſcū, alter verò B. Antoniū eſſe faſſus fuiſſet, & iſti ex tēpore diſparuerunt, & illæ à cariſſima ſorore humaniſſimo hoſpitio exceptę ſunt. Quod vt Illicianis innotuit, in cauſa extitit, vt maiori affectu, atq; animi propenſione tū in beatos ipſos patres, tū quoq; in eius alumnos in poſterū ferrētur. Præfatæ verò virgines, altero eorum fratre repentina morte infra triduum è viuis miſerrimè ſublato, altero verò
E infra annū vita functo, ne tādē illis aliquādo peius eſſet, neuè ingratitudinis arguerētur, ſacrarū virginū monaſteriū Cordubæ non ita poſt multū temporis ingreſſæ ſunt.

De conuentu S. Franciſci Vaenæ. *Conu. XXII.*

VLTIMIS ſuburbij oppidi Vaënæ domibus contiguum ſurrigit hoc monaſterium, B. P. Franciſco ſacrum, atque à 16. fratribus incultum, quod à pia heroina Maria Sarmiento, Sinueſſanorum Duciſſa, ex domeſticis facultatibus, anno 1590. ædificatum extitit. Cuius eccleſiam perdeuota immaculatæ Cōceptionis B. virginis Marię Cōfraternitas, ad quàm ſtatis tēporibus Deo ſupplicatura ſe conferret, ſibi elegit. Huius Cōfraternitatis in Deiparę virginis S. Cōceptionis honorē per diuerſa Hiſpaniarū

loca erigendę author fuit illuſtriſſimus ac R.P.F.Franciſcus Ximenius Minorita,atq; Toletanus Archieps,& Alexander VI.Pont.max.præcipuus eiuſdem(vt ſuprà memi nimus)fautor. Aſſeruantur à cętero in huius loci ſacrario Dñicæ crucis particula, & aliquot SS. Blaſij Epiſcopi & martyris, Sebaſtiani martyris, Chriſtophori martyris atq; S.Barbaræ virginis quoque & martyris oſſa, quibus authenticę adiacent literæ. A

De conuentu S. Franciſci Caſorlæ. *Conu.* XXIII.

CAZORLITANI Minoritis conuentũ ædificaturi,vt certiores de eorũ aduentu fierēt,antequàm operi manus admouerent,eos ad ſe euocãdos,S.Georgij,ſiue (vt alij volunt)verę Crucis ædiculã ſibi interim pro habitatione aſſignantes,anno Dñi 1571. curarunt. Cumq; ibidem per octo continuos annos aliquot fratres commorati eſſent,eos ad hoc monaſterium, ex publicis facultatibus in præfatæ ciuitatis ſuburbio beatiſſimo patri Franciſco erectum,anno Dñi 1579.cum ſolemni pompa deduxerunt. B

De conuentu S. Franciſci Linares. *Conu.* XXIIII.

VARIOS euentus expertus eſt hic conuentus, B.P.Franciſco ſacratus, cùm ex publicis Linarenſium facultatibus,opera tũ F. Chriſtophori Seguadi, anno Dñi 1554.conſtructus,atq; à 15.fratribus inhabitatus,vix poſt elapſum decennium, ex R. P.F.Franciſci à Zamora totius noſtri Ordinis generalis Miniſtri decreto in prouincialibus Comitijs Hiſpalis per id tēpus habitis derelictus, ac tandem poſt nouem annos, alijs in Comitijs ibidē celebratis ex R.P.F. Chriſtophori à Capitefontiũ generalis itidē noſtri Ordinis Miniſtri,atq; prędeceſſoris noſtri decreto,ſubſcribētibus ſibi patribus Prouinciæ Diffinitoribus, reaſſumptus,atq; eodē fratrũ numero cohoneſtatus fuerit. C

De conuentu S. Franciſci Martos. *Conu.* XXV.

MARTOS (Hiſpanicè ſic nuncupatum) ſacræ Calatrauenſis Militiæ oppidum eſt,eiusq; pro tempore Adminiſtrator,atque Princeps eſt is, qui Caſtellæ Regni clauum tenet.Quamobrem Martenſes Minoriticum apud ſe anno Dñi 1573. erecturi conuentum,vt id ſibi liceret à catholico tunc Hiſpaniarum Rege Philippo eius nominis II. petere coacti ſunt.Cuius deniq; facultas vt primùm adfuit,præſens cõuentus in B.P. Frãciſci honorem,aliquãtulũ ab vltimis præfati oppidi domibus,ex publicis prouentibus à perdeuota Martenſi communitate à primis fundamentis erectus, atque duodecim huius Prouinciæ fratribus in perpetuam habitationem traditus extitit.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu. *Conu.* XXVI. D

PIENTISSIMVS Ildephonſus Dñicus,ex oppido Rute oriundus, eiusq; oppidi,cui Arabica lingua Iznagar nomen impoſuit, Paſtor, atq; pientiſſimus ſacræ Theologiæ profeſſor,diuiniq; verbi facundiſſimus Pręco,nec non & Cordubenſis Epiſcopi Vicarius optimè meritus animi propenſioni, qua in ſeraphicum patrem Franciſcum,eiusq; fœcundiſſimam prolem ferebatur,morem geſturus, hoc monaſteriũ,ſanctiſſimæ Dei genitrici Mariæ de Ieſu ſacrũ,ad tertium lapidē à præfato oppido Rute, atq; ad limpidiſſimi cuiuſdã riuuli ſcaturiginē, in mõtis cuiuſdã latere ędificari fecit. Eſt ſanè hoc monaſteriũ ab omni hominũ frequentia ſequeſtre,atq; 8.fratribus ſuis accolis ad contemplatiuam, atque verè monaſticam ducendam vitam maximè fauet.

De monaſterio S.Catharinæ Cordubæ. *Mon.* I. E

CLARISSARVM de ſecũda Regula ſororũ conuētus, qui Cordubę ſurrigit, atq; 80.moniales,eoq; amplius cõtinet,duplex ſortitũ eſt nomen, S. videlicet Catharinæ, atq; S. Clarę:illud quidē ab eius fundatore perdeuoto ſcilicet Michaële Diaz matricis eccleſię Cordubēſis Hypodiacono, qui impetrata à R. Cordubenſiũ Epiſcopo, cæteroq; principis eccleſiæ capitulo S. Catharinæ ędiculã in prętentis conuentus eccleſiã ex domeſticis facultatibus,anno 1264. ſub antiquiori titulo euehēdã curauit: Et hoc nomine in antiquiſſimis tũ põtificijs, tũ quoq; regijs priuilegijs ſibi conceſſis, atque in vetuſtiſſimis cæteris ſcripturis appellatur: Iſtud verò S. Claræ ſcilicet,tum à fratribus,

A à fratribus,tũ à ſororibus,tum quoq; à cętero vulgo. Adiacebat præfatæ ædiculæ ampliſſima domus à Ferdinando eius nominis I I I. Caſtellæ, Legionisq; Rege,qui Sanctus per antonomaſiam dictus euaſit,poſt eiectos Corduba Saracenos eius ſecũdò genito Ludouico erecta.Hanc præfatus Michaël Diaz emit,atq; in monaſterij formã tranſtulit,inſuper & honeſtis redditibus dotauit.Aſſeruantur inter plura alia monumenta, minùs tamen ad rem noſtram pertinentia,in præſentis locis archiuis quędam Bonifacij V I I I. Pont.max.bulla,data Anagniæ 2.Iunij:anno Domini 1296. & alia Pauli I I. ſummi itidẽ Pont.data Romæ:11.Ianuarij:anno Domini 1465. & alia eiuſdẽ data ibidem die atq; anno ijſdem,& alia Innocentij Papæ V I I I.data ibidem 4.Februarij,anno Domini 1487. quibus Clariſſæ ſorores ab omni decimarum, tributorum atque aliarum quaruncunq; exactionum ſolutione eximuntur ,huius conuentus bona mobilia,& immobilia,immo & ipſemet cõuẽtus ſub apoſtolicę Sedis protectione recipiũtur,eiusq; ſorores cùm huius Prouinciæ prouincialis, tũ quoq; totius Ordinis generalis Miniſtrorum curæ,atq; correctioni ſubmittuntur. Adiacent præfatis diplomatibus apoſtolicis quamplura priuilegia à diuerſis Regibus huic loco conceſſa,quæ omnia catholicusHiſpaniarũ Rex Philippus huius nominis II.datis litteris 3.Auguſti,anno Dñi 1562.non minus liberaliter,quàm pie Madriti confirmauit.Honeſtatur deniq; pręſentis domus eccleſia Dñicæ Crucis particula,quodã oſſe S.Petri Apoſtolorũ Principis,altero beati Laurentij martyris digitorum,alio itidem oſſe S.Achatij martyris,& quamplurimis ſanctorum reliquijs ſibi à patre fratre Franciſco à Corduba, qui sereniſſimæ Mariæ Auſtriacæ Germanorum Imperatrici à ſacris confeſſionibus fuit, dono datis.

B

C

De monaſterio S. Claræ Vbetæ. Mon. II.

SI eadem ſolicitudine 60. Clariſſæ ſorores Vrbaniſtæ, quæ præſens monaſterium beatæ virgini Claræ ſacrum,atq; Vbetæ erectum occupant, literas tum eius fundatores,tũ quoq; eiuſdẽ fundationis tẽpus concernentes aſſeruaſſent,qua & plura tum pontificia,tũ quoq; regia diplomata, minus tñ ad rẽ pertinentia,cuſtodiunt, profectò quis huius domus author fuerit, quouè certò tẽpore ipſa erecta ſit, nos minimè fugeret,lateretque.Nihilominus tñ ex quibuſdã R.P.Roderici profeſſione Minoritæ,atq; Marrochiorũ Epi, nec nõ & per vniuerſam Africã apoſtolicæ Sedis Legati literis datis Vbetę 12. menſis Septẽbris, anno Dñi 1290.quibus eleemoſynas,adiutricesq; manus ei porrigẽtibus 40.dies de iniunctis pœnitentijs remittũtur,eius antiquitas,quæ & à 300. ad minus annis computanda venit nobis innoteſcit; cùm præfato anno 1290. maiori

D ex parte ædificata eſſet.Gaudet hic locus ijſdem tũ pontificijs, tũ quoq; regijs priuilegijs,immo & multò pluribus,quibus præcedens:quæ tñ,quòd non ſint pręſentis ſpeculationis,pręter mittenda cenſui. Gaudet pręterea & ſacroſanctis ſequentibus reliquijs: nempe crucis,veſtis,ſepulcri,atq; ſudarij Dominicorũ particulis:eius columnę,ad quã mundi Saluator Chriſtus alligatus pro nobis cędi voluit,fragmento: aliquantulo tum terræ,in qua Dñica crux effoſſa fuit: tũ eius lapidis, cui ſuperſtans Chriſtus Dominus Apoſtolis prędicauit:tũ eius quoq; lapidis, qui ſanguineũ Chriſti ſudorẽ excepit: tum eius terræ,in qua idẽ ChriſtusDominus 40.diebus,ac 40.noctibus ieiunauit:tũ eius portæ,qua idem mundi Saluator Hieroſolymã, Hebręorũ pueris oſannna filio Dauid conclamantibus,intrauit:tum eius lapidis,cui idẽ Dominus in cœlum deuicta morte cum triumpho aſcenſurus innitebatur:tũ quoq; ſanctiſſimi eiuſdẽ pręſepis:aliquot glorioſi

E ſſimę virginis Marię capillis,& ſepulcri eiuſdẽ virginis particula:quibuſdã oſſibus ſanctorũ Ioãnis Baptiſtæ,Bartholomęi Apoſtoli,Stephani protomartyris,Laurẽtij martyris,Sebaſtiani martyris,Chriſtophori martyris,atq;Mauritij itidẽ martyris, & ſãctarũ Ruffinæ,Iuſtę,Leocadię,atq; aliarũ virginũ & martyrũ:fragmẽto eius crucis,cui Apoſtolorũ coripheus S.Petrus pro Chriſti fide affixus fuit:portarũ Bethlehemiticarũ, atq; ſepulcri B.Catharinę virginis,& martyris:particulis tunicułę atq; cordę B. P. Frãciſci: habitus B.virginis Clarę,atq; veſtimentorũ S.Marthę itidẽ virginis: & quãplurimis licèt minutulis,SS.reliquijs,quę tñ prolixitatis vitandæ ergô ſciens omitto. Incredibili deuotione pręſentis monaſterij moniales in S.Andreã Apoſtolũ, obſequens miraculũ, quod adeo illis certiſſimũ eſt,vt inexpiabile piaculum contraxiſſe videatur, quiſquis

ipſum in dubium reuocare præſumpſerit, feruntur: qua etiam de cauſa anniuerſaria A
eius dies illis ſolemniſſima, atq; ſupramodum celeberrima eſt. Laboranti ſiquidem à 90.annis & vltra, ſorori Mariæ à Raia, quæ tunc Abbatiſſam agebat, infeſtiſſimis ſcrofulis, atq; beatū Petrū Apoſtolū, cuius imaginem ad caput habebat, maxima veneratione proſequenti, apparuit in ſomnis beatus Andreas Apoſtolus dicens: ſi me eo amore, quo in meum fratrem fereris, proſequereris, te profectò à morbo, quo maximè laboras liberarem. Præterea ſorori Mariæ reſpondenti vtiq; proſequor, atq; in poſterum diligentius proſequar, ſubiunxit Apoſtolus: Eſto igitur ſana. Tangensq; eius collū eā protinus incolumitati reſtituit. Quòd cū illa à ſomno excitata certius didiciſſet, alijsq; monialibus retuliſſet, tāta eis omnibus ad Apoſtolum inceſſit deuotio, vt vix exprimi queat. Acceſſit præterea, vt anno Domini 1544. omnibus huius loci ſororibus graui quadam, atq; peſtifera infirmitate, ex qua earum nouem occubuerūt, atq; ſe ex intimo B
corde beato Andreæ commendantibus, non prius benè fuerit, quàm ipſius feſtus dies aduenerit. Sed eo primum appulſo, quotquot lectulis decumbebant ex tempore miraculosè conualuerunt. Si quis autem quæ diximus ridicula, minusque vera exiſtimauerit vel ipſas moniales, vel ipſos ſaltem Iulienſes ea de re conſulat, tuncque nos non Vergiliocentonas, ſed veriſſimam hiſtoriam in medium adduxiſſe nouerit.

De monaſterio S. Claræ Gienni. Mon. III.

EXVSTIS, atque à deuorante flamma tum præſenti Clariſſarū ſororū Vrbaniſtarū monaſterio, quod beatę Clarę dicatum, Giennenſibus mœnibus cingitur, ac frequentius ab earum 90. inhabitatur, tū quoq; omnibus ſcripturis in eius cartophilacio aſſeruatis, dū videlicet pulſis Chriſtianis Giennū nobiliſſima ciuitas à Mauro Gra- C
natenſium Rege, eiuſque importuniſſimo exercitu expugnaretur, abſumptis, nihil certi de eius fundatione vel etiam authoribus tradere poſſumus. Si tamen cuidam Henrici II. Caſtellæ Regis priuilegio dato Hiſpalis 26. menſis Maij, anno Domini 1371. aurē accommodare velimus, ſacra hæc domus, quę & ijſdem tum pontificijs, tum quoq; regijs priuilegijs, quibus duæ præcedentes fruuntur, pro voto gaudet, ante præfatum tēpus erecta coſiſtebat: Sed quis author vel reædificator fuerit, nullo pacto conſtat. Præfata hæc ſacra ædes, quæ & aliquot ſanctorum Petri & Pauli Apoſtolorū, ſanctorumq; Dionyſij Areopagitæ, Sebaſtiani, atq; Lazari martyrum, & ſanctarū Luciæ, & Barbarę virginum atque martyrū reliquijs honeſtatur, & ſanctitate, & religione, & morū grauitate à ſui exordio in hodiernam vſq; diem floruit. Quod & in cauſa eſt, vt plures virgines Deo ſacræ virtutibus, atque vitæ ſanctimonia conſpicuæ ex eo prodierint. Inter D
quas tamen longè emicuêre pijſſima ſoror Maria à Gratia, quæ vitā cū morte in æternū victura, anno Domini 1530. cōmutauit, ſoror Quiteria à Cruce, cuius anima anno 1543. aſtra petijt, ſoror Mentia à Mendoza Giēnenſis, quæ mortem obijt, anno Domini 1558. & ſoror Catharina de Angelis, quæ viam vniuerſæ carnis, anno Domini 1578. ingreſſa fuit. Hæ omnes ſorores ob vitæ aſperitatem, cœteraſque virtutes, quas mortali adhuc carne indutæ mirum in modum coluerunt, à cœteris religioſis Deo caræ, vereq; beatæ exiſtimantur. Inter cœteras huius monaſterij imagines, quas ſorores ſingulari quadam veneratione proſequuntur, altera glorioſę virginis Marię lignea, & altera diui patris Franciſci ex eadē materia fabrefacta primatum tenent. Iſta quidē quòd cùm à quadam moniale, quæ Granatam, poſt expugnatum à Mauris Giēnum, captiua ducta fuerat, in habitus manica occultè delata, atque per ſeptem continuos annos ibi- E
dē celata ab ea interpellaretur, vt ſe à captiuitate atq; tātis periculis, calamitatibusq; eriperet, poſt expletū ſeptenniū ſimul cū moniale, atq; ergaſtulo, quo illa tenebatur incluſa, hoc in ipſo conuentu à cœteris monialibus nihil minus cogitantibus miraculosè inuēta ſit. Illa verò, quòd exuſtis à deuorante igne oībus eius veſtimētis, atq; corona, quibus induta, ornataq; erat, ipſius crines illæſi, intactique, omnino permanſerint.

De monaſterio S. Antonij Beatiæ. Mon. IIII.

VT nobis antiqua quędā ſcriptura data 11. Iulij, anno Domini 1409. in eius loci archiuis inter alias permultas aſſeruata, cui communis, ſucceſſiuaque tum fratrum, tum

A trum,tũ monialium,tũ quoq; ſæculariũ traditio aſtipulatur,facillimè indicat,hoc monaſterium,S.Antonio de Padua dicatum,atq; in Beatianæ ciuitatis ſuburbio conſtructum,quod 70. Vrbaniſtę ſorores Clariſſę plerunq; inhabitant,ad Minoritas Obſeruantes olim pertinuit:Sed Conuentualibus Franciſcaais patribus in primæua illa reformatione, quæ ſub catholicis Hiſpaniæ Regibus Ferdinãdo,atq; eius coniuge Eliſabetha anno Domini 1493. contigit, à Minoritico eiuſdem ciuitatis(de quo ſupra)conuentu aliò tranſlatis,illisque Obſeruantibus eiuſdem Inſtituti religioſis ſubrogatis, ad pręfatas moniales Clariſſas,quæ tunc Conceptionis conuentũ, Beatianæ ciuitatis vallo circumſcriptum, inhabitabant,deuolutum eſt.Quãdo verò exordium ſumpſerit, vel quẽ ſui authorem habuerit,nec ſcripto,nec traditione conſtat. Gaudet nihilominus,idq;ex apoſtolica Pauli III. Pont.max.conceſſione, plenaria omnium peccatorum indulgen
B tia,in eorum omnium,qui eius eccleſiam à primis veſperis diei feſti S.Claræ vſq; ad ſequentis diei ſolis occaſum deuotè viſitauerint, atq; ad concedentis intentionẽ preces fuderint,fauorem:inſuper & ſequentibus SS. reliquijs, nempe Dominicæ crucis particula,aliquot B.virginis Mariæ crinibus,quibuſdamq; ſanctorum Laurentij martyris, & Antonij de Padua confeſſoribus oſſibus. A cætero hic locus ob ſui regularẽ diſciplinã plures moniales ſanctitate cõſpicuas,quas reliquæ ſorores in cœlis beari exiſtimãt, genuit.De quarum numero ſunt venerabilis ſoror Catharina à S. Clara Beatiana, ſoror Catharina Rodriguez Hiſpalenſis,ſoror itidem Catharina de Ieſu,atqs ſoror Franciſca à Peralta Beatiana:quarum religio, vitæ cãdor, atq; ſanctitas incredibiles fuêre.

De monaſterio S. Claræ Foro Iulij. Mon. V.

C HOC monaſterium,beatæ virgini Claræ ſacrum,quod intra Iliturgenſis,ſiue Fori Iulienſis ciuitatis(vulgò Andugyar) muros erectũ eſt,atq; à 50. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitatur,circa annum Domini 1430.à Franciſcanis ſororibus Tertiarijs, ForoIulienſiũ tñ Epiſcopo ſubiectis, ſub S. Agnetis titulo occupabatur.Quibus tamen in arctiorem regulam, atq; diſciplinam inhiantibus Nicolaus V.Pont.max.edita bulla ſub datum Romæ 13.Februarij,anno Domini 1450. Pontificatus verò ſui anno 4.vt & propriam domum dilatare,eamq; beatæ Claræ virgini dicare, inſuper & vt priuilegijs,gratijs,atq; fauoribus, quibus cęteræ Clariſſæ potirentur,ipſæ quoq; gaudere poſſent conceſſit.Cui tamen Paulus II. Pont.itidem max.16.menſis Septembris, anno Domini 1474.Pontificatus verò ſui anno primo,ſubſcribens,adiecit,vt loci Ordinario,cui primò ſuberant, vale dicto in Franciſcanorum Obſeruantum curam tranſire
D poſſent:vtq; priuilegijs famoſo Clariſſarum conuentui de Tordeſyllas à ſuis prædeceſſoribus conceſſis fruerentur. Vtriuſque ſummi Pontificis bulla cum alijs tum pontificijs, tum quoque regijs diplomatibus in præſentis loci tabellario aſſeruatur.

De monaſterio S. Crucis Cordubæ: Mon. VI.

PROFECTO niſi fortè fortuna iubileum huic monaſterio, in honorẽ S. Crucis Cordubæ erecto,quod plerunq; 40.moniales de ſecunda beatæ virginis Claræ Regula inhabitant, anno à ſalutifera mundi redemptione 1474. conceſſum conſuluiſſemus,eius nos ætas omnino lateret. Ex præfato igitur iubileo ipſum à centum quindecim annis ad minus,ideſt circa annum Domini 1465.ædificatum fuiſſe didicimus.Cuius fundatrix perdeuota quædam matrona Tiraſia à Zurita,quæ ex morte cuiuſdam
E Petri à Riuis vidua,ſed ditiſſima,relicta fuit.Hæc enim ipſum,ob eius tum in B Clarã, tũ quoq; in generoſam eius ſobolẽ eximiã deuotionẽ,atq; pietatẽ,ex domeſticis facultatibus à fundamẽtis cõſtruxit,redditibusq; dotauit.Eius verò ſacrariũ deuotus quidã Cordubẽſis tribus oſſibus eorũ 10.milliũ martyrũ,qui Mogũtiæ ob Chriſti fidem occiſi ſunt, atque parte cranij B. P. Andreæ à Spoleto Minoritæ elegantiſſimè exornauit.

De monaſterio S. Agnetis ibidem. Mon. VII.

HVIVS monaſterij,quod,B.Agneti virgini, & martyri ſacrũ,intra Cordubenſis ciuitatis mœnia ſedẽ obtinet,quodq; à 40.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis frequentius incolitur,auctrices,ſiue fundatrices fuêre vterinæ ſorores,Beatrix videlicet,atque

Leonora Gutierrez à Membrillia profeſſione Clariſſæ,atq; ex Corduba ciuitate oriun A
dæ.Benefactores verò,qui ipſum annuis redditibus exornarunt, catholici Hiſpaniarum Reges Ferdinādus,atq; Eliſabetha pro maiori parte agnoſcuntur. Id autem ex quibuſdā literis in eiuſdē chartophylacio diligentius aſſeruatis facillimè conſtat. Ex quibus etiā eius antiquitas,quæ ab anno Dñi 1475. cōputanda venit, ſatis colligitur.

De monaſterio S. Eliſabethæ de Angelis ibidem. Mon. VIII.

HOC cœnobiū,S.Eliſabethæ de Angelis, matri videlicet Dñici præcurſoris ſacrū, atq; Cordubenſis eiuſdē ciuitatis vallo circumſeptū, quod plerunq; 45. Clariſſę ſorores de 1.B.virginis lCarę Regula occupant,ſui fundatricem agnoſcit pientiſſimā, ſimul atq; ingenuam matronam Marinā à Villa ſicca, viduam ex inclyti Garſiæ à Mon te maiori morte relictam. Hæc enim, pręſenti ſæculo nequam vale dictura, ipſum ex B
domeſticis facultatibus,anno Dominicæ incarnationis 1489. à fundamentis ędificandum,omninoque abſoluendum,atque honeſtis redditibus dotandum curauit. Ac ſumpto earundem Tertiariarum habitu tertiū beati patris Franciſci Ordinem cum quibuſdam alijs virginibus de religioſo more profeſſa eſt. Cùm autē omnes ſimul ſtrictiorem,atq; perfectiorem vitam anhelarent,in primam B.virginis Claræ Regulam,quam & vſq; impræſentiarum mordicus,ſanctiſſimèq; obſeruant, ex ſummi Pon. Innocentij VIII.cuius bulla data Romę 17.Decembris,anno Domini 1491.ſui verò Pontificatus anno 8.in præſentis loci archiuis habetur,conceſſione ſtatim poſt elapſum triennium verba fecerunt. Hanc ſacrā ædē mirum in modum commendant Dñicæ crucis particula,alter ex digitis B.Marię Magdalenę,caput vnius ex vndecim millibus virginum, os alterius virginis de earundē numero,atq; os S. Tenellæ virginis: inſuper & corpus C
ibidem ſepultum deuotiſſimæ ſororis Marię à Ieſu,cuius vita,atq; mores adeò religioſi, adeoq; exemplares extitêre,vt moriens maximum ſui deſiderium,maximamq; ſanctitatis famā reliquerit,& ab omnibus huius loci incolis magna obſeruātia proſequatur.

De monaſterio S. Claræ Alcaudete. Mon. IX.

ILDEFONSVS Ferdinādez à Monte maiori,eiuſq; nobiliſſima coniunx Maria à Velaſco eius oppidi,quod Hiſpanicè Alcaudete nuncupatur,temporales Domini, vt primùm ſibi ab Alexandro VI.ſummo Pont.facultas facta fuit, hoc monaſterium,à 40.Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis impræſentiarum inhabitatum,in beatæ virginis Clarę honorem,intra præfati oppidi Alcaudete ſępta,ex communibus facultatibus à fundamentis,anno Domini 1500.extruendum,temporiſq; ſucceſſu abſoluendum,atq; ho D
neſtis redditibus dotandum curarunt. Quod ſanè omnino venerabile reddunt aliquot ſanctorum Vincentij,Sebaſtiani,Anaſtaſij,Fabiani,Clementis,Blaſij,Euſtachij, Zenonis,atq; Rochi;nec non & ſanctarum Apolloniæ, Agathæ,Barbaræ, atq; Lucię virginum,& martyrum oſſa:& religioſiſſimarū ſororum Marię à Spinoſa, atq; Ludouicę à Sandoual Cordubenſis corpora in eius choro ſepulta, in quorū funeribus dulciſſimus concentus à circumaſtantibus ſororibus auditus eſt.Quia rem à noſtro propoſito alienam me minimè facturum ſpero,quid hoc in loco,in cuius archiuis apoſtolicum pręfati Alexandri VI.Pont.max.diploma,eius fundationem ſub datum Romæ 21. Septembris,anno Domini 1499 concernens,diligentius aſſeruatur, anno Domini 1578. acciderit,paucis enarrabo.Intererant 28. Ianuarij eiuſdem anni matutinali officio, quod perpetuò media nocte celebratur,omnes moniales: dumq; canticum *Benedictus Dominus Deus Iſrael &c.* inciperetur, viſa eſt, idq; ab Abbatiſſa tantùm, pręter ſpem ſoror E
quædam ad chori cratem ſtans,immobilis omnino,vultibusq; ad ſummū altare verſis. Cùmq; eo cantico finito pręfata monialis ſe poſt organa abdidiſſet, ex Abbatiſſæ iuſſu quęſita,nullibi comparuit.Sequenti etiam nocte,cùm eadem penitus hora,eodemque loco,modo,& tempore,quibus externa, ab eadem Abbatiſſa tantùm viſa fuiſſet, & ab illa,vt cæterę moniales in eam viſum dirigerent, conclamatum eſſet, denuò euanuit. Quod factum cùm mater Abbatiſſa loci confeſſario retuliſſet,bono eſſe animo iuſſa eſt. Superueniente igitur tertia nocte,cùm vniuerſæ ſorores,quid ſibi hoc vellet,viſuræ,ad matutinas conueniſſent,pulpituq; è medio chori ſublato,atq; plures candelæ accenſæ eſſent,

A eſſent, dum canticum *Benedictus* inchoatur, cœpit pręfata monialis, idq; tantùm Abbatiſſa ſpectante, è pauimenti medio erumpere, ac paulatim, donec tandem tota emergeret, aſcendere, atque ab eadem per diuini Verbi incarnationem interrogata quis eſſet, quid quæreret, quid ſibi vellet, & ad quid veniret, facta primùm ad ſummum altare reuerentia, ad ipſam Abbatiſſam iunctis pectori manibus, inclinatoq; capite contendere cœpit Cuius contuitu terrefacta Abbatiſſa, vt primùm moniales ad ſe venientem reſpicerēt, hortata eſſet, ferè exanimis corruit, indeq; ad lectulũ delata vix poſt alterā horam elapſam ad ſe reuerſa eſt: atq; ab alijs interrogata, num illam nouiſſet, reſpondit eam eſſe ſororem Sabinam Aluarez omnibus notam, quæ ante ſeptennium è viuis exceſſerat. Quibus deniq; auditis pater Confeſſarius ſolemnioribus matutinis ſanctiſſimę Purificationis glorioſę Virginis, cuius feſtum ſequenti die celebrabatur, interfu-
B turus, atq; rem exploraturus, conuentum, ſimul atq; chorum ſacris veſtimentis indutus cum alijs tribus religioſis fratribus, poſt duos dies ab huiuſmodi euentu, ingreſſus eſt: atque, paululùm antequam diuinum officium inciperetur, ſpiritualem, ſimul atq; deuotam concionem ad ſorores habuit. Cumq; ad laudes peruentum eſſet, & pulpitũ è medio amoueri, atq; plures tedas accendi iuſſit: inſuper & ſorores præmonuit, vt quicquid viderent, aut ſentirent, nollent ea propter expaueſcere; ſed vt intrepido potius animo eſſent, ſeq; Domino commendarent. Et ecce vt primùm canticum *Benedictus* incipitur, pręfata monialis eodem in loco apparuit, indeq; exiliens eius ſororis, quæ organa pulſabat, genibus inſedit. A qua tamen nequaquam, ſed ab Abbatiſſa tantùm, quæ diuinis etiam laudibus intererat, viſa eſt. Tuncq; pater Confeſſarius, impoſito & organis & cantui ſilentio, exorciſmum auſpicatus eſt, idipſum interim altero eius ſociorum ex
C alia chori parte faciente. Et ſtatim præfata monialis iunctis manibus, demiſſisq; ad terram oculis aliquantulùm procedens coram Abbatiſſa genua flexit: & quæſita, quis nā eſſet, reſpondit ſe ſororem Sabinam Aluarez eſſe; ſubiunxitque ad ſe veniſſe, vt à ſe 80. Miſſas, 60. videlicet pro defunctis, 10. de Dñica paſſione, atq; alias 10. de quinq; Saluatoris Chriſti plagis à ſacerdote celebrandas peteret. Præterea Abbatiſſę interim interroganti, num eius orationes Deo gratæ eſſent, reſpondit gratiſſimæ. Subdubitans nihilominus Abbatiſſa, quæ ſola ex omnibus circumaſtantibus illam videbat, adiecit. Exiſtimo te Dœmonem eſſe, qui vel me tentaturus, vel decepturus venis: eamq; exorciſmo compellens ſubdidit. Es ne tu ſoror Sabina Aluarez? Cui illa. Sum etenim. Tunc denuò ſe crucis ſigno præmuniens, atq; luſtrali aqua locum aſpergens, ſubiunxit Abbatiſſa. *Verbum caro factum eſt.* Quibus auditis illa, pauimentum pectore tangens, ter-
D tiò dixit: Sabina Aluarez ego ſum, ſeptemque continuis annis defectus, negligentias, atq; cõmiſſa delicta hac in ipſa domo purgaui, & poſt 8. dies expletos ex maxima Dei bonitate, atque miſericordia eius pręſentia fruar: & quicquid feci, ex eius præcepto feci, vt ſciant hæ meæ ſorores me ſalutis portum aſſequutam fuiſſe. Quærenti inſuper ab ea abbatiſſa, quare potius ad *Benedictus,* quàm alio quouis tempore ſibi apparuiſſet, & quare patri Confeſſario ſe exorcizanti non reſpondiſſet, ait ſibi minimè permiſſum, vt iſta reuelaret. Tunc Abbatiſſa ad illam. Quamuis mihi nunquam ſubfueris, tibi nihilominus per ſanctam obedientiam præcipio, vt ſi quid aliud tibi dicendum occurrat, mihi eueſtigio dicas, vtq; ad me amplius terrendam, ſiue affligendam minimè reuertaris. Quibus abſolutis illa caput inclinauit, dicens ſe omnibus à ſe reuelandis finem impoſuiſſe: Tunc pater Confeſſarius, qui Abbatiſſæ aderat, addidit.
E Tibi per ſanctam obediẽtiam, atq; per ſacerdotalem dignitatem, qua indignè fungor, iniũgo, vt ab hoc loco ex tempore diſcedas, neuè has Chriſti ancillas amplius inquietes. Et ſi Spiritus bonus es, vade in pace: ſi autē malus, vade retro Satana. Statimque, Abbatiſſa id tantùm vidente, illa euanuit, nec amplius viſa eſt. Abbatiſſa verò Deo opt. max. debitas gratiarum actiones pro liberatione ab huiuſmodi viſione redditura, canticum *Te Deum laudamus &c.* ab omnibus monialibus decantari præcepit.

De monaſterio S. Eliſabethæ de Angelis Bazæ. Mon. X.

PRÆSTITVRI inclyti heroës Henricus Henriquez catholicorũ Hiſpanię Regũ Ferdinandi V. atq; Eliſabethæ eius coniugis Archiœconomus, maiorq; ſacrę diui

crę diui Iacobi Militiæ Legionenſis Commendatarius, eiuſque cariſſima vxor Maria à Luna Deo opt. max. aliquod obſequium, vnius ædificandi conuentus facultatem ab Alexandro VI. Pont. max. ſupplices petiêre. Qua denique 23. Ianuarij anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo obtenta, hoc monaſterium, diuæ Annæ ſacrum (licèt nomine ſanctæ Eliſabethæ de Angelis in præfatæ Eliſabethæ Reginæ gratiã paſſim ab omnibus appellitetur) in eius ciuitatis quę Baza Hiſpanicè nuncupatur, ſuburbio ex communibus facultatibus liberaliſſimè collatis pręfato anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo cõſtruendũ, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum, atque ſufficientibus honeſtiſque redditibus dotandum, atque Tertiarijs ſororibus Franciſcanis tradendum curarunt. Illæ verò, cùm per annum integrum eo in Inſtituto perſeueraſſent, ab eodem Alexandro VI. ſummo Pontifice, vt in Clariſſarum ſororum Vrbaniſtarum Regulam, atque habitum tranſire poſſent, impetrarunt. Ab eo igitur tẽporis nempe ab anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo primo in hodiernam vſque diem pręfatum hoc monaſterium, in cuius archiuis vtrunq; Alexandri VI. diploma, apoſtolicis quibuſdam alijs literis coniunctũ, diligentius aſſeruatur, à 50. Clariſſis Vrbaniſtis, quæ præfatorum fundatorum ſucceſſores in omni ſibi euentu beneficos experiuntur, inhabitatur. Vnica tantùm reliquia, nẽpe cranio vnius ex vndecim millibus virginũ, cuius authẽticũ teſtimoniũ aliquãdo habitum, ſororum negligentia, deperditum eſt, huius monaſterij eccleſia exornatur. A B

De monaſterio S. Nicaſii Vbetæ. *Mon. XI.*

EIVSDEM conditionis ſunt præcedens, atque præſens monaſterium, quod, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo in Vbetenſis ciuitatis ſuburbio ædificatum, à 60. Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis plerunq; inhabitatur: cùm ex eiuſdem Pontificis Alexandri VI. indulto & iſtud, prout ex apoſtolicis eiuſdem literis in eius tabellario aſſeruatis ſatis liquet, ſicut & illud, ad Tertiariarum ſororum Franciſcanarum vſum erectum, temporis ſucceſſu in Clariſſarum Vrbaniſtarum ius tranſierit. Quod tamen, cùm peculiaris eius fundator inueniri minimè potuerit, tum communibus Vbetenſium ſumptibus, tum quoq; ex aduentantium virginũ dotibus ædificatum exiſtimo. Eius deniq; ſacrariũ capite vnius ex vndecim millibus virginum, & 2. SS. Achatij martyris, atque Zenonis itidem martyris oſſibus religioſè inſignitur. C

De monaſterio S. Eliſabethæ Granatæ *Mon. XII.*

ET ſi conuentus hic, beatæ Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ ſacer qui Granatẽſis celebris ciuitatis vallo circunſcribitur, 12. in ordine locum teneat; nihilominus tamen inter huius Prouinciæ nobiliores, illuſtriores, atq; ſanctiores, tum quia à catholicis, pientiſſimiſque Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque eius coniuge Eliſabetha, anno Dominicæ incarnationis 1501. à fundamentis ad apicem vſque ædificatus, abundantiſſimiſq; redditibus dotatus; tum etiam quia à ſeptuaginta Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis, eiſque nobiliſſimis frequentius inhabitatus, nulli penitus ſiue religionis, ſiue monaſticæ diſciplinæ, ſiue etiam ſanctitatis palmam concedat, computandus venit. Idque in cauſa ſit, vt mirari deſinat, quicunque ille fuerit, qui tum pontificia, tum quoque regia priuilegia ſibi conceſſa, atque in eius archiuis aſſeruata perlegerit. Cui etiam, ne aliquid, quod ad eius decorẽ faceret, deeſſe videretur, ſacroſanctę ſequentes reliquię, nempe aliquot ſanctorum Barnabæ Apoſtoli, Stephani prothomartyris, Laurentij, Vincentij, Anaſtaſij, Damiani, Alexandri, Tiburtij martyrum: Auguſtini, Baſylij, Bernardi, Ægidij Doctorum: atque ſanctarũ Barbarę, Cecilię, Agathę Agnetis, Suſannæ virginum, & martyrum: inſuper & ſanctorum quadraginta martyrum, atque ſanctarum vndecim millium virginum oſſa, creditę ſunt. Vt autem, quę ſuperius de eius excellentijs ac prærogatiuis dicta ſunt, clarius innoteſcant, vnam, aut alteram monialem præſentis loci aliquando accolam, atque in eius choro ſepultam in medium adducam. Et primo quidem loco religioſiſſimam ac zelãtiſſimã ſororem Ludouicã à Cruce, quę cùm eſſet in ſæculo nobiliſſima, atque ex inclyti herois Michaëlis ab Iranzu Caſtellæ Comeſtabilis eius virj morte vidua remanſiſſet, Chriſto cæleſti D E

ſponſo

A ſponſo in poſterum nuptura, alterius perſonam induens, Clariſſarum conuentum Aſtigij incognita omnino ingreſſa eſt: vbi & communem vitam, atque Regulam ſub communi habitu cum alijs profeſſa, indeq; ex fundatorum voto ad hunc translata, primus haud dubiè fundamentalis lapis totius ædificij extitit. Nam in Abbatiſſam electa, vitæq; aſperitati, pœnitentiæ, charitati, continuæq; diuinarum rerum meditationi, atq; humilitati omnino dedita, aduentantes ſorores bonis moribus, omniq; pietate adeò informauit, vt magnæ bonitatis, ſiue ſanctitatis nomen poſt ſe reliquerit anno à partu Virgineo 1521. Cui ſimilis omnino extitit deuotiſſima, ſibiq; olim cariſſima ſoror Eliſabetha Gonzales, quæ inter orãdum tanto deuotionis exceſſu ſuſpendebatur, vt ſupra ſe ipſam rapta, & vltra humanum ſenſum aliquid ſentiens, quid circa ſe ageretur exterius omnino neſciret: quæq; plurima prophetico ſpiritu prædixit. Quamobrem tum B monialibus, tum quoq; ſæcularibus, & in vita venerabilis, & in morte, quæ ſibi anno Dominicæ Incarnationis 1520. contigit, venerabilior fuit. His quoque annectenda venit ſoror Beatrix à Beamonte, quæ licèt à ſereniſſimis Nauarræ Regibus originem duceret, tanta fuit humilitate prædita, vt vix ſibi parem illa tempora produxerint.

De monaſterio S. Ioannis Baptiſtæ Cazorlæ. *Mon. XIII.*

SORORES Clariſſæ Vrbaniſtæ quinquagintaquinque, quæ hoc monaſterium, Dominico præcurſori diuo videlicet Ioanni Baptiſtæ ſacrum, atque eius oppidi, quod Cazorla Hiſpanicè nuncupatur, muris circumcinctum, inhabitãt, vel ſaltem eius prædeceſſores non ſibi ſemper ſimiles fuêre: cùm à primis ſuæ conuerſionis temporibus, nẽpe ab anno Domini 1500. vſque ad annũ 1515. ſub tertio ſeraphici P. Franciſci C Ordine in Conuentu tunc quidem diuo Georgio, nunc autem veræ Cruci dicato, ſibiq; ab Illuſtri, perdeuotoq; Garſia à Villa regia cõſtructo, Franciſcanis Obſeruantibus paruerint: & à præfato anno 1515. ad annũ vſque 1528. huiuſmodi tertio Ordini vale dicto, ſecundę B. virginis Claræ Regulæ ibidem, ac ſub eiſdem religioſis ſubiacuerint: ac demùm, antiquiori ſupramemorato veræ Crucis conuentu, eodem anno 1528. relicto, ad hunc ſuis ſumptibus (vt credere licet, nam de certo eius fundatore nihil conſtat) ſub diui Io. Baptiſtæ tutela conſtructũ ſe contulerint. Vniuerſæ carnis viam hoc in loco ingreſſa eſt deuotiſſima ſoror Leonora Rodriguez, prima eius Abbatiſſa, cuius ſanctitas, pœnitentia, humilitas, atq; charitas vix exprimi poſſunt. Eius corpus, poſt multùm temporis fortè fortuna exhumatũ, ſuauiſſimè redolens, omninoq; incorruptum apparuit.

D *De monaſterio S. Claræ Loxæ.* *Mon. XIIII.*

REVERENDISS. pater frater Ferdinandus à Talabrica, Ordinis diui P. Hieronymi alumnus, primuſq; poſt recuperatam à Mauris Granatam eius Archiepiſcopus, ob ſingularem, qua tum in Deum, tum quoque in beatam virginem Claram ferebatur deuotionem, vt primùm Loxa ciuitas ab inuictiſſimis, chatolicisq; Hiſpaniæ Regibus Ferdinando V. atque Eliſabetha, quibus ipſe à ſacris confeſſionibus erat, fuſis, fugatiſque Saracenis, expugnata fuit, hoc monaſterium, beatæ virgini Clarę ſacrum, Loxenſiſque præfatæ ciuitatis ſuburbio contiguum, in quo quadraginta Clariſſæ ſorores Vrbaniſtę de cętero commorari, Deoque optimo maximo fęlicius inſeruire poſſent, ex eccleſiaſticis prouentibus, tamquam creditorum fideliſſimus bonorum diſpenſator, anno ab orbe redempto 1507. ędificari, ſufficientibuſq; redditibus dotari curauit

E *De monaſt. Conceptionis B. Virginis Velez Malaga.* *Mon. XV.*

CVM perdeuotę quædam fœminæ ſtrictiori vitę mancipari cuperent, à Iulio II. Pont. max. vt in communi, atque ſub monaſtica diſciplina de cætero viuere poſſent, anno ab Incarnatione Dominica 1512. obtinuerunt. Huiuſmodi igitur apoſtolica authoritate fretæ conuentulum ſub inuocatione S. Marię de Gratia intra eius ciuitatis, cui Velez Malaga Hiſpanicè nomen eſt, mœnia ex proprijs facultatibus ędificandum curarunt, inibique per 28. continuos annos, à præfato ſcilicet anno 1512. vſque ad annum 1540. ſub 3. ſeraphici P. Franciſci Ordine, diœceſano tamen Epiſcopo ſubditæ, ſanctiſſimè perſeuerarunt. Cumq; in maiorem perfectionem tenderent, deuotiſſima, ſimul atq;

ſimul atq; illuſtris matrona Beatrix ab Arellano, vidua ex Chriſtophori Pontij à Lugduno morte relicta, commodiorem alium, multoq; capaciorem conuentum, atque 40. ſororibus continendis omnino accõmodatum, immaculatæq; B. Virginis Conceptioni dicatum illis extrui, perficiq; fecit. Ad quem vt primùm præfatæ moniales, anno Dñi 1540. ſe tranſtulêre, Epiſc. atq; 3. Franciſc. Ordini prius vale dicto, in ſecundã B. Virginis Claræ Regulam verba fecerunt, ſeq; patrum huius Prouinciæ correctioni cõmiſerunt. A

De monaſterio S. Claræ Montilliæ. Mon. XVI.

INCLYTA, Deoq; deuota Maria à Luna, Plicenſium Marchionis filia, Chriſto ſponſo felicius obſequutura, hanc ſacram ædem in B. virginis Claræ honorem, ſimul atq; contiguum ſibi conuentũ, quem 50. Vrbaniſtæ ſorores Clariſſæ frequentius inhabitant, intra eius oppidi, cui Montillia nomen eſt, ſepta ex ea, quæ ſibi à parentibus obuenerat, hæreditaria portione, anno reſtitutæ ſalutis 1512. à fundamentis erigi, perficiq; fecit: atque cõmunem Regulam cum cæteris ſororibus profeſſa, ſanctiſſimam vitam ad vltimũ vſque halitum ibidem duxit. Cuius pietatem imitata ſoror Eliſabetha à S. Iacobo, tantopere in omni virtute profecit, vt precata Deum quatenus dolorẽ, quem ex vulneribus Chriſtus Dominus pro mundi redẽptione in cruce perpeti dignatus fuerat, ſe experiri faceret, vlcus ſub altera mamillarum, quoad ſibi vita comes fuit, non abſque ingenti dolore pati, & cuſtodis Angeli præſentia, antequam ex hac vita migraret, ex diuina diſpoſitione dignari meruerit. Huic annectenda venit ſoror Mentia à S. Martino prima huius loci Abbatiſſa, atque incredibilis orationis, & abſtinẽtiæ fœmina, in cuius tranſitu alia ſoror Deo cara Angelos decãtantes, atq; hunc Pſalmiſtæ verſiculũ: *Auditui meo dabis gaudium & lętitiam, & exultabunt oſſa humiliata* ſæpius repetentes audiuit. Sequentes ſacro ſanctæ reliquiæ in præſentis monaſterij ſacrario habentur. Nempè altera ex Dominicæ coronæ ſpinis, pars digiti S. Sebaſtiani mart. quoddam os S. Achatij, caput B. Eliſabethæ Vngariæ Regis filiæ, caput S. Benignitatis virginis, caput itidem vnius ex vndecim millibus virginum, atque altera ex mandibulis S. Apolloniæ, virginis & mart. Harum partem ſereniſſ. Germanorum Imperatrix Maria ab Auſtria, partem verò illuſtriſſ. Gometius à Figueroa Ferianorum Dux liberali dono dedêre. B C

De monaſterio S. Mariæ de Angelis Granatæ. Mon. XVII.

NOBILIS Rodericus ab Ocampo conceptę in ſeraphicum patrem Franciſcum, atq; fœcundam eius ſobolem deuotionis ſpecimen daturus, hoc monaſteriũ, S. Mariæ de Angelis dicatũ, ex domeſticis facultatibus in altero Granatenſis ciuitatis ſuburbiorum à fundamentis, anno 1538. ea mente erigi fecit, vt ipſum omnibus ſuis numeris abſolueret. Sed morte præuentus, quod piè decreuerat, exequi non valuit, Eoq; factum eſt, vt piorum quorundam aliorũ adminiculo cœptum à ſe opus, perfectum, atq; à Tertiarijs ſororibus Franciſcanis inhabitatum ſit. Quæ tamen ſorores cùm à præfato anno 1538. vſque ad annum 1567. ſub 3. ſeraphici patris Franciſci Ordine Tertiarijs eiuſdẽ Inſtituti patribus ſubfuiſſent, in 2. B. virginis Claræ Regulã præmemorato anno 1567. ſolemniter verba faciẽtes, Franciſcanorum Obſeruantum curæ, exauthoratis interim à Pio V. Pont. max. Tertiariis huiuſmodi patribus, ſe crediderunt. Sunt aũt frequẽtius numero 30. atq; aliquot ſanctorum Fabiani, Sebaſtiani, Blaſii, Iuſtini, Saturnini, atq; Eliſei Prophetæ oſſa, necnon & duos lapillos, alterum quidem ex Saluatoris Chriſti, alterũ verò ex glorioſæ eius matris ſepulcris apud ſe habent. Mortẽ obijt anno Dñi 1563. hoc in loco ſoror Leonora à S. Ioanne prima eius Abbatiſſa, cuius oratio, atq; diuinarũ rerũ contẽplatio tãta extitit, vt ab illa nihil aliud noſce videretur: cuiq; ex frequenti lachrymarum effuſione, quę ſibi ex Dñicæ paſſionis meditatione obueniebat, quædam carnoſitates in ipſis oculis obortæ ſunt: quibus excreſcentibus oculorum vſum amiſit. D E

De monaſterio B. Virginis Beatiæ. Mon. XVIII.

DEVOTISSIMI Gonſaluus Mexia Beatianus eques, atque Senator, & eius vxor Eliberia, ſiue Eluira Brauo antiquum beatæ Claræ conuentũ Beatianæ ciuitatis muro circũſcriptũ, atq, ab Vrbaniſtis ſororibus Clariſſis (vt ſuprà meminimus) dere-

A dereliĉtum ea lege, ex proprijs facultatibus reædificare cœperunt, vt Conceptioniſtis monialibus in poſterum deſeruiret. Quorum voluntati ſubſcribens illuſtriſſimus Ranutius tit. S. Angeli Cardinalis literas ad generalem totius noſtri Ordinis Miniſtrum 2. Ianuarij, anno Domini 1560. ex ſummi Pontificis Pij IIII. mādato dedit, quatenus ex conuētu S. Antonij Beatiano, aut ex alio quouis Prouinciæ Bæticæ monaſterio aliquot Clariſſas ſorores Vrbaniſtas educeret, & ad nouum hunc locum trāsferret, atq; ex apoſtolica authoritate ab habitu, & ſecūda B. virginis Claræ Regula abſolutas habitui, atq; Ordini Conceptionis B. Virginis manciparet, illisq; omnes gratias, immunitates & priuilegia, quibus reliquæ Conceptioniſtæ ſorores gauderent, ex apoſtolica eadem authoritate impertiretur. Nihilominus tamen cùm in iam abſolutum monaſterium aliquot Clariſſæ, ſimul & quędam iuuenculæ ſolemnem profeſſionem ſuo tēpore facturæ, anno Domini 1561. inducendæ forent, à R. Ioanne Campegio Bononiē-
B ſium Epiſcopo, atq; apoſtolico in Hiſpanijs nuncio cum vtriſq; diſpenſatum eſt, vt, nō obſtante fundatorum decreto, tum iſtæ, tum quoq; illę ſub habitu, atq; ſecunda B. virginis Claræ Regula ibidem Deo famularentur. Atqui pię ſorores, vt antiquiori Inſtituto debitum deferrent honorem, & fundatorum votis ex parte ſatisfacerent, vtq; huiuſmodi diſpēſatione frui poſſent, Vrbaniſtarum interim Regulę ſubiectæ Conceptioniſtico ſcapulari (hoc vulgò patientiam vocant) ſupra totalem earundem habitū vti voluerunt. Quo etiam eius ſucceſſores, quæ impræſentiarum ſunt numero 55. vtūtur. Aſſeruātur deniq; in pręſentis loci ſacrario aliquot ſanctiſſimæ Dei genitricis crines, quædā ſanctorum Bartholomæi Apoſtoli, Marci & Lucæ Euangeliſtarum, Hippolyti martyris, atque Hieronymi oſſa, & molaris dens S. Apolloniæ virginis & martyris.

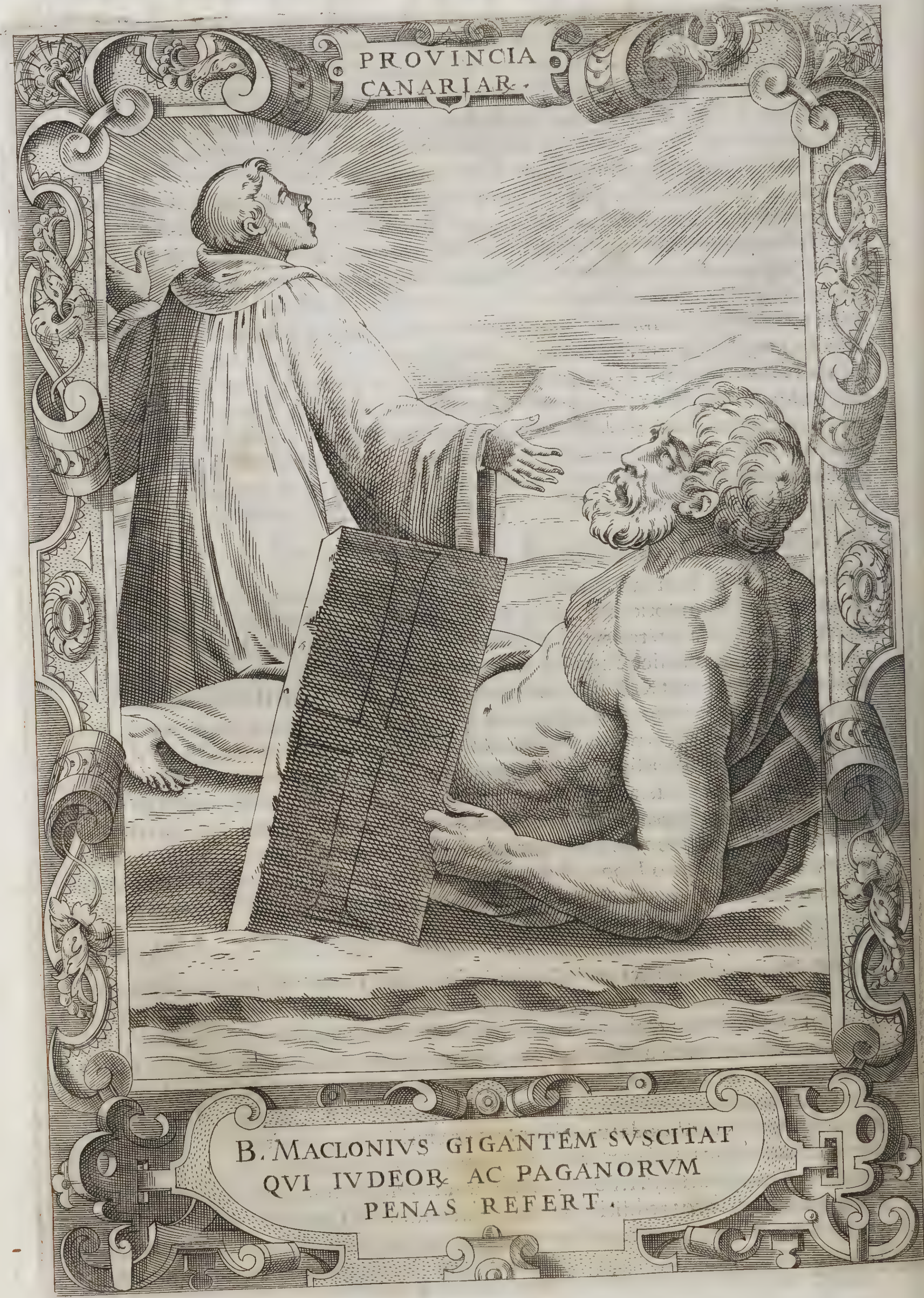
C *De monaſterio Aſſumptionis B. Virginis Aquilarij. Mon. XIX.*

INCLYTA Tiraſia Henriquez inclyti Plicenſium Marchionis filia præſens monaſterium, Aſſumptioni Virginisglorioſæ ſacrum, in Aquilariēſis oppidi ſuburbio, ea poſita lege, vt à 37. tantùm Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis inhabitaretur, anno Domini 1553. ex apoſtolica Iulij III. Pont. max. authoritate extruendum curauit. Quæ quidem lex Gregorio XIII. ſummo etiam Pont. præfato Iulij III. decreto ſubſcribente inuiolata omnino impræſentiarum vſq; permanſit: cùm præfatus numerus nunquā tranſilitus fuerit, & his noſtris temporibus tricenarius tantùm ſit. Quia verò aliquot ſorores Epiſcopo ſubiectę, ex Granatenſi Annunciationis conuentu aduētantes, iuuenculas monaſticos ritus, atq; bonos mores edocturæ ad hunc locum trāſlatæ ſunt, præ-
D fatus hic conuentus per integrum octiennium diœceſano etiam Epiſcopo ſubiacuit. A qua tamen ſubiectione per Gregorium XIII. Pont. max. prout eius bulla data Tuſculi 5. Octobris, anno Dominicæ natiuitatis 1572. Pontificatus verò ſui anno primo facillimè indicat, exemptus in Franciſcanorum huius Prouinciæ curam tranſijt.

De monaſterio Conceptionis B. Virginis Abdaræ. Mon. XX.

CVM inclyti Guttierrus à Cardenis ſacræ diui Iacobi Militiæ alumnus, atq; Legionenſis maior Commēdatarius, eiusq; legitima vxor Tiraſia Henriquez maximaq; deuotione in Deiparæ virginis Mariæ Conceptionem ferrentur: atq; non ita à multis diebus nouellus quidam ſanctimonialium Ordo, à Iulio II. Pont. max. anno Domini 1511. approbatus in ipſius honorem, atq; ſub eius auſpicijs per Hiſpaniam in-
E ſtitutus eſſet, hunc conuentum, eidem Conceptioni ſacrum, atq; 25. continendis ſororibus omnino accommodatum, ſub noua præfati Ordinis Regula, nouoq; habitu, atq; nouis etiam ritibus Abdaræ (vulgò Almeria) ex communibus facultatibus, atque ex apoſtolica præfati Iulij II. Pont. max. facultate, anno Domini 1514. à fundamentis extruendum, honeſtisq; redditibus communiendum, atq; patrum Prouinciæ huius curæ committendum curarunt. In huius deniq; loci eccleſia ſoror Maria Guſmania profundiſſima humilitate, atque quacunq; alia virtute prædita in Domino quieſcit.

FINIS TERTIÆ PARTIS.

PROVINCIA
CANARIAR.
B. MACLONIVS GIGANTEM SVSCITAT
QVI IVDEOR. AC PAGANORVM
PENAS REFERT.

QVARTA HVIVS OPERIS PARS

omnes Prouincias,

OMNESQVE TVM FRATRVM, tum quoque ſororum conuentus Indiarum complectens.

A ANTEQVAM ad ſingulas Indiarum Prouincias deſcendamus, curioſum lectorem præmonitum volumus, nos in id maximè incubuiſſe, vt huiuſmodi Prouincias, tamquam in nouo orbe, & à noſtro hoc ſeiuncto conſtitutas à cæteris Vltramontanis diſtingueremus, ſimulq; non quidem iuxta ſeriem ſibi in Prouinciarum catalogo præfixam, ſed iuxta cuiuſq; erectionem, atque eius regionis, in qua ſita eſt, expugnationem, poneremus. Quod ſi quis certam cuiuſq; illarum ſedem ex quadam curioſitate noſſe voluerit, is præfatum Prouinciarum catalogum, qui in prima huius operis parte habetur, conſulat, & ſibi pluſquam ſatis ſatisfactum intelliget. Quia verò ea, quæ Canariæ dicitur, primatum inter reliquas antiquitatis iure obtinet, ab ea nobis auſpicandum veniet.

B CANARIA itaque non vnius tantùm, ſed ſeptem inſularum, nempe Magnæ Canariæ cathedrali eccleſia, regio Conſilio atque Inquiſitorio hæreticæ prauitatis tribunali inſignis, Tenerifæ, Palmæ, Gomeræ, Ferreæ, Fortis venturæ, atque Lanſarotis nomen eſt. Has veteres Fortunatas vocarunt; eaſq; à cannarum in quibus ſaccharum naſcitur, fertilitate Canariæ ſiue Cannariæ vocabulo recentiores appellatas voluêre. Surrigunt huiuſmodi inſulæ Atlantico in Oceano ad Mauritaniæ læuam, diſtantq; Hiſpali celebri totius Bæticæ vrbe mille ducentis milliarijs. Dum igitur Ioannes Rex eius nominis ſecundus Regni Caſtellæ ſceptrum teneret, ac nobili cuidam Gallo Ioanni Lectancour ſummopere afficeretur, huiuſcemodi Canarię inſulas in Prouinciæ formam redacturus, præfatum Ioannem Lectancour regio titulo inſignitum cum inſtructa militibus, atque Minoritis claſſe ad eas deſtinauit. Qui vt

C primùm ſecundo itinere alterius illarum Lanſarotis videlicet oris appulit, eam ſuo ſubiugauit Imperio, atque locum ædificando oratorio accommodum præfatis fratribus aſſignauit. Cumq; in Hiſpaniam reuerſus huiuſmodi inſulam, atque collatum ſibi à Rege ad cæteras ius perdeuoto ſtrenuoq; equiti Didaco à Ferreria (vulgò Herrera) iuſto pretio vendidiſſet: ille, ſumptis ſecum tum militibus, tum quoque aliquot Franciſcanæ regularis Obſeruantię alumnis, in Canariam traiecit, atque ſecundo Marte dimicans tertiadecima menſis Iulij alteram inſulam, quam & Fortis vẽturę nomine in beati patris Bonauenturę, qui licèt nondum inter ſanctos relatus eſſet, in maxima tamen apud Chriſtifideles, cùm ob eius ſanctitatem miraculis omnino illuſtrem, tum ob ſeraphicam eius doctrinam, veneratione erat, honorẽ, quòd ea die, non tamen eodem anno, beatus is pater cum Chriſto regnaturus ex hac mortali vita ad aſtra migraſſet, appellandam voluit, ſibi ſubegit, alteriq; à ſe prius emptę ex tempore adiecit. Contigit autem id ſub anno Dominicę incarnationis 1450. quo etiam anno præfatus heros Didacus à Ferreria tum Franciſcanis ſecum adductis, tum

quoque cæteris in inſula Lanſarote (de qua ſuprà) degentibus magnificum monaſterium hac in inſula Fortis venturæ (vt infrà patebit) ædificandum curauit. Subiacuit interim præfatum hoc monaſterium Prouinciæ Caſtellæ, plurimisq; annis, donec videlicet Prouincia Bætica ab ea diuulſa eſt, ſub eius ſignis feliciſſimè militauit. Sed Bętica Cuſtodia in Prouinciam euecta, noſtrum hoc monaſterium ſub Cuſtodię titulo ſibi adhæſit. Cumq; poſtmodum aliquot alij conuentus (de quibus inferius) ſibi acceſſiſſent, à patribus in generali Capitulo Salmanticæ ſub anno Domini 1553. celebrato Prouinciæ honore dignatum fuit: Ea tamen lege poſita, vt tres primi prouinciales eius Miniſtri ex Prouincia Bætica aſſumendi venirent. Quod & executioni fideliſſimè mandatum extitit. Huius igitur Prouinciæ, quæ ex octo fratrum, & vnico monialium monaſterijs conſtat, ſigillum & munitum oppidum mari imminens, duasq; proceras palmas, atq; ſequentes literas: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIALIS PROVINCIÆ CANARIÆ: orbiculatim imprimit. Mirabitur fortè, idq; meritò, curioſus Lector, quòd hanc Prouinciam Hiſpaniæ proximam, & ad Bæticam olim Prouinciam attinentem, atq; ab vtraque India, Orientali ſcilicet & Occidentali, maximè diſtantem, quartę huius noſtri operis parti adiecerimus: quem tamen, vt mirari protinus deſinat, præmonitū volumus, nos ea propter id feciſſe, quòd hæc à cæteris Hiſpaniæ Prouincijs Oceano mari diſtinguatur; quodq; Canaria multò magis cum Occidua India, quàm cum maiori Heſperia in moribus atque cœli influxu conuenire videatur, quodq; tandem quarta hæc operis pars iuſto breuior, idq; ob nimiam locorum diſtantiam, monumentorumq; penuriam euaſerit. Vt igitur tertiæ partis abundantia iſtius quartæ indigentiam ſuppleret, hanc Canaricam, quæ neſcio quid ſymboli cum illis habet, Indicis Prouincijs adiectā voluimus. Cęterùm quòd beatus Maclouius, poſtquam ex Scotia cum beato Blandano trium millium monachorum patre, atque admirabilis abſtinentiæ viro ſoluens, has Canariæ inſulas per integrum ſeptennium perluſtraſſet, mortuum miræ magnitudinis gigantem, qui poſtmodùm baptizatus Iudæorum, & Paganorum pœnas retulit, ſuis precibus ad vitam in earum altera ſub Iuſtiniano Imperatore reuocauerit, pluraq; alia, eaq; maxima, miracula, non abſq; ingenti Canarienſiū fructu, ediderit, eum præſenti Canarię Prouinciæ tamquam peculiarem eius tutelarem ac patronum anteponēdum cenſui.

De conuentu S. Bonauenturæ Fortis venturæ. Conu. I.

CVM ſtrenuus Dux atque Franciſcanæ regulari Obſeruantię addictiſſimus Didacus a Ferreria, anno Dominicæ incarnationis 1450. die verò menſis Iulij 13. ex qua ſeraphicus Doctor ac beatus pater Bonauentura (anno tamen Domini 1274.) ex hac mortali vita in æternum victurus exceſſit, debellatis Canarienſibus Forte ventura fertiliſſima inſula, atque ex Fortunatis altera potitus eſſet, euocatis ad ſe ijs Franciſcanis, quos (vt ſuprà meminimus) Ioannes Lectancour in inſula Lanſarote reliquerat, tum illis, tum quoque ijs, quos ipſe ſecum ex Tribulenſi (niſi nos vulgaris traditio fallat) Prouincia tunc Caſtellæ, nunc verò Conceptionis monaſterio adduxerat, hunc conuentum, qui poſtmodum eidem beato Bonauenturæ ſacratus euaſit, præfata in inſula Forte ventura à fundamentis erigendum, atq; tumultuario opere abſoluendum curauit. Nec interim præfati fratres otio torpebant, cùm eorū alter palmas conſecaret; alter tamarices eradicatas ſubmiſſo dorſo deferret; alius verò cellulas, atque ſuperiorem eccleſiæ partē huiuſmodi lignis contegeret. Fuit hic conuētus in ſui exordio religioſiſſimus, maximiq; apud Hiſpanos, præſertim verò apud catholicos eorum Reges Ferdinandum V. atq; Eliſabethā illius vxorem, vt ſacræ veſtes, pallæ linoſtimæ, atq; corporalia ab ijs ad ipſum trāſmiſſa facilè teſtantur, nominis: & Minoritica 5. monaſteria, nempe Xereſanū, quod poſtea in Clariſſarum ſororum ius ceſſit, S. Mariæ de Semitis, S. Marię de Rabida, Lauretanū, & oppidi San Lucar de Barrameda Bætica in Prouincia, atq; plures religioſos vita & ſāctitate inſignes nobis peperit. Sed hac noſtra tēpeſtate præfata inſula Forte ventura ad extremam quandā pauperiē redacta, plurimùm ab antiquo illo ſplēdore decidit. Cùm enim olim 30. fratres commodè continuerit, Philoſophiæq; ſtudio ſupra modū floruerit, vix impręſentiarum ſex alere poteſt. Eſt

A Eſt nihilominus Canarienſibus commendatiſſimus venerabiles ob cineres beati patris Ioannis Torcaſij, qui ad Principis huius conuentus ſacelli dexteram lignea arca reconduntur. Fuit ſiquidem beatus is pater indefeſſus diuini verbi præco, ſui ſtatus ſupra modum obſeruantiſſimus, atq; eximius Euangelicæ paupertatis cultor: quamobrem innumeris à Deo optimo maximo miraculis decorari meruit. Nam & epilenticis, & febricitantibus opportunè adeſt: & alios diuerſis infirmitatibus laborantes è mortis faucibus eripuit. Præterea cùm ex eminentiori cuiuſdam montis parte in profundiſſimum fluuium fortè fortuna lapſus, per tres integras horas ſub aquis delituiſſet, illæſus omnino, genuflexus atque orationi intendens à ſe quærentibus inuentus fuit. Eius cor inter ſacra illius celebris monaſterij, quod Philippus II. Hiſpaniarum Rex patribus Hieronymitis, ſub inuocatione beati Laurentij, ad vigeſimum lapidem ab oppido Madrito ædificandum curauit, religioſiſſimè aſſeruatur. Huius quoq; ſan-
B cti Bonauenturę conuentus vigilantiſſimum Guardianum aliquando egit beatus frater Didacus Complutenſis, miraculis omnino clarus, atq; inter ſanctos breui referendus. Hic cùm ſemel hoc in loco fami ſatisfacturus collectum ex palma dactylum in os inieciſſet, dum incautius eius os dentibus præmeret, alterius iacturam perpeſſus eſt: quamobrem Deo ſupplicauit, ne permitteret, vt huiuſcemodi fructus, ad guſtandum alioquin ſuauiſſimus, ſuis famulis nocumento eſſet. Mira res! Quotquot ab eo temporis impræſentiarum vſque dactyli ex pręfata palma prodière, ij omnes abſque oſſe inuenti ſunt. Ex hoc etiam conuentu prodierunt quinque illi Franciſcani martyres, in quorum glorioſo agone Fortunatæ inſulæ maximè gloriantur. Hi quòd, dum præfatus Didacus à Ferreria magnam Canariam fortius oppugnat, atq; hoſtium impe-
C tum minimè ferens, receptui canit, truculẽtiſſimis efferatisq; paganis admixti, catholicam eis fidem intrepidè, atq; cum maximo ſpiritus feruore Canarica lingua, quam apprimè addidiſcerant, prædicare contenderẽt, ab huiuſmodi barbaris compræhenſi, poſt plurima ludibria, atque improperia perpeſſa, ex editiſſimo loco, qui Caſtellani ſaltus impræſentiarum dicitur, in mare præcipitantur. Adauget denique huius conuentus deuotionem (vt interim quàmplurimos alios patres & fratres virtutibus atq; vita conſpicuos in eo tumulatos miſſos faciam) Dominici vultus imago (hanc Veronicam vulgò vocant) ſummo altari maxima cum veneratione affixa, quę 13. Februarij, anno verò Domini 1571. dum venerabilis pater frater Ludouicus à Lugo ſacrum coram illa faceret, abundantiſſimum ſudorem miraculosè emiſit: quapropter ex altari S. Bonauenturæ ad ſummum (cuius antea meminimus) honoris cauſa tranſlata
D extitit. Et ne quis anilem fabulam nos referre exiſtimet, nouerit, quiſquis ille fuerit, id adhibitis teſtibus omni exceptione maioribus comprobatum fuiſſe.

De conuentu S. Franciſci Magnæ Canariæ. Conu. II.

CVM ſtrenuus ille Militiæ Dux Didacus à Ferraria, poſt acceptam cladem (cuius præcedenti loco meminimus) multò ſe barbaris Canarienſibus inferiorem cerneret, in Hiſpaniam traijciens, quicquid ſibi iuris ad Teneriſam, magnam Canariam atque Palmam inſulas erat, id catholicis eius Regibus Ferdinando V. atque Eliſabethæ vendidit: retentis interim ſibi alijs tribus à ſe debellatis inſulis, Gomera videlicet Ferrea atq; Forte ventura, inſuper & Lanſarote à Ioanne Lectancour iuſto pretio empta. His igitur ſeptem inſulis vniuerſa Canaria (vt ſuprà meminimus) abſol-
E uitur. Vt igitur primùm præfati Reges huiuſmodi ius perſoluta pecunia acquiſiêre, fortiſſimum virum Ioannem Rexionum cum instructa militibus claſſe in Canariam deſtinarunt. Qui Fortem venturam feliciter appulſus, ſumptisq; ſecum aliquot Franciſcanis, inde rectà maiorem Canariam contendit: ac tandem, poſtquam dubio Marte manus cum hoſte ſæpius conſeruiſſet, victor euaſit, fratribusq; ſibi comitibus amœniſſimum locum, perennibusq; aquis irriguum pro ædificando conuentu aſſignauit, atq; plures eleemoſynas ex reportatis de hoſte ſpolijs ad tanti operis promotionem liberaliſſimè contulit. Ex præfatis itaq; eleemoſynis, atq; ex plurimis alijs à diuerſis Chriſtifidelibus elargitis præſens monaſterium ad omnipotentis Dei honorem, atq; in memoriam ſeraphici patris Franciſci conſtructũ extitit: quod & impræſentia-

rum à 40.fratribus inhabitatur,floretq; Philoſophię ſtudio.Maius verò eius ſacellum, A
quod & ſumptuoſiſſimum,conſecratumq; eſt, à Genuenſibus, quibus & in ſepulturam deſeruit,erectum agnoſcitur: & quatuor oſſibus ex quadraginta martyribus, & religioſiſſimorum patrum Ludouici à Lugo,(cuius præcedenti loco mentio facta eſt) & Emanuelis Lomadas funeribus honeſtatur: & pleniſſimo iubileo à primis veſperis ad ſolis vſque occaſum diei feſti ſeraphici patris Franciſci, in ſe ritè accedentium fauorem,ex apoſtolica liberalitate gaudet. Præfatam verò loci aſſignationem pro ædificando hoc conuentu ratam omnino habuêre præmemorati Hiſpaniæ Reges Ferdinandus & Eliſabetha. A reliquo tanta inter cathedralis eccleſiæ Canarienſis collegium, & præſentis loci fratres intercedit neceſſitudo, vt ex ſolemni conuentione iſti eorum funeribus, & illi iſtorum exequijs religiosè aſſiſtant, Deumq; pro defunctorum animis precētur, inſuper & occurrentes neceſſitates ſuis facultatibus ſuppleant. B

De conuentu S. Antonij Galdaris. *Conu. III.*

MAGNA Canaria æquiuocum nomen eſt, conuenitq; tum alteri ex Fortunatis inſulis,tum quoque vrbi in ea extructæ. Cùm itaque magnæ Canariæ oppidorum Galdaris atque Guiæ incolæ maximo habendorum apud ſe Minoritarum, vt illorum opera ſuis in neceſſitatibus opportunè vti poſſent, deſiderio flagrarent, per nobiles tandem viros Ioannem Legionenſem, atque Hieronymum Pineda voti compotes effecti ſunt. Ij enim ex facta cum fratribus conuentione,& fundum intra vtrunq; oppidum,ędificando monaſterio ſufficientiſſimum,& eleemoſynas promouendo operi neceſſarias,ſub anno à partu Virgineo 1520.contulêre.Quia verò eorum alter,Hieronymus videlicet Pineda grauioribus quibuſdam negotijs implicitus pollicitis con- C
dicto tempore ſtare non potuit,acceſsêre etiam pro breuiori huius conuentus ædificatione piorum aliquot oppidanorum facultates: quæ tamen à præfato Hieronymo liberaliſſimè poſtmodum collatis æquiparari minimè poſſunt. Eſt autem præfatus hic conuētus, beato Antonio de Padua ſacratus,inhabitaturq;,idq; ſatis commodè, à 20. religioſis: inſuper & venerabili præſtantiſſimorum patris Antonij Soſa, ac fratris Petri de Montibus tumulo condecoratur. Horum primus pater ſcilicet Antonius Soſa ſacerdos,ac patria Luſitanus relicta pinguiſſima hæreditate, atq; ſanguinis claritate longè poſthabita, ad hunc conuentum Minoritico induendus habitu conuolauit: in eoq; ad extremum vſq; vitæ diem humilioribus exercitijs, atque Infirmarij officio vigilantiſſimè intentus perſeuerauit.Fuit pręterea in oratione aſſiduus,maximaq; charitate præditus,ac omni denique virtute ornatus: quamobrem infirmum confratrem D
animam iam agētem,porrecto ſibi poculo,integræ ſoſpitati ex tempore mirabiliter reſtituere meruit. Secundus verò,frater videlicet Petrus de Montibus laicus profeſſus, cùm per viginti continuos annos in inſula Fortis venturæ ſingulari quadam Dei prouidentia (inueniebat ſiquidem ſingulis diebus ordeaceæ farinę tantum in pera,quantum ſibi ad frugalem vitæ ſuſtentationē neceſſum erat) ad inſtar diui Pauli primi eremitæ ſanctiſſimè egiſſet, ſedulamq; derelictæ cuiuſdam eccleſiæ curam habuiſſet,ſuæ mortis præſcius iam octogenarius ad hunc conuentum ſe contulit: vbi & Minoritico indutus habitu cum maxima ſanctitatis opinione infra triduum vitam finiuit. Appoſiti quoque ſunt ad præfatos patres quamplures alij vitæ ſanctimonia illuſtres, quorum tamen nomina nos latent.Dum 26.Ianuarij,anno Domini 1562. quotquot erāt hoc in loco fratres, ob maximam obortam tempeſtatem, Deum pro eius trāquillitate E
coram venerabili Euchariſtiæ ſacramento conueniſſent, fulmen è cœlo lapſum campanam duas in partes diuiſit,ac ſacrarium intacto corpore Dominico,fratribusq; omnino illæſis (quod præter miraculum euenire non potuit) combuſſit. Idq; vtprimùm ſæcularibus innotuit, in cauſa extitit, vt ij & locum & eius accolas maiori in poſterum veneratione, deuotione, atque animi affectu proſequerentur.

De conuentu S. Michaelis Victoriarum Lacunæ. *Conu. IIII.*

CVM inclytus Chriſtianæ claſſis Præfectus Alphonſus Ferdinandez Lugo, poſt ſuum in inſula Teneriſæ ingreſſum, multo ſe inferiorem in quotidianis congreſſibus

A ſibus inſularibus cerneret, poſtquā iterum, atq; iterum impari Marte manus cum eis conſeruiſſet, receptui canens in inſulam Ligneam ſe cum vniuerſa claſſe ſibi commiſſa contulit. Cumq; primùm eius milites atrita vulneribus corpora curaſſent, vireſq; reaſſumpſiſſent, præfatam Tenerifæ inſulam, ſub anno à partu Virgineo 1512. repetijt; atq; ſumpto in tutelarem Archangelo Michaële tanto impetu hoſtes adhortus eſt, vt primo inſultu illos fuderit, debellaritq;. Ne igitur tanto patrono, cui ſe partam de hoſte victoriam debere nouerat, ingratus videretur, eodem prorſus loco, in quo victor euaſerat, ſitum pro ædificando in eius honorem monaſterio aſſignauit, primumq; lapidem fundamentalem proprijs manibus poſuit. Aderant fortè illis eo temporis aliquot Minoritæ, qui ſtrenuam operam eo in conflictu ſuis adhortationibus nauarant: quamobrem pientiſſimus Præfectus huiuſcemodi conuentus ædificationem, retento tamen ſibi, ſuiſq; poſteris principe ſacello, eis commiſit. Qui quidem
B Minoritę, perdeuotis Petro Lugo, atq; Lope Ferdinandez maximè ſibi fauētibus, pręfatum hunc conuentum, qui non multùm à ciuitate Lacuna diſtat, quiq; 36. fratres, ſat commodè continet, intra breuiſſimi temporis ſpatium abſoluendum curarunt, ac per 30. eoq; plus annos pacificè inhabitarunt. Poſt elapſos verò 30. annos & vltrà à præfata ædificatione, cùm quidam frater Petrus Hiſpalenſis huius tunc Cuſtodiæ Cuſtos Clariſſas aliquot moniales ſecum ex Hiſpania ad has inſulas contuliſſet, Lacunenſibus in eius ſententiam facilè venientibus, fratres loco cedere, atq; ad commune quoddam S. Sebaſtiani xenodochium ſe conferre coëgit, illiſq; pręfatas moniales ſuffecit. Sed reclamantibus poſtmodum fratribus, Pioq; V. Pont. max. ſupplicantibus, vt ſe à tanta ſibi facta iniuria vindicare dignaretur, præcepit pientiſſimus Pontifex, vt
C antiquiori monaſterio fratribus reſtituto ſe moniales ad vrbis Lacunæ interiora, iuxta Concilij Tridētini decreta, conferrēt. Quod executioni, anno Dñi 1576. mandatū eſt.

De conuentu S. Laurentij de Ortaua. Conu. V.

DECREVERAT ſtrenuus eques, atq; vnus ex præcipuis inſulæ Tenerifæ expugnatoribus Bartholomæus Benites Lugo maius proximè pręcedentis conuentus ſacellum ſibi, ſuiſq; poſteris ex proprijs facultatibus ædificare. Sed cùm præuentus à claſſis Præfecto Alphonſo Ferdinandez Lugo ſe tanto deſiderio fruſtratum cerneret, vt primùm, debellatis omnino inſularibus paganis, inſula Tenerifę in omnimodam Chriſtianorum poteſtatem venit, hunc conuentum in S. Laurentij honorem Ortauæ, quę inſulæ Tenerifę oppidum eſt, in proprio fundo, ſub anno Dñi 1519. ex-
D truendum, perficiendum, ſacriſque veſtibus, vaſis, ac cæteris neceſſarijs inſtruendum curauit. Licèt præfatus hic conuentus à 30. fratribus inhabitetur, atq; proximè pręcedenti minor ſit, in maiori tamen apud Tenerifanos veneratione, quàm ille eſt: idq; ob frequentia miracula meritis ſancti Laurentij martyris ibidem contingentia.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Garacici. Conu. VI.

GENEROSVS Chriſtophorus à Fonte patria Genuēſis, atq; vnus quoq; ex inſulæ Tenerifę expugnatoribus, de ędificando ibidem inglorioſæ virginis Marię honorem conuentu cogitare cœpit. Nacta igitur, ſub anno reſtitutæ ſalutis 1524. opportunitate, præſentem conuentum, ſub ſanctiſſimę Mariæ de Angelis inuocatione in medio præfati oppidi Garacici foro ex proprijs facultatibus à fundamentis extruen-
E dum, eiuſq; eccleſiam pulcherrimis ſacellis condecorandam, atq; vtrunq; omnibus ſuis numeris abſolutum huius Prouinciæ fratribus tradendū curauit: Voluit tamen, vt princeps ſacellum tum ſibi, tum quoq; ſuis ſucceſſoribus in perpetuam ſepulturam iure patronatus deſeruiret. Inhabitatur præfatus hic conuentus à 30. fratribus. Cæterum inter reliquos patres, qui hoc in loco tum religione, tum quoq; vitæ ſanctimonia claruerunt, longè emicuêre beatus pater Ludouicus Lerma dignitate ſacerdos, & humillimus frater Michaël laicus profeſſus. Horum ſiquidem prior, pater ſcilicet Ludouicus Lerma, cùm ex inſulę Tenerifæ expugnatoribus vnus eſſet, atq; in quodam cum infidelibus Tenerifanis conflictu, cæteris eius ſocijs truculentiſſimè occiſis, inter eorum corpora ſe mortuum ſimulans aſtutè deliteſceret, voto ſe omnipotenti Deo ad

Fran-

Franciſcanæ Religionis profeſſionem, ſi eius miſericordia tantum diſcrimen euade- A
ret, opportunè aſtrinxit. Superuenientis igitur noctis beneficio ex hoſtium manibus ereptus, cùm ad Chriſtianorum caſtra ſe contuliſſet, vt primùm Minoriticus S. Michaëlis Victoriarum conuentus (de quo ſuprà) erectus extitit, Franciſcanum in eo habitum quàm deuotiſſimè induit. In quo tandem tanta humilitate, tantaq; vitæ ſanctimonia ad vltimum vſq; vitę halitum perſeuerauit, vt certiſſimam ſui exitus horam prænoſſe, atq; multis miraculis, quorum vnum aut alterum in medium adducemus, clarere meruerit. Cùm enim Ioannes quidam Loſſanus ex oppido Guaracico oriundus lepra laboraret, vt primùm ſumpto ex eius oſſibus liquore, qui ad olei inſtar emanat, læſum locum liniuit, miraculosè conualuit. Præterea quidam puer nomine Laurentius, mortiq; omnino propinquus, ad eiuſdem liquoris inunctionem ex tempore benè habuit. Poſſem & quàmplurima alia miracula pręcedentibus annectere, niſi B
incurrendę prolixitatis timor me remoraretur. Atqui poſtremus frater ſcilicet Michaël tanta fuit humilitate præditus, tanta præterea charitate, oratione, atq; paupertate inſignis, vt per 30. continuos annos in culinę obſequio fratribus hoc in loco inſeruire voluerit, nihilq; vnquam alicui denegauerit, atq; vnico, eoq; pauperrimo per totum eius temporis curriculum habitu contentus inter orandum raptus, atq; à terra in altum abſtractus quàm ſæpiſſimè viſus fuerit. Vtriuſq; iſtius religioſiſſimi fratris oſſa in communi fratrum huius conuentus ſarcophago honeſtiori loco recondita ſunt.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Palmæ. Conu. VII.

SERENISSIMA Ioanna Hiſpaniæ Regina, cùm inſula Palmæ, à proceris duabus palmis, quæ à longè videntur, ſic dicta, atq; ex Fortunatis vna, habitatoribus C
abundaret, nulloſq; religioſos, qui ſe in via Domini felicius inſtruerent, penes ſe haberet, aliquot Franciſcanos ex conuicinis inſulis euocandos cenſuit. Quòd vt primùm executioni mandauit, perdeuoti Chriſtifideles Magdalena Infans, atq; Martinus Camacius pręfatæ inſulę Palmę inquilini tantum terrę ſpatium contulêre, quantum ad vnius conuentus ædificationem ſat eſſe poterat. Ea igitur opportunitate nacta huius tunc Cuſtodiæ fratres præſentē conuentū, in Conceptionis B. Virginis honorē ibidē, ſub anno Dñi 1508. ædificarunt. Cumq; huiuſmodi conuētus, qui & à 26. fratribus pro votis inhabitatur, & ſacris quibuſdam ex vndecim millibus virginum reliquijs cohoneſtatur, omni poſtmodum ex parte perfectus, maxima aquę penuria laboraret, eius tantum ex publico fonte à Carolo V. Germanorum Imperatore, Hiſpaniarumq; Rege, ſub anno Domini 1534. conceſſum extitit, quantum irrigandis hor- D
tis, cæteriſq; domeſticis neceſſitatibus neceſſum erat. Mortem obijt hoc in loco, ſub anno Dñi 1541. admirandę religionis pater Ioannes de Via, cuius perdeuotus quidam frater nouitius nomine Aſcenſius curam geſſerat. Cumq; is nouitius poſt aliquot dies à pręfati patris Ioannis tranſitu orationi feruentius inſtaret, maxima ſe claritate circundari, atq; fratrem quendam ſummopere reſplendentem ſibi approximari proſpexit. Quod cùm ſibi tertiò accidiſſet, reaſſumptis vtcunq; viribus (in prima ſiquidem, atq; ſecunda viſione tanto fuit timore correptus, vt nec verbum proferre potuerit) ab huiuſmodi fratre, quid ſibi vellet, & quis nam eſſet, petijt. Cui ille frater inquit, Ioannes de Via ego ſum, qui ex maxima Dei miſericordia cælicolis annumeratus exiſto: veruntamen, ne id ſtatim aſſequar, impedimento ſunt quædam defunctorum officia à me obliuioni tradita. Quamobrem à te obnixè peto, vt ea quàm primùm ex E
charitate perſoluenda cures. Statimq; huiuſmodi viſio euanuit. Cùm igitur frater Aſcenſius viſionem loci Guardiano retuliſſet, illeq; præfata defunctorum officia à fratribus perlegenda curaſſet, apparuit denuò eidem fratri Aſcenſio præfatus pater Ioannes de Via multò maiori claritate pręfulgidus: ſibiq; maximas ob præſtitum beneficiū gratias egit: inſuper & ſignificauit eorum alterum, qui ei à dextris aſtaret (aderant ſiquidem illi duo viri graues Minoritico habitu amicti) eſſe ſeraphicum patrem Franciſcum, alterum verò beatum patrem Bernardinum. Id itaq; in cauſa fuit, vt præfati patris Ioannis de Via corpus ex communi fratrum ſarcophago ad princeps huius monaſterij ſacellum honeſtiori, atque præſtantiori loco tumulandum transferretur.

De conuentu

A *De conuentu S. Franciſci Gomeræ.* *Conu. VIII.*

CVM inclytus atque pientiſſimus Guilielmus Peraza inſulæ Gomeræ, quæ ex Fortunatis altera eſt, Comes admirabili quadam deuotione in ſeraphicum patrem Franciſcum, eiusq; ſequaces ferretur, ita vt Minoritica corda pro cingulo publicè vteretur, Frãciſcanisq; fratribus in omnibus conformari geſtiret, Minoriticum hunc conuentum, ſeraphico patri Franciſco ſacratum, pręfata in inſula Gomera, atq; intra oppidi ſancti Sebaſtiani mœnia, ſub anno à partu Virgineo 1533. ex proprijs facultatibus ædificandum, ampliſſimisq; hortis & plurimis iocalibus ad eccleſiæ ornatum locupletandum, ac tandem huius Prouinciæ fratribus per publicum inſtrumentum tradendum curauit. Contulit nihilominus ad huiuſmet conuentus, qui à 16. B fratribus plerunq; inhabitatur, ornatum, atq; commodiorem fratrum habitationem pinguiſſimã eleemoſynã cariſſima præfati Comitis vxor, eiuſdemq; inſulę Comitiſſa.

Cùm ſub finem menſis Auguſti eius anni, qui à partu Virgineo fuit 1571. piratæ aliquot hæretici iſtius inſulæ Gomerę oris cum inſtructa claſſe appuliſſent, atq; ſancti Sebaſtiani oppidum (de quo ſuprà) vi expugnaſſent, quotquot erant oppidani & fratres, oppidi Parocho patre Didaco Muñoſio, fratre Gumiele atq; aliquot alijs ſecluſis, in editiorem proximi montis partem ſe contulêre. Cumq; præfati hæretici hunc conuentum ingreſſi in Chriſti, atque Sanctorum imagines inſolenti quadam procacitate debaccharẽtur, præfatus pater Didacus Muñoſius, qui ad domus Cuſtodiam remanſerat, eos grauiter corripuit. Quamobrem illi ſupra modum exaſperati conuerſis in eum catapultis hominẽ alioquin piũ, atq; diuini honoris zelotypum ſpherulis tranſ- C uerberarunt, mortalemq; hanc vitam cum cęleſti patria commutare fecerunt. Quod vt frater Gumielis eiuſdem conuentus familiaris audiuit, è latebris egreſſus in huiuſmodi ſanguinarios hæreticos acrius inuehi cœpit: idq; in cauſa extitit, vt illi eius corpus plurimis, dirisq; vulneribus affecerint, atque vitam cum morte commutare coëgerint. Dum interim reliqui fratres montana tenerent, meminit eorum Guardianus derelicti in ſacrario venerabilis ac ſacroſancti Euchariſtiæ ſacramenti, maximeq; eapropter angi cœpit: quamobrem ſtrenuus Chriſti athleta, atq; de orthodoxa fide optimè meritus pater frater Antonius à ſancta Maria ex Icode Magnæ Canariæ oppido oriundus, ne fortè ſanctum canibus daretur, conuentum ſibi repetendum fore cenſuit. Ingreſſus itaq; eius eccleſiam ſumptum maxima cum deuotione Dominicũ corpus maximis cum lacrymis ori admouit, deglutiuitq;. Quod vt Satanæ miniſtri D conſpexerunt, eum compræhendentes ad prętoriam nauem deduxerunt. Cumq; nec eorum minis, nec blandimentis, nec etiam pollicitationibus, quibus eius conſtantiam ſupra modum tentarunt, tantus is pater acquieſcere vellet: imò potius, producto ex manica ligneo Crucifixo, eos ad reſcipiſcẽtiam, atq; tãti commiſſi criminis pęnitentiam viriliter, conſtantiſſimeq; hortaretur, ab ijs opprobrijs primùm ſaturatus, colaphis poſtmodum cæſus, diris vulneribus ictus, globulis ferreis tranſuerberatur, ac tandem in mare proiectus extitit: vbi & martyrij palmam glorioſè aſſequutus fuit. Idẽ ferè mortis genus ſub eiſdẽ hęreticis ſubijt pręfatus oppidi S. Sebaſtiani Parochus.

De monaſterio S. Claræ Lacunæ in inſula Teneriſæ.

APPVLSIS Clariſſis ſororibus ex Beatiano S. Antonij, atq; ex Reginenſi Sanlucaris de Barrameda monaſterijs ad Teneriſæ inſulam, earum conductor frater E Petrus Hiſpalenſis huius tunc Cuſtodię Cuſtos, vt Minoriticus is Lacunenſis S. Michaëlis conuentus eis traderetur, quàmdiligentiſſimè curauit. Sed cùm, reclamantibus poſt triginta annos & vltrà fratribus, eis reſtitutus eſſet, præfatæ moniales aliud ſibi monaſterium in fundo, ab Eulalia Fonte vidua ex Doctoris Niceani (vulgò Niçardo) morte relicta iuſto ære empto, ſub inuocatione B. virginis Clarę, anno reſtitutę ſalutis 1576. intra Lacunenſis præfatę ciuitatis mœnia à fundamentis ad apicem vſq; ædificandum curarunt: vbi impræſentiarum vſque earum circiter 80. perſeuerant. Sunt autem huiuſmodi moniales de ſecunda (vt aiunt) beatæ virginis Clarę Regula, mirumq; in modum tum ſanctitate, tum quoque pietate ac religione florent.

PROVIN-

PROVINCIA
S. CRVCIS INS. HISPAN.

A CVM in propria Chriſtophori Columbi patria Genuenſis, ac nauticæ artis peritiſſimi, domo abſolutiſſimus quidam nauta, ex hac vita excedẽs, aliquot ſcripta reliquiſſet, is Columbus, qui & Aſtronomiam optimè callebat, ad altiora, nempe ad alterius incogniti orbis explorationem aſpirare cœpit. Quamobrem aliquot Principes ad capiendam huiuſmodi prouinciam, ſibiq; fauendum hortatus eſt. Paſſus tamen ab eis repulſam, quòd delirus, mentiſq; minus compos haberetur, ad catholicos Hiſpaniæ Reges Ferdinandum V. atque Eliſabetham eius vxorem conuolauit. A quibus tandem, vtprimùm, quid in mẽte haberet, detexit, humaniſſimè exceptus, & benè ſperare iuſſus eſt. Fuêre tamen interim illi maximo adiumento commendatitiȩ literȩ, ſibi à quodã fratre Ioanne Piretio pro-
B feſſione Franciſcano, atq; Bȩticæ Prouinciȩ alumno, ad P.F. Ferdinandum à Talabrica eorundem Regum Confeſſarium datæ. Is ſiquidem P. Ferdinandus perlectis huiuſmodi literis eo de negotio cum R. Petro Gonſaluo à Mendoza Toletano Archiepiſcopo, qui plurimùm apud præfatos Reges valebat, ſerius egit: amboq; ſimul præfati Columbi propoſitum vtriq; Regi pro viribus commendarunt. Acceptis poſtmodũ Chriſtophorus Columbus à præmemoratis Regibus tribus ſpeculatorijs nauibus, milite, atq; cõmeatu inſtructis, ex portu 4. Auguſti eius anni, qui à partu Virgineo 1492. fuit, feliciſſimè ſoluit, atq; infra aliquantuli temporis ſpatium poſt plurimos in Oceano mari ſuperatos labores, ad nouam quandam inſulam, nomine Haiti, ad illud vſque
C tempus tum Aſiaticis, tum Africanis, tum quoq; Europicis omnino incognitam, atq; ab Hiſpania, vnde ille ſoluerat, 4200. milliarijs diſtantem, peruenit. Hanc vtprimùm, debellatis eius accolis, præfatorum Regum Imperio ſubiugauit Columbus, Hiſpaniolam inſulam in poſterum appellatam voluit. Continet hæc inſula 570. milliaria in longitudine, in latitudine verò 180. armentorum præterea, & ſacchari feraciſſima eſt, atq; peroptimis portibus abundat. Prȩfata igitur hæc inſula in Chriſtianorũ poteſtatẽ redacta, Chriſtophorus Columbus aſſumptis ſecum ſex eius incolis, atq; aliquibus alijs rebus Europicis omnino incognitis, ſed ab eadem inſula productis, Hiſpaniã repetijt; Barcinonemq;, vbi tunc temporis præfati Reges agebant, appulſus, ea omnia illis ob-
D ſequioſè obtulit, inſuper & quos progreſſus feciſſet abundè aperuit: addens maximũ eos Deo obſequium præſtituros, ſi vlterius progredi vellent, quandoquidem ea patria ampliſſima eſſet, idolatriæq; ſubiaceret, atq; antropophagis, ideſt hominibus, qui humanis carnibus veſcuntur, ſcateret. Cuius aduentu pientiſſimi Reges ſummopere gauiſi, atq; oblatas res, præcipuè verò Indos maximè admirati, ſe ad tantarum abominationum omnibus in partibus, quæ Regno ſibi audienti in poſterum accederent, extirpationẽ Chriſtiano pectore ex voto obligarũt. Quod & nòn minus fideliter, quàm piè tum ipſi, tum quoq; eius ſucceſſores, (vt ex eorundẽ chronicis liquidò paret) executioni mandarunt. Præterea & præfatos ſex Indos regia pompa baptizandos, & Alexandrum VI. Pont. max. de omnibus certiorem reddendũ curarunt. Vt igitur primùm
E pientiſſimus is ſummus Pontifex huiuſmodi nuncium accepit, de tanto ſucceſſu, ac de noua ſobole Chriſtifidelium Eccleſiæ adijcienda omnino lætus: inſuper & quòd ea vni Hiſpaniæ Regi Ferdinando innotuiſſent, quæ antiquiores Romanos, alioſq; trãfactos populos, licèt nouarum rerum cupidos, per tot temporum curricula fugerant, ſummopere admiratus, prȩfatam inſulam Hiſpaniolã, imò & quaſcunq; alias inſulas, atq; etiam continentem verſus Occidentem de nouo adinueniendas, tum ſibi, tũ quoq; ſuis in Regno Caſtellæ, atq; Legionis ſucceſſoribus, dũmodo de Prædicatoribus, atq; ſacerdotibus, qui huiuſmodi populũ ſuo imperio de nouo ſubactum ſacro baptiſmate

purifica-

purificarent, Chriſtianisq; ritibus imbuerent, opportunè prouiderent, proprio motu, A
atq; de illuſtriſſimorũ Cardinaliũ conſenſu, quod ſequitur, apoſtolicũ diploma dedit.

*Alexander Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei in Chriſto filio Ferdinando Regi, & cariſsimæ in
Chriſto filiæ Eliſabethæ Reginæ Caſtellæ, Legionis, Aragonum, Siciliæ & Granatæ illuſtribus
ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Inter cætera diuinæ Maieſtatis beneplacita opera: & cor-
dis noſtri deſiderabilia illud profectò potiſsimùm exiſtit, vt fides catholica, & Chriſtiana reli-
gio (noſtris præſertim temporibus) exaltetur, ac vbilibet amplietur, & dilatetur, animarumq;
ſalus procuretur, ac barbaræ nationes deprimantur, & ad fidem ipſam reducantur. Vnde cùm
ad hanc ſanctam Petri Sedẽ diuina fauente clementia (meritis licèt imparibus) euocati fuerimus,
cognoſcentes vos (tamquam veros catholicos Reges, & Principes, quales ſemper fuiſſe nouimus:
& à vobis præclarè geſta toti penè iam orbi notiſsima demonſtrant) ne dum id exoptare, ſed omni
conatu, ſtudio, & diligentia, nullis laboribus, nullis impenſis, nullisq; parcendo periculis, etiam B
proprium ſanguinẽ effundendo efficere, ac omnem animum veſtrum, omnesq; conatus ad hoc iam
dudum dedicaſſe; quemadmodum recuperatio Regni Granatæ à tyrannide Saracenorum hodier-
nis temporibus per vos cum tanta diuini nominis gloria facta teſtatur: dignè ducimus non im-
meritò, & debemus illa vobis etiam ſponte, & fauorabiliter concedere, per quæ huiuſmodi ſan-
ctum, et laudabile ab immortali Deo acceptum propoſitum indies feruentiori animo ad ipſius Dei
honorem, & imperij Chriſtiani propagationem proſequi valeatis. Sanè accepimus quòd vos, qui
dudum animum propoſueratis aliquas inſulas, & terras firmas remotas, & ignotas, ac per alios
hactenus non repertas quærere, & inuenire, vt illarum incolas & habitatores ad colendum Re-
demptorem noſtrum, & Fidem catholicam profitendum reduceretis, hactenus in expugnatione,
& recuperatione ipſius Regni Granatæ plurimùm occupati, huiuſmodi ſanctum, & laudabile pro-
poſitum veſtrum ad optatum finem perducere nequiuiſtis: ſed tandẽ, ſicut Domino placuit, Regno C
prædicto recuperato, volẽtes deſiderium adimplere veſtrum, dilectum filium Chriſtophorum Co-
lon (virum vtiq; dignum, & plurimum commendandum, ac tanto negotio aptum) cum nauigijs, &
hominibus ad ſimilia inſtructis, non ſine maximis laboribus, & periculis, ac expenſis deſtinaſtis,
vt terras firmas, & inſulas remotas, & incognitas huiuſmodi per mare, vbi hactenus nauigatum
non fuerat, diligenter inquireret. Qui tandem diuino auxilio (facta extrema diligentia) in
mari Oceano nauigantes, certas inſulas remotiſsimas, & etiam terras firmas, quæ per alios ha-
ctenus repertæ non fuerant, inuenerunt. In quibus quàmplurimæ gentes pacificè viuentes, & (vt
aſſeritur) nudi incedentes, nec carnibus veſcentes inhabitant, & (vt præfati nuntij veſtri poſſunt
opinari) gentes ipſæ in inſulis, & terris prædiſtis habitantes credunt vnum Deum Creatorem in
cœlis eſſe, ac ad fidem catholicã amplexandum, & bonis moribus imbuendum ſatis apti vidẽtur:
ſpesq; habetur, quòd ſi erudirẽtur, nomen Saluatoris Domini noſtri Ieſu Chriſti in terris, & in- D
ſulis prædictis facilè induceretur. Ac præfatus Chriſtophorus in vna ex principalibus inſulis
prædictis iam vnam turrim ſatis munitam (in qua certos Chriſtianos, qui ſecum iuerant, in cu-
ſtodiam, & vt alias inſulas, ac terras firmas, remotas, & incognitas inquirerent, poſuit) conſtrui,
& ædificari fecit. In quibus quidem inſulis, & terris iam repertis aurum, aromata, & aliæ quam-
plurimæ res pretioſæ diuerſi generis, & diuerſæ qualitatis reperiũtur. Vnde omnibus diligenter,
& præſertim fidei catholicæ exaltatione, & dilatatione (prout decet catholicos Reges, & Prin-
cipes) conſideratis more progenitorum veſtrorum claræ memoriæ Regum terras firmas, & inſu-
las prædictas, illarumq; incolæ & habitatores vobis (diuina fauente clementia) ſubijcere,
& ad fidem catholicam reducere propoſuiſtis. Nos igitur huiuſmodi veſtrum ſanctum, & lau-
dabile propoſitum plurimùm in Domino commendantes, ac cupientes vt illud ad debitum fi-
nem perducatur, & ipſum nomen Saluatoris noſtri in partibus illis inducatur, hortamur E
vos quamplurimùm in Domino, & per ſacri lauacri ſuſceptionem, qua mandatis apoſtolicis
obligati eſtis; & per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti attentè requirimus, vt
cum expeditione huiuſmodi omnino proſequi, & aſſumere prona mente orthodoxæ fidei zelo in-
tendatis, populosq; in huiuſmodi inſulis, & terris degentes ad Chriſtianam religionem ſuſci-
piendum inducere velitis, & debeatis, nec pericula, nec labores vllo vnquam tempore vos de-
terreant, firma ſpe, fiduciaq; conceptis, quod Deus omnipotens conatus veſtros feliciter pro-
ſequetur: Et vt tanti negotij prouinciam apoſtolicæ gratiæ largitate donare liberius, & audacius
aſſumatis, motu proprio non ad veſtram, vel alterius pro vobis ſuper hoc nobis oblatæ petitio-
nis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate, & ex certa ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis
plenitu-*

A *plenitudine,omnes inſulas,& terras firmas inuentas,& inueniẽdas,detectas,& detegẽdas ver-
ſus Occidentẽ & Meridiẽ fabricãdo,& cõſtruẽdo vnã lineã à polo Arctico,ſcilicet Septẽtrione,ad
polũ Antarcticũ,ſcilicet Meridiẽ,ſiue terræ firmæ,& inſulæ inuẽtæ,& inueniẽdæ ſint verſus Indiã
aut verſus aliã quamcunq; partẽ,quæ linea diſtet à qualibet inſularũ,quæ vulgariter nũcupantur
delos Azores & Cabo verde,centũ leucis verſus Occidentẽ,& Meridiẽ.Itaq; oẽs Inſulæ, & terræ
firmæ repertæ & reperiẽdæ,detectæ & detegẽdæ à præfata linea verſus Occidentẽ,& Meridiem,
quæ per aliũ Regẽ,aut Principẽ Chriſtianum nõ fuerint actualiter poſſeſſæ,vſq; ad diẽ natiuitatis
Domini noſtri Ieſu Chriſti proximè præcedẽtis,à quò incipit annus præſens 1493.quãdo fuerũt
per nũtios & Capitaneos veſtros inuẽtæ aliquæ prædictarũ Inſularũ,authoritate omnipotẽtis Dei
nobis in B.Petro cõceſſa,ac Vicariatus Ieſu Chriſti,qua fungimur in terris, cũ oĩbus illarũ domi-
nijs,ciuitatibus,caſtris,locis,& villis,iuribusq; & iuriſdictionibus, ac pertinẽtijs vniuerſis vo-
bis,hæredibusq; & ſucceſſoribus veſtris Caſtellæ,& Legionis Regibus in perpetuũ tenore præſen-
B tiũ donamus,cõcedimus,& aſsignamus:voſq;,& hæredes ac ſucceſſores præfatos illarũ Dominos
cũ plena,libera,& omnimoda põtate,authoritate,& iuriſdictione facimus,cõſtituimus,& deputa
mus:decernẽtes nihilominus per huiuſmodi donationẽ,conceſsionẽ, & aſsignationẽ noſtrã nulli
Chriſtiano Principi,qui actualiter præfatas inſulas, & terras firmas poſſederit,vſq; ad prædictũ
diẽ natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti ius quæſitũ ſublatũ intelligi poſſe,aut auferri debere:&
inſuper mãdamus vobis in virtute ſanctæ obediẽtiæ,vt (ſicut etiã pollicemini,& non dubitamus
pro veſtra maxima deuotione,& regia magnanimitate vos eſſe facturos)ad terras firmas,& inſu
las prædictas viros probos,& Deũ timẽtes, doctos,peritos & expertes ad inſtruendũ incolas, &
habitatores præfatos in Fide catholica,& bonis moribus imbuendũ deſtinare debeatis,omnẽ debi
tam diligentiã in pramiſsis adhibẽtes. Ac quibuſcunq; perſonis cuiuſcunq; dignitatis etiã Impe
rialis,& Regalis,ſtatus,gradus,ordinis,vel cõditionis ſub excõicationis latæ ſentẽtiæ pœna (quã
C eo ipſo quòd cõtra fecerint,incurrãt)diſtrictius inhibemus,ne ad inſulas,& terras firmas inuen-
tas & inueniẽdas,detectas,& detegẽdas verſus Occidentẽ,& Meridiẽ,fabricãdo & conſtruen
do lineã à polo Arctico ad polũ Antarcticũ,ſiuæ terræ firmæ,& Inſulæ inuẽtæ & inueniẽdæ ſint
verſus Indiã,aut verſus aliã quãcumq; partẽ.Quæ tamẽ linea diſtet à qualibet inſularũ,quæ vul-
gariter nuncupãtur,de los AZores,& Cabo verde centũ leucis verſus Occidentẽ & Meridiẽ (vt
præfertur)pro mercibus habẽdis,vel quacunq; alia de cauſa accedere præſumat abſq; veſtra,ac hæ
redũ & ſucceſſorũ veſtrorũ prædictorũ licẽtia ſpãli:nõ obſtãtibus cõſtitutionibus,& ordinationi-
bus apoſtolicis:in illo,à quo Imperia,et Dominationes ac bona cũcta procedũt cõfidentes,quòd di-
rigente Domino actus veſtros,ſi huiuſmodi ſanctũ,& laudabile propoſitũ proſequamini,breui tẽ-
pore cũ felicitate & gloria totius populi Chriſtiani veſtri labores, & conatus exitũ felicisſimũ
conſequentur.Verùm,quia difficilè foret praſentes litteras ad ſingula quæque loca, in quibus ex-
pediens fuerit, deferri, volumus, ac motu & ſcientia ſimilibus decernimus, quòd illarum tran-
D ſumptis manu publici Notarij inde rogati ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonr in eccleſiaſtica
dignitate conſtitutæ, seu curiæ eccleſiaſticæ munitis ea prorſus fides in iudicio & extra, ac aliàs
vbilibet adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo om-
nino hominum liceat hanc paginam noſtræ commendationis, &c. Siquis aũt hoc attentare &c.
Datũ Romæ apud S. Petrũ anno Dominicæ 1493.4.nonas Maij, Põtificatus noſtri anno primo.*

Vt autẽ ad noſtrum propoſitũ deueniamus,Chriſtophorus Colũbus, vt primũ pręfata
inſula Hiſpaniola potitus eſt,principi eius oppido,quod poſtea in celebrẽ ciuitatẽ,to-
tiuſq; inſulæ metropolim, atq; in archiepiſcopalem ſedẽ ſub nomine S. Dominici ab
eius patre ſic dicto euaſit, vterinum fratrem in Gubernatorem præfecit: alijſque
plurimis oppidis, & ciuitatibus, de quorum numero ſunt ciuitas ſancti Iacobi de
Equitibus, ciuitas Portus argentei, ciuitas Portus regii, atque ciuitas Iaguanæ,ini
E tium dedit.Quidam verò Chriſti fideles citream miræ magnitudinis,crucem in oppi-
di S.Iacobi de Planitie,(vulgò de la vega) in Maguana veſtibulo,vt qui aliquando in-
de tranſirent, eam regionem à Chriſtianis poſſeſſam fuiſſe agnoſcerent, poſtmodum
erexêre.Hanc crucem funibus alligatam 600. infideles Indi ad terram deijcere coacti
ſunt:cùmq; intentum aſſequi non potuiſſent, erecta poſt elapſum triduum ingenti py-
ra,ſubmiſſoq; igne eam in fauillam redigere intenderũt.Sed fruſtra, Deo opt.max. id
minimè permittente.Volunt etiã, vt pulcherrima quædam virgo modò ſplendido atq;
hilari,modò verò ſubirato vultu præfatis Indis,dum iſta præſtare ſatagunt, ſæpius vi-

ſa ſit:quodq; ea propter cœptis diſtiterint,maximoq; cum vlulatu, atque omnino exterriti inde abſceſſerint.Quod & in cauſa extitit,vt huiuſmodi crux à Chriſti fidelibus maximo in pretio in poſterũ haberetur;atq; in plures partes diuiſa diuerſis in locis ſingulari quadã deuotione colatur. Nec immeritò ſanè,cùm ad eius contactũ quàmpluri mi languẽtes ex diuerſis infirmitatibus conualuerint;atq; dæmoniaci nõ pauci ab immundis ſpiritibus liberati ſint.Crediderim etiã,idq;non abſre,hanc Prouinciã ab eadẽ cruce nomẽ duxiſſe;appellatur nanq; Prouincia S.Crucis inſulæ Hiſpaniolæ. Idq; maius eius ſigillũ,quod prægrãdi Dñica cruce mari innixa, cui cætera Dominicæ paſſionis improperia hinc inde aſtant,atq; ſequẽtibus literis: ECCE. CRVCEM. DOMINI. FVGITE. PARTES. ADVERSAE. orbiculatim inſignitur,inſinuare videtur.Poſt elapſos verò aliquot dies ab inſulæ iſtius expugnatione, nonnulli fratres noſtri,& inter eos frater Ioãnes Piretius,qui Colũbo, ne à tãta Prouincia diſcederet,inſtantiſſimè ſuaſit,ad has partes ſecũda nauigatione traiecêre: atq; præſenti Prouinciç in hunc modũ initiũ dedêre.Is namq; frater Ioãnes Piretius, primò in iſtã inſulam ingreſſus,ſtraminaceũ tuguriolũ ſibi ędificari iuſſit;inibiq; primũ ſacrũ fecit;atq; demum Euchariſtię ſacramentũ aſſeruandũ curauit.Et hęc prima Occiduarũ omnium Indiarũ eccleſia eſt.Succedentibus verò poſtmodũ quibuſdã alijs Prouinciæ Caſtellæ, præſertim verò Bæticæ eius Cuſtodiæ fratribus, vnumq; aut alterũ conuentũ,in quo cõmorari poſſent,erigentibus,S.Crucis Cuſtodia,Prouinciæ tñ Caſtellę ſubacta,nobis prodijt,atq; ad annũ vſq; Dñi 1555.ſub eius ſignis feliciter militauit. Sed in gñali totius noſtri Ordinis Capitulo Pincijs anno 1565.celebrato in peculiarẽ,ſub S.Crucis Inſulæ Hiſpaniolæ titulo,Prouinciã ex Pij IIII.Pont.max.decreto euecta eſt. Quæ quidẽ Prouincia ex 6.tãtùm fratrũ,& vnico ſororũ monaſterijs cõſtat: & Dñica Cruce & SS. Franciſci,atq; Dominici ſe mutuò amplexantiũ iconibus, quòd inſignior iſtius inſulæ ciuitas,imò & vniuerſa inſula nomine.S.Dñici paſſim appelletur,& ex cęteris religioſis ſeraphici patris Frãciſci ſequaces primi ad hãc inſulã conuolarint, quòdq; deniq; illius crucis à Colũbo erectę memoria iſtis in partibus celeberrima ſit, cohoneſtata eſt.

De conuentu S.Franciſci ciuitatis S.Dominici. Conu. I.

POSTEA quã ſtrenuus ille Dux Chriſtophorus Colũbus deuictis idolatris, Hiſpaniola inſula potitus fuit, vt quod ſummo labore acquiſierat, id diutius permaneret, vnã aut alterã ciuitatẽ in ea ædificare decreuit. Nactus flumen tãto negotio accommodatiſſimũ,quod,fluẽte ac refluente mari,bis in die creſcit,biſq; decreſcit, præmeditatã in eius margine vrbẽ cõſtruere cœpit.Sed cùm is locus,quòd paluſtris eſſet, inſalubri infeſtaretur aura, ſtatimq; derelictus, atq; alter multò ſalubrior, multòque cõmodior ex altera præfati fluminis parte electus extitit: vbi & S. Dominici ciuitas à Dominico ipſius Chriſtophori Colũbi patre ſic dicta,ſatis magnificè,ſatiſq; auguſtè ędificata fuit. Ad hanc poſtmodũ ciuitatẽ cùm F.Ioan. Piretius appuliſſet, ſtraminaceamq; quandam ędiculã tumultuario opere erigendã curaſſet,pręſenti monaſterio, quod ſeraphico P.Franciſco ſacratũ euaſit,felix initiũ dedit: idq; præfati Chriſtophori Columbi beneficio. Cuius tãta fuit ad ſeraphicum noſtrũ Ordinem deuotio,tantaq; erga pręfatum F. Ioan. gratitudo, vt tum ipſam eccleſiã, tum quoq; reliquã domum, quam 40.fratres inhabitant,ex polito lapide extrui fecerit, atq; neceſſaria ſupellectili inſtruxerit.Nec facilè explicari poſſet inſularium,quorum tum argenteis,tum aureis, tum quoq; cereis votis alterũ ex eius ſacellis elegantiſſimè exornatur,ad hunc cõuentum deuotio. Eſt & alia in hac S. Dominici ciuitate ampliſſima,ac ſupra modum elegans noſtri Ordinis eccleſia,à Franciſcano quodã F.Franciſco Ceraſolo Prouinciç Caſtellę alumno, atq; iſtius tunc Cuſtodię Commiſſario, ſub anno 1547. erecta; in cuius ędificatione ad 70.aureorum coronatorũ millia & amplius ad minus conſumpta ſunt.

De conuentu S.Iacobi Cubæ. Conu. II.

ANIMADVERTENS religioſus P.F.Franciſcus Chiaues,Prouinciç Caſtellç alumnus,quantùm emolumẽti, eccleſię iſtius inſulæ acceſſurum eſſet,ſi Minoriticus conuentus Cubę,quod iſtius inſulę oppidum eſt,erigeretur,quatenus id ſibi liceret à

A ret à regijs officiarijs inſtantiſſimè petijt. Vt igitur primùm voti compos effectus fuit, hoc monaſteriũ, Apoſtolo Iacobo ſacrum, intra præfati oppidi Cubę mœnia ab inſularibus ad fidẽ de nouo conuerſis erigendum curauit. Habitant hoc in monaſterio 8. fratres, qui liberaliſſimis catholici Hiſpaniarum Regis Philippi II. ſumptibus aluntur: quiq; ſtatutis diebus ad Indorum pagos, vt paruulos ſacro regenerationis lauacro ab originali labe purificent, vt adultos in fide felicius inſtruant, vtq; omnibus denique Dei verbum de ſuggeſtu proponant, cæteraque ſacramenta miniſtrent, ſe conferunt. Idipſum quoque reliquorum iſtius inſulæ conuentuum habitatores acuratè pręſtant.

De conuentu S. Iacobi Legionenſis Iaguanæ. Conu. III.

CVRARVNT, idq; fratrum ſolicitudine, primi illi iſtius inſulæ expugnatores
B ædificandum in S. Iacobi Legionenſis honorẽ Minoriticum quendã conuẽtum, intra ciuitatis Iaguanæ ſepta: illumq; oĩbus ſuis numeris abſolutum fratribus inhabitandum cõtulêre. Sed cùm is conuentus ſuperioribus annis ex quodã terremotu omnimodam paſſus eſſet ruinam, ab eius habitatoribus ad tempus derelictus eſt. Piorum tamen liberalitate poſtmodum reædificatus, ab ijſdem denuò inhabitatus extitit: vnde & ab eorum 20. impræſentiarum incolitur. Id tamen diſcriminis inter hũc de nouo conſtructum, & illum ab antiquo ædificatum eſt, quòd ille amplitudinis palmã cæteris iſtius Prouincię locis pręriperet, iſte verò inter mediocres computandus veniat.

De conuentu S. Antonij Truſillij. Conu. IIII.

POST aliquot annos ab inſulæ iſtius expugnatione pręſens conuentus, B. P. An-
C tonio de Padua ſacratus, Truſillj, quod iſtiuſmet inſulę oppidũ eſt, ab Indis ad fidem conuerſis conſtructus, palmarumq; folijs, pro antiquiore illius gentis more, contectus extitit. Atqui poſtmodum, fratribus in id maximè incumbentibus, Hiſpanorũ ibi degẽtium eleemoſynis in multò meliorem formam redactus, atq; ex firmiori materia fabrefactus fuit: vnde & à 10. fratribus commodè ſatis imprę ſentiarũ inhabitatur.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Tucuij. Conu. V.

SOLICITI ſupra modum fratres noſtri de iſtius inſulæ habitatorum ſalute: atq; id maximè præcauentes, ne videlicet per ſacrũ baptiſmatis lauacrum regenerati, iteratò ad idolatriam, tamquam canes ad vomitum, declinarent, præſentem conuentum, S. Mariæ de Angelis ſacrum, Tucuij, qđ non vulgare oppidum eſt, ab inſularibus
D ædificãdum, atq; ad perfectionẽ adducendũ curarunt. Cuius quidẽ conuentus habitatores, qui frequẽtius ſunt 8. nec laboribus, nec cuiuis diſcrimini parcũt, dũmodo iſtius patriæ Indos in catholicæ Fidei officio, atq; in regiæ Maieſtatis obſequio cõtineant.

De conuentu Purificationis B. Mariæ Bariquizimeti. Conu. VI.

NE miretur (abſecro) curioſus lector, quod nihil memorabile de iſtius Prouincię conuentibus ſibi legendum proponamus: nam ab eo fructu, quem fratres noſtri ſumma cura, ſummaque diligentia, ac ſummis denique laboribus Dominicum in horreum ſingulis diebus inferunt, nihil penitus aliud occurrit. Si tamen ea à ſe deſiderari intelligeremus, profectò ſibi ad nauſeam vſque à nobis ſatisfieret. Quod ne fecerim,
E rim, incurrendæ prolixitatis timor me retardauit, nouerit: tamen 10. fratres præſentis conuentus, Purificationi Virginis ſacri, habitatores parochorum munere fungi.

De monaſterio S. Claræ ciuitatis S. Dominici. Mon. I.

EXISTIMARIM (licèt ſcripto hoc minimè conſtet) præſens monaſterium, B. virgini Claræ intra memoratæ ciuitatis S. Dominici mœnia erectum, & à 50. Clariſſis ſororibus Vrbaniſtis, eiſq; religioſiſſimis, inhabitatum, tum ex publicis ciuium eleemoſynis, tum quoque ex priuatis ſacrarum virginum dotibus, non ita poſt multum temporis ab iſtius inſulæ Hiſpaniolæ expugnatione, per Chriſtophorum Columbum Regiæ claſſis præfectum, eiusq; milites facta, à fundamẽtis ædificatum fuiſſe.

PROVIN-

PROVINCIA S. THO. APVD INDOS ORIEN.

A LICET cæleſtibus tot miraculis diuina miſericordia nobis minimè commendaretur, ex his tamen, quæ circa nos ſingulis diebus aguntur, præcipuè verò ex mirabili Orientalium Indorum conuerſione, quæ inuictiſſimi, ſimulatque prudentiſſimi, necnõ de Chriſtiana religione optimè meriti Emanuelis Portugaliæ Regis induſtria, feliciſſimis auſpicijs atq; opera, circa annum à lętabunda Chriſti natiuitate ſeſquimilleſimum contigit, commendatiſſima eſſet Cùm nullis præcedentibus meritis, imò potius maximis demeritis, barbaris illis nationibus ſedentibus in tenebris, & vmbra mortis, tempore ab illo inacceſſibili, atque ſacroſancto Conſiſtorio determinato, Deus opt. max. ſuam lucem imperti-
B ri per pauperculos quoſdam, ſed verè religioſos, ſed verè ſui ſtatus zelotes, imò verò Euangelicæ veritatis profeſſores Prouinciæ Portugaliæ fratres maxima ſua bonitate, atq; gratuita liberalitate, voluerit. Nam vt in eius Prouinciæ exordio tetigimus, hæc S. Thomę Prouincia, quæ Orientalem Indiam complectitur, ſui altricem, nutricẽ atq; parẽtem agnoſcit præfatã Portugalię Prouinciã, ſeque talem habere matrem, vt pia, vereq; legitima proles gloriatur. Acturus igitur de hac S. Thomę Prouincia altius mihi fundamentũ iaciendum erit, atq; aliquid huic noſtræ deſcriptioni de heroicis, illuſtriſſimiſq; præfati Emanuelis Portugalię Regis factis, & geſtis, breuiori tamen ſtylo interſerendum erit. Sitiens itaq; ſereniſſimus Emanuel Portugaliæ Rex animarum ſa-
C lutem, tres naues onerarias milite, atque nauta inſtructas, quę Orientalem Indiam rimarentur, anno à Virgineo partu 1497. expediuit, illiſq; Vaſcũ à Gama Capitaneum præfecit. Ille verò iniuncto muneri ſatisfacturus vſq; ad Malauaricum littus penetrans, eo adamuſſim perluſtrato, vaſibuſque ſibi commiſſis myſticis ſpeciebus onuſtis, in Portugaliam reuerſus eſt. Sequenti verò triennio, nempe anno à mundi redemptione ſeſquimilleſimo pręfatus Emanuel Rex inſtructam ex 13. nauibus claſſem, ſub illuſtriſſimo ac ſtrenuo Capitaneo Petro Aluarez Cabral, ad Indos iterum deſtinauit, in eaque 8. Prouincię Portugaliæ patres, viros vtique doctos, atque graues, ſub V.P.F. Henrico, qui, poſt felicem illam expeditionem in Luſitaniam reuerſus, eidem Regi à
D ſacris confeſſionibus, ac tandem Cæptanus Epiſcopus, necnon & primus hereticæ prauitatis Inquiſitor apud Luſitanos fuit, ire voluit. Quæ quidem claſſis Calicutum vſq;, quæ Samorini Regis patria erat, peruenit, atq; fœdere inter pręfatũ Samorinum Regem & claſſis Præfectum Petrum Aluarez Cabral icto, communique pace conſtituta ancoras iecit. Dumque aromata ab infido Rege, intra menſem promiſſa, quibus naues onerare poſſit, Præfectus incautè præſtolatur, & 50. eius milites, nec non & 8. illi fratres circa quãdam domum à Rege vltrò oblatam prope maritimũ portum verſantur, egreſſi è propinquioribus domibus Mauri plurimis Nairis (quod barbarorum gentilium genus eſt,) admixti ex Regis beneplacito, inq; prædictam Chriſtianorum domũ
E irruentes, pauperes Luſitanos, qui nihil minus cogitabant, funeſto mucrone ad 40. numero, ſimulq; cũ eis tres Minoritas, trucidarunt. Et niſi fortè fortuna aliquot ex nauibus præfatis ſcaphæ littori applicuiſſent, quæ & fugiẽtes quinque reliquos fratres ſimul cùm decem militibus opportunè exceperunt, nullus penitus eorum truculentam inimicorum rabiem euaſiſſet: licèt non abſque acceptis vulneribus fuga ſibi conſuluerint. Quapropter claſſis Pręfectus œſtro percitus regias, cæterorumque Maurorum naues in portu ſub ancoris ſubſiſtentes igne abſumpſit, pluresque domos, atque homines iteratis bombardarum ictibus perdidit, ac tandem velis vento datis Cochimũ nobilem atq; regiam ciuitatem amplicuit. Vbi inito cum eius eius Rege amicabili fœdere, & domum quam Luſitano milite, atq; claſſe cõmuniuit, ad aromata coaceruanda

ibidem erexit,& reliquas naues tum pipere , tũ cinnamomo,tum quoq; reliquis aro- A
maticis ſpeciebus onerauit ; ac omnibus pro voto compoſitis , relictis ibidẽ fratribus, qui Cochimenſem Regem , eiuſq; populum ad fidem conuerterent , Portugaliã repetijt. Fuit Cochimicus Rex fidelis omnino,atq; Luſitanis amiciſſimus,quapropter ſingulis annis Emanuel Portugaliæ Rex ad eum & claſſem, & militẽ , vt ſic tandẽ in officio contineretur,mittere ſtuduit .

Anno præterea Domini 1502. idem Portugaliæ Rex Emanuel aliam claſſem 13. nauibus inſtructam ſub præfato Vaſco à Gama in Indiam tranſmiſit, qui feliciſſimo itinere,ſecundiſque ventis Cochimum peruenit,atq; poſt aliquot dies aduentantes ad ſe quoſdam Chriſtianorũ Orientalium legatos humaniſſimè,ſimulatq; honorificentiſſimè excepit:quorum legatio fuit huiuſmodi . *Nos,Illuſtriſſime Præfecte,ſumus Chriſtiani, noſtrumq́ primum fidei parentem agnoſcimus beatum Thomam Apoſtolum , qui primæuis illis* B
temporibus ad noſtras partes deflectens , prædeceſſoribus noſtris ſacrum Euangelium annuntiauit,Chriſti fidem prædicauit,atque regenerationis lauacrum impertitus eſt:à quibus & nos, quæ Chriſtianæ fidei ſunt,tanquam per manus accepimus, modoq́ Chaldæis Epiſcopis in ſpiritualibus paremus . Sed quia Mauris , Gentilibuſq́ circundamur , à quibus & plura incommoda patimur, & noſtræ fidei plures ſtruuntur inſidiæ , teq́ ſtrenuum ſereniſſimi , atque Chriſtianiſſimi Regis Præfectum,& Capitaneum nouimus,te per acerbiſſimam Chriſti paſſionem, beatiq́ Thomæ Apoſtoli exantlatos in noſtra patria labores, necnon & per omnia ſacra,communemq́ fidem rogamus & obteſtamur,vt noſtri miſerearis,noſq́ à tantis malis periculis,atq́ imminentibus à noſtris inimicis perſecutionibus tueri,atque protegere velis. Idq́ ſi feceris,& Deo rem longe gratiſſimam, & tanto tuo Rege, tuaq́ perſona digniſſimam feceris . Nam nos tibi omnia noſtra bona , liberos, vxores,parentes,conſanguineos,& quocunque alio modo ſanguine coniunctos, &,quod magis eſt C
nos ipſos committimus . Idq́ ipſum proculdubio promptiſſimis animis ſereniſſimo tuo Regi (ſi adeſſet) committeremus. Quem nihilominus ex hac ipſa hora in verum,legitimum atque naturalẽ noſtrum Regem eligimus,ſuſcipimus atque veneramur,eiuſque imperio perpetuò ſubeſſe volumus. In quorum etiam fidem,atque promptiſſimam obedientiam hanc tibi iudiciariam virgam offerimus,tradimusq́. Hiſque dictis rubeam quandam virgam ad ſceptri modum efformatã, cuius vtraque extremitas argento cælabatur,ſed ſuperior argenteis tribus tintinnabulis illuſtrior reddebatur,ſibi porrexerũt.Quibus Præfectus,redditis primò debitis gratiarum actionibus,pro ſua ſolita humanitate (erat enim benigniſſimus)comiter ſatis, atque hilari vultu in hunc modum reſpondit. *Præcipuas inter cauſas,quæ meum Regem ad Indicam expeditionem , atque hanc prouinciam ſuſcipiendam impulerunt , principem locum obtinet huius patriæ Chriſtianorũ neceſſitudo,vt tandẽ illis iure optimo & adeſſe,& opitulari atque* D
optatã libertatẽ,pulſis eorũ inimicis,reſtituere poſſit, cùm ſibi eorũ labor,afflictio atq; miſeria in propatulo ſint, Quapropter bono animo eſtote , optimèque de eius benignitate , fauore atque liberalitate ſperate . Nec minus interim vobis de mea opera polliceamini , quippe qui abſque dubio quæ mearum fuerint partium,cùm eius Maieſtatem conuenero, in veſtrum fauorem acturus ſim. Non parum laudanda venit Orientalium horum Chriſtianorum , quorum nulla penitus apud nos extabat cognitio, in Chriſti fide atque confeſſione conſtantia : quippe qui eam à beato Apoſtolo Thoma acceptam, licèt diuerſis , maximiſque ea de cauſa concuſſi difficultatibus,atque tribulationibus ſibi ab Infidelibus,barbariſque excitatis,abſque ſacerdote atq; Paſtore,qui ſe in propoſito (vt inferius patebit) cõfirmaret, per 1500.annos & vltra tenuerint,ſeruauerintque.Hæc autem pertrãſeundo dicta ſunto in noſtri tẽporis hæreticorũ , atq; nouatorũ confuſionẽ , qui auitã fidẽ tot miraculis, E
atq; ſanctiſſimorũ Doctorũ,& Eccleſiæ,teſtimonio confirmatam deſerentes , quorundam ſycophantarũ ſomnijs adhærere maluerint.Nolim tamẽ inficiari,quin ex Infidelium conuictu atque habitatione (vt eſt humana natura ad malũ procliuis) aliquot errores ſanę doctrinę per Apoſtolũ traditę admiſcuerint. A quibus tñ per Dei gratiã fratrũ noſtrorum,atque aliorum religioſorum,qui ex Hiſpania ad eos traiecerunt , opera, & fideli prædicatione reuocati ſunt . Sed vt vnde deflexit ſermo eò redeat.Aderant fortè fratres huic colloquio , atque legationi , qui redditis Deo opt. max.de religioſo more debitis gratiarum actionibus, tum ob illorum Chriſtianorum priſcam atque conſtantem fidem, tum quoque ob occaſionem, quæ ſeſe illi offerre incipiebat, eos omni humanitate

A humanitate, omnique beneuolentia proſequuti, mutuam ſecum, atque arctiſſimam amicitiam contraxêre. Quapropter & iſti ad illos, & illi ad iſtos ſæpius diuertebant. Præterea fratres eorum filios, qui nondum regenerati fuerant, ab originali labe per baptiſmatis ſacramentum abluerunt: Nam & ſacerdotibus, qui id ex officio præſtarent, omnino carebant, & eorum Epiſcopus quater tãtùm in anno ſacris operaturus, & ſemel tantùm paruulos baptizaturus, ad populum ſibi cõmiſſum diuertebat. Solicitabat interim Samorinus (de quo ſuprà) per omnes vias atque modos Cochinicum Regem, vt Luſitanos apud ſe degentes vel occideret, vel longius propelleret. Quo tamẽ id negante, infeſtiſſimis armis, atque cruentiſſimo bello in eum inſurrexit: & hoc in cauſa fuit, vt pauperculi quinque fratres Minoritæ Cochinico Regi adhærentes plura incommoda, plureſque labores perpetirẽtur. Adiecit poſtmodum Portugaliæ Rex Emanuel anno Dñi 1505. pręcedẽtibus claſſibus & quartam multò maiorem, multoq; in-
B ſtructiorem, ſibique illuſtrem Franciſcum ab Almeida, quem & Indiæ Proregem eſſe, & aliquot Franciſcanos fratres ſecum deducere voluit, opportunè prępoſuit. Qui quidem Prorex officium ſibi iniunctum adeò ſtrenuè, adeoque viriliter exequutus eſt, vt antequam in Indiã peruenerit, Macambiquicum littus, atq; Melindẽ, eorumq; Reges Portugaliæ Regis ſubiugarit imperio. In qua quidẽ ſubiugatione non parũ eorum fratrum, quos ſecũ habebat, opera enituit: cùm alius militũ vulnera alligauerit, alius acceleratam morientium confeſſionem exceperit, alius militem primus inter primos ad pugnam cohortatus ſit, & alius cruces, chriſtianaque vexilla feliciſſimè erexerit.

Illuſtriſſimo igitur Franciſco ab Almeida Indiæ (vt præfati ſumus) Proregi Canonori agenti Luſitanus factor, qui Cochimij aromatibus congregandis intendebat, per literas ſignificauit venturũ ad ſe breui quendã Franciſcanum cũ Regis Narzingæ lega-
C tione: qui & venit. Is pater fortè fortuna venerat inuiſurus templũ beati Thomæ Apoſtoli in Narzingæ Regno erectum, indeque ad Regẽ eius ſalutandi cauſa excurrẽs, ab eo comiter, humaniterque exceptus, & ad Proregem, cuius victorias, & famã intellexerat, cum pacifica legatione ſimul cum alio collegato miſſus fuit. Peruenti igitur ambo Regis Narzingæ legati, Minorita ſcilicet & eius ſocius Canonorũ, præſentiæq; Proregis præſentati, poſt mutuam illam cæremonialem ſalutationem, mutuoſque exhibitos de laudabili more honores coram tota Luſitanica nobilitate in hæc verba proruperũt.

Rex noſter Narzinganus, potentisſime virorum, auditis tuo felicisſimo aduentu, tuiſque victorijs de felicisſimo hoste reportatis, nec non & alijs famoſisſimis, quæ Capitaneis inuictisſimi Portugaliæ Regis, ſuiſque militibus his in partibus contigerunt, cupit tum cum potentisſimo tuo Rege, tum quoque tecum, atque cum omnibus tuis fœdus, amicitiam atque neceſsitudinem
D *vnire: tibique omnes ſuas naues, omneſque maritimos portus, quos in ſua ditione obtinet, atque omnem militem ad quamcunque neceſsitatem pollicetur: immo & in certioris fidei argumentum tibi concedit, vt in ſingulis præfatis portubus munitiones erigere, atque militem conſtituere poſsis inſuper & iuuenculam ſororem vterinam ſatis ſpecioſam ſerenisſimi Portugaliæ Regis primogenio matrimonio iungendam, collata ſibi maxima dote, libentisſimè offert.*

Hiſque dictis epiſtolam quãdam propria præfati Regis Narzingæ manu ſcriptã Emanueli Regi tranſmittendam Proregi tradiderunt: quę & præfatæ legationis exemplar omnino erat: inſuper & reſeratis quibuſdã ciſtis duo maximę eſtimationis collaria ex diuerſis gemmis contexta, aliquotque annullos pretioſiſſimis lapidibus exornatos, atq; plurima tapetia tum aurea, tum quoque ſericea Narzingæ Regis nomine ad Portugaliæ Principem fideliſſimè tranſmittenda Præfecto obtulerunt. Quæ omnia ille li-
E bentiſſimè, atque hilari vultu admiſit, illiſque recedentibus aliquot vaſa tum aurea, tũ quoq; argentea more Hiſpanico optimè elaborata ad ſuum Regẽ munuſculi vice perferenda tradidit. Præfati Franciſcani fratris nomen erat Ludouicus, qui cum alio collegato ad Narzingæ Regem reuerſus eſt. Anno interim 1510. Alphonſus Albuquerchius Indię Prorex Goam famoſam Indorum ciuitatem viriliter expugnauit, Regiſq; Emanuelis imperio ſubegit, atque Franciſcanis fratribus, qui ea in expugnatione diligentiſſimam operã pro ſuo munere nauarunt, locum ad vnius conuentus ędificationẽ propè Maurorum delubrũ aſſignauit. Hunc poſtmodũ præfatus Rex Emanuel iuxta eius, qui Eborę conſtructus eſt, formam ædificari voluit. Quia verò in ea inſula bellis,

plurimiſque

plurimiſq;incōmodis per aliquale tēpus agitata extitit,nō licuit fratribus ipſum opus, A
quod nihilominus omnibus ſuis numeris abſolutum fuit,iuxta pientiſſimi Regis man
datum erigere. Ex hoc itaque conuentu, tamquam exquodam ſeminario egreſſi
religioſiſſimi ac zelātiſſimi fratres, alij claſſi congrediebantur:alij xenodochijs præe-
rant,infirmiſque aderant:alij barbaris illis nationibus, atque gentilibus verbum Dei
proponebant,prædicabantque,atq; conuerſos ſacro regenerationis lauacro purifica-
bāt:alij verò factorijs(ſic enim domus, in quibus aromata in Portugaliam deferenda
conſeruantur,appellitari conſueuerunt) aſſiſtebant, vt Luſitanis Cananori, Cochimi,
Coilani atque Goæ agentibus ſacramenta miniſtrarēt.Et, vt paucis multa perſtringā,
quicquid in India Orientali per quadraginta continuos annos laboris fuit, ſiue in in-
firmis curandis,ſiue in infidelibus conuertendis,ſiue in cathecumenis inſtruendis, ſiue
in conuerſis in officio continendis,ſiue in ſacramentis miniſtrandis,ſiue etiam in alijs B
operibus charitatis exercendis,id totum ex Franciſcanorum humeris pependit. Extat
ab hac & alia domus Franciſcana,quæ patribus Recollectis inſeruit, aliquantulùm à
Goa ciuitate in ipſa fluuij margine erecta,de qua tamē ſuo loco,atq;ordine dicemus.

Anno poſtmodum à partu Virgineo milleſimo quingenteſimo quadrageſimo,cùm
Luſitani milites in inſula Zeilamo munitionem quandam erexiſſent, ſtrenuoque mi-
lite confirmaſſent,eius inſulæ Rex Legatum ad Portugaliæ Regē miſit. Qui inter alia
multa,quæ in ſua legatione propoſuit, id potiſſimùm aſſeruit,velle ſcilicet Zeilamen-
ſium Regem Chriſtianorū albo aſcribi.Quapropter ſex Franciſcani fratres ſub V. P. F.
Ioanne à Villa comite diſertiſſimo Concionatore,eorumq; Pręſide eò traiecerunt. His
Portugaliæ Rex nauem,viaticum atque fauorabiles literas tum ad pręfatum Zeilamē
ſium Regem,tum quoque ad eius Indię præfectum, atque cętera omnia ad tantū iter C
neceſſaria abundantiſſimè,prōptiſſimoque animo contulit.Illi verò cōſcenſi nauigiū
atque cætera regiæ claſſi,quę ſub Præfato Didaco à Sylueira ad Indos traiiciebat,con-
greſſi,ſimul cum Zelamico regio Legato Goam incolumes peruenêre, eoq; ibidē alijs
negotijs implicito ad tēpus relicto, Zeilamū petierunt,atque Cotam illius inſulæ ciui
tatem peruenti à Luſitanis,qui ibidem cōmmorabantur, quàm humaniſſimè excep-
ti ſunt.Tertio igitur die ab eorum aduentu tranſacto ad Zeilamicum Regē, à quo per
internuntios prius inuiſi fuerant,perrexêre,ſibique literas tum à Portugaliæ Rege, tū
quoque ab Indiæ Gubernatore datas obtulerunt.Qui lectis literis eos omni humaniſ-
ſimo hoſpitio,omni beneuolentia,omni fauore,atque omni denique pollicitatione ꝓ-
ſequutus fuit.Erat ſiquidē hic Rex ex ſua natura comis,benignus,affabilis, pius, elee-
moſynarius,atque qualibet alia morali virtute,ab vna tantum caſtitate, pręditus, cū D
nephando, abhominabiliq; crimini,à lāgataribus eius prædeceſſoribus in eam inſulā
introducto,miſſerrimè ſubiaceret.Poſt aliquot verò dies cœperunt præfati fratres tum
Regi,tum quoque eius aulicis orthodoxæ fidei arcana proponere,ſimulatque expone-
re:cœperunt & eorum errorem arguere,quòd videlicet opera manuum hominum a-
dorarent, quòd Dæmonibus, & non omnipotenti Deo,omniūque bonorum largitori
ſacrificarent,quodque ſuas animas cæleſtibus ſedibus aliâs inferendas miſerrimè per-
derent.Quæ verba cùm iteratò eorum Pręſes,ſcilicet frater Ioānes à Villa comite repe
tijſſet,cœpit Zeilamicus Rex qui ad idolatriam procliuis erat,cōtriſtari, mœſtuſque
eſſe.Cui frater Ioannes.*Quid triſtaris ò Rex? ſuſcipe intrepidè ſalutis verbum:abige timorem*
Hæc ſiquidem via eſt,quà in cælum graditur. Quare promiſſis ſtare detrectas? Non ne Lega-
tus tuus potentiſsimo Portugaliæ Regi te catholicam eius fidem ſuſcepturum, atque ſacra baptiſ- E
mali aqua abluendum tuo nomine promiſit? Ad quæ Rex. *Nec iſta meo Legato ad inuictiſſi-*
mum Portugaliæ Regē perferenda commiſi:nec Chriſtiana mihi Religio impræſentiarum in votis
eſt. Quamobrem Legati aduentus nobis præſtolandus venit:tuncque omnia feliciter ſuccedent.
Interim vos bono animo eſtote,meaq́; opera liberrimè vtimini. Peruentus itaque in inſulam,
expeditis pro voto omnibus ſibi cōmiſſis negotijs,regius Legatus Regi tum reſpōſum,
tum literas,tum quoque munera à Portugaliæ Rege data obtulit, atque verbo tenus
dixit: haberet Franciſcanos fratres ad ſe miſſos quàm cōmendatiſſimos,illiſque ad-
hæreret,atque in omnibus,quæ ad Chriſti fidem propagandam pertinerent, protinus
adeſſet:quòd eſſent pij,religioſi,maximęque æſtimationis patres,qui ſibi non indoctas
fabulas

fabulas,neque nenias,ſed puram ac ſimplicē veritatem propoſituri, relaturique eſſent:inſuper & quicquid illis conferret,id Portugalię Regi collatū exiſtimaret: quippequi ab eodem oīa ex animi ſententia impetraturus eſſet, dummodo ipſi fratres eius petitioni ſubſcriberent.Quod ſi ſecus faxit,ſciret indubiè ſe Regi Portugaliæ iniurium omnino futurum.Quibus auditis iuſſit Rex fratres ad ſe denuò accerſiri,illiſque omnē operam,fauorem atque beneuolentiam iteratò pollicitus eſt:in quorum veritatem acciperent tunc temporis ſeptuaginta coronatos aureos,alios centum in poſterum ſingulis annis accepturi.Cui fratres: *Pecunia oblata ſit tua,ſereniſſime Rex,nam nobis neque de pecunijs,neque de tuis diuitijs,neque de quacunque alia re temporali,niſi tantùm de tua,tuorumque ſalute cura eſt.Si igitur Chriſtianæ Religioni nomē dederis,te nobis plura dediſſe exiſtimato, ſatiſq; in eo ſolùm diuitiarum acquiſiuiſſe putabimus.Nam Deus opt.max. Deus verus, atque omnium rerum Creator,quem nos colimus, quem adoramus, quemq; pura mente veneramur,& pro cuius amore tot pericula ſubiuimus,totq;itinera emenſi ſumus,ille noſtra merces eſt, ipſeque ſuperabundanter & victum,& amictum,quibus contenti ſumus,miniſtrabit.Si itaque tu Rex ipſum omnipotentiſſimum Deum nobiſcum adorare,eandemq; fidem nobiſcum tenere, atque baptiſmalibus aquis intingi volueris, & nos,atque noſtrum Portugaliæ Regem propitios habebis, & ſibi omnia de te bona,fauſtaq; ſcribemus: imò & illum tibi perpetuò neceſſitudinis, amicitiæque vinculo aſtringemus.Præterea & noſtrū alter ſpretis ferociſſimi maris Oceani periculis, propria tua negotia peracturus in Portugaliam contendet.* Et Rex illis: *Res hauddubiè ardua eſt omnino, atque difficilis,egetque maxima maturitate atque deliberatione: quapropter non præcipitanter ſed paulatim procedendū in ea eſt: interim benè de me ſperate,cùm omnia tempus habeāt.* Fratres verò hoc dubio reſponſo accepto, aliam viam agreſſi ſunt. Petierunt ſiquidem ab eo,quandoquidem nollet ex tempore fieri Chriſtianus, faceret illis ſaltem eleemoſynam mox à ſe petendam: *Faciam ex animo inquit ille, dummodo me ad veſtram Religionem infra breue tempus minimè compellatis.* Tunc fratres: *Nouit tua Maieſtas duas leges eaſque iniquiſſimas hoc in Regno editas eſſe,alteram quidem à tuis prædeceſſoribus,qua Reges ſubditis morientibus, pulſis eorum caris prolibus,parentibus atque vxoribus,ex aſſe contra omne fas,& contra omne ius gentium,in hæreditate ſuccedunt:alteram verò à te illa multò iniquiorem,qua tuis inferioribus ad Chriſti fidem conuerſis præcipuè verò diuitibus omnem ſubſtantiam præripis. Quapropter quandoquidem tua Maieſtas nobis quicquid aliud à tua accelerata conuerſione promiſit,edita atque promulgata lege caueat,vt quicūque Chriſtianorum albo aſcriptus fuerit,omnia ſua bona optimo iure poſſideat:neuè aliquis ex tuis Iudicibus illi ea propter moleſtiā inferat. Inſuper vt quoties aliquis Chriſtianus è viuis exceſſerit, ſibi eius filij,qui Chriſtiani fuerint, hæreditario iure in bonis ſuccedāt.Præterea vt Chriſtianis filijs Gentilium parentum, & parentibus Chriſtianis Chriſtianorum filiorum hæreditas ſiue ex teſtamento,ſiue ab inteſtato obueniat. Idque ea de cauſa à nobis petitur,vt tandem eadem lex,quæ tum Luſitanis,tum cæteris alijs Chriſtianis eſt,tuis quoque ſit.* Quod & Rex ex animo datis ad omnes ſuos Iudices atque Capitaneos literis conceſſit.Pater verò Præſes poſt tranſactos aliquot dies,ne & Regi moleſtiā inferret:neuè officio deeſſe videretur,eius Maieſtatem aggreditur, eamq; humillimè;ſed efficaciſſimis verbis hortatur,vt,relicto inani atque ſuperſtitioſo idolorū cultu,ad verum Deum terræ, cęlique Creatorem conuerti velit,ſibique debitum honorē, quem Dæmonibus, lapidibus atque lignis iniuſtè,atque ſatis ſuperſtitioſè tribueret, quātocitius preſtet:neuè tanta gratia ſibi nullis præcedentibus ſuis meritis oblata in proprium damnum,propriamque iacturam,atque perniciem abutatur. Sed cum Regi huiuſmodi confabulatio,atque propoſitum magis magiſque in dies diſpliceret: pater ipſe Præſes veritus ne eius tepiditas,immo potius frigiditas tandem in obſtinationem erumperet,eius legatum,qui ad Portugaliæ Regem cum mandatis profectus fuerat,coram toto illo aulico conceſſu accerſit,ſibique aduentanti dicit: *Non ne inuictiſſimo Luſitanorum Regi pollicitus es traſiturum Zeilamicum Regem in Chriſtianorum fidem,illorumq; catalogo aſcribendum fore,ſi ad ipſum docti aliquot Franciſcani mitterentur? quare promiſſis minimè ſtatur?* Ad hęc Legatus. *Quæcunque ſereniſſ. Portugaliæ Regi dixi,iſta ſunto: Expediret tranſmittere Zeilamum aliquot probos,religioſoſque viros,qui meo Regi fidei arcana exponerēt, veritatiſq; viam docerent,cùm procomperto haberem, ipſū huiuſce hominibus fidem habiturum, atque ſacrum baptiſma ſuſcepturum.Et ab his nihil aliud.* Quod vt primùm Præſes audiuit,

ſuſpicans

ſuſpicans conuentionem fuiſſe hac de re inter Regem, eiuſque Legatum factam, animum vtcunq; deſpondere cœpit. Nihilominus tamen de Dei bonitate, atque auxilio maximè confiſus alia via Regem adortus eſt. Animaduertebat ſiquidem in Zelamico Rege quandam obſtinationem, minusq; ſingulis diebus de eius conuerſione benè ſperabat, eaq; de cauſa nihil intentatum reliquit, vt illam ſcintillam, quæ ipſum ad ſe ſuoſque ſocios vocandos aliquando impulerat, excitaret, accenderetque, quatenus eius cor, omni gentilicio, omniq; vana ſuperſtitione abſumptis, Spiritus ſancti gratia igniret. Summis itaque precibus eum adoritur, rogatque, velit omnes Regni ſapientes, atque idolorum miniſtros in Regia congregare, vt coram ſe reliquoq; aulico cœtu ſecum & de Gentiliſmo, atque de Chriſtiana religione diſputent, ea tamen lege poſita, vt qui ea in diſputatione ſuccubuerit, in alterius legem verba faciat. Quibus Rex oblationem interim admittens, reſpondit, hoc ſibi haud dubiè gratiſſimum fore. Conuenientibus igitur in aula, die ab vtriſq; ſtatuta, & Rege cum ſuis, & fratribus cum Luſitanorum Capitaneo, inquit Frater Ioannes. *Quandoquidem ò Rex diſputationis habendæ gratia de vera, certaq; lege ſequenda hîc conuenimus, imperato tuis, vt in arenam mecum deſcendant, ſuæq; legis præcipua capita, difficultateſq; proponant, vt tandem illis ſatisfaciam.* Cui Rex: *Nequaquam iſtud fecero, quandoquidem eæ partes tuæ ſunt: quippe qui nos vltrò ad huiuſmodi contentionem prouocaſti.* Tunc frater Ioannes. *Benè quidem, ita ſit, ſed eo pacto, vt ad omnia mea interrogata, atque propoſita tui ſapientes reſpondeant, ſatisfaciantq;.* Quibus deniq; annuentibus, primò quærit ab eis: *Quid eſt Deus?* Secundò: *Quid ſibi vult Paradiſus?* Tertiò: *Quæ nam res eſt Angelus?* Quartò: *Quid ſanctus?* Quintò: *Quid Diabolus?* Sextò: *Quid virtus?* Septimo atq; poſtremo loco: *Quid eſt vitium, atque peccatum?* Quibus ita propoſitis, cùm nullo pacto ſatisfacere poſſent, cœperunt illi ſcioli inter ſe altercari, atque confundi. Solus tamen Rex cum tribus alijs, qui ſibi peritiores videbantur, balbutientium more huiuſcemodi quæſtionibus facere ſatis conati ſunt. Sed fruſtra: nam, deficiente ſibi Spiritus ſancti gratia, quantò magis in propoſitum conantur, tantò plus confunduntur. Vnde & maximus circumaſtantium cachinnus excitatus eſt: immo & murmur: egerrimè interim ferentibus ipſis Gentilibus, quòd neq; Rex, neq; eorum periti cõmunem legem tutari valerent. Conſumptis igitur quindecim diebus in huiuſmodi diſputationibus, cùm Rex, atq; ſui, parùm aut nihil proficerent, immo potius plurimùm tum grauitatis, tum laudis, tum quoq; æſtimationis apud populum amitterent, præcepit Rex, vt huiuſcemodi altercationi ſilentium poneretur, ea tantùm euaſione vſus, quòd plurimi doctiſſimi viri, necnon grauiſſimi atque de omni virtutum genere optimè meriti, eiuſq; prædeceſſores in Gentiliſſimo deceſſerint, quibus nihilominus propria ſalus commendatiſſima fuiſſet. Quapropter ſatis illi eſſet, ſi maiorum ſuorum, tantorumque virorum legibus ſtaret: quandoquidem illis non eſſet melior, ad quos tamen ex animo apponi volebat. Præſes verò ſumpta ex huiuſmodi reſponſo occaſione ſubiecit: *Quandoquidem nec tu, ò sereniſſime Rex, nec tui quæſtiones à me propoſitas enodare quitis, mecumq; amplius diſceptare detrectatis, hoc ſaltem (precor) concedite, vt ego eas ſoluam, quidq; iſta velint, vobis aperiam, ſimulatq; alia quàm plurima, quæ veſtram ſalutem omnino concernunt, incidenter pandam.* Cui Rex: *Id tibi nullo pacto permittam, cùm minimè ſit neceſſarium. Nam quicquid à parentibus meis accepi, atque ab vberibus ſuxi, id veriſſimum atque ſufficientiſſimum ad ſalutem aſſequendam eſſe certò ſcio: nec quidquàm aliud, quòd illud ſuperfluum omnino iudicem, ſcire aut intelligere contendo vel affecto.* Licèt hæc videretur abſoluta Regis voluntas, adiecit nihilominus frater Ioannes, (ſic enim cœterorum fratrum Prælatus nuncupabatur.) *Quandoquidem te, tuoſq; o Rex, ad veritatem capeſſendam, amplectendamq; veriſſimis verbis, atque efficaciſſimis rationibus adigere nequeo, da ſaltem, vt operibus ſupra naturam editis, atque diuina virtute patratis hoc praſtare valeam. Iube igitur ſtrui maximum in medio foro ignem, quem ego atque vnus ex tuis religioſis, ſiue ſacrificulis, qui in magno à te habentur pretio, plurimique ſiunt, ſimul ingrediamur, & eius, qui è medio igne incolumis, illaſuſque euaſerit, lex à nobis omnibus ſeruetur: vel ſi malueris, lacertorum fluuium è regione ſtantem (eſt enim in Zelamia fluuius venenoſis lacertis ſcatens) ambo penetremus, & qui intactus*

A *ctus emerſerit; ille ſuperior euadat, alteriq; det legem :* Ad quæ Rex *Cùm iſta minimè ſint*
neceſſaria, teneat quilibet, quam maluerit, legem. Ego interim mea contentus ero, & omni di-
ſputationi in poſterum ſuperſedeatur: Et frater Ioannes illi. *Nunquid contemnis inuictiſ-*
ſimi Portugaliæ Regis amicitiam, atque humanitatem, quam tu plenis buccis cuique alij rei vſ-
que in præſens præpoſuiſti? Cui Rex. *Nec per præſentem Luſitanorum Regem, nec per duos alios*
ſibi conſimiles legem, in qua natus, nutritus atq; educatus ſum, deſeram, certòq; certius ſcito me
nunquam Chriſtianorum legi conſenſurũ, aut in ipſam verba facturum. Quod ſi compellar, & Re
gnum, & patriam potius relinquã quã baptiſmali aqua intingar. Nihil ominus tamẽ tu, tuique fra
tres meis ſubditis, quæ ſunt veſtræ legis proponite. Quòd ſi illi conſenſerint, mihi gratiſſimũ erit,
nec illis vnquam impedimento ero, quin vobis adhæreant : ſin minus mihi non imputabitur.
Hoc autem dicebat ille, quòd certiſſimò ſciret, nullos ſibi adhæſuros, ſed potius inſtã
tibus Bramenis, ſiue Iangataribus (ſic enim vocant illius patriæ religioſos) tergiuer-
B ſaturos.

Non erit abs re quid ſibi iſti Brameni, ſiue Iangatares velint, quibuſq; moribus, vi-
ctu, atque amictu vtantur, paucis referre. Quemadmodũ igitur Druides apud Gallos,
Gimnoſophiſtæ apud Aegyptios, & Philamines, alijque ſacerdotes apud Romanos in
æſtimatione erant, atque coram eis Idolis ſacrificabant, ita quoque his temporibus Iã
gatares, ſiue Brameni apud Zelamicos facere aſſueuerunt. Quorum quidem habitatio
eſt in ipſis Gentilium delubris, diſtincta tamen ab eis ad monaſticæ habitationis Chri-
ſtianę inſtar. Præterea illis ex munere incumbit docere populum gentilicias illas, ac ſu
perſtitioſas cęremonias, placare Deos, ſiue potius Dœmones, Idolis ſacrificare, atque
pro populo intercedere. Vtuntur crocea quadam tunicula à renibus ad talos vſque, &
ſtola eiuſdem coloris pannea à ſiniſtro humero ad dextrum vſque genu, reliqua inte-
C rim corporis parte remanente nuda. Quapropter optimè apud nos audiunt : & præſer-
tim quia nihil proprij poſſident, ſed ex eleemoſynis oſtiatim cum maximo ſilẽtio per
ſingulos dies emendicatis victitant. Et quantò remotius à reliquis Gentilibus agunt, tã
tò in maiori æſtimatione ſunt. Et vt paucis concludam, non minori deuotione Indiæ
Gentiles in hanc Zelamicam inſulam horum Bramenorum ergô feruntur, quàm Sa-
raceni atque Turcæ in Mecanam ædem : & quicunque Gentilium aliquantulam hu-
ius inſulę terram in propriam patriam inferre poteſt, ille verè diues, verèquebeatus ab
alijs habetur. Tanta eſt miſerrimorum illorum hominum cæcitas, tantaque deteſtan-
da ſuperſtitio, ſiue potius inſania. Vt igitur ad propoſitum redeamus. Accepta itaque,
licèt fictitia, prædicandi per vniuerſam Zelamicam inſulam facultate, cœperunt fra-
tres, relicto tantùm apud Regem, cuius cor ad Pharaonis inſtar indies magis magiſq;
D indurabatur, fratre Ioanne, inſularibus illis Gentilibus verbum Dei tum ſermone, tũ
quoque exemplo prædicare. Cumque non abſque maximo fructu, venientibus pluri-
mis ad baptiſmalem fontem, id illis accideret, Rex ſpe ſua fruſtratus huiuſmodi opus,
atque progreſſus pro virili (ſecretò tamen) impedire niſus fuit. Sed re minimè ei ex vo
to ſuccedente appoſuit, vt & publicè id faceret. Quapropter duos ex nobilioribus au
licis, qui ad fidem conuerſi fuerant, contra legem non ita pridem à ſe promulgatam,
omnibus bonis ſpoliauit, ac cuilibet alteri ſub vltimi ſupplicij pœna interdixit, ne bap-
tiſmate intingeretur. Quibus auditis fratres, licèt animo vtcunque conſternati ad di-
uinam opem implorandam (quandoquidem ſibi Luſitanorum, quibus Regis inſolen-
tiam compeſcere facillimum erat, fauor denegabatur) recurrere decreuerunt. Quæ &
illis preſto fuit. Nam iaculantibus Luſitanis, atque ſclopetos ſuos in paſſeres diſploden-
E tibus, globulus quidam plumbeus, aliò tamen directus, Regem ipſum feneſtræ cum
Luſitani Regis Factore aſſidentem lethaliter ſauciauit. Ex quo poſtmodum vulne-
re animam efflauit. Ob ipſius igitur mortem quidam eius ex filio nepos, ex sereniſ-
ſimi Emanuelis Portugaliæ Regis voluntate, in Zelamicum Regem creatus eſt. Sequẽ-
ti verò die ab huiuſusmodi creatione cũ Madunus Seitabacę Rex, defunctiq; frater ma
nu armata, atque validiſſimo ſtipatus exercitu ad tertium lapidem à Regia caſtrame-
tatus eſſet, indeque legatione miſſa præcepiſſet omnibus Zelamici Regni proceribus,
vt ad ſe venirent, ſeque in Regem eligerent, quandoquidem eius Regni diadema, at-
que ſceptrum ad ſe pertinerẽt, illi reſponderunt, iret vias ſuas cùm illis proprius, natu-
ralisque

raliſque Rex eſſet, quem & iuramento confirmaſſent. Quapropter Madunus œ- A
ſtro percitus ad ciuitatem cum vniuerſo milite, atque machinis eam debellaturus, propius acceſſit. Sed noui Regis patre, vniuerſis aulicis, atque Luſitanis ſibi obuiam egreſſis loco cedere, atque oppugnationem deſerere coactus eſt. Defuncto igitur, atque miſerabiliter occiſo Zelamico Rege prædicto, qui Chriſtianis mirum in modum aduerſabatur, fratres iteratò ſuum prædicandi opus aggreſſi ſunt, atque intra paucos menſes, diuino ſibi numine cooperante, ad tria hominum millia conuerterunt, ſacroque baptiſmate purificarunt, nec non & duodecim eccleſias intra nonaginta milliarium ſpatium, ad huiuſmodi fideles bonis moribus, Chriſtianiſque ritibus inſtruendos imbuendoſque, nec non & ſacro fonte baptiſmatis intingendos conſtruxêre. Aſcribi quoque voluit horum neophytorum catalogo & ipſe iuuenculus Rex nouiter electus, quem & omnes aulici, atque familiares ſequuti ſunt: duxitque in B
vxorem Regis Candiæ filiam, quę cum omnibus ſuis domicellis ad Chriſtum quoque ſuſcepto ſacro baptiſmate conuerſa eſt. Et ne illis eccleſia, in qua verbum Dei audire, ſacris intereſſe, atque fidelibus comunicare poſſent, pro voto deeſſet, delubrum quoddam, Dæmonibus mancipatum (quod Zelamici Pagode vocant) deiectis, atque communitis plurimis cùm æneis, tum lapideis, tum quoque ligneis Idolis, aqua luſtrali, atque ſanctificationibus ex tempore fratres purificarunt, nec non & in pulcherrimum templum ad rem diuinam faciendam euexerunt. Inter cætera Idola, quæ Zelamici inſulares, atque reliqui peregrini aduentantes in præfato delubro maxima veneratione proſequebantur, id, cui Bogium nomen erat, principem obtinebat locum: pro quo etiam religionis ergô Peguenſis Rex Gentilis centum coronatorum millia & vltrà Luſitanis obtulit: ſed fruſtra Indię Prorege, atque Zelamico C
Archiepiſcopo ſibi contradicentibus, illudque in fruſtra comminuentibus. Naſcuntur præterea præfata in Zelamica inſula, quemadmodum & in plurimis alijs Africæ partibus quædam animalia vulpibus ſimillima, quæ ipſi Adiues vulgò vocant. Hæ ſequenti nocte à præfata templi purificatione talem, tantumque ſtrepitum, atque clamorem excitarunt, vt omnibus Gentilibus in ſua obſtinatione perſeuerantibus, qui eos antiquos Deos huiuſmodi loci expulſionem lamentantes eſſe volebant, maximum timorem incuſſerint. Suſceperunt quoque ſacroſanctum baptiſma Zelamici Regis nouelli pater, Candiæque Rex, atque eius filius cum alijs plurimis. Vnde intra breuiſſimi temporis ſpatium numerus neophytorum Chriſtianorũ mirũ in modũ auctus eſt. Qui tamen omnes ea propter per 25. continuos annos & vltra à Maduno Regis patruo (de quo ſuprà) grauiſſimo bello variè diuexati ſunt. Quapropter Zelamicus Rex D
Cotam ciuitatem, quæ eius Regia erat, atque ad ſextum lapidem à mari diſtabat, tum propriæ, tum quoque ſubditorũ ſuorũ, quibus cariſſimus erat, ſaluti conſulturus deſerere, atque Columbum ciuitatem mari propinquam, cum omnibus fratribus Minoribus, ſecularibus Luſitanis, atque compatriotis tum Chriſtianis, tum quoque Gentilibus petere coactus eſt. Interim Raius ſiue ragius Maduni primogenitus, atque vniuerſi exercitus paterni Pręfectus & Dux, cùm totam ferè Zelamicam inſulam occupaſſet, patrem, ſimulatque vterinum fratrem, non abſque manifeſtiſſimo Dei iudicio (nam idem Madunus, eiuſque fratrer, vt Regno potirentur, eorum communem patruum deteſtanda ambitione ducti crudeliſſimè interfecerũt) truculento mucrone necauit. Zelamicus interim Chriſtianus Rex Columbi cum tota curia, atque cum quadringentis Luſitanis, nec non & duodecim millibus Chriſtianis ex ea patria oriundis, E
plurimiſque alijs Gentilibus impræſentiarum agit, maiorique ex parte Regis Portugaliæ liberalitate ſuſtentatur: cùm ab eo mille ferè coronatos aureos in ſingulos annos recipiat. Cui tamen maxima amiſſi Regni recuperandi, fauentibus ſibi tamquam legitimo Regi omnibus inſularibus, Ragijque tyrannicum imperiumque egerrimè ferentibus, ſpes affulget. Duxerant noſtri fratres huius Zelamici Regis Chriſtiani quendam fratruelem in Portugaliam, quem Luſitanorum Rex ſuis ſumptibus apprimè in omni ſcientia, atque in lingua Luſitanicà edoctum ad Indos, ſua opera vtiliſſimè vſurus, remiſit. Qui tamen immatura morte in ipſo regreſſu è viuis ſublatus eſt. Baptizarunt quoque prędicti fratres, qui 70. puerulos Chriſtianos orphanos in

quodam

A quodam collegio Columbi erecto in omni pietate, religione, Chriſtianisq; moribus quàmdiligentiſſimè inſtruunt, quendam Regis Candiæ hæredem, Manarij priuatam vitam, ob occupatum à tyranno Rege Regnum, agentem, cum vniuerſa eius familia, anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio. Et hæc quidem de feliciſſimo fratrum noſtrorum in Zeilamicam inſulam ingreſſu, atque de huius Prouinciæ initio dicta ſunto.

Reſtat igitur, vt de eius conuentibus, atq; collegijs in particulari & pro ſolito more agamus. Sed antequam eò deuenerimus, paucis, quare ea Prouinciæ titulo, cùm adhuc intra Cuſtodiæ limites ſe contineat, honeſtare voluerimus, rationem reddemus. Cùm enim à nobis atque cæteris patribus, quibus ex munere incumbebat, in generali Congregatione Toleti, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio celebrata, plurimis rationibus adductis huiuſmodi conuẽtus,
B atq; collegia, antiquiori Cuſtodiæ titulo relegato, in Prouinciam euecta eſſent, legitimis poſtmodum de cauſis decretum fuit, vt adhuc ſub Cuſtodiæ nomine à Portugaliæ Prouincia dependerent. Sed re vera, optimoq; iure Prouincia dici poteſt, & eſt: ideoq; à nobis huiuſmodi honore inſignitur. Conſtat ſiquidẽ hæc ſancti Thomæ Prouincia ex duodecim fratrum conuentibus, atque ſex collegijs, in quibus Gentilium orphani, ſed Chriſtiani, pueruli inſtruuntur, atque ex ſexdecim domibus, in quibus ſingulis ſinguli fratres ad fidem aduentantes baptizant, illisq; cætera ſacramenta miniſtrant. Nullo pacto me cæteris conuentibus iniuriam facturum exiſtimo, ſi ab eo, qui diuo Thomæ Apoſtolo ſacratus eſt, exorditus fuero: quandoquidem & Prouincia ipſa ab eodem, de patrum maturiſſimo conſenſu, denominationem ſumpſerit. Sed
C priuſquam id fecero, quo ſigillo pater eius Cuſtos (ſiue vt verius loquamur) Prouincialis pro muneris ſibi iniuncti exequutione vtatur, quemque ſanctum ſibi patronum pro ſolito more præpoſuerim, referam. Præfatum itaq; ſigillum diui Apoſtoli Thomæ imaginem gentilitijs Regni Portugaliæ inſignijs ſupra ſtantem, cuius dextero lateri ad genua litera S. à ſiniſtro verò litera T. aſtant, atque ſequentes literas: SIGILLVM. CVSTODIAE. SANCTI. THOMAE. PROVINCIAE. PORTVGALIAE. papyro in orbem imprimit. Præterea eundem Apoſtolum Thomam, quòd in ea ſacroſanctum Chriſti Euangelium olim prædicauerit, quòd plures Gentiles & barbaros ad eiuſdem Chriſti fidem conuerterit, ſacroq; regenerationis lauacro purificauerit, quodq; tandem glorioſam pro fideli iniuncti ſibi muneris exequutione mortem ibidẽ oppetiuerit, glorioſumq; ſanguinem pro Chri-
D ſto fuderit, tamquam eius tutelarem, atq; patronum optimo iure ſibi præferre volui.

De Minoritico conuentu S. Thomæ. *Conu. I.*

CVM religioſus deuotusq; pater frater Antonius Patronus Portugalenſis, animarum ſalutem maximè ſitiens, ad ſancti Thomæ ciuitatem, trecentis milliaribus à Zeilamica inſula, atque mille & ducentis à Goa celebri ciuitate diſtantem, illis populis tum fidelibus, tum quoque infidelibus Chriſti fidem prædicaturus, cum vno tantùm ſocio, anno à partu Virgineo milleſimo quingẽteſimo quadrageſimo ſe contuliſſet: ibidem longiuſculus à muris prope quendam Gentilium pagum ædiculam ex diuerſis eleemoſynis conſtruxit, ac tantopere ſua doctrina, exemplo, atque adhortationibus profecit, vt infra breuiſſimi temporis ſpatium ad mille trecentos infi-
E deles, & vltra ab originali peccato, omniq; alia ſpiritali labe, ſacro baptiſmate purgarit, Chriſtoq; lucrifecerit. Cumq; fidelium numerus in dies magis, magisq; excreſceret, præfata ædicula in iuſtum conuentum ſub inuocatione diui Thomæ euaſit, atque impræſentiarum duodecim religioſiſſimis fratribus Recollectis deſeruit. Inuiſere adhuc licet non longè ab ea plura eiuſdem Apoſtoli diui Thomæ veſtigia. Nam & ad paucos inde paſſus ſacellum ab eodem conſtructũ extat, in quo ipſius corpus, ſub antiquiori quodam tumulo ibidem erecto, ſepultum ab illius patriæ inquilinis mordicus aſſeruatur. Et ad mille paſſus & vltra editus quidam mons eminet, in cuius iugulo prædictus Apoſtolus ad lapideam quandam crucem à ſe fabrefactam orare ſolitus erat, & à quodam Bramene, ſiue Gentile ſacerdote, dum orationi in-

cumberet occiſus eſt. Præfatam crucem cuidam ſubnigro lapidi, cuius altitudo ad A
ſex palmos, latitudo verò ad quatuor tantùm ſe extendit, impreſſam, atque ſan-
guine eiuſdem Apoſtoli reſperſam, vt primùm quidam Luſitani inuenerunt eam
constructo quoddam eremitorio, in honorem ſanctiſſimę Dominæ noſtræ de O, cuius
feſtum 18. menſis Decembris celebratur, in ſummo eius altari à fidelibus adoran-
dam honorificentiſſimè collocari curarunt. Anniuerſaria huius eremitorij dies om-
nibus Chriſtianis Malauarium incolentibus (hos ſancti Thomæ vulgò vacant) com-
mendatiſſima eſt. Eiusq; rei in cauſa eſt, quòd ſingulis annis infallibiliter, vt pri-
mùm ſacrum ſummæ Miſſæ Euangelium à Diacono ſolemniter populo annunciari
incipit, præmemorata crux ad ſudoris inſtar ad diſtillationem vſq; per duas horas,
plusvè minus, perfundatur, ſeq; ipſa exſiccetur. Prædictam crucem ambiunt qui-
dam caracteres antiquiſſimi, nec ſatis efformati, quorum intelligentiam omnino B
ignoraſſemus, niſi Bramenes quidam eos expoſuiſſet. Illorum igitur ſenſus hic eſt.
*Fuit ante Chriſti aduentum Rex quidam nomine Cęſar, poſt cuius mortem à triginta annis, 25.
menſis Decembris vniuerſæ mundialis fabricæ Dominus, ex maxima multimodorum peccami-
num pietate, deſcendit è cælis, vt Iudæorum legem, ex quibus inter eoſdem de Hebræa matre,
quæ virgo ante partum, virgo in partu fuit, atq; virgo poſt partum permanſit, naſci voluit, illu-
minaret, adimpleretq;: atq; per triginta tres continuos annos cum hominibus factus eſt, duo-
decimq; homines diuinæ ſuæ voluntati conformes ſeligens, atque in vnum congregans, eos in
aqua & ſale baptizauit. Illorum tandem alterum ad has terras Maliapuricas destinauit, qui
& regulam atq; lignum, ex quo ſacellum ſibi ædificauit, ſecum tulit. Ad huius prædicationem
Reges Flin Nana Charan, Gargalor, Chotan, Cruſpandia, atq; Alexander, Ipunarani
quoq; Rex cum ſibi filia Catharina virgine, & ſex istorum populorum generationes cum alijs* C
*infinitis nationibus Chriſti legem veriſſimam eſſe cognouerunt, ſibiq́ crediderunt, atq; obedien-
tiam polliciti ſunt. Hic fuit beatus Thomas Apoſtolus, qui præfatos omnes baptizauit, atq; in
recta ad Deum fide ſua doctrina, atq; monitionibus per aliquot annos, quibus illis commoratus
eſt, instruxit, confirmauit, conſolidauitq́. Hac in patria eſt quidam mons, cui nomen Antonius
Mudur, in cuius ſummitate cùm beatus Thomas coram hac cruce pro more oraret, ſuperuenit
quidam Bramenes ſimulatum venatoris habitum deferens, qui eum lancea cum terra ſimul con-
fodit, interemitq́: vnde cariſſimus Chriſti Apoſtolus 21. menſis Decembris in cælum migra-
uit: & ſequenti die Rex Flin Nana Charan ad occiſionis locum perrexit. Sequēti verò die ideſt
23. Rex Gargalor Charan, & die 24. Rex Cruſpandia, atq; tandem die 25. Catharina vir-
go Regis Alexandri filia ſuperuenêre. Qui quidem Reges eo viſitationis die plenariam ſuorum
peccatorum indulgentiam meritis eiuſdem diui Thomæ Apoſtoli à Deo conſequuti ſunt. Quam* D
*& quotquot Christifideles qualibet natalis eiuſdem Apoſtoli die ad hanc crucem ſuas orationes
fuderint, conſequuntur: imò & illi omnes, qui præfata die è viuis exceſſerint, idq́ ex præfati
Apoſtoli petitione, tempore ſuæ mortis omnipotenti Deo oblata, ſibiq; conceſſa. Et hæc omnia ve-
riſſima ſunt.* Et hæc quidem de præfatis caracteribus. Nunc reſtat, vt ad ſecundum
conuentum huius Cuſtodiæ, imò verius (vt diximus) Prouinciæ tranſeamus.

De Minoritico conuentu Cochimij. *Conu. II.*

CVRAVERAT, idq́; ante 60. annos, nempe circa annum Dominicæ incar-
nationis milleſimum quingenteſimum vigeſimum tertium ſereniſſimus Portu-
galiæ Rex, vt conuentus ad fratrum Minorum habitationem Cochimij, quę Orienta-
lium Indorum ciuitas eſt ex proprijs facultatibus ædificaretur. Qui cum pro temporis E
anguſtia incommodus omnino, atque minus ſtabilis conſtructus eſſet, ab ipſis poſt-
modum fratribus ex eleemoſynis propria induſtria acquiſitis, circa annum Domini-
cæ incarnationis milleſimum quingenteſimum octuageſimum multò auguſtior, mul-
toq; elegantior atque firmior reædificatus extitit. Quo factum eſt, vt à triginta re-
ligioſis fratribus, vel circiter commodè ſatis impræſentiarū inhabitetur, incolaturq;.

De conuentu S. Antonij Cananorij. *Conu. III.*

PIENTISSIMVS Portugalię Rex Emanuel, vt primùm Cananorum ſuo ſub-
iugauit imperio, munitionem quandam, qua illius patriæ inquilini facilius in
officio

A officio continerentur, ibidem conſtrui, ac fortiſſimo milite inſtrui curauit: præterea & Minoriticum conuentum, beato patri Antonio ſacrum, quem 10. fratres plerunq; incolunt ex proprio ærario ibidem erigendum voluit. Vt plurimùm dixerim: quia aliquando, dum videlicet ob eius quietem, atq; commoditatem Philoſophiæ ſtudium ibi à patribus conſtituitur, à 15. religioſiſſimis fratribus ad minus occupatur.

De Minoritico conuentu Bacaimi. *Conu. IIII.*

MINORITICVS hic conuentus, qui apud Bacaimum ciuitatem à fratribus tum ex regijs eleemoſynis, tum quoq; ex alijs proprio labore acquiſitis ędificatus eſt, ad plura deſeruit. Nam cum capax omnino ſit, atq; 25. religioſos commodiſſimè capiat, & circumadiacētibus eccleſijs parochos, eosq; religioſos, qui Chriſtianis nouiter ad fidem conuerſis ſacramenta miniſtrent, opportunè ſuppeditat,
B & duos Prælectores, qui iunioribus fratribus tum Philoſophiam, tum quoque Grammaticam interpretentur, earumque artium difficultates enodent, vllo abſque grauamine ſuſtentat: quandoque etiam ibi Theologiæ quæſtiones explicantur.

De conuentu Spiritus ſancti Damaonis. *Conu. V.*

NVLLVS profectò commodior locus plātandę in tota India Recollectioni à Minoritico hoc conuentu, qui apud Damaonem Indorum ciuitatem in Spiritus ſancti honorem ædificatus eſt, inueniri poterat. Cùm & quietiſſimus, ac contemplationi accommodatus omnino ſit. Hinc fit vt 12. fratres eius accolæ ſpiritualem potius atq; Angelicam, quàm corporalem humanamque vitam ducant, ſatisque felici-
C ter, & non abſq; maximo fructu, tum ciuibus, tum quoq; circumadiacentibus populis verbum Dei proponant, ac ſacrū baptiſma, atq; reliqua ſacramenta miniſtrent.

De conuentu S. Barbaræ Chaul. *Conu. VI.*

CONSTRVXERANT antiquitus fratres noſtri non longè à ciuitate Chaul conuentum, diuæ Barbaræ ſacrum, qui tamen ea in obſidione, quam Luſitani milites ſub Gentili eius patrię Rege ſtrenuè viriliterq;, non abſq; maxima laude ſuſtinuerunt, ad terram deiectus eſt. Sed ea ſoluta, atque pace inter Luſitanos, Gentilesq; conſtituta, alius tum elegantior, tum quoq; auguſtior ſub eodem titulo ex eleemoſynis vndequaq; collectis ab ijſdem fratribus conſtrui cœpit, Deoq; fauente breui abſoluetur. Nec facilè eſt percenſere quot incommoda, quotq; difficultates præfata in obſi-
D dione tum Portugalenſes milites, tum quoq; Franciſcani fratres per continuos octo menſes pertulerint. Illi quidem in abigendis, propulſandisq; inimicis, qui numero erant quinquaginta millia. Iſti verò in corroborandis Chriſtianorum animis eorūq; vulneribus curandis, atq; ſacramentis ſibi opportunè miniſtrandis donec tandem, 15. hoſtium millibus ferro, igne atq; plumbeis glandibus è medio ſublatis, atque totidem peſtifera morte abſumptis, Gentilis Rex à Chriſtiano Portugalenſe milite pacem petere coactus eſt. Agebat eo temporis huius loci Guardianum venerabilis quidam pater, atq; maxima ſanctitate præditus frater Ioannis à Soria, qui dum fidelium cauſas cum maximis lachrymis Deo inſtantius vocem ſibi dicentem audiuit. *Vigilate, præliamini, & vincetis.* Qui poſtmodum eiſdem verbis, dum inter primos concertantes atq; confligentes, Chriſtianum militem confortaturus, verſaretur, opportunè vſus, & ami-
E cis animum corq; addidit, & inimicis non minimum timorem incuſſit. Dum ſemel Luſitani milites cum gentilibus contentioſius hac in obſidione manus conſererent, frater quidam Laicus nomine Antonius qui inter tela, atq; gladios Crucifixum manu geſtans, Chriſtianos ad pugnam pro Chriſtiana fide exaltanda prouocaturus, intrepidè diſcurrebat, impijs Gentilium gladijs confoſſus glorioſè occubuit, animamque gloria & honore à Deo opt. max. coronandam (vt credere pium eſt) cælo reddidit.

De Minoritico conuentu Neguapatani. *Conu. VII.*

OB loci opportunitatem, maritimumq; portum, vt primùm Luſitani milites Indiam ingreſſi ſunt, Neguapatani & domos ad habitationem, & eccleſiam ad

rem diuinam audiendam, & Minoriticum hoc monaſterium, in quo plerunq; 8. fratres commorãtur, tum ex communibus, tum quoq; ex priuatis facultatibus ædificari curarũt. Cùm autẽ noſtrorum fratrum induſtria, atq; ſolerti opera ad tria Gentilium millia ad Chriſti fidem conuerſi eſſent, Luſitanisq; pacificè conuiuerent, atq; ſecum S. R. E. ſacramentis à Chriſto Saluatore noſtro inſtitutis communicantes mirum in modum coaleſcerent, circa annum Incarnationis Dominicæ milleſimum quingenteſimũ ſeptuageſimũ ſeptimum eius patriæ temporalis Dominus, Gentilis tamen, quòd à præfatis Luſitanis plura incommoda perpeſſus eſſet, coacto exercitu eos opprimere intentauit. Quod cùm Luſitani præſenſiſſent, conſcenſis nauibus, quæ ſub ancoris in portu fortè ſubſiſtebant, fuga propriæ ſaluti conſuluêre. Remanſerũt nihilominus ob nauium defectum ſexaginta Luſitani, ducentę tum eiuſdem patriæ, tum quoq; mixtę mulieres, atq; tria Indorum fidelium millia cum vno tantùm fratre Minorita, qui relictis alijs fugientibus, iſtis ſua ſponte adeſſe voluit. Superueniens igitur hoſtis hos omnes proprias domos, propriasq; lares deſerere, atq; eius patriæ interiora petere coëgit. Quibus tamen præfatus Minorita maximo fuit adiumento. Nam diuino ſibi numine fauente tantùm apud Gentilem illum Regem potuit, tantumq; valuit, vt non ſolùm profugos illos Chriſtianos ab omni iniuria, atq; morte liberarit, ſed & proprijs ſedibus reſtituerit, imò & firmiſſimam atq; conſtantiſſimam pacem, poſitis quibuſdam conditionibus, inter ipſum Regem & Luſitanos, cæterosque Chriſtianos tum præſentes, tum quoq; abſentes compoſuerit. Eoq; factum eſt, vt Rex ad propria, & Portugalenſes ad deſertas domos remearint: & maxima quiete, atq; tranquillitate ille cum ſuis ſuperſtitioſo Idolorum cultui, & iſti ſoli Deo ſæculorum Imperatori ſub fideli Minorum diſciplina vacent. Ad ſexaginta milliaria ab hoc maritimo portu Neguapatanico Meridiem verſus Vaccarum inſula è profundo mari ſurrigit, in qua primæui huius conuentus patres duas eccleſias (quas Chriſtianitates, quòd in illis Gentiles baptizent, Chriſtianisq; moribus imbuant, atq; ſibi cætera ſacramenta miniſtrent, vſitatiori vocabulo nuncupant) erexerunt, quarum cura fratribus Franciſcanis, qui ſtatis diebus quingentis Chriſtianis ad eos confluentibus ſpiritale pabulũ de ſacroſancto Euangelio ſecundum ritum Eccleſiæ catholicæ Romanæ, non abſq; ingenti animarum fructu, miniſtrant, in hodiernum vſq; diem incumbit.

A

B

C

De conuentu ſanctiſſimæ Matris Dei Manarium. *Conu. VIII.*

AD quadrageſimum lapidem à præfata Vaccarum inſula, ſed ad nonageſimum à ciuitate Columbo in inſula Zeilamica, non longè à mari, id oppidum, quod Manar Indica lingua nuncupatur ædificatum eſt. In eo igitur Luſitani, poſt extructam munitionem militeque firmatam, monaſteriolum ſiue potius oratorium, ſanctiſſimę ſemperque virgini genitrici Dei Mariæ ſacrum, à fundamentis ad verticem vſque erigendum, atq; octo Franciſcanis fratribus inſtruendum curarunt. Pręfati fratres ex fidelium piſcatorum, qui à Gentiliſmo ad Chriſti fidem conuerſi ſunt, eleemoſynis pro maiori parte nutriuntur. Allata fuit ex vrbe Roma ad huius monaſterij eccleſiam ſculptilis quędam beatiſſimę Virginis imago, quę miraculis coruſcat. Nam ingreſſa ſemel Gentilis mulier, ſed ſterilis, cùm, accenſa prius de Chriſtiano more cerea candela, ſe ex voto obligaſſet allaturam ſe quidem illi ſingulis Sabbatinis diebus oleum atq; candelam ad lumen confouendum, ſi prolem ex viro conciperet, voti compos facta eſt: cùm non ita poſt multum temporis ex ſterile fœcunda euaſerit, atq; filium pepererit. Et alia mulier Chriſtiana extinctam prolem cùm præfatæ imagini deuotè obtuliſſet, eam viuam omnino, atq; incolumem recepit, domumq; retulit. Plura & alia mirum ſanctiſſimæ Virginis Deiparæ meritis ad prædictam imaginẽ contigerunt, indiesq; contingũt, quæ breuitatis ergò omittenda cenſui.

D

E

De Minoritico conuentu Zeilamij. *Conu. IX.*

AD nonageſimum milliare à ciuitate Cochimio, in præfata ipſa Zeilamica inſula, ac non longè à mari atq; etiam prope quandam pyramidem à beato Apoſtolo Thoma (ſi receptiſſimæ illius patriæ gentis traditioni fides adhibenda ſit) erectam,

A ctam, quę & antiquioribus Indiæ Chriſtianis ea propter in maxima veneratione eſt, Minoritica hæc domus, ab octo fratribus frequentius inhabitata, ex diuerſis eleemoſynis conſtructa cernitur. Cui quædam Chriſtianorum neophytorum habitatio ad longum maris per ſex milliaria exporrecta adiacet. Eius cura fratribus incumbit.

De conuentu S. Antonij Tamnæ. Conu. X.

CONSTITERAT olim non longè à ciuitate Tamna pręgrandis quędam piſcina, duodecim delubris (hæc Pagodes Indica lingua nuncupātur) circundata, in qua olim Gentiles de ſuperſtitioſo more idolis ſacrificaturi ablui aſſueuerant. His igitur delubris non abſq; pręſentiſſimo periculo, atq; maximo labore demolitis, noſtri fratres eodem in loco hunc conuentulum, beato patri Antonio ſacrum, quem decem
B fratres frequentius occupant, ex eleemoſynis propria induſtria acquiſitis exædificari curarunt. In cuius ædificatione illud accidit: Cùm enim fratres ſummum altare pro primo ſacro in ipſo beati Antonij natalis die faciendo quàm elegantiſsimè, atq; pretioſiſſimè exornaſſent, latrũculus quidā nimia cupiditate ductus queq; pretioſiora ſurripuit. Cumq; portam, qua egredi poſſet, nullo pacto per totā noctem inuenire potuiſſet, culpā ſummo mane agnoſcens, fratribus ablata reſtituit, atq; gloriā Deo, beatoq; Antonio dedit. Hac in ciuitate Tamna olim glorioſè pro Chriſti fide certarunt, atq; illuſtri martyrio coronati fuerunt pater Thomas à Tolentino, ac pater Iacobus Patauinus ſacerdotes, & frater Demetrius, atq; frater Petrus Senenſis laici: quorum Chronicorum noſtri Ordinis author, R. ſcilicet pater frater Marcus Olyſipponenſis Portuenſis apud Luſitanos Epiſcopus 2. p. ſui operis c. 31. fuſius meminit, quorumq;
C memoria apud aliquos huius patrię Mauros, atq; etiam Gentiles adhuc extat. Horum tres ad radices eius mōtis, qui Calua Indica lingua appellatur, ciuitatiq; imminet, ex altera præterlabentis fluuij parte ſub quadam arbore, quæ vſq; impręſentiarum perſeuerat poſt diuerſos, plurimosq; cruciatus capite à barbaris plexi ſunt. Sed quartus ex altera arbore præfatæ piſcinæ vicina ab ijſdem ſuſpenſus eſt. Præfati hi martyres, poſt glorioſum triumphum de tyranno relatum, à quàmplurimis Mauris atq; Gentilibus in ſummitate montis Calua (cuius ſuprà meminimus) maximo amicti ſplendore, crucesq; manibus geſtantes, non abſq; maxima admiratione viſi fuerunt. Dum circa annum Domini 1575. Maurus quidam de ſuperſtitioſo more, præfata in piſcina pedes lauaret, Minoritam crucem manu tenentem, atq; pluribus cum hominibus viriliter ſub aquis confligentes ex inſperato conſpexit. Ea igitur viſione territus, quoſdam
D alios Mauros longiuſculus inde diſtantes, vt factum cernerent, ad ſe vocauit. Illi verò nihil aliud ab aquis in ſanguinem conuerſis intuiti ſunt: indeq; miſerum illum hominem ferè exanimem educentes, eum ad manus domum retulerunt. Qui tandem narratis ex ordine omnibus à ſe viſis, animam Cacodæmonibus miſerrimè tradidit. His autem fides adhiberi poterit, cùm ex authentico teſtimonio deſumpta fuerint.

De conuentu S. Franciſci Goæ. Conu. XI.

GOA totius Orientalis Indiæ metropolis eſt, atq; ciuitas facilè princeps, nec non & Epiſcopalis ſedes. Intra eius igitur mœnia primitiui illi patres, qui ex Portugalia ad Indos traiecerunt, tum ex inimicorũ ſpolijs, tum quoq; ex pijs Portugalenſiũ eleemoſynis, poſt maximā inimicorum ſtragem in eius expugnatione à Luſitano
E milite ſtrenuè, viriliterq; editam, hoc ſacrum monaſterium in honorem beatiſſimi patris noſtri Franciſci conſtruxerunt. Nec facilè quis referre poſſet, quantum vtilitatis, quantumq; emolumenti iſtius patriæ accolis 40. huius loci incolæ fratres attulerint, quotq; Gentiles, atque etiam Mauros ſuis prædicationibus, atq; admirabili exemplo ad Chriſti Saluatoris noſtri fidem conuerterint. Quapropter his ſuperſedere decreui.

De conuentu Matris Dei ibidem. Conu. XII.

TANTA eſt huius Goënſis ciuitatis feracitas, tantæ ſunt diuitiæ, tantaq; extitit religio, atq; ad Frāciſcanos deuotio, vt illis & hunc etiam conuentum, ſanctiſſimæ matris Dei ſacrum, in quo eorum quindecim Recollecti tamen commodiſſimè

habitant tum ex communibus, tum quoque ex peculiaribus facultatibus longiuſcu- A
lus à muris Goënſibus eius ſenatus conſtruendum curarit, & ad victum atque ami-
ctum neceſſaria abundanter ſatis, (pro religioſo tamen more) ingenti liberalitate,
atq; maximo affectu miniſtret. A quibus tamen ſpiritualia pro temporalibus refert.

De collegio trium Regum Bardium. Coll. I.

CVM illuſtriſſimus Alphonſus à Noronhia Indiæ Prorex collegium ſub titulo
trium Regum ad Gentilium orphanos baptizandos, atq; in fide inſtruendos ad
tertium lapidem à Goa præfata ciuitate, in vmbroſa quadã, atq; amœna valle ex pro-
prijs facultatibus ędificare cœpiſſet, atq; tam laudabile opus imperfectum omnino, ob
aliqua impedimenta relinquere coactus eſſet, huius Prouinciæ fratres ipſum ex elee-
moſynis vndequaque acquiſitis abſoluendum, perficiendumq; curarunt. Præceperat B
idq; ſanctiſſimè ſereniſſ. Portugaliæ Rex Ioannes, ne Gẽtilibus in ſua ditione commo-
rantibus Idolis quoquo modo ſacrificare permitteretur: præterea vt quotquot par-
uuli vtroq; Gentili parente orbati, qui nondum decimum quartũ annum attigiſſent,
inuenirentur, hi omnes ad collegia adacti ſacro baptiſmate purificarentur, Chriſtia-
niſq; ritibus, cęremonijs, atq; documẽtis imbuerentur: qua etiam de cauſa omnes red-
ditus Gẽtilium delubris debitos pręfatis collegijs mancipatos voluit. Fratres igitur Mi-
nores, tum vt Deo opt. max. rem gratam facerent, tum vt miſerrimos illos, atq; faſci-
natos Gentiles à ſuis ſuperſtitionibus auerterent, tum quoq; vt Regis voto ſatisface-
rent, maximo zelo atq; intrepido animo Idola comminuêre, eorumq; templa diruere
cœperũt. Quod Gentiles ægerrimè ferentes ex eis alios lapidarunt, alios vulnerarunt,
& alios maximis opprobrijs atq; dicterijs laceſſerunt. Cumq; minus proficerent, imò C
potius his iniurijs ipſos fratres, ad inchoatum opus perficiendum magis magiſq; ac-
cenderent, appoſuêre, vt veneno in potionibus atq; cibarijs oblato eos è medio tolle-
rent. Atqui fratres eapropter minimè territi, tam diu cœptis inſtiterunt, quouſq; ſu-
perata Gentilium pertinatia, omnibus Idolorum ædiculis ad terram deiectis, pluri-
miſq; eccleſijs eorum loco conſtructis, de ipſis glorioſum triumphum atq; victoriam
reuexerunt. Commorantur frequentius hoc in collegio 15. fratres, quorum alij Phi-
loſophię ſtudio incumbunt, alij 80. orphanos Gẽtilium filijs, ſed Chriſtianis Gramma-
tices rudimenta pręlegunt, ſcribendiq;, atq; cantandi normam tradunt, & alij ſacras
ad neophytos illos fideles conciones habent. A duobus conuentibus, atq; collegio pro-
ximè ſupradictis erectæ ſunt aliæ ſex eccleſię, ſiue Parochiæ in eiuſdẽ ciuitatis Goën-
ſis territorio, quod de Bardibus nuncupatur: in quibus ſeptem ad minus Chriſtianorũ D
millia diebus feſtiuis ſacris interfuturi conueniunt. His quàmplurimi alij Gentiles ſo-
lerti fratrum opera, atq; feruenti prædicatione ad Chriſti fidem conuerſi indies iun-
guntur. Nam præfatarum eccleſiarum cura fratribus omnino incumbit.

De collegio Salſetano ſiue Dominæ noſtræ de Pietate. Coll. II.

BACAIMICA ciuitate, eiuſq; territorio à Luſitano milite viriliter expugnatis,
adfuêre ſtatim quinq; Franciſcani, qui iuxta Portugaliæ Regis mandatum Gen-
tilibus illis ſubactis Chriſti fidem prędicarent, Idolorum templa demolirentur, atq;
eorum vice eccleſias erigerent. Qua tamen in re plures moleſtias, pluraq; incommo-
da, atq; verbera ad ſanguinis vſq; effuſionem à barbaris perpeſſi ſunt. Quę tamẽ om-
nia maxima virtute, maximaq; conſtantia ſuperantes, non prius à propoſito deſtite- E
runt, quàm profligatis omnibus ſuperſtitioſis tum Gentilitium, tum quoq; Maurorum
purificationibus, lotionibus, atq; cœremonijs, & conuẽtum in pręfatę ciuitatis Bacai-
micæ (Indicè Bacaim) meditullio (vt ſuprà meminimus) & collegium (vt infrà dice-
mus) atq; alias quàmplurimas eccleſias tum ex regio ærario, tum quoque ex delu-
brorum, redditibus atq; bonis conſtruxerint. Erecto itaq; Bacaimico monaſterio egre-
gius pater frater Antonius Portuenſis, qui ſcientia atq; verbo pollebat, quiq; conuer-
tendis Bacaimicis maximè inſudauit, Salſetanam inſulam ad nonum milliare à Bacai-
mo diſtantem petijt, inuentumq; Bramenem ſiue Gentilem ſacrificulũ, qui delubrum
quoddam ædificandæ eccleſiæ accommodatum inhabitabat, optimeq; apud infideles
audie-

A audiebat,ſua doctrina,exhortatione atque exemplo ad Chriſti fidem conuertit, atque per baptiſmum regenerauit,inſuper & eius ędiculam,extirpatis Idolis,cęterisq; abominationibus è medio ſublatis eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Pietate conſecrauit,ſibiq; quatuor erectis ſacellis,collegium, in quo frequentius centum orphani vtroq; Gentili parente orbati in fide catechizantur,atque in Chriſtiana doctrina inſtruuntur,ex regijs facultatibus annexuit. Nec facilè erit referre quantum vtilitatis, quantumq; emolumenti miſerrimæ illi patriæ ex huiuſmodi collegio obuenerit. Cùm eius cauſa oppidum quoddam è regione conſtructum ſit, in eoq; duo neophytorum Chriſtianorum millia,quorum conuerſio fratribus tribuēda venit, ſub maxima diſciplina atq; Chriſtiana pietate commorentur. Et quamplurimi alij tum Gentiles,tum quoque Mauri ad tertium inde lapidem tentoria fixerint, ac tandem à fratribus baptizati,pulcherrimum atq; amœniſſimum oppidum,ſimulatq; eccleſiam
B ædificarint. Et plures alij Idolatræ,tribus eccleſijs diuerſis in locis,ſed non longè ab hoc collegio diſtantibus,erectis,ad veræ fidei agnitionem venerint. Hi omnes ſtatis temporibus deuotionis ergô ad hanc ſacram ædem,tāquam ad eorum matricem atq; principem confluunt. Nam in ea diuinum officium tum à fratribus, tum quoq; à iuuenculis collegis maxima cum grauitate perſoluitur. Duæ tamen ex iſtis eccleſijs patribus Ieſuitis à religioſiſſimis fratribus noſtris ex Regis mandato conceſſæ ſunt.

De collegio Charangianico. Coll. III.

AD ſextum lapidem ab inſula Salſetana (de qua præcedenti loco) maritimos inter fluctus emergit & alia inſula, cui nomen Charangia eſt,in qua & conſimile
C collegium,ſed vtcunq; anguſtius fratres noſtri ex regijs facultatibus ædificarūt, atq; ad mille & quingentos Gentiles ſacro baptiſmate ibidem abluerunt. Horum filij, ſi eos vtroque parente orbari contingat, ad quadraginta numero præfato in collegio in omni pietate,Chriſtiana diſciplina,atque morum grauitate, tum ex regio ærario, tum quoque ex redditibus,quibus olim Idolorum templa, atq; eorum ſacrificuli potiebantur,ſub duobus Didaſcalis fratribus apprimè educantur. Ex his paruulis cùm primùm ad adultam ætatem peruenerint, alij iuxta eorum capacitatem atq; inclinationem ſacris Ordinibus, illius patriæ fidelibus ſacramenta miniſtraturi, initiantur: alij diuerſis opificijs ſub peritis artificibus mancipātur: alij verò honeſtis puellis matrimonio iunguntur. Quibus omnibus hæreditas, quæ ſibi ex vtroque parente obuenerat, ſimulatque cum emolumento inde prouento, quam fideliſſimè traditur.

D

De collegio Cranganorico. Coll. IIII.

PRIMVS omnium Epiſcopus,qui à Portugaliæ Rege Ioanne ad Indos fuit miſſus,extitit reuerendiſſimus pater frater Ioannes Alburquerquius Prouinciæ Pietatis Minoriticæ alumnus,vir vtique omni ſanctitate atq; religione præditus, qui ſecum duos ſocios diuini honoris zelo inſignes attulit. Horum alter, frater ſcilicet Vincentius,licèt prouectæ ætatis vir, ex præfati Epiſcopi atque Indici Cuſtodis bona venia Cochimium eo propoſito perijt,vt Chriſtianis ſancti Thomę (ſic enim antiquiores illos Chriſtianos à beato Apoſtolo Thoma regeneratos, eiusq; ſucceſſores appellant) Gentilibus atq; Mauris admixtis ſacramenta frequentius miniſtraret. Hi enim cùm ſacerdotibus careant, ter tantùm, aut quater in anno Miſſæ ſacrificio à quo-
E dam Armenico Epiſcopo oblato interſunt. Hos igitur Romanæ Eccleſiæ lucraturus præfatus pater Vincentius, quòd Chaldaico Patriarchæ ſubiecti Romanis moribus accommodari renuant, Cranganori ope, atque auxilio tum pijſſimi Ioannis Pereiræ Granganoricæ munitionis ex Portugaliæ Regis mandato Præfecti, tum quoq; aliorum Luſitanorum collegium quoddam ad 80. paruulos Gentilium orphanos in omni pietate,Chriſtiana doctrina,atq; humanioribus literis, ſimul & eccleſiaſtico cantu inſtruendos ædificauit. Cui operi pijſſimus Portugaliæ Rex adfuturus quingentos coronatos aureos, vel circiter ad huiuſmodi iuuenculos educandos ex Indicis regijs redditibus in ſingulos annos aſſignauit, conſtituitq;. Hinc prædictus pater Vincentius ſtatutis temporibus egrediens omnem circumquaque regionem luſtrabat,vt pręmemorato-

memoratorũ ſancti Thomæ Chriſtianorum ſacras confeſſiones exciperet, illisq; ſa- A
cram communionem porrigeret, Dei verbum proponeret, atque eorum tenellos libe-
ros baptizaret. Nam (vt præfati ſumus) ſemel tantùm ſingulis annis Chaldaico
Epiſcopo ad ſe aduentanti confiteri aſſueuerant. A quo & feria quinta in cœna Do-
mini ſacrum Euchariſtiæ ſacramentum recipiebant. Neque hoc illis pater Vincen-
tius per ſe ſolum præſtitit, ſed & etiam per paruulos illos à ſe in Cranganorico colle-
gio enutritos, quos apprimè edoctos ſacerdotio initiari curauit, vt iuxta Latinum
morem coram præfatis Chriſtianis ſacro operarentur, illisq; in ſacerdotali miniſte-
rio inſeruirent. Hoc tandem factum eſt, vt illi fideles ritibus Chaldaicis vale dicto
in Latinorum Chriſtianorum ſententiam venerint, atq; in orthodoxam eorum fidem
verba fecerint: Nullus erat illis temporibus prænominatis ſancti Thomæ Chriſtia-
nis peculiaris Epiſcopus, nullusq; adhuc Cochimis conſtitutus fuerat Præſul. Qui ſi B
fuiſſet, facillimo negotio quotquot ibi erant, ſuauiſſimo Romanæ Eccleſiæ iugo colla
ſubmiſiſſent. Aderant his Chriſtianis triginta viri eccleſiaſtici, (hos Cacenares vo-
cant) quorum munus erat in eccleſijs orare, atque mortuos ſepelire. Cùm igitur poſt
vnum, vel alterum annum quidam Chaldaicus Epiſcopus ad has partes aduentaſſet,
idq; occultè propter Luſitanorum metum, à præfatis Chriſtianis exceptus fuit. Idip-
ſum quoque poſt triennium Armenico alteri Epiſcopo contigit. Hi duo Epiſcopi plu-
res eorum ſacris Ordinibus initiarunt, atque ad Miſſam Chaldaico more celebran-
dam, Romano interim ritu relicto, compulerunt. Horum denique Chriſtianorum
habitatio non extenditur vltra nonaginta milliaria, in qua tamen inuenire licet ad
ſexaginta eccleſias affabrè quidem, atque more noſtro, idq; à tempore quo cum Lu-
ſitanis conuerſantur, conſtructas: quæ tamen prius à Gentilium delubris non diffe- C
rebant. A crucibus nullas alias imagines, idq; Chaldęorum, atque Armenorum
more, præfati Chriſtiani olim admittebant. Sed nunc temporis à fratribus noſtris
edocti, Saluatoris Chriſti, eiusq; glorioſiſſimæ matris, atque aliorum Sanctorum ico-
nibus tum altaria, tum quoque eccleſias exornant. Sunt autem hi numero triginta
millia ad minus, habentq; diſtinctas habitationes à pagis minimè differentes, in eccle-
ſiarum gyro conſtructas. Optimis præterea moribus vtuntur, atque aromatico mer-
cimonio pro maiori parte vacant. Nihil aliud immobile à domibus, quas inhabitant,
cùm Gentilibus Regibus ſubſint, in hac vita poſſident. Abundant nihilominus nu-
merata pecunia, vaſisq; tum aureis, tum quoque argenteis, atq; pretioſiſſimis gem-
mis. Quæ tamen omnia, cùm neque ebrietati, neque luſui, nec alicui cuipiam alte-
ri vitio dediti ſint, imò potius honeſtè, frugaliterq; viuant, in plurimos annos con- D
ſeruant, minimeq; abliguriunt, ſed ad poſteros hæreditario iure tranſmittunt. Lu-
ſitanis mercatoribus, quibus & piper, & plura alia aromata nauibus in Portugaliam
tranſuehenda vendunt, maximè amicantur, noſtrosq; fratres, cum quibus ab octo-
ginta annis conuerſantur, ſummo honore, ſummaq; beneuolentia proſequuntur.
Nec ab his Gentiles Reges, vt reliquum infidele vulgus, differunt, cùm eoſdem fratres
ob vitæ ſanctimoniam, optimumq; exemplum libentiſſimè audiant, eorumq; dictis
acquieſcant. Deſcendunt (vt accepi) prædicti ſancti Thomæ Chriſtiani à quodam
Thoma Chana Armenio potentiſſimo mercatore, atque eius Regis, qui tunc vni-
uerſo Malauario principabatur, ſingulari amico: qui prædicti Regis ſuaſu iuuencu-
lam eius patriæ Bramenam ſiue Hairam, prius tamen ex pacto baptizatam, ex qua
& filios Cranganori, quod ſibi præfatus Rex, vt ex quibuſdam literis æreis vaſis im- E
preſſis facillimè conſtat, in perpetuam habitationem dono dederat, ſuſcepit, matri-
monio ſibi iunxit. Cuius deniq; ſucceſſores mirum in modum excreſcentes, deductis,
diuiſisq; per vniuerſam Malauaricam regionem colonijs, diffuſi ſunt. Mirum tamen
eſt, quod cùm præfatus Thomas Armenus filios quoq; ex quadam ancilla Naira ſu-
ſceperit, illiq; etiam baptizati fuerint, atque eorum ſucceſſores in fide perſeuerent,
diſtinctas ſedes iſti ab illis occupent, nulloq; pacto ex libera Naira procedentes, ijs,
qui ex ancilla deſcendunt, matrimonio copulari velint. Sunt tamen multò plures
numero, qui ex ancilla genus deducunt, quàm qui ex libera. Idq; inde procedit,
quòd iſti nulli alteri generationi ſiue fideli, ſiue infideli commiſceri vnquam volue-
rint,

A rint, & illi emptos pecunia Nairos proprijs filiabus multiplicationis ergô in viros tradiderint. Quapropter ex ſexaginta colonijs, ſiue pagis, quos vtrique perficiunt, vix decem ad nobilis, liberæq; Nairæ filios ſiue ſucceſſores pertinent. Et hæc quidem de antiquioribus huius patriæ Chriſtianis pertranſeũdo dicta ſunto. Præfatus igitur pater Vincentius poſtquam ſuis exhortationibus, atque prædicationibus Gentilem Tanoris Regem ad fidem conuertiſſet, atque Goæ cum maxima pompa ac ſolemnitate coram Luſitano Indiæ Prorege baptizaſſet, nec non & hoc Cranganoricum collegium, quod primum omnium fuit, per decem continuos annos ſanctiſſimè prudentiſſimeq; rexiſſet, anno à Chriſto Saluatore nato milleſimo quingenteſimo quinquageſimo animam cælo reddidit. Fuit præfatus Tanoris Rex pijſſimus, atque verè, licèt occultè ob ſubditorum metũ, catholicus, nec non & Luſitanis amiciſſimus ac fideliſſimus: qui in acerbiſſimæ Chriſti paſſionis memoriã aureum Crucifixum ex au-
B reo quoque torque pendentem ad collum à ſuæ regenerationis die ad vltimum vſq; vitæ halitum, detulit, atq; Minoritico fratri morti propinquus quàm humillimè confiteri voluit. Quales, quamq; vberes fructus ex Indicis his collegijs legantur, quotq; ex his orphanis, atque etiam ex Luſitanorum filijs, qui ibidem maxima cura, atq; ſolicitudine in omni virtutum genere educantur, in ſortem Dei vocentur, vel ex hoc ſaltem Cranganorico collegio liquidò conſtat. Ex eo ſiquidem anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſecundo, quatuordecim iuuenes bonæ indolis Malauaribus ex Gentilibus procreati parentibus, à reuerendiſſimo Cochinico Epiſcopo ſacerdotio initiati, atque quatuordecim eius patriæ eccleſijs ſacerdotibus omnino deſtitutis pro Vicarijs, ſiue Parochis opportunè præfecti ſunt. Qui
C quidem omnes ob Cochinici idiomatis peritiã fidelium confeſſiones excipere, illiſq; prædicare, optimè poterant. Et alij quatuordecim à Luſitanis procreati, atq; in cantu & grammaticalibus literis optimè edocti, ab eodem reuerẽdiſſimo Epiſcopo Cochimum deducti ſunt: qui omnes temporis ſucceſſu, ſacerdotio inſigniti ad Cochimicæ matricis eccleſiæ canonicatus promoti fuêre. Et alij quatuordecim Portugalenſium quoque filij vel ſeraphicum noſtrum Ordinem, vel ſacram patrum Dominicanorum religionem non abſque maxima eius patriæ vtilitate apud Indos ingreſſi ſunt. Quibus denique omnibus totidem paruuli vel parentibus gentilibus deſtituti, vel à Chriſtianis propagati ex tempore ſubrogati fuêre. Commorantur frequentius hoc in collegio quatuor fratres, qui ad decẽ infidelium millia conuicinis in oppidis baptizarũt.

De collegio Zeilamico. *Coll. V.*

D EXTRVCTVM eſt ad præcedentium normam, & aliud quintum collegium in inſula Zeilamica, tum ex regijs prouẽtibus, tum ex eleemoſynis fratrum ſolertia acquiſitis, quod à tribus vel quatuor fratribus plerunq; inhabitatur. Hi 60. iuuenculis ex vtriuſq; parentis morte orphanis relictis, alijſq; Chriſtianorum filijs in cãtu, in Chriſtiana doctrina, atq; in grammaticali arte inſtruendis die, noctuq; vacant. Vt tandem ſic edocti, atq; ad maturã ætatem peruenti, ſacris Ordinibus initiari, atq; parochialibus eccleſijs, neophyto illi populo in ſpiritualibus conſulturi, pręfici poſſint.

De collegio Aquazaimico. *Coll. VI.*

E AD nonum lapidem à Bacaimica ciuitate in quodam Maurorum atq; Gentilium oppido, cui Indica lingua Aquazaim nomen eſt, Portugaliæ Regis liberalitate atque ſumptibus hoc ſextum collegium, in quo quadraginta orphani, ſub vno vel altero patre Franciſcano, grammaticalibus literis, cantu atque doctrina ad ſalutem animarum aſſequendam neceſſaria diligentiſſimè imbuuntur, ædificatum eſt. Cùm fratres, atque reliquus Chriſtianus populus, & hoc collegium, atque ipſum oppidum Zamaluci Regis Gentilis iram declinaturi deſeruiſſent, atque ad tutiora loca diuertiſſent, Mauri eius milites neophytos quatuor Chriſtianos comprehẽſos plurimis propoſitis pręmijs, atq; minis ad Chriſti fidem negandam, atque impiam Mahumetanam legem aſſumendam pro viribus cohortati ſunt. At illi conſtantiſſimè omnia aſpernantes glorioſam potius mortem, quàm ignominioſam vitam elegerunt. Quapro-

pter

pter ad penetraliora eccleſiæ,quæ tūc ſtraminea erat, adacti, à vorāte flamma Mau- A
rorum opera,atque ſtudio excitata ſimul cum vniuerſo ædificio abſumpti,atque glo-
rioſo martyrio coronati fuêre. Frequentatur mirum in modum locus hic à bis mille
Chriſtianis nouiter à Gentiliſſimo ad Chriſti fidem conuerſis, atque præfati oppidi
Aquazaini accolis. Et hæc quidem de huius Prouinciæ conuentibus atque collegijs.

Habet præterea hæc ipſa Prouincia viginti domos, diuerſis in locis maritimis con-
ſtitutas,in quibus ſingulis ſinguli commorantur fratres,qui Gentiles ſiue Mauros no-
uiter baptizatos ſuis prædicationibus,atq; adhortationibus in fide confirmāt,aliosq́;
ad catholicam Eccleſiam venientes baptizant, Chriſtianorum catalogo aſcribunt,
atque vicinioribus populis ſacramenta miniſtrant.

Eſt inſuper hæc Prouincia commodiſſima,cùm ab eius Prouinciali,ſiue Prælato fa-
cillimo negotio,nauigio ſcilicet,luſtrari atq; viſitari poſſit.Continet pręterea in lon- B
gitudine 1500. milliaria ad minus, in quibus inuenire licebit 40. Chriſtianorū millia
à fratribus baptizata. Nec exiſtimandum eſt intra præfatos huius Prouinciæ fines,ſe
ſemper fratres continuiſſe,cùm eorum aliqui,patres ſcilicet,ac fratres Petrus Gallus,
atq; Paſchaſius ambo ſacerdotes, ſaluandarum tantummodo animarū zelo ducti Pe-
guacam ciuitatem ad 1500.milliaria à Goa diſtantē ſuperioribus annis petierint, atq;
Luſitanis mercatoribus admixti,maximam familiaritatē cum Talapodibus (ſic enim
illius patrię ſacrificulos vocant) contraxerint,vt illis tandem acquiſitis facilis eis ac-
ceſſus ad cæteros pateret.Sunt iſti Talapoides voluntarij quidam pauperes, qui ma-
ximam extrinſecus mortificationem præſeferunt, communesq́; quaſdam domos ab
alijs ſeiunctas,atq; ad monaſteriorum noſtrorum normam ædificatas ſeparatim inha-
bitant. E quibus ſtatutis diebus ciſta,atq; olla onuſti egredientes eleemoſynā oſtiatim C
maxima cum grauitate,oculorum demiſſione atq; admirabili ſilentio petūt.Eſtq; in-
ſuper illius patriæ genti tanta de huiuſmodi hominibus cura atque ſolicitudo, vt vici-
nus vicinum ad victū pro ſeruis Dei (ſic enim paſſim illos vocant) diſponendū cohor-
tetur,& alius alium præmoneat,vt aduentāti Talapoidi cum neceſſarijs ad eſum præ-
paratis ex tempore occurrat Sunt & alij eiuſdem generis,ſed auſteriores,qui in ſolici-
tudinibus commorantes,vt hominum commercium ſubterfugere omnino videantur,
noctu quæ ſibi neceſſaria ſunt,eodem ſilētio,atq; eadem penitus compoſitione, qua &
alij,quærunt,emendicantq́;.Sed omnes iſti cuidam ſuperiori ſummo Talapoidi,cuius
tanta eſt authoritas,vt Regem corripere atq; reprehendere cum maxima libertate im-
punè poſſit,& piaculum ſit inexpiabile coram illo Regem ſedere,parēt, obediuntq́;.
Eſt nihilominus illius patriæ Rex formidabilis,atq; quodāmodo inacceſſibilis, præ- D
ſertim verò extraneis,cùm nullus alienigena ſub verberū pœna præeuntibus eius fa-
mulis,ſiue ſubſequentibus protinus danda,eum conuenire,vel è propinquo proſpice-
re poſſit.Cùm his igitur Talapoidibus,atq; præſertim cum eorum ſuperiore pręfatus
P. Petrus Gallus ſub propria eorum lingua, quam breuiſſimo tēporis ſpatio apprimè
didicit,per integrum biennium conuerſatus eſt, vnde & ipſum paruum ſiue minorem
Talapoidem paſſim nuncupabant,atq; frequentes diſputationes tum de eorum erro-
ribus atq; ſuperſtitionibus, tum quoq; de Chriſti fide ad ſalutē neceſſaria, deq́; Chri-
ſtianis myſterijs habuit.Quem tamen patienter audiebant, maximeq́; quòd vxorem
habere reſpueret, tum quoq; quòd pecunias omnino contemneret,minimiq́; faceret,
venerabantur.Aberat fortè tunc temporis Rex à Peguana ciuitate,quapropter præfa-
tus P.Petrus Gallus liberius cum huiuſmodi hominibus agere poterat.Interim tamen E
parum,aut nihil proficiebat,reſpondentibus ſemper illis & ea, quæ ipſe referret bona
eſſe,& etiam illa,quę ipſi ſoli tenerent,bona quoq; exiſtere: inſuper & aſſerentibus il-
lis à ſuis maioribus,atq; libris prohibitum eſſe,ne aliquam doctrinā ſuæ aliquo modo
contrariam penitus admitterent: ſed vt peregrinam, vt bonam laudantes, cui nullo
pacto iniurij eſſent,propriam,patriamq́; mordicus tenerēt. Interim ſummus ille Ta-
lapois fratris Petri patientiæ periculum facturus,pluribus iuuenibus,vt eū propriam
domum petentem in medio foro ceſpitibus,atq; lapidibus laceſſerent, præcepit. Ille
verò pedem è veſtigio figens,manibus complicatis,atq; ad pectus iunctis, tectoq́; ca-
pite lapides ad ſe venientes hilari vultu,promptiſſimoq́; animo excepit. Quod ſacri-
ficulus

A ſiculus ille ſummopere admiratus iuuenibus,vt à cępto abſtinerēt,imperauit,domūq;
egreſſus præfatum P. Petrum,culpā interim iuuenculorum petulantię adſcribens,ſeq;
oīno ab ea purgans domū deduxit. Tandem P.Petrus poſt expletū biennium ab huius
Prouincię Pręlato euocatus,eis vale dixit,domumq; repetijt. Vacăt in pręfata Pegua-
na ciuitate certis quibuſdā ſcientijs in alia lingua à materna traditis 20.millia ſtuden-
tū. Ad 1500.milliaria à ciuitate Goa inſula Sochotora, à Chriſtianis Thomiſtis inhabi-
tata,ſurrigit; ad quā Triſtanus ab Acunia cū inſtructa ex pluribus nauibus claſſe,an-
no Dñi 1507. ſe contulit,ibiq; fortalitiū à Mauris conſtructū ſtrato hoſte occupās, ad
eius inſulæ Chriſtianos pacis legationem miſit; qui nacta hac opportunitate pedibus
Triſtani prouoluti,ei vt ſe ab illis infidelibus defendere, & ſub Regis Portugaliæ ve-
xillo recipere dignaretur,ſupplicarunt. Hos Præfectus ſurgere,bonoq; animo eſſe iuſ-
B ſit,quandoquidē à ſuo Rege eapropter miſſus eſſet,vt eos contra oēm tyrannidē tuta-
retur: Quamobrē & milites,& religioſos Frăciſcanos relicturus erat,iſtos quidē vt in-
ſtruendis illis in fide catholica, illos verò vt inſulæ ab omni iniuria vindicandæ incū-
berent: quod & præſtitit, nā Mauritana munitione firmata, Maurorū templū,in eius
meditullio erectū, optimè prius expiatum fratres noſtri S. Mariæ de Victoria dicarūt,
ibiq; plures ex illis inſularibus baptizarunt. Præfata verò munitione ex Alphonſi Al-
burquerquij Indiæ Proregis mandato ſolo æquata,milite Luſitano inde in Indiā redu
cto,P. Antonius à Laureto & ſocij Saracenorū iniurias præuenturi, atq; Indiarū Pro-
regi,vt pauperculis illis Chriſtianis,qui in infidelium poteſtatē iteratò redituri eſſent,
adeſſe vellet,perſuaſuri, conſcenſo nauigio, & inſulam, & conuentum deſeruēre.
Exiſtimo me non abs re facturum, ſi glorioſam aliquorum fratrum noſtrorū mor-
C tem compendioſiori ſtylo retulero. Et primo quidē loco ſtrenui P. F. Melchioris Oly-
ſipponenſis huius Prouinciæ olim Cuſtodis, qui inclyto Conſtantino Indiæ Proregi
Iafanapatanicam inſulā,eiusq; Regem,ob iniurias Luſitanis,cæterisq; Chriſtianis il-
latas punituro congreſſus,poſt eius metropolim,atq; caſtrū capta,Regumq; ad pene-
traliora adactum,dum oppidulum quoddā eius accolas baptizaturus peteret,illorum
barbarorū gladijs,atq; ſagittis confoſſus de eis triumphans occubuit. Idemq; hauddu-
biè tribus eius ſocijs,qui in munitione nouiſſimè expugnata vulneratis, atq; infirmis
adfuturi remāſerunt,contigiſset, ſi in eorum manus incidiſsent. Nam,pace inter Pro-
regem Conſtantinū atq; Iafanapatanicum Regem conſtituta, nigri illius inſulæ ho-
mines,qui in Proregis ingreſſu & Portugaliæ Regi obedientiam,ſpontaneumq; obſe-
quiū polliciti fuerāt,& à fratribus baptizari voluerunt,ſibi à proprio Rege, qui 100.
D ferè millibus coronatis ex tēpore numeratis huiuſmodi pacem emerat,ob huiuſmodi
facilè defectionem ſummopere timentes,oēs Luſitanos vel in caſtro degentes, vel per
inſulam vagantes, tumultuaria occaſione occidere decreuerunt: propoſitumq; exe-
qutioni mandantes,eorum aliquot nihil minus cogitantes oppreſſerunt. Caſtrū ve-
rò adorti tanta vi,tantaq; conſtantia à præmonito Portugalenſi milite repulſi ſunt,
vt re infecta retrocedere coacti fuerint. In inſula etiam Zeilamica duo ex noſtris fra-
tribus,dum Chriſtianos milites à Gentilibus in quodam caſtro obſeſſos ad pugnam in-
ſtantiſſimè adhortarentur,inimicorū telis icti occubuêre. Idemq; mortis genus ſubijt
frater quidam laicus profeſſus nomine Antonius in Chaulica obſidione. Idipſum pa-
tri Franciſco ſacerdoti contigit, dum Manicas Cafrorum patriā ſimul cum catholico
milite luſtraret. Frater etiam Ioannes minoribus tantùm Ordinibus initiatus,obediē-
E tiæ facturus ſatis,cùm ex Zeilamica inſula Cochimū nauigio peteret, à Malauaribus
captus,atq; pro Chriſtiana confeſſione occiſus eſt. Conſimilem quoq; exitum habuit
F.Stephanus ſacerdos,cùm relicta Goa Cochimum adnauigaret. Frater etiā Martinus
Guardienſis ſacerdos à Malauaribus in mari captus, atque ab eis maximis propoſitis
præmijs, vt catholicæ fidei abrenunciaret, eorumq; ſacrificulus effici vellet ſolicita-
tus, adeò eorum temeritatem, atq; impudentiam increpauit,vt illorum gladios in ſe
conuerterit,atq; glorioſè capite truncatus,occubuerit. Frater præterea Ioannes Elua-
ſius Cochimicus Guardianus, ac F.Sixtus cuſtodialibus Comitijs Goæ interfuturi,dū
naui criſpantes Oceani vndas ſindunt,à Malauaribus capiuntur,occiduntur q;. Idem
euenit duobus alijs fratribus,qui à ciuitate ſancti Thomæ ſoluentes Goam petebant.

·P·
S·EVANGELII
IN NOVA
HISPANIA
EVNTES PREDICATE EVANGELIVM ŌĪ· CREATVRE

PROVIN-

PROVINCIA
SANCTI EVANGELII.

A QVÆ ſancti Euangelij in noua Hiſpania Occidentalium Indiarum Prouincia appellatur, Cuſtodia primùm fuit,& pridie eius diei, qua ſanctiſſimæ Penthecoſtes vigiliam colimus, ſub ſalutis annum 1524. diuini ſpiritus auxilio,& 12. religioſorum noſtri inſtituti virorum miniſterio initium habuit. His primis vtique eius fundatoribus nomina fuêre frater Martinus de la Curunha, frater Franciſcus de Soto, frater Antonius de Ciudad Rodrigo, frater Turibius Motolinia,frater Ioannes de Ribas, Frater Garſias de Ciſneros,frater Ioannes Suarez, frater Ludouicus de Fuenſalida, frater Franciſcus Ximenes ſacerdotes, frater Ioannes de Palos, frater Andreas de Corduba laici. Qui ſanè præſtantes viri ad felix hóc &
B apoſtolicum munus ex ſancti Gabrielis Prouincia exierunt; tametſi præter duos laicos cæteri omnes in perantiqua,& percelebri ſancti Iacobi Prouincia religioni primùm nomina dediſſent: qua ab illa ſancti Gabrielis diuiſa,diſiunctaq;, & in Cuſtodiam inſtituta, illi perfectioris, exactioriſq; vitæ inſtituti ergò in pauperibus illis,& Recollectis domibus habitare voluerunt. Vnde profecti illò ſunt obedientiæ literis à R. P. Franciſco de Angelis Miniſtro tunc totius noſtri Inſtituti generali, poſtea verò etiam Cardinali, alijſq; ſummorum Pontificum peramplis illis quidem, & nimia illorum in nos propenſione illuſtribus habitis, quarum priores à Leone X. ſub anno 1521. poſteriores ab Adriano VI. ad Caroli V. Imperatoris preces datæ ſunt. In his à Pontifice prouin-
C cialibus Miniſtris, cæteriſque omnibus ab ijſdem propoſitis & cõſtitutis religioſis omnimoda (vt infra patebit) eſt authoritas in vtroque foro conceſſa, eatenus nimirum, quatenus ipſi & ab ſe electi viri ad Indorum ſpiritalem vtilitatem, progreſſumque ad catholicam fidem, & ſanctæ Eccleſiæ Romanæ obedientiam ſibi eam vſurpandam fore arbitrarentur. Hi cùm primùm ciuitatem Mexico peruenerunt, celebrato ſtatim Capitulo, virum optimum F. Martinum de Valentia, electum iam in Hiſpania, Cuſtodem rurſus elegerunt, confirmaruntque. Hic ab anno 1524. ad annum vſque 1535. per continuos 11. annos Cuſtos fuit: quo temporis interuallo Prouincia illa 3. Cuſtodes habuit, primum Martinum de Valentia, tertium & poſtremum Iacobum de Te-
D ſtera: ac anno deinde 1535. in generali Capitulo Niciæ habito, in Prouinciam erecta eſt. Nec prætermittendum eſt ante 12. præfatorum patrum aduentum, 3. alios noſtri Inſtituti Belgas à Carolo V. miſſos illuc veniſſe,& 12. illos anno vno præceſsiſſe: quibus nomina fuêre F. Ioannes Tectius, F. Ioannes de Aora,& F. Petrus à Gandauo. Ex quatuor alijs, quæ in noua Hiſpania ſunt Prouincijs, tres illarum quidē, illa nimirum quæ ſanctorũ Petri & Pauli Apoſt. in Mechuacan & Xaliſco dicitur, item quæ ſancti Ioſephi in Iucatan, & quæ nominis Ieſu de Guathemala, principium ab hac habuêre: quippe cùm eas in huius Prouinciæ Cuſtodias ad Dei verbum annuntiandum religioſi homines erexerint. Quo ad ſitum, & terminos Prouinciæ huius meliorem,
E frequentioremque nouæ Hiſpaniæ Indiarum partem occupat ſub Archiepiſcopatu de Mexico,& Epiſcopatu de Tlaxcala. Maxima ex parte fertili ſolo, & aëre temperato, vt vix aut calor, aut frigus ſentiatur, gaudet. A vera Cruce vſque ad oppidum Tuluca, quod eſt ab Oriente ad cadētem ſolem 240. mille paſſuum habet longitudinē: omiſſa tamen domo de la Habana, quæ 900. paſſuum millibus, qua mari iter in Hiſpaniam fit, ab hac diſtat. Ab Arctico autem ad Auſtrum in nonaginta mille paſſuum latitudinem porrigitur. Tota autem fermè quinque altiſſimis montibus, qui niue ſemper oppleti per maiorem anni partem cernuntur, & quorum vnus nunquam ea deſtituitur, tamquam munimentis circumuallatur. In horum montium duobus accenſæ bolides, & faſtigiati ignium turbines quotidie cernuntur, flammarum glo-

bos fumo, & caligine inuolutos è cacumine cauernis eructantes. Tellus paſſim colitur, multiſque tum indigenarum, tum etiam Hiſpanorum habitationibus eſt frequens. Habet hæc Prouincia duas ſibi cohærētes Cuſtodias, vnam S. Franciſci Aquilonem verſus à Mexico, vbi eruendi argenti cuniculi ſunt de Zacatecas, & de noua Biſcaya nuncupati: alteram S Saluatoris in regione de Gaſteca, vel Panuco. S. Franciſci de Zacatecas Cuſtodia à Mexico verſus Aquilonem 240. paſſuum millibus diſtat, primumque habet conuentum in magna quadam Hiſpanorum prædictos cuniculos colentium habitatione: protenditurque verſus Aquilonem adhuc eadem Cuſtodia per 450. millia paſſuum. Sunt in ea conuentus decem, & in his 40. penè fratres, quorum decem diuini verbi ſunt præcones. Ab hoc loco Aquilonem verſus magnæ quotidie regiones inueniuntur ad 900. immo ad 1200. paſſuum millia, quò ſemel iam atque iterū Hiſpani cum Inſtituti noſtri hominibus exploratum profecti ſunt. Primùm enim ſalutis anno 1580. tres ſe eò patres contulêre, & vt eius eccleſiæ fundamenta innocentium ſanguine iacerentur, omnes ob catholicæ fidei annuntiationem, à barbaris Indis ſunt interfecti: qui erant F. Franciſcus Lopez ex Prouincia Bætica, & F. Ioannes de S. Maria ex Prouincia S. Euangelij ſacerdos, vterq; Thelogus, & diuini verbi præco, & F. Auguſtinus Rodriguez ex eadem S. Euangelij Prouincia laicus. Iterum anno 1582. F Bernardinus Beltran cum exploratoribus eò profectus, & Cuſtodiam de Zacatecas reuerſus, multarum & magnarum habitationum, quæ in ea ſunt, enarrationem nobis trāſmiſit. In ciuitate autem Mexico Indus quidam harum regionum indigena impræſentiarum verſatur, optimi iudicij homo, & cumprimis affabilis: qui doctrinam fidei noſtræ, vt baptizetur, & linguam etiam Mexicanam diſcit, & quatuor alios Indos Mexicanos idioma patriæ ſuæ, quam nouum Mexico vulgò appellamus, docet, vt ita inſtructi primùm, cum Regis, & Prælatorum iuſſu ad annuntiandum religionem mittentur, proficiſci poſſint. Conſtat autem ex coſmographicis deſcriptionibus à freto Aniani ad mare de Bacallaos pluſquam ſex millia millium paſſuum in longitudinem reperiri, ter mille autem millia plus minus in latitudinem à Mexicana regione Aquilonem verſus, ſub quo nouū hoc iacet Mexico; quæ tellus vniuerſa continens cùm ſit, maximis quoq; habitationibus frequens eſſe creditur: quò ſi vexilla crucis, & religionis præconia inferantur, dubium non eſt, quin in maximam diuini cultus gloriam, & eorum qui in ea re inſudauerint, gloriam ceſſurū ſit. In prioribus duabus explorationibus ad triginta tres gradus altitudinis poli Arctici peruentum eſt: vnde vbertas ſoli colligitur: quemadmodum etiam hi teſtantur, qui eò exploraturi profecti ſunt; magnam enim quantitatem Indici milij, faſeolorum, cucurbitarum, goſſipij, giboſarum, vaccarum, omne genus venationis, ceruorum, leporum, cuniculorum, infinitarum auium, & in fluminibus, ac paludibus piſcium reperiri aiunt. Aedes ad duo, triaq; contabulata, aliquando autem quatuor, etiam quinque eriguntur. Homines religionis noſtræ vſq; adeò appetentes, vt noſtris eò profectis ſignificarent facturos ſe vberem ſementem, quo multis omnino Hiſpanis, quos Caſtillas ipſi vocant, quoſq; ingenti numero ad ſe venire optant, ſuppeditari alimenta poſſent, quin ea iiſdem abundè toto itinere ſuppeditarunt, ſtragulaq; donauerunt perplura ex goſſipio confecta, vaccinaſq; pelles, quas mirificè colunt, oblongis pilis ſericum imitantibus decoras. Hi fidei noſtræ non parua illic veſtigia repererunt, erectas nimirum cruces, ad quas indigenæ preces fundere conſueuerunt, ſolum circumquaque ad non exiguum interuallum verrentes. In aliquibus autem populis è floribus, vel aliqua alia re confectis in crucis modum ſertis Indi tempora redimibant. Crucis myſterium anno 1542. his innotuit: quod hàc iter fecerit Franciſcus Vaſquez Coronado Salmanticenſis ad explorandam prouinciam, quæ Cibola nuncupatur, proficiſcens. Is enim nonnullos Mexicanos Indos ſocios habens, eas erexit cruces, quæ poſtea ſunt ab indigenis mirificè cultæ: qui eiſdem nulla non beneuolentiæ ſigna exhibuerunt, eos à Prouincia in Prouinciam comitantes: quò vt perueniebant è ciuitatibus tā viri, quàm mulieres cum paruis gnatis occurrebant, cantionibus, ſaltationibuſq; ſui moris præ ſe lætitiam ferentes, verè vt dici poſſit illud Chriſti Saluatoris noſtri, *Rogate ergo Dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam: nam meſſis quidem multa: ac paruuli quidem petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis.* Altera Cuſtodia ſancti Saluato-

A uatoris in Prouincia Gaſteca ſub Aquilone etiam Orientem verſus Floridæ contermina ſex habet conuentus, religioſos homines duodecim, & in his ſex diuini verbi præcones. Hac ex regione, vt ex illa etiam de Zacatecas in ingentes alias cum magna barbarorum vtilitate Chriſtianam religionem capientium excurri poterat. Cæterùm vniuerſa hæc ſancti Euangelij Prouincia, cui ego Chriſtum Dominum Apoſtolos ad prædicandum mittentem graphycè depictum præpoſitum volui, ex 67. fratrum, & vnico ſororum conuentibus, qui omnes tum ex apoſtolica, tum quoque ex regia facultatibus, ab anno Dominicæ Incarnationis 1524. ad hæc vſque noſtra tempora ædificati ſunt, conſtat: atque ſigillum fratris ſiniſtra crucem tenentis, ad plurimoſque homines pro ſuggeſtu de ſacro Euangelio concionem habentis imagine; ſequentibusq; literis: SIGILLVM PROVINCIÆ SANCTI EVANGELII in B orbem exornatum habet. Antequàm vero ad ſingulos præfatæ huius Prouinciæ conuentus (vt interim pollicitis ſtemus) deſcendamus, apoſtolicas vtriuſque ſummi Pontificis, Leonis ſcilicet X. ac Adriani VI. literas (quarum ſupra meminimus) his annectere decreuimus: quarũ, & primò quidẽ earũ, quę à Leone X. datę, & ad religioſiſſimos patres fratres Ioannẽ Clapion, & Franciſcum de Angelis directæ ſunt, tenor ſequitur.

DILECTI filij &c. Aliàs fel. rec. Nicolaus IIII. & Io. XXII. & Vrbanus V. & Euge. IIII. & alij Romani Pont. prædeceſſores noſtri debita meditatione conſiderantes quòd veſtri Ordinis munda Religio à Chriſto Domino exemplis, ac verbis apoſtolicis ſuis tradita, ac beato Franciſco, & eum ſequentibus inſpirata fuerit, ac quòd nonnullos eiuſdem Ordinis profeſſores pro fidei propagatione ad infidelium partes, cùm iam Apoſtoli in orbe non exiſtant, deſtinare opus eſſet, prout & ipſe beatus Franciſcus ſuo tempore actualiter fecit, vt in vinea Domini fructuoſos C palmites producerent, nonnullis veſtri Ordinis tunc expreſsis fratribus, vt in terris infidelium, tunc deſignatis exiſten. quòd Dei verbum proponere, & conſtitutos ibidem, ſi eorum aliqui excommunicationis cenſura ligati eſſent, abſoluere: quoſcunque ad vnitatem Chriſtianæ fidei conuerti cupientes recipere, baptizare, & Eccleſiæ filijs aggregare: & hi ex dictis fratribus, qui in ſacerdotio conſtituti eſſent, Pœnitẽtię, Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis, aliaq; eccleſiaſtica ſacramenta perſonis præmiſsis miniſtrare, & exercere: necnon in caſu neceſsitatis (Epiſcopis in Prouincia non exiſtentibus) Confirmationis ſacramentum, & Ordinationes vſque ad minores Ordines fidelibus miniſtrare: capellas, & altaria, necnon calices, & paramenta eccleſiaſtica benedicere: ac eccleſias reconciliandas, vel cœmeteria reconciliare: eiſdem de idoneis miniſtris prouidere: eisq; indulgentias, quas Epiſcopi in ſuis diœceſibus concedere ſolent impartiri, & alia quæcunque facere, quæ ad augmentum diuini nominis, ad conuerſionem ipſorum infidelium po- D pulorum, & amplificationem fidei orthodoxæ, & reprobationem, & irritationem illorum, quæ ſacris conſtitutionibus contradicunt, ſicuti pro loco & tempore viderint expedire, valeant, & poſsint. Necnon vti oleo ſancto, & chriſmate antiquis vſque ad tres annos, cum in eiſdem partibus nouum oleum, & balſamum ſine difficultate magna haberi non poſsint, liberè, & licitè valerent. Necnon aggregatos eoſdem (vbi Epiſcopi non habentur) clericali inſignire charactere, & ipſos ad minores Ordines promouere liceret: etiam Sedis apoſtolicæ ſententia excommunicationis irretitis abſolutionis beneficium iuxta formam Eccleſiæ impartiri: & qui de gẽtibus ſchiſmaticis, vel aliàs nouiter eſſent conuerſi, dandi licentiam, vt vxores ſuas, cum quibus in gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, retinere valerent: & de cauſis matrimonialibus, quas in partibus illis ad audientiam noſtram deferre deberent, legitimè cognoſcendi, & diſcordantes inter ſe concordare: ac etiam eiſdem fratribus licitum eſſet omnium fidelium in terris prædictis confeſ- E ſiones audire, & ipſis iniungere pœnitentias ſalutares, & vota commutare: & excommunicatos à canone, vel alio modo iuxta Eccleſiæ formam abſoluere, dũmodo iniuriam, ac damna paſsis iuxta poſsibilitatem ſatisfecerint: inſuper in locis, in quibus fratres prædicti reſidẽtiam facere, vel eos hoſpitari contingeret, Miſſam & diuina officia cum ſolita ſolemnitate celebrare: & ſi in eiſdem locis vitæ neceſſaria ieiuniorũ tẽpore cõmodè habere non poſſent, ad prædicta ieiunia eoſdẽ fratres minimè teneri declararunt, cũ eiſq; miſericorditer diſpenſarũt: & vt de ſuis laboribus fructũ reportarent, fratribus prædictis verè pœnitẽtibus, & confeſsis illam indulgentiã cõceſſerunt, quam proficiſcentibus in terræ ſanctæ ſubſidium Sedes apoſtolica concedere conſueuit: ac etiã omnibus vtriuſq; ſexus fidelibus, cõfeſsisq;, qui eccleſias, & loca fratrũ dicti veſtri Ordinis in partibus præmiſsis cõſtructa, & ĩ poſterũ cõſtruẽda ſingulis diebus, quibus viſitarint, cauſa deuotionis, ſeu eleemoſy-

moſynæ faciendæ, ipſis de iniunctis eis pœnitentijs centum dies miſericorditer relaxarunt. Quiq́; A
eiſdem fratribus authoritate apoſtolica conceſſerunt, vt in ciuitatibus, caſtris, villis, ſeu locis qui-
buſcunque ad habitandum domos, & loca quæcunque, ſeu hactenus recepta mutare, aut ea ven-
ditionis, permutationis, aut cuiuſuis donationis titulo in alios transferre valerent: ac inſuper
vt omnes & ſinguli veſtri Ordinis profeſſores, qui eodem ſuccenſi zelo ad ea loca cum fratribus
prædictis tranſire voluiſſent, omnibus & ſingulis præmiſſis gratijs, & indultis gaudere liberè
poſſent, prout eiſdem fratribus, & eorum cuilibet coniunctim, vel diuiſim pro fratrum prædicto-
rum vita tunc pro tempore indultum eſſet, vel conceſſum. Necnon fugientes à ſæculo in Ordine
prædicto recipere, ac omnia & ſingula facere quo ad ea, quæ dicti Ordinis concernerent profeſ-
ſionem & Religionem, quæ Miniſtri generales & prouinciales ex officio, & indultis apoſtolicis
facere poſſunt, prout in eorundem prædeceſſorum deſuper confectis literis latius enarratur. Cùm
autem, ſicut accepimus, vos, quorum Zelus Deo eſt animas lucrifacere, & per veſtræ ſperationis B
induſtriam & ſolicitudinem, diuina ſtipulante gratia, adulterinas plantationes diuellere, ac in
meſſe Domini virtutes ſerere, ac vitia radicitus extirpare, & humanum genus ad cognitionis, &
ſaluationis ſemitas reducere, ad Indianas inſulas, aliasq́; prouincias cariſsimi in Chriſto filij no-
ſtri Caroli Hiſpaniarum, & Romanorum Regis catholici in Imperatorem electi ditioni ſubie-
ctas, & illis propinquas terras: vbi homines veritatis fidei cognitione carent, conferre deſidere-
tis, & in illis verbum fidei ſeminando huiuſmodi ſanctis actionibus vos exercere de ſuperiorum
veſtrorum licentia intendatis: nos tam ſancto, & hominibus huiuſmodi pro eorum animarum
ſalute neceſſario opere, deſiderio fauorabiliter annuere volẽtes, motu proprio, & certa ſcientia, ac
poteſtatis plenitudine vobis, & veſtrum cuilibet, vt facultatibus, conceſsionibus, & gratijs ac in-
dultis ſupradictis, iuxta ſuperius narratorum continentiam vobis, & cuilibet veſtrum, & ad vi-
tam veſtram à vobis quatuor deputandis, vti, potiri, & gaudere, prout ſuperius explicatur, libe- C
rè, & licitè valeatis, concedimus, & indulgemus. Volumus autem, quod ea, quæ ad Epiſcopalem
Ordinem, ac dignitatem dumtaxat pertinent, vigore præſentium nullus veſtrum exercere poſ-
ſit, niſi in Prouincijs, vbi catholicus Antiſtes non fuerit. In alijs enim locis pontificalia ſolùm per
Epiſcopos exercere valebunt. Quo circa vniuerſis, & ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſco-
pis, cæteriſq́; in dignitate conſtitutis, nec non omnibus & ſingulis tam eccleſiaſticis, quàm laicis
Ordinum quorumcunque profeſſoribus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, & maledi-
ctionis æternæ, à qua non niſi per nos, ſeu de noſtro, ſeu dicti Miniſtri veſtri conſenſu poſsint
abſolui, firmiter inhibemus, ne vos, aut veſtrum aliquem ad vitam veſtram, ſeu deputan-
dos fratres predictos à vobis, vel à Miniſtro Ordinis prædicti in præmiſsis, ſeu præmiſſorum
aliquo directè, vel indirectè per ſe, vel alium, quouis quæſito colore impedire præſumãt. Quod
ſi quicquam à quouis aliter attentatum fuerit, etiam prætextu quarumcunque literarum apoſtoli- D
carum à Sede apoſtolica conceſſarum, ſeu in futurum cõcedendarum, etiam ſi in eiſdem literis præ
ſentes de verbo ad verbum inſertæ fuerint, & ſpecialiter à nobis reuocatæ, irritum ſit penitus, &
inane, declarantes ex nunc, prout ex tunc, non eſſe intentionis noſtræ, nec in futurum fore in præ-
miſsis (dum illis ſanctè pro tempore intenderitis) vobis impedimentum, ſeu detrimentum affer-
re. Non obſtante prohibitione felicis recordationis Bonifacij Papæ octaui, prædeceſſoris noſtri:
qua cauetur, ne aliqui de Prædicatoribus, & Minoribus, & alijs religioſis Mendicantibus (qui-
buscunque ſuper hoc priuilegijs muniti exiſtant) prædicta præſumant abſque Sedis apoſtolicæ li-
centia ſpeciali plenam, & expreſſam facientes de huiuſmodi prohibitione mentionem. Necnon
conſtitutionibus, & ordinationibus, ac decretis tam à Sede apoſtolica, quàm Concilijs generalibus
emanatis, conſuetudinibus, ac ſtatutis, priuilegijs, & indultis, tam generalibus, quàm ſpecialibus,
etiam ſi in eis caueretur, quod ipſis derogari non poſsit, niſi ſpecialis, & expreſſa mentio de illis E
haberetur. Datum Romæ, apud ſanctum Petrum, ſub annulo piſcatoris, die xxv. Aprilis 1521.
Pontificatus noſtri anno nono. *Euangeliſta.*

Aduertendum tamen eſt, ne interim huius Prouinciæ proœmiũ à præcedenti bulla diſſentire videatur) quòd frater Franciſcus Angelorum, ſiue de Angelis (de quo paulò ſuperius) ad Indos minime traiecerit. Cùm enim generale totius noſtri Ordinis Capitulum Burgis, ſub anno Domini 1523. celebrandum pro foribus eſſet: voluit præfatus pater ei intereſſe, quatenus ex futuri generalis Miniſtri facultate fratrum ſibi gratorum delectũ habere poſſet. Dumq́; Comitijs adeſt, omnium patrum (quorum id munus erat) ſuffragio in generalẽ Miniſtrum præter eius ſpem eligitur: ſicq́; cęptis deſiſtere cogitur.

Adrianus

A Adrianus VI. Pontifex max. (vt ſuperius diximus) etiam literas apoſtolicas ad Indorum conuerſionem ſpectantes, ſtatim ab initio ſuſcepti Apoſtolatus muneris conceſſit, ſub horum verborum ſerie.

ADRIANVS Papa VI. Cariſſime in Chriſto fili noſter, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis feciſti tuum flagrans deſiderium ad augmentum Chriſtianæ religionis, conuerſionemq́ue infidelium, illorum præſertim, qui Chriſto duce tuæ ditioni ſunt ſubiecti in partibus Indiarum: à nobisq́ue inſtanter petiſti, vt ad effectum huiuſmodi augmenti, & conuerſionis, & debitæ gubernationis animarum, quas Redemptor noſter ſui pretioſi ſanguinis commertio redemit, prouideremus: quatenus ex omnibus Religionibus fratrum Mendicantium, præſertim fratrum Minorum regularis Obſeruantiæ aliqui ad præfatas partes Indiarum authoritate noſtra tranſmitterentur, aliaq́ue in præmiſsis prouiderentur, ſicut in petitione nobis deſuper oblata B *plenius continetur. Nos autem, qui ex iniuncta nobis cura paſtorali ad ea, quæ attinent ad ſalutem animarum, intendere ſuper omnia tenemur, quiq́ue feruentiſsimum zelum tuæ Cæſareæ Maieſtatis ad augendam Rempublicam Chriſtianam à teneris annis pleniſsimè cognouimus: tam ſanctum ac laudabile opus in Domino commendantes, & deſuper prouidere volentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati: tenore præſentium volumus, vt omnes fratres Ordinum Mendicantium, præſertim Ordinis Minorum regularis Obſeruantiæ à ſuis Prælatis nominati, qui diuino ſpiritu ducti, vltrò ac ſpontè voluerint ad partes Indiarum præfatarum cauſa conuertendorum, & inſtruendorum in fide prædictorum Indorum ſe transferre, liberè, & licitè poſsint, & valeant. Dum tamen ſint talis ſufficientiæ in vita, & doctrina, quod tuæ Cæſareæ Maieſtati, aut tuo regali Conſilio ſint grati, ac tanto operi idonei. Super quo conſcientias ſuorum ſuperiorum, qui eos nominare, & licentiare debent, oneramus: ac vt in tam ſancto opere meritum obedientiæ non deſit,* C *omnibus, qui (vt præfertur) nominati fuerint, & ſe ſpontè obtulerint ad meritum obedientiæ, præcipimus, vt præfatum iter & opus exemplo diſcipulorum Chriſti Domini noſtri exequantur, pro certo ſperantes, vt ſicut in labore eos imitati fuerint, ita & in præmio eis ſociabuntur. Præfatisq́ue fratribus noſtram apoſtolicam benedictionem libentiſsimè ex nunc impartimur. Sed ne fortè numerus fratrum Minorum ſit tantus, vt pariat confuſionem, volumus: vt tua ſacra Maieſtas, aut tuum regale Conſilium aſsignet, & præfigat numerum fratrum mittendorum. Tales autem fratres ſic nominatos ſeu licentiatos ab eorum ſuperioribus ſtrictè præcipimus ſub excommunicationis pœna, ipſo facto incurrenda, ne aliquis inferior audeat aliqualiter impedire: etiam ſi pro tunc eſſent in officijs Confeſsionis, Prædicationis, Lectionis, Guardianatus, Cuſtodiatus, Miniſteriatus, Prouincialatus, aut Commiſſariatus generalis: quibus non obſtantibus tranſire poſsint, &* D *debeant. Verùm, ne præfati fratres ſint velut oues abſque paſtore, ſtatuimus, & ordinamus, vt ex ſeipſis valeant, & debeant eligere duos, vel tres, aut plures, qui in dictis terris eis præſint eò modo, quo eiſdem, ſeu eorum maiori parti melius viſum fuerit. Qui ſic electi per triennium, aut aliud maius, vel minus tempus iuxta ſuas cõſtitutiones, prout in Hiſpania fieri conſueuit, prælationem huiuſmodi habeant, & non vltrà, nec aliàs. Maneantq́ue omnes ſemper in obedientia generalis Miniſtri, & Capituli generalis, dummodo nihil eis imponant in præiudicium dicti tranſitus, & conuerſionis infidelium. Decernentes quicquid abſque noſtro expreſſo mandato, & aſſenſu ſuper ijs fuerit attentatum, nullius eſſe momenti. Et quia præfata terra Indiarum valde diſtat à partibus, vbi generalis Miniſter degere, & incedere conſueuit, ac propterea difficile foret ad eum recurrere in caſibus ad eum pertinentibus: volumus, ac tenore præſentium concedimus, vt fratres, qui pro tempore aſſumentur ad regimen aliorum fratrum in prædictis terris Indiarum, habeant* E *in vtroque foro ſuper fratres ſibi commiſſos omnem authoritatem & facultatem, quam generalis Miniſter habere dignoſcitur. Ita tamen quòd ipſe generalis Miniſter, ſub cuius obedientia ſemper manere debent, poſsit præfatam authoritatem limitare, & arctare, prout ei viſum fuerit. Et inſuper, vt melius præfata conuerſio infidelium fieri valeat, & ſaluti animarum omnium in præfatis terris Indorum pro tempore degentium prouideatur, volumus, & tenore præſentium de plenitudine poteſtatis concedimus: vt præfati Prælati fratrum, & alij, quibus ipſi de fratribus ſuis in dictis Indijs commorantibus duxerint committendum, in partibus, in quibus nõdum fuerint Epiſcopatus creati, vel ſi fuerint, tamen infra duarum dietarum ſpatium ipſi, vel Officiales eorum inueniri minimè poſsint, tam quo ad fratres ſuos, & alios cuiuſcunq; Ordinis ibidẽ fuerint ad hoc opus deputati, ac ſuper Indos ad fidem Chriſti cõuerſos, quàm & alios Chriſticolas ad dictum opus eoſdem comitantes omnimodã authoritatem noſtram in vtroq; foro habeant tantam,*

quantã ipſi, & per eos deputati de fratribus ſuis (vt dictũ eſt) iudicauerint opportunam & expe dientem pro conuerſione dictorum Indorum, & manutentione ac profectu illorum, & aliorum præfatorum in fide catholica, & obedientia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ: & quod præfata authoritas extendatur etiam quo ad omnes actus epiſcopales exercendos, qui non requirunt ordinem epiſco palem, donec per Sedem apoſtolicam aliud fuerit ordinatum. Et quia (vt accepimus) per præfatos prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices aliqua indulta conceſſa fuerunt fratribus exiſtentibus, euntibus, aut ire procurantibus in dictis, & ad dictas Indiarum partes: nos omnia illa confirman do, ac (quatenus opus eſt) de nouo concedendo volumus, vt præfati Prælati fratrum pro tempore exiſtentes, & quibus ipſi de ſuis fratribus duxerint concedendum omnibus prædictis indultis in genere vel in ſpecie hactenus conceſsis, & in poſterum concedendis vti, potiri, & gaudere liberè, & licitè poſsint, & valeant. Habentes omnia pro ſufficienter expreſsis, tamquam ſi de verbo ad verbum inſererentur. Non obſtantibus conſtitutionibus apoſtolicis, præſertim Sixti IIII. inci piente: Et ſi Dominici gregis: ac bulla Cænæ Domini, cæteriſq́; in contrarium facientibus quibuſcunque. Datum Cæſarauguſtæ ſub annulo piſcatoris die decima Maij 1522. ſuſcepti à nobis Apoſtolatus officij anno primo. A B

De conuentu S. Franciſci Mexico. Conu. I.

IN ciuitate Mexicana, quæ caput eſt Hiſpaniæ nouæ, celebrior ſancti Euangelij Prouinciæ conuentus ſancti Franciſci nuncupatus reperitur: ſeptuaginta in eo habitant profeſſi fratres, quorum decem Prædicatores ſunt: reliquorum verò bona manus ſub vno vel altero Prælectore Theologiæ ſcholaſticæ dat operam. Maiorem templi capellam Ferdinandus Corteſius Marchio de Valle primus huius regionis explorator, ſtrenuusq; expugnator ædificauit: cuius ibi inſignia inſculpta cernũtur. Cætera ipſius tem pli, & vniuerſas denique illius ædes, quemadmodum cætera omnia templa, omneſque Prouinciæ huius conuentus, impenſis ſuis Indi erexerunt, conſtruxeruntque. Enarraturi illuſtriores noſtri Inſtituti viros hoc in conuentu ſepultos, primo loco meminerimus vigilantiſſimi Mexicanorum Archiepiſcopi ac reuerendiſſ. P. F. Ioannis de Zumarraga: tametſi non in ipſo conuentu, ſed in maiori ciuitatis eccleſia ſepultus ſit, tum quia primus eius Epiſc. fuit, tũ propter merita ſingularia, & inſignem vitæ probitatem. C

Vita R. P. F. Ioannis de Zumarraga primi Mexicani Archiepiſcopi.

LATISSIMVS omnino ſcriptoribus cãpus patebat in ſancti huius Põtificis & cæterorum illuſtrium virorũ, quos recenſebimus, factis deſcribendis: niſi ſuperiorũ hominum incuria, hiſtoriographorum negligentia, & ipſa denique obeſſet temporis diuturnitas. Eorum enim vitæ integritas, & religionis zelus ſpirat adhuc quodammodo in pleriſque Indis ſenibus, & ruentis ad extrema ætatis, qui quod imbiberant doctrinæ eorum lacte confirmati, etiam nunc hodie in exactiſſimis quibuſque verorum Chriſtianorum operibus perſiſtunt. Nec aliter ſanè optimis his hominibus euenit, ac ſoleat magnificis ædificijs, & priſtini luxus molibus euenire, quorum vetuſtate deiectorum rudera tantummodo, & confracta, comminutaque ſegmenta conſpiciuntur. Quare breuiter & per capita tantùm, quæ non ſine ingenti labore à fide dignis narrationibus collegimus, hoc loco perſtringemus. D

Fuit hic vir Cantaber ex oppido Durango, doctrina & ſanctitate inſignis. Sancti Franciſci habitum in Conceptionis Prouincia ſuſcepit, in qua ſæpius Guardianus, Diffinitor, & ſemel fuit Prouincialis, magna in his muneribus prudentia, & religione conſpicuus. Cùm eſſet Guardianus religioſæ domus de Abrojo iuxta Pinciam: & illic Carolus V. Imperator Paſſionis quandoque hebdomadam (hanc maiorem appellant) tranſegiſſet, abundeq; monaſterio omnia exhiberi iuſſiſſet ad fratrum victum, & res alias neceſſarias, nihil vir optimus in ſuum, vel monaſterij vſum conuertit: ſed vniuerſa illa pauperibus diſtribui curauit. Id cùm reſciuiſcet Carolus, & animaduertiſſet quãta religione, grauitateq; ibi tunc fuiſſent diuina officia celebrata, quantaq; ineſſet homini virtus, probitas, ſanctimonia, magni eum omnino exinde fecit, ac paulò poſt Inquiſitorem in Cãtabras ſtriges, quòd & ipſe Cantaber, & eius linguæ peritus eſſet, conſtituit. Functum verò eo munere cum eximia integritate, primum deſignauit Mexici Epiſcopum. Reſtitit, quoad potuit, inſignis, & apoſtolicus vir, donec ſuperioris iuſſu ſuſcipere E

A ſcipere munus coactus eſt. Epiſcopus nec dum tamen conſecratus, anno 1528. nouam Hiſpaniam Protectoris Indorum titulo, maximiſque omnino à Carolo acceptis priuilegijs profectus eſt.

Nouam Hiſpaniam ingreſſus cùm totus eſſet in diuinis honoribus procurandis, eamque Prouinciam multis obrutam vitijs inueniret, dedit operam ſedulò, vt eam ad quàmmaximam integritatem reduceret. Quo factum eſt, vt tametſi valde omnibus eſſet amabilis, magno tamen odio, & ille, & qui cum illo erant, fratres à non paucis impeterentur. Odij authores ij ipſi erant, qui Rempublicam adminiſtrabant: euenitque, vt cùm extrahẽtes è templo quendam, qui eò confugerat, tentarent eccleſiaſticam immunitatem, viro ſancto propugnanti mortem contorta haſta penè confixerint. At quòd maioribus eum rebus numen deſtinabat, nõ aliter eum ſeruauit incolumem, atq;
B Dauidem olim à Saulis ictibus. Iſthæc dum agerentur, perplura valde, illa quidem turpia & abſurda, in ſanctum hominem, eiuſque ſocios religioſos viros non à caſtis illis modò & integris pectoribus, ſed ab omni mentis cogitatione abhorrentia confixerunt. Dabant ad Imperatorem atque eius ſenatum, qui de Indicis rebus conſtitutus eſt, crebras aduerſus illum, & peracerbas literas, prohibentes, ne qua illius epiſtola, eò poſſet peruenire, quouſque Cantaber quidam nauta ſecretò ſe ei literas producturum, & Imperatori redditurum ſpopondit. Quod & præſtitit, eiſdem abſente Carolo vxori redditis. Has illa multo cum fletu perlegens Magiſtratus eos omneis adminiſtratione omni abdicari, & in Caſtellam reuerti iuſſit, paulò poſt infelici obitu peremptos. Eorum autem, qui in Indijs permanſerunt, plerique publicè faſſi ſunt ea ſe mentitos omnia fuiſſe, quippequi indigna aduerſus religioſos illos homines impudenter confixiſſent.
C Nouos deinde Magiſtratus eò miſit Imperatrix, viros bonos & Deũ timentes, ipſumq; Epiſcopum ad ſuſcipiendum conſecrationis munus reuocauit.

Hanc ob cauſam in Hiſpaniam regreſſus anno 1532. nec minimo quidem nummo ſecum inde allato, infracto ibi pectore ſe & religioſos fratres defendit: extremaſque miſerias & calamitates infelicium Indorum expoſuit. Iter tunc temporis ſemper pedibus faciebat magna paupertatis, religionis, & pœnitentiæ ſignificatione, religioſos quoſcunque fratres excitans, & adhortans, vt ad ſanctiſſimum hoc conuerſionis animarum munus proficiſcerentur. Inde nouam Hiſpaniam conſecratus repetens, anno 1534. in eum dignitatis gradum, qui eius meritis debebatur, eſt repoſitus. Indos qui Chriſto nomen dederant, plus ille quàm filios quiſquam ſuos diligebat. Aſſidebat ægrotantibus, eoſque in miſerijs & calamitatibus ſolabatur: nec defatigabatur vnquam, omnia eis pa-
D ſtoris optimi munia, atque officia impendens. In cauſa fuit, quòd continuæ præſtationes auri, argenti, gemmarum, plumarum, culcitrarum, ſeruorum ad onera portanda, quas frequentiſſimas exhibere noſtri cogebantur, imminuerentur: vacarentque ipſi iugi ab labore, quem in inſanas noſtrorum ſubſtractiones impendebant. Priuſquàm ad conſecrationem profectus eſſet, à ſenatu Indiarum per literas poſtulauit, liberi vt eſſent Indi: quandoquidem eorum domini iniuſtè eos & iniquè in ſeruitute detinerent: quibus eſt amicè à ſenatu reſponſum, cautumque liberi vt in poſterum eſſent. Idq; actũ eſt anno 1530. Imperatrice ſubſcribente. Admonitus quandoque à nobilibus viris ne ita Indos familiariter attrectaret: futurũ enim vt qui æger & imbecillis eſſet, peſſimo odore, quem ſordibus ij, & paupertate fœdi ſpirabant, affligeretur, magno animi & ſpiritus feruore reſpondit; malus quidem odor è vobis prouenit: voſque ipſi ægritudinum
E mihi cauſa eſtis, non vt Chriſtiani vitam inſtituentes, ſed delitijs & voluptatibus immerſi: miſeri autem Indi cœlum mihi redolent, ſanitatem reſtituunt, me ſolantur, & veram Chriſtianæ vitæ normam edocent.

Amauit mirificè vir ſanctus virtutem ipſam, & virtute præditos: vitia autem, & eos qui his erãt inquinati acerrimè reprehendit: adeoq; ab omni vitio abhorruit, neminem vt ei in domo ſua vacare pateretur. A qua etiam fœminas omnes miniſterio etiam neceſſarias arcuit. Diſplicebant ei verba illa, quæ vulgò obſeruantiæ cauſa effunduntur; quæq; ſine vtilitate vlla populi modo auram captant. In victu, veſtituq; ſordes abhorrebat, tametſi vtrumque ſumma eſſet paupertate conditum: repetens identidem debere clericum & religioſum hominem veſtes quàm maximè puras habere, licèt viles

ob mu

ob muneris dignitatem. Epiſcopus cùm eſſet,vt religioſus ſemper vixit,demiſſionem A
animi & paupertatem vbique obſeruans, aſperas veſtes, vt inter fratres ſolebat,ferens,
& in viliſſimo cubans lecto: nocte media ad matutinas preces ſurgens: non ſolus, ſed
cum alijs ſimul, adhibita ſacra lectione & ſilentio, cibum ſumens:nec lautiorem men-
ſam, quàm paſſim habeant in conuentibus ſuis fratres, habere volens. Aedium eius
aulæa libri erant permulti & peroptimi; literas enim,& literarum ſtudijs excultos ho-
mines ſingulari animi propenſione colebat. In Miſſarum, ordinum, cæterorumque
munerum pontificiorum celebratione eam præſeferebat dignitatem, quæ eſſe tanto
officio digna videretur, cùm extra huiuſmodi tempora à minimo quopiam fratre ni-
hil differret. Sacroſanctum Confirmationis ſacramentũ tanta animi alacritate, & tot
lacrymis adminiſtrabat planè, vt adſtantes omnes commouerentur, ipſe verò & ci-
bi & requiei obliuiſceretur: neceſſariumque eſſet tiaram ei è capite auferre, ipſoſque
diſcedere patrinos, ad noctem alioqui in hoc munere perſtituro. Ad præſtandam
Confirmationem, aut Epiſcopatus viſitationem peragendam plerunque aut penè ſo- B
lus, aut pauciſſimis comitatus,ne cuiquam oneri eſſet,proficiſcebatur: adhibebatq; in
Confirmatione adductos è domo cereos, ne vel minima impenſa illa ab hoc quiſ-
quam ſacramento arceretur. Non diuo magis Franciſco, quàm aut Dominico, aut
Auguſtino dediſſe nomen videbatur, tam ſyncero omnes amore proſequi ſolebat. Ad-
monebat religioſos viros, ne ſubſiſterent, ne vè defatigarentur: ſed idiomata illarum
diſcerent regionum, quo melius in tam ampla Domini vinea, in qua eſſent operarij
conſtituti, ſe poſſent exercere: eoſdem ab inimicis & calumniatoribus acerrimè defen-
debat: multiſque tum in vniuerſum omnes, tum priuatim ſingulos impenſis adiuua-
bat,ſeu libris, ſeu veſtibus, ſeu qua alia re indigerent. Tribus Mexici noſocomijs, quæ- C
cunque neceſſaria erant, affatim tribuebat, quemadmodum & in ipſa vrbe omnis ge-
neris & ſexus pauperibus: planè vt mirarentur omnes, quî fieri poſſet, vt tam exiguis
redditibus tot ſufficeret impenſis. Cùm aliquando nihil eis ſuppeteret, quòd mendico
Indo tribueret, ſudariolum ei impertitus eſt. Mexici Epiſcopales ædes, & ſancti Coſ-
mæ & Damiani hoſpitale contagioſorum morborum conſtruxit. Cumque noſoco-
mium fabricaſſet monaſterij diui Franciſci, maximis precibus à fratribus poſtulauit,
ſibi vt liceret totum cœnobium abſoluere. Qua in re minimè ei aſſenſi illi ſunt pauper-
tatis zelo inflammati. Durangi, vbi natus erat, annuos redditus ad religioſarum mu-
lierum, fratrum, pauperumque eò deuenientium alimoniam aſſignauit. Si quando
ad eum conſanguineus aliquis ſuus aduentabat, in ea ſe arte exercere iubebat, quam
ſciret,eoque modo victum quęreret:non ſperanda quippe ei munera,aut officia ob Epi- D
ſcopi propinquitatem. Inuiſebat ſæpius xenodochia,ipſeq; cum magna demiſſione ani
mi,magnaq; amoris ſignificatione medicinam morboſis ſuis manibus faciebat.

Abſtinebat à cibo præſcriptis à Regula temporibus,& ijs,quibus nomen eſt quadra-
geſima benedictorum,ac pleriſque alijs diebus. Diebus Venerinis ſancti Franciſci cœ-
nobium petebat, & in Capitulo palam errata ſua confitebatur,ſumma cum demiſſio-
ne animi eius, qui tunc ibi præſidebat, increpationes excipiens. Cùm aliquando lintea
quædam aulæa regionis more confecta in eius ædibus ſuſpenſa eſſent, iſque in prædi-
cto monaſterio cum fratribus colloqueretur,ſubiunxêre ludentes eorum nonnulli iam
eum monachum non eſſe, ſed Epiſcopum: quandoquidem ædes eius vt pontificiæ ex-
ornatæ eſſent. Commotus ille vehementer, & domum regreſſus manibus ipſe ſuis au-
lęa deiecit,repetens identidem ad ſuos: aiunt me monachum non eſſe, ſed Epiſcopum, E
at ego monachus eſſe,non Epiſcopus volo. Dedit itaque operam, vt Præſulatu ſe abdi-
caret, idque effecit: quanquam perficere nequiuit Imperatore, & ſummo Pontifice re-
pugnantibus. Si quando ſocio fratre carebat,cui domi ſuæ confiteretur, in ſancti Fran-
ciſci cœnobium,per ſatis magnum interuallum diſtans,ſe conferebat:ibique confeſſus,
eccleſiam ſuam reuertebatur ad Miſſam faciendam, librum ipſe interim portans ad
præſcriptas ſacerdotibus preces ibi recitandum. Cùm quidam vir nobilis ex Peruana
regione Mexicum veniſſet, ei aliquando ſoli per viam ambulanti occurrens, rogauit.
Quis nam ille eſſet monachus, qui ita ſolus ambularet? Dicenſque Epiſcopum eſſe.
O felicem, inquit, ciuitatem,quæ Præſulem huiuſmodi habere meruiſti. Quoties iter faciebat
in re-

A in religioſorum hominum comitatu, nullo modo adduci poterat, vt iumentum, quod ſenectutis, & ægritudinum cauſa ſecum adducebat, conſcenderet. Monentibuſque illis vt id faceret, æquum eſſe reſpondebat, vt facientibus Dei ſeruis iter pedibus, pedibus quoque & ipſe illud faceret. Præuidit diem diſceſſus ſui, eamque multis ſignificauit. Cùmque perpenderet euenire poſſe, vt poſt multos tandem annos eò Pontifex mitteretur, qui adminiſtrare Confirmationis ſacramentum poſſet; admonuit vniuerſam Mexicanam regionem, eam vt ciuitatem peterent, qui nondum erant confirmati, ad id ſuſcipiendum, & vt qui in baptiſmo ſancto chriſmate peruncti non fuerant, eò vngerentur. Qui cùm in ſancti Ioſephi capellam, quæ eſt in atrio cœnobij diui Franciſci conueniſſent, omnes vtrunque receperunt.

Cùm apoſtolicas literas accepiſſet, quibus à ſummo Põtifice Romano, inuictiſſimo, B ac pientiſſimo Germanorum Imperatore Carolo huius nominis V. qui eum ob eximias eius animi dotes, ac vitæ ſanctimoniã ingenti animi affectu proſequebatur, id procurante, primus Archiepiſcopus Mexicanus conſtituebatur, maxima eſt anxietate fatigatus, ſe prædicans indignum eſſe Epiſcopali munere, ne dum ea dignitate, quæ longè eſſet maior & pręſtantior. Religioſi homines omnium inſtitutorum eum admonebant, ne reſiſteret, duobus tantummodò repugnantibus, quibus ipſe maximè fidebat. In ijs ambiguitatibus, cũ eſſet ne Mexic. populus eum precibus ad acceptandũ vrgeret, profectus eſt ad pagum Tępetlauztoc, vigintiquatuor paſſuum millibus à Mexico ſeparatum, vbi tunc intimus eius amicus, & Dei ſeruus frater Dominicus de Betanços Inſtituti patrum Prædicatorum, cuius ſe in manibus ille mori cupere aſſerebat, commorabatur. Egreſſus eſt è Mexico in Pentecoſtes vigilia nocte media, eaque celeritate iumen- C tum, quo vehebatur, adegit, vt hora nona Tepetlauztoc peruenerit, alacriter à cœnobij fratribus exceptus. Exhibuerunt ei in prandio non nihil vini, nulla tamen prece ad id guſtandum adduci potuit, quanquam eo propter ſenectutem, & extremam defatigationem magnopere indigeret, non alia de cauſa, quàm quia religioſos eos illo non vti ſciebat, ne ſcilicet præſtare eis in re aliqua videretur. Commoratus ibi diebus quatuor, deque acceptatione in communi conſulens, quatuordecim hominum millia confirmauit, vt à monaſterij Priore ex dinumeratione linteolorum, quæ ſolent adhiberi, numerus eſt initus. Die veneris poſt Pentecoſten vrinæ ægritudo, qua vexabatur, tam eum acriter inuaſit, neceſſum ei vt fuerit ciuitatem reuerti amico ſuo fratri Dominico de Betanços comitatus: qui ab eo ad extremum vſque halitum non diſceſſit.

Hora vna ante diſceſſum ad adſtantes religioſos: *O fratres* (inquit) *quàm eſt inter ſe di-* D *uerſum in ipſa morte verſari, ac de ea loqui*. Acceptis eccleſiaſticis ſacramentis animam exhalauit illis verbis: *In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum*, die Dominica poſt feſtum Corporis Chriſti hora nona antemeridiana, anno 1548. cùm nihil eſſet à mentis ſtatu deturbatus, annumque excederet octuageſimum. Et, vt piè credere poſſumus, à Deo opti. max. bonorum remuneratore inter ſanctos, & electos confeſſores Pontifices, vt ibi coronam gloriæ, ac præmium laborum ſuorũ acciperet, collocatus extitit. Ipſe quidẽ corpus ſuum in S. Franciſci monaſt. cum alis religioſis eiuſdẽ Ordinis ſepeliri iuſſit: ſed quia primus fuerat eccleſiæ Mexicanæ Præſul, in ea ſepultus eſt ad ſacrarii fores, iuxta maius altare ad Euangelii locũ, cũ nullus alius excogitari celebrior poſſet. Eius diſceſſus non ſine miraculo eodem die in vniuerſa Mexicana regione innotuit, maximiſque fletibus & lamentationibus exceptus fuit: cùm funeſtas omnes & attritas ve- E ſtes accepiſſent. Ingens omnium ætatum ad tumulum concurſus factus eſt: religioſorumque & ſacerdotum fletibus ac ſingultibus conſueta officiorum celebratio impediebatur: nec pro Præſule vſquam tam inauditæ quærimoniæ perſpectæ ſunt. Prorex, ac cæteri Magiſtratus lugubribus induti veſtibus, multiſque cum lacrymis ac ſuſpirijs funeri adfuerunt. Plebis autem quæſtus, & lamentationes eiuſmodi erant, planè vt aduenisse extremum orbis excidium videretur. Fertur eius corpus adhuc eſſe integrum, Deumque per illud multa edere mirabilia. Inter quæ celebrius illud eſt: Cùm aliquibus ante diſceſſum annis iuſtis de cauſis prohibuiſſet prophanas ſaltationes, cantioneſque in generali Corporis Chriſti proceſſione adhiberi ſolitas: cùm in ea magis & diuinus cultus, & erectio ad Deum mentis requiratur: vacante ſede per eius mortem viſum

viſum è capitulo nonnullis eſt, ea vt reſtituerentur. Paratis igitur quibuſdam ad illa A
peragendum, manè eius diei, quo feſtum celebrandum erat, tanta vis pluuiæ de cælo
cecidit, minimè vt per plateas, quemadmodum conſueuerat, duci poſſet. Ea re à capitu
lo animaduerſa, cautum eſt, ne illa in poſterum adhiberentur, perque annos ſex va-
cantis Sedis obſeruatum eſt. Anno à lætabunda Chriſti Saluatoris noſtri natiuitate,
milleſimo quingenteſimo trigeſimo ſecundo, ſcripſit vir ſanctus, Deoque carus ad re-
uerendiſſimum Miniſtrum generalem electum, cæteroſque patres vocales Inſtituti fra
trum Minorum regularis Obſeruantiæ, in ciuitate Toloſana Regni Galliæ ſub ſacro-
ſancto feſto Pentecoſtes congregatos, vtilem ac fructuoſam epiſtolam, quam ad vtili-
tatem lectoris in medium ſubijciemus ſub verborum horum ſerie.

*REVERENDI admodum patres, ſcitote nos magnis laboribus diſtineri in conuerſio-
ne infidelium, quorum Dei gratia religioſorum diui Franciſci regularis Obſeruantiæ ma-* B
*nibus plusquàm decies centum millia baptiZata ſunt: quingenta idolorum templa ſolo æquata:
plusquàm viginti millia Dæmoniacorũ ſimulachrorũ ab his antea culta, cõfracta, & concremata:
pleriſq́ in locis fabricatæ eccleſiæ, atque oratoria erecta: Dominicæ crucis vexilla iam ab Indis
culta. Quodq́ admiratione cùmprimis dignum eſt, cùm in hac olim Mexicana vrbe ſolerent ido-
lis ſuis pluſquàm viginti millia cordium puerorum, puellularumq́ quotannis in ſacrificijs of-
ferre: nunc humana illa corda vniuerſa non iam Dæmoni, ſed altiſsimo Deo innumerabilibus
laudis ſacrificijs, religioſorum noſtrorum doctrina, & miniſterio offeruntur. Cui inde honor,
& cultus comparatur, cùm ſumma reuerentia adoretur, colaturq́ in illis locis à pueris indige-
narum gnatis. Hi crebrò ieiunant, verberibus ſe affligunt, iugibusq́ precibus inſiſtunt, multis la-
crymis, & ſuſpirijs impenſis. Pleriq́ horum puerorum, vt & alij prouectioris ætatis, legunt,
ſcribunt, & cantant optimè, peccata ſua crebrò confitentur, ſummaq́ animi deuotione diuina ſa-* C
*cramenta ſuſcipiunt, ſuiſq́ parentibus, à religioſis inſtructi, verbum Dei eleganter explicant.
Surgunt nocte media ad matutinas preces, Dominæ noſtræ officium integrum recitant, quam
præſertim colunt. Speculantur magna cum ſedulitate quibus locis parentum idola lateant, eaq́
furantur, & ad religioſos deferunt. Quo factum eſt, vt crudeliter nonnulli ab ipſiſmet paren-
tibus ſint necati: qui quidem adepti coronam nunc in cælo cum Chriſto viuunt. Vnuſquiſque
noſtrorũ conuentuũ aliam iuxta ſe ædem habet ad docendos pueros, & inque ea gymnaſium, dor-
mitorium, refectorium, & capellam. Sunt hi pueri valde humiles, religioſisq́ morigeri, eosque
vt parentes diligunt, caſti, & ingenio perſpicaces in arte maximè pingendi. Inter fratres
indigenarum idioma callentes vnus eſt præcipuus nomine Petrus de Gandauo laicus: qui id cal-
let eleganter, curamque gerit pluſquàm ſexcentorum puerorum: eſtque profectò mirificus pa-
ranymphus, cùm iuuenes, & puellas matrimonium contracturas in rebus fidei erudiat, erudi-* D
*toſque cum magna ſolemnitate coniugio copulet. Ad puellarum eruditionem, inſtitutionemque
miſſæ ex Hiſpania ſunt ab Imperatrice Donna Eliſabetha mulieres ſex honeſtæ, & prudentes:
deditque in mandatis, vt ampla domus fabricaretur, in qua illæ ſub Epiſcopi patrocinio ad mille
vſque puellas erudire poſſent. Hinc fit vt à mulieribus illis puellæ, à religioſis pueri fidem diſcãt,
quam poſtea doceant parentes ſuos. Vnde videtur dixiſſe Dauid: Ex ore infantium, & lacten-
tium perfeciſti laudem. Chriſtus ſit ſalus veſtris reuerentijs, quos humiliter precor, Deum
orent vt id perficiat, quod incæpit. Mexici, duodecima menſis Iunij anni 1531.*

Vita fratris Petri à Gandauo.

PETRVS à Gandauo vnus de tribus illis religioſiſſimis, ac de Franciſcana Reli-
gione optimè meritis fratribus fuit, qui primi nouam Hiſpaniam anno Dominicæ
Incarnationis milleſimo quingenteſimo vigeſimo nono petierunt, quique perplures E
animas Deo acquiſierunt. Horum Ioannes Tectius ſacerdos in loco de Higueras iux-
ta eum, qui Honduras nuncupatur, profectus eò cum Ferdinando Corteſio ad an-
nuntiandam fidem, mortuus eſt, eaque propter nihil hîc de eius vita literis proditur.
Frater Ioannes de Aora ſacerdos etiam, &, vt reliqui duo, natione Flander in Thez-
cuco ſepultus eſt, vbi de ipſo perſcribetur. Tertius frater Petrus à Gandauo ad euitan-
dum vitæ delitias, & voluptates, quibus hoſtis generis humani tranſuerſos plerunq; in
iuuentutis initio homines agit, iugo ſe Domini ſubiecit, diui Frãciſci habitu ſuſcepto: ac
tametſi dignus eſſet, qui ſacerdotũ albo aſcriberetur, ob eximiã tamen demiſſionẽ ani-
mi permanere laicus voluit; atq; ea in re planè oſtendit virũ eſſe conſtantem, in Chri

ſtiana

A ſtiana religione probitatis. Hic deniq; quæ de repertis à Ferdinando Corteſio regio-
nibus ferebantur,deq; infinita hominum idola colentium multitudine ſpiritu Dei cō-
motus,eò ſe cum Guardiano ſuo Ioanne Tectio, atq; illo alio religioſo Ioāne de Aora
ſe contulit.Erat in eo ad optimas quasq; artes, politicaq; & Chriſtiana officia mirifi-
cum ingenium;idq;à Deo ipſo prouiſum videtur in prima illa earum gentium cōuer-
ſione,iſtiuſmodi ſanè adiumento indigentium,vt non in ſpiritualibus modò rebus,ſed
in humanis etiam,& politicis erudirentur. Ille omniū primus ibi & legere,& ſcribere,
& canere,& muſicis inſtrumentis perſonare,& Chriſtianam deniq; doctrinā edocuit:
nonnullos nobilium indigenarum liberos ante 12.religioſorum aduentum in Tezcu-
co erudiens;poſtea verò Mexici,vbi vitam penè totam,prꝗter exiguum tempus, quod
fuit in Tlaxcala,commoratus eſt.Mexici author fuit conſtruendi percelebrē, & ſum-
B ptuoſam S.Ioſephi capellam à tergo humilis,& perexigui Franciſcanorum templi, in
qua feſtis,& Dominicis diebus ad diuinum verbum,diuinorumq; officiorū recitationē
audiendum, & ad percipiendum doctrinam fidei indigenæ congregantur. Conſtrui
quoq; fecit puerorum gymnaſium,iuxtaq; id alias ædes, in quibus Indi pingere doce-
rent,& vbi imagines ſanctorum,quibus vſus in his regionibus erat,pingebantur: alios
doceri cæmentariam,lignariam,ferrariam, ſutoriam,aliasque iſtiuſmodi artes fecit:
Habebat iuxta gymnaſium cellulam, in qua ſe interdiu recipiens, orationi, lectioni,
alijsq; ſpiritalibus exercitationibus vacabat,& ex interuallo Indos inuiſebat. Præci-
pua ei cura fuit,vt pueri ſedulò exercerentur,diebusque Dominicis & feſtis ad audien-
dum ſacrum, & Dei verbum congregarentur. Matrimonium contracturos,& eos,qui
poſt confeſſionem ſacroſanctam eſſent Euchariſtiam ſuſcepturi,examinabat, inſtrue-
C batque. Prædicabat quoties ſacerdos deerat Indici idiomatis peritus, quod mirificè
callebat,quāquā impedita eſſet lingua,vix vt eum fratres intelligerent: cùm ab Indis
tamen,veluti illorum vnus,intelligeretur. In ipſorum idiomate peramplè ſatis,& co-
pioſè Chriſtianam doctrinam ſcripſit, quæ excuſſa typis circumfertur. Confraterni-
tates,quæ ſunt apud eos,inſtituit:diuinumq; cultum ſemper auxit quo ad cantores,&
miniſtros,quo ad ornamenta,ſacrasq; veſtes capellꝗ S.Ioſephi,cruceſque,candelabra,
atq; alia iſtiuſmodi,quæ duci in proceſſionibus ſolēt: nulla vt in vrbe Chriſtiani orbis
tam ingens harum rerum numerus inueniri queat.Tam in Mexici ciuitate,quàm ali-
bi infinita penè templa conſtruxit.His in rebus 50.annos conſumpſit, cùm eò iuuenis
veniſſet;magnaque prꝗbuit probitatis,& apoſtolicæ libertatis documenta, nihil aliud
ſatagens,quàm numinis honorem,& animarum ſalutem: quo factum eſt,vt innume-
D rabiles Deo lucri fecerit:carusq; omnibus fuit, adeò, vt cùm multi alij ſacerdotes In-
dorum peccata audirent, verbumq; Dei his annuntiarent,vnum tamen Petrum,quā-
uis laicum, præ cæteris vt parentem colerent: abq; eo totius Mexici, & circumuicinæ
regionis gubernatio penderet: vnde dicere conſueuit ſecundus eiuſdē ciuitatis Archi-
epiſcopus frater Alphonſus de Montujar Ordinis prædicatorum. *Non ego Mexici Ar-
chiepiſcopus ſum, ſed frater Petrus à Gandauo laicus ſancti Franciſci.* Et quidem ſi Petrus
ipſe ſacros ordines ſuſcipere voluiſſet,Archiepiſcopus fuiſſet.Carolus enim V.Impera
tor,qui & eiuſdem patriæ fuit,& probitatem illius exploratum habebat,fertur eū præ-
dicto Archiepiſcopatu inuitaſſe. Dilexit ſingulari quadam beneuolentia Indos; & vt
ipſis nihil ad doctrinam deeſſet,pleraſque litteras ad Flandros religioſos,& prꝗſertim,
quibus cum olim vixerat, dedit: eos admonens ſe vt in nouam Hiſpaniam conferrent
E ad Dei vineam excolendam.Nec ab illis minus amabatur,à Mexicanis præſertim,vt in
eius reditu à Tlaxcala perſpectum eſt.Ei enim in magna palude Tezcuci,inſtructa in
pugnꝗ modum cymbarum claſſe,magna cum alacritate obuiam ierunt.Inda quædā
Mexicana, quæ deuotione quadam animi religioſis quinque præbere veſtes ſolebat,
fratrem alquando Melchiorem à Beneuento curam tunc S. Ioſephi gerentem conue-
nit,velle ſe veſtes illas præbere dicens:cùmq; religioſorum nomina recitaſſet inter eos
fratrem Petrum à Gandauo nominauit.Huic ille: Mortuus,inquit,eſt. Et ipſa;at ego
eas F. Petro offero,tu cui volueris impartito. Multum ille in Dei vinea laborauit,in
initijs prꝗſertim,multa idola confringens;& eorū templa diruens,plusquàm centū ec
cleſias,in quibus veri Dei nomen inuocaretur,fabricauit. Sæpe à Diabolo tentatus eſt,
vt reli-

vt relicto eo munere in patriam regrederetur:ſed auxilio numinis,vt in epiſtola ad Flã A
dros patres fatetur,liberatus eſt. Vir fuit humilitatis eximię,idque oſtendit ſacerdotium abnuendo, cùm ad id tres haberet facultates abs ſe minimè procuratas: primam à Paulo III. Pontifice maximo alteram à generali Capitulo Romæ ſub R.P. Vincentio Lunelo celebrato:tertiam à R. Nuntio quodam apoſtolico apud Carolum V. ipſo fortaſſe Carolo procurante,qui eum Archiepiſcopum quoq; facere voluerat. Sed hæc ille omnia contempſit,in humili ea vocatione perſiſtere volens, qua monaſticam vitam ſuſceperat. Defunctus eſt anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, cuius diſceſſu magno omnes dolore affecti ſunt: & ad ipſum ſepeliendum frequentiſſimi, nonnulli quoque in lugubri veſte conuenerunt. Perſolutis autem ab omnibus in vniuerſum iuſtis; vnaquæque priuatim confraternitas,& vna quęque Indorum habitatio eadem iuſta perſoluit. Oblationes pro eo factę B
tot, tantæque fuerunt, vt cœnobium ſancti Franciſci Mexicanum completum ſit. Poſtulauerunt indigenæ à Pręlatis, vt eius corpus in capella ſancti Ioſephi tumularetur, conceſſumque maxima illic in veneratione habent, eius effigie in tabula depicta,quemadmodum in omnibus nouæ Hiſpaniæ habitationibus maioris momenti, & ille ipſe & duodecim primi huius Prouinciæ ſancti Euangelij fundatores depicti expreſſique habentur.

Vita R. P. F. Franciſci de Toral primi Iucatanenſium Epiſcopi.

FVIT hic P. ex Vbeda ciuitate, & à teneris annis ſuſcepto D. Franciſci habitu, in Prouincia Bætica iugum Domini amplexus eſt. Zelo animarũ ſalutis nouam Hiſpaniam petijt, ibique in Prouincia ſancti Euangelij magno cum probitatis ſuæ C
documento vitam tranſegit. Primus omnium Popolcarum idioma, ob nimiam barbariem difficillimum, didicit, alijſque religioſis tradidit, cùm in methodum id facilitatis cauſa reduxiſſet. Mexicanum quoque aſſequutus, vtrique eximiam operam in loco Tecamachalci, vniuerſaque Popolcarum regione dedit: ibique ingentem eorum numerum diuino tinxit lauacro. Electus Cuſtos Prouinciæ ſancti Euangelij, ad generaliſſimum Capitulum, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo tertio Salmanticæ celebrandum profectus, maiorem Hiſpaniæ partem peragrans, religioſos homines ſalutis animarum cupientes ad hoc opus Dominicæ vineæ perquiſiuit; cùm interim pedibus iter faceret vili adeò veſte indutus fuit, vt maximè conuentus omnes in paupertatis amore confirmaret. Anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quarto nouam Hi- D
ſpaniam reuerſus, triginta quatuor religioſos ſecum deduxit. Non multis annis pòſt in decimum prouincialem huius Prouinciæ Miniſtrum electus eſt: idque munus cum ſingulari ſubditorum alacritate, quos prudenter gubernauit, omniumque approbatione exercuit. Prouincialatus tempore non dum elapſo, propter eximiam probitatis eius opinionem ab Indiarum ſenatu in Hiſpania conceptam, in primum Iucatani Epiſcopum electus eſt. Suſcepit hanc ille dignitatem, quia nulli in illis regionibus alij miniſtri Euangelij, quàm diui patris Franciſci fratres, reperiebantur: & impulſus maximè eo deſiderio, quo flagrabat, indigenas ad veram fidem deducendi. Ante conſecrationem ob negotia nonnulla Hiſpaniam rurſus petijt, indeq; conſecratus ad Epiſcopatum reuerſus eſt, cui ſæpè renuntiauit, cellulæ modò ſuæ quietem optans, & extremum ſepulturæ locum inter ſanctos religioſos, quos nouerat, in hac S. E
Euangelij Prouincia: idq; vltimùm ſanè adeptus eſt, quanquàm abdicare ſe Epiſcopatu haudquaquàm potuit. Nam è Iucatano nouam Hiſpaniam, ob res nonnullas neceſſarias, veniens vitam Mexici in diui Franciſci conuentu finiuit Aprilis menſe anni Dominicæ incarnationis milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi primi ibique in medio maioris capellæ ſepultus eſt.

Vita patris fratris Franciſci de Soto.

PATER F. Franciſcus de Soto vnus ex duodecim patrũ fuit, qui primi ad fundamenta huius Prouinciæ iacienda profecti ſunt: eò & ille ex Prouincia S. Gabrielis eſt profectus, tametſi in ea, quæ S. Iacobi nuncupatur, habitum ſuſceperit. Erat homo iudicij perſpicacis, maximæq; prudentiæ. In Hiſpania, atq; hac in patria plurimũ conuen-

A conuentuum Guardianum egit. Præterea iſtius Prouinciæ quartus fuit prouincialis Miniſter, ac ſæpè ſæpius Diffinitor prouincialis prouinciam nudis pedibus viſitauit munuſque apoſtolici Prædicatoris excellenter obiuit: magno enim ſpiritus ardore Chriſtianam fidem indigenis, tametſi illorum idioma non optimè calleret annuntiabat. Velut alter Phinus magno zelo diuini cultus, & honoris inflammabatur; præſertim autem paupertatis, quam eximiè diligebat. Miniſtri prouincialis munus gerenti religioſus quidam ambitionis ſtimulis agitatus ſe per epiſtolam commendauit, quò in alicuius conuentus ſub eo conſtituti Guardianus eligeretur: ille autem huius ouiculæ ſuæ ægritudinis miſertus pauciſſimis verbis ſancti pauli Apoſtoli reſpondit: *Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron:* atque his religioſus ille & repræhenſus eſt, & ſanitati reſtitutus: id enim ſignificabat ſanctus vir eò ipsò indi-
B gnum quenquam honoribus, & ſuperioribus muneribus, quò ea anxiè procurauerit: eos verò dignos tantummodò eſſe, qui à Deo vocentur. Habebat ſemper, velut alter Dauid, præ oculis Deum, deque eo vno ſermones ſerebat. In victu temperatiſſimus, atque vini abſtemius: ſed ſi vino abſtinere religioſus aliquis non poterat: & quòd magno pretio venderetur exiſtimaret, & non poſſe eo vti minimè læſa conſcientia, eum conſolabatur, eique ſcrupulum adimebat, admonens vt tantummodò ſobriè, & temperatè id ſumeret: futurum enim ipſis Indis documento, qui quod religioſum hominem facere viderent, id quoque eſſent libenter facturi. Atque ea inre ſanè excelluit vir hic ſanctus, qui cùm in ſe ipſum ſeuerus cumprimis eſſet, ſemperque illud Gregorij præ oculis haberet, *bonarum mentium eſt timere culpam, vbi non eſt culpa*: in eximendo tamen cęteris ſcrupulorum ambages perquàm fuit facilis. Volebant ſemel Hiſpani
C nouæ Hiſpaniæ habitatores omnium Indicorum populorum perpetuam à Carolo V. diuiſionem impetrare: cumque id ſe aſſequi non ſperarent niſi religioſorum trium Ordinum poſtulationes accederent: eam operam nauarunt, vt à ſancti Dominici, ac ſancti Auguſtini patribus id impetrarint, quod tamen à noſtris nequaquam habere potuerunt. Aduerſus illos igitur varias quærelas excitarunt; eorumque hominum opera vſi ſunt, qui inimici boni publicis priuata quadam vtilitatis ſuæ via incedebant. Fratres igitur noſtri cùm reſiſtere amplius nequirent, aſſenſi quoque ſunt: ita tamen vt arbitrum conſtituerent fratrem Franciſcum de Soto, cuius hac in re ſententiam obſeruaturi eſſent. Hunc Hiſpani tot, tantiſque verbis aggreſſi ſunt, vt eum quoque ab ſubſcribendum cum cæteris induxerint, immo eidem eius rei procurationem apud Imperatorem Hiſpaniam profecturo commiſerint. Cogitans poſtmo
D dùm ille attentius quæ geſſerat; & ſe circumuentum agnoſcens, cùm non exiguo conſcientiæ ſcrupulo torqueretur, ab illis petijt, ſibi vt oſtenderent ea, quæ ſubſcipſerat: cùmque oſtendiſſent, conſpectam ſubſcriptionem ſuam dentibus abſcindens deglutiuit. Ea res multarũ aliarũ machinationũ aduerſus religioſos noſtros anſam dedit. Siquidē à Mexicanis ſolitę eis eleemoſynę ſublatæ sũt: iniuriæ verò & contumeliæ in publicum prodeuntibus illatæ. Cumque aliquando vnus fratrum ad faciendam panis collectam exijſſet: occurrēs mulier, nonne, inquit, monachi cartha veſcuntur; cur panem poſtulant? Verum Deus, qui ſuos nunquam deſerit, iſtiuſmodi anguſtias vlterius progredi non eſt paſſus; effectumque eſt, vt paulò poſt ab his monachis conquieſcerent. Hiſpaniam miſſus ob nonnulla Prouinciæ negotia, quę indigenas attingebāt, Tlaxcallam tranſiens ijs promiſit ſe quamprimùm reuerſurum, nauemque anno Do-
E minicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quadrageſimo ſexto conſcendit. Hiſpaniam cùm perueniſſet, nuntium allatum eſt de Mexicanorum Archiepiſcopi fratris Ioannis de Zumarraga obitu. Cumque in curia eius probitas nota eſſet Archiepiſcopatum illum ei obtulit Carolus V. deque eo accipiendo multis precibus cum ipſo actũ eſt. Verùm ille nullo ad id modo induci potuit, honores omnes humanos fimum reputans, quò Ieſum Chriſtum verum honorem lucraretur: eamque in rem multas omnino rationes in medium attulit; quibus tandem eſt effectum, non vt amplius eum vrgerent, ipſeque ſumma animi conſolatione frueretur. Pertulit ille in Hiſpania infinitos propemodùm labores iter faciens; vt verus enim pauperum patriacha diui Franciſci filius nihil ſecũ deferebat aliud, quàm repoſitam in diuina benignitate ac prouidētia

ſpem, ingentemq́ue animum, & ſolidam patientiam. Inuaſit eum morbus in con- A
uentu Minoritarum Hiſpalenſi, proximumq́ue morti ſe conſpiciens multis à Deo
precibus poſtulauit, ſibi vt ſanitatem reſtitueret, quo datam Indis reuertendi fi-
dem ad augmentum fidei catholicæ obſeruare poſſet. Cùmque ſuos Deus facilè
exaudiat, id obtinuit. Referebat ille omnibus deſiderium, quo ardebat, nouam Hi-
ſpaniam reuertendi, ibiq́ue inter ſuos fratres, ac ſocios moriendi, ſepulturamq́ue
obtinendi. Id cùm perſpexiſſet opulens quidam eius vrbis mercator, & illius, & to-
tius Ordinis amans ei promiſit curaturum ſe, ſi, prius quàm nauem conſcenderet, mo-
reretur, vt eius oſſa nouam Hiſpaniam in Mexicanum diui Franciſci conuentum de-
ferrentur, vt inter fratres, & ſocios ſuos tumulari poſſent: quod audiens ille inaudi-
to quodam gaudio exultauit. Cùm iam proficiſcendi tempus è portu Sanlucaris de
Berrameda inſtaret, eremitorium quotidie in Franciſcani conuentus horto, editoq́ue B
in loco, vnde conſpici æquor poterat, ſitum petebat, illudq́ue inde contemplans, mul-
tis lacrymis aiebat: Accipe me ò mare, & in aduerſam me oram transporta. Ponte
frater tribue mihi hoc; cumq́ue illuc peruenero non amplius viuam. His ille, mul-
tiſque alijs verbis deſiderium propagandi fidem, illamq́ue illis in latiſſimis regionibus
ampliādi, teſtabatur. Cōſcenſam igitur nauem, cùm eā multis plenā offenſionibus di-
uini numinis videret, ad eos, qui vehebantur, hæc, inquit, nauis ſalutis portum non
aſſequetur; confirmauitque verba eius euentus: naufragium enim apud ſanctum
Germanum fecit. Ille tunc aliam ingreſſus, nouam Hiſpaniam peruenit anno Do-
minicæ incarnationis milleſimo quingētesimo quinquageſimo, & Tlaxcalla trāſiens,
Indis, quibus ſe reuerſurum promiſerat, verbum Dei annuntiauit. Cùm eſſet in ſug-
geſtu, perſpectus ab omnibus eſt ſplendor ignis, eum circumuallans: exortuſq́ue inter C
auſcultantes tumultus, & perturbatio eſt. Celebratum fuit paulò pòſt prouinciale
Capitulum, ipſeque concionem habuit, & primus ibi Diffinitor electus eſt. Incidit ibi-
dem in morbum, dicentiq́ue Medico, vt ſe ad moriendum pararet, minimum enim ei
ſupereſſe vitæ, virili animo intrepideq́ue reſpondit: Et quid aliud tot annis egi, poſt-
quàm Franciſcanum indui habitum, quàm habere ſemper præ oculis hanc horam,
& ad moriendum me parare. Vſus ille eſt Spiritus ſancti conſilio aientis: *gens abſque
conſilio eſt, & ſine prudentia: vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent* Suſce-
pit maxima cū deuotione, ac ſpiritus alacritate diuina ſacramenta; cūq́ue ſancto oleo
vngeretur, omnibus, quæ recitabantur, precibus reſpondebat. Confecto & ſubſcripto
capituli libello, priuſquam recitaretur, ex mortali hac vita ad immortalem tranſijt
inter ſocios, & fratres ſuos, à quibus ei debitus eſt honor impenſus; inq́ue Mexicano D
diui Frāciſci conuētu, anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo quin-
quageſimo primo ſepultus extitit.

De F. Antonio de Ciudad Rodrigo.

SANCTVS hic vir pater ſcilicet frater Antonius de Ciudad Rodrigo in ciuitate Mi-
robriga natus eſt, & numero quartus, inter duodecim illos pręſtātiſſimos, ac de Re-
ligione Frāciſcana optimè meritos religioſos, fuit. Venit ex Prouincia ſancti Gabrielis,
fuitq; in hac ſancti Euāgelij ſecundus Prouincialis, ac multorum conuentuū Guardia-
nus; vir omnino ſingularis pęnitentiæ, inq́ue omni victu auſteriſſimus. Cùm eo tem-
pore inauditus eſſet religioſorum labor, iſq́ue iugis, & continuus, quoniam pauci il-
li eſſent, Indi verò permulti, quo fiebat, vt eorum nonnulli tres vna die conciones tri-
bus diuerſis linguis haberent, poſtmodumq́ue Miſſam canerent, maximam puerorum E
turbam diuino lauacro abluerent, ægrotantium confeſſiones audirent, ac fructos vi-
ta tumularent: tanta tamen in penuria degebant, arcteq́ue adeò, quæ ad alimoniam
erant neceſſaria, ſumebant, vix vt explicari verbis poſſit. Nudis pedibus incedentes,
veſtibus laceris ac vilibus amiciebantur: in nuda tellure ſomnum capientes; proq́ue
ceruicali ligno quopiam, aut lapide vtentes, ipſimet perulam habebant, in qua quoti-
dianarum precum librum, & aliquem alium ad concionandum ſecum ducerent. Vi-
num autem, aqua tantùm, atque frugali menſa contenti, nec bibebant, nec oblatum
accipiebant, vt ex eo perſpicitur, quod ſubijciam. Eo Guardiano Mexicano in conuē-
tu exiſtente, primus eius ciuitatis Archiepiſcopus, frater ſcilicet Ioannes de Zumarra-
ga in

A ga in vigilia reſurrectionis Chriſti vini vas miſit, vt lautius monachi epularentur:
cùm ad eius cellulam deduceretur, prorupit magna voce iterans, *cilicium, cilicium non
vinum*, nec illud accipere voluit, tametſi eum plerique religioſorum precarentur,
id vt propter Archiepiſcopum, qui eiuſdem eſſet Inſtituti, eoſque diligeret, faueret-
que. Immo illud remiſit, addiditque per nuntium fratres omnes ingentes gratias
Archiepiſcopo agere, qui eorum recordaretur: precari tamen, vt qui adeò eos dilige-
ret, non permitteret, vt à temperantia diſcederent: id vinum alijs erogari poſſe, qui-
plus eo indigerent. Religioſorum omnium nomine Hiſpaniam miſit ab Impera-
tore Carolo poſtulatum, vt Indi à tot laboribus, ac moleſtijs, quibus ab initio ob
execrandam & inſatiabilem aliquorum auaritiam vexabantur, liberarentur: inque
eius ſolicitudine & diligentia vnicum tunc harum regionum pependit remedium. Fa-
B ctum enim eſt, vt frequentes poſtea literas mitteret Imperator, quo grauiſſima tribu-
ta, & inauditæ præſtationes aliquantulũ remitterentur: & quo indigenarum doctrinæ
atque eruditioni fauor præſtaretur, quin ad ipſum fratrē Antonium priuatim ſcribe
bat ei iniũgens, ſe vt admoneret literis, ne ſuę interim effectu carerent. Electus eſt in Epi
ſcopum nouæ Galleciæ; ſed ob eximiam animi demiſſionem munus id ſuſcipere no-
luit. Reuerſus eſt ex Hiſpania anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingēteſimo
vigeſimo nono, ſecumque deduxit viginti religioſos, interque eos venerabilem patrē
fratrem Bernardinum de Sahagun, virum probitatis magnæ & perquàm ſedulum in
vinea Domini excolenda. Inuaſit eum morbus anno Dominicæ incarnationis mille-
ſimo quingēteſimo quinquageſimo tertio. Cũq; ei Medicus Alcaçar nomine extremã
horam edixiſſet, ſumma lætitia proſiliens lætum ſēper ei nuntium à Deo precatus eſt,
C quemadmodum ei lætum illud fuerat: Vnde obortis lacrymis Medicus, miſerum, in-
quit, me, cui ſi annuntiata mors fuiſſet, cælum terræ miſceretur. Sepultum eſt eius
corpus hoc in ipſo Mexicano conuentu, & maximo honore, atque ſumma obſeruantia
ab omnibus extitit proſequutus.

De patre fratre Toribio Motolinia.

NATVS eſt frater Toribius, è duodecim numero quintus, Beneuenti apud Hiſpa
nos in Prouincia ſancti Iacobi profeſſus; & in Recollectionem ſancti Gabrie-
lis tranſplantatus. Cùm nouam Hiſpaniam cum ſocijs perueniſſet, omneſque nudis
pedibus incederent, perſpicientes hanc eorum paupertatem Indi inuicem acclama-
bant *Motolinia Motolinia*; quod Mexicano idiomate pauperes ſignificat. Interro-
gauit frater Toribius, quid ea vox ſibi vellet, pauperemque ſignificare cùm intellexiſ-
D ſet, hæc (inquit) prima vox eſt, quam linguæ huius intellexi, atque hoc mihi nomen
erit: exque ea die frater Toribius Motolinia nuncupatus eſt, cùm de Beneuento an-
tea nuncuparetur. Eximij ſpiritus vir erat, multæque in diuinis rebus meditatio-
nis: interque cæteras virtutes caſtitatis adeò amans, vt religioſum aliquando acri-
ter reprehenderit, quòd puellæ, quam in ſinu mater ad benedictionem accipiendam
gerebat, os manu attrectauerit. Multùm ille tam in doctrina Chriſtiana docenda,
quàm in pueris baptizandis inſudauit; qui, ne ſine lauacro morerentur, longinquas
terras crebrò, celeriterque petebat. Profectus eſt Quauhtemalam pleroſque fratres ſe-
cum deducens, interque eos fratrem Ludouicum de Villalpando, & fratrem Marti-
num Legionenſem, cumque his fidem ibi noſtram plantauit. Deinde Legionis, & Ni-
caraguæ Prouincias petijt, vt religioſos duos extraneos, Euangelium ibi annuntian-
E tes alloqueretur: & ignis voraginem valde admirandam, quæ in ea regione eſt, per-
ſpiceret. Eiuſmodi enim rerum adeò erat auidus, vt quæcunque oculis perſpicere ſata
geret: & perſpectam literis mandaret, vt quemadmodum faciebat ipſe, cæteri quoque
in his miraculis Deum laudarent. Guardianus Tetzcuci cùm eſſet, ſiccitas quo-
dam anno eximia fuit, vt frumēta adoleſcere nimijs Solis ardoribus combuſta nequi-
rent: quare habita ad populum concione maxima fidei & ſpiritus vehementia ſuaſit, vt
proceſſionem ad templum ſanctæ Crucis iuxta magnam paludem inſtituerent; in
qua ſe nonnulli verberibus, alijſque pænitentiæ operibus affligerent, ibique demiſsè
animo atque humiliter à Deo optimo maximo, qui rigat montes de ſuperioribus ſuis,
pluuiam poſtularent. Id cùm ipſi fideliter, deuotè, ac cum lacrymarum effuſione pręſti-

tiſſent eodem comitante, vix reuerſis pluere incœpit: indeque vſque ad frumentorum A
perfectionem aqua non defuit, pinguiſq; annus ille fuit. Euenit quoq; anno alio, vt
immenſis pluuijs nec die, nec nocte intermittentibus non ſata modo langueſcerent:
ſed & domus (quippe quæ è terra fabricatæ eſſent) corrumperentur, ac ruinam tra-
herent. Qua ille re perſpecta ad idem tēplum Indos eodem modo pergere iuſſit, ibidē
patrem Miſericordiarum præcaturos, vt eis in tanta neceſſitate conſtitutis ad eſſe,
ſuccurrereq; dignaretur: qua emiſſa oratione ceſſauerunt pluuiæ; tantumque aquæ
per totam illam æſtatem, quantum ſatis erat habuerunt. Vnde mirificè illi in religio-
ne Chriſtiana confirmati ſunt. Morbo oppreſſus paucis ante diebus, quàm diſcede-
ret, maxima illum cupiditas inuaſit ſacrum celebrandi: & in clauſtro Minoritici con-
uentus Mexicani, cùm propter ægritudinem ſe penè traheret, incedere pedibus non
valens, nec deduci ſe ab alijs paſſus, illud celebrauit. Poſt ſuſceptum paulò ante B
completorium extremæ vnctionis ſacramentum adſtantibus fratribus dixit, ad id di-
cendum vt pergerent, ſe eos, cùm tempus eſſet, vocaturum. Finito completorio iuſ-
ſit eos vocari, coramque illis integro mentis ſtatu animam Deo reddidit. Reueren-
diſſimus Petrus de Ayala Xaliſci Epiſcopus, qui ſepulturæ interfuit, partem habitus
eius abſcidit, quoniam ſanctum eum, vt re vera erat, arbitrabatur. Diſceſſit in Me-
xicano ſancti Franciſci conuentu, vbi ſepultus eſt die, quæ diuino martyri Lauren-
tio, quem præcipuè colebat, ſacra eſt. Sepelierunt eum eadem die, facta Miſſa non
defunctorum, ſed ipſius martyris, cuius eſt introitus: *Confesſio & pulchritudo in cōſpectu
eius.* Quæ quidem verba de hoc apoſtolico viro, magno Chriſti confeſſore, per virtu-
tis ornamenta pulchro, paupertatis Euangelicæ amantiſſimo, diuini honoris zelo
ſemper inflammato, Regulæ monaſticę obſeruantiſſimo, conuerſioniſque indigena- C
rum, quorum quater centum millia baptiſmali aqua lauit, appetentiſſimo vere dici
poſſunt. E duodecim ille vltimus mortuus eſt. Scripſit libros nonnullos, vt de mo-
ribus Indorum. Aduentus duodecim patrum, qui primi eas regiones deuenerunt, &
de eorum rebus geſtis. Doctrinam Chriſtianam Mexicano idiomate. Alios item
tractatus ſpiritualium materiarum, & deuotionis plenarum qui maximo in pre-
tio apud Indos fideles habentur, paſſim lectitantur, ex illiſque maximum fructum
ſpiritualem ſibi hauriunt ac depromunt, etiam edidit.

De P. F. Garſia de Cineros.

SEptimus 12. fuit frater Garſias de Ciſneros ex Prouincia ſancti Gabrielis, vir pru-
dens, valdeque in rebus ſuis circumſpectus, obſeruantięque profeſſionis ſuæ cupi-
diſſimus. Vnde cùm Cuſtodia ſancti Euangelij in generali Capitulo anno 1535. Niciæ D
celebrato in Prouinciam erigeretur, Capitulumque & in noua Hiſpania celebrare-
tur, relinquente munus ſuum venerabili patre, æternaque memoria ob virtutem di-
gno fratre Iacobo de Teſtera, qui quartus & vltimus Cuſtos cùm fuiſſet, illarum po-
ſtea regionum tertius generalis Commiſſarius fuit, vnanimi omnium patrum voca-
lium conſenſu primus extitit ob ſingularem probitatem, & merita eius Prouinciæ Mi
niſter frater Garſias, cùm illa vndecim annos ſub quatuor Cuſtodibus Cuſtodia per-
manſiſſet. Hoc ille munus ſumma integritate, prudentia, omniumque approbatione
adminiſtrauit. Laborabat maximè in annunciando Dei verbo Indis; quibus ne quid
eo abſente deeſſet, pleraſque eis Mexicano idiomate abs ſe conſcriptas conciones re-
linquebat, quas illorum peritiores Dominicis & feſtis diebus cæteris in eccleſia con-
gregatis perlegerent: eæque in magno etiam num hodie apud illos pretio habentur. E
Inſtituit collegium ſancti Iacobi de Tlatibulco in gratiam maximè pręſtantiſſimi he-
rois Antonij à Mendoza primi nouæ Hiſpaniæ Proregis, & reuerendiſſimi patris fra-
tris Ioannis de Zumarraga primi Mexicanorum Archiepiſcopi; inque eos Lectores do-
ctos, & ſanctos viros fratrē Arnaldū de Baſſacio, fratrē Bernardinū de Sahagun, fratrē
Andreā de Olmos, & fratrē Ioannē de Gaona. Collegio, S Crucis nomē impoſuit: & in
eo Indorum liberi Mexicanam regionem habitantium legere & ſcribere docentur, po-
ſteaque in Latinis literis erudiuntur. Prouinciam viſitans præcipuarum habitationum
pueros colligebat, vt in collegio tamquam in ſeminario inſtituerentur circa fidem
ijs, quæ tradere poſtea alijs poſſent. Prouincialis adhuc repetere Hiſpaniam vole-
bat,

A bat, vt Imperatorem Carolum ſuosque ſuperiores multis de laboribus, afflictionibusque, quę noua illa Eccleſia patiebatur, certiores redderet: cumq́ profectionem pararet, mortuus eſt, crediq́ue piè poteſt ad fruendum Deo receptum in cælum eſſe: quẽadmodum eius labores, ac vita merebantur. Eius oſſa in Mexicano ſeraphici patris noſtris Franciſci conuentu honeſto quodam loco condita ſunt.

Vita P.F. Franciſci Ximenij.

DECIMVS ex duodecim fuit præſtantiſſimus hic vir pater frater Franciſcus Ximenius ex Prouincia diui Gabrielis, vbi habitum ſuſcepit, & vota Religionis ſeraphicæ emiſit. In iure Põtificio excercitatiſſimus, ac perquàm doctus erat; ſinceritatis autem ac puritatis eximiæ; ob nimiam manſuetudinem, ac affabilitatem Deo, & hominibus dilectus; profeſſionis verò ſuæ zelantiſſimus, ac obſeruantiſſimus. Tantę autem fuit humilitatis, vt minimè in Hiſpania ad ſacros ordines promoueri voluerit, B quouſque in Hiſpaniam nouam profecturus, ob inopiam eorum, qui ſacramenta Eccleſiæ à Chriſto Saluatore noſtro inſtituta miniſtrare quirent, ibi ſacerdotium ſuſcepit: primuſque omnium fuit, qui in nouo eo orbe nouam (vt aiunt) Miſſam cantauit. Inclytus ac pientiſſimus Germanorũ Imperator Carolus eius nominis V. ob maximũ amorem ac obſeruantiã quibus illũ proſequebatur Epiſcopatum ei Tauaſci tribuit; quem ille, ne fratris Minoris profeſſionem relinqueret, acceptare noluit: eòque factum eſt, vt Epiſcopatus ille Iucatani Epiſcopatui iungeretur. Tam à ſe ſemper alienus, vt ſocio indigeret, qui ad ſumendum cibum, & mutandam veſtem adhortaretur: tam extra ſe poſitus, vt memoria ſanè pollens, quandoque tamen, ſi ab eo quærerent, an cibum iam ſumpſiſſet, eius rei non recordaretur. Guardianus cùm eſſet in Quauhnauac, ægrotantemque ſocium ſuum, vnum ſanè magnæ ſanctitatis fratrem C Michaëlem de las Garrouillas, Mexicum, vt medicinis adiuuaretur, equo deducebat: quieſentibus autem illis in itinere, equus aufugit, quem vt perquirerent, deque eo interrogarent, nullus eorum, quo eſſet colore præditus, recordatus eſt: vſque adeò enim in vnum Deum curas eiecerant, vt nec earum rerum, quas contrectabant, reminiſcerentur. Vnus ille eorum fuit, qui Mexicanum idioma primi didicerunt, idque optimè calluit, primuſque eius artem, dictionarium, aliaque valde præclara literis mandauit. De ſuperiorum iuſſu libros omnes ea lingua ſcriptos examinauit. Non Indis modò, ſed & Hiſpanis frequentiſſimè concionabatur, carus omnibus præſertim autem trium Mendicantium Ordinum religioſis, quibus cum aſſiduus erat. Indorum habitationes, atque oppida inuiſens imprimis templa oraturus ingrediebatur, deinde ægrotantium, aliorumque eò conuenientium confeſſiones audiebat, hanc laboris ex D itinere contracti requiem ſuſcipiens. Morbo tandem oppreſſus, cùm tam eſſet ægritudine debilitatus, vix vt ſe poſſet in lectulo mouere, audiens afferri ſibi Chriſti corpus, magno ſpiritus feruore exiluit, quaſi nouas vires concepiſſet, ac ſolo genua defixit. Reddidit ille ſanctè animam Deo hoc in Mexicano ſancti Franciſci conuentu, vbi & ſepultus eſt. Poſt eius obitum fratres Lucas de Almodouar probus, & ſanctus vir, qui in eo conuentu ægrotantibus miniſtrabat, cùm eius ſanctitatem perſpectam haberet, digitum mortuo abſcidit, quem poſt annum, inſcius vbi, aut quomodo, amiſit, cùm eum in cuculla ſemper habitus deferret. Confeſſus poſtea eſt, cùm religioſus & veridicus eſſet, per integrum illum annum digitum eum non exaruiſſe, ſed ita, vt in viuente fuerat, permanſiſſe: ſolitumque mirificum ex ſe odorem emittere. Ea ipſa die, qua Mexici diſceſſit, frater Daniel laicus in Truhpan Prouinciæ Xaliſci loco per ducenta viginti millia paſſuum à Mexico diſtante, quo cùm ſanctus vir frater E Franciſcus ſpiritualem fraternitatem, vt plerique religioſorum ſolent, pepigerat, eius diſceſſum ſciuit, eademque cuidam, qui aderat, religioſo dixit. Placuit omnipotenti Deo fratrem Franciſcum Ximenium ad ſe vocare. Credi piè poteſt ipſum patrem Franciſcum propter pactam inter eos fraternitatem eidem de Dei voluntate apparuiſſe. Scripſit ſingulari diligentia vitam beati patris fratris Martini de Valentia anno ab illius morte tertio, quæ quorundam incuria amiſſa eſt, vno tantummodo quaternione reperto, è quo quæpiam illorum, quæ inferius præſcribuntur, de ſumpta ſunt. Ex illoque colligitur quanto animi affectu illum proſequutus fuerit.

Vita P.F. Ioannis de ſancto Franciſco. A

ZELANTISSIMVS hic vir natus eſt in oppidulo Veas Regni Murciæ, cũque literis Salmanticę vacaret, habitum ibi in ſancti Franciſci conuẽtu ſuſcepit: peractoq; ibi ſtudiorũ curſu, ſalutis animarum zelo in hanc ſancti Euangelij Prouinciam ſe contulit. Vir fuit in contemplatione & precibus aſſiduus: maximeque in excolenda Dei vinea ſedulus: toto enim die in ea laborabat propter credentium multitudinem, & miniſtrorum paucitatem: noctu verò ad contemplationem ſe recipiebat, illa iterans Prophetæ verba: *In die mandauit Dominus miſericordiam ſuam, & nocte canticum eius*. Quo factum eſt, vt tam in ſuſceptis laboribus, quàm in vitæ probitate inſignis haberetur: octauusque iſtius Prouinciæ, poſtquàm ſtrenuus, & doctus vir frater Ioannes de Gaona munus illud renuntiauit, Prouincialis eligeretur. Magna in eo ſynceritas fuit, vt nihil mali de quoquã, religioſo pręſertim, ſuſpicaretur: quo factũ eſt, vt B
non omnibus omnino in Prouincialatu placuerit, cùm depręhenſos in criminibus quoſdã acriter puniuiſſet; quippe qui ſcelera, & peccata in Deum, veluti incognita ſibi mõſtra, & à natura ſua aliena mirum in modum abhorreret. Nunquam in cellula lumen habebat, idque ipſum ſuadebat reliquis, aſſerens multò melius in caligine illa, & noctis ſilentio poſſe hominem Deo frui. Immo Prouincialis ſtatuit, ne ab ea hora, qua poſt occiduum ſolem ad Angelicam ſalutationem dicendum inuitamur, cum eo quicquam ageretur, vſquequo ſequenti die ſacrum faceret; cùm Chriſti verba repeteret: *Sufficit diei malitia ſua*: & eo tempore quę ad eius munus ſpectabant, etſi tam pauca, tãq; leuia eſſent, vt quocũq; momẽto expediri poſſent, nõ curabat. Facto ſacro recipiebat ſe in cellulam, clauſiſq; foribus, & feneſtris, agendis Deo gratijs vacabat; reliquũ tempus muneris ſui rebus, & infidelium conuerſioni impendebat, nullam penitus laboris ſu- C
ſcipiens requiem. Electus eſt nouæ Gallecię Epiſcopus: ſed ob humilitatem tantum munus acceptare abnuit, minimè ſe idoneum eſſe aſſerens.

Immenſo propemodùm deſiderio tenebatur Mexicanam linguam aſſequendi, quo annũtiare indigenis Chriſtianam religionem poſſet. cùmque id multis à Deo precibus ac lacrymis poſtularet, vacans nocte quadam in cellula meditationi, ingenti quodam ſplendore circumfuſus eſt, exclamauitq; admirabundus, dicẽs *Dominus illuminatio mea*: ſtatimque intellexit conceſſum ſibi eius linguæ donum. Sequenti igitur die magna cũ omnium admiratione concionari apud Indos ea lingua cœpit: eademque concionum librum perfectiſſimum, ac nonnullarum materiarum collationes compoſuit, teſtimonio futuras accepti à Deo beneficij. Qua ille re vberrimos in noua Hiſpania fructus collegit, indigenas ad fidem inſtruens, idololatriam euertens, Dęmoniorum templa D
diruens, infinitum idolorum numerum confringens, immenſamque baptizans in diuerſis Prouincijs infidelium multitudinem.

Tantus erat vitæ eius in illis regionibus ſplendor, vt eum Diabolus interficere tentarit, ita Deo permittente, tum vt ipſe Dæmon pudefieret: tum etiam vt indigenæ in fide confirmarentur. In oppido igitur Teoacan, in quo pręcipuè idola colebantur, & ingens ipſorum erat multitudo, cùm, fidem prædicans, verſaretur, ſolemne Deo ſacrificium, euerſis illis, offerre voluit. Conuocatis igitur in ſancti Petri & Pauli feſtum circumuicinæ regionis accolis celebri concione cæcitatem, in qua verſabantur, Diabolique dolos expoſuit: finita autem concione, Chriſtianos pueros à ſe in fide inſtructos iuſſit, vt ea idola, ob id ipſum à ſe in ordinẽ diſpoſita, confringerent, & diſſiparent. Id illi pręſtiterunt: ipſe verò proprijs manibus primum, & præcipuum idolorum omnium E
demolitus eſt; ea Pſalmiſtæ verba iterans: *Simulachra gentium argentum, & aurum: oculos habent, & non vident: aures habent, & non audiunt*: Cumque ad os perueniebat, illud cõfringens aiebat, *os habent, & non loquuntur*: idque ipſum in reliquis eius partibus faciebat, quouſque confringeret totum. Dignum autem admiratione fuit, in immenſa infidelium multitudine ſpectaculum aſpicientium neminem ei contradixiſſe. Verùm Diabolus contumeliæ impatiens, eadem die ſexaginta millibus paſſuum ab eo loco, Indo cuidam infideli Theoacanẽſi, qui ſpectatulo non interfuerat, ita confractus, ac lęſus apparuit eadem, qua colebatur, effigie, *perſpice* (inquiens Dæmon) *vt ab eo Chriſtiano ſacerdote tractatus ſum, qui Theoacani verſatur: quare, ſi me colis, vlciſcere*

hanc

A *hanc contumeliam.* Reſpondenti Indo paratum eſſe ſe, ſed Magiſtratus, & populum vereri, quippe qui diligenter ſacerdotem illum cuſtodiebant: pergeret modò imperauit, ſe ei auxilio futurum, quo euadere poſſet. Modum igitur eum occidendi præſcribens ait. *Accepto valido ligno in certo quodam monaſterij loco te abſconde, tranſeuntem percute, percuſſoque & interfecto, furtim diſcede.* Facta omnia ab Indo ſunt; latenſque vbi iuſſerat Diabolus, tranſeuntem patrem omni vi percuſſit, exiſtimans interfectum iri. Sed Deus, qui maioribus eum rebus cuſtodiebat, ab eo illum periculo liberauit, nullo prorſus accepto nocumento. Ad eius vocem ſocius accurrit, compræhenſuſq; Indus, & interrogatus rem omnem, vti ſe habebat, explicauit: agnoſcenſque Satanæ dolum, baptizatus eſt.

Inter pleroſq; alios baptizatus eſt ab hoc apoſtolico viro ſacerdos quidã idolorum
B ex oppido Theoacani, cui in morbum Mexici lapſo patris, & matris eius effigie ſe Dæmonia obtulerunt aientes, ſe in regione quadam delitiarum omnium, omniumq; voluptatum refertiſſima diuerſari, ea propter eos comitaretur. Aſſentientem ad ſyluam proximam deduxerunt, ſe, vt ſuſpenderet, ſuadentes. Id cùm facere vellet, apparuit ei frater quidam eadem effigie, qua eſſe nouerat fratrem Ioannem à ſanto Franciſco, ipſum increpans, quòd celeriter adeò acceptæ doctrinæ oblitus eſſet, Dæmonibusq; hoſtibus ſuis, falſa eum patris matriſq; ſpecie ſeducentibus, fidem adhibuiſſet. Emiſit clamorem Indus, inuocatoq; Dei nomine, Dæmonia aufugerunt: Cumq; ipſum fratrem Ioannem eum eſſe arbitraretur, qui apparuerat, Mexicum reuerſus, eum in itinere excepit, flexiſque genubus errati ab eo veniam poſtulabat, gratias agens, quòd ſe & à morte, & ab Inferis liberaſſet. Ipſe autem cùm quæ acta eſſent perciperet, Deo gratias
C agebat, qui ad Euangelij propagationem ſub effigie ſua Angelum ad illum Indum eripiendum miſiſſet, quẽ, vt conſtãs in fide permaneret, nec Diabolo amplius crederet, diligenter admonuit.

Mulier quædam defunctum filiolum ad ſanctum virum magna cum fide, & deuotione attulit, vt benedictionem ei impertiret poſtulans: quod cùm feciſſet, ſtatim puerulus ſanus ac viuus ſurrexit. Cumq; poſtea eius parẽtes de accepto beneficio gratias agerent, magna humilitate reſpondebat, non ſuis id meritis, ſed ingenti matris fide effectum eſſe. In eodem Theoacani cõuẽtu, cùm poſt ſacri celebrationem in cellula orationi vacaret, ſe viſibiliter ei obtulerunt ſanctus pater Franciſcus, & S. Clara, valdeq; eum familiariter alloquuti ſunt, inquientes inter alia; *Indi, quam vos promiſiſtis, paupertatem, obedientiam, & humilitatem obſeruant.* Tot, tantaque in ſancti huius vita mi-
D rabilia extiterunt, vt non minima ei iniuria inferatur, ſi compendio illa enumerentur. Quapropter ad eius diſceſſum tranſeamus.

Guardianus cùm eſſet in cõuentu de Quauhnaoac, per integrum annum diſceſſum ſuum præuidit: dixitq; fratri Roderico de Bienuenida ſocio ſuo diſceſſurum omnino ſe, priuſquàm Capitulum congregaretur: idq; ita euenit. Duobus enim ante menſibus in morbum incidit: cumque idem frater Rodericus eidem miniſtraret, frater (inquit) ne quicquam ad ſanitatem meam ſatagas, quæ enim mihi frater Antonius de Ciudad Rodrigo prædixit, euentura ſunt. Erat frater Antonius de Ciudad Rodrigo vnus ex 12. primis religioſis, mortuuſque ante biennium præcedenti ei nocte apparuerat, ipſumque, vt paratus eſſet, admonuerat, extremum enim morbum illum futurum eſſe: multaque ei alia dixerat, quorum fratri Roderico vnum ille tantummodò renuntia-
E uit; Deum ſcilicet vehementer iratum eſſe ſcelera ob aliqua, quæ in noua Hiſpania patrarentur. Euenit hoc quadraginta fermè diebus ante eius diſceſſum; in quibus nihil aliud agebat, quàm ſe parare, ſolus cum ſolo Deo agẽs. Profectus igitur Mexicum eſt, omnibus vale dicto, quaſi certior non ſe eos amplius viſurum eſſe: quò perueniens, ſuſceptis diuinis ſacramentis, die quadam Veneris hora diei vndecima anni 1556. verba illa pronuntians: *In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum,* animam efflauit. Nocte verò media feminæ cuidam Hiſpanæ, cuius audire viuens peccata conſueuerat, apparuit; duodecimque horis in Purgatorio detentum, ad cælum iam ſe properare dixit. Poſt quintum quoque diem intimo ſocio ſuo fratri Roderico in lectulo quieſcenti, plena ſplendore cellula, ſe obtulit: acceptiſque eius manibus illum ad re-

ctè viuendum adhortatus eſt, frater hic Rodericus de Bienuenida, magnæ vtique ſan- A
ctitatis homo, id ſæpius affirmabat, amictumque eius vt ſolem coruſcaſſe aiebat: qui
quidem Rodericus in oppido Angelorum ſepultus eſt, vbi de eo (auſpice Deo) agetur.

Vita F. F. Alfonſo de Scalona.

NATVS eſt frater Alphonſus in oppido Scalona iuxta Toletũ, parenteq; orbatus
anno ætatis 18. in Prouincia Carthaginenſi Franciſcanum habitum ſuſcepit: vbi
Philoſophiæ operam dans, poſt profeſſionem è ſuperiori clauſtro in medio atrio pa-
xillis ludentes neſcio quos audiuit, eaque omnia iterantes, quæ facere in eo ludo ho-
mines conſueuerunt. Vnde timore perculſus facultatem in conuentũ alium migrandi
poſtulauit, & aſſequutus eſt. Poſtea miſericordia commotus animarum ibi à Diabolo
ſeductarum, nouam petijt Hiſpaniã, anno 1531. tribuſq; annis Tlaxcallæ commora-
tus, quo ibi tempore frater Ludouicus de Fuenſalida Guardianũ agebat, linguæ Me- B
xicanæ operã dedit, memoriæq; beneficio, ac deſiderio, quo diſcendi eam ardebat, bre-
ui illã aſſequutus eſt tempore: concioneſq; eadem vtiliſſimas primus edidit; quæ Gua-
temalico idiomate verſæ ſunt. Congregauit in eadẽ ciuitate Tlaxcalla 600. fermè pue-
ros, quos legere, ſcribere, canere, & Chriſtianam doctrinam edocuit: elapſis verò nõnul
lis annis, quibus probitatem eius religioſi planè nouerunt, pleraq; munera ab his im-
pertita adminiſtrauit: nouitiorumq; Magiſter in conuentu Mexicano ſæpius conſtitu
tus pleroſq; habuit diſcipulos, qui magno Religioni commodo, ornamentoq; fuerũt.
Guardianus quoque pleriſque in conuentibus, & aliquoties Diffinitor fuit.

Anno 1554. cùm Guatemalam religioſos mittere neceſſum eſſet, ipſe ſe ad profectio
nem obtulit; deſignatuſq; nouem religioſorum Præfectus, eos ſingulari exemplo, ma-
gno tamen labore, cùm tercenta paſſuum millia nudis pedibus confeciſſet, illò dedu- C
xit; vbi cùm egregiã operã Fidei prędicationi nauaret, ad eius Prouincię, quę Inſulana
nuncupatur, inſtitutionem, quam ipſe, & Franciſcani alij Obſeruantes de generalis Mi
niſtri fratris Andreæ Inſulani conſenſu ad perfectiorem Regulæ obſeruantiam erige-
re volebant, in ſanti Euangelij Prouinciam reuocatus eſt. Quò cùm primùm peruenit,
nouæ illius Prouinciæ primus eſt ab omnibus prouincialis Miniſter electus: tametſi id
ob ingentes difficultates ſubinde emergẽtes minimè ad finẽ perducere potuerit. Poſt
aliquod tempus cùm nondum Guatemalæ Prouincia penitus eſſet in ordinem redacta,
frater Franciſcus de Buſtamante, nouæ tunc Hiſpaniæ generalis Commiſſarius, eius
commodorũ zelo fratrem Alphõſum cum duobus religioſis eò miſit. Accinxit ſe pro-
fectioni pijſſimus ſenex anno 1562. nudis pedibus, vt ſolebat, ſine tunica, galero, bacu-
lo, aut vlla alia commoditate aliarum rerum, quæ ab indigenis propter Deum prębe- D
bantur, iter conficiens. Cùmq; eius Prouinciæ lingua diuerſa ſit à Mexicana, quò eſſet
omnibus vtilis, ætatis anno 72. eam didicit, Indorumq; peccata audiebat. Sex ibi annos
commoratus, multaq; opera in propagatione fidei impenſa, ſancti Euangelij Prouin-
ciam repetijt: tum quia Epiſcopus prohibebat, ne infidelium conuerſio à religioſis tra-
ctaretur: tum ob facultatem reuertendi à generali ſibi Miniſtro conceſſam, à religio-
ſo autem viro fratre Didaco de Olarte generali nouæ Hiſpaniæ Commiſſario procu-
ratam: In itinere, cùm ad locum aliquando perdifficilem & ſaxoſum perueniſſet, cõ-
ſpicatus eum quidam, admiratuſq; paupertatem, & conſtantiam ſenis; nunc, inquit,
perſpicio, quod cogitatione vix poſſem aſſequi, vt tam difficile, & confragoſum iter ſe-
nex vnus ſine galero, aut baculo conficiat. Ingreſſus eſt ſancti Euangelij Prouinciã an-
no 1568. cùm eaſdem omnes difficultates, laboreſq;, quos in profectione ſubierat, imò E
verò maiores ob quadrageſimæ tempus, & pluuiarum magnitudinem pertuliſſet.

Celebrato paulò poſt in cõuentu Mexicano prouinciali Capitulo decimus quintus
prouincialis Miniſter poſt fratris Michaëlis Nauarri trienniũ electus eſt: munuſq; id,
tametſi prouecta admodũ ætate non valde adiuuaretur, magna Regula, ac Religionis
obſeruantia adminiſtrauit. Prouinciã enim nudis pedibus viſitabat, paupertatem tam
in victu, quàm in veſtitu mirificè colebat. Vinum nunquàm, niſi cùm Prouincialis eſ-
ſet, aut magnum aliquod iter conficeret, attingebat, idq; parciſſimè, & magnis ſocio-
rum precibus adactus faciebat. Semel tantùm in die cibum ſumens, quo tempore reli-
qui fratres cœnabant, cella incluſus verberibus ſe crudeliter cædebat, quo afflictum
corpus

A corpus,& laboribus fatigatum animo ſubijceret.Libros nõ plures duobus , aut tribus
habebat,eoſq; de rebus ſpiritualibus,& quotidianũ precum volumen . Tunicam nun-
quam deferebat,vnico contentus habitu , eoque viliſſimo. Cùm quadam hyeme Pro-
uinciam viſitaret , & per vallem de Tolua frigidiſſimam incedens ab Hiſpano quodã
conſpectus eſſet ; rem ille tam inuſitatam admiratus ; Abrahami , inquit , tempore ob
decem pios homines pepercíſſet Deus Sodomæ & Gomorræ:ſed hodie (vt credo) pro-
pter ſanctum hunc religioſum orbi parcet vniuerſo. Nihili ſe haberi , & contemni cu-
piebat : eaq; propter feria ſemper quinta maioris hebdomadæ nudus ſuggeſtum con-
ſcendebat,& ſe acriter verberans Indis prædicabat.Diebus omnibus ſacrum faciebat,
idque etiam ſenex & morbo conflictatus,quo deuorare cibum impediebatur:niſi verò
in itinere aliquo eſſet,vbi nulla ad eam rem commoditas inueniretur. Solitudinẽ ama
B bat,in ea ſcilicet Deo homines quietius frui ſciens.Surgebat ſemper ad matutinas pre-
ces, etiam ſi ex itinere aliquo defatigatus eſſet : ſi verò extra habitationem pernoctare
contigiſſet,accenſo lumine eas nocte media recitabat.A choro, & cæteris locis , in qui-
bus fratres de more conuenire conſueuerunt , nunquam aberat . Fuit in eo eximia pa-
tientia,humilitas,paupertas,pœnitentia , & mortificatio;ita vt religioſis ſui temporis
virtutum exemplar eſſet . Iter faciens in ipſa ambulatione officium non recitabat , vt
pleriq; faciunt:ſed ſedens,& quieſcens:iniquum eſſe dicens, vt cùm ad ſumendum ci-
bum ſedeamus,non id ipſum faciamus ad preces recitandum. Totum penè Pſalteriũ
memoria tenebat,quem iter faciens didicerat,ne quãdo à rebus optimis vacaret . Sõ-
num non procumbens totus in lecto capiebat:ſed ad ipſius angulum accliuis,lacera &
vili culcitra ſuper tabulis ſtrata,ſuoque ſe palliolo cooperiens, quo ad id tantummo-
C do vtebatur.

Conuentum ciuitatis Angelorum inhabitante eo, Philoſophię operã ibi dabat reli
gioſus quidam adoleſcens, qui afflictus maximè & eximio mœrore in animo concuſ-
ſus,cùm die quadam in choro veſpertinarum precum tempore eſſet, ſanctumq; hunc
virum conſpexiſſet,intra ſe ſi vir (inquit) hic ſanctus (vt aiunt) eſt,quî fieri poteſt, vt
mœrorem,& afflictionem meam non cognoſcat,meq; vocet,& conſoletur : quemad-
modum ſanctus noſter pater Franciſcus,ſanctus Antonius, atque alij quamplures ſan
cti viri faciebant,qui abditas , & occultas fratrum tentationes cognoſcebant , eoſq; ad
ſe vocatos conſolabantur? Vix preces abſolutæ erant , cùm eum ſanctus vir in cellam
vocauit:frater (inquiens) quid habes? Quis te mœror occupat? Perſpice quæſo non fu-
turum, vt euentus aliquis iuſtum contriſtet . Multiſq; alijs adhibitis verbis deuotione
D & ſanctitate plenis eum ſolatus eſt. Qui & liberatus ab afflictione fuit,& ſanctum ſenẽ,
vt cogitationum ſuarum conſcium,mirum in modum reuerebatur . Prouincialis cùm
Prouinciam viſitaret,& per in acceſſas Zacatlani montis rupes iter faceret,nihilq; ſe-
cum ad mãducandum haberet,ſocium rogauit fratrem Ioannem nomine, an aliquid
haberet,indigere enim ſe. Qui cùm nihil habere reſpondiſſet, quoniam ita iuſſiſſet ip-
ſemet;adfuit illis ſubitò vir quidã,panemq; vnũ & vas aquæ impertitus eſt, ſtatimq;
euanuit,nec videri amplius potuit. Vnde coniectari poteſt Dei Angelũ fuiſſe : idq; ip-
ſum iterum ei euenit aſperum de Tlalmanalio,aut voraginis (vt vocant) montẽ tran
ſeunti.Aetatis anno 88. poſt 70. in diui Franciſci Inſtituto , 50.verò in noua Hiſpania
prædicationi verbi, & Indorum ſaluti impẽſos, die Sabbati, Martij decima,octaua no
ctis hora,anno 1584.Mexicano hoc in conuentu animam Deo reddidit.Demortui cor-
E pus pulchrius quàm viuentis fuit.Aſtantes religioſi capillos ei & vngues præciderũt:
neque vllus fuit,qui non aliquid eorum , aut veſtium particulam habere vellet:quem-
admodum & ab ills factum eſt, qui ex vniuerſa ciuitate infiniti propemodum ad eum
tumulandum conuenêre. A capitulo vbi corpus aſſeruabatur , vſque ad templum hu-
meris eum portauêre patres conuentuũ diui Dominici,& diui Auguſtini Priores, alij-
que illarum Ordinum Magiſtri:cumque abſq; libitina tumulatum corpus eſſet, viſum
omnibus eſt in lignea arca concluſum tumulare : quod & perfecerunt octaua noctis
hora . Cumque illud effodiſſent,integrum & ſuauiſſimo odore reſperſum inuenerunt,
quanquam in prima tumulatione ligneis eſſet in foſſa cylindris contuſum. Adfuerunt
generalis nouæ Hiſpaniæ Commiſſarius, Prouinciæ Miniſter, Mexicanus Guardianus,
ac plerique

ac plerique alij religioſi, qui manus & pedes eius ingenti deuotione oſculati ſunt, & A
ad mediam ibi noctem laudantes, ac benedicentes Deum in Sancto ſuo perſtitêre.

Vita patris fratris Ioannis Fucher.

PATER frater Fucher natione Gallus nouã Hiſpaniam ex Aquitaniæ Prouincia
profectus eſt, Doctor prius Cęſareus, ſuſcepto habitu Theologiæ, in ſacris canoni-
bus etiã ſingulari eruditione fuit. Pluſquam 40. annis, quos illis in regionibus expendi
dit, magnam omnino lucem earum eccleſijs attulit, in clandeſtinorum præſertim ma-
trimoniorum negotio. Cùm enim eo tempore ante ſacri Concilij Tridentini promul
gationem valida illa eſſent: infinituſq; Indorum numerus occultè ea contraheret, diffi
cillimæque ſuper ea re dubitationes exorirentur: omnes ad eum è mille paſſuum mil-
libus deferebantur. Nec circa hoc tantùm ſacramẽtum; ſed circa alia etiam conſule-
batur ab omnium ordinum hominibus, quibus omnibus in ſcriptis reſpondebat, & ali- B
quando integros ob eam rem tractatus edebat: qui paulò pòſt ſuperiorum noſtrorũ
facultate in lucem proferentur. In omnibus conſultationibus in illa ciuitate habitis
eius ſemper ſententia præſtantiſſima omnium fuit, vtpote iuris regulis, & rationibus
ſuffulta. Vnde à diui Auguſtini religioſo dictum eſt: *Siquidem mortuus eſt Fucher, in
tenebris vniuerſi verſabimur.* Religionis noſtrę obſeruantiſſimus fuit, vt tametſi occu-
patiſſimus eſſet iugi literarum ſtudio, inque tribus, quas dixi facultatibus immenſæ do
ctrinæ, nullum tamen alium in cella librum habebat præter corpus canonicum, cæte-
ros, quibus indigeret, communi ex bibliotheca deſumens. Superioribus ſuis mirum in
modum fuit obediens, humilitatemq; mirificè coluit, nec à chori miniſterijs vnquam
ſe ſubduxit: quin ad matutinas preces cum alijs recitãdas conueniens, abſolutis ad ter-
tiam vſque horam in choro permanebat. Mortuus eſt ſanctè hoc in Mexicano conuen C
tu, vbi ſepultus eſt. Permulta, & perdocta ſcripſit opera: quorum pleraq; incuria amiſ-
ſa ſunt; reliqua diligentia & ſtudio collecta in lucem edentur. Sunt autem: De Iudice
Eccleſiaſtico: De iuſta derelinquentiũ punitione: Manuale Prælatorum: De fratre ab
Ordine reiecto, matrimonium contrahere volente: Expoſitiones diuerſorum diploma-
tum pro fratribus in Indijs commorãtibus conceſſorum, in euangelici miniſterij fauo-
rem: De electionibus per ſcrutinium celebrandis conformiter ad Concilium Tridenti-
num: De immunitatę eccleſiarum: Antidotus infirmorum, hoc eſt, quomodo ſint abſol
uendi infirmi loquela priuati: De iuſti pretij æqualitate: De cognationis ſpiritualis ter
tia ſpecie: Itinerarium catholicum ad infideles conuertendos. Et plura alia opuſcula
valde vtilia, quæ maximo in pretio illis in regionibus habetur, plurimique fiunt.

Vita patris fratris Alphonſi de Molina. D

FRATER Alphonſus puer adhuc cùm parentibus nouam Hiſpaniam venit; cũ-
que tenerę ætatis eſſet Mexicanam linguam didicit, & apud primos religioſos eò
profectos interpretis munere functus eſt. Habitum autem, cùm primùm ei per ætatẽ
licuit, ſuſcepit, creuitq; ſemper in virtutis, & Religionis operibus. Præcipuè autem in
Mexicana lingua excelluit, in qua per 50. annos ſingulari elegantia, eximioq; lepore à
Deo ipſi conceſſo magna cum omnium approbatione concionatus eſt. Fructus autem
eius concionũ vberrimus in Indis reperitur. Scripſit quoq; pleraq; Mexicano idioma-
te valde vtilia, eiuſmodi ſunt: Ars linguæ Mexicanæ: Vocabularium eiuſdẽ linguę: Ma-
ior, & minor doctrina: Maius, & minus confeſſionariũ. Quę omnia typis excuſſa ſunt;
hiſq; tum miniſtri Euangelicę doctrinæ, tum ipſi Indi mirificè adiuuantur: ac ſine vllo
dubio ille vnus omnium maximũ regionibus illis quoad res iſtas lumen intulit: credi- E
que piè poteſt laborum nunc ſuorũ fructum illũ in cælo percipere. Illis enim maximã
Regulæ obſeruantiã, inq; Indos, & eorũ defenſionem, ac diuinũ cultum propenſionem
adiunxit. Mortuus eſt paratus omnino, propter longũ morbi tempus, quo afflictus fuit,
& hoc in Mexicano conuẽtu à confratribus, nimiũ ob eius obitũ dolẽtibus, ſepultus eſt.

Vita patris fratris Franciſci de Ledeſma.

HIC ex S. Gabrielis Prouincia profectus eſt, vir perfectus, & Regulę obſeruantiſſi
mus. In initio ſtatim nouitiorũ Magiſter Mexicano hoc in conuentu inſignes, &
ſanctos diſcipulos extulit. Paucos aũt omnino annos ſuperſtes fuit, deq; eo illud efferri
poteſt: *grata erat eius anima Deo, propterea ipſum ſuſtulit de medio iniquitatum.*

Vita

A *Vita patris fratris Iacobi de Teſtera.*

FRater Iacobus de Teſtera,natione Gallus,ex Prouincia Aquitaniæ,in diuinis literis eruditiſſimus fuit,religioniſq; obſeruãtiſſimus, ſuapte natura lætus, & iucundus:eximij aũt feruoris in diuinis rebus,& animarũ ſalute procurãdis.Nouã Hiſpaniã anno 1530.cũ fratre Antonio de Ciudad Rodrigo venit,electuſq; eſt quartus Prouincię S. Euãgelij Cuſtos anno 1533.Deferebat depicta in linteo fidei noſtrę myſteria,Indumq; qui indigenis illa interpretaretur: quare & ſacrarũ etiã hiſtoriarũ repræſentationibus,quibus plurimùm vtebatur,maximã omnino vtilitatem Indis peperit. Anno 1531.primò Iucatanum profectus eſt,vbi multũ profuit,eiuſq; etiãnum hodie memoria perdurat. In Chanpoton nobiliorũ liberos res fidei edocere cœperat, multùmq; in ea re cũ ſocijs inſudarat,vt idolorũ cultus expelleretur:Sed humani generis hoſtis ſan-
B ctum opus impedire conatus eſt, quorundã inſolentiũ opera vſus,qui,quos in eccleſia religioſi collegerãt,vt ijs vterentur,abducebãt.Eos frater Iacobus reprehendẽs in cauſa fuit,vt inter eos diſſidia eiuſmodi naſcerentur,vt tandẽ indè diſceſſerit,& Mexicum ſit reuerſus.Profectus quoq; eſt in Mechoacan Prouinciã:deditq; operam, vt vniuerſa à religioſis coleretur. Miſit Guatemalã fratrẽ Toribiũ Motolinia, (de quo ſuprà) vt erigeret cœnobia,in quibus indigenæ docerentur. Electus à patribus eſt in Prouincię Cuſtodem ad generale Capitulum Mantuę celebrandũ anno 1541.Commiſſariuſq; Indiarum generalis factus, ita vt poſt mortẽ ei frater Martinus Sarmiento, qui cũ eo ad idẽ (vt ſuprà meminimus) Capitulum profectus fuerat,ſuccederet:multis,quos ſe cũ ex Hiſpania attulit,religioſis comitatus redijt. Maximè ille Indorũ conuerſionẽ procurauit;adq;eã rẽ religioſos vbiq; eſſe voluit;paupertatis alioquin & orationis aman-
C tiſſimus:vitã in venerabili ſenectute abſoluit,& Mexicano hoc in conuẽtu ſepultus ẽ.

De fratre Ioanne à Granata.

HIC in Granatẽſi ciuitate Bæticæ tũc Prouinciæ natus,vir fuit perfectæ religionis & virtutis,in paupertate excellẽs. Secũdus gñalis Commiſſiarius nouæ Hiſpanię poſt venerabilẽ virũ fratrẽ Alphonſum de Rozas,iterũq;poſtea gñalis Commiſſarius ſubſtitutus eſt pro doctiſſimo patre fratre Franciſco de Oſſuna: qui in gñali Capitulo anno 1535.gñalis Commiſſarius Indiarũ electus eſt, & grauiſſimis de cauſis exercere munus illud non potuit. Viſitauit ſemper frater Ioãnes Prouinciæ conuẽtus nudis pedibus,vt ſemper aliàs incedere ſolebat,iter faciens,atq; ita ſanctè vitam finiuit.Sepultus eſt etiam hoc in conuentu Mexicano.

De fratre Antonio Maldonado.

D FRATER Antonius Maldonado Salmãticæ natus,cùm ex primogenitura ſeptẽ millia & quingẽta aureorũ nummorũ in redditibus haberet; filiãq; nobiliſſimi cuiuſdã herois ſibi deſpondiſſet,ea occaſione habitũ ſuſcepit; quòd cùm bellici prælij ſpẽs, & ſimulacrũ in ſponſaliorũ celebratione ingenti ab eo apparatu editũ fuiſſet, per totã noctẽ non potuit quieſcere, identidẽ in mẽte habẽs illa verba: *ſic tranſit gloria mundi:* quę quidẽ impulſio mẽtis vſq; adeò vehemẽs fuit,vt ſe ſtatim Religioni mãcipauerit, Minoritico habitu eadẽ in vrbe ſuſcepto magna cũ omniũ admiratione & ſolatio.Poſt profeſſionem arctioris vitę deſiderio in ſancti Gabrielis Prouinciã trãſijt:indeq; nouã petẽs Hiſpaniã,maxima cũ religione,paupertate,& ſui ipſis caſtigatione vixit: quibus & probitate vitæ,tametſi natiuũ idioma ignoraret, maximo tñ regionibus illis emolumento fuit. Guardianus Mexicani conuẽtus cũ eſſet,ipſemet ſacculũ deferẽs in hortos
E ad ea propter Deũ poſtulãda pergebat,quę erãt ægrotãtibus neceſſaria,admirãda ſanè humilitate,& ſui,ac mũdi contẽptu. Vnũ tantũmodo & ſimplicẽ habitũ deferebat, diſceſſitq; hoc in conuẽtu Mexicano ſumma ſanctitatis opinione,vbi & ſepultus eſt.

De fratre Antonio Sancti Ioannis.

FRATER S.Ioãnis primus ſacerdos,& Archipresbyter fuit in loco de Cãpos. Diui Frãciſci habitũ in Conceptionis Prouincia ſuſcepit: Vnde ſalutis animarũ zelo nouã Hiſpaniã tranſiuit:ac tametſi prouectæ ætatis eſſet, indigenarũ nihilominus linguã addiſcẽs,magnos prorſus in Dei vinea labores exãtlauit. Anno 1543. Guardianus Tullenſis electus eſt;primuſq; omniũ regionis eius Indis ſanctiſſimũ Chriſti corpus in Euchariſtia præbuit: Vnde gratiſſima apud eos recordatione tum ob id memoria eius celebratur,

celebratur,tum etiã quia Guardianus ſecundò exiſtẽs,anno 1550. de iuſſu fratris Toribij Motolinia prouincialis Miniſtri vnus omniũ duodecim primus fornicatã diui Ioſephi eccleſiã incœpit:quã anno 1554.abſoluit.Multũ quoque in Religionis rebus eius loci Indis commodauit: mortuus autem in Mexicano hoc conuentu ſepultus eſt.

Fratris Ioannis Burnon vita, & mors.

HIC ex S.Gabrielis Prouincia,anno 1531.exiuit vir auſterus,& pœnitens interim, dũ ſanus fuit;in ſenectute enim varijs eſt ægritudinibus diuexatus. De eo ferebãt ſolitũ viſibiliter ĩ Euchariſtiæ ſacramẽto Chriſtũ corporaliter cõſpicere:& diuã Mariã Magdalenã ſeſe ei ſæpius offerentẽ. Vita functus hoc in conuẽtu Mexicano ſepultus ẽ.

Fratris Lucæ de Almadobar vita.

HIC ex Prouincia Angelorũ laicus profeſſus eſt,admirabilis ægrotantiũ miniſter; B
quiq; eximia charitate permultis annis id munus hoc in conuentu Mexicano ſingulari Regulæ obſeruãtia exercuit.Habuit à numine curãdi morbos donũ,eoq; multos tum religioſos,tũ ſeculares homines ſanitati reſtituit.Inter cæteros ſtrenuus heros Antonius de Mendoza nouæ Hiſpaniæ Prorex à Medicis derelictus,ab eo eſt valetudini priſtinæ reſtitutus. Doctor aũt Alcaçar magni nominis in ciuitate Mexicana Medicus nullo alio Medico,quàm ſancto hoc viro vti volebat.Quin & ex alijs Religionibus fratres ægrotãtes in conuẽtu ſe diui Frãciſci,quò ab eo curarẽtur,conferebãt:quemadmodum à Magiſtro fratre Alphonſo de vera Cruce factũ eſt in grauiſſima ægritudine, quã ita propulſauit,ac plerisq;alijs,quos enumerare longũ eſſet.Mortuus eſt frater Lucas Mexicano hoc in conuẽtu circa annũ 1550. Eius diſceſſus tẽpore in aëre ſuper domo,in qua ægrotantes curabantur, maxima quædã crux viſa eſt à pleriſq; qui cùm in C
conuentũ nuntiatũ id veniſſent; eo illũ momẽto tẽporis exhalaſſe aĩam compertũ eſt.

De fratre Ioanne Oſorio.

FRATER Ioãnes vir perquã nobilis in Oſoriorũ familia oppidi Occaniç Regni Toletani nouã Hiſpaniã in comitatu Antonij à Mendoza profectus eſt: à quo adhuc in ſæculo cõſtitutus ob morũ grauitatẽ,& vitę probitatẽ magni æſtimabatur.Occaſione quadã Hiſpaniã reuerſus,Mexicũ ſecũdò reuerſur⁹, Hiſpali pleroſq; religioſos inuenit,qui à gñali Capitulo Mantuæ celebrato fratrẽ Iacobũ de Teſtera comitabãt, & inter eos pręclaros patres fratrem Franciſcũ de Buſtamante,& fratrem Franciſcum Toral.Cũq; digniorẽ,& ſecuriorẽ ſecũ reputaret animarũ ſalutẽ, quã homines illi religioſi perquirebãt,quã perquiſitionẽ auri,& diuitiarũ,quibus tot laboribus inhiãt mortales,eos accedẽs precatus eſt,ſe vt in ſocietatẽ reciperẽt,qđ quidẽ ab ijs præſtitũ eſt laici habitu conceſſo;quia tametſi dignus eſſet qui ad chorũ admitteretur, adq; id ipſum D
illi eũ inuitarẽt,dimoueri tamẽ non potuit à mãcipando ſe Deo in humiliori illo religionis gradu.Comitatus eſt prẽs illos adhuc nouitius anno 1542. profeſſionẽq;hoc in conuẽtu emiſit,vbi per multos annos ſacriſtiæ curã geſſit,non ſingulari modò ſacrarũ rerũ cuſtodia,ſed mirifico etiam probitatis exẽplo, quo ad virtutẽ multi excitabãtur, eum in tanta humilitate perſpiciẽtes,quẽ diuitijs,paulò ante effluentem nouerãt.Afflictus maximopere eſt melãcolico humore,quo probabile eſt vſum Dęmonẽ fuiſſe ad eũ perturbandũ,atq; continuis precibus, religioſiſq; exercitationibus auertendũ: in quibus ei tam erat moleſtus,vt ſingulis fermè momẽtis ad deſperationẽ compelleret.Sed Deus, qui iuſtũ in tribulatione nõ derelinquit,nec tẽtari patitur vltrà quã ferri põt:tametſi has hoſtis moleſtias permittebat, ab illis tñ eũ incolumẽ ſeruabat. Senẽ ſe & defatigatũ cũ perſpiceret,quò animi quieti,& Dei fruitioni trãquillius vacare poſſet, à E
ſuperioribus, ſibi vt ſacriſtiæ procurationem auferrent, poſtulauit. Id cùm eſſet aſſequutus,ſoliq; Deo vacans, vita functus eſt,& hoc in conuentu tumulatus anno 1581.

De fratre Chriſtophoro Ruitio,

FRATER Chriſtophorus ex Conceptionis Prouincia anno 1538.cũ fratre Ioãne de Gaona,& alijs nouã Hiſpaniam venit.Nullũ Indorũ idioma calluit;ſemper eſt Mexicano hoc in conuẽtu moratus:ibiq; Guardianus,aliquoties Diffinitor fuit S.Euãgelij Prouinciæ. Perquàmcompoſitæ vitæ, magnæque probitatis vir erat. Orationi verò cumprimis deditus, de qua & librum ſcripſit, qui excuſſus typis circumfertur. Vitam in Domino ſanctam finiuit, & ſepultus hoc in loco eſt.

De

A *De patre fratre Marco de Nicia.*

PATER frater Marcus in Aquitaniæ Prouincia natus, & profeſſus, anno 1531. nouã Hiſpaniã profectus, in Hiſpaniola inſula remanſit, vt inde in Peruranã regionem paulò ante repertã tranſiret. Vbi cùm ea deeſſent, quę ad conuerſionẽ infidelium requirebantur, in S. Euangelij Prouinciam reuerſus eſt: indeq; nouas regiones verſus Copallã perquiſitũ tẽdit. Inde regreſſus in Capitulo in ea Prouincia celebrato tertius eſt Prouincialis Miniſter electus poſt F. Antonium de Ciudad Rodrigo; eoq; munere pręditus ſecundò eaſdẽ regiones cùm nonnullis religioſis viris petijt, quo tẽpore Frãciſcus Vazque Coronado Hiſpanorũ militum Imperator eò proficiſcebatur. Permẽſi ſunt longiſſimum terræ ſpatiũ, infinitosq; labores, quouſq; Cibolã, & Quiticam prouincias peruenirent, exantlauerunt, nec minoribus in reditu ſuperatis. Ex eo itinere
B eiuſmodi illum ægritudo inuaſit, vt ad diſceſſum vſq; membris omnibus impeditus permanſerit. Erat in illo quidem eximius zelus animarum ſalutis, erat religio, erat doctrina. Mortuus tandem Mexici eſt, atque hoc in loco eius corpus conquieſcit.

De patre fratre Franciſco de las Naucas.

HIC ex Conceptionis Prouincia cũ ſex alijs religioſis ab Imperatrice Eliſabetha ac Hiſpaniæ Regina miſſis anno Dñi 1538. nouam Hiſpaniã venit. Primus omnium eos Indos, qui Popolocæ nuncupantur, anno Dñi 1540. diuino lauacro tinxit; quorum duobus menſibus pluſquam 12. millia baptizati ſunt. Anno Dñi 1578. cùm conuentus S. Iacobi de Iaticulco Guardianus eſſet, Mexici mortuus & ſepultus eſt.

De patre fratre Ioanne à Perpiniano.

HIC primus poſt 12. illos primos huius Prouinciæ fundatores ex Cathaloniæ cu
C ſtodia illuc venit, vir apprimè doctus, & qui indigenarum linguam optimè calluit. Infinitum propemodùm illorum numerũ baptiſmo abluit: tanto enim zelo & ardore eorum ſalutis inflammatus erat, nunquam vt à labore in his muneribus vacaret: appellareturq; ab alijs religioſis Indorum martyr. Inſignis hic vir per aliquod tẽpus magnis omnino libidinis ſtimulis agitatus eſt: ſed precibus, & pœnitentia à Deo impetrauit, vt liberaretur; ac quemadmodum diuo Thomæ Aquinati euenerat, non eas amplius perturbationes ſentiret. Indi ob amorem, quo eos proſequebatur, mirificè illum diligebant, & ad funus demortui infiniti propemodũ accenſis cereis, ac multis cum fletibus, & eiulatibus accurrêre. Sepultus ille eſt Mexicano hoc in conuentu.

De patre fratre Iacobo ab Almonte.

PATER frater Iacobus ex diui Gabrielis Prouincia nouam Hiſpaniã cum his re-
D ligioſis venit, qui ſecundò eò profecti ſunt. Vir erat eximię ſimplicitatis, perfectionis, orationis, paupertatis, & patientiæ amantiſſimus. Inuaſit eũ aſthmatica ægritudo ſanè permoleſta, quo factum eſt, vt nõ ex animo ſuo atq; pro deſiderij modulo vacare exercitationibus ſpiritualibus poſſet. Permoleſtũ ei erat ſiniſtrè de quoquã audire loqui: eosq;, qui traducebãtur, miris modis excuſabat, vel ſtatim ab his ſermonibus excedebat. Flagrabat ingenti quodã ſtrictioris vitę deſiderio. Vt primùm itaq; generalis Miniſtri F. Andreæ Inſulani Commiſſarius in Prouinciã venit, vt 12. religioſi ſelectæ probitatis recollectã quandam Prouinciam fundarent, ipſe ſe vnum eorum obtulit, quanquam & ſenex, & multis morbis afflictus eſſet: magnoq; labore cum reliquis vaſtas Prouincias peragrauit, locum Prouinciæ illi, quam Inſulanam appellabant, quęrens: tametſi ea ob difficultates obortas perfici non potuit. Regreſſi igitur in S. Euan-
E gelij Prouinciam cùm eſſent, multorũ ille ibi conuentuum pręcipuorum Guardianus, & Diffinitor fuit, animumq; Deo reddens Mexicano hoc in conuentu ſepultus eſt.

De patre fratre Antonio de Nuete.

PATER frater Antonius in loco Nuete natus, Alphõſi Aluarez Carrillo nobilis viri filius, Salmanticæ iuuenis Iuri pontificio operã dedit, & Doctoratus gradũ ſuſcepit. Sed mundum propter Deum & trium aureorum numûm millium redditus annuos contemnẽs, diui Hieronymi, quẽ pręcipuè colebat, habitũ in Zamorenſi S. Marthæ cœnobio ſuſcepit, abdicatoq; humilitatis cauſa gentilicio nomine, de Nuete in poſterum dictus eſt. Poſt aliquot annos magno ibi probitatis exemplo tranſactos fama permotus ſingularis obſeruantiæ, qua Minores fratres Angelorum Prouinciæ in

monte Moriano florebāt, habita prius à ſuperioribus facultate, Franciſcanum ibi ha- A
bitum ſuſcepit. Sed cùm maiora ſemper & perfectiora in Religione ſpectaret, quo tē-
pore 12. illi apoſtolici viri in noua Hiſpania admirandis virtutū monumentis S. Euan
gelij Prouinciam fundabant, eò ſecum venerabili viro F. Franciſco de Teſtera, anno
Domini 1542. contulit. Indorum idioma ignorauit, atq; ita per 24. annos, quibus no-
uam Hiſpaniā incoluit, Mexicano hoc in conuētu ſemper moratus eſt, indefeſſus pla-
nè Hiſpanorum confeſſarius, ab omnibusq; propter demiſſionem animi, bonitatem,
ſinceritatem mirum in modum dilectus. Quod ab operibus charitatis vacabat tempus,
precibus impendebat: in quibus ita vehementer inflammabatur, totq; lacrymas ef-
fundebat, vt quem occupabat in choro locum irrigatum ſemper eis relinqueret. Cole-
bat mirificè diuinum Doctorem Hieronymum, cuius ſolemni die & natus eſt, & eius
habitū ſuſcepit, & ex vita hac calamitoſa migrauit. Cùm enim nulla præceſſiſſet ęgri- B
tudo in diui Michaëlis Archangeli die finitis veſpertinis precibus in domum ſe infir-
morum contulit, valetudinem tantiſper prætendens, poſtulatisq; & acceptis ea nocte
diuinis omnibus ſacramentis, ea ipſa hora animum exhalauit, qua diui Hieronymi
Miſſa celebrabatur. Ea finita, cùm mors eius populo innotuiſſet, frequētes omnes con-
uenerunt, vt & viderent functum, & aliquid veſtium eius acciperent ob eximiam,
quam de eius ſanctitate opinionem, conceperant, ſepultus eſt hoc in ipſo loco.

De patre fratre Alphonſo de Herrera.

PATER frater Alphonſus adoleſcens Salmanticæ ciuili Iuri ſtuduit: cumq; in eo
valde profeciſſet, ſuſcepto Minorū habitu in Prouincia S. Gabrielis in hanc ſe con-
tulit S. Euāgelij Prouinciā. In initijs quidē valde commotus eſt, vt in Hiſpaniā reuer-
teretur, idq; ipſum ſuadere reliquis conabatur, non eſſe eius ingenij indigenas aſſeue- C
rans, ex quibus poſſet fructus aliquis colligi. Sed cùm aliquādo in cellula clauſus ma-
ximè iſtiuſmodi perturbatione conflictaretur, nouo quodam, & inſueto ſpiritu exci-
tatus inde ſe proripuit, & ad ſuperiorem accedens ab eo poſtulauit, ſe vt prædicatum
Indis mitteret: id enim & diuino cultui, Dei, & propriæ ſaluti conuenire aſſerens. Fa-
cultatem aſſequutus, ſtatimq; profectus non ea amplius perturbatione afflictus eſt:
multumq; & diligenter in eo munere deſudauit: cùm indigenas non ſolum doceret;
ſed vt parens, & patronus defenderet. Vir erat Religionis, & eius Regulæ amantiſſi-
mus; quiq;, cùm operam ſuam tam Indis, quàm Hiſpanis gnauiter impenderet, ſince-
rè ab vtriſque diligeretur. Ob prudentiam autem, & doctrinam non apud illos omnes
ſolùm: ſed in congregationibus, quæ religioſorum tunc omnium, & nouæ Hiſpaniæ
Epiſcoporum fieri ſolebant, magni ſemper eius ſententia momenti habebatur. Sancti D
Euangelij Prouincię multorum conuentuū Guardianus extitit, Commiſſariusq; eiuſ
dē annis circiter duobus, religioſo patre fratre Martino de Valentia tunc Cuſtode exi-
ſtente. Sancta planè ſenectute confectus obijt, & hoc in conuentu ſepultus eſt.

De patre fratre Ioanne de Gaona.

PATER frater Ioannes de Gaona ex Prouincia, & ciuitate Burgenſi, ſuſcepto in
iuuentute Franciſcano habitu, emiſſaq; profeſſione, de ſuperiorū facultate Lutetiā
ſe ad Theologiā diſcendam contulit: vbi Præceptorem habuit famigeratiſſimum tunc
tēporis Doctorē à Cornibus nuncupatū è Minorum Inſtituto: qui conſcendens cathe-
drā oculis in partes omneis coniectis, cum primùm F. Ioannē conſpicabatur, nihil reli
quorū abſentiam faciebat, inquiens: *Sufficit mihi vnus Gaona:* tantā de illius ingenio,
probitateq; conceperat opinionē. Exiuit è gymnaſio excellenti eruditione præditus, E
ſingulari quadā Latinæ linguæ, Rhethoricæ facultatis, & Græci ſermonis cognitione
imbutus, Concionator autē inſignis, & audientibus cùm primis acceptus: pręterq; alia
celeberrimus Theologus: quodq; pluris æſtimari debet, probitate morū & obſeruātia
Regulæ conſpicuus. E Lutetia Burgenſem Prouinciā regreſſus Theologiā ibi explica-
uit, indeq; Pincias miſſus eſt, vbi tunc Caroli V. aula erat, vt eandē illic tantæ doctrinę
vir prælegeret. In eo munere occupatum, cùm ſereniſſima Imperatrix Eliſabetha, prę-
fati Imperatoris Caroli V. nomine eius Regnorū in Hiſpania Gubernatrix religioſos
homines perquireret dignos, qui nouā in Hiſpaniā mitterentur, acciuit, conſiderataq;
probitate, doctrina, & integritate eius religioſis cum alijs eò miſit. Perpendens autem

ille Dei

A ille Dei conſilio hoc euenire, cępit ſe ad longinquam, & perdifficilem illam profectionem parare: nouamq; Hiſpaniam, anno à partu Virgineo 1538. peruenit. Vt eam primùm ingreſſus eſt, Mexicanam linguam diſcere cœpit: quoq; id celerius, & exactius perficeret, per decem annos grauiorum omnium facultatum ſtudia intermiſit: eamq; melius, quàm quiſquam alius ſui temporis, calluit, ſcriptis in eadē ſpiritualibus dialogis, qui excuſſi circumferuntur, omniaq; idiomatis illius ſcripta ſuperant, cùm elegantia, & loquendi puritate excellant: res verò ipſæ authoris doctrinam, & eruditionem teſtantur. Latinè quoque nonnulla perquàm erudita compoſuit, vt Apologiam quandam aduerſus famigeratiſſimum quendam extraneum Theologū, aliaq;, quæ ſunt temporis iniquitate abſumpta. Non efferebatur propterea ille ſuperbia, imò magis animo demittebatur: tametſi enim & Rhetoricam, & Philoſophiam, & Theologiam profiteretur, & Guardianus eſſet, primus tamen omnium ædes verrebat, B cæteraq; omnia humilitatis exercitia perficiebat. Quod Xuchimilci maximè per ſpectū eſt, vbi & Guardianus, & Lector cùm eſſet, fabricareturq; eccleſia, ipſe terram humeris quæſitum, aſportādumq; pergebat. Conſectabantur autem diſcipuli eius, & plebs vniuerſa. Corpus ſuum ieiunijs, vigilijs, orationibusq; affligebat, ſeipſum in cellula aſſiduè concludens. Zelo verò ſalutis animarum, pluſquàm dici poſſit, inflammabatur. Multorum conuentuum Guardianus extitit, ipſeq; eum, qui de Tlalneplantla nuncupatur, in quo modò loco ſitus eſt, conſtituit. Anno etiam Dominicæ incarnationis 1557. poſt venerabilem patrem Toribium Motolinia ſeptimus prouincialis Miniſter extitit electus, quanquam magnopere id, minimè ſe eſſe dignum, atq; infimum prædicans, recuſarit: ſed inuitus acceptans, poſt annū elapſum ſub amiſſi luminis prę- C textu ſe abdicauit. Bonorum operum plenus obijt, & hoc in monaſterio ſepultus eſt.

De patre fratre Iacobo de la Penna.

HIC ex Prouincia diui Gabrielis nouam Hiſpaniā cum fratre Ludouico de Fuēſalida profectus eſt, quo ille tempore, qui vnus de duodecim primis erat, ex Hiſpania reuertebatur. Illo autem in inſula ſancti Germani vita functo, iter ſuum abſoluit. Puer cùm eſſet in fontem cecidit admodum profundum, perq; magnum interuallum ſub aqua delituit: vnde ereptus, proq; mortuo habitus, cùm ſepulturæ mandandus eſſet, viuus, ac vllo abſq; nocumento ſe erexit: ſeruabat enim eum Deus, vt illo in ſeraphici patris Franciſci Religione vteretur: quemadmodum paulò pòſt apparuit. Vir enim euaſit in omni ſanctitate perfectiſſimus, Regulæ obſeruantiſſimus, paupertatiſq;, & cæterarum virtutum amantiſſimus. Vno ſolùm habitu vtebatur, nudis D interim ſemper pedibus iter faciens. Indorum idioma didicit, ijſq; vacabat concionando, confeſſiones audiendo, cæteraq; ardenti ſpiritu præſtando. Vnus eorum fuit, qui Inſulanæ Prouinciæ, de qua ſupra dictum eſt, reformationem ſatagebant, & ad eam rem Guardianatu ſe Tepepulci abdicauit. Mortuus, & ſepultus eſt Mexicano hoc in conuentu. Religioſus quidam vir frater Michaël à Beneuento ſingularis eius, atque familiaris amicus in ſanctæ Eliſabethæ eremitorio, tribus paſſuum millibus à Mexico diſtante, morabatur; octauaq; noctis hora, qua tātus hic vir diſceſſit è lectulo, in quo quieſcebat, in tellurem excuſſus eſt: ac diuina voluntate è viuis fratrem Iacobum ſibi amicum diſceſſiſſe intellexit, multiſq; lacrymis & illius diſceſſum, & propriam ſolitudinem deplorauit.

De patre fratre Franciſco Legionenſi.

E PATER frater Franciſcus primus fuit cathedralis eccleſiæ Tlaxcallenſis, quæ in Angelorum ciuitate ſedem habet, Archidiaconus. Ferunt illum votum olim Religionis emiſiſſe, vtq; Deo, quod promiſerat, adimpleret, in prouinciali Capitulo in conuentu de Nuexotzinco celebrato habitum poſtulauit. Acceptis omnium vocaliū, qui intererant, ſententijs, cùm rationem haberent maximorum fructuum, qui ex virtute eius in clericali habitu colligebantur, cùm non niſi miſericordiæ operibus vacaret, & ſanctitatis ſpeculum eſſet, ſtatuerūt, ne reciperetur, ad tempus ſaltem, quouſq; nimirum in eccleſiam illam Epiſcopus aduētaret, vacabat enim ſedes. Ingreſſo igitur Epiſcopo, perſeuerans ille in poſtulatione receptus tādem eſt magno omnium ſolatio. Cumq; antea vir eſſet exploratæ probitatis, maximè poſtea excelluit in omni genere

virtutum. Morbo oppreſſus, cùm exhalare animam vellet, rogatus à nonnullis religioſis, an pauculas res, quas ad vſum ſuum habebat, in Prælati manibus reſignaſſet, conuerſo ad eos vultu admirabundus, interioriq; lætitia repletus, ego, inquit, ob quam rem Deo meo gratias ago, nihil habeo, quod relinquam, præter animum iſtum in eius manibus. Mortuus eſt ſanctè, & Mexicano hoc in conuentu tumulatus. A

De patre fratre Alphonſo de Rozas.

PATER frater Alphonſus ex Prouincia Caſtellæ, ob eximiam prudentiam, & religionem primus generalis Commiſſarius totius nouæ Hiſpaniæ electus, eā anno Dominicæ incarnationis 1531. ingreſſus eſt: cumq; ibi religioſorum illius temporis obſeruantiam, & virtutem perſpexiſſet, abdicans ſe munere, ibi ſubſtitit, magnaq; cum ſanctimonia vitæ, & pœnitentiæ fructu vitam egit. Verùm aduerſarius noſter, qui ſemper tamquam leo rugiens circuit quærens quem deuoret, maximis eum tentationibus, vt pleroſq; alios, inuaſit, vt ea regione abſcederet. Cui ille ſuccumbēs Hiſpaniam reuerſus eſt. Ibi quoties orationi vacabat, veluti oculis obuerſabatur ei in cruce pendens Chriſtus, eumq; rogabat, cur in ea ipſum reliquiſset, ſuaq; ſolatia quærens, Hiſpaniam reuerſus eſſet. Perpendens igitur diuinum afflatum illum eſſe, rurſus ſe in nouam contulit Hiſpaniam; ibiq; in Mechoacan & Xaliſco, priuſquam Prouincia eſſet, bis Cuſtos fuit, plenuſq; dierum, & bonorum operum anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo hoc in Mexicano conuentu mortuus, & ſepultus eſt. B

De patre fratre Alphonſo Ordonnez.

PATER frater Alphonſus, Numantiæ natus, habitum in conuentu ſancti Franciſci de Monte, quindecim paſſuū millibus à Corduba ſito, Prouinciæ Bæticæ ſuſcepit, & in Prouinciam ſancti Euangelij, anno Dominicæ incarnationis 1538. profectus eſt. Duo idiomata Mexicanum ſcilicet, & Otomicum didicit, & vtroque concionatus eſt. Maxima abſtinentia, & auſteritate vixit: ſemel enim in die, & parcè cibum ſumebat: nec attingit vinum, quouſq; extrema ſenecta, vrgentibus fratribus, & ſuperiore, paululum ſumere cœpit. Sed quamquam ita in ſe eſſet aſper, & ſeuerus, alios tamen eximia charitate, & beneuolentia tractabat: cùm & per quā affabilis eſſet, & ſpirituali ſemper lætitia exultaret, videbatur in cælis conuerſari, tam à ſe ſemper alienus, & in Deo defixus erat: manifeſtè in ſe oſtendens Regulæ obſeruantiā, obediēdi promptitudinem, paupertatis amorem, humilitatis magnitudinem, zelum denique ſalutis animarum, deuotionemq; in quotidianis precibus recitandis, Miſſis faciendis, & diuinarum rerum contemplatione. Singulis noctibus hora vndecima matutinas preces ſolus recitabat; eaſdemq; rurſus paulò poſt cum cæteris dicebat. Dæmon ei varijs perturbationibus admodum moleſtus fuit, à quibus tamen orationum, & pœnitentiæ vi liberatus eſt. Dum vacaret orationi multa à Deo beneficia accepit, quæ tamen ſedulò occubuit. Studebat interdiu iugiter aut in bibliotheca, aut in cellula, lectioni orationē coniungens: vt alter enim diuus Bonauentura quicquid intellectu ſpeculabatur, affectione & deuotione excoquebat. Noctu nunquam in cella lumen habuit, quicquid enim à ſomno, quo parciſſimus erat, reſtabat, id orationi impendebat. Honeſtatis præcipuam curam habuit: in Prouincia Guardianus ſæpè fuit, & ab omnibus maximopere eſt amatus. In oppido Nextlalpa iuxta Tullam adducta ad eum eſt Inda quædam Otomica, vt benedictionem acciperet, quoniam à Diabolo vexaretur. Compulſa igitur vi in eccleſiam ſanctus ſenex ob nimiam animi demiſſionem ſe ab impartienda benedictione excuſabat, ſociumq; rogans, vt ipſe ei benediceret: tādem, illo recuſante, quod poſtulabatur, efficit: ſtatimq; illa contremiſcere vehementer cum omnium admiratione cœpit: iuſſaq; ab illo cruce ſe ſignare, libera omnino euaſit. Cùm graui correptus morbo ex conuentu Tullenſi Mexicum deductus eſſet, inuiſentem ſe conuentus Vicarium precatus eſt, ſe vt per dies ſeptem Deo commendaret, illiſq; elapſis, & ſuſceptis omnibus ſacramētis, virtutum & bonorum operum plenus ad Dominum migrauit anno Dominicæ incarnationis 1584. & Mexicano hoc in conuentu ſepultus eſt. Quàmplures alij religioſi valde inſignes hoc in eodem conuentu ſepulti ſunt, qui hîc breuitatis cauſa omittuntur.

C (margin, beside "ſcepit… profe-")

D (margin, beside "ſolus recitabat…")

E (margin, beside "benedictione excuſabat…")

Cæterùm quæ ſequuntur ſacroſanctæ reliquiæ, Mexicano hoc in conuentu religioſius

A ſius aſſeruantur: nempe quædam oſſa ſanctorum Chriſtophori martyris, Martini Epiſcopi, vnus ex pueris innocentibus, Zenonis martyris, Alexandri itidem martyris, ac filij S. Felicitatis, aliquorum etiam martyrum ex legione Thebæorum, Pancratij martyris, & ſanctarum aliquot martyrum ex vndecim millibus virginũ, atq; S. Anaſtaſiæ virginis itidem & martyris: particula veſtis S. Sebaſtiani martyris, & pars veli S. Lucię virginis & martyris. Quæ quidem omnes reliquiæ authenticis teſtimonijs veræ comprobantur, præter quas & ſequentes, tametſi ea non habent teſtimonia, veræ planè ſunt, videlicet particula Dominicæ crucis, pars maxillæ Apoſtoli Barnabæ, alter ex dentibus S. Laurentij martyris, os, & tuniculæ pars S. Ludouici Epiſcopi, aliquot oſſa ſociorum beati patris Franciſci, lapillus Dominico ex præſepio deſumptus, ſegmentũ eius terræ, cui Dominica crux defixa extitit, Dominici ſepulcri particula, atque terræ
B glebula è loco, vbi erat Chriſtus, cùm à Petro Apoſtolo negaretur. Sunt præfatas pręter reliquias pleræq; aliæ ſibi adiunctæ, quæ tamen breuitatis cauſa omittuntur. In huius denique conuentus atrio celebre ſancti Ioſephi ſacellum ædificatum eſt, in quo Indis Dei verbum annunciatur, & ſacroſancta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ adminiſtrantur ſacramenta, ſelectis ad eam rẽ Franciſcanis religioſis eorum linguæ peritis.

De conuentu S. Iacobi Tlatilulci. *Conu. II.*

MILLE à Mexicano conuentu paſſibus alter Minorum conuentus, ſub diui Iacobi nomine, in pergrandi Indorum oppido Tlatilulco nuncupato reperitur. In eo ſex ſunt religioſi, inq; his duo Concionatores. Huic conuẽtui contiguè ædificatum eſt ſanctæ Crucis collegium, in quo Indorum liberi legere, ſcribere, & Grammaticam
C edocentur: cuius cura religioſo cuidam demandata eſt, Rex verò eſt patronus. Adſunt collegio redditus ad ſoluendum magiſtris, cæteriſq; miniſtris: non tamen quicquam propter huiuſmodi adminiſtrationem, & labores religioſi vnquam accepêre. Frater Ioãnes de Ribas teſtimonium perhibuit fuiſſe in hoc oppido Indam, fratri Andreæ Franciſcano ex Burgenſi Prouincia confiteri ſolitam, quæ cùm pro demortuo ieiunia ſæpè, & preces Deo offerret, poſt dies aliquot nocte quadam plenam ſplendoris domum vidit, per tectum ipſum ingredientis, ipſiuſq; fratris Andreæ vocem audiuit, gratiaſq; pro his officijs habentis, admonentiſq; vt ab ijs ceſſaret, ad illud enim momentum ſe his indiguiſſe, atq; ita euanuit. Frater Hieronymus de Mendieta teſtatur veniſſe ad ſe in eodem conuentu de Tlatilulco Indum eius oppidi nomine Petrũ, omnino afflictum, & conſternatum, quòd demortuis vxore & liberis, filiæ virginis, quæ
D inter eos functa erat, anima ei vbicunque eſſet, ſiue domi, ſiue in eccleſia noctu, diuq; aſſiſteret. Et quidem ſe nihil videre, audire, tamen eius vocem aiebat veluti conquerentis, & in afflictione quapiam laborantis. Cumq; frater Hieronymus Diaboli fraudem ſuſpicãs eum rogaſſet, an elapſa Quadrageſima confeſſus fuiſſet, Chriſtianam doctrinam ſciret, & Romanæ fidei firmiter adhæreret: ea omnia in ſe eſſe reſpondit, proſtratuſq; ante Chriſti crucifixi imaginem multis lacrymis pleraſq; preces recitauit: rogatuſq; de filia reſpondit eam paucis ante mortis diebus confeſſam, Chriſti corpus ſuſcepiſſe, proq; integra ſemper virgine cuſtoditam. Hæc audiens frater Hieronymus religioſis conuentus iniunxit, pro ea vt Deum precarentur. Quo illi die Miſſam celebrarunt, poſt prandium ad monaſterium Indus venit: horamq; ſignificauit, qua ad eum loqui filia deſtitiſſet, ſicq; à vocibus, quæ eum nimiũ affligebant liber, euaſit.

E

De conuentu S. Gabrielis Tlacubæ. *Conu. III.*

TRIBVS paſſuum millibus à Mexico Occidentem verſus aliud Minorum monaſterium eſt S. Gabrielis nomine: vbi religioſi quinque, & eorum duo Concionatores ſunt, qui fideliter Indis verbũ Dei proponunt, & ſacramenta deuotè miniſtrant.

De conuentu Corporis Chriſti Tlalnepantlæ. *Conu. IIII.*

DVABVS à Mexico leucis inter Aquilonem & Occidentem in Indorum oppido nomiue Tlalnepantla monaſterium eſt nomine Corporis Chriſti: in quo religioſi 4. & eorum duo concionatores cũ maximo Indorum profectu commorantur.

De conuentu S.Chriſtophori Ecatepecij. Conu. V. A

TRIBVS à Mexico leucis Aquilonem verſus in Indorum oppido, cui nomen Ecatepec, conuentus alius eſt nomine ſancti Chriſtophori: in quo religioſi quatuor ſunt, quorum alter eſt officio Concionator, qui accolis verbum Dei proponit.

De conuentu S.Bernardini Xuchmilci. Conu. VI.

XVCHMILCVM ciuitas quędam Indorum eſt inter Orientem, & Meridiem leucis quatuor à Mexico diſtans: in qua conuẽtus alius à viginti fratribus, quorum maior pars Grammaticæ dat operam inhabitatus, nomine ſancti Bernardini ędificatus eſt. In hoc conuentu os quoddam è brachio S.Sebaſtiani reperitur è Roma à quodam Mexicano, nomine Hieronymo Vido, allatum. Anno Domini milleſimo B quingenteſimo ſeptuageſimo ſexto ſæuiente peſtilentia, quæ ingentem multitudinem indigenarum ſuſtulit, hãc iuxta ciuitatem cymbulam in palude agenti Indo, qui Michaël de ſancto Hieronymo appellabatur, mulier quædam Inda in littore apparuit, perpulchra illa quidem, & veſtibus optimis ornata: ipſumq; familiariter alloquuta vehementer ſolata eſt: iuſſitq; Guardianum conuenire, eiq; nunciare, populum admoneret, vt reſipiſceret à ſceleribus, quibus miſerrimè contaminaretur, vt tãdem placatus Deus vniuerſum minimè populum conſumeret contagioſo morbo. Idq; ille ſemel atque iterum iuxta mandatum fecit planè, vt non mentiri reperiretur. In hoc etiam conuentu fratri Iacobo de Sande ægrotum Indum, vt eius peccata audiret, attulerunt: qui cùm adducentes reprehenderet, quòd non prius attuliſſent hominem penè mortuum, ſubiunxit Indus, ne turbare pater, tantùm mihi aurem præbe. Ego C quidem non prius ad te adductus ſum, quia ipſe nolebam, tametſi me propinqui ad confitendum vehementer hortarentur. Sed hac nocte, qua hora ad matutinas preces ſignum edebatur, cùm ob ægritudinem vigilarem, magnus domum meam ſplendor de cælo ingreſſus eſt: Chriſtumq; vidi cruci affixum, quemadmodum pingi ſolet, magna ad me iracundia inquientem. *Quid peccator ceſſas, nec ad confitendum pergis? Scito igitur te hodie eſſe moriturum, & quanquam condemnari ob ſcelera tua debebas, miſericordia tamen mea ſeruabere, dummodo ſtatim confiteare.* Audiuit igitur eum religioſus, eademq; illa die defunctus eſt. Inda etiam quædam adoleſcens nondum marito copulata, in Dominicæ natiuitatis vigilia, anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto ad fratrem Hieronymum de Mendieta hoc in eodem conuentu Guardianum valde afflicta venit, eumq; precata eſt, ſe vt audiret, velle enim confiteri. Cumq; ipſe D recordaretur fuiſſe eam pridie eius diei confeſſam, qui id fieret, rogauit. Ita ſe, vt ille ſuſpicabatur, rem illa habere reſpondit, eueniſſeq; ſibi, vt, cùm eo mane ſuſceptura Euchariſtiam eſſet, ingreſſa noctu partem quandam domus, veſteſq; nonnullas tollens, Crucifixi imaginem inter eas collocatam, minimè recordata, deturbauerit, confregeritq;: atque eo momento viſam ſibi vniuerſam domum contremiſcere, auditamque aientis vocem: *O te miſeram verum ne eſt, vt ſuſceptura me craſtino mane ſis, nec peccata tua fueris confeſſa?* Pater eam Mendieta conſolatus eſt, adhortatusq; vt generaliter confiteretur. Quod & illa quamdiligentiſſimè, humillimeq; præſtitit.

De conuentu Aſſumptionis B.Virginis Milpæ. Conu. VII.

IN oppido Milpa, Xuchimilco quo ad temporalia ſubiecto, conuẽtus Minorum eſt E Aſſumptionis beatæ Virginis nomine: in quo tres ſacerdotes, & eorum duo Concionatores commorantur. Eius accolis verbũ ſalutis cum ingenti fructu de ſuggeſtu proponunt. Diſtat Milpa oppidum à Xuchimilco Meridiẽ verſus ſex paſſuũ millibus.

De conuentu S. Antonij Tecomicij. Conu. VIII.

OPPIDVM eſt, Xuchimilco quoq; in tẽporalibus ſubiectum, inter Meridiem, & Orientem nomine Tecomicium, in quo præſens conuentus à duobus tantùm religioſiſſimis fratribus incultus, & inhabitatus ſub inuocatione beati patris Antonij de Padua conſtructus eſt. Hi patres Indis ſacramenta Eccleſiæ adminiſtrant.

A *De conuentu S. Iacobi Chalcoatengi. Conu. IX.*

CHALCOATENGVM Indorum oppidum eſt viginti à Mexico milliarijs Orientē verſus,eòq; terra,atq; aqua pergi poteſt. Minoritico huic conuētui in eo erecto ſancti Iacobi nomen eſt; duoque tantùm Franciſcani ſacerdotes incolæ ſunt.

De conuentu S. Ludouici Epiſcopi Tlalmanalci. Conu. X.

TLALMANALCVM Indorum oppidum Orientem quoque verſus nouem leucis à Mexico ad radices montis, qui niue ſemper oppletus ignem quandam per voraginem emittit, ſitum eſt. In hoc conuentus eſt nomine ſancti Ludouici Toloſani Epiſcopi, vbi per 34. annos, nimirum ab anno 1533. vſq; ad annum 1567. beati patri ac viri perſtantiſſimi ac religioſiſſimi Martini de Valentia corpus ſepultum
B fuit: quod tamen poſt id temporis è tumulo euanuit, vt in eius vita perſcribetur.

Vita V. P. F. Martini de Valentia,

DVODECIM primi iſtius Prouinciæ fundatores 25. Ianuarij die, quæ diui Pauli Conuerſioni ſolemnis eſt, anno 1524. Hiſpania egreſſi ſunt: & eodē anno duobus ante Spiritus ſancti feſtū diebus ſancti Ioannis de Vlua portū apprehenderunt. Horum Præfectus fuit ſanctus vir frater Martinus de Valentia, qui Mexicum illis ingreſſis, & Capitulo celebrato primus eſt Cuſtos electus: diuiſis in conuentus quatuor religioſis illis Mexicanū ſcilicet, Tezcucanū, Tlaxcallenſem, & Huexotzincicū; tametſi in vltimis duobus non ſemp erāt religioſi: ſed alternis vicibus modò in Tlaxcallano, modò in Huexotzincico: vnde vniuerſam regionē viſitabant. Hi oēs ex S. Gabrielis Pro-
C uincia exierunt: tametſi enim omnes, præter duos laicos, in Prouincia ſancti Iacobi habitum ſuſcepiſſent, ad illam tamen aliam perfectioris vitę cauſa tranſierunt. Hi quidem tamquam generoſi tantæ Prouinciæ filij Franciſcani Ordinis in nouo orbe fundamētales extiterunt lapides: eſtq; pietati conſentaneum credere eos ob ſuſceptos labores, eliminatumq; idolorum cultum immenſa modò gloria in cælo frui. Horum primi, fratris ſcilicet Martini de Valentia vitam annis ab eius diſceſſu tribus literis mandauit religioſus pater & eius familiaris frater Franciſcus Ximenius vnus quoq; de duodecim. Fuit frater Martinus ex oppido Valentiæ domini Ioannis in tellure de Campos, quod inter Legionenſem ciuitatem, & Beneuentum oppidum ſitum eſt, ingenuis parentibus natus. Iuuentutis ac pueritiæ eius nihil memorię proditum eſt, vt enim erat humilis, & ſui contemptor nunquam eiuſmodi ſermones captabat. Sed ex
D ſenectutis virtutibus facilè colligitur non minimas quoq; in tenera ætate habuiſſe. Suſcepit diui Franciſci habitum Maioricano in conuentu Prouinciæ ſancti Iacobi: multaſq; perturbationes à Diabolo impedire eum volente paſſus eſt: quas tamen diuino auxilio omnes ſuperauit. Magiſtrum habuit deuotum patrem fratrem Ioannem de Argomanis, qui prouincialis poſtea Miniſter fuit eadem in Prouincia. Nouitius laicus cùm eſſet librum Conformitatum ſancti patris noſtri Franciſci legit: eoque magnum animi ſplendorem aſſequutus, in virtutem paupertatem, omnemq; vitæ perfectionem mirum in modum accenſus eſt: adeò vt cùm profeſſus iam maximis laudibus celebrari videret arctiſſimam Pietatis Prouincię Obſeruantiam, quę in Regno tūc Luſitanię ſingulari ſplendore coruſcabat, multaq; percipiens de Dei viro fratre Ioanne de Guadalupe ibidem viuente: non ſine maximis laboribus, & difficultatibus ab
E humani generis hoſte obiectis eò tranſire procurauit: ac tametſi ipſi etiam fratres eum à propoſito auocare conarentur, ne ſanctam eius ſocietatem amitterent, omnibus ſuperatis, quod optauerat tandem aſſequutus eſt. Subq; diſciplina fratris Ioannis per annos aliquot non aliter, atq; ſub diuo Antonio ſanctus Hilarion ſe exercens, in ſuam diui Iacobi Prouinciam diſponente Domino reuerſus extitit, vt ex ſchola virtutum magiſter matrem ſuam, in qua fuerat profeſſus, adiuuaret, decoraretq;. Nam cùm ei Prouinciæ ſancti Iacobi fratres, vt ad ſe reuerteretur, ſuaderent: aſſignaturos ſe illi domum ſpondentes, quàm arctè, & perfectè ex animo inſtitueret: accepta ille conditione Recollectum de Belbis conuentum, nomine Dominæ noſtræ del Berrocal conſtruxit. Ex quo & tribus alijs à ſancti Iacobi Prouincia præbitis, alijſq; quatuor,

quos

quos fratris Ioannis de Guadalupe ſocij habebant, procurante viro Dei, alijsq; eiuſ- A
dem ſpiritus, ſancti Gabrielis Cuſtodia in maxima,& arctiſſima Regulæ obſeruantia,
anno humanæ ſalutis 1516. fundata euaſit. Stetit hoc ei maximis laboribus non cor-
poris ſolùm, ſed etiam animi. Præter infinitas enim preces, in quibus ob id ad Deum
iugiter perſiſtebat: multa omnino impedimenta ab alijs obiecta ſuperauit: multa iti-
nera,& longinquas profectiones ſuſcepit, vt in Romam,inq; alias ciuitates: multa in-
terim pericula, famem, ſitim, defatigationem, perſecutionesq; & contumelias paſ-
ſus eſt. Cumq; aliquando iter faceret, in manus incidit latronum, & ab his compre-
henſus, cùm euaſiſſet, non ita ſe celeriter potuit proripere, quin iterum comprehen-
deretur: multisq; ictibus cæſus non malum pro malo reddidit; ſed eximia patientia
pro cædentibus ſe exorauit.

Cùm iuxta Dei verbum ſuper montem poſita ciuitas abſcondi nequeat, tametſi B
frater Martinus valde ab omnium conſortio abhorreret, & ſolitudinem ſectaretur:
eius tamen nomen circumquaq; vagabatur, & ad primorum, atq; illuſtrium homi-
num aures pertingebat. Vñ factũ eſt,vt in primo Capitulo poſt erectã S.Gabrielis Cu-
diam in Prouinciam celebrato,redditus de eius virtutibus certior Comes de Feria prę-
catus ſit,vt in monaſterio ille S.Onuphrij de la Lapa de prædictis ſeptem monaſterijs
vno,ſextoq; à Zafra milliario ſito, collocaretur. Idq; diuina prouidentia factum vi-
detur; eò enim cùm veniſſet, inter familiam de Pliego, & familiam de Feria paulò
ante coniunctas, valde tamen inuicem diffidentes pacem compoſuit; tametſi enim
Marchio & eius vxor maxima concordia iuncti eſſent: propinqui tamen, & famuli
vtriuſq; domus maximas inter ſe ſimultates exercebant. Marchio per integram Qua-
drageſimam in loco eum de Montilia habuit,eiq; commiſſa peccata confeſſus eſt,con- C
cionantemq; audiebat: ex quo & vberrimi alij fructus collecti ſunt: & præfata pax
ſanè vtiliſſima prouenit.Sed tametſi vir Dei virtutibus omnibus clareret,abſtinentiaq;
ſe, & pœnitentia inaudita maceraret: tanta tamen humilitate pollebat,ſibi vt ipſi di-
ſpliceret, ſeq; inutilem ſeruum arbitraretur,nihil aliud cogitans,quàm quî fieri poſ-
ſet, vt altiori diuinarum rerum contẽplationi,relicto ſęculari conſortio,vacaret. Exi-
ſtimans igitur expeditiſſimam ad id viam eſſe Carthuſiani habitus ſuſceptionem, poſt
rem maturè expenſam, precesq; ad Deum fuſas, habita ſuperioris facultate ad illum
ſuſcipiendũ profectus eſt. Sed quia aliter Deus diſponebat, eumq; in diui patris Fran-
ciſci habitu permanere volebat,ob profundiſſimã humilitatem eius mentẽ illuſtrauit.
Cùm enim iter illud perageret, nulla occaſione præcedente tam acerbus pedem eius
dolor inuaſit,minimè vt progredi poſſet: quo commotus facilè mente aſſequutus eſt, D
illam Deo profectionem non placere: & in conuentum eſt reuerſus. Huic tamen ſuo
ſolitudinis deſiderio magna ex parte ſatisfecit; cùm in cœnobium Dominę noſtrę del
Hoio tranſijſſet: quippe cùm id in deſerto loco,& ab hominum veſtigijs ſemoto ſitum
eſſet. Hîc ille magna eſt ſpiritualia conſequutus ſolatia, cùm frequenter eum in illa
ſolitudine internè Deus viſitaret.

In hoc monaſterio multas à Diabolo paſſus ille perturbationes fuit: quos enim
Deus diligit, eos velut igni examinat, quo ad perfectionem virtutis deueniant. Cùm
enim ibi Deo vacare conſtituiſſet, primum quidem remiſſum ſe in oratione agnouit:
deinde deſertum abhorrere cœpit; cumq; antea illi camporum & arborum ſpecies iu-
cundiſſima eſſet; tunc vltrà quàm credi poſſet, diſplicebat; fratres reliquos amore,
& charitate proſequi non poterat: nulla eum ſpiritualis res voluptate afficiebat; ſed E
omnes eas obiter & quaſi aliud agens peragebat. Acceſſit his perturbationibus, qui-
bus admodum torquebatur,illa omnium maxima, vt pote circa fidem, quam à ſe ex-
pellere nullo pacto poterat. Exiſtimabat enim ſe dum Miſſam celebraret, non con-
ſecrare; & ſibi penè vim inferens, maximaq; cum difficultate ſacramentum aſſume-
bat. Tam eſt huiuſmodi imaginatione afflictatus, vt nec celebrare vellet, nec cibum
ſumere poſſet: eòque debilitatis propter abſtinentiam, pœnitentiam,& ſpiritus affli-
ctionem deuenerat; vt conſumptis carnibus oſſa pelli adhærerent: cùm ſibi tamen ro-
buſtus eſſe videretur; ſeq; vires habere crederet, quæ maioribus adhuc laboribus ſuf-
ficerent,Cumq; per diem vnam nihil ſumpſiſſet cibi, die ſequenti eiſdem ſe,& (vt aie-

bat

A bat ipſe)maioribus viribus pollere vidit: atq; ita per quatuor vel quinque dies ſine vllo cibo permanſit. Cumq; & eius corpus vehementer debilitaretur; & inſtarent acriter fratres, aliquid vt ſumeret, reſpondebat nunquã ſe tantis viribus præſtaſſe, quantis tunc pollebat. Quæ quidem non minima erat Satanæ fraus, quo eò loci ipſum deduceret, vt aut inedia deficeret, aut de recto ſtatu mentis deturbaretur. Quam ſanè rem non minimum iugis vigilia adiuuabat. Sed cùm Deus nunquam ſuos deſerat, preſto ei auxilio fuit, ſimplicis cuiuſdam mulierculæ opera vſus, quo nos doceret, non ſe ad manifeſtandum miſericordiam ſuam ſuperbis mundi ſapientibus, ſed humilibus & ſimplicibus quibuſq; vti. Cùm igitur vir Dei collectam panis faciẽs, in locum Robleda nuncupatum perueniſſet, eum vſq; adeò debilem conſpicata muliercula: *heu me*, inquit, *pater quid tibi mali eſt: videris enim præ debilitate velle animam exhalare*. Hęc ille verba audiens per inde ac ſi ab Angelo aliquo pronuntiarẽtur; veluti è ſomno experB rectus totus commotus eſt: ſecumque cogitare cœpit ſe nullum cibum ſumere, vereriq;, ne qua ibi hoſtis eſſet machinatio: planeq; ita ſe rem habere animaduertit. Fugato igitur Dæmone, apparuit virium debilitas, tantaq; defatigatio, vix vt pedibus ſtare poſſet. Cibum igitur moderatè quidem ille ſumpſit, cautiorq; in poſterum fuit, ne quam inuadendi ſe occaſionem inimico præberet. Diſceſſerunt ſtatim cæteræ quoq; perturbationes: ipſeq; & delectari diuini ſacramenti cibo; & diligere fratres, & cæteris ſpiritalibus rebus mirificè frui cœpit: quibus operibus in immenſum proximorum amorem excreuit: adeò vt propter eos vehementi martyrium ſubeundi deſiderio teneretur.

Martyrij huius deſiderium multis ille ieiunijs, vigilijs, precibus, multiſque corC poris laboribus aſſequutus eſt. In quo quidẽ ſolari eum Deus voluit, ei quæ euentura poſtmodum eſſent circa eam rem in ſpiritu oſtendens. Cùm enim aliquando matutinas preces feriæ iiij. tempore aduentus in monaſterio de Hoio recitaret, initio ſtatim illarum delectari interius cœpit; & conuerſionis infidelium recordatione exultare, & quo diutius in ea cogitatione immorabatur, eò plures in pſalmis, quos recitabat: ad eam rem intelligentias reperiebat: augebatur autem iſtiuſmodi delectatio in pſalmo incipienti: *Eripe me de inimicis meis Deus meus*, vbi bis repetitur verſiculus ille, *conuertentur ad veſperam, & famem patientur vt canes*. Secumq; ipſe aiebat: *Quando hoc erit? Quando adimplebitur hæc prophetia? Quando erit hoc veſperum? Non erit hoc tempore? Non ego dignus ero, qui hanc conuerſionem videam? Si quidem in vigilia iam, & dierum noſtrorum fine ſumus, quando vltima inſtat mundi ætas*. Hęc ſecum meditans pſalmos D omnes in charitatis erga proximum deſiderijs aſſumebat. Euenit autem (diuina prouidentia) vt abſente eo, ad quem id ſpectabat, abſolutis pſalmis matutinarum, lectiones ei ad recitandum iniungerentur. Id ille cùm feciſſet, multò magis erectus eſt in propoſita ſententia, cùm lectiones, quæ recitabantur, ex Eſaia Propheta eſſent; adq; id vehementer hortarentur. Spiritu igitur ſublatus immenſam animarum infidelium multitudinem ad fidem conuerſam, & ad baptiſmum accurrentem vidit. Tantaque perfuſus eſt voluptate, vt ſe continere nequiuerit, quin veluti lymphaticus ter proclamaret: *laus ſit Ieſu Chriſto*. Qua voce edita, extra ſe poſitus vlterius progredi non valens, remanſit. Religioſi, qui myſterium ignorabant, cùm deiectum de ſtatu mentis arbitrarentur, in cellulam detruſerunt; obſeratiſque foribus, & feneſtris ad abſoluendum diuinas preces reuerſi ſunt. Ille extra ſe poſitus vſque ad maiorem Miſſam E poſterioris diei remanſit: quo tempore in ſe reuerſus, concluſumque ſe in cellula cernens feneſtram aperire voluit, ſed non potuit, quòd illam clauis monachi confixiſſent. Subriſit igitur intelligens factum id ab illis metu, ne ab ea ſe pręcipitaret: cogitanſque rurſum, quę in ſpiritu viderat, precatus Deum eſt, id vt ſe ſineret corporalibus oculis cõſpicere, nec ſe vita priuaret vſquequò id aſſequutus eſſet. Annuit Deus; cumq; ille Hiſpaniam nouam perueniſſet, vt inferius dicetur, vidit ſępe numero ingẽtem Indorum multitudinem baptiſmum poſtulantem, & doctrinã Chriſtianam audientem. Qua ille de re permagnas gratias Deo agebat: adq; honorem Dei nonnullis tunc religioſis, prædictam viſionem explicauit. In Hiſpania enim, tametſi cùm primùm in ſe reuerſus eſt, interrogatus à pleriſq; ſit de cauſa illius rei, adduci tamen nullo modo

lo modo potuit,vt cuiquã eã aperiret.Poſtquã ille hanc viſionẽ conſpexit,inflamma- A
tus multò magis proximi amore de profectione toto animo cogitare cępit, precibus
ad Deum inſiſtẽs, apudq; omnes,quos norat occaſionẽ quæritãs,deq; in Africã tran-
ſeundo cogitans. Quò cùm proficiſci conſtitueret, facultatem ter poſtulans minimè
impetrauit. Imò cùm ſemel ea occaſione ad Prælatum pergeret, in cuiuſdam fluuij,
multitudine tunc aquarum tumentis,tranſitu non paruum in diſcrimen adductus eſt:
neceſſumq; habuit bibliorum volumẽ,& nonnullos libellulos, quos ſecum deferebat,
relinquere. Quos cùm à flumine deferri videret,vehementer eos Deo, & Virgini ma-
tri commendauit,ipſosq; magno ab eo loco interuallo eodem in flumine recepit, nihil
omnino ab aqua læſos. Hoc tempore vir quidam magnæ probitatis, cui multa Deus
arcana reuelabat,futurum tempus intelligens,quo Deus & fratrem Martinum,& re-
liquos eius ſocios ad conuerſionis opus vocaturus eſſet, iuſſit ei annuntiari, vt con- B
quieſceret,incœptumq; iter non abſolueret: neq; enim eam eſſe Dei voluntatẽ: proq;
comperto haberet futurum,vt ipſe Deus congruo tempore ſe id non procurantem vo-
caret. Quieuit ille: ac 12. poſt annis generalis Miniſter frater Franciſcus de Angelis
ſingulari præiudicio eum elegit, vt cum 12. ſocijs ab ſe electis in nouam Hiſpaniam
ad animarum conuerſionem proficiſceretur.

Fuit vir hic Regulæ obſeruantiſſimus, in magnaq; penuria & paupertate vixit:
nudisq; ſemper pedibus ambulans,ac vno tantummodò habitu indutus cilicium ſub-
tus è ſetis aſperrimum ferebat,in cibum paululum iuris,ac carnis fruſtulum tantum-
modò ſumebat, idq; ſolùm cùm Prælatus exiſteret; feſtusq; adeſset dies. Præter Ec-
cleſię,& Regulæ ieiunia,pleraq; alia obſeruans,cinerem ſecum deferebat,vt in cibum,
quò fieret inſipidus, immitteret, propheticæ vocis recordatus. *Quia cinerem tamquam* C
panem manducabam,& potum meum cum fletu miſcebam. Et illius alterius propheticæ ad-
hortationis: *Recordare paupertatis meæ, amaritudinis, & fellis mei*. Senex D. Hilarionis
exemplo abſtinentiam augebat, quater in hebdomade diebus ieiunans,pane tantùm
& leguminibus contentus. Aſperè ſe cædebat, & ad multam noctem id facere pro de-
licijs habebat.Aſſiduus in oratione Chriſtum ſemper Crucifixum prę oculis habebat:
qua recordatione tam in ſe ſeuerus erat, nulli vt ſpontaneæ pœnitentiæ parceret; ſed
corpus ſuum ieiunijs,inedia,fame,ſiti vigilijs, verberibus,fatigatione, frigore,calore,
alijsq; tormentis caſtigaret. Quoties morbis affligebatur,nihil aliud pro lecto quàm
culcitram quandam habebat, vinum non attingens,nec medicamenta vlla aſſumens,
aut Medico alio,quàm Chriſto Ieſu, qui verus eſt Medicus,vtens. Quando poſtremò
Prēlatus fuit,in extremis ſcilicet vitę diebus,non contentus vſitatis ab ſe ad eam diem D
exercitationibus,pleraſq; addidit alias, ne qua afflicto corpuſculo requies daretur.
Præſertim autem ſibi propoſuit genua crebrò humi defigere; quod cùm faceret fre-
quenter,per quartam horæ partem ita perſiſtebat, magnò cęrtè labore, magnaq; ob
ſenectutem defatigatione: ita, vt quum id nocte quadam in cellula faceret, è cella
quadam proxima religioſus alius gemere ipſum audiens ad oſtiũ accurrerit:quumq;
ipſum crebrò, vt defatigatum hominẽ par eſſet, anhelantem audiſſet,religioſum aliũ
ea de re admonuit. Qui quum ſancti viri familiaris eſſet,res vt ſe haberet intelligens;
illum eſſe quietum iuſſit,longè enim aliud ſancto ſeni eueniſſe,quàm ipſe exiſtimaret.
Huiuſmodi ille exercitationibus vſque adeò erat deditus, eas vt nullo prorſus modo
omitteret:quas ſi vel ob muneris,vel aliquam ob aliam occupationem prēfinitis horis
ſuſcipere non poterat; quum primùm tempus nanciſcebatur, perficiebat; quaſi verò E
præcepto quopiam ad eas eſſet obligatus: diceręq; ſolebat: *Nondum hodie debita mea*
perſolui. Quam in eo vim haberet Dominicæ paſſionis meditatio experiebantur planè
ſocij eius, à Dominica præſertim paſſionis vſq; ad Reſurrectionis diem: eo enim tem-
pore vſq; adeò debilitabatur,ac ſi per multos dies ęgrotaſſet: ſtatimq; in Paſchali Do-
minica reſtituebatur. Faſſusq; aliquando plerisq; religioſis eſt, ex continua id paſſio-
nis Chriſti meditatione prouenire. Alijs temporibus alijs quoq; exercitationibus vte-
batur,maximo ſibi ſolatio exiſtentibus. Poſt matutinas enim preces cantica quædam
diuinas laudes continentia ea ſuauitate vocis canebat, vt mirum in modum omnes
afficerentur; cùm nihilominus,quæ in illis continebantur,nullus pręter Deum intel-
ligeret.

A ligeret. Magnam operam in virtutibus comparandis ponebat, humilitatem verò prę-ſertim tamquam omnium fundamentum coluit: eaq; in re magnum ſubijt laborem, quippe cùm elatus ſuapte natura eſſet, & cholericus. Quo factum, vt conſtantius in pę-nitentiæ rigore perſeuerarit. Neq; id ſolū interius præſtabat, verùm exterius etiā eos vehementer æmulatus, qui re vera humiles eſſent. Eapropter dicere ſolebat fratri Fran ciſco Ximenio familiari ſuo amantiſſimo; quiq; alter quodammodo frater Leo erat, (quem diuus Franciſcus fratrem ouiculam appellabat) affabilis ſcilicet & manſue-tus: *O frater quis tui ſimilis eſſet.*

Inter pleraq; alia humilitatis eius monumenta recenſeri poteſt, quòd cùm ſancti Gabrielis Prouinciæ Miniſter eſſet prouincialis, & in vigilia Aſſumptionis Dominæ noſtræ, anno 1518. in primum eſſet Prouincialem electus; cùm ſubiectos ſibi conuentus viſitaret, morem hunc tenebat: Aliorum culpas ſuſcepturus, ſuas prius reci-

B tabat: flexisq; in choro genibus coram omnibus ſe ipſum increpans defatigatum corpus flagellis acriter affligebat, eoq; tempore cilicium, quod nunquam à Religionis ingreſſu depoſuit, à cæteris omnibus perſpiciebatur. Id ille non tam propter ſe ipſum, quàm vt exemplo eſſet alijs, faciebat: eamq; corrigendi alios rationem inter Indos quoq; obſeruabat; quos quotieſcunq; caſtigaturus erat, ac ſe vt verberarent iuſſurus, ſe ipſum prius coram ipſis verberabat; quo intelligerent caſtigationem eiuſmodi ex charitate prouenire. Item cùm è Prouincia ſancti Gabrielis ad ſuos inuiſendos è patria profectus eſſet, poſtquàm Valentiæ (ea enim patria erat) appropinquauit, cogitans quæ nam eius profectionis cauſa fuiſſet, ob quam tot laboribus tantum eſſet itineris emenſus: eamque ad mundi res tantummodo reſpectum habere perſpiciens, quo ſe ip-ſum deijceret, antequam oppidum ingrederetur, veſtibus ſe omnibus ſpoliauit, reli-

C ctis tantummodo fœmoralibus, coniectoq; in collum fune, ſe à ſocio per vniuerſum oppidum, atq; eam præſertim viam, in qua propinqui eius frequentes habitabant, tamquam facinoroſum, & reum hominem trahi iuſſit: eaq; re peracta neminem inuiſens, aut alloquutus, in monaſterium ſuum regreſſus eſt. Vnde euenit, vt à propinquis & reliquis oppidi incolis valde contemneretur: quod ille quidem optabat; & quam vnam ob cauſam illud ipſum fecit. His ille exercitationibus humilitatem planè aſſe-quutus eſt: referebatq; ſocius eius frater Franciſcus Ximenius egiſſe eum pleraq; humilitatis monumenta omnino admiranda, & ſanè prodigioſa; verba illa Chriſti idē-tidem repetentem: *niſi fueritis ſicut vnus de paruulis iſtis, non intrabitis in regnū cælorū:* Cumq; de diuo Michaële arcana quędam & ſublimia percenſeret; collegit frater Frā-

D ciſcus ſanctum eum Archangelum multa ei vera humilitatis abdita & abſcondita re-uelaſſe. Sanè non eſt neceſsum plura de humilitate eius dicere: cùm notiſſima omnibus fuerit: & eo maximè apparuerit, quòd nouam Hiſpaniam ad fidei prædicationem tamquam Pontificis Legatus miſsus maximis tum eius, tum etiam Imperatoris pri-uilegijs communitus, caputque ampliſſimarum regionum conſtitutus, nunquam tamen humiliſſimam pauperrimi fratris perſonam exuerit, imò tunc magis ſe ipſum contempſerit: hoc enim fundamentum fuit euangelizandi illi, & eius ſocijs: cùm nudis ſemper pedibus, vilibus, & laceris veſtibus amicti incederent. Ipſe ſolus è Prouincia in Prouinciam ad viſitandum pergebat: cùm enim adhuc pauci eſsent fratres; hominum autem ad fidem venientium infinita multitudo, ſocium habere non poterat. Ipſemet humilis peram & pallium portabat, nullius ad id è tot Indis

E miniſterio vti volens.

Cùm nouam Hiſpaniam ſenex iam veniſset, ſpiritualesq; orationis & contemplationis exercitationes relinquere nollet, non potuit magnam Indorum linguę cognitionem aſsequi: ſed vtcunq; eam calleret, plus cæteris proficiebat: quod enim loque-læ deerat, vita, & exemplis ſupplebat. Indos præcipuè pueros legere docebat, eos percipiens futuros aliquando parentum atq; aliorum magiſtros: quos poſtquàm do-cuiſset, orationi vacabat in loco, ex quo ipſos videret, ab ipſisq; videretur, tum vt ſtudium illi non intermitterent; tum etiam vt exemplum caperent Deo approximan-di: cùm ſciret ita eſse Indorum naturam comparandam, vt melius, quod vident, faciant, quàm quod audiunt. Cùm his igitur poſt matutinas preces hymnos concine-

bat;

bat; eos interim orare docens extenſis in crucis modum brachijs ad interuallum, quo A
ſepties Dominica oratio, & ſalutatio Angelica recitari poſsent. Quo factum eſt, vt diſcipulos habuerit diuinis rebus pro cuiuſque talento egregiè addictos. Multùm ille ijs populis contulit, in quibus eſt aliquando commoratus, veluti Tlaxcallenſi, & Tlalmanalcenſi, vbi memoria, & nomen eius percelebre remanſit. In hoc vltimo oppidum eſt de Amaquamecan, vbi hodie conuentus eſt patrum Dominicanorum. Indigenæ tanto ſunt amore Dei virum proſequuti, vt eo mortuo veſtem, qua Miſſam celebrabat, & ſetarum cilicium, quo iuxta carnem amiciebatur, ad annum vſque Dominicæ incarnationis 1584. apud ſe abſconſa retinuerint, quo ab Indo quodam fratrum monaſterio deſeruiente id noſtris proditum eſt: vnde adducta illa in conuentus ſacriſtia ſunt repoſita, magnaq; veneratione aſſeruantur. Cilicium autem plurimas in particulas conciſum inter multos diuiſum eſt, ita vt felicem beatumq; ſe exiſtimauerit, qui aliquam eius particulam & ſi minimam aſſequutus eſt, illamq; ma- B
gna veneratione extitit proſequutus.

Sanctus Epiſcopus, ac religioſiſſimus pater, nec non de Franciſcana religione optimè meritus frater Ioannes de Zumarraga, cùm ex Hiſpania primùm profectus eſſet, maximo ſanctum hunc hominem, ac præſtantiſſimum religioſiſſimumq; patrem cognoſcendi, nec non cum eo de quibuſdam rebus animarum ſalutem apprimè concernētibus conferendi deſiderio tenebatur, idq; ob ea quę de eius ſanctimonia ferebantur, quoq; eò tranquillius, & vberius frui poſſet, in ſocietate ipſum habere ſecum peroptabat: eaq; propter Tlaxcallam ſe contulit, vbi tunc Guardianus erat, deſideriumq; ei ſuum expoſuit. Ille, tametſi multùm id contemplationis exercitio obſtare intelligebat, ad preces tamen tanti viri ac Pręſulis, vt facere ſemper aſſueuerat accurrit: C
cumq; in ſomnum incidiſſet, (id enim ei ſemper in viſionibus, & reuelationibus eueniebat, quarũ non paucas præſertim circa Indorũ conuerſionē habuit,) videbatur ſibi in mare conſtitutus quadã in cymbula remis carente; ipſum verò mare concitatum fu rere & debachari, vt abſorbere cymbã viſum ſit. Vnde timore perculſo dictũ in ſpiritu eſt, perturbatũ illud mare ſæculum eſſe: eosq; qui in illo verſantur in cymba eſſe remis ſpoliata, quo facilè pereunt, naufragia facientes. Id ille Epiſcopo referēs, ſe à non obtemperando excuſauit. Quam ille ob rem non eum minus dilexit in poſterum; ſed planè magis, vt integrum ſcilicet, & pium hominem. Eodem eius amicitiæ deſiderio tenebatur ſanctiſſimus vir, & intimus eidem Epiſcopo amicus, nec non & religioſiſſimus pater frater Dominicus de Betanços Ordinis patrum Prædicatorum alumnus, & decus, vnusq; illuſtrium eorum hominum, qui nouam ſunt Hiſpaniam in- D
greſſi. Qui quidem, cùm eo frui non facilè poſſet, quippe cùm diuerſi Inſtituti exiſtentes diuerſis in locis, & remotiſſimis quandoq; regionibus commorari neceſſum eſſet, dedit operam, vt quem ipſum habere ſemper coram non poterat; eius ſaltem imaginem haberet: eumq; depingere fecit in monaſterio de Tepetlauztoc, vbi vt plurimùm commorabatur: etiam vſque hodie ea illic effigies viſitur. Tres hi viri perfectiſſimi immenſo, quo ardebant, deſiderio animarum conuerſionis ſummopere concupiuerunt in Chinæ regiones nauigare, quo nondum tempore in eas, ea quæ modò reperta eſt, inuenta via erat. Quorum quidem primus id frater Martinus propoſuit; reuelatione enim compererat reperiri pleraſque regiones Occidentem verſus hominesq; acutioris ingenij, quàm ſint Indi nouæ Hiſpaniæ habitatores: ſpirituque feruebat eò pergendi, & Chriſtianam ibi fidem prædicandi. Sed Deus, qui alijs eam E
Prouinciam reſeruauerat, in prima eum vocatione perſiſtere voluit. Idque ita euenit. Cùm in portum de Tequantepec ad nauigia conſcendendum, quæ ad eas regiones parauerat Ferdinandus Corteſius deueniſſet; proficiſci ob id non potuit, quòd cùm nauigia examinarentur, carioſa, & corrupta inuenta ſunt, minimeque ad nauigandum apta, quod ex viridi eſſent materia confecta. Aliquibus tamen annis poſtea de eadem perfectione cogitantes, impediti quoq; ſunt: tametſi ingenti ſpe inueniendi quod quærebant fouerentur: adeò vt cùm frater Dominicus nauigij bonitatem non approbaret, reſponderit frater Martinus; *mittite in cucurbitam me, non enim dubito, quin quò cupio, deducturus me Deus ſit.*

Sæpe

A Sæpè extra ſe poſitus viſus eſt, quemadmodum in Hiſpania per horas octo, cùm ad matutinum Gentium conuerſionem præuidit. Aliquando cùm Minoritico in Salmanticenſi conuentu hoſpes eſſet, ſæcularis, qui religioſos in oppido Cantalapiedra hoſpitio excipere aſſueuerat, caſu quodam ad hoſpitum ædem præfato in monaſterio peruenit; foreſque cellulæ impellens, fratrem Martinum vidit orantem extenſis in crucis modum brachijs, vtque ſibi viſum eſt, è ſolo ſublatum, totoque corpore & brachijs contremiſcentem, ita vt ſummopere admiraretur. In monaſterio de Beluis Prouinciæ ſancti Gabrielis cùm paſſionem prædicaret, ad Chriſti crucifixionem deueniens, tanto eſt dolore affectus, vt extra ſe poſitus in ſuggeſtu, erectuſque reſtaret, quo tempore vnus adſtantium religioſorum vir magnæ ſanctitatis ingenti ſpiritus feruore exclamare cœpit. *Martine, Martine ſiſtitor iſtic, nec huc amplius reuertare.*

B Sæpe numerò aliàs eodem modo à ſe exibat paſſionem prædicans. Semelque etiam cùm ab extaſi in ſe rediſſet, diſceſſiſſe iam omnes auſcultatores deprehendit. Rurſum cùm vacaret orationi, vocatus ingenti clamore à quodam religioſo, nequaquam audire potuit, vſque adeò erat contemplationi immerſus: idque ei ſępius eueniebat, vt ſe vocantibus tanquam è ſomno experrectus reſponderet. In quotidianis autem confabulationibus cum cæteris ſodalibus ita à ſe ſemper alienus conſpiciebatur, vt repoſita in Deum mente corporeis ſenſibus minimè vti videretur. Cùm in Tlalmanalci oppido ad eius quandoque cellam improuisò veniſſet Antonius de Naua maior tunc temporis ibi Lector, orantem, & à ſolo ſubleuatum inuenit, idque ipſum aliàs vidiſſe ferunt Ferdinandum Corteſium Marchionem del Valle primum nouę Hiſpaniæ exploratorē, ſtrenuumq; expugnatorē. Venerabilis quidam religioſus, etiam C nunc viuens nomine frater Bernardinus de Sahagunt, qui annis quinque poſt duodecim primos nouam Hiſpaniam venit, teſtatur, cùm frater Martinus prima vice Cuſtos ad viſitandum monaſterium prædicti loci Tlalmanalci veniſſet, publiceque ferretur ſolere ipſum extra ſe rapi, voluiſſe ſe quandoque eius rei periculum facere. Cùm ſe igitur ille poſt matutinas preces ad ſecretiorem chori locum recepiſſet, acceſſiſſe ſe furtim ſpeculatum, conſpectoque mirifico quodam ſplendore, & obturbata oculorum acie perſpicere ſanctum virum minimè potuiſſe, diſceſſiſſeque contremiſcentem faſſus eſt.

Inter alias reuelationes oſtenſum ei quoque fuit moriturum ſe extra domum, & extra lectum eſſe, quod ille decem ante mortem annis religioſo viro fratri Antonio Hortiz narrauit, quanquàm quo mortis genere obiturus eſſet, omnino neſciuit. Quod D ille ſciens magno in Hiſpania deſiderio Africanam profectionem procurabat, miſſuſque à ſuperioribus, tandem nouam Hiſpaniam eximia lætitia, veluti quod optauerat conſequutus, ingreſſus iter eſt. Poſtea autem, cùm perſpexiſſet non poſſe ſe martyrij palmam conſequi, eoquòd Indi ſine vlla omnes difficultate fidem ſuſciperent, depetendo Chinam cogitauit anno vno priuſquàm moreretur, & ſalutis milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio, cùm fratrum nouæ Hiſpaniæ ſecundò Cuſtos eſſet. Sed cùm ea profectio effectum ſortita non ſit, (vt dictum ſuperius eſt) Mexicum reuerſus eſt, cùm mille millia paſſuum eo in itinere peregiſſet. Eò cum primum defatigatus, & ex crure æger perueniſſet, quòd quadrageſimæ & paſſionis tempus eſſet, induci nullo modo potuit, vt genus aliquod calciamenti ſumeret, nudis, & ſanguinolentis pedibus ambulans, ipſumque crus trahens potius, quàm eo vtens, diuinaſque E ſemper laudes, vt in iſtiuſmodi laboribus ſolebat, iterans, atque exemplo ſanctæ virginis & martyris Agathæ nec medicamentis, nec medico vti voluit. Sanè autem in hoc itinere adeò profecit, vt alius penè reuerſus ſit, ardentiuſque ſpiritui vacaret. Cùm primùm vero Mexicum peruenit, munerum oneribus, quod vehementer cupiebat, liberatus eſt. Celebrato enim Capitulo poſt abſolutum eius triennium, alioque Cuſtode electo, ipſe ſe ad quietem recepit in monaſterium de Tlalmanalco; ibique quicquid ab Indorum, & puerorum doctrina vacabat, in oratorio, quod in monte de Amaquemeca prius ipſe fabricarat, impendebat. Sed non multo id tempore perdurauit: anno enim Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo trigeſimoquarto mortali ægritudine oppreſſus eſt, lateris cum dolore inuadēte, cùm prius ad ſocium

dixiſſet, *peractum hoc eſt*. Quo rogante, *quid pater?* Nihil reſpondit: ſed paulò poſt dolere ſibi caput ſignificauit, augeſcenteque morbo in conuentum ſe de Tlalmanalco contulerunt, ſuſceptiſque omnibus ſacramentis, fratres eum deferre Mexicum voluerunt. Quare iter ingreſſus cùm in loco de Ayotzinco cymbam conſcenderet, animaduertit aduentaſſe moriendi horam, iuſſitque ſe in terram exponi, vbi genua poſſet flectere: ſtatimque ad fratrem Antonium Hortiz, cui multis ante annis non ſe in lecto moriturum dixerat, *frater, inquit, fraudatus ſum à deſiderio meo*, animamque Deo commendans exhalauit. Innuebat autem per verba illa fraudatum ſe martyrio fuiſſe, quod ſemper optauerat: neque eas oculis gentes perpexiſſe, quas ad fidem venientes in ſpiritu conſpexerat. Sed non falſus eſt in reuelatione mortis, ſiquidem extra domum, defixis in nuda humo genibus, mortuus eſt. Socij eius corpus in Tlalmanalco retulerunt, & in medio maioris capellæ tumulauêre. Eò ſe cumprimùm, Cuſtos contulit, erutumq; cadauer in lignea capſa concluſit, ſuperpoſito lapide demortui nomen continente. Cumque illum præcipua veneratione quadam diuum Michaëlem coluiſſe ſciret, eius Archangeli Miſſam celebrauit. Ferunt autem integrũ, & probũ hominem ab eo momento, quo à fratribus cani, *Gloria in excelſis, &c.* incœpit, vſque ad finem fratrem Martinum vidiſſe ante ſepulturam erectum, habituque Franciſcano veſtitum, ac manibus compoſitis, vt de ſancto Epiſcopo Ludouico fertur. Tantus in eo paupertatis amor fuit, vt mortuus etiam in tumulo eam ſecum habere voluerit. Cùm enim corruptam ex capſa illa tabulam tollere, aliamque nouam & depictam deuotione quadam ſibi ſufficere vellent fratres, maximus in tumulo ſtrepitus auditus eſt, nec prius ceſſauit, quàm, ſublata noua illa, antiquior reſtituta extitit.

Corpus eius perplures quàm triginta annos integrum permanſit, tumuloque ſæpius recluſo à quàmplurimis viſum eſt. Religioſi enim tum Inſtituti noſtri, tum etiam Dominicani, ac plerique alij omnes operam dabant, id vt conſpicerent. Sed anno Domini 1567. euanuit, nec ad hanc diem conſpectum eſt. Quod Dei voluntate factum videri poteſt, ne ſcilicet ſancti hominis corpus tam crebrò indecenter fortaſſe contrectaretur. Res autem ita comperta eſt anno Domini 1567. cum Tlalmanalco perueniſſet ſecretarius patris huius Prouincię Miniſtri, audiſſetq; ante annum vnum recluſum tumulum fuiſſe, inuentumque ipſum corpus integerrimum, generali Commiſſario perſuaſit, id vt viderent. Aperta igitur ſepultura nihil omnino repertum eſt præter nonnulla ligni fragmenta, quæ ex capſa eſſe videbantur. Facta eſt diligens vbique inquiſitio, nec quicquam, vel ab oppidi Indis, vel à fratribus comperiri potuit ea de re, tametſi ſuper ea anno Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo apoſtolicæ literæ publicatæ ſint.

Pauca omnino miracula operatus eſt Deus in noua Hiſpania, tametſi tam inſignes, & apoſtolici viri in ea deſudarint: quod ob id fortaſſe factum eſt, quia infideles quidem miraculis indigent, Indi verò ſumma cupiditate Chriſtianam fidem amplexati ſunt. De fratre Martino nonnulla feruntur, quorum paucula recitabimus. Cùm adductus ei in Tlalmanalco ægerrimus puer eſſet, vt baptizaretur, priuſquàm id fieret, mortuus eſt. Doluit ille vehementer, ſuſceptumque in manibus infantem ſuper altari quodam collocauit: ſe verò orationi dedit, ac paulò poſt ſublatum viuum, & diuino lauacro tinctum ijs, qui eum adduxerant reſtituit. Quæ quidem res pro compertiſſima habetur, tametſi eo tempore ob religioſorum paucitatem, & Indorum imperitiam, qui iſthæc literis mandaret, non reperiretur. Quo etiam factum eſt, vt quàmplurima valde illuſtria, & mirabilia obliuione deleta ſint. Rurſum cùm eius aliquando corpus recluſo tumulo oſtenderetur, frater Ioannes de Ouiedo qui in Angelorum ciuitate Tecamachalci Guardianus obijt, cùm odoratus ſenſu priuatus omnino eſſet, eximiam odoris ſuauitatem ſenſit, ſanitatique reſtitutus eſt, inque ea ad obitum vſque permanſit. Narrabat quoque, ob id quod in ſe fuerat expertus, cùm cupiuiſſet reliquiam aliquam ſancti corporis ſecum habere, minimum ei quendam manus digitum ſuſtuliſſe, & cùm eſſet diſceſſurus, veritus ne non iniquè ageret, eum in capſam conieciſſe. Rurſum ſeniores, & præcipui Tlaxcalæ viri teſtificantur anno Domini milleſimo quingẽteſimo vigeſimo octauo, quo ibi tẽpore ſanctus vir Guardianus

A nus erat, eam fuiſſe aëris ſiccitatem, vt frumenta, quæ iam florere cœperant, exure-
rentur, & deciderent, nemo vt in infidelitatis tempore ſimile quicquam recordare-
tur. His in anguſtijs ad virum Dei venerunt inſtantes, vt pro his Deum precaretur.
Quod ille intelligens, congregari eos iuſſit, proceſſionemq; inſtituere ad Crucem vſ-
que, quæ erecta erat, vbi nunc eſt habitatio nomine eccleſiæ natiuitatis Dominæ no-
ſtræ: ipſe verò habitu ſpoliatus totum illud iter, verberibus ſe afficiens, genibus confe-
cit. Vix eò peruenerant, cùm perturbato cælo pluere cœpit, nec amplius aqua de-
fuit. Idipſum eueniſſe iterum Indi teſtantur, cùm ſe quoq; verberans ad aliã Crucem
in loco de Tlaëlpan ſitam eoſdem proceſſionem agentes deduxiſſet. Ferunt quoq; fę-
minam quandam ægrotantem, religioſumq; varijs perturbationibus à Diabolo affli-
ctum, cùm ſe ei commendarent, liberatos fuiſſe. Ferunt deniq; ſanctũ hunc virum ple-
B raſq; epiſtolas ſcripſiſſe, in quibus religioſorum labores, & Indorũ conuerſio explica-
batur. Quæ tamen iniuria temporum ſunt amiſſæ, vna tantummodò relicta, quę typis
excuſſa in nonnullis Latinis libris inſerta eſt. Scripſit eam quidem anno 1531. cùm ſe-
cundò S. Euangelij Cuſtos eſſet, ad reuerendiſſimum patrem fratrem Matthiam Vue-
inſſen Ordinis Minorum generalem Commiſſarium Ciſmontanum, quæ ita habet.

*Reuerendiſsime & digniſsime pater, frater Martinus de Valentia Cuſtodiæ S. Euangelij Cu-
ſtos, ac cæteri fratres Ordinis Minorum regularis Obſeruantiæ in noua nunc Hiſpania exiſten-
tes, filij & ſubditi reuerendiſſimæ paternitatis veſtræ fidelem ei obedientiam præſtamus; eiusq;
manus oſculamur. Nos quidem in vltimis verſamur orbis partibus, in India, in Aſia maiori, vbi
Chriſti Euangelium à filijs primùm veſtris annuntiatum eſt, & in aridis virgultis prodire fidem
cœpit. Saluatoris enim gratia inebrians torrentes vino amoris ſui, hoc eſt Euangelij conciona-
C tores in ſtillicidijs verborum ſuorum, plantas ſuas multiplicauit. Vt enim verum dicamus, nec
hyperbole vtamur, pluſquàm decies centum millia Indorum à filijs veſtris baptizati ſunt. Vnus
enim quiſq; illorum, 12. verò præſertim, qui mecum ſimul à reuerendiſsimo Domino Cardinale
S. Crucis, et patre noſtro fratre Franciſco de Angelis Miniſtro tunc generali miſsi ſunt, pluſquàm
centum millia baptizarunt. Qui quidem omnes præter vnum me, Indorum idioma, vel vt verius
dicam, diuerſiſſima eorum idiomata didiſcerunt: ijsq; & concionantur, & myſteria fidei noſtræ
innumerabilibus illis gentibus enarrant. Inter ipſos Indos nobiliorum, & ditiorum liberi magnã
nobis ſpiritualis ipſorum ſalutis ſpem præbent. Hi enim à religioſis noſtris in vita, & ſanctita-
te morum nutriuntur noſtris in conuentibus: 20. enim iam habemus conſtructos, conſtruunturq;
in dies alij ſingulari in eiuſmodi opera Indorum propenſione. In domibus, quas ipſi iuxta conuen-
tus noſtros fabricant, in nonnullis quidẽ 500. in alijs plures, in alijs non multò pauciores habe-
D mus, qui iam ſunt in Chriſtiana doctrina inſtructi. Liberi verò & parentibus priuatim concio-
nantur, & publicè è ſuggeſtu mirabiliter: multiq; eorum aliorum puerorum magiſtri ſunt. Can-
tant quotidie magna cum deuotione, & ſolemnitate Dominæ noſtræ preces, & Miſſam: noctuq; in
templis ſuis, eo modo, quo monachi facere conſueuerunt, ad matutinas preces recitandas ſurgunt.
Firmiſſima memoria pollent, perſpicacibusq; ingenijs: ſunt ſimplices, & ſine vlla calliditate: pacis
amantes: neq; vlla inter eos vnquam contentio eſt: placidè, & demiſſis oculis loquuntur. Fœmi-
næ honeſtiſſimæ ſunt, ſuapteq; natura muliebri pudore præditæ. Eorum confeſſiones, mulierum
maximè, incomparabilis puritatis, & inauditæ cuiuſdam perſpicuitatis ſunt. Sanctiſſimũ Eucha-
riſtiæ ſacramentum multis lacrymis ſuſcipiunt: religioſos magni faciunt, noſtros præſertim, quòd
eò primi venerint, & Dei gratia bona morũ exempla præbent. Quare & his priuatim pluſquàm
cæteris obediunt, & ab his ieiunia, cæteraq; pœnitentiæ exercitia accipiunt. Proficiunt mirificè
E in Chriſtiana doctrina, valdeq; ſunt catholicæ noſtræ fidei rebus dediti, eaſq; celerius diſcunt,
quàm Hiſpanorum filij, ad gloriam, & honorem Domini Dei noſtri, qui benedictus ſit in ſecula
ſeculorum. Amen. Ex noſtro conuentu de Tlalmanalco iuxta magnam Mexici ciuitatem, ex
Cuſtodia ſancti Euangelij die 12. Iunij anni 1531.*

Oppidum Amaquemecha duodecim ferme Leucis à Mexico Orientem verſus ad
ignis altiſſimæ voraginis radices ſitum eſt: vbi præcipuè frater Martinus viuens ha-
bitauit, & poſt mortem ſepultus eſt. Quod quidem oppidum, & vniuerſa circumui-
cina regio fratrũ eo tempore Minorũ curæ commiſſa erat: ac poſt Indos deniq; Chri-
ſtiana religione imbutos ſuum ibi monaſterium D. Dominici fratres ędificarunt. Non
procul ab eo mons eſt, pyramidali propemodũ voraginis, quam initio deſcripſimus,

forma, arboribus nonnullis ueſtitus, è cuius faſtigio uicina regio circunſpicitur, A
uallisque amœniſſima ad præfatæ voraginis radices ſita, montibusque circumualla-
ta. In ipſo monte quinquaginta fermè ſtadijs ab radice, quindecim in latitudinem,
totidemque pedum in longitudinem in ipſo lapide ſuapte natura excauatum cētrum
reperitur eremitorij forma, quæ ſolitudinis amatores mirificè queat allicere.
Hoc igitur antrum velut vitæ tumultuum portum præcipuè colebat vir ſanctus, eaq;
propter in nullo alio libentius, quàm in Tlalmanalci conuentu morabatur; eoque
ſe ſæpius conferebat, tum vt doceret Indos; tum etiam vt illic rebus omnibus alijs va-
cans vni ſe Deo traderet. Ibi ille genus omne pœnitentiæ in ſe ſeuerè exercebat: ora-
tionique & contemplationi iugiter vacabat. Feruntque, quum manè ad orandum
ſub quibuſdam arboribus quotidie exiret, ſolitam magnam auium multitudinem ar-
borem, ſub qua orabat, occupare, excitatoque muſico concentu eum quodammo- B
do in Dei laudibus comitari. Ferunt quoque apparuiſſe ibidem illi diuum Franci-
ſcum, diuumque Antonium, eumque de ſalute propriæ animæ certiorem reddidiſſe.
Indi quum iſthæc omnia perſpicerent, eum ſanè admirabantur, proque comperto
habebant ſanctum virum eſſe; quum certò certius ſcirent nequaquam ipſius vitam à
doctrina diſſentire. Quum verò diſceſſit, quicquid veſtium eius aſſequi potuêre, di-
ligenter aſſeruarunt per annos 50. quaſi ſanctiſſimas reliquias: inque diuerſis peſtis
ægritudinibus, quæ nouam ſunt Hiſpaniam peruagatæ, eiſdem ſemper vſi ſunt: nec
vel noſtris fratribus, vel patribus Dominicanis, qui eius poſtea oppidi curam ſuſce-
pêre, eas unquam oſtenderunt, donec ſuperioribus annis reuelatæ ſunt. Quum enim
in Amaquemechano monaſterio uenerabilis quidam pater nomine frater Ioannes
Paës patris Martini amantiſſimus Vicarius eſſet, aliquandoque de eo cum Indis ſer- C
monem ſereret, ſeque reliquias illius aliquas habere percupere oſtendiſſet: paulò
pòſt Indus quidam, qui monaſterio deſeruiebat, ſecretò ei oſtendit per multos iam
annos reliquias aliquas ſancti uiri inter Indos aſſeruari. Diligenti igitur inquiſitio-
ne facta cilicio quodam è ſetis confectum, vilem quandam & craſſam tunicam eiuſ-
dem, duasque caſulas è linteo Indico, quibus Miſſam celebrabat aſſequutus eſt.
Certiorem igitur de hac re cùm reddidiſſet Prouincialem ſuum, paſſus eſt eas Mexi-
canum conuentum deferre: quibus allatis, abque omnibus cultis, & veneratis: in
Amaquemecham illas ex pacto reduxit, quum repoſitis in ſacriſtia magnus homi-
num numerus accurreret, particulasque poſtularet, intelligens, plerisque iam è ci-
licio, tunicaque tributis, paulò poſt utrunque abſumendum eſſe. Dedit præterea o-
peram, ut antrum illud montis (de quo ſuprà) exornaretur: adque eius alterum D
latus altare ad celebrādum ſtrueretur, ad aliud uerò ſepulcrum quoddam cum Chri-
ſti imagine, ſubque eo cum ferrea craticula capſula, in qua tunica, & cilicium col-
locata uideri quidem, ſed non auferri poſſent. Tametſi antrum foribus obſeretur,
nihilominus in alio proxima antro cuſtodia ſemper Indorum perſeuerat, dieque ſem-
per Veneris ſacerdos eò Miſſam celebratum ſe confert, magno cum mortalium ſem-
per concurſu, tum eorum, qui ſancti uiri memoria tenentur, tum aliorum inde
tranſeuntium, quippe cùm illac publica Mexicum uerſus uia ſit. Hæ reliquiæ cùm o-
ſtenduntur, in antrum religioſi conueniunt, accenſisque cereis, & cantu adhibito,
ueſtibus ſacris indutus Vicarius ad altare accedens incenſum adolet, poſteaque eas
oſtendit, omnesq; illas venerantur, ſummaq; obſeruantia proſequuntur.

De conuentu Sancti Antonij de Padua Tetzcuci. Conu. XI. E

TETZCVCVM Indorum oppidum eſt, quanquam Hiſpani ibidem habitent,
ſeptem à Mexico leucis Orientem uerſus, in Mexicanæ paludis littore diſtans.
Ibi monaſterium Minoriticum ex communibus oppidanorum ſumptibus liberaliter
oblatis in honorem ſancti patris Antonij Patauini conſtructus extitit, in quo ſex reli-
gioſi, quorum tres concionatores ſunt, commorantur. Tres hoc in conuentu inſi-
gnis uitę religioſi ſepulti ſunt; pater ſcilicet Ioannes de Aora, pater Ioannes de Ribas,
ac pater Michaël de Garrouillas; quorum uitas leuiori calamo deſcribere libuit; &
primò quidē religioſiſſimi, atq; ſui ſtatus zelantiſſimi patris fratris Ioannis de Aora.

A *De patre Ioanne de Aora.*

FRATER Ioannes de Aora vnus trium, qui primi nouam Hiſpaniam venerũt, anno 1523. ſacerdos factus, ſenexque iam cùm fratre Petro Gandauenſi ciuitatem Tetzcucum ad infidelium conuerſionem venit; paucisq; poſt diebus diſceſſit. Corpus eius in præſtantis cuiuſdam viri domo repoſitum eſt, quouſque præſens conuentus ſub diui Antonij Patauini nomine in lucem prodijt. Tunc enim ſub religioſo patre fratre Toribio Motolinia eius Guardiano ad ipſum tranſlatum, honeſtoque loco reconditum extitit, quod ab incolis ob eius ſanctimoniam maximè veneratur.

De fratre Ioanne de Ribas.

SANCTVS hic vir è 12. ſextus in S. Gabrielis Prouincia habitum ſuſcepit. Quanquam autem eius tempore diui Franciſci Regula in hac S. Euangelij Prouincia exa-
B ctè obſeruaretur, ipſe tamen cum decem, vel duodecim alijs religioſis, integerrimisq; viris nouam reformationem procurauit. Quapropter nouam Prouinciam, cui nomen eſſet Inſulana à generali noſtri Ordinis Miniſtro, qui frater Andreas de Inſula vocabatur, omnes ſimul erigere ſtatuerunt. Ob id ille Guardianatu de Quauhnaoac ſe abdicauit, omnesq; ſimul multas ſunt regiones peruagati, vt idoneum Prouinciæ locum quærerent. Hunc quum reperire nequaquam poſſent, ad hanc S. Euangelij Prouinciam regreſſi ſunt: vbi ſanctus vir Diffinitor, & Guardianus Mexicani conuentus fuit. Obſeruantiſſimus præterea Religionis, & paupertatis cùm eſſet, in omnibus congregationibus, quoties de rebus Ordinis agebatur, ita ſpiritui cedebat, vt inflammaretur vehementer, vocemq; ſupra modum, ac præter eius morem attolleret. Poſt-
C quàm igitur plurimos labores, tum pro conſeruando Regulæ nitore, tum in infidelium conuerſione exantlaſſet; nihilq; eorum, quæ ad perfectum, zelotemq; religioſum requiruntur, prætermiſiſſet; deuotaque aliquot opuſcula, nempe Chriſtianam doctrinam, ſiue catechiſmum, Dominicalesq; per totum annum ſermones, ac deuotiſſimum dialogum nominis Chriſtiani vitam cõcernentem Mexicana lingua edidiſſet; inſuper & vitas patrum eadem lingua ex Latina vertiſſet, extra lectulum genuflexus, mentisque ad vltimum vſque vitæ halitum compos, ex graui quadam infirmitate 25. menſis Iunij, anno verò Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſecundo animam Tetzcucano hoc in conuentu ſuo Creatori reſtituit.

De patre Michaele de Garrouillas.

AD patrem Ioannem de Ribas appoſitus eſt hoc in eodem Tetzcucano conuen-
D tu frater Michaël de Garrouillas, vir ſanè omni virtute, omnique pietate præditus. Hic cùm ex oppido Garrouillas oriundus, Franciſcanæ Religionis habitum in Prouincia Pietatis apud Luſitanos ſub præſtantiſſimo patre fratre Ioanne de Guadalupe ſuſcepiſſet; poſtmodumq; ſtrictioris vitæ ducendæ ergô in S. Gabrielis Prouinciã, ſub anno Domini 1516. ſe contuliſſet, incredibili quodam animarum zelo ductus, has ad regiones cum venerabili patre fratre Alphonſo de Eſcalona, ſub anno Domini 1531. traiecit; cæterorumque huius Prouinciæ patrum catalogo aſcribi voluit. Qui licèt Indicum idioma ignorauerit, nihilominus tamen in infidelium conuerſione ſupra modum profecit. Nam ea fuit eius paupertas, ea humilitas, patientia, & humanitas, ac ea deniq; religio cum charitate coniuncta, vt huius regionis indigenas in ſui admirationem traxerit, atque ad benè, Chriſtianeq; viuendum inuitauerit. Nudis
E præterea pedibus ad decrepitam vſque ætatem incedens, aliquantuloq; iuſculo, & inſipidis contẽtus herbis, centeſimum cùm in hoc vitæ Inſtituto annũ attigiſſet, nec aliquid aliud in amictum præter ſimplicem, pauperrimumque habitum admiſiſſet, eccleſiaſticis ſacramentis de Chriſtiano more munitus in Domino feliciter obdormiuit, &, vt piè credere poſſumus, inter ſanctos & electos Dei relatus eſt.

De conuentu S. Andreæ Chiaiuhtlæ. Conu. XII.

QVOD Chiaiuhtla Indorum oppidum ſexquimilliari à Tetzcuco Aquilonem verſus diſtet, præſens conuentus ſub S. Andreæ Apoſtoli inuocatione in eo erectus à 4. ſolummodò religioſis inhabitatur, qui Indis in omni euentu ſpirituali adſunt

De conuentu S. Ludouici Vexutlæ. Conu. XIII. A

EADEM prorſus intercapedo inter Vexutlam Indorum oppidum, ſed à Meridiei parte, & Tetzcucum intercedit, quæ & inter idem Tetzcucum & Chiauhtlã: qua etiam de cauſa præſens Minoriticus conuentus in S. Ludouici Toloſani Epiſcopi memoriam ibidem conſtructus, à quatuor tantùm fratribus incolitur.

De conuentu S. Michaelis Coatlichanis. Conu. XIIII.

AD tertium lapidem à præfato oppido Tetzcuco eundem verſus Meridiem Coatlichanis Indorum oppidum occurrit, & oppidanorum numero, & Minoritico hoc conuentu, ſancto Archangelo Michaëli ſacro, & à 4. fratribus inculto, inſigne.

De conuentu SS. Simonis & Iudæ Calpulalpæ. Conu. XV. B

IN oppido Calpulalpa, quod, à ſolis Indis inhabitatum, ad vigeſimumprimum lapidem à Tetzcuco ciuitate Orientem verſus diſtat, hic cõuentus ex oppidanorum facultatibus in ſanctorum Simonis & Iudæ Apoſtolorum honorem erectus, & à duobus patribus Franciſcanis officio Prædicatoribus incultus, inhabitatusq; cernitur.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Teutioacanis. Conu. XVI.

TEVTIOACANIS Indorum oppidum eſt, diſtatq; Mexico celebri ciuitate 18. millibus paſſuum; inſuper & Minoritico conuentu in Dominici præcurſoris, diui ſcilicet Ioannis Baptiſtæ honorem oppidanorum ſumptibus erecto, & à 4. fratribus inhabitato honeſtatur: qui verbum ſalutis eis fideliter proponunt. C

De conuentu Conceptionis B. Virginis Otumbæ. Conu. XVII.

MEXICO egreſſis, procedentibusq; ab Oriente Aquilonem verſus ad 24. lapidem à præfata ciuitate Mexico Indorum oppidum, Otumba nomine, atque Minoritico conuentu, Conceptioni ſanctiſſimæ Dei genitricis Mariæ dicato, inſuper & à quatuor fratribus, qui eis Eccleſiæ ſacramenta adminiſtrant, inculto inſigne occurrit.

De conuentu S. Franciſci Tepepulci. Conu. XVIII.

AD 9. milliare à proximè præcedenti oppido Otumba, à Mexico verò ad 33. Tepepulcucum Indorum oppidum eſt, quod Franciſcanum monaſterium, ſeraphico patri Franciſco dicatũ, & à 4. fratribus frequentius incultũ, ſupra modũ commendatiſſimum reddit. Fuit huiuſmodi monaſterium oppidanorũ ſumptibus ędificatum. D

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Apæ. Conu. XIX.

APANIENSES, ne in his, quæ ad propriam ſalutem aſſequendam conducere videbantur, vel in minimo à Tepepulcanis, à quibus ſex tantùm milliaribus diſtant, ſuperarentur, vt primùm catholicæ Fidei nomen dederunt, hoc monaſterium, Aſſumptioni B. Virginis ſacrum, Apæ, quod commune illis oppidum erat, ex publicis facultatibus conſtruendũ curarunt. Commorantur frequentius hoc in loco 4. fratres.

De conuentu omnium Sanctorum Cempoallæ. Conu. XX.

CEMPOALLANI, ne diutius fratrum noſtrorum ſpem de ſua felici ad Chriſtum conuerſione ſuſpenſam tenerent, hunc conuentum, omnibus Sanctis ſacrum, ſtatim poſt ſuſceptum baptiſma, intra Cempoallæ communis oppidi, atque 30. millibus paſſuum Mexico diſtantis ſepta ex publicis facultatibus conſtructum voluêre. Inhabitatur, nõ abſq; ingenti Cempoallanorũ fructu, hic locus à 3. fratribus. E

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Tulantzingo. Conu. XXI.

QVOD Tulantzingo, non vulgare oppidum, atque 50. paſſuum millibus Mexico diſtans, ab Hiſpanis, atque Indis mixtim inhabitetur, præſens conuentus communibus vtriuſq; nationis ſumptibus, in diui Ioannis Baptiſtæ honorem, intra eius

A eius ambitum olim erectus, à 5.fratribus incolitur. Mortem obijt hoc in conuentu religioſiſſimus pater frater Ferdinandus Baſſacius natione Gallus, ac Prouinciæ Aquitaniæ alumnus; qui ex Hiſpania cum patre fratre Antonio de Ciudad Rodrigo, anno à Christi natiuitate 1530.ad has partes traijciens,cùm ſingulari quadam doctrina, præſtantiq; ingenio præditus eſſet, infra breuiſſimi temporis ſpatium Indicum idioma, in quo & varios ſermones, epiſtolas & euangelia in Eccleſia per totum annum legi ſolita feliciſſimè tranſtulit, apprimè didicit. Fuit præterea inſignis hic vir ſui ſtatus obſeruantiſſimus, ac in Euangelicæ prædicationis officio aſſiduus: inſuper & Indos oppidi Quauhtitlanis accolas, apud quos Guardianatus munere functus extitit, primus omnium concinere docuit. Indorum etiam de nouo ad fidem conuerſorum, ne interim in idolatriam relaberentur, tantam geſſit curam, tamq; ſeuerè eo-
B rum exceſſus corripuit, correxitque; vt apud aliquos ſeueritatis notam incurrerit; cum alioquin mitiſſimus,benigniſſimusq; eſſet. Ex hac vita nihilominus emigrans ab oĩbus ob ſingulares eius dotes, inculpatamq; vitã Deo carus, vereq; pius habitus eſt.

De conuentu S. Laurentij Tultitlanis. Conu. XXII.

TVLTITLANIS oppidum, 12 millibus paſſuum intra Aquilonem & Occidentem Mexico diſtans, à ſolis Indis inhabitatur, præſentique monaſterio, diuo martyri Laurentio ſacrato,& à 3.fratribus Minoritis inculto religioſè ſatis exornatur.

De conuentu S. Bonauenturæ Quauhtitlanis. Conu. XXIII.

VT primùm Quauhtitlanici,expugnato per ſtrenuum heroëm ac militię Ducem
C Ferdinandum Corteſium Mexico,pacem ac otium aſſequuti ſunt,quicquid idolorum apud eos erat confringentes, hoc monaſterium, beato patri Bonauenturæ ſacrum, intra Quauhtitlanis communis oppidi mœnia communibus ſumptibus ædificandum curarunt. Diſtat autem Quauhtitlanis Mexico 12. millibus paſſuum: ſed Tultitlano (de quo ſtatim ſuperius) mille tantùm: ſimulq; & ab Indis & ab Hiſpanis inhabitatur. Commorantur frequentius hoc in conuentu 4. fratres Franciſcani.

De conuentu S. Franciſci Tepecxicij. Conu. XXIIII.

TEPECXICIVM oppidum, quod & nomine S. Franciſci de Fluuio appellatur, ad ſolos Indos ſpectat, diſtatq; Mexico 30. milliarijs vel circiter, inſuper & Franciſcano monaſterio,ſeraphico patri Franciſco dicato, quod à 4. fratribus,qui in
D rebus ſpiritum concernentibus eis adſunt, incolitur, mirum in modum honeſtatur.

De conuentu S. Ioſephi Tullæ. Conu. XXV.

STATIM vt Tullani, noſtris fratribus id maximè procurantibus, catholicam Fidem amplexati ſunt, omnia idola apud ſe olim erecta confringenda, eorum delubra igni tradenda, atque præſentem conuentum,diuo Ioſepho ſacrum, & à 4. religioſis plerunq; inhabitatum,ex publicis facultatibus ædificandum curarunt. Eſt autem Tulla non vulgare tum Hiſpanorum, tum quoque Indorum oppidum, diſtatq; Mexico 36. millibus paſſuum. Sepulti iacent hoc in conuentu venerabiles duo patres vita,atq; ſanctimonia inſignes, quorum vitas, vt interim Deus Opt,Max.in ſuis ſanctis laudetur, his attexere libet; & primò quidem fratris Chriſtophori Zamorenſis.

E

Vita patris ac fratris Chriſtophori Zamorenſis.

TANTA fuit ſtrenui huius religioſi humilitas, vt Minoriticum ſuſcepturus habitum in Angelorum Prouincia, ab eius prouinciali Miniſtro interrogatus, quis nam eſſet, & vnde originem duceret, parentum ſuorum ingenuitatem abſconderit, celaueritq;:qua etiam de cauſa repulſam ab eo paſſus eſt. Nec tamen ea propter eam detegere voluit: ſed vir ipſe nobilis, ac Leonoræ Gallorum Reginæ, Caroli V. Germanorum Imperatoris ac Hiſpaniæ Regis vterinæ ſororis olim Pincerna, inſuper & diuitijs potens,ruſtico ſub palliolo latens, ac pauperrimi, miſelliq; hominis formam præ ſe ferens,S.Gabrielis Prouinciã petijt;vbi tandem votum aſſequutus frater,Chriſtophorus à Zamora, cùm aliàs Chriſtophorus Romero appellaretur, nuncupari voluit.

luit. Cumq; in paupertate, oratione, abſtinentia ac cæteris demùm virtutibus mirũ A in modũ profeciſſet, infideliũ Indorum ſalutem maximè ſitiens, ad has partes, in quibus quicquid ſibi vitæ reſiduum fuit, id totum in excolenda Dñi vinea conſumpſit, ac maximam tandem ſanctitatis opinionem ob morum candorem, perfectiſſimamq; paupertatem aſſequutus hoc ipſo loco in Dño obdormiuit, ex ſuperioris facultate traiecit.

De religioſo patre fratre Petro de Caſtello.

MINORITICVM induit religioſiſſimus hic pater habitum in Prouincia Conceptionis, atque ad ſacros Ordines promotus, poſtquam ſe in omni virtutum genere quàmdiligentiſſimè exercuiſſet, ad has regiones non ex aliqua animi leuitate, ſed ex ardenti charitate, ſub anno Dominicæ incarnationis 1534 de ſuperiorum facultate ſe tranſtulit. Cumque non abſque ingenti labore tum Mexicanum, tum Otomicum, quod ſanè difficillimum eſt, idioma didiciſſet, tot, tantoſq; infideles B ad fidem conuertit, vt vix credi poſſit. Idque ſanè aduerſa ferè ſemper valetudine, quam & patientiſſimè tulit. Nam licèt oculorum vſum ad Thobiæ inſtar amiſiſſet, & grauiſſimis podagræ doloribus conflictaretur; nõ ſecus ac alter Iob in ſterquilinio, nunquam ea propter aliquid ſtultum contra Deum loquutus eſt; immo potius nec temporis tantillum à diuinis laudibus ceſſauit inquiens: *Dominus intulit; Dominus ita vult; ſit eius nomen benedictum in ſæcula.* Hi erant continui huius tanti viri ſermones. Præterea quoties ſibi ab huiuſmodi afflictionibus reſpirare concedebatur, nec otio torpebat, nec reficiendo imbecilli corpuſculo vacabat; ſed vel ſacras Indorum confeſſiones excipiens, eos in fide confirmabat; vel aliquid de ſacro Euangelio pro ſuggeſtu proponebat; vel fratres Indicum idioma, quatenus pauperculis illis adiumento eſſe poſſet, traditis quibuſdam regulis edocebat. Paupertatem etiam, obedien- C tiam, caſtitatem atque humilitatem orationi ferè ſemper intentus quàmdiligentiſſimè excoluit. Quibus deniq; virtutibus clarus, animam ſub anno Dñi 1567. ſuo Creatori reddidit, atque præcipui cuiuſdam honoris cauſa, quòd gratiſſimus Deo ab omnibus haberetur, hoc in loco ante maioris ſacelli gradus ſepultus fuit.

De conuentu S. Bartholomæi Tepetitlanis. Conu. XXVI.

QVAMVIS Tepetitlanis oppidum ſex millibus paſſuum Tulla diſtans, atque à ſolis Indis inhabitatum, nec magnitudine præſtet, nec diuitijs abundet: nihilominus tamen hunc apud ſe conuentum, Apoſtolo Bartholomęo ſacrum, atq; à tribus religioſis inhabitatũ, ex cõi ære à fundamentis ad verticẽ vſq; ædificatum voluit.

D

De conuentu S. Petri Xilotepecij. Conu. XXVII.

QVAE præcedunt oppida Mexicana vtuntur lingua; quæ verò ſequuntur pro maiori parte Otomica, quæ ſanè (vt iã meminimus) difficillima eſt. Intra Otomica verò oppida principẽ obtinet locũ Xilotepecũ 40. mille paſſuum intercapedine à Mexico ſeiunctũ, à ſoliſq; Indis inhabitatũ: cuius accolę pręſens monaſteriũ, à 4. fratribus plerunq; incultũ, in Apoſtoli Petri honorẽ cõibus ex facultatib. ædificari curarũt.

De conuentu S. Matthæi Veichiapæ. Conu. XXVIII.

REDDITVRI Veichiapani fratribus noſtris ob catholicam fidem, plurimaq; alia beneficia ab eis recepta debitas gratiarũ actiones, hunc illis conuentum, Mattheo Apoſtolo atque Euangeliſtæ dicatum, communibus ſumptibus conſtruxerunt. E Diſtat Veichiapa Indorum oppidum Mexico 60. millibus paſſuum; ſubeſtque in temporalibus Xilotepeciano ſenatui; quatuorq; religioſos huius loci accolas omni proſequitur beneficio, omniq; humanitate, qui ſpiritualibus temporalia rependunt.

De conuentu S. Martini Aluexuiucanis. Conu. XXIX.

PARET quoq;, prout & proximè præcedẽs, Aluexuiucanis Indorum oppidum 60. etiam millibus paſſuum Mexico diſtans, Xilotepeciano Senatui in temporalibus; Minoriticumq; conuentum (de quo impræſentiarum) in S. Martini Turonenſium Epiſcopi honorem apud ſe ædificatũ, & à 3. fratribus Franciſcanis incultũ habet.

De con-

A *De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Sechu. Conu. XXX.*

SECHV oppidũ 100. millibus paſſuum Mexico diſtans ad Indos Chichimecas (de quibus aliquando inferius Deo fauente) attinet, Minoriticoq; hoc conuentu, diuo Io. Baptiſtę ſacrato, & à 3. fratribus inculto honeſtatur. Quia verò huiuſmodi Chichimecæ elato, atq; ad rebelliones parato aĩo præditi ſunt, nec ſemper eadem in ſententia perſiſtunt; non contemnendũ imminet fratribus hunc locũ inhabitantibus periculũ.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tulucæ. Conu. XXXI.

QVI Tulucam tum Hiſpanorum, tum quoq; Indorũ oppidum 30. milliarijs Mexico Occidentem verſus diſtãs inhabitant, non vno tantùm, aut altero idiomate vtuntur, ſed quadruplici, nempe Mexicano, Otomico, Matlatzingico atq; Hiſpano.
B Quapropter præſentis cõuentus, in Aſſumptionis B. Virginis honorẽ apud ſe olim cõſtructi, inhabitatio 20. fratribus eius accolis difficillima eſt: pręſertim dum quiſque illorũ pro viribus dat operã, vt præfatas oẽs linguas calleat, intelligatq;: quatenus oppidanis ad ſe cõfluentibus, vel in ſacris cõfeſſionibus excipiendis, vel quocunq; alio in negotio ſatisfacere poſſit. His accedit Theologicũ tum ſacræ ſcripturæ, tum quoq; ſcholaſticæ diſciplinæ ſtudiũ in eo erectum. Inter cęteros patres religione inſignes hoc in cõuentu ſepultos longè emicuit religioſiſſimus, ac de Franciſcana Religione optimè meritus P. F. Andreas à Caſtro: cuius vitam breuiori ſtylo depingere decreuimus.

De inſigni patre fratre Andrea à Caſtro.

FVIT pientiſſimus hic pater ex nobili ciuitate Burgenſi oriũdus, clariſq; ortus
C natalibus, ad adultam peruentus ętatem Franciſcanę Religionis habitum in Burgenſi conuentu, Burgenſis quoq; Prouinciæ, in quo & ſacris literis operam dedit, mirumq; in modũ tum in eis, tum quoq; in Religione profecit, feliciſſimè induit. Deinde Salmanticã ex facta ſibi facultate ſe conferens, quicquid ad perfectam ac plenam ſacroſanctæ Theoſophiæ, nec non monaſticæ diſciplinæ cognitionem deſiderare poterat, id ſub doctiſſimis Prælectoribus, atque inſtructoribus aſſequutus eſt. Diuulgabatur eo tẽporis per vniuerſam Hiſpaniam 12. eorũ patrum, quorum ſupra meminimus, fama; cumq; ad fratris Andreæ aures perueniſſet, maximo quodã diuini honoris zelo accenſus, cęteris interim oĩbus longè poſt ſe relictis, omnem mouit lapidem, vt ſe illis coniungeret. Obtenta itaq; à ſuis ſuperioribus facultate, atq; conſcenſo Hiſpalis nauigio, ad has regiones, ſub anno à partu Virgineo 1540. ſecundo itinere cõuolauit; ſta-
D timq; Mexicanam atq; Matlatzingicã linguas apprimè didicit; primuſq; extitit, qui Matlatzingicis Chriſti fidem annuntiauit, prædicauitq;: inſuper & dictionarium, & huiuſmodi idiomatis addiſcendi artem, & Chriſtianam doctrinã, & varios ſermones Matlatzingica lingua cõpoſuit, ediditq;. Nec facilè eſt recenſere, quot infideles ad fidem conuerterit, quot eorum ſacro intinxerit lauacro, quot idola comminuerit, quot templa erexerit, quot vitia extirpauerit, quotq; labores eo in opere ſubierit. Habebat ſiquidẽ ſingulis tum Dominicis, tum quoq; feſtiuis diebus ternas diuerſo idiomate, nempe Matlatzingico, Mexicano & Hiſpano ad populum conciones, & quod ſibi tẽporis reliquum erat, id totum vel in ſacris excipiendis cõfeſſionibus, vel in diuinarũ rerum cõtemplatione, ac officij diuini perſolutione, ſimplici interim aqua, & aliquantulo panis, inſipidiſq; herbis contentus, gaudens incumbebat. Diſcurrebat præterea
E aſperrimos per montes, plurimis paludibus ſuperatis, per ſyluas, perq; loca periculis plena, vt latitantes in eis barbaros Chriſto lucrifaceret, cæterorumq; Chriſtianorum albo aſcriberet. Somnum interim, reclinato vel ſupra nudam humum, vel ſuper aſſerem corpuſculo, ita parcè ſumebat, vt mirabile ſit, quo nam pacto viuere potuerit. A cætero ſtrictiſſimæ cuiuſdam paupertatis zelator ipſe frater Andreas à Caſtro omnẽ dignitatem, omnemq; honorem longè contemnens, vt pauperẽ Chriſtum pauper & ipſe, atq; humilis ſequi poſſet: ita Indis, quos tamen accerrimè ob cõmiſſa crimina arguebat, corripiebatq;, gratiſſimus extitit, vt mortuus maximis lamẽtationibus, lacrymis, fletibuſq; ab ijs deſideratus fuerit. Obijt tantus hic pater, idq; cũ maxima ſanctitatis opinione, Tulucano hoc in cõuentu ſub anno 1577. atq; honorificè tumulatus eſt.

De con-

De conuentu S. Michaelis Cinacantepecij. Conu. XXXII. A

CINACANTEPECIVM Otomienſium oppidum,atq; ad tertium lapidem Tuluia diſtans, cùm in fratres noſtros ſumma ferretur beneuolētia,hoc illis monaſterium, Archangelo Michaëli ſacrum,& à 3. religioſis inhabitatum,ex publicis facultatibus intra ſui ambitum à fundamentis ad verticem vſque ædificari voluit.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Metepecij. Conu. XXXIII.

METEPECIVM Matlatzingenſium oppidum eſt,& in moribus,& in lingua, atque etiam in cultu à proximè præcedenti differt. Diſtat ſiquidem Mexico 24. milliarijs tantùm, vtiturque Matlatzingico idiomate ab Otomienſi omnino diuerſo, atque peculiares veſtes in amictu admittit. Conuenit tamen ſecum & in religione, & in pietate. Nam ad primum fratrum noſtrorum aduentum,adq; primam eorum prædicationem orthodoxam fidem ſimul cum illo amplexatum eſt; atque præſentem conuentum, Dominico præcurſori, diuo ſcilicet Ioanni Baptiſtæ ſacrum, apud ſe ædificari curauit.Cōmorantur frequētius hoc in loco 3.religioſiſſimi Franciſcani fratres. B

De conuentu SS.Petri & Pauli Callimaiæ. Conu. XXXIIII.

CALLIMAIENSES, ne Metepecianis ingratiores erga fratres noſtros,à quibus catholicam fidem, rectumq; viuendi modum acceperant, haberentur, hoc illis monaſterium in SS. Petri & Pauli Apoſtolorum honorem Callimaiæ, quod ſibi commune oppidum erat, diſtatq; Mexico 30. millibus paſſuum, erigi,perficiq; à fundamentis ad verticē vſq; curarūt. Inhabitatur frequētius hic conuētus à 3.religioſis. C

De conuentu Annuntiationis B.Virginis Quauhnaoacij.Conu.XXXV.

MEXICO celebri ciuitate in Caroli V. Germanorum Imperatoris poteſtatem ſecundò redacta, paceq; omnibus in gyro populis reſtituta, id maximè noſtri fratres curarunt, vt in ſingulis tum Indorum, tum quoque Hiſpanorum oppidis,atque ciuitatibus comminutis idolis monaſteria erigerentur: eoque factum eſt, vt & Quauhnaoacij, Indicè Quauhnaoac, hic conuentus, qui & à 6. fratribus plerunque incolitur,in Annuntiationis glorioſiſſimæ Virginis honorem conſtructus ſit: Mortem obiêre præfato hoc in conuentu præſtantiſſimi duo religioſi vita inſignes, atque religione ſpectabiles, quorum alteri Franciſcus Simbron, alteri verò Ferdinandus à Leiua nomen extitit: quorumque vitas paucis enarrare,in mediumq; proferre decreui. D

Vita fratris Franciſci Simbron.

FVIT religioſus hic pater ex Abula nobili Hiſpanorum ciuitate oriundus, claroſq; habuit parentes, à quibus in omni pietate,boniſq; moribus educatus,vt primùm ad adultam peruenit ætatem, Franciſcanæ Religionis habitum in deuoto Abulenſi Prouinciæ Conceptionis conuentu induit, ac tantopere in his, quæ ad Religionē pertinent, profecit, vt omnes ſibi coætaneos longè ſuperauerit. Aſſequutus præterea diligenti ſtudio ſacrarum literarum cognitionem, inque ſacris conſtitutus,cùm accepiſſet ea, quæ à noſtris fratribus apud infideles Indos agerentur, omni poſtpoſita mora, ad eos traijcere decreuit, vt vel ſic ſibi conſulere, illis prodeſſe, atque Deo opt. max. pro talento ſibi cælitus conceſſo, obſequi poſſet. Voti igitur compos effectus Indicum idioma apprimè didicit, in eoq; frequentiſſimas ad ruſticum illum, atque idolatriæ immerſum populum conciones, eximius interim paupertatis, obedientiæ, humanitatis, caſtimoniæ, orationis, abſtinentiæ atque omnium denique cæterarum virtutum cultor, habuit, innumeroſq; eius homines Chriſto lucrifecit: ac tandem meritis opimus, dierumq; plenus, dum huius loci Guardianum ſtrenuè ageret, animam ſuo omnipotenti Creatori, maximum ſui deſiderium omnibus relinquens, reſtituit. E

De fratre Ferdinando à Leiua.

EA potiſſimùm de cauſa religioſus hic frater profeſſione laicus,ac Prouinciæ Burgenſis alumnus,natiuo ſolo relicto, ad has partes ſe contulit, vt Indis de nouo ad fidem conuerſis,atq; couertendis Chriſti fidem prædicaret.Sed cùm craſſiori eſſet ingenio,

A genio, nec memoria adeò polleret, relicto huiuſmodi propoſito, ſe totum ad orationẽ, humilitatiſq; opera conuertit. In quibus ſanè exercitijs eos fecit progreſſus, adeoq; profecit, vt non minus ipſe exemplo, quàm cæteri prædicatores verbo Chriſtianam pietatem, atq; doctrinam barbaras regionis iſtius nationes docuerit. Nam pauperrimo, ac ſupra modum vili indutus ſacco, nudiſq; perpetuò pedibus incedens, ac nudum ſuper aſſerem oppreſſos ſomno artus, ſupraq; modum ex continuo labore attritos reclinans, vix tantillum temporis ſpiritum ab oratione relaxabat. Præterea pauperibus maximè compatiens, quicquid ad manus habere poterat, id illis humaniſſimè erogabat. Vt autem id facilius efficere poſſet, nunquam à ſerendis cucurbitis, alijsque oleribus & leguminibus, ipſiſq; quàmdiligentiſſimè excolendis, irrigandiſq; ceſſabat. Quo demum fiebat, vt nec ipſe otio aliquando torperet, nec ſibi, quid egenis tribueret, deeſſet.
B In perferendis etiam infirmitatibus patientiſſimus cùm eſſet, nihil magis ab obedientia, humilitate, abſtinentia ac ſanctimonia coluit. Vnde & octogenarius ab hac vita diſcedens, maximam ſuæ ſanctitatis famam poſteris reliquit: nec ſecus ab Indis, atque Hiſpanis ac Deo carus habetur, coliturque,

De conuentu S. Iacobi Xiuhtepecij. Conu. XXXVI.

QVOD oppidum Xiuhtepecium, à Quauhnaoac, cui in temporalibus ſubeſt, tribus tantùm millibus paſſuum diſtans, non adeò pinguiorem fortunam nactum ſit, præſens conuentus, diuo Iacobo Apoſtolo ex publicis oppidanorum facultatibus in eo erectus, à 3. ſolummodò Franciſcanis fratribus inhabitatur, incoliturque.

C *De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tuchmilcij. Conu. XXXVII.*

PRAESENS conuentus in Aſſumptionis Beatę Virginis honorem Tuchmilcij, quod Indorum oppidum eſt, atque Mexicano vtitur idiomate, erectus, & à 3. religioſis inhabitatus, cum 36. præcedentibus Archiepiſcopatus Mexicani finibus clauditur, circunſcribiturque: 30. verò, qui ſequũtur, Tlaxcallanicũ ad Epiſcopatũ attinẽt.

De conuentu S. Franciſci Populæ de Angelis. Conu. XXXVIII.

POPVLA de Angelis iſtius patriæ ciuitas ab Hiſpanis inhabitatur, eſtq; epiſcopali Sede inſignis, diſtatq; Mexico potentiſſima vrbe Orientem verſus ad 66. millia paſſuum, inſuper & Minoritico hoc conuentu, quem & 40. fratres ſat commodè inhabitant, & Philoſophiæ ſtudium commendatiſſimum reddit, & plurium religio-
D ſorum patrum (de quibus ſtatim inferius) funus ſupra modum exornat, non ita vulgariter honeſtatur. Inter eos verò patres, qui hoc in loco deceſſerunt, primus nobis occurrit reuerendiſſimus, ac omni religione clarus pater frater Martinus Sarmiento, ſecundus Tlaxcallanorum Epiſcopus; cuius vitam leuiori penicillo depictam hîc annectere non pigebit.

Vita reuerendiſſimi patris fratris Martini Sarmiento.

DVXIT origin præſtantiſſimus hic Antiſtes ex Hoja de Caſtro, diœceſis S. Dñici oppido, ingenuoſq; habuit parẽtes, à quibus cùm in omni pietate, ac Dei timore educatus eſſet, adhuc puerulus eccleſias ſedulò frequentans, ſacrificio Miſſæ, ſacriſq; concionibus intentus aderat; & quicquid ex eis retuliſſet, id vterinæ ſorori, ac cæteris familiaribus conſcenſa ſede domi proponebat, à præfata interim ſorore petens, idq;
E præſago ſpiritu, vt ſibi futuro ſuo tempore Epiſcopo manum deoſcularetur: qua etiã de cauſa nõ rarò verbera pro manus deoſculatione retulit. Effectus poſtmodùm adultus, Minoriticum habitum Burgenſi in Prouincia induit, literiſq; tum philoſophicis, tum quoque theologicis, & ea in Prouincia, atque Valiſoleti operam dedit: ac tãdem cum religioſiſſimo patre fratre Ioanne de Gaona eius prælectore, atq; Prouinciæ Conceptionis alumno, plurimiſq; alijs religioſis ſacerdotio initiatus, ac officio Prædicator, ad has partes, ſub anno à Virgineo partu 1538. ſe contulit. Cumque ingenio ac prudentia polleret, ab huius Prouincię patribus cum patre fratre Iacobo Teſtera eius Cuſtode, quatenus prouincialis Miniſtri vices ſuppleret, ad generale Capitulum Mantuæ ſub anno Domini 1541. celebrandum miſſus eſt. Cùm itaq; præfatus pater

frater

frater Iacobus Teſtera iam ſenio confectus ob eius maturitatem à generali Miniſtro A
in generalem nouæ Hiſpaniæ Commiſſarium per integrum ſexennium electus eſſet,
ſibique frater Martinus Sarmiento caſu quo eius temporis curriculo è viuis decede-
ret,ſubrogatus fuiſſet,ſuperueniente præmemorati fratris Iacobi Teſtera morte , ſibi
in officio ſucceſſit,atque per integrum quinquennium Commiſſariatus generalis mu
nere iſtis in partibus cum maxima omnium admiratione functus extitit . Accidit poſt
aliquantulum temporis,vt religioſiſſimus pater, ac de omni commendatione optimè
meritus frater Iulianus Garçes,Ordinis Prædicatorum alumnus, primusq; Tlaxcal-
lanorum Epiſcopus è viuis excederet,ac Carolus V. Germanorum Imperator ſibi fra
trem Martinum paſtorali in officio ſufficeret. Quod vt ille primùm reſciuit, nullo pa-
cto, id vt acceptaret, compelli potuit,quouſque ſibi per religioſiſſimum patrem fra-
trem Toribium Motolinia prouincialem iſtius tunc Prouinciæ Vicarium in obedien- B
tiæ ſalutaris virtute iniunctum eſt. Aiebat ſiquidem huiuſmodi onus longè imbecilles
ſui corporis atque ingenij vires ſuperare , quamobrem præſtaret illud , robuſtioris,
ac doctioris alterius viri humeris ſuperimponere . Aſſumptus verò ad epiſcopalem
dignitatem,nihil de antiquo rigore , aut ſolita humilitate remiſit , immo potius vili
contentus tegmine,pedeſque incedens,non eſt dedignatus ſacros canones ſub fratre
Ioanne Fucherio eorum prælectore addiſcere , nec humilioribus charitatis operibus
vacare . Præterea pauperibus, miſeris , pupillis atque afflictis ex animo compatiens,
quæ erant ſui muneris adeò diligenter, adeoque vigilanter præſtitit , vt nihil in eo de-
ſiderari potuerit . Quamobrem tum Indis, tum quoque Hiſpanis gratiſſimus extitit.
Nihil etiam magis à famulorum turba, atque opipara menſa abhorruit : quinimmo
frugali refectione contentus, vnico tantùm fratre in ſociũ aſſumpto, commiſſum ſibi C
gregem luſtrare, ſibique ſacramenta de Epiſcopali more adminiſtrare conſueuerat.
Hic denique vigilantiſſimus Præſul contracto ex quadam defatigatione morbo (mi-
niſtrauerat ſiquidem innumeris ferè Indis per tres continuos dies vlla abſque reſpi-
ratione Confirmationis ſacramentum) in hunc ſe recepit conuentum , atque ſacra-
mentis munitus animam cęlo reddidit.Eius mortem omnes tum Hiſpani,tum quoque
Indi maximis lamentationibus,lacrymis,atque ſingultibus proſequuti ſunt,maximũ
interim ſuæ ſanctitatis teſtimonium reddentes , quia omnes illum tamquã verum pa-
trẽ diligebant,venerabãtur,ac ſumma colebãt obſeruantia.Nec abs re ſanè, cùm nihil
eo continentius,nihil humanius, nihil affabilius,ac nihil denique humilius extiterit.

De fratre Didaco Olarte.

FRATER Didacus Olarte eo ex oppido , quod Medellin Hiſpanicè nuncupa- D
tur, oriundus vnus eorum fuit,qui cum ſtrenuo illo heroë, ac Caroli V. Germa-
norum Imperatoris,Hiſpanięq; Regis exercitus Duce Ferdinãdo Corteſio tum Mexi
cum celeberrimã ciuitatẽ,atque Monteſſumę potentiſſimi Mexicanorũ Regis ſedem,
tum quoque quod nouæ Hiſpaniæ reliquũ eſt , deuictis,debellatiſq; Indis expugnan-
tes præfati Hiſpaniæ Regis imperio ſubiugarunt,ac innumeros penè labores , innu-
meraque vitæ diſcrimina eo in negotio ſubierunt . Qui eius poſtmodum vitæ pertæ-
ſus, ac temporalem militiam , militaremque licentiam execratus, cùm adhuc vegeta
eſſet ætate mũdi contemptis illecebris, ac ſeculo nequàm vale ex animo dicto Chriſti
militiæ,ac Franciſcanæ Religioni,vt quod ſibi vitæ ſupererat, id in ea inſumeret,Mi-
noritico habitu Mexicano in conuẽtu ſumpto,aſcribi voluit.In qua ſanè eos fecit pro-
greſſus,ac adeò ſtrenuè militauit,vt primis illis duodecim huius Prouinciæ fundato- E
ribus(de quibus ſat,ſuperque abundè ſuperius)comparandus facilè veniat.Fuit nam-
que ab ipſo Religionis ingreſſu ad vltimum vſque vitæ halitum in perferendis labo-
ribus patientiſſimus, profunda quadam humilitate pręditus , ardenti erga Deum &
proximum charitate inflammatus,in oratione aſſiduus, comis, affabilis, paupertatiſ-
que & abſtinentiæ amantiſſimus . Præterea Indicum idioma non abſque labore aſſe-
quutus ſacris concionibus , ac inſtruendis in fide barbaris iſtius patriæ nationibus
quàm diligentiſſimè vacauit, ita vt innumeram eorum multitudinem ad fidem
conuerterit. Eo etiam nihil humilius fuit, cùm in Guardianum, Diffinitorem,
atque huius Prouinciæ Miniſtrum ſæpius electus nihil eorum , quæ ad iuniorem
fratrem

A fratrem vel etiam nouitium ex munere ſpectant, prętermiſerit: & Epiſcopatum, à Philippo 2. Hiſpaniarum Rege ſibi oblatum, renuerit, aſſerens ſe tãto munere indignum, cùm alioquin digniſſimus eſſet, rogansq; eius Maieſtatẽ, vt ſe digniori tantum munus conferre dignaretur. Hic igitur tantus pater, cùm ex hac patria in Hiſpaniam ferè ſeptuagenarius ad præfati regis Philippi iuſſum traieciſſet, ſeq; de quibuſdam impoſturis ab vno, vel altero calumniatore falsò attributis luculentiſſimè purgaſſet, maximo cũ honore has in regiones, habito prius in Hiſpania ex regio mandato fratrum delectu, regreſſus, acutiſſimoque morbo correptus, hoc in sancti Franciſci conuentu diem clauſit extremum, ſepultuſque extitit.

De PP. FF. Roderico Bienuenida, Michaele de Torreionzillo, & Ioanne de Beiar.

AD pręcedentes fratres hoc in ipſo S. Franciſci conuentu appoſitus eſt frater Ro-
B dericus Biẽuenida, Prouinciæ olim S Iacobi alumnus; qui ingenio pollens, ac Indorum ſalutẽ maximè ſitiens, ad has partes trãsfretauit; vbi poſtquàm Indicum idioma didiciſſet, tot populos tum intra huius Prouinciæ fines, tum quoq; Xaliſcana in regione, prę ſertim verò in valle de Vanderas, quam pientiſſimus pater frater Frãciſcus Laurentius à montanis quibuſdam Indis inhabitandam curarat, ad fidem conuertit, vt vix ſibi parẽ ea in re habuerit. Fuit præterea diligentiſſimus Dominicæ vineæ operarius, virtute præditus: qua etiam de cauſa ab omnibus & in vita, atq; etiam in morte maxima in veneratione habitus eſt.

Frater verò Michaël de Torreionzillo poſt ſuſceptum in Carthaginenſi Prouincia Minoriticum habitum, atq; poſt aſſequutam profundiſſimam quandam humilitatem cum oratione, paupertate, atque ardenti charitate coniunctam, has ad partes conuo-
C lans, Mexicanum idioma quàmcitiſſimè didicit; atque quod ſibi vitæ reliquum fuit, licèt exceſſiua quadam corpulentia grauaretur, aduerſaque conflictaretur valetudine, id totum in inſtruendis in fide Indis, ſacriſque eorum confeſſionibus excipiendis conſumpſit, emenſis interim ea propter plurimis milliarijs, aſperrimiſq; montibus ſuperatis: quare moriẽs hoc in loco maximũ ſanctitatis odorem oĩbus ſibi notis reliquit.

Idipſum quoque præſtitit humillimus pater frater Ioannes de Beiar, qui præfatæ Carthaginẽſis Prouincię alumnus, cum patre fratre Iacobo Teſtera ex Hiſpania huc ſub anno 1542. ſe contulit, adeoq; beatum Ioſephum Saluatoris Chriſti nutricium, ac glorioſiſſimę Virginis ſponſum coluit, adeoq; ſuis concionibus (vti par erat) extulit, vt in cauſa extiterit, quatenus vniuerſa hæc noua Hiſpania eũ ſibi in peculiarem patronum ſumpſerit. Fuit pręterea piẽtiſſimus hic vir ſui ſtatus ſupra modum obſeruãs,
D præcipuuſq; Euãgelicæ paupertatis cultor, inſuper & alterius cuiuſuis virtutis amãtiſſimus; ac ſenſitiuo apetitui tantopere dominatus extitit, vt nec aduerſitatibus fractus ſit, nec proſperis aliquando ſucceſſibus ſibi efferri contigerit: ſed ſemper ſibi ſimilis tum iſta, tum quoque illa æquo, atq; ſereno animo exceperit. Quod vel in eius exceſſu ſatis patuit: nam præmonitus à Medico, vt ſe ad tranſitum præpararet, quandoquidem intra duas horas ſibi moriendũ eſſet; immutatis vultibus, atque hilari animo reſpondit: *Immenſas ea tibi de re gratias ago; Deuſq; opt. max. tantæ conſolationis vices pro me rependere dignetur; nam nihil gratius auribus meis hoc nuncio inſonuiſſe potuit. Cupio ſiquidẽ diſſolui & eſſe cum Chriſto, vt tandem ille me recipiat, qui pro me mori dignatus eſt. Cæterùm nihil ex maximo Dei beneficio mihi conſcius ſum, licèt non in hoc iuſtificatus ſim. Quod ſi quid interim criminis perpetrati me fugiat, id mihi ab illo miſericordiarum fonte condonari exoro.*
E Hiſque dictis maxima cum tranquillitate, dierum omnino, atque bonorum operum plenus animam exhalauit. His patribus adiuncti ſunt alij quàmplures religione inſignes, moribus clari, ac ſanctitate conſpicui; qui ſuis concionibus, optimiſq; exemplis pinguiſſimos fructus Dominicum in horreum intulêre, plurimiſque Indis ſalutis cauſa extiterunt. Inter quos enumerandi veniunt PP. Franc. de Villalbar Prouinciæ Burgẽſis, Ioãnes de Alameda Prouinciæ Cõcept. Melchior à Beneuẽto Prouinciæ S Gabri.

De conuentu S. Franciſci Totomioacanis Conu. XXXIX.

PRAESENS conuẽtus Totomioacanis, quod oppidulũ eſt à paucis Indis inhabitatum, tribuſque millibus paſſuum à Popula de Angelis diſtans, in honorem S.

Franciſci ex diuerſis oppidanorũ facultatibus iuxta eorũ exigentiam conſtructus eſt; qui à duobus tãtum fratribus inhabitatur, & hi in omni euentu ſpirituali illis adſunt. A

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tlazcallæ Conu. XL.

TLAXCALLA perampla ciuitas eſt, atq; Tlaxcallenſis prouinciꝫ metropolis, quàmplura Indorum oppida ſibi ſubiecta habens. Intra cuius ambitum præſens monaſterium, Aſſumptioni Virginis ſacrum, poſtquàm Mexicũ à ſtrenuo illo Hiſpanici exercitus Imperatore Ferdinando Corteſio ſecundò expugnatum fuit, ex diuerſis deuictorum ſpolijs, atque ex pijs ciuium eleemoſynis extructum eſt, in quo commoantur 10 fratres, quorum 3. ſacras ſaluberrimaſque ad populum conciones habent.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Tutellæ. Conu. XLI.

SVNT à proximè præcedenti conuentu in Tlaxcallenſi prouincia & alij nouem diuerſis in oppidis erecti, quorum primus eſt is, qui ſub inuocatione S. Ioannis Baptiſtæ in oppido Tutulla ad mille tantùm paſſus à ciuitate Tlaxcalla, conſtructus ex diuerſis piorum oppidanorum eleemoſynis perſeuerat, & à 2. fratribus incolitur. B

De conuentu S. Philoſophi Cuixtlæ Conu. XLII.

SECVNDVS verò eiuſdem Tlaxcallenſis prouinciæ conuentus eſt is, qui in Apoſtoli Philippi honorem Cuixtlæ, quod Indorum oppidũ eſt, 6. milliarijs à præfata ciuitate Tlaxcalla Occidentem verſus diſtans, ex Tlaxcallenſium communibus ſumptibus ædificatus, & à 2. religioſis officio Prædicatoribus inhabitatus conſpicitur.

De conuentu oppidi Natiuitatis B. Virginis. Conu. XLIII. C

SPECTAT quoque ad eandem Tlaſcallenſem prouinciam id oppidum, quod 6. millibus paſſuum à Tlaxcalla ciuitate diſtans, interq; Meridiem, & Occidentem ſitum Natiuitatis D. Virginis nomine appellatur, ac prꝫſenti conuentu, ex oppidanorum facultatibus olim contructo, & à duobus fratribus plerunq; inhabitato, gaudet.

De conuentu S. Ildephonſi Veiutlypanis. Conu. XLIIII.

DIVINAE laudis, & gloriæ cauſa Veiutlypanenſes hoc monaſterium, diuo Ildephonſo ſacrum, intra Veiutlypanis oppidi, quod 12. millibus paſſuum à Tlaxcalla diſtat, mœnia, communibus quoq; ſumptibus, atq; laboribus à fundamentis erexerunt, perfeceruntque. Inhabitatur verò præfatum hoc monaſterium à 2. religioſis. D

De conuentu S. Franciſci Topoianci Conu. XLV.

PRAESENS conuentus Topoianci, quod Traxcallenſis prouinciæ oppidum eſt, diſtatq; Tlaxcalla 3. paſſuũ millibus, in S. Franciſci memoriã ædificatus extitit, & à 2. fratribus inhabitatur Hîc quidã Indus de nouo ad fidẽ cõuerſus, qui frates noſtros in S. Agathæ pago non longè à Topoianco diſtante humaniſſimo hoſpitio excipere aſſueuerat, grauiſſimam cùm in infirmitatem incidiſſet, factus in extaſi, coactum vidit iudicium: cui cùm iudicandus præſentaretur, à pluribus Dæmonibus àd tartara deducendus inuaditur; quibus cùm aliquot Angeli reſiſterent, ſuperuenit diuus Iacobus Apoſtolus, cui ille deuotiſſimus à ſui conuerſione fuerat, qui eum fugatis Dæmonibus à tanto diſcrimine liberauit. Hic tandem Indus in ſe conuerſus, quæ ſibi in ea mentis alienatione contigerant, tum fratribus, tum cæteris indigenis ex ordine narrans, in cauſa extitit, vt quàmplures ex illis barbaris de nouo ad fidem conuerſis idolatriæ, ac dæmoniacis ſuperſtitionibus, quibus immerſi (licèt occultè) adhuc tenebantur, vale omnino dicerent, Chriſtianiſq; præceptis à fratribus noſtris ſibi traditis firmius adhꝫrent, conſentirentque. E

De conuentu oppidi S. Annæ. Conu. XLVI.

SIBI conſcij eius oppidi, quod S. Annæ nũcupatur, diſtatq; 6. miliarijs Orientẽ verſus à Tlaxcalla, accolꝫ quantũ vtilitatis cꝫteris in gyro Indis ex fratrum noſtrorũ

A conſortio obueniſſet;hunc etiam illis conuentum, quem eorum duo ſat commodè inhabitarent,apud ſe erectum voluêre à quibus ſpiritualia bona recipiunt.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Atliuetzæ. Conu. XLVII.

ATLIVETZENSES hoc apud ſe noſtris fratribus monaſteriũ, Conceptioni virginis ſacrum,erigendum curarunt. Eſt autem Atliuetza Tlaxcallenſe oppidum;& inter Aquilonem & Occidentem ſita,ad quintum lapidem tantùm à Tlaxcalla metropoli diſtat. Inhabitatur interim hoc monaſterium à 2.ſolummodò fratribus.

De conuentu S. Ludouici Quamantlæ. Conu. XLVIII.

IMPVLSI huius Prouinciæ fratres ſingulari quadã beneuolẽtia,& pietate,qua in B miſeros huius regionis indigenas ferebantur, ne interim miſerrimè à Dæmone deluſi,deceptiq; perirent,hunc conuentũ, S.Ludouico Toloſano Præſuli dicatum, Quamantlæ,quod Tlaxcallenſis Prouinciæ oppidum eſt, diſtatq; à ciuitate Tlaxcalla 15. millibus paſſuum,ex publicis tamen oppidanorum ſumptibus ædificari,perficiq; fecerunt,quatenus decem religioſi, quorum pars fidelium conuerſioni incumberet, reliqua verò patrium idioma addiſceret, in eo commodè habitare,ac commorari poſſent.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Atlancatepecij. Conu. XLIX.

SVAM erga fratres noſtros beneuolentiam,atq; recepta ob beneficia gratitudinẽ commendaturi Atlancatepeciani, hunc illis conuentum in S.Ioannis Baptiſtæ memoriam, Athlancatepecij, quod Tlaxcallenſis eiuſdẽ Prouinciæ oppidũ eſt, diſtatq; à C Tlaxcalla metropoli Aquilonem verſus 16.milliarijs,ex publicis facultatibus ædificatũ voluêre:inſuper & 2.fratres eius accolas omni humanitate,ac in omni euentu obſequio, ſpiritualibus temporalia beneficia rependentes, proſequuntur.

De conuentu SS. Petri & Pauli Cacatlanis. Conu. L.

CACATLANICOS in catholica fide, ſibi à noſtris fratribus ante 50. annos tradita,impræſentianum vſque perſeueraſſe teſtis eſt hic conuentus,in SS.Apoſtolorum Petri,& Pauli memoriam Cacatlanis,quod non vulgare oppidũ eſt, diſtatque Mexico Aquilonem verſus 55.millibus paſſuum,erectus, & à 3.religioſis inhabitatus.

De conuentu S. Gabrielis Cholullæ Conu. LI.

D CHOLVLLA vnum eſt ex nobilioribus Indorum nouæ totius Hiſpaniæ oppidis,diſtatq; ab Angelorum Popula (cuius ſuprà meminimus) Occidẽtem verſus quinq; milliarijs: intra cuius ſepta præſens conuentus, Archangelo Gabrieli ſacer, & à 24.fratribus,quorũ maior pars Latinis incumbit literis,inhabitatus,communibus oppidanorum ſumptibus in ipſa prima catholicæ fidei prædicatione ædificatus extitit.

De conuentu S. Michaelis Vexotzingi. Conu. LII.

MIRVM eſt quanto conatu veternoſus ille ſerpẽs, Dæmon ſcilicet, laborauerit, ne Indi regionis iſtius indigenæ catholicã fidem ſuſciperent,quouſq; vlulatus, dum idola,in quibus ab eis colebantur,comminuerentur,ediderint;quibuſque artificijs,vt tandem noſtri fratres huiuſmodi comminutionis authores mactarentur,extermi E minarenturque vſi fuerint. Quod vel hinc ſaltẽ coniectare licet. Nam curantibus pręfatis fratribus, vt aliquot Indi hinc indè diſperſi ſimul congregarentur, conſtruerentq; humano more oppidum,quatenus ſic ſimul iuncti facilius edoceri, feliciuſq; in catholica fide inſtrui poſſent;auditæ ſunt iteratæ quędam, eæq; mœſtiſſimę voces aientes *Proh dolor,ecce auferũtur à nobis.* Quod vt primùm fratribus innotuit,curarunt ij,idq; diligentiſſimè,vt præſens conuentus,diuo Michaeli, cæleſtis militiæ Principi, qui olim draconem,eiuſque ſequaces cæleſtibus è ſedibus deturbauit, Vexotzingi, quod nobiliſſimum Indorum oppidum eſt,diſtatq; à prędicto oppido Popula verſus Occidentem 12.millibus paſſuum,ex publicis eius habitatorum facultatibus conſtrueretur. Inhabitatur præfatus hic conuentus à 6.religioſis, qui eis in omni ſpirituali euentu adſunt.

De onuentu S. Mariæ de Ieſu Atlixci aliàs Acapetlaocanis. Con. LIII.

ATLIXCVM ſiue Acapetlaocanis oppidum 13. millibus paſſuum à præfato oppido Popula diſtat, mixtimq́; tum ab Hiſpanis, tum quoq; ab Indis inhabitatur, inſuper & duplici eccleſia, ſęculari ſcilicet, atq; regulari cohoneſtatur. Illa tamen, ſæcularis nempe, à parocho, qui Hiſpanorum gerit curam, incolitur: iſta verò, regularis videlicet, vtrorumq; oppidanorum ſumptibus olim ſub inuocatione S. Marię de Ieſu ædificata, à 4. Franciſcanis fratribus, qui Indos catholica imbuũt fide, inhabitatur.

De conuentu S. Andreæ Calpæ Conu. LIIII.

AD 15. lapidem à præfato oppido Popula Mexicum verſus Calpa plurium Indorũ oppidum occurrit: cuius mœnibus præſens conuentus, diuo Andreę Apoſtolo ex publicis oppidanorum ſumptibus olim erectus, & à 3. fratribus inhabitatus exiſtit. B

De conuentu S. Martini Quauhquechulæ Conu. LV.

CVPIENTIBVS noſtris fratribus Quauhquechulæ, quod mediocre Indorũ oppidum eſt, diſtatq́; à præfato oppido Popula, idque Meridiem verſus, 18. millia rijs, commorari, adfuêre ſtatim eius proceres, qui præſentem conuentum in S. Martini memoriam illis ex publicis facultatibus ædificandum curarunt. Conuiuunt frequentius præfato hoc in conuentu 4. religioſi, qui illis ſacramenta miniſtrant.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Amozocij. Conu. LVI.

PLVRIMVM valuiſſe apud Amozocianos noſtrorum fratrum authoritatem cùm in omni re, tum maximè in præſenti conuentu exiſtimari poteſt. Licèt enim ij pauperes eſſent, nec ita multi (eſt enim Amozocium paruum, tenueq́; Indorum oppidum 9. milliarijs à præfato oppido Popula Orientem verſus diſtans) inſuper & ab idolorum ſacerdotibus ſub diris comminationibus, ne id facerent, prohiberētur; nullo tamen pacto impediri potuerunt, quominus hunc conuentum, Aſſumptioni B. Virginis ſacrum, & à 3. fratribus impræſentiarum inhabitatum, illis erigerent, conſtruerentq́. C

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Quauhtinchæ. Conu. LVII.

METVENTES noſtri fratres ne Quauhtincha mediocre Indorum oppidum, 12. millibus paſſuum à pręfato oppido Popula diſtans, ſuſceptam fidem catholicam, ſe aliquando abſentibus, deſereret, atque in idololatriam relaberetur, hunc apud ſe conuentum, Dominico præcurſori ſacrum, & à 2. fratribus inhabitatum ex publicis facultatibus à fundamentis ad verticeem vſque ædificatum voluêre. D

De conuentu S. Iacobi Tecallis Conu. LVIII.

IDEM omnino metus effecit, vt præfati fratres hunc etiam conuentum, diuo Iacobo Apoſtolo ſacrum, & à 3. religioſis incultũ, Tecallis, quod Indorũ oppidũ eſt, diſtatq́; à pręfato oppido Popula 15. millib' paſſuũ, ex publicis facultatibus cõſtruerēt.

De conuentu S. Franciſci Tepeiacaci. Conu. LIX.

TEPEIACACVM oppidum, 18. millibus paſſuum à præmemorato oppido Popula Orientē verſus diſtans, cùm ab Indis, tũ quoq; ab Hiſpanis occupatur, præſentiq; conuentu, ex vtrorumq; oppidanorũ facultatibus in ſeraphici patris Franciſci honorem conſtructo, & à 5. religioſis inhabitato, cohoneſtatur, condecoraturq́ue. E

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Acatzingi. Conu. LX.

VT quam orthodoxam fidem Acatzingani fratribus noſtris prædicantibus imbiberāt, præcipitata ætate retinerēt, nulloq́; pacto vomitũ, idolatriã ſcilicet repeterent hunc conuentũ, diuo Ioanni Euãgeliſtæ ſacrũ, Acatzingi, quod Indorũ ſolummodò oppidum eſt, diſtatq́; Popula, cuius ſuperius mentionem aliquãdo fecimus, 24 milliarijs, ædificatum, & à 3. religioſis, quorum duo ſacras ad populum conciones habent,

A beret,ſacramentaq; Eccleſiaſtica miniſtrarẽt,incultũ huius Prouinciæ patres voluêre.

De conuentu S.Tho. Apoſtoli oppidi S.Tho.de Acatzingo. Conu. LXI.

DISTAT oppidum S.Thomę de Acatzingo 9. millibus paſſuum ab Acatzingo etiam Indorũ oppido,cuius proximè præcedenti loco : eſtque ſatis tenue,nec ita magnum;ideoq; hic conuentus,Apoſtolo Thomæ ſacratus,in eoq; olim conſtructus,à 2. tantùm fratribus,à quibus moribus & doctrina ſana imbuuntur,inhabitatur.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Quechulaci. Conu. LXII.

EST Quechulacum Indorum oppidum, diſtatq; ab Angelorum Popula Orientẽ verſus 30. millibus paſſuum: quod cùm catholicam fidem à noſtris fratribus ſibi B prædicatam ſuſcepiſſet,hoc illis monaſterium,diuæ Marię Magdalenes ſacrum,ex publicis facultatibus ædificandum curauit.Inhabitatur autem præfatum hoc monaſterium à 3.religioſis,quos oppidani magno animi affectu & obſeruantia proſequuntur.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Tecamachalci. Conu. LXIII.

CONVENTVS hic in Aſſumptionis B.Virginis honorẽ Tecamachalci, quod inſigne oppidum tum ab Hiſpanis, tum quoq; ab Indis inhabitatur, diſtatq; Meridiem verſus ab oppido Popula 27. milliarijs,erectus eſt;quem 4. fratres inhabitant.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Teoacanis. Conu. LXIIII.

CVM Teoacanicos Minoritici vnius apud ſe ædificatio conuẽtus ad quandã im- C mortalitatis ſpem raperet,hunc Conceptioni Marię ſacrum,& à 4.fratribus incultum,vt primùm ſibi ab huius Prouinciæ patribus conceſſum extitit, intra communis oppidi mœnia à fundamentis ad apicem vſque conſtruendũ abſoluẽdumq; curarunt.

De conuentu Dominicæ natiuitatis Xalapæ. Conu. LXV.

FACTVRI ſedulò quæ huius Prouinciæ patres velle ſciebant Xalapani, hunc conuentum,Dominicę Natiuitati dicatum,& à 4. fratribus frequentius incultum, ſtatim poſt acceptam ab eis catholicam fidem,Xalapę,quod magnum ſatis oppidum eſt,diſtatq; ab Angelorũ Popula 100.milliarijs, vel circiter,communibus ſumptibus ædificari,perficiq; fecerunt.Mortem obijt hoc in conuentu, ſepultuſq; eſt religioſiſſimus pater frater Franciſcus Marquina Prouinciæ Cantabriæ alumnus,atq; ex Victo- D ria oriundus : qui ex propria Prouincia ad has regiones anno Domini 1550. traijciẽs, poſt aſſequutum Indicum idioma, tot, taleſq; in infidelium conuerſione fecit progreſſus, adeoque mitis,humanus, affabiliſque omnibus fuit, vt cuiuis alteri ex pręcipuis Dominicę vineę his in partibus cultoribus comparãdus facilè veniat, & ab oĩbus Deo dilectus paſſim nũcupatus ſit. Hic igitur tantus vir,grauiſſima infirmitate ex labore, & incommodis in ipſa catholicæ fidei prædicatione contracta, cum maxima ſanctitatis opinione,ac maximum ſui deſiderium confratribus relinquẽs,in Dño obdormiuit.

De conuentu S. Franciſci oppidi Veræcrucis. Conu. LXVI.

VERA CRVX inſigne Hiſpanorũ oppidũ 15.à celebri portu S.Ioãnis de Vlua milliarijs diſtat, interque cętera ædificia apud ſe erecta continet & hunc conuen- E tum,S.Franciſco ſacrũ,& à 4. fratribus incultũ:qui eiuſdẽ eſt cum ipſo oppido ætatis.

De conuentu S.Franciſci Habanæ. Conu. LXVII.

VLTIMVM hac in Prouincia locũ obtinet is conuẽtus, qui ſub S. Frãciſci inuocatione Habanæ, quæ inſulæ Cubæ oppidũ eſt maritimo, tutoq; portu inſigne, diſtatq; à portu S.Ioannis de Vlua 900.milliarijs,erectus conſpicitur,quiq; à 4.fratribus inhabitatur. Qui ſanè conuentus, ſi eius fundationis ratio habeatur, multò antiquior eſt,quàmplurimis alijs ſe præcedentibus:nihilominus tamen quòd ex Prouincia Hiſpaniola, ſiue ſancti Dominici,cui pluribus ſubiacuit annis, legitimis ex cauſis de patrum conſenſu obuenerit,ideo ſexageſimusſeptimus ac vltimus ſibi locus contingit.

De monaſterio S. Claræ Mexici.

EST hac in Prouincia à præcedentibus fratrum conuētibus quoddam Vrbaniſtarum ſororum Clariſſarum monaſterium Mexici erectum,& ab earum 50. inhabitatum; quod ex peculiaribus tum Hiſpanorum,tum quoque iuuencularum de nouo ad Ordinē aduentantium facultatibus à fundamētis ad apicē vſq; ædificatum extitit.

Cuſtodia S. Saluatoris.

ANNECTVNTVR huic Prouinciæ duæ Cuſtodiæ;quarum altera S.Saluatoris,altera verò S.Franciſci nomine nuncupatur.Illa tamen,S.Saluatoris ſcilicet, ea in ampliſſima regione,quæ Guaſteca ſiue Pannuco dicitur,conſtituta, ex 6.fratrum conuentibus, in quibus 12. tantùm fratres omnes ferè officio Concionatores commorantur,conſtat. De quibus nihilominus conuentibus, quòd non ita pridem ædificati ſint,quodq; nihil aliud memoria dignum à vita felicique tranſitu pientiſſimi patris fratris Andreæ de Olmos in eorum altero, Tampicano videlicet,vita functi nobis miniſtrēt,nihil penitus dicemus: ſed ad enarrandā eius vitam feſtino gradu tranſibimus. B

Vita patris fratris Andreæ de Olmos.

DVXIT originem religioſiſſimus pater ex quodam Burgenſis diœceſis oppidulo,honeſtiſſimoſque habuit parentes:quibus orbatus,vterinæ ſorori honeſto viro nuptæ in oppido Olmos, vnde & cognomen Minoritico indutus habitu trahere voluit,per aliquot annos conuixit.Effectus verò adoleſcens, cùm à teneris vnguiculis Latinis inſudaſſet literis, Iuri tum ciuili,tum quoq; canonico ſedulam nauauit operam, ac 20. ſuæ ætatis annum attingens Franciſcanæ Religioni in Minoritico Prouinciæ Conceptionis Valiſoletano conuentu nomen dedit.Cùmq; ingenio polleret,poſt trāſactos probationis dies ad Philoſophiæ, ac ſacræ Theologiæ ſtudium à patribus promotus eſt.Quorum ſpei de ſe conceptæ dum ille ſatisfacere ſatagit, in doctiſſimum virum,inſignemq; Eccleſiaſtem euaſit.Agebat per id tempus Tribulēſis Minoritici conuentus Guardianum omni commendatione digniſſimus pater frater Ioannes Zumarraga,qui cùm ab hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus, idq; ad Caroli V inſtantiam, in Cantabriam de quibuſdam lamijs cogniturus Commiſſarius eſſet miſſus,fratrem noſtrum Andream in ſocium,atque in tanto negotio cooperatorem habere voluit. Accidit præterea,vt,inſtante eodem Carolo V.Imperatore,præfatus pater Ioānes Zumarraga ad Mexicanum Epiſcopatum ſub anno 1528. aſſumeretur; vtque eundem fratrē Ioannem ſecum etiam habere vellet. Quamobrem agnoſcens ille quantum vtilitatis nouellæ ei Eccleſiæ ſuis concionibus afferre poſſet,intrepidè ſe tanto accinxit itineri; ac conſcenſa Hiſpalis naui præfato cum Epiſcopo has ad partes traiecit; miſeriſque eius indigenis per 43. continuos annos maximo adiumento,maximoque vſui fuit. C D

Erat tantus hic vir mediocris ſtaturæ, robuſtioriſq; complexionis; vnde & quoduis pœnitentiæ genus ferre poterat,quod ille prænoſcens, ſuum corpus ſingulari quadā abſtinentia,immenſiſq; laboribus affligebat.Nam aſſequutus prius tum Mexicana,tū Totonaca,tum Tepuaca,tum quoque Vaxteca linguis,cilicio equinis ex crinibus cōfecto ad carnes amictus, & pauperrimo,eoq; ſimplici,habitu contectus,ac nudis pedibus incedens,nihil interim aliud à quibuſdam herbarum radicibus, & patrio illius regionis pane in cibum,& aqua in potum admittens,eas omnes Prouincias,quarum linguas didicerat,plurimis interim montibus ſupra modum aſperrimis, feriſq; ſcatentibus,ac plurimis tum paludibus,tum quoq; fluuijs profundiſſimis,non abſq; præſentiſſimo vitæ diſcrimine,ſuperatis,luſtrabat; nihilq; penitus intactum relinquebat, vt efferatos illarum gentiū mores ad frugem corrigeret;idolatriam,comminutis atq; in fruſtra redactis idolis,templiſq; ſuccenſis,ex earum pectoribus prorſus eliminaret,horrēdum illud crimen,carnis ſcilicet humanæ comeſtionem, cum alijs quàmplurimis abhominationibus coniunctum, eiſq; ſupra modum familiare omnino extingueret; ac tandem,erectis catholico more eccleſijs,eas ad Chriſtum conuerteret, Chriſtianiſque moribus imbueret.Nec facilè quis referre poſſet, quot calumnias, quotque impoſturas eo in negotio ille ſuſtinuerit,quot labores & miſerias ſuperauerit,ac quæ denique vitę diſcri- E

A diſcrimina ſępè ſępius ſubierit. Quæ tamen vir prudens patientiæ clypeo protectus, diuinoque fretus auxilio, inuicto pectore, atque conſtanti pede compreſſit, ſolū Deum, cui ſe totum deuouerat, commiſeratque præ oculis habens. Nec interim ſua ſe ſpes fefellit: reuexit namque, idque Dei fauore, glorioſam tantis de tribulationibus victoriam; ſtratoque Dæmone de eis omnibus triumphauit, ac tandem crucis trophęum infinitis penè in locis erexit.

Licèt enim tantus hic pater vir doctiſſimus, prudentiſſimusque eſſet, ac plures (vt meminimus) calleret linguas, nihilominus tamē quàm humillimè de ſe ſentiebat, inutilem ſe ſeruum, atque ad honores & munia minus aptum, minusque idoneum exiſtimans. Qua etiam de cauſa in id maximè incumbebat, vt tum à ciuitatibus, tum quoq; ab oppidis, & fratrū conuentibus barbaras inter nationes, atq; omnino ſylueſtres ageret; quatenus nec à correligioſis ad aliquod Ordinis officiū, quod illi maximè affectabant, promoueretur; nec à ſæcularibus vrbanitate prędítis, & in ſe maximè propēſis honoraretur. Interim tamē nec oleū, nec operā (vt aiunt) perdidit: nā ad Chichimecas efferatiſſimos homines vſq; penetrans, quā plurimis tēplis, & crucibus montoſis illis, atq; inuijs in regionibus erectis innumeros penè infideles, atq; plurimis tū ſuperſtitionibus, tū quoque impietatibus deditos ſacro regenerationis lauacro abluit; catholicam fidem docuit; belluinos mores relinquere coëgit, ac tandem in omni pietate inſtruxit. A quibus tamen non ſemel, atque ſecundò, immo ſæpè ſæpius inſidias, vt morti traderetur, perpeſſus eſt. Has tamen, diuino ſibi opitulante fauore, elumbes reddidit. Cùm enim ſemel feria v. in cæna Domini aliquot barbari idolorum comminutionem, exterminationemque ægrè ferentes, ſtraminaceum tuguriolum à venerabili patre Andrea conſtructum, contortis in ipſum ignitis ſagittis, comburere ſatagerent, conarēturque, vt ipſum inde egreſſum poſtea occiderent, comederentque: adeò ſtramen, licèt ſicciſſimum reſtitit, vt nihil penitus detrimenti præfatum tuguriolum perpeſſum ſit; & illi tum rubore, tum quoque timore perfuſi, exiſtimantes aliquid diuinitatis in homine latere, (vt ipſimet poſtmodum faſſi ſunt) inde re infecta abſceſserint. Præterea cùm ſemel atque iterum inter agendum iter ijdem barbari, vel in ſyluis, vel in montibus ſanctum hunc patrem ſagittis confodere niſſi ſint; nihilminus præſtare potuerunt, retortis interim ſagittis in ipſos ſagittarios recidentibus. Quod vt illi ex multiplici experiētia didicerunt, ab illo in poſterum perſequendo deſtitêre, nec ſecus ac ſanctum virum, atque à Deo miſſum in poſterum habuêre, veneratique ſunt.

Fuit Dominicæ crucis obſeruantiſſimus, nihilque magis in ore habebat, quàm illud Apoſtoli Pauli: *Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quē mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo.* Et ne eius acta ab huiuſmodi verbis diſſentire viderentur, quicquid delectamenti, aut requiei proprio corpori afferre poterat, id ſibi omnino ſubtrahebat; vt vel ſic Chriſtum cruci affixum expeditius ſequi poſſet, ſibiq; pro viribus conformaretur. Præterea crucem perpetuò manu geſtans, quò ſe illi maiores offerebant difficultates, eò hilarior euadebat, inquiens: *Quid volo niſi crucem? Quid mihi cum voluptatibus? Non ne in hac Chriſtus Dominus pro me mori dignatus fuit? Libenter itaq; pro eius amore & ego quamcunq; amplexabor crucem, vt tandem ille me recipiat, qui & me in cruce redemit.* Quicquid verò temporis ſibi vel à concionibus, vel à ſacris confeſſionibus excipiendis, vel à catechizandis catechumenis, vel ab oratione reliquum erat, id totum ab vna vel altera hora, qua ſomno, & reficiendo corpuſculo

E indulgebat, vel in perlegendis ſacrę ſcripturæ libris, vel in ſcribendo inſumebat. Cuius ſanè rei teſtes ſunt ſequentes à ſe editi tractatus, nempe Alphonſi à Caſtro opus aduerſus hęreſes ex Latina lingua in Hiſpanicam metricè traductum: Libellus de finali iudicio doctiſſimus, atque Indis omnino, neceſſarius, Indica lingua editus: Ars addicendi linguam Mexicanam: Dictionarium eiuſdem linguæ: Doctiſſima quædam problemata eadem lingua compoſita: Tractatus ſacramentorum Mexicano etiam idiomate: Tractatus de ſacrilegijs eodem prorſus idiomate: Libellus doctiſſimos ſeptem ſermones Mexicana lingua elaboratos continens: Ars addiſcendilinguam Vaſtecam: Dictionarium eiuſdem linguæ Vaſtecæ: Tractatus ſeptem peccatorum mortalium lingua Vaſteca: Doctrina Chriſtiana eadem etiam lingua: Modus confitendi eadem

penitus

penitus lingua: Ars addiſcendi Totonacum idioma: Vocabulariũ eiuſdem Totonaci A idiomatis. Qui omnes libri vt vulgari lingua ſunt editi, ita Indis de nouo ad fidem conuerſis maximo ſunt vſui, maximeque neceſſarij.

Paulò antequam deuotiſſimus hic pater carnis ergaſtulo ſolutus: aſtra (vt piè creditur) peteret. Indi Chichimecæ, quos ille ſummo labore ad fidem conuerterat, tum Regi, tum quoq; proprio Archiepiſcopo rebellarunt. Cumque ob itinerum difficultates, obque eorum ferocitatem difficilis ad eos pateret acceſſus, zelantiſſimus hic pater, omni poſtpoſito vitæ diſcrimine (licèt quàmplurimi, ne id faceret, diſſuadere conarentur) præcipitata iam ætate, ac penè languente, ad eos penetrauit; tantumque ſuis concionibus, pijsque adhortationibus effecit, vt eos ad facti pœnitentiam, atque ad ſaniorem mentem reduxerit, & ab illis diſcedens, cùm ſe breui moriturum, nec eos amplius viſurum aſſeueraſſet, maximum ſui deſiderium reliquerit. Præſago etiam ſpiri- B tu inſigni cuidam ſibi nepoti, Auguſtiniani Ordinis alumno, quæ ſibi euentura erant, multò antea prædixit, ſecumque ea deplorauit. Præterea Indo cuidam infirmo, qui ſibi commiſſa crimina in cõfeſſione detexerat, ab eo diſcedens, cùm adhuc benè valeret, dixit: Maneto in pace, proque me orare memento, cùm per horam tantùm ante me moriturus ſis. Quod omnino euenit: nam poſt horam à præfati Indi morte frater Andreas animam cælo reddidit.

Statim vt deuotiſſimus pater Andreas de Olmos relictis Chichimecis (quorũ ſuprà meminimus) ſe Tampricum Hiſpanorum oppidum contulit, in grauiſſimam quandam infirmitatem ex interiori apoſtemate contractum incidit: cumque ſe morti propinquum cerneret, fratres eius loci habitatores ad ſe vocari iuſſit; cùm que illis prius generalem omnium peccatorum confeſſionem feciſſet, ac ſumpto viatico, oleo etiam C ſancto iniungi voluiſſet, poſt pijſſimam collationem de paupertate ſeruanda, deq; mutua charitate in inuicem habenda, ac demum de omnibus religioſum ſtatum concernentibus præhabitam, poſtque veniam de malis exemplis exhibitis, deque exceſſibus, ſi qui forte eſſent, in ſe commiſſis de more petitam, ac poſt oſculum pacis datum, cunctam ſupellectilem, nẽpe roſarium, quo Angelicam ſalutationem ſępius repetere ſolitus erat, grana aliquot à ſummo Pontifice benedicta, aſperrimum cilicium, quo amictus erat, & flagellũ, quo cædi aſſueuerat (has diſciplinas vulgò vocant) diſtribuit, ac facto ſuper eos ſigno crucis benedixit, ſtatimq; poſt Apoſtolorum ſymbolum quàmdeuotiſſimè recitatum, animã exhalauit. Eius corpus, quod prius ſuffuſcum erat, ſtatim poſt mortem candidiſſimum, miro quodam ſplendore fulgens, ac ſuauiſſimè olens apparuit, ita vt omnes tum religioſi, tum quoque ſæculares ſupra modum admirarentur, recrearenturque. Audita fuit præterea ſuauiſſima quædam inſtrumentorum diuerſi generis in aëre harmonia, atq; Angelicus concentus. Quod hauddubiè omnibus ſuæ felicitatis patentiſſimum extitit argumentum, cui & ſequens miraculum aſtipulari videtur. Laborabat cariſſimus quidam olim ſibi amicus Hiſpanus grauiſſima quadam infirmitate; cumq; eius corpus ex antiquiori ſepulcro ad aliud multò honeſtius honoris cauſa transferretur, is ad eccleſiam deduci voluit, hauſtamque ex tumulo terram languido admouit corpori, ac ſtatim ſtupentibus qui aderant, incolumis omnino exiliens pręibat, neminemque, qui ſe duceret, amplius requirebat.

D (margin, beside "paruit")

Cuſtodia S. Franciſci Zacatecas.

DISTAT hæc S. Franciſci Cuſtodia, idque Aquilonem verſus à Mexico celebri E ciuitate, ac nouæ totius Hiſpaniæ facilè principe 240. milliarijs, protenditurque verſus eundem Aquilonem ad alia ferè 500. milliaria, conſtatque ex 10. fratrum conuentibus, in quibus 40. commorantur religioſi. De his tamen conuentibus, quòd non ita antiquiores ſint, nihil aliud dicere decreuimus: quamobrem, adducta præſtantiſſimi fratris Hyacinthi à S. Franciſco, qui in eorum altero non abſque ſanctitatis opinione diem clauſit extremum, in medium vita, prefatæ huic Cuſtodiæ finemimponemus.

De fratre Hyacintho à S. Franciſco.

FVIT is religioſiſſimus pater vnus ex nouæ Hiſpaniæ expugnatoribus, qui cum ſtrenuo illo Hiſpanici exercitus Imperatore Ferdinando Corteſio has ad regiones traiecêre

A traiecêre, illaſque Caroli V. Germanorum Imperatoris, ac Hiſpaniæ Regis imperio ſubegerunt. Hic igitur, poſtquàm edomitis Indis, ac Mexico capto, in diſtributionis ſortem Veitlalpam, atque Tlatlacatepecem Indorum oppida habuiſſet, plurimumq; tum argenti, tum quoque auri, atque 500. captiuos bello partos poſſideret, vnum, vel alterum Indum ſibi famulum ad certum locum cum mandatis deſtinauit. Cumq; eos à quibuſdam infidelibus Indis captos, vt idolis ſacrificati comederentur, accepiſſet, cum expedita vernaculorum manu illos liberaturus feſtinauit: Sed prçualentibus inimicis pedem retrahere cogitur, ex eorumque manibus maximo Dei beneficio lapſus eſt. Dum itaque laſſus omnino, ac in tuto poſitus, ſe ſopori dediſſet; tamquam in extaſi factus tremendo cuidam tribunali ſiſtitur, & à Iudice quædam ob crimina grauiſſimè correptus, captiuos manumittere, diuitijs ſe abdicare, ſeque Religioni B mancipare, ſi tamen propriæ ſaluti conſultum cupiat, iubetur. Qui tandem in ſe reuerſus, ac in alium virum mutatus, vt primum propriam domum petijt, captiuis optatam libertatem reſtituit, atque cætera ſibi à præfato Iudice imperata exequutus, Minoriticum habitum Mexicano in conuentu induit: nulloque pacto cogi potuit, vt ſacerdotũ albo aſcriberetur, licèt humanioribus literis præditus eſſet, ſed inter profeſſos laicos referri voluit. Non tamen ea propter ſeruus fuit inutilis; nam profundiſſima quadam humilitate, obedientia, paupertate cum oratione & charitate coniunctis præditus, omnibus tum Indis, tum quoque Hiſpanis bene viuendi, beneque operandi exemplar extitit. Fructus præterea plurimos per annos, idque maxima cum laude, portarij officio in conuentu Mexicano fungẽs, cùm infidelium ſalutem maximè ſitiret, iam ſenex omnino ad Indos quoſdam Chichimecas, Zacatecis oppoſitos, ac maximè inimi-C cos cum quibusdã tum militibus, tum quoque religioſis ſub anno Dominicæ incarnationis 1560. de ſuperiorum facultate penetrauit. Cumque illorum barbarorum plurimis armorum vi edomitis, apud eos per ſexennium commoratus eſſet, atque non ita paucos ſuis adhortationibus ad fidem conuertiſſet; eo in oppido, quod nomen Dei nũcupatur, anno Domini 1566. diem clauſit extremum, ac Minoritico in iſtius Cuſtodiæ conuentu ibidem constructo ſepultus eſt. Eius corpus fortè fortuna poſt annum exhumatum, vt ad aliud honeſtius ſepulcrum transferretur, integrum omnino, illæſum, atque ſuauiſſimè redolens apparuit. Quod & in cauſa extitit, vt tum ab Indis, tum quoq; ab Hiſpanis in veneratione in poſterum haberetur.

Et hæc quidem de S. Euangelij Prouincia, deque eius conuentibus & Cuſtodijs pro ſeruato hucuſque more dicta ſunto. Huic tandẽ Prouinciæ finem imponemus, ſi prius D inſignes aliquot patres, atque inuictos Chriſti athletas, qui pro eius amore, proque catholicæ fidei prædicatione ſanguinem ſuum ijs in regionibus fuderunt, in mediũ adduxerimus. Interim ne miretur (obſecro) pius lector, quòd ijs martyribus certum locum minimè aſſignauerimus, quodque eorum agones tamquam nobiliſſimas, radianteſque gemmas ad hanc Prouinciam præter morem appenderimus: nam non ipſis in conuentibus, ſed apud barbaros, dum eorum conuerſioni feruentius intendunt, vitam concluſêre, atque imprimis ſeſe nobis offert P. F. Bernardus Coſin natione Gallus.

De martyrio fratris Bernardi Coſin.

RELIGIOSISSIMVS is pater primus fuit qui in nouam barbarorum, atrociumque Indorum, qui Chichimecæ appellantur, regionem introiuit, primoque ab Indis quibusdam amicis (qui erant pacifici) officiosè comitatus excelſa mon-E tium loca (quæ noua Cãtabria ab Hiſpanis nominatur) non ſine moleſtijs, anguſtijs, ac periculis varijs conſcendit; indeque abſcedens obuios habuit Indos quoſdam barbaros, feroſque, qui ſtatim tendentes arcus, ſagittaſq; in eum iacientes, ab emiſſis eorũdẽ ſagittis repercuſſi ſunt; timoreq; ac ſtupore preſſi, atq; confuſi diſceſsêre. Is verò progrediens ad vallem, quç dicitur de Guardiana, peruenit; vbi ſedulò ac ſtrenuè incumbens ſaluti animarũ; quæ effuſo pretioſo Chriſti ſanguine ſunt redemptæ, à furibundis barbarorũ illorum turmis (qui Chichimecæ vocãtur) trucidatus obdormiuit in Domino. Hæ verò gentes Chichimecæ ferinis moribus viuunt, ac ferociſſimæ ſunt, & ſine Rege, ſine lege, & ſine religione, tum Dæmones, tum idola monſtruoſa adorant: ex ſe ipſis autem Duces eligunt, cum quibus turmatim vbique diſcurrunt, occidunt, deprædãturque

turque. Aliqualem nihilominus Chriſtianæ diſciplinę notitiam habent, ob frequentem A Minorum fratrum præſentiam; qui conuerſionis eorum cauſa ad illos accedunt; atque multo labore, diuturna ſolicitudine, ærumnis, anguſtijs, ac moleſtijs varijs (ob eorũ cæcitatem) ad Chriſtianæ fidei obſeruantiam, aliquos ex eis difficillimè conuertunt. Vnde huius Inſtituti religioſi quamplurimi ab eiuſdem hac de re ſunt interfecti.

De martyrio aliorum fratrum Minorum de Obſeruantia.

ANNO Domini 1555. duo fratres Minores de Obſeruantia, quorum vnus erat ſenex, & ſacerdos, alter verò iuuenis, barbaricę Indorum feritati obuiantes, atq; in verę fidei, ac propriæ Religionis profeſſione conſtãtes, ab ipſis infidelibus atrociſſimè cæſi ſunt. Horum ſeries martyrij eſt nobis incognita; quia in regione valde longinqua ab ea, quam incolunt Hiſpani, iam paſſi fuêre, & ſanguinẽ pro Chriſto fudêre.

De martyrio fratris Ioannis de Tapia. B

ANNO verò ſequenti nempe milleſimo quingenteſimo quinquageſimo ſexto F. Ioannes de Tapia vallem quandam de Guadiana montibus de Zacatecas ſubiectã introgreſſus, ibique pro Indorũ conuerſione verbũ Dei prædicans, circa mille ad catholicam fidem conuerſos baptizauit. Poſtmodùm autem Guadalfagiaram ciuitatẽ ab Hiſpanis non ita pridem ædificatam regreſſus eſt, vt in Capitulo, quod ibi celebrabatur, proprio Prelato actus ſuos referret, ac eorum, quæ geſſerat, rationem redderet. Huc verò multos infideles Chichimecas ſecum duxerat, vt Prælatus ipſe animarum eſuriem, egeſtatemque, ac neceſſitatem Euangelicæ prædicationis, & ſalutaris diſciplinę perſpiciens, pietate, zeloque humanæ ſalutis motus, licentiam, atq; obedientiæ meritum ei impenderet; vt is ſuſceptam iam, & intentam ad animarum conuerſionem prouinciam, cœptumque in pio opere laborem, vnde diſceſſerat reuertens, proſequeretur. Qua ſanè licentia, ac obedientia obtenta, denuò ad munus charitatis obeundum C redijt: at verò in ipſo itinere procul à Zacatecis milliaribus decem ab Indis quibuſdã barbaris, Guachichiles appellatis, furioſè inuaſus, genuflexusq; Crucifixi imaginem manu tenens crudeliter interfectus, cum martyrij palma glorioſus migrauit ad Dominum. Hic religioſæ admodum, & exemplaris vitæ, ſuæque ſeraphicę profeſſionis, & inſtitutionis obſeruantiſſimus fuit, feruensque ſpiritu in infidelium conuerſione, cui ſolerter, ac ſtrenuè diu operam dedit, à quodam etiam Chriſtianæ, ſpectatæque vitæ Indo, Luca nomine, in hac pia actione adiutus, donec tandem, poſt impenſos pro Chriſti nomine labores, è mortalis corporis ergaſtulo per manus infidelium liberatus, triũphans ad cælos euolauit. Corpus verò illius in conuentu de Zacatecas, qui ad hanc S Euangelij Prouinciam, ſub S. Franciſci Cuſtodia pertinet, ſepulturæ traditum eſt. D

De martyrio fratris Ioannis Serrado.

ITIDEM frater Ioannes Serrado ſacerdos, qui iam Franciſcani Inſtituti habitũ in hac eadem S. Euangelij Prouincia ſuſceperat; atque ad quædã conſtruenda ædificia, ex obedientiæ mandato, Xaliſcum (quod ipſiuſmet Prouinciæ tunc reputabatur Cuſtodia) prõptè perrexerat; dum in regione illa Guardianus eſſet, conuentus Zapuchani, licentia ac benedictione à proprio Prælato petita, ad Indos illos barbaros de Zacatecas (hoc eſt Chichimecas) conuertendos ſe contulit, quorum aliquos cùm ad veritatis cognitionem, atque catholicæ fidei confeſſionem redegiſſet, eſſetque Chriſtianæ doctrinę, intentus, vibratis vndique ſagittis ab infidelibus atrociter iaculatur, ſicque examinatus cum martyrij corona ad martyrum Regem felici morte tranſmittitur.

De frat is Ioannis à S. Maria martyrio. E

PRÆTEREA anno Domini 1580. frater Auguſtinus Rodriguez, qui à Prouincia S Euangelij erat valde remotus; ac per aliquot annos in regione Zacatecarum, inter Indos Chichimecas peregrinatus fuerat, zelo ſalutis animarum actus in pium conuerſionis barbarorum illorum infidelium opus ad ipſam Prouinciam perueniens, ex eadem fratres quandoque aſſumpſit, vt illuc rediret. Quippe qui feruens ſpiritu, & animarum conuerſionem anhelans indagare, explorareq; ſtuduit, an in regione, quæ vlterius, atque intimius Aquilonem verſus extenditur, aliqui Indorum populi reperirentur. Idque quamplurimis diebus perquirens, genteſque innumeras, plebeoſque multos turbidos, atque confuſos reperiens, Mexicum adijt, vt pro eorum conuerſione fratres ſecum

A tres ſecũ adduceret. Cũ eo igitur frater Franciſcus Lopetius, & frater Ioãnes à ſancta Maria ſacerdotes, atq; Minoritico in conuentu Mexicano ſacræ Theologiæ ſtudijs incumbentes profecti, ſui itineris ſocios 12. milites Hiſpanos habuêre. Prædictus autem frater Franciſcus cæteris fratribus præerat. Qui animarum zelo per montana loca de Zacatecas tranſeuntes, atque à ciuitate Mexico Aquilonem verſus viæ ſtadia quadringenta ambulantes, ad maximam tandem Indorum multitudinem peruenerunt hoc eſt ad diſtinctos quadraginta, ſiue quinquaginta populos circa ſexmillia domorũ inhabitantes; regionemq;, ſeu prouinciã illam nouũ Mexicũ nominarunt Illi autem populi fratres ipſos benignè ſuſceperunt, de eorumq; aduentu gratulati ſunt. At vbi frater Ioannes à S. Maria hac naturali bonitate, & comitate à noua Indorum natione reperta tam humaniter ſe vidit receptum, nulla eorũ obiecta contradictione, imò mul B ta de fratrum præſentia exorta lætitia, ſecumq; reputans gentẽ ipſam ſalutari Euangelicæ doctrinæ prædicatione perfacilè fore inſtruendã, ſolus Mexicum redire, de tantaq; Indorũ ſuauitate & humanitate Mexicani conuentus fratres certiores facere decreuit, vnde & verbi Dei miniſtros pro recentiũ populorũ conuerſione ex eis eligere, ſiue aſſumere ſecũ poſſet. Sicq; is animarũ zelo accẽſus iter arripuit (diuerſum tamen à primo) vt Mexicum peteret; vixq; trium dierum viã confecerat, cùm infideliũ opera ſub dio ex longo itinere feſſus dormiens pergraui magnæ molis pondere preſſus, ac reſpirare nequiens, ſpiritũ emiſit; iterq; diuertit in cælũ, vbi ſui laboris conatus, ardentiſque, ac pij deſiderij præmia plenè conſequeretur. Hic verò natione Cathalanus robuſtus iuuenis erat, ac floreſcente iuuentute Religionis habitũ in hac S. Euangelij Prouincia ſuſcepit. Optimæ præterea indolis fuit, ſemperque religioſis moribus prædi C tus, ſpectabilis vitæ, magnæque virtutis indicia præbuit, atque incrementa.

De martyrio fratris Franciſci Lopetij.

HISPANI milites, qui fratrum (vt meminimus) comites fuerant, ad propria ſunt pariter reuerſi, Proregi quæ geſta fuerant referentes. Sed duo alij fratres (hoc eſt frater Franciſcus Lopetius, & frater Auguſtinus Rodriguez) zelo animarũ feruidi in cœpto opere permanſerunt: in quo aſſiduè occupati quadã die, dum ex more ad inſtruendũ populũ, qui ad ipſorũ locũ conuenerat, prodirent, videns frater Franciſcus quoſdam ex populo ſeſe inuicem odij & inimicitiæ cauſa trucidantes, eos cœpit benignè arguere, hortariq;, vt iniurias remitterent, & à vindicta, animique rancore deſiſterent. At illi non ſecus atq; amentes, & rabidi, feruentia iracundiæ venena euomentes, ſuæ rixæ onus impiè in eũ verterunt, illicoq; pientiſſimũ patrẽ iaculis confoderũt, qui D in Dño obdormiuit. Hic aũt Chriſti miles vſq; in finẽ deuotus, ac fidelis. etiã in ſæculo fuerat nobilibus parentibus, in percelebri Hiſpali ciuitate ortus: inſuper doctrina, virtutibuſq; inſignis, dum annũ ageret decimũ ſeptimũ, Religionis habitũ Minoritico in Xerezano conuentu Prouinciæ Bæticæ deuotè receperat. Fuit pręterea mãſuetudine ac modeſtia multa ornatus, vitæq; mortificatione, taciturnitate ac prudentia inſignis.

De martyrio fratris Auguſtini Rodriguez.

ALTER autem, qui in pio Dei opere ſolus remanſerat, hoc eſt frater Auguſtinus Rodriguez nõ ſuorũ morte territus ſociorũ, ſed animoſior effectus, dum Chriſtiana quadam libertate, atq; diuina virtute fretus, illius populi varia delicta, exceſſuſq; emergentes liberius argueret: poſt breue dierũ ſpatiũ ab eiuſdẽ regionis infidelibus interemptus fuit. Qui iã in vico Niebla prope Hiſpalim ortus, in hac S. Euãgelij Prouin E cia habitũ Religionis ſuſceperat, fuitq; ſanctis virtutũ operibus ſemper addictus, veritatiſque, ac ſalutis animarũ zelator eximius: pro quarũ conuerſione aduerſa multa, itinera, labores, & afflictiones, & mortẽ denique pertulit ad cæloſq; feliciter euolauit.

De fratris Aloyſij Villalobos martyrio.

PRAETEREA anno Domini 1582. frater Aloyſius Villalobos, ex Cuſtodia de Zacatecas huiuſmet Prouinciæ S. Euãgelij ſacerdos Deo deuotus, dũ ſui Prælati iuſſu, pro exequendis quibuſdam ſibi creditis negotijs, ex Zacatecis Guadalfagiaram verſus properaret, in ipſo itinere ab Indorum infidelium (hoc eſt Chichimecorum) turmis inuaſus, ſagittiſque vndique inclementer confixus, puram Deo animam fidelis, patiens, ac denique omni virtutum genere ornatus reddidit.

PROVINCIA
SS.PETRI ET PAVLI
D MECHOACAN
GLORIOSI
PRINCIPES TERE

PROVINCIA SS. PETRI ET PAVLI.

A INGRESSIS Hiſpanis ſub anno Domini 1520. Regnum Mexicanum apud Occiduos Indos, eiusq; potentiſſimo Regi Monteſumæ bellum inferentibus, miſit is Legatos ad Sihuangam Mechioacanis, & Xaliſci bellicoſiſſimum Regem, cum quo perpetuum ſibi intercedebat bellum, rogans, vt, intermiſſis ad tempus antiquis contentionibus, aliquot ad ſe milites, qui Hiſpanis ſibi minaciter imminentibus fortius reſiſterent, mittere vellet. Quo renuente, celebriq; ciuitate Mexico cũ toto adiacẽte Regno, & eius Rege Monteſuma ſub Hiſpaniæ Regis, ac Germanorum Imperatoris Caroli V. poteſtate redacta, præfati milites Hiſpani ſigna aduerſus Mechioacanicum Regnum hoſtiliter con-
B uerterunt. Quod vt primùm Sinzicha, qui patri Sinhuangæ, occiſis quatuor vterinis fratribus, ne ſibi aliquando rebellarent, in Regno ſucceſſerat, ac poſtmodùm baptizatus Franciſcus appellari voluit, reſciuit, coacto exercitu validiſſimo illis obuiam ire ſtatuit. Dumq; ad tantum bellũ neceſſaria pararet, facta ſuper eũ manu Dñi, atq; mutato conſilio, Legatos diuerſis cum muneribus ad Hiſpanorum Ducẽ miſit, ſecumq;, præſtita prius obedientia, atq; tributo in ſingulis annis Hiſpaniæ Regi pendendo ſanctè pollicito, fœdus inijt. Quod tamen miraculo non caruit, nam ea erat eius fortitudo, eaq; bellicoſiſſimorum militium copia, vt ſi ad arma ventum eſſet, Hiſpanis loco cedendũ fuiſſet. Accedens verò poſtmodùm præfatus Mechioacani Regis Franciſcus
C (aliàs Sinzicha) Mexicum, venerabilem, omniq; commendatione digniſſimum P. F. Martinum à Ieſu, profeſſione Franciſcanum, atq; Prouinciæ S. Iacobi alumnum obnixè rogauit, vt ſibi Mechioacanum repetenti, quatenus & ſibi ſubditos Indos ad fidẽ conuerteret, ſacroq; regenerationis lauacro purificaret, atq; in via ſalutis felicius inſtrueret, congredi vellet. Cùm itaq;, præfato patre Martino à Ieſu (qui religioſos patres F. Angelũ à Saliceto, F. Hieronymum, F. Ioannem Badiã natione Gallum, atq; in Aquitaniæ antiquioris Prouincia profeſſum, F. Michaëlem à Bononia, atq; F. Ioannem Padilliam in tanto negotio cooperatores habuit) authore, tuguriolum in S. Annę honorem Sinſonzæ erectum eſſet, ſibiq; poſtmodum aliquot aliæ ædes acceſſiſſent, hę
D omnes ſub anno Domini 1535. ad Cuſtodiæ dignitatem, ſub Prouincia S. Euangelij de Mexico, promotę ſunt: atq; tandem in peculiarem, ſub titulo SS. Petri & Pauli Apoſtolorum, Mechioacanis & Xaliſci Prouinciam in generalibus Ordinis noſtri Comitijs, Pincijs, ſub anno Dominii 1565. habitis, à patribus euectæ extiterunt. Sunt impræſentiarum huiuſmodi ædes numero 47. quarum 21. in Mechioacano ſedẽ obtinent, reliquæ verò 26. Xaliſci finibus clauduntur. Vniuerſa nihilominus hęc Prouincia in nouæ Hiſpaniæ, nouæq; Galleciæ apud Occiduos Indos Regnis ſita eſt, continetq; in longitudine 360. milliaria, in latitudine verò 150. ad ſummũ. Præterea ex vna parte ſancti Euangelij Prouinciam, ex altera mare Auſtrale (hoc mar del Sur vulgò vocant) ex
E altera verò flexuiagum quendã, atq; furentem fluuiũ, qui, ex ampliſſima quadã planitie ſcaturiẽs, poſtquàm alia 12. flumina in ſe receperit, curuato, atq; irregulari curſu, nulliq; alteri ab Indis, qui maximis innixi cucurbitis eum non abſq; maximo vitæ diſcrimine ſuperare aſſueuerũt, vadabilis, in ampliſſimũ ſtagnum nomine Chiapala, atq; 150. milliaria in orbem continens, plurimisq; diuerſi generis, ijsq; ſapidiſſimis, piſcibus abundans, influit: atq; inde egrediens poſtquàm aliquantulùm itineris lentiori gradu emenſus fuerit, per anguſtiores cuiuſdam aggeris fauces ingreſſus, in profundiſſimam quandam vallem, atq; 12. milliarijs à præfatis faucibus diſtantem, horribili tremendoq; ſtrepitu fertur pręceps; vnde tandem ſinuoſè, atq; obliquè fluẽs, carniuoriſq; crocodilis (eſt crocodilus animal quadrupes, cumq; incredibilis ſit magnitudi-

nis,vnguibus armatur, cutemq; ita duram habet, vt in ſolo ventre penetrari poſſit, A
atq; conſpecto homine lacrymas emittit, moxq; appropinquans, eum deuorat) ſca-
tens,ac Chichimecas, ideſt infideles Indos,à fidelibus eiuſdem patriæ hominibus mi-
rabiliter diuidens, Auſtrale mare non longè ab vltimo iſtius Prouinciæ conuentu in-
greditur, pro terminis habet. Quia verò de Chichimecis mentio incidit, non abs re
erit,ſi breuiori ſtylo eorum patriam,atq; efferatos mores depinxerimus:vt tandem in
propatulo ſit, quo labore,ſeraphicam Religionē noſtri fratres plantauerint. Chichi-
meca commune non eſt, omnibusq; Indis infidelibus conuenit: inſuper & latiſſimè
patet; cùm maiorem Occiduarum Indiarum partem,eamq; tum paſcuorum,tum ar-
genti fodinarum,tum quoq; armentorum,ita vt inuenire liceat iſtis in partibus plures
Indos,quorum quiſq; cētum millia tum boum, tum quoq; vaccarum poſſideat,fera-
ciſſimam complexetur.Huius igitur,(vt ad rem deueniamus)patriæ gēs infidelis,ido- B
latriæ dedita,efferata,per incertas ædes ad Numidarum inſtar mutandorum paſcuo-
rum ergô diuagans; diuitiarum ſimul ac deliciarum aſpernatrix: laborum,æſtus,fa-
mis atq; frigoris patiētiſſima,bellicoſiſſimaq; eſt. Prçterea nuda omnino,atq; veren-
dis etiam detectis(quod à naturali quodam pudore abhorret)incedens, ſomnum ca-
ptura humida terra pro molli lecto vtitur:atq; equorū,mularū,vaccarum,aliorumq;
plurium ſylueſtriū animaliū, &(quod execrabile omnino eſt)aſpidum quoq; & aliorū
id genus ſerpentiū; carnibus illotis omnino & ſemicrudis,quas etiam vnguibus,omni
interim gladiorum vſu longè profligato, diſcerpunt, pro cibo vtuntur. Differunt in-
terim plurimùm in idiomate, moribus, corporis ſtatura, viribus atque ferocitate à fi-
delibus Indis, à quibus celebri (cuius ſupra meminimus) fluuio diſtinguūtur: ſuntq;
procerç ſtaturæ,corpulenti atq; imberbes:tantumq; à cçteris huius noſtri orbis homi- C
nibus differunt,quantùm eorum ingenium belluinis moribus magis accommodatur.
Crapulæ præterea vacant,& turbida quadam peſſimi odoris, guſtus atq; coloris po-
tione ex ſiccis fructibus,aqua & quadā radice confecta inebriantur:quādo etiam tan-
quam œſtro perciti ad canum inſtar validiſſimè vlulant. Nulli Regi,nulliq; tempo-
rali Domino ſubſunt: ſed turmatim pecudum more incedentes, hinc inde diſcurrūt.
Latrocinia exercent,ſeq; mutuò ferina quadam crudelitate occidunt,interimuntq;.
Nullis legibus,nulliq; Religioni aſtringuntur:ſed quædā tantùm deformiſſima idola
ex luto,vel lapide fabrefacta colunt; illiſq; execrabilia humani ſanguinis ex auribus
hauſti ſacrificia offerunt: atq; Dçmonem de bellico euentu conſulunt. A quo ſi felix
reſponſum receperint,intrepidè ſe cuiuis vitæ diſcrimini obijciunt, atq; in hoſtes ir-
ruunt:ſi verò infelix, retracto pede in propria ſe recipiunt. Sagittandi interim artem D
optimè callent;quam cum quadam corporis virtute copulantes,atq; maxima cū dex-
teritate exercētes de Hiſpanis,alioquin bellicoſiſſimis,non paucas victorias referunt.
Nec interim à ciuilibus bellis deſiſtunt: imò infeſtis armis alij in alios inſurgunt, ſeq;
inuicem maxima contentione trucidant. Qua etiam de cauſa fidelibus Indis, cum
quibus ſibi maximæ intercedūt inimicitiæ,aliquale datur reſpirandi ſpatium. A con-
ſertione verò manuum cum Hiſpanis nunquam ceſſant. Confliguuntur interim nu-
di, idq; tumultuariè, & abſq; vllo ordine, atq; diuerſis coloribus depicti; inſuper &
oblongis arcubus,arundineis ſagittis,quibus ſilex pro ferro eſt, ligneaq; claua vtun-
tur: nam ferri nullus penitus apud eos vſus eſt. E conuerſo verò Hiſpani duplici lori-
ca (de equitibus loquor) contecti ferrea galia, longiſſima lance, enſe, pugione, cly- E
peo, atq; interim ſclopetis communiti; inſuper & ferociſſimis equis, omninoq; ad
genua vſq; contectis inſidentes, ſtructa acie ad bella procedunt. Quorum nihilomi-
nus interiora acutiſſimus ſilex fortiſſima manu iactus, vmbone aliquando, & vtraq;
lorica penetratis, ſæpiſſimè petit. Hyemalis horum Chichimecorum habitatio vel
aſperrimus, impenetrabiliſq; mons, vel denſiſſima, imperuiaq; ſylua eſt. Has dum
Hiſpani ſuperare contendunt, ſuæ temeritatis, vel ſagittis confoſſi, vel à præcipiti-
bus lignis, ſiue lapidibus oppreſſi, dant pœnas. Contingit nihilominus huiuſmodi
Chichimecas ſopori poſt longam epotationem immerſos ab ipſis Hiſpanis, ſuperatis
montium iugulis, atq; ingentibus difficultatibus deuictis, atq; fidelibus Indis eorum
conductoribus,ſæpius opprimi, miſerrimeq; pecudum more mactari. Ad hos tamen
effera-

A efferatos homines aliquot ex noſtris fratribus,non abſq; maximo vitæ diſcrimine,penetrarunt, eorumq; plurimos ſacro baptiſmate regenerarunt. Quorum tñ ingenia, cùm belluina potius ſint quàm humana,ad capeſſenda noſtræ ſalutis myſteria minus apta exiſtunt. Et hæc quidem de Chichimecis incidenter dicta ſunto.Cæterùm huius Prouinciæ,cui beatos Petrum,& Paulum Apoſtolos graphicè depictos præpoſitos volui,maius ſigillū pręfatorum Apoſtolorum imagines,prout communiter depingi ſolent,atq; ſequentes literas: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIALIS PROVINCIÆ APOSTOLORVM: papyro imprimit. Ante quàm tamē ad ſingulos iſtius Prouinciæ conuentus deſcēdamus,meminiſſe libet,21.videlicet eorum Mechioacana in Prouincia,reliquos verò 26. in Xaliſcana conſtructos eſſe: ita tamen vt ſex priores in Indorum, atq; Hiſpanorum,qui ſequuntur quindecim in Indorum B tantùm, ſed qui ſuccedunt ſex apud Xaliſcum in Indorum etiam, atque Hiſpanorum; atqui qui ſuperſunt viginti in Indorum ſolùmmodo oppidis ſiti ſint.

De conuentu S. Franciſci Sinſonzæ. Conu. I.

SINSONZA miræ magnitudinis ciuitas ad Mechioacanicum Regnum ſpectat, fuitq; olim Regum, eorumq; aulicorum ſedes. In ea ſiquidem Sihuanga agebat, quādo humili Monteſumę Regni Mexicani Regis petioni acquieſcere noluit,eiusq; Legatos contra gentium ius occidit. Eam etiam, Sihuanga defuncto, Sinzica eius filius in habitationem elegit,atq; in altera eius parte locū ædificandæ eccleſiæ accommodatum patri Martino de Ieſu aſſignauit. Ad hanc igitur ciuitatē, vt primùm præfatus P.Martinus de Ieſu ex Mexico applicuit, ædiculā ad eremitorij inſtar ex ſtrami- C nibus,aliaq; ſibi ſimili materia ſub S.Annæ titulo in ſibi aſſignato loco conſtruendam curauit: inibiq; primum apud eos populos ſacrum fecit, ac plurimos Indos ſacro baptiſmate purificauit.Cumq; ad eius,atq; ſociorum prędicationem plures Indi infideles catholicā fidem ſuſcepiſſent,eorum proceres,ſtraminacea huiuſmodi æde demolita,pulchrum ſatis conuētum ex ſtabiliori materia eodem in loco, atq; eadem B.Anna eius tutelari erexerunt. Quo deniq; in conuentu,qui & à 4.fratribus inhabitatur,diē clauſit extremū admirandæ religionis P.F.Petrus à Garrobilijs,Prouinciæ S.Michaëlis alumnus:qui poſtquàm Indicum iſtius patriæ idioma (hoc Taraſcum vocant)apprimè didiciſſet,totum ſe infidelium conuerſioni dedit. Nec tamen fruſtra: cùm infinitos penè idolatras Chriſti fidem ſuſcipere feruentiſſimis ſuis concionibus coëgerit: & mille aliquando idola vno die vel ignibus tradiderit,vel in fruſta cōminuerit. Exe- D crabilia præterea quædam ſacrificia,à montanis Sacatulēſibus Indis Dæmonibus offerri ſolita,longè eliminauit.Qui tandē ſenio confectus,meritisq; opimus,graui morbo correptus animam cælo reddidit. Ad hunc tantum patrē appoſitus eſt ſibi omnino perſimilis P. F. Martinus Gilberti natione Gallus, atque Prouinciæ Aquitaniæ antiquioris alumnus: qui cùm,patrijs laribus relictis, ad has partes inter primos Franciſcanos traieciſſet,tanta cura Indicū idioma didicit,vt in eo peritiſſimus euaſerit,atq; aliquot libros tum Indis,tum quoq; Hiſpanis ſummè neceſſarios ædiderit. Præterea, licèt podagra maximè conflictatus, ab infidelium ad Chriſti fidem conuerſione nunquam abſtinuit.Vnde & tot,talesq; fructus Dñicum in horreum intulit,vt vix ſibi parem habuerit: religione etiam,& vitæ ſanctimonia inſignis extitit: Indisq;,à quibus vt pater colebatur,cariſſimus fuit. His itaq; operibus cumulatus,illudq; Eſaiæ Prophe- E tæ: *Paruuli petierunt panem,& non erat qui frangeret eis*, ſæpius repetēs ex hac vita,maximum interim neophytis illis populis ſui deſiderium relinquēs,migrauit. Cuius facies prius pallens, atque omnino ſubnigra, ſtatim poſt mortem rutilans apparuit.

De conuentu S. Bonauenturæ Vallisoleti. Conu. II.

NON ita poſt multum temporis ab ædificato proximè pręcedenti conuentu, pręſens ab Hiſpanis feliciſſimis Indiarum expugnatoribus,Vallisoleti, quę totius Mechioacanici Epiſcopatus metropolis,eiusq; Epiſcopi ſedes eſt,& ab ijſdem Hiſpanis ædificata extitit,ad Dei honorem,atq; in S.Bonauenturæ memoriam erectus fuit.Qui ſanè ex maioribus totius iſtius Prouinciæ locis vnus eſt,cū à 14. fratribus inhabitetur.

De conuentu S. Iacobi Queretari. Conu. III. A

ISDEM ferè temporibus, quibus & duo præcedentes, hic conuentus, diuo Iacobo Apoſtolo ſacratus, ab Indis Queretari, quod Mechioacanicum oppidum eſt, & à ſolis Indis inhabitatur, ædificatus extitit: in quo 4. fratres commodè commorantur.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Salaiæ. Conu. IIII.

SALAIA Mechioacanicum oppidum tum Indis, tum quoq; Hiſpanis mixtim deſeruit, continetq; intra ſui ambitum hoc monaſterium, in Conceptionis glorioſæ Virginis honorẽ ab Hiſpanis conſtructum, atq; à 5. fratribus frequentius inhabitatũ.

De conuentu S. Franciſci Paſquarij. Conu. V.

HABITVRI apud ſe Paſquarieſes Indi Franciſcanos religioſos, quorũ adhortationibus, atq; ſacris cõcionibus in ſalutis via felicius inſtrui poſſent, hoc monaſterium, ſeraphico patri Franciſco ſacrũ, intra Paſquarij communis oppidi mœnia, ex communibus itidem facultatibus ſtatim, vt Chriſti fidem ſuſceperunt, à fundamẽtis ad verticẽ vſq; extruẽdum curarunt. Hoc in monaſterio, quod & à 5. fratribus incolitur, mortem obijt venerabilis ille P.F. Martinus à Ieſu, vnus ex primis 12. Franciſcanis, qui ex Hiſpania ſoluẽtes, has ad partes feliciſſimè traiecerunt, atq; catholicę fidei vexilla in earũ oppidis, atq; ciuitatibus glorioſè erexerũt. Fuit religioſiſſimus hic P. Prouinciæ S. Iacobi alumnus: cumq; Sinzichę Mechioacanis, Xaliſciq; Regi, ex ciuitate Mexico Sinſonzã vſq; congreſſus, aſcitiſq; ſibi in ſocios atq; cooperarios 5. illos religioſos, eccleſiam ibidem ędificari, atq; vniuerſa idola, interim iocalibus tũ aureis, tũ quoque argenteis, atq; plurimis lapidibus pretioſis ſibi ab Indis olim oblatis in profundiſſimũ ſtagnũ proiectis, demerſiſq;, in medio foro ignibus tradi curaſſet: infinitoſq; penè infideles tum ſacris ſuis concionibus, tum ſanctiſſimis adhortationibus, tum quoq; mirabili quodam, atq; angelico, potius quàm humano viuendi modo Saluatori Chriſto peperiſſet; vniuerſæ carnis viam cum maxima ſanctitatis opinione ingreſſus eſt. B C

De conuentu S. Franciſci apud S. Philippum. Conu. VI.

HIC conuẽtus fratrum apud S. Philippum, quod Mechioacanicum tum Indorũ, tum quoque Hiſpanorum oppidum eſt, erectus, & à quatuor fratribus inhabitatus, eos Hiſpanos, qui primi ad has partes traiecerunt, ſui authores agnoſcit.

De conuentu SS. Petri & Pauli Cinapiqueri. Conu. VII. D

CINAPIQVERVM Mechioacanicũ oppidũ eſt, & ab Hiſpanis, Indiſq; permixtim inhabitatur, præſentiq; conuẽtu, in SS. Apoſtolorũ Petri, & Pauli honorẽ ab Indis ante 50. annos communibus ſumptibus erecto, non ita vulgariter cohoneſtatur. Commorantur frequentius hoc in loco 4. fratres, quorum duo prædicationis officio, alius quidem apud Indos, ſed alius apud Hiſpanos, feliciſſimè funguntur.

De conuentu Aſſumptionis B. Mariæ Eronguarichari. Conu. VIII.

QVI præcedũt 8. conuẽtus, vnico dẽpto, Sinſonzenſi ſcilicet, qui primus omniũ (vt pręfati ſumus) hac in Prouincia ædificatus extitit, in Indorũ, atq; Hiſpanorũ oppidis, Mechioacanicis tamẽ, ſiti ſunt: qui verò 14. ſequũtur, in Mechioacanicis quidẽ oppidis, ſed ab Indis tantùm inhabitatis, ſedẽ obtinent. Vt igitur ad hunc noſtrum conuentũ, Eronguarichari, quod magnũ ſatis oppidũ eſt, in Aſſumptionis B. Virginis honorem erectum, deueniamus: is ab eius accolis in primo Hiſpanorũ ad has partes appulſu ex communi ære conſtructus fuit, atq; à 4. fratribus commodè ſatis inhabitat. E

De conuentu S. Hyeronimi Prenehequari. Conu. VIIII.

IN id maximè noſtri fratres, tũ primitiui illi diuini verbi præcones, tũ quoq; ij, qui eos ſequuti ſunt, incubuerunt, atq; impræſentiarum incumbunt, vt in ſingulis Indiæ oppidis, atq; ciuitatibus, immo & pagis (ſi commodè fieri poteſt) conuentus, vel ſaltem eremitoria (quę doctrinas vulgò vocant) conſtruantur: quatenus his populis

A pulis de nouo ad fidem conuerſis, atq; ad idolatriam ſupra modum procliuibus, fratres perpetuò, opportuneq; adſint, ne ad vomitum reuertantur, neuè in miſeram illam Dæmonum ſeruitutem iteratò relabantur. Eo igitur factum eſt, vt antiquiores pręfati patres hunc conuentum, à 4. fratribus incultum, Purenehequari, quod peramplum oppidum eſt, ſub S. P. Hieronymi titulo erigendum, abſoluendumq; curarint.

De conuentu S. Ioſephi Taximaroæ. *Conu. X.*

EANDEM prorſus ob cauſam, ob quam & præcedens, præſens conuentus, beato Ioſepho glorioſiſſimæ Virginis ſponſo Taximaroæ, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ab antiquioribus iſtius Prouinciæ patribus, ex communibus tamen oppidanorũ facultatibus, erectũ extitit. Inhabitatur plerunq; pręfatus hic conuẽtus à 4.
B religioſis: quorum alter Concionatoris officio, non abſq; maximo fructu, fungitur.

De conuentu S. Mariæ de Gratia Acambari. *Conu. XI.*

NE Acambarenſes à Taximaroanis ſuperari viderentur, hunc conuentum, glorioſiſſimæ virgini Mariæ de Gratia ſacratum, alteriq; ab eis erectum per omnia ſimilem, intra communis oppidi Acambari męnia ex publicis facultatibus ędificãdum, quatuorq; Frãciſcanis, à quibus Chriſtiana pietate imbuuntur, conferendũ curarunt.

De conuentu S. Annæ Sacapi. *Conu. XII.*

AEMVLATI Sacapenſes Acambarenſium pietatem, propriæ interim ſaluti opportunè conſulturi, hunc conuentum in honorem ſanctę Annæ Dei genitri-
C cis Mariæ matris Sacapi, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ex publicis prouentibus à fundamẽtis extruendum, omnibusq; ſuis numeris abſoluendum curarunt. Hoc in conuentu, à quatuor fratribus plerunq; inculto, ſanctiſſimè obijt venerabilis, ac de Franciſcana Religione optimè meritus pater frater Antonius Beteta, Prouinciæ Conceptionis alumnus, qui poſtquàm per multos annos in Tribulenſi (vulgò del Abrojo) illius Prouinciæ conuentu Magiſtri iuuenum, ac nouitiorum officio functus eſſet; inſtruendorum quoq; in catholica fide Indorum ergô, ad has partes traijciens, Indicũ idioma non abſque maximo labore didicit, ac tãtopere in eo profecit, vt apud ipſos Indos natus videretur. Cùm eſſet præterea Euangelicæ paupertatis amantiſſimus, ſuiq; ſtatus zelantiſſimus, ac omnium deniq; virtutum eximius cultor, tantę fuit apud neophytos hos populos authoritatis, tãtæq; ęſtimationis, vt quicquid vellet, illis
D facillimè ſuggereret. Eoq; demum factum eſt, vt plurimùm incremẽti Indicę Eccleſię acceſſerit. Obijt hic pater, poſtquã ſæpe ſæpius hymnum: *Te Deum laudamus &c.* ſumma cum humilitate decãtaſſet, ea ipſa hora, qua ſe ex hac vita migraturũ pręduxerat.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Vncapanis. *Conu. XIII.*

VNCAPANENSES, ne Franciſcani ſibi ſacramenta miniſtraturi, ac Dei verbum propoſituri plus ęquo fatigarentur, ſi aliunde ad ſe venirent, ſumma cura, ſummaq; ſolicitudine curarunt, vt præſens conuentus, immaculatæ Conceptioni B. Virginis ſacratus, ipſorum communibus ſumptibus Vncapanis, quod Mechioacanicum oppidum eſt, ędificaretur. In quo tandem 4. fratres pro votis inhabitant, proq; viribus dant operã, vt propriæ vocationi ſatisfaciant, perpluresq; aĩas Deo acquirãt.

E

De conuentu S. Franciſci Piriuanis. *Conu. XIIII.*

INTRA Mechioacanici eius oppidi, quod à ſolis Indis inhabitatur, diciturq; Piriuanis, ambitum præſens conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacratus, atq; à quatuor religioſis vt plurimùm incultus, ante quadraginta annos conſtructus extitit.

De conuentu S. Crucis Tancitari. *Conu. XV.*

VT primùm ad Tancitaranos perlatũ fuit Piriuanicos in id omnino incumbere, vt Minoriticum apud ſe conuentũ erigerent: ne illis indociliores, atq; erga fratres minus affecti haberẽtur, curarũt & ipſi, vt pręſens monaſteriũ in S. Crucis honorẽ

Tancitari,quod Mechioacanicum oppidum eſt, ex publicis prouẽtibus ædificaretur. A
Conuiuunt hoc in monaſterio 4.fratres,quorũ alter ſacras ad populum conciones de ſuggeſtu habet:reliqui verò 3.eiuſdẽ in fide catholica inſtructioni diligentius intẽdũt.

De conuentu S. Mariæ de Ieſu Tarequati. *Conu. XVI.*

VT Mechioacanicis Indis in ſua barbarie laborãtibus fratres noſtri opportunius adeſſe poſſent, hoc ab ipſis monaſteriũ,ſub inuocatione B.Mariæ de Ieſu,Tarequati,quod non aſpernandum oppidum eſt,conſtruendũ curarunt.Cuius ſanè monaſterij ædificia plures fratres capere poſſent: quòd verò à 4. tantùm inhabitentur, in cauſa eſt religioſorum penuria,qua hæc Prouincia,ſicut & cæteræ,iſtis in partibus laborat.Honeſtatur nihilominus pręſentis monaſterij eccleſia venerabilium patrũ Ioãnis à S.Michaële,atq; Iacobi Daciani funeribus.Quorum alter,pater ſcilicet Iacobus, B
ex regia Danorum ſtirpe originem trahens,atq; linguarũ Græcæ, Latinæ,& Hebraicæ peritiſſimus,inſuper abſolutiſſimus,cùm Franciſcanæ militię in Dania nomen dediſſet; ne graſſanti ſupra modum ea in patria hęreſi,vel ſaltem ſua præſentia, conſentire videretur; patrijs laribus,cariſq; parentibus & amicis longè poſt ſe relictis,in Hiſpaniam traiecit.Vnde,poſtquàm à Carolo V.Germanorum Imperatore,ac Hiſpanorum Rege pro ſua pietate,ac religione humaniſſimè exceptus eſſet, poſtmodũ ſoluẽs, ad has partes transfretauit. Nec tamen feliciter appulſus ſeſe otio dedit: quinimo vt primùm Indicũ idioma didicit,tanto ſtudio, tantaq; ſedulitate ſacris vacauit concionibus,vt innumeros infideles ad fidem conuerterit, pluresq; alios iam antea conuerſos eadem in fide confirmauerit,ac deniq; non paucis cauſa ſalutis extiterit.Pręterea primus inter cæteros omnes,tum cuiuſuis Religionis fratres, tum quoq; ſęculares ſa- C
cerdotes,Mechioacanicis Indis venerabilis Euchariſtiæ ſacramentũ miniſtrauit. Tãta etiam fuit humilitate præditus, vt omnes in ſui admirationem adduxerit: tantaq; comitate, atque prudentia inſignitus,vt plurimi ex remotiſſimis partibus Indi ad ſe ſuis in aduerſitatibus conſulendum venerint: ac tanta deniq; ſanitatum gratia donatus,vt non paucos infirmos ſigno crucis ſuper eos facto integræ ſoſpitati reſtituerit. Mortem quoq; Caroli V.Imperatoris,licèt longiſſimè abeſſet,ea ipſa hora,qua ille è viuis in Hiſpania exceſſit,ex reuelatione ſibi diuinitus facta, dum præſentis conuẽtus Guardianum ageret, noſſe meruit: quamobrẽ,erecta de more tumba,Miſſæ ſacrificiũ pro eius anima à fratribus celebrandum curauit.Obijt demum tantus hic pater hoc in conuentu bonis operibus opimus,atq; cum maxima ſanctitatis opinione,in ſenectute bona.Alter verò,pater videlicet Ioannes à S.Michaële, cùm Indicam linguã apprimè D
aſſequutus,diſertiſſimus Concionator euaſiſſet, ſylueſtribus Indis, montana belluarum more ſeparatim incolentibus ſuaſit, vt ad planities deſcendentes oppida ſimul ædificarent,agros excolerent,ac ſimul denique humano more habitarent,vt tandem ſic vniti felicius coaleſcerent. Effecit præterea, vt in ſingulis iſtius patriæ oppidis xenodochia ſub Conceptionis B. Virginis titulo iuxta eccleſias erigerentur, (quod ſanè opus non ſatis laudari poteſt) in quibus peregrini humaniter excipi poſſent,atq; infirmi curarentur. Statuit etiam,quatenus huiuſmodi opus perpetuò maneret,vt collectę ſemel in ſingulis annis fierent,vtq; quicquid indè proueniret,id in pręfatorum hoſpitalium vſus cõuerteretur. Voluit inſuper, vt in quolibet hoſpitali Conceptionis Confraternitas erigeretur,vtq; ex confratribus ſex ad minus,iuxta loci capacitatem, cum ſuis vxoribus hebdomadatim, tum infirmis,tum quoque peregrinis iuxta charitatis E
exigentiam deſeruirent. Appoſitus tandem eſt hic religioſus pater ad patrem Iacobum Dacianum,de quo ſuprà,nec minoris ab eo æſtimationis apud Indos extitit.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Sitaquari. *Conu. XVII.*

VT de ſuo erga iſtius patriæ infidelium ſalutẽ ſtudio aliqua ex parte cognoſceremus:primitiui patres huius Prouinciæ fundatores præſens monaſteriũ,D.Ioanni Baptiſtæ Dñico præcurſori ſacrũ, Sitaquari, quod aliqualis magnitudinis oppidũ eſt, ex publicis oppidanorum facultatibus ab ipſis fundamentis erigi,perficiq; curarunt. Conuiuũt vtplurimùm hoc in loco 4.fratres:ex quibus alter ſacris vacat concionibus.

De conuentu

A *De conuentu S. Franciſci Xiquilpanis. Conu. XVIII.*

MINIME mirum alicui videri debet, quod in ſingulis ferè iſtius patriæ oppidis Franciſcani conuentus erecti ſint. Nam ea eſt eius accolarum ad idolatriã procliuitas, eaq; pronitas, vt niſi perpetuò ab euangelicis operarijs excolantur, infidelitatis tribulos, atque ſpinas producturi ſint. Idq; in cauſa extitit, vt præſens monaſterium, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo, Xiquilpanis, quod populoſum ſatis oppidum eſt, ab antiquioribus iſtius Prouinciæ patribus communibus eorundem oppidanorum ſumptibus conſtructum fuerit. Inhabitatur interim hic locus à 4. fratribus.

De conuentu S. Franciſci Apacei. Conu. XIX.

B CVM in patentiſſimis vitæ diſcriminibus verſarentur primitiui huius Prouincię erectores, dum de oppido in oppidum, ſiue miniſtrandorum ſacramentorum, ſiue ſacrarum concionum habendarum ergô tranſeunt: hunc conuentum, omni dilatione longè eliminata, Apacei, quod Mechioacanicorum oppidum eſt, tum ex priuatis, tum quoque ex publicis Apaceorum facultatibus ædificandum curarunt. Inhabitatur plerunq; præfatus hic conuentus à quatuor religioſiſſimis Franciſcanis fratribus.

De conuentu S. Franciſci Tarimbari. Conu. XX.

NE copioſa meſſis Dominicum in horreum inferenda, operariorum defectu miſerè periret, conſultiſſimè huius Prouinciæ proceres ſtatuêre, vt conuentus hac in patria erigendi nec magnitudine inſignes, nec fratrum numeroſitate illuſtres euade-
C rent: ſed vt potius (vno, vel altero demptis) anguſtijs paterent, quatenus à quatuor vel à ſex ad ſummum fratribus inhabitarentur: & religioſi ſic per ſingula oppida diuiſi miſeris iſtis hominibus de nouo ad fidem conuerſis facilius, opportuniusq; adeſſe poſſent. Hinc igitur factum eſt, vt pręſens conuentus, Tarimbari oppidi mœnibus cinctus, atq; Tarimbanorum ſumptibus in ſeraphici patris Franciſci honorem conſtructus, à 4. tantùm religioſis fratribus, qui eos in viam ſalutis dirigant, incolatur.

De conuentu S. Petri Tolimanis. Conu. XXI.

CONVENTVS hic, omnium Mechioacanicorũ nouiſſimus, apud Chichimecas in oppido Tolimane erectus, & à 4. fratribus plerunque inhabitatus, ideo ſub anno Domini 1583. noſtrorum fratrũ opera ex diuerſis eleemoſynis in S. Petri hono-
D rem conſtructus extitit; vt Indi, qui nondum Hiſpaniarũ Regi ſubſunt, ſed per incertas ſedes, nulli parentes, hinc inde (vt præfati ſumus) diſcurrunt, vaganturq;, à paucis annis ad Chriſtum, abiuratis idolis, conuerſi, in officio, atque ſanctè pollicitis contineãtur: vtq; facilior illis ad cæteros, adhuc ſub Dæmonis poteſtate degentes, pateat acceſſus, qui tamen non abſque præſentiſſimo vitæ diſcrimine ipſis contingit.

De conuentu S. Franciſci Guadalfagiaræ. Conu. XXII.

GVADALFAGIARA Xaliſcorum ciuitas eſt, regio Concilio, atq; Epiſcopali ſede inſignis, inſuper & nouæ Galleciæ metropolis. Cuius incolæ, qui maiori ex parte Hiſpani ſunt, celeberrimum hunc totius Xaliſci conuentum in prima pręfatæ ciuitatis ædificatione, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo, intra eius ambitum à funda-
E mentis ad verticẽ vſq; conſtruendum curarunt. Inhabitatur frequentius præfatus hic conuentus à 20. fratribus, & vltrà: quorũ vnus, vel alter Eccleſiaſtis officio fungitur: alius vero iunioribus religioſis Grammaticam prælegit. Sepultos præterea continet idem hic locus quàmplurimos patres, moribus olim ac ſanctitate inſignes. Inter quos tamen longè emicuêre religioſiſſimus P.F. Antonius Segobienſis: qui religioſis moribus in Conceptionis Prouincia apprimè imbutus, quadrageſimumq; ſuæ ætatis annũ agens, ad has partes conuolauit: vbi Indicum idioma tanta cura, tantaq; diligentia didicit, vt in ea infra breuiſſimi temporis ſpatium peritiſſimus euaſerit, ac per alios 40. continuos annos, & vltrà, Indicè concionatus ſit. Vitæ præterea rigorem, in quo apud Recollectas præfatæ Conceptionis Prouinciæ domos enutritus fuerat, ad vltimũ vſq; halitum

halitum ſeruauit. Nihil ſiquidem eo continentius, nihil vigilantius, nihil pauperius, A ac nihil deniq; temperatius fuit. In oratione inſuper adeò aſſiduus extitit, vt ab ea nihil aliud curaſſe viſus ſit. Quæ tamen interim vel charitatis officium, vel obedientiam, vel etiam proximi ſalutem concernebant, ea quàm diligentiſſimè adimplere ſtuduit. Paupertatis etiam cum profundiſſima quadam humilitate coniunctæ amantiſſimus cùm eſſet, factus eſt omnibus benè, ac religiosè viuendi norma. In periculoſa quadam Indorũ rebellione, vbi de totius rei ſumma agebatur, ipſe ſolus ſuis adhortationibus, ſanisq; conſilijs præfatos Indos ad ſaniorem mentem, atq; ad præſtandã catholico Hiſpaniarum Regi promptam obedientiam reduxit. Hic tandem tantus pater, poſtquàm prouincialis Miniſteriatus, atq; Commiſſariatus officijs aliquoties ſumma cũ laude, tum hac in Prouincia, tum quoq; in alijs quibuſdam functus eſſet, plenus dierum, meritisq; opimus, maximum interim omnibus, præſertim verò Indis, à quibus non ſecus ac pater amabatur, colebaturq;, ſui deſiderium relinquens diem hoc in loco clauſit B extremum. Ad patrem Antonium Segobienſem appoſitus fuit admirandæ religionis, prudentiæ, atq; benignitatis pater Angelus Valentinus Prouinciæ Valentiæ alumnus: qui, poſt conſumptos 40. eoq; amplius annos in Indorum conuerſione, atq; Euangelica prædicatione, ſuæ mortis ex diuina reuelatione pręſcius, viam vniuerſæ carnis hoc in eodem loco ingreſſus eſt. Ac paulò ante quàm ſpiritum ſuo Creatori redderet, cùm aliquandiu fuiſſet in extaſi, tãquam è profundiori ſomno euigilans, in hæc verba prorupit: *Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me*: Quamobrem quotquot aderant, certò certius crediderunt ipſum glorioſiſſimę Virginis præſentia dignatũ fuiſſe. His patribus adijciendi veniunt, ſupra modum venerabiles patres Franciſcus Orapeſſanus, ac Hieronymus de Cruce. Quorum iſte in Bætica Prouincia profeſſus, atque patrum iſtius albo poſtmodùm aſcriptus, cuius vitæ diſcrimini ſe oppoſuit, vt paupercu C los, miſerrimosq; Indos ab aliquorum tyrannide vindicaret: Vnde & non aſpernandæ ſibi moleſtię ſubſequutæ ſunt. Eas nihilominus patientiſſimè tulit, viriliterq; ſuperauit: ac tandem è viuis hoc in loco excedens, tũ ab iſtis, tum quoq; ab illis ob eius ſanctitatem, inculpatamq; vitam non ſecus ac Deo carus habitus eſt. Ille verò, pater ſcilicet Franciſcus Orapeſſanus, poſt plurimos exantlatos in infidelium conuerſione labores, hoc in ipſo Guadalfagiarenſi conuentu in Domino obdormiuit. Nec ſilentio prætercam humillimum, atq; incomparabili religione præditum fratrem Danielem, natione Italum, profeſſione laicum, atq; Prouinciæ S. Iacobi alumnũ: qui ob ſingulares eius virtutes, vitæ aſperitatem, morum candorem, ardẽtiſſimam charitatem, atq; feliciſſimum exitum ab omnibus iſtius patriæ tum Indis, tum quoq; Hiſpanis vt ſan- D ctus colitur. Nec immeritò ſanè: cũ per 50. eoq; amplius annos, ferrea lorica ad carnes indutus, nudisq; pedibus incedens, in perpetua oratione, continua vigilia, atq; ſtrictiſſimo ieiunio, infidelium conuerſioni omnino intentus, Deo opt. max. inſeruierit. Poſſem & alios quàmplurimos, qui ſingulari doctrina, excellenti charitate, ardẽti zelo, inſigni pietate & ſanctitate iſtis in partibus claruêre, atq; innumeros penè infideles ab impietate ad pietatem, à Dæmoniaca ſeruitute ad Chriſtianam libertatẽ, ac denique ab idolatria ad Chriſti fidem conuerterũt, Eccleſiæq; catholicæ acquiſierũt, pręcedẽtibus addere. Sed, ne id fecerim, prolixitatis incurrẽdę timor me remoratus eſt.

De conuentu S. Franciſci Colimæ. *Conu.* XXIII.

PRÆCEDENTEM conuentũ ſubſequitur pręſens, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo Colimæ, quod Xaliſcorum oppidum eſt, ab Indis olim erectus, atque E à quatuor religioſiſſimis Franciſcanis fratribus, quorum alter ſacras ad populũ conciones ex officio habet, reliqui verò Indorũ ſaluti inuigilant, ſat cõmodè inhabitatur.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Izatlanis. *Conu.* XXIIII.

INTER cæteros totius Xaliſci Minoriticos conuentus præſens, in immaculatæ Conceptionis B. Virginis honorẽ, Izantlanis ante 40. annos ab Indis conſtructus, & à 4. fratribus impræſentiarũ inhabitatus, ſummè commendandus venit: idq; ob tres Chriſti athletas, atq; glorioſos martyres, patres ſcilicet Ioãnem Calerum, Antonium

à Collare

A à Collare, & Franciſcum Laurentij ibidem ſepultos, qui ob catholicæ fidei confeſſio-
nem, & propagationem ſub infidelium manibus vitam cum morte, in æternum vi-
cturi, commutarunt. Pollicitis tamen facturus ſatis, primò patris Ioannis Caleri,
deinde patris Antonij à Collare, ac denique patris Franciſci Laurentij, iſtius quidem
longiori, ſed illorum breuiori ſtylo agonem, atq; glorioſum martyrium depingam.

De martyrio patris Ioannis Caleri.

CVM anno Domini 1541. Xaliſcani quidam Indi, Caſcanes appellati, inſurgẽtes,
quàmplurimos alios ex populo cõturbaſſent, & à fide Chriſti ſuſcepta varijs mo-
dis, diuerſiſq; vexationibus ab eadem fide ad idolatriam declinare coëgiſſent, ſimulq;
omnes Techilæ montis iugulum petijſſent; venerabilis pater Ioannes Calerus, alias
de Spirituſancto, eos ex incredibili quodam charitatis zelo eò, vnde exciderant, redu-
cturus, impetrata à proximè præcedẽtis loci Guardiano facultate, ad præfatum mon-
B tem Confeſſionis, atq; Communionis ſacræ ſacramẽtis purificatus, munituſq;, ſe inte-
rim Deo opt. max. B. Franciſco, ac fratribus feruenti ſpiritu commendans, perrexit; ac
demum ad deſtinatum locum appulſus, Deo, atq; Regi rebelles Indos, benigna ſaluta-
tione præmiſſa, enixè rogare cœpit, vt ad propria loca redirent; nevè veram fidem,
quam à Chriſti miniſtris, & Franciſcanæ Regulæ profeſſoribus receperant, cum tãto
propriæ ſalutis diſpendio deſererent. Cui barbara, ac perfida illa gens ſuperbè reſpon-
dit, vt derelictum à ſe conuentum è veſtigio repeteret, niſi fortè tantæ temeritatis pœ-
nas dare mallet, cùm, quid ſibi ipſis congrueret, optimè noſcent, nec eius conſilio opus
eſſet. Cùm itaq; his auditis vir Dei induratos eorum animos optimè cognoſcens, ſeq;
oleum, & operam (vt aiunt) eo in negotio perdere animaduertens, humiliter, tactus
interim dolore cordis intrinſecus, inde recederet, atq; ad propria remearet: fœmina
C quædam diabolico ſpiritu afflata huiuſmodi Indos contra Dei ſeruũ, non ſecus ac al-
tera Iezabel Achab Regem Iſraël contra innocentem Nabot, & Herodias Herodem
Regem contra Ioannem Baptiſtam malitioſè incitauit. Aiebat enim Satanæ miniſtra,
eos à ſuis prædeceſſoribus mirum in modum degeneraturos, niſi fraterculũ illum oc-
ciderent, quippe qui eò vſq; penetrare, atq; eos ſuis fallacijs decipere præſumpſiſſet.
Quibus verbis peruerſi homines barbarico quodam furore accenſi, atque ad ferociſſi-
morum luporum in prædam inhiantium inſtar, Chriſti ouiculã, quæ iam (furore illo-
rum pręuiſo) genua deuotè flexerat, eoſq;, Deo interim opt. max. gratias agens, quòd
pro catholica fide, & eius amore martyrij corona dignaretur, quodq; miſeræ huic vi-
tæ tam felici morte finem imponeret, conſtantiſſimè operiebatur, aggreſſi ſunt, ac tã-
dem, ligneis enſibus caput eius findentes, atrociter interfecerunt. Bellica enim eorum
D arma ex duriſſima quercu, igne etiam ad maiorem ſoliditatẽ ſuppeditato, ſunt fabre-
facta. Duxerat ſecum pater ipſe Ioannes quatuor ſibi amicos, atq; bonæ ſpei iuuenes
Indos, quorum duo in ſacris faciendis ei miniſtrare aſſueuerant. Horum alter natu
maior, atq; Franciſcus nomine, irruentes in ſanctum patrem barbaros præuidens, au-
fugit, ad ſuoſq; rem geſtam detulit. At cęteri in ipſo impiorum hominum tumultu, &
furore cariſſimum patrem, ſalutiſq; magiſtrum amplexantes, ſimul cum eo trucidati
ſunt. Corpus autẽ tanti patris in campo, vbi martyrium ſuſtinuerat, ab interfectoribus
nudatum, ſeptem diebus inſepultum remanſit, atq; ab Hiſpanis, vt ſepulturæ tradere-
tur, poſtmodùm conquiſitum, integrum omnino, incorruptum, ſuauiſſimè fragrans,
atque adeò recens, ac ſi tunc temporis fuiſſet extinctum, inuentum eſt. Aliorum verò
E occiſorum corpora à lupis deuorata extitêre. Cùm igitur Hiſpani tanti martyris cor-
pus Izatlanem Minoritico in monaſterio, vnde exierat, deuotè & honorificè ſepelien-
dum detuliſſent, illudq; fratres Frãciſcano habitu de religioſo more induiſſent, quot-
quot aderant Hiſpani, eius deuotione acti, huiuſmodi habitum repentè, atque certa-
tim in fruſta diſcerpsêre. Itaque beati Ioannis Caleri, inſignis Chriſti athletæ, corpus
magna omnium ſpirituali lætitia, funebriq; ſolemnitate ſepulturæ traditum fuit: viri
interim Dei ſanctitatem cunctis vno ore, atque plenis buccis extollentibus.

De martyrio patris Antonij à Collare.

POST aliquot verò dies à glorioſo pręfati patris Ioannis Caleri agone, admirãdę
religionis P. Antonius à Collare Prouincię S. Iacobi alumnus, atq; Izatlanici con-
uentus

uentus Guardianus, vir vtiq; ſingulari perfectione atq; incredibili animarũ zelo prę- A
ditus, inſuper & diuini verbi proclamator inſignis, qui Chriſtiana diſciplina, ac vitæ
exemplo Chichimecas eius regionis, quę Ameca nominatur, & Colimæ vicina eſt, ac-
colas ſolerter, ac ſolicitè inſtruere aſſueuerat, Izatlanicum conuentum, vt huiuſmodi
hominibus pro ſolito more ſacramenta miniſtraret, atq; ſacroſanctum Euãgelium de
ſuggeſtu proponeret, egreſſus, in prępfatorum Chichimecarum Ducẽ, ſiue Prępfectum,
ob grauiſſima quædam crimina, ab eo publicè commiſſa, acriter inuectus eſt. Quam-
obrem indignatus huiuſmodi Præfectus eũ ea occaſione accepta interimere decreuit.
Id igitur, vt quibuſdam Indis, Iagalucis vulgò nuncupatis, innotuit, virum Dei à per-
fido Duce ad ſuum cœnobium reuertentem in Izatlanica quadam valle, rem interim
gratiſſimam Præfecto ſe facturos intelligentes, iaculis inclementer configunt, dumq́;
ſpiculo venerandum eius caput immaniſſimè penetrant, eum vitam cum morte com-
mutare cogunt. Cuius deniq; patris corpus, poſtridie ab Hiſpanis inuentum, atque ad B
proprium monaſterium delatum deuotè extitit. Quia verò nos longiori ſtylo beati
patris Franciſci Laurentij agonem depicturos, vt tandem eius geſta, & virtutes om-
nibus in propatulo ſint, polliciti ſumus, ab eiuſdem natalibus exordiri, atque totius
ipſius met vitæ curriculum curſim his annectere decreuimus.

Vita patris fratris Franciſci Laurentij.

IN ciuitate Granata F. Franciſcus Laurentius nobilibus parentibus natus, educa-
tusq́;, anno ſuæ ætatis 18. dum ſancto afflatus ſpiritu Religionem D. Franciſci foret
ingreſſurus, piæ mentis conceptum caris parentibus, vt eorum beneplacito, ac benedi-
ctione tanti voti compos fieret, humiliter detexit. Quod ipſi nihilominus grauiter fe-
rentes, cùm is vnicus eſſet eis filius, & hæres, à ſancto propoſito eum dimouere conati C
ſunt: vtq́; id aptius, & facilius efficerent, nobilem quandã eiuſdem ciuitatis adoleſcen-
tulam ei in coniugem tradere curarunt. Cumq́; parentum vtriuſq; partis conſenſu
matrimonium fuiſſet concluſum, aſſignatusq́; dies nuptiarũ: prudens iuuenis nuptia-
libus veſtimentis indutus, ad monaſterium S. Franciſci eiuſdẽ ciuitatis (quod tunc ad
Bæticæ Prouinciã pertinebat) deuotus, ac celer properauit, in quo & Religionis habi-
tum humiliter ſuſcepit. Trãſactis verò aliquibus annis, quibus ea in Prouincia deuo-
tè, atq; laudabiliter vixit, zelo animarũ promotus, ad nouæ Hiſpaniæ Indos peruenit,
multaq́; incommoda, & pericula in itinere paſſus fuit, quippe qui nudatis pedibus per
aſpera loca à varijs, peracutisq́; beſtiolarũ aculeis diu, noctuq́; grauiſſimè vexabatur:
locaq́; horribilia viſu, atq; tranſitu difficillima petiuit. Neq; interim hyemali tẽpore
ſpiritu feruẽs apoſtolicus iuuenis aut quieſcere, aut labori, vel temporum iniuriæ, aut D
etiam difficultati cedere vnquã ſolebat, fide ſcilicet, & inſatiabili humanæ ſalutis de-
ſiderio hæc omnia ſuperans, vitamq́; hanc temporaneam ſpernens, vilemq́; reputãs,
vt æternam hominibus ſubminiſtraret. Hinc ſua prædicatione, ſuisq́; exemplaris vitæ
perſpicuis moribus in conuerſione infidelium vberrimos retulit fructus, improbosq́;
eorum ritus, prophana ſacrificia, ac templa, execrabilia quoq; idola improbauit, atq;
deſtruxit: & eccleſias, piasq́; imagines erexit, & Chriſtianos politicosq́; ritus introdu-
xit. In ipſo autem diuino opere (quia virtute animi ſobrius, auſterus, fortis ac ſtrenuus
extabat) intolerabiles corporis afflictiones, aduerſaq́; plurima, hoc eſt famẽ & ſitim,
frigus & calorem, labores & laſſitudines, & alia huiuſmodi facilè perferebat. Et vnico
vili indumento, pallio ſuperindutus, vti ſolebat. Feruẽs erat in oratione, & præſertim
nocturno tempore, quo per horam & dimidiam preces ad Deum deuotiſſima mente E
effundere aſſueuerat, idq́; nec itineris defatigatione, neq; alterius cuiuſuis incommodi
exceptione vnquam prætermiſit. Feſſis præterea artubus in cãpis vel ſuper ſtratos ar-
borum ramos, vel ſuper nudam humum, idq́; ſatis ſobriè, quietẽ perpetuò conceſſit.

Feruens Dei præco F. Franciſcus tum eccleſias, tum etiã monaſteria varijs in locis,
& nationibus ædificare curauit. In ipſa namq; ciuitate Izatlanæ cœnobiũ, in quo cæ-
teris fratribus præfuit, primò conſtruxit: ac poſtmodum in ciuitate Guaxacatlanæ
gymnaſiũ, in quo eius Prouinciæ pueros (vt in noua Hiſpania omnes religioſi faciũt)
Chriſtianam edocuit doctrinam, inſtituit. Et priuſquam vir Dei ad ipſam ciuitatẽ per-
ueniſſet, aliqui ex populo illo perfidi, rebellesq́; ſeſe ſuperbè erexerãt, perq́; montana
regionis

A regionis illius vagabantur, inter quos erat Indus, qui iam ſacrarum rerum in quadam eccleſia curam geſſerat. Cuius mater, Dei famulum cum vnico ſibi ſocio fratre Michaële Stiualez ciuitatem verſus proficiſcentem, præuenerat, quò cùm applicuiſſet, quærens illa, an inibi eſſet diu permanſurus, certiorq; de hoc ab eo effecta, quòd ideo illuc veniſſet, vt monaſterium ædificaret, & legem Dei doceret: retulit apud ſe habere veſtimenta, vaſaq;, & alia, quæ ad ſacra facienda, & ad altaris obſequium pertinere ſolent: quorum cuſtos, & gubernator in quadam eccleſia fuerat filius ſuus, qui tamen cum perfidis illis à fidelium conſortio ſe ſeiunxerat, atque apoſtatauerat: attulitq; ei ſericas caſulas, argenteos calices, pallam, ſius corporale, & alia ſimilia ad altaris miniſterium ſpectantia. Quæ vir Dei gratè recipiens, Deo gratias egit, tantam in Inda illa fœmina fidem, ſedulamq; deuotionem attendens, animoq; roboratus ad
B vlteriora loca (per quæ Indi illi diſcurrebant) pro verbo Dei ſeminando procedendum eſſe putauit. Hinc verſus Indos illos iter arripuit, terram, vallemq; Guaxacatlanicam relinquens, in qua iam 16. ex pacificis populis copiæ fuerant pariter coniunctæ, atque eccleſiæ plurimæ ædificatæ, quas tamen ab inuicem ſeiunxerat. Hiſpani vero, Indiq; ipſi pacifici ſeruo Dei iter hoc præpedire, ac diſſuadere nitebantur, timentes illi, ne inter barbaros illos, efferatosq; homines aliquid infortunij ſibi eueniret, morsq; ſæuiſſima illi immineret, ſi duritiem, furoremq; eorum fruſtra tentaret. Miles autem Chriſti non ſibi, ſed Deo fidens illorum conſilio non acquieuit, ſed animi feruore actus, edoctusq; Spiritus ſancti lectione, æquo animo iter optatum proſequutus fuit. Accidit verò (diuina fauente prouidentia) vt quam mox populis illis apparens, ſolo aſpectu talem ab eis captauerit beneuolentiam, atque benignos erga ſe
C eorum animos conuerterit, inclinaritq;, vt manſuetæ oues viderentur: qui aliàs nihilominus in vniuerſa illa barbarorum regione ferina crudelitate, atq; impietate omnes quammaximè ſuperarent. Hic igitur feruidus verbi Dei ſeminator quinque populos ad catholicæ fidei cultum conuertit, eccleſias fundauit, & Chriſtianæ diſciplinæ inſtituta reliquit, ac denique ad proprium Izatlanicum cœnobium triumphator reuerſus eſt.

Poſtquàm apoſtolicus vir præfato in monaſterio aliquibus diebus remoratus fuiſſet, ad Indos quoſdam barbaros, qui duodecim viæ ſtadijs illinc diſtabant, vocabanturq; Texoquines iter direxit. Cumq; ad quendam populum Oztritiepas appellatum perueniſſet, totus ipſe populus in fugam verſus ad montes refugit: ſeruus verò Dei (frater ſcilicet Franciſcus, cui frater Michaël aderat) ad ædiculam, in qua Solis
D idolum extabat, diuertit. Vbi poſtquàm, ſi quis ſupereſſet, diligentius perſcrutatus fuiſſet, in hominem quendam intra ſepem abſconditum veſpertina hora fortè fortuna incidit, quem, vt ad ſe accederet, rogauit, blandeq;, ac benignè ſuſcepit. A quo tandem reſciens populum illum timore perterritum ob eorum aduentum inde aufugiſſe, virum ipſum de pacifico, ac beneuolo eorum animo certiorem reddidit, & ad cęteros profugos, vt eos in propriam fidem recipiens ab omni pauore, & ſolicitudine eximeret, ſtatim miſit. Qui abſcedens paulò pòſt cum circiter vigintiquinque Indis reuerſus eſt, quos frater Franciſcus inſtruxit, & amicis, ſuauibusq; verbis ſecuros reddidit, eos ad ſe veniſſe, non vt quid detrimenti vel incommodi eis afferrent, ſed ſolummodo vt ſanctum euangelium prædicarent, & ad Dei veri notitiam, & cultum illos reducerent: ideoq; omnes fiducialiter ad propria remearent. Illi itaque verbis tan-
E ti viri freti, tranquillo, atque alacri animo diſceſsêre: ſequentiq; manè copioſè, turmatimq; viri, ac mulieres (ſexcentos ſcilicet) ad fratres ipſos deuenerunt, docibilibus interim pueris domi relictis, ne à blandientibus fratribus (vt ij ſuſpicabantur) noua diſciplina inſtituerentur. Quos omnes peruigil Deo præco frater Franciſcus diuino eloquio ſummopere conſolatus fuit, à quibus inde audiuit, eos ſanè ipſorum aduentu mirum in modum gauiſos fuiſſe, cùm proculdubiò ſcirent eos ſpirituales eſſe patres, qui nullum penitus læderent, nec quicquam mundanum appeterent: quodq; eorum fugæ, timorisq; cauſa fuiſſent ſęculares Hiſpani eorum capitales inimici, quos ſibi ſocios ſuſpicabantur. Tunc verò fratribus cibaria humaniter attulêre, atque incredibili gaudio circumfuſi choreas coram illis de more ducentes exultare cęperunt.

Deinde

Deinde viri Dei, frater ſcilicet Franciſcus, eiusq́; ſocius frater Michaël populo gratias A
agentes, eum monuêre, vt ad certum locum poſtero die conueniret. Vbi dum ſimul
adeſſent, primò eccleſiam ædificandã, deinde S. Iacobi Apoſtoli imagine ibidem ere-
cta, eam ipſius nomine appellandam curarunt. Inſtituta itaque, & confirmata ea ple-
be in catholicæ fidei confeſſione, & Chriſtianæ diſciplinæ pura obſeruatione, Chriſti
diſcipuli ad alium eiuſdem idiomatis populum profecti ſunt: à quo cùm ſatis amicabi-
liter, comiterq́; eſſent recepti, aliam ibi eccleſiam diui Michaëlis nomine intitula-
tam, atque eiuſdem Archangeli imagine exornatam erexêre. Idemq́; diuinum, ac
ſalubre opus cùm apud alios quinq; populos perfeciſſent, ad proprium monaſteriũ,
deuictis humanæ ſalutis hoſtibus, Chriſtiq́; vexillis vbique erectis, victores rediêre:

Poſt tranſactos verò aliquot dies cùm feruore ſpiritus excitati apoſtolici viri, fra-
ter ſcilicet Franciſcus, & eius ſocius frater Michaël, è monaſterio exeuntes Guaxa- B
catlanem (vbi prius fuerant) repetiiſſent, ſecunda ſui aduentus nocte ab ipſo popu-
lo moniti ſunt, vt quamprimùm inde diſcederent, niſi fortè occumbere mallent: cùm
Indus quidam maximus eorum inimicus illuc cum alijs impijs, ſcilicet ſuis compli-
cibus, certò eſſet superuenturus, vt ſe ipſos, ac ſæculares omnes, qui eos acceperant,
morte afficerent. Ferino igitur huic barbarorum furori ſerui Dei cedere prudenter
decreuêre, idipſum quoque & loci illius habitatores fecerunt. Et ecce ſub noctis cre-
puſculum adſunt Chriſti fidelium hoſtes innoxium in ſanguinem inhiantes: cumq́;
neminem inueniſſent, œſtro perciti, quinque gymnaſia, quæ pro inſtruendis in Chri-
ſtiana diſciplina pueris conſtructa fuerant, igni tradiderunt, atque ſex bonæ indolis
iuuenculos, qui ad eorum cuſtodiam remanſerant, crudeliſſimè necarunt. De quo
facinore ſerui Dei poſtridiè certiores facti ſummoperè doluerunt. Poſt elapſos verò C
aliquot dies eò reuertentes, eadem gymnaſia refecerunt, atque ritum Chriſtianæ do-
ctrinæ inſtituendæ denuò poſuêre. Frater verò Michaël, qui fratri Franciſco fructus
in Chriſti eccleſia vberrimos producenti, ſupra modum timebat, ſibi, quòd præfati
Chriſtianæ fidei hoſtes propinquiores eſſent, atque omnibus ſimul tormenta & mor-
tem comminarentur, vt è loco illo diſcederet, ſuadere conatus eſt. Cui ille ſereno vul-
tu reſpondit ſe certò ſcire ab illis gentibus fore interimendum, nec tamen propte-
rea, quòd animam ſuam ſe pretioſiorem non faceret, à diuini verbi prædicatione illis
in partibus ceſſare velle: vt tandem (ſi fieri poſſet) vnum vel alterum Chriſto lucrifa-
ceret, idq́; Saluatoris Chriſti exemplo apprimè edoctus, quippe qui certiſſimè noſſet
ſe à Iudæis occidendũ, nec tamen eapropter à bonis operibus, aut à prædicatione ad
mortem vſq; turpiſſimam apud eos ceſſare voluit. Subiunxit præterea, cùm totius vni- D
uerſi Dominus propter me vermiculum, nulliusq́; valoris homuncionem à proprio
eius populo ſe interfici permiſerit: quid mirum, quidvè magni erit, ſi ego eius, licèt
nullius valoris, ſeruulus tormenta pro ipſius amore ab iſtis barbaris ſuſtinuero, &
mortem, quam ille pro me pati dignatus eſt, hanc ego ipſi tandem reddidero? Qui-
bus tamen auditis frater nihilominus Michaël cœptis deſtitit: imò potius & alias ra-
tiones in medium adducere niſus eſt, vt tandem patrem Frãciſcum à propoſito remo-
ueret. Cui deniq; ſtrenuus Chriſti athleta aliqualiter ſubiratus: ceſſa iam obſecro, no-
liq́; plura hac de re verba facere, cùm me ſupra modum affligas. Hisq́; dictis iter ſuum
Icatlanicum verſus conuentum (de quo ſuprà) inſtituit.

Cùm per aliquot dies venerabilis pater Franciſcus, eiusq́; itineris comes frater Mi-
chaël præfato in monaſterio moram traxiſſent, ad Tecoxquines, barbaros ſcilicet E
illos Indos, iter ſuum iteratò direxêre. Cumq́; Indos ſibi amicos, ac de nouo ad fi-
dem conuerſos oppidi Guaxacatlanis accolas, vtrum ſibi ad Tecoxquines tranſire li-
ceret, ſerius conſuluiſſent, id retulêre reſponſum. Nollent videlicet eò progredi,
quòd huiuſmodi homines ſibi maximè inimicarentur, quodq́;, cum natura atrociſ-
ſimi eſſent, illis mortem certò certius illaturi fuiſſent. Viri nihilominus Dei oratio-
ni inſtantes, Dominumq́; ſui itineris ducem conſulentes, pariter ſensêre, vt ad illos
de ipſius Domini adiutorio confiſi penetrarent. Fidelis interim ille populus, qui eos
plurimùm diligebat, Indum quendam peregrini idiomatis interpretem, atque fidum
conductorem illis aſſignauit. Antequam verò Guaxacatlanem appellerent, nuntium

A ad eius accolas, qui ſibi referret ſe ad eos ſucurrendos, conſolandoſque veniſſe: quique ſe rogaret, vt Dei ſeruos pacificè reciperent, conſultiſſimè miſerunt. Hæc verba illis gratiſſima fuêre: quapropter ſumptis de eorum more duobus arborum ramis, atque quædam ſalutationis verba proprio idiomate proferentes, illis obuiam iuêre, ac tandem ſic humaniſſimè exceptos, per aliquantulum temporis omni beneficiorum genere proſequuti ſunt. Hac igitur tanta occaſione benè vſus frater Franciſcus quatuor de eorum conſenſu gymnaſia, quatuorque eccleſias Sanctorum imaginibus exornatas, apud eos conſtrui ex tempore curauit: vbi & quàmplurimos ſacro baptiſmate prius purificatos, catholica fide, atque Chriſtianis ritibus imbuit: illincque poſtmodum cum ſocio abſcedens ad propria remeauit. Icatlanicum poſtmodum conuentum iteratò ambo egreſſi, ad aliam prouinciam, quæ fratrum prouincia, eo quòd eius habitatores latas B quaſdam capillorum coronas religioſorum tonſuris perſimiles ſuper aures circunductas deferant, paſſim appellatur, profecti ſunt. Priuſquàm tamen ad eam peruenirent, in vallem quandam de Vanderas ab Hiſpanis nuncupatam, in qua plurimi Cacaoatales habitabant, deſcenderunt. Eam verò, tum quia Hiſpani ex eius habitatoribus plurimos quibuſdam in negotiis occupatos detinerent, vnde nec verbo Dei intendere potuiſſent, tum etiam ne ſuo aduentu illos ab arduis huiuſmodi occupationibus deflectentes occaſionem afferrent, qua Hiſpani milites eos magis, magiſque, vt poſtea fecerunt, affligerent, non omnino penetrarunt: ſed editioris cuiuſdam montis iugulum petentes, (diuina ſibi aſpirante aura) ſeptem præfatæ prouinciæ turmas in catholicæ fidei cultu, Chriſtianaque diſciplina coadunarunt, totidemque eccleſias erexerunt: idque facillimè, cùm amicabiliter ab eis recepti, atque patrio more, hoc eſt brachio in ſublime ex- C tenſo, ac digito ſurſum perexcelsè eleuato, inclinatoque capite ſalutati fuerint.

Vt igitur primùm frater Franciſcus, eiusq; cariſſimus comes ſuperata valle de Vanderas ad præfatam fratrum prouinciam peruênere, ad diuerſorium ſiue delubrum, vbi Solis idolum ſuper alia idola maiori veneratione à populo illo colebatur, declinarunt: inibique ab aliquibus regionis illius Indis viſi, patrio more, facta ſcilicet capitis inclinatione, atque quibuſdam verbis Indico idiomate expreſſis ſalutati, exceptique ſunt. Poſtera autem die Indorum multitudinem eò confluentem certiorem ex eminentiori loco reddidit frater Franciſcus, ſe nec eorum diuitias, nec bona, nec quicquã aliud ab animarum ſalute concupiſcere: quamobrem bono animo eſſent, æquique ſuum aduentum conſulerent. Cui incondita illa plebs: Aduentus equidem tuus, tuique comitis, tum quia Chriſtiani, tum quoque quia religioſi eſtis, nobis gratiſſimus eſt: nolumus ta- D men, vt Hiſpani milites veſtri gratia huc aliquando ſe conferant: idq; ob non aſpernenda incommoda ab illis nobis aliquando illata. Cumq; placita fratris Franciſci reſponſione freta plebs ab huiuſmodi ſuſpicione eſſet exempta, tum ſibi, tum quoque eius ſocio conceſſit, vt illa in regione liberè, atque pro voto agerent. Hincque eccleſia in beati Antoni Paduani honorem, erecta eius imagine, conſtructa eſt, ſanctique, & eccleſiaſtici ritus in ea cum maximo illius gentis applauſu inſtituti fuêre: inſuper & in proximiori valle duodecim gymnaſia, adiunctis ſibi totidem eccleſijs, ſex quidem in eius meditullio, aliæ verò ſex in eiuſdem vallis gyro, infra breuiſſimi temporis ſpatium à fundamentis ad verticem vſque ædificata, omnibuſque numeris abſoluta ſunt. Dehinc (quia ſcilicet alijs gentibus Euangelium annuntiare, atq; ſemitam, quà ad vitã ęternam itur, decreuerat) ſignificauit frater Franciſcus maiori eius populi natu, velle ſe E ad proximiora Coronatorum oppida tranſire. Dicebantur huiuſmodi oppidorum accolæ Coronati à tonſuris, diuerſis tamen ab eis, quibus prouinciæ habitatores vtebantur, quas in capite deferebant, atq; illis ad mortem vſq; inimicabãtur. A quo itinere quamuis amicus iſte populus Dei ſeruum auertere pro viribus conaretur, nihil tamen effecit. Quamobrem fratre Franciſco in ſententia perſiſtente viginti Duces ab vniuerſa plebe conſtituti ſunt, qui coacta armatorum manu illum tutè eò vſque deducerent. Peruenientibus itaque omnibus ſimul ad oppidum Cacalanem, quotquot erant eius inquilini fugam capeſſerunt. Id igitur, vt religioſiſſimus frater Franciſcus animaduertit, præfatos Duces, eius comites, vt ad propria remearent, redditis interim illis de more gratijs, obnixè rogauit. Reſiſtentibus verò huiuſmodi Ducibus, certoque aſſerentibus

illius populi accolas truculentiſſimos eſſe,atque mortem ſibi, eiuſque ſocio proculdu- A
bio illaturos fuiſſe,adiecit frater Franciſcus nihil ſibi minus ab ea re cordi eſſe , quando
quidem propriam vitam pro euangelica prædicatione, proque efferati illius populi ſa-
lute libentiſſimè poneret . Recedentibus tandem præmemoratis Ducibus , idque ſatis
inuitè , quòd Dei ſeruis maximè timerent , quidam ex Indis illius populi primarius,
omninoque ſenex ſuperuenit , atque à fratre Franciſco,quid ſibi vellet, quidque in vo-
tis haberet, curioſius ſciſcitatus eſt. Qui vt primùm de omnibus reſponſum retulit , ad
ſuos refugit : atque tum illis, tum quoque ſexdecim alijs Indorum oppidis ad Meridio-
nalis Oceani maris litus conſtitutis,cuncta , quæ ex religioſorum ore acceperat , ex or-
dine recenſuit : atque fratris Franciſci nomine , quatenus certum in locum conuenire
vellent , audituri interim plurima , quæ eorum ſalutem concernerent, inſtantius ſup-
plicauit . Annuerunt illi , viſoſque religioſos & patrio,& etiam Hiſpanorum more in B
manuum oſculo ſalutarunt . Indè verò viri Dei poſt mutua colloquia diſcedentes,ad
Amaxotum, vbi vniuerſæ illius regionis idola collecta erant , & patrijs , diabolicisque
ritibus colebantur , iter ſuum direxerunt,atque ad Solis delubrum peruenti , ſatis beni-
gnè,ſatisque comiter ab Amaxotanis excepti ſunt.Cumque vlterius procedentes emi-
nentia duo ſacella iuxta litus maris erecta conſpexiſſent, à comitibus Indis,quibus ido
lis ea ſacrata eſſent, petierunt. Reſpondentibus autem illis in eorum altero belli, in al-
tero verò piſcatorum Deos ſolemnius coli : vtrunque ingreſſi in iſto ſtatuam piſcem
manu tenentem erectam, in illo verò aliam ſtatuam præcedenti ferè ſimilem iaculum
manu ſtringentem conſpexêre . Cupiens igitur frater Michaël huiuſmodi abhomina-
tionem ignibus traditam, omninoque extinctam, igniarium,quod ſecum gerebat, exi-
mens, ferroque ſilicem collidens, ex ſcintillis inde decuſſis, & in fomite exceptis ignem C
excitauit,eoque huiuſmodi idolis,quæ ſtraminacea erant,ſtatim admoto,tum ea,tum
quoque vniuerſa ſacella in fauillam redegit. Quod vt ſacrificulus quidam, qui ibidem
latebat,conſpexit,è latebris proſiliens,pelli ſuæ interim maximè timẽs,omninoq; per-
territus,ad ſuos celerrimo gradu aufugit,remq; geſtã ore pallenti,atq; tremulo retulit.

Hinc diuini cultus zelatores ad alia loca progredientes,inhumanos quoſdam Indos,
qui ſibi mortem comminati ſunt, inclinata iam die obuios habuerunt . Quamobrem
frater Franciſcus carum ſibi ſocium ad orationem , atque ad ſuſcipiendam pro Chriſto
conſtanti animo mortem hortatus , per integram illam noctem ab oratione ſpiritum
non relaxauit : quinimo poſt præuiam confeſſionem , poſtque confirmatum ſocii ani-
mum,noctem cum die,diuinis perpetuò laudibus intentus:idque coram Crucifixi ima-
gine ob oculos poſita fide conſtans,ſpe gaudens,atque charitate feruens,coniunxit. In- D
terim verò barbari circiter centum , arcubus ſagittiſque muniti , inſuper & acclaman-
tes moriantur,moriantur Deorum noſtrorum inimici,Dei famulos circundãt. Dumq;
omnes ſimul extenſis arcubus , directiſque in eos ſagittis mortem truculentiſſimis vul-
tibus minitarentur, Dei prouidentia actum eſt, vt mirabiliter , & ex tempore , pacatis
in momento animis, mutataque ſententia, ad vnum quotquot aderant, nullo penitus
iaculo exploſo in terra conſiderent , quod apud eas gentes pacis indicium eſt , ſignifi-
catque ſe nihil mali,aut detrimenti cuiquam illaturos fore. Quo tanto miraculo exhi-
laratus, ac ſupra modum accenſus Dei famulus frater Franciſcus Chriſtianæ fidei do-
cumenta huiuſmodi barbaris feruenti ſpiritu propoſuit , ſuaſitque, vt vanis idolis lon-
gè relictis,diuina præcepta, cæleſteſque virtutes , quibus beatam vitam perenniter ac-
quirerent , amplecti vellent. Quæ illi libenter audientes,dixerunt religioſorum aduen- E
tum ſibi gratiſſimum eſſe , nihilque iucundius ab eorum conſuetudine accidere potuiſ-
ſe:nolle tamen interim ſe ſimul cum eis Hiſpanos ſæculares , quibus aliquando con-
iuncti fuiſſent, ſecum admittere:quorum etiam cauſa,exiſtimantes aliquot ſibi adeſſe,
arma cępiſſent. Cùm autem Chriſti Præcones poſt Chriſtianæ diſciplinæ monita bar-
baris illis nationibus ſatis exhibita,vt Icatlanicum conuentũ repeterent,ab eis diſcede-
re vellent:nolebant illi,rogantes,ſuadenteſq; vt ſecum diutius, immo perpetuò mane-
rent. Quibus tamen fratres,humaniſſimis interim,atq; humilioribus verbis, & rationi-
bus in medium adductis, acquieſcendum minimè putarunt : ſed ſumpta ab eis licentia
ad propria repedarunt. Vt igitur primùm præfatum monaſterium incolumen ingreſſi
ſunt

A ſunt, pater huius tunc Cuſtodię Cuſtos, frater ſcilicet Antonius à Segobia eis, humaniſſimè tamen exceptis, in Spiritusſancti, ac obedientiæ ſalutaris virtute præcepit, ne huiuſmodi regiones, tum quòd inde per 30. viæ ſtadia diſtarent, tum quòd trium mēſium ſpatio loco abfuiſſent, tum etiam quòd inter mortuos reputati eſſent, iteratò repeterēt. Quamobrem præfatus frater Franciſcus Prælato morem geſturus, eis regionibus relictis, aliò verſus, ne interim otio torperet, & talentum ſibi cælitus conceſſum abſcondere videretur, iter ſuum inſtituit, in eoq; maximos progreſſus fecit. Cùmq; denuò proprium ad conuentum reuerteretur, Cacalotnanem oppidum ex itinere pertranſiens, 400. Indos in fide prius catechizatos ſacro regenerationis lauacro purificauit: paruulis interim ferè innumeris ſibi oblatis etiam baptizatis, atque adultis quàmplurimis Chriſtianæ fidei myſterijs apprimè imbutis. Docebat ſiquidem eos religioſus P. Franciſcus B vniuerſam carnis, mentiſq; corruptionem euitare, vnicamq; tantùm vxorem ducere, cæteraſq; omnes à prima (aſſueuerant huiuſcemodi homines ternis, quaterniſq; vxoribus iungi) protinus imittere, ac tandem omnia idolis olim oblata ad ſe deferre. Quæ quidem cuncta catechumeni, vt ſacro baptiſmatis fonte mundarentur, quàm libentiſſimè adimplebant: præſertim verò qui ex oppido Amaxocotlanæ originem duxerant: nam ij aureas, argenteas, atq; etiam cupreas barbas, quibus proprios vultus vanè ſupertegere aſſueuerant, deponentes, eas rogo ſuperimpoſitas igni tradiderunt: ex quibus tandem ſeptendecim campanæ, quarum quęlibet centum & quadraginta librarū pondo erat, fabrefactæ, atq; in totidem regionis eiuſdem eccleſijs collocatæ ſunt. Cùm autem frater Franciſcus Tecoſquines pertranſiens, quoſdam idolorum ſacerdotes in viciniori editi montis iugulo, antiquioribus dæmoniacis ſuperſtitionibus, cum maximo C neophytorum diſpēdio, vacare accepiſſet, eos ad ſe per fideles aliquot Indos adduci iuſſit. Sed fruſtra, renuentibus illis, idq; ex maximo timore, maximaq; reuerentia, qua tum in locum, tum quoq; in eos ſuperſtitioſè adhuc ferebantur. Videns igitur diuini cultus zelator ſe ſuo defraudatum eſſe deſiderio, ſuiq; voti minus compotem, diuino actus ſpiritu à ſocio, fratre ſcilicet Michaële petijt, an Dei fretus auxilio in montem aſcendere, ſecumq; illos idolorum ſacerdotes adducere vellet. Cui fidus comes, prę ſto (inquit) ſum, libentiſſimèq; iuſſis obtemperabo, dummodo ea mihi per obedientiam iniunxeris. Fratre denique Franciſco ſibi, vt montem peteret, atque huiuſmodi ſacerdotes ad ſe vinctos adduceret, in Spiritusſancti virtute, atq; obedientiæ merito præcipiente, frater Michaël ex tempore paruit, atq; implorato Dei auxilio celer ad locum peruenit, Sataneq; miniſtris, vt domum ſtatim egrederentur, audacter præcepit. Quibus exeuntibus, & coram ſe aſtantibus, vnus inter eos Ioannes nomine, vt ſe excuſatum haberet, quandoquidem Chriſtianus eſſet, illiſque ſacrificulis cibaria coactus attuliſſet, humiliter rogauit. D Data igitur Ioanni huiuſmodi venia eos ſacerdotes frater Michaël ſimul ligauit, atque ſic vinctos ad patrem Franciſcum detulit. Qui vt primùm eos vidit, grauiter reprehendit, ac, vt erant ligati, ad Izatlanicum conuentum ſecum deduxit. Vbi tandem humaniſſimè ad tempus retinuit, catholica fide, & Chriſtianis moribus imbuit, atq; in omni pietate inſtruxit: illoſq; poſtmodùm dimittens voluit, vt ij cæteris eius patriæ Indis in his quæ ſunt ad Deum, præeſſent, paruuloſq; de Chriſtiano more baptizarent, atq; adoleſcentes ad publica loca cōuocatos Chriſtianam doctrinam maxima cura edocerent.

Poſt hæc Dei ſeruo, fratri ſcilicet Franciſco relatum fuit quoſdam Indos à ſuis populis diſceſſiſſe, atque aſperioribus quibuſdam in montibus agere, ad quos vir Dei, ne E in idolatriam iteratò elaberentur, proficiſci decreuit. Vbi verò primùm eam in regionem ingreſſus quàm humaniſſimè ab ijs exceptus fuit, ipſiſq;, vt ad ſuos reuerterentur, omnino ſuaſit. Congreſſus itaque illis apud omnes ſimul iunctos donec catholica fide apprimè, ac Chriſtianis ritibus imbuti eſſent, commoratus eſt: indeque proprium conuentum repedaturus eccleſiam à fundamentis erexit: eiuſque miniſtros conſtituit. Dum verò ſe itineri accingeret, alios aliquot Indos patrijs laribus relictis ſuperiorem Dexocotlanici montis partem tenuiſſe accepit, quos & ex itinere inuiſere decreuit. Ad quos vt primùm penetrauit, communiſque pacis, atque catholicæ fidei verba habuit, idem potius, quod & apud præcedentes effecit. Quia tamen horum maior erat numerus, quinq; gymnaſia, adiunctis ſibi totidem eccleſijs, quibus ex docilioribus

aliquot præfecit, ab his conſtruenda curauit. Ante dies autem plurimos F. Franciſcus A
inſignis Chriſti athletæ P. ſcilicet Ioãnis Caleri (cuius ſuprà meminimus) tum interitũ,
tum quoq; opprobrium, quòd videlicet aliquot Indi non longè inde diſtantes, tantiq;
P. interfectores contextam ex ſtramine ſtatuam ſingulis annis in eius triumphi, quem
de Chriſti martyre ſe laudabiliter reportaſſe exiſtimabant, memoriam proprio eius ha
bitu induerent, choreasq́; circum ipſam de Indico more ducerent, audierat: ab eoq; tem
poris nullo ſibi pacto quieſcẽdũ putauerat, donec, impio huiuſmodi more abolito, tan-
ti viri habitum ab eiuſmodi iniuria vindicaret. Nacta igitur his in partibus opportu-
nitate, eos ad ſacrilegos Indos tranſijt, illosq́; tanti ſceleris commiſſi, quòdq; peſſima in
re exultarent, Chriſtiana libertate redarguit: inſuper & eis ſuggeſſit, vt Satanicis ſuper-
ſtitionibus omnino relictis Chriſto Imperatori nomen darẽt. Quibus deniq; ſibi acquie
ſcentibus, ac catholicis ritibus ſatis imbutis, ſacroq; regenerationis lauacro initiatis, nec B
non & tribus gymnaſijs, totidemq́; eccleſijs apud eos erectis, victor cum tanti martyris
habitu, F. Michaëli congreſſus ad Izatlanicum propriæ habitationis conuentũ remea-
uit. Dum iſta interim aguntur, accidit, vt iſtius Prouinciæ Comitia Guadalfagiarenſi
in conuentu celebrarentur: vtque, fratre Michaële ad aliud monaſterium tranſmiſſo,
frater Franciſcus Laurentij Izatlanici iſtius conuentus Guardianus inſtitueretur.

Poſt tranſactos verò aliquot ab eiuſmodi Comitijs dies frater Franciſcus Cacalotna
nicos Indos, Guaxacatlanemq́, Prouinciam, iſtam, atq; illos in fide cõfirmaturus, deuo-
to quodam F. Ioanne ſibi in ſocium aſſumpto, inuiſere decreuit. Vbi itaq; eò primùm
appulit, hilari vultu, atque humaniſſimo hoſpitio ab eis exceptus eſt. Sequenti verò no
cte Indi propinquioris pagi accolæ, (ij Iocotecanes appellabantur) cùm catholicæ fidei C
ſupramodum inimicarentur, in Chriſtianos huiuſmodi Indos irruentes, eorum ſepten-
decim truculentiſſimè interfecerunt. Quo tumulto, quaq́; fidelium ſtrage à ſomno exci
tatus Chriſti miles Franciſcus cariſſimo ſibi ſocio ait: *Eia frater ſurge ocius, viriliterq́;
age: aduenit ſiquidem tempus acceptabile, diesq́; ſalutis, in quibus cælorum Regnum facili negocio
ac modica, licèt glorioſa, paſſione aſſequi poſſimus, inſtant.* Moxq́; accenſa candela ante Dei
altare deuotè genuflexus ſeſe inuicto martyrum Regi Chriſto obnixè commendare cę
pit. Interim deuotus, piusq́; F. Ioannes dum ſimili modo tum cor, tum quoq; mentem
Deo præparaturus, ad ipſum altare confugit, ab impijs Satanæ ſatellitibus inuaditur,
atque in eccleſiæ valuis ferreis baculis atrociter interimitur. Eoq́; extincto, inimici cru
cis Chriſti eccleſiæ interiora penetrant, ſanctumq́; Chriſti famulum Franciſcum Cruci
fixi imaginem manu tenentem, belluino furore adoriuntur, atq; venerabile eius caput D
tam graui icto ferrea fuſte percutiunt, vt laxatis viribus Chriſti imago de eius manibus
ceciderit. Tunc ad eum ſacrilegus percuſſor: Putas ne te iſte cruci affixus ſit adiuturus?
Simulq́; ter, quaterq́; tum caput, tum quoq; cætera membra ferrea claua repercutiens,
eum, iuxta ipſiusmet prædictionẽ (prædixerat ſiquidem ſe ſub Guaxacotlanorum ma-
nibus animam cælo redditurum) penitus occidit, inſuper & ipſam eccleſiam, atq; reli-
gio ſuorum domicilium ſuppoſito igne combuſit. Poſtridie verò Chriſti fideles Indi, qui
ex tanta clade reſidui fuerant, tantum facinus perpetratum ad Hiſpanos, qui duobus
indè ſtadijs diſtabant, detulerunt. Qui poſtmodùm ſuperuenientes vtriuſq; martyris
corpus inde ablatum ad Izatlanicum conuentum deferendum, inſuper & honeſtiſſimo
loco recondiendum curarunt. Vt autem primùm Indi proximioris montis habitatores,
quos P. Franciſcus baptizarat, atq; in fide inſtruxerat, eius mortem acceperunt, ad re-
gium nouæ Galleciæ Concilium conuolantes, rem geſtam conſcriptis patribus ex ordi- E
ne retulerunt. Qui alterum ex eis, cognomine Contreras, atque experientia maturum
Hiſpanis centum militibus, quatuorq́; Indorum millibus ſtipatum eò deſtinantes, ſibi
commiſerunt, vt ea de re diligẽtius cognoſceret, ac tandem iuſtam vindictam ſumeret.
Ille igitur eam in patriam appulſus, ex militibus, qui montium iuga occuparent, quiq́;
itinera obſiderent, aliquot præmiſit, alios verò ſecum retinuit: ac tandem certior de tan-
ta immanitate factus eos omnes, qui in ipſius martyris necem conſpirauerant (erant ij
ſexcẽtum & octo numero) trucidari iuſſit. Relictis interim ex primarijs octo, vt infami
ſtipendio necarentur. Sicq́; digna factis illi receperunt, & vltio facinus ſubſequuta eſt,
ac tandem, patria illa ſine habitatore relicta, cæteris Indis maximus timor incuſſus eſt

De con-

A *De conuentu S. Franciſci Aguacatlanis. Conu. XXV.*

IZATLANICVM conuentum ſequitur in ordine is conuentus, qui ſub ſeraphici patris Franciſci titulo per Indos eius accolas Aguacatlanis, quod Xaliſcorum oppidum eſt, olim conſtructus extitit, quiq; à tribus religioſis colitur, & religioſiſſimi patris F. Bernardini Marmorei funere ſupramodũ nobilitatur. Perdeuotus hic pater coiſumptis prius, idq; maxima cum laude, in Conceptionis Prouincia, vbi Religionis habitum primò induerat, aliquot annis, ad has partes transfretauit: tantaq; cura, ac ſolicitudine Indorum conuerſioni tum verbo, tum quoq; vitę exemplo intendit, vt eorum penè innumeros Chriſto pepererit, nihil interim horum, quæ Franciſcanæ Regulæ nitorem concernebant, quæque ad Chriſtianam perfectionem requiruntur prætermittens.

B *De conuentu S. Franciſci Suchipilæ. Conu. XXVI.*

HIC conuentus Suchipilæ, quod Xaliſcanum oppidum eſt, erectus, & à 4. religioſis inhabitatus tum noſtris fratribus, tũ quoq; Suchipilanis debetur: iſtis quidẽ, quòd eũ in S. Frãciſci honorẽ ædificauerint: illis verò, quòd ipſum ab ijſdẽ ædificãdũ curarint.

De conuentu Aſſumptionis B. Mariæ Sapotlanis. Conu. XXVII.

COMMVNIBVS tum Indorũ, tum quoq; Hiſpanorum ſumptibus præſens conuentus, glorioſæ Aſſumptioni Deiparæ virginis ſacratus, Sapotlanis, quod Xaliſcanũ oppidum eſt, & ab iſtis, atq; ab illis mixtim inhabitatur, ab antiquo conſtructus extitit: quem interim 4. fratres ſat commodè inhabitant. Quia verò venerabilis P. F. Ioannes à
C Padillia huius loci Guardianum agebat, quando primùm Hiſpanis Sibolam ampliſſimam regionem, ad illumque vſque diem intactam Hiſpaniæ Regis imperio armis ſubacturis congreſſus eſt: atque ea in expeditione pro catholicæ fidei propagatione glorioſè occubuit, tum eius agonem, tum quoq; ſociorum mortem hîc deſcriptam volui.

De martyrio fratris Ioannis à Padillia.

NVLLA penitus regio in noua Hiſpania inuenta fuit, in qua Chriſtianæ diſciplinæ magiſtri, primarijq; præceptores Minoritæ non extiterint, primumq; in ſpiritualis ædificij fundamẽto lapidem proprij ſanguinis effuſione, ac glorioſo maryrio nõ poſuerint. Quippe qui diuini amoris, atque ſaluandarum animarum zelo accenſi ad remotas regiones, nulla interim cuiuſuis diſcriminis ſiue etiam propriæ vitæ habita ratione profecti ſunt. Horum vnus æternæ memoriæ dignus in eo virtutis genere fuit ſtre
D nuus Chriſti miles frater Ioannes à Padillia, Prouinciæ Beticę alumnus: qui præfatam in nouam Hiſpaniam, gentis illius regionis ſalutem ſupra modum anhelans, peruenit, in eaq; Tulanzigico conuentui primus pręfuit. Inde verò ad Xaliſcanos vſq; penetrans, præſentis monaſterij Guardianus electus extitit. Cùmque poſt elapſos aliquot dies, anno ſcilicet Domini 1539. ſtrenuus militiæ Dux, atq; nouæ Hiſpaniæ Prorex Antonius à Mendoza Sibolam regionem latiſſimam, atque 600. viæ ſtadijs verſus Antarcticum polum Mexico diſtantem, catholici Regis imperio ſubiugaturus, aliquot Hiſpanorum copias ſub Franciſco Vaſquez Coronado militiæ Præfecto, ac nouæ Galleciæ Gubernatore eò deſtinaſſet: præfatus Franciſcus Vaſquez Præfectus, de Frãciſcana Religione vir ſanè optimè meritus, quinque Minoritas religione inſignes, ac omni pietate conſpicuos ſecum habere voluit. Ex his quinque religioſis alter fuit P. Ioannes à Padillia, qui
E benignis, ac ſaluberrimis adhortationibus Hiſpanos milites è laxa & militari quadam viuendi licentia, varijsque Dei offenſionibus ad piæ conuerſationis, & Chriſtianæ vitæ normam dirigere ſtudens, quoſuis etiam infideles, quos vel obuios in ipſo itinere, vel comites habebat, ad veræ fidei lumen pro temporis opportunitate, inducere ſatagebat: & frater Ioannes à Cruce laicus profeſſus, eiusq; indiuiduus cõmes. Poſtquàm verò, tanto itinere laborioſè emenſo, præfatus copiarum Præfectus Sibolica regione potitus, in ea per integrum biennium commoratus eſſet: quòd vniuerſa ferè ea in gyro regio habitatoribus careret, quodq; nullis ſiue auri, ſiue etiam argenti mineralibus locupletaretur, in nouam Hiſpaniam, vnde primò exierat, cum ſibi commiſſo milite, ac religioſis comitibus, præfatis patre Ioanne à Padillia, & fratre Ioanne à Cruce exceptis,

feliciter regreſſus eſt. Remanſerunt itaq; hi duo Chriſti præcones,& cum eis ſæcularis A
quidam nomine Andreas de Campo Portuenſis,ac duo familiares Indi, (hos donatos,
ſiue oblatos vulgò vocant) quorum alteri Sebaſtianus, alteri verò Lucas nomen erat,
in oppido Tigneſio, vbi ab oppidanis comiter,& ſupra modum humaniter excepti,mi
rabiliter fructificarunt. Expenditurus verò pro gratia ſibi cælitus collata creditum ta-
lentum frater Ioannes à Padillia,vt primùm à Tigneſianis plurimos inde trium men.
ſium itinere abeſſe populos,natura dociles,hoſpitalitate benignos,atq; conuictu pacifi
cos didicit,ſupramodum gauiſus eſt:atq; eò ſuum iter dirigere inſtituit.Dicto itaq; Ti-
gneſianis vale , illisq; fratre Franciſco à Cruce relicto , cum duobus illis familiaribus ,
atque Andrea ſæculari, proſequente interim eum maximo oppidanorum eiulatu ver-
ſus oſtenſam ſibi regionem pergere cœpit. Cùmq; aliquantiſper proceſſiſſet,efferatos,
belligerosq; homines(Haziaëles vulgò nuncupatos) tenſis in ſe, ſuosq; ſocios arcubus, B
toruisq; vultibus accurrentes conſpexit:quamobrem de ſociorum potius,quàm de pro-
pria ſalute ſolicitus præmemoratum Andream , vt tum ſibi , tum quoq; familiaribus
Indis,ſe interim pro Chriſti nomine à ſuperueniētibus barbaris immolando ſolùm reli
cto fuga conſuleret,obnixè rogauit. Quod & ille ex tempore fecit. Irruentibus itaque
maximo impetu illis infidelibus,Dei famulus Ioannes à Padillia genua flexit,eorumq;
furorem,alacri animo pro Chriſti amore in ſe excepit.Sicq; impiorum ſagittas in ſe ob
Dei amorē recipiens,glorioſo fine mortalis vitæ curſum cōcluſit,ad cæloſq; euolauit.

De fratre Ioanne à Cruce.

PROFECTO (vt meminimus)ex Tigneſio patre Ioanne à Padillia,frater Ioan
nes à Cruce apud eas nationes, vt in accepta fide catholica magis,magisq; confir-
marentur,manere voluit: ac tantopere ea in re profecit, vt innumeris penè hominibus C
ſalutis cauſa extiterit.Nec mirum ſanè:nam,diuino ſibi aſpirāte numine, tanta fuit pa
tientia,humilitate,abſtinentia,benignitate,& charitate præditus,vt omnes in ſui admi
rationem adduxerit. Pollebat præterea,licèt literas minimè didiciſſet,tanta dicendi fa
cundia,vt Tigneſiani ad fidem de nouo conuerſi in beneuolentiæ, ac deuotionis ſignū
eum in vlnis ſæpius detulerint , aliaq; ſibi exultationis indicia exhibuerint . Tantæ irē
æſtimationis apud Hiſpanos milites extitit, vt catholici exercitus Dux, Franciſcus ſci-
licet Vaſquez Coronado publico cauerit edicto , quatenus nomine Ioannis de Cruce
audito ſeſe,quotquot ſub eius ſignis militabant, in peculiaris cuiuſdā honoris ſignum,
vel inclinarent, vel caput detegerent. Quod ſanè magni apud Deum meriti indiciū eſt.
Creditur ab omnibus tantus hic vir extremum ſuæ vitæ diem glorioſo martyrio clau-
ſiſſe:nam ab Hiſpanorum nouam in Hiſpaniam à Sibolica expeditione (de qua ſuprà) D
regreſſu,nihil penitus de eo auditū eſt.Indi verò illi familiares,Sebaſtianus ſcilicet,atq;
Lucas,qui infidelium furorem,patris Ioannis à Padillia hortatu, declinauerant,viden-
tes ſe tanto magiſtro , ac cariſſimo patre orbatos , Xaliſcum , vnde illi originem duxe-
rant,contendere decreuerunt: vbi plurimos per annos tum Xaliſcanis, tum quoq; Me-
chioachanis tam ad fidem conuerſis,quàm conuertendis ſacroſancti Euangelij doctri-
nam,ac fidem ſolicitè,& omni cum feruore prædicarunt,ac plures animas Deo acqui-
ſierunt,ac tandem virtutibus & meritis quàmplurimis referti felici tranſitu ad æternæ
beatitudinis gloriam , vt ibi præmium ſuorum laborum à Deo ſuſciperent, euolarunt.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Tuchpanis. Conu. XXVIII.

QVI ſex proximè præcedunt conuentus Xaliſcanis in oppidis tum ab Hiſpanis, E
tum quoque ab Indis mixtim inhabitatis, erecti ſunt : qui verò 20. ſubſequuntur
in Indorum ſiue pagis , ſiue etiam oppidis ſedem obtinent : & eorum quiſque à tribus,
vel ad ſummum à quatuor fratribus inhabitatur , prout & præſens, diuo Ioanni Ba-
ptiſtæ Dominico præcurſori Tuchpanis, quod Xaliſcorum etiā oppidum eſt,ab Indis
olim erectus , in quo pijſſimus , pariterq; religioſiſſimus pater frater Ioannes à Cruce ,
natione Gallus,ac Prouincię antiquioris Aquitanię alumnus,cum maxima ſanctitatis
fama diem clauſit extremum . Fuit ſiquidem hic pater cādidiſſimis moribus præditus,
religione inſignis, atq; Eccleſiaſtes celeberrimus . Tanta præterea apud Indos gratia
valuit, vt piaculum exiſtimauerint inexpiabile eius dictis,vel in minimo, non audire.

De con-

A *De conuentu Dominicæ Transfigurationis Autlanis. Conu. XXIX.*

NON abs re præſens conuentus Autlanis apud Xaliſcos Indorum ſumptibus, in Dominicæ Transfigurationis honorem, ante 50. annos erectus tum apud Hiſpanos, tum apud ipſos quoq; Indos maxima in veneratione habetur: cùm admirandæ religionis viri, ac præſtantiſſimi patris fratris Franciſci à Cruce corpus in eo ſepulturæ traditum ſit. Traiecit venerabilis hic pater ex Bætica Prouincia, in qua religionis habitũ induerat, ad has partes, poſtquàm Pariſijs per aliquot annos tum humanis, tum quoq; diuinis literis ſedulam dediſſet operam, in eiſq; poſt Indicum idioma feliciter aſſequutum, tales tantoſq; progreſſus fecit, vt vix ſibi parem in Indorum conuerſione habuerit. Eo interim nihil abſtinentius, nihil continentius, nihilq; humanius fuit: quippe qui B perpetuam caſtitatem cum profundiſſima quadam humilitate coniungens, inſipidiſſimis herbis pro exculentis, & ſimplici aqua malorum medicorum ſucco admixta pro poculentis vſus ſit. In eius denique (vt paucis multa perſtringam) ſanctitatis teſtimonium, vt primùm ex hac infelici vita ad felicem patriam, inter ſanctos Dei in æternum regnaturus, euolauit, præſentis monaſterij campanæ nullo ſe impellente ſonuerunt.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Capotitlanis. Conu. XXX.

NON minori ornamento ſunt præſenti conuentui Capotitlanis, quod Xaliſcorũ oppidum eſt, ab eius incolis non ita pridem in B. Mariæ Magdalenæ honorem erecto, pientiſſimi patres frater Franciſcus Turrigianus, ac frater Ioannes Serrado ibidem ſepulti, quàm frater Franciſcus à Cruce proximè præcedenti. Nam iſte, frater ſcilicet Ioannes Serrado Chichimecarum, infidelium ſcilicet Indorum, ſalutem Chriſtiana C pietate ſupra modum ſitiens, ad eos, relicta interim probo cuidam patri conuentus cura, (erat ſiquidem eius Guardianus) traiecit: dumq; eorum conuerſioni pro viribus intenderet, eorundem barbarorum ſagittis cõfoſſus, vitam cum morte commutauit, ac glorioſus martyr de morte triumphans occubuit. Alter verò, frater nempe Franciſcus Turrigianus, cùm euangelicæ paupertatis, obedientię, atq; caſtitatis obſeruantiſſimus eſſet, Indicumq; idioma peroptimè calleret, à tempore, quo hanc Prouinciam ingreſſus eſt, ad vltimum vſq; vitæ terminum à ſacris concionibus, pijſq; adhortationibus, & ſacramentorum adminiſtratione, quibus exercitijs innumeros ferè populos catholicæ adiecit Eccleſiæ, hæredeſq; Regni cæleſtis effecit, vel tantillum non reſpirauit.

D *De conuentu S. Franciſci Saiulæ Conu. XXXI.*

NON ſumptus, nec etiã labores pauperes Indos oppidi Saiulæ accolas deterruêre, quominus hunc conuentum, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, ac quatuor continendis fratribus accommodatiſſimum, intra communis oppidi męnia ædificarent.

De conuentu S. Franciſci Saqualci. Conu. XXXII.

LICET Saqualciorum ſubſtantia non adeò pinguis eſſet, curarunt nihilominus ij, idq; non ſine pietate, hunc cõuentum in B. P. Franciſci honorem Saqualci, quod Xaliſcorum oppidum eſt, à primis fundamentis ad verticem vſq; ædificari.

De conuentu S. Sebaſtiani Techalutlæ. Conu. XXXIII.

E NE indeuotioni, aut cuidam erga fratres noſtros impietati, ſi ſe Minoritico conuentu priuari contingeret, ab aliquibus imputaretur, Thechalutlæ Xaliſcani oppidi habitatores hoc monaſterium, diuo martyri Sebaſtiano ſacrum, ex cõmunibus apud ſe facultatibus ædificatum voluêre. Fratres verò ſpiritualibus temporalia rependunt.

De conuentu S. Franciſci Amachecæ. Conu. XXXIIII.

SVÆ erga fratres noſtros tum gratitudinis, tum quoque pietatis ſpecimen daturi Amachecani hoc illis monaſterium ſub ſeraphici patris Franciſci titulo Amachecę, quod inſigne oppidum eſt, Xaliſcorumq; finibus clauditur, tum ex publicis, tum quoq; ex priuatis facultatibus conſtruendum curarũt. Mortem obijt predicto hoc in conuentu vene-

tu venerandæ caniciei F. Simon à Bruxellis Prouinciæ inferioris Germaniæ alumnus, ac laicus profeſſus: qui cùm per 50. eoq; plus annos ſacerdotibus in felici Indorum conuerſione ſedulò famulatus fuiſſet, octogenarius tandem, huic ſæculo vale dixit. A

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ Atoiaquei. Conu. XXXV.

NON moleſtè ferentes, immo boni æquiq; conſulentes Xaliſcani, eius oppidi, cui Atoiaqueum nomen eſt, habitatores, noſtrorum fratrum præſentiam, hoc eis monaſterium, in S. Ioannis Euangeliſtæ honorē, intra cōmunem ambitum erigi fecerunt. Hoc nihilominus monaſterium horrendo quodā in terremotu cum plurimis alijs iſtius Prouinciæ ædificijs ad terram venit, atq; admirandæ religionis P. F. Ferdinandum à Secura, pauperem paſſim appellitatum, ſua ruina oppreſſit. Cuius ſanè patris paupertas incredibilis, humilitas profundiſſima, oratio ſupra modū feruens & continua, atq; charitas ardentiſſima extitēre: quamobrē peculiari quadam veneratione ab omnibus, præſertim ab Indis colebatur, maximumq; moriens ſui deſiderium omnibus reliquit. Fuit tamen præfatū hoc monaſterium ab ijſdem Indis de nouo eleganter ſatis ædificatum. B

De conuentu S. Michaelis Teoquetlatlanis. Conu. XXXVI.

QVANTI fratrum noſtrorum prædicatio apud Teoquetlatlanos olim fuerit, vel ex hoc ſaltem liquet: quòd eis hunc conuentum, cœleſtis militiæ principi, Archangelo ſcilicet Michaëli ſacrum, intra Teoquetlatlanis cōmunis, atq; Xaliſcani oppidi mœnia ædificandum curarint, ſibiq; in omnibus libentiſſimè morem geſſerint.

De conuentu S. Andreæ Axiſſequij. Conu. XXXVII.

QVANTAM ex fratrum noſtrorum præſentia Axiſſequiani voluptatem cœperint, ſciri facillimè poteſt & ex præſenti conuentu, Axiſſequij, quod Xaliſcorum oppidum eſt, ab eis in diui Apoſtoli Andreæ honorem ad illorum vſum & habitationē olim ędificato; & ex ea liberalitate, qua quatuor fratres eius habitatores proſequuntur. C

De conuentu S. Franciſci Chiapalæ. Conu. XXXVIII.

CHIAPALENSIS oppidi habitatores vnos velim, quiſquis ille fuerit, inter Xaliſcanos omnes populos noſtri Ordinis, atq; catholicæ fidei obſeruantiſſimos, ſimul atq; ſtudioſiſſimos: quippequi Chriſtianam diſciplinam, non ita pridem ſibi à fratribus noſtris traditā, inuiolatam, illęſamq; impręſentiarum vſq; cuſtodierint: & pręſens monaſterium intra communis oppidi Chiapalę ambitum, communibus quoq; ſumptibus extruendum curarint. Hoc deniq; monaſterium ſuo funere commendatiſſimum reddit inſignis P. F. Michaël à Bononia, qui ex Bononienſi Prouincia, vbi Minoriticum induerat habitum, ad iſtas vſq; partes penetrans, Mexicanam, Taraſcam, Othomicam, Caſcanicam, Tequexanam, atq; Icacanicam Indorum linguas infra breuiſſimi temporis ſpatium apprimè didicit, & ſacris ſuis cōcionibus innumeros ferè pręfatorum idiomatum populos ab idolatria ad catholicam fidem conuertit. Fuit pręterea religioſiſſimus hic pater paupertatis obſeruātiſſimus, Religionis Franciſcanę zelantiſſimus, omniūq; virtutum ſtudioſiſſimus: quamobrem & Indis gratiſſimus, maximaq; in veneratione fuit, & in pręſentiarum vſque ab ijdem vt ſanctus, Deo carus, ac verè beatus colitur. D

De conuentu SS. Petri & Pauli Pocitlanis. Conu. XXXIX. E

NE interim ſe abſentibus iſtius patriæ populi (prout ſunt ad idolatriam procliues) antiquum repeterent viuendi modum, maximæ noſtris fratribus curæ fuit, vt in ſingulis ferè eorum oppidis conuentus erigerentur, quatenus illis perpetuò adeſſe poſſent. Eo igitur factum eſt, vt Poncitlanis quoque præſens conuentus, diuis Petro & Paulo Apoſtolis dicatus, quem & 4. religioſi plerunque incolunt, conſtructus fuerit.

De conuentu S. Michaelis Cocolanis. Conu. XL.

CVM fratres noſtri Cocolanenſium in ſe voluntatem exploratam haberent, ne ſibi quoquomodo ingrati viderentur, hunc intra communis eorum oppidi Cocolanis mœnia

A moenia conuentũ in S. Michaëlis Archangeli honorem ædificandum curarunt: vt vel ſic illis quacũq; in neceſſitate opportunius adeſſe, atq; tanti amoris vices facilius rependere poſſent. Dum eius terręmotus (cuius ſuprà meminimus) vim expertus præfatus hic conuentus ad terram veniſſet, religioſiſſimum P. F. Stephanum ab Antiqua mellaria (vulgò Fuente Oueiuna) ſua ruina oppreſſit. Cuius ſanè mors tantò Indis extitit ingratior, quantò eius vita illis erat vtilior. Fuit nihilominus hic locus in tanti patris defuncti gratiam à Cocolanenſibus reædificatus: vnde & à 4. fratribus ſat cõmodè incolitur.

De conuentu S. Antonij Tlaxomulci. Conu. XLI.

CVM antiquiores iſtius Prouinciæ fratres, patresq; minimè præteriret, quantum vtilitatis, quantumq; emolumẽti nouæ iſti Eccleſię ex monaſteriorum ædificatio-
B ne accederet, hunc etiam cõuentum B. P. Antonio de Padua Tlaxomulci, quod inſigne Xaliſcorum oppidum eſt, ex publicis oppidanorũ facultatibus erigi, perficiq; fecerunt.

De conuentu S. Franciſci Teulis. Conu. XLII.

CONFIRMATVRI iſtiusmet Prouinciæ proceres de nouo plantatam, ac ſupra modum pullulantem Teulis, quod nõ vulgare Xaliſcorum oppidum eſt, Eccleſiã, hoc monaſterium ſub ſeraphici P. Franciſci inuocatione intra eius oppidi ambitum, ex publicis tamen oppidanorum facultatibus, ædificandum, atq; à 4. religioſis, qui die, noctuq; ſibi inuigilarent, eãq; diligentius excolerent, inhabitandũ conſultiſſimè curarunt.

De conuentu Conceptionis B. Mariæ Xalæ Conu. XLIII.

C EXPERTI Xalenſes candidum in ſe fratrum noſtrorum animum, ſibique tanti amoris vices rependere cupientes, hoc illis monaſterium in Conceptionis B. virginis honorem, intra Xalæ communis oppidi moenia ædificatum, collatumq; voluêre.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Xaliſci. Conu. XLIIII.

XALISCVM populoſum oppidum, à quo vniuerſa hęc regio denominata euaſit, vt primùm noſtri fratres ipſum ingreſſi ſunt, catholicam fidem ſibi ab eis prędicatam ambabus (vt aiunt) vlnis excipiens, hoc illis apud ſe monaſterium ad Dei honorem, & in Dominici præcurſoris S. Ioannis Baptiſtæ memoriã erigi, perficiq; curauit.

De conuentu S. Franciſci Centicpaci. Conu. XLV.

D HIC conuentus Centicpaci in ſeraphici patris Franciſci honorem cõmunibus oppidanorum ſumptibus olim erectus, atq; impræſentiarum à 4. fratribus inhabitatus, vltimus eſt eorum, qui apud Xaliſcanos fideles populos ædificati ſunt: qui verò ſequuntur, inter Chichimecas, ideſt infideles Indos, atq; Hiſpaniarũ Regi inimicos, idq; non ſine maximo religioſorum in eis commorantium vitæ diſcrimine, ſedem obtinent.

De conuentu S. Franciſci Guainamotæ. Conu. XLVI.

CHICHIMECÆ, infideles ſcilicet Indi, qui ex altera celebris illius fluminis (de quo in iſtius prouinciæ proęmio) parte habitãt, turmatim (vt ibi meminimus) per incertas ſedes, atq; nudi, verendis etiam detectis, quod à naturali honeſtate maximè abhorret, vagantur. Eorum tamen plurimi ab anno Domini 1560. vel circiter, à tempore ſci-
E licet, quo fratres noſtri ad eos cum patentiſſimo vitę diſcrimine penetrarunt, & oppida opportunis in locis ædificantes, politico more ſimul conuiuunt, & veſtimentis noſtro more vtuntur, & catholicam fidem, abiurata idolatria, quodammodo amplexati ſunt. Quia vero huiuſmodi Chichimecæ, antiquiori viuendi, modo, eoq; ſupra modum belluino, ad fratrum noſtrorum inſtantiam poſt ſe relicto, Chriſtianos mores induere coeperunt, idq; in cauſa eſſe poſſit, vt catholici regis militibus ad interiora iſtius patriæ facilior aliquando ſternatur via: decreuerunt, idq; cõſultiſſimè, regij nouæ Galleciæ Concilij patres cõſcripti, vt noſtri fratres vnum, vel alterum monaſterium apud eos erigendum, inibiq; aliquot bonæ famæ religioſos conſtituendos curarent. Eò igitur factum eſt, vt, ſuppeditantibus neceſſaria Guainamotis, præſens conuentus apud eos in ſancti

Fran-

Franciſci memoriam ſub anno Domini 1579. ædificatum extiterit. Cumq; per integrũ A ſexennium præfati fratres hoc in conuentu, maximum interim fructum ex ſacris ſuis concionibus referentes, commorati eſſent, anno tandem Dñi 1585. (vt ſtatim patebit) ex eis duo, P. ſcilicet Andreas ab Aiala eius author, ac F. Franciſcus Aegidij à montanis quibuſdam Indis peſſimo, ac truculenti genio actis crudeliſſimè interfecti ſunt.

De PP. FF. Andreæ ab Aiala, ac Franciſci Aegidij martyrio.

GVAINAMOTÆ efferatis moribus præditi, atque bellicoſiſſimi ſuapte natura ſunt; extremamq; iſtius Prouinciæ oram tenentes, editiſſimos montes Auſtrali im minentes Oceano, cauernis interim ferarum more pro domibus vtentes, inhabitant. Ho rum tamen plurimos, vt primùm ad eos penetrarunt, ſuis concionibus, atque pijs adhortationibus, & religioſa conuerſatione noſtri fratres ad fidem conuerterunt, idq; non ſine labore, quòd huiuſmodi homines trunci, bardiq; ſint, atque nullo penitus ingenio B polleant. Inter eos verò religioſos, qui fructuoſius hoc in opere laborarunt, primatum tenuit inſignis pater, ac conſummatus Theologus frater Andreas ab Aiala: qui cum Indicum iſtius patriæ idioma apprimè calleret, atque ſingulari quadam dicendi facundia præditus eſſet, nihil ab huiuſmodi Guainamotis non obtinuit. Vnde & eos ad oppida in planicie, ac fertili in ſolo ædificanda & ad inſimul conuiuendum, & ad eccleſias, gymnaſiaque erigenda coëgit. Conſtitutus igitur tantus hic pater ex procerum iſtius Prouinciæ decreto præfati à ſe ædificati conuentus Guainamotani Guardianus, in id maximè incubuit, vt huiuſmodi Indos ad fidem de nouo conuerſos, & ad idolatriam ſupra modum procliues in ſuſcepta religione Chriſtiana contineret: idque quàm feliciſſimè per integrum ſexennium præſtitit. Succedente verò anno Domini 1585. cùm idipſum ſæpius (ſed fruſtra) intentaſſent, quamplurimi Guainamotæ in vnum conſpi- C rantes decreuerunt, vt omnes ſimul ſecuribus, atque clauis (has macanas Indicè appellant) armati ad eccleſiam 4. Auguſti, quæ beatiſſimo patri Dominico ſacra eſt, conuenirent, inibique tum patrem Andream ab Aiala, tum quoque eius ſocium fratrem Franciſcum Aegidij inter faciendum ſacrum occiderent: quandoquidem is Deus ab eis ſibi prædicatus nec victum ſubminiſtraret, & relicti à ſe Dij ſæpius ſe ab anguſtijs, & neceſſitatibus eripuiſſent. Id autem non adeò occultum fuit, quin deuoto cuidam, ac fratribus amiciſſimo Indo innoteſceret. A quo tandem frater Andreas, licèt non omnino de nuntio credulus, ſic pręmonitus, aliquot Hiſpanos, vt ſibi ſacrificanti adeſſent, rogauit: & aſcenſo poſt offertorium ſuggeſtu, ad ſibi aſtãtes Indos de catholica fide retinenda, de homicidii execratione, deque pœnis ſibi tum à Deo, tum quoque ab hominibus in eius ſatisfactionem inferendis Indico idiomate verba habuit. Abſoluto poſtmodùm D ſacro, Guainamotiſq; ad quædam latibula propè conuentum, inſciis tamen fratribus, declinantibus, frater Andreas cum cariſſimo ſibi ſocio fratre Franciſco menſæ diſcubuit: dumque nihil minus cogitans cibum caperet, adſunt pro foribus huiuſmodi homines efferati, atque in religioſum ſanguinem ſupra modum inhiantes ad luporum inſtar vlulare incipiunt. Quibus auditis eorum vterq;, frater ſcilicet Andreas, & ſocius eius in ſacrarium ſe recipiunt, atque præuia ſacramentali confeſſione ad ſubeundam ſub illis Satanæ militibus mortem ſe quàmdiligentiſſimè præparant. Cùmque, admoto tum eccleſię, tum quoque conuentui à barbaris igne, quicquid ædificii conſurgebat, id voranti flammæ cederet, frater Andreas Crucifixum manu tenens ad eos exiit, atq; de tanto commiſſo facinore grauiſſimis verbis arguere cœpit. Quamobrem illi œſtro omnino perciti in ipſum irruentes, eum iteratis ſecurium, ac clauarum ictibus morta- E lem hanc vitam concludere coëgerunt: abſciſſumq; ab humeris caput manu tenentes, choreasq; inſimul ducentes, huiuſmodi verba proferebant. Eia age, (ſi poſſis) vt nos ad eccleſiam venire, atque tuæ doctrinæ adeſſe compellas. Interim frater Franciſcus Aegidii horti interiora petiit, vbi ab iiſdem Guainamotis inuentus ſimul cum ſacriſtis Indis, & vno, vel altero Chriſtifidele ſibi adiuncto ſub eorum manibus pro Chriſti fide glorioſè occubuit. Deinde præfati Guainamotæ conuentum omnino expilarunt, & quicquid ſacri in eius eccleſia inueniri potuit, id in proprios vſus conuerterunt: comminutis interim, vel exuſtis Sanctorum imaginibus. Quod vt primùm Hiſpani, qui longiuſculus agebant, ſenſerunt, vt fratribus adeſſe poſſent, ad locum feſtino gradu conuolarunt.

A uolarunt: vbi tandem & ab iiſdem iam omnino exaſperatis Indis occiſi ſunt. Curat interim, idque pro viribus, regium nouæ Galleciæ Concilium, vt huiuſmodi Guainamotæ iuſtas tanti facinoris dent pęnas, & ad Catholicam fidem reuertantur: ſed (ni fallor) fruſtra, cum illi relictis oppidis ad montium interiora, eaque omnino inaceſſibilia ſe receperint. Noſtri nihilominus fratres omnem mouẽt lapidem, vt iterato ad eos aliquando penetrent, illosq; ad idolatriam, in qua volutantur, deſerendam, & ad catholicam fidem denuò amplectendam inducant. Quod, vt pro votis ſuccedat, faxit altiſſimus.

De conuentu S. Franciſci Saponetæ Conu. XLVII.

QVAMVIS pientiſſimus pater frater Paulus Azeuedo, cæterique fratres (de quibus ſtatim inferius) alibi pro Chriſti fide occiſi fuerint: glorioſos tamen eo-
B rum agones præſenti conuentui, Saponetæ, quod Chichimecarum oppidum eſt, ante octo annos ſingulari noſtrorum fratrum ſolicitudine, ex oppidanorum tamen facultatibus in S. Franciſci memoriam erecto, & à 4. religioſis plerunq; inculto, quòd ſub iiſdẽ Chichimecis contigerint, adijcere volui.

De PP. FF. Pauli Azeuedo à Ferraria, Franciſci Donzelis, ac Petri Burgenſis martyrio.

CVM honeſtiſſimus pater frater Paulus Azeuedo Portuenſis poſt ſuſceptum in ſancti Dominici Prouincia inſulæ ſanctæ Crucis Minoriticum habitum, ac poſt peragratam quoque, non abſque plurium Indorum ad Chriſti fidem conuerſione, ſancti Euangelij Prouinciam, in nouam Cantabriam cum tribus eiuſdem Ordinis fratribus à ſuperioribus miſſus eſſet: ac poſt rem ſub Franciſco Iuarra Chriſtiani exercitus Præfecto Copalæ feliciter geſtam, Culiacanica regione barbarorum conuerſioni totis
C viribus animum intẽderet, ab infidelibus Indis occaſione cuiuſdam Moraſcati, qui illis odioſus patris Pauli verba peruerſè interpretans eis referebat, ſagittarum turbine confixus in Domino obijt. Eiuſdem quoque Moraſcati cauſa, cùm ab Indis tributum eorum domino debitum (vt ſui erat muneris) nimis importunè, nimiſque moleſtè exigeret, frater Ioannes à Ferraria profeſſione laicus, ac indiuiduus patris Pauli comes eadem in Culiacanica regione ab alijs quibuſdam Indis, à viginti tamen annis ſacro baptiſmate regeneratis, interfectus extitit. Nam ij à Moraſcato illo ſupra modum vexati in eius necem vnanimiter conſpirantes, ipſum præſente præfato fratre Ioanne crudeliſſimè trucidarunt: timenteſque, ne fratris teſtimonio eorum facinus detegeretur, ipſum etiam fratrem, inſuper & omnes Indos ſibi amicos, qui eccleſiæ obſequijs incumbebant, pariter occiderunt: eorum interim corpora eo ipſo loco, vbi extincta fuerant,
D inſepulta relinquentes. Idque vt primùm Hiſpani intellexêre, eò, vt defunctorum corpora ſepulturæ traderent, celeri gradu accurrentes, ſolum patris Pauli corpus incorruptum, intactumque, interim tamen adeò extenuatum, adeoque gracile (cùm obeſum prius eſſet) vt pueri corpus eſſe videretur, reperierunt. Cæterorum verò cadauera à feris ad oſſa vſque deuorata fuerant. Sicque diuina prouidentia actum eſt, vt ſingularis patris Pauli ſanctitas, atque vitæ innocentia cunctis innoteſcerent. Præfatum interim patris Pauli corpus, ac aliorum ſecum extinctorum fidelium oſſa in quadam eiuſdem Culiacanicæ regionis eccleſia, quæ huius prouinciæ finibus circunſcribitur, honorificè ſepulta ſunt. Venerabilis verò pater frater Franciſcus Donzelis, qui ex Bætica Prouincia, in qua Religionis habitum ſumpſerat, in nouam Hiſpaniam traiecerat: cùm in Minoritico apud ſanctum Philippum (de quo ſuprà) conuentu Guardia-
E num ageret, Mexicum ciuitatem quibuſdam de negotijs cum Prorege Martino Enriquez acturus petijt. Quibus denique expeditis, atq; aſcito ſibi in ſocium venerabili ſene ac patre Petro Burgenſe, qui paulò ante ex ſancti Euangelij Prouincia ad hanc tranſierat, ad S. Michaëlis oppidum ire contendit: in tranſitu verò eius anguſtiæ, cui Portillo de Camacuero Hiſpanicè nomen eſt, à Chichimecis circumuentus ſtridentibus, præpilatiſque eorum ſagittis ſimul cum ſocio transfixus glorioſe interiit. Vt igitur primùm Hiſpani ei loco vicini rei geſtæ facinus acceperunt, eorum corpora inde ad ſancti Michaëlis oppidum transferenda, atque funebribus exequiis de more expletis, honeſtæ ſepulturæ eodem in loco tradenda curarunt.

PROVIN-

PROVINCIA S. IOSEPH DE IVCATAN.

A EA regio, quæ Iucatan ab Hiſpanis, ab Indis verò Maiathan, ſiue Maiapan
appellatur, peninſula eſt, cùm ab Oriente, ab Aquilone, & ab Occidente
Auſtrali Oceano mari alluatur, cingaturq́;, & à Meridie tantùm conti-
nenti, eiq́; vaſtiſſimo annectatur. Amplectitur præterea Coſumelem in-
ſulam, pro maiori parte inhabitatam, eamq́; prouinciam, quæ Tauaſco
Indicè dicitur. Eius longitudo, quæ ab Oriente in Occidentem procedit, 300. perficit
milliaria: latitudo verò, quæ ab Aquilone in Meridiem per vaſtiſſimam quandam ſo-
litudinem, maioriq́; ex parte inhabitatam protenditur, multò magis patet. Ad hanc
igitur Iucatanicam regionem Hiſpani Caroli V. Germanorum Imperatoris, ac Hi-
B ſpaniarum Regis milites, ſub anno à partu Virgineo 1527. primò applicuêre, eamq́;,
deuictis barbaris eius accolis, ſui Regis imperio ſubiugarunt. Cumq́; poſt elapſum
ſeptēnium, nempe anno Domini 1534. ea relicta, in Peruranum Regnū ſe cōtuliſſent:
religioſi quatuor Franciſcani ſub egregij P.F. Iocobi Teſtera cura, atq; obedientia il-
lis ſucceſsêre. Hos Indi, incredibili clade à præfatis militibus accepta ſupra modum
exaſperati, atq; militarem eorum licentia execrantes, nullo pacto admittere volue-
runt, antequàm ſanctè iuraſſent, ſe nullo vnquam tempore huiuſmodi milites ad eos
introducturos. Quibus denique id ſibi pollicentibus, atq; catholicam fidem per quoſ-
dam Indos, ex Mexico nouæ Hiſpaniæ celebri ciuitate oriundos, interpretes prædi-
C cantibus, tanta Iucatanicis ijs Indis Chriſtianæ religionis amplexandæ inceſſit cupi-
ditas, vt infra quadraginta dierum ſpatium ex eis quindecim potentiſſimi Principes
cuncta idola, quibus olim ſacrificare aſſueuerant, comburenda, propriosq́; liberos
eadem in fide inſtruendos, ac bonis moribus imbuendos ad eos detulerint, illisq́; tum
gymnaſia, tum quoque eccleſias & habitationes conſtruenda curarunt; ac tandem
datis propria ſponte quibuſdam teſſeris ad chyrographorū inſtar, ſanctè iurauerint,
ſe Regis Caſtellæ dictis, atque mandatis perpetuò audituros. Quod à ſæculo iſtis in
partibus non eſt auditum. Dum tamen iſta fierent, atq; religionis Chriſtianæ res iſtis
in partibus pro votis ſuccederent, ſuperuenêre ex inſperato 18 equites, atque 12. pedi-
D tes Hiſpani, qui aduecta aliunde idola iſtius patriæ Indis ex militari licentia vendere
niſi ſunt, ſubijcientes, ne religioſis aures omnino accommodarent, niſi fortè rebus ſuis
minus conſultum cuperent. Quibus nihilominus fratres pro viribus reſtiterunt, ſed
fruſtra; deprauatis illorum animis in aurum atq; argentum maximè inclinatis, atq;
Indis eorum conſpectu non ita parum exaſperatis. Quamobrem, ne accolarum in ſe
furorem magis, magisq́; concitarent, arreptam crinibus occaſionem è manibus ad tē-
pus elabi permittentes, ſancti Euangelij Prouinciam, maximo interim affecti dolore,
quod ſemina à ſe iacta non altiores fixiſſent radices, non ſecus ac de longinqua præ-
fati quinque fratres regione remearunt. Poſt elapſum verò ab huiuſmodi euentu de-
E cennium, nempe anno Dominicæ incarnationis 1544. inſignis pater, ac ſupra modum
ſolicitus frater Laurentius Bienuenida cum quatuor alijs religioſis ad has partes ap-
plicuit, atque, capta Iucatanicorum beneuolentia, conſtructa à precedentibus quinq;
Franciſcanis Meritæ, atq; Campechij (de quibus infrà) domicilia & gymnaſia recu-
perauit, atque Indis à fide catholica in idolatriam relapſis ea, quæ ſunt Chriſtianæ
religionis, iteratò, idq́; non ſine ingenti lucro, prædicare cœpit. Inter omnes verò pa-
tres, qui iſtis in partibus maximè laborarunt, principatum facilè obtinet præmemo-
ratus frater Laurentius Bienuenida: Nam is nulli penitus labori parcēs, ſemel, iterum
atq; iterum noſtram Europam (vt ſtatim patebit) nauigio repetijt, nec vel tantillum,
quo ad vſque Iucatanicam Prouinciam erigendam curaret, quieuit. Primò ſiquidem,

ſub anno Domini 1548. apud venerabilem patrem cognomine Buſtamante, generalē Indiarum Commiſſarium Mexici degentem egit, vt præfatæ Meritana, & Cāpechiana domus Iucatanicam in Cuſtodiam erigerentur. Deinde generale totius noſtri Ordinis Capitulum Aquilæ, anno Domini 1558. celebratum accedens; vt ex Guatemalica, & hac Iucatanica Cuſtodijs vna conflaretur Prouincia, ac proprio pareret Miniſtro, apud patres effecit. Tum demum ſub alijs generalibus noſtri Ordinis Comitijs Valiſoleti apud Hiſpanos ſub anno Domini 1564. celebratis, à R.P.F. Aloyſio Puteo generale Miniſtro, cæterisq;, quorū intererat, patribus impetrauit, vt Iucatanica Cuſtodia, quæ ſimul cum Guatemalica Prouinciæ titulo dignabatur, ad peculiaris Prouincię dignitatem, ſub nomine S. Ioſeph de Iucatan, atq; ſub proprio prouinciali Miniſtro, promoueretur. Nec tamen interim alij quatuor otio indulſerunt: nam eorum alter, frater ſcilicet Ioannes à Ferraria, qui poſtmodùm ſub Chichimecis martyr euaſit, ſcholas apud Iucatanicos erexit, inibiq; humaniores literas docuit. Alter verò frater Ludouicus Villalpandeus Indicam linguam in ordinem, atq; certas regulas, quibus facillimè addiſcitur, edito libello redegit. Reliqui verò duo infidelium conuerſioni diligentius incubuêre. Prodijt itaque nobis præfata hæc Prouincia S. Ioſeph de Iucatan ab anno Domini 1564. conſtatq; impræſentiarum ex 22. Minoriticis ædibus; quarum ſex tantùm perfectæ, atq; ad noſtrorum conuentuum inſtar ædificatæ ſunt. Reliquæ verò, quinq; demptis, quæ nihil aliud ab eccleſijs deſiderant, domiciliorum potius, quàm monaſteriorum formam præſeferunt. Idq; ſanè erit in cauſa, vt, præter ſeruatum huc vſque morem, earum tantùm, quæ omnibus ſuis numeris abſoluuntur, quæq; nihil aliud ab eccleſijs deſiderant, fundationes, reliquis interim leuiori calamo perſtrictis, in medium adducamus. Maius interim huius Prouinciæ ſigillū (vt conſuetum morem teneamus) beati Ioſeph Deiparæ Virginis ſponſi ſub arbore ſedētis, dormientisq;, atq; Angeli ſe excitantis imagines: inſuper & ſequentes literas: SIGILLVM PROVINCIÆ SANCTI IOSEPH. ſphericè imprimit. Vt tandē huius Prouinciæ nomini, à patribus noſtri Ordinis impoſito, ſanctus, quem in initio cuiuſcunq; Prouinciæ patronum eius conſtituimus, quadret: ideo beati Ioſeph Deiparæ virginis Mariæ ſponſi iconem graphicè depictum ſibi præpoſitum volui.

De conuentu Matris Dei Meritæ. Conu. I.

MERITA Iucatanicæ regionis inſignis ciuitas eſt, ab Hiſpanis, ante 50. annos, ad Auguſtæ Emeritæ ciuitatis Luſitanicæ inſtar ædificata, & ab ijſdē Hiſpanis pro maiori parte inhabitatur, diſtatq; à celebri portu Iucatanico Siſala 30. milliarijs. Ad hanc ciuitatem, tunc verò oppidum, cùm præfatus pater Iacobus Teſtera, ſub anno Domini 1534. appuliſſet, oppidanisq; ſupra modū gratiſſimus eſſet, hoc ab eis monaſterium, humiliori tamen ſub forma, ædificandum curauit. Quod poſtmodū ab eo, ſocijsq; præmemoratis ex cauſis derelictum egregius pater frater Laurentius Bienuenida in primo ſuo ad has partes, ſub anno Domini 1544. aduentu de oppidanorū conſenſu & beneplacito occupauit, atque temporis ſucceſſu in multò pulchriorem, multoq; capaciorem formam ex diuerſis eleemoſynis tranſtulit, ita vt commodè 18. fratres impræſentiarum contineat. Honeſto tumulatus ſepulcro hoc in conuentu iacet venerabilis pater frater Franciſcus à Turre, Prouinciæ Bæticæ alumnus; qui vnus ex primis huius Prouinciæ fundatoribus extitit, in eaq; aliquoties & Cuſtodem, & Miniſtrum diligentiſſimū egit. Fuit præterea inſignis hic pater tanta humilitate pręditus, vt omnibus tum Indis, tum quoq; Hiſpanis, ſiue militibus, ſiue etiā mercatoribus gratiſſimus fuerit. In Indorum verò conuerſione nullum ſibi parem habuit: cùm enim Iucatanicum idioma optimè calleret, quoſuis huius Prouinciæ barbaros facilè in ſui ſententiam trahebat. De cuius tandem ſanctitate hęc ſolummodo dixerim: quòd videlicet plurima pręſago pręnouerit ſpiritu, quodq; grauiſſimam quandam infirmitatē, ex qua demum occubuit, quam patientiſſimè, imò & lętanter per plurimos annos tulerit; quodque tandem paulò ante mortem à terra in aëra ſubleuatus, tanta fuit vis orationis, viſus ſit. Huic tanto patri annectere libet pientiſſimū, atq; catholicæ religionis iſtis in partibus propugnatorem olim acerrimum, fratrem ſcilicet Didacum

Landam

A Landam Prouinciæ Caſtellæ alumnũ: qui, poſt plurimos in Indorũ conuerſione exantlatos labores, poſtque plurimas eo in opere ſuperatas difficultates, ad epiſcopale munus apud Iucatanicos aſſumptus, cùm deprauatos mores, & Hiſpanorũ viuendi licẽtiam, atq; tyrannidem in Indos excitatam vehementius, liberiusq; obiurgare cępiſſet, magnam ex huiuſmodi libertate apud multos ſubijt inuidiam. Lamijs quoq;, atq; maleficis Indis, quibus hæc patria ſcatet, quòd in eos ſeuerius animaduerteret, infeſtiſſimus fuit. Quamobrem non paucas ab eis ſuſtinuit inſidias. Eas tamen omnes, diuina ſe protegente virtute, inoffenſo pede ſuperauit. Cùm enim iterum, atque iterum eum inter itinerãdum ab equo, profundiſſimum in fluuium deturbare conati eſſent huiuſmodi homines, ſtetit reuerendiſſimus ipſe Epiſcopus omnino immobilis, eorumq; niſus, pulcherrimo quodam puero (vt ipſi poſtmodum faſſi ſunt) ſibi reſiſtente, elumbes
B redditi extitêre. Dum vigilantiſſimus hic Præſul in minoribus agẽs, Guardianatus officiũ Minoritico in Iſmalenſi huius Prouinciæ conuentu, ſub anno Domini 1553. ageret, tanta inualuit ſuper terram fames, vt omnes tum Indi, tum quoq; Hiſpani inedia perirent. Cumq; ſterilis eius anni ſex adhuc menſes ſupereſſent, vixq; frumentum in horreo reconditum ſuſtentandis per menſem eius fratribus ſufficeret, præcepit, de Dei prouidentia interim bene ſperans, pijſſimus ipſe pater Didacus Landa, vt nemini penitus pauperi, portam pro impetranda eleemoſyna accedẽti, panis denegaretur. Mira res! Ex huiuſmodi frumento in panes redacto tum fratribus, tum cæteris eccleſię miniſtris & cantoribus, qui numero erant 20. tum quoq; maiori oppidanorum parti per integrum ſemeſtre abũdè ſubminiſtratum eſt, & in eius temporis fine eadem penitus frumenti menſura, ac ſi omnino intacta fuiſſet, inuenta eſt. Quod ſanè diuinæ proui-
C dentiæ, quæ aures ad pias tanti religioſi preces, & confidentiam inclinare dedignata non fuerit, tribuendum venit. Præterea religioſiſſimo hoc Paſtore ad populũ pro ſuggeſtu de ſacro Euangelio concionem habente, viſa eſt ſæpius à circunſtante corona ſupra eius caput ſplendidiſſima ſtella. Obijt denique pientiſſimus hic Epiſcopus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1579. ad cuius funus quotquot ſibi præfatas ob cauſas aduerſabantur, atque in eius mortem machinati fuerant, accurrerunt, eum interim ſanctum, Deoq; carum prædicantes. Iacet eius corpus, honorifico reconditus ſepulcro, in cathedrali Iucatanici epiſcopatus eccleſia, & in veneratione habetur.

De conuentu S. Franciſci Campecij. *Conu. II.*

CAMPECIVM inſigne oppidum eſt, à præfata ciuitate Merita 30. milliarijs di-
D ſtans, inhabiturq; à ſolis Hiſpanis, atque peroptimo portu gaudet. Eius igitur accolæ ſaluti propriæ conſulturi, hoc monaſterium, continendis octo fratribus accõmodatiſſimum, in beati patris Frãciſci memoriam, communibus ſumptibus, ante 40. annos à fundamentis apud ſe erigendũ, omnibusq; ſuis numeris abſoluendũ curarũt.

De conuentu S. Bernardini Valliſoleti. *Conu. III.*

EISDEM omnino Hiſpanis, oppidum Valliſoletum apud Iucatanicos incolentibus, aſcribendus venit hic conuẽtus, beato Bernardino ſacer, atq; intra eiuſdem oppidi mœnia erectus, inſuper & ab 8. fratribus inhabitatus, cùm ab ipſis, circa annũ Dñi 1550. à primo ad vltimũ vſq; lapidem conſtructus, omninoq; perfectus extiterit.

E *De conuentu S. Michaelis Manij.* *Conu. IIII.*

VTPRIMVM recepta catholica fide, tranquilloq; ſtatu Prouinciæ Manenſes Indi à militum iniurijs reſpirare cœperunt, hoc noſtris fratribus monaſteriũ in S. Michaëlis Archangeli honorem intra Manij communis oppidi ambitum erexerũt. Quod quidem monaſterium omni ex parte perfectũ 6. fratres ſat commodè continet.

De conuentu S. Claræ Siſomptunis. *Conu. V.*

EXPERTI plurimis in euentibus noſtri fratres ſingularem quandã Siſomptunenſium erga ſe beneuolentiã, atq; voluntatis inclinationẽ, hoc apud eos monaſteriũ, B. P. Franciſco dicatum, ex diuerſis eleemoſynis, ante 40. annos extructum vo-

luêre. Eſt autem Siſomptun oppidum ſatis populoſum , & à ſolis Indis,qui ſex fratri- A
bus apud ſe degentibus neceſſaria ſatis liberaliter miniſtrāt, incolitur,inhabitaturq́;.

De conuentu S. Antonij Itſmalis. Conu. VI.

CVM Franciſcani huius Prouinciæ fundatores ſe ab Itſmalēſibus ſupra modum
amari intelligerent,eorum amori amore,atq; ſpiritualibus obſequijs reſponſuri,
hunc ab eis conuētum Itſmalis,quod Iucatanicum oppidum eſt, nullumq́; alium ab
Indis ad ſui incolatū admittit,B.Antonio de Padua erigendū curarunt. Commoran-
tur deniq; hoc in conuētu,qui nihil penitus ad ſui perfectionē deſiderat , 6.Minoritæ.

De conuentu S. Franciſci Cunchalis. Conu. VII.

QVI præcedunt ſex conuentus (vt ex dictis ſatis conſtat) omnino perfecti ſunt , B
cùm neq; eccleſias monaſterijs noſtro more annexas,neq; refectoria , neq; dor-
mitoria,neq; quampiam aliam officinam deſiderent . Qui verò ſequuntur quatuor,&
præſens,ita perfecti ſunt,vt templis fratrū habitationi adiunctis ſolummodò careant,
eorumq́; vice ædiculas,in quibus rem diuinā religioſi faciunt , concionantur, atq; re-
liqua ſacramenta Indis miniſtrant,in ſui veſtibulo erectas habeant.Hic itaq; conuen-
tus,ſeraphico patri Franciſco Cunchalis,quod Iucatanicum oppidum eſt,erectus, & à
quatuor fratribus plerunque inhabitatus,ipſos Cunchalenſes ſui authores agnoſcit.

De conuentu S. Ioannis Baptiſtæ Mutulis. Conu. VIII.

CVi præſens conuentus Mutulis, quod Iucatanicum oppidum eſt,ſub S.Ioannis
Baptiſtæ Dominici præcurſoris titulo, circa annum Dominicæ natiuitatis 1550. C
conſtructus,& à quatuor fratribus impræſentiarum inhabitatus,debeatur, in confeſ-
ſo eſt ; cùm ex diuerſis oppidanorum facultatibus , noſtris tamen fratribus id maxi-
mè procurantibus , tum exordium, tum quoque finem ſumpſerit .

De conuentu S.Ludouici Calchinij. Conu. IX.

CVM non ignorarent Calchinienſes noſtrorū fratrū præſentiā maximo ſibi vſui
aliquando futuram, hoc illis monaſterium,ſub S. Ludouici Toloſatum Epiſcopi
titulo,Calchinij,quod non vulgare Iucatanicorū oppidum eſt,ſtatim ab eorū aduētu
ædificarunt , tradideruntq́; . Quos tamen concepta de fratribus ſpes minimè fefellit ;
cùm eorū opera omnes Chriſtianorum albo aſcripti , atq; in catholicæ fidei rebus ap- D
primè inſtructi ſint. Qui verò fratres pręfatū hunc conuentū incolunt,ſunt numero 5.

De conuentu S. Franciſci Titſiminij. Conu X.

QVOD hæc patria maximis flammiferi Solis ardoribus expoſita ſit,quodq́; nō
multa fertilitate donetur , Minoritica Prouincia in ea erecta maxima perpetuò
fratrum penuria laborat : qua etiam de cauſa frequētes in Hiſpania fratrum delectus,
vt ſibi de aliquali religioſorum numero prouideatur,habendi ſunt . Hinc igitur eue-
nit,vt præſens conuentus Titſiminij,quod Iucatanicum oppidum eſt,ante 40.annos,
in ſeraphici patris Franciſci honorem ędificatus,à 4.tantùm Frāciſcanis inhabitetur.

De conuentu S. Bonauenturæ Humunij. Conu. XI. E

COÆVVS omnino,atque ſimilis eſt præſens conuentus Humunij , quod Iuca-
tanicum oppidum eſt , ſoliſq; Indis patet, ſub ſancti patris Bonauenturæ titulo
extructus,proximè præcedenti,cùm à quatuor tantùm fratribus inhabitetur , & ante
quadraginta annos à fundamētis erectus,eccleſia ſibi contigua careat, & ædicula prò
foribus in ſui ambitu conſtructa eius loco vtatur.

Quòd,quæ ſequuntur vndecim Minoritæ domus, nec eccleſiam ſibi contiguam ha-
beant,nec officinis noſtrorum monaſteriorum more honeſtentur; quodq́; illarū quæ-
libet à duobus tantùm fratribus inhabitetur , earum ſolummodò,atque oppidorum à
ſolis Indis incultorum , in quibus erectæ ſunt, nomina , idq; præter morem à me huc
vſque ſeruatum,in medium adducam : ſuntq́; huiuſmodi conuentus ſequentes,nēpe .

A *12 S. Franciſci Hocabæ,*
13 S. Auguſtini Tichanti,
14 S. Ioan. Bapt. Ticachſii,
15 S. Bernardini Icmulis,
16 S. Frãciſci Xequecacanis,
17 S. Franciſci Oxcutſabis,
18 S. Bernardini Tixcocobis,
19 Cõceptionis Deiparæ virginis Tinumij,
20 S. Franciſci Hunucmæ,
21 Cõcept. B. Virg. Tixcelij,
22 S. Franciſci Tahumanis,

Quia verò ſuperiùs aliquando diximus noſtros fratres iſtis in regionibus degentes parochorum officio fungi, ne eos ſibi id muneris vſurpaſſe videatur, conſultum duximus, ſi facultatem tum illis, tum quoq; cæteris Mendicantibus religioſis à ſanctiſſ. Domino Pio Papa V. pro huiuſmodi munere exercendo conceſſam in medium adduceremus. Idq; tantò libentius hoc in loco fecerimus, quantò hæc Prouincia præ cęteris breuior eſt. Fuit autem huiuſmodi facultas (cuius tenor ſtatim ſequetur) conceſſa ad catholici Hiſpaniarum Regis Philippi inſtantiam.

B *CARISSIME in Chriſto fili noſter ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecit tua Maieſtas regia, quòd iuxta ſacri œcumenici Concilij Tridentini decreta nulla matrimonia, niſi præſente parocho, aut de illius licentia, contrahi, nullusq; religioſus abſq; Epiſcopi licentia verbum Dei prædicare, ac ſæcularium perſonarum confeſſiones audire, Epiſcopi verò nouas parochias in locis ab inuicem longè diſtantibus conſtituere poſſint: quia tamen in partibus Indiarum maris Oceani religioſi propter presbyterorum defectum hactenus officio parochi functi fuerunt, & id, quod ad conuerſionem Indorũ attinet, exercuerunt, & exercent, ex quo non modicos ſed maximos fructus, etiam verbum Dei eiſdem Indis prædicando & explicando, ac confeſſiones audiendo, ad fidei catholicæ propagationem fecerunt: dicta Maieſtas tua nobis humiliter ſupplicari fecit, quatenus ipſis religioſis, vt illi ad vberiores fructus in dicta conuerſione Indorum reportandum incitentur, in locis eis aſſignatis, & aſſignandis officiũ pa-*
C *rochi matrimonia celebrando, & ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrãdo, prout hactenus conſueuerunt, exercendi, & ab eorum ſuperioribus in Capitulis prouincialibus obtenta licentia, verbum Dei prædicandi, & ſæcularium confeſſiones de ſuorum ſuperiorum licentia audiendi facultatem concedere, aliasq; in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur, qui ſingulorum, præſertim catholicorum Regum, votis ad diuini cultus augmentũ, & animarum ſalutem tẽdentes, libenter annuimus, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, omnibus, & ſingulis religioſis quorumcunq; etiam Mendicantium Ordinum in dictis Indiarum partibus, & in eorundem Ordinum monaſterijs, vel de illorum ſuperiorum licentia extra illam commorantibus, vt in locis ipſarum partium eis de ſimili licentia aſſignatis, & aſſignandis officium parochi huiuſmodi matrimonia celebrando, & eccleſiaſtica ſacramenta miniſtrando, prout hactenus conſueuerunt, (dummodo ipſi in reliquis ſolemnitatibus dicti Concilij formã obſeruent) exerce-*
D *re, & verbum Dei (vt præfertur) quatenus ipſi religioſi Indorum illarũ partium idioma intelligant, de ſuorũ ſuperiorum licentia (vt præfertur) in eorũ Capitulis prouincialibus obtẽta, prædicare, ac confeſſiones audire, Ordinariorum locorũ, & aliorũ quorumcunq; licẽtia minimè requiſita, liberè, & licitè valeãt, licentiam & facultatẽ authoritate apoſtolica tenore præſentiũ concedimus, & indulgemus. Et inſuper, ne in locis illarũ partiũ, in quibus ſunt religioſorum monaſteria, qui animarũ curam exercent, aliquid per prædictos Epiſcopos innouetur, eadẽ authoritate, & tenore ſtatuimus, & ordinamus ſic per quoſcunq; Iudices, & Cõmiſſarios quauis authoritate fungẽtes, ſublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & definiri debere. Ac quicquid ſecus ſuper his à quocunq; quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Mandantes nihilominus dilectis filijs curiæ cauſarum Cameræ apoſtolicæ generali Auditori, & beatæ Mariæ de Mercede, ac del Carmen,*
E *extra, & intra muros Hiſpalenſium monaſteriorum per Priores gubernari ſolitorum, Prioribus, quatenus ipſi vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios eiſdem religioſis in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant, eis, & eorum cuilibet conceſſione, indulto ſtatuto, & ordinatione, ac alijs præmiſſis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes eos per locorum Ordinarios, & alios quoſcunq; contra præſentium tenorem quomodolibet moleſtari, perturbari, aut inquietari: contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, ac etiam pecuniarias pœnas eorum arbitrio moderandas, & applicandas, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac cenſuras ipſas etiam iteratis vicibus aggrauando, interdictum ponendo, inuocato ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus &c. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo piſcatoris, die 24. Martij, anno Domini 1567. Pontificatus noſtri anno ſecundo.*

PROVIN-

PROVINCIA DVODECIM APOSTOLORVM.

A FRANCISCANIS omnibus Prouincijs Perurano in Regno erectis quę 12. Apoſtolis dicata eſt antiquior exiſtit, cùm non ita pridem poſt Perurani Regni expugnationē omniū prima exordiū ſumpſerit, & ab ea tāquam ab optimo, fęcundoq; ſeminario plures alię prodierint. Cùm enim, poſt Peruranum huiuſmodi Regnum expugnatum, nouæ ſibi indies ab Hiſpanis Caroli V. Germanorum Imperatoris, Hiſpaniæq; Regis militibus adijcerentur Prouinciæ, nouęq; ædificarentur ciuitates, ac noua itidem Franciſcanorum monaſteria in illis conſtruerentur, eò magnitudinis præfata hæc 12. Apoſtolorum Prouincia (quæ Prouincię S. Euangelij de Mexico Cuſtodia per aliquot annos fuit, & in Prouinciam ſub R. P. F. Franciſco de Victoria generali Indiarum Commiſſario, B præfecto ſibi in primum prouincialem Miniſtrum P. F. Ludouico Oña, extitit euecta) deuenit, vt in generali totius noſtri Ordinis Capitulo, Valiſoleti anno à partu Virgineo 1565. celebrato, à R. P. F. Aloyſio Puteo generale Miniſtro, cæteriſq;, quorum intererat, patribus in quatuor, nempe in S. Franciſci de Quito, ſanctiſſimæ Trinitatis de Chile, S. Antonij Charcarum Prouincias, & in ſe ipſam diuiſa ſit: ita vt optimo iure reliquarum mater, piaq; parens dici poſſit, & antiquum nomen, atq; ſigillum (quod ſanctorum Apoſtolorum Petri, Pauli atq; Franciſci rete in mare ex naui, cuius malo Spiritus ſanctus in columbæ ſpecie innititur, mittentium imagines, ita tamen, vt diuus Petrus dextera clauem, beatus Franciſcus, qui medium habet, eadem dextera crucem, & diuus Paulus dextera itidem enſem teneant, & viginti & vnam C ſtellas eorum capitibus ſuperſtantes, quarum decem dexteram, vndecim verò ſiniſtram occupant, ſequenteſque literas: SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIALIS. PROVINCIÆ. DVODECIM. APOSTOLORVM. DEL. PERV. papyro ſuperinducit) meritò retinuerit. Ex quibus tamen Prouincijs, cæteris ſic omnino diſtinctis, ſub proprijs prouincialibus Miniſtris remanentibus, ea, quę Charcarum dicebatur, huic 12. Apoſtolorum Prouincię iteratò annexa, vnitaq; extitit. Protenditur in longitudine præfata hęc 12. Apoſtolorum Prouincia ad 1200. milliaria, & Truſillium (vulgò Truxillo) atq; Potoſiacum (vulgò Potoſi) inſignes ciuitates pro eius terminis habet: inſuper & ex 18. conuentibus, quorum 11. apud D Hiſpanos, reliqui verò ſeptem apud Indos (vt infrà patebit) erecti ſunt, conſtat. Cæterùm præſens, atq; reliquę duę Prouincię, nempe ſanctiſſimæ Trinitatis de Chile, & S. Franciſci de Quito, inſuper & ea, quæ S. Fidei noui Regni Granatenſis dicata eſt, proprijs prouincialibus Miniſtris ſubiectæ, vni ſimul ſubſunt generali Perurani Regni Commiſſario, qui à totius noſtri Ordinis generali Miniſtro eligendus venit. Cùm enim & Peruranum Regnum à noua Hiſpania, & ab ipſa antiquiori Hiſpania, imò & iſta, antiquior ſcilicet Hiſpania ab illa, noua videlicet, interpoſito mari Oceano, plurimùm diſtent, nec ab ipſo generali Miniſtro, imò nec ab Vltramontano generali Commiſſario abſq; maximo commiſſi ſibi gregis diſpendio viſitari, luſtrariq; poſſint: conſultiſſimè E à patribus decretum eſt, vt duo generales Commiſſarij ſingulis quadriennijs eligantur, quorum alter nouæ Hiſpaniæ Prouincijs, alter verò Peruranis cominus, vulgariterq; præſit. Huic tandem Prouinciæ, ne interim ab eius nomine diſſentire videar, duodecim ſanctiſſimos Ieſu Chriſti Apoſtolos graphicè depictos præpoſitos volui.

De Minoritico conuentu ciuitatis Regum. *Conu. I.*

REGVM ciuitas, quę & alio nomine Limæ ciuitas nuncupatur, Perurani totius Regni metropolis, regijq; Concilij ſedes eſt, nulliq; alteri à Cuzco celeberrima vrbe

ma vrbe Perurana eo in toto Regno magnitudinis palmam concedit: fuitq́; à ſtrenuo illo militiæ Duce ac Marchione Franciſco Pizarro, iſtiusq́; patriæ inſigni expugnatore, ſub anno Dominicæ incarnationis 1530. ædificata. Cuius tanta eſt temperies, aëris ſerenitas, tranquillitas, atq; amœnitas, vt vix ſibi parem inueniri liceat. Ad altiſſimi ſiquidẽ montis radices, atq; ad ſextum à mari Oceano milliare prope perlucidum, reſonansq́; flumen ſita, nec caumate æſtuat, nec frigore alget, ſed gratiſſima, ſalubri ac temperata gaudet aura. Præterea nulli penitus pluuiæ expoſita, nec tonitruis quatitur, nec ab erumpente è nubibus flumine aliquando icitur, ſed ſereno ſemper, tranquilloq; cælo potitur. Strepentibus etiam aquis varios per ſiphones ex fluuio deductis irrigua, ramoſis, fructiferisq́; viridarijs viret. Et vt paucis multa perſtringã, opulentiſſima hæc Regum ciuitas, ac celebris Perurani totius Regni emporium nihil eorum, quæ ad felicem, tranquillamq́; vitam ducendam requiruntur, penitus deſiderat: cùm tum ipſa, tum quoq; adiacens regio & tritici, & vini, & fructiferis cuiuſuis generis arboribus, & peroptimis paſcuis ſupra modum abundet. Ad hanc igitur celebrẽ ciuitatem cùm religioſus quidam pater frater Franciſcus à Cruce Hiſpaniola ex inſula, ſiue S. Dominici traieciſſet, Minoriticumq́; conuentum erigere affectaret, quatenus id ſibi liceret, à præfato Marchione Frãciſco Pizarro conceſſum eſt. Qui demum tãto fauore bene vſus, aſſignatum ſibi locum ex diuerſis Hiſpanorũ eleemoſynis (nam Indi ab Hiſpanis maximè ſibi timẽtes, relicta hac in eorũ aduẽtu patria, vel in montes, vel in valles longius ab ea diſtantes conceſſerunt) in conuentum quantocitius euehẽdum curauit. Cùm autem, rebellantibus poſtmodum regiæ Maieſtati quibuſdam Hiſpanis, hæc ciuitas diſſidijs, bellisq́; ciuilibus quateretur, huiuſcemodi conuentus, quòd militum iniurijs omnino expoſitus eſſet, à pręfato fratre Frãciſco à Cruce, ſibiq́; adhærentibus derelictus, & alius (de quo impræſentiarum) intra præfatæ ciuitatis męnia, in loco tamen ſalubriori, multoq́; amœniori ex eorundem fidelium facultatibus, religioſis patribus fratre Franciſco à Marchena huius tunc Cuſtodiæ Cuſtode, & fratre Franciſco Aragonio id maximè procurantibus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1536. à fundamentis ad apicẽ vſq; conſtructus extitit. Inhabitatur hic locus à 60. fratribus: vnusq́; eſt totius iſtius Prouinciæ præcipuus, atq; doctrinales duas domus: nẽpe diuæ Mariæ Magdalenę & diui Iacobi Apoſtoli de Surco, quarum cuilibet quatuor deſeruiunt fratres, ſibi annexas apud Indos habet. Obijt tandem hoc in eodem conuentu, qui plurimis gratijs, plurimisq́; priuilegijs ſibi tum à Sede apoſtolica, tum à catholicis Hiſpaniæ Regibus conceſſis, atq; altari quodam in fidelium defunctorum fauorem priuilegiato gaudet, religioſiſſimus atq; ſingulari pietate pręditus frater Alphonſus Alcañizes, profeſſione laicus, & ex Beneuento apud Hiſpanos oriundus, qui ob excellẽtes eius virtutes inter Sanctos tum ab Indis, tum quoque ab Hiſpanis refertur, ac maxima in veneratione ob ingentes virtutes quibus fuit præditus, habetur.

A B C D

De Minoritico conuentu ciuitatis Cuzco. Conu. II.

CVZCO antiquiſſima, ac ditiſſima ciuitas, nec non & Perurani totius Regni facilè princeps à Magocapa primo Ingharum Rege ædificata, & à ſtrenuo illo heroë Peruraniq́; Regni pro Carolo V. Hiſpanorum Rege Gubernatore Franciſco Pizarro, ſub anno à lætabunda Chriſti natiuitate 1534. in meliorem faciem reducta extitit. Cuius, quòd Regum Ingharum ſedes extiterit, eæ olim fuerunt diuitiæ, ijq́; theſauri, vt vix explicari poſſint. Præextitit præterea in ea erectum celebre quoddam Solis templum (Huricanche Indicè appellatum) omni ex parte intrinſecus auro contectum, plurimisq́; tum aureis, tum quoq; argenteis animantium diuerſi generis imaginibus exornatum: quod quotquot aduenæ Indi in ciuitate degebãt (licèt patrios ritus exercere, patriaq́; ſacrificia peculiaribus in delubris ſibi erectis offerre poſſent,) venerari atq; oblationibus vel ex humano, vel ex hędino ſanguine proſequi tenebantur. Cùm itaq; hac in ciuitate ob diuerſas Indorum nationes in ea degentes idolatria, ſuperſtitio, atq; maleficium mirum in modum vigerent, vt tandem populus, huiuſcemodi abhominationibus relictis, Chriſtianis præceptis felicius imbui poſſet, curauit religioſus pater frater Petrus Luſitanus, idq́; præfati Gubernatoris Franciſci Pizarri, E

A cæterorumq; Hiſpanorum fauore, vt Minoriticus conuentus in ea erigeretur. Cumq; eius ſitus fratribus minus deſeruiret, ad alium, non tamen multò ſalubriorem, poſt aliquot annos, tranſlatus extitit: quamobrem hic tertius intra eiuſdem ciuitatis mœnia commodiori alio in loco, ſolicitis patribus fratre Petro de Algarbijs, & F. Ferdinando Hinojoſa id maximè procurantibus, ſub anno Dominicæ incarnationis 1549. à nobili, ac perdeuoto ciue Ioanne Rodriguez Villalobos (vnde & patronatus ius ſibi acceſſit) conſtructus fuit. Præfato hoc in conuētu, qui & à 20. frequentius inhabitatur, mortē obijt, idq; cum maxima ſanctitatis opinione, religioſiſſimus P. F. Ioannes Callellena laicus profeſſus, qui relicta ſæculari militia, cui ſtrenuè aliquando deſeruiuit, Franciſcanum habitum Chriſto felicius militaturus induit, in eoq; ad vltimum vſq; vitæ terminum ſupra modum profecit: & ſacellum diuo Ioanni Lateranenſi erectum B eſt, quod omnibus gratijs, fauoribus, atq; priuilegijs eccleſię Lateranēſi de Vrbe à ſummis Pōtificibus conceſſis ex apoſtolica authoritate gaudet, eaq; pręrogatiua à Gregorio XIII. Pont. max. donatum extitit, vt per cuiuſlibet Miſſę ſacrificium Deo opt. max. in eius altari oblatū vna anima ex purgatorij pœnis liberetur. Huius deniq; conuentus ſacerdotes à caſibus Epiſcopo reſeruatis, in eius tamen abſentia, in ſacramentali confeſſione ex apoſtolica authoritate abſoluere poſſunt.

De Minoritico conuentu Potoſiaco. Conu. III.

CVM diligens quidam Hiſpanus, cognomine Villaroel auri vel argenti fodinas inuenturus, Peruranos per montes diſcurreret, in argentiferum quendam, atque eleuatum collem argento ſcatentem, quem & Potoſi, ideſt eleuatum collem (hoc enim C nomine editos montes Indi appellant) nuncupatum voluit, fortè fortuna, ſub anno Dominicę incarnationis 1547. incidit. Pręfati huius montis tanta eſt argenti feracitas, vt ex quinta eius argenti, quod ex mineralibus ab Hiſpanis educitur, portione catholico Hiſpaniarum Regio iure debita ſibi decies centena aureorum millia ſingulis annis obueniant. Cùm igitur huiuſmodi argenti cauſa quàmplurimi Hiſpani, atq; innumeri penè Indi Potoſiacum hunc in montem conuolaſſent, atq; ciuitatem ſibi nomine de Argento, aliàs de Potoſi aliquantulùm ab huiuſmodi monte ædificandam, quæ impræſentiarum tria Hiſpanorum millia, atq; Indorum ter centena millia continet, curaſſent: ſingulisq; diebus nouæ difficultates, nouaq; dubia inter eius ciues mercimonio deditos ob ſuorum contractuum ambiguitates exorirentur: curauit inclytus heros Petrus Hinojoſa militię iſtis in partibus Dux, idq; ſub anno Dominicę D incarnationis 1549. vt Franciſcanorum, qui huiuſmodi mercatorum conſcientijs ſatisfacere, atq; Indos in fide catholica, Chriſtianaq; pietate inſtruere poſſent, conuentus intra præfatæ ciuitatis mœnia erigeretur. Cumq; id minus ſolerti cuidam patri iniunctum eſſet, ille collatum ſibi à pręfato militię Duce fundum ex diuerſis, copioſiſq; ciuium facultatibus ad vnius iuſti conuentus dignitatem quambreuiſſimè promouit. Qui quidem conuentus, ab octo fratribus plerunq; incultus, præmemoratum heroëm Petrum Hinojoſa ſui patronum iure ſitus ſibi collati agnoſcit, eiq; maius ſacellum in ſepulturam dedicauit: inſuper & quodam ſacello, in quo per Miſſæ ſacrificium fidelium animæ à purgatorij pœnis liberantur, ex Gregorij XIII. Pont. max. cōceſſione honeſtatur. Præterea in eius archiuis præfata Gregorij XIII. ſummi Pontificis conceſſio data Romæ 14. Maij anno Domini 1578. & alia bulla eiuſdem Gre- E gorij XIII. data ibidem 8. Ianuarij, anno Domini 1577. qua omnibus Chriſtifidelibus Peruranum Regnum habitantibus plenaria omnium peccatorum indulgentia conceditur, dummodo confeſſi & contriti aliquam Franciſcanorum eccleſiā à primis veſperis diei feſti ſeraphici patris Franciſci vſq; ad ſequentis diei ſolis occaſum viſitauerint: & alia bulla eiuſdem ſummi Pontificis data ibidem 16. Martij, anno Dñi 1578. qua plenaria eadem indulgentia omnibus Perurani Regni, & nouæ Hiſpaniæ inquilinis, Franciſcanum aliquem conuentum in ſanctorum Ludouici Epiſcopi, Antonij de Padua, Bernardini à Senis & Claræ virginis feſtiuitatibus, abſterſis tamen ſacramentalem per confeſſionem conſcientijs, viſitantibus conceditur: & alia eiuſdem ſummi Pontificis bulla data ibidem eodem anno, ſed menſis Maij 13. qua quilibet Franci-

ſcanam eccleſiam Perurano in Regno erectam in Conceptionis, Natiuitatis, & Aſ- A
ſumptionis B. Virginis, ac beati patris Bonauenturæ ſolemnitatibus ingrediens, ibiq; Altiſſimo pro infidelium conuerſione, hæreſum extirpatione, pro augmento ſanctæ matris Eccleſiæ preces fundens, ſi tamen immaculatæ Conceptionis Confraternitas ibidem erecta fuerit, plenariam eandem omnium exceſſuum remiſſionem conſequitur, diligentius aſſeruantur. Præmemoratis bullis adhærent & aliæ quàmplures apoſtolicæ tum Pauli III. tum Pij V. tum quoq; Gregorij XIII. ſummorum Pontificum literæ Franciſcanorum Perurani Regni conuẽtuum fauorem concernentes. Hoc deniq; in conuentu diem clauſit extremum pijſſimus pater frater Gaſpar à Valleviridi, vir vtiq;, dum viueret, omni virtutnm genere ornatus, atq; ſtrenuus Euangelicæ paupertatis cultor: cui deſeruiens, relicta eccleſiaſtica quadam dignitate Minoriticum habitum pauperes inter Minores induit, in eoq;, infidelium conuerſioni plenis affectibus intentus, ad vltimum vſq; vitæ halitum perſeuerauit, atq; cũ maxima ſan- B
ctitatis opinione, ac maximum ſui deſiderium relinquens, animam creatori reſtituit.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Charcarum. Conu. IIII.

EA eſt eius vallis, quæ de Mizqua vulgò nuncupatur, fertilitas, eaq; amœnitas, vt plures ſibi in ea rurales domus (Chacaras, ſiue Charcas Indicè nuncupatas) Hiſpani ędificandas curarint. Quibus tamen domibus ſupra modum excreſcentibus, præfatisq; Hiſpanis nouæ vnius ciuitatis ſub Charcarum nomine ædificationem ibidem meditantibus, Deiq; miniſtris, qui ſe Chriſtianis præceptis imbuerent, ſibiq; ſacramenta miniſtrarent, vel ad horam deſtitueretur, curauit ſolicitus ac reuerendus pater frater Franciſcus Alcozericus huius Prouinciæ Miniſter, idq; ſub anno Domini- C
cæ incarnationis 1581. vt infra futuræ ciuitatis, incœptę tamen, ſepta præſens conuentus, ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis ſacratus, & à quindecim fratribus incultus, ex priuatis fidelium, futurorumq; ciuium facultatibus conſtrueretur, perficereturq;.

De Minoritico conuentu Arequipenſi. Conu. V.

AREQVIPA nobilis, Peruranaq; ciuitas à Franciſco Pizarro, (de quo ſuprà) ſub anno Dominicę incarnationis 1530. Quilcha in valle ad 40. milliaria à mari ædificata, atque poſtmodum ad igniuomi montis radices, qua etiam de cauſa ſibi ſummopere timet, propius ipſum mare tranſlata pinguiſſimo ſolo, ac feraciſſimo, abundatiſſimisque paſcuis, ſaluberrimo cælo, optimo portu atque omnibus ad vitam neceſſarijs gaudet: inſuper & Hubinos, Chiquiguanitos, Quimiſtacos, & D
Collaguos Indorum populos ſibi ſubditos habet. Cùm itaq; pręfata hęc ciuitas, habitatoribus ſupra modum abundans penuria ſacerdotum, qui ſpiritale ſibi pabulum miniſtrarent, ſupra modum laboraret, reuerendus pater frater Franciſcus à Victoria generalis Perurani Regni Commiſſarius, miſſis duobus ex ſibi ſubditis fratribus, oblatum ſibi à perdeuoto ciue Luca Martini fundum, ſub anno Dominicæ incarnationis 1553. acceptauit, atq; ex diuerſis fidelium eleemoſynis in iuſtum conuentum euexit, inſuper & à 15. impoſterum fratribus inhabitatum voluit. Patris huius loci Guardiani curę commiſſa eſt domus doctrinalis in quodam Indorum oppido, 12. milliaribus ab vrbe diſtãte, erecta: quapropter de religioſo vno, vel altero fratre, qui Indis ſacramenta miniſtret, Chriſtianisq; ritibus imbuat, ſibi opportunè prouidet.

De Minoritico conuentu Cuquiagenſi. Conu. VI. E

INTRA editiſſimos quoſdam montes, ac in fine eius argentiferę vallis, quæ Cuquiago Indicè nuncupatur, non longè ab eo loco, in quo militię Duces Didacus Centeno, & Gonſaluus Pizarro, ambo Hiſpani, amboq; nobiles, ſed iſte, Gonſaluus ſcilicet proprio Regi rebellis, ille verò, Didacus videlicet eidem Regi fideliſſimus, cum ſuis exercitibus conflixêre, plurimiq; tum milites, tum quoq; Duces ex vtraque parte deſiderati ſunt, Pax, ſiue Dñę noſtrę de pace ciuitas ab inclyto Duce Alphonſo à Mendoza ſub Petro Gaſca I. D. Peruraniq; Regni pro Carolo V. Germanorum Imperatore Pręſide, anno à partu Virgineo 1549. ędificata extitit. Quę ſanè ciuitas optima aëris

A ma aëris temperie fertiliq; ſolo gaudens tantò magis commendanda venit, quantò maiori deuotione ac beneuolẽtia in religioſos, præſertim verò Franciſcanos, eorumq; præſentem conuentum à decem fratribus frequentius incultum, atque ex publicis ciuium facultatibus intra ſui ambitum, ſub anno Dominicæ incarnationis 1550. conſtructũ proſequitur. Cæterùm præfatus hic conuentus duas ſub ſe doctrinales domus habet: alteram quidem in ſancti Petri, alteram verò in ſancti Pauli Indorum oppidis.

De Minoritico conuentu Goanicenſi. Conu. VII.

CONSVLTVRVS prudentiſſimus Marchio Franciſcus Pizarro eorũ militũ Hiſpanorum, qui ſtrenuè ſecũ in patriæ iſtius expugnatione laborarant, tũ ſaluti, tũ quoq; tranquillitati, Gomezulo Aluarado cohortis vnius Duci præcepit, vt ele-
B cto ſibi in Guanuci Prouincia fertili ſolo ciuitatem ibi conſtruẽdam curaret. Qui quidem Gomezulus Imperatoris dicto audiẽs, ſumpta ſecum optima militum manu, Legionem ciuitatem in fœcundiori præfatæ totius Prouinciæ parte ſub anno Dñi 1539. ædificauit. Hanc poſtmodùm ab Hiſpanis, circumuicinorum ob Indorum rebelliones, derelictam, præfatis Indis longius propulſatis, firmiori muro communiri, ac denuò inhabitari fecit Petrus Barroſo alterius cohortis Dux. Idq; non abs re profectò: nam ea eſt eius temperies, & aëris clementia, præſertim nocturno & matutino tempore, vt triticum, vinum, mala medica, ficus, aliaq; id genus plurima abundantiſſimè producat. Optimis præterea paſcuis abundat, in eiſq; plurima tum boum, tum equorum armenta, tum quoq; ſuum atq; ouium greges maxima in copia nutrit. Cùm igitur huiuſmodi ciuitas magis, magiſq; coaleſceret, atq; adiacentes populi familiariores Hi-
C ſpanis redderentur, hunc apud ſe conuentum B. patri Bernardino ſacrum, & à 10. fratribus plerunq; inhabitatum ex publicis facultatibus optimus eius ſenatus extruendũ curauit. Quod tamen ſibi non præter votum ſucceſſit: nam ſolerti præfatorum fratrum diligentia factum eſt, vt omnes in gyro populi catholicam fidem amplexati fuerint, duaſq; apud ſe doctrinales domus eiſdem fratribus commiſſas erexerint.

De conuentu S. Claræ Chachapogiarum. Conu. VIII.

CHACHAPOGIANI populi olim bellicoſiſſimi Inghis Regibus potentiſſimis ſibi bellũ inferentibus viriliter per aliquot annos reſtitêre: ab eis tandẽ poſt plures conflictus deuicti, impoſitum ſeruitutis iugũ, dataſq; leges patientiſſimè tulerunt. Præfatis verò Inghis, atq; etiã ipſis Chachapogianis cum vniuerſa eorũ Prouin-
D cia à Franciſco Pizarro, eiuſq; militibus ſubactis, quòd iſtorum patria fertilis, amęna, atq; delitioſiſſima eſſet, ſtrenuus militiæ Dux, atq; Mareſcallus Alphonſus Aluarado eo in præfatæ Chachapogianorum Prouinciæ loco, qui Leuanto vulgò nuncupatur, ciuitatem Frontera Hiſpanicè dictam erigi, ædificariq; fecit. Fuit tamen præfata ciuitas aliquot poſt annos ad aliã Prouinciam non multò inde diſtantem, & à Guacanis Indis incultam tranſlata, habetq; ab Oriente Andos celebres montes, & ab Occidẽte Meridionale Oceanum: inſuper & fertiliſſimo ditata ſolo omnibus ad vitã neceſſarijs abundat. Huiuſmodi itaq; ciuitate conſtructa cùm religioſi tantùm viri, qui tũ Chachapogianos, tũ quoq; Guacanos populos Chriſtianis imbuerent pręceptis, catholicamq; fidem docerent, deſiderarentur, hunc communis intra ciuitatis Fronterę mœnia conuentũ eis in B. virginis Claræ honorem, ex publicis facultatibus Fronteranus Se-
E natus erigendum curauit. Inhabitatur pręfatus hic conuentus ab octo fratribus.

De conuentu Annuntiationis B. Virginis Truſilij. Conu. IX.

EST iſtis in partibus pulcherrima, ac ſupra modum amœna vallis, Chimo Indicè nuncupata, limpidiſſimiſq; aquis ex vitreo flumine artificioſè deductis irrigua, atque pulcherrimis ædificijs à quodam Chimo eius Principe erectis olim inſignis. Hanc Franciſcus Pizarro Hiſpanici exercitus Imperator nobilitaturus ciuitatem, quam & Truſilium appellatam voluit, in amœniori eius parte, atque præfatum iuxta fluuium ſub anno Domini 1530. ædificandam curauit. Cuius proculdubio ciuitatis, virentibus toto anno ob aëris clementiam eius hortis & pratis tanta eſt amœnitas,

nitas,tantaq; fertilitas,vt nobiliori totius Bæticæ vrbi comparanda veniat. Producit ſiquidem,idq; abundātiſſimè,triticum,vites,malamedica,diuerſi generis animantia, bombycem,ex quo pretioſiſſimæ conficiuntur culcitrę, optimaq; lana copioſos ouiū greges veſtit,vnde & maximæ æſtimationis tapetia componūtur,contexunturq;. Curauit præterea præfatus Imperator Franciſcus Pizarro duos hac in ciuitate erigēdos conuentus,fratribusq; firmandos,alterum quidem patribus Dominicanis,alterū verò Franciſcanis,(de quo impræſentiarum) Annuntiationi glorioſiſſimæ virginis Mariæ ſacrum : quorum habitatores omnes in gyro populos,ſuperſtitionibus,idolatriæ atq; dęmoniacis ritibus alioquin deditos,non abſq; maximo labore,colla Chriſti iugo ſubmittere, atq; catholicam fidē, præfatis abhominationibus relictis,ſuſcipere,tum verbo,tū quoq; exemplo coëgerunt. Commorantur frequentius hoc in conuentu 14.fratres,qui tum ſibi,tum doctrinalibus duabus ędibus, quarum altera in oppido Chiclaio, altera verò in oppido Guanchaco erecta eſt,pro commiſſo ſibi munere inuigilant. A B

De Minoritico conuentu Cannetenſi. *Conu. X.*

SIVE oppidum Cannetum,(Hiſpanicè Cañete)ſiue Minoriticum hoc monaſteriū in eo ex diuerſis fidelium eleemoſynis constructum ſpectes,vtrumq; recentiſſimū eſt:cùm ipſum oppidum,ſub anno Dominicæ incarnationis 1565.monaſterium verò, anno Domini 1576. primò in lucem prodierit. Id tamen inter iſtud atq; illud diſcriminis eſt,quòd videlicet monaſterium ſitum minus commodum primò nactum, ad aliū multò commodiorem, anno Domini 1581. ſub reuerendo patre fratre Frāciſco Alcoçerio huius Prouinciæ Miniſtro tranſlatum, inibiq; ex eiſdem eleemoſynis perfectum extiterit,oppidum verò neutiquam ſedem mutauerit, ſed delectum in principio fundum,qui & ſaluberrimus,& amœniſſimus atq; feraciſſimus eſt, perpetuò retinuerit. Inhabitatur interim præfatum hoc monaſterium ab 8. fratribus; qui tum Hiſpanis præfati oppidi inquilinis, tum quoq; adiacentibus in gyro Indis opportunè adſunt. C

De conuentu S. Franciſci Iuomangæ. *Conu. XI.*

PATER Frāciſcus à Victoria Perurani tūc Regni generalis Commiſſarius animaduertēs qua ſacerdotū, qui ſe in catholica fide inſtruerent,penuria tum Peruranæ ciuitatis Iuomangæ, ſiue S Ioānis de Victoria habitatores, tū quoq; circūadiacentes Indi laborarēt,Minoriticū hunc conuentū,ſeraphico P.Frāciſco,intra præfatæ ciuitatis męnia,tum expublicis,tum ex priuatis ciuium facultatibus erigendum,atq; à 10. fratribus inhabitandum curauit. Fuit hæc ciuitas, quæ primò Iuomanga ſiue Guamanga ab Indorum oppido, in quo ædificata fuerat,dicta eſt,poſtmodùm verò à quadā victoria,ab Indis per Chriſtophorū Vaca de Caſtro I. D. relata diuo,Ioanni de Victoria dicata euaſit, quæq; fertiliſſimo gaudet ſolo, à Franciſco Pizarro, ſub anno Domini 1539. constructa : ſed poſt elapſos aliquot annos, ad eum, quem modò obtinet,locum tranſlata extitit, & ex politis lapidibus pro maiori parte fabrefacta placido quodam flumine alluitur. Præcedentes 11. conuentus in Hiſpanorum tum oppidis, tū quoq; ciuitatibus conſtructi ſunt:qui verò 7.ſequūtur Indicis circumſcribūtur oppidis,nec conuētus, ſed doctrinaliū potius domuum agregationes dicēdi veniunt. D

De conuentu S. Mariæ de Angelis vallis Iucaicæ. *Conu. XII.*

AD 12. milliaria à celebri ciuitate Cuzco,atq; inter niuoſos, editiſſimoſq; montes Iucaica vallis(vulgò valle de Iucai)amęna omnino, atq; ſupra modum fertilis ſubſiſtit, ruralibus Hiſpanorum domibus, atq; Indorum pagis referta, ad quam Cuzcani ciues,niſi antiquorum ædificiorum compaſſio eos retardaſſet,ciuitatē Cuzco à multis annis tranſtuliſſent. In huius igitur vallis meditullio, vt tum Hiſpanis, tum quoq; Indis in ea degentibus aliquid vtilitatis afferre poſſet religioſus P. F. Hieronymus Villacarillo,tunc Cuzcani conuētus Guardianus,oblatū ſibi ſub anno Dñi 1570. à perdeuoto quodam Indo fundum,ex honeſtę matronæ Franciſcę à Guſmanio facultatibus, in conuentum, ſub ſanctiſſimæ Mariæ de Angelis titulo, euexit, cæteriſque huius Prouincię locis annecti curauit. Commorantur frequentius hoc in conuentu E

ſex fra-

A ſex fratres,quorum alter doctrinalis cuiuſdam domus in Guailapampa pago erectæ ſolicitam gerit curam, præfatique pagi accolis ſacramenta deuotiſſime miniſtrat.

De doctrinalibus domibus vallis Collao.

AD 60. milliare à ciuitate Dominæ noſtrę de Pace in valle Cuquiagenſi ſita, (de qua ſupra) atque altiſſimos inter montes ampliſſima, populoſiſſimaque vallis eſt, Collao Indicè nūcupata;in cuius meditullio miræ magnitudinis lacus nomine Titicaca, à celebri quodam templo ibidem olim erecto ſic dictus, cuius orā plura Indorum oppida cingunt, cuiuſque circuitus ducenta & quinquaginta milliaria perficit, inuenitur. Vt igitur primùm Cuquiagēſis conuentus (cuius ſupra meminimus) cōſtructus extitit, zelantiſſimi atq; de Franciſcana Religione optimè meriti patres, frater Franciſcus Morales, ac frater Franciſcus Alcozerius, ne tot populi idolatriæ ſupra B modum immerſi, atque plurimis, iiſque nephandiſſimis criminibus irretiti miſerè perirent, atque in profundum inferni mergerentur, doctrinales quatuor domus in Callapa, Chaquingiora, Cacaiauira, & Mashaca vallis præfatæ oppidis ex diuerſis Indorum atq; etiā Hiſpanorū ſūptibus erigendas curarūt. Quibus domibus cùm aliæ octo, infra viginti annorum ſpatiū, diuerſis in vallis eiuſdem oppidis acceſſiſſent, (quæ omnes doctrinas de Collao Hiſpanicè nuncupantur) ad duodecim Indorum millia à vigilantiſſimis, ac zelantiſſimis quibuſdam religioſis Frāciſcanis in eis degentibus baptiſmali aqua abluta ſunt. Has tamen doctrinales domus grauiſſimis, iuſtiſſimiſque de cauſis huius Prouinciæ patres ſæcularibus ſacerdotibus relinquendas cenſuēre.

De doctrinalibus domibus Vallis Collaguæ.

C PERVRANORVM Regnum à Septentrione in Meridiē à Quito videlicet ciuitate vſque Cuzco (de quibus ſupra) procedens, duo millia & ducenta milliaria in longitudine continet, in latitudine verò, quę ab Oriente in Occidētem tendit, trecenta pluſuè minus milliaria perficit. Scatet præterea hoc regnum altiſſimis, niuoſiſq; montibus, atque ad humanam habitationem omnino ineptis: quamobrē quotquot ſiue Peruranі, ſiue Hiſpani in eo inueniuntur, fœcundiſſimas valles, omninoq; tēperatas inter præfatorum montium anfractus à prouida natura ſitas, ſi ſibi conſultum cupiant, inhabitare coguntur. Id igitur cauſæ eſt, vt omnes Peruranæ ciuitates, omniaq; oppida in vallibus conſtituta ſint. Inter pręfatas verò valles vna eſt fertiliſſima, ſupra modum amœna, atque populoſiſſima, Collaguas vulgò nuncupata, cuius habitatores ad D annum vſque Domini 1560. idolatriæ, dæmoniacis ſuperſtitionibus, atque infidelitati inſeruierunt. Quapropter religioſus pater frater Hieronymus Villacarillo, miſſis aliquot Franciſcanis ſibi ſubditis, idque non ſine præſentiſſimo eorum vitę diſcrimine, omnia eorum delubra (Guacas Indicè nuncupata) demolienda, aliquotque eccleſias (has, vt ſæpius ſupra meminimus, doctrinales domus appellant) eorum loco erigendas, in eiſque fidem catholicam prædicandam curauit. Quę poſtmodùm eccleſiæ (de quibus impræſentiarum) accedentibus ſingulis diebus Chriſti militiæ tyronibus, ad duodenarium numerum peruenerunt. Nec facilè explicare quis poſſet, quos progreſſus catholica fides iſtis in partibus fecerit. Conſtat enim, idque ex fide digno teſtimonio, ad 30. Indorum millia hac in valle à decem fratribus huiuſcemodi domuum habitatoribus baptizata fuiſſe: pręfatoſque abuſus, ac dęmoniacos ritus, inſuper & re E ſponſa, quæ Indis à Dęmonibus olim reddebantur hinc longè profligata eſſe.

De doctrinalibus domibus vallis Poconæ.

NE huius Prouinciæ fratres vallis Poconæ, quę aquis irrigua, amœna atque feraciſſima 12. Indorum pagos olim complectebatur, habitatores contempſiſſe viderentur; doctrinales quinque domos, quarum altera principatum inter reliquas tenet, conuentuſque obtinet vices, apud eos conſtruendas, imaginibuſque exornandas curarūt. Quo deniq; factū eſt, vt huiuſmodi habitatores, quorū ſanè numerus non eſt contēnendus, ad fidē cōuerſi ſint; relictiſq; maleficijs, ſuperſtitionibus ac Indorū cultu, Chriſto Imperatori felicius adhæſerint. Inſeruiunt frequentius præfatis domibus 8. fratres.

De conuentu Conceptionis B. Virginis vallis Xauxæ. *Conu. XVI.* A

VALLIS Xauxę quadraginta quinque milliarijs longa, atque duodecim lata, & à Guanchis Indis inhabitata, populoſiſſima olim extitit, atque Guainacapę potentiſſimo Peruranorum Regi per aliquot annos fortiſſimè reſtitit. Ab eo tamen deuicta in tres partes nempe in Xauxicam, à qua vniuerſa vallis denominationem ſumpſit, Maricalbilcam, & Laxapalangam, quarum cuilibet Indus quidam nobilis prælatus extitit, diuiſa fuit. Inter has verò partes, ſiue prouincias Xauxica principatum obtinebat: nam & in ea præfatus Rex Guainacapa celeberrimam regiam, opulentiſſimum Solis templum, atque virginum ſibi dedicatarum domicilium erigēda curauit. Quorum ſanè ędificiorum obſequio ad octo tum militum, tum regij vectigalis exactorum, tum equitum, tum ſacerdotum tum quoque virginum mancipata erant. Licèt enim B præfati Guanchi iuxta huiuſmodi vallis diuiſionem inter ſe in ijs, quæ ad idolorum cultum attinebant, diſentirent, in eo tamen omnes conueniebant, vt videlicet Dæmonibus ſacrificarent, reſponſa ab eis per quoſdā ſacrificulos quocunq; in euentu ſuperſtitiosè expoſcerent, viuas vxores, & aliquot iuuenculos defunctis viris conſepelirent, atque tum Inghis Regibus, tum quoque cuiuis alteri externæ nationi pro viribus reſiſterent. Sed pręmemoratis Regibus à ſtrenuo illo heroë Franciſco Pizarro deuictis, debellatiſque, tota hæc Prouincia in victoris poteſtatem vlla abſque contradictione redacta eſt, eiuſq; populus multò familiarior, multoque docilior redditus fuit. Quamobrem vigilantiſſimus pater frater Ludouicus de Onna, tunc huius Prouinciæ Miniſter prouincialis præſentem hunc conuētum, in immaculatę Conceptionis beatiſſimę ſemperq; virginis Mariæ honorem, ex diuerſis fidelium eleemoſynis liberaliſſimè C oblatis in ea portione, quæ Xauxica dicitur, à fundamentis ad verticem vſque ædificandum curauit. Quia verò præfatæ huius portionis habitatores, qui triginta millia, vel circiter, numero ſunt, diſtinctis in pagis atque oppidis habitant, nec facilè ſimul conuenire poſſunt, conſtructæ ſunt & ſeptem doctrinales domus diuerſis in locis, quibus 12. religioſiſſimi patres ac fratres præſentis conuētus inquilini inſeruiūt, in eiſque parochorū munere fungūtur. Incūbit quoq; curę patris loci huius Guardiani celebre xenodochium in oppido Conceptionis B. Marię portionis præfatæ à Laurentio Aldana Arequipano ciue ędificatū. Honeſtatur denique præſens hic locus, idq; ex Gregorij XIII. Pont. max. conceſſione, altari quodā priuilegiato in fideliū defunctorū fauorē.

De Minoritico conuentu Vallis Caxamarchæ. *Conu. XVII.* D

CAXAMARCHA Perurani prouincia, atque Atabalipę potētiſſimi Peruranorum Regis debellatione illuſtris, vltimos Truxilij ciuitatis terminos tenet: tātoque populoſior eſt, quantò fœcundiori, nobilioriquе ſolo gaudet. Hæc prouincia apud Inghas Peruranorum Reges maximæ olim fuit ęſtimationis, & ab eis celeberrimo Solis templo, magnifica regia, plurimiſq; virginibus pręfati templi obſequio mancipatis exornata extitit. Vt igitur primùm præmemoratus Atabalipa Rex à Franciſco Pizarro Hiſpanici exercitus Pręfecto captus, carceribuſque mancipatus fuit, quotquot erant regij milites (hos Mitimaës vocabant) aulici, atque huius prouinciæ habitatores abiectis armis ſe in victoris poteſtatem dederunt. Cumque maxima eorum Chriſto lucrandorū ſpes huius Prouinciæ fratribus affulgeret, curarunt eius proceres, vt præſens hic conuentus, ac ſeptem doctrinales domus ſibi ſubiectæ in diuerſis Prouincię oppidis E ex diuerſis fidelium eleemoſynis à fundamentis conſtruerentur. Quod & pro voto ſucceſſit: nam quotquot hac in Prouincia degebant, relicta idolatria, atque ſumpto baptiſmate, in ſacroſanctum Chriſti Euangeliū verba fecêre. Quibus denique 12. fratres tum ipſius conuentus, tum quoq; cęterarū domuū habitatores & ſacramenta miniſtrant, & quæ ad ęternam vitam aſſequendam neceſſaria ſunt, fideliſſimè tradunt.

De Minoritico conuentu vallis Copabampæ. *Conu. XVIII.*

QVOD vallis Copabampæ fertilis ſupra modum ſit, bonique ingenij habitatoribus abundet, curarunt huius Prouinciæ patres, vt pręſens conuentus in

A ipſius meditullio ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtrueretur,& à quatuor fratribus,qui tum verbo,tum quoque exemplo Indos præfatæ vallis accolas Chriſti fidem docerent,illiſque ſacramenta miniſtrarent, inhabitaretur.

Habet à pręcedentibus octodecim conuentibus hæc 12.Apoſtolorũ Prouincia duas Cuſtodias ſibi annexas;quarum altera de Pa nama,ſiue firma terra,altera verò de Tucuman dicitur : harum verò maior & præcipua eſt Cuſtodia Tucuman,cùm ex ſex fratrum conuentibus , & duabus doctrinalibus domibus (vt infrà patebit) conſtet ; altera verò ex vnico tantùm vel altero,quorum tamen deſcriptiones ad manus habere nõ potui,idq; ex quorũdã fratrũ incuria;quod tamẽ,cũ parũ referat,non adeò curãdũ eſt. Ideoq; ad enumerãda pręfatæ Cuſtodiæ de Tucumã monaſteria de more trãſibimus.

De conuentu S. Iacobi ciuitatis S. Iacobi de Eſtero. Conu. I.

B INTER præcipuos huius Cuſtodiæ conuentus,is qui in ciuitate S.Iacobi de Eſtero ab Hiſpanis eius habitatoribus in Apoſtoli eiuſdem Iacobi honorem conſtructus extitit,& à ſex fratribus vt plurimùm inhabitatur, principẽ obtinet locum: cuius habitatores ſtatis diebus Indis in gyro populis ſacramẽta miniſtraturi,& quæ ad Regnũ cæleſte neceſſaria ſunt eis tradituri,eorum oppida petũt.Nec facilè referri poſſet , qualis,quantuſque fructus tum ab eis,tum quoque à reliquis huius Cuſtodiæ,quæ Tucumanicæ Gubernationis finibus ad argentiferum vſque fluuium (vulgò rio de la plata) porrecta circunſcribitur,Franciſcanis fratribus Dominicum in horreum inferantur.

De conuentu S. Franciſci oppidi S. Michaelis de Tucuman. Conu. II.

C PRÆCEDENTEM conuentum ſubſequitur is, qui beatiſſimo patri Franciſco intra eius oppidi,cui S.Michaël de Tucuman nomen eſt,mœnia tum à pientiſſimis Hiſpanis,tum quoque ab Indis fidelibus eius habitatoribus ante aliquot annos extructus extitit,& à fratribus plerũque occupatur,qui omni cura,omniq; diligentia parochorum munere fungẽtes & pueros baptizant,& confeſſiones fidelium excipiunt .

De conuentu S. Martini Talabricæ de Steco. Conu. III.

SVIS rebus conſulturi primi Tucumanicæ regionis expugnatores,munitũ quoddam oppidum fertili ac opportuno in ſolo ſub nomine glorioſiſſimæ virginis Mariæ Talabricanæ de Steco erigendum,in eoque minoriticum hoc monaſterium,diuo Martino Turonenſium Epiſcopo ſacratum,quod & 4. fratres plerunque inhabitant, D communibus ex facultatibus ædificandum curarunt:qui omni cura omnique diligentia,parochorum munere fungentes,& verbum Dei de ſuggeſtu proponunt, & confeſſiones excipiunt,atque reliqua ſacramẽta miniſtrant. Oppidani autem temporalibus ſpiritualia rependentes,& fratribus eleemoſynas liberaliſſimè elargiuntur , eiſque in omni euentu fideliter adſunt,ac denique omnia neceſſaria ſubminiſtrant.

De conuentu S. Georgij Cordubæ. Conu. IIII.

VLTIMVS eorum conuentuum,qui infra Tucumanicæ regionis fines conſtructi ſunt,is eſt (de quo tamen impræſentiarum)qui Cordubę in S.Georgij martyris honorem,ac in ipſa prima Cordubenſis præfatę ciuitatis ædificatione erectus extitit,quique à ſex fratribus,quorũ curæ doctrinales duæ domus ſubſunt,inhabitatur.

E *De conuentu S. Franciſci ciuitatis Aſſumptionis B. virginis Conu. V.*

EA in ciuitate,quę Aſſumptioni ſanctiſimę Dei genitricis Mariæ dicata eſt , quæq; ad argentiferũ fluuiũ,ſiue Oparaguaianã regionẽ ſpectat , conſtructus perſeuerat Minoriticus hic conuentus,ſeraphico P.Frãciſco ſacratus,& à 4.religioſis inhabitatus.

De conuentu S. Annæ ciuitatis S. Fidei. Conu. VI.

AD Oparaguaianam quoque regionem ſpectat ea ciuitas, cui nomen S. Fides ab Hiſpanis eius fundatoribus impoſitũ fuit,quæq;fœcũdo ſolo gaudet,atq; Franciſcano hoc conuẽtu in S.Annæ honorẽ erecto,& à 4.fratribus inhabitato cohoneſtatur.

PROVIN-

PROVINCIA S. FRANCISCI DE QVITO.

A POSTQVAM ſtrenuus ille militiæ Dux Frãciſcus Pizarro, Perurani Rẽ
gni, ac nouæ Caſtellæ pro Carolo V. Germanorũ Imperatore, Hiſpano-
rumque Rege Gubernator, ſuperato, captoque Atabalipa potentiſſimo,
ditiſſimoque Cuzcanorum Rege, atque ex nobiliſſima, bellicoſiſſimaque
Ingharũ familia genus ducente, vniuerſa eius ditione potitus eſt; alter ex
eius Ducibus, (hos Capitaneos vulgò vocant) nomine Sebaſtianus Bellalcazar, qui Po-
paianicæ poſtmodùm Prouinciæ Gubernator extitit, nobilem, licèt non adeò magnã,
ciuitatem ſub nomine S Franciſci de Quito amœniſſima quadam in valle, atque ad al
tiſſimi cuiuſdam montis radices, eo ipſo loco, in quo celebres olim Guainacapæ præfa
B ti Atabalipæ patris, & magni Topaingæ eiuſdẽ Atabalipæ aui ædes, quæ Quito Indi-
cè nuncupantur, præextiterant, ſub anno Dominicæ incarnationis milleſimo quin
genteſimo trigeſimo quarto ędificandam curauit. Quę ſanè ciuitas ſub linea æquino-
ctiali conſtituta, ac præter plurium antiquorum opinionem frigida potius, quàm ca-
lida aura gaudens, temperatiſſima, amœniſſima, atque omnium tum frugum, tum bõ-
bacij, tum armentorum & auium, tum quoque fructuum ex arboribus diuerſi generis
productorum feraciſſima eſt; inſuper & circumadiacenti regioni, quę plurimis tum ci
uitatibus, tum quoque oppidis honeſtatur, & ad 210. milliaria in longitudine, in latitu
dine verò ad 100. vel circiter protenditur, & Minoriticæ præſenti Prouinciæ, quæ præ-
C fatæ regionis finibus clauditur, nomen dedit. His igitur de huius noſtræ Prouincię ſitu
vtcunque prętibatis, reliquum eſt, vt ad eius fundationem, atque ætatem deueniamus.
Eodem ferè tempore, quo Prouincia 12. Apoſtolorum de Lima exordium ſumpſit, &
hæc noſtra S. Franciſci de Quito, ſub Cuſtodiæ tamen titulo, illique annexa, in lucem
prodire cœpit. Nam vt primùm præfatus militiæ Dux Franciſcus Pizarro Cuzco no-
biliſſima ciuitate, atq; Perurano Regno (vulgò Reyno del Peru) potitus eſt, ad hanc re
gionem, quæ tamen 900. milliarijs à celebri ciuitate Lima Perurani totius Regni me-
tropoli diſtat, & ad Peruranum idem Regnum attinet, robuſtamque gentem, & labo-
ribus aſſuetam: ita tamen vt eius mares mulierum officia nentes, filaque ex colo dedu
D centes, atque rei familiari intenti, vſurpent; & fœminæ noualia aratro proſcindant,
agros colant, cæteraque id genus opera exerceant, fœcundè producit, infeſtis ſignis ſe
contulit; eamque Caroli V. Hiſpanorum Regis imperio ſubiugauit, atque vtrobique
eccleſias & Minoritica monaſteria ædificata voluit. Cumque præfata monaſteria ſub
12. Apoſtolorum Prouincia conſtituta ſupra modum creuiſſent, nec ab vno tantùm
prouinciali Miniſtro commodè pro ſolito more viſitari poſſent; conſultiſſimè à patri-
bus in generalibus Ordinis noſtri Comitijs Valliſoleti habitis decretum extitit, vt
huiuſmodi Cuſtodia ad Prouinciam ſub titulo S. Franciſci de Quito aſſumeretur. Pro-
dijt itaque nobis præfata hæc S. Franciſci de Quito Prouincia, idque ex Prouincia duo-
E decim Apoſtolorum de Lima, anno 1565. continetque impræſentiarum triginta &
vnam Franciſcanas domos, quarum vndecim, cùm nihil ad ſui perfectionem deſide-
rent, conuentus optimo iure appellantur; ſed reliquæ doctrinales potius ædes, quàm
monaſteria nuncupandę veniunt, cùm ab vno, vel altero tantùm fratre inhabitentur,
plurimumque à cęteris monaſterijs differant. Continet quoque & vnum Conceptio-
niſtarum ſororum cęnobium: & ſigillum ſeraphici patris Franciſci ſacra ſtigmata in
Aluernæ monte recipientis imagine, ſequentibusq; literis SIGILLVM MINISTRI
PROVINCIALIS. PROVINCIÆ. S. FRANCISCI DE QVITO. exornatum habet.
Cui ego tandem, ne interim à tanto patre defeciſſe videar, eius fratres ad ſocroſanctũ
Chriſti Euangelium prædicandum mittentis iconem prępونere volui.

De conuentu S. Pauli ciuitatis S. Franciſci de Quito. Conu. I. A

QVANTÆ ætatis ſit præſens conuentus, Apoſtolo Paulo intra præfatæ ciui-
tatis S.Franciſci de Quito , quæ ad populeæ cuiuſdam frondis inſtar ædificata
vniuerſam vallem,in qua ſita eſt,complectitur,mœnia erectus, ex ſupradictis quodã-
modo conſtat.Nam ſtatim vt ſtrenuus ille Hiſpaniæ vnius cohortis Dux, ac poſtmo-
dùm Popaianicæ prouinciæ Gubernaror Sebaſtianus Bellalcazar hanc ciuitatem ædi
ficandam curauit;voluit,idque à totius exercitus Principe Franciſco Pizarro edoctus,
vt inter prima,atque præcipua ædificia præfatus hic conuentus locum obtineret ; in-
ſuper & vt ex communibus ciuium,atque inclytorum iſtius regionis expugnatorum
facultatibus extrueretur.Cuius ſanè conuentus tanta eſt capacitas , vt 30. fratres ſat
cõmodè capere poſſit.Adiacent pręfato huic conuẽtui doctrinales tres domus;in qua- B
rũ qualibet 2 fratres cõmorãtur,vt oppidanis Indis ſacramenta miniſtrẽt,ſalutiſq; ſe
mi tam cominus oſtendant . Harum prima eſt domus S. Claræ oppidi Pomazquij ſe-
cunda domus S.Ioannis Cotocollai, tertia verò domus S. Georgij Penuhij .

De conuentu S. Antonij Paſti. Conu. II.

AD iſtius regionis Occiduum Auſtrale verſus mare,ſed Popaianica in prouincia
plura occurrunt oppida, diuerſis Dominis Indis tamen ſubacta,atque tum auri,
tum argenti,tum quoque æris mineralibus locupletiſſima, quarum peculiaria nomi-
na ſunt Aſcual,Mallama, Tucurres, Capuis,Iles,Gualmatal , Funes , Capal , Males,
Epiales,Pupiales, Turca & Cumba.Inter quæ eſt quædam inſignis atq; delicioſa ciui-
tas nomine Paſto tum diuitijs,tum quoq; religione florens:& à ſtrenuo milite,vniuſq; C
cohortis Capitaneo Laurentio Aldana,ſub anno Domini 1539. ædificata;cuius ciues
Hiſpani tamen,in prima eius conſtructione hoc monaſterium , beato Antonio de Pa-
dua ſacrum,ex deuictorum ſpolijs elegantiſſimè ædificandum curarunt. Commoran
tur frequentius hoc in loco decẽ fratres . Ad præcedens monaſteriũ attinet ea doctri-
nalis domus,quę in oppido Tucariſmedio(vulgò Tucariſmed,aliàs Tango)erecta eſt:
in qua duo fratres morantur,vt Indos oppidanos doctrinam Euangelicam doceant.

De conuentu S.Franciſci Conchæ. Conu. III.

PRÆSENS conuẽtus Conchæ,quæ Perurana ciuitas eſt,in ſeraphici patris Frã
ciſci honorem erectus proximè præcedenti contemporaneus eſt,atque ex pijs Hi-
ſpanorum ciuium eleemoſynis ſimul cum ciuitate ædificatus habetur.Nam & ipſa ci- D
uitas eodem ferè tempore quo Paſto,& ab ijsdem Hiſpanis expugnatoribus,à quibus
& illa,ſub præfato Franciſco Pizarro Gubernatore extructa extitit.Patri iſtius conuen
tus ab octo fratribus inhabitati Guardiano ſubiacẽt quæ ſubſequuntur duę domus do
ctrinales,nempe domus S.Ludouici oppidi Pruti,& domus S.Iacobi oppidi Gualaxij.

De conuentu S. Ioſephi Loxæ. Conu. IIII.

LOXA, quæ & alio nomine,ſed Hiſpanicè,Zarza nuncupatur, Perurana ciuitas
eſt,fertilique ſolo gaudet,& à forti quodã capitaneo Didaco Palũbino poſt Ataba
lipam,alioſq; Inghas deuictos,ſub anno Domini 1546.ædificata extitit . Cuius in gy-
ro populi,prout & cæteri Perurani Indi,idolatriæ immerſi Solẽ olim adorabant,vnũ-
que omnium rerum creatorem eſſe aſſerebant,nec animæ immortalitatem inficiaban- E
tur. Præterea maleficijs dediti,Dæmonibusque ſacrificantes , quoties ex potentioribus
aliquis apud eos è viuis excedebat , cariores ſibi vxores occidendas , ſecumque cum
pretioſa quaque ſupellectile,auro,gemmis,potu atq; cibo(vt aliquãdo meminimus,)
erecto interim ſumptuoſo mauſoleo , ſuperſtitioſè ſepeliendas curabant . Qui tamen
diabolici ritus,poſt ſuſceptã catholicã fidẽ , à prouincijs, quibus potentiſſimus Hiſpa
niæ Rex iſtis in partibus dominatur,per Dei gratiã exularunt . Vt igitur id facilius ef-
fici poſſet,curauit præfatus Didacus Palumbinus,vt ſimul cũ ſæcularibus ædificijs,&
hic conuẽtus,diuo Ioſepho ſacer,& à ſex fratribus frequẽtius incultus ex manubijs,ſi-
ue prædis de hoſtibus captis intra nouæ huiuſmodi ciuitatis moenia conſtrueretur.

De conuentu S. Bernardini Popaianis Conu. V.

POPAIANIS, à qua Popaianica prouincia 600. in longitudine milliaria, in latitudine verò 120. continens, nomen deduxit, totius eius prouinciæ metropolis eſt, epiſcopalique Sede honeſtatur, & ab inclyto Sebaſtiano Bellalcazar Perurani Regni ſub inuictiſſimi Imperatoris Caroli V. ſignis, ac exercitus Duce Franciſco Pizarro expugnatore, nec non & Popoianicæ eiuſdem prouinciæ Gubernatore ſub anno à partu Virgineo 1536. ædificata, incoliſq; exornata extitit. Alluitur hęc ciuitas altero brachiorũ celebris illius fluminis, qui S. Martha ab Hiſpanis nuncupatur; cuiuſq; tanta eſt magnitudo, vt, dum rapido impetu Oceanum influit, ad 24. milliaria in latitudine pateat. Et ne nos commentum aliquis in hoc retuliſſe exiſtimet, nouerit, quicun-
B que ille fuerit, iſtis in partibus fluuios eſſe & Gange, qui Orientalem Indiam pręterfluit, & Nilo qui Aſiam ab Africa diſterminat, Aegyptumq; alluit, & Tigri & Euphrate, qui Meſopotamiam & Capadociam circundant, & Indo, à quo India nomẽ traxit, & Danubio totius Europæ inſigni, & Tanai, qui Europam ab Aſia diuidit, celeberrimis fluminibus multò maiores. Licèt enim iuxta Ptolemæi ſententiam præfati fluminis Gangis latitudo aliquibus in partibus 20. perficiat milliaria: is tamẽ amnis, qui Amazonũ, ſiue Maranus nuncupatur, ac per Occiduos tranſiens Indos, Auſtrale Oceanum verſus Aquilonem ingreditur, tribus millibus milliarijs in longitudine, & 80. in latitudine aliquibus in partibus patet; ita vt pontus multò verius, quàm fluuius dici poſſit. Huic ferè ſimiles ſunt Argenteus, (vulgò rio de la plata) Darienus atq; Vrapatianus amnes. His igitur tãquam per parenteſim dictis, ad noſtrum conuẽtum redea-
C mus. Is enim ciuitatis pręfatæ Popaianis mœnibus circunſcribitur, eique coæuus eſt, atque ex publicis ciuium facultatibus à fundamentis ad verticem vſq; in S. Bernardini honorem conſtructus extitit. Inhabitatur interim à decem fratribus, eiuſq; ſuperiori parent ſubſequentes Minoriticæ doctrinales ædes, nempe domus S. Antonij oppidi Chiſquiorum: & domus S. Lucæ Euangeliſtæ oppidi Cocunucorum.

De conuentu Conceptionis B. Virginis Tacungæ. Conu. VI.

MAGNVS ille Peruranorum Rex Ingha, Iupãgę magni Topaingæ Iupangę pater, Guainacapęque auus, atque Atabalipę Regis proauus, prouincias ſuæ ditioni vel armis, vel aliquo alio modo de nouo adiectas confirmaturus, decem aut duode-
D cim robuſtiorum hominum millia cum vxoribus & familijs ex prouincia nouiter parta ad aliam inde diſtantem, quæ tamẽ eadem prorſus aëris temperie, qua & derelicta, potiretur, tranſmigrare, atque eius Præfecto, qui regiam eadem in prouincia erectam incolebat, in omnibus parere iubebat. Hi namque homines, qui Mitimaës (ideſt de loco ad locum tranſlati) Indicè nuncupabantur, præfatis Pręfectis in militum pręſidiũ ex Regis imperio erant; atque eius prouinciæ, in qua commorabantur, quoſuis tumultus facilè compeſcebant. Hos præterea noui aliquid molientes, eiuſmet prouinciæ habitatores arreptis iuſſu Præfecti armis cohibebant: ſicque ſe mutuò in officio continentes, promptiores Regum dictis reddebantur. Aſſignabantur interim huiuſmodi Mitimaibus in regiæ munitionis gyro arua, quæ colerent, & domus, quas habitarent. Vt autem id facilius effici poſſet, curarunt pręfatus Peruranorum Rex Ingha Iupangę,
E eiuſque ſucceſſores ad Atabalipam vſque regias quàm plures, eaſque celeberrimas, ſimul & ſumptuoſiſſimas ad caſtrorum inſtar erigẽdas ea in recta via, quæ à Guzco inſigni celebriq; Perurani Regni ciuitate, eorumque ſede in Chilicam vſq; prouinciam per hanc ducit, & ad 1800. milliaria protenditur. Inſuper & valuerunt, vt prouinciarũ Præfecti eas habitarent, pręfatoſque Mitimaës iuxta ſe haberent, atq; vectigalia à populis exacta in huiuſmodi regias armis diuerſi generis munitas inferrent. Qui interim ex populis adiacentibus potentiores erant, Indiſq; dominabantur (hos Caziques vulgò vocant) ſuæ habitationis domos circum huiuſmodi regias habebant; indèque populis ſibi ſubactis ius dicebant. Moris quoque fuit præfatis Inghę Iupangę eiuſq; ſucceſſoribus, vt quoties præfatorum potẽtiorum aliquis crimen, (licèt regiam Maieſtatem læderet) quo capite plecti mereretur, committeret; eius primogenitũ, ne interim

ſibi

ſibi auaritiæ vitio daretur,eaq; de cauſa ſubditorum odium incurreret, vel ad filium, vel ad nepotem,vel ad propinquiorem conſanguineum transferretur. Inter præfatas verò regias vna fuit nobiliſſima nomine Tacunga, cui celeberrimum Solis templum ab innumera virginũ (has Mamaconas Indicè vocant) multitudine miniſtratum è regione opponebatur. Vt igitur primùm huiuſmodi tum regia, tum quoque templum, deuictis Inghis,à Chriſtianis demolita extitêre; quatenus tandem ſuperſtitioſi ritus, atque execranda ſacrificia ab iſtius patriæ Indis obſeruata longius eliminarẽtur,abolerenturque (ſepeliebant ſiquidem cariores viuas vxores cum defunctis viris, quodamque vino ex patrio tritico artificiosè confecto inter potitandum calentes, nulla interim ſiue verecundiæ,ſiue virginitatis, ſiue etiam adulterij habita ratione cum prima occurrente fœmina miſcebantur,atque Dæmones Solem adorantes conſulebant) primi iſtius patriæ expugnatores non longè ab huiuſmodi regiæ ruinis hoc monaſterium,Conceptioni Virginis glorioſę ſacrum,ex deuictorum ſpolijs ædificandum,atq; Franciſcanis fratribus, qui conuicinos populos ad fidem ſuis concionibus conuerterent,Chriſtianiſque moribus imbuerent, atque demũ in omni pietate continerẽt, tradendum curarunt. Quos ſanè ſua ſpes non fefellit; nam huiuſmodi fratrum opera effectum eſt, vt Tacungani omnes (ſic enim præfati appellantur populi) Chriſtianorum albo aſcripti ſint. Adiacent tamen præfato huic conuentu,à decem fratribus frequentius inculto,quatuor doctrinales domus,diuerſis in pagis erectæ, & longiuſculus ab eo diſtantes; quarum obſequio quatuor religioſi diligentius incumbunt. Harum ædium nomina ſequuntur:domus S. Ioannis Baptiſtæ pagi Saquiſili,domus S. Franciſci pagi Mulahali, domus S. Bonauenturæ pagi Puxilli, & domus S. Antonij Fagi.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Carangua. *Conu. VII.*

HIC quoque conuentus,prout & proximè præcedens celebri cuidam Regum Ingharum regiæ nomine Caranguæ,cui plura nobilium Indorum domicilia, atque vulgariũ oppida adiacebant,ſucceſſit.Cùm enim huiuſmodi populi idolatriæ dediti eſſent,nec minis, nec verberibus à Satanicis ſuis ritibus & cęremonijs abduci poſſent,curarũt primi iſtius patrię expugnatores,vt huiuſmodi regia demolita,eius loco hic cõuentus,ſanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Angelis ſacratus,erigeretur; noſtriſque fratribus,qui Chriſti fidem in gyro populis annuntiarẽt, traderetur. Hunc conuentum,ab 8.religioſis inhabitatum,vt Miram celebre flumen, calidiſſimiſq; àquis ęſtuans petãt, egreſſis in medio itinere, non tamen longè ab vtroque, lacus Iaguarcoca (ideſt ſanguinis mare) occurrit:cuius,ob ſtragem à Guainacapa Peiuranorum Rege,atq; Atabalipæ Regis patre apud ipſum editam,meminiſſe libet. Cùm enim omnes ferè iſtius patrię populi præfato Guainacapæ Regi rebellaſſent, atque is maximo exercitu coacto eos in fugam conuertiſſet,eorum 20.millia in ore gladij occiſa,atq; corpora præfatum in lacum proiecta voluit.Vnde & ab aquis occiſorum ſanguine intinctis huiuſcemodi nomen Iaguarcoca ei lacui acceſſit. Ex altera verò huiuſmet conuentus parte, atque præfatam iuxta regiam celeberrimum, aureiſque laminis intrinſecus contectũ, ac ſupra modum locupletiſſimum Solis templum olim ſubſtitit:cuius tantæ,taleſque extiterunt diuitię,vt vix maximo abſq; tędio explicari poſſit. Ibi ſiquidem vidiſſes diuerſis in locellis ab inuicem diſtinctis oues,arietes,agnos,capras, volucres & alia id genus non contemnendę magnitudinis animalia,ex argento, auroque finiſſimis fabrefacta. Huic præterea templo 200. virgines, inter pulchriores atque nobiliores ſelectę ad veſtalium inſtar mancipatę erant;quarum munus erat Soli, quem vt Deum venerabantur, ſacrificare, atque thura adolere. Qua etiam de cauſa virginitatem quàm diligentiſſimè colere tenebantur. Quòd ſi earum aliqua viro commiſceri contigiſſet, grauiſſimè plectebatur:qui verò crimen ſecum commiſerat,vel infami ſuſpendio, vel lugubri loculo incluſus vitam miſeram tranſigebat, eandemque miſerè terminabat.

De conuentu S. Ludouici Otabali *Conu. VIII.*

CARANGVICAM regiam,aliquãtulo itinere interpoſito,in ipſa via (de qua ſuprà) ſequebatur & alia nomine Otabalo,omnino celebris, opulens atque delicioſa,

A cioſa inſuper & inter frequẽtiſſimos populos ædificata: cui etiã per Hiſpanos dirutæ, ſoloq; æquatę præſens conuẽtus, beato patri Ludouico Toloſano Epiſcopo ſacer, atq; ex diuerſis eleemoſynis conſtructus, inſuper & à 10. fratribus incultus, ſtatim à patrię iſtius expugnatione ſucceſſit. Quãuis enim Carãguani populi cũ iſtius patriæ habitatoribus in vnã & eandẽ rebellionẽ contra Guainacapã Peruranorũ Regẽ conſenſerint, ſimulq; pœnas dederint, nihilominus tamẽ, appulſis ad has partes Hiſpanis, atq; Rege Atabalipa ab eis ſuperato, Otabalani, præmiſſis maximo aſtu leuioribus quibuſdã militibus, qui montiũ cacumina, palos interim pilis ſimiles Hiſpanorũ more manibus tenẽtes, occuparẽt, ad Carãguanos cũ vxoribus & familijs, timorẽ interim maximũ ex iminẽte Hiſpano milite conceptũ ſimulãtes confugerũt, ſibiq; vt proprię ſaluti fuga ſecũ conſulerẽt, ſuggeſſere. Vtq; conceptũ dolũ executioni facilius mãdare poſſent, diſpoſitos à ſe per montiũ cliuos milites, aſſerẽtes eos eſſe Hiſpanos, digito illis oſtenderũt. Quibus deniq; fidẽ adhibẽtes miſeri Carãguani, omni interim pretioſa ſupellectile, plurimiſq; tũ auri, tũ quoq; argẽti theſauris & ad ſe, & ad Atabalipã Regẽ pertinẽtibus poſt ſe relictis, fugã tumultuariè capeſſerũt. Tũcq; Otabalani, qui eos à tergo lento gradu, ſatiſq; vafrè ſequebantur, relicta à Carãguanis oppida repetentes, quicquid pretioſi in eis inuenire potuerũt, id furto ſublatũ ſecũ ad propria loca reduxêre. Vnde maximæ ſimultates, maximaq; odia inter vtroſq; ſubſequuta ſunt. Quæ tamẽ ſuperuenĩetibus Hiſpanis ex parte ceſſarunt. Cæterũ pater huius monaſterij Guardianus 4. doctrinales domus ſibi cõmiſſas habet, ſcilicet domus S. Marthę de Tuntaquio, domus S. Annæ de Cotacachio, domus S. Pauli de Lacu. domus S. Michaëlis de Vrcoquio.

C *De conuentu S. Mariæ de Valle Guainomorani. Conu. IX.*

PRAESENS conuẽtus, B. Annę ſacer, & ab octo fratribus plerunq; incultus, amęniſſima quadã in valle, cui Guainomoran, vnde & cognomẽ traxit, Indicè nomen eſt, ædificatus exiſtit; ſuique authores regiã Maieſtatẽ, & alios aliquot fideles agnoſcit. Cuius denique pater Guardianus duobus fratribus, qui doctrinalibus etiam duabus domibus inuigilant, ius dicit. Sunt autem huiuſcemmodi ædes: domus S. Andreæ de monte Pinipio, & domus ſancti patris Franciſci etiam de monte Pinipio.

De conuentu S. Ioannis Euangeliſtæ. Conu. X.

DEBENTVR etiam regiæ Hiſpanorũ Maieſtati præſens conuẽtus, diuo Ioãni Euãgeliſtæ apud Peruranos quoſdã Indos olim erectus, & ab octo fratribus inhabitatus, atque duæ doctrinales domus: nempe S. Ioannis de Puni, & SS. Petri & Pauli.

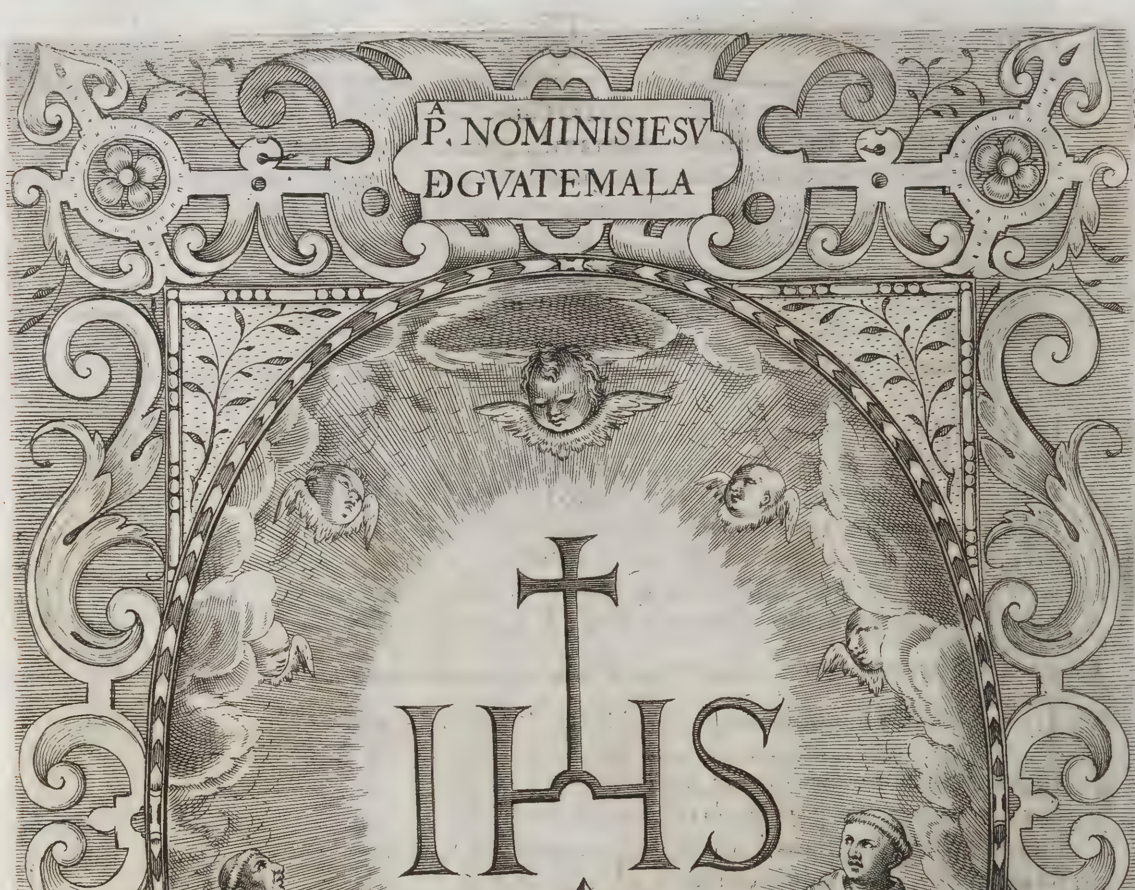
D

De conuentu Minoritico Almanguelis, Conu. XI.

ALMAGVEL Perurana ciuitas eſt, noſtroq; Ordini ſatis addicta, quamobrẽ huius Prouinciæ patres hũc ab eius ciuibus circa annũ Dñi 1573. ædificatũ conuentũ, ſummiſq; votis ſibi oblatũ ea in prouinciali Cõgregatione, quæ eodẽ anno ſubſequuta eſt, ipſum admiſſum, cæteriſq; Prouinciæ locis adiunctũ voluerũt. Inhabitat interim pręfatus hic conuẽtus, quòd neophytus adhuc ſit, nec omni ex parte perfectus à ſex fratribus, quorũ duo ſedulã duarũ doctrinalium domorũ in Indorũ oppidis, aliquantulũ à præfata ciuitate diſtantibus, erectarum curã gerunt. Conuentus verò, atq; pręfatarum domorum nomina; quòd me omnino fugiant hic poſita non ſunt.

E *De monaſterio Conceptioniſtarum ciuitatis S. Franciſci de Quito.*

CONSVLTVRI tũ noſtri fratres, tum quoq; regiũ Conſiliũ, in ciuitate S. Franciſci de Quito erectũ, nobiliũ quarundã virginũ, quæ relicto ſeculo Chriſto ſponſo ſub religioſo habitu, regulariq; diſciplina nubere cupiebãt, tũ ſaluti, tũ quoq; cõſolationi, hoc monaſteriũ Conceptioni ſanctiſſimę, ſemperq; virgini Dei genitricis Marię ſacrum, intra pręfatę ciuitatis ambitum, ſub anno Dominicæ incarnationis 1577. idque ex regio ęrario, atq; ex ingenuarũ quarundã iuuencularũ facultatibus erigendũ, abſoluendumq; curarũt. Commorantur impręſentiarũ hoc in loco 35. ſorores Conceptioniſtę; quæ ſub ſanctiſſimę Conceptionis Ordine, atq; habitu feliciſſimè militant.

P. NOMINIS IESV Ð GVATEMALA
IHS
In Nomine Jesu Omne Genu flectatur.

PROVIN.

PROVINCIA NOMINIS IESV DE GVATEMALA

A ANNO à lætabunda Chriſti natiuitate 1539. Paulo III. Pont. max. ad totius Eccleſię militantis clauum ſedente, atq; Germanorum Imperatore Hiſpanorumque Rege Carolo eius nominis V. totius verò noſtri Ordinis generale Miniſtro patre ac fratre Vincentio Lunelo, Prouinciæ Carthaginenſis alumno, ac tandem fratre Gabriele Taurino Prouinciæ S. Iacobi prouinciale Miniſtro, religioſi ſex Minoritæ, frater ſcilicet Alphonſus Eras, Didacus Ordoñez, Alphonſus Buſtillo, Didacus Aluachius, ſiue Peſquius, Gonſaluus Mendez, ac Frãciſcus de Valderas ex S. Iacobi prouincia, cũ præfati tamẽ Reuerẽdiſſimi patris Vincentij Luneli facultate egreſſi, atque conſcenſo Hiſpalis nauigio, B Oceanoque mari ſuperato, in nouam Hiſpaniam, ſuppeditante interim neceſſarios ſumptus reuerendiſſimo Franciſco Marroquinio primo Guatemalenſium Epiſcopo, penetrarunt. Cumque in veræ Crucis portu aliquandiu ſubſtitiſſent, donec videlicet atrita laboribus corpora curarent, ipſis ferijs diui Martini Turonẽſium Epiſcopi eius anni, qui à partu Virgineo fuit 1540. inde ſoluẽtes, cariſſimo interim ſocio, ac eorum Commiſſario, patre videlicet Alphonſo Eras per mortem amiſſo: Guatemalam tandẽ nobilem ciuitatem, poſt plurimas ſuperatas itinerum difficultates, poſtq; mille, vel circiter, milliaria pedes emẽſa, incolumes peruenerunt: vbi tum ab Hiſpanis eiuſdem ciuitatis fundatoribus, atque inclytis circumadiacentis regionis expugnatoribus, tum C quoque ab Indis ad fidem de nouo conuerſis humaniſſimè, inſuper & honorificentiſſimè excepti ſunt. Poſt trãſactos verò aliquot ab huiuſmodi aduentu dies, deſignatum ſibi tum à præfato Epiſcopo, tum quoque à regio Concilio intra eiuſdem Guatemalicæ ciuitatis mœnia fundum ad conuentus dignitatem ex diuerſis fidelium eleemoſynis promouentes, in id maximè incubuerunt, vt videlicet Indicum eius patrię idioma addiſcerent. Cùm autem meſſis multa eſſet, operarij verò pauci, miſſus eſt de reliquorum quatuor patrum, deque tum regij Concilij, tum quoque præmemorati Epiſcopi conſenſu in Hiſpaniam frater Franciſcus Valderas laicus profeſſus, quatenus fauentibus ſibi ſuperioribus, fratrum delectum haberet, & cùm ſibi adhærentibus quantocitius ad ſe reuerteretur. Is igitur frater Franciſcus (vt erat diligentiſſimus) in ſancti D Iacobi Prouinciam infra breuiſſimi temporis ſpatium incolumem ſe conferens, 12. probæ vitæ religioſos delegit, ſecumque in nouam vſque Hiſpaniam deduxit. Quorum tamen maior pars, quòd id itineris, quod inter Mexicum nouæ Hiſpaniæ metropolim & ciuitatem Guatemalam intercedit, aſperrimum ſit, plurimiſq; pateat difficultatibus, ac mille ferè milliaria (vt ſuprà meminimus) contineat, in ipſo itinere ex hac vita deceſſit. Vnde nec ita multum adiumenti ex eorum aduentu cæteris acceſſit. Poſt elapſum verò ab huiuſmodi euentu quadriennium religioſiſſimus pater frater Iacobus à Stora ad has partes cum 200. fratribus ex omnibus ferè Minoriticis Hiſpaniæ E Prouincijs iuxta votum delectis, ac per vniuerſas Indiæ Prouincias diſtribuendis à generali totius noſtri Ordinis Miniſtro in Commiſſarium generalem miſſus eſt: qui eorum 12. Prouinciæ S. Iacobi alumnos Guatemalici conuentus religioſis annexos voluit. Eò igitur factum eſt, vt multiplicatis iſta in regione fratribus, ac vno vel altero conuentu de nouo conſtructo, Cuſtodia nominis Ieſu de Guatemala à patribus, quorũ intererat, erecta, atque Prouinciæ S. Euangelij annexa fuerit. Cumque per 20. continuos annos ſub eius ſignis feliciter militaſſet, accidit, vt quidam frater Laurẽtius Bienuenida, Cuſtodię Iucatanicæ alumnus, in Hiſpaniã quædã peracturus negotia traijceret, ſeq; reuerendiſſimo patri fratri Franciſco Zamorę totius noſtri Ordinis generali Miniſtro præſentaret, ac inter loquendum illi ſuaderet, vt Iucatanis, atque Guatemalę

Prouinciæ S. Euangelij Cuſtodias in vnum conflatas ad Prouinciæ dignitatem pro- A
mouere vellet, quandoquidem id ſummopere expediret. Adiecit præterea nullo pacto
S. Euangelij Prouinciā ſic latè patentem, ab vnico tantùm prouinciali Miniſtro, infra
annum, imò nec intra biennium de religioſo more viſitari poſſe, quòd ſanè in maxi-
mum regularis diſciplinæ detrimentū vergeret. His igitur, atq; alijs rationibus in me-
dium à præfato fratre Laurentio adductis coactus generalis ipſe Miniſter decreuit,
vt ex præfatis Guatemalæ & Iucatanis duabus Cuſtodijs vna peculiaris Prouincia cō-
flaretur. Idq; ſub ea lege, vt quoties prouinciale Capitulum ex Guatemalenſium par-
tè celebraretur, is, qui Meridenſi conuentui apud Iucatanicos Guardianus præfice-
retur, Prouincialis vice (hunc Viceprouincialem nuncupabant) apud eoſdem Iucata-
nicos fungeretur: & è conuerſo, vt is Guardianus, qui Guatemalico monaſterio præeſ-
ſet, Viceprouincialis honore eoſdem apud Guatemalicos dignaretur. Aſſumptis itaq; B
huiuſmodi duabus Cuſtodijs ad Prouinciæ dignitatem, atque per quinquēnium præ-
fata ſub lege perſeuerantibus, iuſtiſſimis cauſis id maximè exigentibus, à reuerendiſ-
ſimo patre fratre Aloyſio Puteo totius noſtri Ordinis generale Miniſtro cōſultiſſimè
cautum fuit, vt præfata Prouincia in duas, nempe in Guatemalicam, & Iucatanicam
diſſecaretur, ac earū cuilibet peculiaris Miniſter prouincialis, iuxta noſtræ Religio-
nis morem, præficeretur. Ab eo itaque temporis præſens Prouincia, quæ ex 15. conuē-
tibus conſtat, quæq; maius ſigillum diui patris Bernardini ſtantis, nomenq; IESVS
orbe circunſcriptum vtraque manu ad pectus tenentis effigie, atq; ſequentibus literis
SIGILLVM PROVINCIALIS PROVINCIAE NOMINIS IESV
DE GVATEMALA. inſignitum habet, nobis prodijt. Quam ego quoq;, ne inte-
rim ſibi iniuriam feciſſe videar, dulciſſimo eidem nomini dicatam volui: eaq; de cau- C
ſa præfatum nomen IESVS. radianti incluſum circulo, atque à pluribus Minoritis
adoratum ei de more præponendum curaui. Quia verò in Guatemalæ ſermonem in-
cidimus, non abs re erit, ſi tum ipſius ciuitatis, tum quoque adiacentis regionis, cuius
hæc Prouincia finibus clauditur, & ſitum & conditiones, cùm vtriq; idem nomen con-
ueniat, paucis perſtrinxerimus. Eſt igitur Guatemala nouæ Hiſpaniæ regio, eaq; tem-
peratiſſima, maiori ex parte montoſa, cypreſſis feraciſſima, atque plurimis properan-
tibus fluuijs irrigua. Non paucis præterea, eiſq; fertiliſſimis vallibus gaudet, atq; car-
nibus, frumento, inſuper & Indico eo fructu, quo iſtius patriæ nationes pro quadran-
te, ſiue ærea pecunia in ſuis tum emptionis, tum quoque venditionis contractibus vtū-
tur, (hunc cacao Indicè appellant) ſupra modum abundans, ſui accolas diuitijs cumu-
lat. Naſcit͛ verò huiuſmodi fructus in non adeò magnæ quātitatis arboribus perpetuò D
virētibus, maliſq; medicis in ramorum diſpoſitione, ſed lauris in frondibus ſimillimis,
quæ tamen & Soli inimicantur, & aquam ſupra modum affectant: quod ſi iſta illis mi-
nùs abundanter fuerit ſubminiſtrata, aut ille eas directis reſpexerit radijs, nihil fructus
aut certè parum producunt: qua etiam de cauſa aquis ad medium perpetuò immer-
ſæ ab altioribus in gyro arboribus cautè conteguntur. Nec tamen interim, cùm ſit hic
fructus amigdalæ ſimillimus, licèt rotūdus, & ea aliquantulò breuior, eius more pro-
dit: ſed rotundis quibuſdam vaginulis ex trūco, ſiue ex craſſiori ramuſculorum parte
procedentibus ad fabarum, ſiue faſeolorum inſtar tegitur. Ex hoc etiam fructu to-
ſto, atque optimè contuſo, ſi calidæ aquæ cinamomo, atq; miriſticæ alteri ſpeciei, quę
Indicè Chile appellatur, fuerit adhibitus, ſuauiſſimus, inſuper & ſaluberrimus confi-
citur potus, quo tum huius patriæ, tum quoq; reliquæ nouæ Hiſpaniæ inquilini paſ- E
ſim, præſertim verò manè, atq; pomeridiano tempore, opportunè vtuntur. Hinc fit vt
24. huiuſmodi cacaorum millia, quæ commune vnius iumenti onus perficiunt, iſta
in Guatemalica regione 120. argenteis, & apud Mexicanos 200. & vltrà vendantur.
Cæterùm Guatemalica regio editiſſimis montibus, (vt ſuprà meminimus) præſertim
verò Auſtrale verſus Oceanum mare ditatur, quorum tres, aut quatuor patentibus
in ſummitate hiatibus modò cineres, modò ignem, modò verò arenam euomūt, emit-
tuntque: inſuper & peroptimo abundat ſulphure, ita vt meritò huiuſmodi patria Pu-
teolis comparari poſſit. His quoq; accedunt plures thermæ noſtris quoque Puteola-
nis omnino ſimiles. Gens interim Guatemalica ante 50. annos elapſos ſylueſtris om-

A nino pigerrima, idolatriæ dedita, belluiniſque prædita moribus erat, atque ad ferarum inſtar, vel cauernas, vel caſulas ex impolitis lignis in montium ſalebris ædificatas inhabitabat. Ab eo tamen temporis impræſentiarum vſque à noſtris fratribus edocta, conſtructis oppidis, plurimiſque gymnaſijs, atque eccleſijs in illis erectis, humano more, atque idolatria longè profligata, ſub Chriſtianis legibus viuit: inſuper & agros, atque hortos diligentius excolit. Ciuitas verò Guatemala, quæ ab Hiſpanis iſtius patriæ expugnatoribus ſecundò, diuerſis tamen in locis, (vt infrà patebit) ædificata extitit, amœniſſima quadam in valle ſita, ea prorſus aëris temperie per totum annum fruitur, qua temperatior noſtræ Italiæ pars in menſe Aprili frequentius gaudere aſſolet. Quo fit, vt, ridentibus perpetuò pratis, arboribuſque virentibus, eius accolæ lætiſſimos ducant dies, atque Neſtoreos (vt aiunt) viuant an-B nos. Sunt tamen huiuſmodi accolæ vt plurimùm vel Hiſpani, vel ex Hiſpanis prognati: nam Indi vel oppida, vel montes incolunt. A reliquo hæc noſtra Prouincia nominis Ieſu de Guatemela ad 500. vel circiter milliaria in longitudine extenditur. Sed in latitudine anguſtiſſimè patet, cùm omnes ferè eius conuentus tamquam per rectam præfatæ longitudinis lineam conſtructi, atque ædificati ſint.

De conuentu S. Franciſci Guatemalæ. *Conu. I.*

VT primùm antiquiores Hiſpani, expugnata regione Guatemalica, otio frui cœperunt, ciuitatem in amœniore, atque fertiliore eius parte à ſe ædificandam cenſuêre. Quamobrem in ampliſſimam, atque pulcherrimam vallem editiſſimis montibus ab Auſtrali plaga cinctam, & ad igniuomi, excelſique alterius montis radices C ſitam incidentes, populoſam ibi vrbem, Iacobo Apoſtolo Hiſpaniarum patrono dicatam, condidêre. Fuit hæc vrbs & epiſcopali Sede, & regio Concilio, & ciuium multitudine à prima ſui ædificatione ad annum vſq; Dominicæ Incarnationis milleſimum quingenteſimum quadrageſimum ſecundũ omnino inſignis. Sed cũ prefato anno 1542. lacus, qui in præfati igniuomi montis viſceribus latebat, vel plus debito à proximo igne calefactus æſtuans, vel ob copioſas pluuiales aquas in gurgite receptas ſupra modum creſcens, per diuerſas montis partes erumpens, ſub cuiuſdam noctis ſilentio præcipiti curſu vniuerſam vallem, ſimul ac præfatam ſancti Iacobi ciuitatem inundaſſet, maioremque domorum partem ad terram deijciens, plurimos eius accolas abſorbuiſſet: huiuſmodi vrbs ab ijs, qui ex tanta clade reſidui fuerunt, omnino derelicta, ac alia ad duo inde paſſuum millia ſub eodem ſancti Iacobi titulo eius vice ædificata fuit. D Quæ ſanè noua ciuitas tantò amœnior, tantoque maior altera eſt, quantò fœcundiorem, atque placidiorem fundum præ illa aſſequuta extitit. Primæui igitur huius ciuitatis, ad quam & cathedralis Sedes, & regium quoque Concilium tranſlata extitêre, fundatores, ne Indi apud veterem ciuitatem remanſuri continua fratrum præſentia priuarentur, relicto illis non ita pridem à ſe ædificato conuentu (de quo ſtatim inferiùs) alium (de quo impræſentiarum) eo multò elegantiorem, multoque auguſtiorem intra prima eiuſmet ciuitatis ædificia, ſub ſeraphici patris Franciſci titulo, atque ex publicis facultatibus conſtruendum curarunt. Nec exiſtimandum eſt præfatos nouæ ciuitatis fundatores omne penitus periculum ob huiuſmodi tranſlationem declinaſſe. Nam ſub anno Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo primo, die verò menſis Decembris vigeſimaſexta, ex igniuomi alterius montis, qui ad tertium E lapidem inde diſtat, cacumine tantus repentè ignis prorupit, vt vniuerſam circumquanque regionem cum ipſa ciuitate in fauillam conuertendam crediàiſſes. Sequenti verò die, quæ eiuſdem menſis vigeſimaſeptima fuit, tot, tamque ſpiſſi cineres ex eiuſdem montis viſceribus prodiêre, vt vniuerſa valle & vrbe inceneratis, aër omnino caliginoſus, atque ad atræ, nigrantiſque nebulæ inſtar redditus ſit, & ciues ſub medium diei luminibus vti coacti fuerint: diſcurrentibus interim tum mulieribus, tum quoque hominibus per montes, perque cauernas, atque præ timore areſcentibus. Et niſi validus quidam borealis ventus, ex ſingulari Dei prouidentia præter ſpem excitatus, huiuſmodi cinerum ſcaturiginem compeſcuiſſet, cæteroſque ſubiectam in gyro regionem altius contegentes ad 300. & vltrà, vſque milliaria ſua violentia propuliſſet; deſerenda

renda quoque haud dubiè & hæc ciuitas ab incolis fuiſſet. Nec interim hic malorum A finis extitit. Nam ſequenti annò, qui à Chriſti natiuitate fuit 1582. ſub ipſo menſe Ianuario tantus repente ignis ex eiuſdem igniuomi mōtis cliuo exilijt, qui & per vigintiquatuor continuas horas durauit, vt ad rapidiſſimi cuiuſdam fluminis inſtar verſus inferiorem montis partem diſcurrens, duriſſimos etiam lapides igniret, procerasque arbores in fauillam cōuerteret, procedentibus interim ex eodem monte tum tonitruis, tum fulguribus, tum quoque ignitis ſagittis ad cometarum inſtar. Vnde exeſa à flammeo igne terra, plurimis in partibus eius viſcera apparuerunt: & integrum Indorum oppidum ad ſex milliaria indè diſtans, nemine tamē per Dei miſericordiam læſo, quòd omnes, viſo tam horribili ſpectaculo, fuga propriæ ſaluti conſuluiſſent, in cinerem redactum extitit: & quinque flumina ex eodem monte ad Auſtrale Oceanum mare diſtinctis alueis procedentia, æſtuantibus, ac ſupra modum calentibus eorum aquis, per B plurimos dies ſuperari minimè potuerunt: & quotquot Guatemalicam hanc ciuitatem, ſibique adiacentem vallem incolebant, de ſe omnino actum putarunt. Quamobrem Dei auxilium imploraturi, diuum Sebaſtianum martyrem in peculiarem ſibi patronum aſciuerunt, ſanctè promitentes ſe illi ædiculam erecturos, ſi tantum diſcrimen eius interuentu euaderent. Vt igitur primùm in hæc verba omnes ſanctè iurarunt, ſtatim flamma ceſſauit, nec ab eo temporis impræſentiarum vſque quid ſimile viſum eſt. Quamobrem pij ciues voti memores pulcherrimam eccleſiam, in eiuſdem ſancti Sebaſtiani honorem intra communis ciuitatis mœnia ſumptuosè ſatis ædificandam curarunt. Cæterùm ipſa ciuitas (vt iam meminimus) delitioſa omnino eſt, omnibusque ad vitam neceſſarijs pro votis affluit, atque octo fratres præſentis monaſterij accolas omni beneficio, omni humanitate, ac omni denique animi affectu proſequitur. Nec C mirum ſanè, quòd hæc præſtet, cùm religioſiſſimis patribus, ac de catholica fide optimè meritis à ſui erectione ad hæc vſque noſtra tempora hic locus floruerit. Ex horum numero fuêre præſtantiſſimi patres frater Franciſcus Colmenarius, ac frater Gonſaluus Mendez inclytus Guatemalicæ iſtius Prouinciæ fundator. Horum ſiquidem primus, frater ſcilicet Franciſcus Colmenarius cùm per trigintaquinque eoque plus annos ſacris concionibus, atque Indorum ad fidem conuerſioni, extremæ interim cuiuſdam paupertatis, atque profundiſſimæ humilitatis cultor, ſumma cura, ſummaque ſolicitudine iſta in Prouincia incubuiſſet, cum maxima ſanctitatis opinione hoc in ipſo conuentu diem clauſit extremum. Ad cuius etiam funus quotquot erant in ciuitate ſiue Indi, ſiue Hiſpani, ſiue homines, ſiue etiam mulieres, conuolarunt, vt quiſque vel eius habitus, vel funus, vel crinium particulam habere poſſet. Nec abs re quidem, D cùm eius chyrographum ad incurabile vlcus ſemel applicatum quendam Alphonſum Gutierrez integræ ſanitati reſtituerit. Cùm enim is ex eo morbo grauiſſimè, & abſque recuperandæ ſanitatis ſpe laboraret, deuotiſſima eius vxor Ioanna Lopetia, quæ patrem Franciſcum Colmenarium ſingulari quadam veneratione proſequebatur, ſupplex ad eum ſcripſit, vt præfatum Alphonſum Gutierrez eius virum in ſuis ad Deum præcibus commendatum habere vellet. Cumque gratum ab eo reſponſum pia mulier recepiſſet, literarum ad ſe miſſarum chyrographum (vt ſuprà meminimus) coniugi admouit, quo facto eius vir ſanitatem recepit. Secundus verò, frater videlicet Gonſaluus Mendez, qui ex ſancti Iacobi Prouincia ad hanc inter primos eius fundatores traiecit, Prouincialatusque munere ſemel, atque ſecundò in illa laudabiliter functus eſt, adeò ſuæ profeſſionis, ſuique ſtatus zelator extitit: vt nunquam vel ſenio con- E fectus, vel laboribus attritus aliud à nudo aſſere, & ligneo ceruicali in lectum admittere, vel inter aſperrimos montes aut exequendi muneris, aut prædicandi ergô incedens, equitare voluerit; vel tantillum aut à ſacra lectione, aut ab oratione, aut etiam ab Indorum in fide inſtructione, dempto parciſſimo tempore, quo ſomno coactus omnino indulgebat, reſpirauerit. His igitur & alijs de cauſis à Guatemalicis, quibus moriens maximum ſui deſiderium reliquit, non ſecus ac Deo cariſſimus habetur pientiſſimus pater Gonſaluus Mendez, qui quinto Maij, anno à natiuitate Domini milleſimo quingenteſimo octuageſimo ſecundo, prout præfato patri Ioanni Caſero prædixerat, è viuis exceſſit, ad cæloſque, cum ſanctis & electis Dei annumerandus, euolauit.

De con-

A *De conuentu S. Franciſci Almolongæ. Conu. II.*

RELICTA ab Hiſpanis antiquior Guatemala non ſolùm ciuitatis dignitatem ob illam ſuperuenientium aquarum inundationem amiſit, ſed etiam nomẽ ſimul cum facie immutauit: ita vt quæ prius ciuitas ſancti Iacobi de Guatemala nuncupabatur, & à plurimis hominum millibus incolebatur, oppidum Almolonga in poſterum appellata venerit, & ab 800. tantùm Indis hac noſtra tempeſtate inhabitetur. Cuius etiam rei à pręfata aquarum inundatione in cauſa exiſtit continuus terremotus, cui ea regio expoſita eſt. Cùm enim ſupra modum cauernoſa plurimum aëris intra ſui viſcera recipiat: neceſſe eſt, vt dum ille ab alio ſuperueniente agitatus, impulſusque egredi molitur, nititurque, vel obſtructis interim occluſiſq; oſtijs, aperta vi terra ſibi viam ſternat, vel, ipſa ſibi fortius reſiſtente, eam formidabili motu concutiat: vnde ſæpè ſæpius firmiſſima etiam ædificia collabuntur, corruuntque. Cùm igitur antiquior, atque primus huius Prouinciæ conuentus (de quo ſuprà) à venerabili patre fratre Gonſaluo Mendez in antiqua olim ſancti Iacobi ciuitate, nunc verò oppido Almolonga, ſub anno Dominicæ incarnationis 1541. ædificatus, ex maximo quodam terremotu circa annum Domini 1580. ad terram omnino veniſſet: poſt annum à tanta clade elapſum diligenti fratrum cura, tum ex regijs, tum quoque ex priuatis fidelium eleemoſynis ſub antiquiori ſancti patris Franciſci titulo, multò tamen elegantior, multoque auguſtior reædificatus extitit. Continet nihilominus, idque ob fratrum paucitatem, quatuor fratres tantùm.

B

De conuentu Atitlanenſe. Conu. III.

C

INTER aſperrimos, editiſſimos, ſibique oppoſitos, atque igniuomos duos montes oppidum S. Iacobi de Atitlane conſtructum eſt: ad cuius latus Aquilonem verſus profundiſſimus, ampliſſimuſq; lacus ſcaturit. Cùm itaque præfatum oppidum infidelibus Indis abundaret, nulluſq; eſſet, qui eis ſalutis monita traderet, præfatus pater Gonſaluus Mendez ſibi ex charitate compatiens, Minoriticum hunc conuentum apud eos ædificandũ curauit: inſuper & omnes Atitlanenſes infra breuiſſimi tẽporis ſpatiũ ad fidẽ conuertit, ſacroq; regenerationis lauacro purificauit. Nec id ſolùm tantus hic pater præſtitit; nam & præfatum lacum, aliàs ſterilem, adductis ex mari piſcibus fœcundiſſimũ omnino reddidit. Vnde & Atitlanenſes fami ſæpius ſatisfaciunt, & lucrum minimè aſpernandũ reportant. Inhabitatur frequentius præfatus hic conuentus à 4. fratribus, quos Indi ſingulari amore proſequũtur, ac tãquã patres venerãtur.

D

De conuentu Tecpanatitlanico. Conu. IIII.

ATITLANI oppido ex altera præfati lacus parte aliud opponitur oppidum ſatis populoſum, cui Tecpanatitlanis nomen eſt, ei tamen omnino diſſimile: nam illud grata aura, cæloq; ſereno ferè per totum annum gaudet, iſtud verò à principio Octobris ad Martij vſq; finem, quo etiam tempore nullam experitur pluuiam, infeſtiſſimo boreali vento continuò paret, & quod reliquum eſt temporis per annum, cùm quotidianis diuexetur imbribus, craſſa quadã caligine pomeridiano tempore tegitur. Hoc nihilominus in oppido, licèt eius habitatio ingrata, oneroſaque ſit, quòd à mille & trecentis Indis inhabitetur, quodque totidem per eius gyrum diſtinctis in pagulis commorentur, primitiui illi patres, qui ad has penetrarunt partes, hoc monaſterium ædificatum, & à quatuor religioſis, qui eos populos pietate, & catholica fide ac Chriſtianis moribus imbuerent, inhabitatum voluêre.

E

De conuentu Totonicapenſi. Conu. V.

INDORVM ſalutẽ præ oculis habentes pręfati patres fratres Gonſaluus Mendez, eiuſq; ſocij hoc monaſteriũ Totonicapæ, quod Guatemalicũ oppidũ eſt, ex diuerſis eleemoſynis, præcipuè verò regijs, à fundamentis erigi, & à 4. fratribus inhabitari curarunt. Continet oppidum Totonicapa 600. Indorũ domos, regiæq; Maieſtati paret, ac fratribus ſuprà modũ afficitur, inſuper & Vtlatethico idiomate vtitur.

De conuentu Quetſeltenangenſi. Conu. VI. A

NON vno & eodem idiomate vtuntur quotquot Indi iſtius Prouinciæ finibus clauduntur, ſed duplici, Kachequelico videlicet, & Vtlatechico: quorum alterũ ab altero non ſecus ac Luſitanicum à Bætico differt. Illo quidem, Kachequelico ſci licet, quotquot in oppidis, ſiue ciuitate, in quibus præcedentes quatuor primi conuẽtus conſtructi ſunt, commorantur, familiariter vtuntur ſed iſto, Vtlatechico, videlicet omnium locorũ, in quibus præſens, proximè præcedens, ac nouem ſubſequentes conuentus erecti habentur, inquilini. Quæ tamen idiomata ita inter ſe differunt, vt qui vnum nouerit, alterum non ignoret, & eo vtentes facilè aſſequatur. Eorum igitur oppidorum, quæ Vtlatechicè loquuntur, vnum eſt Quetſeltenangum, ad editiſſimi cuiuſdam igniuomi montis radices ſitum, ſatisq; populoſum, atque tum caprarum, tum ouium, tum quoque ſuum gregibus maximè abundans. Præterea tanta eſt peroptimi ſulphuris, qui ex bullantibus proximioris igniuomi collis venis prorumpit, ſcaturitque copia, vt ſi eius apud Indos vſus eſſet, Quetſeltenangenſes inter ditiores iſtius patriæ Indos facilè connumerandi venirent. Sed gens barbara, otioque maximè dedita, nec eius vim aut virtutem agnoſcit, neque diuitijs ſtudet, nec de craſtino penitus ſolicita eſt, dummodò hodierna die ventri ſatisfacere poſſit. Quo etiam fit, vt fertiliſſimi campi maximo perfruantur otio, nulloque penitus vſui mortalibus ſint. In iſtius itaq; Quetſeltenangi oppidi penetralioribus præſens conuentus, in ſeraphici patris Franciſci honorem, à primitiuis huius Prouinciæ patribus, tum ex regijs facultatibus, tum ex oppidanorum eleemoſynis conſtructus extitit: quem & quatuor fratres ſat commodè inhabitant, qui oppidanis & circumuicinis populis verbum Dei accuratiſſimè proponunt, & parochorum munere fungentes, Indos ad fidem catholicam, procul Satanicis ritibus eliminatis, conuerſos baptizant, ac Chriſti fideliũ albo aſcribunt, eorũ confeſſiones excipiunt, & ſacroſanctũ Euchariſtię ſacramentũ ritè diſpoſitis miniſtrãt. B C

De conuentu Chiapenſi. Conu. VII.

CHIAPA epiſcopalis ciuitas eſt, diſtatq; à proximè præcedenti oppido Quetſeltenango Aquilonem verſus 160. milliarijs. Cuius inquilini, pro maiori parte Hiſpani, ſeraphico Ordini noſtro ſupra modum afficiuntur: quod & rei euentus paucis ab hinc annis facilè comprobauit. Nam, vt primùm ſibi facultas ſub anno Dominicę incarnationis 1576. facta eſt, Minoriticũ hunc conuentum intra præfatæ, communiſque ciuitatis ambitum tum ex publicis, tum quoque ex priuatis facultatibus à fundamentis ad apicem vſque auguſtè ſatis ædificandum curarunt, idque infra breuiſſimi temporis ſpatium. Quia verò hæc Prouincia fratrum penuria laborat, ab octo tantùm religioſis, licèt 20. ſat commodè continere valeat, huiuſmodi conuentus inhabitatur. Nec facilè referri poſſet, quos labores, quaſque difficultates præfati octo fratres ſubeant; cùm illis per 180. milliaria, & vltrà, ad Chontalpicam vſque regionem Iucatanico Epiſcopo ſubiectam, vt commiſſis ſibi Indis ſacramenta miniſtrare poſſint, ſuperatis interim profundiſſimis fluminibus, plurimiſque torrentibus, diſcurrendum ſit. Quibus etiam difficultatibus accedunt Indorum illius patriæ accolarum domus bifurcis trabibus, aquis ad medium vſque immerſis, innixæ, quas à volucribus potius, quàm ab hominibus inhabitari exiſtimaueris, quaſque nullus, niſi concauo ligno ad lembi inſtar fabrefacto (hoc canoam Indicè appellant) vectus, accedere poteſt. D E

De conuentu Sanconatenſe. Conu. VIII.

QVI proximè præcedunt ſex conuentus nouam ſancti Iacobi de Guatemala ciuitatem egreſſis, ac per rectam lineam, perque cliuoſos, cypreſſiſque opertos montes Aquilonem verſus tendentibus ipſo in itinere occurrunt: qui verò ſex ſubſequuntur, iſtis in eadem linea ex altera eiuſdem ciuitatis parte Auſtrum verſus, atque ad maris littus oppoſiti ſunt. Horum tamen primus occurrit is, qui in oppido Sanconatæ, quod & alio nomine ſanctiſſimæ Trinitatis oppidum nuncupatur, & ab Hiſpanis incolitur, ex publicis eorundem oppidanorum facultatibus, diligenti

genti

A genti P. F. Martino à Specu (vulgò de la cueua) Prouinciæ Bæticæ alumno id maximè procurante, ſub anno 1574. conſtructus extitit, & à 4. fratribus frequentius incolitur.

De Minoritico conuentu apud S. Saluatoris oppidum. Conu. IX.

SECVNDVM inter præfatos ſex conuentus locum tenet is, qui in ſancti Saluatoris oppido ab Hiſpanis eius inquilinis, à religioſo P. F. Ioanne Vico Prouinciæ eiuſdem Bæticæ alumno ad id maximè ſolicitatis, ſub eodem anno 1574. à primis fundamentis ad vltimum vſque lapidem ædificatus extitit, & à 4. fratribus inhabitatur.

De Minoritico conuentu apud S. Michaelis oppidum. Con. X.

PROXIME præcedentem conuentum ſequitur is, qui induſtrij patris fratris
B Ioannis Palatios Bæticæ etiam Prouinciæ alumni opera, ab Hiſpanis oppidi ſancti Michaëlis habitatoribus ex maxima in Deum pietate, atque erga noſtrum Ordinem animi propenſione, ſub eodem anno Domini 1574. intra præfati communis oppidi ambitũ erectus fuit, & à 4. impræſentiarum religioſis commodè ſatis occupatur.

De Minoritico conuentu Camaiaquenſi. Conu. XI.

CAMAIAQVENSIS hic conuentus, ſi primæuam eius conſtructionem attendas, tribus proximè præcedentibus antiquior eſt, cùm à primæuis iſtius Prouinciæ patribus ante 40. annos conſtructus, atque poſtmodùm, ob religioſorum penuriam, derelictus extiterit. Si verò eius reaſſumptionem conſideres, illis poſtponendus venit, cùm anno Domini 1577. ſecundò à fratribus inhabitatus fuerit. Eſt autem
C Camaiaqua populoſum ſatis oppidum, & ab Indis ſolis inhabitatur, ſatisq; liberaliter 4. fratribus ſibi ſacramenta miniſtrantibus, atque ſalutis viam, per quam tutò incedere, & ad vitam æternã peruenire poſſint, felicius oſtendentibus, neceſſaria miniſtrant.

De Minoritico conuentu Ciquinalico. Conu. XII.

CIQVINALIA Guatemalicum oppidum, & ab Indis tantùm inhabitatũ, non infimum locum Guatemalica in regione obtinet, cùm & habitatoribus, & diuitijs ob eius fructus, cacao ſcilicet (de quo ſuprà) copiam affluat, & catholicam fidem in ipſo Hiſpanorũ ingreſſu amplexum ſit, & præſentem conuentũ, quem 4. fratres pro votis incolunt, ante 30. annos apud ſe à fundamentis ad apicẽ vſq; ædificandũ curauit.

D *De Minoritico conuentu Nacaomano. Conu. XIII.*

PRÆFATÆ lineæ terminum Auſtrum verſus tenet Nacaoma Guatemalicum oppidum, & ab Indis ſolummodò inhabitatum: cuius habitatores poſt catholicã fidem ſuſceptam, ne ſe longius à cæteris oppidis diſtantes ſpiritali pabulo aliquando priuari contingeret, hunc conuentum ex publicis facultatibus, quæ non adeò tenues ſunt, apud ſe, circa annum Dominicę incarnationis 1574. ædificandum, quatuorq; fratribus, qui ſibi opportunè quocunq; in euentu adeſſe poſſent, tradendum curarunt.

De Minoritico conuentu Tecpanguatemalico. Conu. XIIII.

NON longè à pręfata S. Iacobi de Guatemala ciuitate, extra tamen eam lineam, quam ab Aquilone in Auſtrum deduximus, duo ſubſiſtunt huius Prouinciæ con
E uentus, alter quidem (de quo impræſentiarum) in oppido Tecpanguatemala Indicè nuncupato, & à mille, & vltrà Indis inculto erectus, alius verò Comalapæ conſtructus. Quorũ vterq; ſub ipſo noſtrorũ fratrum ad iſtas partes aduentu ex diuerſis, præcipuè vero regijs eleemoſynis oxordiũ, finemq; ſumpſit, & à 4. fratribus inhabitatur.

De Minoritico conuentu Comalapenſi. Conu. XV.

VLTIMVM deniq; hac in Prouincia locum præſenti conuentui Comalapæ, quod Guatemalicum oppidum eſt, & à mille Indis, & vltrà inhabitatur, conſtructo aſſignare voluimus, non quòd nouiſſimè (vt ſuprà patuit) initium ſumpſerit, ſed quòd à recta illa linea per nos deducta aliquantulùm declinet.

PROVIN-

PROVINCIA
S. GEORGII DE NICARAGVA.

A MINORITICA hæc S.Georgij Prouincia, licèt earum omnium, quæ
in noua Hiſpania erectæ ſunt, nouiſſimum obtineat locum, latè tamen
patet: complectitur ſiquidē intra ſui fines Nicaraguam, Coſtaricā atq;
Profunditates(Hiſpanicè las honduras)ampliſſimas regiones;protendi-
turq; in longitudine 600.milliaria,& vltrà.Præterea Iucatanicam,à qua
600.Guatemalicam à qua totidem, atq; S. Euangelij, à qua mille & quingentis mil-
liarijs diſtat,Minoriticas Prouincias (quarum ſuperius mentio facta eſt)pro terminis
habet. Eius deniq; ſitus nouam Hiſpaniam, ad quam tamen pertinet,ab ampliſſima
ea regione,quæ Firma terra paſſim appellitatur,diuidit, diſterminatque. Primus hu-
B ius Prouincię fundator extitit religioſiſſimus P.F. Alphonſus Betanços plurium lin-
guarum,prę ſertim verò Indicarum gnarus,qui moleſtias ſibi atq; vexationes iniuſtè
illatas ad tēpus declinaturus,Guatemalica ex Cuſtodia, cuius alūnus erat,ad has par
tes,circa annum à partu Virgineo 1550. traiecit: vbi adhærentibus ſibi alijs duobus
Franciſcanis,qui cum quodā Licentiato,cognomine Cauallon,ex Hiſpania eò ſe con
tulerāt,tot Indos ad Chriſti fidem conuertit,totq; vberrimos fructus tum opere, tum
quoq; ſermone Dominicū in horreum intulit,vt incredibile ſit affatu. Dum igitur hi
tres religioſi in vinea Domini diligentius laborarent, ſuperuenit & quartus,pater ſci
licet ac F. Laurentius Bienuenida (de quo fuſius in Prouincia S. Ioſephi de Iucatan)
C Iucatanicæ tunc Cuſtodiæ Cuſtos, vt fratrem Alphonſum Guatemalicā in Cuſtodiā
ſecum reduceret.Cui tamen aliter,quàm ſperabat,ſucceſſit. Nā qui F. Alphonſum Be-
tanços reducere conabatur,efficaciſſimis ſuis rationibus omnino deuictus,apud eum
commorari coactus eſt:vbi & per 30.eoq; plus annos,ad vltimum ſcilicet vſq; vitæ ha-
litum cum ingenti animarum lucro perſeuerauit. Acceſſit poſtmodùm prædictis his
quatuor patribus & quintus ſanè religioſiſſimus, atq; inſignis Concionator, nomine
Ioannes Pizarro,Prouincię S.Michaëlis alumnus:qui,quòd in quorundam Indorum
in idolatriam poſt catholicam fidem ſuſceptam relapſorum combuſtionem conſen-
ſiſſet,à quodam Prorege maximè diuexatus,relicta circa annum Domini 1560.Iucata
D nica Cuſtodia,in qua ad tempus fuerat commoratus,ad has partes,vt huiuſmodi ve-
xationem redimeret,leuiori curſu conuolauit: petenſq; ex aliorum quatuor patrum
conſenſu Coſtaricā,vbi & innumeros infideles Chriſto Regi lucrifecit,pluſquàm mil-
le idolatras ea in regione,quæ Turrialua nuncupatur,ex itinere ad fidē conuertit,ba-
ptizauitque.Qui tandem ad Quepianos Indos idolatriæ immerſos,vt eos Chriſtifide-
lium albo aſcriberet,viriliter penetrās,ſub eorum manibus(vt infrà patebit)glorioſus
martyr occubuit. Adiūcturus ſibi præfatus frater Laurētius Bienuenida aliquot alios
operarios,qui otio dediti erant,vt maturas iſtis in partibus ſegetes ſecum meterent,ce
leri conſcenſo nauigio in Hiſpaniam transfretauit; vnde poſt inſignem comparatam
E bibliothecam, poſtq; habitum 30. fratrum delectum, ad has partes redijt.His igitur
auſpicijs cùm Eccleſia catholica iſtis in regionibus non vulgare incrementum acce-
piſſet,atq; Nicaraguica hęc Cuſtodia ſupra modū diffunderetur:ne interim eius pro-
ſperi progreſſus eneruarentur, elumbeſq; aliquando fierent, reuerendiſſimus pater
frater Antonius Saias Prouinciæ Bæticæ alumnus,qui ad Nicaraguēſem Epiſcopatū
per id tempus aſſumptus fuerat,à reuerendo admodū P. F. Franciſco Guſmanio gene-
rali Indiarum Commiſſario ſub anno 1575. vt 30. fratres ex Prouincia Bætica delec-
ctos ſecum,ſub patre ac fratre Petro Hortitio eorundem Commiſſario,deducere, atq;
præfatam Cuſtodiam in Prouinciam, nomine S.Georgij nūcupandam, erigere poſſet,
acceptis patentibus literis impetrauit, atq; Comaiaquā Nicaraguæ metropolim, epi-
ſcopa-

ſcopalemq; ciuitatem cum præfato fratrũ delectu feliciter appulſus, prouinciale Capitulum de religioſo more celebrauit, concurrentibusq; omniũ capitularium ſuffragijs, pręfatum Commiſſarium, fratrem ſcilicet Petrum Hortitium in prouincialem Miniſtrum, promota prius Nicaraguica Cuſtodia ad Prouinciæ ſub S. Georgij titulo dignitatẽ, de religioſo more elegit. Pręfatus verò frater Laurẽtius Bienuenida, eiuſq; ſequaces, qui Indorũ conuerſioni apud Coſtaricanos ſolicitius intendebant, grauioribus quibuſdã ſatisfacturi negotijs, huiuſmodi Comitijs intereſſe noluerũt. Cumq; ſibi ea propter timentes ad potentiſſimum Chinæ Regum receſſum inde patrarẽt, à regijs miniſtris, quo minus id executioni mandarent, præpediti ſunt. Re tamen per præfatũ Miniſtrum nouiter electum cognita, ad eos ſe quanto citius contulit, vtq; apud ſe libentiſſimè manerẽt effecit. Quibus deniq; ita geſtis præfata hæc S. Georgij Prouincia ex fratribus Coſtanicę, & Nicaraguæ agentibus, atq; ex conuentibus vtrobiq; ædificatis conflata, ſub præfato anno 1575. euaſit. Quantum autem vtilitatis ex huiuſmodi rei compoſitione ſubſequutũ fuerit, ex effectibus facilè dignoſci poteſt, cùm infra bienniũ ad quatuor infideliũ Indorum millia ſacro regenerationis lauacro purificati, & plures Minoriticæ domus in Coſtaricę partibus erectæ fuerint. Cẽrtũ interim conuentuum huius Prouincię numerum, non eſt, quòd curioſus lector à nobis ſperet: nam ea eſt huius Prouinciæ ætas, eaq; nouarum domuũ ædificatio, quę ſingulis ferè annis contingit, vt in vno & eodem ſtatu non ſemper maneat. Conſtat nihilominus impræſentiarum ex 12. conuentibus, inter quos procul dubio principatum obtinet Carthaginenſis. Huic deniq; Prouincię, ne interim à maiori eius ſigillo, quod B. Georgij ferociori æquo inſidentis, ſquamoſumq; atq; aligerũ draconem lancea confodiẽtis imaginem, noſtræq; Religionis inſignia ſcuto incluſa, nempe ſacra ſtigmata, inſuper & ſequentes literas: SIGILLVM. PROVINCIÆ. S. GEORGII. in orbẽ imprimit, diſſentire, atq; iniuriã tanto martyri fęciſſe videar, eundẽ B. Georgiũ præpoſitum volui.

A B C

De conuentu S. Franciſci Carthaginis. Conu. I.

QVIA ſex huius Prouinciæ conuẽtus, qui & ſucceſſiuè ſequũtur, apud Coſtaricanos erecti ſunt, non abs re nos feciſſe putabimus, ſi antequã ad eorũ fundationes tranſierimus, huiuſmodi tum hominum mores, ritus, atq; viuendi modum, tum quoq; Coſtaricanæ Prouinciæ progreſſus leuiori ſtylo depinxerimus. Sunt igitur Coſtaricani cæteris Indis ſtatura eminentiores, multoq; pulchriores, inſuper & ſuperſtitioſiores, quippe qui corpore proceri perfectiſſimis exornentur lineamẽtis, atq; proprium ſanguinem ex diuerſis corporum partibus, præſertim ex lingua, auriculis, atq; brachijs cultris exhauſtum, & (quod magis abhominabile, magiſq; execrabile eſt) proprias etiam proles Dæmonibus ſacrificent, eorumq; aras tenellorum ſanguine puerorum imbuant. Habent ſiquidem maleficos quoſdam ſacrificulos, qui furibundis prædictionibus huiuſmodi ſacrificia ab illis expetunt, atq; accepta à Dæmonibus (quibus piaculũ inexpiabile eſt vel in minimo non annuere) oracula illis exponunt, interpretanturq;. Vnde etiam fit, vt qui plus vel proprij, vel conſanguinei ſanguinis effuderit, ille gratius obtulerit ſacrificium. Præterea quoties eorum aliquis moritur, ſanguine ſibi coniunctior omnes captiuos miſerrimè mactandos, ſecumq; ſimul cum pretioſis quibuſuis veſtibus, auro, gemmis & ſupellectile in quadam fouea, concamerato opere fabrefacta, ſepeliendos curat. Ad cuius etiam caput vinum ex patrio frumento confectum, pluresq; placentas (vt ſi quando ſe ſitire, vel eſurire contigerit, & bibere, & comedere poſſit) ſuperſtitioſè apponit. Inſuper paulò ante quàm is moriatur, ſtamineis quibuſdã filis omnes in gyro fluuios iungit, quatenus defuncti anima, ſicco pede eos traijcere valeat. Tum demum moriturus omnium bonorum, præſertim verò primogenituræ hæredem inſtituit primum ex antiquiori ſorore nepotem, proprijs interim filijs à paterna hæreditate excluſis. Cuius quidem rei cauſa eſt matrimonialis infidelitas: nã nulla interim habita matrimonij, ſeu pudicitiæ ratione, mulieres alienis viris commiſcentur. Vnde & ij pro certo habent ex ſorore nepotem potius ad ſe, quàm ex vxore filium pertinere. Cæterùm Coſtaricana prouincia, demptis quatuor millibus, vel circiter, qui à noſtris fratribus baptizati ſunt, ab infidelibus inhabitatur, nullumq;

D E

ſæcularem

A ſæcularem parochum admittit: ſed quotquot in ea eccleſiæ conſtructæ inueniuntur, à præfatis fratribus gubernantur, reguntur que. Quorum ſanè fratrum tanta eſt cura, tantaq; ſolicitudo, vt, licèt indigenę efferati (prout meminimus) omnino ſint, indomiti, ſuperſtitioſi, atq; belluinis imbuti moribus, benè tamen nos de eorũ breui ad Chriſtum conuerſione ſperare iubeat. His itaq; de Coſtaricana tum gente, tum quoque regione vtcunq; prælibatis, reliquũ eſt, vt ad præſentis conuentus, ſeraphico patri Franciſco ſacrati, & ab octo fratribus plerunq; inculti, & ædificationem, & ſitum, atq; etiã ætatem deueniamus. Fuit præfatus hic conuentus, qui tum ob ſui elegantiam, atque ſtructuram, tum quoq; ob inſignem bibliothecam in eo erectam nobis commendatiſſimus redditur, Carthagini, quæ celebris Coſtaricanæ Prouinciæ ciuitas eſt, & ab Hiſpanis, à quibus & ædificata extitit, inhabitatur, ante 20. annos ex diuerſis ciuium B eleemoſynis conſtructus. Ad cuius decorem accedit venerabile religioſiſſimi patris fratris Alphonſi Betanços funus, quo ſupra modum honeſtatur. Fuit ſiquidem pientiſſimus hic pater (vt ſuprà meminimus) primus, qui catholicam fidem Coſtaricanis Indis annuntiauit, prædicauitque. Præterea tanta humilitate, tantaq; humanitate pręditus extitit, vt omnes in ſui amorem, ſuique deſiderium raperet. Nihil etiam eo modeſtius, nihil continentius, nihilq; mitius fuit: vnde nec mirum, quòd tot, talesq; progreſſus iſtis in partibus fecerit, totq; hominũ millia ſuaui Saluatoris Chriſti iugo ſubmiſerit. Obijt deniq; tantus hic religioſus ſub anno 1566. non longè ab Indorũ oppido, cui Chomes Indicè nomen eſt, eiuſq; oſſa in eiuſdẽ oppidi eccleſia à fidelibus oppidanis honeſtiſſimè tumulata fuêre. Vnde poſtmodum exhumata, atque Carthaginem (de qua impræſentiarum) translata, in maius præſentis monaſterij ſacellum illata C ſunt: vbi tum ab Hiſpanis, tum quoque ab Indis in maxima veneratione habentur.

De conuentu S. Laurentij Sparzæ. Conu. II.

PRIMI illi Coſtaricanæ prouinciæ exploratores, vel, vt verius dicam, expugnatores Hiſpani, Sparza ciuitate, quatenus Coſtaricanos adiacentes populos felicius in officio continerent, ædificata, ne hoc quidem prætermittendum eſſe duxêre, hunc vt conuentũ, diuo martyri Laurentio ſacrum, & à 4. fratribus plerũq; incultũ, communibus ſumptibus intra recentioris ciuitatis ambitum conſtruerent, perficerentque.

De conuentu S. Ludouici Acerricano. Conu. III.

PROMOTO ad huius Acerricani conuentus adhuc futuri Guardianatum, in D primo pręſentis Prouincię Capitulo, inſigni P. F. Didaco Guillen Prouinciæ Bæticæ olim alumno, Indi Acerricanæ regionis accolæ ſummo ſtudio huiuſmodi conuentum, diuo Ludouico Toloſano Epiſcopo ſacrũ, intra ſui fines, qui tamẽ Coſtaricanis limitibus circũſcribuntur, ædificarunt. Quibus deniq; 6. fratres ſacramẽta miniſtrãt.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis. Pacacæ. Conu. IIII.

STATIM vt eodem in prouinciali huius Prouinciæ Capitulo P. F. Richardus Hieroſolymitanus ad Pacacani conuentus Guardianatum aſſumptus fuit, diſperſos pro antiquiori iſtius regionis more 400. pauperes Indos, qui quotidiano labore victum ſibi acquirebant, ſimul cum vxoribus, atque liberis in vnum collegit, ſtraminaceaſq; domos, pro Coſtaricanæ gentis conſuetudine, ad oppidi inſtar, quod & Pa- E caca poſtmodũ euaſit nuncupatũ, eos conſtruere coëgit, ac tandem in fide prius ſatis inſtructos baptizauit. Cumq; accedẽtibus indies alijs, alijſq; Indis huiuſmodi oppidũ mirum in modũ creſceret: curauit præfatus P. Richardus, vt ſtraminacea à ſe prius in Aſſumptionis B. Virginis honorẽ ædificata eccleſia cum adiuncta ſibi domo ſtabiliori firmaretur materia: vnde & hac noſtra tẽpeſtate ſat commodè à 6. religioſis incolitur.

De conuentu S. Antonij de Padua Turrialbæ. Conu. V.

HIC conuentus Turrialbę, quod peculiare Coſtaricanorũ oppidũ eſt, ante octodecim annos ſub B. patris Antonij Paduani titulo conſtructus, & à 6. fratribus plerunq; inhabitatus, ſolicitudini, atq; curę patris Ioãnis Pizarri (de quo ſtatim inferius)

rius)

rius) debetur. Cùm enim is pater, ſtatim poſt hanc Prouinciam erectam, primus apud A
eosdem Turrialuanos à prouinciali Miniſtro Guardianus conſtitutus eſſet, illisq; gratiſsimus exiſteret, vt præfatus hic conuentus ex publicis facultatibus apud eos erigeretur, facillimo impetrauit negotio. Qui denique religioſiſſimus vir, cùm Indorum ſalutem ſupra modum ſitiens, ad infideles quosdam penetraſſet, glorioſo martyrio (vt ex ſequenti hiſtoria ſatis patebit) mortalem concluſit vitam, ad cælosq; euolauit.

De martyrio fratris Ioannis Pizarro.

SVMPSIT inſignis Chriſti athleta frater Ioannes Pizarro Franciſcanę Religionis habitum in S. Michaëlis Prouincia, indeq; poſt adeptum ſacerdotium prędicationis honore inſignitus, Iucatanicos ad Indos ſe contulit. Cumq; apud eos aliquandiu commoratus illorum plurimos ſacris ſuis concionibus ad fidem conuertiſſet, Coſtaricam petens, quàmplurimos eius patriæ populos Chriſto genuit. Fuit interim euange- B
licæ paupertatis, caſtitatis, abſtinentiæ, in Deum & homines pietatis, alteriusque cuiuſuis virtutis eximius cultor, atque tum opere, tum quoq; ſermone ſupra modum potens: quamobrem tum ab Hiſpanis, tum quoque ab Indis & timebatur, & amabatur. Cùm igitur tantus hic pater, poſt plurimos apud Coſtaricanos exantlatos labores, ad Quepianos quosdam populos illis prædicaturus tranſijſſet: à Cotis, qui alij populi ſunt, Quepianis tamen contermini, atque vicini, hoc modo interimitur. Aſſueuerunt Quepiani ſemel in anno quoſdam ludos inſtituere, atque Cotos ſibi amicos tum ad ludos, tum quoque inſtructum ad conuiuium inuitare. Cumq; & ipſi, atque illi potu ex patrio tritico herbisq; confecto incaluerint, in Hiſpanorum cædem omnium Indorum more conſpirare incipiunt, atque inter potitandū quo pacto, vel eos omnes trucident, vel ſaltim ex tota India eijciāt, iam temulēti ſpumanti ore agunt. Cùm itaque C
anno Domini 1580. dum huiuſmodi ludi, & conuiuium repetuntur, præfatus pater Ioannes Pizarro in ſui tugurioli penetralioribus orationi feruentius inſtaret, & conuiuæ de more in Hiſpanos, præcipuè verò in fratrem Ioannem inuecti eſſent: ſurgunt à menſa Coti, nullo interim Quepiano prohibente, non ſecus ac œſtro perciti, cubiculumq; ingreſſi, inuentum venerabilem patrem Ioannem humi genuflexum flagellis cædunt, ex propriaque corda per vicos, lapidesque trahunt, ac tandem baculis contuſum, animamq; agentem ad trabem ſuſpendunt, truculentiſſimeq; occidunt. Praeterea eccleſiam ſuccendentes, ſacras veſtes, quibus ille ſacris operari aſſueuerat, prophanis adiudicant vſibus. Quod tamen illis non adeò proſperè ſucceſſit: nam inſignis miles Didacus Artieda illius patriæ Gubernator, immiſſo inter vtroſque poſt elapſum à tanto facinore annum Hiſpano milite, quem illi tantopere execrantur, teterrimoque D
odio proſequuntur, eorum plurimos perdidit, iuſtiſſimasque ab eis pœnas exegit.

De conuentu S. Bonauenturæ Vxarrazij. Conu. VI.

SEXTVM Coſtaricanos inter conuentus obtinet locum hic, qui ſub S. patris Bonauenturę titulo Vxarrazij, quod non vulgare oppidum eſt, & à ſolis inhabitatur Indis, ex publicis oppidanorum facultatibus ædificatus extitit, & ab illorum tribus incolitur. Hi tamen fratres tum Indis, tum quoque Hiſpanis, prout & cæteri præcedentium locorum habitatores, ſacramenta miniſtrant, omniaque alia, quæ ad parochos attinent, ex apoſtolica authoritate exercent. Nam (vt ſuprà meminimus) nulli penitus ſæculari ſacerdoti Coſtaricana in prouincia his tēporibus noſtris animarum cura committitur; nullusque eorum huiuſmodi onus, quòd non dum indigenæ E
armis omni ex parte ſubacti ſint, quodq; non in minimo vitæ verſētur diſcrimine, qui eorum conuerſioni intendunt, prout & fratres noſtri indies experiuntur, ſubire vult.

De conuentu Aſſumptionis B. Virginis Nicoiæ. Conu. VII.

PRAESENS, ac tres, qui ſequuntur, conuentus Nicaraguica in regione ædificati ſunt: ſed hic noſter Nicoiæ, (vulgo Nicoya) quod Indorum oppidum eſt, in Aſſumptionis beatiſſimæ Virginis honorem ex publicis oppidanorum facultatibus, paucis ab hinc annis conſtructus, & à tribus religioſis frequentius inhabitatus, 40. vel circiter, milliarijs à proximiori Coſtaricanorum oppido diſtat.

A *De conuentu S. Iacobi inſulæ Nicaraguicæ. Conu. VIII.*

QVANTA auiditate noſtri fratres Nicaraguenſium Indorum ſalutem appetierint, vel ex eo colligi poteſt, quod præſentem conuentum, diuo Iacobo Apoſtolo Hiſpaniarum patrono ſacrum, ea in inſula, quæ Nicaraguica paſſim nuncupatur, & à ſolis incolitur Indis, ſibi ædificandum curarint: quatenus neophytis illis populis ſemper præſentes eorum ſalutem cominus procurent, & quicquid antiquæ ſuperſtitionis Dæmoniacæ in eis reſiduum fuerit, id longius, penituſque eliminent. Cõmorantur autẽ præfato hoc in conuentu tres religioſi, & aliquando quatuor iuxta eorum copiã.

De conuentu S. Franciſci Granatæ. Conu. IX.

B GRANATA Nicaraguenſis regionis ciuitas eſt ab ea, quæ apud Hiſpanos ſurrigit, quidem diuerſa, ſed in eius memoriam à primis iſtius patriæ expugnatoribus ædificata. Quæ licèt ſibi tum magnitudinis, tum antiquitatis, tum quoque nobilitatis palmam concedat, in eo tamen ab ea ſuperari noluit, vt videlicet Minoritico fratrũ conuentu priuaretur: quinimo ſtatim, vt maiori ex parte conſtructa extitit, hunc etiã conuentum, ſeraphico patri Franciſco ſacrum, intra ſui ſepta ex publicis ciuium facultatibus ædificatum, & ab octo fratribus frequentius incultum voluit. Qui quidem conuentus, quamuis non eam ſtructuræ dignitatem & magnificentiam, quam & alter Granatenſis, præſeferat, eſt nihilominus tum Hiſpanis iſtis in partibus degentibus, tum quoque Indis commendatiſſimus, celeberimuſque, maximaq; in veneratione habetur.

C *De conuentu Aſſumptionis B. Virginis in prouincia Senis. Conu. X.*

HAEC Senis prouincia ad 200. ferè milliaria in gyro protenditur, Indorumque tum pagis, tum quoque oppidis abundat. Prudentes igitur iſtius Prouinciæ fratres, ne eius indigenę idolatriæ immerſi, ac Dæmonum ſeruituti tyrannicè mancipati, miſerè perirent, hunc conuentum, Aſſumptioni glorioſiſſimæ virgini Mariæ ſacrum, in præfatorum tum pagorum, tum quoque oppidorum meditullio, quatenus ſex fratres eius habitatores tum iſtis, tum quoque illis opportunè adeſſe poſſent, ædificandum curarunt. Nec facilè explicari poſſet, quos fructus ea ex ædificatione retulerint, accedentibus ſingulis diebus plurimis infidelibus ad Deum, vt illuminentur, & Chriſtianorum albo feliciter aſcribantur: idque ex continua præfatorum fratrum prædicatione.

D *De conuentu S. Antonij de Padua Comaiaquæ Conu. XI.*

VT primùm frater Petrus Hortitius (de quo in huius Prouinciæ prooemio) Comaiaquam prouinciæ Profunditatum ciuitatem, atque epiſcopali Sede inſignem, cum commiſſis ſibi triginta fratribus ſub anno Domini milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo quinto (vt præfati ſumus) applicuit, patrem ac fratrem Bernardinum Piretium Prouinciæ nominis Ieſu de Guatemala Miniſtrum, qui eo, vt Minoriticum monaſterium iuxta Hiſpaniæ Regis Philippi eius nominis II. mandatum ibidem erigeret, acceſſerat, ex inſperato inuenit, eique vt Propriam repeteret prouinciam, ac ſibi huiuſmodi conuentus ædificationem committeret, ſuggeſſit. Eo itaque huiuſmodi ſuggeſtioni acquieſcente, non ſecus ac ſi ſibi mandatum à Rege datum fuiſſet, curauit præfatus pater frater Petrus Hortitius, vt præſens conuentus in beati patris Antonij Paduani
E honorem infra Comaiaquenſis eiuſdem ciuitatis mœnia tum ex regijs, tum quoque ex alijs ciuium eleemoſynis erigeretur, perficereturque, qui & à decẽ fratribus plerunque inhabitatur: qui ex vicinis Indorum oppidis ingentes fructus reportant.

De conuentu S. Hieronymi Agaltecæ. Conu. XII.

NE Agaltecani de nouo ad fidem conuerſi Dæmonum vafriciæ in idolatriam à ſe ſemel abiuratam relaberentur, hunc apud ſe conuentum ex diuerſis eleemoſynis noſtri fratres ædificandum, atque à tribus religioſis, qui eorum ſaluti diligentius inuigilarent, intenderentque, inhabitandum curarunt. Eſt autem Agalteca non vulgare Profunditatũ prouinciæ oppidũ, cuius accolæ plurimis ſuperſtitionibus operã dabant.

PROVIN-

PROVINCIA
S. FIDEI NOVI REGNI GRANAT.

A NOVVM Granatenſe Regnum Perurani Regni portio eſt, latiuſq; patet, ac diuerſis vtitur idiomatibus, ita vt quælibet ferè ciuitas (de Indis earũ habitatoribus loquor, non tamen de Hiſpanis) diuerſimodè ab alia loquatur. Nam ciuitates S. Fidei, Tungia & Velez, quæ inter reliquas totius Regni principatum obtinent, Muſca lingua: ciuitates ſanctiſſimę Trinitatis Muſocolimæ, & Dominæ noſtræ de Palma lingua Muſa; ciuitatis Tocæ, Mariquitæ, Guali & Baguæ Panchica (vulgò Panche) lingua: ciuitates Victoria, & Dominæ noſtrę de Remedijs Patangorica lingua: ciuitas Carthaginenſis (vulgò Carthajena) diuerſa ab iſtis lingua: ciuitates Pampilona & Merita alia lingua: ciuitas B Spiritus ſancti de Grita atq; oppidum S. Chriſtophori diſtincta ab alijs lingua: ciuitates Carthago, Encerma, Arma, Charamanta & S. Fidei de Antiochia alia lingua: ciuitas Cæſaraugusta alia etiam lingua: ac tandem quotquot Indi iuxta celebrem Magdalenę fluuium inhabitant, diuerſa ab omnibus iſtis lingua loquuntur. Inter iſtos verò omnes Indos, qui Muſi dicuntur, ditiores, bellicoſiores atq; numero multò copioſiores quacunq; alia ex præfatis nationibus ſunt, eorumq; patria, quæ præmemoratas S. Fidei, Tungiam atq; Velez ciuitates complectitur, ad 90. milliaria in latitudine, atq; ad totidem in longitudine protenditur. Omnes Indi iſtius Regni habitatores ſuperſtitioſi ſunt, atq; idolatriæ ſupra modum dediti, quamuis plurima eorum C centena millia, Satanicis ritibus procul eliminatis, catholicã fidem ſuſceperint, Chriſtianorumque albo aſcripti fuerint: qua etiam de cauſa tum noſtri fratres, tum cæteri quoque religioſi in id maximè incumbunt, ne videlicet ſemel abluti ſacro regenerationis lauacro in antiquiores dæmoniacos ritus relabantur. Aſſueuerant namq; Dæmoni, diuerſis idolorum formis atq; nominibus ſibi attributis, ſacrificare, ac circum huiuſmodi inhoneſtas choreas, ebrietates, aliaq; id genus plurima exercere. Præterea, dum quibuſdam ex cauſis ieiunabant, perforatis primò tum naribus, tum quoq; auriculis, neq; ſal ad cibum, neq; mulierem ad torum durante huiuſmodi ieiunio admittere, neq; per diem domũ egredi illæſo ieiunio poterant, neq; à ſole vi- D deri debebant: quamobrem, non ſecus ac veſpertiliones, noctu domum egredientes neceſſarijs intendebant negocijs. Cõſanguineis interim, nullus alius à Principe, cuius nepos eius filiam, deficiente maſculina prole, ne primogenitura ad extraneos tranſiret, in vxorẽ ducere tenebatur, ſub vltimi ſupplicij pœna à proximiori vicino ipſo iure inferenda commiſceri quibat. Ducturus inſuper vxorem, cui etiam plures habere permittebatur, dotem iuuenculæ patri pẽdere tenebatur; nec illa ſic ducta ab alio, niſi ſoluto prius expoſito pretio, accipi poterat. Quod ſi ſecus fieri contingiſſet, tum ipſa, tum quoque accipiens tamquam adulterio obnoxij vltimo afficiebantur ſupplicio. Præterea defuncto Principi ſuperſtites viuæ vxores, pretioſa ſupellex, potus ex pa- E trio tritico confectus, panis, aurũ, arma atq; alia id genus plurima ſuperſtitioſè conſepeliebantur. Et hæc quidem de iſtius noui Regni Granatenſis ſitu, idiomatibus, atque patrijs ritibus. Ne igitur miſera hæc licèt opulens patria potentiſſimi Hiſpaniarum Regis, atque Germanorum Imperatoris Caroli eius nominis V. videtur armis non ita pridem ſubacta, atque à Dæmone ſupra modum faſcinata, miſerè periret; decreuit, idque conſultiſſimè, ſub anno incarnationis Domini 1550. reuerendiſſimus pater frater Andreas Inſulanus totius noſtri Ordinis generalis Miniſter, quatenus religioſus pater frater Franciſcus à Victoria Prouinciæ Sancti Iacobi alumnus cum delecta Franciſcanorum manu ad eam, conſcenſo Hiſpalis nauigio, per criſpantes maris vndas ſe cõferret; inibiq; Cuſtodiã eidem generali Miniſtro

omnino immediatā, nulliq́; alteri prouinciali Miniſtro ſubiectam,ſub titulo S. Ioānis A
Baptiſtæ erigeret : cuius tamen Cuſtodiæ limites nouum Granatenſe Regnum , atq;
Popaianicam ab Occidente , Carthaginenſem & S. Marthæ ab Aquilone , Venetiolæ
& S.Margaritæ à Meridie prouincias ſibi conterminas circunſcriberent. Prȩfato itaq;
fratre Franciſco à Victoria eius reuerendiſſimi patris dicto audiēte,datumq́; ſibi man-
datum pro votis adimplente , huiuſmodi S. Ioannis Baptiſtȩ Cuſtodia noſtro Ordini
ſub eodem anno 1550. acceſſit . Cumq́ue eius fratres in vinea Domini diligentius fi-
deliterq́ue laborarent , eorumq́ue opera quàmplurimi infideles Chriſti fidem,relicta
idolatria,ſuſcepiſſent, & aliquot conuentus nobilioribus in vrbibus (vt infra patebit)
erecti eſſent,huiuſmodi Cuſtodia Prouinciȩ dignitate in Comitijs noſtri Ordinis gene-
ralibus Valiſoleti ſub anno Domini 1555. celebratis à reuerendiſſimo P. F. Aloyſio
Puteo generali Miniſtro , cæteriſq́; patribus,quorum id munus erat, honeſtata exti- B
tit . Quamobrem , præmiſſis ſub patre fratre Franciſco Olea eorum Commiſſario 30.
fratribus,in Hiſpania ex reuerendi admodum patris fratris Franciſci Guſmanij Vltra-
montani generalis Commiſſarij mādato delectis,ſolicitus pater frater Stephanus Aſ-
ſenſius vt primùm S. Fidei ciuitatem appulit , fratres ad Capitulum ibidem coëgit ,
præfatamq́; Cuſtodiam ad Prouinciȩ dignitatem ſub nomine S.Fidei noui Regni Gra-
natenſis promouit,ac tandem prouincialem Miniſtrū,qui ſibi præeſſet , elegit . Con-
tigit autem id ſub anno Domini 1565. Quia verò præfata hæc Prouincia latius patet,
extenditur ſiquidem in longitudine,quæ à Tuquio prouinciæ Venetiolæ oppido vſq;
Encermam Popaianicæ prouinciæ ciuitatem accipienda venit,ad 600.milliaria,in la-
titudine verò , quæ à ciuitate S. Fidei de Bogota vſque Carthaginem nouam (vulgò
Cartajena) deducitur , ad 560. nec facilè ab vno & eodē prouinciali Miniſtro luſtrari C
poteſt , aliæ duæ prouinciæ , quarum altera Venetiolæ, altera Spiritus ſancti nomine
appellabatur,diuerſis temporibus ex ea prodiêre : quæ tamen legitimis de cauſis poſt-
modum diſſolutæ ſunt . Conſtat deniq; præfata hæc Prouincia, cuius fratres à prima
ſui erectione impræſentiarum vſq; ad 200.Indorum millia,& vltrà,ad fidem conuer-
terunt , Chriſti fideliumq́; albo aſcripsêre,ex 12. fratrum , atq; duobus ſororum Cla-
riſſarum conuentibus : eiuſq́; maius ſigillum fidei imaginem , quam & ego ſibi præ-
poſitam volui , nempe virginem ancoræ innixam , Dæmonemq́; humana veſtitum
forma pedibus calcantem,ac ſiniſtra calicem cum eleuata hoſtia tenentem, dexteraq́;
alterum ex ancorȩ brachijs tangentem, inſuper & ſupra prȩfatȩ virginis caput huiuſ-
modi verbum FIDES , ſub eius verò pedibus ſequens VINCIT , atqui in
orbem quȩ ſubſequuntur . SIGILLVM. MINISTRI. PROVINCIA- D
LIS. PROVINCIÆ. SANCTÆ. FIDEI. imprimit . Antequam verò
ad ſingulos iſtius Prouinciȩ conuentus deſcendam , quo pacto noſtri fratres ad Indos,
in his , quæ ad tradendam ſibi Chriſtianam doctrinam pertinent , ſe habeant , pau-
cis perſtringere decreui . Quotquot paruuli ſiue fœminæ , ſiue maſculi (Indi tamen)
in oppidis , ſiue pagis alicui noſtrorum fratrum commiſſis degunt , tenentur ſingulis
diebus tum ſacrificio Miſſȩ , tum quoq; veſperis in eccleſia(hanc doctrinalem domum
paſſim appellant)intereſſe, inibiq́; Chriſtianam doctrinam alta voce & memoriter re-
petere : diebus verò Dominicalibus, & feſtiuis idipſum quotquot in prȩfatis pagis ,
ſiue oppidis commorantur , ſiue ij catholici ſint, ſiue gentiles,facere tenentur : ſed in-
fideles ſtatim , vt prȩfatium intonatur , abſcedere debent , nec ante finitum ſacrum
reuertuntur . Tunc ſacerdos omnes ex cathalogo vocat , illiſq́; aliquid de ſacro Euā- E
gelio , de Chriſtiana doctrina , deq́; ſacramentis proponit , ac omnes ſimul ſub finem
prȩfatam Chriſtianam doctrinam repetere cogit. Quòd ſi aliquis,quisquis ille fuerit,
inde abeſſe,abſq; legitimo tamē impedimento,contigerit,tum ipſe tū quoq; eius Prin-
ceps à fratre flagellatur , atq; certā ſummā in eccleſiȩ commodum conuertendā pen-
dit . Sicq́; fit,vt ſumma diligentia , ſummoq́; ſtudio vnuſquiſq; eccleſiam ſtatis tem-
poribus frequentare,atque doctrinam Chriſtianam mente retinere ſatagat. Nec faci-
le eſt recēſere quos labores, quaſuè difficultates noſtri fratres hoc in negotio ſubeāt .
Quod tamen illis non fruſtra ſuccedit : nam vix vnum fratrem iſtis in partibus inue-
nies,qui non ad quatuor & quinque millia Indorum ad minus baptizauerit .

De conuentu

A *De conu. Purificationis B.Virg. ciuitatis S.Fidei de Bogota.* *Conu. I.*

CIVITAS S.Fidei de Bogota noui totius Regni Granatenſis metropolis, atque Archiepiſcopalis ſedes, regio honeſtatur Concilio, tribusq; Epiſcopatibus, Popaianico ſcilicet, Carthaginenſi, atque S.Marthæ ius dicit, inſuper & pinguiſſimo, auriferoq; gaudet ſolo: quo etiam fit, vt Minoriticus conuentus (de quo impræſentiarũ) in ea erectus principatum reliquos inter omnes obtineat. Fuit pręfatus hic conuentus ex diuerſis tum regijs, tum quoque ciuiũ eleemoſynis, ſub anno Dominicæ incarnationis 1550. in honorem Purificationis B. virginis Mariæ conſtructus, poſtmodumq; anno Domini 1566. à reuerendiſſimo P. F. Ioanne Barrios, primo iſtius ciuitatis Archiepiſcopo, ac profeſſione Frãciſcano benedictus, & à 26 fratribus, quibus doctrinales domus, quarum nomina ſtatim patebunt, commiſſæ ſunt, inhabitatur.
B

Domus oppidi Boſæ,	*Domus Nemoconis,*
Domus oppidorum Subæ, & Tunæ,	*Domus oppidi Paſcæ,*
Domus oppidi Chiæ,	*Domus oppidi Sopo,*
Domus oppidorum Cogoæ, & Nemeſæ,	*Domus oppidi Vſaquelis,*
Domus oppidorum Fuſagaſugæ, & Sipaconis,	*Domus oppidi Sipaquiræ.*

Quotquot præcedunt doctrinales domus, à Chriſtiana doctrina, quæ Indis in ipſis traditur, ſic paſſim dictæ, in Indorũ oppidis ædificatæ ſunt, parochialiumq; eccleſiarũ vices gerunt: nã, qui in eis commorantur, Minoritæ parochorũ munere ex apoſtolica authoritate præfatos apud Indos funguntur, eorumq; curam, non ſecus ac vigilãtiſſimi paſtores, ſolicitè gerunt. Cæterũ præfato hoc ex conuentu grauiſſimi plures viri
C doctrina, atq; religione ſpectabiles prodière: qui innumeros penè Indos idolatrię deditos Chriſti iugo colla ſubmittere ſacris ſuis concionibus, vitæq; exemplo coëgerũt. Quorum tamen nomina, ne interim prolixior ſim, prætermiſſa volui.

De conuentu S. Mariæ Magdalenæ Tungiæ. *Conu. II.*

VT PRIMVM præfato anno Dñi 1550. fratres Minoritæ nouo huic Granatẽſi Regno applicuère, hunc ſibi conuentum in S. Mariæ Magdalenæ honorẽ Tungiæ, quæ nobilis Perurana ciuitas eſt ab Hiſpanis non ita pridem ædificata, ex diuerſis fidelium eleemoſynis conſtruendum curarunt. Cuius equidem conuẽtus tanta eſt capacitas, vt 28. fratres ſat commodè capiat, multoq; plures (ſi adeſſent) capere poſſit. Subſunt præfato huic monaſterio decem doctrinales domus in diuerſis Indorũ op-
D pidis, quorum tamen nomina me fugiunt, erectæ. Harum princeps eſt Sogomoſana, à Sogomoſo Indorum oppido, vbi ſubſiſtit, & vbi ſanctus ille vir (de quo in Prouinciæ iſtius procemio) mortem obijt, ſepultusq; fuit, ſic dicta. Pręfati iſtius oppidi Sogomoſæ populus ad Muſcas Indos olim bellicoſiſſimos, efferatos, atque Aſtronomiæ deditos attinet, fideliumque albo noſtrorum fratrum opera aſcriptus eſt.

De conuentu S. Ludouici ciuitatis Velez. *Conu. III.*

VELEZ Perurana ciuitas eſt, ab Hiſpanis non ita pridem conſtructa, & ab ijſdem inhabitata, nec opulens, nec adeò populoſa eſt: qua etiã de cauſa præſens conuentus intra eius ambitum ex diuerſis fidelium facultatibus, circa annum Dominicæ incarnationis 1552. extructus, ab octo tantùm fratribus, qui tum eius, tum
E quoq; commiſſarum ſibi doctrinalium ædium curam gerunt, incolitur.

De conu. Dominæ noſtræ de Laureto nouæ Carthaginis. *Conu. IIII.*

NOVA Carthago (vulgò Cartajena) maritima ciuitas, & ab Hiſpanis ſtatim poſt patriæ iſtius expugnationem in eius vrbis, quę ab Aſdrubale Carthaginenſium Imperatore in Hiſpania condita extitit, eodemq; nomine appellatur, memoriam ædificata; tantò populoſior, tantoq; opulentior exiſtit, quantò nobiliori, atq; ſecuriori portu Peruranis pręceteris ciuitatibus gaudet. Confluentibus ſiquidem eò tum ex Hiſpania, tum ex reliquo Perurano Regno, tum quoq; ex Occiduis omnibus Indijs nauibus diuerſi generis mercibus onuſtis, Perurani totius Regni emporium facilè dici

poteſt, omnibusq; abundat, ac nihil penitus eorum, quæ ad vitæ ſuſtentationem requiruntur, deſiderat. Ne igitur huius ciuitatis habitatores, qui ferè omnes mercimonio intendunt, diuitijs immerſi auaritiæ ſtuderent, ſuiq; Creatoris aliquando obliuiſcerentur; hunc noſtri fratres apud eos conuentum, in ſanctiſſi[illegible] Dominæ noſtræ de Laureto honorem, ex diuerſis eorũdem eleemoſynis ſub anno à partu Virgineo 1555. erigi, perficiq; curarunt. Qui ſanè conuentus, à 25. fratribus frequentius incultus, & aliquantulum à præfata ciuitate amœniſſimo in loco conſtitutus, tum ciuibus, tum quoq; aliunde aduentantibus ob frequentia miracula, quæ ad glorioſiſſimæ eiuſdem Virginis imaginem ibidem erectam contingunt, commendatiſſimus exiſtit. Subiacẽt demum præfato huic conuentui doctrinales quinque domus in diuerſis Malibuenſium Indorum oppidis conſtructæ, in quibus fratres Chriſtianam doctrinam docent. A

De conuentu S. Sebaſtiani ciuitatis SS. Trinitatis de Muſo. Conu. V. B

NON longè à Perurana ea ciuitate, quæ ſancta Trinitas de Muſo nuncupatur, preſens conuentus, diuo Sebaſtiano martyri ſacratus, tum ex publicis tum quoq; ex priuatis ciuium eleemoſynis, ſub anno à partu Virgineo 1566. ſolicito patre fratre Stephano Aſſenſio id maximè procurante, ædificatus fuit: inhabitaturq; interim ab 8. fratribus diligenter curantibus ea, quæ perfectos religioſos decent, quibus etiam duarum doctrinalium domorum Muſos apud Indos erectarum cura commiſſa eſt.

De conu. S. Franciſci ciuitatis Dominæ noſtræ de Palma. Conu. VI.

PROLATVRVS primus huius Prouinciæ Miniſter eius terminos, præſentem conuẽtum, ſeraphico patri Franciſco ſacrũ, intra Peruranæ eius ciuitatis, ab Hiſpanis olim ſub Dominæ noſtræ de Palma inuocatione conſtructæ, ambitum ex collatis ſibi à fidelibus eleemoſynis, ſub anno Domini 1567. erigendum, perficiendumq; curauit. Inhabitatur præfatus hic conuentus ab octo fratribus, quibus doctrinalium duarum domuum Colimæ apud Indos erectarum cura, atq; ſolicitudo incumbit. C

De conuentu Conceptionis B. Virginis Encermæ. Conu. VII.

ENCERMA Perurana ciuitas, quę & ſub S. Annæ de Equitibus nomine ab ſtrenuo Duce Georgio Robledo ædificata extitit, amœniſſima eſt, eleuatique cuiuſdam collis omni ex parte nemoroſi, atq; fructiferi iugulum obtinet. Cuius olim in gyro populi idolatriæ dediti reſponſa à Dæmonibus per ſacrificulos quoſdam requirebant, referebantq;, atq; humanis carnibus, affixis interim occiſorum capitibus quibuſdam arundinibus è regione hoſtium erectis, auidius veſcebantur. Hi tamẽ abuſus, noſtris fratribus in id maximè incumbentibus, per Dei gratiam extra eorum fines eliminati ſunt. Ne igitur præfatis fratribus longius agentibus, huiuſmodi populi ad malum ſupra modum procliues derelictas à ſe abhominationes, inſtigante humani generis inimico, qui eorum ſaluti diligentius inſidiatur, repeterent, curarunt huius Prouinciæ proceres, idq; ſub anno Dominicæ incarnationis 1572. vt præſens conuentus, Conceptioni glorioſiſſimæ virginis Mariæ ſacratus, ex liberaliſſimis ciuiũ facultatibus intra præmemoratę ciuitatis męnia ædificaretur, & ab octo fratribus, qui tum eius, tum quoq; duarum doctrinalium domuum apud Indos longius erectarum curam gererent, pręfatosq; Indos bonis moribus imbuerent, in poſterũ incoleretur. D

De conuentu S. Franciſci Carthaginis. Conu. VIII. E

CARTHAGO Perurana quoq;, atq; Popaianicæ prouinciæ ciuitas, ab iſtius patriæ expugnatoribus, qui pro maiori parte ex noua Carthagine oriundi erãt, ſic dicta, pręmoratum Georgium Robledo militiæ Ducem ſui authorem ſub anno reſtitutæ ſalutis 1540. habuit: ſitaq; eſt inter duos fluuios ſupra eleuatum quendam, ſed planum colliculum, qua etiam de cauſa difficilis ad eam patet acceſſus, pręſertim verò hyberno tempore, ęſtuantibus ſupra modũ fluuijs, copioſioribusq; imbribus è cęlo cadentibus. Adiacens tamen regio fœcunda eſt, fructiferisq; arboribus, atq; diuerſi generis animantibus abundat. In ea ſiquidem plures cerui, cuniculi, leones, quod-

damq;

A damq; animal vulpi ſimile, (hoc chiucha Indicè appellant) quod aperto ad burſæ inſtar ventre circum ſe vagantes fœtus, atq; ad quemcunq; ſtrepitum pauētes ſecretioribus excipit latibulis, leuiſſimoq; curſu notum ſibi luſtrum petit, inueniuntur. Huius itaq; munitæ ciuitatis habitatores habituri apud ſe fratres, qui ſibi ſacramenta miniſtrarēt, ſalutisq; ſemitam felicius oſtenderent, hunc illis conuentum, in ſeraphici patris Franciſci honorem, ex publicis facultatibus, ſub anno Dñicæ incarnationis 1578. communem intra ambitum ædificandum curarunt. Quia verò nondum huiuſmodi conuentus omni ex parte perfectus eſt, à ſex tantùm fratribus occupatur.

De conuentu S. Antonij Mopoxij. Conu. IX.

SPEI de ſe à patribus conceptæ reſponſurus religioſus P. F. Petrus ab Azuaga, ſextus iſtius Prouinciæ Miniſter ſtatim vt ad Miniſteriatum ab eis aſſumptus fuit,
B hoc monaſterium beato patri Antonio de Padua Mopoxij, quæ Carthaginenſis Peruranę diœceſis ciuitas eſt, ex pijs ciuiū eleemoſynis, ſub anno à partu Virgineo 1582. erigi, atq; octo fratribus, qui tum ſibi, tum quoq; tribus eccleſijs in oppidis Malibuēſium Indorū conſtructis inuigilarēt, eosq; doctrinā Chriſtianā docerēt, tradi curauit.

De conuentu S. Franciſci ciuitatis Spiritus ſancti. Conu. X.

ERECTVRI quidam fratres, à R. admodùm P. F. Franciſco Guſmanio generali Indorum Commiſſario ea de cauſa miſſi, nouam iſtis in partibus Prouinciā, Spiritui ſancto dicatam, hunc conuentum ad ſeraphici patris Frāciſci honorem in Spiritus ſancti ciuitate, quę ad Griticam (vulgò de la Grita) prouinciam attinet, ex diuer-
C ſis fidelium eleemoſynis, ſub anno reſtitutę ſalutis 1579. à fundamentis conſtruendū curarunt. Sed eneruatis poſtmodum eorum conatibus (ideſt huiuſmodi Prouincia legitimis de cauſis, vt præfati ſumus diſſoluta) pręmemoratus hic conuentus, à ſex tantùm fratribus ob patrię ſterilitatem inhabitatus, cui & doctrinales duę domus apud Indos longius ab vrbe erectę, annexę ſunt, in huius Prouinciæ ius tranſijt.

De conuentu S. Franciſci Occaniæ. Conu. XI.

INTRA eius ciuitatis, quæ Occania nuncupatur, ſubeſtq; S. Marthę Epiſcopo, ambitum hic conuentus, ſeraphico patri Frāciſco ſacratus, ex diuerſis ciuium eleemoſynis à P. F. Franciſco Gauiria, ſeptimo iſtius Prouincię Miniſtro, ſub anno reſtitutę ſalutis 1584. extructus, cęterisq; locis adiunctus extitit. Prętatus hic conuen-
D tus nullam ſub ſe doctrinalem domum habet, ideoq; à ſex tantùm fratribus incolitur.

De conuentu S. Franciſci Mariquitæ. Conu. XII.

EVNDEM prorſus ſui authorem, quem & proximè pręcedens conuentus, nēpe P. F. Franciſcum Gauiria habuit pręſens conuentus, eidem ſeraphico P. Franciſco dicatus, atq; Mariquitę, quę non aſpernanda ciuitas eſt, erectus, eodemq; tēpore, quo & ille, liberalibus ciuium ſumptibus ędificatus extitit. Inhabitatur verò ab octo fratribus, quorum terni Panchicos (vulgò Panches) Indos in fide inſtructuri, Chriſtianamq; doctrinā edocturi, totidē eccleſias apud eos erectas ſtatis diebus petūt, inibiq; ea omnia, quæ ad parochos ex munere ſpectant, authoritate Sedis apoſtolicæ exercent.

E *De monaſterio S. Claræ ciuitatis S. Fidei. Mon. I.*

QVOD immatura morte præuentus pius, opulensq; mercator Chriſtophorus Rodriguez Cano, ex ciuitate Placētia apud Hiſpanos oriundus, pręſtare nequiuit, id honeſtus vir Ludouicus Lopetius Hortiz etiam mercator exequi nititur. Decreuerat ſiquidem ille Clariſſarum quoddam monaſteriū intra ciuitatis S. Fidei ſepta ex domeſticis facultatibus, ſub anno Dñi 1585. à fundamentis ad apicē vſq; conſtruere, iamq; eius fundamēta altius iecerat, futurumq; ædificiū maiori ex parte promouerat: & ecce, dum operi ſolicitius intendit, ab inuida morte cœptis deſiſtere cogitur. Ne igitur tantum opus optato fine careret, iſte Ludouicus videlicet Lopetius quicquid ad tanti ædificij abſolutionem deſiderabatur, id ex proprijs bonis ſuppletum voluit.

PROVINCIA TRINITATIS.
Beata sit Scta et indiuidua Trinitas

PROVIN-

PROVINCIA SS. TRINITATIS DE CHILE.

A CHILE Indica regio, auriq; feraciſſima Regni titulo honeſtatur, diſtatq; Lima Perurani totius Regni metropoli 1500. milliarijs: quæ tamen potentiſſimi Hiſpaniæ Regis Philippi eius nominis II. armis nec dum omnino edomita eſt, Indis interim eius accolis Hiſpanis militibus viriliter reſiſtentibus. Affulget nihilominus maxima ipſius expugnandæ ſpes. Ad hanc igitur Chilicam regionem cùm intrepidus ille miles Didacus ab Almagro Cuzcanæ ciuitatis Præfectus, poſt initum cū Franciſco Pizarro Perurani Regni pro Carolo V. Gubernatore fœdus, poſtque acceptas ab eodem Carolo literas cum 530. manipularibus Hiſpanis, ſub anno à partu Virgineo 1535. ſuperatis interim
B altiſſimis, niuoſiſq; aliquot montibus, eam armis edomiturus primus omnium traieciſſet, cumq; Chilanis viriliter ac feliciter pugnaſſet: & poſt ipſum Petrus Valdiuia militiæ Dux, eorundē Chilanorum quàmplurimis bello deuictis, atq; occiſis, aliquot oppida & ciuitates ædificaſſet, Hiſpaniſq; habitatoribus, quòd indigenæ robuſti, bellicoſi atq; ſupra modum indomiti ſint, communiuiſſet, nec paucas eccleſias conſtruēdas curaſſet: cumq; tandem poſtmodùm, ſub anno Dominicæ incarnationis 1553. religioſi quinque Minoritę, frater ſcilicet Martinus à Robleda, frater Ioannes à Torralua, frater Chriſtophorus Rauanera, frater Ioannes à Turri, ac frater Frāciſcus à Fraxineto, vulgò de Frexenal, ex præfata ciuitate Lima cum ſalutaris obedientiæ merito
C hanc in eandem regionem ſe contuliſſent, atque Minoriticum conuentum apud S. Iacobi ciuitatem Chilici iſtius Regni principem, ædificandum curaſſent: in cauſa extitêre, vt noua hoc in Regno Cuſtodia erigeretur, Prouinciæq; duodecim Apoſtolorum de Lima annecteretur. Cùm autem præfato conuentui aliquot alij acceſſiſſent, fratrumq; numerus non ita vulgariter auctus eſſet, huiuſmodi Cuſtodia, anno reſtitutæ ſalutis 1572. in Prouinciam ſub titulo ſanctiſſimæ Trinitatis de Chile euecta, ſibiq; inſignis pater frater Ioannes Vega in primum prouincialem Miniſtrum præfectus extitit. Quia verò Chilica regio nondum (vt præfati ſumus) omnino edomita eſt, nec à fratribus noſtris abſque præſentiſſimo vitę diſcrimine luſtrari poteſt, nullus vel certè
D difficillimus ad infideles Indos eius habitatores patet acceſſus, nullæq; doctrinales domus à duodecim conuentibus (vt infrà patebit) præter aliarum Prouinciarum morem hac in Prouincia erectæ ſunt. Conſtat itaq; vniuerſa hæc ſanctiſſimæ Trinitatis Prouincia ex duodecim fratrum, & vnico Tertiariarum ſororum conuentibus, ſigillumq; ſanctiſſimę Trinitatis, duorumq; Angelorum iconibus, atq; ſequētibus literis: SIGILLVM MINISTRI PROVINCIALIS PROVINCIÆ SS. TRINITATIS DE CHILE. inſignitū habet. Cui & ego, ne interim ab eius nomine, aut ſigillo diſſentire videar, SS. eandē Trinitatē artificioſè depictā præferendā curaui.

E *De conuentu B. Mariæ de Succurſu ciuitatis S. Iacobi.* *Conu. I.*

STATIM vt præfati quinq; religioſi, frater ſcilicet Martinus a Robleda, eiuſq; ſocij ſancti Iacobi ciuitatem Chilici Regni metropolim, ſub anno Domini 1553. ingreſſi ſunt, obtentum ab eius ſenatu fundum in Minoriticum conuentum, beatæ virgini, ac martyri Luciæ ſacrum, ex diuerſis ciuium eleemoſynis euehēdum curarūt. Cumq; poſt ſextum menſem elapſum deuotiſſima quædam ædicula, titulo Dominæ noſtrę de Succurſu, à pulcherima glorioſę Virginis imagine, quā Hiſpani iſtius regionis expugnatores ſecum ex ciuitate Lima attulerant, ibidemq; collocandā curarant, honeſtata, atque eiuſdem ciuitatis mœnibus circunſcripta, quę & prima iſtius regionis eccleſia exiſtit, illis à pręfato ſenatu inſtantius offerretur, ne tantę humanitati interim

terim ingrati viderentur, priori conuentu Mercenarijs patribus relicto, ad nouam A
ſibi collatam eccleſiam, quam & in iuſtum,eumq; pulcherrimum conuẽtum euexêre,
ſe ſtatim contulerunt. Inhabitatur plerunq; præfatus hic conuentus à viginti fratribus, atque capite vnius ex vndecim millibus virginum religioſius exornatur.

De conu.Conceptionis B.Virg. apud ciuitatem Conceptionis. Conu. II.

EODEM prorſus Conceptionis glorioſæ Virginis nomine appellantur hic conuentus,& ciuitas,in qua fundatus eſt. Cuius rei cauſa exiſtit ſingularis deuotio, qua ciues in immaculatam eiuſdem Virginis Conceptionem feruntur. Fuit autem præfatus hic conuentus ſub anno Dñi 1553. ex diuerſis ciuium eleemoſynis primò ædificatus, ſed ipſa ciuitate ab eius habitatoribus ob Indorum timorem derelicta,& ipſe quoq; à fratribus: poſtmodùm ciuitate,ſub anno Domini 1557. per nouum quen- B
dam Gubernatorem Garſiam à Mendoza occupata,atq; firmiori munitione ſtabilita, & ipſe quoq; conuentus iteratò à fratribus occupatus fuit. Tandem præmemorato conuentu ſimul cum ciuitate ex maximo terremotu, anno Domini 1572. funditus euerſo, alius (de quo impręſentiarum) multò elegantior, multoq; commodior ſub eadem inuocatione ſimul cum ipſa vrbe,intra eius tamen mœnia,conſtructus eſt: qui & à ſex fratribus, Deo opt.max. fideliter famulantibus, commodè ſatis inhabitatur.

De conuentu Dominæ noſtræ de Remedijs Valdiuiæ. Conu. III.

MVTAVIT quoq; & præſens conuentus, ſanctiſſimę virgini Mariæ de Remedijs ſacratus, atq; intra eius ciuitatis,quæ Valdiuia Hiſpanicè nũcupatur,mę-
nia erectus, quẽadmodum & proximè præcedens,ſedem. Cùm enim anguſtiori quo- C
dam in loco, fratribusq; minus fauorabili ex publicis ciuium facultatibus, ſub anno Domini 1560. conſtructus fuiſſet, atq; anno 1575. vniuerſa vrbe ex alio terremotu ad terram lapſus eſſet,ex eiſdem quoq; facultatibus alio in loco, multò tamen commodiori quanto citius reędificatus fuit: vnde & à 4. religioſis ſat cõmodè inhabitatur.

De conuentu S. Franciſci Serenæ. Conu. IIII.

REDDITVRI Serenenſes debitas gratiarũ actiones,ob quadrageſimales conciones apud ſe,anno Dñi 1562. habitas,religioſo cuidam P.F.Franciſco à Turingia, hunc ſibi,ſuiſq; fratribus conuẽtum in B. P. Franciſci honorem intra Serenæ,ſiue Quoquimbi communis ciuitatis mœnia,atq; ex communibus facultatibus eodẽ prorſus anno 1562. ædificandum curarunt. Commorantur hoc in conuentu 4. fratres. D

De conuentu SS. Coſmæ & Damiani Oſornij. Conu. V.

OSORNIENSES ne interim ab alijs Chriſtifidelibus iſtis in partibus agentibus præuenti ſuo deſiderio fruſtrarentur, vt primùm vnum, aut alterum fratrem Minoritam à P. F. Ioanne à Torralua huius Cuſtodiæ tunc Cuſtode, anno Dñi 1565. impetrarunt, hunc illis conuentum,beatis martyribus Coſmæ & Damiano ſacrũ,atq; continendis 4. fratribus commodum,ex publicis prouentibus ædificatum voluêre.

De conuentu S. Mariæ de Angelis Angolis. Conu. VI.

ANGOLIS ciuitas,quæ & alio nomine de Infantibus nuncupatur,ne ſe mino- E
ri voluntatis inclinatione in Franciſcanam familiam à præcedentibus 5. Chilicis ciuitatibus propenſa aliquando haberetur,ſtatim vt ſibi anno Dñi 1567. per pręfatum patrem Ioannem à Torralua,huius tunc Cuſtodię Cuſtodem licuit,hunc conuẽtum,S.Mariæ de Angelis dicatum, quem & quatuor fratres incolunt, intra ſui ambitum ex publicis facultatibus à fundamentis ad verticem vſque ædificari curauit.

De conuentu S. Franciſci de Ieſu ciuitatis Imperatoriæ. Conu. VII.

IMPERATORIÆ ciuitatis accolæ homines ſeſe eſſe natos intelligentes, vt per bona opera in vita præſenti patrata Regnum tandem cęlorum aſſequerentur, præſentem conuentum ad Dei honorem,atque in B.P.Franciſci memoriam,ſub anno Domini

Domini

A Domini 1560. tum ex publicis, tum quoque ex priuatis facultatibus extruendum curarunt. Quorum veſtigijs inhærens pia proles quatuor religioſos fratres iſtius præfati conuentus accolas ſumma beneuolentia, ſummisq; beneficijs proſequitur.

De conuentu S. Franciſci Caſtri ſiue Chiloæ. Conu. VIII.

PRAESENS conuentus proximè præcedenti omnino contemporaneus, atque intra oppidi Çaſtri ſiue Chiloæ ambitum erectus, inſuper & à tribus religioſis vt plurimùm inhabitatus, varias rerum viciſſitudines expertus eſt. Præterea ab ijſdem anno Dominicę incarnationis 1574. reaſſumptus, & Guardiano ac alijs tribus religioſis honeſtatus, anno Domini 1584. eo conditionis deuenit, vt qui ſibi præſit, Præſidentis titulo, ſuppreſſo Guardianatus honore, atque nomine nominandus veniat.

B *De conuentu S. Mariæ ad Niues Ciuitatis diuitis. Conu. IX.*

COMPVLSVRI eius ciuitatis, quę Ciudad richa vulgò nuncupatur, inquilini huius Prouinciæ patres ad communem ſecum habitationem, hoc illis, licèt inuitis, monaſterium ſub anno Dñi 1568. ex publicis facultatibus conſtrui, perficiq; fecerunt. Quapropter religioſus pater frater Ioannes Vega, primus huius Prouinciæ Miniſter, poſt elapſum triennium, nempe anno Domini 1571. miſſis tribus fratribus, qui diuino ibidem intenderent obſequio, ipſum cęterorum conuentuum albo aſcripſit.

De conuentu S. Franciſci de Monte. Conu. X.

NE eius oppidi, quod Talagante Indicè nuncupatur, nec ita multùm à S. Iacobi
C ciuitate diſtat, incolæ Indi ſacerdotibus, qui ſe in catholica fide felicius inſtruerent, priuarentur, hunc conuentum, ſeraphico patri Frãciſco de Monte ſacrum, iſtius Prouinciæ patres apud illos, ſub anno Dominicæ incarnationis 1579. ex diuerſis eleemoſynis ædificandum, atque à tribus fratribus inhabitandum curarunt. Cumq; præfatus conuentus eius patri Guardiano, qui conuentui Dominæ noſtræ de Succurſu (de quo ſuprà) pro tẽpore præeſſet, curæ commiſſus fuiſſet, anno Dñi milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto proprio Guardiano à Prouinciæ proceribus donatus eſt.

De Minoritico conuentu Chillanis. Conu. XI.

CHILLANIS (vulgò Chillan) noua ciuitas eſt, cùm circa annum Dominicę incarnationis 1581. primò ædificata extiterit. Cuius ciues, vt omnia ſibi fauſta,
D feliciaq; ſuccederent, ſimul cum ſæcularibus domicilijs pręſentem conuentum ex publicis facultatibus erigi, abſoluiq; curarunt. Qui tamen conuentus ob fratrum penuriam ab vno, vel altero tantùm religioſiſſimo fratre impręſentiarum incolitur.

De Minoritico conuentu prope Valdiuiam. Conu. XII.

PER id quoque tempus, nempe ſub anno Dominicę incarnationis 1581. extructus fuit ex diuerſis fidelium eleemoſynis & pręſens Minoriticus conuentus, longiuſculus aliquantulùm à ciuitate Valdiuia pulcherrima quadam in planitie, quę Hiſpanicè los llanos de Valdiuia nuncupatur: ſed quia hæc Prouincia fratribus vtcunq; deſtituitur, à duobus tantùm fratribus hac noſtra tempeſtate præfatus hic conuentus inhabitatur, inhabitandus tandem aliquando à quatuor, vel fortè pluribus.

E *De monaſterio Tertiariarum Oſornij.*

CVPIENTIBVS quibuſdam honeſtis fœminis in perfectiorem vitam tranſire, atque in tertium ſeraphici patris Franciſci Ordinem (hunc Pœnitentum vocant) Oſornij (de qua ciuitate ſuprà) verba facere, adfuit egregius pater frater Ioannes Vega primus iſtius Prouinciæ Miniſter, idq; anno Dominicæ incarnationis 1571. qui & eis huiuſmodi Religionis habitum contulit, viamq;, quam ſequerentur, præſcripſit. Cuius denique auſpicijs præfatę ſorores tantopere & in virtute, & in numero profecerunt, vt earum domus optimè apud Oſornienſes audiat, & duodenarium numerum impręſentiarum attingant.

PROVINCIA S. GREGORII
PHILIPPINARVM
IN NOVA
HISPANIA

PROVINCIA S. GREGORII IN NOVA HISP.

A INFIRMA *huius mundi (* inquit Apoſtolus Paulus *) elegit Deus, vt fortia quæq; confundat*. Quàm autẽ hoc ſit verũ, vel ſaltem ex huius S. Gregorij Prouinciæ tum fundatione, tum quoque progreſſibus liquidò conſtat. Fuit ſiquidem Hiſpanus quidam ſæcularis in Regno Perurano (vulgò del Peru) diues ſatis, atq; Deo, & ſeraphico patri Franciſco deuotus, ſed illiteratus, & omnino idiota: qui, vniuerſa re familiari, atq; ſubſtantia pauperibus euangelicum iuxta conſilium diſtributis, Minoriticum fratrum laicorum habitum Limę in conuẽtu Conceptionis Deiparę Virginis Prouinciæ 12. Apoſtolorum induit. Vbi in inſtructorem, atq; morum magiſtrum religioſum quendam fratrem laicum eiuſdem conuentus hortulanum nactus, tantopere in humilitate, oratione, paupertate, abſtinentia, charitate atq; cæteris virtutibus profecit, vt in inſignem virum,
B atq; eximium religioſum euaſerit. Hic igitur tantus vir, cùm ex plurium relatu inſulas quaſdam longius inde diſtantes, & ab infidelibus inhabitatas, quæ Salomonis dicebantur, ab Hiſpaniæ Regis Philippi II. militibus nouiſſimè inuentas accepiſſet, flagranti quodam ſaluãdarum animarum zelo ductus, cum cariſſimo ſibi magiſtro, quo pacto, quouè modo miſeris illis infidelibus adiumento eſſe poſſet, ſerius agere cœpit. Cumq; poſt elapſos aliquot dies eadem in ſententia perſiſtens, ſe cuiuis labori, ac quibuſuis difficultatibus, imò & ipſimet morti, dummodo votum aſſequeretur, conſtanti animo deuouiſſet: nulla interpoſita mora, huiuſmodi propoſitum executioni mandaturus, facultatem, qua in Hiſpaniam traijcere poſſet, à ſuperioribus petijt. Quam
C tamen, poſtquàm ſecundò & tertiò, quòd ad tantam prouinciam ineptus exiſtimaretur, paſſus eſſet repulſam, Deo auſpice impetrauit. Ea igitur fretus, dum ſæcundioribus ventis, veloci interim carina criſpantes Oceani maris vndas findente, Hiſpaniam petit, in Gallum piratam incidit: à quo poſt plura verbera importunè ſibi illata in mare ſubmergendus proijcitur. Cumq;, diuina ſe protegente virtute, poſt vnam, vel alteram horam iuxta ipſam nauim ab eodem pirata illæſus omnino, atq; ſuperſtes viſus eſſet, indè eductus, atq; ſic madidus, in arca incluſus eſt. Quibus deniq; varijs caſibus, atq; rerum diſcriminibus conſtantiſſimè ſuperatis, Hiſpalim Bæticæ ciuitatem incolumis appulit, indeq; ſoluens Madritum ſe contulit, vbi per aliquot menſes inter
D Prouinciæ S. Ioſephi patres in conuentu S. Bernardini, qui mille paſſibus ab eo oppido diſtat, omnino religioſè, omninoq; ſanctè conuerſatus eſt. Interim tamen omnem mouit lapidem, vt ex R. admodum patris fratris Franciſci Guſmanij generalis Indiarum Commiſſarij facultate Romam, à Gregorio XIII. Pont. max. ſui animi votum impetraturus, accedere poſſet: ſed fruſtra, præfato P. Commiſſario ſibi ob eius imperitiam (laicus enim ipſe frater minus omnino idoneus ad tantam Prouinciam reputabatur) contradicente, imò & præcipiente, vt in ſancti Michaëlis Prouinciam ſe ſtatim conferret: Cui tamẽ interim Deus optimus maximus minimè defuit: nam vt primùm frater ipſe Antonius à ſancto Gregorio (hoc ſiquidem nomine is frater appellabatur)
E iniunctæ ſibi obedientiæ facturus ſatis, præfatam ſancti Michaëlis Prouinciam petijt, vterina præmemorati P. Commiſſarij ſoror, eius religione, atq; compoſitis moribus maximè delectata, quod ille per ſe aſſequi non potuit, id illa ſibi obtinuit. Nactus itaq; pro votis huiuſmodi facultatem, Romam, iam pedes, iam verò triremi vectus conuolauit. Cumq; eò appulſus ſummo Pont. Gregorio XIII. quid in animo haberet, quãhumillimè, atq; ſupplex aperuiſſet, ab eius Beatitudine humaniſſimè receptus, atque ad R.P.F. Chriſtophorũ à Capite fontiũ totius noſtri Ordinis generalem Miniſtrum, vt ſe conſolaretur, deſtinatus eſt. Præfatus ergò R. P. ſuę Sanctitati morẽ geſturus, patẽtes ei li-

ei literas, quibus & fratrum in præfata S. Ioſephi Prouincia delectum habere, & cum A
eo ad huiuſmodi inuentas de nouo inſulas traijcere, ac demum Cuſtodiam ibidem S.
Gregorij nomine iuxta eiuſdem ſummi Pontificis mandatum nuncupandam erigere
poſſet, lubens dedit. Voluit præterea R. idem P. vt F. Narciſſus Ioanni Cathalanus,
& per eius mortem quidam Prouinciæ ſancti Ioannis Baptiſtæ diſcalciatorum Prædi-
cator cognomine Centeno huiuſmodi religioſis, à fratre Antonio ad Indos deducen-
dis in Commiſſarium præficeretur. His literis munitus præfatus frater Antonius à S.
Gregorio Madritum peruenit, præfatorumq; fratrum, iuxta factam ſibi facultatem,
delectum ex tempore habuit, ac tandem Hiſpalim, vbi iuxta alias literas à præfato
P generale Indiarum Commiſſario F. Franciſco Guſmanio ea de re datas, alter dele-
ctorum fratrum nomine Petrus ab Alpharo à cæteris, qui numero erant 25. ſub P. Mi-
noritici Hiſpalenſis conuentus Guardiano eius electionis Præſide in futuræ S. Grego- B
rij Cuſtodiæ Cuſtodem canonicè, idq; inuitè ſatis, ob eius humilitatem, electus eſt, cũ
eo, ſub anno à partu Virgineo 1577. ſe contulit. Quia verò eius fuiſſe mentis præfa-
tum fratrem Antonium à S. Gregorio, vt huiuſmodi Cuſtodiam in Salomonis inſula,
ſiue inſulis erigeret, ſuperius diximus; &, vt ex præſentis deſcriptionis contextu ap-
paret, ea Philippinis in inſulis erecta eſt; aliquis vel nos hallucinatos exiſtmabit, vel
eum de inconſtãtia facilè arguet. Quamobrem pium lectorem pręmonitum volumus,
decreuiſſe quidem fratrẽ Antonium, quòd huiuſmodi Salomonis inſulæ nouiter in-
uentę ferrentur, ad eas penetrare: ſed, quòd id in dubium poſtea reuocatum eſſet,
conſultiſſimè mutaſſe ſententiam. Nactus tandem (vt vnde deflexit ſermo, eò redeat)
frater Antonius nauim, eaq; cum cæteris fratribus conſcenſa nouæ Hiſpaniæ oris
appulit, indeque rectà Mexicum eius patriæ metropolim contendit. Præfata ve- C
rò in nauigatione ſeptem ex pręfatis fratribus peſte, (non abſq; eius ingenti animi do-
lore) ſublatos deſiderauit: Quamobrem patre Cuſtode, fratre ſcilicet Petro ab Alpha-
ro cum reſiduis ſibi religioſis Acapulchicũ portum (Hiſpanicè puerto de Acapulcho)
vt inde rectà Philippinas in inſulas tenderet, petente, frater ipſe Antonius in Hiſpa-
niam nouum fratrum delectum ſecũdò habiturus, atq; inde Romam grauioribus ne-
gocijs cum ſummo Pontifice acturus regreſſus eſt. Quod tamen interim nõ adeò pro-
ſperè illi ſucceſſit: Nam à Gallis piratis in Oceano mari ſecundò captus ſupra modũ
diuexatus, atq; ad arboris malũ, vt plumbeis ſpherulis configeretur, alligatus extitit.
Quod nihilominus vitæ diſcrimẽ ex diuina diſpenſatione ſuperauit. Appulſis ergo an-
no Dñi 1578. fratri Petro ab Alpharo, eiusq; ſocijs Philippinas ad inſulas, earũ Guber
nator de opportuno cõuentu, iuxta mãdatũ à Rege Hiſpanię Philippo datũ, prouiden D
dũ curauit. Ipſi interim fratres ſe præmeditato operi omni poſtpoſita mora quàmdili-
gentiſſimè accingentes, Indicum illius patrię idioma accuratiſſimè didicerunt; & in-
tra nouẽ annorũ ſpatiũ bis 150. millia infideliũ iſtis in partibus Chriſtianorum albo
aſcripſerunt, & plures eccleſias, atque Minoritica domicilia, (de quibus paulò inferius)
apud eos ędificanda curarũt. Cumq; res pręfatis fratribus adeò proſperè in ipſo exor-
dio ſuccederent; maximumq; Chinę Regnum inde peti poſſe accepiſſent; eorum qua-
tuor, frater ſcilicet Petrus ab Alpharo, frater Ioãnes Baptiſta Piſaurienſis, frater Au-
guſtinus à Tordeſyllas, ac frater Sebaſtianus à Beacia conſcenſo, ſub anno Dominicę
natiuitatis 1580. nauigio, poſt octo dierum curriculum ad præfatum Chinæ florentiſ-
ſimum Regnum applicuêre. Sed cognita à Chinis eorum intentione ac voluntate, quę
in catholicæ fidei plantationem, atq; idolatriæ exterminationem tẽdebat, ad celebrẽ E
ciuitatem Machao, quæ Chinæ Regi paret, & à plurimis mercatoribus Luſitanis fre-
quentatur, incoliturq;, ab eius regni Prorege tranſmittuntur. Vbi primùm appulſi, &
eccleſiam ſummo vtriuſq; ſenatus, eccleſiaſtici ſcilicet, & ſæcularis, præcipuè verò
eius Epiſcopi, cui nomen Melchior Aries erat, applauſu cõſtruxerunt; & plurimos ad
Chriſti fidem conuerterũt. Quorum deniq; primarius pater frater videlicet Petrus ab
Alpharo, dum aliam eiuſdem Regni ciuitatem cuiuſdam alterius eccleſię erigendę
cauſa petiturus itinerat, morbo ex defatigatione cõtracto imprędmeditatè correptus
ipſo in itinere interijt. Cuius ſanè mors plurimũ detrimenti, plurimumq; incommodi
nouellę eius patrię plantationi attulit. Dum iſta agerentur, frater Antonius à S. Gre-
gorio

A gorio (de quo ſuprà) Romam ingreſſus apoſtolicas à Gregorio XIII. Pont. max.
literas quibus Prouinciali Prouincię S. Ioſephi apud Hiſpanos, vt huius Cuſtodię Cō-
miſſarium ageret, ſibiq́ue de fratribus opportunè prouideret, præcipiebatur, ex tem-
pore obtinuit; indeq́ue ſoluens per Hiſpaniam, perq́ue Oceanum mare Philippinas in
inſulas eodem anno à Virgineo partu 1580. celerrimo curſu traiecit. Qui poſtmodum,
cognito fratris Petri ab Alpharo, eiuſq́ue ſociorum ad Chinos receſſu, ſummopere do-
luit, nec tantillum quieuit, quouſq; illis adiunctus eſt, ac tandem in nouam Hiſpaniā
grauiora quædam peracturus negotia ab eis reuerſus, ſequenti anno, nempè 1581. ibi-
dem animam cælo reddidit. Interim præfatus Prouincię S. Ioſephi Miniſter, ne tantus
labor à ſuis fratribus feliciter aſſumptus inanis, elumbiſq́ue redderetur, neuè deficien-
tibus operarijs, qui naſcentem hanc Cuſtodiam opportunè excolerent, quod tam feli-
B ci, celeriq; ſucceſſu initiū ſumpſerat, id languido progreſſu aliquādo tandē periret, bis
totidē fratres ex cōmiſſa ſibi Prouincia, diuerſis tamen tēporibus, ad Philippinas iſtas
inſulas deſtinauit. Quorū denique fratrū auſpicijs nouellæ illæ plātulæ egregiè pullu-
lantes, tot tantoſq́ue in fide catholica fecerunt progreſſus, vt S. in Chriſto patrē Sixtū
V. Pont. max. ad huiuſmodi Cuſtodiā in Prouinciam ſub antiquiori S. Gregorij titulo
anno à Chiſto nato 1586. Philippo eius nominis II. Hiſpaniarū Rege id quoq; inſtan-
tius procurante, euehendā induxerint. Idq; apoſtolicū ſubſequēs breue facilè indicat.

*Sixtus Papa V. ad perpetuam rei memoriam. Dum ad vberes fructus, quos religioſæ perſonæ,
præſertim verò fratres Minores de Obſeruantia Diſcalciati nuncupati, Cuſtodiæ S. Gregorij in
inſulis Philippinis Indiarum Occidentalium, quaſi in agro Dominico ſeduli operarij, ad Dei glo-
riam, & ſpiritualem ſalutem populorum in remotiſſimis terris degentium, & magno à nobis lo-*
C *corum interuallo diſiūctorum, aſſiduè ſua induſtria, Deo iuuante, colligunt, conuertimus oculos no-
ſtræ mentis; dignum quin potius debitum reputamus, vt ad eorum commodum, & propagationem
apoſtolici fauoris gratiam benignè impartiamur, eoſq́; amplioribus priuilegijs decoremus, præſer-
tim cùm id à nobis pijs catholicorum Regū votis poſtuletur. Sanè cariſſimus in Chriſto filius no-
ſter Philippus Hiſpaniarū Rex catholicus, tam ſuo, quàm dilectorum filiorum Cuſtodis, & alio-
rū fratrū Cuſtodiæ S. Gregorij in inſulis pradictis nominibus nobis expoſuit, ꝙ aliàs fratres Pro-
uinciæ S. Ioſephi eiuſdē Ordinis in Regnis Hiſpaniarū inſtitutæ; à qua Cuſtodia S. Gregorij prædi-
cta depēdebat, in Capitulo nuper in oppido de Cadahalſo Toletanæ diœceſis prouidè cōſiderantes
ſe non poſſe huiuſmodi Cuſtodiam ſine notabili ſua diminutione ſuſtinere propter continuas fratrū
miſſiones, quas ferè annuatim facere cogebantur; nec Religionem in illis partibus propagari, aut
nouas domus, ſeu conuentus fundari, & inſtitui poſſe niſi Cuſtodia prædicta in Prouinciam erige-*
D *retur; decreuerūt nobis humiliter ſupplicare, quatenus Cuſtodiam prædictā Prouinciæ nomine de-
corare, aliàſque in præmiſſis opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igi-
tur, qui etiam ex dilecti filij Franciſci Gonzagæ Miniſtri generalis totius Ordinis de Obſeruan-
tia inſinuatione accepimus propter huiuſmodi erectionem nulli præiudiciū inferri, ac Cuſtodiæ
prædictæ patres ſub debita regulari Obſeruantia magno cum fructu gratum Deo famulatum præ-
ſtare, eos condignis fauoribus exornare volentes, nec nō Miniſtrū, & fratres prædictos & eorum
quemlibet à quibuſuis excōmunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, alijſq́; eccleſiaſticis cēſuris,
& pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati
exiſtunt, ad effectū præſentiū duntaxat cōſequēdū, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cen-
ſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, Cuſtodiā S. Gregorij ꝑdictā in Prouinciā Diſcalcea-
torū S. Gregori in inſulis Philippinis de cætero nūcupandā; ita ꝙ deinceps per vnū Miniſtrū Pro-*
E *uincialē ab ipſius Prouinciæ fratribus in eorū Capitulo prouinciali ad inſtar aliarū Prouinciarū
eiuſdē Ordinis eligendū, ſub obedientia tamē Miniſtri generalis totius Ordinis fratrū de Obſer-
tia prædictorū, ac Cōmiſſarij generalis Indiarū in Curia Regis prædicti pro tēpore reſidentis, at-
que eorū Cōmiſſariorū ad prædictā Prouinciā ſpecialiter deputatorū ſeu deputādorū, ꝓut ſunt &
aliæ earundē partiū Prouinciæ, regi, & gubernari debeat, authoritate apoſtolica tenore præſentiū
erigimus, & inſtituimus; dictæq́; ſic erectæ Prouinciæ, illiusq́; pro tēpore exiſtenti prouinciali Mi-
niſtro, & ſingulis fratribus, vt omnibus & quibuſcunq́; priuilegijs, facultatibus, immunitatibus,
exemptionibus, libertatibus, fauoribus, gratijs & indulgentijs etiam ſpiritualibus, quibus cæteræ
dicti Ordinis Prouinciæ hactenus vbilibet inſtitutæ, & exiſtentes, earumque Miniſtri prouin-
ciales, & ſinguli fratres tam de iure, quàm conſuetudine, aut aliàs quomodolibet vtuntur,*

potiuntur,& gaudent,vti,potiri,& gaudere liberè,& licitè valeant,authoritate,& tenore præ- A
dictis concedimus,& elargimur , Decernentes Cuſtodiam prædictam in Prouinciam ſic erectam
pro tali haberi,& ,vt præfertur,regi & gubernari deinceps debere , necnon pro tempore exiſtenti
dictæ Prouinciæ S. Gregorÿ Miniſtro prouinciali, vt tam in ipſis inſulis Philippinis, quàm in alÿs
quibuſuis terris & locis Indiarum prædictarum,ac Regnorum de la China nuncupatorum, in qui-
bus conuerſio Gentilium ad fidem catholicam commodè curari , & tractari poterit , nouas domos,
& conuentus pro fratribus dicti Ordinis recipiendis ad Dei laudem , & gloriam,noſtra aut Rom.
Pont.vel Ordinariorum locorum,aut cuiuſuis alterius licentia minimè requiſita,fundare,& inſti
tuere,eoſque ad inhabitandum recipere,& fratres in illis introducere liberè & licitè valeat , fa-
cultatem,authoritate,& tenore ſimilibus impartimur:ita tamen, vt Miniſter prouincialis Pro-
uinciæ nouiter erectæ huiuſmodi à fundatione,& inſtitutione nouarum domorum , & conuentuũ
in Malaca , & de Sian , ac de Cochin Chinæ Regnis ſiue prouincÿs, & eorum dominÿs, nec non B
terris illis , & locis , ad quæ dudum dictus Franciſcus generalis Miniſter quoſdam alios fratres
etiam Minores de Obſeruantia Prouinciæ Portugaliæ,ſeu Cuſtodiæ S. Thomæ in Indÿs Orientali-
bus inſtitutæ pro erigenda alia Cuſtodia in poſterioribus Regnis, ſeu prouincÿs, ac eorũ dominÿs
prędictis cum ſuis patentibus literis deſtinauit,cuius commiſſio & authoritas ſalua ſit,& eſſe cen
ſeatur,omnino abſtineat ,nec in domibus , aut conuentibus in ciuitate Malaca , aut locis prædi-
ctis iam fundatis,& inſtitutis,vel cum fratribus,& perſonis in illis degentibus ſe vllatenus in-
tromittat;aliamuè in eas,& eos iuriſdictionem,aut ſuperioritatem exercere præſumat. Præterea
vniuerſis & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus verè pænitentibus & confeſſis, ac ſanctiſſi
mo Euchariſtiæ ſacramẽto refectis,qui aliquã ex eccleſÿs Prouinciæ prædictæ erectis,ſeu erigẽdis
in duabus anni feſtiuitatibus per Prouincialẽ pro tẽpore ſpecificãdis à primis veſperis vſq;ad occa
ſum ſolis earundẽ feſtiuitatũ ſingulis annis perpetuis futuris tẽporibus deuotè viſitauerint,& ibi C
pro Chriſtianorũ Principũ cõcordia,Gentiliũ conuerſione,hæreſum extirpatione,ſanctæq; matris
Eccleſiæ exaltatione pias ad Deũ præces effuderint,quoties id fecerint,plenariã omniũ,et ſingulo-
rum peccatorũ ſuorũ indulgentiã,& remiſſionem miſericorditer in Domino cõcedimus, & elar-
gimur, necnõ præſentes literas nullo vnquã tẽpore de ſurreptionis, vel obreptionis vitio, aut in-
tentionis noſtræ,vel quopiã alio defectu,etiam ex eo quod aliàs Prouincia,illiuſque fratres vocati
non fuerint,aut erectio huiuſmodi extra generale Capitulũ ipſius Ordinis facta fuerit,notari,im
pugnari,vel aliàs inualidari nullatenus poſſe,ſicque per quoſcunq; Iudices,& Cõmiſſarios,etiam
S.R.E.Cardinales,aut cauſarũ palatÿ apoſtolici Auditores ſublata eis,& eorũ cuilibet quauis ali-
ter iudicãdi,& interpretãdi facultate,& authoritate,iudicari debere,irritum quoq; & inane ,ſi
ſecus ſuper his à quoquã quauis authoritate ſcienter,vel ignorãter cõtigerit attẽtari. Nõ obſtante
fel.rec.Greg. PP.XIII.in generali Cõcilio Lugdunẽſi edita,qua expreſſè cauetur,ne cuiuſuis Ordi D
nis Mendicãtes domos ad inhabitandũ de nouo recipere valeãt abſq; Sedis apoſtolicæ licentia ſpe
ciali,ac alÿs diuerſorũ Romanorũ Pontificũ noſtrorũ prædeceſſorũ,quòd regulares dicti,& cuiuſ-
uis Ordinis in partibus huiuſmodi trãſmarinis,præſertim Indiarũ pro tẽpore degẽtes ſub obediẽ-
tia Miniſtrorũ Prouinciarũ citeriorũ omnino ſubſint;ac reliquis apoſtolicis, nec nõ in alÿs etiam
generalibus,ſeu prouincialibus,& ſynodalibus Cõcilÿs editis ſpecialibus,vel generalibus cõſtitu-
tionibus,& ordinationibus,ac etiã iuramẽto,cõfirmatione apoſtolica,vel quauis firmitate alia ro
boratis,ſtatutis, & cõſuetudinibus,priuilegÿs quoq; indultis & literis apoſtolicis eidẽ Ordini, il
liuſq; Prouincÿs antiquitus erectis,necnõ ſuperioribus & perſonis ſub quibuſcunq; tenoribus &
formis,& cũ quibuſuis etiã derogatoriarũ derogatorÿs,alÿſq; efficacioribus , & inſoliti clauſulis
irritãtibuſq; & alÿs decretis,etiã motu proprio,& ex certa ſciẽtia,ac de apoſtolicæ poteſtatis ple
nitudine,necnõ cõſiſtorialiter,& de fratrum noſtrorũ conſilio quomodolibet in genere vel in ſpe E
cie cõceſſis,confirmatis,approbatis,& innouatis,etiam de nõ erigẽdo Cuſtodiã in Prouinciã, niſi
certũ & determinatũ domorũ,ſiue conuentuũ numerũ contineat . Quibus omnibus,etiã ſi de il-
lis,eorumq; totis tenoribus ſpecialis,ſpecifica,& expreſſa mẽtio habenda,ſeu quauis alia expreſſio
vel exquiſita forma ad hoc ſeruãda foret,tenores huiuſmodi,ac ſi de verbo ad verbũ,nihil penitus
ommiſſo,& forma in illis tradita obſeruata,inſerti forent,præſentibus pro expreſſis habẽtes , illis
aliàs in ſuo robore permanſuris,hac vice duntaxat ſpecialiter,& expreſſè derogamus, cæteriſque
contrarÿs quibuſcunque.Datum Romæ apud S.Petrum ſub annulo Piſcatoris.Die 15.Nouembris
1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Conſtat itaq; vniuerſa hæc neophyta Prouincia ex ſex conuẽtibus,& doctrinalibus

A 14.domibus. A cætero præfatæ huic Prouinciæ,cuius ſigillum diui Gtegorij Papæ ac Eccleſiæ Doctoris,cuius ſiniſtro lateri diaconus , dextro verò ſubdiaconus aſtant, Sacrũ ante Crucifixi imaginem facientis iconem,ſequentesque literas.SIG. PROVINCIÆ. S. GREGORII . PHILIPPINARVM . ET . CHINAE. papyro imprimit,puerum Ieſum graphicè depictum,quòd eius imago floribus,ac roſis contecta,arcaque recondita à primis iſtarum inſularum inuentoribus in expugnatione ciuitatis Zubuacæ (Indicè Zubu)fortè fortuna,non tamen præter miraculum(niſi me mea opinio fallat) inuenta fuerit,antepoſitum volui.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Manilæ. Conu. I.

STATIM vt præfati religioſiſſimi fratres Petrus ab Alpharo primus huius Prouinciæ Cuſtos,eiusque ſocij Manilam Philippinarũ inſularum metropolim ingreſ-
B ſi ſunt,hunc conuentum,Dominæ noſtæ de Angelis ſacrum,quem & 16.fratres ſat cõmodè inhabitant, regio ex ærario eius ciuitatis Gubernator ipſis erigendum curauit. Contigit autem id ſub anno Dominicæ incarnationis 1578.Præfata verò ciuitate Manila ex furibundo incendio infra duarum tantùmmodo horarum ſpatium,quòd cuncta eius ædificia lignea eſſent,in cineres redacta , & hic quoque conuentus incineratus eſt.Dat nihilominus operam pius Manilanus ſenatus,vt tum reliqua ædificia,tum quoque præfatus hic conuentus ex lapidibus reædificentur. Quod tamen inæſtimabili abſque impenſa,lapidicinis longius ab ea diſtantibus, fieri non poterit.

De conuentu Dominæ noſtræ de Angelis Machao. Conu. II.

C MACHAO ſpatioſi Regni Chinæ continenti(hoc terrã firmam vulgò vocant) propinqua,ac mercimonio inſignis ciuitas à Luſitanis incolitur , plurimisq; tũ eccleſijs,tum quoque xenodochijs & monaſterijs cohoneſtatur. Ad hanc itaque ciuitatem ſtatim vt religioſus pater frater Petrus ab Alpharo, primus iſtius Prouinciæ Cuſtos à Chinis tranſmiſſus extitit,præſentem conuentũ à 12. fratribus plerunque inhabitatũ,tũ loci Epiſcopo,tum quoque reliquo ſenatu ſibi ſummè fauentibus,in Dominę noſtræ de Angelis honorẽ conſtruendũ curauit.Contigit autem id ſub anno 1579.

De conuentu S. Matthæi extra Mexicum. Conu. III.

AEDIFICARANT ſibi 12.illi patres primi catholicæ fidei in noua Hiſpania præcones(de quibus in S.Euangelij Prouincia fuſius) conuentulũ,ſiue potius
D eremitorium,Apoſtolo Matthęo ſacrum,ad ſextum à celeberrima ciuitate Mexico lapidem, ex quo infidelibus illis populis Chriſtum prædicaturi ſtatis temporibus prodibant.Hoc tamẽ poſtmodũ ab eorũ ſucceſſoribus derelictũ diligens P.F.Petrus à Mõte, qui ex S.Ioſephi apud Hiſpanos Prouincia cũ delecta fratrũ manu ad has partes Commiſſarius conuolarat,ſub anno 1580.occupauit,reſarciuit,huicq;tũc Cuſtodię adiecit.

De conuentu SS. Coſmæ & Damiani Mexici. Conu. IIII.

PROGRESSVRVS ad 300.milliaria vltra præfatam ciuitatem Mexicum religioſus F.Petrus à Monte(de quo ſtatim ſuperius)vt infidelibus quibuſdam populis catholicam fidem illis omnino incognitam annuntiaret,fratrem Franciſcum Sellez ſibimet in Commiſſariatus officio ſuffecit.Ille igitur,vt erat diligens,hunc conuentum
E intra præfatæ ciuitatis Mexicanę mœnia in SS. martyrum Coſmę & Damiani honorẽ ex publicis,priuatisq; ciuiũ facultatibus eodẽ anno 1580.à fundamentis erigi,perfici,atq; huic tũc Cuſtodiæ anecti fecit.Cõmorãtur frequẽtius hoc in loco 20.fratres.

De conuentu Caſerenſi. Conu. V.

AD centum & quinquaginta milliaria à præfata ciuitate Manila , ea in regione, quæ Camaries Indicè nuncupatur , non vulgare oppidum ab Hiſpanis ſimul & Indis inhabitatum,cui Caçeres vulgò nomen eſt,ſurrigit:intra cuius ambitum pręſens conuentus,à 12.fratribus plerunque incultus,tum ex regijs , tum quoq; ex Hiſpanorum ibidem degentium facultatibus ſub eodem anno 1582.ædificatus extitit.

De conuentu Minoritico Populæ de Angelis. Conu. VI. A

CVM frater Michaël Talabricanus (vulgò de Talauera) apoſtolici Commiſſariatus munere hac in Prouincia, tunc verò Cuſtodia fungeretur, ſibiq́ue eius ciuitatis, quæ Angelorũ Popula nuncupatur, accolæ ſupra modũ afficerẽtur, ne nactam eius ampliandæ occaſionem prætermittere videretur, hunc conuentum, à 16. fratribus plerunq; incultum, ſub S. Frãciſci inuocatione, ſub anno à partu Virgineo 1585. ex vltrò ſibi oblatis à ciuibus eleemoſynis intra præfatæ ciuitatis ſepta conſtruxit.

De hoſpitali S. Annæ Manilæ.

MAGIS, magisq́ue ſibi deuincturi tum Manilanos, tum quoque circumuicinos Indos de nouo ad fidem conuerſos huius Prouinciæ fratres hoc xenodochium, S. B Annæ ſacrum, ad eos ſuis in infirmitatibus curandos, ſub anno Domini 1580. ædificãdum curarunt. In quo & illud mirabile ſingulis diebus accidit, quod videlicet, cùm nihil annui redditus habeat, 200. nihilominus vtriuſq́ue ſexus infirmos perpetuò ſuſtentet. Quod ſanè diuinæ prouidentiæ, atq; diligenti, vnius vel alterius fratris, qui eius curam gerit, tribuendum venit. Nec illud ſilentio prætereundum eſt, quod ſcilicet, hac patria medicamentorum penuria laborante, ſimplex quidam frater laicus in tantam venerit ex naturali quodã inſtinctu ſuperioribus hiſcè diebus herbarum cognitionẽ, vt exterarum medicinarum nihil penitus deſiderari poſſit. Gaudet tandem præfatum hoc xenodochium pleniſſimis quatuor per annum iubileis, alijſq́ue apoſtolicis fauoribus tum in ſe accedentium, tum quoq; in huius Prouinciæ fratrum fauorem à ſanctiſſimo Sixto V. Pont. max. ſibi anno Dominicæ incarnationis 1586. conceſſis, prout C ex ſequenti apoſtolico breui facilè patet.

Sixtus Papa V. vniuerſis chriſtifidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem, & apoſtolicam benedictionẽ. De ſalute gregis Dominici pro paſtorali nobis diuinitus iniuncta cura ſolicitè cogitantes, Religioſos illos, qui ſolicitudinẽ noſtrã adiuuantes in conuertendis ad Domini noſtri Ieſu Chriſti fidem Gentilibus piam, & efficacem operam impendere non deſiſtunt, ſpiritualibus muneribus libenter proſequimur; vt eò libentius in tam pio inſtituto perſeuerantes, tandem poſt huius vitæ curriculum, tanquam ſerui boni & fideles in gaudia cæleſtia ab ipſo omnipotente Domino recipi mereantur. Cùm itaque, ſicut accepimus, dilecti filij fratres Diſcalciati de Obſeruãtia Prouinciæ S. Gregorij in Indijs, & Inſulis Philippinis in Gentilium conuerſione maximè laborent, & Spiritus ſancti gratia multùm proficiant: Nos eorum pia ſtudia intimo cordis affectu complectentes, illoſq; ſpecialibus fauoribus & gratijs proſequi volẽtes: vniuerſis & ſingulis dicti Ordinis re D *ligioſis, qui pro Chriſti amore, & obedientiæ merito conuerſioni huiuſmodi Gentiliũ in dictis Indiarum partibus procurandæ ſe accinxerint, apoſtolica benedictione benedicimus, nec non ipſis tam die, quo in ipſas Indias peruenerint, ſi confesſione præuia ſanctiſsimam communionem ſumpſerint, nec non in mortis articulo, ſi contriti & confesſi, aut cum propoſito confitendi in itinere, ſeu in ipſa conuerſione deceſſerint, plenariã omniũ ſuorũ peccatorũ indulgentiã, & remiſsionẽ miſericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Præterea omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus verè pœnitẽtibus & confeſsis, ac ſacra cõmunione refectis, qui aliquã eccleſiarũ, aut domorũ dictorũ religioſorũ in Indijs prædictis conſiſtentiũ die 2. Auguſti, nec non ijs, qui eccleſiam ſub inuocatione S. Annæ hoſpitalis Indorũ in ciuitate Manila à fratribus Diſcalciatis S. Franciſci fundati, in quo, vt accepimus, & animæ & corpora ſumma cũ charitate curãtur, in vna feſtiuitatũ infraſcriptarũ, videlicet Epiphaniæ, Cõceptionis B. Mariæ virginis, omniũ Sanctorũ* E *à primis veſperis vſq; ad occaſum ſolis dierũ huiuſmodi ſingulis annis deuotè viſitauerint, & ibidẽ pro Infideliũ cõuerſione, ac ſanctæ matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deũ preces effuderint, quo die prædictorũ id egerint, plenariã pariter omniũ ſuorum peccatorũ indulgentiã, & remisſionẽ miſericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Inſuper vt fideliũ deuotio erga eccleſiã dicti hoſpitalis in dies magis augeatur, ipſis fidelibus, qui ſingulis ſecũdis, quartis, & ſextis ferijs Quadrageſimę tria altaria eccleſiæ S. Annæ prædictæ, aut vnũ, ſi plura nõ adſint, deuotè viſitauerint, & ibi, prout vnicuique deuotio dictauerit, orauerint, quoties id egerint, centũ dies, nec non benefactoribus, & curã infirmorũ gerẽtibus, ac illis, qui ex propria voluntate dicto hoſpitali, ſeu pauperibus in illis degentibus interuenerint, quoties aliquod pij operis circa præmiſſa exercuerint,*

A *ſint,toties 25.de iniunctis eis,ſeu aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs miſericorditer in Domino relaxamus. Denique omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus, qui fauorem, & auxilium religioſis prædictis, & alijs miniſtris ſacri Euangelij illos ab vna parte ad aliam, ad quam v ſuis ſuperioribus miſsi fuerint, ducendo, aut aliàs quomodolibet circa miniſterium conuerſion ſi præſtiterint,nec non ijs,qui Indos ab iniurijs,& vexationibus eis illatis defenderint, ac qui eis bona exempla præbuerint, 25.annos, & totidem quadragenas de eiſdem pœnitentijs miſericorditer in Domino relaxamus. Præſentibus ad 20.annos ab earum publicatione computandos dumtaxat valituris. Datum Romæ apud S. Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 8. Nouembris 1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.*

Habet prætereа (vt prẹfati ſumus) hæc Prouincia Minoriticas 14. domos eadem per inſulas Philippinas diſperſas, quarum quẹlibet à tribus Minoritis inhabitatur, & B eccleſiam ad quam Indi ſacris interfuturi, Deique verbum audituri conueniunt, ſibi adiunctam habet, ſuntque ſequentes.

		Titaina	*Moronlica*
Pilana	*Nacharlamenſis*	*Lumbana*	*Taiabenſis*
Ilocenſis	*Parigacinunica*	*Valaianica*	*Mindorica*

Reliquarum verò quatuor domorum, quòd earum nomina me omnino prætereant, meminiſſe non potui,ſed ea omittere coactus ſum.

CVSTODIA S. FRANCISCI
C
DE MALACA.

CVM hæc Cuſtodia ad Prouinciam ſancti Thomæ apud Indos Orientales exiſtentẽ ſpectet,ſubq; illius ſignis militet,in prẹfatæ Prouinciẹ calce deſcribẽda veniebat, verumtamen, cùm paucis ab hinc annis erecta fuerit, in lucemque prodierit, ideo hunc penultimum locum ei aſſignaui. Anno itaque à lætabunda Chriſti natiuitate 1577.Pontificatus vero Gregorij XIII. anno 5. ſub inuictiſſimo Hiſpaniẹ Rege Philippo eius nominis II. aliquot Franciſcani Cuſtodiẹ S.Gregorij patres,animarum ſalutem maximè anhelãtes, ad Philippinas inſulas à noua Hiſpania 6654 milliarijs diſtantes traiecerũt, atque ad Manilam vſque ciuitatem epiſcopali Sede, regioque Concilio inſignem penetrarũt:indeque ſoluentes Macau, quẹ earũ- D dem inſularum ciuitas eſt,diſtatque à præfata Manila 600. paſſuum millibus,à Malaca verò 1500.ſed à Cantone 60.ſe contulêre; vbi & Minoriticum conuentum ex tempore ædificarunt.Cumq; ſe nec oleum, nec operam amiſiſſe conſpicerent, vlterius per 1500.milliaria procedentes Malacam celebrem ciuitatem peruenerunt,inibique aliũ ſecundum conuentum, currente anno Domini 1581. ſibi ædificandum curarunt.

Sub anno verò Domini 1584.dum Hiſpaniæ Prouincias pro officio luſtrarem, vnus ex præfatis fratribus Malaca cùm patris Cuſtodis,cæterorumque fratrum literis ſoluens ad me venit rogans,vt aliquot fratres, qui Malacanum conuentum de nouo erectum,imò & quamplures alios breuiſſimè Dei beneficio erigendos, inhabitarent, eò tranſmittere vellem.Cuius igitur petitioni dum annuere intendo,adeſt præfati Regis Philippi mandatum,quo conſultiſſimè præcipit,vt qui à me Malacam mittendi fue- E rint fratres,non ex Hiſpanis Caſtellanis,ſed ex Luſitanis aſſumendi veniant:quandoquidẽ Malaca non ad Occidentales,ſed ad Orientales Indias Portugaliẹ Regno ſubiectas ſpectat. Quamobrem eius Maieſtati morem geſturus,datis patentibus literis,electos ex diſcalciatis Portugaliæ Prouincijs 20.probatos patres,quorũ 13.eò rectà tetẽderunt,alij verò 7.ne nauigium ſupra modum grauaretur,verſus S.Thomæ Cuſtodiã iter ſuũ direxêre, ad eandẽ ciuitatẽ Malacam ex celeberrima Luſitanorũ ciuitate Olyſippone,prẹfato anno 1584.deſtinaui.Horum 13.illi ſcilicet,qui rectũ iter tenuerunt, incolumes omnino ſub vno patre Cuſtode (vt ſtatim patebit)5.Octobris (quæ ſeraphici patris Franciſci feſtum immediatè ſepuitur) eiuſdem anni Malacã applicuêre.Quia verò tum præfata Philippi II.regia Maieſtas, tum quoque eius Conſiliarij in id maxi-

mè proponebant,vt videlicet Malacanus conuẽtus,atque cæteri de nouo in gyro ædi- A
ficandi ex præmemorata S. Thomæ Coſtodia ſiue potius Prouincia dependerent,aſci-
tis mecum grauioribus aliquot patribus decreui, atque edita lege caui, vt huiuſmodi
Malacanus conuentus, quem cæteri in poſterum ædificandi tamquam eorum princi-
pem ſuſpecturi ſunt,in Cuſtodiam ſub titulo S. Franciſci de Malaca erigeretur, atque
ſub Cuſtodiæ S. Thomæ ſignis militaret. Statui præterea, vt qui ad præfatæ Cuſtodiæ
S. Thomæ clauum ſederit,ille Malacanæ Cuſtodię de religioſis fratribus, euangeliciſ-
que Eccleſiaſtibus, deque patre Commiſſario, qui ei inuigilet, opportunè prouideat.
Cæterùm antequam præfati 20. fratres ex Portugalia ſoluerent,eos ad me nocte qua-
dam vocaui,atque præmiſſa concione ad pacem inter ſe ſeruandam, & ad tantum iter
viriliter aggrediendũ,inſuper & ad exponenda pro propaganda illis in partibus Chri
ſti fide, proque conuertendis infidelibus illis populis cuiuis diſcrimini propria cor- B
pora,pro modulo hortatus ſum. Interim tamen volui, quatenus tandem omnia ordi-
natè fierent,vt omnes ſimul me præſente vnum ex ſe ipſis religerẽt,qui cæteris in Cu
ſtodem præeſſet. Qui tandem de communi conſenſu (per ſecretum tamen ſcrutinium)
venerabilem patem,fratrẽ Didacũ à Conceptione Prouinciæ Arrabidorum in Portu-
galia (de qua ſuprà) ſacerdotem atque prædicatorem in ſui Pręlatum & Cuſtodem
elegerunt, ſibique omnimodam obedientiam polliciti ſunt. Cui quoque ego paten-
tes meas litteras ſubdatum Olyſipponis 13. menſis Martij,anno verò Domini 1584.
dedi,omnimodamq; meam auctoritatẽ,qua eadẽ, quę ego illis in partibus facere poſ-
ſem,ſi pręſens adeſſem,& ipſe pręſtare valeret,impertitus ſum. Inſuper & quęcunq;
priuilegia cęteris Pręlatis,qui ad Indos tum Occiduos, tũ quoq; Oriẽtales huc vſque
ab apoſtolica Sede conceſſa,ex facta nobis ab eadem Sede apoſtolica authoritate, elar C
gitus ſum. Vt igitur primum huiuſmodi 12. fratres Malacam appulêre, meaſq; paten
tes literas Cuſtodiæ S. Gregorij patribus obtulêre, illi omni poſtpoſita mora parentes
loco ceſſerunt,propriamq; Prouinciam remearunt. Fuerunt præterea præfati fratres
à reuerendiſſimo eiuſdem ciuitatis Malacanæ Epiſcopo, atque à cęteris Chriſtianis
quamhumaniſſimè excepti,atq; maximo applauſu, maximaque pompa in conuentũ
introducti. Nec dubium eſt,quin vberrimos fructus in Dominicum horreum inferant,
illaturiq; ſint: cùm interim nec laboribus,nec vitæ diſcriminibus parcãt, vt quàmplu
rimos ex illis Gentilibus Chriſto lucrifaciant. Eodem quoque anno religioſiſſimus pa
ter frater Martinus Loiola plurimis à Sede apoſtolica, eodẽ Gregorio XIII. Pont.
max. tum fauoribus, tum quoque gratijs cumulatus,ex vrbe Roma in Portugaliam,
inde,nacta opportunitate,Malacam vſque cum ſocijs penetraturus,vt ſibi ad ampliſſi- D
mum Chinæ Regnum aditum parare poſſet, conceſſit. Hunc poſtmodum tantum
patrem venerabilis pater frater Ioannes Baptiſta Piſaurenſis cum apoſtolicis Sixti V.
Pont. max. litteris,atque aliquot ſocijs,licèt ſenio confectus,ſub præſenti anno Domi-
ni 1587. ſequutus eſt. Quamobrem nobis de huiuſmodi promotione,atque ſucceſſibus
benè ſperandum eſt: immo & pollicemur ſeraphicã noſtrã Religionem maximos pro-
greſſus præfato in Chinę Regno apud illos idolatras,atq; ſuperſtitioſos homines bre-
ui tempore facturam: Nam ex Malaca,& ex Macau præfatis ciuitatibus facilis ad eos
patet acceſſus. Conſtat ſiquidem pręfata hæc Cuſtodia S. Franciſci de Malaca ex vni-
co tantùm conuentu, huiuſmodique dignitatem ſub anno Dominicæ incarnationis
milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto primùm aſſequuta eſt. Quamuis enim
quæ dicturi ſumus, ea nihil noui præfatis addant: nihilominus, vt conſuetum morem E
teneamus,ſubiectum conuentum his annectere voluimus.

De conuentu matris Dei Malacæ.

MALACA (vt ſuprà meminimus) Orientalis Indię ciuitas eſt, eaque celeberri-
ma,diſtatque à Philippinis inſulis 900. milliarijs. Ad hanc igitur ciuitatem cùm
ex præfatis inſulis aliquot tunc Cuſtodiæ,nunc verò Prouinciæ ſancti Gregorij patres
ſub Dominicæ incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo primo feliciter
traieciſſent, hunc conuentum,ſanctiſſimæ matri Dei ſacrum, intra eius mœnia ex di-
uerſis fidelium eleemoſynis,eodem anno ædificatum curarunt: vbi & quàmplurimos

ex Mala-

A ex Malacanis gentilibus,ſuis concionibus,ſuiſque adhortationibus ad Chriſti fidē conuerterunt,atque ſuaui eius iugo colla ſubmittere coëgerunt. Cùm verò poſt elapſum triennium ab huiuſmodi ędificatione,nempe anno Dominicę incarnationis milleſimo quingenteſimo octuageſimo quarto huiuſcemodi patres, noſtris literis obedientes, loco cedere cogerentur, præfatus hic conuentus, qui S. Gregorij Cuſtodiæ prius ſubiacuerat, in Cuſtodiæ S. Thomæ Orientalis Indię ſub propriæ Cuſtodiæ titulo (vt patuit) ius ceſſit: atq; ab eo temporis impræſentiarum vſq; à 25.fratribus,vel circiter,inhabitatur. Nam præfati illi 20. Luſitani fratres aliquibus bonæ indolis,optimæq; ſpei adoleſcentibus Minoriticum habitum contulêre. Nec facilè explicari poſſet, quot ex idolatris ſuperſtitioſiſq; illis Gentilibus ab iſtis fratribus fidelium albo aſcripti ſint.

B

CVSTODIA BRASILIS.

HÆC Cuſtodia etſi ad Prouinciã ſancti Antonij in Portugalia pertineat, cùm regio tamē,in qua ſita eſt,ad Orientalē Indiã vergat,cumq; beati Thomæ Apoſtoli,cui huiuſmodi India in ſortem prædicationis obuenit, præſentia dignata ſit, in fine Prouincię S. Thomæ etiam deſcribenda veniebat, verũ tamen cũ etiã nouiſſimè in lucem prodierit,ideo hũc ei nouiſſimũ locũ aſſignare volui. Blaſilis itaq; vbi pręſens Cuſtodia exiſtit ampliſſima, fertiliſſimaque regio eſt, inſuper & temperatiſſima, atque ſupra modũ amœna, cùm Antarcticũ polũ ad octo tantùm gradus ſupra ſe eleuatũ habeat & ſaccharo,bombyce,quadamque radice à beatiſſimo Apoſtolo Thoma (vt communis traditio vult) olim adinuenta,ex qua exſiccata atq; contrita farina ad conficiēdum panem ſat bona educitur,& agreſtibus arborum fructibus viſu pulchris, ad veſcē-
C dum ſuauibus,totoque anno ex virentibus ramis pendentibus abũdet:& in plures Prouincias diſcecta ſit. Quòd verò vitibus & frumento careat,id non patriæ vitio (eſt enim ad vtrunque aptiſſima) ſed Luſitanorum artificio tribuendum eſt. Hi enim bolum attendentes(ex vno ſiquidem tantùm Pernamburcenſi portu 60.onerariæ naues tum ſaccharo,tum quoque bombyce onuſtę in Portugaliam traiecturæ ſingulis annis ſoluũt) terræ portionem,quę vel vitibus,vel frumento ſubiacere poterat, circa arundines, ex quibus ſaccharum exprimitur,producendas occupata volunt. His accedit facilitas, qua tum vinum,tum quoque triticum ex Portugalia in Braſilem infertur. Nam id itineris,quod inter iſtum & illam intercedit,duorum menſium ſpatio ad ſummum nauigio conficitur. Patria interim eius regionis gens Gentilis eſt, idolorumque ſuperſtitioni ſummopere dedita,inſuper & bellicoſiſſima,& in ſagittandi arte peritiſſima;ſed ad ca-
D peſſenda catholicę fidei myſteria minus apta. Nihilominus tamen de eius ad Chriſti fidem conuerſione, idque fratrum noſtrorum cura multa nobis pollicemur. Præterea cùm hęc regio non multum ab æquinoctiali diſtet, noctes diebus pares ferè per totum annum habet. Idque in cauſa eſt, vt maxima temperie(vt prędiximus)potiatur. Carnibus interim ſapidiſſimis,atque diuerſi generis piſcibus, limpidiſſimiſque aquis & ſupra modum ſaluberrimis affluit. Quæ verò de patrij frumenti defectu dicta ſunt, ea de vnica tantũ Pernãburcenſi prouincia intellecta volumus: Nã reliquæ Braſilenſes prouinciæ,cũ ad producendũ ſaccharũ eæ minus aptæ ſint,triticũ abundantiſſimè ferunt. Cũ itaq; anno ſupra memorato 1584. ab humano genere redēpto apud Luſitanos agerē,placuit diuinæ bonitati,cuius viæ inueſtigabiles,& iudicia incomprænhenſibilia ſunt, vt quod à multis annis per Chriſtianos huiuſmodi Braſilem inhabitantes maximè af-
E fectabatur,id aliqua ex parte concluderetur. Cùm enim illi aliquot ex ſeraphica Religione noſtra fratres ad ſe mitti inſtantius aliquãdo curaſſent,nec id aliquas ob difficultates aſſequi potuiſſent; tanta fuiit ſtrenui Ducis Georgij Alburquerquij ſolicitudo, vt catholicus Hiſpanię Rex Philippus eius nominis II. datis literis mihi præceperit, quatenus aliquot religioſos vita conſpicuos,atque doctrina inſignes ad Pernambuci prouinciam(hanc Capitania vulgò vocant)quæ eiuſdem Braſilis portio eſt, & à præfato Georgio Alburquerquio eiuſdem Regis Philippi Præfecto quã diligentiſſimè eo temporis adminiſtrabatur, quanto citius deſtinarem. Quamobrem, aſſumptis ex Prouincia S. Antonij apud Luſitanos ſex optimi nominis fratribus,eorumque altero,nempe fratre Melchiore à S.Catharina,eiuſdem Prouinciæ Diffinitore, atque diſertiſſimo

Eccleſiaſte

Eccleſiaſte in Pręlatum ſub Cuſtodis titulo illis præfecto, eius omnibus per ſanctã obe A
dientiam iniũxi, quatenus ſe ad tantum iter quanto citius accingerent. Quibus deniq;
ex tempore, atque libentiſſimè annuentibus huiuſmodi patentes literas iuxta noſtrę
Religionis morem dedi: *F. Franciſcus GonZaga generalis ſeraphicæ Religionis Franciſcanę*
Miniſter prædilecto in Chriſto ac venerando patri fratri Melchiori à S. Catharina eiuſdem Or-
dinis, ſed Prouinciæ ſancti Antonij in Portugalia, confeſſori & prædicatori ſalutem in Domino.
Cùm ex charitatis vinculo omnibus, præcipuè verò ijs, quorum ſalus periclitatur, aſtricti noſca-
mur, teq́ virum virtute inſignem, experientia maturum, atque ſaluãdarum animarum zelo præ-
ditum nouerimus: conſultum fore duximus, ſi te ad Braſilem patriam ab idolatris maiori ex par-
te inhabitatam deſtinaremus. Accedit & his diuini cultus propagatio, qui nobis à teneris vngui-
culis commendatiſsimus eſt: & vrgens ſereniſsimi catholiciq́ Philippi eius nominis II. Hiſpa-
niarum Regis mandatum: & inſtantiſsima Chriſtifidelium Pernambucum, Braſilis prouinciam B
inhabitantium, atque eorum Præfecti, ſtrenui videlicet militis Georgij Alburquerquij (de quo
ſuprà) petitio. Quam orbem tenore præſentium, te in Cuſtodem atque legitimum noſtrum Com-
miſſarium cum poteſtatis plenitudine in vtroque foro inſtituimus, quatenus illis in partibus, in
quibus tibi neceſſum fore videbitur, & conuentus erigere, & nouitios bonæ expectationis fratres
ad Ordinem recipere poſsis. Præterea venerandum patrem fratrem Franciſcnm à S. Bonauentu-
ra præfatæ S. Antonij Prouinciæ alumnum tibi in ſocium aſsignamus: damuſq́ vt alios quatuor
fratres religione probatos, quatenus omnes ſimul ſenarium numerum perficiatis, tecum aſſumere
poſsis: inſuper & concedimus, vt alios ſex, ex alijs tamen Prouincijs aſſumendos, illis adiungere
valeas. Quibus denique omnibus in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommun cationis maio-
ris latæ ſententiæ pœna, alijſque pœnis noſtro arbitrio inferendis præcipimus, vt tibi in omnibus
his, quæ nec eorum ſaluti, nec communi Regulæ aduerſa fuerint, humiliter pareãt, obediantq́: vo- C
lentes nihilominus, vt ſi fortè, fortuna te ex hac vita migrare contigerit, tibi præfatus pater fra-
ter Franciſcus à ſancto Bonauẽtura in huiuſmodi Cuſtodiatus atque Commiſſariatus munere ſuc-
cedat: inſuper & ſtatuẽtes, vt huiuſmodi Cuſtodia de nouo à me erecta nomine S. Antonij de Bra-
ſile in poſterum appelletur, ſubiectaq́ ſit Prouinciæ ſancti Antonij, de qua ſuprà. Præterea, vt om-
nia ordinatè fiant, omnibuſque difficultatibus in tempore occurratur, volumus & ſtatuimus, vt
is Miniſter, qui ad præfatæ S, Antonij Prouinciæ clauum impræſentiarum ſedet, vel in poſterum
ſederit, ſedulam diligentemq; neophytæ huius Cuſtodiæ curam habeat, illique pro viribus faueat,
ac tandem prouincialibus in Commitijs idoneo de Cuſtode opportunè prouideat. Inhibentes inte-
rim, ne præfatus Miniſter, neuè alius, quuicunque ille fuerit, dummcdo nobis ſubiaceat, idque ſub
excommunicationis maioris pœna ipſo facto incurrenda, his noſtris patentibus litteris directè
vel indirectè contraire, vel eas alio modo, quam ſonant, interpretari, vel exponere præſumant. D
Iiſdem omnino pœnis ſubiaceat, quicunque earundem litterarum executionem impedire attenta-
uerit. Cæterùm, vt quod à nobis conſultò cautũ eſt, id effectũ ſortiatur, vtque mercede non careat,
tibi ad ſalutaris obediẽtiæ meritũ, atq; in Spiritus ſancti virtute præcipimus, quatenus his noſtris
litteris ex tempore obedias, eaſque iuxta Regulæ noſtræ nitorem & exigentiã executioni man-
dare ſatagas. Poteris tamen quoſcunq; fratres noſtros ad te diuertentes, ex quacunque Prouincia
illi fuerint, dummodo tibi vſui eſſe poſsint, recipere, eoſque retinere, atque per loca diſtribuere.
Datis Olyſipponenſi in noſtro ſancti Franciſci conuentu 13. menſis Martij anno Domini 1584.
Præfatus igitur frater Melchior à S. Catherina in Cuſtodem ſic electus cũ alijs ſex fra-
tribus conſcenſo nauigio in pręfatam Pernambucanam prouinciam traiecit; eoque 12.
Aprilis eius anni, qui à partu Virgineo fuit milleſimo quingẽteſimo octuageſimo quin
to appulit. Nec facilè eſt recenſere quo aplauſu, quauè humanitate ab illius patriæ E
Chriſtianis huiuſmodi fratres excepti fuerint. Qui cùm quadam in domo xenodochio
contigua hoſpitati eſſent, ad aliam ab honeſta quadam Tertiaria Franciſcana ante ali
quot annos extructam, & à deuotis quibuſdam fœminis inhabitatam, ipſo ſeraphici
patris Franciſci die eiuſdem anni milleſimo quingenteſimo octuageſimo quinto ſe cõ-
tulêre. Conſtruxerat ſiquidem præfata Tertiaria huiuſmodi domum eo fine, eaque
mente, vt Franciſcanis patribus, cùm primùm ad eas partes tranfretaſſent, conferre-
tur. Quod & executioni (vt modò patuit) fideliſſimè mãdatum extitit Nec mirum inte-
rim, quòd ſeptem illi fratres à nobis Pernambucanam in prouinciam miſſi tam hu-
maniter, tamque comiter excepti ſint: nam voluntatis inclinationi, qua Luſitani Bra-
ſilem

A ſilem incolentes in eos propendebant, acceſſerunt & commendatitiæ eiuſdem Philippi Regis literę in eorum fauorem datę, quarum tenor ſequitur. *Notum facio ego Rex vobis Præfecto Braſilis, cæteriſq́; eiuſdem Regionis Iudicibus, Officialibus atq; quibuſuis alijs, præſertim verò Pernambucanæ Prouinciæ perſonis, ad quos ex munere ſpectat, quatenus meæ voluntatis ſit, omninoque deſiderem, inſuper & præcipiam, vt Franciſcanis fratribus (de quibus in ſupplicatione Georgij Alburquerquij Coeiho Pernambucanæ Prouinciæ Præfecti nobis facta mentio ſit latior) omne auxilium, omnem fauorem, ac omne denique patrociniũ opportunè, & vlla abſque tergiuerſatione præſtetis: vt tandem mandatum, cuius tenor ab harum tergo habetur,* (tenebant ſiquidem noſtræ literæ poſteriorem folij partem, anteriorem verò regiũ diploma, ex quo iſta tranſumpta ſunt) *ſibi à ſuo generali Miniſtro datũ, executioni, quantò citius fieri poſſit, mandare valeant. Nã & diuinus honos, quẽ præ oculis ſemper habemus, & obſequiũ nobis debi-*
B *tum id exigũt. Præterea volumus, vt hæ litteræ eandẽ vim, ac ſi per nos ipſos factæ, propriaq́; manu exaratæ eſſent, prorſus obtineãt, non obſtãte ordinatione 2. lib. c. 20. qua contrarium cauetur. Frãciſcus Nuneſius de Paiua hæc ſcripſit Olyſipponis 29. Maij 1584. Præfatæ patẽtes patris Miniſtri generalis literæ ab iſtarũ tergo ſcriptæ ſunt per Franciſcũ Nũneſiũ de Paiua noſtræ Cameræ Notariũ: quibus adiectũ eſt, quatenus noſtro iuſſu, noſtroq́; nomine præſentes literas ſubſignauerit. Rex.* Fuit igitur (vt ex præcedẽtibus patet) hæc S. Antonij de Braſile Cuſtodia à me primùm erecta ſub anno Domini 1584. eodemq́ue tempore Prouinciæ S. Antonij apud Luſitanos adiecta. A cætero præfata hæc S. Antonij Cuſtodia vnicum tantũ conuentum (de quo paulò inferius) impræſentiarum continet, contentura breui, Deo fauente, plura. Nam ea eſt Luſitanorum iſtis in partibus degentium ad noſtrum Ordinem animi propenſio, eaq́ue Braſileſium infidelium ad Chriſti fidẽ conuerſionis ſpes,
C vt iſta nobis polliceri faciat. His accedunt fauores, & priuilegia Braſilenſi huic Cuſtodiæ à ſanctiſſimo Domino Sixto Papa V. anno Dominicæ incarnationis 1586. Apoſtolici cuiuſdam breuis virtute conceſſa, vt videlicet pater huius Cuſtodiæ Cuſtos pro tempore exiſtens vel per ſe ipſum, vel per quamcunque aliam perſonam (idoneam tamen) ad id ab eo deputatam, ad prouincialia præfatæ Prouinciæ Sancti Antonij Comitia ſe conferre, & in huiuſmodi Comitijs votum in rebus maximè publicam iſtius Cuſtodiæ vtilitatem concernentibus habere; ac tam ex dicta S. Antonij, quã alia ex quacunq; Frãciſcani Ordinis Prouincia fratres, qui tamẽ iſta in Cuſtodia vtiles fore viſi ſint, & ad eam traijcere voluerint, aſſumere, ſecum ducere, atq; ei perpetuò mãcipare apoſtolica authoritate queat; vtq́ue ij iſtius Cuſtodiæ fratres, qui ad prædicationis munus obeundum, & ad ſacramentales fidelium confeſſiones excipiendas habi-
D les fuerint, prædicare, atq; huiuſmodi confeſſiones excipere valeant: & vt fratres in ſacro presbyteratus ordine conſtituti, baptiſmi, & matrimonij, nec non quæcunq; alia ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrare, eccleſias quoque, & in eis altaria in locis de nouo ad fidem conuerſorum erigere, & in eis rem diuinam facere, inſuper oratoria, & eremitoria eidem Cuſtodiæ pro tempore concedenda regere, & adminiſtrare poſſint: vt etiam ſingularum domorum hac in Cuſtodia pro tempore canonicè erectarum miniſtri, & fratres omnibus & ſingulis priuilegijs, prærogatiuis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, indulgentijs, & alijs gratijs tam ſpiritualibus, quàm temporalibus, quibus aliarum eiuſdem Ordinis ædium quarumcunq; Prouinciarum, & Cuſtodiarũ miniſtri, & fratres in dictis partibus de Braſil, & Peruaco Regno exiſtentes vtuntur, potiuntur & gaudent, ac vti, potiri & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet
E in futurum, pariter vti, potiri & gaudere liberè & licitè valeant. Vtq́ue tandem præfatæ huius Cuſtodiæ fratres nec ab Ordinario, nec à quacunque alia perſona impediri, moleſtari, inquietari, aut perturbari debeant, quò minus pręfatis priuilegijs fruantur, iniunctaq́ue ſibi munia liberè exerceant.

De conuentu B. Mariæ ad Niues.

CVM igitur ſe primùm fratres ex ſæculari domo (cuius meminimus) ad aliam ſibi à Tertiaria illa Franciſcana præparatam 5. Octobris, anno verò Dñi 1585. tranſtuliſſent, eã in commodiſſimi conuẽtus formã ex eleemoſynis vltrò, atq; ſumma liberalitate oblatis trãsferendã curarũt. Adiacebat huic domui pulcherrima eccleſia, omniq;

omniq; ex parte perfecta à præfata Tertiaria in honorem S. Mariæ ad Niues ædifica- A
ta. Hãc cùm quidam alterius Religionis patres, antequam noſtri ad has partes trãſfre
tarent, à ſe inſtantiſſimè petijſſent, nunquam tamen eam impetrare potuerunt: eiuſq;
rei in cauſa fuit, quòd ipſa quaſi præſago ſpiritu fratrum noſtrorum ad has partes ad-
uentum præuidiſſet, mordicusque aſſereret, voluiſſe ſe quidem illis habitationem præ-
parare: ne, dum circa conuentus ædificationẽ ſolicitius occupantur, à diuini verbi præ-
dicatione abſtrahi ſe contingeret. Alluitur denique hęc ſacra domus maritimis flucti-
bus, atque in pręcipua totius oppidi parte ſedem obtinet: qua etiam de cauſa à fideli-
bus maximè frequentatur, decemque fratres, qui die, noctuque tum infidelium illorũ
populorum, tum quoque fidelium ſaluti inuigilant, commodiſſimè continet. Ab hoc
conuentu Orientem verſus inuenire licet Baiæ, quæ maritima ciuitas eſt, diſtatque ab
hoc loco 300. milliarijs, eoque amplius, pulcherrimam aliam eccleſiam, quam Minori- B
ta quidam natione Hiſpanus, dum iſtàc tranſiret, ædificandam curauit. Hanc etiã Ba-
iani ciues ad conuentus dignitatem promouere affectantes, in dies tum literis, tũ quo-
que nuntijs inſtãt, vt aliquot ad ſe fratres mittantur, qui huiuſmodi operi intendant.
Sũt quoq; & quãplurima iſtis in partibus oppida, quæ idipſũ obnixè petunt: quibus ta
men ob fratrũ penuriam ſatisfieri non poteſt. Vnde meritò dicere poſſumus, quòd *meſ-
ſis quidem multa ſit, operarij verò pauci*. Speramus tamen quòd Deus opt. max. tantæ
occaſioni pro ſua clementi bonitate minimè ſit defuturus, immo quod quãplurimos
operarios in meſſem ſuam aliquando mittere dignabitur, quodque tandem hęc Cu-
ſtodia in Prouinciam ſatis amplam aliquando euaſura ſit.

Colophonem, ad laudem & gloriam ſanctiſſimæ Trinitatis atque indiuiduæ vni-
tatis, & in honorem beatę Mariæ ſemper virginis, nec non & ſeraphici P. N. Franciſci, C
huic noſtro operi additurus, indultũ S. D. N. Sixti V. Pont. max. quo fratribus noſtris
paterna liberalitate, ac apoſtolica authoritate concedit, vt liberè, licitè, & abſque ali-
quo conſcientiarum ſcrupulo, aut cenſurarum & pœnarum incurſu omnes conuentus,
quos vbique terrarum poſſidemus, perpetuò retinere, nec non in eorum pacifica poſ-
ſeſſione remanere poſſimus, in medium adducere decreui: quod eſt huiuſmodi.

SIXTVS PAPA V.

*DILECTE fili, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cùm, ſicut nobis nuper
expoſuiſti, tu annis proximè lapſis pro iniuncto tibi Miniſteriatus tui generalis
Ordinis fratrum Minorum de Obſeruantia onere, omnes, & ſingulas præfati Or-
dinis Prouincias, tam in Italia, quàm extra eam exiſtentes viſitaueris, multaſq́* D
*domos, eccleſias, & loca Ordinis præfati, ab eorum Miniſtris, Cuſtodibus, ſeu Guar-
dianis, & fratribus retineri reperieris, abſque eo quod ipſi Miniſtri, ſeu Guardiani, & fratres de
aliquo eccleſiarum, & domorum ac locorum huiuſmodi titulo ſeu conceſſione à Sede apoſtolica,
vel aliàs legitimè habita & facta docere valeant, cùm dictæ conceſſiones aut non obtentæ, vel
non expeditæ, ſeu dictarum domorum Miniſtrorum, Guardianorum, ſeu Cuſtodum incuria, ſiue
etiam ob bella, aut depopulationes, vel alios caſus ſiniſtros, aut aliàs deperditæ ſint, quamuis do-
mus, & Eccleſiæ, ac loca prædicta, ab eorum Miniſtris, ſiue Guardianis, & fratribus bona fide,
ac pacificè & quietè poſſideantur. Tuq́ nobis humiliter ſupplicaſti, vt potiori pro dictorum Mi-
niſtrorum, Cuſtodum, ſiue Guardianorum & fratrum conſcientiarum ſecuritate, & cautela, tibi,
dictiſq́ Miniſtris, Cuſtodibus, ſiue Guardianis, & fratribus in præmiſſis de aliquo opportuno
noſtro, & Sedis apoſtolicæ remedio prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igi-* E
*tur pro noſtri paſtoralis officij munere, tuiſq́ ſupplicationibus in hac parte inclinati, in præmiſ-
ſis opportunè prouidere, dictarumq́ domorum, & eccleſiarum, ac locorum qualitates, & quanti-
tates, aliaq́ neceſſaria exprimenda hîc pro plenè, & ſufficienter expreſſis habere volentes, teq́
ac dictos Miniſtros, Guardianos, ſeu Cuſtodes & fratres à quibuſuis excommunicationis, ſuſpen-
ſionis, & interdicti, alijsq́ eccleſiaſticis ſententijs, cenſuris, & pœnis, à iure vel ab homine, quauis
occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodati exiſtitis, ad effectum præſentium dun-
taxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes, & abſolutos fore cenſentes, tibiq́ ac cæteris Mini-
ſtris, Cuſtodibus, ſeu Guardianis & fratribus dicti Ordinis, nunc & pro tempore exiſtentibus, vt
quæcunque loca, domos & eccleſias, quæ vos in hanc vſque diem, in quibuſcunq; mundi partibus,*

ac etiam

ac etiam inſulis,& Regnis nouis Indiarum Occidentalium,& Orientalium quomodolibet,ea videlicet,quæ à decem annis ſuprà , quæ verò à decem annis citrà de conſenſu Ordinariorum poſsidetis liberè, & licitè, ac abſque aliquo conſcientiarum veſtrarum ſcrupulo , aut cenſurarum , &
A pœnarum incurſu,etiamſi de illorum conceſsionibus à Sede apoſtolica, vel aliàs quomodolibet factis,ac fieri neceſſarijs nullibi,vt præmittitur,appareat,perpetuò retinere & poſsidere,ac in eorũ quieta,& pacifica poſſeſsione remanere,illamq; in omnibus & per omnia perinde ac ſi antequàm loca,domos, & eccleſias huiuſmodi , & eorum ſingula recepta fuiſſent de illis recipiendis competens,& ſufficiens facultas à Sede apoſtolica & locorum Ordinarijs,in quorum ciuitatibus,& diœceſibus conſiſtunt , obtenta fuiſſent,continuare valeatis,apoſtolica authoritate præſentium tenore concedimus,necnon eccleſijs, domibus & locis prædictis,illorumq; Miniſtris,Guardianis,ſeu Cuſtodibus,& fratribus nunc,& pro tempore exiſtentibus,vt omnibus & ſingulis priuilegijs, libertatibus,immunitatibus,exemptionibus,prærogatiuis,antelationibus,præeminentijs,indultis, fauoribus,gratijs,conceſsionibus,indulgentijs,& peccatorum remiſsionibus , & relaxationibus,
B quibus aliæ dicti Ordinis eccleſiæ,domus & loca,quæ à principio de eiuſdem Sedis apoſtolicæ, & Ordinariorum locorum licentia recepta,& ædificata fuerunt,eorumq; Miniſtri, Guardiani, ſeu Cuſtodes , & fratres ac aliæ perſonæ , tam de iure,vſu, conſuetudine, priuilegio , & conceſsione quàm aliàs quomodolibet in genere vel ſpecie vtuntur , potiuntur , & gaudent , ac vti potiri & gaudere poſſunt,& poterunt quomodolibet in futurum ipſi ſimiliter , ac pariformiter & ſine vlla penitus differentia vti,potiri,& gaudere liberè,& licitè valeant,indulgemus.Decernentes inſuper te,ac Miniſtros,Cuſtodes ſeu Guardianos,& fratres eccleſiarum,domorum, & locorum prædictorum de cætero ad docendum de facultate ſiue licentia recipiendi eccleſias , domos & loca prædicta ab eadem Sede , & locorum Ordinarijs obtenta aliàs quàm per præſentium oſtenſionem, quam vbique,tam in iudicio quam extra, præter quàm quod ad docendum de dicto conſenſu Or-
C dinariorum,in his quæ poſsidetis à decem annis citra , ſufficere volumus pro ſufficienti,& plena probatione omnium,& quorumcunque neceſſario probandorum ad effectum conſequendi præmiſſa,hiſq; omnibus plenariè fruendi,minimè teneri, nec obligatos exiſtere . Sicq; per quoſcunq; Iudices, & Commiſſarios ordinarios & delegatos etiam Palatij apoſtolici cauſarum Auditores , & S. R. E. Cardinales,ſublata eis,& eorum cuilibet,quauis aliter iudicandi,diffiniendi, & interpretandi facultate iudicari,diffiniri , & interpretari debere , ac quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter vel ignoranter attentari contigerit , irritum , & inane decernimus . Non obſtantibus præmiſsis , ac feli. record. Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri de nouis locis per Mendicantes , abſque dictæ Sedis licentia non recipiendis , & quibuſuis alijs conſtitutionibus & ordinationibus apoſtolicis,cæteriſq; contrarijs quibuſcunque.Volumus autem
D quòd præſentium tranſumptis ſeu copijs in opere nouo de omnibus domibus,eccleſijs & locis prædicti Ordinis , eaq; concernentibus propediem te authore in Typographia Romana dilecti filij Dominici Baſſæ cudendo,aut etiam ſeparatim imprimendis,& à te,ſeu pro tempore exiſtente Miniſtro ſeu Commiſſario generali Ordinis præfati ſeparatim imprimendis,ſubſcriptis, & ſigillo officij Generalatus ſeu Commiſſariatus huiuſmodi munitis eadem prorſus vbique fides tam in iudicio , quàm extra dictis in dicto opere ac ſeparatim imprimendis adhibeatur , quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi originaliter exhibitæ,vel oſtenſæ forent . Datum Romæ apud S. Marcum ſub Annulo Piſcatoris Die iij. Septembris 1586. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Tho. Thom.Gualterutius.

FINIS.

AD LECTOREM.

HOC tibi lector habe, cupies cognoſcere facta
Qui Franciſcanæ Religionis, opus:
Omnia namq; ſimul diſces ab origine prima,
Quæ loca, quæ ratio, gloria quanta virùm:
Tum quos doctrina inſignes vel murice tellus
Eſt mirata, poli tum quibus aula micat:
Quo fuerint etiam reuocati ad priſtina mores
Tempore, quo leges, qui tulerintq́; nouas:
Traxerit vnde ſibi tantum Obſeruantia nomen,
Cui decimus titulos, ſigna deditq́; Leo.
Nec ſolùm veteri narrat bene cognita terræ;
Afferet ipſe domos Indus vterq; ſuas.
Auctorem vis noſſe? dedit GonZaga Miniſter,
Qui maiora poteſt, hæc monumenta tibi.

Io. Antonij Peretti Tarentini.

Conſecro diue tibi primo Gonzaga Miniſter.
Poſt decies quintū ſextus at ipſe patri,
Octo Suſtinui quos annos mille labores
Tum Succeßores hæc monitura meos:
Annuę Franciſci Voto Franciſce; tuosq;
Seruare æternum ſcripta notata, iube.

INDEX OMNIVM CONTENTORVM IN HOC LIBRO

Prima pars progreſſus, atque rerum notabilium Religionis Franciſcanæ iuxta eius œconomiam.

BEATISSIMI P. Franciſci ſæcularis conuerſatio, origo atque conuerſio pag. 1
Primi Franciſcanorum Ordinis inſtitutio 1
Secundi Ordinis Clariſſarum videlicet initium 3
Tertij Ordinis S. Franciſci exordium ibid.
Minoritici Ordinis declinatio, ac Cæſarenorum patrum initium 4
Patrum Clarenorum exordium, progreſſus, atque diuiſio ibid.
Obſeruantiæ regularis exordium apud Italos 6
De ſchiſmate tum in Eccleſia catholca, tum quoque in noſtro Ordine oborto 7
Origo regularis Obſeruantiæ apud Gallos 8
Ortus regularis Obſeruantiæ apud Hiſpanos 9
Origo regularis Obſeruantiæ in Portugalia 10
De primo Capitulo generaliſſimo 11
De ſecundo Capitulo generaliſſimo 13
De Vicariorum generalium iuriſdictione, & authoritate 14
De Eugenianæ bullæ viciſſitudine 15
De tertio Capitulo generaliſſimo 16
De quarto generaliſſimo Capitulo ibid.
De quinto Capitulo generaliſſimo 17
Patrum Caperolanorum inſtitutio 19
De Clarenorum reditu ad generalis Miniſtri obedientiam ibid.
Amadeorum fratrum origo, atque progreſſus 20
Conceptioniſtarum ſororum inſtitutio, atque auctrix 21
Coletanorum fratrum, atque monialium ortus 24
De ſexto Capitulo generaliſſimo 25
Quo pacto Clareni, Amadei, Coletani, atque fratres de S. Euangelio Obſeruantibus adhæſerint 27
De ſeptimo Capitulo generaliſſimo, & cauſis celebrationis eiuſdem 28
Breue citatorium S. D. N. Leonis PP. X. pro Capitulo celebrando ibid.
De generalis Miniſteriatus, ac ſigillorum tranſlatione à patribus Conuentualibus ad Obſeruantes 29
Humilis ac pia generalium Vicariorũ ſubmiſſio 30
Vicariorum prouincialium ad Miniſteriatum, ac Diſcretorum ad Cuſtodiatum euectio ibid.
Vnionis bulla Leonis Papæ X. ibid.
Electio primi generalis Miniſtri ex obſeruantum familia 35
De quibuſdam decretis ſeptimi Capituli generaliſſimi 36
Generalium Vicariorum, & primò quidem Citramõtanorum ſeries 37
Vltramontanorum generalium Vicariorum catalogus 38
Bulla concordiæ inter Miniſtrum generalem totius Ordinis S. Franciſci, & Magiſtrum generalem patrum Conuentualium 41
Numerus, & nomina Prouinciarum, ex quibus Franciſcana regularis Obſeruantia ante ſeptimum generaliſſimum Capitulum conſtabat, & earum ex quibus modò conſtat 44
Prouinciarum Citramontanarum ante ſeptimum generaliſſimum Capitulum ſeries 45
Vltramõtanarum Prouinciarum ante ſeptimum generaliſſimum Capitulum catalogus 46
Prouinciarum Obſeruantum Ciſmontanorum poſt ſeptimum generaliſſimum Capitulum numerus, atque nomina ibid.
Prouinciarum Obſeruãtum tum Vltramontanorũ, tum Indiarum poſt ſeptimum Capitulum catalogus 47
Vniuerſi Ordinis Franciſcani Obſeruantis tum generalia, tum quoque prouincialia ſigilla 48
Sigilla Ciſmontanæ familiæ 49 & 50
Sigilla Vltramontanę familiæ 54
Sigilla Indiarum 59
De Franciſcani Ordinis perfectione, patrumque Capucinorum origine, ac diſcrimen inter Obſeruãtes atq; patres Conuentuales Minoritas 61
Reformatorum, atque Recollectorum patrum exordium 62
Certiſſima generalium Miniſtrorum ſeries 63
Vniuerſorum generalium Miniſtrorum figuræ 64
Quid ſibi Protectoris munus velit, & quare à B. Frãciſco inſtitutum 68
Catalogus Protectorum Ordinis S. Franciſci 70
De Franciſcani Ordinis dignitate, atque excellentia 72
Summi Pontifices, qui ex ſeraphico Ordine prodière 73
Cardinales ſacri Ordinis ſeraphici 75
Ex Ordine S. Franciſci Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi 79
Scriptores illuſtres ſacri Ordinis Minorum ibid.
De Franciſcani Ordinis excellentia 91
Sacri Ordinis Minorum Sancti, diuorum catalogo aſcripti ibid.
Beati ſeraphici Ordinis 92
Beati ſecundi, atque tertij Ordinis 100
Martyres Ordinis Minorum, & primò in Prouincia Franciæ 101
Martyres in Prouincia Francię Pariſienſis ibid.
In Prouincia Turonię 102
In Prouincia S. Bonauenturæ ibid.
In Prouincia Aquitaniæ Reformatorum ibid.
In diuerſis alijs partibus Franciæ ibid.
In Prouincia Germaniæ inferioris apud Belgas 103
In Prouincia Flandriæ apud eoſdem Belgas 104
In Anglia ibid.
In Hybernia 105
Apud Indos Occidentales ibid.
Apud Indos Orientales ibid.
De Ordinis Minoritici munijs, eorum authoritate, deq; his, quæ mediatè aut immediatè generali Miniſtro ſubſunt. 106
Terræ ſanctæ loca, ſiue Cuſtodia ibid.
De conuentu Montis Sion 108
De conuentu S. Sepulcri 109
De conuentu Bethlehemitico ibid.
De conuentu Vallis Ioſaphat 110
De conuentu Baruthi ibid.

De con-

INDEX RERVM NOTABILIVM

De conuentu Perenſi 111
De eccleſia ciuitatis Nazareth. ibid.
De montis Olíueti prærogatiuis ibid.
De Berhania,& de Iordane ibid.
De Montana Iudeæ 112
De Ebron ibid.
Nazareth ibid.
Damaſcus & de Hieruſalem ibid.
De locis ſanctis apud Aegyptum ibid.
De Alexandria ibid.
De Cairo 113
De Siria,& de Martyribus Terrę ſanctæ ibid.
De his quæ à nouo Terræ ſanctæ Guardiano dum eam cum commiſſa ſibi familia petit exponenda veniũt,deq; his quę occurrũt difficultatibus 114
De almo Pariſienſi conuentu 115
De conuentu S.Marię de Aracæli Romæ 134
De monaſterio corporis Chriſti, ſiue S. Claræ Neapolis 143
De monaſterio S. Marię Magdalenę Neapolis 147
De monaſterio S. Mariæ Aegyptiacæ Neapolis 148
De pænitẽtiaria ſacroſanctę Lateranẽſis eccleſię 149
De monaſterio S. Marię de Cõſolatione Madriti 152

Secunda huius operis pars omnes Prouincias omnesq; tum fratrum, tum quoque ſororum Citramontanæ familiæ conuentus continens.

Prouincia S.Franci. habens 40.con.& 22.mo. 155.c
Prouincia Romana 39.con.& 14.mon. 177.a
Prouincia Marchiæ 57.con. & 15. mon. 195
Prouincia Tuſciæ 51.con.& 22 .mon. 221
Prouincia Bononiæ 33.con. & 17.mon. 165
Prouincia S.Antonij 40. con. & 19.mon. 291
Prouincia Genuę 62. con. & 22. mon. 325
Prouincia Mediolani 35. con. & 15.mon. 341
Prouincia Principatus 25.con.& 3.mon. 367
Prouincia ſeptem martyrum 21. con.& 1.mon. 377
Prouincia Siciliæ 50.con. & 4.mon. 385
Prouincia S.Nicolai 48.con.& 12.mon. 399
Prouincia S.Bernardini 26.con. & 3.mon. 409
Prouincia S. Angeli 30.conu. 419
Prouincia Dalmatiæ 19.con. & 4.mon. 431
Prouincia Candiæ 12.conu.& 2.mon. 439
Prouincia Boſnæ Croatiæ 7. conu. 443
Prouincia Auſtriæ 5.conu. & 1. mon. 447
Prouincia Boemiæ 29.conu. 453
Prouincia Polonię 26.conu. 463
Prouincia Corſicæ 30.conu. 475
Prouincia Raguſij 9.conu. & 2.mon. 483
Prouincia Brixię 33.con.& 10. mon. 487
Prouincia Baſilicatæ 25.conu.& mon.1. 501
Prouincia Vngarię S. Saluatoris 4.conu. 507
Prouincia Boſnæ Argentinę 14. conu. 511
Prouincia Vngariæ S.Mariæ 53.con. & 1.mon. 517
Prouincia Terræ laboris 31.conu.& 9.mon. 521
Prouincia Tirolenſis 4.conu. & 2.mon. 535
Prouincia Calabrię 22.conu. & 1.mon. 539.
Cuſtodia Albaniæ 5. conu. 547

Tertia huius operis pars omnes Prouincias, omnesq; tum fratrum, tum quoque ſororum Vltramontanæ familiæ conuentus complectens.

Prouincia Franciæ 40.conu. & 18.mon. 551
Prouincia Franciæ Pariſienſis 22.con.& 32.mo. 581
Prouincia Caſtellæ 28.conu. & 38.mon. 603
Prouincia Saxoniæ S.Crucis nullus 661
Prouincia Turoniæ 36.conu. & 5.mon. 667
Prouincia Turoniæ Pictauiẽſis 24.con.& 4.mo. 685
Prouincia Aragoniæ 19.conu.& 9.mon. 699
Prouincia Argentinę 8.conu. & 7.mon. 715
Prouincia Aquitaniæ antiquioris 33. conuen. & 8. monaſt. 721
Prouincia S.Iacobi 37.conu. & 21.mon. 735
Prouincia Coloniæ 21.conu. 3.& mon. 769
Prouincia S.Bonauenturę 50.conu.& 12.mon. 777
Prouincia Portugalię 26.conu.& 22.mon. 793
Prouincia S.Ludouici 29.conu. & 7. mon. 817
Prouincia Hiberniæ nullus 845
Prouincia Scotiæ 9.conu. 848
Prouincia Daciæ nullus 851
Prouincia Anglię nullus 856
Prouincia Conceptionis 36.conu. & 38.mon. 861
Prouincia Britanniæ 10.conu. 887
Prouincia Bęticæ 31.cono. & 15.mon. 893
Prouincia Burgenſis 12.conu. & 13.mon. 917
Prouincia Angelorum 16.conu.& 8.mon. 929
Prouincia Pietatis 28.conu. 941
Prouincia S.Gabrielis 28.conu. 949
Prouincia Carthaginenſis 31.con.& 17.mon. 967
Prouincia Flandrię 17.conu.& 6.mon. 983
Prouincia Germanię inferioris 32.con.& 4.mo. 991
Prouincia Algarbiorum 30.conu.& 22.mon. 1005
Prouincia Maioricarum 7.conu.& 3.mon. 1019
Prouincia Aquitanię recentioris 43.conu. 1025
Prouincia S.Michaelis 23.conu.& 9.mon. 1035
Prouincia Cantabrię 21.con.& 7.mo.& ter.21. 1049
Prouincia S.Andreæ 22.conu. 1065
Prouincia Sardiniæ 7.conu.& 2.mon. 1075
Prouincia Valentię 26.conu.& 8.mon. 1081
Prouincia Cathalonię 24.con. & 9.mon. 1099
Prouincia Arrabidorum 14.conu. 1123
Prouincia S. Ioſeph 33.conu. 1131
Prouincia S.Antonij Portugalię 15 conu. 1153
Prouincia S.Ioannis Baptiſtę 16.conu. 1163
Prouincia Granatenſis 26.conu.& 20.mon. 1167

Quarta huius operis pars omnes Prouincias, omnesq; tum fratrum, tum quoque ſororum conuentus Indiarum complectens.

Prouincia Canarię 8. cono.& 1.mon. 1187
Prouincia S.Crucis in inſula Hiſpaniola 6. conu. & 1. monaſt. 1195
Prouincia S.Thomę apud Indos Oriẽtales 12. con. & 6.colleg. 1201
Prouincia S.Euangelij 67.con. 1.mon. 1221
Prouincia SS.Petri & Pauli 47.conu. 1281
Prouincia S.Ioſeph de Iucatan 22.conu. 1305
Prouincia duodecim apoſtolorum 23.conu. 1311
Prouincia S.Franciſci de Quito 11.con.1.mo. 1321
Prouincia Nominis Ieſu de Guatemala 15.con. 1327
Prouincia S.Georgij de Nicaragua 12.conu. 1335
Prouincia ſanctę fidei noui Regni Granatę 12. con. 1.monaſt. 1341
Prouincia ſanctę Trinitatis de Chile 12. conuen. 1.monaſt. 1347
Prouincia S. Gregorij in noua Hiſpania conuen. 6. hoſpit. 1. 1351

INDEX PRIVILEGIORVM,
quorum originalia habentur in locis noſtris.

PRIVILEGIA Terræ ſanctæ conceſſa à diuerſis ſummis Pontificibus, quorum bullæ cum authenticis originalibus conſeruantur in archiuis ſacri montis Syon.

I. Abſoluere poſſunt in Terra ſancta ab omnibus ferè caſibus.

II. Baptizare poſſunt, & diſpenſare.

III. Confiteri poſſunt præsbyteris ſæcularibus.

IIII. Poſſunt diſpenſare cum irregularibus.

V. Poſſunt diſpenſare in caſibus ferè omnibus diſpenſatione indigentibus.

VI. Poſſunt expellere Chriſtianos, malè viuentes per cenſuram eccleſiaſticam.

VII. Poſſunt recipere noua loca.

VIII. Poſſunt recipere Ordines extra tempora.

IX. Poſſunt emere, vendere, commutare, & accipere computum à Procuratore.

X. Guardianus montis Syon habet authoritatem delegati in partibus Orientis.

XI. Guardianus poteſt diſpenſare in aliquibus ſuper rigore Regulæ ſecundum neceſſitatem.

XII. Guardianus poteſt retinere capſam eleemoſynæ apud ſe.

XIII. Poſſunt vota commutare demptis Hieroſolymitano SS. Petri, & Pauli, & Religionis.

XIIII. Poſſunt participare cum excommunicatis, hæreticis, ſchiſmaticis, & infidelibus.

XV. Guardianus montis Syon poteſt ad ſe vocare fratres voluntarios ex Prouincijs absq; conſenſu Miniſtrorum.

XVI. Guardianus habet auctoritatem ſuper ſacerdotes ſæculares, & laicos etiam.

XVII. Poſſunt ante diem celebrare parcè tamen, & multa alia vide paginam. 107. vſq; ad 108.

In conuentu Pariſienſi ſunt duo diplomata vbi fratres commendantur. 115

Diploma in fauorē fratrū Minorū, & Prædicatorū. 117

Aliud diploma contra libellū Gulielmi de S. Amore. ibid.

Aliud indulgentiæ audientium prædicationem in conuentu Pariſienſi.

Diplomata plurima canonizationis & commendationis aliquorum SS. Ordinis. 124. & 125

Exemptiones à ſolutione decimarum. 125

Tranſumptum Martini V. quo permittit conuentus noſtros habere Procuratores, ſiue Syndicos. ibid.

Cōceditur fratribus prædicare, celebrare audire cōfeſſiones in parochijs etiam Parochianis reclamātibus. ibi.

Prohibetur omnibus habitum noſtri Ordinis vel ſimilem deferre. ibid.

In conuentu Aracæli.

Sunt bullæ declarantes ac conſtituentes præfatum conuentum eſſe ſub protectione DD. Conſeruatorū. S.P.Q.R. Bulla conceſſionis conuentus. ibid.

Aliæ bullæ videlicet quod fratres. Ordinis non poſſunt cogi ad proferendum ſententias contra Principes vel communitates. ibid.

Quòd poſſint ſepelire in ſuis eccleſiis mortuos quoſdā. ibi.

Indulgētiæ cōſequēdæ à viſitantibus tēplū Aracæli. ibid.

Ne Epiſcopi moleſtent Minoritas. ibid.

Poſſunt eorum Prælati apoſtatas Ordinis in quocunq; habitu inuenerint excōmunicare capere & punire. ibid.

Fratres ab Epiſcopis rogati poſſunt ingredi monaſteria monialium. ibid.

Prælati in correctione iuris apices ſeruare nō tenētur ibi.

Fratres admiſſi ad confeſſiones audiendas ab Epiſcopis etiam ipſis mortuis, donec aliud ordinatum fuerit, audire poſſunt dictas confeſſiones. ibid.

Quòd Epiſcopi compellant redire nouitios, qui habitum noſtrum detulerint per annum. ibid.

Quædam approbatio renunciationis conuentu S. Hieronymi de Vrbe. ibid.

Ne patres Dominicani Frāciſcanos ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna absq; Prælatorum ſuorum licentia recipiant. ibid.

Quòd Iudices ſuper cauſas conuentus Aracæli & S. Frāciſci Tranſtiberim ſummariè procedant. 137

Quòd Procuratores Aracæli redditus, qui ibi erant, expēdant in reparatione dicti conuentus. ibid.

Quædam bulla in tutelam fratrum Aracæli. ibid.

Bulla vbi præcipitur Senatori, & Conſeruatoribus, vt præfatum conuentum protegant. ibid.

Quòd fratres Minores poſſint habere oratoria, et in ipſis viatico altari celebrare poſſint. ibid.

Vt cuncti fideles diem S. Franciſci feſtiuè celebrare teneantur. ibid.

Quòd Epiſcopi in eorum diœceſibus poſſint diſpenſare ſuper quaſcunq; irregularitates, & abſoluere ab excommunicatione quacunq; dummodo exceſſus non ſint nimis graues. ibid.

Quòd fratres in terris infideliū poſſint cōuerſari cū excōmunicatis ipſosq; ab excōmunicatione abſoluere. ibid.

Quòd fratres Ciſtercienſes non poſſint recipere fratres Minores. ibid.

Quòd nouitij non ſint profeſſi ante annū completū. ibid.

Quòd Epiſcopi non exigant obedientias manuales à fratribus. ibid.

Quòd omnes fratres degentes apud infideles poſſint abſoluere excommunicatos ibid.

Quòd Prælati noſtri Ordinis poſſint abſoluere fratres tā nouitios, quàm profeſſos ab excōmunicatione, dummodo exceſſus non ſint nimis graues ibid.

Quòd nemo noſtro habitu vti poſſit. ibid.

Quòd Prælati poſſint fratres delinquentes excommunicare & punire &c. ibid.

Quòd nullus profeſſus, qui habitum noſtrum dimiſerit poſſit recipi à quacunq; Religione. ibid.

Quòd Prouinciales Miniſtri cum Diffinitoribus posſint approbare prædicatores 138

Quòd Miniſtri prou. fratres ſibi ſubditos à qualibet excōmunicatione, et irregularitate tā poſt, quàm ante ingreſſum Religionis contracta abſoluere poſſint. ibid.

Quòd fratres noſtri in locis interdictis commorari & ab eorum accolis licet interdictis ſiue excommunicatione irretitis eleemoſynas petere posſint. ibid.

Quòd conuentus noſter Caprariolæ erectus conceditur. ibid.

Quòd nullus nouitius ante probationis annum expletum recipiatur ad profeſſionem. ibid.

Quòd Clariſſæ ſorores ad decimas Curatis ſoluendas nō teneantur. ibid.

Quòd recipiēs nouitiū ad profeſſionē ante expletū annū ab officio ſuſpendatur & à Prælatis grauiter puniatur.

Quòd

Quòd Epiſcopi, ſiue quicunque aliȷ Prælati Minoritas aliquo modo non grauent: quòd ſecus facientes coerceantur ab Epiſcopis Piſano, Anconitano & Tudertino. ibid.
Quòd Minoritæ ab Ordine expulſi ad ſacras militias ſiue ordines armis contra infideles vtentes tranſire non poſſint. ibid.
Quòd diſcoli Minoritæ ad quĕcunq; aliū Ordinē præter militarē à ſuis ſuperioribus admitti poſſint. ibid.
Quòd Epiſcopi prædicatores Minoritas à prædicatione non impediant. ibid.
Quòd generalis Miniſter quoſcunq; ſibi ſubditos fratres etiā procerum obſequiȷs deſtinatos viſitare, & corrigere poſſit. ibid.
Quòd Benedictini cedant loco Aracælitano. ibid.
Quòd Franciſcanæ Religionis Procuratores ſiue Syndici circa ea, quæ fratribus ex teſtamento relinquuntur, in iudicio, & extra, ac ſi ad ſe pertinerent, facere poſſint. ibid.
Quòd Romanæ ciuitatis Senator, Conſeruatores, aut aliȷ, quicunq; illi fuerint, Iudices in Aracælitano conuentu ius habere non dicant. 139
Quòd Franciſcanorum Prælati tum fratres, tum quoq; ſorores de tertia B. P. Franciſci Regula viſitent, atq; corrigant, illisq; ſacramenta miniſtrent. ibid.
Declaratio noſtræ Regulæ à Nicolao Pont. ibid.
Confirmatio eiuſdem Regulæ ab eodem. ibid.
Quòd teſtimoniales literæ à Gregorio IX. de ſacris ſancti Franciſci ſtigmatibus latè confirmantur. ibid.
Quòd Minoritæ Obſeruantes frui queant loco Palatiolæ conceſſo à patribus Cartuſianis. ibid.
De bulla vnionis Piȷ II. vbi tres aliæ bullæ inſeruntur. ib.
Quòd Vicariȷ generales electi rati habeantur. ibid.
Quòd voces ſuppleri poſſint abſentium à Capitulis. ibid.
Plenaria indulgentia Aracæli in multis feſtis. ibid.
Quòd confeſſores à Guardiano dicti loci deputati ab omnibus ferè exceſſibus abſoluere poſſint. ibid.
Quòd Minoritæ recipiant hoſpitio fratres Cartuſianos declinantes in loco de Palatiolo. ibid.
Quòd F. Aracœli eleemoſynæ elargitæ, nō autē confraternitatis Confalonis ibidē conſtitutæ tribuātur. ibid.
Sixtus IIII. confirmat omnia noſtra priuilegia ſuorum prædeceſſorum, & quædam à Calixto III. in contrarium edita annullat. ibid.
Conceſſio loci Sermonetæ. ibid.
Quòd Ciſmontani fratres gaudeant priuilegiȷs Vltramontanorum. ibid.
Immunitas Clariſſarum & Tertiariorū à decimis. 140
Quòd Obſeruantes tranſeuntes ad Conuentuales poſſint ſuccedere in bonis, & legatis. ibid.
Miniſtri & Guardiani quomodo ſe poſſint habere circa legata. ibid.
Quòd epidimiæ infectos ſub pœna grauiſſima in noſtros conuentus non introducantur. ibid.
Quòd eccleſia Aracæli non deſeruiat pro titulo Cardinalis. ibid.
Quòd moniales noſtræ ſint immunes à decimis. ibid.
Quòd fratres Aracæli non teneantur ſoluere quartam funeralem. ibid.
Quòd fratres noſtri conuentum Crognetanum ſub pœna excommunicationis recipiant. ibid.
Quòd moniales noſtræ à fratribus ſine contradictione poſſideantur. ibid.
Quòd Obſeruantes non tranſeant ad Conuentuales ſine licentia in ſcriptis. ibid.
Quòd Conuentuales ad Obſeruantes poſſint tranſire petita tantùm licentia. ibid.
Quòd Clareni, Amadei &c. tranſeant ad Cōuentuales, vel Obſeruantes. ibid.
Quòd Capucini non recipiant fratres noſtros. ibid.
Quòd loca fratribus Obſeru. conceſſa firma ſint. 141
Quòd Carmelitani cedant fratribus Obſeruantibus locum Toſcanellæ. 141
Quòd Prælati noſtri poſſint abſoluere fratres ab omni exceſſu. ibid.
Leo X. omnia noſtra priuilegia confirmat. ibid.
Breue Leonis X. xenodochium Nageræ nobis concedentis. ibid.
Libri editi à fratre Petro Galatino non amoueantur à biblioteca Aracæli ſub grauiſſimis pœnis. ibid.
Vt fratres Obſeruantes Ciſmontani vel per compromiſſum, vel per ſcrutinium in ſuis electionibus procedere poſſint. ibid.
Vt ſint incapaces hereditatis. ibid.
Vt feſtum quinque martyrum duplex celebretur. ibid.
Vt Franciſcani Obſeruantes prætextu alicuius gratiæ Sedis apoſtolicæ non cēſeantur liberi ab obedientia. ibid.
Breue Clementis VII. pro Reformatis. 142
Breue Iuliȷ II. vt nemo niſi Minorita poſſit portare calepodia. ibid.
Nullus audeat exigere aliquod vectigalis genus ab aliquo Minorita Obſeruante ſub excōmunicationis pœna, & 50. aureorum. ibid.
Confirmatio priuilegiorum à Paulo III. ibid.
Minoritæ Obſeruantes poſſint audire confeſſiones, & miniſtrare ſacramentū Euchariſtiæ excepto die Paſchatis. ibid.
Debeāt ſe præſentare Epiſcopis pro confeſſione &c. ibid.
Authoritas ſiue ius generalis, & prouincialis Miniſtri ſupra Clariſſas. ibid.
Vt electio veſtimentorum fratrum, & quorundam ſtent iudicio Prælatorum cum Diſcretis. ibid.
Nullus frater ſine licentia Prælatorum ſuorum poſſit petere loca Hieroſolymitana. ibid.
Breue Piȷ II. exponentis noſtrum modum viuendi. ibid.
In conuentu ſancti Franciſci de Monte iuxta Peruſiam ſunt literæ apoſtolicæ multæ circa multa negocia, inter quæ eſt, quòd fratres Obſeruātes, & Clariſſæ moniales à cuiuſcunq; ſiue teſtamēti, ſiue legati ipſis relicti quarta abſoluendi veniunt.
Bulla canonizationis ſancti Bernardini de Senis. 197.d & 224.c.
Breue Leonis X. confirmatorium bullæ concordiæ. 224
Bullæ canonizationis S. Antonȷ de Padua, & in fauorē S. Franciſci, & alia contra Martinum Lutherum hæreſiarcā, & alia Martini V. quòd valeant inſtituere procuratores, & alia quòd ſorores & fratres tertȷ Ordinis ſubſint Obſeruātibus in loco omnium Sanctorum Florentiæ. 228
Breue conſequendi ſemiplenariam indulgentiam viſitando Montem Aluernæ 241. & alia breuia indulgentiarum. ibid.
Breue quòd feſtum S. Franciſci feſtiuè celebretur. 267
Facultas celebrandi officium quinq; martyrum. ibid.
Ne teneantur ad gabellarum ſolutionem fratres Minores. ibid.
Quædam declaratio de ſanguine Chriſti in fauorem B. Iacobi de Marchia. ibid.
Bullæ plurimorū ſummorū Pontificū, quibus, vt fratres Minores mortuos apud ſe ſepelire, eorūq; exequias celebrare, atque annuas eleemoſynas pecuniarias, & legata ex teſtamento relicta, quæ tamen in pias neceſſariosq; vſus exponenda veniunt, recipere poſſint, atque demū, vt frater fratri confiteri valeat, cōceditur. 380
Bullæ nonnullæ diuerſorum negociorum conceſſæ B. Ioanni de Capiſtrano. 415
Bulla, ne Epiſcopi accipiant quartā funeralē à nobis. 433
Bulla, qua Miniſtri poſſunt concedere, vt fratres aſſumantur ad eccleſiaſticam dignitatem. ibid.
Alia, qua Miniſtri poſſunt corrigere fratres ſeruientes Epiſcopis noſtri Ordinis. 434.
Bulla, qua confirmantur præcedentia priuilegia. ibid.

INDEX BVLLARVM.

Bulla, qua poſſunt abſolui à proprijs Prælatis à ſententia excommunicationis. ibid.
Bulla, qua præſcribuntur certæ leges circa confeſſionem, & prædicationem. ibid.
Bulla, qua poſſunt ſepelire ſæculares apud ſe, & aliæ nonnullæ. 434
Breue, ne ſuccedant ab inteſtato. 488
Quòd Miniſtri poſſint reſeruare ſibi caſus. ibid.
Bullæ compromiſſionis, quòd Vltramontani fratres, & è contra ſint contenti amplecti, quæ fiunt in Capitulis generalibus. 502
Bulla, ne quis à Minorita præſumat deferre habitum Franciſcanorum. 541
Bulla, quòd Minoritæ poſſint eleemoſynas petere ab excommunicatis, & cum eis hoſpitari. ibid.
Bulla aſcribens S. Antonium de Padua catalogo ſanctorum. ibid.
Bulla, quòd nemo ſine licentia generalis vel prouincialis Miniſtri poſſit aſſumi ad eccleſiaſticam dignitatem. ibidem.
Bulla, qua poſſunt fratres ianuis clauſis celebrare tempore interdicti, & aliæ nonnullæ. ibid.
Breuia apoſtolica, quòd nulli permittitur habitum fratrũ Minorum, vel ſimilem deferre. 556
Quòd eiecti ab Ordine poſſint ad alium Ordinem ſe tráſferre. ibid.
Quòd Miniſtri prouinciales poſſint abſoluere ab excommunicatione venientes ad Ordinem. ibid.
Quòd Miniſtri poſſint inſtituere Procuratores. ibid.
Quòd fratres immediatè ſint ſubiecti ſummo Pontifici. ibidem.
Breuia alia, quibus prohibetur omnibus, ne retineãt apud ſe apoſtatas. 558
Quòd dicti apoſtatæ nequeant confeſſiones audire & prædicare. ibid.
Quòd poſſint Miniſtri abſoluere fratres ab iniectione ma nuum. ibid.
Quòd poſſint cum diffinitoribus Miniſtri prouinciales in capitulo inſtituere Prædicatores. ibidem. *& alia breuia quædam.* ibid.
Breue, quo prohibetur Mẽdicantibus religioſis, ne audeãt loca ædificare infra ſpatium 300. cannarum ab eccleſiis & conuentibus fratrum Minorum. 559
Aliud, quo Miniſtri generales, & prouinciales, & Cuſtodes poſſint aliquẽ nominare etiam ſæcularẽ, qui authoritate Eccleſiæ valeat coercere ad bona fratribus Minoribus legata eiſdem reddenda. ibid.
Diploma, quo B. Franciſci ſtigmata confirmantur. 564
Diplomata quatuor de indulgentijs Ordini & benefactoribus conceſſis. 571
Aliud de miraculis ſancti Franciſci, & ſacris ſtigmatibus. ibid.
Duo alia pro confeſſionibus audiendis. ibid.
Aliud, quod dicitur mare magnum. ibid.
Aliud de exemptione. ibid.
Aliud de ſpatio locorum ædificandorum. ibid.
Aliud contra violatores eccleſiarum noſtrarum. ibid.
Aliud de approbatione ſtatus Ordinis, & de confeſsionibus audiendis. ibid.
Aliud de ſepulturis, & ne poſſint ad aliquod onus & ſolutiones cogi. ibid.
Aliud, quo declarantur fratres exempti ab Ordinariorum iuriſdictione. 582
Et alia quædam. ibidem. *facultas nominandi Procuratores.* 671
Facultas celebrandi tempore interdicti, & alia quædam. ibidem.
Quædam aliæ literæ apoſtolicæ. 679. *facultas celebrandi in communicatione, & alia permulta.* 741
Bulla, quòd fratres Dominicani non poſſunt recipere fratres noſtros ad Ordinem eorum. 995
Bulla, quòd prouinciales Miniſtri poſſunt dare licentiam alijs recipiendi fratres ad Ordinem. ibid.
Bulla, quòd non poſſunt fratres acceptare cauſarum cognitionem. ibid.
Bulla, quòd fratres ingredientes alium Ordinẽ ſine licentia expreſſa noſtrorum Prælatorum non poſſunt habere ibi aliquem gradum. ibid.
Bulla, quòd Epiſcopi valeant fratres diſcurrentes abſoluere & punire. ibid.
Bulla, qua datur facultas recurrendi ad alios Epiſcopos ſi diœceſani ſe exhibuerint difficiles ad conſecrandum eccleſiam. ibid.
Bulla reuocatoria omnium pactorum cum Prælatis ſine licentia Miniſtri generalis vel Capituli generalis. ibidem. *Et alia plura.* ibid.
Breue, quo cauetur, ne quis alius à Franciſcano Minoritico habitu, vel ſibi ſimili vtatur, & quorundã Franciſcanæ regulæ articulorum declarationes. 1050
Aliud, quo cauetur, ne moniales eiſdem Frãciſcanis ſubiectæ ſub apoſtolici alicuius breuis prætextu confeſſarios, aut viſitatores abſq; ſpeciali ſuorum prælatorum licentia ſibi eligant: & alia quædam. ibid.
Bulla, qua relicta ex teſtamento poſſumus petere in iudicio & extra. 1053
Excommunicantur vim inferentes locis noſtris, & reſeruatur excommunicatio Põtifici vel electo à Miniſtro vel Guardiano. ibid.
Tranſumptum literarũ ad Protectores ſpectantiũ. 1101
Confirmantur priuilegia noſtra. 1171
Literæ apoſtolicæ ad Indos, Prouinciamq́; ſancti Euangelij ſpectantes. 1223
Diplomata confirmantia Prouincias, conuentus, & monaſteria in hoc libro reperies in notationibus dictarũ Prouinciarum, conuentuum, & monaſteriorum.
In calce tandem libri reperies breue S. D. N. Xiſti V. quo omnes conuentus, quos modò poſsidemus, confirmat.

FINIS HVIVS INDICIS.

INDEX PROVINCIARVM ET CONVENTVVM.

A

Algarbiorum Prouinciæ conuentus.

SANCTÆ Mariæ de Ieſu Denxabregas. 1005.b
S. Antonij prope oppidum Torres vedras. ibid.d
S.Bernardini prope oppidum Atõguiæ. 1006.a
Boni Ieſu prope pagũ Peniche. ibid.b
S.Antonij prope oppidũ Caſcaes.ibid.b
Beatiſſimæ Mariæ de Succurſu. ibid.b
S. Franciſci prope oppidum Setuual. 1007.b
S.Franciſci Eboræ. ibid.
S.Antonij prope oppidum Alcazeredo-ſal. 1008
Sanctiſſimæ Dominæ noſtræ de Gratijs. ibid.b
S.Franciſci Eſtremoz. ibid.d
S.Franciſci Iuliæ pacis. 1009.a
S.Antonij de Serpe. ibid.b
S.Franciſci de Moura. ibid.c
Dominæ noſtræ de Pietate Meſeranæ. ibid.d
Dominæ noſtræ de Martyribus Aluiti. ibid.e
S.Franciſci Miræ. 1010.a
S.Antonij de Cines. ibid.b
Sanctiſſimæ Dominæ noſtrę de Laureto. ibid.b
S.Franciſci apud Portum lætum.ibid.e
S.Antonij prope Campum maiorem. 1011.a
S.Franciſci Oliuentię. ibid.b
S.Franciſci Tauiræ. ibid.c
S.Franciſci Farcam. ibid.d
B.Mariæ de Stella de Maruao. ibid.e
Beatæ Mariæ de Ducatu apud Inſulam tertiam. 1012.b
Conceptionis B.Mariæ Plaiæ. ibid.d
Conceptionis B. Mariæ Subtilis cuſpidis. ibid.d
Beatæ Marię de Roſario in inſula S.Michaelis. ibid.e
Dominæ noſtræ de Roſario in inſula Faial. ibid.e
Monaſteria monialium num.22. 1013

Angelorum Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Angelis. 930.a
Sanctorum marty.Berardi & ſociorum Bellalcazaris. 931.c
S.Ludouici Portocarrerij. 932.b
Sanctæ Mariæ de Pietate Guadalcanalis. ibid.e
S.Dominici Xarandiliæ. 933.a
S.Franciſci Conſtantinæ. ibid.c
S.Franciſci de Monte. ibid.d
S.Hieronymi Caſſalliæ. 934.b
S.Gilberti Buccæ. ibid.e
S.Antonij Chillonij. 935.b
S.Mariæ de Succurſu Petrochij. ibid.c
S.Mariæ de Bethlehem Palmæ. ibid.e
Conceptionis B.Mariæ Herreræ 936.b
Sanctæ Mariæ de Spe Antiquæ mellariæ. ibid.c
S.Mariæ de Pace Populę ferrarię.937.a
S.Franciſci de Angelis Algauæ. ibid.b
Monaſteria monialium 8. 937.d

Angliæ Prouinciæ conuentus non ſunt. pag.852

Aquitaniæ Prouinciæ conuentus.

Mirapiſcenſis. 721.d
S.Franciſci Toloſæ. 727.a
S.Eduardi Burdigalæ. ibid.b
Caſtrenſis. 723.b
Ruthenenſis. ibid.c
Albienſis. 724.a
Rapiſtanenſis. ibid.b
Montis Albani. ibid.c
Ortenſianus. ibid.d
Baſtidanus. ibid.e
Sanctæ Mariæ de Angelis prope Toloſam. 725.a
S.Mariæ de Gratia Burdigalæ. ibid.c
Agerienſis. ibid.e
Lectorenſis. 726.a
Baionenſis. ibid.c
Aquenſis. ibid.d
Montis Marſanenſis. ibid.e
Conuentus prope S.Macharium.727.a
Marmandenſis. ibid.c
Muratenſis. ibid.e
Reolenſis. 728.a
Tutellañ. ibid.b
Tarbienſis. ibid.c
Riuorum. ibid.d
Villæ francæ. 729.a
Aureliacenſis. ibid.c
Murellenſis. ibid.e
Rioncienſis. 730.a
Montis regalis. ibid.b
S.Franciſci Pergeti. ibid.d
Villanouani. 731.a
Montis Guiſcardi. ibid.b
Bellimontis. ibid.d
S.Claræ Caſtrarum. ibid.e
S.Claræ Albiæ. 732.a
S.Claræ Toloſę. ibid.b
Monaſterium montis Marſanici.ibid.d
Conceptionis Albiæ. ibid.e
Annunciationis Burdigalæ. 733.a
Annũciationis B.Marię Rutheni.ibid.c
Annũciationis B.Mariæ Agenis. ibid.d

Aquitaniæ recentioris Prouinciæ conuentus.

Appaminenſis. 1025.d
Daurenſis. 1026.c
Inſulę Iordanis. 1027.c
Samatarienſis. ibid.d
Caſtri noui Darij. ibid.e
Auxitani. 1028.a
Nugaroli. ibid.a
Vici. ibid.b
Mirandæ. ibid.c
Vallis Caprariæ. ibid.b
Brazatenſis. ibid.d
Sparrenſis. ibid.e
Liburnianus. ibid.e
S.Miliani. 1029.a
Condomicus. ibid.b
Pennenſis. ibid.c
Neracenſis. ibid.d
Caſtrogeloſianus. ibid.e
Manſiacenſis. 1030.a
Morlanicus atque Loronicus. ibid.b
Lautricenſis. ibid.c
Figiaci. ibid.d
S.Africani. ibid.e
Miliacenſis. 1031.a
S.Antonij. ibid.a
Cadurcenſis. ibid.b
Gordonianus. ibid.c
Montis cutenſis. ibid.d
Petragoricenſis. ibid.e
Albaterranenſis. 1032.a
S.Fidei. ibid.a
Ixidolienſis. ibid.b
Sarlatenſis. ibid.c
Montiniacenſis. ibid.c
Brageracenſis. ibid.d
Lemouicenſis. ibid.e
S.Iuniani. 1033.a
Donſenachenſis. ibid.a
Briuenſis. ibid.c
Martellenſis. ibid.d
Nontroniano. ibid.d
Vociferrutenſis. ibid.e

Aragoniæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Ieſu Cæſarauguſtæ. 700.d
S.Franciſci ibidem. 701.d
S.Franciſci Turiaſſonis. 703.a
S.Franciſci Bilbilis. ibid.c
S.Franciſci Oſcæ. ibid.e
S.Franciſci Borgiæ. 704.a
S.Franciſci Darocæ ibid.b
S.Franciſci Iaccæ. ibid.d
S.Franciſci Barbaſtri. 705.a
S.Franciſci Turolij. ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Ergauicæ. 706.a
S.Franciſci Montionis. ibid.b
S.Catharinæ Carinienæ. ibid.d
S.Franciſci Exeæ equitum. 707.a
S.Chriſtophori Alpartilij. ibid.b
Dominæ noſtræ de Monlora. ibid.d
Dñæ noſtræ de Angelis Ixarij. 708.a
S.Saluatoris Pinæ. ibid.c
S.Franciſci Larinienæ. ibid.e
S.Catharinæ Cæſarauguſtæ. 709.b
Hieroſolymorum ibidem. ibid.e
Dñæ noſtrę de Altabaſio ibidem.710.a
S.Claræ Bilbilis. ibid.a
S.Catharinæ Turolij. ibid.e
S.Luciæ Barbaſtri. 711.a
S. Claræ Oſcæ. ibid.b
Monaſterium Conceptionis Turiaſſonis. ibid.c
Montis ſancti. ibid.d

Argentinæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Monaci. 714.b
Ingolſtadienſis. 715.b
Landshutenſis. ibid.d

Bamber-

Bambergenſis 715.c
Fremebergenſis 716.a
Kelhemmenſis ibid.c
Salisburgenſis ibid.e
Hachingenſis 717.b
S.Iacobi in Anger ibid.d
Monaſterium Clariſſarum Seflingenſe 718.a
Clariſſarum Nurnbergenſe ibid.c
Clariſſarum Pfullingenſe ibid.e
Clariſſarum Bambergenſe 719.a
Halsbachenſe ibid.c
Clariſſarum Heilbrunenſe ibid.d

Arrabidorum Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Rabida 1124.d
B.Mariæ virginis de Conſolatione Pallahes 1125.b
S.Mariæ de Pietate Saluaterræ ibid.c
S.Mariæ de Pietate ibid.e
S.Catharinæ ſupra mare 1126.a
S.Mariæ de Ieſu ibid.b
S.Ioſeph ibid.c
S.Crucis ibid.e
B.Mariæ de Ægypto 1127.b
S.Mariæ Magdalenæ ibid.c
S.Michaelis prope Obbidum ibid.d
B.Mariæ de Angelis 1128.a
Spiritus ſancti ibid.d
Conceptionis B.Mariæ virginis ibid.e
Hoſpitalis Olyſipponis 1129.b
Hoſpitalis Santareni ibid.d

Auſtriæ Prouinciæ conuentus.

Conuentus Viennæ 448.c
Nauiburgenſis 449 a
Græcenſis ibid.b
Hyppolitanus ibid.c
Landeuiſianus ibid.d
Monaſteriũ Clariſſarũ Viennæ 450.c

Albaniæ Cuſtodiæ conuentus.

S.Mariæ Sebaſtæ 547.c
S.Mariæ Aleſſiæ ibid.d
S.Saluatoris Rubici 548.a
S.Petri Memellij ibid.a
S.Mariæ Rhodonij ibid.b

B

Bæticæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Hiſpalis 894.a
S.Mariæ de Valle Hiſpalis 895.b
S.Mariæ de Angelis Alcala de Guadaira 896.d
S.Franciſci Xerez 897.b
S.Mariȩ de Rabida oppidi Palos ibid.e
S.Mariæ de Spe Moguer 898.c
S.Eulaliæ Marchenæ ibid.e
S.Franciſci ibidem 899.c
S.Mariæ prope Vtreram ibid.d
S.Sebaſtiani Carmonȩ 900.b
S.Mariæ de Ieſu Sanlucar ibid.d
S.Franciſci Gibraltar 901.a
S.Franciſci Aſtigij ibid.c
S.Franciſci Rondæ 902.a
S.Franciſci, ſiue S. Ludouici Malachæ ibid.b
S.Zoili Antichere 903.a
S.Antonij Arcubus 904.a
S.Mariæ pulchræ Lepæ ibid.b
S.Franciſci Portus S.Mariæ 905.a
S.Mariæ Lauretanæ ibid.a
S.Franciſci Aiamontis 906.a
Matris Dei Oſſunæ ibid.b
Montis Caluarij ibid.e
S.Antonij Eſcazenæ 907.b
Corporis Chriſti Moroni ibid.c
S.Mariæ de Clarinis Beier ibid.d
S.Franciſci de Gadibus 908.a
S.Mariæ de Conſolatione Algaidarum ibid.c
S.Franciſci Nebriſſæ ibid.e
S.Franciſci, ſiue S.Petri martyris Tebȩ 909.b
S.Pauli de Eremo ibid.c
Monaſteria monialium 15. pag.910

Baſilicatæ Prouinciæ conuentus.

S.Antonij de Padua Tricarici 501.c
S.Mariæ de Sepulcro Potentiæ ibid.d
S.Franciſci Buxenti 502.a
S.Franciſci Milionici ibid.a
S. Mariæ de Ieſu Vigiani ibid.c
S.Franciſci Turſij ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Oppidi ibid.e
S.Franciſci apud S.Martinum ibid.e
S.Mariæ ad Niues Laurentiani 503.a
S.Franciſci Petræ pretiatæ ibid.b
S.Antonij de Padua Hoſtiliani ibid.c
S.Mariæ de Vrſuleo ibid.d
S.Antonij de Padua Titi, 504.b
S.Franciſci Piſticij ibid.b
S.Bernardini Laureæ ibid.c
S.Antonij de Padua Riuelli ibid.d
S.Franciſci Salandriæ ibid.d
S.Franciſci Aietæ ibid.e
Annunciationis beatȩ Mariȩ Carbonij 505.a
Annunciationis Beatȩ Mariæ Burgentij ibid.a
S. Mariæ de Gratijs Arcis Imperialis ibid.b
S.Mariæ de Conſolatione Marātheæ ibid. c
Natiuitatis B.Mariæ Caſtellucij ibid.c
B.Mariæ Marſici veteris ibid.d
Annunciationis B. Mariæ Caſtelli Turturini Monaſterium monialium Potentiæ ibid.e

Boemiæ Prouinciæ conuentus.

S.Ambroſij Pragæ 455.c
S.Bernardini Brunæ ibid.e
S.Bernardini Vratislauiæ 456.b
Conceptionis B.Mariȩ ac S. Bernardini Olomuczij ibid.d
Beatȩ Mariæ Pilznæ 457.a
SS.Petri & Pauli Goglouiæ ibid.b
S.Barbaræ Oppaniȩ ibid.c
S.Franciſci Zinoimæ ibid.d
S.Crucis Niſſæ 458.c
S.Barbaræ Oppoliæ ibid.d
S.Nicolai Bithi ibid.e
S.Mariȩ Rozelij ibid.e
S.Ægidij Clupſizij 459.a
SS.Viti,& Modeſti Gemnizij ibid.b
SS.Mariæ Magdalenæ atq; Eliſabethæ Tauouiæ ibid.c
SS.14.Auxiliatorum Cadani ibid.d
Omnium ſanctorum Gruppiæ ibid.e
S.Georgij Glocſij 460.a
Sanctiſſimȩ Trinitatis Teſthenij ibid.a
S.Catharinæ nouȩ domus ibid.b
B.Mariȩ, atq; S.Andreæ Iauorij ibid.c
Aſſumptionis B.Mariȩ Bechinæ ibid.d
S.Mariæ de Deſerto Recſedorſij ibid.e
S. Vincislai Rattiboriȩ 461.a
S.Mariæ Raedichij ibid.b
S.Michaelis Horaesdiouicſij ibid.c
S.Annȩ Camecſij ibid.d

Bononiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci de Villa 265.d
S.Pauli de Monte Bononiȩ 266.b
S.Franciſci Bobij 268.c
Spiritus ſancti Ferrariæ ibid.e
S.Mariæ Gratiarum Arimini 269.b
S.Hieronymi Foroliuij ibid.e
Annunciationis beatæ Mariæ Parmæ 270. c
S.Angeli Cremonæ 271.b
S.Spiritus Regij Lepidi 272.a
S.Hieronymi Fauentiæ ibid.d
Annunciationis B.Mariȩ Ceſenȩ 273.a
S.Nicolai Carpi ibid.c
S.Bernardini de Burgo nouo ibid.e
S.Mariæ montis Olíueti Caſtri Arquati 274.b
S.Franciſci plebis ibid.d
S.Franciſci Mirandulæ 275.a
Annunciationis B.M.Bononiæ ibid.c
S Mariæ de Angelis Buſleti 276.b
S.Ceciliȩ,& Margaretæ Mutinæ ibid.d
S.Apollinaris Rauennæ 277.a
S.Mariæ de Gratijs Imolȩ 278.c
S.Franciſci Cotiniolæ 279.a
Annũciationis, ſeu S.Mariȩ de Gratijs apud Caſtrum Lauri ibid.d
S.Franciſci Vitiliani 280.a
S.Mariȩ de Campo Placentiȩ. ibid.c
S.Franciſci Brexilli 281.d
S.Sebaſtiani Sabiniani 282.a
S.Rochi Meldulȩ ibid.b
S. Mariæ de Gratijs montis Clariculi ibidem.c
S.Petri Centi ibid.d
S.Lucæ Cremonæ ibid.e
Sanctæ Mariæ de Gratijs prope S. Secundum 283.a
S.Franciſci Guaſtallæ ibid.e
Monaſterium Corporis Chriſti Bononiȩ. ibid.e
S.Guilielmi Ferrariȩ 285.a
Corporis Chriſti Ferrariȩ ibid.c
S.Bernardini ibid.e
S.Mariæ Magdalenȩ Placentiȩ 286.b
S.Bernardini Bononiȩ ibid.d
S.Mariȩ de Gratijs Parmȩ 287.b
Corporis Chriſti Cremonȩ ibid.c
Corporis Chriſti Rauennȩ ibid.e
Miſericordiȩ Regij Lepidi 288.b
S.Mariȩ de Ripa Foroliuij ibid.c
Angelorum Arimini ibid.d
S.Clarȩ Bobij 289.a
S.Clarȩ Carpi ibid.b
S.Ludouici Mirandulȩ ibid.d
S.Clarȩ Buxeti ibid.d

Boſnæ Argentinæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariȩ Argentinȩ 513.b
S.Ioannis Baptiſtȩ Curiȩ Banni ibid.c
S.Spiritus Fóinzæ ibid.e
S.Mariȩ Plumbi 514.a
S.Nicolai Viſochij ibid.b
S.Catharinȩ Creſceui ibid.c
S.Mariæ Salinarum ſuperiorum ibid.d
S.Mariȩ Salinarum inferiorum 515.a
S.Eliȩ Modrizȩ ibid.b
S.Pauli Viſouachi ibid.c
S.Mariȩ Macharuſchȩ ibid.d
S.Mariȩ Saſtrugi ibid.d
S.Petri Ramȩ ibid.e
S.Chriſtophori prope Velicam ibid.e

Boſnæ Croatiæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariȩ de Gratijs Terſathi 444.b

S.Fran-

S.Franciſci Segnię ibid.c
S.Goricię prope caſtrũ Suſediũ ibid.d
S.Leonardi Zagrabię ibid.e
Sanćti Leonardi apud nouam ciuitatẽ 445.a
Viſitationis B.Marię Piſinij ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Ferijul. ibid.c

Britanniæ Prouinciæ conuentus.

Inſulæ viridis 888.a
S.Franciſci Bernonij ibid.e
S.Catharinæ Blaneti 889.b
S.Valentini Pontiniaci ibid.c
S.Franciſci Trecorij ibid.d
S.Ioannis Euangeliſtæ Cuburij ibid.e
Briocenſis 890.b
S.Franciſci Landerij 891.b
S.Mariæ de Angelis ibid.c
Ceſſembrienſis ibid.d

Brixiæ Prouinciæ conuentus.

S.Ioſeph Brixiæ 487.c
S.Mariæ de Gratijs Bergomi 488.e
S.Mariæ Coronatæ Martinengi 489.d
S.Mariæ Endennæ 490.a
S.Mariæ de Pace Alzani ibid.b
B.Marię Gandini ibid.c
S.Mauritij prope Iſchium ibid.d
S.Mariæ Lucris 491.a
S.Bernardini Cremæ ibid.b
S.Mariæ Planengi ibid.d
S.Franciſci de Pace Vrceæ ibid.e
S.Mariæ de Aguzano 492.b
S.Bernardini Clararum ibid.c
S.Bernardini Herbuſci ibid.d
Annunciationis B.Marię Burni ibid.e
S.Mariæ de Brixianore Caſtrueli 493.a
S.Mariæ de Angelis Pratalbuini ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Quintiani ibid.c
S.Mariæ de Curte milia Rebecci ibid.e
S.Bernardini inſulę Douarenſiũ 494.a
S.Mariæ de Populo Riparoli ibid.c
S. Mariæ de Piſcibus liſſis Caluatoni ibidem. e
S.Franciſci Aſulæ 495.b
S.Franciſci Iſchij ibid.d
S.Pauli inſulæ Iſtri 496.a
S.Mariæ de Ieſu inſulę Gardæ ibid b
S.Bernardini Salodij ibid.e
S.Mariæ Gauardi 497.a
S.Mariæ Fraxino Piſceriæ ibid.c
Annũciationis B.Mariæ Lonati ibid.d
S.Mariæ à Laureto Caſtilioni 498.a
B.Marię Gaidi ibid.b
S.Marię de Angelis Gardoni ibid.c
Monaſterium ſanćtę Clarę nouæ Brixię ibid.d
S.Marthæ ibid.d
S.Mariæ de Roſis Bergomi ibid.e
S.Claræ Martinengi 499.c
S.Claræ Lucris ibid.c
S.Claræ Cremæ ibid.d
S.Claræ Vrceæ. ibid. d
S.Claræ Caſalis maioris ibid.d
S.Claræ Aſulæ ibid.e
S.Mariæ ad Eliſabethã Cluſoni ibid.e

Burgenſis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Burgis 917.c
S. Franciſci Logronij 918.d
S.Franciſci Tudelæ. 919.a
B.Mariæ Minorum Viruieſcæ ibid.e
S.Bernardini Pozæ 920.a
S.Franciſci Veloradi ibid.b
S.Bernardini de Monte ibid.c
Dominæ noſtræ de Vico ibid.e
S. Mariæ apud S. Dominicum Calciatenſem 921.a
S.Mariæ de Ieſu Nauarrettæ ibid.c
S.Mariæ de Campo Cornagi ibid.b
S.Stephani Burgis 922.a
S.Franciſci Mirandæ ibid.b
S.Franciſci Stellę ibid.c
S.Franciſci Nageræ ibid.d
Sanćtæ Mariæ de Miſericordia Tafalliæ ibid.e
S.Franciſci Olibæ 923.a
S.Franciſci Alfari ibid.b
S.Ioannis de Ramo ibid.b
S.Saluatoris Calagurij ibid.c
S.Vićtoris ibid.e
S.Mariæ de Linaribus 924.a
Monaſteria monialium 13. pag.924.c

C

Calabriæ Prouinciæ conuentus.

Annunciationis B. Mariæ apud Nocitum 539.c
S.Franciſci apud S. Marcum ibid.d
S.Franciſci Beretæ 540.a
S.Franciſci prope Agellum ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Meſuracæ ibid.d
S.Mariæ de Gratijs Buxenti 541.a
S.Franciſci Conſentiæ ibid.b
S.Bernardini Manteæ 542.e
S.Franciſci Cariati 543.a
S.Bernardini Roſſani ibid.c
S.Bernardini Morani 544.a
S.Mariæ de Gratijs Citrarij ibid.b
Annunciationis beatæ Mariæ Caſoboni ibid.b
Obſeruantiæ Cotronij ibid.c
Obſeruantiæ Tabernæ ibid.d
Obſeruantiæ Cropanij 545.a
S.Mariæ de Gratijs Rendæ ibid.b
S.Franciſci Sturnorum ibid.b
S. Mariæ de Gratijs Caſſani ibid.e
S.Marię de Angelis Ruliani 546.a
Annunciationis beatæ Mariæ Dipiniani ibid.b
S.Franciſci Fluuij frigidi ibid.b
Monaſterium monialium S.Catharinę Tabernæ ibid.c

Canariæ Prouinciæ conuentus.

S.Bonauenturę Fortis venturæ 1188.c
S.Franciſci magnæ Canariæ 1189.d
S.Antonij Galdaris 1190.b
S.Michaelis Vićtoriarũ Lacunæ ibid.e
S.Laurentij de Ortaua 1191.c
Dominæ noſtræ de Angelis Garacici ibid.d
Cõceptionis B.Virginis Palmæ 1192.b
S.Franciſci Gomeræ 1193.a
Monaſterium.S. Clarę Lacunæ ibid.d

Candiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Cytœi 439.c
S.Ioannis ibid.d
S.Antonij de Padua 440.a
S.Mariæ de Angelis Gnoſſi ibid.b
S.Athanaſij Rethymi ibid.d
S.Franciſci ibidem ibid.e
S.Franciſci Cydonis ibid.e
S.Saluatoris 441.a
S.Georgij extra Cydonem ibid.a
S.Mariæ Zacynthi ibid.b
S.Antonij de Padua Chios ibid.c
S.Rochi Corcyræ ibid.d
Monaſteria monialium ibid.e

Cantabriæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Vićtoriæ 1049.c
S.Mammetis Flauiobrigæ 1051.a
S.Franciſci ibid.c
Dominæ noſtræ de Rubo 1052.b
S Franciſci Pampilonis ibid.e
S.Franciſci Metinæ de Pomar 1053.c
S.Franciſci Bermei ibid.c
S.Franciſci Sangueſo 1054.c
S.Iuliani Pietrolæ ibid.e
S.Franciſci Caſtrodurdiales 1055.b
S.Franciſci Santander ibid.d
Cõceptionis B.Marię Reynoſæ 1056.a
S.Marinæ Horduniæ ibid.c
S.Mariæ Magdalenæ Laredi ibid.e
S.Andreæ Baſtidæ 1057.a
S.Franciſci Frias ibid.d
S.Franciſci Saſſiolæ 1058.a
S.Franciſci Elgoibar ibid.b
S.Franciſci Mondragonis ibid.c
S.Sebaſtiani 1059.a
S.Franciſci Iſati ibid.c
Monaſteria monialium, & conuentus Tertiariarum ſororum 1060

Carthaginenſis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Murcię 967.c
S.Franciſci Huetę 968.a
S.Franciſci Conchæ Valerię ibid.c
Angelorum Alcozerij ibid.e
S.Franciſci apud ſanćtum Stephanum de Portu 969.a
S.Franciſci Alcazarij ibid. c
S.Franciſci Veas ibid.d
S.Catherinę de Monte Murcię ibid.e
S.Franciſci Carthaginis 970.c
Dominę noſtrę de Hortis ibid.d
S.Franciſci Belmontis 971.b
S.Annę Horihuedę ibid.c
Dominę noſtrę de corpore Chriſti villę viridis 972.a
S.Franciſci Albazeti ibid.b
S.Franciſci Villę nouę Infantiũ ibid.c
S.Geneſij de Xara ibid.d
S.Franciſci apud S.Clementem 973.a
S.Franciſci Orani ibid.b
S.Franciſci Molinę ibid.d
S.Franciſci Henlinij ibid.e
S.Marię de Rupe 974.a
S.Eranciſci Alcazar de Cõſuegra ibid.c
Conceptionis B. Marię Inieſtę ibid.e
Ieſu Villę nouę Axara 975.a
S.Franciſci Vallis viridis ibid.b
S.Stephani Ceeghini ibid.c
Dñę noſtrę de Spe Villę Robledę ibid.d
Conceptionis B.Marię Parrillię ibid.e
S.Marię de Gratia Carauaccę 976.a
S.Sebaſtiani Mortallię ibid.b
Conceptionis B.Marię Mulę ibid.c
Monaſteria monialium 17. pag.976.

Caſtellæ Prouinciæ conuentus.

S.Ioannis Regum Toleti 605.d
S.Marię de Ieſu Compluti 608.c
Collegium Apoſtolorum Petri & Pauli 612.e
S.Franciſci Guadalfagiarę 616.b
S.Franciſci Madriti 618.a
Dominę noſtrę de Saliceto ibid.e
S.Antonij de Capraria 620.c
Dominę noſtrę de Spe Occanię 622.b
S.Marię de Caſtaneto 623.d
S.Franciſci Talabricę 624.c
S.Franciſci ciuitatis Regię 625.c
S.Marię de Gratia Paternianę 626 b

Domi-

Dominę noſtrę de Oliua ibid.e
S.Franciſci Pinti 627.d
Dominę noſtrę Excalceatorum Scalonę 628.c
S.Antonij Mondexaris 629.b
S.Franciſci de Cruce centum fontibus ibidem e
S.Franciſci Turrigij 630.b
Sanctiſſimæ matris Dei Turris Lacunę 631.c
Sãctiſſimę matris Dei Orapeſſę 632.c
Dominę noſtrę de Angelis Eſcamillę 633. c
S.Franciſci Methymnę Cęli ibid e
S. Petri Cogolluti 634.b
S. Franciſci Puebla de Montalban ibidem d
S.Franciſci Colmenar de Oreia 635.a
Dominę noſtrę de Victoria Villareio ibidem c
Dominę noſtrę de Conceptione Carrion ibid.e
S.Franciſci Morę 636.b
Monaſteria monialium ibid.d

Cataloniæ Prouinciæ conuentus.

S.Marię de Ieſu Barcinonis 1099.d
S. Franciſci ibidem 1107.b
S.Franciſci Perpiniani 1108.a
S.Franciſci Tarraconis 1109.b
S.Marię de Ieſu Ilerdę 1110.a
S.Marię de Ieſu Dertoſæ ibid.c
S.Franciſci Gerundę 1111.b
S.Marię de Ieſu Balagarij ibid.e
S.Franciſci Caſtilionis 1112.a
S.Marię Figueriarum ibid.c
S.Marię de Ieſu Redis ibid.d
S. Marię de Remedijs inſulę ibid.e
S.Bartholomęi Pulchripodij 1113.a
S.Marię de Ieſu Ceruarię ibid.e
S.Marię de Angelis Hortę 1114.a
S.Franciſci Villę franchę ibid.c
S.Franciſci Montis albi 1116 a
S. Franciſci Villę franchę confluentis ibidem b
S.Franciſci Bergę ibid.c
S.Michaelis Scornalbou. ibid.e
S.Sebaſtiani Bisbalis 1117.a
S.Annę Alcouerij ibid.b
S. Ioannis Riudonis ibid.
Monaſteria monialium. nu.9.ibid.

Coloniæ Prouinciæ conuentus.

S.Sebaſtiani Confluentię 770.b
Hammonenſis ibid.c
Nouiomagenſis ibid.d
Biellueldenſis ibid.e
Zutfanienſis 771.a
S.Marię Magdalenę Durę ibid.b
Embricenſis ibid.c
Lenghedenſis ibid.e
Lympurgenſis 772.a
Corbeienſis ibid.b
Zeghenenſis ibid.b
Dorſtenſis ibid.c
Arnehmenſis ibid.d
S.Marię de Angelis Brulę ibid.d
Martpurgenſis 773.c
Groenemburgenſis ibid.d
Emdenſis ibid.e
S.Iodici prope Bilueldiam 774.a
Groningenſis ibid.b
S.Nicolai Aquis grani ibid.c
Colonię Agrippinę 775.a
Treueris ibid.b
Clariſſarum Colonię Agrippinę ibi.d
Clariſſarum Confluentię ibid.d
S.Franciſci Pinciarum 862.b

Conceptionis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Palentię 863.b
S Franciſci Segobię 864.a
S.Franciſci Sahaguni 864.d
S. Franciſci Carrionis de Comitibus 865.a
S.Franciſci Pennafelij ibid.c
S.Franciſci Arandę Durianæ ibid.d
Dominę noſtrę de Falce ibid.e
S.Ioannis de Penitentia 866.b
Dominę noſtrę de Viginti ibid.c
S.Ludouici Gormaſij ibid.d
Corporis Chriſti ibid.e
S.Franciſci Numantię 867.a
S.Franciſci Methymnę campi ibid.e
S.Franciſci Abulę 868.a.b
S.Marię de Abroio ibid.b
Domus Dei de Aquilaria 869.a
S.Marię de Gratia Villaſilos ibid.d
Beatę Marię de Conſolatione Calaguris ibid.e
S. Marię de Spe Valdeſcopeſſo 870.a
Cõceptionis B.Marię Villaluini ibid.d
Dominę noſtrę de Angelis ibid.e
S.Franciſci Almaſani ibid.c
Beatę Marię de Spe à Naua ibid.d
S.Bernardini Ferrarię 872.a
S.Stephani à Gormacio ibid.c
S.Vincentij de Barchera ibid.d
S.Franciſci Areuali. ibid.d
S. Marię de Spe Methymnę Roſecę 873. c
S.Franciſci Aillonij ibid.e
S.Franciſci Vlmeti 874.a
S.Franciſci Collaris ibid.b
S.Franciſci Caſtri Cęſaris ibid.c
S.Franciſci Atienſe ibid.d
Monialium monaſteria n. 38. pag.874

Corſicæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Siracuſani Portus 475.c
S.Franciſci Caliculæ ibid.d
S.Franciſci Syluæ 476.a
Hoſpitij Bibliæ ibid.a
Montis Raſi Sardiniæ ibid.c
S.Franciſci apud S.Florentium ibid.c
S.Franciſci Nunciæ ibid.d
S.Franciſci Biguliæ ibid.e
S.Franciſci Caſinchiæ 477.a
S.Franciſci Alexiani ibid.c
S.Franciſci Ornani ibid.e
S.Franciſci Nebienſis 478.a
S.Franciſci Marianæ ibid.b
S.Franciſci Aregnani ibid.c
S.Franciſci Curtis 479.a
S.Franciſci Brandi ibid.b
S.Franciſci Vici ibid.c
S.Franciſci Orezzæ 480.a
S.Franciſci Pini ibid.a
S.Franciſci Tiuuani ibid.b
S.Franciſci Cannaris ibid.c
S.Franciſci Tallæ ibid c
S.Franciſci Campilauri ibid.d
S.Franciſci Alciprati 481.a
S.Franciſci Madianæ ibid.b
S.Franciſci Baſtitæ ibid.b
S.Franciſci Cacciæ ibid.c
S.Franciſci Aroliani ibid.c
Sanctiſſimæ Trinitatis Baſteriæ ibid.d
S.Franciſci Sarræ ibid.e

D

Daciæ Prouinciæ conuentus non ſunt.

Dalmaciæ Prouinciæ conuentus.

S.Annæ Iuſtinopolis 431.b
S.Bernardini Pirani ibid.d
Conceptionis B.Mariæ Mõtonæ 432 a
S.Andreæ Rubini ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Orſanis ibid.b
S.Franciſci Abſoris ibid.c
S.Mariæ de Caſtiglione Veglæ ibid.d
S.Euphemiæ Arbæ 433.a
Dominæ noſtræ de pago Curici ibid.a
S.Hieronymi Oelani ibid.b
S.Dumni, ſiue Doimi Paſmanij ibid.c
S.Franciſci Iaderæ ibid.d
S.Crucis Crappanij 435.c
S.Mariæ de Paludibus Epetij ibid.d
S.Mariæ de Gratijs Phariæ 436.a
S.Mariæ Corzulæ ibid.b
S.Bernardini Aſcriuij ibid.c
S.Mariæ de Gratijs Scopuli ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Buduæ 437.a
Monaſteria monialium ſex. ibid.

Duodecim Apoſtolorum Prouinciæ conuentus.

Ciuitatis Regum 1311.e
Ciuitatis Cuzco 1312.d
conu.Potoſiacus 1313.b
S.Mariæ de Angelis Charcarũ 1314.b
conu Arequipenſis ibid.c
conu.Coquiagenſis ibid.e
conu.Goanicenſis 1315.a
S.Claræ Chachapogiarum ibid.c
Annunciationis Beatæ Mariæ Truſilij ibid.e
conu Cannetenſis 1316.b
S.Franciſci Iuomangæ ibid.c
S.Marię de Angelis Vallis Iucaicæ ib.d
Conceptionis B.Virginis Vallis Xauxę 1318.a
Vallis Caxamarchæ ibid.d
Vallis Copabampæ ibid.e
S.Iacobi.Ciuitatis S.Iacobi 1319.a
S.Franciſci oppidi S. Michaelis de Tucuman ibid.b
S.Martini Talabricæ de Steco ibid.c
S.Georgij Cordubę ibid.d
S. Franciſci Ciuitatis Aſſumptionis B. Virginis ibid.e
S.Annæ Ciuitatis ſanctæ Fidei ibid.e

F

Flandriæ Prouinciæ conuentus.

SS.Petri & Pauli Odomaropolis 983.c
B.Mariæ virginis Brugis 984.a
SS. Petri & Pauli, & Mariæ Magdalenæ Gandaui 985.c
S.Crucis Ipris ibid.d
SS.Petri & Pauli Namurci ibid.e
Conceptionis B.Mariæ Niuellæ 986.a
S.Mariæ Aegiptiacę Dunkerke ibid.c
SS. Apoſtolorum Petri & Pauli Athi ibid.d
S.Mariæ Sluſis 987.a
B.Mariæ Dixmudæ ibid.a
S.Ioannis Baptiſtæ Hulſti ibid.b
S.Bernardini Aueſnis ibid.c
S.Antonij de Padua Biezi ibid.d
SS. Franciſci, & Ludouici ſupra Sambram ibid.e

s. Ma-

S.Mariæ & B.Barbaræ Leodij 988.a
S.Michaelis Connini ibid.b
B.Mariæ virginis Lucemburgi ibid.c
Monaſteria monialium 988.d

Franciæ Prouinciæ conuentus.

SS. Ioannis Euãgeliſtæ,& Mariæ Magdalenæ Trecis 551.d
S.Catharinæ Altiſſiodori 553.a
S.Ioannis Baptiſtæ Senonibus 553.d
S.Crucis Vezeliaci 554.b
S.Michaelis Sezanij ibid.c
S.Annæ iuxta Ioniuillam 555.a
S.Margaretæ Pruuini ibid.c
S.Ioannis Baptiſtę Rhemis ibid.e
S.Petri,& Pauli Metis 556.c
S.Lamberti Virduni 557.a
S.Bonauenturæ Sueſſionis ibid.d
S.Pauli Apoſtoli, & Laurentij Catalauni 558.d
S.Ioannis Baptiſtæ Compendij ibid.d
S. Mariæ, ac ſanctorum Petri & Pauli Lauduni 560.a
Conuen.Carnoti 561.a
S.Iacobi Syluanecti ibid.c
S.Mariæ Magdalenæ Meldis ibid.e
S.Ioannis Stampis 562.b
S.Bonauenturæ Meduntæ ibid.c
Conu.Ennetenſis 563.b
Sanctorũ Petri & Pauli Baiocij ibid.c
S.Ioannis Baptiſtæ Ebroicis 565.c
S.Ioannis Baptiſtæ Cadomi ibid.d
S.Ioannis Baptiſtæ Bernaij 566.a
S.Eligij Vernoni 567.c
S.Andræ Apoſtoli Vernolij 568.b
S.Mariæ Magdalenæ Falezij 569.a
Conu.Bellouaci ibid.c
B.Virginis Mariæ de Gardia ibid.e
Sanctorum Apoſtolorum Andreæ, & Ioannis Ambiani 570.a
S.Mariæ Magdal.Abbatis Villæ ibid.e
S.Catharinæ Mediæ curiæ 571.d
S.Mariæ de Angelis Royæ ibid.e
Conu.Nouiomenſis 572.b
S.Franciſci Peronæ ibid.e
S.Franciſci apud S.Quintinum 573.b
Annũciationis B.Marię Dulẽdij ibid.d
Conu.Blangiaci 574.a
Dñæ noſtræ de Pietate Meleaci ibid.b
Conu.Petrępontis ibid.b
Monaſterium S. Catharinæ prope Pruuinum ibid.c
S. Ludouici Francorum Regis Nogenti ibid.e
Et quæ ſequuntur vſq; ad pag.579.

Franciæ Pariſienſis Prouinciæ conuentus.

S.Leonardi Sagij 581.d
S.Ioanis Baptiſtæ Varennæ 562.e
S.Clementis Rothomagij 583.b
S.Iacobi Apoſtoli Pontiſaræ ibid.e
B.Mariæ, & S. Antonij Paduani Noui caſtri 584.b
S.Eliſabeth Tulli ibid.d
B. Mariæ, ac B. Franciſci Grandis villæ ibid.e
S.Ioannis Baptiſtę Vici 585.b
S.Laurentij Boloniæ ibid.d
B.Mariæ Miricuriæ 586.a
S.Ludouici Regis Valloniarum ibid.b
Sanctæ Marthæ prope Voſagum montem ibid.d
S.Ludouici Epiſcopi Ligneij 587.a
Annũciationis B.Marię Nanceij ibid.c
Eremitorium S.Trinitatis 588.a
S. Marię de Angelis Pontis Audomari ibid.b
S.Ioannis,ſanctorumq; omnium Maſſeriarum ibid.d
S. Antonij de Padua Caſtri Theodorici 589.a
S.Michaelis Archangeli Virię ibid.b
S. Marię de Pietate Malarum herbarum 590.a
Bethlehemiticus Maſſerijs ibid.c
Conuen.Niuernenſis 591.a
Monaſteria monialium vſque ad 32. e

G

Genuæ Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Monte prope Genuã 325.d
Annunciationis B.Mariæ Genuę ibid.e
S.Mariæ de Pace prope Genuam 326.b
S.Franciſci Sarzanæ ibid.d
S.Franciſci Spedię ibid.e
Annũciationis B.Mariæ Leuanti ibid.c
S.Franciſci Moneliæ 327.b
S.Franciſci Clauaris ibid.c
S.Franciſci Rapalli ibid.d
S.Mariæ de Angelis Rechi ibid.d
S.Antonij Pellij 328.a
S.Iacobi Sauonæ ibid.a
S.Mariæ de Angelis Vulturis ibid.b
S.Bernardini Albingæ ibid.b
S.Mariæ de Angelis Alaſſij ibid.c
Annunciationis virginis Mariæ apud Portum Mauritium ibid.d
S.Mariæ de Conſolatione prope S.Romulum ibid.e
Eremitorium S.Romuli 329.a
Intimelij ibid.b
Suſpitelli ibid.c
S.Thomæ Taurini ibid.d
B.Mariæ Gratiarũ Mõtis regalis ibid.e
S.Mariæ de Angelis Cunei 330.b
S.Mariæ de Angelis Buſcæ ibid.d
Annũciationis B.Mariæ Foſſani 331.a
S.Franciſci Bennarij ibid.b
S.Franciſci Sauiliani ibid.c
S.Mariæ de Angelis Pinnarolij ibid.c
Annũciationis B.Mariæ Vigoni ibid.d
S.Mariæ de Angelis Villanouæ ibid.e
S.Georgij Cherij 322.a
S.Bernardini Clauaſij ibid.b
S.Mariæ Gratiarum Creſcentini ibid.c
S.Bernardini Aſtę ibid.c
S.Bernardini Salutiarum ibid.e
Annũciationis B.M.Carmaniolę 333.a
S.Mariæ de Angelis Caſalis ibid.b
S.Bernardini Tridini ibid.c
S.Mauritij in territorio Conzani ibid.d
S.Bernardini prope Mõtẽ Caluũ 334.a
S.Bernardini Albę Pompeię ibid.a
S.Mariæ Gratiarum Nicię ibid.b
S.Marię de Ieſu Montis barutij ibid.d
S.Marię Septebrij ibid.d
S.Franciſci Aquis ibid.e
S.Franciſci Charij 335.a
S.Iacobi Papię ibid.b
S.Crucis, & S.Marię de campo Binaſchi 336.a
S.Mariæ de Angelis Belgioioſi ibid.c
S.Franciſci Nouarum ibid.e
S.Marię de Angelis Claſtigijs 337.a
S.Franciſci Ripę ibid.b
S.Marię Gratiarum Viguerię ibid.b
S.Marię de Pace Caſtri noui ibid.c
S.Bernardini Salarum ibid.d
S.Pauli Baſinianę ibid.e
S.Bernardini Alexandrię ibid.a
Annũciationis B.Marię Vezani ibid.b
B.Marię Vezani ibid.c
B.Marię de Fonte feliciani ibid.d
Sanctimonialiũ oĩa monaſteria 339.a

Germaniæ inferioris Prouinciæ conuentus.

Louanij 991.c
Bruxellarum 998.a
Burſcoduci ibid.b
S.Trudonis ibid.c
Diſtemij ibid.c
Thenis ibid.d
Mechlinię ibid.e
Traiecti ad Moſam 1000.c
Goudę Albazeti ibid.d
Leydis ibid.e
Antuerpię 1001.a
Delphis ibid.d
Gorcomij ibid.c
Alcmarię ibid.c
Harlemij ibid.d
Leouardię ibid.e
Reliqui omnes 1002.& 1003
Monaſteria monialium ibid.e

Granatenſis Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Cordubę 1167.d
S.Franciſci Vbetæ 1169.a
S.Franciſci Beatię ibid.e
S.Franciſci de Monte 1170.b
S.Franciſci de Arizafa ibid.c
S.Franciſci Gienni ibid.e
S.Franciſci prope Loxam ibid.c
S.Franciſci prope Bazam ibid.d
S.Franciſci Cuadix ibid.e
S.Franciſci Almerię 1172.c
S.Franciſci Alhambrę ibid.e
S.Franciſci, ſiue S. Iacobi prope Velezium 1173.a
S.Franciſci Alcaudetę ibid.b
S.Ludouici Azubi ibid.c
S.Franciſci Granatę ibid.e
S.Annę Iliturgij 1174.b
S.Stephani Plici ibid.c
S.Laurentij Montiliæ ibid.d
S.Franciſci Buialancę 1175.a
S.Franciſci Alcala regię ibid.b
S.Matris Dei Illicię ibid.c
S.Franciſci Vaennæ ibid.e
S. Franciſci Cazorlę 1176.a
S.Franciſci Linares ibid.b
S.Franciſci Martos ibid.c
S.Mariæ de Ieſu ibid.d
Monaſteria monialium 20. 1176.&c.

Maioricarum Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Maioricę 1020.c
S.Maria Angelorum de Ieſu Maioricę 1021.d
S.Franciſci Ciuitatulæ 1022.b
S.Franciſci Inchæ ibid.c
S.Marię de Ieſu Sollaris ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Mahonis 1023.a
S.Marię de Ieſu Alcodię ibid.b
Monaſteria monialum tria 1023.c

Marchiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci altioris Anconę 195.c
Annunciationis B.Marię Aſcoli 196.b
S.Sabini ibid.d
S.Georgij ibidem 197.a
S.Mariæ Gratiarum Montis brandonij ibid.c
S.Franciſci Offidæ 198.b
S. Mariæ Magdalenæ Ripæ tranſonis, ſiue Cupramontanę ibid.d
Annunciationis B.Mariæ Firmi 199.b
S.Marię de Ieſu apud S.Lupidiũ ibid.e
S.Mariæ de Mõte ciuitatis nouę 200.a

S.Antonij Montis ſancti 200.b
S.Franciſci Siroli ibid.d
Annunciationis Auximi 201.a
S.Mariæ de Varano Recanati ibid.b
S.Franciſci Mordiuallis ibid.d
Puritatis apud S.Iuſtum 202.b
Dominæ noſtræ de Monte montis Vimei ibid.c
S.Columbæ Moliani 203.e
S.Franciſci Maſſæ ibid.b
Dominæ noſtræ de Planitie Seruiliani, ibid.d
S.Ioan.de Saxo Montis falconis 204.a
B.Mariæ de Girono Mōtis fortini ibi.b
S.Mariȩ de Sylua Amigdali ibid.d
S.Iacobi in Salino Gualdi ibid.e
S.Liberati apud S.Liberatum 205.a
S.Mariȩ Magdalenæ de Specu ibid.c
S.Franciſci Golfani ibid.d
S.Mariȩ Ceſſoloni ibid.e
S. Mariȩ de Gratijs apud S. Seuerinum 206.a
S.Franciſci Camerini ibid.c
S.Franciſci aliàs Experimenti 207.a
S.Franciſci Matelicæ ibid.a
S.Ioannis prope Matelicam ibid.b
S.Mariȩ de Valle Saxea Fabriani ibid.c
Annunc. B.Mariæ Fabriani 208.a
S.Iacobi Maſſacij ibid.d
S.Iacobi Cinguli 209.a
S.Mariȩ de Valcenegia ibid.c
S.Crucis Maceratæ ibid.d
S.Franciſci Forani 210.a
S.Mariæ de Populo Mōtilbodij ibid.b
S.Mariæ de Gratijs Sinogalliæ ibid.c
S.Franciſci Corinaldi ibid.e
S.Mariæ de Miſericordia 211.a
S.Mariæ nouæ Fani fortunæ ibid.b
S.Ioannis Baptiſtæ Piſauri ibid.d
S.Mariȩ de Scotaneto montis Barochij 212.a
Annunciationis B. Mariæ Foro Sempronij ibid.c
S.Georgij Montis robij ibid.d
S.Martini Roccacontratæ 213.a
S.Mariæ de Pace Sentini ibid.b
S.Bernardini Vrbini ibid.d
S.Ioānis Baptiſtȩ Caſtri durātij 214.a
S.Mariæ de Angelis ibid.b
S.Franciſci montis Florentini ibid.d
S.Mariæ de Oliua Maciani ibid.e
S.Antonij montis Maij 215.a
Monaſteriū ſanctȩ Mariȩ nouæ Anconæ ibid.b
S.Margaretæ Arpini ibid.d
S.Franciſci Cupramontanæ ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Firmi 216.b
S.Stephani Recanati ibid.c
S.Nicolai Auximi ibid.d
Annunciationis S.Seuerini ibid.e
S.Claræ Camerini 217.a
S.Eliſabethæ ibid.e
B.Mathiæ Matelicæ ibid.d
S.Honofrij Fabriani 218.a
S.Bernardini Foro Sempronij ibid.b
Corporis Domini Piſauri ibid.c
S.Claræ Vrbini ibid.b
S. Bernardini apud ſanctum Angelum in Vado ibid.d

Mediolani Prouinciæ conuentus.

S.Angeli Mediolani 341.c
S. Mariæ de Pace 342.d
S.Crucis Comi 343.c
S.Nazarij Nouariæ 344.c
S.Mariæ de Behethlē Vercellarū ibid.e
S.Franciſci Laudȩ 345.d
S.Mariæ de Gratijs Vigleuani 346.e
S.Bernardini Hyporediæ 347.c
S.Mariæ Gratiarum Modoetiæ ibid.d
S.Iacobi Leuci 348.b
S.Bernardini Mortarij ibid.d
Annūciationis B.Mariæ Triuilij 349.a
S.Bernardini Palantiæ ibid.b
S.Angeli Legnani ibid.e
Annunciationis beatæ Mariæ Vareſij 350.b
Annunciationis beatæ Mariȩ Abbiatæ ibidem.d
Annunciationis beatæ Mariæ Soncini 351.a
S.Franciſci apud S.Agatham ibid.d
B. Mariæ de Miſericordia Melegnani ibid.e
S.Bernardini Carauagij 352.b
S.Mariæ de Gratijs Varali ibid.d
S.Mariæ de Angelis Herbæ 355.e
Sanctȩ Mariȩ de Miſericordia Brinantiæ ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Belinzonæ 356.a
S. Mariæ de Gratijs apud oppidum ſancti Georgij 356.d
S.Mariæ de Gratijs Maleti ibid.e
S.Mariæ de Gratijs Lugani 357.b
S.Mariæ de Gratijs Antignati ibid.c
S.Martini Clarellæ 358.a
S.Mariæ Sabioncelli ibid.b
S.Mariæ in Campo ibid.d
S.Franciſci Trecati ibid.e
Sanctæ Mariæ de Miſericordia Romanengi 359.b
S.Victoris Montis Baronum ibid.c
S.Viridarij Mediolani ibid.e
Monaſteriū monialium ſanctæ Claræ Mediolani 360.b
De Ieſu ibid.d
S.Vrſulæ 361.a
S.Bernardini ibid.d
S.Antonij 360.a
S.Apollinaris ibid.b
S.Claræ Comi ibid.b
S.Claræ Nouariæ 363.a
S.Claræ Vercellarum ibid b
S.Clarȩ Catinarȩ ibid.e
S.Clarȩ Laudȩ 364.b
S.Clarȩ Mortarij ibid.d
S.Petri Triuilij 365.a
S.Claræ Legnani ibid.b
S.Clarȩ Abbiatȩ ibid.c

N

Nominis Ieſu de Guatemala Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci de Guatemala 1329.b
S.Franciſci Almolingi 1331.a
Attilanenſis ibid.c
Tecpanatitlanicus ibid.d
Totonicapenſis ibid.e
Quetſeltenangenſis 1332.a
Chiapenſis ibid.c
Sanconatenſis ibid.e
Reliqui omnes 1233

P

Pietatis Prouinciæ conuentus.

S.Vincētij de ſacro Promōtorio 941.c
S.Franciſci Lacuum 942.b
B.Mariæ de Paradiſo ibid.c
Expectationis beatȩ Mariæ Villæ nouæ ibid.e
S.Antonij Paduani Louleæ ibid.d
S. Mariæ Pietatis prope Villam vitioſam 943.a
S.Mariæ de Conſolatione Borbȩ ibid.b
S.Franciſci Deluas ibid.d
S.Antonij de Padua Portalegrȩ ibid.e
S.Antonij Extremozij ibid.a
Boni Ieſu Vallis viridis ibid.b
S.Antonij Eboræ ibid.c
Annunciationis beatæ Mariȩ Vidiguerȩ ibid.e
S.Franciſci Portelij 945.a
S.Mariæ de Saxo ibid.a
S.Antonij de Padua Abrantij ibid.c
Annunciationis beatæ Mariæ Tomarij ibid.d
S.Antonij de Padua Couilliani ibid.d
S.Antonij de Padua Caſtri albi 946.a
S.Antonij de Padua Pēnamazor ibid.b
S.Mariæ de Charitate Sordoalij ibid.b
S.Mariæ Clauium ibid.c
Boni Ieſu Barzelos ibid.e
S.Mariæ de Angelis Azurarię 947.a
S.Fructuoſi Braccarȩ ibid.a
S.Antonij Auerei ibid.c
S.Antonij Abbatis Conymbrię ibid.c
S.Antonij Portus ibid.e

Poloniæ Prouinciæ conuentus.

S.Bernardini Cracouiæ 463.d
S.Annæ Vuarſſauię 465.a
S.Franciſci Poſnaniæ 466.a
Aſſumptionis B.Mariæ Coſtenij ibid.d
Conu.Frauſtatij ibid.e
Cobilini 467.a
S.Mariȩ ad Niues Tarnouię ibid.c
S.Bernardini Lublini ibid.e
S.Andreæ Leopoli 468.a
S.Barbarȩ Pizeuorſcij ibid.c
S.Annȩ Caliſij ibid.d
Diuiſionis Apoſtolorum Coli ibid.e
Natiuitatis B.Mariȩ Varthȩ 469.a
S.Franciſci Vilnȩ ibid.c
S.Bartholomȩi Louitij ibid.e
S.Catharinȩ Radomiæ 470.a
B.Mariȩ virginis Caunæ ibid.b
Conuentus Opatonij ibid.d
S.Catharinæ Samborij 471.a
S.Catharinȩ in Eremo ibid.b
Duodecim Apoſtolorum Tijcoczini ibidem.d
Bidgoſtiæ 472.a
Potocenſis ibid.b
Scapenſis ibid.e
Caſimirię 473.c
Lubauȩ ibid.d

Portugaliæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Olyſipponis 794.c
S.Franciſci Alanquerij 795.d
S.Franciſci Vimarani 796.c
Dominȩ noſtrȩ de Virtutibus Anzabucię 798.e
S.Spiritus Cartaſcij 799.d
S.Franciſci Santareni 800.a
S.Franciſci Leirię ibid.d
S.Antonij de Ficu 801.a
S.Chriſtinȩ Pouoȩ ibid.b
S.Franciſci Conymbriæ ibid.e
S.Bonauenturȩ ibidem ibid.e
S.Antonij Ferrerim 802.b
Conceptionis beatȩ Mariȩ Matozinos ibidem.c
Annunciationis Dominæ noſtræ Villȩ Comitis ibid.c
S.Franciſci Portus 803.a

S.Fran-

S.Franciſci Brigantiæ ibid.b
S.Spiritus ſiue S. Honofrij Golegani ibid. c
S.Cittæ in termino Aceiceiræ ibid.e
S.Franciſci Guardiæ 804.a
S.Spiritus Goueæ ibid.c
S.Franciſci Couilliani ibid.e
Boni Ieſu Balhellas 805.a
S.Franciſci Funialij ibid.e
S.Crucis Marico. 806.a
S.Bernardini inſulæ Lignorum ibid.b
S.Franciſci Trancoſij ibid.c
Monialium Monaſteria ab 806. vſque ad 815.

Principatus Prouinciæ conuentus.

S.Ioachim Neapolis 367.d
S.Franciſci Sarni 368.b
S.Franciſci Stabiarum ibid.c
S.Mariæ à Chieia Vici ibid.e
S.Franciſci Aierolæ 369.a
S.Franciſci Maioris ibid.b
S.Franciſci Tramonti ibid.d
S.Franciſci prope Cauam ibid.e
Sanctiſſimæ Trinitatis prope Septempedam 370.a
S.Nicolai de Palma Salerni ibid.b
S.Marię de Pace apud Montem coruinum ibid.c
Sanctiſsimæ Trinitatis Eboli ibid.e
S.Mariæ de Auiliano Campaniæ.371.a
S.Mariæ de Paradiſo Olіueti ibid.c
S.Mariæ de Gratijs Boccini ibid.d
S.Antonij de Padua Pollæ 372.a
S.Franciſci Padulæ ibid.b
Pietatis Diani ibid.c
S. Antonij Laurini ibid.e
S. Franciſci Ioij 373.a
S.Franciſci Peſciotæ ibid.b
Annunciationis Beatæ Mariæ Lazaroli ibid.e
S.Franciſci Cilenti 374.a
S.Franciſci Altauillæ ibid. b
S. Franciſci Caſtellutij ibid.c
Monaſteria monialium S.Clarę de Pietate Maioris ibid.e
s. Mariæ de Pietate Salerni 375.a
S.Iacobi Ioij ibid.b

R

Raguſij Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Raguſij. 483.c
S.Nicolai Stamni 484.b
S.Sabinæ Daſiæ ibid.d
S.Franciſci Ombulæ ibid e
S.Hieronymi Slani 485.a
S.Blaſij Canalium ibid.b
S.Mariæ prope Corſolas ibid.c
S.Mariæ Inſulæ mediæ ibid.c
S.Mariæ ad Niues Epidauri ibid. d
Monaſteria Monialium 2. ibid.e

Romanæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Tranſtiberini Romæ 177.c
s. Petri in monte aureo 179.a
s. Bartholomæi ibid.e
s. Mariæ de Paradiſo Viterbij ibid.c
s. Trinitatis Orbeti 181.a
s. Mariæ maioris Tiburis ibid.b
s. Laurentij Velitrarum ibid.c
s. Antonij montis Reatis ibid.d
s. Franciſci Præneſtis ibid.e
s. Franciſci Choræ 182.a
s. Martini Verularum ibid.b
S.Franciſci Sermoneti ibid.c
S.Franciſci Sublaci ibid.e
S.Franciſci Ciuitellæ 183.a
S.Angeli Vallis montonæ ibid. b
S.Marię Palatioli ibid.c
S.Franciſci Palumbariæ ibid.e
S.Pauli Podij Donadei 184.a
S.Iacobi Podij Bruſconis ibid. b
S.Mariæ de Prato Campaniani ibid.d
S.Mariæ ſæcundæ Morlupi. ibid.e
S.Mariæ de Lilijs Manlianæ. 185.a
S.Bernardini Hortarum ibid.b
S. Franciſci Corythi 186.a
S.Franciſci Canini ibid.b
Inſulæ Biſentinæ ibid.b
S.Franciſci Pitiliani ibid.d
S.Petri Scanſani ibid. e
S.Rochi Farneſij ibid.e
S.Mariæ de Conſolatione Caprarolæ. 187. a
S. Antonij Ciſternæ ibid. b
S.Mariæ Foreſtæ ibid.d
S.Silueſtri montis Soractis ibid.e
S.Liberati apud S.Angelum. 188.a
S.Mariæ de Gratijs Scandriliæ ibid.a
S.Franciſci fontis Columbæ ibid.d
S.Franciſci Grecij 189 a
S. Franciſci Rocchæ Antimi ibid.c
S.Franciſci Nazani 190.a
Monaſteria monialium
S.Coſmæ,& Damiani Romæ ibid.b
S.Laurentij Panis pernæ ibid. e
S. Silueſtri in Campo 191.c
S.Apollonię de Oliua ibid.d
S.Margaritæ de Scala ibid.e
s. Iacobi Moractæ ibid. e
s. Bernardini 192.a
s. Crucis, ſiue montis Citorij. ibid.b
s. Bernardini Viterbij ibid. c
SS.Simonis & Iudæ ibid.d
S.Michaelis Archangeli Tiburis 193.a
S.Eliſabeth ibid.c
S. Clarę Reatis ibid. d
S.Claræ Orbeti ibid.e

S

Sancti Andreæ Prouinciæ conuentus.

Cameracenſis 1065.e
Valencenenſis 1066. c
s. Franciſci & s. Margarenæ in Annonia 1068.b
Nominis Ieſu Duaci ibid. e
Attrebatenſis 1069. e
Inſulenſis 1070.b
Tornacenſis ibid.e
Betunienſis 1071. b
Lencenſis ibid.d
Cortracenſis ibid.e
Aldernadenſis 1072.e
s. Franciſci Vallis Entinæ 1073.c

Sancti Angeli Prouinciæ conuentus.

S. Honofrij prope Caſam Calenam 420. a
s. Nazarij Moroni. ibid.c
s. Bernardini Montisriſi ibid.e
s. Mariæ de Valle aſpera ad Teſſam 421. a
s. Honofrij Hiſtonij ibid.d
s. Ioannis Campi baſsi 422. a
s. Saluatoris Luceriæ 423. a
s. Bernardini Agnonis ibid.b
s. Bernardini oppidi s. Seueri ibid.d
s. Ioãnis, ſiue ſancti Eremi Gulioniſij 424.a
s. Antonij de Padua Viſcarij ibid. e
s. Angeli Serræ ibid. d
s. Franciſci Ichitellæ 425.a
s. Bernardini Troiæ ibid.b
s. Petri Cæleſtini Ripę limoſani. ibid.c
s. Mariæ de Gratijs Campi baſsi ibid.e
s. Sebaſtiani Calitri 426.b
s. Mariæ de Ieſu prope oppidum s. Martini ibid.c
s. Mariæ de Gratijs Sergni 427.a
s. Antonij prope pagum s. Boni ibid.b
s. Mariæ de Gratijs Apeneſtis ibid.c
s. Marię Magdalenę Sangri ibid. e
s. Mariæ à Laureto caſtri Curi 428.a
s. Marię de Gratijs caſtri Forliuij ibid.b
s. Mariæ de ſtignano ibid. d
s. Franciſci Celentię ibid.e
s. Antonij de Padua Illiciti 429.a
Sanctiſsimæ Trinitatis Supini ibid. b
s. Mariæ de Ieſu Foggiæ ibid. c
s. Ioannis in Lamis ibid.d

Sancti Antonij Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci à Vineis Venetijs 291.e
s.Franciſci Patauij 292.d
s. Franciſci Mantuæ. 293.a
s. Bernardini Veronæ 296.d
s. Blaſij Vicentiæ 297.a
s. Franciſci à Vineis Vtini ibid.d
s. Iob Venetijs 298.b
Beatæ Marię de Gratijs prope Mãtuam 304. b
s. Mariæ de Ieſu Taruiſij 305.e
s. Mariæ de Gratijs Arcæruptæ 306.b
s. Bernardini Tridenti ibid.c
s. Spiritus Fori oppidi ibid. e
s. Georgij Ciuidati 307.b
s. Franciſci Foſſæ Clodiæ ibid.d
s. Ioannis Baptiſtæ campi ſancti Petri 308. a
s. Franciſci Schledi ibid.d
s. Vrſulæ extra Patauium ibid.e
s. Danielis Leonici 309.a
Sancti Ludouici Riperij ibid.c
s. Petri in Viminario ibid.d
s. Franciſci in Deſerto extra Venetias ibid.e
s. ſpiritus Mantuæ 310.c
s. Crucis Citadellæ ibid.d
s. Agnetis portus Gruarij ibid.e
s. Mariæ de Gratijs Archi 311.b
s. Antonij Liniaci ibid.c
s. ſebaſtiani Maroſticæ ibid.d
s. mariæ de Gratijs plebis Sacci 312.a
s. mariæ de Gratijs Arzignani ibid.c
s. mariæ de Gratijs Glemonæ ibid.d
s. Mariæ de Gratijs Montagnanæ 313. a
s. Mariæ de Angelis Motæ ibid.c
s. Mariæ de Gratijs Coneglani 314.a
s. Mariæ de Conſolatione Ateſtæ ibid.b
s. mariæ de Gratijs vallis Agni ibid.e
s. Mariæ Magdalenæ Inſulæ ſcalarum ibid. e
s. Hieronymi Aſilli 315. a
s. Mariæ de Gratijs Collonię ibid.b
s. Pancratij Barbariani ibid.d
s. Sebaſtiani apud s. Martinum ibid.e
Monaſterium Corporis Chriſti, ſiue s. Paulæ Mantuæ 317.d
s. Claræ Veronæ 318.c
s. Bernardini Vincentiæ ibid.d
s. Claræ de Muriano Venetijs ibid.e
s. Franciſci de Cruce Venetijs 319.b
s. Claræ Venetijs ibid d
s. Claræ Mantuæ ibid.e
s. Clare Taruiſij 320.b

s. Mariæ Maioris Venetijs ibid.c
s. Bernardini Patauij 321.a
s. Luciæ Mantuæ ibid. c
s. Mariæ de Angelis Forioppidi ibid.c
s. Sepulcri Venetijs ibid.e
s. Mariæ de Miraculis Venetijs 322.b
s. Eliſabethæ Mantuæ ibid.d
s. Franciſci Vincentiæ ibid.e
s. Bernardini Vtini 323.a
s. Marci Leonici ibid.b
Sanctiſsimæ Trinitatis Tridēti. ibid.d

Sancti Antonij in Portugalia Prouinciæ conuentus.

s. Mariæ à Moſteirò 1155. a
Beatæ Mariæ in Inſula ibid.d
s. Franciſci Mirtili 1156.c
s. Antonij prope Pontem Limæ ibid.c
s. Franciſci de Orgens 1157.d
s. Franciſci Iamaci ibid.e
s. Franciſci prope turrim à Mencoruo 1158.b
s. Franciſci prope Villam regiam ibid. c
s. Franciſci in monte Ouens ibid.b
s. Marię à Laureto prope Tācos 1159.a
s. Antonij prope Camuſcam ibid.b
s. Antonij à Caſtanheira ibid.d
s. Catharinæ à Carnota. 1160.b
S. Mariæ prope Aluexcam 1161.a
s. Antonij Olyſipponis ibid.c

Sancti Bernardini Prouinciæ conuentus.

s. Bernardini Aquilæ 409.d
s. Iuliani 410. b
s. Andreæ Theatis 411. c
s. Mariæ Pennæ ibid.d
s. Ioannis de Rupe Montisplani 412.a
s. Angeli de Pace Anſani ibid.b
s. Mariæ de Gratijs Ortonę ibid.c
s. Nicolai Sulmonis 413.a
s. Antonij de Padua Adris ibid.b
s. Mariæ de Gratijs Terami ibid.c
Annunciationis Beatæ Mariæ Vrſuniæ ibid. d
s. Bernardini Ciuitatis ſancti Angeli ibid. e
s. Angeli Ocræ 414. a
s. Bernardini Camplis ibid.c
s. Franciſci Caramanici ibid.c
s. Franciſci Capiſtrani ibid.d
s. Mariæ de Cumis Ciuitellæ 415.c
s. Mariæ de Paradiſo Tocci ibid.d
s. Mariæ de Ieſu Francauillæ ibid.e
s. Mariæ de Valle viridi Celani 416.a
s. Mariæ de pietate Loreti ibid.b
s. Mariæ de Cona Tuſsiciæ ibid.c
s. Mariæ Apezano Montorij ibid.d
s. Mariæ Propitiani ibid. e
s. Nicolai Pepuli 417.a
s. Antonij de Padua Palenæ ibid.b
Monaſteria monialium tria ibid.c

Sancti Bonauenturæ Prouinciæ conuentus.

s. Bonauenturæ Lugduni 777.e
Villæ Francæ 779.e
Matiſconis 780. a
Montis Briſonis ibid.b
Pontis Vallium ibid. c
s. Mariæ de Angelis ibid.d
Baſtidæ ibid.e
Diuionenſis 781. a
Caſtellionenſis ibid.b
s. Franciſci Belnæ ibid. c
Caſtri Villani ibid.d
s. Franciſci Barri ſuper Albam ibid.e
Cabillionenſis 782.a
Briſatenſis ibid.b
s. Franciſci Inſulæ ibid.c
Dominæ noſtræ de Pietate Tanlai ibid. d
Eduenſis 783.a
Vallis Arduennæ ibid.b
Montis Ferrandi ibid.c
B. Mariæ virginis Clarimontis ibid.d
Rionenſis ibid.e
Annunciationis B. Virginis Priuatenij 784. b
s. Porcini ibid.c
s. Ioſeph Campi aquoſi ibid.c
B. Mariæ montis Lucij ibid.e
Caſtriodonenſis 785. a
Donionenſis ibid.a
s. Michaelis Selletæ ibid.c
s. Marthæ Vicecomitis ibid.c
Dolenſis ibid.e
Annunciationis B. Virginis Ledoniſalnerij 786.a
Beatæ Mariæ Cheriaci ibid.b
s. Franciſci Saleriani ibid.b
Mozoretici ibid. c
Beatæ Mariæ de Gratijs Rubei montis ibid. d
Beatæ Virginis, ac beati Franciſci Tonarum 787.a
Beatæ Mariæ, ac s. Antonij Prouencherij Viennenſis ibid.c
Romanenſis ibid.e
s. Petri Carrierarum 788. a
s. Andioli Burgi ibid. c
Turnotenſis ibid.c
Dominæ noſtræ de Gratijs Coſtæ s. Andreæ ibid.d
Montis Caluarij Romanorum ibid.e
Aſſumptionis B. Mariæ Bellici 789.a
Dominæ noſtræ de Mianis ibid.b
s. Franciſci Cluſenij ibid.e
s. Michaelis Tarantaſiæ ibid.e
s. Mariæ Aegyptiacæ Ciāberiaci. 790.a
s. Crucis Aunæſoſiaſsi ibid.c
Monaſteria omnia Monial. 790. & 791

Prouincia S. Crucis Inſulæ Hiſpaniolæ.

s. Franciſci Ciuitatis ſancti Dominici 1198.c
s. Iacobi Cubæ ibid.e
s. Iacobi Legionenſis Iaguanæ 1199.a
s. Antonij Truſilij ibid.b
s. Mariæ de Angelis Tucuij ibid.c
s. Mariæ bariquizimeti ibid.d
Monaſterium s. Claræ ciuitatis s. Dominici ibid.e

Sancti Euangelij Prouinciæ conuentus.

s. Franciſci Mexico 1226.b
s. Iacobi Tratibulci 1249.b
s. Gabrielis Tlacubæ ibid.c
Corporis Chriſti Tlalnepantlæ ibid.e
s. Chriſtophori Ecatepecij 1250.a
s. Bernardini Xuchmilci ibid.a
Aſſumptionis Beatæ Marię virginis Milpæ ibid.e
s. Antonij Tecomicij ibid.e
s. Iacobi Chalcoatengi 1251.a
s. Ludouici Epiſcopi Thlalmanalci ibid.a
s. Antonij de Padua Tetxcuci 1260.e
s. Andreæ Chiaiuhtlæ 1261.e
s. Ludouici Vexutlæ 1262.a
s. Michaelis Coatlictanis ibid.a
ss. Simonis & Iudæ Calpulalpæ ibid b
s. Ioannis Baptiſtæ Teutioacanis ibi.b
Conceptionis B. Mariæ virginis Otumbæ. ibid.c
s. Franciſci Tepepulci ibid.c
Aſſumptionis B. Virginis Apę ibid.d
Omnium ſanctorum Cempoallæ ibid.e
s. Ioannis Baptiſtæ Tulatzingo ibid.b
s. Laurentij Tultilanis 1263.e
s. Bonauenturę Quahutitlanis ibid.b
s. Franciſci Tepecxicij ibid.c
s. Ioſeph Tullæ ibid.d
s. Bartholomęi Tepetitlanis 1264. c
s. Petri Silotepecij ibid.d
s. Matthæi Veichiapæ ibid.d
s. Martini Aluexuiucanis ibid.e
s. Ioannis Baptiſtæ Sechu. 1265.a
Aſſumptionis beatæ Virginis Telucæ ibid.a
s. Michaelis Cinacantapecij 1266.a
s. Ioannis Baptiſtæ Metepecij ibid.a
ss. Petri & Pauli Callimaiæ ibid.b
Conceptionis B. Virginis Quauhnaoacij ibid.c
s. Iacobi Xiutepecij 1267.b
Aſſumptionis B. Virginis Tunchmilcij ibid.c
s. Franciſci Populæ de Angelis ibid.c

Sanctæ Fidei Prouinciæ conuentus.

Purificationis B. Virginis Ciuitatis ſanctæ Fidei de Bogota 1343.a
s. Mariæ Magdalenæ Tungiæ ibid.c
s. Ludouici Ciuitatis Velez ibid.d
Dominæ Noſtrę de Laureto nouę Carthaginis ibid.e
S. Sebaſtiani ciuitatis SS. Trinitatis de Illuſo 1344.b
S. Franciſci ciuitatis Dominę noſtrę de Palma ibid. b
Cōceptionis B. Virginis Encermæ ibi.c
S. Franciſci Carthaginis ibid. e
S. Antonij Mopoxij 1345. a
S. Franciſci ciuitatis Spiritus ſancti ibid. b
S. Franciſci Occaniæ ibid. c
S. Franciſci Mariquitæ ibid.d
Monaſt. S. Clarę ciuitatis S. Fidei ibid.e

Sancti Franciſci Prouinciæ conuentus.

s. Mariæ de Angelis Aſsiſij 155.e
s. Damiani ibidem 157.c
Carceris 158.a
s. Franciſci de Monte iuxta Peruſium 158.c
s. Hieronymi Peruſijs 159.e
S. Pauli extra Spoletum ibid. d
s. Franciſci in Monte luco Spoleti 160. b
Tertius conuentus Spoletanus ibid.b
s. Bartholomæi prope Fulgineū. ibid.e
s. Ioannis Tiferni. 161. c
s. Crucis Bonæquietis. ibid.d
s. Mariæ Magdalenæ Biturgiæ ibid. e
s. Mariæ de Gratijs Interamnæ 162. a
s. Mariæ Aureæ ibid. c
Annunciationis Beatæ Mariæ Nurſię 162. d
s. Mariæ de Monte ſancto Tuderti 163. b
s. Iacobi Tuderti ibid.c
s. Martini Treuij ibid.d
s. Mariæ de Plano Narniæ ibid.e
s. Hieronymi etiam Narniæ 164. b

s. Ioannis Baptiſtæ Amerię ibid.d
Annunciationis beatæ Marię virginis ibid. d
s. Hieronymi Eugubij 165.a
Sanctiſsimi Crucifixi Citernæ ibid.c
s. Marię de Pietate Sepis ibid.e
s. Marię de Gratijs Caſciæ 166.a
s. Bartholomæi prope Montem floridum ibid.c
s. Ioannis Baptiſtæ Nuceriæ ibid.e
Annunciationis beatæ Mariæ Gualdi 167.a
s. Antonij de Padua Betonij ibid.b
s. Fortunati Montis falci ibid.c
s. Franciſci prope Stronconis caſtrum ibid.e
S.Simeonis ibidem 168.a
S. Franciſci prope Caſtellum Lunianũ ibidem b
S.Franciſci prope Sumerum lacũ ibi.d
S.Hieronymi Spolij 169.b
S.Catharinæ ibidem ibid.d
Annũciationis B.Mariæ Beuaniæ ibi.c
Annũciationis in Cæſiẽſi deſerto. ibi.d
S. Bernardini apud Montemfrancum 170. a
S.Mariæ de Spineto ibid.c
S. Angeli de Pantanellis ibid.d
S. Mariæ de Ferneto ibid.e
S.Bartholomęi prope Cibottolã 171.b
S.Angeli de Monte ibid.d
S.Antonij Pacciani ibid.d
S.Mariæ de Scarzola 172.a
S.Franciſci de Specu ibid.a
S.Antonij prope Piſcinianum ibid.d
Virginis glorioſæ de Mõteſancto 173.a
Monaſteriũ monialium S.Marię Montis lucidi Peruſiæ ibid.a
S.Antonij de Padua Peruſię ibid.c
S.Pontiani Spoleti ibid.c
S.Mariæ Ciuit.Caſtellanę ibid.c
Monaſterium Paradiſi ibid.c
S.Ceciliæ ibidem 174.a
S.Luciæ foro Flaminij ibid.a
s. Claræ ibidem ibid.b
S.Agnetis ibidem ibid.b
S.Annæ ibidem ibid.c
S.Catharinæ Biturgię ibid.c
Sanctiſsimæ Trinitatis Eugubij ibid.d
S.Proculi Terni ibid.d
S. Crucis Narnij ibid.e
Montis Chriſti Tuderti 175.a
Pacis Nurſiæ ibid.a
S.Claræ ibidem ibid.b
Conceptionis Benedictinarum Aſsiſij ibid.e
S.Andreæ ibidem ibid.c
S.Leonardi Montisfalconis ibid.d
S.Catherinæ Bethonæ ibid.d
S.Claræ caſtelli Lugnani. ibid.e

Sancti Frãciſci de Quito Prouinciæ conuentus.

Sancti Pauli Ciuitatis ſancti. Franciſci 1322.a
Sancti Antonij Paſti ibid.b
S.Franciſci Conchæ ibid.c
S.Ioſephi Loxæ ibid.d
S. Bernardini Popaianis 1323.a
Conceptionis B. Virginis Tacungæ ibid. c
Dominæ noſtræ de Angelis Carangnæ 1324.c
S Ludouici Otabali ibid.e
Sanctæ Mariæ de Valle Guainomorani 1325.c
S.Ioan.Euangeliſtæ ibid.c
Almanguelis ibid.d
Monaſterium conceptioniſtarum ſancti Franciſci de Quito ibid.e

Sancti Gabrielis Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ de Angelis 950.d
S.Mariæ de Luce Montecelij 951.d
S Mariæ de Luce Moncarij 952.b
S.Franciſci Beluiſij 953.a
Beatæ virginis Mariæ Alburquerquij ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Saluęterræ 954.b
S.Honofrij de lappa ibid.d
S. Franciſci de Maniaretibus 955.a
S.Marci Euangeliſtæ ibid.d
S.Margaretę Xereſij 956.a
Dominæ noſtræ Rupis amatoris ibid.d
S Gabrielis Badeiocij 957.a
S. Michaelis Placentiæ ibid. e
S.Gabrielis Alconcelij 957.a
Dominæ noſtræ de Spe villæ nouæ de Fraxino ibid. d
S.Crucis Tabladilię 959.e
Matris Dei Vallis viridis 960.a
Dominæ noſtræ de Luce Broſſarũ ibi.d
S.Franciſci Coriæ 961.d
s.Spiritus Vallis Arragi 962.c
Dominæ noſtræ de Monte ibid.e
Sacrorum ſtigmatũ patris noſtri Franciſci Burgliorum 963.b
s.Antonij Veladæ ibid.c
s.Mariæ de Angelis Serralui 964.a
s. Franciſci del Barco ibid.c
Beatiſsimæ Marię de Aquis ſanctis Xereſij 965.a
Beatiſsimæ Marię Fonſalitę ibid.b
s. Ioannis Baptiſtę apud S. Eulaliam ibid. d

Sancti Georgij de Nicaragua Prouinciæ Conuentus.

s. Franciſci Carthaginis 1336.c
s. Laurentij Sparzæ 1337.c
s. Ludouici Acerricæ ibid.c
Aſſumptionis B. Virginis Pacaſę ibid d
s.Antonij de Padua Turrialbę ibid.e
s. Bonauenturæ Vxarracij 1338.d
Aſſumptionis B. Virginis Nicoię ibid.e
s. Iacobi Inſulæ Nicaraguicæ 1339.a
s. Franciſci Granatæ ibid.a
Aſſumptionis B. Virginis ibid.c
s. Antonij de Padua Comaiaquę ibid.d
s. Hieronymi Agaltecæ ibid.e

Sancti Gregorij Prouinciæ conuentus.

Dominæ noſtræ de Angelis Manilæ 1355.a
Dominæ noſtræ de Angelis Machao ibid. b
s. Matthæi extra Mexicum ibid.c
SS. Coſmæ, & Damiani Mexici ibid.d
Caſerenſis ibid e
Populæ de Angelis 1356.a
Hoſpitalis s. Annæ Manilæ ibid.a
Cuſtodia s. Frãciſci de Malaca 1357.c
Conu. matris Dei Malacæ 1358. e
Cuſtodia Braſilis 1359.b
Conu. s. Mariæ ad Niues 1361. e

Sancti Iacobi Prouinciæ conuentus.

s. Franciſci Compoſtellæ 735.e
s. Franciſci Corunniæ 736.d
s. Franciſci Oueti 737.c
s. Franciſci Ribadei 738 a
s. Laurentij extra Compoſtellã ibid.c
s. Franciſci Legionis 739.b
s. Franciſci Zamoræ ibid.e
s. Franciſci Salmanticæ ibid.e
s. Franciſci Maioricæ 744.a
s. Franciſci Aſturicæ Auguſtæ 745.e
s. Franciſci Villæ francæ ibid.d
s. Franciſci Betanzos 746.b
s. Franciſci Orenſæ ibid.e
s. Franciſci Virceri 747.b
s. Franciſci Pontis vedri ibid d
s. Franciſci Beneuenti 748.b
s. Franciſci Lucentiæ ibid.e
s. Franciſci Montis Regalis 749.b
s. Franciſci Tinei ibid. d
s. Franciſci Auileſij 750.a
s. Antonij Padroni ibid.d
s. Marthæ Ribadauiæ ibid.e
s. Franciſci Murorum 751. e
s. Mariæ de capite Albæ. ibid.c
s. Franciſci Benauides 752.c
s. Mariæ de Ieſu Liuiæ ibid.e
s. Antonij de Padua Populæ 753.e
s. Mariæ Albæ 754.b
s. Antonij de Padua Monfortij ibid.d
s. Franciſci Noiæ 755.d
Boni Ieſu de Lamia 756.a
s. Franciſci Acanicij ibid.c
Dominæ noſtræ de Fõtibus Aquilarij ibid.d
s. Antonij Salmanticæ 757.a
s. Franciſci Tauri ibid.c
s. Franciſci Villalpandi 758.b
s. Franciſci Ferroli ibid.d
Monaſteriũ s.Claræ Salmanticę ibid.e
s. Claræ Zamoræ 760.e
s. Claræ Tauri 761.d
s. Claræ Beneuenti ibid.e
s. Claræ Ianaſi 762.c
s. Claræ Allarizij ibid.e
s. Clarę Pontisvedri 763.d
s. Claræ Aſturicæ Auguſtæ ibid.e
s. Claræ Villæluporum 764.b
s. Claræ Brigatij, & reliqua vſque ad 767.

Sancti Ioannis Baptiſtæ Prouinciæ conuentus.

s. Ioſeph Elchij 1163.c
Dominæ noſtræ de Pietate ibid.d
Dominæ noſtræ de Laureto Monfortij ibid.e
s. Iacobi Almanſæ 1164. b
s. Annæ Villenæ ibid.c
s. Franciſci Teclæ ibid.d
s. Annæ de Monte ibid.e
s. Antonij de Padua Aioræ 1165.a
s. Ioannis Baptiſtæ Valentiæ ibid.a
s. Onophrij Sętabis ibid b
Dominæ noſtræ de Angelis Almenaræ ibid. c
s. Sebaſtiani Caſtallæ ibid.c
s. Antonij de Padua ibid.c
Dominę noſtræ de Roſario ibid. d
s. Franciſci Benicarlon ibid.e
s. Bernardini apud s. Matthęum ibid.e

Sancti Ioſeph de Iucatan Prouinciæ conuentus.

Matris Dei Meritę 1306.c
s. Franciſci Campecij 1307.c
s. Bernardini Valliſoleti ibid.d
s. Michaelis Manij ibid. e
s. Clarę Siſomptunis ibid e
s. Antonij Itſmalis 1308.a
s. Franciſci Cunchalis ibid.a

s. Ioannis Baptiſtę Mutulis ibid.b
s. Ludouici Calchinij ibid.c
s. Franciſci Tiſiminij ibid.d
s. Bonauenturæ Huncunij ibid.e
Reliqui omnes conuen. 1309.a

Sancti Ioſephi Prouinciæ conuentus.

s. Iſidori Sylue Lorianę 1134.a
Conceptionis B. Marię Petroſi 1135.a
s. Ioannis Baptiſtę Vitioſi ibid.e
Dominę noſtræ de Roſario 1136.d
s. Marię Magdalenę prope pagum Ligni 1137.b
s. Andreę de monte Arenis ibid. d
Cadafalſi ibidem 1138.c
s. Bernardini Madriti ibid. b
Hontiueros 1139.a
s. Ludouici Paracuellos 1140.d
s. Matthei Bonilię 1141.a
Dominæ noſtrę de Gratia Pennarandę ibid. c
s. Franciſci Alęios 1142.a
s. Ioſeph Methymnæ de Campo ibid.d
s. Pauli Cocæ 1143.b
Corporis Chriſti Martimunnorum. ibid.e
Arroio del Puerco 1144.b
Villænouæ de Serena ibid.d
Auguſtęemeritę 1145.b
Nominis Ieſu Zeberos ibid.d
Angeli Cuſtodis Compluti 1146.a
s. Michaelis de Victoria Plico ibid.b
s. Antonij Abulę ibid.e
s. Petri Conſuegræ 1147.b
s. Ioſeph Toleti. 1148.a
s. Sebaſtiani Aunonij ibid.e
s. Ioannis Baptiſtæ Zamorę 1149.a
s. Annę Talabricę ibid.c
s. Ioannis Euangeliſtę Turris Stephani ibid.e
s. Franciſci Lepes 1150.c
s. Gabrielis Segobiæ 1151.a
s. Laurentij Conchæ ibid.b
Conceptionis B. Marię Baragię. ibid.d

Sancti Ludouici Prouinciæ conuentus.

Montis Peſſulani 819.b
S. Franciſci Maſſiliæ 821.d
s. Crucis Auinionis 822.d
Annunciationis B. Mariæ Aquis 824.a
s. Crucis Niciæ ibid. e
Arelatis 825.a
Dominæ noſtræ de Cõſolatione, & ſancti Franciſci Narbonę 827.a
s. Clarę Carcaſſonę 828.a
s. Franciſci Biterrarum 829.a
Nemanſi ibid.d
Dominę noſtrę de Gratia Carpentoractis 832.b
s. Marię de Pietate Foroiulij 833.a
s. Franciſci Auxiliani ibid.d
SS. Ioſeph, & Franciſci Draguiniani 834.a
S. Mariæ de Compaſſione Manuaſchę ibid. c
Dominę noſtrę de Pietate Pedenacij ibid. e
Limoſij 835.b
Dominæ noſtrę de Angelis Antipolis ibid. e
s. Franciſci Lunelli 836.a
s. Catherinę de Monte Syon Selli Robaudi ibid.d
s. Franciſci Relaniæ 837.a
B. Marię de Cõſolatione Pignatij ibi.c
Florenſiaci 838.a
s. Marię de Gratia Carcerum ibid.a
B. Marię de Pace Olleollarum ibid.c
s. Petri de Canono 839.a
Beatę Marię de Pulcro viſu Taraſconis. ibid.b
Beatę Marię de Gratia Turris Aquarũ ibid.c
s. Hieronymi ibid.d

Sancti Michaelis Prouinciæ conuentus.

s. Fanciſci Ciuitatis 1035.c
s. Franciſci Caſſaris 1037.a
s. Benedicti Safrę ibid.d
s. Franciſci Placentię 1038.a
s. Franciſci Eſcalabię ibid.c
s. Franciſci Badeiocij ibid.d
s. Franciſci Erenę 1039.a
s. Marię de Gratia ibid. d
s. Franciſci Veiar 1040.b
s. Franciſci Scurę ibid. c
s. Antonij Garrobiliarum ibid.d
s. Franciſci Norbę Cęſarę ibid.e
s. Marię de Pomerio 1041.b
s. Franciſci Metelini ibid.d
s. Michaelis apud s. Martinum 1042.a
s. Marinę Sonradilij ibid.b
s. Franciſci Auguſtę emeritę ibid.c
s. Ildephonſi Furnorum ibid.d
s. Spiritus Fouearum ibid.e
s. Franciſci Fraxineti 1043.a
s. Antonij Texerę ibid.b
s. Iacobi Loponij ibid.c
s. Marię de Angelis Cellameę ibid. d
Monaſteria monialium 19. 1044.

S. Nicolai Prouinciæ conuentus.

S. Catharinę prope oppidum S. Petri Galatini 399.b
S. Franciſci Gallipolis 400.b
S. Franciſci Petilię ibid.c
S. Marię de Pace Venuſiæ ibid.c
S. Marci de Columna Trani ibid.d
S. Franciſci Minerbini 401.a
S. Marię de Pietate Vxenti ibid.a
S. Marię de Chiuiſa Bitunti ibid.c
S. Franciſci Bitecti ibid.c
S. Mariæ veteris Andriæ ibid.e
S. Marię de Angelis Atellæ ibid.e
S. Mariæ de Templo Litij 402.a
Omnium Sanctorum Melfiæ ibid.b
S. Antonij de Padua Tarenti ibid.c
S. Angeli Rubi ibid.d
S Ioannis Hidrunti ibid.e
S. Sebaſtiani Grauinæ 403.a
S. Bernardini Melfreti ibid.b
S. Mariæ nouæ Raclæ ibid.c
S. Marię de Inſula Conuerſanæ ibid.c
S. Petri Barij ibid.e
S. Marię de Angelis Caſſani 404.a
S. Franciſci Caſtellanetę ibid.b
S. Franciſci Caſalis noui ibid.b
S. Franciſci Spinę aureę ibid.e
S. Laurentij Vigiliæ ibid.d
S. Cataldi prope Coraltum ibid.d
S. Mariæ de Gratia Monopolis 405.a
S. Antonij de Padua Neritonis ibid. b
S. Stephani Martinæ ibid.c
Annunciationis beatę Marię Hoſtumi ibid. c
S. Mariæ noue Terlitij ibid.d
S. Marię de Paſſu Molę ibid.d
S. Marię de Laureto Labelli ibid.c
S. Marię de Caſolis Cupertini 406.a
S. Catharinæ Forentiæ ibid.a
S. Mariæ maioris Aquæ viuæ ibid.b
S. Andreę Barolis ibid.c
S. Mariæ de Gratia Marrubij ibid.d
S. Marię de Angelis Acaię ibid.d
S. Antonij de Padua Litij ibid.e
S. Mariæ de Caſali Brunduſij 407.a
S. Mariæ de Conſtantinopoli Maſſafræ ibid.b
S. Ioannis Baptiſtę Turi ibid.b
S. Mariæ de Cruce Francauillę ibid.c
S. Mariæ de Fonte ouina Rapollæ ibi.c
S. Marię de Conſtantinopoli Poliniani ibid. d
s. Mariæ de Gratia Liuerani ibid.e
Monaſteria monialium duo. ibid.e

Sanctorum Petri, & Pauli Prouinciæ conuentus.

S. Franciſci Sinſonzæ 1283.b
S. Bonauenturæ Vallisoleti ibid.e
S. Iacobi Queretari 1284.a
Salaiæ ibid.a
S. Franciſci Paſquarij ibid.a
S. Franciſci apud S. Philippum ibid.c
SS. Petri & Pauli Cinapiqueri ibid.b
Aſſumptionis beatę Mariæ Enronguarichair ibid.d
S. Hieronymi Prenhequari ibid.e
S. Ioſeph Taximaroæ 1285.a
S. Marię de Gratia Acabari ibid.b
S. Annæ Sacapi. ibid.b
Cõceptionis B. Marię Vncapanis ibi.d
S. Franciſci Priuanis ibid.e
S. Crucis Tancitari ibid.e
S. Mariæ de Ieſu Tarequati 1286.a
S. Ioannis Baptiſtæ Sitaquari ibid.e
S. Franciſci Xiquilpanis 1287.a
S. Franciſci Apacei ibid.a
S. Franciſci Tarimbari ibid.b
S. Petri Tolimanis ibid.c
S. Franciſci Guadalfagiaræ ibid.d
S. Franciſci Colimæ 1288.d
Conceptionis B. Virginis Izatlanis ibid. e
S. Franciſci Aguacatlanis 1297.a
S. Franciſci Suchipilæ ibid.b
Aſſumptionis beatæ Mariæ Sapotlanis ibid. b
S. Ioannis Baptiſtæ Tuciphanis 1298.d
Autlanis 1299.a
S. Marię Magdalenæ Capotitlanis ib.b
S. Franciſci Sauilæ ibid.c
S. Franciſci Sagualci ibid.d
S. Sebaſtiani Techalutlę ibid.d
S. Franciſci Amachecę ibid.c
Reliqui omnes vſq; ad 47. 1300. & 1301

Sancti Thomæ apud Indos Orientales Prouinciæ conuentus.

omnes à 1209. vſque ad 1214

Sanctæ Trinitatis de Chile Prouinciæ conuentus.

S. Marię de Succurſu Ciuitatis S. Iacobi 1347. reliqui omnes 1348. & 1349

Sardiniæ Prouinciæ conuentus.

S. Marię de Gratia Saſſaris 1077.
S. Marię de Ieſu Callaris ibid.e
S. Marię Magdalenę Oriſtagni 1078.c
S. Marię de Angelis Luſurgij ibid.c
Pietatis Algarij 1079.a

S. Fran-

S.Franciſci Vſerij ibid.b
S.Franciſci Galuræ ſiue templi ibid.c
Monaſteria monialium ibid.d

Saxoniæ S. Crucis Prouinciæ conuentus.

Omnes pag. 695.

Scotiæ Prouinciæ conuentus.

Omnes pag.849. & 850.

Septem martyrum Prouinciæ conuentus.

Annunciationis B.Marię Rhegij 377.d
B.Marię de Succurſu Scillę 378 a
S.Franciſci Sinopolis ibid.b
S.Marię de Angelis Seminarię ibid.d
Conceptionis B.Marię oppidi 379.a
S.Marię de Angelis apud ſāctam Chriſtinam ibid.b
S.Marię de Ieſu Bouolini ibid.d
S.Frāciſci Terrę nouę ibidem a
S.Marię de Muſciminis Iotrinoli 380.b
Conceptionis B.Marię Poliſtinę ibid.c
S.Philippi de quinque frondibus ibid.e
S.Franciſci ibidem 381.a
S.Marię de Gratijs Druſij ibid.b
S.Marię de Gratijs Medamę ibid.c
S.Sergij Tropeę ibid d
Annūciationis B.Marię ibidem 382.a
B.Marię de Ieſu montis Leonis ibid.b
S.Antonij cacuminis ibid.c
S.Antonij de Padua Scyllatij ibid.d
S Marię de Gratijs Catanzarij ibid.e
S.Franciſci Nicaſtri 383.c
Monaſterium S.Clarę Medamę ibid.d

Siciliæ Prouinciæ conuentus.

S.Marię de Ieſu Meſſanę 385.d
S.Marię de Ieſu ibidem ibid.e
S. Marię de Ieſu Panhormi 386 b
S.Nicolai Agrigenti ibid.e
Sancti Viti ibidem 387.a
S.Marię de Ieſu Camari ibid.a
S.Marię de Ieſu Catalagironis ibid.d
S.Marię de Ieſu Syracuſarum ibid.e
S.Franciſci Saccę 388.b
S.Franciſci Taurominij ibid.c
S Marię de Ieſu Plateę ibid.d
Sancti Petri ibidem 389.a
S.Marię de Ieſu Ferulę ibid.b
S.Marię de Ieſu Caſtri regalis ibid.d
s.Mariæ de Ieſu Corleonis ibid.d
s.Marię de Ieſu Catanę 390.a
S.Marię de Ieſu Neeti ibid.b
s.Mariæ de Ieſu Herbitæ ibid.c
S.Mariæ de Ieſu Adernionis ibid.d
s.Mariæ de Ieſu Bizinij ibid.d
s.Mariæ de Ieſu Trioclæ ibid.e
s.Mariæ de Ieſu Termis ibid.a
s.Marię de Ieſu Drepani ibid.b
s.Marię de Ieſu Leontini ibid.c
S.Mariæ de Ieſu Alcami 392.a
S. Mariæ de Ieſu Salinis ibid.d
S.Marię de Ieſu Mohac ibid. b
S.Mariæ de Ieſu Naſi ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Pactarum ibid.e
S.Mariæ de Ieſu Nari 393.a
S.Mariæ de Ieſu Politij ibid.a
S.Annę Iulianę ibid.b
S.Mariæ de Ieſu apud veterem Melitę ciuitatem ibid.d
S.Mariæ de Ieſu apud nouam Melitæ ciuitatem ibid.e
S.Mariæ de Ieſu oppidi S.Petri 394.a
S.Mariæ de Ieſu Bisbonæ ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Ficarræ ibid.c
S.Marię de Ieſu Aulæ ibid.d
S.Mariæ de Angelis Panhormi ibid.e
S.Mariæ de Ieſu Palatioli 395.b
S.Mariæ de Ieſu oppidi S.Luciæ ibid.b
S.Mariæ de Ieſu Cluſarum ibid.c
S.Mariæ de Ieſu prope S.Angelū ibid.d
S.Marię de Ieſu Inſpice fundi ibid.e
S.Mariæ Magdalenæ Carini 396.a
Annunciationis B. Mariæ Raccudiæ ibid. b
S.Mariæ de Ieſu Caſtri Ioannis ibid.c
S.Marię de Ieſu Capitij ibid d
S.Mariæ de Ieſu Summationi ibid.d
S.Mariæ de Ieſu Milili ibid.e
Monaſterium monialium Clariſſarum Meſſanę 397.a
Clariſſarum Catanę ibid.c
Clariſſarum ibidem ibid.d
Clariſſarum S.Angeli. ibid.e

T

Terræ Laboris Prouinciæ conuentus.

S.Mariæ nouę Neapolis 521.c
S. Crucis ibidem 522.d
Sanctiſſimæ Trinitatis ibidem 523.b
S.Mariæ de Monte Caluario ibid d
S. Mariæ de Angelis ibidem ibid.e
S.Franciſci Fundorum 524.a
S.Franciſci Caietæ ibid.b
S.Mariæ de Fontibus Arcis Monfinicæ 527 a
S.Franciſci Caſtelli Pratenſis ibid.b
S. Antonij Theani ibid.c
s. Marię de Gratijs Caiatij ibid.d
S.Catharinæ Capuæ 528.a
S. Marię Magdalenæ Attellæ ibid.b
S. Ioannis Baptiſtæ Puteolis ibid.c
S. Franciſci Surrenti ibid.e
Turris Græci 529.a
S. Agathæ prope Caietam 725. c
S.Franciſci Minturnarum ibid.e
S. Franciſci Mondragonij 526. a
S. Franciſci Caleni ibid.c
s. Franciſci Aruncæ Sueſſæ ibid.e
S.Mariæ de Puteo Suſuuij 529.b
S. Viti Mariliani ibid.c
S. Angeli Nolæ ibid.e
S. Ioannis de Parcolauri 530. c
Annunciationis B.Marię Auellæ 531.a
S. Mariæ in iugo prope Arpaiam ibi.a
S. Mariæ de Gratijs montis Sarchij ibid.b
Annunciationis beatæ Mariæ Vitulani ibid.b
S. Laurentij Beneuenti ibid.c
S. Franciſci Ariani ibid.c
Monaſteriū monialium s. Mariæ de Ieſu Neapolis ibid.b
s. Hieronymi Auerſæ 532.a
s. Antonij Neapolis ibid.b
S. Franciſci ibid.c
S. Hieronymi ibid.e
S. Spiritus Nolæ ibid.e
S. Annæ Aruncæ 533.a
S.Montani Gaietæ ibid.b
Conceptionis B.Mariæ Neapolis ibi.c

Turoniæ Prouinciæ conuentus.

Aurelianis 668.d
Annunciationis beatæ Mariæ Cenomariorum ibid.e
Bleſis 670.a
Vtriuſque s.Ioannis Vindocini ibid.c
Caſtrodunij ibid.e
S. Sebaſtiani Andegauis 671.b
Salmurij 672.a
Turonis ibid.b
S. Ioannis Euangeliſtę,& Mariæ Magdalenæ Loxarum 673.a
S. Iacobi & Chriſtophori Iſſoduluij ibid.b
S. Franciſci Biturgum ibid. c
Duo conuētus Vaſtini, ac montis Ioannis 674.a
Nanetis ibid.b
Burginoni ibid.c
s. Franciſci de Sylua ibid.e
s. Iacobi Redonij 675.a
S. Franciſci Venetarum ibid.b
s. Franciſci,ſeu Dominæ noſtræ de virtutibus Dinani ibid.d
s. Franciſci Guingampij 676.a
s. Marię Magdalenæ Corizopiti ibid.e
s. Catharinæ Pictauij 677.a
Conuentus Hyortij, s. Maxentij,Partiniaci, Caſtri Heraldi, Iulioduni Thouarci 678.b
s.Franciſci Engoliſmæ ibid.e
s. Coſmæ Cognaeu 680.a
s. Franciſci Xantoni ibid.c
Conuētus,& monaſteria Rupellæ ibi.d
Oleronis 681.a
s.Ioannis Angeriæ ibid.b
Barbezilij ibid.b
ss. Franciſci & Dominici Pontis ibid.d
Monaſteria s. Mariæ Guyſchię 682.a
Monaſterium Bituricum ibid d
SS. Petri & Pauli Deſizij 683. a
Nanetis ibid.b
s. Claræ prope s. Dinnanum ibid.c

Turoniæ Pictauienſis Prouinciæ conuentus.

Mirabellenſis 686.a
Laualenſis ibid.e
Caſtri Rodulphi 687.c
Bercorij 688.a
Fontiniaci comitis ibid.b
Chelleti ibid.c
Cloſſij 689.a
Ambaſiæ ibid. b
Sauenaij ibid.c
Olenę ibid.d
Enſeniſij ibid.e
Argentonij 690.e
Magdunij 691.a
Fontis ibid.d
Verrolij ibid.e
Fixę 692.a
Robineriarum ibid.e
Crollaij ibid.d
Fulgerij 693.a
Balmetæ ibid b
s. Martini ibid.e
s. Thomæ de Bedelio 694.b
Cloſenſis ibid.c
B. Mariæ de Angelis ibid. d
Monaſterium Monia.beneplacitorum Biturgi 695.a
s. Claræ de Patientia Laualis 697.a
Caſtriguntexij ibid.a
Xampeniaci ibid. e

Tuſciæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Montis feſularum ibid.e
Sanctæ Margaritæ Cortonij 222.d
Columbari 223.b

S.Ber-

S.Bernardini Capriolæ ibid.e
S.Ioannis Aretij 224.e
S. Lucheſij prope Podium bonitium 225.a
S.Laurentij Bibienæ 226.b
S.Franciſci Piſtorij ibid.d
Saluatoris Florentiæ ibid.e
Omnium Sanctorum ibidem 228.b
Montis Muri prope Scarlinum 229.b
S.Benedicti Nauis 230.a
S.Crucis prope Piſas ibid.c
Nemoris de Mugello ibid.e
S.Franciſci Montis Caroli 232.a
S.Chriſtophori Caſtilionis Aretini ib.b
Sacri montis Aluernæ 233.b
S. Franciſci prope Caſtrum nouũ Carfaniani 244.a
S.Marię de Gratia prope Bargam ibi.d
Palci prope Pratum 285.c
S.Cerbonij extra Lucam 246.a
S.Franciſci prope Citonium ibid.d
S.Hieronymi prope Volaterram 247.c
S.Bernardini prope Maſſam 248.a
S.Bernardini iuxta Senam longã ibid.c
S.Franciſci Lucæ ibid.e
S. Mariæ de Fonte caſtello prope montem Politianum 289.c
S. Ludouici collis Vitoli prope Piſciã 250.b
S.Franciſci Sartiani ibid.d
S.Franciſci Maſſæ 251.a
S. Viualdi in Antro rotundo ibid.c
Natiuitatis B.Mariæ Groſſetti 252.a
Aſſumptionis beatæ Mariæ prope Empolim ibid.b
S.Michaelis prope Feſulas ibid.d
S.Franciſci prope Fiuizanum 253.b
Sanctiſſimæ Trinitatis apud S. Floram ibid.c
S.Crucis iuxta S.Caſſianum ibid.e
S.Franciſci Fluuiani 254.c
S. Franciſci mõtis Catherini prope Radicodolim ibid.e
S. Marię de Gratijs prope Petram ſanctam 255.c
S.Franciſci Villæfranchæ ibid.e
SS.Coſmæ & Damiani Aximæ 256.a
S. Mariæ à S. Romano iuxta Montopolim ibid.c
S. Mariæ à Cerbaiolo prope parochiã S.Stephani 257.a
Montisfellonici ibid.a
S.Franciſci iuxta pontẽ Aſſueæ ibid.d
S. Marię Pulchriaſpectus, ſiue de Saxo 258.a
S.Franciſci Burgi Lucenſis ibid.c
S.Saluatoris Ilbenſis inſulæ 259.a
S.Petri in Balneo ibid.e
S.Crucis Anglarij 260.
Monaſterium monialium Clariſſarum Volaterræ ibid.c
S.Michaelis Lucæ 161.a
S.Hieronymi montis Politiani ibid.b
S.Claræ Piſciæ ibid.c
S.Claræ Maſſæ ibid.d
S.Mariæ prope Codipontem ibid.e
S.Leonis Petræ ſanctæ 262.a
S.Claræ Parochiæ S. Stephani ibid.b
S.Claræ Florentię ibid.c
S.Georgij ibid.d
S.Vrſulæ ibid.d
Fulginate ibid.d
S.Claræ Cortonij ibid.e
S.Claræ Aretij 263.a
S.Georgij Prati ibid.a
S.Claræ Sartiani ibid.b
S.Claræ.S.Ioannis ibid.b
S.Bernardini Caſtrinoui ibid.c
S.Bernardini Bargę ibid.c
S.Hieronymi Caſtilionis ibid.d
S.Michaelis Angeli Cianciani ibid.e

Tyrolenſis Prouinciæ conuentus.

S. Crucis Oeniponti 535.d
S.Martini Friburgi Briſgoię 536.c
Conuentus Bulzanienſis ibid.e
Zuuatzienſis 537.a
Fratrum Tertiariorũ beruztayn ibid.d
Monaſteriũ monialium Brixinæ ibid.b
Friburgi ibid.c

V

Valentiæ Prouinciæ conuentus.

S.Franciſci Valentiæ 1081.d
S.Franciſci Morellę 1082.d
S.Franciſci Sagunti 1083.a
S.Franciſci Sętabis ibid.d
S.Franciſci Cheluæ ibid.e
Dominę noſtræ de Angelis Pomerij 1084.d
S.Spiritus ibid.e
Dominę noſtræ de Angelis Segobricæ 1085.a
Dominæ noſtræ de Ieſu Valentię ibi.b
S.Marię de Gratia Alacanti 1089.b
Beatæ Mariæ de lino Oliuę 1090.a
S.Catharinæ Pondæ ibid.b
Vallis Ieſu 1091.b
S.Barbarę Caſtelloni à Planitie ibid.d
S.Barbarę Alcirę 1092.a
S.Sebaſtiani Coſentainę ibid.b
B.Marię de Angelis Eldę ibid.c
S.Antonij de Padua Moxenti ibid.d
Coronę Ieſu Valentię 1093.a
S.Franciſci Alcoi ibid.b
S.Bernardini Bocairenti ibid.c
S.Marię de Gratia Requenę ibid.c
S.Antonij Abbatis Ontinenti ibid.b
B.Marię de Gratia Biar 1094.a
S.Guilielmi de valle Ebron ibid.b
S.Mariæ apud caſtrum Agre ibid.d
Monaſteria monialium nu.8. 1094

Vngariæ Saluatoris Prouinciæ conuentus.

Giungienſis 509.a
conu.Zedſedenſis ibid.e
conu.Zacholenſis ibid.d
conu.Cſichienſis ibid.d

Vngariæ ſanctæ Mariæ conuentus.

Omnes continentur pag.518.& 519.

FINIS.

PRIVILEGIVM
SIXTI V. PONT. MAX.

R.P.F. FRANCISCO GONZAGÆ GENERALI MINISTRO Ordinis fratrum Minorum, vt nullus abſq; eius facultate hoc opus imprimere poſſit, conceſſum motu proprio &c.

C*ÙM, ſicut accepimus, dilectus filius* FRANCISCVS GONZAGA *Miniſter generalis Ordinis fratrum Minorum de Obſeruantia librū, ſeu volumen de origine ſeraphicæ regulæ Franciſcanæ, eiusq́; progreſſibus, de regularis Obſeruantiæ inſtitutione, forma adminiſtrationis, legibus, admirabiliq́; eius propagatione, ſumma cura vigilantiq́; ſtudio compoſuerit, & propediem imprimi facere intendit: dubitet tamen, ne huiuſmodi librum, ſeu volumen, antequàm forſan, vel poſtquàm illum totaliter imprimi fecerit, ab aliquibus impreſſoribus ſumpto inde exemplo tam in noſtra Romana curia, quàm in alijs ciuitatibus, & locis Sedi apoſtolicæ mediatè, vel immediatè ſubiectis, & vbique terrarum licentia ab ipſo Franciſco Miniſtro generali minimè requiſita, & abſque illius voluntate imprimi faciant. Nos igitur dicti Franciſci precibus annuentes, & eius indemnitati, alijsq́; in præmiſſis opportunè prouidere cupientes, motu ſimili, & ex certa noſtra ſcientia, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſimilibus eidem Franciſco, ne dictum librum, ſeu volumen poſt primam eius impreſſionem à quoquam quauis cauſa, ſeu quæſito colore, ingenio, vel fauore, & abſque expreſſa ipſius Franciſci licentia, ſeu voluntate per decennium imprimi facere poſſint, nec valeant concedimus, & indulgemus. Inhibentes omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſtifidelibus vbiq́; locorum, tam in Italia, quàm extra Italiam exiſtentibus, & præcipuè bibliopolis, & librorum impreſſoribus ſub excommunicationis latæ ſententiæ; in ſtatu autem noſtro temporali, ſeu in terris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ mediatè, vel immediatè ſubiectis etiam quingentorum ducatorum auri de Camera pro vna Cameræ apoſtolicæ, ſeu Fiſco noſtro, & altera medietatibus, operibus pijs applicandis, pœnis; & inſuper amiſſionis, ſeu perditionis librorum, ac aliorum (vt ſuprà) applicandorum pœna totiens, quotiens aliquis contrauenerit, ne dictum librum, ſeu volumen abſque dicti Franciſci expreſſa licentia, ſeu conſenſu, vel mandato imprimere, ſeu imprimi facere quoquomodo audeant, vel præſumant: niſi fortè antea eidem Franciſco legitimè conſtare fecerint, &, quatenus opus ſit, de nouo conſtare faciant talem gratiam à nobis primitus per breue, ſeu motum proprium ante præſentem manu noſtra ſignatam ſibi conceſſam fuiſſe. Mandantes vniuerſis, & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris tam in ſtatu ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quàm vbique terrarum Legatis, eorumq́;, & Sedis apoſtolicæ Vicelegatis, necnon Archiepiſcopis, Epiſcopis, eorumq́; in ſpiritualibus Vicarijs generalibus; necnon tam dictæ Vrbis, quàm quarumcunque aliarum ciuitatum, terrarum, & locorum tam ipſius noſtri ſtatus, quàm vbique terrarum Gubernatoribus, & locorum Ordinarijs, ac temporalibus Dominis, & officialibus, vt, quoties pro ipſius Franciſci Generalis parte fuerint requiſiti, vel eorum aliquis fuerit requiſitus, eidem Franciſco efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, ad omnem dicti Franciſci requiſitionem non permittant librum ipſum contra præſentium tenorem ab aliquo imprimi: contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, ac alias eorum arbitrio imponendas, & moderandas pœnas, cæteraq́; opportuna remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ipſasq́; cenſuras etiam iteratis vicibus aggrauando, & interdictum eccleſiaſticum apponendo, & alijs iuris, & facti remedijs opportunis authoritate apoſtolica exequantur, & obſeruari curent, & faciant, & circa præmiſſa non obſeruantes iuxta earum tenorem procedant, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis: Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, cæteriſq́; contrarijs quibuſcunque. Volumus autem quòd præſentis motus proprij ſola ſignatura ſufficiat tam in iudicio, quàm extra, regula forſan in contrarium edita non obſtante, ſeu literæ per breue noſtrum, ſi videbitur, expediri poſsint. Et inſuper, quia difficile foret admodum præſentem motum proprium, ſeu literas deſuper conficiendas ad quælibet loca deferri, volumus etiam, & apoſtolica authoritate decernimus, quòd ipſius tranſumptis vel exemplis in libro prædicto tam per impreſſorem præfixis, quàm præfigendis eadem prorſus fides vbique tam in iudicio, quàm extra adhibeatur, quæ præſenti motui proprio adhiberetur, ſi foret exhibitus, vel oſtenſus.*

SIXTVS V. Pont. max. manu propria ſubſignauit.

Placet motu proprio F.

ERRATA SIC CORRIGE.

Pag.	Lin.	Errata.	Correct.
1	25	Ordinum	Ordinis
4	35	Petro	Patre
5	41	perfectionem	perfectiorem
22	15	hoſpiticum	hoſpitium
ibidem	28	obſquium	obſequium
47	12	deeſt	Prouincia S. Antonij in Portugalia.
ibidem	31	deeſt	Prouincia S. Gregorij in Noua Hiſpania.
73	28	Magiſteriatum	Vicariatum
86	36	igna	ignarus
90	vltima	ſermone	ſermones
99	45	cogneretur	cogeretur
108	24	Hæc	Nec
110	26	trasferre	transferre
ibidem	36	à milliari	milliari
115	13	feneſtrellam	feneſtellam
128	25	facilitate	facultate
133	39	patre	patres
135	2	Pontifex	Pontifice
144	3	Abbatiſſæ	Abbatiſſæ preces
175	30	Calco	Falco
187	20	Bonifacius	Nicolaus
193	25	mœnijs	mœnibus
241	32	huius	huic
254	vlt.	tanti	tantùm
255	20	amœnisſim is	amœniſſimus
257	5	innumerari	innumeri
274	49	archiuis	archiuus
279	14	diglationem	digladiationem
286	23	nobilioris	nobilior
302	3	copiam	copia
ibidem	4	præincerti	præincertis
304	10	pronunciatione	pronuntiationi
316	14	1577	1527
319	vlt.	1538	1238
334	11	Nicææ	Niciæ
351	9	Abbiatæ	Soncini
559	46	ſacriſta	ſacriſtia
564	14	nuncupatot, res	nuncupato, tres
573	1	ille	illis
592	47	Virgines	Virginis
623	16	liberalitatis	liberalitas
659	8	ſterilitas	ſterilitatis
672	16	Toletani	Toloſani
679	2	memoriam	memoriamq́;
705	8	cuſtodia	cuſtodita
725	32	fructus	functus
779	60	tranſacti	tranſactis
852	21	conuentibus	conuentus
920	vlt.	deeſt	imago innumeris
1041	27	in loco	in hoc loco
ibidem	41	patri	patrem
1114	31	diu	die
1149	23	pium	piam
1150	1	Turni	Turris
1155	33	Inſtaurandam,	Inſtaurandum,
1156	26	minimè	maximè
ibidem	34	illis	illi
1160	35	tanto	tanta
1197	In tit.	S. Thomæ	S. Crucis
1214	24	orphanos	orphanis
1217	In tit.	deuodecim	duodecim
1241	9.	ſius	ſiue
1252	14	Cudia	Cuſtodia
1282	8	non	nomen

Leuiora, ſi quæ ſunt, quiuis facilè emendabit.

REGESTVM.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn, Ooo Ppp Qqq Rrr Sſs Ttt Vuu Xxx Yyy Zzz.

Aaaa Bbbb Cccc Dddd Eeee Ffff Gggg Hhhh Iiii Kkkk Llll Mmmm Nnnn Oooo Pppp Qqqq Rrrr Sſſs Tttt Vuuu Xxxx Yyyy Zzzz.

Aaaaa Bbbbb Ccccc Ddddd Eeeee Fffff Ggggg Hhhhh Iiiii Kkkkk Lllll Mmmmm Nnnnn Ooooo Ppppp Qqqqq Rrrrr Sſſſs Ttttt Vuuuu Xxxxx Yyyyy Zzzzz.

Aaaaaa.

Omnes ſunt Terniones, præter †, Zz, & Aaaaaa Duerniones.

ROMÆ,

Ex Typographia Dominici Baſæ,

M. D. LXXXVII.

HA 587
G642d
v. 2
cop. 1

